

סידור זוהר התפילה

לימות הזוהר

חלק א'

סידור תפילות לכל השנה. מיוסד ע"פ זוהר הקדוש וכתבי האריז"ל, עם הוספות מסידור יסוד ושורש העבודה, סידור תפילה ישרה וכתר נהורא השלם, ביאורים על כל חלקי התפילה, פירושים מדבש מתוקים, שבעתים מזוקקים, עם הלכות רבות של הגאון האמיתי, איש האלוקים, כ"ק תפארתו בעל דרך החיים, מורנו אב בית דין רבי יעקב מליסא זצוק"ל, כמו כן הוספנו הרבה הלכות ברורות מפוסקים ראשונים ואחרונים דינים ומנהגים, מוסר וסגולות נפלאות בכל פינה ופינה שלא הודפסו בשום סידור עד היום הזה, ועוד כהנה וכהנה צאו וראו וצאינה וראינה למען דעת אמירת התפלה כתקנה לשמחת ברוך שומע תפלה.

יצא לאור עולם

על ידי מפעל הזוהר העולמי סניף בת ים
לקבלת הסידור בחינם 0527-65-1911

עמ"י עש"ו

ספר

כתד נהודא

פירוש התפלה

מסידור תפלה ישרה

על דרך שוויתי ה' לנגדי תמיד

מאת הרב החסיד המקובל

מוהר"ר אהרן הכהן זלה"ה

מ"מ ומו"צ דק"ק זליחוב וראב"ד דק"ק זליחוב,

בעהמח"ס אור הגנוז עה"ת ושאר החבורים

כתר נהורא

הסכמות אשר נמצאו בכתובים על הפירוש כתר נהורא

הנה הראה לפני ה"ה מוהר"ר אהרן כ"ץ מ"מ ומ"צ דק' בילגוריא, סידר על פי כוונות שויתי ה', ולדעתי הוא טוב מאדו וכולו מחמדים וכל הכוונות שבסידורים הם קודש, וזאת הכוונה של שויתי ה' הוא קודש קדשים, שכולו יראת ה' וקיבל עול מלכות ה' ורוממות אל להמליך את ה' בשמים ובארץ וד' רוחות הועלם, והוא חרב פיפיות להכרית הקליפות ולטהר הועלמו, וכמה שבחין שבחו חכמי הזוה"ק להרעיא מהימנא על קריאת שמע וברוך שם כבוד מלכות לעולם ועד, כ"ש בסידור זה שכולו נתייסד על כוונה זו, **ע"כ אני מסכים להדפיסו** ובח"ח על כל המדפיסים לבל ישגו גבולו להדפיס סידור זה משך עשרה שנים אחר כלות דפוס של מוהר"א הנ"ל.

נאום הק' לוי יצחק בהגאון מוהר"מ פק"ק ברדיטשוב יצ"ו

היות כי כבר נתתי הסכמה לה"ה מוהר"ר אהרן כ"ץ מ"מ וראב"ד ומ"צ דק' זעליחוב יצ"ו על ספר שהדפיס ושמו **אור הגנוז לצדיקים**, ועתה בא בידי שניות שאתן לו הסכמה על סידור שויתי ה' אשר חיבר, ולדעתי כי טוב הוא כוונות פשטיות לקיים שויתי ה' כו' בשעת תפלה, וכלו יראת ה' וקבלת עול מלכות ה' אשר ראוי לקיים זה כל היום כ"ש בשעת תפלה, וגם הפירוש עיינתי בכולו וטוב הוא, **ע"כ אני נותן לו הסכמה**, ומצודה פרוסה בח"ח ע"כ המדפיסים לבל ידפיסו סידור זה משך י' שנים אחר כלות הדפוס של מוה"ר אהרן הנ"ל.

נאום הק' ישראל בהר"ר שבתי מ"מ פק"ק קאזניץ יצ"ו

הנה אני הח"מ מונע עצמי שלא ליתן הסכמה על שום ספר כי אין זה מדרכי, אך לה"ה מוהר"ר אהרן כ"ץ מ"צ וראב"ד דק"ק זעליחוב יצ"ו, אשר הראה סידור בכוונות שויתי ה' שחיבר ע"פ התקוני זוהר הקדוש ור"מ, ומרומז בתקיני זוהר בכמה אתר שיהיה בעולם סידור ובכוונות בעקבות משיחא, ובפרט שכבר הסכים הרב הקדוש מ"מ דק' קאזניץ ומי כמוהו מורה, **ע"כ באתי עה"ח**.

נאום הק' יעקב יצחק במו"ה אברהם אליעזר הלוי הורוויץ מלאנט הדר בק"ק לובליץ יצ"ו

הסכמה

ואשר טוב עשה בתוך עמיו ה"ה מוהר"ר אהרן מ"ץ וראב"ד ומ"מ בק' זעליחוב יצ"ו, אשר הראה לי סידור בכוונות שויתי ה', והם כוונות ע"פ פשוט כי הגם כי כל הסידורים עם כוונותיה טובים לכבוש המחשבה הטרודה לשיעבוד הכונה, אך הם כוונות עמוקות עפ"י סוד הקבלה ולא כל מוחא סביל דא, אך הכוונות האלה של שויתי ה' ויראת ה' ואהבת ה' החיוב לכל אדם לקיים כל היום אפילו שלא בשעת התפלה כ"ש בשעת התפלה, והם עפ"י התקוני זוהר ור"ס וס' יראים, ואין זה בכלל מ"ש המג"א (סימן ל"ח ס"ק א) בשם הזוה"ק כל ב"נ דאתי ליחדא כו', לכן נ"ל שמי שאינו יודע בעצמו שיוכל לכוין לקיים זה

5 זוהר התפילה - הסכמות אשר נמצאו בכתובים על הפירוש כתר נהורא

אל יכין כלל בשמות ויחודים כו', היינו להתפלל בשמות ויחודים כמו בסידור הכוונות, אבל לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד זהו חיוב על כל אדם כל היום כמו"ש בריש ש"ע או"ח, וכן להיות מחשבת אדם ביראת ה' ואהבת ה' כתב בספר החינוך להרא"ה שחיוב תמידי לא יפסקו מן האדם אפילו רגע אחד מכל ימי חיו, ובתהלות נאמר כל הנשמה תהלל יה וארז"ל תן הילול על כל נשימה, וכן קבלת עול מלכות ה'תנן (ברכות טז.) ארשב"ג איני שומע לכם לבטל ממני עול מלכות שמים אפילו שעה אחת, ואין זה כלל לכוונת שמות ויחודים שכתב המג"א. ע"כ אני אומר יישר כחו וחילו להדפיס, וראוי לכל בר ישראל להיות לו לעזר ולסמוך להיות מזכה את הרבים, ובח"ח על כל המדפיסים שלא להשיג גבולו להדפיס בלי רשותו משך עשרה שנים מיום כלות הדפוס של הסידור הנ"ל.

נאום הק' עזריאל הלוי איש הורוויץ חופ"ק לובליץ יצ"ו

* מכ"ק אדמו"ר הרב הגאון הקדוש איש אלקים בו"ק חו"פ צי"ע פאר
הדור אספקלריא המאירה רשכבה"ג מרן אהרן רוקח שליט"א האבד"ק
בעלזא יע"א.

ביום א' פ' בהעלותך תרפ"ט.

הן בדבר ההסכמה שאתה דורש ממני כבר ידעתי כי אין מדרכינו לתת הסכמה בכתב מטעם הכמוס אך בפה אני מסכים מאד להדפיס הסדור הזה עם הפי' כתר נהורא כי נשלמו עתה המלואים אשר החסיר המדפיס בסדור הקודם כמו שלשה ההקדמות והקו' נתיב מצותיך מהמחבר זלה"ה וכדומה שאר הוספות טובות ע"כ אני מחזיק טובה להמו"ל הסדור הזה עם המלואים הנ"ל כי באמת היא חשיבות גדול אצלי ואקוה כי בעזה"ת יהי קופצים הרבה על הסדור הזה וגם אני אקח אי"ה בל"נ סדור אחד במחיר כשיגמור. אח"כ כפל ושילש כ"ק מרן שליט"א כדברים האלה ביחוד עם חתנו הרב הגדול חו"פ מ' ישעי' משולם זוסיא שליט"א וגם אמר לו בזה"ל כי דברי ההסכמה בע"פ שאמרת להמסדר ה"ר מארי דוד הערצבערג יוכל להעלות אותן על הדפוס דברים כהויתן.

מכ"ק אדמו"ר הרב הגאון הקדוש איש אלקים בו"ק חו"פ צי"ע פאר
הדור אספקלריא המאירה רשכבה"ג מרן יואל טייטלבוים זצוקלה"ה
האב"ד ק"ק סאטמאר יע"א

ב"ה ג בה"ב ל"ג דעומר שבת לפ"ק

אודות ההסכמה על הסידור עם הפי' כתר נהורא הנה אין דרכי ליתן הסכמה על שום ספר, אך בפה אני מסכים ואומר שטוב ויפה להדפיס הסידור הזה עם הפי' הנ"ל שכבר נתקבל בעולם בין היראים והחרדים, ובודאי יהיה קופצים עליו זביני, וגם אאמו"ר ז"ל [הוא הגה"ק בעל קדושת יו"ט זצוקלה"ה] התפלל ג"כ מתוך הסידור הזה עם פי' הנ"ל מדפוס הקודם, ובפרט שכבר עלה בהסכמה הסידור הזה מגאוני וקדושי ארץ ה"ה הה"ק מברדיטשוב והמגיד מקאזניץ והה"ק מלובלין והרב הגאון האב"ד לובלין זלה"ה (המכניה אייזערנער קאפן) זי"ע וכו' ובטח יהיה לתועלת בני ישראל.

* אלה דברי ההסכמה אמירתן ככתיבתן האמורה לי מפי קדשו
 בהיותי שם בש"ק פ' נשא תרפ"ט.
 מכ"ק אדמו"ר הרב הגאון הקדוש איש אלקים ברו"ק חו"פ צי"ע פאר
 הדור אספקלריא המאירה רבן של ישראל מרן פינחס טווערסקי
 שליט"א האבד"ק אוסטילא ועתה נוה קדשו פק"ק פרעמישלא יע"א.
 ב"ה פרמישלא, ה' אמור כ"א למב"י תרפ"ט.

אם אמנם אין דרכי לעמוד במקום גדולים ולבוא בהסכמות, אולם הלא הסדור הזה
 אין צריך להסכמה כי כבר עלה בהסכמה מתקיפי קדמאי ראשונים כמלאכים. וכבר
 נדפס איזו פעמים ובעודו בכפו יבלעוהו. ולא באתי איפא בזה רק להחזיק טובה
 להגביר המפורסם הנכבד מו"ה שמחה פריינד נ"י מפה אשר מוציאו עתה לאור,
 וחדש הדר זיוו ביתר שאת על כל הדפוסים הקודמים הן ביופי הנייר וההדפסה והן
 בהוספות והערות טובות ומועילות, וביחוד הביאור על הקונטרס נתיב מצותיך אשר
 כל זה איזן וחקיקר ידידי המופלג החסיד הנכבד מו"ה מאיר דוד הערצבערג נ"י מפה,
 אשר היו למראה עיני והוטבו בעיני כי המה דברים טובים ונוכחים וראויים לקובעם
 בדפוס. ועתה הנהו כלי שלם המכלכל אוצר של תורה וי"ש. ולכן אבקש מאחב"י
 בכל ארצות פזוריהם. משכו וקחו לכם הסדור הזה בכסף מלא להניח ברכה לתוך
 בתיכם. ואצ"ל שלא ישיג שום איש את גבול המוציא לאור הנ"ל להדפיסו במתכונתו
 בלתי רשותו אשר מצודת האיסור פרושה ע"ז מדורות שלפנינו למען שלא יהי
 שלוחי מצוה ניזוקין. וזכות המחבר הקדוש זלה"ה יגן עלינו להתברך בכל משאלות
 לבנו לטובה ולברכה ולהאיר עלינו אור הגאולה והישועה. וע"ז באתי עה"ח יום הנ"ל
 שנת הסידור טוב ומאיר עין.

פינחס בהרב המפורסם מו"ה מרדכי זצלה"ה.

הסכמות מגאוני וצדיקי זמננו שליט"א:
 מהאדמו"ר הה"צ מפעשווארסק שליט"א הנקרא רבי איציקל
 פעשווארסקער

כמו שביקש הרב... מוה"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א, אבדק"ק בבווענאס איירעס שאתן
 לו הסכמה להו"ל הסידור הזה הנקרא "תפלה ישרה ברדיטשוב" עפ"י "כתר נוהורא" על
 תפלות של שבת ולימי החול, הגם שאין דרכי ליתן הסכמות, אבל כיון שכבר מוסכם
 מגאוני וקדושי ישראל וציס"ע זי"ע. ע"כ גם אני מסכים להדפיסו ולהפיצו בישראל. וכל
 ירא וחרד לדבר ה' בודאי יתפלל בהסידור הזה, כי חוץ מהפי' יש לו עוד מעלות נשגבות.
 יום ג' שנכפל בו כי טוב, לס' למען יאריך ימים, תשי"ט לפ"ק

הק' משה יצחק גאוירצמאן מפעשווארסק

מהאבדק"ק צעהלים יע"א בן להגה"ק בעל ערוגת הבושם זי"ע

הנה הסידור הזה כבר אתמחי מגאונים וקדושים הקדמונים ואין מהצורך רק לעורר, כי הסידור הזה נדפס על ידי פועלים יראי השם, ומסוגל להתפלל מתוך סידור כזה, ובפרט שהמחבר מהפי' הי' קדוש ד' ונעשה עפ"י כוננת קדושות.

בעה"ח ער"ח אלול תשי"ט לפ"ק.

הק' לוי יצחק גרינוואלד, רב דקהל ערוגת הבושם

מהאבד"ק שארמאש יע"א מהראשי "התאחדות הרבנים"

בא לפני הרב... מוה"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א, מלפנים אבדק"ק בבווענאס איירעס יצ"ו, והראה לי שמדפיס הסידור הלז תפלה ישרה ברדיטשוב עם פי' "כתר נהורא" ח"ר, וביקש ממני ההסכמה על ההדפסה, וידוע שעיקר הסידור הזה אין צריך להסכמה כי נדפס כבר ההסכמות של גאונים וצדיקים זללה"ה, רק באתי בזה לעורר לב אחב"י, הטובה הגדולה שיהי' בזה לכלל ישראל שיוכל כל אחד ולהתפלל בסידור הקדוש הזה ושכל מעשהו בטוהרה כאשר כותב הרב המלבי"ח בדבריו, וטוב עשה בזה שבהוספות וכו' אשר הוסיף לטובת המתפללים הציג אות לסימן, ומצוה גדולה לקנות הסידור הזה בכל בתי כנסיות לזכות את הרבים, ובזה בטח יתקבלו תפלות כל ישראל ברחמים. באעה"ח יום ג' לס' צדק צדק תרדוף למען תחי' תשי"ט לפ"ק

הק' נפתלי הירצקא העניג, אבדק"ק שארמאש יצ"ו

מכתבים מגאוני וצדיקי ופאר דורינו שליט"א

על ההוצאה השני' של הסדור תפלה ישרה עם תיקונים והוספות

אליעזר זוסיא פרטיגול

בהגה"ח ר' ישראל אברהם ז"ל מסקולעני "כעת בברוקלין יצ"ו

בעזה"י"ת אדון כל: יום ד' בב"ח כ"ג אייר שנת תשל"ד

הנה כבר הרה"ג המפורסם בנש"ק וכו' מוהר"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א רב דקהל ראצפערט. רחש לו לבו דבר טוב בענין עבודה שבלב זו תפלה. וידוע שחז"ל אמרו על תפלה דברים העומדים ברומו של עולם. וגודלי החסידות אמרו שהכתוב בתהלים פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם תכתב זאת לדור אחרון מרמז על הדור שבעיקבתא דמשיחא.

והנה עלה על לב הרה"ג וכו' ר' אשר אנשיל שליט"א הנ"ל להוציא לאור מחדש את הסדור תפלה ישרה עם פי' הגה"ק ר' אהרן מזעליחאב זצ"ל. והנה הסדור הנ"ל א"צ להסכמת קטן כמוני כי כבר העידו ושבחוהו רבני הגה"ק רל"י מבארדיטשוב זצ"ל, ועוד גדולים. והגה"ק החוזה מלובלין זצ"ל כתב שקודם ביאת הגואל צריך להתפרסם הסדור הנ"ל. באתי רק לעורר את מכירי על החשיבות לתמוך להדפסת הסדור הזה לקנותו בכסף מלא, וי"ר שיתקבלו תפלתנו לרצון לפני אדון כל בזכות המחבר זצ"ל ובזכות הגה"ק מבארדיטשוב זצ"ל והחוזה הק' מלובלין זצ"ל ועוד גדולים שהחזיקו להוציא לאור הסדור הזה.

הק' אליעזר זוסיא בהרה"ג צ' ר' ישראל אברהם זצ"ל פרטיגול

יוסף גרינוואלד רב דקהל "קהלות יעקב" מפאפא

ב"ה, לכבוד אהובי ידידי ותלמידי הרב המאור הגדול בתורה ובחסידות, במעלות ומדות, טובות וחמודות בנש"ק וכו' מו"ה אשר אנשיל קרויז שליט"א רב דקהל ראצפערט פה ברוקלין ע"ד אשר בדעתך לחדש בדפוס הסידור כתר נהורא עם תיקונים יפים, דבר נכון אתה עושה וישר כוחך וחילך בזה, כי ידוע שצדיקים וקדושים שיבחו והגדילו מעלת הסידור הזה, כמבואר בהסכמותיהם שנדפסו בתוכו, ע"כ דבר שפתיים אך למותר שאכתוב בזה איזה שורות בתור הסכמה ולא באתי בזה אלא בברכת הדיוט יהא רעווא שתצליח בזה לזכות את הרבים, וזכות המחבר הקדוש יעזור להמתפללים בו להנצל ממחשבות זרות בתפילה, ויתקבלו תפילתינו ברחמים וברצון אכ"ר. כו"ח פה ברוקלין מ"ב למב"י תשל"ד לפ"ק

הק' יוסף גרינוואלד משה טייטלבוים אבד"ק סיגעט ברוקלין נ"י. יצ"ו

בעה"ת

לכבוד ידידי הרב החריף ובקי בנן של קדושים מאלים ותרשישים ה"ה מוה"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א רב דקהל ראצפערט בק"ק ברוקלין יצ"ו.
אודות אשר ביקש ממני איזה מכתב בתור הסכמה על מעשהו הטוב להדפיס עוד הפעם הסידור תפילה עם פירוש כתר נהורא הנה אחזני מורא ופחד לעמוד במקום גדולים וקדושים רבותינו אשר מפייהם אנו חיים, וידוע שגם אבותי הקדושים זי"ע התפללו בסידור כאשר כתב מרן דודי הגה"ק מסאטמאר שליט"א. אולם באתי רק בבקשה לכל אנ"ש לקנות הסידור בכסף מלא.
וכת"ה נ"י יזכה להיות ממזכי הרבים וכולנו נזכה להתפלל בקרוב במקום הקודש בירושלים עיה"ק בב"א.
כו"ח ר"ח סיון תשל"ד לפ"ק ברוקלין יצ"ו
הק' משה טייטלבוים

מדברי האדמו"רים המפורסמים, בעדקתם ובקדושתם יסו"ע.
מרן רבי אברהם יצחק קאהן שליט"א
האדמו"ר מתולדות אהרן בירושלים עיה"ק
מרן רבי אלעזר טווערסקי שליט"א האדמו"ר מפאלטאשאן בברוקלין
מרן רבי ישכר דוב רוקח שליט"א
האדמו"ר מבעלז בירושלים עיה"ק

בעת שהצדיקים עט"ר הנ"ל היו כאן בווייליאמסבורג והצעתי לפניהם הצורך הרב להדפיס סידורי תפלה בשמירה ובטהרה, הסכימו כולם לדברי והפליגו מאוד בשבח

הצעתי הזו, בפרט חשיבות עבודתי בהוצאת סידור תפלה ישרה הברדיטשוב הזה בהוספות ותיקונים בצורה מוקטנת למען יהי נוח לכל איש חרדי להשתמש בו בכל יום, כי תפלה בסידור הזה היא סגולה טובה להתקבל לפני בורא העולם וברכו אותי בס"ד הצלחה במעשי ידי (יד אשר) המו"ל.

דברים אחדים מאת המסדר והמגיה.

מה נורא הסידור הזה. אין זה כ"א מאיש קדוש הנהו. יקרתו לספר יראתי פן אהי ח"י כמבזה. רב גדול וקדוש כמוהו. דרך העולם לסדר דברים איוה. וגם אני המסדר סידורו והמגיהו. דרך אתם אתנהלה לעטי בקצירת אומר כזה.

תבענה שפתי תהלה לנורא עלילה. שגילגל זכות ע"י לסדר מחדש ולהגי' את הסידור של - איש צדיק תמים. ה' בדורותיו מהקדושים. רושם השאיר אחריו לעולמים. נועם אמרותיו המשולשים. הפירוש הקדוש והנורא **כתר נהורא** על התפלה. **האור הגנוז לצדיקים** על התורה. **נתיב מצותיך** הנפלא. אף שהסידור הזה ופירושו כבר נדפסו. אבל בתוצאה החדשה הזאת העמסתי על שכמי לתקן אותו ולהגי' מהשגיאות שנפלו בו ע"י שגגת המעתיקים והמדפיסים. ע"ע. וגם כ"פ העירותי על שינוי נוסחאות התפלה. וערכת הערות יקרות במקומות הנדרשים בענייני התפלה כיד ד' הטובה עלי. וגם סדרתי בתוצאה החדשה הזאת **השלשה הקדמות והקונטרס נתיב מצותיך על המצות** מאת הרב המחבר. וערכת ע"י ביאור נקוב בשם **מאיר נתיב**. ובתוכו גם **דינים ואזהרות והערות יקרות** הנחוצות מאד לאנשים כערכי. וכ"פ הראיתי מקצת הערות מהסידור ומהביאור **לכ"ק מרן הרב הגאון הקדוש שר התורה מאורן של ישראל מאוסטילא שליט"א אשר משכן קדשו פה פרמישלא**. ונהנה מאד וטוב אמר בפיו קדשו ובפנים שוחקות כדרכו בקודש. כי גלוי לפני יודע המחשבות ובוחן העשתונות שלא לכבודי עשיתי זאת רק לאלו אנשים אשר כערכי שאין להם ידיעה בתחילה מזה. אולי אזכה להיות ממזכי הרבים ויהי זכות הרבים תלוי בי. ושמעתי בשם הרב **הגאון הצדיק מהר"א מגריידיץ זלה"ה פי' נאה ואמת על תפלת רנב"ה שהי' מתפלל שלא אכשול בדבר הלכה וישמחו בי חבירי ושלא ישלחו הם ואשמה אני** (ע' פירש"י). ודיקדק האיך נאמר שצדיקים כאלה ישמחו במה שיכשל חבירו חלילה. ואמר הוא ז"ל שהפי' הוא כך שלא אכשול וכו' ואז ישמחו בי חבירי ממה שלא כשלתי. וכמו כן לא ישלחו הם ואז אשמח גם אני ממה שלא נכשלו ודפח"ח. וכן יעזור השי"ת שיתפלל כל אחד על חבירו ושלא ישל בדבר הלכה וכדומה ונראה תמיד רק מעלות חבירנו וד"ל.

הסידור הזה ופירושו מיוסד עפ"י כוונות שוית' ד' **לנגדי תמיד**. וטוב הפירוש הזה ה"ה כתוב ועומד על ההסכמות של ארבעה עמודי העולם. ה"ה **הה"ק מברדיטשוב וקאזניץ ומלובלין זלה"ה והרב הגאון האב"ד לובלין זלה"ה** (המכונה אייערנערקאפ). וביחוד מש"כ הה"ק מבארדיטשוב ז"ל בהסכמתו שם. וכל הכוונות שבסידורים הם קודש וזאת הכוונה

של שוית ד' הוא קודש קדשים. וגם מש"כ הה"ק מלובלין ז"ל שם בהסכמתו. ומרומז בתיקוני זהר בכמה אתר שיהי' בעולם סידור בכוננות האלו בעקבות משיחא. כי באמת הסידור הזה ופירושו בא ללמד לבנ"י את עבודת הקדוש בעבודת לב כמשפט. והמתפלל בו בודאי ישמע תפלתו בזכות המחבר הקדוש שיגין עליו. הוא חבר גם ספר הקדוש אור הגנוז לצדיקים מוסר ומדות טובות הנרמזים בפסוקי התורה. מיוסד ע"פ ולעבדו בכל לבבכם וע"פ פביך ובלבבך לעשותו וע"פ ואם הדבקים וגו. ונדפס בהסכמת המגיד הקדוש מקאזניץ ז"ל. ולא נזכר שם שם המחבר. אבל מהסכמתו כאן על הסידור הזה נשמע שהוא הוא המחבר גם הס' הנ"ל ומבטן אחד יצאו. גם מהקדמתו על הקונטרס נתיב מצותיך נשמע שהוא חיבר ס' גדול על תרי"ג מצות ובשם נר מצוה נקוב. ולא נדפס עוד והקונטרס הנ"ל הוא קיצור מהחיבור הגדול הנ"ל. גודל קדושת המחבר וענותנותי' נראה מזה שלא רצה להעלות שמו על הס' אור הגנוז לצדיקים הנ"ל אשר הדפיס אותו בעצמו עוד בחיים חיותו. וגם מזה שאלו ארבעה עמודי העולם לא כתבו עליו שום תואר כבוד בהסכמתם על הסידור הזה רק בתואר מוהר"ר. ובלתי ספק כי בודאי היתה זאת בפקודתו ורצונו של אדם זהו כבודו. הוא הי' תלמיד מובהק של הרב הגה"ק מ' עוזיאל מייזעלס ז"ל האב"ד בכמה"ק בפולין המחבר ס' מנורה הטהורה (תלמיד הרב הגה"ק מהר"ר דובער ז"ל וחבירו ועמיתו של הגה"ק מהר"א ז"ל מליזענסק אשר קרא לו תמיד בשם עב"ד (עוזיאל בן דרעזיל) ד'. נפטר בשנת תק"ס). ושנת פטירתו של מר המחבר הקדוש הזה לא ידענו. רק נלמד סתום מן המפורש בההספד אשר הספיד עליו רבו הנ"ל ונדפס בספרו תפארת עוזיאל. ובראש ההספד שם כ' כי הספיד אז גם על הגאונים מפ"ב ומקראקא (לא הזכרו בשמם) ועל הגה"ק מהר"ש מנ"ש ז"ל. ונראה מזה שכולם עלו לשמים בשנה אחת. ומפטירת הרב הגה"ק מהר"ש הנ"ל שנפטר בשנת תקל"ח נשמע כי גם המחבר הקדוש הזה נפטר אז. ויותר לא ידענו ממנו. ואקוה כי פעלי ירצה לפניכם. כי הרבה יגעתו ועמלתי להוציא את הסידור הזה מוגה ומדוייק היטב. והמתפלל בהסידור הזה בודאי ישמע השם את תפלתו ובזכות המחבר הקדושה זה שיגן עליו. השי"ת יעזור ויתן לו מן השמים - שכרי בכפלים. יוחק אותנו כלנו לחיים. ונזכה במהרה לבנין ציון וירושלים.

לסדר מה נרא המקום הזה אין זה כ"א ב"א וזה שער השמים. פרעמישלא יום ד'
לסדר הנ"ל בירח כסלו מנאי מאיר דוד בן מ' יוסף ע"ה (לפ"ק) המכונה הערצבערג

הסכמות על סידור יסוד ושורש העבודה

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם אב"ד ור"מ דק"ק הוראדנא.

הנגלה נגלית לבית ישראל יקר תפארת רום מעלות עילת תהלות, ה"ה הרבני המופלא מופלג בתורה ובחסידות המפורסם איש קדוש יאמר לו מוהר"ר אלכסנדר זיסקינד במוהר"ר משה מקהלתינו יצ"ו.

ביודעי ומכירי קאמינא, אשר מימיו לא זו מכותל בית מדרשתו, ולעפעפיו לא נתן שיה ותנומתו, ועתה העיר ה' את רוחו יגע מצא וחיבר חיבור נפלא ספר יסוד ושורש העבודה, בענן התנהגות האדם ותוכחת מוסרים, וכוונות פשטיות על תפלות ותורה מצות בו מסודרים, למען ירוץ הקורא בו בנמהרים, נכוחים הם לבין ולמוצאי דעת הם ישרים,

כאשר האיר מול עבר פני ספר הלז מעולפת ספרים, ורצון מוהרא"ז הנ"ל להוציא מחשבתו אל הפועל לאור ישרים, להביאו לבית הדפוס בכדי לזכות את הרבים להיות תפילתן כוונות הפשטיות בפיהם שגורים, והנה האי גברא בהאי פחדא יתיב, מאחר שכוונתו לקיים מילי דאבות, שלא ישל ח"ו במילי דנוקין, פן יקדמנו אחר להסיג גבולו להדפיס שנית ספר הלז ויכוין מלאכתו במועד משך הזמן הנזכר למטה, בעוד שלא ימכור מוהרא"ז הנ"ל ספרים שלו ויגרום לו היזק רב, לכן הנני מהזריזים מסכימים בסו"מכי מאושר להעלות חיבור הלז על מכבר הדפוס, ותוקף גזירתי בגזירת עירין ונח"ש הקדמוני, שמיום כלות ההדפסות ספר הלז עד עבור משך עשרה שנים חתיכה דאיסורא לשום אדם הן יהודים או בגיר' דלהון ע"י ארמאי, להדפיס ספר הלז בלתי רשיון המחבר מוהרא"ז הנ"ל. ובמטו לדרוש ג"כ תמיכים לעץ חיים היא למחזיקים בידו בפזר כסף ולשומעים יונעם ותבא עליהם כו'. אלה דברי באמת ותמים לכבוד אכסניא של תורה היום יום א' א"ח דפסח תקמ"בית לפ"ק. פה ק"ק הוראדנא יצ"ו.

נאום הקטן אליעזר בהמנוח מוהר"ר צבי הירש זלהה"ה החונה פה ק"ק הנ"ל והגלילות יע"א.

הסכמת הרב הגאון המקובל והחסיד המפורסם אב"ד ור"מ דק"ק פינסק.

יפה תואר קרא ה' שמו זית רענן, זית שופכני שיש לו בשמו ובמקומו ובמעשה ידיו להתפאר בפאר הלולים יחולל ההיא גברא רבה ויקירא מחצב סנפירא ה"ה כבוד הרבני המופלא ומופלג הנבון והשנון למעלה חן ולמטה חנן כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד כמוהר"ר משה מק"ק הוראדנא, אשר אדמהו אכנהו ולו ידעתייהו בשם שמו הטוב הנודע בשער בת רבים וכן שלמים, דשלימו לי' עבידתי' עובדין טבין בביתה וטבין בלווייתא, ומעודו לא מש מתוך האהל של שם ועבר עובר עליו רוח טהרה טהר גברא איתמחי כמוהו מי יורה להורות לעם את הדרך אשר ילכו בה בדרך חיים ותוכחת מוסר, ובאלה חפצה נפשו ורצונו לעורר לבות עם ה' אלה, באלה הדברים בהוייתן אשר עיניהם לנוכח יביטו בהביט עינם בשורות שיצהירו דבריו הנעימים המאירים כספירים בספר גזירתם אחרי העולותם על משבח הדפוס, ולהיות שכשמו כן תהלתו בקהל חסידים היראים וחרדים לדבר ה' זו הולכה למעשיו יוכיחו אמת תפסי להאי גברא להעמידו אחזקתי' בחזקת בדוק, שיכנסו דבריו בלב שומעיהן ולשמע אוזן תאבו נפשם להחזיק במוסר ה' ויראתו על פניהם ועפעפיהם יישירו נגדם בספר הנחמד, ועם היות השמועה באה ברעם אותו האיש זכור לטוב שכל כוונתו בזה להעלות על הדפוס לזכות את הרבים, בכך אף ידי יכוננו וזרועי יאמת להסכים אם שארי הרבנים הגאונים שנתנו רשות לרבני המופלג כבוד מוהר"א זיסקינד הנ"ל שיחוקו מלאו להיות נאמר עם הספר להדפיסו כיון והי"א. ומצורף לזה תוקף גזירתי בגזרה שוה לכל נפש אשר גזרו רבני גאוני ארץ, שלא ידפיס שום אדם הספר הלז בלתי רשות והרמנא של ה"ה מוהררא"ז הנ"ל משך עשרה שנים אחר כלות הדפוס הספר הנ"ל. והמקיים יתברך בכפליים, מאלוהי השמים, בברכה בלי דים. הכ"ד המדבר לכבוד אכסניא של תורא ולומדיה, היום יום א' ק"ב למב"י תקמ"ב לפ"ק פה ק"ק פינסק.

הק' לוי יצחק בהגאון מוהרר"ם זצ"ל חונה פה כ"ב הנ"ל והגלילות.

הסכמות הרב הגאון המופלג והמפורסם אב"ד ור"מ דק"ק טיקטין.

אם אמנם הן רבים עתה חוברי חבר מרבים העם להביא שמעתייהו מברדן בעלמא, החפץ ימלא את ידו העולה על רוחו אם טוב ואם רע, הנה הוא דפוס ועומד כל אחד בונה לעצמו במה, מי יתן החרש יחרישו ותהי להם לחכמה, לזאת מיום עמדי על דעתי משכתי את ידי מלהיות עולה בהסכמה. אמנם הלום ראיתי האי גברא רבה ה"ה הרבני המופלא החסיד המובהק מו' אלכסנדר זיסקינד במו' משה מק"ק הוראדנא, אשר רבים וכן שלמים העידו עליו אשר מעודו לא מש מתוך אהל של תורה ועובד את ה' מאהבה עבודה תמה, והשתא דאתא להכא ובבואו אמר עם הספר, הראני איזה עלין לדוגמא, ושמתי עליו עינא פקיעה, חזה הוית בחיבורו שחיבר, היות דלא נפקא מיני' מידי להוראות איסור והיתור, רק רצה לזכות את ישראל להכניס בלבם יראת ה' טהורה, ולהורות נתן בלבם דרך ישרה שיבור לו האדם ככוונות התפלות וברכות ע"פ הדינים המבוארים בגמ' וש"ע למען יהי' לכל איש לזכרון בין עיניו ותהי' כוונתו רצוי' ושלימה, ואחרי רואי כוונתו לשם שמים ולא לעשות מעשה ידיו להתפאר, כי לא הלך בגדולות ונפלאות רק בדברים המושכים לבו של אדם לשמור ולעשות תורת ה' תמימה, לזאת אמרתי להסכים יחוקו בספר מיליו, להביאם לבית הדפוס למען תמלא הארץ דעה את ה', אז יבקע כשחר אורם וכאור החמה. והנני מטיל גודא ושמתא בגזירת עירין פתגמין לבל ירום איש את ידו להדפיס את הספר הנ"ל מבלי רשות והורמנא מהרב המחבר הנ"ל משך עשרה שנים מיום כלות הדפוס. והשומע לדברי אלה יזכה לרוב ברכות מאלהי השמים עד בלי דים.

הכ"ד המדבר לכבוד התורה לומדיה, היום יום ג' ב' דר"ח אייר תקמ"ב לפ"ק.
הקטן מרדכי בהגאון מוהר"ר יצחק סג"ל החונה פה ק"ק טיקטין והגליל יצ"ו.

הסכמת הרב המאה"ג החריף ובקי המפורסם אב"ד ור"מ דק"ק טשעכנאווי.

חזיתי איש מזהיר במלאכתו מלאכת הקודש, ובא אלי במכתב כתב יושר ליסד על המחוקה במחוקק במשענותם משען לחם ומים של תורה עלי ביאור חבר ה' ושר התורה האי גברא רבא ה"ה הרבני המופלג החסיד המובהק ולו עשר ידות בנסתר, קדוש יאמר לו מוהר"ר אלכסנדר זיסקינד במו' משה מק"ק הוראדנא אשר רבים בתורה יעידון ויגידון עליו שמעודו לא מש מאוהל של תורה ועובד עבודה תמה תמיד. ומודעת וגלוי לכל, גדול פאר תהילות החיבור הגדול, אשר איזן ותיקן הרבני המקובל החסיד הנ"ל, הרואה אומר ברקאי האיר פני כל המזרח צדק יקראהו לרגליו לעמוד במישור כוונות פשטיות על תפלות ותורה ומצות ספר ספיר יסוד ושורש העבודה, בענין התנהגות האדם ותוכחת מוסרים בו מסודרים, נכוחים הם למבין ולמוצאי דעת הם ישרים. כאשר העיר מול עבר פני ספר הלז, אף שלא ראיתי רק אפס קצהו, אמנם אוקי גברא רבא דכוותי' אחזקתו, שלא להוציא מת"י דבר שאינו מתוקן. והנני סניף לאריות ה"ה הרב הגאון המפורסם נ"י

דק"ק הוראדנא והרב הגאון המפורסם דק"ק טיקטין יע"א, להוציא מחשבתו אל הפועל לאור עולם להיות נאחז בשב"ח בקרנו ראם להעלותו על משבח הדפוס בשבחא שופרא ופארו. וראוי לעמוד ולתמוך בימין צדקו ואף ידי תיכון עם הגאונים הנ"ל לגזור אומר ויקום דליקו' בארור המשיג גבולו, ושלא יחזרו לקבוע בדפוס מבלי רשותו של המדפיס חובר הנ"ל עד משך הגבול שגבלו ראשונים ולהשומעים יונעם ויתענגו בדשן נפשם ויחולו ברכות על ראשם. והגם שאין מדרכי לצאת חוץ לגדרי להיות מהמסכימים, אך מפני שראיתי בכ"י הגאונים הנ"ל גודל פאר מעלות וקילוסין של המחבר הנ"ל ומי ראה אלו יוצאים וכו', גלל זה גם אני באתי עה"ח היום יום ד'

ג' אייר תקמ"ב לפ"ק פה ק"ק טשעכנאווציא יע"א.
יהודה ליב חונה פה ק"ק הנ"ל.

הסכמת לפי סדר א-ב

הסכמת האדמורים ספינקא, מעליץ, מירון, רבי חיים פסח הורוויץ

הסכמת כ"ק אדמורי"ם מספינקא, ממעליץ, ממירון, הגה"צ רבי חיים פסח הורוויץ דומ"ץ דחסידי בעלזא אשדוד
וחבר הבד"ץ דקהל מחזיקי הדת בא"י שליט"א

הסכמת כ"ק אדמו"ר מספינקא שליט"א [יצוק"ל] בני ברק

משה אליקים בריעה כהנא

בן הגה"צ מוהר"ן זצ"ל מספינקא

רחוב יהושע 9 בני ברק 42415, טלפון 6588975

בס"ד, כ"ב ניסן אסרו חג פסח תשפ"א לפ"ק

הן הי' לשמחת לבי בראות את פרי עמלו הגדול של כ"ק גסי הרהגה"צ המקובל המפורסם בחיבוריו היקרים
בכל מקצועות התורה המלאים הוד והדר בעבודת קדשו, ונדע בשערים לשם ולתהלה בקרב עם סגולה,
בקש"ת האדמו"ר מהאלמין שליט"א.

והנה כעת עוסק בחיבור יקר מאוד סידור עם פירוש הזוהר אשר בו מלוקטים פנינים יקרים מדברי הזוה"ק
וכתבי האריז"ל עם סידור תפלה ישראל וכתר נהורא השלם, וגם מסידור יסוד ושורש העבודה וכל ההלכות
מסידור דרך החיים, ועוד ליקוטי הלכות ומוסר מהרבה פוסקים ראשונים ואחרונים מספרי בעש"ט הק'
ותלמידיו אשר עד הנה לא נראה כבושם הזה, וכל זה סידר על סדר המערכה על סדר התפילה דבר דיבור
על אופניו. ומעתה כל הרוצה ליטול את השם יוכל לבוא וליטול, להבין ולהשכיל כוונת התפילה לאישורם.
ומשמאי קא זכי לי' בדור עני זה להיות ממזכי הרבים להיות עונים עליו דברים הרבה, כמו שפי' בעל חידושי
הרי"ם זי"ע, שהכוונה שמן השמים נענים לתפילת בני'.

המקום יהא בעזרו לברך על המוגמר ולהפיץ מעיינות חכמתו ותורתו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, ויהי
ידיו אמונה עד בא השמש - ביאת משיח צדקינו בב"א.

הכותב וחותם למען זכות הרבים

הק' משה אליקים בריעה כהנא

מספינקא

<p>Rabbi M. Eliuqim B. Kahana Rabbi of sapinka P. Yehoshua St. 9 Bnei Brak 51424 E. Israel</p>	<p>משה אליקים בריעה כהנא בן הגה"צ מוהר"ן זצ"ל מספינקא רחוב יהושע 9 בני ברק 51424</p>
<p>בס"ד</p>	
<p>כ"ב ניסן אסרו חג פסח תשפ"א לפ"ק</p>	
<p>הן הי' לשמחת לבי בראות את פרי עמלו הגדול של כ"ק גסי הרהגה"צ המקובל המפורסם בחיבוריו היקרים בכל מקצועות התורה המלאים הוד והדר בעבודת קדשו, ונדע בשערים לשם ולתהלה בקרב עם סגולה, בקש"ת האדמו"ר מהאלמין שליט"א.</p>	
<p>והנה כעת עוסק בחיבור יקר מאוד סידור עם פירוש הזוהר אשר בו מלוקטים פנינים יקרים מדברי הזוה"ק וכתבי האריז"ל עם סידור תפלה ישראל וכתר נהורא השלם, וגם מסידור יסוד ושורש העבודה וכל ההלכות מסידור דרך החיים, ועוד ליקוטי הלכות ומוסר מהרבה פוסקים ראשונים ואחרונים מספרי בעש"ט הק' ותלמידיו אשר עד הנה לא נראה כבושם הזה, וכל זה סידר על סדר המערכה על סדר התפילה דבר דיבור על אופניו. ומעתה כל הרוצה ליטול את השם יוכל לבוא ולישל, להבין ולהשכיל כוונת התפילה לאישורם.</p>	
<p>ומשמאי קא זכי לי' בדור עני זה להיות ממזכי הרבים להיות עונים עליו דברים הרבה, כמו שפי' בעל חידושי הרי"ם זי"ע, שהכוונה שמן השמים נענים לתפילת בני'.</p>	
<p>המקום יהא בעזרו לברך על המוגמר ולהפיץ מעיינות חכמתו ותורתו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, ידיו אמונה עד בא השמש - ביאת משיח צדקינו בב"א.</p>	

משה אליקים בריעה כהנא

מספינקא

הרב חיים פסח הלוי הורוביץ

דומ"ץ דחסידי בעלזא אשדוד וחבר הבר"ץ דקהל מחזיקי הדת בא"י

רח' חטיבת הנגב 91 אשדוד

טל' בית 80-6853358 טל' בית הוראה 80 - 0394658

בס"ד יום ערש"ק פר' שמיני יג לעומר כ"ז ניסן תשפ"א לפ"ק

מכתב הערכה והברכה

הנני בזה בא לקראת הרה"ג כ"ק ש"ת הרב שלום יהודה גראס שליט"א אבדק"ק האלמין יצ"ו לוחם מלחמת ה' כבר מלפני שנים רבות העומד על משמרת הקודש והכשרות במסירות נפלאה ונאמנה לזכות את הרבים, וכן דבר גדול בהפצת ספריו ובחיבוריו ובקונטרסיו הנעימים להאיר את ליבות ישראל על דברים שלא חשבו ע"ז ולהגיע לשפת המעשה, וגם לתת מענה להשוגים ח"ו לכוונם על דרך הטוב והישר.

וכעת עולה במעלות בעבודת התפילה והתקשרות בין ישראל לאביהם שבשמים ע"י ליקוט פירוש הזוהר על התפילות, וכן מכתבי האריז"ל וכן מסידור יסוד ושורש העבודה שבו הוא מלהיב את נשמת ישראל עם קדושים להעלותם ולקרבתם להתקשרות עם השכינה, וכן הלכות תפילה מסידור דרך החיים לכל ספק העולה תוך התפילה מבעהמ"ח חוות דעת על יו"ד ונתיבות, וכן ציצים ופרחים מספרי בעש"ט הק' ותלמידיו.

ע"כ אתן ברכת הדיוט למעלת כבוד הרם שחפץ ה' יצליח בידו להתעלות לכל אשר יקנו הסידור לעיין ולהתפלל בו ולקרבת את הגאולה בקרוב ממש.

וע"ז באעה"ח בקידה ובישר כח לכל דברים הנפלאים

ידידך הק' חיים פסח הורוביץ

הרב מאיר שטרן

הרב דאתרא קדישא מירון ואזור מרום הגליל

טלפון 40-7017996 פקס' 40-2830996

ב"ה, יום ט"ו אייר תשפ"א

כ"ק הרהגה"צ אדמו"ר מהאלמין שליט"א מפורסם זה שנים רבות שהוא מזכה רבים, בפרט בענינים הצריכים זהירות יתירה שלא להכשל בהם, והו"ל ספרים רבים ע"ז שהתקבלו בקרב בני"י קדושים בחיבה גדולה.

והנה בשנים אחרונות מרעיש עולמות לעורר אותנו כי על ידי לימוד זה"ק מקרבין את הגאולה וכמו שאמר אליהו לרבי שמעון בר יוחאי, כמה זכאה אנת דמהאי חיבורא דילך יתפרנסון כמה עילאי עד דאתגליא לתתאי בסוף יומיא ובגיניה "ושבתם איש אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו" עכ"ל.

ומבואר בספה"ק כי כשהלב מטומטם שנעשה לב אבן העצה היעצה ללמוד ספר הזוהר בטהרה ובזה יזהיר את נשמתו לצאת מן החושך לאור גדול, וזה בדוק ומנוסה לבני"י קדושים.

והנה כעת עוסק כ"ק האדמו"ר מהאלמין שליט"א להוציא לאור סידור מיוחד בשם "זוהר למשיח" מעוטר מדברי הזוה"ק ופירושים מגדולי עולם לעורר את המתפללים לבקש מעומק הלב שיתגלה במהרה כבוד שמים ע"י משיח צדקינו בב"א.

ואנו מברכים אותו שחפץ ה' בידו יצליח אמון

ידידו מוקירו מאתרא קדישא הדין

הרב מאיר שטרן

הרב דאתרא קדישא מירון ואזור מרום הגליל

הסכמת כ"ק אדמו"ר ממועלין שליט"א

בס"ד ניסן תשפ"א

הן נודע על פני תבל גדול פעליו של מחותני הרהגה"צ כקש"ת אדמו"ר מהאלמין שליט"א שכבר עשרות בשנים מזכה את הרבים ומעורר על ענינים הצריכים תיקון בכל שטחי הדת וכבר הו"ל ספרים הרבה להשיב רבים מעון, וכעת נדבה רוחו הטהור להוציא לאור סידור כולל בהדרו "זהר המשיח" אשר בו פירושים רבים המקובלים בתוך בני ישראל, ומשובץ עם מאמרי הזוהר הקדוש המתאימים לסדרי התפילה.

ודבר גדול הוא לקבץ כל אלה לפונדק אחד, ובודאי יעשה רושם בלבבות אחינו בני ישראל להכיר יותר ערך התפילה ולהשקיע בה זמן ומחשבה, וע"י כך יעלו התפילות לרצון לפני אדון כל. ע"כ אביע ברכתי שהסידור יתפשט בתוככי עם ישראל והתפילות יתקבלו בשמים להחיש פעמי משיח צדקנו. ומחו' שליט"א יזכה עוד רבות בשנים לעורר ולהתריע לזכות הרבים וחפץ ה' בידו יצלה.

כ"ד מחו' דוש"ת בהדרת כבוד

הק' נפתלי אי"ש מאסקאוויטש

RABBI N. MOSKOWITZ
OF MELITZ

RECHOV HATSIVONY 7/14
ASHDOD, E. ISRAEL

נפתלי אי. מאסקאוויטש
ממעליץ

ח' הצבעוני 7/14 טל. 08-8640028
אשדוד

נס / תלפ"א

בס"ד

הן נודע על פני תבל גדול פעליו של מחותני הרהגה"צ כקש"ת אדמו"ר מהאלמין שליט"א שכבר עשרות בשנים מזכה את הרבים ומעורר על ענינים הצריכים תיקון בכל שטחי הדת וכבר הו"ל ספרים הרבה להשיב רבים מעון, וכעת נדבה רוחו הטהור להוציא לאור סידור כולל בהדרו "זהר המשיח" אשר בו פירושים רבים המקובלים בתוך בני ישראל, ומשובץ עם מאמרי הזוהר הקדוש המתאימים לסדרי התפילה.

ב"ד מחו' דוש"ת בהדרת כבוד
הק' נפתלי אי"ש מאסקאוויטש

גלגלו של ספר סידור הזוהר:

מגלגלין זכות ע"י זכאי:

השם יתברך זיכני להשלים סידור הזוהר על הסידור, וכעת אני באמצע להשלים את הסידור **כתר נהורא השלם**, וקטעים מספר הק' **יסוד ושורש העבודה** דבר דבור על אופניו "סידור התפילות", רעיון זה עלה ראיתי כאשר השי"ת זיכני להתבשם מאורו כאשר התארחתי בבית חתני הרה"ג רבי נחמן מאסקאוויטש שליט"א בן מחו' כ"ק מרן האדמו"ר ממעליץ שליט"א בחג המצות, והתפללתי שם בבית מדרשו של מחו' כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונתנו לי להתפלל בסידור של **יסוד ושורש העבודה** שהדפיס מחו' הנ"ל.

ועינתי ולמדתי הרבה מתוך הסידור הקדוש הזה, וביקשתי מחתני לקנות הסידור, וענה לי שהספר נדפס לפני כשלושים שנה ואזל מן השוק ואין יותר להשיג את הסידור הזה.

ולכן אני רוצה להודות מאוד למחותני היקר כ"ק מרן האדמו"ר ממעליץ שליט"א, שבזכותו זכיתי להכניס את הסידור **יסוד ושורש העבודה** לתוך הסידור "זוהר למשיח" שהוא זוהר התפילה.

הסידור הזה גם יהווה ספר לימוד חשוב ביותר לעזרה בתפילה.

וכמו כן כאשר הייתי בחור בן 61 שנה הייתי מתפלל בתוך הסידור **תפילה ישרה כתר נהורא השלם עם הסכמת הצה"ק מבארדיטשוב** ז"ע עם כמעט כל הכוונות. ולכן ראיתי חובה קדושה להכניס את הסידור הקדוש הזה לסידור **זוהר למשיח**.

גם הכנסתי ההלכות מסודר בכל מקום על כל סידור התפילה, מספר הקדוש "דרך החיים" להגאון הקדוש רבי יעקב מליסא בעל ה"חזונו דעת" זצוק"ל, כאשר בימים קדמונים נדפס ברוב הסידורים.

השי"ת יתן לכ"ק מרן האדמו"ר ממעליץ שליט"א כח ובריאת איתנה ויזכה לשנים רבות להמשיך לזכות את ישראל בהוצאת ספריו הקדושים "פירות האילן" על עניני שו"ע או"ח ויו"ד.

בברכה והוקרה

הק' שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו

בית שמש

דברים אחדים מהמוציא לאור

ישתבח הבורא ויתעלה היוצר בהגלות אור יקר, הסידור זוהר התפילה שהוא זוהר המשיח.

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו על אשר זיכנו לחזות בנועם ה' זו הלכה, ולהפיץ מעיינותי חוצה, לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולהודיע לעם את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה, ובפרט לאחרונה אשר רבו דורשי ה' לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה, להלכה ולמעשה, ובפרט מבעלי תשובה ששמו חלקם עם יושבי בית המדרש וזכו להסתופף בחצרות ה'.

בשיר ושבח והודיה להשם יתברך, שמחים אנו להוציא לאור את הסידור זוהר התפילה שהוא זוהר המשיח, שהוא כולל ד' סידורים, - ארבעה ספרים נפתחים:

א. כמעט כל ההלכות מסידור דרך החיים מהגאון מליסא זצוק"ל. וידוע שאור של גאון יעקב ה"ה רבנו יעקב מליסא זי"ע זורח בשמי היהדות בחיבוריו הגדולים: "חות דעת", "נתיבות המשפט", "מקור חיים", "בית יעקב", "תורת גיטין", ועוד. אולם בעוד שאלו הספרים תקעו יתדותם בעיקר באהלי תורה, זכה סידורו המפורסם "דרך החיים" שמצודתו נפרסה על המוני בית ישראל, והוא כעמוד האש ועמוד הענן ביחד להאיר להם ולנחותם הדרך הישר "דרך החיים", [ראו צילומים מכמה הוצאות, וההלכות האלו נדפסו ונתפרסמו בהרבה סידורים בימים ההם].

ב. סידור יסוד ושורש העבודה של התפילה והתורה והמצות מהצדיק הקדוש מרן אלכסנדר זיסקינד במוה' משה זצ"ל מק"ק הוראדנא הגדולה במדינה ליטא. בעיר נאווי דוואהר לפרט אחי אנכי מבקש, [תקמ"ב], ובווארשא תקע"ד.

ג. סידור "תפלה ישרה" שנדפס לראשונה בראדוויל בשנת תק"פ לפ"ק ונהפך ברבות הזמן להיות יקר המציאות גדול, וכהיום אינו ידוע בעולם כי אם מטופס אחד, וגדולי החוקרים בשדי הספרים העידו שלא ראו מעולם סידור זה, ונסתפקו בכלל על מציאותו.

נכתוב קצת על החשיבות של הסידור תפלה ישרה. ידוע כי זקיני רבנו הקדוש מוה"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא זצוק"ל השתדל מאוד אודות אמירת המעמדות בכל יום, ואיזן וחקיקר את נסוחו, וצוה להרבני הנגיד מו"ה צבי זאב ראבינשטיין ממאהלוב להעלותו על מכבש הדפוס, והנ"ל הדפיסו בשנת תקע"ו עם הסכמתו הנלהבת של הגה"ק מאפטא זי"ע, עיין באיגרות בעל אוהב ישראל אגרת י"ט, ושוב נדפס במהדורות רבות, וגם עם הסכמת בנו הגה"ק מזינקוב זי"ע, ע"ש בספר הנ"ל אגרת ל"ט, וכנראה לא הסתפק בזה ולא נחה דעתו של רבינו הקדוש מאפטא זקן האדמורים בזמן הבעש"ט הקדוש זי"ע, עד שראה לזה שיצא גם כן הסידור מזוקק ומנוקה במהדורא מדוייקת עפ"י נוסח האר"י ז"ל עם

תוספות דינים ומנהגים מפוסקים אחרונים ונופת צוף דבק מגוית האר"י ז"ל הכל מנופה ומלובן ומזוקק, מלוקט מכל חלקת מחוקק {לשון השער שם}, והגה"ק מוה"ר מרדכי מקרעמניץ זצוק"ל הגיה את כל הסידור תחת השגחתו של הגה"ק מאפטא זצ"ל, ויצא לאור בראדוויל שנת תק"פ, וברבות הזמן נאבד הסידור הנ"ל, אבל מיני אז הדפיסו סידורים רבים ומחזורים ובכולם השער הכותרת "כל התפלה מתוקן בנוסח ראדוויל הישן", [בשנת לישרים] [תק"ץ], והוסיפו אז הזוהר והרעיא מהימנא שאומרים קודם תקיעת שופר] וכל הנ"ל מבואר בסדר המעמדות הנדפס בזיטאמיר שנת תרכ"ו בשער הספר ובפנים דף ל"ב.

כהיום מופץ מאוד סידור הנקרא בראדיטשובער סידור, ולפני חמישים שנה כבר עזרתי להדפיס הסידור הזה ויצא לאור בדיסקים יותר משש מאות אלף עותקים ב"ה.

והמעין בשערי הסידור ימצא כמה דברים, "תפלה ישרה" "כתר נהורא השלם" "כמו שנדפס בבראדיטשוב" "כמו שנדפס בראדוויל", והיא כחידה סתומה, אמנם השתלשלת הדברים הם כך, תחילה בשנת תק"פ נדפס סידור דילן הנקראת תפלה ישרה בראדוויל, ושוב בשנת תרכ"ד נדפס בזיטאמיר על ידי נכדי הרב מסלאוויטא סידור עם פירוש כתר נהורא מהכה"ק מוה"ר אהרן מזעליחוב זצ"ל, שחי כמו שבעים שנה מקודם לכן, והכתב יד היה מונח שנים רבות, אבל נוסח הפנים של הסידור מזיטאמיר הוא כמו נוסח הרגיל, אחרי כן בשנת תרנ"א הדפיס הגאון מוה"ר יעקב חיים שעפטיל ז"ל בעל המחבר שו"ת נחלת יעקב בבית דפוסו בארדיטשוב סידור של הנוסח תפלה ישרה הנדפס בראדוויל והרכיב לזה גם כן פירוש של כתר נהורא מסידור הזיטאמיר, זאת אומרת נוסח המתוקן של חד מגדולי תלמידי הבעש"ט ז"ע עם פירוש של חד מגדולי תלמידי הבעש"ט ז"ל, ולרוב חשיבותו הופיע שוב בפרמישלא במהדורא חדשה עם תוספות רבות על ידי הרב מאיר דוד הערצבערג ז"ל בשנת תרפ"ט, ובשנת תש"ב, וזכה להסכמתם של האדמו"רים, מרן הצה"ק מבעלז זצוק"ל והצה"ק מרן מסאטמאר זצוק"ל, ומני אז נדפס פעמים רבות, ולהבין חשיבות הענין להתפלל בסידור מדויק עיין בהסכמת המהרש"א זצ"ל [וראה באריכות בספר יצחק לשוח על הסידור הזה], והב"ח זצ"ל לסידור ר' שבתי סופר בשנת שע"ח שהאריכו בזה וסיימו, שעונשם של המתפלל בסידור שאינו מוגה הוא "גדול מאוד", [ובספר יצחק לשוח הארכנו בזה על גדול הענין להתפלל בסידור מדויק כמו שיראה הקורא בתוך הסידור]. ובשנת תשל"ה נדפס סידור תפלה ישרה: ברדיטשוב-יד אשר ... כולל תפלות לכל השנה ... נוסח ספרד. עפ"י כתר נהורא ... עם תוספת דינים ומנהגים מפוסקים אחרונים, כ"ק האדמו"ר מראצפערד רבי אשר אנשיל קרויז ז"ע שעזרתי לו הרבה בספריו, וייליאמסבורג, ניו יורק.

ד. סידור זוהר התפילה והוא סידור המשיח, כמו שאמר משה רבנו ע"ה בספרא דא יפקון מגלותא ברחמי. ראה באריכות בהקדמת הסידור, ובשער הספר. וזאת למודעי אשר אנו רואים אחד מהחזיונות ההוד וההדר של דורנו זה, הוא התהליך המופלא של זיקה ורצון לשוב ליהדות, וחשים אנו שניצני התשובה וגלי

ההתעוררות שבים בכל לב, כל אלה משמשים אותות נאמנים כי אכן הערה ה' עלינו רוח ממרום לקרבנו אל צור מחצבתנו כמו שאנו רואים אלפי כוללים שלומדים זוה"ק וקבלה, ומיליוני יהודים התקרבו אל הזוהר הקדוש, ונתקיים בנו מאמר הנביא ושלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה', ועל כן עלינו לעשות ככל האפשר להקל עליהם את הדרך לקיום המצות, והואיל ורוב ככל בעלי תשובה הבעיות הראשונות שנתקלים בחיי התורה הוא שאין להם ספר הלכה שיורה להם את ההלכה למעשה בהלכות הבסיסיות שנוהגים בזמננו.

ועל כן שמתי פני כחלמיש ללקט מהספרים הקדושים מזוה"ק ומכתבי האריז"ל ומספרי ההלכה תמצית ההלכות בשו"ע והחונים עליו כדי להקל ללמוד על אותם בעלי תשובה ובעלי בתים שיוכלו ללמד את כל ההלכות המעשיות בזמן קצר, עד שיוכלו ללמוד הכל מן המקור.

עוד לקטנו מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, כתבי האר"י ז"ל, ומספרי בעש"ט הקדוש ותלמידיו, ומספרי מוסר מגדולי האחרונים זלה"ה, ודבריהם הקדושים חוצבים מלהבות אש, מלהיבים נפש האדם לעבודת הבורא. דברים העומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואפילו הלומדים והיראים מחמת חסרון ידיעה. ועל ידי סידור זה יהי יד הכל ממשמשיך בהן ויזכרו לשמור ולקיים, שויתי ה' לנגדי תמיד, ולהתפלל בכוונה, כמבואר בהקדמת המחברים הקדושים.

המעייין ולומד ומתפלל בסידור זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות בלתי גבול להתאמץ ולהתחזק לקיים מצוות הבורא יתברך שמו, על ידי שידע ויבין גודל כוח התפילה וכוונותיה, דיניו ומנהגיו, וכל מצוות התלוים בה.

בו ימצאו רבנים, מגידי שיעור וראשי ישיבות, מלמדים ומחנכים את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. גם כל בני אדם ימצאו בו הדרכה נפלאה איך להדריך את ביתם לתורה ויראת שמים, ולהתפלל בכוונה.

המעייין בסידור זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות בלתי גבול להתאמץ ולהתחזק לקיים מצוות הבורא יתברך שמו. ובזכות התפילה בסידור הזה נזכה כולנו יחד לראות בישועה האמיתית בביאת גו"צ בב"א.

ואסיים בדברי הרמח"ל הקדוש זי"ע, ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתזכך נפשי, רוחי, ונשמתי שאהיה ראוי והגון לעורר מיין תתאין על ידי לימוד ספר הזוהר הקדוש. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך! [יכוון. גב"ת ליי"מ עט"ת יה"ו ננ"ר יפ"ת ול"ך אא"ו] וזכני לאור באור תורתך, ואבינה נועם רזי סודותיה - ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות, ולקיים. ויהי נועם אד-ני א-לה-ינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי! ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מפעל הזוהר העולמי סניף בת ים - הספרים נחלקים בחינם לכל דורש ומבקש.

שנת כ"ד אדר תשפ"א

קורא יקר דע לך! כשאתה פותח את הסידור הזוהר, כבר זכיתה להיכנס לגן עדן התחתון. ראה החשבון להבין איך נכנסים לגן עדן התחתון. ואחר כך תבין איך שזוכים ל"ג נהרי אפרסמון. וזוכים להיכנס להיכל הקב"ה, שהקב"ה יושב ולומד עם האבות הקדושים, משה רבינו, רבי שמעון בר יוחאי וכל הצדיקים הקדושים זי"ע. ולהיכנס להיכל הזה לא יכולים לזכות אפילו שיהיה רב גדול שלמד 10 פעמים כל הש"ס וש"ע ומדרשים וכו'. לא זוכים להיכנס להיכל הזה, אלא אלה שזוכים לאור הירוק וזהו הזוהר הקדוש.

ידוע שמי שלומד מסכת ברכות יוכל להיכנס להיכל של מסכת ברכות. ומי שלומד מסכת שבת יוכל להיכנס להיכל של שבת וכו', אבל להיכל הקב"ה לא יכולים להיכנס רק אלו שלומדים זוה"ק ומבינים, [כמו שמובא בספרי המקובלים], ועל כל אלו יצביע משיח ידו ויאמר בזכותכם הגעתי, אמן.

ונעתיק כאן דברי ידידי להבחל"ח כ"ק אדמו"ר מראצפערד מה שכתב על הג' הוצאות הסידורים ברדיטשוב שהוציא לאור. והסכמות חדשות שקיבל מגדולי הצדיקים

דברי המוציא לאור בשנת ה'תש"ך

ישמחו המתפללים וירונו המשבחים את שמו הגדול והנורא ית"ש, שהו"ל את הסידור הזה "תפלה ישרה" שיש בו הדינים שנחוץ לדעת לכל איש שיראת ה' נוגע בלבו, בפרט בדורנו השפל הזה שכמעט כ"א טרוד בפרנסתו, ואין לו עת ללמוד לדעת דיני התפלה וכו', וכשבא ספיקות ההלכה בתפלתו ימצא כאן על מקומו. וגם הכוונות עפ"י "שויתי ה' לנגדי תמיד", שחיובו מוטל על כל איש ובכל עת בפרט בתפלתו, כמו שכתבו בהסכמתם הגהצה"ק מברדיטשוב, מקאזשעניטץ ומלובלין והגראב"ד מלובלין, ואחריהם האדמו"ר מבעלז ומאוסטילא זצוק"ל זי"ע ועכ"א. ולהבחל"ח האדמו"ר רשכבה"ג מסאטמאר שליט"א (כעת בברוקלין יע"א. בפרט מש"כ הרה"ק מלובלין שמרומזו בתיקוני זוהר בכמה אתר, שיהי בעולם סידור עם כוונות האלו בעקבתא משיחא.

הכוונות בהסידור הזה הם פשוטיות כמו שכתבו הרה"ק זצוק"ל בהסכמתם, והם אינם עמוקות, כי עכשיו בדורנו השפל הזה לאו כל מוחא סבל העמקות של כוונות האריז"ל, אבל בדורות דמקודם היו יותר בעלי מקובלים שתפלתם היו בכוונות האריז"ל, וא' מהם הי' זקני הגה"ק המקובל אלקי מרן אשר אנשיל יונגרייז זצוק"ל מטשענגער בעהמ"ח "מנוחת אשר", שהתפלל תפלתו בכוונות האריז"ל, כי אא"ז זצ"ל הי' בחליפות מכתבים עם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע, וכשבאו אצלו אנשים מאונגארן אמר להם שהגאון מטשענגער גם יכול להתפלל... והרה"ק מפרעמישלאן שלח לאא"ז זצ"ל סידור כתב יד שנכתב בפוקרתו ע"י סופרו בכתב אשורית, והוא מלא עם כוונות האריז"ל ואח"ז כשקבלו, התפלל בהסידור הזה (הסידור הזה כעת אצל ש"ב נכדו הרה"ג מדיארמעט שליט"א בברוקלין). והגה"צ המקובל אלקי מפוסטין זצ"ל, בעהמ"ח "תוספות חיים",

שנתגדל כבן אצל הגהצה"ק "רל"י מברדיטשוב", "בעל התניא", "שפאליער זיידע", "מהר"ם מקאסוב" ועוד, ולמד מכל אלה חכמת התורה בנגלה ובנסתר, ודברים העומדים ברומו של עולם. והוא אמר על זקני צ"ל בזה"ל: **שלא מצא בכל מדינת אונגארן מקובל גדול כהגאון מטשענגער רבי אשר אנשיל יונגרייז, ואמר עליו ג"כ שכל כתבי האר"י שגורים בפיו והוא ע"ד תלמידי הבעש"ט זי"ע.**

זה הי' בדורות הקודמים. אבל עכשיו בעוה"ר הלואי שנזכה להתפלל מתוך כוונות פשטיות ע"ד כוונת האריז"ל, כמו עם הפי' הזה "כתר נהורא" מהרב החסיד המקובל מוה"ר אהרן הכהן צ"ל, ועי"ז נזכה ג"כ למחשבות קדושות בתפלתנו, ובעת בקשתנו נהי' נענים מאב הרחמים והסליחות, כי זכות לכל א' להתפלל בהסידור הזה כמו שכתבו הגהצה"ק צוק"ל בהסכמותם, והמסדר מהסידור הזה כתב ג"כ בדבריו, **שהמתפלל בהסידור הזה בודאי ישמע השם את תפלתו, וזכות המחבר הקדוש יגן עליו.**

וכמו שלא כל אדם זוכה שיגיע סידור כזה לביתו, בפרט בבית מדרשו להתפלל בו תמיד, הו"ל הסידור הזה לטובת אחב"י, אבל הייתי מוכרח להדפיסו רק החלק הראשון מהסידור השלם שהי' נדפס בפשעמישל בשנת תרפ"ט, כדי שיהי' ביכולת לכל א' וגם להבתי מדרשים לקנותו ולהתפלל בו תמיד, כי בהסידור "תפלה ישרה" התפללו החרדים לדבר ה' בדורות הקודמים וגם הצדיקים מדור דעכשיו כמו שאנו רואים בעינינו, אבל כבר תמו מלקנותם כי אינו בנמצא לא מהדפוס פשעמישל ולא מסאטמער ועוד, ע"כ הו"ל עכשיו עפ"י עצות והסכמות מגאוני וצדיקי דורנו שליט"א, ובהסכמתם אמרו לי, שכמו שעשיתי בו הרבה תיקונים ואיזה שינויים קטנים וגם ההוספות לחלק השני שיהי' שלם עם כל התפלות, שאעשה סימן עליהם, שמעתי לדבריהם וצינתי על ההוספות בח"ר ועל השינויים ותיקונים עיגול כזה??? וראיתי שהסידור הזה יצא לאור על נייר יפה, לא כהדפוס גרמני או דמוקדם, וגם עשיתי בו הרבה תיקונים והגהות גדולות על השיבושים ושגיאות וטעותים בהדפוסים דמקודם, ונתתי בהסידור הזה כמעט כל התפלות שצריך האדם להתפלל במשך השנה בפרט בבית תפלתו, כי בכל הסידורים האחרים אין כ"כ השלימות בהתפלות כמו בזה.

עשיתי זאת ההשלמות, שלא יהי' פ"פ להמתפללים לומר שכאן חסרים תפלות ואין בו כמו בשאר סידורים פשטים שנמצאים בביהכ"ס ובביהמ"ד, וממילא עי"כ מוכרחים לקיימם בבתי מדרשם, כי באמת שכל א' מתפלל בהסידור שרוצה, אבל בעוה"ר רבו הסידורים בבתי התפלות שסידר ונדפס ע"י אנשים שאינם מקיימים התורה, וממילא אין אנו יודעים האם לא חללו את השבת קודש בהסידור שמתפלל או בהדפסה או בכריכה וכדומה, והרבה יראי שמים מונעים עצמם מליקח בידם להתפלל בהסידורים כהנ"ל, והסידור הזה בודאי יצא לאור ע"י מנוחת דקדושת השבת וכו', ואצפה שכל הרבנים ר"י ויראים ימנעו עצמם מכו"ל מליקח בביהמ"ד הסידורים שיש עליהם הרבה חששים כהנ"ל, ויקחו רק סידורים מהמו"ל שומרי התורה, כי אפילו ס"ת יש לו דין אחר אם כתבו מין... כש"כ

סידורים של תפלה, כן הוא לענין חומשים וכדומה. והשם יודע האמת שכוונתי בזה לזכות את הרבים, וזכות הרבים ותפלתם יגן עלי ועב"ב, ויתן לי השי"ת הזכות להוציא לאור הסידור "תפלה ישרה" הזה בשלימות השני חלקים ביחד לפי דפוס דמקודם, כי לדאבוני ע"פ סבות לא נתתי בח"א ההקדמה של ב' כתנה"ר, וגם ההוספות והנהגות טובות מהגה"ק בעל ישמח משה זצוק"ל. ואבקש מה' תפלת רנב"ה שלא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חבירי וכו' עיין פירש"י שם, ואסיים בברכה שהבוב"ה ית"ש שקרוב לכל אשר יקראוהו באמת, שישמע לקול תפלתנו בתוך שאר תפלת עמו ישראל ברחמים, ונזכה לגאולתנו גאולת עולם ע"י משיח צדקנו בב"א.

כ"ד המו"ל בויליאמסבורג אשר אנשיל קרוין.
 בן להרה"ג מאודווארי זצ"ל, ונכד להצה"ק מטשענגער ומדארעג זי"ע

ספר
קובץ ספרי הלכה
לסידור זוהר התפילה

י"ב ספרים נפתחים
חלק ב'

א. זוהר חצות ובו ד' ספרים נפתחים:

ספר א: זוהר ההתעוררות, דיניו ומנהגיו בנגלה ובנסתר. **ספר ב:** חצות הרשב"י, ובו ב' חלקים. **ספר ג:** חצות הצדיקים. **ספר ד:** סדר תיקון חצות, עם דברי הזוהר על התקון. והוא: לקוט גדול ונפלא מלא מזון אל זון, דברי הפוסקים הראשונים והאחרונים גדולי המקבילים, ספרדים, חסידים וליטאים, תורת הרשב"י זוהר הקדוש עם תורת האריז"ל ותלמידי הבעל שם טוב הקדוש, זי"ע. ובו הלכות והנהגות, אשר ילכו בהם כל איש ישראל מקטן ועד גדול כראוי וכיאות, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה הזאת. ולשומעים יונעם, ותבא עליהם ברכת טוב, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, בב"א. **בו יבאר:** א. גודל החיוב לערף תיקון חצות, להשתתף בצער השכינה. ב. מעלת העוסק בתורה בלילה, ובפרט בלימוד הזוהר הקדוש. ג. מי שאינו יכול לקום בחצות, יקים על ידי יששכר וזבולון. ד. הנדיבים בעם יתנו עם הלומדים שילמדו לכל הפחות שעתים זוהר הקדוש. ה. כל העקר הגאולה תלויה בתקון זה ובלימוד תורת הסוד.

ב. ספר הקדמות והסכמות ומכתבים מצדיקים קדושים וטהורים על הסידור יסוד ושורש העבודה

הקוה"ט מרן רבי אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא, מכונה מוהרא"ז (תצ"ט - י"ח באדר ב' תקנ"ד, התפרסם כאחד מגדולי הרבנים בדורו וכצדיק מיוחד במינו, ונודע בכינויו בעל יסוד ושורש העבודה על שם ספרו.

ג. ספר הקדמות והסכמות ומכתבים מצדיקים קדושים וטהורים על הסידור תפלה ישרה וכתר נהורא

הסכמת הצדיקים - לכתר נהורא - הקדושת לוי, המגיד מקאזניץ, הרבי מלובלין, כ"ק מרן רבי אהרון רוקח האבד"ק בעלזא יע"א, כ"ק מרן רבי פינחס טווערסקי האבד"ק אוסטילא, פרעמישלא, כ"ק מרן רבי יואל טייטלבוים האבדפק"ק סאטמאר יע"א, זי"ע.

סידור ברדיטשוב נחשב לאחד מהסידורים המדויקים והנחשבים בעולם החסידות, [ראה באריכות בספר יצחק לשוח] הסידור מופיע היום במתכונת של סידור תפלה ישרה וכתר נהורא השלם, למעשה מדובר בסידורים שנדפסו

בזמנים שונים. **סדר תפלת נהורא** - סידור שנדפס לראשונה בברדיטשוב ע"י הרה"ק מוהר"ר **יחיאל מיכל אב"ד מיכילישאק או בנו רבי אהרן. תפלה ישרה** - סידור בנוסח האריז"ל שסידרו הרה"ק מוהר"ר **רבי מרדכי מקרעמניץ** זצלה"ה ונדפס לראשונה **בראדוויל, במעזיבוז, ברדיטשוב**, ונוסף בו הפירוש הקדוש **כתר נהורא** - פירוש על סדר התפילה ממהרה"ק המקובל רבי **אהרן הכהן רבה של זעליחוב ובלגרייא** זצלה"ה, מחבריא קדישא של גדולי תלמידי הבעש"ט הק' זצלה"ה שנדפס לראשונה **בז'יטומיר**.

סדר **תפלת נהורא** כמנהג אשכנז פולין מסודר מפי ספרים קדושים יפה וברה, בכוונות פשוטות על כל ענין וענין מסודרה, בכדי שתהא תפלתינו זכה וטהורה, שתהא ראויה להיות עטרה, על ראש יוצרינו ובואינו מלך גדול ונורא, ובזכות זה נצא מאפילה לאורה, ויבנה בית המקדש בימינו במהרה, ויהיה השכינה על כל אחד ואחד מישראל שורה, ויתגלה לנו סודות התורה, שטוב סחרה מכל סחורה, מפז ומפנינים יקרה, אמן ואמן.

ד. ספר הלכות מסידור דרך החיים

והוא אסיפת דינים, נלקטו בטוב טעם ודעת, משלחן ערוך, אורח חיים, טורי זהב, מגן אברהם, אליהו רבא, פרי מגדים. ע"י הרב הגאון האמתי עטרת הגולה כש"ת רבינו **יעקב הרב מליסא** זצ"ל, ווארשא תרפ"ו.

ה. ספר יצחק לשוח

כל ההלכות על סידור התפילה, קדושת בית הכנסת, ברכת המזון ועוד. על קדושת בית המדרש - חיבור הנוכחי מטרתו להקל מעול הציבור לדפדף בספרי הפוסקים לידע דינים היותר נחוצים ורגילים בנושאי עניית אמן ויהש"ר וכו', אשר בלעדן אי אפשר לקיים מצות קדיש ואמן, וחזרת הש"ץ, וקריאת התורה, אפילו כיהודי פשוט כאשר עיני כל תחזנה מישרים.

ו. ספר קריאת הקדושה

על הלכות קריאת התורה

ז. ספר ברכת עובדיה

והוא: ברכת המזון השלם

ח. ספר נפש עובדיה

על הלכות נטילת ידיים וברכת המזון

ט. ספר עמק יהושע - האחרון

ספר עלה לתרופה מאת הגה"צ מוהר"ר **יהושע אלתר ווילדמאן** זצ"ל אב"ד קאנסקיוואליע. (בעל מחבר ספר ואמרו אמן, ועוד הרבה ספרים כמבואר בפנים הספר) והוא

מלא וגדוש עם דינים נחוצים למען דעת האיך להתנהג בכמה ענינים מידי יום ביומו.

י. ספר ז. תורת ישראל

חיבור הנוכחי מטרתו להקל מעול הציבור לדפדף בספרי הפוסקים לידע דינים היותר נחוצים ורגילים בנושאי עניית אמן ויהש"ר וכו', אשר בלעדן אי אפשר לקיים מצות קדיש ואמן, וחזרת הש"ן, וקריאת התורה, אפילו כיהודי פשוט כאשר עיני כל תחזינה מישרים. **מכיל:** א) דיני הוצאה והכנסה. ב) קניית המצות. ג) בעל קורא - וסגן. ד) שיחה ותלמוד תורה בשעת הקריאה. ה) יציאה לחוץ בשעת הקריאה. ו) קריאת האגשים לספר תורה. ז) דיני ברכות התורה. ח) כל הנוגע להעולה מעת קריאתו לתורה עד חזרה למקומו. ט) כל הנוגע לבעל קורא מעלייתו לקרות עד גמירא. י) טעותים בעת הקריאה. יא) שלל דינים נפלאים קצרים בקריאת התורה. יב) הגה - וגלילה. יג) בימה באמצע בית הכנסת.

יא. ספר קריאה הקדושה

הוא שולחן ערוך על הלכות ומנהגים של קריאת התורה. בו נקבצו כל דינים הנחוצים. **חלק א.** קריאת ספר תורה לכל הזמנים, הזמר שמזמרים לחתן קודם החתונה, ציוני הקריאות לכל זמני השנה. וראה זה דבר חדש, ציוני המקומות שאפשר לעשות בהם הוספות אם יש הרבה חיובים לעלויות. **חלק ב.** כל הלכות קריאת התורה כסדר שנרשם בפרטיות בלוח המפתחות. **חלק ג.** דינים הנחוצים לקריאת השמות לעלות לספר תורה. בו נקבצו ובאו כל שמות אנשים הנוהגים במדינות שונות ונזכר אצלם שמות הקדושים של כל הכנויים, למען דעת איך לקרות אותן האנשים לעלות לתורה. כי אסור לקרות לתורה בשם הכנוי רק בשם הקודש של כל איש ואיש.

חובר על ידי הרב המפורסם וכו' מוה"ר יהודה יודל ראזנבערג בה"ר ישראל יצחק ז"ל, יליד מדינת פולין, חוטר מגזע רבנו יהודה החסיד זצוק"ל.

נוסח השער ניו יורק תרע"ט: לפנים רב בערי פולין: טארלא, ווארשא לאדז, וכעת ראב"ד בעיר טאראנטא מדינת קאנדא. מחבר הספרים המפורסמים: **ידות נדרים, שערי זוהר תורה** (שהוא העתקת הזוהר הקדוש על שפת עבר), **ספר אליהו הנביא, אור צה, ספר רפאל המלאך, נפלאות מהר"ל מפראג, תפארת מהרא"ל משפאלא, דברי הימים לשלמה המלך, דרשה צמר ופשתים** (על איסור שעטנז), **מקוה יהודה** (המורה איך לעשות מקוה קטן בכל בית).

יב. ספר טירחא דציבורא

ספר זה יסוב ויעסוק בדבר העלול להיות עוולה גדולה ח"ו, ענין שיכול לקרות שלוש פעמים ביום לרבבות אלפי ישראל שזמנם נגזל מאתם בידועים ובלא יודעים. וזה נוגע להפסד זמן וממון (ב'אמעריקא' ישנו כלל ישן: 'טיים איז מאנ' - זמן

הוא כסף). יהודים לא יכולים לאכול כנצרך וח"ו מגיעים מזה לחליים רח"ל. נגרם מחלוקת והפרעות בשלום בית. אנשים מאחרים להגיע למקום עבודתם בזמן ועי"ז מאבדים פרנסתם ח"ו. ישנם שנמנעים מלילך להתפלל בבית המדרש בשל מוראם מה'שיינעם-איד' (היהודי-הנכבד...) שיעכב את זמנם בחינם, ומכיון שהם בושים לצאת מביהמ"ד קודם סיום התפילה, אינם הולכים כלל להתפלל בביהמ"ד ומפסידים הן תפילה בציבור, איהש"ר וכו' וכו' והן לימוד תורה ברבים. ועל זה אפשר להמליץ את הפסוק 'הצדיק אבד ואין איש שם על לב' - שהיהודי (הצדיק) מאבד המצוות שבתורה ובתפילה (הצידקות), מכיוון שאין איש שם על לב לתקן ענין זה. ויה"ר שנזכה וכו'.

ועתה יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי סניף בת ים ז' אדר, יומא דהילולא של משה רבינו ע"ה, תשפ"א.

הקדמה סידור זוהר התפילה

איך יכולים לזכות שהתפילות יעלו השמימה בסולם
מיוחד בלי שום עיכוב
על ידי סולם הזוהר
"סֶלֶם מַצָּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה"

רבי נחמן אומר שככל שהחולה מסוכן יותר, נדרש רופא גדול יותר. ככל שהנפילה עמוקה יותר, נדרש כח הצלה גדול יותר, ככל שהבור עמוק יותר- חבל ההצלה צריך להיות ארוך יותר, ככל שהחשכה גדולה יותר, עמוד השחר קרוב יותר, ונצרך לאור יותר גדול. ככל שהגלות קשה יותר- הגאולה קרובה יותר. במצרים שבני ישראל הגיעו לדיוטה האחרונה - למ"ט שערי טומאה- היו צריכים רבי גדול שבגדולים כמשה רבינו להוציאם ממצרים, וכמו כן רשב"י שהוא נשמת משה רבינו- היה בכוח לפתור את כל העולם מן הדין.

הסולם היחידי שיכול לרומם אותנו קרוצי העפר הוא הזוהר הקדוש
משה רבינו הוא מושיען של ישראל

ולכן עתה מעומק השואה השקטה שאנו מצויים - אנו נצרכים לרופא הגדול ביותר של הנשמות בכל הדורות לישועת עם ישראל והוא רשב"י מחבר הזוהר הקדוש. וידוע שגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, ועדיין הם עוסקים אחר הסתלקותם להמשיך ולהאיר השגת אלקות גם בהרחוקים והחולים ביותר ע"י ספריהם ותלמידיהם היקרים.

ומי לנו שליח נאמן ועצום שפירש את כל הזוהר הקדוש- כנשמת איש האלקים - הרב יהודה אשלג זע"א המכונה בעל הסולם- שהעיד על עצמו שהוא עיבור נשמת הָאָרִיז"ל הַקָּדוֹשׁ, ואיש אלקים זה התהלך בינינו בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְפָנַי לְמַעַלָּה מְשִׁישִׁים שָׁנָה.

בעה"ס הלך והזהיר את ראשי הישיבות באירופה על גזירה קשה שעומדת לכלות את יהודי אירופה, וידע ברוח קודש שהתרופה היחידה להציל את עם ישראל

מהגזירה הנוראה היא הזוהר הקדוש! אם אנו מבינים את עומק האסון הגדול והטרגדיה שבו ניספו 6 מיליוני יהודים קדושים. נבין בשכלנו הדל את גודל כוחו הנשגב והאלוקי של הזוהר שהיה בכוחו למנוע את השואה!! הזוהר היא תיבת נוח של דורינו!

מי שרוצה יבוא ויכנוס! ואיך לא נאחוז בחוזקה ונחבק אל ליבנו כל מילה של הזוהר הקדוש, הבה נטביל נפשותיכם בים היהלומים של הזוהר הקדוש- באור יקרות המאיר את נפשינו מחשכת חושך הגלות העמוקה.

וכל הלומד זוהר ידע שבכל פעם שלומד זוהר- רוחו נדבקת "רוחא ברוחא" בנשמת הרשב"י, וגורם לשפתי הרשב"י לדובב בקבר, וזה כמו שמשתטח על קברו. ולכן נדע נאמנה שהזוהר הוא סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

האם ידעתם? מי הוא ה'יה? מה הוא אָמר? מה הוא כָּתב? עורו והתעוררו!!! והטו לבכם לדברי אלקים חיים. הבה נגמע בצמאון את דברי הקדושים, שהם מים חיים לנפשותינו הצמאות והעיפות מיסורי הגלות. "בעל הסלם"- הצה"ק המקובל רבי יהודה הלוי אשילג וצוקללה"ה, זה היה שמו של האדם האלקי - עבור נשמת האר"י ז"ל אשר התהלך בינותינו וחי בארץ ישראל, נולד ה' תשרי ה'תרמה, נפטר י' תשרי ה'תשט"ו מקבל אלוקי אשר עסק בפרוש ובהפצה של חכמת הקבלה המכונה "בעל הסלם" על שם פרוש הסלם שחבר לספר הזוהר הקדוש וכן כתב באור לספר עץ חיים של האריז"ל, ועוד ספרים רבים.

מכתב גילוי מבעל הסלם זי"ע

(שנת תרפ"א)

"ותדע נאמנה, שעדין לא היה מזמן האר"י ז"ל עד היום הזה, מי שיבין את שיטת האר"י ז"ל, על שרשו וכו' והנה ברצון העליון יתברך, וזיתי לעבור נשמת האר"י ז"ל, לא מפני מעשי הטובים, אלא ברצון עליון, שנגנב גם מפני עצמי, למה נבחרתי אנכי לנשמה נפלאה זו, שלא זכה בה אדם מעת פטירתו עד היום, ולא אוכל להאריך בענין זה מפני שאין דרכי בזה לדבר

בנפלאות" (מן "בעל הסלם" זי"ע במכתב משנת תרפ"א)

אנו רואים שבעל הסלם העיד על עצמו שהוא זכה לעבור נשמת האר"י ז"ל, והוא זכה להתגלות נבואית של ה' אליו, (ראה למטה עדות אישית ומכתבי התגלות) והוא היה

שליח ה' להציל את עם ישראל מחלי הגלות האַיִמָה, באַמְצָעוֹת תְּרוּפָה קְדוּשָׁה וְאַלְקִית שְׁנִקְרָאת "הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ".

ידוע, שְׁמֵתוּף מִדַּת הַרְחֵמִים הַאֲיִנְסוּפִית שֶׁל הַבוֹרָא, לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי כָּל דֵּין אוֹ גְזֵרָה קָשָׁה מְשֻׁמִּים, עוֹשִׂים חֶסֶד עִם הָאָדָם וְנוֹתְנִים לוֹ הַזְדַּמְנוֹת לְבַחֵר בְּטוֹב עַל מְנַת לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה מֵעֲלָיו. וְמָה שְׁנִכּוֹן לְגַבֵּי גְזוּרוֹת הַפֶּרֶט תִּקְוָה לְגַבֵּי גְזוּרוֹת הַכָּלָל.

לִפְנֵי הַגְּזֵרָה אוֹ "הַמִּכָּה" שֶׁל הַשׁוֹאֵה הַאֲיִמָה, ה' שׁוֹלַח הַזְדַּמְנוֹת לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְבַחֵר בְּטוֹב וְשׁוֹלַח "תְּרוּפָה" עִם שְׁלִיחַ בְּדַמּוֹתוֹ שֶׁל בַּעַל הַסֵּלֶם, לְלַכֵּת לְקַהְלוֹת הַיְהוּדִיּוֹת בְּפוֹלִין וְלוֹמַר לָהֶם לְלַמֵּד זוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

בַּעַל הַסֵּלֶם צָפָה בְּרוּחַ קְדוּשׁוֹ עֹשְׂרִים שָׁנָה לִפְנֵי מַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה אֶת הַשׁוֹאֵה הַהוֹלֵכֵת וְקַרְבָּה, הוּא הַלֵּף וְזָעַק וּבִכְנֵי כָּל הַרְבָּנִים וַיְהוּדֵי אֲרוֹפָה, הִרְעִישׁ עוֹלָמוֹת כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ אֶת הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, כִּי יֵדַע שִׁזוֹ הַתְּרוּפָה הַקְּדוּשָׁה לְהַצִּיל הַיְהוּדֵי אֲרוֹפָה מִהַשׁוֹאֵה הַאֲיִמָה. - הַסֵּטְרָא אַחְרָא (הַיֵּצֵר הַרַע), כְּמוֹכּוֹ, מְאֹד מִפְּרִיעַ בְּבַחֲרִירָה, לְבַחֵר בְּטוֹב, וּמִקְשָׁה אֶת לִבָּם שֶׁל רְאִשֵׁי הַקְּהָלוֹת הַיְהוּדִיּוֹת. - קָשָׁה לְרַבָּנִים לְהֶאֱמִין שְׁמִרְחַפֵּת עֲלֵיהֶם גְּזֵרָה כָּל כֹּף קָשָׁה שֶׁל שׁוֹאֵה, זֶה הָרִי לְגַמְרִי לֹא הִגִּיּוּנִי, וּכְנֶגֶד זֶה (לְשֵׁם הַבְּחִירָה) מִצַּד הַטוֹב, גַּם קָשָׁה לְהֶאֱמִין בְּאוֹתָהּ מִדֵּה שְׁתְּרוּפָה רוֹחֲנִית שֶׁל לַמּוֹד הַזוֹהַר... שְׁאוּלֵי שֶׁיִּכְתֹּר רַק לְצַדִּיקִים, יְכוּלָה לְבַטֵּל גְּזוּרוֹת.

אֶת הַתּוֹצְאוֹת הַעֲגוּמוֹת שֶׁל הַשׁוֹאֵה כְּלָנוּ יוֹדְעִים, בּוֹאוּ לֹא נִתֵּן לְהַסְטוּרִיָּה לְחַזֵּר עַל עֲצָמָה!!! בּוֹאוּ לֹא נִטְמָן אֶת רֹאשֵׁנוּ בַּחוּל!!! כְּמוֹ הַאֲדַמּוּרִיִּים רַבָּנִים וְרֹאשֵׁי יְשִׁיבוֹת בְּפוֹלִין!!! אֵי אֶפְשֵׁר לְבַרַח מִהַתְּקוּן!!!

הָאֵם זֶה הִגִּיּוּנִי שֶׁתִּפַּל עֲלֵינוּ פְּצִצַת אָטוֹם? הָאֵם זֶה הִיָּה הִגִּיּוּנִי שֶׁהִיָּתָה הַשׁוֹאֵה? ה' שׁוֹב שׁוֹלַח לָנוּ תְּרוּפָה... שְׁנִקְרָאת הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ. לְמָה אַתֶּם מַחְפִּים? עוּרוּ יְשִׁנִּים וְגו'. הַקֶּבֶ"ה מַצְוֶה אוֹתָנוּ בַּתּוֹרָה"ק וּבַחֲרֵת בְּחַיִּים וְהַבְּחִירָה בֵּין הַטוֹב לְרַע, הוּא הַנְּסִיּוֹן שֶׁל הָעָרֶב רַב קִלְפַת עֲמֶלֶק לְסַתֵּר אֶת הַטוֹב, מִי הוּא הַטוֹב? לַמּוֹד הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ, הוּא הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁבַּתּוֹרָה, וְהַרְשָׁבִי נִשְׁמַת מִשָּׁה רַבְּנוּ נִשְׁלַח מְשֻׁמִּים לְגִלוֹת אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה' שֶׁעַל יְדֵי לַמּוֹד הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ נִגְאָל בְּרַחֲמִים!!!

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ בַּעַל הַסֵּלֶם זצ"ל עֹשְׂרִים שָׁנָה לִפְנֵי מַלְחַמַת הָעוֹלָם, הַלֵּף לְכָל הַרְבָּנִים וְרֹאשֵׁי יְשִׁיבוֹת, וְאָמַר לָהֶם שֶׁיֵּשׁ גְּזִירָה גְּדוּלָה שְׁנַחֲתָמָה עַל כָּלל יִשְׂרָאֵל, שֶׁחֲלַק גְּדוּל מְכַלל יִשְׂרָאֵל יִמְחַקוּ מִן הָעוֹלָם רַח"ל, וְאָמַר דְּבַרֵי הַרְמַח"ל (שְׁפַתַּב בְּסִפְרוֹ "אֲדִיר בְּמָרוֹם", וְעַן בְּסִפְרֵי כּוּחַ הַזֵּהָר ח"ו) הַיְדוּעִים שֶׁרַק לַמּוֹד הַזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ יְכוּל לְהַצִּיל אוֹתָנוּ מִן הַגְּזוּרוֹת הַרְעוֹת רַח"ל. עַל כֵּן הַעֲצָה הַיָּא, שֶׁכָּל אֲדַמּוּרֵי רַב וְרֹאשׁ יְשִׁיבָה יֵאמְרוּ, שֶׁכָּל יְהוּדֵי צְרִיף לְלַמֵּד זוֹהַר הַקְּדוֹשׁ. וְלֹא שְׁמַעוּ בְּקוֹלוֹ! אַחַר כֵּף פְּרֻצָּה מַלְחָמָה גְּדוּלָה וְנִהְרָגוּ 6 מִלְּיוֹן יְהוּדִים, כְּעַת אֲנִי שׁוֹאֵל אֶת אוֹתָהּ הַשְּׁאֵלָה שְׁמַקְשָׁה הַגְּמָרָא בְּמַסְסַת שְׁבַת מִי הִרְג אֹתָם? יְדוּעַ מֵאֲמַר חו"ל (שְׁבַת נ"ה): אֲמַרָה מִדַּת הַדֵּין לִפְנֵי הַקֶּבֶ"ה, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם מָה נִשְׁתַּנּוּ אֵלּוּ מֵאֵלּוּ. אָמַר לוֹ, הִלְלוּ צַדִּיקִים גְּמוּרִים

והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבנו של עולם היה בידם למחות ולא מחו, ואין פאן מקום להאריך. בא וראה מה שגלה ועורר הרה"ק המקובל האלוקי רבי יהודה אשלג זצוקללה"ה על הגזרה האימה הבאה ח"ו על עם ישראל, ממש כמעט אותה התגלות היה להמקובל האלוקי מהר"י פתייא זי"ע, בימיהם של רשכבה"ג הבן איש חי וחבירו הצה"ק רבי שמעון אגסי זי"ע (ראה באריכות בהקדמה לס' בית לחם יהודה). בליל א' י"ז אדר בשנת עזר"ת נלפדה בכל - וחוי משונאי ישראל נלחמו גם מן השמים נלחמו, וברגע שלא היה הזכות של הזוהר הקדוש - נחרבה כל העיר והרגו וחסו פמו בשואה רח"ל, ומן השמים עוררו את הצה"ק רבי יהודה פתייא זי"ע שרק העסק בלימוד הזוהר הקדוש הציל את בחורי ישראל שלא ילכו לצבא, ויציל את העיר ויגן מפל האסונות.

ועכשו יכולים להבין למה בעל הסלם הלך עשרים שנה לפני מלחמת העולם לכל הרבנים להגיד להם שילמדו זוהר הקדוש כי היה שליח השם להציל את עם ישראל, מן גזירת השואה האיומה, ואלו שמעו לו כל הרבנים, היו ניצלים כל עם ישראל.

גם היום ה' שוב מעוררנו ושולח לנו תרופה שהיא למוד הזוהר הקדוש, ויש פרוש של בעל הסלם, ותרגום פשוט, וכל אחד יכול ללמד גם עם ולדיו כמו שהרבי מזידיטשוב ואדמו"ר מקאמארנא זי"ע אמרו שכל ילד מגיל שמונה כבר ילמד בספר הזוהר הקדוש. והבטיח לנו משה רבנו בזה"ק ברעיא מהימנא (פרשת נשא דף קכ"ד): והמשפילים יזהירו פזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריף נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון, (דברים לב) יי בוד ינחנו ואין עמו אל נכר. עד פאן לשונו.

אני צועק לכם מקירות ליבי: למה אנחנו מחכים?

האם לא מספיק סובלים עם ישראל צרות ואסונות מחרידים, כמה גדולי ישראל שנפטר, ואלפים יתומים ואלמנות. פידוע אנחנו הדור האחרון סוף הגלות לפני הגאולה, והגאולה הזאת אי אפשר שתבא אלא בלמוד התורה תורת הפנימיות, ברוך השם, הישיבות לומדים כל היום גמרא, אבל התורה היא פרד"ס פ'שט ר'מז ד'רוש ס'וד, כמו שכתב האור החיים הקדוש, (ויחי), וכל מי שלא עוסק בארבעת חלקיה, עליו יוצאת בכל יום בת קול וצווחת "אוי להם לפריות מעלבונה של תורה" (מהרח"ו). ולכן צריכים היום להוסיף בלמוד הזהר הקדוש בכל הישיבות.

וכתב השלה"ק וזה לשונו: החבור מהזהר היה עתיד להיות גנוז וכו' עד שיבוא הדור האחרון בסוף הימים שאז יתגלה לתחתונים, ובזכות העוסקים יבוא משיח, כי אז תמלא הארץ דעה בסבתו, אשר זה תהיה סבה קרובה לביאתו. וזהו שאמר ובגיניה ושבתם איש אל אחוזתו וכו', כדי שבזכות זה יגאלו ישראל, כשם שלא נגאלו ישראל ממצרים עד שהצרך הקדוש ברוך הוא לקדשם בדם פסח ובדם מילה, כן גאלה

העתידה לא תהיה הגאלה עד שיזפו לתוספות הקדשה הזו, והוא רצון האל יתברך, ואשרי הזוכה בה. (של"ה, עשרה מאמרות, מאמר ראשון). וכן פתב הגאון מוילנא. (אבו שלמה פרק י"א אות ג) הגאלה וביאת המשיח תלויים רק בלמוד הקבלה. ובישעיה (ו' ט) פתב, שהיצר הרע עושה שלא ילמד קבלה, פי יודע שעל ידי למוד זה ישוב האדם בתשובה שלמה, ובספר הקנה פתב על דברי הנביא מלאכי (ג' י"ח) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלהים לאשר לא עבדו" עובד אלקים הינו העוסק בתלמוד וזהו. לא עבדו - העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזהו. (רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, מהרצ"א, מען גנים, פ"א אות ב), זהו הברור האחרון לפני קיום הנבואה (שם, כג) "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". פי השם יתברך מחפה ומצפה שפל היהודים ילמדו זוה"ק, ובזה יתלקטו הניצוצות הקדושים, ולא ידח ממנו נדח, ואז יגלה יופיע מלך המשיח וילמד לכל ישראל את סודות התורה, מה שלמדו עכשו, ולא הבינו. ובספר יסוד ושרש העבודה (שער הניצוץ) פתב, וזה לשונו: אחי ורעי, אם כל פך גדולה לשמים שיאו ומעלתו, וכמה תקיף חילא דהאי אילנא ברבא של למוד ספר זוהר הקדוש, ושרש בארץ גזעו לשלח רצוצים חפשי מן הגלות המר, האיר לא יתלהב לב האדם להעיר און, לשמוע פלמודים, לקבע שעור קבוע בכל יום בזוהר הקדוש ובתקונים ושאר ספרי המקובלים וכו', עד כאן לשונו.

הגה"ק המקבל האלקי רבי מנחם מענקין היילפרין זי"ע פותב בהספמתו לספר "איפה שלמה" מהמקבל האלקי רבי חיים שאול הפהן דוויף זי"ע, וז"ל: אדם המאמין האמתית, תסמנה שערוותיו ובשרו נעשה חדודין חדודין בעלותו על לבו פי ענייתא דישראל, הגזרות והמלחמות, המשיטות וההריגות "הוא בעצמו גורם לזה". כל זה נקרא איפוא "חטאים שבין אדם לחברו אשר גם יום הכפורים אינו מכפר עליהם", או לנו מיום הדין והתוכחה... הבו גדל לאלקינו ורוממות לתוה"ק, זפאה חולקיה דהאי גברא אשר חש להגן על ארעא ומשתדל בקרא דמאריה בקביעת עתים ללמוד חכמת הקבלה למיקם עלמא ולאוקמא שכינתא מעפרא, אשריהם בעולם הזה וטוב להם לעולם הבא, עולמם יראו בחייהם מרב בסימא ענג ועדן, "לא פאותם הטפשים הפוטרים את עצמם מלמוד הקבלה, מפני שלא מלאו פרסם בש"ס ופוסקים..." שעל זה אמרו, מי שמבטל בגלוי את הנסתר, חזקה שמבטל בסתר את הנגלה, עכ"ל.

רבי יוסי תמה מדוע מזניחים אפלו רגע מלמוד הזהר הקדוש בל"ג לעומר יום הילולא דליה שאז נמצא בינינו, פה אמר תלמידו רבי יוסי "תוהנא על חפמי דרא היף שבקין אפלו רגעא חדא למיקם קמיה דרבי שמעון למלעי באורייתא בעוד דרבי שמעון קאים בעלמא, [תממה אני על חכמי הדור איך עוזבים אפילו רגע אחד להיות לפני רבי שמעון ללמוד בתורה, (הכוונה את תורתו), בעוד שרבי שמעון נמצא ועומד בעולם]. (זהר הקדוש ח"ב קמ"ט ע"א).

אתדבקות רוחא ברוחא

א. בדורות האחרונים כשלוּמדים דברי שום תנא וְחכם מדברי הקדמונים, שהדבר ההוא הוא חיות והמחין שלו, והאדם (מלמד) הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומחין שלו לתוך הדבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו שִמְכניס החיות בהדברים, שְלִכְךָ אָמְרוּ (יבמות צז). שְפִתוֹתָיו דוֹבְבוֹת בְּקָבֶר, שְאָפֶשֶׁר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו, כאמור, וזה הלומד בהפנסו עם החיות והמחין שלו לתוך החיות ומחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפִתוֹתָיו דוֹבְבוֹת בְּקָבֶר, כּוֹדֵעַ זֶה מִדְּבָרֵי הַבַּעַל שֶׁם טוֹב נִשְׁמְתוּ בְּגִזְי מְרוֹמִים. וְנִקְרָאת בְּחִינָה זו הַשְׁתַּטְחוֹת עַל קְבָרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהֵן דְּבָרֵיהֶם שְׁלוֹמֵד וּמְזַכֵּיר הַיּוֹם הַלּוֹמֵד, וְלִכְךָ מְחִיָּה מִחִין שֶׁל אוֹתוֹ הַצְּדִיק. (מאור עינים ריש מסכת שבת)

ב. כְּשֶׁאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ שְפִתוֹתָיו דוֹבְבוֹת בְּקָבֶר, שְׁמַעוֹרֵר חֵייוֹת הַצְּדִיק, וְעַל כֵּן נִחְשָׁב לְהַדוֹר, וְהֵינּוּ שְׁדָרְשׁוּ אֲגוּרָה בְּאֵהָלָךְ עוֹלָמִים, דְּהוּי כְּדָר בְּעוֹלָם הַזֶּה. (ישמח משה, הפטרת פְּרַשַׁת תּוֹלְדוֹת)

למוד אדם כשר תורת רשב"י גורם נשיקין הדדין

א. כְּשֶׁאָדָם כָּשֶׁר לומד תורת התנא, אָז הַתְּנָא נוֹשֵׁק אוֹתוֹ וְהוּא נוֹשֵׁק אֶת הַתְּנָא וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַתְּנָא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְפִתוֹתֵיהֶם דוֹבְבוֹת בְּקָבֶר, וְזֶהוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת נְשִׁיקָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְדַבֵּק רוּחָם בְּרוּחֵנוּ כו'. (לקיטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ב)

ב. שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּחִצְרוֹת אֶלְקִינוּ יְפָרִיחוּ (תהלים צב). רֵאשִׁי תְבוֹת שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' רֵאשִׁי תְבוֹת ש"י, שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְבוֹת שְׁמַעוֹן בִּיר יוֹחָאֵי, דְּמִבְּקָשִׁים אֲנַחְנוּ מִהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ דְּאֲגוּרוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רֵשִׁב"י וְחִבְרִיו הַשְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, בְּחִצְרוֹת אֶלְקִינוּ, לְאוֹתָן הַעוֹמְדִים מִרְחוֹק מִבֵּית ה' שֶׁהֵם בְּחִצְרוֹת אֶלְקִינוּ, כְּמוֹ הַחֶצֶר לְפָנֵי הַבַּיִת, כֵּן עוֹמְדִים מִנְּגֵד, יְפָרִיחוּ, יְזַרְיחוּ וְיִוִּפְיעוּ בְּתוֹכֵנוּ. (דברי יחזקאל)

עדויות הצלת הזוהר הקדוש בדור שלנו:

בשנת תשע"ב, ב"מבצע עמוד ענן" ביום שגמרנו להדפיס וחילקנו דפי זוהר יומיים, בתוך שעה נעצרה המלחמה.

וכן בצוק איתן, כשהדפסנו 13 אלף ספרונים תיקון מה, ועוד כ-250 אלף תיקון מג, ותיקון ל' 70 אלף, וביום שיצא לאור התקשר בהשגחה פרטית הרב של החטיבה הצפונית של אוגדת עזה...

וביקש להביא את ספרונים של הזוהר הקדוש לכל החיילים, ובכל הכלי השיריון, להצלת החיילים. ונסעתי עם רכב גדול עם ספרוני הזוהר ביום רביעי בלילה תוך כדי

התקפת טילים, ומסרתי לרב החטיבה, ומיד חילק אותם לאוגדת עזה. ביום שישי ערב שבת בצהריים הודיעו לנו שנגמרה המלחמה, וכל החיילים יוצאים מעזה הביתה...

מורי ורבותי אנחנו כעת בסכנה גדולה מאוד וצריכים הרבה רחמי שמים וניסים גדולים מאוד להינצל, רק הזוהר הקדוש יכול להציל את עם ישראל מכל המלחמות, ובפרט עכשיו במגיפת הקורונה. מי שילמד זוהר הקדוש יוכל להינצל. ועל זה תיקן הרמח"ל הקדוש שילמדו ברצף כל הזוהר הקדוש, ויש ב"ה הרבה בתי כנסת בארץ ובעולם שלומדים מצאת החמה עד צאת הכוכבים בלי הפסק.

פּוֹתֵב הַרְשָׁבִי הַקְדוֹשׁ (תיקוני זוהר, תיקון ל'): "אֲוִי לְאֵלֶּה שְׁעוֹבְדִים אֶת הַשְּׂכִינָה בְּיוֹבֶשׁ, וְלֹא מְשַׁתְּדָלִים בְּלִימוֹד חֲכֻמַּת הַקְּבָלָה, אָבוֹי לָהֶם שְׁגוֹרְמִים עֲנִיּוֹת, וְהָרֵב וּבְזָה (מלחמות) וְהָרֵג וְאַבְדֵן בְּעוֹלָם, וּמְסַלְקִים אֶת רוּחַ הַמְּשִׁיחַ".

לימוד סידור הזוהר מקיפים את כל העולם ומגיעים לכל יהודי, ושום אֶשׁ זָרָה לֹא תִשְׁלַט בָּנוּ כְּמֵאמַר הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּה (מג ב), ושום יהודי לא ינזק, ויתקיים ההבטחה של משה רבנו "בספרא דא יפקון מגלותא ברחמים", אמן ואמן.

ניסי הזוהר בלימוד וקריאת תיקון מ"ח

תפסת אותי!!!!: סיפור א. אחרי שהדפסנו חצי מיליון עותקים זוהר תיקון מ"ח, שלחנו 70.000 חוברות לחלק בתל אביב ובתחנה המרכזית שם (בבנין של 8 קומות), ומטלפן לנו יהודי אחד, ומספר על עצמו, אני חילוני, לא שומר כלום, לא שבת, לא פסח, לא יום כיפור, אוכל חזיר ועוד, רח"ל, הייתי כאן בתחנת אגד ונתנו לי חוברת תיקון מ"ח וקראתי בו פעם אחד כמה דקות, ומיד התעוררתי, וצועק לי בטלפון, תפסת אותי!!! מהיום אני הולך להיות יהודי כשר שומר תורה ומצוות!!!!

סיפור ב. הרב גבריאל מבת ים ממזכי הרבים הגדולים של מפעל הזוהר העולמי, מספר לנו, שיש לו חבר שאחיו נפל מדרך היהדות לגמרי עד שאוכל כבר חזיר רח"ל. - הרב גבריאל אמר לחבירו שיתן לו את התיקון מ"ח, כי זה סגולה גדולה לתיקון ולטהרת הנשמה, ויקרא בו לפחות פעם אחת. - אחרי שקרא את התיקון פעם אחת, נפתח לבו לתשובה ואמר לאחיו, קיבלתי על עצמי לחזור בתשובה ולהיות יהודי אמיתי, ב"ה שזכיתני!!!!

סיפור ג. סיפור נורא שקרה השנה במאה שערים - בזכות תיקון מ"ח ניצל ממות לחיים!!!! - "פקיחו דעיניין" - חושו וראו!!!! - כוחו של הזוהר מתגלה בעולם מגן ומבטל גזירות קשות רח"ל, "תורתנו מגן לנו" - נס גדול לבחור ישיבה מירושלים,

שבזכות פועלו בהפצת ולימוד ספרי זוהר, ניצל מתאוונה מחרידה! - נס גדול ונורא שארע בעקבות הפצה לזיכוי רבים של ספרי "בראשית תמן" (תיקון מ"ח של הזוהר) בבתי ישיבות בירושלים.

בחור ישיבה, בשם אלון כהן, הלומד בירושלים, קיבל להפצה ממפעל הזוהר העולמי, באמצעות אמו, חבילות קונטרסים של "בראשית תמן". - הבחור אלון כהן נסע לישיבת "שאו מרום עיניכם" בירושלים עיה"ק בנושא הרה"ג רבי שלמה אופר שליט"א. - כל הישיבה למדו את התיקון (מ"ח) ביחד, והיתה שמחה גדולה לישיבה בלימוד הזה, שאין לשער ולספר. - בתום הלימוד, נסע הבחור אלון כהן לביתו בראשון לציון, והתנגש בתאוונה מחרידה עם רכב ג'יפ צבאי שבו נהג בחור בשם אלמוג כהן, שבא לחופשה לארץ מגרמניה, שבה משמש כאחד משחקני הכדורגל הגדולים. - לג'יפ לא ארע כמעט דבר, רק מספר הרישוי התקלקל. - אולם רכבו של אלון כהן, נמעך לגמרי ונחצה לשתיים, ואלון יצא ללא כל פגע!!

נהג הג'יפ, אלמוג כהן פנה לאלון כהן, בחור הישיבה, ואמר לו, "אתה לא צריך לשלם לי כלום", ב"ה שלא קרה לך כלום, ורק נפגע הרכב. - וכפי שאימו של אלון סיפרה לי, היום זה ישודר ברדיו, - אמו של אלון כהן, תרמה כסף להדפיס הספר "נשמת כל חי" להודות לה' יתברך על הנס הגדול שנעשה לבן שלה. - מה המסקנה? אנו רואים את כוחו העצום של הזוהר - כל מי שעוסק בלימוד ובהפצה של ספר הזוהר מוגן, כבתיבת נוח! - הרשב"י הקדוש שומר ומגן לכל מי שמתחבר ועוסק בתורתו - שימו לב, לדיוק של הנס הגדול, - הרכב נמעך לחלוטין והבחור יצא ללא כל פגע, - ובאותה מידה, כמו שנכון בפרט, נכון בכלל, - הרכב שנמעך הוא בבחינת הגויים שצרים עלינו בבחינת "חרבם תבוא בליבם וקשותותם תשברנה", - הבחור שניצל ללא כל פגע משול ליהודי שנשמר מכח הזוהר שלמד וזיכה את הרבים, - ולכן בכח לימוד הזוהר להגן על כלל עם ישראל מכל הצרות, היסורים הגזרות הקשות פצצות האטום ושאר מרעין בישין. - ואנו רואים שאם רק נעסוק בזוהר "שערת ראשינו לא תיפול" ואנו נהייה מוגנים כעובר ברחם אימו, (רחם בא מהמילה רחמים), - ולמה אתם עוד מחכים? רוצו, לימדו והפיצו את הזוהר הקדוש יומם ולילה.

סיפור ד: נס גדול בקריאת תיקון מ"ג: מכתב נורא מר' יוסף ברקו הכהן מאשקלון

ב"ה, לכבוד מפעל הזוהר העולמי בנושא האדמו"ר מהאלמין שליט"א בעקבות הבעיה בברכיים הוחלט לנתח אותי הניתוח נקבע לח' בסיון והתאשפזתי במוצאי שבועות תשע"ג. - בעקבות השיחה עם האדמו"ר

שליט"א שבוע לפני ניתוח אמרתם לי לקרוא תיקון מ"ג כל הלילה, אחרי שהתאשפזתי והרופא בדק אותי והכין אותי לניתוח, לקחתי את התיקון מ"ג וקראתי אותו הלך וחזור כל הלילה, - לידי שכב איזה מישהוא עם אותו בעיה, הוא הביא פרופסור משווייץ שילם על הניתוח והפרופסור סך של \$40,000, והוא צחק עלי כל הלילה עד שנרדם, ואמר לי אתה פרימיטיבי, שתקתי והמשכתי לקרוא, - בבוקר בשעה 6, בא הרופא ואמר לי הוא ראשון ואני שני בתור, אמרתי בסדר, ואני בצום, המשכתי את לימוד התיקון גם ביום למרות שהרב אמר לי על הלילה, בשעה 8:15 באה אלי סגנית מנהל המחלקה, ואמרה לי אני מדברת איתך בשני שפות, שפה אחד שפה שלנו שיש תקלה טכנית, שפה שניה, בשפה שלכם יש כאן התערבות של כוח עליון, אמרתי לה מה זאת אומרת, הסבירה לי שעד אותו יום היו עושים בסביבות 30 ניתוחים בשבוע ואף פעם לא היה דבר כזה שיש תקלה טכנית, שאלתי מה התקלה? והשיבה - אין את המידה שלי, ואמרה ברגע שיגיע המידה שלך שמתאים לניתוח, אנחנו נקרא לך, [עד היום לא קראו לי], יש לציין שלפני הניתוח לא יכלתי ללכת 10 מטר, כדי ללכת 10 מטר הייתי נתמך עם אשתי והילדים, מאותו יום שהשתחררתי מבית חולים אני הולך והולך ונוסע 3 פעמים בשבוע ללמוד תורה באשדוד עם הרב הורוביץ שליט"א, ואת זה אני אומר, זה רק בזכות לימוד תיקון מג, יש לציין כשהלכתי לבית עברתי דרך החדר ניתוח ושאלתי את אשתו של הבחור שהיה על ידי מה קורה עם הניתוח? היא ענתה לי עדיף לא לשאול, כי הניתוח הסתבך נורא רח"ל!!! - יהודים יקרים יש בידיכם להמתיק את הגזירות ולראות ניסים על ידי לימוד זוהר. כמו שכתב הצ"ח המקביל רבי אברהם אבולאי זיע"א זקנו של החיד"א בשם המקביל הרב אברהם גלאנטי, בספרו "אור החמה" על ה"אדרא דמשפנא" (שבפרשת משפטים דף קכ"ג ע"ב), וזה לשון קדשו: אפילו עוד היום אחר שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא, "אתעטר" בא רבי שמעון מעטר כמלך בעטרותיו בראש, ויושב בגוון, עכל"ק. - ועתה בכל רגע ובכל מקום שתלמדו זוהר הקדוש אתם מקרבים את הגאולה ברחמים ובנדאי מתקשרים ומתחברים לנשמת הרשב"י, וזוכים לישועות נפלאות נסים מעל הטבע, כדברי הצ"ח רבי משה זכותא זיע"א: וכל מי דאשתדל לקרא את הזוהר הקדוש אפילו בקריאה לבד ובגמגום, הרי הוא כהוגה ומפרש את השם, שיש פוח בו לעשות נסים אפילו בלא ידיעה, ויגן עליו בעולם הזה ובעולם הבא (הגהות הרמ"ז קע"ח). - ובנדאי הרשב"י פיר לכם טובה ותושפעו ממקור הברכות, שהזוה"ק מגן ומציל מפל הצרות ומונע פגועים ואסונות. וכל מי שעניו בראשו ועדין בר דעה, ירוץ ויחטוף ויאחז באילן החיים האמתיים.

ספר הזוהר הוא כמו תבת נח - ואפלו יהיה רשע אין חשש אם יכנס

פי חבור זה שנקרא ספר הזוהר הוא כמו תבת נח, שבו היו מינים הרבה ולא היה קיום לאותן המינים והמשפחות כלם אלא על ידי פניסתם להתבה כן הוא ממש... כן יפנסו הצדיקים אל סוד אור חבור הזה להתקיים, וכך סגלת החבור שמניד שעוסק בחשקו אהבת השם ישאבנו פשאיבת האבן השואבת את הפרזל ויפנס אליו להצלת נפשו ורוחו ונשמתו ותקונו, ואפלו אם יהיה רשע אין חשש אם יכנס. (אור יקר, שער א' סימן ה').

שרשרת הגנה של הזוהר לכלל ישראל

הזמן הולך ואוזל והמשחק נגמר, אין לנו לאן לברוח, אלא אל אבינו שבשמים ולעשות רצונו, עורו והתעוררו לפני שיהיה מאוחר מידי, כל ישראל עוטפים עצמם בלבושים של הגנה אלוקית שנקראת זוהר הקדוש, פצצת אטום חומר גשמי, מתבטל מול כח אלוקי של הזוהר, כשעם ישראל באחדות וערבות הדדית, ניסים מעל הטבע קורים, ונגאלים ברחמים כמובא בזוהר חדש (נח ל) שבכנישתא חדא חפץ ה' לגאלינו.

אנו במלחמה של כפתורי אש הזוהר - מול אש גשמית, כנגד לחיצת כפתור להפעלת פצצת אטום. כל יהודי בלחיצת כפתור שולח מייל לכל מאות חבריו לומדי דף היומי של הש"ס את הדף היומי של הזוהר הקדוש, וכך אנו מקיפים את כל העולם ומגיעים לכל יהודי, ושום אש לא תשלוט בנו כמאמר הנביא ישעיה (מג ב) "כִּי תַעֲבֹר בְּמִים אֶתְּךָ אֲנִי וּבִנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטָפוּךָ כִּי תִלָּךְ בְּמֹוֹ אֲשֶׁר לֹא תִפְּוֶה וְלֹהֲבָה לֹא תִבְעֶר בְּךָ". ושום יהודי לא ינזק, ויתקיים ההבטחה "כי לא ידח ממנו נידח", כל ישראל חברים, כל ישראל נשמה אחת, כל ישראל גוף אחד, עושים נחת גדולה בעליונים, כל העולמות בשמחה, חיים של גאולה, ומשיח תכף יורד ומבשר הגאולה.

כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע: בספרו נפש חיים מערכת אות ז' וזל"ק: הט אזניך ושמע כי נודעה יד ה' אל עבדיו דחיבור הזוהר הקדוש לא נתגלה לראשונים זאת לפנים בישראל כי אם ואמר אל דור האחרון שם יתנו קריאה נאמנה הנהו זהרורי דזכות זאת ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה... ומה שכתוב בזוה"ק ברעיא מהימנא, פרשת נשא (דף קכ"ו): בלשוה"ק: וְהַמְשַׁפְּלִים יִבְיֵנו - מִצַּד הַבִּינָה, שְׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, בְּגִלְלֵם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהְרוּ כְּזֹהַר הַרְקִיעַ, בְּחִבּוּר זֶה שְׁלֵף, שְׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר, מְזַהֵר הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה תְּשׁוּבָה. בְּאֵלֶּה לֹא צָרִיךְ נִסְיוֹן, וּמִשׁוּם שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְטַעַם מַעֲץ הַחַיִּים, שְׁהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר הַזֶּה, יִצְאוּ בּוֹ מִהַגְלוֹת בְּרַחֲמִים, וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם (דברים לב) ה' בְּדָד יִנְחָפוּ וְאִין עֲמוֹ אֵל נִכְרָ.

ממש תענוג לראות ומפעים הלבבות, האיך נתחברו כל היהודים בכל בתי הכנסיות ובתי המדרשות, ללמוד כל יום ובפרט כל שבת קודש [שכידוע מעלת הלימוד בשבת קודש עולה כפול אלף, ולימוד זוהר הקדוש שעה בחול עולה לשנה, ושעה בשבת קודש אלף שנה, וכאשר הלימוד הוא מתוך שמחה עולה לערך מליון שנה, ובצער מאה מליון שנה - ראה ספר ערכה של שעה] בסדר הזוהר המסודר בחק, מספר דקות אחר כל תפילה, ובין התפילות.

וכעת ב"ה זכינו לברך על המוגמר בסידור הקדוש זוהר למשיח והוא זוהר התפילה אין לשום יהודי תירוץ מדוע לא ילמוד את הסידור הקדוש הזה שיביא את מלך המשיח, כעת כל ישראל חברים מקשיבים ולומדים בסידור הקדוש זוהר למשיח והוא זוהר התפילה ומקיימים דברי אלוקים חיים, מפי משה רבינו ע"ה, שאמר: "בספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי" (רעיא מהימנא נשא קכ"ד), במהרה בימינו אמן.

הקדמת בעל המחבר כתר נהורא

א) הקדמות ענין פירושי הכוונות של הסידור הזה שהם יראת ה' ואהבת ה' ותהלות ה' וקבלת עול מלכות ה', ומה שכתוב ויכוין כאלו מדבר ברוה"ק, י"ל דה"פ כי התחלה בכל עבודת ה' צריך להקדים יראת ה' כמ"ש (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל

מעמך כי אם ליראה את ה', כי ע"י מדת יראת ה' היא כל האצילות והבריאה והיצירה והעשייה של העולמות כמ"ש (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו, ובזוה"ק בבראשית יש כמה פקודין ביראת ה', והנה ע"י מדת יראת ה' ירד אצילות הראשון שהוא י נקודה חדא מאת פני המאציל, ועי"ז היה התחלת אצילות העולמות, והנה ראוי שכל כוונות הזמירות והתפלה יהיה הכוונה על תיקון העולם כד"א לתקן עולם במלכות שדי, ועיקר תיקון העולם יהיה לעתיד לבא בעולם שכולו שבת. והנה ארז"ל (שבת קיח:): אלו שמרו ישראל ב' שבתות מיד נגאלין, והנה הגאולות יהיו ע"י אליהו ומשיח שיבא במהרה בימינו אמן, ע"כ יכוין י יראת ה' נגד אצילות הראשון שכן מתאצל הדבור מבחינת רצון ומחשבה שהוא בסוד אין, לבחינת דיבור שהוא בסוד יש, וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו.

יה אהבת ה', הוא הכוונות שנאמר במשיח (דניאל ז) וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתי ועד עתיק יומיא מטי, פי' שיכוין לקדש את הספר כאילו הגילין הם אש לבנה והם כעצם השמים, והאותיות הם אש שחורה והם ענני שמיא, כמרז"ל במד"ר (פ"ז יא) שהענן הוא אש, והוא כמו שכתבתי פרשת בהעלותך ע"פ (במדבר ח) וזה מעשה המנורה מקשה זהב, פי' בתחלת היתה המנורה מקשה זהב גשמי, ואח"כ ע"י יחודים וכוונותיו של אהרן, ע"כ כמראה אשר הראה ה' את משה במרום מנורה רוחנית כן עשה אהרן את המנורה להיותה רוחנית ע"י גודל כוונותיו ויחודיו הקדושים, כן יכוין אדם לקדש את הספר ואת התיבות והפסוקים והאותיות שאומר ולומד או מתפלל, יכוין כאילו האותיות הם ענני שמיא, והעננים נושאים את התורה והתפלה ופורחים לארץ ישראל ולירושלים ולבית המקדש ולשער השמים. וכ"ז ע"י כוונת אהבת ה', כי כל עלייה היא בחינת אהבת ה' וכמו הקב"ה שארז"ל (חגיגה יד). מן כל דיבור של הקב"ה נברא מלאך, שהם העננים, וכבוד ה' שהוא הרצון הקדוש והמחשבה של ה' כי הויה הוא בחינת מחשבה, נראה בענן שהוא הדבור, וז"ש (שמות לד) וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם, פי' המחשבה שהם י"ג מדות של רחמים נתגלו לבחינת דבור, וז"ש וארו עם ענני שמיא שיכוין, עי"ז ועד עתיק יומיא מטי.

יהו יכוין תהלות ה' והוא נגד הכוונות שנאמר באלהיו ז"ל שנאמר (מלכים ב ב) והנה רכב אש וסוסי אש ויעל אליהו בסערה השמים ע' בספרי על התורה (פרשת נח) פי' מאמר הזוה"ק אתון כסוסון, וטעמים ונקודות הם כמתג ורסן לאותיות. וק' וכי לא מצא הזוה"ק להמשיך את אותיות התורה כ"א לסוסיא, וצ"ל דה"פ כמו שע"י סוסים נמשכת לו מרכבה של מלך בשר ודם, כן נתן הקב"ה כח באותיות התורה שמי שילמוד אותם בדחילו ורחימו יהיה נמשכת המרכבה של מלך מלכי המלאכים הקב"ה, וז"ש באלהיו ואלישע (מלכים ב ב) ויהיה המה הולכים הלך ודבר, בדברי תורה, והנה רכב אש וסוסי אש פי' על ידי אותיות התורה שיצאו מפי אליהו ז"ל ביראת ה' ובאהבת ה' שנאמר בהם (שה"ש ח) רשפיה רשפי אש. וז"ש ע"י האותיות שנקראים סוסי אש עי"ז היה נמשך לאלהיו ז"ל רכב אש שהוא המרכבה עליונה, ועל ידי המחשבה והכוונה שהדבור הוא מרכבה להם, והם המרכבה להקב"ה ושכינתיה, על ידי זה ויעל אליהו בסערה השמים ונתעלה הוא ותורתו להשמים, ומפני שעל ידי ג' אותיות יהו מן שם הוי"ה נאצלו ונבראו

ונוצרו כל ברואי מעלה, כי ה אחרונה היא כפילת ה ראשונה לברוא עולם התחתון, ע"כ שם יהו רמוז תהלות ה', כי בריאת העולמות הם תהלות ה'.

הוי"ה קבלת עול מלכות ה' הכוונה הוא כמ"ש לקמן בענין שיר פשוט, שיר כפול, שיר משולש, שיר מרובע, שהוא הוי"ה, הכוונה הוא שצ"ל מקשר ביחודיו את האותיות שמדבר ע"י יראת ה' ואהבת ה' ותהלות ה', שהם מדות של האבות שהם המרכבה צריך להיות מקשר ביחוד אותן האותיות והתיבות, שמדבר לסוד שם הוי"ה שהוא המרכבה. כי מדות מלכות ביחוד כשם הוי"ה הוא מעשה מרכבה, פי' שמורכבים יחד, היה הוה יהיה, שהם עבר הוה עתיד, נגד ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך וכו', וכמו שסוסיים ממש אינם מושכים את המרכבה של מלך בשר ודם, כ"א ע"י אדם המקשר במרכבה, כן באותיות יכוין שהאותיות שהיו במחשבה יוצאין ע"י דבור שלו בהוה להו"ה, ויהיו מרכבה להקב"ה ושכינתיה, וע"י המרכבה באה תורה ותפלה שלו לארץ ישראל ולירושלים ולבית המקדש, ועולה דרך שער השמים ועד עתיק יומיא מטי.

ב) ומה שרמוז בכל ברכה הם הוי"ה וקבלת עול מלכות ה', ויכוין כאלו מדבר ברוח הקודש, הוא ע"ד שכ' בספר שערי קדושה להרח"ו ז"ל (ח"ג שער ה') באיכות הנבואה ורוח הקודש הוא שיסיר כל מחשבותיו מענייני עולם הזה, אלא ידמה ויציר לעצמו כאלו עולה בעולמות העליונים, ויכוין לקבל אור מן הע"ס מאותה הנקודה אשר שורש נשמתו נאחזת שם, ויכוין להעלות גם את הע"ס עד הא"ס ב"ה, ומשיך להם הארה משם, וכאשר ירד האור על ידו להם והם שמחים בזה ומאירין באותו האור שהמשיך אל שורש נשמתו הנאחזת בהם ויכוין להוריד דרך ירידה ממדריגה למדריגה עד שיגיע האור ושפע ההוא אל נפשו השכלית שבגופו, ומשם תגיע אל נפש החיה כו', עד שיוכל לדבר ברוה"ק כמ"ש (שמואל ב ג) רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני, פירוש הדבור נקרא נפש חיה כמ"ש (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה ותרגמו לרוח ממללא, וזהו בכוונה הנ"ל כאומרו ברוך אתה ה' שבברכת תפלת י"ח או בכל סוף ברכה רמוז שם הויה קבלת עול מלכות ה'.

ג) ויכוין כאלו מדבר ברוה"ק פי' כנ"ל, כי בכוונתו הויה וכן מלת ברוך הוא שהיא רומז כמ"ש בזוה"ק ברוך ב' ב' ההין נגד מדת בינה ומדת מלכות, ר ראשית חכמה, ו שש ספירות הסובבים למדת תפארת, כ כתר, יכוין לייחד כל הספירות שרמוזים בשם הוי"ה ובחינת ברוך, ויכוין כי מחשבתו מתפשט ועולה ממדריגה למדריגה ממטה למעלה, עד הגיעו למקום אחיזת שורש נשמתו בספירות הקדושות, ויכוין לעשות יחוד בכל הספירות ע"י חלק נשמתו ויחודיו, ויכוין להעלות אור הספירות עד א"ס. כי ברוך ר"ת ראש ומקור כל ברכות שהוא אין סוף, וימשוך משם אור חוזר שהוא קבלת עול מורא מלכות ה', ומוריד מלמעלה למטה כמעלות אשר עלה, עד הגיע למטה בנפש חיה השכלית ונוטלת חלקה באור ההוא, ומשם ממשיכה לכח הדיבור ויכול לדבר ברוה"ק.

ד) ועיין בס' על התורה פרשת שופטים על פסוק (דברים יח) וכי יבא הלוי, ובקיצור פירוש הנשמה הנלווה אל האדם, מאחד שעריך מא' מהבחינות שבהשערת השכל שלך, אם ע"י יראת ה' או מדת אהבת ה' כפי בחינת שורש נשמתו, מכל ישראל פירוש מכוללת של ישראל, אשר הוא גר שם פירוש הוא עיקר דירה שלו כמרז"ל (זוהר ח"ג כט:) הנשמות

גזרות מכסא הכבוד, ובא בכל אשר אות נפשו פירוש על ידי שיעשה הנפש כסא לרוח, ורוח להנשמה, ונשמה להקב"ה ושכינתיה, ויעשה יחוד בכל הספירות עד אין סוף וימשוך אור חוזר, ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' פירוש לגוף שבעולם הזה שהוא המקום אשר בחר לו ה', שהוא בעל בחירה, מה יעשה, ושרת בשם ה' אלהיו בעולם הזה כ"כ בדיקות נפלא, ככל אחיו הלוים העומדים שם לפני ה' פירוש כאותן הנשמות והמלאכי שמשכנם למעלה בעולם העליון שנקרא עומדים, כמ"ש (ישעי' ו) שרפים עומדים ממעל לו שודאי הם עובדים את ה' בפחד ובלי שום מחשבה זרה, עי"ז יזכה חלק כחלק פירוש כיון שהוא חלק אלוה ממעל יזכה להתנהג עצמו, כחלק להשתוקק תמיד לדביקות ה' שהוא הכל בשכל של עבודה חדשה אשר אינה מירושו, שהורישו לנו האבות, שהם אהבת ה' ויראת ה' ותפאר תהלות ה', כי עבודת דביקות בהשי"ת וכלות הנפש והשתוקקת בכל עת להדבק, כחלק אל הכל, זה א"א לפרש לא בכתב ולא בעל פה להכירו לאחרים, וז"ש לבד ממכריו פירוש חוץ מה שהוא מכיר ומה הוא מכיר על האבות הם עבודות ה' ע"י אהבת ויראת ה' ותהלות ה' שהם עבודה מה שאנחנו מכירין, מפני שהוא על האבות בשביל האבות שהורישו עבודות האלה לנו. וגם חלק כחלק פירוש יזכה לחלק שלו שממנו נמשכה שורש נשמתו שיהיה בשלימות גמור, וז"ש כחלק מובחר אם באהבת ה' יהיה עובד את ה' בתכלית האהבה, וכן ביראת ותהלות ה' שהם תפארת ה', לבד ממכריו על האבות פירוש חוץ ממה שיזכה לעבוד את ה' בכל הבחינות יחד שהם הבחינות של האבות שהם המרכבה שהוא עבודה להשי"ת ביחוד כל המדות שהם אהבת ה' ויראת ה' ותהלות ותפארת ה' יחד כמבואר לקמן.

ה) והנה ראוי לכון כשבא בכוונות הנ"ל לשיר מרובע שהוא הויה, יכוין לעשר ספירות הכלולים בשם הוי"ה, דהיינו ב' ההין רומזים למדת הבינה ומדת המלכות, ו רומז לשש ספירות של מדת התפארת, י רומז למדת החכמה, קוצה של י רומז למדת הכתר, ויכוין לייחד הספירות הכלולים בשם הוי"ה באין סוף שהוא ראש ו'מקור כל הברכות, ויכוין להמשיך מהאין סוף אור חוזר עד הגיע אליו בנפש השכלית, ומשם יכוון להמשיכה לכח הדיבור, ויכוין לדבר בקדושה כאילו מדבר ברוח הקודש, ואף אם לא יהיה רוח הקודש באתגליא מ"מ יוכל להיות באתכסיא בטמירו בעין השכל, כדאיתא בתד"א (פ"ט) וז"ל מעיד אני עלי שמים וארץ בין איש כו' הכל לפי מעשיו רוח הקודש שורה עליו.

ו) ובקיצור יכוין בכל יום ברכה ובשיר מרובע שהוא שם הוי"ה, יכוין כי הוא ושמו אחד, פירוש האין סוף שנקרא הוא, והנאצלים הרמוזים בשמו הם אחד, דהיינו לייחד שם הויה ב"ה מאין סוף שהוא ראש ו'מקור כל הברכות ושורש כל ההויות, ויכוין להמשיך מהאין סוף אור חוזר וכו' (כדלעיל אות ה' עד סוף). (כתר נהורא). [הקדמה שניה של כתר נהורא בספר הקדמות והסכמות בסוף הסידור].

בשער (לסידור זוהר התפלה)

עיקר עבודותינו היא להידמות לספירות העליונות שהם מידותיו של הבורא יתברך שמו, ולהתנהג במעשינו, בהנהגת הספירות.

גילתה לנו התורה הקדושה את השינויים שחלים בספירות, וכדי להקל עלינו את הבנת העניינים רצה הקדוש ברוך כלים גשמיים דומים לענייני הספירות בכדי שבהם נדע את דרכי ההשגחה העליונה (סידור תפילה למושה - הרמ"ק)

כתוב בשאר הכוונות של רבי חיים ויטל זיע"א - שאין לך שום תפילה מיום שנברא העולם שתדמה לחברתה כלל ועיקר. וזאת לפי שתכלית מצוות התפילה היא לברר הברורין של שבעה מלכי אדום שמתו, ובכל יום ויום ובכל תפילה ותפילה מתבררין בירורי ניצוצות חדשים שלא נתבררו מעולם עד לעת ההיא, ובכל תפילה ותפילה מתבררים ניצוצות שלא עלו בשום זמן.

חיבור הסידור הקדוש, זוהר המשיח, עבודה של שנים רבות, וכעת בעזרת השם יתברך עולה על מכבש הרפוס. מובא בסידור זה, מאמרים מהסידור הקדוש יסוד שורש עבודה של מוהר"ר אלכסנדר זיסקינד זצוק"ל המאור הגדול איש האלוקים הקדוש ונורא, המסוגל לעורר את האדם, התעוררות עצומה, שכל הסידור מלא מאמרי הזוהר הקדוש.

כמו"כ בסידור הקדוש כתר נהורה של רבי אהרון הכהן לה"ה מ"מ דק"ק זליחוב ראב"ד דק"ק בילגריי.

בספר קדושת לוי (פרשת בא) אור הרב הקדוש רבי יצחק מברדיטשוב צריך אדם להאמין שאנחנו עמו ישראל, הם קרובים אליו יתברך לפעול כל מה שירצה איש מישראל מעת הבורא ברוך הוא בתפילתו.

הסידור זוהר המשיח, מלבד סדרי תפילות הוא בעיקר ספר לימוד קדוש ונורא של כוונות קריאת שמע, אמן, קדושת בית הכנסת ועוד, שכל אחד שילמד בו, ללא ספק, יתקרב לאבינו שבשמים ע"י תפילות בכוונה גדולה, הבנה ויראה.

אור החיים הקדוש זי"ע (דברים ג כג) ציין לארבע תנאים לקבלת התפילה:

א. שיתפלל כעני הדופק אל הפתח, כדרך אומרה תחנונים ידבר דעש.

ב. שיבקש ממקור הרחמים.

ג. בזמן התפילה כדרך אומרה ואני תפילתי לך ה' עת רצון.

ד. שתהיה תפילתו מפורשת ולא תהיה סובלת פרוש בלתי הגון.

כעת נושבת בעולם רוח טומאה, כפירות, אפיקורסות, ומחשבות זרות ורעות. כי בעוונותינו הרבים, הסטרא אחרא והערב רב מתפשטים ומתרבים מאוד בעולם, עד ששואלים אותם כל דברי גשמיות, וכו'. ראה דברי בעל התניא באגרת הקודש (פרק כב):

"ואיה איפוא מצאתם מנהג זה, באחד מכל ספרי חכמי ישראל הראשונים והאחרונים, להיות מנהג ותיקין לשאול בעצה גשמית כדת מה לעשות בענייני העולם הגשמי אף לגדולי חכמי ישראל הראשונים כתנאים ואמוראים אשר כל רז לא אניס להו ונהירין להון שבילין דרקייע, כי אם לנביאים ממש אשר היו לפנים בישראל, כשמואל הרוואה אשר הלך אליו שאול לדרוש ה' על דבר האתונות שנאבדו לאביו. כי באמת כל ענייני אדם לבד מדברי תורה ויראת שמים, אינם מושגים רק בנבואה ולא לחכמים לחם".

צריך להאמין באמונה שהקב"ה שומע תפילתו. וידע האדם שאין שום מציאות בלעדיו יתברך, וכל דבר קטן או גדול, בהשגחת המציל העליון. כאשר האדם מוסר נפשו להתפלל בדבקות אליו יתברך, היא התפילה שתקנו לנו אנשי הכנסת הגדולה, אז הוא ע"י זה, עוקר את עצמו מהרע והטומאה ומעוונותיו ומדביק את עצמו בו יתברך.

עיקר התכלית בעולם הזה זה להיות דבוק בהקב"ה אשר אין בלעדיו יתברך כלל. אומר רבי נחמן מברסלב זיע"א [ליקוטי מוהר"ן א תורה ב]: כי עיקר כלי זינו של משיח הוא התפלה, שהוא בחינת חוטם, כמו שכתוב (ישעיהו מ"ח): ותהילתי אחטם לך; ומשם עיקר חיותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הכבישות שיכבוש - הכל משם, כמו שכתוב (שם י"א): והריחו ביראת ה' וכו' - זה בחינת חוטם, וזה עיקר כלי זינו, כמו שכתוב (בראשית מ"ח): בחרבי ובקשתי. ופירש רש"י: תפלה ובקשה. וכמו שכתוב (תהלים מ"ד): כי לא בקשתי אבטח וכו' באלהים הללנו, בחינת "תהילתי אחטם לך". עכ"ל.

ובתורה ז' - וְצִדִּיק כָּל אָדָם לְקִשְׁרֵךְ אֶת תְּפִילָתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר וְהַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכוּן הַשְּׁעָרִים וְלַהֲעֵלוֹת כָּל תְּפִילָה וְתְפִילָה לְשַׁעַר הַשְּׁיָרָה כִּי כָל צַדִּיק וְצַדִּיק הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה מְשִׁיחַ כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ: 'מֹשֶׁה, שְׁפִיר קְאָמְרַתְךָ וְכַתִּיב: "עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה" דָּא מֹשֶׁה וּמְשִׁיחַ הוּא כְּלוּל כָּל הַתְּפִילוֹת וּבְשִׁבִיל זֶה יִהְיֶה מְשִׁיחַ 'מִוֶּרַח וְדֹאִין כִּי הַתְּפִילוֹת הֵם בְּחִינַת חוֹטֵם כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וְתִהְיֶה לְךָ אֶחָטָם לְךָ" כַּתוּב: וְזֶה פְּרוּשׁ: אָמַר רַבֵּה בְּרַב חֲנָא: זְמַנָּא חֲדָא הוּי קְאָזְלִינָן בְּמַדְבְּרָא, וְאַתְלוּי בְּהַדָּן הוּא טִיעָא, דִּהְוָה שְׁקִיל עֲפָרָא וּמוֹרַח לֵה. וְאָמַר: הָא אֲרַחָא לְדוּכְתָא פְּלָן וְהָא אֲרַחָא לְדוּכְתָא פְּלָן. אָמְרִינָן לֵה: כְּמָה מְרַחְקִינָן מִמְיָא?

ואמר לן: הבו לי עפרא ויהינן לה. אמר לן: תמנאי פרסי. תנינן ויהינן לה, אמר לן: דמרחקינן תלתא פרסי. אפכית לה ולא יכלית לה. רשב"ם: טיעא = סוחר ישמעאל: והפכינן = האי עפרא בהאי עפרא, לנסותו אם יהיה בקי כל כך.

ומנא חדא אתלוין בהדן ההוא טיעא, סוחר ישמעאל זה בחינת צדיק הדור, שהוא כלול כל התפילות במשיח ותפילות זה בחינת סוחר ישמעאל כמו שכתוב: "פי שמע ה' אל ענגד" ותרגומו: 'קביל ה' צלותיך' וזה סוחר, פי סביב, תרגומו סוחר וזה בחינת אמונה כמו שכתוב: "ואמונתך סביבותיך" ואתלוין בהדן ההוא טיעא שקשרנו את עצמנו עם צדיק הדור שהוא בחינת משיח, כלליות התפילה ושקיל עפרא ומורח ואמר: הא לדוכתא פלן והא לדוכתא פלן עפרא זה בחינת תפילה כמו שכתוב: "יתן כעפר חרבו" וחרב זה בחינת תפילה כמו שכתוב: "בחרבי ובקשתי" ומורח פי יש לו כח הזה להריח על ידי שהוא כלול כל התפילות וכתוב: "ותהלתי אחטם לך" ואמר: הא לדוכתא פלן שהיה יודע שערי תפילות והיה יודע כל תפילה השניד לשבטו ואמרינן לה: כמה מרחקינן ממאי? ואמר: הבו לי עפרא ויהינן לה. אמר לן: תמנאי פרסי ויהינן לה. אמר לן: תמנאי פרסי ויהינן לה, אמר לן: תלתא פרסי הינו אמרינן לה כמה אגן מרחקינן ממאי מבחינת: "שפכי לבך כמים נכח פני ה'" אמר לן, תמנאי בחינות הינו למוד התורה, שהוא חמשה חמשי תורה ושלשה תפילות תנינן ויהינן לה תנינן, לשון למוד ואחר הלמוד ויהינן לה להריח כמה מרחקינן מזאת הבחינה של מים ואמר לן, תלתא פרסי הינו שלשה בחינות תפילות והראה לנו סימן על זה שעדין לא הגענו למדרגה זאת שנתפלל כל כך בכונה עד שגשפך לבנו לפניו כמים אפכית כמו שכתוב: "אף תשיב צור חרבו ולא הקמותו במלחמה" כי כל התפילות הם בחינת חרב אצל משיח ואם היו התפילות בבחינה הנ"ל בודאי לא היה משיב צור חרבו וזה סימן שעדין לא הגענו למדרגת "שפכי לבך כמים נכח פני ה'", עכ"ל.

כתוב מליקוטי מוהר"ן (חלק א'-סימן כ"ה) כי באמת כל הבלי העולם, אשר לפני מראה עיני האדם, זה דמיון אחד גדול. ולכן, המתמיד בתפילה ובלימוד מתוך הסידור הקדוש הזה זוהר המשיח, ללא ספק יפיק תועלת עצומה ממנו, בתיקון המידות, לימוד, מוסר, הלכות ותפילות בכוונה. ובכך יוכל האדם לדבוק בהקב"ה דבקות אמת, שאין תענוג שיוכל להשוות לזה, וכל זה האדם יוכל להשיג ולהגיע ולזכות בזה העולם. אשרי לו בעולם הזה ואשרי לו בעולם הבא.

ונסיים בתפילת אור החיים הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֲבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ יְדִידוֹת אֹרֶךְ נַפְשֵׁינוּ רוּחֵינוּ וְנִשְׁמָתֵינוּ, לְמַעַן
 בְּרִיתְךָ אֲשֶׁר כָּרַתָּ לְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִיּוֹת שְׁאִינָן חוֹזְרוֹת רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ, זְכוֹר אֶהְבֵּתֵנוּ
 וְחִיבֵתֵנוּ וְהֵשֵׁב שְׂכִינְתְּךָ לְבֵית קְדְשֵׁינוּ וְתַחֲזוֹר לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּנוּ בְּיָמֵי קֹדֶם, כִּי קִשָּׂה
 פְּרִידָתְךָ מִמֶּנּוּ כְּפְרִידַת נַפְשֵׁינוּ מִגּוֹפֵינוּ, הָמוּ מַעֲיָנוּ וְכָלְתָהּ נַפְשֵׁינוּ אֶל גְּאוֹלַת שְׂכִינְתְּךָ
 וְאֶל מַעוֹן קְדֻשָּׁךְ וְלִרְצוֹנְךָ ה' נִכְסַפְנוּ. הִנְנוּ מִתְחַנְּנִים וּבּוֹכִים לְפָנֶיךָ ה' אֵב הֶרְחַמֵּן עַל
 גְּלוֹת הַשְּׂכִינָה הַזֹּשִׁיעָה ה' שְׂכִינְתְּךָ וְדַבֵּק נַפְשֵׁנוּ בְּאַהֲבָתְךָ הַנְּעִימָה וְהַעֲרִיבָה עַל
 נַפְשֵׁינוּ רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ וַיַּעֲזֹל מִלְּפָנֶיךָ בְּהִיבְלִיָּה.

סדר השכמת הבוקר ופסוקי תפלה לפעושות

[להלן בדף מה הבאנו עוד הפעם את ברכת התורה עם כל ההלכות והכוונות, מי שאמר כאן את ברכת התורה לא יאמר עוד הפעם]

יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבורא. ומיד כשיקיץ משנתו יתבונן בחסדי השי"ת שהחזיר לו נשמתו העייפה כשהיא רגועה וחדשה. ובעודו על מיטתו יודה לה' על כך, אם כי אין ידיו נקיות מכיון שאין בדברים אלו שם, ויאמר:

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם. שֶׁהַחֲזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחַמְלָה.
רַבָּה אַמוּנָתְךָ:

רֵאשִׁית חַכְמָה יִרְאֵת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} שֶׁכָּל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי}
תִּהְלָתוּ עוֹמְדָת לְעַד:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מִשֵּׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב:

שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטְּוֹשׁ תּוֹרַת אֲמֶךָ:

תּוֹרָה תִּהְיֶה אַמוּנָתִי. וְאַל שְׂדֵי בְּעִזְרָתִי:

וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי}

לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵתִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי}

סדר לבישת ציצית

כשלוּבש טלית קטן אומר מעומד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי} מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר ^{תְּקוּף בַּעַל הַיּוֹבֵלֶת} ^{וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם}

קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצּוֹת צִיצִית:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי} וְאַלְהֵי ^{תְּקוּף בַּעַל הַיּוֹבֵלֶת} וְאַלְהֵי ^{וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ.

שֶׁתִּהְיֶה חֲשׂוּבָה מִצְוַת צִיצִית לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ קִימְתִּיהָ בְּכָל פְּרֻטְיָהּ

וְדִקְדוּקֶיהָ וּכְבוֹנֹתֶיהָ. וְתַרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. אֲמֵן סְלָה:

מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} בְּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: ^{הָיָה הוּא וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּבְדִי}

❦ ברכות השחר ❦

בכל יום בבוקר קודם ברכת התורה יאמר זאת:

הריני מכוון מעתה על כל פֶּרֶט וּפְרָט מִמַּעֲשֵׂי וּדְבוּרֵי וּמַחְשְׁבוֹתֵי שָׁל כָּל הַיּוֹם
עַד לְמַחַר בַּעַת הַזֹּאת לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָהּ בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְהַכְרִיעַ אֶת עַצְמִי וְאֶת כָּל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת:

וְהַרְיֵנִי מְכוּוֹן מִעַתָּה עַד לְמַחַר בַּעַת הַזֹּאת בְּכָל פֶּעַם שְׂאֵזְפִיר שֵׁם הוִי"ה
הַקְדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּכַתִּיבְתוּ הָיָה הוּהוּ וַיְהִיָּה וּבְקִרְיָאֲתוּ א-ד-נ-י שֶׁהוּא אֲדוֹן
הַכֹּל. וּכְשֶׂאֵזְפִיר שֵׁם א-ל-ק-י-ם יְהִיָּה פּוֹנְתִי שֶׁהוּא תְּקִיף וּבַעַל הַיְכָלָת וּבַעַל
הַכַּחוֹת כָּלֵם עֹלָת כָּל הָעֵילוֹת וְסִיפַת כָּל הַסִּיבוֹת וְשִׁלֵּט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

בפסוק ראשון דק"ש לא יסמוך על גילוי דעת הנ"ל:

כל היום אף אם עשה צרכיו אינו מברך על נטילת ידיים רק אשר יצר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֲדוֹן הַכֹּל
הַיָּה הוּהוּ וַיְהִיָּה
וּבְקִרְיָאֲתוּ</sup> מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֲדוֹן הַכֹּל
הַיָּה הוּהוּ וַיְהִיָּה
וּבְקִרְיָאֲתוּ</sup> מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
יִצַר אֶת הָאָדָם בְּחִכְמָה וּבְרָא בּוֹ נְקֻבִים וְנְקֻבִים חֲלוּלִים
חֲלוּלִים. גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ שָׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם
אוּ יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וּלְעַמּוּד לְפָנֶיךָ אֶפִּילוּ
שְׁעָה אַחַת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֲדוֹן הַכֹּל
הַיָּה הוּהוּ וַיְהִיָּה
וּבְקִרְיָאֲתוּ</sup> רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

אֱלֹהֵי. נִשְׁמָה שְׁנַתַּת בִּי טְהוֹרָה הִיא. אַתָּה בְּרָאתָהּ. אַתָּה
יִצַרְתָּהּ. אַתָּה נִפְחַתָּהּ בִּי. וְאַתָּה מְשַׁמְרָהּ בְּקִרְבִּי. וְאַתָּה עֲתִיד
לְטַלְּהָ מִמֶּנִּי. וּלְהַחְזִירָהּ בִּי לְעֲתִיד לְבוֹא. כָּל זְמַן שֶׁהַנִּשְׁמָה
בְּקִרְבִּי מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי <sup>אֲדוֹן הַכֹּל
הַיָּה הוּהוּ וַיְהִיָּה
וּבְקִרְיָאֲתוּ</sup> אֱלֹהֵי וְאַלְהֵי

אַבוֹתַי. רְבוּז כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנִּשְׁמוֹת: <sup>תְּקִיף. בַּעַל הַיְכָלָת
וּבַעַל הַמַּחוֹת כּוֹלֵם</sup>

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} הַמְּחַזֵּיר נְשֻׁמוֹת לְפָנֶיךָ מֵתִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְעֶסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

וְהֵעֲרַב גַּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ
וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ. (וְצִאֲצֵאֵינוּ
צִאֲצֵאֵינוּ) וְצִאֲצֵאֵינוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי
תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} הַמְּלַמֵּד תוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוּ
מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}. נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

דַּבֵּר אֶל אֶהֱרַן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר. כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמֹר לָהֶם:

יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} וַיִּשְׁמְרֶךָ:

יְאֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ:

יֵשֶׁא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּחִיד} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לָךְ שָׁלוֹם:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

אֵלֹו דְּבָרִים שְׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר. הַפָּאָה וְהַכְּבוֹרִים וְהַרְאִיוֹן
וְגַמְלוֹת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה:

אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת
לו לעולם הבא. ואלו הן. כבוד אב ואם. וגמילות חסדים.
והשפמת בית המדרש. שחרית וערבית. והכנסת אורחים.
ובקור חולים. והכנסת פלה. ולוית המת. ועיון תפלה.
והבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. ותלמוד
תורה פנגד פלם:

ספר

זוהר התפילה

תפילה קודם התפילה

זו יש לאומרה קודם התפלה יסדה הרב החסיד המפורסם איש אלהי מהור"ר אלימלך זצ"ל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} וְאֱלֹהֵינוּ ^{הַיָּהוָה וְהַיָּהוָה} וְאֱלֹהֵינוּ ^{יְאֹהֲרֵינוּ} וְאֱלֹהֵינוּ ^{תְּחִיף בְּעַל חִסְדֶּךָ} וְאֱלֹהֵינוּ ^{וּבְעַל הַמְּחֻמֹּת כּוֹסֵם} אֲבוֹתֵינוּ שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹעֵת עֲתִירוֹת וּמֵאֲזִין לְקוֹל תְּפִלַּת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמָיו, שֶׁתְּכִין לְבָנוּ וְתִכְוֶנֶן מַחְשְׁבוֹתֵינוּ וְתִשְׁגַּר תְּפִלָּתֵנוּ בְּפָנֵינוּ וְתִקְשִׁיב אָזְנֶךָ לְשִׁמְעַת בְּקוֹל תְּפִלַּת עַבְדֶּיךָ הַמִּתְחַנְּנִים אֵלֶיךָ בְּקוֹל שׁוֹעָה וְרוּחַ גְּשֵׁפָרָה. וְאַתָּה אֵל רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחֶסְדֶּיךָ הַגְּדוֹלִים תִּמְחַל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר לָנוּ וּלְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. אֵת כָּל מַה שֶׁחֲטָאנוּ, וְהִעֵוִינוּ וְהִרְשַׁעְנוּ, וּפָשַׁעְנוּ לְפָנֶיךָ, כִּי גָלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי לֹא בְּמַרְדֵּךְ וּבְמַעַל חֲלִילָה וְחֲלִילָה, מְרִינוּ אֵת פִּיךָ וְדַבְרֵי תוֹרָתְךָ וּמִצְוֹתֶיךָ כִּי אִם מֵרַב הֵיצֵר הַבּוֹעֵר בְּקַרְבָּנוּ תָּמִיד לֹא יָנוּחַ וְלֹא יִשְׁקַט עַד אֲשֶׁר מִבִּיאֵנוּ אֵל תְּאוֹת הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה וְאֵל הַבְּלוּי וּמִבְּלָבֶל אֵת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד. אִפְלוּ בְּשַׁעָה שֶׁאַנְחָנוּ עוֹמְדִים לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ וּלְבַקֵּשׁ עַל גַּפְשָׁנוּ הוּא מִבְּלָבֶל אֵת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ תָּמִיד בְּתַחֲבוּלוֹתָיו וְאִין אָנוּ יְכוּלִים לְעַמֵּד נִגְדּוֹ כִּי נַחֲלֵשׁ שִׁכְלָנוּ וּמַחְנוּ עַד מְאֹד וּכְשֶׁל כַּח הַסֶּפֶל מֵרַב הַצָּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת וּמֵרַב טְרַדַּת הַזְּמַן. לָכֵן אַתָּה אֵל רַחוּם וְחַנוּן, עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמוֹ שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי נְאֻמַּן בֵּיתְךָ. וְחַנְתִּי אֵת אֲשֶׁר אֶחָז וְרַחֲמֵתִי אֵת אֲשֶׁר אֶרְחֵם. וְאָמְרוּ חו"ל אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ הֶגוֹן וְאִינוּ בְּדָאִי, כִּי כֵן דְּרַבְּךָ לְהִיטִיב לְרַעִים וּלְטוֹבִים. כִּי גָלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ אֲנַקְתָּנוּ וְצַעַרְנוּ וְשִׁיחְנוּ עַל אֲשֶׁר אִין אָנוּ יְכוּלִים לְקַרֵּב עִצְמָנוּ לְעַבּוֹדְתְךָ וּלְדַבֵּק לְבָנוּ בְּךָ בְּאַמֶּת וּבְתָמִים, אַהֲהָ עַל גַּפְשָׁנוּ אוֹי עָלֵינוּ מְאֹד אֲבִינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם. וְעַתָּה תְּעוֹרֵר נָא רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶּיךָ

הגדולים והמרבים עלינו לגרש ולבער את יצרנו הרע מקרבנו, ותגער בו שישור וילך מאתנו ואל יסית אותנו להדיחנו מעבודתך הלילה ואל יעלה בלבנו שום מחשבה רעה הן בהקיץ הן בחלום הלילה הלילה, בפרט בעת שאנחנו עומדים בתפלה לפניך או בשעה שאנחנו לומדים תורתך ובשעה שאנחנו עוסקים במצותיך תהא מחשבותינו זכה צלולה וברורה וחזקה באמת ובלב שלם פרוצונך הטוב עמנו. ותעזר לבנו וללב כל ישראל עמך ליחדך באמת ובאהבה לעבודך עבודה הישרה המקבלת לפני כסא כבודך. ותקבע אמונתך בלבנו תמיד בלי הפסק ותהא אמונתך קשורה בלבנו כיתד שלא תמוט. ותעביר מעלינו כל המסכים המבדילים בינינו לבינך אבינו שבשמים. ותצילנו מכל המכשולות וטעויות. אל תעזבנו ואל תפושנו ואל תכלימנו ותהא עם פינו בעת הטיפנו, ועם ידינו בעת מעבדינו, ועם לבנו בעת מחשבותינו. ותזכנו אבינו שבשמים, אל מלא רחמים שניחד את לבנו ומחשבותינו ודבורינו ומעשינו וכל תנועותינו והרגשותינו הידועות לנו ושאינן ידועות לנו, הנגלות והנסתרות, שיהא הכל ביחוד אליך באמת ובתמים בלי שום מחשבת פסול חלילה. וטהר לבנו וקודשנו וזרק עלינו מים טהורים וטהרנו באהבתך ובחמלתך. ותטע אהבתך ויראתך בלבנו תמיד בלי הפסק בכל עת ובכל זמן ובכל מקום בלכתנו ובשכבנו ובקומנו תבער תמיד רוח קדשך ובגדלתך ואהבתך וביראתך, ובתורתך, שבכתב ובעל פה, הנגלה והנסתר ובמצותיך ליחד שמך הגבור והנורא. ותשמרנו מן הפניות והגאות ומן הפעם והקפדנות והעצבות והרכילות ושאר מדות רעות. ומכל דבר המפסיד עבודתך הקדושה והטהורה החביבה עלינו. ותשפיע רוח קדשך עלינו שנהיה דבקים בך ושנשתוקק תמיד אליך יותר ויותר, וממדרגה למדרגה תעלנו שזוכה לבוא למעלת אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב. וזכותם יעמד לנו שתשמע

בְּקוֹל תְּפִלָּתְנוּ שְׁנֵהִיָּה תָּמִיד נַעֲנִים בְּעֵת שְׁנַתְּפִלָּל אֱלֹהֶיךָ עָלֵינוּ אוֹ עַל שׁוֹם אֶחָד מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עַל יַחִיד אוֹ עַל רַבִּים. וְתִשְׁמַח וְתִתְפַּאֵר בְּנוֹ וְנַעֲשֶׂה פְרִי לְמַעַלְהָ וְשִׂרְשׁ לְמַטָּה. וְאֵל תִּזְכַּר-לָנוּ חַטֹּאתֵינוּ וּבִכְפָּרַט חַטֹּאות נְעוּרֵינוּ כַּמֵּאֲמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעַי אֵל תִּזְכַּר. וְתִהְפֹּךְ עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ לְזִכּוֹת וְתִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ מַעֲוֹלִם הַתְּשׁוּבָה תָּמִיד הִרְהוּר לְשׁוֹב אֱלֹהֶיךָ בְּלֵב שָׁלֵם וְלִתְקַן אֶת אֲשֶׁר פָּגַמְנוּ בְּשִׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוּרִים. וְתִצְלִלְנוּ מִקְּנָאת אִישׁ מֵרַעְהוּ. וְלֹא יַעֲלֶה קְנָאת אָדָם עַל לִבְנוֹ וְלֹא קְנָאתְנוּ עַל אַחֲרִים. אֲדַרְבָּה תֵּן בְּלִבְנוֹ שְׁנֵרָאָה כָּל אֶחָד מֵעֲלוֹת חֲבֵרֵינוּ וְלֹא חֲסוֹנוֹם. וְשִׁנְדַּבְּר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר וְהָרְצוּי לְפָנֶיךָ. וְאֵל יַעֲלֶה שׁוֹם שְׁנֵאָה מֵאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ חֲלִילָה וְתִחֲזַק הַתְּקַשְׁרוֹתֵינוּ בְּאַהֲבָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֵׁיחָה הַכֹּל נַחַת רוּחַ אֱלֹהֶיךָ וְזֶה עֵקֶר בְּוִנְתָנוּ. וְאִם אֵין לָנוּ שְׂכַל לְכוּן אֶת לִבְבְנוּ אֱלֹהֶיךָ. אַתָּה תְּלַמְּדֵנוּ אֲשֶׁר גִּדַּע בְּאַמַּת בְּוִנַת רְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְעַל כָּל זֹאת מִתְחַנְּנִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ אֵל מְלֵא רַחֲמִים שֶׁתִּקְבַּל אֶת תְּפִלָּתְנוּ בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן. אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן:

(א) נוהגים לומר "פתח אליהו" מתיקוני זוהר לפני התפילה:

דברי שלום - הלכות והליכות

(א) פתח אליהו - סגולות:

ד. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (ירושלמי ערוכין, פָּרָק ה', הַלְכָה א'): אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא גְדוֹל שְׁבַנְבָּאִים הָיָה, וְעִמּוֹד תָּמִיד לְפָנֵי הַשְּׂכִינָה; וְעַל-כֵּן בְּאִמְרֶךָ תְּפִלָּתוֹ, אַתָּה פּוֹתַח אֶת שַׁעֲרֵי מַחֲךָ, לְהֵאִיר בְּךָ אוֹר וְזִיו וְחַיִּית וְדַבְּקוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ, וְכָל הָאֲמִירוֹ בְּכָל יוֹם, מְבַטֵּחַ לוֹ שִׁיחֹר סוּף כָּל סוּף בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה.
ה. וְכִי יִמְלַל וְכִי יִשְׁמִיעַ קוֹל סְגֻלַּת פְּתִיחַת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא קוֹדֵם הַתְּפִילָּה אֲשֶׁר מְזַמֵּן נִמְצָא יְסוּד כָּל בְּנֵי (סַפֵּר פֶּסֶא אֱלֹהֵינוּ בְּבִיאָה).
ו. וְהֵיא גַם מִסְגֻלַּת לְכַמּוֹת דְּבָרִים לְהַצְלָחָה לְחַן וּלְחֶסֶד וְכוּ' כְּמִבּוֹאֵר בְּסַפְרֵים (מִלֵּט נֶפֶשׁוֹ לְהִרְהוּ"ג רַבִּי אֲבָרָהָם חֲמוּנֵי ז"ל).
ז. יֵאמֵר תְּפִילַת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא הַמְּסֻגְלָת לִ"ב סְגוּלוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת וְיֵאמֵר הַתִּיקוּנִים תִּיקוּן מו"ח, וְהוּא תִיקוּן גְדוֹל לְתַקְוָן נֶפֶשׁוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁקָתוֹ (סְגוּלוֹת יִשְׂרָאֵל עֵרֶךְ בִּשְׁחוֹן - בְּרָקָה וְהַצְלָחָה).
ח. בְּזִכּוֹת אֲמִירַת פְּתִיחַת אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵי הַתְּפִילָּה יִתְקַבְּלוּ הַתְּפִלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ הַמְּלוּבָּן רַבִּי יַעֲקֹב אֲבוּחַצִּירָא (בְּגֵי הַשְּׂרָד עַל הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח), וּבְלִי לְמוֹד הַזוֹהַר

א. תְּפִילַת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב: זֶהוּ מֵאֲמֹר אֱלֹהֵינוּ אֵל הַרְשָׁבִי" וְחֲבָרָיו, וְהוּא כֵּן לְבָאֵר בְּמֵאֲמֹר זֶה בְּקִצּוֹר נִמְרָץ וּבְמַלּוֹת נִרְמְזוֹת רֹב גּוֹפֵי הַחֻקָּה הָאֱלֹקוֹת וְכוּ', וְכָל זֶה בְּמִרְלִיצָה נִכְוָּה רַבַּת הָאֵיכוֹת וּמַעֲט הַכְּפּוֹת דְּבָרִים נְאוֹתִים, וְכַמּוֹפֵי אֲמָרָם וּכְשִׁיעוֹר שׁוֹמְעֵיהֶם. אֱלֹהֵינוּ הָיָה אוֹמֵר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְרַבִּי יְהוֹדָה וְשֵׁאֲרַ חֲבֵרֵיהֶם הַחֲשׁוּבִים, עִם הַחֲסִידִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבָּגָן עֲדָן הָיוּ שׁוֹמְעִים (סַפֵּר הַפְּרֻדִּס לְהַרְמִ"ק וְהַ"ה שַׁעַר ד' פָּרָק ה').
ב. בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֶה לְזַכּוֹת לְזַכּוֹת אֶת נִפְשְׁךָ, הִרְגַל עֲצֻמְךָ לֹמֵר בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִילָּה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא, דְּכָל גּוֹפֵי חַכְמַת הַמְּקַבְּלָה תְּלוּיִין וְנִמְצָאִין בָּהּ. (סוּד ה')
ג. וְכָתַב רַבְּנוּ הַחִיד"א ז"ל (מוֹרֶה בְּאֲצַבַּע, סִימָן י'), בְּכַנִּיסְתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הָלָא מֵרֵאשׁ יֵבִיעַ אֲמֹר פְּתִיחַת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא, אֲשֶׁר קָבְלוּ רַבְּנָן קְדִישִׁין, שֶׁהֵיא מִסְגֻלַּת לְקַבְּלַת הַתְּפִילָּה.

דברי שלום - הלכות והליכות

הקדוש לפני התפלה אי אפשר שתתקבל תפלתו. (סוד ה').

ט. בכמה דקות שאומר תפלות אלו יכול להפך הכל לטובה ולהיות מבני עליה, לזכות ל"עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו", ויטהר נשמתו ויזכה למעלות עליונות פידוע מדברי האריז"ל. (סוד ה').

י. ברגע אהת אתה יכול לזכות לעולמות ג' עין לא ראתה" על ידי שתזכה להבדל כל השקר הולך גם אליה, ואם בזכותך יתארגנו עשר יהודים לומר את התפלות, אין לשער את גדול זכותיך, וכאשר כל ישראל יאמרו "פתח אליהו" נזכה שיבא אליהו ויבשר את ביאת הגואל. (סוד ה').

יא. בני! אם אתה רוצה לזכות לזכר את נפשך, הרגל עצמך לומר בכל יום קדם התפלה תפלתו של אליהו הנביא (המובאת בהקדמת התקונים), וכל גופי חכמת הקבלה תלוין ונמצאין בה, וכתב רבנו החיד"א ז"ל (מורה באצבע, סימן י'), בקניסתו לבית הנקסט הלא מראש יביע אכור פתיחת אליהו הנביא, אשר קבלו רבנו קדישין, שהיא מסגלת לקבלת התפלה. ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ערובין, פ"ק ה', הלכה א'): אליהו הנביא גדול שבנביאים היה, ועמד תמיד לפני השכינה; ועל-כן באמרך תפלתו, אתה פותח אז את שערי מלך, להאיר בך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא ותברך, וכל האמרו בכל יום, מבטח לו שיחזור סוף כל סוף בתשובה שלמה.

יב. הרמ"ק כתב, שטוב לומר תפלת אליהו ז"ל הנזכרת בריש ספר תיקוני הזהר (סדרו רבי שבטאי מראשקוב), והחיד"א כתב אשר קבלו רבנו קדישין, שהוא מסגלת לקבלת התפלה (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י').

יג. בימים קשים אלו העוברים על כלל ישראל השם יצילנו ואין איש יודע מה יולד יום, ורבים שואלים ומבקשים עצה ותושיה במה לעורר רחמי שמים ולבטל כל גזירות קשות ה". בוודאי צריכים להתחזק וללמוד בדברי קדשו של התנא האלוהי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, המבטיח שבזכות הקריאה בספר הזוה"ק נצא מן הגלות ברחמים, (אף ללא הבנה כלל כידוע מדברי רבותינו). וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. רואים מזה בעליל שרק בזכות הקריאה והלימוד בספר הזוה"ק מובטח לנו שנזכה וניגאל ברחמים בלא צרות ויסורים רח"ל. ובפרט בימים הללו ימי הרחמים והסליחות שכידוע שהזמן מסוגל עת רצון ענותך לעורר ולהתעורר באמירת תיקוני הזהר, ולכל הפחות לומר תפילת הזוהר הנמצא בתיקוני הזהר המכונה "פתח אליהו זכור לטוב".

יד. ובהקדמת עין חיים למהר"ח ז"ל: כתב בשם האריז"ל ז"ל וזה לשונו: בדורות הללו מצוה. ושמחה גדולה לפני הקב"ה שיתגלה החכמה הזאת שבזכותו יבוא משיח. וכמה מאמרים בזהר מורים על זה כו'. - וכל אחד ואחד צריך

להשתדל מידי יום ללמוד ולקרוא בזהר הקדוש להצלחת כלל ישראל ולקירוב הגאולה בב"א.

טו. תכן תפילת אליהו הנביא: תפילת אליהו הנביא זכור לטוב: זהו מאמר אליהו אל הרשב"י ויחבריו, והנה אליהו ז"ל כוון לבאר במאמר זה בקצור נמרץ ובמלות נקמזות רוב גופי החכמה האלקות וביאר עיקר אין סוף באחדותו הפשוט, וענין האצילות, ודרוש עצמות וכלים, וטעם האצילות ומנין הספירות והכרחתם, וכל זה במליצה נכונה רבת האיכות וקוטע הפמות דברים נאותים, וכמפי אקמך וכשיעור שומעיהם. אליהו היה אומר, ורבי שמעון בן יוחאי עליו השלום ורבי יהודה ושאר חבריהם החשובים עם החסידים והצדיקים שפגג עין היו שומעים, (ספר הפרדס רמונים להרמ"ק ז"ע וזה"ש שער העצמות ד' פ"ק ה').

טז. מי תיקן למאמר פתח אליהו: התיקוני זהר הוא שבעים תיקונים שפירש רבי שמעון בן יוחאי בתיבת בראשית והתיקון הראשון נאמר מאת אליהו הנביא "פתח אליהו",

עם הקדמה. (זהר הרקיע הרה"ק רבי יוחס ליינער מאויבוצא)

יז. כל גופי הקבלה תלוים בו: וזה לשון הפרדס (שער דל"ח על המאמר פתח אליהו ז"ל): הנה אליהו ז"ל כוון לבאר במאמר הזוהר ובגופיה חכמה האלהית, ומאמר הזה כולל רוב פינות החכמה עכ"ל.

יח. בני! אם אתה רוצה לזכות לזכר את נפשך, הרגל עצמך לומר בכל יום קדם התפלה תפלתו של אליהו הנביא וכל גופי חכמת הקבלה תלוין ונמצאין בה, (סוד ה').

יט. סוגלת לימוד פתח אליהו: ולימוד פתיחת אליהו זכור לטוב היא מסוגלת הרבה לבורר ניצוצי קדושה, והרגיל בה טוב לו לעתים שהוא טרוד בהם, ומה גם בשביל לילות הקיץ שאוכלים על הגגות דאי אפשר ללמוד לאור הנר. (מן

איש חי פרשת בהר בחוקות)

כ. כל האומרה מבטח שיחזור בתשובה: ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ערובין בפירוש קרבן העדה, פ"ק ה', הלכה א'): אליהו הנביא גדול שבנביאים היה, ועמד תמיד לפני השכינה; ועל-כן באמרך תפלתו, אתה פותח אז את שערי מלך, להאיר בך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא ותברך, וכל האמרו בכל יום, מבטח לו שיחזור סוף כל סוף בתשובה שלמה. (סוד ה').

כא. יסוד כל בנין: ומי ימלא ומי ישמיע קול סגלת פתיחת אליהו הנביא קודם התפילה אשר מומנה נמצא יסוד כל בנין (ספר פסא אליהו גביאורה).

כב. הצלחה לחן ולחסד: והיא גם מסגלת לכמה דברים להצלחה לחן ולחסד וכו' כמבואר בספרים (ימלט נפשו להרה"ג רבי אברהם חמיו ז"ל).

כג. מסגלת ל"ב סגולות נפלאות: טוב לומר... ויאמר תפילת אליהו הנביא המסגלת ל"ב סגולות נפלאות ונוראות ויאמר התיקונים תיקון מ"ה, והוא תיקון גדול לתקן נפשו

דברי שלום - הלכות והליכות

רוחו ונשמתו (סגולות ישראל ערך בשחון - ברכה והצלחה).

כד. בלי לימוד זוהר ואמירת פתח אליהו אי אפשר שתתקבל התפלות: בזכות אמירת פתיחת אליהו לפני התפילה יתקבלו התפלות, כמו שכתב הצדיק הקדוש הקלוב"ן רבי יעקב אבוחצירא (בגני השדד על הגדה של פסח), וכלי לימוד זוהר הקדוש לפני התפילה אי אפשר שתתקבל תפלתו. (סוד ה').

כה. יתפח הכל לטובה ויהיה מבני עליה: בכמה דקות שאומר תפלות אלו יכול להפוך הכל לטובה ולהיות מבני עליה, לזכות ל"עין לא ראתה אלקים וזאתך יעשה לקחפה לו", ויטהר נשמתו ויזכה למעלות עליונות פידוע מדברי האריז"ל. (סוד ה').

כו. ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח: ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה" על ידי שתזכר לחברך כל השקר הולך גם אליך, וכאשר כל ישראל יאמרו "פתח אליהו" נזכה שיבא אליהו ויבשר את ביאת הגואל. ואם בזכותך יתארגנו עשר יהודים לומר את התפלות, אין לשער את גודל זכותך. (סוד ה').

כז. בניסוחו לבית המדרש - מוסגלת לקבלת התפילה: וכתב רבנו החיד"א ז"ל (מונה באצבע, סימן י'), בניסוחו לבית הכנסת הלא מראש יביע אומר פתיחת אליהו הנביא, והיא בתיקוני זוהר הקדוש (הקדמה דף יז), אשר קבלו רבנו קדישין, שהיא מוסגלת לקבלת התפילה.

כח. מוסוגל שיתקבל תפילתו: בסידור בית יעקב להגה"ק היעב"ץ ז"ל כתב תפילה קודם התפילה, מספר תיקוני זוהר מוסוגלת להתקבל התפילה.

כט. פתח אליהו היא מסדר התפילה: מכאן משמע שקם בר ישראל בעל נפש ממיטתו, אל ילך תיכף ומיד להתפלל תפלת שחרית אלא דייקא צריך ללמוד בתחלה כל מה שיכול ללמוד, כל אחד כפי השגתו ומדרגתו והוא כדי שיתקדש גם כן פיו ולשונו קודם התפילה, וזהו הסדר ששמעתי וראיתי מצדיקים קדושי העליונים שהיו מתנהגים קודם התפילה וזהו אחר ברכת התורה יאמר ידיד נפש: פתח אליהו: רבון עלמין.. (דמשק אלישר פירוש על זוהר"ק מהרה"ק רבי אליעזר סאפרין מקאמרנא)

ל. לפני התפילה בימים הנוראים: מנהגי מהרי"א מקאמרנא ז"ל (סימן י"ז) בראש השנה ויום הכיפורים לפני התפילה אמרו פתח אליהו והיה הרצון מהרה"ק הרבי ר' אלימלך זיע"א.

לא. לקבוע מקומו לתפילה בשעת אמירתה: בעת שיאמר תיקון חצות, ישנה מקומו, מתחילת תיקון רחל, עד אחר שיגמור תיקון לאה, בין שהוא אומר בביתו, בין שהוא אומר בבית הכנסת, וקודם שיאמר פתיחת אליהו זכור לטוב, אז ישב במקומו העיקרי שרוצה ללמוד.

לב. ללמודה אחר אמירת תיקון חצות: זהו סדר אמירת

תיקון חצות, על פי דברי רבינו הארי"ז ז"ל... ואחר המזמורים של תיקון לאה, המנהג לומר פתיחת אליהו זכור לטוב, בשביל שצריך לסמוך עסק תורה לשמה לתיקון לאה, ששם הוא סוד תורה לשמה, שהוא לשם ה"א כנודע, ומצאתי כתוב, דאחר פתיחת אליהו זכור לטוב, יאמרו מאמר רבי שמעון בר יוחאי, הכתוב בזוהר הקדוש (פרשת נח דף סה, ופקודי דף רס"ה), אמר רבי שמעון ארימית ידאי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא וכו', עד זכאה חולקוהו דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, וכאשר אכתוב זה לקמן בפרשת מקץ. (בן איש חי שנה ראשונה פרשת וישלח אות י"א)

לג. אמירתה היו כלילי לומר אחריה קדיש דרבנן: מנהג החסידים בעיר הקודש ירושלים, לומר קדיש יהא שלמא אחר תיקון לאה, מפני שהם אומרים הקדיש אחר המקרא, אבל מנהג עירנו לומר פתיחת אליהו זכור לטוב, אחר המקרא, ואז אומרים קדיש על ישראל, ואין בזה קפידא, וכל אחד יעשה כמנהגו. (בן איש חי שנה ראשונה פרשה וישלח אות י"ד)

לד. בזמן הפנוי וכדו' יאמרנה בעל פה: והנה פה עירנו מזדמן שבאים הקהל בשעת מנחה לבית הכלה, כדי לעמוד בשבע ברכות שמברכים שם בשעת החופה, ויש בני אדם שמתפללין בבית הכנסת, ובאים שם ומוצאין הקהל שבאו לבית הכלה מתפללין תפילת העמידה שם, ולא יש מקום להתרחק, ומוכרח שישבו בצידם סמוך להם ממש, ואם יעמוד ולא ישב חושש ליוהרא, או סיבה אחרת שמוכרח לישוב, הנה זה יש לו תקנה ללמוד בלחש פתיחת אליהו זכור לטוב, או איזה מזמורים בעל פה, ולא יהיה יושב ודומם. (בן איש חי שנה ראשונה פרשת יתרו)

לה. מותר לקרוא בליה: אין לקרוא מקרא בלילות של חול, והטעם דהמקרא בעשיה והלילה בחינת עשיה, והכל הוא דינין, ואין לעורר הדינין, וכמו שכתב רבינו [מהרח"ו] ז"ל, (בשער המצות פרשת ואתחנן), עיין שם.. מיהו נראה אם יודע לקרות פרק איזהו מקומן, או פתיחת אליהו זכור לטוב, שיש בסידורים באשורית ומנוקדים, יקרא אותם ויחזור אותם כמה פעמים, וזה עדיף מלקרוא מקרא. (בן איש חי פרשת פקודי הלכה ז')

לו. לאומרה קודם הקידוש: קודם קידוש ישב במושב על מטה מוצעת, ויאמר פתיחת אליהו זכור לטוב, עד קום רבי שמעון ויתחדשון וכו', אחר כך יאמר פסוק ונח מצא חן בעיני ה', שתים עשרה פעמים... ויעמוד לקדש. (בן איש חי פרשת נצבים)

לז. אמירתה בסעודת מלוה מלכה מוצאי שבת קודש: ואשר שאלתם הוודיע לכם איזה לימוד המובחר ושייך לסעודה לנהוג בו על השלחן הנה שמענו מפי חסידים שראוי ונכון לומר פיתום הקטורת וגם פרק איזהו מקומן

דברי שלום - הלכות והליכות

מד. **יאמר אותה ביהו"כ"פ בדמעות שלישי**: ואחר כך לימוד פתיחת אליהו כנוצר בריש תקונים. ובזוהר (פרשת בשלה דף נ"ו ע"ב) מרכבות פרעה רבי יצחק פתח לקול תתו וכו', עד כמה דאוקימנא מרכבות פרעה וחיל.. וכל אותו הענין יקראנו **בדמעות שלישי** ויעלה לו שאם ח"ו נגזרה לו איזה גזרה מספירות התחונות והסכימו עליו לחובה. **עתה על ידי לימודו יושפע אור ממקום העליון** שהוא שנאמר בו "ראו עתה כי אני אני הוא" לכל העולמות לבטל הדינים ויתגלו אור הרחמים פשוטים, ויבטלו מעליו כל גזרות קשות ורעות. (חמדת הימים למהר"א אלגאזי יום הכיפורים פ"ה) מה. **ללמוד אותה בשעת האכילה שצריך ללמוד אז גם תורת הנסתר**: הרב **הבן איש חי** (בספרו על התורה פרשת תרומה), כתב וז"ל: ואמר "לחם פנים" רמז לפי דרכו **שילמד גם כן על השולחן דברי סוד שנקראים פנים מלבד לימוד הנגלה**, לכן נוהגים חסידים ואנשי מעשה אפילו בלילות הקיץ, ואפילו בעת שהם נחפזים בעבור איזה עסק, ללמוד על השולחן 'פתח אליהו' הנביא זכור לטוב.

נו. **ליל שבועות והושענא רבא - פתח אליהו לפני האדרא: כשלומד האדרא לימוד בתהילה פתיחת אליהו**, תיבה בתיבה בשפה ברורה ובנעימה, ויתן דעתו בטעות המורגל בפי הכל דאומרים קרינן ליה, וצריך לומר קרינן לה, וכן יאמר קרקפתא דלא מנח תפילין, כי כך היא הגריסא הנכונה, ואשרי מי שזוכה ללמוד האדרא מעומד, ובאדרא רבא הוא קשה הדבר, אך בהושענא רבא באדרא זוטא יהיה נקל לעמוד על רגליו, והכל לפי כוחו של אדם, ושלא יהיה צד יוהרא. (מועד כל חי להגרי"ח פלאגי ז"ע ס' ח' חודש סיון).

מו. **נשים באמירת פתח אליהו**: על כן נראה, שאין ראוי לנשים לומר תיקון חצות, הן תיקון רחל הן תיקון לאה, מיהו בתורה שבעל פה אין קפידה, וכן מנהג הנשים בביתנו שעומדים באשמורת קודם עלות השחר, ואין אומרות תיקון חצות, אלא לומדות פתיחת אליהו זכור לטוב, וקצת לימוד כיוצא בזה, וזקינתי תנצ"ב היתה לומדת י"ח פרקי משנה. (שו"ת רב פעלים חלק א - סוד ישרים סימן ט).

מז. **האם לומר אותה בתשעה באב - בבית האבל רח"ל**: עיין בהרחבה בשו"ת דברי דוד (להרה"ג ר' דוד טהרני שליט"א - ח"ב סימן ל"ט) שנאריך להוכיח וסוף דבריו שמוותר לקרוא "פתח אליהו" בתשעה באב, וכן הוא הדין בבית אבל רח"ל, משום שהוא כמו סדר היום שמוותר לאומרים, וכתב שם שכן נהגו גדולי ישראל לקרותו בתשעה באב. נ. **לומר אותה בעת ברכת אילנות**: בעת ברכת האילנות יש ענין לומר את תפילת אליהו זכור לטוב "פתח אליהו" וכן נדפס בסיפורים ובהגדות של פסח לומר זה.

הקדמה וקביא

הנה ידוע שה' משפיע לנו את כל מה שאנחנו רואים בעולם הזה, וכל מה שיש בגוף האדם שהוא מרכז העולם

של זבחים אך זה הלימוד הוא רק בסעודה של היום ולא בסעודה של הלילה.. ובמוצאי שבת קודש בסעודה רביעית נוהגים ללמוד פתיחת אליהו ז"ל הנוצר בתקונים עד קום רבי שמעון ויתחדשון מלין וכו' והוא מנהג יפה. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו. (שו"ת תורה לשמה לבעל הבן איש חי סימן תע"ו)

לח. **סדר אמירתה במוצאי"ק**: ומנהגו של עטרת ראשי אדוני אבי זכורנו לחיי העולם הבא [אבי הבן איש חי], לומר פתיחת אליהו זכור לטוב קודם שיאמר מאה ושלושים פעמים הנוצרים, [היינו בסעודה רביעית - מוצאי"ק] וכן אנחנו נוהגים עתה בביתנו, דבר בעתו מה טוב ומה נעים. ודרכנו לכפול פסוק ואמרתם כה לחי וכו' שש פעמים, כנגד ששה קצוות. (בן איש חי שנה שניה פרשת ויצא)

לט. **לומר אותה גם בתוך סעודת המלוה מלכא**: וכן עוד כתב שם כעין זה לכן אומרים קודם נטילה אתקינו סעודתא דמהימנותא, דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא, ואומרים פיוטים השייכים לדוד המלך עליו השלום בתוך הסעודה, גם בשביל לימוד ועסק תורה מתוך סעודה זו, על כן מנהגינו לומר פתיחת אליהו זכור לטוב עוד הפעם בתוך סעודה זו, וגם כי הוא המבשר טוב על מלכות משיח בן דוד שיבוא במהרה בימינו אמן. (בן איש חי שנה שניה ויצא)

מ. **מסוגל מאד לנפש לאומרה במוצאי שבת קודש - ובברית מילה**: וכתב מהר"ח מורי ז"ל היה אומר אחר ההבדלה ויתן לך האלהים כמו שנוהגים לומר ע"כ... ואחר כך ק"ך צירופי אליהו ז"ל ושוב יקרא פתיחת אליהו, פתח אליהו ואמר וכו' המובא בס' התקונין אשר היא סוגלת ומסוגלת מאד אל הנפש בעת הזאת וגם בעת עמוד בברית אצל כסאו של אליהו עם הק"ך צירופי אליהו, (ספר חמדת הימים למהר"א אלגאזי שבת פ"ח)

מא. **בראש השנה שחל בשבת לפני הקידוש**: ואם חל ראש השנה בשבת תחלה יאמר שלום עליכם מלאכי השרת וכו' ואשת חיל וכו' (כמ"ש לעיל סימן רס"ב אות ה') ואחר כך ישב במקומו ויאמר פתיחת אליהו ואלו הפסוקים כנוצר ואחר כך יאמרה זוהר דליל שבת ואתקינו סעודתא וכו' (כמ"ש לעיל סימן רס"ב אות"ח יעו"ש), (בפ' החיים אות"ח חלק ח' סימן תקפ"ג ג')

מב. **לומר אותה על שולחנו במוצאי יום הכיפורים**: ברמ"א אוכלים ושומחים במוצאי יום הכיפורים וכו'. אחר שיאכל סעודת התענית בליל מוצאי כיפור יאמר על השולחן 'פתיחת אליהו הנביא' זכור לטוב. (בפ' החיים אות"ח חלק ח' סימן תרכ"ד אות כ"ז).

מג. **לומר אותה במוצאי יום הכיפורים**: אחר שיאכל סעודת התענית בליל מוצאי כפור, יאמר על השולחן פתיחת אליהו זכור לטוב. וכתב הרב יעב"ץ ז"ל, ללמוד ברע"א מהימנא פרשת אמור. (בן איש חי פרשת וילך)

דברי שלום - הלכות והליכות

השלישית, היא ספירת **הבינה**, שהוא המוח השקמאלי של האדם, אשר ממנו מגיעה לו הבינה [בעש"ט]. - והספירה **הרביעית** היא ספירת **החסד**, שהנחם שלה שוכן ביד הימנית של האדם, ולכן האדם ביד ימינו יכול לעשות דברים משבחים [בעש"ט]. - הספירה **החמישית**, היא ספירת **הגבורה**, שהנחם שלה שוכן ביד השקמאלית של האדם, ולכן יד שמאל של האדם פהה וחלשה. - והספירה **השישית** היא ספירת **התמארת**, שבגוף האדם הוא עצם החלק העליון של הגוף אשר בו כל אברי הנשימה והחיות, וכאשר האדם חי, פאר נסוף על פניו. - הספירה **השביעית**, היא ספירת **הנצח**, שהיא הרגל הימנית של האדם, שמשם כוח ההתמארת לאדם, וכח הנצחון - [בעש"ט]. - הספירה **השמינית**, היא ספירת **ההוד**, שהיא באדם הרגל השקמאלית, שמשם מגיע לאדם כוח לשבח לה' בהוד והדר [בעש"ט], ויש בינה של נפש גם ברגלי האדם, כמו שכתוב על רות אם דוד, אשר היא משל על נפש האדם, ו"תגל מרגלתי", ומכאן הזרה, שהוא שיש פעמים שהנפש של האדם שוכנת ברגליו. - הספירה **התשיעית**, היא ספירת **היסוד**, שבאדם הברית שבו, שבה יש אות ברית בין ישראל לה', ומשם מגיע הכח המיוחד שיש לעם ישראל שהוא עם סגולה. - הספירה **העשירית**, היא ספירת **המלכות**, שהיא השכינה אשר היא השרש של נשמות ישראל, ובאדם היא האשה, שהיא מגלה את פעלתו של הבעל שביני האדם רואים את מעשי האדם. כמו שכתוב בגמרא בסנהדרין, שותא דינוקא בשוקא או דאבה או דאימא [כלומר איך שהתינוק קודר בשוק, כך הוריו מודברים, אם דבריו בדרך ארץ כן דבור הוריו בדרך ארץ וכו' להפך].

ועל עשרה כחות אלו, בא אליהו הנביא לדבר במאמר זה, משום שכל התפלה היא לח' שמוות של הקב"ה. **איהיה**, שהוא שם מדת הַתְּתֵר. **יה**, שהוא שם מדת החַקְמָה. **הויה** **בנקוד של שם אלקים**, שהוא שם מדת הבינה. **אל**, שהוא שם מדת הַחֶסֶד. **אלקים**, שהוא שם מדת הגבורה. **יהיה**, שהוא שם מדת התמארת. **צבאות**, שהוא שם מדת נצח והוד. **שדי**, שהוא שם מדת היסוד. **אדני**, שהוא שם מדת המלכות. ורק דרך שמוות אלו אנתנו יכולים לקרא לה' [שערי אורה].

ומכל מקום דע קורא יקר, ששם הויה הוא השם העקרי של ה', אשר גם בו נמזים העשר ספירות, פדלקמן. אות י' של שם הויה, הקוץ העליון שלה, רמז למידת הכתר, אשר היא נסתרת מאד, ולכן היא נמזת רק בקוץ של " [זוהר]. אות ה' עצמה, רמזת למידת החקמה, שהיא קטנה ונעלמת כמו שהחקמה של ה' נעלמת, "אמרת אחקמה והיא רחוקה ממני" [זוהר]. אות ה' של

הוא מאת ה' יתברך, ובצלם אלקים עשה ה' את האדם. כל מה שיש באדם, כביכול הוא דגמא של מעלה, משום שהבורא חקק את כל תכונותיו כביכול, באדם. א: לבורא יש רצון, לאדם יש רצון [רמח"ל]. ב: לבורא יש חקמה, לאדם יש חקמה. ג: לבורא יש בינה, לאדם יש בינה. ד: הבורא עושה חסד, האדם עושה חסד. ה: לבורא יש כוח גבורה, לאדם יש כוח גבורה. ו: לבורא עולם יש פאר ויפי, לאדם יש פאר ויפי. ז: לבורא יש כוח להתמיד ולנצח, כן יש לאדם [בעש"ט]. ח: לבורא כוח לשבח את עמו, לאדם יש כוח להלל ולתת לה' הוד והדר [בעש"ט]. ט: לה' יש ברית עם עם ישראל, לאדם יש ברית קודש, אשר על ידה הוא פרת ברית עם ה'. י: לה' יש כוח אשר שמו מלכות, אשר היא מגלה את כל כחות ה', ובכך מתגלית מלכותו, כן יש לאדם כוח דבור שבכך הוא מגלה את כל תכונותיו. - **סף הכל י' דברים, אשר ישנם באדם שהוא צלם אלקים, וכן הדברים האלו נמצאים בבורא יתברך לכאורה.**

אמנם בא רבי שמעון בר יוחאי ולמד אותנו, שאין הכחות האלו הקה הבורא בעצמו, אלא הם נשמות רוחניות אשר בהם משתלשל האורות והנהגת ה' יתברך [לשם שבו ואחלקה], והבורא שוכן בהם כנשימה בגוף האדם, וכמו שהנשימה צריכה את הגוף בכדי לעשות צרכים גשמיים, כן כביכול ה' התלבש בכחות האלו שביחס אליו הם כגוף גשמי, בכדי להנהיג את העולם [זוהר], וכמו שאמרו חז"ל שהתורה היא כלי אמנותו של הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא, ברא את העולם בכלי אומנות, אמנם הפלי אומנות הזה, הוא בר דעה והשכל, ואינו כלי דומם, ולהבדיל כמו שיש י' ספירות בעולם העליון מכל העולמות שהם הספירות הנזכרות, כן בעולם שלנו יש גם כוכבים אשר מנהיגים את העולם, וכמו שכותב הרמב"ם ביסודי התורה, שלכוכבים יש שכל יותר מבני האדם, והכוכבים הקה משפיעים אור אשר יש בו כוח חיים, לגדל צמחים, וכל דבר אשר בבריאה [זוהר].

וכמו שהעולם הגשמי מנהג למי שלא עושה רצונו של מקום, על ידי הכוכבים האלו [גמרא בפסחים], כן מי שעושה רצונו של מקום, הוא מנהג על ידי עשר ה"כוכבים" הרוחניים אשר הקה העשר ספירות שעמם ה' מנהיג את העולם. וכן מוכח במדרש רבה (י"ד י"א), וזה לשונו: "כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, וכנגד עשר ספירות בליקוח [בלי מהות, כלומר שאי אפשר להשיגם]".

אשר שם הספירה הראשונה הוא כתר, שהוא באדם התחתון אשר יש לו דמות ותמונה, הגלגלת, שבה יש את כוח הרצון של האדם [רמח"ל]. - והספירה השנייה, היא ספירת החקמה, שהוא המוח הימני של האדם שמשם החקמה של האדם [בעל שם טוב]. - והספירה

פְּתַח אֱלֹהֵינוּ^(ב) הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר, רַבּוֹן עֲלֵמִין דְּאַנְתָּ הוּא חַד וְלֹא בְּחֻשְׁבֹן, אַנְתָּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל, אַנְתָּ הוּא דְאַפְקֵת עֵשֶׁר תְּקוּנִין,

אור הישר - כתר נהורא

פתח אליהו: תפלה זו נכונה לומר קודם התפלה: (בכניסתו לבית הכנסת הלא מראש יביע אומר פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב. והיא בתקוני זוהר הקדוש אשר קבלו רבנן קדישי, שהוא מסוגלת לקבלת התפלה).

דברי שלום - הלכות והליכות

1666 שנה תורה, ובשבת: יזכה ל- 166,666 שנה תורה. וברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה" על ידי שתזכה לחברך, כל השכר הולך גם אליך. וכאשר כל ישראל יאמרו "פתח אליהו" נזכה שיבא אליהו ויבשר את ביאת הגואל. ואם בזכותך יתארגנו עשר יהודים לומר את התפלות, אין לשער את גודל זכותיך ובפרט שבוהר הקדוש (פי' וצא קס"א). כתוב: כל מה שנותנים משמים הוא באֵלך, ועוד פִּדּוּעַ כֵּל עֲשֶׂה בֵּיה שְׂכִינָה שְׂרָיָא, ובכך מחשבים לך כל מנין יהודים כמו אֵלך. ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בודאות! ובנדאי תזכה לאריכות ימים.

ובחלוקת הספר הזה אתה מוזכה את כל ישראל, וכתב הגר"א בְּמִשְׁלֵי (י"ב, י"ד), גודל הזכות שיש למוזכה הרבים ומוזכח את חברו, שאם שמעו, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמעו, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמעו לוקח ממנו את חלק ההיגיון שלו. ובוהר (פי' תרויח כמ"ט ע"א), אמרו: שצריך האדם למודד בְּתֵר חִיבֵיָא ולמוזכה להו כמאן דְּרָדִיף בְּתֵר חִינּוּ עד פֵּאן לשונו. ובלי שום ספק אם כל היהודים מנער ועד זקן ובפרט תינוקות של בית רבן בהבל פיהם הטהור יאמרו תפלות אלו כל יום, נזכה לפתח את השער לאליהו הנביא זכור לטוב שיבוא ויבשרנו, ותכף יבוא משיח צדקנו ויגאלנו, ברחמים במהרה במינו אמן פו יהי רצון. - ועל ידי קונטרס זה שיהיה יד הכל משמשים בה, יזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים. והוא יסוד גדול שבו ימצאו אדמו"רים רבנים, מגידי שעור וראשי ישיבות, מלמדים ומחנכים ילדי ישראל הטהורים, וכל איש ישראל, את הדרך אשר ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשו.

פתח אליהו הנביא זכור לטוב ואמר. רבון העולמים שאתה הוא אחד לבד, ולא בחשבון המספרים. אתה הוא עליון מעל כל העליונים, נעלם מעל כל נעלמים. ואין מחשבה או תפיסה בך להשיג כלל. אתה הוא שהוצאת וגלית עשר

שם הויה, רמזות למידת הבינה, שאות ה' נעשית מהאותיות ו' ד', אשר המה אותיות המלוי של אות יוד שהיא האות של מדת החכמה, שהבינה יוצאת ממנה [זוהר]. אות ו' שהגימטריה שלה שש, היא השם של ו' המדות, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, והיא כו ארוך אשר מורה שהשפע העליון מתאריך ומגיע לעולם שלנו [הרה"ג נפתלי וינטרוב צ"ל]. ואות ה' השניה, היא שמה של המלכות שהיא עשתה את העולם שלנו הגשמי [זוהר]. ולכן אמרו תז"ל בגמרא במנחות שהעולם הזה נברא באות ה'. - והנה אף בשם הויה, נרמזים עשר הספירות אשר עמם מנהיג ה' את העולם.

פתח אליהו - המובא

בספר הזה תרגמנו ופרשנו את התפלה פתח אליהו, ועוד כמה תפלות ומאמרים של הזוהר הקדוש, שנהוג בכל בית ישראל לומר לפני כל תפלה. ובזכות זה יתקבלו התפלות, כמו שכתב הצדיק הקדוש הקלוב"ן רבי יעקב אבוחצירא (בגדי השרד על הגדה של פסח), והאר"י בשבחו החיד"א והבן איש חי זכותם וגן עלינו אמן, ובלי למוז הזוהר הקדוש לפני התפלה אי אפשר שתתקבל תפלתו. - ובשואה האזיחה רחמנא ליצלן שרדו לחיים אלו שהיו רגילים לאמרו כל יום בעל פה קדם התפלה, וראו בעליל שכחו גדול מאד, (עדות ביעקב). - ובכמה דקות שאומר תפלות אלו יכול להפך הכל לטובה ולהיות מובני עליה, לזכות לעין לא ראתה אלקים וזאתך יעשה למחבה לו, ויטרה נשמתו ויזכה למעלות עליונות פדונו מדברי האר"י"ל.

וכל אחד ועוד את חברו שיאמר תפלות אלו, וזה רק כמה דקות ביום, ועל ידי זה יזכה לתענוגי גן עדן ועולמות הנצח, ויבין את כל דרכי ה' יתברך שמו, ויזכה לשכר הגדול על כל דקה ודקה שאומר ולומד תפלות אלו, שהלומד זוהר הקדוש שעה אחת בחול כמו מאה אֵלף שנה תורה, ובשבת, כמו מאה מליון שנה תורה, (פסא מלך, הרי"ח הטוב, אורחות צדיקים, אבות דר' נתן), ונאמרה כשילש דקות בלבד, ובלמוד כעשר דקות יעלה לו: בחול כמו

וְקָרִינוּ לוֹן עֶשֶׂר סְפִירוֹ, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עֲלָמוֹן סְתִימוֹן דְּלֵא אֲתַגְלִין, וְעֲלָמוֹן דְּאֲתַגְלִין, וּבְהוֹן אֲתַפְסִיאת מִבְּנֵי נֶשָׂא, וְאַנְתָּ הוּא דְקָשִׁיר לוֹן, וּמִיחַד לוֹן, וּבְגִין דְּאַנְתָּ מְלַגְּאוּ, כָּל מֵאן דְּאַפְרִישׁ חַד מִן חֲבֵרִיהּ מֵאֲלוֹן עֶשֶׂר סְפִירוֹן אֲתַחֲשִׁיב לִיהּ כְּאֵלוּ אֲפְרִישׁ בְּדָ: וְאַלִין עֶשֶׂר סְפִירוֹן אֵינּוֹן אֲזִלִין כְּסֻדְרָן, חַד אָרִיךְ, וְחַד קָצִיר, וְחַד בֵּינוֹנִי, וְאַנְתָּ הוּא דְאַנְהִיג לוֹן, וְלִית מֵאן דְּאַנְהִיג לָךְ, לֹא לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא וְלֹא מִכָּל סְטְרָא, לְבוֹשִׁין תְּקֻנָּתָ לּוֹן, דְּמַנְיִיהוּ פְּרַחִין נִשְׁמָתִין לְבְנֵי נֶשָׂא, וְכַמָּה גּוֹפִין תְּקֻנָּתָ לּוֹן, דְּאֲתַקְרִיאוּ גּוֹפָא לְגַבֵּי לְבוֹשִׁין דְּמַכְסִין עֲלֵיהוֹן, וְאֲתַקְרִיאוּ בְּתַקּוּנָא דְּאֵ, חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא, תְּפָאֲרַת גּוֹפָא, נְצִחַ וְהוּד תְּרִין שׁוֹקִין, יְסוּד סִיּוּמָא דְּגּוֹפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מְלָכוֹת פֶּה תּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶּה קָרִינוּ לָהּ: חֲכָמָה מוֹחָא אִיהִי מַחֲשָׁבָה מְלַגְּאוּ, בֵּינָה לְבָא וּבֵהּ הֵלֵב מִבִּין, וְעַל אֲלִין תְּרִין כְּתִיב הַנְּסֻתְרוֹת לִיהוֹאֲרֵיהּ ^{אֵינּוֹן חֲכָמָה} אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינּוֹן חֲכָמָה} כְּתָר עֲלִיוֹן אִיהוּ כְּתָר מְלָכוֹת, וְעֲלִיהּ אֲתַמַּר מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְּתַפְלִי (קַרְקַפְתָּא דְּלֵא מִנַּח תַּפְלִי) מְלַגְּאוּ אִיהוּ יו"ד ק"א וְא"ו ק"א, דְּאִיהוּ אֲרַח אֲצִילוֹת, אִיהוּ שְׁקִיּוֹ דְּאִלְגָּא בְּדְרוּעֵי וְעַנְפוֹי, כְּמִיָּא דְּאַשְׁקִי לְאִלְגָּא, וְאַתְרַבֵּי בְּהוּא שְׁקִיּוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים^(א), אַנְתָּ הוּא עֲלֵת הָעֲלוֹת, וְסַבְתַּת הַסְּבוֹת, דְּאַשְׁקִי

דברי שלום - הלכות והליכות

תְּקוּנִים, וּמְקָרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינִם נְגַלִים וְעוֹלָמוֹת הַנְּגַלִים. וּבָהֶם אַתָּה מִתְּפַסֵּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאַתָּה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמִיחַד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִכְּפֻנִים, כָּל מִי שְׂמַכְדִּיל וּמְפִרִיד אֶחָד מִחֲבֵרֹו, מֵאֵלוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוּ הוּא מְפִרִיד בְּדָ. וְאֵלוּ עוֹשֵׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֹ, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בֵּינוֹנִי. וְאַתָּה הוּא שְׂמַנְהִיג לָךְ, וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מְלַמְעֵלָה וְלֹא מְלַמְטָה וְלֹא מְלַמְטָה צַד שְׂהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקֻנָּתָ לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבְנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תְּקֻנָּתָ לָהֶם, שְׂנַקְרָאוּ גּוֹפִים כְּלָפֵי הַלְּבוֹשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנַקְרָאִים בְּתַקּוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֲרַת כְּנַגַּד הַגּוֹף. נְצִחַ וְהוּד כְּנַגַּד שְׁנֵי רַגְלִים. יְסוּד - שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוֹת - נַקְרָאֵת פֶּה,

תּוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֲכָמָה הִיא הַמֵּלֶחֶת, הִיא הַמְּחַשְׁבָּה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבֵּינָה הִיא הֵלֵב, וּבֵהּ הֵלֵב מִבִּין, וְעַל אֵלוּ שְׂנִיחִים [הַחֲכָמָה וְהַבֵּינָה] נֶאֱמָר, הַנְּסֻתְרוֹת לְה' אֲלַקִּינוּ. כְּתָר עֲלִיוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוֹת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמָר מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, וְהוּא הָרֵאשׁ שְׂמַנְיָחִים עֲלִיוֹ תַּפְלוֹן, וּבְנִשְׂמָה הַפְּנִימִית מֵאִיר שֵׁם אוֹת יוֹד וְאוֹת הָא וְאוֹת נֹאן וְאוֹת הָא, שְׂהוּא דְרָךְ אֲצִילוֹת, וְהוּא מְשַׁקָּה אֶת הָאֵלֶן בְּזוֹרְעוֹתָיו וְעַנְפוֹי, כְּמִים שְׂפֻשְׂקִים אֶת הָאֵילָן, וּמְתַרְבֵּה וּמְתַגְדֵּל בְּאוֹתוֹ הַהַשְׁקָאָה.

(ג) רַבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא עֲלִיוֹן עַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, וְסַבְתַּת כָּל הַסְּבוֹת, וְאַתָּה מְשַׁקָּה אֶת הַסְּפִירוֹת שְׂנַקְרָאִים אֵילָן, בְּנִבְעֵית הַמְּעִין, וְאוֹתוֹ אֹרַח הַמְּעִין הוּא כְּנִשְׂמָה לְגוֹף, שְׂהוּא חַיִּים לְגוֹף. וּבְךָ אִין דְּמִיּוֹן, וְאִין דְּמוֹת מְכָל הַסְּפִירוֹת וְהַנְּבְרָאִים

לְאִילָנָא בְּהֵוּא נְבִיעוּ, וְהֵוּא נְבִיעוּ אִיהוּ בְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּאִיהִי חַיִּים
 לְגוּפָא, וּבְךָ לִית דְּמִיּוֹן וְלִית דְּיִוְקָנָא מִכָּל מַה דְּלָגָאוּ וּלְבַר, וּבְרָאֵת
 שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאַפְקֵת מִנְהוֹן שְׁמַשָּׁא וְסִיְהָרָא וְכוּכְבָּיָא וּמְזֻלִי, וּבְאַרְעָא
 אִילָנִין וְדִשְׁאִין וְגִנְתָּא דְעָדָן וְעֵשְׂבִין וְחַיִּין וְעוֹפִין וְנוֹנִין וְכַנֵּי נִשְׂא,
 לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוֹן עֲלָאִין, וְאִידֵי יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְאִידֵי
 אֲשֶׁתְּמוּדְעָן מֵעֲלָאִי וְתַתְּאִי, וְלִית דְּיַדְעַ בְּךָ כָּלָל וּבַר מִנְךָ לִית יְחוּדָא
 בְּעֲלָאִי וְתַתְּאִי, וְאַנְתָּ אֲשֶׁתְּמוּדְעַ עֲלֵת עַל כִּלְאָ וְאַדוֹן עַל כִּלְאָ, וּכְל
 סְפִירָן כָּל חַד אִית לִיה שֵׁם יְדִיעַ, וּבְהוֹן אֲתַקְרִיאוּ מִלְּאַכְבָּיָא, וְאַנְתָּ לִית

דברי שלום - הלכות והליכות

הַפְּנִימִיִּים וְהַחַיצוֹנִיִּים. וּבְרָאֵת שְׁמַיִם וְאַרְצָא. וְהוֹצֵאתָ מִקֶּמֶס
 שְׁמֶשׁ, וְיָרַח, וְכוּכָבִים וּמְזֻלוֹת. וּבְאַרְצָא בְּרָאֵת אִילָנוֹת וְדִשְׁאִים,
 וְגו' עֵדָן, וְעֵשְׂבִים, וְחַיִּים וְעוֹפוֹת וְדוֹגִים וּבַהֲמוֹת וְכַנֵּי אָדָם.
 לְהַכִּיר וּלְהוֹדִיעַ בְּהֵם עֲלִיוֹנִים, וְאִידֵי יִתְנַהֲגוּ בְּהֵם עֲלִיוֹנִים
 וְתַתְּחוּנִים, וְאִידֵי נְכָרִים וְנוֹדְעִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוּנִים, וְאִין מִי
 שְׂיֹדֵעַ וּמְשִׁיג בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא כָּלָל. וּבְלַעֲדֵי אֹרֹחַ יִתְבַּרַךְ,
 אִין יְחוּד בְּעֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוּנִים, וְאַתָּה נְכָר וְנוֹדֵעַ אֲדוֹן עַל כִּלְמָ,
 וְכָל סְפִירָה לְכָל אֶחָד יֵשׁ שֵׁם יְדוּעַ, וּבִשְׁמוֹת הַסְּפִירוֹת
 נִקְרָאִים הַמְּלָאכִים. וְאַתָּה אִין לָךְ שֵׁם יְדוּעַ, שְׁאַתָּה הוּא
 מְמַלָּא וּמְכַחֵה אֵת כָּל הַסְּפִירוֹת הַנִּקְרָאִים בְּשְׁמוֹת. וְאַתָּה
 הוּא הַמְּשַׁלֵּם וּמְמַלָּא אֵת כּוֹלָם. וְכַאֲשֶׁר אֲתָה מוֹסִיר אֵת
 הַשְּׁפָעֶתֶךָ מִקֶּמֶס, יִשְׁאַרְוּ כָּל הַשְּׁמוֹת כְּגוֹף בְּלִי נֶשְׁמָה. אֲתָה
 הוּא חֶסֶד וְלֹא עַל יְדֵי חֶסְדְּךָ הַיְדוּעָה בְּסְפִירוֹת, אֲתָה הוּא
 מְבִין וְלֹא עַל יְדֵי הַבִּינָה הַיְדוּעָה בְּסְפִירוֹת. אִין לָךְ מְקוֹם
 קְבוּעַ וְיְדוּעַ, אֲלֵא הִנְהַגְתָּךְ הַלְהוּדִיעוּ תִּקְפֵּךְ וְחֻזְקֵךְ לְכַנֵּי אָדָם.
 וּלְהִרְאוֹת לָהֶם אִידֵי מִתְנַהֵג הַעוֹלָם בְּדוֹן וּבְנִחְמִים, שְׁהֵם צָדֵק
 וּמְשֻׁפֵּט כְּפִי מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם. דִּין הוּא הַגְּבוּרָה. מְשֻׁפֵּט הוּא
 הַעֲמוּד הַאֲמָצְעִי. צָדֵק הִיא הַמְּלִכּוֹת הַקְּדוּשָׁה. מֵאֲזֵנֵי צָדֵק,
 שְׁנֵי עֲמוּדֵי הָאֲמָת. הִין צָדֵק, הִיא אוֹת בְּרִית. הַכֹּל לְהִרְאוֹת
 אִידֵי מִתְנַהֵג הַעוֹלָם אֲבָל לֹא שִׁישׁ לָךְ צָדֵק הַיְדוּעַ שְׁהוּא דִּין
 וְלֹא מְשֻׁפֵּט הַיְדוּעַ שְׁהוּא רַחֲמִים, וְלֹא מְכָל אֱלוֹ הַמַּדּוֹת כָּלָל.
קוּם רְבִי שְׁמַעוּן וְיִתְחַדְּשׁוּ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים עַל יְדֵי שְׁהִרֵי
 רְשׁוֹת נִתְּנָה לָךְ לְגִלוֹת רְזִים נְסֻתִים עַל יְדֵיךָ, מַה שְׁלֹא נִתָּן
 רְשׁוֹת לְגִלוֹת לְשׁוּם בֶּן אָדָם עַד עֵתָה. קוּם רְבִי שְׁמַעוּן פִּתַּח
 וְאָמַר: לָךְ ה' הַנְּהַגוֹת הַגְּדוּלָה - חֶסֶד, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת,
 וְהַנְּצַחַת, וְהַהוֹדוּ. כִּי כָל - יְסוּד, בְּשִׁמּוֹם וּבְאַרְצָא. לָךְ ה' הַמְּמַלְכָה
 - מְלִכּוֹת. וְהַמְּתַנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ. עֲלִיוֹנִים שְׁמַעוּ, אֱלוֹ שְׁנֵי
 חֲבָרִין, וְהַרְוּעָה הַנְּצַמְוֹן, הַתְּעוּרְרוּ מִשְׁנַתְּכֶם. "הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ
 שְׁכוּנֵי עִפְרָא", הֵם אֱלוֹ אוֹתָם הַצְּדִיקִים, שְׁהֵם מְחַלְקֵי הַשְּׁכִינָה
 שְׁנַצְמָר בְּהַ, "אֲנִי יִשְׁנֶה וְלִבִּי עֵר", וְאִינֵם קְרוֹיִים מֵתִים אֲלֵא
 יִשְׁנִים, וּבְשִׁבִיל זֶה נֶצְמָר בְּהֵם, "הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ" וְגו', מִשָּׁה

הַרְוּעָה הַנְּצַמְוֹן, אֲתָה וְהָאֲבוֹת. הַתְּעוּרְרוּ לְשִׁמּוֹחַ וּלְעוֹרֵר אֵת
 הַשְּׁכִינָה שְׁהִיא יִשְׁנָה בְּגִלוֹת, שְׁעַד עֵתָה, הַצְּדִיקִים כָּלָם
 רְדוּמִים, וְשִׁנָּה בְּעֵינֵיהֶם. מִיָּד נִתְּנָה הַשְּׁכִינָה שְׁלֵשׁ קוֹלוֹת,
 לְיַגֵּד הַרְוּעָה הַנְּצַמְוֹן, וְאוֹמְרֵת לוֹ: קוּם הַרְוּעָה הַנְּצַמְוֹן. שְׁהִרֵי
 עֲלִידֵי נֶצְמָר "קוֹל דּוּדֵי דּוֹפֵק", אֲצִלֵי בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁלוֹ,
 וְיֹאמֵר בְּהֵם בְּכֶחֶם, פִּתְחֵי לִי אַחֲזִיתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי תַמְתִּי".
 שְׁהִרֵי כְּתוּב: "תֵּם עֲזוּבֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתְךָ" שְׁהִרֵי
 רֹאשֵׁי מְלָא טַל וּמְדוּעַ מְלָא טַל? אֲלֵא אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אֲתָה הַשְּׁכִינָה חֲשֵׁבֶתָ, שְׁמִיִּים שְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 שְׁעִלִיתִי לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, וְעִלִיתִי לְיִשׁוּבֵי - יְרוּשָׁלַם
 שֶׁל מַעְלָה? אִין זֶה כֶּף, שְׁבַצְמָת לֹא עִלִיתִי לְבֵיתִי כָּל זְמַן
 שְׁאַתָּ בְּגִלוֹת! הִרֵי לָךְ סִיקוֹן, "שְׂרָאשִׁי נְמַלָּא טַל" וְהֵא הִיא
 הַשְּׁכִינָה בְּגִלוֹת, הַשְּׁמִלוֹת שְׁלָה וְהַחַיִּים שְׁלָה הוּא כְּסוּד טַל,
 וְזֶה הוּא סוּד אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת וָא"ו אוֹת ה"א הִיא
 הַשְּׁכִינָה שְׁאִינָה בְּחֻשְׁבוֹן ט"ל, אֲלֵא אוֹת יוֹד אוֹת הָא וְאוֹת
 וָא"ו עִלִים הַאוֹתִיּוֹת לְחֻשְׁבוֹן ט"ל, שְׁהֵם הֵזָה מְמַלָּא אֵת
 הַשְּׁכִינָה מִמַּעַן הַנוֹבֵעַ שֶׁל כָּל הַמְּקוֹרוֹת הַעֲלִיוֹנִים, מִיָּד קָם
 הַרְוּעָה הַנְּצַמְוֹן וְהָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים עִמּוֹ. עַד כָּאן סוּד הַיְחוּד.
וְהִי רְצוֹן מְלַפְנֵי ה' הַעֲתִיק יוֹמִין הַקְּדוּשׁ מְכָל הַקְּדוּשִׁים
 וְנִסְתֵּר מְכָל הַנְּסֻתִים נְעֵלָם מֵהַכֹּל. שִׁתְּמַשְׁךְ טַל הַעֲלִיוֹן
 מְסַנְּנוּ לְהַשְׁפִּיעַ וּלְמַלְאוֹת הַרֹאשׁ שֶׁל זְעִיר אֲנַפִּין וְלְהַמְשִׁיךְ
 שְׁפַע לְשִׁדָּה תַּפְחוּן הַקְּדוּשׁ בְּהִאֲרַת פְּנִים בְּרְצוֹן וּבִשְׁמֹחַת
 הַכֹּל. וְיִתְמַשְׁךְ מוֹלְפְנֵי ה' "הַעֲתִיק יוֹמִין הַקְּדוּשׁ מְכָל הַקְּדוּשִׁים,
 וְנִסְתֵּר מְכָל הַנְּסֻתִים נְעֵלָם מֵהַכֹּל. רְצוֹן וְרַחֲמִים חוֹ, וְחֶסֶד,
 בְּהִאֲרָה עֲלִיוֹנָה, בְּרְצוֹן, וְשִׁמְחָה, עֲלֵי וְעַל כָּל בְּנֵי בֵּיתִי, וְעַל כָּל
 הַקְּרוּבִים אֲלֵי, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. וְיִפְדֶּה אוֹתָנִי מְכָל הַצְּרוֹת
 הַרְעוֹת שְׁבָאוֹת לְעוֹלָם, וְכִיּוֹן וְיִתְּן לָנוּ מִזוֹן וּפְרֻסָּה טוֹבָה בְּלִי
 צָרָה וּמְצוּקָה, מֵהַמְּזוּל הַעֲלִיוֹן, שְׁכָל הַמְּזוּנוֹת מְקוּנוֹ
 מִשְׁתַּלְשְׁלִים. וְצִילָנוּ מֵעֵין הַרַע, וּמִתְרַב מוֹלָאָה הַפְּנוּת, וּמֵהַדִּין
 שֶׁל גִּיהֵנוּם. וְיִתְּן לָנוּ, וְלְכָל נַפְשׁוֹתֵינוּ, חוֹ וְחֶסֶד, וְחַיִּים אֲרָכִים,
 וּמְזוּנוֹת בְּרוּחַ, וְרַחֲמִים, מוֹלְפְנֵינוּ, אֲמֵן כּוּ יְהִי רְצוֹן. אֲמֵן וְאֲמֵן.

לך שם ידיע, דאנת הוא ממלא כל שמהן, ואנת הוא שלימו דכלהו, וכד אנת תסתלק מנהון, אשתארו בלהו שמהן פגופא בלא נשמתא: אנת חכים ולא ברחמי ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא, לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא, ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי, דאינון צדק ומשפט, בפום עובדיהון דבני נשא, דין איהו גבורה, משפט עמודא דאמצעיתא, צדק מלכותא קדישא, מאזני צדק תרין סמכי קשוט, הין צדק אות ברית, פלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא, אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין, ולאו משפט ידיעא דאיהו רחמי, ולאו מכל אלן מדות פלל: ברוך יהוהני ארתו וכל
דתת דתת
אחוריתו לעולם אמן ואמן:

ספר עוד יוסף חי להרי"ח הטוב פרשת מקץ אות א'

זוהר כל אדם לומר בכל יום הן בחול הן בשבת ויו"ט קודם פרשת העקדה מודעה זו, ויש בה צורך גדול בנסתר וזה תוארה:

הנה אנכי מאמין באמונה שלמה וגבורה כי ה' אליהנו הוא עלת כל העלות, דעבד עשר ספירות שהם פתר חכמה ובינה חסד גבורה ותפארת ונצח הוד יסוד ומלכות ונהוריה טמיר ונגוז בכתר עליון, ומיניה אתפשט נהיריה על יו"ד דאיהו חכמה, וה"א דאיהו בינה, וא"ו דכליל שית ספירן חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, וה"א דאיהו מלכות, ואל אורו הגדול המתלבש בעשר ספירות דאצילות אנחנו מעלים פונת התפלה והפרכות וההודאות ולימוד התורה הקדושה וקיום המצות האמורים בתורה ובדברי סופרים, וכל מחשבה טובה ורעותא דלבא שבקדשה להוריד שפע עליון וברכה רבה מהארתו שבעתיקא קדישא שהוא פתר עליון, לאבא ואימא שהם חכמה ובינה, ומאבא ואימא למלבא קדישא וחקל תפוחין קדישין שהם תפארת ומלכות.

וְהָרִינִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה וְגִמּוּרָה, כִּי יְהוָה^{אֵלֹהֵינוּ הַיְחָדְשֵׁנוּ} אֱלֹהֵינוּ הוּא יְהוָה^{אֵלֹהֵינוּ הַיְחָדְשֵׁנוּ} הָיָה אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד, הוּא הָיָה הוּא הוֹוֶה וְהוּא יְהִיָּה, הוּא הָיָה טָמִיר וְגִיזוֹ בְּכֶתֶר, הוּא הוֹוֶה שְׁמֵת לִבְשׁ בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת, וְהוּא יְהִיָּה שְׁמֵת גְּלוּלָה בְּתַפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, וְאֵלָיו אֲנַחְנוּ מוֹסְרִים נַפְשֵׁינוּ רוּחֵינוּ וְנִשְׁמָתֵינוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבַּרַךְ וּמְקַבְּלִים עָלֵינוּ עוֹל מַלְכוּתוֹ, בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבְנֶפֶשׁ חֲפָצָה בְּכַתוּב בְּתוֹרָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה^{אֵלֹהֵינוּ הַיְחָדְשֵׁנוּ} אֱלֹהֵינוּ יְהוָה^{אֵלֹהֵינוּ הַיְחָדְשֵׁנוּ} אֶחָד, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְהָרִינִי מְגֻלָּה דַּעְתִּי וְרִצּוֹנִי לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפָצָה לְבַטֵּל בִּיטוּל גְּמוּר וְשָׁלֵם כְּדִין וְכַהֲלָכָה כָּל מַחְשָׁבָה זָרָה פְּגוּמָה וּפְסוּלָה וְאַסוּרָה, וְכָל מַחְשָׁבָה שְׂיֵשׁ בָּהּ בְּפָרְנוּת חֵם וְשָׁלוֹם, וְכָל מִין הִרְהוּר רָע וְכָל צִיּוּר רָע פְּגוּם וּפְסוּל וְאַסוּר, וְכָל הִרְהוּר שֶׁל יְהִרָה וְשִׁמְץ גְּאוּה וּפְגִימָה שְׂאִינָה טוֹבָה וְכָל מִין פְּעַם וְזַעַם וְרִגְזוֹ וְהַקְּפָרָה, אִם יַעֲלוּ בְּלִבִּי וּמוֹחִי בְּכָל עֵת וָעַת, וְהָרִינִי מִתְּנָה עֲלֵיהֶם שְׂיֵהִיו כּוֹלֵם בְּטָלִים וּמְבוֹטְלִים בִּיטוּל גְּמוּר מְכַל צַד וּפְגִימָה, לֹא שְׂרִירִין וְלֹא קִיּוּמִין וְלֹא יְהִיו חָלִין כְּלָל וְעִיקָר.

וְיִהְיֶה כַח וְאוּמִץ וְחוּזֵק תְּנָאִי זֶה וּמוֹדְעָה וְגִילּוּי דַּעְתָּה זֶה שְׂאֵנִי מִתְּנָה וּמוֹדִיעַ וּמְגֻלָּה דַּעְתִּי לִפְנֵי הַקַּב"ה כְּכַח וְאוּמִץ וְחוּזֵק דִּין הַתְּנָאִים וּמוֹדְעוֹת וְגִילּוּי דַּעְתָּה אֲשֶׁר הוֹרוּ חַכְמִים זְכוּרֵם לְבָרְכָה בְּהַלְכוֹת קִנְיָנִים וּמְקַח וּמְמַכֵּר, וּכְמוֹ דִּין הַתְּנָאִים וּמוֹדְעוֹת וּבִטּוּל שְׁבוּעוֹת וְנִדְרִים שְׁהוֹרוּ חַכְמִים זְכוּרֵם לְבָרְכָה בְּהַלְכוֹת שְׁבוּעוֹת וְנִדְרִים, וְיִהְיֶה כַח בִּיטוּל זֶה קִיּוּם וּמוֹעִיל עַל פִּי דִין הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּדִין בִּיטוּל הַחֲמִין קוֹדֵם חַג הַפֶּסַח.

וְיִהְיֶה תְּנָאִי זֶה וּמוֹדְעָה וְגִילּוּי דַּעְתָּה זֶה אֲשֶׁר אָנִי מִתְּנָה וּמוֹדִיעַ וּמְגֻלָּה דַּעְתִּי שְׂרִירִין וְכִרִירִין וְקִיּוּמִין בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה וּבְבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה וּבִישִׁיבוֹת כָּל הַצְּדִיקִים זְקֵנִים וְנִבְיָאִים וְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה וְתְּנָאִין וְאַמּוֹרָאִין וְכָל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהָיָה אֲנֹכִי מוֹדֶה הוֹדָאָה גְמוּרָה וְשְׁלִימָה שְׁרִירָא וְקִימַת לְעַד וּלְנִצְחָא
 נְצָחִים בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חַפְצָה שְׁפָל עֲבוּדְתֵנוּ לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה}
 אֱלֹהֵינוּ ^{תְּמִידָה בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הוּא יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה} אֶחָד וְשֵׁמוֹ
 אֶחָד, הֵן בְּתַפְלָה הֵן בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, הֵן בְּמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת
 הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה וּבַדְבָרֵי סוּפְרִים וּבְכָל דְבָר שֶׁבְּקְדוּשָׁה הַפֵּל לַעֲשׂוֹת
 רְצוֹן יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּמִידָה בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלֹךְ הָעוֹלָם
 אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְלִיחָד קב"ה וְשִׁבְעִינְתִּיהּ
 ו"ה יֵאֱהָדוּנָה" בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוֹ לִיחָדָא שֵׁם י"ה בּו"ה
 בְּיַחְדָּא שְׁלֵים יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה} בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי נֹעֵם יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה}
 אֱלֹהֵינוּ ^{תְּמִידָה בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהוּ:
 יְהִיו לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגְיוֹן לְפִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהוָה הוֹדָא וְהוֹדָא} ^{יְהוָה יְהוָה} צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

סדר תפילת שחרית

פסוק זה אסור לאומרו בלא טלית ותפלין (זוהר):

וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדֶיךָ ^[א] אָבוּא בֵּיתְךָ (בוכות אברהם שנקרא איש החסד) אֲשֶׁתַּחֲוֶה
 אֶל הַיֵּכָל קְדוֹשְׁךָ (בוכות יצחק שנעקד ע"ג המזבח במקום קדוש) בְּיִרְאָתְךָ (בוכות
 יעקב שאמר מה נורא המקום הזה):

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם בְּזִכּוֹת שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב אָבִיא לְבֵית
 הַכְּנָסֶת לְהַתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי וּבְזִכּוֹתֵם תַּעֲלֶה תְּפִלָּתִי תְּפִלַּת

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שהם תקנו התפלה לפני הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ואני ברב חסדיך אבוא ביתך - זה אברהם. אשתחווה אל היכל קדשך - זה יצחק. ביראתך - זה יעקב. וצריך להכילם בראש, ואחר כך יכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו. אז כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. זוהר (ואתחנן רסה): ומי שיכנס לפניו לבית הכנסת,

[א] זוהר (הקדמה יא): ובבקר, כשקם ממטתו, צריך לברך לרבנו, ולהקנס לביתו, ולהשתחוות לפני היכלו ביראה רבה, ואחר כך יתפלל תפלתו. ויקח עצה מאותם האבות הקדושים, שכתוב (תהלים ה) ואני ברב חסדיך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך. כך פרשה, שלא צריך לאדם להקנס לבית הכנסת אלא אם נמלך בראשונה באברהם יצחק ויעקב, משום

הַאֲבִיוֹן לְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן לִפְנֵי כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ בְּכֻלֵּל תְּפִלַּת כָּל יִשְׂרָאֵל וְתַעֲלֶה
וְתִנְשֵׂא לְפָתֵר עַל רֵאשִׁיךָ עַל יְדֵי מַטְטֵרוֹ"ן שֶׁר הַפְּנִים:

בספר כוונת האר"י ז"ל כתוב קודם כל תפלה יקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל אחד מישראל כנפשו ואם יש איזה צרה ח"ו בביתו או בבניו ישתתף בצערו ויתפלל עליו. וזו סגולה אמיתית שיקובל תפלתו כמו תפלת כל ישראל. ע"כ יאמר פסוק זה:

תְּרִינִי מִקָּבֶל עָלַי, מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְאֶהְבֵּת לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ:

קודם התפלה יאמר זה:

תְּרִינִי בָּא לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת שְׁחָרִית, שְׁתִּיקֶן אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
בְּסוּד שׁוֹר, לְתַקֵּן שׁוֹרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עָלְיוֹן, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

וְיִהְיֶה נֹעֵם יְהוָה לְדַעֲוֵנוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּחִיבָה בְּעַל הַמִּכְלָה} עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹדַע אֲנִי בְּעַצְמִי שְׂאִינִי כְּדַאי לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ, שְׂאֵתָה
אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא, וְאֲנֹכִי אִישׁ נְבוֹה, בְּשׁוֹר וְדָם, עֶפֶר וְאֶפֶר, טַפָּה
סְרוּחָה, רְמָה וְתוֹלְעָה, אִישׁ חוֹטָא, וְאִינִי רְאוּי לְהִזְכִּיר שְׂמֶךְ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר
וְהַנוֹרָא, מְכַל שֶׁכֵּן לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ, אוֹי לִי, אִיךָ אִשָּׂא פְּנֵי לְהַעֲמִיד לְפָנֶיךָ
מְלָךְ גָּדוֹל וְנוֹרָא, מְלָךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, עֵלְת כָּל הָעֲלוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּיבּוֹת,
אֵלָּא בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ שֶׁמִּפְּנֵי רַחֲמֶיךָ וְחַסְדֶיךָ הַגָּדוֹלִים שְׂאֵתָה מְרַחֵם עַל
בְּרִיּוֹתֶיךָ וְרוֹצֵה בְּתַפְלָה וּבְתַחֲנוּנִים שֶׁל עֲבָדֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רוֹצֵה יְהוָה
אֵת יִרְאָיו אֵת הַמֵּיִחָלִים לְחַסְדּוֹ, וְנֶאֱמַר קְרוֹב יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} לְכָל קְרָאָיו ^{תְּחִיבָה בְּעַל הַמִּכְלָה}
לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת, וְנֶאֱמַר רִצּוֹן יִרְאָיו יַעֲשֵׂה וְאֵת שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע
וְיִשְׁעֵם, וְנֶאֱמַר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עֲדִיךָ כָּל בְּשׂוֹר יְבוֹאוּ. וּבְזֹאת אֲנִי בָּאתִי
לְהַפִּיל תַּחֲנִתִּי לְפָנֶיךָ:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵתָה יְדַעְתָּ כִּי בְּשׂוֹר אֲנַחְנוּ וְאִין בְּנוּ כַּח וְלֹא בְּשׁוֹם בְּרִיָּה
לְהַשִּׁיג וּלְכַוֵּן מַעֲלָתְךָ וּגְדֻלָּתְךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

בִּירְאָתְךָ - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: אֵיךָ הוּא מוֹרְאֵי?
הֲרִי מַעֲדֵד עֲדוֹת שְׂקָר!

כְּשִׁיּוֹצֵא מִהַשְּׁעַר שֶׁלוֹ וְאִין תְּפִלִּין בְּרַאשׁוֹ וְצִיצִית
בְּלְבוּשׁוֹ, וְאוֹמֵר (תהלים ה) אֲשַׁתְּחִנֶּה אֵת הַיְכָל קִדְשְׁךָ

לתבונתו אין מספר. אפלו אם היינו יודעים צרוף שמוטיך הקדושים וכונת כל תפלה ותפלה, וכל היחודים והזווגים של המדות העליונים הבאים על ידי התפלות, כל שכן כי בשר אנחנו ולא בית אדם לנו, ואין אנו יודעים הכונות האלו לא מהם ולא מקצתם:

ובכן יהי רצון מלפניך יהוהנו ^{אדוני הכל} ^{יהי זה ויהיה} ^{יאחזיקנו} אלהי ^{תמוך בעל היכולת} ^{ובעל המוחות כולם} ואלהי ^{תמוך בעל היכולת} ^{ובעל המוחות כולם} אבותי, שיהא חשוב ומקבל לפניך כאלו נתבונתי בכל הכונות ובכל צרופי שמות הקדושים העולים מתוך תפלה זו, ותעלה לפניך להיות עטרה לראשך עם שאר תפלות בניך היודעים ומכונים כל כונת שמוטיך הקדושים הראויים לכל תפלה ותפלה, המעלים יחוד וזווג מדות העליונות והקדושות מעלה מעלה בכל העולמות אמן:

ואחר כך יאמר זה:

אנת הוא עלאי על כל עלאין ומשגיח בכלא בעלאין ותתאין. יהא רעוא קדמך שתשגיח עלי על ידי ההוא עינא פקיהא, ולפתח כל שערי תפילה ולקבל תפלתי בתוך שאר תפלות ישראל, ויתעבד עטרא ברישך, כי אנת הוא שומע תפלת כל חי. ברוך אתה שומע תפלה:

תריני מאמין באמונה שלמה בעלת כל העלות וסבת כל הסבות, שהוא אחד יחיד ומיחד ואין יחיד כמוהו, ראשון לכל ראשית ואחרון לכל תכלית, וברצונו נשתלשלו כל העולמות וכל הנאצלים וכל הנבראים והיצורים והנעשים. והריני מוסר את נפשי רוחי ונשמתי על קדשת שמו יתברך ויתעלה שיתגלה עלינו עלת כל העלות וליחדא קדשא בריך הוא ושכינתה בדחילו ורחימו בשם כל ישראל אבא ואמא שהם סוד קדשא בריך הוא ושכינתה. ותכרית ותכניע כל המקטרגים וכל הקלפות המשוטטים בעולם ומעכבים את תפלתי ואל ישלטו בי לא בגופי ולא בנשמתי, ושתהא תפלתי מקבלת ומרצה לפני כסא כבודך.

אמן, בן יהי רצון:

תפלה מהאר"י ז"ל לאמרה קודם כל התפלות:

אָנָּא יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} **אֱלֹהֵי** ^{תַקוּן בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} **אֵל יַעֲכֹב שׁוֹם חֲטָא וְעוֹן וְהִרְהוֹר רַע**
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ, וְתַעֲלֶה לְרִצּוֹן לְמַעַלָּה עַד עֵתִיק יוֹמִין. אָנָּא אֱלֹהֵינוּ
תִּפְשֵׁט יָדָךְ מִתַּחַת כַּנְּפֵי הַכְּרוּבִים לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים,
וּבְצִל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנָה מִכָּל הַקְּלָפוֹת, וְתִצְוֶה לְמַלְאָכֶיךָ הַמְּמַנִּים עַל
הַתְּפִלָּה בְּגֹדֵל חֲסִדְךָ לְהַכְנִים תְּפִלּוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ, וְאֵל יִהְיוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ
מִכְּדִילִים בִּינֵינוּ לְבִינְךָ. וְתִתֵּן כֶּנֶס פֶּחַ עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת עַל יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ
לְהַכְרִית הַקְּלָפוֹת וְלִטְהַר הָעוֹלָמוֹת וְלַהֲעֲלוֹתָם מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, וְלַהֲעֲלוֹת
אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ וְרוּחוֹתֵינוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ וְלִטְהַרֵם מִכָּל סִיג:

אָנָּא יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} **זַכְּנֵי נָא לְהִיּוֹת מֵהַשָּׁבִים לְפָנֶיךָ בְּכָל לַב. הָרַב כִּבְסֵנִי**
מֵעוֹנֵי וּמַחֲטָאֵתִי טַהֲרֵנִי. וְאֵל תִּטְרַף עָלַי אֶת הַשָּׁעָה. וְתִנְיַחֲנִי
לְעַבְדְּךָ וּלְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עָוִיתִי, לְמַעַן אֲזַכֶּה לְרֵאוֹת פָּנֶיךָ. כְּדַכְתִּיב אֶךְ
צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פָּנֶיךָ. וְלֹא אֵעוֹל בְּכַסּוּפָא קַמְךָ
אָמֵן סְלָה:

הנכנס לבית המדרש או שיושב ללמוד אפילו ביחידות יתפלל ויאמר:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} **אֱלֹהֵי** ^{תַקוּן בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} **שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל**
יְדֵי וְלֹא אֲכַשֵּׁל בְּדַבַּר הַלְכָה. וְיִשְׁמַחוּ בִּי חֲבֵרֵי שְׁלֹא אוֹמֵר עַל טָמֵא
טָהוֹר וְלֹא עַל טָהוֹר טָמֵא. וְלֹא עַל מוֹתֵר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מְתֵר.
וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּיו
דַּעַת וְתִבְוֵנָה. גַּל עֵינֵי וְהִבִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ:

וביציאתו יאמר:

מוֹדָה אָנִי לְפָנֶיךָ יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} **אֱלֹהֵי** ^{תַקוּן בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} **שִׁשְׁמַת חֲלָקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית**
הַמְּדַרְשׁ. וְלֹא שִׁמַּת חֲלָקִי מִיּוֹשְׁבֵי קֶרְנוֹת. שְׂאֵנִי מִשָּׁבִים וְהֵם
מִשְׁכִּימִים. אָנִי מִשָּׁבִים לְדַבְרֵי תוֹרָה. וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְרֵים בְּטָלִים.
אָנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמֵלִים. אָנִי עֹמֵל וּמִקְבֵּל שָׂכָר. וְהֵם עֹמֵלִים וְאִינָם

מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְהֵם רָצִים
 לְבֵאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדֵם לְבֵאֵר שַׁחַת אֲנָשֵׁי דָמִים
 וּמְרָמָה לֹא יַחְצוּ יַמֵּיהֶם וְאֲנִי אֶכְטַח בְּךָ:

סדר השכמת הבוקר

מודה אני

יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבורא. ומיד כשיקיץ משנתו יתבונן בחסדי השי"ת שהחזיר
 לו נשמתו העייפה כשהיא רגועה וחדשה. ובעודו על מיטתו יודה לה' על כך, אם כי אין ידיו נקיות
 מכיון שאין בדברים אלו שם, ויאמר "מודה אני".

על ידי אמירת "מודה אני" יזכור את ה' העומד עליו ויקום בזריזות. אך לא יקום ויעמוד בפתע
 פתאום, אלא ישהה מעט עד שישגמור נוסח זה בעודו שוכב או יושב.

לפי שנוסח זה אין בו שום שם מ' שמות שאינם נמחקים, אין איסור לאמרו קודם שנטל ידיו, אף
 אם נגעו ידיו במקומות מטונפים שבגופו. אבל אסור להוציא דברי תורה מפיו בידים מטונפות.
 ולהרהר בדברי תורה מותר. ואף על פי כן אין לו לדבר ואפילו להרהר בדברי תורה בעודו מושכב
 על מטתו, גם אם נטל ידיו, אלא יקום ויעמוד או ישב באימה, שנאמר הכון לקראת אלקיך ישראל,

(שולחן ערוך הרב)

**מוֹדָה ^[א] אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם, שֶׁהַחֲזִרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחַמְלָה.
 רַבָּה אֱמוּנָתְךָ ^[ב]:**

אור הישר - כתר נהורא

סדר קימה

מודה אני: כל מי שיראת ה' נוגע בלבו יתגבר
 כארי לקום בחצות לילה ולזכוח יצרו הרע.
 והאריכו בזהר בכמה מקומות שכרו של הקם.
 ולא לחנם האריכו אלא להיותו עמוד גדול
 לעבודת ה', ומועיל מאוד להשגת רוח הקודש.
 ובוזהר בראשית משמע דאפילו בקיץ חייב לקום
 בחצות, מדקאמר מאן דמצפה לדא בכל יומא.

הלכות דרך החיים

א. שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה
 ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים, כי,
 אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו
 בביתו, כישבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לפני
 מלך גדול; ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם
 אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן,
 כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך
 הוא, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה

עת הקימה בין בקיץ בין בחורף, הוא אחר שעה שישית. (פירוש: מתחלת הלילה. כ"ה [כך הביא] במקדש מלך בשם
 תלמידי האר"י. וכן הוא בשע"צ [בשערי ציון] ממשמעות זוהר והע"ח [והעץ חיים]. אבל הגאון יעב"ש האריך בראיות גדולת לחשוב

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

לְתַת תְּשֻׁבָּחוֹת לְרַבּוֹנוֹ שֶׁהִשִּׁיב נִשְׁמָתוֹ. שֶׁהָרִי בְּכַמָּה
 חַיּוּבִים הוּא נִמְצָא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד וּמְשִׁיב אוֹתָהּ לְגוֹפוֹ (זוהר פְּרָשַׁת וְאֲתַחֲנוּ

[ב] כָּל דְּבוּר שֶׁל תְּפִלָּה בּוֹקֵעַ רְקִיעִים: כָּל דְּבוּר וְדְבוּר
 שֶׁל תְּפִלָּה שְׁמוּצִיא אָדָם מִפִּיּוֹ, עוֹלָה לְמַעְלָה וּבוֹקֵעַ
 רְקִיעִים, וְנִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס. (זוהר פְּרָשַׁת מִצְוַת דָּף נ"ה).
 לְתַת תְּשֻׁבָּחוֹת לְרַבּוֹנוֹ שֶׁהִשִּׁיב נִשְׁמָתוֹ: וּבְקוּמָךְ,

הלכות דרך החיים

במעשיו, כמה שנאמר, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' - מיד יגיע אליו היראה וההכנעה, בפחד השם יתברך ובושתו ממנו תמיד. ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השם יתברך. גם, בהצנע לכת ובשכבו על משכבו, ידע לפני מי הוא שוכב.

וכשיעור משנתו (ישאה רק מעט מפני הסכנה ואחר כך) מיד יתגבר כארי ויקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה, קודם שיתגבר עליו יצרו הרע בטענות ותואנות, לבקש ממנו שלא יקום; ויתחכם עליו להשיאו, בחורף - איך תעמוד בבוקר, והקור גדול; ובקיץ ישיאנו, איך תעמוד ממתוך ועדיין לא שבעת ממשנתך, או בטענות אחרות כדומה, כי הוא זקן וכסיל ויודע לצוד בני אדם במהמורות בל יקום. ולכן צריך כל בעל נפש ירא וחרד על דבר השם, שלא ישמע לו, ואף אם יהיה לו לטורה מצד כבודות הגוף ועצלותו, ישים מגמתו רצון מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וישיב אל לבו, כי אם יקרא בעל חי או אדם אחר אליו, יקום מיד, או מפני ריוח שיביא לו חיי שעה או מיראת הפסד ממון כגון נפלה דליקה בעיר, יקום מיד במהרה ולא יתרושל או אם יצטרך ללכת לעבודת המלך, יקום ולא יתרושל - פן יעלילו עליו, או למצוא חן בעיני המלך. על אחת כמה וכמה לעבודת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שיש לו להזהר לקום במהירות ובזריזות, והמלמד את עצמו בדרך זה ארבע או חמש פעמים, לא יכבד עליו ולא יהיה לו לטורח - והבא לטהר מסייעין לו.

דברי שלום - הלכות והליכות

פקדונות, הוא מחליף של זה בזה ואת של זה בזה, לפי שאין מכירין. אבל הקב"ה אינו כן, אלא ה' אל אמת. שמוא עמד אחד [שחרית] ובקש נפשו ולא מצאה? או שמוא מצא נפשו ביד אחר? או נפשו של אחר בידו? לכך נאמר 'פדיתה אותי ה' אל אמת' (תהלים ל"א). אמר ר' אלכסנדר: בשר ודם, מפקידין בידו חדשים, ושוהין אצלו, והוא מחזירן בלויים וישנים. אבל הקב"ה, מפקידין בידו בלויין ושחוקין, והוא מחזירן חדשים. תדע לך שהוא כן, שהרי הפועל הזה עושה מלאכה כל היום, ונפשו יגעה עליו ושחוקה; וכשהוא ישן - הוא יגע ומשלים נפשו ונפקדת ביד הקב"ה, ולשחרית היא חוזרת לגופו בריאה חדשה. שנאמר 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' (איכה ג כג). ר' שמעון בשם ר' סימון אומר: ממה שאתה מחדשינו לבקרים, אנו מאמינים ומכירין שאתה מחזיר לנו נשמותינו לתחיית המתים. ר' אלכסנדר אומר: ממה שאת מחדש אותנו לבקרים של גליות, אנו יודעים שאמונתך רבה לגאלנו.

אור הישר - כתר נהורא

י"ב שעות אחר חצי היום, היינו משעה שהחמה בראש כל אדם, ואז הוא חצי הלילה ממש, בין בקיץ בין בחורף. וכתב שכן הוא משמעות הזוהר, והביא כן ממה פוסקים, וכן הוא בהדיא [בפירושו] בספר עבודת הקודש. והבוחר יבחר. וכך כתב הרמ"ק: שיתין נשמי היינו ששה שעות.

טוב ללמוד בלי הפסק משעה שקם עד זמן תפלה. ואם אינו יכול, טוב שאחר חצות יעסוק בתורה מה שיוכל, ואחר כך הרשות בידו לישן. ויזהר על כל פנים שיחזור ויקום כמו חצי שעה קודם עלות השחר. ואם יקום סמוך ליום בלילות קצרים, מוטב שיעשה סדר התיקון משילמוד, כי מועיל יותר מלימוד. אם לא יקום - יענוש עצמו בקנס ובנתינת צדקה ובאי אכילת בשר ויין באותו יום. גם יכין תרנגול שיעירו בחצות לילה. ואין למסוך על מעלות עצמו שיתערור מאליו, כי אפילו התנאים לא סמכו על זה והיו עושין המצאות כעין גלגלא דקטרא הנזכר בזוהר פרשת לך לך. ואם יהיה תרנגול שחור מה טוב, כי מכיין השעות יותר משאר תרנגולים.

ובהקיצו (אפילו רוצה לישן עוד) יאמר: מודה אני וכו'.

מודה אני לפניך וכו': המקור לתפילת מודה אני: 'ובקומו יאמר מיד "מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמותי בחמלה רבה אמונתך". ואין צריך לזה נטילת ידים, כי אפילו יהיו ידיו מטונפות אין חשש כיון שאינו מזכיר לא שם ולא כנוי". (סדר היום לר' משה בן מוכי)

"הנוסח הזה לא זכרו הראשונים, ונראה שתקנו אותו החסידים האחרונים לאמרו בשעת קימה תחת ברכת "אלהי נשמה" שאסור לאומרה מפני האזכרות שבה". (סידור אוצר התפילות, תיקון תפילה, ע"מ מ"ב)

מה שהאדם מפקיד את נשמתו בידי הבורא כאשר הוא שוכב לישון, ומקבלה ממנו עם בוקר חדשה ורעננה, רמזו גם בפסוק **"בידך אפקיד רוחי"** שבתהלים (לא, ו).

במדרש תהלים דורש את הפסוק בדרך המזכירה את "מודה אני". וזה לשונו (מדרש תהלים בובר מזמור כה): "...בידך אפקיד רוחי" (תהלים לא, ו): בנוהג שבעולם, אדם מפקידין אצלו

סדר תיקון חצות^{[א] (ד)}

לְשֵׁם יְחֻד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ
וּדְחִילוּ, לְיַחְדָּא שְׁם יוֹד קָ"י בְּוֹא"ו קָ"י בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל

אור הישר - כתר נהורא

סדר תיקון חצות - תיקון רחל כבר פרשנו למעלה כי אחר חצות לילה נעשים שני דברים. האחד הוא תיקון לאה ויעקב. השני הוא, לבכות על רחל שירדה בבריאה, בסוד שכינה בגלות היורדת למטה בעת הזאת ממש. לכן צריך שתלך אל המזווה, ותשב אצל הפתח

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וז"ל זה"ק פ' ויקרא ד' י"ג ע"א: ת"ח, בשעתא דב"ג קם בפלגות לילה למלעי באורייתא כו', קב"ה אצית ליה, כמה דאוקמוהו, דכתיב (שה"ש ח, יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, וכל אנון אוכלסין לעילא וכל בני תושבחתא דמזמרן למאריהון, כולהו משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעי באורייתא ומכרזי ואמרי (תהלים קלד, א) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' אתון ברכו את ה', אתון שבחו למלכא קדישא, אתון אעטרו לי למלכא, וההיא איילתא (פי' השכינה הקדושה) מתעטרא ביה בההוא ב"ג וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך,

קדמו עיני אשמורות לשיח בחוקי גודל מעלת חצות, להורות לאנשים כערכי עד מתי תשכב ומתי תקום משנתך. כי כן מן הנאות להקדים הזמן והחיוב, לחוקי הזמן וסדרו. ואסדר לפניך בעז"ה כל עבודת הבורא ית', שמחצות לילה ואילך עד חצות לילה של מחר.

הנה קימת חצות לילה לעבודת הבורא ית"ש, ידוע ומפורסם גודל מעלתה בזה"ק במקומות הרבה. וכדי לעורר לבב אנוש כערכי לעבודה זו הרמה, אעתיק לפניך ב' וג' מאמרים מזה"ק בקיצור נמרץ, למען ירוץ הקורא בו ולגודל אהבת הקיצור.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

או שוכב במטתו והיה אומר שירות ותשבחות - לא, אלא כמו שכתוב (שם קט"ז) חצות לילה אקום להודות לך.

וג' חצות לילה אקום להודות לך: בא ראה שרוד המלך היה קם בחצות הלילה, שאם תאמר שהיה יושב

דברי שלום - הלכות והליכות

העדות, רמז למשכן שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל". והקשה ר' זלמן מוואלאזין אם ה' לקח את בית המקדש למשכון, הרי לגבי משכון כותבת התורה (שמות כב כה) עד בא השמש תשיבו לו, ואם כן מדוע ה' יתברך לא החזיר לנו את בית המקדש כמו שהוא כותב בתורתו שצריך להחזיר משכון? ותירץ, שכתוב (שם פסוק כו) לגבי אם אינו מחזיר המשכון והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני ולכן התורה מצוה שלא יעב המלווה את המשכון אצלו, כי ה' יאזין לצעקותיו

(ד) התעוררות החובה לבכות ולקונן על גלות השכינה מורי ורבותי אחים יקרים רחמנים בני רחמנים, הצרות והגזירות (שלא תבאנה) בין על הפרט ובין על הכלל ישראל, הולכים ומתחדשים. כל יום קללתה מרובה משל חברתה, והנה אנו מחפשים עצות וסגולות מה אפשר עוד לעשות כדי לבטל את הגזירות ולהביא ישועה. צריך לדעת שהבעיה המרכזית היא שלא איכפת לנו מזה, ממש ככה, ולכן אין אנו מתפללים על זה דיו.

בפרשת פקודי מובא ברש"י מדוע עשה שכתוב "משכון פעמיים בפסוק, דכתיב אלה פקודי המשכן משכון

יִשְׂרָאֵל, הָרִינִי מוֹכֵן לִזְמַר תִּיקוּן רַחֵל וְתִיקוּן לְאָה (בימים המיוחדים: תיקון לאה,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה)

והעונש ר"ל מי שאינו קם בחצות, מבוואר ג"כ בזה"ק פ' ויקרא ד' כ"ג ע"א וז"ל: פתח ר' יוסי ואמר (איוב לה, י) ולא אמר איה אלהי עושי נותן זמירות בלילה, ת"ח בשעתא דאתער רוח צפון ואתפלג לילא, הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות גדפא דתרנגולא ואקיש גדפוי וקרי כו', כדין אינון בני מהימנותא קיימיין ויהבין גבורא וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא, וע"ד ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין, וכד תרנגולא קרי ובני נשא גיימי בערסיהו ולא מתערי, תרנגולא קרי לבתר ואמר מה דאמר והא אוקמוה, לבתר בטש בגדפוי ואמר ווי לפלגי נזיף דמארי" שבקא דמרי" דלא אתער רוחא ולא אשגח ליקרי" דמרי". כד נהיר ימא כרוזא קרי עלי" ואמר, ולא אמר איה אלהי עושי נותן זמירות בלילה, לסייעא ליי באנון תושבחן ולמהוי כלא בסיועא חדא וכד איהו אשתכח באורייתא כו' עכ"ל.

ובדאי צריך התלהבות גדול כאש אוכלת לעבודה הרמה זו, כי היצר אינו מניח את האדם לקום בחצות ממש, אך צריך התגברות גדול כנגדו כדי להנצל מעונש גדול הנ"ל ר"ל.

ועכ"פ מי שאינו זוכה לקום בתמידות בחצות ממש, ירזו ע"א להקדים לקום באשמורת כל מה שיוכל. ויזהר האדם מאד שלא יתגרה בשינה בלילה כי הרבה שינה עושה. וז"ל זה"ק פ' בראשית ד' י"ט ע"ב: תו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דליליא נפקא מנייהו שדה ושדות עכ"ל.

דברי שלום - הלכות והליכות

בסידור היעב"ץ בהלכות ט' באב מובא: אלמלא לא היה אלא עון זה בידינו, שאין מתאבלים על ירושלים כראוי, די להאריך גלותינו, והוא בעיני הסיבה הקרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל ההשמדות המופלגות הגדולות והנוראות המבהילות אשר מצאונו בגלות, בכל מקום פזורנו, על צאוורינו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים וכו', שכחנו את ירושלים, ולא עלתה על ליבנו, על כן כמת מלב נשכחנו מדור לדור, ונוסף יגון על יגוננו ומכאובינו, וכל אוהב אמת יודה לדברינו.

וזה מובא גם בספר הברית (ח"א מאמר ט' כ' ט"ז) "כי הוא יתברך מתנהג עמנו מידה כנגד מידה ואומר אתם אינכם

במאי ברא אתערנא לקמך, ומאן אנון דשבחא כלהו, דלהון קמי מלכא הדר ואמר, העומדים בבית ה' בלילות אלין אקרון עבדי ה', אלין אתחזון לברכא למלכא וברכתא דלהון ברכתא, הה"ד (שם ב) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו', אתון אתחזון דמלכא קדישא יתברך על ידיכו וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא עכ"ל.

ובד' כ"ב ע"א ז"ל: כד אתפלג לילא, כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו כו', זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא, וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חברי" דקב"ה וכנסת ישראל כו', ומלייהו אתיין ושרין בחיקא דמלכא כדין פקיד מלכא ובספר כתובו כל אנון בני היכלי" וחוטא דחסד אתמשך עלייהו, דמההוא חוטא אתערט ב"נ בעטרטא דמלכא ומני" דחלין עלאין ותתאין, ואפי" בזמנא דמאריהון דדינא קיימא למידן עלמא, הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואינון מאריהון דדינא לא דיינין עליה דינא, בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמודע דאיהו מהיכלי" דמלכא, ובג"ד לא דיינין עלי" דינא, זכאה חולקהון דצדיקיא כו' עכ"ל.

וז"ל בז"ח במדרש הנעלם ד' י"ז ע"ג: א"ר יוחנן א' רב, כשהקב"ה יוצא מאותן עולמות דכסיף בהו ובא להכנס עם הצדיקים בג"ע (פ"י בחצות ליל), הוא ממתין ורואה או שומע קול העוסק בתורה, דתנן ההוא קלא ניחא קמי" מכל שירין ותושבחן דאמרי מה"ש לעילא, הה"ד (שה"ש ו, יא) אל גנת אגוז ירדתי לראות, מאי לראות, לראות אותם העוסקים בתורה עכ"ל.

של בעל המשכון ויפרע מהמלוה. אבל כאשר המשכון הוא בית המקדש, ואף אחד לא צועק, לאף אחד זה לא אכפת, ואם כן מדוע הקדוש ברוך הוא יחזיר את המשכון.

רואים כאן מדבריו שאין הדבר תלוי אלא בנו אם נתחזק ונצעק לה' יתברך שישב לנו את המשכון שלקח מאתנו ה' יהיה מוכרח לקיים את הציווי בתורתו ויחזיר לנו את המשכון שלקח מאתנו.

והוסיף ר' זלמן, שגם אם אדם יחיד יתפלל ויזעק שה' יתברך ישב לנו את בית המקדש יעניקו לו מן השמים את השפע ואת השראת השכינה שהיה מקבל בבית המקדש, לו היה קיים.

בְּמוֹ שְׁסֻדְרוֹ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָה, לְתַקֵּן

(בימי בין המיצרים: תיקון רחל)

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בהמ"ק. וז"ל בז"ח דף מ"ג ע"א: כד עייל קב"ה בפלגי לילא (פי" בג"ע) כלהו קיימין כו' וקלא אתער מאמצעית גינתא דרקיע וקארי בקל תקיף ואמר זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה (תהלים קלז, ז), כדין ערטירו (פי" ערבוביא גדולה) וקרקורא דיליה וכל צדיקיא דתמן אתערו בבכיה וקלא אתער מאמצעות גינתא דרקיע דאשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין כו', כדין נפיק מתמן וסליק ובטש ברקיעין ושגא שאגין עד דכל חילא שמי' כלהו

תיקון חצות. ואחר הח"י ברכות אלו, יעורר האדם לסדר תקון חצות, כפי שמסודר בשערי - ציון ובסדורים, לאונן ולקונן על צער השכינה הקדושה ועל חורבן בהמ"ק. ואף אם לא עמד בחצות ממש, יזהר מאוד לסדר התיקון אחר שיקום משנתו קודם הלימוד, כי האנינות והבכיה על גלות השכינה הקדושה ועל חורבן בית המקדש היא עבודה גדולה ועצומה להבורא ית'. ואף הצדיקים שבג"ע וכל פמליי של מעלה, גם הקדוש ברוך הוא בעצמו כביכול, כולם בוכים בכל לילה על חורבן

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

פרשת לך לך דף 97 פ"ב.

בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה הִיא עַת רְצוֹן: בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנס לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצַּדִּיקִים, וּכְנֻסָתוֹ יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא עַת רְצוֹן לְדַבֵּק בְּהֵם, (זוהר פרשת תזריע דף טז).

הַמְזַכְּרִים אֶת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם: כְּתוּב (ישעיה ט"ב) הַמְזַכְּרִים אֶת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם. אֵל דְּמִי לָכֶם לְמַטָּה דְּוָקָא [בלילה]. כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, אוֹתָם שְׁתַּשְׁקֻתָם לְהַזְכִּיר תְּמִיד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נוֹתְנִים שְׁנָה לְלַב, וְעוֹמְדִים לְהַזְכִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁעוֹלָה הַבֶּקֶר, מְקַדְּמִים לְבֵית הַכְּנֻסָתוֹ וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן אַחַר חֻצוֹת הַיּוֹם, וְכֵן בְּלַיְלָה כְּשֶׁנֶּחֱשָׁף וְנִדְבַק הַלַּיְלָה בַּחֲשָׁף וְלֵן הַשֶּׁמֶשׁ, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב

אָקוּם וְדַאי בְּעֵמִידָה לְהִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבָּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשׁוּם כֶּף דְּוֹד הַמְּלָךְ חֵי לְעוֹלָמִים, וְאֶפְלוּ בִּימֵי מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ הוּא מְלָךְ. שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא - דְּוֹד שְׁמוֹ, וְאִם מִן הַמַּתִּים הוּא - דְּוֹד שְׁמוֹ. וְהוּא הִיָּה מִתְעוֹרֵר.

כְּלָכֶם לָכוּ וְעֲשׂוּ מִכּוֹת גְּדוּלוֹת בְּמִצְרַיִם, בְּבִקְרָב בְּטָרָם יָבֵא, שְׁכַתוֹב (שם טו) עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכַנּוֹר אֶעֱרָה שְׁחֵר. בֹּא רָאָה, כֹּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה שֶׁשָּׂרָה הָיְתָה אֶצֶל פְּרָעָה, בָּאוּ הַמְּלָאָכִים הַעֲלִיּוֹנִים לְזַמֵּר לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבָּחוֹת. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּלָכֶם לָכוּ וְעֲשׂוּ מִכּוֹת גְּדוּלוֹת בְּמִצְרַיִם, סִימָן לְמִי שְׁאֵנִי עֲתִיד לַעֲשׂוֹת אַחַר כֶּף. זֶה מֵה שְׁכַתוֹב וְיִנְגַע ה' אֶת פְּרָעָה נְגַעִים גְּדֹלִים וְגו' (זוהר

דברי שלום - הלכות והליכות

למה לנו חיים? פירושו שכלל ישראל ללא ירושלים אין להם למה לחיות ולכן כל מי שרוצה לחיות צריך לבקש רחמים על זה.

צא ולמד ממה שכתב בספר מסילת ישרים (פרק י"ט) וז"ל: והנה צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות החורבן מצד שזה גורם מיעוט כביכול לכבודו יתברך וכו' ויתפלל תמיד על גאולתן של ישראל והשבת כבוד שמים לעילוי, ואם יאמר אדם: מי אני ומה ספון שאתפלל על ירושלים וכו' המפני תפילתי יכנסו הגלויות ותצמח הישועה? תשובתו בצידו, כאותה ששינונו (סנהדרין ל"ח): "לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר: "בשבילי נברא העולם". ומובא בסידור עת רצון דף צ"ח (מדרש

חסים עלי אף אני לא אחוס עליכם".

איתא בספר בית שמואל (פרי מטות) וז"ל: "ה' יתברך רוצה שיוכו בני ישראל ויבקשו רחמים על חורבן בית המקדש ואילו היה להם מנוחה לא היו מבקשים רחמים, ולכן אין להם מנוחה בגלות".

כלומר שאם בני ישראל רוצים לצאת מהגלות ומהצרות צריכים לבקש רחמים על בית המקדש ורק כך יוכלו לצאת מאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה.

איתא ביערות דבש (להגאון ר' יהונתן אייבשיץ) חלק א' דרוש א' וז"ל: אין צורך להאריך, כי צריך להוריד דמעה באין הפוגות על בנין ירושלים והחזרת קרן דוד, כי הוא תכלית שלמות האנושית, באם אין לנו ירושלים ומלכות בית דוד

אֶת שְׂרָשָׁם (שרשו) בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וְיֵהי נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ.

וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ: (שתי פעמים)

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בוכה ומקוננת בכל לילה אחר חצות על צערה, לפיכך חיוב על האדם שגרם לה זה הצער בעונו, להשתתף עמה בצערה. גם חיוב האבלות והאנינות על צער השכינה הקדושה, מפורש בפסוק בישעיה (סו, י): שישו אתה מושו כל המתאבלים עליה. ובזה"ק וז"ל פי' ויגש ד' ר"י ע"ב: כיון דמלכו קדישא מלכו שמים אתכפיא ומלכות חייבא אתגבר אית ליה לב"נ לאתאבלא עמה ולא אתכפיא עמה, בגין דכד איהו אודקפא ועלמא יתחד, יתחדי איהו בהדה, דכתיב שישו אתה מושו כל המתאבלים עליה עכ"ל. וז"ל כפי' בשלח ד' נ"ה ע"ב: קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו (שם נב, ח) קול צופיך מאן אינון צופיך, אלא אלין דמצפאן אימתי ירחם קב"ה למבני ביתי,

בערבוביא כדין נשבא רוחא כו', עכ"ל. ובד' ס"ח ע"ב ז"ל: משמרה שני' תמן אנון ממנן אחרנין דאקרון אבילי ציון, דקא מתאבלא על חורבן בהמ"ק, ובההוא שעתא דקריאת הגבר כו', קרי בחיל ואמר אתערו לבכי' דבי מקדשא כל אנון מאריהון דשלום, דכתיב (ישעיה לג, ז): מלאכי שלום מר יבכיון, כלהו מתכנשין לבכיה דבי מקדשא, מאן חמי ערבובי' דכל חילי שמיי וכל רתיכין קדישין געו ובכו והקב"ה געי ובכי כו', כדין איהו בעיט ברקיעין כלהו וכל חיילין וכל רתיכין בכאן ומתאבלן, מאי קאמרי, אלהים באו גוים בנחלתך וגו' נתנו את נבלת עבדיך וגו' (תהלים עט, ב) על נהרות בבל וגו' (שם קלו, א) כו' עכ"ל. ומבואר בכתבים, לפי שהשכינה כביכול

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

חוט של חסד, (זוהר פרשת אחרי מות דף טו ח).

התעוררו לבכיה של בית המקדש: באותה השעה של קריאת הגבר, שמתעוררת אותה השלהבת של צד הצפון, מאותה התעוררות השלהבת הזאת, כשיוֹרדת לעולם הזה, עד כנפי התרנגול של העולם הזה, קורא בחיל, ואומר: התעוררו לבכיה של בית המקדש כל אותם בעלי השלום, שכתוב (ישעיה לג) מלאכי שלום מר יבכיון. מי שרואה בכי, ומי שלא רואה בכי, כלם מתפנסים לבכי של בית המקדש. מי ראה הערבוביה של כל צבאות השמים, וכל המרכבות הקדושות שגועות ובוכות?

(זוהר חדש מדרש רות דף טו ח).

השבח של החסידים הראשונים לשמתעוררים בהצות

המזכירים את ה' אל דמי לכם, (זוהר פרשת וארא דף טז).

חיוב הקימה בהצות ולעסוק בתורה ותפלה: צריכה התורה להמצא עם האדם יום ולילה, להיות שלמות לאדם יומם ולילה. והרי נאמר שעקר הלילה מחצות ואילך, ואף על גב שמתחצית הראשונה בכלל הלילה היא, אכל בהצות הלילה נכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז צריך לאדם לקום ולעסוק בתורה, (זוהר

פרשת בשלח דף טו).

אתדבק בך אהבה רבה בלילה: אף רוחי בקרבך אשתרן, אתדבק בך אהבה רבה בלילה, שצריך אדם מאהבתו של הקדוש ברוך הוא לעמד בכל לילה להשתדל בעבודתו עד שיתעורר הבקר, וימשך עליו

דברי שלום - הלכות והליכות

אנו מתאבלים עליו ולא מבקשים רחמים על אחת כמה וכמה.

היינו שעוד נקבל עונש על זה שלא ביקשנו רחמים על זה וכמה הדברים האלו מחייבים אותנו לבקש רחמים בכל נפשנו ומאודנו על בנין בית המקדש ועל גלות השכינה.

שוחר טוב תהלים י"ו) "כל אותם האלפים שנפלו בימי דוד לא נפלו אלא על שלא תבעו את בנין בית המקדש ומוסיף שם והלא דברים קל וחומר, ומה אם אלו שלא נבנה בימיהם ולא חרב בימיהם כך נעשה להם ונענשו על שלא בקשו בנין בית המקדש אנו שחרב בימינו והיה בימינו ואין

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

האר"י ז"ל: ובימות החמה שאין אחר חצות לילה פנאי לעשות התקון וללמוד קודם שיאיר היום, מוטב שיניח הלימוד משיניח לעשות התקון חצות. ודי בהערה זו. ויחשוב האדם שהשכינה כנגדו, שנאמר (איכה ב. יט): שפכי כמים לבך נוכח פני אדני, מצאתי.

נשאו קול ישאו קול מבעי לי, מאי נשאו קול, אלא כל ב"נ דבכי וארים קלי' על חרבן ביתא דקב"ה, וכי למאי דכתיב לבתר יחדו ירננו וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא, עכ"ל. לכן יזהר האדם מאד בתמידות בעבודה זו, אף בלילות הקצרים. וז"ל

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אחר כך מכה בכנפיו ואומר: אוי לפלוני ק הלילה והקדשה העליונה מתעוררת, ואדם שישן במטתו ולא מתעורר להשגיח בכבוד רבונו, הנה הוא נקשר בסוד המות, ונדבק למקום אחר, (זוהר פרשת ויגש (ד).
התרנגול קורא הנוזף של רבונו: וכשהתרנגול קורא ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, התרנגול קורא הנוזף של רבונו, שעזב את רבונו, ולא עורר את רוחו ולא משגיח על כבוד רבונו, (זוהר פרשת ויקרא דף נב).

להתלבש פראוי בחצות הלילה: פתח ואמר, (עמוס ד) הכון לקראת אליהו ישאל, וכתוב (דברים כז) הסכת ושמע ישראל. דברי תורה צריכים פונה, ודברי תורה צריכים להתמתקן בגוף ורצון כאחד, (זוהר פרשת נח (עב).
ענין הבכיה בשלש משמרות הלילה: שלחו להם בני הארץ הקדושה: נאה הוא שאמנו ברוחה, וגרשה מתוך היכלה, וירדה אליכם במרירות ובקול עצוב, כאשה שיושבת בלי דעת, וכאיש שלא יכול להציל, ונאה לכם לספד. אבל אנו יש לנו לבכות ולספד בנהי ובמרירות, שאנו רואים בכל יום ההיכל חרב, ושועלי המדבר נכנסים ויוצאים, ושורקים היענים בתוכו, ואנו רואים ובוכים. ובעוד שאנו יושבים נבוכים ושוככים פינו בעפר, אנו שומעים קול נעימות רגליה בשלש משמרות של הלילה, יורדת ורואה את היכלה, איך יושבים (חברים) נשרפים. נכנסת מהיכל להיכל, ממקום למקום, וגועה ומיללת, ובוכה עלינו ועל נפשנו. ואנו מתעוררים לקול נעימות בכיתה ויללוטיה, ורוחנו הולכת אחריה, ופורחת אליה. ולפי שעה פורחת והולכת, ולא שמענו, ולא ידענו דבר, שהנה הולכת ונשארו נבוכים, ישנים, בלי רוח, בלי דעת. צועקים, ואומרים איכה, (זוהר חדש איכה (צב).

צריך להכין דבר שיעיר אותו בחצות לילה: רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונאי שלחמיו, ורבי יעקב

הלילה: מי שמתעורר בלילה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן להשתעשע עם הצדיקים, צריך לומר פסוק זה ברצון הלב, ולכון בו ברצון: ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן. ואחר כן יאמר, (תהלים קלט) אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. אחר כך, ונהר יצא מעדן וגו'. והינו השבח של החסידים הראשונים כשמתעוררים בחצות הלילה, ואחר כך מסדרים שבחיהם ועוסקים בתורה, (זוהר חדש פרשת בלק דף נג).

מי שזכה וקם בחצות הלילה לעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא מקשיב לו: אותו מי שזכה וקם בחצות הלילה לעסק בתורה, הקדוש ברוך הוא מקשיב לו, כמו שבארנו, שכתוב (שירח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אותם אוכלוסים של מעלה וכל בני התשפחת שמזמרים לרבונו, כלם שוככים בשביל התשפחת של אותם שעסקו בתורה, ומכריזים ואומרים: (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. אתם ברכו את ה', אתם שבחו את המלך הקדוש, אתם עטרו את המלך.

אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה: ואותה האילת מתעטרת באותו אדם, ועומדת לפני המלך ואומרת: ראה באיזה בן באתי לפניך, באיזה בן התעוררתי אליך. ומי הם שהשבח כלו שלהם לפני המלך? וחוזר ואומר, העומדים בבית ה' בלילות, אלו נקראים עבדי ה', אלו ראויים לברך את המלך, וברכתם ברכה, זהו שכתוב (ס) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם ברכה היא, (זוהר פרשת ויקרא יב).

הענש הגדול למי שאינו קם בחצות הלילה: כאשר נחלק אחר כך, ואומר מה שאומר, והרי פרושה.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בעלי בעלי, איפה פניתי? כעת הוא הזמן שהייתי משגיחה בך. הסתפלותי בכל צד - ואינך. איפה אשגיח לך, ולא אבקש בשבילך? זהו מקומך בזמן הזה לבא אלי, הריני מזמנת כאן. והרי נשפחת ממני. אינך זוכר ימי האהבה, כשהייתי שוכבת בחיקך, וחקוקה בדיוקנך, ודיוקני הנה חקוק בך. כחותם הנה שמשאיר דיוקנו בחקיקת הכתב, כך השארתי דיוקני בך, כדי שתשתעשע בדיוקני, בעודי בתוך צבאותי. גועה בבכיה ואומרת: בעלי בעלי, האור של העינים הרי נחשך. אינך זוכר, כשהיית מושיט שמאלך מתחת לראשי, ואני מתענגת על רב שלום, וימינך מחבקת באחזה ובנשיקות. ונדרת לי שלא תעזב אהבתי לעולמים. ונשבעת לי (תהלים קלא) אם אשכחך ירושלים תשפח ימיני, הנה נשפחתי ממך.

אינך זוכר, כשעמדתי אצלך בהר סיני, וששים רבוא שלמים שקבלוך עליהם, והתעטרתי לך בהם יותר מכל העמים, והיינו הולכים אחריך לכל רצונך. ואותה שפחה הרגה בהם לאלפים ורבבות, ולא השגחתי. וכלם נאבדו במדבר, והשארתי אותם שם, והכנסנו בניהם הקטנים לעמד לפניך בארץ הזו. והבדלנו אותם לעמד לפניך בשביל רצונך. בעלי, היה זוכר, בכמה בנים קדושים עמדתי לפניך בכל דור ודור, בימי דוד ושלמה בנו. אינך זוכר כמה טובות שעשו לפניך?! האם נאה לך לזכר חטאים, ולא תזכר זכיות?! איך התהפכו עליך? אני מבקשת אותך - ואינך. מבקשת על בני - ואינם. מבקשת על קדשת המקום הזה - והרי נטמא. כל העולם היה בשלום משום המקום הזה. והכלבים אין גובחים בזמן הזה, כלם היו בשלום. גועה ומיללת, וכל אותם האוכלוסים למעלה. והכלבים צוחים למטה, בראשית המשמורה השלישית.

היא יוצאת ובאה, ועומדת על מקום מזבח קטרת הסמים, גועה ומיללת, ועולה למעלה, ומוצאת כרוב אחד מאותם שני הכרובים שהיו עמה, ומאותו הזמן לא היה לה אלא אחד. ואותו התינוק העלם שנשא, יונק ממנה בכיה ויללה. ואז הקדוש ברוך הוא הזדמן אליה, ויורד אליה, ומדבר עמה. ועל זה כתוב (ירמיה 22) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש תקוה לאחריה. ועל זה שנינו, תינוק יונק משדי

בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש כאן תרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש. אמר לו: לא צריך, שהרי סימן יש לי בבית - שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל [הדבוק] הזה ונוהם, ונשמע קולו בכל הבית. ואז הוא חצות הלילה ממש, (זוהר לד דף טו עב).

ענין הבכיה על חרבן בית המקדש בחצות: בחצות הלילה נכנסת לתוך אותה הנקדה של ציון, מקום בית קדשי הקדשים, רואה אותה שנחרב, ונטמא מקום בית מושבה ומטתה, גועה ומיללת, עולה ממטה למעלה, וממעלה למטה, מסתפלת במקום הכרובים, צוחת בקול מר, ומרימה קולה ואומרת: מטתי מטתי, מקום בית מושבי! על המקום הזה כתוב (שיר ג) על משכבי בלילות. משכבי, מטת הגבירה. גועה בבכיה ואומרת: מטתי, מקום מקדשי, המקום של המרגליות הטובות, בית הפרכת והפפרת, שהיו סומכים עליו ששים אלף רבבות של אבני יקר, סדרים סדרים, שורות שורות, מסתכלים זה על זה. סדרי רמונים מצעים עליך לארבעה צדדים. העולם עמד בשבילך.

רבון העולם, בעלי היה בא אלי, והוא שוכב בין זרועי, וכל מה שרציתי ממנו, וכל רצוני עושה בזמן הזה, כשהיה בא אלי ועזב (סו) בי מדורו ומשתעשע בין שדי. מטתי מטתי, אינך זוכרת כשהייתי באה אליך בשמחה ובטוב לב, ואותם התינוקות העלמים היו יוצאים כנגדי, מפים בכנפיהם בשמחה לקבלני. העפר שבו היה קם ממקומו, ורואה איך נשפח ארון התורה שהיה כאן. מכאן יצא מזון לכל העולם, ואור, וברכות לכל. אשגיח על בעלי - אינו כאן. אשגיח לכל צד. בזמן הזה כשהיה בא אצלי בעלי, וסביבו כמה בנים חסידים, וכל אותם העלמות מזמנות לקבלו. והיינו שומעים מרחוק קול זוגי הפעמונים מקשקשים בין רגליו, כדי שאשמע קולו טרם הכנסו אלי. כל עלמותי משבחות ומודות לפני הקדוש ברוך הוא, אחר כך הולכות כל אחת לבית מושבה, והיינו יחידות מחבקות בנשיקותינו באהבה.

תיקון זהל

אָנָּא יְהוָה אֵלֵינוּ אֵרֹן הַכֵּל הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאוֹרֵינוּ **וְאֵלֵינוּ** תְּקִיף בְּעַל הַיּוֹסֵף וְבַעַל הַמְּחוֹת כּוֹלֵם **אֲבוֹתֵינוּ. תְּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאֵל תְּתַעַלֵּם מִלִּפְנֵינוּ מִתְחַנַּנְתָּנוּ. שְׂאִין אֲנַחְנוּ עֵזִי פָּנִים וְקָשִׁי עֵרְף לֹמֵר לְפָנֶיךָ יְהוָה** אֵרֹן הַכֵּל הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאוֹרֵינוּ **אֵלֵינוּ** תְּקִיף בְּעַל הַיּוֹסֵף וְבַעַל הַמְּחוֹת כּוֹלֵם **וְאֵלֵינוּ** תְּקִיף בְּעַל הַיּוֹסֵף וְבַעַל הַמְּחוֹת כּוֹלֵם **אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חֲטָאנוּ. אָבֵל חֲטָאנוּ. עֵוִינוּ. פִּשְׁעֵנוּ. אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ וְאֲנָשִׁי בֵיתֵנוּ:**

אֲשַׁמְנוּ. בְּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דְּבַרְנוּ דְּפִי וְלִשׁוֹן הָרָע. הֶעֵוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חֲמַסְנוּ. טַפְלָנוּ שֶׁקָּר וּמְרָמָה. יַעֲצָנוּ עֵצוֹת רָעוֹת. כּוֹזְבָנוּ.

אור הישר - כתו נהורא

אשמנו וכו'. הרשענו ופשענו וכו'. מה נאמר לפניך כו'. אתה יודע כו' עד על כל פשעינו.

גם תכוף ראשך ותתאבק עיניך בקרקע ממש. ותתמרמר בבכיה על שריפת התורה: ותאמר וידוי

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

המלך היה קם בחצות הלילה, שאם תאמר שהיה יושב או שוכב במטתו והיה אומר שירות ותשבחות - לא, אלא כמו שכתוב (שם ק"ט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה להתעסק בשירות ותשבחות של התורה. ומשום כך דוד המלך חי לעולמים, ואפלו בימי מלך המשיח הוא מלך. שהרי שנינו, מלך המשיח, אם מן החיים הוא - דוד שמו, ואם מן המתים הוא - דוד שמו. והוא היה מתעורר בבקר בטרם יבא, שכתוב (שם נ"ז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר, (זוהר פרשת לך לך (צ"ב)). יש חוכה לישראל, לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא: יש חוכה לישראל, בשעה שעולה עמוד השחר, לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא. מה הטעם? משום שנושאים שירה אחר מלאכי השרת, והקדוש ברוך הוא מצוי למטה עמהם. זהו שכתוב (משלי ח) ומשחרי ימצאני. ואמר רבי יהודה, ובלבד שלא יפסיק משיחחיל, עד שיתפלל כשהחמה זורחת, (בזוהר חדש פרשת בראשית דף יח).

אמו, ואשה מספרת עם בעלה, (זוהר חדש איכה (דף צ"ב). (עד כאן הפתיחה, מכאן ואילך ראשיתה של מגלת איכה). הוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול ונזכר בכינוי מתוך בכיה: רבי אלעזר ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ומתעסקים בתורה טרם שנגחלק הלילה. בין כך קרא הגבר. ברכו ברכה. (אמר לו רבי אלעזר, כעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. אמר לו רבי יוסי, למה משתעשע הקדוש ברוך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר, בא וראה, עד כאן ועד עתה הקדוש ברוך הוא שלש מאות ותשעים רקיעים והפה בהם, ובהם על חרבן בית המקדש, והוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול ונזכר בכינוי מתוך בכיה. משום שהלילה נחלק לשלשה צדדים בשתי עשרה שעות שהיו רשומים בו, ואם נוספות שעות הלילה, אותן שעות שנוספו הן של היום, ולא נחשבות מהלילה, פרט לשתיים עשרה שהן שלו. ואתן שתיים עשרה נחלקות לשלשה צדדים, ושלשה מחנות של מלאכים קדושים נחלקו (התמנה) באותם שלשה צדדים, דוד המלך היה קם בחצות הלילה: בא ראה שדוד

(זוהר פרשת ויקהל (קצה)).

פְּעִסְנוּ. לְצַנוּ. מְרַדְנוּ. מְרִינוּ דְבָרֶיךָ. נֹאצְנוּ. נֹאפְנוּ. סָרְרָנוּ.
 עֹיְנוּ. פִּשְׁעֵנוּ. פְּגַמְנוּ. צָרְרָנוּ. צַעֲרָנוּ אָב וְאִם. קִשְׁיֵנוּ עֲרַף.
 רִשְׁעֵנוּ. שְׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲיֵנוּ וְתַעֲתַעְנוּ. וְסָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ
 וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא
 עֲלֵינוּ. כִּי אִמַּת עֲשִׂיתָ. וְאַנְחָנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

מֵה נֹאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם, וּמֵה נִסְפָּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים,
 הֵלֵא הַנְּסֻתוֹת וְהַנְּגִלוֹת אֶתָּה יוֹדֵעַ, אֶתָּה יוֹדֵעַ רְזֵי עוֹלָם,
 וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חַי, אֶתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֲדָרֵי בֵּטָן, רוֹאֵה
 כְּלִיּוֹת וְלֵב, אֵין דְּבַר נֶעְלָם מִמֶּךָ, וְאֵין נִסְתָּר מִנְּגַד עֵינֶיךָ: יְהִי
 רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָהּ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאֱבוֹתֵינוּ,

אֱדוּן הַכֹּל
 הַיְהוָה הוֹדוּ
 יְאֵדוּנוּ

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שישראל למטה אחוזים בו, ולא עוזבים אותו להיות נשפך ולהתרחק מהם. ולכן, אילותי לעזרתי חושה. ומשום כך צריכים להתאחד עם הקדוש ברוך הוא ולאחוז בו כמי שממשיך מלמעלה למטה, שלא ישאר איש עזוב ממנו

אפלו שעה אחת, (והר פרשת תרוקה דף קלח.)

מהו הסוד של המזמור הזה: רבי שמעון פתח, (תהלים כה) לדוד אליך ה' נפשי אשא אלהי בך בטחתי וגו'. מה ראה דוד לסדר שבח זה ככה? וכל השבחים שהם בא"ב, כלם שלמים, וזה חסר, שאין בו ו' ? ולמה סדור זה לפל על אפיס? (והר במדבר דף ק"כ).

וכל בני העולם טועמים טעם המות: אלא סוד עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה, (ושולט) העץ התחתון שהמות תלוי בו, פורש ענפיו ומכסה הכל. ועל כך מחשיך, וכל בני העולם טועמים טעם המות, ומקדים אדם ונותן פקדון נפשו, ומפקיד בידו בפקדון. ומשום שלוקח אותם בפקדון, חוזר הפקדון לבעליו בשעה שמגיע הבקר. כשמגיע הבקר וחוזר אליו פקדונו, צריך לברך את הקדוש ברוך הוא, שהוא הנאמן העליון.

קם ומתגבר פארי לעבודת רבונם: הן עם כלביא יקום וגו'. מי עם תקיף כמו ישראל. בשעה שמאיר הבקר, קם ומתגבר פארי לעבודת רבונם בכמה שירים, בכמה תשבחות. משתדלים בתורה כל היום, (והר פרשת

בזק דף ריא)

לעולם יהיה בן אדם זהיר ברבוננו: רבי יהודה פתח, (תהלים לו) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. לעולם יהיה בן אדם זהיר ברבוננו, וידבק לבו באמונה העליונה כדי שיהיה שלם עם רבוננו. שכשיהיה שלם עמו, לא יוכלו להזיקו כל בני העולם. (והר פרשת בחר דף ק"ו).

צריכים ישראל לשתף את ה' בהליכתם: צריכים ישראל לשתף את ה' בהליכתם, ביקצתם. זהו שכתוב (משלי ו) בהתהלךך תנחה אתך בשכבך תשמר עליוך והקיצות היא תשיחקך, (רעיא מהימנא פרשת בחר דף ק"ו). צריכים להתאחד עם הקדוש ברוך הוא: אילותי - מה איל וצבי, בשעה שהולכים ומתרחקים, מיד חוזרים לאותו מקום שעזבו - אף הקדוש ברוך הוא, אף על גב שהתעלה למעלה למעלה באין סוף, מיד חוזר למקומו. מה הטעם? משום

שְׁתַּמְחֹל לָנוּ אֶת כָּל חַטָּאוֹתֵינוּ, וְתִכְפֹּר לָנוּ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ,
וְתַמְחֹל וְתַסְלַח לְכָל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל נְהָרוֹת כָּבֵל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל
עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיָנוּ בְּנֵרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ
דְּבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךְ נִשְׁיֵר
אֶת שִׁיר יְהוָה <sup>אִדְרוּ חֵבֶל
יְהוָה תְּהֵאֲדָרְנוּ</sup> עַל אֲדָמַת נֶכֶר: אִם אֲשַׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַם
תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֵכִי אִם לֹא
אֵעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֵחָתִי: זָכֹר יְהוָה <sup>אִדְרוּ חֵבֶל
יְהוָה תְּהֵאֲדָרְנוּ</sup> לְבָנֵי
אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בַּת
כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלַם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָתְ לָנוּ:
אֲשֶׁרִי שִׁיאַחֲזוּ וְנַפִּיץ אֶת עַלְלִיךָ אֶל הַסֶּלַע:

מְזִמּוֹר לְאַסְף אֱלֹהִים <sup>תִּתֵּן, בְּכֵל הַיְסוּד
וּבְעַל הַסּוּחֹת כּוֹלֵם</sup> בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתְךָ טַמְאוּ אֶת
הַיֵּבֶל קָדְשְׁךָ שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעַיִים: נָתַנוּ אֶת נְבִלַת
עַבְדֶיךָ מֵאֵכֶל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשֵׁר חֲסִידֶיךָ לְחֵיתוֹ אֶרֶץ: שָׁפְכוּ
דָמָם בְּמַיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִין קוֹבֵר: הֵיִינוּ חֶרְפָּה לְשִׁכְנֵינוּ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובמזמור אלהים באו גוים בנחלתך וגו' (שם עט, א) ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום על חלול שמו הגדול ית"ש, שהי' אז בין עם טמא חיל בנבוכדנאצר, שנכנסו בקדשי הקדשים ועשו שם כל חפצם.

ובפסוק נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים וגו', ראוי לבכות בכי רב ועצום על הריגת הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור וסבלו יסורים קשים ומרים בהריגתם, וישער ויציייר האדם במחשבתו גודל צערם בעת הריגתם, וגם צער השכינה הקדושה שהיתה לה אז כביכול על הריגת בנייה הנחמדים הצדיקים והחסידים ההם, ובודאי אין שכל אנושי יכול לשער צערה כביכול.

אחר שעוררנו בפועל טוב סדר תקון חצות ממאמרי הזה"ק הנ"ל, עתה באתי להאיר עיני האנשים כערכי, בכונות פשוטות כפירושן במזמורי ובפסוקי תקון חצות.

במזמור על נהרות כבל (תהלים קלו, א), יתאונן ויבכה על החורבן ועל גלות השכינה הקדושה. ובתיבות איך נשיר את שיר ה', ראוי לכוין דרוז"ל (ליקוט שם), שקצצו הלויים בעצמם בהונות ידיהם כדי שלא יוכלו לנגן בידיהם על כנורות ונבלים, וזהו איך נשיר, כי אין לנו בהונות הידים. וראוי לבכות על זה בכי רב ועצום מאוד ובפרט בפסוק אם אשכחך ירושלים וגו' תדבק לשוני וגו'.

לַעַג וְקָלָם לְסִבִּיבוֹתֵינוּ: עַד מָה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ} תִּאֶנְּף לְנֹצַח תִּבְעַר
כְּמוֹ אִשׁ קִנְאָתְךָ: שִׁפְךָ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל
מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נְוֵהוּ
הִשְׁמִינוּ: אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲזֹנֹת רֵאשִׁנִּים מִהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי
דְלוּנוּ מְאֹד: עֲזֹרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שִׁמְךָ וְהַצִּילְנוּ
וּכְפַר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךָ
אֱלֹהֵיהֶם יוֹדַע בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּךָ: תָּבוֹא
לְפָנֶיךָ אֲנָקַת אִסִּיר כַּגְּדֹל זְרוּעֶךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוֹתָה: וְהָשֵׁב
לְשִׁכְנֵינוּ שְׁבָעֵתִים אֶל חֵיקֶם חֲרַפְתָּם אֲשֶׁר חֲרַפּוּךָ אֲדָנִי: וְאֲנַחְנוּ
עִמָּךְ וְצֹאן מִרְעִיתְךָ נוֹדֵה לְךָ לְעוֹלָם לְדֹר וָדֹר נִסְפֵּר תְּהַלְתֶּךָ:

זְכֹר יְהוָה ^{אֵלֵינוּ} מָה הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֲרַפְתָּנוּ:
נַחֲלָתָנוּ נִהְפְּכָה לְזָרִים בְּתֵינוּ לְנֹכְרִים: יְתוּמִים הָיִינוּ וְאִין
אָב אֲמִתֵּינוּ כְּאֲלֻמְנוֹת: מִימֵינוּ בְּכֶסֶף שְׁתֵּינוּ עֲצִינוּ בְּמַחִיר
יָבֹאוּ: עַל צוּאֵרָנוּ נִרְדְּפָנוּ יִגְעֵנוּ וְלֹא הוֹנַח לָנוּ: מִצָּרִים נָתַנוּ יָד
אֲשׁוּר לְשִׁבְעַת לָחֶם: אֲבִתֵּינוּ חָטְאוּ וְאִינָם וְאֲנַחְנוּ עֲזֹנְתֵיהֶם
סָבְלָנוּ: עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פִּירְק אִין מִיָּדָם: בְּנַפְשֵׁנוּ נִבְיֵא לַחֲמֵנוּ
מִפְּנֵי חָרֵב הַמַּדְבָּר: עֲזֹרְנוּ כְּתֵנוּר נִכְמְרוּ מִפְּנֵי זִלְעָפוֹת רָעֵב:
נָשִׁים בְּצִיּוֹן עָנוּ בְּתֵלֶת בְּעָרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים בְּיָדָם נָתְלוּ פְּנֵי
זִקְנִים לֹא נִהְדָּרוּ: בַּחֲוָרִים טָחוּן נִשְׂאוּ וְנִעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וצום על צערם של הזקנים, שהם הסנהדרין
החסידים הגדולים שהיה להם אז בעת החורבן,
כמבואר בגמ' הקדושה ובמדרשים.

ובפסוק בחורים טחון נשאו וגו', ראוי לאדם
לצייר במחשבתו כאלו היו הם בניו וממש ורואה

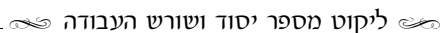
ובפסוק למה יאמרו הגוים איה אלהיהם, ראוי
לאדם לבכות בכי רב מאוד על חלול שמו הגדול
בין העמים.

ובקינה זכור ה' מה היה לנו (איכה ה'), בפסוק שרים
בידם נתלו פני זקנים וגו', ראוי לאדם לבכות בכי

זְקַנִּים מִשְׁעַר שְׁכַתוֹ בַּחֹרִים מְנַגְּנָתָם: שְׁכַת מְשׁוֹשׁ לִבְנוֹ
 נְהַפֵּךְ לְאֵבֶל מְהֵלְנוּ: (כשיאמר: נִפְלָה עֲטַרְתִּי רֵאשֵׁנו - יְכוּף רֵאשׁוֹ בְּקִרְקַע
 עַד: הִלְכוּ בּוֹ) נִפְלָה עֲטַרְתִּי רֵאשֵׁנו אֹי נָא לָנו כִּי חָטְאֵנוּ: עַל
 זֶה הָיָה דָוָה לִבְנוֹ עַל אֵלֶּה חָשְׁבוּ עֵינֵינוּ: עַל הַר צִיּוֹן שִׁשְׁמִם
 שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ בּוֹ: אַתָּה יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כְּסֶאֶךְ לְדֹר
 וָדֹר: לָמָּה לְנִצַּח תִּשְׁכַּחַנו תַּעֲזֹבְנוּ לְאַרְךְ יָמִים: הִשִּׁיבְנוּ
 יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: כִּי אִם מָאֵס
 מְאִסְתָּנוּ קִצְפַּת עָלֵינוּ עַד מְאֹד: הִשִּׁיבְנוּ יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ אֱלֹהֵינוּ
 וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

הִבֵּט מִשְׁמַיִם וְרָאָה מִזֶּבֶל קְדֻשָּׁךְ וְתִפְאַרְתְּךָ אֵיךְ קִנְאַתְךָ
 וְגִבּוֹרְתְּךָ הֵמוֹן מַעֲיָד וְרַחֲמֶיךָ אֵלַי הִתְאַפְּקוּ: כִּי אַתָּה
 אָבִינוּ כִּי אֲכַרְהֶם לֹא יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִפְדֵּנוּ אַתָּה יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ
 אָבִינוּ גְּאֻלְנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֹךְ: לָמָּה תִתְעַנּוּ יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ
 מִדְּרָכֶיךָ תִקְשִׁיחַ לִבְנוֹ מִירְאָתְךָ שׁוּב לְמַעַן עֲבֹדֶיךָ שְׁבִטִי
 נַחֲלָתְךָ: לְמַצְעַר יִרְשׁוּ עִם קְדֻשָּׁךְ צָרֵינוּ בּוֹסְסוּ מִקְדָּשְׁךָ:

וְעַתָּה יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ אָבִינוּ אַתָּה אֲנַחְנוּ הַחֲמֹר וְאַתָּה יִצְרָנוּ
 וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כְּלָנוּ: אֵל תִּקְצַף יְהוָה אֵינוֹ חֶבֶל
 הָיָה חֶבֶל וְחֵמָה
 יִאֲדָרְנוּ עַד מְאֹד
 וְאֵל לְעַד תִּזְכֹּר עוֹן הַזֶּה הִבֵּט נָא עִמָּךְ כְּלָנוּ: עָרֵי קְדֻשָּׁךְ הָיוּ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה
 ובענין שנתנו על כתפיהם רחים כבדים לנושאם, ובודאי יעורר לבו לבכי עצום מאד.
 ובפסוק נפלה עטרת ראשינו, יכוין האדם אל השכינה הקדושה שהיא עתה עמנו בגלות, וראוי לבכות על זה בכי רב ועצום מאד.
 ובפסוק על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו, ראוי ג"כ לבכות בכי רב ועצום על זה, שבמקום שהיתה שם השראת השכינה הקדושה ירוצו עתה במקום זה שועלים, ובודאי ראוי לבכות בזה עד שלא ישאר לאדם עוד כח לבכות.

מְדַבֵּר צִיּוֹן מְדַבֵּר הִיטָה יְרוּשָׁלַם שְׁמָמָה: בֵּית קִדְשֵׁנוּ וְתַפְאֲרֵתֵנוּ
 אֲשֶׁר הִלְלוּךָ אֲבוֹתֵינוּ הָיָה לְשִׁרְפֵת אִשׁ וְכָל מַחְמִדֵינוּ הָיָה
 לְחִרְבָּה: הֵעֵל אֱלֹה תַתְּאֶפֶק יְהוָה ^{אֵלֶיךָ יְהוָה} תַּחֲשֶׁה וְתַעֲנֵנוּ עַד מָאֹד:

הַמָּאִם מְאִסֶּת אֶת יְהוּדָה, אִם בְּצִיּוֹן גָּעְלָה נַפְשֶׁךָ, מִדּוֹעַ
 הַפִּיתָנוּ וְאִין לָנוּ מִרְפָּא, קְוֵה לְשָׁלוֹם וְאִין טוֹב, וְלֵעֵת

מִרְפָּא וְהִנֵּה בְעֵתָה: יָדַעְנוּ אֲדָנִי רִשְׁעֵנוּ, עֲזוֹן אֲבוֹתֵינוּ, כִּי
 חָטְאנוּ לָךְ: אֵל תִּנְאִץ לְמַעַן שְׂמֹךְ, אֵל תִּנְבֵּל כִּפְסֵא כְבוֹדְךָ, זְכֹר,
 אֵל תִּפְרֵ בְרִיתְךָ אִתָּנוּ. כֹּה אָמַר אֲדָנִי קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע, נְהִי
 בְּכִי תַמְרוּרִים, רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, מֵאֲנָה לְהַנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ
 כִּי אֵינְנוּ: (ירמיה פרק לא יד), אֲדָנִי מִמְרוֹם יִשְׂאֵג וּמִמְעוֹן קִדְשׁוֹ יִתֵּן

קוֹלוֹ שְׂאֵג יִשְׂאֵג עַל גְּוֵהוּ (ירמיה פרק כה ל), וַיִּקְרָא אֲדָנִי יְהוָה ^{אֵלֶיךָ יְהוָה}
 צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבְכִי וּלְמִסְפָּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגְר שָׁק: (ישעיה
 פרק כב), עַל אֱלֹה אֲנִי בּוֹכִיהָ עֵינֵי עֵינֵי יִרְדָּה מַיִם כִּי רַחֵק מִמֶּנִּי
 מִנְּחָם מִשִּׁיב נַפְשׁוֹ, הָיוּ בְנֵי שׁוֹמְמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב: (איכה פרק א טז),
 הֵן אֲרָאֶלֶם צַעֲקוֹ חֲצָה, מִלְּאֲכִי שָׁלוֹם מֵר יִבְכּוּן: (ישעיה פרק לג ז).

ואח"כ תאמר חמש הקינות:

קינה ראשונה חיבר הרב מוהר"ר משה אלשיך זצלה"ה):

הַקִּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְנֵי יַעֲקֹב כְּלָכֶם. קִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאֵל בְּגִדֵיכֶם. כִּי
 בִפְשָׁעֵיכֶם שִׁלַּחַת אִמְכֶם. וְתָנוּ כְבוֹד לְאֲדָנִי אֱלֹהֵיכֶם:

מִי הָאִישׁ הַחֲפִץ חַיִּים וְחָדָךְ אֲכָל יִטְעֵם לוֹ. אוֹהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב
 וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. וְהָאֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ לְשַׁכֵּן בְּאֶהְלוֹ מִבְּלֵי לוֹ. אֲשֶׁר
 לֹא עָמַל בּוֹ וְלֹא גִדְלוֹ:

אור הישר - כתר נהורא

קינות: ותאמר אחר כך אלו חמשה קינות. וקינה אחת חיבר הרב מוהר"ר משה אלשיך זצלה"ה:

אָנָּה הַלֵּךְ דוֹדךָ תִּרְקִיעַ עִמּוֹ לְשַׁחֲקִים. אֲנֹכִי חָטָאתִי וְהוּא אָסוּר בְּזָקִים
וְעַל זֹאת סָפְדוּ וְהִלְלוּ בָאוֹ וְלִינּוּ בְשָׂקִים. בְּרַחוּבוֹת וּבְשָׂוָקִים:

שְׂכִינָה מָה אוֹמַרְתְּ קִלְנִי מֵרֵאשִׁי. הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת עֲבְרוּ
רֵאשִׁי. וְהִנְצַח וְהַהוֹד אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי. וְתִזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי:

עַל זֹאת אֶסְפְּדָה וְאִילִילָה. אֶסְלְדָה בְּחִילָה. קוֹלִי בְּחוּלָה. מַעֵי מַעֵי
אוֹחִילָה. לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבִלָה. וְאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה:

עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִטּוּ אֵלַי וְחַטָּאתֵיכֶם. הַגְּלִיתִי אֶתְכֶם לְיִסְרָה אֶתְכֶם.
וַיִּתְעַבֵּר אֲדֹנָי בִּי לְמַעַנְכֶם. וַיִּשְׁלַחֵנִי אֱלֹהִים לְפָנֶיכֶם:

בְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְאִיתִי שְׁעֵרוֹרֶיהָ. אֵין אִישׁ שָׁם עַל לֵב שְׁלֵמָה אֶהְיֶה
בְּעוֹמְטִיהָ. בְּקִיר נָטוּי וּבְגֵדֵר הַדְּחוּיָהּ. הַמְדַבֵּר הַיִּיְתִי לְיִשְׂרָאֵל אִם
אָרֶץ מֵאֶפְלָיָה:

יִדְעֵנוּ אֲדֹנָי רִשְׁעֵנוּ, וְעוֹן אֲבוֹתֵינוּ. הִנְנוּ אֶתְאָנוּ, לָךְ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ. שׁוּב
לְמַעַן עֲבַדֶּיךָ, וְסַלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ. תִּשׁוּב תִּרְחַמְנוּ, וְתִכְפַּשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ:

וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אֶהְבַּתִּי אֶתְכֶם. כֹּל יִשְׁעֵי וְכֹל חֲפְצֵי אֲשׁוּב לְרַחֲמְכֶם. שׁוּבוּ
אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם. אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְחַמְכֶם:

אָמְרוּ לְבַת צִיּוֹן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֶיךָ. תַּחַת הָיִיתְךָ עֲזוּבָה יְבַעְלוּךָ בְּנֵיךָ.
וּכְמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כְּלָה יִשְׁיֵשׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ. וְהָיִית עֲטֹרַת תְּפָאֶרֶת
בְּיַד אֲדֹנָי, וְצַנִּיף מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהֶיךָ.

קינה שנייה:

(קינה זו חברה החכם השלם מורי ורבי איש האלקי מוהר"ר חיים הכהן מן ארם צובה זלה"ה. ושמו
חתום בראשי הבתים)

קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע בִּילָלָה. קוֹל נְהִי מְצִיּוֹן הַמְהַלְלָהָ: קוֹל בְּרָמָה:

אור הישר - כתור נהורא

קינה שנייה. קינה זו חיברה החכם השלם מורי ורבי איש האלקים מוהר"ר חיים הכהן מן ארם צובה
זלה"ה. ושמו חתום בראשי הבתים.

חֲשַׁבְתִּי יָמִים הָיִיתִי גְבוֹרָת. בְּיַד אֲדֹנָי עֲמַרְת תַּפְאֶרֶת. וְעַתָּה אֲנִי
שְׁחַרְחַרְתָּ. טָבַעְתִּי בְבוֹר בֵּינָן מִצֹּלָה:
קול:

יְחִידָה רַעִיָה אָזִי הָיִיתִי. וּכְבוֹד עֲלִיּוֹן אֲנִי נִקְרָאתִי. וְעַתָּה לְתַחֲתִיּוֹת
יִרְדְּתִי. וְדוּדֵי וְרַעֲי לָרוּם עָלָה:
קול:

יַחַד יוֹדְעֵי בְתוּלוֹתַי וְרַעֲיוֹתַי. בָּכוּ נָא עִמִּי כִּי רַבּוֹת אֲנַחֲוֹתַי. אִין נוֹטָה
עוֹד אֶהְלִי וּמְקוּמֵי יִרְעוֹתַי. כִּי דוּדֵי מִנֵּי נָסַע וּנְגָלָה:
קול:

מִמְרוֹם הַשְּׁלֹכְתִי בְּרַב מְגֻנָּה. שְׁלַח אִישׁ בְּעֲצֻמוֹתַי וַיִּרְדֶּנָּה. וַיִּצְאֵתִי
בְּגוֹלָה בְּרֶדַד כְּאֶלְמָנָה. הִגְלָה יְהוּדָה הַגְּלַת שְׁלוֹמִים כְּלָה:
קול:

הָיִיתִי כְּכֹלָה בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם. וְעַנְנֵי יוֹמָם עַל מְכוֹן הַר צִיּוֹן. הַשְּׁלֹכְתִי לַחוּץ
כְּעַנֵּי וְאֶבְיּוֹן. בְּגַדֵי לָקַח צָר וְאֲנִי אֶמְלָלָה:
קול:

בְּהֵנִי וּזְקַנִּי טָבַחוּ אוֹיְבֵי. מִחֲזִיקִים בְּבְרִיתִי זָרַע אוֹהֲבֵי. בְּנֵי הַיְקָרִים
וּבְחֹרֵרֵי. הִלְכוּ בְּשִׁבִי וְעוֹלְלֵי בְּגוֹלָה:
קול:

הֵן כָּל אֵלָה אִין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי. אֶמְלֶאֱהָ הַחֲרֻכָּה וְאֵל עַמִּים אָרִים רֵאשִׁי.
וְאוֹיְבֵי אָמַר לֹא תִקְרָאֵי עוֹד אִישִׁי. כִּי נִפְלַתִי לִפְנֵי בְנֵי עוֹלָה:
קול:

נָא אָב הַרְחֵמֵן תִּשׁוּב לְצִיּוֹן. עֵינַי בְּעֵינַי נִרְאָה בְּכַנְנֵי אֶפְרַיִם. וְהַבֵּית הַזֶּה
יְהִיָּה עֲלִיּוֹן. וְאִזּו גְּאוּלִּים יִפְצְחוּ צְהֻלָּה: וְהַבֵּית הַזֶּה יְהִיָּה עֲלִיּוֹן. וְאִזּו
גְּאוּלִּים יִפְצְחוּ צְהֻלָּה:

קינה שלישית:

(קינה זו הובאה מירושלים תוב"ב. בניגון שומרון קול תתן):

עַד מָתִי אֲדֹנָי בְּיוֹם זֶה לְעַמְתְּךָ. בְּמַר תֵּילַל עֲדַתְךָ. עַל בֵּית תַּפְלֹתְךָ
אֲשֶׁר שָׂרְפוּ צָרִיךְ. וְהִרְגוּ בְנֵי בְרִיתְךָ. אֱלֹהִים כָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֹתְךָ:

עַד מָתִי אֲדֹנָי תִּשְׁכַּח שְׁאוֹן קָמִיךָ. וְשׁוֹמְמוֹת הַיְכָלְךָ וּנְפוּצוֹת לְאֶמְךָ.
הִלְחֹצִים עֲלֶיךָ. הַהֲרוּגִים עַל שְׁמֶךָ:

אור הישר - כתר נחורא

קינה שלישית. קינה זו הובאה מירושלים תוב"ב. בניגון שומרון קול תתן:

עד מתי עשנת בתפלת עמך. אשר יהגו לפניך על חרבן ביתך. אלהים
באו גוים בנחלתך:

עד מתי אדני אשכבה בין שפתים. ובין תנור וכירים. יכהו לי עינים.
לוהטים לי ישאפו ערב ובקר וצהרים:

עד מתי אשתומם על חרבן פעמים. עד מתי לא תרחם את ירושלים:

עד מתי יהגו בצר שארית צאן מרעיתך. אלהים באו גוים בנחלתך:

עד מתי אדני עבד יעלזו. אשר אכל את יעקב ובכל עת יבוזו. אני אדרש
את שלומם והם ימרטו ויגזו. בחרפה הכו לחיי ובשפתי שוא נלזו.

עד מתי אדני רשעים יעלזו. עד אז יצעק בשבי (פלוגי בן פלוגית) אמתך
אלהים באו גוים בנחלתך:

קינה רביעית:

(קינה זו ר"ת שלה שם אדני):

בהיכלך שמיר ושית. הנה זאת תורת הבית: בהיכלך:

א יכה נחרב האולם. ונהרס יסוד העולם. וחלו פוככים והלם. ויצא
הפהן מן הבית [ובא אשר לו הבית]: בהיכלך:

ד ירת קדש אשר בנית. להנחיל לעם זו קנית. אוי פי האויבים צוית.
יבאו ופנו את הבית: בהיכלך:

ג חשכו כל מאוריה. סגרו כל שעריה. עד פי אמרו כל רואיה. פנגע
נראה לי בבית: בהיכלך:

י הוה שוב מחרון אפך וחמתך. וזכר דבר נבואתך. לבשר נא לעדתך.
גדול יהיה כבוד הבית: לבשר נא וכו' (חגי ב ט).

[קינה זו מובאת בספר "מורה באצבע" סימן ב' להרחיד"א ז"ל]: זמן חצות לילה היותר נראה הוא "ב שעות אחר חצות יום כמנהג שעות צרפת. ואם יהיה ער יאמר תיקון חצות המסודר מרבינו האר"י זצ"ל, ובסוף פסוקי הקינות יאמר:

אוי לי על גלות השכינה. אוי לי על חרבן בית המקדש. אוי לי על שריפת התורה. אוי לי על הריגת הצדיקים. אוי לי על חלול שמו הגדול ותורתו הקדושה. אוי לי על פי גבר אויב. אוי לי על צער כל העולמות. אוי לי על צער האבות הקדושים והאמהות הקדושות. אוי לי על צער הנביאים והחסידים והצדיקים אשר בגן עדן. אוי לי על צערו של משיח. עונותינו הפו אלה. ופשעינו האריכו קיצנו. וחטאתינו מנעו הטוב ממנו. אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם. זה כמה אורך ימים ושנים רבים ורעים. כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו.

קינה חמישית

על היכלי אבכה יומם ולילה. ולתפארת ציון עיר המהללה:

בכי תמיד על החרבן פעמים. ארץ צבי וירושלים. ועל עמו אשר הלכו בגולה: ולתפארת:

בית תפארתו שם אויב לשמה. הושיבני בידי נביות ושמה. על זאת אבכה תמיד בקול ילה: ולתפארת:

ספדי תורה כי חללה תפארתך. נפלה גורך מיום שחרב ביתך. על זאת אשא קינה על אהליבה ואהלה: ולתפארת:

חזקי עמי מהר אבנה דבירכם. נקם אלביש ואשיב את שבותכם. תוך היכלי אשכן כבתחלה. כי מציון תצא תורה ותהלה. כדכתיב כי מציון תצא תורה ודבר אדני מירושלים: (ישעיהו ב ג ומיכה ד' ב')

לסיום מזמור הנחמה ומכנה בו את ישראל בו' כנויים -זעומה, עם דלה, עניה סוערה, שה נאלמה, עם דל, ואביון.

עורה נא ימינד רמה. ולזעומה קרא נחמה. ויאמר לעם דלה ועגומה. עניה סערה רחמה:

עֹרְרָה נָא חֲשׂוּף זְרוּעֶיךָ. וַיְגַלְהָ קִץ יִשְׁעֶיךָ. וַיֹּאמֶר לְשָׂה נְאֻלְמָה. עֲנִיָּה
סַעֲרָה רַחֲמָה:

עֹרְרָה נָא יְמִינְךָ הָאֵל. וּפְדָה בְּרַחֲמֶיךָ יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר לְעַם דָּל הַשְׂוֹאֵל.
וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל:

עֹרְרָה נָא יְמִינְךָ עֲלִיּוֹן. וּבְנֵה בְּרַחֲמֶיךָ אֶת צִיּוֹן. וַיֹּאמֶר לְעַם דָּל וְאֲבִיּוֹן.
כִּי נַחֵם אֲדֹנָי צִיּוֹן. כְּדַכְתִּיב (ישעיה נא ג) כִּי נַחֵם אֲדֹנָי צִיּוֹן נַחֵם כָּל
חַרְבַּתֶּיהָ וַיִּשֶׂם מִדְּבָרָהּ כְּעֵדֶן וְעֲרַבְתָּהּ כַּגֵּן אֲדֹנָי שְׂשׂוֹן וְשִׁמְחָה וַיִּמְצָא
בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל זְמֵרָה:

אחר כך תתעורר לקום ותאמר פסוקים אלו:

(ישעיה פרק נב ב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרִי מֵעַפְרִי, קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם, הַתְּפַתְחִי מוֹסְרֵי צִוְּאָרְךָ
שְׁבִיָּה בַת צִיּוֹן: (ישעיה פרק סב ו-ט): עַל חוֹמֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שְׁמֵרִים
כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יַחֲשׂוּ הַמּוֹזְכְּרִים אֶת אֲדֹנָי אֵל דָּמִי לָכֶם:
וְאֵל תִּתְּנוּ דָּמִי לוֹ עַד יְכוֹנֵן וְעַד יֵשִׁים אֶת יְרוּשָׁלַם תְּהַלֵּה בְּאַרְצֵךְ: גִּשְׁבַּע
אֲדֹנָי בִּימֵינוּ וּבְזֵרוּעַ עֲזוֹ אִם אֶתֵּן אֶת דְּגָנְךָ עוֹד מֵאֲכָל לְאִיבֶיךָ וְאִם
יִשְׁתַּוּ בְּנֵי נֶכֶד תִּירוּשָׁךְ אֲשֶׁר יִגְעַת בּוֹ: כִּי מֵאֲסָפְיוֹ יֵאָכְלֶהוּ וְהִלְלוּ אֶת
אֲדֹנָי וּמְקַבְּצָיו וַיִּשְׁתַּהוּ בְּחֲצֵרוֹת קְדָשָׁי:

הִפְּחָ אֱלֹהֵי אֲזִנְךָ וּשְׁמַע פִּקְח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שְׁמֹמְתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא
שְׁמֶךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צְדָקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּגֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי
עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים: אֲדֹנָי שְׁמַעְהָ אֲדֹנָי סְלַחְהָ אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וְעֲשֵׂה אֵל
תְּאַחֵר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ: (דניאל פרק ט, יח-יט),
אֲתָה תִּקּוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, כִּי עַתָּה לְחַנְּנָה כִּי בָא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עַבְדֶּיךָ
אֶת אֲבִנֶיהָ וְאֶת עַפְרָה יְחַנְּנוּ: (תהילים פרק קב יד-טו), בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם אֲדֹנָי,
נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס: (תהילים פרק קמז ב)

בימי בין המיצרים בחצות היום - מוסיפים כאן מזמורים נוספים שלא הבאנו כאן.

אור הישר - כתו נהורא

עד כאן תיקון רחל. אין אומרים אותה אלא בימים שאומרים נפילת אפים.

תִּיקוּן לַאֵל

אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵט וּבְעַל הַפְּחֻזוֹת כּוֹסִים} וְאֱלֹהֵי ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵט וּבְעַל הַפְּחֻזוֹת כּוֹסִים} אֲבוֹתֵינוּ. תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תִּפְלָתְנוּ וְאֵל
 תִּתְעַלֵּם מִתְּחַנְּתֵנוּ. שְׂאִין אָנוּ עֵזִי פָּנִים וְקִשִּׁי עֶרְף לֹאמַר לְפָנֶיךָ
 יְהוָה ^{אֵינוֹ הַכֵּל הַזֶּה חַוֵּה וְהִיא יִאֲחִיר וְיִטְרֵר} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵט וּבְעַל הַפְּחֻזוֹת כּוֹסִים} וְאֱלֹהֵי ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵט וּבְעַל הַפְּחֻזוֹת כּוֹסִים} אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא
 חָטְאנוּ, אֲכַל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. [אשר אשם כנפשו] בְּגִדְנוּ. [בך, שלא שמרנו תורתך] גְּזַלְנוּ. דִּבְרַנוּ
 רְפִי: [אחד בפה ואחד בלב] הֶעֱוִינוּ. [דרכינו הישרה, והלכנו
 עקלקלות.] וְהִרְשַׁעְנוּ. [עשינו רשעה] זָדְנוּ. [בכונה וברצון] חָמְסְנוּ. טָפְלְנוּ
 שָׁקַר וּמְרָמָה: [ופגם] יַעֲצֵנוּ רָע. כְּזַבְנוּ. [בין לתועלת בין בחנם] לָצְנוּ.
 מַרְדְּנוּ. [המורד ברכו] נֶאֱצְנוּ. סָרְרְנוּ. [כוכד עבירה. ופגמנו כמחשבה] עֲוִינוּ.
 [במעשה] פִּשְׁעֵנוּ. צָרְרְנוּ. [צוררים זה לזה או לעצמנו] קִשִּׁינוּ עֶרְף:
 רִשְׁעֵנוּ. שְׂחַתְנוּ. [ע"י קישוי עורף הרשענו ולא הצלחנו. ושחתנו לעצמנו על ידי
 ש"ז לבטלה, וגרמנו לנפשינו העלוכה שלא תקבל פני השכינה. ויאמר בשברון ואנחה:]
 תַּעֲבֹנוּ. תַּעֲיִנוּ. תַּעֲתַעְנוּ:

סָרְנוּ [במצות לא תעשה] מִמְּצוֹתֶיךָ וּמִמְשַׁפְּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ.
 וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אִמֶּת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:
 מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם, וּמַה נִּסְפַּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים, הֲלֹא כָּל
 הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנְּגַלּוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רְזִי עוֹלָם, וְתַעֲלוּמוֹת סִתְּרֵי כָּל חַי, אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חַדְרֵי
 כְּטָן וּבוֹחֵן כְּלִיֹּת וְלֵב, אִין דְּבַר נַעֲלָם מִמֶּךָ וְאִין נִסְתָּר מִנְּךָ

אור הישר - כתר נהורא

תיקון לאה: תיקון לאה אומרים גם בימים שאין אומרים ותחנון אפילו בשבת ויו"ט ור"ח. רק אין אומרים
 "למנצח יענק". ולא "למנצח מזמור לדוד בבוא" וכו'.
 ולא "עד אנה עד לגבולה". (אבל שאר הסדר אומרים):

עֵינֶיךָ: וּבִבְנֵי יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּם בְּעַל הַסִּפּוֹת} וְאֱלֹהֵי ^{וּבְעַל הַסִּפּוֹת סוֹפֹת} אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּכְפֹּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ. וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

פֶּרֶק כֹּד לְדָוִד מְזֻמּוֹר לַיהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וַיִּשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יָמִים יְסֻדָּה וְעַל גְּהָרוֹת יְכוֹנְנָה: מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} וּמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וְיָבֵר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לְשׂוֹא נִפְשֵׁי וְלֹא נִשְׁפַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דוֹר דִּרְשָׁיו מִבְּקִשֵׁי פְּנֵיךָ יַעֲקֹב סֵלָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהַנְּשָׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} עֲזוֹנוֹ וְגִבּוֹר יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

פֶּרֶק מֵב לְמִנְצַח מִשְׁכִּיל לְבָנֵי קִרְחָה: כָּאֵיל תַּעְרוֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי תַעְרוֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים ^{תְקוּם בְּעַל הַסִּפּוֹת}: צִמְאָה נִפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חַי מְתֵי אָבוֹא וְאֶרְאֶה פָּנֵי אֱלֹהִים: הִיתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָה בְּאִמּוֹר אֵלֵי כָּל הַיּוֹם אֵיךָ אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נִפְשֵׁי כִּי אֶעֱבֹר בְּסֶדֶךְ אֲדִידִים עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמוֹן חוֹגֵג: מַה תִּשְׁתַּוְּחַחֵי נִפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי הוֹחִילֵי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֹדְנֵנו יִשׁוּעוֹת פָּנּוּ: אֱלֹהֵי עָלַי נִפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחַח עַל כֵּן אֶזְכְּרֶךָ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מְצַעֵר: תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ כָּל מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי עָבְרוּ: יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה ^{אֲדוֹנָי וְהַיְהוּדִים} חֲסֵדוֹ וּבְלִילָה שִׁירוֹ עִמִּי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הגדול בין האומות שמחרפים ומגדפים ושוחקים בנו תמיד ואומרים איה אלהיך ויעזרך מהגלות. ובפסוק אלה אזכרה וגו' כי אעבור בסך אדם עד בית וגו' על העדר הכבוד הגדול מיוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה, בעליית לרגלים כל עם ישראלי הקדושים לירושלים לראות פני השכינה הקדושה.

ובתקון לאה, במזמור למנצח משכיל לבני קרח כאיל תערוג וגו' (תהלים מב), בפסוק צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלהים, ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום מאוד על התשוּקה זו העצומה. ובפסוק היתה לי דמעתי וגו' באמור אלי כל היום איה אלהיך, על חלול שמו

אומרה לאל סלעי למה שכחתי למה קדר אלך בלחץ אויב: ברצח
 בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איזה אלהיך: מה
 תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועת
 פני ואלהי:

פרק מג שפטיני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה
 תפלטני: כי אתה אלהי מעוזי למה זנחתי למה קדר אתהלך בלחץ
 אויב: שלח אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל
 משכנותיך: ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי ואורך בכבוד
 אלהים אלהי: מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי
 עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

בימים שאין אומרים תחנון לא יאמר מזמור זה

למנצח מזמור לדוד: יענך יהוה ^{איון חבל} ^{יהי חבל ויהיה} ^{יאחזיקו} ביום צרה ישגבך שם אלהי
 יעקב: ישלח עזרך מקדש ומציון יסעודך: יזכר כל מנחתך
 ועולתך ידשנה סלה: יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא: נרננה בישועתך
 ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה ^{איון חבל} ^{יהי חבל ויהיה} ^{יאחזיקו} כל משאלותיך: עתה ידעתי כי
 הושיע יהוה ^{איון חבל} ^{יהי חבל ויהיה} ^{יאחזיקו} משיחו יענהו משמי קדשו בגברות ישע ימינו: אלה
 ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה ^{איון חבל} ^{יהי חבל ויהיה} ^{יאחזיקו} אלהינו נזכיר: המה
 פרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד: יהוה ^{איון חבל} ^{יהי חבל ויהיה} ^{יאחזיקו} הושיעה המלך יעננו
 ביום קראנו:

אור הישר - כתו נהורא

ואחר כך אומרים מזמור לדוד יענך וכו'. למנצח בנגינות מזמור שיר וכו'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הישראלי ובפרט הצדיקים והחסידים, או באיזה
 מקום של חרוף וגדוף האומות אותנו עם קדוש
 בשכינת עוזנו, או לאיזה תשוקה עצומה אל
 יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה כנ"ל, יבכה האדם בכי
 רב ועצום. כי הבכי על ענינים אלו וכיוצא, היא
 עבודה עצומה לאין תכלית להבורא ית' ויתעלה
 זכרו לעד. ודי בהערה זו.

ובמזמור שפטיני אלהים וגוי' (שם מג), בפרט בפסוק
 שלח אורך ואמתך וגוי' ואבואה אל מזבח אלהים
 אל אל שמחת גילי, יבכה בכי רב ועצום על
 התשוקה העצומה זו.

וממקומות אלו שרמזתי, יקיש האדם אל כל מקום
 שיגיע ענין העדר הכבוד של השכינה הקדושה,
 בחורבן בית מקדשה או בהריגת בניה עם קדוש

לְמַנְצַח בְּגִיגֵינַת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סֵלָה:
 לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפָךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים
 יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֵמִים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׁוּר
 וּלְאֵמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ
 נִתְּנָה יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אֶתוֹ כָּל
 אַפְסֵי אֶרֶץ:

הַלְלוּיָהּ אוֹדָה יְהוָה ^{אֵיךְ הִכֵּל} ^{הֵיכַל שֶׁתִּהְיֶה} ^{הַיְהוּדִים} בְּכָל לֵבב בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה: גְּדֻלִּים מַעֲשֵׂי
 יְהוָה ^{אֵיךְ הִכֵּל} ^{הֵיכַל שֶׁתִּהְיֶה} ^{הַיְהוּדִים} דְּרוֹשִׁים לְכָל חִפְצֵיהֶם: הוֹד וְהַדָּר פָּעֵלוּ וְצִדְקָתוֹ
 עֲמַדַת לְעַד: זָכַר עֲשֵׂה לְנַפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה ^{אֵיךְ הִכֵּל} ^{הֵיכַל שֶׁתִּהְיֶה} ^{הַיְהוּדִים}: טָרַף נִתַּן
 לִירְאוֹ יִזְכָּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: כַּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נַחֲלַת
 גּוֹיִם: מַעֲשֵׂי יָדָיו אֲמַת וּמִשְׁפָּט נְאֻמָּנִים כָּל פְּקוּדָיו: סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם
 עֲשׂוּיִם בְּאֲמַת וַיִּשְׂר: פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוּשׁ וְנוֹרָא
 שְׁמוֹ: רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת יְהוָה ^{אֵיךְ הִכֵּל} ^{הֵיכַל שֶׁתִּהְיֶה} ^{הַיְהוּדִים} שֶׁכֵּל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם תְּהַלְתּוּ
 עֲמַדַת לְעַד:

נוֹעַ תְּנוּעַ אֶרֶץ כְּשִׁכּוֹר וְהַתְּנוּדָה כְּמַלּוּנָה וְכַבֵּד עָלֶיהָ פִּשְׁעָה וְנִפְלָה
 וְלֹא תִסִּיף קוּם: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד אֲדָנִי עַל צָבָא הַמְּרוֹם
 בְּמְרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה: (ישעיהו כד).

(תהילים פרק נא): לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: בְּבוֹא אֱלֹוֹ נִתַּן הַנְּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא
 אֶל בֵּית שָׁבַע: חָנְנִי אֱלֹהִים כְּחֶסֶדְךָ כְּרַב רַחֲמֶיךָ מִחַה פִּשְׁעֵי: הָרַב
 כְּבִסְנֵי מַעֲוֵנִי וּמַחֲטָאתִי טָהַרְנִי: כִּי פִשְׁעֵי אֲנִי אָדַע וּחַטָּאתִי נִגְדִי תָמִיד:
 לָךְ לְבַדְךָ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְּרֶךָ תִּזְכָּה
 בְּשִׁפְטֶךָ: הֵן בְּעוֹזֵן חוֹלְלָתִי וּבַחֲטָא יַחֲמַתְנִי אֲמִי: הֵן אֲמַת חִפְצָתָ בְּטַחֲוֹת
 וּבִסְתָם חֲכֻמָּה תוֹדִיעֵנִי: תַּחֲטָאֵנִי בְּאִזּוֹב וְאַטְהַר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשְׁלֹג אֶלְבִּין:
 תִּשְׁמִיעֵנִי שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תִּגְלָנָה עֲצֻמוֹת דְּכִיֹּת: הַסִּתֵּר פְּנֶיךָ מִחֲטָאֵי וְכָל
 עֹנֵתִי מִחַה: לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדַּשׁ בְּקַרְבִּי: אֵל

תִּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קְדֻשְׁךָ אֶל תִּקַּח מִמֶּנִּי: הַשִּׁיבָה לִּי שִׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ
 וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי: אֲלַמְּדָה פִּשְׁעִים דְּרַכֶּיךָ וְחַטָּאִים אֱלֹהֶיךָ יִשׁוּבוּ:
 הַצִּילֵנִי מִדְּמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תִרְגַּז לְשׁוֹנֵי צְדָקָתְךָ: אֲדַנִּי שְׁפָתֵי
 תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ: כִּי לֹא תַחְפֹּץ זִבַּח וְאַתָּה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה:
 זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְבָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: הִיטִיבָה
 בְּרִצּוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: אִזּו תַחְפֹּץ זִבְחֵי צְדָק עוֹלָה
 וְכָלִיל אִזּו יַעֲלוּ עַל מִזְבִּיחֶךָ פָּרִים:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה יְהוָה} אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כַחֲלָמִים: אִזּו
 יִמָּלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אִזּו יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה יְהוָה}
 לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי הַגְדִּיל יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה יְהוָה} לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה
 יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה יְהוָה} אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בְּנָגַב: הַזְרַעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ:
 הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה נִשְׂא מִשְׁךָ הַזְרַע בֹּא יָבוֹא בְּרִנָּה נִשְׂא אֲלַמְּתוֹ:

בימים שאין אומרים תחנון לא יאמר פסוק זה עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים:

אֶתָּה תִּקּוּם תִּרְחַם צִיּוֹן וְתִבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: אֶתָּה תִּקּוּם תִּרְחַם
 צִיּוֹן כִּי עַתָּה לְחַנְּנָה כִּי בָּא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבִנְיָה וְאֶת
 עֲפָרָה יַחְנְנוּ: בּוֹגֵה יְרוּשָׁלַם אֲדַנִּי נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָם:.

ויש נוהגים לומר או"א ומזמור בשוב ה' כדי לפסוק בנחמה (בא"ח וישלח)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלֶכֶד רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ, טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ,
 שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ, בְּגִלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רִצּוֹנְךָ, בְּנֵה
 בֵּיתְךָ כַּבְּתֻחָלָה, פּוֹנֵן בֵּית מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ, הֲרַאנוּ בְּבִנְיָנוּ, שְׂמַחְנוּ
 בְּתִקּוּנוֹ, וְהָשִׁב שְׁכִינָתְךָ לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב כְּהַנִּים לַעֲבוֹדָתְךָ, וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם,
 לְשִׁירִם וְלוֹמְרָם, וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וְשֵׁם נַעֲלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוָה
 לְפָנֶיךָ: יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה יְהוָה} אֱלֹהֵינוּ ^{תִּקּוּן בְּעַל הַיְסוּדָה} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת מִלִּים} וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְתַטְעֵנוּ בְּגִבּוֹלָנוּ, וְשֵׁם נַעֲשֵׂה לְפָנֶיךָ
 אֶת קַרְבְּנוֹת הַבְּתִינּוּ, תְּמִידִים כְּסֻדְרָם וּמוֹסְפִים כְּהִלְכָתְךָ:

יש נוהגים לומר כאן את הפיוט הבא, שהוא שיר ויכוח בחרוזים בין קוב"ה ושכינתיה מסודר בסדר הא' ב'. ומעל כל בית הוספנו בסוגריים למי הוא. - דודי ירד לגנו לרעות בגנים. להשתעשע וללקוט שושנים. קול דודי דופק פתחי לי תמתי. שערי ציון אשר אהבתי.

(כנס"י): אליך דודי נפשי אשא. איך אשת נעורים היא גרושה. מאז הייתי על לבך חרושה ועתה המלכת אשת ונונים. (הקב"ה) בתי אל תפחדי כי עוד אופרך. ומארץ רחוקה אקבץ פזורך עוד אבנך ונבנית בנפוך ותהרר. וגם אמנה את אחותי. (הקב"ה): גדל פאבי כל עת אופרה. איכה שפחה תירש גבירה. והיא עתה מתנפרה. בשמחת עולם ונמעי נעמנים. (הקב"ה) דעי כי אחישנה עת רצון. ותשאבי מים חיים בששון. אשלח גדי עזים מן הצאן. אל ארץ גזרה ביד איש עתי [= מזומן]

(כנס"י): הוה הה אדוני כי בזיתני. ומשמים ארץ השלכתני. ביום קרה מעדה בנך יעמני. ואשר ביתי הוה לבוש שנים. (הקב"ה). ואלבישך רקמה ושש אהבשך. ומשבצות זהב על לבושך. ועטרת תפארת תהיה בראשך. ועל כל כבוד יפה את רעיתי. (כנס"י). זר טמא היכל קדשי. בני ציון היקרים לנבלי חרשי. ערו ערו יסוד מקדשי. עברו על נפשי מים תודונים. (הקב"ה): חץ יפלח סגור לבכם תחת הנחשת אביא זהבם. בנך מרחוק יביאו על גבם. עתרי בת פוצי יובילון מנחתי. (כנס"י). טהור אתה לא אל חפץ רשע. עד אן לא תביא צדיק ונושע. תשוב ותלבישני בגדי ישע. מעיל צדקה רב פנינים. (הקב"ה). ידידות נפשי מה תתאונני. צדקך גם אהבתך לא נפלאות מני. מיום גלותך נודתי אני. בצפור נודדת עזבתי את ביתי. (כנ"י) פלום יש הנאה מבושר חמורים. כי תשפח אהבת אשת נעורים. לחצוב לך בורות כלם גשברים. ואין בהם מים אך ראש פתנים. (הקב"ה). לכן הצדיק אבד עקב נפילתך. וימיני הושב אחר מרב אהבתך. לא נכנסתי בביתי מיום גלותך לכל אראה ברעתי. (כנ"י). מלפי קנא לכבוד שכינתך. בעלונו אדונים זרים וזלתך. ובמקום מקדשך ונחלתך. שמו האשרים והחמנים. (הקב"ה). נקם אלבש ושלחבתיה. ואשרוף בית עפוזים ובית המצריה. אשפיר חצי מדם חלל ושביה. ותהי זאת נחמתי. (הקב"ה). ספוך אבנה ושערך ארים ויסדתוך סביב סביב בפפירים. ושמתי פדכך שמשותך מאירים. ובני היצהר על ראש גיא שמנים

(הקב"ה). עורי עורי לבשי בגדך ציון. כי בניך אנאל עם עני ואביון. עורי דברי שיר בכנן אפריון השמיעני קולך תחת אהבתי. (הקב"ה). פני אל תשורי מראש אמנה. ועין תשורך מראשית השנה וחמש הידות תהיה לך למנה. בן דודי ברוך בין הפנים. (כנ"י). צוף דבש יזוב אמרתך ושיחך תשפח ימיני אם אשפחך. ולהעלות תמיד על רצון מובחך. על משפכי בלילות בקשתי. (כנ"י) קולך שמעתי מחמד עיני. אשאל מנשיקות פיהו ישקני. וימין חשקו תחבקני. נגילה בנאות דשא ומעין גנים. (כנ"י). רעי לכה גשפומה לפרמים.

שם אתן את דודי לך אהבת עולמים. כִּאֵם לִי אֲשַׁקֶּךָ נֶגֶד כָּל הָעַמִּים. אֶנְהַגֶּךָ אֶל בֵּית אָמִי וְאֶל חֵדֶר הוֹרְתִי. (קב"ה). שְׁפֹתֶיךָ כִּלְה צוֹף יִזְכּוּן וְעֵינֶיךָ יוֹנִים לֵב יִיטִיבוּן. שְׁנֵי שְׂדֵיךָ רְצוֹן יִשְׁאַבוּן. שִׁפְעַת חֲסֵדֵי דוֹד הַנְּאֻמִּים. (קב"ה). תִּפְעֵנָה שְׁפֹתֵי כִי אֲזַמְרָה לְךָ. יְדִידוֹת נַפְשִׁי וְלִבִּי אַחֲרֶיךָ הִלְךָ. אַהֲבַת נְעוּרִים זְכַרְתִּי לְךָ. לָכֵן בּוֹאֵי שִׁכְבִּי עִמִּי אַחֲוֹתֵי.

(קב"ה). מִר וְאַהֲלוֹת בְּגָדֶיךָ. נֶרְד וְכַרְפֶּם שְׁמַנֶּךָ. צְרוּר הַמֵּר בֵּין שְׂדֵיךָ. פֶּאֶר וְכַבּוֹד כָּל עַדְתִּי. (כנ"י) תַעֲנֵן לְשׁוֹנֵי שִׁיר בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל. עַת יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל עִם אֲשֶׁת נְעוּרִים. וְהִיכַל תּוֹסֵד בְּרֹאשׁ הַהָרִים. בְּשַׁעֲרֵי צִיּוֹן נְעוּף פִּיּוֹנִים. (כנ"י). חֲלוּ גְבוּרֵי כַח אַחֵי וְלֹאֲמִי. יוֹמָם וְלַיְלָה לֹאֵל אֵל תִּתְּנֵנוּ דְמִי. וּבְנֵה צִיּוֹן וּיְכַנֵּם נְדָחֵי עַמִּי. מֵאַרְבַּע כְּנָפּוֹת אֵל בֵּית חֲמֻדְתִּי. (כנ"י). כְּבוֹד יִי בְּתוֹכָהּ לְמוֹפֵת וְלֹאֲוֹת. הָאֵשׁ חוֹמָה אֲרָפָה סָבִיב לְהִרְאוֹת. נָא חֵישׁ גּוֹאֲלֵנוּ אֲדוֹן הַנְּפִלְאוֹת. הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ בִּירַח הָאֵיתָנִים.

אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְלֶכֶך רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדְּרָשׁ לָנוּ. שׁוֹבָה אֵלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ. בְּנֵה בֵיתֶךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוֹנֵן מְקֻדָּשׁ עַל מְכוֹנּוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבּוֹדְתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם. וְשֵׁם נַעֲלָה וְנִרְאָה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁתְּעַלְנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטְעֵנוּ בְּגְבוּלָנוּ. וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֵת קַרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסֻדְרָם וּמוֹסָפִים כְּהִלְכָתָם:

פֶּרֶק אַ מִמַּסַּכַת תַּמִּיד

בסוגריים: ביאורים ללשון המשנה

שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַכְּהָנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ, בְּבֵית אַבְטִינָם, בְּבֵית הַנִּיצוּץ, וּבְבֵית הַמוֹקֵד, בֵּית אַבְטִינָם וּבֵית הַנִּיצוּץ הָיוּ עֲלִיּוֹת וְהַרְוִבִים (כְּהָנִים צַעֲרִים מִלְשׁוֹן רַבִּיא) שׁוֹמְרִים שָׁם, בֵּית הַמוֹקֵד כְּפֹה וּבֵית גְּדוֹל הָיָה, מוֹקֵף רוֹבְדִין שֶׁל אָבִן, וְזִקְנֵי בֵּית אָב הָיוּ יֹשְׁבֵי שָׁם (עַל הַרוֹבְדִין), וּמִפְתָּחוֹת הָעֶזְרָה בְּיָדָם, וּפְרָחֵי כְהֵנָה (הָיוּ יֹשְׁבִים) אִישׁ (עַל) כְּסֻתּוֹ בְּאַרְצֵן, (וְא' או' ב' מֵהֶם הָיוּ נְעוּרִין בְּמִשְׁמְרוֹת לְשִׁמּוֹר). לֹא הָיוּ יֹשְׁבִים בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ (כְּדִי לֹא לִיהֲנוֹת מִהֶן שֶׁלֹּא בִשְׁעַת עֲבוּדָה), אֲלֵא פּוֹשְׁטִין וּמְקַפְּלִין וּמְנִיחִים אוֹתָם תַּחַת (כְּנֶגֶד)

רְאִישֵׁיהֶם, וּמִתְכַפִּים בְּכַסוֹת (חול משל) עֲצֻמָּן. אִירַע קְרִי לְאַחַד מֵהֶן, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בַּמִּסְבָּה (-מחילה) הַהוֹלֵכֶת תַּחַת הַבֵּירָה (- בית המקדש), וְהַנְּרוֹת דְּוֹלְקִין (באותה מחילה) מִכָּאן וּמִכָּאן, (וכיוון שהיא פתוחה לחצי החול שבבית המוקד ולבית הטבילה לא נתקדשה אע"פ שהיא תחת העזרה ולכן יכול ללכת בה בעל קרי) עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵית הַטְּבִילָה, וּמְדוֹרָה הִיְתָה שָׁם, וּבֵית הַכֶּסֶף שֶׁל כְּבוֹד (כי זקן וחולה צריך להטיל מים קודם טבילת קרי משום שיורי קרי ובברכות דף מ דאין מים כלין אלא בישיבה לכן צריך גם לפנות עצמו), וְזֶה הָיָה כְּבוֹדוֹ, מִצְאוֹ נָעוּל בְּיָדָיו שֵׁשׁ שָׁם אָדָם; פְּתוּחַ בְּיָדָיו שָׁאִין שָׁם אָדָם. יָרַד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפַּג (כי הוא טבול יום והמים שעליו הם שלישי לטומאה ושמא יפלו על קודש), וְנִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוֹרָה. בָּא וַיֵּשֶׁב לוֹ (בבית המוקד) אֵצֶל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים, עַד שֶׁהָיוּ הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ (חוץ לעזרה):

(ב) מִי שֶׁהוּא רוֹצֵה לְתָרוֹם אֶת הַמְּזֻבַּח (תרומת הדשן), מְשָׁכִים וְטוֹבֵל עַד שֶׁלֹּא יָבֹא הַמְּמֻנָה (על הגורלות), וְכִי בְּאִיזוֹ שָׁעָה הַמְּמֻנָה בָּא? לֹא כָּל הַעֲתִים שְׁוֹת, פְּעָמִים שֶׁהוּא בָּא מִקְרִיאַת הַגָּבֵר (י"א תרנגול וי"א כהן ממונה), או סְמוּךְ לוֹ מִלְּפָנָיו או מִלְּאַחֲרָיו (ולכן הרוצה לתרום צריך להשכים לטבול שמא יקדים הממונה ולא יהיה לו פנאי). הַמְּמֻנָה בָּא וְדוֹפֵק עֲלֵיהֶם (מקיש בדלת), וְהֵם פּוֹתְחִין לוֹ. אָמַר לָהֶם, מִי שֶׁטָּבַל יָבֹא (מחצי הבנוי בחול שבבית המוקד ששם ישנים לחצי הבנוי בקודש כדי להפיס בקודש) וַיִּפִּים (כל אלו שטבלו כי רוצים לתרום את המזבח יבואו לעשות הגרלה ביניהם). הַפִּיסוֹ, זָכָה מִי שֶׁזָּכָה:

(ג) נָטַל אֶת הַמִּפְתָּח וּפָתַח אֶת הַפְּשֵׁשׁ (הוא פתח קטן בתוך השער הגדול שבין בית המוקד לעזרה), וְנִכְנַס מִבֵּית הַמוֹקֵד לְעֹזָרָה, וְנִכְנְסוּ הַכֹּהֲנִים אַחֲרָיו, וַיִּשְׁתִּי אֲבוֹקוֹת שֶׁל אוֹר בְּיָדָם, וְנִחְלְקוּ לְשֵׁתֵי פְתוֹת, אֵלּוּ מֵהַלְכִין בְּאַכְסְדָּרָה (- תקרה העומדת על עמודים) דֶּרֶךְ הַמְּזֻרָח, וְאֵלּוּ מֵהַלְכִין בְּאַכְסְדָּרָה דֶּרֶךְ הַמַּעְרָב, הָיוּ בּוֹדְקִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁהֵם שָׁמְגִיעִין לְמָקוֹם עוֹשֵׂי חֲבֹתִין (-לשכה שמדרום לשער נקנור), הִגִּיעוּ אֵלָיו (המקיפין ממזרח ואח"כ) וְאֵלּוּ (המקיפין ממערב),

אָמְרוּ: שָׁלוֹם? (האם שלום לכל כלי המקדש, וענו) הַכֵּל שָׁלוֹם; הֶעֱמִידוּ אֶת עוֹשֵׂי חֲבֹתַיִן לַעֲשׂוֹת חֲבֹתַיִן (לחמם מים כדי ללוש בהם את העיסה ליב חלות של החביתין שמקריבין מהן מחצה בבקר ומחצה בערב):

(ד) מִי שָׁזָכָה לְתָרוֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, הוּא יִתְרוֹם וְהֵם (ראשי בית אב) אוֹמְרִים לוֹ הֵיוּ זָהִיר שְׁלֹא תִגַּע בְּפָלִי (במחנת הכסף שבה תורם), עַד שֶׁתִּקְדַּשׁ יָדְיָךְ וְרַגְלֶיךָ מִן הַכִּיּוֹר, וְהָרִי הַמַּחְתָּה נְתוּנָה בְּמִקְצוֹעַ בֵּין הַכֶּבֶשׂ לַמִּזְבֵּחַ, בְּמַעְרְבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ. אִין אָדָם נִכְנָס עִמּוֹ (משום שאסור להיכנס לבין אולם ומזבח אלא לצורך עבודה), וְלֹא נָר בִּידוֹ, אֶלָּא מִהֵלֶךְ לְאוֹר הַמַּעְרָכָה (האש שעל המזבח). לֹא הָיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ (שהרי המזבח מפריד ביניהם) וְלֹא שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלוֹ (משום שהיה הולך בצניעות קודם שקידש ידיו ורגליו), עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ, שֶׁעָשָׂה בֶן קַטָּיִן מוֹכְנֵי לְכִיּוֹר (גלגל שבו משקעין הכיור לבאר שתחתיו), וְהֵן אוֹמְרִים הִגִּיעַ עֵת (להתכונן לקדש ידיים ורגלים ולהרים הדשן מיד אחר שיגמור הוא לתרום הדשן).

קָדַשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, נִטַּל מַחְתַּת הַכֶּסֶף, וְעָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וּפְנָה אֶת הַגָּחָלִים (שמעצי המערכה) הֵילֶךְ וְהֵילֶךְ, וְחָתָה מִן (אברי העולה) הַמֵּאֲכָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וַיִּרַד (בכבש), הִגִּיעַ לְרִצְפָּה (בסוף הכבש שהיה ל"ב אמה אורך), הִפִּךְ פָּנָיו לְצַפּוֹן (לחזור לכיוון המזבח), הֵלֶךְ לְמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת, צָבַר אֶת הַגָּחָלִים עַל גִּבֵּי הַרִצְפָּה, רָחוֹק מִן הַכֶּבֶשׂ שֶׁלְשָׁה טַפָּחִים (כדי שלא יתלכלך וישחיר הכותל מהגחלים), מְקוֹם שְׁנוֹתַיִן שָׁם (שלשה דברים, שהם: מְרֹאֵת הָעוֹף) (שהיה נבלע במקומו בקרקע בדרך נס) וְדִשּׁוֹן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי (שספק אם נבלע שם או לא) וְהַמְּנוֹרָה (דישון המנורה שגם היה נבלע במקומו בקרקע בדרך נס): (ואח"כ שב להחזיר המחנה למקומה הנ"ל).

אור הישר - כתו נהורא

עד כאן תיקון לאה. ואחר התיקון ילמוד שיעור משניות קודם לכל דבר. כי משנה אותיות נשמה. ואם אשפר יששלים בכל חודש ח"י פרקים בכל יום, מה טוב. ולא ילמוד מקרא בלילה, שהוא גובר כח הדין.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומיד אחר התקון, יעסוק בתורה עד אור הבוקר אויתך בלילה כו' (ישעיה כו, ט) לאתדבקה בך וז"ל [הזה"ק] בפ' אחרי מות ד' ס"ח ע"א: נפשי ברחימותא סגיאה בלילה, דבעי ב"נ מרחימותא

וכשיקום ממתו יטול ידיו ג"פ בסירוגין ואומר ראשית חכמה וכו', ויברך ברכת ציצית וברכות השחר:

רֵאשִׁית ^[ד] חֲכָמָה יִרְאֵת יְהוָה, שֶׁכֵּל טוֹב לְכֹל עֲשִׂיהֶם,

ארוז הכל
היה זה ויהיה
יאור יונת

אור הישר - כתו נהורא

סדר הלימוד

הכון לקראת אלקיך. לא יפנה לבו לבטלה, והמפנה לבו לבטלה חייב מיתה:

- יזהר שיהיה לו קביעות בזהר, אחד לגירסא ואחד לעיוני. ויקדים אל העיון ואחר כך לגירסא. כשיקרא בקול, תעורר הכוונה ותעבור השינה. כתב בספר אור נערב: שמנהג קדמונים כשהיו לומדים זוהר או קבלה היו יושבים על גבי קרקע, להורות הכנעה:
- יזהר מאד ליטול ידיו אם יגע במקום המכוסה בשעת תפלה או בשעת תורה. אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה ח"ו, וקשה לשכחה. ואין צריך לנטילה רביעית:
- אם הוא חלש, יאכל וישתה כדי לחזק עצמו. וכן היה נוהג הרח"ו ז"ל. ואין בזה איסור רק חצי שעה קודם שהאיר היום, כמ"ש [כמו שכתוב] בפוסקים. וכשיאיר היום אין צריך לרחוץ ידיו שנית, כנזכר בשו"ע דבעינן ב' מילי [שני דברים], שינה ולילה. וכן פירש הזוהר בביאור הרח"ו ז"ל (ובסידור ר' קאפיל פסק כהש"ע). ויעסוק בתורה עד אור הבוקר, לתת נחת רוח לשכינה. ויעסוק עד שילך להתפלל בלי הפסק. ואם אי אפשר, אז אחר עסק התורה קצת תישן. ותזהר לקום חצי שעה קודם עלות השחר, וסמוך לאור היום ישורר שירות ותשבחות, ויאמר תהלים ויזמר ידיד נפש.

- חייב אדם לפנות מלבו כל המחשבות הטורדות אותו בעסק התורה או בתפלה, כנזכר בתיקונים. ובעל ראשית חכמה כתב: טוב שיאמר כל דבר, ובתפלה - כל ברכה וברכה, בנשימה אחת מעמקי הלב. עיקר עסק התורה, שמשדל להשיג בה עומק הדבר שהוא עוסק אפילו דבר פשוט, וכל שכן בדברי סודות התורה, שעליה נאמר: עין לא ראתה יעשה למחכה לו, למאן דדייק ותני. אם זכה לחכמת אמת מסוגלת ההצלחה בעתים הללו, כי אז נאמר סוד ה' ליראיו. וילמוד זוהר באשמורת, כי בזכותו יצא ישראל מהגלות, והגלות נמשל ללילה. ומי שלא זכה להבין בזהר, אף על פי כן יקרא, כי הלשון מסוגל לזכך הנשמה ולהאירה זוהר נפלא. ובספר התיקונים - על היותר טוב. וכשלומד זוהר יעיין בחכמת אמת בכל מלה ומלה, כי כל אות חידוש בפני עצמו. והדברים הנראים פשוטים אינם רק סוד. על כל דבר שלא תבין תבכה ותתוודה ותתן לצדקה, ויראה ממש שיאיר עיניו בהארה גדולה עד מאוד. ויזהר מאוד להגביה קולו בעת קוראו, כי על זה נאמר: חברים מקשיבים לקולך. אם יבוא לו איזה שינה יקום על רגליו, כמ"ש [כמו שכתוב]: חצות לילה אקום - בעמידה:
- לא ילמוד לא מוטה ולא שוכב על צדו, שנאמר:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לקב"ה, והני אנון זכאי קשוט דמרחמין לי לקב"ה הכי, בגין דעלמא מתקיים בגינהון ושלטין על כל גורין קשין דלעילא ותתא, בגין דיתקיים עלמא

דקב"ה למיקם בכל לילא לאשתדלא בפולחני עד דיתער צפרא ויתמשך עלי חוטא דחסד, דתני זכאה חולקי דהוא ב"נ דרחימותא דא רחים לי

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ומסור בידי שלא אשכחך. מושיט רגליו ללכת - ישגיח על צעדי רגליו שלא ישוטו להרע. הלך לדבר מצוה - ירוץ, שנאמר (הושע יא) אחרי ה' ילכו כארצה שאג. ואפלו בשבת מצוה לרוץ. עבר כל היום - צריך לבדק את גופו מה שעשה ביום ההוא, ואם צריך, יעשה מיד תשובה עליו קדם שיישן.

וה' יש לאדם לזהר ולבדק עצמו ומעשיו בכל יום: רבי יוחנן פתח, (תהלים סו) אשרי תבחר ותקרב ישפך חצריך נשבעה בטוב ביהך קדש היכלך. בא וראה כמה יש לאדם לזהר ולבדק עצמו ומעשיו בכל יום ויום. ואם צריך, יעשה מיד תשובה: היאך? קם בבקר - יאמר: יהי רצון מלפניך ה' אלהי, שיהא לבי נכון

תהלתו עומדת לעד^[ח].

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ימא מן לילא, זכאה חולקי מאן דקם מגו תושבחתא דאוריתא דלעי בלילא בההוא זמנא צלותא דצפרא, עכ"ל. ובז"ח ד' י"ז ע"ג במדרש הנעלם וז"ל: דתאנא כשהקב"ה נכנס עם הצדיקים בג"ע (פי' בחצות לילה) כו', והוא עת רצון לעסוק בתורה כו', ויש חובה לישראל בשעה שעולה עמוד השחר לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא מ"ט כו', וה"ד (משלי ח, יז): ומשחרי ימצאוני, וא"ר יהודה ובלבד שלא יפסיק משיתחיל עד שיתפלל כשהחמה זורחת, עכ"ל. וכשהאיר היום, אף שנטל ידי קודם אור היום, יטול ידיו ג"פ בסרוגין בלא ברכה מספק, כמבואר בש"ע.

בגיניהון עכ"ל. וכבר העתקתי לעיל מאמרי הזה"ק, מגודל מעלת הלמוד אחר חצות לילה. ובכתבי האר"י ז"ל כתב ג"כ שילמוד אחר התקון עד אור הבוקר דוקא, וכתב עוד: אם אינו יכול להעמיד עצמו מלישן, ילך לישן אחר שלמד מעט, אך יזהר מאוד לקום משנתו באשמורת ויחבר לילה עם יום בלמוד, עכ"ל. כי גודל מעלת וחיוב חבור לילה עם יום בלמוד, מבואר בזה"ק בכמה מקומות. וז"ל בפ' תרומה ד' ק"ל ע"ב: כד אתי האי בוקר עמודא חד נעיץ כו', כדין כרוזא קדים וקרי, אתעתדו קדישי עליונין אינון דמשבחן למריהון, אתתקנו בשבחה דימא כדין אתפרשו

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בכמה מנעולים, בכמה פתחים, בכמה היכלות אלה על אלה, ואמר: כל מי שרוצה להכנס אלי - שער זה יהיה ראשון לגבי. מי שיכנס בשער זה - יכנס. גם כן שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה' היא. זוהי ראשית, (הקדמת זוהר דף ט"ו).

שער להכנס לכל טוב שבְּעוֹלָם: ב, שנים הם שמתחברים כאחד, ואלה שתי נקודות - אחד גנוז ונסתר, ואחד עומד בהתגלות. ובגלל שאין להם פרוד נקראים ראשית, אחד ולא שנים. מי שנוטל זה נוטל זה, והכל אחד. שהרי הוא וישמו אחד, שכתוב (שם ט"ז) וידעו כי אתה ה' שמך לבדך. למה נקרא יראת ה' בגלל שהוא עץ של טוב ורע. זכה בן האדם - הגה טוב. ואם לא זכה - הגה רע. ולכן שורה במקום זה יראת ה', וזה שער להכנס לכל טוב שבְּעוֹלָם. שכל טוב - אלה שני שערים שהם כאחד. לכל עשיהם - אלו חסדי דוד הנאמנים, תומכי התורה: רבי יוסי אמר, שכל טוב - זה עץ החיים, שהוא שכל טוב בלי רע כלל. ועל שלא שורה בו רע הוא שכל טוב בלא רע. לכל עשיהם - אלו חסדי דוד הנאמנים, תומכי התורה. ואותם תומכי התורה כבכיל הם עושים. כל אלו שעוסקים בתורה אין בהם עשיה בעוד שעוסקים בה. אותם שתומכים בהם יש בהם עשיה, ובכח זה כתוב תהלתו עומדת לעד, ועומד הכפסא על עמדו פראוי

נתן את הכרם לנטרים - אלו שומרי משמרת בארץ: שנו רבותינו, מה זה שכתוב (שיר ח) כרם ה'יה לשלמה בכעל המון נתן את הכרם לנטרים איש יבא בפריו אלף כסף? אמר רבי יהודה, כרם ה'יה לשלמה - למלך שהשלוש שלו. בכעל המון - אלו מלאכי שלום. נתן את הכרם לנטרים - אלו שומרי משמרת בארץ. איש יבא בפריו אלף כסף - אלף הנאות שהנשמה כוספת בהם.

נתן את הכרם לנטרים - אלו ישראל: דבר אחר, כרם ה'יה לשלמה - זוהי התורה. בכעל המון - מן השמים. נתן את הכרם לנטרים - אלו ישראל, שהם שומרי משמרתה. איש יבא בפריו אלף כסף - של שכרה.

(זוהר חדש-פרשת נח)

והו שער ראשון לחכמה עליונה, יראת ה' היא: בראשית, רבי חייא פתח, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עומדת לעד. ראשית חכמה, פסוק זה כן צריך לכתב: סוף חכמה יראת ה', בגלל שיראת ה' היא סוף חכמה. [נ"א: אלא היא ראשית] להכנס לתוך הדרך של חכמה עליונה. זהו שכתוב (שם קיח) פתחו לי שערי צדק. זה השער לה, ודאי. שאם לא יכנס בשער זה, לא יכנס לעולמים. (משלי) למלך עליון שהוא עליון נסתר וגנוז, ועשה לו שערים אלה על אלה, ובסוף כל השערים עשה שער אחד

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב^[1]. שמע בני מוסר

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

יהי חלקי עמכם לעולם הבא: אמרתי להם: יהי חלקי עמכם לעולם הבא, אשריכם בעולם הזה, וטוב לכם לעולם הבא, (זוהר דף טז).

לקח הקדוש ברוך הוא האחד וגנזו לצדיקים לעתיד לבא: ויאמר אלהים יהי אור. ואמר רבי יוחנן, שני אורות הגדולים היו, שכתוב ויהי אור, ועליו נאמר כי טוב. ולקח הקדוש ברוך הוא האחד וגנזו לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם. מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו, שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. ראה הקדוש ברוך הוא את כל אשר עשה, ראה טוב מאד מזהיר ובהיר.

בגלל תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא: ולקח מאורו הטוב, וכלל שלשים ושנים נתיבות החכמה, ונתנו לעולם הזה, והינו שכתוב (משלי ט) כי לקח טוב נתתי לכם תורת אלהים אל תעזבו. הוי אומר: אוצרה של תורה שבעל פה. ואמר הקדוש ברוך הוא, אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה, ש את המדה נחשבת בכלל העולם הזה, והיא תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז.

ושם חביון עזה אותו האור שגנו והחביא ומה הוא עזו של הקדוש ברוך הוא? שכתוב (תהלים א) ונגה כאור תהיה. עתיד תהיה שנגלה מהאור הראשון להיות כאור, אם יקימו בני התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. וכתוב (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אבך, וכתוב (תהלים א) וקרנים מידו לו, ושם חביון עזה. ומהו חביון ע? ה? אלא אותו האור שגנו והחביא, שנאמר צפנת ליראיך. וזה שנסאר לנו - פעלת לחוסים כך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקימים מצוותיך, ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי, שנאמר נגד בני אדם.

[1] לא התאריך הגלות אלא ע"י בטרם תורה: רבי יוסי בן חלפתא היה יושב לפני רבי יצחק. אמר לו: דבר שמוע לו למר, על מה התאריך יום המשיח מהגלות הזו? אמר לו: לא התאריך אלא על בטול תורה, שכן שמעתי מרב המנונא סבא, שלש גליות גלו ישראל, וחרו בזכותם של שלשה אבות, ובגלות הרביעית יחרו בזכות משה.

לא גלו ישראל אלא על בטול תורה: בא ואראה לך, לא גלו ישראל אלא על בטול תורה, שנאמר (ירמיה ט) ויאמר ה' על עזבם את תורתם. אמר הקדוש ברוך הוא, בגליות הראשונות חזרו בזכות אברהם יצחק ויעקב, עכשו הם חטאו בתורה שנתתי למשה, ונקראת על שמו, שנאמר (מלאכי א) זכרו תורת משה עבדי. כשישיבו יתעסקו בתורתו, בזכות משה אני גואלם.

על כן נאמר בתורה (דברים אל) תורה צוה לנו משה, כדי לשמרה ולעסק בה, ואם לאו, מורשה קהלת יעקב. מורשה - זוהי העניויות, כמו שנאמר ה' מוריש ומעשיר. מלמד שלא ראה עניויות לבת יעקב אלא על שלא התעסקו במצוות התורה.

אנו פרושי העולם, ומתעסקים בתורה בכל יום ויום, רבי חזקיה אמר, אני הייתי במקומות הערביים, וראיתי גברים שהיו מסתתרים בין ההרים במערה, וכאו מערב שבת לערב שבת לבתיהם. אמרתי להם: מה זה מה שאתם עושים? אמרו לי: אנו פרושי העולם, ומתעסקים בתורה בכל יום ויום, ולפעמים איננו אוכלים, רק מעשבי הבר.

אוכלים צמחי עצים אמרתי להם: ושאר הפעמים, במה אתם מתפרנסים? אמרו לי: אנו מצאנו במדבר עצים שמצמיחים באלוד, ואנו אוכלים אותם. כשמאירה לנו השמועה, מרב שמחה משתמטים מעמנו, ומבשלים אותם ואוכלים, ואותו היום נחשב לנו שהוא כי טוב. ובזמן שלא צומחים אותם העצים, אנו אוכלים עשבים שאנו מוצאים, ומבשלים אותם ואוכלים.

**אָבִיךָ [ח] וְאֵל תַּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. תּוֹרָה תִּהְיֶה אֱמוּנָתִי, וְאֵל שְׂדֵי
 בְּעִזָּרְתִּי. וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֲדַבְּרֶנּוּ. אֱלֹהֵיכֶם** אֵרוֹן הַכֹּהֵן
 הַזֶּה הוּא וְיִהְיֶה
 יְאֹהֲרֵנוּ **בְּלַכְּם הַיּוֹם. לִישׁוּעַתְךָ קוֹיֹתִי יְהוָה** אֵרוֹן הַכֹּהֵן
 הַזֶּה הוּא וְיִהְיֶה
 יְאֹהֲרֵנוּ [ח]:

אור הישר - כתור נהורא

דיני תפלה בבית הכנסת

- צריך לזיזהר קודם כל תפלה או עשייה מצוה (הגם שלא קבעו לה ברכה), במקום שמותר להפסיק, לומר תמיד:
- ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ברחימו ודחילו ובדחילו ורחימו בשם כל ישראל בכל דרכיך דעהו.
- (ויאמר פסוק ויהי נועם) כשמזכיר שם י-ה-ו-ה יכוין שהוא בכתבו הוי"ה ובקריאת אדני. וישלכם יאהדו"נהי. ונקודתו חטף פתח חולם קמץ:
- וזיזהר מאוד שלא יוציא מפיו ברכה לבטלה ח"ו:
- מצוה רבה להזדעזע כל האברים בעת הזכרת השם. לא יזרוק ברכה מפיו בלי שום כוונה:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אמר רבי רחומאי, מלמד שהיא אורה לישראל, ותורה אורה, שנאמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור. ואמר נר - זו מצוה, ומצוה - זו תורה שבעל פה. אור - זה תורה שבכתב. אלא מתוך שכבר נתקיים האור, קורא לו אור. משל למה הדבר דומה? לאדם צנוע בספי הבית, אף על פי שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו אלא אם כן הכניס בו נר. נר - תורה שבעל פה. אף על פי שהיא נר, צריכה לה תורה לפרק קשיוותיה ולבאר סודותיה, ומי הוא? יראת ה', זה האור הראשון.

האור ההוא גדול, גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא שאמר רבי מאיר, מהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ולא אמר לו ויהי כן? מלמד שהאור ההוא גדול, ואין כל בריה יכולה להסתכל בו, גנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא, והיא מדת כל סוחרה שבעולם, והוא כח אבן יקרה שקורין סחרת ודר. ועל מה היא מדת דר? אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזינה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקשטת, וכלל בה כל המצוות. (זוהר פרשת פנחס דף ר"ג).

[ז] מוסר זו התורה: וידבר ה' אל משה לאמר. פינתס בן אלעזר וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן. שמע בני מוסר אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואל תטש תורת אמן - זו כנסת ישראל. מה זה מוסר אביך?

מוסר זו התורה, וידבר ה' אל משה לאמר. פינתס בן אלעזר וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן. שמע בני מוסר אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואל תטש תורת אמן - זו כנסת ישראל. מה זה מוסר אביך?

מוסר זו התורה, וידבר ה' אל משה לאמר. פינתס בן אלעזר וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן. שמע בני מוסר אביך - זה הקדוש ברוך הוא. ואל תטש תורת אמן - זו כנסת ישראל. מה זה מוסר אביך?

ומאוכיח, (בלק קצ"ד).

אור הישר - כתור נהורא

וכפות ידיו על ידי הדמעות. לכן ירחץ מצחו בדמעותיו, וכן ידו, שנאמר: וכיד כל אדם יחתום: ראוי לחבק ב' ידיו זה על גבי זה, הימין על השמאל, בעת עמידה, כעבדא קמיה מרא. ויזהר שלא להוציא אגודל לחוץ, אלא יהא נכלל אגודל ימינו ביד שמאל. וכן להיפך. וסימן: אין מוציאין אגודל במקדש:

• יזהר שלא לפתוח עיניו בתפלת י"ח בחשאי, וכן להפוך פניו אנה ואנה באמצע התפלה להסתכל בצרכי עצמו, שזה נקרא ח"ו אנהיג קלנא בשכינתא [נוהג קלון בשכינה]. וכתוב: כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו:

• אין להרים קול בעמידה כלל וכלל, אלא יתפלל בלחש. מיהו צריך שישמיע קצת לאזניו. ויזהר מתמיד להתפלל י"ח בלחש, ואחר כך בקול רם.

• עם היות שאמרנו כל עצמותי תאמרנה, שינענע אדם עצמו - לא בתפלה אמרו, אלא בזמירות או בשאר התפלה. ואך לא ינענע לצדדים, רק לפניו ולאחוריו. (א"ר - [אליהו רבה]) אך לא בעמידה. ויבחיין כי המנענע אי אפשר לו שיכוין. והעומד בריא כאלם יכוין יותר ויותר. וזה בחוץ. גם אין לנענע לפני המלך כנוע עצי יער מפני רוח.

• מוהר"ר ישראל לובמליר היה נוהג להיות עמו ספר ארבעה טורים בשעה שהיה החזן מאריך בפיוטים. ואפילו במקום שאסור להפסיק, היה מעיין בלבד:

• יזהר מאוד לקום מפני שיבה או תלמיד חכם, כי הוא שלימות גדול להשגה. ואם רואה תלמיד חכם מרחוק, ישב, כדי שיקום לפניו כשיעבור נגדו:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

הן הרגלים שלה, ועליהן נאמר רגליה ירדות מות וגומר, והן שמונה עשרה סרכות, עליהן כתוב ולא אוסיף עוד להכות את כל ח"י באשר עשיתי, לאותם שמתפללים שמונה עשרה ברכות של התפלות. (ומי גרם שמי המבול מתגברים, מי שמויק מי הורע של ברית מילה בנדה שפחה גויה זונה) ולעולם הורדא, בכל מקום שתסתהך - טרפה, ואינה חיה, שבכל מקום שתסתהך באדם בחטאיה - הורגת. תלמידי בית רב שמתרבים בים התורה: ועוד, שכינה היא מצות אסיפת דגי הים של התורה, שנאמר בהם

• כששומע איזה ברכה חייב לעמוד בעת הזכרת השם. ויאמר: ברוך הוא וברוך שמו. ואחר הברכה יענה אמן:

• לא יאמר הברכות במהירות ובהבלעה. וידקדק בכל תיבה לומר כתיקונה.

• ישהה תמיד שעה אחת קודם שיתפלל, לשום אל לבו לפני מי עומד ומתפלל:

• אוי להם כי גמלו להם רעה המדברים כלל בבית הכנסת, אפילו אחר זמן התפלה. ואפילו בדברי תורה ויראת שמים. והרב [האר"י] ז"ל לא היה משיב תשובה עד שיצא מבית הכנסת, אולי ימשכו דברי חול. ובוזוהר תרומה האריך מאוד בעונש זה.

• לא ירוק כלל בבית הכנסת. ועל פי ההכרח, אם יודמן לו רוק, יבלענו בכנסתו. ואם הוא איסטניס ועומד בשמונה עשרה, ירוק לאחוריו. ואם אי אפשר, ירוק לצד שמאלו.

• לא יכניס האצבע באוזן לנקות צואתו וכן חוטמו תוך התפלה, שלא יצטרך נטילה. וכן לא יגע בידו בצואת אוזן וחוטמו מטעם זה:

• לא יתפלל כלל ועיקר בעל פה, רק הכל מתוך הכתב וספר, כמנהג מורינו ז"ל. ויעזור מאוד לעורר הכוונה. חוץ מתפלת י"ח היה סותם את עיניו ואומר בעל פה. ואפילו בחזרת העמידה מהש"ץ היה רגיל לסתום את עיניו ומכוין ושומע אל הש"ץ:

• לא יהיה עצב בעת התפלה, רק בעת אמירת הווידוי והזכרת עון. ובעת התפלה לא ישים נגד עיניו אפילו דאגת העבירות. וטובה הכנעה עם השמחה. התפלה בדמעה מרוצה מאוד:

• טוב להעביר צואת עונותיו הרשומים על מצחו

ופגימה היא סם המות, טרפה ונבלה: ואלו שמעשיהם כבהמות השדה, שאוכלים בלי תפלות, מיתתם תהיה כבהמות השדה, ושוחט אותם מלאך המות מדה כנגד מדה, ולא עוד, אלא בספין פגום שוחט אותם, ונקראו נבלה, ועליהם נאמר נבלתי יקומון. מה זה ספין פגום? זה סמאל אל אחר, ודאי נקרא ספין פגום, ופגימה היא סם המות, טרפה ונבלה, וכיון שנתנו בדיהם, כבר קבלו ענשם, ומשום זה נבלתי יקומון, כל הסרכות של סם המות

אור הישר - כתר נהורא

● חייב לפנות מלבו כל המחשבות הטורדות אותו בעת התפלה. וסגולה לזה שיאמר (במקום שמותר להפסיק): מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. והרמ"ק קיבל מאליהו זכור לטוב שיאמר הרבה פעמים: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ומהאר"י ז"ל שיאמר ג' פעמים פי. ובמקום שאסור להפסיק, יעביר יד ימינו על מצחו ג' פעמים [והרב חיד"א זיע"א שיכווין אז שם קר"ע שט"ן]. גם יכוין שם יהוה.

● קודם שיתפלל ישים מגמת פניו לשכינה ליחודה בבעלה, ויאמר ליחדא וכו' כנ"ל. ולא יכוין לתועלתו, שח"ו עליו נאמר נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

● מצוה לכבד ולהרביץ ולהסיר כל לכלוך עפר

● אינו חייב לקום כי אם מפני בן תורה, או זקן שהוא בן ס' שנים.

● מורינו זלה"ה היה מהלך בדרך אחר מי שהיה מתכבד בלכתו לפניו. ואמר: אחרי שהוא רוצה בכבוד זה להוליכני אחריו, חייב אני לחלוק לו זה הכבוד. וכן היה לו כל דבריו בעונה:

● לא ירים קולו אפילו בזמירות ותפלה דמיושב, להורות הכנעה לפני השם יתברך. וכיום השבת מרים מעט קולו, ובפרט בזמירות לכבוד שבת:

● יש לזהר ולקרוא בטעמים כל דבר שהוא מתורה או מנביאים, כל פסוק ופסוק בטעם שלו, וכן המשנה או הברייתא:

● יצייר תמיד לפניו אותיות הוי"ה נגד פניו ועיניו. וזה גורם יראה בלב אדם מן השם יתברך ולזכך נפשו. וצריך להזדעזע ממנו. וסגולה לזכרון:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

טבילה במקוה: פיון שנטהר במים ואף על גב שהשתדל האדם בתורה (כ"א טועם טעם של מיתה, שהצד האחר שולט במקום שנמצא בלא נשמה, וכשמתעורר בן אדם, אף על גב שמשתדל בתורה) אותה נשמה לא חוזרת למקומה ולא שולטת באדם, פרט לכח הדם לבדו שנקרא נפש, אותה שמתפשטת בדם תמיד, והרי בארנו. וכשיתפלל אדם תפלה של עבודת אדונו, אז מתישב כח הדם במקומו, ומתגבר כח הנשמה ומתישבת על אותו מקום. ואז אדם משלם לפני אדונו, כמו שצריך נפש למטה, וסוד הדבר שהנשמה למעלה. ואם אכל טרם שיתפלל תפלתו, שיתישב הדם על מקומו, זהו כמנחש ומעונן: ועל כך, מי שמתפלל תפלה טרם שיאכל, מעמיד עצמו כמו שצריך, ועולה הנשמה על מקום מושבה כמו שצריך. ואם אכל טרם שיתפלל תפלתו, שיתישב הדם על מקומו, זהו כמנחש ומעונן. משום שזו דרכו של מנחש לעלות לצד האחר, ולהנמיך את הצד של הקדשה.

כמי שעובד אלהים אחרים: למה נקרא אותו אדם שמתפלל באותו צד מנחש? על שהשתדל עם אותו נחש לחזק כחו ולהגבירו. וזהו כמי שעובד אלהים אחרים. וכן זה עובד לאותו כח של הדם, ולא עובד את הקדוש ברוך הוא לחזק את צד הנשמה, הצד של הקדשה.

דגים וחסידים אינן טעונים שחיטה, והם תלמידי בית רב שמתרבים בים התורה, שעליהם נאמר אסיפתן היא המתרת אותן. זהו שכתוב יאסף להם ומצא להם, היא המתרת אותם משחיטה ודאי.

וכנפי השכינה הם פסוי דם חיה או עוף: וכנפי השכינה הם פסוי דם חיה או עוף, שהם כנפי יונה, ואלו הם כנפי מצוה, שמכסים על דמיהם, שלא שולטים עליהם כלבים שהם חצופים, שהם מלאכי חבלה (ובלם), ושלא מפירים בהם בעלי החובות, (הרי) כך הדם הוא הנפש, והעפר שמכסה עליו רומז וכפר אדמתו עמו, (תיקוני זוהר תקונא חד ועשרין דף ט').

מי שאוכל בלי תפלה: פתח ואמר, כתוב (ויקרא יט) לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו. פסוק זה פירושו, וסוד הדבר - זה מי שאוכל בלי תפלה, שיתפלל (קדם שאוכל) על דמו, שקול הוא כמנחש ומעונן. צד האחר שולט על מקום שעומד בלי נשמה: משום שבלילה הנשמה עולה (ומשתחת) לראות בסוד הכבוד העליון, כל אחד ואחד כמו שראוי לו, ונשארו האדם באותו כח שהשתתף (שהתפוסט) בתוך הדם לקים הגוף, ולכן (ועם כל זה) טועם טעם של מות. ואותו כח לא נועד להתעורר לתוך אותו כח של הנשמה ולקבל אותו. וכשמתעורר האדם, אינו טהור, והרי בארנו שצד האחר שולט על מקום שעומד בלי נשמה.

אור הישר - כתרו נהורא

רגלים. ועל זה נאמר: שמור רגליך כאשר תך אל בית האלקים. לכן לא ירגיל להשתין סמוך לתפלה, פן יטנף. ויזהר לקנח רגליו בכניסתו לבית הכנסת, כמנהג האשכנזים, שמא נדבק איזה טינוף ברגליו או בסנדל.

• משום הרח"ו ז"ל כתוב: בתנאי השגה, לטבול בכל עת הנצרך. והתוס' כתבו דלתורה לא בטלו לטבילתיה. ובעל נפש יחוש לדבריהם:

• מנהג שיהיה לו הסידור פתוח לפניו בשעת חזרת העמידה, כדי לענות אמן על כל ברכה. וכן מנהג מורינו זלה"ה.

• בזוהר פרשת ויחי: שמחה בצפרא רננה ברמשא. מכאן שלא לבכות בתפלת שחרית, רק במנחה. וכך כתב מוהר"ם דליזאנא.

• אין אדם נקרא צדיק עד שישלים כל יום: צ' אמנים ד' קדושות י' קדישים ק' ברכות [שהוא ר"ת צדיק]:

• אלו דברים המקדשין לאדם: עונה, שפלות, יראת חטא. לא יהיה בו גאווה וכעס והקפדה. ברכת הנהנין [במתינות וכוונה]. תיקון חצות.

תפילין דרבינו תם. עיון הלכה. טבילה. מים ראשונים. טלית ותפילין כל היום. עונה משבת לשבת. מים אחרונים. הרחקת מאכלות אסורות, ולשון הרע, וניבול פה, ושקרים וליצנות. כוונת אמן. ליזהר בפסח מחמץ משהו:

• יש לרחוץ קודם כל תפלה ותפלה ויאמר פסוק ארחץ כו' כנ"ל:

מבית הכנסת כדרך שמכבדין בבית המלך. וזקנו של רש"י היה מכבד מקום ארון קודש בזקנו.

• כתיב: "על כל באורים כבדו ה'", שצריך להדליק נרות בבית הכנסת, ובפרט בשבתות וימים טובים. וטוב שיהיה לו נר מיוחד בבית הכנסת שיתפלל לאורה. נמצא מכבד ה':

• יזהר מאוד לטבול לקריו. ומורי ז"ל היה מחמיר בקרי, אך לא בזווג. וכתב בעל ראשית חכמה: מי שאי אפשר לו לטבול לקריו, וגם אי אפשר לו בט' קבין, אם נזדווג או ראה קרי, ירחץ בשרו במים מהמתנים ולמטה, ובפרט במקום הטנופת שנתלכלך בש"ז. וכן אם יש איזה מקום כתם בחלוקו, אם אין לו אחר יכבסנו במים היטב.

• ואין לך דבר המאיר בנפש ומהטרה ומועיל להשגה, כמו טהרת הטבילה, שיהיה אדם נזהר בכל עת. ואף שכתב הרמב"ם דהאידינא בטלוח לטבילה דבעלי קריין, מכל מקום כתב בתשובה דמימי לא ביטל. וכבר הזהיר על זה המגיד להר"י [רבי יוסף] קאר"ו [מרן בעל השולחן ערוך]. על כן ראוי להחמיר, או בטבילה או בט' קבין. ועל כל פנים רגליו והכרס והכרעיים עד החגור, כמ"ש [כמו שכתב] מהרח"ו. ואין שום טענה בפי המקילין. ועל הכל יצטרך ליתן דין וחשבון לפניו יתברך.

• יזהר שלא יהיה על בגדיו צואה או טיפת מי

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

תפלת אדם ארבעה תקונים: תפלת אדם, כפי שאמרתי אתם קדושים עליונים, אשרי חלקכם, שהרי בתפלה מתתקנים גופו ונפשו של אדם ונעשה שלם. תפלה היא תקונים מתתקנים כפאחד, והם ארבעה. תקון ראשון - תקון של עצמו להשתלם. תקון שני - תקון של העולם הזה. תקון שלישי - תקון של העולם שלמעלה בכל אותם חילות השמים. תקון רביעי - תקון של השם הקדוש בסוד המרקבות הקדושות, ובסוד כל העולמות, מעלה ומטה בתקון

ומי שלא מתפלל תפלה לפני הקדוש ברוך הוא טרם שיאכל על דמו, כמנחש ומעונן: מעונן, שמשתדל כחטא ולא משתדל בזכיות. ואם תאמר, הרי עומדת נ' באמצע - כך זה ודאי, שהרי לא יכולים לשלט באותו הצד האחר, עד שמערבים בה ערוב של צד הקדשה כחוט אחד דקיק. מי שרוצה להעמיד שקר, יערב בו דבר אמת כדי שיתקנם אותו שקר. ועל זה עזר דבר שקר הוא, וכדי להעמידו, מכניסים בו דבר אמת, וזוהי נ'. כזה מעמידים את אותו שקר. ומי שלא מתפלל תפלה לפני הקדוש ברוך הוא טרם שיאכל על דמו, כמנחש ומעונן.

(של סודות השם הקדוש) כפראוי, (זוהר פרשת ויקהל דף רט"ו.)

זכות הרשב"י (זוה"ק תהלים פ"ל) בית יוסף, מגן אברהם, וכל מחברי השו"ע, והאבות הקדושים תעמוד לימין המסייעים שלא מדברים בבית המדרש בקריאת התורה, חזרת הש"ץ וקדיש, שבוודאי יעתיירו בעדם לברכה והצלחה מרובה, זיווגים הגונים, לפרנסה טובה בשפע, עשירות, לבנים, לבריאות טובה, ללימוד תורה באמונה, לגידול צאצאיהם לתורה ולחופה ולמעשים טובים, מתוך הרחבת הדעת, להצלחה בישוב ארץ ישראל.

כשלוש טלית קטן יאמר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת צִיצִית.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי תְּהִי שְׂתֵהָא חֲשׂוּבָה מִצְוֹת צִיצִית לְפָנֶיךָ כְּאֵלּוּ קִימְתִּיהָ בְּכָל פְּרֻטִיָּה וְדִקְדּוּקִיָּה וְכִנּוּנֵתִיָּה וְתִרְיָג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. אָמֵן סְלָה.

מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם:

אור הישר - כתרו נהורא

ק"י בַּיְחֻדָּא שְׁלִים עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנֶעְלַם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הָרִינִי מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְקַיִם מִצְוֹת בּוֹרְאֵי לְקַיִם מִצְוֹת צִיצִית כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְפֵי כְּגֵדֵיהֶם לְדַרְתָּם וְנָתַנּוּ עַל צִיצִית הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת צִיצִית:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי. שְׂתֵהָא חֲשׂוּבָה מִצְוֹת צִיצִית לְפָנֶיךָ כְּאֵלּוּ קִימְתִּיהָ בְּכָל פְּרֻטִיָּה וְדִקְדּוּקִיָּה וְכִנּוּנֵתִיָּה. וְתִרְיָג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. אָמֵן סְלָה:

מִצְוֹת יְהוָה בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם:

וילבוש אותו על חלוקו תחת כל בגדיו דווקא: האר"י ז"ל כשטבל את עצמו היה מברך שנית על הטלית קטן (אך כשמטעף תיכף בטלית גדול יכוין לפטור גם הטלית קטן):

וי"א נוסח זה, והוא מלשון הבי"ב בשו"ע סי' כ"ה ס"ה:

לבישת ציצית: יזהר לעשות חוטי ציצית כפול שמונה. וישתדל שיהיה הטלית מצמר רחלים. ויעשה הציציות שלפניו ארוכים, שיוכל להסתכל בהם בכל רגע:

קודם לבישת הטלית קטן בכוקר, אף על פי שידיו עדיין אין נקיות, יבדוק הציציות. וגם למעלה במקום נקב הטלית עד הקשירה. (ונכון לבדוק גם אחר התפלה כשגונז הטלית בכיסו, דאולי למחר יתאחר לבוא לבית הכנסת, דאז אין צריך לבדוק כדי להתפלל עם הצבור. ובפרט בערב שבת, ואז לא יצטרך לבדוק בשבת).

ויאמר: הָרִינִי מְזַמֵּן אֶת גּוֹפִי לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁי דְּמִצְוָה.

ויתעטף מעומד. (ואם ידיו נקיות יברך קודם העטיפה ומעומד). ואחר כך כשמנקה ידיו (או אם לבשו קודם אור היום, וכשיאיר היום) ימשמש בציצית, ויאמר:

לְשֵׁם יְחֻד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵתִיָּה, בְּדַחֲלִלו וְרַחֲמֵנוּ, וְרַחֲמֵנוּ וְדַחֲלִלו, לְיַחַד שֵׁם יוֹד ק"י בְּאִ"ו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אהוביי על כל זה אני מזהיר אתכם מאוד, ודי בהערה זו" (צוואה לבניי פרק מג).

ושמעתי מאנשים כשרים שנהגו להוציא שני הציצית שלפניהם של הטלית קטן מתוך חיקם של הבגד העליון ותלויים על החגורה, כדי להסתכל בהם תמיד, שזה עיקר מצותן של הציצית כמ"ש וראיתם אותו וגו' ומנהג ישר הוא ואשרי חלקם (שער ב (האשמורת) פרק ט).

וראוי לאדם להזהר שיעשה ציציותיו חוליות חוליות, כל חוליא מג' כריכות, כי כן הוא מבואר בזה"ק בר"מ פנחס ד' רכ"ח ע"ב, וז"ל בקצור:

"וראיתי למלמד תינוקות אחד, שבכל יום ויום כשבירך עם התינוק על מצות ציצית על טלית קטן בכל בוקר, היה אומר עם התינוק בסדור גם לשם יחוד הנדפס קודם עטיפת הטלית גדול, ואמר לי שכוונתו בזה שגם כי יזקין לא יסור ממנה, ואמרתיו לו יהי חלקי עמך בזה. לכן בניי אהוביי אני מזהיר אתכם שתזהירו ג"כ למלמד תינוקות של בניכם שיחיי להתנהג עמהם ג"כ בזה, ולא זה בלבד אלא גם לשם יחוד הנדפס בסידורים קודם הנחת תפילין ילמוד עמהם בכל יום בכדי שיהא מרגלא בפיהם גם כי הגדילו בעז"ה. בניי

תפלה נאה משערי ציון:

אל אלהי ^{תפלה בעל חיובות} ^{ובעל המדות כולם} הרוחות, שליט בעליונים ובתחתונים, תן בי כח לעבודתך וליראתך ולתורתך, שיקים בי מקרא שכתוב, בכל עת יהיו בגדיך לבנים, ושמן על ראשך אל יחסר. ואהיה כלי מוכן לקבל נפש רוח ונשמה אשר נפחת בי, כדי שאחזור לעתיד למקור שחצבת נפשי ורוחי ונשמתי משם, שלא אכלם בעולם הזה, ולא אבוש לעולם הבא, ולהיות מוכן ומזמן מאותם הנוחלים לחזות בנועם יהוה ^{אשר} ^{הוא} ^{אלהינו}, ולבקר בהיכלו, כלו אומר כבוד, אמן:

אלה דברי תוכחה מדברי האר"י ז"ל:

מה לך יצרי פי תמיד תרדפני. ולאויב לך תחשבני:

מה לך יצרי פי יום ויום ומקש להדיפני. עד אשר תוף פח ומקש תפילגני:

מה לך יצרי פי צר ואויב אתה לי. ומנעורי תשממני:

תחרוק עלי שן וכרודף מלא תרדפני:

לכן אתה אלי חשבה נפשי לנטות אחריך. פי בצל ירך מצר תנצרני:

מה לך יצרי קדמו עיני אשמורות. פי פגע וכפת בעדי ותרדפני:

מה לך יצרי אם אדמה פי תהיה לי לעזרה וכיום צרה אקראך ותענני:

מה לך יצרי צוף רבש אמרי נועם חיפך לי. אף בחפה עד דפא תמשכני:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ושיעור ארכה דציצית כו' תרין עשר אצבען, שלישי גדיל ושני שלישי ענף, וכל חוליא משולשת כל משלש מסטרא דקדושא הה"ד כו', חוליא כלילא מתלת כריכות משלשין דא שכינתא כו', זכאה גופא דהכי איהו רשום בשכינתא וקב"ה על כנפי דמצוה כו', שלשה עשר חולין (ר"ל בכל ציצית כן הוא החשבון משיעור הכריכות שאנו עושים ז' וח' וי"א וי"ג) אית בהון תשעה ושלישים כריכן כחושבן ט"ל ושלשה עשר חולין כחושבן אח"ד סלקין ב"ן והאי איהו ב"ן י"ה כו' עכ"ל. ובתקונים תיקון י"ח ד' ל"ג ע"ב ז"ל בקצור: ואלין אנון דמללין קדם מלכא בחשאי (פי' בתפלת י"ח) ושאלין מיניי בעותהון בחשאי כו', מיד הא מטרוניתא אחידת בהון ואוליפת זכו בגינייהו כו' ואמרת רבון עלמן

אלין אנון דהוו מכסיין לי בעטיפא דמצוה דציצית בחמש קשרין ותלת עשר חולין לכל סטר כו', עכ"ל. מכאן יראה האדם גודל מעלת עשית הציצית בחוליות דוקא, וכן כתב האריז"ל, וטוב ליוזר בזה. וגם מזה אל תנח ירך, שיהיו הציציות חוטין כפול שמנה, כנזכר בספרים, וסודן כמוס ליודעי מדע. ושיהיו יפים ולבנים, כי בכל המצות הדור מצוה עד שלישי, ובפרט במצוה זו ששקולה ככל התרי"ג והזהיר בה זוכה ורואה פני השכינה, כנזכר בש"ע סי' כ"ד.

ויזר האדם מאוד בנקבי הטלית שחוטי הציצית תלויים בו, שלא יהיו למעלה מג' אצבעות ולא למטה מקשר אגודל, כי ראיתי רבים שאינם נזהרים בזה.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵינֶן רֹבֵר} וְאֱלֹהֵי ^{הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} וְאֱלֹהֵי ^{תַקוּן בְּעַל הַיְיָ} אֲבוֹתֵי שְׁתֵּיהֶם ^{וּבְעַל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} שְׁתֵּיהֶם זֶה שְׁאֵנִי עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ עַל נַפְשִׁי וְעַל נַפְשוֹת בֵּיתִי שְׁעַת רַחֲמִים שְׁעַת הַקְּשָׁבָה שְׁעַת הָאֲזִנָּה אֶקְרָאךָ וַתַּעֲנֵנִי אֶעֱתִיר לָךְ וְהֶעֱתֵר לִי וְצוּה לְמַלְאֲכֶיךָ הַמְּמוּנִים עֲנִינִי בְּנִי אָדָם שִׁיְהִי עִמִּי לְעִזֹּר וּלְהוֹעִיל וּלְהַצִּיל וְהַטָּה לְבוֹת בְּנִי אָדָם שִׁישׁ לִי עֶסֶק עִמָּהֶם לְכָל אֲשֶׁר אַחֲפוּץ וְהָשֵׁב רְצוֹנִם וְכָל אֲשֶׁר אַרְצָה וּבִטֵּל כָּל מַחְשְׁבוֹת שׁוֹנְאֵי וְהַפֵּר כָּל עֲצַת אוֹיְבֵי וּמְלֵא כָּל מִשְׁאֲלוֹתַי לְטוֹבָה כִּפְתּוּב יִתֵּן לָךְ כְּלַבְבְּךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמָלֵא וְתִהְיֶה עִם לִבִּי בְּעַת מַחְשְׁבוֹתַי וְעַם יְדֵי בְּעַת מַעֲבָדֵי וְתִשְׁפִּילְנִי וְתוֹרְנִי בְּכָל דְּרָכֵי וְתִצְלִיחֵנִי בְּכָל מַהֲלָכֵי וְתִשְׁלַח בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵי וְאֵל תִּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתַּנַּת בְּשׂוֹר וְדָם אֵלָּא לִידֵךְ הַרְחַבָּה וְהִמְלֵאָה וּמַעֲפֵר עֲנֵי תִקְיָמְנִי וּמִאֲשַׁפוֹת דְּלוֹתַי תְּרוּמְמֵנִי וְתִסְמְכֵנִי בְיַדֵי נְדִיבוֹתֶיךָ וְתִסְעַדְנִי בְּרִכּוֹתֶיךָ וְתִגְמַלְנִי חֲסָדִים טוֹבִים. כְּרוּךְ אַתָּה הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים אֲמֵן סְלָה:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ, שְׁרַצוּנֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וּלְקַיֵּם אֵת כָּל הַמְצֻוֹת שֶׁכָּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ, וְלִהְיוֹת בְּכָל הָאֲזָהָרוֹת שֶׁהוֹחֲרָתְנוּ, וּלְכוּיִן בְּכָל הַכּוּוֹנוֹת הַצְּרִיכִין לְכוּיִן בְּכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ, וְלִמְשׁוֹךְ שַׁפַּע וְאוֹר בְּכָל הַעוֹלָמוֹת, מִן הַשּׁוֹרֶשׁ לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁכָּל מְצוּהָ רוּמֵז שָׁם, לְכֹן, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֵינֶן רֹבֵר} וְאֱלֹהֵי ^{הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} וְאֱלֹהֵי ^{תַקוּן בְּעַל הַיְיָ} אֲבוֹתֵי, שְׁתַּהֲיֶה בְּעֵזְרֵי שְׂאוּכֵל לְהִזְהַר, שֶׁלֹּא אֶעֱבוֹר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם, עַל אֶחָד מִן שְׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוֹחֲרָתְנוּ בְּתוֹרָתְךָ, וְשְׂאוּכֵל לְקַיֵּם הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם, כָּל מְצוּהָ שֶׁיּוֹדְמֵן לְפָנֶיךָ, מִן רַמ"ח מְצוּת עֲשֵׂה שֶׁצְּוִיתְנוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ, וּמָה שֶׁלֹּא אוּכַל לְקַיֵּם הַיּוֹם, תִּצְטַרֵּף מִחֲשַׁבְתֵּי הַטוֹבָה כְּאִלּוּ עֲשִׂיתִי אוֹתָהּ, בְּמַעֲשֵׂה, וְעַל יְדֵי זֶה תַעֲשֶׂה לְבוֹשׁ, רוּחַנִי לְנַפְשִׁי רוּחִי וְנִשְׁמָתִי, לְרַמ"ח אֵיבָרִים, וְשְׁס"ה גְּיָדִים הַרוּחָנִים, וּבָזֶה יִהְיֶה לִי חַלּוּקָא דְרַבְנֵן בְּעוֹלָם הַנְּשֻׁמוֹת בְּגוֹן עֲדוֹן, וְלִהְתְּלַבֵּשׁ בּוֹ בְּתַחֲתֵי הַמֵּתִים לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. אֲמֵן:

ליקוט מספר יסוד ושוורש העבודה

כמו ציצית ותפילין קריאת שמע ותפלה וכל סדר התפלה וברכות הנהגין וכל הברכות והלכות שבת, שהם כהררים התלויים בשערה, והלכות חגים ומועדים ושאר הלכותי בקדש, שבודאי המכשלה הזאת תחת ירך תהיה, אם לא תתמיד בלימודו. לכן חיוב גדול על כל יודע ספר לשמור את דרך עץ החיים, לקבוע שיעור ש"ע או"ח בכל יום, אף בתוך שנתו של עסקו בפסוק או במשניות כו' (ע"ש שער ו הניצוץ) פרק ב באריכות

אך את זה לו תוכלו שאת על דעתכם, אחיי ורעיי, אף שהלא קצבתי לך במועצות ודעת שלא יוסיף ללמוד שום לימוד אחר בשנה זו של לימוד הפסוק ושל לימוד המשניות, אין כוונתי בלאו שבכללות גם על לימוד הש"ע אורח חיים עם באר היטיב ח"ו, כי אורח חיים פן תפלט נעו מעגלותי לא תדע, מעגלי צדק להנחותם הדרך הטוב, כי בש"ע או"ח חיוב גדול על כל יודע ספר להיות בקי בכל הלכותי בתמידות, כי רוב הלכותי הם תמידים,

סדר לבישת טלית גדול

בשעת בדיקת ציצית של טלית גדול קודם ברכתו יאמר זה:

בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת יְהוָה וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 הוֹד וְהִדָּר לְבִשְׁתָּ: עֲמָה אוֹר כְּשִׁלְמָה, נוֹמָה שְׁמוֹם פְּרִיעָה:

וקודם עטיפת הטלית גדול יאמר זה

לְשֵׁם יְחִוּד^[ט] קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ לְיַחַד

הלכות דרך החיים

לו, ויזהר בלילה כמו ביום.

ה. אם נפנה במקום מגולה, שאין שם מחיצות, יכּוּן שיהיה פניו לדרום ואחוריו לצפון או איפכא. אבל בין מזרח למערב, אסור. ולהטיל מים, בכל ענין שרי. ו. לא יפנה בעמידה, לא יאנוס לדחוק עצמו יותר מדאי, שלא ינתק שיני הכרכתא. אם אינו יכול לפנות, ילך ארבע אמות, וישב; ויעמוד, וישב - עד שיפנה. או, יסיח דעתו מדברים אחרים. ז. יזהר לקנח יפה, כי צואה בפי הטבעת מעכבת התפילה. לא יקנח ביד ימין, מפני שקושר בה תפילין - ומהאי טעמא אין לקנח באצבע אמצעי שכורך עליו רצועה של תפילין. ואיטר יד, יקנח בשמאל ידיה שהוא ימין של כל אדם. ח. המשהא נקביו עובר משום בל תשקצו; ובקטנים - משום בל תשקצו, ומשום שלא יהיה עקר.

דיני הנהגת הבוקר

א. כשילבוש בגדיו יזהר שלא יגלה גופו - ואל יאמר, הנני בחדרי חדרים, מי רואני, כי הקדוש ברוך הוא, מלא כל הארץ כבודו. ב. ידקדק שלא ילבש החלוק או שאר בגדיו עם התפירות לחוץ, שלא יתגנה בעיני הבריות; ויזהר מללבוש שני בגדים ביחד, כי הקש לשכחה. ג. ינעול מנעל ימין תחלה, ולא יקשרנו; ואחר כך ינעול של שמאל ויקשרנו ויחזור ויקשור של ימין. ובמנעלים שאין להם קשירה, ינעול ימין תחלה. לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, ויקח מנעלים לרגליו. ד. כל אדם ירגיל עצמו לפנות ערב ובוקר, שהוא זריזות ונקיות. יהא צנוע בבית הכסא, ולא יגלה את עצמו עד שישב, וגם אז - לא יותר רק מה שצריך

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

א"ר אלעזר בכל עובדו דב"נ ליבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא, מאי לשמא קדישא, לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחניה כו', עכ"ל בקיצור.

סדר הנחת טלית ותפילין. הנה כי כן יברך גבר ירא ה', קודם עשית המצוה ברכה הראויה לה. אך קודם הברכה יאמר: לשם יחוד כו'. וגודל חיוב אמירתה, הובא בזה"ק פ' תזריע ד' נ"א ע"ב וז"ל:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

ובקדשה: ומברך ומקדש את הקדוש ברוך הוא בכל יום בברכו ובקדשה, ובכל אכילה ושתייה שלו. כמו שמברך הכהן: ברוך אתה - הרי ברכה. אשר קדשנו - הרי קדשה. כשהרוח מברכת את הקדוש ברוך הוא בכל יום בברוך, ומקדשת אותו בקדשתו ומיחדת אותו ביחוד שהיא שכינתו, הקדוש ברוך הוא יורד על אותה רוח בכמה מחנות.

ומחנות המלך יורדים אליו. וכלם כדי לשמרו:

[ט] על ידי אמירת לשם יחוד וכו' קודם עשית המצוות נמשך קדושה על המעשה: בא ראה, כתוב (סמות לה) וְכָל הַנְּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבִן וְגו'. בשעה שהיו עושים מעשה, היו אומרים: זה למקדש, זה למשכן, וזה לפרכת. וכן כל אותם האמנים, כדי שתשרה קדשה על ידיהם, ומתקדשת אותה עבודה. וכשעולה למקומו, עולה בקדשה, (פרשת תזריע כ').

מברך ומקדש את הקדוש ברוך הוא בכל יום בברכו

שם י"ה ב"ו"ה בַּיְחֻדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הַרְיֵנִי מִתְעַטֵּף
 גּוּפִי בְּצִיצֵת, בֵּן תְּתַעַטֵּף נִשְׁמָתִי וּרְמ"ח אַבְרֵי וּשְׁס"ה גִּידֵי בְּאוֹר
 הַצִּיצִית הָעוֹלָה תְּרִי"ג: וּכְשֶׁם שְׁאֲנִי מִתְכַּפֶּסֶה בְּטַלִּית בְּעוֹלָם הַיּוֹה,
 בְּךָ אֲזַכֶּה לְחֻלּוּקָא דְרַבְּנָן וּלְטַלִּית נְאֻה לְעוֹלָם הַבָּא בְּגַן עֵדֶן.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

את היחוד העליון בשבילנו: כמו זה במעשה של הגוף נתקן מעשה הנפש באותו הרצון, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה את הלב והרצון של האדם, ואפלו כך, אם אין שם רצון של הלב, שהוא עקר הכל, על זה התפלל דוד ואמר, (תהלים 138) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. שהרי אין כל אדם חכם לשים רצון ולב לתקן הכל ויעשה מעשה של מצוה. על זה התפלל תפלה זו - ומעשה ידינו כוננה עלינו.

אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון, אלא המעשה לבדו. מה זה כוננה עלינו? כוננה והתקן תקונך למעלה כראוי. עלינו, אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון, אלא המעשה לבדו. מעשה ידינו כוננהו, למי? לאותה דרגה שצריך להתקן. כוננהו, את מי? בחבור אחד באבות, להיות מתקן בהם במעשה הזה כראוי, (זוהר פרשת יתרו (צ"ג).

הש"י עושה מכל מעשה טוב מלבוש לאדם לעולם הבא: ובא ראה, אדם הראשון, כשהיה בגן עדן, היה מתלבש בלבוש כמו שלמעלה, והוא לבוש של אור עליון. כיון שגרש מגן עדן והצטרף לגוני העולם הזה, מה כתוב? (בראשית א) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. בראשונה היו כתנות אור, אור של אותו אור עליון ששמש בו בגן עדן. עשו בגדי שרד לשרת בקדש, להכנס בקדש: משום שהרי גן עדן, אור העליון שמאיר משמש בו. ועל כן, אדם הראשון, כשנכנס לתוך הגן, הלביש אותו הקדוש ברוך הוא בלבוש של אותו אור והכניסו לשם. ואם לא הלבש בראשונה באותו אור, לא יכנס לשם. כיון שגרש משם, הצטרף ללבוש אחר, אז - ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור. והכל כמו שצריך. וכאן כמו כן עשו בגדי שרד לשרת בקדש, להכנס בקדש.

אלהו, ודאי אדם שמברך ומקדש ומיחד את הגבירה, כמה מחנות של הגבירה עולים עמו, ומחנות המלך יורדים אליו. וכלם כדי לשמרו, ולהודיעה לאותה רוח כמה חדושים ועתידות בחלומות בנבואה, וכמה סתרים, כמו שיעקב שנתאמר בו, (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו. ועל מחנות המלך והגבירה נאמר (שם) ויקרא שם המקום ההוא מחנים. אבל המלך והגבירה לא יורדים לשם.

כך המלך שהאב והאם אוהבים אותו ומנשקים אותו: אמר אליהו, רועה הנאמן, כך זה ודאי, אבל משום שבכל מצוה ומצוה היתה השתדלות שלך ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו בכל המחנות שלמעלה ולמטה, כך הקדוש ברוך הוא ושכינתו וכל מחנותיו מעלה ומטה מתיחדים עם רוחך בכל מצוה ומצוה, כך המלך שהאב והאם אוהבים אותו ומנשקים אותו, ומחכיבות שלו אינם מאמינים למחנותיהם, אלא הם בגופם שומרים אותו, (זוהר פרשת משפטים ק"ט).

והארכת ימים: ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. לא כתוב למען איטיב לך, אלא למען ייטב לך. ולא כתוב יאריכון ימך, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך - אותו המקום שמיטיב לכל, והוא העולם הגנוז והנסתר. והארכת ימים - כמו שכתוב תקח לך, זהו ברשותו של האדם.

צדיק הוא, שעושה מצות אדונו: ואם יזדמן לו מעשה ויכון בו, צדיק הוא. ואף על גב שלא מכון בו, צדיק הוא, שעושה מצות אדונו. אבל לא נחשב כמי שעשה רצונו לשמה, ויכון בו ברצון של הסתכלות בכבוד רבונו, כמי שלא יודע לסבר סבך, שהרי ברצון תלוי הדבר לשמו. ובמעשה שלמטה לשמו, מתעלה המעשה למעלה ומתתקן כראוי. באמירת פסוק ויהי נעם אנו מבקשים שהקב"ה יעשה

ועל ידי מצות ציצת תנצל נפשי ורוחי ונשמתי ותפלתי מן החיצונים, והטלית תפרש כנפיה עליהם ותצילם כנשר יעיר קנז על גוזליו ירחף, ותהא חשובה מצות ציצת לפני הקדוש ברוך הוא כאלו קימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה וכונותיה ותרי"ג מצות התלויים בה, אמן סלה:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

להסתכל בשכינה, בגלל זה יש תכלת, משום שתכלת היא כסא לבית דוד ותקונו. וזהו פחד מלפני ה' לפחד מאותו מקום. ועל זה וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. וזה הכסא שדנים בו דיני נפשות, כמו שפרשה, וכל הגונים טובים לחלום, פרט לתכלת, שהוא כסא שעולה בדין הנפשות.

זכור כשנשף אותך הכלב! : כתוב ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת. ונתנו על הכנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצת. שזהו שמכסה על שאר החוטים. וראיתם אתו וזכרתם. וכתוב (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מה הטעם זה? אלא משל לבן שפרץ גדר ונשכו כלב - כל זמן שאביו רוצה להוכיח את בנו, היה אומר: זכור כשנשף אותך הכלב! גם כאן - וראיתם אתו וזכרתם, שזהו מקום שעולות הנשמות להדון.

ראה רצועה שמלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל: כמו זה - (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי. למה? אלא כשמעלה את עיניו וראה דמות אותו שנשכו, היה פוחד ומתפלל לפני ה', והיה יודע שהוא ענש הרשעים. כל זמן שהבן רואה רצועת אביו, פוחד מאביו. נצול מהרצועה - נצול מהכל. מי גרם לו להנצל? זה שראה בעיניו אותה רצועה - אותה רצועה גרמה לו להנצל. ולכן, וראה אתו וחי. ראה רצועה שמלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל. גם כך וראיתם אתו וזכרתם - ועשייתם ודאי. ואם לא - הרי הרצועה, שזו תגרם לכם לשוב לעבודתי תמיד, ואז ועשייתם.

תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך ישר: ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מכם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. ועל זה עולה גון תכלת. זו תכלת דומה לכסא הכבוד. מה כסא הכבוד

מעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה מושכים אור של הזיו העליון: והרי פרשה, שמעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה, אותם מעשים מושכים אור של הזיו העליון לבוש להתתקן בו לאותו העולם להראות לפני הקדוש ברוך הוא. ובאותו לבוש שלובש, נהנה ורואה לתוך האספקלריה המאירה, כמו שנאמר (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, (זוהר פרשת פקודי רכ"ט).

מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה: ציצית, מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשייתם אתם (במדבר טו). זהו סימן המלך להזכיר ולעשות.

סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול: כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, והרי בארנו - סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול. וזהו ציץ להסתכל בו בעינים, שהוא סימן של עולם העליון שהתעטר בו כהן גדול. הסתכלותו מכפרת על עזות פנים: ובגין כך אסתכלותא דיליה מכפרא על עזות פנים, דלא קיימא לקמיה, אלא פנים דקשוט, וזא דכל אינון פנים עלאין, דאינון פנים דקשוט, פנים דאמת. דכלילן באמת דיעקב. ומשום זה הסתכלותו מכפרת על עזות פנים, שלא עומדת לפניו אלא פני אמת, סוד של כל אלו הפנים העליונים, שהם פני אמת, פנים של אמת, שכוללים באמת של יעקב.

ציץ זכר. ציצית נקבה: ציצית איהו נוקבא, וזא דעלמא תתאה. אסתכלותא לאדכרא. ציץ דכר, ציצית נוקבא, וזא לכל בר נש. ציץ לכהנא. ציצית היא נקבה, סוד עולם התחתון, הסתכלות להזכיר. ציץ זכר. ציצית נקבה, וזה לכל אדם. ציץ לכהן. תכלת היא כסא לבית דוד ותקונו: ושנינו, אסור

יאחז את הטלית את הטלית בשתי ידיו ויכוון שצונו הקדוש ברוך הוא להתעטף בציצית, ויברך מעומד להתעטף בציצית (הבי"ת בפתח).^(ה)

הלכות דרך החיים

מצות ציצית; או כשלוש טלית גדול יברך עלי ויכוין לפטור גם את זה, ואז אין צריך למשמש בציצית. (סו)

ה. יכוין בהתעטפו, שצונו הקדוש ברוך הוא להתעטף בציצית, כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם. ו. הציצית יהיו בחוץ ולא תחובים בכנף; וההולכין בין העובדי כוכבים יוצאין בתחובין - רק בשעת הברכה יהיו מגולין, כדי הילוך ארבע אמות.

ז. נוהגין לעשות עטרה מחתיכת משי לסימן, שאיתן ציצית שלפניו יהיו לעולם לפניו.

ח. אם לובש כמה ארבע כנפות בלי הפסק והיה דעתו על כולם, לא יברך אלא ברכה אחת; ואם שח ביניהם, אפילו שלא מענין לבישה, אינו צריך לברך (מ"א). ואם הפסיק הרבה, צריך לברך משום היסח הדעת. ולכתחלה לא יפסיק בשיחה, ושתיקה ודאי לא הוי הפסק. אם לא שהסיח מדעתו. ואפילו אם פשט הראשון קודם שלבש השני, אין צריך לברך כיון שהיה דעתו מתחילה

דיני ציצית וברכותיה

א. יתעטף בציצית מעומד, ויברך מעומד, על טלית גדול - להתעטף בציצית ועל טלית קטן - על מצות ציצית. והמניחים הטלית מקופל סביב צוארון על כתפיהן, לא יצאו ידי חובתן. בחור לא יכסה ראשו בטלית, אפילו תלמיד חכם (מ"א ס"ח).

ב. צריך להפריד חוטי הציצית זה מזה - קודם לבישה, ולבדוק אם הם כשרים, שלא נפסקו. ואם הוא שעת הדחק, כגון שהצבור מתפללין ואין לו פנאי לבדוק, או שקורין אותו לעלות לתורה - אם יודע שאתמול היו כשרים, יכול להתעטף ולברך בלא בדיקה (סו). ואין צריך בדיקה אלא פעם אחת ביום, ואפילו לובשו שנית וחייב בברכה, אין צריך בדיקה. (מ"א ס"ג)

ג. מחזיר שתי ציציות מלפניו ושתיים לאחוריו, כדי שיהא מסובב במצות (סו).

ד. אם לובש טלית קטן כשאין ידיו נקיות, ילבשנו בלא ברכה, וכשיטול ידיו ימשמש בציצית ויברך על

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובמחשבתו שישמור אותם, כמ"ש (במדבר טו, לט): וראיתם אותו וזכרתם וגו'. ויזהר האדם מאד בכונה זו. ואח"כ יברך הברכה בשמחה עצומה מאוד, שזיכה אותו השם יתעלה במצוה זו. (שער ב האשמורת) פרק ט.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שְׂיוּצָאִים וְתַלְוִיִּים מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן תּוֹף אוֹתָם שְׁבִילִים עֲלִיּוֹנִים שְׂיוּצָאִים מִחֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה. צְבִי לְצַדִּיק - זֶה צַדִּיק חֵי הָעוֹלָמִים, שְׂאוֹתָם חוֹטִים אֵלּוּ יִפְּוּ, שְׁהָרִי מִמֶּנּוּ יוּצָאִים, וְכָל חוֹט כְּלוּל בְּשָׁנֵי צְדָדִים. וְכִשְׁהִסְתַּכְלַתִּי, אֶמְרָתִי: רְזִי לִי רְזִי לִי. שְׁהָרִי מִתּוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל הָאֶמּוּנָה יוּצָאִים. וְכִשְׁהִסְתַּכְלַתִּי בְּתַכְלַת וְרְאִיתִי רְצוּעָה לְהִלְקוֹת, מְקוֹם יְרָאָה לְפָחַד,

דברי שלום - הלכות והליכות

א' גדיל וב' שלישי ענף והטעם הוא לפי שכיון שהציצית לצורך הנקב' והנה מקומה הוא בחזה דז"א שהוא בסוף שלישי העליון דתפארת שבו וכנגדו יעשה שלישי א' גדיל. וכנגד שני שלישי' התחתונים דת"ת אשר שם היא הנוק' יעשה שם שני שלישי ענף. ואמנם הגדיל יעשהו חוליות חוליות כל חוליא מג' כריכות ובתח' יקשור שני קשרים סמוך לכנף ויכרוך ז' כריכות ויקשור

(ה) כוונות ציצית - שער הכוונות

ועתה נבאר קצת דקדוקים שיש בענין הציצית וגם מנהגי מורי ז"ל הנה ט"ל כריכות שיש בציצית הם בחי' ט"ל אותיות שיש באהיה דההין בפשוט ומלוי ומילוי המילוי לפי שסוד הציצית הוא באהיה דההין העולה כנף כנ"ל ולכן נבאר ענין עשי' הציצית כפי מנהג מורי ז"ל הנה צריך הציצית לעשותו שלישי

הלכות דרך החיים

כשיב הפסק ואין צריך לברך כשלוש טלית גדול, כשהיה דעתו מתחילה עליו בשעת ברכה. אבל אם הלך מביתו, אפילו חזר למקומו, צריך לברך - דשינוי מקום הוא הפסק (כיון דהוי שני מצות הוי שינוי מקום הפסק - מ"א).

יא. אם פשט טליתו ויצא לחוץ, והיה דעתו לחזור להתעטף בו מיד, אין צריך לחזור ולברך (משום דבטלית אחד לא הוי שינוי מקום הפסק דהוי כחזור למצותו כמו ביצא מסוכה וחזר). אבל אם לא היה דעתו לחזור ולהתעטף מיד, צריך לחזור ולברך כשמתעטף (מ"ר וא"ר). ואם הסיר הטלית סתם וחזר ונתעטף מיד, אז אם נשאר עליו טלית קטן אין צריך לחזור ולברך,

על כולם. ואם לא היה דעתו מתחילה על כולם, והביאו לפניו, אפילו בשעה שעדיין לבוש בטליתות שברך עליהן, או שהיה לפניו טליתות שברך עליהן בשעה שהביאו, צריך לברך (מ"א א"ר שם).

ט. אם ברך על טלית קטן, על מצות, ותיכף רוצה ללבוש הטלית גדול - אם נתכוין בפירוש לפטור גם הטלית גדול בעל מצות, אין צריך לחזור ולברך על טלית גדול, אבל בסתם צריך לחזור ולברך על טלית גדול (פ"מ).

י. אם לבש טלית קטן וברך עליו, והלך בבית זה למקום אחר בתוך הבית אפילו מחדר לחדר, לא

זוהר למשיח

אש לבנה לא אוכלת, תכלת אוכלת ומשמדה. (דברי הימים ב ז) ותאכל העלה. לכן מימיו, תכלת משמאל. העמוד האמצעי מיוחד בין שניהם - ירק. ומשום זה פרושה בעלי המשנה, מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיפיר בין תכלת ללבן. ומשום זה התקינו לקרוא ביחוד.

לדרתם: פתח רבי הוראי בפרשת ציצית ודרש, ועשו להם ציצת וגו'. כאן כתוב לדרתם, וגבי שבת לדרתם, שפתיב לעשות את השבת לדרתם, (סו"ט).

(השלמה מההשמות סימן ז)

כשהאדם מתעטף בציצית ויוצא בו לפתח דירתו שלם: ששינוי, תקנו פרשת ציצית בקריית שמע, ובדירתו של אדם נמצא קריית שמע, חוץ מפרשת ציצית שחסרה משם. במה נשלם? אלא כשהאדם מתעטף בציצית ויוצא בו לפתח דירתו שלם. מלאך המשחית זו משם, ונצול האדם מכל נזק ומכל

אמרתי: אוי לי שבני אדם לא יודעים להשיג ולהסתפל על מה נענשים לשקר. בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בוגדים שבגדו, משקרים בעצמם. ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו פסא תכלת להדון, ועליהם כתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. אותו בגד שלהם נודע לכל בעלי הדינים. אוי להם! שאין להם חלק בעולם הבא. אשריהם הצדיקים שלבושיהם ותקונייהם נודעים למעלה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, (ע"כ) (שמות מג

ע"א והיה לאות וכו'), זוהר פרושת שלח לך דף קע"ה).

כוללת תכלת ולבן, דין ורחמים באש: מצוה זו מצות ציצית, כוללת תכלת ולבן, דין ורחמים באש.

דברי שלום - הלכות והליכות

היה עושה כן אלא בציצית קטן ולא בגדול גם צריך לכסות התפילין שבראש בטלית כנו' אצלינו טעם הדבר לעיל ובענין שנהגו להתעטף בטלית גדול בליל יוה"כ יתבאר ג"כ זה ע"ש ובענין הטלית הגדול נודע ענין עטיפת הראש משא"כ בטלית קטן. אבל מורי ז"ל כשהיה לובש טלית קטן ביום וכשהיה יוצא מבית המרחץ או מבית הטבילה וכיוצ' בזה היה נוהג לעטף ראשו בו ממש והיה מברך להתעטף בציצית ואח"כ היה שומטו מעל ראשו ומורידו על שני כתיפו כדרך לבישתו גם ראיתי למורי ז"ל שהיה מברך להתעטף בציצית כשהיה בבית הטבילה כזכר. גם הטלית קטן היה לובשו למטה משאר מלבושיו על גבי חלוקו שלא כאותם המתייהרים ללבוש

ב' קשרים אחרים ויכרוך ח' כריכות ויקשור ב' קשרי' אחרים ויכרוך י"א כריכות אח"כ יקשור ב' קשרים אחרים ויכרוך י"ג כריכות ויקשור ב' קשרים אחרים והרי הם ט"ל כריכות כמנין ט"ל אותיות אהיה דההין כנו' כמספר יהו"ה אחד. ובענין קשיר' ראשי כל חוט וחוט של הציצית כדי שלא יתפרדו משזירתן ראיתי למורי ז"ל שלא היה מוחה בזה אף כי יש בזה מפקפקין ואדרבה נ"ל שהיה חפץ בקשירת ראשיהם:

גם ראיתי למורי ז"ל שבציצית קטן היה עושה שני נקבים סמוכים זה לזה כעין נקודת צירי בכל כנף מד' כנפות הטלית והיה מוציא חוטי הציצית דרך שני הנקבים ההם באופן שהיו שני קצוות חוטי הציציות מתגלית בצד אחד החיצון וסברא זו הביאה בספר האגור אבל מורי ז"ל לא

הלכות דרך החיים

וגדים של שאר מינים חייבים מדאורייתא (סי ט"ז).
 ב. ציצית של צמר ופשתן פוטרין בכל המינים חוץ מצמר לפשתן או להיפוך משום כלאים. והמנהג שלא לעשות ציצית של פשתן כלל, אפילו בשאר מינים, משום דגזרינן, שיש מין של צמר רחלים שדומה למשי ויבא לעשות בו ציצית של פשתן, שסיבור שהוא משי, - ויהיו כלאים (מ"א שם ס"ק ב).
 ג. ציצית של שאר מינים אינן פוטרין אלא במינן, כגון משי למשי, וראוי שלא לברך רק על תלית של צמר וציצית של צמר. ונהגי עלמא לעשות ציצית של צמר אפילו לתלית של משי (מ"א שם).
 ד. אם הטיל בטלית של שאר מינים קצת ציצית ממינו וקצת מצמר או פשתן, יש להסתפק אם יצא תלית שהשתי של צמר והערב של משי, יטיל ציצית של צמר ולא של משי, וראוי שהברכה תהיה על תלית קטן של צמר.
 ה. עושין הציצית רק לבנים. ואין לשנות, ואף

ואם לאו, צריך לחזור ולברך כשמתעטף (מ"א וא"ר).
 יב. אם נפל תליתו שלא במתכוין מעל כל הגוף, אפילו אם נשאר בידו - צריך לברך שנית כשמתעטף בו, דאזדא ליה מצתו. אבל אם נשאר עוד אפילו אל מקצת גופו, אין צריך לברך שנית (מ"א).
 יג. הלן בטליתו בלילה או שלובשו קודם אור היום, כשיאיר היום אין צריך לברך. וטוב לפטור אותו בטלית גדול (שם).
 יד. נתכסה בבגד שחייב בציצית ולא הטיל בו ציצית, ביטל מצות ציצית.

דין בגדים שחייבין בציצית

א. בגד של צמר רחלים או של פשתן, חייב בציצית מדאורייתא. ובגד של שאר מינים או מצמד של רחל בת עז - יש אומרים, דחייב מדאורייתא ויש אומרים, דאינו חייב רק מדרבנן. ואם טרף צמר ושאר מינים, אזלינן בתר הרוב. והלכתא, דאפילו

הערות דרך החיים

בלא ציצית, והוי כעוסק עדיין בחיוב, כנלע"ד - דה"ח. ב. שלובשו מחדש.

א. (הטעם: כיון דבדאי אסור לכסות אפילו מקצת גופו, בטלית של ארבע כנפות

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

מְשֻׁחָתִים: וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמְלֶאכֶּה הַמְּנוּתָּ זֶה מִשֵּׁם, וְנִצּוּל הָאֵדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מְשֻׁחָתִים. וְהִינּוּ לְדִרְתָּם, בְּשִׁבְלֵי דִירְתָּם. שְׁהִיָּה שֵׁם שְׁלֹם וְיִצְא מִפְּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצּוֹת, מְלֶאכֶּה הַמְשֻׁחָתִים זֶה מִשֵּׁם, וְנִצּוּל הָאֵדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מְשֻׁחָתִים. מִנֵּינָן לָנוּ? מִמָּה שְׁכַתּוֹב

מְשֻׁחָתִים: וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח, וּמְלֶאכֶּה הַמְּנוּתָּ זֶה מִשֵּׁם, וְנִצּוּל הָאֵדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מְשֻׁחָתִים. וְהִינּוּ לְדִרְתָּם, בְּשִׁבְלֵי דִירְתָּם. שְׁהִיָּה שֵׁם שְׁלֹם וְיִצְא מִפְּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצּוֹת, מְלֶאכֶּה הַמְשֻׁחָתִים זֶה מִשֵּׁם, וְנִצּוּל הָאֵדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מְשֻׁחָתִים. מִנֵּינָן לָנוּ? מִמָּה שְׁכַתּוֹב

דברי שלום - הלכות והליכות

ד. הזהיר בציצית זוכה לתלית נאה (שבת כג).
 ה. גדילים תעשה לך תזכה למצות ציצית תזכה לאשה ולבנים (תנחומא תצא א).
סגולות
 א. הרגיל בציצית זוכה למעלות גופניות ומעלות שכליות (א"ר או"ח סימן כד).
 ב. כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא (מנחות מג).
 ג. מצות ציצית מצילה האדם מן החטא דכתיב ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' והייתם קדושים, אף דכל שאר מצות אין בהם זאת הסגולה להצילה מיצר הרע וציצית עדיף כדאיתא במנחות מד. מעשה באדם אחד כו' (אלהו רבה אורה-חיים סימן כד).

ע"כ בגדיו וטעות גדול הוא בידם הפך האמת גם לא היה מסיר תפילין וטלית עד שהיה גומר כל התפילה ועלינו לשבח ועל כן נקוה לך כו'. (כתבי האריז"ל - שער הכוונות (דרושי ציצית דרוש ו').
שכרה
 א. מצוה אחת ציונו ה' אלקינו וציצית שמה וכתיב בה אני ה' אלקיכם ב' פעמים אני הוא שעתידי לפרע ואני הוא שעתידי לשלם שכר (מנחות מד).
 ב. אין לך כל מצוה קלה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה? צא ולמד ממצות ציצית. מעשה באדם אחד שהי' זהיר במצות ציצית וכו' עיין שם באריכות (מנחות מד).
 ג. כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשוין לו ב' אלפים וח' מאות עבדים (שבת לב).

הלכות דרך החיים

בבגדים הצבועים (שם).

ט. תלית של בגד וכנפות של עור, חייבת. וכן, אם רובה בגד ומיעיטה עור - חייבת, ולהיפוך - פטורה, דאזלינן בתר עיקר ורוב הבגד. וכן אם למעלה בגד ותחתיו עור - חייבת, ולהיפוך - פטורה, דהתחתון טפל למה שלמעלה (שם).

י. יש לה שלש כנפות וקשר בהם ציצית, ואפילו קשר אחד, ואחר כך עשה לה כנף רביעי והטיל בו ציצית, צריך להתיר השלשה ציצית שעשה בפיסול, משום תעשה ולא מן העשוי. אבל הציצית שעשה בכנף הרביעי, אין צריך להתיר, כיון שנעשה בהכשר, ואין פסולי הראשונים פוסלין אותה (שם במ"א).

יא. מלבושים שהם פתוחים מן הצדדים למטה, ויש להם ארבע כנפות לצד מטה, ולמעלה הם סתומים, או רובו סתום - פטורה; ואם עשה בו ציצית ואחר

ז. אף שראוי שלא לעשות הטלית רק של צמר, מכל מקום אם אי אפשר לו בטלית אחר רק בשל פשתן, יעשה טלית פשתן וציצית פשתן, ולא יבטל מצות ציצית (והמ"א כתב שיעשה הכנף של עור ויעשה בטלית ציצית של צמר - שם).

ז. טלית שאין לה ארבע כנפות, פטורה. יש לה יותר חייב לעשות לה ציצית בארבע כנפות המרוחקין. ולכתחלה לא יעשה טלית כזה, כי יש פוטריין. ולכך באותן הטליתות קנים שיש להן בית הצואר פתוח עד רובו, והרי יש לה יותר מארבע כנפות, יש לעשות הכנפת היתירות - עגולים (סי' י').

ח. יש לה ארבע כנפות, וחתך כנף אחד או שתיים באלכסון, שנעשתה בת חמשה או בת ששה - חייבת, ויעשה הציצית בהכנפות המרוחקין (שם).

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

נהוראי, מעיד אני עלי, מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצנה ותפלין בראשו, בשעה שיוצא מבין שני שערים מזדמנת עליו השכינה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימינו ואחד משמאלו, כלם מלויים אותו עד בית הפנסת ומברכים אותו. מקטרג אחד שעומד לפני הפתח של האדם הולך אחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן, (עד כאן מההשטות)

אוי לו לאדם שלא יודע להזהר ממנו ולא רושם על פתח ביתו את השם העליון

בא וראה, הרוח הרעה הזו ששרויה בין השערים, אוי לו לאדם שלא יודע להזהר ממנו ולא רושם על פתח ביתו את השם העליון הקדוש שימצא עמו, שהרי יש לו שלש מאות ששים וקמשה שמשים רעים שמקטרגים, כל אחד משמש ביומו, וכלם

בגד דולק ושלחן ערוף ומטה מצעת, ודירתו מתקנת כדירת חתן לקבל בו הכלה. ומי היא? השבת היא כלה, ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה כפי הראוי לה, ועל זה כתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם? להכניס בה כלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

ועל זה כתוב לדרתם - בשבת ובציצית: בשעה שקדש היום, ואם כלה זו באה ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוף ונר דולק - כלה זו אומרת: אין דירה זו מישראל. כתוב ביני וביני בני ישראל. אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. ועל כן צריך כאן קדשה לדירת ישראל, ועל זה כתוב לדרתם - בשבת ובציצית.

מקטרג על פרחו משיב ואומר אמן: אמר רבי

דברי שלום - הלכות והליכות

מובטח שלא יבא לידי סמוי עינים (בית-יוסף אורח-חיים סימן כד בשם הקדמונים).

ז. סגולת ציצית שלא יהא לו כאב שינים (כף החיים אורח-חיים סימן יא ס"ק יז).

ז. הסתכלות בכנף של ציצית טוב להסיר כעס (אליהו רבה אורח-חיים סימן כד, מובא גם בשל"ה מסכת יומא בשם האריז"ל וכן במדרש תלפיות ענף כעס). וסגולה להימנע מכעס, להסתכל על הציצית (קיצור של"ה דיני ציצית דף ט"ו, שו"א פ' ויגש, א"ר או"ג, ועוד).

ד. כשאדם מתעטף בציצית ויוצא לפתח דירתו הוא שלם וניצל מכל נזק ומכל משחית (זוהר ויקרא ס) ובזכות הציצית נצולו חנניה מישאל ועזריה מתוך כבשן האש דכתוב: באדין גובריא אילך כפיתו בסרבליהון פטישיוון וכרבלתהון ולבושיהון ורמיו לגו אתון גרא יקידתא (דניאל ג), ופירוש לבושיהון אלו טליתות המצויצות שלהן (מנורת המאור נר ג כלל? חלק ד פרק א בשם המדרש).

ה. כל המעביר ציצית על עינו כשקורא פרשת ציצית יהא

~ הלכות דרך החיים ~

למטה מחציה, שלא יהיה נראה כסתום. ואם הקרסים הם כפופים מאד, ואי אפשר לפותחן אלא על ידי מעשה, חשיבונו לגמרי כסתום, והן לענין שעטנז הן לענין ציצית. וכן אם מחברם בחוט שקורין "שנידיל" עד שאין יכול לפתוח בקל, הוי גם כן כסתום. ואם הוא כך ברוב הגוף, פטור מציצית ואין יוצאין בו בשבת כשעשה בו ציצית (א"ר שם).

דיני חוטי ציצית

א. החוטין צריכין שיהיו טווין לשמן ושזורין לשמן, דהיינו: שיאמר בתחילת השזירה ובתחילת הטוויה שהוא עושה לשם מצות ציצית. ואם לא טווה לשמן, אפילו בדיעבד - פסול, ואם לא שיזר לשמן - כשר בדיעבד (פ"מ).

~ זוהר למשיח ~

יוסי פתח, (ט"ו ט"ו) ועתה מה לי פה נאם ה' כי לקח עמי חנם וגו'. בא וראה אהבת הקדוש ברוך הוא לישראל, אף על גב שחטאיהם גרמו להסתלק מביניהם והתפזרו בין העמים, הוא תובע את עלבונם.

ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו: בא וראה, כמה לבושים מזדמנים באותו עולם, ואותו האיש שלא זוכה בעולם הזה בלבושי מצוה, כשנכנס לעולם ההוא מלבישים אותו בלבוש נודע אחד לפני בעלי הגיהנם, ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו. שהרי כמה שומרי החקים עתידים לאחזו בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואומר: (קהלת ט) **בכל עת יהיו בגדיך לכנים.** (זוהר פירשת שלח לד קע"ה).

כך פתח בו רובו - פסולים, משום תעשה ולא מן העשוי, ואם רובו פתוח - חייב. והנקבים שמכניסים בהם הידים, מצטרפים לרוב, ולכך אפילו אם בסוף רק מיעוט בגד פתוח ועם הפתיחה שבמקום הכנסת הידים רוב פתוח - כשר ויוצא בו (א"ר שם). מחצה על מחצה, חייב, - ואין יוצאין בו בשבת, והוא הדין דאין מברכין עליו (שם).

יב. כל המלבושים שאין עשויין שיהיו השתי ציצית לפניו ושתיים לאחוריו, כגון "קאפטינוס" שלנו, ששני כנפות הם סמוך לארץ ושנים הם אצל הצואר, וכיוצא בו - פטורין מיצית. ולכתחילה יעשה קרן אחת עגולה. ואם חוגר עצמו באמצע בחגירה, פטור לדברי הכל אפילו לכתחלה (שם).

יג. אין לעשות בטליתות קטנים שלנו, קרסים

נמצאים עמו כל ימות השנה ומקטרגים עליו למעלה ולמטה, וכלם נמצאים עמו ביום ובלילה. ביום לקטרג לו, בלילה לצער אותו בחלומו, (זוהר פירשת ואתחנן ורס"ז).

המקלם מצות ציצית תפלין ומזוזה מזדעזעים ממנו כל כוחות החיצונים: לפיכך לקטרג עליו, כשנכנס שמים ידיהם על כתפו ואומרים לו: אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו! אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא! משום כך צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברשם של רבונם, שידעזעו מהם כל הצדדים המינים הרעים, שיהיו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של ישראל, עליהם כתוב (ישעיה ט) **ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.** ואהבתך את ה' אלהיך. רבי

סגלת סיים מסכת ציצית לסעדת יום השנה [יום הזכרון]. לעלוי נשמת יקיריכם היא עצה נפלאה איך להפוך כל סעדה של ימות החל, ובפרט סעדת יום השנה [יום הזכרון - יורצית - יורצית] של הנפטר, לסעדת סיום, שהיא פידוע סעדת מצוה - וזה על ידי עשיית סיום מסכת ציצית לפני שאוכלים או שותים, כמו שנהגו הצ"ח בעל הש"ח ז"ע, שהיה לומד קדם ששעם כלום, (למד) מסכת פלה, כי מלה, והוא לא היה רוצה להנות מהעולם הזה בלא סעדת מצוה כמו סיום מסכתא, או ברית מילה, או סעדת ארוסין ונשואין ולא כל יומא אתרחש ונשואין, לכן למד כל יום מסכת פלה. וכן נהגו הרבה צדיקים כמו הצ"ח ר"ר מרדכי מנדבורנא ז"ע, ועוד. ידוע מהספרים הקדושים שעל כל מענוג בעולם הזה, שלא בקדשה (הפנויה למענוג לשם הנאת עצמו ולא לשם שמים) צריכה האדם לאחר פטירתו לעבר חבטו הקבר - כדי להסיר את הסטרא אחרא שדבקה בו, וזה כדי לאפשר לנשמה להשתחרר מהגוף ולעלות, ולכן כדי להתקדש ולמנוע עד כמה שנתן את חבטו הקבר בגין מענוג שלא לשם שמים, נהגו צדיקים לאכל מאכלים שהם רק במסגרת סעדות מצוה, כמו סעדת סיום מסכת, ברית מילה, פדיון הבן, נשואין וכו', (כי בסעדת מצוה האדם מוגן והסטרא אחרא לא יכולה לזדבב בו), לכן החדוש הוא שפטרנו ללמוד מסכת ציצית לפני כל סעדה של חל, ובפרט לסעדת אזכרה (יורצית) ליום השנה של יקיריכם. - ובכך סעדת הירצית מתקדשת למצוה ועושה עליו גדול לנפטר, ובפרט יש מעלה בלמוד מסכת זו, הנוסקת ב"קדשים תהיו" ורומזת לזכרון כל מצוות התורה והיא מסכת קצרה בת 22 פסקאות - שרומזת לכ"ב האותיות של התורה הקדושה שמהן נארג עולם המלבוש העליון, שמלבוש הציצית כנגד עולם המלבוש. הרוצה לעשות סעדתו סעדת מצוה כל ימי השנה, ילמד מסכת ציצית, או שאר מסכתות קטנות, כמו מסכת פלה ועוד, וזה שוה לכל נפש שיכול כל אדם ללמוד מסכת זו בנקל במשך כמה דקות, ויהא לו בכל סעדה שאוכל - סעדת סיום מסכת.

הלכות דרך החיים

ד. חוטים שאולים, מן הסתם הלוואה הוא דלא הדרא בעינא. אבל אם השאלם לו על מנת להחזיר בעין, אין יוצא בהם - משום דאמרינן, דהשאל לו למלאכה אחרת. ואם השאל לו ציצית מתוקנים, היינו חוטים שזורים ופסוקים, אפילו על מנת להחזירן בעין, מותר להניח בבגדו, דאי לאו הכי, אמאי השאלם. ודמי למ"ש בסי' י"ד, אם שאל לו טלית, דצריך לברך עליו (מ"א).

ה. צריך לעשות נקב באורך הטלית, לא למעלה

ב. אם נפסקו משזירתן ונעשו י"ו, אם נשתייר כדי עניבה - כשר (שם).

ג. שיעור אורך הציצית אחר עשייתן, היינו אחר הכריכה והקשירה, יהיו שנים עשר גודליו, חוץ ממה שמונח על קרן הבגד. והחוט שעושין ממנו הכריכות, צריך להיות יותר ארוך. ויכול לכוון הגדיל, קצת מחטט זה וקצת מחוט זה - משום דבזמן התכלת היו כרוכין קצת מחוטי תכלת וקצת מחוטי לבן (מ"א).

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שְׂבָאֲרָנוּ (תהלים קג) וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. נְקָרָאת דְּמוֹת אָדָם, דְּמוֹת אֲרִיָּה, דְּמוֹת שׁוֹר, דְּמוֹת נֶשֶׁר בְּהֵם. וּבְאֵלּוֹ הַדְּמִיוֹנוֹת נִרְאִית לַתְּחֻמוֹנִים, שֶׁהֵם עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (הושע יב) וַיִּבֶד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה. וַיֵּשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם מֵהַמְּרַכְּכָה הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵים. כְּמוֹ זֶה מִי שִׁירָא מֵהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוֹרָה י' בְּלָבוֹ. וּמִי שְׂאוּהָב אוֹתוֹ, שׁוֹרָה ה' בְּמַח. וְעַל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ נְאָמֵר (דברים כט) הַנִּסְתָּרֹת לֵה' אֱלֹהֵינוּ. שְׁמִי שִׁירָא מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹ שְׂאוּהָב אוֹתוֹ, נִסְתָּר הוּא מִבְּנֵי אָדָם, וְהַנְּגִלוֹת הֵן ו"ה. מִי שֶׁמְתַעַסֵּק בַּתוֹרָה, שׁוֹרָה ו' בְּפִי. וּמִי שֶׁעוֹסֵק בְּמִצְוָה, שׁוֹרָה ה' בְּמַאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרָיו. וּמִצְוָה כְּלוּלָה מְאֹרְבַע אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַצִּיצִית שֶׁנְּאָמֵר בָּהּ (במדבר טו) וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית, וּפְרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַפּוֹחַת לֹא יַפְחַת

עַל יְדֵי מִצְוֹת צִיצִית וְתַפְּלִין נֶחֱשֵׁב שְׂמִכִּין כְּפֹסָא לְהַקְבִּיָּה: מִצַּד שֶׁל הַשָּׁמַיִם נִקְרָאת שְׂמִימָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (בראשית טו) הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה. וְכְמוֹ שֶׁהִיא נִקְרָאת בְּשֵׁם שֶׁל הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֻמוֹנִים, כִּךָּ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי בְּעִלְיוֹנִים וּבַתְּחֻמוֹנִים, שֶׁהִיא (בבבא אהא כסדתו) מְדָתוֹ, וְהִיא שְׁעוֹר קוֹמָתוֹ. וְנִקְרָאת שְׂרָף, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה ו) וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. כְּמוֹ שְׂמֵלֶאֱךָ שֶׁנִּקְרָא שְׂרָף וְנִקְרָאת מְלֶאֱךָ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (בראשית מח) הַמְּלֶאֱךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. וַיִּסַּע מְלֶאֱךָ הָאֱלֹהִים. וּמְלֶאֱךָ פָּנָיו הוֹשִׁיעַם. וְנִקְרָאת מְלֶאֱךָ עַל שֵׁם מַטְרֹרוֹן, כִּשְׁהִיא עוֹשָׂה בּוֹ אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל בַּעֲלָה. וְנִקְרָאת אוֹפֵן עַל שֵׁם סַנְדַּלְפוֹן, כִּשְׁשֶׁלְטוֹנָה בּוֹ עַל הַתְּחֻמוֹנִים. וְנִקְרָאת מְרַכְּכָה עַל שֵׁם אַרְבַּע חֵיוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּכָה שֶׁלְמִטָּה כִּשְׁשֶׁלְטוֹנָה עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ

סִיּוֹם מִסְכַּת צִיצִית הֲרִינוּ לומד לטובת נשמת פלוני בן פלוני עליו/עליה השלום. מסכת ציציתא.

א. הכל חיבין בציצית, רבי שמעון פוטר בנשים מפני שהזמן גרמא.

ב. כל קטן שהוא יודע להתעטף בציצית, אביו עושה לו ציצית.

ג. טלית שהוא מכסה ראשו ורבו חיבת בציצית.

ד. וסדין, בית שמאי פוטרין ובית הלל מחיבין.

ה. אפיקרסין [סמוך לגוף] פטורה, ורבי עקיבא אומר: חיבת.

ו. טלית כפולה חיבת בציצית ר' שמעון פוטר.

ז. טלית שכולה תכלת חיבת בציצית. כר שעשאו סדין, וסדין שעשאו טלית, הרי אלו חיבין.

ח. כר שעשאו סדין, וסדין שעשאו טלית, הרי אלו חיבין.

ט. כסות הלילה ופרסי המטה הרי אלו פטורין מן הציצית. והטריגון [בגד שיש לו ג' קרנות] והפילגס [מין בגד משי] ופוכלתרין

וארביקוה [אנטנה] כל אלה מניי בגדים שאין להם ד' כנפות הרי אלו פטורין. זה הכלל: כל שאין לו ארבע כנפים פטור מן הציצית.

י. מצות ציצית, בית שמאי אומרים: ארבע חוטין של ארבע אצבעות, ובית הלל אומרים: שלוש חוטין של שלוש

אצבעות. אמר רבי יוסי בר יהודה: אף כשאמרו בית הלל שלוש של שלוש, קרובים להיות דברי אלו כדברי אלו.

יא. שייר את התכלת ולא שייר את הלכן, את הלכן ולא את התכלת, מעכב, שהתכלת והלכן מעכבין זה את זה,

רבי אומר: אינן מעכבין.

הלכות דרך החיים

משום תעשה ולא מן העשוי. ואם נתקו מחוטי ערב עד שלא נשאר בו כשיעור קשר אגודל - כשר (שם).
 ו. צריך לחתוך ראשי החוטין קודם עשיה, שאם יכרוך אפילו חוליא אחת ויקשור קשר אחד על החוליות קודם שיחתכן, הוי תעשה ולא מן העשוי - דבשעת הדחק, כגון בערב שבת עם חשיכה, יוצא אפילו בחוליא אחת וקשר אחד, שצריך לעשות מדאורייתא; וקשר בלא חוליא או חוליא בלא קשר על גביו, פסול מדאורייתא, כיון דבעינן גדיל (שם).

משלש אצבעות - דהיינו רוחב שלשה גודליו, ולא למטה מכשיעור, שיש מקשר אגודל עד סוף הציפורן. וכן השיעור ברוחב הטלית. ואם עשה למעלה משלשה אצבעות, אף על פי שכשקושר הציצית עשה החוטין של הבגד קצרים ונתכפלו הכנפות והוא למטה משלש, פסול. והוא הדין איפכא בקשר אגודל כשר ואם לאחר שעשה הציצית למעלה משלשה אצבעות, חתך בנקב שיתלו הציצית למטה משלשה אצבעות - פסול

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

בציצית כאלו מתקן פסא לקדוש ברוך הוא. בתפלין, שהם שם יהו"ה, כאלו הוריד יהו"ה על פסא. (זוהר

חדש-ספרא תינא)

ומי שרואה שם יהו"ה על הראש בתפלה שהיא אדנ"י (יהו"ה), מיד כלם בורחים: ואם תפלה עולה שלמה בעטוף של מצוה ותפלין על הראש והזרוע,

משבעה, וכל המוסיף לא יוסיף על שלשה עשר. והם שמונה עשר בין קשרים וחליות לכל צד - עולים שבעים ושנים. עליהם נאמר (ישעיה טו) והוכן בחדס פסא. חס"ד בגימטריא שבעים וששים. והמנורה הקדושה אמר, כל מי שמניח תפלין וציצית, כאלו מקיים תרי"ג מצוות של התורה. ולא עוד, אלא

דברי שלום - הלכות והליכות

ג טוב להסתכל בציצית בשעת עטיקה כשמברך.
 ד יש נוהגין להסתכל בציצית כשמגיעים לוראיתם, אותו ולתן אותם על העינים, ומנהג יפה הוא וחיובי מצוה: הגה: גם נוהגים קצת לנשק הציצית בשעה שרואה בהם והכל הוא חיובי מצוה (בית יוסף).
 ה כשמוסתכל בציציות מוסתכל בב' ציציות שלפניו, שיש בהם עשרה קשרים, רמז להיות. וגם יש בהם ט"ז חוטים ועשרה קשרים עולות כ"ו פשם ההינה.
 ו גדול ענין המבטל מצות ציצית, ועליו נאמר לאחז בכנפות הארץ וגו', והזהיר במצות ציצית זכה ורואה פני שכינה:

שולחן ערוך סימן כד - הנהגת לבישת הציצית ושכרה וענשה. א אם אין אדם לובש טלית בת ארבע כנפות, אינו חיב בציצית, וטוב ונכון להיות כל אדם זהיר ללבוש טלית קטן כל היום, כדי שיזכר המצות בכל רגע. ועל כן יש בו חמשה קשרים כנגד חמשה חמשי תורה, וארבע כנפים שבכל צד שיפנה יזכר ויכון ללבושו על המלבושים. לפחות יזהר שיהיה לבוש ציצית בשעת התפלה.
שולחן ערוך
 ב מצוה לאחז הציצית ביד שמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע, רמז לדבר והיו הדברים האלה וגו' על לבך.

- יב. ארבע ציציות מעכבות זו את זו מפני שכלן מצוה אחת הן, רבי ישמעאל אומר: ארבע מצות הן.
- יג. הציצית נתנה בתוך ג' אצבעות של כנף, יתר מכאן פסולה.
- יד. נתנה בפתיל, פסולה, בין טפח לפתיל כשרה, ורבי אליעזר בן יעקב פוסל.
- טו. קצצה וחיברה, כשרה, ורבי מאיר פוסל. עשאה בפני עצמה, כשרה.
- טז. הלוקח טלית מן העובד כוכבים ומן הכותי ומצא בה תכלת, הרי זו פסולה, ומשל ישראל הרי זו בחזקתה.
- יז. טלית שננטלה אחת מציציותיה או חזו בה ויוצא, נטלו שתיים מכסה כמין טריגון, [משלש נגעים יב א]] נטלו שלוש אסור לציאת בה.
- יח. אין מתירין ציצית על המת. אבא שאול בן בטנית אומר: מתר, אבא אמר לי, כשאמנת התיר לי ציציות שיש בה משום קדשה, וחקמים אומרים: אין בה משום קדשה, אלא עושה אותה תכריך למת ומרדעת לחמור.
- יט. הצובע טלית לעצמו, אם [לכסות] [לנסות] בה הרי זו פסולה.
- כ. צבעה ארבע וחמשה פעמים פסולה, שאין צובעין תכלת אלא בחלזון.
- כא. חלזון למה הוא דומה? בריאתו דומה לדג, וגופו דומה לרקיע. ואינו עולה אלא [לשבע] [לשבעים] שנים, לפיכך דמיו ביקר.
- כב. המוצא תכלת אף על פי שהיא שזורה פסולה, שאין לוקחין תכלת אלא מן הממחה.

הלכות דרך החיים

חוטין, ונשאר קצת משני צדדים, ולא נשאר אפילו בצד אחד כדי עניבה, ובשני הראשים יש כדי עניבה - אין מצטרפין. ולפי זה, בשעת עשייה אם דקדק לתת סימן שלעולם יהיו הארבע ראשים מצד אחד של הקשר, ואז, אם נפסקו משני צדדים, אם נשתייר כדי עניבה בצד אחד - כשר, ואם לאו - פסול. ואם לא דקדק, אפילו נפסקו השני ראשים מצד אחד, אם לא נשתייר כדי עניבה - פסול. ואם נפסקו שלשה ראשים, בין מצד אחד בין משני צדדים, בין דקדק בין לא דקדק - פסול (שם).
דין נודע לו בשוק שהציצית פסולין אם צריך לפשוט.

א. אם נודע לו בשוק בשבת, שנפסק לו אחד מן הציצית, אפילו מהטלית גדול, אין צריך לפשוט בשוק, משום דגדול כבוד הבריות, ובשבת כשהולך בבגד בלא ציצית אינו עובר כי אם איסור דרבנן, משום שאינו יכול להטיל בו ציצית בשבת. וכן, אין לאסור לצאת בו בשבת מחמת ששאר הציצית הוה לו כמשאוי בשבת, ואסור בו לילך בשוק ארבע אמות משום מעביר ארבע אמות ברשות הרבים - דמכל מקום, בזמן הזה שאין לנו רשות הרבים רק כרמלית ולא הוי רק איסור דרבנן, וכבוד הבריות

ז. יש אומרים שצריך לדקדק שיתלו הציצית לאורך הטלית, דבעינן שיהיו נטופות על הקרן. גם יזהר שלא יהיו הציצית תלוין באלכסון על קרן זוית (שם).
ח. אם נפסקו חוטי הציצית קודם שהטילן בבגד, מותר לקשור אותן; וכן אם נפסק חוט מצד אחד, אחר שהטילן בבגד, אפילו לא נשתייר כדי עניבה, וקשרו - חשוב כאלו היה חוט שלם מתחלה כיון שבחוט אחד לא נפסל, והרי נקשר קודם שנפסל, ונעשה כחוט שלם. ולכך, אם אחר כך נפסק חוט אחד מן הצד השני כשר, אפילו לא נשתייר כדי עניבה, כיון שנקשר חוט הראשון קודם שנפסל וכבר נעשה כחוט שלם. אבל אם נפסקו שני חוטים משני צדדים ולא נשתייר כדי עניבה, אין מועיל קשירה, ופסול - כיון שנקשר אחר שנפסל. כללא דמילתא: קשירה קודם שנפסל - נעשה כחוט שלם, ואחר שנפסל - לא מהני קשירה, משום תעשה ולא מן העשוי (סי' י"ב).

ט. אם נפסקו קצת מהחוטין, צריך שישארו על כל פנים שני חוטין שלמים משני צדדים, שיהיו כל אחד ארוך שנים עשר גודלין, והשנים אחרים צריכין שישתיירו כדי עניבה - היינו, שצריך לענוב חוט אחד הנפסק על כל החוטין. ואם נפסקו שני

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ממנו פחד רבונו, ותפלתו אינה תפלה כראוי. ומשום כך היו האבות מתחזקים בתוך האמונה העליונה, משום שבאר העליונה של סוד האמונה השלמה שורה בו. ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה נח) ונחף ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמתיה יחליץ וגו'. הפסוק הזה בארוהו ונתבאר. אבל בפסוק הזה בו החזיקו בעלי האמונה שהבטיח להם לעולם הבא. ונחף ה' תמיד - בעולם הזה ובעולם הבא. ונחף ה', כיון שאמר ונחף ה', למה תמיד? אלא זה התמיד של בין הערבים שהוא התחזק תחת זרועו של יצחק, וזהו החלק לעולם הבא. מנין לנו? מדוד, שכתוב (תהלים כג) ינחני במעגלי צדק למען שמו. והשביע בצחצחות נפשך - זו האספקלריה המאירה שכל הנשמות נהנות להסתכל ולהתענג בתוכה. ועצמתיה יחליץ - הפסוק הזה אין ראשו סופו. אם נשמתו של הצדיק [עולה למעלה, נ"א נהנית באור של מעלה], מה זה

נאמר בהם (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך וראו מכה. שם ה' פשוטה שהיא תפלין של ראש. ומי שרוצה שם יהוה על הראש בתפלה שהיא אדנ"י (יהוה), מיד כלם בורחים. זהו שכתוב (תהלים צא) יפול מצדך אלף וגו', (זוהר פרשת בראשית דף כג)
הקדוש ברוך הוא נמצא באדם שמתעטר בו בתפלין ומתעטף בציצית: וכעת ישראל מתחזקים בו בסודות של מצוות התורה, כמו שכל יום ויום מתחזק אדם בציצית, שהיא מצוה, ואדם מתעטף בה. כך גם בתפלין שמניח על ראשו ובורועו, שהוא סוד עליון כראוי, משום שהקדוש ברוך הוא נמצא באדם שמתעטר בו בתפלין ומתעטף בציצית, והכל סוד האמונה העליונה. (זוהר פרשת תולדות דף קמא):
מי שלא מתעטף בזה ולא מתעטר להתחזק בתפלין בכל יום, דומה לו שאין שורה עמו האמונה: ועל כן, מי שלא מתעטף בזה ולא מתעטר להתחזק בתפלין בכל יום, דומה לו שאין שורה עמו האמונה, וסר

~ הלכות דרך החיים ~

לסמוך על ר"י שמכשיר לעיל בנשאר כדי עניבה מן הגדיל. ותיכף כשיבוא לביתו יפשטני מעליו ויטיל בו ציצית (פ"מ).

ד. בחול, אם אין ציצית מצוים כלל, דינו כמו בשבת, לכל הדינים המבוארים לעיל בסעיפים הנ"ל (מ"א).

ה. הרואה בחברו בשוק או בבית המדרש שנפסקו לו הציצית, לא יאמר לו עד שיגיע לביתו; ואם אינו רוצה לילך לביתו תיכף, יקראנו לבוא לביתו ויאמר לו שם שנפסקו הציצית, כדי שיפשטנו (שם).

ו. אם ידע מאתמול שהטלית פסול ולא תיקנו, אסור ללבשו אפילו בשבת אפילו היכא דשייך כבוד הבריות (מ"א).

דין ציצית שעשאו נכרי ואשה וקטן

א. ציצית שעשאו נכרי, היינו שתלאן בבגד, אפילו ישראל עומד על גבי - פסולים. ואשה, יש לכתחילה להחמיר שלא להניחה לתלות ציצית בבגד, אבל בדיעבד כשר (סי' י"ד ומ"א). וכן קטן פחות מ"ג שנים. דינו כאשה. אבל אם הוא בן י"ג שנה ויום אחד אף שלא הביא עדיין שתי שערות, אפילו לכתחילה אין להחמיר (פ"מ סי' י"ד).

ב. הטיל ישראל בבגד ציצית בלא כוונה, והוא בשבת שאי אפשר להתירם ולחזור לקשרם, או

~ הערות דרך החיים ~

ג. שלא נתכוין לשם מצות ציצית (ה"ב).

~ זוהר למשיח ~

וְיִוצֵא מְעַדָּן, וְלֹא פּוֹסְקִים מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים. (זוהר פ' פ' פ' פ')

בראשית דף קמ"א.

אל תהא מצות ציצית קלה בעיניך: כמה חוטין הוא נותן בה, שמונה. כנגד שמונת ימי המילה שנצטוו עליה אברהם אבינו. ד"א כנגד שמונה רקיעים שעד כסא הכבוד, שבעה שעד החיות ואחד על גביהן, שני ודמות על ראשי החיה רקיע. נמצא כל מנייני שנים ושלושים, כנגד כל מצותיה שלתורה. בי תחלתה, בראשית, למד בסופה, לעיני כל ישראל, שחיים ושלושים. כנגד שנים ושלושים נתיבות פלאות החכמה שהעולם מתנהג בהן, שאי אפשר לעולם אלא בהן. ואלו הן עשרים ושנים אותיות ועשר ספירות. אבל אין פוחתין משלש חליות, ולא יתר על חצין שלחוטין. ר' שמעון בן יוחי אומר, אל תהא מצות ציצית קלה בעיניך, שעתידין ישראל רואין

דוחה איסור דרבנן - ולכך אין צריך לפשטו. ובחול אם נפסקו לו הציצית בשוק מטלית גדול, צריך לפשטו אפילו בשוק, משום דבחול עבד באיסור דאורייתא בשב ואל תעשה, אם אינו מטיל בו ציצית וכבוד הבריות אינו דוחה איסור דאורייתא בשב ואל תעשה - משום דלא הוי גנאי גדול כל כך. אבל אם נפסקו לו הציצית מן הטלית קטן בשוק, אפילו בחול אין צריך לפשטו בשוק, משום דהוי גנאי גדול לפשוט הטלית קטן, ובגנאי גדול דוחה כבוד הבריות אפילו איסור דאורייתא, בשב ואל תעשה (מ"א סי' י"ג).

ב. אם נפסקו לו הציצית כשהוא בבית המדרש, ומתבייש לישב בלא טלית, יכו ללבשו אפילו לכתחילה בשבת, בלא ברכה - משום גדול כבוד הבריות, ובשבת אינו רק איסור דרבנן, כנזכר למעלה. אבל בחול, אסור ללבשו. אבל אם לבש הטלית בבית הכנסת ואחר כך נודע לו שהוא פסול, אפילו בחול אין צריך להסירו בבית הכנסת רק ימהר לילך לביתו כדי לפשטו. אבל בשבת שאינו אלא איסור דרבנן, אין צריך למהר לילך לביתו (שם).

ג. בחול אם נפסק הענף מן הטלית בבית הכנסת ונשאר הגדיל, אין צריך למהר לילך לביתו, כי יש

וְעִצְמַתֵּיךָ יִחְלִיץ? אֵלֶּא הִנֵּה פְּרֻשָׁה, זו תחית המתים. שְׁעָתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחִיֹּת אֶת הַמֵּתִים וּלְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹת הָאָדָם שִׁיְהִיו כְּבָרָא שׁוֹנֶה בְּגוֹף שְׁלָם, וְהַנְּשָׁמָה מוֹסִיפָה אֹרֶךְ בְּתוֹךְ הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה שֶׁתְּאִיר עִם הַגּוֹף לְבָרִית שְׁלָם כְּרָאוּי.

כִּגֵּן רוּחַ? שְׁלֹא פּוֹסְקִים מִיָּמִיו הַעֲלִיּוֹנִים לְעוֹלָם: וּבְגֵין כִּף פְּתִיב, וְהֵייתָ כִּגֵּן רוּחַ. מֵאֵי כִּגֵּן רוּחַ, דְּלֹא פְּסָקוּ מִיָּמִיו עֲלָאִין, לְעֵלָם וּלְעֲלָמֵי עֲלָמִין, וְהָאֵי גִינְתָא אֲתִשְׁקִי מִנְיָה, וְאֲתִרְוֵי מִנְיָה תְּדִיר. (דף קמ"א) וְכַמוֹצָא מִים, דָּא הֵהוּא נְהָר דְּנִגְיָד וְנִפְיָק מְעַדָּן וְלֹא פְּסָקִין מִיָּמִיו לְעֲלָמִין.

וּמְשׁוּם כִּף כְּתוּב וְהֵייתָ כִּגֵּן רוּחַ. מֵה זֶה כִּגֵּן רוּחַ? שְׁלֹא פּוֹסְקִים מִיָּמִיו הַעֲלִיּוֹנִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. וְהֵגֵן [וְהַגּוֹרָן] הַזֶּה נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ וּמִתְרוּחָה מִמֶּנּוּ תְּמִיד. וְכַמוֹצָא מִים - זֶה הַנְּהָר הֵהוּא שֶׁשׁוֹפֵעַ

הלכות דרך החיים

ג. אם לקח טלית חברו כשהוא מקופל, כשמחזירו אחר כך צריך גם כן לקפלו, (רק בשבת אין צריך לקפלו כקפולו הראשון). וכן אין רשאי להוציאו שלא מדעת בעלים מביתו לבית הכנסת או מבית הכנסת לביתו, כי הבעלים מקפידים על זה (א"ר).
 יג. דין אם להתיר הציצית מבגד לבגד, ואם נקרה הטלית.

א. מותר להתיר הציצית מבגד זה ולהניחם בבגד אחר, אבל שלא להניחם בבגד - לא, משום שאסור לבטל מצות טלית זה. ואם רצה לעשות מהטלית בגד שלא יהא בה ארבע כנפות, מותר להתיר. ואם מוכר הבגד לנכרי, גם כן מותר להתיר. והוא הדין אם רוצה להטיל בהטלית הציצית יותר יפין או יותר כשרין, דהיינו שהציצית היו פסוקין קצת ראשיהן ורוצה להטיל בה עכשיו שלמים, גם כן מותר להתיר. ואם נפסק חוט אחד, אפילו נשתייר כדי עניבה וכבר התירה, שוב אסור להטיל אותם לכתחילה אפילו בבגד זה (כן משמע בסי' י"ד במ"א ס"ק ד), וכל שכן בבגד אחר. אבל מותר לקשור שני חוטי קצרים כדי לעשות חוט ארוך של שנים עשר גודלין ולהטיל אותם בבגד בתחילה (סי' ט"ו).

שנפסק אחד מן החוטים שאם יתירם יפסלו מלהחזירם להטילם מחדש - אם אין הציצית אחרים מותר ללבושו, דיש לסמוך על הרמב"ם שמכשיר, וכן מותר לצאת בו בשבת בכרמלית; אבל לא יברך עליו וכן אסור לצאת בו ברשות הרבים. וכבר נתבאר דבזמן הזה, אין לנו רשות הרבים (שם).

דין טלית שאולה

א. השואל מחברו או השוכר טלית מצויצת, בודאי נתכוין חברו להקנות לו הטלית כדי שיצא בו המצוה, ומברך ודוקא אם שאלו כדי להתפלל בו, אבל אם לא שאלו רק כדי לעלות לתורה או לדוכן, אין להכניס עצמו בספק ברכה, ויכוין בפירוש שאינו רוצה לקנותו ואין צריך לברך עליו, לכל הדעות^ז. אבל בטלית של קהל, צריך לברך עליו אפילו כשלושב אותו רק כדי לעלות לתורה או לדוכן, משום דטלית של קהל אדעתא דהכי קנוהו מתחילה, שכל מי שלובש אותו יהיה שלוה כמו באתרוג (א"ר).

ב. מי שלוקח טלית חברו שלא מדעתו אפילו להתפלל בו, יכוין גם כן שאינו רוצה לקנותו ולא יברך עליו.

הערות דרך החיים

ז. ומה שכתב המ"א ויבחן עליו ומדמה אותו למ"ש התוספות והרא"ש, אם שהטלית שאינה מצויצת והטיל בו הציצית שיכול לברך עליו אף שפטור, מדי דהוה אנשים שמברכות על מ"ע שהזמן גרמה אף שפטורות אין נלע"ד. כי התוספות והרא"ש כתוב שפיר בנידון

ז. ומה שכתב המ"א ויבחן עליו ומדמה אותו למ"ש התוספות והרא"ש, אם שהטלית שאינה מצויצת והטיל בו הציצית שיכול לברך עליו אף שפטור, מדי דהוה אנשים שמברכות על מ"ע שהזמן גרמה אף שפטורות אין נלע"ד. כי התוספות והרא"ש כתוב שפיר בנידון

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

בזוהר תולדות (אמרי) וְכַעַת יִשְׂרָאֵל מִתְחַזְקִים בּוֹ בְּסוּדוֹת שֶׁל מְצוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּל יוֹם יוֹם מִתְחַזֵּק אָדָם בְּצִיצִית, שֶׁהִיא מְצוּהָ, וְאָדָם מִתְעַשֵּׂף בָּהּ. כִּף גַּם בְּתַפְלִין שְׂמִינִיחַ עַל רֹאשׁוֹ וּבְזָרוּעוֹ, שֶׁהוּא סוּד עֲלִיּוֹן כְּרָאוּי, מְשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּאָדָם שֶׁמִּתְעַשֵּׂר בּוֹ בְּתַפְלִין וּמִתְעַשֵּׂף בְּצִיצִית, וְהֵפֵל סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְעַל כֵּן, מִי שֶׁלֹּא מִתְעַשֵּׂף בָּהּ וְלֹא מִתְעַשֵּׂר לְהַתְחַזֵּק בְּתַפְלִין בְּכָל יוֹם, דוֹמֶה לוֹ שֶׁאֵין שׂוֹרֵף עִמּוֹ הָאֱמוּנָה, וְסָר מִמֶּנּוּ פֶּתַח רַבּוּנוֹ, וּתְפִלָּתוֹ אֵינָה תְּפִלָּה כְּרָאוּי.
 בזוהר חדות רות דף (תפ): תִּקְנֵנוּ פְּרִשְׁתַּי צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע. וּבְדִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פְּרִשְׁתַּי קִרְיַת שְׁמַע, חוץ מִפְּרִשְׁתַּי צִיצִית, שֶׁחִסַּר מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלַם. אֵלֶּא כִּשְׁאָדָם מִתְעַשֵּׂף בְּכִיתוֹ בְּצִיצִית, וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתְחוֹ, הֲרֵי נִשְׁלַם.

כבוד גדול בציצית, מה שאין רואין במצות אחרות כמוה, שני' כה אמר ייי צבאות, אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי. וכמה הן לשונות הגוים, שבעים, והן באין עשרה מכל לשון, הרי שבע מאות. ובאין ואומ' לישראל, גיירונו [עמכם]. ועדין אין אלו אלא בכנף אחד, שני' והחזיקו בכנף. נמצא לארבע כנפות שני אלפים ושמנה מאות, (משנת רבי אליעזר (פרשה י"ז).

זוהר: אָדָם שְׁלֹבֵשׁ צִיצִית, נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם תְּמִים. ת"ם, בְּאַרְבַּע כְּנָפִים מִתְקַנּוֹת כְּרָאוּי. י"ם, בְּאוֹתוֹ תְּכַלֵּת שֶׁל הַדָּג שֶׁל שְׁבַעִים דְּרָגוֹת הַיָּם, צַד הָרָע כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּאָדָם זֶה לֹא יִכּוֹל לְהִזְיֵקוֹ בְּעֵין הָרָע, וְאֵז הוּא תָם י"ם עִם ה' אֱלֹהָיו מִמֶּשׁ בְּתַקְוָן אֶחָד, הוּא לְמַעֲלָה, וְהוּא לְמַטָּה. (זוהר שלח קטג)

~ הלכות דרך החיים ~

מהתפירה לשבעה חוטין אחרים שיטיל שם, ויהיו הציצית פסולין כי חוט התפירה לא נטווה לשמן. ואפילו בדיעבד אם תפר ולא שייר מחוט התפירה, והטיל שם ציצית אף על פי כן פסולין מחמת גזירה. ולכן בטלית של צמר שאין מטילין בו רק ציצית של צמר, דאין המנהג לתפור בחוטי צמר, לא שייך גזירה זו. דאפ' אם נשייר חוט התפירה לא יצרפנו לחוטי הציצית, ובשאר מינים פסול משום גזירה זו ואם ירצה יקח חתיכת בגד משלש.

ו. יש לזהר שלא לגרור ציציותיו על גבי קרקע (שם).
ז. קנה טלית ועשה בו ציצית, מברך שהחיינו בשעת עשיית הציצית ואם לא בירך בשעת עשית הציצית מברך בשעת עיטוף ראשו (דלא גרע מקניית כלים חדשים). (שם סי' כ"ב), ומברך להתעטף קודם ואחר כך שהחיינו (פ"ב), כמו ברכת מלבוש ערומים ושהחיינו, שמברך מקודם מלבוש ערומים ואחר כך שהחיינו.

ח. אסור לילך על הקברות והוא לבוש ציצית, אף שאין נגררים על הקברות שיתחברו בכנפות שלא יהיו מגולים - משום לועג לרש (סי' כ"ג).

דין הנהגת לבישת ציצית

א. יש לזהר לכל אחד לעשות טלית נאה משום זה אלי ואנוהו, התנאה לפניו במצות (גמרא).

ב. אף שאין חיוב מצות ציצית רק כשלושב בגד בת ארבע כנפות. מכל מקום יזהר כל אדם ללבוש טלית קטן שיהא לבוש בו כל היום, כדי שיזכור

~ זוהר למשיח ~

בזוהר ברעיא מהימנא פרשת פנחס (רנ"ו) שני צבעים רשומים בטלית אחד לכן ואחד תכלת.

בְּשֵׁעָה שְׂרוּאָה אָדָם אֶת הַגֶּוֹן הַזֶּה, נִזְכָּר הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רְבוּנוּ: כָּל הַגְּנוּמִים טוֹבִים לְחֵלוֹם פֶּרֶט לְתַכְלֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא פֶּסֶא לְדוֹן אֶת דִּינֵי הַנְּשָׂמוֹת. וְהָרִי דִרְגָה זו (תנ"א) הִיא לְכַנֵּה. אֲלֵא בְּשֵׁעָה שְׂעוּמְדַת בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת, אִזּוּ הִיא גֶוֹן תַּכְלֵת, וְהָרִי בְּאַרְנוּקָה. בְּשֵׁעָה שְׂרוּאָה אָדָם אֶת הַגֶּוֹן הַזֶּה, נִזְכָּר הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רְבוּנוּ. כְּמוֹ שֶׁנֶּחֱשׁ הַנְּחֻשֶׁת, בְּשֵׁעָה שֶׁהָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ, הָיוּ פּוֹחֲדִים מִלְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת עֲצָמָם מִכָּל הַחֲטָאִים, וּבְשֵׁעָה שְׂאוֹתוֹ הַפֶּחַד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָה עֲלֵיהֶם, מִיָּד נִרְפְּאִים. מִי גֵרָם לָהֶם לְפַחַד מִלְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ נְחֻשׁ, אוֹתָהּ רְצוּעָה שְׂמֻסְתְּפָלִים בָּהּ. אִף

ב. טלית מצויצת כהלכתה שנתחלקה לשנים ורוצה לחברה, הדין כך: אם אין בכל חלק לבדו כדי להתעטף, אז צריך להתיר כל הציצית משני החלקים ויחברם ואחר כך יטילם בו מחדש. ואם יש בחלק אחד כדי להתעטף צריך להתיר הציצית מחלק השני שאין בו כדי להתעטף ויחברם ואחר כך יטילם. וכן הדין אם רוצה לחבר חתיכה אחת מטלית אחר ואין בו כדי להתעטף, אין צריך להתיר רק מאותה חתיכה האחרת.

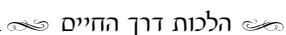
ואם יש בכל חלק לבדו כדי להתעטף ורוצה לחברם, יוכל להתיר הציצית מאיזה חלק שירצה, ויחברם ואחר כך יטילם. ואם נקרע בהטלית כנף אחד בעיגול שנעשה בת שלשה כנפות, צריך להתיר כל הציצית שנעשה בפיסול (שם).

ג. אם נקרע מנקב שהציצית תלוין בו ולמטה, ונשתייר כל שהוא למטה מחובר, ואף שאין שם מלא קשר אגודל, אם קדמה הטלת ציצית לקרע, כשר. ואם רוצה לתפור הקרע, אז אם הטלית של צמר - מותר לתפור בחוט משי אפילו לבן ואין צריך להתיר אותה מהכנף ולחזור ולתלותה שנית אחר שתפר הכנף, כיון שלא נפסל מעולם. ואם הבגד הוא משאר מינים, אז אין רשאי לתפור הקרע. ולכן יניחנו כך ולא יתפרנו בחוט לבן רק בחוט צבוע, שאין נהוגים עתה לעשות הציצית רק לבנים, וחיישינן שמא ישתיר מחוט התפירה שם, ואחר כך כשיטיל בו ציצית, יצרף החוט הנשאר

בזוהר תיקונים תיקון ע' (ל"ק): כשהאדם מתעטף בעיטוף של מצוה ומניח תפלין וקורא קריאת שמע, הרי הוא מתקן לו כסא בעיטוף של המצווה.

בזוהר שלח (ע"ד) כָּל בֶּן אָדָם שֶׁלֹא זֹכֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְעַטֵּף בְּעוֹטוֹף מִצְוָה וְלִהְתַּלְבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ מִצְוָה, כְּשֶׁנֶּכְנַס בְּעוֹלָם הַהוּא עוֹמֵד בְּלְבוּשׁ טְנַפֶּת שֶׁלֹא צָרִיךְ, וְעוֹמֵד בְּדִין עֲלָיו. בֹּא וְרֵא, כִּמָּה לְבוּשִׁים מְזַדְמָנִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹא זֹכֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּלְבוּשֵׁי מִצְוָה, כְּשֶׁנֶּכְנַס לְעוֹלָם הַהוּא מְלִבִּישִׁים אוֹתוֹ בְּלְבוּשׁ נוֹדַע אֶחָד לְפָנָיו בְּעֲלֵי הַגִּיהֶנֶם, וְאוֹתוֹ לְבוּשׁ אוֹי לְמִי שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בוֹ. שֶׁהָרִי כִּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים עֲתִידִים לֶאֱחָזוּ בוֹ, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְגִיהֶנֶם. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר: (ק"ה"ט)

בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְכָנִים.

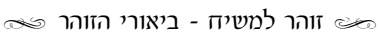

ד. טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה, כשמברך. ויש נוהגים להסתכל בציצית כשמגיע לוראתם אותו, וליתן אותם על העינים. ומנהג יפה הוא, וחבובי מצוה הוא. גם נוהגים לנשק הציצית בשעה שרואה בהם, וגם זה הוא חיוב מצוה (שם).

ה. כשיסתכל, מסתכל בשתי הציצית שלפניו, שיש בהם עשרה קשרים רמז לעשר ספירות וגם יש בהם ט"ז חוטין ועם העשרה קשרים עולים כ"ו כמנין הוי"ה. גדול עונש המבטל מצות ציצית, ועליו נאמר לאחוז כנפות הארץ וכו'ג והזהיר במצות ציצית, זוכה ורואה פני השכינה (שם).

המצוה בכל רגע. ועל כן יש בם חמשה קשרים - כנגד חמשה חומשי תורה, וארבע כנפות - שבכל צד שיפנה יזכור המצוה. ולכל הפחות יזהר שיהא לבוש בשעת קריאת שמע ותפילה. וכל הקורא קריאת שמע בלא ציצית כאלו מעיד עדות שקר בעצמו (מ"א בשם הזהר).

ג. מצוה לאחוז הציצית ביד שמאלית, בין קמיצה לזרת, בשעת קריאת שמע וכנגד לבו - רמז לדבר, והיו הדברים האלו על לבבך. וכשיגיע לפרשת הציצית, יקחם ביד ימין ויביט בהם עד שמגיע לנאמנים ונחמדים לעד - וינשק הציצית, ויסירם מידו (מ"א בשם כתבים).

ביאורי זוהר - מפיני שתכלת דומה לים, והים דומה לרקיע, והרקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר. וכתוב (יחזקאל ר) כמראה אבן ספיר דמות כסא: ע"כ מההשמטות.

כתוב ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת. ונתנו על הכנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצת. שזהו שמכסה על שאר החוטים, (רע"א מהיסנא פרשת שלח דף קנ"ה).

הקדוש ברוך הוא מצוה למלאכי המרפכה של מעלה לטל אותם בכנפיהם, ולכסות עליהם מכל המזיקים ומלאכי החבלה: מיד הרי הגבירה אוהזת בהם ומלמדת זכות בשבילם לפני שיעזאו מן ההיכל, ואומרת: רבוץ העולמים, אלה הם שהיו, מכסים אותי בעטוף של מצוה של ציצית, בחמשה קשרים ושלוש עשרה חליות לכל צד, ובשלושים ושנים ענפי מצוה. מיד מצוה הקדוש ברוך הוא למלאכי המרפכה של מעלה לטל אותם בכנפיהם, ולפרח עמם ממקום למקום, ולכסות עליהם מכל המזיקים ומלאכי החבלה, (תקוני זוהר דף ג').

אוי למי שקורא קריאת שמע בלא ציצית שמעיד עדות שקר: כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמרת שמענו פרי לצדיק ואמר רזי לי וגו'. מכנף הארץ - זה כנף הציצית, שהוא כנף הארץ. זמרת שמענו - אלו שאר החוטים שיוצאים ותלויים ממקום עליון תוך אותם שבילים עליונים שיוצאים מחכמה עליונה. צבי לצדיק - זה צדיק חי העולמים, שאותם חוטם אלו יפיו, שהרי ממנו יוצאים, וכל חוט כלול בשני

זוהר למשיח - כף התכלת - (במדבר טו) וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. מאותו הפחד שלו. ועל זה תכלת במשכן, בזוהר פרשת תרומה דף קנב..

מה הטעם אנו מטילים תכלת בציצית: (זוהר השמטות זוהר טו חלק ג' ש"א. מספר הבהיר) - מה הטעם אנו מטילים תכלת בציצית, ומה הטעם שלשים ושנים? משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו גן נאה ולו שלשים ושתים נתיבות, ושם שומר עליהן, והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו: שמרם ולך בהם בכל יום, ובכל זמן שתדריכם שלום לך. מה עשה השומר? אמר: אם אני אהיה לבדי באלה הנתיבות, אי אפשר לשומר אחד לקים אלו הנתיבות, ועוד, כי יאמרו העולם, כילי הוא מלך זה ושומר זה. לכך שם שומר זה שומרים אחרים על הנתיבות, אלה הן שלשים ושתים נתיבות. ומה הטעם של התכלת? אמר השומר: שמא יאמרו השומרים הגן שלי הוא. נתן להם סימן ואמר: ראו הסימן למלך שהוא שלו, שהגן הזה ואלה הנתיבות הוא תקנם, ואינם שלי, והנה חותמו. משל למה הדבר דומה? למלך ובתו שהיו להם עבדים, בקשו לילך מרחוק - פחדו מן אימת המלך, נתן להם המלך סימנו. פחדו מן הבת, ונתנה להם סימן. אמרו: מעתה בשני סימנים אלו - (תהלים קכ"א) ה' ישמרך מכל רע, ישמר את נפשך. ומה היא? ארץ שנחצבה ממנה שמים, והיא כסאו של הקדוש ברוך הוא, והיא אבן יקרה, והיא ים החכמה, וינגדה תכלת בטלית ציצית. שאמר רבי מאיר, מה נשתנה (ש"א) תכלת מכל מיני צבעונין?

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהִי הַהַר וְהָרָה} ^{יֵאָדָר וְיִזְדָּר} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית.

ויתעטף מעומד ויכסה ראשו בטלית, ויאמר ד' פוסקים אלו:

מֵה יִקָּר חֲסִדְךָ אֱלֹהִים, וּבְנֵי אָדָם בְּצֶל כְּנָפֶיךָ יַחְסִיּוּן: יְרוּיָן מִדְּשָׁן בֵּיתְךָ וְנַחַל עֲדֻנְיֶךָ תִּשְׁקָם: כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים, בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר: מִשְׁךָ חֲסִדְךָ לִידְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל: [1]

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ממאמר הזה"ק הנ"ל, כיצד מלבישין לעתיד לבוא אחר פטירתן כדי למתבר כרעי דלא אזיל בעטופא דמצוה בשעת התפלה, בודאי יכנוס מרך בלבבו להזהר עוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך. מה מאוד נהדר בכבוד ויציאתו עושה רושם בעולמות עליונים, כשהוא יוצא מביתו לכהכ"כ מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין, כי מפליג בזה בזה"ק בכמה מקומות. ואעתיק מקום א', פ' ואתחנן ד' רס"ה ע"א ז"ל: אר"ש בשעתא דב"ג אקדים בצפרא ואנח תפילין ברישי ותפילין ברשימו קדישא בדרועו, ואתעטף בעטופא דמצוה ואתי לנפקא מתרעא דביתי, אערע במזוזה רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתי, ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמי ונפקין עמי מתרעא דביתי ואוזפי לי לבי כנישתא ומכרזי קמיה הבו

ויזהר האדם מאוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין דוקא. ובעו"ה קצת עוברי דרכים אינם נזהרים בזה ומתפללים בלא טלית גדול. וז"ל הזה"ק פ' בראשית ד' כ"ג ע"ב: ואי צלותא לאו איחי שלימה, כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרא כו', ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודרועא, אתמר בהו (דברים כח, י): וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו', עכ"ל.

וגודל העונש מי שאינו נזהר בעטופא דמצוה, מבואר בזה"ק פ' שלח לך ד' קע"ד ע"ב וז"ל: כל ב"נ דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולא תלבשא בלבושא דמצוה, כד עייל בההוא עלמא קאים בלבושא טנופי דלא אצטרך וקאים בדינא עלי כו', וההוא לבושא ווי למאן דאתלבש ב"י כו', עכ"ל. הנה האדם יראה לעיניו

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

נודע לכל בעלי הדינים. אוי להם! שאין להם חלק בעולם הבא. אשריהם הצדיקים שלבושיהם ותקונייהם נודעים למעלה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, (זוהר רעיא מהימנא פרשת שלח דף קנח).

[1] זוהר חדש פרשת תרומה: (מ"א ט"ו): אמר רבי שמעון בן יוחאי, בשעה שאדם מקדים בבקר, ומניח תפילין בראשו, ותפילין עם רשם קדוש בדרועו, ומתעטף בעטופא של מצוה וכא לצאת משער ביתו, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו משער ביתו, ומלוים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו: תנו כבוד לדמות המלך הקדוש, תנו כבוד לכן המלך, לפרצוף הנכבד של המלך! רוח קדשה שורה עליו, מכריזה ואומרת: (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

צדדים. וכשהסתפתי, אמרתי: רזי לי רזי לי. שהרי מתוך סוד עליון של כל האמונה יוצאים. וכשהסתפתי בתכלת וראיתי רצועה להלקות, מקום יראה לפחד, אמרתי: אוי לי שכני אדם לא יודעים להשגיח ולהסתפל על מה נענשים לשקר. בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בוגדים שבגדו, משקרים בעצמם. ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו פסא תכלת הדרון, ועליהם כתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. אותו בגד שלהם

נוסח מיוחד מכתר נהורא

רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך ולקיים את כל המצוות שכתבת בתורתך ולהזהר בכל האזהרות שהזהרתנו ולכונן בכל הפגנות הצריכות לכונן בכל מצוה ומצוה ולמשך שפע ואור בכל העולמות מן השורש למעלה במקום שכל מצוה רומז שם. לכן יר"מ יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתהיה בעזרי שאוכל להזהר שלא אעבור היום ובכל יום על אחד מן שם"ה לא תעשה שהזהרתנו בתורתך, ושאוכל לקיים היום ובכל יום כל מצוה שיזדמן לפני מן רמ"ח מצוות עשה שצויתנו לעשות אותה, ומה שלא אוכל לקיים היום תצטרף מחשבתי הטובה פאלו עשיתי אותה במעשה ועל ידי זה תעשה לבוש רוחני לנפשי רוחי ונשמתי לרמ"ח איברים ושם"ה גידים הרוחנים ובה יהיה לי חלוקא דרבנן בעולם הנשמות בגן עדן ולהתלבש בו בתחית המתים לחיי עולם הבא. אמן כן יהי רצון:

סדר הנחת תפילין^[א]

מניחים את התפילין מעומד. מניח תחילה של יד, וקודם שמהדק את הקשר מברך להניח תפילין (הה"א בקמץ) ומהדק את הקשר ועושה שבע כריכות על ידו ואחר כך מניח תיכף את של ראש, ומברך על מצות תפילין ומהדק.⁽¹⁾

הלכות דרך החיים

ד. דיני הנחת תפילין וברכתן.
א. צריך ליזהר שיניח כיס התפילין למטה, ולמעלה הטלית, בכדי שיפגע תחלה בטלית, להניחו קודם - כדי שלא יעבור על המצות. ואם הגיע תחלה בתפילין, צריך להניחם תחילה (סי" כ"ה).
ב. ראוי להתעטף בטלית ותפילין בביתו, ולילך לבית הכנסת. ואם הולך במבואות המטונפים או בין הנכרים, יתעטף בחצר בית הכנסת (שם).

הערות דרך החיים

ו. ובמחצית השקל כתב, לדעת המגן אברהם, דאפילו אם הוציא תחלה מן הכיס של ראש כיון שעדיין מיכרכת לא הוי מעביר על בכיס שלהם, דאין זה מעביר על המצות אלא מתעטף בטלית.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שרי עליי אכריו ואמר ישראל אשר בך אתפאר (ישעיה מט, ג), כדין הוא רוחא קדישא סלקא לעילא ואסהיד עליי קמי מלכא קדישא, כדין פקיד מלכא עלאי למכתב קמי כל אינון בני היכלי, כל אינון דאשתמודען קמיה, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג, טז) ויכתב כו', ולא עוד אלא

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

וא [וא מצוה עשירית - להניח תפילין: הקדמת ספר זוהר יג: : מצוה עשירית - להניח תפילין ולהשלים את עצמו בדמות העליונה, שכתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. פתח ואמר, (שיר ז) ראשך

כוונות

1 סדר הנחת תפילין: שער הכוונות (דרושי תפילין דרוש ה') - השמאלי על הקיבורת ויכסה זרועו בטלית, כדי שתהא הנחת תפילין בהצנע. ואחר כך יכרך הרצועה סביב זרועו

דברי שלום - הלכות והליכות

(1) הרה"ק לו הקדוש ברוך הוא למושה קשר של תפילין אמר לו, ודאי, וכך הוא, חשן ואפוד כנגד אורים ותמים, וזהו סוד התפילין וקשר התפילין כנגד שני אלה. פתח ואמר, (שם) (ג) וראית את אחרי ופני לא יראו. וראית את אחרי, הרי שנינו שהרה"ק לו הקדוש ברוך הוא למושה קשר של תפילין. ופני - אלה תפילין ממש. ופני הם תפילין, שהן סוד עליון

❧ הלכות דרך החיים ❧

ואפילו אותן שאין מברכין בחול המועד, דאינו גורם ברכה שאינה צריכה, מכל מקום אסור להפסיק. והוא הדין בתפילין של רבינו תם, הדין כן. ואם שח מברך על של ראש שתיים, להניח וגם על מצות. וראוי להזיז התפילין של יד ממקומן, קודם שיברך שתיים (שם ומ"א).

ז. אם שח לצורך תפילין, אין לברך שתיים. אבל לכתחילה אסור לשוחח, אפילו לצורך תפילין, אם לא שאי אפשר בלאו הכי. ואפילו לקדיש ולקדושה לא יפסיק - רק ישתוק וישמע ויכוין למה שאומרים. ואם הפסיק מברך שתיים. ובחול המועד שאינו מברך יפסיק לקדיש ולקדושה (שם).

❧ הערות דרך החיים ❧

ז. להדעות שיוצאים בברכת להניח גם על של ישראל, שאין לברך עליו שנית.

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

אשתחווה אל היכל קדשך ביראתך, קודשא בריך הוא אמר אן הוא מוראי, הוא סהיד סהדותא דשקרא, עד כאן לשון זוהר הקדוש. (שער ב (האשמורת) פרק ח)

❧ זוהר למשיח - ביאורי הזוהר ❧

רְשׁוּמוֹת, וְכָל אוֹת וְאוֹת פְּרָשָׁה אַחַת, הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ חֲקוּק בְּסִדּוֹר שֶׁל הָאוֹתוֹת פְּרָאוּי. וְשִׁנּוּ, (דברים כח) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ - אֵלוֹ תִפְלִין שֶׁל רֵאשׁ,

❧ כוונות ❧

תפילין של יד, ויקשרנו למעלה במקום הקיבורת, ואחר כך לא היה חושש מלהוציאם - אף על פי שלא כרך עדיין הז' כריכות סביב זרועו כנ"ל, אבל ודאי שצריך לכרוך הז' כריכות האלו קודם שיניח תפילין של ראש בראשו. ובענין הרצועות ראיתי מקפידין להניח תלויות ולא להניחם באבנט, כדי שלא יגיעו לארץ אם הם ארוכות, ומורי ז"ל אמר לי כי אדרבא ראוי הוא להניחם באבנט, דהיינו לשום קצוות הרצועות תחת האבנט כדי שלא יגיעו לארץ.

שער המצות (סוף פרשת וילך) - יזהר שלא להסיח דעתו מן התפילין בעודן עליו, אלא בעת שמתפלל תפילת עמידה ובעת שהוא עוסק בתורה, כי בב' זמנים אלו אין חשש.

❧ דברי שלום - הלכות והליכות ❧

עולים ולא נפרדים זה מזה לעולמים. משום כך חשן וְאִפּוֹד, זֶה פָּנִים וְזֶה אַחֹר, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד בְּלִי הַבְּדֵל כָּלָל, (פרשת פקודי דף ר"ל):

כֹּל מִי שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעֵטֶרָה קְדוֹשָׁה עֲלֵיוֹנָה זו, נִקְרָא מוֹלָךְ בְּאַרְזֵי וְצִרְיֵי הָאֶדָם לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם, מְשׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם קְדוֹשׁ עֲלֵיוֹ, וְכָל שְׁכֵתוֹב (דברים כח) וַיִּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאֶרֶץ כִּי שֵׁם ה' גָּבוֹ. וְכָל

ג. כשמניח השל יד מברך להניח - בקמ"ץ תחת הה"א; ואחר כך בשל ראש, מברך על מצות - ב פת"ח תחת הוא"ו, ויאמר אחר כן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד - משום ספק ברכה לבטלה? (שם).

ד. אפילו פגע בשל ראש תחילה, מכל מקום יניח של יד תחילה (שם).

ה. צריך לברך על של יד, אחר הנחה על הקיבורת קודם הקשירה; וכן בשל ראש, קודם שמהדקן - כדי שיהיה עובר לעשייתן. וההנחה והברכה, תהיה מעומד (שם).

ו. אסור להפסיק בשיחה, בין של יד לשל ראש,

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בִּי וּמְכַרִּיז עֲלַי בְּכֹלְהוּ עֲלָמִין, חֲמוּ מַה בְּרִי עֲבָדִית בְּעוֹלָמִי, וּמֵאֵן דִּיעוֹל קָמִי לְבִי כְּנִישְׁתָּא כְּד נִפִּיק מִתְרַעֲוִי וְלֹא תִפְלִין בְּרִישֵׁי וְצִיצִית בְּלְבוּשִׁיהָ וְאוֹמֵר

עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל. הַפְּסוּק הַזֶּה הֶעֱמַדְנוּהוּ וְנִתְבָּאָר. אָבָל רֵאשֶׁךְ עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל - זֶה הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן, תִּפְלִין שֶׁל רֵאשׁ, שְׁמוֹ שֶׁל הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ יֵהוּה בְּאוֹתוֹת

ז' כריכות כנגד שבעה נערות הראויות לתת לה, כמבואר אצלנו ענינם. ואחר שיכרוך הז' כריכות אז יניח תפילין של ראש ולא קודם הכריכות, ואחר שכבר הניח צפלין של ראש שהוא בעלה - אז יתן לה הבעל קדושין, שהוא סוד כריכות הרצועות סביב האצבע האמצעי הנקרא אמה, כדרך הטבעת העגול של הקידושין הניתן באצבעה, וצריך לכרוך שם ג' כריכות, והכריכה העליונה תהיה בפרק האמצעי של האצבע הזה. וב' כריכות תחתונות בפרק התחתון המחובר אל כף היד, שלא כדברי המתיהרים לכרוך כל הג' כריכות בפרק התחתון ושיבוש הוא בידם, ומורי ז"ל היה נזהר שלא להוציא תפילין של ראש מכיסן עד שיניח

הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. אַחֲרָי - הוּא סוֹד קֶשֶׁר הַתִּפְלִין. וְהָרִי יְדוּעַ לְחֻבְרִים. מְשׁוּם שֶׁזוֹ אֶסְפְּקֻלְרִיהָ הַמְּאִירָה, וְזוֹ אֶסְפְּקֻלְרִיהָ שְׂאִינָה מְאִירָה.

כְּנֶגֶד זֶה, אוֹרִים - שְׂמֵאוֹרִים בְּדַבְרֵיהֶם. תְּמִים - שְׂמֹשְׁלִמִים בְּדַבְרֵיהֶם. זֶה פָּנִים וְזֶה אַחֹר. וְסוֹד זֶה - קוֹל וְדְבוֹר. הַקּוֹל מְאִיר לְדְבוֹר לְדְבוֹר, הַדְּבוֹר מְשַׁלֵּם אֶת הַדְּבַר. וְתִמִּיד זֶה בְּנֶה

הלכות דרך החיים

לחזור מיד, צריך לברך. וכן אפילו נפסק הקשר משל יד בין של יד לשל ראש, אפילו מפסיק בעשיית הקשר, אין צריך לברך להניח (ט"ז סי' כ"ה). וכן אם בשעת הברכה לא היה הקשר כלל ועשה הקשר בין ברכה להנחה, אין צריך לחזור ולברך (ט"ז שם).

י. מותר לברך על תפילין שאולין אבל לא על תפילין גזולין (שם).

יא. אין לחלוץ התפילין עד אחר קדיש יתום שלאחר עלינו, ובראש חודש - קודם מוסף, ובחול המועד של סוכות - קודם הלל, ובחול המועד של

ח. לא יוציא השל ראש מכיס, עד אחר שיהדק השל יד. ואם מונח חוץ לכיס לא יפתח השל ראש עד אחר ההידוק. ויניח שניהם מעומד (שם).

ט. אם מניחם כמה פעמים ביום, צריך לברך בכל פעם. נשמטו ממקומם בתפלה, אין צריך לברך, כיון דבתפלה ודאי אין מסיח דעתו. אבל אם נשמטו ממקומם שלא בשעת התפלה צריך לברך. ואם נשמטה רק אחת ומחזירה, מברך כמו שמניח תפילה אחת. ואם הזיז ממקומן אדעתא דלהחזירן אין צריך לברך, ואפילו חולצן כדי לילך לבית הכסא, אין צריך לברך. אבל אם לא היה בדעתו

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

לעשות פרות ואבים כראוי, והוא קדש עליון. הפרשה השניה - (שם) והיה פי' באך, זו ה' ההיכל שנפתח רחמה מתוך יו"ד בחמשים פתחים, אכסדראות וחדרים הנסתרים שבו. שהפטר ההוא

שהם שם קדוש בסדר של אותיותיו. פרשה ראשונה - (שמות יג) קדש לי כל בכור, זו י' שהיא קדש, הבכור של כל הקדשים העליונים. פטר כל רחם - בשביל הדק ההוא שיורך מיו"ד, שהוא פותח את רחמה

דברי שלום - הלכות והליכות

כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו מפוך, וכן פרשוהו, שם יהו"ה - אלו תפילין של ראש. (תיקוני זוהר - תקונא עשרין ותרין ס"ה)

סודות הכתרים האותיות והפרשיות והרצועות

סודות הכתרים, האותיות והפרשיות בגופם ובצבעותיהם. הלכה למשה מסיני, בזהר מדרש הנעלם (קכט).

וכל חלילה וחלילה תהיה משלש. וכך תפילין מדוע פוחת? וכנגד הלב, ושעור הרצועות, מדוע הן עד הלב לשמאל ועד הטבור לימין? ורצועה של יד עד שיכרך, וישלש שלש פעמים באצבע הארקה?, (זוהר רעיא מהימנא פנחס (רכח):).

רצועות התפילין הן כחבלים לקרני סמאל

ברשעים נאמר (איכה א) נתנינו ה' בידי לא אוכל קום. שרצועות התפילין הן כחבלים לקרני סמאל, שור מועד שלא יכלה אותם, ותפלה של יד קושר לרגליו, בתיקונים מזוהר חדש (דף קא).

תפילין הם פאר

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו'. מצוה זו מצוה שנקראת בגן אחר, שלא נקראת מצוה אלא קדשה, ואלו הן תפילין, תפלה של יד ותפלה של ראש. תקון פאר היפי של גונים עליונים, ולכן נקראים טוטפת, כמו שנקאמר (ישעיה מט) 'שאל אשר בך אתפאר, (בוהר פרשת בא דף מג).

תפילין תשמישי קדושה בשל השמות הקדושים

ושנינו, תשמישי מצוה נזקקין. ואם תאמר, הרי לולב וענבה תשמישי קדושה הם, למה נזקקים? אלא תשמישי קדושה, משום שרשומים בכתיבת השם הקדוש, (זוהר שלח דף קעה):

מי שמתעטר בעטרה קדושה עליונה זו, נקרא מלך בארץ, והקדוש ברוך הוא מלך ברקיע. זהו שכתוב (שיר ז) מלך אסור ברהיטם. כמו שהקדוש ברוך הוא מלך למעלה, כך גם הוא מלך למטה. וכתבתם על קוזות ביתך, כדי שיהיה אדם שלם בכל, וימצא שלם במצוות של רבנו, רשום למעלה רשום למטה. אשרי חלקם של ישראל, (פרשת ואתחנן דף רס"ט):

שימני כחותם, ומאותו הרשם מודענעים עליונים ותחתונים כמו שמלך שהוא בשר ודם

קם רבי שקועו ואמר: זמן זמן, אמר לך פסוק שלמדתי כמו זה, שימני כחותם על לבך. שימני חותם לא כתוב, אלא כחותם. אמרה השכינה, רבון העולמים, שימני כחותם, פאותו רשם של חותמך, שאף על גב שהחותם נשאר בידך, הרשם שלו הוא בפתקה, ומאותו הרשם מודענעים עליונים ותחתונים כמו שמלך שהוא בשר ודם, מה שרושם בפתקה, הרשם שלו של החותם בידו הוא, ואף על גב שהחותם נשאר בידו, כך פוחדים מרשם החותם פאלו היה מלך, על אחת פמה וכמה אם היה חותם.

שימני כחותם על לבך, וכי מי ראה (שם) חותם על הלב? אלא אלו תפילין, שאותם רצועות שלהן תלויזות על הלב, ואלו תפילין של ראש, ותפלה של יד שהיא בשמאל, כנגד הלב, וזהו כחותם על לבך, וכחותם על זרועך - תפלה של יד, שהם הרשם של השם הקדוש, שהוא י' קדש לי כל בכור, ה' והיה פי' ביאך, ו' שמע ישראל, ה' והיה אם שמע, ומאותו הרשם מודענעים אמות העולם. זהו שכתוב וראו

~ הלכות דרך החיים ~

רק שאולין ממי שמניח בשמאל (או איפכא - איש פשוט שאין לו כעת רק תפילין של איטר) ואם יניחם באופן זה (כמו שהם) תהיה היו"ד לצד חוץ, על כן יהפוך ויניח באופן שהמעברתא תהיה לצד היד והקציצה לצד הכתף בכדי שתהיה היו"ד לצד הלב (א"ר).

ב. יש לזוהר שלא יזיז הקשר מהתפילין.

ג. לא יהא דבר חוצץ בין התפילין לבשרו, בין בשל יד בין בשל ראש, ואפילו בכינה מתה ועפר יש לזוהר. וברצועות אין להקפיד, רק שלא להניחם על הבגד אבל בדבר מועט אין להקפיד. וכל זה אינו אלא ברצועה שקושר סביב היד אבל בהכריכות אין להקפיד כלל (ט"ו ומ"א סם).

ד. איטר גמור, אפילו נעשה איטר על ידי שהרגיל עצמו לכך, יניח בימין ואם עושה כל מלאכה בימין רק שכותב בשמאל או להיפך, היד שכותב בה חשובה ימין ומניח תפילין ביד שכנגדה. ואם שולט בשתי ידיו, מניח בשמאל של כל אדם (מ"א דלא כא"ר). מיהו כשלא נולד כן ירק אחר כך הרגיל את עצמו לכתוב בשמאלו ועושה כל מלאכתו בימינו, יניח בשמאל (סם).

ה. אורך רצועה של יד כדי שתקיף הזרוע וימתח על אצבע אמצעי ויכרוך עליו שלש כריכות, שתים

פסח - הצבור חולצין קודם הלל, והשליח צבור - אחר הלל. וקצת נוהגין לחלוץ בחול המועד של פסח קודם קריאת והקרבתם בספר תורה, ובחול המועד של סוכות קודם הלל (סם).
דין מקום הנחת תפילין.

א. מקום הנחת תפילין של יד הוא, בבשר התפוח שבחצי עצם הסמוך ל"עלענפויגען", ולא בחצי עצם הסמוך לשחי. גידם שאין לו זרוע שמאלית כלל, פטור לגמרי מלהניח השל יד. אבל אם יש לו זרוע שמאלית, יניח על יד ימין בלא ברכה (והא"ר כתב, הדעיקר כשנשאר הקיבורת מקום הנחת תפילין, דיניח על הזרוע שמאל, ויברך. דמה שכתב המ"א דרב אשי לטעמיה דנפשיה קאמר, מכל מקום מוכח דלית הלכתא כהספרי דתני התם כיון דידכה משמע גם כן ימין למה נאמר ידכה וכו', ופירוש דלמה נאמר ידכה דמשמע גם כן ימין הוה ליה לכתוב שמאלך או לשון אחר שיהיה משמע שמאל. ומזה לומד הספרי גידים מניח בימין. ואם כן לרב אשי דסבירא ליה דידכה לא משמע רק שמאל ממילא לא מוכח מקרא גידים מניח בימין. רק דמכל מקום נראה דלא יברך, דספק ברכות להקל).

והיוד של הקשר של היד תהיה לצד הלב והמעברתא לצד הכתף, והקציצה לצד היד. ומכל מקום איטר שהוא מניח בימין, ואין לו עתה תפילין

~ זוהר למשיח - ביאורי הזוהר ~

אלו תפילין של ראש. ודלת ראשך - התפלה ההיא של יד, שהיא ענינה כלפי מעלה, אף כף שלמות יש לה כמו שלמעלה. מלך אסור ברה"טם - הוא קשור ואחוז באותם הבתים להאחז בשם הקדוש שהוא כראוי. ועל כן מי שמתחנן בהם הוא בצלם אלהים. מה באלהים מתיחד בו השם הקדוש, אף הוא מתיחד בו השם הקדוש כראוי. זכר ונקבה ברא אתם. תפילין של ראש ותפלה של יד, והכל אחד.

צריך לאדם לקבל עליו על בהתחלה: אלא סוד זה פאן למדנו, כתוב (במדרש י"א) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלי ברכה. שלא היה עלינו במצרים העל שלמעלה. בא וראה, עבדים פטורים מעל המלכות שלמעלה, ולכן פטורים מן המצוות. מה זה על מלכות שמים? אלא כאותו שור שנותנים עליו על בהתחלה כדי להוציא ממנו טוב לעולם. ואם לא מקבל עליו אותו על, לא עושה דבר. כך גם צריך לאדם לקבל עליו על בהתחלה, ואחר כך שיעבד בו

שעשה יו"ד בהיכל הזה לשמע בה קול שיוצא מתוך השופר הזה, משום שהשופר הזה הוא נסתר בכל העבדים, ובא יו"ד ופתח אותו להוציא ממנו קול. וכיון שפתח אותו, תקע לו והוציא ממנו קול להוציא עבדים לחרות. ובתקיעת השופר הזה יצאו ישראל ממצרים, וכך עתיד בפעם אחרת בסוף הימים. וכל גאולה באה מן השופר הזה, ומשום כך יש יציאת מצרים בפרשה הזו, שהרי מהשופר הזה בא בכח של יו"ד שפותח רחמה ומוציא קולו לגאולת העבדים. וזו ה, האות השנייה של השם הקדוש.

פרשה שלישית - סוד היחוד של שמע ישראל (דברים י). זו נא"ו שכוללת הכל ובה היחוד של הכל, ובו מתייחדים והוא נוטל הכל. הפרשה הרביעית - (סם ה) והיה אם שמעו, כללות של שני צדדים שנאחזת בהם כנסת ישראל, הגבורה שלמטה. וזו ה' האחרונה שנוטלת אותם ונכללת מהם. והתפילין הם ממש אותיות השם הקדוש. ועל כן, ראשך עליך ככרמל -

הלכות דרך החיים

מכשעור זה אי לו אחרים, יניחנו כך. ומכל מקום בעינן על כל פנים שיהיו משולשין אות לפניו, ואם לאו פסולין לגמרי. תפילין של ראש, יהיו גלויין, ובשל יד אין קפידא (שם).

זמן הנחת תפילין וברכתו.

א. אסור להניח תפילין בלילה, אפילו עדיין יום והוא כבר התפלל לעצמו תפלת ערבית. אבל כשלא התפלל הוא ערבית, אף כשהציבור כבר התפללו, מותר (סי' ל"ח).

ב. אסור להניח תפילין בשבת ויום טוב. אבל בחול המועד, המנהג להניח בלא ברכה, וגם לא ילך ברשות הרבים, רק יניחם בבית הכנסת (סי' ל"א).

ג. חייב אדם למשמש בכל שעה בהתפילין, וכשיאמר בין עיניך ימשמש בשל ראש (סי' כ"ח).

ד. תפילין של ראש חולץ ביד שמאל ומעומד, אחר שמסיר הכריכות מהאצבע, ואחר כך חולץ השל יד,

בפרק התחנות ואחת בפרק אמצעי. ונוהגין לכרוך על היד שבעה כריכות, ואין לכרוך הרצועה על התיטורא כדי לחזק (שם).

ו. מקום הנחת תפילין של ראש, מהתחלת עיקרי השער בהמצח עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס (שם)?

ז. הקשר צריך שיהיה מאחורי הראש באמצע העורף. והקציצה תהיה נגד בין העינים ולא יטה לכאן ולכאן. ומקום הקשר שנראה כעין דלי"ת, יהיה לצד חוץ (שם).

ח. השחור שברצועות יהיה לצד חוץ, ולא יתהפכו. ואם נתהפכה הרצועה שסביב הראש והזרוע, המנהג להתענות.

אורך רצועה של ראש, שלימין עד מעט למעלה מהטבור. ושל שמאל עד החזה רוחב הרצועה יהיה יותר מחטה ופחות מכשעורה, ואם הם פחותים

הערות דרך החיים

מתפילין ביום טוב, הוא מפני מצוות התלויות בהן, וחול המועד דינו כמו ביום טוב שאין להניח תפילין (תוספות).

ת. וכתב הפ"מ דאין זה עובר על כל תוסוף משום דמנחה אותן מספק, על כן יתנה: אם מחויב אני, הרני מניחן לשם מצוה, ואם לאו אין אני מניחן לשם מצוה. ויש אומרים שהאות הפוסט

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

עיניך לנכח יביטו. קם לדבר - העדים אומרים: (תהלים 12) נצר לשונך מרע וגו'. מושיט ידיו בדברי העולם - העדים אומרים: (שם) סור מרע ועשה טוב.

כלם מעידים סגוריא לפניו, ועומדים להעיד עליו טובות בשעה שצריך לו: אם מצית להם - יפה, ואם לא - כתוב (זכריה ג) והשטן עמד על ימינו לשטנו. כלם מעידים עליו בחטאיו למעלה. אם רוצה האיש להשתדל בעבודת הקדוש ברוף הוא - כלם מעידים סגוריא לפניו, ועומדים להעיד עליו טובות בשעה שצריך לו.

ארבעה עדי אמת של המלך: קם בבקר, מברך פמה ברכות. מניח תפילין בראשו בין עיניו - רוצה להרים ראשו, רואה שם הקדוש העליון אהו ורשום על ראשו. ורצועות תלויות לו מצד זה ומצד זה על לבו. הרי מסתכל בכבוד רבנו. מושיט ידיו, רואה יד אחרת מתקשרת בקשר השם הקדוש, מחזיר ידו ומסתכל בכבוד רבנו. מתעטף בעטוף של מצוה בארבע זריות כסותו, ארבעה מלכים יוצאים לכנגד

בכל מה שצריך. ואם לא יקבל עליו את זה בהתחלה, לא יוכל לעבד, (זוהר פרשת בהר דף קח).

על מלכות שמים זו היא הראשית של הכל: זהו שכתוב, (תהלים ב) עבדו את ה' ביראה. מה זה ביראה? כמו שנאמר (שם קיא) ראשית חקמה יראת ה', וזו מלכות שמים. ומשום כך, על מלכות שמים. ועל כך זו היא הראשית של הכל. מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שפונה הוא נכנס לשאר הקדשה. ואם זה לא נמצא אצלו, לא שורה עליו קדשה למעלה, משום זה כתוב, (ויקרא טז) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

כמה עדים עשה הקדוש ברוף הוא להעיד בהם בני אדם: אמר רבי יהודה, כמה עדים עשה הקדוש ברוף הוא להעיד בהם בני אדם, וכלם בעצה ובעדות עומדים מולו. קם בבקר, מושיט רגליו ללכת - עדים עומדים מולו, מכריזים ואומרים: (שמואל א ב) רגלי חסידיו ישמר וגו'. (קהלת ד) שמר רגלך כאשר תלך. פלס מעגל רגלך. פותח עיניו להסתכל בעולם - העדים אומרים: (שם)

☞ הלכות דרך החיים ☞

[עור הבתים צריך גם כן להיות שחור, ויש להחמיר אף בדיעבד, כמו ברצועות (מחצית השקל)].

ד. הרצועות שנפסקו בתוך השיעור שלהם, של יד - כל שמקיף הזרוע, ושל ראש - כל שמקיף הראש. אין לתפור אותם אפילו בגדין. אבל מה שתולה מן הרצועות חוץ ממה שקושר על הראש והזרוע, אפילו שלא בשעת הדחק, מותר לתפור, ומניחם בברכה (א"ר סי' ל"ג).

דין הפטורין מתפילין.

א. חולה מעיים, פטור מתפילין, אפילו אין לו צער, אפילו הולך בשוק ואסור להחמיר על עצמו. ואם יודע שיכול להעמיד בעמו בשעת קריאת שמע, יניח תפילין בין אהבה רבה לקריאת שמע ויברך. וכן הדין במי שאינו יכול להעמיד עצמו מלהפיח (סי' ל"ח).

ב. המניח תפילין, צריך ליזהר מהרהור תאות אשה. ואם יודע בודאי שאי אפשר לו בלא הרהור, אסור להניחם (שם).

ג. אבל, ביום ראשון (לאבלו), אסור להניח תפילין, (עיין עוד להלן בדיני אונן, מה ששייך לזה).

דין תפילין שנמצאו ביד נכרי.

א. תפילין שנמצאו ביד נכרי, כשרין. ואין לוקחין מהם, יותר מכדי דמיהם הרבה, אבל במעט יותר (משוין), מחוייב לקנותן (סי' ל"ט).

דין קדושת תפילין (מזוזות וספרים).

א. אסור לתלות תפילין, בין בבתים בין ברצועות - אבל בכיסן מותר, וכן באקראי בעלמא, שאוחז בתפילין בידו והרצועות תלוין - מותר. וכן אסור לתלות סידור בשלשלת הקבוע בדפי הסידור, כי הדפין חשובין כגוף, הסידור, ואין דומה לתפילין שמוטר לתלותן בכיס (סי' מ').

ב. אסור לשמש מטתו או לעשות צרכיו בבית שיש

מעומד. יעשה התיק של תפילין צר, שיניח השל יד אצל השל ראש לצד מעלה. כדי שיפגע בשל יד תחלה (שם).

ה. זמן הנחת תפילין בבוקר, הוא משיראה את חברו הרגיל עמו קצת, ברחוק ארבע אמות, ויכירנו (סי' ל').

דין אם נתקלקלו עור הבתים והרצועות

א. אם נעשה קרע בעור הבתים מבחוץ, פסולין. אבל אם נעשה בשל ראש קרע בעור הבתים שבין בית לבית, אם לא נעשה רק בבית אחד כשר. ואם נעשה בשני בתים, אם הן זה אצל זה, אפילו אם באחד הקרע למעלה ובהשני הקרע למטה או אפילו בצד השני - פסול. אבל כשיש קרע בבית ראשון בין בית לבית, ובית אחד שלם, ובבית שלישי יש קרע, כיון שיש בית שלם מכל צד מפסיק ביניהם, כשר (סי' ל"ג).

ב. נפסקו התפירות שלמטה, אם הם שלשה תפירות אפילו זה שלא כנגד זה - פסול, ואם נפסקו שני תפירות זה אצל זה - גם כן פסול. ואם אי אפשר למצוא אחרים, יש לסמוך על הפוסקים המכשירים בנקרעו התפירות (א"ר). ונראה דלא יברך עליהן.

[תפילין, בין של יד בין של ראש, צריכים להיות מרובעים בראשם ובתפירתם ובמקום מושבן. ואם נעשו מרובעות ואחר כך נתקלקלו, צריך קלתקנן]. ג. עור הרצועות, צריך שיהיה מעובד לשמן, ומעור בהמה טהורה, וגם צריך שישחירו הישראל לשמן ואם לא השחירו הישראל לזמן, פסולין; ולא מהני מה שיחזור וישחיר, דחשיב ככתם על גבי כתב ולא מהני. ותקנתן אם אין לו רצועות אחרות, שישחיר בצד השני של הרצועות לשמן דאף שהושחרו משני צדדים, כשר ויהפוך למעלת הצד שהושחר לשמן (פ"מ שם).

☞ הערות דרך החיים ☞

ט. ואל יאמר להנכרי להקציב לו מחיר מועט מאוד, שלא יתרו הנכרי וישליכם ??? (גמרא).

☞ זוהר למשיח - ביאורי הזוהר ☞

לְמַנּוֹת כָּל נִסְתָּר וְעֵמֶק. כִּךְ גַּם יֵשׁ נִקְדָּה לְמִטָּה שֶׁהַתְּגַלְתָּהּ, וּמִשֶּׁם הוּא רְאִישִׁית לְכָל חֻשְׁבוֹן וּלְכָל מִנְיָן, וְעַל זֶה כָּאֵן הוּא הַמְּקוֹם לְכָל הַתְּקוּפּוֹת וְהַגִּימָטְרִיאוֹת וְהַעֲבוּרִים וְהַזְמַנִּים וְחֻגִים וְשִׁבְתוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שְׂדֵבְקִים בְּקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עוֹשִׂים חֻשְׁבוֹן לְלִבָּנָה, וְהֵם דְּבָקִים בּוֹ וּמְעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, שִׁכְתוֹב (דְּבָרִים ז) וְאֵתֵם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו' (בראשית - דף מו).

אַרְבָּעָה. אַרְבָּעָה עֲדֵי אֵמֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וְתְלוּיִים בָּהֶם כְּעַנְבִּים בְּאֶשְׁכוֹל. (זוהר פרשת שלח דף קע"ה).

וְיִשְׂרָאֵל שְׂדֵבְקִים בְּקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עוֹשִׂים חֻשְׁבוֹן לְלִבָּנָה: בֹּא רְאֵה, יֵשׁ נִקְדָּה אַחַת וּמִשֶּׁם הָרְאִישִׁית לְמַנּוֹת, שֶׁהָרִי מֵהַשְּׁלֶפְנִים שֶׁל אוֹתָהּ נִקְדָּה לֹא נוֹדַע וְלֹא נִתֵּן לְמַנּוֹת, וְיֵשׁ נִקְדָּה לְמַעְלָה נִסְתָּרָת שֶׁלֹּא הַתְּגַלְתָּהּ כָּלֵל וְלֹא נוֹדַעָה, וּמִשֶּׁם הָרְאִישִׁית

קודם הנחת תפילין יאמר:

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵיתִיה בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמוּ לְיַחַד שְׁמִי

הלכות דרך החיים

ה. אפילו מטפחת אסור להניח על הראש שיש בו תפילין, אבל מה שדרכו להניח כמו מצנפת או כובע, מותר (סי' מ"א).

ו. אסור ליקח רצועה של ראש ולעשותה של יד, דחשיב הורדה מקדושה. אבל משל יד לשל ראש, מותר. ואם עדיין לא הניחם אפילו בבתים, מותר לשנות משל ראש לשל יד, שתולה עליו מכסה של עור אחר, ונראים כבית אחד (סי' מ"ב).

דין אם מורידין מקדושה חמורה לקלה.

א. נפסקה רצועה של יד סמוך להקשר, אסור לקשור שם, (כמו שנתבאר לעיל) ואפילו אם ירצה להפוך ראש האחד למעלה לעשות בו הקשר של יד והחתיכה שיהיה בה הקשר יקשור למטה, אסור משום דאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה. ואפילו אם אין רוצה לקשור החתיכה שנפסקה, אף על פי כן לא יהפוך הצד האחר למעלה לעשות בו הקשר, רק יעשה הקשר בצד שנפסק שם, כדי שיהיה עכשיו הקשר באותו הצד שהיה מקודם קרוב אל הקשר וכן בשל ראש אם נפסק מה שמקיף הראש, אסור להפוך מה שבתוך הקשר שיהיה חוץ לקשר, מטעם הנזכר (שם).

ב. כיס דאזמניה למיצר ביה תפילין תמיד (אפילו רק בדיבור), וצר ביה חדא זימנא, אפילו בסתם, אסור למיצר ביה זוזי. ואם צר ביה בפירוש אדעתא

בו תפילין, עד שיניחם בכלי תוך כלי. והוא, שכלי אחד. הפנימי או החיצון, אינו מיוחד להם, דמיוחדין להם אפילו הרבה מיקרי כלי אחד. ואם מניח התפילין והטלית לתוך כיס אחד גדול, שני הכיסין חשובין כליין, ואסור - אם לא שמכסה הטלית על התפילין בתוך הכיס, אז מותר, דהטלית אינו כליין (של התפילין), וכן במזוזה צריך כלי תוך כלי.

ואם המזוזה מונחת בנרתק של עץ, אף שיש של זכוכית שהמזוזה נראית מתוכה, פורס עליה כלי שאינו כליה, ומותר. וכן הדין בספרים הנדפסין, אפילו הן כתב משוטה ומכורכים, נחשבין כגוף הספר, ובעינין כיסוי אחרת. ובשעת הדחק יש להקל בספרים הנדפסים (שם).

ג. אפילו בכלי תוך כלי, אסור להניחם תחת מרגלותיו או תחת מראשותיו כנגד ראשו, אפילו אין אשתו עמו. אבל שלא כנגד ראשו מותר אפילו בכלי אד אם אין אשתו עמו. ואם אשתו עמו, צריך כלי בתוך כלי. ואם הכר על גביהן, מיקרי כלי שני. ואם הם משתמרין במקום אחר, אסור להניחם תחת מראשותיו. ואם יש למעלה מראשותיו מקום גבוה שלשה טפחים או נמוך שלשה טפחים, מותר (שם).

ד. לסעודת קבע, צריך לחלוץ התפילין, אבל לאכילת עראי, אין צריך לחלצן (שם).

הערות דרך החיים

י. שיכול להניחם שם.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יז) וכן מן הנכון לומר פסוק זה קודם עשית כל מצוה ומצוה. והוא תועלת גדול בעשית המצוה, להחשב כצג באיתן הכוונה הראויה לה, כמבואר בזה"ק פי' יתרו ד' צ"ג ע"ב וז"ל: ברעותא תלי' מלה לשמה, ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ואתתקן כדקא יאות כו', דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דב"ג, ואפ"ה אי לית תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו', דהא לית כל ב"ג חכים לשואה רעותא ולבא לתקנא כלא יועביד עובדא דמצוה, ע"ד צלי צלותא דא, ומעשה ידינו כוננה עלינו, מאי כוננה עלינו,

ואחר עטיפת הטלית, יאמר לשם יחוד וכי' של **כוונת התפילין**, והובא מפורש בשי"ע סי' כ"ה, ובודאי חיוב על האדם לאומרו ולכוין עיקר הכוונה ואח"כ יניחן. ויברך ברכת התפילין בשמחה **עצומה מאוד**, ויכוין תחלה בשמחה עצומה במחשבתו בזה הלשון: אני מקיים בהנחה זו מ"ע שצוני יוצרי ובוראי ית"ש, וקשרתם לאות וגו', וגם יכוין הכוונה הנזכר בנוסח לשם יחוד, שעיקר הכוונה הוא בעת הנחתן, אך קודם ההנחה צריך האדם לפרש הכוונה בפה.

וקודם הנחת טלית ותפילין, **יוהר האדם מאוד לומר פסוק ויהי נועם עד כוננה עלינו** (תהלים ז,

י"ה בּו"ה בּיחודא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מְכוּן בְּהִנָּחַת תְּפִלִּין לְקִיָּם מִצְוֹת בּוֹרְאֵי שְׁצוּנֹנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין כְּפָתוּב בְּתוֹרָתוֹ וּקְשָׁרְתָם לְאוֹת עַל יָדָךְ וְהָיוּ לְמַטְפֵּת בֵּין עֵינֶיךָ וְהֵם אֲרַבַּע פְּרָשִׁיּוֹת אֱלֹהִים שָׁמַע, וְהָיָה אִם שָׁמַע, קִדָּשׁ, וְהָיָה כִּי יִבְיָאָךְ, שְׁיֵשׁ בָּהֶם יְחִוְדוּ וְאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּעוֹלָם, וְשִׁנּוּכָר נִסִּים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם. וְאַשֶׁר לֹא הִכַּח וְהִמְמַשְׁלָה בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כְּרָצוֹנוֹ. וְצוּנֵנוּ לְהַנִּיחַ עַל הַיָּד לְזִכְרוֹן זְרוּעַ הַנְּמוּיָה וְשֶׁהָיָה נֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעֲבֵד בְּזֶה תַּאֲוֹת וּמַחְשָׁבוֹת לִבְנוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל הָרֹאשׁ נֶגֶד הַמּוֹחַ שֶׁהַנְּשָׂמָה שׁוֹבְחָה עִם שְׂאֵר חוּשֵׁי וּכְחוֹתֵי כָּלָם יְהִיוּ מְשַׁעֲבָדִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּמִשְׁפַּע מִצְוֹת תְּפִלִּין יִתְמַשְׁךְ עָלֶיךָ לְהִיּוֹת לִי חַיִּים אֲרָכִים וְשֶׁפַע קִדָּשׁ וּמַחְשָׁבוֹת קְדוּשׁוֹת בְּלִי הֶרְהוּר חֲטָא וְעוֹן כָּלֵל וְשָׁלָא יִפְתָּנוּ וְלֹא יִתְגַּרְהַ בְּנוֹ יִצַּר הָרַע, וְיִנְיַחְנוּ לַעֲבֹד אֶת יְהוָה יִאֲהוּדוּהֵי כַּאֲשֶׁר עִם לְבַבְנוּ. וְהָיָה רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה וְיִאֲהוּדוּהֵי וְאַלֵּהֵי תְּקִיָּה בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם

יִאֲהוּדוּהֵי וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוֹת הִנָּחַת תְּפִלִּין לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֵלֹהֵי קִימָתֵיךָ בְּכָל פְּרָטֵיךָ וְדְקוּקִיָּה וְכוּנּוּתֵיךָ וְתִרְיָ"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהֶם אֶמֶן סְלָה:

תְּקִיָּה בְּעַל הַיְסוּדֹת
וְכַעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם

אֲדוּן וְכָל
הַיָּד הַיְסוּדֹת וְהַיְסוּדֹת
וְכַעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם

יִאֲהוּדוּהֵי וְאַלֵּהֵי

תְּקִיָּה בְּעַל הַיְסוּדֹת
וְכַעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם

לכות דרך החיים

דלפנותו, מותר. ואם עשה הכיס לשם תפילין וצר ביה תפילין חדא זימנא, אפילו דעתו לפנותו, אסור גם כן למיצר ביה זוזי, וכן שאר דברים של חול. ואם צר ביה חדא זימנא אדעתא למיצר ביה תפילין אפילו לא אזמניה מעיקרא, גם כן אסור, דהוי כאזמניה וצר ביה. ואם היה כיס והוסיף בה דבר לנאותו לשם תפילין, וצר ביה חדא זימנא אדעתא דלפנותו, אסור עד שיטול מה שהוסיף לנאותו. אבל אם התנה מעיקרא, בכל ענין שרי (פ"מ סו).

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מצוה ומצוה כל הכוונות הראוים לתקון כל מדרגה ומדרגה בעולמות העליונים, כנ"ל בזה"ק, ואם הראשונים כו', כ"ש בדורות האחרונים אשר שם עניות יהלכון, עני בדעת, על זה יתפלל תפלה לעני כי יסוף מלתו ולפני ה' ישפוך שיחו, זו התפלה שהתפלל דוד המלך עליו השלום, קודם כל עשית מצוה ומצוה. וכן הובא בספרים.

כוונה ואתקין תקונך לעילא כדקא יאות, עלינו אף על גב דלית אנן ידעין לשואה רעותא אלא עובדי בלחודוי, מעשה ידינו כוונתו למאן, להווא דרגא דאצטרך לאתקבא כו', עכ"ל. ואם דוד מלך ישראל אשר רוח ה' דבר בו מלתו על לשונו, להתפלל בשביל כלליות ישראל שיהא מעשה ידינו במצות כוונה לתקן תקונים במדרגות העליונים כאילו נתכוונו בכל

קודם הקשירה יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְיָתִיד} ^{יֵאֱהָרֵנוּ} ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדוֹת} ^{וּבַעַל הַפְּסוּחוֹת כּוֹלֵם} **מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר**
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין.

ואחר כך מניח תפילין של ראש וקודם שמהדקה על ראשו מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְיָתִיד} ^{יֵאֱהָרֵנוּ} ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדוֹת} ^{וּבַעַל הַפְּסוּחוֹת כּוֹלֵם} **מְלֶכֶּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר**
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצּוֹת תְּפִלִּין.

ומהדקה בראשו ואומר:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וּמְחַכְמֶתְךָ אֵל עֲלוּיֹן תֵּאֲצִיל עָלַי. וּמְבִינֶתְךָ תְּבַיְנֵנִי. וּבַחֲסֶדְךָ תִּגְדִּיל

אור הישר - כתר נהורא

ואחר שמהדק יאמר בלחש: "ברוך שם וכו'".

ויכניס הרצועות תחת האבנט, ויאמר: ראשך עליו כפרמל ודלת ראשך כארנמן מלך אסור ברהטים. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. אל ישראל הוא נתן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים. ומחכמתך אל עליון תאציל עלי, ומבינתך תבינני, ובחסדך תגדיל עלי, ובגבורתך תצמית אויבי וקמי. ושמן הטוב תריק על שבעה קני המנורה, להשפיע טובך לבריותיך. פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון:

הנחת תפילין: ויניח תפילין של יד על הקיבורת. (ויזהר שלא ליגע בידו על הקיבורת וכן בשערות ראשו. ואם נגע צריך ליטול ידיו). ויכסה אותן בטלית. וקודם שמהדק יברך. ולא יוציא השל ראש מנרתיקו עד שיכרוך על כל פנים ג' כריכות שעל הקיבורת.

להניח תפילין: ותיכף יכרוך ז' כריכות על הזרוע ולא יותר. ואחר כך יניח תפילין של ראש. וקודם שמהדק יברך. ונכון לברך ברכה זו בלחש, כי האחרונים נסתפקו אם יש לענות אמן על ברכה זו:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ד' רכ"ח ע"ב: זכאה גופא דהכי איהו רשים בשכינתא וקב"ה רשים ברצועה דאיהו תפלה דיד בתלת כריכות באצבע צרדה כו', עכ"ל. ודי בהערה זו.

גם בתפילין יזהר האדם מאוד להדר אחר תפילין היותר כשרים, שנכתבו בקדושה ובטהרה וכתביה תמה, כי גודל מעלת תפילין רבו בזה"ק ובתקונים במקומות הרבה. ואעתיק מאמר קצר מתקונים תיקון מ"ז ד' פ"ג ע"ב וז"ל: ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו (בראשית א, כז) ת"ח כל מאן דאנח תפילין על רישי ועל דרועי, קלא סליק בכל יומא לכל חיון מרכבות ואופנים ושרפים ומלאכין דמנן על צלותא, הבו

ובעת הנחת תפלה של יד, יפשוט זרוע שמאלו היטיב. וז"ל הזה"ק פ' מצורע ד' ג"ה ע"א: מאן דאנח תפילין, כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא זרוע שמאלא לקבלה לה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא כו' עכ"ל. וכ"כ האר"י ז"ל. גם בעת שיכרוך ג' כריכות באצבע צרדה, לא יעשה זה כמצות אנשים מלומדה, רק יכוין שבזה עושה תקון גדול בעולמות עליונים. וז"ל בתקונים ד' פ"ג ע"ב תקונא מ"ז: תפילין דיד דא שכינתא כו', רצועה כריכא באצבעא שמאלא דא קדושין דילה דאיהו טבעת כריכא באצבעא דילה ובה איהי קשירא עמ"י ואיהו עמה עכ"ל. וזה סוד שאנו אומרים לשם יחוד קב"ה ושכינת"י. וז"ל פ' פנחס

עָלֵי. וּבְגִבּוֹרֶתְךָ תִצְמִית אוֹיְבֵי וְקָמִי. וְשָׁמֶן הַטּוֹב תִּרְיֵק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוֹבְךָ לְבְרִיּוֹתֶיךָ. פּוֹתַח אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן:

ואח"כ יכרוך שלש כריכות על האצבע האמצעית ויכרוך תחילה כריכה אחת בפרק האמצעי ואח"כ בראש פרק התחתון ויאמר פסוקים אלו:

וְאַרְשֶׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם. וְאַרְשֶׁתֶּיךָ לִי בְצַדֶּק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאַרְשֶׁתֶּיךָ לִי בְּאַמוּנָה וַיִּדְעַתְּ אֶת יְהוָה יֵהוּאֲדָנִי יֵהוּאֲדָנִי:

אחר הנחת תפילין יאמר זה:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַדְשִׁלִּי כָּל-בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל-רֶחֶם וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַדְשִׁלִּי כָּל-בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל-רֶחֶם

אֲדָנִי הַכֹּל יֵהוּאֲדָנִי יֵהוּאֲדָנִי

אור הישר - כתו נהורא

התפילין מעל ראשו, שסייר מקודם ג' הכריכות אלו מן האצבע האמצעי. יזהר שלא יתהפך לו איזה רצועה, ולא יסיח דעתו, כי עונשו גדול. חוץ מתפלת י"ח ובעת הלימוד, שאינו פוגם כל כך. ועיקר הלימוד יהיה בתפילין דרבינו תם.

וארשתין: כנגד ג' כריכות אלו יאמר ג' פעמים וארשתין. שעל ידי ג' כריכות אלו יקשור השכינה עם הקדוש ברוך הוא. כי הוא דוגמת הקידושין. וצריך לזהר שלא לעשות יותר על ג' כריכות הנ"ל באצבעו. וצריך גם כן לזהר קודם שסייר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ע"א: כל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות, כאלו עביד ל' לעילא, דהא בגיני' אתער ההוא מלה כביכול כאלו הוא עביד ל', עכ"ל. ויזהר האדם מאוד ומאוד מלהסיח דעתו מתפילין, כי הוא דינא דגמרא (מנחות לו, ב) ק"ו מציץ, וכל הספרים מלאים מאזהרה זו ומגודל עונשה ר"ל, רק בשעת תפלת י"ח ובעת הלמוד אין שייך היסח הדעת בתפילין בעוד שהוא מכוין כוונת התפלה ומעיין בלימודו, האר"י ז"ל. וראוי וישר לאדם בעת שימשמש התפילין, הן בק"ש בפסוק וקשרתם לאות וגו', גם בכל התפלה בעת שימשמש אותן או שיחשוב במחשבתו שמונחים תפילין על זרועו ועל ראשו, יחשוב במחשבתו כוונה כוללת, שתפילין אלו הם אות שאתה יחיד ומיוחד ושהוצאתנו מארץ מצרים. אך יכוין כוונה זו הקצרה בשמחה עצומה וישמח מאוד באלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד, ודי בזה. ויזהר האדם מאוד במ"ע זו של תפילין, דהיינו להניחם תמיד אף בעת הלמוד. וענין שני זוגות תפילין נזכר ב"ח ד' ע"ז ע"ב וז"ל: ובגין דלא בקיאיין אלין דדרא בתראה, שויין ב' זוגי תפילין דלא ידעין ברזא כו', עכ"ל.

יקר לדיוקנא דמלכא, דאיהו מאן דאנח תפילין, דעלי' אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, בצלמו בתפילין דרישא כגונא דתפילין דמרי עלמא עכ"ל. ובודאי אחי ורעי, להקרא האדם דיוקנא דמלכא בהנחת התפילין, צריכין להיות התפילין כשרים בתכלית. גם גודל מעלת ציצית ותפילין, מבואר ב"ח ד' ע"ז ע"א וז"ל: ובוצינא קדישא אמר, כל מאן דאנח תפילין וציצית, כאלו מקיים תרי"ג מצות דאוריתא, עכ"ל. ודי בהערה זו. ויזהר האדם מאד שיהיו התפילין של ראש מונחים באמצע הראש ממש וגם למעלה מהמצח מהתחלת עיקרי השער, אף שדין זה מפורש בגמרא (מנחות לו, ב) ובש"ע ס"י כ"ז, מ"מ לא מנעתי פרי עטי בזה, לפי שראיתי רבים מבני עמינו אינם משימין דעתם על זה וכמעט חצי הקציצה מונח על מצחן ר"ל, לכן באתי כמזכיר אזהרה על זה. וגם יהי' נזהר על הקשר שהי' באמצע העורף ולא יטה לכאן או לכאן ולמעלה בעורף דוקא, כי כל זה הוא הלכה למשה מסיני. ואיך ומה מאוד צריך האדם להזהר בכל מיני זהירות לעשות המצוה כתקונה. וז"ל זה"ק פ' בהעלתך ד' קכ"ב

בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא: ויאמר משה אל־העם זכור את־היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים פי בחזק יד הוציא יהוה את־ישראל אתכם מזה ולא יאכל חמץ: היום אתם יצאים בחדש האביב: והיה כי־יביאך יהוה אל־ארץ הפנעני והחתי והאמרי והחני והיבסי אשר נשבע לאבתך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת את־העבדה הזאת בחדש הזה: שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג ליהוה: מצות יאכל את שבעת הימים ולא־יראה לך חמץ ולא־יראה לך שאר בכל־גבלך: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: והיה לך לאות על־ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיוך פי ביד חזקה הוצאת יהוה ממצרים: ושמרת את־החקה הזאת למועדה מימים ימימה:

והיה כי־יביאך יהוה אל־ארץ הפנעני כאשר נשבע לך ולאבתך ונתנה לך: והעברת כל־פטר־רחם ליהוה וכל־פטר ו שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים ליהוה: וכל־פטר חמור תפדה בשה ואם־לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה: והיה כי־ישאלך בנך מחר לאמר מה־זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: והיו כיהקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל־בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד־בכור בהמה על־פני אני זבח ליהוה כל־פטר רחם הזכרים וכל־בכור בני אפדה: והיה לאות על־ידך ולמופת בין עיניך פי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובתפילין, מקודם יאמר כאן קדש והיה כי יביאך ובק"ש יאמר שמע והיה אם שמוע, משא"כ אם יאמר השתי פרשיות קדש והיה כי יביאך אחר התפלה, לא יאמר על הסדר, שמעתי.

אם לא אמר האדם פרשת קדש כו' והיה כי יביאך, תיכף אחר הנחת תפילין, אם ישער בעצמו שלא יאחר תפלת הצבור, יאמר אותן שתי הפרשיות [כאן] קודם ברוך שאמר, כדי שיאמר כל הדי' פרשיות על סדר הכתוב בתורה

סדר הליכה לבית הכנסת

בעת הליכתו לבית הכנסת ילך בזריזות ויכוין במחשבתו בכל עת ההליכה בזה הלשון:
אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְעֹבֹד אֶת בּוֹרְאֵי יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:

כתוב בזוה"ק: נכון לאדם להתפלל טרם כניסתו לבית הכנסת תפילה קצרה זו:
נְדָבוֹת פִּי רָצָה נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ' שֶׁתְּהֵא תְּפִלְתִּי זָכָה צְלוּלָה וּבְרוּרָה
מִכָּל עֲרֻבוֹתֶיהָ הַמְּבַטְלָת אֶת כְּוִנַּת הַתְּפִלָּה (יסוד יוסף פרק ג')

אור הישר - כתו נהורא

דיני תפילה:

- צריך שילך במרוצה ויפסע פסיעה גסה לילך לבית הכנסת, שנאמר: נדעה נרדפה לדעת את ה'. ולא ימשוך בדיבור עם שום אדם במרוצתו לבית הכנסת. ויזהר שיהיה מי' ראשונים בבית הכנסת, ובפרט למנחה, שנקל הדבר. ואינו מועיל אלא כשהוא מאותן י' שמתפללין בבית הכנסת עצמו, ולא שהולכין לבית הכנסת אחר. והנכנס ראשון
- הוא משובח מכולם. וראוי שיכנסו כל העשרה בבת אחת:
- המשכים לבית הכנסת מאריך ימים. ובתי כנסיות מטהרין האדם, כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה]: סמיכת בנחלים נטיו, למה נסמכה ל"מה טובו".
- המגיד הזהיר לקום בשפרפרא [כלומר עלות

הלכות דרך החיים

זמרה (עיין לקמן). ומכל שכן בברכות שהש"ץ מוציא, כגון, ברכת השופר ומגילה, פשיטא דאסור לאומרו, דהוי הפסק באמצע ברכה (דגול מרבה), וצריך להזהיר על זה ההמון. ואחר כל ברכה, יענה אמן. ואם הוא ברכת הודאה, כגון, ברוך שאמר, וישתבח, וגאל ישראל וכדומה - יכוין בלבו, אמת היא הברכה שברוך המברך ואני מאמין בה; ואם היא ברכת תפלה, יכוין, אמת הוא ואני מתפלל שיאמנו דבריו (ויותר דיני אמן תמצא להלן).

דיני כוונת הברכות

א. יכוין בברכות פירוש המלות; וכשיזכיר השם, יכון (קודם שמזכירו) פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכל; ויכוין פירוש כתיבתו ב"ה, שהוא היה הוה ויהיה; ובהזכירו אלהים, יכוין שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כולם.
ב. כל ברכה שאדם שומע בכל מקום, אומר, ברוך הוא וברוך שמו. ואם הוא עומד במקום שאינו רשאי להפסיק, אסור לאומרו ואפילו בפסוקי

הענות דרך החיים

נגלה מצד מעשיו ומנסתר מצד אלהותו (הריב"א). יב. והיינו כשנכתב ב"ה, אבל כשנכתב באלף-דלית, אין לכוין אלא שהוא אדון הכל. וצריך לקרותו בחטף = פתח ובקמץ תחת הנון, הן כשנכתב יוד-הא, הן כשנכתב אלף-דלית.

יא. ברוך אינו לשון פעול אלא כמו רחום וחנון, שהוא עצמו הנהו מקור הברכות ואינו מקבלם מאחרים (אבודרהם). והטעם שתקנו הברכות בלשון נוכח ונסתר, שאומר בתחילה אתה ואחר כך אומר קדשנו וכדומה - הוא מפני שהקדוש ברוך הוא, הנהו נגלה ונסתר,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

באלהא דישראל, דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית ל"י חולקא ב"י ולא דחיל מני' ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא, עכ"ל. וקודם התפלה יטול ידיו, כמבואר בש"ע סי' צ"ב סעי' ד' וה'.

ובבואו לפני המלך מלכו של עולם, אל הצר

הנה בשעה שהאדם הולך לבית הכנסת, יקבל על עצמו שלא ישיח בבהכ"נ שיחת חולין ח"ו, כי השח שיחת חולין בבהכ"נ הוא עון פלילי ר"ל. וז"ל הזה"ק פ' תרומה ד' קל"א ע"ב: מאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול, ווי ל"י דאחזי פרודא, ווי ל"י דגרע מהימנותא, ווי ל"י דלית ל"י חולקא

אור הישר - כתר נהורא

• צריך לקבוע לו מקום לתפלתו. ואין די במה שיקבע מקום בבית הכנסת אחד, כי גם במקום הישיבה עצמו יהיה קבוע תמיד. יבחר לו מקום תמיד לישב לתפלתו בשפל מקומות, ובתנאי שלא יהא מעין גאווה, כי הענוה והשפלות ביותר הוא ענוה פסולה של גאווה:

• לא ישב תוך ד' אמות של היכל אם אינו ראויה לכך. ומצוה שיהיה המקום פנוי, משישב שם אדם שאינו הגון: ומעשה על ידי הקדוש קנה ז"ל ונשכו נחש, ע"ש:

• טוב לילך לבית הכנסת קודם אור היום, קודם הנחת תפילין. ואם שהה עד שיאיר היום, ילך מעוטף בטלית ותפילין. ואם ביתו רחוק, יסיר הטלית עד בואו לעזרה. וילך במרוצה:

• כלל גדול הוא השכן בבית הכנסת. כי יש שכנים מונעים את האדם מלהתפלל, ועל זה נאמר: אוי לרשע או לשכנו.

• איזה חבר בצער ישתתף בצערו ויתפלל עליו, ויראה בעיניו כאילו הוא בצער, וכאילו הוא חבר מהחברים, ותפלתו על ידי כן נשמעת, כי תפלתו

השחר, על פי דניאל ו, כ], כדי שיתפלל התפלה כסדר ולא בדילוג כסברת הפוסקים. כי העושה כן מהפך הצינורות וקישור העולמות כנודע (וסיים בסידור ר' קאפיל) אך בדיעבד אם איחר תפלתו יעשה כמ"ש [כמו שכתבו] הפוסקים, רק יכוין שכבר נתקנו העולמות על ידי תפלת הציבור, ויכלול כוונתו עמהם. ואחר התפלה, כשאומר מה שדילג, לא יכוין לתפלה או לתיקון עולמות, רק כאומר שירות ומזמורים:

• יזהר מאוד שלא להרים קולו בבית הכנסת לקרוא שום אדם:

• לא יכנס לבית הכנסת ביאה ריקנית. ואם יצטרך לקרוא לשום אדם, או איזה דבר, ישב מעט, כי הישיבה עצמה מצוה, או יקרא מזמור אחד ואחר כך יצא:

• יזהר מאוד שלא יעבור מלהתפלל בצבור ג' פעמים ביום, כי ח"ו נקרא חסרון לא יוכל להמנות, שחביריו נמנו לדבר מצוה והוא אינו עמהם. ומאבד לענות אמן או קדיש וברכו. ותפלתו מסוכנת, כי מדקדקים אחר המתפלל ביחיד:

הלכות דרך החיים

אלהינו, יסיים ויאמר: למדני חוקיך, שיהא נראה כקורא פסוק, ואין כאן מוציא שם שמים לבטלה (סי' י"ו).

ג. אם ברך ברכה לבטלה, יאמר אחר כך, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, על שהוציא שם שמים לבטלה. ואם אמר ברוך אתה השם, ולא אמר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כדין כתיב (ישעיה מט, א): ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, עכ"ל הזה"ק. וכבר נדפס דפוסת מרובה באריכות קצת בספרים גם בסדורים. ואציג לפניך הנוסחא בקצור נמרץ, בכדי שיוכל כל אדם לקיים אוהרות הזה"ק להמליך באבות תחלה, קודם בואו לבהכ"נ וזהו הוא: בעומדו בפתח בהכ"נ יאמר בזה הלשון: ואני ברוב חסדך אבא ביתך בזכות אברהם, אשתחוה אל היכל קדשך בזכות יצחק, ביראתך בזכות יעקב, רבוננו של עולם בזכות שלשת אבות אלו אבא לבהכ"נ להתפלל לפניך ובזכותם תעלה תפילתי לכתר על ראשך, ע"כ. ובודאי נוסח זו הקצרה יוכל כל אדם לאומרה על פה.

הפנימית על פתח בית הכנסת, ימליך באבות תחילה, כמבואר בזה"ק פ' בראשית ד' י"א ע"ב וז"ל: קם מערסי בעי לברכא למרי' ולמיעל לביתי ולמסגד קמי' היכלי בדחילו סגיא, ובתר כן יצלי צלותי ויסב עיטא מאינון אבהן קדישין, דכתיב (תהלים ה, ח) ואני ברוב חסדך וגו', הכי אוקמוה לא לבעי לי' לב"נ לאעלא בי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק ויעקב, בגין דאנון תקינו צלותא לקמי קב"ה, הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך כו'. ובפ' ויקרא ד' ח' ע"ב כן הוא הגרסא: אבא ביתך דא אברהם, אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק, ביראתך דא יעקב, ובעי לאכללא לון ברישא ובתר כן יעול לבי כנישתא ויצלי צלותי

נכון לקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך:
הריני מקבל על עצמי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך:

כשרוצה לילך לבית הכנסת יאמר:
חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך:

שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים לי בית ה' נגדך: עמדות היו רגלינו בשערך ירושלים: ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו: ששם עלו שבטים שבמדינה עדות לישראל להדות לשם ה': כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד: שאלו שלום ירושלים ישלוי אהבך: יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך: למען אחי ורעי אברהם נא שלום בך: למען ביתה' אלהינו אבקשה טוב לך.

ויעמוד אצל המזוזה ויאמר חמשה ההי"ן הורני כו' מתמניא אפי [מזמור קיט].

הורני יהוה דרך חקך ואצננה עקב: הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב: הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי: הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע: העבר עיני מראות שוא בדרךך חניני.

וינשק המזוזה ויאמר:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד: בלחש - ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד: ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם עם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ירך והיו למטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך.

ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה. יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יהוה צבאות אשרי אדם בוטח בך: יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסוכבני סלה: וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות: אנא יהוה הושיעה נא: אנא יהוה הצליחה נא: שדי ישמרנו מיצר הרע ומהרהורים רעים. שדי ישמרנו מאנשי לצון. שדי יעזורני לטהר מחשבותי וליחד קודשא בריך הוא ושכינתה בשם כל ישראל.

ויכון סופי תבות של יצר (דהיננו יו"ד צד"י רי"ש) אותיות שדי

ויאמר: מגדל עז שם יהוה בו ירוץ צדיק ונשגב.

כשיצא מפתח ביתו יאמר:

לשחרית: הריני הולך לבית הכנסת של אברהם אבינו סבא קדישא עליו השלום ליחדא שכינתא בדרועא ימינא דקודשא בריך הוא בשם כל ישראל.

למנחה: הריני הולך לבית הכנסת של יצחק אבינו עליו השלום ליחדא שכינתא בדרועא שמאלא דקודשא בריך הוא בשם כל ישראל.

או הישר - כתר נהורא

- כולה מתפלת רבים. וכתוב: הן אל כביר לא ימאס. וזכות הרבים תלוי בו:
- יזהר שלא להתפלל כי אם בבית הכנסת עצמו ובספר חסידים כתב שהמניח בית הכנסת ומתפלל בעזרה נענש מאוד.
- אסור ליכנס לבית הכנסת בסכין מגולה, כי זה מאריך ימים וזה מקצר:

לְעַרְבִית: הַרְיֵי הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם לְיַחְדָּא שְׂכִינְתָא בְּנוּפָא בֵּין תְּרִין דְּרוּעֵין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל

ויאמר: בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישַׁר אַרְחֻתֶיךָ, ויקבל עליו שכל מצוה שתבא לידו יקיימנה:

קודם כניסתו לבית הכנסת יאמר: בְּבֵית אֱלֹקִים נִחְלָךְ בְּרַגְשִׁי. ויכוין גימטריא [שם קדוש] אב"ג ית"ץ שהוא חסד אל, ועמו אנו נכנסים להפיק שאלתינו. ויכוין בכל יום אות אחת מהשם. ואל יכנס פתאום לבית הכנסת, רק באימה ופחד ובמתון. קל וחומר מנכנס לפני מלך בשר ודם (כתר נהורא).

(1) לפני פתח בית הכנסת ישהה מעט שלא יכנס בפתע פתאום, ואח"כ יכנס לבית הכנסת ויאמר:

מַה פָּטְרוּ אֱהֲלֶיךָ יַעֲקֹב, מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל: וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ,
 אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיִּכָּל קִדְשְׁךָ בִּירְאֶתְךָ: יְהוָהנָה ^{אֵלֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ} אֶהְבֹּתִי מְעוֹן בֵּיתְךָ
 וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ: וְאֲנִי אֲשֶׁתְּחֹה וְאֶכְרַעָה, אֶבְרַכָּה לְפָנַי יְהוָהנָה ^{אֵלֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ}
 עֲשִׂי: וְאֲנִי תַפְלְתִי לְךָ יְהוָהנָה ^{אֵלֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ} עַת רְצוֹן, אֱלֹהִים תַּחֲנוּן ^{תַּחֲנוּן בַּעַל הַמִּזְבֵּחַ} בָּרַב חֲסִדְךָ,
 עֲנֵנִי בְּאַמֶּת יִשְׁעֶךָ:

ואם הולך לבית הכנסת מעוטף בטלית ותפילין, יאמר גם זה: וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיִּכָּל קִדְשְׁךָ בִּירְאֶתְךָ.

זוהר ויקרא (ה:): פֶּתַח רַבִּי אָבָא וְאָמַר, וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ. כֵּךְ פְּרָשׁוּהָ, שְׁלֹא צָרִיךְ אָדָם לְהַכְּנִס לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֶלָּא אִם נִמְלֵךְ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקְּנוּ אֶת הַתַּפְּלָה לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרִיד הוּא. זֶהוּ שְׁפָתַיב וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ אָבוֹא בֵּיתְךָ. אָבוֹא בֵּיתְךָ - זֶה אֶבְרָהָם. אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיִּכָּל קִדְשְׁךָ - זֶה יִצְחָק. בִּירְאֶתְךָ - זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ - זֶה יַעֲקֹב. אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיִּכָּל קִדְשְׁךָ - זֶה יִצְחָק) וְצָרִיךְ לְהַכְּלִילָם בְּתַחֲלָה, וַיִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וַיִּתְפַּלֵּל תַּפְּלוֹתוֹ. אִזְ כְּתוּב, וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּךְ אֶתְּפָאָר.

ויש נוהגים לומר 'יהי רצון מלפניך ה"א שתתן חלקי וכו', ויפה הוא (סידור תפלה למשה להרמ"ק)

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׂתַתֵּן חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת.

איתא בזוהר חדש לומר בבוקר:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׂיֵהָא לְפִי נִכּוֹן וּמְסוּר בִּידֵי שְׁלֹא אֲשַׁכְּחָךְ.

פסוק זה אסור לאמרו בלא טלית ותפילין (זוהר)

וְאֲנִי בָּרַב חֲסִדְךָ אָבָא בֵּיתְךָ (בְּזִכּוֹת אֶבְרָהָם שְׂנַקְרָא אִישׁ תַּחֲסֵד) אֲשֶׁתְּחֹה אֶל הַיִּכָּל קִדְשְׁךָ (בְּזִכּוֹת יִצְחָק שְׂנַעְקָד ע"ג הַמִּזְבֵּחַ בְּמְקוֹם קְדוּשָׁה) בִּירְאֶתְךָ (בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב שְׂאָמַר מַה נּוֹרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ואחר כך כשיבא כנגד היכל יאמר: אשתחווה אל ויכוין שמשתחווה להבורא יתברך ומיראתו אותו, היכל קדשך ביראתך, וישתחווה השתחוי גדולה כנ"ל בפרק שמיני במאמר הזה"ק ועיי"ש.

דברי שלום - הלכות והליכות

(2) זַתְּב הַכָּל בּוֹ, כְּשֶׁבָא אָדָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יֹאמַר: מַה טוֹבוֹ וכו'. (דרכי משה או"ח סימן ו' אות ג)

רבנו של עולם בזכות שלשת אבותינו אברהם יצחק ויעקב אבא לבית הכנסת להתפלל לפניך תפילתי, ובזכותם תעלה תפילתי תפלת האביון לרחמים ולרצון לפני כסא כבודך בכלל תפלת כל ישראל, ותעלה ותנשא לבחר על ראשך ע"י מטמור"ן שר הפנים.

רבנו של עולם, יודע אני בעצמי שאיני כדאי להתפלל לפניך, שאתה אל גדול וגורא, ואנכי איש גבוה, בשר ודם, עפר ואפר, טפה סרוחה, רמה ותולעה, איש חוטא, ואיני ראוי להזכיר שמך הגדול הגבור והגורא, מפל שכן להתפלל לפניך, או לי, איך אשא פני להעמיד לפניך מלך גדול וגורא, מלך מלכי המלכים, עלת כל העלות וסבת כל הסיבות, אלא בזאת אני בוטח שמפני רחמיך וחסדיך הגדולים שאתה מרחם על בריותיך ורוצה בתפלה ובתחנונים של עבדיו, כמו שנאמר רוצה יהוה את יראיו ואת המיחלים לחסדו, ונאמר קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראתו באמת, ונאמר רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם, ונאמר שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו. ובזאת אני באתי להפיל תחנתי לפניך.

רבנו של עולם, אתה ידעת כי בשר אנחנו ואין בנו כח ולא בשום בריה להשיג ולכונן מעלתך וגדלתך, כמו שנאמר גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר. אפלו אם היינו יודעים צרופ שמותיך הקדושים וכוונת כל תפלה ותפלה, וכל היחודים והזווגים של המדות העליונים הבאים על ידי התפלות, כל שכן כי בשר אנחנו ולא בינת אדם לנו, ואין אנו יודעים הפגנות האלו לא מהם ולא מקצתם. ובכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי, שיהא חשוב ומקבל לפניך פאלו נתפונתי בכל הפגנות ובכל צרופי שמות הקדושים העולים מתוך תפלה זו, ותעלה לפניך להיות עטרה לראשך עם שאר תפלות בניך היודעים ומכוננים כל פונת שמותיך הקדושים הראויים לכל תפלה ותפלה, המעלים יחוד וזווג מדות העליונות והקדושות מעלה מעלה בכל העולמות אמן.

ואחר כך יאמר זה:

אנת הוא עלאי על כל עלאין ומשגיח בכלא בעלאין ותתאין. יהא רעוא קדמך שתשגיח עלי על ידי ההוא עינא פקיא, ולפתח כל שערי תפילה ולקבל תפילתי בתוך שאר תפלות ישראל, ויתעבד עטרא ברישך, פי אנת הוא שומע תפלת כל חי. ברוך אתה שומע תפלה.

הריני מאמין באמונה שלמה בעלת כל העלות וסבת כל הסבות, שהוא אחד יחיד ומיוחד ואין יחיד פמזהו, ראשון לכל ראשית ואחרון לכל תכלית, וברצונו גשתלשלו כל העולמות וכל הנאצלים וכל הנבראים והיצורים והנעשים. והריני מוסר את נפשי רוחי ונשמתי על קדשת שמו יתברך ויתעלה שיתגלה עלינו עלת כל העלות וליחדא קדשא בריך הוא ושכינתה בדחילו ורחימו בשם כל ישראל יאהויהה אבא ואמא שהם סוד קדשא בריך הוא ושכינתה. ותכרית ותכניע כל המקטרגים וכל הקלפות המשוטטים בעולם ומעפבים את תפילתי ואל ישלטו בי לא בגופי ולא בנשמתי, ושתהא תפילתי מקבלת ומרצה לפני כסא כבודך אמן כן יהי רצון.

תפלה מהאר"י ז"ל לאמרה קודם כל התפלות:

אנא יהוה אלהי אל יעפב שום חטא ועון והרהור רע את תפלתנו, ותעלה לרצון למעלה עד עתיק יומין. אנא אלהינו תפשט ירך מתחת פנפי הכרובים לקבל אותה ברחמיך הרבים, ובצל פנפיך תסתירנה מפל הקלפות, ותצוה למלאכיך הממנים על התפלה בגדל חסדיך להכניס תפלותינו לפניך,

ואל יהיו עונותינו מכדיילים בינינו לבינך. ותתן בנו פח על ידי תפלותינו להכרית הקלפות ולטהר העולמות ולהעלותם מעולם לעולם, ולהעלות את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו ולטהרם מפל סיג. אָנָּה יהוה זפני נא להיות מהשבים לפניך בכל לב. הרב בפסני מעוני ומחטאתי טהרני. ואל תטרף עלי את השעה. ותניחני לעבדך ולתקן את אשר עויתי, למען אֶזְכֶּה לראות פניך. בְּדַכְתִּיב אֶךְ צַדִּיקִים יִזְדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנֶיךָ. וְלֹא אֶעוֹל בְּכַסּוֹפָא קִמְדָּא אֲמֵן סְלָה.

קודם תפלת שחרית ומנחה יתן ג' פרוטות לצדקה, ויאמר:

הריני מוזמן ידי לתן פרוטה זו לצדקה.

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה ברחילו ורחימו, ליחד שם י"ק בו"ק ביחודא שלים, על ידי ההוא טמיר ונגעלם בשם כל ישראל.

בספר כוונת האר"י ז"ל כתוב קודם כל תפלה יקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל אחד מישראל כנפשו ואם יש איזה צרה ח"ו בביתו או בבניו ישתתף בצערו ויתפלל עליו. וזו סגולה אמיתית שיקובל תפלתו כמו תפלת כל ישראל. ע"כ יאמר פסוק זה:

הריני מקבל עלי, מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך:

ח המחשבה יאמר אלו הפסוקים - ר"ת השם "עלם"

ערב עבדך לטוב אל יעשקני ודים, לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי, מפקודיך אתבונן על בן שנאתי כל ארח שקר.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כמוך, ויכניס אהבה עצומה בלבו לאהוב כל אחד מישראל כגופו וכנפשו, כדי שתעלה תפלתו כלולה מכולם, האריז"ל. (שער ב (האשמורת) פרק י)

ואחר כך יעמוד במקום קביעת תפלתו ויתחיל להתפלל. וקודם התחלת התפלה יזוהר האדם מאוד לקבל על עצמו מ"ע של ואהבת לרעך

דברי שלום - הלכות והליכות

כְּשֶׁלִּיחַ לְהִבְיָאֵם אֶל הָאֲרִיז, בְּדַכְתִּיב (שם, כג): "פִּי יִלָּךְ מִלְּאֲכִי לְפָנֶיךָ וכו'", אולם לענין התפלה, שהיא עבודה שבלב, אין לכם רשות להתפלל אלא לה' שהוא אלהיכם ביחוד, והוא מושגיח בכם בכלל ובפרט כל איש ואיש. ולזה אמר "וברך את לחמך", פי הנה ראוי שיאמר "את לחמכם" וכו', אלא שלא תחשב פי ברפת ה' היא בדרך כלל, יברך את לחמכם, אבל לאיש פרטי לא יגיע לו דבר מאותה הברכה, לזה אמר "את לחמך". פי אם אתם ביחד תעבדו אותו באגודה אחת בכונה, לא תהיה הברכה דרך כלל, אלא לכל אחד ואחד יברך לחמו ומימיו. ופרט ואמר "והסרתי מחלה מקרבך", פי רב החלאים הם באים מרע המאכלים, ואחר שיברך אותם, הוא מסיר מחלה מקרבם, כלומר, ממה שנגס במעינו שהוא מברך, ולא ימשך ממנו לנגס גופו כלל.

עוד רמז בזה הכתוב סבת היות התפלה לאל ולא לזולת, פי יש בידו להשלים צרכי כל השואלים אליו, מה שאין פן בזולתו. ולזה אמר "ועבדתם את ה' אלהיכם", פי יש בידו לברך לחמו ומימיו ולהסיר מחלה מקרבך, מה שאין פן בזולתו. פי אם תעבד ותתפלל לאיש שיעיב לך, לא יצילך

(ח) רו"ל (ברכות לג), חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפלה ושעה אחת אחר התפלה, ויש בזה סוד, כמבואר בספר הכוונות. וטעם הפשוט הוא, כדי להתיישב בדעתו לאמור, מי אנכי כי באתי עד הלום להתפלל לפני מלך מלכי המלכים האלהים אדירים, ובזה נכנס מורא בלבו, ולכן באותה שעה יתפלל תפלות אלו. (סידור קול יעקב לר"ק).
בו יבאר שתפלת האדם היא פניה ושיירה בינו לבין קונו, ואין שום חוצץ ואמצעי בינו לבין ה' יתברך, ושמצדו יתברך אין שום מניעה משמיעת וסקבלת תפלת האדם.

מובא בספר "בית אלקים" להמב"ט, וזה לשונו... ומלת "מהאל", היא להורות שאין רשות לשאל ולבקש פי אם מהאל יתברך, ולא משרי מעלה, שאין אנו כפופים תחתם, ולא גם מהמלאכים, פי אם מהאל יתברך לבדו שהוא אלהינו. פי גם בזמן שבגדו ישראל, ונאמר להם (שמות כג, כ): "הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך וגו'", ונאמר (שם, כא): "השמור מפני... אל תמר בו פי לא ישא לפשעכם", שנגאה לכאורה שהמלאך היה אמצעי בינינו לבין בוראנו - הרי באר וסמך הכתוב מייד ואמר, פי לא שלח המלאך אלא

דברי שלום - הלכות והליכות

ועוד מובא בירושלמי ברכות: שאלו את רבי שלמאי וכו', מה הוא דכתיב (דברים ד, ז): "מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו וגו'?" אמר להן וכו' קרוב בכל מיני קרובות, דאמר ר"פ בשם ר"י בר סימון: עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה, מאי טעמא? "ישארו על כתר יסבלהו" (ישעיה מו, ז) - סוף דבר, אלוהו - עבודה זרה - עמו בבית, והוא צועק עד שמוות, ולא ישמע ולא יושיע מצרתו. אבל הקדוש ברוך הוא נראה רחוק - ואין קרוב ממנו, דאמר לוי: מהארץ ועד לרקיע מהלך חמש מאות שנה וכו'. ראה כמה הוא גבוה מעולמו, ואדם ננס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחשה, והקדוש ברוך הוא מאזין את תפלתו, שנאמר (שמואל א' א, יא): "ותנה היא מדברת על לבה רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע", והאזין הקדוש ברוך הוא את תפלתה. וכן כל ברייתיו, שנאמר (תהלים קב, א): "תפלה לפני כי יעטר וגו'", כהאדם המשיח באזן חברו, והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לברייתו כפה לאזן? **רבי פנחס** בשם רבי זעירא אמר: בשר ודם יש לו פטרון (עשיר ומושל שאפשר לפנות אליו), אם הטריח עליו ביותר, הוא אומר: אשכח פלו דקא מטרחא לה. (אם האדם מטריחו לאותו עשיר ומושל, אומר אותו עשיר לך ומצא לך מישהו אחר שכן מטריח אותה אותו ביותר), אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא כל מה שאת מטריח עליו, הוא מקבל, הדין הוא דכתיב (תהלים נה, כג): "השלך על ה' יהיך והוא יכליך". [ונפרוש "מראה הפנים": בשר ודם יש לו פטרון וכו', כלומר, לאו דוקא, עונה ה' לצדיקים הגדולים, ולאו דוקא בצרות הגדולות, אלא אפלו לכל אדם אשר יקרא בשם ה', כדכתיב: "כל אשר יקרא בשם ה' ימלט", ומכל צרה - אפלו קטנה - ימלטהו ויעלה אותו מיד. עד כאן].

רבי פנחס אמר: בשר ודם יש לו פטרון (אדון), ובאו שונאים ותפשאו אותו על פתח חצרו של פטרוננו, עד שיצנח לו לאדונו, ועד שאדונו יצא אליו, כבר עוברת התרב על צוארו והורגת אותו, לפי שאין אדונו יכול לענות לו מיד. אבל הקדוש ברוך הוא הציץ את והושפט מתרב ארם, דכתיב (דברי הימים ב' יח, לא): "ויזעק והושפט וה' עזרו ויסיתם אלהים ממנו", מלמד שלא היה חסר אלא חתוף הראש - ויסיתם אלקים ממנו וכו'.

וכן בתרגום זהר תהלים (כב, ט) על הפסוק "ואתה ה' אל תרחק, אילותי לערתי חושה": ולפיכך אל תרחק להסתלק מאתנו לעזוב אותנו וכו'. הרי ישאל למטה אוחזים בו ומחזיקים בו ולא יניחו אותו להתרחק מהם. ולכן התפלה היא בלחש, כמי שמדבר בסוד עם המלך. ובעוד שהוא בסוד עמו, אינו מתרחק ממנו כלל.

"אילותי" - קוה איל וצבי, בשעה שהולכים ומתרחקים, מיד חוזרים למקום שהוא שבעו, אף כף הקדוש ברוך הוא, אף על פי שנתעלה למעלה מעלה באין סוף, מיד חוזר למקומו.

ומה יוכל להצילך מאיזו רעה, לא יוכל להטיב לך, כי אפלו מלאכי מעלה כל אחד ממנה על דבר אחד, ואינו יכול להשלים רצון איש במה שאין ברשותו. ואפלו במה שהוא ברשותו שהוא ממנה עליו, אין לו רשות להשלים חפצי איש אם לא ברשות ה' יתברך.

ואמר בירושלמי דברכות (פרק הרואה): בשר ודם, אם באת לו צרה, קורא לכן ביתו של פטרון (עשיר ומושל), ואומר לו: לך והודיע לאדונו כי פלוני על הפתח בחוץ. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן - אם באתה לו צרה לאדם, לא תקרא למיכאל ולא לגבריאל, אלא צונח להקדוש ברוך הוא, והוא עונה לך, הדין הוא דכתיב (ויאל ג, ה): "כל אשר יקרא בשם ה' ימלט", הורו - כי בקריאתך למיכאל או גבריאל, הרי הם צריכים רשות ה', כמו המשל של בן בית שאומר לפטרון: פלוני על הפתח בחוץ, והפטרון אומר - אם רצה - שיכנס או לא. ודומה לזה הוא, שמזיח שלא תקרא למיכאל או לגבריאל, שצריכים להקלף בו יתברך, אלא לשם יתברך, ומיד יענה, כמו שכתוב "כל אשר יקרא בשם ה' ימלט", כי בקריאת שם ה' לבד, עד שלא השלים שאלתו, הוא נמלט, כי בעבודת האל יתברך בכל לבב, והיא תפלה בכונה, ישלמו לאדם כל חפציו ומאוייו המתמידים אותו בזה העולם לעבודת בוראו הנכללים בטוב ורע, בהבאת הטוב עליו ובסילוק הרעה הנפאה עליו.

נתאר לעצמנו, אדם נפגש עם "מלאך" ... ומלאך זה תפקידו לעמוד ולומר שירה לפני ה' בקרבה שאין כמותה, ואז קופץ האדם על ההזדקנות... מבקש מהמלאך, אגא, בקש בשבילי אצל בורא עולם, הלא אתה כל כף קרוב אליו... ומה משיבו המלאך? אתה קרוב יותר לבורא לא פחות ממני, ואדרבא, עדיף לך לבקש ישירות מהבורא מאשר שאני אבקש בשבילך.

ויש מהסופרים שחושבים, כי מצד גדלת מעלת ה' יתברך, אינו משיג בזה העולם השפל והגרוע, לזה אמר (ירמיה לב, כז): "הנה אני ה' אלהי כל בשר", שאני משיג על כל בשר, גם כי הם שפלים מצד החומר שלהם, כי אין ראוי שיפלא ויתפסה ממנו כל דבר, ולכן אני משיג על פריטיהם, כיון שאני אלהיהם.

כיוצא בזה מהמבאר לעיל, אדם נמצא בצרה, ומשוטט מאין בוא עזרו להצילו, והנה לא פחות, מתגלה אליו מלאך, וכמו שהתגלה להגר בשעת צרתה וצרת בנה - צמאון במדבר... זעק למלאך אגא הציילני... מה משיבו המלאך? כמו שהשיב לעקב אבינו:

יעקב אבינו שאל למלאך הנאבק עמו (בראשית לב, כז): "מה שקוד", וענהו המלאך (שם, ל): "למה זה תשאל לשמי". מפרש "העמק דבר", וזה לשונו: "למה זה תשאל לשמי" - מה אתה צריך אלי, הלא אתה מתפלל לפני ה' אשר הוא כח כל הכוחות. עד כאן לשונו.

וגם יאמר פסוקים אלו: ראשי תיבות טפטי"ה הממונה על המחשבה

טוב אתה ומטיב למדני חקיד: פניך האר בעברך ולמדני את חקיד: טוב טעם ודעת למדני פי במצותיך האמנתי פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך: יבאוני רחמיך ואחיה פי תורתך שעשעי: תבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב:

עוד תפלה אחרת לומר בכל יום, ומיוסדת על פי "ב מזלות וז' מלאכים משרתים. וז' כוכבי לכת המשרתים כל ימי השבוע, כל אחד יומו. וקודם יאמר למנצח בנגינות:

למנצח בנגינת מזמור שיר: אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה: לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך: יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם: ישמחו וירננו לאמים פי תשפט עמים מישר ולאמים בארץ תנחם סלה: יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם: ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו: יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ.

אדון עולם אשר מלך, בטרם כל יציר נברא. לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא. ואחרי בכלות הכל, לבדו ימלך נורא. והוא היה והוא הנה, והוא יהיה בתפארה. והוא אחד ואין שני, להמשיל לו להחבירה. בלי ראשית בלי תכלית, ולו העז והמשרה. והוא אלי וחי גאלי, וצור חבלי בעת צרה. והוא נפי ומנום לי, מנת פוסי ביום אקרא. בידו אפקיד רוחי, בעת אישן ואעירה. ועם רוחי גוייתי, יהוה יהוה לי ולא אירא.

האר"י ז"ל לא היה אומר יגדל:

יגדל אלהים חי וישתבח, נמצא, ואין עת אל מציאותו. אחד, ואין יחיד ביחודו, נעלם, וגם אין סוף לאחדותו. אין לו דמות הגוף ואינו גוף, לא נערך אליו קדשתו. קדמון לכל דבר אשר נברא, ראשון

דברי שלום - הלכות והליכות

מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כמו עם איש סודו, ולהתדבק עמו בקשר חזק, שלא יתרחק ויפרד כבר קמנו לעולם. כי הממתיק סוד עם המלך, בודאי הוא קרוב אליו מאד, ולא נשכח מלבו כל הגוון. עד שבא שוב אליו להמתיק סוד יחדו, לא יפרדו ולא יתרחקו זה מזה. ובכל עסקיו זוכרהו, ומחפה ומצפה לגמן שבו יוכל שוב להועד עמו. כתב רבי אברהם בן הרמב"ם: והטעם שלא התעסקו האבות ובניהם אחריהם שהלכו בדרך, אלא דוקא ברעית צאן ולא בעסוק אחר, הוא מפני שמתלווה לעסק זה ההתבודדות במקומות מרעה, והתרחקות מחיי הכפר (העיר).

מה הטעם? לפי שישראל למטה נאחזים בו ואין מניחים לו להשתפח ולהתרחק מהם, ועל כן - "אילותי לעזרתך חושה". ולפיכך צריכים להתדבק בו בהקדוש ברוך הוא, ולהחזיק בו כמי שמושך מלמעלה למטה, שלא יפרד האדם ממנו אפלו שעה אחת. ועל כן, כאשר סומך גאולה לתפלה, צריך להיות דבוק בו ולדבר עמו בלחש בסוד, שלא יתרחק מאתנו ולא יפרד מאתנו, ועל כן כתוב (דברים ד, ז): "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום". עד כאן לשונו הקדושה.

ואנו רואים שבתפלה הוא העת דצון שהאדם יכול לדבר עם

וַאִין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ. הֵנוּ אֲדוֹן עוֹלָם, לְכָל נוֹצֵר, יוֹרֵה גְדֻלָּתוֹ
 וּמְלֻכוֹתוֹ. שְׁפַע נְבוֹאָתוֹ נִתְּנוּ, אֶל אֲנָשֵׁי סִגְלָתוֹ וְתַפְאֲרָתוֹ. לֹא קָם
 בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד, נָבִיא וּמַבִּיט אֶת תְּמוֹנָתוֹ. תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ,
 אֵל, עַל יַד נְבִיאָו נֶאֱמַן בֵּיתוֹ. לֹא יִחְלִיף הָאֵל וְלֹא יִמִּיר דָּתוֹ. לְעוֹלָמִים,
 לְזוֹלָתוֹ. צוּפָה וַיִּוֹדַע סִתְּרֵינוּ, מִבֵּית לְסוֹף דָּבָר בְּקִדְמָתוֹ. גּוֹמֵל לְאִישׁ
 חֶסֶד כְּמַפְעָלוֹ, נוֹתֵן לְרִשְׁעֵי רַע פְּרִשְׁעָתוֹ. יִשְׁלַח לְקֶץ הַיָּמִין מְשִׁיחֵנוּ,
 לְפָדוֹת מַחְכֵי קֶץ יִשׁוּעָתוֹ. מֵתִים יַחֲיֶה אֵל בְּרַב חֶסְדּוֹ, בְּרוּךְ עַדֵי עַד
 שֵׁם תְּהִלָּתוֹ.

ברכות השחר

מדיני נטילת ידיים

כל היום אף אם עשה צרכיו אינו מברך על נטילת ידיים רק אשר יצר: טוב להקפיד בנטילת ידיים שחרית בכל הדברים המעכבים בנטילת ידיים לסעודה, הגה, מיהו אינו מעכב לא כלי ולא כח גברא ושאר הדברים הפוסלים בנטילת הסעודה. (שולחן ערוך) כתב ב"ח בשם תולעת יעקב כל ההולך ארבע אמות בלא נטילת ידיים שחרית, חייב מיתה, ובסדר היום כתוב שלא יגע במלבושיו עד שיטול ידיו, (מגן אברהם) [יב] וגם הזהירו מאד שלא ליגע למים שבגיגית, המוכנים לנטילת ידיים לכל בני ביתו, שלא יטמאם בידו, וכן יזהר מאד בשעת נטילת ידיו מהכלי, שלא יגע במים תוך הכלי ויטמאם. וכל מדקדק במעשיו יזהר, שמיד שניעור משנתו יטול ידיו, אף על פי שנשאר מושכב, וטוב שיהא כלי התחתון מאוס, מים של נטילת ידיים שחרית, אסור להשתמש בהם שום תשמיש, מפני שאסור ליהנות מהם,

אור הישר - כתו נהורא

נטילת ידיים: תיכף כשיעורר משנתו (אפילו אם רוצה לישן עוד) יטול ידיו קודם שיגע במלבושיו ובפניו, ומכל שכן בראשו שהוא מקום קדוש, כנזכר בזוהר. ואסור לילך ד' אמות בלא נטילה, כנזכר בזוהר. ויהיה לו ב' כלים מוכנים מראשותיו, אחד

מלא ואחד ריקן שיקבל בתוכו המים, כי אחד נקרא ברוך ואחד נקרא ארוך. וטוב שיהיה כלי תחתון מאוס, כי הוא של סטרא אחרא. סדר הנטילה: יטול הכלי ביד ימין ויתננו לשמאל להכניעה.

הלכות דרך החיים

דיני נטילת ידיים שחרית. א. בשחרית תיכף כשיעמוד ממשכבו יטול ידיו, ואסור לילך ארבע אמות בלא נטילת ידיים; ויעשה צרכיו, ואחר כך יטול ידיו פעם שנית ויברך, על נטילת ידיים וגם אשר יצר. וכן יש ליהזר בשחרית

שיטילו הקטנים ידיהם כי הוא חשש סכנה, שנוגעים במאכלים בלא נטילה (פ"מ).

ב. לא יגע בידו קודם נטילת שחרית, לא לפה ולא לחוטם ולא לאזנים ולא לעיניים; ואם נגע במאכל, הוא חשש סכנה.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

ובן שלא ללקח ארבע אמות בלא נטילת ידיים שחרית. בזוהר בהקדמה (ד' ק"י) כתב כְּשֶׁבֶן אָדָם קָם

בְּבֹקֶר, יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ לְרַבּוֹנוּ בְּשֶׁעָה שֶׁפָּקַח עֵינָיו. אֵיךְ מְבָרֵךְ כִּף הָיוּ עוֹשִׂים חֲסִידִים רֵאשׁוֹנִים: נִטְּלָה שֵׁל

מפני רוח רעה ששורה עליהם, ולכן לא ילינם בבית, וכן יזהר שלא ישפכם בבית ולא בשום מקום שעוברים שם בני אדם, שמא יגע בהם אדם ויוזק (שולחן ערוך הרב)

צריך להזהיר לנשים, שיהירו בנטילת ידיים ג' פעמים בסירוגין כמו האנשים, וגם כי הם מתקנות המאכלים, שלא יטמאום בידיהם.

ולכן אם אין לו כלי שלם מותר ליטול מכלי נקוב וכו' אף שאין כאן כח גברא, אבל אם שכשך ידיו במים לא מהני לרוח רעה, כדי שיתגבר ימין, שהוא חסד, על שמאל, שהוא דין, וגם באיטר אזלינן בתר ימין דעלמא. ובספר מעשה רב כתב ד' פעמים ג' פעמים להעביר רוח רעה, והד' להעביר המים שנטמאו.

אור הישר - כתו נהורא

ירחוץ ימינו ויאמר: יד הגדולה: אחר כך יקבל בימין וירחוץ השמאל, ויאמר: יד החזקה: כן יעשה ג' פעמים בדילוג דווקא, כי אין הולכת משם הקליפה, הנקרא בת מלך, אם לא על ידי דילוג. וישפשפם יחד ויאמר: יד הרמה. ויגביה

ידיו נגד ראשו ולא יוציא קשרי זרועותיו לאחוריו, ויאמר: וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם.

ואם אינו צריך לנקביו יברך "על נטילת ידיים" וכו' כמבואר למטה, ויאמר: "ארחץ בנקיון".

הלכות דרך החיים

- ג. טוב להקפיד בנטילת ידיים שחרית, בכל הדברים המעכבים נטילת ידיים לסעודה, אם אפשר (ועיין לקמן בהלכות נטילת ידיים לסעודה), אבל אם אי אפשר, אינו מעכב לא כלי ולא כח גברא ולא שאר דברים הפוסלים בנטילת ידיים לסעודה. וכן ניגוב, אינו מעכב.
- ד. מים הפסולים לנטילת ידיים לסעודה, כשרים לנטילת ידיים שחרית, ומברך, על נטילת ידיים (א"ר).
- ה. נטילת ידיים שחרית, אין נוטלין על גבי קרקע אלא לתוך כלי (ואפילו על גבי קיסמין אסור). מי הנטילה של שחרית, לא יתן לפני בהמתו, ולא ישפכם בבית, ולא במקום שעוברים שם בני אדם (מפני חשש סכנה).
- ו. נוטל כלי של מים ביד ימינו, ונותנו ליד שמאלו, כדי שיריק מים על ימינו תחילה; ויטול כל יד שלש פעמים, פעם אחת על יד ימין ופעם אחת על יד שמאל - ויטלם עד פרק הזרוע. וצריך לפשוט הכפות כדי לקבל הטהרה, כמי שרוצה לקבל דבר, ויגביהם כנגד הראש.
- ז. לא יטול ממי שלא נטל ידיו שחרית, אבל להביא מים מותר ממי שלא נטל ידיו (מ"א שם).
- ח. אם שכשך ידיו לתוך כלי של מים, עלתה לו נטילה לקריאת שמע ולתפלה (ויברך על נטילת ידיים), אבל לא לרוח רעה שעליהן. וכן אם שכשך ידיו בשלש מימות מחולפות, גם כן עלתה לו לקריאת שמע ולתפלה, אבל לא לרוח רעה, וצריך ליטול

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וישב דף קפ"ד ע"ב: ר' שמעון פתח ואמר: "ארחץ בנקיון כפי" כו'. אבל תא חזי רזא דמלה, דהא לית בר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בלילא, ורוח מסאבא שריא על ההוא גופא, מאי טעמא?

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

מִים הֵיוּ נוֹתְנִים לְפָנֵיהֶם, וּבְזִמְן שְׁמַתְעוּרְרִים בְּלִילָה, רוֹחֲצִים יְדֵיהֶם, וְעוֹמְדִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְבַרְכִים עַל קְרִיאָתָהּ. וְכִשְׁהִתְרַנְּגוּל קוֹרָא, אָז חֲצוֹת הַלֵּילָה מִמֶּשׁ, וְאָז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְאִסוּר לְבָרֵךְ בְּיָדִים טְמֵאוֹת וּמְזוּהָמוֹת, [ומברכים], וְכֵן כָּל שְׁעָה. בְּגַלְל שְׁבֻשָּׁעָה שְׁבֵן אָדָם יִשָּׁן, רוּחוֹ פּוֹרְחַת מִמֶּנּוּ. וּבִשְׁעָה שְׂרוּחוֹ פּוֹרְחַת

מִמֶּנּוּ, רוּחַ טְמָאָה מְזַמְנָת וְשׁוֹרָה עַל יְדָיו וּמְטַמְּאֵת אוֹתָם, וְאִסוּר לְבָרֵךְ בָּהֶם לְאֵל נְטִילָה.

הרי מבואר באומרו "נטלה של מים היו נותנים לפניהם" כו' כדי שלא ילכו ד' אמות בלא נטילה. כשאדם קם בבקר, צריך לרחץ ידיו מתוך נטלה של מים, שהוא כלי לטל ממנו מים, מתוך מי שרחץ ידו בראשונה, כמו שבארוהו. ועוד, שצריך אדם לטל יד

אמרינן בגמרא רוחץ אדם פניו ורגליו בכל יום, משום כבוד קונו ובמדינותינו שאין אנו הולכים יחפים, אין צריך לרוחץ רגליו שחרית.

וכל זה בלא עשה צרכיו אבל אם עשה צרכיו קודם התפלה הדכמת האחרונים דבזה צריך ליטול ידיו ולברך וכן נכון לעשות לכתחלה במי שניעור כל הלילה כמו בליל שבועות יעשה צרכיו או יטיל מים וישפשף שאז לכולי עלמא יתחייב לברך ויברך על נטילת ידים ואשר יצר (משנה ברורה)

הלכות דרך החיים

ידיו עוד פעם אחרת להעביר הרוח רעה שעליהן (שם).

אם היה ניעור כל הלילה, יש להסתפק אם צריך ליטול ידיו שחרית להתפלל ולהעביר הרוח רעה, לכן יטלם בלא ברכה; ואפילו אם היה ישן מעט ביום, ואחר כך היה ניעור בלילה אף דבין אם הלילה גורם או השנינה צריך נטילה, מכל מקום אינו צריך ברכה, דלרוח רעה לבד לא תקנו ברכה (מ"א ס"ק י"ב ע"ש).

י. השכים בבוקר קודם עלות השחר ונטל ידיו, אחר כך כשיאיר היום צריך ליטול פעם שנית בלא ברכה. ולכן כשאומרים סליחות, שמשכימין קודם אור היום, צריכין ליטול ידיהם שנית כשיאיר היום.

יא. ישן ביום כשיעור שיתין נשמי, יטול ידיו בלא ברכה, אבל פחות משיעור שיתין נשמי אין צריך ליטול ידיו (שם).

יב. אלו דברים צריכים נטילה במים: הקם מהמטה, והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ מנעליו, והמשמש מטתו, והנוגע בכנה, והמפלה את כליו אפילו לא נגע בכנה, והנוגע בגופו ובידו במקומות המכוסים. ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל ידיו, אם תלמיד חכם הוא - תלמידו משתכח ממנו, ואם אינו תלמיד חכם - הוא יוצא מדעתו (שם).

יג. צריך להזהר בתפלה שלא יגע בשוק ובירך ובמקומות המכוסים באדם, לפי שיש שם מלמולי זיעה; וכן שלא לחכך בראשו. אבל במקומות המגולים בראשו ובפניו ומקום המגולה שבזרועותיו, היינו עד הפרק (עלענבויען) אין להקפיד. וכן מותר ליגע בצוארו עד החזה (שם).

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לון בביתא, דלא יקרב בהו בר נש, דהא בהא מתכנשי סטרא דלהון ויכול לקבלא נזקא מאנון מיין מסאבין. ועד דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך, ואוקימנא. ובגין כן, בר נש עד דלא יקדש ידוי בצפרא אקרי טמא, כיון דאתקדש טהור אקרי כו'. ומאנון מיין אסור למעבד בהו מידי, אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עבריין עלייהו, ולא יבית לון בביתא, דהא כיון דאתושדן בארעא, רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנזקא כו'. וקב"ה בעי לזכאה לון לישראל למהוי קדישין כו', עכ"ל, ודי בהערה זו.

בגין דנשמטא קדישא אסתלקת מניה דבר נש כו'. וכד נשמטא אתהדרת לגופא, אתעבר ההוא זוהמא. והא אתמר דידי דבר נש, זוהמא דמסאבו אשתאר בהו, ועל דא לא יעבר ידוי על עינוי, בגין דההוא רוח מסאבא שריא עלוי, עד דנטיל לון. וכד נטיל ידוי כדקא חזא, כדין אתקדש ואקרי קדוש. והיך בעי לאתקדשא? בעי חד כלי לתתא וחד כלי מלעילא, דיתקדש מההוא דלעילא, וההוא דלתתא דיהיב זוהמא דמסאבו ביה. ודא כלי לקבלא מסאבו, ודא לאתקדשא מיניה, דא ברוך ודא ארוך. ולא בעיין אנון מוי דזוהמא לאושדא

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שְׁטוּעֵמִים טַעַם מְנוֹת, רוּחַ הַטְּמָאָה הוּז שְׁטָה עַל הָעוֹלָם וּמְטַמְאָת [את] הָעוֹלָם [ד"א בתוך האהל שלחן], וְשׁוֹרָה עַל יְדֵי הָאִישׁ וְנִטְמָא.

וּכְשֶׁמֶתְעוֹרֵר וְנִשְׁמָתוֹ חוֹזֵרֵת אֵלָיו, בְּכָל מַה שִׁיקְרַב בְּיָדוֹ - הַכֵּל נִטְמָא, כִּי שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טְמָאָה. וְעַל זֶה לֹא יִקַּח אָדָם בְּגָדָיו לְלִבָּשׁ מִמֵּי שְׁלֵא נִטַּל יָדָיו, שְׁהָרִי הַמְּשִׁיךְ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה וְנִטְמָא. וַיֵּשׁ רְשׁוּת לְרוּחַ הַטְּמָאָה הוּז לְשֵׁרוֹת בְּכָל מְקוֹם שְׁנִמְצָא

יְמִין בְּשִׂמְאֵל, כְּדִי לְהַשְׁלִיט יְמִין עַל שְׂמְאֵל, וַיִּרְחֹץ הַיְמִין מִן הַשְׂמְאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה הָיָא נְטִילָה. וְעַל כֵּן מִי שְׁנוֹטֵל יָדוֹ, יִטַּל יְמִין בְּשִׂמְאֵל, לְהַשְׁלִיט הַיְמִין עַל הַשְׂמְאֵל, כְּדִי שְׁלֵא יִתֵּן מְקוֹם לְיִצְרָה הָרַע לְשִׁלֵּט כְּלָל, וְהָיָה בְּאַרְנוֹ.

כְּזוֹהַר פֵּרֶשֶׁת בְּרַאשִׁית (א): וּבֹא וְרָאָה, כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם בְּשָׂעָה שְׁיִשְׁנִים עַל מְטוֹתֵיהֶם בְּלִילָה, וְהַלִּילָה פּוֹרֵשׁ כְּנִפְּו עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, טוּעֵמִים טַעַם הַמְּנוֹת. וּמִתּוֹךְ

הלכות דרך החיים

טז. כל הדברים המנויים לעיל (י"ב) הצריכין נטילה משום רוח רעה, ואפילו נגע רק באצבע קטנה - צריך ליטול עד הפרק, ולכל הפחות - עד קשרי אצבעותיו. אבל אם לכלך ידיו בטיט או ברפש, אין צריך לנקות אלא מקום המלוכלך בלבד (פ"מ).
יז. הניעור בלילה אין צריך לברך, רק אם נגע במקום מטונף או עשה צרכיו, צריך לברך (א"ר - משום דלהראש הטעם שצריך לברך שחרית, משום שידיי אינם נקיות; ואף שלתפלת מנחה אין צריך לברך אף כשנוטל ידיו משום אינם נקיות, מכל מקום בשחרית תקנו חכמים שחייב ליטול ידיו וצריך לברך - אם כן, אם עשה צרכיו או נגע במקום מטונף צריך ליטול להרא"ש. וגם לטעם הרשב"א שכתב הטעם לנטילת ידים שחרית, משום שנעשה בריה חדשה, מכל מקום אף שלא ישן צריך לברך משום דעל חידוש הועלם צריך לברך אף שאינו נהנה (כמו שכתב הרשב"א בתשובה קנ"ג). וכיון דלדעת הרא"ש והרשב"א צריך לברך על נטילת ידים, ראוי לסמוך עליהם).

יד. אם אין לו מים, יקנח ידיו בצרור או בעפר או בכל מידי דמנקי - אפילו גב היד, ויברך על נקיות ידים; ויועיל לתפלה אבל לא להעביר הרוח רעה שעליהן. ואף שלתפלת מנחה אין מברכין, מן הטעם דסגי בנקיות עפר, הכא צריך לברך על נקיות ידים משום שבליילה נוגע במקומות המטונפים וחייב גדול לנקות ידיו, לכן צריך לברך שחרית אף כשמנקה בצרור או בשאר מידי דמנקי (פ"מ).

טו. לא תקנו נטילת ידים אלא לתפלה, אף כשישן בבתי ידים ובודאי לא נגע במקום המטונף, אבל שאר ברכות השחר יכול לומר אם ישן בבתי ידים - אף בלא נטילה (פ"מ). ואף אם אין ישן בבתי ידים ואין לו מים אצל משכבו, תיכף כשיעור משנתו יאמר: "מודה אני לפניך מלך חי וקים, שהחזרת בי נשמת, בחמלה רבה אמונתך" - שאין בה לא שם ולא כינוי.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

להפריד הקליפה מהקדושה, עד כאן. ומי שיעיין בכתבי האר"י ז"ל יראה שם כוונה יותר פנימית. ויזהר האדם מאוד לקנח את פי הטבעת היטיב אחר עשיית צרכיו בנייר דווקא, והובא בספרים שירחוץ שם, כי אי אפשר בקינוח שלא ישאר משהו. ואחר עשיית צרכיו בבית הכסא קבוע יטול ידיו שנית ג' פעמים. ואף שבסדר היום כתב שאין צריך נטילה ג' פעמים אחר שיצא מבית הכסא, אך הואיל שהזוהר הקדוש בחדא מחתא מחתינהו, נטילת ידים דבית הכסא עם נטילת ידים דשחרית, ומפליג מאוד ברוח רעה דבית הכסא השורה על הידים, נכון להחמיר גם כן כמו בנטילת ידים דשחרית, כי זה לשון הזוהר הקדוש פרשת

ויטול ג' פעמים בסרוגין דווקא, כמוזכר בשולחן ערוך. ויטול תחילה ידו הימנית מידו השמאלית. וזה לשון הזוהר הקדוש פרשת מקץ דף קצ"ח ע"ב: הא תנינן, כד בר נש קם בצפרא, בעי לאסחאה ידיו מגו נטלא דמיא כו'. ותו, דבעי ליה לבר נש לנטלא ידא ימינא בשמאלא, בגין לשלטא ימינא על שמאלא כו', בגין דלא יהיב דוכתא ליצר הרע לשלטאה כלל. עכ"ל בקיצור. ותכף אחר הנטילה ילך לפנות, הן לקטנים הן לגדולים, כי גם זה הוא תקון גדול בעולמות העליונים כמבואר בכתבי האר"י ז"ל, שבזה מפריד שקוץ הקליפות מהקדושה. לכן קודם שילך לפנות ראוי לומר בזה הלשון בקצור: הריני הולך לפנות עצמי כדי

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ומסתלקת ממנו, שוּרָה רוח שֶׁל טְמָאָה על אותו הגוף וְנִטְמָא.
כְּשֶׁהַנְּשֵׁמָה חוֹזְרָת לְגוּף, עוֹבְרָת אוֹתָהּ הַזְּהֵמָה, וְהָרִי נִתְבָּאָר שְׂבִידֵי הָאָדָם נִשְׁאָרָת זְהֵמַת הַטְּמָאָה, וְעַל כֵּן אֵל יַעֲבִיר יָדוֹ עַל עֵינָיו, מִשּׁוּם שְׁאוּתָהּ רוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שְׁנוּטָל אוֹתָם, וְכִשְׁנוּטָל יָדוֹ כְּרָאוּי, אָז מִתְקַדֵּשׁ וְנִקְרָא קְדוּשׁ. וְאִיךָ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ? צָרִיךְ כְּלִי אֶחָד לְמִטָּה וְכְלִי אֶחָד מְלַמְעָלָה, כְּדֵי שִׁיתְקַדֵּשׁ מֵאוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה, וְאוֹתוֹ שְׁלִמְטָה שִׁיּוֹשֵׁב בְּזֵהֶמָה שְׁטְמָאָה בּוֹ. וְזֶה הַכְּלִי

רְשֵׁם מְצַדוֹ. וְלִכֵּן לֹא יִטַּל אָדָם יָדָיו מִמִּי שֶׁלֹּא נִטַּל יָדָיו, מִשּׁוּם שֶׁהַמְּשִׁיחַ עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה וְקָבְלוּ זֶה שְׁנִטְל מִים מִמֶּנּוּ, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְשִׁרוֹת עַל הָאָדָם.
(זוהר פרשת מקץ (קצח): רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים כו) אֲרַחֵץ בְּנִקְיוֹן כְּפִי וְאֶסְבְּכָה אֶת מְזִבְחֶךָ ה'. הַפְּסוּקָה הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ. אֲכַל בֹּא רָאָה כָּאֵן אֶת סוּד הַדְּבָר, שֶׁהָרִי אֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׁאִינוֹ טוֹעֵם אֶת טַעַם הַמְּוֹת בְּלִילָה, וְרוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ הַגּוּף, מֵהַ טַעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשֵׁמָה הַקְּדוּשָׁה מִסְתַּלְקָת מִן הָאָדָם וְיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְעַל שֶׁהַנְּשֵׁמָה הַקְּדוּשָׁה יוֹצֵאת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

על זה, ודי בהערה זו. ונחזור לענייננו לעניין נטילת ידיים שחרית. כלל זה יהיה בידו של אדם, שכל מצוה, אפילו מצוה קלה דרבנן, מרומז בתורה הקדושה ונתקנה על ידי אנשי כנסת הגדולה, שבהם היו כמה נביאים, על פי סודות גדולות ונוראות לתיקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים, גם לתיקון נשמתו וגופו. כי נטילת ידיים של שחרית נזכר מפורש בזוהר הקדוש שהעתקתי לעיל, שקודם שנטל אדם ידיו שחרית נקרא טמא, ואחר שנטל נקרא קדוש. ובוודאי אם האדם נותן אל לבו, ירגיש בעצמו כי קודם שנטל - אפילו ידיו ורגליו כבדים, ואחר שנטל ג' פעמים בסירוגין כדינו, נעשו עליו ידיו קלים. ובוודאי תיקן במצוה זו של נטילת ידיים נשמתו וגופו, לבד התיקון הגדול בעולמות העליונים. לכן שייך שפיר הלשון בברכה זו של נטילת ידים "אשר קדשנו במצותיו", כי במצוה זו נעשה האדם קדוש כנ"ל בזוהר הקדוש. ובוודאי חיוב על האדם לברך ברכה זו "על נטילת ידיים" בשמחה רבה ועצומה, שבמצוה זו קידש אותנו הבורא יתברך שמו ויתעלה. וכוונה זו יכוין האדם גם כן בנטילת ידיים של אכילה, בהיות כי גזרו רז"ל טומאה על הידיים, ועל כן כשמקדש ידיו לאכילה יכוין בברכתו כנ"ל. ודי בזה למשכיל,

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שנשפכו בארץ, ורח הטמאה נמצאת שם ויכולה להזיק. ואם חפר להם מדרון תחת הארץ שלא יראו - יפה. ולא יתן אותם לנשים מכשפות שיוכלו להרע בהם לבני אדם, משום שאותם המים שהתקללו, והקדוש ברוך הוא רוצה לטהר את ישראל שיהיו קדושים, שכתוב (יחזקאל יז) וזרקתי עליכם מים טהורים מכל טמאותיכם ומכל גולליכם אטהר אתכם. (פרשת וישב קפד) סדר בוקר: אחרי שקם, נכנס לבית הכנסת, מתעשר בתפלין, מתכסה בכסוי ציצית, נכנס ומטהר עצמו בקרבנות בתחלה, אחר כך מקבל עליו על מלכות בסדור של שבחי דוד, שהם סדור של על מלכות. ובסדור שבח זה משרה עליו אותו על. אחר כך סדור תפלת מישב, ותפלה מעמד, לקשרם כאחד. ולא יתפלל אדם תפלה, עד שיראה מעשה בתחלה

בראשית דף י" עמוד ב': כד בר נש קאים בצפרא, אית ליה לברכא למריה כו'. ואסור לברכא בידין מסואבות ומזוהמות. וכן כל שעתא, בגין דבשעתא דבר נש נאים, רוחיה פרחא מניה, ובשעתא דרוחא פרחא מניה, רוחא מסאבא זמין ושרי על ידוי ומסאב לון, ואסור לברכא בהו בלא נטילה. ואי תימא, אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרח רוחא מיניה ולא שריא עליה רוח מסאבא, וכד אעל לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי. ואי תימא בגין דמלוכלכין אינון, לאו הכי הוא, במה אתלכלכו? אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמריהון ולא ידעין על מה קיימי עלמא. רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא דשריא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא, ומיד שרי על אינון אצבען דידי דבר נש, עכ"ל. לכן ראוי לאדם כשיוצא מבית הכסא ליטול ידיו ממש כמו בנטילת שחרית, ודי בזה. ואחר הנטילה קודם הברכה, יזהר מאוד להגביה הידים פרודות זו מזו דווקא על הראש, ויתחיל לברך ברכת על נטילת ידים, כי הגבהת הידים בברכה זו הוא גם כן תקון בפני עצמו בעולם העליון. ואחר גמר הברכה ישפיל ידיו ויברך תיכף ברכת אשר יצר וברכת אלהי נשמה, כי ג' ברכות אלו צריכין להיות על הסדר זה אחר זה.

זכור ואל תשכח אחי ורעי אנוש כערכי, שלא אצטרך אזהרה אחר אזהרה בכל שארי ברכות

לקבל טמאה, וזה להתקדש ממנו. זה ברוך וזה ארוך. ולא צריך לשפך בבית את אותם מים של הזהמה, שלא יקרב אליהם איש, שהרי בהם מתפנסים הצד שלהם, ויכול לקבל נזק מאותם המים הטמאים.

ועד שיעבר הזהמה מידו לא יברך, ובארנו. ומשום כך, בטרם יקדש האדם את ידיו בפקר, נקרא טמא. כיון שהתקדש, נקרא טהור. ומשום כך אל יטל אלא מיד שנטהרה בראשונה, שכתוב (במדבר י"ט) והזהר טהור על הטמא. זה נקרא טהור, וזה נקרא טמא. משום כך כלי אחד למעלה וכלי אחד למטה, זה קדוש וזה טמא. ואסור לעשות דבר עם אותם המים, אלא צריך לשפך אותם במקום שאנשים לא עוברים עליהם ולא ילין אותם בבית, שהרי כיון

כל היום אף אם עשה צרכיו אינו מברך על נטילת ידים רק אשר יצר (ט):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
אֵרֶוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָהִי יֵאָרֶוֶן וְנִהְיֶה **קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל נְטִילַת יָדַיִם:**
תְּקוּן-בַּעַל הַיּוֹמֵלוֹת וּבַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

קדוש כנ"ל בזה"ק.

על נטילת ידים: ואחר הנטילה קודם הברכה יזוהר מאוד להגביה הידים פרודות זו מזו דווקא עד הראש, ויתחיל לברך "על נטילת ידים", כי הגבהת הידים בברכה זו הוא ג"כ תקון בפני עצמו בעולם העליון. ואחר הברכה ישפיל ידיו ויברך תיכף **ברכת אשר יצר וברכת אלהי נשמה** כי ג' ברכות אלו צריכין להיות על הסדר זה אחר זה.

אשר קדשנו במצותיו - ובודאי חיוב על האדם לברך ברכה זו "על נטילת ידים" בשמחה רבה ועצומה שבמצוה זו קדש אותנו הבורא ית"ש ויתעלה, וכונה זו יכוין האדם גם כן כנטילת ידים של אכילה להיות כי גזרו רז"ל טומאה על הידים וע"כ כשמקדש ידיו לאכילה יכוין בברכתו כנ"ל. לכן שייך שפיר הלשון בברכה זו של נטילת ידים אשר קדשנו במצותיו כי במצות זו נעשה האדם

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שְׁבָאֲרָנוּ (שיר השירים ב) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרֵאשֵׁי וָגו'. וְכַתּוּב (סו ס) **שִׁימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ.** וְזֶהוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבַתְחֵלָה.

סדר התפלה: אחר כף, בְּשֻׁעָה שְׁאֲדָם נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יִטְהַר עֲצָמוּ בַתְּחֵלָה בְּקַרְבָּנוֹת, בְּדַבּוּר הַפֶּה. אַחַר כֵּךְ יִקְבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת זֶה, לְפָרֵשׁ עַל רֵאשׁוֹ (פְּרִישַׁת מִצּוּה) בְּשִׁבְחֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ הַמַּעֲשֶׂה שְׁפוּרָס עַל רֵאשׁוֹ פְּרִישַׁת מִצּוּה. אַחַר כֵּךְ תְּפַלֵּת מִיֵּשֵׁב כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְאַחַר כֵּךְ תְּפַלֵּת מַעֲמָד שֶׁהִיא כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ. וְזֶה כְּמוֹ זֶה. מַעֲשֶׂה כְּמוֹ דַבּוּר. וְדַאי בַּמַּעֲשֶׂה וְדַבּוּר תְּלוּיָהּ הַתְּפִלָּה.

כְּמוֹ הַתְּפִלָּה: בֵּא רְאֵה סוּד הַדְּבָר, אִף עַל גַּב שֶׁתְּפִלָּה תְּלוּיָהּ בְּמִלְל וְדַבּוּר הַפֶּה - הַכֹּל תְּלוּי בְּעֵקֶר הַמַּעֲשֶׂה בַתְּחֵלָה, אַחַר כֵּךְ בְּדַבּוּר וּבְמִלְל הַפֶּה. אֵיזָה מַעֲשֶׂה? אֵלָּא אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שְׁעוֹשֶׂה הָאָדָם בַּתְּחֵלָה כְּמוֹ תְּפִלָּה זוּ. וְלֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם תְּפִלָּה, עַד שִׁירְאָה מַעֲשֶׂה בַתְּחֵלָה כְּמוֹ הַתְּפִלָּה.

תְּפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ וְשֶׁל יָד

מַעֲשֶׂה רֵאשׁוֹן (בְּרֵאשׁוֹנָה מַעֲשֶׂה) בְּשֻׁעָה שְׁאֲדָם קָם - צָרִיף לְטַהַר עֲצָמוּ בַתְּחֵלָה, וְאַחַר כֵּךְ יִקְבֵּל עָלָיו עַל זֶה, יִפְרֹשׁ עַל רֵאשׁוֹ פְּרִישַׁת מִצּוּה. אַחַר כֵּךְ יִקְשֹׁר קֶשֶׁר הַיַּחֲדוּד, שֶׁהֵם תְּפִלִּין, (סוּחַ תְּפִלִּין) תְּפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ וְשֶׁל יָד, וְיִתְקַנֵּם בְּקֶשֶׁר אֶחָד בְּשִׁמְאֵל וְעַל הַלֵּב, כְּפִי

דברי שלום - הלכות והליכות

(ט) **כְּוִנַּת הַבְּרָכוֹת**

על מלכותך יתברך תמיד בכל עת ובכל שעה.
חשיבות התפלה עם הכוונות

כְּשִׁמְתְּפַלֵּל אָדָם כְּפִשּׁוּטוֹ, אִזּוֹ הַתְּבוּת אֵינֶם חַיִּים, רַק הַשֵּׁם הוּא הַנוֹתֵן חַיּוֹת בְּתְבוּת. לְמִשְׁלַל כְּשִׁאֲמַר בְּרוּךְ אַתָּה ה', אִזּוֹ בְּבְרוּךְ אַתָּה אִין חַיּוֹת, רַק דִּוְקָא אַחַר כֵּךְ כְּשִׁמְזַכֵּיר אֶת הַשֵּׁם. אֲבָל כְּשִׁמְתְּפַלֵּל עַל פִּי קְבֵלָה, אִזּוֹ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם, אַתָּה הוּא שֵׁם, וְכֵן כָּל הַתְּבוּת שֶׁהוּא עוֹלָם הַדַּבּוּר, (מַגִּיד דְּבָרָיו לְעַקֵּב אוֹת י').

בספר אבקת רוכלים (להג"צ ר' מותיתור לוריא זצוק"ל), הביא בשם הרה"צ ר' מרדכי חיים סלונים זצוק"ל אשר אמר: **הרב הקדוש רבי שלום מְבָלֵז זי"ע אָמַר:** מְכֻוֹנַת פְּרוּשׁ הַמִּילוּת בַּתְּפִלָּה, יְכוּל אָדָם לְהַגִּיעַ לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּלְגַלּוּי אֱלֹהֵיו, וְעוֹד יוֹתֵר וְעוֹד יוֹתֵר. "אֵט גְּלִיבֵט מִיָּד".

כָּל בְּרָכָה עוֹלָה לְמַעְלָה וְנִגְשֵׁית פֶּתֶר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (רֵאשׁוֹ הַגִּיגָה י' וְרוֹקַח). בְּרָכָה בְּלֹא כוּוֹנָה אִין לָהּ כַח לְעֵלוֹת כְּעוֹלָה (וה"ק)

בְּרוּךְ אַתָּה: אַתָּה הַשֵּׁם מְבָרַךְ וּמְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת.

ה': הִיָּה הָיָה וְיִהְיֶה וְאֵדוֹן הַכֹּל, וְאַתָּה מַחְיָה וּמַתְּיָה אוֹתִי בְּכָל דָּגַע וְנִגְעָה, וְהִנְנִי מְקַבֵּל עָלַי לְעֵשׂוֹת רַק רְצוֹנְךָ.

אֱלֹקֵינוּ: תְּקוּף וְעַל הַיְכָלְתָּ וְעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם מוֹשֵׁל בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים עַלֵּת הָעֵלוֹת וְסַבַּת כָּל הַסַּבּוֹת, וּמְשַׁגֵּיחַ עֲלֵינוּ בְּפִרְטוֹת, וְאֵנִי מְמַשִּׁיךְ עָלַי אֱלֹקוֹתַי יִתְבָּרַךְ שְׁכוֹ.

מֶלֶךְ הָעוֹלָם: אַתָּה הוּא מְלִכּוֹ שֶׁל עוֹלָם שֶׁכָּל מוֹה שֶׁנִּגְשֶׂה בְּעוֹלָם הוּא מְסוּבָב עַל יְדֶךָ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִית, וְאִין שׁוּם מְקָרָה וְטַבַּע בְּעוֹלָם הַנִּגְשִׁים מֵאַלְיָהֶם, וְאֵנִי מְקַבֵּל עָלַי עַל מַלְכוּתְךָ יִתְבָּרַךְ לְעֵשׂוֹת רַק רְצוֹנְךָ, אֵנָּה תַעֲזָרְנוּ שִׁיְהִי עָלַי

דברי שלום - הלכות והליכות

מִנְת הַבְּרִכּוֹת

כַּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל!

הַיְהִי יְקָר הַיְדַעְתָּ?

1. הידעת? שיש לברך כל ברכה בכוונה? (רא"ש ברכות מז. טור שו"ע סימן ה').
 2. הידעת? שאסור לברך במהירות ובלא כוונה (ברכות מז., רא"ש שם בית יוסף סי' קכ"ד חיי אדם כלל ה' משנ"ב סי' ה').
 3. הידעת? שהאדם מברך בכל יום - מאה ברכות, ג' אלפים בכל חודש, 36,500 בשנה, ובשבעים שנה - 2,520,00 (שני מיליון וחמש מאות עשרים אלף).
 4. הידעת? כשהאדם מברך בכוונת הלב בברכות שטבעו חכמים הכבוד מוסיף זיו וזוהר, ולעתיד לבא יזכה לאותה אורה ועליך יזרח ה' (ישעי' ס"ב), כי הכבוד והזוהר מתרבה בברכה דכתיב (תהלים קמ"ה, י - יב) וחסידך יברכוכה, כבוד מלכותך יאמרו, וכבוד הדר מלכותו. (ר' אלעזר מגרמייזא, סודי ריז).
 5. הידעת? שכתר הברכות שאומר בכוונת לבו לעתיד יעטר לצדיק. (שם, פי' רוקח לתפילה).
 6. הידעת? שמוניין הברכות רב הוא, אך מהי איכותו? האם כולן נאמרו בכוונה הראויה ושפה ברורה?
 7. הידעת? שאם נקליט את עצמנו בשעה שאנו מברכים האם נשמע ברכה? אולי מילמול מהיר של הברות.
 8. הידעת? שהמילמול המהיר - "בַּיָּהּ תֵּה אֲדוֹלֵינוּ מִלְּבָבֵנוּ" - אינו ברכה. ואינה ראויה להמנות במנין הברכות, ואדרבה לחטא תחשב ח"ו (סדר היום, ובספר חסד לאלפים והבן איש חי כינוהו 'מנהג בורים'), ובמקום לגרום קידוש השם וריבוי כבוד שמים הרי היא מהווה חילול השם! (הגר"ח פרידלנדר זצ"ל), וענוש יענש (ס' חסידים מז).
 9. הידעת? שתקנת הברכות אינה עול על פינו וכמס שמוטל עלינו. אין זה מלמול סמלי בעלמא שנדרש על האדם להוציא בשפתיו לפני ולאחרי פעולות שהוא נוקט במשך היום!
 10. הידעת? שכל ברכה עולה למעלה ונעשית כתר להשי"ת? (ראה חגיגה יג ורוקח).
 11. הידעת? שברכה בלא כוונה אין לה כח לעלות מעלה (זוה"ק).
 12. הידעת? שהמאה ברכות המה מאה מפתחות להתקרב להשי"ת? (זוה"ק), והם דרך האור לדופקים בתשובה (אור החיים), וברכה בכוונה חשובה ומקובלת יותר מתענית (שו"ת מעיל צדקה).
 13. הידעת? שמי שאינו מכניס לפיו מאכל בלא ברכה ראשונה ואחרונה כשמת אין התולעים שולטי בגופו! (שפתי כהן).
 14. הידעת? שכחן של המאה ברכות למנוע מגפות וצרות?
 15. הידעת? שרק אלו שזהירים בברכותיהם יזכו לקבל שלום עליכם מהמשיח (הגר"ח פ' שייברג זצ"ל).
16. הידעת? שכל המברך מאה ברכות בכוונה מובטח לו שהוא בן עולם הבא (ארחות חיים).
 17. הידעת? שכל המברך באהבה ויראה ושמחה ניצול מדינה של גיהנם (החיד"א), וזוכה לגן עדן של ורדים (הרוקח), ומתברך ומתעשר (החינוך).
 18. הידעת? שהשי"ת שואל מאיתנו יראת שמים האם מילתא זוטרתא היא? (ברכות לג), כן! איזו היא דרך ליראת שמים הוי ואומר מאה ברכות! (ראה מנחות מג; ומהר"א שם), באמירת מאה ברכות בכוונה נעשה האדם ירא שמים ואינו זקוק לספרי מוסרי! (הגר"ש"ו אויערבך זצ"ל), ופעם אחת בא אליו תלמיד חכם מופלג שהיה חולה מסוכן ל"ע, ושאלו איך להתחזק כדי לעורר רחמים על עצמו בעת צרתו. אמר לו הגר"ש"ו: "אמנם איני ראויה להגיד לאחרים, אבל אומר לך מה אני הייתי עושה אילו הייתי במצב דומה. אני הייתי מחזק את עצמי באמירת מאה ברכות, שתהא אמירת 'ברוך' כמו שצריך, ואמירת 'אתה' וכן אמירת השם כפי שצריכים לומר. אם אצליח בזה, הרי זה עבורי המוסר הגדול ביותר".
 19. הידעת? שברכות בכוונה הם הדרך לאושר ושמחה! - ובכן יהודי גם אתה יכול לברך בכוונה. רק בחר לך ברכה אחת בתור התחלה ועצור לחמש שניות לפני אמירתה חשוב: ודע לפני מי אתה מברך הבורא הגדול הגבור והנורא... שנמצא מולך כמשך והוא שומע כל מילה מברכתך, וזכותך הגדולה שזכית לברך את בוראך... (ישנם מלאכים שזוכים רק פעם בחיים ראה חולין צא) ואיזו ברכה תברך. ותברך בקול רם (משנ"ב סי' תרמ"ג) ובמיתנות (רא"ש ברכות מז. חיי אדם ה' ומשנ"ב סי' ה) ותתרכז רק במילות הברכה.
 20. הידעת? שבשביל ברכה יש זמן! (כמה זמן אנו מקדישים במשך היום לעבודת השם?), ובשום אופן אל תתבייש מהמלעיגים! (שו"ע סי' א) המזלזל בחבירו ושותק נלקחים ממנו זכויותיו ועוברים לחבירו (הרמ"ע מפאנו).
 21. וכך עשה שבוע אחד ורשום לעצמך אם הצלחת בזה וקנס עצמך על כל ברכה שנאמרה בחפזון. ולכן צא ולמד ביאורי הברכות ומשמעותן ודרוש מעל ספר, לך אצל חכם וילמדך (ברכות דף לה).
 22. הידעת? שהמברכים בעוה"ז יזכו לברך לעוה"ב! האם נרצה שכך יראו ברכותינו? הדבר בידנו!
 23. הידעת? שעל ידי המניעה מומאה ברכות גלו ישראל בגלות אדום (זוהר חדש פר' חקת), ועל ידי המאה ברכות הללו אנו קיימים וחיים בגלות (ס' הקנה) ועל ידי המאה ברכות נצא מהגלות (הרמ"א בס' תורת העולה).
 24. הידעת? שאמר משה רבינו רועה ישראל: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך." מה ה' שואל מאיתנו? רבותינו אמרו (מנחות מג).
 25. הידעת? שאלו מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום.

דברי שלום - הלכות והליכות

הבית דין של מעלה, וגם אני קרעתי. ואמרו, טפה סרוחה, איך לא יראת ואיך לא נזדעזעת מלהזכיר שמו הגדול יתברך על פיך, בריה שפלה, בלי כונה? ועברת על 'לא תשא את שם יי אלהיך לשוא'! [שמות כ, ז]. ונגמר דינו, או לבוא לגיהנם או לחזור ולבוא בגלגול, ובחר בגיהנם מבגלגול, עד כאן לשונו. ואיך לא ישים האדם אל לבו להזכיר השם ביראה ופחד ובכוונת הלב. עכ"ל

ומעשה היה בצדיק אחד שבא לעולם העליון אחר פטירתו, ולא נמצא עליו רק חטא אחד של איזה עבירה שנשכל בה, ונדון בבית דין של מעלה, או לחזור בגלגול, או גיהנם שלשה ימים, ובחר בגיהנם שלשה ימים מיראתו שלא יתקלקל בעולם השפל עוד יותר ח"ו, מאחר שזכה במעשיו להיות נקי מעבירות, ומסרו אותו למלאך להוליכו לגיהנם, וכשבא חמש מאות פרסאות סמוך לגיהנם נתפרדו ונתפקקו עצמותיו מחום הגיהנם, וכל אשר נתקרב יותר היה החום ביותר, ואמר למלאך שיצונו יותר בגלגול, כי היה רצונו יתברך שיחיה הצדיק הזה עוד הפעם מטעם הכמוס אתו, ולפעמים לטובת רבים והבן, והרי בשביל שלשה ימים בגיהנם בחר יותר לבא בגלגול פעם שני, וכל שכן מי שנדון שנים עשר חודש, וכל זה במדור ראשון של גיהנם, וכל שכן ח"ו למי שנגזר עליו מסבות עונותיו לירד באחת מיתר המדורות, אשר כל אחד קשה ששים פעם יותר ממדור הקודם לו, ה' ישמרנו ויש נשמות אשר כבר נתגלגלו למאות פעמים ולא זכו עוד במעשיהם להתברר. כי הקב"ה הגם שהוא מלא חסד ורחמים, אבל על עבירות שאדם עובר אינו מוותר כלום, (בבא קמא דף נ' ע"א, וירושלמי שקלים פרק ה' הלכה א', ביצה פרק ג'), והאומר הקב"ה וותרן וותרו לו מעיו ח"ו. (שומר אמונים).

כל ברכה עולה למעלה ונעשית כתר להשי"ת? (ראה חגיגה יג וירוקה). ברכה בלא כוונה אין לה כח לעלות מעלה (זוה"ק).

כוונת הברכות והשמות

החכם מכל אדם במדע, מהימן ודרדע, בלשון של זהורית הוודע. (קהלת ה) "אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים" וגו': בכן אהובי נפשי אחי ורעיי שימו זאת על לבבכם לפני מי ולמי תוציא דבריך, ונקוט האי כללא בידך באיזה ברכה שיהיה, כשיאמר "ברוך אתה" יצייר במחשבתו כאילו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא יתברך ויתעלה לנוכח, כי לשון "ברוך אתה" מורה על זה. וזה חיוב גדול על כל אדם בכל התפילות ובכל השבחים והודאות, ולא יהא שום דיבור יוצא מפיו בעבודת הבורא יתברך ויתעלה כמצות אנשים מלומדה ר"ל, רק לנוכח הבורא יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו. ומי שאינו מכין ומצייר במחשבתו כמשמעות הברכה שאמר נגדו יתברך ממש לנוכח, ברור לכל בר שכל שברכה כזו כאילו לא ברך כלל, ועונשו גדול, שבטל ברכה שתקנו אנשי כנסת הגדולה וגורם

מסורת בידינו מאבותינו למשה בסיני שמשו תיקן להם לישראל שיברכו מאה ברכות (ספר המנהיג).

ספורים בגדל ההיירות בכונה בברכות, ובפּרָט בשמות הקדושים.

מעשה באדם שנגנש אחר מותו על שברך בלא כונה!!

בספר החסידים (סימן מ"ו), מעשה באדם אחד שמת לפני זמנו כמה שנים, לאחר כמה שנים נתגלה בחלום לאחד מקרוביו, שאל לו "איך אתה בעולם שאתה שם?", אמר לו "בכל יום דנין אותי על שלא הייתי מדקדק בברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון בכוונת הלב ואומרים לי להנאתך נתכוונת??", - ואם כך נענש על כוונת הלב בברכות מה יהיה משפט המזולזים בברכות לאכול בקדשי שמים בבלי ברכה עד בלי ד? ה' צילנו.

אז מי לוקח/ת על עצמה לברך בכוונה?

וכתב בחיי אדם: אחר שגופו ולבושו ומקומו טהור, יכין עצמו לברך הברכות. וצריך האדם לזוהר מאוד שיברך ביראה ובכוונה רצויה, ושלא יברך חס ושלוש שום ברכה לבטלה, כגון שאין צריך כלל לברכה זו, או אפילו לגרום ברכה שאינה צריכה, כגון שיכול לפטור בברכה א' וגורם לברך עוד ברכה, כגון שהניח תפילין של יד ומפסיק בשיחה ואז חייב לברך עוד הפעם על של ראש. והמברך לבטלה, עובר על לא תשא מדרבנן. אבל המוציא שם שמים לבטלה, עובר על מצות עשה את ה' אלהיך תירא [דברים ו, יג], וכתב [שם כח, נח], אם לא תשמור ליראה את השם הנכבד והנורא כו', כי זה הוא מכלל היראה שלא להזכיר שמו הגדול כי אם בדרך שבח וברכה מה שמחויב, אבל לא לבטלה, וירא ויזדעזעו איבריו בשעה שמזכיר השם. ולא שם המיוחד בלבד, אלא כל השמות שאינן נמחקין המיוחדין לשמו הגדול ב"ה. ואפילו בכל לשון, אסור. (כדי להליב לב אנשים לגודל הזהירות בזה, אעתיק מעשה רב. (ומובא גם ביסוד ושורש העבודה)

גדול אחד אנגיד (התעלף) ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול "פנו מקום לצדיק אחד שנפטר". וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזרועו ושאלוהו, קיימת מה שכתוב בזה ואמרו, הן. קיימת מצוה ראשונה שהיא פרו ורבו לא להנאתך אלא לשם שמים. ואמרו, הן. אמרו, מי מעיד בך. ובאו המלאכים שנבראו מהמצות אשר עשה עד אין מספר והעידו בו. זה אומר, נבראתי ממצוה זו וכ'. אחר כך הביאו לפניו ארבעה טורים ושאלוהו, קיימת תורה שבעל פה. ואמרו, הן. ומי מעיד. ובאו המלאכים כנ"ל. אחרי זה שאלוהו, נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה, וידום. חזרו ושאלו, אשתיק ולא אמר להו ולא מיד. והכריזו אחר עדות, ובאו גדודים מלאכים לבושים שחורים והעידו. זה אומר, נבראתי ביום פלוני כשהוציא אזכרות כך וכך בתפלה בלא כוונה. וזה אומר כך. ויקרעו שמלותם כל

דברי שלום - הלכות והליכות

שם ה' אלהיך לשוא", כי האיך בריה קלה ושפלה תהיה נושאת על לשונה שם הגדול יתברך לעד, שכל צבאות מעלה ומטה נשואין בו, והוא מרעיש העולמות למעלה למעלה, ומתקוממים כל צבאות מלאכי מעלה ושואלין אלו לאלו: למה העולם נרעש? ואומרים שפלוגי הרשע מזכיר את השם, ולפיכך נתרעשו שמים וארץ ואומרים: הלא זה הרשע עבר כו', וכמו אילן שמנוענע השורש יתרעשו כל הענפים והעלים, כך כשמזכיר את השם ב"ה וב"ש יתרעשו כל צבא מעלה ומטה, עכ"ל, (יס"ה).

ראו אחי ורעי אהובי נפשי מהרעש הגדול בכל צבא מעלה ומטה בשביל האדם המוציא שם שמים בלא כוונה רחמנא לצלן, ואיך לא יתן האדם אל לבו בבואו אל הקודש להזכיר את השם הנכבד הגדול והנורא הויה ב"ה וב"ש, או שאר שמות הקדושים של יוצרנו ובוראנו יתברך ויתעלה זכרו לעד, בכל התפילה מראש ועד סוף, ובכל ברכות המצוות וההודאות והנהיגין, להוציא מפיו השם הנכבד והנורא בכוונה עצומה עכ"פ. וכשמתפלל בלא לב ולב, כמה שמות הקדושים הוציא מפיו בלא כוונה בלא ידיעתו כלל, כי חושב באותו שעה בעניין אחר בענייני עולם הזה ר"ל. ואף שחשב בד"ת, עכ"פ נקרא מוציא שם שמים לבטלה, שלא הוציא מפיו שמות הקדושים של בוראנו יתברך ויתעלה באימה וברתת, מה גם בלא ידיעת מחשבתו כלל, או לאותו בושה ואוי לאותו כלימה, ואיך ישא פניו אחר פטירתו אם ישאלוהו כנ"ל? ואזהרה זו תועלת גדול לאדם, להזהר מאוד להתפלל כל תפילתו בכוונה עצומה, כדי להזהר שלא להוציא איזה שם הקדוש של הבורא יתברך ויתעלה באמצע תפילתו בלא כוונה ח"ו, (יס"ה).

גם יזהר האדם מאוד, כשיאמר באיזה ברכה **"אלהינו מלך העולם"**, שלא יחסוף ג' תיבות אלו, רק שיחשוב פירוש הלע"ז של תיבות אלו, ולשמחו בשמחה עצומה בתיבת **"אלהינו"** על אלהותו יתברך ויתעלה עלינו, ובתיבות **"מלך העולם"** על גודל מלכותו. כי בוודאי מה שאמרו בגמרא הקדושה: **"כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה"**, אין כוונתם שיאמר שם ומלכות בפיו ולבו בל עמו להבין פירוש הלע"ז עכ"פ, כי מה בזה שאומר האדם **"ה' אלהינו"** אם לא חשב בלבו ממש לנוכח שאתה ה' אלהינו? איך יחשב זה לשם ברוך וברוך שמו שחייבו רז"ל להזכיר בברכה? גם תיבות **"מלך העולם"**, אם יאמר **"מלך העולם"** רק בשפתיו, וחוטף מיד לומר תיבות אחרות של הברכה, ולא כיוון ליבו לנוכח פיו הלע"ז על כל פנים, **שאתה הוא מלך על כל העולם**, איך יחשב זה למלכות בברכה זו שחייבו רז"ל? או לאותה בושה. ומהראוי לשמוח גם כן בלבו שמחה עצומה בג' תיבות אלו על אלהותו יתברך ועל גודל מלכותו, כנ"ל **ויזהר האדם מאוד להבין כלי עם מים סמוך למטתו**, בכדי שיוכל ליטול ידיו תכף אחר שיעור משינתו, ולא ישהה חס

העדר הנחת מהבורא יתברך. כי אף ברכות המצוות וברכות הודאות הם תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים; ובברכת הנהיגין עוד מוסיף סרה, שאכל ושתה בלא ברכה, כי ברכה כזו כלא נחשב ונקרא מועל בקדושים. וגם נקרא גולן, כמבואר בגמרא ברכות לה א, אמר רב יהודה אמר שמואל: כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה מעל, כאילו נהנה מקדשי הקדשים, שנאמר כו'. אמר רב חנינא בר פפא: כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה, כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל, שנאמר כו'. וכשעושה ברכה כתיקונה, קונה אותו המאכל או המשקה מהבורא יתברך בהודאה זו.

ולא זאת אלא אף זאת, שיש לו עונש שהוציא שם שמים לבטלה ר"ל. כי בברכה זו, שברך בלא כוונת הלב, אמר שם הקדוש והנורא בפיו, ולבו בל עמו. וכדי להלהיב לב אנשים לגודל הזהירות בזה, אעתיק מעשה רב מה שמצאתי בספר, וזה לשונו: המחבר זרע יצחק ז"ל אנגיד, ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול: פנו מקום לצדיק אחד שנפטר. וקבלוהו בכבוד גדול, ונתנו לו ספר תורה ברועו ושאלוהו: קיימת מה שכתוב בזה? ואמר הן. קיימת מצוה ראשונה שהיא מצות פריה ורביה, לא להנאתך אלא לשם שמים? ואמר הן. ואמרו: מי מעיד בך? ובאו המלאכים שנבראו מהמצוות אשר עשה עד אין מספר והעידו בו, זה אמר נבראתי ממצוה זו וזה מוזו וכן כולם. אחר כך הביאו לפניו ארבעה טורי שולחן ערוך, ושאלוהו: קיימת תורה שבעל פה? ואמר הן. ומי מעיד? ובאו המלאכים כנ"ל והעידו בו. שוב שאלוהו: נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה? וידום. חזרו ושאלו, אשתיק ולא אמר להו ולא מיד. והכריזו אחר עדות, ובאו גדודי מלאכי חבלה לבושים ומתעטפים שחורים והעידו בו, זה אומר: נבראתי ביום פלוני כשהוציא אזכרות כך וכך בתפילה בלא כוונה, וזה אומר כך. ויקרעו שמלותם כל הבית דין של מעלה, וגם אני קרעתי, ואמרו: טפה סרוחה! איך לא יראת כו'. ונגמר דינו אז לירד לגיהנום, או יחזור ויבא בגלגול, ובחר בגיהנם מגלגול, עכ"ל בקצור. **ובפרדס ז"ל**, אל תדמי בנפשך כמו שאתה מצייר אותיות השמות כן הצורות האותיות למעלה, חלילה לומר כן, שאתה גשמי, ואין לשער ולצייר מחשבות גשמיים בעולם הרוחנים, עכ"ל בקצור. **ובסודרי הארזי"ל** כתב: בהזכרת השם יזדעזע כל איבריו, ויזהר שלא יזכר שם שמים לבטלה אפילו בכל לשון, וכל שכן בלשון הקודש, וכל שכן במבואות שאינם נקיים. עכ"ל. ובספר ש"א זה לשונו: דע כי שם הויה יתברך הוא שורש ועיקר לכל שמותיו יתברך, וכל השמות והספירות והעולמות והמרכבות עליונות ותחתונות כולם אחוזות וסודרות ונשואות בו, וכל האותיות והנקודות תלוין בו, וכל היצור עומד וקיים בו. וכמה אתה צריך להתבונן ולהזהר, שבעת שאתה מזכירו דע שאתה נושא על פיך כל השמוח והמרכבות העולמות ומלואם, ונאמר: **"לא תשא את**

דברי שלום - הלכות והליכות

חדש פרשת חקת.

על ידי המאה ברכות הללו אנו קיימים וחיים בגלות
(ספר הקנה).

על ידי המאה ברכות נצא מהגלות (הרמ"א בספר תורת העולה).
ידוע מאמר הגר"א ז"ל (ע"י בסו"ס אמונה והשגחה) שכל פרשה מחומש דברים רומזת לכל מאה שבאלף השישי לפי זה פרשת וילך הוא כנגד המאה שאנו נמצאים בו, ושם כתוב (לא, טז-יז): **"וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקדבו ועיבני והפר את בריתי אשר כרתי איתנו: וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם והיה לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה"**: וכתב רבינו בעל הטורים שישנם תגין על הק' של **"וקם"** לומר שימאסו בק' ברכות. וכשיבדקו את הסיבה מדוע הקב"ה מסתיר פניו מהם, ומצאו - ע"ל, שהוא בגימטריה ק', והיינו שאף שמברכים מאה ברכות (כי כן נפסק בשו"ע) אך אין אלקי בקרבי! אין הברכות נאמרות בכוונת וחפץ הלב כי הם לטורח ולמשא כבד, ואין להם שום קשר להש"ת, ולכן **מצאונו כל הרעות האלו**.

משה רבינו רועה ישראל אמר **"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך"**. מה ה' שואל מאיתנו? אמרו רבותינו (מנחות מג) **שאלו מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום** מסורת היא בידינו מאבותינו שמשה תיקן להם לישראל שיברכו מאה ברכות (ספר המנהיג), ויהי ברבות הימים נשתכחה הלכה זו... ויהי בימי דוד מלך ישראל ותהי מגפה גדולה וימותו מאה בחורי ישראל בירושלים בכל יום ויפחדו העם מאד ולא ידעו מהי הסיבה לכל זה עד שדוד מלך ישראל חקר את הדבר והבין ברוח הקודש שהסיבה היא ששכחו את ההלכה שצריכים לברך מאה ברכות בכל יום ולא מודים ומשבחים על הטוב שהש"ת מרעיף עליהם, עמד ותיקן להם שיברכו מאה ברכות בכל יום (במדב"ר יח כא תנחומא קרח יב), ואחר זמנו של דוד שוב שכחום מרוב עוני ומרוב עבודת הגלות, וחזרו חכמי התלמוד ויסדום, וכתב הב"ח שסכנת המגיפה מרחפת תמיד והמעצור לכך הן המאה ברכות. (ראה לבוש או"ח סימן מו).

מבואר שבימי דוד לא היו נזהרים בברכות השבת, ששורש ברכות אלה נסתעף ממה שכתוב **ואכלת ושבעת וברכת** שמחוייבים לברך את ה' על אכילת מזון, ומזה למדו גם שצריך לברכו על כל טובותיו וחסדיו בין הכוללים בין המיוחדים, ובאשר לא היו נזהרים בכל זה בימי דוד נענשו על זה, ופשפשו במעשיהם ותקנו את הדבר, ונתיראו מעונשו ושובו בתשובה (מלבי"ם).

מאה ברכות - פרק ב'

ראוי לחזק מצוה זאת של מאה ברכות לאומרים בכוונה בירתא ה', לפי שלומדים את החיוב מהפסוק שנאמר **"מה**

ושלום טומאה על עצמו. וזה לשון זוהר הקדוש פרשת וישב דף קפ"ד ע"ב: ר' שמעון פתח ואמר: **"ארחץ בנקיון כפי" כו'**. אבל תא חזי רוא דמלה, דהא לית בר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בלילא, ורוח מסאבא שריא על ההוא גופא, מאי טעמא? בגין דנשמתא קדישא אסתלקת מניה דבר נש כו'. וכד נשמתא אתהדרת לגופא, אתעבר ההוא וזהמא. והא אתמר דידי דבר נש, וזהמא דמסאבו אשתאר בהו, ועל דא לא יעבר ידיו על עינוי, בגין דההוא רוח מסאבא שריא עלוי, עד דנטיל לון. וכד נטיל ידיו כדקא חזא, כדן אתקדש ואקרי קדוש. והיך בעי לאתקדשא? בעי חד כלי לתתא וחד כלי מלעילא, דיתקדש מההוא דלעילא, וההוא דלתתא דיהיב וזהמא דמסאבו ביה. ודא כלי לקבלא מסאבו, ודא לאתקדשא מיניה, דא ברוך ודא ארוך. ולא בעיין אנון מוי דוזהמא לאושדא לון בביתא, דלא יקרב בהו בר נש, דהא בהא מתכנשי סטרא דלהון ויכול לקבלא נזקא מאנון מיין מסאבין. ועד דיתעבר וזהמא מן ידיו לא יברך, ואוקימנא. ובגין כו, בר נש עד דלא יקדש ידיו בצפרא אקרי טמא, כיון דאתקדש טהור אקרי כו'. ומאנון מיין אסור למעבד בהו מידי, אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו, ולא יבית לון בביתא, דהא כיון דאתושדן בארעא, רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכול לנזקא כו'. וקב"ה בעי לזכאה לון לישראל למהוי קדישין כו', עכ"ל, ודי בהערה זו, (יס"ה).

כוונת השמות

בְּכֹל אֲזַכְּרָה שְׁיֻצִיא מִפּוֹי בְּכֹל מְקוֹם וּבְכֹל דְּבוּר, צְרִיף לְכֹנֵן הַדְּבוּר בְּאֲדָנִי וְקוֹל בִּיהוּ"ה וְלִיְחָדָם כְּפֶאֱחָד בְּיַחֲוֹד
שְׁהָרִי כְּשֵׁשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁכִּילִים, מְאֹלוּ שְׁנָאֲמַר בְּהֵם וְהַמְשִׁפְלִים יְזַהְרוּ צְהַר הַרְקִיעַ, זֶה שְׁנֶאֱקָרָא סֵפֶר הַזֵּהר, שְׁיֻדְעִים לְעַבְד אֶת רַבּוֹנָם וְלְהוֹצִיא אֲזַכְּרוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא וְשִׁכְנִיתוּ בְּכֹנֵנָה, וְלַחְבֵּרָם בְּקוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמֵע וּבְדְבוּר שֶׁל תְּפִלָּה, שְׁהֵם שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת - יֵאֱהוּדוּנָה"י, שְׁבָהֶם כְּלוּלִים כֹּל הַתְּנוּיֹת וְהַכְּנוּיִים וְעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת. כְּמֵה מְלֵאכִים, שְׁהֵם חֵיט הַמְּרֻכְבָּה וְשִׁרְפִים וְאוֹפְנִים וְכָל עֵשֶׂר הַכְּתוּת שְׁכּוּלִים בְּהֵם, שְׁשִׁמְשִׁים אֶת עֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת, כְּלָם וּפְנִיָהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת לִפּוֹי כְּנֶגֶד הַאֲזַכְּרוֹת הַלְלוּ שְׁהֵן יֵאֱהוּדוּנָה"י, בִּין בְּקְרִיאַת שְׁמֵע, בִּין בְּתְפִלָּה, בִּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, שְׁבְכָל אֲזַכְּרָה שְׁיֻצִיא מִפּוֹי בְּכֹל מְקוֹם וּבְכָל דְּבוּר, צְרִיף לְכֹנֵן הַדְּבוּר בְּאֲדָנִי וְקוֹל בִּיהוּ"ה וְלִיְחָדָם כְּפֶאֱחָד בְּיַחֲוֹד שְׁהוּא יְחִיד וְעֵלְמָם שְׁמֻחְבָּר אוֹתָם וּמְיַחַד אוֹתָם כְּפֶאֱחָד, וְבו צְרִיף הַכְּנֵנָה, שְׁלֵא תְלוּי לֹמַר בּוֹ קוֹל וְדְבוּר, אֲלֵא מִחְשָׁבָה. (תיקוני זוהר-הקדמת תקוני זוהר ג').

מאה ברכות בכוונה

יש מחלות? יש תאוונות, מות פתאומי? מזה הפתרון?

מאה ברכות - פרק א'

על ידי המניעה ממאה ברכות גלו ישראל בגלות אדם (זוהר

דברי שלום - הלכות והליכות

הקצה אל הקצה לא יחזיק מעמד, והרצוי בזה הוא ליקח למשל ברכת אבות בתפלת י"ח כההתחלה ולהקבע בזה עד שיהא קנין בנפש, ואז ללכת בקביעות אל ברכה אחרת, אמנם לא להניח הבקיאיות והידיעה הכללית בכללות הברכות, כי על כל פנים יתקיימו מפעם לפעם הגם בלי קביעות בנפש, פרוטה פרוטה מצטרף לחשבון גדול (ר' ישראל אליהו ווינטרוב זצ"ל).

כתב רבינו הרמב"ם (בשו"ת פאר הדור סימן רסא) וזה לשונו: ומענין קריאת מאה הברכות או הזמירות בחיפזון ובמהירות הרי היא טעות גמורה, ומי שאינו מוכיח החזנים על זאת, חוטא, משום שכל אלה הסוגים של עבודת ה' אשר הם (בצורת) דיבור, אין הכוונה בהם אלא שיהרהרו בה כשיאמרום ויכוון אומרים את לבו, וידע שעם אדון כל העולם מדבר בהם, בין שיבקש ממנו או יודה לו וישבחהו או יתאר פעליו וחסדיו או יתאר נפלאותיו בברואיו ויכולתו ואלו הם הסוגים הכוללים לכל ברכה מן הברכות או זמירות או פיסוקי זמרא. ואם הכל דיבור עמו יתעלה, כיצד מותר למהר בזה ולהסיח הדעת ממה שנאמר?! אלא למי שאינו יודע מה הוא אומר ואינו מבינו, אלא דינו בתפלתו דין התוכי והשוטה, החוזרים על המלים שבני האדם לימדם.

מאה ברכות - פרק ה'

צריך למחות באותן שמברכים ברכת המזון ושאר הברכות בלחש, כי על ידי זה מבליעים כמה אותיות ונקודות, וגם שוכחים לכונן פירוש המילות בכל תיבה, שהכוונה היא עיקר גדול בכל הברכות והתפלות כידוע. (הג"צ רבי חיים ישעיה הכהן זצ"ל, ישועות חכמה בעל מסגרת השולחן)

הנה סלם מצב לעלות בהר ה' ולקנות טהרת הנפש, הלא הוא השקידה ללמד ספרי מוסר או לשמע, כי אז ילמד ליראה את ה'. ויהי כקרא איש ספרי מוסר, ימצא שוליו מלאים עוונות ופשעים תלי תלים, כי אשר חשב שאין בו עוון אשר חטא, ימצא כתוב בספר שהוא עוון גדול, עוון פלילי, כגון ברכות חטופות, שהן לבטלה ונהנה בלא ברכה וכו' אשר כל אלה עברות המורות הרבה מאד ודשו בהן רבים ונעשו כהתר גמור, ואין איש שם על לב להיות נחם על רעתו ולעזוב דרכו.

אמנם כאשר יתמיד לקרא או לשמע דברי מוסר יום ליום, יערף כמטר לקחו כמו שהמטר נוקב את האבן, כך דברי מוסר סוף שנוקבין את לב האבן, הלון ילך מעט מעט בדרך טובים, ולבבו יבין ושב ורפא לו, וידוע שכל ההתחלות קשות, ויקשה בעיניו ללמד או לשמע דברי מוסר, ולא יכנסו הדברים באזניו, לא חלי ולא מרגיש, אבל סוף שיכנע לבבו, ויערב לו ויבסס לו, וידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ט, א) אם תשמעו בישן, תשמעו בחדש, ואם יפנה לבבך, שוב לא תשמע, לכן החזק במוסר אל תרף, ואם התרפית חזר כך חזק ויאמץ לבך, (פלא ויעץ).

ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך, ודרשו חז"ל אל תיקרי מה אלא מאה, וביראת ה' היינו כשמזכיר שמו כלשון הפסוק, וכמו שמבאר בחדשים החיוב לברך ביראה, ובה ניצול מפורעניות. (הגאון ר' משה שטרנבוך שליט"א). הנה נמצא רפואה גדולה לכל מחלה כדלהלן: (ובודאי שבתנאי שיאמרם בכונה) אמר הקב"ה: אמרתי לכם תאכלו ותשבועו ותברכו את שמי אחר כל מאכל ומשתה, ואני אסיר מקרבכם מחלה רעה, שנאמר (שמות כג, כה) **"ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך"** וגו', ועבדתם זו קרית שמע ותפלה של שחרית וערבית, **"וברך את לחמך"** (עי' ברכות מה אל תקרי וברך אלא וברך) זו ברהמ"ז וברכת הפירות, ואם תעשה כן - עליון הכתוב מוקיים (שם) **והסירתי מחלה מקרבך**. (בתי מדרשות ח"ב, מדרש אלפא ביתות מסכתא שטן).

מאה ברכות - פרק ג'

סיפר הגאון ר' יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א ממשפחת הגרש"ז אויערברך זצ"ל, שפעם אחת בא אליו תלמיד חכם מופלג שהיה חולה מסוכן ל"ע, ושאלו איך להתחזק כדי לעורר רחמים על עצמו בעת צרתו, אמר לו הגרש"ז: **"אמנם איני ראוי להגיד לאחרים, אבל אומר לך מה אני הייתי עושה אילו הייתי במצב דומה, אני הייתי מחזק את עצמי באמירת מאה ברכות, שתהא אמירת 'ברוך' כמו שצריך, ואמירת 'אתה', וכן אמירת השם כפי שצריכים לומר אם אצליח בזה, הרי זה עבורי המוסר הגדול ביותר",** הגאון הוסיף וסיפר, שבשעה שאמר הגרש"ז את הדברים הנ"ל, נעשו פניו בוערות כאש. עוד העיר שהגרש"ז היה אז בשנתו האחרונה עלי אדמות, ואף על פי שהיה ידוע שבמשך כל ימי חייו היה מברך את כל הברכות בכונה עצומה, ואנשים היו באים להאזין לברכותיו, כגון ברכת המזון ו"אשר יצר", מכל מקום היה מוסיף חיזוק על חיזוק בזה עד סוף ימיו, כפי הנראה משום שאין שיעור למדריגות של כוונת המח והלב בזה.

מאה ברכות - פרק ד'

הבה ונתחזק במצוה זו כדי שתעצר המגפה, והמחלות האימויות יתנם השי"ת על ראש אויבינו, ואנו נזכה לעבודת בוראנו מתוך בריאות ושלוה. ונכוין בברכות בכונה הראויה, ובפרט בברכת אשר יצר הנפלאה. (הגר"י זילברשטיין שליט"א). **ועל ידי מאה ברכות שבכל יום יומתק כלל הדין**. (ר' מנחם מנדל מושקוב)

דוד המלך ע"ה תיקן תקנת מאה ברכות בשעתו, משום שהיו מתים בני אדם שלא כפי הרגיל במהלכי ההשגחה העליונה, ואז הציל בזה את הציבור, ומצוה עלינו לפשפש במעשינו כי תביעה ציבורית מורגשת בזה 'ואין לנו אלא מה שלמדנו חז"ל במהלכי ההשגחה העליונה, מצבינו קרוב לדבריהם הללו, ומחוייבים אנו לתקן דבר זה, אמנם בהיותם דברים שעומדים ברומם של עולם, ושיגריות ההרגל וכשלונו נאחו כאן, על כן מהפכה פתאומי כן

דברי שלום - הלכות והליכות

כוונת הברכות

בְּכֹל מַעֲשֵׂי הָאֱדָם צָרִיף שְׁכָלָם יְהִי לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ

אמר רבי אלעזר, בְּכֹל מַעֲשֵׂי הָאֱדָם צָרִיף שְׁכָלָם יְהִי לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. מה זה לשם הקדוש? להזכיר בפיו את השם הקדוש על כל מה שהוא עושה שהכל הוא לעבודתו, ולא ישיר עליו הצד האחר, משום שהוא תמיד קוֹמֵן לְבָנֵי הָאֱדָם וְיָכוֹל לְשׂוֹת עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. (זוהר פרשת תזריע נ"ב):

ברכות בשמחה

לזמן על הכוס בשמחה ואז הקב"ה שורה בו

בזוהר פרשת תרומה (דף קס"ח ע"ב): בלשון הקודש: וְשִׂמְחָתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ - זוהי כוס שֶׁל בְּרָכָה. כְּשֶׁמִּבְרַךְ אָדָם בְּכֹס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיף לְשִׂמְחָתוֹ וְלְהִרְאוֹת שְׂמֵחָה וְלֹא עָצֵב כָּלָל. כִּיִּן שְׂנוּטֵל אָדָם כֹּס שֶׁל בְּרָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גְּבוּ, וְהוּא צָרִיף לְעֵטֶף רֵאשׁוֹ בְּשִׂמְחָה וּלְבָרַךְ עַל הַכּוֹס בְּמוֹשֵׁב שְׁלֵשָׁה. נְבָרַךְ שְׂאֲכָלְנוּ מִשְׁלוֹ. לְבָרַךְ בְּרֶכֶת הַמְּזוּן בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ כֵּן נִשְׁפַּע לּוֹ שִׁפְעַ מִתּוֹךְ עֵין טוֹבָה

בזוהר פרשת ויקהל (דף ר"ח ע"א): בלשון הקודש: **מִי שֶׁמִּבְרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ שִׁבְעֵי, צָרִיף לְכֹן לְבוֹ וְלְשִׁים רְצוֹנוֹ בְּשִׂמְחָה, וְלֹא יִמְצָא עֲצוּב, אֶלָּא שֶׁיִּבְרַךְ בְּשִׂמְחָה בְּסוּד זֶה וְלְשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁהָרִי הוּא נוֹתֵן עֲכָשׁוֹ לְאַחַר בְּשִׂמְחָה, בְּעֵין טוֹבָה. וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מִבְּרַךְ בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה, כֵּן נוֹתְנִים לוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה. וְמִשּׁוֹם כֵּן לֹא יִמְצָא עֲצוּב כָּלָל, אֶלָּא בְּשִׂמְחָה וּבְדַבְרֵי תוֹרָה, וְיִשִּׁים לְבוֹ וְרְצוֹנוֹ לְתַת בְּרָכָה זֶה בְּסוּד שְׂצָרִיף.**

צריך לברך ברכת המזון בעין טובה בשמחה יתירה

בשער המצוות פרשת עקב למהרח"ז ז"ל: ע"ע: ברכת המזון כבר נתבאר שיברך ברכת המזון בכונה גמורה. וידיו אסורות זו על גב זו על החזה ועוצם עיניו אם אין שם כוס, לפי שסטרא אחרא קאי תמן לקטרגא עליו ובפרט אם הוא ביחיד. גם צריך שתדע כי אעפ"י שנת"ל שבתוך הסעודה אם הוא בחול יתעצב אל לבו על החרבן כנ"ל בשם הזוהר אמנם בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו וכמ"ש בזוהר תרומה על בועז ויאכל וישת וייטב אל לבו דברך על מזוניה בשמחה ובטוב לבב. והטעם הוא כי הנה ענין האכילה נתבאר לעיל שהוא בנוק' העליונה האוכלת משפע הזכר וע"י מה שאנו מכוונים באכילתנו אנו מומשיכין לה השפע ומזון וממה שאנו מומשיכין לה היא מחלקת אח"כ ונותנת מזון ואכילה אלינו ולכן צריך לברך ברכת המזון בעין טובה בשמחה יתירה להראות לפנינו כנדיבים בעין טובה ולא כצרי עין ואז גם היא נותנת לנו מזונותינו בשמחה ובעין הטוב.

לברך ברכות בשמחה

בספר הקדוש ראשית חכמה (שער האהבה): בברכותיו יכוון לתת שבח והודאה לעילת הכל שברא הדבר ההוא ועל ידי השבח יתדבק באהבת הבורא ובגדולתו ורוממותו, כבר

אמרנו שכל העליונים והנשמות למעלה כולם משבחות לבורא מפני הטובה שקבלו ממנו ולעולם עילת הכל שפעו ואורו אינו נמנע מלהשפיע, ועל זה אנו חייבים לברכו, ולסבה זו הוא ענין הברכות שתקנו אנשי כנסת הגדולה על כל דבר כדי שזכור אהבת הקדוש ברוך הוא וגודלו ורוממותו והשגחתו התדירה עמנו בכל עת שברא הדבר ההוא על ידי שפעו בכח מדותיו העליונות כדי שיהנו התחתונים משפעו ועל ידו נהיה דבקים בו לעולם. ולכן צריך לתת השבח והברכה לבורא בלב טוב ועין טוב ובשמחה, וכן פירשו בזוהר (זוהר ריש פרשת במדבר) אמר שם על פסוק ה' זכרנו יברך שכאשר האדם מזכיר שבח חבירו צריך לברכו כדי שלא ישלש בו עין הרע, ואמר ומאן דמברך לחבריה בעי קודשא בריך הוא דיברך ליה בעינא טבא בלבא טבא, מאן דמברך להקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה דבעי עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא, בגין כך ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, עד כאן לשונו.

בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו

בספר בן איש חי (הלכות שנה ראשונה פרשת חקת): [א] מפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל, **בשער טעמי המצות** דף ס"א, וזה לשונו - גם צריך שתדע דאף על פי שנתבאר לעיל, שבתוך הסעודה אם הוא בחול יתעצב אל לבו, ובפרט אם הוא ביחיד, על החרבן, כנזכר בשם הזוהר, אמנם בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו, והטעם כי ענין האכילה הוא במלכות העליונה הנהנית משפע התפארת, ועל ידי מה שאנחנו מכוונים באכילתנו אנחנו מומשיכים לה השפע ומזון, וממה שאנחנו מומשיכים לה היא מחלקת ונותנת מזון אלינו, ולכן צריך לברך ברכת המזון בעין טובה ובשמחה יתירה, להראות לפנינו כנדיבים בעין טובה, ולא כצרי עין וכו', עד כאן לשונו, יעוין שם. על כן כל אדם יזהר לברך ברכת המזון בשמחה ובטוב לב ובכונה גדולה, ואם אין לו כוס בידו, יהיו ידיו אסורות זה על גב זה על החזה, ועוצם עיניו ומברך בכונה, וכמו שכתב רבינו ז"ל.

מצות עשה לברך ברכת המזון, ביראה ובאהבה ובכונה עצומה, ובשמחה רבה, ובטוב לבב

[ב] כתב רבינו הרש"ש ז"ל בסידור שלו, וזה לשונו - קודם ברכת המזון יכוין להכין עצמו לקיים מצות עשה לברך ברכת המזון, ביראה ובאהבה ובכונה עצומה, ובשמחה רבה, ובטוב לבב, להמשיך שפע וברכה רבה ומוחין וחיות ומזון למלכותא קדישא דאצילות, וממנה לנו ולכל העולמות הקדושים, ויעצום עיניו ויאסור ידיו זה על גב זה ימינית על השמאלית, כיושב לפני המלך מלכו של עולם, מלכותא קדישא דאצילות, עוד כתוב שם, יכוין שהוא מוכן לקיים מצות עשה דאורייתא לברך אחר המזון, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וכו', ועל ידי כונת הכנה זו, אז יהיה כוח בכונתו בברכה להעלות מ"ן ולהמשיך ארבע מוחין

דברי שלום - הלכות והליכות

ובטורת, ולא ישמחו בה לברך עליה בשמחה והודיה שזכו לקיים המצוות כראוי, שיש לברך בשמחה על קיום המצוות, שקדשו ה' וזיכהו למצוה זו לעשות רצון קונו, והם שלא עשו כן, באו לגלות והגיעם רוב מהרעות.

ועל זה באה תוכחה שבתורת כהנים [ויקרא כ"ו כט] ואם בחקותי תמאסו, דייקא, ובמשפטי תגעל נפשכם, הרי שדייק הכל שיהיה בלב נמאס ויהיה מגיע אצלכם בלי שמחה רק בעול וטורח, וכן מסיים בתוכחה (שם כו מג), יען וביען במשפטי מאסו ואת חקותי געלה נפשכם, והכל שבלב עוברים במצוות ה', וזהו רוב המרי יותר מכל, כאשר כתבתי, כי הלב נכבד באברים, והחטא בו ג"כ רב מנשואו. אבל קללות במשנה תורה לא נאמרו רק על ביטול מצוות ה' בפועל, כדכתיב [דברים כ"ה א] לשמור ולעשות כל מצותיו, ובא הדבר בתוכו כמה פעמים לשמור מצותיו, וכן אם לא תשמור לעשות, כי הכל תלוי בשימור, ולא בא שם מענין מיאוס וגיעול, ולכן הקדוש ברוך הוא לבד בוחן לבבות אם לטוב אם לרע, לכך קללות שבתורת כהנים שבאו אל המחשבה, מה' נאמרו, ובמשנה תורה שבאו על מעשה גלוי לכל, מפי משה בנבואה נאמרו.

יש צורך גדול וחובת גברא למיעבד כל טצדקי כדי לברך ברהמ"ז בשמחה

בספר פלא יועץ ערך אכילה ושתיה: וצריך שיברך ברכת המזון בנחת ובקול רם ובשמחת הלב כי יתן אל לבו לדברים שהוא מוציא מפיו לכיון בהם בעומק אי אפשר שלא לשמוח ולפי הנראה מדברי זוהר הקדוש יש צורך גדול וחובת גברא למיעבד כל טצדקי כדי לברך ברהמ"ז בשמחה, והגרר הגדול כדי לכון שיברך בעינים סגורות או עיניו למטה ולבו למעלה ויכוין בד' ברכות כנגד ד' אותיות של שם להשפיע שפע וברכה בד' עולמות אבי"ע אשרי ילוד אשה שבך זוכה וכתב החינוך שקבלה יש שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימי חייו צא ולמד מן השכר שעושה נחת רוח גדול ליוצרו וכל מעשיך יהיו לש"ש.

לברך ברכת המזון תכף ומיד כשישינו עדין השתוקקות של שבח והודאה ושמחה על השובע ומלוי הרעבון

בספר"ק קדושת לוי קדושה רביעית חנוכה: ..כי הדבר לפניו למלאות חסרונו אף על פי שלא מלא עדיין השתוקקות הלכו מומנו, כי האדם משתוקק כשאינו הדבר לפניו למלאות חסרונו כמאמר חכמינו ז"ל (יומא יח ע"ב) אינו דומה מי שיש לו פת בסלו כו', ועדין חסר הרעבון והצמאון ובעצמו ואחר שאכל ושתה וצריך לברך להבורא ברוך הוא על השביעה בעצמו וזה הוא ונפש רעבה מלא טוב. והנה כשאדם אין לו למלאות חסרונו כתועה במדבר על זה השתוקק שאין לו פת בסלו ואינו יודע האיך למלאות חסרונו, ואחר שהשם יתברך הזמין לפניו והוליו לדבר

לבחנת י"ה וכו', יעוין שם. ובסה"ק מקבציאל כתבתי נוסח לומר קודם ברכת המזון, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו', הרי אנחנו באים לקיים מצות עשה דאורייתא לברך ברכת המזון, ככתוב בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך, על הארץ הטובה אשר נתן לך, לתקן שורש מצוה זו במקום עליון, ויהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, שתהא חשובה ומקובלת ורצויה לפניך ברכה ראשונה וברכה שנייה וברכה שלישית, אשר נברך עתה על המזון, ותתן לנו כח ויכולת ועזר וסיוע להעלות מ"ן, ולהמשיך ארבעה מוחין לישראל ורחל, וגם תהיה חשובה ומקובלת ורצויה לפניך ברכה רביעית אשר נברך עתה, ותתן לנו כח ויכולת ועזר וסיוע להעלות מ"ן, ולהמשיך ארבע אורות מוחין ליעקב ורחל, ויעלה לפניך כאלו כיווננו בכל הכונות הראויות לכון בארבע ברכות אלו של המזון, ויהי נועם וכו'. עכ"ל.

לברך עליה בשמחה והודיה שזכו לקיים המצוות כראוי, שיש לברך בשמחה על קיום המצוות

בספר יערות דבש חלק ב' דרוש ה' להודש אלול. אבל זה בא הכל מענין קבלת המצוות ועול וטורח מבלי שמחה וגיל, אבל אילו היה בשמחה וחדוה וגיל כראוי, מדקדקים היינו בעשייתם בתכלית הדקדוק בכל פרטי דברים כראוי, ובכל פרטי הדקדוק וזכוון, היינו מוסיפים שמחה, כי היא מעוררת הנפש, וכמו בשמחה של שטות מעוררת הנפש בהמה, כמו שידוע בנגון מסודר על פי מוזיק"י בערכי נגונים, כפי חלקי תנועת הניגון תשמח נפש, ותהי נרפאת מחולי מרה שחורה, כאשר היה בשאל שהיה נרפא ממרה שחורה כאשר נגן דוד [מלכים ב, ג טו], כן בשמחה של מצוה, תעורר נפש השכלי חלק אלוה מומעל, ולעומת זה המתעצב במצוה, מעורר רוח טומאה ולילית שהיא ילה ועצבון נפש. וזהו מה שנאמר בקרא [דברים כ"ט יח] והיה בשמעו דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך וכו' לא יאבה ה' סלוח לו ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, ודברים אלו אין צריך לדקדק בהם, כי הם מחוסרים הבנה, מהיכי תיתי יאמר כן בשומעו דברי אלה הזאת, ומה אמרו ורבעה בו כל האלה, הלא כבר נאמר בכל תוכחות שאם לא ישמעו, שיהיה בו כל אלות. אבל יש להבין במ"ש [מגילה לא ע"ב] קללות שבתורת כהנים הקב"ה אמרו, ובמשנה תורה משה מפי גבורה, ומה טעם ומה הבדל יש בעצם ביניהם, אבל הם הדברים, כי עיקר קללות בתורת כהנים לא באו על ביטול מצוות ה' בפועל, רק על כוונת הלב, שימאסו בתורת ה' ולא ישמחו. ויקוצו בה ויהיה להם לעול ולמשא ועומד, וכן אמרו [ב"מ פח ע"ב] שעל מה אבדה ארץ, על עזבם את תורת ה', ואר"י שלא ברכו בתורה, והיינו שאף שלא עברו, וקיימו, היה בעול

בכל פעם שעושה צרכיו יברך ברכת אשר יצר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחֶכְמָה, וּבָרָא בּוֹ נְקָבִים
 נְקָבִים, חֲלוּלִים חֲלוּלִים, גָּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנָי כַּסָּא כְּבוֹדָךְ
 שְׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם, אִי אֶפְשָׁר

אֲדוּן הַכֵּל
 הָיָה הוּא וְיָחִיד
 יֵאוֹרֵנוּ

תְּקוּף, בְּעֵל הַיְכֹלֹת
 וּבְעֵל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם

אור הישר - כתו נהורא

חולי כל בשר (עט"ז [עטרת זקנים]). ובסידור ר' קאפיל איתא אפילו שעה, ולא סיים בתיבת אחת. ונמצא במכוון מ"ה תיבות. ואולי רוצה לומר עם הכולל, ויכול להיות גם תיבה אחת. והבוחר יבחר.

אשר יצר: המגן אברהם כתב בשם האגודה, שאין לומר אפילו שעה אחת, שיש בכרכה זו מ"ג תיבות. והאר"י ז"ל כתב שיש מ"ה תיבות, ודילג שם תיבות ולעמוד לפניך. אולי צריך לומר רופא

הלכות דרך החיים

ג. כשניעור משינתו בלילה ורוצה לישן שנית, יאמר אלהי נשמה בלא חתימה ואחר כך כשרוצה לישן יברך המפיל בלא שם ומלכות, וכשיקום בבוקר, יאמר אלהי נשמה בחתימה שנית (סי' ו' במ"א).
 ד. המשכים קודם אור היום (ובדעתו שלא לישן שוב), יאמר אלהי נשמה, מיד אחר ברכת התורה ואין צריך להמתין עד עלות השחר. ואין צריך לאמר פעם שנית בבוקר אפילו כשישן עוד הפעם.
 ה. הניעור בלילה לא יאמר ברכת אלהי נשמה (א"ר סי' מ"ו אות י"ב) ונכון לומר בלא שום ומלכות.

דיני ברכת אשר יצר ואלהי נשמה.
 א. הטיל מים והסיח דעתו מלהטיל מים, ואחר כך נמלך להטיל מים פעם אחרת, אין צריך לברך רק פעם אחת אשר יצר. אפילו לא השתין רק טיפה אחת, צריך לברך אשר יצר (בש"ע ומ"א סי"ז).
 ב. מי ששותה סם המשלשל, שבדעתו מתחילה לפנות בני מעיים עד שתכלה הזוהמא מהם - הביא הבא"ה דעת הלק"ט שלא יברך רק אחר גמר ההוצאה. ודעת היד אהרן שיקבל בכל פעם, (והספרים אינם כעת תחת ידי) ומסתברא דכל ספק ברכות להקל.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יתברך ביצירת האדם, ואף בכל הבריות שבעולם, האברים והגידים איך הם נצטיירו ונבראו בחכמה נפלאה, ובפרט אברים הפנימיים של כל בריה, בוודאי ראוי להלהיב ולעורר לבו ליתן שבחים והודאות להבורא יתברך על זה. לכן כשאומר אדם התיבות "אשר יצר את האדם בחכמה", יכוין

כוונת ברכת אשר יצר: הלא המה בכתבים כתב מפורש בשולחן ערוך אורח חיים, כוונת ברכת אשר יצר. אף על פי כן לא מנעת פרי עטי עט סופר, מקצר לגודל אהבת הקיצור, ומה גם שאין מדרש בלא חידוש בביאור קצת יותר. וזה כל האדם, כשיתבונן החכמה נפלאה וגבורת הבורא

דברי שלום - הלכות והליכות

שביעה אי שמתחו שלימה וצריך לברך לקונו כמאמר ואלתו ושבעת וברכת את ה' אלהיך. אבל השמחה על השתוקקת שהשתוקק שלא היה לפניו ברגע הראשונה כשבא לפניו השמחה יותר ואחר כך נתמעט השמחה.
 לְבָרַךְ בְּמַלְבוּשׁ הַשְּׂמֹחָה בְּרֶכֶת הַמְזוּזוֹן וְסוּדָה
 באגרא דכלה (דף ט"ז): ולדעתי הקלושה זה הוא שכתבו הפוסקים (ענין באר היטב או"ח סי' קפ"ג ס"ק י"א) שצריך האדם להתעטף במלבוש העליון בשעת ברכת המזון, והבן סוד

שימלא חסרונו אזי ברגע ראשונה שבא לפניו דבר למלאות חסרונו השמחה גדולה עד מאוד. ובשעה השניה כיון שכבר ראה ודש בהשמחה נתמעט השמחה. ובשעה השלישית נתמעט השמחה יותר וכן בכל פעם השמחה נתמעט לכן יש לברך על בשורה טובה תיכף כששמעה, שאז יברך את ה' בשמחה ובטוב לבב. ועל הרעבון וצמאון בעצמו ברגע הראשונה שאכל מעט ועדיין רעב השמחה קטנה. וכיון שאכל מעט יותר השמחה יותר גדולה ואחר שאכל כדי

לְהִתְקִים וְלַעֲמֹד לְפָנֶיךָ אֲפֵלוּ שְׁעָה אַחַת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְעַלֶּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְעַלֶּה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שביקש בקשה זו? אך זה פשוט לכל בר שכל, אם האדם מבקש סליחה וכפרה מהבורא יתברך בליבו ובמחשבתו לבד, בוודאי בקשה ותפילה זו עושה פעולה גדולה לפני הבורא יתברך ונקראת תפילה אף שלא הוציא בשפתיו, כי בוחן לבות וכליות אלהים צדיק. וכבר העתקתי לעיל בשער האי סוף פרק ה' לשון הזוהר הקדוש שכתב זה לשונו: כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא, וזה לשונו פרשת מקץ דף קצ"ה ע"ב: כל עלמא וכל עובדוי דעלמא לאו אינון אלא ברעותא דלבא. עכ"ל. זכרו זאת והתאושו, שימו לבבכם לכל הדברים ואל תשכחו אחיי ורעיי אהובי נפשי, שעיקר האדם הוא המחשבה שלו ולא הדיבור. ועם כל זה צריך לתפילה או לברכה גם כן הדיבור, כי זה מתיקוני עולמות העליונים. וזה לשון הזוהר הקדוש פרשת האזינו דף רצ"ד ע"ב: כל צלותא ובעותא דבעי בר נש מקמי קב"ה, בעי לאפקא מלין בשפוותיה, דאי לא אפיק לון - לאו צלותיה צלותא ולא בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וטסין ואתעבידו קלא, ונטיל לון מאן דנטיל ואחיד לון לאתרא קדישא ברישא דמלכא. עכ"ל. אך המחשבה היא העיקרית, כנ"ל, כי עולם המחשבה יותר גבוה מעולם הדיבור, כנודע, ודי בהערה זו.

במחשבתו "גבורות ה'", גבורות ה'" כמה פעמים בשמחה עצומה מאוד על שאנחנו עובדים לאלוה ובורא כזה. וגם בתיבות "ומפליא לעשות" יכוין במחשבתו גם כן "גבורות ה'", גבורות ה'" כמה פעמים, וישמח שמחה עצומה על גודל אלהותו יתברך ויתעלה. ובוודאי הברכה בכוונה כזה יהיה רצויה לפני הבורא יתברך ויתעלה, ויתפאר הבורא יתברך בכוונה זו של האדם בכל העולמות, כידוע מכל הספרים, ובפרט מספר הזוהר הקדוש, שהמחשבה של אדם עומדת ברומו של עולם וגדולה היא בחשיבות יותר ויותר מהדיבור, כפי שהעתקתי בשער האי מאמרי הזוהר הקדוש בזה. לכן המעשה והדיבור לבד זולת המחשבה, המעשה והדיבור ההוא אינה נחשבת לכלום. וכן אמרו רז"ל: "האדם בשבועה", צריך שיהא אדם בשבועה, רצה לומר, הכוונה שלו תהיה בשבועה, פרט שלא במתכוין. ומי שיש לו מוח בקדקדו יוכל להבין שתפילה או ברכה בלא כוונה, שהיא המחשבה, אינה כלום, ולא נחשב כלל לתפילה או לברכה. ולמשל אדם שהתפלל ברכת "סלח לנו אבינו כי חטאנו" ולא ידע כלל שביקש בקשה זו בהיותו טרוד במחשבה זרה, אחיי ורעיי, איך ימחול לו הקב"ה על עוונותיו בתפילת ברכה זו שביקש "סלח לנו", שהוא בעצמו לא ידע כלל

דברי שלום - הלכות והליכות

ברכת התורה בשמחה רבה

בשולחן ערוך הרב אורח חיים (סימן מז סעיף א): ברכת התורה צריך לזוהר בה מאד שלא חרבה הארץ אלא מפני שלא ברכו בתורה תחלה לפי שלא היתה חשובה בעיניהם כל כך לברך עליה לכך היו מזולזלים בברכתה לכן לא הגינה עליהם תורתם אף על פי שעסקו בה הרבה ולכך יראה כל אדם שתהיה כלי חמדו של הקדוש ברוך הוא שהיה משתעשע בה בכל יום חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם, שזה מורה שעוסק בה לשמה וזיכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה שהוא לא ימושו מפניו ומפי זרעך וגו' שתעשה שאלתו ובקשתו שמבקש בברכתה ונהיה אנחנו

המלבוש העליון מקור הברכה והחיים. והמשכיל על דבר יתלהב לבו בברכתו לברך את הש"י בשמחה ובטוב לבב אשר בחר בנו מכל העמים וגילה לנו מצפוניו ומסתוריו בטעמי מצותיו הנעימים מה טובם ומה יפים, לא עשה כן לכל גוי. והנה אנחנו בעניינו נאמר עוד דבר נחמד בענין זה, כו"ס י"ן מלא כזה כ"ף ו"ו סמ"ך יו"ד יו"ד נו"ן, בגימטריא מלבו"ש, שמשם מקור הברכה. וזה שיסוד המשורר בפיוט צור משלו על כוס י"ן מלא כברכת י"י, והבן. וכן נהגו המדקדקים לסיים אחר ברכת המזון בפסוק (תהלים כט יא) ה' עוז לעמנו יתן ה' יבר"ך (בגימטריא רל"ב וכו') את עמנו בשלום, (אותיות מלבו"ש). (עד כאן מועתק מספר דרך עדותי).

דברי שלום - הלכות והליכות

בכמה דוכתי עי' בבית יוסף תאור"ח (סי' קג) ד"ה ויש מחמירין וכו', ובדרכי משה ביו"ד (סי' פט, אות ב), ובשו"ת חוות יאיר (סי' קצז) ועוד טובא, וראה גם בשם הגדולים ח"ב (מערי' ז, אות ח), יעו"ש. מ"מ אולי יש לומר דהרי איכא דאמרי שהגאונים ראו את ספר הזוה"ק ואח"כ גזוהו, עי' להגר"י סופר בס' זרע חיים (סי' כח, עמוד קנז) מש"כ בזה, יעו"ש. וא"כ שמא מקובלים היו הראשונים מהגאונים שהם ראו את הדברים בזה הקדוש, והעבירו את הדברים לדורות הבאים אחריהם. וק"ל. ולפי מה שאמרנו לעיל דאם הרב המחבר את ס' החינוך הוא הרא"ה א"כ מה שכתב רבותי וכו' אפשר דכוונתו להרמב"ן, יש להוסיף ולומר שהרי איכא רבים מרבותינו דסברי מרנן כי אף על גב שהראשונים לא ראו את ספר הזוה"ק מ"מ הרמב"ן ז"ל נגלה לו ספר הזוהר ועי' בזה בהגהות מנחם ציון על ספר שם הגדולים - מהדו' ירושלים תשל"ט - (ח"ב מערי' ז, אות ט) שהביא שם דברים החליטו דהרמב"ן ז"ל ראה ספר הזוהר, יעו"ש. וז"ל לפ"ז י"ל דהרמב"ן ראה דבר זה מהזוהר ממש, והרמב"ן היה לו יד ושם בחכמת הזוהר והקבלה כנודע עי' שה"ג ח"א (מערי' מ, אות קסב), יעו"ש. והוא שקיבל ממנו הרא"ה ז"ל תלמידו. אולם האמת היא דכנגד זה רבים לוחמים כי לעולם אף הרמב"ן ז"ל לא ראה ספר הזוה"ק, עיי' בהגהות מנחם ציון (הנ"ל) שהוא גופיה ס"ל הכי וכתב שיש להביא ראיות לזה דהרמב"ן לא ראה את ספר הזוה"ק. יעו"ש, ומה גם דכאמור גם ענין זה דאמרין דהרא"ה הוא הרב המחבר את ספר החינוך, דבר זה אינו מוסכם, וכאמור אכמ"ל בזה יותר.

עכ"ל שו"ת עטרת פז.

לְפָרֵךְ בְּרָכוֹת פְּדָבְעֵי וְאִם לֹא הוּי לִיָּה חֲשֵׁשׁ גָּזֵל

א. בחיד"א דברים אחדים (דרשות דרשה א'): ומדין הגזל, ליהרר מאד בברכות, שאמרו ז"ל (ברכות ל"ה ע"ב) כל הנהנה בלא ברכה כאלו גזל להקב"ה וכנסת ישראל, וכשם שדין הגזל בכל שהוא כן אם אות או תיבה ידלג מהברכה, נכלל בגזל מהקב"ה. או לנו כי לא די שהרשנו ברחמינו יתברך, לשרתו ולברך בשמו, והוא גדולה שאין למעלה הימנה, אלא שזורק ברכה מפיו כמשליך אבנים פגומות ונמאסות, ואילו ידבר עם משרתו ודאי נותן לב יותר לדבר בנחת ובכל לבו, ובבואו לברך לבורא עולם אשר נשמתו בידו והוא רואה ומסתכל בו, לא ידע מאי קאמר, ולרוב המהירות בולע תיבות ואותיות בתפלה וברכות, או לנו שאנו מתפללים לה' ומברכים אותו ולכנו בל עמנו. והקנאה היא מהג' שמוציאין האדם מן העולם (אבות פי"ד מוכ"א), וכל זה נמשך מהתאוה.

ב. ורבינו בחי" (כד הקמח ברכה): יתבונן בכל הברכות כשיזכור את השי"ת, ויזכירנו באימה וביראה, ואם אינו עושה כן ואינו זיהר בהן עליו הכתוב אומר (ישעיה ג) 'ישראל לא ידע, עמי לא התבונן'.

וצאצאינו ויש מדקדקים להוסיף וצאצאי צאצאינו כי כל שהוא ובנו ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם ואין צריך לכך כי בכלל צאצאינו הם ג"כ בני בנים.

ברכת המזון צריך לומר בשמחה גדולה

באליהו רבה (או"ח סי' קפ"ג): כתב בשולחן ערוך מהר"י לוריא ברכת המזון צריך לומר בשמחה גדולה, ויאמר למנוצח בנגינות אלוקים יחנינו וגו' ואחר כך אברכה את ה' הפסוק סוף דבר הכל נשמע וגו', ואחר כך תהילות ה' וגו' ואנחנו נברך וגו', ונוטל בב' ידיו ויניחם בימין באופן שיהיה הכוס על חמישה אצבעותיו שלו על גבוהים ממש ויתן עיניו בכוס בכל ברכת המזון.

יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם

שו"ת עטרת פז חלק א כרך א - אורח חיים, (מילואים ריש סימן א): ואגב אורחיה דאיירינן הכא במצוה יקרה זו דברכהמ"ז דהווי עשה דאורייתא, (עי' בשו"ע אור"ח סי' קפד, ס"ד. וסי' רט, ס"ג), עצור במילין לא אוכל במאי דחזינן למורינו גאון עוזינו רבינו חיד"א זיע"א בהגהותיו "נצוצי אורות" על גלין הזוהר הקדוש בפר' ויקהל (דף ריח, ע"א הערה א) שכתב שם על דברי הזוה"ק דאמרין התם, מאן דמברך לקודשא בריך הוא מגו שבעא בעי לכוונא ליביה לשוואה רעותיה בחדוה ולא אשתכח עציב אלא דיברך בחדוה ברזא דא וכו' וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא הכי יביין ליה בחדוה ובעינא טבא וכו', יעו"ש במתק לשון הזוה"ק בענין חיוב ברכת המזון בשמחה ובכוונת הלב. ורבינו החיד"א שם הוסיף בניצוצי אורות וז"ל. ולכוון רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברכת המזון וכו' ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם כמ"ש לקמיה גודל שכתרו גם בעוה"ב וכו', ואפשר לרמוז ענין זה מהפסוק (משלי י') ברכת ה' היא תעשיר, ולא יוסיף עצב עמה. פי' ברכת ה' - היא ברכת המזון שהיא מדאורייתא דוקא דשאר הברכות הוי מדרבנן, - היא תעשיר למברך אותה - בתנאי - ולא יוסיף עצב עמה - שתהיה כתיקונה שיברך אותה בשמחה לסלק הסטרא - אחרא. עכת"ד, יעו"ש.

מקובל אני מרבותי שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצוין לו בכבוד כל ימיו

וראה גם בספר החינוך (בסוף מצוה תל) שכתב וז"ל. כך מקובל אני מרבותי י"א שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצוין לו בכבוד כל ימיו. עכ"ל. ודברי הזוה"ק הנ"ל במאמרו דרשב"י הנ"ל המדבר בשבח המברך ברכת המזון בשמחה וכוונת הלב, אשר כנגד זה ישפיעו עליו טובה וברכה מן השמים, תנא דמסייע לדברי רבותינו ראשונים כמלאכים שהביא הרב בעל החינוך, והן אמת דרבותינו הראשונים לא היה בידם ספר הזוהר הקדוש, וכדמוכח מדברי רבותינו

דברי שלום - הלכות והליכות

של היהדות (אידישקייט) של כל אחד ואחד, ומורי ורבי סיים, הח"ס הקדוש בטח ישמח מאוד עם הסדור תפלה זה, כי הרי הנשמות יש להם ספרים ארוכים על השלחן כמו שרגילים בחייהם ללמוד (ספר חסידים תנ"ה), הוא בעצמו לא חשב שיזכה לכך, וישמח מזה מבשר ספריו, וזכותו בטח יעמוד לך, עכ"ל.ק. (סדור חת"ס).

זקני הגה"ק רבי אברהם חיים מוטצען זצ"ל, הי' תלמיד מובהק להגה"ק רבינו משה סופר זצ"ל מפרעסבורג בעל החתם סופר והי' דיין ומו"צ בק"ק האלמין (מובא בספר "לזכר קהלות הקודש") חיבר חמשה חיבורים, שו"ת, וחיידושים על הש"ס, ועל הזוהר, מדרשים, תהלים, ועדיין הם בכת"י, ואחד מהקדומים סיפר שראה אותם אחר המלחמה אצל אחד מקרוביו בלונדון וביקש אותו שיתנם לו ולא רצה בשום אופן והיום אין אנו יודעים אי' מקום כבודם.

וז"ל ספר זכרון צדיקים (במדור י"ב ניסן) הגה"צ ר' אברהם חיים מוטצען דומ"צ בהאלמין מותלמידי הגה"צ בעל החת"ס זצ"ל, הי' ניסן תרנ"ב (וי"א ב' דחזה"פ) עכ"ל, ועי' ספר שם הגדולים דגדולי הגר (מערכת א' אות ס') וז"ל הרב מו"ה אברהם חיים מוטצען דומ"צ בהאלמין מותלמידי הגה"ק בעל החת"ס ז"ל הי' תרנ"ב (וי"א ב' דחזה"פ) עכ"ל, (ועי' ספר שם הגדולים גרו"ו) (מערכת א' אות ס') וז"ל הרב מו"ה אברהם חיים, רב גדול מפורסם תלמוד תביב להגה"ק חת"ס הי' יליד באנהארד, שלי"ח י"ב ניסן תרנ"ב, עכ"ל. והרבה פעמים היו הולכים השני גיסים ביחד הגה"ק ר' אברהם חיים ז"ל והגה"צ ר' מרדכי ראטשטיין ז"ל, פ"א הי' הייטב לב בעירם והם הלכו לבקר, ואע"פ שהי' זקן הלך ללוחם לחוץ שהי' דבר פלא, ואמר אז שהרבה יר"ש מונח תחת אלו השני מויצלעך" (מיציל זה כובע על איזה לשון), (מגילת יוחסין האלמין).

אנו רואים את הכוחות והמאמצים הרבים שרבותינו השקיעו תפילות ותחבולות שאדם יוכל לכוון בתפילתו בגלל שידעו ויבינו את מעלתה של תפילה מעומק הלב שכחה רב מאוד ומסוגלת להמשיך לכל אדם באשר הוא, את כל הישועות והרפואות, והחי ייתן אל לבו להתאמן בתפילה בכוונה והשם ימלא משאלות לבו אמן.

הלכות נטילת ידים:

פרק א': מוסר והלכות נטילת ידים

השחר הגדול לזוהר בנטילת ידים לסעודה כהלכתה, והעונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה כהלכה

א. מי שאינו זוהר ליטול ידיו כשצריך, ואיך שצריך, יורד מונכסיו וכאילו נכרת מזה העולם לתקופה זו.

ב. מי שאינו נוטל ידיו כמו שצריך ס'ימן רע הוא לו, השי"ת לא ימחול לו על כך ונקרא אפיקורס.

ג. בשמים מוציאים אותו מכלל ישראל ולא יזכה לחלק לעולם הבא לאחר מותו.

ד. לאחר מותו יתגלגל במים יש אומרים שנהיה צפרדע, אם היו יודעים איזה צער זה להתגלגל במים לא היו מפסיקים לבכות.

ג. בספר חרדים (ט' ד'): מכלל היראה, שלא להוציא האדם שם שמים מפיו אלא במורא הלב, ולצורך גדול, ולא לבטלה, כדאמרו במסכת תמונה (ד') "אזהרה למוציא שם שמים לבטלה שנאמר (דברים י' ג') את ד' אלהיך תירא.

ד. ובהקדמות ספר חרדים מסיים: "כל ירא אלהים ישמור נפשו מואד לבלתי יחטא בשכחת השם הנכבד והנורא בעת זכירתו, שיתן לב אל המאציל במחשבה.

ה. ובעל יסוד ושורש העבודה מביא בשם סידור האריז"ל, שבהזכרת השם יזדעזע כל איברי. ואכן מובא בהלכה כי הטעם ברחיצת הפה שחרית, הוא כי צריך להזכיר את השם הגדול בקדושה ובטהרה.

ו. בערבי נחל (פרשת נשא): וחומר עונשו מבואר בזוהר הקדוש, כשמוזכרים השם ב"ה בלי פחד ואימה ח"ו מקללים אותו בכל העולמות. ואחר כך אוכלים ושותים והולכים לשוק לצורכיהם. ואם כן ממה יהיה לכם עולם הבא ואיך תאמרו שבעבור עשיות (מעשים טובים) אלו ברא הקב"ה את האדם? ואין שום בר שכל שיאמר ככה.

ז. במ"ב (ד', ל"ז) בשם בית יוסף. וכל שכן בידיים מלוכלכות שזה אסור אפילו בדברי תורה (ש"ע צ"ב, ז), וכן הזוהרנו מן התורה בפסוק "והיה מוחניך קדוש", לא להגיז שם שמים ודברי קדושה במקום צואה או כנגד ערוה, כמו"ש "ולא יראה בך ערות דבר (דברים כ"ג, ט"ו). כלומר: טהרת הגוף, טהרת הסביבה וטהרת המחשבה.

סגולת כוונת התפילה

מחשבה זרה בתפילת שמונה עשרה גורם כי בניו לא רוצים ללמוד בהתמדה (סדור החתם סופר מבוא).

עמוד התפלה בלעדי תפלתו ג"פ בכל יום בדמעות שליש אשר לשמע אוזן שמעתי מפיו הקדוש שגם בימי ילדותו בלב נשבר ונדכה ובכוונה רבה התפלל כמו לעת זקנותו עמד לנס עמו כנודע. שגם ממרחק באו ללחום מלחם צדקתו וחסידותו ויכתבו לו להתפלל עליהם בעת צרתם ותעש תפילתו רושם. (סידור חת"ס סופר מבוא)

פעם אחת ראה בעל הקול ארי' את מרן החת"ס שהתפלל שמו"ע של מנחה אצל הכותל, ועמד כאבן דומם מבלי התנונע בשום אבר ושפתיו מרחשין ופניו בויערין כלפידי אש, ונשתנה צורתו מזמן לזמן, עד שרצה זקנינו לשאוג בקול אוי ואבוי, כי דימה כי ח"ו פרחו נשמותו, כך הי' דרכו של מרן החת"ס בתפילתו הקדושה להיות דבוק בהבורא יתברך (שם, זכרון למשה נ"ח).

סדור תפלה הוא הבאראמעט"ר (המודד) של היהדות (אידישקייט) של כל אחד ואחד

שמעתי ממורי ורבי ר' זעקל ע"ה שבסוף ימיו של מרן החת"ס נאנח על שלא כתב חיידושו על סידור תפלה במיוחד, רק מפוזרים בכל כת"י שלו. ומה שלא ניגש לעבודת הקודש בדמי ימיו הי' מרב ענותנותו של מרן הח"ס לגשת אל הקודש, כי סדור תפלה הי' קודש קדשים בעיניו, עד שפעם אמר "סדור תפלה הוא הבאראמעט"ר (המודד)

בְּכֹל יוֹם בְּפֶקֶד קוֹדֵם בְּרַפְת הַתּוֹרָה יֹאמֵר זֹאת:

תְּרִינִי מִכּוֹן מַעֲתָה עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט מִמַּעֲשֵׂי וְדַבּוּרֵי וּמַחְשְׁבוֹתַי שֶׁל כָּל הַיּוֹם עַד לְמַחֵר בְּעַת הַזֹּאת לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵיתָהּ בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַכְרִיעַ אֶת עַצְמִי וְאֶת כָּל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוֹת:

וְתִרְיַנִּי מִכּוֹן מַעֲתָה עַד לְמַחֵר בְּעַת הַזֹּאת בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲזַכִּיר שֵׁם הוֹי"ה הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּכַתְיֻכְתּוֹ הִיָּה הִיָּה וְיִהְיֶה וּבְקִרְיָאָתוֹ א-ד-נ-י שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל. וּכְשֶׁאֲזַכִּיר שֵׁם א-ל-ק-י-ם יִהְיֶה בְּנִתִּי שֶׁהוּא תַקִּיף וּבַעַל הַיְכָלָת וּבַעַל הַפְּחוֹת בָּלֵם עֶלְת כָּל הָעֵילוֹת וְסִיבַת כָּל הַסִּיבוֹת וְשְׁלִיט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

בפסוק ראשון דקראת שמע לא יסמוך על גילוי דעת הנ"ל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הִיָּה הוֹי וְיִהְיֶה} ^{יֵאָדָר וְנִדְרֵי} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְעֵסֶק בְּדַבְרֵי תוֹרָה:

הַלְכוֹת דֶּרֶךְ הַחַיִּים

דיני ברכות התורה.

לימודו, חייב לברך. י.
ד. המשכים קודם אור היום, יברך ברכת התורה, ואף אם ישן אחר כך בין ביום ובין בלילה, אין צריך לחזור ולברך (פ"מ סי' מ"ז), והטעם שדעת כל אדם לפטור בברכה זו עד שינת הלילה שלאחריו. ה. ניעור כל הלילה חייב לברך ברכת התורה, דאין דעתנו רק על מעת לעת (מ"א וא"ר). אך נכון אם אפשר, שישמע ברכת התורה מאיש אחר ויאמר לו שיכוין להוציא, והוא יכוין להוציא את עצמו, ויענה אמנ ומהני. י.

א. אין לענות אמנ אחר ברכת לעסוק בדברי תורה, עד לאחר המלמד תורה לעמו ישראל, כי הכל ברכה אחת היא ודבוקה למעלה (סי' מ"ז) ולכך צריך לומר והערב נא - בוא"ו (סי' מ"ז).
ב. אין לומר פסוקים קודם ברכת התורה, אפילו דרך תחנה ובקשה, לכן מהראוי ונכון לומר ברכת התורה קודם סליחות.
ג. מהרהר בדברי תורה, אין צריך לברך ברכת התורה; אבל הכותב דברי תורה לעצמו דרך

הַעֲרוֹת דֶּרֶךְ הַחַיִּים

י. ולענין מעשה ראוי לכל כותב בדברי תורה, שיוציא מפיו קצת תיבות, בכדי להנצל מברכה לבטלה (ה"ב). יד. דבאמת יש מחלוקת הפוסקים בזה (ע"ש במ"א) לכן הדרך הנכון להוציא את עצמו מפלוגתא ויעשה כנ"ל (וכ"כ המ"א סי' תצ"ד ע"ש).

לִיקוּט מִסְפֵּר יְסוּד וְשׁוֹרֵשׁ הַעֲבוּדָה

שבחר בו לחלקו לעבדו כמצותיו הקדושים וללמוד תורתו הקדושה. וז"ל הטור (בסי' מ"ז), ועוד יש ברכה אחרת על התורה בא"י כו' אשר בחר בנו כו' בא"י נותן התורה, ויכוין בברכתו על

ברכת התורה: ובודאי צריך האדם לאומרם בכוונה גדולה ובשמחה עצומה ובפרט בברכה שני אשר בחר בנו צריך האדם ליתן הודאה גדולה בשמחה רבה ועצומה במחשבתו להשם יתברך ויתעלה על

דַּבְרֵי שְׁלוֹם - הַלְכוֹת וְהַלִּיכוֹת

לא תהיה לו מנוחה, בדיוק כמו רוצח ששופך דם מפני שבגללו כבר מתו הרבה אביונים.

ז. טומאה שורה על ידיו לכן נוטלים ידים לפני הסעודה כדי להסיר את הטומאה, ומי שאינו נוהר בזה - הלחם שאוכל טמא והוא מדבק בסטרא אחרא רח"ל ועל ידי כך נהיה עני ונכרת מזה העולם.

ח. כל העונשים שזכרו לעיל נאמרו גם על אלו שאינם נוטלים ידיהם כראוי וכנדרש מפאת עצלות.

ה. השי"ת לא יצילו מצרה רח"ל ואם יבואו עליו גזלים לא תהיה עליו שמירה מן השמים והם יוכלו לשדוד ממנו את כל רכושו. לכן בזמן שגניבות הן מעשה של יום ויום ומצוי מאוד שאנשים אין להם פרנסה התפקיד של כל יהודי להתחזק בנטילת ידים ולעורר את אשתו וילדיו על כך. העבירה שלהם על חשבונם וגם העונש מפני שיכל ללמדם.

ו. מי שאינו נוטל ידיו כהלכה מביא עוני לעולם. הצרות והיסורים שהעניים סובלים הוא אשם בכך, ולכן לאחר מותו

כאן יש לענות אמן, כי היא ברכה בפני עצמה. ואף על פי כן כתבו הפוסקים בשם האר"י ז"ל לומר והערב בוי"ו. וכן הוא מבואר בע"ח:

וְהֶעֱרַב נָא יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּמוּנָה בְּעַל חִסְדֶּיךָ
 אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ
 בְּפִינוּ, וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ
 וְצִאֲצֵאֵינוּ, (וְצִאֲצֵאֵי צִאֲצֵאֵינוּ) וְצִאֲצֵאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כְּלָנוּ
 יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ
 הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּמוּנָה בְּעַל חִסְדֶּיךָ
 מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ
 גוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֵן וְאֶל בְּנָיו
 לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם:

יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ וַיִּשְׁמְרֶךָ: יְאֹר יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ א פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ:
 יֵשָׂא יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהִי הוֹת וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵנוּ א פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם: | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵנִי אֶבְרַכֶם:

~ הלכות דרך החיים ~

עד לעמו ישראל וידלג ברכת אשר בחר בנו, ויתחיל מיד יברכך כו' (סי' קל"ט). ואם ברך ברכת התורה ותיכף קראוהו לעלות לספר תורה, צריך שיברך על התורה אשר בחר בנו. ומכל מקום צריך שיאמר קודם שיעלה לתורה הפסוק יברכך (מ"א שם).

ו. אם מסופק אם ברך ברכת התורה, חייב לברך פעם שנית (שם), ורק ברכת אשר בחר בנו (תשובת שאגת אריה). ז. אם קראוהו לעלות לספר תורה קודם שברך ברכת התורה, וברך אשר בחר בנו על הספר תורה, אין צריך לברך פעם שנית אשר בחר בנו, רק יברך ברכת לעסוק בדברי תורה. והערב נא

~ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ~

הארץ ויאמר ה' על עוזכם את תורת ופירשו על שלא ברכו ברכות התורה, והובא גם כן בטור, ואיך לא יתלהב לב האדם באמירתם ליתן הודאה גדולה בשמחה עצומה מאד במחשבתו להשם יתעלה ויתרום על שבחר אותו לעבודתו ולתורתו הקדושה, ודי בהערה זו.

מעמד הר סיני אשר בחר בנו וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהי' משתעשע בו בכל יום עכ"ל. ובודאי ראוי לאדם ליתן אל לבו גודל מעלת ברכת התורה במה שפירשו בגמרא הקדושה על פסוק על מה אבדה

אֵלוֹ דְבָרִים שְׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר, הַפָּאָה וְהַבְּפוּרִים וְהַרְאִיִן וְגַמְלוֹת חֲסָדִים
וְתִלְמוּד תּוֹרָה. אֵלוֹ דְבָרִים שְׂאָדָם אוֹכֵל פְּרוּתֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְהַקָּרָן קִימַת לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלוֹ הֵן, כְּבוֹד אָב וָאִם, וְגַמְלוֹת חֲסָדִים,
וְהַשְּׂכֵמַת בֵּית הַמְדָרֵשׁ שִׁחְרִית וְעֶרְבִית, וְהַכְּנָסַת אֲרְחִים, וּבְקוֹר חוֹלִים,
וְהַכְּנָסַת פְּלָה, וּלְוִיַּת הַמֵּת, וְעִיּוֹן תְּפִלָּה, וְהַבְּאֵת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ
וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְתִלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלָם.

אֱלֹהֵי ^[ט] **נְשָׂמָה שְׁנַתָּה בִּי טְהוֹרָה הִיא, אַתָּה בְּרֵאתָהּ,**

תקוף בעל היכולת
ובעל המוחות כולם

אור הישר - כתר נהורא

השחר כסדרן (ר"ל לפי מנהגנו שהוא מנהג אשכנזים). על
כן כה יעשה כו'. ע"ש דף קל"ט ע"ב.

סדר לבישה

אחר כך לובש בגדיו. ולא יהיו נכבדים כל כך
וביוקר, אלא בינונים. וישים ב' צדדי המלבוש
בצד ימין ואוחזם בימינו, וילבוש תחלה צד ימינו
בבית ימין ואחר כך ילבוש צד שמאל. ויאמר:
בגדי ישע ילבישני. ותמיד יעשה כן. ולא ילבוש
ב' מלבושים כאחד, דקשה לשכחה. ינעול

ברכות השחר :

צריך לומר תיכף בלי הפסק כל ברכות השחר עד
אחר יהי רצון הב'. ואחר כך יברך על הטלית קטן
(אם כבר האיר היום). ואחר כך ברכת התורה (רק אם הוא
ש"ץ יאמר אחר אלקי נשמה ברכת ציצית וברכת התורה). ואם
עדיין לא לבש הטלית קטן יוכל לומר ברכת
התורה קודם.

סדר עמידה

כתב השל"ה: ראוי להביא עצמו לידי חיוב ברכת

הלכות דרך החיים

ג. אם קדם וברך שלא עשני אשה, אפילו הכי יברך
אחר כך שלא עשני גוי ושלא עשני עבד (אחרונים וכן
מסתבר). והוא הדין אם קדם וברך שלא עשני עבד
קודם שלא עשני גוי, מכל מקום יברך אחר כך שלא
עשני גוי (ט"ז ומ"א וא"ר - בסי' מ"ו).
ד. סומא מברך ברכת פוקח עורים (ועיין סי' מ"ו במ"א
ופר"ח). והכי מסתבר, דגם יוצר המאורות מברך.
ה. אם קדם וברך זוקף כפופים קודם שברך מתיר
אסורים, שוב לא יברך מתיר אסורים (שם).

ט. דיני ברכות השחרטי.

א. המשכים קודם אור היום לא יברך ברכת אשר
נתן לשכוי בינה, עד שיאיר היום. ואפילו שמע קול
תרנגול, יש לזוהר לכתחילה. ובדיעבד יצא אפילו
לא שמע קול תרנגול. ודוקא ברך לאחר חצות,
אבל קודם חצות, אפילו שמע לא יצא, וצריך לברך
פעם שנית (באה"ט סי' מ"ו).
ב. אפילו במדבר שאינו שומע קול תרנגול חייב
לברך, גם חרש יברך ברכת הנותן לשכוי בינה (שם).

הערות דרך החיים

טו. ברכות השחר תקנו חכמים על סדר העולם והנהגתו, מה שהבריות נהנין בכל יום יש ברכו להקדוש ברוך הוא על זה בפעם הראשונה
שנהנין הנאה זו בכל יום ויום (ה"ב בש"ע).

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי ריבון
כל המעשים אדון כל הנשמות - יותר ויותר.

"ואחר ברכת "אשר יצר", יאמר תכף ברכת "אלהי
נשמה" בהתלהבות גדול. וביחוד בתיבות "כל זמן

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

וּכְשֶׁבֵּאת הַבִּקְרָה, מְחַדֵּשׁ לָהֶם אֶת נְשָׁמוֹתֵיהֶם. זְהוּ
שְׂפָתוֹב (איכה א) חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנָתְךָ.

וַיֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְחַזֵּר אֶת הַנְּשָׂמָה כִּי נֶאֱמַנְתוּ רַבָּה
לְכַנֵּי אָדָם: רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל לִילָה וְלִילָה,

אֶתְּהָ יִצְרָתְהָ, אֶתְּהָ נִפְחָתְהָ בִּי, וְאֶתְהָ מְשַׁמְרָה בְּקַרְבִּי, וְאֶתְהָ
 עֲתִיד לְפִלָּה מִמֶּנִּי, וְלִהְיוֹתִי בִּי לְעֵתִיד לְבֹא, כֹּל זְמַן
 שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקַרְבִּי, מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְהִיא רַחֵם וְיִחַד} ^{יֵאָדָר וְנִחַד} אֱלֹהֵי ^{תְקוּף בַּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבַעַל הַפְּחֹת כּוֹלֵם}
 וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּף בַּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבַעַל הַפְּחֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתַי, רְבוּן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְהִיא רַחֵם וְיִחַד} ^{יֵאָדָר וְנִחַד}, הַמַּחְזִיר נְשָׁמוֹת לְפָגְרִים מֵתִים:

אור הישר - כתו נחורא

מנעליו. וינעול ימין תחלה ויקשור שמאל תחלה. ואם אין לו קשירה ינעול מנעל ימין תחלה, ויאמר: שוקיו עמודי שש מיסדים על אדני פז. ואחר כך יפנה. ומקודם יאמר: התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון תנו עוז לאלקיננו. ויועיל שלא יהרהר בדברי תורה. (ואף שכתבו הפוסקים [עין סימן ג' בשו"ע או"ח ובמפרשים] שלא לאמרו חידש הרב לאמרו גם עכשיו). ובצאתו מבית הכסא יתכף יטול ידיו ג' פעמים לכל יד.

סדר הרחיצה: כשנוטל יד ימין, יאמר: יד הגדולה: כשנוטל יד שמאל, יאמר: יד החזקה: ב' ידיו יחד, יאמר: יד הרמה: כשממלא ידיו לרחוץ פניו, יאמר: ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש.

הלכות דרך החיים

ו. אין לענות אמן אחר ותנומה מעפעפי, כי הכל ברכה אחת עד לעמו ישראל. לכן נכון לומר, ויהי רצון בוא"ו (שם).
 ז. אם נייעור כל הלילה לא יאמר ברכת המעביר שינה בשם ומלכות כמו באלהי נשמה (א"ר ס' מ"ו אות י"ב).

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

על כל פנים גבורת ה' גבורת ה' בזה שיכיר הבורא יתברך ויתעלה כל נשמה ונשמה ליתן בגוף שלו, אף שהגופים נרקבו כבר מכמה אלפים שנה. לכן יחשוב האדם במחשבתו: "גבורות ה' גבורות ה'" כמה פעמים בשמחה עצומה. ובברכת מחיה מתים אי"ה אאריך יותר בזה בעז"ה".

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

הוא. ובאמונה הרבה, שהקדוש ברוך הוא מחזיר אותה לגוף, ומחדש אותה הקדוש ברוך הוא בו, ולמה רבה אמונתך? מפני שרבה אמונתך.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַיּוֹמָה אֲרוֹן הַבְּכֹר
 הַיּוֹמָה וְיִזְכֶּר
 יְאֹדוּרְדוּרְדוּרְ
 תִּקְוָה בְּעַל הַיּוֹכְלוֹת
 וּבְעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹסֵם
 מְלַךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן
 לְשִׁכּוּי בִּינָה, לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה:

אור הישר - כתרו נהורא

הכנסת, יברך תיכף אחר אלקי נשמה ברכת התורה על כל פנים בלי הפסק. ברוך אתה וכו': צריך לומר תיכף בלי הפסק כל ברכות השחר עד אחר יהי רצון הב'. ואחר כך יברך על הטלית קטן (אם כבר האיר היום). ואחר כך ברכת התורה (רק אם הוא ש"ץ יאמר אחר אלקי נשמה ברכת ציצית וברכת התורה). ואם עדיין לא לבש הטלית קטן יוכל לומר ברכת התורה קודם. (מנהג ספרדים לומר הברכות כסדר הא"ב הנרשם כאן):

הלכות דרך החיים

כל כמו קריאת שמע וברכת כהנים, ופרשת תמיד, אבל אם אינו שגור בפי כל, אף על פי ששגור בפיו, אסור. ולכן יש לזוהר בזה, כי כמה אנשים מוסיפים ואומרים כמה פרשיות השגורות בפיהם, אף שאינם שגורות בפי הכל, ואינו נכון (סי' מ"ט במ"א). וסומא רשאי לאמרן בעל פה (שם). יב. יש נמנעין לומר איזהו מקומן בבית האבל, ואינו נכון. ויש לאמרו גם בבית האבל (מ"א ס"ג).

פי שלא נתחייב בהן - חוץ מברכת שעשה לי כל צרכי, שאין לברכה בט"ב ויו"ט. ואם עדיין לא האיר היום לא יברך ברכת הנותן לשכוי (אם לא שמע קול תרנגול). ואחר היהי רצון הב' יברך (אם ניעור כל הלילה לא יברך עד שיאיר היום) ברכת התורה ואלו דברים כו'. ואם כבר האיר היום וכבר לבש הטלית קטן (ובסידור ר' קאפיל איתא אפילו ישן בו כל הלילה) ימשמש הציצית ויברך על הטלית קטן קודם ברכת התורה. ואם הוא ש"ץ שצריך לסדר ברכות השחר בבית

שמע, וכפי שנתבאר לקמן זמנה (מ"א ס"ס מ"ו). ט. לא יאמר פרשת התמיד אלא ביום וכן כל פרשיות הקרבנות לא יאמר בלילה, דאינם קרבים אלא ביום (סי' א). אבל פרשת הכיור ופרשת תרומת הדשן, מותר לאמר קודם אור היום (שם). י. יש לומר פרשת התמיד וכן פרשיות כל הקרבנות, בעמידה, דומיא דהקרבנות בעמידה (סי' מ"ח). יא. לא יאמר שום פסוק בעל פה, רק כששגור בפי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכת "הנותן לשכוי בינה", לפירוש הטור שכתב בסימן מ"ו וזה לשונו: דהכי גרסינן בברכות כו', כי שמע קול תרנגול לימא בא"י כו' הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה. פירוש, הלב נקרא שכוי בלשון המקרא, דכתיב: "או מי נתן לשכוי בינה", והלב הוא המבין, ועל ידי הבינה אדם מבחין בין יום ובין לילה. ומפני שהתרנגול מבין, וגם בערביא קורין לתרנגול שכוי, תקנו ברכה זו לאומרה בשמיעת קול התרנגול, עכ"ל הטור. ואבודר"הם כתב וזה לשונו: ואנו מברכין על

ברכת "הנותן לשכוי בינה", מפני שהוא מצרכי בני אדם, שהם עומדים ממיטתם לקולו. וזהו שאומר "להבחין", כלומר שיבחינו הבריות וידעו כי אז מתחיל היום. וזהו דבר פלא, שאין בעולם מי שיודע להבחין בין יום ולילה, ואפילו האדם שהוא בעל דעה והשכל, אלא התרנגול, וגם בחצות לילה הוא מרגיש וקורא, עכ"ל. ולפי פירושים אלו, מהראוי לאדם בברכה זו להכניס שמחה עצומה בלבו על גודל אלהותו יתברך ויתעלה בנפלאותיו הגדולים, שנתן בתרנגול כל כך הבחנה כג"ל, ויותר גבורות

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אֵלָא עֲבוּדַת הַנְּשִׁמָּה : רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימוֹן אָמַר, (בראשית) וַיִּשָׁם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר - בְּכֻלָּל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (שם) וַיִּנְחָהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ, וְכִי מָה הָעֲבוּדָה כָּאן? אֵלָא עֲבוּדַת הַנְּשִׁמָּה, לְהַשְׁלִים לָהּ בְּתִשְׁלוּמֶיהָ מָה שֶׁלֹּא הִשְׁלִימָהּ בְּזוֹהַ הָעוֹלָם. (זוהר חדש פרשת בראשית).

אָסוּר לְקַחַת מִשְׁכּוֹן עַד שֶׁחִבְרוּ יִתְנַהּ לוֹ : מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּב בְּמִמּוֹן לְחִבְרוֹ, וְחִבְרוֹ מוֹצִיא לוֹ מָה שֶׁיִּחְזֹק בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ לְהִחְזֹק בּוֹ עַד שֶׁיִּתְנַהּ לוֹ חִבְרוֹ, וְאֶפְלוּ שֶׁיִּתְנַהּ לוֹ בֵּית הַדִּין. זֶהוּ שֶׁתּוֹב (שמות כב) אִם חָבַל תְּחַבֵּל שְׁלַמַת רֵעֶךָ.

פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי:

תקנו, בעל היכולת
ובעל הכוחות כולם

אדון הכל
יהיה הנה ויהיה
יאהודינו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השבח והודאה שיכוין בכל ברכה וברכה מאלו הח"י ברכות, ושלא יברך הברכות כמצות אנשים מלומדה רחמנא לצלן. ונקוט האי כללא בידך, שכל ברכות המצות וההודאות והנהיגן שתקנו אנשי כנסת הגדולה, הטעם פשוט בתקנתם, לבד גודל תיקונם ופנימיות סודם בעליונים, הוא הדבר הזה, שיזכור האדם בכל עת ובכל רגע בהבורא יתברך ובאלהותו. וזה לשון הרמב"ם (הלכות ברכות פ"א הלכה ג'): וכשם שמברכין על הנהייה, כך מברכין על כל מצוה ואחר כך יעשה אותה. וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה, כדי לזכור את הבורא תמיד, אף על פי שלא נהנה ולא עשה מצוה. ובהלכה ד' זה לשונו: נמצאו כל הברכות כולן שלש מינים: ברכת הנהייה, וברכת המצוה, וברכת הודאה, שהן דרך שבח והודיה ובקשה, כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו. ובהלכה ה' זה לשונו: ונוסח כל הברכות, עזרא ובית דינו תקנום, עכ"ל הרמב"ם. אם כן בוודאי יש לאדם להזהר בכל ברכה שתצא מפיו בברכות הודאה, כגון ברכת השחר וכיוצא, שיתן בלבו במחשבתו שבח והודיה להבורא יתברך מענין הברכה, והגה מפיו תצא, ואז ממילא בא בלבו אהבתו ויראתו יתברך ויתעלה, כמו שכתב הרמב"ם שזהו עיקר תקון הברכות כנ"ל. מה שאין כן אם אין האדם נותן אל לבו כלל שבח והודאה מעין ברכותיו שיצא מפיו, והחכמה מאין תמצא לאהבה וליראה מאלהותו יתברך ויתעלה? ודי בזה למשכיל. ומעתה אתחיל לבאר בעזר ה' כוונה הפשוטה של ברכת השחר, שאי אתה בן חורין להבטל ממנה, כי זולת כוונה זו פיגול הוא לא ירצה ולא יחשב כלל לברכה; כי לשון "ברכה" מורה שהאדם מברך ומשבח להבורא יתברך בהודאה זו. וזה החילי, בעזר אלי, המאמץ חילי.

ובברכת "שלא עשני גוי", שנתקנה על תחילת ברייתו, יכול לברך ברכה "שלא עשני". ולעניות דעתי, כי יתן האדם אל לבו גודל השמחה והחדוה במה שיצר וברא אותו היוצר והבורא יתברך ויתעלה בתוך עדת בני ישראל, ולא יצר וברא

ונפלאות הבורא שנתן בלב בשר של אדם כל כך שכל ובינה להתבונן שכליות נפלאות, כפי שבארתי בשער הא'. ויחשוב במחשבתו: גבורת ה' בזה, וישמח באלוהותו יתברך שמחה עצומה.

אחיי ורעי לא יאמר האדם שכל הנאמר עד הנה הוא עבודה קשה עד מאוד ואי אפשר לעמוד בה, תדעו נאמנה ידידי נפשי כ"א ידבר האדם התיבות בהתלהבות או בא הכונה והשמחה ממילא במחשבתו ברגע מועט ואף גם זאת לפעמים האדם בעצמו אינו יכול למשוך א"ע מכוונה א' מחמת התלהבות והשמחה רבה ומצוה שנותן בלבו באיזה כוונה של גבורותיו ית"ש וחכמתו הנפלאה או מאלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ובודאי שכל הכוונות הנ"ל שכתבתי אין אדם יכול עצמו להפטר מהם שבלתי כוונת הנ"ל הפשוטים אינה נקראת ברכה כלל כנ"ל, שלשון ברכה מורה ע"ז כנ"ל, לכן ראוי לאדם אחר שסיים ברכה א', לא יחטוף לומר תכף ברכה שניה אלא ימתין ויתן שבח והודאה להבורא ית"ש בענין ברכה שסיים בלב שלם ובדעה מיושבת, ואח"כ יתחיל ברכה שני', ולמשל: אם אמר האדם ברכה שעשה לי כל צרכי, ותכף חטף והתחיל ברוך אתה כו' של הברכה המכין מצעדי גבר, ולא שיער כלל בלבו ובמחשבתו שבח והודאה להש"י ע"ז שנתן לו כל צרכו וצרכי ביתו, הכי נחשב זה לברכה שלא נתן שבח והודאה להש"י ע"ז בלבו כלל רק שאמר התיבות בשפתיו, על זה נאמר בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני, וכיוצא בכל הברכות, אך לאחר שסיים ברכה א' צריך להמתין מלהתחיל ברכה שני' עד שיתן ג"כ בלבו ובמחשבתו שבח להש"י מענין הברכה שסיים ומתוך השבח שבמחשבתו בא לו גם כן שמחה בלבו ובמחשבתו על זה, והכל ברגע א' ודי בהערה זו.

ח"י ברכות - כוונת הברכות: לפי כתבי האר"י ז"ל, יסדר האדם תיכף אחר ג' ברכות אלו הח"י ברכות מ"הנותן לשכוי בינה" עד אחר ברכת התורה. אחיי ורעי, בוודאי כל הברכות צריך כוונת הלב ודרך שבח והודאה, לכן באתי להאיר עיני אנשים כערכי

אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְהִיא
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם
מְלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֵא

עֲשֵׂנִי עֶבֶד:

אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְהִיא
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם
מְלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁלֵא

עֲשֵׂנִי אִשָּׁה:

אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְהִיא
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם
מְלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעֲשֵׂנִי

כְּרִצּוֹנוֹ:

אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְהִיא
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם
מְלֶךְ הָעוֹלָם, פּוֹקֵחַ

עוֹרִים:

אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְהִיא
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם
מְלֶךְ הָעוֹלָם, מְלַבֵּשׁ

עֲרֻמִּים:

✧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ✧

גם בברכת "שלא עשני עבד", שהוא עבד כנעני שאינו חייב, רק במצות שהאשה חייבת בה, וביחוד שנולד מזרע טמאה, על כן יתן הודיה גדולה במחשבתו שמחה העצומה בברכה זו.

גם בברכת "שלא עשני אשה", אף שהיא גם כן בת ישראל, אך בשביל שפטר אותה הבורא יתברך מלימוד תורתו הקדושה, וגם היא פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, לכן נתקנה ברכה זו גם כן ליתן שבח והודיה עצומה במחשבתו להשם יתעלה, שקידש אותו הבורא יתעלה יותר מאשה, במצוות ובלימוד תורתו הקדושה.

וברכת "פוקח עורים", יפקח את עיניו בחתימת הברכה, אף שיאמר האדם כל הברכות בעינים סגורות, אך בחתימת הברכה זו "פוקח עורים" יפתח את עיניו, ויכוין בזה להראות גבורתו יתברך בבריאת העינים, שיכול להעצים עיניו כשירצה ולפתוח כשירצה, שהיא חכמה נפלאה באבר זה, לבד מהחכמה הנפלאה העצומה של העינים, שהם עיני בשר ומאירין מאור נפלא כזה, לכן יחשוב במחשבתו בחתימת ברכה זו: "גבורות ה', גבורות ה'" בשמחה עצומה.

וברכת "מלביש ערומים" ו"מתיר אסורים" ו"זוקף כפופים", יכוין הכוונה על פי הגמרא

אותו עובד גלולים והיה עובד ומשתחוה לכוכבים ומזלות, ולא היה יודע כלל מהבורא ומאלהותו יתברך ויתעלה זכרו לעד, גם לא היה יודע כלל מתורתו הקדושה והתמימה ומגבורותיו ונפלאותיו וחכמתו הנפלאה שאנחנו יודעים מתורתו הקדושה שנתן לנו, תגדל שמחתו עד שכמעט תתבטל מציאותו הגשמי מרוב התשוקה וההתלהבות מאהבה באלהותו יתברך ויתעלה זכרו לעד. ואיך לא יבער לב האדם ממש כאש בוערה בברכתו ברכה זו, מרוב החדוה והשמחה, ויתן שבח והודאה עצומה במחשבתו על זה להשם יתעלה מתוך עומקא דליבא, על שבחר אותו בחלקו ובגורלו הקדוש ולהדבק באלהותו ובמלכותו ואדנותו יתעלה ויתרומם זכרו לעד. ובוודאי שאף בשאר שעות היום, אף לא בעת אמירת הברכה זו, ראוי וישר לכל מי אשר בשם ישראל יכונה לשום על לבו דבר זה ולשמוח שמחה עצומה לאין ערך, וליתן שבח והודיה עצומה בלבו ובמחשבתו להשם יתעלה על זה. ובוודאי עבודת הלב של כונה זו רצויה היא לפני הבורא יתברך ויתעלה מכל העבודות שאנחנו עובדים אותו יתברך שמו, כי כוונה ושמחה זו כולל כל האמונה הקדושה. וקל להבין לכל בר שכל, ודי בזה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מִתּוֹר אֲסוּרִים:

אֲרוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ תְּקוּף, בְּעַל הַיְכּוּלֹת
וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, זוֹקֵף כְּפוּפִים:

אֲרוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ תְּקוּף, בְּעַל הַיְכּוּלֹת
וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, רוֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם:

אֲרוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ תְּקוּף, בְּעַל הַיְכּוּלֹת
וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר הֵכִין מִצְעָדֵי גֶבֶר:

אֲרוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ תְּקוּף, בְּעַל הַיְכּוּלֹת
וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעֵשָׂה לִי כָּל צְרָכָי:

אֲרוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ תְּקוּף, בְּעַל הַיְכּוּלֹת
וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

אור הישר - כתו נהורא

אשר הכין: כן הוא דעת הב"ח שיאמר המכין קודם שעשה. וכן מבואר בשל"ה. וכן בסידור האר"י, כן העלה במחצית השקל לומר המכין, שעשה. שכן הוא בגמרא. ולא אשר הכין. העושה:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובברכת "המכין מצעדי גבר", יכוין האדם במחשבתו החכמה הנפלאה של הבורא יתברך שמו, שברא באדם אברים וחוליות ופרטי חוליות שברגלים שמהם באו הנענוע וההילוך. ויחשוב במחשבתו בחתימת ברכה זו כמה פעמים "גבורת ה'", בשמחה עצומה מאד.

ובברכת "שעשה לי כל צרכי", חיוב על האדם לברך ברכה זו בשמחת הלב מאוד, ויאמין האמנה גדולה בה' יתברך ויתעלה ויסיפיק לו צרכו. וביחוד האדם שחננו ה' יתעלה בלחם ושמלה ובית דירה, וכי יש לו כל, יברך ברכה זו בשמחה עצומה מאוד ויתן שבח גדול והוראה על העבר והאמנה על העתיד. ואף שנתקנה ברכה זו על לבישת מנעלים, בוודאי צריך האדם ליתן הודאה במחשבתו בברכה זו על כל הטוב שחננו השם יתעלה. וכתב האבודרה"ם וזה לשונו: והטעם לברכה זו, שכל זמן שהוא הולך יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו וצרכי ביתו, וכיון שלבש מנעליו, כאילו נעשו לו כל צרכיו, עכ"ל.

דברכות והשולחן ערוך, כשלושב כו', עיין שם. אך יהיה לאדם האמנה אמיתית, כי כל התפילות וכל הברכות תקנו אנשי כנסת הגדולה על פי סודות גדולים ונפלאים ותקונים גדולים בעולמות העליונים. ומי שירצה לרוות צמאונו, יעיין בכתבי האר"י ז"ל; ואני לא באתי בחיבור זה, רק לזרז את האדם על פשטן של השבחים והתפילות, לכוין בהם הכוונה הפשוטה שאין אתה בן חורין להבטל ממנה. וגם יכוין שעושה בברכה זו או בתפילה זו תקון גדול בעולמות העליונים. ומי שבא בסוד ה', ראוי לכוין בברכת זוקף כפופים גם על השכינה הקדושה, וישמח על זקיפתה לעתיד במהרה בימינו ודי למבין.

ובברכת "רוקע הארץ על המים", יכוין האדם במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בברכה זו, איך הארץ צף על התהום במאמרו יתברך. ויכניס האדם שמחה עצומה בלבו בחתימת הברכה באלהותו יתברך ובגבורותיו, כי עיקר העבודה היא השמחה.

אִרוֹן הַבַּיִת
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אוֹזֵר
יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָה:

אִרוֹן הַבַּיִת
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עוֹזֵר
יִשְׂרָאֵל בְּתַפְאָרָה:

אִרוֹן הַבַּיִת
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן
לְיַעֲקֹב בָּח:

אִרוֹן הַבַּיִת
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
תְּקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמַּעֲבִיר
שִׁנָּה מַעֲיָנִי וְתַנּוּמָה מַעֲפָעִפִי:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובברכת "אוזר ישראל בגבורה", ו"עוזר ישראל בתפארה", אעתיק לשון האבודרה"ם וזה לשונו: אומר בגמרא: כי אסר המייניה מברך אוזר ישראל בגבורה. פירש הרשב"ד המייניה על לבישת המכנסים, והרמב"ם פירש על חגורתו, והוא על שם "נאזר בגבורה", ועל שם "אוזר נא כגבור חלצין". והוא רומז למה שנאמר: "כי כאשר ידבק האזור אל מתני האיש כן הדבקתי אלי בית ישראל". ואמר "בגבורה", כי באזור תלויה גבורת הגיבור, כי בו תולה כלי זיין שלו, עכ"ל. לכן בברכה זו, יתן האדם שבח והודאה גדולה במחשבתו בשמחה עצומה מאד להשם יתעלה, שהדביק אותנו אליו לאלהותו יתברך ויתעלה כדיבוק האזור במתני האיש. ישמח האדם בברכה זו שמחה עצומה מאד על אלהותו יתברך ויתעלה וזכרו לעד.

ובברכת "עוזר ישראל בתפארה" כתב זה לשונו: על שם "המעטרכי חסד ורחמים", ועל שם "ישראל אשר בך אתפאר". והטעם לברכה זו, לפי שהיו עוטרים מצנפת כדי שלא ילכו בגלוי ראש. ואמר כאן "ישראל", לפי שהשכינה שורה עליהם, עכ"ל. לכן בברכה זו יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו בשמחה עצומה מאד להשם יתעלה, על זה שמתפאר בנו בתמידות, כמו שאמר: "ישראל אשר בך אתפאר", ומשרה שכינתו הקדושה עלינו.

ובברכת "הנותן ליעף כח" אעתיק לשון הטור וזה לשונו: ונתקנה על שאדם מפקיד נשמתו בערב ביד הקב"ה עייפה מעבודה קשה כל היום, ומחזירה לו בבוקר שקטה ושלוחה. ועל פי המדרש, "חדשים לבקרים רבה אמונתך". בשר ודם מפקיד פקדון ביד חברו, ומחזירו לו בלוי ומקולקל; אבל אדם מפקיד בכל ערב נשמתו ביד הקב"ה והיא עייפה, ומחזירה לו חדשה ורגועה, עכ"ל הטור. לכן בברכה זו ראוי לאדם להתבונן כל זה במחשבתו, וליתן הודאה עצומה להבורא יתברך על זה.

וברכת "המעביר שינה מעיני" נתקנה על רחיצת פניו, וזה לשון הגמרא: כי משי אפיה לימא המעביר שינה מעיני כו'. וכתב אבודרה"ם וזה לשונו: כשרוחץ פניו מברך "המעביר חבלי שינה מעיני ותנומה מעפעפי לפי שכשהעביר ידיו על עיניו וברך פוקח עורים העביר קצת עוצם מעיניו וקצת מעפעפיו ועדיין עוצם עיני לא העבירו כולו עד שירחצם במים עכ"ל. וכונתה הפשוטה ג"כ נכון מאוד שבודאי הוא תועלת גדול לאדם שהעביר הבורא יתברך השינה מעיניו כי זה מרגיש האדם בעצמו בשעה שרוחץ פניו בשחרית אחר השינה נעשה כברי' חדשה, לכן יתן האדם שבח והודאה לחשם יתעלה בשמחה עצומה על זה.

וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} וְאֱלֹהֵי ^{תַקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת} ^{וּבַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ, לֹא לַיְדֵי חַטָּא, וְלֹא לַיְדֵי עֲבָרָה וְעוֹן, וְלֹא לַיְדֵי גַסְיוֹן, וְלֹא לַיְדֵי בְזוּיוֹן, וְאֵל תִּשְׁלַט בָּנוּ יִצְרַח הָרַע, וְהִרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע, וּמַחְבֵּר רָע, וְדַבְּקֵנוּ בַּיִצְרַח הַטּוֹב, וּבְמַעֲשָׂיִם טוֹבִים, וְכַף אֶת יִצְרָנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵד לָךְ, וְתִנְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לַחַן וְלַחֲסֵד וְלִרְחָמִים בְּעֵינֶיךָ, וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵינוּ, וְתִגְמַלְנוּ חֲסָדִים טוֹבִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} וְאֱלֹהֵי ^{תַקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת} ^{וּבַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵי, שֶׁתְּצִילֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם, מֵעַזֵי פָּנִים, וּמַעֲזוֹת פָּנִים, מֵאָדָם רָע, מֵיִצְרַח רָע, מַחְבֵּר רָע, וּמַשְׁכֵּן רָע, וּמַפְגֵּעַ רָע, מֵעֵין הָרַע, מִלְּשׁוֹן הָרַע, מִמַּלְשֵׁינוֹת, מֵעֲדוֹת שְׂקָר, מִשְׁנֵאוֹת הַבְּרִיּוֹת, מֵעֲלִילָה, מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, מִחֲלָאִים רָעִים, מִמְּקָרִים רָעִים, וּמִשְׁטָן הַמְשַׁחֵת, מִדִּין קָשָׁה, וּמִבְּעַל דִּין קָשָׁה, בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית, וּבֵין שֶׁאִינוּ בֶן בְּרִית, וּמִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהֶנָם:

אור הישר - כתו נהורא

יאמר גם בביתו בלשון רבים. כך כתב המג"א. ברוב הנוסחאות הוא בלשון יחיד. אבל בגמרא ברכות דט"ז איתא בלשון רבים. וכן משמע מלשון רש"י שם. וכן הוא בסידור האר"י. אבל כשמסדר אותו בביתו יאמר אלקי ואלקי אבותי, בלשון יחיד, כנ"ל.

ויהי רצון: כאן אסור להפסיק, כי הוא ברכה אחת עד גומל חסדים טובים כו'. וכן כל ברכות השחר וברכת התורה והמצוות ונהנין וברכת המזון - דין הפסק בהם כמו בברכות קריאת שמע:

אלהי ואלהי אבותי: כשמסדר הברכות בביתו כנ"ל, יאמר אלהי ואלהי אבותי. אבל מן שתרגילנו ואילך,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

להרחיק שליטת החצונים מפנימיותינו, יהי רצון השני להרחיק החיצונים מחצניותינו עכ"ל. ובודאי ראוי לאומרם בכונה עצומה ובמתון.

ויהי רצון כו' שתרגילנו בתורתך כו'. יהי רצון שני תפלות אלו נתקנו לתקון הנפש. וז"ל האריז"ל יהי רצון הראשון הוא

אֱלֹהֵינוּ² תְּחַן, בְּעַל הַסִּלְקָה וּבְעַל הַמְּחֹת מוֹלֵם **וְאֱלֹהֵי** **תְּחַן, בְּעַל הַסִּלְקָה וּבְעַל הַמְּחֹת מוֹלֵם** **אֲבוֹתֵינוּ¹ זְכָרְנוּ בְּזָכוֹנוֹ טוֹב לְפָנֶיךָ,**

אור הישר - כתו נהורא

אלהינו ואלהי אבותינו: אין לומר העקדה בשבת ולא בראש חודש.

הלכות דרך החיים

י. דברים האסורים קודם התפילה.^{טז}
א. כיון שעלה עמוד השחר, אסור לו לאדם^{יז} להקדים לפתח חבירו או לבית הכנסת לילך ממקום קבוע לו למקום חבירו, לומר לו צפרא טבא למר, ומכל שכן שיתן לו שלום או לכרוע אליו. ואפילו הוא רבו או אביו אסור. אבל כשאינו הולך ביחוד לקבל פניו, רק נצרך ללכת לאיזה ענין והולך דרך מקומו של חבירו (אבל לא להתעסק), ואגב זה הולך לפתחו, מותר לומר לו צפרא דמרי טבא. אך אסור לומר לו שלום או לכרוע אליו אסור ונהגו קדמונינו לאסור לומר שלום, אפילו פגע חבירו בדרך, אף שרגיל לומר לו שלום, רק אומר לו צפרא דמרי טב, בכדי שיתן לב שאסור להתעכב בדברים אחרים

כלל, עד שיתפלל. אבל כריעה אסור מדינא (סי' פ"ט). וכל זה דוקא לפתוח לומר לחברו שלום, אבל כשחברו שואל בשלמו מותר להשיב בכל ענין.
ב. ואפילו התחיל (לומר) מקצת ברכות, אסור להקדים לפתחו לומר (לחברו) שלום או לילך לבית הכנסת ממקום למקום (כמו שנתבאר למעלה) עד שיתפלל שמונה עשרה. אבל פגעו בדרך אין לחוש כל כך, ומותר ליתן לו שלום, כשהתחיל הברכות (שם).
ג. אסור לאדם להתעסק בצרכיו או לילך לדרך, משעלה עמוד השחר עד שיאמר מקצת ברכות. וטוב להחמיר עד שיתפלל שמונה עשרה. ואפילו אם יבא למקום שיכול להתפלל עם הצבור בזמנו, אף על פי כן אסור, דהליכה בדרך הוי כעוסק

טז. מצות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, ומפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה. ומן התורה חייב אדם להתחנן ולהתפלל בכל יום ולהגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך נותן שבח והודאה למי שהשפיע לו מוטבו. ויש מתפלל פעם אחת ביום ויש מתפלל פעמים הרבה וכלם נוכח פני המקדש. וכן היה הדבר מומשה רבינו עד עזרא הסופר. ועזרא ובית דינו הנקראים אנשי כנסת הגדולה עמדו וסדרו להם לישראל, אחר שגלו בימי נבוכדנצר - שמונה עשרה ברכות על הסדר:

הערות דרך החיים

שלוש ראשונות - שבח להשם יתברך, שלש אחרונות - הודאה להשם יתברך, והאמצעיות - שאלת ובקשת הדברים הצריכים ל יחידים ולרבים, כדי שיתפללו כל ישראל תפלה אחת בנוסח ובענין אחד. ואנשי כנסת הגדולה סדרו, שיהיו התפלתו כמנין הקרבנות, תפלת שחרית - כנגד תמיד של שחר, תפלת מנחה - כנגד תמיד של בעין הערבים, ותפלת ערבית - כנגד אברי דתמיד שמתאכלין והולכין כל הלילה. וכן תפלת המוספין - ביום שהיו מקריבין בו קרבן מוסף. יז. מפני שחל עליו חובת תפלה.

ואחר ברכת השחר יאמר פרשת העקידה. וגודל מעלת אמירתה הובא בתקונים וכבר נדפס המאמר בסדורים. ויאמר התפלה שקודם אמירתה ושל אחריה כפי שנדפס בסדורים. וגם בשבת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וי"ט יאמר פ' העקידה, אך אין לומר התחינה, כ"כ בס' שתי ידות. אח"כ יאמר הנוסח לעולם יהא אדם ירא שמים כו' עד פרשת התמיד וכל הנוסח הובא בטור א"ח סי' מ"ו.

ואחר ברכת השחר יאמר פרשת העקידה. וגודל מעלת אמירתה הובא בתקונים וכבר נדפס המאמר בסדורים. ויאמר התפלה שקודם אמירתה ושל אחריה כפי שנדפס בסדורים. וגם בשבת

כוונות

יסדר תפילתו בבית הכנסת, מפרשת העקידה ואילך - צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעהו כמון, ויכוין לאהוב כל אחד

2 מצות אהבת רעים גורם קבלת התפילה

(שער הכוונות דרושי ברכות השחר - הקדמה אחת קטנה) קודם שהאדם

הלכות והליכות

בפרשת אמור בסוד השופר בראש השנה במתוק הדינין שנעשין על ידו.

ולכן כשישראל אומרים פרשת העקידה שזוכרים בה הפועל המעשי שפעל אברהם אבינו עליו השלום באומרים "ויעקד את יצחק בנו", תתעורר הכונה שכיוון אברהם אבינו עליו השלום בעקידת יצחק, ויהיה מזה גם עתה פעולה מעין הפועל שעשה אברהם אבינו עליו השלום בזה, וגם יהיה

(י) פרשת העקדה היא קרן קיים לישראל עד סוף כל הדורות:

[ב] פרשת העקדה היא קרן קיים לישראל עד סוף כל הדורות לאכול מפירותיה תמיד בכל יום ויום שאומרים אותה כי עיקר הפעולה המעשית שיצאה מידו של אברהם אבינו עליו השלום היא העקידה שעקד את יצחק בנו שהוא גבורה ודינא קשיא, ובעקדו אותו, כיוון בכונה שאמר בזה"ק

וּפְקָדְנוּ בַּפְּקָדָת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מְשֻׁמֵי שְׁמֵי קָדָם, וְזָכַר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 אֶת־הַקְּדֻמּוֹת אֲבֹרָתָם וְיִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, וְאֶת־

תקנו, בעל היסודות
 ובעל הפסוקים מולם

הלכות דרך החיים

שהות, אבל אם רואה שהזמן עובר, צריך להפסיק (ולענין אכילה יתבאר בסמוך). וכל מקום שאינו פוסק אפילו יעבור זמן תפלה בצבור, אינו פוסק (פסוקי תוס' - א"ר ס"ו רל"ב).

ו. אסור לאכול ולשתות אחר שעלה עמוד השחר, ומים מותר (גם טהיי וקאווע מותר בלא סוכר וחלב - אחרונים) - בין בחול בין בשבת. ואם התחיל לאכול אפילו קודם עמוד השחר, צריך להפסיק כשיגיע זמן קריאת שמע ותפלה, כיון דאסמכוהו אקרא וחמירא (שם). אמנם לאכול יותר מכביצה דהוי דרך קבע (עיין ס"ס רל"ב) או לשתות, אסור אפילו חצי שעה קודם עמוד השחר"י. ואם התחיל אחרי חצי שעה, דינו כמו התחיל באיסור (כמבואר בסעיף ה' למעלה).

ז. ואפילו ללמוד אסור, כשיגיע זמן תפילה. ודוקא מי שרגיל להתפלל בביתו ביחידות ואינו רגיל לילך לבית הכנסת"י, דילמא מיטרד בגירסא ויעבור זמן

בצרכיו (מ"א וט"ז שם). אך כל זה שלא בשעת הדחק אבל בשעת הדחק שאין השיירא ממתנת לו, יכול לילך קודם התפלה ויתפלל בדרך (מ"א).

ד. כל הנתבאר לעיל, היינו לאחר עמוד השחר אבל קודם שעלה עמוד השחר, מותר אפילו להסתפר או ליכנס לבורסקי (כן נראה ממ"ש הכ"מ מדלא נקט קושייתו על מנחה גם על תפילת שחרית עיין פ"ו מתפלה). ועיין להלאה סעיף ו' לענין אכילה ומשם יש ללמוד לשאר מלאכות.

ה. ואם התחיל לעשות מלאכה קודם עמוד השחר, אין צריך להפסיק לא לקריאת שמע ולא לתפלה, אם עדיין יש שהות לקרות קריאת שמע ולהתפלל. ואם התחיל לאחר שעלה עמוד השחר דהתחיל באיסור, פוסק לקריאת שמע אבל לא לברכות ולא לתפלה, ואחר כך כשגומר המלאכה, קורא קריאת שמע עם הברכות ומתפלל. ודוקא שעדיין יש לו

הערות דרך החיים

שמותר קודם עמוד השחר דהוא דבר דלא שכיח ע"ש) - דרך החיים. יט. עיין להלן בדינים שצריך להשתדל לילך לבית הכנסת - דרך החיים.

יח. עיין מ"ס תרנ"ב דאסור בלוב חצי שעה קודם הזמן, וכמילא הוא ג"כ לענין קריאת שמע דאורייתא. (וצ"ל אכילה ושתייה רגילות הוא בין ביום ובין בלילה, ולא שייך טעם הרמב"ם ומחבר שכתבו על בורסקי ותספורת

כוונות

הזהירני מורי ז"ל בענין אהבת החברים שלנו של חברתינו. (פרי עץ חיים שער הנגהת הגלימוד) ודע, כי אהבת לרעך כמוך אני ה', גימטריא 'שקוצי"ת' [הוא השם האחרון של שם מ"ב של אנא בכח, ולא לאמרו בפה, רק במחשבה] עם הכולל, כי מצות של אהבת ריעים בשלימות, גורם קבלת התפלה בסוד שקוצי"ת - שק"ו מלשון שפתים יש"ק שהוא התפלה. וצי"ת, הוא האזנה בלשון תרגום שהוא קבלתה, כטעם המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה.

דברי שלום - הלכות והליכות

גילוי, ורחמיך קאי על י"ג מכילן דרחמי שהם אמורים על ידי מיכה הנביא עליו השלום בפסוקים (מיכה ז ח) של מי אל כמוך, ומדותיך קאי על י"ג מידות של אל רחום וחנון שאמרם משה רבנו עליו השלום.

וכשאומר כאן פסוקים של מי אל כמוך (מיכה ז ח) ימנה אותם באצבעותיו ביד ימין ויכוין בהם הי"ג מידות של אל רחום וחנון (שמות לד ו) וכו', בדרך זה:

א' מי אל כמוך (אל).

מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפילתנו כלולה מכל תפילות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי. ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה ביחד, צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן החברים שלו, ובפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר לחברו בבחינת הנשמה, ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצער, או מחמת חולי, או מחמת בנים ח"ו, ויתפללו עליו, וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו, ומאד

הקשר של ע"ב רי"ו שבתיתת ויעבו"ר שאומרים ב"ג מידות אל רחום וכו' כי אברהם אחוז בחסד שהוא מספר ע"ב, ויצחק בגבורה שהוא רי"ו הרי ע"ב רי"ו של ויעבור.

ודע כי פסוק ושחט אותו וכו', יש נוהגים לאמרו אחר פרשת העקידה, ויש שאין אומרים, והחסידים בירושלם אין אומרים אותו, ובעירנו אנחנו נוהגים לאמרו ואין לשנות.

[ג] אומרנו ויגלו רחמיך על מדותיך, הכונה ויגלו הוא לשון

הַבְּרִית וְאֵת הַחֶסֶד וְאֵת הַשְּׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר
הַמּוֹרֵיָה, וְאֵת הָעֵקֶדָה שְׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, כַּפְּתוּב
בְּתוֹרָתְךָ:

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַהֲאֱלֹהִים נָסָה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִי יִצְחָק: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךָ

הלכות דרך החיים

חלש לבו ואפילו אינו חולה גמור, מותר לו להתפלל קודם הצבור בביתו. אבל אם הוא בבית הכנסת אסור להתפלל קודם הצבור אלא אם כן הוא אונס וכהאי גוונא (סי' צ' ומ"א).
ב. וכן בני הישובים אם אין להם מנין להתפלל עמהם, יראו להתפלל בשעה שהצבור מתפללים בעיירות. אך אם צריך ללמוד או לעסוק במלאכתו הנחוצה לו, כבר נתבאר למעלה שאסור קודם התפלה, כשהגיע זמנה. ובזמן הקיץ, כשמאחרין הקהל להתפלל יכול להקדים עצמו ולהתפלל מעת שתנן החמה. ותו דבכמה קהלות מתפללין ותיקין (עא"ר).
ג. וכן אחר שעבר זמן תפלה בצבור אף על פי כן יתפלל בבית הכנסת.
ד. הא דצריך להשתדל להתפלל בבית הכנסת עם הצבור, הני מילי כשהצבור אין מאחרין זמן התפלה וקריאת שמע (כפי שנתבאר זמנם). אבל אם מאריכין בפיוטים ומאחרין זמנה או לסבה אחרת, אין להמתין עליהם כלל, ומותר להתפלל אפילו בבית הכנסת, ואין צריך לילך לביתו, אפילו אם יש לו שהות לילך (מ"א וא"ר).
ה. לא ישכים אדם לילך מעיר שמתפללים בעשרה עד שיתפלל קודם עם הצבור, ואחר כך ילך. ודוקא אם יכול לבוא למחוז חפצו בעוד היום גדול ושל

קריאת שמע ותפילה. ואם רגילין הציבור לבא אליו, מותר דודאי יזכירו אותו - וכן מי שרגיל לילך לבית הכנסת. ואם הוא מלמד לאחרים, אפילו אינו רגיל לילך לבית הכנסת, מותר - דאם לא ילמוד עמהם עכשיו, יתבטלו ולא ילמדו כלל (שם).
ח. אם התחיל ללמוד אפילו התחיל באיסור (אם מתפלל ביחידות) אין צריך להפסיק לתפלה, אם לא יעבור הזמן ועדיין יש לו שהות להתפלל (מ"א ופ"מ ס"י ק"ו).
ט. חצי שעה קודם עמוד השחר מותר אפילו להתחיל ללמוד (עיין חק יעקב סי' תל"א) אף שהוא דבר המושך ולא דמי למלאכה, מכל מקום מותר (מטעם המבואר בחק יעקב), וכשהתחיל שוב אינו פוסק, אם לא שירא שיעבור הזמן (עיין סי"ט ע').
י. אם אמר לחברו שאינו לומד, שאם יטרד בגירסא יזכירנו, מותר ללמוד (עיין סי"ט תל"א ובבאר היטב שם).
כ"ט דין תפלה בצבור ובבית הכנסת, ומתי פטור.
א. ישתדל אדם להתפלל בצבור ובבית הכנסת, אף על פי שיכול להתפלל בביתו בעשרה - משום דברוב עם הדרת מלך. ואם הוא אונס כגון שתש כחו, הגם שאינו חולה ממש וגם טירחא ליה מילתא לאסוף אליו עשרה להתפלל עמהם, יכוין על כל פנים להתפלל בשעה שהצבור מתפללין. מיהו אם

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

וְה' זָכַר אֶת שְׁרָה, כְּמוֹ שְׁאָמַר (בראשית ז') וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, שְׁאִין פְּקִידָה אֶלָּא עַל מַה שְּׁהָיָה בְּתַחֲלָה. אֶלָּא

יִד[ב]בוּהַר פֶּרֶשֶׁת וִירָא (דף ק"ח): פֶּתַח וְאָמַר, וְה' פָּקַד אֶת שְׁרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר, מַה הַשְּׁנוּי שְׁהָיָה כָּאֵן? הֲיָיָה לוֹ לִזְמַר,

דברי שלום - הלכות והליכות

- ב' נושא עון (רחום).
- ג' ועובר על פשע (וחנון).
- ד' לשארית נחלתו (ארך).
- ה' לא החזיק לעד אפן (אפיים).
- וא"ו כי חפץ חסד הוא (ורב חסד).
- ז' ישוב ירחמונו (ואמת).
- ח' יכבוש עונותינו (נוצר חסד).
- ט' ותשליך במצולות ים כל חטאתם (לאלפים).
- י"ד תתן אמות ליעקב (נושא עון).
- י"א חסד לאברהם (ופשע).
- י"ב אשר נשבעת לאבותינו (וחטאה).
- י"ג מימי קדם (ונק"ה מספר אל"ף ה"י יו"ד ה"י).

אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְּ אֶת־יִצְחָק וְלֹךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמְּרִיָּה

הלכות דרך החיים

יצטרך אחר התפילה לילך יחידי (שם).

אמות (סי' צ').
ז. אם אין לו תפילין להתפלל, מוטב שימתין עד לאחר שיתפללו הצבור וישאל מחברו תפילין, דתפלה בתפילין עדיפא מתפלה בצבור (מ"א ס"ס ס"ו וא"ר סי' נ"ח).

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שֶׁהַתְּבַשְׂרָה. זְהוּ שְׁכָתוּב וְה' פָּקַד אֶת שְׁרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם שִׁישְׁמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂיו, זְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קד) 'שִׁמַּח ה' בְּמַעֲשָׂיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, יֹאמַר לָנוּ מַר עַל הַפְּרָשָׁה שְׂאֵחַר קָף. אָמַר, יְפֵה לָכֶם לַפְתַּח פְּרִשָׁה זו. פִּתַּח וְאָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיְגַו, וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבַּתְּ וַיְגַו. כֵּן יֵשׁ לְהַתְּבַנֵּן, הָאֵמֵן הַזֶּה שְׂמוּצִיא כֶּסֶף מִמְּקוֹר הָאֶרֶץ, מָה עוֹשֶׂה. בַּתְּחִלָּה? מַכְנִיס אוֹתוֹ לְאֵשׁ דּוֹלָקֶת עַד שְׂמוּצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַזְּהֵמָה שֶׁל הָאֶרֶץ, וְהָרִי נִשְׂאָר כֶּסֶף, אָבֵל לֹא כֶּסֶף שְׁלֵם. אַחַר כֵּן מָה עוֹשֶׂה? מַכְנִיס אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּבַתְּחִלָּה וּמוּצִיא מִמֶּנּוּ סִיגִים, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וַיְגַו, וְאִזּוּ הוּא כֶּסֶף שְׁלֵם לְלֹא עֲרֻבֵיבָיָה.

כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַכְנִיס אֶת הַגּוֹף הַזֶּה תַּחַת הָאֶרֶץ, עַד שְׁכָלוּ נִרְקַב וַיִּצְאָה מִמֶּנּוּ כָּל הַזְּהֵמָה הַרְעָה, וְנִשְׂאָר אוֹתוֹ תְּרוּד רַקֵּב וַיִּבְנֶנּוּ מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וְעַד עַכְשָׁיו הוּא גּוֹף לֹא שְׁלֵם.

אַחַר אוֹתוֹ יוֹם הַגְּדוֹל, שְׁכָתוּב (זכריה יז) וְהָיָה יוֹם אֶחָד

דברי שלום - הלכות והליכות

א. ספרי הלכה על פרשת העקדה דיניו ומנהגיו.
ב. ספר הסגולות, ליקוט מכל הספרים על גודל מעלת, של אמירת עקדת יצחק ג' או ז' פעמים, איך להנצל מנזלחמות
גוג ומגוג

אמירת עקדת יצחק שבע פעמים היא סגולה לביטול
גזירות והמשכת ישועות

כידוע עקדת יצחק היה הניסיון העשירי והאחרון של אברהם אבינו, זה ניסיון הגדול והקשה ביותר, שאי פעם בן אנוש עמד מולו, ובכדי להבין את עומק הניסיון נרחיב בענין. ידוע לכל שאברהם אבינו היה כולו חסד גמור, ובנו יחידו יצחק היה צדיק גמור, וכמעט מאה שנה המתין א"א ללידתו, ומדרשים מספרים שאברהם אבינו שמח בעת שהוביל את יצחק לעקידה כדוגמת אב שמוביל את בנו

ו. יקבע מקום לתפלתו ולא ישנהו, אם לא לצורך, וחוף ממה שקבע בית הכנסת להתפלל בו, יקבע לו מקום בבית הכנסת ולא ישנהו. וכל ארבע אמות כחד מקום חשוב, ומותר לו לשנותו תוך ארבע אמות.
זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בַּהַתְּחִלָּה הָיָה, שְׁכָתוּב שׁוֹב אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ כְּעַת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עֲנִין נֹאמַר שְׁפָקַד עַכְשָׁו, מִשְׁמַע שְׁכָתוּב כְּאִשֶּׁר אָמַר. שְׂאֵלְמָלָא לֹא נֹאמַר כְּאִשֶּׁר אָמַר, שְׂיֹאמַר זְכִירָה. אָבֵל פָּקַד - אוֹתוֹ דְּכַר שְׂאֵמַר לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ.
אַחַר כֵּן אָמַר קָף, צְדִיק זֶה שׁוֹזֵכָה לְעֵלוֹת לְאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, דְּמוֹתוֹ נִחְקָקֶת בְּכֶסֶף כְּבוֹדוֹ, וְכֵן לְכָל צְדִיק וְצְדִיק דְּמוֹתוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ שְׁהָיָה לְמַטָּה לְהַבְטִיחַ לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה. וְזֵהוּ שְׂאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מָה זֶה שְׁכָתוּב (תבוקא א) שְׁמַשׁ יִרַח עַמְד זְכָלָה? שׁוֹזְהִרִים גּוֹף וְנִשְׁמָה שְׂעוּמָדִים בְּגַרְן הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן שְׂלַמְעֵלָה כְּדַמוֹת שְׁהָיָה עוֹמֵד בְּאֶרֶץ, וְאוֹתָהּ דְּמוֹת נְזוּנִית הַנָּאֵת הַנִּשְׁמָה, וְאוֹתָהּ הָעֲתִידָה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּעֶצֶם הַזֶּה שְׂנִשְׂאָרָה בְּאֶרֶץ, וְהָאֲדָמָה תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה וְטוֹפֶלֶת אֶת הַזְּהֵמָה הַחוּצָה, וְזֵהוּ שְׂנַקְרָא קְדוּשָׁה. וְכַשְׂעוּמָדָת אוֹתָהּ הַדְּמוֹת הַהִיא שְׂלַמְעֵלָה, בְּאֵה בְּכָל חֵדֶשׁ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב (ישעיה טו) וְהָיָה מִדֵּי חֵדֶשׁ בְּחֵדְשׁוֹ. וְהוּא מִבְּשׂוֹר לוֹ וְאוֹמַר, לְמוֹעֵד אֲשׁוֹב אֵלֶיךָ. לְאוֹתוֹ זְמַן שְׁעֲתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים עַד שְׁתִּפְקַד לְאוֹתוֹ זְמַן כְּמוֹ

ומה שכתוב ישוב חרון אפך מעמך ומעירך ומארצך ומנחלתך, הכונה מעמך אלו ישראל, ומעירך זו ירושלים, ומארצך כללות ארץ ישראל כולה, ומנחלתך זה בית המקדש, כי ישראל חטאו ושפך חמתו על העצים ואבנים לטובת ישראל שלא יהיה בהם כליה, וכיון שישוב חרון אפך מעמך, ממילא ישוב גם מעירך וארצך ונחלתך כי הם לא חטאו.

ואומרו והטיבך והרבך מאבותיך, הכונה שתבא לכם הטובה על ידי חג"ת [חסד גבורה תפארת] שהם אבותיכם ששם לא יש קטרוג קליפות כנודע מסוד החזרה שאומרים בקול רם, שאין שם אחיזת החיצונים ולא מן נה"י [נצח הוד יסוד] ששם נאחזים הקליפות.

סדר פרשת העקדה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

קרני רשעים אגדע. וילך אברהם ויקח את האיל וגו', שהם מזמנים להתנסות בכל נסיון רע, וישארו הצדיקים לעולם הבא כמו מלאכים עליונים קדושים ליחד את שמו, ולכן כתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד וגו'. אמר לו [אמר להם] רבי יהודה, מכאן והלאה פתחו הפתח. נכנס יום אחר, ונכנסו לפניו כל בני העיר. אמרו לו, יאמר לנו מר דברי תורה בפרשה שקרינו בה ביום שבת, וה' פקד את שרה. קם בין העמודים, פתח ואמר, וה' פקד את שרה וגו'. שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא ולא מסרם לא ביד מלאך ולא ביד שרף: מפתח של חיה, ושל גשמים, ושל תחית המתים. בא אליהו ונטל השנים - של גשמים ושל תחית המתים. ואמר רבי יוחנן, לא נמסר ביד אליהו אלא אחת. שאמר רבי יוחנן, כשבקש אליהו להחיות בן הצרפית, אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא נאה לך לקחת בידך שני מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים, ותחיה המת. והינו שכתוב (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטר. לא אמר ותן מטר, אלא ואתנה. בזוהר פרשת תולדות (דף קמז): כמו זה עשה לו לאברהם, שכתוב (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם.

הוא ינדע לה' לא יום ולא לילה, מסתרים כלם בעפר כמו בתחלה מלפני פחד והחזק של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה ב) ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאווו וגו'. ויצא נשמתם ומתעכל אותו תרוד רקב, ונשארו גוף שנבנה שם [האור] שלו כאור השמש וכזה הקיע, שכתוב (דניאל יב) והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע וגו', ואז כסף שלם, גוף שלם בלי ערבוביה אחרת.

שאמר רבי יעקב, גוף שמאיר ירוק הקדוש ברוך הוא מלמעלה, שכתוב (ישעיה כו) כי טל אורות טלף, וכתוב (סו כב) הנה ה' מטלטלך וגו'. ואז יקראו קדושים עליונים, שכתוב (טו) קדוש יאמר לו. וזהו שנקרא תחית המתים של הסוף, וזהו נכסף שלם גוף שלם [נסיון] אחרון, ולא יטעמו עוד טעם המות, שכתוב בי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית וגו' כי ברך אברך וגו'. ובאותו זמן מתפללים הצדיקים שלא יתנסו בזה יותר.

מה כתוב? וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגו'. אלו שאר רשעי העולם שנקראו אילים, כמו שגאמר (ישעיה ס) אילי נביות ישרתונך, ומתרגמים: גדולי נביות. אחר נאחו בסבך וגו', כמו שגאמר וכל

דברי שלום - הלכות והליכות

לחופה. ולכן עלינו להבין את האהבה והדביקות האינסופית שבו אברהם אבינו דבק בה', ובזכות זה הפך אברהם אבינו להיות מרכבה לספירת החדש, ולכן כל זכות שיש לנו בעולם הזה, היא בזכות אברהם אבינו. כסגולה אנו קוראים את העקידה 7 פעמים, כדי לתת תוקף, ולהקיף את כל עולם הזה בחיצוניותו ובפנימיותו, (כי מספר שבע הוא מספר סגולי שמגלה את פנימיות העולם הזה, שידוע שמספר 6 מייצג את חיצוניות העולם הזה מבחינת זמן - 6 ימי השבוע, ומבחינת מקום - ארבע רוחות השמים מעלה ומטה, ומספר 7 הוא הפנימיות של העולם הזה, שהוא בחינת שבת, והמספר 7 מייצג את ספירת המלכות - שדוד המלך הוא מרכבה לספירת המלכות), כדי להמתיק את הדינים בכל היקף עולם הזה חיצון ופנימי. ולכן עלינו לקרות את פרשת העקידה ברטט ובויע כדי להוקיר את גודל כוחה העצום של קריאה זו, שהיא תקיפה וחזקה מעל הזמן והמקום, והיא חודרת ומקיפה את כל העולמות, וממתיקה את כל הדינים, ועומדת לזכותנו לביטול כל גזרה, מאחר שבהזכרתה אנו פונים לאבינו שבשמים ומזכירים את שורש אהבתנו אליו, את הדביקות העצומה של אברהם אבינו שמסר נפשו אליו, וזכותו

עומדת לנו לעד כבנים נצחיים.

ולפני מספר שנים פרסמנו הסגולות הגדולות, שכל אחד יגיד את פרשת עקידת יצחק 7 פעמים, עד שגמלה בליבי החלטה, שכמו שאנו נוהגים לומר בכל המקומות הקדושים בציבור גדול, את פתח אליהו הנביא, תיקון ל', תיקון מ"ג, ותיקון מ"ח, כמו כן מכאן ואילך נוסף לומר את הסגולה החדשה בכל מקומות הקדושים, על פי החשבונות וההסברים שתראו להלן: א. במוצאי שבת פרשת בלק תשע"ז בשעה 2 לאחר חצות לילה, הלכתי עם כמה מאנשי לציון דוד המלך ע"ה, ולאחר תיקון חצות אמרנו יחד עם הצדיק הרב ישראל גומבו שליט"א ועם כל הציבור 7 פעמים עקידת יצחק. ב. לאור ההצלחה והתרוממות הרוח שהיתה בעקבות הקריאה בקבר דוד, הדפסנו להפצה עלונים רבים של עקידת יצחק, שיסיקו לחלוקה לציבור שלם במקומות קדושים רבים. בעקבות זאת, בפרשת חוקת נסענו למערת המכפלה, קבר דן, קבר רחל אמנו, כותל המערבי, וציון דוד המלך ע"ה, ואמרנו בכל מקום ומקום 7 פעמים את עקידת יצחק. לאחר הקריאה הרגשנו בלבנו ממש הרגשה של גאולה. ואנו תפילה ובקשה מכל

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

כלום, ולא נאמר לו. אבל נמסר ביד המקטרג בדין של הקדוש ברוך הוא. שהוא עורך את המקטרג עליו מה שהוא לא רצה. שהרי בכל זמן בא המקטרג ההוא לעורך על בני אדם, וכאן הקדוש ברוך הוא עורך אותו עליו, שכתוב (איוב א) השמת לבך על עבדי איוב. אבל סוד עמק הוא.

בוזוהר פרשת ויקרא (דף יח): וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות. ביום הזה כתוב, (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים. ביום הזה יצחק נעקד, ועקד הכל, ושרה מדברת (מילת), וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו של מי שעובר ביניהם ונצל מהם. אמר רבי אבא, משום כך קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר באותו שלמעלה. (באברהם) מתי נקשר? בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקד את יצחק בנו וגו'. אמר רבי אלעזר, ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם. מה זה נסה? כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות י) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו? משום שהימין נתקן ונשלם. זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים בדיוק. וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.

בוזוהר חדש (פרשת חקת): בא וראה, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם, שהרים את דגלו על הכל. אף כאן הרים את דגלם על הכל. ומה הטעם עשה אותו מנחשת? משום שנחשת במקום החיים תלויה, המקום שיעקב שרוי שם. משום כך נח, נח ודאי.

דברי שלום - הלכות והליכות

יהיו עובדים בגלות על שפיות דמים, וגלוי עריות, ועבודה זרה, זכות אבות תגן עליהם משורפה הרג וחקק. ועם ישראל זקוקים לרחמי שמים בחבלי לידה האחרונים לפני ביאת המשיח, על כן כל אחד יתעורר במנהג אבותינו, לומר כל יום פרשת העקידה קודם התפילה, ויחזו בסגולה הגדולה, שיאמרו במשך היום שבע פעמים רצוף, שבזה יכולים לבטל כל גזירות קשות ורעות, וכמו שהעידו רבים בדורינו, שעל ידי אמירת שבע פעמים עקידת יצחק ברצף ראו עין בעין ניסים וישועות. יעזור השי"ת שבזכות אמירת עקידת יצחק שבע פעמים נזכה בקרוב לבית המקדש השלישי, וכל אחד שאומר בצבור הרי זה מכפיל באלף, כי בכל מקום שיש השראת השכינה זה שווה אלף פעמים, כי כל מה שנותנים משמים נותנים באלף (זוהר פרשת ויצא), והרי השכינה שורה במניין, ואם אתה תארגן את השיעור, הרי תקבל את השקר

מה זה נסה? הרמת נס, כמו שנאמר (ישעיה סב) הרימו נס, שאנו נס, הרים דגלו בכל העולם. ואף על גב שזה נתבאר, בשביל זה הקדוש ברוך הוא הרים את דגלו של אברהם בעיני כלם. זהו שכתוב נסה את אברהם. אף כך הקדוש ברוך הוא, כדי להרים את דגל הצדיקים, הוא בוחן אותם להרים את ראשם בכל העולם. צדיק יבחן, מה הטעם? אמר רבי שמעון, משום שהקדוש ברוך הוא, כשמתרצה בצדיקים, מה כתוב? (ישעיה נג) וה' חפץ דכאו החלי, ובארוהו. אבל משום שרצונו של הקדוש ברוך הוא לא מתרצה אלא בנשמה, אבל בגוף לא. שהרי הנשמה דומה לנשמה של מעלה, והגוף אינו ראוי להאחז למעלה, ואף על גב שדמות הגוף היא בסוד עליון.

בוזוהר פרשת בא (דף טז): רבי שמעון אמר, זה של איוב אינו נסיון של הקדוש ברוך הוא כמו נסיון של שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב והאלהים נסה את איוב כמו שכתוב (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. שאברהם הוא בדין הקריב את בנו היחיד לקדוש-ברוך-הוא, ואיוב לא נתן כלום, ולא מסר לקדוש-ברוך-הוא כלום.

בוזוהר פרשת תצוה (דף קפ"א): אמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא לא נסה את איוב ולא בא עמו בנסיון כנסיון של שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב בו והאלהים נסה את איוב, כמו שכתוב באברהם (בראשית כב) !! והאלהים נסה את אברהם. שהוא בדין הקריב את בנו יחידו אליו. ואיוב לא נתן לו ולא מסר לו

עם ישראל להרתם ולומר בכל הישבות, תלמודי תורה, בית יעקב, 7 פעמים עקידת יצחק, ובזכות זה נזכה במהרה לגאולה השלימה בב"א.

במשך כל הדורות עם ישראל מתקיים בזכות "עקידת יצחק", וגם ביום הקדוש "ראש השנה" עיקר הבקשה לצאת זכאי בדין, הוא על ידי שאנו מזכירים את המסירות נפש של אברהם ויצחק איבנו ע"ה, ומטעם זה מבואר בספרים הקדושים, שגם בימינו סגולה לבטל גזירות רעות הוא על ידי אמירת פרשת עקידת יצחק שבע פעמים, וכמו שכתוב בספר ימלט נפשו לרבי אברהם חמוי זצוק"ל (מח"ס: "ימלט נפשו", האח נפשנו, דבק מאח, ועוד, ס"ה 35 ספרים נדפס הראשונה בשנת תרמ"ד מלפני 133 שנים): ובתיקוני זוהר מבואר, שעקידת יצחק מגן על ישראל בגלות, וזה דברי הזוה"ק: כדי שיציל משיח וישראל שלא ימותו, ואפלו אם ישראל

והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

[טו] בזהר פרשת וירא (דף קכ): ויאמר קח נא את בנך. וכי איך יכול אברהם שהוא זקן? אם תאמר משום שיצחק לא יצא מרשותו כלל - יפה, אבל כמו שנאמר (במדבר ט) קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אלא כדי להמשיכם בדברים ולהנהיגם לרצון הקדוש ברוך הוא, אף כאן קח בדברים. את בנך את יחידך אשר אהבת. הרי פשוטה. ולך לך אל ארץ המדינה, כמו שנאמר (שיר) אלה לי אל הר המור, לתמן במקום שראוי.

ביום השלישי ויש"א אברהם" א"ת עיניו וירא את המקום מרחק. ביום השלישי, הרי פשוטה. אלא כיון שאמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים, מה הטעם ביום השלישי וירא את המקום מרחק? אלא משום שכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע, וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי. וירא את המקום - זהו יעקב, שכתוב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. הסתכל אברהם ביום השלישי, שהוא הדרגה השלישית, וראה את יעקב שעתידי לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב.

אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתכל וראה שעתידי לצאת ממנו יעקב, שהרי כשהלך לעקוד את ה' וירא את המקום מרחוק, לא נמצא כאן על הדרגה הזו. ועוד, כדי שילך ויקבל שכר. וירא את המקום מרחק - זה יעקב, כמו שנתבאר מרחוק, שלא זכה בו. [ראיה בעיני בעולם הזה, אלא מרחוק, מתוך הדרגה הזו, שהרי כשבא יעקב, אברהם היה מת והסתלק מהעולם, וירא את המקום מרחק, אבל לא בראה אחרת]. ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים וגו'.

דברי שלום - הלכות והליכות

האנשים [בנתים] אָנחנו לא יודעים איך לקרא למספר הזה, אבל בוודאי אצל הבורא עולם הכל מחשב ורשום, וזה רק במספרים לשביר את האזון בעולם הזה, אבל באמת שכר הגדול של אמירת עקידת יצחק, אצל השם יתברך אין מי שיכול לשער ולתאר, ועל זה אמר הנביא ישעיה (פרק סד פסוק ג), "ומעולם לא שקעו לא האזינו עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו".

צא וחשב האם יש בר דעת שלא ריון ויחסוף זכות עצומה זו, וישאר ח"ו בטלן ועם הארץ?

עוד לא גמרנו!!! חשב עוד רגע! אם בבית הפנסת שלך תאמר במניין שוב יכפל באלף, פי כל מה שנותנים משמים נותנים באלף (זוהר פְּרַשְׁת וצא), והרי השכינה שורה במניין, ואם אתה תארגן את השיעור, הרי תקבל את השכר כנגד כל אחד ואחד!!! ויש לך חלק בבנין בית המקדש השלישי.

מעלת אמירת פרשת העקידה גדולה עד מאוד, וכתוב בזה"ק שאין לך דבר שמבטל המות מבני אדם כאמירת

כנגד כל אחד ואחד!!!

ועושה בשמחה הרי נכפל עוד באלף, [כדברי האורחות צדיקים], יוצא ששונה 7,000,000 כלומר: שבע מיליון פעמים. וכשמצטער בין בצער גופו בין בצער נפשו, וגם הכופה את יצרו נקרא מצטער, נכפל במאה (אבות דרבי נתן), יוצא 700,000,000 כלומר: שבע מאות מיליון פעמים. - ובשבת כתב ה"בן איש חי" בשם המוקבליים, ששכר למווד התורה בשבת פי אלף מיום חול. יוצא, 700,000,000,000 כלומר: שבע מאות מיליארד פעמים.

וכל אחד שמושתתף בחבורת האמירה יש לו שכר זה. ונוכפל בסך האנשים שמתחבר אליהם (כדברי הפאר מים חיים ח"ב). ולפי הספר חסידים שכל מצוה שאין לה דורשים ואין מקיימים אותה, נוטל שכר כנגד כל הבטלים הימנה וכו', מקבלים את השכר לסך 15 מיליון יהודים: 1.057+91 קווינטיליון [19 אפסים] פעמים עקידת יצחק.

ולפי התקנית לעשות אלפי אלפים ורבות יהודים וילדים וילדות בחודש, נכפיל את כל הסכום הנ"ל לפי מספר

וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר [טז] וַיַּחְבֵּשׁ אֶת־חַמְרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

כָּאֵב, אֵלָּא בַּעַל מַחְלָקַת הָיָה עִמּוֹ. אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ הַשָּׁה. הָיָה צָרִיף (מכתב) יִרְאֶה לָנוּ, מַה זֶה יִרְאֶה לּוֹ? אֵלָּא אָמַר לּוֹ אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ לְעַצְמוֹ כְּשֶׁהוּא יִצְטָרֵף, אֲבָל עַכְשָׁו בְּנִי, וְלֹא כִּבֵּשׁ. מִיָּד וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

(ו) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת חַמְרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלֶּה וַיִּקֶּם וַיִּלְךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לּוֹ הָאֱלֹהִים:

[טז] זוהר וישכם אברהם בבוקר: בזוהר פרשת נח (דף עב): בא ותרצה, אברהם תקן תפלת הבקר והודיע

דברי שלום - הלכות והליכות

התפללו על משיח בן יוסף שלא יהרג, והטעם פירש בזוהר (תצא רע"ו ע"ב), שעל העון של ירבעם היה לו ליהרג, כי מזרעו הוא בן אבוהו, ולהיות כפרה על ירבעם, ואם יזכו בני ישראל תהיה כפרה בלא מיתה, וזכות האבות יגן על הכל, כמו שאמרו בתיקונים לקמן דף קנ"ו: חירות ממלאך המוות דלא ימות משיח בן אפרים, כי משה רבינו ביקש רחמים עליו שלא ימות (בזוהר פרשת פנחס רכ"ג ובפרשת בהעלותך קנ"ג), שסבל כמה מיני יסורים בשביל שלא ימות, וסבל כמה מכות בשבילו שלא יהרג (זוהר כי תצא רע"ו).

באברבנאל ויקרא - (פרק כג פסוק כג-לב): הבחינה הרביעית היא - לזכור עקידת יצחק, כדי שזכותו תעמוד לנו ביום הדין הזה להנצל ממנו. גם בזכות עקידתו נתיחדו בניו להשגחת השם הפרטית, וכמו שאמר: "השם יראה, אשר יאמר היום" (בראשית כב, יד). וכבר העירו בגמרא (ראש השנה שם) בטעם הזה: אמר רבי אבהו למה תוקעים בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא, תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק, ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמכם לפני.

ובמשך חכמה ויקרא (פרק כג פסוק כד): וזה שקורין ביום ב' עקידת יצחק, והוא לאכפיה דינין - לכפות את הדינים, כדאיתא בזוה"ק (דף צט) בעובדא דשופר, ולהמתיק בחסד עלאה, וזה המתקת דינין בשרשא עילאה, סוד שחיטת עולה בצפון, ודו"ק.

סגולה להצלחה: בקשה סגולה נפלאה ונשגבה כדי שלא תתעקב ותקטרג עליה מידת הדין בשאלתו ובקשתו תנתן לו, טרם כל יקרא פרשת העקדה ג' פעמים, ואחר כך יתודה ויתחרט על מעשיו אשר לא טובים וישוב מהם ונעשה בריה חדשה, ואחר-כך ישאל שאלתו, ויכוון היטב בפרשת העקדה, כמו שכתוב בזוהר

רמזו [ראה] כאן, שאף על גב שבאו לאותה ראיה וראה את יעקב, אמר אברהם, ודאי הקדוש ברוך הוא יודע בגון אחר שראוי, מיד ויבן שם אברהם את המזבח וגו'. מה כתוב למעלה? ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי. הרי פרושה. אבל מה הטעם לא השיב לו [דבר] מיד? אלא משום שהרי הסתלק מרחמים של אב על בן, ולכן כתוב הנני בני, הנני שהסתלקו הרחמים והתהפך לדין. ויאמר אברהם, ולא כתוב ויאמר אביו, שהרי לא עמד עליו

פרשת העקידה, וטוב לישראל להזכיר בגלות בכל יום פרשת העקידה, שתגן עליהם מכל מקרים רעים, ובת קול יוצאת ואומרת, אל תעש לו מאומה, ע"כ.

וכל הספרים מלאים מתועלת אמירתה: בטור סימן א': וטוב לומר בכל יום פרשת העקידה, כדי להזכיר זכות אבות לפני הקב"ה, וגם להכניע היצר לעבוד השי"ת, כמו שמסר יצחק את נפשו (בית יוסף).

באליה רבא (סימן א' אות י"ד): בשם שו"ע האר"י, כשיאמר פרשת העקידה בכוונה יכופר עונו, אם שב בתשובה שלימה.

ובאור צדיקים (תיקון תפילה ס"ג) כתב: שהטעם של אמירת העקידה הוא, כדי לכבוש הדין. סוגלת העקידה לכבוש הדין, ולכן יתאמן בכוונתה, וכתבו חז"ל דאם שב בתשובה בכוונת העקידה יכופר עונו (ציפורן שמיר סימן ב).

ובירש"למי תענית (פ"ב הלכה ד') איתא: אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא וכו', "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו, שבשעה שיהיו בניו של יצחק בניי נכנסים לידי צרה, ואין להם מי שילמד עליהם סגוריה, אתה תהא מלמד עליהם סניגוריא. ה' יראה, אתה נזכר להם עקידתו של יצחק אביהם, ומתמלא עליהם רחמים, עכ"ל.

ובבראשית רבה (נו"ו) איתא: רבי יוחנן אמר, אמר [אברהם] לפניו, רבון העולמים וכו', כיון שכבשתי רחמי לעשות רצונך, יהי רצון מלפניך ה' אלוקי, בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים, תהא נזכר להם אותה עקידה, ותתמלא עליהם רחמים, ע"כ.

ובמדרש נחומא (וירא כ"ג), כשהיו בניו של יצחק חוטאים ונכנסים לצרה, תהא זוכר להם עקידתו של יצחק, ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח, ותסלח להם, ותפדם מצרתם, ע"כ.

ובכסא מלך על התיקוני זוהר (קל"ה ע"ב אות תכ"ז) כתב: כמו שאמר האר"ז"ל (פרי עץ חיים שער העמידה פרק י"ט),

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

לְעַבְדִים וְאֵת חֲמֵרֵינוּ, מִשּׁוֹם כִּף וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלַחוּ
הִמָּה וְחֲמֵרֵיהֶם, כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁאָרוּ הֵם וְחֲמֵרֵיהֶם כְּמוֹ
שְׁאָמְרוּ. פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר
וַיַּחֲבֹשׂ אֶת חֲמֹרוֹ וְגו'. אוֹתוֹ הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הִיָּה
מֵאִיר לְעַמֵּד עֲלֵיהֶם בְּזִכְוֹתוֹ, אָז זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
עָמְדָה עֲלֵיהֶם וְהִלְכוּ בְשָׁלוֹם וְנִצְלוּ מִן הַדִּין, מִשּׁוֹם
שְׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה עָמַד עֲלֵיהֶם הַדִּין לְהַפְרַע מֵהֶם, רַק
שְׁזִכּוֹת אוֹתוֹ הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם הִגְנָה עֲלֵיהֶם וְנִשְׁלַחוּ
מִן הַדִּין, שְׁלֵא שָׁלַט עֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן. רַבִּי יְהוּדָה
פֶּתַח וְאָמַר, (שמואל ב כג) וְכֹארוֹ בִקְרִי יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶהוּ
הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בִקְרִי שֶׁל אַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶה
הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב, שִׁכְתוֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ. בִקְרִי לֹא עֲבוֹת - שְׁאוֹתוֹ בִקְרִי הוּא לֹא כֹל כִּף
עֲבוֹת, אֲלָא מְנַגֵּה מִמָּטָר. נִגְהָ מִמָּטָר - הוּא הַמָּטָר
שֶׁבָא מִצֵּד יִצְחָק, שְׁאוֹתוֹ מִטָּר מוֹצִיא דְשָׂא מִן הָאָרֶץ.
דְּבַר אַחַר וְכֹארוֹ בִקְרִי - בְּאוֹתוֹ אוֹר הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם
יִזְרַח שְׁמֶשׁ, זֶה הוּא יַעֲקֹב, שְׁאוֹרוֹ כְּאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל
הַבֶּקֶר. בִקְרִי לֹא עֲבוֹת - מִשּׁוֹם שְׁאוֹתוֹ בִקְרִי אֵינוֹ
חֲשׂוֹף, אֲלָא מֵאִיר, שְׁהָרִי בְשֶׁעָה שֶׁבָא הַבֶּקֶר, הַדִּין
לֹא שׁוֹלֵט כָּלֵל, אֲלָא הַכֹּל מֵאִיר בְּצַד שֶׁל אַבְרָהָם.
מְנַגֵּה מִמָּטָר - זֶהוּ הַצֵּד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁהוּא
מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ לְהוֹצִיא דְשָׂא וְכֹל טוֹב הָעוֹלָם.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא רָאָה, בְשֶׁעָה שֶׁנִּכְנָס הַלַּיְלָה
וּפּוֹרֵשׁ כִּנְפָיו עַל הָעוֹלָם, כְּמָה שׁוֹמְרִים מְזִיקִים
מְזַמְנִים לְצִאת וְלִשְׁלֹט בְּעוֹלָם, וְכֵמָה בְּעֵלֵי הַדִּינִים
מְתַעַוְרִים בְּכֵמָה צָדִידִים לְמִינָם, וְשׁוֹלְטִים עַל
הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַבֶּקֶר וּמֵאִיר, כָּלֵם מְסַתְּלָקִים

טוֹב רְבוּנוּ בְּעוֹלָם, וְתִקַּן אוֹתָהּ הַשְּׁעָה בְּתַקוּנָהּ
כְּרָאוּי, שְׁכְתוֹב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. יִצְחָק
תִּקַּן תְּפִלַּת מִנְחָה, וְהוֹדִיעַ בְּעוֹלָם שִׁישׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין
שְׁיִכּוֹל לְהַצִּיל וְלָדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

בְּזוּהַר פֶּרֶשֶׁת וַיֵּצֵא (דף קסד): פֶּתַח וְאָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת קֶרְבְּנִי לְחָמִי לְאִשִּׁי. אֶת קֶרְבְּנִי -
הַסּוֹד שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכְתוֹב אֶת, אֶת דּוּקָא. קֶרְבְּנִי -
זֶהוּ קֶרְבֵּן וְקִשְׁר לְהַתְקַשֵּׁר. לְחָמִי - זֶה הַמְּזוֹן שֶׁבָא
מִלְמַעְלָה בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁלְמַטָּה. לְאִשִּׁי - לְהַכְלִיל שְׁאָר
הַחֲלִלוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁהֻצְטָרְכוּ לְהַזְזוֹן כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּרָאוּי לוֹ. רִיחַ גִּיחְחִי - זֶה הַרְצוּן וְהַקִּשְׁר שְׁאוֹחֵז אֶת
הַכֹּל בְּסוֹד הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן. תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ,
מִי הוּא מוֹעֵדוֹ? בְּזְמַן שֶׁמְתַעוֹרֵר אַבְרָהָם לְעִשׂוֹת רְצוֹנוֹ,
שְׁכְתוֹב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר, וּבְזְמַן שֶׁנֶּעְצַד
יִצְחָק עַל גְּבִי הַמְּזַבַּח, שְׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה הִיָּתָה בֵּין
הָעַרְבִים. וְאָמַר רַבִּי [חִיַּיא] יֵיסָא, אִם כִּף, זֶה שְׁכְתוֹב
בְּמוֹעֵדוֹ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת בְּמוֹעֵדִים! אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ
הַשְּׁעָה נִכְלָל אֵשׁ בְּמִים וּמִים בְּאֵשׁ, וּמִשּׁוֹם כִּף כְּתוֹב
בְּמוֹעֵדוֹ. בֹּא רָאָה, בְּכֹל הַקֶּרְבָּנוֹת לֹא כְתוֹב כְּמוֹ שְׁכְתוֹב
כְּאֵן תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תְּשַׁמְרוּ - הַסּוֹד שֶׁל שְׁמוֹר,
שְׁהוּא צְרִיף לְהַקְרִיב לְמַעְלָה, שְׁכְתוֹב תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב
לִי בְמוֹעֵדוֹ, בְּמִין וּבְשִׁמְאֵל, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר בְּאַבְרָהָם
וַיִּצְחָק, וְהַכֹּל בְּסוֹד עֲלִיוֹן.

בְּזוּהַר פֶּרֶשֶׁת מִקֵּץ (דף קטו): הַבֶּקֶר אוֹר וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלַחוּ
הִמָּה וְחֲמֵרֵיהֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּאֵן יֵשׁ לְהַתְבַּוְּנוֹן,
אִם הֵם הִיוּ הוֹלְכִים וְנִשְׁלַחִים, לְמָה לָנוּ לְכַתֵּב בְּתוֹרָה
הִמָּה וְחֲמֵרֵיהֶם? אֲלָא מִשּׁוֹם שְׁכְתוֹב וְלִקְחַת אֲתָנוּ

דברי שלום - הלכות והליכות

כך השם יתברך יעקוד כל שונאי ואויבי ומקטרגים מעלי
ומעל כל ישראל, אמן.

שמעתי ביאור נפלא מהרה"צ רבי מאיר מיכאל גרינוואלד
שליט"א: שהכח הגדול של עקידת יצחק הוא מפני
שאברהם אבינו שבר את הרצון שלו באופן הכי גבוה על כן
מועיל זכותו גם לעבירות הכי הגדולים כמו שכתוב בזה"ק.
(ספר חסד לאברהם לבעל פלא יועץ סימן ו).

[ב] פרשת העקידה יאמר בכוונה גדולה, וישים עיניו ולבו
עד כמה מוגעת עבודת ה', שאברהם אבינו עליו השלום
גמר בלבו בלב שלם, ושמוח לשחוט בן יחיד אשר אהבו
יותר ממונו. ואם יאמר אדם שגם הוא היה עושה כן, אם
היה בא לו מאת ה' כמו שבא לאברהם אבינו, הלא אלהים
יחקור זאת שלא היה עושה בלב שלם, כדי לעשות נחת

הקדוש וזה לשונו: עקדת יצחק דאֲתֵאמַר בִּיה "וַיַּעֲקֹד
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ" אֲתֵקֶשׁ מִידַת הַדִּין וְאֲתֵקֶד לְעִילָא.
וְעֵיין בְּסִפְר עֲבוּדַת הַקּוֹדֵשׁ, וּמְהַר"י קֵארוֹ כְּתַב שִׁמּוּעִיל
הִרְבֵּה לְעוֹרֵר זְכוּת אֲבוֹת וּלְהַכְנִיעַ הַיֵּצֵר הָרַע וּלְחַזּוֹר
בְּתִשְׁבּוּבָה, יַעוּוּיין שֵׁם, (תפילה למשה/ של הרב מרדכי שרעבי).

וּסְגוּלוֹתָיו מִנֵּה רַבּוֹ: וְהַחֲפֹץ בַּעֲנִיין מוֹסִיִּים, יִקְרָא אוֹתוֹ ג'
פַּעֲמִים אוֹ ז' פַּעֲמִים רְצוּף. וַיִּבְקֶשׁ מִשְׁאַלְתּוֹ שֶׁתִּתְקַיֵּם
לְטוֹבָה. וְכְתַב רַבְנוּ פְּלָאגִי ע"ה, בְּסִפְרוֹ "עֵטְרַת חַיִּים":
אֲלֹמָא עִקִּידַת יִצְחָק אֵין אֶחָד מִכֹּל הַנְּבִרָאִים יִכּוֹל לְהַפִּיק
רְצוֹן שְׁאַלְתּוֹ..."

ספר קיצור השל"ה (מהדו"ב דף לט ע"א): כְּשִׁיּוּצָא לְדַרְךָ
יֵאמְרוּ עִקִּידַת יִצְחָק כּוֹלָה בְּכוּוֹנַת הַלֵּב, וְאֲח"כּ יֵאמַר זֶה:
כְּשֶׁם שְׁאֲבָרָהּ בַּעַל הַחֶסֶד עִקֵּד אֶת יִצְחָק שְׁהוּא גְבוּרָה,

אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנֵוֹ וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלְיָה וַיִּלְךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת־

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אוכל? אותו מקום שנקרא ע"ד, והוא פסא עליון, שהוא עדי עד, כפ"תוב עדי עד וגו'. וזמן אכילה בבקר של ע"ד הוא, והע"ד הזה [כך גם כן] למעלה [כך נקרא], שפ"תוב (ישעיה כו) בטחו בה' עדי עד. ובבקר, הינו קר"בן לה' ודאי. יאכל עד, ולא אחר.

בזוהר פרשת בא (דף ל"ח): וסוד זה כ"ף הוא - כמו שפ"אן ליל ולילה, כ"ף עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות להם, שפ"תוב שמר מה מלי"ה שמר מה מליל. מה להלן שמירה ליל, אף כאן שמירה וליל. מה להלן שמירה ולילה, אף כאן שמירה ולילה. ולילה נקרא אגב זכר, זהו שפ"תוב (ישעיהכא) אָתָא בְּקָר וְגַם לַיְלָה. בְּקָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יט) וַיֵּשְׁכֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר, שֶׁהוּא מְדֻתָּה מִמֶּשֶׁ. וְכָתוּב (תהלים ה) ה' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בְּקָר מִמֶּשֶׁ.

בזוהר פרשת יתרו (דף פ"א): אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהִיּוֹת הַבְּקָר הַתַּחֲלִיל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּגַלּוֹת בְּהַר סִינַי. שְׁנִינּוּ בְּהִיּוֹת הַבְּקָר - כְּשֶׁהִתְעוֹרְרָה זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁכָּתוּב בוֹ (בראשית יט) וַיֵּשְׁכֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר. וַיְהִי קֶלֶת וּבְרָקִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, קֶלֶת כְּתוּב חֶסֶד. שְׁנֵי קוֹלוֹת שֶׁחֲזְרוּ לְהִיּוֹת אֶחָד. זֶה יוֹצֵא מִזֶּה. רוּחַ מִמִּים, וּמִים מִרוּחַ. שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד, וְאֶחָד שֶׁהוּא שְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, קֶלֶת אֶחָד, וְהוּא קוֹל גְּדוֹל חֲזָק שֶׁאִינוּ פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים, הוּא שֶׁכָּתוּב בוֹ קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף, שֶׁהָיָה שֶׁאָרְ הַקּוֹלוֹת פּוֹסְקִים, שֶׁשְׁנִינּוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בְּשָׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וְאֵז הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְקוֹל זֶה שֶׁכּוֹלֵל בוֹ אֵת שֶׁאָרְ הַקּוֹלוֹת, לֹא נִפְסָק

ולא שולטים, וכל אחד ואחד נכנס למקומו וש"ב למקומו. כמו שנאמר הבקר אור - זה בקר של אברהם. והאנשים שלחו - אלו בעלי הדין, שהיו שולטים בלי"ה. המה וקמריהם - [המה אותם בעלי הדינים שאמרנו, וחמריהם] הם שומרי החקים שבאים מצד הטמאה, שאינם קדושים ולא שולטים ולא נראים מכש"בא הבקר. והם מצד"ם של אותם החמורים, שומרי החקים שאמרו. שהרי אין לך דרגות עליונות שאין [יש] בהם ימין ושמאל, רחמים ודין, דרגות על דרגות קדושות מצד הקדושה, וטמאות מצד הטמאה, וכלם דרגות על דרגות, אלו על אלו. ובכל מקום שמתעורר הבקר של אברהם בעולם, כלם עוברים ולא שולטים, משום שאין להם [קיום] לעמד בצד ימין, אלא בצד שמאל. והקדוש ברוך הוא עשה יומם וליל להנהיג כל אחד ואחד לצד שלו כראוי לו. אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

בזוהר פרשת ויחי (דף רמח): בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל. מה זה בבקר יחלק עד אלא? בבקר, שאברהם מתעורר בעולם ונמצאת שעת רצון, הקר"בן עושה התעוררות ונחת רוח ועולה עד ע"ד, אותו מקום שפ"תוב (דברים ז) ושבת עד ה' אלהיך. עוד בבקר, מה זה בבקר? זה אברהם, כמו שאמרנו, שפ"תוב (בראשית כב) וַיֵּשְׁכֶם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר. בְּזֶמַן שֶׁנִּמְצָא רְצוֹן, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה לֹא הָיָה אוֹכֵל קְרִבָּן אַחַר, וּמָה הָיָה

דברי שלום - הלכות והליכות

טבילות, אם הוא בריא, וישליט עליו י"ד עתים טובים, כל זמן שהלבנה, דהיינו השכינה במילואה. והם שולטים על ידו על י"ד עתים, שהלבנה דהיינו השכינה, בחסוונה, והדברים עתיקים אוצר ה' יבואו, בתיוקן שעיר ראש חודש, וסוד, 'בביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח' [חולין ס' ב] שם תמצא כל הצריך לענין זה. וב' פעמים י"ד גימטריא כ"ח, שיהיה לו כח להפכם עליו לטובה, ולהיות לו כח לעמוד בהיכל מלכו של עולם, בסוד, 'ועתה יגדל נא כח ה'.' (ספר עמק המלך תיקוני תשובה פרק יג).

... גם זה הסוד טוב מאד לכל דבר, ובפרט לעת צרה בר מינו ומראש השנה ועד יום הכפורים יאמר פרשת העקידה

רוח ליוצרנו, אלא כדי להשיג מעלת אברהם אבינו עליו השלום, הראיה - שאינו כופה את יצרו שהוא קל יותר משחיטת בנו כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. ובכן במרידות יאנח על קיצורו בעבודת השם יתברך שמו מאוד מאוד, ויתעורר התעוררות קדושה לזוהר מכאן ולהבא ליראה את ה', רצוף אהבה.

[ג] כשיאמר 'ויעקוד את יצחק בנו' (בראשית כב, ט), יכין שיעקוד ה' שרי מעלה שהם מקטרגים על ישראל ומעכבים תפילתם, ואל יהי מונע. וסגולת העקידה לכבוש מדת הדין, ולכן יתאמץ בכונתה, וכתבו רז"ל שאם שב בתשובה בכונת העקידה יכופר עונו.

ואם חטא הרבה, יאמר פרשת העקידה, ויטבול י"ד

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בזווגים, כתוב (תהלים טו) מוציא אסירים בכושרות, ושנינו - בכי וישרות. ממית את זה, ונותן את אשתו לזה, ולפעמים לרשע מזדמנת אשה מעלה. אבל סודות נסתרים הם בכל, והכל הוא בדין. ומה שהעירו החברים בזה, ודאי כך הוא. ומה שהעירו לפני ולא מלפני - לפני אותו שעומד לפני, לפניו של הקדוש ברוך הוא, ושמש לפניו. ועל כך לא אמרו שקשים הזווגים לקדוש-ברוך הוא, וכן קשים מזונותיו של אדם לקדוש-ברוך הוא, אלא לפני, ולזה קשים כל אלה, שהרי לא ברשותם הם עומדים. אף על גב שהוא עושה, (אבל אף על גב שהוא עושה) ברשות אחרת הוא עושה.

בזוהר פרשת שמיני (דף טז): וכל אותם כוכבי בקר, בשעה שפנסת ישראל וכל אותם שעוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, כלם מזמרים כאחד. זהו שכתוב בן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו? כמו שנאמר (ישעיה כד) רעה התרעעה הארץ. שאותם דינים משתברים, וכלם נשברים מלפני הבקר, כשמתעורר בקר בעולם, כמו שנאמר (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. ועל כן - ויריעו כל בני אלהים.

בזוהר פרשת אחרי מות (דף טד): רבי יוסי אמר, כשמאיר היום, כל אותם בעלי יבבה משבחים בדברי תשבחות כנגד הבקר הזה. (בסמטעורר) שכשמתעורר הבקר הזה, כלם מתבשמים, והדין שוכך, ואמרים תשבחות. זהו שכתוב (איובלט) בן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ואותו זמן (אמונה) שמחה וכרכות נמצאים בעולם, והקדוש ברוך הוא מעיר את אברהם להחיותו, ומשתעשע עמו ומשליטו בעולם. ומינין לנו שהבקר הזה הוא של אברהם? שכתוב

דברי שלום - הלכות והליכות

רע מדבר ומחבר וממושחית וממגפה ומכל צרה וצוקה ומיגון, ומכל נגע ומכל חולי ומכל מחלה: [ובפרט מצרה פלוני ויפרש צרתו בפירוש ויתפלל עליה זאת התפילה ערב ובוקר וצהרים עד שינצל ממונה ובכל פעם יתן צדקה ויכוין לשם המחשבה טפסטי"ה שעולה קצ"ג ועם הכולל עולה צד"ק, ועל ידי הצדקה שיתן נעשית מצדק צדקה על ידי הה' חסדים שממושיך לה כנודע] (ספר אמת ליעקב - קונטרס שפת אמת).

זכות העקידה עומדת תמיד לדורי דורות

א. בזוהר פרשת צו (דף לו): רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תקבה - זה אש של יצחק, שכתוב (בראשית

לעולמים ולא עובר מקיום שלם והחזק שלו. שנינו, קול זה קול של הקולות, קול שכולל את כל שאר הקולות.

בזוהר פרשת תרומה (דף קע): באותה שעה היה קשה לפניו לעבר על דרך הדין. והרי ישראל היו נוסעים על הים, שכתוב (שמות יד) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. והיה קשה לפניו לעבר על הדין ולקרע להם את ים סוף, ואלמלא שהשיג הקדוש ברוך הוא בזכות אברהם שהקדים בבקר לעשות מצות רבונו ורצונו, ככתוב (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר - כלם היו אוכדים בים, משום שבכל אותו הלילה היה הקדוש ברוך הוא בדין על ישראל. ששנינו, מה שכתוב ולא קרב זה אל זה כל הלילה, מלמד שבאו מלאכים עליונים לשבח באותו לילה לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר להם: וכי (בני) מעשי ידי טובעים בים ואתם משבחים לפני?! מיד - ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מה כתוב? ויהי באשמרת הבקר. השיג הקדוש ברוך הוא בזכות אברהם שהקדים בבקר לעשות רצון רבונו, ככתוב וישכם אברהם בבקר. אז חזר הים, וברחו המים מלפני ישראל. שכתוב, וישב הים לפנות בקר לאיתנו. ושנינו, לאיתנו - לתנאו, לאותו תנאי שהתנה עמו הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם. לאיתנו, כתוב כאן לאיתנו, וכתוב שם (תהלים פט) משכיל לאיתן האזרחי, ועל זה לפנות בקר, באותו זמן שהקדים אברהם לעשות רצון רבונו אז נקרע הים, (כאן יהם את מחנה מצרים) ולכן קשה היה לפניו קריעת ים סוף. כמו כן קשים הזווגים לפני הקדוש ברוך הוא בקריעת ים סוף. מה קריעת ים סוף הרג את אלה בצד הזה, וקיים את אלה בצד ההוא - אף כאן

בכוונה ואח"ך יאמר פסוק זה בכוונה, ובאמרו מלת צפונה, יכוין בעולה הנשחטת בצפון, וגם יכוין בשם היוצא מוספי תיבות צפונה לפני ה' וזרקו שהוא יהיה ואח"ך יאמר תפלה זו: ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יהוה וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב: יהי רצון מלפניך יהוה ואלהינו ואלהי אבותינו שתזכור לכל עמך ישראל ולי אני עבדך פלוני בן פלוני ולביתי ולבני ביתי, ולכל הנלוים אלי, זכות עקידת יצחק אבינו בן אברהם אבינו, כאילו אפרו צבור ומונה על גבי המזבח, ותביט באפרו, ותקום מכסא הדין, ותשב על כסא רחמים, ותתמלא רחמים עלינו, ותצילנו מכל

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

כנגד אמורים ופדרים שמתאכלים כל הלילה, זהו שכתוב (שם כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש, ואין פגיעה אלא תפלה.

בזוהר פרשת פנחס (דף רמב): אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, אין דרכי כף. אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך. תקון שאני תקנת, אל תשנה אותו. אמר לו, דוד, הואיל וזמנת אותי, יש לי לעשות רצונך, ולא רצוני. ולמדים מכאן דרך העולם, שמי שזמנן לאחר, אותו שבא אצלו יש לו לעשות רצונו אף על גב שאין דרכו כף. כף (בראשית כח) ויקח מאבני המקום וגו'. הואיל ובא חתן אצל הפלה, אף על גב שאין דרכו לשכב אלא בכרים וכסתות, והיא נתנה לו אבנים לשכב - הכל יקבל ברצון הלב. זהו שכתוב וישכב במקום ההוא, על אותם אבנים, אף על גב שאין דרכו כף. אף גם כאן, אכלתי יערי עם דבשי - אף על גב שאין דרכו כף, בגלל אהבה של הפלה. ועם כל זה בבייתה של הפלה, ולא במקום אחר. במקומו לא אוכל ולא שותה - במקום שלה אוכל ושותה. זהו שכתוב באתי לגני מלאכים ששלח הקדוש ברוך הוא לאברהם לא אכלו ולא שתו במקום - בשביל אברהם אכלו ושתו. אמר לו, רבי, חייך דבר זה רצה הקדוש ברוך הוא לומר, ומשום שלא להחזיק טובה לעצמו לפני כנסת ישראל, הביא הדבר לפניך. אשריך בעולם, שאדונך משתבח בך למעלה, ועליך כתוב (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. את קרבני לחמי לאשי וגו' (במדבר כח). רבי יודאי אמר, בקרבן יש עשן, ויש ריח, ויש ניחוח. עשן - אלו בעלי הרגז, שנאמר (דברים כט) כי אז יעשן אף ה'. אלו נהנים מהעשן, ועשן רגז בחטם הוא. ריח - אלו שנקראים תפוחים. אמר רבי אבא,

דברי שלום - הלכות והליכות

(בראשית טו) וישכם אברהם בבקר. באותו זמן של בין הערבים, כל אותם אלה וקמש מאות ותשעים אלה רבוא בעלי יללה נקראים, ומזמרים באותה שעה, והקטטה שורה בעולם. ואותה שעה ההתעוררות שמעיר הקדוש ברוך הוא את יצחק, ועומד ודן את הרשעים שעוברים על דברי התורה, ושבעה נהרות אש זרמים ויוצאים וחלים על ראשי הרשעים, ושלהבות גחלים של אש מתעוררות ממעלה למטה. ואז שב אברהם למקומו, כמו שנאמר ואברהם שב למקומו. והיום פונה, ורשעי הגיהנם צוחים ואומרים: (ירמיהו ו) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. ואותה שעה צריך אדם להזהר בתפלת המנחה. בזוהר פרשת בלק (דף רד): רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי חמיי, רבי אבא ורחביו הלכו עמו. פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים ה) ה' בקר תשמע קולי וגו'. ה' בקר, איזה בקר? אלא זה בקר של אברהם שהתעורר בעולם, שכתוב (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. שהרי כשמגיע הבקר, אותו בקר מתעורר בעולם, והוא עת רצון לכל, ולעשות טוב לכל העולם, לצדיקים ולרשעים. ואז זמן תפלה הוא להתפלל לפני המלך הקדוש.

בזוהר פרשת פנחס (דף רכד): אמר רועה הנאמן, כעת צריך לדעת איך התקינו תפלות כנגד קרבנות. אלא שלש תפלות, כנגד את הכבש האחד תעשה בבקר - זו תפלת שחרית, שנאמר בה (בראשית טו) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'. ופרשוה רבותינו, שאין עמידה אלא תפלה. ואת הכבש השני תעשה בין הערבים - כנגד תפלת מנחה שתקן אותה יצחק. זהו שכתוב (שם כג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה. תפלת ערבית

וגומר, ואם לא, אין לו רשות להרויח השלכה (לרוח המת) לעלות לעולם הבא, ומשום שהיא יום הכפורים, אסור בנעילת הסנדל) הנה האש והעצים ואיה השפה לעלה. יצא קול ואמר, משושת ימי בראשית נברא לעקדת יצחק.

ביטול כל הדינים יותר מכל הקרבנות

משום שאין קרבן שמבטל מגפה בעקדת יצחק, שנאמר בו ויעקב את יצחק בנו, נקשרה מדת הדין (מלאך המות) ויעקב למעלה, ולא היה לו רשות לקרב לבית דין הגדול, שהוא גבוהה, לתבע דין, והעקדה של כאן מועילה לגלות, שהיה

(כ) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר.

ב. בתיקוני זוהר תיקונא תניינא - (תקון כ"ב וכ"ג): תקון שני זהו תקון כ"ב וכ"ג בראשית ברא אלהים, בראשית בראשית של יצחק. בראשית שם א"ש לעולה של יצחק, וסוד הדבר - (ועל אלו שלשת הגלגלים נאמר מה יפו פעמין בנעלים בת נדיב, וזאת לפנים זו האם העליונה, העולם הבא. דבר אחר, אצלו צריך חליצה, וזהו שכתוב של נעליך

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

השחר. שרבו גמליאל העמיד אותה עד עלות השחר, שתפלת ערבית זמנה כל הלילה, אלא שחכמים עשו גדר עד חצות. ומשום זה נאמר ויאבק איש עמו עד עלות השחר. מהו השחר? תפלת ערבית, ששעורה עד בקר של אברהם, שהוא ארבע שעות. (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. בתחלת שעה ראשונה בסוף השחר, (שהוא) נצח יעקב, ששם (ותהלים כב) למנצח על אילת השחר, לקחת נקמה מסמאל, שנגע בדרך שמאל של יעקב, שהוא הוד, שבו נאמר (איכה א) נתנני שממה כל היום דוה, הוד, מצד ההוד, אלף חמשי, נשאר בית המקדש חרב ויבש. אמר רבי שמעון, זה הוד שלך, רועה נאמן, שבו אתה חרב מנבואתך משמאל, ומשום שאתה (ישעיה סג) מוליך לימין משה, שהוא נצח, ראש של השחר, ונאמר (משלי ה) אילת אהבים, לכן פתח דוד ואמר למנצח על אילת השחר, שבו יבא בעל נוצח הקרב. ומשום שנוצח והוד הם שני מיני שחר, בארו במשנה מאימתי קורין את שמע

כתפוחים - זהו שכתוב (שיר השירים ז) וריח אפך כתפוחים. את הכבש אחד תעשה בבקר (במדבר כח). מהו בבקר? זה בקר של אברהם, שנאמר (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. מנין לנו שזה הבקר של אברהם? אמר רבי אלעזר, מאן, שנאמר (שם נח) הבקר אור. בקר אור לא כתוב, אלא הבקר אור, וזה אור ראשון שברא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, ועל זה נאמר תעשה בבקר, בבקר הידוע. וכנגד בקר של אברהם מקריבים קרבן זה. קרבן של בין הערבים זה יצחק, וכנגד ערב של יצחק נקרב. מנין לנו? שנאמר (בראשית כד) ויצא יצחק לשוב בשדה לפנות ערב. וערב הוא של יצחק, והרי בארנו.

בזוהר פרשת פנחס (דף רמג): שהם בעלי מגנים במלחמתה של תורה, עד שנשמעת המלחמה להרים הגבוהים, שהם אברהם יצחק ויעקב. זהו שכתוב (סוכה ו) שמעו הרים את ריב ה'. ריב התפלה, וריב התורה. וזה הקרב של תפלת ערבית שנמשך עד עלות

דברי שלום - הלכות והליכות

אברהם שלא השתלם כראוי עד שיעשה דין ביצחק. שיצד הרע הוא אחר הדברים והוא בא לקטרג.

ביטול כל הדינים יותר מכל הקרבנות

ג. וזה לשון הזוהר הקדוש תיקוני הזוהר, (תקונא תניינא דף קלט): בלשון הקדוש: תקון שני זהו תקון כ"ב וכ"ג בראשית ברא אלהים, בראשית ברא תיש, זה אילו של יצחק. בראשית שם א"ש לעולה של יצחק... הנה האש והעצים ואיה השא לעלה. יצא (בת) קול ואמר, מששת ימי בראשית נברא לעקדת יצחק.

אין קרבן שמובטל מגפה פעקדת יצחק: משום שאין קרבן שמובטל מגפה פעקדת יצחק, שנאמר בו ויעקד את יצחק בנו, נקשרה מדת הדין (מלאך המות) ונעקד למעלה, ולא היה לו רשות לקרב לבית דין הגדול, שהוא גבורה, לתבע דין, והעקדה של כאן מועילה לגלות, שהיה עתיד לההרג משיח בן יוסף, וקול יצא מאותו זמן אל תעש לו מאומה, משום שהתגברו רחמים על דין, וסוד הדבר - הושיעה לו מינו, ואחר כך זרוע קדשו, שגברה הימין על השמאל. כשמתגברת הטפה של הזכר על הטפה של הנקבה, הוא בן, הוא ודאי רחמים, אבל כשמתגברת טפת הנקבה על הזכר היא בת והיא דין, וסוד הדבר - זכר ששולט על נקבה גורם ששולט הימין על השמאל, ויצאו ישראל ברחמים ולא בדין, וזהו 'פי גבר עלינו חסדו' (תהלים קיז ב), וסוד הדבר - 'בטרים יבא חבל לה והמליטה זכר' (ישעיה סו ז). ובישם של הקדוש ברוך הוא, יהוה רחמים, אדוני דין, וכששולט יהוה

עתידי לההרג משיח בן יוסף, וקול יצא מאותו זמן אל תעש לו מאומה, משום שהתגברו רחמים על דין, וסוד הדבר - הושיעה לו מינו, ואחר כך זרוע קדשו, שגברה הימין על השמאל. עד כאן.

אברהם אבינו נעשה ביותר השלימות על ידי העקידה

ויהי אחר הדברים האלה. רבי שמעון אמר, הנה שנינו ויהי בימי, נאמר על צער. ויהי - אף על גב שלא כתוב בימי, דפוס של צער יש בו. ויהי אחר הדברים, אחר הדרגה התחתונה של כל הדרגות העליונות. ומהו הדברים? כמו שנאמר (שמות ד) לא איש דברים אנכי. ומי היה אחר הדרגה הזו? והאלהים נסה את אברהם. שבה יצד הרע לקטרג לפני הקדוש ברוך הוא. כאן יש להסתפל, והאלהים נסה את אברהם? את יצחק היה צריך (לכתב), שהרי יצחק היה בן שלשים ושבע, והרי אביו לא היה בר עגש שלו, שאמלא אמר יצחק איני רוצה - לא היה נענש אביו עליו. מה הטעם והאלהים נסה את אברהם ולא כתוב נסה את יצחק? אלא את אברהם, ודאי שרצה להכלל עם דין, שהרי אברהם לא היה בו דין כלל מקדם לכו, וכאן נכללו מ"ם עם א"ש, ואברהם לא היה שלם עד עכשו, שהתעשר לעשות דין ולהתקינו במקומו. וכל ימיו לא היה שלם עד עכשו שנקלל מ"ם עם א"ש וא"ש עם מ"ם, ומשום כך והאלהים נסה את אברהם ולא את יצחק, שהזמין אברהם להכלל עם דין. וכשעשה את זה, נכנס א"ש עם מ"ם ונשלם זה עם זה. וזה עושה הדין להכלל זה עם זה. ואז יצד הרע בא לקטרג על

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

של שדי היא חליה על צואר השד יצר הרע, חליה השלשלת, ומשום כך רשום שד"י בברית, ורשום במזוזה, שכלם מזדעזעים מהשלשלת הזאת, שהיא אות ברית, אות ימים טובים, אות תפלין. ומיד שהוא תופס בה יצר הרע, שהוא ש"ד, לוקח האיש חרב, שנאמר בה רוממות אל בגרונו, שהוא י' - ראש החרב, ו' - גוף החרב, ה' ה' - שתי פיפיות שלה, ושוחט אותו, ובגללו נאמר הכא להרגו השכם להרגו, בתפלה, שנאמר בה וישכם אברהם בבקר. ועוד, קריאת שמע היא רמ"ח, כלולה משש תבות היחוד, וממאתים ארבעים ושמונה תבות עם יהו"ה אלהיכם אמת, והוא קלע, והרי נתבאר חמש אבנים ה', שנעשו אבן אחת באות י', והורג בה יצר הרע, ובאיזה מקום הוא הקלע? בתפלין. חוט של קלע שכורף ביד זו רצועה של יד, שהוא חוט של זריקה, והיא קריאת שמע, קשת שזרקה חצים מצד של ברוך שם כבוד מלכותו, וברכות לראש צדיק, שהוא קשת הברית. רמח זה העמוד האמצעי, בחמש האצבעות של היד, שהיא ה' תחתונה, והיא לימין החסד, הדרגה של אברהם שחשבונו מאתים ארבעים ושמונה, ועם ו' של עמוד האמצעי נעשה רמ"ח, קלע ה' עליונה

בשחרין, ולא אמר בשחר, אלא בשחרין - לשון רבים, שנים. ושני משיחים יתעוררו לגביהם - משיח בן דוד כנגד הנצח, ונקשר בבקר של אברהם, זהו שכתוב (תהלים טו) נעמות בימני נצח. הוד קשור בגבורה, שבו משיח בן אפרים אחוז. אתה באמצע, שמדרגה שלך תפארת, שנקשר בך העמוד האמצעי. ויסוד חי העולמים במדרגה שלך. וחכמה בימין, כנאמר הרוצה להחפים - ידרים. ובינה לשמאל, הרוצה להעשיר - יצפין.

בתיקוני זוהר-הקדמת תקוני זוהר (דף רמג): וזהו שבארו בעלי המשנה, כל הקורא קריאת שמע כאלו אוחד חרב פיפיות בידו, והרי פרשהו, על משתו - להגן מן המזיקים. אבל בקריאת שמע של התפלה, אדון המזיקים קשור, אין לו רשות לברח, ואשרי מי ששוחט אותו באותו זמן, לקים (בא להרגו) השכם להרגו בתפלה, שנאמר בה וישכם אברהם בבקר, כל שכן מי שלא חושש לכבודו לשחט יצרו ושונאו, שאין שונאו לחוד, אלא שונאו של הקדוש ברוך הוא, שבכל יום תובע את חטאי בניו, לשחט אותם.

בתיקוני זוהר-הקדמת תקוני זוהר (דף יא): ומשום כן, מי ששומר ברית אש, נקרא איש צדיק תמים, ואות י'

דברי שלום - הלכות והליכות

מלאכים שהם המונים של השם הקדוש, לא רוצה הקדוש ברוך הוא להתעסק באברהם להצילו אלא הוא ממש, משום שקנא על שמו, ובו התלבן אדם הראשון שהוא ישראל, שלא עבר על ויצו שהוא עבודה זרה, אחר כך התלבש ביצחק ונצרך ואמר אל תעש לו מאוקה, שאותו שנצרך בו לא עשה דבר, שלא עבר על שפיכות דמים, וכן יעקב התגלגל בו [אדם הראשון התגלגל ביעקב אבינו] כשירד לגלות מצרים (של חוץ לארץ), שפחד שלא יהיה עולה. באותו זמן אמר לו הקדוש ברוך הוא 'אל תירא מרדה מצרימה וגומר, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה' (שם מו ג-ד), ע"כ.

על כן כל בית המדרש עם כל המתפללים יגידו בכל יום או לכל הפחות בשבת, כל ראש ישיבה, כל מלמד, כל המורות בבית יעקב, כל חברת תהלים, וכן כל יהודי ויהודי גיד בשבת עם כל המשפחה בסעודת שבת, וכל מי שצריך לישועה יגידו בכל יום 7 פעמים את עקידת יצחק, וזכה שיגבר מזל ישראל, ולא ישמע עוד שוד ושבר בארצינו הקדושה, ונשמע קול שופר של משיח צדקינו ברחמים במהרה בימינו אמן.

על אדני"י איהדונה"י הוא רחמים, וכששולט אדני"י על יהו"ה איהדונה"י הוא דין, וסוד הדבר - 'אדני"י אלהי"ם בןזק' בא' (שם מ ז), בתקף הדין. ויבזה עקדת יצחק שנגמד לפני אביו וכוסר עצמו למיתה כדי שינצל משיח וישראל שלא ימותו, ולא עוד, אלא שאפלו אם ישראל יהיו עוברים בגלות על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה, זכות אבות תגן עליהם משרפה רג וחק, משום שאברהם נתנסה באש ויצחק בסכין ויעקב בגלות, זכות אבות תהיה מגנה עליהם. ועוד, הנסיון של שלשת האבות מעידים, שלא עבר אדם שהוא ישראל [שאדם הראשון הוא שורש כלל ישראל] על שלשת המצוות הללו שצוה אותם (אותו) הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (בראשית ב טו) 'ויצו יהו"ה אלהי"ם על האדם, ויצו - זו עבודה זרה, לאנור - זה גלוי עריות, על האדם - זו שפיכות דמים, שנסמך של האדם ננסה בגלגול של אברהם, ואם הוא עבד עבודה זרה, כשנכנס לאש היה נשרף, זהו שכתוב פסילי אלהיהם תשרפון באש... וסוד הדבר - 'והנה מלאכי אלהים עלים וינדים בו' (שם כח יב), עולים שנים באש, וינדים שנים, ונצל אברהם בשם של יהו"ה, שאף על גב שיש ארבעה

לשׂמאל, י' אָבן הקלע, י"ה של תפלין, והכל י"ה עם שמ"י - שס"ה, זכר"י עם ו"ה - רמ"ח.

בתיקוני זוהר-תקונא עשרין ותרין (10 9): וְזֶה הַסּוּד שֶׁנִּקְשֵׁר הַשְּׁבִיעִי בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וּמִי הַשְּׁבִיעִי? זֶה צַדִּיק הָאוֹת שֶׁל שְׁבַת וַיְמִים טוֹבִים, וְסוּד הַדְּבָר - חֵי יִהְיֶה שְׂכָבִי עַד הַבֶּקֶר, וְזֶה הַבֶּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר, וְהוּא הַחֹסֵד שְׁלוֹ, מִשׁוֹם שֶׁבַח־סוּד הַזֶּה נִתְקַן הַפֶּסֶא, שֶׁהִיא נְפִילָה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְהוֹכֵן בַּחֹסֵד פֶּסֶא, וְבוֹ תְקוּם, וְסוּד הַדְּבָר - וּבַחֹסֵד עוֹלָם רַחֲמֵתֶיךָ, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְשְׁרוֹת בְּיָמֶיךָ, מִשׁוֹם שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר מִמִּינֵנוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ, מִיָּמִין נִתְנָה תוֹרָה, בְּגִלּוֹל זֶה מוֹלִיד לִימֵין מִשֶּׁה זֹרַע תְּפָאֲרָתוֹ, וּבִזְרֵעַ הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה מִשָּׁם, מִה' שֶׁל אַבְרָהָם, לְהִיּוֹת לוֹ בַּה שָׁם עוֹלָם, וּבַה הַשְּׁתַלְמָה ה' שֶׁל מִשֶּׁה, שֶׁהִיא בְּמִשְׁכּוֹן לְגַבֵּי אַבְרָהָם בְּמִשֶּׁה, שֶׁהִבִּיא אֶת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיִּפְדָּה אֶת בְּנֵיו, וְסוּד הַדְּבָר - כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת. וְסוּד הַגְּאֻלָּה הוּא בְּחוֹתֵם הַזֶּה, שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר כִּי בְּשִׁמְחָה תִצְאוּ וּבְשִׁלּוֹם תּוֹבְלוּ, בְּשִׁמְחָה עוֹלָה לְחִשְׁבוֹן אֲדֹנָי שֶׁהִיא אֲדֹנָי, אֶרְוֹן הַבְּרִית, אֲדוֹן כָּל הָאֶרֶץ נִקְרָא, פָּרַט לְאוֹת ש' שֶׁהוּא שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת, וְהֵם שֶׁלֵּשֶׁת הָאֲבוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּה, וְאוֹתִיּוֹת בְּשִׁמְחָה הֵן מַחְשָׁבָה, ש שֶׁלֵּשֶׁה אָבוֹת, בַּחֲמ"ה ה"ן, וְהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁאֵין לָהּ יַחֲדוֹ אֶלָּא בְּמִינָה, כְּמוֹ שְׁאוֹתִיּוֹת ה"ן, וְנִעְשׂוּ עֲשָׂרָה וְנִעְשׂוּ מְאָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה כָּל הָעֲשָׂרָה וְכָל הַמְּאָה, וְהֵינּוּ מִה שְׁכָתוֹב הֵן לִיהו"ה אֱלֹהֵיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם, וְסוּד הַדְּבָר - הֵן אֲדֹנָי. וּבְשִׁלּוֹם תּוֹבְלוּ, שֶׁלֵּשֶׁת הָאֲבוֹת, וְי' שְׁנֵי מְשִׁיחִים, מ' ל"ב שֶׁל וּבְשִׁלּוֹם עוֹלָם לְע"ב, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁכַתִּי בְּשִׁלּוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שְׁמֵחָה הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר בַּה לָךְ אֲכַל בְּשִׁמְחָה לְחֵמֶךָ וּשְׂתָה כָּלֵב טוֹב יִינֶךָ, זֶה יֵינן הַמְּשֻׁמֵּר בְּעַנְבֵי, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר סוּד יִהְיֶה לִירְאִיו. יֵינן טוֹב זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַצַּדִּיק אָבִד, וּמִה זֶה אָבִד? אָבִד אוֹתוֹ הַמַּעֲיָן, וְנִשְׁאָר נִחְרָב וְיָבֵשׁ, בְּכִית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. בְּתִיקוּנֵי הַזּוֹהַר-תְּקוּנָא שְׁתֵּין וַתִּשְׁעָה (10 9): בֹּא וּרְאֵה, גְּלוּל הָאוֹת ו' הוּא שְׁיֹצֵא בְּשִׁעְתּוֹ, שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר מִזֶּל יוֹם גּוֹרָם אֶלָּא מִזֶּל שְׁעָה גּוֹרָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ אֵין מִזֶּל יוֹם גּוֹרָם אֶלָּא מִזֶּל שְׁעָה גּוֹרָם. מִה כְּתוֹב בְּאֲבְרָהָם כְּשָׁבֵא בְּגִלְגוּל? וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר אֶל הַמְּקוֹם, כְּדִי לְהִקְדִּים אוֹתָהּ. מִה כְּתוֹב בְּיִצְחָק בְּגִלְגוּלוֹ? (10 10) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב. יֵצֵא אֵלֶיהָ לְשָׂדֵה, מִשׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּה (10 10) מִי יִתְנַנֵּי בְּמִדְבָר מְלוֹן אֲרַחֲסִים. אֶחָד - לְהִקְדִּים לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ בְּבֶקֶר, וְהַשְּׁנִי - לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ בְּעָרְב. מִה כְּתוֹב בְּיִצְחָק? (10 11) וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם. פָּגַע בַּה. אֲשֶׁרִי מִי שְׁפּוֹגֵשׁ בַּה, כְּמוֹ יִצְחָק שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר וַיִּלְךְ שָׁם. וְאוֹתָהּ לֵינָה הִיא לְוִיָּה. מִיָּד שְׁפָגֵשׁ בַּה, (10 12) וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. וְעַם כָּל זֶה שְׁפָגֵשׁ בַּה, הִיָּה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ וְלֹא הִתְאַחַד אִתָּהּ עַד שְׂבָא בְּעֵלָה. וְזֶהוּ (10 13) וַיִּלְךְ שָׁם כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבְּשִׁבְלֵוֹ (10 13) וַיִּזְרַח לֹ שֶׁל מִשֶּׁה. וּמִשׁוֹם זֶה יִצְחָק וּמִשֶּׁה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה אַחַת בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, אָבֵל זֶה בְּגוֹף, וְזֶה בְּנִשְׁמָה שְׁלוֹ. וּמִשׁוֹם זֶה אֵין הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה בְּלִי בְּעֵלָה. וּמִשׁוֹם זֶה, כְּשֶׁדָּחְקָה הַשְּׁעָה לְרַבֵּי פְדָת, וְאָמַר, אִם תִּרְצֶה שְׁאֲחָרִיב הָעוֹלָם, וְאִפְשֵׁר שֶׁתִּפְּל בְּשְׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְאוּלַי שֶׁתִּפְּל. מִה זֶה וְאוּלַי? אֶלָּא וְאוּלַי אִם יִרְצֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּפְּל בְּשְׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת. שֶׁהָרִי אֲשֶׁתּוֹ עֲשָׂתָה,

לְהִקְדִּים אֶת יִצְחָק, מִה כְּתוֹב בְּגִלְגוּל? וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב, יֵצֵא אֶל הַשְּׂדֵה, מִשׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִי יִתְנַנֵּי בְּמִדְבָר מְלוֹן אֲרַחֲסִים. הָאֶחָד הַקְּדִים לְחַפֵּשׁ בַּה בְּבֶקֶר, וְהַשְּׁנִי הַקְּדִים לְחַפֵּשׁ בַּה בְּעָרְב. מִה כְּתוֹב בְּיִצְחָק? וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם, פָּגַע בַּה. אֲשֶׁרִי מִי שְׁפּוֹגֵעַ כְּמוֹ יִצְחָק, שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר וַיִּלְךְ שָׁם, וְאוֹתָהּ לֵינָה הִיא לְוִיָּה, מִיָּד שְׁפָגֵשׁ בַּה, וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים, וְעַם כָּל זֶה שְׁפָגֵעַ בַּה, הִיָּה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, וְלֹא הִתְאַחַד עִמָּה עַד שְׂבָא בְּעֵלָה, וְזֶהוּ וַיִּלְךְ שָׁם כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבְּשִׁבְלֵוֹ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא מִשֶּׁה שְׂבָא בּוֹ בְּגִלְגוּל רִחוּוֹ זֶה יִצְחָק וּמִשׁוֹם זֶה יִצְחָק וּמִשֶּׁה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה אַחַת בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, אָבֵל זֶה בְּגוֹף וְזֶה בְּנִשְׁמָה, וּמִשׁוֹם זֶה אֵין הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא שְׁכִינָה בְּלִי בְּעֵלָה. בּוֹהַר חֲדָשׁ-תְּקוּנָא קִדְמָאָה: בֹּא וּרְאֵה, הַגְּלוּל שֶׁל אוֹת ו' הוּא שְׁיֹצֵא בְּשִׁעְתּוֹ, שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר מִזֶּל שְׁעָה גּוֹרָם. כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ בְּעֵלֵי הַמְּשֻׁנָּה, אֵין מִזֶּל יוֹם גּוֹרָם, אֶלָּא מִזֶּל שְׁעָה גּוֹרָם. בְּאֲבְרָהָם מִה כְּתוֹב בּוֹ כְּשָׁבֵא בְּגִלְגוּל? (10 11) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר אֶל הַמְּקוֹם, כְּדִי לְהִקְדִּים אוֹתָהּ. מִה כְּתוֹב בְּיִצְחָק בְּגִלְגוּלוֹ? (10 12) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב. יֵצֵא אֵלֶיהָ לְשָׂדֵה, מִשׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּה (10 12) מִי יִתְנַנֵּי בְּמִדְבָר מְלוֹן אֲרַחֲסִים. אֶחָד - לְהִקְדִּים לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ בְּבֶקֶר, וְהַשְּׁנִי - לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ בְּעָרְב. מִה כְּתוֹב בְּיִצְחָק? (10 13) וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם. פָּגַע בַּה. אֲשֶׁרִי מִי שְׁפּוֹגֵשׁ בַּה, כְּמוֹ יִצְחָק שֶׁעָלְיוֹ נֶאֱמַר וַיִּלְךְ שָׁם. וְאוֹתָהּ לֵינָה הִיא לְוִיָּה. מִיָּד שְׁפָגֵשׁ בַּה, (10 13) וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. וְעַם כָּל זֶה שְׁפָגֵשׁ בַּה, הִיָּה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ וְלֹא הִתְאַחַד אִתָּהּ עַד שְׂבָא בְּעֵלָה. וְזֶהוּ (10 14) וַיִּלְךְ שָׁם כִּי בֹא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבְּשִׁבְלֵוֹ (10 14) וַיִּזְרַח לֹ שֶׁל מִשֶּׁה. וּמִשׁוֹם זֶה יִצְחָק וּמִשֶּׁה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדִרְגָּה אַחַת בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, אָבֵל זֶה בְּגוֹף, וְזֶה בְּנִשְׁמָה שְׁלוֹ. וּמִשׁוֹם זֶה אֵין הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה בְּלִי בְּעֵלָה. וּמִשׁוֹם זֶה, כְּשֶׁדָּחְקָה הַשְּׁעָה לְרַבֵּי פְדָת, וְאָמַר, אִם תִּרְצֶה שְׁאֲחָרִיב הָעוֹלָם, וְאִפְשֵׁר שֶׁתִּפְּל בְּשְׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְאוּלַי שֶׁתִּפְּל. מִה זֶה וְאוּלַי? אֶלָּא וְאוּלַי אִם יִרְצֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּפְּל בְּשְׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת. שֶׁהָרִי אֲשֶׁתּוֹ עֲשָׂתָה,

עֵינֵינוּ וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרַחֵק^[1]: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר וְנִלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

לעלות לעולם הבא, ומשום שהיא יום הכפורים, אסור בנעילת הסנדק) הנה האש והעצים ואיה השם לעלה. יצא קול ואמר, מששת ימי בראשית נברא לעקדת יצחק. משום שאין קרבן שמבטל מגפה כעקדת יצחק, שנאמר בו ויעקד את יצחק בנו, נקשרה מדת הדין (מלאך המות) ונעקד למעלה, ולא היה לו רשות לקרב לבית דין הגדול, שהוא גבורה, לתבע דין, והעקדה של כאן מועילה לגלות, שהיה עתיד לההרג משיח בן יוסף, וקול יצא מאותו זמן אל תעש לו מאומה, משום שהתגברו רחמים על דין, וסוד הדבר - הושיעה לו ימינו, ואחר כך זרוע קדשו, שנברה הימין על השמאל. כשמתגברת הטפה של הזכר על הטפה של הנקבה, הוא בן, הוא ודאי רחמים, אבל כשמתגברת טפת הנקבה על הזכר, היא בת והיא דין, וסוד הדבר - זכר ששולט על נקבה גורם ששולט הימין על השמאל, ויצאו ישראל ברחמים ולא בדין, וזהו כי גבר עלינו חסדו, וסוד הדבר - בטרים בא חבל לה והמליטה זכר.

ובשם של הקדוש ברוך הוא, יהו"ה רחמים, אדני דין, וכששולט יהו"ה על אדני יאהדונה"י, הוא רחמים, וכששולט אדני"י על יהו"ה אידהנוי"ה, הוא דין, וסוד הדבר - אדני"י אלהי"ם בְּחֶזֶק יבא, בתקף הדין, ובזה עקדת יצחק שנעקד לפני אביו ומסר עצמו למיתה כדי שיציל משיח וישראל שלא ימותו, ולא עוד, אלא שאפלו אם ישראל יהיו עובדים בגלות על שפיעות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה, זכות אבות תגן עליהם משרפה הרג וחנוק, משום שאברהם נתנסה באש ויצחק בספינו ויעקב בגלות, זכות אבות תהיה מגנה עליהם. ועוד, הנסיון של שלשת האבות מעידים, שלא עבר אדם שהוא ישראל על שלשת המצוות הללו שצוה אותם (אותם) הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב ויצו יהו"ה אלהי"ם על האדם, ויצו - זו עבודה זרה, לאמר - זה גלוי עריות, על האדם - זו שפיעות דמים, שנשמתו של האדם נכנסה בגלגול של אברהם, ואם הוא עבד עבודה זרה, כשנכנס לאש היה נשרף, זהו שכתוב פסילי אלהיהם תשרפון באש.

ואולי אם רוצה בעלה שיהיה מקיים מה שהיא עשתה בלי רשות של בעלה. וכמו זה אין השעה עומדת, שהיא שכניה, לאותו אדם, אלא אם יבא בגלגול באותו האדם (בעלה) של אותה השעה. וסוד הדבר - בזאת יבא אהרן אל הקדש. ובלי בעלה נאמר (ויקרא טו) ואל יבא בכל עת אל הקדש. (סם) והזר הקרב יומת. ואין מיתה אלא עניות. והזר הזה לא כזר אחר של מום זר, אלא זר מבעלה. אשרי מי שנפגש בשעה שנברא מששת ימי בראשית, שלכל נשמה יש עת וזמן בגלגול, כמו שאמר קהלת (קהלת טו) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. וזו השכינה התחתונה, שהיא זמן ועדן לכל ספירה וספירה ולכל גלגול וגלגול. והיא עדן ועדנים וחצי עדן. שכל העדנים יפה. מה זה וחצי עדן? אלא כמו פלג המגנה, בשמאל נחלקת לדין, ובקימין לרחמים. בעמוד האמצעי נשלמת. וכשנחלקת בקימין ושמאל, נאמר בה לאסתור (אסתור ה) מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. והיא כח יהו"ה, חצי שלה יד ימין, וחצי שלה יד שמאל. כנגד שניהם הזכיר קהלת עשרים ושמונה פעמים עת. זהו שכתוב (קהלת ג) עת ללדת וגו'.

[יון] בזוהר פרשת צו (דף ל): רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה - זה אשו של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. שנינו, מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד מערב, וגחלת אחת לצד צפון, וגחלת אחת לצד דרום, לארבע קרנות המזבח, והכהן מסובב אותה לארבע קרנות.

בתיקוני הזוהר תקווא תניינא: (זהו תקון כ"ב וכ"ג): תקון שני זהו תקון כ"ב וכ"ג בראשית ברא אלהי"ם, בראשית ברא תי"ש, זה אילו של יצחק. בראשית שם א"ש לעולה של יצחק, וסוד הדבר - (ועל אלו שלשת הגלגולים נאמר מה יפועמין בנעלים בת נדיב, וזאת לפניו זו האם העליונה, העולם הבא. דבר אחר, אצלו צריך חליצה, וזהו שכתוב של נעליך וגומר, ואם לא, אין לו רשות להרויח השלכה (לרוח המת)

וְנִשְׁוֹבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אֲבִרְהֶם אֶת־עֵצֵי הָעֵלָה וַיִּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנֹו וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכָלֹת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אֲבִרְהֶם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִיִּה הַשֵּׁה לְעֵלָה: וַיֹּאמֶר אֲבִרְהֶם אֱלֹהִים יִרְאֵה־לָּו הַשֵּׁה לְעֵלָה בְנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לָו הָאֱלֹהִים וַיִּבְּן שָׁם אֲבִרְהֶם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנֹו וַיִּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לְעֵצִים^[ח]: וַיִּשְׁלַח אֲבִרְהֶם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

אֲבִרְהֶם וְלֹא יִצְחָק, גַּם יִצְחָק נִכְלָל בְּפִסּוּק הַזֶּה סוּד הַכְּתוּב וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהֶם. לֹא כְּתוּב נִסָּה לְאֲבִרְהֶם, אֶלֶּא אֶת אֲבִרְהֶם, אֶת דּוֹקָא, וְזֶה יִצְחָק. שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּגִבּוֹר^ה הַתַּחַתּוֹנָה שׁוֹרָה. כִּינֹן שֶׁנֶּעֱקֵד וְהַזְדַּמֵּן בְּדִין עַל יְדֵי אֲבִרְהֶם כְּרֹאוּי, אִזּו הַתַּעֲטֵר בְּמָקוֹמוֹ יַחַד עִם אֲבִרְהֶם וְנִכְלָלוּ אִשׁ עִם מִי"ם וְעָלוּ לְמַעְלָה, וְאִזּו נִמְצְאָה מַחְלַקֶּת כְּרֹאוּי, מִיִּם עִם אִשׁ. מִי [עֲשֵׂה] רָאָה אִב רַחֲמָן שֶׁנַּעֲשֶׂה אֲכֹזֵר? אֶלֶּא כְּדִי שֶׁתַּמְצֵא מַחְלַקֶּת מִיִּם עִם אִשׁ וְלִהְתַּעֲטֵר בְּמָקוֹם [כְּרֹאוּי], עַד שֶׁכָּא יַעֲקֹב וְהַכֹּל הַתַּתְּקֵן כְּרֹאוּי, וְנַעֲשׂוּ שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת שְׁלָמִים וְנִתְקַנּוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים.

בְּזוּהַר פִּרְשַׁת וִירָא (דף קכ): וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךָ. וְכִי אֵיךְ יְכוֹל אֲבִרְהֶם שֶׁהוּא זָקֵן? אִם תֹּאמַר מִשׁוּם שִׁיִּצְחָק לֹא יֵצֵא מִרְשׁוֹתוֹ כֹּלֵל - יִפְהֵ, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ט) קַח אֶת אֶהְרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנֹו, אֶלֶּא כְּדִי לְהַמְשִׁיכֶם בְּדִבְרִים וְלִהְנַהֲיֵגֶם לְרִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִף כָּאֵן קַח בְּדִבְרִים. אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲזִירֹךְ אֲשֶׁר אֶהְבַּת, הָרִי פְרִשׁוּהָ. וְלֶךְ לֶךְ אֶל אֶרֶץ הַמִּרְיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ד) אֶלְךָ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, לְתַתֵּן בְּמָקוֹם שְׂרָאוּי. בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשְׂא אֲבִרְהֶם אֶת עֵינָיו וַיִּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחָק. בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, הָרִי פְרִשׁוּהָ. אֶלֶּא כִּינֹן שֶׁאֲמַר וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים, מָה הַטַּעַם בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחָק? אֶלֶּא מִשׁוּם שֶׁכְּתוּב כִּי בִּיצְחָק יִקְרָא לֶךְ זָרַע,

וַיִּהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הִנֵּה שְׁנֵינוּ וַיְהִי בִימֵי, נֶאֱמַר עַל צַעַר. וַיְהִי - אִף עַל גַּב שֶׁלֹּא כְּתוּב בִימֵי, דְּפּוֹס שֶׁל צַעַר יֵשׁ בּוֹ. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים, אַחַר הַדְּרָגָה הַתַּחַתּוֹנָה שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְמַהוּ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ט) לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִכִּי. וְמִי הָיָה אַחַר הַדְּרָגָה הַזֹּאת? וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהֶם. שֶׁכָּא יֵצֵר הָרַע לְקַטְרֵג לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהֶם? אֶת יִצְחָק הָיָה צְרִיךְ (לְכַתּוּב), שֶׁהָרִי יִצְחָק הָיָה בֶן שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע, וְהָרִי אָבִיו לֹא הָיָה בַר עֲנָשׁ שְׁלוֹ, שֶׁאֲלַמָּא אָמַר יִצְחָק אִינִי רוֹצֵה - לֹא הָיָה נֶעֱנַשׁ אָבִיו עָלָיו. מָה הַטַּעַם וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהֶם וְלֹא כְּתוּב נִסָּה אֶת יִצְחָק? אֶלֶּא אֶת אֲבִרְהֶם, וְדֹאֵי שְׂרָצָה לְהַפְלִיל עִם דִּין, שֶׁהָרִי אֲבִרְהֶם לֹא הָיָה בּוֹ דִּין כֹּלֵל מִקְדָּם לְכֹן, וְכָאֵן נִכְלָלוּ מִי"ם עִם אִשׁ, וְאֲבִרְהֶם לֹא הָיָה שְׁלָם עַד עַכְשָׁו, שֶׁהַתַּעֲטֵר לְעֲשׂוֹת דִּין וְלִהְתַּקְּיֵנוּ בְּמָקוֹמוֹ. וְכֹל יְמֵיו לֹא הָיָה שְׁלָם עַד עַכְשָׁו שֶׁנִּכְלָל מִי"ם עִם אִשׁ וְאִשׁ עִם מִי"ם, וּמִשׁוּם כֶּךָ וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבִרְהֶם וְלֹא אֶת יִצְחָק, שֶׁהַזְמִין אֲבִרְהֶם לְהַפְלִיל עִם דִּין. וְכַשֶּׁעֲשֶׂה אֶת זֶה, נִכְנָס אִשׁ עִם מִי"ם וְנִשְׁלָם זֶה עִם זֶה. וְזֶה עוֹשֶׂה הַדִּין לְהַפְלִיל זֶה עִם זֶה. וְאִזּו יֵצֵר הָרַע כָּאֵ לְקַטְרֵג עַל אֲבִרְהֶם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם כְּרֹאוּי עַד שִׁיעֲשֶׂה דִין בִּיצְחָק. שֶׁיֵּצֵר הָרַע הוּא אַחַר הַדְּבָרִים וְהוּא כָּאֵ לְקַטְרֵג. וְכָא וְרָאָה סוּד הַדְּבָר. אִף עַל גַּב שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁכְּתוּב

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

היה עמו. אלהים יראה לו השה. היה צריך (לכתב) יראה לנו, מה זה יראה לו? אלא אמר לו אלהים יראה לו לעצמו כשהוא יצטרך, אבל עכשו בני, ולא כבש. מיד וילכו שניהם יחדו.

רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון. הן אראלם - אלו מלאכים עליונים, צעקו באותה שעה ורצו לעמד על אותו הדבר, שכתוב (בראשית ט) ויצא אתו החוצה, לכן צעקו חצה. מלאכי שלום - אלו אותם מלאכים אחרים שהיו עתידים ללכת לפני יעקב, ובשביל יעקב הבטיח להם שלמות הקדוש ברוך הוא, שכתוב (סם לג) ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים. ואלו נקראו מלאכי שלום, כלם ככו כשראו את אברהם שעוקד את יצחק, והזדעזעו עליונים ותחתונים וכלם על יצחק.

בוזוהר פרשת וירא (דק טז): ויקרא אליי מלאך ה' וגו'. מפסיק טעם ביניהם, שאין אברהם האחרון הראשון. האחרון שלם, הראשון לא שלם. כמו זה שמואל שמואל - האחרון שלם, הראשון לא שלם. האחרון נביא, הראשון לא נביא. אבל במשה משה אין הפסק טעם, משום שמיום שנולד לא זזה ממנו שכינה. אברהם אברהם. רבי חייא אמר, כדי לעוררו לרוח אחרת, במעשה אחר, בלב אחר. רבי יהודה אמר, נבחר יצחק והתעלה ברצון לפני הקדוש ברוך הוא כריח קטרת הבשמים שמקריבים הכהנים לפני פעמים ביום ונשלם הקרבן. שהרי צערו של אברהם היה בשעה שנאמר לו אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה, חשב שקרבנו לא נשלם וליחנם עשה וסדר הכל ובנה מזבח. מיד:

וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר וגו'. הרי שנינו, הוא האיל שנבאר בין השמשות היה, וכן שנתו היה, כמו שנאמר (במדבר י) כבש אחד בן שנתו, וכך צריך. ואתה אמרת בין השמשות, ועוד, והרי יצחק לא היה בעולם, אלא נפקד וכו' [והרי יצחק לא היה בעולם] ואתה אומר שנבאר בין השמשות? אלא נפקד כח שיזמן אותו האיל בשעה שהצטרך אותו אברהם. כמו שכל אותם הדברים שהיו בין השמשות, התמנה כח שיזמן אותו דבר [לזמן ההוא] בשעה שצריך אותו. כך גם האיל הזה שהקרב תחת יצחק. פתח ואמר, (ישעיה סט) בכל צרתם לא צר ומלאך פניו

וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחק, כמו שנאמר (יחסי לא) מרחוק ה' נראה לי. וירא את המקום - זהו יעקב, שכתוב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. הסתכל אברהם ביום השלישי, שהוא הדרגה השלישית, וראה את יעקב שעתידי לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב.

אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתכל וראה שעתידי לצאת ממנו יעקב, שהרי כשהלך לעקד את יצחק אינו שבח כל כך שלו? אמר לו, ודאי [והרי] שראה את יעקב, שהרי מקדם לכן ידע אברהם את החכמה, והסתכל עכשו ביום השלישי שהיא דרגה שלישית לעשות שלמות, ואז ראה את יעקב, שכתוב וירא את המקום. אבל עכשו עמד לו הדבר מרחוק, משום שהלך לעקד את יצחק ולא רצה להרהר אחרי הקדוש ברוך הוא. מרחוק ראה אותו בתוך האספקלריה שלא מאירה בלבדה, ולכן ראה אותו ולא התגלה הכל. שאלו היתה מצויה האספקלריה המאירה על האספקלריה שאינה מאירה, התקים עליה אברהם כראוי, אבל מרחוק בלבדו היה. מרחוק. מה הטעם הסתלקה מהדבר הזה האספקלריה המאירה? משום שזו היתה דרגתו של יעקב, ומשום שעדיין לא נולד יעקב, לא נמצא כאן על הדרגה הזו. ועוד, כדי שילך ויקבל שכר. וירא את המקום מרחק - זה יעקב, כמו שנתבאר מרחוק, שלא זכה בו. [ראיה בעיניו בעולם הזה, אלא מרחוק, מתוך הדרגה הזו, שהרי כשבא יעקב, אברהם היה מת והסתלק מהעולם, וירא את המקום מרחק, אבל לא בראיה אחרת]. ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים וגו'. רמז [ראה] כאן, שאף על גב שבאו לאותה ראה וראה את יעקב, אמר אברהם, ודאי הקדוש ברוך הוא יודע בגון אחר שראוי, מיד ויבן שם אברהם את המזבח וגו'. מה כתוב למעלה? ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי. הרי פרושה. אבל מה הטעם לא השיב לו [דבר] מיד? אלא משום שהרי הסתלק מרחמים של אב על בן, ולכן כתוב הנני בני, הנני שהסתלקו הרחמים והתהפך לדין. ויאמר אברהם, ולא כתוב ויאמר אביו, שהרי לא עמד עליו כאב, אלא בעל מחלקת

את המאכלת לשחט את בנו^[ט]: ויקרא אליו מלאך

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

זו. ויהי אחר הדברים האלה. רבי שמעון אמר, הנה שנינו ויהי בימי, נאמר על צער. ויהי - אף על גב שלא כתוב בימי, דפוס של צער יש בו. ויהי אחר הדברים, אחר הדרגה התחתונה של כל הדרגות העליונות. ומהו הדברים? כמו שנגאמר (שמות ד) לא איש דברים אנכי. ומי היה אחר הדרגה הזו? והאלהים נסה את אברהם. שבא יצר הרע לקטרג לפני הקדוש ברוך הוא. כאן יש להסתכל, והאלהים נסה את אברהם? את יצחק היה צריך (לכתב), שהרי יצחק היה בן שלשים ושבע, והרי אביו לא היה בר ענש שלו, שאלמלא אמר יצחק איני רוצה - לא היה נענש אביו עליו. מה הטעם והאלהים נסה את אברהם ולא כתוב נסה את יצחק? אלא את אברהם, ודאי שרצה להכליל עם דין, שהרי אברהם לא היה בו דין כלל מקדם לכן, וכאן נכללו מי"ם עם א"ש, ואברהם לא היה שלם עד עכשו, שהתעטר לעשות דין ולהתקינו במקומו. וכל ימיו לא היה שלם עד עכשו שנכלל מי"ם עם א"ש וא"ש עם מי"ם, ומשום כך והאלהים נסה את אברהם ולא את יצחק, שהזמין אברהם להכליל עם דין. וכשעשה את זה, נכנס א"ש עם מי"ם ונשלם זה עם זה. וזה עושה הדין להכליל זה עם זה. ואז יצר הרע בא לקטרג על אברהם שלא השתלם כראוי עד שיעשה דין ביצחק. שיצר הרע הוא אחר הדברים והוא בא לקטרג.

ובא וראה סוד הדבר. אף על גב שאמרנו שכתוב אברהם ולא יצחק, גם יצחק נכלל בפסוק הזה סוד הכתוב והאלהים נסה את אברהם. לא כתוב נסה לאברהם, אלא את אברהם, את דוקא, וזה יצחק. שהרי באותה שעה בגבורה התחתונה שורה. כיון שנעקד והזדמן בדיון על ידי אברהם כראוי, אז התעטר במקומו יחד עם אברהם ונכללו א"ש עם מי"ם ועלו למעלה, ואז נמצאה מחלקת כראוי, מים עם אש. מי [עשה] ראה אב רחמן שנעשה אכזר? אלא כדי שתמצא מחלקת מים עם אש ולהתעטר במקומם [כראוי], עד שבא יעקב והכל התתקן כראוי, ונעשו שלשה אבות שלמים ונתקנו עליונים ותחתונים.

בוהר פרשת צו (דף טו): אש תמיד תוקד על המזבח

הושיעם וגו'. בא ראה, בכל צרתם של ישראל, כשמזדמנות להם צרות, כתוב לא בא"ף וקוראים בנא"ו, משום שהקדוש ברוך הוא עמם בצרה. לא בא"ף מקום יתר עליון, אף על גב שאין באותו מקום רגז וצרה, לשם למעלה מגיעה צרתם של ישראל. לא בא"ף, כמו שנגאמר (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. כתוב בא"ף וקוראים בנא"ו. ומלאך פניו הושיעם, והרי הוא עמם באותה צרה, ואתה אומר הושיעם? אלא לא כתוב מושיעם, אלא הושיעם מקדם לכן, שהוא עתיד באותה צרה לסבל עמם. בא ראה, בכל זמן שישאל בגלות - שכינה עמם בגלות, והרי פרשוה שכתוב (דברים ז) ושכח אלהיך את שבוּתך ורחמך וגו'. דבר אחר ומלאך פניו הושיעם - זו שכינה, שהיא עמם בגלות, ואתה אומר שהוא הושיעם? אלא כך זה בודאי, שאלה הם משכנותיו של הקדוש ברוך הוא בגלות. ומשום ששכינה עמם, הקדוש ברוך הוא זוכר אותם להיטיב להם ולהוציאם מהגלות, שכתוב (שמות ו) ואזכור את בריתי, בהתחלה. ואחר כך, ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי. וגם ראיתי - לרבות ראיה אחרת שהיא הראשונה של הכל. וכתוב (שם ב) ויזכר אלהים אל בריתו, זו שכינה. את אברהם? לאברהם היה צריך לכתב. אלא את אברהם זו החברות והזווג שלה עם האבות. את אברהם - זהו מערבית דרומית. את יצחק - זהו צפונית מערבית. ואת יעקב - זהו זווג אחד, כלל אחד, זווג שלם כראוי. כמו זה את השמים - זהו כלל של מדת לילה ביום. ואת הארץ - זו מדת יום בלילה כאחד. אף כאן בכלם את, וכיעקב ואת, שיהיה הכל זווג אחד שלא נפרדים זכר ונקבה לעולמים. ועתיד הקדוש ברוך הוא להכריז בכל העולם ולהשמיע קול שיאמר (ישעיהו 60) ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

[טו] בוהר פרשת וירא (דף ק"ט): ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים סד) אתה הוא מלכי וגו'. זוהי השלמות של כל הדרגות יחד זו עם

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יֵאָמְרוּ מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמְרוּ אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם וַיֹּאמְרוּ
הִנְנִי: וַיֹּאמְרוּ אֶל־תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל־הַנְּעָר וְאֶל־תַּעֲשֵׂ לֹא מְאוּמָה
כִּי וְעַתָּה יָדְעֵתִי כִּי־יֵרָא אֱלֹהִים אֹתָהּ וְלֹא חָשַׁכְתְּ אֶת־בְּנֶךָ
אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי^[כ]: וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אֵיל
אַחַר גַּאֲחוֹ בַּסֶּבֶךְ בְּקִרְנָיו וַיִּלֶּךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ
לְעֵלָה תַּחַת בְּנֵי^[כא]: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה־אֱלֹהֵינוּ

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שנבְּרָא בין השמשות הַיָּה, וְכֵן שָׁנְתוּ הַיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יז) כְּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שָׁנָתוֹ, וְכֹךְ צָרִיךְ. וְעַתָּה אִמְרַת בֵּין הַשִּׁמְשׁוֹת, וְעוֹד, וְהֵרִי יִצְחָק לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם, אֲלֵא נִפְקֵד וְכוּ' [וְהֵרִי יִצְחָק לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם] וְעַתָּה אוֹמֵר שֶׁנֶּבְרָא בֵּין הַשִּׁמְשׁוֹת? אֲלֵא נִפְקֵד כַּח שִׁזְמָן אוֹתוֹ הָאֵיל בְּשַׁעַר שֶׁהַצֵּטְרֵךְ אוֹתוֹ אַבְרָהָם. כְּמוֹ שֶׁכָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהֵיוּ בֵּין הַשִּׁמְשׁוֹת, הַתְּמִנָּה כַּח שִׁזְמָן אוֹתוֹ דְּבַר [לְזִמְן הַהוּא] בְּשַׁעַר שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ. כֹּךְ גַּם הָאֵיל הַזֶּה שֶׁהִקְרַב תַּחַת יִצְחָק.

[כא] זוהר פרשת וירא (ק"ח): מֵה כְּתוּב? וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל וְגו'. אֲלֵו שְׂאָר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁנֶּקְרָאוּ אֵילִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ט) אֵילֵי נְבוּיֹת יִשְׂרָאֵל, וּמִתְרַגְּמִים: גְּדוּלֵי נְבוּיֹת. אַחַר גַּאֲחוֹ בַּסֶּבֶךְ וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל קִרְנֵי רִשְׁעִים אֲגַדְעַ. וַיִּלֶּךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וְגו', שֶׁהֵם מְזַמְּנִים לְהַתְּנִסּוֹת בְּכָל נִסְיוֹן רַע, וַיִּשְׂאָרוּ הַצְּדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים לִיחַד אֶת שְׁמוֹ וְלִכֵּן כְּתוּב (זכריה יז) בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד וְגו'. אֲמַר לוֹ [אֲמַר לָהֶם] רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן וְהִלָּאָה פְּתִחוּ הַפֶּתַח. נִכְנַס יוֹם אַחַר, וְנִכְנַסוּ לְפָנָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמֵר לָנוּ מֵר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּפִרְשָׁה שֶׁקְרִינוּ בָּהּ בְּיוֹם שַׁבָּת, וְה' פִּקֵּד אֶת שְׂרָה. קָם בֵּין הָעַמּוּדִים, פֶּתַח וְאָמַר, וְה' פִּקֵּד אֶת שְׂרָה וְגו'. שֶׁלֶּשָׁה מִפְּתָחוֹת בִּידוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִסְרָם לֹא בִיד מְלָאָךְ וְלֹא בִיד שְׂרָף: מִפְּתַח שֶׁל חַיָּה, וְשֶׁל גִּשְׁמִים, וְשֶׁל תַּחֲתֵי הַמַּתִּים. בָּא אֱלֹהֵינוּ וְנִטַּל הַשְּׂנִים - שֶׁל גִּשְׁמִים וְשֶׁל תַּחֲתֵי הַמַּתִּים. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִמְסַר בִּיד אֱלֹהֵינוּ אֲלֵא אַחַת. שֶׁאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשֶׁבִקֵּשׁ אֱלֹהֵינוּ לְהַחֲיוֹת בֶּן הַצִּרְפִּית, אֲמַר

לֹא תִכְבֶּה. רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח, (בראשית כב) וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי בְנִי וְגו'. וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר, שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים שֶׁל יִצְחָק, וַיֹּאמֶר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. לְמָה זֶה כֹּךְ? אֲלֵא שֶׁלֶּשָׁה לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, שֶׁהֵם הָיוּ הַשִּׁלְשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְאֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם בְּרִבְעִי, שֶׁכְּתוּב הִנְנִי בְנִי, דְּחוּק (דודק) הִנְנִי. וְכְתוּב (בראשית ר) יְהִי מֵאֲרֵת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מֵאֲרֵת חֶסֶד. וְאִם תֹּאמַר, וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר הֵם יוֹתֵר - אֲלֵא שֶׁהֵם הָיוּ נִסְתָּרִים בְּמַחְשָׁבָה, וְאֵלוֹ הַתְּגַלּוֹת מִתּוֹךְ הַחֲשָׁכָה. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם - וְכְתוּב (בראשית ר) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וְיִהִי אֹר. וַיֹּאמֶר אָבִי - וְכְתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיִהִי מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הִנְנִי - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֵת.

[כ] בְּזוֹהַר פְּרַשְׁת וִירָא (דף ק"ב): וַיִּקְרָא אֵלָיו מְלָאָךְ ה' וְגו'. מִפְּסִיק טַעַם בִּינְיָהֵם, שְׂאִין אַבְרָהָם הֶאֱחָרֹן כְּרָאשׁוֹן. הֶאֱחָרֹן שְׁלָם, הֶרָאשׁוֹן לֹא שְׁלָם. כְּמוֹ זֶה שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל - הֶאֱחָרֹן שְׁלָם, הֶרָאשׁוֹן לֹא שְׁלָם. הֶאֱחָרֹן נְבִיא, הֶרָאשׁוֹן לֹא נְבִיא. אֲבָל בְּמִשְׁה מִשְׁה אֵין הַפֶּסֶק טַעַם, מִשׁוֹם שְׁמִיּוֹם שְׁנוּלָד לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה. אַבְרָהָם אַבְרָהָם. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כְּדִי לְעוֹרְרוֹ לְרוּחַ אַחֲרָת, בְּמַעֲשֵׂה אַחַר, בְּלִב אַחַר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נִבְחַר יִצְחָק וְהַתְּעַלָּה כְּרָצוֹן לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרִיחַ קְטֹרֶת הַבְּשָׁמִים שֶׁמְקַרְיָבִים הַכְּהֻנִּים לְפָנָיו פְּעָמִים בְּיוֹם וְנִשְׁלַם הַקְּרָבָן. שֶׁהָרִי צִעְרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה בְּשַׁעַר שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ אֵל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר וְאֵל תַּעֲשֵׂ לֹא תַעֲשֵׂ לֹא מְאוּמָה, חָשַׁב שֶׁקְרָבָנוּ לֹא נִשְׁלַם וְלִחְנָם עֲשֵׂה וְסִדֵּר הַכֵּל וְכִנָּה מְזַבְּחָת. מִדֵּי: וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל אַחַר וְגו'. הָרִי שְׁנִינּוּ, הוּא הָאֵיל

יִאֲהֲרֹנְהוּ | יִרְאֶה אֲשֶׁר יֹאמַר הַיּוֹם בְּהָרַ יְהוָה יִאֲהֲרֹנְהוּ יִרְאֶה: וַיִּקְרָא
מִלְאֲךָ יְהוָה יִאֲהֲרֹנְהוּ אֶל-אַבְרָהָם שְׁנֵית מִן-הַשָּׁמַיִם [כב]: וַיֹּאמֶר
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם-יְהוָה יִאֲהֲרֹנְהוּ פִי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר
הַזֶּה וְלֹא חָשַׁכְתָּ אֶת-בְּנֵךְ אֶת-יְחִידֶךָ: כִּי-בָרַךְ אֲבָרְכְךָ וְהִרְבָּה
אַרְבֶּה אֶת-זַרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחֲזֹל אֲשֶׁר עַל-שֵׁפֶת הַיָּם
וַיִּרֶשׁ זַרְעֶךָ אֶת שְׁעַר אֵיבֹיו [כג]: וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֶךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ
עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי: וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל-נַעֲרָיו וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ
יַחְדָּו אֶל-בְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבֵּאֵר שֶׁבַע:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

מספרים, בגלל מספר זה. כל (בשביל השם הזה מספר) השמים מרויחים את השם הזה בגללו. ועל זה המוציא במספר צבאם, שאלמלא מספר זה לא ימצאו חילות ותולדות לעולמים. ועל זה כתוב (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. שנים הם שמונו צאן ונכנסו בחשבון על ידיהם, בגלל שלא שלטה בהם עין הרע. מי מנה עפר יעקב - הרי אחד שעשה חשבון. ומספר את רבע ישראל - הרי מונה אחר. ועל שני אלה לא שלטה בהם עין הרע, שהרי מי מנה לעפר יעקב - אלה אותן אבנים (דוגמת) קדושות, אבנים מפלמות שמהן יוצאים מים לעולם. ועל זה כתוב (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ. מה אותו עפר העולם מתברך בשבילו, אף כך (בראשית כב) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ. כעפר הארץ ממש. ומספר, שהוא מונה שני מנה את רבע כל אותן נקבות, מרגליות עליונות, של המטה ששוכב עליה ישראל. ומשם והלאה הוא מונה לכל, משום שהוא טוב עין. זהו שכתוב מונה מספר לכוכבים. מי הוא שמונה את הכוכבים? מספר. מונה מספר לכוכבים. ועל ידו עוברים כלם בחשבון. ולעתיד לבא, (רומיה ג) עוד תעברנה הצאן על ימי מונה. ולא יודעים מי הוא. אלא משום שבאותו זמן יהיה הכל ביחוד בלא פרוד, הכל יהיה (הכל יהיה) מונה אחד. (ט) וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

לו הקדוש ברוך הוא: לא נאה לך לקחת בידך שני מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים, ותחיה המת. והינו שכתוב (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטר. לא אמר ותן מטר, אלא ואתנה. [כב] בזוהר פרשת יתרו (טו): אל הר' - זה אברהם, שכתוב (בראשית כב) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, שהרי אברהם קרא לו הר. מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם, אף מקום קדוש זה הפקר כנגד כל מי שרוצה בעולם. אל בית - זה יעקב, שקרא למקום זה בית, שכתוב (שם כח) אין זה כי אם בית אלהים. [כג] בזוהר חדש-שיר השירים: אברהם בקש מעט - והקדוש ברוך הוא נתן לו הרבה. הוא בקש בן אחד - מה כתוב? (בראשית כב) והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וגו', משום שקף דרכי הקדוש ברוך הוא, ועל זה אמרת מנשקות ולא נשקות. (יח) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעתי בקלי: בזוהר פרשת משפטים (קח): מה זה במספר? אלא בן אחד שמאיר מסוף העולם ועד סוף העולם יש לקדוש-ברוך-הוא, והוא עץ גדול וחזק. ראשו מגיע לגבה השמים, וסופו מתפשטים שרשיו, ומשקשים בעפר הקדוש, ומספר שמו. ותלוי בשמים העליונים, וחמשה רקיעים תלויים ממנו עד המספר הזה, וכלם נוטלים שם זה בגללו, שכתוב (תהלים ט) השמים

בשבת ויו"ט אין אומרים תפלה זו:

רבונו של עולם, כמו שפבש אברהם אבינו את רחמיו, לעשות
 רצונך בלבב שלם, בן יכבשו רחמיה את פעסך מעלינו, ויגלו
 רחמיה על מדותיה. ותתנהג עמנו יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהינו <sup>תקוף בעל היכולת
ובעל המוחות מלם</sup> במדת
 החסד ובמדת הרחמים, ובטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך
 ומעירך ומארצך ומנחלתך, וקיים לנו יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהינו את הדבר
 שהבטחתנו בתורתך, על ידי משה עבדך פאמור. וזכרתי את בריתי
 יעקוב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אופר, והארץ
 אזכר: ונאמר, ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא
 געלתים לכלתם, להפר בריתי אתם, כי אני יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהיהם:
 ונאמר, וזכרתי להם ברית ראשנים, אשר הוצאתי אתם מארץ
 מצרים, לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup>: ונאמר,
 ושב יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהיה את שבותך ורחמך, ושב וקבצך מפל
 העמים, אשר הפיצך יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהיה שמה: אם יהיה נדחך
 בקצה השמים, משם יקבצך יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהיה ומשם יקחך: ונאמר,
 והביאך יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> אלהיה אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה,
 והיטבך והרפך מאבותיך: ונאמר, על ידי נביאך, יהוה <sup>אדון הכל
היה חת וחת
יארחיני</sup> חננו
 לך קוינו היה זרעם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה: ונאמר, ועת
 צרה היא ליעקב, וממנה יושע: ונאמר, בכל צרתם לו צר, ומלאך
 פניו הושיעם, באהבתו ובחמלתו הוא גאלם, ונטלם וינשאם כל ימי
 עולם: ונאמר, מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע לשארית נחלתו,
 לא החזיק לעד אפו, כי חפץ חסד הוא: ישוב ירחמנו, יכבש עונותינו
 ותשליך במצלות ים כל חטאתם: (וכל חטאת עמך בית ישראל
 תשליך במקום אשר לא יזכרו, ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם)
 ונאמר, תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם, אשר נשבעת לאבותינו
 מימי קדם: ונאמר, והביאותים אל הר קדשי, ושמחתים בבית תפלתני,

עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחו, כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים:

לעולם יהא אדם ירא שמים, בסתר ובגלוי, ומודה על האמת, ודובר אמת בלבבו, וישכם ויאמר:

רבון כל העולמים, ואדוני האדונים, לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, כי על רחמיך הרבים. מה אנו, מה חיינו, מה חסדנו, מה צדקותינו, מה ישועתנו, מה פחנו, מה גבורתנו: מה נאמר לפניך יהוה ^{אדוני הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{ואדוניו} אלהינו ^{תקין בעל היכולת} ^{ובעל הפוחת כולם} ואלהי ^{תקין בעל היכולת} ^{ובעל הפוחת כולם} אבותינו, הלא כל הגבורים פאין לפניך ואנשי השם כלא היו, וחכמים כבלי מדע, ונבונים כבלי השכל, כי רב מעשיהם (ב"א מעשינו) תהו וימי חיייהם (ב"א חיינו) הכל לפניך, ומותר האדם מן הבהמה אין, כי הכל הבל:

לכר הנשמה הטהורה, שהיא עתידה לתן דין וחשבון לפני כסא כבודך. וכל הגוים פאין נגדך. שנאמר הן גוים כמר מדלי, וכשחק מאזנים נחשבו, הן איים פדק יאל:

אבל אנחנו עמך בני בריתך, בני אברהם אהבה, שנשבעת לו בהר המוריה, זרע יצחק יחידו, (ב"א עקדך) שנעקד על גבי המזבח, עדת יעקב בנך בכורך, שמא הבתך שאהבת אותו, ומשמחתך ששמחת בו, קראת את שמו ישראל וישרון:

לפיכך אנחנו חייבים להודות לך, ולשבחך ולפאריך ולברך ולקדש ולתן שבח והודיה לשמך: אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירשתנו, אשרינו, כשאנו משפיעים ומעריבים בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות, ומיוחדים שמך בכל יום תמיד, ואומרים פעמים באהבה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶחָד: | אֲדֹנָי הוּא ה' וְהוּא יְהוָה אֲדֹנָי הוּא ה' וְהוּא יְהוָה

יהוה אחד
יהוה אחד ויהיה
יהוה אחד ויהיה
יהוה אחד ויהיה

יהוה אחד
יהוה אחד ויהיה
יהוה אחד ויהיה

ואומר בלחש בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאַתְּהֵבֶתְךָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כְּכֹל לְבַבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ וּבְכֹל-
מַאֲדָךְ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם

יהוה אחד
יהוה אחד ויהיה
יהוה אחד ויהיה

יהוה אחד
יהוה אחד ויהיה
יהוה אחד ויהיה

אור הישר - כתב נחורא

מתיירא פן יאחר זמן קריאת שמע, יכוין לצאת בזה ידי חובתו. וכל זה כשהניח תפילין מקודם.

שמע ישראל: ויכוין לקיים מצות עשה דקריאת שמע ובכל הכוונות דקריאת שמע דיוצר. ואף אם מתפלל ותיקין. ויאמר כל הפרשה. ואם

הלכות דרך החיים

ב. אם קראה משעלה עמוד השחר, יצא בדיעבד, אף קודם שיכיר (שם רמ"א סימן נח ס"ד). והוא שלא יהא רגיל לעשות כן, דאז גם בדיעבד. לא יצא (שם ועיי' א"ר).

ג. אף על פי שזמנה נמשך עד סוף שעה שלישית מכל מקום אם עברה שעה שלישית ולא קראה, קורא אותה עם ברכותיה עד שעה רביעית. ואם

יא. זמן קריאת שמע של שחרית.

א. זמן קריאת שמע של שחרית, משיראה את חברו הרגיל עמו קצת, ברחוק ארבע אמות ויכירנו. ונמשך זמנה, עד שלש שעות זמניות שהוא רביע היום לפי ערך השעות. כגון, אם היום ארוך ט"ז שעות, נמשך ימנה עד סוף ארבע שעות, שהוא שלש שעות זמניות (סי' נ"ח).

הערות דרך החיים

ב. קריאת שמע שחרית וערבית היא מן התורה, שנאמר בשכבך ובקומך (משנה ברכות), בשעה שבני אדם שוכבין - וזה הלילה, ובשעת שבני אדם עומדים - זה היום.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

פרשיות, זולת ק"ש דקרבות א"צ לקרות רק פ' הראשונה כנ"ל. אך אם ישער האדם שיעבור ח"ו זמן ק"ש דיוצר, דהיינו בימים הארוכים ובפרט בשבת קודש וי"ט, מי שאינו מתפלל כוונתיקין בוודאי עובר זמן ק"ש, אז יזהר מאד לקרות בק"ש דקרבות כל הג' פרשיות ויכווין לצאת בזה הקריאה מ"ע דק"ש של שחרית. וראוי לאדם להתנהג בזה אף בכל ימות השנה, לקרות בק"ש דקרבות כל הג' פרשיות מספק, שמא ח"ו לא יקרא ק"ש דיוצר בזמנה ויהי מעוות לא יוכל לתקן.

ובוודאי ראוי וישר שיתאמץ האדם בכל יכולתו לקרות ק"ש דיוצר תמיד בזמנה, כי בוודאי זה דוחק גדול לצאת בק"ש דקרבות ידי חובת ק"ש, ובפרט בלא ברכותי שלפניה ושל אחריה, אך אין דנין אפשר משאי אפשר. וגודל שכר ק"ש עם מדומי חמה, מבואר בז"ח ד' פ"ד ע"א ועיי"ש.

שמע ישראל: ובק"ש ראשונה דקרבות, יזהר האדם שיקרא פסוק שמע ובשכמליו בכוונה עצומה, ממש כמו בק"ש דיוצר, גם פסוק ואהבת עד ובשעריך, כפי שיבוא לפנינו בעז"ה בשערים הבאים.

וק"ש זו חיוב גדול על האדם לקרותה, אף שמתפלל כותיקין וקורא ק"ש בזמנה קודם הג' החמה, אעפ"כ מחוייב לקרות ק"ש זו דקרבות, כ"כ האר"י ז"ל, כי ד' ק"ש חיוב על כל אדם לקרות בכל יום, ראשונה ק"ש זו והיא נקראת ק"ש דקרבות. ולכן אף שסדר אדם ברכת השחר עד פ' התמיד קודם אור הבוקר, עכ"ז אחר הנחת טלית ותפילין, קודם שיתחיל פ' התמיד, ראוי שיקרא ק"ש זו מן שמע עד ובשעריך, כי היא נקראת ק"ש דקרבות. וק"ש ב' נקראת ק"ש דיוצר, וק"ש ג' היא ק"ש של תפלת ערבית, ונקראת ק"ש דערבית, וק"ש ד' היא ק"ש שעל המטה. וכל הג' ק"ש האחרונות, החיוב לקרות כל הג'

עַל־לִבְכֶךָ: וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַבְיָךְ וּדְבַרְתָּ בִּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ
 בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת עַל־יָדְךָ וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין
 עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתֶּם עַל־מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעֲרֶיךָ:

**

אם חושש לאחר זמן קריאת שמע, יקרא את כל ג' הפרשיות

וְהָיָה אִם־שָׁמַע תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה <sup>אֵין חֵבֶל
 הַיָּה תוֹת וְיָחִיד
 יֵאחֲזֵר וְנִדְרֵי</sup> אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ בְּכָל־
 לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וּנְתַתִּי מִטַּר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמְלַקּוֹשׁ
 וְאִסְפַּת דְּגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ: וּנְתַתִּי עֵשֶׂב בְּשַׂדְּךָ לְבַהֲמֹתֶךָ
 וְאִכְלַת וְשִׁבְעַת: הַשְּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם
 וְעַבַּדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אֶף־יְהוָה <sup>אֵין חֵבֶל
 הַיָּה תוֹת וְיָחִיד
 יֵאחֲזֵר וְנִדְרֵי</sup> בְּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהִאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
 אֶת־יְבוּלָהּ וְאִבְדַּתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטְּבָחָה אֲשֶׁר יְהוָה <sup>אֵין חֵבֶל
 הַיָּה תוֹת וְיָחִיד
 יֵאחֲזֵר וְנִדְרֵי</sup> נָתַן לָכֶם: וְשִׁמְתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהַ עַל־לְבַבְכֶם
 וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶתְכֶם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת
 בֵּין עֵינֵיכֶם: וּלְמַדְתֶּם אֶתְכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בִּם בְּשִׁבְתְּךָ
 בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתֶּם עַל־מְזוֹזוֹת
 בֵּיתְךָ וּבְשַׁעֲרֶיךָ:

הלכות דרך החיים

ערבי, יקרא פעם שנית לתשלומי היום, בלא ברכות
 וכן אם לא קרא בערבית, ישלים בשחרית (שם).
 ודוקא בשוגג אבל לא במזיד, ודינה כדין לא
 התפלל תפלה (ראה הלאה אחר תפלת שמונה עשרה של
 שחרית חול).

עברה שעה רביעית ולא קראה, קורא אותה בלא
 ברכותיה כל היום (שם) ואין להמתין על תפילין, עד
 שיעבור זמן קריאת שמע (עין סי' נ"ח בא"ר).
 ד. אם לא קראה ביום בשוגג או בטעות, קורא
 אותה בערבית - אחר שיקרא קריאת שמע של

לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר (צריך להטעים יפה)
 נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם לָתֵת לָהֶם ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} כֵּן
 בְּיָמֵי הַשָּׁמַיִם עַל-הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל-כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם
 לְדוֹרָתָם וְנִתְּנוּ עַל-צִיצִית הַכַּנָּף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית
 וְכִשְׂיֹאמַר וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ יִמְשַׁמַּשׁ בְּשָׁנֵי צִיצִית שְׁלֹפְנָיו (שם): וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
 אֶת-כָּל-מִצְוֹת יְהוָה ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרָי
 לְבַבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר-אַתֶּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ
 וַעֲשִׂיתֶם אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה
 לֵאלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם
 לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} אֵלֵיכֶם: יֵשׁ לְצַרְף אֱלֹהֵיכֶם לֹאמֵת. אָמֵת

הַש"ץ חוזר ואומר: יְהוָה ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} אֵלֵיכֶם אָמֵת:

**

אִתָּהּ הוּא עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, אִתָּהּ הוּא מְשֻׁנְבָרָא הָעוֹלָם, אִתָּהּ
 הוּא בְּעוֹלָם הַיּוֹם, וְאִתָּהּ הוּא לְעוֹלָם הַבָּא. קִדְּשׁ אֶת שְׁמֹךְ עַל
 מְקוֹדֵי שְׁמֹךְ, וְקִדְּשׁ אֶת שְׁמֹךְ בְּעוֹלָמְךָ, וּבִישׁוּעַתְךָ תָּרִים וְתִגְבִּיָה קַרְנֵנוּ
 לְמַעְלָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּקִרְוֹב לְמַעַן שְׁמֹךְ, בְּרוּךְ הַמְּקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּרַבִּים:
 אִתָּהּ הוּא יְהוָה ^{אֵין הַכֵּל הֵיהּ הַתּוֹת וְהֵיהּ יִאֲהוּרֵנוּ} אֵלֵהֵנוּ ^{תְּמוּת בְּעַל הַיְמִינִים וּבְעַל הַיְמִינִים מִלִּים} בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ וּבְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מאמר אליהו ז"ל והובא בתנא דבי אליהו. ולענין
 חתימה בשם באתה הוא הא', הטור בסי' מ"ו כתב
 הנוסחא של החתימה בשם, אך הבי" לא הכריע
 בזה ועי"ש. ובשם האר"י ז"ל מצאתי, שאין
 לחתום בשם, אלא: ברוך המקדש את שמו
 ברבים.

אתה הוא עד שלא נברא העולם: אח"כ יאמר
 השבחים של אתה הוא א' ושל אתה הוא ב'
 בכוונה ובשמחה, כי הם נכללים משבחים נפלאים
 ותפלות, גם בשבחים אלו מעיד האדם על
 אלהותו יתברך ויתעלה. ואתה הוא א' נתקנה
 ע"פ הירושלמי, הובא בטור, ואתה הוא ב' הוא

הַעֲלִיזוּנִים. אָמֵת אַתָּה הוּא רֵאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קִבֵּץ נְפוּצוֹת קִוּוּךְ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ יִפְרוּ וַיִּדְעוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבִדְךָ עֲלִיזוֹן לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וּמִי בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בְּעֲלִיזוּנִים אוֹ בַתְּחִתּוֹנִים שְׁיֵאמַר לְךָ מָה תַעֲשֶׂה וּמָה תַפְעֵל. אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים (חַי וְקַיִם) עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד בְּעִבּוֹר שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עֲלֵינוּ וְקַיִם לָנוּ יְהוָהּ ^{אִיךָ וְכָל יְהוָהּ וְיִתְדוֹתֶיהָ} אֱלֹהֵינוּ ^{תִקַּח בְּעַל חִסְדֶּךָ וּבְעַל הַמִּשְׁחָת כּוֹסֶיךָ} מָה שְׁפָתוֹב (אֶת הַדְּבָר שֶׁהִכְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי צַפְנִיָּה חוֹזֵה, כְּאִמּוֹר) בָּעַת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעַת קִבְּצִי אֶתְכֶם כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וּלְתַהֲלָה בְּכָל עַמֵּי הָאָרֶץ, בְּשׁוֹבֵי אֶת שְׁבוֹתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָהּ ^{אִיךָ וְכָל יְהוָהּ וְיִתְדוֹתֶיהָ} :

סדר הקרבנות כאשר הסדיר לנו בעל השל"ה, ואחריו החזיק בעל המחבר ספר תבואות שור.

ליום ראשון. א: [א] בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: [ב] וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וּבְהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם: [ג] וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר: [ד] וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: [ה] וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קִרָּא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

ליום שני [ו] וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: [ז] וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי כֵן: [ח] וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:

אור הישר - כתר נהורא

מבמנחה של ערב שבת. עוד כתב שצריך להקריב את עצמו להשם יתברך במעשה, שעל ידי זה יתאבל על החורבן. בדיבור, שאומר הפרשה. ובמחשבה, שצריך לטהר מחשבתו, שיבין הענין ויחשוב כאילו עומד ומקריב הקרבן. וזה מאמר רז"ל העוסק בפרשת הקרבנות כאילו הקריבן, רוצה לומר. התעסקותו בהבנת הענין.

סדר הקרבנות כאשר הסדיר לנו בעל השל"ה: כתב השל"ה. שיש לומר קודם פרשת הקרבנות, פרשיות המעמד מפרשת בראשית, ויאמרם כסדר הזה. ביום א' בשבוע יאמר מן בראשית עד יום שני, ביום ב' יאמר יום שני. בג' יום שלישי. וכן כולם. עד ביום ו' יאמר יום הששי ויכלו. ובשבת לא היה מעמד. וכן יאמר גם במנחה, חוץ

ליום שלישי: [ט] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד
וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה וַיְהִי כֵן: [י] וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמַקְוֵה הַמַּיִם
קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: [יא] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא
עֵשֶׂב מִזֵּרֵעַ זֵרַע עֵץ פְּרִי עֵשָׂה פְּרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי
כֵן: [יב] וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרֵעַ זֵרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשָׂה פְּרִי
אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: [יג] וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
יוֹם שְׁלִישִׁי:

ליום רביעי: [יד] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין
הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: [טו] וְהָיוּ
לְמְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: [טז] וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים אֶת הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וְאֶת
הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה וְאֶת הַכּוֹכָבִים: [יז] וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים
בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: [יח] וּלְמַשֵּׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל
בֵּין הָאֹרֶךְ וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: [יט] וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
יוֹם רְבִיעִי:

ליום חמישי: [כ] וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם: [כא] וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים
וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֹשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֶת כָּל עוֹף
כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: [כב] וַיְבָרֵךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ
וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרְבַּ בָּאָרֶץ: [כג] וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
יוֹם חַמִּישִׁי:

ליום ששי: ב [א] וַיִּכְלֹו הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: [ב] וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה: [ג] וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

פרשת קידוש ידים ורגלים

כי אסור ליכנס למקדש וכל שכן לעבודה בלא קידוש ידים ורגלים:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְעָשִׂיתָ פִּיזוּר נְחֹשֶׁת וְכָנּוּ
 נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין-אֶהָל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אלין, מתתקנן לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין, בסדורא דצלותא דערבית ובתקונא דילי הא מטה, בסדורא דאנון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואנון שירין ותשבחן הא שלחן, ובהוא סדורא דצלותא דמיושב ובתקונא דק"ש בהוא יחודא דאנן מתקנין הא כסא, בהוא סדורא דצלותא דמעומד ובאנון קדושאן ותוספתא קדושה וברכאן דאנן מסדרין הא מנורה, זכאה איהו ב"ג דדא שוי ברעותי לאשלמא לגבי מארי בכל יומא ולא תקנא לגבי הני תקונין כדין, ודאי קב"ה יהא אושפיזי בכל יומא, זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי, עכ"ל. ובפי במדבר ק"כ ע"ב ז"ל: כד אתי צפרא ותב לגבי פקדוני בעי לברכא לי לקב"ה דאיהו מהימנא עלאי, לבתר דקם עאל לבי כנישתא מעטר בטוטפי, אתכסי בכסויא דציצית, עאל ומדכי גרמי בקורבנין בקדמיתא, לבתר קביל עלי עול מלכותא בסדורא דשבחי דדוד דאנון סידורא דעול מלכותא, ובסדורא דשבחא דא אשרי עלי ההוא עול, לבתר סדורא דצלותא [דמיושב וצלותא דמעומד] לקשרא לון כחדא, עכ"ל. ודי הערה בזה.

ומכל הפרשיות של קרבנות הנזכר בש"ע סי' א' שיאמר אדם בכל יום, יזהר עכ"פ במה שנוזר שם סעיף ט', כי טוב מעט בכוונה כו', ויאמר על הסדר כפי המבואר בזה"ק הנ"ל, דהיינו שמקודם יאמר פ' בראשית עד יום אחד, ואח"כ פ' הכיור ואח"כ פ' תרומת הדשן, כמבואר בזה"ק הנ"ל גודל מעלתו, ואח"כ פ' התמיד ואח"כ פ' הקטורת וסמניה על הסדר שנדפס בסדורים. ואעתיק מאבורה"ם פ"י על כמה תיבות מסמני הקטורת, וז"ל: בורית כרשינא, שני דברים הם. תשעה קבין, פ"י משניהם. אם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה, פ"י כהן גדול שמביא לפני ולפנים, שהרי בא ביאה ריקנית, שכן כתוב (ויקרא טו, יג): וכסה ענן הקטרת וגו', אבל אם חסר אחת מכל סממני שאין ענן הקטורת כהלכתו חייב. עכ"ל.

גודל מעלת אמירת הקרבנות, אם אמרת אספרנה נא כמו שהם מבוארים בזה"ק ובתקונים בכל מקומות מושבותיהם, תקטן היריעה ולא יכילו. אך אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב, אפס קצת ממאמרו הקדושים, כדי להלהיב לב אנשים כערכי באמירתם. ואף גם זאת נקיטנא נפשאי בקצרה, לגודל תשוקת הקצור.

וז"ל הזה"ק בפי וירא ד' ק' ע"א: א"ר כרוספדאי, האי מאן דמדכר בפומי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ענינא דקרבני ותקרבנות ויכוין בהן, ברית כרותה הוא דאנון מלאכיא דמדכרי חובי לאבאשא לי דלא יכלין למעבד לי אלא טיבו עכ"ל. ופרטי הפרשיות של קרבנות שיאמר אדם בכל יום, נדפסו כבר בסדורים ומפורשים ג"כ בזה"ק. וז"ל בז"ח ד' ל"ד ע"ד: ארשב"י, בשעתא דב"ג אקדים בצפרא ואנח תפילין ברישי כו' ואזיפו לי לבי כנישתא כו', עד אכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר, בתר הכי א"ת לי למקרי פרשתא דבראשית עד יום א', דאיהו עלויא ותושבחתא דכלא, לבתר יתעסק בפרשת קרבנות לכפרא עלוי וכל אנון קרבנין דיומא צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, בגין לכפרא על כל אינון הרהורי ומחשבין דלילא כו'. עכ"ל (והיא פ' של תרומת הדשן). וגודל מעלת פרשת התמיד, מבואר בתקונים תקון י"ח דף ל"ד ע"א וז"ל: אלין נפקין הא אחרנין אעלין אנון מארי דצואר דהו מברכי להקב"ה על מאכלין ומשתיין דקרבנין, דאמרין בכל יומא צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח נחוחי דהו מקרבין לקב"ה ושכינתיה בכמה קרבנין דצלותין עכ"ל. הנה מזה יראה האדם גודל מעלתם ואיך ראוי לכוין בקריאתם. ועיקר לקרותן במתון גדול ולדקדק בתיבות ככתוב בתורה. ודי בהערה זו.

וגודל התקון של אמירת הקרבנות בכל יום על סדר התפלה, מבואר פ' תרומה קל"ג ע"א וז"ל: מטה ושלחן וכסא ומנורה (מ"ב ד, י), ארבע אלין כלהו בשכינתא אינון, ואיהי כלא וכל תקונין

וְנָתַתְּ שְׁמָהּ מִיָּמִים: וְרַחֲצוּ אֶהָרָן וּבְנָיו מִמָּנֹה אֶת־יְדֵיהֶם
 וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: כְּבֹאֵם אֶל־אֱהֹל מוֹעֵד יְרַחֲצוּ־מִיָּם וְלֹא יִמְתּוּ אֹ
 בְּגִשְׁתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׂרֵת לְהִקְטִיר אִשָּׁה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה רֹחַ וְיָהִי} ^{יֵאָהֲרֹנוּ}
 וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יִמְתּוּ וְהִיְתָה לָהֶם חֻק־עוֹלָם לֹ
 וּלְזָרְעוֹ לְדוֹתָם:

פרשת תרומת הדשן וסידור המערכות ושני גזירין

וַיְדַבֵּר יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה רֹחַ וְיָהִי} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹו אֶת־אֶהָרָן וְאֶת־בְּנָיו
 לֵאמֹר זֹאת תֹּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַבֶּקֶר וְאִישׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּוֹקֵד בּוֹ: וְלִבְשׁ
 הַכֹּהֵן מִדּוֹ כֹּד וּמְכַנְסֵי־כֹּד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת־הַדָּשָׁן
 אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:
 וּפִשְׁטָל אֶת־בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אַחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן
 אֶל־מַחוּץ לַמִּחָנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תֹּוֹקֵד־בּוֹ
 לֹא תִכְפֶּה וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר וְעֶרְךָ עָלֶיהָ
 הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֻלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אִישׁ תָּמִיד תֹּוֹקֵד
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְפֶּה:

בשבת וביום טוב אין אומרים זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה רֹחַ וְיָהִי} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן בְּעַל חֻסְדֶּךָ} ^{וּבְעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹסֶךָ} וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
 שְׁתַּרְחֵם עָלֵינוּ, וְתִכְפֹּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ, וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל
 עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמַּחַל לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה

אור הישר - כתו נהורא

פרשת תרומת הדשן וסידור המערכות ושני גזירין
 גזירין: במנחה אין צריך לומר, רק פסוק ובעד
 וגו'. רק משום כל פסוק דלא פסקי' משה לא
 פסקינן - צריך לומר כל הפרשה. ויכוין בה
 [חזק. מפסוק הנ"ל] כקורא בתורה. ואם אין
 לו פנאי כדי להתפלל עם הציבור, ומכל שכן
 שלא יעבור הזמן - אין צריך לומר רק פסוק
 ובעד.

בְּיָמֵינוּ: וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שִׁיכַפֵּר בְּעַדְנוּ, כְּמוֹ שְׁכַתְּבָתָּ עֲלֵינוּ
בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ, כְּאָמֹר:

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרָתָּ
אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֹחֵי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי

בְּמוֹעֵדוֹ: וְאָמְרָתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהָאֲרוֹן הַבְּרִית וְהָאֲרוֹן הַבְּרִית}
בְּבָשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֲלֶה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ
אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָּיִם:
וְעִשְׂוֹרֵית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן פְּתִית רְבִיעֵת

אור הישר - כתור נהורא

לאשי. הוא קרבן בהמה הניתן בפועל על האש
שעל המזבח. והנה ריח ניחוחי. מה שהוא ערב לי,
שהוא הראשון שאדם מקריב עצמו במחשבה,
הוא מה שתשמרו להקריב לי במועדו. עכ"ל
מהר"ם אלשיך ז"ל בפרשת פנחס:

והנה יש ללמוד מזה: ומה בזמן שבית המקדש
היה קיים לא היה עיקר הקרבן אלא המחשבה
הקדושה, שהוא מה שיכוין האדם בהקריבו
הקרבן, כי את עצמו הוא מקריב. ואפילו בקרבנות
ציבור, שהם התמידין, ועל כן היה המעמדות.
ואנשי המעמד היו מתענים ד' ימים בכל שבוע
ומתכוונים כאילו את עצמם הם מקריבין בשעת
הקרבת קרבן התמיד, והיו מתפללין על הקרבנות
שיקובלו ברצון, כל שכן וקל וחומר עתה שחרב
ביהמ"ק ואין לנו קרבנות בפועל, כי אם התפלות
הקדושות, שארז"ל [שאמרו רבותינו זיכרונם
לברכה] תפלות במקום תמידים תקנום, כל שכן
וקל וחומר שראוי לאדם לכוין כאילו הוא מצדיק
על עצמו את הדין. וכל מה שהיה נעשה בקרבן
בזמן שבית המקדש היה קיים, כאילו נעשה בו,
כאילו הוא נשחט בבית המקדש, כאילו עור
מופשט, כאילו איבריו מנותחים ומסודרים על גבי
המזבח ונשרפין על קדושת השם יתברך, כדי
לכפר עונו ועון כל ישראל בזמן הגלות. וכן כל יתר
עבודות, כגון הקטורת והדלקת הנרות מהמנורה.
ויתפלל להקדוש ברוך הוא שיקובל ברצון.

וידבר ה': מכאן ואילך לא יאמר קודם אור היום.
ונכון לאומרו מעומד. וזוהר בשחרית שלא לאמרו
בלא טלית ותפילין כן מבואר בזוהר. ולא יפסיק מכאן
עד אחר שמ"ע [שמונה עשרה] אפילו בדברי תורה,
כדי שלא יפריד ח"ו בין העולמות. וזוהר לאמרו
בציבור. כל זה מבואר בהאר"י ז"ל ובפוסקים.

וידבר ה' אל משה לאמר צו את בני ישראל את
קרבנו לחמי. בשם המפרשים ז"ל: כי עיקר
הקרבן הוא מה שהוא חוץ למציאותו בתוספות
עליו. והוא מה שיכוין האדם בהקריבו הקרבן,
שהוא: כי את עצמו הוא מקריב כיצחק, ולכן
מצדיק עליו את הדין, שכל מה שנעשה בקרבן
בעל חי ההוא, כגון שחיטה והפשט וניתוח, וכל
יתר עבודות, היה ראוי ליעשות בו. ומודה
להשי"ת שנתן בעל חי תמורתו. נמצא יש בקרבן
ב' דברים: אחד במחשבה. ב' במעשה. זה שאמר
אדם כי יקריב מכם ממש, יעשה קרבן לה'
במחשבתו, כאילו את עצמו הוא מקריב קרבן.
ואחר כך מן הבהמה תקריבו - במעשה. וז"ש
[וזהו שכתוב] צו את בני ישראל - דבר אחד,
ואמרת עליהם - דבר שני. הדבר הראשון הוא: את
קרבני לחמי. מה שהוא את קרבני, הוא ריבוי
הנוסף על הבעלי חי, שהוא הקרבת האדם את
עצמו במחשבה, הוא הנקרא לחמי, שאני מקבל
כלחם לי, שהוא הרצון טוב, שהוא מה שהאדם
מקריב את עצמו במחשבה. ויש שני, שהוא

ההין: עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה ליהוה
 ונספו רביעת ההין לכבש האחד בקדש הסך נסך שכר
 ליהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאהרונת}: ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת
 הבקר וכנספו תעשה אשה ריח ניחח ליהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאהרונת}:

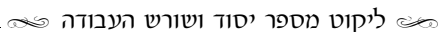
ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאהרונת} וזרקו
 בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב:

יהי רצון מלפניך יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאהרונת} אלהינו ^{תקנו בעל חסות} ^{ובעל המחות סוס} ואלהי אבותינו,
 שתהא אמירה זו חשובה ומקבלת ומרצה לפניך, כאלו הקרבנו
 קרבן התמיד במועדו, ובמקומו וכהלכתו:

יאמרו ברצון הנפש וכונת הלב את ענין הקטרת שהיה לישראל יתבטל המות והדינים מהם.

"יקח נא גו', כשפא רב דימי אמר לא מצאה הנשמה תועלת
 לגוף אלמלא מה שרמו כאן רמו הקרבנות. בטלו הקרבנות
 לא בטלה התורה. מי שלא עסק בקרבנות, יעסק בתורה ויועיל
 לו יותר, דאמר רבי יוחנן, כשפרש הקדוש ברוך הוא הקרבנות
 אמר משה רבנו של עולם תינח בזמן שיהיו ישראל על אדמתם,
 כיון שיגלו מעל אדמתם מה יעשו. אמר לו משה, יעסקו בתורה
 ואני מוחל להם בשבילה יותר מכל הקרבנות שבעולם, שנאמר
 זאת התורה לעולה למנחה וגו', כלומר זאת התורה - בשביל
 עולה בשביל מנחה בשביל חטאת בשביל אשם."

"אמר ר' ברוספדאי מי שמזכיר בפיו כבתי כנסיות וכבתי מדרשות
 ענין הקרבנות והקרבנות, ויכון בהם, ברית פרותה שאלו

כדאמרינן בויקרא רבה, אמר הקדוש ברוך הוא
 מעיד אני עלי שמים וארץ בין נכרי בין ישראל בין
 עבד בין אמה, בשעה שהן קוראין מקרא זה צפונה
 לפני ה' אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם, עכ"ל.

ואחר פרשת התמיד יאמר פסוק ושחט אותו על
 ירך וגו' בכונה גדולה. וגודל מעלת קריאת פסוק
 זה, הובא בב"י סי' א' וז"ל: וכתב הר"י בר יקר,
 טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה ושחט אותו וגו',

המלאכים המזכירים חובות בני האדם להבאיש להם, לא יוכלו לעשות לו פי אם טוב. ומי יוכיח - פְּרָשָׁה זו תוכיח, דכיון שאמר והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מהו עליו - לעיני בדינו. כיון שראה נשמות הצדיקים כך, מה פתוב, וימהר אברהם האלה וגו', מהו האלה - בית המדרש, ומהו אומר - מהרי שלש סאים - ענין הקרבנות, והנשמה מתכוננת בהם, זהו שכתוב - ואל הפקר רץ אברהם, ואז נח להם ולא יכולים להבאיש להם".

"ר' פנחס פתח מהפסוק שאומר והנה החל הנגף בעם, וכתוב ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה וגו' וכתוב ותעצר המגפה. כתוב פה מהר וכתוב שם מהרי שלש סאים, מה שם קרבן להנצל, אף כאן קרבן להנצל". "אמר ר' פנחס פעם אחת הייתי הולך בדרך ופגשתי באליהו, אמרתי לו, יאמר מר דבר המועיל לבריות, אמר לי גזרה גזר הקדוש ברוך הוא ונכנסו לפניו כל המלאכים הממנים להזכיר חובות בני האדם ^(ויגד עליהם) שבזמן שיזכירו בני האדם את הקרבנות שצוה משה, ויכוננו לבם ורצונם בהם, כולם יזכרו להם לטוב. ועוד, שבזמן שארע מות בבני האדם, תגזר גזרה וכו' יעבר בכל צבא השמים, שאם יכנסו בני ישראל למטה בבתי בניסיות ובבתי מדרשות, ויאמרו פרצון הנפש וכוונת הלב את ענין הקמרת שהיה לישראל, יתבטל המות מהם". "אמר ר' יצחק בא וראה מה פתוב - ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו' אמר לו אהרן למה? אמר כי יצא הקצף מלפני יהוה וגו'. מה פתוב - וירץ אל תוך העדה והנה החל הנגף בעם. וכתוב ויעמד בין המתים ובין החיים וגו', ולא יכל מלאך המות לשלוט ונתבטל המות".

פיטום הקטורת

וְעֲשִׂיתָ מִזְבַּח מִקְטֹרֶת קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: אִמָּה אָרְכוּ וְאִמָּה רָחְבוּ רְבוּעַ יְהִיָּה וְאִמָּתִים קָמְתוּ מִמֶּנּוּ קָרְנֹתָיו: וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר אֶת גִּגּוֹ וְאֶת קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת קָרְנֹתָיו וְעֲשִׂיתָ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב: וְשִׁתִּי מִבְּעַת זָהָב תַּעֲשֶׂה לוֹ מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי צְלָעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל שְׁנֵי צְדָיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבָדִים לְשֵׂאת אֹתוֹ בְּהֶמְהָ: וְעֲשִׂיתָ אֶת הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: וְנִתְתָּה אֹתוֹ לְפָנֵי הַפָּרְכָת אֲשֶׁר עַל אֹרֶן הָעֵדֻת לְפָנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדֻת אֲשֶׁר אָנֹכִי לְךָ שָׂמָה:

וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה בְּהִיטִיבוֹ אֶת הַנִּזְרֹת

אור הישר - כתר נהורא

במקום קרבן. וגורם לו ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו. ומועיל מאוד לחזור בתשובה. וטוב למנות הי"א סמנים באצבע, כדאיתא בזוהר סוף פרשת ויקהל.

והקטיר: אם אין לו פנאי כנ"ל, אין צריך לומר רק ב' פעמים והקטיר ובהעלות.

פיטום הקטורת: וכן הוא בשו"ע. ובו נכללו כמה דינים ובכללם הטבת ה' נרות וב' נרות ודישן מזבח הפנימי ועשית מזבח.

ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עזו לומר פטום הקטורת בכל יום בבקר, ובערב בתפלת המנחה, לכויין בו מלה במלה, ויעלה לו שיח שפתותיו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומדינא דגיהנם, עכ"ל בקצור. ובדף רי"ט ע"א מסיים בזה"ל: ת"ח האי מאן דדינא רדיף אבתרי' אצטרך להאי קטרת ולא תבא קמי מרי', דהא סיועה איהו לאסתלקא דינין מני' ובהאי ודאי מסתלקין מני', אי הוא רגילא בהאי לאדכרא תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא, דכתיב (שמות ל, ז): קטורת סמים בבוקר בבוקר וכתוב בין הערבים יקטירנה ודאי איהו קיומא דעלמא תדיר דכתיב (שם) קטורת תמיד לפני ה' לדרתיכם ודא הוא קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא, בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטורת דינין דלעילא שרי' ב' ומותנין סגיאין ביה ועמין אחרנין שלטין עליה, בגין דכתיב קטרת תמיד לפני ה', תמיד איהי קיימי לפני ה' יתיר מכל פולחנין אחרנין, חביבא איהו עובדא דקטורת דהוא יקיר וחביב קמי קב"ה יתיר מכל פולחנין ורעותין דעלמא כו', ובג"כ עובדא דקטורת אצטרך לאקדמא לצלותא כו' ולבתר שירין ותושבחן (ר"ל פסוקי דזמרה) וצלותין כלא כדקאמרן, עכ"ל בקצור. ודי בהערה זו לאדם, להזהר

ואחר פסוק זה, יאמר פרשיות של קטורת, כנדפס בסדורים, ויתחיל מן אתה הוא ה' אלהינו שהקטירו לפניך את קטורת כו'. וגודל מעלת קריאת פרשיות של קטורת, רבו ג"כ בזה"ק במקומות הרבה, ואעתיק לפניך רק מקום אחד, בכדי להלהיב לבות בני אדם להביאם לשעבוד הכוונה בשעת קריאתם. וז"ל פ' ויקהל דרי"ח ע"ב: מלה דא גזרה קיימא קמי קב"ה, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת, ישתזיב מכל מילן בישין חרשין דעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומדינא בישא וממותנא, ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עלי'. ויצטרך דיכוין ב', אר"ש אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטורת קמי' קב"ה, הוו גטלי כל מלה ומלה מני' והוו סלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא, ומאן דאשתדל ב' בעי לאסתכלא בעובדא דקטורת ויכוון ב' בכל יומא, אית ל' חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי ויסתלק מותנא מיני' ומעלמא וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא, מסטרין בישין

יִקְטִירְנָה: וּבִהְעֵלַת אֶהְרֵן אֶת הַנִּזְרֹת בֵּין הָעַרְבִים יִקְטִירְנָה קְטֹרֶת תָּמִיד
 לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם: לֹא תֵעָלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנִסְכָּךְ לֹא
 תִּסְכּוּ עָלָיו: וּכְפָר אֶהְרֵן עַל קִרְנָתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדָּם חַטָּאת הַכִּפָּרִים
 אַחַת בַּשָּׁנָה יִכָּפֵר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תָּהֵא וְהָיָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} :

אֵתָּה הוּא יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תָּהֵא וְהָיָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּת בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמִּשְׁחֹת כּוֹסֵם} , שֶׁהַקְטִירוֹ אֲבוֹתֵינוּ לִפְנֵיךְ אֵת
 קְטֹרֶת הַסַּמִּים, בְּזִמְנֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיִם, כְּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם
 עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֲךָ, בְּכַתּוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תָּהֵא וְהָיָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶל-מֹשֶׁה קַח-לָךְ סַמִּים נְטָף | וְשַׁחֲלֹת
 וְחֻלְבֵּנָה סַמִּים וְלִבְנָה זָכָה בָּד בְּכָד יִהְיֶה: וְעֲשִׂיתָ
 אֹתָהּ קְטֹרֶת רִקַּח מְעִשָׂה רִקַּח מִמֶּלֶח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשַׁחֲקֹתָ
 מִמֶּנָּה הָדֶק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אֹעֵד
 לָךְ שִׁמָּה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֹאמַר: וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֵן
 קְטֹרֶת סַמִּים בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר בְּהִיטִיבוֹ אֶת-הַנִּזְרֹת יִקְטִירְנָה:
 וּבִהְעֵלַת אֶהְרֵן אֶת-הַנִּזְרֹת בֵּין הָעַרְבִים יִקְטִירְנָה קְטֹרֶת תָּמִיד
 לִפְנֵי יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תָּהֵא וְהָיָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לְדֹרֹתֵיכֶם:

וְהַקְטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמִתְכַנְּתָהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָךְ
 לַיהוָה: אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמוֹהָ לְהָרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמּוֹ:

תָּנוּ רַבָּנוּ, פְּטוּם הַקְטֹרֶת כִּי־צַד, שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁמּוֹנָה

אור הישר - כתב נחורא

והקטורת אשר תעשה וכו': אם אין לו פנאי כנ"ל, אין צריך לומר ב' פסוקים אלה.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

פרשיות הקטורת וסמניה יסייענו לחזור בתשובה,
 גם מזהיר שימנה אחד עשר הסמנים באצבעותיו
 בכדי שלא יטעה ח"ו, ע"כ.

באמירת פרשיות הקטורת בבוקר ובערב במתן
 גדול ובדקדוק התיבות היטיב ככתוב בתורה
 ובכוונת הלב, ודי בזה. וכתב האריז"ל, שאמירת

מָנִים הָיוּ בָּהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה כְּמִנֵּי יָמוֹת הַחֲמָה,
 מָנֵה לְכָל יוֹם, פָּרַם בְּשַׁחֲרִית, וּפָרַם בֵּין הָעֶרְפָּיִם, וְשָׁלְשָׁה מָנִים
 יִתְרוֹם, שְׁמֵהֶם מְכַנִּים כִּהְיוּ גְדוֹל מְלֵא חֲפָנָיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים,
 וּמְחִזְרֵן לְמִכְתָּשֶׁת בְּעֶרְבַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, וְשׁוֹחֲקֵן יָפָה יָפָה כְּדֵי
 שְׁתֵּהָא דָקָה מִן הַדָּקָה, וְאַחַד עָשָׂר סְמָנִים הָיוּ בָּהּ. וְאֵלוּ הֵן:
 א הַצָּרִי, ב וְהַצְּפָרָן, ג הַחֲלֻבָּנָה, ד וְהַלְּבֹנָה, ה מְשָׁקֵל שְׁבַעִים
 שְׁבַעִים מָנֵה, ו מוֹר, ז וְקִצִּיעָה, ח שְׁבֵלֶת גֵּרֵד, ט וְכֶרֶם, י מְשָׁקֵל
 שְׁשָׁה עָשָׂר שְׁשָׁה עָשָׂר מָנֵה, יא הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר, יב וְקִלּוּפָה
 שְׁלֹשָׁה, יג וְקִנְמוֹן תְּשַׁעָה. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תְּשַׁעָה קִבִּין, יד
 קִפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקִבִּין תְּלָתָא, וְאִם לֹא מִצָּא יֵין קִפְרִיסִין
 מִבֵּיא חֲמַר חוֹרֵין עֲתִיק, מְלַח סְדוּמִית רְבַע. מַעֲלָה עָשׂוֹן, כו
 שְׁהוּא. רַבִּי נִתָּן הַבְּכָלִי אוֹמֵר, אף כִּפְתַּת הַיָּרְדֵן כָּל שְׁהוּא, זא
 נִתָּן בָּהּ דְּבִשׁ פְּסָלָה, זב וְאִם חֲסַר אַחַת מִכָּל סְמָנֵיהּ חַיֵּב מִיתָהּ:
 זג רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָא שְׁרָף הַנוּטָף
 מִעֲצֵי הַקְּטָף, בְּרִית כְּרִשִּׁינָה לָמָּה הִיא בָּאָה, כד כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ
 אֶת הַצְּפָרָן כְּדֵי שְׁתֵּהָא נָאָה, זה יֵין קִפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָּא, כז
 לְשֵׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצְּפָרָן כְּדֵי שְׁתֵּהָא עֲזוּה, זח וְהֵלֵא מִי רַגְלִים יָפִין
 לה, אֵלָא שְׁאִין מְכַנִּיסִין מִי רַגְלִים בְּמַקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

תְּנִינָא, רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר, כְּשֵׁהוּא שׁוֹחֵק, אוֹמֵר, הֵדֵק הַיֵּטֵב,
 הַיֵּטֵב הֵדֵק, מִפְּנֵי שְׁהַקּוֹל יָפָה לְבָשָׁמִים, פּוֹטָמָה
 לַחְצֵאִין, כְּשֵׁרָה. לְשֵׁלִישׁ וְלָרְבִיעַ, לֹא שְׁמַעְנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 זח הַכָּלָל, אִם כְּמִדְתָּהּ כְּשֵׁרָה לַחְצֵאִין. וְאִם חֲסַר אַחַת מִכָּל

סְמַנִּיהָ חַיֵּב מִיָּתָהּ: תִּנְיָא, בַּר קַפְרָא אוֹמֵר, אַחַת לְשֵׁשִׁים אוֹ
 לְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵיְתָה בָּאָה שָׁל שִׁירִים לְחַצְאִין. וְעוֹד תִּנְיָ בַר
 קַפְרָא, אֱלוֹ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שָׁל דְּבִשׁ, אִין אָדָם יְכוֹל
 לְעַמֵּד מִפְּנֵי רִיחָהּ, וְלָמָּה אִין מְעַרְבִין בָּהּ דְּבִשׁ, מִפְּנֵי שְׁהַתּוֹרָה
 אָמְרָה, כִּי כָּל שָׂאָר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה
 לִיהוֹאֲרֵנָה יאהדונתי:

ג"פ יְהוֹאֲרֵנָה ^{אִין הַכֵּל הָיָה הוּא וְיָתִיה יאהדונתי} צְבָאוֹת עֲמָנוּ, מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי ^{תְקוּן בְּעַל הַיְסוּדָת וּבְעַל הַבְּחוּת מִלֵּם} יַעֲקֹב
 סְלָה: ג"פ יְהוֹאֲרֵנָה ^{אִין הַכֵּל הָיָה הוּא וְיָתִיה יאהדונתי} צְבָאוֹת, אֲשֶׁרִי אָדָם בָּטַח בָּךְ: ג"פ יְהוֹאֲרֵנָה
 הוֹשִׁיעָה, הַמְּלֹךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ: אַתָּה סִתַּר לִי מִצָּר
 תִּצְרֵנִי, רְנִי פְלִט, תְּסוּבְּבֵנִי סְלָה: וְעַרְבָה לִיהוֹאֲרֵנָה ^{אִין הַכֵּל הָיָה הוּא וְיָתִיה יאהדונתי} מִנְחַת
 יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם, כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדַמְנִיּוֹת:

כאן אנחנו מביאים את נוסח פיטום הקטורת כפי נוסח ע"מ וביאורו למטה

תפלה לאמרה לפני אמירת הקטרת

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוּ וְרַחֲמוּ וְדַחֲלוּ
 לְיַחְדָּא שָׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם
 בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא לְקָרוֹת סִדְר פְּרָשִׁיּוֹת הַקְטָרֶת לְתַקֵּן
 שׁוֹרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן, וְיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוֹאֲרֵנָה ^{אִין הַכֵּל הָיָה הוּא וְיָתִיה יאהדונתי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּן בְּעַל הַיְסוּדָת וּבְעַל הַבְּחוּת מִלֵּם}
 וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּן בְּעַל הַיְסוּדָת וּבְעַל הַבְּחוּת מִלֵּם} אֲבוֹתֵינוּ שְׁתֵּהא חֲשׁוּבָה וּמְקַבֶּלֶת וּמְרַצָּה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת
 פְּרָשִׁיּוֹת וּפְסוּקִים אֱלוֹ שְׁסֻדְרוֹ לָנוּ חֲכָמֵינוּ וְזְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה כְּאֱלוֹ כְּהֵן
 גְּדוֹל עוֹמֵד וּמְכַנֵּים אוֹתָהּ לְפָנֵי וְלִפְנֵים, וְזְכוּתָהּ תֵּהא מְגוֹן וְצָנָה בְּעַדֵינוּ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ר' ייסא ב"ר בון בשם ר' אבוה בשם ר' יוחנן וחברי
 ה' צבאות אשרי אדם וגו', עכ"ל. ומזה יראה אדם
 גודל מעלתם ויתלהב בכוונת אמירתם, ודי בזה.
 ותכף אחר פסוקים אלו יאמר פסוק וערבה לה'
 מנחת וגו', האריז"ל. ואח"כ שאר פסוקים כמו
 שנדפס בסדורים. ואח"כ אביי הוה מסדר כו'.

ואחר אמירת הקטורת, יאמר הפסוקים ה' צבאות
 עמנו וגו', כל פסוק ג"פ, בהתלהבות גדול ובכוונה
 עצומה. וגודל מעלתה הובא באבודרה"ם ובב"י:
 גרסינן בירושלמי פ' אין עומדין, ר' חזקי' בשם ר'
 יעקב בר אחא בשם ר' אסא בשם ר' יוחנן, לעולם אל
 יהי פסוק זה זו מפך ה' צבאות עמנו משגב לנו וגו',

וּבְעֵד כָּל בְּנֵי בֵיתֵנוּ וְכָל מְשַׁפְּחָתֵנוּ וְכָל אוֹהֲבֵנוּ וְרַעֲיָנוּ וּבְכָל כָּל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּכָל מְקוֹמוֹת שָׁהֵם, וּבְפָרְט כָּל אוֹתָם הַנְּתוּנִים בְּצָרָה וּבְשֹׂכְיָה בְּכָל מְקוֹמוֹת שָׁהֵם לְהַצִּילָנוּ מִכָּל הַמְּקַטְרִיגִים וְהַמְשַׁטְיָנִים וְזַכְּנוּנוּ לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ מִתּוֹךְ נַחַת וְהִרְחַבְתָּ הַדַּעַת וְזַכְּנוּנוּ לִירְאָת שְׁמִים טְהוֹרָה וְלִירְאָת חֵטָא וְלַעֲשׂוֹר וּפְכוּד גְּדוֹל וְלַחַן וְלַחֶסֶד וְלִרְחֻמִּים בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וּבְעֵינֵי כָּל בְּנֵי אָדָם וְחוּה וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵינוּ אֶקְרָא לְאֱלֹהִים עֲלִיוֹן לֹא-ל גּוֹמֵר עָלַי, יְהוָה אֱלֹהֵי יִגְמַר בְּעַדִּי יְהוָה אֱלֹהֵי חֶסֶד לְעוֹלָם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֵל תִּרְפֵּה. וְיִהִי נָעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

תקוף בעל היכולת
ובעל המחוח כולם

תקוף בעל היכולת
ובעל המחוח כולם

אֱמִיָּה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם אֲמַתְלָאי בַּת כְּרַנְבוּ. (יאמר טו"ב פ'עמים)

יאמר: משנת זכחים (פרק ד' ו')

לְשֵׁם שְׂשֵׂה דְבָרִים הַזְּבַח נְזַבַּח, לְשֵׁם זְבַח, לְשֵׁם זְבַח, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אֲשִׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוּחַ. וְהַחֲטָאת וְהָאָשָׁם, לְשֵׁם חֵטָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָף מִי שְׁלֹא הָיָה בְּלָבוּ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלֹהִים, כֹּשֶׁר, שֶׁהוּא תְנַאי בֵּית דִּין, שְׂאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה הוֹלֵכֶת אֵלָּא אַחַר הָעוֹבֵד: סוֹף דְּבַר הַכָּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹקִים יָרָא וְאֶת מִצּוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, ע"כ.

אֶתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִהְיֶה יְבִיאָהוּ וְנַחֲרֵנוּ} שֶׁהִקְטִירוּ אָבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קַטְרֵת הַסַּמִּים בְּזִמְנֵי שְׂבִית הַמְּקֻדָּשׁ קָיָם כַּאֲשֶׁר צִוִּית אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאָךְ כְּפָתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

פְּרַשַׁת הַקְּטֹרֶת בַּתּוֹרָה

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִהְיֶה יְבִיאָהוּ וְנַחֲרֵנוּ} אֵל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נְטָף

דברי שלום - הלכות והליכות

- יא. קטרת הסמים: תערובת הקורבנות ממיני בשמים.
יב. ויאמר יהוה אל משה קח לך: מצות עשה להקטיר את
יג. סמים: מעוט רבים שנים - שני בשמים.
יד. נטף: שרף הנוטף מעץ האפרסמון.

טו וְשַׁחֲלֵת^{טו} וְחִלְבְּנָה^{טז} סְמִים^{יז} וּלְבָנָה זָכָה^{יח} בְּכַד בְּכַד יִהְיֶה^{יט}: כִּוְעֲשִׂית
 אֹתָהּ קְטֹרֶת^{כא} רִקַּח מַעֲשֵׂה רִוְקַח^{כב} מִמְלָח^{כג} טָהוֹר קָדָשׁ^{כד}: וְשַׁחֲקֵת
 מִמְּנָה הִדְקֶה^{כה} וְנִתְתָּה מִמְּנָה לְפָנַי הָעֵדֹת^{כו} בְּאֵהֶל מוֹעֵד^{כז} אֲשֶׁר
 אָוַעַד לְךָ שָׁמָּה^{כח} קָדָשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם^{כט}: וְנֹאמַר: וְהַקְטִיר
 עָלָיו אֶהְרֹן קְטֹרֶת סְמִים בִּבְקָר בִּבְקָר^{לא} בְּהִיטִיבוֹ אֶת
 הַנְּזֹת^{לב} יִקְטִירָנָה: וְבַהֲעֵלֹת אֶהְרֹן אֶת הַנְּזֹת בֵּין הָעֲרֻבִים
 יִקְטִירָנָה^{לג} קְטֹרֶת תָּמִיד לְפָנַי יְהוָה^{לד} לְדֹרֹתֵיכֶם:

פְּרָשַׁת לַמּוֹד הַקְטֹרֶת בַּחז"ל

לו תָּנוּ רַבְּנֵינוּ^{לה} פְּטוּם הַקְטֹרֶת^{לט} כִּי צִד. מִשְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים

דברי שלום - הלכות והליכות

- טו. ושחלת: ציפורן.
 - טז. וחלבנה: שרף שריחו רע.
 - יז. סמים: פאן רומז על עוד בשמים נוספים כמנגן שמנה עד עתה, כלומר: עוד חמש נוספים,
 - יח. ולבנה זכה: שרף אילן מוקקת. - סף הכל אחד עשר סמנים, סמים הראשון רומז על שני בשמים, ואחר כך מנה עוד שלשה ביחד כמושה, והסמים השני בא לרבות עוד כמו אלו, הרי עשרה, ולבנה היא האחד עשרה. והסבה שלא הזכיר הכתוב בפרוש את כל הסמנים כיון שאלו הארבעה שהזכיר הם העקרים שבהם עולה ענן עשן קטרת ושאר הבשמים נותנים את הריח הטוב (רמב"ו).
 - יט. בד בכד יהיה: שוים במשקלם. שיהיו שוים במשקל במשקלו של זה כך משקלו של זה (שמות ל', ל"ד).
 - מילים "סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה", בגימטריא "אברהם יצחק יעקב מנשה אהרן יוסף ודוד" שהם השבעה רועים, ובהן שאומרים את פְּרַשַׁת הַקְטֹרֶת מִמְשִׁיר על עצמו עזרת דקדושה להתקרב אליהם, (סי' עת רצו).
 - כ. ועשית אתה קטרת: הכן מהם קטרת.
 - כא. רקח מעשה רוקח: מעוררבת וכתושה כמעשה האמון.
 - כב. מוקח: מעורבב היטב שלא יהיה נכר מיני הסמנים.
 - כג טהור קדש: ויהיה טהור וקדוש:
 - כד. ושחקת ממנה הדק: לשחק הכל דק דק.
 - כה. ונתתה ממנה לפני העדות: בכפור יקטיר לפני ארון העדות בקדש הקדשים.
 - כו. באהל מועד: מוצב הפנימי הוא מוצבם הנהב שבהיכל, זה - בשאר מות השנה.
 - כז. אשר אועד לך שמה: במקום שאדבר עמך.
- כח. קדש קדשים תהיה לכם: כשתכינו תעשו אותה כראוי, קדש קדשים היא הקטרת, וראויה להקרבנה.
- כט. ונאמר והקטיר עליו: (שמות ל', ו-ז)
- ל. ונאמר: והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר: בכל בקר ובקר.
- לא. בהיטיבו את הנזרת: לאחר שנקח את כוסות השקן - בזיכי וקני הפנונה.
- לב. יקטירנה: בבקר מחצית מנה, על המזבח הפנימי.
- לג. ובהעלות אהרן את הנזרת בין הערבים יקטירנה: וכשידליק הכהן את הנרות בפעם השניה בין הערבים, יקטיר את החצי השני של הקטרת
- לד. קטרת תמיד לפני יהוה: בכל יום גם בשבת ויום הכפורים.
- לה. לדורתיכם: לדורות עולם בלי הפסקה, וכשאין בית המקדש מוקמים על ידי קריאתה, כנאמר ונשלמה פרים שפתינו.
- לו. תנו רבנן: (מסכת כריתות דף ו', יושלמי יומא פ"ד ה"ה, בית יוסף או"ח סימן קל"ג, שער הכוונות דף י"ג טור א, טור ד').
- מי שצריך לתשועת איזה דבר ישאל בקשתו בלשון הקדש קדם "תנו רבנן", וכשיאמר הכל בכונה ובדקדוק התבות, יהיה עת רצון שימלא השם והברוך כל בקשתנו לטובה (סדור ישועת ישראל).
- לז. תנו רבנן: שנו רבותינו.
- לח. פטום הקטרת: ערוב ותקון סמני הקטרת - כתישה ותקון.
- לט. כיצד: באיזה אופן היתה נעשית?
- מ. שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה: סף כל האחד עשר סמנים ביחד, כדי שיגיע מנה אחד לכל יום כמנגן 365 מות החמה, ועוד שלשה מנים יתרים כמבאר להלן.

וְשִׁמּוֹנָה מְנִים הָיוּ בָּהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה
בְּמִנֵּי יָמוֹת הַחֲמָה מָנָה בְּכָל יוֹם^{מא}. ^{מב}מִחֲצִיתוֹ בִּבְקָר
וּמִחֲצִיתוֹ בְּעֶרְב.^{מג} וְשִׁלְשָׁה מְנִים יְתִירִים ^{מד}שְׁמֵהֶם^{מה} מִכְּנִים כִּי הֵן
גְּדוֹל וְנוֹטֵל מֵהֶם^{מו} מְלֵא חֲפָנָיו בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים.^{מז} וּמִחֲזִירָן
לְמִכְתֶּשֶׁת בְּעֶרְב יוֹם הַכַּפּוּרִים ^{מח}כִּדְרֵי לְקַיִם מִצְוֹת דְּקָה מִן
הַדְּקָה.^{מט} וְאַחַד עָשָׂר סְמָנִים הָיוּ בָּהּ. וְיֵאלוּ הֵן (טוב למנותם באצבעותיו)

^אהַצָּרִי. ^בוְהַצְפוּרָן. ^גוְהַחֲלֻבָּנָה. ^דוְהַלְבוּנָה. ^המִשְׁקַל
שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנָה. ^ומִזֶּרֶת. ^זוְקִצְיָעָה. ^חוְשִׁבּוֹלֶת
גֵּרָד. ^טוְכַרְפוּס. ^ימִשְׁקַל שְׁשָׁה עָשָׂר שְׁשָׁה עָשָׂר מָנָה.
^{יא}קוֹשֶׁט. ^{יב}שְׁנַיִם עָשָׂר. ^{יג}קְלוּפָה. ^{יד}שְׁלֹשָׁה. ^{טו}קִנְמוֹן. ^{טז}תְּשֻׁעָה.

דברי שלום - הלכות והליכות

- א. אלו הן שמות הסמנים.
ב. הצרי: הנטף
ג. והחלבונה: הפתובה בפסוק היא שרף, היוצא מהאילנות שריחו רע.
ד. והלבונה: היא המזכרת בפסוק לבונה זכה, בשם הזב מהעצים בארצות החם על ידי שמפיס בעץ וזב מקונו קצף.
ה. משקל שבעים שבעים מנה: כלומר: מכל אחד ואחד 70 מנה, כמו שכתוב בפסוק בד בבד יהיה שיהיה משקלם שנה [של ארבעת הסמנים המזכרים בפסוק], וארבע פעמים 70 הם 280 מנה, סך הכל 134.4 קילוגרם.
ו. מור: בשם המופק משרף עץ המור.
ז. וקציעה: שרש עשב שריחו נודף מאד פשנשרף.
ח. ושבולת גרד: [שם בשם]
ט. וכרפוס: עשב ריחני.
י. משקל ששה עשר ששה עשר מנה: משקל כל אחד מאלו הארבעה 16 מנה, סך הכל 64 מנה שהם יחד 30.72 קילוגרם.
יא. קשט: שרש עשב שצבעו לבן וריחו משבח ביותר ונודף למרחוק.
יב. שנים עשר: 12 מנה, שהם 5.76 קילו.
יג. קלופה: קלפת עץ
יד. שלשה: 3 מנים, שהם 1.44 קילו.
טו. קנמון: עץ בשם ששמו קנמון
טז. תשעה: 9 מנים שהם 4.32 קילו
- א. שלש מאות ושישים וחמשה עשר מנה החמה, מנה בכל יום: כלומר, בכל יום מקטירים מנה אחד מסך תערובת הסמנים, [מנה הוא מאה דינרים, והדינר משקלו דרם וחצי, ומשקל דרם הוא 64 שעורות ביוניות, כלומר, מנה = 480 גרם, סך הכל 176.64 קילוגרם].
ב. מחציתו בבקר ומחציתו בערב: חצי מנה בבקר וחצי מנה בערב.
ג. שלשה מנים יתירים: נשארו שלשה מנים עודפים על סך 365 מנות השנה.
ד. שמהם: מתוך הג' מנים.
ה. מנים כהן גדול: לזמן ומכניס להקטיר קטרת ביום הכפורים בקדש הקדשים.
ו. מלא חפניו ביום הכפורים: בכמות מלא החפן של כפות ידיו.
ז. מחזירן למכתשת בערב יום הכפורים: כותשם שוב בכתישה דקה בערב יום הכפורים להכינם למצות הקטרת ביום הכפורים.
ח. די לקיים מצות דקה מן הדקה: כדי לקיים את מצות עבודת יום הכפורים הנעשית בקטורת שצריכה להיפתש דק יותר מבימות השנה.
ט. אחד עשר סמנים היו בה: ואחר עשר סוגי סמנים יש בה כמו שצוהה התורה (פמבאר בבאור לעיל).
י. צריך למנות הסמנים באצבעות הידים אחד אחד, כדי שלא ידלג [יחסר] חס ושלום אחד מהם (פרי עץ חיים שער עולם העשיה פ"ה). וימנה את כולם באצבעות יד הימין דוקא (בן איש חי).

סו בורית כְּרִשְׁנָא^{סח} תְּשֻׁעָה קַבִּין^{סט} יין קַפְרִיסִין
 ע סאין תְּלַת וְקַבִּין תְּלַתָּא^{עא} וְאִם לֹא מָצָא יין קַפְרִיסִין
 מֵבִיא חֲמַר חִיּוֹר עֲתִיק^{עב} מֶלַח סְדוּמִית רֹבַע^{עג} מֵעֵלָה
 עֲשֵׂן כָּל שְׁהוּא^{עד} רַבִּי נִתָּן הַבְּבִלִי אוֹמֵר אִף כַּפַּת
 הַיַּרְדֵּן כָּל שְׁהִיא^{עה} אִם נִתָּן בְּהַיַּדְבֵּשׁ פְּסָלָהּ.
 טו וְאִם חֲסַר אַחַת מִכָּל סַמְמָנִיהָ חֲזַב מִיתָה:

טז רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצְּרִי אֵינּוּ אֶלָּא שְׂרָף הַנוֹטֵף
 מֵעֲצֵי הַקְּטָף^{עז} בּוֹרִית כְּרִשְׁנָא לְמָה הִיא בְּאֵה־כְּדֵי
 לְשִׁפּוֹת בָּהּ אֶת הַצְּפוּרָן כְּדֵי שִׁתְּהָא נְאֻהָ^{עח} יין קַפְרִיסִין^{עט} לְמָה

דברי שלום - הלכות והליכות

עב. מִלַּח סְדוּמִית רֹבַע: מִלַּח גָּסָה (כֹּל בּוֹ סִימּוֹן לִיָּה) הוּא חֲרִיף
 בְּיוֹתֵר, מִלַּח מְסֻדָּם.
 עג. מֵעֵלָה עֲשֵׂן כָּל שְׁהוּא: שֵׁם עֵשֶׂב מְיֻחָד, בְּכַמּוֹת מוֹנֵעָה,
 הַגֹּרֵם לְעֵשֶׂן לְעֵלּוֹת יִשָּׂר וְזָקוּף בְּלִי לְנִטּוֹת כְּמַקְל, כְּדֵי
 שִׁיְהִי עֵשֶׂן הַקְּטָרֶת מִתְמַר וְעוֹלָה.
 עד. רַבִּי נִתָּן הַבְּבִלִי אוֹמֵר: אִף כַּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שְׁהִיא: רַבִּי
 נִתָּן הַבְּבִלִי אוֹמֵר שֶׁהוֹסִיפוּ לְתַתּוֹ בְּקִטְרוֹת גַּם עֵשֶׂב הַגֹּדֵל עַל
 שִׁפְתֵי הַיַּרְדֵּן כְּדֵי לְהוֹסִיף בָּהּ רִיחַ טוֹב.
 עה. אִם נִתָּן בָּהּ: בְּקִטְרוֹת.
 עו. דְּבַשׁ פְּסָלָהּ: מִלְּהַקְטִירָהּ, הַגֵּם שֶׁמִּרְבָּה וּמוֹסִיף בְּרִיחָה מְאֹד.
 עז. וְאִם חֲסַר אַחַת מִכָּל סַמְמָנִיהָ חֲזַב מִיתָה: אִם הִקְסִיר
 הַשִּׁיעוֹר מִכָּל אַחַד עֵשֶׂר סַמְמָנִים חֲזַב מִיתָה, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשִׂית
 קְטָרֶת זָרָה וְהַמְקַטֵּר קְטָרֶת זָרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ חֲזַב מִיתָה.
 עח. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַצְּרִי אֵינּוּ אֶלָּא שְׂרָף
 הַנוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: הוּא שְׂרָף הַנוֹטֵף מֵעֲצֵי הָאֶפְרַסְמוֹן.
 עט. בּוֹרִית כְּרִשְׁנָא לְמָה הִיא בְּאֵה: חֲרִי הִיא אֵינָה מִסַּמְמָנֵי
 הַקְּטָרֶת, וְלָמָּה בְּאֵה?
 פ. כְּדֵי לְשִׁפּוֹת בָּהּ אֶת הַצְּפוּרָן כְּדֵי שִׁתְּהָא נְאֻהָ: כְּדֵי
 לְעַשׂוֹת אֶת הַצְּפוּרָן חֶלֶק וּמִצְהִיר צְדִיפוֹרָן הָאֲדָם. - מִפְּנֵי
 שֶׁהַצְּפוּרָן יוֹצֵאת מִלְּקַלְתָּ וּמוֹשְׁחֶרֶת וְאִם יִשְׁאֵר בְּלִכְלוּף
 קְלָקַל אֶת רִיחָה הַטּוֹב.
 פא. יין קַפְרִיסִין: יֵשׁ מְקַרְשִׁים שְׂאִינוּ יין, אֶלָּא מִשְׁקָה
 הַיּוֹצֵא מֵאֵילָן שְׁשֻׁמוֹ "מְקַרְס", וְהוּא עֵץ מִכָּל מִשְׁקָה פְרוֹת
 (רש"י בְּרֵכוֹת לו).
 פב. לְמָה הוּא בָּא כְּדֵי לְשִׁפּוֹת בּוֹ אֶת הַצְּפוּרָן כְּדֵי שִׁתְּהָא
 עֲזָה: כְּדֵי שִׁיְהֵא רִיחַ הַצְּפוּרָן חֲזָק בְּיוֹתֵר.

כָּאֵן מִנּוּ חַז"ל אֶת מִנְיַן הַמְּנִינִים כְּדֵי לְבָרַךְ אִיךְ מִגִּיעִים לְשִׁלֵּשׁ
 מֵאוֹת שָׁשִׁים וּשְׁמוֹנֶה מְנִינִים, אֲרֻבְעָה הִרְאֻשׁוֹנִים שְׁבַעִים מְנִינֵי
 כָּל אֶחָד כְּפוֹל 4 הֵם: 280 מְנִינִים, אֲרֻבְעָה הַשְּׁנִינִים כָּל אֶחָד 16
 כְּפוֹל 4 בְּיַחַד הֵם 64 מְנִינִים, נִחְבַּר 280 וְעוֹד 64 וְעוֹד 12 שֶׁל
 הַקּוֹשֵׁט וְעוֹד 3 שֶׁל קְלוּפָה, וְעוֹד 9 שֶׁל קְנָמוֹן סָךְ הַכֹּל הֵם:
 368 מְנִינִים הַמְּיֻעָדִים מְנִינֵי לְכָל יוֹם וּשְׁלֹשָׁה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים.
 מִכָּאֵן וְאַלְף מוֹנֵה דְבָרִים שֶׁעֲרַבּוּ בְּקִטְרוֹת לְתַקְנָם הֵיטֵב
 וְאֵינָם מִמְּנֵי הַאֲחַד עֶשֶׂר סַמְמָנִים.
 סז. בּוֹרִית כְּרִשְׁנָא: מִיֵּן עֵשֶׂב שֶׁבָּא לְתַקֵּן אֶת הַצְּפוּרָן
 סח. תְּשֻׁעָה קַבִּין: 8- קִילוּגְרָם.
 טט. יין קַפְרִיסִין: יין הַבָּא מֵעִיר קַפְרִיסִין, אוֹ מִפְּרִי שְׁשֻׁמוֹ קַפְרָס.
 ע. סאין תְּלַת וְקַבִּין תְּלַתָּא: בְּאוֹר: הֵיוּ לוֹקְחִים מִיֵּן זֶה שֶׁלֵּשׁ
 סָאִים וּשְׁלֹשׁ קַבִּים, שֶׁהֵם שְׁעוֹר שֶׁלֵּשׁ וְחֲצִי סאין, כִּיּוֹן שֶׁכָּל
 סָאָה הִיא שֵׁשׁ קַבִּין, וּשְׁלֹשׁ קַבִּין הוּא חֲצִי סָאָה. סָךְ הַכֹּל שֶׁלֵּשׁ
 וְחֲצִי סאין. שְׁהוּא גַם כֵּן עֲשָׂרִים וְאֶחָד קַבִּין. (וְכָל סָאָה הִיא 5.553
 קִילוּגְרָם כְּפוֹל שֶׁלֵּשׁ וְחֲצִי סאין סָךְ הַכֹּל 19.435.5 קִילוּגְרָם, וְהוּא לַעֲרֹךְ 28
 לִיטָר). וְכַתּוּב בְּשִׁפְתֵי אֲמֹת מִסְכַּת כְּרִיתוֹת (דף ו ע"א) דְּמָה
 שְׁאֵמֵר כָּאֵן סאין תְּלַת וְקַבִּין תְּלַת, וְלֹא 21 קַבִּין כְּמוֹ שְׁאֵמֵר
 לְעִיל בּוֹרִית כְּרִשְׁנָא תְּשֻׁעָה קַבִּין, לְכִּי שְׂצָרִיף לְשִׁקּוֹל ג' סאין
 בְּכַנֵּי עֲצָמִים וְג' קַבִּין בְּכַנֵּי עֲצָמִים. עֵין שָׁם. וְלֹא בָּאָר מַה
 הִטְעַם. יְעִין שָׁם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁנִּקְטָה הַבְּרִיתָא לְשׁוֹן זֶה
 לְתַפְאַרְתְּ הַמְּלִיצָה. [וְנִסַּח בְּגִי אֲשַׁכְּנָו כָּאֵן הוּא: יין קַפְרִיסִין
 סאין תְּלַתָּא וְקַבִּין תְּלַתָּא. וְהוּא עֵינָן אֶחָד לְשׁוֹן זָכָר וְנִמְבָּה].
 עא. וְאִם לֹא מָצָא יין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִיּוֹר עֲתִיק: אִם
 לֹא נִמְצָא יין קַפְרִיסִין מֵבִיא בְּמִקּוּמוֹ, יין לְבָן וְלֹא אֲדָם, וְשׁוֹן
 חֲזָק בְּיוֹתֵר.

הוא בא כְּדִי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצְּפוּרָן כְּדִי שְׁתֵּהא עֲזָה.^{פג} וְהֵלא
מִי רַגְלִים^{פד} יִפִּין לָהּ אֶלא שְׁאִין מִכְּנִיסִין מִי רַגְלִים בַּמְקָדָשׁ מִפְּנֵי
הַכְּבוֹד:

פז. תַּנְיָא ^{פה} רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר כְּשֶׁהוא שׁוֹחֵק^{פח} אוֹמֵר הֵדֵק הַיֵּטֵב. הַיֵּטֵב
הֵדֵק.^{פט} מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יִפֶּה לְבִשְׁמַיִם.^{פז} פְּטָמָה לַחֲצָאִין
כְּשֶׁרָה.^{פז} לְשִׁלִּישׁ וּלְרַבִּיעַ לֹא שְׁמַעְנוּ. ^{צג} אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה
הַכֶּלֶל^{צד} אִם כְּמִדְתָּהּ כְּשֶׁרָה לַחֲצָאִין. ^{צה} וְאִם חָסַר אַחַת^{צה} מִכָּל
סְמָמְנִיהָ חַיֵּב מִיתָה:

צו. תַּנְיָ בַר קַפְרָא אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵיְתָה בָּאָה שָׁל
שִׁירִים לַחֲצָאִין.^{צח} וְעוֹד תַּנְיָ בַר קַפְרָא אֱלוֹ הֵיְתָה נוֹתֵן בָּהּ
קְרִטוֹב שָׁל דְּבִשׁ^{צט} אִין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רִיחָהּ.^ק וְלָמָּה^{קא} אִין

דברי שלום - הלכות והליכות

כפי מדתו, וחלק אותו לחצי ביחס שונה לפי ערךם, כְּשֶׁרָה.
צה. ואם חסר אחת מכל סממניה חַיֵּב מִיתָה: אָבֵל אִם
חסר מהשיעור.

צו. מכל אחד עשר הסממנים: הפנה אם פחת או הויתר
בין בכלה בין בחצייה לפי היחס לשאר הסממנים כגון שנתן
מאחד מהסממנים קנה יותר מוחציו, אָבֵל מֵאֲחֵר נִתָּן קִנְיָה
פחות מוחציו, הַגֵּם שִׁישׁ סָךְ הַכֶּל שְׁעוֹר שָׁל 184 קִנְיָה שֶׁהֵם
חֲצִי 368 בְּכֹל זֹאת פְּסוּל, אָבֵל אִם לָקַח מִכָּל סְמָמֵן חֲצִי
בְּדִיק - כְּשֶׁרָה (ירושלמי יוקא פ"ד ה"ה).

צו. תַּנְיָ בַר קַפְרָא: אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵיְתָה
בָּאָה שָׁל שִׁירִים לַחֲצָאִין: בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הֵיְתָה לֹקַח כְּהֵן גְּדוֹל
חָפֵן בְּיָדוֹ וְלָכֵן הָיוּ נִשְׁאָרִים שִׁירִים בְּכֹל שָׁנָה. לְאַחֵר 60-70
שָׁנָה הָיוּ מִצְטַבְּרִים הַשִּׁירִים לְשֶׁעוֹר שָׁל חֲצִי כְּפוּתָה (184 קִנְיָה)
וְלָכֵן בְּאוֹתָהּ שָׁנָה הָיוּ מִכְּנִיסִים רַק חֲצִי מִהַכְּפוּתָה.

צה. וְעוֹד תַּנְיָ בַר קַפְרָא, אֱלוֹ הֵיְתָה נוֹתֵן בָּהּ קְרִטוֹב שָׁל דְּבִשׁ:
קְרִטוֹב הוּא מִדָּה קִטְנָה כֶּ-5 גֵרָם.

צט. אִין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רִיחָהּ: הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, כִּי עָרֹב
הַדְּבִשׁ גוֹרֵם לְרִיחַ טוֹב וְחֶזֶק, וְהֵיְתָה רִיחָהּ נוֹדֵף בְּיוֹתֵר.

ק. וְלָמָּה: אִם כֵּן.

קא. אִין מְעַרְבִין בָּהּ דְּבִשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָּל שֶׁאֵר:
הַפּוֹחֵמִיץ.

פג. וְהֵלא מִי רַגְלִים: גַּם מִיִּם מִפְּנֵי שֶׁשְׂמוֹ רַגְלִים.
פד. יִפִּין לָהּ: לְצַחֲצַח בָּהֶם אֶת הַצִּיפּוּרָן.

פה. אֶלא שְׁאִין מִכְּנִיסִין מִי רַגְלִים בַּמְקָדָשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:
שְׁוֵהוּ גְּנָאִי לְהַכְּנִיס לְעִזְרָה מִפְּנֵי שֶׁשְׂמוֹ מִגְּנָה.

פו. תַּנְיָ: שְׁנִינוּ בְּבִרְתָּא.

פז. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: כְּשֶׁהוא שׁוֹחֵק בְּשַׁעַת שְׁחִיקַת הַסְּמָמִינִים
לְהִיטֵם דְּקִיִּים וְטַחֲנוּנִים.

פח. אוֹמֵר הֵדֵק הַיֵּטֵב, הַיֵּטֵב הֵדֵק: הַאִישׁ הַשׁוֹחֵק וְכוֹתֵשׁ
אוֹתָם אוֹמֵר בְּשַׁעַת הַשְּׁחִיקָה וְהַכְּתִישָׁה, הֵדֵק הַיֵּטֵב,
הַיֵּטֵב הֵדֵק.

פט. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל: הַיּוֹצֵא מִפִּיִּו בְּשַׁעַת הַשְּׁחִיקָה וְהַכְּתִישָׁה.
צ. יָפָה לְבִשְׁמַיִם: מוֹעִיל לְנִיחּוֹחַ הַבִּשְׁמַיִם לְהַרְבּוֹת רִיחָן.

צא. פְּטָמָה לַחֲצָאִין, כְּשֶׁרָה: הֵינּוּ אִם לָקַח וְהָכִין לְקַטְרֵת חֲצִי
הַמִּדָּה שָׁל כָּל אֶחָד מִהַסְּמָמִינִים כְּגוֹן 35 קִנְיָה שָׁל הַצִּרִי
וְהַצִּיפּוּרָן בְּמִקּוּם 70, וְ-8 שָׁל מוֹר וְקִצְעִיָה וְכו' בְּמִקּוּם 16
וְכֹלָם, כְּשֶׁרָה.

צב. לְשִׁלִּישׁ וּלְרַבִּיעַ לֹא שְׁמַעְנוּ: אָבֵל אִם לָקַח רַק כְּפוּתָה שָׁל
שִׁלִּישׁ אוֹ רַבִּיעַ לֹא שְׁמַעְנוּ אִם כְּשֶׁרָה.

צג. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכֶּלֶל: כָּאֵן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּלֵל
בְּשַׁעַרֵי הַקְּטָרֵת.

צד. אִם כְּמִדְתָּהּ כְּשֶׁרָה לַחֲצָאִין: אִם לָקַח מִכָּל סִימָן וְסִימָן

מְעַרְבִין בַּה דְּבִשׁ מִפְּנֵי שְׁהִתּוֹרָה אֲמָרָה כִּי כָל שְׂאֵר יִכָּל

דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לִיהוָה

תקוה בעל חיובות
ובעל החיובות כולם

דברי שלום - הלכות והליכות

קב. וְכָל דְּבִשׁ: דְּבִשׁ הוּא כּוֹלֵל כָּל מִינֵי מִתִּיקָה בֵּין דְּבִשׁ דְּבוּרִים אוֹ דְּבִשׁ תְּמָרִים וְכָל הַפְּרוֹת בְּכֻלָּל (ע"ז י"ס).
קג. לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַה': קָרְבָן הַנִּשְׂרָף לַהֲשִׁים, וְרַק מִפְּנֵי שְׁהִתּוֹרָה צִוּוּתָהּ, הַגֵּם שְׁלַעֲיָנִי בְּשֵׁר וְדָם נִרְאָה שֶׁהוּא דָּבַר טוֹב אֵין עוֹשִׂים כֵּן וְכֵן הוּא בְּכָל צוּוּי הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְהִיטֵת צְמוּד לְדַבְּרֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּתּוֹרָה בְּלִי חֲכָמוֹת.

וְיֵשׁ שְׁנַתְּנוּ טַעַם שֶׁאֵין לְעַרְב בְּקָרְבָנוֹת וּבִמְנַחֲוֹת שְׂאֹר כִּי הוּא סֵמֶל הַגָּאוּהַ, וְדְבִשׁ הוּא סֵמֶל הַתְּעַנּוּגוּת, הַפְּסוּלִים וְאֵינֶם רְצוּיִם לְעַבֹדֶת ה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חו"ל: (בְּתָנָא דְּבֵי אֱלֹהֵי יו"ו): עַד שֶׁאָדָם מִתְּפַלֵּל עַל דְּבַרֵי תּוֹרָה שֶׁיִּכְפָּסוּ בְּתוֹךְ מַעֲוֵי וְתִפְלַל עַל אֲכִילָהּ וּשְׂתִיָּה שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ בְּתוֹךְ מַעֲוֵי, (מְסֻלַת יִשְׂרָאֵל פָּרָק י"ג). וּבְתוֹסְפוֹת כְּתוּבוֹת (דף קד): דְּאֲמַרִּינָן בְּמִדְרָשׁ עַד שֶׁאָדָם מִתְּפַלֵּל שֶׁיִּכְנָס תּוֹרָה לְתוֹךְ גּוֹפּוֹ וְתִפְלַל שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ מַעֲדָנִים לְתוֹךְ גּוֹפּוֹ. מִכָּאֵן רוֹאִים כְּמָה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְרַחֵק מִמַּעֲוִיּוֹת כִּדִּי לְזַכּוֹת לַתּוֹרָה, וְכֵן לְהִיטֵת עֲנִיּוּ בְּתַכְלִית. בְּדָאֲמָרוּ חו"ל בְּכְמָה מְקוּמוֹת, וּבְאֹרֶת הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ (בְּמִדְרָב כ"א, י"ז): וְאֹמְרוּ וּמִמִּדְרָב מִתְּנָה - פְּרוֹשׁ מִה שֶׁזָּכָה נוֹחֲלֶיהָ, לֹא זָכָה אֱלֹא לְצַד שְׁהִי מַחֲשִׁבִין עֲצָמוֹן כְּמִדְרָב, וְכֵמוֹ שֶׁפְּרָשְׁנוּ בְּפֶסֶק וְיַחֲנוּ בְּמִדְרָב (שְׁמוֹת י"ט ב), שֶׁהַתּוֹרָה אֵינָה נִקְנִית אֱלֹא בְּאֲמִצְעוֹת הַעֲנָוָה וְהַשְׁפָּלוּת.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיָּהֶם אִם כֵּן אִפּוֹא זֹאת עֲשֵׂה קָחוּ מִזְבֹּחַת הָאֲרֶץ בְּכָלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לֵאִישׁ מִנְחָה (נְעוּרֵיוֹ) מִעֵט צָרִי וּמִעֵט דְּבִשׁ נְכֹאת (רוט"א) וְלֵט בְּטָנִים וּשְׂקָדִים", (צַדְנֵלְב"ש). (בְּרֵאשִׁית מ"ג, י"א) (שַׁעַר הַכְּנֻסוֹת דף י"ד ע"ב, עוֹד יוֹסֵף ח' מִקֵּץ ד')

זוהר פיטום הקטורת

פָּרָק א'

לְקוֹטֵי קִטְרֵת מִדְּבַרֵי שְׁלָחוֹ עֲרוּף אֹרַח חַיִּים וְיוֹרָה דְּעָה

אֹרַח חַיִּים סִימָן א סַעֲיָ ט': יֵשׁ נוֹהֲגִין לֹמַר פְּרִשְׁת הַכִּיּוֹר (שְׁמוֹת ל, יז כ"א) וְאַחַר כֵּךְ פְּרִשְׁת תְּרוֹמַת הַדָּשָׁן (וַיִּקְרָא ו, א ו) וְאַחַר כֵּךְ פְּרִשְׁת הַתְּמִיד (בְּמִדְרָב כ"ה, א ח) וְאַחַר כֵּךְ פְּרִשְׁת מִזְבֵּחַ מִקְטֵר קִטְרֵת (שְׁמוֹת ל, יז י) וּפְרִשְׁת סִמְנֵי קִטְרֵת וְעֲשִׂיתֶם (שְׁמוֹת ל, לד לו).

בְּאֵר הַיֵּטֵב אֹרַח חַיִּים סִימָן קל"ב [ו] עָרַב וּבִקֶּר אַחַר הַתְּפִלָּה - הַקְּשָׁה הַט"ז דְּאִיתָא בְּש"ס אֵין לָךְ דְּבַר שֶׁקָּדָם לְתַמִּיד שֶׁל שַׁח אֱלֹא קִטְרֵת בְּלִבָּד וְהַתְּפִלָּה כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְנֹם אִם כֵּן הִיָּה לָנוּ לְהַקְדִּים פְּטוּם הַקִּטְרֵת קָדָם לַתְּפִלָּה שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה עֵין שָׁם שֶׁהַעֲלָה וְעַל פִּי זֶה נִהְיָתִי בְּעַצְמִי לֹמַר פְּטוּם הַקִּטְרֵת קָדָם בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר, עַד כָּאן. וְהִמְגִין אַבְרָהָם הַקְּשָׁה לְמָה אָנוּ אוֹמְרִים אוֹתָהּ אַחַר כּוּסֵף וְהֵלֵא

הַקִּטְרֵת קָדָמָה לְמוֹסְפִין לְכוּלֵי עַלְמוֹא. וְיִשְׁבַּע דְּאֲפִשָׁר דְּכֻנְתֵּנוּ לְפִטְר מִתּוֹךְ דְּבַרֵי תּוֹרָה עֵין שָׁם. וּבְשִׁל"ה כְּתַב לְאֲמָרָה בְּשִׁחְרִית קָדָם הַתְּפִלָּה וְאַחַר הַתְּפִלָּה. וּבְעָרַב אוֹמַר קָדָם תְּפִלַּת מְנַחָה אֲבָל לֹא לְאַחַר תְּפִלַּת מְעֻרֵב דְּהָא הַקִּטְרֵת קִטְרֵת פְּסוּל לְאַחַר הַדְּלָקַת נְרוֹת עֵין פְּנִסַת הַגְּדוּלָּה וְיִמְגֵן אַבְרָהָם וּבְסִפְרָא בְּאֵר שְׁבַע:

בְּרַכֵּי יוֹסֵף לְהַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּעַל הַחֵידָא אֹרַח חַיִּים סִימָן קל"ב: [ו] פְּטוּם הַקִּטְרֵת וְכו' אַחַר הַתְּפִלָּה וְכו'. יֵשׁ מִדְּקָדִים שֶׁקְּשָׂאוֹמְרִים פְּטוּם הַקִּטְרֵת בְּסִדְר הַזְּמִירוֹת, אוֹמְרִים אַתָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַקִּטְרֵת וְכו', אֲךָ בְּסוּף פְּרִשְׁת תְּפִלַּת הַשַּׁחַר אַחַר שְׂאֹמְרִים קוּנָה מִתְּחִלִּים וַיֹּאמֶר ה' אֵל מִשְׁוֵה קַח לָךְ סִמִּים וְכו', וְטַעֲמָן כִּי אַחַר פְּרִשְׁת הַתְּמִיד בְּבִקֶּר וּבְעָרַב מְכֻנָּים לְקִטְרֵת מְמוּשׁ עַל דְּרָךְ וְנִשְׁלָמָה כְּרִים שְׁפִתְנוּ, אֲךָ אַחַר תְּפִלַּת הַשַּׁחַר אֲמִירַת פְּטוּם הַקִּטְרֵת הוּא מְשוּם שְׁמִירָה, וְלָכֵן אֵין אוֹמְרִים הַקְּדָמַת אַתָּה הוּא ה' וְכו', דְּעָתָה אֵינָה בְּשִׁבִּיל מִצְוֹת הַקִּטְרֵת קִטְרֵת. **וּבְכַר נוֹדַע כִּי עֲצוּם וְנוֹרָא הוּא שְׁבַח הַמַּגִּיעַ לְמִכּוּיִן בְּאֲמִירַת פְּטוּם הַקִּטְרֵת כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיכוּ מֵאֵד בְּסִפְרָא הַזֶּה.**

שְׁלָחוֹ עֲרוּף אֹרַח חַיִּים סִימָן קל"ב (ב) אֲסוּר לְאָדָם לְצַאת מִבֵּית הַכְּנֻסַת קָדָם קְדֻשָׁה דְּסִדְרָא: ה"ה... - יֵשׁ לֹמַר פְּטוּם הַקִּטְרֵת עָרַב וּבִקֶּר אַחַר הַתְּפִלָּה, וְאוֹמְרִים תְּחִלָּה: אֵין כְּאֱלֹהֵינוּ וְכו', וְאוֹמְרִים הַשִּׁיר שֶׁהַלִּוִּים הָיוּ אוֹמְרִים בְּמִקְדָּשׁ, שְׁחִירַת לְבַד (טו"ר): יֵשׁ שְׁכַתְּבוּ, לִיזְהַר לֹמַר 'פְּטוּם הַקִּטְרֵת' מִתּוֹךְ הַכְּתָב, וְלֹא בְּעַל פִּה, שֶׁהָאֲמִירָה בְּמִקּוּם הַהַקְטָרָה, וְחִישִׁינָן שְׁמָא יְדַלַּג (בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם מַהֲר"י וַאֲח"י) אַחַד כּוּסְמִנְיָה, וְאֲמַרִּינָן שֶׁהוּא חֵיב מִיתָה אִם חִסַּר אַחַת כּוּסְמִנְיָה. וְלָכֵן נִהְיָ שֶׁלֹּא לְאוֹמְרוּ בְּחוּל, שְׁמִקְמָהֶרִין לְמַלְאכְתָּן וְחִישִׁינָן שְׁמָא יְדַלַּג. וְכִשְׂיֹצֵא מִבֵּית הַכְּנֻסַת אוֹמַר ה' נַחֲנִי וְגו' (תְּהִלִּים ה, ט) (כָּל בּו) וּמִשְׁתַּחֲוֶה וְיֹצֵא (מַהֲר"ל).

בְּשׁוּ"ע יוֹרָה דְּעָה סִימָן רס"ה בְּרַמ"א (יא) נוֹהֲגִין לְעֲשׂוֹת כְּסָא לְאַלְיָהוּ, שְׁנִקְרָא מְלֵאכָה הַבְּרִית, וְכִשְׁמִנְיָחוּ יֹאמַר בְּפִיו שֶׁהוּא כְּסָא אֱלֹהֵי: הַגָּה - וְנוֹהֲגִין לְהַדָּר אַחַר מִצְוָה זוּ, לְהִיטֵת סִנְדֵק לְתַפְסַת הַתִּינוּק לְמוֹהֲלוּ (הַגְּהוֹת מִמוֹנֵי פָּרָק ג' דְּמִילָה). וְיִפָּה כַּח הַסִּנְדֵק מִכַּח הַמוֹהֵל לְהַקְדִּימוּ לְקִרְיַאת הַתּוֹרָה, דְּכָל סִנְדֵק הוּי כְּמִקְטִיר קִטְרֵת (מַהֲר"ל בְּשֵׁם ר"פ), וְלָכֵן נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לְתוֹ שְׁנֵי קְדָיִם לְבַעַל בְּרִית אַחַד, כְּדֹאֲמַרִּינָן גַּבִּי קִטְרֵת: חֲדָשִׁים לְקִטְרֵת (שָׁם בְּשֵׁם ר"פ).

וְהַבְּאֵר שְׁבַע כְּתָב... דָּאָם לֹא נָתַן בָּהּ מַעֲלָה עֲשׂוֹן, חֵיב מִיתָה, אִם כֵּן צָרִיךְ לִיזְהַר בִּי"א סִמְנָיִם וּבְמַעֲלָה עֲשׂוֹן, וּבְאַחֲרִים אֵין קְפָדָא כָּל כָּךְ. (מַגִּיא" סק"ה)

דברי שלום - הלכות והליכות

סתר לי מצר תצַרני רַנִי פֶלֶט תִּסְבֹּבְנִי סֶלָה (תהלים ל"ב, ז), דְּבַסְכָּר אֹרֶךְ יָמִים צְדִיקִים: כתב דְּרָאִישׁ תְּבוּת אִתָּה סֶלָה לִי מִצַּר הוּא סְמָא"ל, עַן שָׁם. וַיֵּשׁ לֹמֵר שְׂאוּמְרִים פֶּסוּק זֶה תִּכְרֵף אַחַר פֶּסוּם הַקְּטָרֶת, לְרַמֵּז דְּעַל יְדֵי אֲמִירַת פְּרִשַׁת הַקְּטָרֶת מִבְּשָׁלִים כָּל הַמִּסְטִינִים וּמְקַטְרֵיגִים.

עוד יש לומר הטעם שְׂאוּמְרִים פֶּסוּקֵי אִתָּה סֶלָה לִי וְגו' אַחַר אֲמִירַת פְּרִשַׁת הַקְּטָרֶת, דְּבַסְכָּר עֲבוֹדַת הַקּוֹדֶשׁ (יוסף בסדר) לְהַגִּיהַ"ק בְּעַל הַחֵיד"א כְּתָב, קִבְּלָה מִרְבֵּנוּ יְהוּדָא הַחֲסִיד זצ"ל שְׁכַל הָאוֹמֵר ג' פֶּסוּקִים שְׂמִינִיגִים אב"י⁵, בַּיֵּשֶׁר וּלְמַפְרַע כָּל יוֹם, נִצּוּל מִכָּל צָרָה, עַן שָׁם.

ובשֶׁלְהֵן עֵרוּף אֹרַח חַיִּים (סימן קל"ג) ובפֶּסוּקִים שָׁם, מוֹבָא בְּאַרְיִכוֹת מוֹעֲנֵן שְׂחֹבָה לֹמֵר פֶּסוּם הַקְּטָרֶת שֶׁלֹּשׁ פְּעִמִּים בַּיּוֹם, הֵינּוּ לִפְנֵי תְּפִילַת שַׁחֲרִית שְׂאוּמְרִים הַזְּמִירוֹת לְאַחַר פְּרִשַׁת הַתְּמִיד, וְזֶה כְּנֶגֶד הַקְּטָרֶת שֶׁהָיוּ מְקַטְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אַחֲרֵי שֶׁשָּׁחֲטוּ אֶת קֶרְבֵּן הַתְּמִיד וְהָיוּ זֹרְקִים דָּמוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, וְלִכֵּן רָאוּ לֹמֵר תַּחֲלָה פְּרִשַׁת הַתְּמִיד וְאַחַר כֵּךְ פֶּסוּם הַקְּטָרֶת, כְּדָרָךְ שֶׁעָשׂוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּבְכַפֵּעַם שָׁנִיָּה אוֹמְרִים פֶּסוּם הַקְּטָרֶת לִפְנֵי תְּפִילַת הַמִּנְחָה כְּנֶגֶד קְטָרֶת שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים שֶׁהָיוּ מְקַטְרִים לְאַחַר שַׁחֲטִית הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים.

וְכַתֵּב בְּקִצּוֹר שֶׁל"ה וְעוֹד פּוֹסְקִים, דְּבַכֵּעַם הַשְּׁלִישִׁית אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּבִקְרָא לְאַחַר שְׂמִסְמִים תְּפִילַת שַׁחֲרִית, וְאַף עַל פִּי שֶׁכָּבַר אֲמָרוֹהוּ קוֹדֵם הַתְּפִלָּה, חוֹזְרִים וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ אַחַר כֵּךְ, לִפִּי שֶׁהַתְּפִלָּה הַרְּאִי לְהַתְּקַבֵּל צָרִיכָה שֶׁתֵּאֱמַר בְּכֻנְיָה גְּדוּלָה וְגַלְיָ שׁוֹם הַרְּהוּר אַחַר, וּבְכֵךְ לֹא יִמְצָאוּ הַחֲצִיזוּנִים מְקוֹם לְהַתְּדַבֵּק בָּהּ, וְאִם יֵשׁ הַרְּהוּר אַחַר נֶאֱחָזִים בוֹ, וְאַזּוּ בְּמִקוֹם תּוֹעֵלֶת מְבַיְּאָה הַתְּפִלָּה נֶזְקָה, שְׂמוֹסִיפִים כַּח לְסִטְרָא אַחְרָא ח"ו. אֲבָל בְּאֲמִירַת פֶּסוּם הַקְּטָרֶת בְּסוּף הַתְּפִלָּה יֵשׁ בְּזָה תְּקִנָּה נֶגֶד זֶה, שֶׁהַדְּבָר מִבְּטָל כָּל מִינֵי מְקַטְרֵיגִים בַּתְּפִלָּה, וְלִכֵּן יֵשׁ לְאוֹמְרוֹ אֵף עַל פִּי שְׂמִתְעַפֵּב עַל יְדֵי כֵךְ חִילוֹ קִצַּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁבְּזָה מְרוּיָם כָּל הַתְּפִלָּה.

לומר פטום הקטרת במוצאי שבת

עוד כתב בקצור של"ה, דַּיֵּשׁ הַרְּבֵה אֲנָשִׁים שְׂנוֹהֲגִים לֹמֵר פֶּסוּם הַקְּטָרֶת בְּמוֹצָאי שַׁבַּת אַחַר הַבְּדֵלָה, וַיֵּשׁ בְּזָה סְגוּלָה טוֹבָה לְשִׁבְרֵי הַקְּלָפוֹת, וְגַם יַצְלִיחַ בְּזָה וְלִכְלִיל עַל כִּזְבַּחָךְ, בְּרַךְ ה' וּפְעַל יְדֵיו תִּרְצָה, הֵינּוּ בְּעִסְקֵיךְוּ בְּמִשְׁרֵךְ יָמֵי הַשְּׁבוּעֵי הַבָּאִים עֲלֵיךְ לְטוֹבָה, דַּהֲרִי כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה מְקַטְרֵי הַקְּטָרֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה מוֹתְעָשֵׂר, וְכִמוֹ שֶׁבְּרַכְּם מוֹשֶׁה רַבְּנוּ (דְּבָרִים י"ג) יִשְׁמְרוּ קְטוֹרֶת בְּאַפְּךָ כָּל שְׂמִיטֵי קְטָרֶת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ יִבְרַךְ ה' חִילוֹ וְיַעֲשִׂירוּ, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱרָיךְ בְּזָה לְהֵלֵךְ.

פֶּסוּק ב'

מעלת אמירת הקטרת מזהר הקדוש

טוב לומר פטום הקטרת בכל בקר קדם כל השירות ותשבחות בכונה גדולה וכן בערב כמו שתתבאר בהרבה בפירוש ונקבל (רי"ט): בא וראה, הקטרת היא ראשונה תמיד לפני הכל.

כתב של"ה פְּשׂוּמֵר 'אִיזוּהוּ מְקוֹמֵן' או 'בְּמָה מְדַלְקִין' או 'פֶּסוּם הַקְּטָרֶת' יַעֲשֶׂה קוֹל נְגוּן דְּמִשְׁנִיּוֹת. (מַשְׁנִי"ב ס"ו נ' סק"ב) סִימָן תְּרַכֵּב - הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים סֶדֶר תְּפִילַת מִנְחָה: (א) לְמִנְחָה אוֹמֵר: אֲשֶׁרִי, וְבָא לְצִיּוֹן, וְאַיִן אוֹמְרִים: וְאַיִן תְּפִלְתִּי, אֲפִילוֹ אִם חָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת: הַגֵּה - וְאַיִן אֲנוּ נוֹהֲגִין לֹמֵר: אֲשֶׁרִי, וְבָא לְצִיּוֹן קִדְּם מִנְחָה, רַק קִדְּם נַעֲלֶה; וְכֵן כְּתוּב קִצַּת רַבְּנוֹתָא (מְדֻרְכֵי וְהַגִּי"מ ס"ט אֲהַבָּה וְסוּף הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים וְכָל בּוֹ וּמִנְהֲגִים); וְאַיִן אוֹמְרִים: אִין פְּאַלְהֵינוּ בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים (מִנְהֲגִים): וּבְכַף הַחַיִּים (שָׁם סק"ו) כְּתָב: עַל פִּי מְבַלָּה לְאוֹמְרוֹ לְגַרְשׁ הַקְּלָפוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בְּשִׁפְעֵי הַנְּמֻשָּׁף עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה.

ובמִשְׁנָה בְּרוּחָה (שָׁם ס"ה ה) וְאַיִן אוֹמְרִים אִין פְּאַלְהֵינוּ - לִפִּי שֶׁבְּשַׁבַּת אוֹמְרִים כֵּן כְּדִי לְמַלְאוֹת הַחֶסֶד מְמַאָּה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים אִיכָּא הַרְּבֵה שְׂבָחִים וְאַיִן צָרִיךְ לְמַלְאוֹת בְּזָה, גַּם פֶּסוּם הַקְּטָרֶת אִין צָרִיךְ לֹמֵר שֶׁהוּא כְּלוּל בְּעֲבוּדָה, אֲבָל נֶרְאָה יוֹתֵר טוֹב לְאוֹמְרוֹ בִּיהִידוּת שֶׁהָיָה סְמִינֵי הַקְּטָרֶת לֹא רִזְכוּרֵי בְּעֲבוּדָה (ט"ז) וְגַם הַמ"א כְּתָב שֶׁיֵּשׁ לְאוֹמְרוֹ.

אמירת קטרת בקלף פשר ובכתיבה אשורית

וְכִמוֹ חֲשׁוּב וְנַחוּץ שֶׁיְהִיָּה לוֹ פְּרִשַׁת קְטָרֶת עַל קֶלֶף, וְכִמוֹ שֶׁכְּתָב בְּסִפְרָא סֶדֶר הַיּוֹם (עֲמוּד י"ד) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְעַנְיָן הַקְּטָרֶת הוּא עַנְיָן גְּדוֹל לְבַטָּל כָּל נֶגַע וְכָל פְּגַע רַע כְּמוֹ שֶׁבַּיָּא הַזְּהַר פְּרִשַׁת וַיִּקְרָא וְכו', הַחֹשֶׁשׁ עֲלָיו וְעַל נִפְשׁוֹ רָאוּי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל עוֹז בְּעֵנְיוֹ הַזֶּה, וְלִכְתֹּב כָּל עֵינֵי הַקְּטָרֶת בְּקֶלֶף פֶּשֶׁר וּבְכַתִּיבָה אֲשׁוּרִית וְלִקְרוֹת אוֹתוֹ פֶּעַם אַחַת בְּבִקְרָא וּבְעֶרֶב בְּכֻנְיָה גְּדוּלָה וְאַיִן עֶרֶב בְּדָבָר".

ובְּסִפְרָא בַּף הַחַיִּים לְהַגִּיהַ"ק ר' חַיִּים פְּלֶאגִי זצ"ל פּוֹתֵב וז"ל בא"ד: וּבְסִפְרָא מְעִיל צְדָקָה כְּתָב דִּיכְתָב פְּרִשַׁת הַקְּטָרֶת עַל הַקְּלָף אוֹ גִּוִּיל בְּכַתֵּב אֲשׁוּרִית בְּסִפְרָא תוֹרָה וַיַּעֲשֶׂה לוֹ סְגוּלָה" וְכו', עַן שָׁם.

וּבְזָה שְׂאוּמֵר הָאֲדָם פְּרִשַׁת הַקְּטָרֶת, הוּא מִתְּפַנֵּן לֹמֵר, תַּחֲשַׁב אֲמִירָה זוֹ כְּמַעֲשֶׂה. וּבְאַמְתָּה כְּתָב בְּסִפְרָא לְקוֹטֵי מַהֲרִ"ח שְׂאִין הָאֲדָם מְבַקֵּשׁ שְׂאֲמִירָתוֹ תַּחֲשַׁב כְּפֶלֶא הַקְּטָרִי בְּפַעַל, כְּדִי שְׂאִים יְדַלַּג פֶּעַם אַחַת עַל אֲמִירַת אֶחָד מִסְמִינֵי הַקְּטָרֶת, לֹא יַעֲבוֹר עַל אֲסוּר "אִם חֲסַר אַחַת מִכָּל סְמִינֵיָה חֵיב מִיְתֵה" חֵס וְשְׁלוֹם.

לומר את סדר פטום הקטרת במתינות ומתוך סדור

ועַיִן רַמ"א (סימן קל"ב) דְּצָרִיךְ לֹמֵר אֶת סֶדֶר פֶּסוּם הַקְּטָרֶת מִתּוֹךְ סְדוּר, כְּדִי שֶׁלֹּא יִדְלַג עַל אֶחָד מִסְמִינֵיָה, עַן שָׁם. וּמִסְבָּה זוֹ מוֹנִים הַמְּדַדְקִים אֶת סְמִינֵי הַקְּטָרֶת עַל אֲצִבְעוֹת יְדֵי יְמִין. כְּמוֹ שֶׁכְּתָב בְּסִפְרָא בַּף הַחַיִּים (מ"ה, ד') דְּבַגְלָל חֲשִׁיבוֹת הַסְּמִינֵי יֵשׁ שְׂמוֹנִים אוֹתָם בְּאַצְבְּעוֹת יְדֵי יְמִינֵי³, כְּפִי סֶדֶר רְמִיזָתָם בְּפִסּוּקֵי, כִּי עֲבוּדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיַד שְׂמַאֵל פֶּסוּלָה.

וְרָאָה עוֹד בְּכַף הַחַיִּים (שָׁם) דְּאֲמִירַת סֶדֶר פֶּסוּם הַקְּטָרֶת בְּכֻנְיָה מִסִּיעַת בְּיַד הָאֲדָם לְחַזֵּר בְּתִשְׁבּוּבָה עַל עוֹנוֹתָיו. וַיֵּשׁ לֹמֵר דְּעַל כֵּן נִרְמָז תִּכְרֵף אַחַר אֲמִירַת פֶּסוּם הַקְּטָרֶת, לֹמֵר פֶּסוּק אִתָּה

דברי שלום - הלכות והליכות

היו: אחד פנימי של הכל, וזה עומד לחדוה, ואחד בחוץ להקריב קרבנות. ומתפנימי הזה יוצא לזה שבחוץ. ומי שרואה ויסתכל, ידע חכמה עליונה, סוד הדבר אדני יהוה, ועל כך לא נקראה הקטרת אלא בשעה ששמן נמצא "אשכנא בספרא דשלמה וכו'. מצאתי בספרו של שלמה המלך, שהקטרת היא לחדוה ולסלק המנות. מה הטעם? משום שהדין נמצא ממוצב החיצון מזה שבחוץ, שהוא מלכות ושמה וחדוה וקשר שמאיר מאותו פנימי שכל שמחה בו קומת. וכשהוא מתעורר, כל הדין מסתלק מזה ולא יכול לעשות דין, ומשום זה קטרת עומדת לבטל המנות, ועל זה קטרת היא קשר הכל, וזו נקראת ממוצב הפנימי. שכל שמחה נמצא בו, אשריהם ישאל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אמה ישראל אשר בך אתפאר".

נקדים מה שכתבו בספרים הקדושים מענין הקטרת, שהוא סגולה בדוקה לומר פרשת הקטרת בכל יום, ועל ידי זה מתבטלים כל הדינים:

פגשתי את אליהו. אמרתי לו יאמר לי מר דבר שמועיל לבריות

בזהר הקדוש (פרשת וירא דף ק"ב ע"א) במדרש הנעלם איתא וז"ל: אמר רבי פנחס, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגשתי את אליהו. אמרתי לו, יאמר לי מר דבר שמועיל לבריות. אמר לו, ברית גזר הקב"ה, ונכנסו לפניו כל הפולאים שמקונים להזכיר חטאי האדם, שבזמן שזכירו בני אדם הקרבנות שצוה משה, ומכון לבו ורצונו בהם - שכלם זכירו אותו לטוב.

ועוד, בזמן שצארת מנות בבני אדם, הברית נגזרה, והפרז עובר על כל חילות השמים, דאם יעלו בניו בארץ בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויאמרו ברצון נפש ולב עיניים של קטרת בשמים שהיו להם לישאל, שיתבטל המנות מהם. אמר רבי יצחק, בא ראה מה כתוב, ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת. אמר לו אהרן, למה? כי יצא הקצף מלפני ה' וגו'. מה כתוב? ורץ אל תוף הקהל ונהה החל הגגף בעם. וכתוב ויעמוד בין המתים ובין החיים ונתעצר המגפה. ולא יכל מלאך של חבלה לשלט ונתבטל המנות.

אין המבטל מנות בעולם כמו קטרת

וברעיא מהימנא פרשת פנחס (דף רכ"ד ע"א) כתב: ועשן זה לא עולה, אלא על ידי אש שדולק בעצים, שהם אברים מלאים מצוות, צצי עולה. בעלי תורה, תורה שהיא נדלקת בהם, אש בחזק הגבורה, ועלה עשן בהם. בבניה עשן המערכת. ומשעולה לאף, נקרא קטרת, זהו שכתוב (דברים לג) ישימו קטורה באפך. ואין המבטל מנות בעולם כמו קטרת, שהיא קשור הדין ברחמים עם ריח נוחם באף. תרגום של קשר - קטירו. אמר רבי יהודה, אשרי חלקנו

ומשום כך מעשה הקטרת צריך להקדים לתפלה, לשירות ותשבחות, משום שכל זה לא עולה ולא נתקן ולא נקשר עד שעוברת ההקמה. מה כתוב? (ויקרא טו) וכפר על הקדש וגו' - בראשונה, ואחר כך - ומפשעיהם לכל חטאתם. ועל כן צריכים לכפר על הקדש ולהעביר ההקמה ולטהר הקדש, ואחר כך שירות ותשבחות ותפלות, הכל כפי שאמרנו.

הנרות (שמן) והקטרת הם ענין אחד

בזהר הקדוש (דף קמ"ט), פרוש הסלם כתב, וזה לשונו: תא חזי בשעתא דקנא וכו', בוא וראה בשעה שהפכה נתפגן להדליק נרות למטה והיה מקריב קטרת הסמים, אז באותה שעה מאירים נרות עליונים, שהם הספירות, ונקשר הכל יחד ושמה וחדוה נמצאים בכל העולמות, זה שאמר שמן וקטרת ישמח לב. ועל כן כתוב בהעלותך את הנרות, עד כאן.

ועיין בספר תכלת מרדכי להגאון מהרש"ם מברעזאן זצ"ל (פרשת תצוה, אות ה') שכתב על פסוק והקטיר עליו אהרן וגו' בהטיבו את הנרות וגו' ובהעלות אהרן את הנרות וגו', וז"ל: יש להבין מה שייכת הקטורת עם הנרות. ויש לומר דהנה ענין הקטורת שמעורב גם חלבנה, להורות לצרף עמנו פושעי ישראל כדאיתא בש"ס דכריתות ורש"י פרשת תשא, ולכן היה שוחק היטב הדק דבלח בלח יש בילה וכו' וכן לפעמים ע"י ההערכה נגד פושעי ישראל נחשבים לצדיקים, לכן ציונה התורה לכלול א"ע עמהם ולכן הקטורת עם הדלקת הנרות משולבים זה עם זה וכו'. גם יש לומר לפמ"ש במק"א לבאר מה שאמרו בשבת דף ל"א שאמר גר לשמאי גיריני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין, והלא אמר ליה מה דסני עלך לחברך לא תעבד ואידך פירושא זיל גמור, כי מהנמנע שיקיים איש אחד כל התורה כולה זולת על ידי התחברות עם כל ישראל או ע"י לימוד התורה דכל העוסק בתורת עולה וכו', וזהו שדחפו שמאי באמת הבנין ורמוז לו כי כמו שבהבנין האבנים והטיט והחול והמים וצורות קטנים ע"י החיבור נחשבו כולם, וכן ע"י אגודה עם הת"ח. וז"ש תלמידי חכמים מרבים שלום וכו' אל תקרא בניך אלא בוניך, והלא א"ל בפירוש שיקיים ואהבת לרעך כמוך, ואופן ב' זיל גמור שהוא ע"י לימוד התורה וענין הקטורת רומז על התחברות והמנורה רומז לתורה, כי נר מצוה ותורה אור, ובאמת כי גם ההתחברות אין בו תועלת זולת אם הוא בדרך התורה, כי פיזור לרשעים נאה להם ונאה לעולם, ולכן הדלקת הנרות והקטורת שניהם כאחד טובים ומשולבים זה בזה, עכ"ל.

איתא בזהר הקדוש פרשת בהעלותך (חלק ד' דף קנ"א עמוד א' ועמוד ב'), בלשון הקדש:

קטרת עומדת לבטל המנות

מזבח פנימי ומנורה עומדים כאחד לשמחת הכל, שכתוב (משלי כו ט) שמן וקטרת ישמח לב. ובארנו ששני מזבחות

דברי שלום - הלכות והליכות

שהיו עושים ישראל אינם חשובים כמו הקטרת. ועוד, מה בין זה לזה? אלא תפלה היא תקון לתקון מה שצריך. קטרת עושה יותר, מתקנת וקושרת קשרים ועושה אור יותר מהכל. ומי הוא שמעביר זקמה ומטהר את המשכן, והכל מאיר ונתקן ונקשר ונקחד. ולכן צריכים להקדים מעשה הקטרת לתפלה בכל יום ויום, להעביר הזקמה מהעולם, שהיא תקון של הכל בכל יום ויום, כמו שאותו קרבן חביב שמרצה בו הקדוש ברוך הוא.

אם היו יודעים בני אדם כמה עליון (השבו) מעשה הקטרת לפני הקדוש ברוך הוא, היו נוטלים כל מילה ומילה ממונו אמר ר' שמעון, אם היו יודעים בני אדם כמה עליון (השבו) מעשה הקטרת לפני הקדוש ברוך הוא, היו נוטלים כל מילה ומילה ממונו, ומעלים אותה עטרה על ראשם בכתר זהב. ומי שמשפדל בו צריך להסתפל (להתבונן) במעשה הקטרת. ואם יבנו בה בכל יום, יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא, ויסתלק המנות ממונו ומהעולם, וינצל מכל דיני העולם הזה, מהכחות הרעים, ומדין גיהנם, ומדין מלכות אחרת. באותה קטרת, כשעולה העשן בעמוד, הכהן היה רואה אותיות של סוד השם הקדוש פרוסות (נ"א פרוחות) באויר ועולות למעלה באותו עמוד, אחר כך כמה מרובות קדושות סובבות לו מכל הצדדים עד שעולה בהארה ובחדה ומשפמת למי שמשפמת וקושר קשרים למעלה ולמטה ליחד הכל, וזה מבאר. וזה מכפר על יצר הרע ועל עבודה זרה שהיא סטרא אחרת והוא מבאר.

פתח ואמר ויעש מזבח מקטר קטרת (שמות א ל א) וגו', יש להתבונן בפסוק זה, כי היו ב' מזבחות מזבח העולה ומזבח הקטרת זה בחוץ וזה בפנים, ומזבח הקטרת הוא הפנימי, מדוע נקרא מזבח הרי לא זוכחים עליו זבחים, ומזבח על שם זה נקרא. אלא בגלל שמבטל וכופת לכמה צדדים רעים שלא יוכלו לשלוט ולא להיות קטגורים, לכן נקרא מזבח. כאשר הסטרא אחרת היה רואה מעשה הקטרת עלה ונכפה וברח ולא יכל להתקרב כלל למשכן, ובגלל שלא זוכה ולא מתערב באותה חדנה שלמעלה רק הקדוש ברוך הוא לבדו, בגלל שחביבה כל כך, ולכן לא עמד אותו מזבח אלא בפנים, שהרי הוא מזבח שברכה נמצא בו, ולזה היה סתום (נסתר) מהעין. מה כתוב (במדבר יז יש גורסים) באהרן - ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר הפגפה - כפת לו למלאך המנות שלא יוכל לשלוט כלל ולא לעשות דין. סימן זה נמסר בדינו, שבכל מקום שאומרים בכונה ובכרצון הלב את מעשה הקטרת, לא שולט מנות באותו מקום, ולא יזקק, ולא יכולים שאר העמים לשלוט על אותו מקום.

הקטרת היתה שוברת ומכניעה את הסטרא אחרת ובוהר חדש (שיר השירים י"ב) האריך מענין המעלה הגדולה שהיתה לקטרת שהיתה תרופה מאירה לטהר הבריות מן החטא, שכל מי שהיה מריח בריח הקטרת בשעה שהיו

שהרוחנו דברים נסתרים בגלוי. עוד אמר מנורה הקדושה, שאחר התפלה, שהיא כמו קרבן, מי שיאמר פטום הקטרת אחר תהלה לך, מבטל מנות מן הבית.

ועין בכסא מלך בהקדמה לתקונים (דף ח' ע"ב) שכתב גם כן דמי שאומר פטום הקטרת בכונה אחר תהלה לך, מתיש כח הס"מ ומסיר כל חיותו ואפילו נמסר גזר דין בידו להמיתו או לאחד מבני ביתו חס ושלום מבטל הגזר דין בכח פטום הקטרת, עין שם.

מי שדין רודף אחריו צריך את הקטרת הוא ולשוב לפני רבונו שהרי הוא סיוע לסלק דינים ממונו ובזה ודאי הם מסתלקים ממונו

וכדאי להעתיק מלשון הזהר הקדוש בפרשת וקהל דף רי"ח ע"ב, שפאריך בענין אמירת פרשת הקטרת בכל יום, וגדל הסגלה הטמונה בזה לכל מיילי דמיטב, וזה לשון קדשו: סימן זה נמסר בדינו, שבכל מקום שאומרים בכונה ורצון הלב את מעשה הקטרת, שאין שולט המנות באותו מקום ולא יזקק, ולא יכולים שאר העמים לשלט על אותו המקום. בא וראה מה כתוב, מזבח מקטר קטרת. כיון שכתוב מזבח, למה נקרא מקטר קטרת? אלא משום שנוטלים מהמקום הזה להקטיר כמו שעשה אהרן. עוד, המזבח צריך להקטיר לקדשו באותה קטרת, ועל כן מקטר קטרת. עוד, מקטר קטרת פתגמו, להקטיר קטרת. שהרי אסור להקטיר במקום אחר קטרת, רק מפתחה. (ממחנה של יום הכפורים).

בא וראה, זה מי שדין רודף אחריו, צריך את הקטרת הוא ולשוב לפני רבונו, שהרי הוא סיוע לסלק דינים ממונו, ובזה ודאי הם מסתלקים ממונו, אם הוא רגיל בכך להזכיר פעמים ביום - בבקר ובערב, שכתוב קטרת סמים בבקר בבקר, וכתוב בין הערבים לקטרה. וזהו קיומו של העולם תמיד, שכתוב (שמות ל ח) קטרת תמיד לפני ה' לדרתיכם. ודאי שהוא קיים העולם למטה וקיים העולם למעלה.

מעשה הקטרת הוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מכל העבודות והרצונות

באותו מקום שלא נזכר בכל יום מעשה הקטרת, הדינים שלמעלה שרויים בו ומגופות רבות בו, ועמים אחרים שולטים עליו, משום שכתוב קטרת תמיד לפני ה'. תמיד היא עומדת לפני ה' יותר מכל העבודות האחרות. חביב הוא מעשה הקטרת, שהוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מכל העבודות והרצונות (המעשים) של העולם. ואף על גב שהתפלה מעלה מהכל - מעשה הקטרת הוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא.

קטרת עושה יותר, מתקנת וקושרת קשרים ועושה אור יותר מהכל

בא וראה מה בין תפלה למעשה הקטרת. את התפלה תקנו במקום קרבתו שהיו ישראל עושים, וכל אותם קרבתו

דברי שלום - הלכות והליכות

העיר, עֲשֶׂרָה אָנְשִׁים לְכָל צֵד, וְאָמְרוּ פְּטוּם הַקְּטָנָה ג' פְּעֻמִּים. וְאֲחֵרֵי שֶׁעָשׂוּ כֵן אָמְרוּ לָהֶם ר' אַחָא, הַבְּדִילוּ כַּמָּה אָנְשִׁים מִבֵּינֵיכֶם וְיִלְכוּ לְבֵית שְׁשָׁם שׁוֹכְבִים חוֹלִים וְגַם שָׁם יֹאמְרוּ, וְכִשְׂיִגְמְרוּ יֹאמְרוּ ג' פְּעֻמִּים שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים אֵלוּ וְהֵם: וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עֲלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קִטְרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֵרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, כִּי יֵצֵא הַקָּצֶף מִלִּפְנֵי ה' הַחַל הַנֶּגֶף. וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה וַיֵּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקְּהָל וְהֵנִיחַ הַחַל הַנֶּגֶף בָּעַם וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטָרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם. וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה. וְהֵם הִלְכוּ וְעָשׂוּ כַּדְּבָרֵיו, וּבִטְלָה הַמַּגֵּפָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְאַף נִתְרַפְּאוּ אוֹתָם שְׁהִיו קְרוּבִים לְמִיתָה. וְאִז שָׁמְעוּ בַת קוֹל הָאוֹמְרֶת לְמִוּקִים פְּדָבְרִים הָאֵלֶּה: הַעֲצְרוּ לְמַעַלְהָ וְאַל תִּרְדּוּ לְמַטָּה לַעֲשׂוֹת שׁוּם נֹזֵק בְּעִיר הַזֹּאת, לְפִי שְׂדֵין שֶׁל מַעַלְה אֵינוֹ שׁוֹלֵט בְּעִיר הַזֹּאת כִּינּוּן שֶׁהֵם רְאוּיִם שִׁיבְטֵל. וְאֲחֵרֵי כָּל זֶה נִדְרָם ר' אַחָא מֵרַב חֶלְשָׁה, וְשָׁמַע שְׁאוֹמְרִים לוֹ בַּחֲלוּמוֹ, כִּשְׁם שִׁבְטֵלְתָּ מִן הָעִיר אֶת הַמַּגֵּפָה, כּוּ תַעֲשֶׂה לְהַחְזִירָם בְּתַשׁוּבָה, שִׁזָּה בְּלִי זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל בְּלוֹם, שִׁבְהִיוֹתָם אָנְשִׁים רְעִים נִגְזְרָה עֲלֵיהֶם גְּזֵרַת הַמַּגֵּפָה. הֲלֹךְ רַב אַחָא וְסִפֵּר הַדְּבָרִים לְאֲנָשֵׁי הָעִיר וְהַחֲזִיר אֶת אֲנָשֵׁי הָעִיר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאִז שָׁנָה רַב אַחָא שָׁם הָעִיר שִׁהִיָּתָה נִקְרָאת תְּרִשָׁא וְקָרָא לָהּ מִתָּא מַחְסִיָּא, דְּהִינּוּ עִיר הַרְחִמִים, שְׂרִיחֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעִיר הַזֹּאת וּבִטֵּל מִמֶּנָּה הַגְּזֵרָה הָרָעָה. וְזֶה שִׁשְׁנָה שֵׁם הָעִיר, כְּדִי שֶׁהָאֲנָשִׁים יִזְכְּרוּ כָּל שַׁעֲרָה אוֹתָהּ גְּזֵרָה רְעָה שֶׁנִּגְזְרָה עֲלֵיהֶם עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים וְלֹא יַחֲזִרוּ לְכַסְּלָה עוֹד.

פְּרָק ג'

מִשָּׁה רַבְּנָה קִבֵּל הַקְּטָרֶת מִתַּנְּה מוֹמְלָאָה הַמְּנוּת

מִדְרַש פְּסִיקְתָּא רַבְתִּי שְׁמוֹת פְּרָשָׁה כ'

תַּנְּנָה רַבְּנָן אֲנָכִי ה' אֱלֹהֵינוּ (שְׁמוֹת כ' ב') בְּשַׁעֲרָה שַׁעֲלָה מִשָּׁה לְמִוּרוֹם בְּאוֹתָהּ שַׁעֲרָה בְּאוֹתָהּ עֵנָן וְרַבְצָה כְּנֻזָּה לֹא הָיָה יוֹדַע מִשָּׁה אִם לְרֹכֵב עֲלֶיהָ אִם לְאֲחוּזָה בָּהּ מִיַּד פְּתַחָה וְנִכְסָה בְּתוֹכָהּ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבֵּא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן (שָׁם כ"ד ט"ח) וַיְכַסּ הָעֵנָן (שָׁם שָׁם ט"ו) וְנִשְׁאַתּוּ עֵנָן וְהָיָה מִהֲלֹךְ בְּרַקִּיעַ וּפָגַע בּוֹ קַמּוּאֵל הַמְּלֵאכָה שֶׁהָיָה מְמַנְּה עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלָפִים מְלָאכִי חֲבֵלָה שֶׁהֵם יוֹשְׁבֵים בְּשַׁעֲרֵי הַרְקִיעַ גְּעֵר בְּמִשָּׁה וְאָמְרוּ מַה לָּךְ בְּקִדּוּשֵׁי עֲלִיוֹן אוֹתָהּ מְקוֹמוֹ הַטְּנוּפֹת בְּאוֹת וּמִהֲלֹךְ בְּמְקוֹם טְהוֹרָה יֵלֵד אִשָּׁה מִהֲלֹךְ בְּמְקוֹם אֵשׁ אָמְרוּ לוֹ מִשָּׁה כֵּן עֲמַרְם אֲנִי שְׁבָתֵי לְקַבֵּל תּוֹרָה לִישְׁרָאֵל כִּינּוּן שֶׁלֹּא הִנְיָחוּ (הַכְּהוּ) [הַכְּהוּ] מִשָּׁה פְּצַע (אָמְרוּ וּמַאֲבָדוּ) [אֶלְחָד וְאַבְדוּ] מִן הָעוֹלָם וְהָיָה מִשָּׁה מִהֲלֹךְ בְּרַקִּיעַ כְּאָדָם שֶׁמִּהֲלֹךְ בְּאֶרֶץ עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמְקוֹם הַדְּרִינְיָאֵל הַמְּלֵאכָה שֶׁהוּא גְבוּהַ מְחַבְּרוֹ שְׁשִׁים רְבּוּא פְּרָסְאוֹת וְכָל דְּבָרוֹ וְדָבָרוֹ שִׁיזְצֵא מִפִּיו יוֹצֵאִים בְּדָבָרוֹ שְׁנַיִם בְּרַקִּיעַ שֶׁל אֵשׁ פָּגַע בְּמִשָּׁה אָמְרוּ לוֹ מַה לָּךְ בְּמְקוֹם קְדוּשֵׁי עֲלִיוֹן כִּינּוּן שֶׁשָׁמַע קוֹלוֹ נִבְהַל מִכִּינּוּ וְלִגְלוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת וּבִקְשׁ לְפֹלֵל מִן הָעֵנָן בְּאוֹתָהּ שַׁעֲרָה

מְקִטְרִים אוֹתָהּ עַל גִּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, הָיָה מִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְתַשׁוּבָה שֶׁלְמָה וְהָיָה לְבוֹ נִטְהָר מִכָּל הַרְהוּר רַע וּמִטּוֹמְאוֹת הַיֵּצֵר הָרָע. וְכִמּוֹ הַצִּיץ שֶׁהָיָה חֲרוֹת עָלָיו שֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל הַמְּסֻתְפָּל בּוֹ הָיָה מְקַבֵּל יְרָאָה גְּדוּלָה בְּלִבּוֹ, וְהָיָה חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלָכֵן נִקְרָא מִזְבֵּחַ מְקִטְרֵת קְטָרֶת (שְׁמוֹת ל, א), אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִקְרִיבוּ עָלָיו שׁוּם קָרְבָן, אֲלֵא הַקְּטָרֶת הַיְתֵה שׁוֹבְרָת וּמְכַנִּיעַ אֶת הַסְטֵרָא אַחֲרָא. וְלָכֵן נִקְרָא הַמְּקוֹם מִזְבֵּחַ, שֶׁבוֹ הָיָה נִזְבַּח הַסְטֵרָא אַחֲרָא.

הַקְּטָרֶת גְּדוּלָה מִן הַתַּפְּלָה

עוֹד כָּתַב בְּזוּהַר חֲדָשׁ (שָׁם): שֶׁהַקְּטָרֶת גְּדוּלָה מִן הַתַּפְּלָה, שֶׁהַתַּפְּלָה נִתְקַנְּה בְּמְקוֹם הַקְּרִבְנוֹת, וְהַקְּטָרֶת חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרִבְנוֹת, וְנִמְצָא שֶׁהַקְּטָרֶת חֲבִיבָה יוֹתֵר מִן הַתַּפְּלָה. וְאָמְרוּ חַז"ל, אָמְרוּ רַבֵּי שֶׁמְעוֹן בֵּר יוֹחֵאִי, אֵילוּ יָדְעוּ הַבְּרִיּוֹת כַּמָּה גְּדוּלָה מַעֲלֵת פְּטוּם הַקְּטָרֶת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה לוֹקַחִים כָּל תַּבָּה וְתַבָּה שֶׁל פְּטוּם הַקְּטָרֶת וּמַעֲשֵׂרִים אוֹתָהּ וְשָׁמִים אוֹתָהּ עַל הָרֵאשׁ כַּעֲטֻרַת שֶׁל זָהָב. וְכָל הָאוֹמֵר כָּל יוֹם פְּטוּם הַקְּטָרֶת בְּשַׁחֲרִית וּבְעַרְבִית בְּנַחְתָּ, תַּבָּה בְּתַבָּה, שֶׁלֹּא מְדַלֵּג אֶפְּלוֹ תַּבָּה אַחַת, וּמִכֵּין אֶת מַה שֶׁהוּא מוֹצֵיא מִפִּיו, נְצוּל מִכָּל מִינֵי מִאֲרָעוֹת רְעִים וּמִהַרְהוּרִים רְעִים וּמִמִּיתָה רְעָה, וְהָיָה מְבֻטָּח כָּל אוֹתוֹ יוֹם שֶׁלֹּא יֵאָע לוֹ שׁוּם נֹזֵק, וְיִנְצַל מִעוֹשֵׁי הַגֵּיהֶנֶם, וְהָיָה לוֹ חֵלֶק בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְחַס וְשְׁלוֹם בְּזַמְּנוֹ מַגֵּפָה אֵין רְפוּאָה טוֹבָה יוֹתֵר מִפְּטוּם הַקְּטָרֶת. וְזוֹ הִיְתָה הַמְּתַנְּה שֶׁתֵּן מְלֵאכָה הַמְּנוּת לְמִשָּׁה רַבְּנָה כִּשְׁעֵלָה לְרַקִּיעַ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁנַּעֲשֶׂה יְדִידוֹ וְגִילָה לוֹ סוּד זֶה שֶׁל הַקְּטָרֶת שֶׁמְסַגְּלֵת לְעַצֵּר הַמַּגֵּפָה, כִּמּוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שְׁבַת כ"ט). וְכֵן הָאֲמִירָה בְּפֶה עוֹצֵרֶת אֶת הַמַּגֵּפָה.

סִפּוּר נוֹרָא מִזוּהַר הַקְּדוּשׁ

וּבְזוּהַר הַקְּדוּשׁ פָּרְשְׁתָּה וַיִּרְא הִבִּיא בְּאֲרִיכוֹת מַעֲשֵׂה: בְּחֻקִּים אֶחָד וּשְׁמוֹ רַב אַחָא, שֶׁהֲלֹךְ לְעִיר אַחַת שֶׁנִּקְרָאָה תְּרִשָׁא וְנִתְאַרְח אֲצֵל בַּעַל בֵּית אֶחָד. וּבְעִיר זוֹ פָּשְׁטָה מַגֵּפָה קְשָׁה שֶׁבְעָה יָמִים רְצוּפִים. וְכִשְׂרָאוּ בְּנֵי הָעִיר אֶת ר' אַחָא כִּשְׁהוּא בָּא. אָמְרוּ זֶה לְזֶה: גִּלְךָ אֲצֵל הַחֻקִּים הַזֶּה שְׁבָא מַחוּץ לְעִיר וְנִרְאָה אִם יֵשׁ לִי תַקְנָה לְצָרָה זוֹ. הִלְכוּ אֲצֵלוֹ וְאָמְרוּ לוֹ, דַּע רַבְּנָה שִׁישׁ בְּעִיר מַגֵּפָה זֶה שֶׁבְעָה יָמִים וְהִיא הוֹלְקֶת וּמִתְגַּבְּרָת. שְׁמָא יַעֲשֶׂה רַבְּנָה שׁוּם עֲצָה לְפָרְעֻנוֹת זוֹ. אָמְרוּ לָהֶם: גִּלְךָ לְבֵית הַנְּסוּת וְנִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲצֵר בְּעַד הַמַּגֵּפָה הַזֹּאת. וּבַעוֹדֵם הוֹלְכִים לְבֵית הַנְּסוּת הִלְכוּ וּבָאוּ אָנְשִׁים וְסִפְרוּ שֶׁהַמַּגֵּפָה הוֹלְקֶת וּמִתְגַּבְּרָת. וּפְלוּנֵי וּפְלוּנֵי מִתּוֹ וּפְלוּנֵי וּפְלוּנֵי גּוֹסְסִים. אָמְרוּ לָהֶם רַב אַחָא מֵאַחַר שֶׁהִפְרַעְנוֹת קְשָׁה וְהַזְּמַן דוּחֵק, לֹא גִלְךָ הַתְּפַלֵּל, אֲלֵא תַעֲשֵׂה כְּפִי שְׁאֵנִי אֲצִוָּה אֲתָכֶם. בְּחָרוּ מִבֵּינֵיכֶם אַרְבָּעִים אָנְשִׁים, מִן הַמְּבַחֲרִים שְׁבָכָם, שְׂאֵתָם מוֹכִירִים בָּהֶם שֶׁהֵם יְרָאִי שְׁמִים וְאֵנִי בִּינְיָהֶם, וְגִלְךָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעִיר, עֲשֶׂרָה אָנְשִׁים לְכָל צֵד. וְתֹאמְרוּ מִלֵּב וּנְפֵשׁ פְּטוּם הַקְּטָרֶת וּפְרַשְׁתָּ הַקְּרִבְנוֹת, וּבְעֵזְרָת ה' תִּסְרַח הַמַּגֵּפָה. וְהֵם הִלְכוּ וְעָשׂוּ כֵן בְּאַרְבַּע רוּחוֹת

דברי שלום - הלכות והליכות

בו גָּדוּד של מְלֹאכֵי חֲבֵלָה שֶׁהֵם סְבוּבִים לְכֶסֶף הַכְּבוֹד שֶׁהֵם גְּבוּרִים וְעֲצוּמִים כִּינּוּן שֶׁהֵינָנוּ מוֹשֶׁה אֱלֹהִים בְּקוֹשׁ לְשׁוֹרְפוֹ בְּהֶבֶל שְׂבִיבָתָם מִה עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּרַשׁ עָלָיו מִזִּיּוֹ וְהֵעִימוֹ לְפָנָי כִּסְאוֹ וְאָמַר מוֹשֶׁה הֲשִׁב לָהֶם תְּשׁוּבָה לְמֹלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְאָמַר לָהֶם מֵאֲחֻזּוֹ פָּנָי כֹּסֶף פָּרָשׁוֹ עָלָיו וְעָנְנוּ (אִיּוֹב כ"ו ח') אָמַר רַבִּי נְחוּם מְלֻמָּד שֶׁפָּרַשׁ שְׂדֵי מִזִּיּוֹ שְׂכִינָה וְעָנְנוּ עָלָיו אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹן שֶׁל עוֹלָם מוֹתִירָא אֲנִי שְׂמָא יִשְׂרָפוּנִי בְּהֶבֶל שְׂבִיבָתָם אָמַר (לָהֶם) [לו] אֲחֻזָּא בְּכֶסֶף כְּבוֹדֵי וְהִתְחַזַּר לָהֶם דְּבַר מִיַּד נִתְחַזַּק וְהִתְחַזַּר תְּשׁוּבָה לְמֹלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אָמַר לָהֶם כְּתוּב בַּתּוֹרָה אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ (שְׁמוֹת כ"ב) כְּלוּם אֱלֹהִים יֵשׁ לָכֶם כְּתוּב בַּתּוֹרָה לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים (שָׁם שֵׁם ג') חֲלוּקָה יֵשׁ לָכֶם שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת יֵשׁ לָכֶם כְּתוּב בַּתּוֹרָה כְּפַד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (שָׁם י"ב) אָב וְאִם יֵשׁ לָכֶם כְּתוּב בַּתּוֹרָה לֹא תַחֲמוֹד (שָׁם י"ד) חֲמֹר יֵשׁ לָכֶם פְּתוּחַ וְאָמְרוּ ה' אֲדוּיָנִינוּ מִה אֲדִיר שְׂמֵךְ בְּכָל הָאָרֶץ (תְּהִלִּים ח' י') וְלֹא עוֹד אֱלֹא מֵלֹאֲךָ מִתְּנוּת מִסֵּר לוֹ דְּבַר שְׂנֵאֲמֹר עֲלִית לְמוֹרוֹם שְׂבִית שְׂבִי לְקַחַת מִתְּנוּת בְּאֲדָם וְגו' (שָׁם ס"ח י"ט) וְכְתוּב וַיֹּאמֶר מוֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתֶה וְתֵן עָלֶיךָ וְגו' (בַּמִּדְבָּר י"ז י"א) וְכָתוּב וַיִּקַּח אֱהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דְּבַר מוֹשֶׁה (שָׁם שָׁם י"ב) וְכָתוּב וַיַּעֲמֹד בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים (שָׁם י"ג) אִי לֹא דֹאגְמָרָא מִי יַדַּע מוֹשֶׁה מוֹאֵי מִיבַעֲיָי לְמִיבַעֲדַי.

עֲנִין פְּטוּם הַקְּטָרֶת הַרְבֵּה עֲנִינִים וְסוּדוֹת עֲמָקוֹת

וְזֶה לְשׁוֹן זְקֵנֵי הַשָּׁל"ה הַקְּדוּשׁ ז"ע בְּסִפְרוֹ לוחות הַבְּרִית:
 א. "עֲתָה בְּאֵתִי לְהוֹכִיר קִצְתַּת מִסוּד הַקְּטָרֶת, דַּע כִּי אִין חֲבִיב מִכָּל הַקְּרִבּוֹת כְּמוֹ הַקְּטָרֶת, וְהִיא יוֹתֵר פְּנִימִי מֵהַקְּרִבּוֹן שְׂבִיא לְכַפְרָה שֶׁמְקַרֵּב כָּל הַכּוֹחוֹת, אֲמָנָם הַקְּטָרֶת שְׂמוֹ מוֹכִיחַ עָלָיו שֶׁהוּא מְקַטֵּר וְמוֹקֵשׁר בְּפִנְיֵימִית הַעֲנִין בְּעֶצֶם רֵיחַ הַנִּיחּוֹחַ עַל כֵּן נַעֲשֶׂה בְּמִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְבִדְהַר פְּרָשׁוֹת וְיָקָהּ פָּרַשׁ וַיַּעַשׂ אֶת הַמִּזְבֵּחַ מִקֶּטֶר קְטָרֶת וְהָלֹא שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ פְּנִימִי וְחִיצוֹן וְזֶה שֶׁהָיוּ מְקַרְיָבִים קְטָרֶת הָיָה מִזְבֵּחַ פְּנִימִי וְלֹא הָיוּ מְקַרְיָבִים עָלָיו שׁוּם קְרִבּוֹן אַחַר אִם כֵּן לְמָה קְרִאוּהוּ מִזְבֵּחַ אֱלֹא לְפִי שֶׁהַקְּטָרֶת בּוֹ בְּטָל כָּל הַמְּקַטְרִים וְכַחוֹת חִיצוֹנִים מַהְעוֹלָם שְׂלֵא הָיוּ כּוֹלִין לְשִׁלוֹט אִין לָךְ זְבִיחָה גְּדוּלָה מִזֹּו, וְלְפִי שֶׁמַּעֲשֶׂה הַקְּטָרֶת חֲבִיב לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ מִכָּל הַקְּרִבּוֹת וְהַתְּפִלוֹת, לְכֵן נֶאֱמַר בּוֹ קְטָרֶת תָּמִיד לְפָנָי ה' לְדוֹרוֹתֶיכֶם וְהוּא קִיּוּם שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים".

ב. "וּבְקוֹנְטְרָסֵי דְתַלְמִידֵי הָאָר" ז"ל מְצֵאתִי* רַאָה הַשְּׂמֵטָה בְּסוּרָן שֶׁכָּתַב וו"ל: עֲנִין פְּטוּם הַקְּטָרֶת הַרְבֵּה עֲנִינִים וְסוּדוֹת עֲמָקוֹת יֵשׁ בּוֹ וְיִכְבַּר בְּאֲרָנוּ עֲנִינוּ שֶׁהוּא אוֹתָם הָאוֹרוֹת הַמַּחֲיִים הַקְּלָפוֹת וְכַנְתָּם וְכַנְתָּם אֶת הַקְּלָפוֹת וְלִהְיֶעֱלוֹת הַקְּדָשָׁה הַמַּחֲיָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְלָכֵן אוֹמְרִים אָנוּ אוֹתָם קָדָם כָּל הַתְּפִלָּה בְּשִׁחַר וְכֵן בְּמִנְחָה, אַף בְּעִרְבֵית שֶׁהוּא לְלָה אִין בְּנוֹ כַּח. וְלָכֵן בְּזִמְן הַמַּנְהֵגָה חֵס וְשְׁלוֹם נוֹהֲגִין לְאָמְרוּ. וְלָכֵן בְּזִמְן הַמַּנְהֵגָה הָיָה נוֹהֵג הָאָר" ז"ל לְאָמְרוּ אַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה כִּי אֲזַנְכְּעִים מִקְשָׁלְתָם, וּבְכַרְטָא אִם יֹאמְרוּ אוֹתוֹ עֲשֶׂרָה אֲנָשִׁים בְּיַחַד (וְרִיאֵתִי בְּסִפְרֵים שֶׁנִּהְיִים לְאוֹמְרוֹ בְּלִיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם

נִתְגַּלְגַּלוּ רַחֲמָיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (וְעֵלָה) וַיִּצְתָּה בֵּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ הַקְּדוּשָׁא דְעָנוּ שְׂמִימִיכָם אֲנָשִׁי מְרִיבָה אֲתָם כְּשֶׁבִקְשִׁיתִי לְבִרְאוֹת אֶת אֲדָם הָרֵאשׁוֹן עֲשִׂיתָם לְפָנָי קֶטְגוֹר וְאֲמַרְתֶּם מִה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ (תְּהִלִּים ח' ה') וְלֹא עֲזַבְתֶּם אוֹתִי עַד שֶׁשְׂרַפְתִּי מִכֶּסֶם כְּתוּב בְּאֵשׁ וְעַכְשָׁו אֲתָם עוֹמְדִים (בְּמִדְבָּר) וְאִין אֲתָם מְנִיחִים אוֹתוֹ לְתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שְׂאֵלְמָלָא אִין יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה אִין דִּירָה לֹא לִי וְלֹא לָכֶם כִּינּוּן שֶׁשְׂמַע הַקְּדוּשָׁא כֶּף אָמַר לְפָנָיו גְּלוֹי וְיִדְוַע לְפָנָי שְׂלֵא יַדְעִיתִי שְׂבִירְשׁוּתְךָ בָּא עַכְשָׁו אֲנִי אַעֲשֶׂה לוֹ שְׁלִיחַ וּמַהֲלֶךְ לְפָנָיו כְּתַלְמִיד לְפָנָי רַבּוֹ וְהָיָה מַהֲלֶךְ לְפָנָיו עַד שֶׁהֵגִיעוּ לְאֵשׁוֹ שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן אָמַר לוֹ הַקְּדוּשָׁא לְמוֹשֶׁה עַד כָּאֵן הָיָה לִי רְשׁוּת לְהֶלֶךְ מִכָּאֵן וְאִלֶּךְ אִין לִי רְשׁוּת לְהֶלֶךְ מִכָּאֵן אֵשׁוֹ שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן שְׂלֵא יִשְׂרַפְנִי כִּינּוּן שְׂרָאָה מוֹשֶׁה אֶת סַנְדְּלָפוֹן נְבַהֵל מִכָּאֵן וְזָלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת וּבְקוֹשׁ לְפוֹל מִן הַעֲנַן וּבְקוֹשׁ רַחֲמִים מִלְפָּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעָנְהוּ בֹא וְרָאָה כְּפֹה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יָבֵד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצֻמוֹ מִן כִּסְאוֹ וְעָמַד לוֹ לְפָנָי סַנְדְּלָפוֹן עַד שֶׁעָבַר וְעַל אוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר וַיַּעֲבַר ה' עַל פָּנָיו וְגו' (שְׁמוֹת ל"ד ו').

אָמְרוּ עָלָיו עַל סַנְדְּלָפוֹן שֶׁהוּא גְבוּהָ מִחֲבִירָיו מַהֲלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה וּמוֹשֶׁתְּמֵשׁ אַחַר הַמְּקַרְבָּה וְקוֹשֶׁר כְּתָרִים לְקוֹנוֹ וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂוִידְעִים מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת הֵיכֵן הוּא וְהָלֹא כְּבָר נֶאֱמַר בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ (יְחֻזְקָא ג' י"ב) וְאֵלּוֹ מְקוֹמוֹ לֹא רָאוּ אֱלֹא מוֹשְׁבִיעַ אֶת הַכְּתָר וְעוֹלָה וְיוֹשֵׁב בְּרֵאשׁ אֲדוֹנוֹ וּבְשַׁעֲה שְׂיַגֵּעַ כְּתָר כָּל חֲלֵי מַעְלָה מוֹדְעִיעִים וְחִיּוֹת דּוּמְמוֹת וְנִהְמוֹת כְּאֵרִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עוֹנִין כּוֹלֵם וְאוֹמְרִים קְדוּשׁ קְדוּשׁ ה' צְבָאוֹת (יְשַׁעָה ו' ב') בְּשַׁעֲה שֶׁהֵינָנוּ לְכֶסֶף אֵת מִתְגַּלְגְּלִים גְּלָגְלִי כִּסְאוֹ וּמִתְרַעֲשִׁים אֲדָנִי שְׂרַפְרָף וְכָל הַקְּרִיעַ כּוֹלֵם אוֹחִזִים חֲלֻחָה בְּשַׁעֲה שֶׁהוּא עוֹבֵר עַל כָּל חֲלֵי מְרוֹם וְכַתֵּר שְׁלוֹ פוֹתְחִים פִּיהֶם וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ (יְחֻזְקָא שֵׁם) בֹּא וְרָאָה שְׂבָחוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעֲה שְׂמִיגֵעַ כְּתָר לְרֵאשׁוֹ מַחֲזִיק עֲצֻמוֹ לְקַבֵּל כְּתָר מַעֲבָדִי וְכָל חִיּוֹת וְשָׂרְפִים וְאוֹפְנִים וְגִלְגְּלֵי הַמְּקַרְבָּה וְכִסְאֵי הַכְּבוֹד בְּפֶה אַחַד אוֹמְרִים יְמַלּוּךְ ה' לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וְדוֹר הַלְלוּיָהּ (תְּהִלִּים קמ"ו י').

כִּינּוּן שֶׁעָבַר פֶּגַע בּוֹ רִיגוֹן נֶהַר שֶׁל אֵשׁ (שְׁחָלִים שׁוֹרְפוֹת) [שְׁחָלִי שׁוֹרְפִים] אֶת הַמְּלֹאכִים וְשׁוֹרְפִים בְּנֵי אֲדָם (נֹטֵל) [נֹטֵל] הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַעֲבִירוֹ מִמֶּנּוּ. פֶּגַע בּוֹ גְּלִיצוֹר שֶׁכָּתַב בּוֹ מִפִּי עָלָיו לֹא תִצָּא הַרְעוּת וְהַטוֹב (אִיכָה ג' ל"ח) וְהוּא מְגַלֵּה טַעֲמֵי צוֹר וּכְנִפְיוֹ פוֹרְשִׁים לְקַבֵּל הַבֵּל הַחִיּוֹת שְׂאֵלְמָלָא אִין מְקַבְּלוּ נְשָׂרְפִים מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת מַהֲבֵל הַחִיּוֹת וְשׁוֹב מְלֹאֲךָ אַחַד גְּלִיצוֹר עוֹמֵד וְאוֹמֵר שְׂנֵה זֶה חֲטִין יִצְלִיחוּ וַיִּין יֵאל וְשׁוֹב מְלֹאֲךָ אַחַד שְׂנוֹטֵל נֹאדוֹת שֶׁל בְּרִזָּל וְעֵלֵיהֶם גְּחֵלִי רִיגוֹן וּמַעֲמִידִם פְּגָדָה (הַמְּלֹאכִים) [הַמְּלֹאכִים] וְנִגְדָה נְגִידִים כְּדִי שְׂתַפְּלֵל אִמְיָתָם בְּעוֹלָם נֹטֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַעֲבִירוֹ מִמֶּנּוּ. פֶּגַע

דברי שלום - הלכות והליכות

הוהי רמאיו. טוב הוא לכון זו הפונה בכל שבווע פסוק קח לך סמים וטף ושחלת וחלבנה סמים ולבונה בכל בקר שם מצפ"ץ בניהודי תבות אלו, ויצירוהו לפניו פשהוא עוסק בתורה. יום הא' בשבוע ינקדה בנקוד קח כלו פתח מצפץ, יום ב' בנקוד לך עד יום ששי וחלבנה. אחר כך ביום שבת בליה ינקדה בנקוד סמים ובבקר נקוד לבונה במנחה נקוד זכה. ושימו ק'טורה באפף ר"ת יב"ק, על מ'זבחה ב'רף גימטריא יב"ק, קטרת עם המלה בגימטריא אה"ה ברחמים פרוש שעל ידי הקטרת היו מומתיקים שם ההוי"ה שהוא רחמים וחלוף מצפ"ץ במנן רחמים והיו משתפין אותה עם הדין שהוא אה"ה דמינה דיניו מתערין וכן עם שם הוי"ה בסוד יב"ק הנזכר והיו מומתיקין את הדינין ומתבטלין בהם על ידי הקטרת" עד כאן לשונו הקדוש.

והא לך תרגום ללשון הקדש ממה שכתב בזהר הקדוש (פרשת וירא) במדרש הנעלם, באריכות מענין חשיבות אמירת קטרת:

אמירת פרשת הקטרת ישר והפוך

ובגדל חשיבות אמירת פרשת הקטרת, יש שכתבו שיש לדקדק לאמרו ישר והפוך, וזה לשון ספר "ימלט נפשו": ומי האיש החפץ חיים ולגמל חסד עם נפשו האומללה יכתב כל פרשת הקטרת ישר והפוך פכתוב לפניך עם הפסוקים והשמות הללו ויקראם בכל יום בבקר ובערב בכונה עצומה מבטח לו שיתגבר מזלו ויצליח בכל מעשיו ולא יקרנאו אסון כל ימי חייו, וכל הסגלות הללו יתקמו בו, ותחול הברכה עליו ובמעשה ידיו, עד כאן.

קטרת עולה תר"ג

והנה איתא במדרש רבה (פרשת נשא ופרשת קרח): שקל תר"ג מצות כלולות בעשרת הדברות. וכן תראו שיש תר"ג אותיות בעשרת הדברות מאנכי ועד לרעה. תר"ג הו כנגד תר"ג המוצות, שבכל אות יש רמז למצוה. ויתר ז' האותיות הן נגד ז' ימי בראשית, לרמזי שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה הקדושה.

וזה לשון המדרש רבה פרשת נשא (וילנא - פ' ט"ו ט"ז): ואומר הנחמדים מזהב וגו' מלאה קטרת, שתת"ג מצוות כלולות בהן, וכן את מוצא תר"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעה, כנגד תר"ג מצוות וז' יתרות כנגד ז' ימי בראשית, ללמדך שכל העולם לא נברא אלא בזכות התורה, הני מלאה קטרת, שכן קו"ף מתחלקת בדלת, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק, ועולה חשבון התבה אחר בן למנן תר"ג. דבר אחר מלאה קטרת, שבין כל דבור ודבור שהיו כתובים בלוחות פרושיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובים וכו', עין שם.

ובספר ילקוט מעם לועז (פרשת יתרו): הוסיף לזה, דבא לרמז שאף על פי שנראה לכאורה שהקדוש ברוך הוא דבר בהר סיני רק עשרת הדברות ולא יותר, אבל בעלי הדעת יודעים

הכפורים ממנו אנשים, כדי לבטל ולהמית את הקלפות. והיו יראי ה' ולפי שכונתנו להעלות העולמות בכל התפללות אנו אומרים אותו כדי שלא יעלו עם העולמות, וכן בסוף תפלות השחר אנו אומרים אותו כדי שלא ינקו מן השפע היורד כו' והאריך מאד שם בקנטרס". ג. "עוד הרבה מאמרים יש בזהר במעלת הקטרת ובתעליות היוצאות ממנו, וכתבתי הכל בארך בחבור שער השמים שלי" עד כאן לשונו.

וז"ל קדשו (מהשלה הקדוש) בסידורו שער השמים: "ענין פטום הקטרת שהם י"א הם י' ספירות העשיות, והנה יש י"ס הקלפות ועוד כח א' של קדשה המחיה אותם הם י"א, ועל ידי אלו הי"א סממני הקטרת שהם הי"ס העשיה עם כח הנקדה העליונה המחיה את כולם שהם י"א, אז נדחים הקלפות ואנו מסלקים אותה נקודה אשר היתה מחיה אותם ואחר כך אנו קמיתים את ה' קלפות ולכן כיון שהקדשה והחיות שבבהם מסתלק נשארו הם מתים, ולכן הקטרת מסלק מותנא פי היא קמית את המלאך המנות ואין בו כח להמית", עכ"ה.

סגלת הקטרת ישר והפוך

עוד כתב שם השלה ז"ע: "ענין המגפה רחמנא לצלן דע כי הכל הוא מצד הביורורין, כי הלא כל הנשמות הם מצד המלכים ומביורורין במבאר אצלנו על כל ישראל בני מלכים, וכאשר בתוך הביורורין יש פסלת שלא הוברר זהו סם המנות קמית את האדם בעת המגפה, גם זה בא כאשר אין הד' שמות של הוי"ה מאירים ומסתלקים הד' הוי"ה ונשארים הד' כילוים לבדם שהם מלוי של ע"ב מ"ו ושל ס"ג ל"ז ושל מ"ה י"ט ושל ב"ן כ"ו. הכל קכ"ח והד' כוללים הרי בגימטריא נג"ף ומזה בא הנגף ולכן טוב לכון תמיד בזמן המגפה בשם שהוא נגף והוא שם קדוש ותנקהו כפי תנועות אותיותיו שור"ק חיר"יק ציר"י. גם טוב לכון בפטום הקטרת בבקר ובמנחה באותה הפונה שכתבנו בו. גם דע כי הפנות אומר ידבק ה' כך את הדבר, והענין כי אותם הקלפות מהביורורין הפכים את האדם במגפה הם הולכים תמיד דבקים עמו ומקיפין אותו מכל סביבותיו שעור פמה אמות, ואפילו באותה השכינה שיושב שם האדם הפכה או איזה כלי או מלבוש ממנו וכל ההולף ומתדבק שם הוא מתדבק בהוא סטרא אחרא וכול להנזק. וזהו סוד הפסוק ידבק ה' בך, מה שאין בן בשאר חולאים שאין דבוק שם אף במגפה שהוא מצד הביורורין היא תמיד דבק בו בשכינתו ובמלבושיו. והנה טוב לקום בחצות הלילה אחר שתאמר הסדר שידעת ותאמר אחר כך פסוק ויאמר ה' אל משה קח לך סמים עד בד בבד יהיה, ותאמר אותו ג' פעמים בישך אחר כך ג' פעמים למפרע ואחר כך ג' פעמים האותיות למפרע וכל הנקודות מן נקודות נטף ושחלת וחלבנה ולבונה, וכשיושלמו תחזור קנה: יהיה דבב דב הכו הנבל מימס הנבלו תלחשו פטנ מימס כל חק השמ לא

דברי שלום - הלכות והליכות

שָׁפַל המצות פְּלוּלוֹת בָּהֶם. וְלָכֵן נֶאֱמַר מְלֵאָה קִטְרֶת, שהקוף מתחלפת בדל"ת על פי אי"ב של א"ת ב"ש ג"ר ד"ק. נמצא לפי זה שקטרת עולה תר"ג שְׁכָלוֹלוֹת בְּכָלֵל עֲשֶׂרֶת הדברות. והסימן: פְּתַר תּוֹרָה, כְּתָ"ר בְּגִימָטְרִיא תר"ך שֶׁהֵם כְּמִסְפַּר האותיות שֵׁשׁ בְּעֲשֶׂרֶת הדברות, לְמַדְנֵי שֶׁאֵם אָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשֵׁם שְׁמַיִם הוּא זֹכֶה וְנִכְתָּר בְּכַתֵּר תּוֹרָה, וְאֵם חֵס וְשָׁלוֹם אֵינוֹ עוֹסֵק לְשֵׁם שְׁמַיִם, הַכְּתָר נִהְפֵּךְ לְכַרָּת, וְהַתְּבוּחַת שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת הֵן קע"ב. וְסִימָנָם בְּשִׁמְרָם עק"ב רב. וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר ה' מִלְּךָ ה' מִלְּךָ ה' יְמִלוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהַפְּסוּק הֵזָה עוֹלָה תר"כ שְׁהוּא כְּמִנְיַן כְּתָ"ר תּוֹרָה, הַרְמוּזִים בְּאוֹתוֹת שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, עַן שֵׁם.

חביבה קטרת יותר מכל הקרבנות

וּבְמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (פרשת תצוה) אֵיתָא הַטַּעַם שֶׁחַבִּיבָה קִטְרֶת יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרָבָנוֹת, לְפִי שֶׁכָּל הַקְּרָבָנוֹת שֶׁהֵם חֲטָאֵת עוֹלָה אֲשֶׁם שְׁלָמִים מְנוּחָה בָּאִים עַל אִזָּה חֲטָא, אֲבָל קִטְרֶת לֹא הִיָּתָה בָּאָה עַל שׁוּם חֲטָא, אֲלֵא לְשִׁמְחָה, כְּפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּכַתוּב: וְשָׂמֵן וְקִטְרֶת יִשְׂמַח לֵב (משלי כו), הֵינּוּ שְׂמֹן הַמְּנוּחָה וְקִטְרֶת מִשְׂמָחִים הֵלֵב, שֶׁנֶּעֱשֶׂה לְשֵׁם שְׂמִיחָה. וְכֵן הִיוּ קִשּׁוּרוֹת זֶה בְּזֶה. בְּשַׁעֲרֵי מִדְּלִיקָה אֵת הַמְּנוּחָה הִיוּ מְקַטְרִים אֵת הַקִּטְרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבִהֲעֵלַת אֶהְרֹן אֵת הַנְּרוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטְרֶנָּה, וְלָכֵן הִיָּתָה חֲשׂוּבָה מְאֹד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַמוֹצֵיא לְאוֹר הַכּוֹתֵב: וּבִזְהָ יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּדָרְךָ רָמְזוּ מַה שֶׁאֲמַרו רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵם לְבָרְכָה (יומא דף ל"ח) שֶׁהִיוּ נוֹתְנִים לְתוֹךְ הַקִּטְרֶת עֵשֶׂב אֶחָד שֶׁהִיָּה נִקְרָא מַעֲלָה עֵשׂוֹן, שֶׁהִיָּה עֵשׂוֹן מִתְמַר וְעוֹלָה כְּאֶרֶז שְׁלֵא יִהְיֶה נוֹטֵה לְצַד זֶה אוֹ זֶה. וְעֵשֶׂב זֶה לֹא הִכִּיר אוֹתוֹ שׁוּם אָדָם כּוֹלֵב אוֹתָהּ מִשְׁפַּחַת בֵּית אַבְטִינֶס שֶׁעֲשֶׂה הַקִּטְרֶת כְּפִי שֶׁקָּבְלוּ הַמִּסְרֵת מִיַּד אֲבוֹתֵיהֶם, וְלֹא הִיוּ מְגַלִּים אוֹתוֹ לְשׁוּם אָדָם. וְיֵשׁ לֹמַר הַרְמֵז בְּמָה שֶׁהִיָּה צְרִיף לְהִיֹּת מַעֲלָה עֵשׂוֹן, דְּדִדּוּעַ מִסְפַּר הַקְּדוֹשׁ אוֹר הַמְּאִיר, וְכֵן בְּסִידוּר שֶׁל שַׁבָּת (דְּרוֹשׁ הַתְּשִׁיעִי, מִאֲמַר א') וְעוֹד, דְּעֵשׂוֹן רֵאשִׁי תְבוּת עוֹלָם שְׁנֵי נְפֶשׁ, שֶׁצְרִיף הָאָדָם לְתַנּוּן כָּל בְּחִינּוֹת עוֹלָם שְׁנֵי נְפֶשׁ. וְלְדַרְכֵינוּ יֵשׁ לֹמַר דְּזֶהוּ עַנְיַן מַעֲלָה עֵשׂוֹן בְּקִטְרֶת, עוֹלָם - שֶׁהַקִּטְרֶת מְבַטֵּל הַדֵּינִים וְשִׁלְטֵת הַקְּלָפוֹת בְּעוֹלָם. שְׁנֵי - מִאֲרִיף שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. נְפֶשׁ - שֶׁהַקִּטְרֶת מִתְּנַן אֵת נְפִשׁוֹתֵיהֶם, וְכַ"ל דְּחֲשִׁיב כְּאֵלוֹ קָנִים כָּל תְּרִ"ג מְצוּוֹת דְּאוֹרֵיָתָא וְז' מְצוּוֹת דְּרַבְּנָן, וְאֵף גַּם זֹאת דְּנִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ עֵשָׂה תְּשׁוּבָה עַל כָּל גְּוֹנוֹתָיו, כְּדַבְּרֵי הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ בְּפָרֻשׁ וְנִקְהַל הַנ"ל.

עוֹד יֵשׁ לֹמַר בְּדָרְךָ רָמְזוּ לְבָאָר מַה שֶׁהַקִּטְרֶת הִיָּתָה צְרִיבָה לְהִיֹּת מַעֲלָה עֵשׂוֹן, דְּהֵנָּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי עָמַד ת"כ שָׁנִים, וְלְפִי הַמִּדְרָשׁ תַּנְחוּמָא הַנ"ל דְּהַקִּטְרֶת חַבִּיבָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרָבָנוֹת, וְהֵנָּה עֵשׂוֹן בְּגִימָטְרִיא ת"כ, וְזֶהוּ הַרְמֵז בְּקִטְרֶת שֶׁהִיָּתָה מַעֲלָה עֵשׂוֹן, דִּישׁ מַעֲלָה לְקִטְרֶת יוֹתֵר מִהַקְּרָבָנוֹת שֶׁהָרִיב בְּמִשְׁוֹת ת"כ שְׁנֵי שְׁעָמַד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

הַשְּׁנִי, וְדו"ק. וְעַל דָּרְךָ הַנ"ל יֵשׁ לֹמַר עוֹד בְּבִאָר הַפְּסוּק וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה קַח לָךְ סַמִּים וְגו' בַּד בְּבַד יִהְיֶה, דְּהֵנָּה בְּסִפְר "אֶף פְּרִי תְבוּאָה" (פרשת כי תשא על פסוק הנ"ל) כְּתוּב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הֵנָּה דְדוּעַ בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל דְּבִאֲמִירַת הַקִּטְרֶת מוֹצֵיאֵן הַחַיִּית מִתּוֹךְ הַקְּלָפוֹת לְתוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה, וְדוּעַ דְּהַסְטָרָא אֶתְרָא צְרִיף לְהִיֹּת בְּפִרְוָא וְהַקְּדֻשָּׁה צְרִיבָה לְהִיֹּת בְּאֶחָדוֹת, כִּי הֵם מְעוֹלָם הַפְּרוּד וְהַקְּדֻשָּׁה הִיא מְעוֹלָם הָאֶחָדוֹת. וְדוּעַ גַּם כֵּן דְּלַעֲתִיד לְבֹא יִהְיֶה הַשֵּׁם שְׁלֵם וְיִהְיֶה ב' פְּעֻמִּים אוֹתוֹת י"ה. וּבִזְהָ שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַרְבַּ הַצְּדִיק מְמוֹעַזְבוּשׁ זַל"ה שֶׁלְּכָךְ מְבָרְכִין הַעוֹלָם לְהַחֲתוּם וְהַפְּלֵה שֶׁהַזִּיג יַעֲלֶה יָפֵה, דְּהֵינּוּ שֶׁעֲכָשׁוּ הוּא אֲדַנִּי שְׁעוֹלָה צ"א, וְלַעֲתִיד לְבֹא יִהְיֶה צ"ה וְיַעֲלֶה יפ"ה. וְהֵנָּה הַקִּטְרֶת הוּא לְשׁוֹן קִשּׁוֹר, דְּהֵינּוּ שְׁגוּרָם שֶׁהַקְּדֻשָּׁה תִּתְיַחַד וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִגַּע עֲכוּ"ם, וְכַמוֹ בְּשֵׁם יו"ד ה"א כֵּן גַּם כֵּן בּוֹא"ו ה"א. וְגַם קִטְרֶת הוּא לְשׁוֹן פְּרוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גְּבִי אַבְרָהָם אֲבִינוּ (בְּרַאשִׁית כ"ה) וַיִּסְּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וַיִּשְׁמָה קְטוֹרֶה, וּפְרֵשׁ רִשִׁי ז"ל שֶׁקְשָׁרָה פִּתְחָהּ שְׁלֵא נִדְוָגָה לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁפָּרָשָׁה מֵאַבְרָהָם, הִרִי דְּהוּא לְשׁוֹן פְּרוּד. וְאֵם כֵּן זֶה פֶּעַל הַקִּטְרֶת שְׁמִיחָה הַקְּדֻשָּׁה וּמְפִרִיד בֵּין הַחַיִּצוֹנִים. וְזֶה בַּד בְּבַד, דְּהֵינּוּ שֶׁהַסְטָרָא אֶתְרָא יִהְיֶה בְּפִרְוָא, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרו ח"ז (בְּרַכּוֹת ס"ג ע"ב) עַל פְּסוּק חֲרִב אֵל הַבַּדִּים, אֵלוֹ תִלְמִידֵי חַכְמִים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּד בְּבַד. וְגַם כֵּן יִהְיֶה דְּהַקְּדֻשָּׁה תִּתְיַחַד בְּאֶחָדוֹת גְּמוּר, שֶׁהַאוֹתוֹת שְׁנִיּוֹת יִהְיוּ כְּרֵאשׁוֹנוֹת, וְד"ק, עַכְלָה"ק.

פֶּרֶק ד'

סדר אמירת פְּרֻשַׁת הַקִּטְרֶת

זוֹ לְשׁוֹן הַרְבַּ סְגוּלוֹת וַיִּשְׂאֵל: א. מְבַטֵּלֵת מִגַּפְּהָ וְחִלְאִים רְעִים. ב. יַצַּל מִשְׁעַבּוּד מְלַכְיוֹת. ג. הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּמַעֲשֵׂה דְדִיו. ד. יַצַּל מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֵנוּם. ה. מְבַטֵּלֵת הַקְּלָפוֹת וְהַחַיִּצוֹנִים וְסִטְרָא אֶתְרָא. ו. מְבַטֵּלֵת הַפְּשׁוּפִים ז מְבַטֵּלֵת הַרְהוּרִים רְעִים. ח נוֹחַל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עוֹלָם הֵזָה וְהַעוֹלָם הַבָּא. ט. מְסַלֵּק הַדֵּינִים מְעָלְיוֹ. י. יִמְצָא חֵן וְחֶסֶד בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֵיוֹ. יא. מְסַגֵּלֵת לְעַשׂוֹר.

לְפִי סֵפֶר הַזֵּהָר וְסִפְרוֹת הַמְּנוּחָגִים, אֲמִירַת פְּטוּם הַקִּטְרֶת הֵנָּה סְגוּלָה לְעֲצִירַת מַגְפָּה, עַל פִּי הַכְּתוּב (בְּמִדְבָר יז, יב-ג): וַיִּתֵּן אֵת הַקִּטְרֶת, וַיִּכְפַּר עַל-הָעָם. וְעַמּוּד בֵּין-הַמֵּתִים, וּבֵין הַחַיִּים, וְתַעֲצֵר הַמַּגְפָּה.

לְאוֹר זֹאת, כְּתוּב רַבִּי חַיִּים פְּלֶאגִי בְּסִפְר כֶּף הַחַיִּים (סִימָן י"ז אוֹת י"ח): "כְּתוּב פְּרֻשַׁת הַקִּטְרֶת עַל קֶלֶף אוֹ גוֹיֵל בְּכַתֵּב אֲשׁוּרִית כְּסִפְר תּוֹרָה וַיִּקְרָא בּוֹ וַיַּעֲשֶׂה לוֹ סְגוּלָה, דְּהַקִּטְרֶת מַעֲשִׂיר וּמְבַטֵּחַ לוֹ דְּלֹא יִפְסַק פְּרֻקְסוֹ וְתִמִּיד יִהְיֶה לוֹ פְּרֻקְסָה טוֹבָה וְכִלְכְּלָה בְּרִנּוֹת וְלֹא בְּצַמְצוּם".

אֲחֵר שִׁימְרָא תִּיקוּן חֲצוֹת כְּתוּב בְּמִקוּמוֹ אַח"כּ יֹאמֶר פְּטוּם הַקִּטְרֶת בְּכַוְנָה הִיא, לְפִי שֶׁאֲחֵר חֲצוֹת נִכְנַעַת פְּנֻכָר (הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ - שַׁעַר הַבְּנוֹת)... וַיִּקְרָאוּ סֵדֶר פְּטוּם הַקִּטְרֶת יַחַד בְּכַוְנָה הַנּוֹכְרַת מְשַׁלֵּת הַקְּלָפָה, וַיַּעֲשֶׂה

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְחִיד וְיָחִיד ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הַיְחִיד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׁנֵב לָנוּ אֱלֹהֵי ^{תְמוּהָ בַעַל הַיְסוּלוֹת וְבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} יַעֲקֹב סֵלָה:

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הַיְחִיד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת. אֲשֵׁרֵי אָדָם בֵּטַח בְּךָ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קִרְאָנוּ: וְעֲרָבָה לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הַיְחִיד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}

מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֵנוּת:

וְזֶה לְשׁוֹן הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקְרָא הַשְּׁלֵה הַקְּדוּשׁ זי"ע לְאַמְרָה אַחַר אֲמִירַת פְּטוּם הַקְּטָרָת:

רְבוֹן הָעוֹלָמִים, גְּלוֹי וַיְדוּעַ לְפָנַי כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ אֲשֶׁר

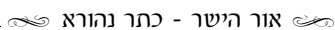
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים בָּאֲנִי לְחַלּוֹת פְּנֶיךָ

שֶׁתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה וְהַמַּשְׁחִית מֵעֲלֵינוּ, וְלֹא תִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבוֹא

אֵל בְּתֵינוּ, וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל טַפְּנוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְעַל כָּל

יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵינוּ כְּעֵנֶן

שֶׁנֶּאֱמַר תְּבוֹן תְּפִלָּתִי קַטְרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כְּפֵי מִנַּחַת עָרֵב,

אור הישר - כתר נהורא

הושיעה המלך וכו': תיבת המלך יאמר למטה ולא הושיעה המלך, שבוה ח"ו מחרף. וערבה: בזמן המגיפה ר"ל יאמר הפסוקים הנ"ל ג' פעמים.

דברי שלום - הלכות והליכות

אֲמִירַת פְּטוּם הַקְּטָרָת:

אֲמִירַת פְּטוּם הַקְּטָרָת בְּכֹנֶה קְסִיעֵי וּמוֹעִיל לְחֻזְרָה בְּתִשְׁבָּה: (מְשֻׁנֵּת חֲסִידִים, סְדוּר רַבֵּי שְׁבָתִי מְרַאשְׁקוֹב)

פָּדֵק ה'

תְּפִלָּה לְפָנַי וְאַחֲרֵי אֲמִירַת הַקְּטָרָת:

סְדֵר קְטָרֶת נִדְפַס כְּבָר עַל כָּל צָרָה שְׁלֵא תְבוּא רַחֲמָנָא לְצַלֵּן מְקַבֵּל מִזְּקַנֵּי הַגַּה"ק מוה"ר אַבְדָּהָם **הַוְשָׁע הַעֲשִׂיל זְצוּק"ל מֵאַפְטָא**, בַּעֲהַמ"ח סַפְה"ק אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, עִם הַפְּנוּת מוֹגֵה עַל פִּי כַּתְבֵּי הָאַר"ץ ל, וְנִדְפַס מִחֲדָשׁ בְּפָקֵדַת הַגְּאוּה"ק מִשְׁינְאוֹנוֹעַ זצ"ל.

וּמוֹבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ שְׁקָדָם בֹּא הַפְּגוּפָה טוֹב לְהִרְבוֹת בְּתְפִלָּה, וְאַחַר שְׁמוֹדַת הַדִּין קוֹתוּחָה לֹא תַחֲסֵם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ, וּבִפְרָט בְּאֲמִירַת הַקְּטָרֶת יְכוּלִים לְהַנְצִל מִכָּל צָרָה וְצוּקָה.

וּבִסְדֵר קְטָרֶת נִדְפַס תְּפִלָּה לְאַמְרָה אַחַר אֲמִירַת סְדֵר הַקְּטָרֶת, וְהִיא מִהַשְּׁלֵה הַקְּדוּשׁ זי"ע. אֲמֵנָם תְּחַלֶּה פְּדָאֵי לְהַעֲתִיקָה כָּאֵן תְּפִלָּה לְאַמְרָה לְפָנַי אֲמִירַת הַקְּטָרֶת, שֶׁנֶּדְפְּסָה בְּסִפְרֵי שְׂדֵי בְּשָׁמַיִם:

רָשָׁם גְּדוֹל לְמַעֲלָה אִם יְהִי אַחַר חֲצוֹת לֵילָה וּבִפְרָט אִם תַּחֲבָרוּ י' אֲנָשִׁים יְרָאֵי ה', עַכ"ל.

יֹאמֵר לְשֵׁם יְחִיד זֶה קוֹדֵם אֲמִירַת הַקְּטָרֶת

מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמְרִים 'פְּטוּם הַקְּטָרֶת' בְּשַׁחֲרִית קִדְּם הַתְּפִלָּה אַחַר קְרִיַת הַתְּמִיד, וְגַם בְּתְפִלַּת הַמְּנוּחָה קִדְּם הַעֲמִידָה, כִּי כְּנֻתְנוּ הִיא לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי הַתְּפִלוֹת, לָכֵן אֲנִי אוֹמְרִים אוֹתוֹ, כְּדֵי שְׁלֵא יִתְאַחֲזוּ הַקְּלַפּוֹת וְיַעֲלוּ בְּעִלְיַת הָעוֹלָמוֹת, וְלָכֵן אֲנִי אוֹמְרִים אוֹתוֹ קִדְּם שְׁנֵי תְּפִלוֹת הַנְּקֻרוֹת. (שְׁעַר הַפְּנוּת)

מִלַּח סְדוּמִיַת רַבַּע, וְאֵין צְרִיךְ לֹמַר רַבַּע הַקֵּב, כִּי סָתָם רַבַּע הָאֲמוּר בְּמוֹשְׁנָה וּבְבִרְתָּא הוּא רַבַּע הַקֵּב, כְּפַת הַיְרֵדוֹן כָּל שְׁהִיא בְּחִירָקָה, לֹא 'כָּל שְׁהוּא'. (שְׁעַר הַפְּנוּת)

וְאַחַר הַקְּטָרֶת יֹאמֵר הַפְּסוּקִים ה' צְבָאוֹת' וְכו' ג' פְּעָמִים, 'אַתָּה סֵתֵר לִי ג' פְּעָמִים.. וְהָאָר"י ז"ל הִזְהִיר לֹמַר פְּסוּקִים אֵלוֹ תְּמִיד אַחַר הַקְּטָרֶת, וּבַיּוֹם שֶׁאֵין אוֹמְרִים תְּחַנּוּן לֹא יֹאמֵר 'אַתָּה סֵתֵר' וְכו', שֶׁהֵם מוֹסְגִילִים לְהַצִּיל מִן סְמוֹא"ל, כְּנִרְמָזוּ בְּרָאשֵׁי תְבוֹת 'אַתָּה סֵתֵר לִי מְצַר', וּבְיָמִים אֵלוֹ אֵין לִי שְׁלִטָּה וְאֵין לְעוֹרְרוֹ. (אוֹר צִדִּיקִים)

וּכְמוֹ שֶׁקִּבַּלְתָּ קְטֹרֶת הַסַּמִּים שֶׁהִקְטִיר לְפָנֶיךָ אֶהְרֵן הַכֹּהֵן
 בְּאֲשֶׁר יֵחַל הַנֶּגֶף בְּעַם שְׁנֵאמַר וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין
 הַחַיִּים וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה, וְכֵן פָּנַחַם שְׁנֵאמַר וַיַּעֲמֵד פָּנַחַם וַיִּפְּלֵל
 וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה וְכֵן דָּוִד שְׁנֵאמַר וַיִּכֵּן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה
 וַיַּעַל עֹלֹת וַיְשַׁלְּמִים וַיַּעֲתֵר יְהוָה וְיֵאָדָר ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} לְאָרֶץ וַתַּעֲצֵר ^{הַיָּהּ תַּחַת וַיִּתֵּן יְהוָה יְהוָה}
 הַמַּגֵּפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּה אָכִינוּ וְלָךְ תְּלוּיֹת עֵינֵינוּ,
 רַפְּאֵנוּ יְהוָה וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנו וְנִגְשַׁע כִּי תִהְלָתְנוּ אַתָּה,
 שְׁכֵן כְּתוּב בְּתוֹרָתְךָ וְהִסִּיר יְהוָה מִמֶּךָ כָּל חֲלֵי וְכָל
 מַדּוּי מַצָּרִים אֲשֶׁר יִדְעַתְּ לֹא יִשְׁיִמֶם בְּךָ וְנִתְּנָם בְּכָל שׁוֹנְאֵיךָ,
 לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרִכְתְּךָ סֶלָה, וְנֵאמַר וַשַּׁחַט ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן}
 אֶתֹּךְ עַל יַרְדְּ הַמַּזְבֵּחַ צַפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וּזְרְקוּ בְּנֵי אֶהְרֵן ^{הַיָּהּ תַּחַת וַיִּתֵּן יְהוָה יְהוָה}
 הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמָם עַל הַמַּזְבֵּחַ סָבִיב, וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי תְּמוּנָה בְּעַל הַיְסוּדָה וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיעֲלָה אִמְרַת ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן}
 הַקְטֹרֶת הַזֹּאת לְרִיחַ נְחֹחַ לְפָנֵי כֹּסֵא כְבוֹדְךָ וַיַּחֲשֵׁב כְּאֵלֹ
 בְּנֵינוּ כָּל הַכּוֹנֵנוֹת הָרְמוּזִים בְּסִמְמֵי הַקְטֹרֶת עַל דַּעַת הָאֵרֶ"י
 הַקְדוֹשׁ זְכוּר לְטוֹב וְעַל דַּעַת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁבְּכָל
 דָּוִד וְדָוִד אָמֵן סֶלָה וְעַד. עַד כָּאן הַתְּפִלָּה.

אֲבִי, הֵוֶה מְסֻדָּר סֻדָּר הַמַּעֲרָכָה מִשְׁמָא דְגַמְרָא, וְאֶלְבָּא דְאָבָא
 שְׂאוּל. מַעֲרָכָה גְדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל
 קְטֹרֶת, וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסֻדָּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים,
 וְסֻדָּר שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים קוֹדֶם לְדִשׁוֹן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְדִשׁוֹן מִזְבֵּחַ

הַפְּנִימִי קוֹדֵם לְהִטְבַּת חֲמֵשׁ גֵּרוֹת, וְהִטְבַּת חֲמֵשׁ גֵּרוֹת קוֹדֶמֶת לְדָם הַתָּמִיד, וְדָם הַתָּמִיד קוֹדֵם לְהִטְבַּת שְׁתֵּי גֵּרוֹת, וְהִטְבַּת שְׁתֵּי גֵּרוֹת קוֹדֶמֶת לְקַטְרֵת וְקַטְרֵת קוֹדֶמֶת לְאֲבָרִים, וְאֲבָרִים לְמִנְחָה, וּמִנְחָה לְחֶבְתִּין, וְחֶבְתִּין לְנֶסְכִּין, וְנֶסְכִּין לְמוֹסָפִין, וּמוֹסָפִין לְבִזְיָכִין, וּבִזְיָכִין קוֹדֶמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעֲרָפִים. שֶׁנֶּאֱמַר, וְעָרַף עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים, עָלֶיהָ הַשְּׁלָמִים כָּל הַקְּרָבָנוֹת כָּלָם:

ואחר כך יאמר ברכת כהנים. ואם אין לו פנאי כנ"ל, יסמוך על ברכת כהנים מהש"ץ.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר
 כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם: יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֵי
 וַיִּשְׁמְרְךָ: יְאֹר יְהוָה אֱלֹהֵי פְנֵינוּ אֱלֹהֵי וַיַּחַנְךָ: יֵשָׂא יְהוָה אֱלֹהֵי פְנֵינוּ אֱלֹהֵי
 וַיֵּשֶׁם לְךָ שָׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

אָנָּה בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ, תַּתִּיר צְרוּרָה:
 קָבַל רֵנַת עַמְּךָ, שֶׁנִּבְנָנוּ, טַהֲרָנוּ, נוֹרָא:
 נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחֲוֹדְךָ, בְּכַבֵּת שְׁמֵרָם:
 בְּרַכֵּם טַהֲרָם, רַחֲמֵי צְדָקְתְּךָ, תָּמִיד גְּמְלָם:
 חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ, נִהַל עֲדַתְךָ:

אב"ג ית"ץ
 קר"ע שט"ן
 נג"ד יכ"ש
 בט"ר צת"ג
 חק"ב טנ"ע

אור הישר - כתור נמורא

וידבר וכו' כה תברכו: למנחה אין אומרים כלל ברכת כהנים.
 אנא בכח: יש לחבר כל שתי תיבות ביחד.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אח"כ תפלת ר' נחוניא בן הקנה, אנא בכח כו', ויזהר האדם לאומרה בכוונה עצומה ובמתון גדול ויחלק באמירתו כל שתי תיבות בפ"ע, הארז"ל. ותפלה זו הוא מתקוני התפלה המוסדיים על סדר תקון עולמות העליונים. ועיקר כוונה הפשוטה לכיין היטיב פ"י המלות של תפלה זו. ומי שיעיין היטיב בז"ח ד' פ"ד ע"ב, יראה גודל מעלת תפלה זו. ויראה לומר אחר סיומה בשכמל"ו, כי כן הנוסחא בתקונים תקווא ד' ד' י"ט ע"א. ואח"כ יאמר הרבון הנדפס בסדורים.

יג"ל פז"ק

יְחִיד, גָּאָה, לְעַמֶּךָ פְּנֵה, זֹכְרֵי קִדְשְׁתֶּךָ:

שק"ו צי"ת

שְׁוַעַתְנוּ קָבַל, וְשָׁמַע צַעֲקַתְנוּ, יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רְבוּז הָעוֹלָמִים, אַתָּה צוֹיַתָּנוּ, לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֵדוֹ, וְלִהְיוֹת
 כְּהֵנִים בְּעִבּוֹדְתֶם, וְלוֹיִים בְּדוּכָנְכֶם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדְכֶם. וְעַתָּה
 בְּעוֹנוֹתֵינוּ, חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבִטַּל הַתָּמִיד, וְאִין לָנוּ לֹא כֹהֵן
 בְּעִבּוֹדְתוֹ, וְלֹא לוֹי בְּדוּכָנוּ, וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ, וְאַתָּה אָמַרְתָּ,
 וּנְשַׁלְמָה פָּרִים שְׁפָתֵינוּ. לָכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵינִי רֹכֵל} ^{וְהַתְּחַלּוּ וְהִתְחַלּוּ} אֱלֹהֵינוּ
 וְאַלֵּהֵי ^{תְקוּן בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַבְּחֻמוֹת כּוֹלֵם} אַבּוֹתֵינוּ שְׁיֵהָא שִׁיחַ שְׁפָתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקַבֵּל
 וּמְרַצֶּה לְפָנֶיךָ, כְּאֵלוֹ הַקְּרָבָנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֵדוֹ, וּבְמִקּוּמוֹ וּכְהַלְכָתוֹ:

ויקרא רבה פרשה ב': מעידיני עלי שמים וארץ בין נכרי בין ישראל בין איש ובין אשה בין עבד
 ובין שפחה שקורין את המקרא הזה עד צפונה לפני ה' בכוונה, הקדוש ברוך הוא זוכר לו עקדת
 יצחק, (כתר נהורא).

וְנֶאֱמַר וְשַׁחַט אֶתְּךָ עַל יַרְדֵּי הַמְּזֻבַּח צְפֹנָה לְפָנַי יְהוָה ^{אֵינִי רֹכֵל} ^{וְהַתְּחַלּוּ וְהִתְחַלּוּ} וְזָרְקוּ בְּנֵי
 אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמֹו עַל הַמְּזֻבַּח סְבִיב. וְנֶאֱמַר זֹאת הַתּוֹרָה
 לְעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלֹאֲשֵׁם וְלַמְּלוֹאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים:

פרשת מנחת הביתין

אף שכהן גדול בלבד הקריבה, מכל מקום יאמרוה כל אדם כמו שאנו אומרים סדר העבודה ביום
 כפור במקום העבודה. וכש"כ למ"ד [וכל שכן למאן דאמר] אם אין כהן קריבה משל ציבור. ואם
 אין לו פנאי, יוכל לומר פרשה זו אחר התפלה, (כתר נהורא).

וַיְדַבֵּר יְהוָה ^{אֵינִי רֹכֵל} ^{וְהַתְּחַלּוּ וְהִתְחַלּוּ} אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ
 לַיהוָה ^{אֵינִי רֹכֵל} ^{וְהַתְּחַלּוּ וְהִתְחַלּוּ} בְּיוֹם הַמִּשְׁחָה אֶתְּךָ הָאֶפֶה סֶלֶת מִנְחָה
 תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב: עַל מַחֲבַת בֶּשֶׂמֶן תַּעֲשֶׂה
 מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָה תְּפִינֵי מִנְחַת פְּתִים תִּקְרִיב רֵיחַ גִּיחַח לַיהוָה: וְהַפְּהֵן
 הַמִּשִּׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֶתְּךָ חֶק עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר: וְכָל
 מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל:

לשבת **וביום השַׁבָּת שְׁנֵי־כִבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֶת**
מִנְחָה בְּלֵילָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֲלֵת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל־עֲלֵת
הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

וּלְקַחְתָּ סֵלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִים יִהְיֶה
 הַחֲלָה הָאֶחָת: וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מִעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמְּעֲרֻכָּת
 עַל הַשְּׁלֶחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ}: וְנָתַתָּ עַל הַמְּעֲרֻכָּת לְבֹנָה זֹכָה
 וְהִיְתָה לֶלֶחֶם לְאֻזְפָּרָה אִשָּׁה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ}: בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
 יַעֲרֻכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ} תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: וְהִיְתָה
 לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו וּלְאֻכְלָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי
 יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ} חֶק עוֹלָם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּתוּבָה בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמְּצוּחוֹת כּוֹסִים} וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
 שְׂיִהְיֶה שִׁיחַ שְׁפָתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקַבֵּל וּמְרַצָּה לְפָנֶיךָ כְּאִלוֹ הַקְּרָבָנוּ
 קָרְבָן מוֹסֵף וְסִדְרָנוּ לֶחֶם הַפָּנִים וְהַקְּטָרָנוּ בְּזִיכֵי לְבֹנָה כֹּהֵלֶכְתָּן:

פרשת לחם הפנים

לר"ח **וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ} פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם**
וְאֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שֶׁבְעָה תְּמִימִם: וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֵלֶת
מִנְחָה בְּלֵילָה בְּשֶׁמֶן לֶפֶר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלֵילָה בְּשֶׁמֶן
לְאֵיל הָאֶחָד: וְעֵשְׂרֹן עֵשְׂרֹן סֵלֶת מִנְחָה בְּלֵילָה בְּשֶׁמֶן לֶכֶבֶשׁ הָאֶחָד
עֹלָה רֵיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ}: וְנִסְכֵיהֶם חֲצִי הֵהִין יִהְיֶה לֶפֶר
וּשְׁלִישֵׁת הֵהִין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הֵהִין לֶכֶבֶשׁ יַיִן זֹאת עֲלֵת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה תַּחַת וְהָיָה} ^{יְאִהֲרֹנוּ} עַל־עֲלֵת
הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ:

אור הישר - כתר נחורא

וביום השבת: האר"י ז"ל לא היה אומר "וביום השבת" ולא "ובראשי חדשיכם". ועכ"פ נכון לומר פרשת לחם הפנים אחר שמו"ע דמוסף.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָהנִי אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} וְאֱלֹהֵי ^{הַיָּהוּדָה וְהַיִּשְׂרָאֵל} אֲבוֹתֵינוּ
שְׂיֵהָא שִׁיחַ שְׁפִתּוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקַבֵּל וּמְרַצֶּה לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ הַקְּרַבְנוּ
קָרְבָן מוֹסֵף כְּהִלְכָתוֹ:

ראיתי להרשים דבר אחד שאינו עולה על לב אדם, והוא: כשאשתו יולדת, כשימלאו לה מ"ם לזכר
ופ' לנקבה, אזי ביום המחרת, אם הוא לאחר הטבילה ראוי שתקרא האשה, או הבעל יקרא לה,
מתחלת פרשת תזריע ועד וטהרה (כתר נהורא). ואחר תאמר:

רְבוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָהנִי אֱלֹהֵי ^{אֲדוֹן הַכֹּל} וְאֱלֹהֵי ^{הַיָּהוּדָה וְהַיִּשְׂרָאֵל} אֲבוֹתֵי שְׂתֵיחָא אֲמִירָה זֹו חֲשׁוּבָה וּמְקַבֵּל וּמְרַצֶּה לְפָנֶיךָ
כְּאֵלוֹ הַקְּרַבְתִּי קָרְבָן יוֹלְדָת:

וכן בכל פעם שטובלת האשה עצמה מנדתה, אזי ליום מחרת תקרא היא, או בעלה יקרא לה פרשת
זיבה בסוף פרשת מצורע, מן ואשה כי יזוב וגו' עד סוף הסדרה. (מטעם כל פסוק דלא פסק [משה לא
פסקינן] כו'. כמש"ל) (כתר נהורא). ואחר כך תאמר:

רְבוֹן הָעוֹלָמִים יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָהנִי אֱלֹהֵי ^{אֲדוֹן הַכֹּל} וְאֱלֹהֵי ^{הַיָּהוּדָה וְהַיִּשְׂרָאֵל} אֲבוֹתֵי שְׂאָם כִּי הִיא רַק סָפַק זִיבָה אֲנִי מְחַוֵּיבָת בְּקָרְבָן זִיבָה וְאִם
לָאו יְהִיָּה נַחֲשָׁב לִי כְּקוֹרָא בְּתוֹרָה:

אור הישר - כתר נהורא

מתחלת פרשת תזריע ועד וטהרה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי
תזריע וילדה זכר וטמאה שבועת ימים כימי נדת דותה טמאה: וביום השמיני ימול בשר ערלתו:
ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת
ימי טהרה: ואם נקבה תלד וטמאה שבועים כנדתה ושלשים יום וישבת ימים תשב על דמי טהרה:
ובמלאת | ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל
מועד אל הכהן: והקריבו לפני יהוה וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה זאת תורת הילדת לזכר או
לנקבה: ואם לא תמצא ידה די שח ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת
וכפר עליה הכהן וטהרה:

פרשת זיבה בסוף פרשת מצורע: ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה או כי תזוב על
נדתה כל ימי זוב טמאתה כימי נדתה תהיה טמאה הוא: כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זיבה
כמשכב נדתה יהיה לה וכל הכלי אשר תשב עליו טמא יהיה כטמאת נדתה: וכל הנוגע בם יטמא
וכבם בגדיו ורחיצו במים וטמא עד הערב: ואם טהרה מזיבה וספרה לה שבועת ימים ואחר תטהר:
וביום השמיני תקח לה שתי תרים או שני בני יונה והביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד:
ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עלה וכפר עליה הכהן לפני יהוה מזב טמאתה: והזרתם
את בני ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם בטמאים את משפני אשר בתוכם: זאת תורת הזב ואשר
תצא ממנו שכבת זרע לטמאה בה: והדוה כנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עם
טמאה:

א איזהו מקומן של זבחים, קדשי קדשים שחיטתן בצפון.
 פּר וּשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצֶּפֶן,
 וְקִבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמָן טָעוֹן הַזֵּיהָ עַל בֵּין
 הַבָּדִים, וְעַל הַפְּרֻכָּת, וְעַל מִזְבַּח הַזֹּהֵב. מִתְּנָה אַחַת מֵהֵן
 מְעַכְבֶּת. שְׂרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוּד מְעַרְבֵי שֶׁל מִזְבַּח
 הַחִיצוֹן, אִם לֹא נָתַן לֹא עֵבֶב: ב פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׁעִירֵים
 הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצֶּפֶן וְקִבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן,
 וְדָמָן טָעוֹן הַזֵּיהָ עַל הַפְּרֻכָּת וְעַל מִזְבַּח הַזֹּהֵב. מִתְּנָה
 אַחַת מֵהֵן מְעַכְבֶּת, שְׂרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוּד מְעַרְבֵי
 שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עֵבֶב, אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׂרָפִין
 בְּבֵית הַדְּשָׁן: ג חֲטָאת הַצֶּבֶר וְהַיְחִיד, אֵלּוּ הֵן חֲטָאת
 הַצֶּבֶר: שְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת, שְׁחִיטָתָן
 בַּצֶּפֶן, וְקִבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמָן טָעוֹן אַרְבַּע
 מִתְּנוֹת עַל אַרְבַּע קָרְנוֹת, בִּיצֵד, עָלָה בַּכֶּבֶשׂ וּפְנָה לְסוּבָב,
 וּבָא לוֹ לְקָרְן דְּרוּמִית מְזֻרְחִית, מְזֻרְחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית
 מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְּרוּמִית. שְׂרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל

אור הישר - כתו נהורא

כל משנה יהי רצון וכו'. ואז נכון לומר המשנה מעומד. ובשבת ויום טוב לא יאמר יהי רצון. ובערב יום כפור לא יאמר רק אחר עולה.

חטאת הצבור והיחיד: כתב בשו"ע: טוב לומר בכל יום פרשת החטאת וכו' (כנדפס בס' המעמדות). לכן מי שאין לו פנאי מחמת אונס, נכון לומר אחר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ואז בודאי יעשה אמרתו רושם ותקונה בעולמות העליונים, אף שאינו יכול לכוין כוונת האר"י ז"ל, כי רחמנא לבא בעי. וכוונה זו של עשית נחת רוח לבוראנו ית', היא כוונה גפלאה ועצומה בכל העבודות, ובפרט באמירת תקוני התפלות ולמוד תורה הקדושה. גם בתוך אמצע התפלה או השבח או הלמוד יתעורר האדם אל כונה זו, ודי בהערה זו.

ופרק איזהו מקומן, יעיין האדם בכתבי האר"י ז"ל ויראה גודל מעלתה, שכל משנה ומשנה של פרק זה הוא תקון בפ"ע בעולמות העליונים. לכן יזהר לאומרה בהבנת פירושה ובמתן. וכלל הכוונות של כל הנזכר עד הנה ומה גם פרק זה, יכוין האדם קודם אמירה של איזה ענין, שבזה האמירה אני רוצה לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי ית' ויתעלה,

יִסוּד דְרוּמִי, וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָּה בְּכָל
מֵאֵכֶל, לְיוֹם וּלְיֵלָה עַד חֲצוֹת:

בשבת וביום טוב אין אומרים יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְאֵלֵיךָ} וְאֵלֵינוּ ^{תְּקוּן בְּעַל חִסְדֶּיךָ} וְאֵלֵהי ^{תְּקוּן בְּעַל חִסְדֶּיךָ} אֲבוֹתֵינוּ אִם
נִתְחַיְבְתִּי חַטָּאת שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זֹו מְרַצָּה לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ הַקְּרִבְתִּי
חַטָּאת:

ד הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קִדְשִׁים, שְׁחִיטָתָהּ בְּצַפּוֹן, וְקַבּוּל דָּמָהּ בְּכָלִי
שָׂרֵת בְּצַפּוֹן. וְדָמָה טָעוֹן שְׁתִּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע,
וּטְעוֹנָה הַפֶּשֶׁט וְנִתּוּחַ, וְכֻלִּיל לְאֲשִׁים.

יהי רצון כאלו הקרבת עולה:

ה זְבַחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר וְאֲשָׁמוֹת, אֵלוֹ הֵן אֲשָׁמוֹת, אֲשֶׁם גְּזֵלוֹת,
אֲשֶׁם מְעִילוֹת, אֲשֶׁם שְׁפָחָה חֲרוּפָה, אֲשֶׁם גְּזוּר, אֲשֶׁם
מְצָרַע, אֲשֶׁם תְּלוּי. שְׁחִיטָתָן בְּצַפּוֹן, וְקַבּוּל דָּמָן בְּכָלִי שָׂרֵת
בְּצַפּוֹן, וְדָמָן טָעוֹן שְׁתִּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן
הַקִּלְעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָּה, בְּכָל מֵאֵכֶל, לְיוֹם וּלְיֵלָה עַד חֲצוֹת:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְאֵלֵיךָ} וְאֵלֵינוּ ^{תְּקוּן בְּעַל חִסְדֶּיךָ} אֲבוֹתֵינוּ אִם נִתְחַיְבְתִּי
אֲשֶׁם שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זֹו מְרַצָּה לְפָנֶיךָ כְּאֵלוֹ הַקְּרִבְתִּי אֲשֶׁם:

ו הַתּוֹדָה וְאֵיל גְּזוּר, קִדְשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹזְרָה,
וְדָמָן טָעוֹן שְׁתִּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל
הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֵכֶל, לְיוֹם וּלְיֵלָה עַד חֲצוֹת. הַמּוֹרָם
מֵהֶם כִּיּוֹצֵא בָהֶם, אֶלָּא, שֶׁהַמּוֹרָם נֶאֱכָל לְכַהֲנִים לְגִשְׁיָהֶם
וּלְכַנִּיָּהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

יְהִי רְצוֹן כְּאֵלוֹ הַקְּרִבְתִּי תוֹדָה:

ז שְׁלָמִים, קְדָשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֲכָל, לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַמּוֹרֵם מֵהֶם, כִּיּוֹצֵא בָהֶם, אֵלָּא, שֶׁהַמּוֹרֵם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לְנִשְׂיָהֶם וְלַבְּנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

יְהִי רְצוֹן כְּאֵלוֹ הַקְּרִבְתִּי שְׁלָמִים:

ח הַבְּכוֹר וְהַמְּעִשֵׁר וְהַפֶּסֶח, קְדָשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טָעוֹן מִתְּנָה אֶחָת, וּבִלְבָד שְׁיִתָּן כְּנֹגֵד הַיְסוֹד. שְׁנֵה בְּאֲכִילָתָן, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְהַמְּעִשֵׁר לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר, בְּכָל מֵאֲכָל, לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפֶּסֶח, אֵינּוּ נֶאֱכָל אֵלָּא בַּלַּיְלָה, וְאֵינּוּ נֶאֱכָל אֵלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינּוּ נֶאֱכָל אֵלָּא לְמִנּוּיּוֹ, וְאֵינּוּ נֶאֱכָל אֵלָּא צְלִי:

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת (ב"א):
 (א) מִקַּל וְחֹמֶר. (ב) וּמִגִּזְרָה שְׂוָה. (ג) מִבְּנִין אָב מִכְּתוּב אֶחָד, וּמִבְּנִין אָב מִשְׁנֵי כְּתוּבִים. (ד) מִכֻּלָּל וּפְרָט. (ה) וּמִפְּרָט וּכְלָל.
 (ו) כֻּלָּל וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָן אֵלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. (ז) מִכֻּלָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְפָרֵט, וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכֻלָּל. (ח) כָּל דְּבָר שֶׁהִיא בְּכֻלָּל וַיִּצָּא מִן הַכֻּלָּל לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצֻמוֹ יִצָּא, אֵלָּא לְלַמֵּד עַל הַכֻּלָּל כֻּלּוֹ יִצָּא. (ט) כָּל דְּבָר שֶׁהִיא בְּכֻלָּל, וַיִּצָּא לְטַעַן טוֹעֵן אֶחָד שֶׁהוּא כְּעֵינֵינוּ, יִצָּא לְהַקְּלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. (י) כָּל דְּבָר שֶׁהִיא בְּכֻלָּל וַיִּצָּא לְטַעַן טוֹעֵן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעֵינֵינוּ, יִצָּא לְהַקְּלֵל וְלְהַחְמִיר. (יא) כָּל

דְּבַר שֶׁהָיָה בְּכֻלּוֹ וַיֵּצֵא לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, אִי אַתָּה יְכוֹל לְהַחְזִירוֹ
 לְכֻלּוֹ, עַד שֶׁיַּחְזִירוּנוּ הַפְּתוּב לְכֻלּוֹ בְּפִרוּשׁ. יב) דְּבַר הַלְּמִד מֵעֲנִינוּ
 וְדָבָר הַלְּמִד מִסּוּפוֹ. יג) וְכֵן (נ"א: וְכֵאן) שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמְּכַחֲשִׁים זֶה
 אֶת זֶה, עַד שֶׁיָּבֹאוּ הַפְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֶי תִּתֵּן חֶזְקוֹ וְיִתְּנֵנוּ
 אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁיִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ
 בְּתוֹרָתְךָ. וְשֵׁם גַּעֲבֻדְךָ בְּיִרְאָה פִּימִי עוֹלָם וְכִשְׁנַיִם קְדַמְנִיּוֹת:

קדיש דרבנן

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותה

אור הישר - כתר נהורא

- דיני קדיש: בנוסח הקדיש יש נוסחאות שונות. בספרי האר"י כתב שצריך לומר יהא שמייה רבה ביר"ד. ותיבת לעלמי בלא ו'. ויש מן הפוסקים שהביאו בשם כתבי האר"י לומר ולעלמי בוי"ו, ואם כן צריך לומר שמה בלא ביר"ד, כדי שלא יהיה יותר מכ"ח אותיות מן יש"ר [יהא שמייה רבא] עד עלמיא.
- אין לומר ועתה יגדל, רק במקום שמותר להפסיק יאמרנו קודם התחלת הש"ץ לומר קדיש. ויותר טוב שלא לאומרו, כי אי אפשר שלא יתבלבל על ידי זה מלשמוע אמירת הקדיש.
 - אין צריך לעמוד לעניית יהא שמייה רבא, אלא אם כן תפסו מעומד. או אם יצטרך לעמוד תיכף אחר הקדיש לברכו או לעלינו וכדומה. חוץ אם יצטרך לעמוד לכבוד ספר תורה לא יעמוד להקדיש, כדי שיהא כבוד ס"ת ניכר.
 - ביתגדל כו' לא יכוין דרך בקשה להתפלל שיתגדל כו', כי מאמינים אנחנו שבוודאי כן יהיה לעת קץ, רק עיקר הבקשה שיהיה זה במהרה
- בימינו. וכן יכוין העונה בב' אמנים הראשונים, ולמנהג האר"י ז"ל בג'.
- האומר קדיש יאמר בקול רם (כי צריך לענות יש"ר [יהא שמייה רבא] בכל כוחו, פירוש: בכל כונתו. גם כפשוטו, בכח ובקול רם. ועכ"פ יראה שלא יהיה ללעג) ובמתן כדי שיסיים העונה עד בעלמא קודם שיצטרך לענות אמן על ואמרו אמן.
 - יהא שמייה רבא צריך לענות עד בעלמא. ואם אי אפשר לו לסיים עד בעלמא עם הש"ץ, יסיים ביתברך.
 - אין העונה רשאי להגביה קולו יותר מהאומר הקדיש.
 - לפי נוסח הספרדי יש ה' אמנים גם בחצי קדיש, היינו: שעונה אמן גם אחר בריך הוא. ולפי נוסח אשכנזי אין לענות אמן אחריו.
 - לא יפסיק בין שמייה לרבא, ובין רבא למברך, ובין עלמיא ליתברך, ובין לעילא למן כל ברכתא. וכרע ה' פעמים. היינו: ביתגדל, וביהא שמייה רבה, וביתברך, ובברוך הוא, ובאמן.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כן הוא הנוסחא בזה"ק פ' תרומה ד' קס"ט ע"א: עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו כו'.

ואחר ברייתא דר' ישמעאל אומרים קדיש, וקדיש זה הוא ג"כ מתקוני התפלה, האר"י ז"ל. ונוסח של עושה שלום,

וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פְּרוּקָנָהּ וַיִּקְרַב (ב"א קיז) מְשִׁיחָהּ. קהל אָמֵן: חזון
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזון יְהִיא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמַיָּא:

חזון יתְבָרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזון לְעֵלְא מִן כָּל (בעשרת ימי
 תשובה: וְלְעֵלְא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמְתָּא, דְאָמִירֵן בְּעַלְמָא
 וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. וְעַל
 כָּל מָאן דְּעֶסְקִין בְּאוֹרֵיתָא. דִּי בְּאַתְרָא (בא"י קדישא) הָדִין וְדִי בְּכָל
 אֲתַר וְאֲתַר. יְהִיא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין
 אֲרִיכִין וּמְזוּנָא רִוּיְחֵי וּפְרָקְנָא מִן קַדָּם אַבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

יְהִיא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

ויפסע לאחוריו כמו בשמו"ע ואח"כ יאמר:

עוֹשֶׂה שְׁלוֹם (בעש"ת השלו"ם) בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

יש נוהגין לומר זה קודם הודו:

טו מְזַמְּרֵי לְדוּד יְהוֹוָה אֲרוֹן חֵבֶל
 מִי יִגּוּר בְּאַהֲלֵךְ מִי יִשְׁכֵּן בְּהַר קְדֻשָּׁךְ:
 הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל צֶדֶק וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ: לֹא רָגַל אֶל
 לְשֹׁנוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא נִשְׂא עַל קִרְבוֹ: נְבוּהָ אֶל בְּעֵינָיו
 נִמְאָם וְאֵת יְרָאֵי יְהוֹוָה אֲרוֹן חֵבֶל
 יִכְבֵּד נִשְׁבַּע לְהִרְעֵ וְלֹא יִמַר: כִּסְפוֹ לֹא
 נָתַן בְּנִשְׁךְ וְשִׁחַד עַל נְקִי לֹא לָקַח עֲשֵׂה אֱלֹהִים לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם:

ויש נוהגין לומר זה:

ה דור נאה, זיו העולם. נפשי
 חולת אהבתך. אנא אל נא
 רפא נא לה. בהראות לה נעם
 זיוך. אז תתחזק ותתרפא.
 והיתה לה שמחת עולם:

ה גלה נא ופרוס חביבי עלי את
 ספת שלומך. תאיר ארץ
 מכבודך. נגילה ונשמחה בך.
 מהר אהוב פי בא מועד וחננו
 בימי עולם:

י דיד נפש אב הרחמן. משוך
 עבדך אל רצונך. ירוץ עבדך
 כמו איל. ישתחוה אל מול
 הדרך. יערב לו ידידותיך.
 מנפת צוף וכל טעם:

ן תיק יהמו נא רחמיך. וחוסה נא
 על בן אהובך. פי זה פמה,
 נכסף נכספתי לראות בתפארת
 עיניך. אלה חמדה לפי וחוסה
 נא ואל תתעלם:

ויש נוהגין לומר זה:

לחי עולמים, הלקח והלבוב,
 לחי עולמים, המלוכה והממשלה,
 לחי עולמים, הנזי והנצח,
 לחי עולמים, הסגוי והשגב,
 לחי עולמים, העוז והענוה,
 לחי עולמים, הפדות והפאר,
 לחי עולמים, הצבי והצדק,
 לחי עולמים, הקריאה והקדשה,
 לחי עולמים, הרון והרוממות,
 לחי עולמים, השיר והשבת,
 לחי עולמים, התהלה והתפארת,

האדרת והאמונה,
 הבינה והברכה,
 הגאון והגדלה,
 הדעה והדבור,
 ההוד וההדר,
 הועד והותיקות,
 הוץ והזהר,
 החיל והחסן,
 הפיכס והטהר,
 היחוד והיראה,
 הכתר והכבוד,

שחרית לחול

מן הודו עד לאחר השירה המה פסוקי דזמרה. משהתחיל ברוך שאמר עד לאחר גמר התפילה אסור להפסיק בדיבור אפילו בלשון הקודש ואפילו לצורך מצוה. ויש לאומרם בנחת ולא במרוצה.

דה"י א טז הוֹדוּ לַיהוָה אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוֹת וְיִזְכֹּר יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְעַמִּים
 עֲלִילְתָּיו: שִׁירוּ לוֹ זִמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְכָל נַפְלְאוֹתָיו:
 הַתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יְהוָה אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוֹת וְיִזְכֹּר יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 יְהוָה אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוֹת וְיִזְכֹּר יְיָ אֱלֹהֵינוּ
 וְעִזּוֹ, בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תָּמִיד: זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה,
 יְהוָה אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוֹת וְיִזְכֹּר יְיָ אֱלֹהֵינוּ

אור הישר - כתו נהורא

הקדוש ברוך הוא, ושבת מנוחת אהבה, ובתהלת ה' שבת שמייה דקוב"ה): דרשו ה' ועזרו. רמוז קבלת עול מלכות ה' ומצותיו, שנאמר שלש פעמים יראה כל זכורך, בג' רגלים יבוא לירושלים ולבית המקדש בתשובה ומעשים טובים כדי שיראה בבית המקדש את פני ה' אלהיך, שיהיה צלם אלהים על פניו. והנה אדם הצדיק המכוין שיהיה הוא בעצמו משכן להשם יתברך ובית המקדש, כמ"ש ושכנתי בתוכם, ראוי שיהיה צלם אלהים על פניו תמיד. וז"ש [וזהו שנאמר] דרשו ה', לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד. ועזרו, פירוש שיהיה בעצמו משכן ובית המקדש לשישרה בו השם יתברך. כי הבית המקדש נקרא עזרו, כמארז"ל גאון עוזכם זה הבית המקדש. ראוי בקשו פניו תמיד, שיהי התמיד אור

הודו לה' קראו בשמו. רמוז יראת ה'. והכי פירושו: הודו לה' הויה שהוא היה מהוה כל הוה, ואי אפשר להשיג מהותו כי אם מציאותו שהוא שמו. וזהו שאמר: קראו בשמו. ומגודל יראת ה' צריכין אתם להודות לו על שזכיתם לקרוא בשמו. ולזה רמוז יראת ה' יראת רוממותו יתברך, כי שמו כולל כל הברואים וכל העולמות: הודיעו. אפילו בעמים עלילותיו, מעלליו ומפעליו. ומגודל אהבת ה': שירו לו זמרו לו לשמו: שיחו. אפילו השיחה יהיה: בכל נפלאותיו. התהללו בשם קדשו. ששם קדשו נקרא עליכם שנקרא אלהי ישראל, ופרש"י התפארו במעוז שם קדשו שיש לכם פטרון כמוהו. ולזה רמוז תהלות ה'. (ובשבת יכין ירא שבת. וזהו שבת שמייה

הלכות דרך החיים

דהיינו ב"ש וישתבח אבל שאר פסוקי דזמרה וכן ברכת השחר שמברך בבקר חייב לומר אחר התפלה (סימן נ"ב):

פסוקי דזמרה צריך לומר קודם שמונה עשרה לכן אם עבר זמן שמונה עשרה או שהוצרך להתפלל ש"ע עם הצבור שוב לא יאמר ברכת פסוקי דזמרה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

על זה שיש לו אלוה ואדון ופטרון כזה... ואיך לא יהיה האדם כמעט בטל ממציותו הגשמית מרוב החדוה והשמחה בלבו מגודל התפארות הבורא יתברך ויתעלה, ולא יהי ח"ו דובר שקרים ר"ל, שאומר בעצמו התהללו בשם קדשו או בה' תתהלל נפשי ולא מקיים בלבו מה שאומר בפיו, כי עיקר ההתפארות היא השמחה שבלב כמ"ש ושמח בלבו, ואיך לא יבוש האדם לפני הבורא יתברך שמו על זה. גם בתיבות ישמח לב מבקשי ה' וביחוד בתיבות זכרו נפלאותיו אשר עשה כו' הוא ה' אלהינו שירו לה' כל הארץ כו' ספרו בגוים

הודו לה' קראו בשמו כו', הנה אחר שכבר מוזהר ועומד בפרקים הקודמים לומר התיבות כתקונן וגם יתבונן המלות בפירושן יזהר ג"כ מאד לאומרם בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה ולכוין עיקר המכוון מהמילה, ודמות להבנה הוא לו מפסוק של התהללו בשם קדשו אחר שיכוין פירושו שהארם אומר לזולתו התהללו והתפארו בשם קדשו של הבורא ית"ש ויתעלה, צריך לכוין עיקר המכוון מהמלות האלו, שעיקר הכיוון הוא שיתפאר האדם בהבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד, דהיינו שישמח בלבו שמחה עצומה לאין תכלית

מִפְתָּיו וּמִשְׁפָּטֵי פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכְרוּ לְעוֹלָם
 בְּרִיתוֹ, דָּבָר צְוֶה לְאַלְפֵי דוֹר: אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ
 לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֶק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ
 אֶתֶן אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבְל גְּחֻלְתְּכֶם: בְּהִיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט
 וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְכוּ מִגְּזֵי אֵל גְּזֵי, וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר: לֹא
 הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעַשְׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מַלְכִים: אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחֲוֵי,
 וּבִנְבִיאֵי אֵל תִּרְעוּ: שִׁירוּ לַיהוָה ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, כָּל הָאָרֶץ, בְּשִׁירוֹ מִיּוֹם
 אֶל יוֹם יִשׁוּעָתוֹ: סִפְרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ, בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו:
 כִּי גָדוֹל יְהוָה ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, וּמַהֲלֵל מְאֹד, וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים
^{תְּקוּהַ בְּעַל הַיְכֹלֹת} ^{וּבְעַל הַפְּחֹזוֹת כּוֹלֵם}: כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים, | וַיְהוָה ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} שְׁמַיִם

אור הישר - כתור נהורא

הגדול מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמ"ש אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'. מיד יגיע אליו היראה: בשרו מיום אל יום ישועתו. בכל יום עושה ישועות חדשות לזון ולפרנס. ואפילו בגאולה, היום אם בקולו תשמעו. ומגודל אהבת ה' יהלל ויאמר: כי גדול ה'. המדת הרחמים: ומהולל מאוד ונורא הוא על כל אלהים. כי נורא הוא יתברך שמו על שרי מעלה שלא יוכלו לעכב בידו לגאול את ישראל. כי השם יתברך אוהב עמו ישראל: כי כל אלהי העמים אלילים. פירוש הם כלא הם חשובים ואין ואפס נחשבו לו יתברך: וה'. הוא יתברך ובית דינו: שמים עשה. מחידושי תורה של ישראל בורא השם יתברך שמים חדשים. ועל ידי זה:

יראת ה' על פניו על ידי קבלת עול מלכות ה'. (ובשבת, שבת מלכתא, שהאי תוספת נשמה יתירה שיש לישראל הקדושים בשבת). וז"ש [זוהר שנאמר] בענין המראית פנים: הראיני את מראיך. פירוש: הראני הוי מראה אותי על ידי "את מראיך", שיהיה זיו השכינה שורה עליך. ובענין הדיבור, "השמיעני את קולך", שיהיה השכינה ונר"ג [ונפש רוח ונשמה] מדברים מפך ברוח הקודש כל הדבורים של תהלות ה' וזמירות ותשבחות: שירו לה' כל הארץ. רמוז יראת ה'. והכי פירושו: שירו, השירה שלכם תהא, כי לה' כל הארץ, פירוש: אפילו הארץ, שהיא עולם השפל, לא תאמרו עזב ה' את הארץ כי אין כבודו להיות השגחתו על שפלים. אלא לה' כל הארץ, ומלא כל הארץ כבודו. ולזה רמוז יראת ה' כשישים אדם אל לבו שהמלך

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לקבל עליו מסירת נפש במחשבתו כציור איזה מיתה כי במסירת נפש של האדם התחתון בעה"ז נתגדל כבוד שמו הגדול יתברך ויתעלה בכל העולמות העליונים ותחתונים. כמבואר בשער הא' ודי בזה.

את כבודו בכל העמים נפלאותיו כי גדול ה' כו' וכיוצא בוודאי ראוי להתלהב לב האדם באמירתם אל שמחה עצומה על גודל אלהותו יתברך שמו... ובתיבות ה' כבוד ועוז ה' כבוד שמו. בכדי שלא יהיה ח"ו כדובר שקרים ראוי לאדם

עֲשֵׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו, עֵז וְחֵדוּה בְּמִקוּמוֹ: הָבוּ לַיהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים, הָבוּ לַיהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> כְּבוֹד וְעֵז: הָבוּ לַיהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> כְּבוֹד שְׁמוֹ, שְׂאוּ מִנְחָה וּבֵאוּ לְפָנָיו, הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל הָאָרֶץ, אַף תִּבּוֹן תִּבֵּל <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> בְּל תַּמוּט: יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ, וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> מִלֵּךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ, יַעֲלֶץ הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ: <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> אֲז יִרְנְנוּ עַצֵּי הַיַּעַר, מִלְּפָנֵי יְהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> כִּי בָא לְשִׁפּוֹט אֶת <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וַיֹּאמְרוּ <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי <sup>תְקוּם בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם</sup> יִשְׁעֵנו, וּקְבִיצֵנו וְהַצִּילֵנו מִן הַגּוֹיִם לַהֲדוֹת <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ, לְהִשְׁתַּבַּח בְּתַהֲלֻתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָה אֲדָנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוֹת וְיִתִּיב
יֵאָחֶזְבֵּת</sup> אֱלֹהֵי <sup>תְקוּם בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם</sup> יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעַם אֲמֵן

אור הישר - כתו נהורא

בתהלתך. שיהיה הכסא שלם. ומפני כי מה שאין השם שלם ואין הכסא שלם הוא על ידי חטאינו, על כן רמוז יראת ה': ברוך ה' אלהי ישראל. רמוז אהבת ה'. פירוש: היה מהוה את העולמות על ידי שרצה לגלות אלהותו ולהיות אלהי ישראל, שישראל הם התורה ואותיות של תורה שקדמו לעולם. כי ישראל ר"ת יש ששים רבוא אדם לישראל - יש ששים רבוא אותיות לתורה. ובנשמותיהם של צדיקים נמלך הקדוש ברוך הוא כשרצה לברוא את העולמות: מן העולם. העליון: ועד העולם. התחתון. וכמ"ש [וכמו שכתוב] וייצר ה' אלהים את האדם. פירש במדרש: וייצר כל היצירות ה' אלהים, הן מה שברא במדת הרחמים, שנקרא ה', הן מה שברא במדת הדין, שנקרא אלהים - נמלך את האדם, עם נשמותיהם של ישראל שנקראים אדם. כמאמרם ז"ל על פסוק אדם אתם כו'. וז"ש: [וזהו שכתוב] ויאמרו כל

הוד והדר לפניו. ממה שהקדוש ברוך הוא שמח מחידושי תורה שישראל לומדין ומחדשין: עוז וחדוה במקומו. וזהו תהלות ה' ששמח בחידושי תורה של ישראל: הבו לה' כבוד ועוז. על זה: הבו לה' כבוד שמו. כי התורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא, נמצא חידושי התורה הוא כבוד לשמו. (ובשבת רמוז ירא שבת מנוחת אהבה שבת שמיה דהקדוש ברוך הוא. כל שכן וקל וחומר תורה המתחדשת בשבת): שאו מנחה ובואו לפניו. רמוז קבלת עול מלכות ה', לקיים מצות ה'. כי קבלת עול מלכות ה' שישראל מקבלים על עצמם כדי לקיים מצות ה' היא מנחה טהורה לפניו ית': חילו מלפניו כל הארץ. יכניס בלבבו יראה עצומה ממורא מלכות ה' שלא יהיה דובר שקרים ח"ו: ואמרו הושיענו אלהי ישענו כו'. רמוז יראת ה' והכי פירושא אין אנחנו מבקשים הישועה למענינו, כי אם שנזכה להודות לשם קדשך. שיהיה שמך שלם: להשתבח

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

במחשבתו שהשם יתעלה ינקום דמם של הרוגי מלכות מהאומות, האר"י ז"ל, ועושה בכונה זו תקון גדול בעולם העליון.

בפסוק חילו מלפניו כל הארץ יכניס בלבבו יראה עצומה לפני הבורא יתברך שלא יהיה ג"כ דובר שקרים ח"ו. בפסוק אל נקמות הופיע יתפלל אדם

וְהִלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} : רֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהֵדָם רַגְלָיו קְדוֹשׁ הוּא : רֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְהֵר קְדָשׁוֹ, כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} : וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אִפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל־חַמַּתּוֹ : אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} לֹא תִכְלֵא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי, חֲסִדְךָ וְאַמְתָּךְ תָּמִיד יִצְרוּנִי : זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} וְחֲסִדְךָ, כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּה : תָּנוּ עֵז לְאֱלֹהִים ^{תְּקוּף בְּעַל הַיְכֹלֶת וּבְעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} עַל יִשְׂרָאֵל גְּאוֹתוֹ, וְעֵזוֹ בְּשַׁחֲקִים : נוֹרָא אֱלֹהִים ^{תְּקוּף בְּעַל הַיְכֹלֶת וּבְעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מִמְּקַדְשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל, הוּא נִתֵּן עֵז וְתַעֲצוּמוֹת לָעַם, בְּרוּךְ אֱלֹהִים ^{תְּקוּף בְּעַל הַיְכֹלֶת וּבְעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} : אֵל נִקְמוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ : הַנְּשֵׂא שִׁפְטֵי הָאָרֶץ, הָשִׁב גְּמוּלָה עַל גְּאִים : לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַדְּרוּ יְאֹהֲרֵינוּ} הַיְשׁוּעָה, עַל עַמְּךָ בְּרַכְתֶּךָ סְלָה : יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

אור הישר - כתר נהורא

הכוונה של שלוח התפלות לבית המקדש, שהיא במקום קרבן, על ידי זה. והוא רחום יכפר עון: תנו עוז לאלהים. רמוז קבלת עול מלכות ה', לקיים מצות ה'. שעל ידי שישראל מקיימים מצות ה', על ידי זה נותנים עוז ותעצומות להשכינתא קדישא שמתפארת לפני הקב"ה במעשים טובים של ישראל בניה: כי. על ישראל גאותו ועוזו בשחקים. פירוש, אף על פי שעתה בזמן חורבן בית המקדש עיקר עוזו הוא הביהמ"ק שנקרא גאון עוזכם, הוא בשחקים, בבית המקדש של מעלה. מכל מקום: נורא אלהים. של שריית שכינה שקנאת אלהים. ממקדשיך. מן הצדיקים, שהם בעצמם הם הבית המקדש, שנאמר: ונתתי משכני בתוכם ממש, ושכנתי בתוכם. על כן כך לעומת זה: אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם. וכל זה ע"י קבלת עול מלכות ה', שישראל מקבלים על עצמם. (ובשבת יכין: במצות יראת ה' ירא שבת, ובמצות אהבת ה' שבת מנוחת אהב. ובתהלות ה' - שבת שמיה דקוב"ה. ובקבלת עול מלכות ה' - שבת מלכתא).

העם אמן. פירוש: שהסכימו לברוא את העולם ואמרו אמן: והלל לה'. להווייתו, שברא את העולם במדת הרחמים והקדימו למדת הדין. ולזה רמוז אהבת ה'. כמו שאהב הקדוש ברוך הוא את ישראל אפילו קודם בריאת עולם, ובעצתם ובשבילם ברא את העולם כדי שיהללו ויברכו את ה' - קל וחומר שראוי לישראל לאהבה את ה': רוממו ה' אלהינו. רמוז תהלות ה'. שהקדוש ברוך הוא מייחד אלהותו עלינו ונקרא אלהי ישראל יותר מן מלאכיו, שאינו נקרא אלהי מיכאל או אלהי גבריאל כי אם נקרא אלהי ישראל: והשתחוו להר קדשו. היינו, לכוון לשלוח הזמירות ותשבחות והתורות והתפלות ותהלות ה' להר קדשו, לבית המקדש הרום רגליו, שיעלו דרך שער השמים: כי קדוש ה' אלהינו. ואין בחוץ לארץ ובארץ ישראל כי אם התפשטות או כבוד זיו השכינה. ועיקר השראת שכינה היא בבית המקדש המכוון נגד בית המקדש העליון. וזהו שאמר כי קדוש ה' אלהינו. עיקר הקדושה של השראת שכינה היא בבית המקדש. ועל ידי

צְבָאוֹת עֲמָנוּ, מְשַׁגְּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סְלָה: יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָח בָּךְ: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָח בָּךְ: יְהוָה אֱלֹהֵי
 הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרָאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבְרַךְ אֶת גִּחְלָתְךָ,
 וְרַעַם וַיִּשְׂאֵם עַד הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חֲכָתָה (ידגיש החי"ת) לַיהוָה
 עֲזָרְנוּ וּמְגִנָּנוּ הוּא: כִּי בּוּ יִשְׁמַח לִבֵּנוּ, כִּי בְשֵׁם קִדְשׁוֹ
 בְּטַחָנוּ: יְהִי חֶסֶדְךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, עֲלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: הֲרֵאֵנוּ
 יְהוָה אֱלֹהֵי חֶסֶדְךָ, וַיִּשְׁעַךָ תִּתֵּן לָנוּ: קוֹמָה עֲזַרְתָּה לָנוּ, וּפְדָנוּ
 לְמַעַן חֶסֶדְךָ: אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה הִמְעַלְךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם, הֲרַחֵב פִּיךָ וְאִמְלֵאֵהוּ: אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לּוֹ, אֲשֶׁרִי
 הָעַם שִׁיְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה הִמְעַלְךָ מֵאֶרֶץ
 לְבִי בִישׁוּעָתְךָ, אֲשִׁירָה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה הִמְעַלְךָ מֵאֶרֶץ

ל מזמור שיר, חֲנֻכַּת הַבַּיִת [כז], לְדָוִד: אַרְוֹמְמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה הִמְעַלְךָ מֵאֶרֶץ

אור הישר - כתרו נהורא

הושיעה את עמך. רמוז יראת ה'. והכי פירושו: הושיעה את השכינתא קדישא שהיה תמיד שרויה את עמך. עם עמך. כי את פירושו עם, כמו "את האלהים התהלך נח". שהשכינה מצטערת בצער של ישראל, כדתנן אמר רבי מאיר: בזמן שאדם שרוי בצער, שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי. וראוי ליראה על שהשכינה מצטערת בצערו, שהוא על ידי חטאיו, כי אין יסורין וצער בלי עון. ומגודל אהבת ה' יאמר: נפשנו חכתה לה'. כל הימים הכל בשביל כבוד ה', על כן גם כן לעומת זה השם יתברך עושה בשבילנו: עזרנו ומגננו הוא: כי בו ישמח לבנו. על שיש לנו אלוה גדול וקדוש ונורא: כי בשם קדשו. שנקרא עלינו: בטחנו. כי ודאי יהיה ישועתנו סלה. וזהו תהלות ה' שישאל שמחים בו יתברך ובשם קדשו: יהי חסדך ה' עלינו. להשפיע לנו חסדים גדולים תמיד: כאשר יחלנו לך. בשבילך ובשביל כבוד שכינת עווןך על ידי קבלת עול מלכות ה'. ארוממך ה' כי דליתני. הגבהתני. ולזה רמוז יראת ה' לבל יהיה לאדם גבהות הלב מחמת איזה ושורש העבודה

למשיח - ביאורי זוהר
 הנה אחיי ורעי בודאי בזמרות ושבחים אין צריך זירון אל הכוונה וההתלהבות כי התיבות בעצמם באמירתם ובינת אדם לו בפירושי המלות

[כד] זוהר תורה תהלים פרק ל פסוק א': "מזמור שיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד" אמר רבי יוסי בשעה שנבנה בית המקדש למטה לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם כמו ביום ההוא, המשכן שעשה משה במדבר להוריד את השכינה לארץ, ביום ההוא משכן אחר הוקם עמו למעלה, כמו

אור הישר - כתו נהורא

גדולה וכבוד, כי השם יתברך נתן לו כבוד למענהו, כמ"ש באברהם ואגדלה שמך, אני ה' אתגדל על ידי שמך בעושר ובכבוד ובממון ובכשם:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בהם גם על כל איש בפני עצמו כי כל דבר הנאמר ברוח הקודש נאמר על כלל ישראל ועל כל יחיד פרטי. ובפסוק **מה בצע בדמי יתפלל אדם** במחשבתו שלא ימות הוא ולא אחד מבניו, ולא שום אדם מעם קדוש הישראלי קודם זמנו, כי בודאי כל אחד מעם קדוש הישראלי מרומם ומשבח להבורא יתברך בעודו בחיים, כל אחד לפי שכלו יהלל איש, ואחד המרבה ואחד הממעיט לא החסיר מלשבח ומלרומם לית"ש אך משימות **היודך עפר היגיד אמתך**. ובפסוק **שמע ה' וחנני** ונוי יכוין ויתפלל על עצמו ועל כלל ישדאל. ונקוט האי כללא בידך באיזו פסוק שמדבר איזו ענין תפלה בלשון יחיד ומדבר בעדו לא יהיה כוונת האדם על עצמו לבד רק על כללות ישראל. ובתיבות **ה' אלהי לעולם אודך** יקבל עליו במחשבתו קבלה אמיתית בשמחה עצומה שישבח ויודה להבורא ית"ש הוא ובניו גם כן על ידי שיחנך אותם לזה כל ימי חייהם.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

הכלים והמשמשים כלם הם כדמיון שלמעלה, המשכן שעשה משה במדבר היה הכל כדמיון שלמעלה, בית המקדש שבנה שלמה המלך הוא בית מנוחה כדמיון שלמעלה בכל אותן התיקונים, להיות בתקון העליון בית מנוחה ונחלה, וכן בית הכנסת צריך להיות בכל תיקוני יופי להיות כדמיון העליון, להיות בית תפלה לתקן תיקונים בתפלה כמו

שנתבאר, (רעיא מהימנא חלק ב' דף 97 טו).

זכאי הוא מי שמקדים לבית הכנסת בבקר, וכל מי שמתקדם בתחלה נתחבר עם השכינה בחבור אחד, בוא וראה זה הראשון שנמצא בבית הכנסת אשרי חלקו, שהוא עומד במדרגה של צדי"ק עם השכינה, וזה הסוד: **וימשחרי ימצאנני** (משלי ט, יז), זה נתעלה בהתעלות עליונה, ולא עוד אלא שיש לו הכירות עמו ושואל עליו אם יום אחד לא בא, כמו שנתבאר שכתוב: **"מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו"** (ישעיהו ג. ו). וכאשר בא הבקר והצבור נמצא בבית הכנסת צריכים להמצא בשירות ותשבחות של דוד, וזה

לאדם כמה מקומות של שבחים איזה כוונות ישרות ותן לחכם ויחכם עוד בעצמו אל השאר. מזמור שיר חנוכת הבית לדוד, הוא תקון גרול מתקוני התפלות לאומרו קודם ברוך שאמר על פי האר"י ז"ל. ובמזמור זה ראוי לכוין כוונת ישרות וזה הוא כשיהיה לאדם איזה מיוחש או חולאת רחמנא ליצלן בבריאותו או בבני ביתו ח"ו ויתרפאו בעזרת השי"ת אז כשיאמר אלו התיבות שועתי אליך ותרפאני יתן בלבו ומחשבתו שבח והודאה גדולה בכוונה עצומה להבורא ית' על ששלח רפואה לו או לבני ביתו מהמחוש והחולי ר"ל. ובפסוק **ה' העלית מן שאול נפשי וגו'**, יתן בלבו שבח גדול בשמחה עצומה להבורא ית' על שנתן חלקו וגורלו בתוך מכירי ועובדי אל אמת, ויכוין ממש הכוונה של הברכה שלא עשני עו"ג כנ"ל, וצריך האדם לידע שכל ספר תהילים חבר דוד המלך ע"ה ברוח הקודש על כללות ישראל וגם התיבות שמורים שדבר בשביל עצמו מרומז

שנתבאר בהכתוב: **"הוקם המשכן"** (שמות ט, יז), המשכן, משכן אחר שהוקם עמו, וזה המשכן של המלאך נער מטט' ולא יותר, בית הראשון כאשר נבנה בית ראשון אחר נבנה עמו, ונתקיים בכל העולמות והאיר לכל העולמות ונמתק העולם, ונפתחו כל חלונות העליונים להאיר, ולא היתה חדוה בכל העולמות כיום ההוא, אז פתחו עליונים ותחתונים ואמרו שירה, (זוהר חלק ב' דף קמג).

מצוה לבנות מקדש למטה כדמיון בית המקדש שלמעלה, כמו שכתוב: **"מכון לשבתך פעלת ה'"** (שם טו, יז), שנצרך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו התפלות בכל יום לעבוד לו להקדוש ברוך הוא, שהרי תפלה נקראת עבודה, ואותו בית הכנסת נצרך לבנותו ביופי רבה ולהתקינו בכל תקונים, שהרי בית הכנסת שלמטה עומד לעומת בית הכנסת שלמעלה, בית המקדש שלמטה הוא עומד כדמיון בית המקדש שלמעלה, ועומד זה לעומת זה, ובית המקדש ההוא כל תיקונו וכל עבודתו וכל אותן

דְּלִיתָנִי, וְלֹא שִׁמַּחְתָּ אִיבֵי לִי: יְהוָהנִי אֱלֹהֵי, ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְהוֹתָ יֵאוֹהֲרֵנוּ} הַעֲלִיתָ מִן שְׂאוֹל נַפְשִׁי, ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְהוֹתָ יֵאוֹהֲרֵנוּ} וְתִרְפְּאֵנִי: יְהוָהנִי חֵייתָנִי מִיָּרְדֵי בּוֹר: זָמְרוּ לַיהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְהוֹתָ יֵאוֹהֲרֵנוּ} חֲסִידָיו, וְהוֹדוּ לְזִכֹּר קִדְשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאֶפֶס, חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ, בְּעָרֵב יְלִין בְּכִי, וּלְבַקֵּר רָנָה: וְאֲנִי אֶמְרָתִי בְּשִׁלּוֹ, בַּל אֶמוּט לְעוֹלָם: יְהוָהנִי

אור הישר - כתור נחורא

ה' אלה ישועתי אליך ותרפאני. הוא סליחת העון, כמ"ש [כמו שכתוב] ושב ורפא לו. על כן רמוז אהבת ה', על אשר יפדה את ישראל מכל עונותיו: ה' העלית מן שאול נפשי. שלא ארד לגיהנם על ידי חטאתי. ולזה רמוז תהלות ה', שהוא מקבל שבים והוא מגודל ענותנותו יתברך: זמרו לה'

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

חסידי. כי יכולים אתם לחסות בה' שייטיב לכם, והזמרה צריך להיות על ידי קבלת עול מלכות ה': ה' ברצונך העמדתה להררי עוז. הם הלכותיה של תורה שהם כהררים התלויים בשערה. ולהשיגם ולקיימם צריך להיות ביראת ה', דאם אין יראה אין חכמה:

זוהר חדש (ספרא תנינא): קום המנורה הקדושה, פתח דברים לפני השכינה להוריד אליה נביעה משמן קדוש, שנאמר בו (שמות כז) שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד. שהיא השכינה שנאמר בה (משלי כ) גר ה' נשמת אדם. בגללה נאמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. וכך לא תכבה נשמתו של מי שיתעסק בה תמיד. אל תתנו דמי לקדוש ברוך הוא עד שיתעורר אליה, שהנר לא שוכף אצלו. זהו שכתוב למען זמרך כבוד ולא ידם. שהיא כבודו, יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה.

קום המנורה הקדושה, פתח ואמר, בראשית ברא אלהים. רבון העולם, יהי רצונך לקים בי ואנכי אהיה עם פיך והוריתידך אשר תדבר. שלא בשביל כבודי עשיתי, אלא לפתח דברים לפני שכינתך. פתח ואמר פעם שניה. סו"ד ה' ליראיו, הוא שבעים פנים של סתרי תורה שצריך לפרש בהם שבעים פעמים במעשה של הפרשה הזו של בראשית.

ביארנו שהן נסתדרו לעורר אהבה למעלה ולמטה, לתקן תיקונים ולעורר שמחה, שהרי לבעבור זה היו הלויים מעוררים בשיר כדי לעורר אהבה ושמחה למעלה באותן שירות ותשבחות, ומי שמספר בבית הכנסת בדברי חול אוי לו שהוא מראה התפרדות, אוי לו שמגרע האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלהי ישראל, שהוא מראה שאין לו אלוה ושלא נמצאת שם השכינה ואינו ירא שמים, ומנהיג בזיון בתקון העליון שלמעלה.. אשרי חלקם של ישראל שהם מתקדשים בקדושת העליונים, לפי שהם דבקים למעלה, שנאמר: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום" (דברים יד, ז), (זוהר חלק ב' דף קלא)

"שועתי אליך ותרפאני" אמר רבי יהודה צעקה ושועה איזה הפרש ביניהם, אמר רבי יצחק אין שועה אלא בתפלה, שכתוב: "שועתי אליך ותרפאני", וכתוב: "שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה" (תהלים לט, יא), "אליך ה' שועתי" (שם פח, יח), צעקה, שצועק ואינו אומר כלום, אמר רבי יהודה בעבור זה גדולה צעקה מכלן, שהרי צעקה בלב היא, ככתוב: "צעק לבם אל אדני" (איכה ב, יח), (זוהר חלק ב' דף קלא) פתח בראשית (טז): רבי יוסי פתח, (שיר השירים ב) הנצנים נראו כארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) - זהו סוד של שש דרגות נעליה והיא שביעית, ואלו הם שש דרגות, דרגת אברהם, דרגת יצחק ודרגת

בְּרִצּוֹנְךָ, הַעֲמִדְתָּהּ לְהִרְרֵי עֵז, הַסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ, הֵייתִי נִבְהַל:
 אֵלֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶקְרָא וְאֵל אֲדַנִּי אֶתְחַנֵּן: מִה בָּצַע בְּדַמִּי,
 בְּרַדְתִּי אֶל שַׁחַת, הַיּוֹדֵךְ עֶפְרָה, הַיִּגִּיד אֶמְתִּיךָ: שְׁמַע יְהוָה
 וְחַנּוּנִי, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} הַיְהִיעֵזֶר לִי: הַפְּכֵת מִסְפְּדֵי, לְמַחֹל
 לִי, פְּתַחַת שָׁקִי, וְתִאֲזַרְנִי שְׂמֹחָה: לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד, וְלֹא יָדָם,
 יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֵי ^{תִקְוֶה, בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַמְּפֹחוֹת כּוֹסֵם} לְעוֹלָם אֹדְךָ:

צריך לעמוד כשאומר ה' מלך. ואפילו לא הגיע לשם כשאומרים הצבור יעמוד, אך לא יפסיק לאמרו:

ב"פ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ:
 לְעוֹלָם וָעֶד:

וְהָיָה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לְמַלְכְּךָ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה
 יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהִי} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶחָד, וְיִשְׁמוּ אֶחָד:

אור הישר - כתר נהורא

מייחד אלהותך עלי. על כן לעולם אודך.
 ה' מלך. עתה בהוה. ה' מלך. בקמץ. פירוש: היה
 מייחד לעצמו תואר מלכות אפילו קודם בריאת
 הוועלם, אף על פי דאין מלך באל עם, מכל מקום על
 ידי שצפה שעתיד לברוא את העולם, שישראל עמו
 הקדוש ימליכוהו, על כן היה מייחד הקדוש ברוך
 הוא לעצמו תואר מלכות אפילו קודם בריאת העולם.
 על כן רמוז יראת ה' ליראה מרומותו יתברך, שהוא
 היה הוה ויהיה ה' מלך ה' מלך ה' ימלך, ואהבת ה'
 כשם שהקדוש ברוך הוא אהב את ישראל, והיה
 מייחד לעצמו תואר מלכות בשביל שצפה בריאת
 ישראל, על אחת כמה וכמה שראוי לנו לאהבה את
 ה': והיה ה' למלך כו'. רמוז תהלת ה':

הסתרת פניך. בעון ביטול תורה, ולא נתת לי חכמה
 ובינה להשיג: הייתי נבהל. כי שגגת תלמוד עולה
 זדון: על כן אליך ה' אקרא. בתשובה, מגודל אהבת
 ה' ואהבת תורתו: מה בצע בדמי כו'. על כן שמע ה'
 וחנוני. חכמה ובינה, כד"א [כדאת אמר - כמו שאתה
 אומר] גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך: זו"ש:
 [וזוהו שנאמר] הפכת מספדי למחול לי. פירוש, כמו
 לעתיד לבוא שנאמר יהללו שמו במחול שיעשה
 הקדוש ברוך הוא מחול לצדיקים: פתחת שקי. הוא
 הלבוש שק גופני, ונתת לי התפשטות הגשמיות:
 ותאזרני שמחה. של השגת התורה: למען יזמרך
 כבוד. היא הנפש חיה שנקראת כבוד: ולא ידום.
 מלהלל על ידי קבלת עול מלכות ה': ה' אלהי. אתה

הלכות דרך החיים

בין ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד לא יפסיק כמו בין ה' אלהיכם לאמת כמו שיתבאר להלן א"י"ה
 (א"ר סימן נ"א בשם פסקי תוספות):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יאמר האדם בעמידה דוקא ה' מלך ה' מלך ה'
 ימלוך לעולם ועד ב' פעמים ואח"כ יאמר פסוק
 והיה ה' למלך וגו' פעם אחד גם כן מעומד האר"י
 ז"ל. וגודל מעלתם מרומז בתקונים תיקון ע' (דף

הוֹשִׁיעֵנו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם, ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַיְהוּדָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ, לְהִשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ: בְּרוּךְ
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַחַיִּים וְהַיְהוּדָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 וְאָמַר כָּל הָעַם אֲמֵן הַלְלוּיָהּ: כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יְיָ הַלְלוּיָהּ:

בהושענא רבה אומרים כאן למנצח מזמור לדוד השמים וגו' תמצא בשחרית לשבת:

סז לְמַנְצַח בְּנִינֹת (קד) מְזִמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחְנֵנוּ וְיִבְרַכְנוּ, יָאֵר פָּנָיו אֶתָּנוּ

אור הישר - כתו נהורא

הושיענו כו'. על ידי קבלת עול מלכות ה'.

וז"ש [זוהר שנאמר] אלהים יחנני. פירוש: תחלה נזכה שנהיה לחן בעיני אלהים, הוא המדת הדין: ואחר כך ויברכנו ויאר פניו. להראות לנו פנים שוחקות, ונדע שהוא יתברך שש ושמח עמנו. וזהו רמוז יראת ה', שצריך ליראה שמא אינו כדאי לפני מדת הדין:

אלהים יחננו: רמוז יראת ה'. והכי פירושו [וכך פירוש], כי אין כל אדם זוכה להיות לחן ולחסד לפני השם יתברך אפילו לפי המדת הרחמים, כי גם יעקב שהיה מובחר שבאבות נאמר בו ויירא ויצר, אף על פי שהבטיחו השם יתברך במדת הרחמים, אמר שמא איני כדאי לפי מדת הדין.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

התקונים בעולמות העליונים אח"כ יאמר פסוק הושיענו כו' על הסדר שנדפס בסודים.

קל"ו): לכן יזהר האדם לאומרם בכוונה ובשמחה עצומה מאד כי זה הוא מתקוני התפלה ג"כ מסדר

דברי שלום - הלכות והליכות

(קד)

מנורה הטהורה

סגולתה - קדושתה - אמירתה

זכות התורה והאמונות האמיתיות עם עיקרי הדת היו עומדים לדוד במלחמותיו, ולכן היתה המנורה למגן ולמחסה אליו, והוא מבואר. (תורת העולה להבינו משה איסרליש הרמ"א ז"ל [סוף פרק כ'] ועיי"ש מה שהאריך בענין המנורה)

ג) לכוין לדעתו של דוד המלך ע"ה

בספר "כף החיים" לר' חיים פלאג'י ז"ל (אות י"ד) אחרי העתיק לשון החיד"א בס' מדבר קדמות, הוסיף בזה הלשון: "וכן אנן יתמי דיתמי דלא בינת אדם לנו, ראוי לכוין לדעתו של דוד המלך ע"ה וכל קדושים עמו דהוו ידעי עומקן של דברים סוד ה' ליראיו".

ד) סוד גדול לאומרה בצורת מנורה

סוד גדול לומר למנצח זה בצורת המנורה. וכן בסודו עם כוונת האריז"ל של רבינו יעקב קאפיל ז"ל נדפס המזמור הזה בצורת המנורה. וכן בסדר "עבודה ומורה דרך" דפוס סלאוויטא נדפס המזמור בצורת המנורה. וכתוב שם מעל המנורה: בכל עת שאומר זה המזמור ובפרט בליל ספירה, יאמר אותו בציור המנורה. (סודו עם כוונת האריז"ל של רבינו

פרק א

מזמור המנורה

פסוקים של מזמור ס"ז שבתהלים שנקראת מזמור המנורה עוסקים בבקשה ובשבח ה' המולך על כל העולם

א. הקב"ה הראה מזמור הזה לדוד המלך, ולמשה רבינו ע"ה

דוד המלך עליו השלום הראהו הקב"ה ברוח הקדש מזמור "למנצח בנגינות מזמור שיר אלהים יחננו" וכו' כתוב על טס של זהב מופז עשוי בצורת מנורה. וכן הראה אותו למשה רבינו ע"ה. והיה דוד המלך ע"ה נושא זה המזמור כתוב ומצוייר וחקוק במגיניו בטס של זהב בצורת מנורה כשהיה יוצא למלחמה והיה מכוין סודו והיה נוצח אותם ואויביו נופלים לפניו. (קונטרס מנורת זהב כ"י מועתק מכ"י הרב מהר"ר חיים באכנר זלה"ה בעל אור חדש על דיני ברכות. והעיד הרב מהר"ח הנזכר שהוא העתיק מכתבת יד הקדש של הגאון מהרש"ל ז"ל ושם כתוב סודות ונפלאות הרמוזות במזמור הנזכר) ("מדבר קדמות" להחיד"א ז"ל [מערכת ד' אות כ"ב])

ב) צורת המנורה היתה לדוד למגן ולמחסה

... לכן מקובל שהמנורה היתה מצויירת במגן דוד. להיות כי

סְלָה: לְדַעַת בְּאָרְץ דְרָכָךָ, בְּכָל גּוֹיִם יִשְׁוַעְתָּךְ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים,
יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׂמְחוּ וִירְנְנוּ לְאֲמִים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל,

אור הישר - כתר נחורא

הדבור יתן לך שפע רוח הקודש בחן, שיהיה השכינה מדברת מפין. וז"ש: [וזהו שנאמר] "הראני" את אור צלם אלהים על ידי "את מראיך". "השמיעני" כאילו שכינה מדברת על ידי "את קולך" אז "כי קולך ערב ומראך נאוה". וז"ש [וזהו שנאמר] [וזהו שנאמר] וחנותי את אשר אחון, פירוש: וחנותי, אתן חן, את אשר אחון, למי שהשיג על ידי קדושתו ומצא העבודה שהיא לחן. וז"ש [וזהו שנאמר] "ואתה אמרת ידעתוך בשם", פירוש: אני מחבב אותך בשם, בשביל השם, בשביל שאתה מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד. "וגם מצאת חן בעיני" בזמן דורו של נח, כידוע מכתבי הארז"ל, כי נח הוא משה, מחנני מ"י נ"ח, שנאמר: ונח מצא חן. וז"ש [וזהו שנאמר] במשה "אני אעביר כל טובי", פירוש: כל האורות שנאמר בהן וירא אלהים את האור כי טוב, יאירו על פניך. והטעם מפני "וקראתי בשם ה' לפניך", שאתה מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד לפניך, והשם הויה הוא מעשה מרכבה שמורכב בו היה הוה יהיה, שהם עבר הוה עתיד, על כן ראוי אתה שהמרכבה יהיה שורה עליך. וז"ש [וזהו שנאמר] על ידי אהבת ה' נזכה לדעת בארץ דרכך, אשר ביקש משה "הודיעני ה' את דרכיך ואדעך למען אמצא חן בעיניך". ועל ידי זה יודוך עמים אלהים. וזהו תהלות ה', שידורו את ה' כל העמים על ידי שיראו שיש שריית שכינה בישראל, כד"א [כמה דאת אמר - כמו שאתה אומר] אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ, שאומות שבירכתי ארץ יביאו את ישראל מנחה להשם יתברך: ועל ידי זה ישמחו וירננו לאומים וידעו כי תשפוט עמים מישור ולזכות ותנהגם בדרך המישור: ועל זאת יודוך עמים כולם, וידעו

לדעת בארץ דרכך. רמוז אהבת ה'. וה"פ והכי פירושו [וכך פירושו], כי משה רבינו עליו השלום בקש הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך. הנה אנחנו רואים כי שידע האדם בעולם הזה על הארץ דרכי ה' הוא דבר גדול, וז"ש [וזהו שנאמר] כמו כן אלהים יחננו. פירוש: מציאות חן הוא שיוכל אדם לדבר ברוח הקודש כאילו השכינה ונר"ן [ונפש רוח ונשמה] מדברים מפיו, והוא מדבר ברוח הקודש. ונאמר דבר זה בנח "איש צדיק", שנאמר ונח מצא חן בעיני ה'. פירוש: מצא לעבודת ה' דבר שהוא חן בעיני ה' לעבוד את ה' על ידי עבודה כזאת. על כן סמוך לזה הפסוק אלה תולדות נח. פירוש: מן התולדות שנאמר לעיל אלה תולדות השמים והארץ בהבראם - מכל אלה התולדות נבחר נח. כי על ידי אותה המציאה שמצא נח חכמה ועובדא שאותה העבודה יש לה חן בעיני ה'. על כן על ידי אותה העבודה היה נח איש צדיק תמים. ועל ידי אותה העבודה "את האלהים התהלך נח", זכה להיות לחן, אפילו לפי המדת הדין הוא אלהים. ומה היא אותה העבודה, היא להיות תמיד בדביקות ה' ולהתלמד עצמו בכל דבור, בתורה או תפילה, כאילו השכינה ונר"ן [נפש רוח ונשמה] מדברים מפיו ברוח הקודש. כמ"ש [כמו שכתוב] יפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך. פירוש: זהו החן שעל ידו אתה יפית משאר בני אדם, על ידי שאתה מלמד לעצמך להיות הוצק חן בשפתותיך, להיות כל דיבור כאילו השכינה ונר"ן [ונפש רוח ונשמה] מדברים מפיו ברוח הקודש. וז"ש [וזהו שנאמר] בכרכת כהנים: יאר ה' פניו אליך. פירוש: יתן ה' לך קירון אור פנים כמשה רבינו עליו השלום, שנאמר בו קרן אור פניו, כן יאיר אור זיו השכינה על פניך. ויחנך. פירוש לענין

דברי שלום - הלכות והליכות

לומר בכל יום מימות העומר, "מזמור שיר אלקים יחננו ויברכנו", מפני שיש בו מ"ט תיבות חוץ מן הפסוק הראשון שהוא פתיחת המזמור, והם כנגד מ"ט ימי העומר. ועוד יש בו שבעה פסוקים חוץ מן הפסוק הראשון, והם כנגד ז' שבועות.

שבתי מראשקוב ז"ל, [בסדר תיקון חצות ובכוונת ספירת העומר] (ה טעם אמירת מזמור אלקים יחננו - כאילו נוקביל פני שכינה ז"ל האבודרהם, בסדר שחרית של חול: "ויש מקומות שנוהגין

וּלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סְלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ
 נְתַנָּה יְבוּלָה, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל
 אֲפְסֵי אֶרֶץ:

"למנצח" בצורת מנורה

אור הישר - כתו נהורא

כי מה שארץ נתנה יכולה היה בזכות ישראל, על ידי שיברכו אלהים אלהינו מייחד אלהותו עלינו: יברכנו אלהים. על ידי קבלתנו עול מלכותך או אומרון אותו בכל יום, מפני שנקרא "מזמור המנורה" והקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק המנורה בבית המקדש וכאילו מקביל פני שכינה כי תמצא ז' פסוקים כנגד

מלכות ה': ועל ידי זה וייראו אותו כל אפסי ארץ. שיאמרו ראו אלו ישראל שהיו יראי ה', איך ברכם וגדלם.

דברי שלום - הלכות והליכות

ז' קני מנורה, וגם יש בו מ"ט תיבות כנגד מנין הגביעים והכפתורים והפרחים והנרות שבז' קני המנורה שעולין למנין מ"ט. ופסוק ראשון יש בו ד' תיבות כנגד מלקחיה ומחתותיה, ובמקצת מקומות אומרון אותו בכל יום, מפני שנקרא "מזמור המנורה" והקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק המנורה בבית המקדש וכאילו מקביל פני שכינה כי תמצא ז' פסוקים כנגד

דברי שלום - הלכות והליכות

וטעמים שעל כל אות ואות כאשר הם מצוירים לפניך בסידור ובוה אז תזכה שכל תיבה ותיבה תעלה ממש כצורתה למעלה מעלה כל אות למקומו ושוורשו לפעול פעולות ותיקונים נפלאים הצריכים אליו ודבר זה הוא סגולה נפלאה בדוק ומנוסה למרגלים עצמם בזה לבטל ולהסיר מעליו כל מחשבות ההבלים הטורדות ומונעות טהרת המחשבה וכוונה". (בן איש חי)

ו. עיני תמיד אל ה'

וכן הרב החיד"א זצוק"ל כתב בזה"ל: "כשאתה הולך לישן יצייר שם המיוחד הוי"ה ב"ה כאילו כתוב לפניו בכתב אשורית גדולה עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת רגלי" (צפורן שמיר ס"ח קכ"א)

ז) וכן כתב רבינו הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזענסק זצוק"ל זיע"א בצעטיל קטן שלו שיצייר לפניו בשעת אכילה אותיות מאכ"ל "בכתב אשורית". (צעטיל קטן)

פרק ג

א) האומרה בכל יום בהנף החמה, לא יקרה לו שום רע. כל האומר (מכאן בחוקי חיים אות ס' סג"ג) מזמור "למנצח בנגינות מזמור שיר" (תהלים סז) בצורת המנורה בכל יום בהנף החמה, לא יקרה לו שום מקרה רע, וחשוב לפני הקדוש ברוך הוא כאלו הוא מדליק נרות בבית המקדש.

יציאה במעשיו ולא יהא ניזוק כל היום.

בספר "מנורת המאור" כתב: לאמרו בימי העמר כששליח צבור אומר ברכת הנהנים, יאמר היחיד "למנצח בנגינות מזמור שיר" עד "אפסי ארץ", ויציא במעשיו (אגרת הרמב"ן), ויסתכל בצורת המנורה, ולא יהא נזוק כל היום. ומסים שם: וטוב לאמרו אפלו כל ימות השנה. עד כאן לשונו.

ילך לשלום ולהצלחה

וכל האומרו שבע פעמים בדרך ויכון בו, ילך לשלום ולהצלחה. וטוב שכל אדם יסתכל בו קדם צאתו לדרך, ובדרך יתפלל אותו כאמור. (שבט מוסר פל"א)

ב) אמירתו קודם ברכת המזון

מנהג הרב לומר קודם ברכת המזון פסוקים אלו (תהלים סז) "למנצח בנגינות" וגו', (תהלים לד, ב) אברכה את ה' וגו', (קהלת יב, ג) סוף דבר הכל נשמע וגו' (תהילים קמה, כא) תהלת ה' ידבר פי וגו', (תהילים קטו, יח) ואנחנו נברך י"ה וגו', (יחזקאל מא, כב) וידבר אלי זה השלחן וגו'. (אור הישר עמוד העבודה סימן יב, סידור תפלה ישרה כתר נהורא ברדיטשוב)

ג) לאומרה מעומד - ובימי הספירה יכוין בכל יום ויום מן המ"ט ימים

גם ראיתי למורי ז"ל, מקפיד וזהיר מאד, לומר אחר ספירת העומר, "מזמור אלהים יחננו" כו', כולו מעומד, ולכוין בכל יום ויום מן המ"ט ימים, בתיבה אחת ממ"ט תיבות שיש בזה המזמור. גם יכוין באות אחת ממ"ט אותיות שיש

מלקחיה תרי, ומחתותיה תרי. עכ"ל. (שלמי צבור למהר"ט אלגוי ז"ל במשפטי הזמירות)

ו) יגן מכל גזירות רעות להקהל

לצייר הלמנצח בצורת מנורה בבית הכנסת על הארון הקודש ויגן בעד גזירה רעה ח"ו להקהל. ("יראת אל" להגאון מוהר"ר אלעזר מגרמיזא בעל הרוקח ז"ל, מהרש"ל בספרו מנורת המאור, האריז"ל, סגולות ישראל)

ז) להנצל העיר מכל צרה

סגולה להנצל העיר מכל צרה לצייר המנורה בארון הקודש ולקרות בו בכל יום כשנטולין ס"ת מבה"כ זו לאחרת וק"ו לבית להתפלל זהו סגולות ס"ת. (זוהר ויקרא, ספר זכירה)

פרק ב

סגולתה - לאומרה על קלף

א. שכרו רב ועצום

מה מאד הפליגו באמירת "למנצח בנגינות - בציור מנורה. וכתבו ז"ל ששכרו רב ועצום. וראיתי קונטרס בכתב יד לראשונים בזה בסודותיו ותועלותיו. ולפחות לעשות נחת רוח ליוצרינו נאמר אותו בכונה בציור מנורה כתוב על קלף. (עבודת הקודש להחיד"א ז"ל, חלק "צפורן שמיר" [סימן ב' אות ח"ן], ועי' חס"ל [אות ו'], ש"ץ [דף ס"ו ע"א], כף החיים להרח"ף [ס"י י"ב אות י"ד], כף החיים [ס"י נ"א אות י"א])

ב) יאמר על קלף או נייר, - ויהי זקוף לפניו ולא משכב.

כשאומר "למנצח בנגינות מזמור שיר" המצויר בצורת המנורה על קלף או על נייר, יזקוף את הציור של המנורה שמסתכל בו, כדי שיהיה הציור זקוף לפניו כדמיון המנורה שהיתה זקופה ועומדת בהיכל, ולא ינח הציור מושכב ושטוח לפניו. (עוד יוסף חי' לבמח"ס "בן איש חי" [בפרשת ויגש אות ג'])

ג) לאומרה אחר כל שלש תפילות

מצאתי כתוב, שיאמר קודם שיסיים העמידה מזמור "למנצח בנגינות... אלקים יחננו" בצורת מנורה כתובה על קלף. (עבודת הקודש להחיד"א ז"ל, חלק כף אחת [סימן כ"ו]).

ד) להדביק הלמנצח בסידור ע"י תפירה או דבק.

בספר סגולות ישראל (מערכת מ' אות ס"ד) כתב וז"ל: ועיין להרב שיע"ת סי' א' ס"ק ג' שכתב דכיון שיש בה שם המפורש אינו ראוי שתהי' בקלף מצוירת כדי שלא תפיל לארץ שע"פ הרוב אינם משמרים אותה כראוי ותשתכנה בראש כל חוצות ע"ש, והרב כף החיים כתב שיהיה זהיר שלא תפיל ארצה. ואני אומר דיותר טוב שתהיה דבוקה בסידור ע"י תפירה או ע"י דבק בתחלת הסידור וזהו דרך הנאה לעשות כבוד לשמו י"ת עכ"ל. (ה) בכתב אשורית זוכים שכל תיבה עלה למעלה וכו' והוא

סגולה בדוקה ומנוסה

"כשאתה אומר שמע תצייר את צורת השי"ן והמ"ם והעי"ן כמו שהם כתובים בכתב אשורית לנגד עיניך וכן על זה הדרך בכל תיבה ותיבה עד הסוף. גם תביט הנקודות

דברי שלום - הלכות והליכות

על מה שנתבאר, כי כלל התורה מצלת מדינה של גיהנם ומקרבת מלך המשיח וכו', עכ"ל. (תורת העולה לרבינו משה איסרליש הרמ"א ז"ל [סוף פ"כ])

(ח) לצייר לפניו צורת המנורה

טוב לומר "מזמור אלהים יחננו ויברכנו" בצורת המנורה. ובציור ההשכלה בלבד סגי, אם אין ציור מונח לפניו. (בן איש חי לרבינו יוסף חיים ז"ל [שנה ראשונה פי' ויגש ד'])

(ט) יועיל לכמה דברים טובים

מצאתי כתוב שיש לומר זה המזמור בצורת המנורה. ויועיל כוונתו לכמה דברים טובים כי יש בו סודות גדולים. ובפרט בלילי ספירה. (סודר "שערי השמים" מבעל השל"ה ז"ע)

(י) אחר כל שלש תפלות

יאמר אחר כל שלש תפלות "מזמור לדוד ה' רעי" ומזמור "אלקים יחננו" (האר"י ז"ל) (עבודת הקודש להחיד"א ז"ל, חלק קשר גודל [אות י"ג])

(יא) אחר הסרת הטלית

בסידור האריז"ל להר"ר שבתאי מראשקוב ז"ל (בדף ק"ז) וז"ל: אחר הסרת הטלית יאמר מזמור לדוד ה' רועי, ומזמור אלקים יחננו, עכ"ל.

(יב) הטעם שאומרים אחר התפלה

בסידור עמודי שמים למהר"עב"ן (דף קצ"ה) דפוס ישן נושן שהדפיסו הגאון המחבר זצ"ל, וז"ל: י"א למנצח (ס"ה) וי"א גם אדון עולם, הטעם כדי לסיים במה שהתחילו להתפלל כדרך שעושין בסיום התורה, עכ"ל.

(יג) סגולה להצלחה

יאמר בכל יום בבקר קפטיל ס"ז בצורת המנורה בדוק ומנוסה, (מצאתי בכמה ספרים) (שער הצלחה מהצה"ק המקובל מרן רבי ברוך פנחס מסקאליע ז"ע)

(יד) סגולתה - להולך לדרך

כל האומר מזמור למנצח בנגינות בצורת המנורה ז' פעמים כשיוצא לדרך ויכוון בו, ילך לשלום ולהצלחה, וטוב שיאמרה קודם שיסיים תפלת העמידה כשהוא כתובה על קלף. (ס' יראת אל, מהרש"ל בס' מנורת זהב טהור, תורת העולה לרבינו הרמ"א, עבודת הקודש, אגרת הרמב"ן שלמי חגיגה למהר"י אלגזי, שבט מוסר, כף החיים)

(טו) סגולתה - לתיקון היסוד

מובטח לו שלא יקרנו מקרה בלתי טהור, עיין הרש"ץ. (ימלט נפשו, לקוטים מפרדס, מע' מנורה, סגולות ישראל)

(טז) לפני השינה יאמר הלמנצח

בסידור חמדת ישראל שסידר הגאון הקדוש המקובל האלקי גדול מרבן שמו מוהר"ר שמואל וויטאל ז"ע, בן הגה"ק המקובל האלקי הנשר הגדול מו"ה חיים וויטאל ז"ע, שקיבל מפני רבו הארי"י ז"ע, שקיבל מפי אל"י ז"ל, (בדף קי"ד ע"ב) וז"ל: א"ש עוד אני אומר קודם שאישן יאמר:

בפסוק "ישמחו וירננו" כו'. וזה מספר אותיות המ"ט של הפסוק "ישמחו" כדי שלא תטעה בהם, תיבת לאמים חסר ו', תשפוט מלא ו', תיבת מישור מלא ו'. ("שער הכוונות" למהר"י ז"ל [ענין ספירת העומר, סוף דרוש י"א])

(ד) סגולתה בימי העומר, בברכת כהנים, ובכל יום, וחשוב אלו הדליק את הנרות בבית המקדש

מצאתי כתוב בשם אגרת הרמב"ן, דכל ימי העומר כשאומרים ברכת כהנים, אם יאמר היחיד מזמור זה יצליח במעשיו, ואם יסתכל בצורת המנורה שבו לא יהא ניזוק כל היום. ומסיים, וטוב לאומרו בכל יום. וכל האומרו בצורת המנורה בכל יום בהנץ החמה לא יקרה לו שום מקרה רע, וחשוב כאילו הדליק את הנרות בבית המקדש. עכ"ל. ("שלמי חגיגה" למהר"י אלגזי [בהלכות ספירת העומר אות ל"ו], ראה באריכות בפתחי עולם אות ט"ז, ובכף החיים אות ל"ו)

(ה) ההצלחה תשרה בכל מעשיו

בספר ילקוט מעם לועז בפ' אמור בדיני ספירת העומר (ויקרא דף רע"ט) וז"ל: אומרים הספרים שכל האומר מזמור זה כפי שהוא מצויר כאן בכל אחד מימי העומר אחרי ברכת כהנים שאומרים הכהנים בשחרית, לא יארע לו שום נזק באותה שנה, וההצלחה תשרה בכל מעשיו. ומזמור זה כתב דוד המלך בצורת מנורה במגינו כשהיה יוצא למלחמה, ובה נצח את אויביו. (כסא רחמים)

(ו) למצוא חן בעיני אלקים ואדם - אם הוא מצוייר על ארון הקודש יגן בעד גזירה רעה על הקהל

המזמור הזה וכל זה עם המנורה רומז לעניינים גדולים, ויש בו סגולות רבות והיה דוד המלך ע"ה נושא זה המזמור כתוב ומצוייר במגיניו בצורת מנורה כשהיה יוצא למלחמה היה נוצח אותם ונופלים לפניו אויביו. ואמרו חכמים ז"ל, כל מי שמתפלל אותו זה המזמור כמנורה בכל יום בהנץ החמה, לא יקרה לו שום גזירה רעה ויהיה חשוב לפני בורא עולם ית' ה"ה כאילו הוא מדליק נרות בביהמ"ק ויהיה מובטח שהוא בן עולם הבא.

וכל האומר אותו אחר ברכת כהנים בבוקר בשבעה שבועות של ימי הספירה לא יקרה לו שום נזק בכל השנה כולה, ויהיה מצליח במעשיו, וכו', וכמו כל כן הקורא אותם בכונה שיכוון בו, וכל האומר אותו שבעה פעמים בדרך ויכוין, כי ילך לשלום ולהצלחה. (מהרש"ל, בספרו "מנורת זהב טהור", והוא העתק מדברי רבינו אלעזר בעל הרוקח בספר "יראת אל")

(ז) ע"י אמירתה - זוכים להקביל נרו של מלך המשיח

מצאתי במדרש רבתי פרשת אמור, אמר רבי אלעזר בן שמוע, בזכות "יערוך את הנרות", תנצלו מן "ערוך מאתמול תפתה" (ישעיהו ל') אמר רבי חנן בזכות להעלות נר תמיד, אתם זוכים להקביל נרו של מלך המשיח, כמש"נ [תהלים קל"ב], ערכתי נר למשיחי, וגו', הנה ודאי דרשות אלו רומזים

יז) אחזו שתי הציציות שלפניו ויאמר ברוך שאמר בעמידה, ובתשלום מהולל בתשבחות ינשקו ויניחו.

**תְּרִינִי מְזִמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי. לְשֵׁם יְחִוֵּד
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשִׁכְנִיתִיהָ, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל:**

דברי שלום - הלכות והליכות

ליוצרנו נאמר אותו בכונה בציור מנורה. כתוב על קלף,

עכ"ל. (חיים של שלום שו"ע או"ח סימן א')

ובצאתי אפרוש כפי בתפלה לבורא כל עולמים שיהיו אמרינו ומעשינו לרצון לפני אדון כל וספרינו זה קונטרס "מנורה הטהורה" יהיה לנו לתרופה נפלאה לעמוד איתן כחומות ברזל מול הנסיונות הקשים והמרים בכלל ובפרט, ויגן מכל גזירות רעות ונצליח בכל מעשינו ונמצא חן בעיני אלקים ואדם ושנוכח לראות בנים ובני בנים חיים וקיימים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה מתוך בריאות הגוף השלימה ונוכח להתדבק באורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום ויראו עינינו וישמח לבנו בישועתו באמת בישועת עולמים בביאת אליהו הנביא זל"ט ומלך המשיח במהרה בימינו אכ"ר.

תמצית מהסגולות שיש באמירת מזמור למנצח בצורת מנורה
א. יש בו סגולות רבות כמו דוד המלך ע"ה כשהיה יוצא למלחמה, היה נוצח אויבים ונופלים לפניו. ב. ימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. ג. יגן בעד גזירה רעה לקהל. ד. לא יקרה לו שום גזירה רעה. ה. חשוב לפני הקב"ה כאילו מדליק נרות בבית המקדש. ו. מובטח שהוא בן עולם הבא. ז. לא יקרה לו שום נזק בכל השנה כולה. ח. יהיה מצליח במעשיו. ט. ילך לשלום ולהצלחה. י. תוסיף חיים על המחזיקים בה. יא. בזכותה זוכים להקביל נרו של משיח. יב. מצלת מדינה של גיהנם. יג. מגן ומחסה עליו.

שאלה: יש ברשותי קלף בצורת מנורה של שבעה קנים רשום פרק ס"ז בתהילים. למה נבחר פרק ס"ז בתהילים ומה המשמעות של זה, והאם ניתן להזמין מנורה כזה אצל סופר סת"ם שכתובה על קלף כשר ולהסגיר אותו ולתלות בבית כמו בבית כנסת?

תשובה: חכמי הקבלה הפליגו בחשיבות אמירת מזמור זה בצורת קני המנורה. וכתוב בשם האבודרהם שהקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק המנורה הטהורה בבית המקדש וכאלו מקבל שכינה. וכן כתוב בשם הרמב"ן שהאומר מזמור זה בכל יום בהנץ החמה לא יקרה לו שום מקרה רע וחשוב כמדליק הנרות בבית המקדש. וכתב הרב החיד"א שהקב"ה הראה למשה רבינו ולדוד המלך ע"ה מזמור זה ברוח הקודש בצורת מנורה והיה דוד נושא את המזמור חקוק במגיניו כשהיה יוצא למלחמותיו והיו אויביו נופלים לפניו. (מתוך סידור החיד"א)

"למנצח בנגינות מזמור שיר" וכו', עכ"ל.

יז) כאלו הדליקה בביהמ"ק - כאלו מקבל פני השכינה - לא יקרה לו שום גזירה רעה - מובטח לו שהוא בן עוה"ב.

בספר ראה מעשה ד' קכ"ב שכתב וז"ל: ובספר לקוטים מפרדס (ערך המנורה) כתב וז"ל: ולזה כותבין למנצח ופ' שויתי והיא סגולה שלא יזק ולא יקרא לו מקרה רע ב"מ עכ"ל.

וכתב בספר שערי תפלה להרב מהר"י רוקח בדיון זה וז"ל: למנצח בנגינות עיין הרד"א (ד' מ"ו ע"ב) דהקורא אותו בכל יום בצורת המנורה נחשב לו כאלו הדליק בביהמ"ק וכאלו מקבל פני השכינה יעיי"ש. ועיין מהרח"ך ז"ל שכתב בצורת המנורה. האריז"ל ה' אומר, מי שאומר זה המזמור בצורת המנורה בכל יום בהנץ החמה לא יקרה לו שום גזירה רעה וכאלו מדליק נרות בבית המקדש ומובטח לו שהוא בן עולם הבא וימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם ואם הוא מצויר על ארון הקודש יגן עליו מכל גזירות רעות להקהל וכל אומרו ז"פ בדרך ויכוין בה ילך לשלום ולהצלחה ע"ש וראיתי דברים נפלאים ציור מנורה נאה מהרב מהר"א אל אנקא"ר כתי' וכתוב בה כל המעלות, וכו'. (סגולות ישראל)

יח) כאלו נבנה בית המקדש - וכאלו הדליק המנורה בבית המקדש

ובספר שארית ישראל (דף ט') כתב: וקבלתי ממורי הרב מטשערנאביל ז"ל, (הרה"ק בעמח"ס מאור עינים) כי חנוכה הוא בסוד אורו של משיח כמאמר ערכתי נר למשיחי, שע"י מצות הנרות בחנוכה נמשך עלינו אור משיח צדקינו אור צדיקים אור צדיק יסוד עולם הכולל בתוכו אור שבעה רועים בחי' אור זרוע לצדיק, שע"י אור של חנוכה נמשך אורו של משיח" וכו'.

ואחרון חביב מה שכתב הרמ"א ז"ל בספרו תורת העולה (ספ"ט) וז"ל: מצאתי במדרש רבתי פרשת אמור וכו', אמר רבי חנן בזכות להעלות נר תמיד, אתם זוכים להקביל נרו של מלך המשיח, כמש"נ [תהלים קל"ב], ערכתי למשיחי, וגו'. הנה ודאי דרשות אלו רומזים על מה שנתבאר, כי כלל התורה מצלת מדינה של גיהנם ומקרבת מלך המשיח וכו'. עכ"ל.

והיות ואנו רואים שכל הספה"ק מלאים בגודל הענין של אמירת למנצח על קלף בצורת מנורה על כן ראוי לכל אחד לקיים דברי הקודש בעל החיד"א ז"ל בספרו "עבודת הקודש" שכתב בזה הלשון "ולפחות לעשות נחת רוח

נכון לומר מזמור זה קודם ברוך שאמר, שבו נרמזו עשרת הדברות:

מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִי־יִגְוֹר בְּאֶהְלֵךְ מִי־יִשְׁכֵּן בְּתֵר קְדֻשָּׁךְ: הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל צְדָק וְדַבֵּר אֱמֶת בְּלִבָּבוֹ: לֹא־רָגְלוּ עַל־לְשׁוֹנוֹ לֹא־עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא־נִשְׂאָה עַל־קִרְבּוֹ: נִבְוָהוּ בְּעֵינָיו נִמְאָם וְאֶת־יְרֵאֵי יְהוָה יִכְבֵּד נִשְׁבַּע לְהִרְעֵ וְלֹא יִמָּר: כִּסְפוֹ לֹא־נָתַן בְּנִשְׁךְ וְשָׁחַד עַל־נַפְקֵי לֹא לָקַח עָשָׂה־אֱלֹהִים לֹא יִמוּט לְעוֹלָם:

"האדרת והאמונה" הוא שבח המלאכים שאומרים אותו כשאומרים ברוך שאמר. על כן יש לאומרו ברתת ובזיע ונזכר לעיל לפני הודו:

ישים עצמו כעבד ויכלול עצמו עם איגון דמזמרים למרייהו [עם אותו שמזמרים לאדונם]. ויאחז ב' ציציות שלפניו ויאמר בעמידה (כתר נהורא)

בְּרוּךְ שְׂאֵמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם, בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה,

אור הישר - כתר נהורא

(וישתוק וישמע מהחזן עד אחר בעלמא) ולברכו (אבל לא ליתברך כו'). וברוך ה' המבורך לעולם ועד. ואמן. ולקדושה (היינו לקדוש וברוך וימלוך כו' אבל לא יאמר נקדישך לעומתם ובדברי, ולא מה שמוסיפין בקדושת שבת. רק ישמע מהחזן). ולמודים אנחנו לך (אבל לא למודים דרבנן). לכל זה פוסק אפילו באמצע ברוך

כתב המגן אברהם סימן תקס"ה שאין לומר "האדרת" בציבור הכי אם ביום הכפורים. ברוך שאמר: דיני הפסק: מברוך שאמר עד אחר ישתבח אסור להפסיק אפילו לדבר מצוה, ואפילו לברוך הוא וברוך שמו. אבל פוסק לאמן וליהא שמיא רבא עד אחר תיבת יתברך,

הלכות דרך החיים

מברוך שאמר עד ישתבח מותר לענות אמן ואפילו באמצע הברכה של ברוך שאמר או באמצע הברכה של ישתבח מותר לענות על כל ברכה ששומע (כיון שברכת ברוך שאמר וישתבח לא הוזכרו בגמרא) וכן כל ברכות הודאה מותר לברך כמו אשר יצר לאחר עשיית צרכיו וכיוצא בזה וכן לענות ק"ש עם

אין לענות אמן אם סיים הברכה בשוה עם הש"ץ דנראה כעונה אמן אחר ברכותיו וה"ה בכל הברכות הדין כך לבד בישתבח ויתבאר אי"ה לקמן ואם סיים הוא ברכה אחת וש"ץ ברכה אחרת מותר לענות אמן (סימן נ"א ועיין מ"א). נכון לומר ברוך שאמר בעמידה (שם):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לאתקנא גרמ"י במצוה וקדושה (פי' בציצית ותפילין) ולאתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה (פי' באמירת הקרבנות וקטורת).

תקונא תניינא בתקונא דקיומא בהאי עלמא כעובדא דבראשית לברכא לקב"ה על כל עובדא ועובדא לקיימא קיומא דהאי עלמא, ועל דא בברוך שאמר ברוך ברוך על כלא. תקונא תליתאה דאיהו תקונא לעלמא לעילא בכל אנון

יאמר השבח הגדול של ברוך שאמר ויתלהב לב האדם לומר אותו ככוונה בשמחה עצומה מאד כי שבח הגדול הזה תקנוהו אנשי כנסת הגדולה ע"פ פתקא דנפל מן שמיא כנזכר בט"ז (סי' נ"א), ותקון של שבח הגדול הזה בעולמות העליונים הובא בזה"ק פרשת ויקהל (ד' רס"ו), ע"ב וז"ל צלותא אייה תקונין מתקנן דמתתקנין כחדא אנון ארבעה כו', תקונא קדמאה תקונא דגרמיה בגין דאצטרך

בְּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם, בְּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית, בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל

אור הישר - כתו נהורא

ואנחנו נברך ואחריו. בין המזמורים. קודם כל הנשמה תהלל יה הללויה והשני. ואחריו. אחר פסוק ראשון ושני מברוך ה' לעולם אמן ואמן. קודם ובירכו שם כבודך. קודם ויושע. בין כל פסוק שאחר ה' ימלוך עד ישתבח.

בין הפרקים. שואל בשלום (רק תיבת שלום) מפני הכבוד ומשיב לכל אדם (ונראה מלשון הפוסקים שבין ברוך שאמר לפסוקי דזמרה אסור).

ובאמצע (היכא דסליק עניינא) שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד (וכל זה כשיודע שחבירו יקפיד על זה

שאמר, או בינו לפסוקי דזמרה. ומכל שכן באמצעם.

אם עשה צרכיו לא יברך אשר יצר עד אחר שמונה עשרה.

לברכת השבח שחוץ לגופו, כמו רעמים וכדומה, דעת המגן אברהם להפסיק אפילו באמצע קריאת שמע.

אלו הן בין הפרקים: קודם מזמור לתודה ואחריו. ובשבת קודם מזמור שיר ליום השבת, ואחריו. וקודם יהי כבוד. אחר פסוק יהי כבוד. מן השמים כבודו עד תהלה לדוד בין כל פסוק ופסוק. קודם

הלכות דרך החיים

ליזהר ולמהר לסיים עד הפרק כי טוב יותר להפסיק בין הפרקים מבאמצע הפרק ואלו הן אמצע הפרקים של פסוקי דזמרה. מהודו עד אמן והלל לה'. מן תנו עוז כו' עד ברוך אלהים. מן אל נקמות עד על גאים. מן נפשנו חתה לה' עד אשר יחלנו לך. מן יהי שם עד על השמים כבודו. ובין הללויה להללויה. ומן ברוך ה' לעולם עד אמן ואמן. ומן ויברך דויד עד לשם תפארתך. ומן אתה הוא ה' לבדך עד במים עזים. ומן ויושע עד ה' ימלוך לעולם ועד (א"ח סימן נ"א):

לא יגע בשעת פסוקי דזמרה וכל שכן בק"ש ותפלה במקומות המכוסין או בראש במקום המכוסה אבל במקומות המגולין מותר ליגע (היינו ביד עד הפרק העליון שקורין עללענבאגען ובצוארו עד החזה) וכן בצואת

הצבור שצריך שיקרא עמהם פסוק ראשון קורא ומכל שכן לקדיש ולקדושה ולברכו (עיי' לקמן בדיני ק"ש ועיין בב"י בס"י נ"א):

ברוך הוא וברוך שמו אסור לענות באמצע פסוקי דזמרה כיון שלא הזכיר בגמרא כלל (עיי' מ"א סימן קכ"ה):

אבל לדבר ולהפסיק שלא לדברי שבח הודאה כנ"ל אסור להפסיק אמנם אם מוכרח להפסיק יאמר קודם שיפסיק ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד וכשחוזר ומתחיל יאמר גם כן אלו הפסוקים (סימן נ"א):

ואפילו שהה כדי לגמור את כולה בפסוקי דזמרה אינו חוזר לראש (מ"א סימן נ"ג עיין שם):

כשצריך להפסיק והוא עומד סמוך לפרק יש לו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובברוך אומר ועושה ישמח שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש שבמאמרו לבד עשה כל הבריאה כמפורש בתורתנו הקדושה ויאמר אלהים ויאמר ויאמר, ובברוך מרחם על הבריות יכין האדם על עצמו גם כן שברוב רחמנותו יתברך סובל עונותיו ומאריך אפו עליו, ויתן במחשבתו הוראה ושבח לו יתברך על זהו שעושה עמו חסד בשביל רחמנותו הגדולה ולא בשביל זכותיו, ובברוך חי לעד וקים לנצח, ישמח שמחה עצומה באלוהותו הנצחית לעד ולעולמי עד, ויתלהב בשמחה עצומה בגודל אלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד עד סיום השבח הגדול הזה. ודי הערה בזה.

חיילי חיילין ומשריין באינן הללויה כו'. תקונא רביעאה תקונא דצלותא בתקונא דרוזא דשמא קדישא. עכ"ל בקצור. לכן ראוי לכל משכיל שיאמר השבח הגדול הזה במתון גדול ולא במהירות ויתבונן בכל שבח של כל ברוך חכמתו הנפלאה וגבורותיו ית"ש וליתן במחשבתו הודאה ושבח להבורא ית"ש כמ"ש הזה"ק הנ"ל לברכא לקב"ה על כל עובדא ועובדא ולשמוח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה בבריאת מעשה בראשית, ובגודל רחמנותו על בריותיו, וגודל אלהותו הנצחית לעולמי עד, היינו בברוך שאמר והיה העולם ובברוך עושה בראשית

הָאָרֶץ, בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם שְׂכָר טוֹב
 לִירֵאָיו, בְּרוּךְ חַי לְעַד וְקַיָּם לְנֶצַח, בְּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל, בְּרוּךְ
 שְׁמוֹ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּה} ^{יֵאָהֲרֵנוּ} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכוּלֹת} ^{וּבַעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
 הָאֵל, אָב הַרְחֻמָּן, הַמְהַלֵּל בְּפֶה עֵמוֹ, מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר בְּלִשׁוֹן
 חֲסִידָיו וְעַבְדָּיו, וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ נְהַלֵּלְךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּה} ^{יֵאָהֲרֵנוּ}
 אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכוּלֹת} ^{וּבַעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם} בְּשִׁבְחוֹת וּבְזִמְרוֹת וּבְגִדְלֶךָ וּבְשִׁבְחֶךָ וּבְפִאֲרֶךָ
 וּבְמַלִּיכֶךָ וּבְנִזְכִּיר שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ. יְחִיד חַי הָעוֹלָמִים מֶלֶךְ
 מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר עַדִּי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּה} ^{יֵאָהֲרֵנוּ},
 מֶלֶךְ מְהַלֵּל בַּתְּשֻׁבּוֹת:

ק **מְזִמּוֹר לְתוֹדָה** ^[כה], הָרִיעוּ לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּת הַחַי וְהַיָּה} ^{יֵאָהֲרֵנוּ} כָּל הָאָרֶץ: עַבְדוֹ אֵת

אור הישר - כתו נמורא

ויבוא לידי שנאה). וכן הדין בקריאת שמע וברכותיה. וכשצריך להפסיק לכל הנ"ל (או אפילו מפסיק באיסור), יאמר מקודם ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד. וכשחוזר לתפלתו יאמר גם כן ד' פסוקים הנ"ל.

הלכות דרך החיים

ידו בכותל לבד כמו בתפלה ויתבאר שם (סימן צ"ב): אין אומרים מזמור לתודה רק בעמידה (סימן נ"א)

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומזמור לתודה הוא שבח גדול מאוד ובודאי ראוי לאומרו בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה מאוד. והגם שבמזמור זה מבואר שעבודת הבורא יתברך

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

[כה] זוהר ח"א פרשת ויצא - דף קסג: עבדו את ה' בשמחה - כנגד העולם העליון באו לפניו ברננה - כנגד העולם התחתון, ועל המקום הזה כתוב, וינחם ה', ויתעצב אל לבו. חרון אף ה'. שהרי במקום הזה תלוי. שהרי כל מה שלמעלה, הכל הוא באור, חיים לכל הצדדים, ועל פן שנינו, אין עצבות לפני המקום, כדיוק לפני, ועל זה כתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה.

זוהר ח"ג פרשת ויחי - דף קס"ו: שאין עבודת הקדוש ברוך הוא אלא מתוך חדוה: בא ראה, כתוב ונחתי רוח יעקב אביהם. נראה היה שבתחלה מתה היתה אותה הרוח שלו ולא היה מתפנן לקבל רוח אחרת, שהרי רוח שלמעלה לא שורה בריקנות. אמר רבי יוסי, שכינה לא שורה אלא במקום שלם, ולא במקום חסר, ולא במקום פגום, ולא במקום עצוב, אלא במקום

יהוה ארנו
יהוה רהו ויהוה
יאורו ויהוה

בְּשִׂמְחָה, בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה: דְּעוּ כִּי יְהוָה

ארנו הבל
רהו רהו ויהוה
יאורו ויהוה

הלכות דרך החיים

תודה בא בימים הללו (שם) ויש מקומות שנוהגין לומר מזמור לתודה בר"ה ויום כפור ואין למחות בידם (מ"א שם):

ואין אומרים מזמור לתודה לא בשבת ויום טוב ולא בחה"מ של פסח ולא בערב פסח ולא בערב יו"כ לפי שאין

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בעבורת הבורא יתברך הוא יראת הרוממות ושניהם באים בלב האדם ובמחשבתו בא' אם נותן לבו ודעתו על זה... לכן יזהר האדם מאוד בפרט בתפלה שיוציא הדבורים מפיו ביראה ואהבה עצומה מאד. ואם הרגיש בעצמו שהוציא איזה תיבה מפיו הן בתפלה הן בברכת הנהנין בלא דחילו ורחימו אף שיצא מפיו בלא מחשבה זרה אך הרגיש שלא יצא מעומקא דלבא יחזור לומר שוב שנית התיבה בתקונה. ודי בהערה זו הקצרה. ובפסוק דעו כי ה' הוא האלהים הוא עשנו ראוי לקבל על עצמו מסירת נפש להראות בזה קבלת מלכותו ואלהותו ית"ש ויתעלה.

אלהיך בשמחה ובטוב לבב, ואידי דאתי מדרשא בזה"ק חביבא עליי ע"ב אעתיק לפניך ג"ב מאמר קצר מזה"ק פ' ויקהל ד' (רי"ו): וז"ל: בלשון הקודש: שְׁמֵי שְׁעוּבַד מִתּוֹךְ אֲהַבָּה, נִדְבַק בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה וְנִדְבַק בְּקִדְשַׁת הָעוֹלָם הַבָּא, מִשׁוֹם שְׁהָרִי עוֹלָה לְהַתְעַטֵּר וְלִהְדַּבֵּק בְּצַד הַיָּמִין. וְאִם תֵּאמַר שְׁעוּבַדָּה שְׁהָיָא מִצַּד הַיְרָאָה אֵינָה עֲבוּדָה - עֲבוּדָה נִכְבְּדָה הִיא, אֲבָל לֹא עוֹלָה לְהִדְבֵּק לְמַעְלָה. וְכִשְׁעוּבַד מֵאַהֲבָה, עוֹלָה וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וְנִדְבַק בְּעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹה אֲדָם שְׂמֻזְמָן לְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ, עכ"ל בקצור. ובק"ש בפסוק ואהבת אאריך בעז"ה בזה יותר. והצירוף להשמחה והאהבה

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

מְמַשֵּׁיךְ בְּרָכוֹת לְמַטָּה לְתַחְתּוֹנִים, וְנִמְצְאוּ עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים בְּאוֹתָהּ עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה. עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, שְׁצָרִיךְ אָדָם לְעַבֵּד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּינֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לִיחַד הַיַּחֲוֵד כְּרָאוּי, שְׂכָתוֹב דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים. זְהוּ סוּד הַיַּחֲוֵד בְּסוּד הָעֲבוּדָה. וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ אָדָם לְעַבֵּד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחֻדוֹה וּלְהִרְאוֹת חֻדוֹה בְּעֲבוּדָתוֹ, וּשְׁנֵי אֱלֹהִים - שְׂמַחָה וּרְנָנָה - כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים. שְׁתֵּי תְּפִלוֹת, שְׁנֵי קְרִבּוֹת לְיוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים, שְׁהֵם שְׂמַחָה וּרְנָנָה. שְׂמַחָה בְּבִקְרָה, וּרְנָנָה בְּלֵילָה. וְעַל זֶה (במדבר כח) אֶת הַכֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרָה וְאֶת הַכֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרִבִים. וְעַל זֶה תְּפִלַּת עֲרִבִית הִיא רְשׁוּת, מִשׁוֹם שְׂאוֹתָהּ שְׁעָה מְחַלֶּקֶת טָרֵף לְכָל חֵילוֹתֶיהָ, וְלֹא שְׁעָה לְהַזְכִּיר [להתברך], אֲלֵא לְתַתּ מְזוּן. בַּיּוֹם הַהוּא מִתְבָּרְכֶת מִשְׁנֵי הַצְּדִידִים הַלְלוּ, בְּבִקְרָה וּבְלֵילָה, מִתּוֹךְ שְׂמַחָה וּרְנָנָה, וּבְלֵילָה מְחַלֶּקֶת לְכָל כְּרָאוּי. זְהוּ שְׂכָתוֹב (מסילי

שְׂהַתְּפוֹן, בְּמָקוֹם שְׂמַחָה, וְלִכְן בְּכָל אוֹתָן שְׁנֵים שְׂיוֹסֵף נִפְרָד מֵאַבְיו וַיַּעֲקֹב הָיָה עֲצוּב, לֹא שְׂרָתָהּ בּוֹ שְׂכִינָה. שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה. לְהוֹצִיא, שְׁאִין עֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא מִתּוֹךְ חֻדוֹה. שְׂאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִין שְׂכִינָה שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עֲצוּבוֹת, שְׂכָתוֹב (מלכים ב' א) וְעַתָּה קְחוּ לִי מִנְּגֵן וְהִיָּה כְּנֶגֶן הַמְּנַגֵּן. מְנַגֵּן מְנַגֵּן שְׁלֵשׁ פְּעָמִים לְשֵׁם מָה? כְּדִי לְעוֹרֵר רוּחַ מְשֻׁלְמוֹת הַכֹּל, שְׁהוּא רוּחַ שְׁלָם.

זוהר בראשית-פרשת ויחי - דף רכס: שְׁנֵי קְרִבּוֹת לְיוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים שְׂהֵם שְׂמַחָה וּרְנָנָה שְׂמַחָה בְּבִקְרָה וּרְנָנָה בְּלֵילָה: רַבִּי יוֹסִי פִּתַח וְאָמַר, (ב שם) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה וּגְיִלוּ בְּרַעְדָּה, וְכְתוּב (ב שם) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה. בֹּא רְאֵה, כָּל אָדָם שְׂבָא לְעַבֵּד לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּבִקְרָה וּבְעֶרֶב צָרִיךְ לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בְּבִקְרָה, כְּשִׁעוֹלָה הָאוֹר, וְהַתְּעוֹרְרוֹת צַד הַיָּמִין מִתְּעוֹרְרַת בְּעוֹלָם, אַז צָרִיךְ אָדָם לְהַתְקַשֵּׁר בִּימִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְעַבֵּד לְפָנָיו בְּעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, מִשׁוֹם שְׂתְּפִלָּה מְחַלֶּקֶת תְּקֵף לְמַעְלָה, וּמִמְשִׁיכָה בְּרָכוֹת מִהַעֲמֵק הָעֲלִיּוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִשְׁם

זוהר ח"ג-פרשת ויקרא - דף ח: כָּל עֲבוּדָה שְׁצָרִיךְ אָדָם לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָרִיךְ בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה וּבְרִצּוֹן הַלֵּב כְּדִי שְׂתִמְצָא עֲבוּדָתוֹ בְּשְׁלָמוֹת: פִּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר,

הוא אלהים, תקוה בעל היכולת ובעל הבורות כולם, הוא עֲשָׂנוּ, וְלוֹ אֲנַחְנוּ, עִמּוֹ וְצֵאן מֵרַעִיתוֹ:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שֶׁל הָעוֹלָם. עַל כֵּן צָרִיף אָדָם לְהִתְפַּנֵּן בְּתַפְלֹתוֹ כְּנֶגֶד קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, שֶׁהֵם הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְיִתְפַּלֵּל תַּפְלֹתוֹ, וְאַל הֵם שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים, שְׁנֵי כְתָרִים.

וַיֵּשׁ שְׁשׁוּנָה כִּף: שְׂמֵחָה זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשְׂמֵחָה הָרִי פְרֻשָׁה, כְּפָתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׂמְחָה תִצְאוּ וְגוֹ'. וְעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְצֵאת מֵהַגְלוּת בְּשִׂמְחָה הַזֹּו, וְיָמִי זֹו? כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (ויקרא טו) בְּזֵאת יָבֵא אֲהָרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהִפֵּל אָחֶד.

בִּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה - זֹו הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלָה. שֶׁל שְׂמֵחָה בְּלֵב, וְרִנָּה בְּפֶה. וְזוֹהִי שְׁלֵמוֹת יִתְרָה. וְהַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַשְּׂמֵחָה הַזֹּו הָרִי יְדוּעָה וְנוֹדַעַת, וְזוֹהוּ הַתְּקוּן שֶׁל הָאָדָם לְפָנָיו רְבוּנוּ, וְאָז - דְּעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. וְהִפֵּל בָּא בְּדָבָר אָחֶד, שְׂצִרִיף אַחַר כֵּן לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרָאוּי וְלִקְשֹׁר זֶה בְּזוֹהַ לְהִיּוֹת הַכֵּל אָחֶד, וְזוֹהִי עֲבוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי אֶחָא וְרַבִּי אַבָּא, וְדָאִי כֵּן הוּא. אֲשֵׁרִי חֲלַקְסָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתוֹרָה וְיִוֵּדְעִים דְּרַכֵּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא. קָמוּ וְהִלְכוּ אַחֲרָי רַבִּי אַבָּא שְׁלֵשָׁה מֵיִלִּין.

זוהר חג-פרשת במדבר דף ק"ח ע"ב עבדו את יי בשמחה - בזמן שיש ישראל שרויים בארץ הקדושה: רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל. הפה בו ואמר, שמחו את ירושלים כתוב (אמר רבי אבא), בזמן שירושלים בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו, שאמר שמחו את ירושלים, הינו שכתוב (תהלים ר) עבדו את ה' בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר, (בסו) עבדו את ה' ביראה וגילו בריעדה. מה בין זה לזה? אלא, כאן בזמן שיש ישראל שרויים בארץ הקדושה - כאן בזמן שיש ישראל שרויים בארץ אחרת. (ד"א) עבדו את ה' ביראה - זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים.

אמר רבי יהודה, והרי כתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו, וזו היא כנסת ישראל. כיון שאמר תצאו מהגלות הוא, ונקראת שמחה. אמר לו, ודאי כף הוא זה, שכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר, לא

(תהלים ר) עבדו את ה' בשמחה וגו'. עבדו את ה' בשמחה, כף למדנו, שכל עבודה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, צריך בשמחה וברצון הלב, כדי שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תאמר שעבודת הקרבן כף היא - אי אפשר! שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו ועל מצות התורה ושב לפני רבונו, באיזה פנים יעמד לפניו? הרי ודאי ברוח שבורה, ברוח עצובה, איפה השמחה? איפה הרננה?

אלא שם שנינו, אותו אדם שחוטא לפני רבונו ועבר על מצוותיו, וכא להקריב קרבן ולתקן את עצמו ברוח שבורה, צריך להמצא ברוח עצובה. ואם הוא בוכה, זה פה מהכלל. הרי שמחה והרי רננה אין נמצאים. אלא במה מתקן? באותם פהנים ולוים, שהרי הם משלימים שמחה ורננה בשבילו. השמחה מתקיימת בכח, משום שהוא תמיד רחוק מן הדין, והפהנים צריכים תמיד להמצא בפנים מאירות, שמחים יותר מכל העם, שהרי הפתר שלו גורם הרננה בלוים, וכך זה, שהרי הלוים נמצאים תמיד על השיר, כמו שבארוה.

ואלו עומדים עליו, ובהם נשלמת העבודה לקדוש ברוך הוא. הכהן עומד עליו ומכונן דברים בשמחה וברצון, ליחד את השם הקדוש כראוי, והלוים בשיר. אז כתוב, דעו כי ה' הוא אלהים. זהו קרבן לקרב רחמים לדין, והכל מתבשר.

עכשו שלא נמצא קרבן, מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו, ודאי במירות הנפש, בעצב, בככיה, ברוח שבורה, איך מקים שמחה ורננה? הרי אין הם נמצאים אצלו? אלא כף פרשה, שתשבחות רבונו ושמחת התורה ורננות התורה, זוהי שמחה ורננה. והרי שנינו, ולא מתוך עצבות וכו', שלא יעמד אדם לפני רבונו בעצבות, והרי לא יכול, אז מה תקנתו? אלא סוד הדבר, הרי שנינו, לעולם יכנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויתפלל תפלתו. זהו שכתוב (משלי ח)

לשמר מזוות פתחי. החשבת שני פתחים? אלא אמר, שעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד), שאו שערים ראשיכם. הם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים. ראשית הדרגות - חסד ופחד, והם הפתחים

בְּאוֹ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה, חֲצֵרוֹתָיו בְּתַהֲלָה, הוֹדוּ לוֹ בְּרָכוּ שְׁמוֹ: כִּי
טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ, וְעַד דֹּר וָדֹר אַמּוֹנָתוֹ: <sup>אִיִּן הַכֵּל
הִתְהַוָּה וַיִּתֵּיב
יֵאָחֲזֵנוּ</sup>

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם, יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי
שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמְזִרַח שֶׁמֶשׁ
עַד מְבֹאוֹ, מְהַלֵּל שֵׁם יְהוָה: רַם עַל כָּל גּוֹיִם | יְהוָה <sup>אִיִּן הַכֵּל
הִתְהַוָּה וַיִּתֵּיב
יֵאָחֲזֵנוּ</sup>

אור הישר - כתר נהורא

מבורך על ידי מעתה ועד עולם בלי שום הפסק: ממזרח שמש עד מבואו. רמוז תהלות ה'. פירוש ראוי ללמוד להיות בתהלות ד' ודביקות ה' ועבודת ה' כל רגע בלי הפסק - מן השמש, על דרך שנאמר: שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. כי מיום שנבראת השמש לא פסקה מתנועתה במהירות גדול מאוד. כי כשתעתק בארץ אמה תעתק בגלילה כמה אלפים פרסאות. ואמרו ז"ל שאומרת השמש שירות ותשבחות גדולות להקדוש ברוך הוא אף על פי שאין

יהי כבוד ה' לעולם. רמוז יראת ה'. פירוש אימתי יהיה כבוד ה' לעולם, שישרה שכינתו הקדושה שנקראת כבוד ה' בעולם ולהזדקק לעולם - בזמן שבני העולם הם צדיקים ויש לו יתברך שמחה מהם. וז"ש [וזהו שנאמר] אימתי יהי כבוד ה' לעולם בזמן שישמח ה' במעשיו, ומגודל אהבת ה' תכוונו ותחשבו: יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם. פירוש שלא יצר לכם על העת שאתם שוהים ומהללים, וחפצים מתי נפטור ונצא. כי העובד את ה' מאהבת ה' חפץ אדרבה יהי שם ה'

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השבח של הפסוקים אלו בעצמם מולידיים התלהבות גדולה ושמחה עצומה בלב האדם מגודל אלהותו ומלכותו יתברך שמו ויתעלה. כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו ראוי לאדם ליתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה לו יתברך ויתעלה על זה שבחר אותנו לחלקו ולגורלו הקדוש.

פסוקים של יהי כבוד מי שיעיין גודל מעלתם של י"ח פסוקים אלו בכתבי האריז"ל, בודאי יתלהב לבו לאומרם בכוונה עצומה ובמתון כי הי"ח פסוקים אלו והי"ח אזכרות שבהם והקל"ח אותיות שבהם ומספר ר"ת וס"ת שבהם הכל הוא במספר ובמפקד על סדר שמות הקדושים ומדות ועולמות עליונים הקדושים, גם ענין גודל

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

פומא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מִיכָה ז) לֹא הֶחְזִיק לְעַד אָפוּ.
קוּם רַבִּי יוֹסִי. קָם רַבִּי יוֹסִי, פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קסז)
אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁכְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁי אֱלֹהֵיו. אֲשֶׁרִי
הָעַם שִׁכְכָה לוֹ. מִהוּ שִׁכְכָה לוֹ. כְּמָה דְאֵת אָמַר (אסתר ז)
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שִׁכְכָה, שְׂכִיף מְרוּגְזִיָּה.

דְּבַר אַחַר. שְׂכִיף מְרוּגְזִיָּה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּמִדְבָר יא) וְאִם
כְּכָה אֵת עוֹשֶׂה לִי הַרְגִנִי נָא הַרוּג. דָּא הוּא דִּינָא דְדִינָא.
אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁי אֱלֹהֵיו, וְחַמֵּי דְרַחֲמֵי. דְּבַר אַחַר, שִׁכְכָה,
שְׂמָא דְכְלִיל כָּל שְׂמָחָן, וְקוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא מְעַבֵּר מְרוּגְזִיָּה,
וְאִנְחָ בֵּיה לְעֵזֵר אֲנָפִין, וּמְעַבֵּיר עַל כָּל אִינְוִן דְּלָבַר.

נְקִרְאת שְׂמָחָה, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יָבֵא אֵלֶיךָ,
וְיִקְיָמָה מִהַעֲפָר וְיֵאמַר, (שם נב) הִתְנַעַרִי מֵעַפָּר קוּמִי
וְגו', (שם ס) קוּמִי אֲרִי וְגו', וְיִתְחַבְּרוּ כְאֶחָד, (ויקרא מעפרה)
וְאֵז חֲדָנָה נְקִרְאת, חֲדָנָה הַכֵּל, וְאֵז בְּשִׂמְחָה תִצְאוּ
וְדֹאֵי. אֵז כְּמָה חֲלִלוֹת יִצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדָנָה
הַלּוֹלֵת הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (שם נה) הִהָרִים וְהִגְבְּעוֹת
יִפְצְחוּ וְגו', וְכֹתוּב (שם נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְּכֶם וְגו'.

זוהר ח"ג - פרשת נשא - דף קל"ג מאירא רבא קדישא: פְּרוּשׁ תַּבַּת שִׁכְכָה
לו: תְּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. נְפִיק אֲוִרְחָא אַחְרָא מִתַּחַת

עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 יְהוָה הוֹת וְיִתֵּן יְהוָה יִתְּנֵנוּ יְהוָה
 וְזָכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 יְהוָה הוֹת וְיִתֵּן יְהוָה יִתְּנֵנוּ יְהוָה
 בְּכֹל מִשְׁלָה: יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ, וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 מֶלֶךְ: יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל יְהוָה הוֹת וְיִתֵּן יְהוָה יִתְּנֵנוּ יְהוָה
 מֶלֶךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 יְהוָה הוֹת וְיִתֵּן יְהוָה יִתְּנֵנוּ יְהוָה
 מֵאֲרָצוֹ: יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 יְהוָה הוֹת וְיִתֵּן יְהוָה יִתְּנֵנוּ יְהוָה
 רַבּוֹת מִחֻשְׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ, וְעֵצַת יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 הִיא תְּקוּם: עֵצַת יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 לְעוֹלָם תִּעֲמֹד, מִחֻשְׁבוֹת לְבֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא
 אָמַר וַיְהִי, הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי בָחַר יְהוָה אֱרֹן הַכֹּל
 בְּצִיּוֹן, אֹהֶי
 לְמוֹשֵׁב לוֹ: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: כִּי לֹא יִפֹּשׁ

אור הישר - כתר נחורא

במדת מלכותו, ויהיה סילוק שכינה לשמים. ואימתי ישמחו השמים ותגל הארץ בזמן ויאמרו בגוים ה' מלך על ישראל הקדושים. שנאמר כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו. ולזה רמזו אהבת ה', כי השמחה היא אהבה: ה' מלך. עתה בהוה: ה' מלך. בעבר, קודם בריאת העולם היה מלכותו על התורה ועל נשמותיהם של ישראל: ה' ימלוך. ביהיה ובעתיד, ויהיה מלכותו לעולם ועד. וזהו תהלות ה'. ואז, כשיהיה ה' מלך עולם ועד, על ידי קבלת עול מלכות של ישראל באמת לאמיתו אז אבדו כו' מארצו. מארץ ישראל: כי הוא אמר ויהי העולם. ולא תימא כיון שנברא העולם שוב אין צריך להשם יתברך. אלא קיום העולם הוא על ידי ה' צוה ויעמוד. על כן ראוי ליראה את ה', שלא יהיה מן הרשעים המאבדין את העולם. ועל ידי אהבת ה' לישראל נתאווה להיות לו דירה בתחתונים. וז"ש [וזהו שנאמר] כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. ואימתי הם למושב לו, שתשכון השכינה בתוכם, בזמן כי יעקב בחר לו יה לעבדו יתברך בכל לב, ובפרט על ידי תהלות ה' שארז"ל תן הלול על כל נשימה. ואז כי לא יטוש ה' על ידי קבלתם עול מלכות ה'.

להשמש על זה שום שבח. כל שכן וקל וחומר האדם, שראוי שיהיה מהולל ממנו שם ה': רם על כל גוים ה'. שאומרים עזב ה' מלהשגיח על עולם השפל הזה, אלא על השמים כבודו. ובאמת זה אינו כי ה' שמך לעולם. פירוש: שמך, הוי"ה, הוא במילוי ד' אותיות הוי"ה על ידי העולם הזה. כי העולם הזה הוא בסוד ה' אחרונה של שם הוי"ה ברוך הוא. והא"ס [והאין סוף] לית מחשבה תפיסא ביה [אין המחשבה משיגה בן] בשום אות ונקודה, אלא ה' שמך נתהוה לו יתברך שם על ידי בריאת העולם ועל ידי קבלת עול מלכות ה' שישאל מקבלים על עצמם: ה' זכרך לדור ודור. ה' בשמים הכין כסאו. רמזו יראת ה'. רמזו לעבוד את ה' שלא על מנת לקבל פרס, כמו הצבאות שבשמים. וז"ש [וזהו שנאמר] ויהי מורא שמים עליכם. פירוש: ה' בשמים הכין כסאו לבד כי שמה יחטאו התחתונים ויצטרך לסלק שכינתו לשמים, כד"א [כמה דאת אמר - כמו שאתה אומר] אלכה אשובה אל מקומי. אך ומלכותו בכל משלה. אימת יש לו יתברך מלכות בשלימות, בזמן שמלכותו בכל משלה, שבני אדם הם צדיקים. על כן ראוי ליראה את ה' שלא יתן פגם

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוּא וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ
 עָמוּ, וְנִחַלְתוּ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא רַחוּם | יִכְפֹּר עֲוֹן וְלֹא
 יִשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמַּתּוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרִיאָנוּ:

ארז"ל כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא. לכן צריך לכוין ולהבין לפחות פשט הדברים ושבחי השם יתברך כביכול. עבודת הקודש, (כתר נהורא).

אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יִהְלָלוּךָ סֵלָה: אֲשֶׁרִי הָעַם
 שָׁכְנָה לוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוּא וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ
 אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוּא וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ

קמה תהלה לדוד [כז], אַרְוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוּא וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ
 אֱלֹהֵינוּ יְהוָה הוּא וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ וְיֵהוּוּ אֱדוּנוּ

אור הישר - כתר נהורא

התפלה. מה שאין כן הצדיק שהוא אוהב את השם יתברך באמת, סובר כיון שיש נחת רוח להבורא יתברך שמו מתפלת הצדיקים, הלואי שיתארך יותר ויותר. וז"ש [וזהו שנאמר] ארוממך אלהי המלך. פירוש: כשאתחיל וארוממך, כוונתי הלואי שהייתי יכול ואברכה שמך לעולם ועד בלי הפסק. וזהו מגודל יראת ה' מתיירא מלהפסיק

תהלה לדוד ארוממך. רמוז יראת ה'. פירוש: כי כל המצות שיש להם איזה המשכת זמן כגול תהלות ה' - ותפלה, אם אדם מתפלל בבית המדרש אצל איזה צדיק שעומד לפני התיבה ומאריך קצת בתפלה, מי שאינו אוהב את השם יתברך באמת כל תשוקתו הוא מצפה אימתי יפטור ויצא מבית המדרש, לפטור מאריכות

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כוונת ההודאות בלבו לו ית"ש ויתעלה, כפי הוראת התיבות של כל המזמור הזה, וגם בודאי אין כוונת הבורא יתברך ויתעלה, שעשה עלינו עם קדוש חק לומר מזמור זה בכל יום, כנ"ל באבודרה"ם בשם המדרש, שיאמר אותו כמצות אנשים מלומדה, בלתי שום שכל והבן במקרא לתת הודאה עצומה בלבו ובמחשבתו מעין כל פסוק ופסוק, אך בודאי אחר כוונת הלב הן הן הדברים האמורים.

ועל כן יזהר האדם במאוד מאוד בכוונת מזמור זה כפי ענין המלות והפסוקים המורים עליו. ופסוקי אשרי, שלשתן, יאמר האדם בכוונה עצומה ובשמחה גדולה בלבו. כשאומר: אשרי יושבי ביתך וגו', ישמח בלבו שמחה עצומה על שזיכה אותו יתברך להיותו מן העומדים בבית המלך מלכו של עולם ולברך בשמו. ובפסוק: אשרי העם שככה לו, וביחוד באשרי העם שה' אלהיו, יכניס האדם שמחה עצומה בלבו על אלהותו ית"ש ויתעלה, ויתן הודאה עצומה בלבו לית"ש על שזיכה אותו להיות בחלקו הקדוש, מעם קדוש הישראלי (יס"ה). ובפסוק: ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך

גודל מעלת האומר "אשרי" שלש פעמים בכל יום - כוונת המזמור "אשרי יושבי ביתך" - כוונת עשרת היילולי "הללויה" ב"פסוקי דזמרה" - כוונת פסוקי "ויברך דוד" עד "במים עזים": מודעת זאת מאמר רוז"ל בגמרא דברכות (ד, ב) גודל מעלת תהלת המזמור של תהלה לדוד, דאר"א א"ר חנינא כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ואיתא נמי בפרק כל כתבי (שבת קיח, ב) והובא ג"כ בטור: אר"י היא חלקי עם גומרי הלל בכל יום. ומסקינן: כי קאמר בפסוקי דזמרה, ומאי ניהו תהלה לדוד עד כל הנשמה תהלל יה. והובא באבודרה"ם בשם המדרש וז"ל: ואומר במדרש, למה כל פסוקי האלפא ביתא של תהלה לדוד באמצע הפסוקים אחרי האתנחתות מתחילין בו"י, חוץ משני פסוקים שהם חנון ורחום ה' וגו' קרוב ה' לכל קוראיו, לומר לך חק אל לאומרו בכל יום, חיי"ת דחנון קו"ף דקרוב הרי ח"ק, אל"ף דארך למ"ד דלכל הרי א"ל, עכ"ל.

אחיי ורעי, בוודאי אין הבטחת הגמרא הקדושה אל האדם שהוא בודאי בן עוה"ב באמירת מזמור זה בכל יום, על מי שאומרה בלא כוונת הלב ובלתי

שִׁמְךָ לְעוֹלָם וְעַד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכְךָ, וְאַהֲלֶלְךָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם

אור הישר - כתר נהורא

אהבת ה' שלא יאמרו סיימתניהו שבחא דמרא
עלמא [סיימת שבחו של אדון העולם]. ומגודל

הילול ה' שלא יאמרו סיימתניהו שבחא דמרא
עלמא [סיימת שבחו של אדון העולם]. ומגודל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בשמחה עצומה עד מאוד בב' פסוקים אלו, שלא
יהי ח"ו דובר שקרים. ואחר שקבל על עצמו
שישבח ויהלל שמו הגדול יתברך בתמידות,
אח"כ מתחיל לשבח אותו ית"ש בפסוק ג': "גדול
ה' ומהולל מאוד" וכו', עד סוף פסוקי דזמרה.

לעולם ועד", ופסוק: "בכל יום אברכך ואהללה
שמך לעולם ועד", פי' המלות של שני הפסוקים
אלו מורים שמקבל האדם על עצמו שירומם
ויברך ויהלל שמו הגדול יתברך בכל ימי חיותו,
לכן יזהר האדם מאוד בקבלה זו על עצמו

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שִׁכְתָב אֱלֹהֵי, שְׁלִי. מִשׁוֹם שְׂרָצָה לְהַעֲלוֹת שְׁבָחוֹ
וְלְהַכְנִיֵס אוֹתוֹ לְאוֹר עֲלִיּוֹן לְהַתְעַרֵב זֶה בְּזֶה לְהִיטֵב
הַכֹּל אַחַד, מִשׁוֹם כִּף אֲרוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

[כו] זוהר במדבר-פרשת פנחס דף רכ"ז. שִׁכְח אֲמִירַת תְּהִלָּה לְדָוִד
בְּכָל יוֹם וְהִטְעַם לְגו' פְּעָמִים: אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, שְׁנִינּוּ,
כָּל מִי שְׂאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד בְּכָל יוֹם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָרִי נִתְבָּאֵר הִטְעַם. אִם בְּגִלְל
פְּרִנְסָה וּמְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת - פְּעָמִים הֵם בְּכָל יוֹם,
בְּבִקְרָא וּבְעֶרְבֹ, שְׁכָתוּב (שמות טו) בְּתַת ה' לָכֶם בְּעֶרְבֹ
בְּשָׁר וְגו'. לְמָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם? אֵלָּא שְׁנַיִם
לְמִזוֹן בְּנֵי אָדָם וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאַחַד לְתַת חִזְק
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁדְדֵי פְתוּחוֹת.

זוהר בראשית-פרשת בראשית דף ל ע"ב אות ט' טוב הוא וירא
אלהים את האור כי טוב. שנינו, כל חלום שעומד
בקיום של פי טוב, שלום הוא למעלה ולמטה. ראה
אותיות, כפי דרכו כל אחד ואחד. ראה ט' - טוב לו,
טוב לחלומו, שהרי התורה פתחה בו כי טוב. מאיר
מסוף העולם לסוף העולם. ט' טוב. טוב הוא טוב
אור בשלמות.

וְשְׁנֵי מְזוֹנוֹת אֵלּוּ מְשַׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם שְׁלִשָּׁה
מְזוֹנוֹת כְּתוּבִים כָּאֵן: (תהלים קמח) וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת
אֲכָלָם בְּעֵתוֹ - זֶה מְזוֹן הָעֵשִׂירִים, שְׁנוֹתָן אֲכָל רַב
בְּעֵתוֹ. הָרִי אַחַד. שְׁנַיִם - שְׁכָתוּב וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי
רְצוֹן, זֶה מְזוֹן הָעֵנִיִּים, שֶׁהֵם שְׁבַעִים מְרָצוֹן וְלֹא מִתּוֹךְ
אֲכָל רַב. שְׁלִשָּׁה - שְׁכָתוּב פּוֹתַח אֶת יָדָךְ, זֶהוּ חִזְק
לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וּבִפְתִיחַת יָדָיו יוֹצֵא רְצוֹן וְשָׂבַע לְכָל.

ט' תשיעי של הכל. אות שמאיר מעליון ראשית
ונכלל בו ונעשה בסתר של נקדה סוד של י' שהיא
נקדה אחת. ו' מכחו יצא. בו נעשו שמים. כשהסתים
בנקדה אחת ונגזו פנימה, האירה ב'. ממנה יצאו
עליון ותחתון. עליון טמיר. התחתון גלוי בסוד של
שנים, ועומד בכח שלמעלה.

עוֹד כִּף לְמַדְנּוּ, שְׂאִינוּ אֵלָּא פְּעָמִים בְּשִׁבִיל מְזוֹן
וּפְרִנְסָה בְּכָל יוֹם, שְׂאִלוֹ חַיִּיב עַל הָאָדָם. וְאִם אָמַר
יִתְרֵ, לֹא בְּגִלְל חוֹבָה הוּא, אֵלָּא בְּשִׁבִיל שְׁכַח תּוֹךְ
תְּשֻׁבָחוֹת שֶׁל זְמִירוֹת דָּוִד הַמֶּלֶךְ. (שיוצא ידיו של הקדוש ברוך הוא
ומברך ושבעים מרצון, ועל זה אין חיוב הוא אלא פעמים ביום, ושבח הוא לקדוש ברוך הוא
לתת לו זמירות של דוד המלך) מָה הִטְעַם? מִשׁוֹם שְׁפָרְנְסָה לֹא
רְאוּי לְשֹׂאֵל, רַק לְאַחַר הַתְּפִלָּה וּפְרִנְסַת רַבּוֹנוֹ. הַמֶּלֶךְ
יֹאכֵל בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כִּף יֹאכְלוּ עֲבָדָיו.

וזהו טו"ב. שלש האותיות הללו טו"ב נכללו אחר
כך לצדיק העולם שכולל הכל למעלה ולמטה, כמו
שנאמר (א שם) אמרו צדיק כי טוב. בגלל שאור עליון
כלול בו, שכתוב (תהלים קמח) טוב ה' לכל ורחמיו על כל
מעשיו. לכל כתוב, זה סתם של הדבר בשביל להאיר
יום אחד שמאיר לכל, עליון על הכל. עד כאן סתם
הדברים.

זוהר ח"ב-פרשת וארא דף כ"ח. כָּל יְמוֹת דָּוִד הַשְּׁתַדֵּל לְתַקֵּן אֶת
הַכֶּסֶף וְלְהֵאִיר פְּנִיָּה כְּדֵי שְׁתַּגֵּן עֲלָיו: רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח
פְּסוּקָה זֶה, (תהלים קמח) אֲרוֹמְמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וְעַד. בֹּא רָאָה, דָּוִד כִּנְגַד דְּרָגְתּוֹ אוֹמֵר,

וְעַד: גְּדוּל יְהוָה וּמַהוֹלל מְאֹד, וְלַגְדוּלְתוֹ אֵין חֶקֶר:

אורח הכל
היה רות ויהיה
יאור הגודל

אור הישר - כתו נהורא

שום ממשות, על כן אי אפשר לאספו ולמדוד אותו. אבל באור א"ס לית אפילו מחשבה תפיסת ביה, פירוש: אפילו מחשבה שאינה משתתפת למעשה לא תפיסת ביה כלל. וז"ש [וזהו שנאמר] גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר. פירוש: אפילו על ידי חקירה שכלית ומחשבית לית מחשבה תפיסת ביה כלל. כל שכן וקל וחומר על ידי שום מעשה. וז"ש [וזהו שנאמר] במדרש רבי שמעון בן יהוצדק שאול את ר' שמואל בר נחמן א"ל [אמר לו] מפני ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה מהיכן נבראת האורה. אמר לו מלמד שנתעטף בה הקדוש ברוך הוא כשלמה, והבהיק זיו הדרו מסוף העולם עד סופו. אמר לו בלחישא. אמר לו מקרא מלא הוא: "עוטה אור כשלמה" ואת אמרת לי בלחישא, אתמהה. אמר לו כשם ששמעתי בלחישא כן אמרתי לך בלחישא. פירוש: אמר לו כי מאור א"ס [אין סוף] שהפריד מעצמותו ומדביקות בו יתברך, ושהלביש קצת כשלמה להיות מחשבה תפיסה ביה - וכמו שלמה שיוכל להתעטף בו ולהסירו ולהניחו במקום אחר ולחזור ללובשו ולהתעטף בו. וז"ש [וזהו שנאמר] והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו. פירוש שהאציל אור שיהיה לו גבול וסוף. ואמר לו זה בלחישא, מפני שאי אפשר להבין זה איך אפשר ליקח ולהלביש אור רוחני כזה, שהרי אור השמש אף על פי שהוא אור גשמי אי אפשר להלביש אור מורם ומופרש מן השמש. אמר לו מקרא מלא הוא, "ה' אלהי גדלת מאד" בא"ס [באין סוף], ואפילו הכי "הוד והדר לבשת", היית מלביש רוחניות האור "עוטה אור כשלמה" כדי להיות "נוטה שמים כיריעה". אמר לו כשם ששמעתי בלחישא כן אמרתי לך בלחישא, מפני שהוא סוד נעלם ואינו מובן, דהרי אור א"ס לית מחשבא תפיסת ביה כלל. וז"ש [וזהו שנאמר] גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר. פירוש: אפילו על ידי חקירה מחשבית לית מחשבה תפיסת ביה

כי גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר. ע' "בספר" דהכי פירושו, כי מלך בשר ודם יפסקו הלולים ושבחים שלו בשעה אחת, אף גדול ה' כל כך אף כי ומהולל כבר מאוד עדיין ולגדולתו אין חקר, כי אי אפשר לסיים שבחים דקודשא בריך הוא. וזהו תהלות ה'. וזהו שכתב בתיקוני זוהר בתפלת אליהו: רבון עלמין, אנת הוא חד ולא בחושבן, אנת הוא עלאה על כל עליאין, סתימא דכל סתימין, לית מחשבה תפיסת בך כלל [אדון העולמות, אתה הוא אחד ולא בחשבון, אתה הוא עליון על כל עליונים, נעלם של כל נעלמים, אין המחשבה משגת בך כלל]. פירוש: כי מי בראשית אף על פי שהם א"ס [אין סוף] אפילו מעשה תפיסת ביה, אך לא מחשבה למדוד אור מהלך ת"ק שנה. ואפילו הכי אין להם סוף שאי אפשר למדוד כולם. אבל אור השמש, לא יוכל אדם לומר אקח אור השמש בכלי מחזיק איזה מדה ועל ידי זה אמדוד כל אור השמש, מפני שאף על פי שמחשבה תפיסת ביה, אין מעשה תפיסת ביה. שאי אפשר לקחת האור בכלי ושישאר בו. כששוקעת השמש מושכת עמה כל האור, ולא נשאר בכלי כלום. אם כן אף על גב דמחשבה תפיסת ביה באור השמש, מכל מקום אין מעשה תפיסת ביה. אבל אור א"ס לית אפילו מחשבה תפיסת ביה כלל [אבל אור אין סוף אין אפילו מחשבה משגת בו כלל], דאי אפשר לומר אקח לחלק מן האור, ועל ידי זה אמדוד כולו, מפני שאין נראה לגודל רוחניות, אם כן לית אפילו מחשבה תפיסת ביה כלל - כמו לאור השמש שהוא אור גשמי - כל שכן שאין מעשה תפיסת ביה כמו למי בראשית, או להאור, שנוכל לאסוף קצת מן האור בנאד שהוא מחשבה ומעשה ממש תפיסת בהו, ואפילו הכי הם אין סוף, כי אור השמש הרוצה לאספה בכלי שהוא מעשה המשתתפת למחשבה, אך אין המעשה תפיסת ביה - כמו המחשבה, מפני שאין באור השמש

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ומגדולתו של הבורא ית"ש ויתעלה בבריאת העולמות העליונים עד אין חקר וסוף ותכלית וּבפסוק: "גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר", יחשוב האדם במחשבתו בשמחה עצומה

דֹר לְדֹר יִשְׁבַח מֵעֲשִׂיךָ, וּגְבוּרְתֶיךָ יִגִּידוּ: הִדְר כְּבוֹד הוֹדְךָ,
 וּדְבָרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וְעִזּוֹ נִזְרָאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ, וּגְדֻלַּתְךָ
 אִסְפְּרָנָה: זָכַר רַב טוֹבְךָ יִבְיְעוּ, וְצִדְקַתְךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחֲמוֹם
 יְהוָה, אֶרְךָ אַפִּים וּגְדֹל חֶסֶד: טוֹב יְהוָה לְכָל, אֲרוֹן הַבַּיִת
 הַזֶּה הוֹדָה וְיִזְכָּר יֵאָדָר וְיִנְבָּר
 וְרַחֲמוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו [כז]: יוֹדֶךָ יְהוָה לְכָל מַעֲשִׂיךָ, אֲרוֹן הַבַּיִת
 הַזֶּה הוֹדָה וְיִזְכָּר יֵאָדָר וְיִנְבָּר

אור הישר - כתו נהורא

ה'. פירוש: השם יתברך הוא טוב לכל אפילו לרשעים, שלהם הוא יתברך אך אפים. וא"ת [ואם תאמר] הלא עונותיהם ימנעו מלהטיב להם. לזה אמר: ורחמיו על כל מעשיו. הוא מפרנס אדם בזכות בהמה תושיע ה'. ולזה רמזו יראת ה' שלא יצטרך להתפרנס בזכות בהמה ח': יודוך ה' כל מעשילך. שהוא אפילו שאר בעלי חיים, כל

כלל. וזהו רמזו תהלות ה'. דור לדור ישבח מעשילך. זה שהעולם נברא ומחודש הוא בקבלה מן דור ראשון לדור שני. וכן דור לדור ישבח מעשילך. ואם כן ודאי הוא אמת. ועל ידי קבלת עול מלכות ה' וגבורותיך יגידו: טוב ה' לכל. אם השם יתברך מטיב לו לא יאמר כי היא מחמת צדקתו, אלא מחמת כי טוב ה' לכל. רמזו יראת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בתמידות בכבודו ונפלאותיו העצומים ובגדולתו של יוצרנו ובוראנו יתברך ויתעלה. ובפסוק: "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו", ראוי שיתפלל האדם בלבו תפלה עצומה, שירחם השם יתעלה על כלל עם קדוש, להטות לבבנו אל עבודתו ית"ש בלבתי ידח ממנו נדח ח"ו. גם ראוי שיתפלל האדם בלבו, באם יש איזה חולי בתוך ביתו ר"ל או על שאר חולי ישראל ר"ל, יתפלל בזה במחשבתו, שירחם עליו וישלח רפואה לאותו חולה.

וכלם גותנים לו יתברך גדולה והתפארות לאין תכלית כמבואר לעיל קצת בשער הא'. גם בכל פסוק של המזמור, העיקר הוא שיכוין האדם השבח של בוראנו יתברך ויתעלה, הנאמר בענין הפסוק, אך אבאר על כמה פסוקים פרטים מה שראוי לכוין להם כונה פרטית. ובפסוקים: "הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה, ועוזו נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה", יכוין פרש"י, והוא: שיקבל על עצמו ששיח ויספר

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

מְנַהֲיֵי הָעוֹלָם, וּבְנֵי אָדָם אֵין יוֹדְעִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רְאוּ נָחַשׁ אֶחָד הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי זֶה הוֹלֵךְ לְהִרְחִישׁ לָנוּ נֹס. רַץ אוֹתוֹ נָחַשׁ לִפְנֵיהֶם וּנְקָשׁ בְּאַפְעָה אֶחָד בְּקֶשֶׁר הַדְּרָךְ, הִסִּיטוּ (נלמ) זֶה אֶת זֶה וּמָתוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ, רְאוּ אֶת שְׁנֵיהֶם שׁוֹכְכִים בַּדְּרָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרוּךְ הַרְמֵן שֶׁהִרְחִישׁ לָנוּ נֹס, שֶׁהָרִי כָּל מִי שְׁמִסְתַּכֵּל בְּזֶה כְּשֶׁהוּא בְּקִימוֹ, אוֹ שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בְּאָדָם, לֹא יִצָּל בּוֹדַי. כָּל שֶׁכֵּן אִם יִקְרַב אֵלָיו. קָרָא עֲלָיו, (תהלים) לֹא תִאָּנֶה אֵלָיךְ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאַהֲלֶךְ. וּבְכָל עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁלִיחוֹתוֹ, וְאֵין לָנוּ לְנֶהֱגַ בְּזִיזוֹן בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קמח) טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְכְתוּב, יוֹדֶךָ ה' כָּל מַעֲשִׂיךָ. [כז] זוהר חדש-מדרש רות - ד' צ"ד. סוד שלוחת הקן: אָמַר רַבִּי

זוהר חזק-פרשת אמור-ד' ק"ז. אָפְלוּ נַחְשִׁים וְעַקְרָבִים וַיְתוּשִׁים, וְאָפְלוּ אוֹתָם שְׁנָרָאִים מִחֲבַלֵי הָעוֹלָם, בְּכָלֶם כְּתוּב וְהֵנָּה טוֹב מָאֵד: רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בַּדְּרָךְ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוֹדָה. הִגִּיעוּ לְחֶרְיִץ מִיָּם אֶחָד. הִחְלִיק רַבִּי יוֹסִי בְּכַגְדָּיו לְתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר, הַלְוָא שְׁחִרְצֵי הַמַּיִם לֹא הָיוּ נִמְצָאִים. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲסוּר לָךְ! שְׁמַשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הוּא, וְאֲסוּר לְנֶהֱגַ קְלוֹן בְּשִׁמְשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהֵם מַעֲשִׂים שֶׁל אֱמֶת שְׁנִמְצָאִים בְּהִנְהָגוֹת הַהִשְׁגָּחָה הָעֲלִיּוֹנָה. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהֵנָּה טוֹב מָאֵד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה - סָתֵם, אָפְלוּ נַחְשִׁים וְעַקְרָבִים וַיְתוּשִׁים, וְאָפְלוּ אוֹתָם שְׁנָרָאִים מִחֲבַלֵי הָעוֹלָם, בְּכָלֶם כְּתוּב וְהֵנָּה טוֹב מָאֵד, כָּלֶם שְׁמֵי הָעוֹלָם,

וּחְסִידֶיךָ יִבְרְכוּכָה [כח]: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ וּגְבוּרַתְךָ יִדְבְּרוּ:

אור הישר - כתור נהורא

שכן וקל וחומר, אדם שיודה ויברך לה' מאהבת ה': כבוד מלכותך כו'. זהו תהלות ה':

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ואף על גב שכל הבריות כף, לא היתה בריה קלה לרדף אחר מעשה האדם כמו העוף. אדם בונה בנין לדיורו, והעוף בונה בנין לדיורו. אדם מביא מזון לבנו, העוף מביא מזון לבניו. אדם מרפא את המחלות בעשב, והעוף מרפא את המחלות בעשב. אדם אמן ועושה אגרות בים, והעוף נוטל גוזליו ומתקנים על חוף הים.

אדם משבח ומרומם את המלך העליון, והעוף מצפצף ומשבח את רבונו, שהוא האלוה העליון. ומשום כף, למען ייטב לך. לא כתוב איטיב לך, אלא ייטב לך. אותו השלוח של הצפור שמשלח, שמעורר על העולם להיטיב לך.

רבי בון קם והלך אליו, ומצא שהוא רבי ינאי הזקן, מן החברים. נכנס אצלו ונשקו בראש. אמר, כמו שנחמת את לבי, כף ינחם הקדוש ברוך הוא אותך. ישבו יחד. [כח] זוהר חג-פרשת נשא- דף קמ"ה: ברכת כהנים דוקא על ידי הכהן מדת החסד וקדשת הלויים: אמר רבי יצחק, משום שאין שכינה שורה במי שלא נשא אשה, וכהנים צריכים יותר מכל שאר העם להשרות בהם שכינה. וכיון ששורה בהם שכינה, שורה בהם חסד, ונקראים חסידים, וצריכים לברך את העם. זהו שכתוב (תהלים קמ"ה) וּחְסִידֶיךָ יִבְרְכוּכָה. וכתוב (דברים ג') תמיה ואוריה לאיש חסידך. ומשום שכהן נקרא חסיד, צריך לברך. ומשום כף כתוב, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו. מה הטעם? משום שנקראים חסידים, וכתוב וחסידך יברכוכה.

כה תברכו את בני ישראל אמור להם. כה תברכו - בלשון הקדש. כה תברכו - ביהא. כה תברכו - בעגונה. אמר רבי אבא, כה תברכו - למדנו, הצדק הזה נקרא כ"ה, שכל הדינים מתעוררים מכ"ה (מנחם), והיגו מה שאמר רבי אלעזר, מה זה מכה מכה (שכה) רבה? כלומר, מכה מכה. וכתוב (שמות ז') והגה לא שמעת עד כ"ה, כמו שהפחיד משה. וכתוב בזאת תדע כי אני ה', והכל אחד. וכתוב ולא שח לבו גם לזאת, שהזמינה להחריב את ארצו.

חזקה אמר רבי יוסי בן קיסמא אמר רבי שמואל, כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא אותו בשלשה קשרים, והם חכמה ותבונה ודעת, שכתוב (משלי א') בְּחִכְמָה יָסַד אֶרֶץ כִּנּוּן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה בְּדַעַתוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקְעוּ.

וכל הקשרים באדם. וקשר התבונה שפקע מהם, התפשט בשאר הבריות, ובכלם יש השכל לפי דרכו. העוף הזה, כשפורח מגוזליו ונשלח מעל בניו, מצפצף והולך, ולא יודע לאיזה מקום הולך, נודד לאבד את עצמו. והקדוש ברוך הוא שכתוב בו (תהלים קמ"ה) וּרְחַמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אפלו על יתוש קטן בעולם, רחמיו על הכל. אותו המנגה על העוף מתעורר אל הקדוש ברוך הוא.

והקדוש ברוך הוא מתעורר על בניו. אז קול יוצא לפניו ואומר: כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו. אז הוא מעורר רחמים על כל אותם ההולכים ונודדים ממקום למקום, ומאתר לאתר אחר. שבוירי לב, שבוירי כח. ומעורר רחמים על כל העולמות וחס עליהם, ועוזב את חטאי הנודדים ממקומם, וחס עליהם ועל כל העולם.

ועל כן אמר הקדוש ברוך הוא, אשרי הצפור בחוץ. והיא מעוררת רחמים על כל העולם. מי גרם לחוס על העולם ולעורר עליהם רחמים? אותו האדם ששולח אותה הצפור לצערה בשני גונים, כף מתעורר הקדוש ברוך הוא ומתמלא רחמים על כל אותם בעלי הצער, ועל כל אותם שנודדים ממקומם. ומשום כף, שכרו של האדם הזה, מה כתוב בו? (דברים כ"ב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהָרַכְתָּ יָמִים.

קם רבי בון על רגליו, ושמח ואמר: ברוך הרחמן ששמעתי את הקול הזה, ואלמלא לא באתי לעולם אלא לשמע את זה - די לי!

חזר אותו הקול כמו מקדם, פתח ואמר, (תהלים ק"ח) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ וְגו'. כל העולם לא באים אלא בבחמה, והאדם התמלא בכל. שאר הבריות, בציור (בתוספת) של חכמה שנשארה באדם.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ובשעה שהכהנים פורשים ידיהם, שבאים מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכ"ה הזאת, ומתבשמת ומתברכת בפנים מאירות לבני ישראל, ומעבירים מהם דינים. זהו שכתוב כה תברכו את בני ישראל, ולא את שאר העמים.

בגלל כך כהן ולא אחר. כהן, כדי שיתעורר הכתר הזה שלו, חסד, על ידו, שנקרא חסיד, שכתוב ^{(דברים} לאיש חסידך. והוא בא מצד החסד. וכתוב ^(תהלים קמח) וחסידך יברוכה. אל תקרי יברוכה, אלא יברכו כ"ה. כה תברכו - בשם המפרש. כה תברכו - בלשון הקדש.

למדנו, אמר רבי יהודה, בשעה שהכהן שלמטה קם ופורש ידיו, כל הכתרים ^(ספירות) הקדושים שלמעלה מתעוררים ומתקנים להתברך, ומאירים מעמק הבאר שגמשך להם מאותו עמק שיוצא תמיד, ולא פוסקים הברכות הנובעות מבויעים לכל העולמות, ומתברכים ומשקים מכלם.

ולמדנו, באותו זמן לחש ושתיקה יש בכל העולמות. למלך שרוצה להודג במלכה ורוצה להכנס אליה בלחש, וכל השמשים מתעוררים באותו זמן ומתלחשים: הרי המלך בא להודג במלכה. מי המלכה? זו כנסת ישראל. מי כנסת ישראל? כנסת ישראל סתם.

למדנו, אמר רבי יצחק, כהן צריך לזקף ימין על שמאל, שכתוב ^(ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ידו כתוב, ולא ידיו, משום ששבח הימין על השמאל. אמר רבי אלעזר, סוד הוא, משום שכתוב ^(בראשית ג) והוא ימשל בך.

למדנו, כהן שרוצה לפרש ידיו, צריך שיתוסף קדשה על קדשתו, שצריך לקדש ידיו על יד הקדוש. מי יד של הקדוש? זה לוי, שצריך כהן לטל קדשה של מים מידי, שכתוב וקדשת את הלויים. הרי הם קדושים. וכתוב בלויים, ^(במדבר יח) וגם את אחיך מטה לוי וגו'. שבט אביך - כלל. מכאן שכל כהן שפורש ידיו, צריך להתקדש על ידי קדוש, להוסיף קדשה על קדשתו. ולכן לא יטל קדשה של מים מבן אדם אחר שאיננו קדוש.

ובספר דצניעותא למדנו, לוי שהתקדש כהן על ידו, צריך הוא להתקדש בתחלה. ולמה לוי? שיתקדש על

מהכ"ה הזאת מתעוררים הדינים, ומשהתחבר עמה חסד, מתבשמת. ומשום כך נמסר זה לכהן שבא מחסד, כדי שתתברך ותבשם כ"ה. זהו שכתוב כה תברכו. כלומר, אף על גב שהכה הזאת נמצאת בדינים, תבשמו אותה ותברכו אותה, שכתוב כה תברכו את בני ישראל. תברכו בחסד זה את כ"ה, ותבשמו אותה מול ישראל, כדי שלא ימצאו בה דינים.

זהו שכתוב כה תברכו את בני ישראל אמור להם. לא כתוב אמרו, אלא אמור, להוציא משרבו הפריצים שלא מפרסמים דבר, שהרי לא הצטוו לפרסם השם, משמע שכתוב אמור להם. אמור סתם. דבר אחר אמור - כיון שכתוב כה תברכו, למה לא כתוב תאמרו? אלא שנה רבי יהודה, אמור להם, זכו - להם. לא זכו - אמור סתם.

רבי יצחק פתח, ^(דניאל י) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'. וראיתי אני דניאל לבדי?! והרי שנינו, הם נביאים, והוא לא נביא, ומי הם? חגי זכריה ומלאכי. אם כך, נעשה קדש חל, והרי כתוב לא ראו, למה פחדו? ובדניאל כתוב וראיתי אני, ולא פחד, והוא לא נביא, הרי חל קדש?

אלא כך למדנו, כתוב ^(תהלים כז) אם תחנה עלי מנהג לא ירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. בזאת, זה שאמרנו. זאת חבל חלקו לירש ולעשות לו נקמות. ושנינו, עשה הקדוש ברוך הוא את דוד מרכבה קדושה עם האבות, כתרים עליונים קדושים של הכל, שירשו האבות. ולמדנו שדוד הוריש מלכות לבניו, ובמקום מלכות העליונה התחזק וירש הוא ובניו מלכות זו שלא תעבר משלטונם לדורי דורות.

ולמדנו, בשעה שכתר המלכות הזה התעורר לבני דוד, אין מי שיעמד לפניו. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה, משום שמבני דוד היה, שכתוב ^(דניאל א) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה וגו'. והוא ראה ושמח בזה שהוא מצד ירשת חלק חבל אבי, ומשום שהיה שלו הוא סבל, ואחרים לא סבלו. שאמר רבי שמעון, בשעה שהכ"ה הזאת מתעוררת בדיניה, לא יכולים בני העולם לעמד לפנייה.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש-ברוך-הוא, ולכן (אב"ל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום יום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש-ברוך-הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. [וטעם הדבר (תהלים טו) ברוך ה' יום יום] ואף על גב שנמצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום יום למעלה, וזהו (טו טו) ברוך ה' יום יום.

ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. מה זה רצון? אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש, ויוצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל מזונות בכל יום יום, ההוא נקרא בן נאמן, בסוד שבשביליו נמצאים ברכות למעלה.

זוהר חדש-פרשת וישב - דף ל"ו: סתרי תורה: כדגמת ששת ימי השבוע וש"ב"ק - כנגדם יש ששה צדיקים ושביעי. בא וראה, כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו ושתל על ששת הימים העליונים הללו, והשביעי שעליהם, שבשביליו של השביעי שנקרא צדיק נזונים עליונים ותחתונים, ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא היסוד והשרש שלהם.

זהו שכתוב (תהלים קמח) עיני כל אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו, לאותו שמן משחה עליון ששופע מהמזח הנסתר של כל הנסתרים לכ"ל הזה. ואז, ואתה נותן להם את אכלם בעתו. שהכל הזה, כשמתעורר אל הפלה, שהיא כנסת ישראל. ואז הוא לרחם על העולם, וכל העולמות בשמחה ושעשוע. ואז מה כתוב? פותח את ידך וגו'. וזה רצון הרצונות, שיורד מן המזח הנסתר לכל הזאת, וכיין שהכל הזו מתברכת, כל העולמות התברכו. זהו שכתוב צדיק ה' וגו', קרוב ה' וגו', רצון יראיו יעשה וגו'.

וכמו שבא את זה בעולם העליון בסוד שמו

ידי כהן אחר. למדנו, כהן אחר לא צריך, שהרי כהן שאינו שלם, לא צריך זה הכהן השלם להפגם על ידי פגום שלא שלם. אבל לוי שהוא שלם וראוי לעלות לדוכן ולעבד באהל מועד, הרי הוא שלם, והרי נקרא קדוש, שכתוב וקדשת את הלויים. אמר רבי תנחום, אף נקרא טהור, שכתוב וטהרת אתם. ומשום כך צריך להוסיף כהן קדשה על קדשתו.

למדנו, כהן שפורש ידיו, צריך שהאצבעות לא יתחברו זו בזו, כדי שיתברכו כתרים קדושים כל אחד ואחד לבדו כמו שראוי לו, משום ששם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות שלא לערב זה בזה, ולא יתפנו (ולתנו) באותם דברים.

אמר רבי יצחק, רוצה הקדוש ברוך הוא שיתברכו עליונים כדי שיתברכו תחתונים, ויתברכו עליונים שהם קדושים בקדשה עליונה על ידי התחתונים, שהם קדושים בקדשה עליונה, שהם קדושים מכל קדושים שלמטה, שכתוב (תהלים קמח) וחסידך יברוכה.

אמר רבי יהודה, כל כהן שלא יודע סוד זה, ולמי מברך, ומהי הברכה שמברך - אין ברכתו ברכה, והינו מה שכתוב (מלאכי ב) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מה זה דעת? דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו, עליונים יבקשו מפיהו. ומה יבקשו מפיהו? תורה. תורה סתם. איך אחוזה תורה שלמעלה שנקראת תורה סתם? שלמדנו, תורה שבכתב ותורה שבעל פה באותם כתרים עליונים שנקראו כך. מה הטעם? כי מלאך ה' צבאות הוא. ולמדנו שצריך הכהן לכוון באותם דברים שלמעלה ליחד את השם הקדוש כפי שצריך.

זוהר חדש-פרשת בראשית - דף יט. בכל לילה ולילה מברכים להשי"ת שמו: אמר רבי חייא בר יעקב, אין לך בכל לילה ולילה שאין הפרוץ יוצא ואומר: עלו חסידים, באו וברכו ליוצרכם! זהו שכתוב (תהלים קמח) וחסידך יברוכה. כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו. ולמה? להודיע לבני האדם גבורותיו וגו'.

זוהר שמות-פרשת חנוך - דף ס"ב. לבקש מהשם יתברך בכל יום יום על מזונו: הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח, (תהלים קמח) פותח את ידך ומשביע לכל חיי רצון. מה כתוב למעלה? עיני כל אליך ישברו. כל

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

וכמו זה למטה, על ידי הצדיק הזה, היתה לו לעולם הצלה באותן שבע שנות רעב. ועל שמנעו ברכות משבע הדרגות העליונות, התעוררו דרגות אחרות של הצד האחר עליהם בחטאיהם.

כיון שינד יעקב השלם למצרים, הוא וכל אותם השבטים, וראו העולם התחתון כמו העולם העליון, שעל ידי אותו הצדיק נזון העולם, זהו שכתוב (בראשית מב) הוא המשביר לכל עם הארץ.

הוא המשביר - מה זה משביר? אלא מושך הוא בראשונה מן העולם העליון, ככתוב עיני כל אליך ישברו, ואחר כך משביר לעולם התחתון.

ומנין לנו שיוסף נקרא כל? שכתוב (מלכים א ה) וכלכל ודרדע. ולמדנו, כלכל זה יוסף, שכתוב וכלכל, וכתוב (בראשית מט) משם רעה אכן ישראל.

וכשראה יעקב השלם כל זה, וראה כל אותן שבע שנים עליונות שהספיקו שיהיה רעב בעולם על החטא שגרמו בניו, שמכרו את הצדיק הקדוש הזה ולהוציאו ממקומו, אז התפלל לקדוש ברוך הוא, והסיר מהם חמש שנים.

מה הטעם חמש שנים? אלא בא וראה, סוד הדבר כך הוא, באותם ימים עליונים הוא אוהז בחמישי, שךך הוא ממטה למעלה. אבל באותם השנים שעליו, שאוהזים בהם אבותיו, לא היה לו רשות לבטל דבר, ועד חלקו בהם בטל הגזרה, ולא יותר.

וגם יוסף הצדיק עשה כך. זהו שכתוב (בראשית מז) ומקצה אהיו לקח חמשה אנשים ויצייגם לפני פרעה. מי אלו? חמשה הם שלא שווא להם. זהו שכתוב והוא נער את בני בלהה וגו'. אמר, כדאי אתם הזכאים לעמד בפרצה זו שפרצו אחיכם. לפני פרעה, מי הפרעה? זה הדין העליון שעומד להפרע מחטאי העולם.

וכשנשלמו אותם הימים שנגזר עליהם לשבת בגלות, אזי הקדוש ברוך הוא התעורר ברחמים רבים עליהם, ובדין על אותם שהשתעבדו בהם, והוציא אותם משם. כיון שהגיעו למרה, עמדה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה: נאיך יצאו ישראל מן הגלות, והרי כתוב בתורה שהיתה נסתרת אלפים שנה לפני שנברא העולם, שעל אחד פי שבעה על חטאם יש להם לסבל, משום אותה הפרצה הגדולה שפרצו וחטאו באותו צדיק קדוש.

הקדוש, כך ברא בעולם התחתון ששה צדיקי אמת, ואחד שביעי, ככתוב (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים.

וכשגרמו החטאים ודחו את אותו כל, שנקרא צדיק, ממקומו, ככתוב (עמוס ב) על מכם בפסך צדיק, אמר הקדוש ברוך הוא: אני גזרתי שיהיה העולם התחתון כמו העולם העליון, ויהיה אותו הצדיק שליט על הארץ, ויהיו כל בני העולם מתברכים על ידו.

זהו שכתוב (בראשית מט) בן פרת יוסף, שהרי אין בכל איברי הגוף שיעשה פרות, אלא רק הצדיק יסוד עולם הזה. ובן פרת עלי עין, מה זה אומר?

אלא כמו שהעין הזו קיום הגלגל, שאין יכול הגלגל להתקדם אלא בכת העין שלו, כך יוסף הוא כעין לכל אותם הששה שסובבים אותו, מימין שלשה ומשמאל שלשה, והוא מקים אותם, וכך הוא לכל העולם, שהרי העולם לא עומד אלא על אותם הששה, והשביעי שמעליהם.

ונקרא הקדוש ברוך הוא לצדיק בסוד השבת, ונח בו, והניח בו כל הברכות לברך את כל שאר הימים. זהו שכתוב (שמות כ) וינח ביום השביעי על כן ברוך ה' את יום השבת. מי זה יום השבת? הוה אומר, זה הצדיק. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם חללתם את השבת הזו שאני גזרתי שיהיה מלך על כל שאר הימים, ואתם עשיתם אותו עבד עבדים - אף אתם תסבלו אותה עבודה קשה.

בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק, שלא ראה את אביו עשרים ושנים שנה, הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה, לכל שבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו, לפי החשבון היו מאתיים ועשרים שנה לכלם, תוריד מהם עשר שנים שנכו להם בית דין שלמעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שמתו שם במצרים, נשארו מאתיים ועשר, זהו שכתוב (בראשית מב) רד"ו שמה.

אמר להם יעקב, בבקשה מכם, רדו לגלות, ונכו אותם החטאים ולא יחרב העולם ברעב, שהרי אין בכם מי שיזון אתכם הקדוש ברוך הוא, פרט על ידי אותו הצדיק שמכרתם. זהו שכתוב (תהלים קמח) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. על ידי מי? על ידי "כל". חזר ופרש מי הכל הזה - צדיק. זהו שכתוב צדיק ה' וגו'.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

כמו שכתוב (תהלים כז) לך אמר לבי, וכתוב (שם עג) צור לבבי וגו' ובשביל שברכת המזון חביבה לפני הקב"ה, כל מי שמברך על שובע מטיב ומשמח למקום אחר וסימנך סעודות של שבת שמקום אחר נהנה מזאת השביעה והשמחה, וכאן [בסעודת חול היה נהנה מקום ההוא מן ברכת השביעה של אותו צדיק בעז, וזהו וייטב לכו, ומה הטעם, לפי שמזונותיו של אדם קשה לפני הקב"ה, וכיון שהאדם אוכל ושותה ומברך, ברכה זו עולה ומקום ההוא נהנה מאותן דברי הברכה העולים מן השובע, נמצא שנהנה מהמזון מלמטה ומלמעלה וזהו סוד בין החברים, סוד אחד שבחול אין נהנה מקום ההוא אלא מן דברי ברכת המזון העולים מן השובע, וכל דברי הברכה מתעטרים שהם רוח שובע בשמחה, ומקום ההוא נהנה מהם, ובשבת הוא סוד אחר, שנהנה מן המזון ממש ומן השמחה של סעודת מצוה של שבת, ובכל נמצאת הנאתו כלולה מלמעלה ומלמטה וזהו הסוד (דה"א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך ודאי מוסב על הנאתו הזאת בשמחת סעודת מצוה של שבת, כמו שנתבאר:

מי שמברך להקב"ה מתוך השובע צריך לכוון לכו ולחשים רצונו בשמחה, ולא יהיה נמצא בעצבות אלא שיברך ברכת המזון בשמחה, וישים מחשבתו בסוד הזה שהוא נותן עכשיו הנאה למקום אחר ההוא בשמחה ובטוב עין, וכמו שהוא מברך בשמחה ובטוב עין כך ינתן לו בשמחה ובטוב עין, ולפיכך לא יהיה נמצא בעצבות כלל אלא בשמחה ובדברי תורה, וישים לבו ורצונו לתת ברכה זו בסוד המקום ההוא שנצרך:

ועוד סוד זה כאן, ארבע מרכבות השולטות בארבעה צדדי העולם עם מחנותיהן ניוזנין מן ברכת המזון של שובע ובאותן התיבות של ברוך אתה נהנין ונתחזקין ונתעטרין בהן, ומי שמברך צריך לברך ברצון של שמחה ובטוב עין, וע"ז כתוב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך וכאן יש להסתכל בסוף המקרא שכתוב כי נתן מלחמו לדל, שאם לא יפורש כך הלא מקרא זה אין תחלתו סופו ואין סופו תחלתו אלא טוב עין כמו שנתבאר הוא יברך ודאי בעין טובה בשמחה, ואין זה על חנם לברך בשמחה, שהרי

אמר לה הקדוש ברוך הוא: קף הוא הדין! אכל בתורה הקדושה יש לי מתנה טובה ושבת שמה, וכשם ששומרים אותה, היא עומדת באותו מקום לסגר אותה הפרצה שפצו, שאותו הצדיק השביעי אהו בפה, וכדאי הוא לכפר על אותו החטא.

זהו שכתוב (שמות טו) ויצעק אל ה'. מי ויצעק? זו מדת הדין שעמדה וצרה לפניו. ויורה ה' עץ - זו התורה. זהו שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. וישלף אל המים - מי הם המים? המים הזדונים שקמו להפרע מהם, ואז וימתקו המים, שנמתקו ודאי, שהרי ראו את הרפואה הגדולה לאותו החטא. ומנין לנו שבמרה נצטוו? שכתוב (דברים ה) שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה ה' אלהיך. ואמר מר, כאשר צוה - במרה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם אתם שומרים את השביעי העליון הזה, אין רשות למדת הדין לקטרג עליכם. זהו שכתוב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט.

ועל כן שנינו, יכולה היא שבת שתרחם עלינו ויקבצנו הקדוש ברוך הוא מגלותנו, ואלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים.

בא וראה, כשגרמו החטאים, והשבת הזו לא נשמרה כראוי, כמו שמצאנו שהזהיר אותם הנביא העליון, זהו שכתוב (ירמיה יז) כה אמר ה' השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים. מה זה ואל תשאו משא? אלא אמר להם: בבקשה מכם, אל תשאו את משא אותו החטא של השבת עליכם.

ואם אתם שומרים אותו, אתם תגרמו את קיום העליונים והתחתונים, שאותו שבת העליון שחטאתם כנגדו, מדורו ושעשועו, אינו אלא בשערי ירושלים העליונה, שנקראים שערי צדק, והיא הפלה הכלולה מן הכל.

זוהר תורה - השלמות פרק קמ"ה - פסוק ט"ז פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון: מי שמברך להקב"ה מתוך השובע צריך לכוון לבו ולחשים רצונו בשמחה ולא יהיה נמצא בעצבות אלא שיברך ברכת המזון בשמחה

רבי יוסי פתח ואמר (רות א) ויאכל בעז וישת וייטב לכו, וביארו שברך על מזונו, וזה הוא סוד שמי שמברך על מזונו זה מטיב אל לבו, ואיזו הוא לבו,

להודיע לבני האדם גבורותיו, וכבוד הדר מלכותו: מלכותך

אור הישר - כתו נהורא

להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו. על ידי קבלת עול מלכות ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לבניו גם לשאר בני אדם, גבורותיו יתברך שמו וגודל מלכותו.

ובפסוק: "להודיע לבני האדם גבורותיו", ראו לקבל במחשבתו על עצמו, להודיע

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שיודעים לעורר דבר אמת פראוי, וכן בכל.

זוהר דברים-האדרא זוטא קדישא - דף רצ"ז. קראהו באמת - בחתימה של חותמת המלך: אשרי חלקו של מי שקורא למלך יודע לקרא כמו שצריך. ואם הוא קורא ולא יודע למי קורא, מתרחק הקדוש ברוך הוא ממנו, שכתוב (תהלים קמח) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. קרוב ה' לכל קראיו, למי קרוב? חזר ואמר, לכל אשר יקראהו באמת. וכי יש מי שיקרא לו בשקר? אומר רבי אבא, כן, אותו מי שקורא ולא יודע למי קורא. מניין לנו? שכתוב לכל אשר יקראהו באמת. מהו באמת? בחתימה של חותמת המלך, שהוא שלמות הכל. זהו שכתוב (מכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ומשום כך, לכל אשר יקראהו באמת פתוב. אשרי חלקו של מי שנכנס ויצא לדעת דרכיו של הקדוש ברוך הוא, ועל זה כתוב, (משלי ז) וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וכתוב (ישעיה ט) ועמך כלם צדיקים וגו'.

זוהר חדש-פרשת לך לך - דף לא. כמה יש לו לאדם לטהר מעונותיו בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו: וישמע אברם כי נשבה אחיו (בראשית יז). רבי תנחום פתח, קמתי אני לפתח לדודי כו', ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו (שיר ח). אומר רבי תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם לטהר מעונותיו בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרך, שנאמר (ישעיה נח) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק.

והאם אומר רבי תנחום כך, והרי כתוב (תהלים קמח) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת? אומר הפסוק הזה מטיע לו, ממשמע שכתוב לכל אשר יקראהו באמת, ועם כל זה מה כתוב? רצון וראוי יעשה.

משל למלך שהיה יושב, ובא אדם וצוח לפניו.

מזאת הברכה ומזאת השמחה נתן מלחמו לדל, היינו המקום שנצרך להיות ניוון מכל הצדדים, הוא המקום שאין לו מעצמו כלום, הוא המקום שנהנה מכל הצדדים ונכלל מכל הצדדים: ענינים האלה לא נמסרו אלא לחכמים היודעים סודות עליונים ודרכי

התורה: (זוהר ח"ב דף יח)

זוהר שמות-פרשת תרומה - דף ק"ג ע"ב. לברך על כפי רצונו אפילו אינו שבע - ומשביע לכל חי רצון: פתח רבי חייא ואמר, (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. וכי עד שלא אוכל אדם לשבעה ותתמלא כרסו לא יברך את הקדוש ברוך הוא?! (אם כן) כמה נבאר ואכלת ושבעת, ואחר כך וברכת? אלא אפילו לא יאכל אדם אלא פזית, ורצונו עליו, וישים את אותו המאכל עקר מאכלו - נקרא שבעה, שכתוב (תהלים קמח) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. לא כתוב לכל חי אכילה, אלא רצון. אותו רצון ששם על אותו מאכל נקרא שבעה, ואפילו שאין לפני האדם אלא אותו מעט בכזית ולא יותר, הרי רצון השבע שם עליו. ומשום כך ומשביע לכל חי רצון. פתוב רצון, ולא אכילה. ועל זה וברכת ודאי, ומתחייב האדם לברך את הקדוש ברוך הוא כדי לתת שמחה למעלה.

זוהר במדבר-פרשת חקת - דף קפ"ג. קרוב ה' לכל קראיו - שיודעים לעורר דבר אמת פראוי: מכאן למדנו (בא ראה), כל מי שרוצה לעורר דברים של מעלה, בין במעשה בין בדבור - אם אותו מעשה או אותו דבור לא נעשה פראוי, לא מעורר דבר. כל בני העולם הולכים לעורר בבית הכנסת דבר שלמעלה, אבל מעשים אלו שיודעים לעורר, והקדוש ברוך הוא קרוב לכל היודעים לקרא לו ולעורר הדבר פראוי. אבל אם לא יודעים לקרא לו, הוא אינו קרוב, שכתוב (שם קמח) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. מה זה באמת?

מְלָכוֹת כָּל עֲלָמִים, וּמִמְשַׁלְתֶּךָ בְּכָל יוֹר וְיֹר: סוּמְךָ יְהוָה
 לְכָל הַנְּפִלִים, וְזוֹקֶף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ,
 וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת יְדֶךָ, וּמְשַׁבֵּיעַ
 לְכָל חַי רִצּוֹן: צְדִיק יְהוָה <sup>אֵין הַכֵּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יֵאחָד־וְנִהְיֶה</sup> בְּכָל דְּרָכָיו, וְחֹסֵד בְּכָל
 מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה <sup>אֵין הַכֵּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יֵאחָד־וְנִהְיֶה</sup> לְכָל קְרָאָיו, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ
 בְּאַמַּת: רִצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְאֶת שְׁוַעֲתָם יִשְׁמַע וְיִוְשִׁיעֵם ^[כט]:

אור הישר - כתו נהורא

צדיק ה' בכל דרכיו. אף אם תראה צדיק ורע לו, הוא בשביל איזה צדיק ה' בכל דרכיו, אף אם תראה צדיק ורע לו, הוא בשביל איזה עון. ע"כ רמוז יראת ה': קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו. באותה שעה באמת. כי הקב"ה דן את

הלכות דרך החיים

צריך לכוין בפסוק פותח את ידך ואם לא כוון צריך לחזור ולאמרו פעם אחר ואם נזכר אחר שכבר אמר הללויה אין צריך לחזור כל האשרי רק בפסוק פותח לבד סגי (סימן נ"א וע"ש בא"ר). בין תהלת ה' ובין ידבר פי יפסיק וימתין מעט (א"ר שם):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובפסוק: "סומך ה' לכל הנופלים" וגו' ראוי לאדם להכניס בלבו שמחה עצומה בהבטחה על העתיד שיסמוך השם יתעלה את השכינה הקדושה, שנקראת סוכת דוד הנופלת, ויקים אותה מנפילתה לעתיד, כמרומז בגמרא דברכות (דף ד' ע"ב), שפסוק זה קאי על השכינה הקדושה, ויתפלל במחשבתו שהקמתה תהי' במהרה בימינו. וראוי שיקבל עליו תיכף מסירת הנפש בצירוף איזה מיתה ויכוין שמוסר עצמו בשביל השכינה הקדושה לקרב בזה סמיכתה וזקיפתה מהגלות. ובפסוק: "עיני כל אליך ישברו", ובפסוק:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

טוב, ולא השגיחו בך. פעת איני משגיח בהם. כף הקדוש ברוך הוא - קרוב ה' לכל קרְאָיו לכל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאַמַּת, וְשׁוֹמֵעַ לָהֶם, אֲבָל לְמִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רִצּוֹנוֹ, לְזֶה כְּתוּב ^(שם) רִצּוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שְׁוַעֲתָם יִשְׁמַע וְיִוְשִׁיעֵם.

[כט] זוהר חדש - פרשת וירא - דף לג. בראשית השמטות סי יז שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים בְּדוֹר: וְאֲבָרְהָם הָיָה יְהִיָּה (בראשית יח) - יְהִיָּה

הַקָּשִׁיב הַמְּלַךְ לְכָל מָה שֶׁאָמַר וְלֹא הִשְׁיֵב לוֹ. הוּא צוּחַ, וְהַמְּלַךְ מִקָּשִׁיב וְשׁוֹתֵק. הֵלֶךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ. אֲמָרוּ מִשְׁמָשְׁוֹ לְפָנָי הַמְּלַךְ: מוֹרְנוּ, לְמָה לֹא הִשְׁבַּתָּ לְעֵנֵי הַזֶּה דָּבָר? אָמַר לָהֶם: שְׁמַעְתִּי כָּל מָה שֶׁאָמַר וְהִקְשַׁבְתִּי לוֹ, אֲבָל הוּא רָשָׁע לְפָנָי, וְאֵינִי כְּדָאֵי לְעֲשׂוֹת רִצּוֹנוֹ, שֶׁהִרִי אֲמָרוּ לוֹ וְלַחֲבָרָיו פְּעָמִים רַבּוֹת מִשְׁמִי שְׁלֹא יְהִיָּה רְעִים, וְיָבֵאוּ לְפָנָי וְאֶעֱשֶׂה עִמָּהֶם

אור הישר - כתר נהורא

לתפלתן של צדיקים. ולזה רמוז תהלות ה':

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אחיי ורעיי, בודאי ראוי לאדם לכוין בכל הנ"ל, כי בודאי בכל כוונות האלו עושה אדם נחת רוח גדול ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה. ודי הערה בזה.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ברוך הוא מתרצה בצדיקים, משום שהצדיקים הם עושים [שלום ועושים] שלום למעלה ועושים שלום למטה, ומכניסים כלה לבעלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מתרצה בהם באותם שיראים ממנו ועושים את רצונו.

למיחלים לחסדו, מי הם המיחלים לחסדו? הוה אומר, אותם שמשתדלים בתורה בלילה ומשתתפים עם השכינה. וכשכא הבקר, הם מצפים לחסדו, והרי בארוה, בזמן שאדם משתדל בתורה בלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, ככתוב (שם טו) יומם יצנה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. מה הטעם יומם יצנה ה' חסדו? משום שבלילה שירה עמי. ומשום כך כתוב רוצה ה' את יראיו, ולא ביראיו. כמי שרוצה ברצונו את האחר ומתרצה לו להתפייס עמו, ומשום כך רוצה ה' את יראיו ולא ביראיו.

כמו כן יוסף היה עצוב בעצב הרוח ובעצב הלב, שהיה אסור שם. כיון שפרעה שלח בשבילו, מה כתוב? ויריצהו. התפייסו לו והחזירו לו דברי שמחה, דברים לשמח את הלב, משום שהיה עצוב מן הבור. בא ראה, בראשונה נפל בבור, וכבור התעלה אחר כך.

זוהר שמות-פרשת חסן [דף ט"ב ע"א] לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות: רבי אבא פתח ואמר, (שם קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם ללכת בדרך המלך הקדוש וללכת בדרך התורה כדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שלמדנו, מה שכתוב (ישעיה טז) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע? שבשכיל ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא מתפאר למעלה. ומה הפאר שלו? שמניח תפלין, שמתחברים הגונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו היה צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו? אלא רוצה ה' את

בגימטריא שלשים. יום אחד יצא רבי שמעון וראה עולם חשוך ואפל, ונסתתם אורו. אמר לו רבי אלעזר בנו, בא ונראה מה רוצה הקדוש ברוך הוא. הלכו ומצאו מלאך אחד שדומה להר גדול, ומוציא שלהבות אש מפיו.

אמר לו רבי שמעון, מה אתה רוצה לעשות? אמר לו: אני רוצה להחריב את העולם משום שלא מצויים שלשים צדיקים בדור, שכן אמר הקדוש ברוך הוא על אברהם, ואברהם היה יהיה, יהיה בגימטריא שלשים הם. אמר לו רבי שמעון: בבקשה ממך, לך לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: בר יוחאי מצוי בעולם.

הלך המלאך ההוא לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו: רבון העולם, גלוי לפניך מה שאמר לי בר יוחאי? אמר לו הקדוש ברוך הוא: לך תחריב את העולם ואל תשגיח בבר יוחאי.

כשבא, ראה רבי שמעון את המלאך. אמר לו: אם לא תלך, גזרני עליך שלא תכנס לשמים, ותהיה במקום של עזא ועזאל. וכשתכנס לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לו, ואם אין שלשים צדיקים בעולם, אז שיהיו עשרים, שהרי כתוב לא אעשה בעבור העשרים. ואם אין עשרים, שיהיו עשרה, ואחר כך כתוב לא אשחית בעבור העשרה. אם אין עשרה - שיהיו שנים, שהם אני ובני. שכן כתוב (דברים י"ט) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם, שכתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וכו'. ואם אין שנים - הרי יש אחד, ואני הוא, שכתוב (משלי י') וצדיק יסוד עולם. באותה שעה יצא קול מן השמים ואמר: אשרי חלקך, רבי שמעון, שהקדוש ברוך הוא גוזר למעלה, ואתה מבטל למטה. בודאי עליך כתוב (תהלים קמח) רצון יראיו יעשה.

זוהר בראשית-פרשת מקץ [דף קצ"ד] רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו: וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור וגו'. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה הקדוש

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

כְּשֶׁבִרַח מִלִּפְנֵי אֲחִיו וְהִלֵּךְ יַחֲדֵי בְּלֵי מְמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) כִּי בִמְקַלִּי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה, וְהוּא בְּטַח בְּקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁכָתוֹב (שם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי וְגו'. וְהַכֵּל שָׁאֵל מִלִּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ.

שָׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. שָׁבְרוּ, וְלֹא אָמַר תִּקְוֹתוֹ וְלֹא בְטַחוֹנוֹ, אֲלֵא שָׁבְרוּ. אֵל תִּקְרִי שָׁבְרוּ אֲלֵא שָׁבְרוּ, שְׁנוּחַ לְצַדִּיקִים לְשִׁבְרָא עֲצָמָם וְלִהְשִׁבְרָא שָׁבְרָא עַל שָׁבְרָא, וְהַכֵּל עַל ה' אֱלֹהָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) כִּי עֲלִיךָ הִרְגַּנוּ כָּל הַיּוֹם. כִּי עֲלִיךָ נִשְׁאָנוּ חֲרָפָה.

כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב, שְׁכָתוֹב וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁבְרָא בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָיָה שָׁבְרוֹן הַגְּלוּת רָאָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּמִצְרַיִם, וְשֵׁם חֲזוֹן בְּקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְכֵּן יַעֲקֹב סָבְלוֹ אֶת שָׁבְרָא הַגְּלוּת וְלֹא הִשְׁתַּנּוּ מִתּוֹךְ סוּד הָאֲמוּנָה שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם, וְשִׁמוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה רְגִיל בְּגִלוּת בְּפִיָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב בְּמִשְׁנָה, (שמות א) וַאֲמָרוּ לֵי מַה' שְׁמוֹ מַה'. מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ מְכִירִים אוֹתוֹ וְלֹא שְׁכַחוּהוּ לְעוֹלָמִים וְסָבְלוּ אֶת שָׁבְרָא הַגְּלוּת עַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוֹם כֵּן זֹכִים לְגֵאוּת וְלִנְסִים וְלֵאוֹתוֹת רַבִּים.

וְאַתָּם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁסוּבְלִים אֶת שָׁבְרָא הַגּוֹף מִמְקוֹם לְמְקוֹם עַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל אַחַת כְּמַה וְכַמַּה שֶׁזֹּכְרֵיהֶם אֲתָם לְעִשׂוֹת לָכֶם נִסִּים וּפְרָקָן וְשִׁתְּזוּכוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. הֲלָכּוּ כָלֶם כְּאַחַד.

סֵדֵר הַגְּאוּלָּה וְהַקְּבוּץ גְּלוּת וְתַחֲתֵית הַמַּתִּים: וְכִשְׁעָה שְׁעָתִיד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַקֵּד אֶת עַמּוֹ, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תִּשׁוּב מִן הַגְּלוּת בְּרֵאשׁוֹנָה. [אֹמֵר לֵה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא]: תִּלְכִּי לְבֵית כְּדֵי שְׁבִית הַמְּקַדָּשׁ יִבְנֶה בְּהַתְחַלָּה. וַיֹּאמֶר לֵה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: קוּמִי מִן הָעֶפְרָא. הִיא שְׁבָה וְאוֹמְרָת: לֵאזִיזָה מְקוֹם אֵלַי? בֵּית חֲרָב, וְהִיכְלִי נִשְׂרָף בְּאֵשׁ.

עַד שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אֶת בֵּית הַמְּקַדָּשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה וְיִתְקִין אֶת הַהִיכָל וְיִבְנֶה אֶת קִרְיַת יְרוּשָׁלַיִם, וְאַחַר כֵּן יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעֶפְרָא. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְגו'. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ. וַיֹּאמֶר לֵה: (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מִעַפְרֵי קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם וְגו'. וַיִּכְנָסוּ אֶת גְּלוּת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' - בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן - נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ. וְאַזְ הָרוּפָא

יִרְאִיו, כְּלוֹמַר, מוֹצִיא אֶת הַרְצוֹן הַזֶּה, וּמִתְרַצֵּה (וסתיד) בְּהֶם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לִירְאִיו הַיִּרְאִים מִמֶּנּוּ. וּמִי הֵם הַיִּרְאִיו הָאֵלֶּה שְׁמוֹצִיא לָהֶם אֶת הַרְצוֹן הַזֶּה? חֲזוֹן וְאָמַר אֶת הַמִּיחָלִים לְחִסְדּוֹ, אוֹתָם הַמְצַפִּים וּמְחַכִּים בְּכָל יוֹם יוֹם לְבִקְשׁ מְזוּנָם מִן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב אֶת הַמִּיחָלִים לְחִסְדּוֹ.

רַבִּי יִיסָא סָבָא לֹא הִתְקִין סְעוּדָה בְּכָל יוֹם עַד שֶׁבִקְשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מְזוּנוֹת. אָמַר, לֹא נִתְקִין סְעוּדָה עַד שֶׁתִּנְתֵּן מִבֵּית הַמְּלָךְ. אַחַר שֶׁבִקְשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיָה מְחַכֵּה שְׁעָה אַחַת, וְאָמַר: הֲרִי זְמַן שְׁנִתֵּן מִבֵּית הַמְּלָךְ, מִכָּאֵן וְהִלָּא הִתְקִינוּ הַסְעוּדָה: וְזוֹהִי הַדְּרָךְ שֶׁל אוֹתָם יִרְאִי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִרְאִי חֲטָא.

אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים עֲקָמִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מַה כְּתוּב בְּהֶם? (ישעיה ה) הוּי מְשֻׁכְּמִי בְּבִקְרָא שְׁכָר יִרְדְּפוּ. וְעַל זֶה רוֹצֵה ה' אֶת יִרְאִיו אֶת הַמִּיחָלִים לְחִסְדּוֹ. דְּוָקָא לְחִסְדּוֹ. (ובוח) נוֹדְעִים בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם יוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֵּצֵא הָעָם וְלָקְטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ אָמַר, וְלֹא דְבַר יוֹם לְיוֹם אַחַר.

וְכָל כֵּן לְמָה? לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיַּלְךְ בְּתוֹרַתִי אִם לֹא. בְּכָאֵן נוֹדְעִים אוֹתָם בְּנֵי הָאֲמוּנָה, שְׁכָל יוֹם יוֹם הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָה בְּתוֹרָה. רַבִּי יַצְחָק אָמַר מִכָּאֵן, (משלי יג) צַדִּיק אֲכַל לְשִׁבְעַ נֶפֶשׁ - אַחַר שֶׁהִשְׁבִּיעַ נֶפֶשׁוֹ מִלְּהַתְפַּלֵּל וְלִקְרָא בְּתוֹרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רְאֵה, עַד שֶׁלֹּא נִתֵּן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִבְחִין בֵּין אוֹתָם בְּנֵי הָאֲמוּנָה לְבֵין אוֹתָם רְשָׁעִים שְׁאִינֶם בְּנֵי אֲמוּנָה וְלֹא עוֹמְדִים בְּתוֹרָה. וּבְמַה הִבְחִין בְּהֶם? בְּמֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ שֶׁהֵם בְּנֵי הָאֲמוּנָה, רָשָׁם אוֹתָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָשָׁם שֶׁל כֶּתֶר הַחֲסִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַמִּיחָלִים לְחִסְדּוֹ, וְעַל זֶה לְמַעַן אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי אֲמוּנָה, הִעֲבִיר מֵהֶם הַכֶּתֶר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְהִמָּן הִכְרִיז וְאָמַר, וּבִטָּן רְשָׁעִים תְּחַסְּרוּ. וְעַם כָּל זֶה, לֹא הָעֲדִיף הַמְרָבָה וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר.

זוהר שמוות-פרשת ויקהל-דף קצ"ח. אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעִזְרוֹ שָׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו: דְּבַר חֲדָשׁ שְׁמַעְנֵנוּ. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעִזְרוֹ שָׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלֹא אֵל אַבְרָהָם, וְלֹא אֵל יַצְחָק? אֲלֵא אֵל יַעֲקֹב, מִשּׁוֹם שֶׁיַּעֲקֹב לֹא בְטַח בְּאָבִיו וְלֹא בְּאִמּוֹ

שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֲהַבָיו, וְאֵת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמֹד: ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}
 תְּהַלֵּת יְהוָה יִדְבֵר פִּי, וַיִּבְרַךְ כָּל בֶּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}
 וְעַד: וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

קמו תְּלַלְוִיָּהּ | הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה אֶת אֶהְלֵלָה יְהוָה: ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}

אור הישר - כתו נהורא

תהלת ה' ידבר פי. על ידי קבלת עול מלכות ה'. הללי נפשי את ה'. רמוז יראת ה'. פירוש, כי לפי גדולת ה' ראוי שאהלל לא בגופי לבד כי

אם נפשי את ה'. פירוש: בדביקותה עם ה', כי את פירושו עם, כמו את האלהים התהלך נח, וכאילו שכנה ונרין [נפש רוח נשמה] מדברת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הללויה שבין המזמורים תחלה וסוף, והם עשרה הללויה, יאמר אותם בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה ובמתון, דהיינו שיכוין פי המלה של הללויה, שפירושו הללו י"ה, וישמח בלבו שמחה עצומה על אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, שיש לנו אלוה כזה שראוי להללו ולשבחו בכל השבחים הנזכרים במזמור זה. ושבח זה של תיבות הללויה שהוא שם ושבח כאחד, עולה על כל השבחים.

ועשרה הללויה אלו שבין המזמורים תחלה וסוף, הם תקון בפני עצמו בעולמות העליונים מתקוני התפלה, לבד התיקון של המזמורים. ובזוה"ק פ' במדבר (ד' לך כ ע"א): בא אדם בבוקר, מקבל עליו עול מלכות שמים כמו שלמדנו, ומסדר התשבחות באלו התשבחות שאומר, דהיינו, תהלה לדוד וכל אלו הללויה, שהם סדר של עשר תשבחות, של עשר כתרים הקדושות של השם הקדוש. ומשום זה יש עשר פעם הללויה וכו'. ומה הם עשרה הללויה, והרי רק חמשה הם. אלא כל תשבחה מתחילה בהללויה ומסתיימת בהללויה עכ"ל.

וכן בפ' ויקהל (ד' ר"ב ע"ב), מחלק המזמורים והללויה שביניהם לשני תיקונים וז"ל: וכל אלו הסודות של שירות ותשבחות, וכל אלו הסודות של הללויה. ע"כ בקיצור. ודי הערה בזה, מזמור הללי נפשי וכו'. הנה בתיבות: הללי נפשי את ה' יכוין פי המלות, שתיבת הללי הוא צווי, שהאדם מצוה לנשמתו שתהלל ותודה את ה', ראוי לאדם לומר בהתלהבות גדול. ובתיבות: אהללה ה' בחיי אומרה לאלהי בעודי, בהערה זו.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

לשבורי לב ומחפש לעצבותם, זו תחית המתים, וכתוב (זחוקאל 17) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בקחי תלכו וגו'.

קודם לתחית המתים, ותחית המתים האחרון שכלם. מנין לנו? שכתוב (תהלים קמו) בוניה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס. הרופא לשבורי לב ומחפש לעצבותם. זו היא תחית המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתיכם. בוניה ירושלים תחלה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

וזוהר ח"א-פרשת תולדות-דף קמ: אמר רב יוסף, וכי ימות המשיח ותחית המתים אינם אחד? אמר לו, לא, ששנינו, בית המקדש קודם לקבוץ גלויות, קבוץ גלויות

בְּתַי, אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי ^{תקון, בעל היכולת ובעל המוחות כולם} בְּעוֹדֵי: אֵל תִּבְטְחוּ בַּנְּדִיבִים, בְּכֵן אָדָם | שְׁאִין לוֹ תְּשׁוּעָה: תִּצַּא רוּחוֹ יֵשֵׁב לְאֲדָמְתוֹ, פִּיּוֹם הֵהוּא אָבְדוֹ עֲשֵׂתִנְתִּיו: אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ, שִׁבְרוּ עַל יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} אֱלֹהָיו ^{תקון, בעל היכולת ובעל המוחות כולם}: עֲשֵׂה | שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, הַשִּׁמֶר אֲמַת לְעוֹלָם: עֲשֵׂה מִשְׁפָּט | לְעִשׂוּקִים, נִתֵּן לָחֶם לָרַעֲבִים יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} מִתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} פָּקַח עֵוְרִים, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} זוֹקֵף כְּפוֹפִים, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} אֱהִב צְדִיקִים: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} שְׁמֵר אֶת גְּרִים, יָתוֹם וְאַלְמָנָה יַעֲזֹדָה, וְדַרְךְ רַשָּׁעִים יַעֲוֹת: יִמְלֹךְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הָהָר וְיִהְיֶה יְאֹהֲרֵינֹהוּ} לְעוֹלָם, אֱלֹהֵינוּ ^{תקון, בעל היכולת ובעל המוחות כולם} צִיּוֹן, לְדֹר וָדֹר, הַלְלוּיָהּ:

אור הישר - כתו נהורא

מפי ברוה"ק [ברוח הקודש]. ומגודל אהבת ה': אהללה ה' בחיי. בכל הכוחות שהם חיי: אזמרה לאלהי בעודי. בעוד שאני חי: אשרי שאל יעקב בעזרו. הוא, שיהיה בתמימות, כמו יעקב שנאמר בו איש תם יושב אוהלים של תורה. ואפילו הכי שברו על ה' אלהיו. שיפרנס אותו ושונא מתנות.

וגם שברו שהשם יתברך נקרא אלהיו, ויכנה אלהותו עליו כמו אלהי יעקב. ולפאר ולשבח ליוצר בראשית בתהלות ה' כמו יעקב שמדתו מדת התפארת. כי השם יתברך שהוא עושה שמים וארץ כו' נתן לחם לרעבים. הבוטחים בו יתברך ומקבלים עליהם עול מלכות ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

זוהר האדם לקבל במחשבתו על עצמו בשמחה עצומה עד מאוד, שיהלל ויזמר לאלהיו כל ימי חייו, בכדי שיאמת בלבו מה שמוציא בשפתיו ולא יהי' דובר שקרים ח"ו לפני הבורא ית"ש, יודע כמובא למעלה בארוכה בהקדמת החיבור ועיי"ש. ובפסוק: אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו, על פי פי" הזה"ק, יכנוס בלבו של האדם מוסר גדול להשתדל בעבודת הבורא יתברך שמו, אף בדברים שהם קשים לגוף, ומפאת זה היצר מונע עשייתם, כגון ריבוי טהרת טבילה במקוה וסיגופי תעניתים, וביחוד להתפלל בכל עוצם כוחו. כי ז"ל הזה"ק פי' ויקהל (דף קצ"ח ע"א): שברו על ה' אלהיו, שברו ולא אמר תקותו ולא בטחונו, אלא שברו, אל תיקרי שברו (ר"ל השי"ן שמאלית) אלא שברו (ר"ל השי"ן ימנית), כי נעים להם לצדיקים לשבר את עצמם, ולהשבר שבר על שבר, והכל על ה' אלהיו, כמש"א (תהלים מד, כג) "כי עליך הורגנו כל היום", (שם סט, ח) "כי עליך נשאתי חרפה", עכ"ל. ודי בזה. ובתיבות: ה' פוקח עורים יכוין הכוונה שמבואר לעיל בברכת פוקח עורים.

ובתיבות: ה' זוקף כפופים, יכוין הכוונה, גם המסירת נפש, שמבואר לעיל בפסוק: סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים.

ובפסוק: ימלך ה' לעולם אלהיך ציון, ישמח האדם שמחה עצומה מאוד על שאר אדם לא יכנה אלהותו ית"ש ויתעלה, רק עלינו עם קדוש הישראלי, במה שאמר אלהיך ציון, גם על שלא יפסוק אלהותו ואדנותו מעלינו עם קדוש לעולמי עד, במה שאמר ימלך ה' לעולם.

הַלְלוּיָהּ | כִּי טוֹב זְמֵרָה אֱלֹהֵינוּ, ^{תקנו, בעל היכולת, ובעל הכוחות כולם} כִּי נַעִים נֶאֱוָה קמז
 תְּהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה אֱדֹנָי, ^{אֲדֹנָי הַכֹּל הַיְהוָה הוּא וְיִתְהוּ יֵאָהֳרֵנוּ וְנִבְרָא} נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנְּסֵם:
 הָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב, וּמַחֲבֵשׁ לְעַצְבוֹתָם: מוֹנֵה מְסַפֵּר לִפְּנֹכְכִים,
 לְכֹלֶם שִׁמּוֹת יִקְרָא ^[ז]: גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח, לְתַבּוּנָתוֹ אֵין
 מְסַפֵּר ^[לא]: מְעוֹרֵד עַנּוּיִם יְהוָה אֱדֹנָי, ^{אֲדֹנָי הַכֹּל הַיְהוָה הוּא וְיִתְהוּ יֵאָהֳרֵנוּ וְנִבְרָא} מִשְׁפִּיל רְשָׁעִים עַדִּי

אור הישר - כתר נהורא

הללו יה, כי טוב זמרה אלהינו. רמוז יראת ה'. פירוש כי טוב לזמר אפילו למדת הדין שנקרא אלהינו. שעל ידי היסורין ומדת הדין הוא יתברך גם כן מטיב לאדם לנכות חובותיו. על כן כי נעים נאווה לו תהלה. ויקבל יסורין מאהבת ה', ולא יהיה מבעט ביסורין. כי על ידי הגלות שמכפרת עון, על ידי זה נזכה להיות בונה בעצמו ירושלים ה'. במדת רחמיו. ותהיה רוחנית. ובאש עתיד לבנותה. ועל ידי שתהיה רוחנית: נדחי ישראל כולם יכנס בה: הרופא לשבורי לב. פירוש

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מזמור כי טוב זמרה. בתיבות: כי טוב זמרה אלהינו, ראוי לאדם לשמוח שמחה עצומה כנ"ל וליתן הודאה עצומה בלבו להבורא ית"ש ויתעלה, על שזיכה אותו ג"כ לזמר ולשבח לית"ש. ובפסוק: הרופא לשבורי לב וגו', יכוין הדרש

של הגמרא הקדושה (עי' ברכות מט, א וזוהר ח"א קלד, א וקלט, א) שפסוק זה מרמז על תחיית המתים, כי כן דרז"ל: בתחילה בונה כו'. ויכוין האדם במחשבתו בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' בזה, כנ"ל בחתימת ברכת אלהי נשמה.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

[ז] זוהר שמות-פרשת תרומה-דף קע"א. אֵין מְסַפֵּר לְתַבּוּנָתוֹ כְּמוֹ מְסַפֵּר הַכּוֹכְבִים: פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח וְגו'. גְּדוֹל וְרַב וְעֲלִיּוֹן הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא גְּדוֹל וְרַב כַּח? מֵהוּ שִׁבְחוֹ שֶׁל דָּוִד כֶּאֱמָר?
 אֵלָא בְּכָל מְקוֹם הוּא אוֹמֵר גְּדוֹל ה', וְכֵאֵן אוֹמֵר גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. מֵה הַטַּעַם? אֵלָא שֶׁהוּא אוֹמֵר (שם ט"א) גְּדוֹל ה' וּמְהִלֵּל מְאֹד, בְּדִרְגָּה עֲלִיּוֹנָה הוּא אוֹמֵר. וְכֵאֵן שֶׁכְּתוּב גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ, בְּדִרְגָּה תַּחְתּוֹנָה הוּא אוֹמֵר, שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מֵה כְּתוּב לְמַעַל מִפְּסוּק זֶה? מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכּוֹכְבִים לְכֹלֶם שִׁמּוֹת יִקְרָא. אִם כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, יִתְכַנְּסוּ לְמִנּוֹת אֶת

הכוכבים, לא יוכלו, כמו שנאמר (בראשית טו) וספר הכוכבים אם תוכל לספר אותם. והקדוש ברוך הוא מה כתוב בו? מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא. מה הטעם? משום שכתוב גדול אדונינו ורב כח וגו'. כמו שאין מספר לכוכבי השמים פרט אליו, אף כך הוא כתוב בו, ולתבונתו אין מספר.

[א] ובפסוק: מונה מספר לכוכבים וגו' ושני לו: גדול אדונינו וגו' יכוין האדם במחשבתו גבורות ה' בזה בשמחה עצומה, שאף שאין מספר לכוכבים, הוא יתברך ויתעלה מונה אותם ויודע מספרם. וז"ל הזוה"ק פרשה תרומה (דף קע"א ע"ב): "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא". אם כל בני העולם

אור הישר - כתב נהורא

להם יראת ה' כי עקב עונה יראת ה': ומגודל אהבת ה'

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

עליו כוכב או מזל ברקיע, ועל כוכב ההוא יש ממונה אחד שהוא משמש לפני הקב"ה, כל אחד ואחד כראוי לו, וכל הכוכבים שברקיעים כלם משמשים לצורך עולם הזה, וכלם נפקדים לשמש לכל דבר ודבר שנמצא בעולם הזה, ואין צומחים ואין גדלים עשבים ועצים ודשאים וירק השדה אלא בזריחת הכוכבים העומדים כנגדם ממעל, ונראים עליהם פנים בפנים לכל אחד ואחד כראוי לו: (זוהר ח"ב דף קע"א)

זוהר יקרא-פרשת אחרי מות - דף ע"ג זכות התורה הוא רק לישׂראל ורק לנמול וגדל זכותה, וגדל קדש האותיות האל"ף ביי"ת וכל קוצה של יו"ד ותג: רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו שאסור ללמד תורה לעובדי כוכבים ומזלות, ויפה העירו החכמים מבבל, שכתוב לא עשה כן לכל גוי. אבל פיון שאמר מגיד דבריו ליעקב, למה חקיו ומשפטיו לישׂראל? אמר לו, אלעזר, בא ראה, אשריהם ישׂראל שהחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקדוש ברוך הוא, שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם, לכם ולא לעמים עובדי עבודה זרה.

ומשום שהיא גנוזה עליונה נכבדה, שמו ממש, התורה כלה נסתר ונגלה בסוד של שמו, ועל כן ישׂראל הם בשתי דרגות, נסתר ונגלה. ששנינו, שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו: הקדוש ברוך הוא, תורה וישׂראל. וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. הקדוש ברוך הוא דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. התורה גם כן נסתר ונגלה. ישׂראל גם כן דרגה על דרגה. זהו שכתוב (תהלים קמז) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישׂראל. שתי דרגות הן - יעקב וישׂראל, אחד גלוי ואחד נסתר.

מה זה אומר? אלא כל מי שנמול ונרשם בשם (ברשם) הקדוש, נותנים לו באותם דברים שהתגלו בתורה, כלומר, מודיעים לו בראשי אותיות ובראשי פקדים, נותנים עליו חמרה של מצוות התורה, ולא יותר, עד שיתעלה לדרגה אחרת. זהו שכתוב מגיד דבריו ליעקב (יעקב יפה). אבל חקיו ומשפטיו לישׂראל, שהוא בדרגה יותר עליונה, וכתוב (בראשית לב) לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'. חקיו ומשפטיו לישׂראל, אלו סודות

מיום שנברא האדם יתקבצו למנות הכוכבים לא יוכלו, כמש"א (בראשית טו, ה) "וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם". והקב"ה מה כתוב בו, "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא". מהו הטעם. משום שכתוב, "גדול אדונינו רוב כח וגו'. כמו שאין מספר לכוכבי השמים חוץ מהקב"ה, אף כן הוא, כתוב בו, ולתבונתו אין מספר. בוא וראה, כתוב (ישעיה צ כו) מהמוציא במספר צבאם וגו' שכל הצבאות והמחנות והכוכבים הקב"ה הוציאם כל אחד ואחד בשם, איש מהם לא נעדר. ע"כ. ובוודאי ראוי לאדם להלהיב לבו אל שמחה עצומה עד מאוד על גדול אלהותו ית"ש ויתעלה.

מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא: אם כל בני העולם מיום שנברא אדם יתאספו למנות הכוכבים לא יוכלו לספר: מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא. גדול אדונינו רוב כח לתבונתו אין מספר. פתח רבי אלעזר ואמר גדול אדונינו רוב כח, גדול רוב ועליון הוא הקב"ה, וכי אין ידוע שהקב"ה גדול רוב כח הוא, מה זה שבח שאמר דוד כאן, ועוד שבכל מקום הוא אמר (תהלים קמח) גדול ה', וכאן אמר גדול אדונינו, מה הטעם, אלא שם שהוא אמר גדול ה' ומהולל מאד, במדרגה העליונה היה אומר וכאן שכתוב גדול אדונינו, במדרגה התחתונה אמר שהוא אדון כל הארץ מה כתוב קודם מקרא זה, מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא, אם כל בני העולם מיום שנברא אדם יתאספו למנות הכוכבים לא יוכלו לספור, כמש"כ (בראשית טו) וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, והקב"ה מה כתוב בו מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא, מפני מה, לפי שכתוב גדול אדונינו רוב כח וגו', כמו שאין מי יוכל למנות כוכבי השמים לבד ממנו, אף כך הוא כתוב בו ולתבונתו אין מספר ובוא וראה כתוב (ישעיה ט) המוציא במספר צבאם וגו', כל חילות ומחנות וכוכבים הקב"ה מוציאם בשם לכל אחד ואחד, ולא יגרע אפילו אחד, כל הכוכבים והמזלות שברקיעים כלם נתמנו שרים ופקידים לשמש העולם, כל אחד ואחד כראוי לו, ואין לך עשב קטון בכל העולם שלא ישלט

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

לְיַעֲקֹב, וְלֹא לְאַחֵר. תּוֹרַת אֲמֵת, לְזֶרַע אֲמֵת. בֶּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוּ עַל יָדוֹ.

רבי חזקיה אמר, כתוב (שמואל א' י"ב) כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו וגו'. כי לא יטש ה' את עמו, מה הטעם בעבור שמו הגדול? כי הכל נקשר זה עם זה. ובמה נקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא? באותו רשם קדוש שנקרשם בכשרם, ומשום כך לא יטש ה' את עמו. ולמה? בעבור שמו הגדול שנקרשם בהם.

למדנו, התורה נקראת ברית, והקדוש ברוך הוא נקרא ברית, והרשם הקדוש הזה נקרא ברית. ולכן הכל נקשר זה עם זה ולא נפרד זה מזה. אמר לו רבי ייסא, תורה וישראל - יפה, אבל הקדוש ברוך הוא מנין לנו שנקרא ברית? אמר לו, שכתוב (תהלים ק"ו) ויזכר להם בריתו, והרי גודע, והרי נתבאר. ואת חקתי תשמרו (ויקרא י"ח). חקתי - אלו הן הנהגות המלך. משפטי - אלו הן גזרות התורה. רבי יהודה אמר, כל אותן הנהגות שנקראות צדק, נקראו חקתי, והן גזרות המלך. ובכל מקום שנקרא משפט, הן נקראות דינו של המלך, שהוא המלך הקדוש, הקדוש ברוך הוא המלך שכל השלום שלו, שהוא המלך הקדוש במקום ששני חלקים אחוזים זה עם זה. ועל זה כתוב, (תהלים פ"ט) צדק ומשפט מכון כסאך, והם דין ורחמים. ומשום כך חק ומשפט. ועל זה כתוב, (שם קמ"ד) חקיו ומשפטיו לישראל. לישראל ולא לשאר העמים.

מה כתוב אחריו? לא עשה כן לכל גוי. ושנינו, אף על גב שגמול ולא עשה את מצוות התורה, הרי הוא כמו גוי בכל, ואסור ללמדו דברי תורה. ועל זה שנינו, (שמות כ) מזבח אבנים, זה מזבח אבנים ממש. והרי קשי הלב עומד במקומו, והזהמה לא פסקה ממנו.

משום כך לא עולה בידו אותה מילה ולא מועילה לו. ועל זה כתוב, כי חרבך הנפת עליה ותחללה. משום כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום, לעולם ולעולמי עולמים. דבר אחר (קמ"ט), לא נותנים להם כל שכן סודות תורה והנהגות התורה. וכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמ"ד) אשרי העם ששכח לו אשרי העם שה' אלהיו.

זוהר ויקרא-פרשת שמיי-דף ט"ב ע"א ישראל יש להם קדשה עצמית

התורה והנהגות התורה וסדרי תורה, שלא יצטרכו לגלות אלא למי שהוא בדרגה יותר עליונה כראוי.

ומה לישראל כזה, לעמים עובדי עבודה זרה על אחת כמה וכמה. וכל מי שלא נמול ונותנים לו אפלו אות קטנה של התורה, כאלו החריב עולם ומשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שהכל תלוי בזה, וזה בזה נקשר, שכתוב (ירמיה ג') אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

בא ראה, כתוב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם, אבל לשאר העמים לא שם. משום כך דבר אל בני ישראל. (ויקרא ב') ואל בני ישראל תאמר. וכן כלם. ונחמו אבות העולם, הם הלל ושמאי, שכך אמרו לאונקלוס, ולא הודיעו לו דבר תורה עד שנמול.

ובא ראה, הדבר הראשון של התורה שנותנים לתינוקות אל"ף ביי"ת, זה דבר שאין בני העולם יכולים להשיג בשכלם ולהעלותו ברצון, וכל שכן לדבר אותו בפיהם, ואפלו מלאכים עליונים ועליוני העליונים אין יכולים להשיג, כי הם נסתרות השם הקדוש. ואלף וארבע מאות וחמש רבבות של עולמות, כלם תלויים בקוצו של אל"ף, ושבעים ושנים שמות קדושים חקוקים באותיותיו רשומים, שעמדו בהם עליונים ותחתונים, שמים וארץ, וכסא הכבוד של המלך, תלויים מצד אחד לצד אחד, שפשיטות האלף קיומם של כל העולמות, ותומכים של עליונים ותחתונים בסוד החכמה.

ושבילים נסתרים ונהרות עמקים ועשר אמירות, כלם יוצאים מאותו קוץ תחתון שתחת האלף. מכאן והלאה מתחיל להתפשט אלף בבי"ת, ואין חשבון לחכמה שנוחקה כאן.

משום כך התורה היא הקיום של הכל ואמונת הכל, לקשר קשר של האמונה זה עם זה כראוי. ומי שגמול, נקשר באותו קשר האמונה. ומי שלא נמול ולא נקשר בו, כתוב בו (ויקרא כ"ב) וכל זר לא יאכל קדש. (שמות י"ג) ועל ערל לא יאכל בו. שהרי התעוררה רוח הטמאה שמצדו, ובא להתערב בקדשה. ברוך הרחמן שהפריד את ישראל בניו, רשומים ברשם קדוש, מהם ומזהמתם. עליהם כתוב, (ירמיה כ') ואנכי נטעתיה שורק כלה זרע אמת. ומשום כך, (מכילת ז') תתן אמת

אָרֶץ: עָנוּ לַיהוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאוֹרֵינוּ} בְּתוֹרָה, וּמְרוּ לֵאלֹהֵינוּ^{תְקוּן בַּעַל הַיְכָלָה וּבַעַל הַמִּזְבֵּחַ כּוֹלֵם} בְּכַנּוֹר:
הַמִּכָּסֶּה שָׁמַיִם | בְּעָבִים, הַמְכִּין לָאָרֶץ מָטָר, הַמְצַמִּיחַ הָרִים
חֲצִיר: נוֹתֵן לְבִהְמָה לְחֶמָה, לְבָנֵי עֵרֵב אֲשֶׁר יִקְרְאוּ: לֹא
בְּגִבּוֹרַת הַסּוּס יִחַפֵּן, לֹא בְּשׂוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוּצָה יְהוָה
אֶת יִרְאָיו, אֶת הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שִׁבְחֵי יְרוּשָׁלַיִם אֶת^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאוֹרֵינוּ}
יְהוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאוֹרֵינוּ} הַלְלֵי אֱלֹהֶיךָ^{תְקוּן בַּעַל הַיְכָלָה וּבַעַל הַמִּזְבֵּחַ כּוֹלֵם} צִיּוֹן: כִּי חֹזֵק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ,

אור הישר - כתור נהורא

האלהים עשה שייראו מלפניו. ונאמר "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך", דבר שהוא מעמך, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, "כי אם ליראה": את המיחלים לחסדו. קאי על גאולה העתידה, שיוציא מן הגליות את ישראל ואת השכינה הקדושה. וכל זה על ידי קבלת עול מלכות ה'.

ענו לה'. למדת הרחמים בתורה. להודות לו בקול רם. כי על ידי זכיות שלכם הקדוש ברוך הוא משגיח ומפרנס את כל העולם. על ידי המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר. וזהו תהלות ה': רוצה ה' את יראיו. פירוש, רוצה בתפלה שלהם. כי הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים וליראה שלהם שיקיימו מצות יראת ה'. שנאמר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שכוננה זו ראיתי בספר.
ובפסוק: שבחי ירושלים וגו', ראוי לאדם לשמוח שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה כנ"ל.

ובתיבות: את המיחלים לחסדו, יכוין על יציאת השכינה מהגלות ועל ביאת המשיח, ויכניס בלבו תשוקה גדולה ותוחלת עצומה על זה. וכמדומה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אֲחֵרֵי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל וְגו'. וְעֵתִיד לְהַעֲבִיר רַעַשׁ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בְּרַעַשׁ ה' (מלכים א' י"ט). וְנִקְרָאת אֵשׁ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב כֹּה דְבָרֵי כָּאֵשׁ נֶאֱמַר ה'. וְעֵתִיד לְחַחֵף הָאֵשׁ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא כָּאֵשׁ ה'. נִשְׁאָר הַמֶּלֶךְ בְּקוֹל דְּמָמָה דְּקָה, שֶׁהִיא שְׂכִינָה, תְּפִלָּה בְּחַשָּׁאֵי, שְׂבִיבָה אֲדִנֵי שֶׁפְּתֵי תַּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ. שְׂבִיבָרְבֻעָה הִיא רְבִיעֵית דְּקָה, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה. אֲבָל שְׁלֹשׁ קְלָפוֹת, שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכַל וּבִשְׁנֵה הַרְבִּיעֵית יִהְיֶה כָּל פְּרִיֹו קֹדֶשׁ, זֶה קוֹל דְּמָמָה דְּקָה. וּמִשּׁוֹם זֶה נִכְנָסוּ אַרְבָּעָה לְפָרְדֵּס. שְׁלֹשָׁה שְׁנֵיכְנָסוּ בְּשְׁלֹשׁ שָׁנִים עֲרָלִים - אֶחָד הַצִּיץ וּמַת, וְאֶחָד הַצִּיץ וּנְפָגַע, שְׁלִישִׁי יִצָּא לְתַרְבּוֹת רַעָה. הַרְבִּיעִי שְׁנֵיכְנָס בְּשְׁנֵה הַרְבִּיעֵית - קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם לֵה'. נִכְנָס בְּשְׁלוֹם וְיִצָּא בְּשְׁלוֹם. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל הַפָּרְדֵּס בְּתוֹךְ הַגֶּן שֶׁהוּא: פ' פֶּשֶׁט, ר' רֵאָיָה שֶׁל פְּסוּק, ד' דְּרָשָׁה, כְּמוֹ שְׂבָאָרוּהָ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהַגְדָּה. בְּשְׁלֹשָׁה הָאֵלוֹ נִפְלוּ שְׁלֹשָׁה עֲלִיּוֹנֵי עוֹלָם וְנִכְשְׁלוּ.

קְדוּשִׁים הֵם: רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו. אָמַר לוֹ, זֶה שְׁשָׁנֵינוּ עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּמָה? אָמַר לוֹ, בְּמָה שֶׁפְּתוּב (יחזקאל 7) וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם וְגו'. כִּיִּן שְׁנֵיטְהָרִים מִתְקַדְּשִׁים, וְיִשְׂרָאֵל שְׁנֵיטְדַבְּקִים בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא קֹדֶשׁ, שֶׁפְּתוּב (יחזקאל 7) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וְכַתוּב (שמות כו) וְאֲנִשִּׁי קֹדֶשׁ תְּהִיִן לִי. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר עֲלֵיהֶם, (ויקרא כו) וְהִיתִים לִי קְדוּשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה', מִשּׁוֹם שֶׁפְּתוּב וְכוּ תְדַבֵּק, וְכַתוּב (תהלים קמח) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בָּל יִדְעוּם הַלְלוּיָהּ.

זוהר חדש-תקונא קדמאה - דף קכז. מִשּׁוֹם זֶה נִקְרָאת הַתּוֹרָה גִּין. גִּין סְדָרִים שֶׁל תּוֹרָה נִסְתָּרִים וְחַתּוּמִים - וְהֵינּוּ מַעֲיָן חַתּוּם זֶהוּ שֶׁפְּתוּב גִּין נְעוּל: וְיִרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. מִשְׁנִיחֶם מִפָּרֵק הָרִים וּמִשְׁבַּר סְלַעִים. שֶׁהֵם אֲמוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ תּוֹרָה. מְרוּחַ ה', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עֲלֵיו רוּחַ ה'. וְנִקְרָאת רַעַשׁ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְאֲשַׁמַּע

בְּרַךְ בְּנֵיךְ בְּקִרְבְּךָ: הַשָּׁם גְּבוּלְךָ שְׁלוֹם, חֲלָב חַטִּים יִשְׁבִּיעֶךָ:
הַשְּׁלַח אִמְרָתוֹ אֶרֶץ, עַד מְהֵרָה יְרוּץ דְּבָרוֹ: הִנֵּתָן שְׁלֹג כְּצֶמֶר,
כְּפוּר כְּאֶפֶר יִפְזֹר: מִשְׁלִיךְ קֶרְחוֹ כְּפֹתִים, לְפָנַי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד:
יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּמָּסֵם, יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מַיִם: מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב,
חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל^[כב]: לֹא עָשָׂה כֵן | לְכֹל גּוֹי, וּמִשְׁפָּטִים
בְּל יִדְעוּם, הַלְלוּיָהּ:

קמח הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ אֶת יְהוָה^{אֱרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה רוּחַ וְיִהְיֶה יְאֹהֲבֵיהֶם} מִן הַשָּׁמַיִם^[כג], הַלְלוּהוּ

אור הישר - כתו נהורא

אינו על הארץ כי אם בבית המקדש שבשמים, ומגודל אהבת ה' ידמה לו כאילו הוא עומד ואומר שירות ותשבחות להשם יתברך בין מלאכים עליונים:

הללויה הללו את ה' מן השמים. פירוש: יכוין כאילו עומד בבית המקדש העליון שבשמים ומהלל שם את ה'. וזהו מגודל יראת ה' יהיה לו התפשטות הגשמיות, ויהיה נראה לו כאילו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אין המים נוזלים לעומת הרוח ההוא: (ג-קפג):
ובפסוק: ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים, ראוי לאדם לחשוב שבעת החורף יהי על הארץ כפור כאפר יפזר וזרם מים נצמתו וקודרים מני שלג, וברגע קטן עד מהרה ירוץ דברו ויעבר אלהים רוח על הארץ וישוקו המים כמשק גבים נחל שוטף ונוזלים מן הגגות והמס ימס כדונג הקרח הגדול והכפור, גבורות ה' גבורות ה' בזה.

ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים. אמר רבי שמעון הרוח שאצל מים כאן הוא רוח הקודש המנשב בתחלה, ככתוב (שיר ד) הפיחי גני יזלו בשמיו, ואח"כ נוזלים המים למלאות לה, זש"כ ישב רוחו יזלו מים ישב רוחו בתחלה ואח"כ יזלו מים, וטרם שמנשב רוח ההוא אין המים נוזלים, ומה משמיענו, נשמע מזה שנצרך בכל דבר לעורר הענין במעשה או בדבור למען יתראה מלמעלה כדמיון זאת העשיה, כמו כאן שטרם שמנשב הרוח

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

[ג] מזמור הללו את ה' מן השמים, ראוי לומר בהתלהבות יותר עצומה, כי מזמור זה עיקר פסוקי דזמרה לפי פרש"י בגמרא דשבת (קמ"ב), ובמזמור זה רמזים עולמות עליונים ונעלמים מאוד, כנודע להמעייין בזה"ק ובכתבי האר"י ז"ל, והאדם בעולם השפל כזה מצוה לעולמות הקדושים העליונים שיהללו וישבחו להבורא א"ס ב"ה וב"ש זכרו לעד, כי תיבות הללוהו הוא צווי.

הַרְבִּיעֵי שְׁהוּא ס' סוד, רְבִי עֲקִיבָא נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם. וּמִשׁוֹם זֶה נִקְרָאת הַתּוֹרָה ג'ן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב ג'ן נְעוּל. ג'ן סְדָרִים שֶׁל תּוֹרָה נִסְתָּרִים וְחֲתוּמִים, וְהִינּוּ מַעֲיֵן חֲתוּם. כְּמוֹ יֵין חֲתוּם וְסָתוּם שְׁלֹא מְנַסֵּף אוֹתוֹ גוֹי, אִךְ כִּף צְרִיכִים לְהִיּוֹת סוּדוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לֹא עָשָׂה כֵן לְכֹל גּוֹי. כִּי בְּגִימְטְרִיָּא סו"ר. וּמִשׁוֹם זֶה פְּרָשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, אֶסוּר לְגַלוֹת סְתָרֵי תּוֹרָה לְגוֹי, שְׁלֹא יִנְסֵף אוֹתָם לְעִבּוּדָה זָרָה.

זוהר שסות-פרשת פקודי- דף רלב ע"א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם וְגוֹי זֶה וְהַשְּׁבַח הָאֲחֵרֹן, הוּא קְלָלוֹת הַשְּׁבָחִים שֶׁל הַכֹּל: פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמח) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם וְגוֹי. בֹּא וּרְאֵה, הַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה

[כב] ובפסוק: מגיד דבריו ליעקב וגו' יכניס האדם שמחה עצומה בלבו, שבחר ית"ש ויתעלה אותנו עם קדוש לחלקו וגורלו ונתן לנו תורתו הקדושה וחוקיו ומשפטיו. מה שלא עשה כן לכל גוי, (יסרח).

בְּמֵרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו, הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאוֹ: הַלְלוּהוּ

אור הישר - כתר נהורא

הללוהו שמש וירח. פירוש: כאילו הוא מצוה לשמש וירח שיהללו את ה', וכן לכוכבי אור וכל הברואים יהללו את שם ה' על ידי קבלת עול מלכות ה'

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אמר דוד כנגד סוד השם הקדוש, שהוא כלל של תשפחת הכל. שתי תשפחות הן, כמו סוד השם הקדוש העליון, שהוא הכלל של תשפחת הכל. ואלו: זה, והשבח האחרון, שהוא כללות השבחים של הכל, שכתוב (סו סו) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. אבל זה היה על עשרה מינים, וזהו על שבעה, והכל סוד אחד בשם הקדוש.

השמים. אחר כך הללו את ה' מן הארץ. כנגד אלה אש וברך וגו'.

כל הארצות נתהוו מארץ ישראל: בא שמע, אמר רבי יהודה, מהכל עשה אחד, אותו המשבח מכלם, וזהו הרקיע (יחזקאל א) כעין הקרח הנורא, שממנו נתהוו השמים, זהו שכתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים. וארץ אותה המשפחת מכלן, וזו ארץ ישראל, וממנה נתהוו שאר הארצות, זהו שכתוב (משלי ח) עד לא עשה ארץ וחוצות. ארץ - זו ארץ ישראל, וחוצות - שאר הארצות שבחוצה לארץ. האדם אחד, וממנו נתהוו כל השאר, שכתוב (סו) וראש עפרות תבל. וכן כל כיוצא בזה. אמר רבי יצחק, מנין לנו? מהפסוק הזה שאמר דוד (תהלים קמח) הללו את ה' מן השמים, מאותו שנעשו השמים ממנו.

ברכת מגן יש בה ארבעים ושתיים תבות, סוד של שם הקדוש של ארבעים ושתיים אותיות. ויש לכלל לו בלב ולהתקשר כשלהבת בגחלת באהבה. וזו היא ברכה של הימין (זוהר חדש תרומה מב).

בזוהר: שתקנו בעלי המשנה קרבנות בתפלה מצד הימין, ששם איש חסד - כהן. ותקנו אמירת הזמירות שהם שיר הלויים אחריהם - מצד הגבוהה. (זוהר פנחס רמו).

זוהר במדבר-פרשת פנחס דף ר"ט. הקדוש ברוך הוא עוקר את אביו ואמו מגן עדן ומביאם עמו לשמחה

ומנין לנו שיש להם לישראל לשתף את הקדוש ברוך הוא ושכינתו בתדנות? (משום שאינה שמחה, אלא בשתפות שלו מאלו) שכתוב (תהלים קמט) ישמח ישראל בעשיו. אותה חדוה של ישראל אינה, אלא בעשיו. בעשיו?! בעושו צריך לו לכתב! אלא אלו הקדוש ברוך הוא ושכינתו, ואביו ואמו. שאף על גב שמתו, הקדוש ברוך הוא עוקרם מגן עדן ומביאם עמו לאותה חדוה, לקחת חלק של חדוה עם הקדוש ברוך הוא ושכינתו, כמו שנאמר (איוב ט) העשו יגש חרבו.

הקב"ה ברא בעצמו אומנות אחת וזהו האדם הקב"ה

הללויה הללו את ה' מן השמים, זוהי ראשית של ששה צדדים להתפשט למטה, שזהו סוד שקים לשאלה, כמו שנאמר (דברים ט) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך וגו'. עד כאן יש רשות לשאלה. מן היום אשר ברא וגו', ועד קצה השמים - מכאן והלאה לא עומד לשאלה, משום שהוא מקום טמיר וגנוז.

ועל זה, הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים - אלו שני צדדים, (שהם רום ההתחלה) ימין ושמאל. ומכאן מתפשטים כל האחרים למטה בסוד הדרגות להתתקן בראוי. הללוהו כל מלאכיו - אלו הם שני עמודים שעומדים תחת הגוף להשעין את הגוף עליהם.

בא וראה, אותם העמודים שהגוף נשען עליהם, עומדים כאן בסוד המלאכים, משום שהירכים הן שליחים ללכת ממקום למקום, ומסוד זה יוצאים אותם שנקראים מלאכים, שהם שליחים ללכת בשליחות אדונם ממקום למקום.

הללוהו כל צבאיו - זהו מקום שיוצאים ממנו כל החילות הקדושים העליונים, סוד אות הברית הקדושה, והוא רשום בכל שאר הרבבות, כמו שאמרנו, שכתוב (ישעיה מח) ה' צבאות שמו, אות הוא בכל שאר החילות והרבבות. הללוהו שמש וירח - בו עומד הסוד הזה, והוא השמש להאיר, ובו עומדים כוכבים עליונים שמאירים, ומזלות, והרי בארנו. אחר כך חוזר למעלה לאותו מקום שעומד ברום המרומים, ושם נתקעים הכל, הללוהו שמי

שֶׁמֶשׁ וַיֵּרָח, הַלְלוּהוּ כָּל בּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כמו שנראים, אלא זהו אור נובע, ובשביל זה נדמו למים נובעים, ואור ההוא אין לו הפסק ואל קצוץ ופרוד, ולפי שנובעים מן הכתר נקראים מים שאין להם סוף כי הכתר אי"ן סו"ף נקרא: (זוהר ח"ג- דף רנח).

הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים. אמר רועה הנאמן מים העליונים זכרים, מים התחתונים נקבות ועליהם אמר רבי עקיבא לתלמידיו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, פן תסתכנו בנפשכם, כי אין הם מים

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

את הקדוש ברוך הוא בכדוה שלו, בא הקדוש ברוך הוא לגן עדן ועוקר משם את אביו ואמו, שהם שתפים אתו, ומביא אותם עמו לאותה חדוה, וכלם מזמנים שם, ובני אדם לא יודעים. אבל בצרת האדם, הקדוש ברוך הוא מזמן אליו לבדו, ולא מודיע לאביו ולאמו. זהו שכתוב (תהלים יח) בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע וגו'.

שתף בו: דבר אחר בעשיו - משום שכן אדם נעשה בשתפות איש ואשה והקדוש ברוך הוא, ועל סוד זה כתוב (בראשית א) נעשה אדם, בשתפות. ששנינו, שלשה אמנים עשה הקדוש ברוך הוא להוציא מהם עולם, ואלו הם: השמים, והארץ, והמים. וכל אחד שמש יום אחד, וחזרו כמקדם.

זוהר ויקרא-פרשת אחרי מות- דף ס"ב. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קמט) יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו'. למדנו, ב"ג מדות נקשר קשר האמונה, שימצאו ברכות לכל. וכל אמונתו של הקדוש ברוך הוא נסתרו בשלש. ועל זה בשלש עשרה מדות מתעשרת התורה, כמו שבארנו מקל וחמר ומגזרה שנה וכו', וכמה פעמים בארנו את זה, והשם הקדוש מתעטר בזה. בא ראה, באותה שעה שרצה יעקב שיתברכו בניו בשם (בקשו) האמונה, מה כתוב? (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת - הרי שלשה עשר, שהשתתפה עמהם שכניה והתקיימו הברכות. והינו שכתוב איש אשר כברכתו ברוך אתם. מה זה כברכתו? באותה דגמא של מעלה, כברכתה של כל מדה ומדה.

יום ראשון הוציאו השמים אמנות שלהם, שכתוב (סו) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. יום שני הוציאו המים אמנות למעשה, שכתוב (סו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. עלו חצי מים למעלה, וחצי מים נשארו למטה. ואלמלא כך שהמים נפרדו, העולם לא היה עומד. יום שלישי עשתה הארץ והוציאה כמו שצותה, שכתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב, וכתוב ותוצא הארץ דשא וגו'. עד כאן כל אמנות משלשה אלה הוציאו אמנותו, ועשו מה שהצטוו. נשארו שלשה ימים אחרונים. יום רביעי הצטוו אמן ראשון לעשות אמנותו, שכתוב ויאמר אלהים יהי מארת וגו', והינו שמים. ביום החמישי הוציאו המים, שהוא אמנות אחרת, שכתוב ויאמר אלהים ישרצו המים וגו', ביום הששי עשתה הארץ אמנותה, שכתוב ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו'.

ולמדנו, כל אותן מדות עולות ומתעשרות ונחות בראש אחד, ושם מתעטר ראש המלך, אותו שנקרא בדרגה עליונה של חסידות, והחסידים יורשים כל אותו הכבוד שלמעלה, שכתוב יעלו חסידים בכבוד - בעולם הזה, ירננו על משכבותם - בעולם הבא. רוממות אל בגרונם - שיודעים לקשר את קשר האמונה כראוי, ואז חרב פיפיות בידם. איזו חרב פיפיות? זוהי חרב לה, חרב של הקדוש ברוך הוא. פיפיות - לוחטת בשני דינים. ולמה? לעשות נקמה בגוים וגו'.

כיון ששלשת האמנים האלה השלימו מעשיהם, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אמנות אחת יש לי לעשות, והוא אדם. התחברו כאחד, ואני עמכם, נעשה אדם. גוף שלכם, ואני אהיה שתף עמכם ונעשה אדם. כמו שבתחלה היה בשתפות, גם אחר כך כן. אבא - שבו עושה מעשה השמים ומעשה המים, והאשה - שהיא אמן שלישי כמו הארץ, והקדוש ברוך הוא שהשתתף יחד אתם. ועל סוד זה כתוב בעשיו. ואף על גב שאבא ואמא נפרדו מהעולם הזה, יש חדוה בכל שתפות. ששנינו, בשעה שהאדם משתף

והרי רבי פנחס בן יאיר, כתב החסד, הראש העליון,

וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה<sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּבְהִי</sup> הַיּוֹדֵה אֶת צְוֵה וְנִבְרָאוֹ: וַיַּעֲמִידֵם לְעַד לְעוֹלָם, חֶק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:
הִלְלוּ אֶת יְהוָה<sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּבְהִי</sup> מִן הָאָרֶץ, תִּנְיָנִים וְכָל תְּהוֹמוֹת: אִשׁ
וּבָרָד, שֶׁלֵּג וְקִיטוֹר, רוּחַ סִעָרָה עֹשֶׂה דְבָרוֹ: הַהָרִים וְכָל
גְּבָעוֹת, עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה, רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר
כְּנָף: מַלְכֵי אֲרֶץ וְכָל לְאָמִים, שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אֲרֶץ: בַּחֲוָרִים
וְגַם בְּתוֹלוֹת, זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה<sup>אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּבְהִי</sup> הַיּוֹדֵה אֶת שֵׁם יְהוָה וְיָרֵם קָרְן וְלַעֲמוֹ
כִּי נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ, הוֹדוּ עַל אֲרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיָּרֵם קָרְן וְלַעֲמוֹ
תְּהַלֵּה לְכָל חֲסִידָיו, לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ, הַלְלוּיָהּ:

אור הישר - כתו נהורא

כי הוא צוה ונבראו כו'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ית"ש ויתעלה.

ובתיבות: לבני ישראל עם קרובו, יתלהב לב האדם ויתן הודאה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש על שבחר אותנו עם הישראלי לחלקו ולגורלו הקדוש ונקראים עם קרובו וישמח בזה שמחה עצומה.

ובתיבות: חק נתן ולא יעבור, יכוין בשמחה עצומה גבורות ה' בזה, שלא שינו את תפקידם לעולם מה שחקק להם הבורא יתברך שמו ויתעלה במעשה בראשיתברך בפרש"י, ויחשוב גבורות ה' בזה. ומן פסוק: הללו את ה' מן הארץ וגו' מצוה האדם לכל הברואים של עולם התחתון שיהללו להבורא

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

לעשות בהם משפט וגו'.

זוהר חדש-פרשת לך לך - דף 2. מדרש הנעלם מלאכי השרת ממתינים ודוממים מלומר שירה בלילה עד שיחפנסו נפשות - תלמידי חכמים העוסקים בתורה לשמה: אמר רבי יהודה, בא וראה, אין בכל לילה ולילה שאינו אוהו מטטרוין שר הפנים כל נשמתם של תלמידי חכמים העוסקים בתורה לשמה, ומראה אותן לפני הקדוש ברוך הוא, וממתינים מלאכי השרת ודוממים מלומר שירה, עד שיחפנסו נפשות הצדיקים עמהם, ויזמרו ביחד לאל עליון.

שנאמר הנצנים נראו בארץ - אלו העוסקים בתורה לשמה. עת הזמיר הגיע - אז הוא עת לומר לבוראם ביחד. וקול התור נשמע בארצנו - זה מטטרוין, הבא לאסף נשמתם של צדיקים לומר ליוצרים בכל לילה ולילה, שנאמר (תהלים קמט) יעלו חסידים בכבוד ירננו על משפכותם. מהו בכבוד? אמר רבי יהודה, זה מטטרוין.

משום כך ירש את הכבוד שלמעלה, והוא קשר קשר עליון, קשר קדוש, קשר האמונה. אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. על השלחן הזה נאמר, (יחזקאל טז) זה השלחן אשר לפני ה'. קם רבי פנחס ונשק לו וברך אותו, ונשק לרבי אלעזר ולכל החברים וברך אותם. נטל כוס וברך.

זוהר במדבר-פרשת בלק דף ר"א ע"ב על ידי השבח להקב"ה הורגים אלפי מזיקים: רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב? אלא בכל לילה ולילה כשפן אדם אלהך במצוות רבוננו, לא שוכב על משתו עד שהורג אלהך ומאך ועשירים וחקמש מאותם מינים רעים ששורים עמו. רבי אבא אמר, אלהך הם מצד שמאל, שכתוב (תהלים צא) פל מצדך אלהך, כמו שכתוב (שם קמט) יעלו חסידים בכבוד וגו', ורממות אל בגרונם וגו', לעשות נקמה וגו'. זהו שכתוב לא ישכב וגו', וזהו

קמט **הַלְלוּיָהּ** | **שִׁירוּ לַיהוָה** ^{אֲרוֹן הַבַּיִת} ^{הַיְהוּדִים וְיִשְׂרָאֵל} ^{יְאֹהֲרֵינוּ} **שִׁיר חֲדָשׁ**, תְּהַלְתוּ בְּקֶהֱל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשׂוֹ, בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְּמַחֹל, בְּתוֹף וּבְנֹר יִזְמְרוּ לוֹ: כִּי רוּצָה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבַּיִת} ^{הַיְהוּדִים וְיִשְׂרָאֵל} ^{יְאֹהֲרֵינוּ} בְּעָמוֹ, יִפְאַר עַנּוּיִם בִּישׁוּעָה: יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד, יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רוּמְמוֹת אֵל בְּגִרוֹנָם, וְחָרַב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם^[ד]: לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם, תּוֹכַחוֹת בְּלֶאֱמִים: לְאַסֹּר מַלְכֵיהֶם בְּזֻקִים, וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בְרוֹז: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם | מִשְׁפָּט כָּתוּב, הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו, הַלְלוּיָהּ:

אור הישר - כתר נהורא

על ידי תשובה כבירה חדשה שהוא להיותם יש מאין להוציא יקר מזולל, ולא יאמרו טוב שלא נעשה ולא נברא: יהללו שמו במחול. פירוש: ככל היקף העולמות: בתוף וכנור. בקול תקיף כמו תוף וכנור יזמרו לו. וזהו תהלות ה'. כי רוצה ה' בעמו. פירוש: לא יאמר לא עמי: יפאר ענויים בישועה. פירוש: הקב"ה יעלה עליהם כאילו הם עשו התשועה והגאולה שתהיה במהרה בימינו אמן. וכל זה על ידי קבלת עול מלכות ה' על ידי יעלו חסידים בכבוד כו'

הללויה שירו לה'. על האמונה. שנזכה לעתיד לבוא שיהיה השם שלם: על כן שירו לה' שיר חדש. על שהוא עתיד לחדש את עולמו יהיה השיר על שחידשו, ולא יאמרו טוב שלא נברא האדם שהוא עיקר העולם: אך תהלתו בקהל חסידים. פירוש: זה תלוי בכם שתהיו קהל חסידים, שבהם הוא טוב שנברא ולמה תמתינו לעת קץ, עשו תשובה והיו חסידים מיד. ומעתה שירו לה' אותו שיר חדש. וכל זה על ידי יראת ה' שזהו עיקר החסידות. ומגודל אהבת ה' ישמח ישראל בעושייו. שיעשה אותם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

דובר שקרים, יודע כמובא למעלה בארוכה בהקדמה ועיי"ש. ובגודל ההתלהבות לבו בשמחה עצומה זו, ראוי לקבל עליו מסירת נפש בציוור איזה מיתה להראות גודל אהבתו ביוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה.

מזמור שירו לה' בפסוק: ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם, חיוב על האדם שיכניס שמחה גדולה ועצומה בלבו עד מאוד, על שיש לו אלוה גדול גיבור ונורא ומלך גדול כזה, ולא יהיה ח"ו

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם. וזו ו', גוף החרב. "ראש החרב. ה"ה, שתי פיפיות. נרתיק החרב, אדני. זכר תדש פרשת בראשית (דף טו ע"ב) הקדוש ברוך הוא צריך את כל התשכחות! עוד אמר רבי אלעזר, מה שכתוב (תהלים קט) הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַת שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּבִנְבָל וְכִנּוֹר הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּיִם וְעִגָב. וכי צריך הקדוש ברוך הוא את זה?

[ד] זוהר דברים-פרשת עקב-דף ע"ב ע"א קריאת שמע על המטה מגנה ומצלת מן המזיקים: אמר להם, (מלכים א' כ) אל יתהלל חוגר כמפתח. שהרי ודאי בקריאת שמע פרשוה, כל הקורא קריאת שמע על מטתו, כאלו אוהז חרב פיפיות, שכתוב (תהלים קמט) רוּמְמוֹת אֵל בְּגִרוֹנָם וְחָרַב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. ונענוע החרב צריך לנענעה לששה צדדים, כמו שבארנו, כדי שתמליכנהו על השמים

קב הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ: הַלְלוּהוּ
בְּגְבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ
שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֵף וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ
בְּמִנִּים וְעֹגֵב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע^[ה], הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי

אור הישר - כתו נהורא

בשופר גדול. ורמזו תהלות ה', והכי פירושו: הללוהו בתקע שופר, אם יהיה לכם התעוררות תשובה בשעת ההלולים - שפר, רמז שפרו מעשיכם, יהיה מעלה עליכם כאילו הללוהו בנבל שהוא כלי שיר המנבל כל מיני זמר: וכנור. רמזו לנר"ן. כ"ו מן כנור גימטריא הוי"ה, רמזו לנשמה. נ"ר מן כנור, רמזו נפש רוח. וזהו תהלות ה', להלל את השם יתברך על ידי הגוף ונר"ן, הללוהו בתוף ומחול. רמזו קבלת עול מלכות ה'. והכי פירושו: הללוהו בתוף, שיהיה לימוד התורה ושירות ותשבחות שלכם בקול תקיף כמו קול התוף, כמ"ש [כמו שכתוב] שאו זמרה ותנו תוף: ומחול. רמזו להלל את השם יתברך בכל היקף העולמות, על שהוא יתברך סובב כל עלמין ולית אתר פנוי מניה יתברך, יהיה חשוב להשם יתברך כאילו הללוהו במינים ועוגב: הללוהו בצלצלי שמע. פירושו: אם תהללוהו בפירושי התורה שנשמעו מכבר ואינם חדשים, תזכו הללוהו בצלצלי תרועה. תור"ה ע' - ע' פנים לתורה. סוד גימטריא ע'. פירושו: תזכו לסודות חדשים של תורה שלא שמעתן און מעולם: סוף דבר

הללו יה, הללו אל בקדשו. עיין בפירוש ס' תהלים כל הדקדוקים. ובקיצור הכי פירושו: מגודל יראת ה' הללו אל בקדשו. פירוש: אף אם תהללו בקדושה, לא יספיק לפי רוממות האל יתברך שמו: אלא הללו אל בקדשו. פירוש: אף אם תהללו בקדושה, לא יספיק לפי רוממות האל יתברך שמו: אלא הללו אל בקדשו. לפי קדשו שלו, היינו להללו בכל הכוחות ובדביקות בהשם יתברך, אז יעלה עליכם כאילו הללוהו ברקיע עזו. פירוש כאילו הללתם אותו יתברך ברקיע זבול שבו הבית המקדש שלמעלה שנקרא עזו. כמאמר רז"ל על פסוק גאון עוזכם, זה הבית המקדש: הללוהו בגבורותיו. רמזו אהבת ה'. והכי פירושו: אם מגודל אהבת ה' תהללוהו בהזכרת כל גבורותיו שעשה לכם, ובגבורה אלהית, לא בגבורה אנושית, אלא בשעבוד כל הכוחות והכוונות כאילו הנשמה היא המהללת לא הגוף לבד - אז יעלה עליכם כאילו הללוהו כרוב גדלו. כאילו הללתם אותו יתברך כרוב גדלו, שהוא באין סוף, אף על פי שלגדולתו אין חקר: הללוהו בתקע שופר. פירושו: תזכו להללו כשיבא משיח, שנאמר ביום ההוא יתקע

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השפל בכל רגע. ובתיבות:

הללוהו כרוב גדלו, יחשוב בשמחה עצומה מגדולתו ורוממותו הגדולה בעולמות שברא עד אין קץ למספרם, וכולם מגדלים ומפארים ומשבחים אותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

לחברו: עכשו עשה זה וזה, וכל מה שתעשה אינו כלום, עד שתעשה דבר פלוני. כן אמר דוד, הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה, כלומר אינו הללו, אלא מהו הללו? כל הנשמה תהלל יה הללויה.

מזמור הללו אל בקדשו. במזמור זה ראוי להתלהב לבו אל שמחה עצומה יותר, כי הוא גם כן עיקר פסוקי דזמרה לפי פרש"י הנ"ל.

ובתיבות: הללוהו בגבורותיו, יכוין בשמחה עצומה: מי ימלל גבורות ה' שעושה אף בעולם

[ה] הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה: ה' רועה את הלול הנשמה:

אלא אמר דוד, כל מה שתשבחו לפני הקדוש ברוך הוא במיני הזמר הללו, אינו כלום. כאדם האומר

תְּרוּעָה: כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ: כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ [לז]

אור הישר - כתו נהורא

עולם העליון הנברא על ידי יו"ד של שם, ובעולם התחתון הנברא על ידי ה', כמארוז"ל על פסוק כי ביה ה' צור עולמים. וכל זה על ידי קבלת עול מלכות ה', כדתנן אמר רבן גמליאל איני שומע לכם לבטל ממני עול מלכות שמים אפילו שעה אחת.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

תְּהִלָּל יְהוָה. שְׁנִינּוּ, כָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאוּ מֵהַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה וּמִתְעוֹרְרוֹת בְּבִנְיַי אָדָם. וּמֵאִיזָה מְקוֹם? מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָד (י"ח). מֵאִיזָה מְקוֹם זֶה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁכֵתוֹב (ס"ק קד) מֵה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה' כְּלָם בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ. שְׁנִינּוּ, מֵהַחֻכְמָה הַזֹּאת שֶׁמְבוּעֵיהָ יוֹצְאִים לְשֵׁלִישִׁים וְשָׁנַיִם שְׁבִילִים הַכֹּל נִתְקַן, וְכֹל מֵה שֵׁשׁ לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, וְהִיא נִקְרָאת רוּחַ קְדוּשָׁה שֶׁכָּל הַרוּחוֹת נִתְקַנּוּ בָּהּ.

זוהר תורה פרק ק"ג פסוק פסוק ו' "כל הנשמה תהלל יהוה":
שְׁרָה - זו הַשְּׁכִינָה. וְמִי הוּא הַחַיִּים שֶׁלָּהּ? י"ה, וְזֶהוּ הַשְּׁכִינָה. שְׁכֵן י"ה. וְזֶהוּ הַחַיִּים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה. וְהִיא הַזֹּאת בַּ"ש - צ'. עַם י' עוֹלָה לְק', וְהִיא מֵאָה בְּכֹחוֹת שְׁחִיב אָדָם לְהַרְיֵק כְּכֹל יוֹם בְּשְׁכִינָה, וְזֶהוּ מֵאָה שְׁנָה. וְעֲלֵיהֶם צִוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם מֵה ה' אֱלֹהֵיךָ שְׂאֵל מַעֲמֶךָ. אֵל תִּקְרֵי מ"ה אֵלָּא מֵאָה.

זוהר תורה פרק ק"ג פסוק פסוק ו' "כל הנשמה תהלל יהוה":
הַנְּשָׁמוֹת נִמְשָׁכוֹת מִחֻכְמָה אֵל מַלְכוּת וּמִשָּׁם לַאֲנָשִׁים - רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה", לַמְדָנוּ שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאוֹת מִן הַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ הַהוּא, וְנִתְעוֹרְרוֹת בַּאֲנָשִׁים^(א), וּמֵאִיזָה מְקוֹם^(ב), מִן הַמְקוֹם הַהוּא שֶׁנִּקְרָא יְהוָה, וְאִיזָהוּ מְקוֹם הַהוּא^(ג), אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁכְתוֹב: "מֵה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה' כְּלָם בְּחֻכְמָה" עָשִׂיתָ^(ד) (תְּהִלָּים קד, כ"ד). לַמְדָנוּ שֶׁמִּחֻכְמָה הַהוּא אֲשֶׁר מַעֲשֵׂיו יוֹצְאִים אֵל ל"ב נְתִיבוֹת נִתְסַד הַכֹּל, כֹּל מֵה שֵׁשׁ לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, וְאוֹתוֹ חֻכְמָה נִקְרָא רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַרוּחוֹת נִתְסַדּוּ בּוֹ. (זוהר ח"ב, תְּרוּסָה ד' ע"ד).

תְּהִלָּל-קָה הֵינּוּ חֻכְמָה וּבִינָה: עוֹד לַמְדָנוּ, "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה" שֶׁזֶהוּ חֻכְמָה וּבִינָה^(ה), שְׁבָהֶם

כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה. פִּירוּשׁ עֵיקַר הַהִלּוּל לֹא יִהְיֶה עַל יְדֵי הַגּוֹף לְבַד כִּי אִם עַל יְדֵי הַנְּשָׁמָה, הוּא שֶׁמִּתְכוּיֵן בְּשַׁעַת הַהִלּוּל כְּאִילוֹ הַנְּשָׁמָה הִיא הַמְהַלֵּלֶת וּמִשְׁבַּחַתָּה. וְאָרוֹז"ל [וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לְבִרְכָה] תֵּן לוֹ יִתְבַרַךְ הַלּוּל עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה: הַלְלוּ יְהוָה. הוּא בְּשֵׁנֵי הָעוֹלָמוֹת

וְהָאֲחֵר אֵינּוּ כְּלוּם, אֵלָּא הַלּוּל הַנְּשָׁמָה, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (ס"ק) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ.

[לז] "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ" זוהר שמות פרשת משפטים (ד' צד ע"ב) נֶפֶשׁ רוּחַ וְנְשָׁמָה לְפִי דְרָגוֹת הָאֲנָשִׁים: בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתֵנִים לוֹ נֶפֶשׁ מִצַּד הַבְּהֵמָה מִצַּד שֶׁל טֵהָר, מִצַּד אֱלֹהִים שֶׁנִּקְרָאִים אוֹפְנֵי הַקְּדוֹשׁ. זָכָה זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ רוּחַ מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַקְּדוֹשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ נְשָׁמָה מִצַּד שֶׁל הַפֶּסֶא. וְשֵׁלֶשֶׁת אֵלוֹ הֵם אֲמָה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ.

עוד יותר גבוה

אִם זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, מִצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, וְנִקְרָאת בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוּת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֲמִצְעִי, וְנִקְרָא בֵּן לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (דברים י"ד) בְּנִים אֲתֵם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ נְשָׁמָה מִצַּד שֶׁל אָבָא וְאֵמָא. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (בראשית"ב) יִפְּחַ בְּאִפְיוֹ נְשִׁמַּת חַיִּים. אִיזָה חַיִּים? אֵלָּא אוֹתָם י"ה שְׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תְּהִלָּים ק"ג) כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהִלָּל יְהוָה, וְנִשְׁלָמָה בַּהּ יְהוָה.

עוֹד יוֹתֵר גְּבוּהָ הוּא שׁוֹלֵט בְּכָלֶם לְמַעַלָּה וְלִמְטָה: זָכָה יוֹתֵר - נוֹתֵנִים לוֹ יְהוָה בְּשִׁלְמוֹת הָאוֹתִיּוֹת - יוֹד ה"א וְא"ו ה"א, שֶׁהוּא אָדָם, בְּאַרְח אֲצִילוּת לְמַעַלָּה. וְנִקְרָא בְּדָמוֹת רַבּוֹנוֹ. וְעֲלֵיו נֶאֱמַר (בראשית א') וַיְרֹדוּ בְּדָגַת הַיָּם וְגו'. וְזֶהוּ שֶׁלְטוֹנוֹ בְּכָל הָרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפְנִים וְהַשְּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל הַתְּחִלּוֹת וְהַכַּחוֹת שֶׁלְמַעַלָּה וְלִמְטָה. וְלָכֵן, כְּשֶׁבֶן אָדָם זָכָה בְּנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל בַּת יְחִידָה, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

זוהר שמות פרשת תְּרוּמָה (ד' ע"ד ע"א) כָּל הַנְּשָׁמוֹת בָּאוֹת מִחֻכְמָה: רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלָּים ק"ג) כָּל הַנְּשָׁמָה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

לפי שכל מי שלא חפץ להוליד בנים בעולם הזה, כאשר הוא יוצא מן העולם מגרשים אותו מכל מה שאמרנו, ולא ניתנה לו רשות לראות באור ההוא המאיר ממקום העליון [שנקרא יה], ולבוש ההוא שאמרנו הוא מה שקוראים אותו החברים בשם חלוקא דרבנן שמתלבשים בעולם ההוא, אשרי חלקם של הצדיקים, שגנו להם הקדוש ברוך הוא כמה טובות ותענוגים לעולם ההוא, עליהם כתוב:

”עֵינַי לֹא רָאִיתָהּ אֱלֹהִים וּזְלוֹתָי יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוֹ” (ישעיהו

סד. ג.) (וזהר חלק א' פרשת נח דף טו.ה).

וכי צריך ה' שיהללו אותו? ”כל הנשמה תהלל יה הללו יה” אמר רבי אלעזר, מהו דכתיב: ”הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנגבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במונים ועגב”, וכי צריך הקב”ה לזה?

צריך שהנשמה תהלל אותו: אלא אמר דוד, כל מה שתשבתו לפני הקדוש ברוך הוא באותן מיני כלי זמר, אינו כלום, כאדם האומר לחברו, עכשיו עשה זה וזה, וכל מה שתעשה אינו כלום, עד שתעשה דבר פלוני, כך אמר דוד, הללוהו בכל אלה מיני כלי זמר, אבל אין כל זה עיקר ההלול, אלא מה הוא עיקר ההלול, ”כל הנשמה תהלל יה הללו יה”⁽¹⁾, והאחר אינו כלום, אלא הלול הנשמה הוא העיקר, הדא הוא דכתיב: ”כל הנשמה תהלל יה הללו יה”.

(וזהר חדש פרשת בראשית דף טו.א.)

(1) פירוש שבזה יובן י”ה בארץ החיים, היינו שאור העליון מן השם י”ה של חכמה ובינה מאיר על ידי ההשתלשלות של אספקלריא המאירה שהוא התפארת בתוך המלכות שנקראת ארץ החיים. (2) אומר שעיקר ההלול הוא בהתעוררות הנשמה על ידי התפעלות הלב והמוח, להתפלל בהתלהבות מעומק דלבא, ובלעדי זאת כל מיני כלי זמר וכל מיני משוררים הוא רק דבר חיצוניות ולא פנימיות, ואין ה' יתברך חפץ בדברים הטפלים אם העיקר חסר, כדאיתא בספרים הקדושים, שעל זה נאמר על ”נתנה עלי בקולה כן שנאתיה” (ירמיהו יב. ח), ועל זה אמרו רחמנא לבא בעי, ועל עבודת נקודה הפנימיות שבלב נתיסד כל ספר תהלים, כמו שאמר דוד לך אמר לבי, צרו לבי, אודך בכל לבי, כי תפלה בלי

תהיה הגאולה לו ולה שנקראים ב”ן וב”ת, ובהם ימחו העמלקים מן העולם. (תיקוני זוהר תיקון כ”א דף נב.)

הנשמה צריכה להתלבש בלבוש של המצוות כדי שתוכל לראות את האור: פתח ואמר, ”אמרתי לא אראה יה יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל” (ישעיהו לח. א), ”אמרתי לא אראה יה” וכי מי יכול לראות י”ה, אלא סוף המקרא מוכיח, שכתוב ”יה בארץ החיים”⁽¹⁾, בוא וראה, כאשר הנשמות עולות להמקום צרור החיים⁽²⁾, נהנין שם בזוהר של אספקלריא המאירה⁽³⁾, המאיר ממקום העליון על הכל [שנקרא יה], ואילו לא תתלבש הנשמה בזוהר של לבוש אחר, לא תוכל להתקרב לראות אור ההוא.

חזקיהו חשש שלא יזכה לראות האור הזה לפי שלא הוליד בנים: וסוד הדבר, כמו שנתנים לנשמה לבוש שתתלבש בו לעמוד בעולם הזה, כמו כן נתנים לה לבוש של זוהר העליון לעמוד בו בעולם ההוא, ולהסתכל בתוך אותה אספקלריא המאירה, בתוך ארץ החיים ההיא. זהו שכתוב: ”יה בארץ החיים” שהיה חושב חזקיה המלך שלא יזכה לאור ההוא לאותה הסתכלות, לפי שהנהר הנמשך הוא הפסיקו ולא הוליד.

אדם הראשון מקבל פני הצדיקים ופני החוזרים בתשובה: ומה שאמר ”לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל”, ולא כתוב יושבי חלד, אלא אדם זה הוא אדם הראשון, כמו שלמדנו, שכאשר הנשמה הולכת לעולם ההוא, פוגעת באדם הראשון שיושב לפני שער הגן עדן, וכמה צדיקים סביבו, לקבל פניהם של כל אותן ששמו מצות רבונם ומשמח בהם, ויושבי חדל הם בעלי תשובה, ולפי שאדם הראשון חזר בתשובה לפני רבונו, הוא יושב עם אותן ששבו מעונותיהם, והם נקראים בני חדל, כמו שכתוב: ”אדעה מה חדל אני” (תהלים סט. ה), ולפיכך הוא יושב לפני שער הגן עדן, ומשמח עם הצדיקים ועם בעלי תשובה, הבאים בדרך ההוא של הגן עדן.

חזקיהו חשש שלא יזכה לראות כל אלו הדברים שאמרנו לעיל: והיה מתירא חזקיה המלך שלא יזכה לראות כל זה, מפני שאמר לו הנביא ”כי מת אתה” (ישעיהו לח. א), בעולם הזה, ”ולא תחיה”, לעולם הבא,

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ, מֵעוֹלָם וְעַד
 עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדוּלָה, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת, וְהַנְּצִיחַ,
 וְהַהוֹד, פִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי לְךָ יְהוָה הַמְּמַלְכָה

אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה הוֹד וְיָדָה
יְאֹהֲרֵנוּ

אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה הוֹד וְיָדָה
יְאֹהֲרֵנוּ

אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה הוֹד וְיָדָה
יְאֹהֲרֵנוּ

אור הישר - כתו נהורא

שהם סוד הספירות - ברבים. פירוש, ה"ק [הכי קאמר - כך אמר]: עוד טעם אחר שיש לנו ישראל הקדושים התייחסות עמך, כי לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת שהם מדות של האבות שלנו: מדת הגדולה הוא מדת אברהם אבינו, שהיה נקרא האדם הגדול, על שהגדיל להודיע אלהותו יתברך שמו בעולם, כמ"ש [כמו שכתוב] ויקרא בשם ה' אל עולם. ומדת הגבורה הוא מדת יצחק שהקריב את בני אדם לעבודת ה' על ידי מדת הפחד. ומדת התפארת היא מדתו של יעקב. והאבות הן המרכבה. וידוע שמדות השם יתברך אינם מדות נוספות על עצמותו כמדת בשר ודם שהוא סופר או צורף, אלא כמ"ש [כמו שכתוב] בתקוני זוהר [פתח אליהו]: אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו', שהוא יתברך וחכמתו ובינתו וגדולתו וגבורתו ותפארתו הכל אחדות אחד. וכיון שמדותיהם של האבות שלנו הם לך ה'. הם מרכבה לך, והם כסא כבודך, ואנחנו ענפי האבות, על כן יש לנו התייחסות עמך ה' לאמר כך, כי כל השכינתא קדישא שהיא הכל, והכלל הוא בשמים ובארץ מלא כל הארץ כבודו על ידי מעשים טובים של ישראל. וזהו תהלות ה'. על כן לך ה' הממלכה על

ישראל. כל זה רמוז אהבת ה'. פירוש: כי האדם נר"ג שלו הוא מעולם העליון שנברא על ידי יו"ד של שם, וגופו הוא מעולם התחתון שנברא מה' של שם. על כן המלך ה' צבאות ירצה ברכה מפיהו. והברכה שאדם מברך הרי הוא כאילו עושה הכל עם ה', שהרי בלי החיות שבו מהשם יתברך לא היה יכול לעשות מאומה. וכיון שהיה דוד כל כך באהבת ה' ובדביקות ה' התחיל לומר באתגלייא [בגלוי] סוד עולם העליון וסוד עולם התחתון והתקשרותם ויחודם על ידי האדם שם הישראל. וזהו שאמר: ברוך ה' אלהי ישראל אבינו. פירוש: מאיזה סיבה נקראך אבינו ויש לנו התייחסות עמך כבן עם אביו: מעולם ועד עולם. מפני שנפשנו הוא מעולם העליון והוא מן יו"ד של שמך הגדול יתברך. וגופנו מעולם התחתון, והוא מסוד ה' של שמך, על כן נקראך אבינו, כבן שהוא מעצם אביו, ברא כרעא דאבוה. וגם התחיל לדרוש בסוד הספירות, אף על פי שאין לדרוש ברבים, מכל מקום מחמת גודל אור ה' והדביקות שהיה אז לרוד, היה מעורר דביקות העליון והשראת שכינה ורוח הקודש גם כן לכל ישראל על כן אמר: לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת,

הלכות דרך החיים

עיקר הפירוש הוא כמ"ש הרמב"ם שהוא רק תואר הפעולה שהוא הנותן הגדולה והגבורה לברואים וזה שאמר כאן לך ה' הגדולה כו' אשר כל הגדולה והגבורה שבעוה"ז והנצח וההודו שבעולם המלאכים הכל מאתך הוא):

והגבורה וגו' כי כל בשמים ובארץ. הלשון תמוה מאוד והנראה בזה דמלת כי פירושו מלשון אשר כי ידוע שאין ליחס להשם יתברך תואר עצמו דמה"ט אמרו בש"ס דהגדול הגבור והנורא אי לאו דאמר משה כו' דכל מה שאתה משבח אתה מגנהו וכו' רק

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ולהכניס בלבו שמחה עצומה על כל שבחיו הנזכרים בפסוק זה, כי בפי' זה רמז דהע"ה מדות וספירות העליונים הקדושים, כנודע להמעייין בספרים.

מורה על אלהותו ית"ש ויתעלה ועל ממשלתו בכל העולמות, ושהוא מחיה כל העולמות. ובפסוק: לך ה' הגדולה, ראוי לאדם להפסיק בין תיבה לתיבה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שיהלל הגוף בלבד, וסימנך הכל הולך אחר החתום, ולפיכך נקרא דוד מלך ישראל חי וקים. זכותו וזכות

בהתפעלות הלב ומוח, שתהיה תפלה חיה, כמו שמסיים התהלים בהפסוק, כל הנשמה תהלל יה, ולא

וְהַמְתַּנְּשָׂא לְכָל | לְרֹאשׁ: וְהַעֲשֶׂר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ, וְאַתָּה
 מוֹשֵׁל בְּכָל, כִּאֵן רֵאוּי לִיתֵן צְדָקָה וּבִידֶךָ פֶּחַ וּגְבוּרָה, וּבִידֶךָ לְגִדְל
 וּלְחִזֵּק לְכָל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ, מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, וּמְהַלְלִים לְשֵׁם
 תְּפָאֲרֶתְךָ: וּיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ, וּמְרוֹמִם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה:
 אֶתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵרֹן הַכֹּהֵן
 הָיָה הוֹרֵת וְיָחִיד
 יְהוָה יְהוָה</sup> לְבִדְךָ אֶתָּה עֲשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי
 הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל אֲשֶׁר
 בָּהֶם, וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּל־פֶּלֶם, וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחֲוִיִּים:
 אֶתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵרֹן הַכֹּהֵן
 הָיָה הוֹרֵת וְיָחִיד
 יְהוָה יְהוָה</sup> הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוּ

אור הישר - כתר נהורא

התחתון, שמים, נעשו שמים העליונים. וע'
 "בספר" פרשת בראשית. וזהו תהלות ה' שעשה
 וברא ה' הכל.
 אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. על ידי
 קבלות על עצמו עול מלכות ה' בכל מעשיו, וכן
 נעשה אנחנו. ויש לומר עד"ש [על דרך שכתבתין]
 "בספר על התורה" על פסוק "ויאמר אלהים
 נעשה אדם", ופירש"י (וכן הוא בגמרא): בפמליא
 שלו נמלך ונטל רשות. וקשה טובא, דהרי
 באצילות ובריאת העולמות נאמר: "מי תכן את
 רוח ה' ואיש עצתו יודיענו את מי נועץ ויבינהו".

ידי קבלת ועל מלכות ה': ועתה אלהינו מודים
 אנחנו לך. רמוז יראת ה'. פירוש: אפילו כשאתה
 מתנהג עמנו במדת הדין, אפילו הכי אנחנו מודים
 לך ומהללים לשם תפארתך. שהוא תפארת לך ה',
 שאתה משלם לכל אחד כפעלו. ואנחנו יראים
 יראת רוממותך יתברך. וזהו שאמר: ויברכו שם
 כבודך. על שאתה מרומם על כל ברכה ותהלה:
 אתה הוא ה'. הויה, המהוה כל הוה לברך. ורמוז
 אהבת ה' שראוי לאהבה אותו יתברך על שהיה
 מהוה אותו לעבודתו: אתה עשית את השמים שמי
 השמים. פירוש על ידי שבראת בעולם הזה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה,
 להראות אמתת אמונתו בהאמנת יחודו ית"ש
 ויתעלה זכרו לעד.
 ובתיבות: אתה עשית את השמים שמי השמים
 כו', ראוי לאדם לכוין: אני מאמין באמונה שלמה
 ואמיתיתברך שבראת עולמות עליונים לאין קץ
 ומספר ותכליתברך אף שלא נאמר מפורש
 במקרא זה, ויתלהב האדם בשמחה עצומה
 באלהותו ית"ש ויתעלה באמירת התיבות עד
 שירת הים.

ובתיבות: ובידך לגדל ולחזק לכל, ראוי לאדם
 להתפלל בלבו תפילה עצומה, שיחזיק לבו ולבב
 כל ישראל לעבודתו ית"ש.
 ובתיבות: ועתה אלהינו מודים אנחנו לך
 ומהללים לשם תפארתך אתה הוא ה' לבדך כו',
 ראוי לאדם לומר אותם במתן ובנחת ולהכניס
 שמחה עצומה בלבו על גודל אלהותו ית"ש
 ויתעלה, ועל שבחר אותנו עם קדוש לחלקו
 ולגורלו הקדוש להודות ולהלל לשם תפארתו.
 ובתיבות: אתה הוא ה' לבדך וכו', ראוי לאדם

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

שנוכה לראות משיח בן דוד בבוא לציון גואל
 במהרה בימינו אמן.

רבי שמעון בר יוחאי וכל החבריא תגן עלי ועל כל
 ישראל לומדי ספר תהלים עם פירוש זוהר הקדוש,

אור הישר - כתור נהורא

להסכים ליצירת האדם, שהרי הצדיקים הם המרכבה, כמרז"ל [כמאמר רבותינו זיכרונם לברכה] האבות הן המרכבה, וכן ודאי היה אדם הראשון קודם החטא בגן עדן כסא ומרכבה להקדוש ברוך הוא ושכינתיה בגוף ונפש, כאשר יהיה לעתיד לבוא בתחיית המתים. ואם כן קשה, למה לא רצו להסכים.

ויש לומר משל למה הדבר דומה, למלך שלמה שעשה הכסא שלו דבר חדש אשר לכל מלך רב ושליש לא אתעביד דכוותיה ולא דדמי ליה [לא נעשה כמותו ולא דומה לו], והיו בו סכום אריות של זהב - ע"ב [72] ונשרים של זהב ע"ב [72], והכל על פי חכמת משקולת, והיו מעלין אותו האריות של זהב לראש הכסא, וכשיושב על ריש כורסייא [ראש הכסא] הוא נשאר [אותו נשר] נסיב כתרא דמלכותא [לוקח את המלכות] ויהב ברישא דשלמא מלכה [ונתנה בראש שלמה המלך], ויונה דדהבא נחתא מן עמודא ופתחת ארונא ונסבא ספר תורה ויהבת ביד שלמה [ויונה של זהב ירדה מהעמוד ופתחה את הארון ולקחה ספר תורה ונתנה אותו ביד שלמה], לקיים מה שכתוב: "והיתה [ספר תורה] עמו וקרא בו כל ימי חייו" (דברים יז ט). ושאר חיות שהיו קבועים בו וכסאות לשבעים סנהדרין ולכ"ג [אפשר לפתוח או - כהן גדול, או כ"ג = עשרים ושלושה, היינו סנהדרין של עשרים ושלושה]. ונוסע הכסא עמו למקום שירצה. והיו החיות מאיימין על עדי שקר. עיין מה שכתוב באורך בתרגום מגילת אסתר.

והנה אם איש אחר יאמר שרצונו לעשות לעצמו כסא כזה, ילעגו עליו כולי עלמא [כל העולם] ויאמרו לו כל מלכי מזרח ומערב בקשו אומנים מכל פנות העולם ולא יכלו וכו', אך אם ישאל שלמה בעצמו ליועציו ויאמר להם שרצונו לעשות עוד כסא כזה או בגוונה אחרינא [בצורה אחרת], האם יאמרו לא תעשה כי לא תצליח ולא יהיה הכסא כהוגן, כיון שיודעים שהוא חכם יותר מהם, כמ"ש: [כמו שכתוב] ויחכם מכל האדם, וכנראה מן מעשה כסא הראשון. אם כן קשה, דכל שכן וקל וחומר שלא ימנעו המלאכים את הקדוש ברוך הוא מיצירת האדם, כיון

אלא ברא הכל לבדו, וראה אלהים בעצמו ואמר על הכל כי טוב. ואם כן קשה, איך ביצירת אדם נמלך בפמליא שלו ונטל מהם רשות? והיותר קשה, כיון שהמלאכים ופמליא שלו ראו כי כל מעשה ה' בעולמות שברא הוא בחכמה, כמ"ש [כמו שנאמר] מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, אם כן ודאי יודע ה' בחכמתו כי טוב הוא יצירת האדם, אם כן איך רצו למנוע את השם יתברך מלברוא אותו? כמרז"ל [כמאמר רבותינו זיכרונם לברכה] שאמרו "מה אנוש כי תזכרנו", שמיאנו ביצירת האדם. וקשה, וכי יאמר מי שאינו חכם לאומן חכם לא תעשה פעולה זאת כי לא ישרה בעיני?

ויש לומר שזהו כוונת משה רבינו עליו השלום במה שאמר: אדני מעון של העולם, אתה עשית לנו, בשבילנו. בדור ודור, ב' אלפים שנה קודם שנברא העולם, שהוא בטרם הרים של העולם יולדו, ותחולל ארץ - היא ארץ ישראל, ותבל - היא חוץ לארץ, היית משתעשע עם נשמות הצדיקים של ישראל שהם ששים רבוא, כמו אותיות התורה. ומעולם ועד עולם - מן העולם העליון עד עולם התחתון אתה אל, פירוש: בראת בעצמך ולא לקחת שום עצה. תשב אנוש, כשבאת לברוא אנוש עד דכא, היית נמלך עם דכ"א; ד' - רמוז ד' מחנות שכינה, כ' - כסא. הנשמות גזורות מכסא הכבוד, ונמלך עם חיות הקודש הקבועות בכסא הכבוד. א' - ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בתיקוני זוהר: אומן ומופלא. פירוש: מדת אלהים, שהוא שקראו רז"ל בתיקוני זוהר האומן שברא את העולם - הוצרך ליטול רשות ולהתייעץ עם מדה עליונה שנקראת אומן מופלא, אם יברא את האדם, ולא היה הסמכה להסכים לבריאת אדם, מפני שכולם גזרו ואמרו שבוודאי יהיה מעותד לחטוא - ולא מצאת הסמכה להסכים לבריאת אדם עד ותאמר שובו בני אדם. פירוש: אמרת אף על פי שאמת הוא שיחטא, מכל מקום הרי בראתי מדת התשובה שקדמה לבריאת עולם, והקדוש ברוך הוא נקרא רוצה בתשובה. וזהו שאמר: "ותאמר שובו בני אדם".

ויש להסביר הענין למה לא רצו המלאכים

מֵאוֹר פְּשָׁדִים, וְשָׁמַת שְׁמוֹ אֲבָרָהֶם: וּמִצָּאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן
 לְפָנֶיךָ, וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַפְּנִיעָנִי הַחֲתִי
 הָאֱמָרִי וְהַפְּרֹזִי וְהַיְבוּסִי וְהַגְּרָנְשִׁי לָתֵת לְזִרְעוֹ, וְתִקֶּם אֶת
 דְּבָרֶיךָ בִּי צַדִּיק אָתָּה: וְתֵרָא אֶת עֵנִי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, וְאֶת
 זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף: וְתִתֵּן אֹתָתּוֹת וּמִפְתֵּיִם בְּפָרְעָה
 וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אֲרָצוֹ, בִּי יִדְעָתָ בִּי הַיּוֹדוּ עֲלֵיהֶם,

אור הישר - כתור נהורא

פי שבראו מן האדמה, אף על פי כן היה בצלמו, עקיבו היה מכהה לגלגל חמה. בצלם אלהים ברא אותו, פירוש: הצליח בידו של הקדוש ברוך הוא בריאת אדם הראשון. כי בצלם אלהים ברא אותו. בצלם ראשי תיבות: באור צבע לבן מתנוצץ, כמו אור של עולם האצילות, כן נברא אדם הראשון קודם החטא - ואברהם, שהיה תיקון של אדם הראשון.

וזהו שאמר: אתה ה' אשר בחרת באברם והוצאתו. בעצמך, לא על ידי מלאך. מאור כשדים, מפני ומצאת מקודם את לבבו נאמן לפניך, על ידי קבלת עול מלכות ה'. ומ"ש [ומה שכתוב] במדרש שהקדוש ברוך הוא נמלך בנשמות הצדיקים - לא על בריאת עולם, שהרי נאמר את מי נועץ כו', אלא גם כן על בריאת אדם. כמ"ש [כמו שכתב] במגלה עמוקות: נעשה אדם, נעשה ראשי תיבות: נמלך עם שמאי הלל - שהם כלל כל הנשמות. ומה שאמר והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם, להודיעו שכל בריאת העולם היה בשבילו, כמ"ש [כמו שכתוב]: "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", וארז"ל [ואמרו רבותינו זיכרונם לברכה] אל תקרי בהבראם אלא באברהם, על כן כיון שכל בריאת העולם היה בשבילו, אם כן כל העולם הוא שלו, על כן וכרות עמו הברית וכו'.

וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני כו' ותקם את דבריך. הוא מאהבת ה' לאברהם: ותרא את עני אבותינו. זהו תהלות ה' שמשגיח ומרחם:

הלכות דרך החיים

בבית הכנסת שמלין התינוק נוהגין שהסנדק והמוהל אומרים וכרות עד ישתבח פסוק אחר פסוק בניגון.

שלתבונתו של הקדוש ברוך הוא אין חקר. אך על פי משל הנ"ל אתי שפיר [בא יפה]. דאפילו שלמה המלך אם אחר עשיית הכסא הראשון מאריות ונשרים של זהב יקח שלמה סממנים פחותי ערך, דהיינו עפר וחומר וטיט וסיד וסקרא ושחור מעשן עצים ונתר ואבנים ולבינה אדומה כתושה ויאמר ליועציו שרוצה לעשות מסממנים אלו כסא שיהיה כל כך יפה או יותר יפה מן הכסא של זהב הנ"ל - אזי ודאי ימנעו אותו, כי יאמרו זה אי אפשר, שהרי הסממנים אינם טובים, ואין זה פועל חכם ויהיה להם גנות ממעשיו, שיאמרו הכל כמה מכוער כלי זה שעשה.

וכן בהקדוש ברוך הוא, כיון שאמר לפמליא שלו נעשה אדם, פירוש: שיהיה נעשה מאדמה, כמ"ש [כמו שכתוב]: וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ושיהיה כסא ה' כמו כל העולמות העליונים שנבראו מאור לבושו שהוא הוד והדר, על כן אמרו: מה אנוש כי תזכרנו. ורצו למנוע את הקדוש ברוך הוא מיצירת האדם. כי כיון שיהיה נעשה מדברים פחותים כאלו, שהם הפסולת והשמרים מן כל העולמות, על כן בהכרח יהיה בו יצר הרע על שיהיה יסודו מעפר. ולזה החליטו המלאכים שלא יהיה ראוי להיות כסא ומרכבה להשם יתברך. אך על ידי שהשיב הקדוש ברוך הוא ענין מדת התשובה, על כן ויברא אלהים את האדם בצלמו, פירוש: שיהיה מוכן שיהיה שריית שכינה על האדם - אף על

וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיּוֹם בְּקַעַת לְפָנֵיהֶם וַיַּעֲבְרוּ
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה, וְאֵת רַדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בַּמַּצּוֹלֹת כְּמוֹ אֶבֶן
בְּמַיִם עֲזוּיִם:

וַיִּוְשַׁע יְהוָה וַיִּהְיֶה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא

אֲדֹנָי הַכֹּל
יְהוָה יְהוָה וַיִּתֵּן
יָאֱהוּרֹנְתִי

אור הישר - כתור נהורא

ותעש לך שם כהיום הזה כו' ויעברו בתוך הים ביבשה. עמ"ש [עייין מה שכתבתי] "בספר על התורה". ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים. פירוש: אפילו מיד שר של מצרים. ורמזו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יראת ה'. פירוש: שישראל היו מהפכים יראת המלחמה שהיה להם מן המצריים ומן השר של מצרים ליראת ה', ועל ידי זה היו נמתקין הדינין, כי נעשה להם יראת ה'. וז"ש: המאמרים הנ"ל, והאמת יורה דרכו והשכל תעיד על זה, שכל הפלגת מאמרי הוזה"ק הנ"ל באמירת השירה וסיפור השבח של הבורא יתברך ויתעלה שבה, אינו במי שאומר רק התיבות של השירה בפיו ובשפתיו לבד ולא שם לבו כלל אל ההודאה ושבח להבורא יתברך ויתעלה בעת אמירת התיבות בפיו, על התשועה הגדולה והנפלאה שעשה לנו עם קדוש אז על הים והצילנו מיד המצרים, ועל נפלאותיו וגבורותיו היוצאים מדרך הטבע, שהן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו אז, אין זה כי אם, בודאי גודל הפלגת אמירתו בכל יום, הוא כדי לזכור ולספר בתמידות גודל גבורותיו ונפלאותיו אשר עשה לכל עם קדוש הישראלי במצרים ועל הים.

ובעת הסיפור יגיל וישמח ישראל בגודל אלהותו ית"ש ולתת שבח והודאה לשמו יתברך בלבו ובמחשבתו על זה, כמפורש בלשון מאמרי הוזה"ק הנ"ל, בפ' בשלח ביאר בצחות לשונו הקדוש: תנינן כל בר נש דקאמר שירתא דא בכל יומא ומכוין בה זכי וכו', ובפר' תרומה חלק לשון של זהורית להזהיר: בגין דא בעי בר נש לשוואה רעותי בהאי שירתא כו', ומפרש ויוצא ג"כ בפ' בא, שהעיקר היא החדוה השמחה של האדם בשעת הסיפור כנ"ל שם: ובהוא סיפור חדו בחדוה וכו', והחדוה והשמחה אינה כי אם בלב. ועל כן מהראוי לאדם אשר נתן לו ה' חכמה ותבונה, לדעת לעשות כוונה כוללת בעת ישיר את השירה הזאת, עלי באר ענין השבח של

הנה נא נא הואלתי וגמרתי בדעתי, טרם אחלה לדבר בביאור השירה הזאת עד תומם על סדר הפסוקים, זו הדרך ישכון העדה, להלהיב לבות בני אדם אל כוונה השירה, כמלוא אורה מאורות ספוני מאמרי הוזה"ק, זולת מה שנמצא בספרים מגודל מעלתה, שמכפרת כל עונותיו של אדם. וזה"ק פר' בשלח (ג"ד ע"ב) למדנו, כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה, זוכה לאמרו לעתיד לבא. כי יש בה עולם הזה, ויש בה עולם הבא, ויש בה קשרי אמונה, ויש בה ימי מלך המשיח. ע"כ. בפר' תרומה (דף קל"א ע"ב) ז"ל: בזמן ההוא שמסיימים ישראל השבחים של תשבחות דוד, אז אומרים התשבחה של שירת הים, כמו שהעמדנו וכו'. ותשבחה זו חשובה מכל שאר תשבחות שבעולם וכו'. משום זה צריך האדם לשום רצונו בשירה זו. וכל מי שזכה בה בעולם הזה, זוכה לראות את מלך המשיח בתקון כתר ההוא וחגור בכלי זיין, וזוכה לשבח שירה זו שם. והרי העמדנו הדברים. ע"כ.

ובפרשת בא (ד' מ':) ז"ל: כל אדם המספר ביציאת מצרים, ושמח בספור ההוא בשמחה, עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא, שהיא שמחה מכל, שזה הוא אדם השמח באדונו, והקב"ה שמח בספור ההוא. בה בשעה, מקבץ הקב"ה את כל החבורה שלו, ואמר להם, לכו ושמעו הספור של השבח שלי שמספרים בני, ושמחים בגאולתי וכו'. עכ"ד בקיצור. ובהגדה של פסח אצתיק בעז"ה המאמר בשלימות. הנה עיניכם הרואות את כל

יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שֵׁפֶת הַיָּם: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד
הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הוֹד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} בְּמִצְרַיִם וַיֵּרְאוּ הָעַם
אֶת־יְהוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הוֹד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} וַיֹּאמְרוּ בְּיַהּוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הוֹד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ:
אֲנִי יִשְׂרָאֵל וְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה^{אֲרוֹן הַבַּיִת הָיָה הוֹד וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}

אור הישר - כתו נהורא

וירא ישראל את היד הגדולה. פירוש וירא ישראל, היו רואים מראות אלהים, כמרז"ל [כמאמר רבותינו זיכרונום לברכה] ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. "את" פירושו עם היד הגדולה של נבואה שנקרא יד ה'. וגם ראו אשר עשה בעצמו במצרים. והרי על נביאים שרואים ושומעים ומשתמשים בשני חושים יחד נופל יראה גדולה. וגם ראו אהבת ה' להם. על כן ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, על ידי קבלת עול מלכות ה'.

הלכות דרך החיים

שירת הים צריך לאמרה מעומד בכוונה ובניגון הטעמים כמו בס"ת וצריך לאומרה בשמחה:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובפסוק שמדבר באיזה גבורה נפלאה מנפלאות הבורא ית"ש ויתעלה, יחשוב במחשבתו בזה"ל גבורות ה' גבורות ה'. ודי בהערה זו. אחרי הודעי אליך, אחי ורעי, הערות הזה"ק והכונה הכוללות, אבינה לאחריתם איכה ירדוף לבב אדם בהתלהבות הכוונה הראויי בשירה בזאת עד תומם, על סדר הפסוקים בעז"ה. הנה נא הואלתי וגמרת בדעת, טרם אחלה לדבר בביאור השירה הזאת עד תמם על סדר הפסוקים, זו הדרך ישכון הערה, להלהיב לבות בני אדם אל כוונה הישרה, כמלוא אורה מאורות ספוני מאמרי הזה"ק, זולת מה שנמצא בספרים מגודל מעלתה, שמכפרת כל עונותיו של אדם. **בתיבות: ויאמינו בה' ראוי לאדם לכוון בלבו ובמחשבתו בזה"ל: אני ג"כ מאמין באמונה שלמה ואמיתית באלהותו ית"ש ויתעלה. וראוי תיכף ומיד לקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה להראות אמתת אמונתו. ובמשה עבדו, ראוי לכוין בשמחה עצומה בזה"ל: ואני ג"כ מאמין בנבואתו ובתורה הקדושה שנתנה על ידו ואני מקבל עלי ללמוד וללמד לשמור ולעשות תורתו הקדושה. אז ישיר משה, יכוין שאני מאמין בתחית המתים**

בוראנו יתברך שמו הנאמר בפסוק לכוין בו, וליתן הודאה עצומה במחשבתו על זה, דהיינו בכל פסוק שמדבר בענין תשועה לישראל ונקמה במצרים, יתן האדם במחשבתו הודאה עצומה בזה הלשון בקיצור: **אני נותן לך ית"ש שבח והודאה על זה.** אך תהיה ההודאה זו בכל עוצם כוחו ומעומקא דלבא ובשמחה רבה ועצומה עד מאד. ובאיזה פסוק שמדבר באיזה גבורה נפלאה מנפלאות הבורא ית"ש ויתעלה, כגון בפסוק: **וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, שפלטן הים על שפתו אשר על עבר פניהם, וכגון פסוק: וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים וגו' וכיוצא, יחשוב כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה עד מאוד ובכל עוצם כוחו. ונמצא בספרים, שצריך האדם לדמות בעצמו בשעת אמירת שירה זו, כאלו הוא יצא ממצרים ועומד על שפת הים ומזמר שירה זו עם כלל ישראל. אז בוודאי בוער לבו בקרבו ממילא אל הודאה עצומה בשמחה עצומה להבורא יתברך. ובחזור לראשונות, אל הכוונה הכללית הנ"ל, בכדי שיעלה לזכרון תמיד אל האדם. והוא: בפסוק שמדבר בענין תשועה לישראל, יחשוב במחשבתו בזה"ל: **אני נותן לך ית"ש שבח והודאה על זה.****

וַיֹּאמְרוּ לְאֹמֵר אֲשִׁירָה לַיהוָה <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הַיָּהוּוֹת וְיִהְיֶה
יְאֹהֲרֵנוּ</sup> כִּי־גָאָה גָאָה סוֹס וְרוֹכְבוֹ
רְמָה בַיָּם: עֲזִי וּזְמֶרְתָּ יְיָ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֲנֹהוּ אֱלֹהֵי

אור הישר - כתור נחורא

זוכים לקבל התורה. והיה חוזר העולם לתוהו ובוהו, כיון שלא היה הכנה לשריית שכינה בעולם, שיהיה להקדוש ברוך הוא דירה בתחתונים. ועל ידי הגאולה, חדא: זה אלי, נודע אלהותו יתברך בעולם שהוא אלי. וגם ואנוהו. פירוש על ידי ישראל יהיה לו יתברך נוה ומשכן בעולם הזה. כמרז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על פסוק אוה למושב, נתאוה להיות לו דירה בתחתונים. וזהו שתרגם ואבנה לו מקדש. וגם זה אלי ואנוהו. פירוש: אני ישראל הייתי גורם שיתגלה אלהותו בעולם, ושיהיה יוצא מן הכח אל הפועל לברוא את העולם, שהוא נוה ומשכן לו יתברך. כמרז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ישראל עלו במחשבה: אלהי אבי פירוש: כי אבה הוא לשון רצה אם כן מלת אבי יש לפרש רציתי. והכי פירושו: שאמרו ז"ל: הקדוש ברוך הוא נמלך בנשמותיהם של צדיקים והסכימו לברוא העולם והאדם. וזהו שאמר אלהי אבי. פירוש: אבי הוא רצוני. פירוש: על ידי זה רצוני, שהייתי מסכים לברוא העולם, על ידי זה זה אלי, נתגלה אלהותו בעולם. על כן וארוממנהו. וגם יש לומר זה אלי. על כן מיוחד אלהותו עלי להקרא אלי - מה שאין זוכים לזה מלאכי השרת שיהיה נקרא אלהי מיכאל כו'. ואנוהו. אצלי. פירוש: אני בעצמי משכן ונוה לו יתברך על ידי קדושת מעשים טובים שלי. ועל

ה'. על כן ויאמרו לאמר. פירוש: ויאמרו, מה שראוי לאמר: אשירה לה' כי גאה גאה. רמוז אהבת ה'. פירוש: הוציא הקב"ה מעומק הגלות את השכינה ומלאכי השרת, ועתה הוא גאה מי שראוי להיות גאה: סוס ורוכבו. של מצרים רמה בים: עזי וזמרת יה. פירוש: זהו תהלות ה'. כי העוז הוא לי, נראה שהוא עוז, כי לנגדו יתברך, שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם, אין ליחס זה לעוז, אלא תענוג של זמרת יה. פירוש: תענוג של השירה והזמרה ששוררו וזמרו לפניו יתברך בשני העולמות: בעולם הזה שנברא מן ה' היה הזמרה של ישראל. ובעולם עליון הנברא מן יו"ד היה הזמרה והשיר של מלאכי השרת: ויהי לי לישועה. פירוש: על ידי הישועה זו של יציאת מצרים, שראיתי שלפי שעה הרעיש כל צבאות מעלה בשביל אהבת האבות וישראל, כמרז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על פסוק לסוסתי ברכבי פרעה, שבא הקדוש ברוך הוא על הים עם רכב אש וסוסי אש נגד מחנה פרעה, ועל ידי זה אני מובטח שתמיד ויהי לי לישועה, כל אימת שאצטרך לישועה יהיה לי לישועה. ועיקר השירה שאני משורר הוא: זה אלי. פירוש: כי אם ח"ו לא היו נגאלים אז ישראל מארץ מצרים, היו נשקעים בנ' שערי טומאה. כמרז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על פסוק ולא הספיק בצקם להחמיץ עד כו'. ולא היו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

"לאמר" בגאולתם של ישראל, "לאמר" לעולם הבא. אלהי אבי וארוממנהו, מפאת גודל התשוקה הבורע בלבו בגודל אלהותו ית"ש, יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה ובוה יתרומם שמו ויתעלה בכל העולמות, כי במה יוכל לרומם ליתברך שמו ויתעלה באותו רגע שאמר וארוממנהו, אך במסירת נפש במחשבתו, שעל ידי עבודה זו ית"ש מתרומם ויתעלה ומתקדש בכל עולמות עליונים ותחתונים. וע"כ בגמר דבריו תיכף יצייר במחשבתו מסירת נפש באיזה מיתה, כדי לרומם ית"ש בזה.

לעתיד, כמרז"ל (סנהדרין צא, ב): שר לא נאמר אלא ישיר מאן וכו'.

שירת הים צריך לאומרה מעומד בכוונה ובניגון הטעמים כמו בס"ת וצריך לאומרה בשמחה: ועוד שם ז"ל: "ויאמרו לאמר" זהו לדורי דורות, כדי שלא ישכח מהם לעולם. כי כל מי שזכה לשירה הזו בעולם הזה, זוכה בה בעולם הבא, וזוכה לשבח בה בימיו של מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בהקב"ה, שכתוב "לאמר", דפירשו "לאמר", באותו הזמן, "לאמר", בארץ הקדושה בזמן שישובו ישראל בארץ, "לאמר", בגלות,

אָבִי וְאֶרְמָנָהּ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁמוֹ:
 מִרְפַּבֶּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יְרֵה בַיָּם וּמִבְּחַר שְׁלֹשׁוֹ טַבְּעוּ בַיָּם-סוּף:
 תְּהַמֵּת יְכַסִּימוּ יִרְדּוּ בְּמִצּוֹלֹת פְּמוֹ-אֲבָן: יְמִינְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 נֹאדְרֵי בִפְחֵי יְמִינְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תִרְעֵץ אוֹיֵב: וּבְרַב גְּאוֹנְךָ
 תִּהְיֶה קָמִיד תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ פֶקֶשׁ: וּבְרוּחַ אַפִּיד נַעֲרָמוּ
 מִיָּם נִצְבּוּ כְּמוֹ-נֶגֶד נִזְלִים קִפְאוּ תְהַמֵּת בְּלִבֵּיָם: אָמַר אוֹיֵב
 אֶרְדֵּף אֲשִׁיג אֶחֱלֵק שְׁלָל תִּמְלֹאמוּ נַפְשֵׁי אַרְיֵק חֲרָבִי תִּוְרִישְׁמוּ
 יְדֵי: נִשְׁפַּת בְּרוּחְךָ כִּסְמוּ יָם צִלְלוּ כְּעוֹפֹרֶת בְּמַיִם אֲדִירִים:

אור הישר - כתו נהורא

ואין אני מסתכל במראות נבואה של משכן העולם ות שנתגלו לי. כמרו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. פירוש: שפחה, שהיא במדרגה קטנה, על כן ראתה, פירוש: שנתכוונה לראות ולהינות ממראות אלהים. אבל אני לא נתכוונתי אלא זה אלי להקביל פני אלי, ולבקש שיתנהג עמי בחסד אל על ידי קבלת ועל מלכות ה' עלי, מחמת שהיה מתנהג במדת הדין, והיה אלהי אבי במדת הדין עם האבות, וחשב הגליו ת משנול ד יצחק: ימינך ה' נאדרי בכח. ביציאת מצרים. כן נזכה ימינך ה' תרעץ אויב. לימות המשיח: נאדרי בכח. על ידי כח שנותנין ומוסיפים ישראל בגבורה של מעלה על ידי יראתה' שהוא כלל כל התורה: וברוח אפך נערמו מים. רמוז אהבת ה'. כי על ידי אהבת ה' לישראל נתן חכמה במים להיות נצבו כמו נד עד שיעברו ישראל כמו שתרגם חכימו מיא:

דרך שאיתא בשם הריב"ש נרבי ישראל בעל שם טובן זלה"ה: "דע מה למעלה ממך", פירוש: יהיה כוונתך לידע את ה' שלמעלה ממך לבד, אף כי עין שלך רואה ברוח הקודש ומראות נבואה, ואוזן שלך שומעת ברזין עליונים - לא יהיה כך הרהור חשיבות עצמך, אף שאתה חשוב כל כך שמעשיך בספר נכתבין, מכל מקום לא יהיה כך שום כוונה, כי אם לידע את השם. משל למה הדבר דומה, למלך שבקש לנסות כו' ופיזר בהיכלות כסף וזהב ואבנים טובות. ואנשים שהלכו דרך הפלטרין חדרי המלך, אחד לקח כסף וחזר. הב' זהב. ג' אבנים טובות וחזר. אבל בן המלך לא רצה ליקח שום דבר, כי אם התאמץ לבוא לאביו המלך. וזהו שאמר על כן זה אלי - מייחס אלהותו עלי להקרא אלי - מפני ואנוהו, פירוש: על ידי מעשים טובים שלי זכיתי שאני בעצמי נעשיתי היכל ה' ונוה ומשכן לו יתברך.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בפסוק: ה' איש מלחמה ה' שמו, יכוין פרש"י בחומש, וישמח שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה. בפסוק: וברוב גאונו תהרוס קמיד, יכוין ג"כ מה שפירש"י בחומש, שהקמים על ישראל כאילו קמים עליו יתברך כביכול, וישמח במחשבתו שמחה רבה ועצומה על גודל אהבתו אותנו עם קדוש, שנחשב בעיניו הקמים עלינו כאילו קמים עליו כביכול, ואיך לא יתלהב לב האדם בזה לאהבת הבורא ית"ש ויתעלה.

כמה פעמים גבורות ה' בשמחה עצומה.

מִי־כִמְכָה בְּאֵלִים יְהוָהּ אֲדַנִּי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} מִי כִמְכָה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ נֹרָא
 תְּהִלַּת עֹשֶׂה פְּלֵא: נְטִית יְמִינֶךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ: נְחִית בְּחֶסֶדְךָ
 עִם־זוֹ גְּאֻלַּת נְהִלַּת בְּעֶזְךָ אֶל־נוֹה קֹדֶשְׁךָ: שְׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן
 חֵיל אֲחֹזוּ יִשְׁבִּי פְּלִשְׁתִּי: אִזּוּ נִבְהִלּוּ אֲלוֹפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב
 יֶאֱחֹזְמוּ רַעַד נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנַעַן: תִּפְּל עֲלֵיהֶם אֵימַתָּה וּפְחָד
 בְּגִדְלֵךְ וְרוֹעַךְ יִדְמוּ כַּאֲבָן עַד־יַעֲבֹר עִמָּךְ יְהוָהּ ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} עַד־יַעֲבֹר
 עִם־זוֹ קִנִּית: תִּבְאָמוּ וְתִטְעַמוּ בְּהַר נִחְלַתְךָ מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
 פְּעֻלַּת יְהוָהּ ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵן יָדֶיךָ: יְהוָהּ ^{אֲדֹנָי הַכֹּל}

אור הישר - כתר נהורא

המלוכה של הקדוש ברוך הוא, הוא בצדיק, שהוא מקום שכל העולמות מתוועדים בו, שכלול נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה] מכל העולמות, על כן צריך להיות ביראת ה'. וכן בבית המקדש הוא מקום שכל העולמות מתוועדים, שביית המקדש שלמטה מכוון נגד בית המקדש שלמעלה. והם על ידי יראת ה' ואהבת ה' של הצדיקים. ולעתיד לבוא

מי כמוכה נאדר בקודש. בין קדישין עליונים. והוא נורא תהלות. פירוש: ויראוי מלהללו שהוא עושה פלא, כי נגדו יתברך אין שום דבר פלא: נחית בחסדך. על ידי זכות אברהם שהוא מדת החסד: נחלת בעזך. בזכות התורה, שנאמר בה ה' עוז לעמו יתן. וזהו על ידי קבלת עול מלכות ה'. ה' ימלוך לעולם ועד. רמוז יראת ה'. פירוש: עיקר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ועצומה עד מאוד, על שבעת ההוא נתגדל ונתקדש שמו הגדול יתברך בכל העמים, אשר ישמעון את שמעו בכל גבורותיו ונפלאותיו אשר עשה בכל חיל מצרים לסוסיו ולרכבו, ואשר הציף את מי ים סוף על פניהם ברדפם, ואשר עשה במדבר, ועל כן נפל עליהם אימתה ופחד, ומפני הדר גאונו רגזו וחלו ונבהלו ורעדו ונמוגו כולם, וישמח בזה כשמחת הבן חביב על גדולת אביו. ודי הערה בזה.

ובתיבות: עד יעבור עמך ה', ישמח שמחה רבה ועצומה במחשבתו, על שאנחנו עם הישראלי נבחרים מכל שבעים אומות להקרא בשם עם ה' יתברך ויתעלה.

ובתיבות: עם זו קניית יכוין כמו שפרש"י בחומש, שפ"י: חבבת, וישמח ג"כ כנ"ל.

ובפסוק: מקדש אדני כוננו ידך, יתפלל במחשבתו ברוח נשברה, שיבנה ביהמ"ק ב"ב ותשרה שכינה הקדושה בתוכו.

ובתיבות: נאדר בקדש, יכוין האדם פ"י הפשוט של התיבות כפי שת"א: את אדיר בקודשא. ובתיבות: נורא תהילות, יכוין מה שפרש"י בחומש: יראוי מלהגיד תהלותיך פן ימעטו, כמ"ש (תהלים סה, ב) לך דומיה תהלה, ולא יאמר בפיו ובשפתיו לבד, כי הוא שבח גדול ועצום מאוד לפי רש"י. ובתיבות: עושה פלא, ובתיבות: תבלעמו ארץ, יכוין במחשבתו בשמחה עצומה: גבורות ה' גבורות ה'.

ובתיבות: נחית בחסדך עם זו גאלת, יתן האדם במחשבתו הודאה עצומה בשמחה רבה להבורא ית"ש, על הגאולה שגאל אותנו מארץ מצרים.

ובתיבות: נהלת בעזך אל נוה קדשך, יתן במחשבתו ג"כ הודאה עצומה לית"ש, על שהביא אותנו לארץ הקדושה ונתן אותה לנו למורשה ירושת עלמין.

ובפסוק: שמעו עמים ירגזון וגו' עד כל יושבי כנען, יכוין ויכניס במחשבתו שמחה גדולה

יִמְלֹךְ לְעֵלָם וְעַד: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 יִמְלֹךְ לְעֵלָם וְעַד: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 מְלָכּוֹתָהּ קָאָם לְעֵלָם וְלְעַלְמֵי עֲלְמֵיָא: כִּי בָּא סוֹס פְּרָעָה
 בְּרַכְּבוֹ וּבְפָרְשָׁיו בָּיָם וַיֵּשֶׁב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֹשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם:
 הַיָּם אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיָּם אֲרוֹן הַכֹּל

כִּי לִיהוָה הַמְּלוֹכָה וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר
 צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הַר עֵשׂוֹ וְהִיתָה לִיהוָה הַמְּלוֹכָה:
 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל

והנה אף שנמצא בספרים בשם הזוה"ק שצריך לומר כל הי"ג שבחים אלו בנשימה א', אינו מוכרח כלל מלשון הזוהר.

יִשְׁתַּבַּח שְׁמֹךְ לְעַד מְלַכְנוּ, הָאֵל, הַמְּלֹךְ הַגָּדוֹל, וְהַקְּדוֹשׁ,

אור הישר - כתו נהורא

פתח בישתבח, שהוא ברכה אחר פסוקי דזמרה: ישתבח שמך לעד מלכנו. פירוש: אנחנו ישראל הקדושים ממליכים את שמך הגדול והקדוש, ותיכף ומיד אנחנו אומרים שאתה מלכנו, וישתבח שמך ממנו לעד ובשם הקדושים. כי תענגוג המלכות בשר ודם הוא מה שמתייראין מלפניו מורא מלכות, כל שכן וקל וחומר מלכות ה': ומגודל אהבת ה' אנחנו משבחים ומהללים לשמו יתברך לומר כי הוא האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ כי לך נאה ה' אלהינו ואלהי

ה' מלכותיה קאם. יהיה קימה למדת מלכות ה' לעלם ולעלמי עלמאי, הוא לרום העולמות, מדת המלכות, על כל הצדיקים. וזהו תהלות ה': ואז כי לה' המלוכה. על ידי קבלת עול מלכות ה' של ישראל. והיה ה' למלך על כל הארץ כו'. אין להפסיק בין אחד לישתבח, כי ד' דאחד עם ש"י דישתבח הוא צירוף אחד מצירופי שדי: ישתבח שמך לעד מלכנו. רמוז יראת ה'. פירוש: כיון שסיים פסוקי דזמרה והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד לזה

הלכות דרך החיים

כשיאמר ישתבח יש לעמוד (סימן נ"ג):

בשער הא'. אחיי ורעיי אהובי נפשי, אמירת התבות בלבד זולת כוונת הלב, בוודאי אינה נחשבת לשירה כלל, ולא הי' מתפאר הזוה"ק בכמה מקומות בגודל מעלתה כנ"ל באריכות קצת. ודי בהערה זו. ובתיבות: כי לה' המלוכה וגו' והיתה לה' המלוכה, וביחוד בפסוק: והיה ה' למלך על כל הארץ, יכניס בלבו שמחה עצומה כנ"ל. ישתבח שמך ישתבח שמך כו'. גודל מעלת השבח הגדול והנפלא הזה, מבואר בזה"ק פי' תרומה ד'

ובפסוק: ה' ימלוך לעולם ועד, ישמח שמחה רבה ועצומה עד מאוד במלכותו ית"ש הנצחית ויזוהר לומר פסוק ה' ימלוך, שנים מקרא ואחד תרגום. גם יזוהר לומר פסוק: כי בא סוס פרעה. ומאוד מאוד ראוי לזוהר בכל הכוונות הנ"ל. ובודאי אם ישם אדם עליו נפשו ולבו בזה, תבא הכוונה ממילא באמירת התבות, ויוכל להתפלל עם הצבור אחר ההרגל, אך יכוין לתת בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה, כי זה כל האדם, כפי שהארכת בזה

בְּשָׁמַיִם וּבְאָרְצָא. כִּי לֶךְ נָאֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וְשִׁבְחָה, הֵלֵל וְזִמְרָה, עֲזוֹ וּמְשֻׁלָּה, נִצַּח, גְּדֻלָּה
 וּגְבוּרָה, תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת, קְדוּשָׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
 לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, וַיַּעֲזֹלְם וְעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל: בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵל מֶלֶךְ, גָּדוֹל וּמְהֻלָּל בַּתְּשֻׁבָּחוֹת, אֵל

אור הישר - כתו נחורא

שמכוין פירוש קריאת השם באדנות שהוא אדון הכל ובכתיבתו בהויה שהוא היה והיה ומהו הכל על ידי שהכל קיום שלהם על ידי הווייתו יתברך, וכן האדם, אם כן במה שאמר אדני הוא מקבל על עצמו מלכות ה' ואדנותו, מפני שהוא מהויה שלו יתברך, אם כן צריך לקבל פקודיו ומצותיו, כיון שמקבל מלכותו צריך לקבל פקודיו ועול מלכות ה', ומברך ומשבח כי הוא יתברך אל מלך גדול ומהולל בתשבחות: הבוחר בשירי זמרה. פירוש: אני נותן הודאה עצומה על שבחתי בישראל עם קדוש לזמר לשמך הגדול:

אבותינו שיר והשבחה כו'. פירוש: כי לך ה' בקשתנו שיהיה נאה לך ה' אלהינו - ממה שאתה מייחד אלהותך עלינו, אתה נאה לנו ושיר ושבחה שלנו יהיה נאה לך ה' על ידי שיש לנו י"ג מדות הקדושות של רחמים שישנם כך ה', נאים תתנאה ביי"ג מיני שבחים שלנו המוזכרים בישתבח. ואם ח"ו אין אנחנו נאים לך תעשה בזכות שאתה אלהי אבותינו, שהאבות שלנו הם המרכבה, אם כן ודאי הם נאים שיר ושבחה הלל וזמרה כו' וברכות והודאות כו' יהיה נאה לך בזכות אבותינו: ברוך אתה ה'. רמוז קבלת עול מלכות ה'. פירוש: כיון

הלכות דרך החיים

של"ה סימן נ"ג:

באמצע ברכת ישתבח מותר לענות אמן (פ"מ סימן נ"א):

כל הט"ו שבחים שבישתבח שהם משיר ושבחה עד לאחר ההודאות יש לאמרם בנשימה אחת (מ"א בשם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אל ההודאות וכו', דא מלכה עלאה די שלמא כלא דילי, בגין דכל הני שבחין אינון לגבה דכ"י כד משתכחא במשריתא דלתתא, כד"א (שה"ש א. א) שיר השירים אשר לשלמה, למלכא דשלמא דילי, מתמן ולהלאה יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל, והא אתערנא ב"י ואתערו חברי דהני אנון תקונין דעלמא עלאה, עכ"ל. הנה זה המאמר קונה בינה לאדם, גודל מעלת השבח הזה, כי כל תיבה ותיבה משבח זה מרמז לעולם עליון קדוש ונורא מאוד, ובשעה שמזכיר האדם השמות שלהם בכוונה עצומה מעורר למעלה כל עולם ועולם, כנ"ל בפרקים הקודמים.

והנה אף שנמצא בספרים בשם הזה"ק שצריך לומר כל הי"ג שבחים אלו בנשימה א', אינו מוכרח כלל מלשון הזהר.

ובתיבות: אל מלך גדול בתשבחות, יכוין האדם במחשבתו בשמחה עצומה, שאין יכולת בכל ברי

קל"ב ע"א וז"ל: כיון דמטי ב"נ לישתבח, נטל הקדוש ברוך הוא ההוא כתרא ושוי ליי קמי' וכ"י שריאת לאתתקנא למיתי קמי מלכא עלאה, ואצטרך לאכללא לה בתליסר מכילין עלאי (פ"י ביי"ג מדות עליונות) דמנהון אתברכת, ואנון תליסר בוסמין עלאין, כד"א (שה"ש ד. יד) נרד וכרכום קנה וקנמון וגו', והני אנון: שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה ותפארת, קדושה, הא תריסר, ולבתר לחברא לה בהדייהו ולומר ומלכות, בגין דאיהי מתברכא מנייהו, ועל דא אצטרך בשעתא דאתכלילת בינייהו, לשוואה לבא ורעותא בהאי ולא לאשתעי כלל דלא לפסוק בינייהו, ואי פסיק בינייהו, מתחות גדפי כרוביא נפיק חד שלהובא וקרי בחילא ואמר פלני די פסיק גאותא דקב"ה ישתצי ויתפסק דלא יחמי גאותא דמלכא קדישא, כד"א (ישעיה כו, י) ובל יראה גאות ה', בגין דאנון תליסר אינון גאות ה', מכאן ולהלאה

ההודאות, אֲדוֹן הַנְּפִלְאוֹת, בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רְבוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֵרָה, מְלַךְ יְחִיד, אֵל, הֵי הָעוֹלָמִים:

בעשרת ימי תשובה אומרים שיר המעלות לפני חצי קדיש:

קל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעַמְקִים קָרְאתֶיךָ יְהוָה ^{אֵיךְ חָבַל יְהוָה יְהוָה} יְהוָה: אֲדָנִי שְׁמַעָה בְּקוֹלִי, תִּהְיֶינָה אָזְנוֹךָ קְשׁוּבוֹת, לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲזוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה, אֲדָנִי מִי יַעֲמֹד: פִּי עֲמֹךְ הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תִּתְּנָה: קוֹיִתִי

אור הישר - כתר נהורא

לכוין דעתו באמצע התפלה לדין הברור). קראוהו לעלות לתורה - יפסיק אפילו באמצע הפרק דקריאת שמע, אך לא יאמר עם המקרא, ויברך תחלה וסוף, אפילו קראוהו אחר אהבת עולם (תיכ"ג).

חי העולמים. שהוא מחיה כל העולמות: (מכל זה נכון ליהרר שלא לסיים שום ברכה באמצע התפלה בקול רם. [וכן זוהר בברכת המזון. ע"י מה שכתבתי שם]. כי בקל יכשלו בלשונם ח"ו על ידיהן, כשיענו אחריו אמן או לא. כי אי אפשר

הלכות דרך החיים

דאין אומרים קדיש עד שיאמרו תחלה קצת פסוקי דזמרה (שם) וכאן כיון שהיה הפסק גדול צריך לומר עוד הפעם קצת פסוקי דזמרה וכן כל כיוצא בזה (סימן נ"ד):

אף אם סיים ברכת ישתבח בשוה עם הש"ץ יאמר אמן (סימן נ"א): אם לא היה לו טלית והביאו לו בין פסוקי דזמרה לשתבח ימתין עד לאחר ישתבח ויברך דהא אף לדבר מצוה אסור להפסיק (כמ"ש לעיל אצל דיני ב"ש):

אם בא לבית הכנסת והקהל אומרים ישתבח נתבאר לעיל בדיני איחר לבוא לבית הכנסת עיין שם: לדבר מצוה מותר להפסיק בין ישתבח לקדיש כגון לברך את החולה וכל דבר מצוה (סימן נ"ד):

וביחיד אבל בש"ץ יתעטף מיד כשהביאו לו ויברך ולא יפסיק בין ישתבח לקדיש דגנאי לצבור להמתין עליו בין ישתבח לקדיש (סימן נ"ג):

התפללו פסוקי דזמרה בלא עשרה ואח"כ באו עשרה קודם שאמרו ישתבח יאמרו המתפללים ישתבח והש"ץ אומר קדיש וברכו כי הקדיש שייך על שאמרו ישתבח במנין אבל אותן שלא התפללו פסוקי דזמרה לא יאמרו ישתבח כמו שנתבאר לעיל (סימן נ"ה בפ"מ):

אך אם לא הביאו להש"ץ עד לאחר ישתבח קודם שאמר הקדיש יכול להניח שם ולברך והקהל ימתינו הואיל וא"א (שם) אבל לאחר שהתחיל הקדיש אין יכול להפסיק שוב טלית לברך עליו רק יתעטף בין קדיש לברכו ואחר תפלת י"ח ימשמש בציצית ויברך (שם ועיין סימן ס"ו):

וכל זה שבאו קודם ישתבח אבל אם באו אחר ישתבח יאמרו גם כן מפסוקי דזמרה ויאמרו קדיש (עיין בסימן הנ"ל וא"ר סימן תקפ"א) כי אין לומר קדיש כיון שלא אמרו קצת פסוקי דזמרה.

אם באו אנשים וקבלו בבית הכנסת על איזה אנשים דלא צייתי דינא וכיוצא בין ישתבח לקדיש שמותר לדבר מצוה להפסיק אחר כך לא יאמרו הקדיש לבד רק יאמרו קצת פסוקי דזמרה מקודם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שבחר בנו עם קדוש לזמר לשמו הגדול. מלך אל חי העולמים, ד' תיבות אלו לא יאמר אותם האדם במהירות בפיו ובשפתיו לבד, רק יכוין בכל תיבה כונתה הראויה, והוא: בתבת מלך, יכוין בשמחה עצומה שאתה מלך גדול ונורא. ובתבת אל, יכוין בשמחה עצומה שאתה אלהינו תקיף ובעל היכולת, וישמח שמחה עצומה

לספר כל שבחיו ית"ש. ובתיבות: אל ההודאות, יכוין ג"כ בשמחה עצומה, שאין בכל בריה יכולת לספר כל הודאותיו. ובתבות: אדון הנפלאות, יכוין ג"כ בשמחה עצומה, שאין בכל ברי" יכולת לספר כל נפלאותיו שעושה בכל עת ורגע. ובתיבות: הבוחר בשירי זמרה, יתן בלבו שבח והודאה עצומה לית"ש בשמחה רבה ועצומה, על

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ} קִנְיָתָה נִפְשֵׁנוּ, וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלְתֵינוּ: נִפְשֵׁנוּ לְאֲדָנֵינוּ, מְשֻׁמְרִים לְבַקֵּר, שְׁמֵרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ}, פִּי עִם יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ} הַחֹסֵד, וְהִרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו: לִשׁׁן חֲצִי קָדִישׁ

חזן יִתְגַדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתֵיהּ וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב (ב"א ק"ז) מְשִׁיחָהּ. קהל אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְנָן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵינָא: חזן יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעָלְמָא מִן כָּל (בעשרת ימי תשובה: וְלְעָלְמָא מְכָל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא, דְאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

מתחילת ברכת "יוצר - אור" ואילך יש להתפלל ביתר ביטח וביתר עז

חזן בָּרַכּוּ אֶת יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ} הַמְבָרַךְ: קו"ח בְּרוּךְ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ} הַמְבָרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד: בשעה שהחזן אומר ברכו אומרים הקהל יתברך

וְיִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמְבַלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים: סֵלּוּ לְרוּכַב בְּעֶרְבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ וְעִלּוּ לַפְּנִי. וְשְׁמוֹ מְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאִוְרֵנוּ} מְבָרַךְ מַעֲתָה וָעֶד עוֹלָם:

אור הישר - כתר נהורא

ברוך ה' המברך לעולם ועד. ה' תיבות נגד נר"נ ח"י שאינם חוזרים עד ששומע מן החזן ברוך כו'. ויהרהר בתשובה שלא יכנוס בו ח"ו נשמה שאינה הוגנת.

מי שלא שמע מהש"ץ ברכו, רק הקהל עונין "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", עונה עמהם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

זכרו לעד. ובעניית אמן יכוין: אמן שראוי וישר להלל ולשבח אותך יתברך שמך בשבחים אלו, ויכוין כוונה זו של אמן ג"כ בשמחה עצומה עד מאוד. עד כאן מתקוני תפלות של עולם היצירה. באלהותו ית"ש ויתעלה. ובתיבות חי העולמים, יכוין במחשבתו: אני מאמין באמונה אמתית, שאתה מחיה כל העולמות עליונים ותחתונים, וישמח שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה

נוהגין למשמש בתפלין בברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר אוֹר

אור הגל
היה היה ויהיה
יאהר-יגויר

תקנת בעל היסודות
ובעל המצוות כולם

אור הישר - כתו נהורא

שהוא טוב, כמ"ש [כמו שכתוב] וירא אלהים את האור כי טוב. ובורא חושך. וכן ברא טוב ורע, טומאה וטהרה, איסור והיתר, כשר ופסול. כדי שיהיה בעולם בחירה ורצון ושכר ועונש. וזהו כלל כל התורה.

בישיבה. ובאמרך יוצר אור תמשמש בתפילין של יד. ובורא חושך - תמשמש בתפילין של ראש. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חושך [כוונת ברכת "יוצר אור"]: פירוש: שברא אור

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ממקומו". היכל השלישי אומרים "לאל ברוך נעזמות יתנו", היכל רביעי, אומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" משום שכאן בהיכל הדי' מתגלגלים האורות והדינים שבעולם, מי שהוא זוכה לחיים, מתחדש כמקודם, להתקיים באור הימין שנקרא א"ל כמו שאמרנו. היכל החמישי, היכל זה נקרא "אהבת עולם", וזהו הוא המשכת האהבה מן ההיכל שנקרא אהבה, וזהו שאומרים אהבת עולם אהבתנו ה' אלקינו וגו' ברוך אתה ה' הבוחר בעמו ישראל באהבה. היכל הששי, אומרים, אמת ויציב ונכון וקיים. וצריכים שלא להפסיק בהיכלות אלו, כי בהמשכת התפילה והרצון מתחברין ההיכלות יחד, ומתקשרים אלו באלו, בסוד השמות הקדושים השולטים בכל אחד ואחד. היכל השביעי, אומרים אדנ"י שפתי תפתח, סוד הסודות שצריכים לאומרו בלחש, שלא יהיה נשמע הקול אלא כאן הוא רצון הלב וכו'. עכ"ל. ומכאן ואילך מפרש והולך תפלת י"ח ע"פ הסוד.

ממאמר זה יתבונן האדם גודל התיקון של "ברכת קריאת שמע" בעולמות העליונים וצורך הכוונה בהם שכתב הזה"ק הנ"ל: דהא במשיכי דצלותא ורעותא (פי' כונת הלב) מתחברן כחדא וכו'. ודי בהערה זו.

הנה פי' המלות של ברכה זו נקל הבנתו, אך יאמר האדם התיבות במתן אוי יתלהב לבו ממילא אל אהבת הבורא ית"ש ויתעלה בשבח גדול כזה. כשיאמר תיבת יוצר אור, ראוי שיפתח עיניו ויכוין במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' במאורי אור שברא, ועיין לעיל בברכת פוקח עורים. כשיאמר ובורא חשך, ראוי שיסגיר עיניו ויחשוב גבורת ה' של בריאת החשך. ובתיבות ובורא את הכל, יכוין במחשבתו בשמחה עצומה בזה הלשון: אתה הבורא כל העולמות עליונים

היות ע"כ יתרון האור על החשך וכו' בהיות הבקר אור והאנשים שלחו פיהם בקול רינה ותודה בהאיר המזרח, מעטיר עקדה לראש צדיק חי עולמים בקריאת שמע וברכותיה, וע"כ מן השם הוא זה בקוראי שמו שער המזרח, לסיבה המבוארת. ובוה השער יבואר קריאת שמע וברכותיה, והיחוד בכוונותיה, ודקדוקי המלות של כל הק"ש עדיכוחיה, ואח זה לעומת זה כל חיבה שקולסתו המעוות במבסותיה, אשר לא שם לבו בשמירה מעולה בזהירותיה, ובוה השער נכלל ג"כ כוונת אמן יהא שמיה רבה וגודל מעלותיה.

אשרי הם היודעים לערוך יחוד אדונם כראוי, וללכת בדרך האמת

ז"ל פרשת פקודי (ד' ר"ס ע"ב): אשרי הם היודעים לערוך יחוד אדונם כראוי, וללכת בדרך האמת, כדי שלא יטעו בסוד האמונה. בוא וראה, בהיכלות אלו יש סוד עליון תוך האמונה וכו'. בשבעה היכלות אלו, היא השלמות שלמעלה, כשנכללים ונשלמים זה מזה, ונכנסים בהם תפלות ובקשות, של מי שידוע לסדר אותם, לתקן אותם למעלה וכו'.

היכל הראשון, "יוצר אור ובורא חשך", להיותו הארת אבן הטוב, ספיר, שהיא אבן טוב המתנוצצת וכו'. "מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית", סובב על כל אופנים והגלגלים ועליהם אומר, "כולם בחכמה עשית", "מלאה הארץ קניניך וגו'" ולהלאה המלך המרומם סובב על השם הקדוש, יאהדונה"י, שהוא כולל השם הקדוש, השלם בב' שמות הוי"ה אדנ"י. וזה הוא עולה באויר ועל זה אומר "המתנשא מימות עולם". היכל הב' "אל ברוך גדול דעה" אורפניא"ל, שהוא כולל סוד אלף בית דאותיות קטנות. כאן הם המלאכים שאומרים "קדוש" ו"ברוך", שכאן היא הקדושה דהיינו שאומרים "קדוש קדוש קדוש" וגו' ו"ברוך כבוד ה'

ובורא חֵשֶׁךְ, עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבֹרֵא אֶת הַכֹּל:

הַמַּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם
 תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית: מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה! אֲדוֹן הַכֹּל
 הֵיחָדֵשׁ וְיִצְרָא
 יֵאָדָר וְנִתְּנֵי
 בְּכֹלם בְּחִכְמָה עֲשִׂיתָ, מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ: הַמְלֶךְ הַמְרוֹמֵם
 לְבָדוֹ מֵאֵז. הַמְשַׁבַּח וְהַמְפָּאֵר וְהַמְתַּנְשֵׂא מִימֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי
 עוֹלָם, בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים רַחֵם עָלֵינוּ, אֲדוֹן עֲוֵנוֹ, צוּר

תקין בעל הכול
ובעל המדות כולם

אור הישר - כתו נהורא

עולם הוא על ידי שאוהב עמו ישראל. על כן חפץ חסד הוא, ועולם חסד יבנה כדי לזכות את ישראל, על אחת כמה וכמה שראוי לאהבה את ה' ולשבחו ולפארו: אלהי עולם ברחמיך הרבים. רמוז תהלות ה'.

פירוש: אלהי עולם, כיון שאתה הוא אלהי עולם ואתה משגיח לרחם על כל העולם כיון שהכל הם ברואיך, על כן ברחמיך הרבים, שאתה מרחם אפילו על בעלי חיים שאינם מדברים ואין להם שום זכויות, על כן רחם עלינו כי אתה אדון עוֹזֵינוּ. פירוש: אדון של בית המקדש שנקרא גאון עוזכם. ואנחנו מכוונים בתפלותינו לארץ ישראל ולירושלים ולבית המקדש. וכן הצדיקים עצמם הם הבית המקדש, כמ"ש [כמו שכתוב] ושכנתי בתוכם. ואנחנו מכוונים שהצדיקים יהיו מעלים את כל תפלות ישראל כמו שמתעלים התפלות בבית המקדש, שהוא מכוון נגד שער השמים ובית המקדש העליון. וזכר ד' ענינים של שבת: א' - אדון עוֹזֵנוּ. ב' - צור משגבנו. ג' -

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. במרוז"ל [במאמר רבותנו זכרונם לברכה] במדרש על פסוק "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש". ר' לוי ורבנן, ר' לוי אמר: מה הנאה יש לשמש אשר מסגלות מצות ומעשים טובים. דיין שאני מזריח להם אורה. ורבנן אמרי: מה הנאה יש לצדיקים שמסגלין במצות ומעשים טובים, דיין שאני עתיד לחדש פניהם כגלגל חמה, דכתיב ואוהביו קצאת השמש בגבורתו. על כן רמוז יראת ה', שכל מעשים טובים שעושה האדם אין די עבור האורה, - ומה שעתיד לחדש פניהם כגלגל חמה. ויאמין כשם שהוא מאיר בכל יום לארץ ולדרים עליה ברחמים כו'. כן מה רבו מעשיך ה', לצדיקים ולעתיד לבוא: המלך המרומם לבדו מאז. רמוז אהבת ה'. פירוש: אפילו כשהיה לבדו קודם בריאת עולם, היה מלך מרומם, על ששיער במחשבתו הקדושה שיש יכולת בידו לברוא עולם גדול כזה: אך המשובח והמפואר והמתנשא בפועל, מימות

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

על זה שלא ישתנה תפקידם של השמש וירח גם בסבוב הליכתם בגלגל, כמ"ש (תהלים קמח, ו) "ויעמידם לעד לעולם חוק נתן ולא יעבור", גבורות ה' בזה. גם בפסוק מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, יחשוב במחשבתו החכמה הנפלאה שבכל הברואים דרך כלל, ויחשוב בזה גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה. ובתיבות המלך המרומם לבדו מאז המשובח והמפואר וכו', ישמח שמחה עצומה בגודל מלכותו ית"ש ויתעלה.

ותחתונים, וישמח שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. וזולת כוונת האר"י ז"ל ראוי גם כן לאדם לכוין כל כוונות אלו הפשטיות. ובשעה שאומר יוצר אור, ישמש בתפילין דיד, ובבורא חשך ישמש בתפילין של ראש, האריז"ל. וכבר כתבתי לעיל הכוונה בעת משמוש התפילין ויזהר האדם בה. בתיבות ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, יחשוב האדם במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה

מִשְׁגָּבֵנוּ, מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ מִשְׁגָּב בְּעֵדְנוּ: אֵל בְּרוּךְ גְּדוֹל דַּעַה, הַכִּין
 וּפָעַל זְהָרֵי חֲמָה. טוֹב יֵצֵר כְּבוֹד לְשִׁמוֹ. מְאֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת
 עֵזוֹ. פְּנוֹת צְבָאָיו קְדוּשִׁים, רוּמְמֵי שְׂדֵי, תְּמִיד מְסַפְּרִים, כְּבוֹד
 אֵל וּקְדוּשָׁתוֹ: תְּתַפְּרֶךְ יְהוָה ^{אֵין הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הֵיאָה הַחַי וְהַיָּחִיד} בְּשִׁמּוֹ ^{תְּקוּן בְּעַל הַיּוֹמֹת}
 מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת עַל כָּל שְׂבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. וְעַל מְאֹרֵי
 אֹר שִׁיצְרַת הַמָּה יִפְאָרוּךְ סְלָה:

אור הישר - כתור נהורא

של נר הראשון. וזהו הוצאת יש מיש. אבל הקדוש ברוך הוא היה מוציא אורה של אור הראשון יש מאין, שזהו פירוש "מאין תמורה". וז"ש [וזהו שאומרים] אל ברוך. ברוך - פירש בתקוני זוהר [תיקון ע', דף קכ:]: שהוא ראשי תיבות ראש ומקור כל ברכות. וז"ש גדול דעה. פירוש: ברא תחלה את האור הראשון, אדם מביט בו ומשיג מסוף העולם עד סופו. ואחר כך, מפני שראה שאין העולם כדאי להשתמש באור הראשון, גנזו לצדיקים לעתיד לבוא. אלא הכין ופעל זהרי חמה. טוב האור שנאמר בו וירא אלהים את האור כי טוב. יצר כבוד לשמו מאורות נתן סביבות עוזו. פירוש: כן בעולם הזה. ומאורות. הם הצדיקים והסנהדרין. נתן סביבות עוזו. סביב הבית המקדש שנקרא עוזו. כי מלאכי השרת. הם קדושים. כמו שנאמר: בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאילתא [דניאל ד, יד]. והם, על ידי קבלת עול מלכות ה', הם [רוממי שדי תמיד מספרים כבוד אל וקדושתו. ברוך ה' אלהינו על שבח מעשה ידיך. הם שבח הצדיקים בעולם הזה. ועל מאורי אור שיצרת. הם המלאכים שבעולם העליון. המה יפארוך סלה.

מגן ישענו. וד' משגב בעדנו, נגד ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש וקודש קדשים, ונגד ד' עולמות אבי"ע שלשם מתנשאים ומתעלים התפילות: אל ברוך גדול דעה. רמוז קבלת עול מלכות ה'. פירוש: על דרך שנאמר ה' אלהי גדלת מאוד. פירוש: ברא הקדוש ברוך הוא את האור הראשון שהיה מאיר מסוף העולם עד סופו, כמ"ש [כמו שכתוב] בסוד ספר יצירה [פרק ב אות ט]: וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס. ולפרש על פי פשוטו: החילוק בין האויר הנתפס לאויר שאינו נתפס, יש לומר: דהרי אם ידליק אדם כלילה נר בחדר שהיה בו חושך, נמצא כל החדר הוא מלא אור, והאור הזה הוא נתפס בשלהבת של הנר, והשלהבת נתפס בנר. וזה נקרא אויר הנתפס, אור נתפס בשלהבת ושלהבת נתפס בנר. אך כמ"ש בתיקוני זוהר על הקדוש ברוך הוא לית מחשבה תפיסא ביה, כן אור הראשון תנן בסוד ספר יצירה: וחצב עמודים מאויר שאינו נתפס. וזהו הפירוש: הקדוש ברוך הוא מוציא אורה מאין תמורה. פירוש: דאדם כשרואה כלילה שיכבה הנר, מדליק נר אחר ממנו, ונר השני הוא תמורה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג, ז), כלומר שהוא מתכבד עם בריותיו שיצר, וכאילו יצר הכבוד לשמו. מאורות נתן סביבות עוזו, על שם "ונהורא עמי שרי" (דניאל ב, כב). פנות צבאיו קדושים, כלומר שרי צבאיו שנקראו קדושים, ופי' פנות שרים, מלשון "גשו הלום כל פנות העם" (ש"א יד, לח). על שבח

אל ברוך גדול דעה שנתקן על סדר א"ב, הובא בזה"ק גודל מעלתו ותקונה בעולמות העליונים. וזהו האדם לאומרם במתון ובכוונה עצומה. ואעתיק מאבודרה"ם פי' על כמה תבות, וז"ל: גדול דעה, על שם "גדול העצה" (ירמיה לב, יט). טוב, ע"ש "וירא אלהים כי טוב" (בראשית א, יח) ועל שם "הודו לה, כי טוב" (תהילים קו, א). יצר כבוד לשמו, ע"ש

וְתִבְרַךְ לְנִצַּח צוּרְנוּ מְלִכְנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים, יִשְׁתַּבַּח
 שְׁמֵךְ לְעַד מְלִכְנוּ, יוֹצֵר מְשֻׁרְתִים וְאֲשֶׁר מְשֻׁרְתֵינוּ,
 כָּלֵם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם, וּמְשֻׁמֵּיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל,
 דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלֶךְ עוֹלָם. כָּלֵם אֱהוּבִים, כָּלֵם בְּרוּרִים,
 כָּלֵם גְּבוּרִים, כָּלֵם קְדוֹשִׁים, וְכָלֵם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה
 רְצוֹן קוֹנֵם. וְכָלֵם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה,
 בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה, וּמְבָרְכִין וּמְשַׁבְּחִין, וּמְפָאֲרִין וּמְעֲרִיצִין,
 וּמְקַדְּשִׁין וּמְמַלְּכִין:

אֶת שֵׁם הָאֵל, הַמְּלֶךְ הַגָּדוֹל, הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא קְדוֹשׁ הוּא:
 וְכָלֵם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שְׁמִים זֶה מְזוּהָ.
 וְנוֹתְנִים בְּאֵהָבָה רְשׁוּת זֶה לְזוֹה, לְהַקְדִישׁ לְיוֹצֵרֵם בְּנַחַת רוּחַ,
 בְּשִׁפְהָ בְּרוּרָה וּבְנִיעִמָּה, קִדְשָׁה כָּלֵם כְּאַחַד עוֹנִים בְּאֵימָה
 וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

אור הישר - כתור נהורא

דמלכא דיתבא על מגדלא, דא היא צלותא [בת
 המלך שישבה על המגדל זו היא התפילה].
 ומתכנשין לקרבא דחוויה מלבישין שריון קשתיהון
 קשתי אש, ורומחיהן להבה, ושייפיהון (וסייפיהון)
 שלהבת [ומתאספין למלחמה של הנחש, מלבושם
 שריון, קשתותם קשתי אש, והרומח להבה,
 והחרבות שלהם שלהבת]. כמ"ש [כמו שנאמר]:
 רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. ע"כ.

ותברך לנצח צורנו. פירושו: כי ענין הפסוקי
 דזמרה וברכות יוצר הם לזמר עריצים עליונים. על
 דרך שנאמר מלחמה לה' בעמלק - שהוא משרי
 דסט"א [דסטרא אחרא] הרוצה לעכב ולערבב
 תפלות ישראל. על כן צריכים ישראל להתכנס
 לקרבא בארעא ובימא וברקיע [להלחם בארץ
 ובים ובשמים]. וכמ"ש [וכמו שכתוב] בתקוני
 זוהר [כנראה הכוונה לתיקון יג, כט:]: ברתא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בורא קדושים, אלו המלאכים. עכ"ל האבודרה"ם.
 ועל תיבות יוצר משרתים ואשר משרתיו, איתא
 בטור (סי"ט) וז"ל: יוצר משרתים, אותם המתחדשים
 בכל יום, ואשר משרתיו מעולם כגון מיכאל וגבריאל,
 כולם עומדין לפניו וכו', עכ"ל הטור.

מעשה ידיך, על שם "כי אראה שמך מעשה
 אצבעותיך" (תהלים ה, ד) והוא חוזר אל מה
 שלמעלה הימנו, כלומר שהוא מבורך בשמים
 ובארץ על כל שבח מעשה ידיו שעשה למעלה
 ולמטה.

קְדוּשׁ | קְדוּשׁ קְדוּשׁ יְהוָה <sup>אֲדוֹנָי הַכֹּל
יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַלַּל
יְאֵהָרֵנוּ</sup> צְבָאוֹת, מְלֵא כָל
הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפָנִים וְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֹמֶת
שְׂרָפִים, לְעֹמֶתָם | מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה <sup>אֲדוֹנָי הַכֹּל
יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַלַּל
יְאֵהָרֵנוּ</sup> מִמְּקוֹמוֹ:

אור הישר - כתו נהורא

השפל, שהם צריכין לברך בכל יום ק' ברכות, שהם: ברכות השחר וברכות יוצר וברכות הנהנין. ועל ידי זה יש שפע וברכות לכל העולמות מצד הכלילות שישראל כלולין מכולם: שיש להם נפש מעולם השפל, רוח מעולם המלאכים, נשמה מעולם הכסא. כמאמר רז"ל הנשמות גזורות מכסא הכבוד. דעל ידי עבודת ישראל להקדוש ברוך הוא הרי הוא כאילו כל העולמות עובדין ומשבחיין ומברכיין אותו יתברך שמו. וזהו שאומרים: והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים ולעומתם משבחים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. פירוש: כל השבח הזה של קדוש קדוש קדוש שאתם אומרים, סוברים אתם שעיקר הקדושה היא שייכה לכם. אבל באמת עיקר הקדושה שייכה לישראל.

וזהו שאומרים: ברוך כבוד ה' ממקומו. יתור ממקומו. מ' ממקומו הוא מ' היתרון, כמו מנשרי שמרים, מאריות גברו. וזה שאמר: ברוך כבוד ה'. שעל ידי ישראל הוא יתור ממקומו של העולמות שאתם מלאכים שרויים בהם, שהם במקום גבוה. אבל ישראל, אף על פי שהם בעולם השפל, אפילו הכי חשובים הם להקדוש ברוך הוא כאילו הם גבוהים במעלה רמה למעלה מכל העולמות. כמו שאמרו המפרשים ז"ל על פסוק "הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר עליה". והוא שלא כסדר. פירוש: דהכי פירושו, "הן לה' אלהיך", פירוש: אם על ידי כשרון מעשיך ה' נקרא ה' אלהיך, ומכנה אלהות עליך, אז סדרן של העולמות הוא כך: "השמים ושמי השמים", כאילו הם למטה, אלא

קדוש קדוש קדוש. כתב בספר היכלות: בשעת קדושה דיוצר באין תחת כסא הכבוד הרים של אש וגבעות של להבה וגודל הרעש הכל נגד הקדושה של ג' עולמות, שנגדם יש לעומתם אחיזה לסטרא אחרא. וזהו שאומרים קדוש קדוש קדוש, להוציא לישראל הקדושה מן ג' עולמות: עולם העשייה עולם היצירה ועולם הבריאה, על ידי ה' צבאות יוצא בצבאותינו, על ידי זה מלא כל הארץ כבודו, גם למטה, שיתקדש שמו יתברך בישראל. וזהו שאומרים: תתברך לנצח צורנו כו' וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה כו' קדושה כולם כאחד עונים באימה קדוש קדוש קדוש. פירוש: ק' מן קדוש רומז ק' ברכות שישראל מברכיין בכל יום. ד' - ד' קדושות. ו' מן קדוש, הוא: שממליכין את השם יתברך מעלה מטה ד' רוחות העולם, שהם בכל ו' קצוות של העולם. ש' של קדוש - ש' יש לה ג' ראשין, הוא רמוז: יראת ה' ואהבת ה' ולפאר את ה'. זה השבח הוא גם כן של מלאכים שאומרים קדוש קדוש קדוש, שעל ידי ק' ברכות של ישראל יש למלאכים גם כן שפע וברכה. וכן על ידי ד' קדושות כו'. ומסיימין ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. קדוש קדוש קדוש, על ידי ק' ברכות של ישראל גם כן בארץ מספרים ישראל את כבוד ה' שהוא שבח של קדוש קדוש קדוש - ק' ברכות ד' קדושות וכו'.

והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים ולעומתם משבחים ברוך כבוד ה' ממקומו. פירוש: הכי קאמרי [כך אומרים האופנים] האופנים, הרי באמת העיקר של הקדושה, הוא אצל ישראל, אף על פי שהם בעולם

לְאֵל בְּרוּךְ נְעִימוֹת יִתְּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיִם זְמִירוֹת יֹאמְרוּ
 וְתִשְׁבְּחוּת יִשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבָדוּ מְרוֹם וְקָדוֹשׁ, פּוֹעֵל
 גְּבוּרוֹת, עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת, בַּעַל מְלַחְמוֹת, זוֹרֵעַ צְדָקוֹת, מְצַמִּיחַ
 יְשׁוּעוֹת, בּוֹרֵא רְפוּאוֹת, נוֹרָא תְהִלּוֹת, אֲדוֹן הַנְּפִלְאוֹת,
 הַמְּחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. כְּאֹמֹר,
 לַעֲשֵׂה אֲוִרִים גְּדוֹלִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וְהִתְקִין מְאוּרוֹת
 מִשְׁמַחַ עוֹלָמוֹ אֲשֶׁר בְּרָא: אֹר חֲדָשׁ עַל צִיּוֹן תְּאִיר, וְנִזְכָּה

אור הישר - כתר נהורא

ממה שאתה מלכנו יוצר משרתים, אותם המתחדשים בכל יום, ואשר משרתנו מעולם כולם עומדים ויש להם קיום, ועומדים ע"י ברום עולם, על ידי תפלות ישראל, שארז"ל שתפלתן של ישראל הם מדברים שעומדים ברומו של עולם. קדוש קדוש קדוש כנ"ל. והאופנים כנ"ל. לאל ברוך. המחדש בטובו. רמוז יראת ה'. פירוש: מה שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, לאו דוקא מחמת טוב מעשים של בני אדם. שהרי בדור המבול ובדור הפלגה היה גם כן מחדש בכל יום מעשה בראשית אף על פי שהיו רובן רשעים. אלא המחדש בטובו שלו יתברך, בטוב מדותיו, וראוי ליראה את ה' שמא האדם אינו כדאי בעצמו לזה, אלא הוא מחמת טובו יתברך: כאמור לעושה אורים גדולים. פירוש: יש ראייה מהכתוב דלא אמר שעשה אורים גדולים אלא לעושה, משמע שעדיין עושה אותם ומחדשים בכל יום. וזה שאומרים: כי לעולם חסדו. פירוש: בחסדו מחדשם בכך יום. כן אנחנו מבקשים: אור חדש על ציון תאיר. וזהו יהיה

"הארץ" שישראל שוכנים בה, הם למעלה אצל ה' יותר קרובים ממלאכי השרת. ועל כן, האופנים שמשבחים את השם יתברך, לפי רוממות ישראל יש להם רשות להזכיר את ה' אחד ב' תיבות. מה שאין כן השרפים. וזהו שאמר: "וקרא זה אל זה". פירוש: להזכיר השם אחר ג' תיבות יש רשות לזה ולזה. מה שאין כן אחר ב' תיבות. וכן אמר הנביא: "ותשאני רוח", שהיה לי התפשטות הגשמיות. "ואשמע אחרי", וקשה מלת אחרי מיותר, דהוי ליה לומר ואשמע קול רעש. ויש לומר דהכי פירושו: "ותשאני רוח", שהיה לי התפשטות הגשמיות, ורוח הקודש היה מנשא אותי, והיה לי מחיצה לפנים ממלאכי השרת. על כן "ואשמע אחרי" מחיצה שלי "קול רעש גדול" שאומרים "ברוך כבוד ה' ממקומו", כנ"ל. וזהו שאומרים: תתברך לנצח צורנו. רמוז אהבת ה', פירוש: אף על פי שאתה ה' בורא קדושים, פירוש: היית בורא מלאכים קדושים לשבחך. אפילו הכי ישתבח שמך מלכנו,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יכוין גם כן הכוונה שביארתי בישתבה. ובתיבות המחדש בטובו בכל יום וכו', יחשוב הכוונה ממש מ"ש בתחלת הברכה בתיבות ובטובו מחדש בכל יום. גם בתיבות כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו, וביחוד בחתימת הברכה בא"י יוצר המאורות, יחשוב בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' בזה היצירה של המאורות. ובענית אמן של ברכה זו יכוין גם כן כוונה זו ממש של חתימת הברכה בשמחה עצומה..

לאל ברוך נעימות יתנו וכו'. כל התוארים מתיבות כי הוא לבדו וכו', אפי' תיבת הוא, נתקנו על סדר מדות וספירות העליונים הקדושים, ויזהר האדם מאוד לאומרם במתן ובכוונה עצומה. ואם ה' לאדם איזה חולי בבני ביתו ונתרפא, ראוי שיתן בלבו שבח והודאה להבורא ית' על רפואתו, כשאומר בורא רפואות. בתיבות נורא תהלות, יזהר לכוין היטיב, כמ"ש למעלה בשירת הים. ובתיבות אדון הנפלאות,

כָּלֵנוּ בְּמִתְהַרָה לְאוּרוֹ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, יוֹצֵר הַמְּאוּרוֹת: ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַזֶּה רוּחַ וְזוּמָה יִאֲהוּדוֹנִי}

אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֶּתֵנוּ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַזֶּה רוּחַ וְזוּמָה יִאֲהוּדוֹנִי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן, בְּעֵל הַיּוֹסֵפֶת וּבְעֵל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם}, חֲמֻלָּה

אור הישר - כתו נהורא

ובשחרית: הבוחר בעמו ישראל באהבה. ומהו האהבה: שמע ישראל. פירוש: נמשה אומרת להגוף שמע ישראל ה' אלהינו. פירוש: היה מייחד אלהותו עלינו, על נפש רוח ונשמה: ה' אחד. אפילו כשהיה עדיין קודם הבריאה, שהיה יחיד ביחודו. ונאמר: "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה'". פירוש: שאחזה ברוח הקודש איך יש להקדוש ברוך הוא נועם ושעשוע עמי. "ולבקר בהיכלו". פירוש: בכל בוקר, שמחדש ה' בכל יום מעשה בראשית בשביל צדיק גמור שהוא יסוד עולם - יהיה החידוש עולם בשבילו, "ולבקר" ולחקור איך "בהיכלו", איך יכול האדם להיות היכל ה', נקודה בהיכליה [תיקוני זוהר הקדמה יב.]. ומשל למה הדבר דומה: לכן חכם שאומר ההלכה לפני אביו, ומקשה ומתרץ הכל בעומק ההלכה, יש לאביו תענוג גדול. ואם הבן מרגיש תענוג של אביו, יש לו גם כן תענוג נפלא. אך מתיירא שמא באיזה פעם לא יבין כל כך ההלכה בעומק. וזהו שאומרים אהבה רבה אהבתנו ה' אלהינו. אפילו קודם בריאת העולם. ולזה רמוז יראת ה', מתיירא שלא יאבד ממנו אהבת ה' על ידי חטא ח"ו. וז"ש אף על פי שאין דרכיו כל כך ישרים, מכל מקום חמלה גדולה ויתירה - יותר ממלאכי השרת שרצו לקבל התורה ולא נתנה להם, כי אם

תהלות ה': וברוך אתה ה' יוצר המאורות. רמז קבלת עול מלכות ה', שכשהאיר היום יש חיוב קריאת שמע וציצית ותפלין ותפלה.

אהבת עולם. רמז יראת ה'. פירוש: על דרך שאיתא במדרש על פסוק "ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום", דהתורה קדמה לעולם אלפים שנה קודם שנברא העולם. כי יומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנה, ובתורה כתיב שעשועים יום יום, ב' פעמים. ומהו התורה, נשמותיהן של ישראל. כי ישראל ראשי תיבות: יש ששים רבות אותיות לתורה: ויש ששים רבוא אדם לישראל. כי ישראל והתורה הם היו הסיבה לשיברא העולם, כמו שאיתא: בראשית ברא, בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה, ובשביל התורה שנקראת ראשית דרכו. ועם הנשמות של ישראל נמלך הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם, כמ"ש [כמו שכתוב]: "המה היוצרים יושבי נטעים עם המלך" מלכו של עולם "במלאכתו היו שם" במלאכת עולמו. ועל כן, מפני שהיו נשמותיהם של ישראל אתו יתברך גם קודם בריאת עולם, הם היו נטע שעשועיו שעל ידם נטע את העולם. על כן אהבם השם יתברך אהבה רבה ואהבת עולם, וקראם בתורה כל לשון חבה ואהבה: בני בכורי, חלק ונחלה, עם סגולה וגוי קדוש. ועל כן מסיימין ברכת קריאת שמע בערבית: אוהב עמו ישראל,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שמע ישראל ה' אחד, לקדש את שמו בנקדישך (פירוש בקדושה בנקדש את שמך בעולם וכו') למסור נפשו להמיתה, עכ"ל מהרח"ו ז"ל.

ואסביר לאנוש כערכי מ"ש הזוה"ק, שמצות עשה של יראת השם הוא בזמירות, ומ"ע של אהבת השם הוא בברכת אהבה רבה. לכאורה הסברא להיפך, שפסוקי דזמרה צריך האדם לומר בשמחה עצומה מאוד, כשמו כן הוא: פסוקי דזמרה, ובוודאי השמחה והחדוה בא מחמת אהבה, וברכת אהבה רבה היא תפלה נוראה ושייך בה יראת

אהבה רבה אהבתנו. אעתיק לשון מהרח"ו בשער הקדושה בענין מ"ע דאורייתא שמבאר שם, והוא מזוהר פרשת ויקהל (ד' י"א ע"א), אך בזוהר מאריך ולשונו מקצר:

וז"ל: ליראה את ה' בקרבנות השחר ובזמירות, לאהבה את ה' בברכת אהבת עולם (בנוסח האשכנזים אהבה רבה) ובפסוק ואהבת את ה' אלהיך, לברכו בישתבח וביוצר אור וביוצר המאורות ובכל ז' ברכות של קריאת שמע בבוקר ובערב, לקדש את שמו יתברך במסירת נפשו להריגה בכח בפסוק

גְּדוּלָה וַיִּתְּרָה חֶמְלַתְּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ, בַּעֲבוּר שְׁמֶךָ
הַגְּדוֹל וּבַעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבִטְחוֹ בְּךָ, וַתִּלְמַדְם חֻקֵי חַיִּים,
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבְּךָ שָׁלֵם, כִּן תַּחֲנֵנוּ וַתִּלְמַדְנוּ: אָבִינוּ אָב
הַרְחֵמֵנוּ, הַמְּרַחֵם, רַחֵם עָלֵינוּ, וַתֵּן בְּלִפְנֵינוּ בִּינָה לְהִבִּין
וּלְהַשְׁכִּיל, לְשִׁמְעַת לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד, לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם | אֵת
כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ³,

אור הישר - כתו נהורא

כו', וקראו אברהם אוהבי כו'. וקשר כ"ב אותיות התורה בלשונו, וגילה לו את סודו. משכן במים, דלקן באש, רעשן ברוח, נהגן בי"ב מזלות, ע"ש. וזהו תהלות ה' המלמד לאדם דעת. על כן כן תחננו ותלמדנו. ועל ידי קבלת עול מלכות ה': אבינו אב הרחמן המרחם. על כל הברואים, כל שכן על הצדיקים. רחם נא עלינו והאר עינינו בתורתך. וזהו על ידי יראת ה'. כי אם אין יראה

לישראל - וזהו מגודל אהבת ה' לישראל. על כן אבינו מלכנו. אבינו, מצד הנשמה, שהיא חלק אלוה ממעל. מלכנו - מצד הגוף, בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים. היינו: שזכו על ידי מעשים טובים להיות המרכבה. וכדתנן בסוד ספר יצירה: וכשבא אברהם אבינו עליו השלום הביט או ראה, והבין וחקר ועלתה בידו הבריאה כו', מיד נגלה עליו אדון הכל יתברך שמו ונשקו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ולעשות לו נחת רוח בתמידות, ומגודל הבקשה והתחנה והבכיה שאנו רואים שנפשו בשאלתו ופלגי מים תרד עיניו בבואו לפני המלך שימציא תחבולה על כל הנ"ל, מזה ניכר אמיתת הדברים גודל תשוקתו אהבתו אל המלך, משא"כ באדם שאינו נותן דעתו כ"כ אל גודל הבקשה מלפני המלך אל כל הנ"ל. ודבר זה אין צרי ראייה, כי חוש השכל תעזר על זה.

הנה כמו כן על דרך זה ישכון אור של קיום מ"ע של אהבת השם יתברך ויתעלה, שנזכר בתורתנו הקדושה כמה פעמים, תיקנו לנו אנשי כנה"ג ברכה זו של אהבה רבה לומר בכל יום, להראות בזה גודל אהבת האדם אל המקום ב"ה יתעלה ויתרומם זכרו לעד, שמבקש ומתחנן לפניו ית"ש שימציא לו תחבולות לעבודתו וליראתו ולאהבתו, בנוסח: אבינו מלכנו בעבור אבותינו וכו', כן תחננו ותלמדנו וכו', המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו', והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו

כחונת

לומר 'כי בשם קדשך הגדול והנורא' ואין לומר 'הגבור'. וצריך לומר 'להודות לך וליחדך ולאהבה את שמך' (פרי עץ חיים שער הקריאת שמע פרק ג).

3 והאר עינינו. וצריך לומר 'האר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך' וכו', ואין לומר בהיפך כמו שאומרים הספרדים. וצריך לומר כפול 'מהר והבא עלינו ברכה ושלוש מהרה'. וצריך

וּדְבַק לִבְנוֹ בְּמִצּוֹתַי, וַיַּחַד לִבְנוֹ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמִי, לְמַעַן לֹא יִבּוֹשׁ, וְלֹא נִפְלֵם, וְלֹא נִפְשַׁל לְעוֹלָם וָעַד: כִּי בִשְׁם קִדְשְׁךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא בְטַחֲנוּ, נִגְלָה וְנִשְׁמָחָה בְּיִשׁוּעָתְךָ: וְרַחֲמֶיךָ יְהוָה^{אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוּא יְיָ וְיִהְיֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ} וְחֲסִדֶיךָ הַרְבִּים אֵל יַעֲזֹבוּנוּ נִצַּח סֶלָה וָעַד: מֵהָר וְהַבָּא עָלֵינוּ בְּרַכָּה וְשָׁלוֹם מְהֵרָה | מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת כָּל הָאָרֶץ, וְשֹׁבֵר עָלֵנוּ (ב"א על הגוים) מֵעַל צְוֹאַרְנוּ, וְתוֹלִיכֵנוּ מֵהָרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ: כִּי אֵל פּוֹעֵל יִשׁוּעוֹת אֶתָּה, וּבְנוּ בְּחֵרֶת מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן, וְקִרְבַּתְנוּ מִלִּבְנוֹ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בְּאַמֶּת בְּאַהֲבָה, לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחְדְּךָ בְּאַהֲבָה, וּלְאַהֲבָה אֶת שְׁמִי: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה^{אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה הוּא יְיָ וְיִהְיֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ}, הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: [לז] 4

אור הישר - כתר נהורא

אין חכמה: ודבק לבנו במצותיך. הוא שיתן בלבנו אהבתו ויתברך: ויחד לכבנו לאהבה וליראה את שמך. זהו תהלות ה', אשר רוצה ה' את יראיו: כי בשם קדשך הגדול בטחנו. על ידי קבלת עול מלכות ה'.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

[לז] "הבוחר בעמו ישראל באהבה" "כי עזה כמות אהבה" (שהש"ת, טו) כאשר ישראל מיוחדים שמו של הקב"ה באהבה, ואומרים "הבוחר בעמו ישראל באהבה". (תיקוני זוהר יח)

בזוה"ק פרשת תרומה: בשעה שישאל ישראל מיוחדים את היחוד של סוד שמע ישראל ברוח שלם, אז יוצא מתוך סתר של העולם העליון אור אחד, ואותו אור מכה לתוך הניצוץ הקשה ומתחלק לשבעים אורות, ואותם שבעים אורות בשבעים ענפי עץ החיים.

אז אותו אילן מעלה ריחות ובשמים, וכל אילנות גן עדן, כלם מעלים ריחות ומשפחים את רבונם, שהרי אז מתקנת הגבירה להכניס לחפה עם בעלה. כל

כוונות

4 יאריך בבית"ב באהבה" ויכוין למסור עצמו על קדוש השם, ויקבל עליו ד' מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנק, כדי לייחד ארבע אותיות הוי"ה וארבע אותיות אדני"י וליחדם על ידי ארבע

אותיות אה"ה, ועל ידי שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ויכוין כאילו נסקל נשרף וכו' בפועל ממש, ובכח קבלה זו יכפרו פשעיו, ויוכל לעלות למקום עליון ולהיריד שפע לעולמות (שער הכוונות לד, ע"ח בשלח ג').

גודל מצוות עשה דאורייתא זו של "קריאת שמע" [לה] שורש המצוה: לייחד את יוצרנו ובוראנו ה' יתברך ביחוד גמור ובכוונה שלמה (קה)

אור הישר - כתו נהורא

דקדוק התיבות השייך לכל הברכות והתפלות. וביותר צריך לזוהר בהם בקריאת שמע:

צריך ליתן הפסק בין תיבה המסיימת באות שתיבה שאחריה מתחלת, או באות הדומה לה במבטא, וכן

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הבורא ית"ש ויתעלה, כפי גודל אהבת הבורא יתברך אלינו עם קדוש, כמו שאומר: הבוחר בעמו ישראל באהבה, כן החיוב עלינו עם קדוש להכניס בלבנו גודל אהבת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה. וז"ל בתיקונים תיקון א' (י"ח ע"א): "כי עזה כמות אהבה" (שה"ש ט, ו), חזקה הוא ההפרש של הקב"ה והשכינה מישראל, כמו ההפרש הרוח והנפש מהגוף, ועוד, "כי עזה כמות אהבה" כשישראל מיוחדים שם של הקב"ה באהבה, ואומרים הבוחר בעמו ישראל באהבה. עכ"ל התיקונים.

לכן יזהר האדם מאוד, כשיסיים: הבוחר בעמו ישראל באהבה ליתן בלבו ובמחשבתו שבח והודאה עצומה בשמחה רבה עד מאוד להבורא יתברך שמו, על שזיכה אותו גם כן להיות בחלקו וגורלו הקדוש בעמו הישראלי הקדושים, ויכניס שמחה עצומה בלבו עד מאד באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד אמן. ודי בהערה זו.

הנה קודם שאבוא לבאר ביאור הקר"ש, אעתיק כמה מאמרים מזה"ק בקיצור נמרץ, המבארים גודל מעלת קריאת שמע וגודל החיוב ליחד היחוד בפסוק שמע, בכדי להלהיב לבב אנוש כערכי בקריאתה.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמַתְחִבְרִים הַבְּעַל וְהַגְבִּירָה כְּאֶחָד, אֲזַ הַפְּרוּז יוֹצֵא מִצַּד הַדְּרוֹם, מִתְעוֹרְרִים חֲלִלוֹת וּמְחַנְנוֹת

שְׁמַגְלִים אֶהְבֶּה לְרַבּוֹנָם. עכ"ל (זוהר תרומה קלג).

[ח'] (תיקוני זוהר ב) העוף שהוא הצפור שלו הוא מטטרו"ן, עליו נאמר פי עוף השמים יוליד את הקול, הקול של קריאת שמע שהוא כולל ששת ימי החל וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ הַקּוֹל וּפּוֹרֵחַ בוֹ עַד

דברי שלום - הלכות והליכות

פְּעֻמִּים בְּכָל יוֹם, אַחַת כְּנֶגֶד דְּרָגַת יוֹם, וְאַחַת כְּנֶגֶד דְּרָגַת לַיְלָה, לְהַכְלִיל בֵּינֵם דְּרָגַת הַלַּיְלָה, וְלְהַכְלִיל בְּלַיְלָה דְּרָגַת יוֹם, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וְעַל זֶה פְּעֻמִּים בְּכָל יוֹם, אֶחָד בֵּינֵם וְאֶחָד בְּלַיְלָה.

במצותיך ויחד לבבינו לאהבה וליראה וכו', כדי לקיים בזה מ"ע של יוצרנו ובוראנו שצונו בתורתו הקדושה לאהוב את השם יתעלה ויתרומם זכרו לעד אמן. ודי בזה למבין.

לכן, בהתחלת הברכה, כשאומר האדם: אהבה רבה אהבתנו ה' אלהינו, צריך להכניס בלבו אהבה רבה ועצומה להבורא ית"ש ויתעלה, מאחר שמודעת זאת שחביבין ישראל לפני המקום, וחיבה יתירה הוא שנודעת להם האהבה רבה שאהב אותנו ה' אלהינו ית"ש, לכן את זה לעומת זה צריך האדם גם כן בהוציאו הדברים האלה מפיו, להראות בלבו עוצם אהבתו אל הבורא ית"ש ויתעלה, ויזהר מאוד בזה כי הוא מ"ע דאורייתא כנ"ל. ואחר זה מתוך תשוקת אהבת הבורא שבוער בלבו, יתפלל מלפניו בנוסח הברכה, שיתן לו לב להבין ולהשכיל ללמוד וללמד לשמור ולעשות וליחד לבבו לאהבה וליראה אותו ית"ש. וכוונתו יהי בכל נוסח הברכה, שיוכל בתמידות לעשות לו ית"ש נחת רוח. וביחוד בחתימת הברכה: בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה, יזהר האדם מאוד בקיום מ"ע זו של אהבת השם, דהיינו שיכניס בלבו אהבה עזה ועצומה בכל עוצם כחו אל

בְּלִבְדוֹ בְּלִי דְבִקּוֹת אַחֲרַת אֱלֹו, אֶלָּא הוּא לְבָדוּ פְּשׁוּט מִכָּל, וְהוּא אֶחָד.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַגְבִּירָה מִתְחַנְנֶת וּמִתְקַשֶּׁטֶת, וְשִׁמְשִׁיָּהּ מְכַנְיָסִים אוֹתָהּ בְּלַחַשׁ רַב אֶל בְּעֵלָה, וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. זֶהוּ בְּלַחַשׁ, שֶׁכֶּךָ צְרִיךְ לְהַכְנִיסָהּ לְבְּעֵלָה. אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁיּוּדְעִים אֶת זֶה וּמְסַדְרִים סְדוּר עֲלִיוֹן שֶׁל הָאָמוּנָה.

(קה) זוהר קריאת שמע בקיצור [ובאריכות ראה ספר שלם נספח ב']

לקרא קריאת שמע פעמים בכל יום
זוהר פרשת ואתחנן (רס"ג): מְצוּנָה (ו) לקרא קריאת שמע

אור הישר - כתור נהורא

(ואפילו כשלומד תנ"ך). וביותר צריך לזוהר בזה בקריאת שמע. אך כתבו הפוסקים שמי שלא הורגל בהם מבטל כוונתו בזה. לזה השמטתיה מהדפוס. ובעל נפש יחיש לעצמו וירגיל עצמו שיהיו שגורים בפיו.

דיני וכוונת קריאת שמע

צריך לקרותו באימה ובריאה, לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו. ואפילו לדבר מצוה אסור בפרשה ראשונה. פסוק ראשון יקרא בקול רם. אם ברור לו שלא כיון בפסוק ראשון וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, צריך לחזור לאמרן, רק יאמרם בלחש. באמרו שמע כו' תסגור עיניך בידך הימנית. תכוין פירש"י: ה' שהוא אלהינו הוא יהיה ה' אחד. כ. בא' דאחד יכוין שהוא יחיד בעולם. צריך להאריך בחי"ת של אחד, כדי שימליך הקדוש ברוך הוא, בשמים בשבעה רקיעים ובארץ. ויארץ בדלי"ת של אחד, שיעור שיחשוב שהקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם. ולא יארץ יותר משיעור זה, וידגיש היטב הדלי"ת של אחד ויטעימו יפה, אבל לא יותר מדיא. אך יזהר שלא תשמע כנקודה בשו"א נע או כט'. גם יזהר שלא יהא נראה כאילו אחד. גם תכוין בע' דשמע ובר' דאחד (וכן בע' ד' מן ועד). ותקבל עליך ד' מיתות בית דין. ובזה תשים עצמך במדרגת קדוש, ותכלול

בין תיבה המסיימת באות הנרגשת במבטא. ובפרט באות ם ותיבה שאחריה מתחלת ב-א'. (וכמו שאם יהו"ה וכדומה) או במלאפום. (ובכל זה צריך לזוהר אפילו באמצע התיבה). וכל איש ירגיש היטב המבטא שלו. כי יש שקורין לעיינין אלפיין. וכן יש שנקודת חולם בסיום התיבה נראה המבטא שלו לבנקודת קמץ במפיק יוד. וכן נקודת מלאפום נראות כחיקין. ואם התיבה של אחריה מתחלת באות ם צריכין להפסיק ביניהם. וכן צריך להפסיק במקום שיהפך הכוונה, כגון: בין היום לאהבה. ובין היום לעל לבכך. ובין אלהי להנשמה. ובין אלהי לנצור. ובין אם תקטול אלוה לרשע ובין אלהים לזדים. ובין תיבת לשמך לתיבת תכלית.

יזהר בקריאת שמע אות ע' להתזו בנחיריו, שלא תהא נראית כאלף. ובפרט העין של נשבע. וכן הזו' של תזכרו ושל וזכרתם, שלא יהיה נראה כשי"ן. בזהו ידקדק שלא יהא נראה והאו. וכן יזהר שלא יניח נד ואל יניד הנח. כמו ועבדתם, צריך לדקדק לקרות הד' בשו"א נח. ועם כל זה לא יבליע הד' או הת'. והשתחיותם, ידקדק שלא ישתמע הח' בפתח או בשוא נח, רק בנע (ומכל זה תדין על השאר). וכן צריך לזוהר שלא ידגיש הרפה ולא ירפה הדגש. בכל מקום שנוזכרים באיזה תפלות ושבחים פסוקי תנ"ך, צריך לקרותן בטעמים

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

קול רוכב בפיו זה יהו"ה, וסוד הדבור אדני"י שפתי תפתח וגומר, והוא מרפכה לשניהם כמו זה - יאהדונה"י, וקף עולה מלא"ף כחשבון שני שמות כפאחד. ולכן נקרא מלא"ף שר הפנים, שעל ידי שליח זה מתקנים בששת ימי החל, אבל ביום שבת לא

העמוד האמצעי... ובעל כנפים יגיד דבר - זו תפלה, שמיגיעה לה עד צדיק ח"י העולמים, כולל שמונה עשרה ברכות, שבהם נאמר ובכרות לראש צדיק, חי העולמים, ותפלה היא דבור שרוכבת עליו, והוא מרפכה אליה בימות החל, וזו שכינה, וזה אדני"י.

דברי שלום - הלכות והליכות

שם הקדוש ברוך הוא, ישם לבו ורצונו באותו יחוד שאמרנו, ויחבר כל איבריו באותו יחוד להיות כלם אחד. כמו שישם כל איבריו בסוד אחד, כך למעלה מחבר כל האיברים העליונים באותו יחוד להיות כלם אחד. בשעה שבא אדם ליחד את שם הקדוש ברוך הוא, כל חילות השמים עומדים שורות שורות כדי להתתקן ולהכלל כלם באותו יחוד, לעמד בסוד אחד ביחוד אחד. כלם מתתקנים בתקניהם כראוי. באותה שעה עומד מן מנה אחד שמש

בשעה שבא אדם ליחד את שם הקדוש ברוך הוא, כל חילות השמים עומדים שורות שורות כדי להתתקן ולהכלל כלם באותו יחוד
 זוהר פרשת ואתחנן (וי"ג): רעיא מהימנא (דברים ו') (עין בהקדמה י"ג ע"ב) שמע ישראל ?? אלהינו ?? אחד. מצוה זו ליחד שם הקדוש ברוך הוא בכל יום, שהרי כמו שמתקנים שם הקדוש ברוך הוא למטה, כך מתקן שמו למעלה. נמצא שהקדוש ברוך הוא יחיד מעלה ומטה. מי שמתקן

אור הישר - כתר נהורא

נגד מ"ט שערי בינה. וצריך ליתן ריוח בין כל תיבה שבפסוק זה, ובין אחד לברוך. ובין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד - שהוא קבלת עול מלכות שמים - לואהבת, שהוא קבלת עול מצות

עצמך בין אינון דמסרי נפשייהו על קידוש ה' ודמייחדין למרייהו. ותכוין לקיים מצות עשה דקריאת שמע. בפסוק שמע כ"ה אותיות (נגד תורה שבכתב). וברוך שם כ"ד אותיות (נגד תורה שבעל פה).

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שמע, ובעל כנפים יגיד דבר - דבור של תפלה, ולא על ידי שליח, ולכן צדיק יסוד עולם הוא כולל הכל, ובו מתחידים שני שמות אלו, ועל שני שמות אלו נאמר אז ירננו עצי היער.

עולים שני שמות אלו, שהם עמוד האמצעי ושכינתו, ולא מתחידים על ידי שליח, אלא בצדיק חי העולמים, ועליו נאמר כי עוף השמים יוליך את הקול - הקול של קריאת

דברי שלום - הלכות והליכות

של היחוד, שכתוב (דברים ו) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד. והם עשרים וקמ"ש אותיות, גלופים חקוקים בסוד שלמעלה. יעקב רצה לתקן למטה בסוד היחוד, ותקן בעשרים וארבע אותיות, והן: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ולא השלים לעשרים וקמ"ש אותיות, משום שעדיין לא התתקנו המשכן. כיון שהתתקנו המשכן ונשלם, הדבר הראשון שהיה יוצא ממונו פשהשפתם - לא דבר אלא בעשרים וקמ"ש אותיות, להראות שהרי נשלם זה כמו שלמעלה, שכתוב (ויקרא א) וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור. הרי עשרים וקמ"ש אותיות.

שעומד תחת קאתים ארבעים ושמונה עולמות, וכלם נקראים איברי הגוף. וזה נקרא הלני", עומד ומכפה לאותו יחוד, וזהו מלקט שושנים, כמו שצאמר (שיר השירים ו) וללקט שושנים, שהם איברי הגוף.

סוד העולם העליון, וסוד העולם התחתון

זוהר פרשת ואתחנן (ו"ט): שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, זהו יחוד אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, זהו יחוד אחר, להיות שמו סוד אחד. וסוד זה - ה' הוא האלהים, זה כתוב פשהם ביחוד אחד. ואם תאמר, אם כך כמו שכתוב (זכריה יד) ה' אחד ושמו אחד, לא היא ה' הוא האלהים. שאם כתוב ה' ושמו הוא אחד, הייתי אומר כך. לא כתוב אלא ה' אחד ושמו אחד, וצריך לומר בגון זה, ה' הוא האלהים הוא ויראה ה' אחד ושמו אחד. אלא הכל אחד. ששמותאחדים שני השמות הללו, זה ביחוד זה, וזה ביחוד אחד, אז שני השמות האלה נעשים אחד ונקללים זה בזה, ונהיה הכל שם שלם ביחוד אחד, ואז ה' הוא האלהים, שהרי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד, ועד שהתניחו כל אחד, זה בלבדו וזה בלבדו, לא נכללו זה בזה להיות הכל אחד. כלל כל התורה כך הוא ודאי, שהרי התורה היא תורה שבכתב, והיא תורה שבעל פה. תורה שבכתב זהו שכתוב ה'. תורה שבעל פה, שכתוב האלהים. ומשום שהתורה היא סוד השם הקדוש, נקראת כך. תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זה כלל וזה פרט. הפלל צריך את הפרט, והפרט צריך את הפלל, והתניחו זה בזה ונהיה הכל אחד. ועל זה כלל התורה הוא פלל שלמעלה ומטה, משום ששם זה למעלה, ושם זה למטה. זה סוד העולם העליון, וזה סוד העולם התחתון. ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים. זה הפלל של הכל. וכל זה שאמרנו צריך אדם לדעת בעולם הזה.

כ"ה כנגד עשרים ושנים אותיות, ותורה ונביאים וכתובים, שהם כלל אחד וסוד אחד

זוהר פרשת תרומה (קל"ט ע"ב): שלשה עשר מינים הם, פרט לשנים עשרה האבנים היקרות הללו, וכלם עולים לעשרים וקמ"ש אותיות בסוד העליון של היחוד. וכנגד אלה חקק ותקן כושה עשרים וקמ"ש אותיות בסוד הפסוק

ולכן עשרים וקמ"ש מינים להשלים תקון המקדש (המשכן) וכל אלו האותיות בארנו באותן אותיות חקוקות שלמדנו ממוננו. ומשום שהמשכן נשלם בסודות הללו, נקרא כ"ה, ביחוד של שלמות המשכן, ולכן (תהלים קמד) וחסידך יברכוכה כתוב, סוד של שלמות של כל המשכן ותקונו. כ"ה כנגד עשרים ושנים אותיות, ותורה ונביאים וכתובים, שהם כלל אחד וסוד אחד. בשעה שישאל מיחדים יחוד בפסוק הזה בסוד של עשרים וקמ"ש אותיות, שהן: שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם עשרים וארבע אותיות, וכוון כל אחד בהן - כל האותיות מתחברות כאחת, ועולות בחבור אחד (או נפתחו) ארבעים ותשעה עשרים בסוד היובל, ואז צריך לעלות עד ולא יותר. ואז נפתחים השערים, ומחשיב הקדוש ברוך הוא את אותו האדם כאלו קים את כל התורה שבא בארבעים ותשע פנים. ולכן צריך לכוון לב ורצון בעשרים וקמ"ש ובעשרים וארבע ולהעלותם ברצון הלב לארבעים ותשעה עשרים שאמרנו. כיון שהתפנו בזה, יתפנו באותו יחוד שאמר מורנו - שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כלל של כל התורה כלה. אשרי חלקו של מי שיתפנו בהם, שודאי כלל הוא של כל התורה, שלמעלה ומטה. וזהו סוד של אדם שלם, של זכר ונקבה, וסוד של כל האמונה.

אשרי הננים שמעטרים את אביהם כך!

זוהר חדש-מדרש רות (ע"ז ט"ג): שמע ישראל ה' אלהינו

אור הישר - כתר נהורא

ותקבל עליך כל י' דברות הנרמזים בקריאת שמע, כנרשם לפניך. כשישמע מהחזן ה' אלהיכם אמת, יכוין להשלים רמ"ח.

דברי שלום - הלכות והליכות

ה' אֶחָד. ה' אֶלְקֵינוּ, ה' יִתְבַרַךְ הוּא הָאֱלֹקִים שְׁלֵנוּ, "ה' אֶחָד", הוּא הָאֱלֹקִים הַיְחִיד שְׁנִמְצָא. (רש"י פרשת ואתחנן, רמ"א סעיף י"ד)
ד. צִרְיָה לְקִרְאָה קְרִיאַת שְׁמַע מִתּוֹךְ פֶּחַד וְחֲרַדַּת אֱלֹקִים. (סימן ס"א סעיף א')

ה. בְּקִרְיַת שְׁמַע יִשְׁנֵם מְאֹתִים וְאַרְבַּעִים וְיִשְׁמְנֵה תְבוֹת כְּגַד מְאֹתִים אַרְבַּעִים וְיִשְׁמְנֵה אַבְרָיו שֶׁל אָדָם, וְכִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּהִלְכָתָהּ, כָּל אֶבֶר לֹקַח תְּבָה אַחַת מִקְרִיאַת שְׁמַע, וּמִתְרַפֵּא עַל יְדוֹ. (מ"ב ו, ב שם מדרש הנעלם)

ו. פְּסוּק הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהוּא "שְׁמַע" קוֹרְאִים בְּקוֹל רָם. (סעיף ד')
ז. בְּאוֹת ח' מִהַתְּבָה "אֶחָד" יֵאָרֵךְ עַד כְּדֵי שֶׁעוֹר שִׁיכּוֹן בְּלָבוֹ שֶׁה' יִתְבַרַךְ הוּא כְּלוֹךְ עַל כָּל שְׂבַע הַרְקִיעִים, וְעַל הָאָרֶץ, וּבְאוֹת ד' יְכוֹן שֶׁה' יִתְבַרַךְ הוּא אֶחָד יְחִיד וְיִמְחַד וְהוּא מוֹשֵׁל בְּכָל אַרְבַּע קְצוֹת תְּבֵל. (סעיף ו')

ח. בְּפֶסוּק "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" יִפְסִיק בֵּין "יִשְׂרָאֵל" ל"ה", וְכֵן יִפְסִיק בֵּין "אֱלֹקֵינוּ" ל"ה", כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע מִקּוֹנוֹ כֶּךָ, תִּשְׁמַעוּ וְיִשְׂרָאֵל ה' שֶׁהוּא אֱלֹקֵינוּ הוּא הַיְחִיד שֶׁיִּשְׁנֵנו. (סעיף י')

ט. בֵּין הַתִּיבָה "הַיּוֹם" לַתְּבֵת "עַל לְבָבְךָ" יִפְסִיק קְצַת, וְכֵן בֵּין הַתִּיבָה "הַיּוֹם" לַתְּבֵת "לְאַהֲבָה". (סעיף ט"ו)
י. יִבְטֵא טוֹב אֵת אוֹת ע' שֶׁבַּתִּיבַת "נִשְׁבַּע". (ט"ז)

יא. יִתִּיז אֵת אוֹת ז' שֶׁבַּמְקֵל "תִּזְכְּרוּ" וּבְמִילָה "וּזְכַרְתֶּם" שְׁלֵא יִשְׁמַע "תִּשְׁכְּרוּ". (סעיף י"ז)
יב. יִדְגִישׁ אֵת אוֹת י' שֶׁבַּתְּבָה "יִשְׂרָאֵל" וְכֵן אוֹת י' שֶׁבַּתְּבֵת "וְהָיוּ".

יג. הַרְוָה שִׁיפִיק הַזְּמֵן לְקִרְאָה קְרִיאַת שְׁמַע בְּיוֹצֵר אוֹר לְפָנָי סוֹף זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְכֵן בְּקִרְיַת שְׁמַע שֶׁלְּפָנָי הַקְּרִבְנוֹת שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בְּזָה מְצוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. (ב"ח ופמ"ג, מובא בבאה"ט סימן מ"ו ס"ק י"ד, ובמ"ב ס"ק ל"א), אוֹתוֹ דְּבַר גַּם כֵּן אִם שׁוֹמְעִים, וְאוֹמְרִים, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", בְּאִמְצַע פְּסוּקֵי דְזִמְרָה אוֹ לְפָנֵי הַתְּפִלָּה.

יד. אִם מִתְיָרָא שְׁמָא יֵאָחַר אֵת זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע עַד שִׁיגִיעַ לְקִרְיַת שְׁמַע שֶׁל יוֹצֵר אוֹר, וְכֵן בְּקִרְיַת שְׁמַע שֶׁלְּפָנָי הַקְּרִבְנוֹת שֶׁרוֹצֵה לְצַאת עִכְשׁוֹ חוֹבֵת קְרִיאַת שְׁמַע, וְיִקְרָא אֲזַי כָּל הַשְּׁלוֹשׁ פְּרָשְׁיוֹת. (ח"א כלל ח' ס"ו, מ"ב סימן מ"ו ס"ק ל"א)

טו. אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִסְפִּיק לְקִרְאָה לְפָנֵי הַקְּרִבְנוֹת לְפָנֵי סוֹף זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע יִקְרָא סַתֵּם קְרִיאַת שְׁמַע וְיִכּוֹן לְצַאת הַמְצוֹה דִּי חוֹבְתוֹ, וְאִם יָכוֹל יִרְאֶה לְקִרְאָה לְאַחַר הַנְּחַת תְּפִלּוֹ. (דגו"מ, וחיודושי רעק"א מובא במ"ב סימן מ"ו ס"ק ל"א)

טז. לֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע מִהַר כְּדֵי לְהִסְפִּיק לְהַתְּפַלֵּל בְּצַבּוֹר וְעַל יְדֵי זֶה לֹא יָכוֹל לְקִרְאָה אֵת הַמּוֹלִים כְּרִאוּי. (מ"ב סימן נ"ב סק"ו)

ה' אֶחָד. הַפְּסוּק הַזֶּה נוֹחַ בְּשַׁעַה שְׁאִמְרוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לְאַבְיָהֶם, אוֹ מִשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל עִכְשׁוֹ, כָּל הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. לְאַיִהָ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? אֵלָּא, הִנֵּה שְׁנֵינוּ, יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לֹא מוֹת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חַתֵּם אוֹתוֹ בְּתוֹךְ כְּסֵא כְבוֹדוֹ לְהִיּוֹת תְּמִיד עַד עַל בְּנָיו, שְׁמִיחִדִּים שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָאוּי בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים. וְכִשְׁהֵם מִיְחַדִּים אֵת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תִּהְיֶה מַעִיד עֲלֵינוּ, שְׁאֵנוּ מִיְחַדִּים אֵת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָאוּי. בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַה נוֹטְלִים אֵת יַעֲקֹב בְּאַרְבַּעַה כְּנָפִים, פְּרוּשִׁים לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְפָנֵי הַקְדוּשׁ הָעֲלִיוֹן, וּמְבַרְךְ אוֹתוֹ בְּשִׁבַע בְּרָכוֹת. פּוֹתַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִי הָאֵב שְׁהוֹלִיד אֵת הַזֶּרַע הַזֶּה בְּאָרֶץ! אֲשֶׁרִי הַבְּנִים שְׁמַעֲטִרִים אֵת אֲבִיהֶם כְּדִי! בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַה כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְיַעֲקֹב מִתְעַטֵּר בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר גְּהֵרוֹת אֶפְרָסְמוֹן זָךְ, וְעוֹמֵד תְּמִיד כְּקִרְיָה מְקַפֶּת חוֹמָה עַל בְּנָיו לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא נוֹתֵן לְדוֹן הַקְשָׁה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם אֵין יְכוֹלִים לְהַשְׁמִידֵם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה מד) אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב.

מסירת נפש

זוהר פרשת בלק (קצ"ה): אחר כך לשים עצמו תוך אלו שפסקו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שכל מי שישם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

כל המוסר נפשו בפסוק זה, נוחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא

זוהר פרשת חיי שרה (קל): ואהבת את ה' אלוהיך וגו', למדנו, כל המכונן את לבו בפסוק הזה כדי למסר נפשו על קדשת שמו, מעלה עליו הכתוב כאלו הרג בכל יום עליו. זהו שכתוב (תהלים מד) כי עליך הרגנו כל היום. אמר רב נחמן, כל המוסר נפשו בפסוק זה, נוחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא. אמר רב יוסף, והרי שנינו מאתיים? אמר רב נחמן, מאתיים על התורה - ומאתיים על שמסר עצמו בכל יום על קדשת שמו.

דינים נחוצים מהלכות קריאת שמע

- א. צִרְיָה לְכוֹן לְפָנֵי קְרִיאַת שְׁמַע שְׁרוֹצֵה לְקַיֵּם מְצוֹת קְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ שְׁצִנְנוּ ה' יִתְבַרַךְ. (שו"ע או"ח סימן ס' סעיף ד')
- ב. מִי שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא כִּיּוֹן פִּירוּשׁ הַמּוֹלוֹת בְּפֶסוּק הַרְאֵשׁוֹן, שֶׁהָ "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", צִרְיָה לְקִרְאָה שְׁנִית פְּרִשַׁת שְׁמַע. (סימן ס' סעיף ה')
- ג. הַכּוֹנֵה הִיא, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" פִּירוּשׁ, שְׁמַעוּ אֵלֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,

יחיד אומר אל מִלְךָ נֶאֱמָן

כוונת הפסוק הראשון שב"קריאת שמע" "שמע ישראל..." המתחלקת לשלושה חלקים; א. האמונה; ב. קבלת עול מלכות שמים; ג. מסירות נפש * כוונת תיבת "אחד" בדקדוק * כוונות ופשיטים בשתי הפרשיות הראשונות של "קריאת שמע".

נבאר רוב שגיאות המבטא השכיחות ב"קריאת שמע * כוונת ברכת "אמת⁵

כוונות

5 ודע, כי עד "שמע ישראל" יש קל"ח תיבין, לרמוז שישראל הם חלק ה', וגם כן לפי שהוא נכנס עתה לחקל תפוחין בסוד היחוד וכו'. (פרי עין חיים שער קריאת שמע פרק א').

דברי שלום - הלכות והליכות

- י. "עשב", ולא "עש"ב.
- יא. "ועבדתם", ולא "ובדתם".
- יב. "יהיה", ולא "ייע".
- יג. "והאדמה", ולא "והאדמה".
- יד. "ואבדתם מהרה", ולא "ואבדת מהרה".
- טו. "אשר א-ני נתן", ולא "אד-נתן".
- טז. "למען", ולא "למן".
- יז. "נשבע", ולא "נ'בע".
- יח. "לאבותיכם", ולא "לבותיכם".
- יט. "אחרי לבבכם", ולא "אחרי לבבכם".
- כ. "אחרי עיניכם", ולא "אחרי עיניכם".
- כא. "אחריהם", ולא "אחריהם".
- כב. "למען תזכרו", ולא "למן".
- כג. "ובשעריך", ולא "ובשעריך".
- כד. "לאהבה", ולא "להבה".
- כה. "והשתחוויתם", ולא "והשתחוויתם".
- כו. "ועשיתם", ולא "ושיתם".
- כז. "תזכרו", ולא "תשכרו".
- כח. "ועשיתם את", ולא "ושיתמת".
- כט. "והייתם", ולא "ויתם".
- ל. "לאלקיכם", ולא "ללויכם".
- לא. "אתכם מארץ", ולא "אתכמארץ".
- לב. "אלקיכם אמת", ולא "אלכיכ אמת".
- כג. לכתחלה צריך לשמוע מה שמוציא מפיו. (ס"ב סעיף ג)
- כד. שליח הצבור צריך לומר בקול רם "שמע ישראל", כדי שהקהל ישמעו, וכולם יאמרו יחד "שמע ישראל". (סעיף ה)
- כה. אם לא פיון ב"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" יאמר עוד הפעם. (מ"ב ס"ג י"ב)
- כו. באמצע קריאת שמע אסור להראות בעיניו בשפתיו ב"דיו וברגליו. (סעיף ו)
- כז. לצורך מצוה מתר להראות בפרשה השניה. (מ"ב י"ח)
- יז. בפרשת ויאמר בשעה שמונשק הציצית יזהר להוציא המלים בשלמות וכן לכונן בהם, לזגמא הרבה אנשים אומרים ציצית, "על פני בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצית", "הפנף פתיל תכלת ויהיה לכם לציצית", בשעה שצריך לומר "ועשו להם ציצית על פני בגדיהם לדרתם", ונתנו על ציצית הפנף פתיל תכלת", "ויהיה לכם לציצית".
- יח. יפסיק בין המלים "והרה אף", שלא יהיה "והרה". (שם סעיף ט)
- יט. יפסיק בין המלים שנגמרות באותו מן אות שמתחילות המלים הבאות, כגון "בְּכָל לְבָבְךָ", "על לבבכם", "בְּכָל לבבכם", "עשב בשדך", "ואבדתם מהרה", "הפנף פתיל", "אתכם מארץ". (שם סעיף כ)
- כ. במקום שיש אות א' אחרי אות מ' צריך להפסיק קצת, כגון "ולמדתם אותם", "ויקשרתם אותם", "ושמתם את", "ויוזרתם את", "ועשיתם את". (שם סעיף כא)
- כא. שלא ידגיש את הרפה, ושלא ירפה את הדגש. כגון מאות ב' ב' או מאות פ' פ' או ת. (שם סעיף כג)
- כב. מי שאומר קריאת שמע בנחת וברור, מצננים לו את הגיהנם. (ברכות דף טז וביאורו במ"ב סימן ס"ב ס"ב)
- כג. בנוסף למלים הנ"ל שמוזכרים בשולחן ערוך, נזכיר כאן עוד מלים שלא נאמרות כראוי, הפוסקים הרי הזכירו שקל תבה כנגד אבר וכל תבה שלא נאמרת כראוי מעכב את רפואת אותו אבר שנגד זה.
- א. "פבד מלכותו", ולא "פבוט".
- ב. "לעולם", ולא "לולם".
- ג. "וההבת", ולא "וההפת".
- ד. "לבבך", "לבבכם", ולא "לבבך", "לבבכם".
- ה. "מצורך", ולא "מצפך".
- ו. "בשבתך", ולא "בשפתך".
- ז. "ובשכבך", ולא "ופשכבך".
- ח. "ובקומך", ולא "ופקומך".
- ט. "ויכתבתם", ולא "ויכתפתם".

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | אֶחָד: אֵרוֹן הַבַּיִת
זֶה הוּא וְזוֹתָה
יְאֹהֲרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּמִיךְ, בְּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבְעַל הַפְּחוֹת כּוֹלָם אֵרוֹן הַבַּיִת
זֶה הוּא וְזוֹתָה
יְאֹהֲרֵנוּ

בלחש בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אור הישר - כתו נהורא

עכ"ל. וידוע דכל מצוה צריך להיות ביראת ה' ואהבת ה'. על כן רמזו יראת ה' ויכוין גם למצות תשובה. דהכי פירוש שמע ישראל, על ידי שמיעת א' הוא ה' אלהינו, מייחד אלהותו על כולנו. כמרז"ל במצות התשובה: תניא היה רבי מאיר אומר, גדולה תשובה שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו, שנאמר: ארפא משוכתם אוהבם נדבה כי שב אפי ממנו. מהם לא נאמר, אלא ממנו. פירוש: על ידי תשובה היחיד ארפא משוכתם לכולם. כל שכן אם

שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. עי' בכתבי האריז"ל. וז"ל הזוהר הקדוש פרשת ואתחנן דף רס"ג: שמע ישראל פקודא דא לייחדא שמייה דהקדוש ברוך הוא בכל יומא. דהא כמא דמייחד שמייה דהקדוש ברוך הוא לתתא, הכי אתייחד שמייה לעילא. מאן דמייחד שמייה דהקדוש ברוך הוא ישוי לביה ורעותיה בהווא יחודא. בשעתא דאתי ישראל לייחדא שמא דהקדוש ברוך הוא, כל חילי שמיא כולהו קיימין שורין שורין, בגין לאתתקנא ולאכתללא כולהו בהווא יחודא.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ואור הזה בטש תוך ניצוץ הקשה, ונחלק לע' אורות, ואלו ע' אורות בע' ענפים של עץ החיים, אז אילן ההוא, מעלה ריחות ובשמים, וכל האילנות שבגן עדן, כולם מעלים ריחות ומשבחים לאדונם, כי אז מתקנת המלכות וכו'. עכ"ל.

בשעה שישראל מיחדים היחוד "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שהם כ"ד אותיות, והקב"ה מחשיב לאדם שהוא כאלו קיים כל התורה כולה ובדף קל"ט ע"ב ז"ל: בשעה שישראל מיחדים היחוד במקרא הזה, בסוד כ"ה אותיות, שהם "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שהם כ"ד אותיות, ויכוון כל אחד בהם וכו'. ואז נפתחים המ"ט שערי בינה, והקב"ה מחשיב לאדם שהוא כאלו קיים כל התורה כולה דהיא באה במ"ט פנים. וע"כ צריך האדם לכוון הלב והרצון בכ"ה ובכ"ד, ולהעלותם ברצון הלב למ"ט שערים שאמרנו וכו'. אשרי

חיוב על האדם ליחד את השם הקדוש, בפה, בלב ובנפש

וז"ל בפרי יוחי (ד' רמ"ב ע"א): כי כך למדנו בשעה שהנשמה יורדת לעולם, כנסת ישראל באה עליה בשבועה, שתגיד למלך ותודיע לו את אהבתה אליו בשביל להתרצות עמו. ובמה כי חיוב הוא, על האדם ליחד את השם הקדוש, בפה, בלב ובנפש, ולהתקשר כולו כשלהבת הקשורה בגחלת, ובאותו היחוד שעושה גורם שיתרצה המלך עם המלכה, ומודיע אל המלך את אהבתה אותו. עכ"ל.

בשעה שישראל מיחדים יחוד הסוד של "שמע ישראל" אז אילן ההוא, מעלה ריחות ובשמים, וכל האילנות שבגן עדן, כולם מעלים ריחות ומשבחים לאדונם, כי אז מתקנת המלכות ובפרי תרומה (קל"ג ע"ב) ז"ל: בשעה שישראל מיחדים יחוד הסוד של "שמע ישראל" ברצון שלם, אז יוצא מתוך הסתום של עולם העליון, אור אחד,

דברי שלום - הלכות והליכות

כט. טוב לחַנֵּךְ אֶת בְּנֵי מִגְלֵי 6-7 לְקַרְא קְרִיאַת שְׁמַע בְּבִקְרָ וּבְעֶרְבַּ בְּזְמָנוֹ.

כח. אם הוא בְּאֶמְצַע קְרִיאַת שְׁמַע וְהַשְׁלִיחַ צְבוּר אוֹמֵר "ה' אֱלֹהֵינוּ אֶחָד", יִפְסֵיק וְיִשְׁמַע. (שע"ת סימן ס"א סק"ב)

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

באהבה, בפסוק שמע ישראל, שעיקר מצות היחוד הוא בפסוק זה. ואף שלכאורה הי' נראה, שיוצא האדם ידי חובתו של מצות היחוד, בהבנת פי' המלות לבד, שאומר בשפתיו שה' אלהינו הוא ה' אחד, אך בודאי צריך שיקבל בלבו מה שמוציא בשפתיו, כי עיקר מצות היחוד הוא בלב ובמחשבה, כמו שמפורש במשנה (ברכות פ"ב): למה קדמה שמע ליהי' אם שמע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות. ואין קבלה אלא בלב, כמו שיבוא ביאורו בעז"ה בפרקים הבאים.

אתה הראת לדעת בפרק שלפנינו, שעיקר עבודת היחוד הוא בלב והמחשבה. מעתה הגיעה שעת הביאור בעז"ה, לבאר איכות היחוד בכוונתה. הנה הכוונה הפשוטה של תבות **שמע ישראל**, כתב אבודרה"ם וז"ל: וזה הוא דרך עדות, כאלו כל אחד אומר לחברו: שמע שאני מאמץ שה' אלהינו הוא יחיד בעולמו, לכן תמצא ע של שמע ודי' דאחד אותיות גדולים, שהוא סי' ע"ד, רמז לעדות, עכ"ל.

ובזוהר חדש (דף ס' ע"א) ז"ל: פתח ואמר, מקרא זה נכון, בשעה שאמרו בני יעקב לאביהם או משה לישראל, אבל עתה, כל העולם אומרים שמע ישראל, לאיזה ישראל אומרים. אלא הנה למדנו, יעקב אבינו לא מת, והקב"ה חתם אותו בכסא כבודו, שיהיה תמיד עדות על בניו, שמיוחדים שמו של הקב"ה, בכל יום ב' פעמים וכו' אוי, וכשהם מיוחדים שמו של הקב"ה אומרים, שמע ישראל, תהיה עד עלינו שאנו מיוחדים שמו של הקב"ה וכו' אוי. באותה שעה, לוקחים את יעקב בארבע כנפים פרושות לארבע רוחות העולם, ומעלים אותו לפני הקדוש העליון, ומברך אותו בשבע ברכות. פתח הקב"ה ואמר, אשרי הוא האב שהוליד זרע זה בארץ. אשרי הם הבנים שמעטרים כך את אביהם. באותה שעה פותחים ואומרים כל צבאות השמים, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

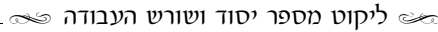
ויעקב מתעטר בייג נהרות אפרסמון הטהור, ועומד תמיד על בניו, כעיר מוקפת חומה לפני הקב"ה, ואינו נותן שדין קשה ישלוט עליהם וכו'. ויש עוד כוונה בזוה"ק, שתיבות ישראל קאי על הקב"ה שנקרא ישראל, שבכמה שמות נקרא

חלקו מי שמתכוון בהם, כי ודאי הוא כלל של כל התורה למעלה ולמטה. וזה הוא סוד אדם השלם, דשמע הוא בבחינת דכר ובשכמל"ו בבחינת **נוקבא**, והוא סוד כל האמונה. עכ"ד.

ויקרא פסוק היחוד בקול רם, כמבואר בשו"ע, גם בזו"ח (ע"ו ע"ב). וקודם התחלת קריאת שמע יחשוב במחשבתו קבלת קיום מ"ע זו של קריאת שמע, ויחשב במחשבתו בזה הלשון: **הריני רוצה לקיים מ"ע של קריאת שמע דשחרית, או של ערבית, שצונו יוצרי ובודאי ית"ש, ע"כ.** ויאמר תמיד קודם שיתחיל פסוק שמע ישראל, ג' תיבות: אל מלך נאמן, להשלמת רמ"ח תיבות של קריאת שמע. כי אם כשאדם רוצה לקרות קריאת שמע כתיקונה בכוונה עצומה, בלתי אפשרי לסיים בתמידות בשוה עם הש"צ, שיוכל לכיין לג' תיבות שאומר הש"ץ: ה' אלהיכם אמת. והשלמת הרמ"ח תיבות דקריאת שמע בג' תיבות אלו אל מלך נאמן, מרומז גם כן בתיקונים (תיקון י' דף כ"ו ע"א) וצריך האדם לשום כל עוצם כוחו ביחוד זה, דהיינו שיאמר הפסוק שמע ובשכמל"ו בכל עוצם כוחו ואיבריו ומוחו.

וז"ל הזוה"ק פרשת ואתחנן (רס"ג ע"א) בר"מ: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מצוה זו היא ליחד שמו של הקב"ה בכל יום. כי כמו שמיחדים שמו של הקב"ה למטה, כך מתיחד שמו למעלה, ונמצא שהקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמיחד שמו של הקב"ה ישום לבו ורצונו ביחוד ההוא שאמרנו. ויחבר כל אבריו, באותו היחיד, ובאותו היחוד שיהיו כולם אחד. כי כמו שמשים כל אבריו, בסוד אחד **למטה**, כך למעלה מחבר כל אבריים העליונים באותו היחיד, שיהיו כולם אחד. בשעה שהאדם בא ליחד שם הקב"ה, כל צבאות השמים, כולם עומדים שורות שורות כדי להתתקן ושיתכללו כולם באותו היחוד, לעמוד בסוד אחד ביחוד אחד, כולם מתתקנים בתקונים וכו' אוי וכו'. כיון שנתיחדו כל האבריים בסוד אחד דיחוד אחד, אז נקרא הכל, קרבן שלם. עכ"ד.

הנה אחיי רועיי, על יחוד זה נצטוינו אנחנו עם קדוש בתורתנו הקדושה, ליחד יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, תמיד בכל יום פעמיים

הבורא ית"ש ויתעלה: הוי"ה ב"ה, אדני, אלהים, צבאות, ושאר שמות, ונקרא גם כן ישראל, שפירושו: יש"ר א"ל. והכוונה בשתי תבות שמזכירים שמע ישראל, כאלו האדם מדבר לנוכח הקב"ה: שמע אתה הקב"ה שנקראת ישראל, שאני מאמין באמונה שלימה ואמתית שאתה הוא ה' אלהינו ואתה הוא ה' אחד. ואף שבוה"ק כוונה זו עמוק עמוק מי ימצאנה, אך אני לא באתי לגלות מסתורין, רק לפרש תיבת ישראל על פי הוזה"ק ע"ד פשוטו, הנה יודע כמביא למעלה בשבח אותן שני התיבות שמע ישראל ג' פירושים, והבוחר יבחר ובלבד שיכוין לבו.

ועתה בעז"ה נבאר ה' תבות: ה' אלהינו ה' אחד, שבהם עיקר היחוד. הנה שורש היחוד הוא שני דברים, הא' האמונה והב' הקבלה. האמונה הוא, בשעה שיאמר האדם תבות ה' אלהינו ה' אחד, יתאמת במחשבתו אמונה שלימה ואמתית שכן הוא באמת, שה' אלהינו הוא ה' אחד יחיד ומיוחד. והקבלה הוא, שיקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלימות, והוא קבלת עול מלכותו ואלהותו ואדנותו ית"ש ויתעלה, עליו ועל בניו אחריו. והיינו תיכף משיסיים תיבת אחד, יכוון במחשבתו בשמחה עצומה עד מאוד בכל עוצם כחו בזה"ל: אני מאמין באמונה שלימה וברורה ואמתית, שאתה יחיד ומיוחד ואתה בראת כל העולמות עליונים ותחתונים לאין תכלית למספרם, ואתה הי' הוה ויהי ואני ממליך אותך ית"ש על כל אבר ואבר שלי, לשמור ולעשות מצות תורתך הקדושה, וגם אני ממליך אותך על בני ועל בני בניי עד סוף כל הדורות, שאצוה את בניי ובני בניי שיקבלו עליהם את עול מלכותך ואלהותך ואדנותך, וגם אצוה להם שיצו גם הם את בניהם ובניהם לבניהם עד דור אחרון, שכולם יקבלו עול מלכותך ואלהותך ואדנותך עליהם.

מי שממליך להקב"ה על כל אבר ואבר, כאילו המליך אותו על כל העולם, והשכר של האדם שממליך להקב"ה על כל אבר ואבר, לא ניתן רשות לגלות

ליזהר האדם מאוד בכוונה זו, להמליך אותו ית"ש על כל אבר ואבר שלו, כי גודל מעלתה הובא בתיקוני זוהר תיקון ע"ד וקלא"א ע"ב) וז"ל בקיצור: חמישים שערים אלו דבינה, ובה מיחדין

כ"ה אבר כ"ה אותיות פעמים בכל יום וכו'. ובכל אבר ואבר שזהו נר של כל מצוה, צריך האדם להמליך את הקב"ה, ולהכין לו מקום קדוש ונקי, שישרה שם. ולכן צריך האדם לבער ממנו מכל אבר ואבר, מחשבות והרהורים רעים, של הלכלוך של אותם הקליפות וכו'. ומי שממליך להקב"ה על כל אבר ואבר, כאילו המליך אותו על כל העולם, והשכר של האדם שממליך להקב"ה על כל אבר ואבר, לא ניתן רשות לגלות, שאלו הם טעמי מצות שלא ניתנו לגלות, כדי שלא יהא האדם עובד להקב"ה ע"מ לקבל פרס וכו', עליהם נאמר (ישעיה כג יח) "לאכול לשבעה ולמכסה עתיק" דברים עתיקין שלא ניתנו לגלות. עכ"ל. ודי הערה בזה.

גם יזהר מאד ומאד בקבלת מלכותו ואלהותו עליו ועל זרעו דוקא ממש, כמ"ש למעלה בנוסח של קבלת עמ"ש, כי גודל מעלת קבלה זו מפורש בתורתנו הקדושה, בפרשת וירא, בעת שהזכיר הבורא ית"ש ויתעלה גודל חבתו של אברהם אבינו באומר: כי ידעתיו וגו', מכל צדקותיו אשר עשה לא תזכרנה כי אם צדקת ה' אשר עשה: למען אשר יצוה את בני ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' וגו', שהרי מפורש בתורה שקיים אברהם אבינו כל התורה, כדכתיב בפרשת תולדות: (בראשית כו ה) "עֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבְרָהָם בְּקָלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי וְתוֹרֹתַי", וארז"ל בגמרא הק' (יומא כה, ב): קיים אברהם אבינו כל התורה כולה אפי' ערוב תבשילין. הנה כל מעשיו הטובים גם העשר נסיונות שנתנסה אברהם אבינו ועמד בכלם לא הזכיר הבורא ית"ש, כ"א בזאת יתהלל: "למען אשר יצוה לזרעו אחריו" שיקבלו עול מלכותו ואלהותו עליהם ועל זרעם, כאשר קיים אברהם אבינו ע"ה. ומזה יראה כל אדם בעין שכלו גודל מעלת קבלה זו. ובודאי מילתא דפשיטא הוא לכל משכל שיעור ידידות אהבתו ית"ש, שבקבלה זו ניוכו' אהבת הבורא יתברך ויתעלה בלב האדם, יותר מכלל קיום מצותיו ית"ש שבתורה הקדושה. ודי למשכיל.

ותיכף אחר שיגמור במחשבתו כוונת עול מלכות שמים בשלימות כנ"ל, יקבל על עצמו מסירת נפש בציור המיתה שהצגתי בסוף שער הראשון. ומסירת נפש בפסוק זה של היחוד, חיוב על האדם, כמבואר בזה"ק בהרבה מקומות.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

האדם לחזור בתשובה ולמסור רוחו אליו שיצא באחד וכו' עכ"ד.

ובהקדמת תיקונים (דף י' ע"ב) ז"ל בקיצור: וזהו אהובו של הקב"ה, **מי שמוסר נפשו באחד באהבת ה' כו' עכ"ל.**

הנה משמעות לשונם יורה שמסירת נפש יהיה בתיבת אחד דוקא, אך צריכים אנו לומר שבודאי אין הכוונה בזה שיאריך בהברת התיבה דאחד עד שיכוין המסירת נפש כנ"ל, כי מן הנמנע הוא ובלתי אפשרי שיאריך באות ח' דאחד כ"כ, עד שיכוין פ"י המלה של אחד, שפירושו: שאתה יחיד ומיוחד, ולציייר במחשבתו איזה מיתה של מסירת נפש, כי לא תושלם הברת המלה באות ח' אלא בהברת אות א' כי כשאדם מתחיל הברת אות ה' בקמ"ץ היינו ה' לא ירגיש הברת ה' רק בהתחלת המבטא, אך אח"כ כשיאריך יותר לא ירגיש כלל הברת ה' רק ירגיש הברת א' והחוש עם השכל תעיד על זה, ונמצא שלא יסיים בתיבת אחד חָד, רק יסיים אָד, וכאילו אמר אָחָד. וכן משמע מפרש"י בגמרא דברכות (דף י"ג ע"ב), אהא דתני: סומכוס אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, א"ר אחא בר יעקב ובדל"ת, א"ר אשי ובלבד שלא יחטוף בחי"ת, עכ"ל הגמרא. וז"ל רש"י: ובדל"ת, ולא בחי"ת, דכל כמה דאמר א"ח בלא דל"ת, לא משתמע מידי ומה בצע בהארכתו, אבל בדל"ת יאריך עד כשיעור רוחותיה כדמפרש לקמן, ובלבד שלא יחטוף בחי"ת, בשביל אריכות הדל"ת לא ימהר בקריאתה, שלא יקראנה בחטף בלא פתח ואין זה כלום, עכ"ל רש"י ז"ל. הרי מבואר בלשון רש"י ז"ל, שלא יאריך באות חי"ת כלל, שעיקר הארכה הוא באות דל"ת ולא באות חי"ת. אך בוודאי שכוונת הזוהר: **למסור נפשו באחד**, רצונו לומר בהארכת כוונת תיבת אחד. ולכן צריך שתצא מפיו תיבת אחד מפורש היטיב במבטא, ויכוין פ"י המלה של אחד שפירושו: שאתה יחיד ומיוחד, ולקבל עליו עול מלכות שמים כנ"ל. ובגמרא מחשבתו יקבל על עצמו מסירות הנפש כנ"ל, וכמו שאבאר בעז"ה למטה. אך כדי להוציא גם דעת היש מפרשים שמביא הטור, ודעת הבי"י, יאריך קצת בחי"ת. ועכ"ז יראה לזוהר שלא

וז"ל בפי פקודי (ד' רנ"ג ע"ב): בהיכל הזה יש ב' ממונים שהם אורות רכו' ואלו עומדים להשגיח על כל אלו שמיוחדים יחוד אדונם באהבה, ומוסרים נפשם עליו באהבה, ועולים ומעידים למעלה. עכ"ל בקצור.

ובפרשת בלק (קצ"ה ע"ב) ז"ל: אח"כ צריך להשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדוש השם, והיינו ביחוד של "שמע ישראל", שכל מי שמשים רצונו כך במקרא הזה, נחשב לו כאילו מסר נפשו על קדושת שמו. עכ"ד.

וז"ל בפרשת חיי שרה במדרש הנעלם (דף קכ"ד ע"ב): אמר ר' שלום בר מניומי, אין לך כל צדיק וצדיק מאותם העוסקים בתורה, שאין לו מאתים עולמות וכסופין בשביל התורה, הה"ד (שה"ש ח, יב) "ומאתים לנוטרים את פרי", ומאתים על שמוסרים עצמן בכל יום כאלו נהרגו על קדושת שמו נצחו בהאי פסוקא למסור נפשו על קדושת שמו מעלה עליו הכתוב כאלו נהרג בכל יום עליו, הה"ד (תהלים מד, כג) "כי עליך הורגנו כל היום", א"ר נחמן כל המוסר נפשו בהאי פסוקא נוהל ארבע מאות עולמות לעוה"ב עכ"ל.

וז"ל פ' ואתחנן (ד' רס"ז ע"ב) בקיצור: כי עתה עלתה נפשי וראתה כבוד אלו שמסרו עצמם על קדושת אדונם, שהיו נכנסים ביי"ג נהרות אפרסמון הטהור. והקב"ה משתעשע בהם וכו'. עכ"ד.

הנה עינך רואת מגודל עצום נפלא השכר, יעשה למחכה לו, של מסירת נפש בפסוק היחוד. גם מכל המאמרים האלו נשמע גודל החיוב למסור נפשו למיתה בפסוק זה, בוודאי שארית ישראל לא יעשו זה על מנת לקבל פרס הנזכר במאמרים הנ"ל, כי אם מגודל אהבתו לית"ש וזכרו לעד, כדי שיתקדש שמו הגדול בכל העולמות, וסוף כבוד לבוא. ודי בזה. האח למודעי, שאף שמשלשון זוה"ק בכמה מקומות משמע, שחיוב של מסירת נפש בפסוק זה דוקא בתיבת אחד,

בפרשת משפטים (דף קי"ט ע"א) ז"ל, ומיוחד להקב"ה בכל יום, ויקבל עליו שיהיה מיתתו באחד, כעין שחיתת בהמה ביי"ב בדיקות של הסכין ובסכין שזה יחד אחד דהיינו דהם בחשבון יי"ג וכו'. עכ"ד.

גם בפרי צו (ד' ל"ג ע"א) ז"ל: בכל יום ויום צריך

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ינעם, שקודם כל הכוונות יזהר האדם מאוד במה שמבואר בשו"ע או"ח (סי' ס"א סעיף י"ח) וז"ל: ידגיש י' של שמע ישראל שלא תבלע ושל תראה אל"ף כו' ע"ש. והתחבולה לזה, שיתן דעתו בהתחלת אמירת תיבה זו, לנענע הלשון וישפיל אותו קצת לבין השניים, אז בוודאי יצא מפיו הברת אות היו"ד. אך אם לא יתן דעתו לזה, קרוב הדבר מאוד שיצא אות א' לסיבת התחלפות אותיות אהו"י, והאל"ף לקלות מוצאה הגרונית קופצת בראש, וזה ברור, וע"כ יזהר מאוד מאוד בזה. גם יזהר מאד ליתן רווח להפריד בין שם הוי"ה ב"ה לשם אלהינו, כי אם לא יתן פירוד ביניהם ויאמר שני תיבות אלו בהבלעה אחת, ה' אלהינו, יחסוף היו"ד של השם **אדני** שהיא נח נראה לתיבת **אלהמו** שהתחלה באל"ף, ויאמר במבטא: **יאלהינו**, כאשר בא זה בארוכה לעיל בשער ה' בפרק דקדוקי המלות.

וגם שני תיבות ה' **אחד**, אם לא יתן ריווח ופירוד ביניהם, יחסוף היו"ד של השם **אדני** שהיא נח נראה, לתיבת **אחד** ויקרא: **י אחד** כנ"ל. וכן איתא להדיא בטור (סי' ס"א) וז"ל: כתב רב עמרם, וצריך להפסיק בין תיבה לתיבה, דענין ההוא דאנשי יריחו היו כורכין את שמע שלא ברצון חכמים, מפורש בירושלמי שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה עכ"ל הטור. ובפרט ב' דאחד צריך האדם להיזהר מאוד להדגיש במבטא הטיב, כי בכח ההדגשה בנקל להתחלף עם הטי' במוצאו דטלנ"ת מהלשון, כידוע, ואם לא יתן דעתו אל ההדגשה לא יאמר **אחד** אלא **אחגו**. ובסמוך בעז"ה אציג הטעות של כל הקריאת שמע שיוכל אחד לטעות בהם.

ואחר שיהרר לומר התיבות של פסוק זה ככתוב, יזהר גם כן מאוד לומר התיבות בכל עוצם כוחו של מוחו ואבריו, וירגיש בעצמו שלא נשאר בו כח יותר ליתן באמירת תיבות אלו של היחוד, כמ"ש במאמר הנ"ל דפ' **ואתחנן** (ד' רס"ג): ויחבר כל שייפוי בהוא יחודא וכו', ובזה יעשה תקונים גדולים ונפלאים בעולמות העליונים הקדושים, כמו שמבואר שם גם כן: כמה דשוי כל שייפוי בחא דחד, הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בהוא יחודא למהוי כלו חד וכו'. ודי בהערה זו, ומיד שיסיים הפסוק של שמע בכל הכוונות הנ"ל,

יחשוב שום כוונה בהברת אות ה'; כי דבר ברור הוא אם יכוין קצת כונה, בוודאי על ידי הארכה זו לא יאמר הברת אות ח"ת אלא בהתחלת המבטא, ואח"כ על ידי אריכות הברתה קצת יסיים באות א' אחאד כנ"ל. אך באות א' יזהר שלא יאריך בה כלל.

וז"ל הזוה"ק פרשת שלח לך (ד' קס"ב ע"א): מי שפוסק מדברי תורה בשביל לדבר דברים בטלים, יהיו נפסקים חייו מעולם הזה, ודינו עומד לעולם ההוא. מאן דקצר יתקצר, היינו מי שמקצר באמן, ואינו מאריך במנוחה **אלא שאומר בו אמן חטופה** יתקצר מחיים של עולם הזה, מאן דקצר יתארך, היינו, מי שאמר אחד, צריך למהר באלף דאחד, ולקצר הקריאה שלה, ולא יתעכב באות הזו כלל, ומי שעושה כך, יתארכו חייו. עכ"ל.

והנה ממאמרי הזוהר הקודמים משמע מלשונם שיקבל מסירת נפש בפסוק שמע ישראל, ע"כ זהו הדרך ישכון אור לצאת ידי שניהם, שתיכף אחר אמירתו: **שמע ישראל ה' אלהינו, ויכוין בכונה עצומה בשמחה עצומה: שאתה הוא ה' אלהינו, אזי יקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה, ויכוין במסירת נפש זו שמוסר עצמו למיתה, להראות קבלת אלהותו ית' עליו באהבה עצומה, ואחר שיסיים השני תיבות: ה' אחד, מפורש הטיב, ויכוין פירושה הטיב: שאתה יחיד ומיוחד, בשמחה עצומה מאוד, ויכוין כל הכוונות הנ"ל, דהיינו חיוב האמנה האמתית וקבלת עול מלכות שמים עליו ועל זרעו אחריו כנ"ל, יקבל עליו עוד מסירת נפש בציור של ג' מיתות האחרים. אך המסירת נפש יהי' בשמחה עצומה עד מאוד, ויכוין שבמסירת נפש זו יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות. וזהו דרך הנכון.**

ויזהר האדם בכל הכוונות של פסוק זה עם המסירת נפש, בכל הד' קריאת שמע של יום כנ"ל. ואף שבתחילת ההרגל בהם יהי' האדם מוכרח להאריך בזה במחשבתו, כי כל ההתחלות קשות, ועל ידי זה לא יוכל להגיע לתפלות י"ח להתפלל עם הצבור, אין בכך כלום, כי בוודאי תפלת הצבור נדחה מפני זה. אבל אחר ההרגל, בקל יכול האדם לכוין כל הכוונות הנ"ל עם המסירת נפש של כל הד' מיתות באהבה עצומה מאוד, בשעה מועט. אך אחיי ורעיי, דעת לנפשכם

ליקוט מספר יסוד ושוש העבודה

השם הקדוש כראוי, וקוראים קריאת שמע באופן הזה. נכנסתי בהיכל אחד, ובאותו היכל היו שס"ה היכלות כחשבון ימי השנה. אברהם יצחק יעקב שולטים בהיכל הזה, ואדם הראשון בתוכם. וראיתי כמה גדודי נשמות מתלבשים ברקמת עץ החיים, ובכמה אפנים של הכבוד העליון ונכנסים אל ההיכל. ויפיא"ל הממונה הגדול על כולם, והממונה הגדול של התורה, הוא עמהם. פתחו ואמרו התעוררו קדושי עולם, הרי בניכם הקדושים מיחדים השם הקדוש, ומכוונים ברצון בפרשיות קריאת שמע וראיתי שאדם הראשון משתדל בהם. באלו, שבשעה שקריאת שמע שהאדם קורא, נכנסת למעלה, נכנסת תחילה להיכל הזה. ואדם הראשון מריח בה, ואם חסרה בה אות אחת מקריאת שמע, אינו מקבל אותה, כי חסר בנין האדם, שהוא רמ"ח מלות, עם ג' המלות. שש"צ חוזר עליהם. ואם מוצא אותה וכראוי, הוא מקבל אותה, ואברהם יצחק ויעקב לוקחים, ממנו, ונושקים אותה. מי ראה שמחה, מי ראה המולה, בכל הצדיקים האלו שבגן עדן הבאים באותה השמחה. ובשעה, יבא לעולם ההוא, מי יראה השמחה שלו, כי האבות מושיבים אותו אצלם ב' פעמים ביום, ובכל יום יורד עליו טל, מראש המלך. ובטל הזה, יודעים ואוכלים מאכל, שהמלאכים העליונים אוכלים. ויודעים מה שהיה ומה שיהיה, ומה שעתידי להיות עד הזמן שהקב"ה יקים את הגופות הנשחתים שבעוה"ז שהקב"ה יקים אותם בבניין מתוקן וכראוי, וכו'. **אשרי חלקם מי שאומרים זה ברצון הלב. עכ"ד.**

אחי ורעי אהובי נפשי, איך ראוי לאדם לישב בדד ולידום, כי גמל בלבו לזכור ימים מקדם שנות עולמים חלף הלך לו, כמה וכמה קריאות שמע שקרא עד הנה שנדחו ממחיצתם ולא נתקבלו מפאת שלא היי נזהר לדקדק באותיותיה ותיבותיה של קריאת שמע, כמבואר בזוה"ק הנ"ל: אי חסיד אות א' מק"ש לא מקבל לה וכו', בשומו על לבו ככה, הלך ילך וככה הרבה בכה, תסמר שערות בשרו מרוב היגון והאנחה. וע"כ לתועלת אנשים כערכי, ערכתי מערכה מול מערכה, את זה לעומת זה, כל הטעות הנמצאים במבטא התיבות של קריאת

יאמר בלחש: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בכל עוצם כוחו גם כן, ממש כמו בפסוק שמע, ובשמחה עצומה עד מאוד, על שיש לו מלך גדול כזה שלא תכזב מלכותו לעד ולעולמי עולמים. כי ששה תיבות אלו הם גם כן מעיקר היחוד, כמבואר **במאמר דפר' תרומה הנ"ל:** בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ"ה אתוון, ובשכמל"ו דאינון כ"ד אתוון, ויכוין כל חד בהו, כולוהו אתוון מתחברין כחדא וסליקין. גם במקומות רבים בזוה"ק ובתיקונים מלאים מזה. גם הפוסקים ס"ל, כמו שצריך לחזור בפסוק שמע אם לא אמרו בכוונה, כן צריך לחזור בתיבות בשכמל"ו. לכן יזהר האדם מאוד בכוונתם. ודי בהערה זו.

אמרתי אעלה בתאמר לבית יעקב, אלו האנשים כערכי, לפנות לפניהם דרך כבושה וסלולה בדקדוקי התנועות, שם יהלכון בתיבות ובתנועות, ולהרים המכשול מדרך עמי בכל שלש אלה הפרשיות של קריאת שמע, כמ"ש לעיל בשער ג' פ"ב, ומקומו מוזכר לו גם כן התיבות בשו"ע (סימן סא סעיף יח), כגון תיבות: **שמע ישראל והיו**, שזוהר עשה לתיבת לדקדק בו שלא יאמר **אשראל והאו**, עיי"ש, בכדי שיהי מוכן לפני האדם ויקח מן המוכן לפניו למשמרת בלבו. ומקודם אעתיק מאמר א' מזה"ק, וז"ל הזה"ק (בו"ח ד"ע ע"א): א"ר פרחיה, האלהים כשהסתכלתי באותו חלון, קרב אותו הממונה, ששמו ענאל, הממונה על השער שבצד דרום, ואמר לי עמוד במעמדך וראה את החלון הזה, שאין רשות לכנוס שם, ולא לראות בו, חוץ מאלו הקוראים קריאת שמע וכו' אוי, כראוי, **וכל אלו הקוראים קריאת שמע וכראוי, ששים ממונים נכנסים לפניו, ומכתירים אותו בכתרים קדושים, ואומרים זה הוא הכתר של פלוני, שקרא קריאת שמע וכראוי.** שאלתי אותו, ואמרתי לו, אדוני, קריאת שמע זו וכו' אוי מה היא. אמר לי, אחד חסיד, סוד עליון הוא כאן, בקריאת שמע יש ארבע פרשיות. פרשה ראשונה של היחוד היא שני יהודים ב"ב מלות, שש מלות ביחוד העליון, ושש מלות ביחוד האחר, הפרשה השניה וכו'. ואומר לי, אהה חסיד, **בוא וראה היוקר של אלו המייחדים את**

בְּכָל־לִבְבְּךָ

תקוף, בעל היכולת
ובעל הכוחות כולם

אֱלֹהֶיךָ

אֵרוֹן הַמֶּלֶךְ
הַיְהוָה וְהַיְהוָה
יֵאָהֲרֵי וְיִחַי

יְהוָה

אֵת

וְאֶת־בְּרִיתְךָ

אור הישר - כתו נהורא

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך. על ידי ושננתם לבניך ודברת בם. שהוא הלימוד בעצמך דברי תורה ועם בניך, אז ודאי ואהבת את ה' אלהיך. שיהיה מייחד אלהותו עליך. וקשרתם לאות. הוא קבלת עול מלכות ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, בה' תיבות אלו חיוב על האדם להכניס בלבו אהבה עזה ועצומה לאהבתו ית"ש ויתעלה. ואהבה זו היא מצות עשה עלינו עם קדוש, מפסוק זה של ואהבת וגו'. ואם יתשל האדם בזה, מלבד מה שבטל וסילק מעליו מ"ע זו של אהבת השם יתעלה, הנה גם הוא דובר שקרים רחמנא לצלן. והתחבולה לזה הוא, שיתעורר כל איבריו ומוחו עם שאר חושי כוחו בכח עצום, ולהכין עצמו לזה להכניס אהבה עצומה בלבו, אזי כפי השתדלותו להראות בו עוצם כוחו, כן יתוסף בלבו התלהבות האהבה עזה יותר ויותר. ולהמשיל הענין הזה הוא, במה שענינו רואות באשה שנושקת בנה הקטן הנצמד בקירות לבבה, מפאת אהבה העצומה התקועה בלבה אליו, נושקת אותו בכל עוצם כוחה, ומשימת באהבת נשיקה זו כל כוח מוחה ואיבריה, כן הדבר הזה באהבת השם יתעלה ויתרומם זכרו. וז"ל הזה"ק פ' ואתחנן (ד' רס"ז ע"א): ואהבת, פירושו דצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה, ר' אבא אמר, דברים אלו הם כלל התורה, משום שעשרת הדברות בתורה נכללו כאן. וכבר העמידו החברים. בוא וראה, אין לך דבר שחביב לפני הקב"ה, כמי שאוהב אותו וכו' אוי, ומה הוא. הוא כמו שכתוב בכל לבבך וכו'. עכ"ל בקיצור. והנה איך לא יתלהב לב האדם להכניס בלבו אהבה עזה אל השם יתעלה בכל עוצם כוחו כנ"ל, ודי בהערה זו.

ואהבת. בפסוק "ואהבת" תכוין לקיים מצות עשה שנצטוונו לאהוב את השם יתברך, והיא מכלל הרמ"ח מצוות עשה. (שער הכונות).

שמע, התיבה הישרה והנכוחה, ואחריו מקול הקריאה בהרגל לשון שאינה של זהורית משרכת דרכה, בכדי לזכות את הרבים שתו לבם יכירו וידעו האמת והטעות היא הפוכה, והאדם ידע להיזהר ויכוננו שפתיו להיות בוחר באהבת האמת מזולתו, ודי בהערה הערוכה, ומאת אלהיו וגואלו ישא ברכה. וזה החלי, בעזר אלי, צורי וגם גואלי.

וכתב הרד"ק בחלק הדקדוק: מה שאמרו רבותינו שצריך ליתן ריוח בין הדבקים, כגון **בכל לבבכם בכל לבבך**, לא אמרו להפסיק שלא ליתן מקף בין שני הלמדי"ן כאשר הוא, אלא אע"פ שנקראים במקף יתן ריוח והבדלה ביניהם בלשון, שידמה כי שני למדין קרא. כי הנה כל הוא נקוד בקמ"ץ מפני המקף, ואם יקראו אותו בלא מקף יהי נקוד בחולם **בכול**, וזה לא ארז"ל להחליף התנועות אשר נתנו למשה בסיני עכ"ל. וק"ל דבריו. וע"כ יזהר בזה מאד. ונחזור לראשונות לבאר התיבות שעדיין עלינו חובת ביאור.

עד הנה עזרנו רחמי הבורא ית"ש ויתעלה. להציג ציוני הטעות של תיבות קריאת שמע מפאת מהירות המבטא והעדר ההרגש וההשגחה, ועתה איש הנלבב וירא אלהים סור מרע בינה להקיש על שאר התפלה ובקשה וברכת המזון וברכת הנהנין ובקריאת שמורת הפרשה בכל ערב שבת קדש, אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים שלא בדקדוק, מבלי לתת ריוח בין הדבקים, כי האלהים בשמים לא יקבל אותה וידחו ממחיצתם, ע"כ יהיו דבריך במתון גדול ובזהירות היותר עצום. ודי בהערה זו.

ומעתה נבוא שיעוריו בתודע כוונת פסוקי קריאת שמע על סדרן כיד ה' הטובה עלי:

כוונות

וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
 מְצַוֶּךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ: וְשִׁנְנָתָם לְבַנְיָךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ
 בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: כשאומר וקשרתם לאות על ידך,
 ימשמש בתפילין של יד וכשאומר ולטוטפות בין עיניך ימשמש בתפילין של ראש: וּקְשַׁרְתָּם⁷
 לְאוֹת עַל־יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוֹזוֹת
 בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לב האדם להכניס בלבו אהבה עזה אל השם יתעלה
 בכל עוצם כוחו כנ"ל, ודי בהערה זו.

ובכל נפשך כדרז"ל (ברכות נד, א); אפי' הוא נוטל
 את נפשו. וע"כ שלא יהא דובר שקרים ח"ו, צריך
 לקבל בזה על עצמו מסירות נפש בציור איזה
 מיתה מד' מיתות.

ובכל מאדך, כדרז"ל (שם): בכל ממונך. וע"כ שלא
 יהא דובר שקרים, יצייר במחשבתו שאומרים לו:
 השתחוה לפסל ומסכה ואם לאו אנו נוטלים את
 ממונך, ואומר להם: קחו את ממוני ולא אכרע ולא
 אשתחוה ויצייר במחשבתו שנטלו את ממונו,
 תיבה מלאה דינרי זהב, והלכו להם ונשאר בערום
 ובחוסר כל, מפני אהבת ה' יתעלה ויתרומם.

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על
 לבבך, כשמסיים על לבבך, יחשוב בזה הלשון: אני
 מקבל עלי להיות בתמידות על לבבי האהבה הנ"ל.
 ושננתם לבניך, יקבל על עצמו במחשבתו מ"ע זו
 בזה הלשון: אני מקבל עלי ללמוד עם בניי תורתך
 הקדושה.

וקשרתם לאות על ידך, וגו', בשעת משמוש
 התפילין של יד ושל ראש בפסוק זה, כמבואר
 בשו"ע, יכוין במחשבתו בזה"ל: אלו התפילין לי
 אות שקבלתי עלי כל מה שאמרת מפסוק שמע
 עד כאן.

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, בפסוק זה
 יכוין במחשבתו בזה"ל: אני מקבל מ"ע זו להיות
 על מזוזות פתחי פרשה זו לאות על קבלת

ומעתה נבוא שיעוריו בתודע כוונת פסוקי
 קריאת שמע על סדרן כיד ה' הטובה עלי:

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, בה' תיבות אלו חיוב
 על האדם להכניס בלבו אהבה עזה ועצומה לאהבתו
 ית"ש ויתעלה. ואהבה זו היא מצות עשה עלינו עם
 קדוש, מפסוק זה של ואהבת וגו'. ואם יתרשל האדם
 בזה, מלבד מה שבטל וסילק מעליו מ"ע זו של אהבת
 השם יתעלה, הנה גם הוא דובר שקרים רחמנא לצלן.
 והתחבולה לזה הוא, שיתעורר כל איבריו ומוחו עם
 שאר חושי כוחו בכח עצום, ולהכין עצמו לזה להכניס
 אהבה עצומה בלבו, אזי כפי השתדלותו להראות בו
 עוצם כוחו, כן יתוסף בלבו התלהבות האהבה עזה
 יותר ויותר. ולהמשיל הענין הזה הוא, במה שעיינו
 רואות באשה שנושקת בנה הקטן הנצמד בקירות
 לבבה, מפאת אהבה העצומה התקועה בלבה אליו,
 נושקת אותו בכל עוצם כוחה, ומשימת באהבת
 נשיקה זו כל כוח מוחה ואיבריה, כן הדבר הזה
 באהבת השם יתעלה ויתרומם זכרו.

וז"ל הזה"ק פ' ואתחנן (ד' רס"ז ע"א): ואהבת, פירושו
 דצריך האדם להתקשר בו באהבה עליונה, שכל
 עבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, יעבוד
 באהבה. שאין לך עבודה כמו אהבת הקב"ה, ר' אבא
 אמר, דברים אלו הם כלל התורה, משום שעשרת
 הדברות בתורה נכללו כאן. וכבר העמידו החברים.
 בוא וראה, אין לך דבר שחביב לפני הקב"ה, כמי
 שאוהב אותו וכו' אוי, ומה הוא. הוא כמו שכתוב
 בכל לבבך וכו'. עכ"ל בקיצור. והנה איך לא יתלהב

כוונות

⁷ וקשרתם. כשיאמר "וקשרתם לאות על ידך" ימשמש בתפילין של יד, וכשיאמר "והיו לטוטפות בין עיניך" ימשמש בשל ראש (שו"ע א"ח סי' ס"א סכ"ה) וכן כשיגיע אל "וקשרתם אותם" וכו' (בפרשת "והיו אם שמוע") (שער הכוונות).
 ובהגיעך אל "ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אז תנשק היציציות בפין, ותשימם על גבי העינים שלך, (שער הכוונות).

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה ^{אֵרֶוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵיכֶם ^{הָיָה הוֹת וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּרִי} וּלְעַבְדוֹ
בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטַּר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה
וּמִלְקוֹשׁ וְאִסַּפְתִּי דַגְנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׁדְךָ
לְבַהֲמֹתֶיךָ וְאִכְלֹתָ וְשִׁבְעַתָּ: הִשְׁמַרְוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם
וְסָרְתֶם וְעַבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אֶת־
אֶפְרַיִם ^{אֵרֶוֹן הַכֹּל} וְיִהְיֶה ^{הָיָה הוֹת וְהָיָה יְאֹהֲרֵנוּרִי} בְּכֶם וְעֲצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מִטַּר
וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וְאֲבָדְתֶם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה ^{אֵרֶוֹן הַכֹּל} נָתַן לָכֶם: וְשִׁמְתֶם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי
עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶתְכֶם לְאוֹת עַל־יַדְכֶם וְהָיוּ

אור הישר - כתו נמורא

והיה אם שמוע כו' השמרו לכם. רמוז יראת ה'.

השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם. (ויכוין להיות מליץ יושר על ישראל אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר הלא אלהים יחקר זאת לכך ראוי להיטיב לישראל) כו: ושמתם את דברי אלה על לבבכם. רמוז אהבת ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בתיבת בכל לבבך. ובכל נפשכם, יקבל עליי מסירות נפש, כנ"ל בתיבות ובכל נפשך. ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם, יכוין במחשבתו בזה הלשון בקצור נמרץ, בשמחה עצומה מאוד: אני מקבל עלי עול מצותיו. וקשרתם אותם לאות וכו', בעת מימוש התפילין בפסוק זה, יכוין גם כן כנ"ל בפרשת ראשונה. גם בפסוק ולמדתם אותם את בניכם, ובפסוק וכתבתם על מזוזות וכו', יכוין כנ"ל בפרשה הראשונה.

וקשרתם. כשיאמר "וקשרתם לאות על ירך" ימשמש בתפילין של יד, וכשיאמר "והיו לטוטפות בין עיניך" ימשמש בשל ראש (שו"ע או"ח סי' ס"א סכ"ה) וכן כשיגיע אל "וקשרתם אותם" וכו' (בפרשת "והיו אם שמוע") (שער הכוונות).

וקשרתם לאות על ירך, וגו', בשעת משמוש התפילין של יד ושל ראש בפסוק זה, כמבואר בשו"ע, יכוין במחשבתו בזה"ל: אלו התפילין לי אות שקבלתי עלי כל מה שאמרת מפסוק שמע עד כאן.

אלהותו ומלכותו עלי.

וכל כוונות האלו יהיו על לבבך בשמחה עצומה מאוד.

וז"ל בזה"ק פרשת תרומה (דף קס"ב ע"ב): י"ג מצות כאן בימין, "ואהבת את ה' אלקיך", הרי אחת, "בכל לבבך", שתיים, "ובכל נפשך", שלש. "ובכל מאדך", ארבע. "ושונתם לבניך", חמש. "ודברת בס", הרי שש. "בשבתך בביתך", הרי שבע. "ובלכתך בדרך", הרי שמונה. "ובשכבך", הרי תשע. "ובקומך" הרי עשר. "וקשרתם לאות על ירך", הרי עשתי עשרה. "והיו לטטפת בין עיניך" הרי שנים עשרה. "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", הרי שלש עשרה. עכ"ד. ואיך לא יתלהב לב האדם בקריאת כל התיבות של פרשה זו, כי כמעט כל תיבה היא מצוה בפ"ע. ודי הערה בזה.

בתיבות לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם, יתעורר גם כן בכל עוצם כוחו באהבת הבורא ית"ש ויתעלה, כנ"ל בפרשה ראשונה

לְטוֹטַפֶּת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלַמְדֹתֶם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתֶּם
עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר (צריך להטעים יפה)
נִשְׁבַּע יְהוָה ^{אֵרוֹן הַבְּרִית הָיָה תַּחַת וְיָמֵהּ יֵאוֹדוּ וְיִזְכְּרוּ} לְאַבְתֵּיכֶם לְתַת לָהֶם
בְּיָמֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

פרשת ציצית, ביאורה וכוונותיה התלויות בה חובת זכירת יציאת מצרים תמיד וסיבת חשיבותה

וַיֹּאמֶר⁸ יְהוָה ^{אֵרוֹן הַבְּרִית הָיָה תַּחַת וְיָמֵהּ יֵאוֹדוּ וְיִזְכְּרוּ} אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְּפֵי בְגֵדֵיהֶם

אור הישר - כתר נהורא

וכתבתם על מזוזות. רמוז קבלת עול מלכות ה' הוא לזכור את ה' בצאתו מבית
ובבואו. ועשו להם ציצית כו'. פירושו: כיון שצריך לכיין דכשם שמתעטף גופו
בטלית מצוייצת כן תתעטף נשמתו באור הציצית שרמוז לעוטה אור כשלמה. וז"ש

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, בפסוק זה
יכוין במחשבתו בזה"ל: אני מקבל מ"ע זו להיות
על מזוזות פתחי פרשה זו לאות על קבלת
אלהותו ומלכותו עלי.
וכל כוונות האלו יהיו על לבבך בשמחה עצומה
מאוד.

וז"ל בזה"ק פרשת תרומה (דף קס"ב ע"ב): י"ג
מצות כאן בימין, "ואהבת את ה' אלקיך", הרי
אחת, "בכל לבבך", שתים, "ובכל נפשך", שלש.
"ובכל מאדך", ארבע. "ושונתם לבניך", חמש.
"ודברת במ", הרי שש. "בשבתך בביתך", הרי
שבע. "ובלכתך בדרך", הרי שמונה. "ובשכבך",
הרי תשע. "ובקומך" הרי עשר. "וקשרתם לאות

כוונות

8 ויאמר ה'. הנהגת הציצית בקריאת שמע שהוא מרמ"ח
מצות עשה: וכשיגיע אל ויאמר שהוא פרשת ציצית תקח
ראשי חוטי הארבע ציציות ביד ימין ושרשם הנאחזות בכנפי
הטלית יהיו ביד שמאל, ותניחה כך נתונה על הלב בצד שמאל.
וכל עוד שאתה אומר פרשת ציצית תהיה מביט ומסתכל
בציציות ההם, וכשתגיע אל וראיתם אותו תעבירם על גבי

ענין ותנשקם, וכמו שכתב בתשובות הגאונים ובספר עמודי
גולה הנקרא סמ"ק [ספר מצות קטן] שזו היא אחד מן רמ"ח
מצוות עשה שישתכל בציציות, וכשתגיע אל ודבריו חיים
וקיימים ונאמנים ונחמדים לעד הנה במלת לעד תנשקם
ותעבירם על גבי ענין ותסירם מידך שישתלשלו למטה כדרך.
(שער הכוונות - דרושי עליו לשבח ונוסח התפילה דרוש א.)

לְדוֹרְתֵם וְנִתְּנוּ עַל־צִיצֵת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת
 וְכַשִּׁימַר וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ יִשְׁמַשׁ בְּשָׁנֵי צִיצֵת שְׁלַפְנָיו (שם): וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
 אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וְעַשִּׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרָי
 לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ

אור הישר - כתו נהורא

[רפג] לדורותם, לשון דירה [תיקוני זוהר תיקון
 מח]. שעל ידי מצוה זו ידורו עמו הקדוש ברוך
 הוא ושכינתיה. על כן ראוי להיות יראת ה'.
 והיה לכם לציצית. פירוש: על ידי מצוה
 זו בכוונה תזכו ותציצו ברוח הקודש. ועל
 ידי וראיתם אותו, את הפתיל תכלת. וזכרתם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אחרי ע"ז ח"ו. ועשיתם את כל מצותי, יכוין מ"ע
 דזכרון שבת ששקולה ככל המצות האר"י ז"ל.
 מצות עשה זו של זכירת יציאת מצרים, הזהיר
 הבורא ית' אותנו עם קדוש שלא נשכח מלבנו כל
 ימי חיינו, כמ"ש (דברים טו, ג): "למען תזכור את
 יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". ובוודאי
 כוונת הבורא יתברך בצווי מ"ע זו, זכירה תמידית
 דווקא בכדי שישים האדם אל לבו תמיד גודל
 הניסים והנפלאות והאותות והמופתים היוצאים
 חוץ מגדר הטבע, שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים,
 ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים,
 וציונו להיות על לבנו תמיד קבלת אלהותו
 ואדנותו ומלכותו בשמחה עצומה ולשמור מצותיו
 כל הימים, וליטע בלבנו אהבתו ויראתו מגודל
 טובו העודפת עלינו בהוציאנו ממצרים. כמו
 שפירש"י בחומש ע"פ אנכי ה' אלהיך אשר
 הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: כדאי היא
 ההוצאה שתהיו משועבדים לי. וכן בפר' שמיני
 בפסוק (ויקרא יא מה): כי אני ה' המעלה אתכם
 מארץ מצרים, פרש"י: ע"מ שתקבלו מצותי
 העליתי אתכם. וכן בפרשת אמור, (שם כב לג)
 בפסוק: המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם
 לאלהים, פרש"י: ע"מ כן. וכן בפרשה זו של
 ציצית בפסוק (במדבר טו מא) אני ה' אלהיכם אשר
 הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים,

אותו תעבירים על גבי עיניך ותנשקם, וכמו שכתב
 בתשובות הגאונים ובספר עמודי גולה הנקרא
 סמ"ק [ספר מצות ובכל פעם שמזכיר 'ציצית' -
 ינשקם (כף החיים או"ח סי' כד אות יח בשם חסד
 לאברהם)].

כתב השו"ע: יסתכל בציצית בשעה שאומר
 וראיתם אותו. וכ"כ האר"י ז"ל. ומהרח"ו בספרו
 שער הקדושה חושב זאת למ"ע מן התורה וכן
 פירש"י במנחות (דף מ"ד ע"א), אהא דאמר רב
 ששת כל שאין ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה,
 וחושב רש"י ז"ל וראיתם אותו למ"ע אחת. וע"כ
 צריך האדם להסתכל בציצית ולכוין בהסתכלות
 זו לקיים מ"ע של וראיתם אותו. וזכרתם את כל
 מצות ה' ועשיתם אותם, בתיבות: ועשיתם אותם,
 יכוין במחשבתו בזה"ל: אני מקבל עלי לעשות כל
 המצוות שיש ביכולתי לעשות, וקבלה זו יהי
 קבלה אמתית במחשבתו ובשמחה עצומה מאוד.
 ולא תתורו אחדי לבבכם, יקבל על עצמו האזהרה
 שדרז"ל מפסוק זה (ברכות יב, ב): אחרי לבבכם זו
 מינות, שלא יפנה מחשבתו אחרי מינות ח"ו.
 ואחרי עיניכם, ינשק הציצית ושימם על עיניו,
 האר"י ז"ל. ויקבל על עצמו כדרז"ל (שם): ואחרי
 עיניכם זו עריות, שלא יפנה מחשבתו בעריות
 ח"ו. אשר אתם זונים אחריהם, דרז"ל (שם): זו
 עבודה זרה, ויקבל על עצמו שלא יפנה מחשבתו

כוונות

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בכ"מ שהוא מוזכר ולא יתן שום שבח והודאה בלבו ובמחשבתו בשמחה עצומה להבורא ית"ש ויתעלה על זה, ויאמר רק המלות והתיבות בפיו ובשפתיו לבד, כמצות אנשים מלומדה. ועליו נאמר (ישעיה כט, יג) "בפיו ובשפתיו כבדוני וגו', אוי לאותו בושה אוי לאותו כלימה. לכן יזהר האדם מאוד ומאוד בזה ודי בהערה זו.

וכשיסיים התיבות: **להיות לכם לאלהים**, יקבל על עצמו בשמחה עצומה מאוד אלהותו יתברך שמו ויתעלה בזה"ל במחשבתו: אני מקבל עלי מלכותך ואלהותך ועל זרעי. וראוי גם כן לקבל על עצמו מיד מסירת נפש באיזה ציור מיתה, להראות אמיתת קבלתו, ואח"ז יסיים תיבות: **אני ה' אלהיכם אמת**, בשמחה עצומה עד מאד, בקבלת אלהותו יתברך ויתעלה עליו כנ"ל.

אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, בכאן יתן האדם הודאה גדולה ועצומה להשם יתעלה בשמחה רבה ועצומה במחשבתו בזה"ל: אני נותן לך יתברך שבח והודאה גדולה על שהוצאתנו מארץ מצרים, . **מצות עשה** זו של זכירת יציאת מצרים, הזהיר הבורא ית' אותנו עם קדוש שלא נשכח מלבנו כל ימי חיינו, כמ"ש (דברים טז, ג): **"למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך"**. ובוודאי כוונת הבורא יתברך בצווי מ"ע זו, זכירה תמידית דווקא בכדי שישים האדם אל לבו תמיד גודל הניסים והנפלאות והאותות והמופתים היוצאים חוץ מגדר הטבע, שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים, וציונו להיות על לבנו תמיד קבלת אלהותו ואדנותו ומלכותו בשמחה עצומה ולשמור מצותיו כל הימים, וליטע בלבנו אהבתו ויראתו מגודל טובו העודפת עלינו בהוציאנו ממצרים. כמו שפירש"י בחומש ע"פ אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי. וכן בפר' שמיני בפסוק (ויקרא יא מה): כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים, פרש"י: ע"מ שתקבלו מצותי העלית אתכם. וכן בפרשת אמור, (שם כב לג) בפסוק: הוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים, פרש"י: ע"מ כן. וכן בפרשה זו של ציצית בפסוק (במדבר טו מא) **אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים**,

פרש"י: על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזירותי. ועוד כמה פסוקים המורים על זה גם מכל תרי"ג מצותיו הקדושים, לא קבע עלינו הבורא יתברך במ"ע להרשימם אות תמידי בפועל על ידינו ובין עינינו, רק הפרשיות של יציאת מצרים, שהם: קדש, והי" כי יביאך, ופרשת של קבלת אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, ופרשת קבלת עול מצותיו, שהם שמע והיה אם שמוע, שדי פרשיות אלו הם פרשיות תפילין. הרי אנו רואין שעיקר קבלת אלהותו ית"ש ויתעלה ועול מצותיו עלינו עם קדוש, הוא על ידי זכרון יציאת מצרים. ומה גם כשישים האדם בתמידות אל לבו האותות והמופתים והנפלאות של יציאת מצרים כנ"ל, יבא האדם בזה אל עוצם היראה והאהבה להבורא ית"ש, מפאת גודל אלהותו בגבורותיו ונפלאותיו אשר הראה אותנו אלהים ביציאת מצרים כנ"ל. אך בשביל שלא יבוא האדם לידי שכחה במ"ע זו, קבעוה לנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר בכל מקום שמסדר האדם שבחיו של מקום ב"ה וב"ש, דהיינו בכל יום בשירת הים ובפרשת ציצית ובברכות קריאת שמע שלאחריה באמת וציב ובאמת ואמונה, ובתפלת שבת בנשמת: ממצרים גאלתנו כו', ובכל תפילת יום-טוב, באתה בחרתנו ובנוסח הקידוש של שבת וי"ט ובברכת המזון, ואז כשיזכיר האדם ענינה בפה בכל הענינים הנ"ל, יתן אל לבו גודל אלהותו ית"ש ויתעלה בגבורותיו ונפלאותיו כנ"ל, ויתן על זה הודאה ושבח עצום בלבו ובמחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה. וזה ברור, שהחיוב של השבח וההודאה להבורא ית"ש ויתעלה על גודל הטובה שעשה עמנו עם קדוש ביציאת מצרים, **חובה על כל אדם מישראל עם קדוש ליתן הודאה בשביל עצמו, כאילו יצא הוא ממצרים**, ולא בשביל הדור ההוא בלבד, **שמחויב כל אדם לצייר במחשבתו שהבורא יתברך ויתעלה הוציא ממש אותו ואת אשתו ובניו ממצרים**, כנזכר בהגדת פסח: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו כו', ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

עתה אחיי רועיי אהובי נפשי, איך לא יבוש האדם ופניו לא יחרדו, בעת הזכירו ענין יציאת מצרים

וְעַשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} : אֲנִי יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְיִהְיֶה יֵאוֹרֵד־וְגוֹרֵי} אֱלֹהֵיכֶם ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} : אֲנִי יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְיִהְיֶה יֵאוֹרֵד־וְגוֹרֵי} אֱלֹהֵיכֶם ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} : יֵשׁ לְצַרְף אֱלֹהֵיכֶם לֵאמֹת. אֲמַת ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} : יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹת וְיִהְיֶה יֵאוֹרֵד־וְגוֹרֵי} אֱלֹהֵיכֶם ^{תקוף, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם} : אֲמַת :

אור הישר - כתו נהורא

לאלהיכם, שיכנה אלהותו עליכם. וזהו תהלות ה': אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. לכוונה כי תמורת עבודת פרץ של שיעבוד מצרים להיות לכם לאלהים, לקבל עליכם עבודת ה' על ידי קבלת עול מלכות ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברור, שהחיוב של השבח וההודאה להבורא ית"ש ויתעלה על גודל הטובה שעשה עמנו עם קדוש ביציאת מצרים, חובה על כל אדם מישראל עם קדוש ליתן הודאה בשביל עצמו, כאילו יצא הוא ממצרים, ולא בשביל הדור ההוא בלבד, שמחויב כל אדם לצייר במחשבתו שהבורא יתברך ויתעלה הוציא ממש אותו ואת אשתו ובניו ממצרים, כנזכר בהגדת פסח: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו כו', ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

עתה אחיי ורעי אהובי נפשי, איך לא יבוש האדם ופניו לא יחרדו, בעת הזכירו ענין יציאת מצרים בכ"מ שהוא מוזכר ולא יתן שום שבח והודאה בלבו ובמחשבתו בשמחה עצומה להבורא ית"ש ויתעלה על זה, ויאמר רק המלות והתיבות בפיו ובשפתיו לבד, כמצות אנשים מלומדה. ועליו נאמר (ישעיה כט, יג) "בפיו ובשפתיו כבדוני" וגו', אוי לאותו בושה אוי לאותו כלימה. לכן יזהר האדם מאוד ומאוד בזה ודי בהערה זו.

אחיי ורעי, אם יעלה על לבב רואה ואוזן שומעת דברי הזוהר הקדוש, גודל מעלות שני התיבות אמת ויציב, ואיך הם מרומזים ברום עולמות עליונים הקדושים, מעצמך תקנה עוצם הזהירות לאומרם בכוונה עצומה ובמתן ולא יאמר אותם במהירות ובבהלה.

וז"ל זוה"ח (ליה ע"א): כיון שהגיע ליוצר אור שהוא תחילת תפילת הישיבה וכו' ואומר כולם

פרש"י: על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזירותי. ועוד כמה פסוקים המורים על זה גם מכל תרי"ג מצותיו הקדושים, לא קבע עלינו הבורא יתברך במ"ע להרשים אות תמידי בפועל על ידינו ובין עינינו, רק הפרשיות של יציאת מצרים, שהם: קדש, והי' כי יביאך, ופרשת של קבלת אלהות ית"ש ויתעלה זכרו לעד, ופרשת קבלת עול מצותיו, שהם שמע והיה אם שמוע, שד' פרשיות אלו הם פרשיות תפילין. הרי אנו רואין שעיקר קבלת אלהות ית"ש ויתעלה ועול מצוותיו עלינו עם קדוש, הוא על ידי זכרון יציאת מצרים. ומה גם כשישים האדם בתמידות אל לבו האותות והמופתים והנפלאות של יציאת מצרים כנ"ל, יבא האדם בזה אל עוצם היראה והאהבה להבורא ית"ש, מפאת גודל אלהותו בגבורותיו ונפלאותיו אשר הראה אותנו אלהים ביציאת מצרים כנ"ל. אך בשביל שלא יבוא האדם לידי שכחה במ"ע זו, קבעוה לנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר בכל מקום שמסדר האדם שבחיו של מקום ב"ה וב"ש, דהיינו בכל יום בשירת הים ובפרשת ציצית ובברכות קריאת שמע שלאחריה באמת ויציב ובאמת ואמונה, ובתפלת שבת בנשמת: ממצרים גאלתנו כו', ובכל תפילת יום־טוב, באתה בחרתנו ובנוסח הקידוש של שבת וי"ט ובברכת המזון, ואז כשיזכיר האדם ענינה בפה בכל הענינים הנ"ל, יתן אל לבו גודל אלהותו ית"ש ויתעלה בגבורותיו ונפלאותיו כנ"ל, ויתן על זה הודאה ושבח עצום בלבו ובמחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה. וזה

ברכת אמת ויציב

**וַיִּצְיֵב¹⁰ וְנִכּוֹן וְקַיָּים וַיִּשֶׁר וַנְּאָמֵן וְאֶהוּב וְחָכִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים
וְנוֹרָא וְאֲדִיר וּמְתָקָן וּמְקַבֵּל וְטוֹב וַיִּפֶּה הַדְּבָר הַזֶּה
עֲלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אַמֶּת, אֱלֹהֵי עוֹלָם מְלַפְּנוּ צוֹר יַעֲקֹב מִגֵּן
יִשְׁעֵנו, לְדָר וְדָר הוּא קַיָּים וְשִׁמּוֹ קַיָּים וְכִסְאוֹ נִכּוֹן וּמְלֻכוֹתָו**

אור הישר - כתו נהורא

אמת ויציב. פירוש: אנחנו אומרים לשון קבלה, שאנחנו היינו מוכנים לקבל עלינו עול מלכות ה' על ידי מצות יראת ה': ומתוקן ומקובל. הוא מורה על מצות אהבת ה'. כי אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו תמיד. זהו תהלות ה': לדור ודור כו' ודבריו חיים כו' על אבותינו. רמוז קבלת עול מלכות ה' על עצמו ועל דורותיו.

הלכות דרך החיים

אמת ויציב. אם הוא מסופק אם אמר 'אמת ויציב', ציציית. אבל אם גם מסופק אם אמר פרשת ציציית אינו חוזר, כיון שהזכיר יציאת מצרים בפרשת חוזר לראש, כיון שזכירת יציאת מצרים דאורייתא.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אהובים כולם ברורים כולם גבורים. ואח"כ אומר אהבה רבה, לעלות ולהתקשר בימין, ואומר יחוד שמע והפרשיות של קריאת שמע, ואז נקראת "מקטרת מור". ואח"כ אמת ויציב, שהוא "ולבונה". כיון שאמר אמת, למה אומר ויציב, שהוא תרגום של אמת, ולמה הוא נצרך כאן, אלא ודאי, כל אמת וכו' ויציב וכו' וצריך להתדבק בשניהם ומשום שפרשת ציציית הוא סוד וכו' מיד אנו אומרים את שניהם. אמת ויציב. וע"כ. א"כ למה אומר ויציב וכו' בלשון תרגום וכו' עכ"ד בקיצור נמרץ עד כאן. ומי שחלק לו ה' בבינה יתבונן האדם גודל התקון של שני תיבות אלו אמת ויציב ודי הערה בזה. ויציב ונכון. על דבר אמת במספרם כמשפטם, מאמת ויציב עד עזרת ומעזרת ולהלן, וגודל מעלתם,

הובא בזה"ק וז"ל פרשת ויקהל (רי"ז ע"א): וע"כ יש להזכיר בגאולה היא ד' פעמים: אמת, אמת אמת, אמת, עד עזרת אבותינו. שהם כנגד ד' גאולות שהם עזרה וסמל לכל ישראל. ומשם והלאה יש ד' פעמים אחרות, אמת אמת אמת והם נכפלו כדי שתהיינה ד' גאולות אלו בקיום

כוונות

10 י"ה פעמים ו'... ט"ו ויין ועם ה' שבראשי תיבות הדבר הזה, הרי נשלמה 'הויה אחד'... ולכן צריך לקשר מלת 'הדבר' עם ט"ו ויין, ולא להפסיק ביניהם כלל. (שער הכוונות).

וְאִמּוֹנָתוֹ לְעַד קִימָת: וּדְבָרָיו חַיִּים וְקִימִים, נְאֻמָּנִים וְנַחֲמָדִים,
 לְעַד (ינשק הציצית ויסירם) וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעַלֵינוּ, עַל
 בְּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ, וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זְרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ.

עַל הָרָאוּשׁוֹנִים וְעַל הָאֲחֵרוֹנִים דְּכָר טוֹב וְקִיָּם לְעוֹלָם וָעֶד:
 אֲמֵת וְאִמּוֹנָה חֶק וְלֹא יַעֲבֹר. אֲמֵת שְׁאֵתָה הוּא יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדוֹת} אֲבוֹתֵינוּ ^{וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם} מִלְכָּנוּ מִלְכָּךָ
 אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ, יוֹצֵרְנוּ צוֹר יִשׁוּעַתָנוּ, פּוֹדֵנוּ
 וּמַצִּילָנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ¹¹, וְאֵין לָנוּ עוֹד אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ סְלָה:
 עֲזַרְתָּ אֲבוֹתֵינוּ אֶתָּה הוּא מֵעוֹלָם, מִגֵּן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וּלְבִנְיָהֶם
 אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשֶׁבֶךָ, וּמִשְׁפָּטֶיךָ
 וְצַדִּיקְךָ עַד אֶפְסֵי אֶרֶץ: אֲמֵת, אֲשֶׁרִי אִישׁ שִׁישְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ¹²,
 וְתוֹרָתְךָ וְדִבְרֶיךָ יָשִׁים עַל לְבָבוֹ: אֲמֵת, אֶתָּה הוּא

אור הישר - כתור נהורא

בכל דור ודור. ואף על פי שברום עולם מושבך, אפילו הכי ומשפטך וצדקתך עד אפסי ארץ. ולזה רמוז יראת ה' ממשפטיו, שהם עד אפסי ארץ. ואהבת ה' על שהוא עזרת אבותינו ומגן ומושיע לבניהם בכל דור ודור: אשרי איש שישמע למצותיך כו'. פירוש: כי אם נצדק מה ניתן לו יתברך. אבל האשרי הוא לאיש אשר תורתך ישים אל לבו. וכזה רמוז תהלות ה': אמת אתה אדון לעמך. על ידי שמקיימין את ה' אלהיך תירא,

על הראשונים. רמוז יראת ה'. כי מגודל יראת ה' ראוי לאדם לומר אימתי יגיעו מעשי למעשה האבות הראשונים: אמת ואמונה חוק ולא יעבר. הוא מגודל אהבת ה': אמת שאתה הוא ה' אלהינו. רמוז תהלות ה': מלכנו מלך אבותינו. על ידי קבלת עול מלכות ה'.

עזרת אבותינו כו'. בשביל שיצאת מן הכח אל הפועל לברוא את העולם בשביל אהבת האבות: על כן מגן ומושיע אתה גם כן לבניהם אחריהם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ע"ע מסירת נפש בציור איזה מיתה, להראות אמיתת לבבו בהאמנת יחודו ית"ש ויתעלה שאין אלהים זולתו.

גואל אבותינו וכו' פודנו ומצילנו מעולם שמך, על שהוא ית"ש פודה ומציל אותנו בתמידות, מיד הקמים עלינו. אין אלהים זולתך, ראוי לקבל

כוונות

עזרת אבותינו תכין כי הוי"ה פעמים הוי"ה הם בגימטריא עזרת [עם הכולל, הגהות וביאורים]: (שער הכוונות דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ח)
 12 אמת אשרי האיש שישמע וכו', אמת אתה הוא אדון וכו',

11 ובאומך פודינו ומצילנו מעולם הוא שמך תכין לשני שמות אלו כי פודינו ומצילנו ר"ת הוא בגימטריא אלהים, וראשי תיבות מעולם הוא שמך הוא מה"ש, והוא שם אחד קדוש משמות ע"ב ד"ויסע", "ויבא", "ויט" כנודע. גם באומרך

אָדוֹן לְעַמּוּךְ, וּמַלְךְ גָּבוּר לְרִיב רִיבָם לְאָבוֹת וּבָנִים: אֲמֵת, אַתָּה הוּא רֵאשׁוֹן, וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן, וּמַבְלַעְדֶיךָ אֵין לָנוּ מַלְךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: אֲמֵת, מִמְצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ יְהוָה־נָּה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{וְהָיָה וְהוּא וְיִהְיֶה יְאֻדָּה־וְנָדָו}, וּמִפִּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הֲרַגְתָּ, וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גְּאֻלְתָּ, וַיִּם סוּף לָהֶם בְּקַעַת, וַיִּזְדִּים טַבְעַת, וַיִּדְיִים הֶעֱבַרְתָּ, וַיִּכְסּוּ מַיִם צָרִיחֶם, אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שְׁבַחוּ אֱהוּבִים וְרוֹמְמוֹ לְאֵל, וְנִתְּנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמַלְךְ אֵל חַי וְקַיִם¹³: רֵם וְנִשְׂא, גְּדוֹל וְנוֹרָא, מִשְׁפִּיל גְּאִים עֲדֵי אָרֶץ, וּמִגְּבִיָּה שְׁפָלִים עֲדֵי מָרוֹם, מוֹצִיא אֲסִירִים, וּפּוֹדֵה עֲנָוִים, וְעוֹזֵר דְּלִים, וְעוֹנֵה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת

אור הישר - כתר נחורא

וכמה שראוי לנו לקיים מצות אהבת ה': על זאת שבחו. וזהו תהלות ה'.
למלך אל חי וקיים - בקמץ הלמד, ולא בשבא, על דרך שנתבאר לעיל גבי "לא לברוך" וכו'. (שער הכוונות).
רם ונשא. רמוז יראת ה'.

ומקבלים עליהם עול מלכות ה' ומצותיו: אמת אתה הוא ראשון כו' גואל ומושיע. ראוי ליראה את ה' על כי אין בלעדו גואל ומושיע.
אמת ממצרים גאלתנו. וקל וחומר מה שאהוב ה' אותנו וירד בעצמו הוא ולא מלאך לארץ מצרים לגאלנו, שנאמר: וארד להצילו - על אחת כמה

כוונות

לעשות עצמו עני

בזוהר הקדוש: לאחר ששם עצמו עני, צִמְזֵם שֶׁנֶּכְנֵס וְדוֹפֵק עַל פְּתָחַיִם שֶׁל רוּמֵי מְרוֹמִים, כְּשֶׁאֹמֵר אֲמֵת וְיִצְיִב (וּסוּמָן) גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, לְהִיּוֹת בְּתַפְלַת עֲמִידָה שְׁבוּר לֵב עֲנִי וּמִסְפֵּן. וְלִשְׁיִם רְצוֹנוֹ לְהַכְלִיל בְּתוֹךְ הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְרוֹן לֵב בְּנִמְיֻכּוֹת נֶפֶשׁ (זוהר פֵּרַשׁת בִּלְק קֶצֶה).
ובאומרו 'עוזר דלים העונה לעמו ישראל' כו' תכוין לעשות עצמך עני עם השכינה הנקראת עניה בהיותה כאן למטה, כדי שבהעלותה תזכה לעלות עמה, כנזכר בזוהר פֵּרַשׁת בִּלְק. (שער הכוונות, דרושי כוונות קריאת שמע, דרוש ח').
13 "למלך אל חי וקיים" - בקמץ הלמד, ולא בשבא, על דרך שנתבאר לעיל גבי "לא לברוך" וכו'. (שער הכוונות).
ורמז באומרו 'ענתה תהלות לאל עליון גואלם' צריך לקום מעומד לכבוד מלכא קדישא המתגלה ונחית לקבל הכלה ולתקנה לפי שעתה בתהלות לאל עליון גואלם אז הוא התחלת עליית יעקב עם לאה ורחל בהיכל קדשי קדשים דבריא, ועתה מתחילין לעלות שם וכו' כנזכר בזוהר פֵּרַשׁת פְּקוּדֵי וְאַחַר כֵּךְ ב'אֲדֵנִי שְׁפֵתֵי תַפְתַּח' אֵז הוּא גַמְד כְּנִיסַתָּם

אמת אתה הוא ראשון וכו', אמת ממצרים גאלתנו וכו'. וכן הוא בקצת נוסחי סידורי האשכנזים. **אשרי איש שישמע למצותיך** וכו', ראוי לאדם שיתפלל במחשבתו להשם יתעלה, שיחזק לבבו גם כן לעבודתו ית"ש ויקבל ע"ע לשמור תורתו ומצותיו הקדושים, ומבלעדך אין לנו מלך, ראוי לקבל ע"ע מסירת נפש בציור איזה מיתה בשמחה עצומה עד מאד, להראות אמינות לבבו באהבת מלכותו יד עליו. **ממצרים גאלתנו ה' אלהינו**, מקומו מוזכר לו בקריאת שמע כלל כוונת יציאת מצרים בכ"מ ודי בזה. **ויס סוף בקעת**, צריך האדם לכון בכאן כוונה פרטית, וליתן להשם יתעלה שבח והודאה עצומה במחשבתו על גבורותיו ונפלאותיו שהראה לנו בימי סוף. **עוזר דלים**, כתב האר"י ז"ל שיכוין האדם על השכינה הקדושה שיעזור לה השם יתעלה שתצא מהגלות כביכול, ויעשה האדם פה עצמו גם כן עני עם השכינה הקדושה, לכן ראוי לאדם להתפלל במחשבותיו תפילה עצומה בתיבות אלו על השכינה הקדושה הנ"ל, שתצא במהרה בימינו מהגלות, וראוי לקבל על עצמו מסירות נפש על זה.

שׁוּעַם אֱלֹוֹ: תְהַלּוֹת לְאֵל עֲלִיּוֹן גּוֹאֲלֵם, בְּרוּךְ הוּא וּמְבַרְךָ,
 מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל | לְךָ עָנּוּ שִׁירָה, בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְאָמְרוּ כָּלָם:
 מִי כָמוֹכָה בְּאֱלֹוֹת יְהוָה, ^{אֲדוֹנָי הַכֹּל} מִי כָמוֹכָה נְאֻדָּר בְּקֹדֶשׁ, נוֹרָא
 תְהַלֵּת, עֵשֶׂה פְּלֵא:

לקדוש וקדושה וברכו ומודים וב' אמנים דהאל הקדוש ושומע תפלה שמותר להפסיק באמצע הפרק כנ"ל, ימתין קודם שירה חדשה.

שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׂבַחוּ גְּאוּלִים לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל שְׁפַת הַיָּם, יַחַד
 כָּלָם הוֹדּוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ:
 יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַכֹּל} יְהוָה וְהוֹדֵנוּ יְאֻדֵנוּ
 צוּר יִשְׂרָאֵל, קוֹמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל: וּפְדָה כְּנַאמְךָ יְהוּדָה

אור הישר - כתו נהורא

מעלתך, כל שכן וקל וחומר כשאתה עושה לנו פלא. ולזה רמזו תהלות ה', שהוא יתברך נורא תהלות וקדוש יותר מן כל הקדושים.

שירה חדשה שבחו גאולים על שפת הים. שראו גודל גדולתך, שהראית ממשלתך על שר של מצרים שהוא ראש כל השרים של שרי אומות העולם. על כן יחד כולם הודו. שהמלוכה הוא שלך לבדך: והמליכו ואמרו ה'. הויה, מכח שהיה מהוה כל הוה: על כן ה' ימלוך לעולם ועד. במקום שכל העולמות מתוועדים שהוא בבית המקדש וב ישראל, שעל ידי קבלתם את התורה יהיו כלולים מגפש רוח נשמה חיה יחידה, שהם מכל העולמות, שם יהיה עיקר המלוכה של השם יתברך. ולזה רמזו קבלת עול מלכות ה'. כשם שאבותינו שבחו שירה חדשה, כן ראוי לנו להלל ולשיר להשם יתברך בתהלות ה', שעל ידי זה ה' ימלוך עלינו לעולם ועד.

צור ישראל כו'. פירוש: אנחנו מבקשים כשם שגאלת את אבותינו. כן קומה בעזרת ישראל כו':

תהלות לאל עליון גואלם ברוך הוא. פירוש: שהוא ברוך מעצמו. ומבורך אף על פי כן מקבל ברכות והודאות ושירות ותשבחות מישראל עמו. כי משה ובני ישראל לך ענו שירה. וזהו על ידי אהבת ה' לישראל.

מי כמוך באלים וכו', כבר בא זכרונו לטובה בשירת הים כוונתו בזה.

מי כמוכה באלים ה'. פירוש: כי אף דבר שלא ראה אדם מעולם אם נוכל לדמות לו ולומר הנה דבר זה הוא דוגמת דבר שלא ראית, הרי גם כן נודע ומתפאר בעינינו לפארו. מה שאין כן אם לא נוכל לדמותו לשום דוגמא. וזהו שאומרים מי כמוכה באלים ה'. פירוש: שאי אפשר לדמות אותך לשום דבר ולומר זהו כמוך. וזהו שאומרים מי כמוכה נאדר בקודש. פירוש: שאתה ה' קדוש ומובדל אפילו מכל מיני ועניני דוגמאות הקדושים, על כל אתה ה' נורא תהלות. יש יראה אפילו לפארך ולהללך, פן לא יכונו להללך כפי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

צור ישראל, תפלה קצרה זו יאמר האדם בשברון לב ובכוונה עצומה מאד. בא"י גאל ישראל, יזהר

מי כמוך באלים וכו', כבר בא זכרונו לטובה בשירת הים כוונתו בזה.

כוונות

וְיִשְׂרָאֵל: וְנֹאמַר, גְּאֵלֵנוּ יְהוָהנִי יְהוָהנִי
יִשְׂרָאֵל: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי יְהוָהנִי

צְבָאוֹת שְׁמוֹ, קְדוֹשׁ
גְּאֵל יִשְׂרָאֵל: [לט]

אֲדֹנָי הַכֹּל
הָיָה תוֹהוֹ וְיָהוִה
יְאֵהוּ-וְנִגְוִי

אֲדֹנָי הַכֹּל
הָיָה תוֹהוֹ וְיָהוִה
יְאֵהוּ-וְנִגְוִי

צריך להעביר השער מעל האזניים (ראשית חכמה בשם תיקוני זוהר קכ"ב, ב': קכ"ד, ב').

אור הישר - כתר נהורא

עצמו כעבד המסדר שבח לרבו. יכוף ראשו מעט שיהיו עיניו למטה לארץ. ויחשוב כאילו עומד בבית המקדש. ובלבו יכוין למעלה לשמים.

- כששומע קדיש או קדושה לא יפסיק אלא יכוין למה שאומר השליח ציבור. וכששומע מודים והוא עומד באמצע איזה ברכה, ישתחוה גם כן, אך לא יפסיק לאמרו.
- היה עומד בתפלה וקראוהו לספר תורה, לא יפסיק.
- כשאומר 'ברוך' יעשה כריעה בברכיים, וכשאומר 'אתה' ישתחוה בראשו עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה, וכשאומר 'ה' יקוף שנאמר "ה' זוקף כפופים". ומי שהוא חולה או זקן שאינו יכול לשחות כל כך כיון שהשפיל ראשו דיו.
- אלו ברכות ששחויים: באבות תחלה וסוף, ובהודאה תחילה וסוף. כשהוא כורע כורע במהירות. וכשהוא זקוף זוקף בנחת ראש תחלה ואחר כך גופו, שלא תראה עליו כמשאוי.

ונאמר גואלנו ה' צבאות. פירוש: כי כל מקום שגלו ישראל אזי השכינה ומרכבות המלאכים הם עמהם בגלות. על כן אנחנו מבקשים: גואלנו ה' צבאות. שעל ידי גאולה שלנו יגאל גם הצבאות מלאכים. ושמו קדוש ישראל. שהוא השכינתא קדישא יתברך, שהם עמנו בגלות: ויחזיר שכינתו יתברך לציון ולבית המקדש וקודש קדשים. וזהו על ידי קבלת עול מלכות ה' לקיים מצות ה'.

- קודם שמונה עשרה צריך לילך לאחוריו ג' פסיעות, כדי שיוכל לילך לפניו ג' פסיעות.
- וצריך האדם לעמוד בתפלה באימה וביראה. ויכוין רגליו שיהיו ממש כרגל אחד להדמות למלאכים. והטעם, לפי שכיון שעומד לדבר עם השכינה, צריך לסלק כל מחשבות הגוף מלבו, ולהדמות כאילו הוא ממלאכי השרת. וצריך גם כן להניח יד ימין על יד שמאל (להגביר ימין על שמאל) נגד לבו.
- ימשמש בתפלין של ראש ויסגור עיניו, וישים

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יתברך ויתעלה, אם יאמר תיבות הברכה בפיו ובשפתיו לבד, כמצות אנשים מלומדה, ולא יכוין כלל במחשבתו הודאה ושבח, ודי בזה. עד כה דיברנו מתיקוני התפלות בעולם הבריאה בעז"ה.

האדם בחתמת ברכה זו ליתן במחשבתו הודאה עצומה בשמחה עצומה להשם יתעלה על זה שגאלנו וגואל אותנו עם קדוש תמיד. כי לאיזה ענין נקרא ברכה, שפירושו שמברך להבורא

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

בְּחֻדָּה וּבְרִצּוֹן. וְכָל הָאֵיבָרִים כָּלָם מִתְחַבְּרִים בְּתִשׁוּבָה אַחַת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, עֲלִיּוֹנִים בְּתַחְתּוֹנִים, וְכָל הַמְּנוֹרוֹת מְאִירוֹת וְלוֹהֶטוֹת, וְכָלָם עוֹמְדִים בְּחִבּוּר אֶחָד בְּצַדִּיק הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא טוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְזֶה מִחִבְּרֵי אֵת כָּלָם בְּחִבּוּר אֶחָד. אַז הַכֹּל בְּלַחַשׁ לְמַעְלָה וְלִמְטָה בְּנִשְׁקוּת שֶׁל רִצּוֹן, וְהַדְּבָר עוֹמֵד בְּחִבּוּר שֶׁל בֵּית הַגְּרָן. (זוהר תרומה קכח.)

רָגַל יִשְׂרָה: בְּזוּהַר הַקְּדוֹשׁ: וְעוֹד רָגְלֵיהֶם רָגַל יִשְׂרָה - אִמְרוּ בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה, שְׁמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְתַקֵּן רָגְלָיו בְּתַפְלָתוֹ כְּמִלְאֲכֵי הַשֶּׁרֶת. כִּכְף רָגַל עֶגְלָה, לְהִיט

[לט] גאל ישראל: בְּזוּהַר הַקְּדוֹשׁ: וּבְשִׁעָה שִׁישְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנָסֶת וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלוֹתֵיהֶם, כְּשֶׁמִּגִּיעִים לְגֵּאֵל יִשְׂרָאֵל וְסוֹמְכִים גְּאֵלָה לְתַפְלָה, אַז אוֹתוֹ גִּזָּן לְכֵן עוֹלָה עַל רֹאשׁ הַגְּרָן וְנִעֲשֶׂה לוֹ כְּתָר (ש) קי"ס). וְהַכְּרֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר: אֲשִׁרְיֶכֶם הָעַם הַקְּדוֹשׁ שְׁעוֹשִׂים טוֹב לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְסוּד זֶה - (ישעיה נח) וְהַטוֹב בְּעֵינַי עֲשִׂיתִי, שֶׁסוֹמֵךְ גְּאֵלָה לְתַפְלָה. מִשׁוֹם שֶׁבְשִׁעָה הַזֹּאת שֶׁמִּגִּיעִים לְתַהֲלוֹת לְאֵל עֲלִיוֹן, שְׁעוֹלָה הַגְּוֹן הַזֶּה עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַגְּרָן, מִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק לְהִתְחַבֵּר בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ בְּאַהֲבָה וּחְבִיבוּת,

בעומדו להתפלל ילך לפניו שלש פסיעות דרך קריבי' והגשה.

הלכות דרך החיים

זה צריך לגמור תפלתו. ואם טעה או עבר והתפלל אחר ארבע שעות עד חצות, אף על פי שאין לו שכר תפלה בזמנה, שכר תפלה מיהו איכא. והוא הדין לכתחילה, אם לא התפלל מקודם, יכול להתפלל אחר ארבע שעות עד חצות, רק שאין לו שכר כתפלה בזמנה (שם).

ג. אחר חצות, אסור להתפלל תפלת שחרית. לכן כששגג או נאנס ולא התפלל קודם חצות, ימתין אחר חצות חצי שעה (כדי שיגיע זמן תפלת מנחה) ויתפלל מנחה ואחר כך שחרית בתורת השלמה (דוקא בטעה או נאנס, אבל במזיד אין לו תקנה). ועל כל אופן יתפלל מקודם מנחה (כמו שיתבאר להלן הדינים האלו). ובדיעבד, אם התפלל שחרית בחצי שעה זו שאחר חצות, צא ואין צריך להתפלל שנית שחרית

זמן תפלת שחרית.

א. זמן תפלת השחר, מצותה שיתחיל עם הנץ החמה. וראוי ונכון לזוהר בזה אף בימי הסליחות (א"ר סי' פ"ט). ואם התפלל משעלה עמוד השחר והאיר פני כל המזרח (ולא סגי במה שהבריך השחר כנקודה בלבד) - יצא (א"ר). ואם צריך להשכים לדרך ואין השיירא ממתנת לו, מותר לקרות קריאת שמע ולהתפלל מיד כשיכיר את חברו הרגיל עמו קצת ברחוק ארבע אמות (כמו שנתבאר דינו לענין קריאת שמע). ובליל שבועות שנעורין כל הלילה, מותר להתפלל מיד קודם נץ החמה (פ"מ סי' תצ"ד).

ב. זמן תפילת השחר נמשך עד סוף ארבע שעות זמניות שהוא שלישי היום לפי ערך השעות (היינו אם היום ארוך י"ח שעות הוי ששה שעות על היום זמנים). ועד זמן

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

עוד מצאתי בספרים בשם המקובלים, אחד ממניעות התפלה שאין תפלתו של אדם מתקבל, אף אם יתפלל כראוי בתפלה למשה איש האלהים כמנין תקט"ו, ובכוונות הראויים, אך אם האדם אינו נזהר ממלבוש שעטנז בשעת תפלה, אין תפלתו נשמעת, כי אותיות שעטנז הוא שט"ן ע"ז, ועל זה ידו כל הדווים עכ"ל. וייחדנו לזה פרק מיוחד בשער הכולל פרק י"ח.

אזהרת ראשית האומר, בא בש"ע או"ח (סי' צ"ה) ז"ל: ויחשוב כאלו עומד בבהמ"ק וכו', והוא דינא דגמרא, לכן קודם התחלת תפלת י"ח יצייר במחשבתו שעומד ממש בבהמ"ק ורוצה להתפלל שם לפני הבורא ית"ש. ומה טוב אם יעלה על דעתו כמה פעמים באמצע התפלה כוונה זו. ומה מאד צריך האדם לזוהר במ"ש שם (סי' צ"ח) וז"ל: המתפלל צריך שיכוין בלבו פי' המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאלו שכינה כנגדו, וזהו ג"כ דינא דגמ' ויצייר במחשבתו שעומד ממש לפני הבורא ית"ש ויתעלה כי מלא כל הארץ כבודו, ואומר התפלה לפניו יתברך. וראוי לאדם לעיין לפרקים עכ"פ פעם א' בכל שבוע בש"ע (סי' צ"ח) מענין כוונת התפלה, שכולם הם מדינא דגמרא

מודעת ואת בכל הקרב הקרב אל משכן ה' בתיקוני עולם האצילות ערב ובוקר וצהרים ישיחו זו תפילת י"ח והיא העולה במקום קרבן עולת התמיד העשוי בזמן הבית, וע"כ זה שמו נאה לו שער הקרבן, ובו יבאר תפלת י"ח והכוונה הראוי' לה ושארית התפלה דשחרית עד גמר הסדר כולה.

כמה מהדברים המעכבים את התפילה * חשיבות הזהירות להינצל ממחשבה זרה ומספר צעות והכוונות.

טרם נשמע קולי בבואי אל הקדש בביאור כוונת תפלת י"ח, באתי להסיר המכשול מדרך עמי באלו דברים הנאמרים שמונעים התפלה ואין תפלתו של אדם נשמעת על ידי זה, ועליה תסוב גם שארי אזהרות שצריך לזוהר בתפלתו.

הנה בכל מניעות התפלה, עומד בראש כולם הוא הגזל, כי כל מי שיש בידו עוון גזל ר"ל, גם פי אֶזְעַק וְאֶשׁוּעַ שְׁתֵּם תִּפְלְתִי, כי ידיו דמים מלאו, כדאי' באלה שמות רבה, והארכנו למעניתם בשער המים בחדש אלול פ"ב, מגודל כבוד עוון הגזל, אשר כל השומע תצילנה אזניו וירעדו כל אבריו עי"ש.

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

עגל. ואמר הקדוש ברוך הוא: אלו שהם רשומים בתפלה קד', לכונן רגליו כמותכם - פתחו לו שערי

רשום עמקם. ומשום זה פרושוהו חקמים, המתפלל צריך לכונן את רגליו, שנאמר וכף רגליהם ככף רגל

הלכות דרך החיים

יש לו חולי שאינו יכול להריח, מכל מקום צריך להתרחק ארבע אמות ממקום שכלה הריח לאדם המריח. וכן אם אין להצואה ריח כלל, מכל מקום צריך להתרחק מהצואה עצמה ארבע אמות. היתה צואה מלפניו, צריך להתרחק כמלא עיניו. ואפילו הוא סומא ובלילה, צריך להתרחק עד כדי שלא יראה אותה הרוואה ביום (סי' ע"ט).

ב. היתה צואה לצדדין שלפניו, צריך להרחיק מהן

אחר מנחה (מחלוקת הפוסקים הוא אם יתפלל שנית, ונראה לי כמו שכתבתי ועיין בא"ר). אבל אחר החצי השעה לנזכרת אם התפלל שחרית קודם מנחה, צריך לחזור ולהתפלל (כמו שנתבאר סי' פ"ט וע"ש בא"ר).

ל. דברים שצריכים להתרחק מהם בשעת קריאת שמע ותפלה. כא

א. היתה צואת אדם מאחוריו, צריך להתרחק עד סוף ארבע אמות ממקום שכלה הריח. אפילו אם

הערות דרך החיים

כא. (קודם שיתפלל, צריך אדם לפנות לבו מן המחשבות המטרדות אותו וישלך אחרי גוו מלי העולם ויהיה גופו נקי מכל ליכלך וזהו המאמץ, ויתרחק מכל דבר שיש לו ריח רע כמו שנאמר הכון לקריאת אלהיך ישראל.)

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

זרה בתפלה. וכבר נתבאר גודל מעלת התפלה במאמרם מזה"ק שהעתקתי למעלה בשער הבי' בגודל מעלתה, ומהתקונים הגדולים והנוראים הנעשים בעולמות העליונים מתפלות היוצאים מלבות בני אדם, וכבוד והדר תעטרה מכל פמליא של מעלה לתפלה ההגונה, לכן שמירתן עליך לזהר בזה מאד, שקודם התפילה להסיר ממך עקשות המחשבה הטורדת ומבלבלת הדעת, אף מחשבת הלמוד, כי זמן תורה לחוד וכו', עד שתשאר המחשבה זכה וברורה. וז"ל האבודרהם: פירש הרב אברהם בר יצחק אב ביי"ד, "ועבדתם את ה' אלהיכם" (שמות כג כה), לשון עבודה היא להסיר המחשבה הטורדה בעסקי העולם ולהביאה בשיעבוד הכוונה, ותמצא כי תפלה בגי' בכונת הלב כר, עכ"ל בקיצור. וקודם כל תפלה יכין האדם את לבות לכך, שרצונו להתפלל תפלה זו בכוונה עצומה, אזי הבורא ית"ש ויתעלה שהוא בוחן כליות יסייע אותו בדבר זה, כנודע שבדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו. ושלשה המה מטיבי סעד לאדם, ומועילים שינצל ממחשבות זרות ומבלבול הדעת בתפלה: אחת היא, ופרסומה נודע בגודל תועלתה אל כוונת התפלה, שנייע ראשו וגופו לפניו ולאחריו בכח גדול כל התפילה מראש ועד סוף. ומצאתי בשם המדרש וז"ל: חייב אדם לנענע עצמו בתפלה, ע"ש (תהלים לה י) "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", עכ"ל.

הקדושה, כדי לעורר לבבו לכל הנזכר שם, ואיך צריך האדם להזהר ממחשבה זרה ומבלבול הדעת ח"ו בתפלה.

בזוהר חדש (תקנא קדמא דף פא ע"ג): וְכַמֵּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים עִם שׁוֹמְרֵי הַהֵיכָלוֹת שְׁמֹקְבֵלִים אֶת הַתְּפִלוֹת. וְכָל תְּפִלָּה לֹא תִכְנַס אֶלָּא בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל, וּמִשׁוֹם זֶה נֶאֱמַר עַל הַתְּפִלָּה לֹא יִהְיֶה בְּכִיטָה וְגו'. וְהַתְּפִלוֹת הַחֲסֵרוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר, שְׁקֵל שְׁקֵלָתְךָ בְּמֵאזְנַיִם וּנְמִצְאֶתְךָ חֶסֶר. אֵף עַל גֵּב שֶׁהַפְּסוּק הַזֶּה בְּמִקוֹם אַחֵר פְּרָשׂוּהוּ, שְׁבַעֲעִים פָּנִים לְתוֹרָה, מִשׁוֹם שֶׁעַל הַשְּׂכִינָה נֶאֱמַר כִּלְיָהּ יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּהּ, וְאֵין מְקַבֵּלַת תְּפִלָּה שֵׁישׁ בָּהּ מוֹם. זֶהוּ שֶׁתְּנוּבָה (ויקרא כב) כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ. וְכִי יֵשׁ תְּפִלָּה שֵׁישׁ בָּהּ מוֹם? כֵּן, זֶה שֶׁעוֹלָה פְּגוּמָה בְּלִי מַחְשְׁבָה וּבְלִבּוֹל הַדְּעַת. כֹּל שֶׁכֵּן אִם טָעָה בְּשִׁלְשׁ בְּרִכּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת אוֹ בְּשִׁלְשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת אוֹ בְּאַמְצָעֵינָהּ, וְכֵן הַתְּפִלוֹת עוֹלוֹת כְּרֵאשׁוֹ, הַכְּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר שְׁאוֹ שְׁעָרִים וְכו'. וְאוֹמְרִים מִי זֶה מְלַךְ הַכְּבוֹד (תהלים כד), מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם שֶׁהִיא מִי, וְנִקְרָאת ה' עֲזוֹ וְגִבּוֹר מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתְּחוּנָה. מִי הוּא זֶה מְלַךְ הַכְּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מְלַךְ הַכְּבוֹד סְלָה, מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמִצְעֵי וְצִדִּיק. וְאִם אֵין הַתְּפִלָּה שְׁלֵמָה, כְּמָה מְלֹאכֵי חֲבֵלָה רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ כֹּל רִדְפֶיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים. וּמִשׁוֹם זֶה מֵתְפַלְּלִים וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עֲוֹן. עִכְלִי בְּקִיצוֹר.

אחי ורעי, ידיד השם וידיד נפשי, אתה הראת לדעת גודל העונש והפגם במחשבה

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

הלכות דרך החיים

פעם אחת בין מעט בין הרבה, ולשני פעמים צריך שני רביעות, וכן לעולם (סי' ע"ח) ומי שיש לו חולי אבן, שמי רגליו מטפטפין תמיד, עיין בש"ע סי' ע"ו במ"א מאי תקנתיה לתפלהכ.

ה. תינוק שהשתין מים בבית הכנסת. צריך השליח צבור לשתוק ולהמתין (כפי שנתבאר למעלה), ויחיד יכול לילך לפניו ארבע אמות או מן הצדדים ארבע אמות. ואפילו עומד בתפלה, טוב יותר לילך למקום אחר מלהמתין ולשתוק, פן ישהה כדי לגמור את כולה, וכן בקריאת שמע (סי' ע"ח בא"ר וס"ט"ז).

ו. צואה שצריך להתרחק ממנה, אפילו אין לה לפעמים ריח רע (כמו שנתבאר), היינו דוקא צואת אדם או צואת חמור הבא מן הדרך וצואת חתול ונמיה ונבילה מוסרחת. אבל צואת חזיר וכלב אם לא נתן לתוכן עורות, וצואת שאר בהמה חיה ועוף, או אפילו תרנגולין ההולכין בבית - אם אין בהם ריח רע אין צריך להתרחק מהן. ואם יש בהן ריח רע שדרך בני אדם להצטער מאותו ריח, או לול של תרנגולין שיש בהם סירחון, דינם כצואת בני אדם, וצריך להתרחק מהן כמו שנתבאר למעלה (שם) - היינו ארבע אמות ממקום שכלה הריח. מיהו בדיעבד, בקריאת שמע צריך לחזור ולקרות, ובתפלה יתנה ויתפלל, כמו שיתבאר הלאה בדיני שמונה עשרה.

ז. עופות שקוראין אינדיאן (אינדיק), דין צואתם כמו

כמלא עיניו. ואם היתה מצדו ממש יש לכתחילה להזהר כמו מלפניו, ולילך בכדי שתהא הצואה מלאחריו ואז סגי בארבע אמות. ואם אי אפשר להתרחק רק בטירחא יתירה סגי גם לצדדין כמו מלאחריו (שם ועיין ס"ס פ"ה). ומכל שכן בדיעבד אם כבר התפלל, שאין צריך לחזור ולהתפלל.

ג. שליח צבור המתפלל בבית הכנסת וצואה שם או בבית שמתפללין, אפילו אם הוא לאחורי השליח צבור כשיעור הרחקה הנזכרת, מכל מקום צריך שישתוק עד שיוציאו אותה, דמאחר שמוציא הרבים ידי חובתן וצריכין לענות אמן אחר ברכותיו, אין ראוי להיות צואה מפסקת ביניהם (שם). ובפסוקי דזמרה עד ישתבח שאין צריך לענות אמן מותר השליח ציבור להתפלל חוץ לארבע אמות (מ"א שם), ואם גמר השליח צבור עד ישתבח ושהה עד שהעבירו הצואה, יאמר איזו פסוקים קודם הקדיש (עיין סי' נ"ד מ"א). ואם שהה בקריאת שמע ותפלה כדי לגמור את כולה, צריך לחזור לראש ומשער לפי הקורא (סי' ע"ח - וכפי שיתבאר לקמן בדיני הפסקה בשמונה עשרה ובפסוקי דזמרה, אפילו שהה כדי לגמור את כולה מכל מקום אינו חוזר רק למקום שפסק (סי' ס"ה ונ"ג ומ"א סק"ה).

ד. מי רגלים דינם כמו צואה שצריך להתרחק מהם (עיין ס"ס צ') עד שיבטלם ברביעית מים - בין שהם בקרקע, בין שהם בכלי, ובלבד שלא יהא עביט המיוחד להן. ורביעית שאמר, הוא למי רגלים של

הערות דרך החיים

יחזור למקום שפסק, רק יזהר שלא יחזור להתפלל בהשם צריך כשהרגיש שהתחיל לטפטף (הרב בש"ע). בא ראה הש"ע שיהיה בתורת נדבה.

כב. יעשה לו חתיכת בגד סביב איברו כדי שהבגדים העליונים יהיו נקיים, וכנס לבית הכנסת ויתפלל. ובשעת הטפת מי רגלים יפסוק ואחר כך

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

התיבות, וממנה יקיש האדם אל שאר התפילה. ובפרט בק"ש יזהר האדם בבי תחבולות אלו. ועוד השלישי לו בא, בתועלת עצום עושה דברו הכוונה בלבו, שידבר האדם התפלה או הבקשה בלשון תחנונים, כעני העומד בפתח, כמשרז"ל בברכות (דף כ"ט ע"ב): מאי קבע, רבנן אמרי כל שאינו אומרה בלשון תחנונים. ז"ל הש"ע (סי' צ"ח ס"ג): ויתפלל דרך תחנונים כרש המבקש בפתח, וכוונתם שיעקם אדם שפתותיו שונים נוטפות מר לבו ופני עצבות, בשעה שאומר תיבות התפלה והבקשה, ממש ככך המתחטא אצל אביו בבקשה

והן שני להקימו אל כוונת התפילה, הוא שיוציא התיבות של התפילה ממש כאלו מונה מעות, דהיינו שיתן הפסקת נשימה בין כל ב' או ג' תיבות, ועכ"פ שלא יאמר יותר מג' תיבות בנשימה אחת. ודוגמא אם היא בברכה ראשונה מיי"ג ברכות האמצעיות, והיא אתה חונן, יתחיל: אתה חונן לאדם, ויפסיק רגע מעט ויאמר: דעת, ויפסיק מעט ויאמר: ומלמד לאנוש, ויפסיק מעט ויאמר: בינה, ויפסיק מעט ויאמר חננו מאתך, ויפסיק מעט ויאמר: דעה בינה והשכל, ויפסיק לפי העלות העניו קטן או גדול, כן יחנו וכן יוציאו

❧ הלכות דרך החיים ❧

דסתמן מטפחין באשפה מקום צואה־י.

ט. ריח רע שאין לה עיקר (שורש) כמו ריח הפה, בין של פיו בין של פה חברו, אסור לקרות עד שיכלה הריח, ודי בזה שנתרחק עד שנפסק הריח ואין צריך ארבע אמות־י. וכן אם העבירו צואה בביתו ונשאר הריח, גם כן סגי שיתרחק עד מקום שיכלה הריח. ואם יש לו חולי שאינו מריח, אף על פי שיש שם ריח, אין צריך להתרחק, רק די בזה שאינו מריח־י.

צואת אדם והגם שלפעמים אינה מסרחת (מ"א ס"ק י"ב). ובדיעבד כבר נתבאר למעלה.

ח. תינוק שאחרים בימיו אוכלין כזית פת או כזית מתבשיל של חמשת מיני דגן, מתרחקין מצואתו. אבל אם ידוע שלא אכל מימיו כזית פת, אין מתרחקין מצואתו (מ"א ס' פ"א). אמנם טוב וישר להתרחק גם מצואת תינוק אפילו בן שמונה ימים־י. וכן אין נכון לקרות קריאת שמע אצל תינוקות

❧ הערות דרך החיים ❧

ג. עיין מ"א שם. כד. ס' פ"א במ"א. כה. ס"ס ע"ט. נו. ס' כ"א במ"א.

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

וז"ל זה"ק פ' יתרו (דפ"י): תנינן אסור ל"י לבר נש לאדכרא שמ"י דקב"ה בריקניא, דכל מאן דאדכר שמיה דקב"ה בריקניא, טב ל"י דלא אברי, עכ"ל הנה"ק.

ובודאי אין לך יותר הוצאת שם הקדוש של הבורא ית"ש בריקניא, ממי שהוציא אותו מפיו בלא כונה כלל וכלל, ולא ידע והרגיש כלל בעת שיצא מפיו, כי חשב באותו העת בענין אחר אוי לאותה בושה שהזה"ק מעיד עליו: טב ל"י דלא אתברי, ובודאי אם פותח אדם פיו בתפלה לומר התיבות במהירות בלי מתון, בלתי שום הכנת איזה תחבולה מתחבולות הנ"ל מקודם, בלתי אפשרי להינצל מפח יוקש מחשבות זרות בתפלה זו, אף מי שתורתו אומנתו, ומכ"ש אם הוא עסקן בדברי העה"ז, ומה גם אם רגיל על לשונו לדבר בדברים בטלים, בלתי אפשרי, להנצל שלא יבא במחשבתו בתפלה מחשבת חוץ או מעניני הדברים שעסק, או מעניני הדברים בטלים שדבר.

ויש לאדם לידע שקרוב לשהה מאות שמות הקדושים של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, שמות שאינם נמחקים ואלו הן: הוי"ה, אדנ"י, א"ל, אלו"ה, אלהי"ם, שד"י, צבאו"ת, י"ה, יש בתפלת שחרית של חול, ובתפלת והוא רחום שמוסיפין בב' וה' שמונים וארבע שמות הקדושים הנ"ל, ובשבת קדש נתוספו כמה וכמה שמות הקדושים בזמירות של שבת ברכות ובנשמת והכל יודוך ובתפלת מוסף. לכן אחיי ורעיי שימו לבבכם לכל הדברים האלה, ובתחבולות תעשה מלחמה להזהר בזה מאד ומאד, להכין עצמו בתחבולות קודם התפלה,

גדולה מאד, בודאי עושה נפשו בשאלתו עקימת שפתים ופניו בכדי לעורר רחמי האב על הבן, כן יעשה האדם ממש בתפילת י"ח, מברכת אתה חונן עד סוף התפלה, או בשאר תפלות ובקשות, וגם עקימת שפתיו הוי מעשה בגופו להוריד כנחל דמעה מאין הפוגות, שע"י שאומר בעקימת שפתים יסק ויבא לידי ירידות דמעות בתפלות ובקשות ושומע ה' בקול בכיו וזה ברור.

עוד ראה זה מצאתי בשל"ה (רנ"ט): וז"ל: יעשה אדם המצאה שיכריח א"ע לבוא לידי כוונה בכל תיבה ותיבה, יעשה מוסכם כשיזכיר את השם שיזכרנו באימה וביראה וברתת וזיע, ויכוין אל קריאתו ואל כתיבתו כמ"ש הטור (ס' ה'). וירעדו כל אבריו כמ"ש הרוקח וז"ל: ויזהר כשמברך הברכות, את ה' אלהיך תירא, בהזכרת שמו ירעדו כל אבריו, ליראה את השם הנכבד והנורא הזה עבדו את ה', ביראה, וכן כל שמותיו הקדושים, ע"כ. ומי שאינו עושה מוסכם בדעתו נמצא הוא מורד באדונו מסלק את היראה וראוי לקוברו בחיים, ואז כשיהיה, הדבר הזה אצלו מוסכם קיים, אז בהכרח צריך לזרוק כל מחשבות חוץ מכל תיבות התפלה, דאם לא כן ויהי מחשבתו חוצה, נמצא כשבתוך התיבות יבא הזכרת השם ישכח מלכוין בו ויעבור על הנ"ל, וערום יעשה בדעת, עכ"ל השל"ה. ובודאי תחבולה זו היא זהירות גדול לאדם אל כונת התפלה, כי יהי מוכרח לומר כל התיבות של התפלה בכונה, כי יחשוב בלבו: איך לא אזהר בכל התיבות לומר אותם בכונה עצומה, פן יהי בתוכם איזה שם מן השמות של הבורא ב"ה וב"ש ואזכיר אותו ג"כ בלי כונת הלב ח"ו.

הלכות דרך החיים

טו. היתה הצואה במקום גבוה עשרה טפחים או במקום נמוך ורוחב ארבעה על ארבעה טפחים^{לה}, או שהיתה בבית אחר והפתח פתוח^{לו}, והנהו יושב אצל הפתח - אם רואה אותה, אף על פי שאין לו ריח, יש להרחיק מלפניה כמלא עיניו. אבל מאחוריו או לצדדיו, אין צריך להתרחק ארבע אמות. ובשעת הדחק יש להתיר על ידי שיעצים עיניו, או בלילה שאינה רואה אותה, הואיל ואי אפשר להחזיר פניו ממנה. ובלבד שלא יוציא ראשו חוץ לביתו, למקום שיש שם הצואה^{לי}. ואם אינה נראית מחמת גובהה מחמת עומקה, מותר אפילו לכתחלה^{לי}. והני מילי כשאין לה ריח רע, אבל יש לה ריח רע, לא מהני הפסקה ולא שינוי רשות, עד שיתרחק למקום שכלה הריח, ואין צריך יותר כמו שנתבאר למעלה.

טז. קרא קריאת שמע במקום שראוי להסתפק בצואה, ומצא אחר כך, צריך לחזור ולקרות עם הברכות. והני מילי, אם מצא הצואה תוך ארבע אמותיו אבל אם מצאה רחוק מארבע אמות, אפילו מצאה כנגדו, אף על פי שלכתחלה צריך להתרחק כמלא עיניו, מכל מקום בדיעבד שלא ידע שיש שם צואה והוא יותר מארבע אמות, אין צריך לחזור ולקרות, אף שהיה במקום הראוי להסתפק. וכן אם מצאה תוך ארבע אמותיו, ואין המקום ראוי להסתפק, אין צריך לחזור ולקרות^{לט}. וכין הדין בתפלה. ומי רגלים, אפילו במקום הראוי להסתפק, אין צריך לחזור ולקרות.

י. צואה יבישה שנפרכת על ידי גלילה בלי זריקה, מותר לקרות ולהתפלל כנגדה אם אין לה ריח. ודוקא שנפרכת ולא מהני מה שנשברת לשנים. וצואה קרושה מחמת הקור, והיה כי יחם השמש ונמס, אסור. ובדיעבד צריך לחזור ולקרות קריאת שמע ולהתפלל בתורת נדבה^{יז}, כמו שנתבאר למעלה.

יא. מי רגלים שנבלעו בקרקע, אין צריך להתרחק משם, ובלבד שלא יהיו שם טופח על מנת להטפיח^{יח}.

יב. היתה צואה על בשרו ומכל שכן בפי הטבעת, אם נראה כשהוא יושב, אף על פי שמכוסה בגדו אסור לקרות^{יט}. ואם אין שם ממש רק ליכלוך בעלמא, והלך הריח והוא כעין מלמולי זיעה, מותר לקרות^ל.

יג. צואה על בגדיו ומכוסה, יש להקל בעת הדחק^{לא}. צואה בעשישית אם אין מגיע לו ממנה ריח רע, מותר לקרות כנגדה, אף על פי שרואה אותה^{לב}. צואה בגומא, מניח סנדל עליו וקורא קריאת שמע, דחשיבא כמכוסה, וכיון שאין מגיע לו ריח רע מותר. והוא שלא היה סנדל נוגע בהצואה. צואה במים צלולים אסור לקרות כנגדה, אלא אם כן היא במים עכורים שאינה נראית מתוכם^{לג}.

יד. העבירו לפניו צואה, אסור לקרות כנגדה. ופי חזיר כצואה דמי, ואפילו עולה מן הנהר אין רחיצה עולה לו, דהוי כגרף של רעייל.

הערות דרך החיים

- ועיין מש"ל בסעיף ט' מזה. לה. וכדיעבד אף אם לא היה ארבע על ארבע טפחים אין צריך לחזור ולהתפלל חק בתורת נדבה וכמו שנתבאר למעלה, כי יש פלוגתא אחרונים בזה. לו. כיון שהכתלים עודפות מרבית בצדדיו ולא נפרץ כל הכותל, ואם הפתח בכל הכותל הוי כבת אחדי. לז. ועיין מ"א סי' ע"ד. לח. ועיין סי' מ"ט מ"א וא"ר שם. לט. עיין ס"ס פ"א.

כז. מתפלל אדם כמה פעמים ביום ובלבד שמתכוין בתורת נדבה, כמו שמוביא אדם קרבן נדבה, כן תהיה תפלתו נדבה, ולא בתורת חובה חיי"א - סי' כ"ב במ"א ועיין א"ר. כח. שם בהרמ"א וכן פסק בא"ר בשם הרבה פוסקים. כט. (ושי' דינו כמו צואה). ל. ומי שיש לו חולי הטחורים - עיין מ"א סי' ע"ו וא"ר סי' ע"ז. לא. מ"א וא"ר. לב. סי' ע"ו. לג. שם במ"א ס"ק ט'. לד. שם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מאד, ואז יקרא שמך בצדק: בן להבורא ית"ש ויתעלה, וילך בכל גזי דמלכא ולית דימחי בידי. ודי בהערה זו.

כדאי לו לאדם להתפלל בכוונה פשוטה, והסיבה לכך * עוד מספר דברים המעכבים תפלת "שמונה עשרה"

ועתה אמרתי אגלה אזניך, אנוש כערכי, שכל סדר התפלות הם מסודרים ע"ד השתלשלות מדריגות

בכדי להביא נפשו אל שעבוד הכוונה בכל תיבות התפלה, שהי" תפלתו זכה וברורה לפני אדון כל, ושיוכל להעשות מתפלתו עטרה וכתר למלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה ובי"ש וזכרו לעולמי עד, ואז ינצל ממילא ג"כ מהוצאת שם שמים בתפלה לבטלה, היינו בלי כונה ר"ל. ובפרט במקומות מהתפלה שיש שם הרבה שמות הקדושים זה אחר זה, יזהר בהם

❧ הלכות דרך החיים ❧

דבר אחר (ונראה לי דאם הספסל מיוחד לשיבה כמו כסא שמיחדין לשיבה ומכוסה בכר, וכשצריך להדבר מסיר הכר שעליו ונפנין על הכלי הנצבת שם, שיש להתיר מבלי כיסוי כלל - דהא בגרף של רעי נמי אם מיוחד לדבר אחר, הסכימו האחרונים^{מז} דמותר, וכן התירו במחיצות בית הכסא, אף שמחיצות דין בית הכסא יש להם^{מח}, מכל מטום לענין אם מיוחד נמי הכותל להבית מותר. ועוד דאין צורתן מוכחת עליהן כל כך, ודמי לגרף של נחושת, (כמו שכתבתי למעלה ואין מקום לקבל אריכות).

כד. גרף של רעי ועביט של מי רגלים של חרס ושל עץ, צריך להתרחק מהם כמו מצואה, אפילו הטיל בהם מים ואין בהם ריח רע. אבל אם הם של מתכת או של זכוכית או של חרס מצופה (גלאזירט), מותר אם הם רחוצים יפה ואין בהם ריח רע. ונראה דהוא כריח רע שאין לו עיקר דדינו שירחיק עד מקום שיכלה הריח^{מט}, ואין צריך ארבע אמות וכמו שנתבאר.

כה. אם הכלי מיוחד לדבר אחר גם כן, או בכל פעם שמשתיין נותן בתוכו רביעית מים, מותר אם אין לו ריח רע.

כו. גרף ועביט של חרס שאינו מצופה, או של עץ וכסאו על פיו, אסור. אבל של מתכת אפילו אינן רחוצין. מהני כפיה. ואם יש לה ריח רע צריך להרחיק ארבע אמות ממקום שכלה הריח, דהוי כריח רע שיש לו עיקר, כמו בצואה שכתב הרוקח (והובא בא"ר סי' ע"ט) הכי נמי בנידון דידן. אבל אם הם

יז. ספק צואה, בבית מותר ובאשפה אסור, דחזקתו שיש שם צואה. אבל ספק מי רגלים, אפילו באשפה מותר, דאינו אלא מדרבנן, דלא אסרה תורה אלא כנגד העמוד של מי רגלים^{מז}.

יח. התפלל ומצא צואה בפי הטבעת, חייב להתפלל פעם אחרת^{מז}.

יט. מים טרוחים או מי משרה ששורין בהם פשתן או קנבוס, צריך להתרחק מהן כמו מצואה^{מז}.

כ. לא ילך אדם במבואות המטונפות ויניח ידיו על פיו ויקרא קריאת שמע ואפילו אם היה קורא צריך להפסיק, ואם שהה כדי לגמור את כולה, כבר נתבאר שצריך לחזור ולקרות את כולה^{מז}.

כא. אסור לקרות נגד בית הכסא, אפילו אין שם צואה, ואפילו יש שם מחיצות. ואם רק הזמינו לבית הכסא, מותר כנגדו, ואסור בתוכה. אבל אם יש נגד החלון בית הכסא והחלון פתוח, לעת הדחק יש לסמוך ולהקל, אם אין מגיע לו ריח רע^{מז}.

כב. אם סמך בית הכסא לכותל הבית, ובאופן שכותל הבית הוא גם כן כותל בית הכסא, כיון דכותל זו אינה מיוחדת דוקא לבית הכסא והוא גם כן כותל הבית, מותר^{מז}.

כג. ספסל העשוי עם נקב ושם מעמידין גרף ונפנין על זה, אף על פי שהוציאו הגרף ושמו דף על הנקב, מכל מקום הספסל יש לה דין בית הכסא, וצריך לכסות אותה, דהיינו כל הספסל בבגד או

❧ הערות דרך החיים ❧

של נחושת מאות, דכאן צורתן מוכחת עליהן. (וב"כ הפ"מ סי' פ"ח). מז. בסי' פ"ז ופ"ח - ע"ש במ"א ר"ו, ר. מה. כמ"ש הא"ר. מט. סעי' י"ז. עיין סי' ע"ט ופ"ז. ג. מ"א וא"ר סי' פ"ז.

מ. עיין ספר ומ"א שם. מא. א"ר סק"י. מב. סי' פ"ו. מג. סי' פ"ה. מד. ועיין סי' ע"ט וסי' פ"ג דאיכא א"ק ספיקא להקל. מה. א"ר. מז. שם סי' פ"ג - ולא דמי לעביט של מי רגלים דאם

❧ לשורש העבודה יסוד ליקוט מספר יסוד ❧

הזה"ק שהעתיקתי בשער הבי' עיי"ש, וגם הוא מתקן התפלה מכוונה פנימית לכוונה יותר פנימית, ובדרך זה מעלין את התפלה ממדרגה למדרגה ומעילה לעילה עד שתעלה ותבוא ותראה ותרצה לכתר ועטרה לממ"ה הקב"ה וב"ש. והרי זה דומה למי שצריך בקשה מאת פני המלך ואינו יכול לדבר בלשון צחה ונקיה והולך ואומר בקשתו לפני סופרי המלך והם מעתיקים ומיפים מלשונו הגס ללשון צח וזך מאוד הראוי להראות ולקרות לפני המלך ומוליך ומביא מליצה זו אל המלך, והמלך מקבל בסבר פנים יפות וממלא משאלתו. וכן כתבו ספרי המקובלים והוא אמיתי.

וספירות העולמות העליונים הקדושים, ואנשי כה"ג ברוח קדשם הליבשו הסוד בתיבות התפלה, בלשון שיהי' סובל ג"כ פ"י הפשוט של התפלה לפני רוב המון עם. אך כשאדם מתפלל בכוונה עצומה, אף שאינו יכול להשיג ולכוין ע"ד הסוד, אזי המלאכים הממונים על התפלה, כדי להעלות לרצון לעשות עטרה מהתפלה למלך מ"ה הקב"ה, מכוונין תפלה זו של אדם שהתפלל בכוונה כפי שכלו הקט, ע"ד הסוד, ומתקנין את התפלה מנגלה לנסתר ומכוונה אל כוונה פנימית יותר מזה, ומקבלין דין מן דין שמלאך הזה מוליך ומעלה למלאך שלמעלה הימנו, כמבואר במאמר

הלכות דרך החיים

אין לבו רואה את הערוה, מהני. וכן ערות חברו, לא יראה לבו (היינו שלבו מגולה ואין הערוה אתו במחיצתו, ועצם עיניו, דאז אין אסור משום עיניו רואין את הערוה רק משום לבו רואה אותה)¹².

לג. שאר אבריו רואין את הערוה, מותר. ובלבד שלא יהא נוגעין באבריו או בשל אחר. וירכותיו שהאבר מונח עליה, צריך להפסיקו בבגד בענין שלא יגע הגיד בהן, אבל בכיס אין איסורי¹³. והמדקדקין מדקדקין גם בזה (כיש חולקין).

לד. וכל זה לענין קריאת שמע, אבל לתפלה צריך שיכסה לבו, והוא הדין כל גופו, ויאזור מתניו אם רגילו לאזור אפילו הולך במכנסים. ואם הולך כל היום בלא איזור, מותר בלא חגורה. ומיהו בדיעבד יצא בלא חגורה, חוץ מהדברים האסורים גם בקריאת שמע כנזכר למעלה, שזה אף בדיעבד לא יצא¹⁴.

לה. היה עומד במים ורצה לברך, אם ערותו תוך המים ולבו למעלה אפילו המים צוללין, מותר - אך לא יביט לערותו. כיון שהמים צוללין הם ונראית בהן ערותו. ואם גם לבו בתוך המים, אם המים צוללין אסור לקרות עד שיחבק גופו בזרועותיו (כנזכר למעלה) או שיכסה את לבו או למטה מלבו בבגד. ובלבד שלא יסתכל בערותו. ואם המים עכורין או שיכול לעכרם ברגליו שלא יהא אבריו נראין, כגון שיש עפר וטיט מתחתיו מהני. אך שלא יהא ריח רעני¹⁵.

לו. הא דמהני כיסוי למטה מלבו (כנזכר למעלה), אף שלבו תוך המים ואינו מכוסה, מכל מקום כשלבו רואה את ערות חברו, אסור¹⁶.

לז. אסור לקרות קריאת שמע בתוך ארבע אמות של מת או בבית הקברות, אפילו חוץ לארבע אמות מן הקברים. ואם קרא תוך ארבע אמות חוזר וקורא¹⁷.

דין הראוי להיות שליח ציבור.

א. לא לקטן להיות שליח ציבור עד שיגיע לכלל שנותיו, שהוא שלשה עשר שנים שלמות, כגון אם נולד באחד לחדש ניסן אין נעשה בר מצוה שראוי להיות שליח צבור עד שיגיע לתחלת יום ראשון של חדש ניסן (ראש חדש) שנת ארבעה עשר, וביום ההוא

רחוצין ויש להם ריח רע, אינו מרחיק רק עד מקום שיכלה הריח כדין ריח רע שאין לו עיקר.

כז. אם העמידו תחת המיטה ומחיצות המטה מגיעין פחות משלשה טפחים לארץ, מותר, דאמרינן לבוד והוי כמכוסה, וכן אם מכוסה בכלי והוא פתוח קצת למטה, אמרינן לבוד כל שהוא פחות משלשה טפחים (ס). ואם יש להם ריח רע, דינו כמו בסעיף הנזכר למעלה.

כח. הניחם תוך כלי שפתוחה למעלה, צריך שתהיה כלי החיצונה למעלה מהן עשרה טפחים¹⁸.

כט. טפח מגולה באשה, אפילו באשתו, במקום שצריכה לכסות, אסור לקרות קריאת שמע כנגדה. ושוקה, אפילו פחות מטפח, באשתו גם כן אסור. וכן אם לבושה דק ומתחזי בשרה, אסור. ואין חילוק בין פנויה לנשואה. וכן שער של אשה ואפילו אשתו, במקום שצריכה לכסות, אסור לקרות קריאת שמע כנגדה. אבל בתולות שדרךן לילך פרועי ראש, וכל שכן פיאה נכרית (שקורין פארוק), אפילו דרכה לכסות, מותר. והוא הדין שערות של נשים שרגילין לצאת מחוץ לצמתן בקצת ארצות דמותרי¹⁹.

ל. יש לזיזהר משמיעת קול זמר אשה אפילו אשתו, ואפילו פנויה - בשעת קריאת שמע, אבל בקול הרגיל בו, מותר²⁰.

לא. צריך שלא יהיו עיניו רואין את הערוה אפילו של חברו (חוץ מערות קטן שאינו ראוי לביאה וכל שכן ערות בהמה, מותר). ואפילו עצם עיניו, אסור כיון שהוא נגד עיניו. וכשמחזיר פניו וגופו מן הערוה, מותר. ובעד החלון, גם כן אסור להביט, אבל אם עצם עיניו, מותר, הואיל ואינה עמו במחיצתו ואינו רואה אותה²¹.

לב. וצריך שלא יהיה לבו רואה את הערוה בשעת קריאת שמע וברכה, אפילו אין ערותו מגולה (דאז בלא לבו רואה את הערוה אסור, מטעם ערוה מגולה) - דהיינו שהולך בבגדיו אם אין בגדיו מונחים דבוקים ממש על בטנו²². וצריך שילך במכנסים או שיאזור באיזור או שיחבק גופו בזרועותיו ואבל מה שיכסה בידי, לא מהני, כיון שאין ערותו מגולה רק לבו רואה את הערוה. וכשמחבק גופו בזרועותיו דשוב

הערות דרך החיים

נא. א"ר סי' פ"ז בשם הגדולים. נב. סי' ע"ה שם ט"ז וא"ר. נג. שם נד. סי' ע"ד באחרונים. נה. מ"א צ"א. נו. כה"ג שם. נז. שם. נח. ועיין סי' צ"א וס"ס ע"ד בא"ר. נט. סי' ע"ד ובאחרונים. ס. ועיין א"ר. סא. סי' ע"א.

☞ הלכות דרך החיים ☞

הצבורי^ז. ובן עשרים שנה, אף שלא נתמלא זקנו עדיין, או שיש לו מעט זקן והוא מבן שמונה עשרה ומעלה, מהנייט^ח. ובתענית יש ליהזר שירד לפני התיבה מי שיש לו זקן ממשטי^ט.

דין קדיש בעשרה והמצטרפין למנין.

א. אין אומרים קדיש וקדושה וברכו וכל דבר שבקדושה, פחות מעשרה זכרים גדולים בני שלש עשרה שנה ויום אחד. (ויזם אחד לאו דוקא, ואפילו שעה אחת ואפילו רגע אחד לשנת ארבעה עשר סגי^י). ואפילו נולד בסוף יום ראש השנה נעשה בן שלשה עשר שנה בתפילת ליל ראש השנה של שנת ארבעה עשרי^{יא}.
ב. אם בא לכלל שנותיו, אין צריך לבדוקי^{יב} אם הביא שתי שערות, דמסתמא כיון שהגיע לכלל שנותיו כבר הביא.

ג. אם נער אחד נולד בתשעה ועשרים לאדר ראשון בשנה מעוברת, ונער שני נולד באחד לאדר שני, ושנת השלשה עשר אינה מעוברת - אז אותו שנולד באחד לאדר שני נעשה בר מצוה באחד לאדר, ואותו שנולד בעשרים ותשעה לאדר ראשון, נעשה בר מצוה בעשרים ותשעה באדר^{יג}. וכן הנולד באדר בשנה פשוטה ושנת שלש עשרה היא מעוברת, אינו נעשה בר מצוה עד אדר שני^{יד}. אבל הנולד באדר ראשון בשנה מעוברת, ושנת השלש עשרה היא ג"כ מעוברת, נעשה בר מצוה גם כן באדר ראשון^{טו}.

ד. מי שנולד ביום ראשון בראש חדש כסלו והיו אז שני ימים ראש חודש ובשנת י"ג היה חשון חסר וכסליו אינו אלא יום אחד ראש חודש, אף על פי כן אינו נעשה בר מצוה עד ראש חודש כסלו^{טז}. ומי שנולד בראש חודש כסלו ולא היה אז רק יום אחד ראש חודש ובשנת י"ג היו שני ימים ראש חודש, נעשה בר מצוה ביום אחד דראש חודש^{טז}.

ה. אונן, אינו מצטרף למנין (ולקמן יתבאר אי"ה מי נקרא אונן). וכתב הפרי חדש (בסי' ע"א) באונן שחייב להתאבל, אפילו אינו מוטל עליו לקוברו, אם הוא

מותר לו להיות שליח צבור. אבל אם מתפלל ערבית שלפני ראש חדש מבעוד יום, אין לו להיות שליח צבור, שעדיין לא נשלם שנת השלש עשרה עד הלילה של ראש חדש^{יז}.

ב. ביום שמתעניין אין להיות שליח צבור, אלא מי שמתענה ומשלים וקיבל עליו את התענית^{יח}. מיהו אם אין שם אחר, יעבור הוא לפני התיבה^{יט}.

ג. סומא יורד לפני התיבה להתפלל^כ. גר יורד לפני התיבה^{כא}. מיהו אם יש שם אחר, עדיף (שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת בן רשע).

ד. אבל, אין לו לירד לפני התיבה בשבת ויום טוב, וכן בימים נוראים, אם לא היכא דליכא עדיף מיניה^{כב}.

ה. אבל, ומוהל, נדחה המוהל מפני האבל, אם לא שיש מנהג קבוע על פי חכמים שהאבל נדחה^{כג}. ויאהרצייט, ודאי דוחה למוהל וכן דוחה לאבלי^{כד}. ודוקא כשאין הקהל מקפידין על זה, אבל רשות ביד הקהל לבחור במי שירצוי^{כה}.

ו. בן שלשים לאבלו, דוחה את האבל לאחר שלשים. וכן כל מי שנדחה בקדישי^{כז}, נדחה גם כן לענין תפלה. ואם שניהם שוין, כגון אם יש שנים שאומרים קדיש על אב ואם וכן כל כהאי גוונא, הדבר מסור לקהל, את הנבחר יקריבו לתפלה. ואם מרוצין לשניהם, יטילו גורל כמו בקדישי^{כח}.

ז. ואם שניהם שוין, ואחד כהן והשני לוי, או אחד לוי והשני ישראל, או אחד תלמיד חכם והשני עם הארץ, התלמיד חכם קודם לעם הארץ אפילו עם הארץ כהן או לוי, אבל אם שניהם תלמידי חכמים, אז כהן קודם ללוי, ולוי קודם לישראל^{כט}.

ח. מדבר ואינו שומע, מותר להיות שליח צבורי^ל.
ט. מי שלא נתמלא זקנו, אין ממנין אותו שליח צבור, אבל באקראי שרי להתפלל כל שבא לכלל שנותיו (ואז אין לבדקו אם הביא שתי שערות, דמסתמא הביא אם לא שיודעין שעדיין לא הביא^{לא}). אך בימים נוראים, אין להתפלל אלא מי שנתמלא זקנו, ולא מהני מחילת

☞ הערות דרך החיים ☞

עד. א"ר סי' נ"ג. עה. עיין סי' נ"ה ובאשל אברהם, ועיין הלאה בדיני קדיש בעשרה והוא הדין הכא ע"ש. עו. עיין סי' נ"ג וסי' נ"ה. עז. שם בא"ר בשם החברים. עח. שם. עט. שם במ"א.
פ. מ"א סי' נ"ג. פא. תומים בח"מ סי' ל"ה. פב. כמו שנתבאר בסעיף א'. פג. סי' נ"ה. פד. שם. פה. שם ד' אחרונים שם דלא כמ"א וכן העלה בתשו' מעיל צדקה סי' כ"א. פו. מ"א וכנ"ה. פז. ע"ה וא"ר שם.

סב. סי' נ"ג, וכבר נתבארו דינים אלו אצל דיני קדיש בעשרה.
סג. במקום שצריך קבלה ויתבאר לקמן אי"ה בדיני תענית.
סד. (אף מי שאינו מתענה) ואיך שיתנהג בענינו, יתבאר לקמן בדיני ענינו - סי' תקס"ו. סה. סי' נ"ג. סו. שם. סז. יו"ד סי' שע"ו.
סח. (בימות החול שיוור האבל בתפלה לפני התיבה). סט. עיין ש"ך יו"ד סי' רס"ח בשם מהר"ם מיניץ, דלא כמ"א סי' נ' ג. ע. מ"א שם.
עא. שם. עב. כמו שנתבאר סי' קלב. עג. שנתבאר בסי' קל"ב.

הלכות דרך החיים

השמונה עשרה בקול רם בפחות מעשרה. אל אם יצאו לאחר שכבר התחיל השליח צבור לומר השמונה עשרה בקול רם, יגמרו השמונה עשרה וגם הקדושה וחצי קדיש והקדיש שלם שלאחר ובא לציון. ודוקא אם נשתיירו רובן, אבל אם לא נשתיירו רובן, לא. ואף אם נשתיירו רובן, לא יקראו בתורה, אם לא שהתחילו לקרות בתורה בעשרה ויצאו מקצתן (וכמו שיתבאר א"ה ביני קריאת התורה). ואומרים תפלת ברכנו בברכה וכו' אבל הכהנים לא ישאו כפם אם לא התחילו בעשרה. והקדיש שלאחר עלינו, אפילו אם אמרו עלינו בעשרה, אין אומרים הקדיש שאחריו, אם יצאו, ומכל שכן לשיר ולמזמור. צט

יג. בערבית אם התחילו ברכו בעשרה, אומרים הקדיש שקודם שמונה עשרה אפילו אם יצאו מקצתן. אבל הקדיש שלאחר שמונה עשרה, לא. ואם התחילו להתפלל שמונה עשרה בלחש בעשרה ויצאו, אומרים הקדיש שלאחר שמונה עשרה. יד. במנחה, אם התחילו אשרי בעשרה ויצאו מקצתן, אין אומרים קדיש קודם שמונה עשרה. ואם התחילו השמונה עשרה, הדין כמו בשחרית. לג. דין הבא לבית הכנסת ומצא צבור כבר מתפללין.

א. אם בא לבית הכנסת ומצא צבור בסוף פסוקי דזמרה, אומר ברוך שאמר עד מהולל בתשבחות, ואחר כך אומר תהלה לדוד עד מעתה ועד עולם הללויה, ואחר כך יאמר ישתבח ומתפלל יוצר אור עד לאחר שמונה עשרה כסדר עם הצבור. ואם יש לו שהות יותר, יאמר גם כן הללו אל בקדשו עד כל הנשמה תהלל יה יש לו שהות יותר, יאמר גם כן הללו את ה' מן השמים עד עם קרובו הללויה. ואם עוד יש לו שהות יאמר שארי הללויה. ואם יש לו שהות יותר יאמר ויברך דוד עד וכוותשי. ואם עוד יש לו שהות, יאמר הודו עד והוא רחום וידלג עד והוא רחום שקודם אשרי ושם יתחיל.

ב. ואם איחר לבא, וכבר התחילו הצבור יוצר אור ואין לו שהות לומר פסוקי דזמרה, יתפלל עם הצבור מיוצר אור עד אחר שמונה עשרה, ואחר כך

בעיר שהמת שם אין מצטרף למנין עשרה דדמי לישן (להט"ז לקמן) דלא מצטרף. ואם אינו בעיר שהמת שם, ויש שם מי שישתדל עבורו שדינו באם רוצה לקרות רשאי ואין מוחין בידו - מצטרפין. אבל אם הוא בעיר, אף שאין מוטל עליו לקבורו, כגון שאינו יורש שלו, ואפילו יש מי שיתעסק עבורו, אפילו הכי אינו מצטרף למנין. אם לא שמסרו לכתפין כמו שיתבאר ביני אונן. וכן ישן או שוטה, אין מצטרפים. וכן מנודה אינו מצטרף. אבל אם לא נדוהו, אף שהוא עבריין מצטרף. ו. חרש השומע ואינו מדבר, והוא הדין מדבר ואינו שומע מצטרפין. אבל מי שאינו שומע ואינו מדבר אינו מצטרף. צז

ז. אם התחילו מקצתן להתפלל שמונה עשרה לבדם ואינם יכולין לענות עמהם, מצטרפים לעשרה, ובלבד שישארו רובם שאינם מתפללים שמונה עשרה ויכולין לענות עמהם. צח

ח. היו עשרה בבית הכנסת ואומרים קדיש או קדושה, אפילו מי שהוא בבית אחר יכול לענות עמהם, ובלבד שלא יפסיק טינוף או עבודה זרה ביניהם או עובדי כוכבים, ואם בא לבית הכנסת ומצא צבור באמצע קדושה או ביהא שמייה רבא עד שלא השלימו, יכול לענות עמהם. צט

ט. אם אין בבית הכנסת רק מנין מצומצם, אין לכתחלה לשום אחד מהן לצאת. ואם יצאו, עליהן נאמר ועוזבי השם יכלו. אבל אם נשארו עשרה יכולין הנשארים לצאת, אם כבר שמעו קדושה וברכו והקדישים עד אחר עלינו. צא

י. אם התפללו בלא מנין ואחר כך באו מנין עשרה, לא יאמרו מיד קדיש רק יאמרו שלשה פסוקים או מזמור אחד, ויאמרו קדיש. וכן הדין בעלינו ובפסוקי דזמרה. צב (כאשר נתבאר כל אחד ואחד במקומו).

יא. אם התחילו לומר קדיש שלאחר ישתבח ויצאו מקצתן, יאמרו ברכו. צג

יב. אם התחילו להתפלל ברכת יוצר אור בעשרה ויצאו מקצתן, לא יאמרו תפלת שמונה עשרה בקול רם, שכבר נשלם תפלת יוצר אור. ואפילו התחילו תפלת שמונה עשרה בלחש ויצאו, אין אומרים

הערות דרך החיים

פח. ועיי' פ"ח סי' נ"ח וע"א. פט. ועיי' פ"ח הנ"ל. צ. ט"ז ופר"ח ושב"ת יעקב. צא. שם. צב. שם ודלא כט"ז סי' קכ"ד יע"ש בא"ר סק"ח. צג. שם ועיי' א"ר סי' כ"ח דלא כמ"א שם. צד. א"ר. צה. שם נ"ה. צו. סי' נ"ה ועיי' סי' ק"ט במ"א. צז. שם. צח. א"ר ופרישה שם. וכן כתב הפ"מ בשם מהר"ל. צט. שם בס"י נ"ה. ק. שם. קא. כנתבאר למעלה סעיף י"ב. קב. סי' נ"ב. קג. לשט.

❧ הלכות דרך החיים ❧

עמהן, ישחה עמהם ויאמר ברכתיו, והקהל מודים - וישחוקי^ב.

ו. והוא הדין כשיודע שהצבור יאמרו ברכו, והוא לא שמע עדיין אם יוכל לגמור תפלתו עד אלהי נצור, טרם שיאמרו הקהל ברכו, מתפלל כדרכו ואם יודע שלא יוכל לגמור תפלתו קודם ברכו, צריך להמתין בשירה חדשה עד שישמע ברכו. וכן אם יודע שהצבור יאמרו קדיש, צריך שידע שיוכל לגמור תפלתו קודם יהא שמייה רבה, כנזכר למעלה^ה. אמנם אם כבר שמע הקדיש וענה אמן יהא שמייה רבה, שוב אין צריך להמתין^ז.

ז. אין לכתחלה להתחיל ולהתפלל שמונה עשרה עם השליח צבור בחזרתו התפלה בקול רם, רק ימתין בשירה חדשה עד שיאמר השליח צבור קדושה וברכת האל הקדוש ויענה אמן, ואחר כך יתפלל שמונה עשרה. וצריך שישער בעצמו שיוכל להגיע בתפלתו בברכת שומע תפלה עם השליח צבור השוה. ובשעה שיאמר השליח צבור מודים, יאמר הוא גם כן מודים, או יגיע לברכת הטוב שמך - כדי שישחה עם הצבור^ט או שימהר לסיים התפלה עד אלהי נצור קודם שיגיע השליח צבור לברכת שומע תפלה. ואם יודע שלא יוכל לבא לשם, צריך להמתין בשירה חדשה עד מודים. וכן אם לא יסיים קודם קדיש ימתין עד אחר קדיש.

ח. ואם טעה ואמר גאל ישראל, שאז צריך להתחיל תפלת שמונה עשרה בכדי להסמיך גאולה לתפילה, וגם השליח צבור מתפלל בשעה זו, וכן אם אינו יכול להמתין לסיבה מן הסבות או שיעבור זמן תפלה, מתפלל עם השליח צבור בשוה, ויאמר עמו מלה במלה כל הקדושה כמו שהוא אומר, וכן יאמר עמו מלה במלה ברכת האל הקדוש כמו שהוא אומר לדור ודור, ויגיע עמו עד למודים ולברכת שומע תפלה בשוה, וכמו שנתבאר למעלה. ואם יודע שיהיה יכול לסיים מן ברכת האל הקדוש עד לסוף קודם שיגיע השליח צבור לברכת שומע

יתפלל פסוקי דזמרה בלא ברכות ברוך שאמר וישתבח. אבל יברך מה שמחויב לברך בבוקר, לבד מברכת אלהי נשמה, שכבר יצא בברכת מחיה מתים^{יד}.

ג. ואם בא סמוך לשמונה עשרה, אם יוכל להתחיל ביוצר אור ויגיע לתפלת שמונה עשרה בשעה שהצבור מתפללין בלחש, יתחיל: ואם לא יגיע לתפלת שמונה עשרה בצבור אם יתחיל ביוצר אור, לא יתחיל כלל באמצע התפלה רק יתפלל כסדר בלא הצבור, ולא יתפלל השמונה עשרה לבדה עם הצבור^{טו}.

ד. בא לבית הכנסת והצבור מתפללין ישתבח, אם לא יוכל להתחיל בברוך שאמר ותהלה לדוד וישתבח^{טז}, לא יאמר עמהם ישתבח כלל רק ישתוק וישמע מהשליח צבור כשאומר ישתבח ויענה אמן על ברכתיו ואחר כך יתפלל עם הצבור מיוצר אור^{טז}.

ה. היה עומד בקריאת שמע בשעה שהצבור התחילו תפלת שמונה עשרה אם יוכל להתחיל ולגמור התפלה (עד אלהי נצור) קודם שיגיע השליח צבור לקדושה, בכדי שיוכל לאומרה עם הצבור, מתפלל; ואם לאו, אל יתפלל רק ימתין בשירה חדשה^{טז}. ואם כבר שמע קדושה או שיוודע שישמע אחר כך, אם יוכל לגמור תפלתו קודם עניית אמן אחר ברכת האל הקדוש^{טז} מתפלל, ואם לאו אל יתפלל רק ימתין כנזכר למעלה. ואם כבר שמע עניית אמן אחר ברכת האל הקדוש או שיוודע שישמע אותו אחר כך, צריך שיוכל לגמור תפלתו קודם עניית אמן אחר ברכת שומע תפלה^{טז} בכדי שיוכל לשמוע הברכה ולענות אמן. ואם כבר ענה גם אמן הזה, צריך שיוכל לגמור קודם שיגיע השליח צבור למודים. ואפילו כבר שמע מודים צריך שיגמור קודם מודים בכדי שישחה עם הצבור^{טז}. ואם יבא בתפלתו למודים בשעה שהשליח צבור אומר מודים או שמשער בעצמו שיגיע לאחד משאר ברכות ששוחין בהן בעת שיגיע השליח צבור למודים ויהיה יכול לשחות

❧ הערות דרך החיים ❧

מקדושה וברכו, ועוד דלא עדיף ממה שנתבאר בס' נ"ה, בהגה"ה בשם מרדכי דאפילו לצאת מותר כשהתחיל הקדיש, כשנשארו עשרה ולהוי הא דמתחיל שמונה עשרה כיוצא לחוץ (ולא כמ"א טאן) וגם לפעמים על ידי שימתין עד הקדיש ישחה בברכת אמת ויצבי כדי לגמור את כולה, ויאחז בסבך פלוגתת הפוסקים אם צריך לחזור לראש או לא. לכן ינהג כנוצר למעלה. קטו. כנזכר למעלה בסעיף ד'.

קד. שם ועיין פר"ח. וטוב לברך אותה קודם התפלה. קה. שם ועיין ס' קי"א. קז. כנ"ל סעי' א'. קז. כנ"ל סעי' ב' - ס' נ"ב במ"א. קח. עד שמגיע הש"ץ לקדושה. קט. שאמון זה חשוב בקדושה (ירושלמי). קי. גם אמון זה חשוב בקדושה. קיא. שאם לא יכרע עם הצבור יהא נראה ככופר חלילה במי שהצבור כורעים ומשתחווים לו. קיב. ס' ק"ט ע"ש באחרונים. וכשהשעה עוברת אם ימתין - יתבאר לקמן סעי' י"א. קיג. שם. קיד. דלא עדיף

הלכות דרך החיים

ישמע ברכו, דברכו עדיף ממודים, דהא יכול לכוין ולהגיע באמצע ברכה ולשחותיכּי.

דיני פסוקי דזמרה.

א. פסוקי דזמרה צריך לומר קודם שמונה עשרה. וכן אם עבר זמן שמונה עשרה או שהוצרך להתפלל שמונה עשרה עם הצבור, שוב לא יאמר ברכת פסוקי דזמרה, דהיינו ברוך שאמר וישתבח. אבל שאר פסוקי דזמרה וכן ברכת השחרות שמברך בבוקר, חייב לומר אחר התפלה.

ב. אין לענות אמן, אם סיים הברכה בשוה עם השליח צבור, דנראה כעונה אמן אחר ברכותיו.

והוא הדין בכל הברכות, הדין כך, לבד בישתבח (ויתבאר הלאה א"י). ואם סיים הוא ברכה אחת ושליח צבור ברכה אחרת, מותר לענות אמן.

ג. נכון לומר ברוך שאמר, בעמידה. יאחוז שני ציציות שלפניו בידו הימנית, וכשגמר ברוך שאמר ינשקם.

ד. מברוך שאמר עד ישתבח מותר לענות אמן, ואפילו באמצע הברכה של ברוך שאמר או באמצע הברכה של ישתבח, מותר לענות על כל ברכה ששומע. וכן כל ברכות הודאה מותר לברך, כמו אשר יצר לאחר עשיית צרכיו וכיוצא בזה. וכן לענות קריאת שמע עם הצבור, שצריך שיקרא עמהם פסוק ראשון - קורא, ומכל שכן לקדיש ולקדושה ולברוכי.

ה. ברוך הוא וברוך שמו, אסור לענות באמצע פסוקי דזמרה כיון שלא הזכיר בגמרא כלל.

ו. אסור לדבר ולהפסיק (באמצע פסוקי דזמרה) שלא לדברי שבח והודאה ואם מוכרח להפסיק, יאמר קודם שיפסיק, ברוך ה' לעולם אמן ואמן עד ויברך דוד וכשחוזר ומתחיל יאמר גם כן אלו הפסוקים.

ז. אפילו שהה בפסוקי דזמרה כדי לגמור את כולה,

תפלה, מתפלל, וכמו שנתבאר.

ט. ואם מתפלל והגיע השליח צבור למודים והוא עומד באמצע התפלה, אם הוא באמצע ברכה - ישחה בה ולא יאמר מודים: ואם הוא בתחלת הברכה, או בסוף, לא ישחה. לכן יכוין להגיע באמצע הברכה בשעה שהשליח צבור והקהל יאמרו מודים, כדי שישחה עמהם. ואם השליח צבור אומר קדיש (או קדושה) או ברכו (והוא עומד) באמצע תפלתו, ימתין וישתוק ויכוין למה שאומר השליח צבור ויהא כעונה, וכשיאמר יתברך, יחזור לצלותיה.

י. יחיד העומד בתפלתו וכשהגיע למקום קדושה, הצבור אומרים קדושה דסידרא או קדושת יוצר אור, לא יאמר עמהם קדוש קדוש קדוש כו' שאין הקדושות שוות. אבל קדושה דמוסף וקדושה דשחרית יאמר עמהם.

יא. כל זה שאמרנו שצריך להמתין, היינו אם אין השעה עוברת אם ימתין אבל אם תעבור השעה וזמן התפלה אם ימתין, אין צריך להמתין, ויתפלל מיד. אמנם אם אין לו שהות להמתין עד אחר קדושה וקדיש רק על אחד מהם, כגון אם ימתין עד אחר הקדושה לא יוכל לענות יהא שמייה רבא ואם ימתין על שניהם, יעבור זמן התפלה, יהא שמייה רבא עדיף מקדושה. וכן אם אירע לו במנחה, שאם ימתין על יהא שמייה רבא לא יהא מתפלל מעריב בצבור, יהא שמייה רבא עדיף. ומכל שכן דעדיף ממודים ואמן הנזכר למעלה. וקדושה עדיף ממודים, דמוטב שיאמר קדושה עם הצבור. ומודים - אם יוכל לכוין ולהגיע באמצע ברכה יכוין וישחה (כמו שנתבאר למעלה). אך נראה דקדושה אם יכול לומר עם השליח צבור מלה במלה לא עדיף ממודים. ומודים עדיף מאמן הנזכר למעלה. ונראה דהוא הדין במנחה אם ימתין עד מודים לא

הערות דרך החיים

שלא תירוצים נראה כן ע"ש. ועיין בא"ר ובשאר אחרונים. קנב. מן הודו וברוך שאמר עד אחר ברכות ישתבח. קכד. חוץ מברכת אלהי נשמה (עמש"ל בדין ברכת השחר) וגם ברכת התורה אינו אומר אחר התפלה שכבר נפטר באהבה רבה. קכה. ס' נ"ב. קכו. והרי זה מגונה. קכז. ס' נ"א ועיין מ"א. קכח. ותקנוהי אנשי כנסת הגדולה על ידי אגרת שנפלה מן השמים (תולעת יעקב). קכט. כיון שברכת ברוך שאמר וישתבח לא הזכירו בגמרא. קל. עיין לקמן דיני ק"ש ועיין בב"י ס' נ"א. קלא. עיין מ"א ס' קכ"ה. קלב. בכל מקום שאסור להפסיק, אף בלשון הקודש אסור. קלג. ס' נ"א.

קטז. שם. קיז. ס' כ"ד. קיח. ס' ק"ט. קיט. ועיין בס' נ"ו לק"ט. קכ. א"ר ס' ק"ט דלא כמ"א. קכא. ועיין ב"י וט"ו. קכב. דהקושיא הוא למה ימתין עד מודים, יתפלל וישחה באמצע הברכה כמו שנתבאר ותירץ הט"ז משום דהוה הפסקה באמצע התפלה ע"ש. אמנם הכא שאם ימתין על מודים ולא ישמע ברכו קודם התפלה ודאי ישיגע לברכו באמצע התפלה ויצטרך להמתין באמצע התפלה דלהוי כעונה (כמבואר בס' ק"ה) וזה הוי יותר הפסקה, דהא לדעת גדולי הרבנות לא ימתין וישתוק כלל משום דהוי הפסק ע"ש בב"י שהביאם. וכאן לכו"ל עלמא אם כבר התפלל ימתין וישחה, ואפילו

❧ הלכות דרך החיים ❧

אינו חוזר לראשקלד.
 ח. כשצריך להפסיק והוא עומד סמוך לפרק, יש לו ליהזר ולמהר לסיים עד הפרק, כי טוב יותר להפסיק בין הפרקים מבאמצע הפרק. ואלו הן אמצעי פרקים של פסוקי דזמרה: מהודו עד אמן והלל לה', מן תנו עוז וכו' עד ברוך אלהים, מן אל נקמות עד על גאים, מן נפשנו חכתה לה' עד אשר יחלנו לך, מן יהי שם עד על השמים כבודו, בין הללויה הללויה, מן ברוך ד' לעולם עד אמן ואמן, מן ויברך דוד עד לשם תפארתך, מן אתה הוא ה' לבדך עד במים עזים, ומן ויושע עד ה' ימלוך לעולם ועדקלה.
 ט. בשעת פסוקי דזמרה, וכל שכן בשעת קריאת שמע ותפלה, לא יגע במקומות המכוסין בגוף או בראש במקום המכוסה, אבל במקומות המגולין מותר ליגע (היינו ביד עד הפרק העליון שקורין עלעגבויגען ובצוארו עד החזה). וכן בצואת החוטם והאוזן אסור ליגע כי אם על ידי בגד. ואם נגע, (בשעת פסוקי דזמרה וקריאת שמע), די בנקיון צרור, או חוכך ידו בכותל לבד כמו בתפלהקלו.
 י. אומרים מזמור לתודה רק בעמידה, ואין אומרים אותו לא בשבת ויום טוב ולא בחול המועד של פסח ולא בערב פסח ולא בערב יום כפור, לפי שאין תודה בא בימים הללו. ויש מקומות שנהגו לומר מזמור לתודה בראש השנה ויום כפור, ואין למחות בידםקלו.
 יא. בהלל הגדול, צריך להדגיש ולהתיז בטוב, כי לעולם חסדו, דלא לישתמע "כלעולם". וכן יתיז הסמך של חסדו, דלא לישתמע כשין, לשון חשד חלילהקלה.
 יב. בין ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, לא יפסיק כמו בין ה' אלהיכם לאמת, כמו שיתבאר להלן אי"הקלט.
 יג. צריך לכוין בפסוק פותח את ידיך. ואם לא כיוון, צריך לחזור ולאמרו פעם שנית. ואם נזכר אחר

שכבר אמר הללויה, אין צריך לחזור כל האשרי רק סגי בחזרת הפסוק פותח לבדקסי. בין תהלת ה' ובין דבר פי יפסיק (בנשימה) וימתין מעטקמיא.
 יד. יש לעמוד כשאומר ויברך דוד עד אתה הוא ה' האלהים ועד בכללקמיב.
 טו. בבית הכנסת כשמלין התינוק, נוהגין שהסנדק והמוהל אומרים וכוות עד ישתבח, פסוק אחר פסוק בניגון. שירת הים צריך לאומרה מעומד בכונה ובניגון הטעמים כמו בקריאת ספר תורה, וצריך לאומרה בשמחה.
 טז. יש לעמוד כשאומרים ישתבחקמיג. כל החמשה עשר שבחים שבישתבח, שהם משיר ושבחה עד לאחר ההודאות, יש לאמרם בנשימה אחתקמיד.
 יז. אף אם סיים ברכת ישתבח בשוה עם השליח צבור, יענה אמןקמיה.
 יח. באמצע ברכת ישתבח, מותר לענות אמןקמיו.
 יט. אם לא היה לו טלית, והביאו לו בין פסוקי דזמרה לישתבח, ימתין עד לאחר ישתבח ויברך, דהא אף לדבר מצוה, אסור להפסיק (כנוכר למעלה). במה דברים אמורים - ביחיד, אבל בשליח צבור יתעטף מיד כשהביאו לו ויברך. ולא יפסיק בין ישתבח לקדיש, (דגנאי לצבור להמתין עליו בין ישתבח לקדיש). אך אם לא הביאו הטלית, להשליח צבור עד לאחר ישתבח קודם שאמר הקדיש, יכול להניחו אז ולברך והקהל ימתין הואיל ואי אפשר. אבל לאחר שהתחיל הקדיש אין יכול להפסיק שוב לברך על הטלית, רק יתעטף בין קדיש לברכוקמיו, ואחר תפלת שמונה עשרה ימשמש בציצית ויברךקמיה.
 כ. אם באו אנשים וקבלו קמיט בבית הכנסת על איזו אנשים דלא צייתי דינא וכיוצא בו - בין ישתבח לקדיש שמותר לדבר מצוה להפסיק, לא יאמר אחר כך הקדיש מקודם שיאמרו קצת פסוקי דזמרה, שאין אומרים קדיש עד שיאמרו תחלה קצת פסוקי דזמרה, וכאן כיוון שהיה הפסק גדול, צריך לומר עוד הפעם פסוקי דזמרה. וכן כל כיוצא בזה.

❧ הערות דרך החיים ❧

קלד. מ"א סי' נ"ג. קלה. א"ח סי' נ"א. קלו. ויתבאר שם בדיני תפלה (סי' צ"ב). קלו. מ"א סי' נ"א. קלה. א"ר סי' נ"א. קלט. א"ר בשם פסקי תוספות. קמ. סי' נ"א וע"ש בא"ר. קמא. א"ר שם. קמב. סי' נ"א עיי' א"ר. לך ה' הגדולה והגבורה כו', כי כל בשמים ובארץ, הלשון תמוה מאוד. והנראה בזה שמלת כי פירושו מלשון אשר, כי ידוע שאין ליחס להשם יתברך תואר עצמו, דמהאי טעמא אמרו בגמרא, דהגדול הגבור והנורא כו', אי לאו דאמר

משה כו', שכל מה שאתה משבחו אתה מגנהו כו', רק עיקר הפירוש הוא, כמו שכותב הרמב"ם, שהוא רק תואר הפעולה שהוא הנותן הגדולה והגבורה לברואיו. וזה שאמר כאן, לך ה' הגדולה כו', אשר כל הגדולה וגבורה שבעולם הזה והנצח וההוד שבעולם המלאכים והכל מאתך הוא - דה"ח. קמג. סי' נ"א. קמד. מ"א בשם שלי"ה. קמה. סי' נ"א. קמו. פ"מ סי' נ"א. קמוז. בלא ברכה, ואין להפסיק. קמח. שם ועיין סי' ס"ו. קמט. טענו בריש גלי.

הלכות דרך החיים

והטעם, כיון של קריאת שמע ותפלה צריך תפילין, ולכך יכול להפסיק אפילו להברכה. אבל באמצע הפרק, אז יש חילוק, שאם הביאו לו תפילין באמצע הפרק שלפני קריאת שמע כגון באמצע ברכת יוצר אור או באמצע ברכת אהבה רבה, ימתין עד שיגיע לבין הפרקים שיברך אז. ואם הגיעו לו תפילין באמצע הפרק של קריאת שמע עצמה, כגון באמצע פרשת שמע עצמה, או באמצע והיה אם שמוע או באמצע פרשת ויאמר, אז מברך עליהם מיד. והטעם, כי כל דבור שבקריאת שמע צריך תפילין ולכך לא ימתין. וכן כשהגיעו לו באמצע הפרק של אחר קריאת שמע, כגון באמצע אמת ויציב, גם כן יברך מיד ולא ימתין. דאם ימתין עד בין הפרק, דינו שיאמר גאל ישראל, ושוב אי אפשר להפסיק ולברך, מחמת שבין גאולה לתפלה, אסור להפסיק. אבל בין ה' אליהם לאמת לא יפסיק כלל ובין גאולה לתפילה יניחם ולא יברך עד אחר התפלה כמבואר לקמן קס"א.

ג. אלו הן בין הפרקים: בין קדיש לברכו, בין יוצר המאורות לאהבה רבה, בין אהבה לשמע, בין שמע לזוהר, ובין זוהר לויאמר קס"ב.

ד. אין לענות ברוך הוא וברוך שמו קס"ג בין הפרקים אבל אמן יכול לענות בין הפרקים על כל ברכה וברכה שישמע קס"ד (חוץ בין אהבה רבה לשמע עיין הלאה).

ה. באמצע הפרק וכן בין ברכו ליוצר אור שדינו כמו באמצע הפרק, אין לענות אמן. אמנם אחר ברכות האל הקדוש ושומע תפלה וכן לאמן יהא שמייה רבה עד לאחר תיבת יתברך ואמן שלאחר יתברך, עונה. וכן לקדושה היינו שיאמר קדוש קדוש קדוש כו' וברוך כבוד כו'. אבל ימלוך כו' לא יאמר. וכן למודים גם כן פוסק, ולא יאמר רק מודים אנחנו לך. ולברכו יאמר ברוך ה' המבורך לעולם ועד (ולא יאמר יתברך), בין אם שומע מהשליח צבור ובין מהמברך בתורה (גם יענה אמן אחר ברכת

כא. לדבר מצוה, מותר להפסיק בין ישתבח לקדיש, כגון לברך את החולה וכל דבר מצוה ק"י.

כב. התפללו פסוקי דזמרה בלא עשרה ואחר כך באו עשרה, קודם שאמרו ישתבח, יאמרו המתפללים ישתבח והשליח ציבור יאמר קדיש וברכו, כי הקדיש שייך למה שאמרו ישתבח במנין עשרה. אבל אותן שלא התפללו פסוקי דזמרה, לא יאמרו ישתבח (כנזכר למעלה) ק"א. וכל זה שבאו קודם ישתבח, אבל אם באו אחר ישתבח, יאמרו גם כן מפסוקי דזמרה ויאמרו קדיש, ק"ב כי אין לומר קדיש כיון שלא אמרו קצת פסוקי דזמרה בעשרה. לה. דין ברכו וענייתו.

א. כשהחזן מאריך בניגון (בעת אמירת ברכו) ק"ג, יאמרו הקהל יתברך, ורק בעת שהשליח צבור מאריך בניגון אבל לא בשעה שאומר ברכו (התיבות). ואם אינו מנגן, טוב שלא לומר כלל רק ישתבח וישמע מהשליח צבור ברכו ק"ד.

ב. אם אחד לא שמע מהשליח צבור כשאמר ברכו, רק שמע מהקהל שאמרו ברוך ה' המבורך לעולם ועד, אומר עמהם גם כן ברוך ה' וכו'. אבל אם שמע מהשליח צבור לבד כשחזר ועונה ברוך ה' כו' לא יענה עמו, רק יענה אמן על דבריו ק"ה.

ג. מי שמתפלל ביחידות והגיע לברכו, אף שכבר שמע ברכו קודם התפלה. מותר לפרוס על שמע ולומר ברכו או אחר בשבילו כיון שיאמר מיד אחר כך ברכות קריאת שמע. אבל לאחר שכבר שמע קריאת שמע והברכות ושמע ברכו קודם התפלה או אחר כך או אפילו ממי שעלה לתורה, לא יאמרנו ק"ו עוד הפעם ק"ז.

דיני קריאת שמע וברכותיה ק"ח

א. שכח להניח טלית או שלא היה לו מקודם, יכול להניחו בין הפרקים (של קריאת שמע) בלא ברכה. ולאחר התפלה ימשמש בהן ויברך ק"ט

ב. אבל תפילין באם שכח להניחם או שלא היה לו מקודם, יכול להניחם בין הפרקים ולברך עליהן.

הערות דרך החיים

ק"ה, סק"ח. קנו. סי' ס"ט. קנו. אחר לבוא לבית הכנסת - כבר נתבאר למעלה. קנה. שבע ברכות תקנו חכמים לקריאת שמע. בשחר, שתים לפנייה ואחת לאחריה. ובערב, שתים לפנייה ושתים לאחריה. וסמכו אותן על פסוק, שבע ביום הללתיך על משפטי צדקיך. קנט. סי' ס"ו. קס. בין גאל ישראל לשמונה עשרה. קסא. פ"מ במ"א סי' ס"ו. קסב. שם. קסג. שאין אומרים ב"ה וב"ש אלא כשעומדים במקום שמותר להפסיק. קסד. מ"א

קנ. מזהם שמפסיקין בין ישתבח ליוצר אור לצורך מצוה, נתפשט המנהג מקודם בהרבה מקומות לברך חולה או לקבול בבית הכנסת על חברו שיעשו לו דין (רמ"א). קנא. סי' נ"ה בפ"מ. קנב. עיי' בס"י הנ"ל וא"ר סי' דקפ"א. קנג. השלוח צבור אומר בקול רם ברכו את ד' המבורך, והקהל עונים אחריו ברוך ה' המבורך לעולם ועד (טור סי' קל"ט). קנד. סי' נ"ז. קנה. א"ר סי' קל"ט דלא כהמ"א סי' נ"ז. ועיי' סי' קכ"ד ובמ"א סי' ג"ו

❧ הלכות דרך החיים ❧

יפטיק בנתיים רק יסיים כסדר ברכת אהבה רבה, ואחר כך יאמר יוצר אור קודם קריאת שמעק"ז. טו. ימהר לסיים יוצר המאורות קודם השליח צבור, כדי לענות אמן אחר הברכה של השליח צבור, דבאמצע הברכה אסור להפסיק כמו שנתבאר למעלה.

טז. כשיאמר והאר עינינו (בברכת אהבה רבה), יקח הארבע ציצית בידו השמאלית בין קמיצה לזרת, והיה נגד לבו עד ונחמדים לעד, וכשיגיע לפרשת ציצית, יקחם בידו הימניתק"ח.

יז. כשיאמר ובנו בחרת, יכוין (ויזכור) מעמד הר סיני, שאז בחר בנו מכל עם וקרבונו לתת לנו תורתו. כשיאמר לשמך הגדול, יכוין מעשה עמלק, כי אין השם מלא עד שימחה זכר עמלק. כשיאמר להודות לך, יכוין כי הפה לא נברא רק להודות לך ולא לדבר לשון הרע, וזהו זכירת מעשה מרים. כשיאמר באהבה, יזכור כשהיו ישראל במדבר הקציפו את ה' ולא היו אוהבין אותוק"ט.

יח. שמע ברכה בין אהבה לשמע לא יענה אמן, דהוי כהפסיק בין ברכה למצוה. ואפילו באמן אחר הבוחר (בעמו ישראל באהבה), יש מחלוקת הפוסקים אם יענה אמן, ואפילו מאן דסבר שעונה אמן, הוא משום דהוי השלמה לרמ"ח תיבות. רק על אותן ברכות שדינם שיכול לענות באמצע הפרק, יכול לענות בין אהבה לשמע כמו שנתבאר למעלה. וכן יכול לענות אמן אחר ברכת הבוחר, אחר שסיים הברכהק"פ.

יט. ביחידות, יאמר (קודם קריאת שמע) אל מלך נאמן, אבל עם הצבור לא יאמרק"פא.

כ. צריך להאריך בחי"ת של אחד, כדי שימליך הקדוש ברוך הוא, בשמים בשבעה רקיעים ובארץ. ויאריך בדלי"ת של אחד, שיעור שיחשוב שהקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם. ולא יאריך יותר משיעור זה, וידגיש היטב הדלי"ת של אחד ויטעימו יפה, אבל לא יותר מדאיק"ב.

כא. צריך לכוין בקריאת שמע, לצאת מצות עשה

התורה). לכל אלו פוסק אפילו באמצע פרק, היכא דסליק ענינאק"ס. ואם הפסיק באמצע הפסוק היכא דלא סליק ענינא, חוזר לראש הפסוקק"סז.

ו. אפילו בין הפרקים, לא יפסיק לקרות עם הצבור פסוק ראשון של שמעק"ט.

ז. הטיל מים לא יברך אשר יצר רק יטול ידיו, ולאחר התפלה יברך אשר יצר.

ח. (הפסיק בברכות קריאת שמע ושהה כדי לגמור את כולה. הדין כמו בקריאת שמע - ראה הלאה).

ט. המתפלל ביחיד לא יאמר פיוטים באמצע ברכות קריאת שמעק"ט.

י. שכח לומר הפייט (כשמתפלל בצבור) באמצע ברכה, לא יאמר בין ברכה לברכהק"ע.

יא. טעה בברכת יוצר אור והתחיל לומר אשר בדבר מעריב ערבים, וטרם שסיים ברכת המעריב ערבים נזכר ואמר יוצר אור וכל סדר הברכה אף שלא אמר ברוך אתה ה' אמ"ה, ואמר כסדר וסיים ברוך אתה ה' יוצר המאורות, יצאק"א. אבל אם לא נזכר עד שסיים סוף ברכת המעריב ערבים, צריך לחזור לראש יוצר אור ולומר ברוך אתה ה' (כיון שאין בהחתימה מלכות הוי הפסק בחתימה אחרת שאינו מעין הפתיחהק"ב. לכן כשהתחיל לסיים החתימה ולומר ברוך אתה ה' ונזכר, ימהר קודם שיאמר המעריב ערבים, לומר אלוקינו מלך העולם יוצר אור, וכן אם אמר מעריב ערבים ולא אמר יוצר אור אפילו סיים יוצר המאורות, לא יצא וצריך לחזור לראש, בא"י. אמ"ה כסדר עד אחר יוצר המאורותק"ע.

יב. וכן אם אמר יוצא אור וסיים יוצר המאורות, רק באמצע הברכה אמר המעריב ערבים כגון שאמר יוצר אור המעריב ערבים, וסיים בא"י יוצר המאורות, יצאק"ד.

יג. התחיל יוצר אור וטעה בחתימה וסיים בא"י המעריב ערבים במקום יוצר המאורות, אם נזכר תוך כדי דבורק"ה ואמר יוצר המאורות, יצא. אבל אם שהה כדי דבור אחר שיאמר המעריב ערבים, לא יצא אף שאמר יוצר המאורות לאחר כדי דבור, ויאמר עוד הפעם ברכת יוצר אור מתחלתק"ט.

יד. אם טעה ולא נזכר עד שהתחיל אהבה רבה, לא

❧ הערות דרך החיים ❧

כדי דבור, היא כדי שאילת שלום בין אדם לחברו (ברכות י"ג). קעו. עיין תשובת רשב"א סי' ל"ה ורמב"ן במלחמות ברכות פ"א. קעז. רשב"א ברכות דף י"ד ד"ה אחת ארוכה, דלא כמ"א. קעה. הארוז"ל. קעט. עיי' מ"א וא"ר סי' ס'. קפ. עיי' ס"ס ס"א בהגה"ה. קפא. סי' ס"א. קפב. שם.

ס' קכ"ד. קסה. פ"מ סי' נ"א. קסו. והטעם. דדין זה נלמד מהאי דשואל מפני הכבוד וממילא דשוו להדדי ושם חלק המ"א בסק"ג בין סליט ענינא (דה, ח). קסז. סי' ס"ו. קסה. סי' ס"ה. קסט. סי' ס"ח מ"א. קע. שם. קעא. סי' נ"ט. קעב. עיי' ס"ס רי"ד וא"ר סי' ק"מ. קעג. סי' נ"ט. קעד. סי' נ"ט. קעה. תוך

הלכות דרך החיים

כז. קרא פרשה וטעה בה, אם יודע היכן טעה, כגון שקראה כולה אלא שדילג פסוק אחד או תיבה אחת באמצע, חוזר לראש אותו פסוק. ואם אינו יודע היכן טעה, חוזר לראש הפרשה^{קצב}.

כח. קרא פרשת שמע וטעה בה ודילג פסוק אחד או תיבה אחת, שמחויב לחזור מאותו פסוק כמו שנתבאר, אפילו אם נזכר לאחר שכבר קרא פרשת והיה עם שמוע, מכל מקום יקרא אחר כך מפסוק שטעה בה, ולא מראש הפרשה, ואפילו שהיה כדי לגמור את כולה וכן באינן^{קצג}. וסדר הפרשיות אינן מעכבין.

כט. היה עומד בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם של פרשה ראשונה או של פרשה שנייה, וכן אם סיים הפרשה ואינו יודע אם עומד בראשונה או בשנייה, יחזור לשניה שהוא מוהיה עם שמוע. ואם התחיל למען ירבו, אין צריך לחזור דסדרא נקיט ואזיל^{קצד}. וכן אם התחיל ויאמר, חזקה שאמר כל מה שלפניו^{קצה}. והוא הדין אם יודע שאמר אמת ויצביב^{קצו}.

ל. ספק אם קרא קריאת שמע, חוזר וקורא עם ברכותיה, ויברך לפנייה ולאחריה, אבל אם יודע שקרא קריאת שמע ואינו יודע אם ברך הברכות אין צריך לחזור הברכות, כיון דחובת קריאת שמע ודאי יצא^{קצז}.

לא. ידגיש היו"ד של ישראל שלא תבלע ותראה כמו שיאמר "אשראל" וכן היו"ד של והיו, דלא לישתמע והאי^{קצח}.

לב. צריך לקרות קריאת שמע בטעמים, כמו שהם בתורה. ולא נהגו בזה רק המדקדקים^{קצט}. לג. כשיאמר וקשרתם לאות על ידיך, ימשמש בתפילין של יד. וכשאומר ולטוטפות בין עיניך, ימשמש בתפילין של ראש. כשאומר וראיתם אותו, ימשמש בשתי ציציות שלפניו. ידגיש ויתז הזי"ן של תזכרו דלא לישתמע תשכרו או תשכרו, וכן הזי"ן של וזכרתם^{קצ}.

לד. כשאומר את כל מצות ה', יזכור שבת ששקול ככל המצות וכנגד התורה כולהיא. וכשיאמר אשר

של קריאת שמע. וכן לכוין על כל פנים כוונת הענין של פסוק הראשון, שהוא שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו^{קצא}. ואם לא כיון כנזכר, אז אם נזכר מיד קודם שאמר ואהבת, ימתין מעט ויאמר פעם שנית בכוונה. שמע וברוך שם כבוד ואם נזכר לאחר שכבר גמר הפרשה או באמצע, יאמר פעם שנית הפרשה כולה. ואם נזכר לאחר שכבר התחיל והיה עם שמוע, יגמור עד ויאמר ויתחיל ויקרא את שמע וגומר כל הפרשה עד והיה עם שמוע, ויחזור לפרשת ויאמר^{קצב}.

כב. הפסיק באמצע קריאת שמע ושהה כדי לגמור את כולה, (דהיינו מראש ועד סוף, אפילו הפסיק באמצע קריאת שמע משערין מתחלת קריאת שמע ועד סוף), חוזר לראש. ודוקא מחמת אונס שהוא אינו ראוי (להתפלל), כגון מי רגלים שותתין על ברכיו או הצריך לנקביו, או המקום אינו ראוי (לתפלה) כגון שהיה בו צואה. אבל אונס אחר לא. (שהה כדי לגמור את כולה. משערין לפי הקורא)^{קצג}.

כג. במזיד או שהאונס אינו מחמת האיש והמקום שאינן ראויים, בין שהה בדבור בין שהה בלא דבור, אינו חוזר רק למקום שפסק^{קצד}, ורק אם פסק באמצע ענין, חוזר לראש הפסוק שהפסיק בו^{קצה} וכן הדין בברכות קריאת שמע, אם שהה כדי לגמור אותה ברכה^{קצו}.

כד. אם הוא במקום שאינו נקי ואינו יכול לקרות קריאת שמע וגם אסור להרהר, כגון שהוא במקום מטונף, יהרהר שחייב לקרות קריאת שמע ויצטער על זה^{קצז}.

כה. במקום אונס, כגון שהוא חולה וכדומה שאינו יכול לקרות בפיו, יהרהר ודי בזה. ואחר כך כשיעבור האונס אין צריך לקרות. אבל בלא אונס לא יצא בהרהור וצריך לקרות פעם שנית^{קצח}.

כו. היה הולך בדרך ורצה לקרות קריאת שמע, צריך לעמוד בפסוק ראשון וכן כשאומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והוא הדין רוכב, כמהלך דמי וצריך לעמוד. אבל בעגלה ובספינה, אין צריך לעמוד^{קצט}.

הערות דרך החיים

קפג. סי' ס'. קפד. עיי' סי' ס"ג וס"ד בא"ר ומ"א ועיי' לקמן סעי' כ"ח וכ"ט. קפה. מ"א סי' ס"ח. קפו. עיי' ט"ז ומ"א סי' ק"ד. ונראה כדברי הט"ז ועיי' לקמן בה' תפילה (דה"ח). קפז. עיי' סי' ס"ו. קפח. עיי' תוס' ר"ה דף ל"ד. קפט. א"ר ושאר מ' פרשים ר"א. שם.

❧ הלכות דרך החיים ❧

בשירה חדשה, כדי לענות אם עדיין לא שמעריב ובדיעבד אם התחיל שירה חדשה קודם שאמר ברוך אתה ה' גאל ישראל, גם כן עונה לקדיש ולקדושה, רק לכתחלה ימתין בשירה חדשה. והשליח צבור לאחר שהתפלל שמונה עשרה בלחש קודם חזרתו התפלה בקול רם, מותר לו להפסיקו, רק לא לדבר הרשותי.

ב. שכח להניח טלית, אם לא היה לו מקודם והביאו לו בין גאולה לתפלה, לא יתעטף ולא יברך. ומכל שכן באמצע התפלה לא יניח. ואפילו היה עומד בטליתו ונפל כולו, לא יתעטף דהוי הפסק. ואם עבר והתעטף לא יברך. רק קודם שסיים ברוך אתה ה' גאל ישראל, דהוי באמצע הפרק, יניח בלא ברכה, ולאחר התפלה ימשמש בטלית ויברך. ג. אם לא היו לו תפילין והביאו לו תפילין בין גאולה לתפלה, יניחם ולא יברך עד אחר התפלה. אבל אם הביאו לו באמצע הפרק של אמת ויציב קודם גאל ישראל, יניחם ויברך עליהם. והטעם, דתפלה צריך תפילין.

ד. לא יהא דבר חוצץ בינו ובין הקיר, דבר גדול שגבוה עשרה טפחים ורוחב ארבע, אבל דבר קטן לית לן בה. ודבר קבוע, כגון תיבה או ארון או מטה אינן חוצצין. והוא הדין דבר שהוא לצורך תפלה בבית הכנסת כמו שלחן וכהאי גוונא שצריך להניח ספר עליו, לא הוי חציצה. ויש והמדקדק ואפשר לו, יזהר גם בדבר שהוא צורך תפלה.

ה. ואף במידי דחציצה בינו ובין הכותל, אם אי אפשר לו בקל להתפלל בענין אחר, כגון לפעמים שמתפללים בעשרה באיזה חדר ואי אפשר לכל אדם לעמוד בלי דבר המפסיק אל הכותל, אל יעכב התפלה בשביל זה, לילך לחדר אחר. ומכל מקום יעצים עיניו או יביט תוך הסידור, שלא יבא לידי ביטול כוונה. רכא.

ו. בעל חיים חוצצין. ואדם אינו חוצץ. ואם אפשר, גם בזה יזהרי.

ז. בגדים המצוייין, אף על פי שאינן בולטין, אין

הוצאתי אתכם מארץ מצרים יכוין לקיים מצות עשה של זכירת יציאת מצרים.

לה. אין להפסיק בין ה' אלהיכם לאות בשום דברי. וכן בין אמת לויציב. ואפילו לדברים שמפסיקין באמצע קריאת שמעיה.

לו. כשהוא מסופק אם אמר אמת ויציב, אינו חוזר כיון שהזכיר יציאת מצרים בפרשת יציאת. אבל כשהנהו מסופק גם בזה אם אמר פרשת יציאת, חוזר לראש, כיון שזכירת יציאת מצרים הוא דאורייתא.

לז. דין סמיכת גאולה לתפלה, שמונה עשרה והברכות בכלל.

איסור הפסק. - מניעת החוצץ. - כונה יתירה ועמידה. - נקיון הגוף. - פניו למזרח. - כריעות והשתחויות. - זכרינו באבות. - משיב הרוח. - מי כמוך בגבורות. - המלך הקדוש. - הבדלה בחונן הדעת. - ענינו בתענית צבור. - טל ומטר. - המלך המשפט. - נחם בתשעה באב. - יעלה ויבא. - הכריעה במודים. - על הנסים. - תפלת ברכנו. - אלהי נצור. - פוסע לאחוריו.

א. אין להפסיק בין גאולה לתפלה, אפילו לקדיש ולקדושה. ודוקא בחול או ביום טוב אבל בשבת פוסק לקדיש ולקדושה; ובתפלת מעריב אפילו בחול פוסק אף לברכוי. וכן אין מפסיקין לענות אמן אחר השליח צבור, זולת אמן אחר ברכת גאל ישראל כששומע אותה מהשליח צבור, פוסק ועונה (אמנם נכון לסיים ברכת גאל ישראל בשוה עם השליח צבור, דאז אין צריך לענות אמן). ודוקא כשכבר השלים הברכה של גאל ישראל וטרם שהתחיל להתפלל שמונה עשרה, שמע הברכה גאל ישראל מהשליח צבור. אבל אם שמע הברכה הנזכרת קודם שסיים הוא בעצמו גאל ישראל, אסור לו לענות אמן של גאל ישראל (חוץ מאמן של האל הקדוש ושומע תפלה), דקודם גאל ישראל, דין אמצע הפרק יש לו, וכמו שנתבאר למעלה.

לכן, אם יודע שיאמרו קדיש או קדושה, ימתין

❧ הערות דרך החיים ❧

רב. עיי' ס"ו וס"ז ס"ח. רג. ס"א ס"ב. רד. ס"ג ס"ד. רה. שם. רז. מ"א ס"ט. רז. בין גאל ישראל לשמונה עשרה. רח. מפני שסמיכת גאולה לתפלה למדוה חכמים מ"ש יהיו לרצון כו' ה' צורי וגואלי וכתבי אחריו יענה ה' ביום צרה, ושבת לאו יום צרה היא. אבל ימים טובים הם ימי דין רא"ז, ואין לסמוך על זה רק לקדיש וקדושה. רט. עיי' ס"א ק"א וס"ל ר"ל. רי. מ"א ס"ו ס"ז.

רב. עיי' ס"ו ק"א. וראיה לזה מ"ש בתה"ד ס"י י"א הובאו דבריו בסי' ק"ט ע"ש בב"י. ריא. א"ר שם דלא כמ"א ועיי' פ"מ. ריב. ועיין לעיל בד"ן א' לבא לבית הכנסת, מאי צריך להמתין. ועיין ס"י קכ"ד. ריג. עיי' ס"ס ס"ו ובא"ר. ריד. מ"א יק"א. רטו. עיי' פ"מ שם. רטז. ס"י צ"ז. ריז. ס"י ס"ו. ריח. שם. ריט. ס"י צ' כט"ז. רכ. ע"ש במ"א וא"ר. רכא. שם בט"ו. רכב. שם.

הלכות דרך החיים

יתפלל עד שיבדוק עצמו יפה יפה, ואף על פי שיעבור תפלת צבור, מכל מקום יפנה מקודם. מיהו אם יעבור זמן התפלה, יש לסמוך על הרי"ף ולהתפלל, הואיל ויכול לעמוד על עצמו שיעור הנזכרילי.

טז. אם באמצע תפלתו נתעורר לו בין לגדולים בין לקטנים, מעמיד עצמו עד שיגמור ולא יפסיק. ודוקא שאינו צריך כל כך שיהא משום בל תשקצו, אבל אם יש משום בל תשקצו, יכול להפסיק. ואם השתין מים לא יתפלל עד שישהה כדי הילוך ארבע אמות משום ניצוצות וכן המתפלל לא ישתין עד שישהה כדי הילוך ארבע אמותילי.

יז. היה עומד בתפלה וביקש לצאת ממנו ריח מלמטה ונצטער הרבה ואינו יכול לעמוד על עצמו, אם מתפלל בביתו הולך לאחוריו ארבע אמות. ואם אינו יכול לילך לאחוריו, ילך לצדדיו ומוציא הריח וממתין עד שיכלה הריח ואומר רבון עולמים יצרתנו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפניך חרפתנו וכלימתנו, חרפה וכלימה בחיינו רימה ותולעה במותנו - וחוזר למקום שפסק. ואם שהה כדי לגמור את כולה, חוזר לראשילה ואם יכול להעמיד על עצמו אפילו על ידי דוחק רב, ליכא משום בל תשקצו.

וכל זה כשמתפלל בביתו. אבל בצבור, דהוי ליה ביש גדול, אין צריך כלל להרחיק לאחוריו וגם לא יאמר הרבון, רק ימתין עד שיכלה הריח וחוזר למקום שפסק. ואם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראשילה.

יח. אפילו נוטל ידיו שחרית, אם הסיח דעתו צריך לחזור וליטול ידיו (לתפלה) אם יש לו מים, אף על פי שאין להם שום לכלוך, ולא יברך. וכן אפילו ידיו מלוכלכים ונגע במקומות המכוסין, מכל מקום אם אין לו מים, אין צריך לחזור אחר מים, רק ינקה ידיו בצרור או בקיסם. וכן אם נזכר באמצע תפלה שנגע במקומות המכוסין, יחכך ידו בכותל או בכל מידי דמנקהילי.

יט. לא יגהק ולא יפהק בתוך התפלה, ואם צריך מתוך אונס, יניח ידו על פיו שלא יהא נראה פתיחתורילת.

נכון להתפלל נגדן. ואם יקרה לו להתפלל נגד בגד מצויר או כותל מצויר, יעצים עיניו, ולכן אין לצייר צורות בסידורים או בבית הכנסת. ולמעלה מקומת איש, מותרילי.

ח. המתפלל, לא יעמוד על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל, ואילו אינן גבוהין שלשה טפחים, - הואיל והוא דבר המטלטל. ולא על גבי מקום גבוה שלשה טפחים אף על פי שהוא קבוע, אלא אם כן היה זקן או חולה שקשה לו לירד משם, או שליח צבור וכוונתו להשמיע לצבורילי. ועכשיו נוהגין להיות מקום שהשליח צבור עומד, מקום נמוך משאר בית הכנסת, על שם ממעמקים קראתיך כו"ריי.

ט. היה גבוה שלשה טפחים ויש בו ארבע אמות על ארבע אמות. הרי הוא כעליה ומותר לו להתפלל על גביו. וכן אם היה מוקף מחיצות, אף על פי שאין בו ארבע על ארבע ואין גובה ניכר, מותר הואיל שחלק רשות לעצמוילי.

י. כשעומד להתפלל, לא יסמוך עצמו על העמוד או על חברו, ואפילו סמיכה כל דהו, שאם יטול אותו דבר שסומך עליו לא יפול, אסורילי.

יא. כשהוא מתפלל, לא יאחוז בשום דבר שאם יפול יש בו הפסד או יזיק לו, מפני שלבו עליהם ויטרד. והמדקדקים, נזהרים מלאחוז בידיהם שום דבר, וכן נכון. אבל מחזור או סידור שמתפלל בתוכו, הואיל ותופסן לצורך התפלה לא טרידיי.

יב. יש לזוהר למי שמתפלל בתוך הסידור, שירשום תחלה כל המקומות שצריך להתפלל באותה תפלה, ולא יחפש אחריהם בשעה שמתפלליי.

יג. נפל ספר לפניו על הארץ ואינו יכול לכוין מפני זה, מותר להגביהו כשסיים הברכהיל.

יד. צריך להסיר מאתו כל דבר הטורדו מהתפלה, כמו כיחו וניעורילא.

טו. היה צריך לנקביו בין גדולים בין קטנים, אל יתפלל. ואם התפלל, תפלתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלליי. והני מילי, שאינו יכול לעמוד על עצמו שיעור שעה וחומש. אבל אם יוכל להעמיד עצמו שיעור כזה, יצא בדיעבד. אבל לכתחילה לא

הענות דרך החיים

רג. שם. רכז. סי' צ'. רכה. שם. רכז. שם. רכז. לפי טעם הגמ' שצריך לעמוד באימה. ועיין א"ר סי' קמ"א. רכה. סי' צ"ו רכט. שם. רל. מ"א שם. רלא. סי' צ"ב. רלב. א"ר סי' צ"ג בשם גדולי המחברים ולא כמ"א. רלג. שם ועיין א"ר. רלד. שם. רלה. עיין א"ר. רלו. סי' ק"כ דלא כמ"א. רלז. סי' צ"ב. רלה. סי' צ"ז.

❧ הלכות דרך החיים ❧

כה. אינו פוסק בתפלתו לא לקדיש ולא לקדושה ולא לברכו אלא ישתוק ויכוין למה שאומר השליח צבור ויהא כעונה. ובקדיש שלאחר שאמרו יתברך, הדר לצלותיהימי.

(כשעומד להתפלל ילך לפניו שלש פסיעות דרך קריבי והגשה).
כו. כשאומר ברוך (של תחלת שמונה עשרה, וכן של מגן אברהם ושל הטוב שמך וכו') יכרע בברכיו מעט. וכשיאמר אתה - ישתחוה עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה וגם ראשו יקוף כאגמון. ולא ישתחוה כל כך עד שיגיע ראשו נגד חגורה של מתנים. ויכרע במהירות בפעם אחת. וכשיאמר השם - יקוף בנחת ראשו תחלה ואחר כך גופו, דרך הכנעהימי.
כז. זקן או חולה ואינו יכול לשחות עד שיתפקקו כל החוליות, כיון שהרכין ראשו דיו, הואיל וכבד עליוימי.

כח. אם לא אמר זכרנו (בעשרת ימי תשובה), ונזכר לאחר שכבר אמר ברוך אתה ה', אינו חוזרי. אבל אם נזכר קודם שאמר השם אף שאמר ברוך אתה, אומר זכרנו כו' מלך עוזר כסדרימי.

כט. הטועה ומזכיר זכרנו בשאר ימות השנה, אם נזכר קודם שאמר וכתבנו, פוסק ומתחיל מלך עוזר כו'. אבל אם אמר כתבנו, חוזר לראש התפילהימי.

ל. בתפלת מוסף של שמיני עצרת, מתחילין לומר משיב הרוח כו'. וקודם התפל המכריז השמש משיב הרוח ומוריד הגשם, ואז יאמרו אותה הצבור בתפלת מוסף בלחש. ואם לא הכריז השמש, לא יזכירו בתפלתם בלחש לא הצבור ולא השליח צבורימי. אבל אם בא לבית הכנסת וכבר התחילו הצבור להתפלל מוסף ולא שמעו את הכריז השמש, מכל מקום יאמרו משיב הרוחימי.

לא. אפילו חולה או אונס שמתפלל בביתו, לא יתפללו מוסף קודם שיתפללו הצבור. לכן בני הישובים המתפללים בלא מנין, ימתינו בשמיני עצרת מלהתפלל מוסף עד סמוך לסוף שש שעות, ואז יתפללו מוסף ויאמרו משיב הרוחימי.

כ. וכן אסור לו לרוק בתוך התפלה, ואפילו בתחנונים שאחר תפלתו, אסור כל זמן שלא פסע. ואם אי אפשר שלא ירוק שמצטער הרבה ויהא טרוד בתפלתו, מבליע בכסותו בענין שלא יהא נראה על הבגד. ואם הוא איסטניס ואין יכול להבליע בכסותו, שמאוס לו או שאינו יכול להשהותו בתוך פיו עד שיבליע בכסותו, זורקו לאחוריו. ואם אי אפשר לו לאחוריו, יזרקנו לשמאלו. ואם אי אפשר לו לשמאלו, יזרקנו לימינו, ואם אי אפשר לו לימינו יזרקנו לפניוילי.

כא. אם כינה עוקצתו, ימשמש בבגדיו להסירה, שלא יתבטל כונתו. אבל לא יסירנה בידוימי.

כב. היה עומד בתפלה והתחילו מי רגלים שותתין על ברכיו, פוסק עד שיכלו מי רגליו וחוזר לקרות, אפילו אם נפלו על בגדיו ויש בהם טופח על מנת להטפוח, כיון שהם מכוסין בבגדיו. אבל אם הן מגולין, צריך להסירם. אך בתפלת (שמונה עשרה) אסור לזוז ממקומו ואין צריך להסיר המי רגלים, אפילו הם מגולין. ואם היה שותתין על גופו, צריך לקנח את גופו, ובאופן שהבגד המקונח לא יגע על בשרו. ואם נפלו בארץ, מרחיק ארבע אמותימי.

כג. אם עמד להתפלל בצפון או בדרום, יעמוד במקומו ויחזיר פניו למזרחימי. ואם עמד למערבימי לא יחזיר פניו כלל רק יעמוד במקומו ויתפללימי. וכשמתפלל בצבור ושכח והתחיל להתפלל לרוח אחרת ואוושא מולתא, אם יכול צדד פניו באופן שאין כל כך היכר, שפיר דמי. ואם לאו, יהפוך עצמו לצד שהקהל מתפללימי.

כד. כשעומד עם הצבור ומתפלל, אסור לו להקדים תפלתו לתפלת הצבור, אלא אם כן השעה עוברת ואין הצבור מתפללין, כגון שמאריכין בפיוטים, או לסבה אחרת אז מותר להתפלל אפילו בבית הכנסת, ואין צריך לילך לביתו, אפילו יש לו שהותימי.

❧ הערות דרך החיים ❧

רמז. סי' ק"ד. רמח. סי' קי"ג. רמט. שם. רג. כיון דאמירת זכרנו וכו' כמור, וכתוב ובספר חנם רק מתקנת הגאונים, אין לחזור ולהתפלל אם שכח לאומרים, משום איסור ברכה לבטלה (רמ"א).
רנא. סי' תקפ"ג. רנב. ראה הלאה הטעם. רנג. אה בדיני יעלה ויבא. אבל מזכירים משיב הרוח - השליח צבור בחזרת תפלת מוסף, והיחיד בתפלת מנחה של שמיני עצרת ואילך. רנד. סי' קי"ד. רנה. שם.

רלט. שם וא"ר בשם הב"ח. רמ. שם ועיי' א"ר. רמא. סי' ע"ו וע"ה. רמב. המתפלל בחוץ לארץ יחזיר פניו לארץ ישראל שנאמר והתפללו שם דרך ארם. ואנו יושבים במערב של ארץ ישראל ומזרח שלנו הוא לצד ארץ ישראל. רמו. שיש מן החכמים שהתפללו לכתחלה לצד מערב מפני שהשכינה במערב. רמז. סי' צ"ד בט"ו. רמה. עיין פ"מ ועיי' סי' ק"ד דהליכה לא הוה הפסק כ"כ ועיי' מ"ש מ"א סי' קכ"ד. רמו. סי' ע"ש במ"א וא"ר.

הלכות דרך החיים

לאתה גבור. ואם סיים הברכה אפילו לא התחיל עדיין אתה קדוש, חוזר לראש התפלה^{יד}. אבל אם נזכר כשאמר משיב הרוח קודם שאמר מוריד הגשם, אינו חוזר לראש, רק פוסק וגומר התפלה^{יז}.

לט. כל מקום שאמרנו חוזר לראש הברכה, הני מילי שוגג אבל במזיד ומתכוין, חוזר לראש התפלה.

מ. אם נסתפק בימות החמה אם לא אמר מוריד הגשם, וכן אם נסתפק בימות הגשמים, כל שלשים יום חוזר דחזקתו שאמר כמו שרגיל, לאחר שלשים. אינו חוזר. ודוקא כשהתפלל תשעים תפלות באותן הימים, שאז כבר הורגל לומר^{יט}.

מא. אמר בשמיני עצרת, תשעים פעמים מן מחיה מתים עד לאחר מוריד הגשם, אז כשנסתפק אחר כך, חזקתו שאמר (כמו שהורגל מחדש). וכן אם אמר בפסח תשעים פעמים מן מחיה עד לאחר מכלכל חיים, גם כן אינו חוזר. אבל אין לעשות לכתחלה כן, דיש חולקין.

מב. שליח צבור שטעה בחזרת תפלתו בקול רם, הדין כמו ביחיד. ואם טעה (בתפלתו) בלחש ולא אמר משיב הרוח, אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לראש, כיון שהיה טעות בשלש ברכות הראשונות. אבל אחר שהשלים תפלתו אינו חוזר^כ.

מג. שכח לומר מי כמוך דינו כמו בזכרונ^{כא}. ואם אמרו בשאר ימות השנה, אינו חוזר^{כב}.

מד. יחיד העומד בתפלתו וכשהגיע למקום קדושה, היו הצבור אומרים קדושה דסדרא או קדושת יוצר אור, אינו אומר עמהם. אבל קדושה דשחרית ומוסף, יענה עמהם^{כג}.

מה. טעה וסיים האל הקדוש בעשרת ימי תשובה, אם תוך כדי דבור נזכר ואמר המלך הקדוש, יצא אבל אם שהה לאחר האל הקדוש כדי דבור לא יצא ויחזור לראש התפלה, דדין ברכות ראשונות כחד

לב. טעה והזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם במעריב של שמיני עצרת או בשחרית, אינו חוזר^{כד}.

לג. בימות הגשמים אם לא אמר מוריד הגשם ואמר במקומו מוריד הטל, אם לא אמר עדיין השם של ברכת מחיה מתים אומר מוריד הגשם במקום שנזכר. אבל לאחר שכבר התחיל השם אינו אומר כלל ואינו חוזר, הואיל ואמר מוריד הטל.

לד. ואם לא אמר כלל לא מוריד הטל ולא מוריד הגשם, אז אם לא התחיל עדיין ברכת אתה קדוש אומר במקום שנזכר, אפילו אם כבר סיים הברכה, אומר מוריד הגשם בלא חתימה. ונכון כשנזכר, שיאמרנה מיד ובל ימתין לאחר כדי דבור. ואם נזכר כשאמר השם קודם שאמר מחיה מתים, יאמר מקודם מחיה מתים, ותוך כדי דבור ימהר ויאמר משיב הרוח כו'. וכן כל מקום שנזכר היכא דלא סליק ענינא, יסיים להענין ואחר כך יאמר משיב הרוח כו'; כגון אם נזכר לאחר שאמר ומקיים אמונתו קודם שאמר לישני עפר יאמר מקודם לישני עפר ואחר כך משיב הרוח כו'.^{כה} וכל זה כשנזכר קודם שאמר אתה קדוש, אבל אם כבר התחיל אתה קדוש, חוזר לראש התפלה^{כז}.

לה. פוסקין לומר משיב הרוח, בתפלת מנחה של יום ראשון דפסח^{כח}, שאז כבר שמעו מהשליח צבור שפסק בחזירתו בקול רם את תפלת מוסף אבל בלחש בתפלת מוסף גם השליח צבור אומר משיב הרוח^{כט}. ואם מתפלל מוסף אחר שכבר התפלל השליח צבור בקול רם, אינו אומר^{לא}. לו. בני הישובים שמתפללים בלא מנין, יקדימו להתפלל תפלת מוסף ביום טוב ראשון של פסח ולא יאחרו^{לב}.

לז. טעה במעריב של פסח או בשחרית ומוסף ולא הזכיר משיב הרוח, אינו חוזר^{לג}.

לח. אם אמר מוריד הגשם בימות החמה אפילו הזכיר גם טל, מחזירין אותו וחוזר לראש הברכה

הערות דרך החיים

יהי' כאגודות אגודות ולא שייך זה בדיעבד. כ"כ האחרונים וכ"מ בכמה דוכתין (דה"ח). עיי' ס"י ק"ד. רסד. עיין א"ר שנסתפק בזה וכאשר כתבתי מסתבר וכ"נ להדיא דברי הש"ע (דה"ח). רסה. מפני שהעיקר שלא יזכיר גשמים בימות החמה (א"ר וב"י). רסו. ד"מ ושאר אחרונים וא"ר דלא כס"ז שדבריו צ"ע. רסז. ס"י קכ"ו. רסה. נזכר למעלה סעי' כ"ח. רסט. ויתבאר טעמו לקמן בדיני יעלה ויבא. רע. ס"י קט"ו ועיין למעלה בדין איחר לבא לביה"כ.

רנו. ב"ח שם. רנו. עמ"א ס' ס"ו סק"ג ומ"ש למעלה בטעה בברכת יוצר אור ועיין בט"ז ס' זה. רנח. שם. רנט. ובמקומות שאומרים מוריד הטל בימות החמה, מכריז השמש קודם מוסף יום טוב הראשון של פסח מוריד הטל, שהכרזת הזכרת הטל סימן הוא להם להפסקת הזכרת מוריד הגשם (הרב בשי"ע). רס. רסא. מ"א ס' תפ"ח סק"ד. רסב. ויאמרו משיב הרוח שלא יפליגו עצמם מהצבור. עפ"מ. רסג. דמדוינא צ"ר להפסיק במעריב. וכן התחיל במעריב של שמיני עצרת, רק משום שלא

❧ הלכות דרך החיים ❧

בעת צרה, בין בשחרית בין במנחה, לבד בתשעה באב שאין לאומרו בשחרית דאיכרי מועדיפי מיהו אף כשאין עשרה שמתענין או שאינן משלימין, יאמרו על כל פנים בשומע תפלה בלא חתימהפי. נג. אם שכח השליח צבור לומר ענינו ונזכר קודם שחותרם ברכת רפאינו, אפילו אמר ברוך אתה הואיל ולא אמר השם, חוזר ואומר עננו עם חתימה ואחר כך חוזר ואומר רפאינו. ואם לא נזכר עד לאחר שאמר השם בחתימה של רפאינו לא יאמר עוד רק בשומע תפלה, כיחיד בלי חתימהפי רק יחתום בשומע תפלה לבדיפי.

נד. וכן אם לא היו בבית הכנסת עשרה שמתענין, ובאו אחר ברכת רפאינו, יאמר בשומע תפלה (כמזכר למעלה)פי. ואם שכח גם בשומע תפלה יאמר ברכה בפני עצמה אחר השמונה עשרה בלא חתימה, קודם אלהי נצוריפי. ולא יאמרנו בין שומע תפלה לרצהפי.

נה. אם אמר עננו קודם ראה נא, יאמר ראה נא ואחר כך יחזור ויאמר עננו, כדי שיהא בין גואל לרופאיפי.

נו. בתענית צבור, לא יתפלל שליח צבור שאינו מתענה, אבל אם אירע שכבר עמד לפני התיבה או שאין שם שליח צבור אחר, יאמר עננו בשומע תפלה כיחיד ולא בין גואל לרופאיפי. ויאמר עננו ביום צום התענית הזה, ואם טעה ואמר ביום צום תעניתנו ואפילו בין גואל לרופא, מכל מקום אין צריך להתענותפי.

נז. שליח צבור המתפלל מנחה בעת שמתענה תענית יחיד, יאמר בתפלתו בלחש (מנחה) עננו בשומע תפלה לא בחזרת תפלתו בקול רם. ואפילו לא התפלל בלחש כגון ששכח לומר טל ומטר דקיימא לן שאין צריך לחזור ולהתפלל וסומך על חזרת תפלתו בקול רם, מכל מקום אינו אומר עננו, רק אחר התפלה בקול רם כשאמר אלהי נצור בלחש יאמר גם כן עננופי.

נח. התחיל השליח צבור חזרת תפלתו בקול רם והיו אז עשרה שמתענין, ואחר כך הלכו מקצתן

חשיביפי. ובשאר ימות השנה אם אמר המלך הקדוש אינו חוזריפי.

מו. שכח במוצאי שבת לומר הבדלה בברכת חונן הדעת, ולא נזכר עד שאמר ברוך אתה ה', אינו חוזר ואינו אומרו כלל, אפילו בין ברכה לברכה. וגם בשומע תפלה לא יאמר מפני שיבדיל על הכוספי. ואם נזכר קודם שאמר השם אף שאמר ברוך אתה, אומרו במקומו וחוזר לומר עוד הפעם וחננו מאתך כו' למען יהיה מעין החתימה סמוך לחתימה).

מז. טעה ולא הבדיל בתפלה וטעם קודם שהבדיל על הכוס, צריך לחזור ולהתפלל ולומר הבדלה, דהיינו אתה חוננתנו, ואחר כך יבדיל על הכוס. ואם כבר הבדיל על הכוס לאחר שטעם חוזר להתפלל ואין צריך להבדיל על הכוס. והוא הדין אם עשה מלאכה קודם הבדלה ולא אסר קודם עשיית מלאכה המבדיל בין קודש לחולפי. ודוקא מלאכה גמורה כמו כותב ואורג, אבל טלטול דבר מוקצה או הדלקת הנר, לאיפי.

מח. טעה ולא אמר אתה חוננתנו בברכת אתה חונן ואין לו כוס, וסובר שגם למחר לא יהיה לו כוס, צריך לחזור ולהתפלל (ולא מהני מה שיהיה לו כוס למחר בלילה). אך אם נזכר קודם שומע תפלה, יאמרנה בשומע תפלהפי.

מט. תשעה באב שחל להיות באחד בשבת, וטעה ולא הבדיל בתפלה במוצאי שבת, אין צריך לחזור ולהתפלל, כיון שיבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב. ואם טעה ועשה מלאכה גמורה קודם הבדלה, דינו כנזכר בסעיף מ"ז.

נ. שכח להתפלל מעריב במוצאי שבת ומתפלל ביום, יתפלל ויאמר אתה חוננתנו אף שהבדיל על הכוס בלילה. ריע

נא. אם טעה באמצע השבוע ואמר אתה חוננתנו, אין צריך לחזור ולהתפלל. ריע

נב. בתענית צבור כשיש עשרה שמתענין ומשלימין עד צאת הכוכבים או עד שהלבנה זורחת בכח ומאירה על הארץפי, אומר השליח צבור בחזרת התפלה בקול רם עננו וחותרם ברוך אתה ה' העונה

❧ הערות דרך החיים ❧

סי' תקס"ו. רפג. א"ר ואחרונים דלא כמ"א סי' קי"ט. רפד. אם שכח גם בשומע תפלה, עיין בסעיף הסמוך. רפה. מ"א שם. רפו. שם ועיי' א"ר. רפי. ט"ו שלא כחולקין. רפח. א"ר ועי' מ"א שם. סי' קי"ט. רפט. מ"א סי' תקס"ו. רצ. עיי' סי' תקס"ה פ"מ ומ"א. רצא. א"ר וט"ו סי' תקס"ו בשם רש"ל דלא כשכנה"ג.

רעא. עיין סי' תקפ"ה וסי' קי"ד. רעב. ס"ס ק"ח באחרונים ועיי' סי' קי"ט. רעג. סי' רא"ד. רעד. שם ועיי' א"ר. רעה. ועיי' סי' רצ"ז ומה שאכתוב בסדר הבדלה. רעו. מפני שהיא כוללת כל הברכות (יש"י). רעז. סי' רצ"ו. רעה. עי' ס"ס בט"ז וע"ש. רעט. סי' תקס"ב. רפ. סי' תקס"ו. רפא. סי' תקנ"ז. רפב. עא"ר

הלכות דרך החיים

טוב הראשון דפסח. ואם שאל מטר בימות החמה מחזירין אותו לראש הברכה. מיהו אם נעצר המטר בימות החמה וצריכין למטר, אם טעה ושאל מטר אין מחזירין אותו. ודוקא יחיד אבל שליח צבור בקול רם חוזר צ"ח.

סד. אם טעה השליח צבור ולא הזכיר טל ומטר בתפלתו בלחש או שאמרו בקיץ, אפילו נזכר קודם שגמר תפלתו ואף אם נזכר באמצע התפלה ודומין לברכות לבטלות כיון שזכר טל ומטר, מכל מקום אינו חוזר ומתפלל מפני טורח הצבור, כיון שהוא בברכה אמצעית אלא סומך על חזרת תפלתו בקול רם, דהא תפלתו בלחש לא נתקנה לשליח צבור רק התפלה בקול רם. ולאחר שהשלים תפלתו בקול רם יאמר בלחש אלהי נצור ויפסע שלש פסיעות כדין יחיד צ"ח.

סה. שליח צבור שטעה בחזרת תפלתו בקול רם, דינו כמו ביחיד בלי הבדל. רק בנעצר המטר יש חילוק בין יחיד לשליח צבור (כנזכר למעלה סעיף ס"ג). סו. לאחר שלשים יום דהיינו תשעים תפלות משאומרים טל ומטר או אם אמר תשעים פעמים ביום אחד, כשנסתפק אחר כך, אינו חוזר דחזקה שאמר כמו שהרגיל עצמו.

התפלל מנחה ואמר טל ומטר לפני יום שמתחילין לומר טל ומטר היאך יתנהג בהשלמתה במעריב ראה לקמן בדיני תשלומי תפלה.

סח. כשצריך לחזור ולהתפלל כל התפלה, צריך לשהות בין תפלה לתפלה כדי הילוך ארבע אמות.

סט. יאמר בעשרת ימי תשובה המלך המשפט בהי"ן, כי ליש אומרים לא יצא בלי זה. אבל בדיעבד לא יחזור.

ע. בכל השנה אם אמר המלך המשפט יצא ואין צריך לחזור. ובעשרת ימי תשובה אם טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אם נזכר תוך כדי דבור מעת אמירתו ומשפט, אומר המלך המשפט גם כן. ואם לאחר כדי דבור לא יאמר ואין מחזירין אותו. עא. בתשעה באב, אומר בתפלת מנחה נחם בבונה ירושלים. ואם שכח יאמרנו אצל ועל כולם בלא

קודם שהתחיל לומר עננו, לא יאמרנו. ואם כבר התחיל עננו ויצאו, גומר צ"ח.

נט. וכשגזרו להתענות שלא לשום צורך רק כדי לשוב בתשובה, וכהאי גוונא שיש עשרה שמתעניין ומשלימין, אם יש להשליח צבור לומר ענינו בין גואל לרופא, כדין תענית צבור, תליא במנהגא ונהרא נהרא ופשטיה צ"ח.

ס. יחיד החוזר תפלתו עם השליח צבור והוא תענית צבור, לא יאמר עמו עננו בין גואל לרופא רק בשומע תפלה כיחיד, אף שאומר עם השליח צבור שאר דברים, כמו לדור ודור צ"ח.

סא. מתחילין לומר טל ומטר בתפלת ערבית של יום ששים לאחר תקופת תשרי, ויום התקופה הוא בכלל. כגון אם התקופה הוא ביום ראשון, חל יום ששים ביום רביעי ומתחילין לומר בלילה השייכת ליום רביעי. ולעולם הם שני ימים בין התקופה לשאלה. ואז יכריז השמש בתפלת ערבית, לאחר הקדיש קודם התפלה, "טל ומטר", בכדי שידעו לומר ותן טל ומטר. ואם לא הכריז, אף על פי כן יאמר צ"ח.

סב. אם שכח לומר טל ומטר ונזכר קודם שהתחיל תקע, אומרו במקום שנזכר. התחיל לומר תקע, יאמרנו בשומע תפלה (ואם היה לו תענית יאמר עננו לאחר שאמר ותן טל ומטר). ואם לא נזכר בשומע תפלה, יאמרנו בין שומע תפלה לרצה. שכח גם שם, אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השנים ויתחיל ברך עלינו ויתפלל כסדר. ואם כבר עקר רגליו, חוזר לראש התפלה. ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים, אף על לוי שלא עקר רגליו כעקורים דמי. אבל אנו שרגילין לומר אלהי נצור יאחר התפלה, והא הדין אם רגיל לומר שאר תחנונים לא הוי כעקר רגליו עד שישגמור כל תחינות שרגיל לומר תמיד. ואם הסיח דעתו מלומר עוד תחנונים ואמר יהיה לרצון כו', הוי כהסיח דעתו מלהתפלל וכעקורין דמייצא. וחוזר לראש התפלה. וכל זה אם לא שאל על מטר אף ששאל טל, אבל אם לא שאל טל ושאל מטר, אין צריך לחזור צ"ח.

סג. פוסקים לומר טל ומטר במעריב של מוצאי יום

הערות דרך החיים

רצב. עיי' סי' ק"ה ודו"ק שם כי הוא עיקר שכיון שהתחיל גומר אותו הדבר. רצג. סי' תקס"ו. רצד. עיי' מ"א סי' ק"ט סק"ז. רצה. סי' ק"ז ועיי' סי' ר"ל. רצו. שם ועיי' מ"א סי' תר"ג ושאר אחרונים שם וסי' תקפ"ח.

רצב. עיי' סי' ק"ה ודו"ק שם כי הוא עיקר שכיון שהתחיל גומר אותו הדבר. רצג. סי' תקס"ו. רצד. עיי' מ"א סי' ק"ט סק"ז. רצה. סי' ק"ז ועיי' סי' ר"ל. רצו. שם ועיי' מ"א סי' תר"ג ושאר אחרונים שם וסי' תקפ"ח.

❧ הלכות דרך החיים ❧

לא אמר עדיין יהיו לרצון או שלא השיח דעתו עדיין מתפלתו חוזר לרצה, ואם לאו, חוזר לראש התפלה, דכיון שאמר יהיו לרצון והסיח דעתו הוי כעקורין רגליו אף שלא עקרם עדיין שיא.

עח. אם שכח לומר בחול המועד יעלה ויבא אפילו בערבית, צריך לחזור כמו בשחרית ראש חודש שיב. **עט.** בערבית ראש חודש יכריז השמש קודם שמונה עשרה לאחר קדיש יעלה ויבא, כדי שידעו הקהל לומר יעלה ויבא. (אבל בשחרית לא יכריז השמש, אם לא שכבר התפלל שמונה עשרה או שלא התפלל עדיין כלל). אבל לא יפסיק באמצע ברכות וקריאת שמעשי.

פ. כשהוא מסופק אם אמר יעלה ויבא, חוזר ומתפלל דסתמא לא אמרשי.

פא. שכח לומר יעלה ויבא בשחרית והתפלל מוסף, לא יחזור להתפלל עוד שחרית שישו.

פב. שליח צבור שטעה בחזרת תפלתו בקול רם ולא הזכיר (יעלה ויבא), לא יתפלל עוד הפעם מפני טורח הצבור, ויסמוך על תפלת המוספין שישו, ודוקא כשהשלים תפלתו אבל אם לא השלים, מחזירין אותו לרצה.

פג. שליח צבור שטעה בתפלתו בלחש ולא הזכיר יעלה ויבא לא יתפלל עוד הפעם ויסמוך על חזרת תפלתו בקול רם שישו. לכן יאמר אלהי נצור ויפסע שלש פסיעות אחר תפלתו בקול רם שישו.

פד. אם שכח יעלה ויבא בשחרית או במנחה ועבר זמנה של תפלה זו, נתבאר לקמן בדיני תשלומי תפלה איך יתנהג בתפלה שלאחריה, אם ישלימנה או לא. (וכן אם שכח לומר בתפלת מנחה של ערב ראש חודש, דבר שמחייבו לחזור את תפלתו, היאך יתנהג בערבית ראש חודש).

פה. הטועה ומזכיר מאורע של שאר תפלה שלא בזמנה, אם הזכיר דבר שלא שייך לאותו היום כגון שאמר זכרנו כו' וכתבנו כו' באמצע השנה - שאין היום זמן כתיבה, או שאומר (באמצע החודש) יעלה ויבא עד לאחר יום ראש חודש הזה - שהוא שקר מוחלט דהיום אינו ראש חודש, דינו כשח באמצע התפלה שחוזר לראש הברכה. ובשלש ראשונות ואחרונות חוזר לתחלת השלשה כמו שנתבאר דינו. אך אם לא הזכיר דבר של שקר, כגון אם אמר זכרנו

חתימה. שכח ולא אמרו כלל, אין מחזירין אותו שי. **עב.** מי שמתענה בעשירי באב, יאמר גם בעשירי בערבית ובשחרית ובמנחה. שי.

עג. יחיד המתענה אומר עננו במנחה בשומע תפלה, בין מתפלל ביחידות בין עם הצבור, בין לא קבל עליו התענית או אינו משלים, בין שמתענה עד המנחה, וכן חתן וכל מי שמתענה עד מנחה גדולה, אומרים עננו קודם כי אתה שומע תפלה. ולא חתום העונה בעת צרה, אלא כשמגיע לכל עת צרה וצוקה, יתחיל כי אתה שומע כסדר. וכן שליח צבור כשמתפלל בלחש יאמר עננו בשומע תפלה שי. אך כשאינו מתענה רק עד אחר מנחה ואכל קודם מנחה, אף שלא אכל עד זמן מנחה גדולה, מכל מקום לא יאמר עננו שי. ואם לא קבל עליו התענית אף שמשלים (כפי שיתבאר לקמן בסדר התענית), לא יאמר צום תעניתנו רק עננו כי בצרה גדולה אנחנו כו' שי.

עד. אפילו יחיד המתענה ומשלים התענית, לא ישנה ממטבע שטבעו חכמים ויאמר עננו ביום צום תעניתנו שי.

עה. שכח לומר עננו, אם לא נזכר עד שאמר ברוך אתה ה' משומע תפלה, לא יאמרנו שוב בתוך התפלה, רק אם נזכר קודם שעקר רגליו, יאמר לאחר אלהי נצור עננו בלא חתימה. ואם לא נזכר עד לאחר שעקר רגליו, לא יאמרנו שי.

עו. אם אמר עננו ביום שאינו מתענה כלל, דינו כשח באמצע התפלה, וכמו שיתבאר הלאה בדיני יעלה ויבא.

עז. אם שכח לומר בראש חודש יעלה ויבא שי בערבית אפילו אם ראש חודש שני ימים ושכח בלילה השניה, גם כן אין צריך לחזור התפלה. אבל בשחרית ומנחה, אם נזכר קודם שאמר מודים אחר שסיים הברכה, אומר במקום שנזכר. ואם נזכר קודם שאמר השם מברכת המחזיר שכינתו, יאמר עוד הפעם ותחזינה, (והטעם כי צריך לומר מעין החתימה סמוך לחתימה). ואם כבר התחיל מודים, אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לרצה, ואם נזכר לאחר שעקר רגליו, חוזר לראש התפלה. ואם רגיל לומר תחנונים אחר התפלה כמו אלהי נצור וכדומה, אם

❧ הערות דרך החיים ❧

ובחול המועד, ערבית שחרת ומנחה. שיא. תב"ב. שיב. ס' ת"ל שיג. מ"א ר"ל. שיד. מ"א תכ"ב ועיי' א"ר. שטו. מ"א ס' תכ"ו. שטז. שם. שיז. שם. שיה. ס' קי"ט וס' קכ"ג.

שג. ס' תקצ"ו. שד. מ"א שם. שה. ס' תקס"ב ותקס"ה. שו. מ"א ס' תקס"ב. שז. ט"ז שם. שח. תקמ"ה. שט. שם ועיי' מ"א. שי. בברכת רצה אומרים יעלה ויבא, בראש חודש

הלכות דרך החיים

בתוך הפרק. ולאמן אינו פוסק זולת לאמן שאחר האל הקדוש ושומע תפלה שכי. ודוקא באמצע אלהי נצור שרגיל לומר אבל באמצע שאר תחנונים שאינו רגיל תמיד לאמרו רק באקראי, פוסק אפילו לכל אמן שכי. אמנם זה דוקא כשבא השליח צבור לקדיש או לכל אלו (שהזכרנו) כשהוא באמצע תחנונים או אלהי נצור. אבל לכתחלה כשמע שהשליח צבור התחיל לסדר תפלתו בקול רם, מתחלת שמונה עשרה יקצר בתחנונים ויאמר יהיו לרצון ופוסע שלש פסיעות בכדי שיענה קדיש או קדושה וברכו. אם אין לו שהות לפסוע אומר מיד יהיה לרצו. וכן הדין בקראו לעלות לתורה בתוך אלהי נצור שכי.

צה. יש נוהגין לומר יהיו לרצון מיד לאחר התפלה קודם אלהי נצור. והנהגין כן, אסור להם לענות קדיש וקדושה או ברכו קודם יהיו לרצון, רק אחר כך מותר, כמו שנתבאר למעלה, וכן יש לעשות. צו. קודם יהיו לרצון כורע ופוסע שלש פסיעות לאחריו בכריעה אחת, ואחר שפסע שלש פסיעות בעודו בכריעה קודם שיזקוף כשיאמר עושה שלום במרומי, יהפוך פניו לצד שמאלו, וכשיאמר הוא יעשה שלום עלינו, יהפוך פניו לצד ימינו, ואחר כך ישתחוה לפניו ויאמר ועל כל ישראל, כעבד הנפטר מרבו, ויאמר יהיו לרצון שכי.

צז. במקום שכלו הפסיעות, יעמוד (ויכוין רגליו כמו בתפלה) ולא יחזור למקומו עד שיגיע השליח צבור לקדושה. ואם המקום צר ודחוק, לא יחזור לפחות עד שיתחיל השליח צבור את תפלתו בקול רם. והשליח צבור עצמו יעמוד כדי הילוך ארבע אמות קודם שיחזור למקומו להתפלל. וכן כשמתפלל ביחיד יש להמתין כשיעור הנזכר, ובעת הדחק ישהה לפחות כדי הילוך ארבע אמות שכי. צח. כשפוסע עוקר רגל שמאל תחלה. שלג ושיעור פסיעות אלו כדי ליתן גודל בצד עקב ולא יפסע פסיעות גסות יותר מזה שכי.

צט. השלים תפלתו והיה אדם מתפלל אחריו, אסור לפסוע שלש פסיעות עד שיגמור מי שאחריו את תפלתו, שאם לא ימתין ויפסע מיד הרי הוא כעובר לפני המתפלל. וצריך לדקדק בזה אפילו אם השני

לחיים ולא אמר כתבנו, או הבדלה בחונן הדעת, שמזכיר מה שחנן לו השם יתברך לב להבין ולהבדיל, וזה שייך בכל השנה לתת תודה להשם יתברך שחלק לו לב להבין ומדע לידע, או שאמר יעלה ויבא עד יום ראש חודש הזה, דלא הוי שקר רק כמו שמוסיף בתפלתו, ואף שאסור להוסיף בשלש ראשונות ואחרונות, מכל מקום לא הוי כשח שיי (והנלע"ד כתבתי).

פו. כשאומר מודים כורע ראשו וגופו כאגמון שכי, עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה. וזקן וחולה שאינו יכול לשחות כל כך, כיון שהרכין ראשו דיו. וכשהוא זוקף יזקוף בנחת ראשו תחלה ואחר כך כל גופו, שלא תהא עליו כמשא שכי.

פז. בחנוכה ופורים, אומרים על הנסים. שכח לומר על הנסים ונזכר קודם שאמר השם מברכת הטוב שמך אפילו אמר ברוך אתה, חוזר ואומר על הנסים. אבל אם כבר סיים הברכה או שאמר ברוך אתה ה', אינו חוזר שכי.

פח. ובשאר ימות השנה אם אמר על הנסים, פשיטא דהוי שקר גמור, שאמר בימים ההם בזמן הזה. אך בשושן פורים אם אמר על הנסים, אף שאין לאמרו מכל מקום אינו חוזר שכי.

פט. שכח לומר וכתוב (בעשרת ימי תשובה), אם נזכר קודם שאמר השם מברכת הטוב - חוזר, ואם לא נזכר עד לאחר שאמר השם - אינו חוזר שכי.

צ. כשאומר ברוך שכי יכרע בברכיו. וכשאומר אתה, ישתחוה. וכשאומר השם, יזקוף, (כמו בברכת האבות).

צא. אין אומרים אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה רק בשחרית ובמוסף אבל לא במנחה שכי. ואין הצבור עונין אחריו אמן, רק כן יהי רצון.

צב. בתענית צבור אומרים תפלת ברכנו גם במנחה, ואומרים שים שלום. אבל בתענית יחיד אין לו לשנות ולומר שים שלום ובכל עת שאומרים ברכנו אומרים שים שלום שכי.

צג. אין אומרים ברכנו, כשמתפללין בבית האבל. צד. במדינתנו שנוהגין לומר אלהי נצור קודם יהיו לרצון, יכול להפסיק לקדיש ולקדושה ולברכו לאחר שהתפלל שמונה עשרה ברכות עד אלהי נצור כמו שפוסקין באמצע ברכות קריאת שמע

הערות דרך החיים

שכו. לבוש וא"ר סי' קכ"ו. שכת. סי' קכ"ב וקכ"ד בט"ז. שכט. כמו שנתבאר למעלה בדעני ק"ש וברכותיה. של. שם. שלא. סי' קכ"ג ע"ש בא"ר. שלב. שם. שלג. שלד. (שם).

שיט. סי' ק"ח. שכ. א"ר בשם רש"ל סי' קי"ג. שכא. שם. שכב. סי' תרפ"ב ותרצ"ג. שכג. ט"ז סי' תרצ"ג. שכד. סי' תקפ"ב. שכה. בסוף ברכת הודאה (הטוב שמך). שכז. סי' קכ"ז.

☞ הלכות דרך החיים ☞

ג. חולה, מתפלל אפילו שוכב על צדו. והוא, שיכול לכוין דעתו. ואם אי אפשר לו להתפלל, מכל מקום יהרהר בלבד שמו.

דין הפסק בתפלה ואימתי יכול להפסיק.

א. אסור להפסיק בתפלתו אלא מפני הסכנה, כגון שבא שר כנגדו וירא שיכהו. ואם אפשר לו לקצר, דהיינו שיאמר תחלת הברכה וסוף הברכה קודם שיגיע השר אליו, מקצר. ואם אפשר לו שיטה מן הדרך, יטה ולא יפסיק בדבור שמו. ואם אי אפשר, יפסיק אפילו בדבור. ואם באה בהמה או קרון כנגדו, יטה מן הדרך שמו.

ב. אף שהליכה לא הוי הפסק כל כך, מכל מקום בלי אונס אסור לכתחלה שמו.

ג. אם שהה כדי לגמור מתחלה ועד סוף אפילו בשתיקה שמו, צריך לחזור לראש. ואף שבקריאת שמע בעיני אונס באופן שגברא או המקום לא חזי, מכל מקום בתפלה אפילו באונס אחר, חוזר לראש, דתפלה שאני שמו

ד. ואם לא שהה כדי לגמור את כולה ופסק בדבור, חוזר לתחלת הברכה שפסק בה. ואם פסק בשלש ראשונות בדיבור, חוזר לראש התפלה. ואם בשלש אחרונות, חוזר לרצה. והשיעור כדי לגמור את כולה משערין לפי הקורא הזה שמו. והא דחוזר לתחלת הברכה או לשלש ראשונות ואחרונות כשלא שהה כדי לגמור את כולה כנזכר למעלה, דוקא כשהפסיק בדבור אבל בשתיקה לא אפילו באונס, וכל שלא שהה כדי לגמור את כולה חוזר למקום שפסק אפילו בשלש ראשונות שמו.

ה. בשהה כדי לגמור את כולה שצריך לחזור לראש, כנתבאר למעלה, אם התפלל ממקום שפסק ולא חזר לראש, צריך לחזור ולהתפלל שמו.

ו. שח בתפלה אפילו במזיד, דינו לענין חזרה כדין ההפסקות האמורות למעלה שמו.

התחיל להתפלל אחריו שלה.

ק. יחיד המתפלל בצבור וסיים תפלתו קודם לשליח צבור, אסור לו להחזיר פניו לצבור (היינו לצד מערב), עד שיסיים שליח צבור את תפלתו בלחש יפסיע. ולענין לחזור למקום שעמד, כבר נתבאר שלו

דין תפלת הבינו.

א. בשעת הדחק כגון שהוא בדרך או שהוא עומד במקום שטריד וירא שיפסיקוהו שמו או שלא יוכל להתפלל בכונה תפלה ארוכה שאין דעתו מיושבת עליו כל כך, או שהשעה עוברת, מתפלל אחר שלש ראשונות שמו הבינו ואומר אחריה שלש אחרונות. וצריך לאמרה מעומד. וכשיגיע לביתו או שירוח לו אחר כך ותתישב דעתו, אינו צריך לחזור ולהתפלל שמו. ואינו מתפלל הבינו בימות הגשמים ולא במוצאי ש"ת שמו. ויום טוב שמו.

לט. דין חולה ורוכב אם צריך לעמוד בתפלה.

א. היה רוכב אין צריך לעמוד ולירד להתפלל אפילו יש לו מי שתופס בהמתו, אלא מתפלל דרך הילוכו. וכן אם היה בספינה או בקרון, אם יכול לעמוד שם בספינה או בקרון אף על פי שמהלכין, צריך לעמוד, ואם לאו יושב במקומו ומתפלל. או אם היה הולך ברגליו מתפלל כדרכו והולך, אף אם אין פניו נגד ירושלים, אפילו שלא במקום סכנה. כי אם יעמוד ויתפלל יקשה בעיניו איחור דרכו ויטרד לבו ולא יוכל לכוין. והכל לפי הדרך ולפי המקום ולפי יראתו וישוב דעתו. ויש מחמירין לעמוד באבות. וראוי לחוש לדבריהם אם הוא שלא במקום סכנה. וברוכב, יעמיד הבהמה והוא יושב וסגי בהכישמו.

ב. היה יושב בספינה או בעגלה אף על פי שיושב בכל התפלה משום בעיותותא מכל מקום אם יוכל לעמוד במקום הכריעות, עומד כדי שיהא כורע מעומד. ופוסע שלש פסיעות לאחוריו או יחזור עצמו על גבי הבהמה שמו.

☞ הערות דרך החיים ☞

שפסק בדלא שהה לגמור את כולה ע"כ וכ"כ הרי"ף והרא"ש והתוס' עוחרא"ש בדף ל"ג לא כתבו גבי עקרב שפוסק דחוזר לראש הברכה רק שפוסק בדבור מבואר שם להדיא ע"ש ברא"ש ובפוסקים. לכן דימו אותו לטעם דמבואר בדף ל"ד ע"ש הוצרכתי לכתבו משום דסתמו הטור וש"ע ויש מקום לטעות מהלשון. עיין סי' ק"ד סי' דכ"ל שם ובשהה כדי לגמור את כולה באמת אין חילוק בין שח לשתיקה, ובאינו שהה כ"כ יש חילוק בין הפסיק בדבור להפסיק בשתיקה (ה"ה ח) פר"ח ופשוט. שגב. פר"ח ופשוט. שגב. שם בדברי הט"ז ודלא כמ"א שהפריז על המדה

שלה. סר' (ק"ב, י) ואף איטר רגל צריך לפסוע בשמאל דעלמא תחילה. שלו. למעלה בדינים אלו. (סי' קכ"ג). שלו. קאי גם על הוא בדרך. שלה. בשמונה עשרה. שלט. בתורת חובה אם לא בתורת נדבה. שמו. מפני שאין בברכת הבינו מקום שיזכיר מוריד הגשם, הבדלה או של החג. שמו. ש"ע סי' ק"י ס"א. שמו. סי' צ"ד. שמו. שם. שמו. ??? שמו. סי' ק"ד. שמו. שם. שמו. שם. שמו. עיין סי' ס"ה ושם בב"י. שמו. מ"א ועמ"א סי' ס"ה. שמו. שמו. וראיה לזה מוא דא"י בש"ס ברכות כ"ב ע"ב היה עומד בתפלה ומים שותתים על ברכיו דחוזר למקום

אֲדַנִּי, שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ: (ק)

אור הישר - כתו נהורא

אדני שפתי תפתח כו'. הנה בכניסתו של אדם לבית הכנסת תקנו לומר פסוק ואני ברוב חסדך

הלכות דרך החיים

למחות בידושינו.

דין שלא לישוב בצד המתפלל.

ג. אם היושב הנהו יושב במקומו כבר ועמד זה להתפלל בצדו, ומכל שכן לפניו דאז הוא לאחריו, אין צריך לעמוד שהרי זה בא בגבולו. אבל עמד לאחריו דאז הוא לפניו (של חברו) יש ליזהר ולעמוד. אפילו בצדו מנהג חסידות הוא לקום. מיהו כל זה בבית שלא יחדוהו לתפלה, אבל בבית הכנסת הקבוע לכל אחד להתפלל, צריך לקום אפילו היכא שישב הוא מקודם, דמקום מיוחד לכל הוא שיי. ד. אסור לעמוד נגד המתפללים תוך ארבע אמות. ודוקא לפניהם, אבל בצדיהם מותר שיי.

א. אסור לישוב בתוך ארבע אמות של המתפלל, בין מלפניו בין מלאחריו ובין מן הצדדים. אמנם אם עוסק בדברים שאם מתקוני תפלה, ואפילו בפרק איזהו מקומן, אין צריך להתרחק. ומי שאינו מתרחק אפילו כשעוסק בתורה ולומד, אף על פי שאינו מתקוני התפלה, אין מוחין בידו, ומיהו אין די בהרהור לבד רק צריך שילמוד בפיו. והירא את השם, אינו יושב מלפניו כמלא עיניו ואפילו יושב ועוסק בקריאת שמע. ומיהו מן הצדדים שלפניו, אין לדקדק שיי. אבל לעמוד מותר אפילו לפניושי. ב. אם היושב אצל המתפלל הנהו איש חלוש, אין

הערות דרך החיים

והבו דלא לוסוף על דברי הרביה". גם תירוץ המ"א לחלק בין דברי תורה לחול אינו נראה דבכ"מ ק"ל שאין חילוק כלל וכמ"ש הפוסקים בקה"ת ובהרבה מרומוות (דה"ח). שנו. סי' ק"ב. שנה. ועין א"ר. שנו. שם. שנו. שם. שנה. ולענין לעמוד ראה בסעי' א.

וחלק על הב". ועין בהרא"ש רפ"ב דמגילה שכתב גבי היה דורשה אע"פ שאסור להפסיק מ"מ בדיעבד יצא. ועין בהרא"ש ברכות מי שמתו סי' ס"ף דילף לענין שהה כדי לגמור את כולה תפלה ממגילה וה"ה דיש ללמוד לענין זה וכן נראין הדברים. ושאיני בס"י ק"ד בין מזיד לאונס דחכמים תקנו מבלי להזכיר גשם דקללה הוא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וגופו לפניו ולאחריו בכח גדול כל התפילה מראש ועד סוף. ומצאתי בשם המדרש וז"ל: **חייב אדם לנענע עצמו בתפלה...** שיוציא התיבות של התפילה ממש כאלו מונה מעות, דהיינו שיתן הפסקת נשימה בין כל ב' או ג' תיבות, שידבר האדם התפלה או הבקשה בלשון תחנונים, כעני העומד בפתח... וכוונתם שיעקם אדם שפתותיו שונים נוטפות מר לבו לפני עצבות... כשיזכיר את השם שיזכירו באימה וביראה וברתת וזיע, ויכוין אל קריאתו ואל כתיבתו... וירעדו כל אבריו.. וקודם כל תפלה יכין האדם את לבות לכו, שרצונו להתפלל תפלה זו בכוונה עצומה, אזי הבורא ית"ש ויתעלה שהוא בוחן כליות יסייע אותו בדבר זה, כנודע שבדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו.

קודם שיאמר "אדני שפתי תפתח", ימשמש בתפילין של ראש. ועיקר לכויין הכוונה של התפילין בעת המשמוש בזה"ל בקצור: **זה האות שאתה יחיד ומיוחד ושהוצאתנו ממצרים.** ואח"כ יקוף בשם, גופו תחלה ואח"כ ראשו, ואחר שיקוף בשם, יקבל על עצמו מסירת נפש על קדושת השם, ויזהר האדם מאוד בזה לקבל עליו מסירת נפש תיכף אחר אמירת השם בכאן. ונקראת ברכה זו **ברכת אבות**, לפי שנזכרו בה האבות. ואיך צריך האדם להכריח עצמו אל גודל הכוונה בברכה זו, שאם לא כיון בה, אע"פ שכיון בכל ברכות התפלה, צריך לחזור לראש. יצייר במחשבתו **שעומד ממש בביהמ"ק ורוצה להתפלל שם לפני הבורא ית"ש...** שיניע ראשו

דברי שלום - הלכות והליכות

(קו) מזריך לשליח ציבור

פרק א: הדרכה לש"ץ על פי שלחן ערוך להיות חלקו בין מזוכי הרבים ולא ח"ו...

ש"ץ יאמר כל הברכות בקול רם ומתינות.

א. הש"ץ צריך לומר כל הברכות שבשמונה עשרה בקול רם ובמתינות דצריך שט' בני אדם ישמעו ויכונו לכל ברכה

מתחילת הברכה עד הסוף, ולפעמים המכוונין עומדים רחוק מהש"ץ ואין שומעין תחילת הברכה היטב, נמצא הש"ץ מברך ברכתיו לבטלה (עי' ה"טב שו"ע הגר"ז קס"ד ס"ו). ועוד טעם כי ישנם הרבה המתפללים תפילתן יחד עם הש"ץ ונקרא "תפילה ביבור" ועל ידי שהש"ץ ממהר אי אפשר להם להתפלל עמו ונמצא מבטלין עיקר תפילת ציבור. כי

אור הישר - כתר נהורא

ולהשפיע בו שפע וחיות, כמו שנאמר: ואתה מחיה את כולם. ומלא כל הארץ כבודו. ועל ידי זה הוא גם כן מדת היראה, קל וחומר מן העומד לפני מלך בשר ודם שמתירא, כמ"ש בריש השו"ע. וזהו בעצמו תפארת המלך מה שמתיראין ממנו. על כן מדות אלו הם המרכבה. והאבות הקדושים, שהם המרכבה אשר האדם מתפלל ועובד את ה' על ידי המדות שלהם, יתעורר להיות מליצי יושר בעדו שתקובל תפלתו על ידי דורנא דשכינתא קדישא, שכתב בזוהר הקדוש שהשכינה נקראה תפלה, כמו שנאמר: ואני תפלה. על כן אומרים קודם התפלה פסוק אדני שפתי תפתח, שמפני גודל היראה אי אפשר לכוונא לדבור צחות. על כן מבקשים אדני שפתי תפתח.

דברי שלום - הלכות והליכות

ברכה החדשה עד שיגמרו רוב הציבור לענות אמן (מ"ב קכ"ד ל"ז דזהו לכו"ע) ואם הרוב אמרה במרוצה חייב להמתין על המועט (בה"ל שם). ובכל אופן צריך לדקדק שיהיו עכ"פ ט' בין הציבור שביכלתן לשמוע היטב תחלת הברכה מפי הש"ץ כדי שלא יהיו ברכתיו לבטלה (עי' גר"ז ו', ובה"ל ס"ט ד"ה א"צ, ושעה"צ אות מ"ג).

ה. וכן בקדיש צריכין להזהר בזה בכל מקום שעונין הציבור אמן שלא להמשיך הלאה עד שימתין כשיעור הנ"ל אות א'. והרבה אין נזהרין בפרט אצל יהא שמיה רבה שממשיכין יתברך וישתבח וכו' טרם סיימו הציבור לענות עד יתברך. וכן אצל אמן יהא שמיה רבה צריך הש"ץ להמתין מלומר יהא שמיה וכו' (אפילו אמר בלחש - עי' פקד ד' אות א') עד שיגמרו רוב הציבור לומר אמן. ואם אמר הש"ץ יחד אמן יהא שמיה, אסור לציבור לומר אמן זה אלא יתחילו מיד יהא שמיה רבה (סי' נ"ו באחרונים), דיהא שמיה ענין חדש. ומה"ט מי שהי' טרוד במחשבותיו או עסוק בתפלת שמו"ע, ורוצה לענות אמן יהש"ר, אולם רוב הציבור כבר התחילו "יהא שמיה" וכו' אסור לומר "אמן" ויתחיל "אמן יהא שמיה רבה".

ז. ובעוה"ר הרבה ש"ץ נכשלין כשמתפללין לפני העמוד שחוטפין להתחיל ברכה שלאחריה תיכף אחר סילוק ברכה שלפניה ואין ממתניין ביניים כלל, ובשעת"ת כתב שזה מעכב אפילו דיעבד דמכיון שהתחיל ברכה אחרת שוב אסור לענות אמן והחטא על ראש הש"ץ (מ"ב ל"ז).

ח. מצוי שיש בין הציבור מי שקולו חזק ותיקף, ועונה אמן בקול רם, אבל שלא כהוגן שמתחיל טרם סיים ש"ץ היטב הברכה, ומטבע שאר הציבור להיות נמשכין אחר העונה בקו"ר, וצריכין לשום לב לזה, והוא מכשול מצוי. ואותן העונין בקול רם ידקדקו בזה מאד שיהיו מזכי הרבים ולא ח"ו כמחטיאי הרבים.

(בזכות אברהם) אבוא ביתך (בזכות יצחק) ביראתך (בזכות יעקב שאמר מה נורא המקום הזה). פירוש: כי האבות הקדושים שהם המרכבה אשר האדם מתפלל ועובד את ה' עם המדות שלהם, שהם מדת אהבת ה', היא מדת אברהם שנקרא אברהם אוהבי. ומדת יראת ה' הוא מדת יצחק פחד יצחק. ולפאר את ה' בפאר והלולים ושירות ותשבחות - הוא מדת יעקב שנקרא תפארת ישראל. ומפני שארו"ל תפלות אבו תקנום, על כן מזכירין את האבות בראש התפלה אלקינו ואלקי אבותינו אלהי אברהם כו' האל הגדול הגבור והנורא. שעל ידי מדות אלו נברא העולם. מדת אהבה של השם יתברך הוא הצמצום של הא"ס להוות העולם והצטרפותו להשגיח ולהשרות שכינתו בעולם

יעקרו שיאמרו מלה במלה יחד עם הש"ץ (כמבואר בפוסקים). נמצא הש"ץ מכשיל הרבה אנשים בתפלה ביחידות (כמעט). ב. ומצוי בעוה"ר הרבה שליחי ציבור שחוטפים תחילת הברכה ורק החתימה אומרים במתנינות שחושבים דהעיקר שיוכלו הציבור לענות אמן וזהו טעות. גם גורמת שעונין אמן יתומה, דבכה"ג קשה להבחין (כמה פעמים) באיזה ברכה עומדין דמצוי שקשה לשמוע החתימה וכאן עיקר הברכה אין שומעין כלל. גם מבואר במ"ב (דין מודים) דבחזרת הש"ץ החוב להשמיע להצבור היטב כל הברכה.

ג. וביתר שאת צריך להקפיד שישמעו הרחוקים חתימת הברכה, כי מרבית העם אין יודעים שאמירת אמן בלי שידע איזה ברכה היא אמן יתומה (שם ס"ח). גם היודעים מתבטלין מלענות אמן, שאין שומעין גמר הברכה ואין יודעין שכבר גמר החתימה, והו"ל גזול הציבור (אחרונים שם). וגם בט"ב צריכין להזהר בזה, והעם טועין.

פרק ב: הדרכה לש"ץ בהמתנה לציבור

א. הש"ץ ימתין אחר אמירת ברוך אתה ה', עד שיגמרו הציבור לענות "ברוך הוא וברוך שמו" כדי שיוכלו הציבור לשמוע היטב החתימות ולידע על מה לענות אמן, דאם לא כן הוה ליה אמן יתומה (קב"ד ס"ח, שו"ע הגר"ז, ומ"ב שאר אחרונים).

ב. גם מבואר בפוסקים דאין לענות יחדיו - ברוך הוא וברוך שמו ואמן - וצריך הפסק ביניהם. וכן להיפוך אמן. בהוב"ש (כה"ח ושלח"מ).

ג. וגם הציבור צריכין לידע דבכל כה"ג מוטב שלא לומר כלל ברוך הוא וברוך שמו רק אמן, ואם כל הציבור יעשו כן ירגיש הש"ץ מאליו כי משהו כאן שלא כהוגן. אבל ח"ו לעשות להיפך, לדלג אמן ולומר רק ברוך הוא וברוך שמו דהעיקר עניית אמן.

ד. שיעור המתנה להש"ץ אחר אמן של הציבור טרם מתחיל

דברי שלום - הלכות והליכות

יוצר המאורות, המערב ערבים, גאל ישראל, שומר עמו ישראל, הפורש סוכת שלום, וכיוצא, דאע"ג שמתחיל ברכה שלאחריה בלחש, מכל מקום צריך להמתין שיגמרו רוב הציבור אמירת אמן, דאמן חלק מהברכה (האחרונים סי' קכ"ד).

לא יתחיל לאכול או לעסוק במצוה עד שיגמרו אמן.

ג. העוסק במצוה ומברך עליה, וכן האוכל או שותה ומברך עליה, ימתין מלאכול או מלקיים המצוה עד שיגמרו רוב העונין, דאנן גמר הברכה הוא, ולא עוד אלא דבר שמצוה לברך עליה כשהיא שלימה כמו פת או פרי, לא יבצוע ויחתוך עד שיגמרו רוב העונין אמן (ברכות מז. קס"ז ס"ז) וכן לא ישתה מכוס של מצוה, דהו"ל כשותה טרם גמר המצוה על הכוס. ודבר זה שכיח בברכות שמברכים ברבים כמו קידוש, והבדלה, כוס של ברכה.

ד. כשמוציא אחרים במצוה ומברך בשבילן, צריך להמתין אחר הברכה עד שיגמרו כל העונין כי היכי שגם המאריכין יוכלו לקיים המצוה כמו ברכת כהנים. הש"ץ צריך להמתין עד שיגמרו העם לומר אמן בין בברכה ראשונה בין בגמר כל ברכה אצל וישמרך - ויחנך - שלום - ואפרט עוד כמה דוגמאות בזה. 1) קריאת המגילה. 2) תקיעת שופר. 3) קריאת התורה (ומה"ט הבעל קורא מאריך באמן שם, לטעם אחד).

מי צריך לישועה? ומי לא? - אל תאחרו את ההזדמנות להוושע

כלום אתה צריך לישועה? לכם או לבניכם ולבנותיכם? או ההורים שלכם? צריך אתה לרפואה? או חיזוק לבריאות הגוף לכם או לאחד מהני"ל?

הכי יש לכם פרנסה בכבוד - בריח - ובנקל?

ומה עם בניכם ובנותיכם, היש לכם נחת מהם כמו שדאגתם לך כל ימיכם, או חס ושלום צער גדול בניכם?

בודאי כבר עסקתם בעצות ופעולות שונות להקלת מצבכם. אבל האם הועילו? אם כבר עשיתם כל מה שבידכם וח"ו לא הועילו, תנסו נא העצה שייעצו לנו חכמינו ז"ל שכל דבריהם מקובלים ממושה רבינו מסיני.

יש הזדמנות שאין בו הפסד ממון כלל, ולא טירחא דגופא וקרוב אליך הדבר מאד בפין ובלבבך לעשותו בכל יום ג' פעמים.

ועתה הטו אזנכם ושמעונו! חז"ל אמרו ע"י אמירת אמן היא שמיה רבה בקול ובכוונה קורעין הגזירות וכל השערים של רפואות, פרנסה, ונחת נפתחים לרוחה (שבת קיט. זוה"ק וילך, זוה"ק ח"ג רפה). ק"ו בן בנו של ק"ו העוסקים בצרכי ציבור באמונה ליזכותם באמירת אמן ויהא שמיה רבה ודאי ברור כי הישועות ירדו עליו בשפע רב מכל העולמות ויזכה לו ולזרעו עד עולם. יזכה לבריאות, חיים, פרנסה, נחת, תורה וגדולה יתאחדו בתוך ביתו, מלבד שכרו עד אין קץ המוכן לו לעוה"ב.

קול מבשר ואומר!!!

ט. וכן להיפך, ש"ץ ימתין במתינות בין אמן ובין יהא שמיה רבה, דדרך העולם להתחיל אמן אחר ששמעו ש"ץ אומר אמן. ודרך הש"ץ לומר מיד אמן וגם יהש"ר יחד כמעט וזה מכשול גדול ע"י לעיל אות ו'.

פרק ג: ש"ץ לא יאריך בסיום הברכה בפרט בשבתות וימים טובים.

א. הש"ץ (וכן שאר מברך) לא יאריך בהברת סיום ברכה, דהעם מתחילין לענות טרם נגמר הברכה ממש, ונכשלין באמן חטופה - שעונשו מר מאד - על כן יזדרז וירגיל לגמור תיבה האחרונה של הברכה כאחת בלי משיכה והארכה ועליו תבא ברכה. (קכ"ד ס"ח וכל האחרונים).

ב. ודבר זה מצוי בשבתות ומועדים שמתפללים בנוסח מיוחד, וכן אצל אמירת קדיש והלל, וברכה על קריאת התורה. שדרך העולם להתחיל באמירת אמן באמצע הסיום ובאותו הניגון שמסיים המסיים.

הדרכה כשש"ץ מנגן הקדיש

ג. ובפרט יזהר הש"ץ כשמנגן איזה ברכה או בקדיש, שלא יאריך במקום שצריכין לענות אמן, ועל כן בברכה יאמר תיבה אחרונה בלי ניגון. וכן בקדיש בכל מקום בקדיש שאומר ואמרו אמן אז מתיבה שלפני זה יאמר בלי ניגון עד אחר ואמרו אמן, דאם לא כן ישלול הציבור באמירת אמן יתומה (קכ"ד מנגן אברהם ופרמי"ג גר"ז ומ"ב וש"א) וביארתי אצל "הדרכה לציבור" אות ד' ה'.

ד. וכמו כן יזהר ש"ץ כשמנגן ברכה או קדיש, להמתין עד שישתקו הקהל מלנגן, ואז יסיימו התיבות שעליהם אומרים אמן, כי הציבור לא ידעו באיזה מקום עומדים ויהי על ידי זה אמן יתומה (ע"י קכ"ד ח' גר"ז י"א ומ"ב וש"א). גם עלול שעל ידי זה יהיו מלוזמרי אמן מיד עם גמר החזן אמירתו דלא ירגישו שגמר. וגם זה אמן יתומה (גר"ז מ"ב ל"ד ואחרונים שם).

יזהר ש"ץ בברכת כהנים - והתחלת תפלה.

ה. שכיח הדבר שהש"ץ כשאומר אלקינו ואלקי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת וכו' מתחיל בקול רם ומיד כשציבור מתחילין לענות "כן יהי רצון" גומר השאר בלחש כאילו כל אמירתו רק למטרה שיענו הם כן יהי רצון. וגם נראה כשחוק כשהציבור ממשיכין לומר עוד הפעם "כן יהי רצון" על כל ברכה כשאין שומעין כלום, ואין ניכר על מה - אומרים כן יהי רצון.

ו. כשש"ץ מתחיל תפילה בקול יאמר בברכות הראשונות עד קדושה במתינות יתירה כדי שהמתפללים עמו יחד יוכלו להגיע לקדושה עמו וזוהי יהי בכלל מזכי הרבים.

פרק ד

לא יתחיל ברכה אחרת אפילו בלחש.

א. יזהר הש"ץ שלא להתחיל מודים עד שיגמרו הציבור אמן אפילו אם אומר המודים בלחש. (וע"י מ"ב וקצה השלחן בענין מודים בלחש, ואכמ"ל).

ב. כמו כן צריך הש"ץ להזהר בכל הברכות כמו ברכת ק"ש,

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַבַּיִת הַזֶּה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵינוּ **וְאֱלֹהֵי יִצְחָק** תְּקוּף, בְּעַל הַיְסוּדוֹת וּבְעַל הַמְּבוֹרָחוֹת כּוֹלֵם **אֲבוֹתֵינוּ** תְּקוּף, בְּעַל הַיְסוּדוֹת וּבְעַל הַמְּבוֹרָחוֹת כּוֹלֵם **אֱלֹהֵי אֲבֹתָהֶם** תְּקוּף, בְּעַל הַיְסוּדוֹת וּבְעַל הַמְּבוֹרָחוֹת כּוֹלֵם

אור הישר - כתור נהורא

ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו. רמוז יראת ה'. דכן יעקב כשבא לבית המקדש שהוא שער

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אה"כ יכרע בברכיו לבד ויאמר: ברוך ואה"כ ישתחוה בראשו עד שיתפקקו כל החוליות שבשרה ויאמר: **אתה**, האריז"ל. וכן מבואר בזה"ק פר' עקב (ד' רע"א): וז"ל: בתיבת "ברוך" שבתפלה דשמונה עשרה אדם כורע בו בברכיו, וכופף ראשו ב"אתה", משום וכו' עכ"ל, וזוהר האדם מאוד לכויך הכוונה שנדפסה בסדורים בכריעות וזקיפות דתפילת י"ח. וכוונה זו מבואר בתיקונים (תיקון י"ה, ל"ז): וז"ל: ובזמן שאותם נכנסים להיכל השכינה מלמדת זכות עליהם, ואומרת, ריבון העולם אלו בעלי קומה שמשתחוים בתפלה ארבע פעמים, בג' ראשונות פעמיים, ובג' אחרונות פעמיים, כנגד ארבע אותיות הוי"ה שלך, וזוקפין ארבע זקיפות בהם, לארבע אותיות שלי, שהם אדנ"י, להעלות ארבע, שהם אדנ"י בארבע שהם הוי"ה. עכ"ל.

וכוונה זו הלא היא ברבת בני עמינו סדורים הנדפסים, ועיי"ש קודם תפלת י"ח, ויהא האדם נזהר בזה מאד. ואה"כ יזקוף בשם, גופו תחלה ואה"כ ראשו, והוא ע"פ סוד גדול, כתיבי האריז"ל. ושמעתי פי' אמיתי בצחות לשון הגמרא

כוונות

באומר' אלהינו ואלהי אבותינו' כי אנו מוסרים נפשינו עליו, לסיבת היותינו מאמינים כי הוא אלהינו מיוחד אלינו, ואנחנו

14 ועתה צריכין לכויך למסור עתה גם כן עצמינו למיתה על קדוש ה', על דרך מה שכתבנו ביחוד קריאת שמע, וזה נרמז

דברי שלום - הלכות והליכות

פראזש'עקט שיהל טלפון: בארץ ישראל 02-995-1911, או בחו"ל בטלפון: 901-8944 (908). המענויין בספר "מקדש מעט" על קדושת בית המדרש, באידיש או באנגלית, או בספאניש, וכן במודעות קול קורא בענין עניית אמן וקדושת בית המדרש, אפשר להשיגם בחנם!!! בכמות גדולה, בשבילכם או בשביל בית המדרש, ת"ת, בית ספר לבנות. עליכם לטלפן, בארץ ישראל 02-995-1300, בחו"ל בטלפון: 901-8944 (908). זכור! מי שנוהר עכשיו בזה (מלדבר בביהמ"ד בשעת התפלה) מוקבל שכר ביותר נגד כל העולם ואילו היו נזהרים בזה היו יכולים לבטל כל גזירות בישין (מקדש מעט).

הננו לבשר כי יש הזדמנות כעת באיזה מינוטע"ן כל שבוע לזכות ביהמ"ד - שאתם מתפללין שם - בדרך סתר וכבוד - לענות אמן יהא שמיה רבה כדבעי. אבל דעו נא כי הדבר מוגבל רק אחד לביהמ"ד נחוץ, וכל הקודם זכה, והמאחרים עלולין להתחרט ח"ו... ע"ז נאמר יש זריז ונשכר.

לדעת: הרבה כבר נושעו בשנה העברה ברפואות ובנים ע"י זיכוי הרבים באמן

יש קונה עולמו בשעה אחת, ויפה שעה אחת קודם.

היאך? מה? מתי?: על הפרטים נא לפנות לטלפון דלהלן! אבל בבקשה רק אותן המשתוקקים לזה באמת יקראו ל'

וְאֱלֹהֵי תְקוּן, בְּעַל הַיְסוּדוֹת וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹסִים יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל¹⁵, וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אָבוֹת, וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנָי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

אור הישר - כתר נהורא

הוא אוהב עמו ישראל וגומל להם חסדים טובים שאינם ממעטים זכיות. וגם זוכר חסדי אבות. משיב בזכות אבות, שזה גם כן אינו ממעט זכיות. ואם תמה זכות אבות אז ומביא גואל למען שמו.

ידי זה נזכרים לעבוד את ה' על ידי מדות שלהם הנ"ל: גומל חסדים טובים. הם חסדים שאינם ממעטים זכיות. ועל כן רמוז אהבת ה', שעל ידי שישאל מקיימים מצות אהבת ה' כן הקדוש ברוך

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בשביל שלא ידעו להזהר בתפלתם בקריאת האותיות והנקודות עכ"ל.

אחיי ובני אהובי השם וידידי נפשי, אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, כי אעבור בשח שיחה זו תפלה העומדת ברומו של עולם הבנוי על יסוד תקוני עולמות העליונים הקדושים והנעלמים, ומראש כזאת הודעת, שכל תיבה קולטת תקון גדול בעולמות העליונים, והאדם לא ידע להזהר להפריד בין הדבקים, ונמצא תקנתו קלקלתו. וע"כ לזכות את הרבים ותועלתם לא ימיש מעשות פרי קדש הלולים לה' כראוי היום, באתי בכתב רשום יושר דברי אמת, בפסיק בין תיבה לתיבה, כדי שיהא רשומו ניכר בין שתי פרידות תיבות שיש להפריד ביניהם, עכ"פ בתפלת י"ח כדי דקדוק המלות שבארתי לעיל בשער הג' בכדי שיהי' לזכרון תמיד בעיני האדם להזהר בזה. ואחלי יכוננו דרכי מגואלי ומלכי, במעגלי צדק ידריכי, ובעזרו אתחיל מתפילת י"ח חין ערכי.

ברוך - אתה - ה' - אלהינו ואלהי - אבותינו אלהי - אברהם - אלהי - יצחק ואלהי - יעקב האל - הגדול - הגבור - יחשוב במחשבתו בזה"ל: מי ימלא גבורותיך, וישמח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש, והנורא יחשוב: שאתה ית"ש יראוי מאוד על כל הנבראים, אל עליון, יחשוב בשמחה עצומה: שאתה נעלם בשמי מרומים. גומל חסדים טובים, יחשוב בזה"ל: שאתה גומל חסד עם כל בריותך. וקונה - הכל יחשוב בזה"ל: אני מאמין

בלע"ז על כל תיבה או על שתי תיבות כאחת, או לפעמים על ג' תיבות כאחת, בהאריך הענין בהמשך אחד, אך על ארבעה לא יוסיפנו כאחת, אף שנראה בעיניך שאלו הארבעה תיבות לפי המשך הענין נקראין בהמשכם כאחת, מ"מ תעמיד ברחוק תעלם פירושם בלע"ז על ג' תיבות ולא יותר. וכמה מעלות טובות ותועלת עצום עושה דברו: הא' שלא יבא לו מחשבת חוץ בעוד שהוא עוסק תמיד במחשבת קדש פ"י המלות; הב' שבדואי יאמר הדיבורים לפני הבורא ית"ש ויתעלה כאלו עומד ממש כנגדו, ולפניו ית"ש מדבר התיבות. ובדואי מי שרגיל בזה א"צ לזה אריכות גדול, כי המחשבה נמשך ממילא על הרגל לשונו ונעשה ההרגל טבע מוטבע בלבו, אם אדם מרגיל עצמו בכך.

האל הגדול, יזהר האדם ליתן ריוח ופירוד בין תיבת **האל** ובין תיבת **הגדול**, לבל יראה מפאת מהירות המבטא כאלו אומר: הא לגדול, ונמצא שאינו אומר ואין דברים בלי נשמע קולו בבואו אל הקודש, בתקון עולמות העליונים הקדושים אלו השני תיבות **האל הגדול**, ואיך יעשו שני תיבות אלו תיקונים גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים, כפי המבואר בכתבי האריז"ל, והרי לא אמר אלו שני תיבות ככתבן, וע"כ צריך לזהר בזה מאד. ונמצא כתוב בספר ח"ל: חסיד אחד העיד שנראה אליו אליהו ז"ל במערה ושאלו, מדוע אחרו פעמיו, והשיב לו

כוונות

15 בפרע"ח: קונה מלא בוא"ו החיבור, ובסידור האר"י נדפס מלא ובוא"ו החיבור בטעות.

עבדיו וברואיו מוסרים נפשתינו על יחוד קדוש שמו ית' (שער כוונות - דרושי העמידה דרוש ד).

יארין בתיבת "באהבה" ויכוין למסור עצמו על קדוש השם, ויקבל עליו ד' מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנק, כדי לייחד ארבע אותיות הוי"ה וארבע אותיות אדנ"י וליחדם על ידי ארבע אותיות אהי"ה, ועל ידי שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ויכוין כאילו נסקל נשרף וכו' בפועל ממש, ובכח קבלה זו יכפרו פשעיו, ויוכל לעלות למקום עליון ולהוריד שפע לעולמות (שער הכוונות לד, עו"ח בשלח ג).

יקבל עליו סקילה מאותיות י א וליחדם על ידי א וע"י שם ע"ב יוד הי ויו הי: יקבל עליו שריפה מאותיות ה ד וליחדם על ידי ה וע"י שם ס"ג יוד הי ואו הי: יקבל עליו הרג מאותיות ו נ וליחדם על ידי י וע"י שם מ"ה יוד הא ואו הא: יקבל עליו חנק מאותיות ה י וליחדם על ידי ה וע"י שם ב"ן יוד הה וו הה:

בעש"ת זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים, למעןך
אלהים חיים:

אם שכח זכרנו או מי כמוך אין מחזירין אותו אם כבר אמר השם מסיום הברכה. ואם נזכר קודם השם חוזר למקום הקבוע.

מלך עוזר ומושיע ומגן: כאן יכרע ודינו כמו שנתבאר לעיל בתחילת ש"ע: ברוך

אתה יהוה <sup>ארון הכהן
היה חתן וזויה
יאהר וזכר</sup> מגן אברהם:

אור הישר - כתו נהורא

כנסת הגדולה היא מצוה להתפלל אותן י"ח ברכות, אם כן וודאי צריך לאמרם ביראת ה' ובאהבת ה', כמ"ש בזוה"ק כל מצוה דלא הוי בדחילו ורחימו לאו פקודא היא. וכן בענין סיום הברכות. על כן אומרים ברוך אתה ה', וממשיכין הברכה מברוך, שהוא ראשי תיבות: ר'אש ו'מקור כ'ל ב'ירכות, שהוא הא"ס - להוי"ה, פירוש: שעל ידי אותיות הוי"ה היוה כל הוה. ועל ידי מדת אדני הוא אדנותו על הכל. ועל ידי יש הכנה

מלך עוזר. רמוז תהלות ה'. שזהו תהלות ה' שהוא יתברך עוזר ומושיע ומגן לישראל: ברוך אתה ה'. רמוז קבלת עול מלכות ה'. היינו: שאומר ברוך אתה אדני - אדון שלי, כקריאתו אדני, והוי"ה - שהשם יתברך מהוה אותי, ככתיבתו. על כן כיון שהיית מהוה אותי, על ידי זה אתה אדון שלי ואני מקבל אדנות שלך ומצותיך עלי, על כן בזה תהיה לי מגן להושיעני בזכות אברהם. זהו כלל לכל י"ח ברכות של התפלה, כיון שסדרו לנו אנשי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שאינו מוציא התיבות מפיו בדחילו ורחימו. וז"ל התיקונים (תקנא שבעין קכב): והתפילה שנחשב כקרבן אם לא מעלה אותם האדם ביראה ואהבה, מה כתוב בו, (דברים כט, יט) "כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא".

וכבר בא למעלה מאמרים מזוה"ק, ויש בהם כדי נטילת הערה ע"ש. ואם מרגיש האדם בעצמו שיצא איזה תיבה מפיו בתפלה בלא דחילו ורחימו, אף בלא מחשבת חוץ, אך שלא יצאה מעומקא דלבא, יחזור על התיבה לאומרה שוב שנית כתיקונה.

ברוך - אתה ה'. ברוך, כריעת הגוף; אתה, כריעת הראש; ה' זקיפת הגוף תחילה ואח"כ זקיפת הראש. מגן - אברהם. ויחשוב כמה פעמים:

באמונה שלימה ואמתית שאתה היוצר והבורא של כל העולמות. וזוכר חסדי, ידגיש הסמ"ך שלא יהא נראה אומרו חזדי בזיין. ומביא גואל - לבני בניהם. למען, ולא למן. שמו באהבה ולא באיבה. ז"ל הטור (סי' קי"ג): וזוכר חסדי אבות לבניהם לגאלם, ואם תמה זכות אבות מביא גואל לבני בניהם למען שמו שהוא קיים לעולם עכ"ל.

מלך עוזר - ומושיע ומגן, ע"ד הסוד מורה כל תיבה ותיבה על תיקון עולמות העליונים הקדושים. ומי שיעיין בכתבי האריז"ל, יראה כוונות גדולים ונוראים על כל תיבה ותיבה וברכה זו של אבות, וכמעט בכל הברכות, לכן יזהר האדם מאוד ומאוד שיצאו התיבות מפיו בדחילו ורחימו כי מפורש בזוה"ק ובתיקונים גודל העונש מי

ברכת גבורות. וז"ל האבודרה"ם: "ואמר בתחלת ברכה זו לשון גבורה, שכל אלה שמזכיר בברכה זו הם בגבורה".

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי, מְחִיָּה מִתִּים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ.

בק"ץ: מוֹרִיד הַטֶּל: בחורף: מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחִיָּה מִתִּים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם

אור הישר - כתר נהורא

אתה גבור לעולם אדני. רמוז יראת ה'. שראוי שיעורר אדם את עצמו ליראה את השם הנכבד והנורא יראת הרוממות מגודל גבורותיו שעשה לנו ושיעשה תמיד בעולם הן גבורות גשמים או הטל: מכלכל חיים. רמוז אהבת ה'. שראוי לקיים מצות אהבת ה' על שהוא זן ומכלכל לכל בחסדו הגדול לא בצדקת הבריות:

לשרות הברכות גם עלינו, שאנחנו גם כן מהו"ה שלו, ונכנעים תחת אדנותו יתברך. וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם: ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, הברכות יהיו מסורות בידך, פירוש: שתהיה מהוה בכל עת ברכה והשפעה חדשה לך ולכל העולם על ידי דביקות שלך בהקדוש ברוך הוא שהוא ראש ומקור כל הברכות.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שאומרים בק"ץ במקום ומוריד הגשם מוֹרִיד הַטֶּל, כנז' בשו"ע (סי' קי"ד ס"ט), ומבואר ג"כ בזוה"ק בכ"מ, ראוי לכוין ג"כ בזה גבורות ה' בירידת הטל שאינו נפסק לעולם. מחיה מתים ברחמים רבים, יכוין ג"כ במחשבתו גבורות ה' על זה כנ"ל. סומך נופלים, לבד פי' הפשוט יכוין אדם במחשבתו בזה"ל: ואצפה בכל עת שתסמוך להשכינה הקדושה שנופלת עתה בגלות בשביל עוונות ישראל, וישמח שמחה עצומה במחשבתו על זה, שבודאי יסמוך אותה מנפילתה. וכונה זו היא בזוה"ק ובכתבי האריז"ל, אך שם הכונה היא יותר פנימית מאד, אך די לאנוש כערכי לכוין בלשון הזה שכתבתי. וראוי ג"כ לקבל על עצמו מסירת נפש ולכוין בזה לקרב סמיכתה ודי בזה. ורופא חולים, בודאי ראוי וישר שאם היה לאדם חולי בתוך ביתו ונתרפא, שיתן בתיבות אלו הודאה ושבח בכונה עצומה במחשבתו להבורא יתברך, על זה ששלח רפואה לאותו החולי. ומתיר אסורים ומקיים - אמונתו לישיני - עפר, ז"ל אבודרה"ם: ומקיים אמונתו לישיני עפר, על שם (דניאל יב, ב) "ורבים מישני אדמת עפר יקיצו", כלומר כשם שמקיים אמונתו עם החיים ומרפא אותם, כך עתיד לקיים עם המתים עכ"ל.

גבורות ה' גבורות ה'. מענין הנסים שעשה לאברהם בהצלתו מאור כשדים ושאר נסים. וביחוד במלחמה שהי' לו עם המלכים כידוע מהגמרא. ולשון מגן אברהם, לפי שאמר הקב"ה לאברהם לשון זה (בראשית טו, א) "אנכי מגן לך". ונקראת ברכה זו ברכת אבות, לפי שנזכרו בה האבות. ואיך צריך האדם להכריח עצמו אל גודל הכוונה בברכה זו, שאם לא כיון בה, אע"פ שכיון בכל ברכות התפלה, צריך לחזור לראש, כמבואר בשו"ע (סי' קיא) ע"פ גמ' דברכות (דף ל"ד) ודי בהערה זו.

אמן, כוונתה בברכה זו צריך האדם לכוין: אמת שיש להודות להבורא ית"ש שהוא מגן ומושיע לכל העולם ושהיה מגן לאברהם. וגדול העונה אמן יותר מהמברך. ועיקר היא הכוונה שבמחשבתו ולא עניית התיבה לבד, כפי שאבאר לקמן בעזה"ש.

אתה גיבור לעולם - אדני מחיה מחים - אתה, יחשוב: גבורות ה' גבורות ה' בזה, וישמח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש. רב להושיע, בחורף: משיב - הרוח ומוריד - הגשם, יחשוב כמה פעמים גבורות ה' בזה, כי ירידת הגשמים הם מהגבורות הבורא ית"ש כדאי' בגמ'. ולפי מנהג הספרדים

אֲמוֹנַתּוֹ לְיִשְׁנֵי עֶפְרָי, מִי כְמוֹךָ בַעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ, מֶלֶךְ
מַמְיֵת וּמְחַיֶּה מֵצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

בעשי"ת מִי כְמוֹךָ אָב הַרְחֵמֵן. זֹכֵר יְצוּרֵי לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ארון הכול
היה הוה ויהיה
יאהר ונהי

וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

מְחַיֶּה הַמֵּתִים¹⁶:

נְקֻדְיִשְׁךָ וְנִגְרֵיִצְךָ¹⁷ כְּנֶעַם שִׁיחַ סוֹד שְׂרִפֵּי קֹדֶשׁ, הַמְשַׁלְּשִׁים לָךְ קֹדֶשְׁךָ,

אור הישר - כתר נהורא

על ידי זה אתה אדונינו. על כן בזכות זה תהיה
מחיה המתים.

יכוין לקיים מצות עשה ונקדשתי כו'. לקדש השם
יתברך. ויעצים ענינו. ותיבות קדוש יאמר בקול
רם, והשאר בלחש עם הש"ץ. טוב לכוין רגליו

מי כמוך בעל גבורות. רמוז תהלות ה', שהוא
מחיה ומצמיח ישועה: ברוך אתה ה'. פירוש
הברכה היא כנ"ל: על ידי שישאל מקבלים
אדנות שלך. וזהו רמוז קבלת עול מלכות ה', על
ידי שמודים שאתה היית מהוה הכלב הויה שלך,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

נשמה ונשמה השייך לגוף שלו, מי ימלל גבורות
ה' בזה.

ובזוה"ק פ' וארא (דכ"ח): תפח רוחם של אותם
האומרים, שהקב"ה אינו עתיד להחיות המתים,
שאיך אפשר, שיעשה מהם בריה חדשה. יבואו
ויראו אלו הרשעים השוטים הרחוקים מתורה
ורחוקים מהקב"ה שבידיו של אהרן היה מטה, עץ
יבש, והקב"ה החזירו לפי שעה לבריה, שנשתנתה
ברוח וגוף וכו'.

לכן אל יחטוף אדם חתימת ברכה זו רק יכוין
במחשבתו גבורות ה' כנ"ל, וישמח שמחה עצומה
מאד על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה, כי עיקר
ההודאה והשבח היא השמחה והחדוה שבלבו
ובמחשבתו, ודי בזה.

אמן של ברכה זו, יכוין בענייניה: אמת שיחי
המתים לעתיד וראוי וישר להודות לית"ש על זה
וישמח באלהותו ית"ש שמחה עצומה.

ובהגיע הש"ץ לקדושה, יכין ויזמין את עצמו
לענות קדושה עם הצבור, בהתלהבות גדולה

מי - כמוך בעל גבורות, יחשוב בזה"ל בשמחה
עצומה: מי ימלל גבורותיך. מלך, יכוין במחשבתו
בזה"ל בשמחה עצומה: אתה מלך גדול ונורא, כי
אם לא יכוין זאת, אלא יחטוף מיד לומר אחרי
תיבות אחרות, בודאי לא יאמר כלל מלך לשם
שבח והודאה ודי בזה. ממית ומחיה, יכוין ג"כ
במחשבתו גבורות ה' כנ"ל. ומצמיח - ישועה,
יכוין: שכל הישועות באים מאתך ית"ש, ונאמן -
אתה - להחיות מחים, יכוין במחשבתו בזה"ל
בשמחה עצומה: אני מאמין באמונה שלימה
ואמתית, בזה שאתה עתיד להחיות מתים. ברוך
אתה ה' מחיה המתים, יכוין האדם במחשבתו
בשמחה עצומה עד מאד כמה פעמים: גבורות ה'
גבורות ה' בזה שיחי כל המתים שמתו מימות
אדה"ר ועד אותו הזמן והגופים כבר נרקבו מכמה
אלף שנים, וכמה אלפים ורבבות גופים עד אין
מספר, שנתערבו עצמותיהם אלו עם אלו, והבורא
ית"ש ויתעלה בחכמתו הנפלאה יכיר ויחבר עצם
אל עצמו של כל גוף וגוף, ויתן בהם נשמתם

כוונות

יודוך אחיך, ג'ור ארְיָה יְהוּדָה, ל'א יסור שְׁבֹט מִיְהוּדָה, א'סְרִי
לְגַפְּן עֵירָה. בְּזֶה מֵתְעוֹרֵר יְהוּדָה בְּגִבּוּרָה קְדוֹשָׁה, וְזוֹ הִיא בְּרִכַּת
הַשְּׂמֹאל. (זוהר חדש תרומה מב.)
17 בחזרת הש"ץ יחזור שלש פסיעות לפניו ויעמוד במקום

16 בזוהר הקדוש: מְחַיֶּה - יֵשׁ בָּהּ מ"ט תְּבוּת, בְּסוֹד שֶׁל
חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים חֶסֶד אֶחָד. וְיֵשׁ שָׁם בְּגִבּוּרָה ה', וְהוּא אֲתִ"ה
גְּבוּרָה לְעוֹלָם אֲדִנְי, וְסוֹד שֶׁלּוֹ אֲגִל"א, וְכִסּוֹד אַחֵר יֲגִל"א. וְהַכֹּל
סוֹד אֶחָד מִגְּבוּרוֹת שֶׁל הַבְּרִכוֹת שֶׁל יְהוּדָה (בראשית מט): אֲתִתָּה

כְּפָתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קהל וחזן: קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים

אור הישר - כתר נהורא

ואסור לדבר עד שיסיים כל הקדושה. כתיב ובשמים יעופף, מזה תקנה לעוף על רגליו בשעה שאומר שאומר קדושה, ולא כאותם שדולגים וקופצים.

בשעה שאומר קדושה עם הש"ץ. וישא עיניו למרום, אך יהיו סגורות. ויחשוב פירוש המלות כפירוש התרגום כובא לציון. ולא יתחיל ברוך וימלוך קודם שיסיים הש"ץ לעומתם ובדברי.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

והתרגום, שהתרגום של קדוש ראשון הוא: קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתיה. **ושל קדוש הב': קדיש על ארעא עובד גבורתיה, ושל קדוש הג': קדיש לעלם ולעלמי עלמיא.** ובתיבות: **מלא כל הארץ כבודו ימשיך עליו קדושה מלמעלה, ויכוין במחשבתו: הריני ממשיך קדושה עלי לעבודת בוראי ית"ש, וכוונה זו היא בזוה"ק פ' אמור (ג).**

ובשמחה עצומה מאוד. וגודל מעלתה הובא בזוה"ק בכמה מקומות.

ובזו"ח (ע): ז"ל בקצור: ושם יש היכל אחד, מרוקם בכמה צבעים וכמה ציורים. ובו נמצאים כל אלו המקדשים שם אדונם באמירה בכל יום, שאחר שמברכים אותו, ואומרים, "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", ומקדישים אותו אחר כל בקדושה משולשת. וההיכל הוא נקרא משולש. כד"א "היכל ה' היכל ה' המה" והיכל ההוא משולש.

ויאמר תיבות של **נקדש את שמך בעולם** וגו' **קדוש קדוש קדוש**, בקול קם, האריז"ל. וישא עיניו למעלה למרום בעת אמירת הקדושה. וז"ל הטור (בסימן קכ"ה) בסדר הקדושה: ובני אשכנז וצרפת מתניין עיניהם למעלה ונושאים גופם כלפי מעלה, וסמך למנהגם מספר היכלות, ברוכים אתם לה' שמים ויורדי מרכבה, אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישין ואומרים קדוש קדוש קדוש, ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואין למרום לבית תפלתם ונושאים עצמן למעלה, כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם, עכ"ל הטור.

וכתב האריז"ל, שיכוין במחשבתו לקדש בקדושה זו להשם יתעלה, ויכוין לקיים מ"ע של "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב, לב) ויכוין רגליו כאחד. וכשיאמר **נקדש את שמך בעולם, יקבל עליו מסירת נפש ע"כ.**

וכוונה הפשוטה של קדושה, היא כוונה שהובא בשל"ה: **בקדוש ראשון יכוין:** אתה קדוש בעולמות העליונים, **ובקדוש ב' יכוין:** אתה קדוש בעולמות התחתונים, **ובקדוש ג' יכוין:** אתה קדוש לעולם ולעולמי עולמים. וכוונה זו היא פ"י

כוונות

קבלתו אל הקדוש' הזאת היא באומרו מלא כל הארץ כבודו כנודע שה"ס המלכו' ותכוין כי אנו בני המלכו' ואנו מקבלים הקדוש' ע"י אמנו ולכן צריך שתכוין לכלול עצמך תוך המלכות לקבל מקדוש' הנמשכת עליה וזה תכוין באומרך מלא כל הארץ כבודו ובהגיע הש"ץ אל נקדישך וכי' צריך האדם לחזור ולפסוע ג' פסיעות לפניו במקום שהיה עומד בהיותו מתפלל בלחש ויסתום עיניו בכונה גמורה. גם תזהר בתכלית הזהירות לכוין הרגלים בעת הקדוש' של נקדישך בסוד ורגליהם רגל ישרה ירמוז ששני הרגלים יהיו כדמות רגל אחד בלבד גם בענין מה שנוהגים קצת בני אדם לפסוע לאחוריהם ג' פסיעו' אחר הקדוש' ולומר שלום לא היה מורי ז"ל נוהג כך כלל אלא שהיה נשאר עומד במקומו עד נפילת אפים וגם היה שותק ולא היה אומר שלום ואפי' שהוא עומד במקומו. גם צריך

שהיה מתפלל בלחש. ויאמר **נקדישך ונעריצך** כמנהג בני ספרד לא כמנהג בני אשכנז שאומרים נקדש את שמך כו'. (שער הכוונות - דרושי עלינו לשבח ונוסח התפילה דרוש א).

בסוד הקדושה וכוונתה וקודם שנבאר כוונתה נבאר קצת דברים הצריכים והוא כי תחלה תכוין לקיים מ"ע א' שנצטוונו בפ' ונקדשתי בתוך בני ישראל ופרשוהו בזוהר פ' אמור בר"מ שנתחייבנו לקדש שמו ית' בסוד קדושת נקדישך ונעריצך וז"ש בתוך בני ישראל רמז בזה שצריך האדם לכוין כי בהמשיכו הקדוש' העליונ' אליו ית' שתמשך עליו בחי' הקדושה ההיא ג"כ ויתקדש האדם מקדושתו ית' וזהו ונקדשתי בתוך בני ישראל שהם יתקדשו והוא יתקדש עמהם בתוכם וזש"ה והתקדשתם והייתם קדושים כנז' בר"מ שנקבל הקדוש' מקדושתו ית' שנמשיכ' עליו וכבר נת' כי מקום

וְאוֹמְרִים: קהל וחזן: **פָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה** ^{אִיִּן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְחִידִי} **מִמְקוֹמוֹ. וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ**
פְּתוּב לְאֹמֹר: קהל וחזן: **יִמְלֹךְ יְהוָה** ^{אִיִּן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְחִידִי} **לְעוֹלָם, אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר**
וְדֹר, תְּלֻוּתָהּ:

אתה קדוש - בברכה זו ישמח האדם שמחה עצומה מאד, על גודל קדושתו של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה. (יס"ה).

אַתָּה קְדוֹשׁ [ט] וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ, וְקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה,

אור הישר - כתר נהורא

עולם היצירה. ועל ידי ה' אחרונה עשה את עולם העשיה. ועל כן רמוז אהבת ה'. כי כמו שהקדוש ברוך הוא מגודל אהבת ישראל היה מצמצם כבודו בארבע מיני צימצומים כדי לברוא את העולם הזה, ועיקר כל הבריאה הוא בשביל ישראל, כמ"ש בראשית ברא בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו, ובשביל התורה שנקרא ראשית דרכו - על אחת כמה וכמה שראוי לישראל לקיים מצות אהבת ה': וקדושים בכל יום יהללוך סלה. רמוז תהלת ה':

אתה קדוש. רמוז יראת ה'. שזהו קאי על האין סוף ברוך הוא המחיה את כל העולמות כמו נשמה המחיה את הגוף, והוא תכלית כל הקדושות ואין סוף לרוממות קדושתו. ולזה יאתה לו מצות יראת ה': ושמן קדוש. הוא שמו הויה ברוך הוא. כי כמו ששמו הויה בחילוק ד' אותיות הו"ה, כן ברא ד' עולמות אבי"ע: על ידי י' של שם האציל את עולם האצילות. ועל ידי ה' ראשונה של שם ברא את עולם הבריאה, שהוא עולם כסא הכבוד. ועל ידי ו' של שם יצר את

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השמחה והחדוה על שאינו מכנה אלהותו ית"ש ויתעלה רק עלינו עם קדוש ונקרא אלהי ישראל, אלהיך ציון. ומה מאוד ראוי להתלהב אז לב איש הישראלי מעם קדוש ולהכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד על זה. ודי בהערה זו.

אתה קדוש ושמן קדוש. בברכה זו ישמח האדם שמחה עצומה מאד, על גודל קדושתו של יוצרנו

ובכבוד כבוד ה' ממקומו, יכוין האדם כוונה פשוטה: ממקומו, פי' ממקום שהוא, שאפי' המלאכים אינם משיגים מקום כבודו ית"ש, לכן שואלים זה לזה איה מקום כבודו.

ובימלוך, יכניס האדם שמחה עצומה בלבו עוד יותר ויותר, על שיש לו אלוה שאלהותו לדור דורים ולעולמי עולמים, ולא יכזב לנצה, וביחוד

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

סוף העולם. שלש אחרונות אינן בהשבוין זה של התבות, והן רצה ומודים, שני עמודים תומכי התורה. (זוהר חדש תרומה מדב)

כוונות

אמנם נבאר עתה בקצרה כונה א' רבת התועלת הזהירני מורי ז"ל מאד לכוין בה ואל' שבזה תתעלה נפשי ותקבל קדוש גדולה. והענין הוא כי הנה לקמן יתבאר שענין הדילוג הוא להעלות למעלה את יעקב ורחל. והנה נודע כי כל דילוג ועליה ממקום למקום איננה אלא בסוד שם בן מ"ב כמבואר לעיל בדרושי הקדישים וע"ש וא"כ צריך לדלג ולכוין להעלות את נפשו ג"כ עמהם למעלה ע"י שם מ"ב בשם אבגית"ן ובקדושה של תפלת שחרית דחול יכוין בשני אותיות ג' ובקדושת המנחה של חול יכוין לדלג ולעלות ע"י ב' אותיות א"ב ובקדושת (ובא לציון) תפלת מנחה דשבת יכוין בשני אותיות תן. (שער הכוונות, דרושי חזרת העמידה דרוש ג, דף ט"ז).

שתאמר עם הש"ץ כל סדר הקדוש מלה במלה מן נקדישך ונעריצך עד סיום כל הקדוש כולה ואמנם ב' תיבות של נקדישך ונעריצך צריך שתאמר אותם בקול רם ושאר התיבות עד עניית קק"ק תאמר אותם בלחש עם השליח ציבור ואחר כך כשתענה קק"ק וכו' יהיו בקול רם ובעינים סגורות ובדילוג כלפי מעלה כמשי"ת.

והנה ענין הנז' שהוא לומר נקדישך ונעריצך בקול רם בלבד והשאר בלחש זה נזכר בתוספתא דמס' פאה והענין של הדילוג באומרו קק"ק נז' במדרש תנחומא בפ' צו וז"ל בשתים יעופף וכי בכנפים יעופף אלא מכאן תקנו חז"ל לעוף האדם על רגליו בשעה שהש"ץ אומר קק"ק ע"כ ועניינה ית"ל בע"ה.

כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל (בעשי"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת ^(קז) וּמְלַמֵּד לְאֲנוֹשׁ בִּינָה, חָנִינוּ מֵאַתָּךְ

אור הישר - כתו נהורא

עשה את האדם בעל דעה, כדי שיהיה לו יראת אלהים: ומלמד לאנוש בינה. רמוז אהבת ה'. שעל ידי אהבת ה' לאדם וחפץ בהצדקו נותן לו בינה שיוכל לעבוד את ה' ולהמשר מחטאים: חננו מאתך דעה בינה. רמוז עבודת ה' זו תפלה. פירוש: שיתפלל כל אדם להקב"ה שיתן לו דעה ובינה בהבנת תורתו הקדושה ובעבודתו יתברך:

ברוך אתה ה' האל הקדוש. רמוז קבלת עול מלכות ה'. כיון שאנחנו מודים שאנחנו מהויה שלו שהיוה ויצר אותנו, ועל ידי זה אנחנו מקבלים אדנות שלו יתברך, יוסיף לנו קדושה על קדושה.

אתה חונן לאדם דעת. רמוז מצות יראת ה', כמו שנאמר: והאלהים עשה שייראו מלפניו. פירוש:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שצריך לבקש, וכל שאלותיו תהיינה לאחר שיסדר סדר זה שאמרנו כעין זה כל שאלותיו תהיינה בתחנונים ובקשות לפני אדונו ולא יצדיק עצמו ממנו [היינו שלא יתרעם], אשרי חלקו מי שידוע לסדר הסדר הזה ללכת בדרך הישר כראוי וכו' אשרי חלקו בעוה"ז ובעוה"ב, ע"כ. ויזהר האדם בזה מאד.

כוונת הברכות האמצעיות וכוונת עניית "אמן" בחתימותיהן.

מבואר בזה"ק פ' פקודי (רס"א): "אתה קדוש ושםך קדוש כיון שאמר "אתה קדוש" וכו', למה אומר עוד "ושםך קדוש" הלא זהו שם זהו אתה. אלא הרי למדנו וכו', והיינו "ברוך אתה ה' האל הקדוש", וכו'.

ברכה רביעית: אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה. בתיבות אלו יחשוב האדם בשמחה עצומה מאד כמה פעמים: גבורות ה' גבורות ה' על

ובוראנו ית"ש ויתעלה. וקדושים אלו ישראל שנקראים קדושים, כ"פ האבודרה"ם. וראוי לכוין ג"כ על מלאכים העליונים ברוך אתה ה' האל הקדוש. וישמח שמחה עצומה כנ"ל. וסכום וחשבון התיבות של ג' ברכות אלו, מבואר בזו"ח (דף ל"ה ע"א), ומזה יתבונן האדם גודל מעלתם. **אמן** של ברכה זו, יכוין: אמת שהוא קדוש ואין להשיג קדושתו וישמח שמחה עצומה כנ"ל.

עד כאן בג' ברכות ראשונות דביקות וברכות וקדושה יחד בהאבות, מכאן ולהלאה הוא שאלות ובקשות. שצריך האדם לבקש את עסקיו, כדי לדעת בדברי אדונו. בכדי להראות שתשוקתו אליו ולא יפרד ממנו משום שהאדם צריך להשתתף בקדושה וכו' ולכן צריך להתקשר בקדושת אדונו ולא יתפרד האדם, ממנו וכשהוא מבקש תחילת הבקשות להראות שתשוקתו אליו מכאן והלאה יפרד מעט מעט וישאל בקשותיו מה

כוונות

אתה חונן כנגד חכמה שבה כנ"ל. והנה כבר נודע מ"ש בס' התיקונים (בתיקון ע' דף ק"ח) כי בכל ספ' וספ' יש בה הויה אחת בניקוד ידוע. והם הויה בקמ"ץ בכתר ובפתח בחכמה

18 אתה חונן בפרע"ח ובסידור האר"י מונה בברכה זו, י"א תיבות. ור"ל חוץ סיום הברכה. ועם כל זה נראה לי דר"ל חוץ תיבת אתה, ובסידור רבי קאפיל כתב כוונה על י"ב תיבות.

דברי שלום - הלכות והליכות

דאמר רבי חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו, אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו, אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו, עכ"ל.

(קז) **בי"ג ברכות אמצעיות ישים עצמו כעבד עני המבקש פרס מרבו.** ז"ל עבודת הקודש: אמרו בפרק אין עומדין אמר רב יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות אלא באמצעיות,

חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדַּעַת:

התפלל על עצמו בר"ח אלול. או על קרובו שהטה ח"ו מדרך הטוב.

הַשִּׁיבֵנו אֲבִינוּ לְתוֹרַתְךָ¹⁹, וְקַרְבָּנוּ מִלְּפָנֶיךָ לְעִבּוּדְךָ, וְהַחְזִירֵנוּ

אור הישר - כתר נהורא

שנתן עלינו היצר הרע - בקשתנו ותפלתנו: השיבנו אתה ה' לתורתך, כי אתה ה' נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים. ותתן לנו השגה אמיתית בתורתך שהמאור שבה יחזירנו למוטב: וקרבתנו מלכנו לעבודתך. רמזו אהבת ה'. פירוש: כיון שאנחנו מקבלים עול מלכות שלך עלינו, ראוי שתקרבתנו לעבודתך: והחזירנו בתשובה שלימה. רמזו וכו תדבק על ידי עבודת

בא"י. רמזו קבלת עול מלכות ה'. פירושו כנ"ל: כיון שאנחנו מודים שאנחנו מהויה שלו, שהיה ויצר אותנו לעבודתו, ועל ידי זה אנחנו מקבלים לאדנות שלו, על כן ראוי שיחונן אותנו דעת. השיבנו אבינו לתורתך. רמזו יראת ה'. פירוש: מגודל יראת ה' אנחנו מתפללים: רבוננו של עולם אף אם יצאנו ועברנו הרבה מתורתך, ואין בכח שלנו לשוב בתשובה אמיתית מכח כובד עול

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אמן בענייניו על ברכה זו, יכוין: אמת שראוי להודות לו יתברך על זה, והלואי שיתן לנו בינה ודעת לעבודתו באמת. וכן היא הכונה של אמן בכל הי"ג ברכות אמצעיות וברכת העבודה, שיתן הודאה על שבחו יתברך שנזכר בחתימת הברכה, ויתפלל שיקיים הבקשה של הברכה, לפי שהם בקשות ותפלות. אך ברכות של הודאה ושבח לבד, כגון ג' ברכות ראשונות וברכת ההודאה של מודים וכיוצא, אין שייך רק כונה אחת: אמת שהוא כן וראוי להודות לית"ש על זה. ושים לבך בהאי כללא בכדי שלא אצטרך להגיד את הרשום כאן בשארי הברכות.

השיבנו אבינו. כשיאמר: אבינו, יכניס שמחה עצומה בלבו על זה שנקרא אבינו ואנחנו נקראים בניו, ויחשוב במחשבתו בזה"ל: רחמנו כרחם אב על בנים והשיבנו לתורתך, שתתן לנו השגה גדולה בתורתך הקדושה, והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, בתחלה יתפלל במחשבתו בשברון

גבורותיו ית"ש ויתעלה וחכמתו הנפלאה בזה הניצוץ קטן אור השכלי שניתן לאדם מעולם העליון, כאשר בא בארוכה בשער הראשון, ע"ש. חננו מאתך דעה בינה והשכל, בתיבות אלו יתפלל במחשבתו בכונה עצומה עד מאד בזה"ל: תן לי דעה ובינה בתורתך הקדושה ובעבודתך, שאוכל לעבוד אותך בשכל גדול. וחיוב כוונה זו על האדם בברכה זו.

מבואר בזה"ק פ' פקודי (רס"א): "אתה קדוש ושמך קדוש כיון שאמר "אתה קדוש" וכו', למה אומר עוד "ושמך קדוש" הלא זהו שם זהו אתה. אלא הרי למדנו וכו', והיינו "ברוך אתה ה' האל הקדוש", וכו'.

ב' - א' - י' - חונן - הדעת, יכוון כנ"ל בתחלת הברכה. ואם בא לאדם איזה בינה ודעת בעבודת הבורא ית"ש או בתורתו הקדושה, יתן על זה שבח והודאה בברכה זו להבורא ית"ש, ולא יהי ח"ו כופר בטובה ודי בזה.

כונות

בגימ' ט"ל ותורידה אל ה' אחרונה של ההויה אשר היא במלכות כנודע כי ה' אחרונה היא במלכות ע"ד מה שנת' למעלה במור"ד הט"ל וכו'. ותכוין שע"י המשכת הט"ל הזה במלכות יושפע גם לך מן השם הנז' חכמה ובינה ודעת להבין כל התורה: (שער הכונות דף לו ע"ב).

יחוד א' להחזיר את הרשע בתשובה, והוא להר"מ אלשיך זלה"ה על אודות בנו, שנשמתד ולמד לו מורי זלה"ה שיכוין ליחוד הזה להשיבו בתשובה, והועיל לו ושב לדת ישראל:

19 כבר ידעת, כי ברכת השיבנו אבינו לתורתך שבתפלת י"ח

ובציר"י בבינה וכו'. ולכן באומרך ברוך אתה ה' חונן הדעת תכוין בהויה זו כלה בניקוד פת"ח לפי שהיא בחכמה שבה כנו':

ואעפ"י שאמרו שם בתיקונין שההויה שבמלכות אין בה ניקוד עכ"ז כאשר היא מקבלת הארה מבעלה אז כל עשר ספירותיה מתנקדות ע"ד הניקוד שבעשר ספירותיו שבו. גם תכוין בהויה זו אל החילוף והתמורה שלה שהוא שם כוז"ו שהוא בגימ' ט"ל כי הנה ספ"י זו היא ספ"י החכמה שבה כנו' ותכוין להוריד ט"ל החכמה הזו שהוא שם יה"ו במילוי אלפ"ן שגם הוא

בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, הַרוּצָה
 בְּתִשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ, מְחַל לָנוּ מַלְכֵנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי
 אֵל טוֹב וְסֵלַח אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, חַנוּן
 הַמְרַבֵּה לְסֵלַח:

אור הישר - כתר נהורא

במסתרים הלא יראה ה'. ולזה אנחנו אומרים מגודל יראת ה': סלח לנו אבינו כי מודים אנחנו כי חטאנו: מחול לנו מלכנו כי פשענו. רמוז אהבת ה' פירוש: אנחנו מקבלים מדת מלכות שלך מגודל אהבת ה'. על כן מחל לנו אף כי פשענו ואנחנו מקבלים עלינו שלא לעשות עוד ומתחרטים על העבר: כי מוחל וסולח אתה. על ידי תשובה וחרטה ועבודת ה' זו תפלה שימחול ה': בא"י חנון המרבה לסלוח. אף על החטאים שעברנו כמה פעמים אתה מרבה לסלוח, לא כמדת מלך בשר ודם. וכל זה על ידי קבלת עול מלכות ה'. וכנ"ל.

ה' זו תפלה. פירוש: שמתפלל שתהיה התשובה שלימה שלא יהיה בכלל אחטא ואשוב אחטא ואשוב לכסלה. אלא שיהיה התשובה שלימה: בא"י. רמוז קבלת עול מלכות ה'. כנ"ל: כיון שאנחנו מודים שאנחנו מהויה שלו שהויה ויצר אותנו לעבודתו יתברך, ואנחנו מקבלים אדנותו שהיא קבלת עול מלכות ה' - תפלתנו שיהיה רוצה בתשובה שלנו.

סלח לנו אבינו כי חטאנו. רמוז יראת ה'. פירוש: כמ"ש הנני נשפט אתך על אמרך לא חטאתי. ונאמר: מכסה פשעיו לא יצליח. כי אינו מודה שהקדוש ברוך הוא הוא משגיח. ואם יסתר איש

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כנ"ל, ויחשוב בזה"ל: כאב את בן ירצה וסלח לנו על חטאותינו ופשעינו. ויחשוב ג"כ כל נגעי לבבו מחטאים ופשעים שיודע בעצמו, ויקבל על עצמו במחשבתו עזיבת פשעיו והחרטה הגמורה לבל ישוב לכסלה עוד עד עולם, כי כמה חציף האי גברא המבקש סליחה ומתודה עונותיו ולא גמר בלבו העזיבה והחרטה, כאשר נעריך בזה מאמר מזוה"ק בפרקים שיבאו לפנינו בעז"ה. וע"כ יזהר האדם בזה מאד. כי מוחל וסולח - אתה, ב' - א' - י' חנון המרבה לסלוח, יתן ג"כ הודאה עצומה במחשבתו, על חסדו הגדול שמרבה לסלוח, לא כמידת בשר ודם, וגם זה אחד מגבורותיו ית"ש כנ"ל.

לב מאד בעד כלליות עם קדוש, שיחזיר אותנו בתשובה שלימה לפניו, ואח"כ יתפלל תפלה פרטית על עצמו, איש אשר יודע את נגעי לבבו, שיודע בעצמו שאינו נזהר בהם כראוי, ויתפלל בלב נשבר מאד, שיתן בלבו לחזור מהן. ומה טוב כי פלגי מים תרד עיניו על זה. ב' - א' - י' - הרוצה בתשובה, ויחשוב הודאה עצומה במחשבתו בזה"ל: מודה אני לך ית"ש, על חסדך הגדול שאתה רוצה בתשובת הרשעים. ויכוין ג"כ גבורות ה' בזה, כי זה הוא אחד מגבורותיו ית"ש, להאריך אפו עם הרשעים אולי ישובו, משא"כ מדת בשר ודם.

סלח לנו אבינו. יכניס ג"כ בלבו שמחה עצומה

כוונות

נקודה בסגול כל ד' אותיותיהם יהוה והנה החסד נקשר עם בינה, ולכן תכוין לקשר ולחבר החסד עם בינה הנק' ימין ותשובה, ותכוין שיפשוט יד ימינו הנק' חסד, כדי לקבלו בתשובה הנקרא בינה, הסמוכים יחד. (שער רוח הקודש להארי"ל דף כד עמוד ב).

היא בבינה הנק' תשובה, ולכן בהגיעך בברכה זו בתפלתך, תאמר תפלה זו קודם החתימה, ירמ"י אר"א, שתתחור חתירה מתחת כסא כבודך, וקבל בתשובה את פב"פ, כי ימינך פשוטה לקבל שבים, בא"י הרוצה בתשובה, ובמלת ימינך תכוין אל ספ' החסד. הנק' ימין. ותכוין בה שהיא שם הוי"ה

רֵאָה נָא בְּעֵינַיִנוּ, וְרִיבָה רִיבֵנוּ, וּגְאָלֵנוּ גְאֹלָה שְׁלֵמָה מֵהָרָה
 לְמַעַן שְׁמֹךְ, כִּי אֵל גּוֹאֵל חֲזַק אֶתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל, ^{אֵלֶינוּ הַכֵּל} ^{הַיְהוָה וְהוּא} ^{יִאֲדָרְנוּ}

עֵינַיִנוּ יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֵּל} ^{הַיְהוָה וְהוּא} ^{יִאֲדָרְנוּ} עֵינָנוּ, בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנַחְנוּ,
 אֵל תִּפְּן אֵל רִשְׁעֵנוּ, וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִמֶּנּוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם
 מִתַּחֲנִיתֵנוּ, הִיְהוּ נָא קְרוֹב לְשׁוֹעֲתֵנוּ, יְהִי נָא חֲסִדְךָ לְנַחֲמֵנוּ, טָרֵם נִקְרָא
 אֱלֹהֵינוּ, עֵינָנוּ, כְּדָבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם
 מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמָע: כִּי אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֵּל} ^{הַיְהוָה וְהוּא} ^{יִאֲדָרְנוּ} הָעוֹנֶה בְּעַת צָרָה, פּוֹדֶה
 וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֵּל} ^{הַיְהוָה וְהוּא} ^{יִאֲדָרְנוּ}, הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל בְּעַת צָרָה:

✧ אור הישר - כתור נהורא ✧

שלא יהיה שמו הגדול מחולל על ידי הגליות אנחנו מתפללים שיגאלנו מהרה באחישנה: למען שמך כי גואל חזק אתה. רמוז וכו תדבק, על ידי עבודת ה' זו תפלה, אנחנו מתפללים שיגאלנו מהרה, כי אין שום שר מאומות העולם יכול לעכב בידו מלגאול אותנו: ברוך אתה ה'. כנ"ל, על שאנחנו מקבלים עלינו אדנות שלך ועול מלכות ה' ואנחנו מודים שאנחנו מהויה שלך ראוי שתהיה גאל ישראל. בתענית ציבור אומר כאן הש"ץ עננו בסיום ברכה בפ"ע: ואם שכח ולא נזכר עד שאמר השם מסיום ברכת רפאנו, יאמרנו בשומע תפלה בלא סיום ברכה, כיחיד. (כן העלה בא"י): ואם שכח גם בשומע תפלה, יאמרנו ברכה בפני עצמה אחר בשלום. מגן אברהם.

ראה נא בעינינו. רמוז יראת ה'. פירוש: כי אותה התפלה שהקדוש ברוך הוא יראה בעינינו, שיש לנו עינויים קשים וצרות רבות בגלות הארוך, י"ל [יש לומר] שאנחנו הם הגורמים אריכת הגלות על ידי חטאינו, כמ"ש איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתי או מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו הן בעונותיכם נמכרתם ובפשעיכם שולחה אמכם. וארז"ל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו. על כן צ"ל [צריך לומר] ביראה. כלומר: אף על פי כן, אף שבחטאינו היא אריכת הגלות, אף על פי כן ראה בעיני וריבה ריבנו. כי הגלות מכפרת עון: וגאלנו מהרה. היינו באחישנה למען שמך, אף על פי שיש עת וזמן של בעתה - אף על פי כן אנחנו מגודל אהבת ה',

✧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ✧

עפ"כ האריז"ל תיבת נא עיקר. וגאלינו מהרה למען שמך, ראוי לאדם לידע כלל א' בכל התפלות שנזכר תיבת שמך, מרמז על השכינה הקדושה, שהיא עתה בגלות בשביל עוננו, ויחשוב במחשבתו בכונה עצומה בזה"ל: גאל אותנו מצרותינו מהרה בשביל צער השכינה הקדושה, כביכול שנקראת שמך. כי גואל חזק - אתה, ב' - א, - י, גואל - ישראל.

ראה נא בעינינו - ראוי לאדם לידע כלל א' בכל התפלות שנזכר תיבת שמך, מרמז על השכינה הקדושה, שהיא עתה בגלות בשביל עוננו, ויחשוב במחשבתו בכונה עצומה בזה"ל: גאל אותנו מצרותינו מהרה בשביל צער השכינה הקדושה, כביכול שנקראת שמך. ראה נא בעינינו. יזהר מאד שלא ידלג תיבת נא כי

רפאינו ה' ונרפא - בברכה זו יתפלל על החולה ר"ל... ויתפלל תחלה על חולי אחרים ויקיים בזה מצות עשה מן התורה ואהבת לרעך כמוך ואח"כ על החולי של ב"ב... ואם נתרפא החולי של ב"ב או של אחרים, יתן שבח והודאה בחתימת הברכה.

רְפָאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה,
כִּי תִהְיֶה לָנוּ אֲתָהּ, וְהֵעֵלָה (אֲרוּכָה וּמְרַפָּא לְכָל
תַּחֲלוּאֵינוּ וְלְכָל מְכַאוּבֵינוּ וְלְכָל מַכּוֹתֵינוּ) רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל

מַכּוֹתֵינוּ, מי שרוצה להתפלל בעד החולה קודם אל מלך יאמר כאן תחינה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה,
רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם, רְפוּאָה הַנְּפֶשׁ וְרְפוּאָה הַגּוּף לַחֻלָּה /
לַחֻלָּה (פלוגי(ת) בן / בת פלוגי(ת) בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל:

כִּי אֵל מֶלֶךְ רּוֹפֵא נֶאֱמַן וְרַחֲמָן אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
רּוֹפֵא חוּלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרַךְ עָלֵינוּ²⁰ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה הַזֵּאת

אור הישר - כתו נהורא

הנפש: הושיענו ונושעה. מאהבת ה' ואהבת עמו ישראל יבקש רחמים על כל חולי ישראל שיודע, ואף שלא בקשו ממנו, ועל תלמידי חכמים דאינון חולין בגלותא. ויקיים בזה מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך: והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו. רמוז עבודת ה' זו תפלה. כי בתפלה מקיים מצות

רפאנו ה'. רמוז יראת ה'. פירוש: רפאנו ה' במדת הרחמים. או ונרפא, כדי שנהיה בריאים לעסוק בתורתך הקדושה ובמצות. כי אם האדם חול האיני יכול לעסוק בתורה. והנה אפשר שעל ידי שהוא ח"ו חוטא אין תורתו רצויה, לכן יכוין לחזור בתשובה מיראת ה' לרפא תחלה חולי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר כר. כי - אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה. ב' א' - י רופא חולי - עמו - ישראל. ואם נתרפא החולי של ב"ב או של אחרים, יתן שבח והודאה בחתימת הברכה ויכוין בזה ג"כ אל מ"ע כנ"ל. רופא חולי עמו ישאל: ר"ת גימטריא רפ"ח להעלות רפ"ח ניצוצות שנפלו בקליפה. ברך - עלינו ה' - אלהינו. ברכה זו יתפלל אדם ג"כ בשברון לב ומקירות לבו הומה, שיהא השנה

רפאינו ה' ונרפא וכו' והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו, יכוין במחשבתו על רפואת הנפש יותר מרפואת הגוף, ובברכה זו יתפלל על החולה ר"ל, הן אם יהי איזה חולה בבני ביתו ר"ל, או על חולאים אחרים הנודעים לו שיש בעיר ר"ל, ואף שלא בקשו ממנו שייבקש רחמים עליו, ויקיים בזה מ"ע מן התורה (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך", ויתפלל תחלה על חולי אחרים ואח"כ על החולי של ב"ב, כדאי בגמרא הקדושה (ב"ק צב, א):

כוונות

כ"א תיבות. אך בטור כתב שאין לומר אבינו רק בברכת השיבנו וסלח. על כן יאמר ה' אלהינו.

20 זה לשון פרע"ח: צריך לומר בקיץ ברכנו. ולא הנוהגים לומר תמיד ברך עלינו. ואינו מונה התיבות. ובסידור ר' קאפיל מונה

וְאֵת כָּל מִינֵי תְבוּאֹתָהּ לְטוֹבָה, וְתַן (בְּקִיץ בְּרָכָה) (בחורף טַל וּמָטָר
 לְבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבְעֵנוּ מִטוֹבָה, וּבִרְךָ שְׁנַתְנוּ פְּשָׁנִים
 הַטּוֹבוֹת לְבְרָכָה, כִּי יֵאל טוֹב וּמִטִּיב אֶתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: כתב
 בפרע"ח: קודם סיום הברכה צריך לומר תפלה על הפרנסה, וזו היא: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים, ^{אֲרוֹן הַכֹּל}
^{זֵהוּ הַתּוֹרָה}
^{יִאֲהַרְיֵנוּ}

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתְנוּ, וְשֵׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלוּתֵינוּ, וּקְבִצְנוּ

אור הישר - כתור נהורא

בתשובה שלנו, כמרז"ל כלו כל הקיצין ואין
 הגאולה תלוי אלא בתשובה, על כן רמוז יראת ה',
 שצריך להיות התשובה על כל פנים מיראת ה'.
 ומגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים: ושֵׂא נֶס לְקַבֵּץ
 גְּלוּתֵינוּ. חוץ מפירוש הפשוט, בקשתינו שיהיה
 הקבוץ גלויות על דרך נס, אף על פי שאין אנחנו
 כדאין וזכאים, יעשה השם יתברך על דרך נס
 למען שמו: וּקְבִצְנוּ יחד מארבע כנפות הארץ
 לארצינו. שאין כבוד ה' שיהיו בניו בני בחוניו
 נפוצים בד' כנפות הארץ, וכינוס לצדיקים הנאה

עבודת ה', כמו עבודת הכהנים בבית המקדש,
 כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם, וארז"ל איזה עבודה
 שבלב הוי אומר זו תפלה.
 ברוך אתה ה'. על ידי קבלת עול מלכות ה' מברך
 השנים.

תקע בשופר גדול. רמוז יראת ה'. פירוש: תקע
 בשופר גדול, כמ"ש ביום ההוא יתקע בשופר
 גדול כו': לחרותנו. שנזכה לחרותנו הראשונה
 שהיה לנו בשעת קבלת התורה, חירות ממלאך
 המות וחירות משעבוד מלכיות. ועל שזה תלוי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הראשון. לכן ראוי לכוין בחתימת ברכה זו:
 גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים במחשבתו
 בשמחה עצומה, על גודל גבורותיו וחכמתו
 הנפלאה ית"ש ויתעלה.

תקע - בשופר גדול - יתפלל האדם בשברון לב
 מאד, ולהכניס צער גדול בלבו: מתי יהיה קץ
 הפלאות לקבץ נדחי ישראל והשכינה הקדושה
 תצא כביכול עמנו מהגלות. ולשון תקע בשופר
 גדול, כי קיבוץ גלויות יהי' ע"י תקיעת שופר,
 כמש"ה (ישעי' כו, יג): ביום ההוא יתקע בשופר
 גדול ובאו האובדים וגו'. ולשון וְשֵׂא נֶס לְקַבֵּץ
 גְּלוּתֵנוּ, כמש"ה ושם ית, ג): כנשוא נס הרים
 תראו וגו'. וכאן נדפסו בסידורים תפלה על עון
 קרי והוא מכתבי הארז"ל. וּקְבִצְנוּ יחד מארבע
 כנפות - הארץ. ב' - א' - י' מקבץ נדחי - עמו
 ישראל. יכוין בזה"ל: אני נותן לך ית"ש שבח
 והודאה על זה, שבודאי נדחי ישראל תקבץ, אך
 מבקש אני רחמך וחסדיך שתקבצנו מהרה.

הזאת תבואתה לטובה, בכדי שיהא ריווח לעניים
 והאביונים האומללים, ויהי' ג"כ כוונתו עליו ועל
 ב"ב. גם אם הוא עושר [עשיר] גדול צריך ג"כ
 לכוין בזה, כידוע ממעשה דמרתא בת בייתוס
 (גיטיו נו, א), שהי' לה גנזי אוצרות והיתה נפוחת
 רעב ומתה באותה מיתה. וע"כ ישם האדם
 הדברים האלה לנגד עיניו ויבקש רחמים על זה.
 ובחורף: ותן - טל - ומטר. וישם האדם
 במחשבתו מקירות לבו פי' הלע"ז של תיבות ותן
 טל ומטר, כי ידוע מדינא דגמרא, באם שכח ולא
 שאל מטר בברכת השנים בחורף מחזירין אותו.
 הנה אחיי ורעיי, אם שאל אדם מטר רק בשפתיו
 ולא כיון את לבו כלל לשאלה ובקשה זו, בודאי
 אינו נחשב כלל לשאלה ולתפלה לפני בוחן
 כליות ולב, ואוי לאותה בושה ודי בזה. ב' - א, -
 י' מברך השנים. יתן האדם על דעתו גבורותיו
 ונפלאותיו ית"ש ויתעלה, בצמיחת הזרעים
 מהארץ והחכמה הנפלאה בזה, כמ"ש בשער

יחד מהרה מארבע פנפות הארץ לארצנו: ברוך אתה יהוה אלהינו
 ארון הכל היה תה ויחיה יאחד יונתו
 , מקבץ נדחי עמו ישראל:

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה, והסר ממנו
 ארון הכל היה תה ויחיה יאחד יונתו
 יגון ואנחה, ומלך עלינו מהרה אתה יהוה אלהינו

לבדך בחסד וברחמים, וצדקנו בצדק ובמשפט: ברוך אתה
 ארון הכל היה תה ויחיה יאחד יונתו
 יהוה אלהינו, מלך אוהב צדקה ומשפט: (בעשי"ת: המלך המשפט).

ולמלשינים²¹ אל תהי תקוה, וכל המינים פרגע יאבדו, וכל
 אויבי עמך מהרה יפרתו, והיזדים מהרה תעקר

אור הישר - כתר נהורא

המדות: ומלך עלינו אתה ה'. במדת הרחמים: לבדך. אף דמדת המלכות הוא מדת הדין, בסוד דינא דמלכותא דינא, אנחנו מתפללים שיהיה מלכותו יתברך עלינו בחסד ורחמים: וצדקנו במשפט. שיעשה עמנו צדקה עם המשפט, וזה יהיה תהלות ה': ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט. שישאל עושין. וכן תעשה עמנו על ידי קבלתנו עול מלכות ה', כנ"ל. ולמלשינים, קאי על הקליפות, וכן ראוי לכויז, (כתר נהורא).

להם והנאה לעולם. ברוך אתה ה'. כנ"ל. שאנחנו מקבלים אדנות שלך ומודים שאנחנו מהויה שלך ומקבלים עלינו עול מלכות ה'. על כן תהיה מקבץ נדחי עמו ישראל, לבל ידח ממנו יתברך נדח. השיבה שופטינו. רמוז יראת ה'. פירוש: הם הסנהדרין: כבראשונה. שעל ידי הסנהדרין היה מורא מלכות ויראת ה' על ישראל: ויועצינו. הם יועצי המלכות של בית דוד. וגם מגודל אהבת ה' בקשתנו שגם היצר הרע יהיה יועץ לנו לעבודת ה'. כל שכן וקל וחומר היצר טוב על ידי תיקון כל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יאבדו, כן הוא הנוסחא האמיתית, כי ברכה זו נקראת: ברכת המינים, שתקנוה ביבנה, ולפי שכתב הטור שבברכה זו יש כ"ט תיבות, ע"כ אציג הנוסחא הנכונה ומינה לא תזוע: ולמלשינים - אל תהי תקוה וכל - המינים כרגע יאבדו - וכל אויבי עמך מהרה יכרתו - ומלכות הרשעה מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניעם במהרה בימינו ברוך - אתה ה' שובר - אויבים ומכניע זדים. ויתפלל אדם ברכה זו בשברון לב מאד, כי בשבירתם יהיה לנו תקומה וביחוד לשכינה הקדושה כביכול.

השיבה שופטינו כבראשונה וכו' ומלך - עלינו אתה וכו', מה טוב לאדם כי יוריד דמעות על לחייו בתיבות ומלך עלינו אתה ה' לבדך, ויחשוב: עד מתי נהיה אנחנו עם קדוש נבזים ושפלים בין האומות עובדי פסילים, ובזה נתחלל שמך הגדול. ועכ"פ יתפלל ברכה זו בלב מר מאד על חילול שמו הגדול. וצדקנו במשפט, יכוין בזה"ל: צדקנו במשפט כדי שנהי' ראוי' שתמלך אתה עלינו לבדך. ב' - א, - י, מלך - אוהב צדקה ומשפט. ולמלשינים. בכתבי האר"י ז"ל, שקאי על הקליפות, וכן ראוי לכויז. וכל המינים כרגע

כוונות

[ל'ה' על כל הגוים וגו' עד (שם יא) ונטה עליה קו תהו וגו'. (רוקח, פרי עין חיים).

21 למשומדים - יש בברכה זו כ"ט תיבות, כנגד כ"ט פורעניות שעתידי הקב"ה ליפרע מבצרה, שנאמר (ישעיה לז, ב), קצף

וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וּתְכַלֵּם וּתְשַׁפִּילֵם וּתְכַנְיַעַם בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שׂוֹכֵר אוֹיְבִים וּמְכַנְיַע זָדִים:

עַל הַצְדִּיקִים²² וְעַל הַחֲסִידִים^(קח), וְעַל זְקֵנֵי שְׂאֵרֵי עַמְּךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל, וְעַל פְּלִיטַת בֵּית סוּפְרֵיהֶם, וְעַל גְּרֵי הַצֶּדֶק
 וְעַלֵינוּ, יְהִמוּ נָא רַחֲמֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְתֵן שָׂכָר טוֹב
 לְכָל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמְתִּי, וְשִׁים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם וְלַעֲוָלָם

אור הישר - כתו נהורא

אנחנו מתפללים בעבודת ה' זו תפלה, דאף על פי שאין אנחנו כדאים לתת לנו שכר טוב בפני עצמו, מכל מקום ותן חלקנו עמהם, של הבוטחים בשמך באמת, ונהיה אנחנו בכללם לענין קיבול השכר: ולעולם לא נבוש כי כך בטחנו. אף על פי שאין הבטחון שלנו כל כך באמת כמו הצדיקים הגדולים, מכל מקום

על הצדיקים כו'. ועלינו יהמו נא רחמיך. רמוז יראת ה'. פירוש: אף על פי שאנחנו אין אנו לא צדיקים ולא חסידים יהמו רחמיך עלינו ה' אלהינו, מפני ששמך נקרא עלינו אלהי ישראל. ומגודל אהבת ה' אנחנו מבקשים: ותן שכר טוב. היינו חסדים טובים ושכר שאינו ממעט הזכיות: ושים חלקנו עמהם. היינו:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שפלים ונבזים בזוי דבזוי ובודאי ראוי להתפלל ברכה זו בשברון לב מאד. וכן הוא הנוסחא: על - הצדיקים ועל - החסידים כו', יהמו נא רחמיך ה' אלהינו כו', ולעולם לא נבוש כו'. ב' - א' - י, משען (ולא משן) ומבטח (ולא ומפסח) לצדיקים. ויכוין בזה"ל במחשבתו: ואני ג"כ משענתי ומבטחי רק עליך ית"ש.

ברכה י"ג: על - הצדיקים. ז"ל הגמרא (מגילה יז, ב) והובא ג"כ בטור: ותקונה אחר קללות המינים, שכיון שכלו המינים מתרוממת קרנות הצדיקים דכתיב (תהלים עה, יא) וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק, וכולל גרים עם הצדיקים כו'. ונמצא כללות ברכה זו בה אנו מתפללים שיתרומם קרן הצדיקים והחסידים שהם בגלות

כוונות

שעשה ניתנים לצדיק הראויים לו כפי מה שגזרה חכמתו ית' בסוד יכין רשע וצדיק ילבש. אמנם יש איזה צדיקים גדולי המעלה שאינם רוצים ליהנות מזולתם אלא משלהם וכשלוקחים ההארות הנו' הנה הם בידם בתורת פקדון בלבד בנאמנות וכאשר ישובו בעליהן בתשוב' יחזרו להם אותם ההארות שלקחו מהם כנז' ולכן אנו מתפללין לפניו ית' כי הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא וכמעט שהאדם מוכרח לחטוא ולכן אותם ההארות של חלקינו וגורלינו שהרווחנו ע"י מעשה המצות שעשינו בעוה"ז ואינם ניתנים לנו מחמת חטאתינו ישימם עם הצדיקים הגדולים הרשומים הנ"ל כדי שיהיו ההארות ההם קיימת וכאשר נשוב בתשובה יחזירום לנו ולא ישימם חלקינו עם זולתם דהיינו אותם שלא יחזירום לנו: (שער הכוונות, דרושי העמידה דרוש ו).

22 על הצדיקים - ויש בברכה זו מ"ב תיבין - נגד שם מ"ב שבו נברא העולם בשביל הצדיקים. (פרי עץ חיים).

ובאומרך ושים חלקינו עמהם כו' צריך לכוין בביאור מלות אלו שלכאורה נראין כתפלת שוא וברכה לבטלה שמאחר שהאדם הוא בעל בחירה ורצון אין יתפלל להשי"ת ישים חלקו עם הצדיקים והרי ניתנה הבחירה ביד האדם כאומרם ז"ל ואלו צדיק ורשע לא קאמרו. ואם נאמר שהכוונה היא שאף שיחט' יתפלל עתה להשי"ת שישים חלקו עמהם הנה הקושיא כפולה ומכופלת כי הצור תמים פעלו לתת לאיש כדרכו אם טוב ואם רע אך אמנם הכוונה היא כי כאשר האדם חוטא לפעמים ועושה עבירות המכבה את המצות אז מונע מעצמו שכר מצותיו שעשה. והנה ביני ביני כל זמן שלא שב בתשובה אותם האורות והמלאכים והסניגורים הנעשים מאותם המצות

דברי שלום - הלכות והליכות

(קח) על הצדיקים ותמצא בה כל האלפא ביתא, לפי שהצדיקים מקיימים כל התורה כולה (כל בו).

לֹא יִבּוֹשׁ כִּי בָךְ בִּטְחָנוּ, וְעַל חֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל בְּאַמַּת וּבְתַמִּים
 נִשְׁעַנְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִשְׁעַן וּמִבְטָח לְצַדִּיקִים:
 וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁפֹּן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקִרְוֹב בְּיָמֵינוּ בְּנֵן עוֹלָם,
 וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מִהֲרָה לְתוֹכָהּ תִּכְוֶן²³: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם, <sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְהַלָּל
 יְאֹהֲרֵינוּ</sup>

אור הישר - כתר נהורא

אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. והכוונה גם כן שיהיה משכנו יתברך בצדיקים עצמם. כמ"ש ושכנתי בתוכם. ועל ידי עבודת ה' זו תפלה נזכה ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם כו'. ברוך אתה ה' על ידי קבלתנו עול מלכות ה'. ומתפללים לפניך ה' בכל לב את התפלה עם השכינה שנקראת תפלה תהיה בונה ירושלים. כשאומר כי לישועתך יכוין כי הוא מן המקווים לישועתו יתברך. כי הקב"ה עושה עמנו כמה ישועות. והוא סגולה גדולה להנצל מכמה גזירות קשות. (כתר נהורא).

ועל חסדך גדול שהוא באמת: נשעננו. על ידי קבלת עול מלכות ואדנות ה' אתה משפיעו, מהוה ברכות חדשות ואתה משען ומבטח לצדיקים. ולירושלים עירך. רמוז יראת ה'. פירוש: ולירושלים עירך היינו ירושלים של מעלה שנשבע הקדוש ברוך הוא שלא יבא בירושלים של מעלה עד שיבנה ירושלים של מטה. ועל שאנחנו על ידי חטאינו ומניעת תשובה שלנו היא הסיבה לגלותא דשכינתא. על כן תפלתנו ביראת ה': ולירושלים עירך ברחמים תשוב. ומגודל אהבת ה' תפלתנו ותשכון בתוכה בתוך ירושלים של מטה: כאשר דברת. כמ"ש ואני

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כתבי האריז"ל, לתוכה, מפיך ה'. בי - אי - י בונה - ירושלים, יכוין בשברון לב בזה"ל: כי בודאי אתה ית"ש תבנה ולא אחר, בנה אותה במהרה למען שמך הגדול שלא יתחלל עוד בין הגויים.

ולירושלים - עירך ברחמים תשוב. יתפלל בשברון לב מאד: עד מתי יהי ירושלים מדבר גאות תנין, והר האלהים חריבה. ומה טוב אם יכול להוריד דמעות על זה. וכסא דוד - עבדך מהרה וכו'. ויזהר לומר תיבת עבדך,

כוונות

שוממין, דאם לא כן הל"ל את מקדשכם השימותי. אך עתה משמע, שגם בחורבן נקרא מקדש, לזה אמר תשכון בתוך עירך, ר"ל, בהיות עירך אפילו חריבה, תשכון בה כאשר דברת. והשימותי כו' כנ"ל, כי לעולם לא זזה שכינה מכותל מערב, (ספר פרי עץ חיים, שער העמידה, פרק טו).

ראוי מאד אל האדם לומר וידוי בשומע תפילה, וגם ראוי לשאול על מזונותי, להורות שהוא בוטח בו יתברך אשר בידו מזון לכל חי. (שער הכוונות לה)

23 במלת וכסא דוד עבדך, הזהיר לנו מורי זלה"ה מאוד, ביום א' שהלכנו על ציון שמעיה ואבטליון בהתפללנו שם, והכפיל שם לנו לומר, שנוזכיר בכל תפלה ותפלה, לכוין במלת דוד עבדך, שיחיה משיח בן יוסף, ולא ימות ע"י ארמילוס הרשע, והוא נקרא כסא דוד עבדך. וזה סוד, חיים שאל ממך, כמ"ש בר"מ שעתיד משיח בן יוסף למות. ולא הבינו דבריו, והשם יודע נסתרות, וסופו מוכיח על תחלתו, שמת מורי החסיד זלה"ה בעו"ה. מע"ח - ארז"ל, והשימותי את מקדשכם, קדושתן עליהן אף כשהן

אֶת צִמְח דָּוִד עֲבָדְךָ מְהֵרָה תְצַמִּיחַ, וְקִרְנוּ תְרוּם בְּיִשׁוּעַתְךָ,
 כִּי לְיִשׁוּעַתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם, וּמְצַפִּים לְיִשׁוּעָה: בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה הַיּוֹמָה, ^{אֲרוֹן הַבַּיִת} מְצַמִּיחַ קֶרֶן יִשׁוּעָה:

אָב הַרְחֵמֵנוּ, שְׁמַע קוֹלֵנוּ²⁴ אב"ג ית"ץ, יְהוָה הַיּוֹמָה ^{אֲרוֹן הַבַּיִת} אֱלֹהֵינוּ ^{הֵיחָד הַיּוֹמָה} וְכַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

אור הישר - כתר נהורא

את צמח דוד. רמוז יראת ה'. כמ"ש ובקשו את ה' ואת דוד מלכם. הוא לקבל עול מורא מלכות ה' ומורא מלכות בית דוד: ומגודל אהבת ה' תפלתנו: וקרנו תרום בישועתך. כשביל ישועתך. ועל ידי עבודת ה' זו תפלה כי לישועתך קוינו כל היום שהחיוב להיות מצפה לישועה: ברוך אתה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לכן יכוין מקירות לבו עד מאד בזה"ל: אני מחכה ומצפה בכל יום לישועת השכינה הקדושה שתצא מהגלות, ותגאל אותנו ג"כ בביאת משיחך, ותצמיח קרן דוד. ובודאי הבוחן לבות וכליות הוא רואה החיכווי והקיווי של כל אדם, באיזה תשוקה היא בלבו, לכן חכה בתשוקה גדולה ועצומה עד מאד, בכדי שלא יבוש ולא יכלם ליום הדין כשישאלו אותו צפית לישועה, ודי בהערה זו. ב' - א' - י" מצמיח קרן ישועה, יכוין בזה"ל: שבודאי אתה הוא ית"ש שתצמיח הישועה האמיתית ולא אחר, ועשה זה במהרה למען שמך הגדול. שמע קולנו ה' - אלהינו חוס ורחם - עלינו כו' כי - אל שומע כו', ברכה זו היא סוף ברכות אמצעיות, ובודאי ראוי ונכון לאומרה בכונה

ברכה ט"ו: את - צמח דוד - עבדך כו'. כי לישועתך קוינו כל - היום. כתבו בכהאריז"ל: בתיבות אלו יכוין לצפות לישועה, כדי שיוכל להשיב ליום הדין כששואלין אותו צפית לישועה ע"כ.

ז"ל הוזה"ק בהקדמת בראשית (ד): תחתונים הישנים, ואור עיניהם שתום בחורי עיניהם הקיצו. מי מכם אשר הפך חושך לאור, והמר יוטעם לו במתוק, עוד מטרם שבא לכאן, מי מכם אשר בכל יום מצפים לאור המאיר בשעה שהמלך פוקד את האילה שאז מתגדל כבוד המלך, ונקרא מלך על כל מלכי העולם, ומי שאינו מצפה לזה בכל יום בעודו באותו העולם (דהיינו בעולם הזה), אין לו חלק כאן.

כוונות

כל פשעינו ותפתח לנו שערי תשובה שלימה כי ימינך פשוטה לקבל שבים:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתזמין ותשלח לנו היום ובכל יום ויום מזונות ופרנסה טובה לחם לאכול ובגד ללבוש בנחת ולא בצער בריח ולא בצמצום בכבוד ולא בבזוי. ותפרנסנו בחסדך הגדול פרנסה טובה שלא יהיה בה בושה וכלימה. ותפרנסנו פרנסה טובה שנוכל בה לעסוק בתורתך הקדושה לשמה. ולא תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם כי בשמך חנינו ומאוצר של מתנת חנם תכלכלנו בזכות שמך הגדול דיקרנסא הממונה על הפרנסה כי אתה נוטן לכל איש ואיש די מחסרו ולכל גויה וגויה די פרנסתה

24 נוסח וידי ותפילה לומר בשמע קולנו מסידור הרש"ש זיע"א:

אנא ה' חטאנו עוינו ופשענו אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו ועברנו על תורה שבכתב ותורה שבע"פ ובטלנו ולא קיימנו רמ"ח מצות עשה וענפיהם ומדברי קבלה ומדברי סופרים, וסרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו, ועתה אנחנו שבים אליך בתשובה ומתחרטים על כל מה שחטאנו עוינו ופשענו חרטה גמורה ועוזבים אנחנו אותם עזיבה גמורה, ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתמחול לנו את כל חטאתינו ותכפר לנו את כל עונותינו ותמחול ותסלח לנו את

חוס ורחם עלינו קר"ע שט"ו, וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו

אור הישר - כתו נהורא

ורחם עלינו. רמוז אהבת ה'. פירוש: מגודל אהבת ה' מתפללים אנחנו, אף שאין תפלתנו כל כך בכוונה אמיתית וכראוי, אפילו הכי חוס ורחם עלינו וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו. כי זהו תהלת ה'.

בתפלתנו כמו בתפלת צדיקים. כמרז"ל שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים. מפני שאתה ה' אלוקינו. מיוחד אלהותך עלינו. ולזה רמוז יראת ה'. שצריך שהתפלה תהיה בכוונה עצומה, שישתעשע השם יתברך עם תפלתו: חוס

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו. מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש-ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. [וטעם הדבר (תהלים סח) ברוך ה' יום יום] ואף על גב שצמצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו (שם סח) ברוך ה' יום יום. ע"כ.

גדולה ועצומה עד מאד. ומגודל מעלתה עי בשו"ע א"ח (סי' ס"ג בהג"ה). וכתב בכהאריז"ל, שבברכה זו חיוב על האדם להתודות על עונותיו, וישאל גם כן מזונותיו מהשם יתעלה.

ובוה"ק פ' בשלח (דף ס"ב ע"א) כתב: הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה כתוב למעלה? עיני כל אליך ישברו. כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש-ברוך-הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים

כוונת

קס"ד. (שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ו)

ושלח כתב מהר"ו בשער הכוונות (דף א') מצאתי בספרי המקובלים שהמכין בשם הקדוש ארריתא בשומע תפילה אין תפלתו חוזרת ריקם, כי ראשי תיבותיו: אחד ראש אחדותו ראש יחוד תמורתו אחד.

גם תכין כי אותיות שורק הוא אותיות קשר ושרק הכל א' פי' כי היסוד מחבר ומקשר כל העולמות ומחבר יחד ז' וז' והיו לבשר א' ותכין לקשר ע"י היסוד כל הי"ם דז"א בי"ם דנוק' ודע שע"י כוונה זו יועיל לך מאד לענין הזכירה. ותכין כי ניקוד הויה זו היא בשרק שהיא אותיות קשר שאתה מקשר כל העולמות ע"י היסוד שניקודו הויה בשורק ובכח זה יתקשרו דברי חכמה בלבך ולא ישתכחו ממך. (שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ו).

מע"ח - דע, כי בשלום, גי' חשמ"ל. והם גי' שע"ח נהורין, וגי' מלבוש, כי הוא מלביש ומכסה ומקיף אל הקדושה, שלא ישלחו החצונים, והוא כסוי לכל ד' עולמות אבי"ע, כל א' לפי מדרגתו, כך הוא עב יותר מחבירו, ועשיה יותר מכולן הוא עב, כי שם הוא עיקר החצונים, לכן אחר תפלת י"ח, שהמשכנו האורות של הקדושה, אז כדי שלא ישלחו החצונים בהם, באותם האורות של הקדושה, אנו מסיימים בעמידה במלת בשלום, שהם אותיות מלבוש של חשמ"ל הנ"ל. ופי' החשמ"ל, כי בזמן שיש הארת הקדושה, אז הוא חש, וכשיש ח"ו שליטה לחצונים שם נקרא מ"ל. (ספר פרי עין חיים - שער העמידה

- פרק ב)

תפלה בשביל להתדבק בימין שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא

ככתוב עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, ואע"פ שחטאנו ומנענו הטוב ממנו בחסדך בטחנו וברצונך הטיבה עלינו כדכתיב רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו וכן מדותיך הטיב לטובים ולרעים ככתוב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון [יכוין ר"ת פא"י גמ' סא"ל גמ' יאהדוניה וסופי תיבות חת"ך ויכוין להמשיך שפע מי"ד דהו"ה ליו"ד דאדנ"י. יאהדוניה] ומשביע [גמ' חת"ך שם הפרנסה]. לכל חי רצון: [ר"ת רחל ויכוין במחשבה ולא יוציא בפה]. יהי רצון מלפניך שתימשך הארה מהרצון העליון להמתיק את רחל הרמוזה בר"ת ואת ב' כוחות הדין פ"ר וש"ך שהם מנצפך וחמש פעמים דין המונעים את הפרנסה. רצון העליון. יוד. יוד הי. יוד הי ויו. יוד הי ויו הי. אלף הי יוד הי. יכוין להמתיק את רחל ואת ב' כוחות הדין ולהמשיך שפע לכל העולמות. רחל ב' כוחות הדין המונעים את הפרנסה. פ"ר מ נ צ פ ש"ך דין דין דין דין (גם יכוין): ויהי רצון מלפניך שישמש מהרצון העליון שפע ומזון וברכה לכל העולמות, (סידור הרש"ש). ולנ"ו שלי ולגופי. (עין כ"ח סימן קפ"ג). ברוך אתה השם כאן להעתיק שם הו"ה אדני בשילוב אוטמת ובשבת בלבד יכון: בשם ע"ב: יוד הי ויו הי ובמילוי המילוי דאות י' דע"ב: יוד ויו דלת ובימי החול יכוין במילוי אות אלף דשם אדנ"י אלף למד פא

(הכמה)

וראוי מאד אל האדם שבאומרו תפלת הלחש יאמר וידוי בשומע תפלה. אנה ה' חטאתי עויתי ופשעתי לפניך כו' כנזכר בזוהר (פרשת בלק קצ"ה), וזה לשונו: לאחור ששם עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שקך צריך יחיד בשומע

נג"ד יכ"ש, כי אל שומע תפלות ותחנונים אתה בט"ר צת"ג, ומלפניך מלכנו, ריקם אל תשיבנו חק"ב טנ"ע. חננו ועננו ושמע תפלתנו.

יכול עצמו בנו חסידים דמודי קמי מאייהו. ויתודה על חטאיו. ולא יפרט אותם חוץ מעון מקרה לילה. סידור ר' קאפיל.

בברכת שמע קולנו קודם שמסיים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה} חטאתי, עויתי, ופשעתי לפניך. מיום היויתי על האדמה עד היום הזה ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה} (ובפרט בחטא פלוני ופלוני): **אָנָּה יְהוָה** ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה}, עשה למען שמך הגדול. ותכפר לי על חטאי ועוני ופשעי, שחטאתי, ושעויתי, ופשעתי לפניך, מנעורי עד היום הזה, ותמלא כל השמות שפגמתי בשמך הגדול:

תפלה שיתפלל על הפרנסה קודם כי אתה שומע:

אתה הוא יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה} האלהים ^{תָּקִין בְּעַל חִסְלוֹת, וּבְעַל הַפְּחוֹת כִּלְיָם}, הזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כנים, הטריפני לחם חקי, והמצא לי ולכל בני ביתי מזונותי קודם שאצטרך להם, בנחת ולא בצער, בטהר ולא באסור, בכבוד ולא בכזיון, לחיים ולשלום, משפע ברכה והצלחה, משפע ברכה עליונה, פדי שאוכל לעשות רצונך, ולעסק בתורתך, ולקיים מצותיך, ואל תצריכני לידי מתנת פשר ודם, ויקים בי מקרא שכתוב, פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. וכתוב, השלך על יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה} יְהִבְךָ וְהוּא יְכַלְכֶּלְךָ:

בתענית במנחה אומר היחיד כאן עננו בלי חתימה

עֲנֵנוּ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְיָמֵינוּ יְהוָה וְיָמֵינוּ יְהוָה}, עננו, ביום צום תעניתנו, כי בצרה גדולה אנחנו, אל תפן אל רשענו, ואל תסתר פניך ממנו, ואל תתעלם

אור הישר - כתו נהורא

כי אל מדת החסד שומע תפלות ותחנונים אתה בעבודת ה' זו תפלה: ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו כו'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וכבר נדפסה נוסח הוידוי והתפלה על מזונותי בסידורים, אך הוידוי צריך להיות נשבר לבו בקרבו ובחרטה גמורה, ויתודה בברכה זו ויפרט בפיו כל נגעי לבבו שיודע בנפשו בקיצור. ואחר תפלת י"ח יתודה באריכות על סדר נוסח א"ב כל נגעי לבבו.

מִתְחַנְתְּנוּ, הִיָּה נָא קְרוֹב לְשׁוֹעַתֵּנוּ, יְהִי נָא חֶסֶדְךָ לְנַחֲמֵנוּ, טָרַם נִקְרָא
 אֱלֹהִים, עֲנֵנוּ, כַּדְבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טָרַם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם
 מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע: כִּי אַתָּה יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא} יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא} הַעֲוֹנָה בַּעַת צָרָה, פְּוֹדָה
 וּמְצִיל בְּכָל עַת צָרָה וְצוֹקָה:

תפלה נגד עצירת גשמים בארץ ישראל

וְעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הַרְחָמִים. בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ גְּדֻלּוֹ
 וְהִדְרַת כְּבוֹדוֹ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.
 וְתִשְׁבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ מְטוֹבָךָ, וּמֵלֵא יְדִינוּ מִבְּרִכּוֹתֶיךָ וּמֵעֶשֶׂר מִתַּנְתּוֹ
 יְדִיךָ. שְׁמֹר וְהִצֵּל שָׁנָה זוֹ מִכָּל דְּבַר רָע וּמִכָּל מִינֵי מִשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי
 פְּרַעְנִיּוֹת. וַעֲשֵׂה לָּהּ תְּקוּהָ וְאַחֲרִית שְׁלוֹם. חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל
 תְּבוֹאֲתֵנוּ וּפְרוֹתֵינוּ, וּבְרַכְנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה, וְנִזְכֶּה לְחַיִּים וְשִׁבְעַת וְשְׁלוֹם
 כְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת. וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ דְבַר, וְחָרָב, וְרָעָב, וְחִזָּה רָעָה, וְשָׁבִי, וּבִזְיָה.
 וַיִּצַר הָרָע, וְחֲלָיִים רָעִים וְקָשִׁים, וּמְאָרְעוֹת רָעוֹת וְקִשּׁוֹת. וְגָזַר עָלֵינוּ
 גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מְלַפְנֶיךָ, וַיִּגְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מְדוּתֶיךָ. וְתַתְּנֵהֶם עִם בְּנֵיךָ
 בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת כָּל פֶּה עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים יג"ל פז"ק:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא} יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא}, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה ^{שק"ו צי"ת:}

רְצֵה יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא} יְהוָה ^{אֵיךְ הוּא וְהִיא} אֱלֹהֵינוּ ^{תקוף בעל חובלות} בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ^{ובעל הפחות מולם} וּלְתַפְלָתֶם

אור הישר - כתו נהורא

כי אתה שומע תפלת כו' ברוך אתה ה' שומע תפלה. רמוז קבלת עול מלכות ה' כנ"ל. כיון שמקבל אדנות ה' מודה שהשם יתברך הויה היה מהוה אותו ומקיים הוייתו בכל עת. על כן ראוי שיהיה הקדוש ברוך הוא שומע תפלה שלו. רצה ה'. רמוז יראת ה'. פירוש: רצה, שיהיה

לרצון וחביב וחשוב לפניך ה' אלהינו, מפני שאתה מייחד אלהותך עלינו עמך ישראל. על כן יהיו לרצון לפניך ה' ולתפלתם שעה. ולזה צריך יראת ה'. כי יראת ה' הקדוש ברוך הוא שואל מן האדם. ועל ידי זה תהיה תפלתו תמיד לרצון לפניו יתברך. ומגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כי אתה שומע כו' ב' - א' - י' שומע תפלה, ויכוין בזה"ל: לכן תשמע תפלתנו כי רחמן אתה. ובתענית אומר בברכה זו ענינו. ובודאי ראוי לאומרה בשברון לב מאד, כי תפלה זו היא מדינא

דגמרא, להתפלל בשומע תפלה מי שקבל עליו תענית, ונקראת: תפלת תענית בגמ' (דף י"ג ע"ב). רצה - ה' - אלהינו, היא ברכה ראשונה של ג' ברכות אחרונות. וברכת עבודה היא נקראת, כי

שְׁעָה, וְהָשִׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדָבִיר בֵּיתְךָ, וְאֲשִׁי יִשְׂרָאֵל,
וּתְפַלְתָּם, מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן, וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד
עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אֱלֹהֵינוּ ^{תקוה בעל חסולת} וְאֱלֹהֵי ^{ובעל המצות כולם} אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וַיְבֹא וַיִּגַּע, וַיִּרְאֶה וַיִּרְצֶה
וַיִּשְׁמַע, וַיִּפְקַד וַיִּזְכֹּר זְכוּרֵינוּ וּפְקֻדוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן
מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבֹדְךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשְׁךָ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפִלִיטָה, לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחַסֵּד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים
וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

בסכות
הספות

בפסח
חג המצות חג

בראש חודש
ראש החודש

הַזֶּה. זְכַרְנוּ יְהוָה ^{אָרְוֵנוּ וְחַיֵּנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תקוה בעל חסולת} בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקֻדָּנוּ בּוֹ לְבִרְכָה,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּנוֹ וְרַחֲמֵינוּ עָלֵינוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

אור הישר - כתו נהורא

אהבת ה' תפלתנו היא: זכרנו ה' אלהינו בו
לטובה ופקדנו בו לברכה. זהו תהלות ה'
שמשפיע ברכותיו אף לשאינם ראויים. וע"י
קבלת עול מלכות ה' והושיענו בו לחיים טובים.
מודים אנחנו לך. רמוז יראת ה'. פירוש: מגודל
יראת ה' אנחנו מודים שאף על פי שאין אנחנו
כדאים, אף על פי כן הוא יתברך הוא צור
חיינו. נוצר חיינו. ומגן ישענו. ומגודל אהבת
ה' אנחנו אומרים: נודה לך ונספר תהלתך על
חיינו כו'

בפ"ק דב"ק אמרו שדרו של אדם לאחר שבע
שנים נעשה נחש, והוא דלא כרע במודים. ועי"ש
בתוס'. וצריך לשהות עד שיתפקקו כל חוליותיו
שבשדרה וינצל מן גזר דין.

והשב את העבודה לדביר ביתך. פירוש: אף על פי
שתפלה של ישראל היא עתה במקום עבודה,
אנחנו מתפללים שישב את העבודה של הקרבנות
ממש לדביר בית המקדש: ותפלתם באהבה תקבל
ברצון. זהו תהלות ה' שמקבל ברצון עבודה
ותפלה של ישראל, ואינה ח"י בזויה בעיניו. על
ידי קבלת עול מלכות ה' עלינו נזכה.

(ואפילו אם הוא מסופק אם אמר, ואז כשחזור להתפלל יתנה אם
יצאתי ידי חובתי בתפילתי הראשונה, תהא זאת לנדבה). ואם
כבר התפלל מוסף אין צריך לחזור.

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא. על ידי גודל
יראת ה' מבקש יעלה ויבא כו': זכרונו. אף על
פי שאפשר שאין אנחנו כדאים וזכאים, אך לפי
גודל ענותנותו יתברך יקבלנו באהבה. ומגודל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בברכה זו אנו מבקשים את פני המלך ה' צבאות שיוחזר העטרה ליושנה, שיוחזר עבודת הקרבנות
לבהמ"ק. ובודאי ראוי לאומרה בשברון לב מאד.

וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹכֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ,
הַמַּחְזִיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָהּ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהוּ וְאֵלֵינוּ.
אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, צוּרנו צוּר חַיֵּינוּ, מְגִן
יִשְׁעֵנוּ, אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נִזְדָּה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהִלָּתְךָ, עַל חַיֵּינוּ
הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נְפִיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם
עִמָּנוּ, וְעַל נְפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת, עָרַב וּבָקָר וְצִהָרִים,

אור הישר - כתו נהורא

ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים: בא"י. על ידי שאנחנו מקבלים אדנות ה' ומודים כנ"ל. על ידי שאנחנו מקבלים אדנות ה' ומודים זה נזכה שיחזיר שכינתו לציון.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כעבד הכורע לאדונו.

ובזה"ק פרשת משפטים (ק.) ז"ל: הקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה שברא, חוץ מאלו שיצאו מאמונה שלו, ולא היה בהם טוב מעולם, וחוץ מאלו שלא כרעו במודים, בתפלת שמונה עשרה מאלו עושה הקב"ה מהם בריות אחרות, משום שלא יבנה גוף שהוא בצורת בן אדם, ולא יקום לעולם דהיינו לתחיית המתים. ע"כ.

ובודאי על זה יודה כל בר שכל, מי שכורע בלא לב ולב, קרוב הוא לזה שלא כרע כלל, ואוי לאותה בושה, ודי הערה בזה. והזקיפה יהי" כאן ג"כ בשם, בשעה שאומר ה' אלהינו, דהיינו בעודו זוקף א"ע יאמר השני תיבות שאתה הוא, וכשיזקוף לגמרי יאמר תיבות ה' אלהינו. ובודאי אדם שתשוקתו עצומה כאהבת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, ראוי לקבל ע"ע מסירת נפש באיזה ציור מיתה בעת אמירתו תיבות שאתה - הוא - ה' - אלהינו ואלהי - אבותינו לעולם ועד, מגודל החרדה והשמחה שבלבו על אלהותו ית"ש ויתעלה לעולם ולעולמי עולמים עלינו עם קדוש, ודי בזה. צור חיינו מגן - ישענו אתה - הוא לדור ודור, כן הוא המשך המלות לפי פ"י האבודרה"ם: נודה לך ונספר תהלתך כו', שבכל - עת - ערב - ובקר

ותחזינה עינינו בשוכך (ידקדק שלא יאמר בשופך) לציון ברחמים יחשוב בתשוקה עצומה עד מאד בזה"ל: אני מחכה ומצפה מתי נזכה זה שתשוב לציון. ומה טוב אם יכול האדם להוריד דמעות על תשוקה זו. ב' - א' - י' המחזיר שכינתו לציון, יתן האדם הודאה גדולה ועצומה במחשבתו בזה"ל: אני נותן לך יתברך'ש הודאה גדולה, כי ידעתי שבודאי תחזיר שכינתך הקדושה לציון עיר הקדש, אך אני מתפלל לפניך שתקרב ההחזרה ברחמיך הרבים במהרה בימינו.

ובהגיע ש"ץ למודים, יאמר מודים דרבנן בכוונה עצומה, כי נוסח זה דמודים דרבנן מפורש בגמרא. ברוך אל ההודאות, ובטור מביא בשם אביו הרא"ש ז"ל שהי' נוהג לחתום בשם: ברוך אתה ה' אל ההודאות, והוא מהירושלמי, וכן הביא האבודרה"ם.

מודים אנחנו לך היא התחלת ברכה שניה של ג' ברכות האחרונות, וז"ל אבודרה"ם: מודים אנחנו לך, מלשון "אך צדיקים יודו לשמך" (תהלים קמ, יד) שהיא לשון הודאה. והירחי פ"י: מודים פי' משתחוים, כדמתרגמינן ואשתחוה אל המלך ומודינא למלכא עכ"ל. ובכריעת מודים, ראשו וגופו ביחד. וזוהר האדם שיקבל ע"ע במחשבתו בכריעה זו, אדנותו ומלכותו של הבורא ית"ש,

הטוב כי לא כלו רחמיך, והמרחם, כי לא תמו חסדיך, כי מעולם קוינו לך:

מודים דרבנן: מודים אנחנו לך, שאַתָּה הוא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ואלהי אבותינו, אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר, יוֹצֵרנוּ, יוֹצֵר בְּרָאשִׁית, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, עַל שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. פֶּן תַּחֲיִנוּ וְתַקְיָמָנוּ, וְתַאֲסֹף גְּלִיּוֹתֵינוּ לְחֻצְרוֹת קִדְשֶׁךָ, לְשֹׁמֵר חֻקֶיךָ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ, וְלַעֲבֹדְךָ בְּלִבֵּב שָׁלֵם, עַל שְׂאֵנוּ מוֹדִים לְךָ, בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת:

ועל הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

בחנוכה: בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, חשמונאי ובניו, פשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל, להשפּיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר ביתך, ופנו את היכלך, וטהרו את מקדשך, והדליקו נרות בחדרות קדשך, וקבעו שמונת ימי חנכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול:

אור הישר - כתר נחורא

דיני על הניסים בחנוכה ופורים: בחנוכה ופורים ליל י"ד ויומו אומר "ועל הנסים". ואם שכח ונזכר קודם שאמר השם, מסיום הברכה חוזר למקומו הראוי. ואם לא נזכר עד אחר שאמר השם מסיום הברכה אינו חוזר, ויאמר קודם יהיו לרצון השני הרחמן הוא ניסים כשם שעשית לאבותינו כו' בימי וכו'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כו'. הטוב, אל יחטוף תיבה זו, אלא יכוין לנוכח השם יתעלה. אתה הוא הטוב כי - לא כלו רחמיך ואתה הוא המרחם כי - לא תמו חסדיך.

בפורים: **בְּיָמֵי מְרֹדְכֵי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, בְּשִׁעְמֹד עֲלֵיהֶם הַמֶּן הַרְשָׁע, בְּקִשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגׁ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר, הוּא חֹדֶשׁ אָדָר, וְשִׁלְלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַתְּ אֶת עֲצָתוֹ, וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְהַשְׁבֹּתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ:**

וְעַל כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בעשי"ת: וכתב לחיים טובים כל בני ברייתך:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה, וְיִהְלְלוּ וְיִבְרְכוּ אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת לְעוֹלָם כִּי טוֹב, הָאֵל יִשׁוּעָתֵנוּ וְעִזְרָתֵנוּ סְלָה. הָאֵל הַטּוֹב: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלֶךְ נֶאֱמָר לְהוֹדוֹת:

לפני הברכה חייבים הכהנים ליטול את ידיהם. לפי מנהג שמקורו בזוהר פרשת נשא (דף קמו.), הלויים שבקהל נוטלים את ידי הכהנים. אם אין לויים, יש נוהגים שהבכורות נוטלים ידיים לכהנים, מפני שלפני חטא העגל הם שמשו כלוויים, ויש נוהגים שהכהנים נוטלים את ידי עצמם, אך ישראל או כהן אחר לא יטול את ידיהם בשום אופן.

הכהנים חייבים להתחיל ללכת לקראת הדוכן (הליכה זו מכונה בהלכה עקירת רגליים), כבר בברכת רצה.

לאחר מכן הכהנים חולצים את נעליהם, מכסים את ראשם בטליתות, ועולים סמוך לארון הקודש ללא נעליים. הם עומדים עם הגב לקהל, ואומרים את הברכה: "ברוך אתה ה'... אשר קידשנו בקדושתו של אהרן, וציונו לברך את עמו ישראל באהבה". הכהנים פונים אל מול הקהל באמצע הברכה - באמרם

אור הישר - כתור נהורא

ועל כולם יתברך. זהו תהלות ה'.

וכל החיים יודוך כו' ברוך אתה ה'. על ידי שאנחנו מקבלים אדנות שלך וקבלת עול מלכות ה'. על כן הטוב שמך לנו ולך נאה להודות. פירוש, אתה נאה לנו ואנחנו נאים להודות לך ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מגודל אהבתו ית"ש. האל - ישועתינו ועזרתינו סלה. ב' - א' - י, הטוב - שמך ולך נאה להודות, בכאן יכניס אדם שמחה גדולה ועצומה בלבו על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה, שאין נאה להודות אלא לו לבדו ית"ש ויתעלה זכרו לעד.

ועל כולם - יתברך כו' פי': על כל הטובות והנפלאות שאתה עושה עמנו בתמידות, אנחנו מתפללים שיתברך ויתרומם שמך כו'. וכל - החיים יודוך סלה, פי' כל האומות עובדי פסילים יכירו גם הם אלוהותך ויודוך סלה, ויהללו כו', ויכניס בלבו תשוקה עצומה על זה

'וציוונו' - או בסופה, כפי המנהגים השונים. אחרי ברכת המצווה, החזן מקריא את שלושת הפסוקים של ברכת כהנים מילה במילה, והכהנים חוזרים אחריו. מטרת ההקראה היא למנוע טעות של הכהנים. לאחר קריאת כל פסוק הקהל עונה "אמן". (קט)

דברי שלום - הלכות והליכות

פרק א

מעלת וסגולת ברכת הכהנים

ברכת כהנים מתקיימת בלי תנאי אף אם יחטאו (חיד"א, מדבר קדמות מערכת ל' אות ג').

אמירתה כתקונה

כתב רבנו אליעזר פאפו זצ"ל, בספרו חסד לאלפים (סימן קכ"ח, סעיף ט') יכוון בשבעה מיני טובות שיש בעולם המוברים בספר יצירה (פרק ד', משנה א - ב), והם חיים, שלום, חכמה, אושר, חן, זרע, ממשלה. וכתב רבנו אברהם אזולאי זצ"ל בספרו (חסד לאברהם מעין ב', נהר ס"ג), שאלה השבעה רמוזים בברכת כהנים, והכהן צריך לכוון בכל אלו השבעה להשפיע ברכה לכל ישראל, וגם השליח ציבור ירשום בספרו כך להיות לו לזיכרון, וגם צריכים הכהנים שיהיו בקיאים דינים אלו, כדי שיעשו עבודה זו, שנשארה להם בזמן הזה, בכל דקדוקיה, וילמדו פשט הפירוש בברכת כהנים ויברכו בחיבה וברעותא דליבא [רצון הלב], אולי יש תקוה שיעשו פרי למעלה עכ"ל.

והמשנה ברורה (סימן קכ"ח) כתב שברכת הכהנים היא ברכה מהקב"ה, והביא לשון הרמב"ם בהלכות נשיאות כפיים (פרק ט"ו, הלכה ז'), "אל תתמה ותאמר מה תועיל ברכת הדיוט זה? שאין קיבול הברכה תלוי בכהנים אלא בהקב"ה, שנאמר: "ושמו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם", הכהנים עושין מצוותן שנצטוו בה, והקב"ה ברחמיו, מברך את ישראל כחפצו" עכ"ל.

קבטלת דין רגז וקטרוג שיש בעולם:

שינוי (במסכת סוטה ט"ח) רבן שמעון בן גמליאל משום רבי יהושע אומר: מיום שחרב בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו אמן, אין יום שאין בו קללה, ומובא (בירושלמי סוטה, פ"ט הלכה י"ד) על הפסוק "ואל זועם בכל יום", מי מבטל? ר' אבין בשם רב אחא ברכת כהנים מבטלת! הכהנים בברכתן מבטלים הקללות הבאים בעולם (קרבן העדה שם), וזה נאמר: "הנה מטתו שלשלמה שישים גיבורים" אלו שישים אותיות שבברכת כהנים, "כולם אחוזי חרב" שלכל אחד ואחד שמו של הקב"ה נזכר בו, "איש חרבו על ירכו" שאפילו רואה אדם בחלומו - חרב שלופה ונתונה על צווארו, וקוטע ירכו - משכים לבית הכנסת לברכת כהנים (ילקוט שמעוני, פרשת נשא). ולכן אמרו חז"ל בש"ס (ברכות פרק ט) ובזוהר, שאדם שיחלום חלום רע, או שפגעה בו מידת הדין באיזו מכה ח"ו, שיבוא לנשיאות כפיים וינצל ממנה, ולא ישלוט עליו עוד הרעה, ולא עוד אלא שיתחפך על ידי הברכות כל הרעה לטובה, לחיים, לשלום, בריאות הגוף.

(קט) ספר זוהר ברכת כהנים סגלתה - קדשתה - אמירתה לקוט גדול ונפלא מהזהר הקדוש, ספר יצירה, תרגום יונתן בן גי'אל, ספרי, פסיקתא, גמרא, זוהר הקדוש. ירושלמי סוטה, קרבן העדה, במדבר רבה, מדרש תנחומא, רש"י, אבן עזרא, דעת זקנים, חזקוני, רמב"ן, ספוננו, אור החיים, הגר"א, מלבי"ם, העמק דבר, חסד לאלפים.

למודים הנוגעים לקדשת וסגלת ברכת כהנים, ועוד מאמרים חוצבי להבות אש בעניני פגנת ברכת כהנים פכתוב "קל זעם בקל יום" מי קבטל, ר' אבין גשם רב אהא ברכת כהנים קבטלת (ירושלמי סוטה פ"ט הלכה י"ד). הפהנים בקבכתם קבטלים הקללות בעולם (קרבן העדה שם). - באותה שעה שפהנהנים קבכרים, נמצאים רחמים בעולם כלו, ומי שיתפלל על צערו יתהפך לו הדין לרחמים (וזהו פרשת נשא, קמ"ז), ובהקדמה לספר "חסד לאלפים" כתב: סגלת ברכת כהנים להשיג הצלחה לעשר וכבוד וחסים טובים וארפים. - וכמו שכתוב בזהר הקדוש, מי שראה דבר מצער בחלום, או שחלם חלום רע, יכון לשמוע בקבכת כהנים את ברכתם, ויתהפך מדין לרחמים. יצא לאור חודש תשרי תשע"ח על ידי "מפעל הזהר העולמי" בת ים 0527-65-1911 הוצאה שלישית סוכות תשע"ח

תוכן הענינים

1. פרק א': מעלת וסגולת ברכת הכהנים. אמירתה כתיקונה. מבטלת דין רוגז וקטרוג שיש בעולם. זוהר הקדוש על ברכת כהנים. בפרישת אצבעות הכהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עלינו על ידי שהכהן פורס את אצבעותיו או זוכים להשראת השכינה.
2. פרק ב': באותה בשעה שהכהנים מברכים, נמצא שהעולם מתמלא רחמים, והמתפלל על צערו בשעה זו בעולם שלו, יתהפך לו הדין לרחמים.
3. פרק ג': הבה נכוין היטב בברכת כהנים, לדלות מאוצרותיה סגולות רבות ככל הניתן, וגם להכניס את בני ביתנו וקרובינו בכלל הברכה, למען נזכה כולנו בברכה השמימית הנפלאה!
4. פרק ד': רמזים נפלאים בדרך של גימטריא גילה בפסוק זה, רבינו אליעזר רוקח מאגרייזא, בעל ה"רוקח", בפירוש סידור התפילה.
5. פרק ה': מוצת ברכת כהנים.
6. ברכת כהנים היא מצוות עשה מהתורה. שהכהנים יברכו את ישראל
7. פרק ו': ברכת כהנים - כוננת הלב.
8. פרק ז': סגולה לבטל חלומות רעים, לומר בברכת כהנים.

דברי שלום - הלכות והליכות

אָהַד. וְאֵזַן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַרְךְ אֶת יִשְׂרָאֵל:

זוהר (דף קמז.) - השם הקדוש שיוצא מזה עולה למעלה עד אותו הפסא שלמעלה. והכל, שכינה עליונה ושכינה תחתונה, מודים לכהן באותן הברכות ועל אותם ששים קמנים. ועל זה כתוב, וישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ואז הקדוש ברוך הוא מברך את ישראל.

זוהר (פרשת נשא קמז): וְבֵא רְאֵה שְׂכָל אֱלוֹ עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת (רחמים) (שכל אלו עשרים ושתים מדות הרחמים), מִשָּׁה אָמַר אוֹתָן בְּשֵׁתֵי פְעֻמִּים. פֶּעַם רֵאשׁוֹנָה אָמַר שֶׁלֹּשׁ עֲשָׂרָה מִדּוֹת שֶׁל עֵתִיק הַעֲתִיקִים, נִסְתַּר הַכֹּל, לְהוֹרִיד אֶלָּה לְמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא הַדִּין, לְכַפּוֹתָם. פֶּעַם שְׁנִיָּה אָמַר תִּשְׁעֵי מִדּוֹת רַחֲמִים שְׂכָלוּלִים בְּזַעִיר אֲנִפִּין, וְמֵאִירִים מִהַעֲתִיק נִסְתַּר הַכֹּל. וְכֵלֶם כּוֹלֵל הַכֹּהֵן כְּשֶׁפּוֹרֵשׁ יְדָיו לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, וְנִמְצָאִים שְׁמוֹת־בְּרָכִים כֹּל (העליונים) הַעוֹלָמוֹת בְּצַד הַרַחֲמִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִהַעֲתִיק הַטָּמִיר, נִסְתַּר הַכֹּל. וְכֵל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת הִלְלוּ מִדּוֹת נִסְתָּרוֹת. רַבִּי אַבָּא אָמַר, כָּלֶם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד בְּעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ שֶׁנִּכְלָל וְנִסְתַּר כָּאֵן, בְּעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת כָּלֶם מִתְבָּרְכִים. וְהֵם רַחֲמִים תּוֹף רַחֲמִים, שְׁלֹא נִמְצָא בָּהֶם דִּין. וְלֹא? וְהֵרִי כְּתוּב יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלָיךְ! אָמַר רַבִּי אַבָּא, יִשָּׂא - יִסְלַק וְיַעֲבִיר כְּדִי שְׁלֹא יִמְצָא דִין כָּלֶל: לְמַדּוּנִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשָׁעָה שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יְדָיו, אֲסוּר לָעֵם לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה שׁוֹרָה בְּדָוִן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֵּן, כִּינּוּן שְׁלֹא רֹאִים, אִזּוֹ מִה אֲכַפֵּת לָהֶם, שֶׁהֵרִי כְּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי בְּחַיֵּיהֶם לֹא רֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רֹאִים? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקְדוּשׁ רָמוּז בְּאַצְבָּעוֹת יְדָיו, וְצִרִיף הָאָדָם לְפָחוּד. אִף עַל גַּב שְׁלֹא רֹאֶה שְׂכִינָה, לֹא צִרִיף לְהִסְתַּכֵּל עַל הַיָּדִים שֶׁל הַכֹּהֵנִים, כְּדִי שֶׁהָעָם לֹא יִמְצָא בְּחֻצְפָה אֵל הַשְּׂכִינָה. - לְמַדּוּנִי, בְּשָׁעָה שֶׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יְדָיו, צִרִיף הָעָם לְשׁוֹב בִּירְאָה, בְּאִמָּה, וְלִדְעַת שְׂאוֹתָהּ שָׁעָה עַת רְצוֹן נִמְצָא כָּלֶם הַעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְאִין דִּין כָּלֶם, וְהִיא הַשָּׁעָה שְׁמוֹתֵגְלָה הַנִּסְתַּר עֵתִיק הַעֲתִיקִים בְּזַעִיר אֲנִפִּין, וְנִמְצָא שְׁלום כָּלֶם.

- (דף קמ"ז): אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרֵאשֵׁי שְׁלֶשֶׁת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ יו"ד יו"ד יו"ד: "וְיִבְרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּלֶם הַלְּרֵאוֹת אֲמוֹנָה הַשְּׁלָמָה, וְלִהְתְּבַרְךָ מִהַעֲתִיק מִי שְׂצִרִיף. יו"ד יו"ד יו"ד, לְהִתְבָּרֵךְ זַעִיר אֲנִפִּין מֵעֵתִיק הַכֹּל. וּמִשּׁוּם כֵּן, יִבְרַכְךָ ה' לְמַעַלְהָ, וְיִשְׁמְרֵךְ הוּא לְמִטָּה, וְכֵן כָּלֶם. וְשִׁנָּה הַתַּנָּא לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִי שֶׁמְצַטְעֵר בְּחִלּוּמוֹ, שְׂיָבֵא בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵנִים פּוֹרְשִׁים יְדֵיהֶם, וְיֹאמַר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי שֶׁלְךָ וְחִלּוּמוֹתַי שֶׁלְךָ כּוּ'. לְמָה? מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ שָׁעָה נִמְצָאִים רַחֲמִים כָּלֶם הַעוֹלָמוֹת, וּמִי שֶׁיִּבְקֵשׁ תְּפִלָּתוֹ בְּצַעֲרוֹ, מִתְהַפֵּךְ לוֹ דִּין לְרַחֲמִים. וְשִׁמּוֹ אֶת שְׁמִי. מִה זֶה וְשִׁמּוֹ אֶת שְׁמִי? אָמַר רַבִּי הַדְּוָה, יְתַקְנֵךְ, כִּמּוֹ שְׂכָתוֹב (במדבר ד) וְשִׁמּוֹ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ

עוֹשֵׁר, פְּרִנְסָה, בָּנִים, וְכֻלְכֵּה, ע"כ"ל. (ספר חסד לאלפים, לרבי אליהו פתח הכהן מווייטא זע"א).

זוהר הקדוש על ברכת כהנים

- בלשון הקדוש - בזוהר (פרשת נשא דף קמ"ז.) - בשעה שהכהן נושא כפיו, צריכים העם להיות באימה וביראה: למדנו, שבשעה שהכהן נושא כפיו, צריכים העם להיות באימה וביראה, וצריכים לדעת שבשעה ההיא נמצאת עת רצון בכל העולמות, ומתברכים עליונים ותחתונים, ואין דין שולט בכל העולם, לכן יזהר האדם שלא יפסיד את הברכות של שעת הרצון ההיא, שבה נמצא שלום בכל העולמות, וזה מה שכתוב "וישמם לך שלום".

בזוהר (דף קמ"ה) כתב - מִצְוָה (כ"ב) זו לְבָרֵךְ הַכֹּהֵן אֶת הָעָם כָּל יוֹם בְּזִקְיֹפּוֹת הָאֲצְבָּעוֹת, וְלְבָרֵךְ בְּרָכָה כָּל יוֹם, לְהִמְצָא בְּרָכוֹת מֵעֵלָה וּמִטָּה. שְׁהֵרִי הָאֲצְבָּעוֹת עוֹמְדוֹת בְּסוּד עֲלִיוֹן, חֲמֵשׁ תּוֹף חֲמֵשׁ. חֲמֵשׁ שֶׁל הַיָּמִין וְחֲמֵשׁ שֶׁל שְׂמָאל. חֲמֵשׁ שֶׁל הַיָּמִין הֵן שֶׁבַח יוֹתֵר עַל אוֹתָן שֶׁל שְׂמָאל, מִשּׁוּם שֶׁיָּמִין זוֹ יֵשׁ לָהּ שֶׁבַח יוֹתֵר עַל שְׂמָאל. וְעַל זֶה בְּבִרְכָה שֶׁמְבַרְךָ הַכֹּהֵן אֶת הָעָם, צִרִיף לִיקָף יָמִין עַל שְׂמָאל וְלַעֲנַן בְּעֵין טוֹבָה. - וְכִשְׁפּוֹרֵשׁ הַכֹּהֵן אֶת יְדָיו, הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עַל אוֹתָן הָאֲצְבָּעוֹת, שְׁהֵרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַסְּפִים עִם הַכֹּהֵן בְּאוֹתָן בְּרָכוֹת. וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמִטָּה. מִלְּמַעְלָה - הַשְּׂכִינָה שְׁשׁוֹרָה עַל אוֹתָן אֲצְבָּעוֹת, וְהַכֹּהֵן שְׁמִבְרָךְ.

בפרישת אצבעות הכהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עלינו:

בֵּא רְאֵה, דְּבָרִים שְׁעוֹשִׂים, מְעוֹרְרִים דְּבָרִים לְמַעַלְהָ. כִּמּוֹ זֶה בְּפִרְשֵׁת אֲצְבָּעוֹת הַכֹּהֵן לְמִטָּה, מִתְעוֹרְרַת הַשְּׂכִינָה לְבֵא וּלְשָׂרוֹת עֲלֵינוּ. וְכֵן כִּמּוֹ דְּבָרִים הֵם בְּעוֹלָם שְׁמַעוֹרְרִים דְּבָרִים לְמַעַלְהָ, שְׁהֵרִי בְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁלְמִטָּה מִתְעוֹרֵר כַּח אַחַר לְמַעַלְהָ, וְזֶה בְּאִרְנוּ בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת. וְהֵינּוּ טַעַם הַלּוּלָב וְהֵינּוּ טַעַם הַשּׁוֹפָר. (וביחוד רצון בתקיעת שופר מכוונים כוונת הנ"ל) וְכִמּוֹ הֵם בְּגוֹן זֶה עֲשֵׂר אֲצְבָּעוֹת מְעוֹרְרוֹת הַשְּׂכִינָה לְשָׂרוֹת עֲלֵיהֶן. מִתְעוֹרְרוֹת עֲשֵׂר מַעְלוֹת אַחֲרוֹת לְהָאִיר, וְהַכֹּל בְּשָׁעָה אַחַת. - וְעַל כֵּן אֲסוּר לְבֹן אָדָם לִיקָף אֲצְבָּעוֹת בְּזִקְיֹפּוֹת לְחֹנֶם, אֶלָּא בְּתַפְלָה וּבְבִרְכוֹת וּבְשֵׁם שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵרִי בְּאִרְנוּ, שֶׁהֵם הַמְעוֹרְרִים אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ וְסוּד הָאֲמוּנָה. זְקִיפּוֹת הָאֲצְבָּעוֹת, מְנַמְנִים בְּאוֹתָהּ זְקִיפּוֹת שֶׁלְהֵן עֲשָׂרָה שְׁלִטִים, כִּמּוֹ שֶׁבְּאִרְנוּ. וְהַכֹּהֵן צִרִיף לְבָרֵךְ בְּעֵין טוֹבָה בְּהִסְכָּמַת הַשְּׂכִינָה, כִּמּוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. - בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁבְּרָכָה זוֹ יוֹצֵאת מִפִּי הַכֹּהֵן, אוֹתָן שְׂשִׁים אוֹתוֹת יוֹצֵאוֹת וְטָסוֹת בְּרַקִּיעַ, וּמְנַמְנִים שְׂשִׁים גְּדוֹלִים עַל כָּל אוֹת וְאוֹת, וְכָלֶם מוֹדִים עַל כָּל הַבְּרָכוֹת הַלְלוּ. מִה הַטַּעַם שֶׁשִּׁים אוֹתוֹת בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם שְׂשִׁים רְבוּא, וְסוּד שְׂשִׁים רְבוּא עוֹמְדִים בְּעוֹלָם, וְכֵן אֶחָד וְאֶחָד הוּא (רבווא)

דברי שלום - הלכות והליכות

יְדִיו, כָּל הַפְּתָרִים (ספירות) הַקְּדוּשִׁים שֶׁלְמַעֲלָה מִתְעוֹרְרִים וּמִתְקַנְיִים לְהַתְּבַרֵּךְ, וּמֵאִירִים מֵעֵמֶק הַבְּאֵר שֶׁנִּמְשָׁךְ לָהֶם מֵאוֹתוֹ עֵמֶק שְׁיוּצָא תָמִיד, וְלֹא פּוֹסְקִים הַבְּרָכוֹת הַנוֹבְעוֹת מִבּוֹעִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים וּמִשְׁקִים מִכָּלֵם.

פרק ב'

באותה שעה שהכהנים מברכים נמצאים רחמים בעולם כולו, ומי שיתפלל על צערו יתהפך לו הדין לרחמים

ב"ה שזכינו! זכות ברכת הכהנים, וההגנה הגדולה שהיא מביאה בכנפיה, הינה זכות כבירה במיוחד שזוכים לה מתפללי בתי הכנסת. אך לא כולם מתפללים בבית הכנסת מדי יום - לכולנו יש נשים וילדים בבית, וגם הם זקוקים וזכאים להגנת ברכת כהנים! גם אותם חשוב מאוד לחסן ולהגן עליהם מכל צרה ופגע רע, הכיזד נוכל לעשות זאת? **אם נכוין עליהם בברכה, אם נכוין בשומענו את ברכת הכהנים גם על מי שאינם בבית הכנסת כרגע - בכך נוכל להעביר אליהם את השפעת הברכה, בכך נוכל להעניק להם מטובה.** וכך מגלה רבי אליהו מריינא ז"ע בספרו 'חסד לאלפים', **כי כל יהודי השומע ברכת כהנים יכול לכוון גם על בני משפחתו, גם על אשתו וילדיו, וגם על קרובי משפחתו שבווין לארץ** - (ראה שער הספר 'חסד לאלפים'), שאינם זוכים לברכת כהנים מדי יום, כפי שנהג השל"ה הקדוש ז"ע לכוון עליהם ולכוללם בשמיעת הברכה! ושם מגלה המחבר הרבה סגולות הטמונות בברכת כהנים. הרבה סגולות, בשלושה פסוקים בלבד. **מאות סגולות ממתנות לנו, בהישג ידינו, רק לגשת, לכוין, ולקחת אוצר של סגולות יקרות.**

וזה לשון שער הספר הקדוש - **חסד לאלפים ירושלים תר"ע - תרע"ב**, בו יבואר מדברי חז"ל סגולת ברכת כהנים, להשיג הצלחה, לעושר וכבוד וחיים טובים וארוכים, ולבטל כל רעה וזעם וצרה מן האדם, על ידי כוונת הכהנים בעת דוכנם בכל יום בארץ הקדושה, וכן עשה השל"ה הקדוש זצ"ל שהיה לוי, ובעת הדוכן היה מכוין להמשיך הברכות על כל משפחתו שהיו בחו"ל, כאשר העיד על עצמו בספר, ומי שחפץ שיכוונו לו הכהנים בפרט להמשיך אליו הברכות, אזי יעשה העצות שכתוב בספר הזה, מלוקט מש"ס בבלי וירושלמי ומדרשי רז"ל [ויתברך גם בחו"ל] מירושלים עיה"ק ת"ו, בכל משאלות לבו לטובה אמן.

אנכי הצעיר והקטן באלפי ישראל "אליהו פנחס הכהן מריינא"

פרק ג'

הבה נכוין היטב בברכת כהנים, לדלות מאוצרותיה סגולות רבות ככל הניתן, וגם להכניס את בני ביתנו וקרובינו בכלל הברכה, למען נזכה כולנו בברכה השמימית הנפלאה!

רבי אליהו מריינא ז"ע, בספרו 'חסד לאלפים', כתב כי כל

על עבודתו ואל מושאו. להתקין בברכתם פתרים של ימין לימין, וכתרים של שמאל לשמאל פראוי, שצריך שלא יטעו בהם להתקין הכל כדי שיתברכו עליונים ותחתונים. - ואם יעשו כך, מה כתוב? ואני אברכם. למי? לאותם כהנים, שכתוב (בראשית כו) ומברךך ברוך. וכתוב (שם יב) ואברכה מברךך. הם מברכים את העם, ואני אברך אותם, ולפיכך כתוב ושמו, ולא כתוב יאמרו או יזכרו. למדנו, כל כהן שלא אהבים אותו העם, לא יפרש ידיו. ומעשה היה בכהן אחד שקם ופרש ידיו, ועד שלא השלים נעשה גל עצמות. מה הטעם? משום שלא ברך בכתביו. וקם אחר ופרש ידיו וברך, והתתקן אותו היום. כל כהן שאינו אהב את העם או העם לא אהבים אותו, לא יפרש ידיו לברך את העם, שכתוב (משלי כב) טוב עין הוא יברך, אל תקרי בך, אלא יברך.

- למדנו, אמר רבי יצחק, בא וראה מה כתוב באותו בלעם הרשע. בשעה שנמסר לו לברך את ישראל, היה משגיח בעין רעה כדי שלא תתקם הברכה, והיה תולה דבריו באותה עין רעה, שכתוב (במדבר כד) ואם בלעם בנו בעד. מה זה בנו בעד? מאותו שהיה שונא אותו יותר מכל בני העולם. ונאם הגבר שחם העין, שסתום העין טוב מהם, כדי שלא יתברכו ולא תתקם הברכה: אמר רבי יהודה, כך הוא בודאי שנמצאת פתיחת (שנמצאת פתיחת) עין לברך, שכתוב (דניאל ט) פקח עיניך, כדי לברך. וברפת רב המנונא סבא כך היה אומר: הקדוש ברוך הוא יפקח עיני עליך. ובאותו רשע כתוב שחם העין, כדי שלא יתברכו על ידו. ואמר רבי יצחק, לכן צריך כהן לברך בעין טובה, ברכתו תתקם. ושלא מברך בעין טובה, כתוב (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו. כלומר, אל תבקש ממנו ברכה כלל.

- זוהר במדבר (קמ"ו - קמ"ז): בשעה שהכהנים פורשים ידיהם, שבאים מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכ"ה האות, ומתפשטות ומתברכות בפנים מאירות לבני ישראל: ובשעה שהכהנים פורשים ידיהם, שבאים מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכ"ה האות, ומתפשטות ומתברכות בפנים מאירות לבני ישראל, ומעבירים מהם דינים. זהו שכתוב בה תברכו את בני ישראל, ולא את שאר העמים.

בה תברכו - בשם המופרש. בה תברכו - בלשון הקדש: בגלל כך כהן ולא אחר. כהן, כדי שיתעורר הכתר הזה שלו, חסד, על ידו, שנקרא חסיד, שכתוב (דברים לג) לאיש חסידו. והוא בא מצד החסד. וכתוב (תהלים קמה) וחסידיו יברכוכה. אל תקרי יברכוכה, אלא יברכו כ"ה. בה תברכו - בשם המופרש.

בה תברכו - בלשון הקדש. ומאירים מעמק הבהר שנמשך להם מאותו עמק שיוצא תמיד, ולא פוסקים הברכות הנובעות מבוועים לכל העולמות, ומתברכים ומשקים מכלם למדנו. - אמר רבי יהודה, בשעה שהכהן שלמטה קם ופרש

דברי שלום - הלכות והליכות

"שלום" בגימטריה "זהו משיח".

"ושמו את שמי על בני ישראל" בגימטריה "הנה מיכן ברכה לישראל לכהנים וללוים ולנשים ולגרים ולעבדים".

"ואני אברכם" בגימטריה "ומסכים על ידם". = "ואני אברכם" בגימטריה "כל הכהנים בכלל", שהכהנים בכלל הברכה.

פרק ה'

מצוות ברכת כהנים

מצוות עשה מהתורה שהכהנים יברכו את ישראל, - מצווה זו נוהגת בכל יום, וכל כהן שקראו לו לעלות לדוכן לברך את ישראל וסרב, אף שמצד הדין הוא מבטל מצווה אחת בלבד, נחשב לו הדבר כאילו ביטל שלוש מצוות מן התורה. משום שמלשון הפסוקים משמע שהקב"ה מתאוה לברך את ישראל, ולכן שלוש פעמים נזכר לשון ציווי וזירוז לכהנים לברך את ישראל, שנאמר: "פה תברכו, אמור להם, ושמנו את שמיו". לפיכך סירובו של הכהן לקיים את רצון הבורא ולברך את ישראל, נחשב כביטול שלוש מצוות מן התורה (סוטה לח, ב; רמב"ם תפילה טו, יב).

פרק ו'

ברכת כהנים - בְּכִנְתָּ הַלֵּב

כתוב "קל זעם בכל יום" מי מבטל, ר' אבין בשם רב אהא ברכת כהנים מבטלת (ירושלמי סוטה פ"ט הלכה י"ד). ההפכים בברכתם מבטלים הקללות בעולם (קרבן העדה שם). - באותה שעה שהכהנים מברכים, נמצאים רחמים בעולם כלו, ומי שיתפלל על צערו יתהפך לו הדין לרחמים (זוהר פרשת נשא, קמ"ז:).

בהקדמה לספר "חסד לאלפים" כתב: סגלת ברכת כהנים להשיג הצלחה לעשר וכבוד וחיים טובים וארפים. - מי שראה דבר מצער בחלום, או שחלם חלום רע, יבין לשמוע בברכת כהנים את ברכתם, ויתהפך מדין לרחמים (זהר הקדוש).

הקהל אומרים: אדיר בפרום שוכן בגבורה, אתה שלום ושמו שלום, יהי רצון, שתשים עלינו ועל כל עמך בית ישראל, חיים וברכה למשקמת שלום.

פרק ז'

סגולה לבטל חלומות רעים, לומר בברכת כהנים:

רבנו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך, חלום חלמתי ואני יודע מה הוא. יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שיהיו כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה, בין שחלמתי על עצמי ובין שחלמתי על אחרים, ובין שחלמו אחרים עלי, אם טובים הם חזקם ואמצם, ויתקמו בי ובהם פחלומותיו של יוסף הצדיק, ואם צריכים רפואה רפאם פחלומותיו ויהיה מקליו, וכמרים הנביאה מצרעתה, וכעמקן מצרעתו, וכמי קרה על ידי משה רבנו, וכמי ירחו על ידי אלישע.

יהודי השומע ברכת כהנים יכול לכוון גם על בני משפחתו, גם על רעייתו וילדיו, וגם על קרובי משפחתו שבחוץ לארץ - שאינם זוכים לברכת כהנים מדי יום, כפי שנהג השל"ה הקדוש זי"ע לכוון על קרובי משפחתו בחו"ל ולכוללם בשמיעת הברכה, ותועיל גם להם הברכה. - באותה שעה שהכהנים מברכים נמצאים רחמים בעולם כולו, ומי שיתפלל על צערו יתהפך לו הדין לרחמים (זוהר פרשת נשא, קמ"ז ב'). - בהקדמה לספר "חסד לאלפים" כתב: סגולת ברכת כהנים להשיג הצלחה לעושר וכבוד, וחיים טובים וארפים. - מי שראה דבר מצער בחלום, או שחלם חלום רע, יבין לשמוע בברכת כהנים את ברכתם, ויתהפך מדין לרחמים (זוהר הקדוש).

ובכף החיים (א"ח סימן קכ"ז, כא): טוב לומר בשעת ברכת כהנים כשאומר הש"ץ פסוק יברכך וכו', אל נא קרב תשועת מצפדי, וכשאומר פסוק יאר וכו' לומר פחודיך סר ותוציאם ממאסר, וכשאומר פסוק ישא וכו' יאמר: פדה סועים פתח סומים, ישעך מצפים, וכשעונה אמן על שלום לכו: דלה יוקשים וקבץ נפוצים סמן יה מופלגים. ויכין בראשי תיבות בשם של כ"ב, אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דונס"ם. (צדור המור פרשת נשא ושל"ה, מגן אברהם סק"ג, סולת בלולה אות ג', בית עובד).

פרק ז'

ברכה ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויהנה. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמנו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם. (במדבר, פרק ו, כד-כז)

רמזים נפלאים בדרך של גימטריה גילה בפסוק זה, רבינו אליעזר רוקח מגורמיזא, בעל ה"רוקח", במירושי סידור התפילה שכתב:

- "יברכך ה'" בגימטריה "בנכסים ובגוף".

"וישמרך" בגימטריה "ציר הרע". - "וישמרך" בגימטריה "לא ישלטו עליך גוים" - "וישמרך" בגימטריה "זהו מכל מיני השדים" - "וישמרך" בגימטריה "ממושפט גיהנום".

"יברכך ה' וישמרך" בגימטריה "יזכר הברית", כמו שכתוב: "ושמור ה' לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך".

"יאר ה' פניו אליך" בגימטריה "זהו מאור עינים". - "יאר ה' פניו אליך" בגימטריה "הן השכינה". - "פניו אליך ויחנך" - גימטריה "זה חפצין ימלא".

"ויחנך" בגימטריה "זה הוא בבניה". - "ויחנך" בגימטריה "הוא בחכמה" - "ויחנך" בגימטריה "הלימוד".

"ישא ה' פניו אליך" בגימטריה "זהו בתפילה". - "ישא ה' פניו" בגימטריה "בוה יעביד כעסו".

"פניו אליך וישם לך שלום" בגימטריה "הן מלכות בבית דוד".

"וישם לך שלום" בגימטריה "הנה ביציאה ובכניסה ובביתך". - "וישם לך שלום" בגימטריה "הן ללמוד תורה".

דברי שלום - הלכות והליכות

המברך הברכה, באיזה ברכה שיהי' כפי שביארתי בעז"ה כוונת המברך של ברכת השחר וברכות של תפלת "ח, וכפי שיבוא באורו לפנינו בעז"ה כוונת שאר ברכות. ויזהר האדם העונה אמון לכיון ממש ככוונת המברך.

אחי ורעי, אהובי השם ואהובי נפשי, תדעו נאמנה, כי כמו שמברך איזה ברכה צריך לברך בכונה עצומה מאד, כאשר בא זכרונו לטובה לפנינו כמה פעמים בפרקים הקודמים, שהכל הולך אחר הנוף המחשבי, כי שדי גופו של ברכה אחר הנוף המחשבי, והעיקר בברכה הוא המחשבה, כמו כן בעניית אמון, העיקר הוא המחשבה עם ענייתו. וע"כ צריך לכיון בעניית אמון יותר ויותר, כי לפי מעלות ושכר העונה אמון יותר מהמברך, כן צריך ג"כ כוונתה יותר עצומה מן המברך. וז"ל האבודרהם: כי המברך דומה לשטר שלא נתקיים בבי"ד ויכול אדם להכחישו, ואחר שהוא מאושר ומקויים, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע, כך אמון הוא קיום חותם הברכות, עכ"ל.

וז"ל הטור (סי' קכ"ה): ארז"ל מ"ד (תהלים לא, כד) "אמונים נוצר ה'", אלו שאומרים אמון באמונה, אומר ש"ץ מחיה מתים והם עונים אמון ועדיין לא ראו תחיית המתים ומאמינים בהקב"ה שמוחיה מתים, אומר ש"ץ ברוך גאל ישראל והן עונים אמון ועדיין לא נגאלו ומאמינים שעתיד הקב"ה לגאלם, אומר ש"ץ בונה ירושלים ועדיין היא בחורבנה ומאמינים בהקב"ה שעתיד לבנותה ועונים אמון, הוי אמונים נוצר ה' אר"ש כל העונה אמון בכל כחו, פי' בכל כונתו, פותחין לו שערי ג"ע, שנאמר (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים", א"ת אמונים אלא אמנים אלו שאומרים אמון, עכ"ל הטור. הרי מבואר מלשון חז"ל שמביא הטור, שעיקר עניית אמון היא הכוונה שבה, שמחשב במחשבתו, ולא עניית התיבה בלבד. וכ"כ הטור בס' הנ"ל ז"ל: ויענו אמון אחר כל ברכה וברכה כו', ובכוונה שיכוין בלבו אמת היא הברכה שבירך המברך ואני מאמין בזה, כי אמון הוא לשון האמנת דברים, עכ"ל.

ובזוה"ק (פי' וילך רפ"ה). כתב, א"ר יהודה, "ובזו" יקלו" היינו מי שאינו יודע לכבד את אדונו, ולא כיון באמון, שלמדנו, גדול העונה אמון יותר מן המברך וכו' וכשישראל למטה שומרים עצמם לענות אמון ולכוין לבם כמו שצריך, כמה הרבה פתחי ברכות פתוחים למעלה, כמה טוב נמצא בכל העולמות, כמה שמחה היא בכל. ומהו שכרם של ישראל שגרמו לזה. שכרם הוא בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה בעת שצר להם, ומתפללים תפלתם לפני אדונם, הקול מכריז בכל העולמות, "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים", אל תקרי אמונים אלא "אמנים". פתחו שערים, כמו שישאל פתחו להם הרבה שערי הברכות, כך עתה פתחו שערים, ותתקבל תפלתם על אלו שמצירים להם. אז **שכרם** בעולם הזה, בעולם הבא מהו שכרם, כי כשיפטר

וכשם שהפכת את קללת בלעם הרשע מקללה לברכה כן תהפך כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה ותשמרני ותחנני ותצני, אמן:

כתוב בשערי ציון שלא יאמר אצל שלום רבוננו של עולם רק יאמר ה':

הי' רצון מלפניך יהנה אלהי ואלהי אבותי, שתעשה למען קדשת חסדיך וגדל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא, כן עשרים ושתים אותיות היוצאים מהפסוקים של ברכת פנהים (במחשבה בלבד - אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דיונס"ם) האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך, שתהיה קרוב לי בקראי לך, ותשמע תפילתי נאקתי ואנקתי תמיד, כמו ששמעת אנקת יעקב תמיך הנקרא איש תם, ותתן לי ולכל נפשות ביתי קזונותינו ופנקסתנו ברוח ולא בצמצום, בהתר ולא באסור, בנחת ולא בצער, מתחת ירך הרחבה, קשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם, ותתנו לאהבה לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו, ויהיו דברי נשקעים לעבודתך, קשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו, ותעשה עמדי נפלאות נסים ולטובה אות, ותצילני בדרך, ותן בלבי בינה להבין ולהשפיל ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיה, ותצילני משגיאות, ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך וליראתך ותאריך ימי (נשי אומר ימי אשתי ובני ובנותי) ואם יש לו אב ואם יאמר ימי אבי ואמי) בטוב ובנעימות ברוך עוז ושלום אמן סלה.

חזרת הש"ץ כהלכתה, להקשבתה ולעניותיה * גודל מעלת עניית "אמן" בזמנה * ענשו של המבטלה או של מי שאינו מכוון בה כוונתה הרצויה * כוונתה "קדושה"

אחר התפלה בלחש יכין האדם עצמו לשמוע התפלה בהחזרת הש"ץ. ויזהר מאוד לשמור מחשבתו מהרהורים בטלים רחמנא לצלן, רק לשמוע תיבות הש"ץ, ויכוין בהם כוונת התפלה ממש כאלו מתפלל בעצמו, ויחשב לו כאלו התפלל עוד שוב שנית. ובעניית אמון על ברכות הש"ץ יחשב לו ג"כ לתפלה. וכ"כ האבודרהם, שהמתפלל עם הצבור נוטל שכר על שלש תפלות, שכר תפלה בלחש ושכר שמיעתן מש"ץ ושכר עניית אמון, כי גדול העונה אמון יותר מן המברך, עכ"ל.

ויזהר האדם מאוד ומאוד בעניית אמון, כי לפום גמלא גמילות גודל שכרו על ענייתו אמון, כן גודל ענשה רחמנא לצלן למי שאינו נזהר בענייתו, או שעונה בלא מתכוון כוונה הראוי לה כפי הברכה, רק הוציא תיבת אמון כמצות אנשים מלומדה. כי לפי שינוי הברכות כך שינוי כוונת אמון. כי ארבעה הם חלוקי ברכות: **ברכות התפלות, וברכות המצוות, וברכות הנהיגין, וברכות השבח וההודאה.** וכלל זה יהיה בידו של אדם בכוונת עניית אמון, שצריך לכיון בה ממש ככוונת

אֱלֹהֵינוּ תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדוֹת וְבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם וְאֱלֹהֵי תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדוֹת וְבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם

אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְנוּ בְּפֶרֶךְ הַמְשֻׁלְּשֵׁת בַּתּוֹרָה

הַפְּתוּכָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ, הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֵן וּבְנֵי כְהֵנִים

עִם קְדוֹשְׁךָ, כְּאֲמוּר:

אור הישר - כתר נהורא

נשיאות כפים: צריך כל ש"ץ לידע שיטה ראשו בברכת כהנים, כמו שכתוב בזוהר, דכתב שם דכל ש"ץ שמטה תחלה לצד שמאל ואחר כך לימין, אז הוא מעורר הדין וגובר על החסד חס ושלום. ועונשו גדול עד מאד. על כן יזהר כל ש"ץ בזה. נכון שכל כהן יהיה רגיל בדיני נ"כ בסי' קכ"ח. כי רבים הם וא"א

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכת כהנים: יזהר הש"ץ מאוד מאוד לאומרה בכוונה עצומה: ז"ל הו"ח (פרשת נשא ד' מ'): וְיִדְבַר ה' כו', (במדבר ו) כֹּה תְּבָרְכוּ. בֹּא ורָאָה, פִּינֵן שֵׁשֶׁץ

סִיִּם תִּפְּלְתוּ וְכֹּה לְבָרֶךְ בְּרַכַּת כְּהֵנִים, צְרִיךְ וְדֹא לְכוֹן בְּרִצּוֹן הַלֵּב לְבָרֶךְ אֶת הָעַם הַקְּדוֹשׁ. שְׂבַמְעֶשָׂה וּבְדַבּוּר קוֹשֶׁר אֶת קֶשֶׁר הַיְחָוּד, וְיִמְצָא

דברי שלום - הלכות והליכות

כמבואר בלשונו הקדוש: ובזוי יקלו" מאן דלא ידע לאוקיר למארי' ולא אתכוין באמן, גם מלשונו: וכד ישראל לתנא משמרין לאתבא אמן ולכוונה לבייהו כמה דאצטרך וכו'. ובפרשת תרומה (קע"ה). ז"ל: לייחד את השם הקדוש, ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך למקום שצריך, ולכבד שם אדונו, טוב לו שלא נברא, וכל שכן, מי שאינו מכוון באמן. הרי מבואר שעיקר עניית אמן הוא הכוונה שבה ולא עניית התיבה לבד. ועיקר הכוונה של עניית אמן, היא השמחה והחדוה במחשבתו על גודל אלהותו ית"ש, ששמע שבח והודאה אמיתית שאינה כוזבת בשום אופן, יצא מפי המברך ליוצרו ובוראו ית"ש, ועונה אמן ומכוין במחשבתו: אמת ההודאה שיצא מפי המברך ליוצרו ית"ש. גם ממאמר הנ"ל יתלהב לב האדם, להשתדל ולהתאמץ לשמוע הברכה מפי המברך כדי לענות אחרי' אמן לתת בזה נחת רוח ליוצרו ב"ה וב"ש, כמבואר במאמר הנ"ל: מאי שומר, כלומר נטיר ההיא ברכה דאמר ההוא דמברך ומחכה ל' לאתבא אמן כמה דאיצטרך כו'.

ויזהר מאוד באמן חטופה ובאמן קטופה ובאמן יתומה, כנזכר בטור ובש"ע (סי' קכ"ד) וע"ש ודי בהערה זו. והובא בזוה"ק ובתיקונים בכמה מקומות, שיזהר האדם ליתן בכל יום צדקה לנשמתו, היינו נטריקון של תיבת צדק"ה.

וז"ל התיקונים (תיקונא תשס"ד מ"א): אין צדק"ה אלא תפלה, צ' אמנים, ד' קדושות, ק' ברכות, ה' חמשה חומשי תורה, וזהו "צדקה תרומם גוי" (משלי יד, לד) ועליו נאמר לאברהם (בראשית טו, ו) "ויחשבה לו צדקה" וכו', עכ"ל בקיצור.

גם יזהר לענות: ברוך הוא וברוך שמו על הברכות בכוונה עצומה ובשמחת הלב באלהותו יתברך שמו ויתעלה, ומובא בטור (סי' קכ"ה) ועיי"ש. אך יש מקומות הידועים שבתפלה שאין לענות בהם ב"ה וב"ש, ועיין במג"א (שם סק"ט).

האדם מעולם הזה, שהיה שומר לענות אמן, מהו כלומר, ששומר אותה הברכה שאומר המברך ומחכה לו לענות אמן, כמו שצריך. אז נשמתו עולה ומכרזת לפניו פתחו שערים לפניו, כמו שהוא היה פותח שערים כל יום, כשהיה שומר אמונים וכו'. למדנו, כל מי ששמע ברכה מאותו שמברך, ולא כיוון לבו באמן, עליו נאמר "ובזוי יקלו". כד"א "לכם הכהנים בזוי שמי". מה עונשו. הוא, כמו שלא פתח ברכות למעלה כך אין פותחים לו ברכות. ולא עוד, אלא כשיוצא מעולם הזה, מכריזים לפניו ואומרים, סגרו הפתחים לפני פלוני, ולא ינסע, ולא תקבלו אותו. אוי לו, אוי לנשמתו. למדנו רשעים שביהנהם, כולם עולים במדורים ידועים וכו'. יש מדור התחתון של כולם, ומדור ההוא מדור על מדור וכו', ההוא נקרא שאל תחתית, שאול הוא מדור אחד העליון תחתית הוא מדור התחתון, ומשום זה נקרא, "ארץ עיפתה", תחתית, ונקרא ג"כ אבדון. וע"כ כתוב "שאל ואבדון" כל המדורים לא נכפלו, וכולם אינם עייפים. פי' שאין נקראים ארץ עייפה חוץ מזו. ולמדנו מי שיורד לאבדון, שנקרא תחתית, אינו עולה לעולם, ואדם ההוא נקרא איש שכלה ונאבד מכל העולמות. ולמדנו למקום ההוא מורידים לאותם האנשים המבזים לענות אמן. ודנים אותו בגיהנום על אמנים רבים שנאבדו ממנו שלא החשיב אותם, ומורידים אותו באותו מדור התחתון שאין בו פתח, ונאבד ואינו עולה משם לעולם. וע"כ כתוב, "כלה ענן וילך, כן יורד שאול לא יעלה", ולא והרי כתוב וכו'.

אחיי ורעי, תן דעתך ולבך שם במאמר הנ"ל, והאיך ומה יתאונן אדם חי כמה שנים שנגוזו וכן עברו, ופלגי מים תרד עיניו על לא שמרו עניית אמן כראוי, יומם לא ישכב ולילה לא ינוח מפחד לבבו אשר יפחד וממראה עיניו אשר יראה יירה בשאול תחתית ולנצח לא יראה אור, כנ"ל בזוה"ק. ועיקר כוונת הזוה"ק בעניית אמן היא כוונתה, ולא אמירת התיבה בלבד,

אור הישר - כתר נהורא

לפורטם ואפס קצהו העתקתי פה: אבל כל י"ב חודש לא ישא כפיו, ויצא מבית הכנסת קודם רצה. ואם אין שם כהן אלא הוא נושא כפיו - אם לא שהוא אונן. פנוי לא ישא כפיו בפי עצמו, ויצא מבית הכנסת, כנ"ל. הכהן צריך לזיזו לשמור ידיו מליגע בדבר שצריך נטילת ידים על נגיעתו, משעת ברכתו על נטילת ידים שחרית עד נטילת ידים שקודם נשיאות כפים, שאם נגע יש ספק אם צריך לברך שנית על נטילת ידים לנשיאות כפים. אסור לשהות כדי הילוך כ"ב אמה בין נטילת ידים לנשיאות כפים, על כן יטלו ידיהם סמוך לרצה והש"ץ לא יאריך ברצה, הלוי יטול ידיו ואחר כך יצוק על ידי הכהנים. צריך לכויז מאוד בברכת כהנים כי ח"ו מכלל הן כו'.

קודם הדוכן אומרים הכהנים (והקהל) בלחש זה: ומאריכים עד שסיים הש"ץ לך נאה להודות, כדי שיענו הקהל אמן על שתיהן.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לברכא לי לעמא קדישא, ולא יקראו פסוקים אלו כקורא בתורה, וביחוד בשעת אמירת הפסוקים יכינו לבם לברך עם הקדוש בלב שלם מאוד ומאוד, כמ"ש בבוה"ק הנ"ל: **לכוונא ברעותא דלבא לברכא לי לעמא קדישא**. גם יזוהר מאוד בדקדוק התיבות היטיב, כמ"ש לעיל בשער ב'. ברכת כהנים - בחזרת התפלה: כשאין כהנים עולים לדוכן, יאמר הש"ץ: **אֱלֹהֵינו וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינו. בְּרַכְנוּ בְּבִרְכַּהּ הַמְשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו כְּהֹנִים עִם קְדוֹשְׁךָ. כְּאֲמוּר: יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר ה' פְּנֵיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ: יֵשָׂא ה' פְּנֵיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם:** והש"ץ ממשיך "שים שלום":

אם עלו כהנים לדוכן קוראים להם - כהנים. והכהנים מברכים: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדשך של אהרן, וצונו לברך את עמו ישראל באהבה: יברכה ה' וישמרך: והצבור עונים: אמן: יאר ה' פניו אליך ויחנך: והצבור עונים: אמן: ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום: והצבור עונים: אמן: הקהל - אדיר במרום שוכן בגבורה אתה שלום ושמך שלום. יהי רצון שתשים עלינו ועל כל עמך בית ישראל. חיים וברכה למשמרת שלום:

ואידי דזוטרן מלייהו הנני שם לפניך כל ג' ברכות של ברכת כהנים, ואעשה פסיק בין כל תיבה שצריכה פירוד בין הדבקים, בכדי לזכות את הרבים שירגילו לשונם לדבר מישרים כאשר תחזינה עיניכם, ולמראה עיניך תשפוט, כאשר אציגם לפניך בדבר והפוכו, כי נעים כי תשמרם פן תכשל ותאשם ח"ו. **יְבָרְכֶךָ - ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ. יָאֵר - ה' פְּנֵיו - אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ. יֵשָׂא - ה' פְּנֵיו - אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם.** וְאֲשֶׁר לֹא שָׁם לְבוֹ לְדַבֵּר הַתִּיבוֹת

שְׁעַל יְדוֹ מִתְבָּרְכִים עֲלִיּוֹנִים וַתַּחְתּוֹנִים. וְאֵז צְרִיךְ לֹא הַש"ץ לומר יברכה ה' - כלפי ההיכל, וישמרך - להסתכל לצד מינו, להמשיך חוט של חסד על העם הקדוש בראשונה. ואחר כך יאמר יאר ה' כלפי ההיכל. פניו אליך ויחנך, ויסתכל לצד שמאלו, ליחד בימין, משום שמקור הברכה הוא מצד הימין. ואז כל הצד של שמאל מסתלק, ואין גזק כלל. ואז, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, וזוהי תפלה שלמה. אוי לו למי שבא לפתות את אדונו בלב רחוק ולא ברצון שלם, כמו שנאמר (תהלים עח) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. וזוהי שליח הצבור, שיתבונן בראשונה בצד שמאלו, כדי שיתעורר צד הדין בראשונה, ועל ידו יש פירוד ולא קשור.

שהיחוד של תפלה וברכה תלוי בדבור ובדבר הפה, והכל תלוי בעקר המעשה. ומי שלא מפיר את עקר המעשה, אין עבודתו עבודה. ואם פוגם המעשה בדבור, לא נמצא מקום להשרות בו ברכה, ואין תפלתו תפלה, ונפגם אותו האיש למעלה ולמטה. אוי לאותו האיש שפוגם תפלתו, עבודת רבנו. עליו כתוב (ישעיה א) כי תבאו לראות כו', רמס חצרי לא תוסיפו הביא וגו', לא אוכל און ועצרה.

הנה מגודל אזהרת הזוה"ק, שיאמר הש"ץ פסוקים אלו בכוונה עצומה, כמ"ש בלשוננו הקדוש:

כיון דש"ץ עביד צלותי ואתא לברכא ברכת כהנים אצטרך ודאי לכוונא ברעותא דלבא לברכא לי, לעמא קדישא כו' ווי לי למאן דאתי למפתי למארי בלבא רחיקא כו'.

בזה ראוי לעורר לבותם של שלוחי דצבורא שזיהרו בזה מאוד ומאוד, כשיגיעו לברכת כהנים יכינו לבם מתחילה לומר אלו ג' פסוקים לשם ברכה לברך עם קדוש, כמ"ש בבוה"ק הנ"ל:

יְבָרְכְךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} יהיה פניו נגד ההיכל. **וַיִּשְׁמְרֶךָ** נגד ימינו:
יָאֵר יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} | **פָּנָיו** נגד ההיכל. **אֱלֹהֶיךָ וַיַּחַנְךָ** נגד שמאלו:
יֵשָׁא יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} | **פָּנָיו** נגד ההיכל. **אֱלֹהֶיךָ** נגד ימינו:
וַיֵּשֶׁם לְךָ נגד שמאלו **שָׁלוֹם**: נגד ימינו. ויכוין שתגבר ימינו הוא מידת הרחמים
 על מידת הדין:

סִגְלַת בְּרַפְת פְּהִינִים

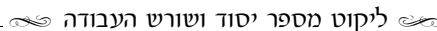
מִסְפָּר זֹהַר בְּרַפְת פְּהִינִים

סגלת ברפת פהנים - להשיג הצלחה לעשר וכבוד וחסים טובים וארפים. (חסד לאלפים). מי שראה
 דבר מצער בחלום, או שחלם חלום רע, יכון לשמוע בברפת פהנים את ברפתם, ויתחפף מדין
 לרחמים (זהר הקדוש).

קודם הדוכן אומרים הכהנים (והקהל) בלחש זה: ומאריכים עד שסיים הש"ץ לך נאה להודות, כדי
 שיענו הקהל אמן על שתיהן, (כתר נהורא).

כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם: על הפהן לכונן לקים מצות לברך את
 ישראל, ועל ישראל לכונן לקים המצוה להתברך (מ"ב קכ"ח, בשם ספר תרדים). בברפת פהנים יחול
 השפע על המתברכים כפי הכנת כל אחד מהם (העקרים מאמר ד' פ"ט).
יְבָרְכְךָ: בתורה, בחכמה, בבריאות, בשמחת חיים, בבנים, ובממון.
יְהוָה: [לענות ברוך הוא וברוך שמו] אָדוֹן הַכֹּל, הִיָּה הוֹה וַיְהִיָּה, וּמְהִיָּה אֶת הַכֹּל בְּכָל רִגְעַ.
וַיִּשְׁמְרֶךָ: תשמור בני ובנותי, תשמרני מגזלנים, ממחלות, מחלול השם, מאבדה, מיצר הרע,
 ושלא תבוא רעה מהברכה.

אָמֵן [לכוון - יאהדונה] כֵּן יְהִי רְצוֹן - אֵל נָא קְרַב תְּשׁוּעַת מְצַפֶּיךָ (לכוון - אנקת"ם)
יָאֵר: תאיר עיני בתורה, תצליח מזלי, תתן לי בנים (וחתנים) תלמידי חכמים שיאירו בתורה.
יְהוָה: [לענות ברוך הוא וברוך שמו] אָדוֹן הַכֹּל, הִיָּה הוֹה וַיְהִיָּה, וּמְהִיָּה אֶת הַכֹּל בְּכָל רִגְעַ.

כלל בתורה הקדושה, איך יעלה לרצון לפני
 הבורא ית"ש ויתעלה. ועל כיוצא בזה נאמר
 (ישעיה שם): "מי בקש זאת מידכם" וגו. ע"כ צריך
 ליזהר בזה מאוד, וישא ברכה מאת ה', ויקוים בו
 (ישעיה נד, יז): "זאת נחלת עבדי ה'" וגו', ודי
 בהערה זו.

בפירוד בין הדבקים, מפאת מהירות המבטא
 יקרא: יברך דני זאשמך יא רדני פנ וליך
 ויחונך. אשא אדני פנ וליך וישם לך שלום.
 אחיי ורעיי, דעו נא וראו אם הש"ץ אומר ברכת
 כהנים בלי פירוד בין הדבקים ומעוות התיבות,
 כאשר עיניך לנוכח ביטוי, תיבות שאינם כתובים

פְּנִיּוֹ: תֹּאִיר לִי בְּפָנַי שׁוֹחֲקוֹת, כּוֹלֵם יִכְרִיז שֶׁהַשְּׂגָחַת ה' מְלַנֶּה אוֹתִי.

אֱלֹהֵי: תּוֹשִׁיעַ אוֹתִי.

וַיַּחַנְךָ: בְּמַתְנַת חֲנָם, בְּחֶן וְכְבוֹד, תְּמַלֵּא בְּקִשְׁתִּי בְּעַת צָרָה, אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינַי הַבְּרִיּוֹת

(לְזוּיג הַגּוֹן), תַּתֵּן לִי דַעַת וּבִינָה וְחֻבָּה לְלִמּוּד הַתּוֹרָה.

אֲמֵן [לְכַוֵּן - יֵאֱהוּדוֹנָה] כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן - פְּחוּדֵיךָ סָר תּוֹצִיאֵם מִמֶּאֱסָר (לְכַוֵּן - פֶּסֶת"ם)

יִשָּׂא: תִּקְבַּל תְּפִלָּתִי, תִּמְחַל עֲוֹנָתִי, תִּפְנֶה אֵלַי גַּם כְּשֶׁאֲחַטָּא, תִּכְבֹּשׁ כַּעֲסֶךָ מִמֶּנִּי וְתַחֲוֶס עָלַי.

יְהוָה: [לַעֲנוֹת בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ] אֲדוֹן הַכֹּל, הָיָה הָיָה וַיְהִי, וּמִהֵנָּה אֶת הַכֹּל בְּכָל רִגְעַ.

פְּנִיּוֹ: שְׁלֵא אֶהְיֶה בְּהִסְתַּר פָּנִים.

אֱלֹהֵי: תַּתֵּן לִי עֲשֵׂר וּמִמְשָׁלָה, וּבְכָל מְקוֹם יִהְיוּ מִדּוֹת הַרְחָמִים נְשׂוֹאוֹת אֵלַי. - פְּדָה סוֹעִים

פְּתַח סוֹמִים, יִשְׁעֶךָ מְצַפִּים, (לְכַוֵּן - פֶּסֶפְסִי"ם).

וַיִּשֶׂם: תַּתֵּן, וְתַעֲזוֹר לִי.

לְךָ: לַהֲיוֹת בְּשִׁלְמוֹת הַמִּדּוֹת וּבְשִׁלְוָה.

שְׁלוֹם: תֵּן לִי שְׁלוֹם, וְעַל יָדוֹ יַחֲלוּ כָּל הַבְּרָכוֹת עָלַי, שֶׁהַשְּׁלוֹם הוּא כְּלֵי הַמַּחְזִיק כָּל הַבְּרָכוֹת.

אֲמֵן [לְכַוֵּן - יֵאֱהוּדוֹנָה] כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן (יִזְהַר לַעֲנוֹת אֲמֵן תִּכְף שֶׁהַכֶּהֵן גּוֹמֵר שְׁלוֹם) - דְּלֵה יוֹקְשִׁים וְקַבֵּץ

נְפוּצִים סְמֶךְ יְהִי מוֹפְלְגִים (לְכַוֵּן - דְּיוֹנְסִי"ם).

שִׂים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה, חַיִּים חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים, עָלֵינוּ וְעַל

כָּל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ. בְּרַכְנוּ אָבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד (יַחַד) בְּאוֹר

פְּנִיךָ, כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֲדוֹן הַכֹּל
זוֹהַ חוֹת וְיוֹתֵה
יֵאֱהוּדוֹנָה **אֱלֹהֵינוּ** תִּקּוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים

וְשְׁלוֹם, וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבְּרַכְנוּ וּלְבָרְךָ אֶת כָּל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל

בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשִׁלּוּמָךְ, בְּרוּב עֵז וְשְׁלוֹם:

אור הישר - כתור נהורא

שִׂים שְׁלוֹם. רְמוֹז יֵרֵאת ה'. פִּירוּשׁ: דַּתְנָן אַר"ש בֵּן חֲלַפְתָּא לֹא מִצָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלֵי מַחְזִיק
בְּרַכָּה לְיִשְׂרָאֵל אֵלֵא הַשְּׁלוֹם. כִּי עַל שְׁנֵאת חֲנָם שֶׁהוּא הַעֲדֵר הַשְּׁלוֹם, נַחֲרַב הַבַּיִת שְׁנֵי, וְעַדִּיין לֹא נִבְנָה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בְּרַכָּה י"ט: שִׂים שְׁלוֹם, הִיא בְּרַכָּה שְׁלִישִׁית מִגֵּי בְּרַכּוֹת
הָאֲחֵרוֹנוֹת, שְׁבָהֵם מִקְּבֵל פֶּרֶס מְרַבּוֹ שֶׁמִּשְׁבַּחוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ,
וּבּוֹדָאֵי רֵאוּי לְאוֹמְרָה בְּכוֹנָה עֲצוּמָה. וְעַל כָּל - יִשְׂרָאֵל -
עִמָּךְ כּוֹי נָתַתָּ לָנוּ ה' - אֱלֹהֵינוּ כּוֹי. וְאַהֲבַת חֶסֶד (וְלֹא וְאַבְת).
וְטוֹב - בְּעֵינֶיךָ לְבָרְךָ - אֵת - עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל כָּל -
עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשִׁלּוּמֶיךָ. ז"ל אַבּוֹדְרָה"ם: כְּלוֹמֵר

בעש"ת: **בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, וּפְרָנְסָה טוֹבָה, וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת, יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת, נִזְכָּר וְנִכְתָּב לְפָנֶיךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם:**

אם שכח לומר "בספר חיים" דינו כמי ששכח "וכתוב".

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם:

אור הישר - כתר נחורא

תהלות ה': ברוך אתה ה'. על ידי שאנחנו מקבלים עלינו אדנות ה' וקבלת עול מלכות ה', ומודים אנחנו שאנחנו חיים וקיימים על ידי הויה שלו יתברך, עי"ז נזכה שיהיה מברך את עמו בשלום.

על עון שנאת חנם. על כן בקשתינו ותפלתנו להקדוש ברוך הוא: שים אתה ה' טובה וברכה. שיהיה בינינו שלום. ומגודל אהבת ה' בקשתנו: ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך כי באור פני מלך חיים: וטוב יהיה בעיניך לברכנו. זהו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

(שם, ה) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ולא נתבשרו הצדיקים בחלקם הטוב לעה"ב אלא בשלום, כמ"ש (שם לו, יא): וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום, כי כל הנ"ל מרמז על עולם העליון הנ"ל, הנקרא שלום, לכן אין בכל המצות אשר יחויב אדם לרדוף אחר"י כמו השלום, שנאמר (שם לד, טו) בקש שלום ורדפהו, הנה לא פרט פה שום מצוה מהמצות רק בדרך כללי: סור מרע ועשה טוב, גם לא נאמר בהן חיוב הרדיפה, אך לגודל מעלת השלום פרטו בפ"ע ויחויב בו הרדיפה ג"כ, כי כשהאדם רודף אחר שלום בעה"ז התחתון, מעורר בזה עולם העליון הקדוש הנקרא שלום, להשפיע בכל העולמות, לכן בשביל שגורם לכ"ז אפי' עובד ע"ז ר"ל, מוחלין לו, כמרז"ל בגמרא הקדושה (עי' ב"ר פל"ח): גדול השלום שאפי' כל ישראל עובדי ע"ז מוחלין להם שנאמר (הושע ד, יז): חבור עצבים אפרים הנח לו, מכ"ז יתבונן האדם גודל מעלת ברכה זו. וז"ל הזה"ק פ' פקודי דף רס"ב ע"א, בענין ברכה של שים שלום: היכלא כו' הכא איהו שלום, שלום לעילא, שלום לתתא, שלום לכל סטרין, שלום בפמליא דלעילא, שלום בפמליא דלתתא כו', לאשתלמא שם מלא שם דא דאיהו שלום בכל אנון היכלין, בכל אנון נהורין עלאין, למהוי כלהו חד, שים שלום טובה וברכה כו' עכ"ל. גם בכתבי הארזי"ל מפליא לעשות בכונות עצומות ונוראות בחתימת ברכה זו, ולכן יזהר האדם מאד ליתן הודאה עצומה בכונה עצומה בחתימת ברכה זו.

ויהי טוב בעיניך לברך את עמך ישראל. **בכל עת. ב' - א' - י' המברך - את - עמו ישראל בשלום.** ואיך ראוי לכון בברכה זו, וביחוד בהודאה של החתימה, שלא מצא הבורא ית"ש ויתעלה לברך את עמו ישראל רק בברכת שלום, כמרז"ל בגמרא הקדושה (סוף עוקצין): לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט, יא): ה' עוז לעמו יתן וגו'. ובודאי ראוי לאדם לידע, שיש בעולמות העליונים הקדושים עולם אחד קדוש מאד שנקרא שלום, שמעולם זה באים כל ההשפעות לעולמות התחתונים, וכ"מ שנזכר בתורה הקדושה שלום מרמז לעולם העליון הקדוש הזה. ולזה רמזו רז"ל (שבת י, ב) ששמו של הקדוש ברוך הוא שלום, מפסוק (שופטים ו, כד): ויקרא לו ה' שלום. וראוי לאדם להתבונן גודל מעלת ברכה של שלום, שברכת כהנים אינה חותמת אלא בשלום, ולא בישר הקדוש ברוך הוא את אברהם אבינו אלא בשלום, כמ"ש (בראשית טו, טו): ואתה תבוא אל אבותיך בשלום וגו', ולא ביקש יעקב אבינו מהקב"ה אלא השלום, שנאמר (שם כח, כא): ושבתי בשלום אל בית אבי וגו', ולא שבח הקדוש ברוך הוא את אהרן אלא בשלום, שנאמר (מלאכי ב, ה): בריתי היתה אתו החיים והשלום, ולא כרת ברית עם פנחס אלא בשלום, כמ"ש (במדבר כה, יב): הנני נותן לו את בריתי שלום, ולא נתחנך בהמ"ק אלא בשלום, כמ"ש (תהלים קכב, ז): יהי שלום בחילך וגו' ולא נתבשרו ישראל עם קדוש אלא בשלום, כמ"ש

טוב לומר יהיו לרצון קודם התחנונים ואחריהם:

יְהִי לְרִצּוֹן אֱמִרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֱדוֹן הַכֹּל} יְהוָה ^{יְהִי הוֹדוֹת וְהִתְקַדְּשׁוּ} צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי: [מא]

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וּשְׁפָתֵי מִדִּבֵּר מִרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי
נַפְשֵׁי תוֹדִים, וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר לְכֹל תְּהִיָּה, פֶּתַח לְבִי
בְּתוֹרָתְךָ, וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי. וְכֹל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים
עָלַי לְרָעָה, מִהֲרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֵא תַעֲלֶה קִנְיַת
אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְיַתִּי עַל אֲחֵרִים. וְשְׁלֵא אֶכְעַס הַיּוֹם וְשְׁלֵא

אור הישר - כתו נהורא

גם הש"ץ אחר החזרה יאמר יהיו לרצון. ואחר כך יכול לענות קדיש כו'. כדרך שפוסק באמצע ברכת ק"ש.
כתוב בסידור האר"י בשם הרמ"ע לומר קודם "אלהי נצור" - "שיר למעלות אשא":

כַּכָּא שִׁיר לְמַעֲלוֹת, אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים, מֵאַיִן יבֹא עֲזָרִי: עֲזָרֵי מַעַם יְהוָה עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְצֵן. אֵל
יִתֵּן לְמוֹט רִגְלֶךָ, אֵל יְנוּם שְׁמֶרְךָ: הִנֵּה לֹא יְנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה ^{אֱדוֹן הַכֹּל} שְׁמֶרְךָ, יְהוָה ^{יְהִי הוֹדוֹת וְהִתְקַדְּשׁוּ}
צִלְךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכְּכָה, וְיָרַח בְּלֵילֶךָ: יְהוָה ^{אֱדוֹן הַכֹּל} יִשְׁמְרְךָ מִכָּל רָע, וְיִשְׁמֹר
אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה ^{אֱדוֹן הַכֹּל} יִשְׁמֹר צִאתְךָ וּבואְךָ, מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יהיו לרצון אמרי פי. כתב בשו"ע, שי"ל פסוק: ויגוי קודם אלהי נצור. וראוי
יהיו לרצון אמרי פי וגוי קודם אלהי נצור. וראוי
לכוין בפסוק זה מאד, כי הוא ג"כ מעיקר תפלת
י"ח שתקנו וסדרו אנשי כה"ג. ובתיבות ה' צורי

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

[מא] יהיו לרצון. ועל הכל בקש רחמים. (סו) יהיו
לרצון - לפני העתיק הקדוש. אמרי פי - זה הפה
שלו. והגיון לבי - זה לב השמים. לפניך - אלו הפנים
העליונים שנחבאים ומתגלים בעת רצון. ה' - זה
הימין. צורי - זה השמאל. וגאלי - זה האמצעי.

דבר אחר, ה' - זה האמצע, זה יעקב. צורי - זה השמאל.
וגאלי - זה הימין, שנקרא גואל, קרוב ודאי, ועתיד הקדוש
ברוך הוא להרים את ימינו ולפדות את בניו. זהו שכתוב

(סס קיח) ימין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל, (זוהר חדש כי תשא)

בזוהר הקדוש: ובזמן שאמר הקדוש ברוך הוא אנכי
- לא נשמע קול ולא דבור אחר של החיות אלא שלו.

כגון זה, כאשר דבור זה יוצא מפיו של הקדוש ברוך
הוא, חיות אש שותקות. ובזמן ששותק - חיות אש
מדברות. זהו שכתוב (סמות ס) וכל העם ראים את
הקולת, קולות של החיות שהיו שואגות. ואת
הלפידים - שהיו יוצאים בדבור של החיות בכמה מיני
נגונים לפני המלך. ואלו שהן שותקות לספר תורה,
הן בצורה של החיות. וממנה להן הקדוש ברוך הוא
להעלות אותן בחדר של מראה אש בית לה. ועוד,
שאלו ששותקות (ועוד אלו שיוצא מהם דבור בתפלה שבו חיות אש מדברות
והן שותקות) בתפלה ב"ח ברכות, יכנסו בחדר של מראה

זה (זוהר הקדוש פנחס רכט)

אֲכַעֲיֶסְךָ. וְתַצִּילֵנִי מֵיַצַּר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי הַכְנָעָה וְעֲנֹהָ. מִלְּפָנֶיךָ וְאֱלֹהֵינוּ,
יַחַד שְׁמֶךָ בְּעוֹלָמְךָ, בְּנֵה עֵירֶךָ יִסֹּד בֵּיתֶךָ וְשִׁכְלֵל הַיְכָלֶךָ וְקַבֵּץ קְבוּצַת
גְּלוֹת וּפְדֵה צֹאנֶךָ וְשִׂמַח עַדְתֶּךָ:
עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן
קְדֻשַׁתֶּךָ. לְמַעַן יַחְלִצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעֲנֵנִי:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הסוד הגדול והנורא של תיקון ג' פסיעות אלו בעולמות העליונים הקדושים, להבאים בסוד ה' להמעיין בכתבי האריז"ל.

עתה אחיי ורעיי אהובי נפשי, על זה יודה כל בעל שכל, יתנו עידיהם ויצדקו ויאמרו אמת, כי מי שפוסע ג' פסיעות אלו כמצות אנשים מלומדה בלא כונה כלל, אפי' על דרך הפשט שהוא כעבד הנפטר מאדונו, רק רגליהם לו ילכו ילפתו אורחות דרכם על צד ההרגל, שזה לא יחשב לו לעבודה כלל לצאת ידי חובתו שמחויב מדינת דגמרא, והרי הוא כאילו לא התפלל, כנזכר בגמ' הנ"ל מבואר: ואם לא עשה כן הרי הוא כאילו לא התפלל, ואוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, שבטל תפלות של כמה שנים שלא היו נחשבין לתפלות כלל, אף אם התפלל התפלות בכונה כראוי, ואוי ואבוי ענו לה על אותו כלימה, שהרי הוא כאילו לא התפלל כמה שנים כלל וכלל, ואכל ושתה על הדם, ועבר ג"כ אל"ת דלא תאכלו על הדם, כדא"י בפי"ק דברכות (ד"י): א"ר יוסי בר חנינא משום ראב"י מאי דכתיב (ויקרא יט, כו) "לא תאכלו על הדם", לא תאכלו עד שתתפללו על דמכם, עכ"ל. וזולת ביטול התפלה שמצווה מפסוק (דברים יא, יג) "ולעבדו בכל לבבכם" כדרז"ל (תענית ב, א), לא די בזה שהוא כלא התפלל, אלא נח הי' לו אם לא התפלל כלל, כפרש"י הנ"ל, נמצא עתה שהמתפלל בלא פסיעות לאחוריו אחר תפלתו, ענשו כפול יותר משלא הי' מתפלל כלל, ואוי לאותו הבושה. לכן יזהר האדם לצייר במחשבתו שהוא פוסע לאחוריו מכנגד השכינה הקדושה ממש, כי מלא כל הארץ כבודו. גם מבואר בזוה"ק במאמר שהעתקתי לעיל פ"ב, שבדאי השכינה כנגדו בשעה שהוא מתפלל, ועיי"ש. ויעשה הג' פסיעות בבושה והכנעה גדולה, ממש כעבד הנפטר מאדונו.

עשה למען שמך. איתא בטור וז"ל: והכי אתמר בהגדה, אמר שמואל הזריז לומר ד' דברים הללו זוכה ומקבל פני השכינה, עשה למען שמך עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך כו', עכ"ל הטור בקיצור. וכן איתא בכתבי האריז"ל, לומר נוסח עשה למען שמך כו'. ועל פסוק למען יחלצון ידידיך, כתב כונות נוראות, ומוסיף ג"כ לומר קודם יהיו לרצון פסוק: יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה, והוא בתהלים ס"י ל"ה, וכתב ג"כ כונות על פסוק זה, וכבר מצוי הוא בסדורים כל הנוסח. אך אחי ורעי, בודאי גודל מעלתם של כל הנ"ל, היא הכוונה שבהם ולא אמירתם בפיו ובשפתיו לבד, דהיינו בעשה למען שמך יכוין אדם בלב נשבר מאוד על שמו הקדוש המחולל עתה בין הגוים עובדי פסילים, ובעשה למען ימינך, יכוין ג"כ שעתה בגלות השיב אחור ימינו בעוה"ר, ובעשה למען תורתך יכוין על שנמסרו עתה רזי התורה וסודותיה לחצונים, ויכניס צער גדול בלבו מאוד על זה, ובעשה למען קדושתך יכוין ג"כ כנ"ל, שקדושתו מחולל עתה בין הגוים. אח"כ יאמר פסוק יהיו לרצון פעם שנית, ויזהר לומר פסוק זה בכונה עצומה מאוד כנ"ל, כי בכתבי האריז"ל מביא כוונות נוראות בפסוק זה. וגם בסדורים אחר התפלה הובא גודל מעלת פסוק זה ועיי"ש, ודי הערה בזה.

ואחר אמירת יהיו לרצון יפסיע ג' פסיעות לאחוריו, והוא דינא דגמרא והובא ג"כ בטור (סימן קכג). ז"ל הגמרא דיומא (נ"ג): ארישב"ל המתפלל צריך שיפסיע ג' פסיעות לאחוריו ואח"כ יתן שלום ואם לא עשה כן כאלו לא התפלל. ופי' רש"י: ראוי לו שלא התפלל, כלומר נח הי' לו אם לא התפלל כלל, עכ"ל רש"י. וטעם לג, פסיעות אלו ע"ד הפשט, שהוא כעבד הנפטר מרבו, לבד

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו, ראה להלן

יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיזוּן לְפִי לְפִנֵּיךָ, יְהוָה וְהוֹדֵתָ אֱלֹהֵינוּ צוּרֵי וְגֹאֲלֵינוּ:

יעקור רגל שמאל תחלה ויפסע לאחוריו, באופן זה, שעוקר רגל שמאל פעם אחת, ואחר כך עוקר רגל ימינו וסומכו לרגל שמאל. וזה יחשב לפסיעה אחת. וכן יעשה ג' פעמים. בפסיעה ראשונה שוחה לימין, בשניה שוחה לשמאל. (ושלישית לאמצע. מסידור ר' קאפיל). וכל זה יעשה בכריעה אחת, ואחר כך בעודו כורע יאמר.

עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעשיית השלום) בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ,

ליקוט מספר יסוד ושוש העבודה

שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו יֵשׁ ארבעה שהם כריעה וזקיפה לשמאל, וכריעה וזקיפה לימין והוא נותן שלום לשמאלו ולימינו **שימינו שמאל רבו ושמאלו ימין רבו.**

ואח"כ יזקוף וישתחוו לפניו השתחוואה גדולה ויכוין ג"כ כוונה הנ"ל בבושה ובהכנעה גדולה, ויאמר: **ועל כל ישראל ואמרו אמן.** ודי בזה.

ואח"כ יה"ר וכו' כמו שהובא בשו"ע ג"כ. ויזהר שלא יחזור למקומו תיכף, אלא יעמוד במקומו שיעור הנזכר בש"ע, והוא מדינא דגמרא, והובא בטור מרדכי כיון שפסע ג' פסיעות לאחוריו התם מבע"י ל"י למיקם, משל לתלמיד שנפטר מרבו שאם חוזר מיד דומה לכלב ששב על קיאו, שסופו הוכיח על תחילתו שלא פסע לאחוריו כדי לפטור מרבו כיון שחוזר אליו מיד. עכ"ל ודי בזה.

ויפסיע ג' פסיעות לאחוריו. על זה יודה כל בעל שכל, יתנו עידיהם ויצדקו ויאמרו אמת, כי מי שפוסע ג' פסיעות אלו כמצות אנשים מלומדה בלא כונה כלל, אפי" על דרך הפשט שהוא כעבד הנפטר מאדונו, רק רגליהם לו ילכו ילפתו אורחות דרכם על צד ההרגל, שזה לא יחשב לו לעבודה כלל לצאת ידי חובתו שמחויב מדינא דגמרא, (יומא נג) והרי הוא כאילו לא התפלל כלל, ואוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, שבטל תפלות של כמה שנים שלא היו נחשבין לתפלות כלל, אף אם התפלל התפלות בכונה כראוי. ויעשה הג' פסיעות בבושה והכנעה גדולה, ממש כעבד הנפטר מאדונו.

ואחר שפסע ג' פסיעות בעוד בכריעתו יאמר: עושה שלום במרומיו, וישתחוה לשמאלו, ויחשוב במחשבתו שמשתחוה ממש כנגד השכינה הקדושה ונותן לה בזה כבוד, ואח"כ יזקוף מעט וישתחוה לימינו, ויכוין ג"כ כוונה זו ויאמר: הוא יעשה שלום עלינו.

ז"ל הזוה"ק פרשת פקודי (ד' רס"ב): **שִׁים שְׁלוֹם טובה וברכה אדם זה המכוון בכל הכוונות האלו, כשנפטר מהיכל זה לפסוע ג' פסיעות לאחוריו, ישום עצמו כמי שיוצא מחברת המלך, ומן היכלו, וישפיל עצמו לפניו. אבל הוא ישמח כי הוא הראשון לקבל העטרה של המשכת הברכות הנמשכים מיחוד אדונו. זה הוא, בן, שהוא מבני היכלו של המלך, דבשעה שהוא יוצא מלפני המלך וכו'. הקב"ה קורא לפמליא של מעלה, ואומר להם, כתבו את אדם פלוני הזה, מבין אלו הנקראים "חושבי שמו" וכו'. אז כתבים אותו בין חושבי שמו ונצטיין ונודע למעלה, והוא נרשם ונשלם למעלה ולמטה. וזה שלא השלים ולא קשר קשר אדונו כמו שאמרנו, וכל הקרב לפני אדונו, ומתפלל תפלתו, ואינו דואג על כבוד אדונו, טוב לו שלא נברא. והקב"ה אומר, "כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצליח בימיו", וזה הוא "גוזל אביו ואמו" דהיינו שהקב"ה ושכינתו שהם אביו ואמו כאן נשלם הכל וכו'. ודי בהערה זו.**

ויזהר שיעשה כל הג' פסיעות בכריעה א', כמבואר בטור ובשו"ע (סי' קכ"ג), ודין זה מבואר בגמרא (יומא שם) והובא בב"י: **"א"ר חייא בר"י דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דפסעי להו ג' פסיעות בכריעה א' עכ"ל הגמרא, לכן יזהר מאוד בזה.**

ואחר שפסע ג' פסיעות בעודו בכריעתו, יאמר: **עושה שלום במרומיו, וישתחוה לשמאלו, ויחשוב במחשבתו שמשתחוה ממש כנגד השכינה הקדושה ונותן לה בזה כבוד, ואח"כ יזקוף מעט וישתחוה לימינו, ויכוין ג"כ כוונה זו ויאמר: הוא יעשה שלום עלינו.**

וכן הוא מבואר בזוה"ק פ' פנחס (רכ"ט. בר"מ) שצריך כריעה וזקיפה לשמאל ולימין. **בעושה**

וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן^{[מב](ק)}.

אור הישר - כתו נהורא

• טעה והזכיר מאורע של שאר ימים שלא בזמנה, אם טעה בג' ראשונות, חוזר לראש התפלה. ואם באמצעיות, חוזר לראש הברכה שטעה בה. ואם בג' אחרונות, חוזר לרצה. ש"ץ שטעה בתפלתו בלחש, אין צריך לחזור, כיון שיתפלל בחזרה. אבל אם טעה בג' ראשונות ונזכר קודם שהשלים תפלתו, חוזר לראש. ואם טעה בשמונה עשרה דחזרה, צריך לחזור, חוץ מביום שיש בו מוסף, שלא הזכיר מאורע של אותו היום בשחרית. ולא נזכר עד שהשלים תפלתו, אין צריך לחזור, מפני טורח הצבור, כיון שיש לפניו תפלת המוספין.

• יזהר לשמוע חזרת הש"ץ ולענות אמן, ויהיה בידו שכר ג' תפלות. תפלתו ותפלת הש"ץ ועניית אמן. כי גדול העונה כו'.

• אין לדבר בין שמונה עשרה לרחום וחנוך.

• בשחרית נופל על זרוע ימין (ולא תוך ידו). ובמנחה על זרוע שמאל.

וישאר עומד על מקומו עד שיגיע הש"ץ לקדושה. ועל כל פנים עד שיתחיל הש"ץ בקול רם. והש"ץ יעמוד שיעור הילוך ד' אמות. (ויראה שלא יעבור אדם לפניו בעוד שלא חזר למקומו. ואם יראה שרוצה אחד לעבור לפניו, לא ימהר לחזור למקומו, אלא ימחה בידו. והשומע ישמע.) וחוזר למקומו ג' פסיעות, (כתו נהורא). אל יחשוב ראוי שיעשה הקדוש ברוך הוא בקשתי כיון שכוונתי בתפילתי. אדרבה, זה מזכיר עוונותיו של אדם, שעל ידי זה מפשפש במעשיו אם בטוח הוא בזכותיו. אלא יחשוב שהקדוש ברוך הוא יעשה בקשתי בחסדו. ויאמר בלבו, מה אני הדל והנבזה בא לבקש מאת מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אם לא מרוב חסדו שהוא מתנהג עם ברואיו. יזהר לשמוע חזרת הש"ץ ולענות אמן, ויהיה בידו שכר ג' תפלות. תפלתו ותפלת הש"ץ ועניית אמן. כי גדול העונה כו'.

דיני טעות בתפלה. ודינים השייכים לחזרת הש"ץ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השתחוואה גדולה ויכוין ג"כ כוונה הנ"ל בבושה ובהכנעה גדולה, ויאמר: ועל כל ישראל ואמר אמן. ודי בזה.

וישתחוה לימינו, ויכוין ג"כ כוונה זו ויאמר: הוא יעשה שלום עלינו, ואח"כ יזקוף וישתחוה לפניו

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

מבית המלך. ואשרי חלקו של מי שהתקדש בכגון זה בתפלה כמו שאמרנו, וקושר קשרים, ומיחד יחודים, ומתפנן בכל כו', אוי, ולא יסטה ימינה ושמאלה. תפלתו אינה חוזרת ריקם. הקדוש ברוך הוא גוזר - והוא מבטל. על זה כתוב, (משלי כג) ישמח אביך ואמך

[מב] אשרי חלקו של מי שהתקדש בתפלה יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא: בזוהר הקדוש: אחר שסיים (תפילת העמידה), עומד על רגליו (זכפה) להודות על חטאיו, כו', שלא יהיה פתחון פה לצד האחר להסתין עליו, ונכנע לפניו. ויעמד בקיומו להחברך

דברי שלום - הלכות והליכות

קומען זיי צו צו קראנקהייטן, עס איז גורם מחלוקת שלום בית, אידען פאלירען זייער ארבעט, ווייל זיי קומען שפעט צו די ארבעט, אידן גייען נישט דאווענען אין בית המדרש, ווייל ער האט מורא פארן שיינעם איד וואס וועט אויפהאלטן זיין צייט בחנם, און אוועק גיין פריער שעמט ער זיך, ממילא גייט ער בכלל נישט דאווענען אין בית המדרש, ער פאלירט דורך דעם סיי תפלה בציבור סיי לימוד תורה ברבים, אויף דעם איז

(קי) ספר טירחא דציבורא

הקדמה

דער ספר איז געווידמעט אויף די גרויסע עוולה וואס ווערט אפגעטוהן דריי מאל א טאג פאר טויזענטער אידען, וואס עס ווערט צוגע'גז'ט פון אידען זייער צייט ביודעים ובלא יודעים, אידן האב ען שאדען געלט און צייט, (אין אמעריקא איז אן אלטער כלל טיים איז מאני), אידן קענען נישט עסען ווי עס דארף צו זיין, אין דורך דעם

אור הישר - כתר נהורא

תלוי במנהג). ולא בראש חודש ובפורים גדול ובפורים קטן ב' ימים. ולא בחנוכה ולא בט' באב ובט"ו בו, ובט"ו בשבט, ולא כל חודש ניסן ולא בל"ג בעומר, ולא מראש חודש סיון עד ו' ימים אחר שבועות. (וכל אלו אין אומרים גם במנחה שלפניהם). ולא בפסח שני ולא בערב ר"ה, ולא מערב יום הכפורים עד אחר ראש חודש חשוון, (כתר נהורא).

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

וְאִם מוֹדָה עַל כָּל חֻטְאֵי בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה, שְׁקוֹשֶׁר קִשְׁרֵי הַיְחוד וְהַתְּבַרְכוּ עֲלֵינוּם וְתַחֲנוּנִים. וּמֵאוֹתוֹ הַחֶלֶק שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, כָּל אוֹתָם עֲבֵרוֹת וְחֻטְאִים שֶׁהוֹדָה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם לְחֶלְקוֹ. וְסוּד זֶה הַשְּׁעִיר, שְׁכָתוּב (ויקרא טו) וְהַתּוֹדָה עֲלֵיו אֵת כָּל עֲוֹנוֹת וְגו', וְכָתוּב וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר וְגו'. זֶהוּ חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ וְנַחֲלָתוֹ. וְאִם אוֹתוֹ אָדָם שָׁב לְסִרְחוֹן חֻטְאֵי - אוֹי לוֹ! שְׁאֵת כָּלֶם נוֹטֵל מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּעַל כּוֹרָחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד. וּמֵתוֹךְ שֶׁנוֹטֵל אוֹתָם מֵהַצַּד הַזֶּה בְּעַל כּוֹרָחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, אֵין הוּא מֵרַע לוֹ, וְהוֹפֵךְ אֵלָיו לְמִקְטָרְג וּמִקְטָרְג לוֹ. וְכִשְׁמוֹדָה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, וְהוּא חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ. (זוהר הקדוש פקודי רסב:).

• אין נפילת אפיים אלא במקום שיש ספר תורה.
• אין אומרים תחנה כלילה (כי אם בליל יום כיפור) ובימי סליחות אומרים תחנה, כיון שהוא קרוב ליום. אין אומרים תחנה ולא הוא רחום בבית האבל ולא בבית הכנסת שיש שם מילה או מוהל או חתן כל ז' ימי המשתה, ואלמון שנשא אלמנה ג' ימים. (אבל בשחרית שקודם החופה בבית החתן או במנחה שאחר המילה קודם הסעודה בבית התינוק,

וְתִגַּל יוֹלְדֶתָךְ. יֵשׁ לוֹ חֶלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (אסתר ב) בערב היא באה, הֵינּוּ כְּתוּב, (משלי לא) וְתִקֵּם בְּעוֹד לֵילָה וְתִתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְגו', מֵאוֹתוֹ רְבוּי שֶׁל בְּרֻכּוֹת וּקְדוּשָׁה וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה שְׁנוּטֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) וְלָעֵרֶב יִחַלֵּק שְׁלָל, שֶׁמִּחֲלָקֶת חֶלֶק לְכָלֶם, וְאֶפְלוּ לְצַד הָאֲחֵר חֶלֶק לְבָדוֹ. וְסוּד זֶה סוּד לְבָנֵי הָאֱמוּנָה. הַחֶלֶק שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר כָּל אוֹתָן עֲבֵרוֹת וְכָל אוֹתָם חֻטְאִים שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שְׁקִשֶׁר אֵת קִשְׁרֵי הַיְחוד, שֶׁהַתּוֹדָה עֲלֵיהֶם, כָּלֶם שׁוֹרִים עַל הַצַּד הָאֲחֵר, וְהֵם חֶלֶק וְנַחֲלָה שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר הַטָּמֵא (כי על ידי וידויו ממשיך שפע טהרה, לטהר מקום הנאחז שם על ידי החטא, ומותר השפע ההוא שהוא מים השופכים, הוא חלק ממוון הניתן להסטרא אחרא [רמ"ק]). וְאִם לֹא מוֹדָה עֲלֵיהֶם, נִמְצָא מִקְטָרְג וְיִכּוּל לוֹ.

דברי שלום - הלכות והליכות

והפסקה בין שמו"ע לנפילת אפים.
תשובה: טירחא דצבורא - שאין בו שום הפסד ממון להצבור - עפ"י דחז"ל
(א) הנה זה דבר פשוט וברור לכל יודע ספר קצת כי טירחא דצבורא ענין גדול מאד הוא, ומצינו הרבה מצוות נחוצות שויתרו עליהן חז"ל משום טירחא דצבורא שמזה יש לדון עד כמה לחוש לה, וכל שכן בנידן דידן שמפורש בשו"ע להדיא להחמיר:
(ב) בס"י קכ"ד רמ"א ס"ג וז"ל: ואם יש יחידים בקהל שמאריכין בתפלתן אין לש"י להמתין עליהם אפי' היו חשובי העיר. וכן אם הי' מניין בבית הכנסת אין להמתין על אדם חשוב או גדול שעדיין לא בא, עכ"ל.
(ג) במ"א שם סק"ז, דעכשיו נהגו להמתין על האב"ד משום שמתפלל מלה במלה והיחידים המתפללין מלה במלה יוכלו לומר קדושה עם הצבור. ולכן אף אם אין אב"ד בעיר יש להמתין על המתפלל מלה במלה, אבל כשמאריך אין להמתין עליו. וכתב בספר חסידים (סימן תשפ"ד) שאם אחד צריך להאריך וירא שיתלוצצו עליו ומתבלבל יכול לילך לאחוריו בשעה שמתחיל החזן אע"פ שעדיין לא גמר תפלתו ויחזור למקומו ויגמור. וכ"פ שו"ע הגר"ז ומ"ב וש"א.

געזאגט געווארן הצדיק אבד ואין איש שם על לב, אידן פאלירן מצות פון אמנ ותפלה בציבור, ווייל ואין איש שם על לב מתקן צו זיין דעם ענין.

פרק א

שאלה:

יש בתי מדרשים גדולים שמתפללין שם מנינים הרבה ומצוי בין המתפללין איזה אדם נכבד הנקרא "שיינער איד" ומאריך בתפלת שמונה עשרה, והוא טירחא דצבורא מאין לשער כי העם ממהרין מאד למלאכתן וגורמת הפסד ממון, וזמן, וביטול אכילת סעודה, או אמירת ברכות ובהמ"ו ונט"י כראוי או ביטול שלום בית, כי מגיע לביתו ברגע אחרון וכנוגש צועק לאשתו מהר מהר כי בא מועד העבודה ועליך להכין לי סעודת הבוקר לשעה, וסעודת צהרים בחבילה. והרבה שגומר סעודתו על אם הדרך, ואין לו מים אחרונים, והפירודין מתפזרין בכל עבר ופינה, ובאין לידי כעס ורוגזה על בני בית וחברים הנוסעים עמו, וכן באין לידי עבירה בבית המדרש שמדברין בגנאי אותו הנכבד, ולועזין עליו, כי מאריך במכוון שיראו כי הן הן גבורותיו, וזולת זה מעשיו כשאר בני אדם, ובשאר התפלה מקצר ועולה, גם באין לידי שחוק וקלות ראש בתפלין,

דברי שלום - הלכות והליכות

חסידים דבשעה שיצא רשב"ג ליהרג אמר לר"י כהן גדול אחי מפני מה אני יוצא ליהרג, אמר לי **שמוא היית דורש ברבים ושמוח לבך ונהנת מדברי תורה אל אחי נחמתני**, ע"כ.

(ג) ובשבילי דוד (שם) דכן הוא בדרשן העומד לומר דברי כבושין לעם, אם מכוין להשמיע קול דיבורו ומכל שכן אם מכוין להראות כי בקי הוא בלשונות שונות **במה יפה הוא מש"ץ הזה**, עכ"ל. הרי לן מזה דכל הנהנה מד"ת ותפלה... (ד) בכף החיים סיים על החזנים כי **אריכות הקולות הוא אריכות הגלות** (סי' נ"ג אות נ"ז).

(טו) בשערי תשובה (סימן נ"ג ט"ז) בשם אמנות שמואל (סי' ט"ז) בוקן שקולו נמוך **ומאריך בתפלה יכולין לדחותו**.

(טז) בשו"ת פרי ישע (סי' כ"ח): ממה שהביאו הפוסקים ובראשם הא"ר דין דספר חסידים על דין דסי' נ"ג מוכח, **דכל שנהנה האדם על ידי דברי תורה ותפלה נענש קשות ואין זה חידוש כלל**, דנכלל במה שאמרו חז"ל **"כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם"** (אבות ד' ח'). ומכאן מוסר גדול לאותן בני אדם העושין כל היום מעשה זמרי ובעת התפלה זורקין הטלית לכסות פניהם עד החזה ומאריכין בתפלת שמונה עשרה להראות חזותן לרבים כאילו הוא מאנשי מעלה, אוי להם בעולם הזה שעושין תפלת שמונה עשרה המקודש שבתפלות קרדום לחפור בה, להתגדל ולהתפאר, ובמקום שאמרו חז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש והכרת שפלות עצמו, עוד בא להתייחר, ואינו חש לעונש הנורא שחרוץ בספר חסידים ובפוסקים. וגם עולם הבא שלו מאבד בידים, כי אמרו חז"ל (ב"ב) כל מי שאינו תלמיד חכם ומתלבש בלבוש של תלמיד חכם אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה לעולם הבא. ועוד אמרו (אדר"ג י"א ב') כל המגביה עצמו על דברי תורה סוף שמשפילין אותו ודומה לנבלה מושלכת בדרך כל עובר ושב מניח ידו על חוטמו, עיין שם שהאריך.

ומסיים שם בזה הלשון: העולה מדברינו דמי שמאריך בתפלתו כדי שיכירו וידעו כי אדם גדול הוא, **לבד ממה שמתחבר עם ג' כתות שאינן מקבלין פני שכינה** כי עסקו משולבת משלשה מדות הגרועות, שקר - גאווה - ליצנות - החמור שבהן **שנהנה ומתגאה בתפלה קדושה שעל זה נענש רח"ל מרות בעולם הזה ונדחה ממוחיצת הקב"ה לעולם הבא**. וש"ץ שממתין עליו הרי זה מסייע לעוברי עבירה וגם נענש על טירחא דצבורא שגורם וכו' עכ"ל.

(יז) מה שכתבו האחרונים שלא להאריך גדר הדבר שיאמרו מלה במלה בחיתוך התיבות היטב זה אחר זה ולא יותר כגון למשוך ביטוי התיבה בכוננות וכיוצא (הפוסקים סי' קכ"ד).

מוסר השכל

(יח) ומצינו בש"ס ברכות (לא). **כך הי' מנהגו של רבי עקיבא כשהי' מתפלל עם הצבור הי' מוקצר ועולה מפני טורח**

ולפי זה הוא הדין אם מתבלבל מפני שממתין עליו. (ד) וכתב בפרי מגדים (א"א ז'): ומי שאין מטריח הצבור אשריו. ועי' נחלת צבי הביא מה שסיים שם **דמענישין אותו על שמוטריח צבור**, עכ"ל.

(ה) מה שדיברו הפוסקים שלא להמתין על החשובים ונכבדים המאריכין היינו אפילו ליכא רק בה"כ אחד בעיר, אבל באם יש כמה בתי כנסיות ומנינים שמתפללין באותו מקום על אחת כמה וכמה שעל הנכבד לחפש אחר מנין המתפללין לאט לאט ולשעבד עצמו להתפלל אז, ולא לשעבד אחרים לו (אחרונים שם).

(ו) בערוך השלחן (ס"ה) וז"ל: אם רוב הצבור חוטפים נכון להמתין על מי שמתפלל מלה במלה לא ארוך ולא קצר, ולכן ברוב מקומות ממתין על הרב. **והוא מסתמא לא יאריך מפני טורח הצבור**, ואם יש אנשים שמאריכין בתפלתם לא ימתין עליהם אפי' יהיו חשובי העיר. **ואם גם הרב מאריך הרבה עליו לצוות שלא ימתינו עליו**, וכן בתחלת התפלה כשיגיע הזמן ויש מנין לא ימתינו אפי' על החשובים. וכלל הדבר **דטירחא דציבורא גדול מאד**. ועיין שם דאם יש להרב חולי מעיים וכיוצא יצוה שלא ימתנו עליו.

(ז) וכ"כ במג"ב לבעל שו"מ (קכ"ד ח') בשם א"ר **שגם הרב אב"ד לא יאריך**. וגם יקדים לבית המדרש שלא יצטרכו להמתין עליו.

(ח) רב ואב"ד שמתפלל בבית המדרש שאינו שלו אין לו מעלה יותר מסתם אדם חשוב. ומה שנוכר להמתין על אב"ד דוקא בבית המדרש וקהלה שלו (אחרונים סי' קכ"ד). ודוקא הוא בעצמו שכן נהגו, אבל על בנו, וחתנו, וכיוצא לא.

(ט) אדם נכבד שמתפלל והש"ץ ממתין עליו והוא אינו מרוצה בכך שימתנו עליו מחמת טירחא דצבורא, ומחשבה זו מטרידה תפלתו מותר לו לרמוז לש"ץ שיתפלל כדרכו ולא ימתין עליו (שע"ת ק"ד סק"א), והוא הדין וכל שכן בקריאת שמע אפילו בפרשה ראשונה (עי' שע"ת שם, ובס"י ס"ג ואחרונים).

(י) בשו"ע (סימן נ"ג סעי' י"א) וז"ל: ש"ץ שמאריך בתפלה כדי שישמעו קולו ערב, אם הוא מחמת ששמוח בלבו על שנותן הודאה להש"ת בנעימה תבא עליו ברכה והוא שיתפלל בכובד ראש ועומד באימה ויראה, **אבל אם מכוין להשמיע קולו ושמוח בקולו הרי זה מגונה, ומכל מקום כל שמאריך בתפלתו לא טוב עושה מפני טורח הצבור**, עכ"ל. וכן כתב בשו"ע הגר"ז ומ"ב וש"א.

(יא) במ"ב (ס"ק ל"ו) כתב ביש"ש (סי' נ') **אסור להאריך שלא ברצון הקהל בשבת ויו"ט**, ואף ברצון הקהל יותר מדאי מגונה, עכ"ל.

(יב) בא"ר ובבאר היטב העתיקו שם על דין ההוא מספר

דברי שלום - הלכות והליכות

כז) רב ואב"ד בבית המדרש שאינו שלו דינו כסתם אדם חשוב, וכן דיין ומו"צ.

כח) בן הרב וכן חתנו דינם כסתם אדם חשוב.

כט) חובת בעלי תפלה לשנן היטב דיני טירחא דצבורא שלא ישלשו בהמתנה שלא כדון ומטריח הצבור שלא כהלכה.

ל) מי שמאריך בתפלה וכוונתו לש"ש יעיין להלן בעצות לנכבדים וחשובים" היאך לנהוג, ואם כוונתו לשם שמים ולא להראות תפארת גדולתו לרבים, בודאי ינהוג כן.

לא) זכות הרבים להדביק כתב לפני העמוד (ברשות רב בית הכנסת) דכשאין הרב מתפלל עם אותו המניין ימתינו בשמו"ע דלחש 3-4 מינו"ט ויועיל שלא לחטוף ולא להאריך. וכבר נהגו כן בכמה בתי מדרשים.

עונש וחומר הדבר להטריח הצבור - אפילו אין מפסידין כלום על יד זה (עפ"י הנ"ל)

לב) המטריח הצבור מענישין אותו, כי ענינו גדול מאד. לג) בעל תפלה הממתין על המאריך גם כן בכלל מטריח הצבור, איסורו, ועונשו.

לד) אדם נכבד המתעקש שהש"ץ ימתין עליו עובר איסור, ומבואר בפמ"ג וש"פ הנ"ל שמענישין אותו. ובפרט בזמן הזה שיש לו כמה עצות כדלהלן.

לה) אם אותו המאריך אינו זהיר לשמוע היטב חזרת הש"ץ ולענות אמן ויהא שמיה רבה כדבעי נענש יותר דמי ביקש זאת מידו שימתינו עליו וישמע חזרת הש"ץ, יותר טוב היה אלו לא המתינו לו והיה אונס, מעכשיו שהוא פושע, דו"ק היטב בזה.

לו) מי שמתחיל שמו"ע אחר שהתחילו הצבור, אע"ג שאינו מאריך יותר מאמירת מלה במלה, אין להמתין עליו, דזה פושע הוא ואפ"י הסיבה משום שמאריך בקריאת שמוע וכיוצא, עליו להתחיל להתפלל אדון עולם (תחילת התפלה) לפני הצבור כדי שיגיע לשמונה עשרה עם הצבור.

לז) המאריך התפלה כדי להראות לרבים את יקר תפארת גדולתו לעול ח"ו לעונשים קשין של קוצר ימים רח"ל כמבואר בדחז"ל ופוסקים הנ"ל, וגם נדחה ממחיצתו של הקב"ה, ואין עפרו נענר לתחא"מ, ודומה כעבר על העריות כולן, כמאחז"ל סוטה בפרק א' להמתגאה, ומאריך הגלות. א) אם מאריך בתפלה להתפאר אין תפלתו נשמעת (סוטה

ה. אמר חזק"י).

ב) וכן נתמעט מחשיבותו ונעשה פחות באנשים (שם, וברש"י), היינו אם הוא איש מכובד וגדול נעשה כפחות שבפחותים לבסוף. אוי לה לאותה בושה, מי יוכל לעמוד בו.

ג) אבל מי שדעתו שפלה עליו ומתרחק מיוהרא ואביזרייהו ומצווה לש"ץ שלא להמתין על אריכותו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם. ותפלתו מתקבלת באהבה (שם:).

הצבור, וכשהי' מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת, וכל כך למה מפני כריעות והשתחוויות, ע"כ.

רואין אנו שאדם גדול כרבי עקיבא גדול הדור בזמנו ובלי ספק שבפמליא של מעלה שמוחו לקראת תפלתו, ועלתה להיות כתר לקל עליון כמבואר בזה"ק, ופעל לבטל גזירות להמתיק דינים, ולהשפיע שפע בכל העולמות, ורבי עקיבא לגודל מדריגתו ודאי הרגיש בכל אלה ועם כל זאת ויתר על כל הני משום טירחא דציבורא. על אחת כמה וכמה אנו יתמי דיתמי שאין לנו השגת כל שהוא, מה היתה תפלת אותו הצדיקים אפילו כיתוש לגבי ענק. פשיטא דפשיטא שאסור להאריך במקום טורח הצבור, ובצדק נאמר רבי עקיבא מחייב לע"ל כל המאריכין בצבור. עאכו"כ כשמחשבתן משוטטת אז בהבלי עולם הזה.

יח*) מבואר בספרים הקדושים (עבודת ישראל, ועוד), כי כל המחשבות והעצות העולים במחשבה בעת התפלה, כולם לא יתקיימו בידו. והוא בדוק ומנוסה, וכל אחד יכול לראות זה בעצמו, ואם לפעמים נראה שעלתה בידו יתבונן וימצא שהפסיד יותר מזה במקום אחר.

הלכה למעשה בדיני טירחא דצבורא - העולה מכל הנ"ל: יט) דע! כי כל מקום שנוכר "מאריך בתפלה" היינו אם הוא יותר משיעור תפלה מלה במלה.

כ) אסור להטריח הצבור נגד רצונם. וטירחא דצבורא גדול מאד.

כא) בעל תפלה הממתין - על המאריך - גם כן בכלל האיסור, והעונש, כי בידו להתחיל התפלה מיד.

כב) יחידים שמאריכין אפילו הם חשובי העיר, אין להמתין עליהם כלל. וכן אין להמתין אפילו על גדול בתורה.

כג) שיעור המתנה לש"ץ כשיעור שרוב בני אדם מתפללין מלה במלה שוהין בתפלתן והוא בערך 3-4 מינו"ט. ואחר שיעור זה יתחיל הבעל תפלה מיד ולא יסתכל כלל אנה ואנה על הצבור. לבד אם רב של אותו בית המדרש מתפלל עם אותו המניין נהגו להמתין עליו, אבל על אותו הרב החוב שלא להאריך יותר מהשיעור הנ"ל משום טירחא דצבורא.

כד) אם יש מניין בבית הכנסת ואיזה אדם חשוב או גדול עדיין לא בא, אין להמתין עליו, ואפ"י רב ואב"ד אם אינו בבית המדרש שלו.

כה) הרב אב"ד של אותו בית המדרש אם דרכו להאריך יותר משיעור דלעיל נכון שיצווה שלא ימתינו עליו והרי זה משובח.

גם יקדים לבית המדרש שלא לעכב התחלת התפלה, וילמוד ק"ו מרבי עקיבא שקיצר בציבור וכל שכן אנו.

כו) אדם נכבד שמתפלל וממתנין עליו ודבר זה מבלבל אותו, מותר לרמוז בידי להש"ץ שלא ימתין.

גם מותר לילך לאחוריו, ואחר כך לחזור ולגמור תפלתו.

דברי שלום - הלכות והליכות

פרק ב - עצות להנכבדים וחשובים

הנכבדים והחשובים שמאריכין על חשבון הצבור כיון דלדעת הספרים אסור לעשות כן, לחנם כל עמלם, ומה שרוצין להרויח בתפלה ארוכה (כפי הסגולות של חז"ל להמאריך בתפלה) מפסידן, על ידי שעושין כן על חשבון הצבור, ולא לזה כוונת חז"ל והעד על זה רבי עקיבא שויתר על כל מעלות תפלה ארוכה בשביל "טירחא דצבורא".

לפנינו צטטנו עצות טובות ליראי השם הרוצין להאריך בתפלה לשם שמים. ואם הכוונה באמת לשם שמים ודאי יאחזו באחד מהני עצות. והוא אבן הבוחן לדעת אם כוונתו לשם שמים.

א. יאמר לש"ץ לא להמתין, וכשגומר תפלתו ילך למנין אחר לשמוע חזרת הש"ץ (תיכף, או אחר שיגמור תפלתו).

ב. יחפש אחר מנין השווה בתפלה יותר מן הרגיל וישתתף עמהם.

ג. ימתין להתפלל חזרת הש"ץ יחד עם הבעל תפלה וזה תפלה בצבור גמור כמו שכתבו הפוסקים.

ד. יתקבצו האוהבין להאריך, ויעשו מנין אחד יחד.

ה. אם אינו מגיע לשמונה עשרה עם הצבור על ידי שמאריך בקריאת שמע וכיוצא, יתחיל תפלתו (מאדון עולם) לפני הצבור כדרך המדקדקים.

ו. וכן ביש מנין מצומצם ועל כן ימתינו עליו בחזרת הש"ץ, יעשה כמו שכתבנו.

פרק ג - אבן הבוחן מי הוא באמת אדם נכבד וגדול

(א) אם גם בשאר התפלה מאריך.

(ב) אם על חשבון עצמו גם כן מאריך, דהיינו שמתחיל להתפלל לפני הצבור וגומר אחריו.

(ג) אם גם במתפלל בביתו ביחידות, מאריך בתפלה.

(ד) אם לא צועק על הש"ץ היתכן, שלא המתין עליו (מאן דאיהו זעיר איהו רב).

חובת התלמידי חכמים ואנשים מכובדים ושאר חשובים מצוי שמחטיאים את הרבים.

(א) הנה בעוה"ר מצוי תלמידי חכמים שעוסקין בעיון בספרים או מפלפלים עצמם בדברי תורה, בשעת חזרת הש"ץ או אמירת קדיש, ולפעמים דיין ומו"צ מורה הוראה לשואל באמצע קדיש (כשאפשר להמתין עד אח"כ) לא יפה הם עושין. וראוי להעתיק בזה לשון שו"ע הרב (סי' קכ"ד ס"ו), וז"ל הקדוש: ויש לגעור באנשים שלומדים בעת חזרת הש"ץ או אומרים תחנונים ואפי' אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמנ כראוי שלא תהי' אמנ יתומה לא יפה הם עושים שאם הלומדים יפנו ללימודים עמי הארץ ילמדו מהם שלא להאזין לש"ץ, ויעסקו בשיחה בטילה, נמצאו, מחטיאים את הרבים עכ"ל.

(ד) וכן המחשב הפסד מצות אריכות תפלה נגד שכר התחשבות עם "טירחא דצבורא" זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה (שם, וברש"י).

לח) רבי עקיבא התנא הקדוש שהשיג כל נ' שערים מחייב כל המאריכין בתפלה שהוא השיג באמת מעלת המאריכין בנגלה ונסתר גם היתה עבודתו אש להבת שלהבת קודש הקדשים ויותר על כל אלה לכבוד הצבור. מי יוכל לעמוד נגדו לעת"ל.

כשהצבור נטרדים או נכשלין עי"ז באיסורים

(לט) סתימת הפוסקים דכל איסורים שנשנו להטריח הצבור וכן עונשן היינו אפילו אין הצבור מפסידין כלום רק גוף הדבר שעומדין ומצפין בכליון עינים בכלל "טירחא דצבורא" וראי' משבת שחששו ג"כ לטירחא דצבורא (ולב"י בשם רשב"א או"ח קמ"ד בליכא רק ספר תורה אחד אין לקרוא כלל קריאה השני' שלא יצטרכו צבור להמתין עד שיגללו, אף על גב דשבת היום וליכא ביטול מלאכה. ושאר הפוסקים מודים לו בגוף הדבר דאיכא "טירחא דצבורא").

(מ) וע"כ אם בנוסף יש בני אדם המפסידין על ידי זה ממונן (שמגיעין מאוחר למלאכתן) או אכילת סעודה, או ברכה במרוצה ובלי כוונה, או ביטול שלום בית, או שיחה בטילה - בפרט עם תפילין - ליצנות, שחוק וקלות ראש בתפילין - לשון הרע, רכילות - מחלוקת וריב עם הש"ץ למה ממתין - חילול השם שאומרים כי זה דרך התלמיד חכם אינם חסים על טירחת הצבור ומבזין כבוד התורה.

כל אלו העבירות ניתוספין לחשבון אותו המאריך (לבד אם ציוה שלא להמתין עליו), וכן הש"ץ שממתין עליו והם מכשילין הרבים שעליו כותב הרמב"ם בהל' תשובה כי אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

מנין מצומצם

(מא) וכן במקומות שיש מנין מצומצם ואחד מכיר כי בלא"ה ימתינו לו, ואינו מזדרז ועל ידי זה מטרחה הצבור. כל הנאמר בענין "טירחא דצבורא" גם לו נאמר.

שאר עניני טירחא דצבורא הצריכין תיקון גדול

(מב) ראוי להדגיש כאן כי מצוי גם בשאר עתים והזדמנות ענין "טירחא דצבורא", ומחוסר ידיעה נכשלין להטריח הצבור ובטוח שאילו ידעו מה שעושין היו נזהרין בזה. ונפרוט כמה מהם:

(א) מסדר קידושין שממתנין עליו, שלפעמים מבלבל גם כן כל סדר החתונה.

(ב) נכבד או חשוב שממתנין עליו בסעודת בר מצוה - שבע ברכות - וכיוצא.

(ג) מוהל או סנדק שממתנין עליו בברית מילה.

(ד) ראוי לכל הני לעיין בחומר טירחא דצבורא הנ"ל, ולשים לב כי הרבה מהם שייכים גם כאן.

דברי שלום - הלכות והליכות

תכסיס יצה"ר לתפוס הגדולים ברשתו, ועל ידי זה יכנעו תחתיו שאר העם - בפרט בקדיש שהוא ענין נורא.

(ב) בענין זה נעתיק דברים יקרים מפיז ומפנינים מסה"ק מחזה עינים (מחזה ה') וזל"ק: כי עיני העדה המה כעיני האדם, כמו אם שולט יצר הרע על עיני האדם, על פי העינים ישלוט על לב האדם וכל אבריו, כן אם שולט יצר הרע על עיני העדה, על פי עיני העדה ישלוט על כל אנשי העדה (ראה מדרש שה"ש בכתוב עיניך יונים), ועל כן כל עמל יצר הרע לצודד את עיני העדה, משל למה הדבר דומה למלחמה, כמו במלחמה אנשי כל מחנה ישימו עיניהם על שר הצבא ומחנה השניה להרוג אותו או לתפשו, כי אז יכנעו תחתיהם כל אנשי המחנה, כן דרך יצר הרע להלחם נגד שרי צבאות העולם אשר באור התורה והמצוה יהלכו, כי אם יתפוש את אחד אשר הוא שר התורה וגדול בישראל, אז יכרעו ויכנעו תחתיו רבים. ועל כן אל יאמר האדם גדול בתורה אנכי, עושה חיל במצות אנכי, ולא אירע רע. אל יאמר כן וישמור מאד מאד את נפשו, כי יצה"ר אורב עליו לתפשו, ושואף בכל מגמת חפצו לתפוש אותו בעון אחד קל, מלתפוש אחרים בעונות רבים וחמורים, כי על ידו יתחלל השם...

מאות ואלפים חוטאים על ידו ונחשב כאילו חטא הוא:

(ג) אמרו חז"ל כי כל חטא, גם אם הוא קטן לפי הפעולה, אם הוא גדול לפי הפועל עונו גדול מנשוא מעונות ופשעים רבים וחמורים לפי הפעולה. כי על ידו יתחלל השם וכולם ילמדו מזמנו לעשות כן. מאות ואלפים בני אדם יעשו חטא הזה, וכולם יאמרו אם הוא צדיק וחסיד, אם הוא רב ומורה הוראה בישראל עושה ככה, אנהנו בני אדם הדיוטים על אחת כמה וכמה, מזמנו נראה וכן נעשה, וכי יחטאו אשמים בראשו, וקל וחומר הדברים כי הנה חז"ל אמרו "כל שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם נתפס על כל העולם כולו" (שבת דף ג"ד), מי שאפשר למחות והוא רואה ואינו מוחה, אף שהוא בעצמו אינו חוטא, נתפס בעונם, מפני כי היה לו למחות, ואם היה מוחה לא היו חוטאים, אם כן על אחת כמה וכמה אם הוא בעצמו חוטא ומזמנו יראו רבים וכן יעשו, הוא נתפס בעונם, כי לא היה לו לחטוא, ואם לא היה חוטא המה לא היו חוטאים, וגם כל אשר יוסיפו סרה יחול על ראשו כמאמר חז"ל קלות שעשה אחאב כחמורות שעשה ירבעם, מפני מה תלה הכתוב בירבעם מפני שהוא היה תחלה לקלקלה (סנהדרין דף ק"ב), והנה אמרו חז"ל "כל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה" שלא יהא הוא בגן עדן ותלמידיו בגיהנם (יומא פ"ג), (שם בס' מחז"ע)

(ד) ע"י שיחתו בעת חזרת הש"ן וקדיש הרי זה חילול השם גדול ונורא עד לב השמים והרבה מכשולות עצומות נגררין

על ידי זה: רואין תלמיד חכם ונכבד מזלזל ואומרים, מה הועיל לו תורתו אם מזלזל בדברים גבוהים.

(ה) אחרים למדין לזלזל בשיחה, וגם בלי שיחה אין מזדרזין כל כך לענות אמון ויהש"ר.

(ו) גם אצל המדקדקים מתקדר הזהירות וזריזות באמנים על ידי זה. ולא בלבד בעת שרואין שמיקל, אלא נרש בלבבם קרירות לכל ענין אמנים. וחומר הדבר.

מה הוא אדם חשוב - ודין "מזרח וואנט"

(ז) גדר אדם חשוב שעבירות שלו הן בכלל חילול השם כי למדין ממנו להקל כל שנחשב לאדם מוכבד "שיינער איד" בעיני בני אדם שם כמו רב - מו"צ - ראש ישיבה - מגיד שיעור - משגיח - מנהל רוחני - מלמד תשב"ר - ת"ח מופלג וכו'.

(ח) וכל היושבין על מזרח (מקום החשובים) ג"כ בכלל אנשים חשובים. וכן אם לובש בגדים חשובים יוצאין מן הכלל כמו "געפארבטע בעקישע", "סטראקעס", "טילעפ", "זילבערנע שטעקן".

גם סתם אדם עלול להחטיא רבים וחילול השם

(ט) גם סתם אדם אם מטפס באמצע בית המדרש וניטל על ידי זה הערנסטקייט מכל סביבותיו. או שעל ידי שרואין אותו מדבר מתבטלין מלומר בכוונה שהם נייגריג לדעת מה מדברין שם גם כן בכלל מחטיאי הרבים, וכל הנאמר לעיל אות ד' ולקמן אות י' גם לו נאמר.

(י) וכל שכן כשמנהיג עדה - או ראש ישיבה אצל תלמידיו - וכן מלמד לתלמידיו - ואפילו אב אצל בנו, שכולן נגררין אחר הראש שלהם מיד ולדורות - אם מיקל ומזלזל בהזהירות עלול להחטיא הרבים אחת ולתמיד.

חומר חילול השם - תשובתו קשה - ונמשך ע"ז אחר עבירות רבות

(יא) מי שיש בידו חילול השם ורבים חטאו על ידו, קשה לו לעשות תשובה, ואף גם כשעושה תשובה, לא נטהר מעון הזה בתשובה וביה"כ"פ וביסורים עד מותו, ואם כן כל ימיו הוא עלול לחטוא כי לא נטהר מעבירה של חילול השם ותנן עבירה גוררת עבירה. (מחזה עינים, מחזה ה')

(יב) תנן, בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה (אבות פ"ד), ונתבונן אם אדם עושה עבירה אחת, היא גוררת לאדם עבירה שניה, ואחרי כן הלא כל אחת מהנה יש בכחה לגרור עבירה, ועל אחת כמה וכמה בהתחבר שתי העבירות יחד, לגרור עבירות, הלא גוררות ביתר עז, ואם כן אשר יש בידו אלף עבירות וכל אחת מהנה יש בכחה לגרור עבירה אחת, אל יחשוב האדם כי אין בכח אלף העבירות לגרור רק עוד אלף עבירות, לא כן הדבר כי אם יש בכחן לגרור עוד אלף אלפים עבירות

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיַכְנֶה בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ. וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בִּירְאָה
 בְּיָמֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת. וְעַרְכָּה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
 בְּיָמֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת:

דברי שלום - הלכות והליכות

- 11 מצערין נפשות הרבה, שלא נשאר להם פנאי לאכול, וכמו שלהאכיל רעב מצוה גדולה, והוא ענין נתינת תיקון ליארציי"ט, כן זה עבירה גדולה לענות ישראל.
 - 12 ביטול ברכת הנהנין במתינות שעי"ז נחשב כמחטיא הרבים כמבואר בברכות לה: וכגזל כנסת ישראל והקדוש ברוך הוא וחבר לירבעם בן נבט.
 - 13 דוחה השכינה ע"י שמפריע שלום בית כשבאין לבית ונוגשים על הנשים למהר הכנסת האוכלין ותיקונם, דאיש ואשה שלום ביניהם שכינה ביניהם.
 - 14 מספרים דברים בטלין שחוק וקלות ראש בתפלין והוא עון גדול.
 - 15 מבטלין מים אחרונים (מבואר בשאלה).
 - 16 באין לכלל כעס שדינו כעובד ע"ז.
 - 17 מבטלין אמירת אמן ויהש"ר שטרודין להשלים בתפלה.
 - 18 לפעמים מתבטלין מהנחת תפלין דר"ת שאין להם זמן אז.
 - 19 לפעמים ע"י המהירות שוכחין ליקח הרפואה או וויטאמין ובאין לידי חולי רח"ל.
 - 20 יש שלא באין לבה"כ ומתפללין ביחידות, ומבטלין תפילה בציבור.
 - 21 וגם מתבטל משיעור תורה בבית המדרש.
 - 22 אם אוכל בדרך והפירורין מתפזרין בא לידי עוני רח"ל.
 - 23 ע"י כל מיני שיחות הנ"ל בבית המדרש עובר על ומקדשי תיראו.
- מליצה יפה וגם נאה, דברי שלום ואמת**
 שאלו פעם להגאון הקדוש מרן ר' עקיבא איגר זצ"ל למה מאריכין החשובים כל כך בקריאת שמע אע"ג שבשאר התפלה מקצרין.
 ותי' בהיות אותו המאריך אינו מאנשי אמת, שכן מוכח ממה שמקצר בשאר בתפלה וע"כ קשה לו להגיע לתיבת אמת ולאמרו (קריאת שמע מסיימת בתיבת אמת).
 וסיים דמזה הטעם ג"כ מאריכין בשמונה עשרה כיון דאריכתן גומרת מחלוקת בבית המדרש ואין זה מדרכי שלום קשה להן להגיע ולומר ברכת שים שלום שהם מתנגדין לה.

- ויותר, כמו אלף חוטאים דקים, אשר אין בכח כל חוט למשוך רק משא ליטרא אחת, הכי כשהם שזורים יחד לא ימשכו רק משא אלף ליטרות, הלא אז ימשכו יותר מאלף אלפים ליטרות. והנה חז"ל אמרו כי עבירה אחת של חילול השם, גדולה מנשוא מכל עבירות של כריתות ומיתות ב"ד, ואם כן גדול ועצום מאד מאד עון חילול השם, ויש בכח עון חילול השם אחד לגרור בבת אחת עבירות רבות וגדולות, ביתר עז, מאשר יש בכח עבירות של כריתות ומיתות ב"ד.
 (ע"כ שם בגיא חזיון).
- מליצה יפה וגם נאה, דברי שלום ואמת המקיים מזכה רבים**
 יג) אבל הנהדר כדבעי הרי הוא בכלל מזכי הרבים כי כל העם נמשכין אחריו לטוב וכל זכויותיהם נזקפין לחשבונו כמבואר בחובת הלבבות באורך.
 המטריח הציבור באריכותו שמאריך - וכן ש"ץ הממתין עליו עובר איסורים
 א) עובר על איסורין אלו:
 1) לפני עור (דמגנין אותו שמצער הציבור) והרבה פעמים גורם שמדברין עליו לשה"ר ראה זה מאריך בתפלה, וכוונתו ליוהרא, ולא לש"ש וכו' וכיוצא. וכיון שבלשון הרע עוברין על י"ד מ"ע וי"ז לאוין (עי' הפץ חיים), נמצא המכשילן בלשון הרע מכשיל הרבים עם 13 עבירות.
 2) עובר בלאו דהשמר פן תשכח את ד' אלקיך שהוא לאו לגסי הרוח (הפץ חיים בפתיחה).
 3) עובר על לא תשנא את אחיך בלבבך, אם בפניו שלום ידבר ושלא בפניו מביאש ריחו (הפץ חיים שם).
 4) אם מזכה הש"ץ ברבים הו"ל מלבין פני חבירו ברבים.
 5) עובר על ואהבת לרעך כמוך.
 6) אם המתפלל מופסיד מומן או מפרנסתו עובר על וחי אחיך עמך.
 7) עובר על את ד' אלקיך תירא (הפץ חיים שם, אות י"א).
 8) עובר על מ"ע והלכת בדרכיו להיות תנון ורחום, וזה מתאכזר על הצבור (שם, אות י"ד).
 9) גורם קטטה ומחלוקת ועובר על "לא תהי' כקרח וכעדתו" (סמי"ג).
 10) גורם שהרבה אין מסיימין שאר התפלה דממהרין.

תפלה נאה ומסוגלת מאוד הובא בארץ ישראל הקדושה להתפלל על בניו שיארכו ימיהם ולהיות להם לב להבין בתורה

רבון כל העולמים מלך רחמן רחם עלי ועל בני הנולדים לי מאשתי (פכ"פ) ותפתח לבם כפתחו של אולם כדי שייבנו עמקי ומעמקי וסודי תורתך הקדושה. ויהיו עוסקים בתורתך לשמה. ותן להם חיים ארפים ושנות פרוכים. ויארכו ימיהם ושנותיהם, כמו שפתוב ימי שנותינו בהם שבעים שנה. ויזכו לזרע פשר חיים וקיימים לארך ימים. ויהיו ממלאים בתורה ובחכמה וביראת המא. ויהיו אהובים למעלה ונחמדים למטה. ויהיו נושאים חן טוב ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. ותצילם מעון הרע ומיצר הרע ומפל מיני פרעניות המתרגשות ובאות לעולם. ונגדלם אני ואשתי שלא ימותו לא בתי ולא בתי אשתי. ואל תשיבני ריקם מלפניך. כי אתה שומע תפלת כל פה ברחמים. ברוך אתה שומע תפלה:

פסוקים לשמות אנשים

כתוב בספר של"ה הקדוש, סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין שיאמר בחייו בכל יום בסוף שמע ישראל קודם יהיו לרצון פסוק אחר המתחיל בתחלת אות משמו ומסיים בסוף אות משמו, דהיינו אותו השם שנקרא בו לס"ת, כגון למי שנקרא איצק וקורין אותו לס"ת יצחק צריך להתחיל הפסוק ביו"ד ולסיים בקו"ף וכן כולם ומכ"ש לפי ששמו נמצא בפסוק עצמו כגון שלום או דן או ראובן שאין צריך לסיים בסוף שמו:

אברהם. אתה הוא יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} האלהים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור בשדים ושמת שמו אברהם: אפרים. אלקים. אבשלום. אמרות יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים: אביגדור. אבנר. אביעזר. אלפסנדר. אשר. אלעזר. אליעזר. איסר. איתמר. אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אלהינו נזכיר:

אהרן. אלחנן. אליך יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אקרא ואל אדני אתחנן: אליהו. אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אלהיו: אורי. אמרי האזינה יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} בינה הגיגי: אלישע. אל נקמות יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אל נקמות הופיע: אלקנה. אשרי משפיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני}: אלימלך. אמרת ליהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} אדני אתה טובתי כל עליך: אריה. אשרי יושבי ביתך עוד יהללך סלה:

ברוך. ברוך אתה יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} למדני חקיך: בונם. בכל מקום עיני יהוהני ^{איון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאחזיקני} צפות רעים וטובים: בנימין. בן ציון. בפרש שדי מלכים פה תשלג

בְּצִלְמוֹן: בעז. בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תְּרַהֲבֵנִי בְּנִפְשֵׁי עֹז: בצלאל. בֵּינוּ נָא זֹאת שִׁכְחֵי אֱלֹהֵי פֶן אֶטְרַף וְאִין מִצִּיל: בְּרַכְיָה. בְּטַח בִּיהוָדָה וְעֵשָׂה טוֹב שָׁכַן אֶרֶץ וִרְעָה אֱמוּנָה:

גְּבִרְיָאֵל. גְּמִלְיָאֵל. גַּם אֲנִי אֶזְדַּק בְּכָלִי גַבְלֵי אֶמְתָּךְ אֱלֹהֵי אֶזְמַרְהָ לָךְ כְּכַנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: גְּד. גְּד גְּדוּד יִגְדְּנֻוּ וְהוּא יִגְד עֵקֶב: גְּדִלְיָה. גּוֹל עַל יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה דְרָכְךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה: גְּרִשׁוֹן. גְּרִשׁ לֵץ וַיֵּצֵא מִדֹּוֹן וַיִּשְׁבֵּת דִּין וְקִלוֹן:

דָּוִד. דְּרָשׁוּ יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה וְעֹזוֹ בִּקְשׁוֹ פָּנָיו תִּמְיֵד: דָּן. דְּבִיָּאֵל. דָּן יָדִין עֲמוֹ כְּאֶחָד שִׁכְטֵי יִשְׂרָאֵל: דָּב. דְּרָשׁוּ יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה בְּהַמְצִאוֹ קְרָאָהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרוֹב:

הֶלֶל. הִקְשִׁיבָה לְקוֹל שׁוֹעֵי מִלְכֵי וְאֱלֹהֵי כִי אֱלִיךָ אֶתְפַּלֵּל.

זָבֵב. זָכַר צִדִּיק לְבִרְכָה וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקֵב: זְבוּלוֹן. זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידֵן: זְכַרְיָה. זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מִפְתָּיו וּמִשְׁפָּטֵי פִיהוּ: זָרַח. זָרַח בַּחֲשָׁךְ אֹר לִיִּשְׂרָיִם חֲנוּן וְרַחוּם וְצִדִּיק: חַיִּים. חָגָה מִלְאֲךָ יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה סָבִיב לִירְאוֹ וַיַּחֲלִצֵם: חֲנוּךְ. חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דְרָכּוֹ גַם כִּי יִזְקֵן לֹא יִסּוֹר מִמֶּנָּה: חֲזַקְיָה. חֲרָפִם תָּבוֹא בְלָבָם וְקִשְׁתוֹתֵם תִּשְׁבַּרְנָה: חֲנַנְיָה. חֲגָרָה כְּעֹז מִתְנִיָה וְתֵאֱמַץ זִרְעוֹתֶיהָ:

טוֹבִיָּה. טָמְנוּ גַאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׁוּ רֶשֶׁת לִיד מַעְגָּל מִקְשִׁים שָׁתוּ לִי סֵלָה:

יוֹסֵף. יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה יִגְמֹר בְּעַדֵי יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה חֲסִדְךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֵל תִּרְף: יַעֲקֹב. יַעֲנֵךְ יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה בְּיוֹם צָרָה יִשְׁגָּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יַצְחָק. יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה אֱלֹהִים עֹז יִשׁוּעָתִי סִפְתָּה לְרֵאשֵׁי בְּיוֹם נָשָׁק: יַעֲבֵץ. יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ: יִשִׁי. יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי: יִרְחִמֵאֵל. יִקְוִתֵאֵל. יִחִיאֵל. יִזְאֵל. יִחְזַקֵאֵל. יִשְׁמַעֵאֵל. יִשְׂרָאֵל. יִמִּין יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה רֹמְמָה יִמִּין יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה עֲשֶׂה חֵיל: יְהוּדָה. יְדִידָה. יוֹנָה. יִשְׁעָה. יִרְמִיָה. יְהוָה אֲרוֹן הַכֹּהֵן יִתְחַוֶּה וְיִתְחַוֶּה

הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה: ירחם. יהי שם יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} מברך מעתה ועד עולם: יהונתן. יחנן. ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן: יהושע. יחס על דל ואביון ונפשות אביונים וישע: יאיר. יששכר. יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} שמך לעולם יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} וברך לדר ודר: יום טוב. יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב: קלב. כי לא יטש יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} עמו ונחלתו לא יעזב: פתריאל. כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל:

לוי. לולי תורתך שעשעי או אבדתי בעניי: לפידות. למנצח על ששנים לבני קרח משכיל שיר ידית:

משה. מנשה. מחשבות בעצה תפון ובתחבולות עשה מלחמה: מאיר. מי זה האיש ירא יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} יורנו בדרך יבחר: מנחם. מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדשן עצם: מתתיהו. מה דודך מדוד היפה בנשים מה דודך מדוד שפכה השבעתנו: מרדכי. מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי: משלם. מפל משמר נצר לך כי מפנו תוצאות חיים: מיכאל. מה טובו אהליך יעקב משפנתיך ישראל:

נח. אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח: נחמן. ניסן. נתן. גר יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} נשמת אדם הפש כל חדרי בטן: נחום. נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם: נחמיה. נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לפי הפה: נתנאל. נחשבת עם יורדי בור הייתי פגבר אין איל: נפתלי. נדבות פי רצה נא יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} ומשפטיך למדני:

סעדיה. סבו ציון והקיפיה ספרו מגדליה: סיני. סעפים שנאתי ותורתך אהבתי: עובדיה. עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. עזרא. עקיבא. עתה אקום יאמר יהוה ^{איון וכל} ^{התהלת וקנה} ^{יאורינו} עתה ארום עתה אנשא: עזר. עשה גדלות ואין חקר נפלאות עד אין מספר: עזריאל. עמנואל. על דעתך כי לא ארשע ואין מיך מציל: עמינדב. עד אמצא מקום ליהוה משפנות לאביר יעקב:

פסח. בְּנֵי גֵזֶם בְּנֵי עֲזָא בְּנֵי פָסַח: פְּתַחֲהָ. פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק אָבִא בָּם
 אוֹדָה יְהוָה: פִּינְחָס. פֶּלֶם וּמֵאוֹנֵי מִשְׁפַּט לַיהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} מַעֲשֵׂהוּ כָּל אֲבֵנֵי כִּים:
 פְּלִטְיָאֵל. פֶּן יִטְרַף בְּאַרְיֵה גַפְשֵׁי פֶרֶק וְאִין מִצִּיל: פְּרָץ. פְּנִית לְפָנֶיהָ וּתְשַׁרֵּשׁ
 שְׂרָשִׁיהָ וּתְמַלֵּא אֶרֶץ:

צְבִי. צַר וּמְצוֹק מְצֻאוֹנֵי מְצוֹתֶיךָ שַׁעֲשַׁעֵי: צְדוּק. צְדִיק. וְנִתְתָּה אֶל הַכְּהֻנִּים
 הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מְזֻרַע צְדוּק הַקְּרֹבִים אֵלַי נָאִם יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} אֱלֹהִים
 לְשַׂרְתְּנִי פֶר בֶּן בְּקָר לְחַטָּאת: צָמַח. צִיּוֹן יִשְׁאָלוּ דְרֹךְ הַנְּהַ פְּנִיָּהֵם כִּי־אֵו
 וּנְלוּ אֶל יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} בְּרִית עוֹלָם לֹא תִשְׁכַּח:

קְלָמוֹ. קוֹלֵי אֶל יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} אֲזַעַק קוֹלֵי אֶל יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} אֲתַחֲנֶן: קָהַת. קְרוֹב
 אַתָּה יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} וְכָל מְצוֹתֶיךָ אִמַּת:

רְפָאֵל. רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדֵי אֲנִי אָמִית וְאַחִיהָ
 מַחְצָתִי וְאֲנִי אֶרְפָּא וְאִין מִיָּדֵי מִצִּיל: רְאוּבֵן. רְאֵה זֶה מְצֵאתִי אֲמַרְהָ קַהֲלַת
 אַחַת לְאַחַת לְמִצְאָ חֲשֻׁבֹן: רַחֲבִיָּה. רַבּוֹת רַעוֹת צְדִיק וּמְכַלָּם יִצְיָלְנוּ
 יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה}:

שְׂמוּאֵל. שְׂאוּל. שַׁעֲפִטִיל. שְׁלֵמִיאֵל. שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרְתֶךָ וְאִין לָמוּ מְכֻשׁוֹל:
 שְׁלֵמָה. שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשֵׁלְמָה: שְׁלוֹם. שְׁמֵר תָּם וְרֵאֵה יִשְׂרָאֵל כִּי אַחֲרִית
 לְאִישׁ שְׁלוֹם: שְׂרָגָא. שְׁכָנָא. שְׁמַח גַּפְשׁ עַבְדְּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדַנִּי גַפְשֵׁי אִשָּׂא:
 שְׁמָחָה. שְׁמַעֲיָה. שְׁמַרְיָה. שְׁמֵר כָּל עֲצֻמוֹתַי אַחַת מֵהֵנָּה לֹא גִשְׁבְּרָה: שְׁמַעוֹן.
 שְׁמֵשׁוֹן. שִׁיתוּ לְבַבְכֶם לְחִילָה פִּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן:
 שְׁבַת. שְׁמַע יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} תַּחֲנֶנִּי יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} תְּפַלְתִּי יִקַּח: שְׁבַתִּי. שְׁנֵאתִי
 הַשְׁמֵרִים הַבְּלִי שְׂוֹא וְאֲנִי אֶל יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַתְּהִלָּה וְהַיְהוּדָה} בְּטַחְתִּי: תְּנַחֲמוּם. תְּנוּ עוֹ
 לְאֱלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גְּאוֹתוֹ וְעֵזוֹ בְּשַׁחֲקִים:

וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְתְּנוּ. שְׂאִין אָנוּ עֵינֵי פָּנִים וְקִשֵׁי עֶרְף, לֹמֵר

הלכות דרך החיים

בתולה, אבל אלמן שנשא אלמנה אין זה נוהג רק ארבעה ימים. וכן הדין בוהוא רחום. לכן יש לזוהר שלא יכנס החתן לבית הכנסת כל שבעת ימי המשתה שנמנעין לומר תחנון בעבורו שפיא.

י. אין נופלים על פניהם, לא בחמשה עשר באב ולא בחמשה עשר בשבט ולא בראש חודש, אפילו במנחה שלפניהם, ולא בחנוכה אפילו במנחה שלפניו, וכן בפורים קטן בשנה מעוברת שפיא, וכן בפורים גדול שני ימים ובל"ג בעומר ובערב יום הכפורים. אבל במנחה שלפניו אומרים. ובערב ראש השנה אפילו שחרית אין אומרים רק באשמורת בסליחות אפילו כשמתאחרין עד היום גדול. וכן המנהג שלא ליפול על פניהם כל חודש ניסן, ולא בתשעה באב ולא בין יום הכפורים לסוכות, ולא מתחלת ראש חודש סיון עד אחר אסרו חג. שש נהגין עד שבעה ימים אחר שבועות שפיא. ובכל אלו אין אומרים במנחה וילפניהם זולת יום כפור שפיא.

יא. ראוי לומר ואנחנו לא נדע - בישיבה, מה נעשה - בעמידה שפיא.

יב. לאחר תחנון אומרים חצי קדיש. ובשני ובחמישי אומרים אל ארך אפים. (ועיין לקמן בסמוך מתי אין אומרים אותו). ובזמן שיש מוסף אומרים קדיש שלם אחר התפלה של שחרית, ואשרי ובא לציון שפיא.

ז. אין נופלים על פניהם בבית האבל כל שבעת ימים של אבלות, ואפילו במנחה של יום שבעה, ואפילו היתום הוא קטן שפיא. ואחרי שבאו הצבור לביתם יאמרו שפיא. וכן הדין בוהוא רחום שפיא.

ח. אין אומרים תחנון ביום שיש בו מילה בבית הכנסת שמלין בו את התינוק או שבעל הברית או הסנדק והמוהל מתפללין שם אף שהמילה הוא בבית אחר שפיא. ואף לאחר שיצא משם אין צריך לאומרו שפיא, ויש נהגין שאין נופלים על פניהם אפילו אם המילה הוא בבית אחר. ודוקא בשחרית אבל לא במנחה שלפניו ושלאחריו. ומיהו אם מתפללין מנחה ביום שמלו התינוק אצל התינוק הנימול (כגון על סעודת הברית), לא יאמרו שפיא. ומיהו כשכבר ברכו ברכת המזון על סעודת המילה, יאמרו שפיא. וכן הדין בבן שפחה או בבן ממזר שפיא.

ט. נהגין שאין נופלים על פניהם בבית או בבית הכנסת שיש שם חתן כל שבעת ימי המשתה שלו. ואפילו יום שביעי הוא יום השמיני של החופה, אם מתפללין קודם שהיתה החופה, כגון אם החופה היתה מעט קודם לערב ביום ראשון, אין אומרים תחנון עד יום ראשון הבא מעט קודם לערב שפיא. אבל ביום שנכנס לחופה אומרים עד שיכנס לחופה שפיא. ודוקא אם היה החתן בחור או הכלה

הערות דרך החיים

וא"ר. שעה. א"ר שם. שעה. אחרונים ועיין א"ר. שעה. שם אחרונים ומ"א. שפ. שם ב"ה. שפא. ט"ז ומ"א שם. שפב. ??? שפג. ס' תרצ"ז. שפד. אחרונים שם. שפה. מ"א ס' קל"א. שפו. טור וש"ע ס' קל"א.

שעה. אבל אם האבל הוא בבית הכנסת, אומרים, ויהנל נא (מאינו אומר. שעה. כמ"ש בסעיף א' דלא איתמר הפסקה לענין דיעבד ודלא כהט"ז ועיין א"ר אדה"ח). שעה. שם. שעה. א"ר ושכנה"ג. שעה. ט"ז. שעה. אחרונים

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אינון, חד לעילא וחד לתתא, חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי, עכ"ל. הרי מבואר גודל התיקון בעולמות העליונים שעושה האדם בוידוי חטאיו, שגורם התגברות הרחמים על הדין, ובזה עושה כבוד גדול להבורא ית"ש ויתעלה, כמבואר בזה"ק הנ"ל, לבד תועלתו שעושה לעצמו בזה הוידוי. ודי בהערה זו.

אך דעו נא אחיי ורעיי, כי עיקר הוידוי הוא מה שיודע בעצמו מנגעי לבבו, כמבואר בזהר פינחס הנ"ל: לפרשא חובין דכל שייפא ושייפא וכל מה

הוידוי בעולם העליון, מבואר בפרשת ויקרא דף כ' ע"א, וז"ל: כל בר נש דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא ויתבע עליוהו רחמי, לא יהבין ליי למפתח פתחא דתשובה, בגין דאיהו אכסיף מני, ואי איהו פריש לון קמי קב"ה, קב"ה חייס עליי ויתגברון רחמי על דינא, וכ"ש אי איהו בכי, דהא כל פתחין סתימין איהו פתח ואתקבל צלותיה וע"ד פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאגברא רחמי על דינא, וע"ד כתיב (תהלים ג, כג) זובח תודה יכבדנני, מהו יכבדנני, תרין כבודין

לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְאֱלֹהֵי תְּהוֹמֵת, בְּעַל הַמְּבוֹחֹת כּוֹלֵם, אֲבוֹתֵינוּ, אֲבוֹתֵינוּ, וְאֲבוֹתֵינוּ חֲטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חֲטָאנוּ.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בגין לאשתעי חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא, כיון דאקדים ב"ג ומפרש חטאוי כל חד וחד לא אשאר פטרא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתבע עליהון דינא, דהא תדיר, תבע דינא בקדמיתא ולבתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך, וע"ד אצטרך ל"י לבר נש לאקדמא ולפרש חטאוי, כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עלי' וכדין אתפרש מניה מכל וכל, אי תב בתיובתא יאות, ואי לאו הא מקטרגא אשתכח עלי' ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפיך (פי' בעזות פנים ר"ל בזה שפירש עונותיו) בעיט במאריה חובוי כך וכך כו', עכ"ל.

הרי לפניך מבואר, שעיקר גודל מעלת הוידי לפרש חטאוי כל חד וחד, ויצורף עמה החרטה ועזיבת החטא, וביחוד עשיית תשובה, כמבואר בזה"ק הנ"ל: אי תב תיובתא יאות כו', ואלמלא לא נכתבו ראויים הם להכתב, שכל מי שיש לו מוח בקדקדו יודה על זה, שיודוי ומחילה אפילו לפני בשר ודם שחטא כנגדו בלא תשובה, הוא חוצפא ועזות גדול, וק"ו ב"ב של ק"ו היא חוצפא כלפי שמיא לפני הבורא ית"ש ויתעלה.

וראוי לומר סדר הוידי בדמעות שלישי, כמבואר בזה"ק פ' ויקרא הנ"ל, דכתב שם: איהו בכי כו'. ויצער עצמו צער גדול לאין ערך, על שהגדיל לעשות להרשיע ולמרוד במלך מ"ה הקדוש ברוך הוא, ובאיזה פנים יבא לפניו ית"ש אחר פטירתו מעה"ז. אוי לו ואוי לנפשו, ויבכה הרבה בכה על זה מאוד, ואף אם הוא קשה בטבעו להוריד דמעות, עכ"פ יתמרמר לבו בקרבו בשברון ואנחה המשברת הגוף בשעת אמירת הוידי לאמור בלבו: אוי לי, איך אשא פני ואיך ימתק אל חכי אכול ושתות, כי השתות יהרסון ע"י עוונותי הרבים, ויצער בלבו צער גדול, ולא יהא הוידי אצלו כמזמר באיזה זמר. ודי בהערה זו.

ויזהר לומר תמיד אחר הוידי פסוק ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו, בהכנעה גדולה ובכוונה עצומה. ומ"כ וז"ל: אמרו בפסיקתא, א"ל הקדוש ברוך הוא למה"ש בואו

דעבדי. וכל נגעזי לבבו במראה אליו יתודע, בנוסח אשמנו על סדר א"ב. למשל אם יודע בעצמו שלא היה נזהר באכילה של אתמול בלילה ממאכלות אסורות, דהיינו שלא היה נזהר לבדוק היטיב המאכל מגמלים שקורין מילבי"ן וכיוצא, או ידע אינש בנפשי שאכל אכילה מרובה וגסה ומחמת זה היה ישן יותר מכשיעורו ובא בשביל זה לידי בטול תורה הקדושה, גם לפעמים לידי בטול תפלה עם הצבור, יתודה על זה באות אי מנוסח א"ב של אשמנו, וכך יהיה אומר: אשמנו, אכלתי מאכלות אסורות, אכלתי אכילה מרובה וגסה ובעבור זה אתא ביטול תורה ותפלה לידי. ובאות ב' יאמר: בגדנו, ברכתי ברכות הנהנין שלא בכוונה, או ברכת השחר, וביחוד ברכת המזון, אם יודע בעצמו שפשע בזה שהיא מצות עשה דאורייתא, ושאר נגעזי לבבו שמתחילין באות ב'. וכן על כל דבר פשע וחטאה קלה וחמורה, ברעה אשר ימצא אתו עמו, יתודה כנ"ל. היינו, בכל אות מאשמנו כנ"ל.

וזאת למודעי, שעיקר הוידי הוא החרטה ועזיבת החטא, שיתחרט האדם בלבו חרטה גמורה וחלוטה על העבר, ויקבל בלבו על להבא לעשות גדרים וסייגים שבוודאי לא ישוב לכסלה עוד לבא לידי עון זה. וזה מבואר בגמרא הקדושה במסכת תענית דף י"ז: א"ר אדא בר אבהו, אדם שיש בו עבירה ומתוודה ואינו חוזר בו למה הוא דומה, לאדם שתופס שרץ בידו, שאע"פ שטובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה, זרקו מידו כיון שטבל בארבעים סאה עלתה לו טבילה, שנאמר (משלי כה, יג) ומודה ועוזב ירוחם, עכ"ל הגמרא. וז"ל הזה"ק פרשת בא דף מ"א ע"א: חובא איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי קב"ה ולפרסמי ניסא בכל אנון ניסין דעבד כו', בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשין וחמאן לון אודאן כולהו לקב"ה ואסתלק יקרא עלייהו עילא ותתא, כגוונא דא מאן דאשתעי ומפרש חטאוי על כל מה דעבד, אי תימא למאי אצטרך, אלא מקטרגא קאים תדיר קמיה קב"ה

כשאומרים אשמנו, בגדנו, מתכופפים מעט ומכים על החזה בכל מילה מהוידוי.

אֲשַׁמְנוּ. בְּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דָּפַי. הֶעֵינֵנוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זָדְנוּ.
חֲמָסְנוּ. טַפְלָנוּ שָׁקֵר: יַעֲצֵנוּ רָע. כּוֹזְבֵנוּ. לָצַנוּ. מֵרְדְנוּ.
נֹאצֵנוּ. סָרְרָנוּ. עֵוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרְרָנוּ. קִשְׁיֵנוּ עֵרָף: רָשַׁעְנוּ.
שַׁחַתְנוּ. תַּעֲבֹנוּ. תַּעֲתֵעֵנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צָדִיק
עַל כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אִמֶּת עֲשִׂיתָ וְאַנְחָנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

אל ארך אפים צריך לאומרו בעמידה. ואין אומרים אותו בערב פסח ותשעה באב.

אֵל אָרַךְ אַפַּיִם אֶתָּה וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאתָ, וְדַרְךְ תְּשׁוּבָה
הוֹרִיתָ. גְּדַלְתָּ רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם
לְזֵרַע יִדְיֶיךָ. תִּפְּן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים, כִּי אֶתָּה הוּא בַּעַל
הַרְחָמִים. בְּתַחֲנוּן וּבְתַפְּלָה פָּנֶיךָ נִקְדָּם בְּהוֹדְעַת לָעָנוּ מִקְדָּם.
מִחֲרוֹן אַפָּךְ שׁוֹב כָּמוֹ בְּתוֹרַתְךָ כְּתוּב. וּבִצֵּל כְּנֹפֶיךָ נַחְסָה
וְנִתְלוֹנָן, כְּיוֹם וַיֵּרַד יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וַיִּזְחַק} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בָּעָנָן. תַּעֲבֹר עַל פְּשַׁעֵנוּ,
וְתַמְחָה אֲשֶׁם, כְּיוֹם וַיִּתְיַצַּב עִמּוֹ שָׁם. תִּאֲזִין שׁוֹעֲתֵנוּ, וְתִקְשִׁיב
מִנוּ מֵאָמַר, כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וַיִּזְחַק} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}: וְשֵׁם נֹאמַר:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

עלמין, לאמר, למימר לדא בשעתא דעקתא, למימר לדא בשעתא דרווחא, ומאי הוא, ה' ארך אפים וגו', עכ"ל בקצור. ויאמר כל מדה ומדה במתון גדול, ויעשה הפסק בין כל מדה ומדה, וביחוד שיזוהר במ בדקדוק המלות היטב, כמ"ש לעיל, ויעשה הבדל במבטא בין ארך לאפים, שלא יאמר אַךְ נְפִיִּים, גם ידקדק במלת ורב שלא יאמר ורף, גם יהא נזהר ליתן הפסקה בין ב' הויות של התחלת י"ג מדות ה' - ה', כי כן מנעימי טעם הנגינה שמו פסיק בין אלו ב' שמות בתורה. אך ביחידות אין לומר י"ג מדות. ויזוהר ג"כ לומר פסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא, ולא כיש מי שנוהגין להתחיל ה' ה'.

ואודיעה אתכם צדקתם של בניי, שאני טענתים בעה"ז כמה פעמים צרות ויסורים הבאים עליהם בכל דור ודור ובכל שעה ושעה ולא בעטו בהם, שקוראים עצמם רשעים וקוראים אותי צדיק, והם אומרים בלשון הזה אבל חטאנו עוינו כו' כי אמת עשית ואנחנו הרשענו, עכ"ל הפסיקתא.

ואחר הוידוי יאמר בצבור הי"ג מדות בכונה עצומה, כי גם זה הוא תקון גדול מסדר תקוני התפלה, ע"פ כתבי האר"י ז"ל. וגודל מעלת הזכרתם הוא ידוע מהגמרא הקדושה. גם בזה"ק ז"ל בפרשת שלח ד' קפ"א ע"ב: ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר (במדבר יד, יז), לאמור, למילף מהכא כל דרין בתראין לעלם ולעלמי

המתפלל ביחידות. אינו אומר שלוש עשרה מדות. אבל בניגון הטעמים דרך קריאת התורה, מותר. ובעוד שהשליח ציבור אומר ויעבור, יש נוהגים לומר תפלה זו שחיברה הרב הטהור והקדוש חיים ׳ן עטר זצוק"ל. ובכל ארצות המערב נוהגים לאמרה. ונדפסה כאן למלאות רצון השואל כהוגן:

תפילת אור החיים הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ יְדִידוֹת אֹרֹךְ נַפְשֵׁינוּ רוּחֵינוּ וְנִשְׁמָתֵינוּ, לְמַעַן בְּרִיתְךָ אֲשֶׁר כָּרַתְתָּ לְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִידוֹת שְׁאִינָן חוֹזְרוֹת רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ זְכוֹר אֶהְבְּתֵנוּ וְחִפְתֵּנוּ וְהִשָּׁב שְׂכִינְתְּךָ לְבֵית קְדְשֵׁינוּ וְתִחְזוֹר לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּנוּ כִּימֵי קֶדֶם כִּי קָשָׁה פְּרִידְתְּךָ מִמֶּנּוּ כִּפְרִידַת נַפְשֵׁינוּ מִגּוּפֵינוּ, הָמוּ מַעֲיָנוּ וְכִלְתָּה נַפְשֵׁינוּ אֶל גְּאוֹלַת שְׂכִינְתְּךָ וְאֶל מַעוֹן קְדְשְׁךָ וְלִרְצוֹנְךָ ה' נִכְסְפָנוּ. הִנְנוּ מִתְחַנְּנִים וּבּוֹכִים לְפָנֶיךָ ה' אֵב הֶרְחַמֵּן עַל גְּלוֹת הַשְּׂכִינָה הַזֵּשִׁיעָה ה' שְׂכִינְתְּךָ וְדַבֵּק נַפְשֵׁינוּ בְּאֶהְבְּתְּךָ הַנִּעְמָה וְהַעֲרִיבָה עַל נַפְשֵׁינוּ רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ וְיִיעוֹל מִלְּפָנֶיךָ בְּהִכָּלֶיהָ.

וַיַּעֲבֹר (קיא) **יְהוָה** | **עַל־פְּנֵיו** וַיִּקְרָא **יְהוָה** | **יְהוָה** אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 אֶל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאִמְתּוֹ: **נִצַּר**
חֶסֶד לְאֵלִפִּים נִשָּׂא עֵוֹן וּפְשָׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָה: וְסָלַחַת לַעֲוֹנָנוּ
וְלַחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלָתָנוּ:

דברי שלום - הלכות והליכות

סוד י"ג מידות (קיא)

זוהר הקדוש: מי שקרא באלו שלוש עשרה מידות לעילת העילות - אין תפילתו חוזרת ריקם (תיקוני זוהר חדש ק.).
בהערה על ה' ה' אל רחום וחנון
 זוהר הקדוש: שלש עשרה מידות של רחמים, עליהם נאמר (ישעיה נד) וברחמים גדלים אקבצך. ואלו הם שלש עשרה מידות הרחמים שפרת עם משה להוציא בהם את ישראל מן הגלות (תיקוני זוהר חדש קיג ט"ב).

ואחר הוידיי יאמר בצבור ה"ג מדות בכונה עצומה, כי גם זה תקון גדול מסדר תיקוני התפלה, ע"פ כתבי האר"י ז"ל. וגודל מעלת הזכרתם הוא ידוע מהגמרא הקדושה.

בסדר לפני נפילת אפים

נפילת אפים, תיכף אחר הוידיי וי"ג מדות, ודוקא מיושב. ועיקר נפילת אפים, ע"פ זה"ק וכתבי האר"י ז"ל, הוא דוקא באמירת מזמור כ"ה: לדוד אליך ה' נפשי אשא, עד סוף המזמור. ועיקר התיקון ע"פ זה"ק וכתבי האר"י ז"ל בנפילת אפים, זה לכסור עצמו למיתה בזה המזמור בפסוק אליך ה' נפשי אשא.

גם בזוה"ק ז"ל בפרשת שלח (ד' קפ"א ע"ב): "ועתה יגדל נא כה ה' כאשר דברת לאמר" (במדבר יד, טו), [ומפרש הכונה לאמור] לאמור, ללמוד מכאן לכל הדורות הבאים לעולם ולעולמי עולמים, 'לאמר' לומר זה בעת צרה, לומר זה בעת רווחה ומה הוא, ה' ארך אפים וגו', עכ"ל בקיצור.

ואמר כל מדה ומדה במתן גדול, ויעשה הפסק בין כל מדה

וז"ל בזוה"ח (דף ל"ה) משום שכבר התפלל תפלתו והתודה על עוונותיו, מכאן ולהלאה יראה את עצמו שמסר נפשו לאדונו באהבה ויאמר "לדוד אליך ה' נפשי אשא" וכו',

דברי שלום - הלכות והליכות

ברצון הלב, ישום עצמו להקב"ה שמסר לו נפשו באהבה. והקב"ה חושב לו, כאלו נטלה ממנו הנשמה. וע"כ צריך לנפול על הארץ כמות, בשעה שאמר נפילת אפים, משום שיש חטאים שעושה האדם, שאינם מתכפרים אלא במות, כמו שכתוב, (ישעיה כב, יד) "אם יכופר העון הזה" וגו', ועתה, שנחשב לו שהקב"ה לקח נשמתו והוא נתנה ברצון, אותה שעה עומדת לכפר על עונותיו ולהשלים לכל הצדדים וכו'. עכ"ל בקצור.

אך כלפי גודל התיקון והשכוי, של האדם המכוין בפסוק זה מסירת נפש כו', אוי, כן הוא גודל העונש ר"ל למי שאינו מכוין כו', אוי.

וז"ל הזוה"ק פר' במדבר (ד' ק"ב ע"ג): בוא וראה, כיון שהאדם עשה תפלתו כאופן הזה במעשה ובדבור, וקושר קשר היחוד, נמצא שהעליונים ותחתונים ויראה אדם עצמו כאלו נפטר מהעולם, שנפשו מסר למקום הקנות הזה, משום כך אין בו וא"ו, שפא"ו עין החיים הוא, וזה עין הקנות הוא. וזה בא להשמיענו, שסוד הדבר (מה בא להשמיענו סוד הדבר) - שיש חטאים שלא מתכפרים עד שנפטר האדם מהעולם, זהו שכתוב (ישעיה כב) אם יכפר העון הזה לכם עד תמותו. וזה נתן עצמו ודאי למות ומסר נפשו למקום זה, לא בפקדון כמו בליה, אלא כמי שנפטר מהעולם ודאי. ותקון זה צריך בכנות הלב, ואז הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומכפר לו על חטאיו. אשרי האיש שיודע לפתותו ולעבד לרבונו ברצון ובכנות הלב. אוי למי שבה לפתות לרבונו בלב רחוק, ולא ברצון, כמו שפאמר (תהלים עה) ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר (שם כה) אליף ה' נפשי אשא, ולא כל דריו, אלא בלב רחוק, זה גורם עליו להסתלק מהעולם טרם שלא הגיעו ימיו, בזמן שאילן זה מתעורר בעולם לעשות דין. ולכן צריך אדם להדביק נפשו ורצונו ברבונו, ולא יבא אליו ברצון כוזב, משום שכתוב (שם קא) דבר שקרים לא יפול לנגד עיני. עכ"ד בקיצור.

בוהר הקדוש: אחר שמסים התפלה ומודה על חטאיו - נפילת אפים.

מה היא נפילת אפים? הרי פשוטה, שעושה כל מה שעושה משה, תפלה ותחנונים ובקשות ונפילת אפים, שכתוב (דברים ט) ואתנפל לפני ה'. אבל אחר שמסים תפלתו, ונגס לתוך אותן הדרגות העליונות, והפלה נקשרת בקבלם, יש לדרת למטה. והואיל ויורד למטה, צריך נפילת אפים באלקא ביתא.

מה הטעם? משום שפיון שהתפלל תפלתו והודה על חטאו, מכאן והלאה מראה את עצמו שמסר נפשו לאדונו באהבה. (תהלים כה) לך אליף ה' נפשי אשא. ונח לו לאותו הצד ששורה בו הקנות, ועושה לו בזה נחת. ועם כל זה, באלקא

ביתא יש רז הרזים לחקמים. באלקא ביתא זו אין וא"ו, ויש בה פ"א במקומו, והינו (שם) פדה אלהים את ישראל. אחר כך ר' פעמים הם, ואין בה קו"ף.

מה הטעם? משום שפילה הוא, שנמסר אדם למות, צריך לכונן רצונו, ולעשות נחת רוח לאותו הצד ששורה בו הקנות, כמו שעושה קוף בתרבות ובהרים, מראה את עצמו שמות, ונראה שמות לפני חיה אחת שפוחד מפניה. כיון שאותה החיה קרבה אליו, וחושבת להרגו ולנשף אותו, וראה אותו נופל לארץ כמו מת, וחושבת שהוא מת, אז שבה לאחוריה ולא נלקחת בו. ולכן הסתלקו שתי האותיות הללו, שאין מפיר בהן רק הקדוש ברוך הוא לבדו.

ועם כל זה, ברצון הלב ישים את עצמו לקדוש ברוך הוא שמסר לו את נפשו באהבה. והקדוש ברוך הוא מחשיב עליו כאלו נטל מקומו את נשמתו. ולכן צריך לפל בארץ כמו מת בשעה שיאמר נפילת אפים, משום שיש חטאים שעושה אדם שאין מתכפרים אלא בקנות, שכתוב (ישעיה כב) אם יכפר העון הזה וגו'. וכעת, שנחשב לו שנטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו, והוא נתן אותה ברצון, אותה השעה עומדת לכפר על חטאיו, ומשלים את כל הצדדים, ואת אותו הצד שנתבאר. ועם כל זה התפלה עולה, ומסתלקת בין שתי זרועות, בחבוק של אהבה כו', אוי, והיא מקטרת מר ולבונה מפל אבקת רוכל. (זוהר חדש תרומה מב.)

בוהר: ואז צריך לפל על פניו ולמסר את נפשו בשעה שהיא לוקחת את הנפשות והרוחות. אז זו השעה למסר נפשו בתוך אותן נפשות שהיא לוקחת, שהרי אז צרור החיים הוא כו', אוי. דבר זה שמעתי בסודות של המורה הקדושה, ולא נתנה לי רשות לגלות, פרט לכם חסידים עליונים. שאם באותה שעה שהיא לוקחת נפשות ורוחות ברצון של דבקות אחת, הוא ישים לבו ורצונו לזה, ונותן נפשו בדבקות באותו הרצון להכלילה באותה הדבקות. אם מתקבלת באותה שעה באותו הרצון של אותן נפשות ורוחות ונשמות שהיא לוקחת, זהו אדם שצריך בצרור החיים בעולם הזה ובעולם הבא. ועוד, שצריך להקלל מכל הצדדים, המלך והגבירה, מלמעלה ומלמטה, ולהתעטר בנשמות בכל הצדדים. מתעטרת בנשמות מלמעלה, ומתעטרת בנשמות מלמטה. ואם אדם יכון לבו ורצונו לכל זה וימסר נפשו מלמטה בדבקות וברצון כמו שפאמר, אזי הקדוש ברוך הוא קורא לו שלום למטה, כמו שאותו השלום שלמעלה, לאותו שמברך את הגבירה ומכליל אותה ומעטר אותה בכל העטרות. אף כך, לאיש הזה הקדוש ברוך הוא קורא לו שלום למטה, כמו שפאמר (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום. וכל ימיו כך קוראים לו למעלה - שלום, משום שהכליל ועטר את הגבירה למטה כמו שאותו שלום למעלה.

סֵלַח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חָטָאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ כִּי פָשַׁעְנוּ: כִּי אָתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ טוֹב וְסֵלַח וְרַב חַסֵּד לְכָל קְרָאִיךָ:

אין אומרים תחנון לא בראש חדש, לא בחמשה עשר באב, לא בחמשה עשר בשבט, לא בחנוכה, לא בפורים גדול שני ימים, לא בפורים קטן שני ימים, לא בל"ג בעומר, לא בכל חודש ניסן, ולא בתשעה באב, לא מראש חודש סיון עד שבעה ימים אחר שבועות, ומערב יום הכפורים עד ראש חודש חשוון, לא בפסח שני, וערב ראש השנה אין אומרים, רק באשמורת בסליחות אומרים אפילו כשמתאחרין עד שהיום גדול. וכן אין אומרים תחנון בבית הכנסת שיש שם מילה, או שבעל הברית או הסנדק או המוהל מתפללים שם. וכן אין אומרים בבית הכנסת שיש שם חתן כל שבעת ימי המשתה שלו.

דברי שלום - הלכות והליכות

שְׁעוֹשָׂה נִפְשוֹת הַרְשָׁעִים וּמַעֲמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה. וְאֵינִי מַעֲיֵד עָלֶיךָ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁבִאֲתָהּ שְׁעָה מוֹסְרִים לוֹ אוֹתוֹ הַדְּיוּקָן, שְׁהָרִי אֵין לָךְ כָּל צְדִיק בְּעוֹלָם הָזֶה שְׁלֹא חֲקוֹק דְּיוּקָנוֹ לְמַעַלָּה תַּחַת יָד אוֹתוֹ הַמְּקַנֶּה, וּמוֹסְרִים בְּיָדוֹ שְׁבָעִים מִפְּתוּחוֹת שֶׁל כָּל גְּנוֹי רְבוּנוֹ בְּהֵם. אֵן הַמֶּלֶךְ מְבַרֵּךְ אֶת אוֹתוֹ הַדְּיוּקָן בְּכָל הַבְּרָכוֹת שֶׁבִרְךָ אֶת אֲבֵרָהֶם כְּשֶׁעֲשָׂה אֶת נִפְשוֹת הַרְשָׁעִים. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹמְזוֹ לְאַרְבָּעָה מַחְנוֹת עֲלִיוֹנִים, וְנוֹטִילִים אֶת אוֹתוֹ הַדְּיוּקָן וְהוֹלְכִים עִמּוֹ, וְהוּא נִכְנָס לְשָׁבָעִים עוֹלָמוֹת גְּנוּזִים שְׁלֹא זָכָה בְּהֵם אִישׁ אַחֵר, פָּרַט לְאוֹתָם גְּנוּזִים לְאוֹתָם שְׁעוֹשִׂים אֶת נִפְשוֹת הַרְשָׁעִים. וְאַלְמָלָה הִיוּ יוֹדְעִים בְּגִי אֲדָם כַּמָּה תוֹעֵלַת זֻכוֹת (גוֹרִים לְצַדִּיקִים) וְזוֹכִים בְּגִלְלָם לְשִׁמְזוּזִים אוֹתָם, הִיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם וְרוֹדְפִים אוֹתָם כְּמִי שְׂרוּדִף אַחֵר הַחַיִּים. הָעֲנִי מִזָּכָה אֶת בְּגִי הָאֲדָם בְּכַמָּה טוֹבוֹת, בְּכַמָּה גְּנוּזִים עֲלִיוֹנִים, וְלֹא כְּמִי שֶׁמִּזָּכָה אֶת הַרְשָׁעִים. מַה בִּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֵר הָעֲנִי, הוּא מוֹשִׁילִים חַיִּים לְנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לוֹ לְהִתְקַזֵּם, וְזוֹכָה בְּגִלְלוֹ לְכַמָּה טוֹבוֹת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֵר הַרְשָׁעִי, הוּא מוֹשִׁילִים יוֹתֵר. עוֹשֶׂה לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל אֲלֵהִים אַחֲרִים שֶׁיִּתְּכַפֵּף וְלֹא יִשְׁלַט, וּמַעֲבִיר אוֹתוֹ מוֹשִׁלְטוֹנוֹ. עוֹשֶׂה שְׁמֵתָעֵלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַרְשָׁעִי נֶפֶשׁ אַחֲרָת. אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ. (מַרְשֵׁת תְּרוּמָה קַבְט.)

שיר של יום.

"זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ח)... ובמכילתא (כאן) רבי יצחק אומר, לא תהא מוונה בו, כדרך שהאחרים מונים, אלא תהא מוונה לשם שבת ופירושה, שהגוים מונין ימי השבוע לשם הימים עצמן, יקראו לכל יום שם בפני עצמו, או על שמות המשרתים, כנוצרים, או שמות אחרים שיקראו להם, וישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוו בו לזכור תמיד בכל יום וזה פשוטו של מקרא (רמב"ן).

וּכְאֶשֶׁר אוֹתוֹ הָאֲדָם מוֹסְתַלֵּךְ מִן הָעוֹלָם הָזֶה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וּבּוֹקֵעַת אֶת כָּל אוֹתָם הַרְקִיעִים וְאֵין מוֹחָה בְּיָדָהּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לָהּ וְאוֹמֵר, (ישעיה ו) 'בוא שלום. וְהַשְׂכִּינָה אוֹמְרָת, וְנָחוּ עַל מוֹשְׁבֹתָם וְגו' וְיִפְתְּחוּ לָהּ שְׁלִשָׁה עֶשְׂרֵי נִהְרוֹת אֶפְרָסְמוֹן טְהוֹר, וְלֹא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּמְחָה בְּיָדָהּ. וְעַל כֵּן, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁיִּשְׁוִים לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ לָהּ, וְעַל זֶה כְּתוּב, כֹּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָהּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמֶלֶךְ הָעֲלִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. (זוהר ויקהל ה: - ר.א.)

בזוהר: כִּיִּן שְׁמוֹגִיעִים לְשֵׁים שְׁלוֹם, אֵן עוֹשֶׂה שְׁמוֹשׁ אוֹתוֹ נֶהַר שִׁיזָא מַעֲדָן בְּגֵרָן הָזֶה, וְאֵן צְרִיכִים קְלָם לְצִאָת מִלְּפָנֶיךָ הַמֶּלֶךְ, וְלֹא צְרִיךְ אִישׁ וְלֹא אַחֵר לְהַמְצִיא שֵׁם וְלֹא לְבַקֵּשׁ בְּקִשׁוֹת, אֵלָּא צְרִיךְ לְנַפֵּל עַל הַפָּנִים נְפִילַת אִפִּים. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁאוֹתָהּ שְׁעָה הִיא שְׁעָה שֶׁל שְׁמוֹשׁ, וְצְרִיךְ כָּל אִישׁ לְהַתְּבַשֵּׁשׁ מִלְּפָנֶיךָ רְבוּנוֹ וְלַכְסוֹת פְּנֵיו בְּבוֹשָׁה גְדוֹלָה, וְלְהַכְלִיל אֶת נִפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁמוֹשׁ שֶׁל הַנְּפִשׁוֹת, שֶׁנִּכְלָל אוֹתוֹ הַגֵּרָן מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה בְּנִפְשׁוֹת וְרוּחוֹת. אֵן גֵּן אַחֵר שִׁיּוֹרֵד לְמַטָּה עוֹמֵד וְאוֹחוֹ בְּשִׁפּוּלֵי הַגֵּרָן הָזֶה.

וְהַפְּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא וְאוֹמֵר: עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים, הַעֲיֵדוּ עֲדוּת, מִיְהוּ שְׁעוֹשֶׂה נִפְשׁוֹת וּמִזָּכָה אֶת הַרְשָׁעִים? אוֹתוֹ שֶׁעֲטָרַת (שְׂגָרָה לַעֲטֵר אוֹתוֹ בַּעֲטָרָה) מְלָכוּת עַל רֵאשׁוֹ, אוֹתוֹ שֶׁקְּרָאוּ לְהַכְנִס עֲתָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה, שְׁהָרִי הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה שׁוֹאֲלִים עָלָיו.

אֵן מְזַדְמָנִים שְׁנֵי עֲדִים מְאוֹתָם עֵינֵי ה' שֶׁמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וְעוֹמְדִים אַחֵר הַפְּרָגוֹד וְעוֹמְדִים עֲדוּת זו, וְאוֹמְרִים: הָרִינוּ מַעֲיֵדִים עַל פְּלוֹנֵי בֵן פְּלוֹנֵי. אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ, שְׁהָרִי אֲבִיו יָזְכוּ, בְּגִלְלוֹ לְטוֹב. זֶהוּ עוֹשֶׂה נִפְשׁוֹת לְמַטָּה, נִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים שֶׁהִיוּ מְהֻצָּד הָאֲחֵר. אֵן מוֹתֵיבֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחֻדָּה שְׁלֵמָה. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה מְזַדְמָן מְקַנֶּה אֶחָד, שֶׁהוּא גִזְבֵּר עַל דְּיוּקְנָאוֹת הַצְּדִיקִים, בְּסוֹד שֶׁל שְׁמוֹשׁ הָאוֹתִיוֹת שֶׁנִּקְרָא בְּסוֹד 'הוֹדִי' עִם, בְּכִתְרֵי שֶׁל שְׁמוֹשׁ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְרוֹמְזוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקַנֶּה, וּמְבִיא אֶת דְּיוּקָן אוֹתוֹ הָאִישׁ

נפילת אפים

נפילת אפים צריך לאומרו מיושב. ובמקום שאין נפילת אפים, אין צריך לישב: מנהג האר"י ז"ל לומר בנפילת אפים מזמור כ"ה, כמ"ש בזוהר. ועיין במג"א סי' קל"א שאין לאומרו. וכתב בא"ר לומר המזמור אחר כך בלא נפ"א.

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד, צַר לִי מְאֹד, נִפְלְאָה נָא בְיָד יְהוָה ^{אִרְוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא יְהוָה} ^{יֵאָחֲזֵנוּ} , כִּי רַבִּים רַחֲמוּ וּבְיָד אָדָם אֶל אִפְלָה:

אומרים "רחום וחנון" עד "ישוּבו יבשו רגע" בנפילת אפים - מורידים את הראש על האמה של יד שמאל. על היד להיות מכוסה בבגד. כשיש תפלין על זרוע שמאל - עושים נפילת אפים על יד ימין.

רַחוּם וְחַנוּן, חֲטָאתִי לִפְנֵיךָ, יְהוָה ^{אִרְוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא יְהוָה} ^{יֵאָחֲזֵנוּ} מְלֵא רַחֲמִים, רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנַי: יְהוָה ^{אִרְוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא יְהוָה} ^{יֵאָחֲזֵנוּ} אֶל בְּאִפְךָ תוֹכִיחֵנִי, וְאֶל

ליקוט מספר יסוד ושו"ש העבודה

דלבא וכדין קב"ה מרחם עלוי ומכפר לוי לחובוי, זכאה הוא ב"ג דידע למפתי לוי ולמפלח למארי ברעותא ובכוונה דלבא, ווי לוי למאן דאתי למפתי למארי בלבא רחיקא ולא ברעותא, כד"א (תהלים עח, לו) ויפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו, הוא אומר אליך ה' נפשי אשא ולא כל מלוי אלא בלבא רחיקא, הא גרים לוי לאסתלקא מעלמא עד לא מטון יומוי כו', וע"ד בעי ב"ג לאדבקא נפשי ורעותא במארי כו'. עכ"ל בקיצור.

לכן, בשביל חומר העונש ר"ל של מניעת כוונת הלב בפסוק זה של המזמור, נהגו העם לומר מזמור אחר בנפילת אפים, והוא מזמור ו': אל באפך תוכיחני. אך ראוי וישר לאדם, אף שיאמר מזמור ו' בשעת נפילת אפים כנהוג, עכ"פ בעת שיאמר: רחום וחנון חטאתי לפניו אחר נטיית הראש על היד בין הברכים, יקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה בכוונה עצומה, ואחר כן יאמר הנוסח כנהוג: ה' מלא רחמים רחם עלי, לפי שעיקר נפילת אפים היא המסירת נפש שבה. ואף ביום ב' וה' שאומרים תיכף אחר הוידי תפלה של והוא רחום, עכ"ז יקבל עליו מסירת נפש תיכף אחר הוידי וי"ג מדות אף מעומד, ורחמנא לבא בעי. ואחר המסירת נפש יאמר התפלה של והוא רחום עם הצבור. אך בכתבי האריז"ל מזהיר מאוד, שנפילת אפים יהי תמיד תיכף אחר י"ג מדות, אף ביום ב' וה' ותפלה של והוא רחום יאמר אחר נפילת אפים. ובודאי במי שלא יתראה עליו בזה יוהרא בפני הבריות, מוטל עליו להתנהג כן.

נפילת אפים, תיכף אחר הוידי וי"ג מדות, ודוקא מיושב. ועיקר נפילת אפים, ע"פ זה"ק וכתבתי האר"י ז"ל, הוא דוקא באמירת מזמור כ"ה: לדוד אליך ה' נפשי אשא, עד סוף המזמור. ועיקר התקון ע"פ זה"ק וכתבתי האר"י ז"ל בנפילת אפים, זה למסור עצמו למיתה בזה המזמור בפסוק אליך ה' נפשי אשא. וז"ל בז"ח ד' ל"ה ע"א: דכיון דצלי צלותא ואודי על חובוי, מכאן ולהלאה אחזי גרמי דמסר נפשי למארי ברחימו, לדוד אליך ה' נפשי אשא כו', ברעותא דלבא ישוי גרמי לקב"ה דמסר לוי נפשי ברחימו, וקב"ה חשיב עלוי כאלו נטיל נשמתו מיני, וע"ד צריך למנפל בארעא כמת בשעת דיימר נפילת אנפיו, בגין דאית חובין דעביד ב"ג דלא מתכפרין אלא במותא, כדכתיב (ישעיה כב, יד) אם יכופר העון הזה וגו', והשתא דאתחשיב לוי דנטיל קב"ה נשמתיה ואיהו יהיב לה ברעותיה וההיא שעתא קיימו לכפרא על חובי ואשלים לכל סטרין כו', עכ"ל בקצור. אך כלפי גודל התקון והשכר של האדם המכוין בפסוק זה מסירת נפש כראוי, כן הוא גודל העונש ר"ל למי שאינו מכוין כראוי. וז"ל הזה"ק פ' במדבר ד' ק"כ ע"ב: ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא בעובדא ובמלולא וקשיר קשורא דיחודא, אשתכח דעל ידי מתברכין עילאין ותתאין, כדין בעי לוי לביג לאחזאה גרמי בתר דסיים צלותא דעמידה, כאלו אתפטר מן עלמא כו', דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא כו' ולמנפל ולימא לגבי אליך ה' נפשי אשא כו', ויחזי ב"ג גרמי כאלו פטיר מן עלמא כו', ותקונא דא בעי בכוונה

בַּחֲמַתְךָ תִּסְפְּרֵנִי: חֲנִנֵי יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי} כִּי אִמְלֵל אֶנִּי, רַפְּאֵנִי
 יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי}, כִּי נִבְהָלוּ עַצְמֵי: וְנִפְשֵׁי נִבְהָלָה מְאֹד, וְאַתָּה
 יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי} עַד מָתִי: שׁוּבָה יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי} חֲלָצָה נִפְשֵׁי,
 הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חֲסִדְךָ: כִּי אֵין בַּמּוֹת זְכָרְךָ, בְּשֵׂאוֹל מִי יוֹדָה
 לָךְ: יַגְעֵתִי בְּאַנְחָתִי, אֲשַׁחֲהָ בְּכָל לַיְלָה מִפְּתֵי, בְּדַמְעֵתִי עַרְשֵׁי
 אֲמָסָה: עֲשִׂשָׁה מִכַּעַם עֵינַי, עֲתָקָה בְּכָל צוּרָי: סוּרוּ מִפְּנֵי כָּל
 פְּעֻלֵי אֶוֶן, כִּי שָׁמַע יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי} קוֹל בְּכִי: שָׁמַע יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי}
 תְּחַנְּנֵנִי, יְהוָה אֲדַבֵּר ^{אֲדַבֵּר הַתְּהִי וְיִזְכְּרֵנִי} תִּפְלְתִי יָקַח: יִבְשׁוּ וַיִּבְהָלוּ מְאֹד כָּל אֵיבֵי,
 יֵשְׁבוּ יִבְשׁוּ רַגְעַ:

בימי שני וחמישי ממשיכים ב"והוא רחום" ובשאר הימים ממשיכים ב"שומר ישראל".

לתענית צבור ולעשרת ימי תשובה

אבינו מלכנו

בתענית צבור ובעשרת ימי תשובה אומרים אבינו מלכנו אחר תפלת שמונה עשרה בין בשחרית ובין במנחה. חוץ ממנחה של ערב שבת, מנחה של תענית אסתר הסמוכה לפורים וכל יום תשעה באב שאין אומרים. יסדוה נגד שמונה עשרה ברכות. ולכן אין אומרים אותה בשבת.

לתענית ציבור (מלבד תענית אסתר) ולעשרת ימי תשובה - ופותחין הארון

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָטְאֵנוּ לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מִלֶּךְ אֶלָּא אַתָּה:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׂמֶךְ:

בתענית ציבור:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ פָּרַךְ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

בעשרת ימי תשובה:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חִדַּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ פָּטַל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ פָּטַל מִחֲשָׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ הָפַר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ כָּלָה כָּל צָר וּמִשְׁטֵיִן מִעֲלֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ סֵתֵם פִּיּוֹת מִשְׁטֵיִנֵינוּ וּמִקְטָרֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ כָּלָה דָּבָר וְחָרַב וְרָעַב וְשָׁבִי וּמִשְׁחִית (וְעוֹן) וְשָׂמַד מִבְּנֵי בְרִיתְךָ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ מָנַע מִגְּפָה מִנִּחְלָתְךָ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ סָלַח וּמָחַל לְכָל עוֹנוֹתֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ מָחָה וְהֶעֱבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ מָחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שְׂטָרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:

נוהגין לומר חזן וקהל פסוק אחר פסוק מכאן עד סליחה ומחילה:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ הִחְזִירֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמְּךָ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ קָרַע, רָע גָּזַר דִּינֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

בתענית ציבור:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ לְחַיִּים טוֹבִים:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ לְגֵאֲלָה וְיִשׁוּעָה:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ לְפִרְנָסָה וְכִלְכָּלָה:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ לְזִכּוּיּוֹת:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ זָכְרָנוּ לְסְלִיחָה וּמְחִילָה:

בעשרת ימי תשובה:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וְיִשׁוּעָה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנָּה וְכִלְפָּלָה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר זְכוּת:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כְּתִבְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הַצִּמְחָה לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְוֹב:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מִלֵּא יְדִינוּ מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מִלֵּא אֲסָמִינוּ שָׁבַע:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ שְׁמַע קוֹלֵנוּ, חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ פָּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְתִפְלָתֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכוּר כִּי עָפַר אָנַחְנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ נָא אֵל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ תִּהְיֶה הַשְּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעַת רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ חַמַּל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וּמִפְּנֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן הַרוּגִים עַל שֵׁם קְדוֹשְׁךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יְחֻדְךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קְדוּשַׁתְּךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ נִקֵּם נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׂפוּדִים:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעַנֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים:

אֲבִינוּ מִלְּפָנֵינוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֵךְ הַגְּדוֹל הַגְּבוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עֲלֵינוּ:
אֲבִינוּ מִלְּפָנֵינוּ חַנּוּנוּ וְעֲנֻנוּ פִּי אֵין פָּנֵינוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד
וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

לשני וחמישי

נוהגין להרבות בתחנונים בשני וחמישי. ואומרים והוא רחום מעומד ובקרוב רגלים, כמו בשמונה עשרה. ואם לא אמרו מעומד נקרא פורץ גדר ישכנו נחש. אין אומרים והוא רחום בבית האבל. וכשהולך לביתו יאמר:

וְהוּא רַחוּם²⁵, יִכְפַּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפוֹ, וְלֹא יַעִיר כָּל
חַמְתּוֹ. אֵתָהּ יְהוָה^{אֵתָהּ יְהוָה וְאֵתָהּ יְהוָה} לֹא תִכְלֹא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ, חֶסְדְּךָ וְאַמְתָּךְ
תָּמִיד יִצְרוּנוּ. הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה^{אֵתָהּ יְהוָה וְאֵתָהּ יְהוָה} אֱלֹהֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם, לְהוֹדוֹת
לְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ, לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלֶתְךָ. אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה, אֲדָנִי, מִי יַעֲמֵד.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הגדול בין העמים, יכניס בלבו מוסר גדול ותוכחה מגולה עלי עונותיו, וידין בעצמו דינא דגרמי: אני גרם בניזקין, בשביל טומאות עונותי הרבים שמו מחולל בין הגוים, ודין גרמא דעצירא בארעא נכראה שכינתא קדישא בגלות כביכול, אוי לי ואוי לנפשי. ובאותו שעה יפשפש במעשיו. ובתיבות: אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא, יתפלל אדם במחשבתו להשם יתעלה, שיושיע ויצליח אותו בדרכי התשובה, כי לפעמים אף אם אדם מקבל על עצמו לעשות תשובה, גם אם התחיל בדרכי התשובה, לא יספיקו לו מן השמים לגמור, כמרז"ל (יומא פה, ב): האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כי בודאי אפילו רשע גמור בשעה שחוטא אומר בלבו שאשוב אח"כ, וסופו שימות ברשעו כי לא הספיקו בידו מן השמים, לכן ראוי להתפלל במחשבתו בתיבות אלו, שיספיקו בידו לעשות תשובה וזהו הושיעה נא הצליחה נא ודי בזה. ובפסוק שמע ישראל שבסוף תפלה זו, ראוי לאדם שיקבל עליו ג"כ מסירת נפש כמו בפסוק דק"ש.

[גודל מעלת תפילת "והוא רחום" (לימי ב' וה) והכוונה הנאותה בה * סדר קריאת התורה והדברים שצריך להיזהר בהם בעת הקריאה]. והוא רחום, שאומרים בב' וה', יזהר האדם לאומרה בכוונה ובשברון לב מאוד. ומה טוב אם יכול להוריד דמעות בשעת אמירתו והוא רחום. ומבואר בב"י ובש"ע סי' קל"ד, שאומרים אותו בקול רם ומעומד דווקא. וכל התפלה זו לא נתקנה רק על גלות השכינה הקדושה כביכול ועל חרבן הבית, ולחנן ולבקש על עונותיו ג"כ. וכבר הודעתך בתפלת י"ח האי כללא, בכ"מ שנזכר לשון שמך, עשה למען שמך והושיענו למען שמך, וכיוצא, רומז על השכינה הקדושה, לכן הוא להב שבכללות, בכ"מ אשר יזכור תיבת שמך בתפלה זו, יחשוב אדם במחשבתו בזה"ל: עשה למען שכינתך הקדושה שהיא בגלות כביכול בשביל עונותינו. ובודאי אחיי ורעי אהובי נפשי, ראוי לאדם לבכות ולהתאונן יותר ויותר על גלות השכינה הקדושה מעל כפרת עונותיו, אך כשיבכה ויתאונן על גלות השכינה הקדושה ועל חלול שמו

כוננת

כוננת הקדיש שלאחר נפילת אפים... הוא ענין הורדת השפע מן האצילות אל הבריאה... (שער הכוונות).
בסידור האר"י ז"ל נראה שתפס עיקר נוסח והוא רחום

25 מנין תיבות כל והוא רחום כמנין "ראשו" עם ב' כוללים עליו ככרמל" ומכאן עד וסלח אתה ש"ב תיבות. האר"י:
במ"א, מכאן עד ורחום אתה ש"ז תיבות, (כל בו).

כִּי עִמָּךְ הִסְלִיחָה, לְמַעַן תִּזְרָא. לֹא כַחֲטָאֵינוּ תַעֲשֶׂה לָנוּ, וְלֹא כְעוֹנוֹתֵינוּ
 תִּגְמַל עֲלֵינוּ. אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ כָּנוּ, יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֹךְ. זָכֹר
 רַחֲמֶיךָ יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן, וְחֶסְדֶּיךָ, כִּי מְעוֹלָם הִמָּה. יַעֲנֵנוּ יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן
 צָרָה, יִשְׁגַּבְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵי ^{תְחִינָה בְעַל הַיְסוּדֹת} יַעֲקֹב. יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן הוֹשִׁיעָה, הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ
 בְּיוֹם קְרָאנוּ. אָבִינוּ מְלַכְנוּ חֲנֵנוּ וְעֲנֵנוּ, כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ
 צְדָקָה כָּרֵב רַחֲמֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֹךְ. אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ, שְׁמַע קוֹל
 תַּחֲנוּנֵינוּ, וְזָכֹר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֹךְ. וְעַתָּה אֲדֹנָי
 אֱלֹהֵינוּ ^{תְחִינָה בְעַל הַיְסוּדֹת}, אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה, וַתַּעֲשֵׂ
 לָךְ שֵׁם בְּיוֹם הַזֶּה, חָטְאנוּ רָשָׁעֵנוּ. אֲדֹנָי כְּכֹל צְדָקְתֶיךָ יֵשֵׁב נָא אַפְּךָ
 וְחִמְתָּךְ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם הַר קְדוֹשְׁךָ, כִּי כַחֲטָאֵינוּ וּבְעוֹנוֹת אֲבֹתֵינוּ,
 יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ לְחֶרֶףָה לְכֹל סְבִיבֹתֵינוּ. וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ ^{תְחִינָה בְעַל הַיְסוּדֹת} אֶל
 תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו, וְהָאֵר פְּנֵיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמַיִם, לְמַעַן אֲדֹנָי:
 הִשָּׁה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמַע, פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ, וְהָעִיר אֲשֶׁר
 נִקְרָא שְׁמֹךְ עָלֶיהָ, כִּי לֹא עַל צְדָקְתֵנוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵנוּ
 לְפָנֶיךָ, כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. אֲדֹנָי שְׁמַעְהָ אֲדֹנָי סְלַחְהָ, אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה
 וְעֲשֵׂה, אֵל תֵּאָחֵר, לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי, כִּי שְׁמֹךְ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ.
 אָבִינוּ אָב הַרְחֵמוּ, הֲרַאנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְקִבֵּץ נְפּוּצוֹתֵינוּ מֵאֶרְפַּע כְּנָפוֹת
 הָאָרֶץ, יִפְּרוּ וַיִּדְעוּ כָּל הַגּוֹיִם, כִּי אַתָּה יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן אֱלֹהֵינוּ ^{תְחִינָה בְעַל הַיְסוּדֹת}.
 וְעַתָּה יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן אָבִינוּ אַתָּה, אֲנַחְנוּ הַחֲמוּר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ
 כְּלָנוּ. הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֹךְ, אָבִינוּ מְלַכְנוּ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלָנוּ. חוֹסֵה יְהוָה־^{אֵלֵינוּ}
 עַל עַמְּךָ, וְאֵל תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרֶףָה לְמִשְׁלַל בָּם גּוֹיִם לְמָה יֹאמְרוּ
 כְּעַמִּים אֵינָה אֱלֹהֵיהֶם. יִדְעֵנוּ יְהוָה־^{אֵלֵינוּ} יִתְחַנֵּן כִּי חָטְאנוּ, וְאֵין מִי יַעֲמֹד
 בְּעַדְנוּ, אֶלָּא שְׁמֹךְ הַגְּדוֹל יַעֲמֹד לָנוּ בְּעַת צָרָה. יִדְעֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ

כּוּנוֹת

בִּרְרָתִים אַחַת לַאֲחַת. נוֹסַח אֲשֶׁכְּנִיזִית נִסְבְּבָה בַחֲצֵי לְבָנָה.
 וְנִרְשָׁם אֲצִלוּ מ"א. וְנוֹסַח סְפָרְדִי נִרְשָׁם בְּצוּרַת כּוֹכְבִים, מִלְּבַד
 מֵה שֶׁנִּרְשָׁם אֲצִלוּ מ"ס.

מֵהַסְפָּרִידִים. וְעַם כָּל זֶה נִמְצָא בְּסִידוּרֵי הָאֲר"י כּוּנוֹת גַּם עַל
 נוֹסַח אֲשֶׁכְּנִיזִים. וְכֵן בְּסִידוּר ר' קַאפִּיל תַּפְס עֵיקַר נוֹסַחַ
 אֲשֶׁכְּנִיזִית. עַל כֵּן ב' הַנוֹסַחאוֹת עַל מְקוֹמָם יוֹאוּ בְּשִׁלוּם. אַךְ

מַעֲשִׂים, צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׂמֹךְ. בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וְהוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שְׂמֹךְ. חֲמֹל עַל עַמְּךָ, רַחֵם עַל גַּחְלֹתֶיךָ, חוֹסֵה נָא בְּרַב רַחֲמֶיךָ, חַנּוּנוּ מִלְּכֵנוּ וְעַנּוּנוּ, כִּי לֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַצְדָּקָה, עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת:

הִבְטָה נָא, רַחֵם נָא, וְהוֹשִׁיעָה נָא צֵאן מִרְעִיתֶךָ. וְאֵל יִמְשָׁל בָּנוּ קֶצֶף, כִּי לֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִישׁוּעָה, בְּךָ תוֹחֲלֵתְנוּ אֱלֹוֹהַ סְלִיחוֹת, אָנָּה, סִלַּח נָא, כִּי אֵל טוֹב וְסִלַּח אַתָּה:

אָנָּה מֶלֶךְ רַחוּם וְחַנוּן, זָכַר וְהִבְטָה לְבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, וְתִרְאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֻדַת יְחִיד, וּלְמַעַן יִשְׂרָאֵל אֲבִינוּ, אֵל תַּעֲזֹבְנוּ אֲבִינוּ, וְאֵל תִּטְשֵׁנוּ מִלְּכֵנוּ, וְאֵל תִּשְׁכַּחְנוּ יוֹצְרֵנוּ, וְאֵל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כָּלֵה בְּגָלוֹתֵנוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

אֵין כְּמוֹד חַנוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֵהֵינוּ, אֵין כְּמוֹד אֵל אַרְךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת, הוֹשִׁיעֵנו וְרַחֲמֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, מִרַעַשׂ וּמִרְגֵז הַצִּילָנוּ. זָכַר לַעֲבָדֶיךָ, לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב, אֵל תִּפְּן אֵל קָשִׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ וְאֵל חַטָּאתוֹ (אֵל קָשִׁינוּ וְאֵל רִשְׁעֵנוּ וְאֵל חַטָּאתֵנוּ). שׁוּב מִחֲרוֹן אַפֶּיךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לַעֲמֹד. וְהִסֵּר מִפָּנֵינוּ מִכַּת הַמָּוֶת כִּי רַחוּם אַתָּה, כִּי כֵן דִּרְפָךָ לַעֲשׂוֹת (עוֹשֶׂה) חֶסֶד חַנּוּם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. חוֹסֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל עַמְּךָ וְהַצִּילָנוּ מִזַּעֲמֹךְ, וְהִסֵּר מִפָּנֵינוּ מִכַּת הַמַּגֵּפָה וּגְזֵרָה קָשָׁה, כִּי אַתָּה שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. לֹךְ אֲדֹנָי הַצְדָּקָה וְלָנוּ בִשְׁתַּת הַפָּנִים. מַה נִּתְאוּנָן, וּמַה נֹּאמֵר, מַה נְדַבֵּר וּמַה נַּצְטַדֵּק. נַחֲפֹשֶׂה דְרָכֵינוּ וְנַחֲקֶדָה וְנִשְׁוֵבָה אֵלֶיךָ, כִּי יִמְיֶנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. אָנָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַצִּלִּיחָה נָא. אָנָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַנּוּנוּ כִּיּוֹם קָרֵאנוּ לֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חַכִּינוּ, לֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ קוִיֵּנוּ, לֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִיחַל. אֵל תַּחֲשֶׂה וְתַעֲנֵנוּ, כִּי נֵאֱמָר גּוֹיִם אֲבָדָה תִּקְוָתָם. כָּל בְּרַךְ לֹךְ תִּכְרַע וְכָל קוֹמָה לֹךְ לִבְד תִּשְׁתַּחֲוֶה:

הפֹתַח יָד בְּתִשׁוּבָה לְקַבֵּל פְּשָׁעִים וְחַטָּאִים, נִבְהֵלָה נַפְשֵׁנוּ מֵרַב
 עֲצָבוֹנָנוּ, אֵל תִּשְׁכַּחֲנוּ נְצַח, קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ. אֵל תִּשְׁפָּד
 חֲרוֹנֶךָ עָלֵינוּ, כִּי אָנַחְנוּ עִמָּךְ בְּנֵי בְרִיתְךָ. אֵל, הַפִּיטָה, דֵּל כְּבוֹדְנוּ
 בְּגוֹיִם וְשִׁקְצוּנוּ כְּטַמְאֵת הַנְּדָה. עַד מָתִי עוֹד בְּשִׁבִי, וְתִפְאַרְתְּךָ בְּיַד
 צָר. עוֹרְרָה גְבוּרְתְּךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, אֵל יִמְעַטוּ לְפָנֶיךָ תְּלֹאוֹתֵינוּ.
 מִהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ בְּעַת צְרוּתֵינוּ, לֹא לְמַעַנְנוּ אֱלֹא לְמַעַנְךָ פֶּעַל,
 וְאֵל תִּשְׁחִית אֶת זִכְרֵ שְׁאֲרֵיתָנוּ, כִּי לֶךְ מִיַּחְלוֹת עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מִלֶּךְ
 חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה. וְזָכַר עֲדוּתְנוּ בְּכָל יוֹם תָּמִיד אוֹמְרִים פְּעַמִּים
 בְּאַהֲבָה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תִקְוָה, בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם} יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} אֶחָד:

יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} אֱלֹהֵי ^{תִקְוָה, בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם} יִשְׂרָאֵל, שׁוּב מִחֲרוֹן אַפְּךָ, וְהִנָּחֵם
 עַל הָרָעָה לְעַמְּךָ:

הַיָּבֵט מִשְׁמַיִם וְרֹאֵה, כִּי הָיִינוּ לְעַג וְקָלָם בְּגוֹיִם, נִחַשְׁבָנוּ כְּצֹאן
 לְטִבַּח יוֹבֵל, לְהַרְג וּלְאַבֵּד וּלְמַכּוּה וּלְחֲרָפָה: וּבְכָל זֹאת
 שְׁמֶךָ לֹא שָׁכַחְנוּ, נָא אֵל תִּשְׁכַּחֲנוּ:

יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} אֱלֹהֵי ^{תִקְוָה, בְּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבְעַל הַמַּחְשׁוֹת כּוֹלֵם} יִשְׂרָאֵל, שׁוּב מִחֲרוֹן אַפְּךָ, וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמְּךָ:

זְרִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה, חוֹן אוֹם לְשִׁמְךָ מְקוּהָ,
 טְהוֹר, יִשׁוּעַתְנוּ קִרְבָּה, יִגְעֵנוּ וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, רַחֲמֶיךָ
 יִכְבְּשׁוּ אֶת פְּעִסְךָ מֵעָלֵינוּ: אָנָּה, שׁוּב מִחֲרוֹנְךָ, וְרַחֵם סִגְלָה
 אֲשֶׁר בְּחֲרַתְּ:

יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שׁוּב מִחֲרוֹן אַפְּךָ, וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמְּךָ:

חֹסֶה יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְאִוְרֵינוּ} עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ, וְאֵל תִּתְּנֵנוּ בְּיַד אֲכָזְרִים,
 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךָ נָא אֱלֹהֵיהֶם, לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה

ואנחנו לא נדע יאמר מיושב. ומה נעשה - יאמר בעמידה.

וְאַנְחָנוּ לֹא נִדְעַ מַה נַּעֲשֶׂה, כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ. זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה
 וְחֲסִדֶיךָ, כִּי מַעֲוָלָם הֵמָּה. יְהִי חֲסִדֶיךָ יְהוָה עֲלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר
 יַחֲלֵנוּ לָךְ. אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים, מִהֵרָ יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ, כִּי דָלוּנוּ
 מְאֹד. עֲזֵרְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: חַנּוּנוּ יְהוָה
 חַנּוּנוּ, כִּי רַב שָׁבַעְנוּ בּוֹ. בְּרַגְזוֹ רַחֵם תִּזְכֹּר, בְּרַגְזוֹ עֲקָדָה תִּזְכֹּר, בְּרַגְזוֹ
 תְּמִימוֹת תִּזְכֹּר: יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ. כִּי הוּא
 יִדַּע יִצְרָנוּ, זְכוֹר כִּי עָפָר אָנְחָנוּ. עֲזֵרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ,
 וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

חצי קדיש:

חזן יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
 וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוֹרְקָנָהּ וְיִקְרַב (ב"א קז) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קְרִיב
 וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמֵי וְלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא:

חזן יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעֵלְא מִן כָּל
 (בעשי"ת: וְלְעֵלְא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין
 בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

אור הישר - כתו נהורא

רמוז נגד הנפש שהיא מן עולם העשיה: ולעלמי.
 רמוז נגד הרוח, שהוא מן עולם היצירה: עלמיא.
 רמוז נגד הנשמה שהיא מן עולם הבריאה: יתברך.
 רמוז נגד הנשמה לנשמה, שהיא מן עולם
 האצילות: וישתבח ויתפאר כו'. ז' שבחים נגד ז'
 ספירות חג"מ נה"מ דאצילות, והם נגד ז' מדות
 שיש בנשמה. וכל זה יתעלה עד לעילא מן כל
 ברכתא. פירוש: שיתעלו התפלות שישאל
 מתפללים בעולם העשיה עד הא"ס שהוא ראש
 ומקור כל ברכות.

יתגדל ויתקדש שמה רבה. פירוש: כי כל
 העולמות נבראו על ידי שם הויה ברוך הוא. אם
 כן שמה הוא רבא מאוד: בעלמא די ברא
 כרעותיה. רעותיה היא מדת הכתר עליון שנקרא
 רצון הקדום המכתיר את העולם: וימליך
 מלכותיה. הוא מדת מלכות המושלת בעולמות
 התחתונים. ואנחנו מתפללים: יהא שמה רבא
 מברך. שהוא מדת המלכות שנקרא שכינה
 השוכנת בישראל, תקבל שפע אור על ידי מעשינו
 ותפלותינו, ועל ידי זה התפלה תתרום: לעלם.

סְמִיכָנָא. אֵלָא בְּאַלְהָא דְשַׁמְיָא. דְּהוּא אֵלְהָא קְשׁוּט, וְאוּרִיתָה קְשׁוּט, וּנְבִיאוּהִי קְשׁוּט, וּמְסַגָּא לְמַעְבַּד טְבוּן וּקְשׁוּט. בְּה אָנָּא רְחִיץ, וְלִשְׁמָה קְדִישָׁא יְקִירָא אָנָּא אָמַר תּוּשְׁבְּחֵן. יְהֵא רַעְוָא קְדָמָךְ דְּתַפְתַּח לְבָאֵי בְּאוּרִיתָא, (וְתִיב לִי בְּנִין דְכָרִין דְּעַבְדִּין רַעִיתָךְ). וְתִשְׁלִים מְשָׁאֲלִין דְּלְבָאֵי, וְלְבָא דְכָל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

מצוה על כל מי שספר התורה עובר לפניו ללוות את ספר התורה עד הבימה.

כשמוציאין את הספר תורה - ילוה אותה עד הבימה [הכוונות] (מגן אברהם סי' קמט סק"ג)

חזן גְּדָלוּ לִיהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֲתֵי, וּנְרוּמְמָה שְׁמוּ יַחְדוּ:

קוהל לָךְ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד, כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרְץ: לָךְ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> הַמְּמַלְכָה וְהַמְּתַנַּשֵּׂא לְכָל לְרֵאשׁ. רוּמְמוּ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֱלֹהֵינוּ, וְהַשְׁתַּחֲוּוּ לְהַדָּם רַגְלֵי קְדוּשׁ הוּא. רוּמְמוּ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֱלֹהֵינוּ, וְהַשְׁתַּחֲוּוּ לְהַר קְדוּשׁ, כִּי קְדוּשׁ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם</sup> וְהַשְׁתַּחֲוּוּ לְהַר קְדוּשׁ, כִּי קְדוּשׁ יְהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם</sup>:

אֲב הַרְחָמִים, הוּא יְרַחֵם עִם עַמּוּסִים, וְיִזְכֵּר בְּרִית אֵיתָנִים וְיִצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשְּׁעוֹת הַרְעוֹת, וְיַגְעַר בְּיַצַּר הַרַע מִן הַנְּשׂוּאִים, וְיַחַן אוֹתָנוּ לְפָלִיטַת עוֹלָמִים, וְיַמְלֵא מְשָׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמַדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

העולה לתורה מתעטף בטלית, ועולה בדרך הקצרה יותר.

וכשחוזר למקומו - חוזר בדרך הארוכה יותר.

הגבאי מְכַרִּיז: וְתִגְלָה וְתִרְאָה מַלְכוּתוֹ עֲלֵינוּ בְּזִמְן קְרוֹב, וְיַחֲזוּן פְּלִטָתָנוּ וּפְלִטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרִצּוֹן וְנֹאמַר אָמֵן. הַכֵּל הָבּוּ גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ וְתִנּוּ כְבוֹד לְתוֹרָה, כִּיֵּן קָרַב, יַעֲמֹד (פְּלוּנֵי בֶן פְּלוּנֵי) הַכֵּהוּ, בְּרוּךְ שְׁנַתֵּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתוֹ.

הקהל עונה: וְאַתֶּם הַדְּבֻקִים בִּיהוָאדְנָה <sup>אִרְיוֹן הַכֵּל
הֵת הַתּוֹת וְהִתָּה
יֵאֱחִידֵינֵיהּ</sup> אֱלֹהֵיכֶם <sup>תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֶת
וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם</sup>, חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם:

כשאינן בימה בבית הכנסת, צריך לעמוד בשעת הקריאה. ובין גברא לגברא ישב. צריך לקרות בנעימה ובטעמים ונקודות. ולא יהיה מקרא להחזן, שח"ו נראה כב' רשיות. והעם ישמעו ויראו

בהחומש ולא יסייעו שום תיבה. משעה שמתחיל לקרות בתורה אסור לדבר אפילו בדברי תורה. ואפילו בין גברא לגברא. צריך המברך ליזהר לברך בקול רם כדי שישמעו על כל פנים מנין. ולא טוב עושין העונין אמן או ברוך ה' המבורך לעולם ועד - ואף על פי שלא שמעו הברכה. רק שיענו אמן על דברי הש"ץ שאומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד, באם שמעו ממנו. (ק"ב)²⁶

כונות

באותיות הספר תורה ממש, והיה אומר שעל ידי הסתכלות האדם קרוב כל כך, שיכול לקרוא האותיות היטב - על ידי זה נמשך אור גדול אל האדם, אחר כך היה חוזר למקומו הראשון, ויושב שם מיושב עד סיום קריאת הפרשה, (שער הכוונות דרושי קריאת ספר תורה דרוש א)

26 והנה בשער הכוונות מפורש מנהגו של רבינו האר"י ז"ל, בהוצאת ספר תורה, כך הוא, מנשק הספר תורה ומלווהו ללכת אחריו כשמוליכין אותו מן ההיכל אל התיבה לקרות בו, ואחר כך היה נשאר שם סמוך אל התיבה עד שיהיו פותחין את הספר תורה ומראין אותו לקהל, ואז היה מסתכל

דברי שלום - הלכות והליכות

לסדרא גרמייהו באימתא בדחילו ברתת ובזיע כלהו לתתא ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא כו' והדיבור הן בהם אזהרה בלשונו הקדוש: ולית רשו כו', למפתח פומא באורייתא וכ"ש במלא אחרא, גם בגמרא הקדושה בפרק ואלו נאמרין (סוטה לט, א) אמרו: כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפילו בדבר הלכה, שנאמר ושם "וכפתחו עמדו כל העם" עכ"ל. ומי האיש אשר נטה אוזן לשמוע בלימודים, ומה גם לדברים בטלים, ודעתו אצל קול אדם המספר ספרי דברי הבאי, ולא שת לבו לזאת התורה אשד שם משה מפי הקורא, אוי לאזנים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות, כאשר הוא למראה עינינו רבים שתו פיהם ולשונם לדבר זה עם זה בשעת קריאת התורה, אוי להם ואוי לנפשם, כי גמלו להם רעה גדולה, ומי יתן ראשם מים ועינם מקור דמועה לבכות יומם ולילה על העדר גודל השכ"ו, שנאבד מהם.

(ק"ב) בעת הקריאה היה יושב מורי ז"ל, ולקדיש היה עומד, ואחר כך היה חוזר ויושב (פרי עץ חיים).

קריאת התורה אף בב' וה' הוא חיוב גדול, והוא מתיקוני משה רבינו ע"ה, כנזכר, בגמרא (עי' ב"ק פב, א)

ובזה"ק פ' ויקהל (ד' ר"ו ע"א): הסיודר שעם הקדוש צריך לסדר ביום זה [ביום השבת] ובשאר הימים שיש בהם קריאת התורה, הוא, שצריך לסדר ולתקן תיקון בכסא אחד הנקרא תיבה וכי' לשים עליה ספר התורה ולהראותה לכל. כשעולה שם ספר התורה, או צריכים כל העם לסדר את עצמם למטה, באימה וביראה ברתת ובזיע, ולכוון את לבם כמו שהיו עומדים עתה על הר סיני לקבל התורה, והיו מקשיבים ויטו אזניהם. ואין רשות לעם ואף לאחר לפתוח פיהם אפילו בדברי תורה, וכל שכן בדברים אחרים. אלא כולם באימה, כמי שאין לו פה. וכבר העמדנו, שכתוב (נחמיה ח' ה) "וכפתחו עמדו כל העם. ואזינו כל העם אל ספר התורה". אמר ר' שמעון, כשמוציאים התורה בצבור לקרות בו, נפתחים שערי השמים של רחמים, ומעוררים את האהבה למעלה, וצריך האדם לומר כו', ברוך שמו של רבון העולם וכי', לטוב, לחיים, ולשלם, אמן. ואסור לקרות בספר התורה, רק אחד לבד, וכולם מקשיבים ושותקים, כו', ושישמעו דבריו מפינו, כאלו קבלו אותה שעה מהר סיני. ומי שקורא בתורה, יהיה אחד עומד עליו ושותק, שלא ישמע רק דבור אחד בלבד ולא שני דיבורים, לשה"ק אחד, הוא ואחד ולא שנים, ואם נמצאים שנים בספר תורה, הוא גדעון סוד האמונה, נמצא בספר תורה, שצריכים רק קול אחד וכן צריך להיות מתרגם אחד וכו'. ואותו הקורא בתורה, צריך לשום לבו ורצונו, לאלו התיבות שקורא, וכי שהוא שליח אדונו בסודר אלו הדברים להשמיע לכל העם, שהרי הוא עומד כו', מיון עליון כמו השי"ת בנתינת התורה משום זה מי שעולה לקרות בתורה צריך לסדר הדברים תחילה בביתו, ואם לא סידר לא יקרא בתורה. מנ"ל וכו'. עכ"ל.

וז"ל הזוה"ק פ' פנחס (ד' ר"ט ע"א): ואלו החשים לספר תורה, בזמן שהדבור יוצא מפי הקורא, שנחשב להם כאלו מקבלים התורה על הר סיני וכו', ואלו שהם חשות בזמן קריאת ס"ת הם בצורות אלו החיות. וצוה הקב"ה להכניס את החיות בחדר דמראה אש בית לה. עכ"ל.

ואם לעושי רצונו כך גדול כחה של השכר, ודון מינה ומינה גדול עוצם העונש לפי גודל השכר. ודבר זה אלמלא לא נכתבה ראוי' להכתב, אם עדת ישראל ישגו לדבר זה עם זה בעת הקריאה לפני מי הוא יקרא הקורא הפרשה, האם לפני כותלי ביהכ"נ וביהמ"ד, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה, כי גם זולת העדר השכ"ו, הטוב הספון מאתם, גם תפלתם תועבה.

וז"ל התיקונים (תקון כ"א דס"ג ע"ב): "אדם כי יקריב מכם וגו' (ויקרא א, ב) (זהו מי שמקריב קרבן לה' וזהו התורה. ולכן תקנו בתפלה לשמוע ס"ת, שיהיה בו קרבן שלם באדם, שנאמר בו, (במדבר ט, יד) "זאת התורה אדם", ולכן (משלי כה, ט): "מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה" עכ"ל.

ואתה בן אדם, דום האנח בשברון מתנים, איך סר מסוה הבושה מעל פניך מלפני אדון כל הארץ שמלא כל הארץ

הרי לפניך ממאמר הנ"ל, שחיוב גדול לשמוע הפרשה מפי הקורא אף בשני וחמישי, שהרי שנה ופירש בלשונו הקדוש: ביזמא דא ובשאר יומין דספר תורה כו' בעאן כל עמא

העולה לתורה יאמר: לשם יחוד קודשא בריך הוא כו'.

כשקורין אותו לתורה יאמר זה:

העולה אומר: **בְּרַכּוּ אֶת יְהוָה** ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה וְהַיְהוָה} ^{יְאֵהֲרֹוּנְהוּ} **הַמְּבַרְךְ.**

הקהל עונה: **בְּרוּךְ יְהוָה** ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה וְהַיְהוָה} ^{יְאֵהֲרֹוּנְהוּ} **הַמְּבַרְךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

העולה חוזר: **בְּרוּךְ יְהוָה** ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה וְהַיְהוָה} ^{יְאֵהֲרֹוּנְהוּ} **הַמְּבַרְךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

דברי שלום - הלכות והליכות

תמותון - בסוד ח' מלכים, וכנגדן ח' פסוקים בזה המזמור. וכאחד השרים תפולו - מעולם לעולם. קומה אלהים שפטה הארץ - מלכות שלא נשברה, לפיכך מלכותו בכל משלה, ויש בו ס"א [61] תיבין, נגד אני [בגימטריא 61 כמניין אני] ראשון ואני אחרון, וכתוב ששים המה מלכות, אחת היא יונתי [שישים ועוד אחת = שישים ואחת].

[28] יום ד. בעשייה. אל נקמות ה' - בעשייה, שהוא קרוב לחיצונים, והרוגי מלכה מסרו עצמן שם למיתה. אל נקמות אדניי - ר"ת ב"ן, כאלו השם כתוב באל"ף דל"ת. אם אמרתי - גם כן כ"ג פסוקים, ועם הושיענו שמוסיפין אחריו, כ"ד פסוקים, נגד כ"ד צירופי אדניי שבעשייה, ויש בו קס"א תיבות, נגד שם אה"ה במילוי קס"א.

[29] יום ה. ביצירה. הרנינו לאלהים עזינו - מלכות. אלהי יעקב - ת"ת. שאו זמרה - מנצח. ותנו תוף - מהוד. כנור - ת"ת, כ"ו נ"ר. נעים, מחסד. עם נבל - מגבורה. תקעו בחודש שופר - מבינה. כי חוק לישראל - סבא. משפט לאלהי יעקב - מסוד הדעת. עדות ביהוסף שמו - יסוד. בצאתו על ארץ מצרים - למלוך, הרי מלכות. ושם י"ז פסוקים מ"ק הוי"ה, וקכ"ו תיבות נגד שם אדניי ברבוע. לא יהיה בך "אל ז"ר - גימטריא רחל של הקליפה, והיא אשרה. לא תשתחוה לאל נכו', - לעבודת השמש זה הבעל, והתורה אומרת כי לא תשתחוה לאל אחר, הכולל את שניהם אל - דכורא, אחר - נוקבא, והם עצמן אלהים אחרים זה לזה, דכתיב בהו אל תאמר אשלמה רע. הטעם יותרת הכבד דיהבא שיורין לבעלה, אחר שנתקשה לחוטא בסוד אל זר כאומרו, והנה בעל אשרה גימטריא תרח וז"ס ארוז"ל, תרח עובד צלמים היה, שהם תרין לזכו', ולנוקבא, לפיכך מתחיל בגנות בליל פסח. ומנשה מלך יהודה כששב, חתר הקב"ה חתירה מתחת כסא הכבוד, ונתקבלה תפלתו.

ובכל פעם שמזכיר 'ציצית' - ינשקם (כף החיים או"ח ס' כד אות יח בשם חסד לאברהם).

[30] מנהג צדיקים קדושים לשיר את המילים: "ויגולו רחמין על מידותך" בשעה שגוללין ספר תורה.

כבודו, עין רואה בדברך עם חבריך ענייך ומסיר אוזן משומע תורה שיצאת מפיו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, אוי לאותו בושש, ודי בהערה זו, (יס"ה).

כהן ולוי וישראל, כוונת עלייתם לתורה, הלא זה אור מצהיל בקריאת התורה דשבת, ענין תחינה מישרים בעזה"י. ויזהר האדם מאוד לענות אחר המברך כשאומר: ברכו את ה' וכו', יענה ויאמר: ברוך ה' המבורך לעולם ועד, בכוונה עצומה ובעמידה דוקא, עיין במג"א ובט"ז. ויזהר האדם לענות ב"ה וב"ש וביחוד אמן, אחר ברכת התורה של העולים לתורה, ובעו"ה רבים עתה נדברו איש אל רעהו והשבתתם בקול דבר שפתים מלענות אחר ברכת המברך, ושתיים רעות עשו שסרו מאחרי ה' ויטו אחר הבצע אמרתו, וכו', וכדי בזיון וקצף. ומה אם מברכין ברכה למלך בשר ודם והוא אינו עונה אחריהם אמן והתקצף במלכו, באלהיו ית"ש ויתעלה זכרו לא כל שכן, לכן יזהר האדם בזה מאוד.

כל קורא את דברי התורה יהא נזהר לקרות במתון, בהעמדת הנגינות, ולבטא בשפתים כל תיבה ותיבה, לכל תדמה לתיבה אחרת, ולא יקרא במהירות ובהלעטה.

וז"ל התיקונים (תקון ג' קמ"ב ע"א): ובני, בודאי אותם השלוחי ציבור צריכים, כשקורין ס"ת, שיחטכו המילים, ולא יאמרום בהלעטה כמו הערב רב, שנאמר בהם "הבשר עודנו בין שיניהם" ואכלוהו בהלעטה, וכמו עשו שנאמר בו (בראשית כה, ל) "הלעיטיני נא", ואם לא טוחנים אותו נאמר בהם (במדבר שם) "ואף ה' חרה בעם וכו'." (כמו"כ בדיבורי תורה ותפילה צריך שיהיה חיתוך הדיבור כו', או ולא בהלעטה) עכ"ד. וע"כ צריך להיזהר בזה מאוד. ועניית איש"ר אחר קריאת התורה דוקא מעומד, האריז"ל.

וזאת התורה וגו', כתבו בכתבי האריז"ל: וכל אדם ישתדל לקרב עצמו לתיבה, כו', שיוכל בעת הגבהת ס"ת לקרות מה שכתוב משם (ר"ל כמה תיבות), ויזכה בזה להארה גדולה בהסתכלו בו, ויאמר פסוק וזאת התורה כו', עכ"ל.

[31] יום ג. בעשייה. מזמור לאסף, זה מדבר בחיצונים הקרובים אל העשייה. פלטו דל ואביון - יסוד ומלכות. אכן כאדם

העולה מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיּוֹתֵם וְיִתֵּם יִאֲרוּ וְיִגְדְּלוּ
 מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר תִּקְוָה בְּעַל הַיְסוּדָה
 וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם
 בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיּוֹתֵם וְיִתֵּם יִאֲרוּ וְיִגְדְּלוּ
 נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

אחרי קריאת התורה העולה מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיּוֹתֵם וְיִתֵּם יִאֲרוּ וְיִגְדְּלוּ
 מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר תִּקְוָה בְּעַל הַיְסוּדָה
 וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם
 נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, תִּקְוָה בְּעַל הַיְסוּדָה
 וּבְעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם
 נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל

אדם שהיה חולה מאוד ונתרפא, או שיצא מהכלא, או שנסע מעבר לים או למדבר, חייב להודות לה' ולברך ברכת "הגומל".

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיּוֹתֵם וְיִתֵּם יִאֲרוּ וְיִגְדְּלוּ
 מְלֶךְ הָעוֹלָם, הַגּוֹמֵל
 לְחַיִּים טוֹבוֹת, שְׁגַמְלָנִי כָּל טוֹב:

והקהל עונה: אָמֵן. מִי שְׁגַמְלָךְ כָּל טוֹב, הוּא יִגְמְלָךְ כָּל טוֹב סְלָה:

אחרי שנער בר מצוה עולה לתורה בפעם הראשונה, אביו מברך:

בְּרוּךְ שֶׁפָּטַרְנִי מֵעֲנִשׁוֹ שְׁלֹזָה: [מג]

לאחר קריאת התורה אומרים חצי קדיש.

חזן יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
 וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוֹרְקָנָהּ וְיִקְרַב (נ"א קין) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב
 וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ומעלה, שאותו היום חובה על הצדיקים לעשות שמחת הלב כיום שעולה לחפה, ומשום אותה הזכות עתיד הקדוש ברוך הוא לעורר אותם ולהעביר כו', וז לפניהם בחדוה: צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן. (זוהר חדש פרשת בראשית טו' ס"ז).

מג בזוהר: ביום חתנתו - החתנה הזו ממי היא? אמר רבי פנחס, מהאם הוא, חתנה של אותו האם שלו. מהו חתנתו? ביום שהכשרו לעשות את מצוות התורה, שהוא שמחת הצדיקים. ואימתי הכשרו? אמר רבי יצחק, משלש עשרה שנים

קהל וחזן: יהא שְׁמיה רבא מְבַרְךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמֵי א:

חזן יתְבַרְךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרַומֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמיה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעַלְמֵי מִן כָּל
(בעשי"ת: וְלְעַלְמֵי מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין
בְּעַלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

מגביהים את הספר תורה והקהל אומר:

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַל פִּי יְהוָה<sup>אִיּוֹן הַכֹּהֵן
יְהִי הוּא וְיִתְּנֵהוּ
יִתְּנֵהוּ</sup> בְּיַד מֹשֶׁה:
תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה, מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים
בָּהּ, וְתוֹמְכִיהָ מְאֹשֶׁר: דְרָכֶיהָ דְרָכֵי נַעַם, וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
אֲרֶךְ יָמִים בְּיַמִּינָהּ, בְּשִׂמְאַלְהָ עֵשֶׂר וְכַבּוֹד: יְהוָה<sup>אִיּוֹן הַכֹּהֵן
יְהִי הוּא וְיִתְּנֵהוּ
יִתְּנֵהוּ</sup> חֲפִץ לְמַעַן צְדָקוֹ,
יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר:

וגוללין את הספר תורה ומצוה לגוללו שיהא התפר באמצע שתי הגלילות:

בשעה שכורך המפה יאמר: לָךְ יְהוָה<sup>אִיּוֹן הַכֹּהֵן
יְהִי הוּא וְיִתְּנֵהוּ
יִתְּנֵהוּ</sup> הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח
וְהַהוֹד בִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לָךְ ה' הַפְּמִלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֵאשׁ.
יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה<sup>אִיּוֹן הַכֹּהֵן
יְהִי הוּא וְיִתְּנֵהוּ
יִתְּנֵהוּ</sup> אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי<sup>תַקִּין בְּעַל וְיִשְׁלֹת
וּבְעַל הַמְּחִיבֵת מִיָּמִין</sup> אֲבוֹתֵינוּ
שְׁיִתְגַּוְּלוּ עַל מִדּוֹתֶיךָ וְתִתְנַהֵג עִם בְּנֶיךָ בְּמִדַּת טוֹבָךָ וְתַכְּנֵם
לָהֶם לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין:

בשני ובחמישי אחר שמגביה הס"ת, ביום שאומרים תחנון יאמר החזן יהי רצון:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, לְכוּנֵן אֶת בֵּית חַיִּינוּ, וְלֵהֲשִׁיב אֶת
שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ, בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, וְנֹאמֵר אָמֵן:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, לְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל פְּלִיטָתֵנוּ, וְלִמְנַע
מִשְׁחִית וּמַגִּפָּה מֵעָלֵינוּ, וּמַעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנֹאמֵר אָמֵן:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, לְקַיֵּם בָּנוּ חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם וּנְשִׂיהֶם
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם, וְתַלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַלְמִידֵיהֶם, בְּכָל מְקוֹמוֹת
מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם, וְנֹאמֵר אָמֵן:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, שְׁנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת,
יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת, וְיִקְבֹּץ נִדְחֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ, וְנֹאמֵר אָמֵן:

אֲחִינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַנִּתְוַנְּנִים בְּצָרָה וּבִשְׂבִיָּה, הָעוֹמְדִים בֵּין בָּיִם וּבֵין
בַּיְבֻשָּׁה, הַמְּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לְרוּחָהּ, וּמֵאֲפֵלָה
לְאוֹרָהּ, וּמִשְׁעֶבֶד לְגֵאֲלָהּ, הַשְּׂתֵא בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְנֹאמֵר אָמֵן:

אֲשֶׁרִי^[מז] 27 יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יִהְלֹךְ סֵלָה: אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂכָכָה
לוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיהוּאֵה אֲרִיזוֹן הַכֵּל
הָיָה הוּא וְיִוֵּחָה
יְאֹהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ:

הַלְכוֹת דְּרַךְ הַחַיִּים

דיני אשרי, למנצח, וקדושה דסדרא.
א. כשמכריזין דבר בבית הכנסת, יש להכריז קודם שיתחיל החזן אשרי ולא בין אשרי ללמנצח, וכל שכן בשעה שאומרים אשרי שפז.

הַעֲנוֹת דְּרַךְ הַחַיִּים

שפז. מ"א ס' קל"ב. שפח. ס' קל"א.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יזהר האדם מאוד לאומרה בכוונה עצומה, יותר מאמירה ראשונה של פסוקי דזמרה, ובזוהר הק' (פרי פינחס רכו.) אר"א למדנו כל מי שאומר "תהלה לדוד בכל יום ג' פעמים הוא בן עולם הבא, ומקשה והרי למדנו מה הטעם אם משום פרנסה ומזונות, של כל העולם הרי בשני ביאורי זוהר -

[חשיבות אמירת מזמורי "אשרי" ו"למנצח", ו"קדושה דסידרא" אחר התפלה * שיר של יום, "אין כאלוקינו" וברייתא ד"פיטום הקטורת" ובתיבותיהן].^{שנ}
אשרי ולמנצח: הנה מזמור של תהילה לדוד שאומרים שוב שנית אחר תפלת שמונה עשרה, זוהר למשיח

[מד] אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִי שִׁפּוֹתַח פֶּתַח יֵאמֵר. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, שְׁנִינִי, כָּל מִי שֶׁאֹמֵר תְּהִלָּה לְדָוִד בְּכָל יוֹם שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָרִי נִתְבָּאָר הַטַּעַם. אִם בְּגִלְל פְּרִינְסָה וּמְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת - פְּעָמִים הֵם בְּכָל יוֹם, בְּבִקְרָ וּבְעֶרְב, שְׂכָתוֹב (שמונת 10) בְּתַת ה' לָכֶם בְּעֶרְב בֶּשֶׁר וְגו'. לָמָּה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם? אֵלֶּא שְׁנַיִם לְמִזוֹן בְּנֵי אָדָם וְשֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְאֶחָד לְתַת חֲזֵק לְאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁדְּוֵי פְתוּחוֹת. וְשְׁנֵי מְזוֹנוֹת אֵלּוּ מְשָׁנִים זֶה מִזֶּה, וְכָלֶם שֶׁלֹּשָׁה מְזוֹנוֹת

כוונות

זהו הטעם שתקנו לומר ב' פסוקים של אשרי יושבי ביתך ואשרי העם שככה לו. אעפ"י שאינו מכלל מזמור תהלה לדוד ארוממך אלהי כו' לרמזו ג' אשרי כנגד המזונות של שלש עולמות (שער הכוונות דרושי אשרי פיטום הקטורת ועליו לשבח דרוש א.)

27 באשרי אנו מורידין לה מלמעלה בחי' שארה שהם המזונות וזה נרמז במלת אשרי שהוא אותיות שארה וכמו שלענין העונה נרמזו ג"פ ב"ן כן לענין המזונות הוזכרו ג"פ אשרי והם אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו אשרי יושבי ביתך

קמה תהלה לדוד, ארוממך אלוהי המלך, ואברכה שמך לעולם

הלכות דרך החיים

לו לאומרו עמהם, ואחר כך יאמר אשרי ולמנצח וגם השני פסוקים שקודם ואתה קדוש, דהיינו ובא לציון ואני זאת בריתישיצא.
ה. כל לשון התרגום שיש בובא לציון, יש לאומרו בקול נמוך ולא בקול רם שצד.
ו. אסור לאדם לצאת קודם קדושה דסדראשצא.

ראשון שפס. גם אין אומרים אותו בבית האבלשצא, דכללא הוא שאל ארך אפים ולמנצח דינם שוהשצא.
ג. אין אומרים בבית האבל פסוק ואני זאת בריתישיצא.
ד. כשהצבור אומרים קדושה דסדרא (היינו אותה קדוש וכו') אף שהיחיד עדיין לא אמר אשרי ובא לציון, יש

הערות דרך החיים

שפס. סי' תרצ"ו. שצ. ב"ה סי' קל"א. שצא. פ"מ סי' תרצ"ו. שצב. א"ר בשם אבודרהם דלא כמ"א. שצג. מ"א סי' רל"ב. שצד. שם. שצה. שם.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הכוונה ועל דקדוק התיבות כנ"ל, ובשביל חסרון הכוונה מוציאים מפייהם גם כן כמה שמות הקדושים לבטלה, היינו שלא בכוונת הלב ר"ל, וכנזכר, בפרקים הקודמים, אוי לעינים שכך רואות, ודי בהערה זו.

גם ג' אשרי שקודם מזמור זה, אשרי יושבי ביתך עוד וכו', אשרי העם כו', אשרי העם שה' אלהיו, יזוהר לאומרם במתן ובכוונה עצומה, כי כל אשרי שבכאן הוא תיקון גדול בפני עצמו בעולמות העליונים הקדושים, למי שבא בסוד ה' בכתבי האריז"ל. ובפסוק פותח את ידיך, יכוין את לבו מאוד ולהתפלל במחשבתו לית"ש על מזונותיו ועל מזונות אנשי ביתו, ועל מזונות כללית אומה הקדושה הישראלית, אשר בחר במ לחלקו הקדוש, כמבואר בלשון הזוה"ק הג"ל שכתב: בגין דפרנסה לא חזי למשאל אלא בתר צלותא כו', הרי מבואר בפסוק פותח את ידיך וגו' ויתפלל האדם על מזונותיו, וכן בתהילה לדוד של מנחה יכוין גם כן כוונה זו. וכל כוונות הפשטיות של מזמור זה והג' אשרי הקודמים לו, כבר כתוב הוא ונערך בפסוקי דזמרה, ע"ש.

פעמים בכל יום בבוקר ובערב, שכתוב "בת ה' לכם בערב בשר וגו' א"כ למה ג' פעמים בכל יום, אלא שתיים וכו' עוד כו', למדנו שלא שני פעמים בכל יום, שהרי אלו חיוב על כל אדם. ואם אמר יותר, אינו משום חובה הוא: אלא משום שבח בתוך התשבחות של זמירות של דוד המלך, מהו הטעם, משום דעל פרנסה לא ראוי לבקש, אלא אחרי התפילה, ופיוס של ריבונם וכו', וע"כ אין חיוב של מזונות אלא אחרי התפילה, בתפילה של מנחה בערב, קודם התפילה, מהו הטעם, משום שלא לא נמצא דין קשה בעוד שאנפין של המלך נהורים. ואז יאמר תהלה לדוד בזה הסדר על מזונות דאח"כ הדין שורה וכו' הוא אינו הזמן. עכ"ד.

הרי זה מבואר בזה"ק הג"ל, שאמירת תהילה לדוד שאחר תפלה י"ח, יותר חיוב על האדם מזה שבפסוקי דזמרה, ולכן יזוהר האדם מאוד לאומרה בכוונה יותר עצומה ובהתלהבות היותר גדול, ולא כמו שענינו ראו רבים סרים מכוונת אשרי ובא לציון, אף שמתפללים עד כאן בכוונה עצומה, אך מכאן ועד סוף התפלה אינם שמים לבם כלל אל

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

יערי - זו תפלת מישב. עם דבשי - זו קריאת שמע. אכלתי יערי - זו תפלת מישב, אותו יער לבנון, יוצר אור (משרתים) והאופנים וחיות הקדש (כלם קדושים), כל אלה נקראים יער עצים ונצבים שבו. עם דבשי - זו קריאת שמע, שהיא מתיקות הכל, בכמה צופים ומתקנים. שתיתי ייני - זו תפלת מעמד, מהטוב (משיכה) של יין עליון המשמר, וזה בשלש ברכות ראשונות. עם

זמירות דוד המלך. (שיוצא ידיו של הקדוש ברוך הוא ומברך ושבעים מרצו). ועל זה אין חיוב אלא פעמים ביום, ושבח הוא לקדוש ברוך הוא לתת לו זמירות של דוד המלך) מה הטעם? משום שפרנסה לא ראוי לשאל, רק לאחר התפלה ופרנסת רבונו. המלך יאכל בתחלה, ואחר כך יאכלו עבדיו. זהו שקתוב, (שיר השירים ה) באתי לגני אחתי כלה [וגו'] אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך אכלו רעים. אכלתי

וְעַד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכְךָ וְאֶהְלֵלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גְּדוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 וּמְהֻלָּל מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דָּוָר לְדָוָר יִשְׂבַח מַעֲשֵׂיךָ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי}
 וּגְבוּרֹתֶיךָ יִגְדֹּו: הַדָּר כְּבוֹד הַוָּדֶךְ וְדַבְרֵי גַפְלֵאתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 וְעִזּוֹ גּוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרָנָה: זִכֵּר רַב טוֹבְךָ יַפְיֵעוּ,
 וְצַדִּיקְתְּךָ יִרְנְנוּ: חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדֹל
 חֶסֶד: טוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} לְכָל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ
 יֹאמְרוּ, וּגְבוּרֹתֶיךָ יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבַנֵּי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ, וְכְבוֹד
 הַדָּר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עַלְמִים, וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל
 דָּוָר וְדָר: סוּמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} לְכָל הַנְּפֻלִים, וְזוֹקֵף לְכָל
 הַכְּפוּפִים: עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם
 בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן: צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 בְּכָל דְּרָכָיו, וְחֲסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קְרוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} לְכָל
 קִרְאוֹ, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאַמֶּת: רִצּוֹן יִרְאוּ יַעֲשֶׂה, וְאַתָּה
 שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיִוְשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} אֶת כָּל אֲהָבָיו,
 וְאַתָּה כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהַלֵּת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵקֶר הַהַרְבֵּה וְהַיְחָדִי} יִדְבֵּר פִּי וַיְבָרֶךְ
 כָּל בֶּשֶׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאַנְחָנוּ נְבָרֶךְ יְהוָה, מַעֲתָה וְעַד
 עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

שְׁלֹאחַר שְׁהִדִּין שְׁרֵי וְתִלּוּי עַל הָעוֹלָם, זֹו אֵינָה
 הַשְּׁעָה. (זוהר פנחס רכו עמוד א ו.)
 בזוהר: מִכָּאן וְלְהֵלָא יֹאמַר אָדָם צְרוּת שְׁלוֹ בּוֹ (שג
 לב), זְהוּ שְׁכָתוּב (שם ס) יַעֲנֶךָ ה' בְּיוֹם צָרָה. (צרה) כְּעִבְרָה
 שִׁישְׁבַת בְּצָרָה, כּוּ, יִלְהַפֵּךְ אֶת כָּלֵם לְהִיּוֹת סִנְגוּרִים
 עַל הָאָדָם. וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קמז) אֲשֶׁרִי הָעָם שְׁכָכָה
 לוֹ וְגו'. (זוהר פנחס רמו.).

חֲלָבִי - אֵלֶּה אוֹתָן שֶׁלֵּש בְּרָכוֹת אַחְרוֹנוֹת, וְכִלּוּלִים
 אֵלוֹ בְּאֵלוֹ. עַד כָּאן מֵאֲכָל הַמְּלָךְ. לְאַחַר שֶׁאֲכַל הַמְּלָךְ
 - אֲכָלוּ רַעִים לְמַעַלָּה, שְׁתּוֹ וְשִׁכּוֹ, וּ דוֹדִים לְמִשְׁהָ.
 וְלָכֵן אֵין חַיִּיב שֶׁל מְזוּן אֵלֶּה לְאַחַר הַתְּפִלָּה. בְּתַפְלַת
 מִנְחָה (בערב) לְפָנֵי הַתְּפִלָּה. מַה הַשְּׁעָם? מִשּׁוֹם שֶׁעַד
 שֶׁלֹּא נִמְצָא דִין קֶשֶׁה בְּעוֹלָם, בְּעוֹד שֶׁפָּנֵי הַמְּלָךְ
 מֵאִירוֹת, יֹאמַר תְּהִלָּה לְדָוָד בְּסִדּוֹר זֶה שֶׁל הַמְּזוּן.

כ לַמְנַצֵּחַ מְזִמּוֹר לְדוֹד: יַעֲנֵךְ יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה} בַּיּוֹם צָרָה, יִשְׁגָּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי
 יַעֲקֹב: יִשְׁלַח עֲזָרְךָ מִקִּדְשׁ, וּמְצִיּוֹן יִסְעֶדְךָ: יִזְכֹּר כָּל
 מִנְחַתֶיךָ, וְעוֹלֹתֶיךָ יִדְשָׁנָה סֵלָה: יִתֵּן לְךָ כֶּלְכֶבֶדְךָ, וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֵא: גִּרְנָנָה
 בִּישׁוּעָתְךָ וּבִשְׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל, יִמְלֵא יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה} כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ: עֲתָה
 יִדְעֵתִי, כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה} מִשִּׁיחוֹ, יַעֲנֵהוּ מִשְׁמֵי קִדְשׁוֹ, בְּגִבּוֹרוֹת
 יִשַׁע יְמִינוֹ: אֱלֹהֵי בָרְכָב וְאֱלֹהֵי בָּסוּסִים, וְאַנְחָנוּ קָמְנוּ וּנְתַעֲרֹד: יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה}
 נִזְכֹּר: הִמָּה כָּרְעוּ וּנְפְלוּ, וְאַנְחָנוּ קָמְנוּ וּנְתַעֲרֹד: יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה}
 הוֹשִׁיעָה, הַמְלִךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם קָרְאֵנוּ:

אין אומרים פסוק ואני זאת בריתי בבית האבל ובתשעה באב

יזהר לומר קדושה זו עם הציבור. ואם בא לבית הכנסת (והוא עדיין לא אמר סדר הקדושה) או עומד תפלתו במקום שרשאי להפסיק, והציבור אומר סדר קדושה, יאמר עמהם. ואפילו אינו יכול להתחיל ובא לציון, רק ואתה קדוש, ושוב לא יאמרנו אחר כך ביחיד.

וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב, נְאֻם יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה} וְאָנֹכִי
 זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אֲמַר יְהוָה ^{אֵיךְ הַכֵּל הַחַי הַחַי הַחַי יְהוָה יְהוָה יְהוָה}, רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובא לציון כו'. וז"ל הטור (סי' קל"ב): וצריך לזהר בו מאוד לאומרו בכוונה, דאר"ש ב"ג משום ר' יהושע, (ע"י סוטה מט, א) מיום שחרב בהמ"ק אין לך יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה, וכל יום מרובה קללתו מיום שלפניו, אלא עלמא אמאי קאי אקדושה דסדרא ואמן יהא שמיה רבא דאגדתא, עכ"ל הטור. והובא בשו"ע גם כן.
 ובזוה"ק פ' תרומה (ד' קל"ג ע"א) ז"ל: קדושה האחרת שבבא לציון היא תוספת קדושה, וע"כ היא אחר התפלה וכו', כי משום שהיא תוספת קדושה על קדושות אחרות, היא לאחר התפלה, ומשום שכל אחד ואחד צריך להמשיך עליו מההיא תוספת, נתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום. ואם תאמר הרי יש בה קדושת לשון הקודש. זה הוא בשביל הציבור, שיתקדשו כולם בכלל עם תוספת הקדושה ההיא, ומשום שיחיד אין לו רשות לאומרה בלשון הקודש ולהתקדש יחיד, התקינו אותה בלשון תרגום, שיתקדש כל אחד ואחד בתוספת ההיא, להמשיך עליו יותר קדושה, אשרי חלקם של ישראל שמתקדשים

למנצח מזמור לדוד יענך וגו', מזמור זה הוא גם כן תקון גדול מתיקוני התפלה, ומבואר הוא בארוכה בזה"ק פ' פנחס (ד' רמ"א ע"ב): ואעתיק לשונו בקיצור נמרץ למען ירוץ הקורא בו וז"ל: צלותא דבר נש כגוונא דא בקדמיתא כו', מכאן ולהלאה לימא בר נש עאקו דלבי, הדא הוא דכתיב יענך ה' ביום צרה, עאקו כעוברתא דיתבא בעאקו, לאתהפכא כולהון סניגורין עלי דבר נש, על דא כתיב אשרי העם שככה לו וגו', עכ"ל.
 לכן יזהר האדם מאוד לאומרו בכוונה עצומה ובדקדוק התיבות. ובמזמור הזה יש בו ע' תיבות, כנגד ע' קולות שהשכינה הקדושה צועקת, כתבי האריז"ל. ומבואר בזוה"ק בכמה מקומות. לכן מי שבא בסוד ה' יכון כל המזמור ממש על השכינה הקדושה, כי גם תיבות הושיע ה' משיחו, מרמז גם כן על השכינה הקדושה שנקראת מלך המשיח, כמבואר בזה"ק, ודי בזה. וכתב האבודרה"ם ז"ל: מזמור זה מסוגל מאוד לאומרו בשעה שאשה מקשה לילד, שבמזמור זה ט' פסוקים, כנגד תשעה חודשים שהאשה מתעברת בהם, עכ"ל.

וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִיךָ, לֹא יִמְוָשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַעַךָ וּמִפִּי
 זֶרַע זֶרַעַךָ, אָמַר יְהוָה <sup>אֵרֶת הַכֹּל
 הַהֵן הוּא וְהֵנָּה
 יֵאוֹדוּ וְיִנְהִי</sup> מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קְדוֹשׁ,
 יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר²⁸, קְדוֹשׁ | קְדוֹשׁ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

להכניס שמחה עצומה בלבו עד מאוד בעת אמירת השבח הגדול הזה, ועלינו לשבח בנפש כסופה והשתוקקות עצום בשמחה עצומה באלו החמשה בבות דאין כאלהינו כו', דהיינו באמירתו אין כאלהינו, ישמח שמחה עצומה על אלהותו ית"ש ויתעלה עלינו עם קדוש, אין כאדונינו, על אדנותו ית"ש ויתעלה עלינו, אין כמלכנו, על מלכותו ית"ש ויתעלה עלינו, אין כמושיענו, על ישועתו ית"ש ויתעלה עלינו בתמידות, ועד"ז בכל הבבות. אתה הוא אלהינו, ראוי בזה שיקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה, להראות אמתת אמונתו באלהותו ית"ש ודי בזה. אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, יגיל בזה וישמח ישראל מאוד, שבודאי בביאת מועד ירחם ציון ויבנה ערי יהודה ויבקש במחשבתו שיחישנה בקרוב בימינו.

^(שש) אתה הוא ה' אלהינו שהקטירו אבותינו לפניך את קטורת הסמים כו'. ויאמר ה' אל משה קח לך סמים כו', כל הנוסח עם פסוק וערבה וגו' כאשר נדפס בסדורים, במתון ובכוונה עצומה. וגודל מעלת אמירת פיטום הקטורת בכל יום אחר תפלת שחרית, מבואר בזוה"ק, וז"ל פ' פנחס (ד' רכ"ד). בר"מ: עוד אמר המאור הקדוש, מאחר שהתפילה היא כקרבת, ע"כ מי שיאמר פיטום הקטורת אחר תהלה לדוד, הוא מבטל המות מן הבית. עכ"ד.

ומי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך לומר קטורת כנ"ל, ואחר כוונת הלב הן הן הדברים. תנא דבי אליהו וכו', אר"א א"ר חנינא כו', אח"ז קדיש. וקדיש זה נקרא קדיש יתום, האריז"ל.

בקדושה עליונה, משום שהם דבקים למעלה, שנאמר (דברים ד ד) "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום".

ויש להיזהר במה שכתב המג"א (סי' קל"ב), לומר קדושה זו עם הצבור דוקא. וכתב עוד, שאם בא אדם לבהכ"ג בשעה שהצבור אומרים סדר קדושה זו, יאמרה עמהם אף קודם תפלתו שלא התפלל עדיין, ומכ"ש שיכול לומר אשרי ולמנצח אח"כ כו', יש לומר סדר קדושה זו עם הצבור, לפי שאין קדושה של לשון קדש נאמרת ביחיד אלא דוקא בצבור, עכ"ל. לכן ראוי לתקן עכ"פ בכל בתי כנסיות, שיהא הש"ץ ממתין בקדושה זו עד שיסיימו הצבור פסוקי ובה לציון עד אמר ה' מעתה ועד עולם, ואז יתחיל הש"ץ הקדושה עם הצבור, וגם היחיד שכבר התפלל תפלת י"ח, אף שלא הגיע עדיין לקדושה זו, יאמרה עם הצבור ואח"כ יתחיל ממקום שפסק, ואם מתפלל ביחיד ראוי לו לומר קדושת לשון הקדש שבקדושה זו בטעמים כקורא בנביאים.

ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו כו', יקבל עליו מסירת נפש מרוב החדוה והתשוקה שזכינו לכל זה, שיצר וברא אותנו ית"ש ויתעלה לשבחו ולפארו. וכבר נדפסה בסדורים הכוונה בזה, ע"ש וינעם לך. וז"ל האבודרה"ם: שבראנו לכבודו, פירוש לשבחו וזהו כבודו, עכ"ל. למען יזמרך כבוד ולא ידום ה', אלהי לעולם אודך, הכוונה בזה הלא המה בכתבים למעלה במזמור שיר חנוכת הבית לדוד, כי פסוק זה הוא סוף המזמור ע"ש, ברוך הגבר כו', פסוקים אלו יזהר מאוד לאומרים במתון ובכוונה עצומה.

אחיי ורעיי, ראוי לכל אשר בצדק יקרא ויאמר לה' אני ובשם ישראל יכונה עם קדוש הישראלי,

כוונות

החצונים, וכאשר יחזור בתשובה, אז יחזרו אותן בניו למקומן, תוך אותו האוצר הנקרא גוף. וזהו ולשבי פשע ביעקב, כי שב בתשובה מפשע ההוא. ר"ת, ביעקב נאום ה' ואנ"י, ר"ת בני"ו. כי כל זה הם מעכבים את המשיח, וכשיחזור בתשובה יחזרו

ארז"ל, אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. וזהו ובה לציון, שהוא המשיח. ור"ת "גואל" ולשבי" פשע, הוא גוף. גם דע, כי האדם המוציא ש"ז לבטלה, מוסר את בניו ביד

קדוּשׁ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמִקְבְּלֵי
 דִּין מִן דִּין, וְאֹמְרֵי קֹדֵישׁ בְּשֵׁמִי מְרוֹמָא עֲלָאָה בֵּית שְׁכִינְתָּהּ,
 קֹדֵישׁ עַל אֲרַעָא עוֹבֵד גְּבוּרְתָּהּ, קֹדֵישׁ לְעֵלַם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיֵא,
 יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת, מְלֵיֵא כָּל אֲרַעָא זִיו יְקָרָה: וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ,
 וְאַשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, בְּרוּךְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטַלְתְּנֵי רוּחָא, וְשִׁמְעִית בְּתַרֵּי קַל זִיע סְגִיָא
 דְּמִשְׁבַּחֵינּוּ וְאֹמְרֵי, בְּרִיךְ יְקָרָא דִּיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֵאַתְרַּ בֵּית
 שְׁכִינְתָּהּ: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} | וּמְלֵךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 מְלַכּוּתָּהּ קָאִם לְעֵלַם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיֵא: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֵי
 אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ, שְׁמֵרָה זֹאת לְעוֹלָם,
 לִיצֵר מִחֲשָׁבוֹת לִבְבַּ עַמּוּךְ, וְהִכֵּן לְבַבְכֶם אֵלֵיךְ: וְהוּא רַחוּם,
 יִכְפֹּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אִפּוֹ, וְלֹא יַעִיר כָּל
 חַמְתּוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנֵי טוֹב וְסֵלָח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֵיךְ:
 צְדָקְתְּךָ צְדָק לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֲקֹב, חֶסֶד
 לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ מִיְמֵי קֶדֶם: בְּרוּךְ אֲדֹנֵי | יוֹם
 יוֹם יַעֲמֵם לָנוּ, הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ סְלָח: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת עֲמָנוּ,
 מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סְלָח: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} צְבָאוֹת, אֲשֶׁרֵי אָדָם
 בָּטַח בְּךָ: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} הוֹשִׁיעָה, הַמְּלֵךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרֹאֵנוּ:
 בְּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְּמוֹת} ^{וּבַעַל הַמַּחְמוֹת כּוֹלֵם} שְׁפָרְאֵנוּ לְכְבוֹדוֹ, וְהַבְדִּילָנוּ מִן
 הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נִטַע בְּתוֹכְנוּ. הוּא

☪ כוונות ☪

בקול רם ולא היה חושש למדקדקים לאומרם בלחש. (שער
 הכוונות דרושי אשרי פיתום הקטורת הפסוקים שאחר סדר הקדושה,
 שהם מלוקטים לתיקון הנפש, בודאי מהראוי לאומרה בכוונה
 עצומה.

למקומם, ועם זה ובא לציון גואל. גם שם בארנו, ענין פסוק
 שאומרים בסיום ובא לציון (פרי עץ חיים)
 והנה ראיתי מן המדקדקים שאין לומר מלו' התרגום בקול רם
 אלא בלחש ויש שאינן חוששין ומנהג מורי ז"ל היה לאומרם

יִפְתַּח לִפְנֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּשֶׁם בְּלִפְנֵינוּ אֶהְבָּתוֹ וַיִּרְאֵתוֹ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וְלַעֲבֹדוֹ בְּלִבְבֵּנוּ שְׁלֵם, לְמַעַן לֹא נִיָּגַע לְרִיק, וְלֹא נִלְדַּד לְבַהֲלָהּ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} וְנִחִיה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלֹת וְבַעַל הַמְּחֻחוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ, שְׁנִשְׁמַר חֻקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִזְכֶּה וְנִחִיה וְנִרְאֶה, וְנִירֶשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה, לְשָׁנֵי יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} אֲוֹרְךָ: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} וְהִיא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} מִבְּטַחוֹ: בְּטַחוֹ בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} עַד יְעַד, כִּי בֵּיהּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} צוֹר עוֹלָמִים: וַיִּבְטַחוּ בְּךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דַרְשֵׁיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי}: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} חָפֵץ לְמַעַן צְדָקוֹ, יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר:

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} אֲדַנִּינוּ, מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ: חֲזָקוּ וַיֵּאֱמֹן לְבַבְכֶם, כָּל הַמְּיַחֲלִים לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי}: וְעַתָּה יַגְדֵּל נָא כַּח אֲדָנִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זָכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה יֵאוּרִי־וְנִגְדִי} וַחֲסְדֶיךָ כִּי מַעֲלֵם הַמָּה:

קדיש תתקבל

חזון יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזון בעלמא די ברא כרעותה

הלכות דרך החיים

דיני קדיש וענייני אמן גם אחר שאר הברכות.
 א. אומרים קדיש שלם תתקבל כו' אחר ובא לציון, ואין אומרים קדיש בפחות מעשרה שצי.
 ב. אומרים ועתה יגדל נא כח כו' קודם שאומר החזון יתגדל, אבל משעה שהתחיל החזון לומר קדיש אין לאמר שצי. ובין יוצר לישתבח ובין גאולה לתפלה שבערבית, ובכל מקום שאסור להפסיק, אין לאמר שצי.
 ג. כשאמר השליח צבור יתגדל, וביהא שמייה רבה, וביתברך, ובבריך הוא, וכן בואמרו אמן - כורע. ולאחר שסיים, פוסע שלש פסיעות ואחר כך יאמר עושה שלום כו' שצי.
 ד. אין להפסיק בין שמייה לרבא ובין רבא למברכת. וכן לא יפסיק השליח צבור בין בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ובין בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן תא.

הערות דרך החיים

שעז. וכל דיני צירוף נתבארו בדיני קדיש בעשרה. וכי אם יצאו מקצתן ונשארו רובן דגומר הקדיש ועיין למעלה. ס' נ"ו מ"א. שצי. א"ר. שצה. שם. שציט. ס' נ"ו. ת. שם. תא. א"ר שם.

וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתֵהָ, וַיִּצְמַח פּוֹרְקָנֶיהָ וַיִּקְרַב (נ"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל אָמֵן: חזן
בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ

אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יְתַבְרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיְתַרְוֶמֶם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֵיהּ דְּקוֹדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעֵלָא מִן כָּל

(בעשי"ת: וּלְעֵלָא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְּאִמְרִין
בְּעֵלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן תְּתַקַּבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קָדָם אַבוּהוֹן דִּי
בְּשְׂמֵיָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

אור הישר - כתר נהורא

ואומרים: תתקבל צלותהון כו'. גם כן ד' לשונות נגד ד' עולמות: צלותהון. נגד עולם העשייה: ובעותהון. נגד עולם היצירה. דכל בית ישראל. נגד עולם הנשמות. דכל בית ישראל קדם אבוהון דבשמיא. נגד עולם אצילות.

הלכות דרך החיים

ה. השליח צבור חוזר ואומר יהא שמייה רבא, אבל לא יאמר אמון יהא שמייה רבה דכבר אמרו קודם הצבור, ויהיה כעונה אמון שני פעמים^ט.
ו. נוהגין שלא לענות אמון רק אחר ואמרו אמנותי.
ז. אם לא שמע מהשליח צבור כשאמר הקדיש רק שומע מהצבור אמון, אם יודע על איזה ברכה קאי, מותר לענות אמון. אבל אם אינו יודע על איזה ברכה קאי, לא יענה עמהם. ואפילו אם יודע על איזה ברכה קאי דמותר לענות אמון, הני מילי כששומע מפי הצבור אמון, אבל אם אינו שומע מפי השליח צבור הקדיש וגם אינו שומע מפי הצבור אמון רק מיחיד לבד, אינו עונה^י.
ח. לא ימתינו מלענות אמון רק מיד שכלה הברכה מפי השליח צבור יאמרו. ואם השליח צבור מאריך בניגון של ואמרו אמון, יאמרו הקהל אמון מיד כי הניגון הוי הפסק, ודוקא אם מאריך הרבה בניגון^{יא}.

ט. לא יענה אמון חטופה, היינו האלף נקודה בחטף שו"א. וכן לא ימהר לענות קודם שסיים השליח צבור הברכה. וכן לא יענה אמון קטופה היינו שמחסר הנו"ן. וגם לא יפסיק באמצע המלה. ולא יענה אמון קצרה אלא ארוכה קצת כשיעור שיוכל לומר אל מלך נאמן. ויכוין בכל אמון ענין הדבר שעליו קאי האמותי. ולא יאריך יותר מדאי לפי שאין קריאת התיבה ניכר כשמאריך יותר מדאי. וכן לא יגביה קולו יותר מהמברכתי. אבל יגביה קולו לענות בקול רם^{יב}.
י. אם יש קצת מהעונין שמאריכין יותר מדאי, אין צריך להמתין עליהם (אמנם יש לזהר בזה דלא אתי לאנצוי^{יג}), דאיכא טירחא דצבורא^{יד}.
יא. יש לעמוד כשאומרים קדיש (וכל כל דבר שבקדושה). ויעמוד עד אמון שלאחר יתברך כו' ואמרו אמנותי.

הערות דרך החיים

תב. שם. תג. שם. תד. עיין בס' קכ"ד ובא"ר ס' ק"ט וברמ"א שם דלא במ"א ס' נ"ו, ועיי' במ"א ס' ס"ו סק"ה ע"ש. תה. ועיין ס' קכ"ד במ"א וא"ר. תו. שם. תז. שם. תח. ס' נ"ו. תט. שם ועיין א"ר ס' קכ"ח וצ"ע. תי. ס' נ"ו ועיין א"ר.

חזן **יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ**
אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן **עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעש"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל**
כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

מחזירין ספר התורה לארון הקודש ואומרים:

חזן **יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה** אֲדוֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַקָּדוֹשׁ וְהַיָּחִיד **, כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ.**

והקהל אומרים:

הוֹדוּ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיֵּרָם קָרְנָן | לְעַמּוֹ, תְּהַלֵּה לְכָל חֲסִידָיו, לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עִם קְרוֹבוֹ, הַלְלוּיָהּ:

כד **לְדָוִד מְזֻמּוֹר, לִיהוָה** אֲדוֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַקָּדוֹשׁ וְהַיָּחִיד **הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ, תִּבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָהּ: כִּי הוּא**
עַל יָמִים יְסֻדָּהּ, וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה: מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה אֲדוֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַקָּדוֹשׁ וְהַיָּחִיד **, וּמִי יָקוּם בְּמִקּוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וְבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא גִשָׁא לְשׂוֹא נַפְשִׁי,**
וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשָׂא בְּרַכָּה מֵאֵת יְהוָה אֲדוֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַקָּדוֹשׁ וְהַיָּחִיד **, וַצַּדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:**
זֶה דוֹר דִּרְשׂוּ מִבְּקָשֵׁי פְּנִידָה יַעֲקֹב סֵלָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם, וְהַנְּשָׂאוּ

אור הישר - כתו נהורא

והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם. הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן. וגם להודות שהשם יתברך הוא אדון יחיד אל מלך נאמן המושל בכל העולמות ומקיים מצוותן. ואנחנו מבקשים שיקרב גאולתנו והאלילים כליל יחלוף ונשגב ה' לבדו ויהיה מבורך ומיוחד ביחוד שלם: לעלמי עלמאי בלי שום הפסק. ואף כי אנחנו בגלות, עם כל זה אין אנחנו מבקשים כבוד עצמנו, רק אנחנו תובעים את כבוד אבינו שבשמים שנזכר שיהיה שמו רבא ומבורך. בימים שאין אומרים תחנון אין אומרים תפלה לדוד רק מתחילין מן בית יעקב וכו'. ובימים שאין אומרים גם אל ארך אפים, גם בית יעקב אין אומרים רק השיר של יום: יכוין מאוד במזמור זה. כי כאן נכלל כל מה דשויו גרמיה עבד עני חסיד ק"ח. וכאן יכוין לקבל השפע ויעשה עצמו כעבד.

ועל ידי זה ממשיכין אנחנו השפעות וברכות והצלחות ופרנסות לכל העולמות. וז"ש: יהא שלמא רבא. נגד עולם האצילות שממנו הנשמה לנשמה: וחיים עלינו. נגד עולם היצירה, שממנו הרוח חיים: ועל כל ישראל. נגד עולם העשייה, שממנו הנפש. ומפני שכל עיקר כוונת הקדיש הוא להמשיך ולהוריד השפעות, ומזה נראה שגדולים ישראל וחשובים יותר ממלאכי השרת. שעל ידי ישראל ותורה ותפלה של ישראל יש השפעה לכל העולמות, אפילו למלאכי השרת. ומפני שנשמות ישראל הם כלולים מכל העולמות, בסוד גר"נ ח"י. מה שאין כן על ידי מלאכי השרת ושירות שלהם, על כן שלא יהיה ח"ו שום קנאה, על כן נתקן הקדיש בלשון תרגום, שאין מלאכים מכירין אותו הלשון. ועל כן אומרים בסוף הקדיש: עושה שלום במרומו. כמאמר ז"ל על פסוק המשל ופחד עמו כו', זה מיכאל וגבריאל. שזה מים וזה אש,

פְּתַחֵי עוֹלָם, וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} עֲזוּנו וְגִבּוֹר יְהוָהּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} גִּבּוֹר מֶלֶכְחֵמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאִישֵׁיכֶם, וּשְׂאוּ פְתַחֵי עוֹלָם, וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} צְבָאוֹת, הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

כשמכניסין הספר תורה להיכל אומרים זה:

וּבְנַחֲחָ יֹאמֶר, שׁוּבָה יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} רַבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} לְמִנוּחַתְךָ, אַתָּה וְאַרְוֵן עֵזְךָ: כַּהֲנִיף יִלְבְּשׁוּ צַדִּיק, וַחֲסִידֶיךָ יִרְנְנוּ: פִּעְבוֹר דָּוִד עֲבֹדְךָ, אֵל תֵּשֵׁב פָּנָי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, תּוֹרַתִּי אֵל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, וְתַמְכִּיחַ מְאֹד שֶׁר: דְּרָכֶיךָ דְרָכֵי נְעָם וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּבָה, חֲדָשׁ יְמֵינוּ כְּקֶדֶם:

בימים שאין אומרים תחנון אין אומרים תפלה לדוד רק מתחילין מן בית יעקב וכו'. ובימים שאין אומרים גם אל ארך אפים, גם בית יעקב אין אומרים רק השיר של יום:

מזמור פ"ו תפילה לדוד, יזהר מאוד לאומרה, ואף אם הוא במקום שלא נהגו לאומרה במנין. והאר"י ז"ל מזהיר מאוד לאומרה בכוונה עצומה, ועוד ידינו נטויה להציג בזה כוונות פשטיות, שמהראוי לכל אדם לכוין במזמור זה.

פּו תַּפְּלָה לְדָוִד^{[מה] 29}, הֵטָה יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} אֲזַנְךָ עֲנֵנִי, כִּי עֲנֵי וְאֶבְיוֹן אָנִי:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

תַּפְּלַת הָעֲנִי. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב תַּפְּלָה לְעֲנֵי כִי יַעֲטֹף (שם קב), שְׁעוֹטֵף כָּל תַּפְלוֹת הָרְאשׁוֹנוֹת עַד שְׁנִכְנַסְתָּ תַּפְּלַת הָעֲנִי. וּמִשׁוֹם כֶּף תַּפְּלַת (העני הקדים לכל. מי היא תפלת העני, ' זו תפלת) עֲרֵבִית שֶׁהִיא רְשׁוֹת בְּפָנָי עֲצָמָה בְּלֹא כַעֲלָה. וּמִשׁוֹם שֶׁהִיא בְּלֹא כַעֲלָה, הִיא עֲנִיָּה וַיְבַשָּׂה וְצָדִיק עֲנֵי וַיְבַשָּׂה. וּתַפְּלַת הַשְּׁבָת הִיא צְדָקָה לְעֲנֵי (שלה. כמו שבארה בעלי המסנה, שמש בשבת צדקה לעניים). וּמִשׁוֹם זֶה צָרִיךְ אָדָם שֶׁיִּהְיֶה הוּא כְּמוֹ עֲנֵי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ בַּתַּפְּלַת הָעֲמִידָה בְּכָל שַׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל בַּשְּׁבִיל

[מה] שְׁכָל תַּפְּלוֹת הַנִּגּוֹן הֵיוּ מִתַּעֲטָפוֹת לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וְלֹא נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתַּכְנַס תַּפְּלַת הָעֲנִי וְדָוִד בְּגִלְל הַגְּלוּת אָמַר (שמואל א' ז') הָעַם רָעַב וְעֵינַי וְצָמָא בְּמִדְבָר. וּמִשׁוֹם שֶׁרָאָה הַשְּׁכִינָה תְּרַבָּה וַיְבַשָּׂה, הוּא הִיָּה נוֹטֵל הַצַּעַר בַּשְּׁבִילָה. שְׂאֲחַר שֶׁרָאָה שֶׁחֲזָרוּ יִשְׂרָאֵל בַּתְּשׁוּבָה בְּשִׂמְחָה, תִּקַּן עֲשָׂרָה מִיַּנֵּי תְהִלִּים, וּבִסוּף שֶׁל כָּלֵם אָמַר (תהלים פו) תַּפְּלָה לְדָוִד הֵטָה ה' אֲזַנְךָ עֲנֵנִי וְגו'. רָאָה שְׁכָל תַּפְּלוֹת הַנִּגּוֹן הֵיוּ מִתַּעֲטָפוֹת לְפָנָי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הֵיוּ נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתַּכְנַס

כוונות

הם זה למעלה מזה וזה חוץ לזה בודאי, והזהירנו מורי ז"ל בענין תפלה לדוד, לאומרו בכוונה גדולה, כי עיקר הארתו הוא מן היצירה, שהם המזמורים, כי משם שורש נשמתו והשגתו, כי כל המזמורים הם בחינת גבורות. ואח"כ מזמור של יום, בכל יום ויום. אח"כ קדיש, (פרי עץ חיים, שער קריאת ספר תורה, פרק ה).

29 אח"כ אומרים תפלה לדוד, וגם זה בארנו, איך יכוין תחלה להוריד אור משם ע"ב דאצילות לט"ג, ואח"כ מס"ג למ"ה שביצירה. ותכוין מן תפלה לדוד עד קוה אל י', באות ו' שבשם, ובשם מ"ה, ובשם א"ל הויה. והנה עתה יורד החלק של השפע המגיע אל היצירה, וכבר בארנו איך עדיין כל העולמות הם למעלה באצילות, רק שבעודן למעלה באצילות

שְׁמֵרָה נִפְשֵׁי כִּי חֲסִיד אָנִי^[מ], הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אֱתָה אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

חֲסִיד: (תהלים 99) שְׁמֵרָה נִפְשֵׁי כִּי חֲסִיד אָנִי, אף על גב דאוקמוה בגמרא ולא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ד' שעות ואני (תהלים קי"ט) חצות לילה אקום להודות לך. ולא עוד אלא שכל מלכי מזרח ומערב וכו' ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כו', י לטהר אשה לבעלה. מיד אודמן ליה צפרדע ואמר ליה למה את משבחת גרמך למימר חצות לילה אקום להודות לך ואנא כל ליליא לא שכיבנא לשבחא ליה ולנגנא קמיה. אמר דוד ווי למנא דההוא צפרדע דלא ידע מאי דאנא אמינא דלא אמינא כי חסיד אני.

(תהלים 99) שְׁמֵרָה נִפְשֵׁי כִּי חֲסִיד אָנִי - אף על גב שפרשוה בגמרא, ולא חסיד אני, שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד ארבע שעות, ואני (שם קי"ט) חצות לילה אקום להודות לך. ולא עוד, אלא שכל מלכי מזרח ומערב וכו', ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא כו', י לטהר אשה לבעלה. מיד נודמנה לו צפרדע אחת ואמרה לו, למה אתה משבח עצמך לומר חצות לילה אקום להודות לך? ואני כל לילה לא ישנה לשבח לו ולנגן לפניו! אמר דוד, אוי למנא של אותה צפרדע שלא ידע מה שאני אומר, שלא אמרתי כי חסיד אני.

אלא משום שפרשוהו חכמים, ולא עם הארץ הארץ חסיד, שהתורה נתנה מימין הקדוש ברוך הוא שהוא חסד. ומשום זה מי שמתעסק בתורה נקרא חסיד. בגלל זה אמרתי להקדוש ברוך הוא שמה נפשי, ולא תדון אותה כמעשה אלו עמי הארצות שנאמר בהם ולא עם הארץ חסיד. ואם תאמר, כמה עמי הארצות הם שעשו חסד - אלא כך פרשוהו: איזהו חסיד? זה המתחסד עם קונו. כמו דוד שהיה מחבר. ומה היה מחבר? תורה של למעלה היה מחבר עם הקדוש ברוך הוא. ומשום זה, שמה נפשי כי חסיד אני.

אני. (זוהר פרשת פנחס רכ"ב).

שלש פעמים נעשה דוד עבד בתהלה הזו: דבר אחר, שמה נפשי כי חסיד אני - למה? כו', י שאתחסד עם אני, שנאמר בו אני וה'ו. אוי לו למי שמפריד אני מהוא, שנאמר (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. שהכל אחד בלי פרוד. זהו שכתוב (דברים לב) ראו עתה כי אני

השכינה. ומתעטף בעטוף של מצוה כעני, ויהיה בתפלין כאביון לשער ההיכל שהוא אדני, שכתב עולה לחשבון היכ"ל. וזהו אדני שפתי תפתח. (זוהר

חדש-תקונא קדמאה דף קכח).

[מ] למדנו שאין אות בתורה שאין בה סודות עליונים ונכבדים: רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים 99) שְׁמֵרָה נִפְשֵׁי כִּי חֲסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ וגו'. יש להסתכל בסוף הפסוק, ואחר כך על כל הפסוק. בסוף הפסוק כתוב הבוטח אליך, צריך לו להיות הבוטח בך! מה זה הבוטח אליך? אלא כביכול דוד מבטיח לו שלא יעבר עליו חצות הלילה בשנה, כמו שכתוב (שם קי"ט) חצות לילה אקום להודות לך. קמתי הנה לו להיות! אלא אקום, ואתקשר בך לעולמים.

שמה נפשי, שמר הנה צריך לו להיות! והרי למדנו שאין אות בתורה שאין בה סודות עליונים ונכבדים. שמה - לקדוש-ברוך-הוא הוא אמר, שמה את אותו חלק שנאחזת בו נפש. שכשיוצאת הנפש מהעולם הזה, באה לרשת עולם (הבא). אם זוכה, כמה חילות עליונים יוצאים לקבלה ולשמר אותה ולהכניסה למדור מקומה. והנה' הזו לקחתה להתאחד עמה בראשי חדשים ושבתות.

ואם לא זוכה, כמה שומרי חק בעלי דינים מזדמנים מולה ודוחים אותה החוצה. אוי לאותה נפש שמתגלגלת בריקנות, כמו אבן בכף הקלע. זהו שכתוב (שמואל א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע. ודוד בקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא ואמר שמה נפשי, שלא ידחו אותה החוצה. וכשיגיע (מולד, יפתחו לך) מולה, יפתחו לה פתחים, ותקבל אותה לפניך. כי חסיד אני, וכי חסיד נקרא? אמר רבי יהודה, כן, שכתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים. בגלל כך שמה נפשי, שלא תעזב אותה ללכת החוצה.

רבי יצחק אמר, כל אדם שיש לו חלק בצדיק, יורש ארץ זו, כמו שכתוב (שם ס) ועמך כלם צדיקים וגו'. וצדיק זה נקרא חסיד. אמר דוד, אחר שבמקום זה נאחזתי, חסיד אני, ולכן שמה נפשי להתקשר בך.

(זוהר פרשת פנחס ר"ג).

שמה נפשי כי חסיד אני - מי שמתעסק בתורה נקרא

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

הַעֲנִיִּים, לְקִים בְּהֵם (שמואל ב כב) וְאֵת עִם עֲנֵי תוֹשִׁיעַ. וְאַחַר כֵּךְ שָׁאַל בְּשִׁבִיל הַכְּהֻנִּים, שֶׁתְּחֹזֵר עֲבוּדָה לְמִקּוּמָהּ, וְנַעֲשֶׂה עִבְד. לְאַחַר שֶׁנָּתַן לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַחֶסֶד, לַעֲשׂוֹת גְּמוּל עִם דְּל"ת מֵהַתּוֹרָה, וְלִכְּנֹן נַעֲשֶׂה חֶסֶד. כֵּךְ הִגִּיעַ לְשֵׁלֶשׁ סְפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. פֶּתַח וְאָמַר, (שם קלא) ה' לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמּוּ עֵינַי וְלֹא הִלְכֵתִי בַּגְּדִלוֹת וּבַנְּפִלְאוֹת מִמֶּנִּי. (זוהר ח"ג פ'רשת פנחס רכ"ג)

חֲנֻנְיָה מִשָּׁאַל וְעֲזָרְיָה לְמַדּוּ מִסִּירוֹת נַפְשׁ מִן הַצְּפָרְדֵּיִם: וּבִשְׁעָה שֶׁכָּפַתּוּ אֶת חֲנֻנְיָה מִשָּׁאַל וְעֲזָרְיָה לְזָרֵק אוֹתָם לְתוֹךְ כְּבֶשֶׂן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, פֶּתַח חֲנֻנְיָה וְאָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אֵירָא מֵהַ יַעֲשֶׂה לִּי אָדָם. ה' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשֹׁנְאִי. פֶּתַח מִשָּׁאַל וְאָמַר (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְרְרוּ כִּי בְרֵאוֹתָו יִלְדּוּ מַעֲשֶׂה יְדֵי יְגוֹ'. וּבְאוֹתָהּ הִשְׁעָה דְנוּ דֵינוּ לְמַעֲלָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (ישעיה מד) זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי - זֶה חֲנֻנְיָה, שָׁאֲמַר ה' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשֹׁנְאִי. זֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִשָּׁאַל, שָׁאֲמַר כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב יְגוֹ'. וּבִשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עֲזָרְיָה שָׁאֲמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. בֵּית יַעֲקֹב בִּשְׁעָה שָׁאֲמַר מִשָּׁאַל כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, עָשׂוּ לִי צְנוּת בְּלִשׁוֹנִים. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַפֶּסֶק שְׁלִי, אוֹתָהּ הִלְצִנּוֹת שָׁעֲשׂוּ תִצְלֵל אוֹתָם בְּדִבְרֵי הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהִצַּלְתִּי אֶת אַבְרָהָם. וְלֹא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְרְרוּ. בְּאוֹתָהּ הִשְׁעָה, כָּל אוֹתָם שֶׁכָּפַתּוּ אוֹתָם, הִרְגוּ אוֹתָם שְׂבִיב אֵשׁ.

לְמָה דְנִיָּאל לֹא הָיָה עִמָּהֶם? אָמַר בְּלִבּוֹ: הָרִי עָשׂוּ מִמֶּנּוּ צִלְם, וְהִמְלִיךְ אָמַר שְׁמוֹ כְּשֵׁם הָאֱלֹהִים שְׁלוֹ, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דניאל ז) דִּי שְׁמָהּ בְּלִטְשָׁאֲצַר כְּשֵׁם אֱלֹהִים. וְכַתּוּב (דברים י) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפּוּן בְּאֵשׁ. וְעַל כֵּן הִתְכַּסֶּה מֵהֶם. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמְּלָכוֹת? אֵלָּא מִלְּאֲכִים הָיוּ מְכַסִּים אוֹתוֹ. מֵהַ רָאוּ חֲנֻנְיָה מִשָּׁאַל וְעֲזָרְיָה שֶׁנָּתְנוּ עֲצָמָם לְאֵשׁ? אֵלָּא בֵּית יַעֲקֹב, יוֹם אֶחָד הָיָה דָּוִד יוֹרֵד לְהִנִּיחַ גּוֹפּוֹ לִפְנֵי הַנְּהַר, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים יט) שְׁמֵרָה נַפְשִׁי כִּי חֶסֶד אֲנִי. אָמְרוּ לוֹ: וְאֵתָה חֶסֶד? אָמַר לָהֶם: וְלֹא חֶסֶד אֲנִי, שִׁיֵּדִי מִלְּכָלְכוֹת בְּשִׁפְיָהּ וּבְשִׁלְיָהּ, וּמִטְהַר אֶת הַטְּהוֹר, וּמִטְמֵא אֶת הַטְּמֵא. וְאֲנִי קָם בְּשִׁמְחָה בְּשֵׁלֶשׁ מִשְׁמְרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר חֲצוֹת

אֲנִי הוּא [וגו'], אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה מִחֲצִיתִי וְאֲנִי אֲרָפָא וְאֲנִי מִיָּדִי מִצִּיל. אֲנִי יְהוָה, אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְזֶה אֲנִי מִן אֲדֻנָּי. ה' - עֲמוּד הָאֲמָצְעִי.

וּמִשׁוּם שֶׁיְהוָה הוּא לִימִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, אָמַר, שְׁמֵרָה נַפְשִׁי שֶׁאֲתַחֲסֵד כֵּךְ עִם אֲנִי, וְהוּא אֲדֻנָּי לְגִבּוֹרָה. וּבְתַפְאֶרֶת מִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שְׁמוֹת - יֵאֵהוּדוּנָה". וְסוּד הַדְּבָר בְּחֶסֶד וּבְגִבּוֹרָה (יחזקאל א) וּפְנִיָּהֶם וּכְנַפֵּיהֶם פָּרְדוֹת מְלַמְעֵלָה. וּבְתַפְאֶרֶת שֶׁנִּקְרָא (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה, מֵהַ כְּתוּב? (יחזקאל א) שְׁתִּים חֲבָרוֹת אִישׁ, שְׁנֵי שְׁמוֹת מִתְחַבְּרִים בּוֹ כְּאֶחָד. וּשְׁתִּים מְכֻסוֹת אֶת גְּיוֹתֵיהֶנָּה. תַּפְאֶרֶת נִקְרָא גּוֹף, (דניאל י) גְּיוֹתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, יֵאֵהוּרִיָּה". הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתָּה אֱלֹהִי. שְׂמַח נַפְשׁ עֲבָדְךָ. תְּנֵה עֵזְךָ לְעַבְדְּךָ (תהלים יט). שְׁלֵשׁ פְּעָמִים נַעֲשֶׂה דָּוִד עֲבָד בְּתַהֲלָה הַזֶּה, כְּנִגּוּד שְׁלֵשׁ פְּעָמִים שֶׁהִעֲמִידוּ בַעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִיּוֹת עֲבָד בְּתַפְלָה: בְּבְרָכוֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת, כְּמוֹ עֲבָד שֶׁמְסַדֵּר שֶׁבַח לִפְנֵי רַבּוֹ. בְּאֲמָצְעִיּוֹת, כְּמוֹ עֲבָד שֶׁמְבַקֵּשׁ פָּרֶס מִרַבּוֹ. וּבְאֲחֻרּוֹנוֹת, כְּמוֹ עֲבָד שֶׁמוֹדֶה לִפְנֵי רַבּוֹ בְּפָרֶס שֶׁקָּבַל מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְשֵׁלֶשׁ פְּעָמִים שֶׁעֲבָד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצַּד הָעֲבוּדָה, שֶׁפְּרָשׁוּהָ בַעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה שֶׁאֵין עֲבוּדָה אֵלָּא תַפְלָה, וְשֵׁלֶשׁ אֲבוֹת נִקְרָאוּ עֲבָדִים מִצַּדָּה, עַל שֵׁם הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵיא עֲבוּדָה ה'. וְגַם כֵּךְ מִשָּׁה עֲבָד ה'. וְלִכְּנֹן (ויקרא כח) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֲבָל לְגַבִּי אַחֲרִים - כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, מִצַּד הַמְּלָכוֹת. וְהֵיא לְמָה נִקְרָאת עֲבוּדָה? כו', רַךְ אֵשֶׁה לְעַבְד לְכַעֲלָה, וְדָרְךָ בְּנִים לְעַבְד אֶת אֲבִיהֶם.

דָּוִד נַעֲשֶׂה עֲנִי, חֶסֶד וְעַבְד: וְדָוִד נַעֲשֶׂה עֲנִי, חֶסֶד וְעַבְד. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, (תהלים יט) תַפְלָה לְדָוִד הִטָּה אֲדֻנִּי אֲזַנְךָ עֲנִי כִי עֲנִי וְאֲבִיּוֹן אֲנִי. שְׁמֵרָה נַפְשִׁי כִּי חֶסֶד אֲנִי. הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתָּה אֱלֹהִי הַבוֹטֵחַ אֵלַיךְ. נַעֲשֶׂה עֲנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה (שם נא) אֲדֻנִּי שֶׁפְתִי תַפְתַּח. אֲדֻנָּי הִיכָל, נַעֲשֶׂה עֲנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ. וּמֵהַ כְּתוּב? הִטָּה אֲדֻנִּי אֲזַנְךָ עֲנִי, וְוַהֲיָה שְׂכִינָה תַחַתוֹנָה, שֶׁהֵיא אֲזַן לְקַבֵּל תַפְלוֹת וְלִשְׁמַע אוֹתוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם כב) כִּי לֹא כִזָּה וְלֹא שֶׁקֵץ עֲנוֹת עֲנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשִׁנְעוֹ אֵלָיו שְׁמַע. שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עֲנִי וְדַל מִצַּד אוֹת ד' מִן אֶחָד, לְשָׁאַל מִן א"ח, שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמָצְעִי, לְקִים בּוֹ (שם טז) דְלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, שֶׁלֹּא יְמוֹת מְשִׁיחַ בֶּן אֲפָרַיִם. וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל

חַנְּנֵי אֲדָנִי, כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם: שִׂמַּח נַפְשׁ עַבְדְּךָ, כִּי אֵלֶיךָ אֲדָנִי נִפְשֵׁי אִשָּׁא: כִּי אַתָּה אֲדָנִי טוֹב וְסֶלְחָה, וְרַב חֶסֶד לְכָל קִרְאֶיךָ: הַאֲזִינָה יְהוָה אֲדָנִי תִפְלְתִי, וְהִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתַי: בְּיוֹם צָרְתִי אֶקְרָאךָ כִּי תִעַנְנִי: אִין כְּמוֹךָ בְּאֱלֹהִים ^{תקנה בעל היכולת ובעל הכוחות כולם} אֲדָנִי, וְאִין כְּמַעֲשֶׂיךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדָנִי, וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ: כִּי גְדוֹל אַתָּה וְעָשָׂה גִפְלֹאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים ^{תקנה בעל היכולת ובעל הכוחות כולם} לְבַדְּךָ: הוֹרְנִי יְהוָה ^{אִין חביל יתה חיה ויהיה יארהונוני} דְּרַכְךָ אֶהְלֶךְ בְּאַמְתְּךָ, יַחַד לְבָבִי לִירְאָה שְׁמֶךָ: אוֹדְךָ אֲדָנִי אֱלֹהֵי ^{תקנה בעל היכולת ובעל הכוחות כולם} בְּכָל לְבָבִי, וְאֶכְבְּדָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם: כִּי חֶסֶדְךָ גְדוֹל עָלַי, וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְׂאוּל תַּחְתֵּיהָ: אֱלֹהִים ^{תקנה בעל היכולת ובעל הכוחות כולם}, זָדִים קָמוּ עָלַי, וְעַדַת עֲרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי, וְלֹא שְׁמוֹךְ לִנְגְדָם: וְאַתָּה אֲדָנִי אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אַרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת: פְּנֵה אֵלַי וְחַנְּנֵי, תְּנֵה עֲזֶיךָ לְעַבְדְּךָ ^[מז], וְהוֹשִׁיעָה לְבָן אַמְתְּךָ: עֲשֵׂה

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

ולשמאל. יחד לכבי - מה זה לכבי? כמו שנאמר (ס) צור לכבי וחלקי. וכל זה אני מבקש ליראה את שמך. להדבק ביראתך, לשמר את דרכי כו', אוי. ליראה שמך - מקום חלקי שבו שרויה היראה לירא. בא ראה, כל בן אדם שיירא את הקדוש ברוך הוא, שרויה עמו האמונה כו', אוי, שהרי אותו אדם הוא שלם בעבודת רבונו. ומי שלא שרויה בו יראת רבונו, לא שרויה בו אמונה, ואינו כו', אי להיות לו חלק לעולם הבא. (זוהר פרשת בראשית טו).

[מז] תנה עזך לעבדך - זה העז העליון: הלקו, כשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים כה) פנה אלי וחנוני. בפסוק הזה יש להסתכל בו, והרי בארנו אותו בכמה מקומות. אבל בפסוק הזה דברים נסתרים יש בו. פנה אלי - וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני? אלא בעבור דרגתו שהוא מעטר בה הוא אמר. (ס) תנה עזך לעבדך - תנה עזך זה העז העליון, כפסוק (סמואל א ב) ויתן עז למלכו. מי מלכו? זה מלך סתם, מלך המשיח. אף כאן לעבדך זה מלך המשיח, כמו שאמרנו מלך סתם. והושיעה לבן אמתך - וכי לא היה בן ישי הוא, עד שאמר בשם של אמו ולא בשם של אביו? אלא הנה הקמנו, שפאשר יבא אדם לקבל דבר עליון להזכיר, צריך ללכת בדבר

לילה אקום להודות לך. ואני גם כמו סוס בהלך אחד. ובחצות לילה אקום להתעסק בתורה, ובמשמרה שלישיית אני מנגן עם המלאכים לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (איוב לח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם? המלאכים הקדושים שאומרים שירה עמי בלילה. זהו שכתוב (תהלים מב) ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי. אמרו הצפרדעים: אנחנו עשינו יותר ממך בשביל הקדוש ברוך הוא. אמר להם דוד: ומה אתם עשיתם יותר ממני? אמרו לו: שהיינו שורפות את גופנו באש בתנור במצרים. ובשעה שהיו כופתים את חנניה מישאל ועזריה, אמרו בלבם, נעשה כמו הצפרדעים.

(זוהר חדש - פרשת אחרי נח).

כל בן אדם שיירא את הקדוש ברוך הוא שרויה עמו האמונה כו', אוי שהרי אותו אדם הוא שלם בעבודת רבונו: פתח ואמר, (תהלים טו) הורני ה' דרךך אהלך באמתך יחד לכבי ליראה שמך. פסוק זה קשה, שהרי שנינו, הכל ביד הקדוש ברוך הוא חוץ מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את זה מהקדוש ברוך הוא? אלא דוד כך אמר, הורני ה' דרךך - אותה דרך מישור ומתקנת לגלות עיני ולדעת אותו. אחר כך אהלך באמתך - אלך בדרך אמת ולא אסטה לימין

עמי אות למוכה ויראו שנאי ויבשו, כי אתה יהוה אלהינו ונחמתנו:

בית יעקב, לכו ונלכה באור יהוה: כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו, ואנחנו נלך בשם יהוה אלהינו לעולם ועד:

יהי יהוה אלהינו אלהינו עמנו, כאשר היה עם אבותינו, אל עזבנו ואל יפושנו: להטות לבבנו אליו, ללכת בכל דרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו, אשר צוה את אבותינו: ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יהוה אלהינו, קרבים אל יהוה אלהינו יומם ולילה, לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו: למען דעת כל עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים, אין עוד: כד שיר המעלות לדוד [מח], לולי יהוה אלהינו שיהיה לנו, יאמר נא

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

של האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי, סוכבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה. ועל כן כתוב בדרך, (שמואל א טז) והוא אדמני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשביל אותו דוד עליון הנאה, אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי ונחני. (זוהר פרשת קדושים ט"ז)

מח שיר המעלות - שיר שהמלאכים העליונים אומרים, שהם מעלות ודרכות שירה זו היא מעלה על כל שאר השירים של הראשונים. כל השירים שהראשונים אמרו, לא עלו אלא תוף השירים שהמלאכים העליונים אמרו. ואף על גב שהרי פשוטה, אבל כתוב שיר המעלות לדוד. שיר המעלות - שיר שהמלאכים העליונים אומרים, שהם מעלות ודרכות. למי אומרים? לדוד. לבקש טרף ומזון ממנו. עוד שיר המעלות - כמו שנאמר (תהלים טז) על עלמות שיר. (שיר א) על כן עלמות אהבוך. לדוד - בשביל דוד המלך העליון שמשבח תמיד את המלך העליון. כיון שבא שלמה המלך, אמר שיר שהוא עליון למעלה, שגדולי

שהוא ודאי, ועל כן הזכיר את אמו ולא את אביו. ועוד, הנה שנינו [שהר"ן] שזה מלך כפי שאמרנו. (זוהר פרשת ט"ז ט"ז). ויפיו של דוד המלך הזה מאיר לכל העולמות: רבי אבא פתח, (תהלים 19) פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך. פנה אלי וחנני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כו', וד, שהוא אומר פנה אלי וחנני? אלא כך שנינו, דוד אחר יש לקדוש ברוך הוא, והוא ממנה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, מסתכל בדרך הזה, ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם. ויפיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גלגלת זהב שנקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פשוטה. וחיבתו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא שישחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר (שיר ה) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו מסתכלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגדל השלהבת

כד לְדוֹד מְזֻמֹּר, לַיהוָה אֱרֵב הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ [מט], תִּבֵּל וַיֵּשְׁבֵי בָהּ:

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

זוהר בראשית-פרשת נח (ק"ד טו)

על ימים יסדה - אלו חכמי ישראל הגדולים שיסדו תורה וחכמה שנקראת הים הגדול ועל נהרות - אלו התלמידים: רבי יהודה פתח, (תהלים כו) לְדוֹד מְזֻמֹּר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ תִּבֵּל וַיֵּשְׁבֵי בָהּ. הרי שנינו, לְדוֹד מְזֻמֹּר - שאמר שירה ואחר כך שָׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. מְזֻמֹּר לְדוֹד - שְׁשָׁרְתָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כֵּךְ אָמַר שִׁירָה. לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ - פסוק זה נאמר על ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה. ומְלוֹאָהָ זו הַשְׂכִּינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בַּיִת ה', וְכָתוּב (שמות ט) וְכָבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. לָמָּה מָלֵא וְלֹא מָלֵא? אֵלָּא מָלֵא וְדָאֵי, שֶׁהִתְמַלֵּא מֵהַכֹּל, שֶׁהִתְמַלֵּא מֵהַשֶּׁמֶשׁ. הַלְבָנָה שֶׁלָּמָּה בְּכָל הַצְּדָדִים. מָלֵא מִכָּל טוֹב שֶׁלְמַעַלָּה, כְּמוֹ הָאוֹצֵר הַזֶּה שֶׁהִתְמַלֵּא מִכָּל טוֹב שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ. תִּבֵּל וַיֵּשְׁבֵי בָהּ - אלו שאר הארצות. דָּבַר אַחַר, לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ - זו ארץ הקדושה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָהּ. וּמְלוֹאָהָ - אלו נשמות הצדיקים [ד"א שכלם ממלאים אותה] מִתְמַלֵּאת [ד"א שמתמלאת] מִהֶם מִכֵּן עֲמוּד אֶחָד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו. וְאֵם תֹּאמַר עַל אֶחָד עוֹמֵד. בֹּא רְאֵה מֵה כָּתוּב, (תהלים כו) כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה. עַל יָמִים יִסְדָּה (תהלים כו) - אלו חכמי ישראל הגדולים שיסדו תורה וחכמה שנקראת הים הגדול, וכן הוא אוֹמֵר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְעַל נְהוֹרוֹת - אלו התלמידים שהם הגדולים מהנהר, וכן הרב גדול מן התלמידים, והם מְחַדְדִים אֶת הָרֵב

[מט] יום א. בבריאה, לדוד מזמור לה' הארץ וכו', יוד פסוקים נגד י' של השם. גם קל"ח תיבות, נגד חקל תפוחין עד אמן ואמן. לה' הארץ ומְלוֹאָהָ תִּבֵּל וַיֵּשְׁבֵי בָהּ, ב' גבורות שלא נמתקו, להמתיקם, כי ב' פעמים גבורה גימ' תב"ל, כי הוא - כתר. על ימים יסדה - ז' ימים סובבים א"י נקרא גם כן נהרות. מי יעלה - כתר. בהר ה' - בינה. מקום קדשו - חכמה. נקי כפים - אף מי שנשמתו מצד קין, יוכל להצדיק עצמו, נקי ע"ה, גי' קס"א. כפים ע"ה, גי' קנ"א. ובר - גי' יצחק, להמתיקו בשם בוכ"ו, שהוא גי' לבב. אלהי ישעו - בינה. זה דור דורשיו - יסוד. פניך יעקב - מלכות. שערים - ש"ע נהורין, נשאר רים, גי' נ"ר, נשמה רוח. שערים - כמנין כתר, ושעריו שערות ראש. פתחי עולם - הם או"א. מלך הכבוד - כתר מלך לאבא, שבו ל"ב נתיבות כמנין כבוד. י"י עזוז וגבור - אמא. ויבא מלך הכבוד - אבא. ה' צבאות - ז"א. מלך הכבוד סלה - נוקבא, ה"פ כבוד נגד ה' פרצופים. מי יעלה בהר ה' - ר"ת ב"ן, שהם מ"ן למטה לבינה. יקום במקום קדשו - יב"ק ס"ת מו"ם, שם האחרון דע"ב שמות. נקי כפים מזרע לבטלה. ובר לבב, גימטריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם ד' כוללים. "ישא ברכה" מאת י"י - ר"ת ב"ן לת"ת וכו'. ואחר כך יאמר הושיענו וכו', ברוך ה' מציון - שהוא יסוד עולה מ"נ. ברוך ה' אלהים - חו"ב. אלהי ישראל - כתר. עושה נפלאות לבדו - חו"ב. וברוך שם כבודו - זו"נ.

כונות

שנתבאר ענין הקדמה זו צריכין אנו להודיעך מה היא ההכנה שיכין האדם, כו', שימשיך עליו תוספת הקדושה הנוכח, בששת ימי החול: (שער הכונות דרושי סדר שבת דרוש א ענין ויהי נועם דמוצ"ש)

דברי שלום - הלכות והליכות

יהושע. שמו מרומו בראשי תיבות במילים הפותחות את קטע התפילה: "על כן נקווה". בשל חשיבותה של התפילה, פסק ה"משנה ברורה" שהנמצא בבית כנסת בשעה שאומרים "עלינו לשבח", חייב לומר עמם אף שכבר התפלל.

בלבבנו אמונה זו שיעביר הגלולים מן הארץ, והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שקי כי יש לכל אחד מישראל משא ומתן עם הגויים המצליחים, לא נפנה לבינינו אל האלילים, ולא יעלה במחשבה ח"ו שום הרהור עבירה". את החלק השני של "עלינו לשבח" חיבר ענן מתקופת

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

הָאֲרֵץ וּמְלֵאָהּ. לה' - זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הָאֲרֵץ וּמְלֵאָהּ - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְכָל הָאוּכְלוּסִין שְׁלָהּ שְׁמֵתַחֲבָרִים עִמָּה, וְנִקְרָאִים מְלֵאָה וְדָאֵי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (ישעיהו ו) מְלֵא כָל הָאֲרֵץ כְּבוֹדוֹ. תְּבַל וְיֹשְׁבֵי בָהּ - זוֹהִי אֲרֵץ שֶׁל מִטָּה שֶׁנִּקְרָאת תְּבַל, וְאֲחוּזָה בְּדִין [שֶׁל עוֹלָם] שֶׁל מַעְלָה. זֶהוּ שִׁכְתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תְּבַל בְּצִדְקָה. בֵּין לְאֶחָד, בֵּין לְעַם אֶחָד, בֵּין לְכָל הָעוֹלָם - מֵהֵדִין הַזֶּה הוּא גָדוֹן. (זוהר פֶּרֶשֶׁת בְּשַׁלַּח ג).

זוהר שמוות-פרשת ויקהל (דף ק"ה) מְחַנְהוּ רֵאשׁוֹן מִמְּנָה בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל רֵאשִׁית הַלַּיְלָה לְשִׁבְחַת אֶת אֲדוֹנָם. וּמָה הֵם אוֹמְרִים? (תהלים כו) לה' הָאֲרֵץ וּמְלֵאָהּ וּגו', כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ וּגו', מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּגו', נָקִי כַפַּיִם וְכֹר לִבָּב וּגו'. מָה הַטַּעַם שֶׁל זֶה? מִשּׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר הַלַּיְלָה פּוֹרֵשׁ כְּנַפְיוֹ עַל הָעוֹלָם, אֲזַי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת וְיוֹצֵאת נַשְׁמָתָם לְעֹלֹת לְמַעְלָה, וְאוֹתָם מְלַאֲכִים עוֹמְדִים וְאוֹמְרִים, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. הַר ה' - זֶה הַר הַבַּיִת. מְקוֹם קָדְשׁוֹ - זֶה עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, כִּף גַּם לְמַטָּה.

מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ כְּמָה מְמַנִּים וְכְמָה שָׂרִים עוֹמְדִים שָׁם, וְכִשְׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצֵאוֹת, רוֹצוֹת לְעֹלֹת לְמַעְלָה, וְאִם אֵינָן זוֹכוֹת דוֹחִים אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוּטָטוֹת בְּעוֹלָם, וְלוֹקְחִים אוֹתָן כְּמָה קְבוּצוֹת שֶׁל רוּחוֹת וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלִפְעָמִים דְּבָרֵי אֱמֶת מִמָּה שֶׁעֲתִיד לְבֹא בְּזִמְן הַקָּרוֹב, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְיָה.

וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים הוֹלְכוֹת וּמְשׁוּטָטוֹת לְמַעְלָה, וּפּוֹתְחִים לָהֶם פְּתָחִים, וּמַעֲלִים אוֹתָן לְתוֹךְ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא הַר ה', כְּמוֹ הַסּוּד שֶׁל הַר הַבַּיִת לְמַטָּה, וּמִשָּׁם נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְקוֹם קָדְשׁוֹ, שֶׁשָּׁם נִרְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת לְפָנֵי אֲדוֹנָם. כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֲזָרַת יִשְׂרָאֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹמְדוֹת שָׁם, אֲזַי שִׂמְחַת רְבוּנָם הִיא, לְתַקֵּן בָּהֶם הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קָדֵשׁ הַקָּדָשִׁים, וְשָׁם רוֹשְׁמִים אֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם וְזִכְרֵיהֶם.

זוהר ויקרא-פרשת תזריע (דף ט"ז)

אֵין לָנוּ רְשׁוּת לְרֵאוֹת בְּשִׂמְחָה מִיּוֹם שֶׁחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הֵיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ.

בְּקִשְׁוִיתֵיהֶן, וְהוּא מְתַרְץ לָהֶם כָּל הַקִּשְׁוִיּוֹת וְאֵינוֹ מְתַרְשֵׁל, כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִים לָיִם וְאֵינוֹ מְלֵא, שֶׁנֶּאֱמָר כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיָּה - אָמְרוּ אַחֲרָי כֵּן, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה', כִּי אֵין מַעֲשֵׂה בְּלֵא חֲכָמָה, כִּי הַתְּלִמוֹד מְבִיא לְיַדֵּי מַעֲשֵׂה: (השלמה מההשטמות יס"ז)

כִּי הוּא, מִי הוּא זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר הוּא עֲשָׂנוּ, וְכָתוּב (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאֲרֵץ יְבִיט. עַל יָמִים יִסְדָּהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכַוְנֶנָּה - אֵלוֹ שְׁבַע עֲמוּדִים שֶׁעוֹמְדֵת הָאֲרֵץ עֲלֵיהֶם וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ, וְהִיא מְתַמְלֶאת מֵהֶם. אֵיךְ מְתַמְלֶאת מֵהֶם? בְּשָׁעָה שֶׁמְתַרְבִּים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, אֲזַי הָאֲרֵץ הַזֹּאת עוֹשֶׂה פְרוֹת וּמְתַמְלֶאת מֵהֶם. וּבְשָׁעָה שֶׁמְתַרְבִּים הַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם, אֲזַי כָּתוּב (ס"ט) אֲזָלוּ מִיָּם מִנֵּי יָם וְנִהָר יַחֲרַב וְיִבֵּשׁ. אֲזָלוּ מִיָּם מִנֵּי יָם - זוֹ הָאֲרֵץ הַקָּדוֹשָׁה שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁנִּשְׁשָׁקֵת מֵהַשְׁקָאָה עֲלֵיוֹנָה. וְנִהָר יַחֲרַב וְיִבֵּשׁ - אוֹתוֹ הַעֲמוּד הָאֶחָד שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ לְהִיּוֹת מוֹאָר מִמֶּנּוּ. וְנִהָר יַחֲרַב וְיִבֵּשׁ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (ישעיהו נ) הַצְּדִיק אָבָד.

זוהר שמוות-פרשת וארא (דף כ"ב): הָאֲרֵץ וּמְלֵאוֹהָ הֵינּוּ אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל וְכָל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ. רַבִּי יוֹסִי (רבי ייסא) פֶּתַח, (תהלים כו) לְדוֹד מְזִמּוֹר לה' הָאֲרֵץ וּמְלֵאוֹהָ תְּבַל וְיֹשְׁבֵי בָהּ. הָאֲרֵץ - זוֹ הָאֲרֵץ הַקָּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עוֹמְדֵת לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ וְלִהְתְּבַרֵךְ מִמֶּנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן מִמֶּנּוּ נִשְׁקָה כָּל הָעוֹלָם. תְּבַל וְיֹשְׁבֵי בָהּ - אֵלוֹ שָׂאֵר הָאֲרָצוֹת שֶׁשׁוֹתוֹת מִמֶּנּוּ. מִנֵּין לָנוּ? שִׁכְתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תְּבַל בְּצִדְקָה.

כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּהּ - אֵלוֹ (דף כ"ג ע"א) שְׁבַע עֲמוּדִים שֶׁהָאֲרֵץ נִסְמְכֶת עֲלֵיהֶם, וְהֵם שְׁבַע יָמִים, וְיָם כְּנֶרֶת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵל תֹּאמַר שֶׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, אֵלֵּא שֶׁמְתַמְלֶאת מֵהֶם. וְעַל נְהָרוֹת יְכַוְנֶנָּה, מִי אֵלוֹ הַנְּהָרוֹת? אֵלֵּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים צ) נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכִיָּם, אוֹתָם נְהָרוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (בראשית ד) וְנִהָר יֵצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, וּמִשּׁוּם כֵּן וְעַל נְהָרוֹת יְכַוְנֶנָּה.

פֶּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, (תהלים כב) לְדוֹד מְזִמּוֹר לה' הָאֲרֵץ וּמְלֵאָהּ וּגו'. לְדוֹד מְזִמּוֹר בְּמְקוֹם אֶחָד, וּבְמְקוֹם אֶחָד מְזִמּוֹר לְדוֹד. מָה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֵּא לְדוֹד מְזִמּוֹר - הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר דוֹד עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מְזִמּוֹר לְדוֹד - הַשִּׁירָה שֶׁדוֹד אָמַר עַל עֲצָמוֹ. לה'

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

ששים וחמשה היכלות, כחשבון ימות השנה, וממנים מגנים עליהם.

אם זכות אותן הנשמות, פותחים להן פתחים עליונים. ואם לא, דוחים אותן החוצה, והולכות ומשוטטות בכל העולם, ופוגשות את אותן הרוחות הרעות, ומודיעות להן דברים, מהם כוזבים ומהם אמת. אם זכות להכנס, פותחים להן פתח, ונכנסות ועולות למקום אותן האחרות.

זוהר חדש-פרשת בראשית (צ"ד י"ב) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א). רבי אלעזר פתח, (תהלים סו) אלהים אלי אתה אשחרך. בא וראה שאין מקום בעולם פנוי בלא מים, מפני שהארץ תלויה על המים, שנאמר (שם כ"ו) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכווננה. וכי תעלה על דעתך שהמים הם מתחת לארץ, והארץ שהיא כבדה מכל היסודות עומדות על המים? אלא שהמים על הארץ, ולמעלה לשמים.

אמר לו רב חסדא, והרי כתוב (בראשית א) המים אשר מעל לרקיע? אמר לו, אין זה אלא כתרגומו, באמצע המים, שהרקיע מבדיל ביניהם. כי המים אחרים היו, אבל מפני שנכנס הרקיע באמצע נחשבו כשנים. והרקיע כו', ור, ובא במימי אוקינוס, כמבדיל בין המים. נמצאו מים ממעל, ומים מתחת.

אמר רבי יהודה, רקיעים הם הסוככים, לפעמים ממזרח למערב, ולפעמים ממערב למזרח, ובאים באמצע היסודות ומבדילים ביניהם. וזהו ויבדל בין המים.

ומפני מה מי הים מלוחים? מפני חמימות הרקיע ורתיחתו. בא וראה, קדרה העומדת על האור, וכל מה שמתעכבת על האור, יותר התבשיל נמלח מרב חמימות האש. ואמר רבי יהודה, אלמלא הרקיע היה קיים בין המים, כל המים היו נקפאים כמלח, אלא הולך וסובב ואינו ואינו מתקיים בין המים.

זוהר בראשית-פרשת וירא (צ"ד ט"ז) כמו שהרצון של האדם מתכונן בו בעולם הזה כך ממשיך עליו רוח מלמעלה כמו אותו הרצון שנדבק בו: ימים שבני אדם עומדים בהם בעולם הזה, שהרי כלם נבראו וכלם עומדים למעלה. ומנין לנו שנבראו? שכתוב (שם קל"ז) מים יצרו.

כשהגיעו לשדה אחת, ראו עץ אפרסמון אחד בצד מיין הדרך. אמר רבי יוסי, עטיפה של עשן מצויה בעינים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחבר בית המקדש.

פתח ואמר, (תהלים כו.) לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה. כיון שאמר לה' הארץ ומלואה, למה תבל וישבי בה? וכי תבל איננה מן הארץ? אלא כך אמר, לה' הארץ ומלואה - זו הארץ הקדושה, שנקראת עץ החיים. תבל וישבי בה - אלו שאר הארצות, כמו שנאמר (שם ט) והוא ישפט תבל בצדק, שתבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד.

רבי חייא אמר, לה' הארץ ומלואה, מילא הארץ, מה זה ומלואה? אלא אלו נשמות הצדיקים. תבל וישבי בה. תבל - זו הארץ שלמטה. וישבי בה - אלו הם בני האדם. אמר רבי יוסי, אם כך, במה בארנו כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכווננה? אמר לו, ודאי כך זה, שאותה ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכווננה, שכלם יוצאים מאותו הנהר העליון ששופע ויוצא מעדן, ובהם מתתקנת להתעטר עם המלך הקדוש ולזון את העולמות. (ומשום כו)

מי יעלה בהר ה' וגו', נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא נפשי וגו'. נפשו כתוב, מה זה נפשי ונפשו? אלא הכל דבר אחד, כמו שנאמר (עמוס י) נשבע אדני יהוה בנפשו. (שמואל א ב) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. וידוד המלך נאחז באותו לב ובאותה נפש, ועל כן לא נשא לשוא נפשו.

זוהר חדש-מדרש רות (צ"ד ק"ז)

מלאכי השרת אומרים פרק זה שירה: ויהי בחצי הלילה. שנינו, שלש משמרות הוא הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי. ובכל משמרה ומשמרה מלאכים ידועים, ממנים בלילה בשלש המשמרות הללו.

במשמרה הראשונה, הם המלאכים שאומרים שירה בראשית הלילה. ומה הם אומרים? (תהלים כו) לודוד מזמור לה' הארץ וגו', מי יעלה בהר ה'. (שם) נקי כפים ובר לבב וגו'.

משום שכל נשמות בני האדם יוצאות ורוצות לעלות. כשעולות למקום של הממנים הללו ששם עומדים המשמרה הראשונה, יש שם שלש מאות

אם בקדש, מושכים אותו לאותו הצד ונדבק בו למעלה ונעשה ממנה שמש לשמש לפני הקב"ה בין אותם שאר מלאכים. כמו שפך נדבק למעלה ועומד בין אותם קדושים, שכתוב (תכ"ו, י"ה א) ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה.

כך גם כמו זה. אם בטמאה, מושכים אותו לאותו הצד ונעשה כאחד מהם להדבק עמם, והם נקראים גזקי בני אדם. ובאותה שעה שיצא מן העולם הזה, לוקחים אותו ושוואבים אותו לגיהנם באתו מקום שדנים את בני הטמאה שטמאו עצמם ורוחם, ואחר כך נדבק בהם, והוא מזיק כאחד מאותם מזיקי העולם.

אמרתי להם, בני, דבר זה קרוב לדברי תורה, אבל יש לכם להתרחק [מתוך] מאותם הספרים [הללו] כו', י שלא (דף ק"ב) יסטה לבכם לעבודות הללו ולכל אותם הצדדים שאמר כאן שמהם חס ושלום [לא] תסו מאחר עבודת הקב"ה, שהרי כל הספרים הללו מטעים את בני האדם, משום שבני קדם היו חכמים, וירשת החכמה הזו ירשו מאברהם שנתן לבני הפילגשים, שכתוב (בראשית כ"ה) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ואחר כך נמשכו באותה חכמה לכמה צדדים.

אבל זרע יצחק, חלקו של יעקב, לא כך, שכתוב (ס"ו) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. זהו חלק הקדוש של האמונה שבה נדבק אברהם ויצא מאתו גורל ומאותו הצד. מה כתוב ביעקב? (ס"ו כ"ח) והנה ה' נצב עליו, וכתוב ואתה יעקב עבדי וגו'. משום כך צריך האדם להמשיך אחר הקב"ה ולהדבק בו תמיד, שכתוב (דברים י') ובו תדבק.

בא ראה, (תהלים כ"ד) מי יעלה בהר ה' וגו'. אחר כך חזר ופרש, נקי כפים. שלא עושה בידיו צלם, ולא מחזיק עמהם במה שלא צריך. ועוד, שלא נטמא בהם ולא מטמא בהם את הגוף כמו אותם שטמאים את עצמם בידים להטמא, וזה הוא נקי כפים ובר לבב, כמו זה שלא מושך את רצונו ולבו לצד האחר אלא להמשיך אחר עבודת הקב"ה.

אשר לא נשא לשוא נפשו. כתוב נפשו ונקרא נפשי, והרי פרשה, נפשי - זו נפש דוד, צד האמונה. נפשו

דף צט ע"ב: וכשמגיעים הימים להעלות מן העולם הזה, כלם קרבים לפני המלך העליון. זהו שכתוב (מלכים א' ב) ויקרבו ימי דוד למות. ויקרבו ימי ישראל למות. משום שכאשר בן אדם הוא בעולם הזה, אינו משגיח ולא מתבונן על מה הוא עומד, אלא כל יום ויום חושב כאלו הוא הולך בריקנות, שהרי כשהנשמה יוצאת מן העולם הזה, לא יודעת לאיזו דרך מעלים אותה. שהרי הדרך לעלות למעלה למקום שאור הנשמות העליונות מאירות, לא נתן לכל הנשמות, שהרי כמו שהוא ממשך עליו בעולם הזה, כך נמשך לאחר שיצא ממנו.

בא ראה, אם בן אדם נמשך אחר הקב"ה ותשוקתו אחריו בעולם הזה, אחרי זה כשיוצא ממנו, הוא נמשך אחריו, ונותנים לו דרך לעלות למעלה אחר אותה משיכה שנמשך בצדו כל יום בעולם הזה.

אמר רבי אבא, יום אחד נפגשתי בעיר אחת מאותם שהיו מן בני קדם, ואמרו לי מאותה חכמה שהיו יודעים מימים ראשונים, והיו מוצאים ספרים של החכמה שלהם, וקרבו לי ספר אחד, והיה כתוב בו, שכמו שהרצון של האדם מתכונן בו בעולם הזה, כך ממשך עליו רוח מלמעלה כמו אותו הרצון שנדבק בו. אם רצונו התכונן לדבר עליון קדוש, הוא ממשך אותו הדבר מלמעלה למטה אליו.

ואם רצונו להתדבק בצד האחר ומתכונן בו, הוא ממשך את אותו הדבר מלמעלה למטה אליו. והיו אומרים שעקר הדבר תלוי בדבורים ובמעשה ובכרצון להתדבק, ובזה נמשך מלמעלה למטה אותו הצד שנדבק בו.

ומצאנו בו כל אותם מעשים ועבודות הכוכבים והמזלות ודברים שהצטרכו להם, ואיך הרצון להתכונן בהם (דף ק"ב) כו', י למשך אותם אליהם. כמו זה מי שרוצה להתדבק למעלה ברוח הקדש, שהרי במעשה ובדבורים ובכרצון הלב לכוון באותו הדבר תלוי הדבר למשך אותו אליו מלמעלה למטה ולהדבק באותו הדבר.

והיו אומרים, כמו שכתב אדם נמשך בעולם הזה - כך גם מושכים אותו כשיוצא מן העולם הזה. ובמה שנדבק בעולם הזה ונמשך אחריו - כך נדבק באותו העולם. אם בקדש - בקדש, ואם בטמאה - בטמאה.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

להתדבק בו.

בא ראה, הרי נשמת האדם אין הוא [אין] מי שיכול לדעת אותה, אלא על ידי אברי הגוף, והם הדרגות שעושות אמנות הנשמה. משום כך נודע ולא נודע. כך הקדוש ברוך הוא נודע ולא נודע, משום שהוא נשמה לנשמה, רוח לרוח, גנוז וטמיר מן הכל. אבל באותם השערים, שהם פתחים לנשמה, נודע הקדוש ברוך הוא.

זוהר שמות-פרשת ויקהל (דף קצ"ו) בשעה שנכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן, אז כל אותם עצי הגן נכל אותן נשמות הצדיקים פתחים ואומרים, (תהלים כ.) שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. שאו שערים ראשיכם גו'. ובשעה שנשמות הצדיקים שבארץ חוזרות לגיפן, אז מחזיקים בהם כל אותם מלאכים, ואומרים (שם קל"ז) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. ולמדנו שזה המחנה השלישי שאומר את זה בארבע השעות האחרונות.

זוהר במדבר-פרשת פנחס (דף רנ"ג) כל המנבל עצמו על דברי תורה, לסוף מתנשא ויבא מלך הכבוד - ואין כבוד אלא תורה: ואף על גב דכמה ענפין אית באילנא, וכמה תאנים עליהו, אינון דאקדימו בקדמיתא, אתקריאו בכורים. אלין אינון רישין דכלהו. כגוונא דלהון אתמר (תהלים כ.) שאו שערים ראשיכם. (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. (במדבר א) שאו את ראש כל עדת בני ישראל.

ואף על גב שפמה ענפים יש באילן וכמה תאנים עליהם - אלו שהקדימו בראשונה נקראים בכורים. אלו הם ראשים של כלם. כו', גמא שלהם נאמר (תהלים כ.) שאו שערים ראשיכם. (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. (במדבר א) שאו את ראש כל עדת בני ישראל.

שאו שערים ראשיכם. שערים אלין, אינון חמשין תרעין דבינה. דאיהי מתיבתא דלעילא. ושאו פתחי עולם, דמתיבתא תתאה, דכל מאן דאשתדל באורייתא לסוף מתנשא. הךא הוא דכתיב, (משלי ז) אם נבלת בהתנשא. ואוקמוה מארי מתניתין, כל המנבל עצמו על דברי תורה, לסוף מתנשא, ויבא מלך הכבוד, ולית כבוד אלא תורה.

שאו שערים ראשיכם. שערים אלו הם חמשים

- זו נפש האדם ממש. משום שכאשר יצא מן העולם הזה ונפשו תתעלה במעשים שכשרים, על מה שיתקדם בהם ללכת בין כל אותם הקדושים, כמו שנאמר (תהלים קס) אתה לך לפני ה' בארצות החיים. ומשום שלא נשא לשוא נפשי, ישא ברכה מאת ה' וגו'.

זוהר בראשית-פרשת וירא (דף ט"ז) - מדרש הנעלם פיון שעולה נשמת הצדיק למעלה הקב"ה יחד עם יעקב אבינו מקבלים פניו: אמר רבי שמעון בן יוחאי כל נשמתא דצדיקיא פיון דקיימא באתר שכינתא יקרא דחזיא למיתב, קודשא בריך הוא קרי לאבהתא, ואמר לון זילו ובקרו לפלניא צדיקא דאתא, ואקדימו ליה שלמא מן שמי. ואנון אמרין, מארי עלמא, לא אתחזי לאבא למיזל למחמי לכרא, ברא אתחזי למיחמי ולמחזי ולמתבע לאבוי.

אמר רבי שמעון בר יוחאי, כל נשמת הצדיקים, פיון שעומדת במקום שכינת הכבוד, שראויה לשבת, הקב"ה קורא לאבות ואומר להם: לכו ובקרו את פלוני הצדיק שבא, והקדימו לו שלום משמי. והם אומרים: רבון העולם, לא ראוי לאבא ללכת לראות את הבן. הבן ראוי לראות ולהראות ולדרוש את אביו.

והוא קרי ליעקב ואמר ליה אנת דהוה לך צערא דבנין זיל וקביל (אולפניה) פני דפלניא צדיקא דאתא הךא, ואנא איזיל עמך. הךא הוא דכתיב, (תהלים כ.) מבקשי פניך יעקב סלה. מבקש לא נאמר אלא מבקשי. אמר רבי חייא מרישיה דקרא משמע דכתיב זה דור דורשיו וגו'.

והוא קורא ליעקב ואומר לו: אתה שהיה לך צער בגנים, לך וקבל [למדן] פני פלוני הצדיק שבא לכאן, ואני אלך עמך. זהו שכתוב (תהלים כ.) מבקשי פניך יעקב סלה. לא נאמר מבקש, אלא מבקשי. אמר רבי חייא, מראש הפסוק משמע, שכתוב זה דור דורשיו וגו'.

זוהר בראשית-פרשת וירא (דף ק"ג) רבי שמעון אמר, נודע בשערים בעלה, איזה שערים? כמו שנאמר (תהלים כ.) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. ומשום השערים הללו, שהם דרגות עליונות, בגללם נודע הקדוש ברוך הוא, ואם לא - לא יכולים

כִּי הוּא עַל יָמִים יְסֻדָּה, וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה: מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} וְיָקוּם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וְכַר לֵבָב, אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נִפְשִׁי, וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשֵׁא בִּרְכָה מֵאֵת יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי}, וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי^{תַמְנוּן בַּעַל הַיְסוּדוֹת וּבַעַל הַמַּחְבוֹת כּוֹלֵם} יִשְׁעוֹ: זֶה דוֹר דִּרְשָׁיו, מִבְּקִשֵׁי פָּנָיִךְ יַעֲקֹב סָלָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם, וְהַנְּשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיְבוֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} עֲזוֹז וְגִבּוֹר, יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם, וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סָלָה:

הוֹשִׁיעֵנו יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לַיהוּדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ, לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלָתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אֱמֵן הַלְלוּיָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} מִצִּיּוֹן שְׁכֵן יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה^{אִיּוֹן הַכֵּל הַיְהוּדִי הַיְהוּדִי} אֱלֹהֵי

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

רְאשֵׁיכֶם - אֵלּוּ הַרְאשִׁים מִי הֵם? אֵלּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִשׁ לֹו רֵאשׁ לְהַתְפַּשֵּׁט וְלַעֲלוֹת זֶה בְּזָה וְלַהֲכַלֵּל זֶה בְּזָה. מְצָאנוּ בַּסְפָּרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ: שָׂאוּ שְׁעָרִים - אֵלּוּ הֵם שְׁעָרִים שֶׁלְמִטָּה מִהָאֲבוֹת, וְאֵלּוּ שְׁלֹשָׁה אֲחֵרוֹנִים. רְאשֵׁיכֶם - אֵלּוּ הֵם רְאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְאֵלּוּ רְאשִׁים שֶׁל אוֹתָם שְׁעָרִים. וּמִשׁוֹם אֵלּוּ שֶׁהֵם אוֹפְנִים, שְׁסוֹכְבִים וְנוֹטְלִים אוֹתָם עַל כַּתְפֵיהֶם, אוֹמְרִים שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם. שָׂאוּ, לְמִי? לְרְאשֵׁיכֶם. שֶׁהֵם רְאשִׁים עֲלִיכֶם וְשׁוֹטְטִים עֲלֵיכֶם. וְהַנְּשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם - אֵלּוּ הָאֲמָהוֹת, וְאַרְבַּע הֵן שֶׁלְמִטָּה.

דף רנ"ד ע"א: וַיְבוֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד - זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֵּל, שֶׁהוּא מֶלֶךְ מֵאוֹתוֹ כְּבוֹד, שְׁמֵאִיר לְלִכְנָה. וּמִי הוּא? ה' צְבָאוֹת. וַיְבוֹא, לְאִיזָה מְקוֹם? לְהַכְנִיס הַתּוֹרָה בְּאֵרוֹן, בְּחִבּוֹר אֶחָד כְּמוֹ שְׂרָאוּי. וּכְיֵינן שְׁזָה נִכְנָס לְמְקוֹמוֹ, אִזּוֹ הַתּוֹרָה נִכְנָסַת בְּאֵרוֹן, וּמִתְחַבֵּר חִבּוֹר אֶחָד, תּוֹרָה עֲלִיּוֹנָה בְּתוֹרָה שְׁבַעַל פָּה, מִתְחַבְּרוֹת לְפָרֶשׁ דְּבָרִים סְתוּמִים. (דף רנ"ד).

שְׁעָרִים שֶׁל בִּינָה, שֶׁהִיא יְשיבָה שֶׁל מַעֲלָה. וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם - שֶׁל יְשיבָה שֶׁל מַטָּה. שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, לְבַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִשְׁלִי 7) אִם נִבְלַת בְּהַתְנַשֵּׂא. וּבְאֵרוֹהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמְּנַבֵּל עֲצָמוֹ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, לְסוֹף מִתְנַשֵּׂא, וַיְבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, וְאִין כְּבוֹד אֵלּא תּוֹרָה.

מִכָּאן, מִי שֶׁלּוֹמַד תּוֹרָה שְׁנִקְרָאת כְּבוֹד, נִקְרָא מֶלֶךְ. וְלֹא תֹאמַר בְּאוֹתוֹ עוֹלָם הֵבֵא וְלֹא יוֹתֵר - אֵלּא מֶלֶךְ בְּשֵׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּדַמּוֹת רְבוּנוֹ. וּמִשׁוֹם זֶה כְּפּוֹל הַפְּסוּק פְּעָמִים. אַחַת - מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. שְׁתֵּים - מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד. שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם, מִהוּ רְאשֵׁיכֶם? פְּעָמִים. אֵלּוּ חֵיּוֹת הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְחֵיּוֹת הַמְּרַכְּבָה הַתַּחְתּוֹנָה. (עֵיךְ רַעִיָּא מִחֵימָנָא).

זוהר במדבר-פרשת פנחס (דף רנ"ג) חִבּוֹר תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב לְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה: רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַח פְּסוּק וְאָמַר, שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם - אֵלּוּ הֵם שְׁעָרִים עֲלִיּוֹנִים, שְׁעָרִים שֶׁל שְׁכָל עֲלִיּוֹן, וְאֵלּוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים.

יִשְׂרָאֵל, עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדּוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וַיִּמְלֵא
 כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן:

קדיש יתום

חזן יתְגַדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
 וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב (נ"א קן) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב
 וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

חזן יתְבָרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעָלְמָא מִן כָּל
 (בעשי"ת: וְלְעָלְמָא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא, דְאִמְרִין
 בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעשי"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
 כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

שיר של יום שני

הַיּוֹם, יוֹם שְׁנֵי בְשֶׁבֶת, שָׁבוּ הָיוּ הַלּוּיִם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:
 מִחַ שִׁיר מְזֻמּוֹר לְבְנֵי קֶרַח: גְּדוֹל יְהוָה וְהוֹדֵהוּ ^{אֵלֶּיךָ יְהוָה} וּמַהֲלָל מְאֹד, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֶּיךָ יְהוָה}
 הַר קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן, יִרְכְּתֵי ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת}

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

בינה. ישמח הר ציון - ת"ת. תגלנה בנות יהודה -
 היכלות שבבריאה. בנות ירושלים. ינהגנו עלמות.
 ויש בו ט"ו פסוקים, נגד שם י"ה.

(זוהר פרשת ויקרא דף ת.) מְתֵי נִקְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל?
 בְּזִמְן שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִמּוֹ: רַבִּי אַבָּא פִתַּח, (סו)
 שִׁיר מְזֻמּוֹר לְבְנֵי קֶרַח. הַשִּׁיר הַזֶּה הֵיא תְשַׁבַּחַת
 מְעַלָּה עַל כָּל שְׂאָר הַתְּשַׁבַּחוֹת שְׁזָכוּ לְשַׁבַּח אוֹתוֹ בְּנֵי
 קֶרַח. שִׁיר מְזֻמּוֹר - תְּשַׁבַּחַת עַל תְּשַׁבַּחַת, תְּשַׁבַּחַת
 שְׁמַתְחַלְקַת לְשִׁפְתֵי תְשַׁבַּחוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קֶרַח לְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁבַח שֶׁל

[נ] יום ב. ביצירה, גדול ה' בעיר אלהינו - ע"י
 השושבין שהוא, יפה נוף, ת"ת. משוש כל הארץ על
 הר ציון - יסוד, בסיוע ירכתי צפון - נ"ה. קרית מלך
 רב אלהים - מלכות. בארמנותיה - ת"ת ויסוד שהם
 ארמונים. נודע למשגב - בטעם בו ירוץ צדיק ונשגב
 המגדל. כי הנה המלכים - זו"ג. נועדו עברו יחדיו -
 בסוד עובר על פשע, והמה החיצונים. רעדה אחזתם
 וכו', ברוח קדים תשבר - הקליפות. בעיר ה' צבאות
 - מצד הת"ת. בעיר אלהינו - מלכות ממש. אלהים -
 בינה. יכוננה, כשמך אלהים - מל'. כן תהלתך -

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

אומרים, (תהלים מח) שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד וגו'. מהו שיר מזמור? אלא כף שנו משמו של רבי שמעון, שיר שהוא כפול, שיר שהוא משבח משאר השירים, פעמים נאמר בו שירה, וכן (שם צב) מזמור שיר ליום השבת. כמו כן שיר השירים אשר לשלמה, שירה למעלה משירה.

שיר מזמור, שירה של הקדוש ברוך הוא שמזמרים בני קרח (צו) אותם שיושבים על פתח הגיהנם. ומי הם? אחיהם שהם שיושבים בשערי הגיהנם. ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני. קרבתי אליהם ואמרת להם: מה עסקיכם במקום הזה? אמרו: סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדלים מהישוב ועוסקים בתורה, כי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום. אמרתי: אשרי חלקכם. (זוהר פרשת אחרי מות נ"ו):

משוש כל הארץ הר ציון - אותה נקדה היא המראה של כל העולם

פתח ואמר, (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון יפתי צפון קרית מלך רב. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, זרק אבן אחת נכבדה מתחת כסא כבודו ושקע אותה עד התהום, וראש אחד של אותה אבן נעוץ בתוך התהומות, וראש אחר למעלה, ואותו הראש האחר העליון הוא נקדה אחת (עליונה) שעומדת במרכז העולם, ומשם התפשט העולם לימין ולשמאל ולכל הצדדים, והתקים באותה נקדת המרכז, ואותה אבן נקראת אבן השתיה, שממנה נשתל העולם לכל הצדדים. עוד שתי"ה - שתי י"ה. הקדוש ברוך הוא שם אותה להיות יסוד העולם והשתלת הכל. בשלשה גוונים התפשטה הארץ סביב אותה נקדה. התפשטות ראשונה סביב אותה נקדה, כל צחות וזכות הארץ שם הם עומדים, ושם הם. וזו עומדת למעלה על כל הארץ סביב אותה נקדה. התפשטות שנייה סביב אותה התפשטות ראשונה, אין שם צחות וזכות כאותה ראשונה, אבל הוא דק וצח בצחות של העפר יותר מכל שאר עפר אחר. התפשטות שלישית היא חשך וגסות העפר יותר מכלם, וסביב זה עומדים מי האוקיינוס שסובב כל העולם. נמצא שאותה נקדה עומדת במרכז, וכל הגוונים של ההתפשטות של העולם סביבה.

כנסת ישראל הם אומרים. ומה הוא? שכתוב (שם) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. מתי נקרא הקדוש ברוך הוא גדול? בזמן שכנסת ישראל נמצאת עמו. זהו שכתוב בעיר אלהינו, הוא גדול בעיר אלהינו, עם עיר אלהינו.

אמר לו רבי יהודה, מה עושה כאן אלהינו? אמר לו, כף זה ודאי, העיר הזו היא יראת אלהינו, (כחה) ותשבחתה של ישראל היא. מה משמע? נשמע שמלך בלי גבירה אינו מלך, ואינו גדול ואינו מהלל. ולכן כל מי שלא נמצא זכו, ונקבה, את כל השבח מסירים ממנו ואינו בכלל של אדם. ולא עוד, אלא שאינו כו', אי להתברך.

כתוב (איוב א) ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם. שנינו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו היתה כמוהו ביראת הקדוש ברוך הוא, ומהצד של אשתו נקרא גדול. אף כאן, גדול ה' ומהלל מאד. ובמה הוא גדול? חזר ואמר, בעיר אלהינו הר קדשו.

ומשום כף התשבחת הזו בשני. ואם תאמר, למה לא כתוב כי טוב בשני? משום שעתידים להפרד, וסוד הדבר - (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו. בזמן שהוא לבדו, כתוב לא טוב. ולכן לא כתוב כי טוב בשני.

גדול ה' ומהלל, כפי שאמרנו. יפה נוף משוש כל הארץ, התשבחת של הזוג שללהם. יפה נוף - זה הקדוש ברוך הוא, וזה צדיק, משוש כל הארץ, אז היא שמחת הכל, וכנסת ישראל מתברכת.

אלהים בארמונותיה נודע למשגב וגו' - אלו הם נצח והו"ד, ששם התכנסות של כל הברכות, התכנסות של שמחה. משם יוצאת על ידי הדרגה הזו שנקראת צדיק, ושם התכנסו הברכות לבשם את העיר הקדושה ולהתברך משם. כי הנה המלכים נועדו - אלו כל כתרי המלך בכלל אחד, ולמקום אחר הדברים הללו עולים. (זוהר פרשת ויקרא דף טו.)

שיר שהוא כפול שיר שהוא משבח משאר השירים ועל שהוא משבח משאר השירים: אמר רבי חייא, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת אל רבי שמעון ללמד ממנו פרשת הפסח. פגשתי בהר אחד, וראיתי בקיעים וחורים בסלע אחד ושני אנשים בו. עד שהייתי הולך, שמעתי קול האנשים הללו שהיו

צפון קרית מלך רב: אלהים ^{תהיה בעל הדינים} בארמנותיה נודע למשגב: כי הנה המלכים נועדו, עברו יחדו: המה ראו בן תמהו, נבהלו נחפזו: רעדה

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

משום כך יששכר, שהשתדלותו בתורה, כופת את החמור ומוריד אותו מאותו גרם המעלות, שהוא עולה להזיק לעולם, ושם מדורו בין המשפטים, בין זהמת השרים שבפער.

בא ראה מה כתוב, וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד. וירא מנחה כי טוב - זו תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה - זו תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבל - לסבל על התורה ולדבק בה ימים ולילות. ויהי למס עבד - להיות עובד את הקדוש ברוך הוא ולדבק בו ולהתיש את עצמו בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים מהגליל העליון לטבריה. אמר רבי שמעון, גלף ונשתדל בתורה, שכל מי שידע להשתדל בתורה ולא משתדל - מתחייב בנפשו, ולא עוד, אלא נותנים עליו על הארץ ושעבוד רע, שכתוב ביששכר, ויט שכמו לסבל. מה זה ויט? סטה, כמו שנאמר (שמואל א ח) ויטו אחרי הבצע. מי שסוטה דרכו ועצמו שלא לסבל על תורה, מיד ויהי למס עבד. (זוהר פרשת ויחי (דף רמב))

כיון שהקב"ה אוהב באדם לא יפחד באותו עולם מכל בעלי הדינים

פתח ואמר, (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, כיון שאדם הסתפל (נאחו) באור שלמעלה, והקדוש ברוך הוא מאיר עליו, לא פוחד מעליונים ותחתונים, כמו שנאמר (ישעיה ס) ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, כיון שהקדוש ברוך הוא אוהב באדם, לא יפחד באותו עולם מכל בעלי הדינים. גם אני כמו זה, כיון שאחזתי באביך וברך, לא אפחד בעולם הזה ובעולם האחר. (זוהר פרשת

במדבר דף ק"ט)

זאת אות הברית: פתח אחר ואמר, כתוב (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה וגו'. כך שנינו, בזאת אני בוטח, מה זה בזאת? זו אות הברית המזמנת תמיד אצל אדם, ונרמזה למעלה. ומשום כך נאמר בזאת, כמו שכתוב זאת אות הברית, זאת בריתי, והכל בדרגה אחת. ושנינו, זה וזאת הם בדרגה אחת ולא נפרדים. ואם

התפשטות ראשונה הוא בית המקדש, וכל אותם היכלות ועזרות, וכל אותו תקון שלו וירושלים, וכל העיר מהחומות ופניה. התפשטות שניה - כל ארץ ישראל שהתקדשה בקדשה. התפשטות שלישית הוא כל שאר הארץ, מקום בית מושב שאר העמים, וים האוקיינוס שסובב הכל.

והרי פרשה שסוד זה גוני העין שסובבים אותה נקדה של מרכז העין, שהוא מראה של כל העין, כמו שאותה נקדת המרכז שאמרנו שהיא מראה של הכל, ושם עומד בית קדש הקדשים וארון וכפרת שהם המראה של הכל. נמצא שאותה נקדה היא המראה של כל העולם. ועל זה כתוב יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו'. יפה - יפה אותו המראה ושמתת הכל. נוף - נוף האילן, שהוא היפי של הכל. (זוהר פרשת

פקודי רכ"ב).

העוסק והמקבל עליו עול התורה שמור הוא בעוה"ז ולעוה"ב ומבטל כל המזיקים והדינים מן העולם דבר אחר יששכר, חמר גרם רבץ וגו' - פתח ואמר, (תהלים כז) לךוד ה' אורי וישעי ממי אירע ה' מעוז חיי ממי אפחד. כמה חביבים הם דברי התורה, כמה חביבים אותם שמשתדלים בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שכל מי שמשתדל בתורה, לא פוחד מפגעי העולם, שמור הוא למעלה, שמור הוא למטה. ולא עוד, אלא שכופת כל פגעי העולם ומוריד אותם לעמק תהום רבה.

בא ראה, בשעה שנכנס הלילה, הפתחים נסתמים, וכלבים וחמורים שורים ומשוטטים בעולם, ונתנת רשות להשחית, וכל בני העולם ישנים במטותיהם, ונשמות הצדיקים עולות להתענג למעלה. כשמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, התעוררות קדשה מתעוררת בעולם, וזה נאמר בכמה מקומות. אשרי חלקו של אותו אדם שעומד באותה שעה ומשתדל בתורה. כיון שהוא פותח בתורה, את כל אותם המינים הרעים הוא מכניס לנזק תהום רבה, וכופת את החמור, ומורידו בשרים שתחת העפר של זהמת הקשר.

זוהר למשיח - ביאורי הזוהר

ויוסף הוא השליט על הארץ וגו'. רבי ייסא פתח ואמר, (תהלים כו) ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה'. בא ראה, כשהקדוש ברוך הוא מתרצה מהאדם, הוא זוקף אותו על כל בני העולם ועושה אותו הראש של הכל, וכל שונאיו נכנעים תחתיו.

את דוד המלך שנאו אחיו, דחו אותו מהם - הקדוש ברוך הוא הרים אותו על כל בני העולם. בא חמיו - ברח מלפניו, הקדוש ברוך הוא הרים אותו על כל מלכותו, וכלם היו כורעים וסוגדים לפניו. ואת יוסף דחו אחיו, אחר כך כלם כו', עו והשתחוו לפניו, זהו שכתוב ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה. דבר אחר ועתה ירום ראשי - מה זה ועתה? כמו ואתה. רבי יהודה אמר, הנה נתבאר, עת שהיא הדרגה העליונה. ומי היא אותה העת? זו ה"א, ונקראת עתה. ועתה - זה הוא ובית דינו.

ירום ראשי - להרים אותה בכבוד ומלכות. על איבי סביבותי - אלו שאר מלכי הארץ. ואזבחה באהלו - זו ירושלים. באהלו - זה אהל מועד. זבחי תרועה - שישמע כל העולם. אשירה ואזמרה - מאתו צד שהיא התרועה. שהרי משם, מהצד של התרועה, באה השירה והתשבחת.

דבר אחר ועתה ירום ראשי - זו כנסת ישראל. על איבי סביבותי - זה עשו וכל השרים שלו. ואזבחה באהלו - אלו ישראל. זבחי תרועה - שכתוב (שם כט) זבחי אלהים ריח נשברה, כו', י להעביר את הדין מן העולם. אשירה ואזמרה - להודות ולשבח לקדוש-ברוך-הוא ללא הפסק לעולם.

דבר אחר ועתה ירום ראשי - בכל, יצר טוב על יצר רע, שכתוב על איבי סביבותי, זה היצר הרע שהוא סביב האדם, והוא שונא אותו בכל. ואזבחה באהלו זבחי תרועה - זו התורה שנתנה מצד האש, ככתוב (דברים לו) מימינו אש דת למו. שהרי בשביל התורה ירום ראשו [של האדם] ונשברים כל שונאיו לפניו, ככתוב (תהלים יח) תכור, יע קמי תחתי.

דבר אחר ועתה ירום ראשי - להקלל עם האבות, שהרי דוד המלך יש לו להדבק עם האבות, ואז יתרום ויעלה למעלה, והוא בקשר אחד עמם. על איבי סביבותי - אלו הם שבצד השמאל, כלם בעלי

תאמר, אם כך, הרי שאר בני האדם כך, למה דוד בלבדו ולא אחר? אלא משום שהיא אחוזה בו ונרמזה בו, והיא כתר המלכות.

דף צד ע"א: בא ראה, משום שאת הזאת הזו לא שמר אותה דוד המלך כו', אוי, המלכות העברה ממנו כל אותו הזמן. וכך למדנו, הזאת הזו נרמזה במלכות שלמעלה, ונרמזה בירושלים, הקריה הקדושה. באותה השעה שדוד עבר עליה, יצא קול ואמר: דוד, במה שנקשרת תוטר. אותך טורדים מירושלים, והמלכות תוסר ממך. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב יב) הנני מקים עליך רעה מביתך. מביתך במדיק. וכך היה. במה שעבר עליו נענש. ומה דוד המלך כך - שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. (זוהר

פרשת לך לך דף צג)

בזאת אני בוטח - היינו תורה: רב נחמן אמר מכאן, (תהלים כו) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח, זאת - זו תורה תהיה לכשיבא המשיח, ולכן (שיר א) וקול התור נשמע בארצנו. למה נמשלה התורה לגזל? מה גזל קולו ערב - אף דברי התורה קולם ערב, והקול הזה יהיה כשיבא המשיח ליום הדין. למדנו, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים - אלו האבות של המרפכה שמן העולם הם יקומו ויתראו. עת הזמיר הגיע - התשבחות שישבחו הלויים כשישובו לעבודתם כבתחלה. וקול התור - אשר נתן לי אלהים בזה, דברי תורה שהם ערבים כקול התור הזה, ז"ה וזאת תור שנים.

מה רוצה לומר? וסוד הדבר - בזמן שלא תהיו תחת כנפי השכינה, א' של זאת יורד, והוא מתחת לכל, ועולה ה' של זה אל ואנוהו משחרב הבית, שה"א לא יכלה לדור ולהיות בין עמים נכו', ים, שה"א קדושה חתוכה מן השם. ה"א אלף: ה"א עדיפה בקדושה, א' עדיפה לאותיות. כשישובו ישראל לארצם, ה"א קדושה שהיא חתוכה מן השם של הקדוש ברוך הוא, תשוב בזה ויצא מנין מתקן. (זוהר

פרשת ויחי דף טו)

פרק כ"ז - פסוק ו': כו', י להעביר את הדין מן העולם. אשירה ואזמרה - להודות ולשבח לקב"ה ללא הפסק לעולם.

אֶחָזְתֶם שָׁם, חֵיל כִּיּוֹלָדָה: בְּרוּחַ קָדִים, תִּשְׁבֵּר אַנְיֹת תְּרִשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר
 שָׁמַעְנוּ בֶּן רֵאִינוּ בְּעִיר יְהוֹאָדָה ^{אֵיחָד הַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה הַיְּהוּדָה יִשְׂרָאֵל} צְבָאוֹת, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם}, אֱלֹהִים
 יְכוֹנְנָה עַד עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינוּ אֱלֹהִים חֲסִדָּךְ, בְּקֶרֶב הַיְכָלְךָ: כְּשִׁמּוֹךְ ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם}
 אֱלֹהִים ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם} בֵּן תְּהַלְתֶּךָ עַל קִצְוֵי אֶרֶץ, צֶדֶק מְלֵאָה יְמִינְךָ: יִשְׁמַח הַר
 צִיּוֹן תִּגְלָלָה בְּנוֹת יְהוּדָה, לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ, סִפְרוּ
 מִגְדְּלֶיהָ: שִׁיתוּ לְבַבְכֶם לְחִילָה פִּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ, לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן:
 כִּי זֶה אֱלֹהִים ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם} עוֹלָם וָעֶד, הוּא יְנַהַגְנוּ עַל מוֹת:

ואומרים הושיענו וכו' קדיש יתום

שיר של יום שלישי

הַיּוֹם, יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת, שָׁבוּ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

פַּב מוֹמֹר לְאַסָּף, אֱלֹהִים ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם} נִצַּב בַּעֲדַת אֵל, בְּקֶרֶב אֱלֹהִים ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם}
 יִשְׁפֹּט: עַד מְתֵי תִשְׁפֹּטוּ עוֹל, וּפְנֵי רִשְׁעִים תִּשְׂאוּ סֵלָה: שְׁפֹטוּ
 דָּל וַיִּתּוֹם, עֲנִי וְרֵשׁ הַצְּדִיקוֹ: פְּלֹטוּ דָל וְאַבְיוֹן, מִיַּד רִשְׁעִים הַצִּילוּ: לֹא
 יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלְכוּ, יִמוּטוּ כָּל מוֹסְדֵי אֶרֶץ: אֲנִי אִמְרֵתִי
 אֱלֹהִים ^{תְּחִינָה בַעַל הַיְּהוּדָה וּבַעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם} אַתֶּם, וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כְּלַכֶּם: אַכֵּן כְּאֲדָם תִּמּוּתוּן וּכְאֶחָד
 הַשָּׂרִים תִּפְלוּ: קוּמָה אֱלֹהִים שְׁפֹטָה הָאֶרֶץ, כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם:

ואומרים הושיענו וכו' קדיש יתום

זוהר למשיח - ביאורי זוהר

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קה) דְּרָשׁוּ ה' וְעִזּוּ בְּקִשׁוֹ פְּנֵי תְּמִיד.
 בֹּא רָאָה, רֵאִוִי הוּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹמֵר שִׁירָה בְּשִׁבִיל
 כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלֹמֵר דְּבָרִים שֶׁל
 כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְמֶלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֲחוּז בָּהּ.
 דְּבַר אַחֵר לֶךְ אִמֵּר לְבִי בְּקִשׁוֹ פְּנֵי - בְּשִׁבִילֶךָ אִמֵּר לְבִי
 לְבְנֵי הָעוֹלָם בְּקִשׁוֹ פְּנֵי, (את פניו ה' אבקש) אֵלּוּ זְמַנִּים וְחֻגִים
 שֶׁכֻּלָּם הַזְּמַיִן לָהֶם לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ, כו', י לְעֵטֶר
 אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹמוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ,
 וַיִּשְׁאַבוּ כָלָם מְאוֹתוֹ עִמָּק הָעֵמְקִים שֶׁהִנְחִילִים
 וְהַמְעִינֹת יוֹצֵאִים מִשָּׁם. מִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב מִקְרָאֵי
 קִדְשׁ, מְזַמְּנִים הֵם לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ,
 לְהַתְעַטֵּר בּוֹ וְלִהְיוֹת אֲבָב בּוֹ, כו', י שִׁיתְקַדְשׁוּ כָלָם
 כְּאֶחָד, וְתִמְצָא בָהֶם שְׁמֹחָה. (זוהר פרשת אמור דף צ"ג)

הַדִּינִים שֶׁמִּתְכַּוְּנִים לְחַבֵּל, וְאֵז הַשְּׁמֵשׁ מִתְחַבֵּר
 לְלִבְנָה, וְהַכֵּל הוּא אֶחָד. (זוהר פרשת נקט קצח)
 פֶּרֶק כ"ז פֶּסוּק ח': אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קִדְשׁ אֲשֶׁר
 תִּקְרָאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים כו) לֶךְ
 אִמֵּר לְבִי בְּקִשׁוֹ פְּנֵי אֵת פְּנִיךָ ה' אֲבָקֶשׁ. אֵת הַפֶּסוּק
 הַזֶּה בְּאָרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל הַפֶּסוּק הַזֶּה
 כֶּךָ נֶאֱמַר, לֶךְ אִמֵּר לְבִי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ אִמֵּר אֵת זֶה
 בְּשִׁבִיל כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל כְּנִגַּד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. וּמָה אִמֵּר?
 לֶךְ אִמֵּר לְבִי, בְּשִׁבִילֶךָ אִמֵּר לְבִי לְבְנֵי הָעוֹלָם, וְהַזְהִיר
 אוֹתָם לְבִי, שֶׁהוּא אֲחוּז בּוֹ, שְׂאֵת זֶה בְּשִׁבִיל הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיּוֹן הוּא אִמֵּר. בְּקִשׁוֹ פְּנֵי, אֵלּוּ עֲטוּרוֹת הַמֶּלֶךְ
 שֶׁהוּא אֲחוּז בָּהֶן, וְהֵם בּוֹ. הֵם שְׁמוֹ, וְהוּא וְשְׁמוֹ דְּבַר
 אֶחָד הוּא. מִשּׁוּם כֶּךָ אִמֵּר דָּוִד, אֵת פְּנִיךָ ה' אֲבָקֶשׁ,

שיר של יום רביעי

היום, יום רביעי בשבת, שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש:

צד אל נקמות יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}, אל נקמות הופיע: הנשא שפט הארץ, השב
 גמול על גאים: עד מתי רשעים, יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}, עד מתי רשעים
 יעלו: יפיעו ידברו עתק, ותאמרו כל פעלי און: עמך יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}
 ידבאו, ונחלתך יענו: אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו: ויאמרו לא
 יראה יה, ולא יבין אלהי ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם} יעקב: בינו בערים בעם, וכסילים מתי
 תשכילו: הנטע און הלא ישמע, אם יצר עין הלא יביט: היסר גוים
 הלא יוכיח, המלמד אדם דעת: יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי} ידע מחשבות אדם, כי
 המה הכל: אשרי הגבר אשר תיפרנו יה, ומתורתך תלמדנו: להשקיט
 לו מימי רע עד יפרה לרשע שחת: כי לא יפוש יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי} עמו,
 ונחלתו לא יעזב: כי עד צדק ישוב משפט, ואחריו כל ישרי לב: מי
 יקום לי עם מרעים, מי יתיצב לי עם פעלי און: לולי יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי} עזרתה
 לי, כמעט שכנה דומה נפשי: אם אמרתי מטה רגלי, חסדך יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}
 יסעדני: ברב שרעפי בקרבי, תנחומיך ישעשעו נפשי: היחברך
 כפא הוות, יצר עמל עלי חק: יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו:
 ויהי יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי} לי למשגב, ואלהי ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם} לצור מחסי: וישב עליהם
 את אונם וברעתם יצמיתם, יצמיתם יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי} אלהינו ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם}: לכו
 גרננה ליהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}, נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה, בזמרות
 נריע לו: כי אל גדול יהוהני ^{איון הכל} ^{היה הנה ויהיה} ^{יאחורונתי}, ומלך גדול על כל אלהים ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם}:

ואמרים הושיענו וכו' קדיש יתום

שיר של יום חמישי

היום, יום חמישי בשבת, שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש:

פא למנצח על הגתית לאסף: הרנינו לאלהים ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם} עזנו הריעו
 לאלהי ^{תקון בעל היכולת} ^{ובעל הכוחות כולם} יעקב: שאו זמרה ותנו תף, כנור נעים עם
 נבל: תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו: כי חק לישראל הוא,

מִשְׁפָּט לְאֱלֹהֵי ^{תקנו בעל היסודת} יַעֲקֹב: עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שָׁמוּ בְּצִאתוֹ עַל אֶרֶץ
 מִצְרַיִם, שִׁפְתָּ לֹא יָדַעְתִּי אֲשַׁמְעֵ: הַסִּירוֹתַי מִסְּבֵל שְׁכֻמוֹ, כִּפְּיוֹ מִדּוֹד
 תַּעֲבֹרָנָה: בְּצָרָה קָרָאתָ וְאַחֲלָצְךָ, אֲעַנְךָ בְּסֹתֵר רַעַם, אֲבַחֲנֶךָ עַל מִי
 מְרִיבָה סֶלְהָ: שָׁמַע עַמִּי וְאַעֲיֶדָה בָּךְ, יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי: לֹא יִהְיֶה
 בָּךְ אֵל זָר, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נִכְרִ: אֲנֹכִי יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל} אֱלֹהֶיךָ ^{הַיָּהוּת הַחַדָּשׁ}
 הַמַּעֲלֶךְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, הִרְחַב פִּיךָ וְאַמְלֵאֵהוּ: וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי,
 וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי: וְאַשְׁלַחְהוּ בְּשָׂרִירוֹת לֶבֶם, יִלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם:
 לוֹ עַמִּי שָׁמַע לִי, יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ: כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אֲכַנִּיעַ וְעַל
 צָרֵיהֶם אֲשִׁיב יָדַי: מִשְׁנֵאֵי יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל} יִכְחָשׁוּ לוֹ, וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם:
 וַיֹּאכִילֵהוּ מִחֶלֶב חֲטָה, וּמִצּוֹר דָּבַשׁ אֲשַׁבֵּיעֶךָ: ואומרים הושיענו וכו' קדיש יתום

שיר של יום שישי

הַיּוֹם, יוֹם שֵׁשִׁי בְּשַׁבָּת, שָׁבוּ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:
 צג יְהוָה ^{תקנו בעל היסודת} מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבִשׁ³¹, לְבִשׁ יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל} עֵז הַתְּאֹזֶר, אֶף
 תַּפּוֹן תִּבֵּל בַּל תַּמוּז: נִכּוֹן כִּסְאֶךָ מְאֹז, מַעוֹלָם אָתָּה: נִשְׂאוּ
 נְהָרוֹת יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל}, נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָבִים: מִקְלוֹת מַיִם
 רַבִּים, אֲדִירִים מִשְׁפְּרֵי יָם, אֲדִיר בְּמָרוֹם יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל}: עֲדַתְיָךְ נֶאֱמָנוּ מְאֹד,
 לְבֵיתְךָ נֶאֱוָה קֹדֶשׁ, יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל} לְאֶרֶץ יָמִים: ואומרים הושיענו וכו' קדיש יתום

בראש חודש אחר שיר של יום אומרים ברכי נפשי

קד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה ^{אֵין חֶבֶל} יְהוָה ^{הַיָּהוּת הַחַדָּשׁ} אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד,
 הוֹד וְהַדָּר לְבִשְׁתָּ: עֲטָה אוֹר כְּשִׁלְמָה, נוֹטָה שְׁמַיִם
 כִּירְעָה: הַמְקַרָּה בְּמַיִם עֲלִיוֹתַי, הֶשֶׁם עֲבִים רְכוּבוֹ, הַמְהַלֵּךְ

כוננות

ובאו משולבים ורמזו כלולים זה בזה. ויש בנוסח זה ע"ד תיבות, אה"ה ג"ן. תנא דבי אליהו - בריאה לכלול באצילות, וזהו אל תקרי הליכות שהוא מלכות, ומצדה כולן הלכות. ת"ח מרבים שלום - הכל באצילות. כי ת"ח - הם נ"ה, שלום - יסוד, עולם - מלכות, ע"כ מהחברים. (פרי עין חיים).

31 יום ו. בבריאה. ה' מלך גאות לבש, גאווה לכבוד שבת. ה' פסוקים, נגד ה' עלאה מקננא בכורסייא. מ"ה תיבין נגד שם מ"ה. ובא לציון - בריאה. תפלה לדוד - יצירה. אין קדוש וקטורת - עשייה. ובסוף כולל כל העולמות ממטה למעלה עד א"ס. אין כאלהינו אין כאדונינו - רומז ליצירה. אדונינו מושיענו - עשיה,

על כנפי רוח: עשה מלאכיו רוחות, משרתיו איש להט: יסד ארץ על מכוניה, בל תמוט עולם ועד: תהום פלבוש כפיתו, על הרים יעמדו מים: מן גערתך ינוסו, מן קול רעמך יחפזו: יעלו הרים ירדו בקעות, אל מקום זה יסדת להם: גבול שמת בל יעברו, בל ישבון לכסות הארץ: המשלח מעינים בנחלים, בין הרים יהלכון: ישקו כל חיתו שדי, ישברו פראים צמאם: עליהם עוף השמים ישכון, מבין עפאים יתנו קול: משקה הרים מעליותיו, מפרי מעשיך תשבע הארץ: מצמיח חציר לבהמה, ועשב לעבודת האדם, להוציא לחם מן הארץ: ויין ישמח לבב אנוש, להצהיל פנים משמן, ולחם לבב אנוש יסעד: ישבעו עצי יהודה, ^{אדון הכל} ^{יהיה חת וחת} ^{יאורו ויגיד} ארזי לבנון אשר נטע: אשר שם צפרים יקננו, חסידה ברושים ביתה: הרים הגבהים ליעלים, סלעים מחסה לשפנים: עשה ירח למועדים, שמש ידע מבואו: תשתי חשך ויהי לילה, בו תרמש כל חיתו יער: הפפירים שאגים לפרך, ולבקש מאל אכלם: תזרח השמש יאספון, ואל מעונתם ירפצון: יצא אדם לפעלו, ולעבודתו עדי ערב: מה רבו מעשיך יהודה, ^{אדון הכל} ^{יהיה חת וחת} ^{יאורו ויגיד} כלם בחכמה עשית, מלאה הארץ קניניך: זה הים גדול ורחב ידיים, שם רמש ואין מספר, חיות קטנות עם גדלות: שם אגיות יהלכון, לויתן זה יצרת לשחק בו: כלם אליך ישברו, לתת אכלם בעתו: תתן להם ילקטון, תפתח ידך ישבעון טוב: תסתיר פניך יבהלון, תסוף רוחם יגועו, ואל עפרם ישובו: תשלח רוחך יבראו,

וּתְחַדֵּשׁ פָּנָי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} לְעוֹלָם, יִשְׂמַח
 יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} בְּמַעֲשָׂיו: הַמְבִיט לָאָרֶץ וּתְרַעַד, יַגַּע בְּהָרִים
 וַיַּעֲשֶׂנוּ: אֲשִׁירָה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} בְּחַיֵּי, אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי בְּעוֹדֵי:
 יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחֵי, אֲנֹכִי אֶשְׂמַח בִּיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ}: יִתְמוּ חַטָּאִים
 מִן הָאָרֶץ, וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם, בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ}
 הַלְלוּיָהּ: קדיש יתום

מראש חודש אלול עד אחר הושענא רבה מוסיפים מזמור זה:

כִּז לְדָוִד, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} אֹרְזֵי וַיִּשְׁעֵי מִמֵּי אֵירָא, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} מָעוֹז חַיֵּי מִמֵּי
 אֶפְתָּח: בְּקָרֹב עָלַי מְרַעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרֵי צְרִי וְאֵיבֵי לִי, הַמָּה
 כְּשָׁלוֹ וְנִפְלוֹ: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי, אִם תִּקּוּם עָלַי מְלַחֲמָה
 בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח: אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, שְׂבִתִּי
 בְּבֵית יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} כָּל יְמֵי חַיֵּי, לַחֲזוֹת בְּנַעַם יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ:
 כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֶכֶה בְּיוֹם רָעָה יִסְתַּרְנִי בְּסֶתֶר אֱהָלוֹ, בְּצוּר יְרוּמָמַי: וְעַתָּה
 יְרוּם רֹאשִׁי עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי, וְאֲזַבְּחָה בְּאֱהָלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה, אֲשִׁירָה
 וְאֲזַמְּרָה לַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ}: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} קוֹלִי אֶקְרָא, וְחַנּוּנִי וְעַנּוּנִי: לֵךְ
 אֲמַר לְבִי, בְּקִשׁוֹ פָּנָי, אֶת פָּנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} אֲבַקֵּשׁ: אֵל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ
 מִמֶּנִּי, אֵל תֵּט בְּאָף עֲבֹדְךָ עֲזַרְתִּי הָיִיתָ, אֵל תִּפְשָׁנִי וְאֵל תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזֹבוּנִי, וַיהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} יֵאֱסָפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ}
 דַּרְכֶּךָ וּנְחַנֵּנִי בְּאַרְחַ מִישׁוֹר, לְמַעַן שַׁרְדִּי: אֵל תַּתֵּנִי בְּנַפְשׁ צְרִי, כִּי קָמוּ
 בִּי עֲדֵי שֶׁקֶר וַיִּפַּח חָמָס: לוֹלֵא הָאֱמַנְתִּי לְרֹאוֹת בְּטוֹב יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} בְּאָרֶץ
 חַיִּים: קוּהָ אֵל יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ} חֹזֵק וַיֵּאֱמֵן לְבָבִי, וְקוּהָ אֵל יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַתְּהִלָּה הַתְּהִלָּה וְהַתְּהִלָּה} ^{יֵאֱהָרֶינֵנוּ}:

קדיש יתום

בבית האבל מוסיפים בשחרית ובמנחה מזמור זה, ביום שיש בו תחנון:

מִטְּ לְמַנְצַח לְבָנֵי קִרַח מְזֻמּוֹר: שְׁמַעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הָאֲזִינוּ כָּל יִשְׂבֵי
 חֲלָד: גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ יַחַד עָשִׂיר וְאֲבִיוֹן: פִּי יְדַבֵּר

חֲכָמוֹת וְהַגּוֹת לְבִי תְבוּנוֹת: אִטָּה לְמִשְׁלַל אֲזַנִּי אֶפְתַּח בְּכַנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִימֵי רַע עֶזְרָן עֲקָבִי יִסּוּבְנִי: הַפְטָחִים עַל חִילָם וּבְרַב עֲשָׂרָם יִתְהַלְלוּ: אַח לֹא פָדָה יַפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ: וַיִּקַּר פְּדִיוֹן גַּפְשָׁם וַחֲדָל לְעוֹלָם: וַיְחִי עוֹד לְנִצָּח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וְכַעַר יֵאבְדוּ וְעִזּוֹבוּ לְאַחֲרֵים חִילָם: קַרְבָּם כְּתִימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁפָּנְתָם לְדוֹר וָדוֹר קָרְאוּ בְשֵׁמוֹתַם עָלַי אֲדַמּוֹת: וְאָדָם בִּיקַר בַּל יִלִּין גַּמְשָׁל כְּבִהְמוֹת גְּדָמוֹ: זֶה דְרָכָם כְּסֵל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֵלָה: כִּצְאֵן לְשֵׁאוֹל שִׁתּוֹ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יִשְׂרָיִם לְבַקֵּר וְצוֹרֵם לְבָלוֹת שְׂאוֹל מִזֶּבֶל לוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יַפְדֶּה גַפְשֵׁי מִיַּד שְׂאוֹל כִּי יִקְחֵנִי סֵלָה: אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי גַפְשׁוֹ בְחַיָּיו יִכְרֹךְ וַיִּוֹדֵךְ כִּי תִיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד דוֹר אַבּוֹתָיו עַד נִצָּח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקַר וְלֹא יִבִּין גַּמְשָׁל כְּבִהְמוֹת גְּדָמוֹ: קדִישׁ יתום

ביום שאין בו תחנון אומרים בבית האבל מזמור זה:

טז **מִכְּתָם לְדוֹד שְׁמַרְנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בְךָ: אָמַרְתָּ יְהוָה לִיהוָה אֲדַנִּי**
 אֶתָּה טוֹבָתִי בַל עָלִיד: לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאָרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כָּל
 חֲפְצֵי בָם: יִרְבוּ עֲצָבוֹתָם אַחַר מָהְרוּ בַל אֶסִּיד גַּסְפִּיהֶם מַדָּם וְכֹל אֲשָׂא
 אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׁפָתַי: יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} מְנַת חֲלָקֵי וְכוֹסֵי אֶתָּה תוֹמִיד גּוֹרְלִי:
 חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְנַעֲיָמִים אֶף גַּחְלַת שְׁפָרָה עָלַי: אֶכְרֹךְ אֶת יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}
 אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֶף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: שְׁוִיתִי יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} לְנִגְדֵי תַמִּיד
 כִּי מִימֵנִי בַל אָמוּט: לָכֵן שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֶף בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן לְכַמַּח:
 כִּי לֹא תַעֲזֹב גַּפְשֵׁי לְשֵׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרְאוֹת שָׁחַת: תוֹדִיעֵנִי אֲרַח
 חַיִּים שִׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פְּנִיךָ גְעִימוֹת בְּיַמְנֶךָ נִצָּח: קדִישׁ יתום

אח"כ יאמר הפסוקים: קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' כו', כי פסוקים אלו הם גם כן מעיקר תקוני התפלה, כתבי האריזל, ובאמירתם יכניס האדם שמחה עצומה בלבו עד מאוד על גודל אלהותו יתש ויתעלה זכרו לעד, כפי שמורים פסוקים אלו, ודי בזה. (יסויה).

קוה אל יהוה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}, חזק ויאמץ לבך, וקוה אל יהוה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}: אין קדוש

בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ, כִּי אֵין בְּלִתְדָּ, וְאֵין צוּר בְּאֱלֹהֵינוּ: כִּי מִי אֱלֹהֵי מַבְלַעְדֵי
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וְמִי צוּר זֹלָתֵי אֱלֹהֵינוּ:

אין כאלהינו כל הבבות כולם יאמר אחר הפסוקים הנ"ל בכוונה גדולה. (יסו"ה).

אֵין בְּאֱלֹהֵינוּ, אֵין בְּאֲדוֹנֵינוּ, אֵין כְּמַלְכֵנוּ, אֵין כְּמוֹשֵׁיעֵנוּ: מִי
 כְּאֱלֹהֵינוּ, מִי כְּאֲדוֹנֵנוּ, מִי כְּמַלְכֵנוּ, מִי כְּמוֹשֵׁיעֵנוּ: נוֹדָה
 לְאֱלֹהֵינוּ, נוֹדָה לְאֲדוֹנֵנוּ, נוֹדָה לְמַלְכֵנוּ, נוֹדָה לְמוֹשֵׁיעֵנוּ: בְּרוּךְ
 אֱלֹהֵינוּ, בְּרוּךְ אֲדוֹנֵנוּ, בְּרוּךְ מַלְכֵנוּ, בְּרוּךְ מוֹשֵׁיעֵנוּ: אַתָּה הוּא
 אֱלֹהֵינוּ, אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵנוּ, אַתָּה הוּא מַלְכֵנוּ, אַתָּה הוּא
 מוֹשֵׁיעֵנוּ. אַתָּה תוֹשֵׁיעֵנוּ: אַתָּה תְּקוּם תִּרְחַם צִיּוֹן כִּי עֵת
 לְחִנּוּתָהּ כִּי בָּא מוֹעֵד:

פְּטוּם הַקְטָרֶת, א הַצָּרִי, ב וְהַצֶּפֶרֶן, ג הַחֲלֻפְנָה, ד וְהַלְבוּנָה,
 מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה, ה מֵר, ו וְקִצְיָעָה, ז שְׁבֻלַת
 גִּרְדֵי, ח וְכִרְכָּם, ט מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה, י הַקֶּשֶׁט
 שְׁנַיִם עָשָׂר, יא וְקִלּוּפֵה שְׁלֹשָׁה, יב וְקִנְמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית בְּרִשְׁנָה
 תִּשְׁעָה קִבִּין, יג קִפְרִיסִין סָאִין תִּלְתָּא וְקִבִּין תִּלְתָּא, יד וְאֵם אֵין
 לוֹ יג קִפְרִיסִין מִבִּיא חֲמַר תּוֹרִין עֲתִיק, מִלַּח סְדוּמִית רִבְעָה,
 מִעֲלָה עָשָׂן כָּל שָׁהוּא. רִבִּי נָתַן הַבְּבִלִי אוֹמֵר: אֵף כֶּפֶת הַיִּרְדֵּן
 כָּל שָׁהוּא, וְאֵם נָתַן בָּהּ דְּבִשׁ פְּסָלָהּ, וְאֵם חֶסֶר אַחַת מִכָּל
 סְמִינָה חֵיב מִיתָה: רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הַצָּרִי אֵינוֹ
 אֶלָּא שָׂרָף הַנוֹטֵף מִעֲצֵי הַקְטָף, בְּרִית בְּרִשְׁנָה שְׁשָׁפִין בָּהּ אֶת
 הַצֶּפֶרֶן כִּדֵי שְׁתֵּהא נָאָה. יג קִפְרִיסִין שְׁשׂוּרִין בּוֹ אֶת הַצֶּפֶרֶן
 כִּדֵי שְׁתֵּהא עֲזָה. וְהֵלֵא מִי רִגְלִים יָפִין לָהּ, אֶלָּא שְׁאִין מִכְּנִיסִין
 מִי רִגְלִים בְּמִקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד.

תִּנְיָא רַבִּי נָתַן אוֹמֵר: כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק, אוֹמֵר, הִדֵּק הַיֵּטֵב,
הַיֵּטֵב הִדֵּק, מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֵה לְבָשָׁמַיִם. פְּטָמָה
לְחֻצָּאִין, כְּשֶׁרָחַ. לְשִׁלִּישׁ וְלָרְבִיעַ, לֹא שָׁמְעֵנוּ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, זֶה הַכֶּלֶל, אִם כְּמִדְתָּהּ כְּשֶׁרָחַ לְחֻצָּאִין. וְאִם חֶסֶר
אַחַת מִכָּל סַמְפְּיָה חֵיב מוֹתָה: תִּנְיָא, בַּר קַפְרָא אוֹמֵר, אַחַת
לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הֵיחָה בָּאָה שֶׁל שִׁירִים לְחֻצָּאִין.
וְעוֹד תִּנְיָ בַר קַפְרָא, אֱלוֹ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבִשׁ,
אֵין אָדָם יְכוֹל לְעֹמֵד מִפְּנֵי רִיחָהּ, וְלָמָּה אֵין מְעַרְבִין בָּהּ
דְּבִשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה, כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא
תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לִיהוָדָה <sup>אֵין חֶבֶל
הַיָּהוּדָה וְיִתְהוּ
יֵאחֲזִיקוּנָהּ</sup>

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשָּׁנָב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: ג"פ
יְהוָה <sup>אֵין חֶבֶל
הַיָּהוּדָה וְיִתְהוּ
יֵאחֲזִיקוּנָהּ</sup> צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בּוֹטַח בָּךְ: ג"פ

יְהוָה <sup>אֵין חֶבֶל
הַיָּהוּדָה וְיִתְהוּ
יֵאחֲזִיקוּנָהּ</sup> הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קָרְאֵנוּ: אַתָּה סֵתֵר
לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי, רָנִי פִלְט תְּסוּבְכֵנִי סֵלָה: וְעַרְבָה לִיהוָה
מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם פִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמָנִיֹּת: <sup>אֵין חֶבֶל
הַיָּהוּדָה וְיִתְהוּ
יֵאחֲזִיקוּנָהּ</sup>

תִּנְיָא רַבִּי אֵלִיהוּ כָּל הַשּׁוֹנֶה הַלְכוֹת בְּכָל יוֹם מִבְּטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶן
עוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר הַלִּיכוֹת עוֹלָם לוֹ, אֵל תִּקְרֵי הַלִּיכוֹת
אֵלָּא הַלְכוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים
שָׁלוֹם בְּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יְהוָה <sup>אֵין חֶבֶל
הַיָּהוּדָה וְיִתְהוּ
יֵאחֲזִיקוּנָהּ</sup>,
וְרַב שָׁלוֹם בְּנֵיךְ, אֵל תִּקְרֵי בְּנֵיךְ, אֵלָּא בּוֹנֵיךְ: שָׁלוֹם רַב
לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ, וְאֵין לָמוּ מְכֻשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחִילְךָ, שְׁלוֹה

בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אֲחִי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן
 בֵּית יְהוָהנִה ^{אֲדוֹת חֶבְלֵי יְהוָה תַּחַת רַגְלֵי יְהוָה וְיִתְחַזְּקוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּן. בְּעַל הַיְכָל וּבְעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּים}, אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לְךָ: יְהוָהנִה
 עֵז לְעַמּוֹ יְתֵן, יְהוָהנִה ^{אֲדוֹת חֶבְלֵי יְהוָה תַּחַת רַגְלֵי יְהוָה וְיִתְחַזְּקוּ} יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

האר"י ז"ל היה אומר קדיש זה כשהיה לו יאהר צייט, (כתר נהורא).

קדיש דרבנן

חזן יתְגַדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
 וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פְּרוּקָנָהּ וַיִּקְרַב (ב"א קין) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן בְּחֵיבוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְכוּמָן קָרִיב
 וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יתְבַרְךָ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעָלְמָא מִן כָּל
 (בעשי"ת: וְלְעָלְמָא מְכָל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמְתָּא, דְאִמְרִין
 בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן. וְעַל תַּלְמוּדֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמוּדֵי תַלְמוּדֵיהוֹן. וְעַל
 כָּל מָאן דְעֶסְקִין בְּאוּרֵיתָא. דִּי בְאַתְרָא (בא"י קדישא) הָדִין וְדִי בְכָל
 אַתְר וְאַתְר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא רַבָּא חֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין
 אֲרִיכִין וּמְזוּנֵי רוּיְחֵי וּפְרָקְנָא מִן קָדָם אַבוּהוֹן דְבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלְנוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעשי"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

בְּרַכּוּ אֶת יְהוָהנִה ^{אֲדוֹת חֶבְלֵי יְהוָה תַּחַת רַגְלֵי יְהוָה וְיִתְחַזְּקוּ} הַמְּבָרַךְ.

קהל וחזן: בְּרוּךְ יְהוָהנִה ^{אֲדוֹת חֶבְלֵי יְהוָה תַּחַת רַגְלֵי יְהוָה וְיִתְחַזְּקוּ} הַמְּבָרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

לא יסיר התפילין עד אחר על כן נקוה. ובציבור ימתין עד אחר הקדיש יתום.

עלינו לשבח לאדון הכל^(קיד), לתת גדלה ליוצר בראשית, שלא

אור הישר - כתו נהורא

וז' פעמים הפוך, ובפרט בראש השנה ויום הכפורים. ויכוין בע' מעלינו ובד' מאין עוד. וכן בע' מעל כן נקוה. ובד' מן ועד.

לא יסיר התפילין עד אחר על כן נקוה. ובציבור ימתין עד אחר הקדיש יתום.

כשאומר "ואנחנו כורעים", צריך לכרוע מעט בברכיים שלו. וכשאומר "ומשתחוים", צריך

גודל מעלת השיר והשבח של "עלינו לשבח" והכוונה הראויה * חובת אמירת שש הזכירות התמידות]:

עלינו הוא שבח גדול. ויש לאמרו מעומד. ואפילו עדיין לא הגיע לעלינו. (וכן הדין כשהגיעו הציבור לתהלה לדוד). אם עומד במקום שרשאי להפסיק, יאמרנו עם הציבור. וסגולה לאמרו בכל יום ז' פעמים ישר

הלכות דרך החיים

כדובר שקרים חלילה שאומר בפיו ואנחנו כורעים ומשתחוים למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ואינו עושה כן. ובמושב יקרו, יכוין ראשי תיבות: יה קדוש רם ונשא.

דיני עלינו וקדיש יתום.

א. כשאומר ואנחנו כורעים, צריך לכרוע מעט בברכיים שלו. וכשאומר ומשתחוים, צריך להשתחוות בראשו, ובאם אינו עושה כן הרי הוא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ית"ש ויתעלה בכל העולמות כולם, והקליפות נשברים ונכנעים מאוד ומאוד עד נקבי דתהום רבה. אך לאו כל מוחא סביל דא לכוין כוונת האר"י ז"ל, ועכ"פ החיוב על כל איש הישראלי מעם קדוש שיתן שבח זה ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה, על שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה ושלא שם חלקינו וגורלנו כהם, להשתחוות לפסילים לבול עץ יסגוד, שהם הבל וריק והאלילים כליל יחלוף, אך בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון לחלקו ולגורלו הקדוש, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים וקדשנו במצותיו הקדושים לעבדו באמת ובלב תמים, ולהשיג מתורתו הקדושה יחודו ואחדותו וגדולתו ורוממותו בבריאת העולמות העליונים עד אין קץ ומספר

גודל מעלת השיר והשבח של "עלינו לשבח" והכוונה הראויה * חובת אמירת שש הזכירות התמידות]

עלינו לשבח. הוא שבח גדול שתיקן יהושע כשהכניס את ישראל לארץ. ושבח זה הוא גם כן מעיקר תקוני התפלה. ומי שעינים להם ולו יראו בכתבי האר"י ז"ל יראה גודל תקונה בעולמות העליונים. ודרך כלל מבואר שם, שע"י שבח זה אנו משברים הקליפות ומכניעים אותם שלא יתאחזו בשפע היורד מעולמות העליונים הקדושים בכח תפלינו שהתפללנו מהתחלת התפלה עד עתה. ועיקר התקון הוא ע"י הזכרותינו בשבח זה שבח האל ית"ש ויתעלה זכרו לעד וגנות ובזיון של הקליפות, בזה נתגדל ונתקדש ונתרומם שמו הגדול של יוצרנו ובוראנו

דברי שלום - הלכות והליכות

(קיד) נוסח תפילת "עלינו לשבח"

בגבהי מרומים: הוא אלהינו אין עוד. אמת מלכנו. אפס זולתו. כפיתוב בתורתו. וידעת היום והשבת אל לבבך. כי ה' הוא האלהים בשמים מופעל ועל הארץ מתחת. אין עוד: על בן זקנה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת ענף. להעביר גלולים מן הארץ. והאלילים כרות יברתנו. לתקון עולם במלכות שדי. וכל בני גשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ. יפירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו כגויי הארצות. ולא שמנו כמשפחות האדמה. שלא שם חלקנו בהם וגורלנו ככל המונם: שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע: ואנחנו משתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא: שהוא נוטה שמים ויסד ארץ. ומושב יקרו בשמים מופעל. ושכינת עזו

אור הישר - כתו נהורא

מעשה בראשית ברא השם יתברך בשביל ישראל. כמ"ש בראשית ברא בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו - ברא אלהים את העולם שהם השמים והארץ. על כן יש לומר ביראת ה' שלא יתן פגם בכל מעשה בראשית על ידי חטא ועון ופשע ח"ו. ומגודל אהבת ה':

להשתחוות בראשו. ובאם שאינו עושה כן, הרי הוא ככופר ח"ו, שאומר בפיו ואנחנו כורעים ומשתחווים ומודים למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - ואינו עושה כן. עלינו לשבח לאדון הכל. רמוז יראת ה'. פירוש: ישראל הקדושים יש חיוב עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית. פירוש: כי כל

הלכות דרך החיים

וליאהר צייט מכל הקדישים. ד. נתבטלה ממנו אבילות של שבעה מחמת הרגל, מכל מקום כל שבעת ימים מיום הקבורה, יש לו דין שבעה לענין קדיש. ומיהו אין לו רק דין בן שבעה קטן כיון שהולך כל שבעה לבית הכנסת וכן אם מת אביו ברגל, יש לו דין שבעה קטן לענין קדיש ברגל, ואחר הרגל אף שנוהג אבילות מכל מקום אין לו דין שבעה לענין קדיש, רק שבעה

ב. אף כשאומרים עלינו בעשרה ויצאן מקצתן, אין לומר קדיש אלא אם כן התחילו הקדיש בעשרהתיא ויצאו. וכן כשאמרו עלינו בלי מנין עשרה ובאו אחר כך עשרה בלי הפסק רב, יאמרו שלשה פסוקים או מזמור אחד ויאמרו קדישתי. ג. אבל גדול בתוך שבעה שלו, כשהולך בשבת לבית הכנסת, אפילו עושה מנין בביתו בחול, מכל מקום יש לו כל הקדישים ומדחה לבן שלשים

הענות דרך החיים

תיא. סי' נ"ה. תיב. עיין שם וסי' רל"ד א"ר סי' תקפ"א דלא כט"ז סי' נ"ה.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בשלימות אף שלא השיג כלל כוונות האר"י ז"ל. ודי בהערה זו. ויתחיל עלינו לשבח לאדון הכל, ויחשוב בשמחה עצומה מאוד בזה"ל ממש: עלינו מוטל וחיוב לשבח לאדון הכל, וגם עלינו מוטל וחיוב לתת גדולה ליוצר בראשית, על שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה ושלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם. וכל ד' תיבות הנ"ל דהיינו שלא עשנו כגויי הארצות, ולא שמנו

ותכלית, ובכל הנהגת הבריאה והשבח זה יהי בלב שמח על כל הטוב שהוא בשמחה רבה ועצומה עד קצה תכלית השמחה, שאין ביכולת הטבע של אדם ילוד אשה לשמוח בלבו שמחה עצומה יותר, אף על רוב הטובה הגדולה שאין כמוהו בכל העולם למן היום הוסדה ועד עתה, ואזי ע"י הודאה עצומה בודאי נתגדל ונתקדש שמו הגדול ית"ש ויתעלה בכל העולמות כולם והקליפות נשברים ונכנעים עד התהום ועושה התיקון הזה

דברי שלום - הלכות והליכות

אנו נוהגים לומר 'עלינו לשבח' מדי יום בסיום התפילה, האם אנו יודעים מה כוחן של המילים הללו? שלוש פעמים ביום אנו מסיימים את תפילותינו באמירת 'עלינו לשבח', ובתפילת מוסף של ראש השנה ויום הכיפורים היא נאמרת באמצע תפילת מוסף. תפילה המשבחת את ה' שזכינו, בניגוד לשאר אומות העולם, להתפלל אליו ולא לאל שווא. ומבקשת שיזכו אף אומות העולם בכך. ביהדות אשכנז נוהגים לאמרה גם בסיום קידוש הלבנה, כדי להדגיש כי על אף הברכה על הירח, היהודי בניגוד לעובדי האלילים, מתפלל רק לבורא עולם.

בספר חרדים, כתב רבי אלעזר אוכרי כי יהושע בן נון חיבר את התפילה בעת הקפת חומות יריחו. המקובל רבי משה בן מכיר כתב בספרו 'סדר היום' כי יהושע אמר שבע

תקרה פל פרה. תשבע פל לשון. לפניה ה' אלהינו וקרעו ופלו. ולכבוד שמך וקר. תנו. ויקבלו קלם את על מלכותך. ותמלך עליהם קהרה לעולם ועד. פי הפלכות שלך היא ולעולמי עד תמלך בכבוד. כפתוב בתורתך. ה' ימלך לעולם ועד: ונאמר. והיה ה' למלך על פל הארץ. ביום ההוא יהיה ה' אלה וישמו אלה:

סגולות "עלינו לשבח" שחיבר יהושע בן נון, כולל סגולת ר' חיים ויטאל.

יהושע בן נון (שיום פטירתו כ"ו ניסן) חיבר את תפילת "עלינו לשבח" שאנו קוראים מזי יום, אבל רבים לא מודעים לסגולותיה. הרי הן לפניכם

סגולות "עלינו לשבח" שחיבר יהושע בן נון, כולל סגולת ר' חיים ויטאל

הלכות דרך החיים

רק ליאהר צייט יש לו קדיש אחד. ואם יש שם הרבה יאהר צייטען נגד כל הקדישים, נדחה הבן שבעה הקטן לגמרי.
 ח. בן שבעה קטן ובן שבעה גדול, שניהם שוים, ואם יש בן שבעה גדול ובן שבעה קטן ויאהר צייט, ויש שלש קדישים, אין ליאהר צייט כלום, ונטול הבן שבעה גדול שני קדישים, והקטן קדיש אחד, שהגדול אומר להקטן, הקדיש השני לא ממך קא שקילנא אלא מן היאהר צייט. ולענין קדיש בתוך שבעה, אורח ותושב שוין בכל הקדישים.

ימים מיום הקבורה, ואחר כך אין לו רק דין בן שלשים.
 ה. אם לא שמע שמת לו אביו רק כמה ימים, אין לו דין שבעה לענין קדיש רק שבעה ימים מיום הקבורה.
 ו. לענין קדיש לא אמרינן מקצת היום ככולו, ואף במנחה של יום השביעי יש לו כל הקדישים כמו כל שבעה.
 ז. בן שבעה קטן שהולך כל שבעה לבית הכנסת, יש לו כל הקדישין תמידין אפילו נגד בן שלשים.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ויתעלה זכרו לעד. שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ, יחשוב במחשבתו שמחה עצומה מאוד האמת יותר פנימית, שברא עולמות לאין קץ ותכלית ולא שמים וארץ בלבד. ובאמת ע"פ כתבי האר"י ז"ל מרמז על עולמות העליונים הקדושים מאוד. הוא אלהינו אין עוד אמת מלכנו אפס זולתו, כל זה יאמר בשמחה עצומה עד מאוד ובכל עוצם כחו ובפרישות ידים למעלה, ויתאמת בלבו האמנה עצומה וחלוטה שרק הוא ית"ש ויתעלה אלהינו אין עוד אחר. ומובטח אני בזה אתם, אחיי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, במי שאמר שבח זה בשמחה עצומה עד למאוד עד קצה תכלית השמחה וגודל ההתלהבות, בודאי מגודל השמחה וההתלהבות יקבל עליו מסירת נפש כמה פעמים במקומות ידועים בשבח הגדול הזה.

כמשפחות האדמה, שלא שם חלקנו כהם, כ"א הם תקון בפ"ע להמעיין בכתבי האר"י ז"ל, ויכוין לבזות ולהשפיל הקליפות בזה. ובתיבות שהם משתחווים להבל ולריק ומתפללים אל אל לא יושיע, יכוין ג"כ לבזות ולהשפיל הקליפות בזה. **ואנחנו כורעים**, צריך כריעה גדולה בברכיו. ומשתחווים ומודים, צריך ג"כ השתחוויה גדולה. ועיין בסדורים ג"כ מענין הכריעה. ויכניס שמחה עצומה בלבו באמירת התיבות האלו, שמח מאוד שזכינו לכל זה. וכשיזקוף יאמר ג"כ בשמחה עצומה מאד ומאד: לפני ממ"ה הקדוש ברוך הוא. וראוי לקבל עליו תיכף מסירת נפש בציור איזה מיתה, מרוב השמחה והחדווה שיבער בלבו על זכיה זו ובודאי יעשה בזה נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית"ש

דברי שלום - הלכות והליכות

כי יש לכל אחד מישראל משא ומתן עם הגוים המצליחים, לא נפנה לבנינו אל האילנים, ולא יעלה במחשבה ח' ושום הרהור עבירה". החפץ חיים מציין ב'משנה ברורה' כי מי שנמצא בבית הכנסת בשעה שאומרים "עלינו לשבח", חייב לומר עמם גם אם כבר התפלל.
 ישנה סגולה נפלאה שנכתבה בספר "יסוד יוסף" בעמוד 390, שחיבר ר' יוסף דוסקא בן יהודה יודל מדובנא אם עשרה יאמרו כסדר הזה הם "מצילים את הקהילה מכל סיבות רעות, וזו בקבלה מקדמונים" וזו לשונה: "ובהיות כי יום הושענא רבה הוא יום גמור חתימת כל ישראל לטובה, ובו יחזיק האדם להתפלל מכל גזרות רעות, על כן מאוד טוב לומר ביום הושענא רבה "עלינו לשבח" עד "על כן נקווה לך" ז' פעמים: ד' פעמים ישר, וג' פעמים הפוך...".
 ויש לומר פעם "ישר" (=בקריאה רגילה) ופעם "הפוך"! (=כפי שהוסבר לעיל) ושוב פעם ישר ופעם הפוך, ושוב פעם ישר

פעמים ישר והפוך בשבעת הפלת חומות יריחו וכך נפלו שבעת החומות של העיר. חכמינו מנו את הסגולות השונות הטמונות בתפילה זו:
רבי משה מאט, מציין בספרו 'מטה משה', כי בעת אמירת 'עלינו לשבח', מתאספת פמליא של מעלה עם הקב"ה כדי להקשיב לשבח ומשיבה 'אשרי העם שככה לזו'! לכן הוסיף החפץ חיים בספרו 'המשנה ברורה', יש להשתחוות ב'עלינו לשבח' בחד וביראה. **רבי חיים ויטאל** כתב ב'פרי עץ חיים' שלאחר המילים 'אין עוד' ולפני המילים 'ועל כן נקווה לך' כדאי לעצור ולכוון במחשבה על ישועה אחת. זוהי סגולה מוכחת. מי שמכוון על בקשה אחת זוכה בעזרת ה' לקבל את מבוקשו. הבעל 'בית חדש' מציין כי התפילה נאמרת מדי יום על מנת "לתקוע בלבנו קודם שנפטרים לבתינו ייחוד מלכות שמים, ושיחזק בלבבנו אמונה זו שיעביר הגלולים מן הארץ, והאילנים כרות יכרתן לתקן עולם במלכות שכי

❧ הלכות דרך החיים ❧

יטילו גורל ביניהם מי שעלה הגורל עליו לומר ערבית יש להשני קדיש אחד שחרית בלא גורל, ועל הקדיש השלישי יטילו גורל. וכן אם יש הרבה, גם כן מטילין גורל. ומי שיאמר ערבית מחמת הגורל, לא יונח שנית בגורל עד שיאמרו שאר האבלים כל אחד קדיש אחד, כשיחזור חלילה יטילו כולם יחדיו.

❧ דברי שלום - הלכות והליכות ❧

ויחזור עלינו לשבח פעם ד' ישר והפוך כאמור ויאמר: **יְחִיד אָהָה. לְעֵמֶךָ פָּנָה. זֹכְרֵי קִדְשֶׁךָ** (יג"ל פ"ק): **שׁוֹעֲנֵנו קָבֵל. וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנו. יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת (ש"ק"ו צ"ת):** ואומר - **בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד: אָמֵת מְלַכְנוּ וְאָפֶס זִוְלָתוֹ. כְּפָתוּב בַּתּוֹרָה: וְיָדַעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ, כִּי יִהְיֶה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מְמוּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד.**

את התפילה חיבר יהושע בן נון בשעה שכבש את ארץ ישראל. ספר חרדים מצייין שתפילת "עלינו" נאמרה בעת הקפת חומות יריחו, ובספר "סדר היום" נאמר שיהושע אמרו שבע פעמים ישר והפוך בשעת הפלת חומות יריחו וכך נפלו שבעת החומות של יריחו.

תפלה מיוחדת להגיד על קברו של שמעון הצדיק:

מי הָיָה שְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק וְאִיזוֹ תַּפְּלָה מִיְחָדָת אוֹמְרִים עַל קְבְרוֹ?

כ"ט תשרי, יום הילולת שמעון הצדיק זיע"א, שימש ככהונה גדולה במשך 40 שנה ברציפות והיה אחרון אנשי כנסת הגדולה. קווים לדמותו הנערצת והיחידה בדורו

שמעון הצדיק היה מאנשיה האחרונים של כנסת הגדולה וכיהן במשך 40 שנה ככהן גדול בדור שאחרי עזרא הסופר. על פי המסורת, שמעון הצדיק חי בסוף תקופת פרס ובתחילת שלטון היוונים בארץ ישראל. כאשר השתלטו היוונים על הארץ התבטלה "כנסת הגדולה" והוקמה במקומה "הסנהדרין" שבראשה עמד שמעון הצדיק - הכהן הגדול שהיה אחרון אנשי כנסת הגדולה.

מאמירותיו וגדולתו

האימרה הידועה בשמו של שמעון הצדיק היא במסכת אבות: "שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר על שלושה דברים העולם עומד: על התורה. ועל העבודה. ועל גמילות חסדים". **במסכת יומא**, (דף ל"ט עמוד א'), מובא כי במשך 40 שנה בהן כיהן שמעון הצדיק ככהן גדול, עלה גורל השעירים ביום כיפור כך שהשעיר לה' יצא תמיד בימין ולשון הזהרית היתה נהפכת ללבנה ונר המערבי שבמזרחה היה דולק כל הזמן ואש המערכה היתה גוברת מאליה. **במסכת מנחות**, (דף ק"ט עמוד ב'), מסופר שבשנה בה נפטר שמעון הצדיק, הוא אמר לתלמידיו כך: "שנה זו אני מת". אמרו לו: "מנין אתה יודע?" אמר להם: "כל יום

ט. בן שלשים יש לו כל הקדישים של חיוב שאומרים תמיד, נגד שאר אבילים של שנים עשר חודש.

בן שלשים ויאהר צייט, יש להיאר צייט קדיש אחד בכל התפלות של יום זה. ואם יש כמה יאהר צייטען נגד כל הקדישים, נדחה הבן שלשים לגמרי.

א. אם יש שני אבילים שדינם שוה, כגון בני שבעה או שלשים או שנים עשר חודש או יאהר צייט,

ופעם הפוך, ופעם אחת ישר. (סה"כ 4 ישר 3 ו הפוך).

והרב גם כותב במפורש שאם עשרה יאמרו כסדר הזה הם "מצילים את הקהילה מכל סיבות רעות, וזו בקבלה מקדמונים".

למי שלא הבין- יש לקרוא: ישר, הפוך, ישר, הפוך, ישר, הפוך, ישר.

כְּדֵי לְהַקְלֵ עַל עַמּוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַבְּאֵנוּ כָּאֵן בְּמִזְדִּיק אֵת "עֲלִינוּ לַשַּׁבָּח" יִשְׂרָאֵל, וּמִיַּד לְאַחֲרֵינוּ אֵת "עֲלִינוּ לַשַּׁבָּח" הַפּוּךְ. כְּדִלְהֵלֵן.

ישר: עלינו לשבח לאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֵא עֲשֵׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא שְׁקִנּוּ כְּמִשְׁפַּחֹת הָאֲדָמָה. שְׁלֵא שָׁם חָלְקֵנוּ כְּהֵם, וְגוֹרְלָנוּ כְּכָל-הַמּוֹנֵם, שְׁהֵם פּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֵי הַבַּל וְרִיק, וְאַנְחָנוּ מִשְׁתַּחֲוִים לְפָנֵי קִלְךָ מְלִכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא נוֹטֵה שָׁמַיִם וְיָסֵד אָרֶץ, וּמוֹשֵׁב יְקָרוּ בְּשָׁמַיִם מְמוּעַל, וּשְׁכִינַת עֲזָו בְּגִבְעֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֵין עוֹד אַחֵר, אָמֵת מְלַכְנוּ וְאָפֶס זִוְלָתוֹ. כְּפָתוּב בַּתּוֹרָה: וְיָדַעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ, כִּי יִהְיֶה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מְמוּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת. אֵין עוֹד

הַפּוּךְ: עוֹד אֵין מִתַּחַת הָאָרֶץ וְעַל מְמוּעַל בְּשָׁמַיִם הָאֱלֹהִים הוּא יְהוָה כִּי לְבַבְךָ אֵל וְהַשַּׁבָּת הַיּוֹם וְיָדַעַת בַּתּוֹרָה כְּפָתוּב זִוְלָתוֹ וְאָפֶס מְלַכְנוּ מֵת אַחֵר עוֹד וְאֵין אֱלֹהֵינוּ הוּא מְרוֹמִים בְּגִבְעֵי עֲזָו וּשְׁכִינַת מְמוּעַל בְּשָׁמַיִם יְקָרוּ וּמוֹשֵׁב אָרֶץ וְיָסֵד שָׁמַיִם נוֹטֵה שְׁהוּא הוּא בְּרוּךְ הַקְּדוֹשׁ הַמְּלָכִים מְלִכֵי מְלָךְ לְפָנֵי מִשְׁתַּחֲוִים וְאַנְחָנוּ, וְרִיק הַבַּל לְפָנֵי וּמִשְׁתַּחֲוִים פּוֹרְעִים שְׁהֵם, הַמּוֹנֵם כְּכָל וְגוֹרְלָנוּ כְּהֵם חָלְקֵנוּ שָׁם שְׁלֵא הָאֲדָמָה כְּמִשְׁפַּחֹת שְׁקִנּוּ וְלֹא הָאֲרָצוֹת כְּגוֹיֵי עֲשֵׂנוּ שְׁלֵא בְּרֵאשִׁית לְיוֹצֵר גְּדֻלָּה לְתַת הַכֹּל לְאֲדוֹן לַשַּׁבָּח עֲלִינוּ.

(וכן מובא בעבודת הקודש להחיד"א בספרו שומר ישראל, ושם כתוב לומר ד' פעמים ישר והפוך ואחר פעם הראשון יאמר: **אֵנָּה בְּכַח גְּדוּלַת יְמִינְךָ. תַּתִּיר צְרוּרָה (אב"ג ית"ו): קָבֵל רַגְתָּ. עַמּוֹךְ, שְׁגָבְנוּ. טְהַרְנוּ נוֹרָא (ק"ר ע טו"ו):**

ויחזור עלינו לשבח פעם ב' ישר והפוך כאמור ויאמר: **נָא גְבוּר. דוֹרְשֵׁי יְחוּדְךָ. כְּבַבְתָּ שְׁמָרֵם (נג"ד יכ"ש).**

ויחזור עלינו לשבח פעם ג' ישר והפוך כאמור ויאמר: **בְּרַבֵּם טְהַרֵם. רַחֲמֵי צַדִּיקְךָ. תְּמִיד גְּמֵלֵם (בט"ו צת"ג): חֲסִין קְדוֹשׁ. בְּרוּב טוּבְךָ. נִהַל עֲדֻתְךָ (חק"ב טנ"ע).**

דברי שלום - הלכות והליכות

בקשה על מצבת הצדיק (מספר לשון חכמים ח"ב סי' כב)

שְׁלוֹם עֲלֶיךָ אֲדוֹנֵי הַצְּדִיקָה, שְׁלוֹם לְךָ וְשְׁלוֹם עַל מִשְׁכַּבְּךָ, שְׁלוֹם עַל נִפְשֶׁךָ הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהוּרָה. אֲשֶׁרֶיךָ שְׁזָכִיתָ לְלֶכֶת בְּדַרְכֵי יוֹצֵרְךָ וְלַעֲבֹדוֹ וְלִיְרָאָה אוֹתוֹ. וְעִשִׂיתָ מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. עַל כֵּן גָּדוֹל שְׁכָרְךָ וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא יְחִישׁ תַּחֲנִיתְךָ וְיִמְהַר עִמִּידְתְּךָ. וְנִזְכֶּה וְנַחֲיָה לְרֵאוּת פְּנֵיךָ הַמְאִירִים וּמִזְהִירִים כְּזֹהֵר הַקֶּרֶקֶעַ. וְזִכְרוֹתֶיךָ תַעֲמֹד לָנוּ וְתוֹרָתְךָ מִגֵּן בְּעַדְנוּ. וְתַהֲיֶה נִשְׁמָתְךָ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים וְהַשְׁלוֹם אֶת יְיָ אֱלֹהִים. וְעֲלוּ חֲסִידִים בְּכַבּוֹד וְיָנֻנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. וְיָנֻנוּ צְדִיקִים בְּיָי לַיְשָׁרִים נְאֻה תְּהֵלָה. אוֹר זְרוֹעַ לְצַדִּיק וְלַיְשָׁרִי לֵב שְׂמָחָה.

רְבוֹן הַעוֹלָמִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים אָב הַרְחִמֵם. גְּלוּ וְיִדְוַע לְפָנֶיךָ כִּי בְּשָׂר אֲנַחְנוּ וְאֵין בָּנוּ כַּח לְכַוֵּן וְלִיחַד יְחֻדֵי שְׂמֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים הָרְאוּיִים לִיחַד וְלִזְנוּג בְּהַשְׁתַּטְחוֹת עַל קַבְרֵי הַצְּדִיקִים. וְגַם אֵין אֲתָנּוּ יוֹדַע שְׂרָשֵׁי הַיְחֻדִים וְזוּגֵי הַמַּדּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת לְדַבְּקָא בְּנִפְשָׁא בְּנִפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא. עַל כֵּן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּהֲיֶה חֲשׂוֹבָה וּמַקְבֵּלָת וְרַצוּיָה לְפָנֶיךָ בְּיָאֲתָנוּ עַל קַבְרֵי הַצְּדִיקִים הַזֶּה כְּאִילוּ כְּוֵנוּ וְיַחַדְנוּ הַיְחֻדִים וְזוּגֵי הַמַּדּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת בְּדַבְּקוֹת נִפְשָׁא בְּנִפְשָׁא וְרוּחָא בְּרוּחָא לְהַצִּיל עֲלֵינוּ רוּחַ טְהוּרָה וְקַדְשָׁה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יְיָ. וְתַתְּעוֹרֵר נֶפֶשׁ הַצְּדִיק הַזֶּה לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵינוּ. וְתַמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוּ וְיַתְּעוֹרְרוּ הַרְחִמֵם הַגְּדוֹלִים לְזַכְּרֵנוּ בְּזַכְרוֹן טוֹב מִלְּפָנֶיךָ. וְנִזְכֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים טוֹבִים וְשְׁלוֹם. וְיֵהָא רַעְיָא דַּתְּעוֹרֵר נֶפֶשׁ הַצְּדִיק הַזֶּה וְתַהֲוֵי סִלְקָא וְאַזְלָא וְשִׁאטָא לְגַבֵּי אַבְהוֹן דְּמִיכֵי חֲבָרוֹן לְאוּדְעָא לְהוּ צְלוֹתָא וְבַעוֹתָא דְאַנָּא בְּעֵי וּמְצִיל וּמַתְחַנֵּן בְּהַאי שְׁעָתָא. וְתַתְּחַבֵּר וְתַתְּעוֹרֵר בְּזִכְרוֹתָא דְאַבְהוֹן וְתַעֲלוּ בְּהַהוּא פִּתְחָא דְבַגְן עָדָן, אוּדְעָא לְרוּחַ וְרוּחַ סְלִיק וְאַתְּעוֹרֵר וּמוֹדַע לְנִשְׁמָה. וְנִשְׁמָה אוּדְעָא לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקִלְהוּ בְּעָאן רַחֲמֵי עָלוּ. וְחַס קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלוּ בְּגִיגְיָהוֹן. וְבַגִּין זְכוֹתָא דְקִלְהוּ צְדִיקָא דְזָכוּ לְמַדַּת כְּבוֹד דְלַעֲלִיא, וְזָכוּ לְקַשֵּׁר קַשְׁרָא עֲלָהּ, קַשְׁרָא קַדִּישָׁא, קַשְׁרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא. וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרִיק עָלוּ בְּרַקָּאן מִמְּבוּעָא דְנַחְלָא וְיַתְּקַיְמוּן גְּבֻן כְּלָהוּ בְּרַקָּאן בְּדִיל שְׂמָה רַבָּא.

אָנָּא יְיָ אָבִינוּ מְלַכְנוּ אָבִינוּ אָב הַרְחִמֵנוּ, עֲשֵׂה לָמוֹן שְׂמֵךְ הַגְּדוֹל, וְלָמוֹן זְכוֹת אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, וּמִשְׁשֵׁה וְאַהֲרֹן וְיוֹסֵף וְדָוִד וּפְנַחְסֵה וְשְׁלֹמֹה, וְלָמוֹן זְכוֹת כָּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים, וְלָמוֹן זְכוֹת הַצְּדִיק הַזֶּה, וְתַחֲסוּ וְתַחְמְלוּ וְתַרְחַם עָלַי וְעַל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְתַחֲיִינוּ חַיִּים אַרוּכִים טוֹבִים וּמְתַקְנִים, וְתַפְרֵשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ, וְתַקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְתַמְלֵא דִּינוּ מִבְּרַכּוֹתֶיךָ וּמַעֲשֵׂר מִתּוֹנוֹת דְּיָדֶיךָ. וְתוֹרְנוּ הַדְרָךְ הַטוֹב אֲשֶׁר נָלַךְ בּוֹ וְהַמְעֵשָׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה. (וְיוֹסֵף לְשֹׂאֵל עַל צַרְכּוֹ וְעַל עֵינָיו כְּאִשֶׁר יַחְפוּן).

הַכִּיפּוֹרִים נִזְדַּמְנוּ לִי זָקֵן אֶחָד לְבוּשׁ לְבָנִים, וְנַתְעוּטָף וְנַכְנַס עִמִּי וְיִצָא עִמִּי. הַשְּׁנָה נַכְנַס עִמִּי וְלֹא יִצָא עִמִּי". וְכֵן הָיָה: בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, בְּכ"ט תְּשֵׁרֵי הַלַּךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ.

כך הציל שמעון הצדיק את עם ישראל מושמד רוחני וגשמי
בַּגְּמָרָא מוּבָא מוּעֵשָׂה בּוּ מוּסוּפֵר כִּיצַד הַצִּיל שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִכְּלִיָּהּ. זֶה קָרָה כְּאִשֶׁר הַכּוֹתִים (מִיַּעוּט שְׁהִיָּה אִז בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל) הַלְשִׁינוּ לְאַלְכַסְנַדֵּר מוּקְדוֹן שְׁהִיְהוּדִים מִרְדּוֹ בּוּ וְלֹכְן בִּיקְשׁוּ אֶת רְשׁוֹתָו וְלַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כִּשְׁעָלָה אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן לְיִרוּשָׁלַיִם כְּדִי לַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יִצָא לְקִרְאָתוֹ שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק כִּשְׁהוּא לְבוּשׁ בַּגְּדֵי הַכֶּהֵן הַגְּדוֹל. כִּשְׂרָאָה אוֹתוֹ אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן מִיַּיד יֵרֵד מִמְּרַכְבָּתוֹ וְהַשְׁתַּחֲוֶה אֵלָיו. הַתְּפַלְאוּ מִשְׁרַתּוֹ וְשֹׁאֲלוּ אוֹתוֹ: "מִלְּךָ גְּדוֹל כְּמוֹךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לִיהוּדֵי זֶה?" עֲנָה לְהֵם אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן: "דְּמוֹת דְּיוֹקְנוּ שֶׁל זֶה מִנְּצַחַת לְפָנֵי בֵּית מַלְחַמַּתִּי". אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן הַסְבִיר לְעַבְדָיו שֶׁבְּכָל מַלְחָמָה שְׁהוּא יוֹצֵא אֵלָיָהּ, הוּא רֹאֵה לְפָנֵי אֶת דְּמוֹתוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק וּבִזְכוּתוֹ הוּא מִנְּצַח בְּכָל מַלְחַמוֹתָיו. שֹׁאֵל אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן אֶת שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק וּמְלוּוִיו: "לְמָה בְּאַתֶּם?" אָמְרוּ לוֹ: "אִפְשֵׁר בֵּית שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק וּמְלוּוִיו עַל עֲלִיךָ וְעַל מַלְכוּתְךָ שֶׁלֹּא תִיַּחֲרַב, יִתְעוֹן גּוֹיִים לַחְרִיבוֹ?". אָמַר לְהֵם: "מִי הַלְלוּ?", אָמְרוּ לוֹ: "כּוֹתִיִּים הַלְלוּ שְׁעוּמִידִים לְפָנֶיךָ", אָמַר לְהֵם: "הֵרִי הֵם מְסוּרִים בִּידֵיכֶם". "מִיֵּד נִקְבוּם בְּעַקְבֵיהֶם וְתַלְאוּם בּוֹנְבֵי סוּסֵיהֶם, וְהִיוּ מַגְרִירִין אוֹתוֹן עַל הַקּוֹצִים וְעַל הַבְּרַקְנִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר גְּרִיזִים. כִּיוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר גְּרִיזִים חֲרִשׁוּהוּ, וְזִרְעוּהוּ כְּרִשְׁיָנוּ. כְּדַרְךָ שֶׁבְּקִשׁוּ לַעֲשׂוֹת לְבֵית אֱלוֹקֵינוּ". וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֲשִׂאוּהוּ יו"ט אִי בַעִית אִימָא רַאוּיִין לְבַגְדֵי כְּהוֹנָה וְאִי בַעִית אִימָא (תְּהִלִּים קִיט, קכו) עַת לַעֲשׂוֹת לְה' הַפְּרו תוֹרַתְךָ.

במודרש מסופר שְׁלֹאחֵר מִכֵּן בִּיקַשׁ אֲלַכְסַנְדֵּר מוּקְדוֹן שִׁיקְבַעוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פֶּסֶל עִם דְּמוֹת דְּיוֹקְנוּ. שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק הַסְבִיר לוֹ שֶׁאֲסוּר עַל פִּי הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּבוּודָאֵי שֶׁלֹּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּבְמִקוֹם זֶה הַבְּטִיחַ לוֹ שֶׁכֵּל הַיְלִידִים שִׁיוּלְדוּ לְכוֹהֲנִים בְּאוֹתָהּ שָׁנָה יִקְרָאוּ בְּשֵׁם 'אֲלַכְסַנְדֵּר'. זֶהוּ לְמַעֲשֵׂה מִקּוֹר הַשֵּׁם אֲלַכְסַנְדֵּר בְּעַם יִשְׂרָאֵל מֵאִז וְעַד הַיּוֹם.

תפילה מיוחדת על קבר שמעון הצדיק:

"רִיבוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם אֱלוֹקֵי צַבְקוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, הִנֵּה בְּאַתִּי כְּהִיּוֹם לְהַשְׁתַּטַּח וְלַהֲתַפַּלֵּל עַל קַבְרֵי שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק הַכֶּהֵן הַגְּדוֹל, אֲשֶׁר שִׁירַת לְפָנֶיךָ בְּאַמַּת וּבַתְּמִים, וְלֹכְן אִפִּיל תַּחֲיִנְתִּי לְפָנֶיךָ, כִּי כִשֵּׁם שְׁמַעְתָּ אֶת תְּפִילַת שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק אֲשֶׁר הַתְּפַלֵּל עַל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי וּלְפָנִים בְּבֵית קוֹדֵשׁ הַקְּדוּשִׁים, כֵּן תַּאֲזִין וְתַקְשִׁיב בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים גַּם אֶת תְּפִילַתִּי וְאֶת תַּחֲיִנְתִּי אֲשֶׁר הִנְנִי מוֹתְפַלֵּל פֶּה עַל קַבְרוֹ...".

עֲשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאָדָמָה, שֶׁלֹּא שָׁם
 חֻלְקָנוּ כָּהֵם, וְגוֹרְלָנוּ כְּכֹל הַמוֹנֵם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק
 וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. וְאַנְחָנוּ כְּפֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
 וּמוֹדִים, לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
 נוֹטֵה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ, וּמוֹשֵׁב יָקָרוֹ בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְשֹׁכֵנֵת
 עִזּוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ אִין עוֹד. אִמֵּת מִלְּפָנֵינוּ, אָפֶס
 זֹולָתוֹ, כְּפָתוּב בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ, כִּי
 יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְהוָה וְיִהְיֶה} הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת,
 אִין עוֹד:

וְעַל כֵּן נִקְוָה לְךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְהָיָה} ^{יְהוָה וְיִהְיֶה} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְבוּלֹת} ^{וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם}, לְרִאוֹת

אור הישר - כתר נהורא

ואנחנו כורעים ומשתחווים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא נוטה שמים רומזו תהלות ה'. פירוש: אנחנו מודים שהוא יתברך לבדו היה נוטה שמים ויוסד ארץ. ואף על פי ומושב יקרו בשמים ממעל כו' אפילו הכי הוא אלהינו. מייחד אלהותו יתברך עלינו ומשגיח

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ועל כן נקוה לך, הוא חוזר למה שאמר למעלה, שלא שם חלקנו כהם כו', כלומר לפי שהשם בזה"ק פ' משפטים ד' קי"ט ע"ב. לשון אבודרה"ם:

קיצור הכוונות שחרית של חולאין כאלקינו יכוין להוריד השפע בחי' נפש לעשיה, בסוד, יקו"ק, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, אל שדי אל יקו"ק אל אדני: אחר כך אומרים פיטום הקטורת להכניע הקליפות שלא יינקו מן השפע היורד בעשיה: הרי כל העולמות כבר קבלו השפע שלהם, אבל עדיין עומדים למעלה באצילות, ועכשיו צריך להורידם אל מקומם הראוי להם. וכדי שקלי' לא יתאחזו בהם ח"ו אומרים עלינו לשבח, שהוא, בתחלה להזכיר שבח גדולת הקדושה וגנות הקליפה, ובה נכנעת. ואחר כך להוריד אור מקיף אל כל העולמות, כי ממנו בורחת הקליפות; ונבאר אותו בפרט: עלינו לשבח לאדון הכל הוא כנגד האצילות, שהוא כללות הכל, ואדון כל הנמצא. לתת גדולה כנגד בריאה המוציאה יצירה. שלא עשנו וכו' נגד היצירה המוציאה עשיה. ולא שמנו וכו' נגד העשיה עצמה. שלא שם חלקנו כהם וכו' ה"ס אריך ואבא, ועולם האצילות שלהם. וגורלנו וכו' - אימא, ובריאה דקליפה. שהם משתחווים להבל ז"א, ויצירה דס"א. וריק נוק', ועשיה. ומתפללים אל אל (כצ"ל) לא יושיע - המקיף שלהם. ואנחנו משתחווים לפני מלך - א"א, מלכי - א"א, המלכים - זו"ן, הקב"ה - כל מציאות הקדושה ביחוד אחד. ועל ידי הכריעה יורד אור מקיף, והחיצונים אינם אוחזים כלל ועיקר. שהוא נוטה שמים אימא שהוציאה זו"ן, ז"א - בסוד רקיע נטוי להשפיע. ויוסד ארץ נוק' - בסוד ישיבה לקבל. ומושב יקרו בשמים אור מקיף פרטי לכל עשר ספירות דז"א. ממעל א"מ כללי לכולו. ושכינת עוז וכו' א"מ פרטי לכל ע"ס דנוק'. הוא אלקינו וכו' א"מ כללי לכולה. אמת מלכינו ואפס זולתו א"מ כללי לשניהם. ככתוב בתורה וידעת היום וכו' בשמים

מֵהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזוֹךְ, לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, וְהָאֱלִילִים
 פָּרוֹת יִפְרֹתוּן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר
 יִקְרְאוּ בְשִׁמְךָ, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אָרֶץ. יִפְּרוּ וַיִּדְעוּ
 כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל בָּרֶךְ, תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן.
 לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית} יִתְחַנֵּן ^{הַיְהוָה יוֹדֵה} אֱלֹהֵינוּ ^{יִאֲדָר וְיִנְדָּבֵר} יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ, וְלִכְבוֹד

אור הישר - כתר נהורא

בית המקדש שעתידי לבנות לנו במהרה א"ס. ולהיות עלינו יראת ה' ויראת המקדש, כמ"ש ומקדשי תיראו. ומגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים: לתקן עולם במלכות שדי. פירוש: עיקר תיקון העולם יהיה במלכות שדי: יכירו וידעו. רומז תהלות ה' :

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וקרבנו לעבודתו ובחר בנו יותר מכל האומות, ע"כ אנו מקוים לישועתו לראות מהרה בתפארת עוזך, כלומר שנוכה לראות פני השכינה ולראות בתפארת בית המקדש. עכ"ל הצריך לענינינו. וכשיאמר התיבות: ועל כן נקוה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת עוזך, ראוי להכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד על זה הקווי ממש, כאלו שומע בעת הזאת הבשורה מפי אליהו ז"ל שיבשר שביום הזה תצא השכינה מהגלות ונוכה לראותה, ויכניס בלבו האמנה אמתית שבדאי יבא העת והזמן שתצא מהגלות, ואף אם יתמהמה חכה לו. להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתו, יכניס ג"כ שמחה עצומה בלבו על זה, לתקן עולם במלכות שדי, ז"ל אבודרה"ם: לתקן כו', כלומר כיון שתכרות הטומאה מן העולם, תחזור השכינה בכל העולם ואז יהי העולם מתוקן, עכ"ל. וישמח האדם בזה שמחה עצומה.

וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ כו', עד סוף כל נוסח השבח, יכניס האדם בלבו שמחה עצומה עד מאוד עד שכמעט לא יעצור כח מרוב החדוה והשמחה שיבער בלבו על הקווי זה של עתיד, שאז יתקדש שמו הגדול לעיני כל חי בכל העולם, כי כל העמים כולם מקטנם ועד גדולם ידעו האמת באמונה שלימה ואמתית, שה' אלהינו הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו, וכולם יכרעו ויפולו לפניו מפני הדר גאונו ית"ש ויתעלה, ויתנו יקר וגדולה וכבוד לשמו הגדול ית"ש ויתעלה, ואז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות עילא ותתא. וביחוד הפסוק והי' ה' למלך כו'. יאמר בשמחה עצומה עד מאוד. והאר"י ז"ל מזהיר על פסוק זה לאומרו בכוונה גדולה. ויאמר הפסוקים: אל תירא מפחד וכו', ונדפס בסדורים גודל מעלתם.

ממעל א"מ מלמעלה למטה. ועל הארץ מתחת א"מ מלמטה למעלה. אין עוד כי הכל מן הקדושה. ובה הקליפה נכנעת ואינה אוחות בעולמות כלל:

ועוד צריך לכוין ר"ת עלינו ל"שבח ל'אדון ה'כל - ע"ב ס"ג. ותיבת עלינו עולה קס"ו - ריבוע ס"ג. ועוד ר"ת ל'תת ג'דולה ל'יוצר - ס"ג: ה"ג, וכאן במלות עלינו מכוונים יחוד אחד, והוא זה, ר"ת עלינו ל'שבח ל'אדון ה'כל, עולה קל"ה כמנין ע"ב ס"ג, וס"ג עולה כמנין סבא, וס"ז רב המנונא סבא: ואחר כך תכוין במלת עלינו עולה קס"ו - ריבוע ס"ג, וס"ז רב נהוראי סבא: עוד, ר"ת ל'תת ג'דולה ל'יוצר עולה ס"ג, וסודו מילוי ס"ג וב"ן בלי הפשוט, כך, ודיאו" ודהו"ה עולה כמנין סבא, ותכוין ר' ייבא סבא:). ואומר על כן נקוה לך וכו' ומסיים בפסוק "והיה ה' למלך" וכו'. ואין להסיר התפילין עד אחר עלינו לשבח: ועתה נשלמה תפלת שחרית בסוד זיווג יעקב ורחל, עם כל כוונותיה: טורי זהב סימן קלכתב מו"ח ז"ל בשם מהר"י פולק ז"ל בשם ר' מנחם מלונדרוש דמאה דאיתא בירושלמי דפרק ת"ה שצריך לשהות אחר תפלת יוצר כדי הילוך ד"א קודם תפלת מוסף לפיכך נראה שתקנו לומר תהלה בנתיים ליחידים ואגב היחידים תקנו לומר אף בצבור

שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ, וְיִקְבְּלוּ כָּלֶם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ, וְתִמְלֹךְ
עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הִיא, וְלְעוֹלָמִי
עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד, כַּפֶּתוּב בְּתוֹרַתְךָ, יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְהָיָה תוֹת וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} יְמִלֶךְ
לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֹאמַר, וְהָיָה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְהָיָה תוֹת וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְהָיָה תוֹת וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

קדיש יתום

חזן יתְגַדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֵלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ
וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיִצְמַח פּוֹרְקָנָהּ וְיִקְרַב (נ"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל

אור הישר - כתר נהורא

ויקבלו כולם את עול מלכותך. רמוז קבלת עול מלכות ה'.

הלכות דרך החיים

א. אלא מבן השלשים ויאמר היאהר צייט תושב קדיש
הראשון, ויאהר צייט אורח הקדיש השני ובן
שלשים הקדיש השלישי.
ב. אורח בן שלשים ותושב בן שנים עשר חודש,
שוין ויחלקו בכל התפלות וקדישין.
ג. יאהר צייט תושב ובן שלשים אורח, האורח יאמר
קדיש השלישי והתושב יאמר קדיש הראשון והשני.
ד. אורח בן שנים עשר חודש, יש לו קדיש בין
אבילים תושבים של שנים עשר חודש.
ה. מי שמתפלל תמיד בבית הכנסת או בבית המדרש,
כשבא לומר קדיש בבית הכנסת אחרת, יכולים לעבב

דיני אורח ותושב לענין קדיש.

א. בן שלשים תושב ויאהר צייט, יש ליאהר צייט
קדיש אחד כנוצר. ואם היאהר צייט הוא אורח ובן
שלשים תושב או בן שנים עשר חודש, יש להיאהר
צייט אורח גם כן קדיש אחד. ואם יש יאהר צייט
אורח ויאהר צייט תושב, אז היאהר צייט תושב
מדחה להיאהר צייט אורח. ואם יש בן שלשים
תושב ויאהר צייט תושב ויאהר צייט אורח, יש
להיאהר צייט אורח גם כן קדיש אחד, ואינו יכול
היאהר צייט תושב לומר להיאהר צייט אורח אני
קודם, שיכול הלה לומר לו, לא ממך קא שקילנא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

המנורה, והקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק
המנורה הטהורה בביהמ"ק וכאלו מקבל פני
השכינה, כי תמצא בו ז' פסוקים כנגד ז' קני
המנורה, וגם יש בו תשע וארבעין תיבות כנגד
מנין הגביעים והכפתורים והפרחים והגרות
שבשבעה קנה מנורה שעולין למנין מ"ט, כיצד
כו', עכ"ל האבודרה"ם.

בכתבי האר"י ז"ל, שיש לומר אחר כל תפלה שני
מזמורים אלו: מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר
(תהלים כג) ומזמור אלהים יחננו (שם סז) וסודם
רב ורם. וגודל מעלת של מזמור אלהים יחננו,
מבואר בזוה"ק יתרו ד' ס"ז ע"ב. ובאבודרה"ם
הובא ג"כ זו"ל: ובקצת מקומות אומרים אותו
מזמור אלהים יחננו כו' בכל יום, שנקרא מזמור

אע"פ שיש שהות הרבה בקריאת התורה ומה שנהגו לומר קודם התפלה אשרי יושבי מפני שהוא לשון המתנה שהיו שוהין
שעה א' קודם תפלה ולאחר תפלה היו שוהין ג"כ שעה א' כדכתיב ישבו ישרים את פניך [שוב מצאתי בס' עץ חיים כן
עססי"ז] לפיכך נראה שתקנו לומר עלינו לשבח ואני רגיל לומר אחר התפלה מיושב אך צדיקים יודו לשמך ישבו
ישרים את פניך דומיא דאשרי יושבי עכ"ל. ולאחר תפלת ערבית ישא מעט קודם עלינו לשבח (רשב"ץ) עכ"ל. עוד אני
נוהג לומר בכל יום בשעה שאומר הש"ץ שים שלום ג' פסוקים אלו אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבא עוצו
עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו אל ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסכול אני עשיתי ואני אשא ואני אסכול
ואמלט. דאיתא במדרש שמרדכי שאל לתינוקות של בית רבן במה עסקו א"ל כל א' פסוק א' מאלו הפסוקים ושמח בדבר.
ומצאתי שבפרובינצ' אומרים אותם בכל יום.

אָמֵן: חזן בְּחֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב
וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵינָא:

חזן יְתַפְרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרומֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעָלָא מִן כָּל
(בעשי"ת: וְלְעָלָא מְכָל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְּאִמְרִין
בְּעָלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

אֵל תִּירָא מִפְּחַד פְּתָאִים וּמִשְׂאֵת רַשְׁעִים כִּי תָבֹא: עֲצוּ עֲצוּ וְתַפְּרוּ דְּכִרּוּ
דְּכָר וְלֹא יָקוּם כִּי עֲמֵנוּ אֵל: וְעַד זְקִנְהָ אֲנִי הוּא, וְעַד שִׁיבָה אֲנִי
אֶסְבֵּל, אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֶשָּׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט:

טוב לומר אחר כל תפלה מזמור כ"ד ומזמור ס"ז:

פרק כד לְדָוִד מְזִמּוֹר לַיהוָה ^{אֲרוֹן וְכֵל} הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וְיִשְׁבִּי בָּהּ: כִּי ^{הֵיאֵת הַתְּהוֹמָה וְהַיְאֵרֵינוּ}
הוּא עַל יָמִים יְסֻדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה: מִי יַעֲלֶה בָּהֶר יְהוָה ^{אֲרוֹן וְכֵל} וּמִי ^{הֵיאֵת הַתְּהוֹמָה וְהַיְאֵרֵינוּ}
יָקוּם בְּמִקּוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וְכִרְ יִלְבַּב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי וְלֹא
נִשְׁבַּע לְמַרְמָה: יֵשֵׁא בְּרַכָּה מֵאֵת יְהוָה ^{אֲרוֹן וְכֵל} וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה
דִּוֵּר דִּרְשׁוֹ מִבְּקִשֵׁי פְּנִיךָ יַעֲקֹב סֵלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וְהַנְּשִׂאוּ
פְּתָחֵי עוֹלָם וַיִּבּוֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה ^{אֲרוֹן וְכֵל} עֲזוּזוֹ
וְגִבּוֹר יְהוָה ^{הֵיאֵת הַתְּהוֹמָה וְהַיְאֵרֵינוּ} גִּבּוֹר מְלַחְמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פְּתָחֵי
עוֹלָם וַיִּבּוֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה ^{אֲרוֹן וְכֵל} צְבָאוֹת
הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה:

הלכות דרך החיים

יכולים להתפלל ושניהם מרוצים בשווה לקהל, יטילו גורל ביניהם שאחד יתפלל עד אשרי ובא לציון והשני יתפלל אחרי ובא לציון. ואם האחד אין יכול להתפלל והשני יכול להתפלל, מכל מקום לא הפסיד זכותו בהקדישים זה שמתפלל כיון שהשני אין יכול להתפלל. וכן אם אחד מרוצה לקהל והשני אינו מרוצה, הוי כמו שאין יכול להתפלל.

עליו האבלים דשם ואפילו הוא בתוך שבעה ושלושים דגרע מאורח שאין לו מקום להתפלל ולומר קדיש במקום אחר, אבל זה, יכול להתפלל ולומר קדיש בבית הכנסת שמתפלל בה תמיד.
ו. מי שיש לו זכות יותר בקדישים, כגון בן שבעה ושלושים, יש לו גם כן הזכות לענין תפלה שיתפלל (לפני התיבה). אם שניהם שוים לענין קדיש ושניהם

טז לְמַנְצַחַּ בְּנִגְיַת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יֵאָר פָּנָיו אֶתְנוּ
 סְלָה: לְדַעַת בְּאָרְץ דְּרַפְדָּ, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים
 אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׁמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְלְאֻמִּים בְּאָרְץ תִּנְחַם סְלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ
 נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אֶתְּךָ כָּל
 אֶפְסֵי אֶרֶץ:

זה לשון הש"ה: מצינו בפרק היה קורא תפילות מיוחדות לתנאים ואמוראים בטר צלותיהו. על
 כן מן הראוי לאמרם:

תפלת רבא

אֱלֹהֵי, עַד שְׁלֵא נִוְצַרְתִּי אִינִי כְּדָאִי, וְעַכְשָׁיו שְׁנִוְצַרְתִּי כְּאֵלוֹ לֹא נִוְצַרְתִּי, עָפְרָ אֲנִי כְּחִי קָל וְחֻמְרָ
 כְּמִיתִי, חֲרִי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּכָלִי מְלֵא בּוֹשָׁה וְכִלְמָה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֵא
 אֲחַטָּא עוֹד, וּמַה שְׁחַטָּאתִי לְפָנֶיךָ מִחֻק בְּרַחֲמֶיךָ תְּרַבִּים, אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יְסוּרִים וְחֻלְיִים רָעִים:

זו תפלת אלעזר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שְׁתִּשְׁכַּן בְּפוּרְנוּ אַהֲבָה וְאַחֲוָה וְשָׁלוֹם וְרַעוּת, וְתִרְבֶּה גְבוּלְנוּ
 בְּתַלְמִידִים, וְתַצְלִיחַ סוּפְנוּ אַחֲרִית וְתַקְוָה, וְתִשְׁמַח חֻלְקֵנוּ בְּגַן עֵדֶן, וְתַקְנֵנוּ בְּחֵבֶר טוֹב וַיִּצַּר טוֹב בְּעוֹלָמְךָ
 וְנִשְׁכַּח וְנִמְצָא יְחִיל לְכַבְּנוּ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וְתִבּוֹא לְפָנֶיךָ קוֹרַת נַפְשֵׁנוּ לְטוֹבָה:

זו היא תפלת רבי יוחנן

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּצִּיץ בְּכִשְׁתָּנוּ וְתִבְטֵיט בְּרַעְתָּנוּ וְתִתְלַבֵּשׁ בְּרַחֲמֶיךָ וְתִתְכַּסֶּה בְּעֵדֶךָ
 וְתִתְעַטֵּף בְּחִסְדֵיךָ וְתִתְאָזֵר בְּחַיִּינוֹתֶיךָ וְתִבּוֹא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָךָ וְעֲנֵנוֹתֶיךָ:

זו היא תפלת רבי זירא

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁלֵא נַחְטָא וְלֹא נְבוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם מְאֻבּוֹתֵינוּ:

זו היא תפלת רבי חייא

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁתֵּהא תוֹרְתְךָ אֲמֻנוֹתָנוּ וְאֵל יְדוּה לְבָנוּ וְאֵל יַחֲשִׁכוּ עֵינֵינוּ: (לְעוֹלָם)
 יְהֵא אָדָם יִירָא שָׁמַיִם וְכוּ').

זו היא תפלת רב

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁתִּתֵּן לָנוּ חַיִּים אֲרָפִים חַיִּים שֶׁל שְׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל
 בְּרָכָה חַיִּים שֶׁל פְּרֻנְסָה חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ עֲצֻמוֹת חַיִּים שִׁישׁ בְּהֵם יִרְאֵת חֲטָא חַיִּים שְׂאִין בְּהֵם בּוֹשָׁה
 וְכִלְמָה חַיִּים שֶׁל עֵשֶׂר וְכְבוֹד חַיִּים שְׁתֵּהא כְּנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וַיִּרְאֵת שָׁמַיִם וְחַיִּים שְׁתִּמְלֵא לָנוּ אֶת כָּל
 מִשְׁאֲלוֹת לְבָנוּ לְטוֹבָה:

זו היא תפלת רבי ספרא

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו שתשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה ובין התלמידים העוסקים בתורתך בין עוסקים לשמה ובין עוסקים שלא לשמה וכל העוסקים שלא לשמה יהי רצון מלפניך שיהיו עוסקים לשמה:

זו היא תפלת רבי אלכסנדר, וא"ר זו היא תפלת רבי המנונא, ורבי אלכסנדר אמר הכי (כדלהלן)

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו שתעמידנו בקרן אורה, ואל תעמידנו בקרן חשכה, ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו. איפא דאמרי הא - רב המנונא מצלי לה:

רבי אלכסנדר בטר צלותיה אמר הכי, רבון העולמים גלוי וידוע לפניך, שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב. שאור שבעסה ושעבוד גלות. יהי רצון מלפניך, שנשוב לעשות חקי רצונך בלבב שלם:

מן ראש חודש אלול עד אחר שמיני עצרת בערב ובבוקר אומרים זה. ויש נוהגין לאומריו קודם חצי קדיש שאחר שמונה עשרה. ובספר עבודת הקודש כתב לאומריו בכל השנה אחר התפלה:

כדלדוד, יהוה אלהי ^{אדון חבלי} ארתי וישעי ^{היה תה ויהיה} ממי אירא, יהוה אלהי ^{אדון חבלי} מעוז חיי ממי ^{היה תה ויהיה} אפחד: בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואיבי לי, המה כשלו ונפלו: אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח: אחת שאלתי מאת יהוה אלהי אותה אבקש, שבתתי בבית יהוה אלהי ^{אדון חבלי} כל ימי חיי, לחזות פנעם יהוה אלהי ^{היה תה ויהיה} ולבקר בהיכלו: פי יצפני בספה ביום רעה יסתרני בסתר אהלו, בצור ירוממי: ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי, ואזבחה באהלו זבחי תרועה, אשירה ואזמרה ליהוה אלהי ^{אדון חבלי} : שמע יהוה אלהי ^{היה תה ויהיה} קולי אקרא, וחנני וענני: לך אמר לבי, בקשו פני, את פניך יהוה אלהי ^{אדון חבלי} אבקש: אל תסתר פניך ממני, אל תט באף עבדך עזרתי היות, אל תפושני ואל תעזבני אלהי ישעי: פי אבי ואמי עזבוני, ויהוה אלהי ^{אדון חבלי} יאספני: הורני יהוה אלהי ^{היה תה ויהיה} דרכך ונחני בארח מישור, למען שוררי: אל תתנני בנפש צרי, פי קמו בי עדי שקר ופח חמס: לולא האמנתי לראות בטוב יהוה אלהי ^{אדון חבלי} בארץ חיים: קנה אל יהוה אלהי ^{אדון חבלי} חזק ויאמן לבך, וקנה אל יהוה אלהי: קדיש יתום

בבית האבל מוסיפים בשחרית ובמנחה מזמור זה ביום שיש בו תחנון:

מט למנצח לבני קרח מזמור: שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד: גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון: פי ידבר

חֲכָמוֹת וְהַגּוֹת לְבִי תְבוּנוֹת: אֲטָה לְמִשְׁלַל אֲזִנִּי אֶפְתַּח בְּכַנּוֹר חִידָתִי:
 לָמָּה אִירָא בִימֵי רַע עֶזְרָא עֲקָבִי יְסוּפֵנִי: הַפְטָחִים עַל חִילָם וּבְרַב עֲשָׂרָם
 יִתְהַלְלוּ: אַח לֹא פָדָה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ: וַיִּקַּר פְּדִיּוֹן
 נַפְשָׁם וַחֲדָל לְעוֹלָם: וַיְחִי עוֹד לְנִצַּח לֹא יִרְאֶה הַשְּׁחָת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים
 יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וְכַעַר יֵאבְדוּ וְעִזְבוּ לְאַחֲרִים חִילָם: קִרְפָּם בְּתִימוֹ
 לְעוֹלָם מִשְׁכַּנְתָּם לְדוֹר וָדוֹר קָרְאוּ בְשֵׁמוֹתַי עָלַי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר
 בַּל יִלֵּין נִמְשָׁל בְּבִהְמוֹת נְדָמוֹ: זֶה דְרָכָם כְּסִיל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיָּהֶם
 יִרְצוּ סָלָה: כִּצְאוֹן לְשֵׁאוֹל שָׁתוּ מוֹת יִרְעִם וַיִּרְדּוּ בָּם יִשְׂרָיִם לְפָקֵר וְצוֹרֵם
 לְבָלוֹת שְׁאוֹל מִזְבֵּל לוֹ: אֵךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשֵׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקְחֵנִי
 סָלָה: אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ
 יִקַּח הַכֹּל לֹא יִרַד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יִכְרֵךְ וַיִּוֹדֵךְ כִּי תִיטִיב
 לָךְ: תָּבוֹא עַד דוֹר אָבוֹתָיו עַד גִּצַּח לֹא יִרְאוּ אֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא
 יִבִּין נִמְשָׁל בְּבִהְמוֹת נְדָמוֹ: קִדִּישׁ יְתוּם

סדר הזכירות

כתבו המקובלים מצות עשה להזכיר בפה אלו הזכירות והנזהר בהם לאומרם מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

זכירת יציאת מצרים: לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
 זכירת מעמד הר סיני: רַק הִשְׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נַפְשֶׁךָ מְאֹד, פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים
 אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ, וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי
 בָּנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה ^{אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ וְהַיָּם} אֱלֹהֶיךָ בְּחָרֵב: כַּאֲמֹר יְהוָה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומ"ש שם: בהזכרו מלחמת עמלק יכוין לתקן שהשכינה היא בצער, הרצון בזה שיתקן זה במסירת נפש שיקבל על עצמו תיכף אחר אמירת זכירה זו. עוד מ"ש שם בהזכרת הקצפתם במדבר, לכוין חטא עגל ולתקן זאת, הוא גם כן במסירת נפש, להראות קבלת אלהותו עליו ולא זולתו, ודי בזה.

וראו לאדם לומר החמשה זכירות בפה, תיכף אחר התפלה, כפי שנדפס בסדורים. ואף גם זאת בהיות שם נאמר: כל האומר פסוקים אלו ערב ובוקר קודם התפלה, מובטח שהוא בן העוה"ב, בודאי אין נפקותא בזה, והזמן גרמא יותר לאמרם אחר התפלה, כי אחר התפלה יש לאדם שהות יותר.

אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי
 כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון:

זכירת מחיית עמלק זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים:
 אשר קרך בדרך, ויגב כף כל הנחשלים אחריו ואתה עוף ויגע ולא
 ירא אלהים: והיה בהניח יהוה ^{איון וכל} ^{התורה והנה} ^{יאמר ויגיד} אלהיך לך מפל איביך מסביב,
 בארץ אשר יהוה ^{איון וכל} ^{התורה והנה} ^{יאמר ויגיד} אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר
 עמלק מתחת השמים, לא תשכח:

זכירת מה שהכעיסו אבותינו במדבר: זכר אל תשכח את אשר הקצפת את יהוה ^{איון וכל} ^{התורה והנה} ^{יאמר ויגיד}
 אלהיך במדבר:

זכירת מעשה מרים: זכור את אשר עשה יהוה ^{איון וכל} ^{התורה והנה} ^{יאמר ויגיד} אלהיך למרים בדרך:
 בצאתכם ממצרים:

זכירת השבת: זכור את יום השבת, לקדשו:

שלושה עשר עיקרים

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג
 לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל הפעשים:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא יחיד, ואין
 יחידות כמוהו בשום פנים, והוא לבדו אלהינו הנה הנה ויהיה:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו אינו גוף, ולא ישיגוהו
 משיגי הגוף, ואין לו שום דמיון כלל:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא ראשון והוא
 אחרון:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו לו לבדו ראוי
 להתפלל, ואין ראוי להתפלל לזולתו:

אני מאמין באמונה שלמה, שכל דברי נביאים אמת:

אני מאמין באמונה שלמה, שנבואת משה רבנו עליו השלום היתה אמתית, ושהוא היה אב לנביאים לקודמים לפניו ולבאים אחריו: אני מאמין באמונה שלמה, שכל התורה המצויה עתה בדינו, היא הנתונה למשה רבנו עליו השלום:

אני מאמין באמונה שלמה, שזאת התורה לא תהא מחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו יודע כל מעשה בני אדם וכל מחשבותם, שנאמר, היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם:

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו גומל טוב לשומרי מצותיו ומעניש לעוברי מצותיו:

אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה, אחכה לו בכל יום שיבא:

אני מאמין באמונה שלמה, שתהיה תחית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ולנצח נצחים:

לישועתך קויתי יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} קויתי יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} לישועתך: יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} לישועתך קויתי:

לפורקנך סברית יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} סברית יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} לפורקנך: יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} לפורקנך סברית:

אם בדעתו לילך באותו יום לעסוק במשא ובמתן יאמר זה:

עזרי מעם יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} עשה שמים וארץ: השלך על יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} יהבך והוא יכלכלך: שמר תם וראה ישר פי אחרית לאיש שלום: בטח

ביהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד פי עזי וזמרת יה יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} ויהי לי לישועה: רבנו

של עולם בדברי קדשך פתוב לאמר הבוטח ביהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} חסד יסוכבנו וכתוב ואתה מחיה את כלם. יהוהני ^{איון הכל} ^{היה תה ויחיה} ^{יאחינוני} אלהים אמת תן

בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדַי. כִּי בְטַחְתִּי בְךָ שָׁעַל יְדֵי מִשָּׂא וּמִתָּן
וְעַסְקִים שְׁלִי תִשְׁלַח לִי בְרָכָה כְּדֵי שְׂאוּכַל לְפָרְנִם אֶת עַצְמִי וּבְנֵי בֵיתִי
בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר כְּהִתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר לַחַיִּים וּלְשָׁלוֹם וַיְקִיִּם בִּי מִקְרָא
שְׁכַתוֹב הַשֶּׁלֶךְ עַל יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> יְהוָה וְהוּא יִכְלַכְלֶךְ. אָמֵן:

פרשת היראה

איתא בספרי יראים שצריך לומר פרשת היראה ופרשת התשובה וכדי לזכות את הרבים הצגנום פה:

דברים י

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ שָׂאל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירְאָה אֶת
יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וּלְעַבֵּד אֶת
יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל גִּפְשְׁךָ: לְשִׁמּוֹר אֶת מִצְוֹת יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup>
וְאֶת חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן לִיהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ: רַק בְּאַבְתִּיךָ חֲשַׁק
יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזֶרְעִם אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל הָעַמִּים
כִּיֹּם הַזֶּה: וּמִלַּתְּם אֶת עַרְלַת לִבְבְּכֶם וְעַרְפְּכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד: כִּי
יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדַנִּי הָאֲדַנִּים הָאֵל הַגָּדֹל
הַגָּבֵר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם
וְאַלְמָנָה וְאַהֲבֵ גֵר לָתֵת לוֹ לֶחֶם וּשְׂמֵלָה: וְאַהֲבַתְּם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים
הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: אֶת יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ
תִּדְבַק וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע: הוּא תְהַלְתֶּךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשָׂה אֶתְךָ אֶת
הַגְּדֹלָת וְאֶת הַנּוֹרָאִת הָאֵלָה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: בְּשַׁבְעִים נֶפֶשׁ יִרְדּוּ
אַבְתִּיךָ מִצְרַיִמָה וְעַתָּה שְׂמֹךְ יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ כִּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב:
וְאַהֲבַתְּ אֶת יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֶיךָ וּשְׂמַרְתָּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וּמִצְוֹתָיו כָּל הַיָּמִים: וַיִּדְעַתֶּם הַיּוֹם כִּי לֹא אֶת בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ
וְאֲשֶׁר לֹא רָאוּ אֶת מוֹסַר יְהוָה<sup>אִיּוֹן חֶבֶל
הֵתָּה חֵטְא וְחַיִּים
יִאֲדָרְנוּ</sup> אֱלֹהֵיכֶם אֶת גְּדֹלוֹ אֶת יְדוֹ הַחֲזוּקָה
וְזָרְעוֹ הַנְּטוּיָה: וְאֶת אֲתָתּוֹ וְאֶת מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם
לְפָרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וּלְכָל אֶרְצוֹ: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לַחִיל מִצְרַיִם לְסוּסָיו

וּלְרַכְּבוּ אֲשֶׁר הִצִּיף אֶת מֵי יָם סוּף עַל פְּנֵיהֶם בְּרֹדְפָם אַחֲרֵיכֶם וַיֹּאבְדוּם
 יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד בְּאֶחָד עַד
 הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַתְּךָ וּלְאֲבִירֶם בְּנֵי אֱלִיָּאב בֶּן רְאוּבֵן אֲשֶׁר
 פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַעַם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת אֲהֲלֵיהֶם וְאֶת כָּל
 הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקָרֵב כָּל יִשְׂרָאֵל: כִּי עֵינֵיכֶם הִרְאִיתָ אֶת כָּל
 מַעֲשֵׂה יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר
 אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לְמַעַן תִּחְזְקוּ וּבֵאתֶם וִירְשֶׁתֶם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם
 עוֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וּלְמַעַן תִּתְּרֶנּוּ יָמִים עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} לְאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וּלְזֶרְעָם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּטֵּעַ וְרִאֲתָךְ
 וְאֶהְבְּתָךְ בְּלִבִּי, וּבְלֵב כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל
 הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, בְּכָל לִבָּבְךָ וּבְכָל נַפְשָׁם, יִרְאֵת הַרְוֹמָמוֹת שֶׁל אֵין סוּף,
 יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמֶךָ, כִּי גָדוֹל אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. אָמֵן סְלָה:

פרשת התשובה

דברים ל

וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי
 לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל לִבְּךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךְ יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד}
 אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: וְשִׁבַּת עַד יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעֵתָ בְּקוֹל כָּל אֲשֶׁר
 אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם וּבִנְיָךְ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשָׁךְ: וְשָׁב יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד}
 אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצִיךָ
 יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבַּצְךָ
 יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ: וְהִבִּיאֶךָ יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירְשָׁתָהּ וְהִיטְבֶּךָ וְהִרְבֶּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ: וּמֵל יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד}
 אֱלֹהֶיךָ אֶת לִבְּךָ וְאֶת לִבְּ זֶרְעֶךָ לְאֶהְבָּה אֶת יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ בְּכָל
 לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשָׁךְ לְמַעַן חַיֶּיךָ: וְנָתַן יְהוָה^{אֵלֶיךָ הָיָה וְיָחִיד} אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל הָאֱלוֹת

הֲאֵלֶּה עַל אִיבֶיךָ וְעַל שְׁנֵאֵיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ: וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹל יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} וְעָשִׂיתְּ אֶת כָּל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם: וְהוֹתִירְךָ יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטַגְךָ וּבְפָרִי בְהִמָּתְךָ וּבְפָרִי אֲדַמָּתְךָ לְמַבָּה כִּי יָשׁוּב יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב כִּי אֲשֶׁר שָׂשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְחִקְתָּו הַפְתּוּבָה בְּסִפּוֹר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה מִתַּחַת כַּפְּאֵי כְבוֹדְךָ, לְהַחְזִיר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, לְכֹל פּוֹשְׁעֵי עִמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּבְכֻלָּם תַּחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, כִּי יִמְנָךְ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׂבִים, וְרוֹצֵה אֶתָּה בְּתִשׁוּבָה. אָמֵן סְלָה:

פרשת המן

אינא בספרים כל מי שיאמר פרשת המן בכל יום לא יחסר לו פרנסה, ומקודם אומרים את היה"ר. ויוכל לומר פרשת המן אפילו בשבת, רק התפלות על הפרנסה לא יאמר בשבת:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּזְמִין פְּרִנְסָה לְכֹל עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּפְרִנְסָתִי וּפְרִנְסַת אֲנָשֵׁי בֵּיתִי בְּכֻלָּם. בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר, בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבוּזִי, בְּהִתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר, כִּדִּי שְׁנוּכַל לְעַבֵּד עֲבוּדְתְּךָ וְלִלְמַד תּוֹרַתְךָ כְּמוֹ שְׁזַנְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ מִן בְּמִדְבַר בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעַרְבָּה:

שמות טז

וַיֹּאמֶר יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} אֶל־מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקַטְוֵי דְבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסְּנוּ הַיֶּלֶךְ בְּתוֹרַתִי אִם־לֹא: וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר־יִבְיֹאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ יוֹם | יוֹם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרַב וַיִּדְעַתֶּם כִּי יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} בְּשִׁמְעוּ אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם עַל־יְהוָהנִי אֱדַבְרֶנּוּ ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} וְנַחְנוּ מָה כִּי תִלְוֵנוּ

עֲלֵינוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} לָכֶם בְּעֶרְב בָּשָׂר לֵאכֹל וְלֶחֶם בַּבֶּקֶר לְשִׁבְעַ בְּשִׁמְעַ יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנַחֲנוּ מָה לֹא־עָלֵינוּ תְּלַנְתִּיכֶם כִּי עַל־יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אָמַר אֶל־כָּל־עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} כִּי שָׁמַע אֶת תְּלַנְתִּיכֶם: וַיְהִי כַדְבָּר אֲהֲרֹן אֶל־כָּל־עַדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְבוֹד יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} נֹרְאָה בְּעֵינָיו: וַיְדַבֵּר יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּלוּנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבַר אֱלֹהִים לֵאמֹר בֵּין הָעֲרָבִים תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֶּקֶר תִּשְׁבְּעוּ־לֶחֶם וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} אֱלֹהֵיכֶם: וַיְהִי בְעֶרְב וַתַּעַל הַשֶּׁלֶו וַתִּכֶּם אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֶּקֶר הִיִּתְּהָ שִׁכְבַת הַפֶּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה: וַתַּעַל שִׁכְבַת הַפֶּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דֶּק מַחֲסָפִים דֶּק כַּפָּר עַל־הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מִן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} לָכֶם לֵאכֹלָה: זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוּ עֹמֵר לַגִּלְגָּלַת מִסֶּפֶר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לְאִשֶׁר בָּאֵהָלוּ תִקְחוּ: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט: וַיִּמְדוּ בְעֹמֵר וְלֹא הָעֲדִיף הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט לֹא הִחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוּ לִקְטוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱלֹהִים אִישׁ אֶל־יֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֶּקֶר: וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּתֵרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֶּקֶר וַיִּרְם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֵשׁ וַיִּקְצַף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוּ וְחֵם הַשֶּׁמֶשׁ וְנִמְסָ: וַיְהִי א בַּיּוֹם הַשֵּׁשִׁי לִקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֵה שְׁנֵי הָעֹמֵר לְאֶחָד וַיִּבְאוּ כָל־נְשֵׂאֵי הָעֵדָה וַיִּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} שִׁבְתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} מָחָר אֶת אֲשֶׁר־תֹּאפְּו אַפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר־תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֶת כָּל־הָעֵדָף הַנִּיחֹ לָכֶם לְמִשְׁמַרַת עַד־הַבֶּקֶר: וַיִּנְיָחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֶּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרָמָה לֹא־הִיִּתְהָ בּוֹ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלְהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה^{אִיּוֹן חֶבֶל הַתְּהִי הַתְּהִי וְהִתְּהִי יִאֲדוּרֵינוּ} הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֵהוּ בַשָּׂדֶה: שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִצְאוּ

מִן־הָעַם לְלֶקֶט וְלֹא מִצְאוּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנֹכִי
מֵאַנְתֶּם לְשָׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתַי: רְאוּ כִּי־יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} נָתַן לָכֶם הַשְּׁפָת
עַל־כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים שְׁבוּ | אִישׁ תַּחֲתוּ אֶל־יְצֵא
אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּתוּ הָעַם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרָאוּ
בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ מִן וְהוּא כּוֹרֵעַ גָּד לִכְן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחַת בְּדָבָשׁ:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} מִלֹּא הָעֹמֵר מִפְּנֵי
לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן | יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֵאכַלְתִּי אֶתְכֶם
בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח
צִנְצָנֹת אֶחָת וְתִן־שָׁמָּה מִלֹּא־הָעֹמֵר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי}
לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם: כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} אֶל־מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן
לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה
עַד־בָּאֵם אֶל־אֶרֶץ נוֹשְׁבַת אֶת־הַמֶּן אָכְלוּ עַד־בָּאֵם אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן:
וְהָעֹמֵר עֲשֵׂרִית הָאִיפָה הוּא:

אִתָּה הוּא יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} לְבַדְּךָ, אִתָּה עֲשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם,
הָאֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ, הַיּוֹמִים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת
כָּל־ם, וְאִתָּה הוּא שֶׁעֲשִׂיתָ נְסִים וְנִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת תָּמִיד עִם אֲבוֹתֵינוּ,
גַּם בַּמִּדְבָּר הַמְטַרְתָּ לָהֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וּמִצּוֹר הַחֲלָמִישׁ הוֹצֵאתָ
לָהֶם מַיִם, וְגַם נָתַתָּ לָהֶם כָּל צְרִיכֵיהֶם, שְׂמֹלְתָם לֹא בָלְתָה מֵעֲלֵיהֶם,
כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחַסְדֶּיךָ הָעֲצוּמִים, תְּזוּנְנוּ וְתִפְרַנְסֵנוּ וְתִכְלַכְלָנוּ
וְתִסְפִיק לָנוּ כָּל צְרִכְנוּ, וְצִרְכֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְרַבִּים, בְּמַלּוּי וּבְרוּחַ,
כָּל־י טָרַח וְעָמַל גְּדוֹל, מִתַּחַת יָדְךָ הַנִּקְיָה, וְלֹא מִתַּחַת יָדֵי בָשָׂר וָדָם:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה^{אֵלֶיךָ הַיְיָוִה אֲדֹנָי} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתְּכִין לִי וְלֹא־נִשְׂי
בֵּיתוֹ, כָּל מַחְסוֹרֵנוּ, וְתִזְמִין לָנוּ כָּל צְרִכְנוּ, לְכָל יוֹם וְיוֹם מַחֲיֵינוּ, דִּי
מַחְסוֹרֵנוּ, וְלְכָל שְׁעָה וְשְׁעָה מִשְׁעוֹתֵינוּ, דִּי סְפוּקֵנוּ, וְלְכָל עֵצָם מֵעֲצָמֵינוּ
דִּי מַחֲיֵנוּ, כִּי־י הַטּוֹבָה וְהַרְחָבָה, וְלֹא כְּמַעוֹט מִפְּעֻלֵינוּ וְקִצֵּר חֲסָדֵינוּ.

וּמִזְעָר גְּמוּלוֹתֵינוּ, וַיְהִי מְזוֹנוֹתַי, וּמְזוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי, וְזַרְעִי וְזַרְע זַרְעִי,
מְסוּרִים בְּיָדְךָ, וְלֹא בְּיַד בָּשָׂר וָדָם:

עשרת הדברות

שמות כ, א

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר: אֲנֹכִי יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
אַחֲרָיִם עַל־פָּנָי: לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
תִעַבְדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינָי אֶבֶת עַל־פְּנֵי
עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים לְשָׁנָאִי: וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֹהֲבָי וּלְשֹׁמְרֵי
מִצְוֹתַי: לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּא כִּי לֹא יִנְקָה יְהוָה
אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׂוּא: זְכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלֶאכֶתֶךָ: וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל}
אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלֶאכֶת אַתָּה | וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאַמְתָּךָ וּבְהֵמָתֶךָ
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ
יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: כִּפֹּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן
יָאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה ^{אֵלֹהֵי חַיִּים וְיִשְׁרָאֵל} אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ: לֹא תִרְצַח
לֹא תִנְאַף לֹא תִגְזֹב לֹא־תַעֲנֶה בְרַעְךָ עַד שִׁקְר: לֹא־תַחְמֹד בֵּית רַעְךָ
לֹא־תַחְמֹד אִשְׁת רַעְךָ וְעַבְדּוֹ וְאַמְתּוֹ וְשׂוֹרוֹ וְחַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְךָ:

אגרת הרמב"ן

האגרת הזאת שלח הרמב"ן ז"ל מעכו לקטלוניא לבנו על הענה וצוה בו שיקראה פעם אחת בשבוע וילמדו גם אחרים עמו. ויהיה רגיל בו בעל פה כדי לחנכם בילדותם ביראת שמים. ובישר לו שביום שיקרא אגרת זה שיענוהו מן השמים כל מה שישאל. וכל מי שירגיל לאומרו בודאי יהא ניצול מכל צרה, ומובטח לו שהוא בן עולם הבא (העתקתי מספר מעולפת ספרים בסופו):

שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ. וְאֵל תַּפְּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ: תִּתְּנֶהָ תָּמִיד לְדַבֵּר
כָּל־דְּבָרֶיךָ בְּנִחַת, לְכָל־אָדָם, וּבְכָל־עֵת, וּבִזְהַ תִּנְצַל מִן הַפְּעַם

שְׁהִיָּא מִדָּה רְעָה לְהַחֲטִיא בְּנֵי אָדָם. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה: כָּל הַפּוֹעֵם כָּל מִינֵי גִיּוֹנִים שׁוֹלְטִין בּוֹ, שְׁנֹאֲמַר: וְהִסֵּר פֶּעַם מִלִּפְדָּי, וְהִעֲבִיר רְעָה מִבְּשַׂרְךָ. וְאִין רְעָה אֵלָא גִיּוֹנִים, שְׁנֹאֲמַר: וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רְעָה. וְכֹאֲשֶׁר תִּנְצֵל מִן הַפֶּעַם, תַּעֲלֶה עַל לִבְךָ מִדַּת הָעֲנוּה שֶׁהִיא מִדָּה טוֹבָה מִכָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת, שְׁנֹאֲמַר: עֵקֶב עֲנוּה יִרְאֵת ה'. וּבַעֲבוּר הָעֲנוּה, תַּעֲלֶה עַל לִבְךָ מִדַּת הִירְאָה, כִּי תִתֵּן אֶל לִבְךָ תְּמִיד, מֵאִין בָּאת, וּלְאֵן אֲתָה הוֹלֵךְ, וְשֹׂאתָה רְמָה וְתוֹלְעָה בְּחַיִּיד, וְאִף כִּי בְּמוֹתְךָ, וּלְפָנַי מִי אֲתָה עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, לְפָנַי מִלְּךָ הַכְּבוֹד, שְׁנֹאֲמַר: הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךָ. אִף כִּי לְבוֹת בְּנֵי אָדָם. וְנֹאֲמַר: הֲלוֹא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֵא נְאֻם ה'. וְכֹאֲשֶׁר תַּחֲשֹׁב אֵת כָּל אֱלֹהִים, תִּירָא מִבּוֹרְאֵךְ וְתִשְׁמַר מִן הַחֲטָא, וּבַמִּדּוֹת הָאֵלֹהִים תִּהְיֶה שְׂמִחַ בְּחִלְקֵךָ. וְכֹאֲשֶׁר תִּתְּנֶהג בְּמִדַּת הָעֲנוּה לְהַתְּבוֹשֵׁשׁ מִכָּל אָדָם וּלְהַתְּפַחַד מִפְּנֵי וּמִן הַחֲטָא, אִז תִּשְׁרָה עֲלֶיךָ רוּחַ הַשְּׂכִינָה וְזִיו כְּבוֹדָהּ וְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא.

וְעַתָּה בְּנֵי, דַּע וִירְאָה, כִּי הַמִּתְּנַגֵּאתָ בְּלִבּוֹ עַל הַפְּרִיּוֹת, מוֹרֵד הוּא בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּי מִתְּפָאֵר הוּא בְּלְבוֹשׁ מַלְכוּת שָׁמַיִם, שְׁנֹאֲמַר: ה' מִלְּךָ גְּאוֹת לְבִשׁ, לְבִשׁ ה' עִז הַתְּאֵזֵר אִף תִּפְוֹן תִּבְל בַּל תְּמוּט. וּבְכַמָּה יִתְּנָאָה לֵב הָאָדָם? אִם בְּעֵשֶׂר, ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר. וְאִם בְּכְבוֹד, הֲלֹא לְאַלְקִים הוּא, שְׁנֹאֲמַר: וְהִעֲשֶׂר וְהַכְּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ, וְאִיד מִתְּפָאֵר בְּכְבוֹד קוֹנּוֹ? וְאִם מִתְּפָאֵר בְּחֻכְמָה - מִסִּיר שְׁפָה לְנֹאֲמָנִים, וְטַעַם זְקִנִים יִקַּח: נִמְצָא, הַכֹּל שׁוּה לְפָנַי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, כִּי בְּאִפּוֹ מִשְׁפִּיל גְּאִים, וּבְרִצּוֹנוֹ מַגְבִּיִה שְׁפָלִים, לְכֵן תִּשְׁפִּיל עֲצֻמְךָ וּיִנְשַׂאֲךָ הַמְּקוֹם.

עַל כֵּן אֶפְרָשׁ לְךָ אִיד תִּתְּנֶהג בְּמִדַּת הָעֲנוּה לְלַכֵּת בָּהּ תְּמִיד: כָּל דְּבָרֶיךָ יִהְיוּ בְּנַחַת, וִירְאֵשׁךָ כְּפוֹת, וְעֵינֶיךָ יִבְטְאוּ לְמַטָּה לְאָרֶץ וּלְבָד לְמַעְלָה, וְאֵל תִּבְטֵא בְּפָנַי אָדָם בְּדַבְּרֵךָ עִמוֹ, וְכָל אָדָם יִהְיֶה גְּדוֹל מִמֶּךָ בְּעֵינֶיךָ, וְאִם חָכָם אוֹ עֲשִׂיר הוּא - עֲלֶיךָ לְכַבְּדוֹ, וְאִם רָשׁ הוּא וְאֲתָה

ויאמר תפלה קצרה זו

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, שִׁיְהִיו מְזוֹנוֹתַי וּפְרָנְסוֹתַי וּפְרָנְסוֹת אֲנָשֵׁי בֵּיתִי, עִם מְזוֹנוֹת וּפְרָנְסוֹת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, מְכַתְּרִים וּמְאַמְתִּים וּמְצַדִּיקִים בְּיָדְךָ, וְאֵל תְּצַרִּיכֵנִי לַיְדֵי מַתַּנַּת בֶּשֶׂר וְדָם וְלֹא לַיְדֵי הַלְּוָאֲתָם, אֲלֵא לַיְדֵיךָ הַמְּלָאָה וְהַרְחֲבָהּ. עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ, וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת יְדְךָ, וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רְצוֹן: יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיוֹן לְפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} צוּרֵי וּגְאֻלֵּי:

ויזוהר להתפלל אותה מיד סמוך לתפלתו, כדי שתקדם לתקון האכילה בבית, כדפרשו בוזהר (סם), ויורה שכל תפילתו לא היתה לצרכיו, רק לצורך גבוה כבן, ואין לצרכיו אלא תפלה קצרה זו. (סדור תפלה למשה לרמ"ק)

המתפלל צריך שישהה במקום שמתפלל שעה אחת קודם תפלתו... ושעה אחת אחר תפלתו, שלא תהא נראית עליו (התפילה) כמשאוי שממהר לצאת ממנה, שנאמר (תהלים קמ"ד) 'אך צדיקים יודו לשמך' ואחר כך 'ישבו ישרים את פניך' וחסידים הראשונים היו שוהין שעה ממש משעות בינונית, שהן כ"ד במעת לעת, ולשאר עם די בשעה מועטת, כדי הילוך ב' פתחים, שהם ח' טפחים. (שו"ע הרב או"ח סי' צג ס"א)

לאחר התפילה אומר:

יְהִי יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} עִמָּנוּ כְּאִשֶּׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ, אֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִשְׁעֵנוּ: לְהַטּוֹת לְבַבְנוּ אֵלָיו, לְלַכֵּת בְּכָל דְּרָכָיו, וְלִשְׁמֹר מְצוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמְשַׁפְּטוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ: וַיְהִיו דְּבָרֵי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה, קְרִבִּים אֵל יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} וְיִמָּם וְלִילָהּ, לַעֲשׂוֹת מְשַׁפֵּט עִבְדוֹ וּמְשַׁפֵּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} הוּא הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד:

יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} נְחַנֵּנוּ בְּצַדִּיקוֹת לְמַעַן שׁוֹרְרֵי הַיָּשָׁר לְפָנֶיךָ דְּרַפְּךָ: וְאֵנִי בְּתַמֵּי אֵלֶיךָ, פְּדֵנִי וְחַנְּנֵנִי: פְּנֵה אֵלַי וְחַנְּנֵנִי, כִּי יַחִיד וְעֵנִי אֲנִי: רַגְלֵי עַמְּדָה בְּמִישׁוֹר, בְּמִקְהָלִים אֲבָרְךָ יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ}: יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} שְׁמֹרְךָ, יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} עוֹלָם: צִלְךָ עַל יַד יְמִינְךָ: יְהוָה ^{אֵלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} יִשְׁמַר צִאֲתְךָ וּבּוֹאֶךָ, מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וּבָרַךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ, כְּאִשֶּׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ:

אַל הַכְּבוֹד אֶתֶּן לְךָ שִׁיר וְהַלֵּל, וְאַעֲבוֹד לְךָ יוֹם וְלַיְלָה. בְּרוּךְ יְחִיד וּמְיוֹחָד,
 הַיְהִי הַזֶּה וַיְהִי, יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מֶלֶךְ מַלְכֵי
 הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֱלֹהִים חַיִּים, מֶלֶךְ חַי וְקַיִם לְעַד וּלְעוֹלָמֵי
 עַד. כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְאַנְחֵנוּ גַלְדֵּךְ בְּשֵׁם יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד, (וְאַנִּי אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ
 עוֹלָם), אָמֵן סְלָה: (ספר יראת אל להרוקח ז"ל)

לעולם ישתדל אדם שיהא מעשרה ראשונים בבית הכנסת ומעשרה אחרונים. גמר תפלתו ורוצה
 לצאת מבית הכנסת, ישב תחילה מעט במקומו, ויאמר:

אֵף צַדִּיקִים יִדְרוּ לְשִׁמְךָ, יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ: (סדור יעב"ץ)

אחר כך יעמוד מול ארון הקודש ויאמר:

(כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְאַנִּי אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהִים
 חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם.) עֲזָרֵי מַעַם יְהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְהוָה יִמְלֹךְ
 לְעוֹלָם וָעַד: (שם)

אחר כך יוצא בארוכה לאחוריו, ולא יפסיע פסיעה גסה אפילו בחוץ, ואין צריך לומר שלא ירוץ
 בעודו בבית הכנסת, שלא יהא נראה כחבוש שהתיר עצמו מבית האסורין, אלא יצא בהכנעה
 ובכובד, כמי שקשה עליו הפרידה, כנפטר מלפני המלך, ובהגיעו לפתח יאמר:

יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ} נַחֲנִי בְּצַדִּיקְתְּךָ לְמַעַן שׁוֹרְרֵי, הַיִּשָּׁר לְפָנַי דְּרַכְּךָ:

משתחוה והולך לדרכו לשלום. (שם)

כשהולך יאמר אלו שלשה פסוקים

גַּד גְּדוּד יְגוֹדְנוּ, וְהוּא יִגַּד עֲקֵב: וַיְהִי דוֹד לְכָל דְּרָכֵי מְשֻׁכָּל, וַיְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ}
 עִמּוֹ: וְנַח מְצֵא חַן בְּעֵינֵי יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ}: כן מצאתי בספר מנורת זהב. (קיצור של"ה)

אלו חמשה פסוקים המה מסוגלים, וטוב לאדם להיות רגיל בהם, ונוהגין קצת לאומרם גם כן קודם
 ציאתן מבית הכנסת

עֲזָרֵי מַעַם יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ}, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשְּׁלֵךְ עַל [ויכוין במחשבתו בשם
 בנקודת יְהוָה] יְהוָה^{אֱלֹהֵינוּ} יְהַבֵּךְ, וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט
 לְצַדִּיק: שָׁמֵר תָּם וְרָאָה יִשְׂרָאֵל, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם: בָּטַח בַּיהוָה^{אֱלֹהֵינוּ}
 וַעֲשֵׂה טוֹב, שָׁכַן אָרֶץ וְרָעָה אָמוֹנָה: הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֲבַטַח וְלֹא אֶפְחָד,

כִּי עָזַי וְזַמְרַת יְיָ יְהוָה אֱדַבְרֶנּוּ, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: (קיצור של"ה)

אם בדעתו לילך באותו יום לעסוק במשא ומתן, יאמר

אֲנִי רוֹצֵה הַיּוֹם לֵילֵךְ לַעֲשׂוֹת מִשָּׂא וּמַתָּן בְּרִשׁוֹת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ לְמַעַן שְׁמוֹ.

ויתפלל תפלה קצרה וזו נוסחה

אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוֹר וְיִזְכֶּה
יֵאוֹר וְנוֹר

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּדַבְרֵי קִדְשְׁךָ פָּתוּב לְאֹמֵר, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה
חֶסֶד יִסּוּבְכֶנּוּ, וְכַתִּיב, וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כָּלֶם וְגו'. (יהוה אלהי)

אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוֹר וְיִזְכֶּה
יֵאוֹר וְנוֹר

אֱלֹהִים אָמֵת, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדַי, כִּי
בְטַחְתִּי בְךָ, שָׁעַל יְדֵי מִשָּׂא וּמַתָּן וְעִסְקִים שְׁלִי תִשְׁלַח לִי בְרָכָה, שְׂאוּכֹל
לְפָרְגִם אֶת עֲצָמַי וּבְנֵי בֵיתִי בְּנַחַת וְלֹא בְצָעַר, בְּהִתֵּר וְלֹא בְאִיִּסוּר,
לְחַיִּים [טוֹבִים] וּלְשָׁלוֹם, וְיָקִים בִּי מִקְרָא שְׁפָתוֹכָ, הַשֶּׁלֶךְ עַל יְהוּה יְהִבְךָ
וְהוּא יְכַלְפֶּלְךָ, לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק, אָמֵן: (קיצור של"ה)

מהחיד"א: עין הרע - לומר פסוקי נגע צרעת, שהם אחד עשר פסוקים שמתחילים בנ' ומסיימים בנ', כל בוקר
אחר התפילה. הפסוקים מופיעים בסידור בתפילות למוצאי שבת ואלו הן:

נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל ה' אלקיך אליו תשמעון: נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים קדש משכני
לירדן: נביא מקרבך מאחיד כמוני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעון: נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים קדש משכני
עליו: נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צעון: נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן: נפתי משכבי מר אהלים
וקנמון: נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמתך
כריח לבנון: נדו מתוך בבל ומארץ כשדים צאו והיו כעתודים לפני צאן: נשקי קשת מימינים ומשמאלים באבנים
ובחצים בקשת מאחי שאול מבנימין:

לאחר מכן אומרים את התפילה הבאה:

רבונו של עולם, הצל את עמך בית ישראל מכל מיני כשפים ומכל מיני עין הרע, וכשם שפרשת כנפיך על
אבותינו שמדבר, שלא שלטה עליהם עינא בישא דבלעם, כן תפרש עלינו ברחמיך הרבים להיותנו מכוסים
במכסה ובהנהגה בשמותיך הקדושים מכל עינא בישא. אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה: בטחו
בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים: ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

עכברים - לקבל על עצמו להקפיד במעשרות. פחדים - סגולה נגד פחד כגון לפני לידה וכו', לצייר באויר מול
העינים אותיות שם הוי"ה, ולומר אין עוד מלבדו. פרנסה ברווח - לתת מעשר כספים מכל רווח, גם אם המצב
דחוק, מתאמצים וה' מחזיר ככפל כפליים. שינה - לנידודי שינה, לשתות תה עם חלב ולברך המפיל כל ערב לפני
השינה. שמחה - להיות שרוי בשמחה כל היום, לומר שלוש פעמים את הפסוקים המופיעים בסידור לאחר עלינו
לשבת, "אל תירא מפחד פתאום...", "עוצו עצה ותופר..." "ועד זקנה אני הוא..." עצה נוספת, לומר במוצאי
שבת על שתית משקה חם: חמין במוצאי שבת מלוגמא."

תפלת מנחה לחול

כשיצא מפתח ביתו יאמר:

**הַרְיֵנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַפְּנִסָּת שֶׁל יִצְחָק אָבִינוּ עָלְיוּ הַשָּׁלוֹם לְיַחְדָּא
שְׂכִינְתָא בְּרֻזְעָא שְׂמַאלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.**

אור הישר - כתו נהורא

דיני תפלת מנחה

- מזמן מנחה גדולה לא יגלח (ונכון לזיהור בכל המבואר בשו"ע סימן רל"ב ופרט בקביעת סעודת מילה או חתונה וע"ש).
- יזהר מאד בפריעת שכר שכיר קודם מנחה. ואפילו אם יתאחר קצת תפלתו על ידי זה. ואם אין לו, יבקש מהפועל שיוקוף עליו במלוה:

הלכות דרך החיים

סדר תפלת מנחה.

א. סדר תפלת מנחה בצבור הוא, אשרי וחצי קדיש ושמונה עשרה וחזרת השליח צבור תפלתו בקול

הערות דרך החיים

א. ועיי' דיני תחנון, באיזה ימים שאין אומרים בהם תחנון עיי' ס' רס"ז.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

במעלת תפילת המנחה וחשיבותה * משנה חיוב להיזהר בה יותר משל שחרית * סדר תפילת ערבית וכוונתה].

ז"ל האבודרה"ם: ונקראת זאת התפלה מנחה, מפני שבשעה עשירית מן היום שנברא בו אדם הראשון חטא, וזהו שכתב (בראשית ג, ח) "לרוח היום" ומתרגמין למנח יומא, עכ"ל. וז"ל הטור: וכשיגיע זמן תפלת המנחה יתפלל, ומאוד צריך לזהר בה, דא"ר חלבו א"ר הונא לעולם יזהר אדם בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה וכו', עכ"ל. וגם הזוה"ק מזהיר מאוד להתפלל אותה בכוונה עצומה יותר מבתפילת שחרית וערבית.

כמבואר פ' ויחי (ד' ר"ל) וז"ל: כתיב (ירמיה ו, ח) "אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב", מהו "צללי ערב", הם, מקטרגי העולם. ורוגז הדינים המוכנים בעת ההוא, וע"ז כתוב שצריך האדם לכוון דעתו בתפלת המנחה, בכל התפלות צריך האדם לכוון דעתו, ובתפלה זו יותר מכולן, משום שהדין שורה בעולם, ועל כן זמן תפלת המנחה זה יצחק תקן, וכבר ביארנוהו. עכ"ד.

והאריז"ל כתב גם כן וז"ל: מפני שעתה הוא זמן שליטת הדינים, צריך להיזהר בו מאוד יותר מבשחרית, שלא יתאחו בו החיצונים וכו', עכ"ל. ודי בהערה זו.

האריז"ל קודם תפלת המנחה היה חוקר אם אין אתו שכיר יום לשלם לו ביומו שכרו, לכל יתעכב עיי"ז תפלתו לעלות למעלה. וגודל עון של הלנת פעולת שכיר, בעז"ה יבואר בשער הכולל (פרקי"ת). ויזהר האדם לקבל על עצמו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, גם קודם תפלת מנחה וערבית, כנזכר למעלה בתפלת שחרית וע"ש בשער הב' (פ"ח).

ויזהר לומר קודם אשרי, פרשיות הקרבנות ופסוקי ה' צבאות, כל פסוק ג"פ בהתלהבות גדול. ואח"כ יאמר אשרי בכוונה גדולה ובהתלהבות גדול, כמבואר למעלה בתפלת שחרית. ופסוק עיני כל אליך ישברו וכו', פותח את ידיך וכו', מבואר בתפילת שחרית בכוונת אשרי שקודם ובא לציון ע"ש. ואחר תפלת י"ח, אף אם התפלל ביחידות יתוודה כנ"ל בתפלת שחרית. ונפילת אפים כנ"ל ואח"כ עלינו. וכ"כ האריז"ל, שיש לומר גם אחר תפלת המנחה עלינו. ואחר שבח עלינו של תפלה זו יאמר ב' מזמורים הנ"ל אחר תפילת שחרית.

אור הישר - כתור נהורא

יתפלל מנחה בעוד שהם קורין קריאת שמע, ואחר יתפלל עמהם שמונה עשרה דערבית. ואחר כך יקרא קריאת שמע וברכותיה, ואז יאמר ברוך ה' לעולם אמן ואמן מעומד. ואם יהיה לו מנין בלילה לתפלת ערבית, וכן אם אי אפשר לו לגמור שמונה עשרה דמנחה קודם שיתחילו שמונה עשרה דערבית, ימתין עם שמונה עשרה דמנחה (באם לא יעבור זמנה) להתפלל אותה בשעה שהציבור יתפללו שמונה עשרה דערבית. ולכל הנ"ל ידלג גם תחנון ושוב לא יאמרנה אחר שהתפלל ערבית אף אם עדיין יום.

עד אחר קדושה. ואם השעה עוברת גם לזה, יתחילו עם הש"ץ בשוה. ויאמרו מלה במלה. גם נקדישך ולדור ודור (ונכון שיהיה על כל פנים אחר שיענה אמן). ויאמר הש"ץ כל שמונה עשרה בקול רם: • יאמר קודם מנחה פרשת הקרבנות כו'. ואשרי. ואם יאחר על ידי זה להתפלל שמונה עשרה עם הציבור, יאמרם אחר שמונה עשרה (ואז לא יכוין בפותח את ידך בדרך בקשה, רק בדרך שבח כמו בשחרית), כדי שיתפלל שמונה עשרה עם הציבור. וכן בערבית ידלג ברוך ה' לעולם אמן ואמן, כדי להתפלל שמונה עשרה עם הציבור ואם בא אחר ברכו,

הלכות דרך החיים

אחד שהוא זמן מנחה או מעריב^ה. מיהו בצבור הואיל וסירחא לילך ולאספסם הקילו בזה, ונהגו להתפלל שניהם יחד. אבל יחיד יהא נזהר בזה, אם לא בשעת הדחק ומכל שכן, שבדיעבד יצא^ה. ואם טעה ביום המעונן והתפלל מעריב מפלג המנחה עד הלילה בחשבו שכבר הגיע הלילה ואחר כך זרחה החמה, אם אירע זה ביחיד, חזר ומתפלל בלילה^ה. אבל בצבור אם אירע כזה, אין צריך להתפלל שנית בלילה^ה. ג. נהגו האינדנא לאכול סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה (היינו משש שעות ומעלה) וסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה (היינו מטי' שעות) וסמכו על מה שקורין לבית הכנסת להתפלל והוא הולך שם להתפלל בצבור ליכא לימחש שמא ימשך (אבל אם מתפלל בביתו, אף שקורין לבית הכנסת לא מהני^ט). אמנם מיד שקורין לבית הכנסת צריך להפסיק ולהתפלל. (וזה מוכרח, דאם לא כן מאי תקנתיה). אבל סעודה גדולה, כמו סעודת נשואין או מילה, להתחיל סמוך למנחה קטנה, אין להתיר בזה^ה, היינו חצי שעה קודם הזמן והוא שלש שעות זמניות קודם הלילה). וכן יש באמת להחמיר בסעודה גדולה אפילו סמוך למנחה גדולה חצי שעה קודם, דלא כמנהגא^ה. ד. וכן מותר לילך למרחץ אפילו בכל מידי דמרחץ אפילו סמוך למנחה קטנה (מטעם שנתבאר) הואיל וקורין לבית הכנסת. (ואף שסעודה גדולה אסורה אפילו למנהג סמוך למנחה קטנה ובגמרא מדמי להו להדדי, אמנם היינו טעמא דמנחה גדולה דכיון דשכיח שכרות לא נהגו כמו צנחון רמ"א גם בסמוך למנחה גדולה ועיין מ"א, מה שאין כן מרחץ

הקטורת קודם מנחה, וכן נכון^ה. ב. סדר תפלת מנחה של תענית צבור הוא, אשרי וחצי קדיש ומוציאין ספר תורה וקורין ויחל שלשה גברי והשלישי קורא ההפטורה, ומגביהין וגוללין הספר תורה. ואין אומרים קדיש אחר הקריאה. ומכניסין הספר תורה להיכל ואומרים חצי קדיש לפני התיבה, קודם תפלת שמונה עשרה ומתפללין, וחוזר השליח צבור תפלתו בקול רם ואומרים תחנון, קדיש שלם, עלינו וקדיש יתום. זמן תפלת מנחה. א. זמן תפלת מנחה, לכתחלה הוא מתשעה שעות ומחצה למעלה. ומחשבין שעות אלו לפי ערך היום לחלק י"ב שעות והיינו שעות זמניות, באם היום ארוך ט"ו שעות, נחשב שעה ורביע לשעה אחת. ובדיעבד אם מתפלל אחר ששה שעות ומחצה יצא. אבל קודם לכן אפילו בדיעבד לא יצא. מיהו אם צריך לאכול או לצאת לדרך מותר להתפלל לכתחלה משש שעות ומחצה^ה. ב. ולענין עד מתי המשך זמנה, הוא כך. אם מתפלל מנחה לאחר י"א שעות פחות רביעי על היום, אין לו להתפלל שוב ערבית אפילו ביום אחר עד צאת הכוכבים. ואם מתפלל מעריב ביום לאחר י"א שעות פחות רביע על היום, לא יתפלל שוב אפילו ביום אחר מנחה לאחר י"א שעות פחות רביע. (שהוא פלוגתא בגמרא מתי מתחיל זמן מערב והפסק זמן מנחה. לכן לא יעשה תרתי דסתרי אהדי, להתפלל מנחה ומעריב בזמן

הערות דרך החיים

סי' רס"ג. ו. שם. ז. סי' רס"ג סי"ד ועיין בא"ר דה"ה בחול. ח. שם. ט. עיי', כ"א סי' רצ"ט. י. ט"ז ומ"א סי' רל"ב. יא. שם.

ב. סי' רל"ז. ג. ועיין בזה במ"א סי' רל"ג ורס"ז כיצד מחשבין, כי יש בזה פלוגתא. ד. סי' רל"ג ועיין סי' פ"ט. ה. שם ועיין מ"א

❧ הלכות דרך החיים ❧

ואחר כך בא מנין, יאמרו מזמור אחר ויאמרו אחריו קדיש^{יא} (ואם התחיל להתפלל ויצאו מקצתו, נתבאר בדיני קדיש בעשרה).

ג. אין להתעטף בטלית בין אשרי לקדיש רק קודם אשרי, אם לא שלא היה לו מקודם^{יב}.

ד. אם התחיל השליח צבור להתפלל חזרת תפלתו בקול רם, קודם שהצבור מתפללין בלחש מחמת שהשעה דחוקה, אין לקהל להתחיל עם השליח צבור, רק לאחר שסיים ברכתו האל הקדוש ויענו אמן, אז יתחילו, אם לא שהשעה עוברת^{יג}.

ה. בא לבית הכנסת ומצא צבור מתפללין שמונה עשרה של מנחה, מתפלל עמהם שמונה עשרה ואינו אומר אשרי רק אחר שהתפלל^{יד}. מיהו כשכבר הגיע הלילה אחר תפלת מנחה, אין צריך לומר אשרי^{יח}.

ו. בא לבית הכנסת כשהצבור מתפללין מעריב והוא לא התפלל עדיין מנחה, מותר לו להתפלל

מנחה באותו בית הכנסת, הואיל והתפלות שוות. אבל ערב שבת וערב יום טוב לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת שהצבור כבר אמרו ברכו או מזמור שיר ליום השבת, והכל כפי המנהגי, דהוי כקבלת שבת^{יט}. אלא ילך חוץ לבית הכנסת ויתפלל. מיהו אם בא סמוך לקבלת שבת מותר לו להתחיל להתפלל ואין צריך להפסיק אחר כך, כיון שהתחיל בהיתר ואפילו יודע שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו, מותר^כ. וכל זה כשלא ענה ברכו עם הקהל, אבל ענה עם הקהל ברכו, לא יתפלל מנחה של חול רק ערבית של שבת שתיים, הראשונה לחובה והשנייה לתשלומין של מנחה. לכן אין נכון לענות ברכו, דשוב לא יוכל להתפלל מנחה, רק ילך חוץ לבית הכנסת^{כא}.

ז. מי ששכח להתפלל מנחה, האיך יתנהג בתשלומין וכן במזיד וכהאי גוונא, נתבאר לקמן בדיני תשלומי תפלה.

ח. דיני השמונה עשרה ודיני תחנון ועלינו, נתבאר בשחרית. וכן אם התחיל להתפלל בעשרה ויצאו מקצתו, ראה למעלה בדיני קדיש בעשרה.

לדעת ר"ת ור"י ורא"ש דליכא משום יתעלף רק דאתי למשוכי מותר וכמו שנוהגין לדון אפילו תחלת דין אפילו במנחה קטנה^{כב}. ה. וכל זה בעיר שקורין לבית הכנסת, אבל כשאין קורין לבית הכנסת, כמר בכפר וכהאי גוונא אפילו בעיר רק כשהוא מתפלל בביתו ביחיד^{כג}, אסור לאכול סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה וכן סעודת נשואין או מילה אפילו סמוך למנחה גדולה, דהיינו מחצות ואילך אסור. ואם התחיל (דהיינו משנטל ידיו או התיר חגורו אפילו לא נטל ידיו - מי שנוהג להתיר חגורו קודם אכילה) או קודם שלש שעות זמניות קודם הלילה התחיל, אפילו סעודה גדולה אין מפסיקין. ואפילו כשיש מנין ואין קורין לבית הכנסת ויעבור זמן תפלה בצבור, אין מפסיקין^{כד}. אבל אם התחיל לאחר שלש שעות אפילו עדיין יש שהות הרבה אלא שיודע שימשוך סעודתו עד הלילה, פוסק מיד. ובשתייה שלאחר הסעודה לאחר ברכת המזון או שתייה בלא אכילה, פוסק^{כה}.

ו. וכן תספורת אסור סמוך למנחה קטנה (כזכר בסעיף שלמעלה). והתחלת תספורת, הוא משיניח על ברכיו סידר המספרים. וכן בספר אסור ללמוד כשהגיע זמן מנחה, רק יתפלל מקודם^{כו}. אבל חצי שעה קודם, מותר ללמוד. ואם התחיל ללמוד בחצי שעה אינו פוסק אם יש עוד שהות. ואם התחיל משהגיע הזמן פוסק ומתפלל^{כז}.

ז. הא דאסור לאכול סעודה קטנה, היינו כשקובע לסעודה. אבל אכילת פירות, מותר. וכן לאכול פה כביצה ובשתייה יותר מכביצה, מותר^{כח}. וכן תבשיל העשוי מחמשת המינים, אם אינו קובע עליהו, וכן בבשר וגבינה דינו כתבשיל הנזכר^{כט}.

דיני תפלת מנחה.

א. אם יש לו מים, צריך ליטול ידיו לתפלה, ואפילו עומד מלמודו ואינו יודע להם שום ליכלוך. אבל לא יברך. ואם אין לו מים, אין צריך לחזור אפילו פחות ממיל^ל.

ב. אין לומר אשרי שקודם מנחה אלא אם כן יש מנין בבית הכנסת כדי שיאמר עליו הקדיש שלפני שמונה עשרה ותפלת מנחה. ואם אמרו בלא מנין

❧ הערות דרך החיים ❧

בדין איהר לבא לביהכ"ן דינים כיוצא באלו. כד. מ"א סי' ה' סק"ה. כה. ע"ש בא"ר ס"ס רל"ד. כו. עיין סי' רס"א. כז. עיין סי' רכ"ג סעי' ט"ו וסי' ק"ח במ"א ס"ך ק"י. כח. דהולכין בזה לקולא ועיין א"ר וט"ו. כט. עיין ב"י בשם מהר"א ועיין א"ר בשם אגודה דלא יענה דהכי מסתברא בפשיטות. עיין סי' רס"ג בט"ו ומ"א וא"ר.

יב. עיין אורים ותומים ס"ס ה' ועיין א"ר. יג. עיין מ"א סי' רצ"ט סק"ב. יד. א"ר בשם פסקי התוס'. טו. עיין סי' רצ"ט ובמ"א סי' פ"ט. טז. שם. יז. עיין סי' תל"א בח"י ומש"ל בדיני תפלה. יח. שם. יט. סי' תרל"ט. כ. סי' רל"ג. כא. סי' רל"ד. כב. עיין בס' נ"ג ובט"ו סי' רל"ד סק"א. כג. עיין סי' ק"ט וסי' רל"ב. ועיין לעיל

קודם מנחה יאמר זה:

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ, בְּדְחִילוֹ וּרְחִימוֹ, לְיְחִוּד שְׁמֵי
 י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלָיִם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲנִנִּי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן
 לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת מְנַחָה שְׁתַּקֵּן יִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּסוּד שׁוֹר,
 לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשָׁה בְּמָקוֹם עֲלוּיָן. וְיִהְיֶה נֶעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהּ:

סדר הקרבנות

כאשר הסדיר לנו בעל השל"ה, ואחריו החזיק בעל המחבר ספר תבואות שור:

כתב השל"ה: שיש לומר קדם פרשת הקרבנות, פרשיות המעמד מפרשת בראשית, ויאמרם כסדר
 הזה: ביום א' בשבוע יאמר מן בראשית עד יום שני. ביום ב' יאמר יום שני. בג' יום שלישי. וכן
 כולם. עד ביום ו' יאמר יום הששי ויכולו. ובשבת לא היה מעמד. וכן יאמר גם במנחה, חוץ במנחה
 של ערב שבת.

עוד כתב שצריך להקריב את עצמו להשם יתברך במעשה, שעל ידי זה יתאבל על החורבן.
 כדיבור, שאומר הפרשה. ובמחשבה, שצריך לטהר מחשבתו, שיבין הענין ויחשוב כאילו עומד
 ומקריב הקרבן. וזה מאמר רז"ל העוסק בפרשת הקרבנות כאילו הקריבן, רוצה לומר: התעסקותו
 בהבנת הענין:

ליום ראשון. א בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: ב וְהָאָרֶץ
 הִיְתָה תְהוֹ וְכִהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי
 הַמַּיִם: ג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר: ד וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי
 טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: ה וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְלְאוֹר יוֹם
 וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

ליום שני ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם:
 ז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי כֵן: ח וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי
 עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
 מָקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי כֵן: י וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְלַיַּבְשָׁה אָרֶץ
 וְלַמְּקוֹה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא
 הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינּוֹ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ
 עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: יב וּתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ

עֲשֵׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: יג וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי: יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: טו וַהֲיוּ לְמְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: טז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים אֶת הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וְאֶת הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: יז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: יח וּלְמַשֵּׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: יט וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי: כ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַפְּמִים שֶׁרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם: כא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה | הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שֶׁרָצוּ הַפְּמִים לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: כב וַיְבָרֵךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הַפְּמִים בַּיָּמִים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ: כג וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי:

ליום רביעי יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: טו וַהֲיוּ לְמְאֹרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: טז וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים אֶת הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וְאֶת הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: יז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: יח וּלְמַשֵּׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: יט וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

ליום חמישי כ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַפְּמִים שֶׁרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם: כא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה | הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שֶׁרָצוּ הַפְּמִים לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: כב וַיְבָרֵךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הַפְּמִים בַּיָּמִים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ: כג וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי:

פרשת קידוש ידים ורגלים

כי אסור ליכנס למקדש וכל שכן לעבודה בלא קידוש ידים ורגלים

יז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר: יח וְעָשִׂיתָ פִּיזוּר נְחֻשֶׁת וְכִנּוּ נְחֻשֶׁת לְרַחֲצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֶהָל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שְׁמֵה מַיִם: יט וְרַחְצוּ אֶהָרָן וּבְנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: כ כְּבִבְאֵם אֶל אֶהָל מוֹעֵד יְרַחְצוּ מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ אוֹ בְגָשְׁתֶּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁרֶת לְהַקְטִיר אִשָּׁה לַיהוָה: כא וְרַחְצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יִמְתּוּ וְהִיתָה לָהֶם חֵק עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ לְדֹרֹתָם:

פרשת תרומת הדשן וסידור המערכות ושני גזירין

במנחה אין צריך לומר, רק פסוק ובער וגו'. רק משום כל פסוק דלא פסקי' משה לא פסקינן - צריך לומר כל הפרשה. ויכוין בה [חוץ מפסוק הנ"ל] כקורא בתורה. ואם אין לו פנאי כדי להתפלל עם הציבור, ומכל שכן שלא יעבור הזמן אין צריך לומר רק פסוק ובער (תפלה ישרה).

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב צֹאת אֶהָרָן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּוקֵד בּוֹ: ג וְלִבֶּשׂ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בָד וּמְכַנְסֵי בָד וְלִבֶּשׂ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאִשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ד וּפָשְׂטוּ אֶת בְּגָדָיו וְלִבֶּשׂ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיָא אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מַחוּץ לְמַחֲנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר: ה וְהָאִשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תֹּוקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבָעַר עָלֶיהָ כֹּהֵן עֹצִים בְּבֶקֶר וּבְעֶרְבֹת עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: ו אִשׁ תָּמִיד תֹּוקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּרְחֵם עָלֵינוּ, וְתִכַּפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ, וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ: וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַן הַתָּמִיד שְׂיִכַפֵּר בְּעַדְנוּ, כְּמוֹ שְׂכַתְבְּתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבֹדְךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ, כְּאָמֹר:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֹחַ
 תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: וְאמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
 תִּקְרְבוּ לַיהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup> כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם
 עֲלֶה תָמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ
 הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים: וְעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה
 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעֵת הֵהָיִן: עֲלֹת תָמִיד הַעֲשִׂיהָ בְּהַר
 סִינַי לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה לַיהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup>: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הֵהָיִן
 לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֶּךָ נִסְכֵּי שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת
 הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים כַּמִּנְחָת הַבֶּקֶר וְכַנְסֹכּוֹ
 תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup>:

וְשַׁחַטוּ אֹתוֹ עַל יַרְדֵּי הַמִּזְבֵּחַ צֹפְנָה לִפְנֵי יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup>, וְזָרְקוּ בְּנֵי אֱהֲרֹן
 הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמֹו עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
 אֵתָּה הוּא יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup> אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַקְּטִירוֹ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֵת קְטֹרֶת
 הַסַּמִּים בְּזֶמַן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיִם, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל
 יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כְּפָתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup> אֶל־מֹשֶׁה קַח־לָךְ סַמִּים נְטֹף | וְשַׁחַלְתָּ וְחַלְבֵּנָה
 סַמִּים וְלִבְנָה זָפָה בַד בְּבַד יִהְיֶה: וְעֲשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֶקַח
 מַעֲשֶׂה רֹקַח מִמֶּלֶח טָהוֹר קָדֵשׁ: וְשַׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הַדֶּק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה
 לְפָנֵי הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אוֹעֵד לָךְ שְׁמָה קָדֵשׁ קְדָשִׁים תִּהְיֶה
 לָכֶם: וְנֹאמַר: וְהַקְּטִיר עָלָיו אֱהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
 בְּהִיטִיבוֹ אֶת־הַנֶּרֶת יִקְטִירָנָה: וּבַהֲעֵלַת אֱהֲרֹן אֶת־הַנֶּרֶת בֵּין
 הָעֲרָבִים יִקְטִירָנָה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תָהָּ וְיָמִיתָ
יֵאָחֶזְבֶּה</sup> לְדֹרֹתֵיכֶם:

תָּנוּ רַבָּנוּ, פְּטוּם הַקְּמָרֶת כִּי־צַד, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשִׁמּוֹנָה
מְנִים הָיוּ בָּהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחַמְשָׁה כְּמִנֵּי יָמוֹת
הַחֲמָה, מָנָה לְכָל יוֹם, פָּרַס בְּשַׁחֲרִית, וּפָרַס בֵּין הָעֶרְבִים,
וְשִׁלְשָׁה מְנִים יְתָרִים, שְׁמֵהֶם מְכַנִּים כִּהֵן גְּדוֹל מְלֵא חֲפָנוֹ בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים, וּמְחֻזְרֵן לְמִכְתָּשֶׁת בְּעֶרְב יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְשׁוֹחֲקוֹן יָפָה
יָפָה כְּדִי שְׁתֵּהָא דָקָה מִן הַדָּקָה, וְאַחַד עָשָׂר סְמָנִים הָיוּ בָּהּ.
וְאֵלוֹ הֵן: א הַצָּרִי, ב וְהַצְּפָרָן, ג הַחֲלֻבָּנָה, ד וְהַלְּבוֹנָה, מִשְׁקַל
שְׁבַעִים שְׁבַעִים מָנָה, ה מוֹר, ו וְקִצְיָעָה, ז שְׁבַלֶּת גֶּרֶד, ח וְכֹרֶכֶם,
מִשְׁקַל שְׁשָׁה עָשָׂר שְׁשָׁה עָשָׂר מָנָה, ט הַקֶּשֶׁט שְׁנַיִם עָשָׂר,
י וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה, יא וְקִנְמוֹן תְּשַׁעָה, בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה תְּשַׁעָה קִבּוּן.
י"ב קִפְרִיסִין סְאוֹן תְּלָתָא וְקִבּוּן תְּלָתָא, וְאִם לֹא מְצָא י"ג קִפְרִיסִין
מִבֵּיא חֲמַר חוֹרֵין עֲתִיק, מְלַח סְדוּמִית רְבַע הַקֶּב. מַעֲלָה עָשָׂן
כָּל שְׁהוּא. רַבִּי נִתָּן הַבְּבִלִי אֹמֵר, אֵף כַּפֶּת הַיֶּרֶדֶן כָּל שְׁהוּא,
וְאִם נִתָּן בָּהּ דְּבִשׁ פְּסָלָה, וְאִם חֶסֶר אַחַת מִכָּל סְמָנֵיהּ חֲיַב
מִיתָה: רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר, הַצָּרִי אֵינוֹ אֵלָא שְׂרָף
הַנוֹטָף מִעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כְּרִשִּׁינָה לָמָּה הִיא בָּאָה, כְּדִי לְיַפּוֹת
בָּהּ אֶת הַצְּפָרָן כְּדִי שְׁתֵּהָא נָאָה. י"ד קִפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָּא, כְּדִי
לְשָׂרוֹת בּוֹ אֶת הַצְּפָרָן כְּדִי שְׁתֵּהָא עֲזִיָה. וְהֵלֵא מִי רִגְלִים יָפִין
לָהּ, אֵלָא שְׁאוּן מְכַנִּיסִין מִי רִגְלִים בְּמַקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד:

תִּנְיָא רַבִּי נִתָּן אֹמֵר, כְּשֵׁהוּא שׁוֹחֲק אֹמֵר, הֵדֵק הַיֵּטֵב, הַיֵּטֵב
הֵדֵק, מִפְּנֵי שְׁהַקּוֹל יָפָה לְבִשְׁמַיִם, פְּטָמָה לְחַצְאוֹן
כְּשֵׁרָה, לְשִׁלִּישׁ וְלָרְבִיעַ, לֹא שְׁמַעֵנוּ: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה

הַכָּלָל, אִם כְּמִדְתָּהּ כְּשֶׁרָה לַחֲצֵאִין, וְאִם חָסַר אַחַת מִכָּל סִמְנֵיהָ חַיֵּב מִיָּתָהּ:

הַתְּנִיָּא בַר קַפְרָא אֹמֵר, אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה, הֵיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירִים לַחֲצֵאִין: וְעוֹד תֵּנִי בַר קַפְרָא אֵלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבִשׁ, אִין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רִיחָהּ, וְלָמָּה אִין מְעַרְבִין בָּהּ דְּבִשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה, כִּי כָל שָׂאָר וְכָל דְּבִשׁ, לֹא תִקְטְרוּ מִפָּנָיו אִשָּׁה לַיהוָה:

ג"פ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: ג"פ

יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטִחַ בְּךָ: ג"פ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרִיאָנוּ: אַתָּה סֵתֵר לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי רְנִי פִלַּט תְּסוּבְּכֵנִי סֵלָה: וְעַרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמֹנִיּוֹת:

אָנָּה, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַתִּיר צְרוּרָה: קָבַל רֵנַת עַמְּךָ, שִׁגְבָנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא: נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחֲוּדְךָ כִּכְבַּת שְׁמֵרָם: בְּרַכֵּם טְהַרֵם, רַחֲמֵי צְדָקְתְךָ תָמִיד גְּמֹלָם: חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ נַהֵל עַדְתְךָ: יַחִיד, גְּאֵה, לַעֲמֶךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדָשְׁתְךָ: שְׁוַעֲתָנוּ קָבַל וְשִׁמַּע צַעֲקָתָנוּ יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת:

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ, עוֹד יִהְלָלוּךָ סֵלָה: אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיְהוָה אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד, אַרְוַמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ, וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם

אב"ג ית"ץ
קר"ע שט"ן
נג"ד יכ"ש
בט"ר צת"ג
חק"ב טנ"ע
יג"ל פז"ק
שק"ו צי"ת

אֲבָרְכֶךָ וְאֶהְלֵלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} וּמְהֻלָּל
מְאֹד, וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: הוֹר לְדוֹר יִשְׁבַח מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרָתֶיךָ
וַיְגִידוּ: הֵרַר כְּבוֹד הַוֹדֵךְ וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וַעֲזוּזוֹ נִזְרָאוֹתֶיךָ
יֹאמְרוּ וַיְגִדְלָתֶךָ אֶסְפְּרֶנָּה: זָכַר רַב טוֹבֶךָ יִבְיָעוּ, וְצַדִּיקְתֶּךָ יִרְנְנוּ:
חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֹל חֶסֶד: טוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְכֹל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} כָּל
מַעֲשֵׂיךָ, וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתֶךָ יֹאמְרוּ, וּגְבוּרָתֶךָ
יְדַבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ לְבַנֵּי הָאָדָם גְּבוּרָתְךָ, וּכְבוֹד הַהַר מַלְכוּתוֹ:
מַלְכוּתֶךָ מַלְכוּת כָּל עֲלָמִים, וּמְמִשְׁלָתֶךָ בְּכֹל הוֹר וְדָר: סוֹמֵךְ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לְכָל הַנְּפִלִים, וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינַי כָּל אֱלֹהֵיךָ
יִשְׁבְּרוּ, וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ,
וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן: צַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּכֹל דְּרָכָיו, וְחֹסֵד
בְּכֹל מַעֲשָׂיו: קְרוֹב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לְכָל קְרָאוֹ, לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּ
בְּאֵמֶת: רְצוֹן יִרְאוּ יַעֲשֶׂה, וְאֶת שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וַיִּוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֶת כָּל אֲהַבָּיו, וְאֶת כָּל הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהַלֵּל
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַהַר הַהוֹר וְהַיָּהוּ} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} יְדַבֵּר פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הש"ץ אומר חצי קדיש

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותיה
וימליך מלכותיה, ויצמח פורקניה ויקרב (נ"א קין) משיחה. קהל
אמן: חזן בתיבון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב
ואמרו אמן: קהל אמן:

קהל וחזן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:

חזן יתברך וישתבח, ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל

שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חֲזוּן לְעֵלָא מִן כָּל (בעשי"ת: וְלְעֵלָא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְאֲמִירָן בְּעֵלְמָא וְאֲמָרוּ אָמֵן:

קהל אָמֵן:

בתענית צבור מוציאים ספר תורה וקורין "ויחל", וקורין ג' גברי, והשלישי הוא המפטיר, ומגביהין וגוללין הספר תורה ואין אומרים קדיש אחר הקריאה ומפטירין "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נ"ה), ומכניסין הספר תורה להיכל ואומרים חצי קדיש ומתפללין שמונה עשרה.

המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכונה כנגדו, שנאמר (תהלים טז, ח) 'שוייתי ה' לנגדי תמיד' (סנהדרין כב, א). קודם שמונה עשרה יכוין לכלול את נפשו בין אינון דמתפללים לקב"ה בלבב שלם (אור צדיקים)

שמע תפלה עדיך פל בְּשֵׁר יבאו:

כִּי שֵׁם יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן הָיָה וְהָיָה יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן אֲקָרָא, הָבו גְּדֹל לְאֱלֹהֵינוּ:

גם הש"צ צריך לומר פסוק 'אדני שפתי תפתח' בלחש, לפני שמתחיל התפלה בקול רם

אֲדָנִי, שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן הָיָה וְהָיָה יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן אֲלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי תַקוּף בַּעַל הַיְכֹלֹת וְבַעַל הַמְּצוּחַת כּוֹלֵם

אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי תַקוּף בַּעַל הַיְכֹלֹת וְבַעַל הַמְּצוּחַת כּוֹלֵם אֲבָרְהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק,

וְאֱלֹהֵי תַקוּף בַּעַל הַיְכֹלֹת וְבַעַל הַמְּצוּחַת כּוֹלֵם יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן,

גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חֲסֵדֵי אֲבוֹת, וּמֵבִיא

גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאַהֲבָה:

בעשי"ת זְכַרְנוּ לַחַיִּים, מְלֶךְ חַפְּץ בַּחַיִּים, וְכַתְּבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים, לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מְלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן הָיָה וְהָיָה יְהוָהּ אֲרִיזוֹת הַכֹּהֵן מַגֵּן אֲבָרְהָם:

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדָנִי, מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ.

בקיץ מוֹרִיד הַטָּל: בחורף מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ

נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמּוּנָתוֹ

לְיִשְׁנֵי עֶפְרָיִם, מִי כְמוֹךָ בַעַל גְּבוּרוֹת וּמִי הוֹמָה לָךְ, מְלֶכֶךְ מִמִּית
וּמַחֲיָה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

בעש"ת מי כמוך אב הרחמן. זוכר יצוריו לחיים ברחמים:

וּנְאֻמָּן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} מַחֲיָה הַמֵּתִים:

בחזרת הש"ץ אומרים כאן קדושה

נְקַדֵּישְׁךָ וְנַעֲרִיצְךָ כְּנֶעֱמֵם שֵׁיחַ סוּד שְׂרָפֵי קִדְשׁ, הַמְשַׁלְּשִׁים לָךְ קִדְשָׁה,
כְּפָתוּב עַל (יְדֵי) יַד גְּבִיאָךְ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר:

קָהַל וַחֲזוֹן קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. לְעַמְתָּם

מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קָהַל וַחֲזוֹן בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} מִמְּקוֹמוֹ. וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ כְּתוּב

לְאָמֹר: קָהַל, וְאִזְ חוֹן יְמֶלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} לְעוֹלָם, אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר וּדָר, הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ, וְקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה,
(כִּי אֵל מְלֶכֶךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

הָאֵל (בעש"ת: הַמְּלֶכֶךְ) הַקְּדוֹשׁ: ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים}

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לְאַנּוּשׁ בִּינָה, (וְ)חַנּוּנוֹ מֵאַתָּה
דַּעַת בִּינָה וְהַשְׁפֵּל (חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת): בְּרוּךְ אַתָּה

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים}, חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנו אָבִינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקִרְבָנוּ מִלְכָנוּ לְעִבּוּדְתְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי הַמַּלְאָכִים אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּחֲתוֹר חַתִּירָה מִתַּחַת
כְּפֶסֶס כְּבוֹדְךָ, לְהַחֲזִיר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְכָל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְכָלֵלֵם תַּחֲזוֹר (לי פב"פ) (או

לפב"פ) כִּי יִמְיָנְךָ פְּשׁוּמָה לְקַבֵּל שָׂבִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכּוֹל הַחַי הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים}, הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה:

סֶלַח לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ כִּי חָטָאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלְּפָנֶינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֵל טוֹב וְסֶלַח אֶתְּךָ): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, חַנוּן הַמְּרַבֵּה לְסֶלַח: ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה}

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ, וְרִיבָה רִיבֵנוּ, וּגְאֹלֵנוּ (גְּאֹלָה שְׁלֵמָה) מִהָרָה לְמַעַן שְׂמֹד, כִּי (אֵל) גּוֹאֵל חֲזַק אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה} גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בתענית ציבור אומר כאן הש"ץ עננו

עֲנֵנוּ, יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה}, עֲנֵנוּ, כִּי צוּם תַּעֲנִיתָנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנַחְנוּ, אֵל תִּפְּן אֵל רִשְׁעֵנוּ, וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִפְּנֵינוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתְחַנְּתָנוּ, הִיָּה נָא קְרוֹב לְשׁוֹעַתָּנוּ, יְהִי נָא חֶסֶדְךָ לְנַחֲמָנוּ, טָרֵם נִקְרָא אֵלֶיךָ, עֲנֵנוּ, כְּדַבֵּר שְׁנֵאמַר: וְהִיָּה טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע: כִּי אַתָּה יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה} הָעוֹנֶה בְּעַת צָרָה, פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עַת צָרָה וְצוּקָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה} הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעַת צָרָה:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה} וְנִרְפָּא, הוֹשִׁיעֵנוּ וְנוֹשְׁעָה, כִּי תִהְיֶה לָנוּ אַתָּה, וְהָעֵלָה (אֲרוּכָה וּמְרַפָּא לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ וּלְכָל מַכְאוּבֵינוּ וּלְכָל מַכּוֹתֵינוּ) רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ,

מי שרוצה להתפלל בעד החולה קודם: כי אל מלך יאמר כאן תחינה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּשְׁלַח מִהָרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם, רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וְרְפוּאָת הַגּוּף לְחוֹלָה / לְחוֹלָה (פְּלוּגִיית) בֵּן / בַּת פְּלוּגִיית) בְּתוֹךְ שָׂאֵר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

כִּי אֵל מֶלֶךְ רּוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יְהוָה ^{אֵלֹהֵי הַכֹּל הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּיִם יְהוָה יְהוָה}, רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרְאֲשׁוֹנָה וְיִוָּעֲצִינוּ כְּבִתְחִלָּה, וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ
 יְגוֹן וְאַנְחָה, וּמִלֶּךְ עָלֵינוּ (מִהֲרָה) אֶתְּהָ יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup> לְבִדְךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, (וְצִדְקָנוּ) בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup> מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בְּעִשְׂיֹת הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט).

וּלְמַלְשִׁינִים אֵל תְּהִי תִקְוָה, וְכָל הַמֵּינִים כְּרָגַע יֵאָבְדוּ,
 וְכָל אוֹיְבֶיךָ (אוֹיְבֵי עַמְּךָ) מִהֲרָה יִכָּרְתוּ,
 וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה וְהַזְדִּים מִהֲרָה תִעָקַר וּתִשָּׁבַר וּתִמָּגַר
 (וּתְכַלֵּם וּתִשְׁפִּילֵם) וּתִכְנִיעַ (וּתְכַנִּיעֵם) בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup>, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמְכַנִּיעַ זֵדִים:

עַל הַצְּדִיקִים וְעַל הַחֲסִידִים, וְעַל זַקְנֵי (שְׂאֲרִית) עַמְּךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל, וְעַל פְּלִיטַת (בֵּית) סוֹפְרֵיהֶם, וְעַל גְּרֵי הַצֶּדֶק
 וְעַלֵינוּ, יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ, יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup> אֱלֹהֵינוּ, וְתֵן
 שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאַמֶּת, וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם
 לְעוֹלָם, וְלֹא (וּלְעוֹלָם לֹא) גִּבּוֹשׁ כִּי כָךְ בְּטַחְנוּ, (וְעַל חֶסֶדְךָ
 הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת וּבְרַחֲמִים נִשְׁעַנְנוּ): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup>,
 מִשְׁעֵן וּמְבַטָּח לְצַדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וְתִשְׁכַּן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ, וּבְנֶה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בְּגֵזַן עוֹלָם,
 וּכְפֹא דוֹד (עַבְדְּךָ) מִהֲרָה לְתוֹכָהּ תִּכְיֵן:

בתשעה באב אומרים כאן נחם:

נַחֵם יְהוָה<sup>אֲדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְנִדְרֵי</sup> אֱלֹהֵינוּ, וְתֵן אֲבֵלֵי צִיּוֹן, וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלַיִם,
 וְאֶת הָעִיר (נ"א: שְׁהִיְתָה) הָאֲבֵלָה וְהַחֲרָבָה, וְהַבְּזוּיָה וְהַשׁוּמָמָה.

הַאֲבֵלָה מִבְּלֵי בְּנֵיהָ, וְהַחֲרָבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ, וְהַבְּזוּיָה מִכְבוֹדָהּ, וְהַשׁוֹמְמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. וְהִיא יוֹשֶׁבֶת (נ"א: יֹשֶׁבֶת) וְרֵאשָׁה חֲפוּי, כְּאִשָּׁה עֶקְרָה שְׁלֹא יֵלְדָה. וַיִּבְלְעוּהָ לְגִינוֹת, וַיִּירְשׁוּהָ עוֹבְדֵי זָרִים, וַיִּטְּלוּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְחָרֵב, וַיִּהְרְגוּ בְּזוֹדוֹן חֲסִידֵי עֲלִיּוֹן. עַל כֵּן צִיּוֹן בְּמַר תִּכְבֶּה, וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ, לְפִי לְפִי עַל חֲלָלֵיהֶם, מַעֲיֵי מַעֲיֵי עַל חֲלָלֵיהֶם. כִּי אַתָּה יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל} כְּאִשׁ הַצֵּתָהּ, וּכְאִשׁ אַתָּה עֵתִיד לִבְנוֹתָהּ, כְּאָמֹר: וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל} יְהוָה, מִנְחָם צִיּוֹן וּבֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל}, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

אַתָּה צִמַּח דָּוִד עַבְדְּךָ מִהַרְרָה תְּצַמִּיחַ, וּקְרָנוּ תְרוּם בִּישׁוּעַתְךָ, כִּי לִישׁוּעַתְךָ קָוִינוּ כָּל הַיּוֹם (וּמְצַפִּים לִישׁוּעָה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל}, מְצַמִּיחַ קֶרֶן יִשׁוּעָה:

[אָב הַרְחֵמֵנוּ] שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכָלָה, חוּם וְכַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם}, וְרַחֵם עָלֵינוּ, וּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנִים אַתָּה, וּמְלַפְּנֵךְ מְלַפְּנוּ, רִיקָם אֵל תְּשִׁיבֵנוּ. (חֲנִינוּ וְעִנְנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ).

בתענית ציבור אומר כאן היחיד עננו:

עֲנֵנוּ יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל}, עֲנֵנוּ בְיוֹם צוֹם תְּעַנִּיתֵנוּ, כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנַחְנוּ, אֵל תִּפֶּן אֵל רִשְׁעֵנוּ, וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מִמֶּנּוּ, וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתַּחֲנִיתֵנוּ, הִיּוּה נָא קְרוֹב לְשׁוּעַתֵנוּ, יְהִי נָא חֲסִדְךָ לְנַחֲמֵנוּ, טָרֵם נִקְרָא אֵלֶיךָ, עֲנֵנוּ, כְּדָבָר שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָיָה טָרֵם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמַע: כִּי אַתָּה יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה חֹתֵם יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל} הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה, פּוֹדֶה וּמְצִיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוֹקָה:

בברכת שמע קולנו קודם שמסיים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּא יְהוָה אֵלֵינוּ וְהוֹדוּתָא יְהוָה וְהוֹדוּתָא יְהוָה חַטָּאתִי, עֲוִיתִי, וּפְשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הַיּוֹתִי עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני ופלוני): **אָנָּא יְהוָה** אֵלֵינוּ וְהוֹדוּתָא יְהוָה וְהוֹדוּתָא יְהוָה. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ הַגְּדוֹל. וּתְכַפֵּר לִי עַל חַטָּאֵי וְעוֹנֵי וּפְשָׁעֵי, שְׁחַטָּאתִי, וְשַׁעֲוִיתִי, וְשַׁפְּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, מִנְּעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּתְמַלֵּא כָּל הַשְּׂמוֹת שִׁפְנָמָתִי בְּשֵׁם הַגְּדוֹל:

תפלה שיתפלל על הפרנסה קודם כי אתה שומע:

אֵתָּה הוּא יְהוָה אֵלֵינוּ וְהוֹדוּתָא יְהוָה וְהוֹדוּתָא יְהוָה הָאֱלֹהִים, הַזֶּן וּמְפָרְנֵם וּמְכַלְכֵּל מִקְרָנֵי רְאִמִים עַד בֵּיצֵי כְנָיִם, הַטְרִיפְנֵי לְחֵם חֶקִי, וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתֵי קוֹדֵם שְׁאַצְטַרְךָ לָהֶם, בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר, בְּהַתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר, בְּכְבוֹד וְלֹא בְכִזְיוֹן, לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם, מִשְׁפַּע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, מִשְׁפַּע בְּרָכָה עֲלִיוֹנָה, כְּדֵי שְׂאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְלַעֲמֹק בְּתוֹרָתְךָ, וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ, וְאֵל תְּצַרִּיכֵנִי לִידֵי מַתְנַת בָּשָׂר וָדָם, וַיְקַיֵּם בִּי מִקְרָא שְׁפָתוֹב, פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן. וְכַתוּב, הַשִּׁלְךָ עַל יְהוָה אֵלֵינוּ וְהוֹדוּתָא יְהוָה וְהוֹדוּתָא יְהוָה יְהִבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ:

תפלה נגד עצירת גשמים בארץ ישראל

וְעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הַרְחָמִים. בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ גְּדֻלוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְתִשְׁפִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ מִטוֹבְךָ, וּמִלֵּא יְדִינוּ מִבְּרִכּוֹתֶיךָ וּמִעֲשֵׂר מַתְנַת יְדֶיךָ. שְׂמֹר וְהַצֵּל שָׁנָה זוֹ מִכָּל דְּבַר רָע וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פְרַעְגִּיּוֹת. וְעֲשֵׂה לָּהּ תְּקוּהָ וְאַחֲרִית שְׁלוֹם. חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל תְּבוּאָתֵנוּ וּפְרוֹתֵינוּ, וּבְרַכְנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה, וְנִזְכָּה לְחַיִּים וְשִׁבְעַת שְׁלוֹם פְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת. וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ דְבַר, וְחָרֵב, וְרָעַב, וְחִיָּה רָעָה, וְשָׁבוּ, וּבָזָה. וַיִּצַר הָרַע, וְחַלְיִים רָעִים וְקָשִׁים, וּמְאָרְעוֹת רָעוֹת וְקָשׁוֹת. וּגְזַר עָלֵינוּ גְזָרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ, וַיְגַלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מְדוּתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִם בְּנֶיךָ בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת (כָּל פֶּה) עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, ^{אֵרֹן הַכֹּל} שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה: ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא יֵאָדָר וְנִהְיֶי}

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרֹן הַכֹּל} וְהַשֵּׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאֲשִׁי
 וְלַתְּפִלָּתָם שְׁעָה, וְהַשֵּׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאֲשִׁי
 יִשְׂרָאֵל, וְתִפְלָתָם, (מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל) תִּקְבַּל בְּרָצוֹן, וְתִהְיֶי
 לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ:

בראש חודש ובחול המועד פסח וסוכות

אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלֹת} וְאֱלֹהֵי ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלֹת} אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה
 וְיִשְׁמַע וְיִפְקֹד וְיִזְכֹּר זְכוֹרֵנוּ וּפְקוּדוֹנֵנוּ, וְזָכוֹן אֲבוֹתֵנוּ, וְזָכוֹן
 מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבֹדְךָ, וְזָכוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשְׁךָ, וְזָכוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפָלִיטָה לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים
 וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לחווה"מ סכות
 הספנות

לחווה"מ פסח
 חג המצות חג

לראש חודש
 ראש החודש

הַזֶּה. זָכוֹרנוּ יְהוָה ^{אֵרֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלֹת} בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקוּדָנוּ בּוֹ לְבִרְכָה,
 וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ
 וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה.
 וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 הַמַּחְזִיר ^{אֵרֹן הַכֹּל} שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן. ^{הִיא הַתּוֹת וְהִיא יֵאָדָר וְנִהְיֶי}

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֵרֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלֹת}
 וְאֱלֹהֵי ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלֹת} אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, (צוּרֵנוּ) צוּר חַיִּינוּ
 מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר גּוֹדֵה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהַלְתֶּךָ, עַל
 חַיִּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיַדְךָ, וְעַל גְּשָׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל גְּסוּיְךָ

בפורים: **בְּיָמֵי מְרֹדְכֵי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, בְּשִׁעְמֹד עֲלֵיהֶם הַמֶּן הַרְשָׁע, בְּקֶשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֹּ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר, הוּא חֹדֶשׁ אָדָר, וְשִׁלְלָם לְבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַת אֶת עֲצָתוֹ, וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ, וְהִשְׁבֹּתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֵאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ:**

וְעַל כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וַיִּתְרוֹמֵם (וַיִּתְנַשֵּׂא) שְׁמֶךָ מִלִּפְנֵי הַמֶּן הַמִּיד לְעוֹלָם וָעֶד.

בעשרת ימי תשובה וכתב לחיים טובים כל בני בריתך:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה, וַיִּהְלְלוּ (וַיְבָרְכוּ) אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת (לְעוֹלָם כִּי טוֹב), הָאֵל יִשׁוּעָתֵנוּ וְעֲזָרְתֵנוּ סֶלָה. (הָאֵל הַטּוֹב): בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלִךְ נָאָה לְהוֹדוֹת:

סדר ברכת כהנים לתענית ציבור

הלוי יטול ידיו ואחר כך יצוק על ידי הכהנים. צריך לכוין מאוד בברכת כהנים כי ח"ו מכלל הן וכו': קודם הדוכן אומרים הכהנים (והקהל) בלחש זה: ומאריכים עד שסיים הש"ץ לך נאה להודות, כדי שיענו הקהל אמן על שתייהן:

יְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֵיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהִיָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת שְׁצִוִיתָנוּ (הקהל אומרים: שְׁצִוִיתָ לְהַכְהִינֵם לְבָרְכָנוּ) לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה שְׁלֵמָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוֹם מְכָשׁוּל וְעוֹן מִעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

לש"ץ: אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבָרְכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בְּתוֹרָה הַפְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו כְּהֻנִּים עִם קְדוּשָׁה בְּאֲמוּרָה:

ומברכים הכהנים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלִּדְ הַעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקְדוּשַׁת אֶהְרֵן, וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

כשאר כהנים הש"ץ אומר: אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְנוּ בְּבָרְכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בְּתוֹרָה הַפְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ, הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֵן וּבְנָיו כְּהֻנִּים עִם קְדוּשָׁה, בְּאֲמוּרָה:

וַיְבָרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבָרְכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת | פְּנֵינוּ גַד הַהִיכָל. וַיִּשְׁמְרֵךְ נַגְד יְמִינוּ: יָאֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פְּנֵינוּ גַד הַהִיכָל. וַיִּשְׁמְרֵךְ נַגְד יְמִינוּ:

גַּד הַהִיכָל. אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּרַכְנוּ בְּבָרְכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת | פְּנֵינוּ גַד הַהִיכָל. וַיִּשְׁמְרֵךְ נַגְד יְמִינוּ: יָאֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פְּנֵינוּ גַד הַהִיכָל. וַיִּשְׁמְרֵךְ נַגְד יְמִינוּ: יָאֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פְּנֵינוּ גַד הַהִיכָל. וַיִּשְׁמְרֵךְ נַגְד יְמִינוּ:

וַיִּשְׁמְרֵךְ לְךָ נַגְד שְׁמָלוֹ שְׁלוֹם: נַגְד יְמִינוּ. וַיְכֻיֵּן שֶׁתִּגְבֵּר יְמִינוּ הוּא מִידַת הַרְחָמִים עַל מִידַת הַדִּין:

כשהש"ץ אומר:

יברכך - יאמרו הקהל זה: אל נא קרב תשועת מצפיד:

יאר - יאמרו הקהל זה: פחדך סר תוציאם ממאסר:

ישא - יאמרו הקהל זה: פדה סועים פתח סומים ישעך מצפים:

שלום - יה"ו: דלה יוקשים וקבץ גפוצים סמוך ה' מפלתנו:

כשהש"ץ מסיים שלום (=כשאין כהנים) אומרים הקהל כן יהי רצון. אבל אין לענות אמן:

אחר הדוכן אומרים הקהל זה :

אדיר במרום שוכן בנבורה אתה שלום ושמך שלום יהי רצון שתשים עלינו ועל כל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום:

אחר הדוכן אומרים הכהנים זה:

רבנו של עולם עשינו מה שגזרת עלינו ואף אתה עשה עמנו כמה שהבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת הארמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

שנים שלום, טובה וברכה, (חיים) חן וחסד ורחמים, עלינו ועל (כל) ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו באחד

(יחד) באור פניך, כי באור פניך נתת לנו, יהוה אלהינו

אלהינו ^{הקוף בעל היכולת ובעל המוחות כולם}, תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה

ורחמים וחיים טובים ושלום, וטוב (יהיה בעיניך) בעיניך

(לברכנו ו) לברך את (כל) עמך ישראל בכל עת ובכל שעה

בשלומוך (ברוב עז ושלום):

בעש"ת בספר חיים ברכה ושלום, ופרנסה טובה וגזרות טובות, ישועות

ונחמות, גזכר ונפתח לפניך, אנחנו וכל עמך בית ישראל, לחיים טובים

ולשלום:

ברוך אתה יהוה אלהינו ^{אדון הכל והיה הוה ויהיה יאורונו}, המברך את עמו ישראל בשלום:

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יהוה אלהינו ^{אדון הכל והיה הוה ויהיה יאורונו} צורי וגואלי:

בערב יום כפור בתפלת מנחה וכן חתן ביום חופתו אומרים ויודוי ועל חטא (עמוד 745) אחר יהיו לרצון קודם אלהי נצור:

אֱלֹהֵי, נִצֹר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וּשְׁפָתַי מִדְּבַר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי
נַפְשֵׁי תוֹדִים, וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר לְכָל תְּהִיָּה, פֶּתַח לְבִי
בְּתוֹרָתְךָ, וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים
עָלַי לְרָעָה, מִהֲרֵה הַפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֵא תַעֲלֶה קְנָאת
אָדָם עָלַי וְלֹא קְנָאתִי עַל אֲחֵרִים. וְשְׁלֵא אֶכְעַם הַיּוֹם וְשְׁלֵא
אֶכְעִיסֶךָ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֵר הָרַע. וְתֵן בְּלִבִּי הַכְנָעָה וְעֲנוּהָ. מִלְּכַנּוּ וְאֱלֹהֵינוּ,
יַחַד שְׂמֹךְ בְּעוֹלָמְךָ, בְּנֵה עִירְךָ יִסֹּד בֵּיתְךָ וְשִׁכְלָל הַיְכָלְךָ וְקַבֵּץ קַבּוּץ
נְגִלוֹת וּפְדֵה צֹאנְךָ וְשִׂמַח עַדְתְּךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ, עֲשֵׂה
לְמַעַן קִדְשָׁתְךָ. לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ, הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי:

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו.

יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:
עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעש"ת השלום) בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ,
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי תַחֲנוּן, בְּעַל הַחוֹבוֹת כּוֹלֵם
שְׂיִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְשֵׁם
נֶעֱבֹדְךָ בִּירְאָה בְּיָמֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת. וְעֲרֹכָה לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ
מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם בְּיָמֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת:

וישאר עומד על מקומו עד שיגיע הש"ץ לקדושה. ועל כל פנים עד שיתחיל הש"ץ בקול רם והש"ץ יעמוד שיעור הילוך ד' אמות. (ויראה שלא יעבור אדם לפניו בעוד שלא חזר למקומו. ואם יראה שרוצה אחר לעבור לפניו לא ימהר לחזור למקומו אלא ימחה בידו ושומע ישמע) וחוזר למקומו ג' פסיעות:

תפילה נאה ומסוגלת מאוד, הובא מארץ ישראל הקדושה, להתפלל על בניו שיאריכו ימיהם ולהיות להם לב להבין בתורה:

רבוזן כָּל הַעֲלָמִים מְלֻךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלַי וְעַל בְּנֵי הַנוֹלָדִים לִי מֵאִשְׁתִּי
 (פב"פ) וְתַפְתַּח לָבָם כְּפִתְחוֹ שֶׁל אוֹלָם כְּדֵי שְׂיִבְיֵנו עִמְקֵי וְטַעְמֵי
 וְסוּדֵי תוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה. וְיִהְיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרַתְךָ לְשִׁמּוֹה וְתֵן לָהֶם חַיִּים
 אַרְבָּים וּשְׁנוֹת בְּרוּכִים. וַיֵּאָרִיכוּ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב יְמֵי
 שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה. וַיִּזְכּוּ לְזֶרַע כְּשֶׁר חַיִּים וְקַיָּמִים לְאַרְךָ יָמִים.
 וְיִהְיוּ מְמַלְאִים בְּתוֹרָה וּבְחֻמְתָּהּ וּבִירְאַת חֲטָא. וְיִהְיוּ אֶהוּבִים לְמַעַלָּה
 וְנַחֲמָדִים לְמַטָּה וְיִהְיוּ נוֹשְׂאִים חֵן טוֹב וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.
 וְתַצִּילֵם מֵעֵין הָרַע וּמֵיִצֵּר הָרַע וּמִכָּל מִינֵי פְרַעַנְיּוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת וּבִאוֹת
 לְעוֹלָם. וְיִגְדְּלֵם אָנֹכִי וְאִשְׁתִּי שְׁלֹא יָמוּתוּ לֹא בַחַיִּי וְלֹא בַחַיִּי אִשְׁתִּי. וְאֵל
 תְּשִׁיבֵנִי רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִילַת כָּל פֶּה בְּרַחֲמִים. כְּרוּךְ
 אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

סדר תחנון

אין אומרים תחנון לא בראש חודש, לא בחמשה עשר באב, לא בחמשה עשר בשבט, לא בחנוכה, לא בפורים גדול שני ימים, לא בפורים קטן שני ימים, לא בל"ג בעומר, לא בכל חודש ניסן, ולא בתשעה באב, לא מראש חודש סיון עד שבעה ימים אחר שבועות, ומערב יום הכפורים עד ראש חודש חשוון, לא בפסח שני, וערב ראש השנה אין אומרים, רק באשמורת בסליחות אומרים אפילו כשמתאחרין עד שהיום גדול. וכן אין אומרים תחנון בבית הכנסת שיש שם מילה, או שבעל הברית או הסנדק או המוהל מתפללים שם. וכן אין אומרים בבית הכנסת שיש שם חתן כל שבעת ימי המשתה שלו. בכל אלו הימים אין אומרים בהם תחנון גם במנחה שלפניהם, חוץ מערב ראש השנה, וערב יום כפור שאומרים במנחה שלפניהם:

אֱלֹהֵינוּ תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּדִית וְנַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם וְאֱלֹהֵי תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּדִית וְנַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם אֲבוֹתֵינוּ, תָּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ, וְאֵל
 תַּתְּעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שְׂאִין אָנוּ עֲזֵי פָנִים וְקִשֵׁי עַרְף, לֹאִמַר לְפָנֶיךָ
 יְהוָה אֵיךְ הוֹבֵל וְיִצְהָרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּדִית וְנַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם, וְאֱלֹהֵי תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּדִית וְנַעַל הַמַּחְזוֹת כּוֹלֵם אֲבוֹתֵינוּ, צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא
 חָטְאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאנוּ.

אֲשַׁמְנוּ. כְּגִדְנוּ. גְּזָלְנוּ. דִּבְרַנוּ דְפִי. הִעֵינֵנוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. וְדָנוּ. חָמְסְנוּ. מְפָלְנוּ
 שָׁקַר: יַעֲצֵנוּ רָע. כּוֹזְבֵנוּ. לָצֵנוּ. מְרַדְנוּ. נֹאצְנוּ. סָרְרֵנוּ. עֲוִינוּ. פִּשְׁעֵנוּ.
 צָרְרֵנוּ. קִשִּׁינוּ עַרְף: רִשְׁעֵנוּ. שִׁחַתְנוּ. תַּעֲבָנוּ. תַּעֲתֵנוּ:

סָרְנוּ מִמַּצּוֹתַיִךְ וּמִמְשַׁפְּטֵיֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צָדִיק עַל כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אִמַּת עֲשִׂיתָ וְאַנְחֵנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

אֵל אַרְךָ אַפִּים אַתָּה וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאתָ, וְדַרְךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִיתָ. גְּדַלַת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, תִּזְכֹּר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזַרַע יִדְיֶיךָ. תִּפְּן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים, כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַרְחָמִים. בְּתַחֲנוּן וּבַתְּפִלָּה פָּנִיךָ נִקְדֵם כִּהוֹדַעְתָּ לְעֵנּוּ מִקֵּדָם. מִחֲרוֹן אַפְּךָ שׁוֹב כְּמוֹ כְּתוּרְתְּךָ כְּתוֹב. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נַחֲסָה וְנִתְלוֹנָן, כְּיוֹם וַיֵּרֶד יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} בְּעֵנּוּ. תַּעֲבֹר עַל פֶּשַׁע, וְתִמְחָה אָשָׁם, כְּיוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. תִּאֲזִין שׁוֹעֲתָנוּ, וְתִקְשִׁיב מִנוּ מְאֹד, כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} וַיִּשֶׁם נְאֻמְר:

מי שמתפלל ללא מנין, אינו אומר שלוש עשרה המדות (ה', ה' וכו') בדרך תחינה; אך מותר לאומרן עם טעמי המקרא בדרך של קריאה בתורה.

וַיַּעֲבֹר יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} | עַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא

יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} | יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} אֵל רַחֲוִים וְחַנּוּן אַרְךָ אַפִּים וְרַב־חֶסֶד וְאַמִּת: נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשְׂא עֵז וּפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָה:

וְסִלַּחַת לְעוֹנֵינוּ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלָתָנוּ:

סִלַּח לָנוּ אָבִינוּ, כִּי חָטָאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קַרְאִיךָ:

ובעוד שהשליח ציבור אומר ויעבור, יש נוהגים לומר תפלה זו שחיברה הרב הטהור והקדוש חיים בן עטר זצוק"ל. ובכל ארצות המערב נוהגים לאמרה. ונדפסה כאן למלאות רצון השואל כהוגן:

יְהִי רַצוֹן מִלִּפְנֵיךָ אָבִינוּ מִלִּפְנֵי יְדִידוֹת אֹר וּנְפִשָׁנוּ רִוַחְנוּ וְנִשְׁמַתָּנוּ, לְמַעַן כְּרִיתְךָ אֲשֶׁר כָּרַת לְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שְׂאִינָן חוֹזְרוֹת לְעוֹלָם מִלִּפְנֵיךָ, זְכוֹר אֱהַבְתָּנוּ וְחַבַּבְתָּנוּ וְהִשָּׁב שְׂכִינְתְּךָ לְבֵית קִדְשֵׁנוּ וְתִחְזֹר לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּנוּ כִּימֵי קִדְם, כִּי קָשָׁה פְּרִידְתְּךָ מִמֶּנּוּ כִּפְרִידַת נְפִשָׁנוּ מִגּוּפָנוּ, הָמוּ מַעֲיָנוּ וּכְלַתָּה נְפִשָׁנוּ אֵל גְּאוּלַּת שְׂכִינְתְּךָ וְאֵל מַעוֹן קִדְשְׁךָ. וְלִרְצוֹנְךָ יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} נִכְסְפָנוּ. הִנָּנוּ מִתְחַנְּנִים וּבוֹכִים לְפָנֶיךָ יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} אֵב הִרְחַמְּנוּ עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה, הוֹשִׁיעָה יְהוָה^{אֵלֵינוּ הַכֵּל הַחַי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֻדֵּינוּ} שְׂכִינְתְּךָ וְדַבֵּק נְפִשָׁנוּ בְּאַהֲבַתְךָ הַנְּעִימָה וְהַעֲרֵכָה עַל נְפִשָׁנוּ רִוַחְנוּ וְנִשְׁמַתָּנוּ, וַיַּעוֹל מִלִּפְנֵינוּ כִּהִיבָלָא אָמֵן כֵּן יְהִי רַצוֹן:

נפילת אפים

(ויאמר דוד אל ג'ר, צר לי מאד, נפלה נא ביד יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד}, פי רבים רחמיו וכיד אדם אל אפלה:)
 רחום וחנון, חטאתי לפניך, יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} מלא רחמים, רחם עלי וקבל
 תחנוני: יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} אל באפקך תוכיחני, ואל פחמתך תיפרני:
 חני יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} כי אמלל אני, רפאני יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד}, כי נבהלו עצמי:
 ונפשי נבהלה מאד, ואתה יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} עד מתי: שובה יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד}
 חלצה נפשי, הושיעני למען חסדך: כי אין בפמות זכרך, בשאול מי יודה
 לך: יגעתי באנחתי, אשחה בכל לילה מטתי, בדםעתי ערשי אמסה:
 עששה מפעם עיני, עתקה בכל צוררי: סורו ממני כל פעלי און, כי
 שמע יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} קול בכיי: שמע יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד} תחנתי, יהוהני ^{אדון הכל} ^{היה חת ויהיה} ^{יאמר ויגיד}
 תפלתי יקח: יבשו ויבהלו מאד כל איבי, ישבו יבשו רגע:

לתענית צבור ולעשרת ימי תשובה

אבינו מלכנו

בתענית צבור ובעשרת ימי תשובה אומרים אבינו מלכנו אחר תפלת שמונה עשרה בין בשחרית
 ובין במנחה. חוץ ממנחה של ערב שבת, מנחה של תענית אסתר הסמוכה לפורים וכל יום תשעה
 באב שאין אומרים. יסדוה נגד שמונה עשרה ברכות. ולכן אין אומרים אותה בשבת.

אבינו מלכנו חטאנו לפניך:

אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה:

אבינו מלכנו עשה עמנו למען שמך:

בתענית ציבור:

אבינו מלכנו פרך עלינו שנה טובה:

בעשרת ימי תשובה:

אבינו מלכנו חידש עלינו שנה טובה:

אבינו מלכנו כטל מעלינו כל גזרות קשות:

אבינו מלכנו כטל מחשבות שונאינו:

אבינו מלכנו הפר עצת אויבינו:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כֹּל צָר וּמְשָׁטִין מֵעֲלֵינוּ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ סֶתֶם פִּיּוֹת מְשָׁטִינֵינוּ וּמִקְטָרֵינוּ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ דָּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְשָׁבִי וּמִשְׁחִית (וְעוֹן) וְשָׂמַד מִבְּנֵי
 בְּרִיתְךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מִנְּעַ מִגּוֹפָה מִנְּחֻלְתְּךָ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ סֶלַח וּמַחֵל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מָחָה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ מִיָּד עֵינֶיךָ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מַחֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שְׂטָרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:

נוהגין לומר חזן וקהל פסוק אחר פסוק מכאן עד סליחה ומחילה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ תְּחַזְּרֵנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמְּךָ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ קָרַע, רַע גָּזַר דִּינֵנוּ:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכַרְנוּ בְּזַכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

בתענית ציבור:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכַרְנוּ לְחַיִּים טוֹבִים:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכַרְנוּ לְגֹאֲלָה וַיְשׁוּעָה:
 אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכַרְנוּ לְפִרְנֶסָה וְכִלְפָּלָה:

ובעוד שהשליח ציבור אומר ויעבור, יש נוהגים לומר תפלה זו שחיברה הרב הטהור והקדוש חיים
 בן עטר זצוק"ל. ובכל ארצות המערב נוהגים לאמרה. ונדפסה כאן למלאות רצון השואל כהוגן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ יְדִידוֹת אֵל וּנְפִשׁוֹ רֹחַנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, לְמַעַן בְּרִיתְךָ
 אֲשֶׁר כָּרַתְתָּ לְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שְׁאִינָן חוֹזְרוֹת לְעוֹלָם מִלְּפָנֶיךָ, זְכוֹר אֱהַבְתָּנוּ
 וְחַבַּתְתָּנוּ וְהַשֵּׁב שְׂכִינְתְּךָ לְבֵית קְדְשֵׁנוּ וְתַחֲזֹר לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּנוּ כִּימֵי קֶדֶם, כִּי קָשָׁה
 פְּרִידְתְּךָ מִמֶּנּוּ כְּפְרִידַת נִפְשָׁנוּ מִגּוֹפָנוּ, הָמוּ מֵעֵינֵינוּ וְכִלְתָּה נִפְשָׁנוּ אֶל גְּאוּלַּת שְׂכִינְתְּךָ
 וְאֶל מְעוֹן קְדְשֶׁךָ. וְלְרַצוֹנְךָ יְהוָה־יִתְּתֵנוּ נִכְסֵפֵנוּ. הִנְנוּ מִתְחַנְּנִים וְכוֹכִים לְפָנֶיךָ יְהוָה־
 אֱבִי הַרְחֵמֵן עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה, הוֹשִׁיעָה יְהוָה־יִתְּתֵנוּ שְׂכִינְתְּךָ וְדַבֵּק נִפְשָׁנוּ
 בְּאַהֲבַתְךָ הַנְּעִימָה וְהַעֲרֵבָה עַל נִפְשָׁנוּ רֹחַנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, וַיַּעֲזֵל מִלְּפָנֶיךָ בְּהִיכְלָא אָמֵן כֵּן
 יְהִי רָצוֹן:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכָרְנוּ לְזִכְיוֹת:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכָרְנוּ לְסְלִיחָה וּמַחִילָה:

בעשרת ימי תשובה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וַיְשׁוּעָה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנְסָה וּכְלֻפָּלָה:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר זְכִיּוֹת:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ כָּתַבְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמַחִילָה: ע"כ עשרת ימי תש'

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הִצַּמַּח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקְרוֹב:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הָרַם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ הָרַם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מָלֵא יְדֵינוּ מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ מָלֵא אֶסְמֵינוּ שְׁבַע:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ שָׁמַע קוֹלְנוּ, חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ קִבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ פָּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְתִפְלָתֵנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ זְכוֹר כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ גַּא אֵל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקִם מִלְּפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ תְּהֵא הַשְּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעַת רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ חָמַל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפְּנוּ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן הַרוּגִים עַל שֵׁם קְדֻשָּׁךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יְחוּדְךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָּאֵשׁ וּבְמַיִם עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ:

אָבִינוּ מִלְּפָנֶיךָ נִקֵּם נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ הַשְּׁפוּדִים:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעַנְנוּ:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:

אָבִינוּ מְלַכְנוּ חַנּוּנוּ וְעַנּוּנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד

וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, שׁוֹמֵר שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל, וְאֵל יֹאבֵד יִשְׂרָאֵל, הַאֲזוּמִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד, שׁוֹמֵר שְׂאֲרֵית עִם אֶחָד, וְאֵל יֹאבֵד גּוֹי אֶחָד, הַמֵּיחָדִים

שְׁמֶךָ יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה} אֱלֹהֵינוּ ^{תָּמִיד בְּעַל וְכֹסֶלֶת וְכֵלֵק הַשְּׂמֹתִים מִלֵּם יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי} יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי} אֶחָד.

שׁוֹמֵר גּוֹי קְדוֹשׁ, שׁוֹמֵר שְׂאֲרֵית עִם קְדוֹשׁ, וְאֵל יֹאבֵד גּוֹי קְדוֹשׁ,

הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת לְקְדוֹשׁ.

מִתְרַצָּה בְּרַחֲמִים, וּמִתְפַּיֵּם בְּתַחֲנוּנִים, הַתְּרַצָּה וְהַתְּפַיֵּם לְדוֹר עָנִי, כִּי

אֵין עוֹזֵר. אָבִינוּ מְלַכְנוּ, חַנּוּנוּ וְעַנּוּנוּ, כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה

עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

"ואנחנו לא נדע" יאמר מיושב, ו"מה נעשה" - יאמר בעמידה.

וְאֲנַחְנוּ לֹא נִדְעַ מַה נַּעֲשֶׂה, כִּי עֲלֶיךָ עֵינֵינוּ. זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי}

עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יַחְלֵנוּ לָךְ. אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים, מִהַר ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי}

יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ, כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. עֲזָרְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי}, עֲשֵׂה

שְׁמִים וָאָרֶץ: חַנּוּנוּ יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי} חַנּוּנוּ, כִּי רַב שָׁבַעְנוּ בּוֹ. בְּרַגְזוֹ רַחֵם

תִּזְכֹּר, בְּרַגְזוֹ עֲקָדָה תִּזְכֹּר, בְּרַגְזוֹ תְּמִימוֹת תִּזְכֹּר: יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יִאֲדָר וְיִשְׁתַּי}

הוֹשִׁיעָה, הַמְּלַךְ יַעֲנֵנוּ כְּיוֹם קְרָאֵנוּ. כִּי הוּא יָדַע יִצְרָנוּ, זְכוֹר כִּי

עָפַר אֲנַחְנוּ. עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ, וְהַצִּילְנוּ וְכַפֵּר

עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

קדיש תתקבל

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותיה
 וימליך מלכותיה, ויצמח פורקנה ויקרב (נ"א קץ) משיחה. קהל
 אמן: חזן בתיכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב
 ואמרו אמן: קהל אמן:

קהל וחזן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:

חזן יתברך וישתבח, ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל
 שמה דקודשא בריך הוא. קהל בריך הוא חזן לעלא מן כל
 (בעשי"ת: ולעלא מפל) ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן
 בעלמא ואמרו אמן: קהל אמן:

חזן תתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל קדם אבוהון די
 בשמיא ואמרו אמן: קהל אמן:

חזן יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו
 אמן: קהל אמן:

חזן עשה שלום (בעשי"ת: השלום) במרומינו הוא יעשה שלום עלינו ועל
 כל ישראל ואמרו אמן: קהל אמן:

עלינו לשבח לאדון הכל, לתת גדלה ליוצר בראשית, שלא
 עשנו כגויי הארצות, ולא שמנו כמשפחות האדמה,
 שלא שם חלקנו בהם, וגורלנו ככל המונם. שהם משתחוים
 להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע. ואנחנו פורעים
 ומשתחוים ומודים, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
 הוא, שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ, ומושב יקרו בשמים
 ממעל, ושכינת עזו בגבהי מרומים, הוא אלהינו אין עוד.
 אמת מלכנו, אפס זולתו, פכתוב בתורתו: וידעת היום

וְהִשְׁכַּתְּ אֶל לְבַבְךָ, כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד:

(ו) עַל פֶּן נִקְוָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} תִּקְוָה בְּעַל הַיְסוּלָה וּבְעַל הַמְּשׁוּחַת סוּלָם, לְרֹאוֹת מְהֵרָה בְּתַפְאֶרֶת עֲזוּךָ, לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, וְהַאֲלִילִים

פְּרוֹת וּפְרִתוֹן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכֹל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רְשָׁעֵי אָרֶץ. יִפְרוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בָּרָךְ, תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה

אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} יִכְרְעוּ וַיִּפְלוּ, וּלְכָבוֹד שִׁמְךָ יִקְר יִתְנוּ, וַיִּקְבְּלוּ

כָּלֵם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ, וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הוּא, וּלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד, בְּפִתּוּב

בְּתוֹרַתְךָ, יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֹאמַר, וְהָיָה יְהוָה

לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} אֶחָד

וְשִׁמוֹ אֶחָד:

(וּבְתוֹרַתְךָ פְּתוּב לְאִמּוֹר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל וְהָיָה חֵבֶל וְהָיָה יָאֵהוּרֵנוּ} אֶחָד: יַעֲבֹץ)

אֵל תִּירָא מִפֶּחַד פְּתָאִם וּמִשְׂאֵת רְשָׁעִים כִּי תִבֵּא: עֲצוּ עֲצָה וְתַפֵּר דְּבָרוֹ דְּבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עֲמַנּוּ אֵל: וְעַד זְקִנָה אָנִי הוּא, וְעַד שִׁיבָה אָנִי

אֶסְבֵּל, אָנִי עָשִׂיתִי וְאָנִי אֶשָּׂא וְאָנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט:

קדיש יתום

חזן יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ

וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פּוֹרְקָנָה וַיִּקְרַב (ב"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל

אָמֵן: חזן בְּחֵיבוֹן וּבִיּוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֵגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב

וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמִי וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

חזן יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל

שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעֵלָא מִן כָּל (בעשי"ת: וּלְעֵלָא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל אָמֵן:

חזן יְהֵא שְׁלַמָּא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלְנֵנוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֵשֶׂה שְׁלוֹם (בעשי"ת: הַשְׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

מראש חודש אלול עד אחר הושענא רבא מוסיפים מזמור זה:

כז לְדָוִד, יְהוָהנִי אֲרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא, יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} מַעֲזוֹ חַיִּי מִמִּי אֶפְתָּח: בְּקָרֵב עָלַי מְרַעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי צָרִי וְאִיבִי לִי, הִמָּה כְּשָׁלוֹ וְנִפְלוֹ: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי, אִם תִּקּוּם עָלַי מְלַחֲמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ: אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָהנִי אֹתָהּ אֶבְקֶשׁ, שְׁבַתִּי בְּבֵית יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} כָּל יְמֵי חַיִּי, לְחַזוֹת בְּנַעַם יְהוָהנִי וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֶפֶה בַּיּוֹם רָעָה יִסְתַּרְנִי בְּסֶתֶר אֶהְלוֹ, בְּצוּר יְרוּמֵמֵנִי: וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתַי, וְאֶזְבְּחָה בְּאֶהְלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה, אֲשִׁירָה וְאֶזְמַרְהָ לִּיהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי}: שְׁמַע יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} קוֹלִי אֶקְרָא, וְחַנּוּנִי וְעֲנֵנִי: לָךְ אֶמַר לְבִי, בְּקֶשׁוֹ פָנָי, אֶת פָּנֶיךָ יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} אֶבְקֶשׁ: אֵל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ מִמֵּנִי, אֵל תֵּט בְּאַף עֲבֹדְךָ עֲזַרְתִּי הֵייתָ, אֵל תִּפְשָׁשׁנִי וְאֵל תַּעֲזֹבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזֹבוּנִי, וִיהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} יִאֲסֹפֵנִי: הוֹרֵנִי יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} דִּרְכֶךָ וְנַחֲנִי בְּאַרְחַ מִישׁוּר, לְמַעַן שׁוֹרְרֵי: אֵל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרִי, כִּי קָמוּ בִי עֲדֵי שְׁקֵר וּפְחַח חָמָס: לוֹלֵא הָאֲמַנְתִּי לְרֵאוֹת בְּטוֹב יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} בְּאַרְץ חַיִּים: קְוֶה אֵל יְהוָהנִי ^{אֲרִי חֶבֶל} ^{הַיָּתָוּת וְהַיָּתָוּת} ^{יִתְּנֵנִי} חֲזֹק וַיֵּאֱמֵן לְבָבְךָ, וְקוֶה אֵל יְהוָהנִי: קדִישׁ יתום

בבית האבל מוסיפים בשחרית ובמנחה מזמור זה ביום שיש בו תחנון:

מט לְמַנְצַחַת לְבִנֵי קִרַח מְזֻמּוֹר: שְׁמַעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הָאֲזִינוּ כָּל יִשְׁבֵי חֶלְדַּ: גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ יַחַד עֲשִׂיר וְאָבִיוֹן: פִּי יִדְבַר חֲכָמוֹת וְהִגּוֹת לְבִי תְבוּנוֹת: אֲטָה לְמִשְׁלַל אֲזִנִּי אֶפְתַּח בְּכַנּוֹר חִידְתִּי:

לְמָה אִירָא בִימֵי רַע עֶזְרָן עֶקְבֵי יְסוּפְנֵי: הַפְמָחִים עַל חִילָם וּבְרַב עֲשָׂרָם
 יִתְהַלְלוּ: אַח לֹא פָדָה יַפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ: וַיִּקַּר פְּדִיּוֹן
 נַפְשָׁם וַחֲדָל לְעוֹלָם: וַיְחִי עוֹד לְנֹצַח לֹא יִרְאֶה הַשְּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים
 יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וּבָעַר יֵאבְדוּ וְעִזְבוּ לְאַחֲרִים חִילָם: קִרְבָּם בְּתִימוֹ
 לְעוֹלָם מִשְׁכַּנְתָּם לְדוֹר וָדוֹר קָרְאוּ בְשֵׁמוֹתַם עָלַי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקַר
 בַּל יִלִּין נִמְשָׁל בְּכַהֲמוֹת גְּדָמוֹ: זֶה דְרָכָם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיָּהֶם
 יִרְצוּ סֵלָה: כִּצְאֵן לְשֵׂאוֹל שָׁתוּ מוֹת יִרְעִם וַיִּרְדּוּ בָּם יִשְׂרָיִם לִבְקָר וְצוֹרֵם
 לְבָלוֹת שֵׂאוֹל מִזְבֵּל לוֹ: אֵךְ אֱלֹהִים יַפְדֶּה נַפְשֵׁי מִיַּד שֵׂאוֹל כִּי יִקְחֵנִי
 סֵלָה: אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ
 יִקַּח הַכֹּל לֹא יִרַד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיּוֹ יִכְרֹךְ וַיִּוֹדֵךְ כִּי תִיטִיב
 לָךְ: תָּבוֹא עַד דוֹר אָבוֹתָיו עַד נֹצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקַר וְלֹא
 יִבִּין נִמְשָׁל בְּכַהֲמוֹת גְּדָמוֹ: קְדִישׁ יְתוּם

ביום שאין בו תחנון אומרים בבית האבל מזמור זה:

טז **מִכְתָּם לְדוֹד שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי חָסִיתִי בְךָ: אָמַרְתָּ לַיהוָה** ^{אֵלֵינוּ חַסְדֵיךָ וְיִשְׁרָיִם} **אֲדָנִי אַתָּה**
טוֹבָתִי כֹל עָלֶיךָ: לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כֹל חֲפָצֵי
בָּם: יִרְבוּ עֲצוּבוֹתֶם אַחַר מָהָרוּ כֹל אֲסִיף נִסְפִיָּהֶם מִדָּם וְכֹל אֲשָׂא אֶת
שְׁמוֹתֶם עַל שִׁפְתָי: יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חַסְדֵיךָ וְיִשְׁרָיִם} **מְנַת חֲלָקֶי וְכוֹסֵי אַתָּה תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי:**
חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְנַעֲיָמִים אַף נִחַלְתָּ שִׁפְרָה עָלַי: אֲכַרְךָ אֶת יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חַסְדֵיךָ וְיִשְׁרָיִם}
אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אַף לִילוֹת יִסְרוּנֵי כְלִיֹּתַי: שׁוֹיִתִּי יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חַסְדֵיךָ וְיִשְׁרָיִם} **לְנִגְדֵי תְמִיד כִּי**
מִיָּמִינִי כֹל אֲמוּט: לָכֵן שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדֵי אַף בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן לְבַטָּח: כִּי
לֹא תַעֲזוֹב נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת שְׁחַת: תוֹדִיעֵנִי אֲרַח
חַיִּים שׁוֹבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנֵיךְ נַעֲמוֹת בִּימֵיךָ נֹצַח:

אחר שלש תפילות טוב לומר "ה' רועי" ומזמור אלהים יחננו" (פרי עץ חיים)

מְזִמּוֹר לְדוֹד, יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חַסְדֵיךָ וְיִשְׁרָיִם} **רַעִי לֹא אַחֲסֶר: בְּנֵאוֹת דָּשָׂא יִרְבִּיצֵנִי, עַל**
מִי מְנַחוֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי יִשׁוּבָב, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ:
גַּם כִּי אֵלֶיךָ בָּגִיא צְלָמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עֲמָדִי, שְׂבַטְךָ וּמִשְׁעַנְתְּךָ

הָמָּה יִנְחַמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שַׁלְחַן נֶגֶד צַרְרִי, דִּשְׁנַת בִּשְׁמֵן רֵאשִׁי, כּוֹסֵי רוּחַ: אֵךְ טוֹב וַחֲסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} לְאֶרֶץ יָמִים:

לְמַנְצַח בְּנִיגַת מְזֻמֹּר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סֶלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֵמִים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וּלְאֵמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָה יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ.

גמר תפילתו ורוצה לצאת מבית הכנסת, ישב תחלה מעט במקומו ויאמר:

אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ, יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךְ:

אחר כך יעמוד מול ארון הקודש ויאמר:

כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְאִנְחָנוּ גִלְדֵּךְ בְּשֵׁם יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד (וְאֵנִי אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלֹךְ עוֹלָם): עֲזָרִי מֵעַם יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ}, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} יְמַלֵּךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ובהגיעו לפתח יאמר:

יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} נַחֲנִי בְּצַדִּיקְתְּךָ לְמַעַן שׁוּרְרִי, הַיִּשָּׁר לִפְנֵי דְרָכָךְ:

משתחוה והולך לדרכו לשלום. (יעבץ)

וכשהולך יאמר אלו שלשה הפסוקים:

גֵּד גְּדוּד יְגוֹדְנִי, וְהוּא יְגַד עֵקֶב: וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרָכּוֹ מִשְׁפִּיל, וַיְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} עִמּוֹ: וְנַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} (קיצור של"ה)

טוב לומר אחר כל תפלה מזמור כ"ד ומזמור ס"ז:

פֶּרֶק כֹּד לְדָוִד מְזֻמֹּר לְיְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} הָאֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ: כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יְכַוְנֶנָּה: מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} וּמִי יִקּוּם בְּמִקּוֹם קִדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וְיִבֵּר לֵבֵב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוֹא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁפַּע לְמַרְמָה: יִשְׂא בְּרָכָה מֵאֵת יְהוָה^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים יֵאָמְרוּ} וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: זֶה

דֹר דְרָשׁוּ מִבְּקָשֵׁי פְּנִיךָ יַעֲקֹב סְלָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ
 פֶּתְחֵי עוֹלָם וַיִּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה <sup>אֵלֶיךָ וְכָל
 הַיְהוּדִים יִתְחַנְּנוּ</sup> יְהוָה עִזּוֹ
 וְגִבּוֹר יְהוָה <sup>אֵלֶיךָ וְכָל
 הַיְהוּדִים יִתְחַנְּנוּ</sup> גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פֶתְחֵי
 עוֹלָם וַיִּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה <sup>אֵלֶיךָ וְכָל
 הַיְהוּדִים יִתְחַנְּנוּ</sup> צְבָאוֹת
 הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סְלָה:

10 לְמַנְצַח בְּנִינָת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְּנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ
 סְלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפָךָ, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעַתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים
 אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׂמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל,
 וּלְאֻמִּים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סְלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ
 נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אֶתְּךָ כָּל
 אֲפָסֵי אֶרֶץ:

קבלת תענית במנחה

יחיד הרוצה לקבל עליו התענית, יקבל במחשבתו בשומע תפלה במנחה קודם התענית. וקודם יהיו
 לרצון יאמר הרבון. ואם לא קבל התענית במנחה או על כל פנים בעוד שהוא יום עדיין, לא יאמר
 עננו במנחה דיום התענית בשומע תפלה. רק קודם יהיו לרצון. וידלג ב' תיבות צום תעניתנו, וכן
 הדין באם לא השלים תעניתו עד שיראו ג' כוכבים בינונים:

רְבוּז הָעוֹלָמִים הֵרִינִי לְפָנֶיךָ בְּתַעֲנִית נְדָבָה לְמַחֵר בְּלִי גֵדֵר וּבְלִי
 שְׁבוּעָה: לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינָתָהּ. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
 יְהוָה <sup>אֵלֶיךָ וְכָל
 הַיְהוּדִים יִתְחַנְּנוּ</sup> אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתַקְּבֵנִי בְּאֵהָבָה וּבְרְצוֹן וְתֵבֵא לְפָנֶיךָ
 תְּפִלָּתִי וְתַעֲלֶה עֵתִירְתִּי וְתִרְפְּאֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים רְפוּאָה שְׁלֵמָה רְפוּאָת
 הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת הַגּוּף וְתִבְטֵל מֵעֲלִי וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כָּל גְּזֵרוֹת
 קִשּׁוֹת וְרַעוֹת כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת כָּל פֶּה: יְהִיו לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן
 לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה <sup>אֵלֶיךָ וְכָל
 הַיְהוּדִים יִתְחַנְּנוּ</sup> צוּרֵי וְגֵאֲלֵי:

אמרו ז"ל: אגרא דתניתא צדקא. יש נוהגין לשער מה שהיה ואוכל ביום התענית, ליתן לעניים
 בערב, כדי שלא יראה שלא התענה לשם שמים, אלא כדי להרוויח בתענית מיעוט הפיזור. גם
 תענית אותיות ת"ת עני. ובצדקה שנותן לעני היה יכול להחזיק גופו, והוא מחזיק העני דומה לו
 כאילו נותן בשרו לעני. והרי הוא קרבן ריח ניחוח לה'. ולאחר התענית במנחה יאמר זה קודם
 יהיו לרצון:

רבוץ כל העולמים גלוי וידוע לפניך, בזמן שבית המקדש היה קיים,
אדם חוטא ומביא קרבן, ואין מקריב ממנו אלא חלבו ודמו,
ואתה ברחמיך הרבים מכפר, ועתה בעונותינו חרב בית מקדשנו ואין
לנו מקדש ולא כהן שיכפר בעדנו, לכן יהי רצון מלפניך, שיהא מעוט
חלבי ודמי, שנתמעט היום, כחלב מונח על גבי המזבח לפניך, ותרצני:

(מי שמתענה שתי ימים ושתי לילות רצופים) או כל השבוע ולילות רצופים יאמר בכל יום עננו
ורבון הנ"ל. ואחר כל התעניות יאמר זה למנחה, קודם יהיו לרצון אחר שיאמר רבון הנ"ל:

ובכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתעשה למען
שמך הגדול והקדוש, ותקבל התעניות של שני ימים ושני לילות
רצופים כאלו התעניתי שבעה ועשרים יום:

(ומי שמתענה ג' ימים וג' לילות רצופים) כאלו התעניתי מ' יום:

(ומי שמתענה ד' ימים וד' לילות רצופים) כאלו התעניתי אסף ושמונים יום:

(ומי שמתענה ה' ימים וה' לילות רצופים) כאלו התעניתי אסף ות"ר ימים:

(ומי שמתענה ו' ימים וו' לילות רצופים) כאלו התעניתי ה' אלפים ות"ר ימים:

ויאירו האותיות של שמך הגדול והקדוש אשר פגמתי בהם, ולמען
הפולל של שמך הגדול והקדוש תקבל עוד שעה אחת שאתענה ליום.
ויהי זך וישר פעלי, ותקבלני עם שאר בעלי תשובה מעמך ישראל
השבים אליך בכל לב. ותן בלבי לשוב אליך בלב שלם באהבה. וכל
החטאים והעונות והפשעים שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מעודי
עד היום הזה, בין בגלגול זה בין בגלגול אחר, כלם יהפכו לזכיות.
והושיעני ברחמיך הרבים לבלתי אשוב לכסלה ולא אחטא עוד, ומה
שחטאתי לפניך מחק ברחמיך הרבים ולא על ידי יסורים וחלים רעים:
יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי:

וידוי לחתן - ולערב יום כיפור

בערב יום כיפור בתפלת מנחה - וכן חתן ביום חופתו אומרים וידוי ועל חטא - אחר יהיו לרצון
קודם אלהי נצור:

ונכון שישחה עד שיתפקקו כל חוליותיו

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תְּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאֵל תִּתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתֵנוּ,
שָׂאִין אָנוּ עֵינֵי פָּנִים וְקִשִּׁי עֶרְף לֹמֵר לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:
אֲשַׁמְנוּ, אֲשֶׁר אִשָּׁם בְּנַפְשׁוֹ. בְּגִדְנוּ, כִּי, שְׁלֹא שִׁמְרָנוּ תּוֹרַתְךָ. גִּזְלָנוּ, דִּבְרָנוּ דְּפִי: אֶחָד
בְּפֶה וְאֶחָד בְּלֵב. הֶעֵוִינוּ, דְּרַכִּינוּ הִישְׁרָה וְהִלְכֵנוּ עַקְלָלוֹת, וְהִרְשָׁעֵנוּ, עֲשִׂינוּ רַשְׁעָה. זִדְדָנוּ,
בְּכוּוּנָה וּבְרִצּוֹן, חָמְסָנוּ, טָפְלָנוּ שָׁקֵר וּמְרֻמָּה: וּפְגַם, יַעֲצֵנוּ רָע, כְּזָבְנוּ, בֵּין לַתּוֹעֵלֶת
בֵּין בְּחֵם, לְצַנוּ, מְרֻדְנוּ, הַמּוֹרֵד בְּרַבּוֹ, גֵּאֲצָנוּ, סָרְרָנוּ, כּוֹבֵד עֲבִירָה, וּפְגַמְנוּ בַּמַּחֲשָׁבָה,
עֲוִינוּ, כִּמְעַשֶׂה, פִּשְׁעֵנוּ, צָרְרָנוּ, צוֹרְרִים זֶה לַזֶּה אוֹ לַעֲצַמְנוּ, קִשִּׁינוּ עֶרְף: רָשָׁעֵנוּ,
שָׁחַתְנוּ, ע"י קִישׁוֹי עוֹרֵף הַרְשָׁעֵנוּ וְלֹא הִצַּלְחָנוּ, וּשְׁחַתְנוּ לַעֲצַמְנוּ עַל יַדֵי שׁוֹ"ל לְבַמְלָה, וּגְרַמְנוּ
לְנַפְשֵׁינוּ הַעֲלוּבָה שְׁלֹא תִקְבַּל פָּנֵי הַשְּׂכִינָה, וַיֹּאמֶר בְּשִׁבְרוֹן וְאִנְחָה: תִּעֲבָנוּ, תִּעִינוּ,
תִּעֲתָעֵנוּ.

סָרְנוּ בַּמִּצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ, וְאַתָּה
צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ, וְאִנְחָנוּ הַרְשָׁעֵנוּ:
מַה נֹּאמֵר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מְרוֹם, וּמַה נִּסְפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים, הֲלֹא כָּל
הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנְּגַלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רְזֵי עוֹלָם, וְתַעֲלוּמוֹת סְתָרֵי כָּל חַי, אַתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חֲדָרֵי
בְּטֵן וּבּוֹחֵן כְּלִיֹּת וְלֵב, אִין דְּבַר נֶעְלָם מִמֶּךָ וְאִין נִסְתָּר מִנְּגִיד
עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּרְחֵם
עָלֵינוּ וְתִכַּפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ, וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמְחַל
לָנוּ עַל כָּל פִּשְׁעֵינוּ:

עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִנָּם וּבְרִצּוֹן:
וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמוּץ הַלֵּב:
עַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכִלֵי דַעַת:
וְעַל חַטָּא שְׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכִטּוֹי שְׁפָתַיִם:

על חטא שחטאנו לפניך בגלוי עריות:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי ובסתור:
 על חטא שחטאנו לפניך בדעת ובמרמה:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בדבור פה:
 על חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בהרהור הלב:
 על חטא שחטאנו לפניך בועידת זנות:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בודוי פה:
 על חטא שחטאנו לפניך בזלזול הורים ומורים:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בזדון ובשגגה:
 על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בחלול השם:
 על חטא שחטאנו לפניך בטמאת שפתים:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בטפשות הפה:
 על חטא שחטאנו לפניך בניצר הרע:
 ועל חטא שחטאנו לפניך ביודעים ובלא יודעים:
 ועל כלם אלוה סליחות, סלח לנו, פפר לנו:
 על חטא שחטאנו לפניך בכחש ובכזב:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בכפת שחר:
 על חטא שחטאנו לפניך בלצון:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בלשון הרע:
 על חטא שחטאנו לפניך במשא ובמתן:
 ועל חטא שחטאנו לפניך במאכל ובמשתה:
 על חטא שחטאנו לפניך בנשך ובמרבית:

ועל חטא שחטאנו לפניך בנטיית גרון:
 על חטא שחטאנו לפניך בשיח שפתותינו:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בשקור עין:
 על חטא שחטאנו לפניך בעינים רמות:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בעזות מצח:
 ועל כלם אלוה סליחות, סלח לנו, מחל לנו, כפר לנו:
 על חטא שחטאנו לפניך בפריקת על:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בפלילות:
 על חטא שחטאנו לפניך בצדית רע:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בצרות עין:
 על חטא שחטאנו לפניך בקלות ראש:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בקשיות ערף:
 על חטא שחטאנו לפניך בריצת רגלים להרע:
 ועל חטא שחטאנו לפניך ברכילות:
 על חטא שחטאנו לפניך בשבועת שוא:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בשנאת חנם:
 על חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בתמהון לכב:
 ועל כלם אלוה סליחות, סלח לנו, מחל לנו, כפר לנו:
 ועל חטאים שאנו חיבים עליהם עולה:
 ועל חטאים שאנו חיבים עליהם חטאת:
 ועל חטאים שאנו חיבים עליהם קרבן עולה ויורד:
 ועל חטאים שאנו חיבים עליהם אשם ודאי ותלוי:
 ועל חטאים שאנו חיבים עליהם מפת מרדות:

וְעַל חַטָּאִים שְׁאַנּוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם מִלְּקוֹת אַרְבָּעִים:

וְעַל חַטָּאִים שְׁאַנּוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם מִיְתָה בִּיְדֵי שָׁמַיִם:

וְעַל חַטָּאִים שְׁאַנּוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם כָּרַת וְעִרְרִי:

וְעַל חַטָּאִים שְׁאַנּוּ חַיְבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין:

סְקִילָה, שְׂרִפָּה, הֶרֶג, וְחִנּוּק, עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה, בֵּין שְׁיֵשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה וּבֵין שְׁאִין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה, אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת שְׂאִינָם גְּלוּיִם לָנוּ, אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ כְּכֹר אֲמִרְנוֹם לְפָנֶיךָ וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם, וְאֶת שְׂאִינָם גְּלוּיִם לָנוּ לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִים וִידוּעִים, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר הַנְּסַתְרַת לִיהוּה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלְתָּ לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סִלַּחְתָּ לְיִשְׂרָאֵל וּמַחְלֵן לְשַׁבְּטֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּמִבְּלַעַדֶּיךָ אֵין לָנוּ מִלָּךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח:

אֱלֹהֵי עַד שְׁלֹא נִוְצַרְתִּי אֵינִי כְּדָאִי, וְעַכְשָׁיו שֶׁנִּוְצַרְתִּי כְּאֵלוּ לֹא נִוְצַרְתִּי, עָפָר אֲנִי בַחַיִּי קָל וְחוֹמֶר בְּמִיתַתִּי, הָרִי אֲנִי לְפָנֶיךָ כְּכֹלִי מִלֵּא בּוֹשָׁה וּכְלֻמָּה: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵין חֵטְא אֵין חַיִּי אֵין חַיִּי} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁלֹא אֶחְטָא עוֹד, וּמָה שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מִחַק בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְחִלּוּם רָעִים:

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וְשִׁפְתוֹתַי מִדְּבַר מִרְמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תַדָּם, וְנַפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכָל תַּהֲיָה. פָּתַח לְבִי בְּתוֹרַתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדָּף נַפְשִׁי. וְכָל (הַקָּמִים וְ) הַחֹשְׁבִים עָלַי רָעָה, מִהֲרָה הֲפֹר עֲצַתְם וּמְלַקֵּל מַחְשַׁבְתְּם:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵין חֵטְא אֵין חַיִּי אֵין חַיִּי} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֹא תַעֲלֶה קִנְאֵת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאֵתִי עַל אַחֲרִים, וְשְׁלֹא אֶכְעֹס הַיּוֹם וְשְׁלֹא אֶכְעִיסְךָ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֵר הָרַע, וְתֵן בְּלִבִּי הַכְּנַעַה וְעֲנוּהָ: מִלְּפָנֶיךָ וְאֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר יַחַד שִׂמְךָ בְּעוֹלָמְךָ, בְּנֵה עִירְךָ, יִסַּד בֵּיתְךָ, וְשִׁכַּלְל הֵיכַלְךָ, קָרַב קֶץ בִּיאַת מְשִׁיחְךָ פְּדֵה עַמְּךָ שְׂמַח עֲרִתְךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשַׁתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן אִם לֹא לְמַעַנְנוּ. לְמַעַן יַחְלְצוּן יְדִידְךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעַנְנֵי: יְהִי כְּמִין לְפָנֵי רוּחַ וּמְלֶאכֶת יְהוָה דּוֹחָה:

(סגולה לומר פסוק המתחיל באות ראשון משמו ומסיים באות אחרון משמו ועיין מזה בקיצור של"ה):

יְהִי לְרַצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיוֹן לְפִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

יעקור רגל שמאל תחלה ויפסע לאחוריו, באופן זה, שעוקר רגל שמאל פעם אחת, ואחר כך עוקר רגל ימין וסומכו לרגל שמאל. וכן יעשה ג' פעמים. בפסיעה ראשונה שוחה לימין, בשניה שוחה לשמאל. (ושלשית לאמצע. מסידור ר' קאפיל). וכל זה יעשה בכריעה אחת, ואחר כך בעודו כורע יאמר:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד שְׂמָאלוֹ. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עֲלֵינוּ, הוֹפֵךְ פָּנָיו לְצַד יְמִינוֹ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן:

משתחוה לפניו כעבד הנפטר מרבו. ואחר כך אומר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂבִינָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ. וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיְרֵאָה בְּיָמֵינוּ עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת. וְעֲרָבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם בְּיָמֵינוּ עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדְמוֹנִיּוֹת:

וישאר עומד על מקומו כו' על כל פנים שיעור הילוך ד' אמות. (ויראה שלא יעבור אדם לפניו בעוד שלא חזר למקומו. ואם יראה שרוצה אחד לעבור לפניו, לא ימהר לחזור למקומו, אלא ימחה בידו. והשומע ישמע). וחזור למקומו ג' פסיעות:

סגולות אמירת צורת המנורה

מה מאוד הפליגו באמירת "למנצח בנגינות" בציור מנורה וכתבו ז"ל ששכרו רב ועצום וראיתי בקונטרס בכתב יד לראשונים בזה סודותיו ותועלתו, ולפחות לעשות נחת רוח ליוצרנו נאמר אתו בכוונה בציור מנורה כתוב על קלף (חיד"א צפורן שמיר ב' יח), וכן גם כתב רבי דוד אבודרהם ע"ה (בפירושו על התפילה), שהקורא מזמור זה נחשב כמדליק המנורה בבית המקדש, כי מצא בו מ"ט תיבות כנגד מנין הגביעים הכפתורים הפרחים והנרות, גביעים כ"ב, כפתורים י"א, פרחים ט', נרות ז' הרי סך הכל מ"ט וז' פסוקים כנגד ז' קני המנורה, ופסוק ראשון יש בו ד' תיבות כנגד מלקחיה ומחתותיה, מלקחיה תרי, ומחתותיה תרי. ובספר "סדר היום" כ' בחשיבות קריאת המנורה על קלף ושהקורא מובטח לו שלא ינזק בכל אותו היום. כל הקורה את מזמור למנצח בצורת מנורה על קלף כאילו הדליק את המנורה בבית המקדש. כל האומר מזמור למנצח בנגינות בצורת מנורה בכל יום בהנף החמה לא יקרה לו שום מקרה רע, וחשוב לפני הקב"ה כאילו הוא מדליק נרות בבית המקדש. ובספר מנורת המאור כתוב לאמרו בימי העומר, כששליח צבור אומר ברכת הכהנים, יאמר היחיד למנצח בנגינות ויצליח במעשיו, (שבט מוסר פרק ל"א), ואמרו חכמים בעלי הקבלה, כל מי שיראה זה המזמור בכל יום מצוייר כצורת מנורה, ימצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם אם הוא מצויר על ארון הקודש, יגן בעד גזירה רעה לקהל, ואמרו חכמים בעלי הקבלה, שהקב"ה הראה לדוד ע"ה ברוח הקודש זה המזמור כתוב באותיות של זהב מופז, עשוי בצורת מנורה, וכן הראה אותו למשה רבנו ע"ה דכתיב, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה, וראה מ"ש רבי אליעזר מגרמיזא זי"ע: וזוה המזמור תמצא שבעה עניינים, נגד שבעה הקנים שיש במנורה, והם. חניניה, ברכה, אור, ישועה, הודאה, שמחה, רננה. שכל אלה העניינים עתידים להיות לישראל, וכל האומר אותו שבעה פעמים כשיצא לדרך יכוון בו, ילך לשלום ולהצלחה, ועי"ע באריכות בספר "הזוהר והמנורה".

ערבית לחול ולמוצאי שבת

במוצאי שבת ויו"ט מתחילים והוא רחום:

אין לומר תהילים אפילו במוצאי שבת קודם ערבית. יסגור עיניו ויחבק ידיו זה על גבי זה:

כשיצא מפתח ביתו יאמר:

הַרְיֵנִי הוֹלֵךְ לְבֵית הַפְּנִסָּת שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם לַיְחִידָא שְׂכִינְתָא בְּגוֹפָא בֵּין תְּרִין דְּרוּעִין
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

בחול קודם והוא רחום יאמר: לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיהּ, הַרְיֵנִי בָּא לְהַתְּפַלֵּל תְּפִילַת
עֲרֵבִית שְׁתַּקֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם בְּסוּד נֶשֶׁר, לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשָׁה בְּמָקוֹם עֲלִיזוֹן. וְיִהְיֶה נָעִם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָהוּ:

הלכות דרך החיים

הקריאת שמע כסדר, ובלילה יחזור ויקרא קריאת שמע עם הצבור. אמנם כשאין לו עשרה בלילה להתפלל עמם, נכון להתפלל עם הצבור גם לכתחלה מבעוד יום.

ד. לכתחלה צריך לקרות קריאת שמע מיד בצאת הכוכבים, כנזכר למעלה, וזמנה עד חצי הלילה. ואם עבר אפילו במזיד ואיחר עד אחר חצי הלילה יקרא אחר כך עד עלות השחר. וכן הדין בתפלה וברכות קריאת שמע, אבל לאחר עמוד השחר לא יקרא קריאת שמע, אלא אם כן היה אונס במה שלא התפלל בלילה, כגון שהיה חולה או שיכור דהיינו שהתחיל לשנות קודם התחלת זמן האיסור, (כפי שיבאר א"י"ה להלן), אז יקרא קריאת שמע עם שתי הברכות לפניו וברכת אמת ואמונה עד השכיבנו. ויפסיק ולא יאמר השכיבנו. ודוקא קודם הנץ החמה אבל לאחר נץ החמה לא.

ה. היה נזכר מתחלת עת בא הזמן וסבר שעוד הזמן גדול, ואחר כך שכח ולא התפלל, אינו מתפלל

דיני תפלת ערבית.

א. זמן תפלת ערבית מאימתי מתחיל, כבר נתבאר למעלה בדיני מנחה, שיחיד שנהג להתפלל מנחה אחר י"א שעות פחות רביעי זמניות על היום, לא יתפלל מעריב עד צאת הכוכבים דהיינו שלשה כוכבים קטנים. ובצבור הואיל וטריחא מילתא נהג להתפלל מנחה ומעריב יחד. אמנם יש ליזהר מאד שלא להתפלל מעריב קודם י"א שעות פחות רביעי זמניות, דאז צריך לחזור ולהתפלל.

ב. מותר להתפלל ולקרות קריאת שמע עם הצבור מבעוד יום (ובלבד שיהא אחר י"א שעות פחות רביעי כנזכר). רק נכון לינהג שיקרא כל השלש פרשיות בלי ברכות קריאת שמע, טרם ישכב, ויתכוין בזה לצאת ידי חובת קריאת שמע. ובעת אמרו אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, יכוין לצאת מצות זכירת יציאת מצרים. וזה דרך הנכון, ישרים ילכו בהיא.

ג. הרגיל לקרות קריאת שמע ולהתפלל ערבית עם הצבור בלילה, וטעה והתחיל בברכת קריאת שמע עם הצבור מבעוד יום, יגמור הברכות כולן עם

הערות דרך החיים

קריאת שמע אחר עמוד השחר דבעינן אונס דוקא, וכל שעבר על דברי חכמים אינו מקרי אונס, ושאי התם דעכ"פ דין מויד אין לו. ועיין מ"ש בסעיף שאח"ז. ועיין גרה י"ז דאם בא על הנדה סמוך לווסתה ועבר אדרבנן לא מקרי אונס אבל מויד נמי לא מקרו והכי נמי (היה) סי' רל"ה צ"ט במ"א ועיין בס"ק שאח"ז.

ל. עיין סי' רל"ג ורל"ה. לא. הסכמות דט"ז ומ"א ושאר אחרונים ר"ס רל"ה. לב. שם מ"א. לג. עיין מ"א סי' רל"ז ובטור סי' רל"ז. לד. אבל לאחר שכבר התחיל זמן האיסור אם שתה ונשתכר, הוי כמויד לענין זה עיין ט"ז שם ולבוש סי' צ"ט. ומ"א חולק בסי' צ"ט לענין השלמה וסובר דחשיב אונס. ונראה דמוודה לענין זה לקרות

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

תפלת ערבית: קודם תפלת ערבית יאמר: "שיר המעלות הנה ברכו את ה' וכו'" (תהלים קל"ד). והעיקר הפסוקים: ה' צבאות.

קלד שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} כָּל עַבְדֵי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} וְהַמְּבָרְכִים בְּבֵית יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} בְּלִילוֹת: שְׂאוּ יְדְכֶם קָדֵשׁ וּבְרָכוּ אֶת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה}: יְבָרְכֶךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} מִצִּיּוֹן עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ג"פ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשָּׁנָב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג"פ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בְּטַח בָּךְ: ג"פ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיְיָהוּוֹה} הוֹשִׁיעָה, הַמִּלֶּךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרָאֵנוּ:

הלכות דרך החיים

וקרא עוד הפעם עם הברכות ומתפלל שמונה עשרה. ודוקא אם התחיל לאכול אבל לא התחיל לאכול רק נטל ידיו לבד, לא הוי התחלה ומתפלל קודם שיאכל, אפילו ברך על נטילת ידים. ולא דמי למנחה דגם אחר נטילת ידים אין צריך להפסיק (כנזכר למעלה) בדמנחה כיון דזמנה קבוע מירתת ולא פשע מה שאין כן מעריבי. ואם אין שהות להתפלל, מפסיק אפילו לתפלה. ואם נהגין לקרות לבית הכנסת, מותר. ח. משהגיע זמן קריאת שמע של ערבית, אסור ללמוד (כשאין קורין לבית הכנסת, או אפילו קורין והוא מתפלל בביתו ביחיד). ואם התחיל, פוסק לקריאת שמע ולא לתפלה. אבל חצי שעה קודם, מותר. ואם אמר לחברו שאינו לומד, שיזכרנו להתפלל, מותר. ט. מצא צבור שקראו קריאת שמע ורוצים לעמוד בתפלת שמונה עשרה, מתפלל עמהם ואחר כך יקרא קריאת שמע עם ברכותיה, אפילו הם מתפללים מבעוד יום. ואם יש לו שהות מעט ויודע שיוכל לקרות קריאת שמע עם הברכות בדילוג ברוך ה' לעולם אמן ואמן וגם יראו עינינו טרם שיתפללו הצבור תפלת שמונה עשרה, יקרא כן.

לאחר עמוד השחר. וכן אם טריד בממונו ולא התפלל, אין לעשות כן ופושע מקרילה. ז. אסור לעשות מלאכות המבוארות למעלה במנחה, הוא הדין הכא דאסור סמוך למעריב חצי שעה. ואם התחיל קודם החצי שעה, אפילו כשהגיע הזמן תפלת מעריב ואפילו יעבור זמן תפלה בצבור, אין צריך להפסיקו אבל אם התחיל לאחר חצי שעה, צריך להפסיק לקריאת שמע, ויקרא קריאת שמע בלא הברכות וחוזר לעסקיו, וגומר העסק וקורא קריאת שמע עת הברכות ומתפלל, ובמקום שמתפללין מעריב בזמנה לא עם מנחה ביחדם ובעת תפלת מעריב קורין לבית הכנסת ודרכו לילך, מותר לעשותם ולעסוק בהם אפילו בא זמנם, אם לא שאין דרכו לילך (וכמו שנתבאר למעלה בדין מנחה). ז. אסור להתחיל לאכול חצי שעה קודם זמן מעריב (טעימה מותר). אבל קודם חצי שעה, מותר. וצריך לזהר בימי הקיץ שלא לאכול בסעודה גדולה שיודע שתמשך עד הלילה, רק יקרא קריאת שמע ויתפלל קודם. ואפילו התחיל מבעוד יום צריך להפסיק. ואם התיל לאחר שהגיע זמנה מפסיק וקורא קריאת שמע בלא הברכות וגומר סעודתו

הערות דרך החיים

ומע"ש מחמת מנוון דלכתחלה אסור כמו שנתבאר בק"ח ע"ש, העובר על זה לא מקרי אונס ועיין סעיף הנ"ל, ויש עוד מקום להאריך בזה ואכ"מ (זה"ח). לו. א"ר סי' רל"ב בשם פסקי תוס' ע"ש וע"ל. לו. שם ועמ"א סק"ט. לה. ועיין מ"א כאן וסי' רצ"ט סק"ב. לו. מ"א שם. מ. עיין אחרונים בזה. מא. שם, ועיין סעיף הקודם. מב. ועיין סי' רל"ב במ"א סק"ח בשם מהר"ו וכמו שנתבאר בסעיף הקודם. מג. עיין סי' ק"ו ולא כח"י סי' תל"א. ועמ"ש"ל בדיני שחרית מזה. מד. עיין סי' רל"ב וסי' תל"א בח"י ודלא כמ"א שם. מה. עיין ב"ה סי' תל"א ומ"ש בשחרית ע"ש. מו. שם.

לה. דאף שנתבאר סי' ק"ח סעיף ז' דאם שכח כהאי גוונא משלימה, היינו דוקא שם דלענון השלמה תליא במזיד שלא יהיה אבל שוגג שלים דעכ"פ לא איקרי מזיד. אבל הכא דרוב גדולי המחברים דקדקו אונס (ועיין ט"ז), דוקא מה לא מקרי אונס, דכיון שהיה לו שהות ולא התפלל. ובה מיושב מה שהביא רמ"א לענין שבועה דביו"ד סי' רל"ב שני דעות ובסי' ק"ח סתם ומ"א שם שהרגיש בזה. ולהנ"ל א"ש, דשאני התם לענין שבועה דנדרי אונסין פטרי חכמים ולא שוגג ופושע. וכן מוכח לפי דברי הט"ז כאן במעשה דר"ג. וכן משמע מלשון המחבר ומפוסקים דדוקא חולה או שיכור דהוי אונס ולא שכח,

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבְרַךְ אֶת נַחְלֹתֶךָ וְרַעַם וְנִשְׁאָם עַד הָעוֹלָם: מִי יִתֵּן
 מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַיְיָ} יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַיְיָ} שְׁבוּת עִמּוֹ וַיִּגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח
 יִשְׂרָאֵל: בְּשָׁלוֹם יַחְדּוֹ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן, כִּי אֵתָה יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַיְיָ} לְבָרֵךְ לְבִטְחָ

הלכות דרך החיים

ואם נתכוין הראשונה לחובה והשניה להשלמה, ושכח להזכיר בראשונה טל ומטר וכדומה ולא נזכר עד אחר תפלה שניה, אין צריך לחזור ולהתפלל רק תפלה אחת. וכן כל כיוצא בזה שהתפלה תפלה האחת לחיובא וטעה בה, ששכח או הוסיף באופן שצריך לחזור ולהתפלל אותה.¹

ד. טעה ולא התפלל מנחה, מתפלל ערבית שתיים, הראשונה ערבית וישהה כדי הילוך ארבע אמות ולא יאמר אשרי, ואחר כך יתפלל השניה לתשלומין. ויש נוהגין לומר אשרי (קודם התפלה השניה) וכל אחד יש לו על מי לסמוך.

ה. טעה ולא התפלל ערבית, מתפלל שחרית שתיים, הראשונה שחרית, ויאמר תחנון ואשרי, ואחר כך יתפלל השניה לתשלומין², והכי מסתבר דאין להפסיק בין תפלה חובה לנפילת אפים. ואחר תפלת ההשלמה יאמר למנצח ובא לציון ואין צריך לומר אשרי. ואם היפך והתפלל הראשונה לתשלומין, דינו כמו בטעה בשחרית³.

ו. הא דמשלים התפלה שהפסיד, היינו דוקא בזמן תפלה אבל בשעה שאין זמן תפלה לא, כגון אם לא התפלל ערבית, יתפלל שחרית שתיים רק עד ארבע שעות שהוא זמן הראוי ונוטל שכר תפלה בזמנה, אבל אחר כך כשעברו הארבע שעות שוב לא הוי זמן תפלה (דהא אינו נוטל שכר תפלה בזמנה). ואם לא התפלל גם שחרית עד אחר ארבע שעות, אז יתפלל שתיים כיון שעוסק בתפלה. והוא הדין אם שכח להתפלל מנחה, מתפלל מעריב שתיים עד חצות, שהוא זמן הראוי שקבעו חכמים. אבל אחר חצות לא ישלים, אך אם לא התפלל מעריב קודם חצות דאז קיימא לן דבדיעבד יתפלל אחר חצות, וכיון שעוסק בתפלה יתפלל גם כן תפלת התשלומין. וכן בשחרית אם שכח להתפלל, אסור להתפלל בחצי

י. בא לבית הכנסת ומצא צבור שאמרו ברכו והוא לא התפלל עוד מנחה, יתפלל מנחה בעוד שקורין קריאת שמע והברכות, ואחר כך יתפלל תפלה שניה של ערבית עם הקהל, ואחר התפלה יקרא קריאת שמע והברכות. אבל לא ימתין מלהתפלל מנחה עד שהצבור יתפללו שמונה עשרה של ערבית⁴.

דיני ספק וטעות בתפלה ותשלומי תפלה.

א. ספק אם התפלל, חוזר ומתפלל ואין צריך לחדש בה דבר. ומתנה ואומר אם לא התפללתי תהא לחובתי, ואם התפללתי תהא לנדבתי. לבד משבת ויום טוב אפילו שחרית, אינו חוזר רק אם הוא בטוח שלא התפלל, (דאין מתפללין בשבת וביום טוב נדבה ואם כן היאך יתנה⁵). ותפלת מוסף אפילו של ראש חודש וחול המועד (שהוא במקום חטאת ואינה באה בנדבה) וגם תפלת ערבית של כל השנה, אינו חוזר מספק⁶, דלא קבעוה חובה רק בודאי לא התפלל, אבל לא בספק⁷.

ב. ואם התחיל להתפלל על דעת שלא התפלל ונזכר שכבר התפלל, פוסק אפילו באמצע הברכה⁸. אבל אם התחיל על דעת ספק והתנה כנזכר, ואחר כך נזכר שהתפלל, גומר תפלתו בתורת נדבה. ואם יש לו לחדש דבר בברכה בין הברכות בשמונה עשרה, יחדש. וכן נכון לעשות⁹.
 ג. טעה או נאנס ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה שתיים, הראשונה מנחה ויאמר תחנון ואשרי ומתפלל השניה לתשלומין¹⁰. וכשהוא שליח צבור במנחה, יוצא במה שהוא חוזר התפלה בקול רם¹¹. ויכוין לתשלומין ולהוציא את מי שאינו בקי. ואם היפך, שנתכוין במחשבתו הראשונה לתשלומין לא יצא ידי תפלת תשלומין, וחייב להתפלל עוד הפעם לתשלומין, וכן הדין בכל מקום שחייב להתפלל שתיים¹².

הערות דרך החיים

שחציה חובה וחציה נדבה (לבוש). נב. לבוש וא"ר. נג. ס"י ק"ח. שצריך להקדים התפלה שהוא חובת שעה לתפלת התשלומין. נד. שם. נה. ס"י ק"ח. נו. פ"ח. נז. מ"א. נח. שם ועיין א"ר.

מז. שם. מזח. שתפלת חובה הוא במקום עולת התמיד ותפלת נדבה הוא במקום עולת נדבה, ואין נדרים ונדבות קריבין בשבת ויום טוב. מט. ניין כ"מ. נ. ס"י ר"מ. נא. שאי אפשר להביא קרבן

הש"ץ אומר חצי קדיש

חזן **יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן:** חזן **בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב (נ"א קָן) מְשִׁיחָה. קהל אָמֵן:** חזן **בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזֶמַן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן:** קהל אָמֵן:

קהל וחזן: **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:**

הלכות דרך החיים

יט. אם לא הזכיר יעלה ויבא במנחה של ראש חודש, לא יתפלל ערבית עוד הפעם בתורת חיוב רק בתורת נדבה ואין צריך לחדש בה דבר. ואם בלילה השניה הוא גם כן ראש חדש יתפלל בתורת חיוב. ואם שכח גם בלילה בתפלה שניה שהתפלל, אין צריך שוב להתפלל אפילו נזכר בלילה תיכפיא.

כ. אם לא התפלל ערבית של ראש חודש וצריך להתפלל ביום שתיים, ולא הזכיר יעלה ויבא בשניה, אין צריך לחזור.

כא. כל מקום שמתפלל שמונה עשרה לתשלומין, אחר תפלת החיוב יאמר אשרי בינתיים ואחר כך מתפלל, רק כשמתפלל מעריב שתיים בשביל ששכח תפלת המנחה לא יאמר אשרי רק ישהה כדי הילוך ארבע אמות.

כב. אם לא התפלל שחרית של ראש חודש, יתפלל במנחה שתיים כמו בשבת.

כג. מי שלא התפלל מנחה ביום שלפני ערבית שמתחילין לומר טל ומטר, יתפלל מעריב שתיים ומזכיר בשתיים. ואם לא הזכיר בראשונה והזכיר בשניה דינו כמו שנזכר למעלה (אצל יעלה ויבוא אם שכח בערב ראש חדש). ואם לא הזכיר בשניה, יחזור ויתפלל בתורת נדבה ויתנה: אם חייב אני להתפלל תהא לחובתי, ואם לאו תהא לנדבתי.

הערות דרך החיים

ראש חודש בראשונה ודו"ק (ה"ח). עג. סי' ק"ח בא"ר ועיין סי' ק"ה. עד. וכמ"ש בשם הרשב"א בסי' ק"ח ע"ש באחרונים. ובא"ר שם כתב דיתפלל בתורת נדבה על ידי חידוש. היינו דהיה נראה לו יותר שלא להתפלל משום דאזלינן בתר תפלה העקרית. אמנם נראה, דהא באמת לדעת הרא"ש שם דיבדמדינתנו שצריכין למים מקדימין לשאול משבעה במרחשון כמ"ש הא"ר סק"ה ומ"א בסי' ק"י וע"ש. והרא"ש צווה ככרכיאי שאר גדולים כמבואר שם בטור ובתשו' הרא"ש, ונהי דלא אשחיתין ביה מ"מ לענין זה דאי' ומחלוקת בזה, אין צריך חידוש כלל (ה"ח).

מנחה לא יצא (וחצי שעה לאחר חצות, עיין למעלה בדיני זמן תפלת שחרית) ס.

טו. מוסף אין לה תשלומין כלל, שאם עבר כל היום ולא התפלל הוי מעוות לא יוכל לתקון.

טז. טעה ולא התפלל מנחה של שבת, מתפלל במוצאי שבת שתיים של חול ומבדיל בראשונה ולא בשניה. ואם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה, לא יצא ידי תשלומין. אבל אם כיון במחשבתו שהראשונה לחיובא והשניה לתשלומין ומה שהיפך הבדלה היה בטעות ושגג ולא נתכוין כלל אין צריך לחזור.

יז. טעה והתפלל של חול במנחה של שבת ולא הזכיר של שבת, מתפלל במוצאי שבת שתיים ואינו מבדיל בשניה. ומתפלל אותה בתורת נדבה ואינו צריך לחדש בה דבר. (דאיכא מרבוותא דאמרי לא יתפלל כלל בכהאי גוונא במוצאי שבת, שאין מרויח כלל דתפלת חול כבר התפלל, ויש חולקין. לכן יתפלל בתורת נדבה.

יח. שכח להתפלל מנחה בערב ראש חודש יתפלל בלילה שתיים של ראש חודש. ואם לא הזכיר יעלה ויבא בראשונה ובשניה הזכיר, צריך לחזור ולהתפלל דגלי אדעתיה שהראשונה היתה לתשלומין של ערב ראש חדש דהוי חול. (אמנם אם היה דעתו בראשונה לחיובא ובשניה להשלמה יצא). אבל אם לא הזכיר גם בשניה או הזכיר בראשונה ולא בשניה, יצא.

סו. א"ר שם. סז. שם. סח. שם. סט. שם. ע. סי' ק"ח. עא. שם. עב. עיין סי' ק"ח שיש בזה פלוגתא ועיין בסי' תכ"ד. וא"ר הכריע להתפלל בתורת נדבה ע"י חידוש, אמנם נראה בזה כיון דקיי"ל התפלל מוסף. אף שלא הזכיר בשחרית יעלה ויבא א"צ לחזור ולהתפלל א"כ כאן בפלוגתא דרבוותא יש לסמוך על תפלת מוסף כמו בש"ץ אם לא הזכיר יעלה ויבא יסמוך על מוסף לכתחלה הכי נמי מוטב שיסמוך על תפלת מוסף משיתפלל בתורת נדבה ע"י חידוש. דלדעת הראש צריך חידוש שיחדש איהו דבר ולכמה פוסקים פטור מכל התפלה ומכ"ש הכא דכבר הזכיר

חזן **יְתַפְרֵךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרַומֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל**
שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן **לְעֵלָּא מִן כָּל**
(בעשי"ת: וְלְעֵלָּא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָּא וְנַחֲמָתָּא, דְאַמְרִין
בְּעֵלְמָא וְאַמְרוּ אַמֵּן: קהל אַמֵּן:

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחִית, וְהִרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפוּ וְלֹא יַעִיר
כָּל חַמְתּוֹ. יְהוָהנִי ^{אֵין הַכֵּל} ^{הַתְּתִיב וְהִתְּתִיב} ^{יְהוָהנִי} **הוֹשִׁיעָה הַמְּלֶכֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרִיאָנוּ:**

חזן: **בְּרַכּוּ אֶת יְהוָהנִי** ^{אֵין הַכֵּל} ^{הַתְּתִיב וְהִתְּתִיב} ^{יְהוָהנִי} **הַמְּבָרָךְ.**

קהל וחזן: **בְּרוּךְ יְהוָהנִי** ^{אֵין הַכֵּל} ^{הַתְּתִיב וְהִתְּתִיב} ^{יְהוָהנִי} **הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד.**

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי ^{אֵין הַכֵּל} ^{הַתְּתִיב וְהִתְּתִיב} ^{יְהוָהנִי} **אֱלֹהֵינוּ** ^{תְקוּתָּא בְעַל חֻסְתָּא} ^{וּבְעַל הַמְּבֹחֶת כְּכֵם} **מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר**
בְּדַבְּרוֹ מַעְרִיב עַרְבִים, בְּחַכְמָה פּוֹתַח שְׁעָרִים, וּבְתַבּוּנָה

אור הישר - כתו נהורא

על כן צריך לומר הברכות קריאת שמע ביראת ה' ואהבת ה'. כי כל מצוה ופקודא דלאו היא בדחילו ורחימו, לאו פקודא, כמ"ש בזהר הקדוש. וכיון ששקעה לו ליעקב חמה פתאום כדי שילין שם, על כן אומרים אשר בדברו מעריב ערבים: בורא יום ולילה. רמוז אהבת ה', דלא איברי לילה אלא לגירסא וללמוד תורה ולקום בחצות לילה לעבודת ה'. ותורה נקראת תורת חיים ואהבת

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים: רמוז יראת ה'. פירוש כי יעקב אבינו עליו השלום תיקן תפלת ערבית כשהיה לן במקום בית המקדש ואמר מה נורא המקום הזה. על כן רמוז יראת ה'. וגם כיון שמצוה לומר בשחרית שתי ברכות לפני קריאת שמע ואחת לאחריה, ובערבית שתיים לפניה ושתיים לאחריה, כדילף להו מקרא, שנאמר שבע ביום הללתיך,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בחכמתו הנפלאה הנזכר בברכה זו, וסדרו כל זה כדי לשבח אותו ית"ש ויתעלה בודאי לשון ברכה פירושה, שאנו מברכים ומשבחים להבורא ית"ש, ואם האדם אינו מכוין באמירת השבח כלל, אין נקראת ברכה. ונקוט האי כללא בידך אחי ורעי, והיה לזיכרון בין עיניך תמיד, בכדי שלא נצטרך להעלות זכרונו לפניך בפקודת מקום אחר ודי בזה. ומסדר את הכוכבים כר וכרצונו. ז"ל אבודרה"ם: ואמר וכרצונו, כי אין חכם בעולם שידע למה נסדרו על סדר זה ועל התבונה הזאת עכ"ל. ובחתימת הברכה ראוי לכוין גבורות ה' בשמחה עצומה בחכמה נפלאה הזו.

והוא רחום וכו'. תקון אמירת פסוק זה בתפלת ערבית, הובא בזה"ק ובתיקונים בכמה מקומות. ז"ל פרי' תרומה (ד' ק"ל ע"א) תפלה זו היא להגן עלינו מן פחד בלילות מן פחד של כמה מיני גיהנם, כי בשעה היא מענישים הרשעים כפלים מביום. ומשום זה, מקדימים ישראל לומר "והוא רחום", שהוא משום פחד הגיהנם. **ברכה א': מעריב ערבים.** הנה עיניך הרואות את אשר עשו וסדרו אנשי כה"ג בברכה זו גבורותיו וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה, בפתחת השערים של מעלה ובשינוי עתים וזמנים ובסדירת הכוכבים ברקיע ובכל הנהגתו

מִשְׁנֵה עֵתִים, וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים, וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים
 בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בְּרָקִיעַ, בְּרָצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וְלַיְלָה, גּוֹלֵל אוֹר
 מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לַיְלָה, וּמְבַדֵּיל
 בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה, יְהוָה<sup>אֱדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיָהוּא
 יְאֹהֲרֵנוּ</sup> יְצַבֵּאֹת שְׁמוֹ. אֵל חַי וְקַיִם,
 תָּמִיד יִמְלֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה<sup>אֱדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיָהוּא
 יְאֹהֲרֵנוּ</sup>,
 הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אֶהְבֵּת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת, תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים
 וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לְמִדָּת, עַל כֵּן יְהוָה<sup>אֱדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיָהוּא
 יְאֹהֲרֵנוּ</sup> אֱלֹהֵינוּ
 בְּשִׂכְבְּנוּ וּבְקוּמָנוּ נְשִׁיחַ בְּחֻקֶיךָ, וְנִשְׂמַח בְּדַבְרֵי תִלְמוּד<sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְכֹלֶת
 וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹלֵם</sup>,
 תּוֹרַתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֶרֶץ יְמֵינוּ, וּבָהֶם
 נִהְגָּה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְאֶהְבֵּתְךָ אֵל תָּסִיר מִפְּנֵינוּ לְעוֹלָמִים: בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה<sup>אֱדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיָהוּא
 יְאֹהֲרֵנוּ</sup>, אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יחיד אומר: אֵל מְלֹךְ גָּאֻן

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

יְהוָה<sup>אֱדוֹן הַכֹּל
 הָיָה הוּא וְיָהוּא
 יְאֹהֲרֵנוּ</sup> | אֶחָד: (טו)

בלחש בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אור הישר - כתו נמורא

חסד, על כן רמוז אהבת ה': ומעביר יום ומביא לילה. כי הוא יתברך ברא את היום ואת הלילה, וזהו תהלות ה' שהוא נקרא ה' צבאות: אל חי וקיים תמיד ימלוך עלינו. על ידי שאנחנו מקבלים עול מלכות ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מעומקא דליבא מאוד. ובחתימת ברכה זו ראוי שיתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה מאד להשית"ש [להשם ישתבח שמו] על זה, כנ"ל בברכת אהבה רבה דשחרית ועיי"ש.
קריאת שמע: הנה זה בא למעלה בתפלת שחרית כוונות פשטיות של ק"ש, ואין עתה באתי אלא בלשון של זהורית שיהיה לכוין גם בק"ש זו

ברכה שניה: אהבת עולם וכו'. באמירת תיבות אלו, יכניס האדם בלבו אהבת הבורא ית"ש מאוד בשמחה עצומה, כנ"ל בברכת אהבה רבה. ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך, יכניס בלבו בשמחה עצומה אהבת תורתו הקדושה ומצותיו הקדושים, שניתן לנו כדי שנזכה בהם לחיים הנצחים.
 ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים, יתפלל

וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם יְהוָה וְיָרֵךְ יִשְׂרָאֵל} וּבְכָל־נַפְשְׁךָ ^{תַקְוָה, בַּעַל הַיְכָלָה וּבַעַל הַכּוֹזָבוֹת כּוֹלֵם} וּבְכָל־לִבְבְּךָ ^{וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה} וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְבְּךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנְיֶךָ וּדְבַרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדְךָ וְהָיוּ לְטַטְפַּת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ שְׁמֵעוּ אֶל־מְצוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם יְהוָה וְיָרֵךְ יִשְׂרָאֵל} אֱלֹהֵיכֶם ^{תַקְוָה, בַּעַל הַיְכָלָה וּבַעַל הַכּוֹזָבוֹת כּוֹלֵם} וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטַּר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאִסַּפְתִּי דַגְנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשִׂדְךָ לְבַהֲמֹתְךָ וְאִכְלָתָ וְשָׁבַעְתָּ: הִשְׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וְעַבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם יְהוָה וְיָרֵךְ יִשְׂרָאֵל} בְּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מִטַּר וְהִאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וְאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם יְהוָה וְיָרֵךְ יִשְׂרָאֵל} נָתַן לָכֶם: וְשָׁמַתֶּם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶתְכֶם לְאוֹת עַל־יָדְכֶם וְהָיוּ לְטַטְפַּת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמְדַתֶּם אֶתְכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וַיְמֵי בְנֵיכֶם עַל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בזה"ל: אני מקבל עלי מ"ע זו של תפילין להניחם למחר בשחרית. ובדאי בכונה זו יעשה נחת רוח להבורא ית"ש, וכיחוד אם יכוין אותה בשמחה עצומה. ודי בזה.

דערבית, כל הכוונות הנ"ל. ולא בשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה, שבפסוק וקשרתם לאות על ידיך וכו', דפרשה הראשונה והשניה, אף שאין עתה זמן תפילין, ראוי לכוין במחשבתו

אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי

הָאֲדָמָה אֲשֶׁר (צריך להטעים יפה העי"ן של נשבע) **נִשְׁבַּע יְהוָה**
לְאַבְתֵּיכֶם לְתַתּוֹת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

פרשת ציצית", ביאורה וכוונותיה התלויות בה * חובת זכירת יציאת מצרים תמיד וסיבת חשיבותה

וַיֹּאמֶר יְהוָה <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל־כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם
לְדוֹרָתָם וְנִתְּנוּ עַל־צִיצֵת הַכַּנָּף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת:
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **וְעָשִׂיתֶם אֹתָם**
וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרָי לְבַבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים
אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעָשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים
לֵאלֹהֵיכֶם <sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָּת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם</sup> **: אֲנִי יְהוָה** <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **אֱלֹהֵיכֶם** <sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָּת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם</sup> **הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים**
אֲנִי יְהוָה <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **אֱלֹהֵיכֶם** <sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָּת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם</sup> **: יֵשׁ לְצַרְף אֱלֹהֵיכֶם לֹאֲמַת. אֲמַת**

הש"ן חוזר ואומר: **יְהוָה** <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **אֱלֹהֵיכֶם** <sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָּת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם</sup> **אֲמַת:**
וְאֲמוּנָה כָּל זֹאת, וְקַיִם עָלֵינוּ, כִּי הוּא יְהוָה <sup>אֵרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹת וְיִתְּהּ
יֵאֱהָר־וְנִדְרֵי</sup> **אֱלֹהֵינוּ**
וְאֵין זולָתוֹ, וְאֵנְחָנוּ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. הַפּוֹדְנוּ מִיַּד <sup>תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָּת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם</sup>

אור הישר - כתו נהורא

אמת ואמונה כל זאת. רמוז יראת ה'. פירוש: כל זאת אמרנו בקריאת שמע קבלת עול מלכות שמים - בפרשת ראשונה: וקבלת עול מצות ה' - בפרשה שניה, הוא אמת ואמונה. וידוע מאמרם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכות שלאחריה: ברכה ראשונה: אמת ואמונה וכו'. פי' כל זאת שאמרנו בק"ש, קבלת עול מלכות שמים בפ' ראשונה וקבלת עול מצות בפ' שניה ובפ' ציצית, הוא אמת ואמונה וקיים עלינו, כי הוא ה' כו' ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו. וראוי לאדם לקבל על עצמו בתיבות אלו מסירת נפש בצירוד

איזה מיתה בשמחה עצומה, להראות בזה אמיתת אמונתו ביחודו ית"ש ויתעלה. ויאמר כל נוסח ברכה זו במתון, וישים לבו ומחשבתו היטיב אל השבח וההודאה על כל הטובות שאנו מספרים בברכה זו, שעושה לנו יוצתו ובוראנו ית"ש ויתעלה בתמידות הפודנו וכו'.

מְלָכִים, מְלַכְנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הָעָרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ
מִצָּרֵינוּ, וְהַמְשִׁלֵּם גְּמוּלָ לְכָל אִיבֵי נַפְשֵׁנוּ, הָעוֹשֶׂה גְדֻלּוֹת עַד
אֵין חֶקֶר, (נְסִים) וְנִפְלְאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. הַשֵּׁם נַפְשֵׁנוּ בַחַיִּים,
וְלֹא נָתַן לְמוֹט רַגְלֵנוּ, הַמְדַרְיֵכְנוּ עַל בָּמוֹת אִיבֵינוּ, וַיִּרֶם קַרְנֵנוּ
עַל כָּל שְׁנָאֵינוּ. הָעֹשֶׂה לָנוּ נְסִים וְנִקְמָה בַּפְּרָעָה, אוֹתוֹת
וּמוֹפְתִים בְּאֲדַמַּת בְּנֵי חָם. הַמַּכֶּה בְּעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוֹת עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר בְּנֵינוּ
בֵּין גְּזָרֵי יַם סוּף, אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שְׁנָאֵיהֶם בְּתַהוֹמוֹת טַבַּע,
וְרָאוּ בְנֵינוּ גְבוּרָתוֹ, שִׁבְחוּ וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ. וּמְלָכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ
עֲלֵיהֶם, מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה,
וְאָמְרוּ כָלָם:

אור הישר - כתו נהורא

עליהם. רמוז קבלת עול מלכות ה', שמצוה לקבל על עצמו בכל עת, כדתנן: ארשב"ג איני שומע לכם לבטל ממני עול מלכות שמים אפילו שעה אחת, כמו אז בשעתו יציאת מצרים: ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל, ובכל יום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. על כן ראוי לקבל עול מורא מלכות ה' בכל יום ובכל שעה.

התורה, שנאמר: ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה. ונאמר: סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא. על כן רמוז באמת ואמונה מצות יראת ה'. העושה גדולות עד אין חקר. הוא מגודל אהבת ה' לישראל, על ידי שמקיימין מצות אהבת ה': העושה לנו ניסים כו'. זהו תהלות ה': וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו ומלכותו ברצון קבלו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בברכות (ד' י"ב ע"א): כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא י"ח. ועיי"ש בפרש"י. וע"כ יש לזהר בזה מאוד. ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה וכו', בכאן ראוי לאדם לחשוב בזה"ל: גם אני מקבל עלי ועל בני עד סוף כל הדורות, מלכותו ואדנותו ית"ש ויתעלה. מלכותך וכו'. בא"י גאל ישראל, יכוין שהוא ית"ש גואלינו בתמידות וגאל אותנו ממצרים, ויתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה לו ית"ש על זה.

המכה בעברתו כל בכורי מצרים וכו'. יצייר במחשבתו כאלו הוציא אותנו עם קדוש משם ממש עכשיו, ויתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה מאוד להשם יתעלה על זה. ויזהר האדם מאוד בזה, כי על קוטב זה נצטוינו בתורה הקדושה (דברים טו, א): "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", ואמרו רז"ל (ברכות יב, ב): ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות. ועיקר קיום מ"ע של הזכרת יציאת מצרים בלילה, הוא בכרכה זו, אף שכבר הזכירו יציאת מצרים בפ' ציצית, כמרז"ל

מִי כְּמֹכָה בְּאֵלִים יְהוָה, <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הִתְהַוְּתָה וַיְהִי
יְאֹהֲרֵנוּגְרִי</sup> מִי כְּמֹכָה נְאֻדָּר בְּקֹדֶשׁ, נֹרָא
תְּהִלּוֹת עֲשֵׂה פְּלֵא: מְלֻכּוֹתֶךָ רָאוּ בְּנֵיךָ, בּוֹקֵעַ יָם לְפָנֵי מֹשֶׁה,
זֶה אֵלֵי עָנּוּ וְאָמְרוּ:

יְהוָה <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הִתְהַוְּתָה וַיְהִי
יְאֹהֲרֵנוּגְרִי</sup> יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד.

וְנֹאמֶר, כִּי פָדָה יְהוָה <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הִתְהַוְּתָה וַיְהִי
יְאֹהֲרֵנוּגְרִי</sup> אֶת יַעֲקֹב, וַגָּאֵלוּ מִיַּד חֶזֶק מִמֶּנּוּ:
כִּי בְרוּךְ אַתָּה יְהוָה <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הִתְהַוְּתָה וַיְהִי
יְאֹהֲרֵנוּגְרִי</sup>, גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:

הַשְּׂכִיבֵנוּ יְהוָה <sup>אִרְוֹן הַכֵּל
הִתְהַוְּתָה וַיְהִי
יְאֹהֲרֵנוּגְרִי</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תִקְוֶה, בַּעַל חֵיכּוֹלֵת
וּבַעַל הַפְּחֻזוֹת כּוֹלֵם</sup> לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ

אור הישר - כתר נחורא

שהרשיע לי: ענו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד. ה' ימלוך - עיקר המלוכה שלו יתברך הוא במקום שכל העולמות מתוועדים, שהוא באדם מישראל שכולל נר"ן ח"י, שהם מן כל העולמות, וכן בבית המקדש. וזהו תהלות ה'.

ונאמר כי פדה ה' את יעקב. הוא שפדה השם יתברך את יעקב אבינו מעשיו ומלכין: וגאלו מיד חזק ממנו: ברוך אתה ה' גאל ישראל. כן גאל ישראל מארץ מצרים, וכן יגאל משעבוד מצרים, וכן יגאל משעבוד מלכיות. ורמוז קבלת עול מלכות ה', כיון שאומר בסיום ברכה ברוך אתה ה', בלשון הוי"ה ככתיבתו, ומודה שהוא מהוי"ה של השם יתברך, ובלשון אדני בקריאתו, להורות שהוא מקבל על עצמו אדנות ה' ומלכותו, על ידי זה הזכות יהיה הקדוש ברוך הוא גאל ישראל, מן הגליות ומכל מיני ועניני צער. אין לאומרו מעומד.

השכיבנו ה' אלהינו לשלום. רמוז יראת ה'. דבזוהר הקדוש איתא, וז"ל: צלותא דא איהי לאגנא עלן מגו פחד בלילות כו'. ובגין כן אנחנו מקדימים ושמור צאתנו ובואנו. ועל כגון דא אנן מפקדין גופין ונשמתין למלכותא עילאה די

מי כמוכה באלים ה'. רמוז יראת ה'. פירוש: כי אף דבר שלא ראה אדם מעולם אם נוכל לדמות לו ולומר הנה דבר זה דוגמת דבר שלא ראית, הרי גם כן נודע ומתפאר בעיניו לפארו. מה שאין כן אם לא נוכל לדמותו לשום דוגמא. וזהו שאומרים: מי כמוכה באלים ה'. פירוש: שאי אפשר לדמות אותך לשום דבר לומר זה הוא כמוך. וזהו שאומרים: מי כמוכה נאדר בקודש. פירוש: שאתה קדוש ומובדל אפילו מכל הקדושים העליונים, על כן אתה נורא תהלות, יש יראה אפילו להללך, פן לא יכווננו להללך כפי מעלתך. כל שכן וקל וחומר כשאתה עושה לנו פלא. ולזה רמוז מצות יראת ה' שהוא יתברך נורא תהלות.

מלכותך ראו בניך. רמוז אהבת ה'. פירוש: כי אין מדת המלכות דבר הנראה לעינים כי אם בראיית עיני השכל של הבנת הלב. וזהו שאנו אומרים מגודל אהבת ה', על כן מלכותך ראו בניך, בהבנת הלב ראו מלכותך על ידי שהיית בוקע ים לפני משה, ונס של בקיעת הים וקריעת ים סוף היה נודע בכל העולם, שכל המימות נבקעו. על כן זה אלי, אלהותו יתברך נתגלה על ידי ישועה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יכוין שיתן השם יתעלה בלבנו עצות יצה"ר, ולעבוד אותו באמת ובלב שלם.

ברכה שניה: השכיבנו. ותקננו בעצה טובה טובות ותחבולות איך להינצל מפח יוקש עצת מלפניך,

מִלְכָּנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם. וּפְרַשׁ עָלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמְךָ,
 וְתִקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנו מִהָרָה לְמַעַן שְׁמֹךְ.
 וְהִגֵּן בְּעַדְנוּ, וְהִסֵּר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב, דְּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וַיְגוֹן, וְהִסֵּר
 שְׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמְרָנוּ
 וּמְצִילָנוּ אַתָּה, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה. וְשִׁמּוֹר צְאֵתָנוּ
 וּבּוֹאֵנוּ לְחַיִּים וְלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד:

בחו"ל מוסיפים קודם חצי קדיש

בְּרוּךְ יְהוָה אֱמֵן וְאֱמֵן: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהִי הַחַי וְהַקַּי} ^{יֵאָדָר וְיִנְבָּר} מְצִיּוֹן שָׁכֵן ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהִי הַחַי וְהַקַּי} ^{יֵאָדָר וְיִנְבָּר} יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּיָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{יְהִי הַחַי וְהַקַּי} ^{יֵאָדָר וְיִנְבָּר} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בְּעַל הַיְכֹלֹת} ^{וּבְעַל הַבְּחֻמּוֹת כּוֹלֵם} אֱלֹהֵינוּ

אור הישר - כתר נהורא

עלינו סוכת שלום להגן בעדנו מכל אויב גשמי או רוחני: כי אל שומרנו. פירוש: מדת חסד אל הוא שומרנו. וזהו תהלות ה'. כמאמרם ז"ל מלך בשר ודם הוא מבפנים ועבדיו שומרים אותו מבחוץ, אבל מדת הקדוש ברוך הוא ישראל הם מבפנים, והקדוש ברוך הוא שומר אותם מבחוץ על ידי המזוזה. שדי ראשי תיבות: שומר דלתות ישראל: כי אל מלך חנון. רמוז קבלת עול מלכות ה'. על ידי זה ברוך אתה ה' שומר עמו ישראל לעד.

שלטנותא דכולא בידהא כו'. הגה מבואר שלולי עזרתו יתברך שמו לא היינו יכולים להנצל מהם בלילה מחמת תגבורת שליטתם. לכן יזהר מאוד להפך פחד בלילות הנ"ל ליראת אלהים ופחדו יתברך: ופרוש עלינו סוכת שלומך. רמוז אהבת ה'. כי מגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתתן בלבנו חכמה ובינה ודעת ועצה טובה איך להנצל מיצר הרע וסייעתו. ועל ידי עבודת ה' באמת ופרוס

שורש העבודה ליקוט מספר יסוד

לילה ולילה, עתה שקרבנות ומזבחות אינם נמצאים, אנו עושים כל התיקונים שאנו עושים, על סוד הזה. של עשן הקרבנות. עכ"ד. צאו וראו הזה דרך טובה שיבורר בלבו של אדם, שלולא עזרתו ית"ש ויתעלה לא היינו יכולים להנצל מהם בלילה מפאת תגבורת שליטתם וניתן להם רשות להזיק, ע"כ יכוין במחשבתו כנ"ל. בא"י שומר וכו'.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ראוי לאומרם בכוונה גדולה. והם י"ח פסוקים עד יראו עינינו. ומיראו עינינו, הוא התחלת הברכה של המלך בכבודו, וכו'. וז"ל אבודרה"ם: ומפני שהיא סמוכה להשכיבנו, לכן אינה פותחת בברוך, דהפסוקים של ברוך ה' לא הוי הפסק.

והושיענו למען שמך, יחשוב למען השכינה הקדושה שהיא עתה בגלות בשביל עונינו. והסר מעלינו וכו' והסר שטן וכו', יכוין שיציל אותנו מן קליפות ומן המזיקין שזמן שליטתן בלילה, כי ברכה זו לכך נתקנה, כמבואר בזה"ק פ, תרומה (דף ק"ל ע"א), דז"ל: תפלה זו היא להגן עלינו מן פחד בלילות וכו' ומשום זה אנו מקדימים לומר שומר את עמו ישראל לעד אמך דהיינו מפחד כמה מזיקים וקטרוגים הנמצאים בלילה, ויש להם רשות להזיק למי שיוצא מפתח ביתו לחוץ, ומשום זה אנחנו מקדימים לומר "ושמור צאתנו ובואנו". ועל כל זה, מפחד מכל זה, אנו מפקידים הגופים והרוחות והגשמות למלכות העליונה שכל הממשלה כולה בידיה. וע"כ תפלת ערבית היא בכל

יִשְׂרָאֵל, עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ: וּכְרוֹןָ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֵא
תקוה בעל חיובות
 ובעל הפוזות כולם
 כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> לְעוֹלָם, יִשְׂמַח
 יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> מְבָרָךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי
 לֹא יִפָּשׂ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> אֶת עַמּוֹ בְּעֵבֹר שְׂמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוֹאִיל יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup>
 לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעַם: וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup>
 הוּא הָאֱלֹהִים <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup>
 לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> אֶחָד וְשְׂמוֹ אֶחָד: יְהִי
 חֲסִדְךָ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> אֱלֹהֵינוּ
תקוה בעל חיובות
 ובעל הפוזות כולם
 וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קִדְשְׁךָ, לְהַשְׁתַּבַּח בְּתַהֲלֹתְךָ: כָּל
 גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יְבוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי, וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה
 וְעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת, אַתָּה אֱלֹהִים <sup>תקוה בעל חיובות
 ובעל הפוזות כולם</sup> לְבַדְּךָ: וַאֲנַחְנוּ עִמָּךְ וְצֵאן מֵרַעֲיֹתֶיךָ
 גּוֹרֵה לָךְ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדָר נִסְפֵּר תַּהֲלֹתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> בַּיּוֹם. בְּרוּךְ
 יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> בְּלִילָה. בְּרוּךְ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> בְּשֹׁכְבֵנוּ. בְּרוּךְ יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> בְּקוֹמֵנוּ.
 כִּי בִידְךָ נִפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ:
 בִּידְךָ אֶפְקִיד רוּחִי, פְּדִיתָה אוֹתִי יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> אֵל אֲמַת: אֱלֹהֵינוּ <sup>תקוה בעל חיובות
 ובעל הפוזות כולם</sup>
 שְׂבֻשָׁמִים, יַחַד שִׁמְךָ וְקִים מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמִלְךָ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד:
 יִרְאוּ עֵינֵינוּ וַיִּשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתִגַּל נִפְשֵׁנוּ בִישׁוּעַתְךָ בְּאַמַת בְּאִמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ: יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> מֶלֶךְ, יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> מֶלֶךְ, יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup> מֶלֶךְ, יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup>
 מֶלֶךְ לְעַלְמֵם וָעַד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד כִּי
 אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 הַיְהוָה וְיָהוּי</sup>, הַמֶּלֶךְ בְּכָבוֹדוֹ, תָּמִיד
 מֶלֶךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד, וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אומרים כך כדאיתא בפרקי היכלות, והם כנגד
 הוה והי' ויהי'. בא"י המלך בכבודו וכו'. כלומר
 שלא נהיה עוד בגלות מימות המשיח ואילך,
 עכ"ל האבודרה"ם. ואחר תפלת י"ח ועלינו, ב'
 מזמורים הנ"ל, כבר בא זכרונם לטובה בתפלת
 מנחה.

יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתך
 באמת, כלומר ישועתך שנגיל בה היא באמת,
 ע"ש "ושכנתי בתוך ירושלים" (זכריה ח, ג) ונקרא
 ירושלים עיר האמת, ומה היא הישועה זו שנגיל
 בה נפשנו באמור לציון מלך וכו'. ה' מלך ה' מלך
 ה' ימלוך וכו'. זה אינו פסוק, אלא המלאכים

הש"ץ אומר חצי קדיש

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותיה
וימליך מלכותה, ויצמח פורקנה ויקרב (נ"א קץ) משיחה. קהל
אמן: חזן בתיכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב
ואמרו אמן: קהל אמן:

קהל וחזן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:
חזן יתברך וישתבח, ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל
שמה דקודשא בריך הוא. קהל בריך הוא חזן לעלא מן כל
(בעשי"ת: ולעלא מפל) ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן
בעלמא ואמרו אמן: קהל אמן:

אדני, שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יהוה, אלהינו, אלהינו ואלהי ^{ארון הכל} ^{היה הוה ויהיה} ^{יאור ונורי} ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} ואלהי ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} יצחק, ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} יצחק, ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} ואלהי ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} גומל חסדים טובים, וקונה הכל, וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל | לבני בניהם, למען שמו באהבה:

בעשי"ת וברנו לחיים, מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים, למענך אלהים חיים:

מלך עוזר ומושיע ומגן: ברוך אתה יהוה, אלהינו, אלהינו ואלהינו ^{ארון הכל} ^{היה הוה ויהיה} ^{יאור ונורי} ^{תקוף בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} מגן אברהם:
אתה גבור לעולם אדני, מחיה מתים אתה, רב להושיע.

אור הישר - כתר נהורא

מג"א הנ"ל. וכך כתב בספר כרם שלמה, הובא באור"ח סי' רל"ו. אבל בא"ר בשם הפרישה (הובא בפרי מגדים שם) כתב דבשניהם שייכת תיבת תמיד למעלה. וכן הסכים הגאון רישנ"ז מלבוך ז"ל בהגהותיו שם. (ותמי' שלא הביא זאת בשם הפרישה הנ"ל). והנכון שיאמר תמיד בהפסק קצת לפניו וקצת לאחריו, להורות שהוא נמשך למעלה ולמטה. וכן שמעתי מקצת צדיקי דורינו אומרים כן (המגיה. מ. ד. ה.):

בכבודו תמיד: תיבת תמיד שייך למטה. [כך כתב במג"א סי' רל"ו סק"ד בשם ע"ה, ע"ש. וכן לעיל אצל מעריב ערבים צריך לומר כן, כמו שמשמע מדברי המג"א בתחילת הסימן שם בשם עמק ברכה. וכך כתב בפרי מגדים שם בשם מג"א הנ"ל בפשיטות, דבשניהם שייכת תיבת תמיד למטה. וכן כתב בק' עיון תפילה להר"ר שמרי' מהרימלוב ז"ל. ובסידור מעדני אשר כתב גם כן כן בפשיטות בשם

בקיץ מוֹרִיד הַפֶּלַל: בחורף מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:
 מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לַיְשָׁנִי
 עֶפְרָה, מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ, מְלַךְ מַמְיֹת וּמְחַיֶּה
 וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

בעש"ת מי כמוך אב הרחמן. זוכר יצוריו לחיים ברחמים:

וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחַיּוֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַחַי הַחַי וְהַיָּה} ^{יְאִוְדֵי-וְנֵהִי} מְחַיֶּה
 הַמֵּתִים:

אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קְדוֹשׁ, וְקְדוּשֵׁים בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סְלָה,
 (כִּי אֵל מְלֶךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 הַיּוֹמָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַחַי הַחַי וְהַיָּה} ^{יְאִוְדֵי-וְנֵהִי} הָאֵל (בַּעֲשֵׂי"ת הַמְּלֶכֶךְ) הַקְּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לְאֲנוּשׁ בִּינָה:

במוצאי שבת ובמוצאי יו"ט, אפילו מיום טוב לחוה"מ אומרים זה:

אַתָּה חוֹנֵנֵנוּ לְמַדְעַ תּוֹרָתְךָ, וּתְלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת בְּהֵם חֲקֵי רְצוֹנְךָ, וּתְבַדֵּל
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַחַי הַחַי וְהַיָּה} ^{יְאִוְדֵי-וְנֵהִי} בֵּין קְדוֹשׁ לְחַל בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל
 לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְיְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשָׂה, אָבִינוּ מְלַכְנוּ, הַחַל עָלֵינוּ
 הַיָּמִים הַבָּאִים לְקַרְאֲתֵנוּ לְשָׁלוֹם, חֲשׂוּכִים מִכָּל חֲטָא וּמִנְקִים מִכָּל עֶזֶן
 וּמִדְּבָקִים בִּירְאָתְךָ.

(ו) חַנְּנוּ מֵאַתָּךְ דַּעַה בִּינָה וְהַשְׁכֵּל (חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת): בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַחַי הַחַי וְהַיָּה} ^{יְאִוְדֵי-וְנֵהִי}, חוֹנֵן הַדַּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקַרְבְּנוּ מְלַכְנוּ לְעַבּוֹדָתְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים} וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּחֲתוֹר חַתִּירָה מִתַּחַת כֶּסֶף כְּבוֹדְךָ, לְהַחְזִיר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְכָל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְכֻלָּם תַּחֲזוֹר (לי פב"פ) (או לפב"פ) כִּי יִמְיָנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי}, הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה:

סֶלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלְּפָנֶינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (אֵל טוֹב וְסֶלַח אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה חֲנוּן הַמְּרַבֵּה לְסֶלַח: ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי}

רְאֵה נָא בְּעֵינֵינוּ, וְרִיבָה רִיבֵנוּ, וּגְאָלֵנוּ (גְּאָלָה שְׁלֵמָה) מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמֹךְ, כִּי (אֵל) גּוֹאֵל חָזֵק אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי}, גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רַפְּאֵנוּ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי} וְנִרְפָּא, הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִשְׁעָה, כִּי תִהְלָתֵנוּ אַתָּה, וְהֵעֵלָה (אֲרוּכָה וּמְרַפָּא לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ וּלְכָל מְכַאוּבֵינוּ וּלְכָל מַכּוֹתֵינוּ) רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ,

מי שרוצה להתפלל בעד החולה קודם כי אל מלך יאמר כאן תחינה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּשְׁלַח מִהֲרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם, רְפוּאָת הַנְּפֶשׁ וְרְפוּאָת הַגּוּף לַחֲוֵלָה / לַחֲוֵלָה (פלוני(ת) בן / בת פלוני(ת) בְּתוֹךְ שָׂאֵר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

כִּי אֵל מֶלֶךְ רּוֹפֵא נְאֻמָּן וְרַחֲמָן אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי}, רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בְּרַךְ עָלֵינוּ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַחַי הַחַיִּים וְהַחַיִּים יְאֵהוּ-וְנֹהִי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף, בַּעַל הַכּוֹחַ וְכַעַל הַפְּחוּזוֹת כּוֹלֵם} אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָה לְטוֹבָה, וְתֵן (בְּקִיץ: בְּרַכָּה) (בַּחֹרֶף: טַל וּמָטָר לְבְרַכָּה) עַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבָה (מִטּוֹבָךְ), וּבְרַךְ שְׁנֵתֵנוּ פְּשָׁנִים הַטּוֹבוֹת (לְבְרַכָּה, כִּי אֵל טוֹב וּמְטִיב אַתָּה וּמְבָרַךְ הַשָּׁנִים):

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא

(ויכין דיקנוקא. גימטריא חקך עם ג' אותיותיו. ונקודו גימטריא ע"כ) עֲשֵׂה לְמַעַן לְמַעַן שֵׁם הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ

הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק וְהַרִיקְתִּי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלֵי דֵי, וּמִפְּסוּק נִסָּה עָלֵינוּ אֹר פְּנִיךָ יְהוָה וְהַגָּדוֹל
שֶׁתִּזְמִין לִי וְלְכָל הַסְּמוּכִים עַל שְׁלַחְנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם פְּרִנְסַתְנוּ וּמְזוֹנוֹתֵינוּ בְּמַלּוּי וּבְכָרוּחַ
וּבְכָבוֹד, וְלֹא בְּאִסּוּר וְלֹא בְּעַמָּל וּבְטָרַח וְלֹא בִּיגִיעָה רַבָּה, רַק בְּנִחַת וּבְשִׁלוּהַ וּבְהַשְׁקָט, כְּדֵי
שְׂנוּכֵל לְעַבְדְּךָ עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר בְּלֵי טְרַדַת פְּרִנְסָה. וְשִׁלָּא יִהְיֶה בָּהּ בּוֹשָׁה וּבְלִימָה,
וְשִׁלָּא תִצְרִיכֵנוּ לְיַדֵּי מַתְנַת בְּשַׁר וְדָם, כִּי אִם מִיְדֵךָ הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַצְּלִיחֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ,
בְּרַכְנוּ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ וְעַסְקָנוּ, וְתֵן לָנוּ מְאוּצֵר מַתְנַת יְדֵךָ, וְשִׁיחִיהַ בֵּיתִי מְלֵא בְרַפְתִּי
יְהוָה בְּזִכּוֹת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל (ויכין דיקרנוסא) הַמְּמוֹנָה עַל הַפְּרִנְסָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְבָרֵךְ הַשָּׁמַיִם:

בְּרַכְנוּ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, וּבְרַךְ שְׁנַתְנוּ בְּטַלְלֵי רְצוֹן בְּרָכָה וּנְדָכָה,
וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתָהּ חַיִּים וְשָׂבַע וְשָׁלוֹם, כְּשֵׁנִים הַטּוֹבוֹת לְבְרָכָה כִּי אֵל טוֹב וּמְטִיב אֶתָּה

וּמְבָרֵךְ הַשָּׁמַיִם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְבָרֵךְ הַשָּׁמַיִם:

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחַרוֹתְנוּ, וְשִׂא נִם לְקַבֵּץ גְּלוּתֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ
יְחַד (מִהֲרָה) מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ (לְאַרְצֵנוּ):

ואחר שאומר 'מארבע כנפות הארץ', יאמר 'יהי רצון מלפניך וכו' [בפרט בימי פרשיות של שובבי"ם.
אוהב ישראל פר' ויחי]. (פרי עץ חיים)

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁכָּל טָפָה וְטָפָה שֶׁל זֶרַע שִׁיִּצָּא מִמֶּנִּי לְבִטְלָה
שִׁלָּא בְּמָקוֹם מְצוּהָ, בֵּין בְּאַנְסִי, בֵּין בְּרַצוֹן, בֵּין בְּהֲרָהוֹר בֵּין בְּמַעֲשֵׂה (בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד,
בֵּין עַר בֵּין יִשׁוּ, בֵּין בְּמַתְפּוֹן בֵּין שִׁלָּא בְּמַתְפּוֹן) וְגַם כָּל הַנְּשִׁמּוֹת הַעֲשׂוֹקוֹת בְּתוֹךְ הַקְּלָפוֹת נוֹגַה
שְׁבָלַע הַקְּלָפוֹת בְּתוֹכָהּ, שֶׁתְּקִיֶּנָה מִבְּטָנָהּ שֶׁל הַקְּלָפָה וְיִרְשְׁנוּ א"ל שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ בְּזִכּוֹת
שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק חֵיל בְּלַע וְיִקְאָנוּ וּמִבְּטָנוּ יִרְשְׁנוּ אֵל. וּבְזִכּוֹת שֵׁם (יְהוָה):

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַבֵּץ נְדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָא שׁוֹנָה וְיִוְעִיצֵנוּ כְּבִתְחִלָּה, וְהָסֵר מִמֶּנּוּ

יְגוֹן וְאַנְחָה, וּמְלֶךְ עָלֵינוּ (מִהֲרָה) אַתָּה יְהוָה

לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, (וְצִדְקָנוּ) בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בְּרוּךְ

אַתָּה יְהוָה, מְלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(בעשי"ת: הַמְּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט).

וּלְמַלְשֵׁינִים אֵל תְּהִי תִקְוָה, וְכָל הַמֵּינִים כְּרָגַע יֵאבְדוּ,
 וְכָל אוֹיְבֶיךָ (אוֹיְבֵי עַמְךָ) מֵהָרָה יִפְרָתוּ,
 וּמַלְכוּת הַרְשָׁעָה וְהַזְדִּים מֵהָרָה תֵּעַקֵּר וּתִשָּׁפַר וּתְמַגֵּר
 (וּתְכַלֵּם וּתִשְׁפִּילֶם) וּתְכַנִּיעַ (וּתְכַנִּיעֶם) בְּמֵהָרָה בְּיָמֵינוּ:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל}, שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמְכַנִּיעַ זֵדִים: ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}

עַל הַצְדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים, וְעַל זְקֵנֵי (שְׂאֵרִית) עַמְךָ בֵּית
 יִשְׂרָאֵל, וְעַל פְּלִיטַת (בֵּית) סוֹפְרֵיהֶם, וְעַל גְּרֵי הַצֶּדֶק
 וְעַלֵּינוּ, יְהִמוּ (נָא) רַחֲמֶיךָ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}, וְתֵן
 שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בְּאֵמֶת, וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם
 לְעוֹלָם, וְלֹא (וּלְעוֹלָם לֹא) יִבּוֹשׁ כִּי כָךְ בִּטְחָנוּ, (וְעַל חֲסִדְךָ
 הַגָּדוֹל בְּאֵמֶת וּבְתַמִּים נִשְׁעָנֵנוּ): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל},
 מַשְׁעֵן וּמְבַטֵּחַ לְצַדִּיקִים: ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וּתִשְׁכַּן בְּתוֹכָהּ כְּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ, וּבְנֶה אוֹתָהּ בְּקִרְוֹב בְּיָמֵינוּ בְּגֵזֶן עוֹלָם,
 וְכִסֵּא דָוִד (עַבְדְּךָ) מֵהָרָה לְתוֹכָהּ תִּכְוֵן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל},
 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם: ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}

אֵת צִמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מֵהָרָה תִצְמִיחַ, וְקִרְנוֹ תִרוֹם בְּיִשׁוּעַתְךָ,
 כִּי לְיִשׁוּעַתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם (וּמִצְפִּים לְיִשׁוּעָה): בְּרוּךְ
 אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל}, מִצְמִיחַ קֶרֶן יִשׁוּעָה: ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}

[אָב הַרַחֲמָן] שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הֵחָדָה וְהַחֲדָשָׁה יְאֹהֲרֵנוּ}, חוֹם
 וְרַחֵם עַלֵּינוּ, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ, כִּי אֵל

שומע תפלות ותחנונים אֶתְּהָ, וּמְלַפְּנֶיךָ מְלַפְּנוּ, רִיקָם אֵל
תְּשִׁיבֵנוּ. (חַנְּנוּ וְעַנְּנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ).

בברכת שמע קולנו קודם שמסיים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:
אֲנִי יְהוָה ^{יהוה} ^{אלהים}, חַטָּאתִי, עֲוִיתִי, וּפִשְׁעֵי לִפְנֶיךָ. מִיּוֹם הָיִיתִי עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה
(ובפרט בחטא פלוני ופלוני): אֲנִי יְהוָה ^{יהוה} ^{אלהים}, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֵּר לִי עַל
חַטָּאי וְעֲוֹנֵי וּפִשְׁעֵי, שְׁחַטָּאתִי, וְשַׁעֲוִיתִי, וְשִׁפְשַׁעֲתִי לִפְנֶיךָ, מִנְּעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּתְמַלֵּא
כָּל הַשְּׂמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׂמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על הפרנסה קודם כי אתה שומע:

אֶתְּהָ הוּא יְהוָה ^{יהוה} ^{אלהים}, הַיְאֱלֹהִים, הַזֶּן וּמְפָרְנֵם וּמְכַלְכֵּל מִקְרָנֵי רְאֵמִים עַד בִּיצֵי כְּנִים,
הַטְרִיפְנֵי לֶחֶם חֶקִי, וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מִזֹּנוֹתַי קוֹדֵם שֶׁאֲצַטְרֶךְ לָהֶם, בְּנַחַת
וְלֹא בְצַעַר, בְּהַתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר, בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזְיוֹן, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, מִשְׁפַּע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה,
מִשְׁפַּע בְּרָכָה עֲלוֹנָה, כְּדֵי שְׂאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָתְךָ, וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ, וְאֵל
תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְנַת בֶּשֶׁר וְדָם, וּיקָיֵם בִּי מִקְרָא שְׂכֵתוֹב, פּוֹתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי
רְצוֹן. וְכַתוּב, הַשְׁלֵךְ עַל יְהוָה ^{יהוה} ^{אלהים} יְהִבְךָ וְהוּא יְכַלְכֶּלְךָ:

תפלה נגד עצירת גשמים בארץ ישראל:

וְעַנְּנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הַרְחָמִים. בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ גְּדֻלּוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה
תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְתִשְׁבֵּעַ אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ מִטּוֹבְךָ, וּמִלֹּא יִדְּוֵנוּ מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ
וּמִעֲשֵׂר מַתְּנַת יָדְךָ. שְׂמֹר וְהַצַּל שְׁנָה זוֹ מִכָּל דְּבַר רָע וּמִכָּל מִינֵי מִשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת. וְעֲשֵׂה
לָהּ תְקוּנָה וְאַחֲרִית שְׁלוֹם. חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל תְּבוֹאֲתֵנוּ וּפְרוֹתֵנוּ, וּבְרַכְּנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה, וְנִזְכֶּה
לְחַיִּים וְשִׁבְעֵי וְשָׁלוֹם בְּשָׁנִים טוֹבוֹת. וְהִסֵּר מִמֶּנּוּ דְבַר, וְחָרָב, וְרָעָב, וְחִיָּה רָעָה, וְשָׂבִי, וּבִזְיָה. וְיִצַּר
הָרַע, וְחִלְיִים רָעִים וְקָשִׁים, וּמְאָרְעוֹת רָעוֹת וְקָשׁוֹת. וְגִזֹּר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מְלַפְּנֶיךָ, וְיִגְלוּ רַחֲמֶיךָ
עַל מַדּוֹתֶיךָ. וְתַתְּנֵהוּ עִם בְּנֵיךָ בְּמִדַּת הַרְחָמִים, וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

בִּי אֶתְּהָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת (כָּל פֶּה) עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ
אֶתְּהָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה} ^{אלהים}, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה} ^{אלהים} יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה} ^{אלהים}, בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל (וּבְתַפִּלָּתָם)
וְלַתְּפִלָּתָם שְׁעָה, וְהִשָּׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאֲשִׁי
יִשְׂרָאֵל, וְתַפִּלָּתָם (מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְּקַבֵּל) תְּקַבֵּל בְּרַצוֹן, וְתִהְיֶה
לְרַצוֹן תָּמִיד עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים

אֱלֹהֵינוּ ^{תקוה בעל חיבולת} ואלהי ^{ובעל המפוזות כולם} אבותינו יעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה
 וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון
 משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית
 ישראל, לפניך, לפליטה לטובה, לחן ולחסד ולרחמים, לחיים טובים
 ולשלום ביום

לחזה"מ סכות
הסכותלחזה"מ פסח
חג המצות חגלראש חודש
ראש החודש

הזה. וזכרנו יהוה ^{אדון הכל} אלהינו ^{תקוה בעל חיבולת} בו לטובה, ופקדנו בו לברכה,
 והושיענו בו לחיים טובים. ובדבר ישועה ורחמים חום וחנונו ורחם עלינו
 והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.
 ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים. ברוך אתה יהוה ^{אדון הכל}
 המחזיר ^{היה חת ויהיה} שכנתו לציון ^{יאור ונור}.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אדון הכל} אֱלֹהֵינוּ ^{תקוה בעל חיבולת}
 ואלהי ^{ובעל המפוזות כולם} אבותינו לעולם ועד, (צורנו) צור חיינו
 מגן ישענו אתה הוא לדור ודור גודה לך וגם פּר תהלתך, על
 חיינו המסורים בידך, ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל נסוך
 שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב
 ובקר וצהרים. הטוב, כי לא כלו רחמיך, והמרחם, כי לא תמו
 חסדיך, (כי) מעולם קוינו לך:

בחנוכה ובפורים אומרים ועל הניסים:

ועל הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות
 ועל הנחמות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם
 בזמן הזה:

בחנוכה:

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות
יון הרשעה על עמך ישראל, להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי
רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם,
דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים
ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד
עוסקי תורתך, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל
עשית תשועה גדולה ופרקן בהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר
ביתך, ופנו את היכלך, וטהרו את מקדשך, והדליקו נרות כחצרות
קדשך, וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול:

בפורים: בימי מרדכי ואסתר בשישן הבירה, כשעמד עליהם הזמן הרשע,
בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים
ביום אחד, בשלשה עשר לחדש שנים עשר, הוא חדש אדר, ושללם
לבוז. ואתה ברחמיך הרבים הפרת את עצתו, וקלקלת את מחשבתו,
והשכות לו גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ:

ועל כלם יתברך ויתרומם (ויתנשא) שמך מלכנו תמיד
לעולם ועד.

בעשיית וכתב לחיים טובים כל בני בריתך:

וכל החיים יודוך סלה, ויהללו (ויברכו) את שמך הגדול
באמת (לעולם כי טוב), האל ישועתנו ועזרתנו סלה.
(האל הטוב): ברוך אתה יהוה ^{ארון הכבוד} יהוה ^{תחת חת ויחיה} יהוה ^{יאורחנו} הטוב שמך ולך
נאה להודות:

שנים שלום, טובה וברכה, (חיים) חן וחסד ורחמים, עלינו
ועל (כל) ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו כאחד

(יחד) בְּאוֹר פְּנֵיךָ, כִּי בְּאוֹר פְּנֵיךָ נִתְּתָ לָנוּ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{תמוך, בעל היכולת, ובעל המוחות כולם}, תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים טוֹבִים וְשָׁלוֹם, וְטוֹב (יְהִי בְּעֵינֶיךָ) בְּעֵינֶיךָ (לְבַרְכָנוּ וּלְבַרְךָ אֶת (כָּל) עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ (בְּרוּב עֵז וְשָׁלוֹם):

בעשי"ת בְּסִפְּר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, וּפְרָנְסָה טוֹבָה, וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת, גִּזְכֹּר וְנִכְתַּב לְפָנֶיךָ, אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהִי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֵתֵר וְנִתְּתֵנוּ}, הַמְּבַרְךָ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם:

יְהִי לְרִצּוֹן אֲמַרִי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְהִי הַחַי וְהַיָּחִיד יְאֵתֵר וְנִתְּתֵנוּ} צוּרִי וְגֹאֲלִי: אֱלֹהֵי, ^{תמוך, בעל היכולת, ובעל המוחות כולם} נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וּשְׁפַתִּי מִדִּבֵּר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תוֹדִים, וְנַפְשֵׁי בָּעֶפֶר לְכָל תְּהִיָּה, פֶּתַח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ, וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי לְרָעָה, מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאַלְהֵי אֲבוֹתַי, שְׁלֵא תַעֲלֶה קְנֵאת אָדָם עָלַי וְלֹא קְנֵאתִי עַל אַחֲרִים. וְשְׁלֵא אֲכַעֵם הַיּוֹם וְשְׁלֵא אֲכַעִיסְךָ. וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֵר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי הַכְּנֻעָה וְעֲנֻוָּה. מִלְּכֵנוּ וְאַלְהֵינוּ, יַחַד שְׂמֹךְ בְּעוֹלָמְךָ, בְּנֵה עִירְךָ יִסֹּד בֵּיתְךָ וְשִׁכְלֵל הַיְכָלְךָ וְקַבֵּץ קַבּוּץ גְּלוּיֹת וּפְרָדָה צֹאנְךָ וְשִׂמַח עֲדָתְךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמִּינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ. לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ, הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי:

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו.

יְהִי לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגְיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין הַכֹּל יְהִי הַחַי וְהַחַיִּים יִאֲדָרְנוּ} צוּרֵי וְגוֹאֲלֵינוּ:
 עֲשֵׂה שָׁלוֹם (בעש"ת: השלום) בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עֲלֵינוּ,
 וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין הַכֹּל יְהִי הַחַי וְהַחַיִּים יִאֲדָרְנוּ} וְאֱלֹהֵי ^{תַקֵּן בְּעַל הַשְּׂמֵימָה וְכַל הַמַּחֲוֹת בְּיָמֵינוּ} אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבְנֵה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְשֵׁם גִּבּוֹרְךָ בִּירְאָה פִּימֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת.
 וְעֲרָכָה לַיהוָה ^{אֵין הַכֹּל יְהִי הַחַי וְהַחַיִּים יִאֲדָרְנוּ} מְנַחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם פִּימֵי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת:

בחול אומר השליח ציבור קדיש שלם.

במוצאי שבת אומר שליח ציבור חצי קדיש ואחר כך אומרים "ויהי נועם". "ואתה קדוש" (תמצא להלן). אולם כשחל יום טוב באותו השבוע, אין אומרים "ויהי נועם ואתה קדוש". ושליח ציבור אומר מיד קדיש שלם.

קדיש שלם

חזן יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ
 וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב (נ"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְכֹמֵן קְרִיב
 וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהִיא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵינָא:

חזן יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרַומֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל
 שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעֵלְא מִן כָּל
 (בעש"ת: וְלְעֵלְא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין
 בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קְדָם אֲבוּהוֹן דִּי
 בְּשִׁמְיָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן יְהִיא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵינָא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ
 אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֲשֵׂה שָׁלוֹם (בעש"ת: השלום) בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל
 כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

בארץ ישראל נוהגים רבים לומר כל יום:

קכא שִׁיר לַמַּעְלוֹת אִשָּׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבוֹא עֲזָרַי:
 עֲזָרַי יַעֲמֵם יְהוָה אֲדַנִּי עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אֵל
 יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלִי אֵל יָנוּם שִׁמְרִי: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן
 שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה אֲדַנִּי שִׁמְרִי יְהוָה אֲדַנִּי צִלְּךָ
 עַל יַד יְמִינִי: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכְפֹּה וַיְרַח בְּלִילָה:
 יְהוָה אֲדַנִּי יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה אֲדַנִּי
 יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבואֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

קדיש יתום:

חזן יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא
 כְּרַעוּתָהּ וַיִּמְלִיךָ מַלְכוּתָהּ, וַיִּצְמַח פְּרוּקָנָהּ וַיִּקְרַב (נ"א
 קז) מְשִׁיחָהּ. קהל אָמֵן: חזן בְּתַיִיכוֹן וּבִיּוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמַם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
 וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן

לְעֵלְא מִן כָּל (בעשי"ת: וְלְעֵלְא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא

וְנַחֲמְתָּא, דְּאִמְרוּן בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל

וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֲשֵׂה שְׁלוֹם (בעשי"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ

וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

[בְּרָכוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} הַמְּבָרָךְ.

קהל וחזן: בְּרוּךְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:]

עָלֵינוּ לְשִׁבְחָ לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֹא
עָשָׂנוּ כַּגֹּיִי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כַּמְשַׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה,
שְׁלֹא שָׁם חִלְקֵנוּ כְּהֵם, וְגוֹרְלֵנוּ כְּכֹל הַמוֹנֵם. שֶׁהֵם מְשַׁתְּחוּיִם
לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. וְאִנְחָנוּ כּוֹרְעִים
וּמְשַׁתְּחוּיִם וּמוֹדִים, לְפָנָי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁהוּא נוֹטֵה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אֶרֶץ, וּמוֹשֵׁב יָקָר בְּשָׁמַיִם
מִמַּעַל, וְשׁוֹכֵנֵת עִזּוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַמְּפֹחוֹת כּוֹלֵם} אֵין
עוֹד. אֵמֶת מִלִּפְנֵינוּ, אִפְסֵם זִוְלָתוֹ, כַּפְתּוֹב בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם
וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ, כִּי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} הוּא הָאֱלֹהִים ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַמְּפֹחוֹת כּוֹלֵם}
בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל הָאֶרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד:

(ו) עַל כֵּן נִקְוָה לְךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} אֱלֹהֵינוּ ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַמְּפֹחוֹת כּוֹלֵם}, לְרֵאוֹת
מְהֵרָה בְּתַפְאֵרַת עֲזֶיךָ, לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאֶרֶץ,
וְהַאֲלִילִים כָּרוֹת יַכְרִתוּן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי. וְכֹל
בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בְּשִׁמְךָ, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ.
יִפְּרוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל, כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בָּרָךְ, תִּשָּׁבַע
כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} אֱלֹהֵינוּ ^{תַקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} ^{וּבַעַל הַמְּפֹחוֹת כּוֹלֵם} יִכְרְעוּ וַיִּפְּלוּ,
וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקְרְאוּ יִתְנוּ, וַיִּקְבְּלוּ כָּלֵם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ,
וְתִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹךְ הוּא,
וְלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכַבוֹד, כַּפְתּוֹב בְּתוֹרָתְךָ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי}
יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֹאמֵר, וְהָיָה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאֶרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוּה הַחַי וְהַקַּי} אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד:

זוהר התפילה - ערבית לחול ולמוצאי שבת

תצה

(ובתורתך פתוב לאמור, שמע ישראל יהוה יהוה אלהינו יהוה אחד: יעבץ)
אל תירא מפחד פתאם ומישאת רשעים כי תבא: עזו עצה ותפרו דברו דבר ולא יקום כי עמנו
אל: ועד וקנה אני הוא, ועד שיבה אני אסבל, אני עשיתי ואני אשא ואני אסבל ואמלט:

קדיש יתום:

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותיה
וימליך מלכותיה, ויצמח פורקנה ויקרב (נ"א קץ) משיחה. קהל
אמן: חזן בתיכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב
ואמרו אמן: קהל אמן:

קהל וחזן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא:

חזן יתפרך וישתבח, ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל
שמה דקודשא בריך הוא. קהל בריך הוא חזן לעלא מן כל
(בעשי"ת: ולעלא מכל) ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן
בעלמא ואמרו אמן: קהל אמן:

חזן יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו
אמן: קהל אמן:

חזן עשה שלום (בעשי"ת: השלום) במרומינו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל
ישראל ואמרו אמן: קהל אמן:

בארץ ישראל (פרט לירושלים) נוהגים לומר כאן 'ברכו' (א)

דברי שלום - הלכות והליכות

(א)

דינים והלכות נהוצות ומנהגים מובהרים מספר יצחק לשוח, תפילות וברכות שונות

תתמ"א מ"א רכ"ב מ"ב א'. זהו אחד הטעמים למה שהעולם
מיקל באמירת הברכות, בגלל שזה די נדיר שהמספר איש
נאמן הוא והוא בעצמו ראהו ומצטער על כך (שו"ת אורות
ישראל תאו"ח סי' ט"ז). ברכת שהחיינו מברכים רק באופן
ששמחים באמת, ודין האמת אומרים רק כשמצטערים
(לבוש, ח"א, מ"ב רכ"ב ג'). אם שומעים הרבה שמועות לא
יברכו אלא ברכה אחת (מ"ב רכ"ב ב').

ד) אם רצה מאוד שיהיה לו בן ונולד לו בת לא יברך דיין
האמת (א"ר שם או' א' בשם הרד"א, מ"ב בבה"ל שם)
ה) חייב האדם להודות להש"ת על הרעה באותו שכל ורצון
שמודה להש"ת בשמחה על הטובות שעושה עימו. (רכ"ב

א) כל דבר שעושים לצרכי רפואה יאמרו "יהי רצון מלפניך
ד' אלקי שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חינם אתה"
(סי' ר"ל סעי' ד').

ב) יהא האדם רגיל לומר תמיד על כל הקורות עמו "כל מה
דעביד רחמנא לטב עביד", כלומר: כל מה שהקב"ה עושה
איתו - לטובה הוא. (סי' ר"ל סעי' ה')

בשורות:

ג) על בשורה טובה צריך לומר "שהחיינו", ועל בשורה רעה
צריך לומר "דיין האמת" (סעי' רכ"ב סעי' א'). כל זאת רק
אם שמע זאת מאיש מהימן המוחזק בכשרות שהוא בעצמו
ראה את המקרה, באם לאו אסור לברך בשם ומלכות (ס"ח

בְּרַכּוּ אֶת יְהוָה הַמְּבַרְךְ.

קהל וחזון: בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבַרְךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלַךְ. בְּמָרָם כָּל יַצִּיר נִבְרָא: לְעַת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל. אֲזִי מְלַךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:
וְאַחֲרֵי כָּכָל הַכָּל. לְבָדוֹ יִמְלֹךְ נִרְאָה: וְהוּא הָיָה. וְהוּא הוֹה. וְהוּא יְהִי בְּתַפְאָרָה:
וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנַי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תְּכֵלֶת. וְלוֹ הָעוֹז וְהַמְשַׁרָה:
וְהוּא אֵלִי וְחִי גּוֹאֲלִי. וְצוֹר חֲבָלֵי בְּעַת צָרָה: וְהוּא נָפִי וּמְנוֹס לִי. מְנַת פּוֹסֵי בְּיּוֹם אֶקְרָא:
בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי. בְּעַת אִישָׁן וְאָעִירָה: וְעַם רוּחִי גּוֹיְתִי. יְהוָה לִי וְלֹא אֵירָא:

דברי שלום - הלכות והליכות

(טז) כשרוצה לברך את בנו או חברו, יברך קודם את השי"ת, ואם אינו עושה כן לא יתקיימו ברכתיו (זוה"ק ח"א דף רכ"ז).
(יז) ע"ד השאלה בדין נשים ובתולדות שרוצות להתפלל תפלת מנחה בשעת מלאכתן ובעה"ב מקפיד ע"ז הדין עם מי? (ראה בתוך הסיפור מספר שו"ת נתיבות משה להגה"צ רבי ניסן משה גראס שליט"א)

(חי) המדבר על חברו ומספר מעניני כספו או רכושו, צריך לשלב בזה את ברכתו שאך ורק יתרבו (זוה"ק ח"ג ק"ז, ובאה"ח דברים עה"כ יוסף ה' עליכם).

(יט) כל דבר שחפץ האדם לעשות יאמר "אעשה זאת אם ירצה ה'" אם הרוויח משהו יאמר "הרווחתי זאת בעזרת השי"ת" ואם ספג הפסד כלשהו יאמר שמן השמים הוא (שלי"ה דפוס אמשט' דף ט', אור צדיקים למהר"פ).

(כ) מאוד צריך להיזהר שלא לדבר דברי כפירה ואפיקורסות אפילו כדי לשחוק מזה, היינו שבליבו מאמין הוא בהשי"ת, אך הוא אומר אותו כפי שאותו כופר אמרו בכדי לעשות ליצנות ממנו, ואיסור גדול הוא וכוגם באמונה (ליקוטי עצות - ברעסלב, ערך אמת ס"ק מ"ו, וס' חכמה ומוסר למהרש"ז מקעלם ז"ע דף קפ"א).

(כא) אסור לבקש מחבירו 'עשה לי דבר זה למען השם' אם חושב הוא שלא יעשהו (ס"ח תתצ"ג).

(כב) אסור לומר "כך אמרו לי מן השמים" אפילו בבדיחותא (קיצור חרדים פ"ח או' ס')

(כג) מצוה לדבר באמירה רכה אפילו לאלו שרק דיבורים קשים מתקבלים על ליבם (שם פ"ט או' ב')

(כד) אסור לגבות חוב ממי שאין לו לשלם (ח"מ צ"ז ס"ב).

(כה) הלווה כסף מחבירו אסור לו להגיד "ישר כח", אלא "תזכר למצוות". (פלא יועץ ערך דיבור).

(כו) הרואה את חברו עסוק בעבודתו, ממידת דרך ארץ הוא לברכו "תצליח בעבודתך" (קש"ע קפ"ג ס"ו).

(כז) ילמד אדם תורה ויעסוק גם בדברים שאינם מובנים לו, ולעתידי יבין גם את הדברים שלמד בעולם הזה ולא הבין מחמת קוצר המשיג. (הגר"ז ה' ת"ת פ"ב ס"ק י"ב).

(ג) בגלל שבאמת כל היסורים המגיע לאדם הן על עצמו והן על כספו - לטובתו הם, לכפר על עוונותיו, שלא יצטרך להתייסר בעולם הבא, ששם העונש היא פי כמה מהיסורים המועטים כאן (מ"ב סק"ד). היסורים הכי קשים שיכול להיות לאדם עלי אדמות הוא רק חלק אחד משבעים מהיסורים הקטנים שבעולם הבא (רמב"ן בס' שער הגמול)

(ו) כששומע בשורה טובה יאמר הפסוק הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, ואפילו הנאה קטנה יהא בעיניו כגדולה ויודה להשי"ת על כך (שלי"ה ומנחת יוסף דף מ"ח ע"א, יפ"ל ס' רכ"ב ב', כה"ח ט')

(ז) בשורה טובה המרגש מאוד לא יאמרוהו בבת אחת אלא לאט לאט, שלא יהא לכך תוצאות לא טובות (אלשיך הק' ויגש עה"כ ויגידו, אוה"ח הק' שם, כה"ח רכ"ב י').

(ח) אסור לבשר בשורה רעה, והעושה כן שוטה הוא (פסחים ג, מ"ב רכ"ט א')

(ט) מי שאשתו ילדה בן צריך לברך ברכת הטוב והמטיב, ואשתו תברך גם כן (ס' ר"ג ס"א). ואפילו אם לא בירך מיד, עדיין יכול לברך לאחמ"כ (פמ"ג, ומ"ב סק"ג).

(י) אם רצה מאוד ללדת בת ונולד לו, יברך שהחיינו בפעם הראשון שרואה אותה (מ"ב סק"ב).

(יא) כל הנאה ותענוג שיש לו לאדם בעולמו אפילו שלא קבעו חז"ל ברכה לכך, יתן שבח והודאה להשי"ת בשפה שלו ויבקש שחסדיו ימשיכו הלאה ולא יפסקו (הגה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב ז"ע מובא גם בס' נאות חדוה דף ה').

(יב) אסור לספר שבח על נכרי, ואפילו לומר 'כמה נאה גוי זה' (יור"ד קנ"א י"ד)

(יג) אסור לשבח אדם בפני שונאו, כי זה מביא לידי לשון הרע (ב"ב סק"ד).

(יד) אסור להתפאר בשום מצווה או דבר טוב שעושים, בגלל שמאבדים את השכר ואף מקבלים עונש על כך (חכ"א כלל קמ"ב כ"ג, או"ח תקס"ה ס"ו, רבינו יונה ספר היראה צ"ו).

(טו) לא יאמר אדם: 'אני אומר לך זאת באמת', כי זהו שבועה חמורה (רבינו יונה ספר היראה ר"ז).

אחר שלש תפילות טוב לומר "ה' רועי" ומזמור אלהים יחננו" (פרי עץ חיים)

מִזְמוֹר לְדָוִד, יְהוָה־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִתְחַנֵּן אִתּוֹ וְיִתְחַנֵּן אִתּוֹ וְיִתְחַנֵּן אִתּוֹ רָעִי לֹא אֶחָסֶר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מִי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי יִשׁוּבָב, יִנְחַנֵּי בְמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיָּא צְלָמוֹת לֹא אֵירָא רָע כִּי אַתָּה עֲמֹדִי, שְׁבַטְךָ וּמִשְׁעֲנֵתְךָ הֵמָּה יִנְחַמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צָרְרִי, דְּשַׁנְתָּ בְשִׁמּוֹן רֵאשִׁי, כּוֹסֵי רְוִיָּה: אֵף טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה־יְהוָה לְאֶרֶץ יָמִים:

דברי שלום - הלכות והליכות

דף ע"ג, צ"א, קיצור חרדים ל'. לצערנו, אין נוהרים כ"כ בזה, כשבא נכרי מברר וחוקר על ענין של מצוה, ומספרים לו הכל (ישרת לב דף ט')

מ) גם אסור לומר דברי תורה לאדם חילוני, בגלל שמכשילים אותו בשמיעת ד"ת מבלי לברך ברכת התורה (בית יחזקאל דף קכ"ז).

מא) אסור לנהל ויכוחים עם אפיקורס כי על ידי כן רק יתפקד עוד. (סנהדרין ל"ה).

מב) לפני שהולכים לדרוש ברבים, יש לחזור על הדרשה כמה פעמים כפי שהשי"ת עשה (מדרש רבה שמות פ"מ סק"א).

מג) אסור ללמוד באופן שישביבתו בנוח, אלא באימה וביראה או מעומד (ש"ה דפו' אמשט' דף פ"ה). חוץ כשחייב לנוח על מיטתו או בלילה עד שנרדם (שם, ואגד"כ ע"ו).

מד) חייב כל אדם לבקש מהשי"ת שיזמין לו פרנסתו לפני שהולך לאכול סעודתו (זוה"ק בשלח דף ס"ב, אור צדיקים סי' כ"ג או' ז', ועי' כה"ח סי' קנ"ז י"ב).

מה) **סגולות עצומות לחג הפורים:** מה שאלתך ויתן לך ומה בקשתך עוד ותעש. בפורים כל הפושט יד מקבל נותנים לו, לא רק מה שאלתך ויתן לך אלא גם מה בקשתך עוד ותעש, (האדמו"ר מקרעטשניף רחבות ז"ע).

מו) סגולות לתענית אסתר: בעלות השחר בבוקר של תענית אסתר צריך לקום, ליטול ידיים, לשים כסף בקופת צדקה.

מז) להדליק נר אחד לאסתר המלכה ונר אחד למרדכי היהודי (נרות נשמה של 26 שעות) זוהי שעת רצון בשמים ומתפללים על מה שרוצים.

מח) לומר מזמור כ"ב בתהילים - "למנצח על איילת השחר ...". (קב הישר), למה קמים בעלות השחר? היות ואסתר משולה לאיילת השחר, ומעלות השחר עד זריחת החמה אפשר לבטל גזרות עם התפילות שלנו, לאחר מכן אפשר לחזור לישון. בזמן התענית שמתחילה מעלות השחר מומלץ לתת צדקה לכל הפושט יד. לפני מנחה לתת 3 מטבעות של מטבע כסף. זכר למחצית השקל מומלץ לתת מטבעות של חצי שקל. עדיף לתת את הצדקה לעניים או לשים בקופת צדקה.

כח) אסור להתפלל ללמוד ולברך במקום שיש שם ריח רע של אשפה או נבילה, או כל דבר אחר שבנ"א מתרחקים מהם מחמת ריחו הרע (ס"י ע"ט סעי' ח')

כט) כשאחד אומר לך דבר הידוע לך, הקשב לו עד שיגמור דבריו, אולי יחדש לך באמצע דבר שאינו ידוע לך, ואפילו אם לא הקשב לו יש לו למספר הנאה מכך. (אורחות צדיקים שער השתיקה)

לימוד התורה:

ל) אם שומע הלכה או מדרש שכבר שמע, לא יסתום את אוזניו מלשמוע עוד הפעם, כי על דבר זה אמרו "מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה" (משלי כ"ח ר"ח שעה"ק פ"ט)

לא) מובא בחז"ל שכל המזלזל בדברי חכמים נידון בצואה רותחת, ונכלל בזה גם המזלזל בסברת הגמ' רש"י או תוספות א.ד.ג. (ש"ה דפוס אמשט' דף ק"ח).

לב) לא נכון הוא לשבר לאוזני עמי הארצות טעמי הדינים והמנהגים, או אפילו סתם בנ"א אם יש חשש שע"י כן יקילו במצווה בחושבם שאצלם לא שייך הטעם (פלא יועץ ערך טעם)

לג) כשאין אומרים ברכת התורה כבונה אין זוכים לבנים תלמידי חכמים (מ"ב מ"ז סק"ב, וברש"י נדרים פ"א ד"ה שאין מברכין).

לד) אין מקיימים מצוות לימוד התורה אלא א"כ מבטאים את הדברים בפה, הרהור אינו נחשב ללימוד רק אם מעיין באיזה ענין (שו"ע הגר"ח ה' ת"ת פ"ב ס"ק י"ב, סידור יעב"ץ ה' ת"ת ס"ק י"ב).

לה) אסור להפסיק באמצע הלימוד בדברים אחרים, והעונש על כך הוא שמאכילין אותו גחלי רתמים (ע"ז ג:) ונענשים גם על עצם הלימוד (ס"ח תתקמ"ד).

לו) כל המבזה תלמיד חכם, או אפילו את חברו בפני תלמיד חכם **אפיקורס הוא** (סנהדרין צט).

לז) הכותב ספר יזהר שלא לכתוב נגד ספרים או מחברים אחרים (פלא יועץ ע' ספר)

לח) בחר לך מצווה שהמון עם אינם מקיימים, ותקבל שכר כנגד כולם (ס"ח ס' רס"א).

לט) אסור ללמד לגוי אפילו אות אחת מהתורה (זוה"ק ח"ג

לְמַנְצַחַת בְּנִינַת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סֶלְה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפְךָ
בְּכָל גּוֹיִם יִשְׁוַעְתְּךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים פְּלִם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֲמִים
פִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֶלְה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים פְּלִם:
אֶרֶץ נִתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ פֶּל אֶפְסֵי אֶרֶץ.

דברי שלום - הלכות והליכות

דיבורים אסורים יתחוב את אצבעותיו באונו (כתובות ה').
סה) אסור להשאיר את צפרני היד לגדול, וכל כמה שהם גדלים, גדילה מידת הדין עליו (זוה"ק ח"ב דף ר"ח).
סו) את צפרני היד יש ליטול בכל ערש"ק, ואת צפרני הרגליים ביום חמישי (מ"ב ר"ס סק"ו). בצפרניים ארוכים יש חשש לחציצה בנטילת ידיים (עי' א"ר ומחצה"ש סי' קס"א בתחלתו).
סז) בהבדלה יש לאחוז את הכוס יין ביד שמאל, גם כשמברכים ברכת בורא מיני בשמים וגם בברכת בורא מאורי האש (או"ח סי' רצ"ו).
סח) סדר ההבטה על הצפרניים בברכת מאורי האש ... לאחמ"כ מסובבים את היד ופותחים את האצבעות (שער הכוונות למהרח"ו ז"ל דף ס' והפוסקים סי' חד"ר בשם האריז"ל)
סט) אסור לעקור מן הארץ כל דבר הגדל אא"כ צריך לכך (של"ה דפוס אמש"ט דף ס"ה).
ע) סגולה גדולה לומר בפורים כל ספר תהלים אחר התפלה בלי הפסקה ש"כל הפושט יד נותנים לו". (הצה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ז"ע)
עא) המונע את עצמו מלעשות צרכיו, עובר על כל תשקצו (או"ח סו"ס ג').
עב) כשם שביציאת מצרים נגאלו אבותינו בזכות זה שהיה להם הרבה בנים על אף הקושי שהיה להם בדבר, כך לעתיד תהיה הגאולה בזכות זה. (תדבא"ז פי"ד).
עג) חביב לו להקב"ה להיות לאדם הרבה בנים יותר מבית המקדש (ירושלמי כתובות פ"ה ה"ז).
עד) אין משיח צדקנו בא עד שירדו כל הנשמות מאוצר הנשמות לעולם הזה (יבמות ס"ב).
עה) אסור לעבור בשבת בשלולית מים אם עי"כ יפול לתוך המים ויבוא לידי סחיטה (סי' ש"א ובש"ע הגר"ז שם).
עו) מותר לדלג בוץ שבאמצע הדרך בפסיעות גדולות (קו"א לשו"ע הגר"ז סי' ש"א), או שיש גשמים מרובים ורוחות חזקות (מנח"ש סי' פ' סק"ג).
עז) היודע מבשורה טובה שיש אצל יהודי ימהר לבשרו לאחרים (של"ה שער האותיות או' ב').
עח) המבקר אצל חבריו אם יש לו חשש כל שהוא שמקשה על חבריו בכך, ילך משם. ועל זה צריך דעת ובינה יתירה, כי לפעמים נדמה לו שהוא מהנה את חבריו בביקורו בעוד

(מט) האריז"ל השיג את כל מדרגותיו ע"י השמחה במוצות השי"ת (שער הכוונות למהרח"ו ז"ל דף ב').
נ) כל רגע שאדם חוסם פיו מלדבר, זוכה לאור גדול כ"כ שאפילו מלאך אינו יכול לשער (הגר"א בעלים לתרופה בשם המדרש).
נא) כל רגע שאדם נזהר מלדבר, מקיים בזה עשרות מצוות ביניהם: לשון הרע, רכילות, שקר, גניבת דעת, חנופה, ליצנות, אונאת דברים, הלבנת פנים, גאווה, מחלוקת, כעס, ועוד (הפ"ן חיים בסו"ס שמירת הלשון).
נב) אסור להתמהמה ולדבר עם אשה ברחוב, ואפילו אשתו, אחותו, בתו (רמב"ם ה' דעות פ"ח ה"ז, קיש"ע).
נד) אסור לעשן בעת השכמת הבוקר עד אחר נטילת ידיים (ארצה"ח סי' ד', ומ"ב ס"ק י"ד).
נה) אסור לעשן בין הברכה לקיום מצווה (דכ"ת יור"ד סי' י"ט).
נו) אפילו בימות החול יהא שולחן האכילה מכוסה במפה (סי' האריז"ל המנוח ר' אשר בסדר בסעודת ת"ח).
נז) בביה"כ יקנה במים דווקא, בכדי שיהיה נקי לחלוטין ע"פ הלכה (באה"ט סו"ס ג', בשם האריז"ל, חסל"א סי' ג', מ"ב סי' ע"ו ס"ק ח"י-ט).
נח) אסור להכניס אצבעות יד ימין בין אצבעות יד שמאל (האריז"ל, בשעה"מ למהרח"ו זלה"ה פ' עקב, ט"ז בסו" צ"א באו"ח).
נט) אסור להתפלל עם כפפות ידיים (ב"ה, עט"ז, מ"ב סי' סו"ס צ"א).
ס) מידת חסידות הוא לחגור חגורה לתפילה, גם במקום שאין הולכים בזה כל היום (מגו"ב סי' צ"א מובא במ"ב שם או' ד').
סא) הלוקח כלי מחבירו ומשתמש בזה ללא רשותו, גזלן הוא (רמב"ם ה' גניבה פ"א, חו"מ ה' גזילה).
סב) אסור לו לאדם להכות את בנו על ראשו או בעיניו באכזריות באופן שיוזק ויהא מכך בעל מום, אלא אך ורק במקום שאינו מזיקו (פלא יועץ ערך הכאה).
סג) המכה את חברו שלא ברצינות אלא לשחוק בעלמא הריהו עובר על לאו (חסד לאלפים לבעל פלא יועץ קנ"ו ס"ק כ"א).
סד) השי"ת ברא את אצבעות הידיים באופן שאם ישמע

דברי שלום - הלכות והליכות

שכבר שילמו אותה, כי אי אפשר לדעת אם יגיע זמן שיצטרך אותה (של"ה דפוס אמש' דף ס"ג).

צו) יכתוב אדם לעצמו את כל החובות שחייבים לו ושהוא חייב לאחרים (פלא יועץ - ערך זכרונות).

צז) תלמיד חכם ניכר בתיקו (מס' דרך ארץ זוטא פ"ח). כלומר: מדקדקים הם לעצמם לשלם על כל דבר כפי ערכו, ואין מפצירים הם במוכר למכרו להם בזול, כי לפעמים עושה זאת הסוחר מפאת הבושה, ונחשב זה לגזל וחילול ה'. וכשיש להם חובות משלמים הם לאלתר מבלי להתמהמה (פי' אורות אילים, שם לבעל פלא יועץ זצלה"ה).

צח) היודע ומכיר את שפל מצבו בתורה ובחסידות אך העולם מעריכו כאחד הגדולים, אם הוא עושה דבר קטן שאינו מתאים לאחד כזה, נקרא חילול השם (הגר"ח"א זצ"ל בס' דבש לפי ערך חילול ד').

צט) חוברות ועיתונים שיש בהם אפיקורסות או דברי מיאוס אסור למוכרן (מ"ב סי' ש"ז ס"ק ס"א, שו" מנחה חיים ח"א סי' א', שו"ת צפנת פענח ח"ד סי' רע"ו סק"ד, דרח"ש סי' תתע"א).

ק) חפץ הנגב לא יקנו אותו (קש"ע קפ"ב סק"ח סק"ח). קא) אסור ליהנות מחפצי אחרים אפי' באופן שיועד בבירור שאם יודע לבעה"ב מוכן יהנה מזה, ומצווה לפרסם דבר זה היות ואנשים אינם יודעים מכן (קש"ע קפ"ב י"ג).

אם חבירו מסר לו את דירתו, אסור להשתמש רק בדברים שנתן לו רשות בפירוש (שו"ת פאר ישראל חו"מ סי' ט'). קב) הלווה חפץ מחבירו ללא רשותו נקרא גזלן (חו"מ שני"ט ס"ה).

קג) עבירה כפולה הוא להלחץ על פועל שכיר לאחר עבודתו שיוריד את המחיר, כי לפני כן היתה לו ברירה שלא לבוא ולעבוד, אבל אחר העבודה חלש הוא מדי נגד הלחץ שעושים עליו להורדת המחיר, ולאמיתו של דבר גזל הוא (אהבת חסד לחפץ חיים זצ"ל).

קד) המכבד את חבירו בגין כסף, נגמר הדבר ובזיונות בידו (אדר"נ פכ"ט).

קה) אסור לאדם להיות שום קשר ושייכות לרשע אפילו בכדי לקרבו לתורה (רבינו יונה בשע"ת שער ג' ס"ק נ"א, מכילתא יתרו פ"א, אדר"נ פ"ט).

קו) אסור להלוות כסף בלי עדים או שטר ואפילו לתלמיד חכם (חו"מ סי' ע' ס"א).

קז) יש להזיל כסף לצורך מצווה ולא לעשותו בחינם (זה"ק ח"ב דף קכ"ה, ח"א כלל ס"ח ס"ק ט"ז).

קח) האריז"ל נהג שלא להתווכח על מחיר המצווה, רק שילם כמה שביקשו על כך (שער המצוות למהר"ח ז"ל).

קט) כשם שצריך לשמור על הגוף שלא ינוק, כך מצווה לשמור על הרכוש וכסף שלא לאבדו (שו"ע הגר"ה' שמירת הגוף).

שלאמיתו של דבר מקשה עליו, טפי עדיפא שיתאונן על קוצר ביקורו משיהא קובל על כך שמאריך את הביקור בדיבורים לשוא (פלא יועץ - ערך מניעה).

עט) על ליווי האורח בצאתו מקבלים יותר שכר מעל עצם הכנסת אורחים, וכל שאינו מלווה את אורחיו הרחיקו שופך דם (רמב"ם ה' אבל פי"ד ה"ב).

פ) כל שאינו לומד תורה ועובד את ה' בזמניו הפנויים, עתיד ליתן את הדין גם על זמניו העסוקים (פלא יועץ - ערך השכמה).

פא) תלמיד חכם לא ירוץ ברחוב כאחד המשוגעים (רמב"ם ה' דעות פ"ה ה"ח).

פב) כל הרץ לקראת עני, יהיה לו בנים תלמידי חכמים ועוסקים במצוות (מסכת ד"א זוטא פ"ט).

פג) גם בשעה ששובשים הבגדים אסור לגלות את המקומות המכוסים שבגוף, אלא יש לעשותו תחת השמיכה או במקווה (או"ח סי' ב').

פד) לא יגלה א"ע בביהכ"ס עד שישב (דרך ארץ רבה פ"ז, או"ח סי' ב').

פה) האיסור על הגבר להתלבש בבגדי נשים ולהיפך הוא גם על לבישת בגד אחד שאז עדיין יש עליו היכר אם הוא גבר או אשה (יור"ד קפ"ט ס"ה).

פו) המגדל שערות ראשו יש בזה משום חציצה לתפילין, וגם אי אפשר לסדרן שיהא במקומן כראוי (מ"ב כ"ז ס"ק ט"ו).

פז) אסור לצאת בשבת לרחוב ללא בגד אחד המזכיר לו ששבת היום (סי' ש"א סעי' ט"ז).

פח) באותו צבע בגד שלבוש האדם בשבת בעולם הזה, כך יהא מלוכב תמיד בשבת לאחר פטירתו (שער הכוונות למהר"ח ז"ל דף ס"ג).

פט) יהא בגדי יו"ט יותר נאה מבגדי שבת (או"ח תקכ"ט א'). צ) טוב ויפה לכם ג' מיני בגדים מלבד בגדי חול, א' לשבתות, ב' לימים טובים, ג' לחנוכה פורים וראש חודש (צוואת יש נוחלין אבי השל"ה ז"ל, פרק אזהרות התשובה).

צא) הבגדים הקצרים (אפילו אצל הגברים) מתאימים לאנשים ריקים, ויש לזרוקן, אבל הארוכים לעדינים ויר"ש מיועדים (אלה המצוות למהר"ם חאגיז זצ"ל, מהר"ל בליקוטים, מובא בדחו"ש סדר ערב שבת).

צב) הכובע שעל ראש צריך שיהא היטב מלוכב עליו, כדי שהרוח לא תעופפו (ש"א מ"ב ס"ק קנ"ג).

צג) מאוד יש להיזהר בשבת בכפתורים העומדים ליפול שלא ימשכו את החוט מידי חזק (ח"א ה' שבת כלל כ"ח סק"ה).

צד) אסור לאשה להיות ענווד בכל תכשיטיה ביחד (או"ח תק"ס ס"ב).

צה) חשוב ונחוץ הוא שלא לזרוק שום חשבון ישן אפילו

גמר תפילתו ורוצה לצאת מבית הכנסת, ישב תחלה מעט במקומו ויאמר:

אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ, יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ:

אחר כך יעמוד מול ארון הקודש ויאמר:

פִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְאַנְחָנוּ נִלְךָ בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי} וְאֵלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד (וְאֵנִי אֵלֶךְ בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי} וְאֵלֹהִים חַיִּים וְיִמְלֹךְ עוֹלָם): עֲזָרֵי מַעַם יְהוָה, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וְאָרֶץ: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי} יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

ובהגיעו לפתח יאמר:

יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי} נַחֲנִי בְּצַדִּיקְךָ לְמַעַן שׁוּרְרֵי, הַיִּשְׂרָאֵל לְפָנַי דְּרָכְךָ:

משתחוה והולך לדרכו שלום. (יעבץ)

וכשהולך יאמר אלו שלשה הפסוקים:

גַּד גְּדוּד יְגוּדְנוּ, וְהוּא יִגְד עִקְבֵּי: וַיְהִי דְוָד לְכָל דְּרָכֵי מִשְׁפִּיל, וַיְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי} עִמּוֹ: וְנַח מִצָּא חַן בְּעֵינֵי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַזֶּה הַיְהוּדִי}: כֵּן הוּא בַּסֵּפֶר מְנוֹרַת זֹהָב. (קיצור של"ה)

דברי שלום - הלכות והליכות

קכ) כשהקב"ה מחשב כמה צדקה אדם נותן, מחשב הוא כמה היה מרויח אם היה מכניס את הכסף לעסקיו וכל זה נכלל בחשבון (ס"ח שכ"א).

קכא) שער שלא נפתח לעני יפתח לרופא (מדרש שה"ש פרשה י' ס"ק י"ז).

קכב) עדיף טפי ליתן פחות צדקה מהכסף הפרטי שעמל על כך, מלגזול וליתן יותר צדקה מכסף אחרים (מדרש קהלת רב פ"ד).

קכג) ברא הקב"ה עניים בכדי להצילנו מדינה של גיהנם (ב"ב י'). קכד) מקובל הוא שכל מי שאינו מלווה את ספריו לאחרים, אינו משאירם לבניו ר"ל (פלא יועץ - ערך נדיבות).

קכה) אסור להסתובב וגבו כנגד הס"ת (יור"ד רפ"ב ס"א). קכו) אסור להשתמש בספר של חברו ללא רשותו, העושה כן נקרא גזלן (ח"מ שני"ט ס"ה).

קכז) שום היתר לכך (מ"ב או"ח י"ד ס"ק ט"ז, ערוה"ש חו"מ שמ"ב א, א) קש"ע קפ"ה סק"א).

קכח) ספרים ישנים המתפוררים, יש להניח את כל הפיזורים במקום שמור (מ"ב קנ"ד י"ב).

קכט) כתבים קדושים אסור לזרוקן, ואסור להפכן על פניהם, ויותר מכך, המוצא ספר הפוך יפכו בחזרה (יור"ד רפ"ב ס"ה). אלו המהפכים את הספרים כשרוצים לילך ממוקומם, עתידין ליתן את הדין על כך (שי"ב שם).

קכט) לא ישען אדם במרפקיו על הספר (שם).

קלא) מסירת ספר מיודו לאחר וקבלתו תיעשה ביד ימין (ס"ח ק"ט).

קי) המשבר כלי, הקורע בגד, המשליך אוכל או משקה ראויים לשימוש, עובר בלאו (שם)

קיב) אפילו שווי פרוטה קטנה אסור לבזבז (שערי תשובה שער ג' ס"ק פ"ב, אורחות צדיקים שער הציקנות).

קיג) הנותן מתנה לעושר חוטא הוא, הדבר מראה שמצוות צדקה לעני בזוי הוא אצלו (רבינו יונה משלי פכ"ב פסוק ט"ז).

קיד) צריך האדם להאמין שכשעושה לשם שמים נותנים לו כל צרכיו מן השמים (סוף פלא יועץ - ערך ותרגום).

קיד) תלמידי חכמים ובני ביתם מחוייבים הם להזיהר שלא להוציא כסף רק על המוכרח שא"א בלי זה (פלא יועץ - ערך כילות).

קטו) יצרו של אדם יותר מתגבר עליו בנתינת ממון מדבר התלוי בטורח גופיה (ט"ז יור"ד ר"ג סק"ה).

קטז) מצוות מעשר אינו כמו צדקה (מקור היראה ר"ג, צוואת יש נוחלין בהג' בן השל"ה ז"ל, יור"ד רמ"ז ס"ד ברמ"א). מצוות מעשר פי' להפריש עשירית מרווחיו אפילו שאין כאן עני במצא, צדקה פי' אפילו הפריש כבר את כל מעשרותיו, אם עומד עני ומבקש יש ליתן כפי יכלתו (שאלת יעב"ץ, שו"ת אבני צדק - סיגעת).

קיז) מותר לעשיר לתת יותר מחמישית לצדקה (חכ"א כלל קמ"ד סק"י).

קיח) מצוות צדקה אינו מקיים אם נותן לאחד שאינו כשר (משנ"ח מש"ס ב"ק ט"ז, סוכה מט.).

קיט) המרחם על האזכרים, סופו שיהיה אכזר על הרחמנים (הרדים פ"א ל"ת שבלב ס"ק לה"ה).

למוצאי שבת

חזן **יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא**. קהל אָמֵן: חזן **בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ**
וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וַיַּצְמַח פּוּרְקָנָהּ וַיִּקְרַב (נ"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל
 אָמֵן: חזן **בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְזוֹן קָרִיב**
וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: **יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וְלְעָלְמֵי עָלְמֵינָא:**
 חזן **יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל**
שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן **לְעָלָא מִן כָּל**
(בעשי"ת: וְלְעָלָא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא, דְאִמְרִין
בְּעֶלְמָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

וַיְהִי נַעַם אֲדָנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:
יֵשֵׁב בְּסֵתֵר עֲלֵינוּ, בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנֵן: אִמְר לַיהוָה ^{אִיִּן הַבֵּל} **מַחְסֵי** ^{חַיָּה הוֹת וַיְהִי}
וּמַצוּדָתִי, אֱלֹהֵי אֲבֹטָח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יְקוּשׁ,
מְדַבֵּר הַזֹּאת: בְּאַבְרָתוֹ יִסֹּךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תִּחְסֶה, צְנָה
וְסַחֲרָה אֲמָתוֹ: לֹא תִירָא מִפֶּחַד לַיְלָה, מִחַץ יַעוֹף יוֹמָם: מְדַבֵּר
בְּאֵפֶל יַהֲלֹךְ, מִקְטָב יִשׁוּד צְהָרִים: יִפֹּל מִצְדָּךְ אֶלְף וּרְבָבָה
מִימִינֶךָ, אֱלִיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֵט, וְשַׁלַּמַת רַשָּׁעִים

דברי שלום - הלכות והליכות

במקומות שיכולים להתקלקל (1) בחוץ במקומות שעלולים להיחשף לשמש או גשמים (2) בידי ילדים קטנים העלולים לקורעם (3) במקום שיכול ליפול בנקל ולהיקרע (4) לעשות ערימת ספרים גבוהה למדי מביא לנפילתם (5) לא להישכב על הספר בעת הלימוד בו.
 קלח) אסור למכור ספרים אלא כדי ללמוד תורה או לישא אשה (מ"ב ס' קנ"ג ס"ק ס"ב).
 קלט) יש קהילות אשר יש להם בארון הק' עשרים ס"ת ויותר ומפחדים הם מלמכור ס"ת, לו חכמו ישכילו שטוב להם למכור את הס"ת המיותרים ולקנות בדמיהם ספרים לבני עניים להגות בהם מלהשאירם שם שיתעפשו בהיכל (חס"א לבעל פלא יועץ או"ח ס' ק"ו).

קלב) הרואה ספר הפוך צריך לנשקו ולהפכו בחזרה (בית לחם יהודה בגליון יור"ד שם בשם ס"ח).
 קלג) אם נפלו הרבה ספרים בבת אחת לא ינשק לכל אחד בעת הרמתם, אלא קודם ירים את הכל ואח"כ ינשקם (שם).
 קלד) לא ידפוק על ספר אם חפץ להשתיק רעש בביהמ"ד א.ד.ג., וכן לא ידפוק אחרים בספר (שם).
 קלה) אסור להכניס ספר בתוך ספר בכדי שלא יצטרך אח"כ לחפש את המקום שאחזו שם, וכן אסור להחביא שום דבר בתוך ספר (פת"ש יור"ד רפ"ב ס"ק י"ז).
 קלו) לא יניחו ספרי ראשונים על ספרי אחרונים חוץ מבשעה שלומד (ערוה"ש יור"ד רפ"ב כ"ג).
 קלז) המאבד ספרים קדושים חייב מכות (רמב"ם ה' יסודי התורה פ"ו ה"ח). לפיכך יזהר אדם שלא להניח ספרים

לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתִּינוּ מִיְמֵי קֶדֶם: בְּרוּךְ אֲדֹנָי | יוֹם
 יוֹם יַעֲמָס לָנוּ, הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ סֶלָה: יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} צְבָאוֹת עִמָּנוּ, ^{הֵיטָה הֵטָה וַיְהִי} יְהוָה אֲדֹנָי ^{יְהוָה הַכֹּל}
 מִשָּׁגֵב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה אֲדֹנָי ^{הֵיטָה הֵטָה וַיְהִי} צְבָאוֹת, אֲשֶׁר־י אָדָם
 בְּיַטֵּחַ כַּף: יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם קָרָאנוּ:
 בְּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בַּעַל הַיְמוֹת} שִׁבְרָאנוּ לְכַבּוֹדוֹ, וְהַבְדִּילָנוּ מִן
 הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכָנוּ. הוּא
 יִפְתַּח לִפְנֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּשֶׂם בְּלִבֵּנוּ אֶהְבֵּתוֹ וַיִּרְאֵתוֹ, וְלַעֲשׂוֹת
 רְצוֹנוֹ וְלַעֲבֹדוֹ בְּלֵבב שָׁלֵם, לְמַעַן לֹא נִיָּע לְרִיק, וְלֹא נִלְד
 לְבַהֲלָה. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בַּעַל הַיְמוֹת} וְאֱלֹהֵי ^{וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם}
 אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁנִּשְׁמַר חֻקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִזְכָּה וְנַחֲיָה
 וְנִרְאָה, וְנִירֶשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה, לְשָׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם
 הַבָּא: לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם, יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} אֱלֹהֵי ^{הֵיטָה הֵטָה וַיְהִי} לְעוֹלָם
 אֹדְךָ: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל}, וְהָיָה יְהוָה אֲדֹנָי
 מְבִטְחוֹ: מְבִטְחוֹ בִּיהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} עַד־י עַד, כִּי בִּיהוָה יְהוָה אֲדֹנָי ^{הֵיטָה הֵטָה וַיְהִי}
 צוֹר עוֹלָמִים: וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עֲזַבְתָּ
 דְרִשְׁיֶךָ, יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל}: יְהוָה אֲדֹנָי ^{הֵיטָה הֵטָה וַיְהִי} חֲפִץ לְמַעַן צְדָקוֹ, יַגְדִּיל
 תּוֹרָה וַיֹּאדִיר: יְהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל} אֲדֹנָינוּ, מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל
 הָאָרֶץ: חֲזָקוֹ וַיֹּאמֶן לְבַבְכֶם, כָּל הַמִּיחָלִים לִיהוָה אֲדֹנָי ^{אֲדֹנָי הַכֹּל}:

קדיש תתקבל

חזן יתגדל ויתקדש שמה רבא. קהל אמן: חזן בעלמא די ברא כרעותיה
 וימליך מלכותיה, ויצמח פורקנה ויקרב (נ"א קץ) משיחה. קהל
 אמן: חזן בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב
 ואמרו אמן: קהל אמן:

קהל וחזן: יהא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמֵינָא:

חזן: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרַומֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעַלְמֵי מִן כָּל
(בעשי"ת: וְלְעַלְמֵי מְכָל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא, דְּאִמְרִין
בְּעַלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן: תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קָדָם אֲבוּהוֹן דִּי
בְּשִׁמְיָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:
חזן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵינָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ
אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן: עֵשֶׂה שְׁלוֹם (בעשי"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:
"עלינו לשבח" (לעיל), בירושלים "שיר למעלות" (לעיל).

יש נוהגים לומר "ויתן לך"

לחול המועד פסח אחר שמונה עשרה של ערבית

קיד: בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעִזֵּי: הֵיְתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ,
יִשְׂרָאֵל מִמְשָׁלוֹתָיו: הַיִּם רָאָה וַיִּגַּם, הִירְדֵן יִסַּב לְאַחֹר: הֶהָרִים
רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: מָה לָּךְ הַיִּם כִּי תִגּוּם, הִירְדֵן תִּסַּב לְאַחֹר:
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: מִלְפָּנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ, מִלְפָּנֵי
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: הַהֶפְכִי הַצּוּר אַגַּם מַיִם, חֲלַמְיֵשׁ לְמַעֲיָנוּ מַיִם: קדיש יתום, ברכו, עלינו:

לחול המועד סוכות אחר שמונה עשרה של ערבית

קכב: שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי בְּאִמְרִים לִי בֵּית יְהוָה ^{אֵלֶּיךָ הִלְכָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל וְיִבְרָכֶנּוּ} יְהוָה: גִּלְגָּד:
עֲמֻדוֹת הָיוּ רִגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵיךָ יְרוּשָׁלַיִם: יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוִיָּה כְּעִיר
שְׁחַבְרָה לָהּ יַחְדָּו: שִׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוּדָה לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת
לְשֵׁם יְהוָה ^{אֵלֶּיךָ הִלְכָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל וְיִבְרָכֶנּוּ}: כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כְּסֹאוֹת לְמִשְׁפַּט כְּסֹאוֹת לְבֵית דָּוִד:
שְׂאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם יִשְׁלֹוּ אֶהְבֵּיךָ: יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹהָ
בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן בֵּית יְהוָה ^{אֵלֶּיךָ הִלְכָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל וְיִבְרָכֶנּוּ}
אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לָךְ: קדיש יתום, ברכו, עלינו:

עֲנִיתָנִי: אֲסַפְּרָה שְׁמִךְ לְאַחֵי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָ: יְרֵאֵי יְהוָה אֲדַבְּרֵם |
הִלְלוּהוּ כְּלַיְזָרַע יַעֲקֹב כְּבָדוּהוּ וְגִירוּ מִמֶּנּוּ כְּלַיְזָרַע יִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא־בָזָה
וְלֹא שִׁקֵּץ עֵנוֹת עֵנִי וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹוֵי שָׁמַע: מֵאֲתָךְ
תִּהְלָתִי בְּקָהָל רַב נְדָרֵי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאֵיו: יֹאכְלוּ עֲנֻיִים | וַיִּשְׁבְּעוּ יְהַלְלוּ
יְהוָה ^{אֲדַבְּרֵם} ^{יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ} דְרָשׁוּ יְחִי לְבַבְכֶם לְעַד: יִזְכְּרוּ | וַיֵּשְׁבוּ אֶל־יְהוָה ^{אֲדַבְּרֵם} ^{יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ}
כָּל־אֲפְסֵי־אָרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפָּחוֹת גּוֹיִם: כִּי לִיהוָה ^{אֲדַבְּרֵם} ^{יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ}
הַמְּלוּכָה וּמִשְׁלַל בְּגוֹיִם: אֲכָלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ | כָּל־דְּשֵׁנֵי־אָרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ
כָּל־יֹרְדֵי עֶפְרַי וְנִפְשׁוּ לֹא חֲזָה: זָרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפָּר לְאֲדָנֵי לְדוֹר: יִבְאוּ
וַיִּגְדוּ צְדָקְתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה: קְדִישׁ יְתוּם, בְּרַכּוֹ, עֲלֵינוּ:

סדר ספירת העומר

מליל שני של פסח עד ערב חג השבועות, סופרים את ספירת העומר.

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵתָהּ בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ לְיַחַד שֵׁם י"ה
בו"ה בְּיַחְוֵדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הַנְּנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִיָּם מְצֻוֹת
עֲשֵׂה שֶׁל סְפִירַת הָעוֹמֵר כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה. וּסְפִירַתְּם לְכֶם מִמַּחֲרַת
הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבֵּיאָכֶם אֶת עֹמֵר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמַיִמַת תִּהְיֶינָה.
עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה
חֲדָשָׁה לַיהוָה ^{אֲדַבְּרֵם} ^{יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ}. וְיֵהִי נֶעֱם אֲדָנֵי אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדָת} ^{וּבַעַל הַמַּחְוֹת בּוֹלָם} עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

אור הישר - כתו נהורא

- ספירת העומר: בענין התספורת בימי הספירה, כתב בספר עבודת הקודש, וז"ל: ולפי הרב האריו"ל לא יגלח מערב פסח עד ערב חג השבועות. ואפילו ביום ל"ג, או קודם ראש חודש או בג' ימי הגבלה, לא יגלח. בכל לילה קודם שתתחיל הברכה, תאמר בפה מלא, ככה:
- בכל לילה יכוין באומרו ספירת העומר, שראשי תיבות שלו בגימטריא אדנ"י:
- בכל לילה יכוין באומרו היום שגימטריא של

הלכות דרך החיים

ספירת העומר (ואפילו אם חל יום א' של פסח בשבת אומרים במ"ש מערבית השייכים לליל ב' משום בכור לספירה) (סי' תפ"ט):

דיני ספירת העומר [סימן קכה]

א. בליל שני של פסח אחר תפלת ערבית מתחילין לספור

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
אֵין הַכֹּל
 הִיָּה הָיָה וְיִהְיֶה
 יֵאָדָר וְיִנָּדָר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר:

ט"ז ניסן הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לְעוֹמֵר:

אנא חסד שבחסד אלהים י

י"ז הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים לְעוֹמֵר:

בכח גבורה שבחסד יחננו ש

י"ח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים לְעוֹמֵר:

גדולת תפארת שבחסד ויברכנו מ

י"ט הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים לְעוֹמֵר:

ימינך נצח שבחסד יאר ח

כ הַיּוֹם חֲמֵשָׁה יָמִים לְעוֹמֵר:

תתיר הוד שבחסד פניו ו

הלכות דרך החיים

לצאת בספירה זו יספור בלילה בלא ברכה (מ"א וח"י):
 ט. מי ששאל אותו חבריו ביה"ש כמה ימי הספירה לא ישיב לו כך וכך אלא יאמר לו אתמול היה כך וכך ואם השיב לו היום כך וכך אפילו בלשון לע"ז אין יכול לספור עוד בברכה ואם השיב לו כך וכך ולא אמר היום יכול למנות בברכה (ט"ז ומ"א ופ"מ):
 י. אם התפלל ערבית מפלג המנחה אעפ"כ אסור לאכול קודם ספירה חצי שעה קודם צ"ה ואפילו אם התחיל לאכול כשיגיע הזמן פוסק וסופרו (שם):
 יא. אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו יצא (שם):
 יב. אם פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום יום ד' שהוא סובר שהיום יום ד' ונזכר שהוא יום ה' וסיים הברכה אדעתא לומר ה' ולא ספר עדיין וכן אם התחיל הברכה אדעתא לומר ה' ובאמת הוא ה' ובשעת סיום הברכה טעה וסבר שהוא ד' ולא ספר עדיין ונזכר סופר בלא ברכה (ט"ז וא"ר שם):
 יג. אם בירך אדעתא לומר ד' והם ד' וטעה וסיים הספירה בה' ונזכר תכ"ד שטעה א"צ לברך שנית אלא סופר בלא ברכה (מ"א ח"י) ואם תכ"ד חזר וסיים

ב. צריך לספור מעומד ואם מנה מיושב יצא:
 ג. מצוה לספור הימים והשבועות ואם מנה השבועות לחוד או הימים לחוד חוזר וסופר בלא ברכה וכן אם ספר הימים ראשי תיבות כגון היום יום י"ג וי"ד וכל כיוצא בזה חוזר וסופר בלא ברכה (שם ח"י פ"מ):
 ד. צריך לספור בלשון שמבין ואם אינו מבין בלשון הקודש מה שהוא אומר וסופר בלה"ק לא יצא (שם במ"א):
 ה. אין לספור העומר עד אחר צאת הכוכבים אפילו בע"ש ואם ספר ביה"ש יצא וטוב לחזור ולספור אחר צ"ה בלא ברכה (שם פ"מ במ"א):
 ו. אם טעו ביום המעונן וספרו ספירה מבע"י אם הוא קודם פלג המנחה צריכין לחזור ולספור בלילה בברכה ואם הוא אחר פלג המנחה קודם ביה"ש דהיינו שעדיין לא שקעה חמה אם לא התפלל מעריב עדיין חוזר וסופר בלילה בברכה (ואם התפלל מעריב חוזר וסופר בלילה בלא ברכה) (א"ר שם):
 ז. מותר לספור אחר צ"ה קודם תפלת ערבית אפילו במ"ש אם ירא שמא ישכח אח"כ לספור (שם מ"א):
 ח. אם הקהל סופרים ביה"ש ימנה עמהם בלא ברכה ויכוין שלא לצאת בספירה זו אם יזכור בלילה ואם יזכור בלילה יברך ויספור ואם לא כוון שלא

כ"א הַיּוֹם שֶׁשָּׂה יָמִים לְעֹמֵר:

צרוּה יסוד שבחסד אתנו ו

כ"ב הַיּוֹם שֶׁבַעַה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד לְעֹמֵר:

אב"ג ית"ץ מלכות שבחסד סלה י

כ"ג הַיּוֹם שְׁמוֹנֶה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וַיּוֹם אֶחָד לְעֹמֵר:

קבל חסד שבגבורה לדעת ר

כ"ד הַיּוֹם תִּשְׁעָה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וּשְׁנַי יָמִים לְעֹמֵר:

רנת גבורה שבגבורה בארץ נ

כ"ה הַיּוֹם עֲשָׂרָה יָמִים, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לְעֹמֵר:

עמך תפארת שבגבורה דרכך נ

כ"ו הַיּוֹם אֶחָד עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וְאַרְבָּעָה יָמִים לְעֹמֵר:

שגבנו נצח שבגבורה בכל ו

כ"ז הַיּוֹם שְׁנַיִם עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וַחֲמִשָּׁה יָמִים לְעֹמֵר:

טהרנו הוד שבגבורה גוים ל

כ"ח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁבֻעַ אֶחָד וּשְׁשָׁה יָמִים לְעֹמֵר:

נורא יסוד שבגבורה ישועתך א

כ"ט הַיּוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁנַי שְׁבֻעוֹת לְעֹמֵר:

קר"ע שט"ן מלכות שבגבורה יודוך מ

ל הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, שֶׁהֵם שְׁנַי שְׁבֻעוֹת וַיּוֹם אֶחָד לְעֹמֵר:

נא חסד שבתפארת עמים י

הלכות דרך החיים

טו. אונן כשהוא רק בלילה יספור ביום בלא ברכה ושאר ימים בברכה ואם היה אונן ביום ובלילה כגון שהיה ביה"ק רחוק מונה שאר ימים בלא ברכה (אחרונים):
טז. ליל שבת וליל י"ט סופרים אחר קידוש בביהכ"נ ובמ"ש ומי"ט סופרים בביהכ"נ קודם הבדלה וכן קודם ויתן לך רק תיכף אחר קדיש שלם (שם) וכשיש קידוש והבדלה ספירת העומר קודם:

בד' דהיינו תיכף אחר שאמר היום יום ה' ונזכר שהוא ד' אמר ד' אף שלא אמר היום יום ד' יצא ואם אחר כ"ד אמר ד' לא יצא כיון שלא אמר היום יום ד':
יד. שכח לספור בלילה סופר ביום בלא ברכה אבל בשאר הימים סופר בברכה אבל אם שכח לספור פעם אחד ולא ספר כלל מונה בשאר הימים בלא ברכה ואם הוא מסופק אם שכח לספור מונה בשאר הימים בברכה (שם):

א ייר א היום שלשה עשר יום, שהם שני שבועות ושני ימים לעומר:

גבור גבורה שבתפארת אלהים ם

ב היום שבועה עשר יום, שהם שני שבועות ושלשה ימים לעומר:

דורשי תפארת שבתפארת יודוך כ

ג היום שמונה עשר יום, שהם שני שבועות וארבעה ימים לעומר:

יחודך נצח שבתפארת עמים י

ד היום תשעה עשר יום, שהם שני שבועות וחמשה ימים לעומר:

כבבת הוד שבתפארת כולם ת

ה היום עשרים יום, שהם שני שבועות ושלשה ימים לעומר:

שמרם יסוד שבתפארת ישמחו ש

ו היום אחד ועשרים יום, שהם שלשה שבועות לעומר:

נג"ד יכ"ש מלכות שבתפארת וירננו פ

ז היום שנים ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ויום אחד לעומר:

ברכם חסד שבנצח לאמים ו

ח היום שלשה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ושני ימים לעומר:

טהרם גבורה שבנצח כי ט

ט היום ארבעה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ושלשה ימים לעומר:

רחמי תפארת שבנצח תשפוט ע

י היום חמשה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות וארבעה ימים לעומר:

צדקתך נצח שבנצח עמים מ

יא היום ששה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות וחמשה ימים לעומר:

תמיד הוד שבנצח מישור י

יב היום שבועה ועשרים יום, שהם שלשה שבועות ושלשה ימים לעומר:

גמלם יסוד שבנצח ולאמים ם

יג היום שמונה ועשרים יום, שהם ארבעה שבועות לעומר:

בט"ר צת"ג מלכות שבנצח בארץ מ

י"ד הַיּוֹם תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וַיּוֹם אֶחָד לְעֹמֵר:

חסין חסד שבהוד תנחם י

ט"ו הַיּוֹם שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וּשְׁנַיִם יָמִים לְעֹמֵר:

קדוש גבורה שבהוד סלה ש

ט"ז הַיּוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לְעֹמֵר:

ברב תפארת שבהוד יודוך ו

י"ז הַיּוֹם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים לְעֹמֵר:

טובך נצח שבהוד עמים ר

י"ח הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וַחֲמִשָּׁה יָמִים לְעֹמֵר:

נהל הוד שבהוד אלהים ו

י"ט הַיּוֹם אַרְבַּעַת וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם אַרְבַּעַת שָׁבוּעוֹת וְשִׁשָּׁה יָמִים לְעֹמֵר:

עדתך יסוד שבהוד יודוך ל

כ הַיּוֹם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת לְעֹמֵר:

חק"ב טנ"ע מלכות שבהוד עמים א

כ"א הַיּוֹם שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וַיּוֹם אֶחָד לְעֹמֵר:

יחיד חסד שביסוד כלם מ

כ"ב הַיּוֹם שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁנַיִם יָמִים לְעֹמֵר:

גאה גבורה שביסוד ארץ י

כ"ג הַיּוֹם שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לְעֹמֵר:

לעמך תפארת שביסוד נתנה ם

כ"ד הַיּוֹם תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה שָׁבוּעוֹת וְאַרְבַּעַת יָמִים לְעֹמֵר:

פנה נצח שביסוד יבולה ב

כ"ה היום ארבעים יום, שהם חמשה שבועות וחמשה ימים לעומר:

זוכרי הוד שביסוד יברכנו א

כ"ו היום אחד וארבעים יום, שהם חמשה שבועות וששה ימים לעומר:

קדושתך יסוד שביסוד אלהים ר

כ"ז היום שנים וארבעים יום, שהם ששה שבועות לעומר:

יג"ל פז"ק מלכות שביסוד אלהינו ג

כ"ח היום שלשה וארבעים יום, שהם ששה שבועות ויום אחד לעומר:

שועתנו חסד שבמלכות יברכנו ת

כ"ט היום ארבעה וארבעים יום, שהם ששה שבועות ושני ימים לעומר:

קבל גבורה שבמלכות אלהים נ

סיון א היום חמשה וארבעים יום, שהם ששה שבועות ושלשה ימים לעומר:

ושמע תפארת שבמלכות וייראו ח

ב היום ששה וארבעים יום, שהם ששה שבועות וארבעה ימים לעומר:

צעקתנו נצח שבמלכות אותו ם

ג היום שבעה וארבעים יום, שהם ששה שבועות וחמשה ימים לעומר:

יודע הוד שבמלכות כל ס

ד היום שמונה וארבעים יום, שהם ששה שבועות וששה ימים לעומר:

תעלומות יסוד שבמלכות אפסי ל

ה היום תשעה וארבעים יום, שהם שבעה שבועות לעומר:

שק"ו צי"ת מלכות שבמלכות ארץ ה

אחרי הספירה של כל יום אומרים:

הַרְחֵמֵנו הוּא יַחְזִיר לָנו עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְוָמָה, בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה.

טו לְמַנְצַחַת בְּנִינַת מְזֻמֹּר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ
 סְלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָפָה, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעַתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים
 אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֻמִּים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְלְאֻמִּים בְּאֶרֶץ תִּנְחַם סְלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ
 נִתְּנָה יְבוּלָהּ, יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אֶתְּךָ כָּל
 אֶפְסֵי אֶרֶץ:

אָנָּה, בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תִּתִּיר צְרוּרָה:
 קָבַל רַנַּת עַמְּךָ, שֹׁגְבֵנוּ, טַהֲרֵנוּ, נוֹרָא:
 נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחֲוֹדְךָ כְּבַבַּת שְׁמֵרֵם:
 בְּרַכֵּם טַהֲרֵם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמָלֵם:
 חֲסִין קְדוֹשׁ, בְּרוּב טוֹבְךָ נִהַל עֲדָתְךָ:
 יַחִיד, גְּאֹה, לְעַמְּךָ פָּנֵה זֹכְרֵי קִדְשֶׁתְךָ:
 שׁוּעַתְנוּ קָבַל וְשִׁמַּע צַעֲקֹתֵנוּ יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת:

אב"ג ית"ץ

קר"ע שט"ן

נג"ד יכ"ש

בט"ר צת"ג

חק"ב טנ"ע

יג"ל פז"ק

שק"ו צי"ת

בְּרוּךְ יִשֵּׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה צוִּיתָנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לְסַפֵּר סְפִירַת הָעוֹמֵר
 כְּדֵי לְטַהֲרֵנוּ מִקְּלָפוֹתֵינוּ וּמִטְּמֵאוֹתֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבָה בְּתוֹרָתְךָ:
 וּסְפִירַתְּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עוֹמֵר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע
 שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תִּהְיֶינָה, עַד מַמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים
 יוֹם, כְּדֵי שִׁיטְהָרוּ נַפְשוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִזֵּהֶמֶתָם, וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
 יְהוָה יִתְעַלֶּה יְהוָה וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבְּזִכּוֹת סְפִירַת הָעוֹמֵר שֶׁסְּפִירַתִּי
 הַיּוֹם, יִתְקַן מֵהַ שִׁפְגָמָתִי בְּסְפִירָה (פְּלוּנִית הַשֵּׁיכַת לְאוֹתוֹ הַלִּילָה) וְאַתְהָר
 וְאַתְקַדֵּשׁ בְּקִדְשָׁהּ שֶׁל מַעְלָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִשְׁפַּע שִׁפְעַת רַב בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
 וְלִתְקַן אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ, וְרוּחֹתֵינוּ וְנַשְׁמוֹתֵינוּ מִכָּל סִיג וּפְגָם וְלְטַהֲרֵנוּ
 וְלְקַדְּשֵׁנוּ בְּקִדְשֶׁתְךָ הָעֲלִיּוֹנָה, אָמֵן סְלָה: קְדִישׁ יִתּוֹם

שיר בר יוחאי

בר יוחאי, נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך:

בר יוחאי, שמן משחת קדש, נמשחת ממדת הקדש, נשאת ציץ נזר
הקדש, חבוש על ראשך פארך:
בר יוחאי

בר יוחאי, מושב טוב ישבת, יום נסת יום אשר פרחת, במערות צורים
שעמדת, שם קנית הודך והדרך:
בר יוחאי

בר יוחאי, עצי שטים עומדים, למודי יהודה ^{איתן וזבל} _{האיתן והזבל} הם לומדים, אור
מפלא אור היקוד הם יוקדים, הלא המה ירוך מוריך:
בר יוחאי

בר יוחאי, ולשדה תפוחים, עלית ללקט בו מרקחים, סוד תורה פציצים
ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבורך:
בר יוחאי

בר יוחאי, נאזרת בגבורה, ובמלחמת אש דת השערה, וחרב הוצאת
מתערה, שלפת נגד צורריך:
בר יוחאי

בר יוחאי, למקום אבני שיש, הגעת לפני אריה ליש, גם גלת פותרת
על עיש, תשורי ומי ישורך:
בר יוחאי

בר יוחאי, בקדש הקדשים, קו ירק מחדש חדשים, שבע שבתות סוד
חמשים, קשרת קשרי שין קשריך:
בר יוחאי

בר יוחאי, יוד חכמה קדומה, השקפת לכבודה פנימה, שלשים ושתים
נתיבות ראשית תרומה, את פרוב מממשח זיו אורך:
בר יוחאי

בר יוחאי, אור מפלא רום מעלה, יראת מלהביט פי רב לה, תעלומה
ואין קורא לה, נמת עין לא תשורך:
בר יוחאי

בר יוחאי, אשרי יולדתך, אשרי העם הם לומדיך, ואשרי העומדים על
סודך, לבושי השן תמיד ואוריך:

בר יוחאי, נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך: ואמרתם כה לחי

עוד שיר לכבוד אדוננו התנא הצדיק רשב"י זיע"א, על סדר אבג"ד

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי:

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן צְדִיקָאִי:

א יש אלהים קדוש הוא, אשרי עין ראתהו, לב חכם ישפיל פיהו,
אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם

ב רודף הוא מפי עליון, קדוש הוא מהריון. מאור גליל העליון, אדוננו
בר יוחאי:

ואמרתם

ג בור ואיש מלחמה, בדת תורה תמימה, מלא מדע וחכמה, אדוננו
בר יוחאי:

ואמרתם

ד רש כל תעלומות, בעז ותעצומות. עלה מעלות רמות, אדוננו בר
יוחאי:

ואמרתם

ה חבא בתוך מערה, מפני הגזרה. שם למד סתרי תורה, אדוננו בר
יוחאי:

ואמרתם

ו שם נברא מעין לו, וחרוב למאכלו, מה טוב חלקו וחבלו, אדוננו
בר יוחאי:

ואמרתם

ז כר צדיק לברכה, דין ריכא ובר ריכא. זכה רבים וזכה, אדוננו בר
יוחאי:

ואמרתם

ח דש פמה הלכות, הם במשנה ערוכות. זה המרגזי ממלכות, אדוננו
בר יוחאי:

ואמרתם

ט הר את עיר מבריה, עשה אותה נקיה. הודו לו משמיא, אדוננו בר
יוחאי:

ואמרתם

י דע כל הנסתרות, דבריו עושים פרות. בפל פמה גזרות, אדוננו בר
יוחאי:

ואמרתם

כ ל ימיו אשר חיה, אות הקשת לא נהיה. כי הוא אות עולם היה,
אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם

לְ כָל יִשְׂרָאֵל הָאֵיר, בְּסוּד תּוֹרָה הִבְהִיר. כְּאוֹר הַחֶמֶה מְזַהֵיר, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

מִ קוֹם בָּחַר בְּשִׁמְיָא, עִם הַנְּבִיא אַחֲיָה. זֶה מִבְּנֵי עֲלִיָּה, אֲדוֹנֵנוּ בְּר
יוֹחֵאִי:

ואמרתם

נְ חֶמֶד מְאֹד לְמַעַלָּה, זָכָה לִיקָר וּגְדֻלָּה. כְּתָר (ב"א סָתָר) עֲלִיּוֹן לֹא נִגְלָה,
אֲדוֹנֵנוּ בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

סִ יְנִי סִינֵי לֹא נִקְרָא, אֲרִי שְׂבַחֲבוּרָה. מִמְּנוּ תֵצֵא תּוֹרָה, אֲדוֹנֵנוּ בְּר
יוֹחֵאִי:

ואמרתם

עֲ שֶׁה שְׂבָעִים תְּקוּנִים, יְקָרִים מִפְּנִינִים. בָּם תִּקַּן הָעֲלִיּוֹנִים, אֲדוֹנֵנוּ בְּר
יוֹחֵאִי:

ואמרתם

פִּ תַח אֵת פִּיו בְּחֻכְמָה, הוֹצִיא אוֹר תְּעִלוּמָה. תִּקַּן זְהָרֵי חֶמֶה, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

צִ דִּיק יְסוּד הָעוֹלָם, גְּלָה מְדַרְשׁ הַנְּעֵלָם. יָכוֹל לְפַטֵּר הָעוֹלָם, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

ק וְלֹא זָמַר עֲרִיצִים, וְהִכְרִית אֵת הַקּוֹצִים. וְהִצִּיל הַלְּחוּצִים, אֲדוֹנֵנוּ בְּר
יוֹחֵאִי:

ואמרתם

ךְ אָה פָּנָיו מְאִירִים, בְּשִׁבְתּוֹ עִם חֲבֵרִים. עֵת גְּלָה סוּד נִסְתָּרִים, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

שׁ לֹם רַב עַל מְשַׁכְּבוֹ, מַה יִּפְּיוּ וּמַה טּוֹבוֹ. דוֹכֵר אֶמֶת בְּלִבָּבוֹ, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

ת וְרָתוּ מִגֵּן לָנוּ, הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ. הוּא יִמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוּ, אֲדוֹנֵנוּ
בְּר יוֹחֵאִי:

ואמרתם

וְאָמַרְתֶּם פֶּה לַחֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי:

וְאָמַרְתֶּם פֶּה לַחֵי, רַבִּי שְׁמַעוֹן צְדִיקָאי:

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְפַהְרִין, וּמִי מְפַהֵר אַתְכֶם, אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמַיִם. שְׁנַאֲמַר, וְזִרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם. וְאֹמַר, מְקוֹה יִשְׂרָאֵל יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵל הָיָה הַחַל מִג' או' ז' יָמִים מִמּוֹלַד הַיָּרֵךְ יִתְחַל לְבַנָּה} מִה מְקוֹה מְפַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְפַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

קידוש לבנה

מקדשים את הלבנה במחצית הראשונה של החודש החל מג' או ז' ימים ממולד הירח.

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ אֶת יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵל הָיָה הַחַל מִג' או' ז' יָמִים מִמּוֹלַד הַיָּרֵךְ יִתְחַל לְבַנָּה} מִן הַשָּׁמַיִם, הַלְלוּהוּ בְּמִרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו, הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאוֹ.

אור הישר - כתר נהורא

אחר ג' מעת לעת. ונכון להמתין עד מוצ"ש אם הוא בתוך י' מעת לעת מהמולד. וזמן הקידוש הוא עד י"ד מעת לעת י"ח שעה כ"ב מינוטין מהמולד: יש לקדש הלבנה בבגדים נאים. ובמוצאי יו"כ ותשעה באב ינעול מנעליו קודם. אבל לא יקדש הלבנה אם ישלים אבילותו קודם י' מעת לעת. ואם לא, רשאי לקדשה קודם. אך אם אפשר לראותה דרך חלון או פתח, לא יצא לחוץ. וכדי לקדש בעשרה מותר לצאת לחוץ: הללויה ויאשר רגליו ויראה ראייה אחת קודם שיתחיל לברך.

יום עולה נ"ז עם הכולל כמנין אל הוי"ה:
 • בכל לילה תאמר מזמור אלהים יחננו וכו'.
 ויכוין בכל יום בתיבה אחת מהפסוקים הנ"ל, גם יכוין בכל יום אות אחת מפסוק ישמחו וירננו, כאשר נרשם לפניך בכל יום בסוף הספירה:
 סדר קידוש לבנה: אין מקדשין הלבנה עד אחר ז' ימים מהמולד, ובסידור ר' קאפיל איתא אחר ר' מעת לעת. וכן משמע בא"ר שאחר ז' ימים, ר"ל: אמר ר' מעת לעת שלמות. וכימי הגשמים שענגים מתרבים, או אם הוא מוצאי שבת או מוצאי יום טוב, מותר

הלכות דרך החיים

לברך עליה ואם התחיל לברך ואח"כ נתכסתה גומר הברכה מיהו אם רואה שתתכסה בתוך הברכה אין לו להתחיל ולברך ואם נתכסתה בעב דק וקלוש יכול לברך עליה (סי' תכ"ז במ"א):

דיני קידוש לבנה [סימן צג]

א. אין לקדש את החודש אלא בלילה בעת שהלבנה זורחת ונהנין מאורה וצריך שתהא זריחתה ניכרת ע"ג קרקע ואם נתכסתה בעבים אין

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

השכינה הקדושה, בבגדים נאים, כמ"ש בש"ע, באותן בגדים שהולך בתמידות לבהכ"ג, וישווה לכל הפחות כבוד המקום ב"ה וב"ש לכבוד הבריות. ובעת הליכתו מביתו או מבהכ"ג לקדש הלבנה, ישמח בלבו שמחה עצומה כי הולך הוא להקביל פני השכינה הקדושה. ויתחיל מזמור:

(שער ט (הצאן) פרק א) קידוש הלבנה: עיקר מצות קידוש הלבנה, משיעברו עליה שבעת ימים מהמולד מעת לעת, מיום השמיני והלאה ירצה לקרבה אל מצות קדוש הלבנה, כמ"ש בש"ע, וכ"כ האר"י ז"ל ע"פ סוד גדול, ולא כדעת האחרונים. ויזהר האדם שיקדש הלבנה, שהיא קבלת פני

הַלְלוּהוּ שָׁמֶשׁ וַיְרַח, הַלְלוּהוּ כָּל פּוֹכְבֵי אוֹר. הַלְלוּהוּ שָׁמַי
 הַשָּׁמַיִם, וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם. יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה וְאֹדְנוּ
 אֱדוֹתָיו וְיִתְּנוּ יָדָם לְעֹלָם, חֶק נָתַן
 וְלֹא יֵעָבֹר:

תְּרִינֵי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם הַמְצִיחַ לְקִדְשׁ הַלְבָנָה לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
 הוּא וְשִׁכְנֵיתָהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

מסתכלים על הירח פעם אחת לפני שמתחילים את הברכה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בְּמֵאֲמָרוֹ
 בָּרָא שְׁחָקִים, וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל צְבָאָם, חֶק וְזִמְן נָתַן לָהֶם

הַלְלוֹת דֶּרֶךְ הַחַיִּים

ג. אין מקדשין הלבנה לא בליל שבת ולא בליל יום טוב אפילו חל במו"ש אבל אם לא היתה נראית עד סוף זמן חצי כ"ט י"ב תשצ"ג ונראית בשבת או ביום טוב ואם לא יקדשנה אז תעבור עונתה מותר לקדש אותה בשבת או ביום טוב אבל בענין אחר אין להקל כי יש הרבה טעמים ע"פ הסוד (מ"א שם): ד. אין מקדשין הלבנה קודם יוה"כ משום ששוויין בצער על מחילת העונות אבל במוצאי יוה"כ

ב. מצוה מן המובחר לברך על הירח במו"ש או במוצאי יום טוב כשהוא מבושם ובגדיו נאים ודוקא אם ליל מו"ש הוא קודם עשרה לחודש דהיינו שיהיה ה' לילות לחצי כ"ט י"ב תשצ"ג (עיין מ"א וא"ר) אז יש להמתין עד מו"ש אבל אם הוא אח"כ אין ממתניין כי שמא יהיו באותן ג' או ד' ימים עננים ולא יוכלו לברך עליה ותתבטל המצוה (שם מ"א ס' תכ"ו):

שורש העבודה

וצבאם ובקביעות חוקם וזמנם, כנזכר בברכה. ויתאמת בלב האדם, כי ברכה זו תקנו אנשי כה"ג ע"פ סודות גדולים ונוראים מאוד, אשר לא יכול המעיין בעיני שכלו לסבול דא. גם כוונת האריז"ל בברכה זו, לאו כל מוחא סובל דא לכוי, ואין אתה בן חורין כו', ואת אשר בכחך לעשות עשה הכנה בלבך לומר התיבות בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה מאוד ורחמנא לבא בעי. ודי בזה. ואתה אנוש כערכי אלופי ומידועי, אשר תועלתו לא אמיש מעשות העתקת ביאור על כל תיבה הצריכה למוד בתחלתה:

חוק וזמן נתן להם, ז"ל אבודרה"ם: על שם (תהלים קמח.ו) חק נתן ולא יעבור כלומר החק והזמן שנתן להם בתחילת בריאתם, אינם עוברים אותו, כי כן יהי לעולם לא ישתנה סדרם, וזה"ש שלא ישנו את תפקידם, פי' מה שהם ממונים ומופקדים עליו,

הללויה הללו את ה' מן השמים, כמ"ש בסדורים, והוא מהאר"י ז"ל. ורגליהם רגל ישרה כמו בתפלת י"ח, כמ"ש בש"ע, ולצד מזרח דוקא, מצאתי. וכשיגיע לברוך יוצרך כו', כשם שאני רוקד כנגדך, אז יהפוך פניו נגד הלבנה. ויברך הברכה בשמחה עצומה מאוד. וכי מלתא זוטרתא היא מה שאמרו בגמרא הקדושה פרק היו בודקין (סנהדרין מב, א): אמר רב אחא בר חנינא א"ר אסי אריב"ל, המברך על החודש כאלו מקבל פני השכינה, כתיב הכא כו', עוד תני דבי ר' ישמעאל אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם כו'. הרי שזיכה אותו הבורא יתברך במצוה כזו וזכה להיות מן המקבלים פני השכינה הקדושה, ואיך לא יכין לבו אל שמחה עצומה עד מאוד על זה כל עת הברכה, ויחשוב במחשבתו ג"כ בשמחה עצומה: גבורות ה' וחכמתו הנפלאה, אשר במאמרו ברא שחקים

שְׁלֹא יִשְׁנוּ אֶת תְּפִלָּתְכֶם, שְׁשִׁים וּשְׁמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵם, פּוֹעֵל אֱמֶת, שֶׁפְּעָלָתוֹ אֱמֶת, וְלִלְבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲמָרָת

הלכות דרך החיים

נראית ממנה ויכול להכיר דרך החלון דברים שניכרין לאור הלבנה א"צ לפתוח החלון אבל אם אינו זך כ"כ אסור לקדש עד שיפתח החלון (ועי' מ"א שם ופ"מ שם):

ו. אין מברכין על הלבנה עד שיעבור עליה שלשה ימים מעת לעת מיום המולד ואם חל מו"ש אחר שלשה מעל"ע מיום המולד וזורחת יפה מקדשין אותה ואם לא קדשו אותה במו"ש אין לקדשה בחול עד ז' שלמים (א"ר שם) ואם ימתינו עד מו"ש השניה יהיה עוד ה' לילות לחצי כ"ט י"ב תשצ"ג ימתינו עד מו"ש השניה ולא יקדשו בחול כמ"ש לעיל ואין לקדש אותה אלא עד חצי כ"ט י"ב תשצ"ג ומונין אותם מעל"ע מיום המולד (תשובת מהרי"ל ורמ"א ועי' פ"מ שם):

ז. סומא חייב לקדש הלבנה (מ"א) ונשים פטורות מלקדש הלבנה משום דהוי מ"ע שהז"ג ואף דכל מ"ע שהז"ג נשים מקיימות ומברכות עליהן מ"מ מצוה זו א"צ לקיימן משום דהם גרמו פגם הלבנה (מ"א בשם של"ה):

ח. ותולה עיניו ומסתכל בה שיראה עמידתה ואח"כ אסור להסתכל בה (של"ה) ומיישר רגליו ומברך מעומד:

מקדשין דאז שרויין בשמחה וכן אין מקדשין אותה קודם ט"ב משום שאז שרויין באבילות וכן אבל תוך ז' ימי אבולו אין לו לקדש הלבנה אבל אם ימתין עד שישלים אבילותו לא ישארו עוד ה' ימים לחצי כ"ט י"ב תשצ"ג צריך לקדש בתוך אבולו ואם מקדש ביחיד מקדש בתוך ביתו דרך חלון או דרך פתח הפתוח אבל אם מקדש בעשרה יכול לצאת לחוץ ולקדש (ועי' א"ר ופ"מ שם) ובמוצאי ט"ב המנהג לקדש הלבנה (כ"כ הא"ר בשם מהר"י לוריא וע"ש הטעם) יחיד המתענה יקדש עם הציבור משום דברוב עם הדרת מלך וכן צבור המתענין ואם לא יקדשו תעבור עונתה כגון אם לא קדשו אותה עד תענית אסתר יכולין לקדש אותה אחר התענית (ט"ו ומ"א שם):

ה. מצוה לקדש אותה במקום טהרה אם אפשר וכדרך שיוצאין לקבל פני המלך יוצאין לקראתה אבל מי שחושש באיזה מיחוש וא"י לצאת מביתו או ששרויין בין העובדי כוכבים או שיש שם מבואות המטונפות יכולין לקיים המצו' בבית דרך החלון או דרך פתח שיראה משם הלבנה ולכתחילה כשמקדש דרך חלון יפתח החלון אבל אם אינו יכול לפתוח החלון אם הזכוכית שבחלון זך שהלבנה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

האבודרה"ם: **עטרת תפארת**, ע"ש והיית עטרת תפארת ביד ה' (ישעיה סב, ג), **לעמוסי בטן**, כדי שיהיו ישראל מונין לחידושה שנקראים עמוסי בטן שנאמר (שם מו, ג) העמוסם מני בטן, שהם עתידים להתחדש כמותה, ע"ש תתחדש כנשר נעוריקי (תהלים קג, ה) ואמרינן בפרקי ר"א, רשב"ג אומר עתידים ישראל להתחדש ולהתקדש כמו שהלבנה מתחדשת ומתקדשת, **ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו**, שהוא ימלוך עלינו בכבוד מלכותו. **בא"י מחדש חדשים**, בכל שלשים יום כמו שאמרנו, עכ"ל האבודרה"ם. נמצא לפי פירושם כן הוא המשך התיבות: וללבנה אמר שתתחדש, פ"י הקדוש ברוך הוא אמר לה שתתחדש בכל שלשים יום, והוא עטרת תפארת וסי' טוב ג"כ לישראל שנקראים עמוסי בטן, שאף

עכ"ל. והב"י מבאר יותר ע"פ פרש"י והרי"ף, וז"ל: תפקידם, מצוה שצויתם להתנהג בהלוך תקופתיים. **ששים ושמיים כו'**, כדכתיב (שם יט, ו) והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ כו', עכ"ל הבי"י. אבודרה"ם ז"ל: **פועל אמת שפעולתו אמת**, לבורא הוא חוזר, שהוא הבורא הוא פועל אמת וגם הפעולה עצמה היא אמת שהיא קיימת, שנאמר (שם קמח, ו) ויעמידם לעד לעולם. ויש מפרשים פועל אמת שפעולתו אמת, שבדין מיעט את הלבנה, עכ"ל האבודרה"ם. **וללבנה אמר**, בזה נעתיק לשון הבי"י, כי הוא מבאר יותר וז"ל: וללבנה אמר הקדוש ברוך הוא שתתחדש בכל חדש. **עטרת תפארת לעמוסי בטן**, סימן הוא להם שאף הם שמונין לה עתידים להתחדש בגלות כמותה ולפאר ליוצרים, עכ"ל הבי"י. ז"ל

תַּפְּאֶרֶת לְעַמּוּסֵי בְּטָן, שְׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתֶיהָ,
 וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים:

אומרים שלש פעמים:

בְּרוּךְ יוֹצְרֵךְ, בְּרוּךְ עֹשֶׂךְ, בְּרוּךְ קוֹנֵךְ, בְּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ:

רוקדים לכיוון הירח ואומרים שלש פעמים: כְּשֵׁם שְׁאֵנִי רוֹקֵד כְּנִגְיָךְ וְאֵינִי יוֹכֵל
 לְנַגֵּעַ בְּךָ, כִּי לֹא יוֹכְלוּ כָּל אוֹיְבֵי לְנַגֵּעַ בִּי לְרַעָה:

תִּפְּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחַד בְּגִדְל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן: שלוש פעמים

כְּאֶבֶן יִדְמוּ זְרוּעֶךָ בְּגִדְל וּפְחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפְּל: שלוש פעמים

דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִם: שלש פעמים

אומרים לשלשה חברים: שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם: והם משיבים: עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם:

ואומרים שלש פעמים:

סִימֵן טוֹב וּמְזֵל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

אור הישר - כתור נהורא

ברוך אתה ה' וכו': וכשיתחיל לברך לא יראה בה כלל:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הם עתידים להתחדש לעתיד כמותה ולפאר כו'. ויזהר האדם לומר הנוסח: שאף הם עתידים להתחדש והוא נוסח הטור והאריז"ל. אח"כ ידלג שלשה דלוגים ויאמר: ברוך יוצרך כו'. ונוסח האריז"ל ע"ד הסוד כך הוא: ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך בוראך ברוך קונך, וידלג ויאמר: כשם שאני רוקד כנגדך כו', ופסוק: תפול עליהם אימתה ופחד כו', ישר והפוך. ויאמר פסוק זה ישר והפוך במתן גדול ובכוונה עצומה, כי השלש דלוגים ושבח של ברוך עושך כו' ופסוק זה ישר והפוך דוקא, כל זה הם תקונים גדולים ונפלאים ע"ד הסוד בעולמות העליונים ולהכרית הקליפות.

וע"פ כתבי האר"י ז"ל צריך לדלג ג"כ קודם אמירת ברוך עושך, ושלש דלוגים דוקא בכל פעם, ועושה בזה תקון גדול. וזה הוא סדרו: יעשה שלש דלוגים ויאמר: ברוך עושך ברוך יוצרך כו' כשם שאני רוקד כו', ופסוק תפול עליהם ישר והפוך, ואחר זה יעשה עוד שלש דלוגים ויתחיל ברוך עושך ויאמר על הסדר הראשון, וכה יעשה פעם שלישית, אח"כ יאמר: דוד מלך ישראל חי וקים ג"פ, שלום עליכם ג"פ, סימן טוב כו' ג' פעמים. ויזהר האדם בכל הסדר, כי כל הסדר דהיינו הדלוגים וכשם שאני רוקד ופסוק תפול כו' ודוד מלך ישראל כו' וסימן טוב כו'. כל זה במסכת סופרים

קול דודי הנה זה בא, מדלג על ההרים מקפיץ על הגבעות.
 דומה דודי לצבי או לעפר האילים, הנה זה עומד
 אחר פתלנו, משגיח מן החלונות, מציץ מן החרפים:

שיר למעלות, אשא עיני אל ההרים, מאין יבא עזרי: עזרי
 מעם יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו}, עשה שמים וארץ: אל יתן למוט
 רגליך, אל ינום שומרך: הנה לא ינום ולא ישן, שומר ישראל:
 יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו} שמרך, יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו} צלך על יד מינך: יומם
 השמש לא יכפה, וירח בלילה: יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו} ישמרך מכל רע,
 ישמר את נפשך: יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו} ישמר צאתך ובואך, מעתה
 ועד עולם:

הללויה, הללו אל בקדשו, הללוהו ברקיע עזו: הללוהו
 בגבורתיו הללוהו כרב גדלו: הללוהו בתקע שופר,
 הללוהו בנגבל וכנור: הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במזים
 ועגב: הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה: כל
 הנשמה תהלל יה, הללויה.

תנא רבי ישמעאל, אלמלי לא זכו ישראל אלא להקביל
 פני אביהם שבשמים פעם אחת בחדש דים, אמר
 אביי הלכך צריך למימרא מעמד. מי זאת עולה מן המדבר
 מתרפקת על דודה. ויהי רצון מלפניך יהוה אלהי ^{ארון הבכל} ^{היה הזה ויהיה} ^{יאחזיבנו} ^{יאחזיבנו} אלהי
 ואלהי אבותי למלאת פגימת הלבנה, ולא יהיה ביה שום
 מעוט, ויהי אור הלבנה כאור החמה, וכאור שבעת ימי
 בראשית, כמו שהיתה קדם מעוטה, שנאמר את שני

הַמְאֲרֵת הַגְּדֹלִים. וַיִּתְקַים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכָתוֹב וּבְקִשׁוֹ אֶת
 יְהוָהנָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דְּוִיד מִלְכָּם, אָמֵן:

טו לַמְּנִצַּח בְּנִינֵת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָר פָּנָיו
 אֶתָּנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דִּרְכָּךְ, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ:
 יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֲמִים,
 כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיֶּשֶׁר, וּלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ
 עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אֶרֶץ נָתַנָּה יְכוּלָּה, יְבָרְכֵנוּ
 אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ אֶתְּו כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ:

עֲלֵינוּ לְשִׁבַח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֵא
 עֲשֵׂנוּ בְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ בְּמִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה, שְׁלֵא
 שָׁם חִלְקֵנוּ כָּהֵם, וְגִרְלָנוּ כְּכָל הַמוֹנָם. שְׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק
 וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. וְאַנְחָנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים,
 לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁהוּא נוֹטֵה שָׁמַיִם
 וַיּוֹסֵד אֶרֶץ, וּמוֹשֵׁב יִקְרוּ בַשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וּשְׁכִינַת עֵזוֹ בְּגִבְהֵי
 מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ, אֵין עוֹד. אָמֵת מִלְּפָנֵינוּ, אָפֶס זוּלָּתוֹ, כְּפָתוֹב
 בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ, כִּי יְהוָהנָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} הוּא ^{הַיְהוָה וְהַיְהוָה}
 הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאֶרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ההובא בטור ג"כ. והאר"י ז"ל כתב על כל הנ"ל
 כוונות עצומות ונוראות. אח"כ יאמר על הסדר
 שנדפס בסדורים ואחר הסדר ינער בשולי בגדיו.
 [צוואה לבניי פרק לח] אם אירע שלא נראית
 הלבנה אחר עת קדושה כמה לילות, היינו שלא
 נשאר זמן לקדשה רק ב' לילות וכ"ש לילה אחת,
 הייתי מכניס צער גדול בלבי, אך לא על עצמי
 היינו שאם תתכסה בעננים לילה זו ג"כ לא אקיים

המצוה של קידוש הלבנה, רק על העדר הנחת
 מיצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה, שיגיע לו ית"ש
 מכמה מאות או אלפים אנשים של עם קדוש בעת
 שיהיו מברכין על החדש, והתפללתי על זה כמה
 פעמים בזה הלשון: יוצרנו בוראינו ית"ש, עשה
 למענך שתתראה הירח כדי שיברכוך עליה עמך
 הקדוש ויגיע לך נחת רוח מזה ע"כ. ותכנסו
 בלבבכם בניי אהוביי ג"כ עבודה זו וכיצא.

סדר קריאת שמע על המטה^א

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הִרְיֵנִי מוֹחֵל לְכָל מִי שֶׁהִכְעִים וְהִקְנִיט אוֹתִי
אוֹ שֶׁחָטָא פְּנֵגְדֵי בֵּין פְּגוּפֵי בֵּין בְּמִמוֹנֵי בֵּין בְּכַבּוּדֵי בֵּין
בְּכָל אֲשֶׁר לִי בֵּין בְּאֲנָס בֵּין בְּרָצוֹן בֵּין בְּשׂוֹגֵג בֵּין בְּמִזִּיד בֵּין

אור הישר - כתר נהורא

תשכב על צד שמאל. ובזה מבטל התאוה. ואם תישן אחר חצות, תשכב על צד ימין, לעורר רחמים. יזהר מאוד שלא לישן בחדר יחידי. לא ירגיל עצמו לישון ביום, כי שינת צהרים רע לצדיקים וטוב לרשעים ושינת לילה בהפוך. אם מפלה כליו ומוצא כנים לא יצטער ע"ז. ונכון שלא יהרגה:

סדר קריאת שמע שעל המטה: אסור להפסיק בין קריאת שמע לשינה אפילו בדיבור, כי הוי הפסק

סדר השכיבה: יזהר מאוד שלא לישן עד אחר ג' שעות בלילה. יקבע למודו קודם אכילה ואחריה (וטוב ללמוד בלילה אגדה שמכפרת עוונות). כי מענישין יותר על ביטול לימוד הלילה מביטולה ביום. יזהר לישכב בחגורה ובטלית קטן. ומותר לשמש מטתו בו גם כן (ומה טוב שירגיל עצמו לישן במקצת מלבשויו, כדי שיקל לו לקום בוריוות לעורר השחר. ובפרט בחורף) ובמטה מיוחדת ובליל החבור תשוב למיטתך חצי שעה אחר הזווג. עד חצי הלילה

הלכות דרך החיים

שמוע אבל פרשת ויאמר שהיא משום הזכרת יציאת מצרים א"צ לחזור ולקרות על מטתו כיון שכבר הזכיר בבהכ"נ אבל מי שקורא ק"ש בזמנה א"צ

דיני קריאת שמע שעל מטתו [סימן רכז]

א. מי שאינו מדקדק לקרות ק"ש בבהכ"נ בזמנה צריך לקרות על מטתו שני פרשיות שמע והיה אם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שנאמר כו'. עוד אמר ר' יצחק (שם): כל הקורא ק"ש על מטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר כו'. עוד אמרו בגמרא (שם ט, ב): על מי שלא קרא ק"ש על מטתו נקרא מטתו מטת ארמית ר"ל. ע"כ יזהר כל אדם מאוד בקיש שעל המטה לקרותה בכוונה עצומה כל המזמורים וכל הפסוקים. ועל המטה

סדר קריאת שמע שעל המטה [שער ז (הבכורות) פרק יב] הנה חיוב ק"ש שעל המטה, אף שכבר קרא ק"ש של ערבית בזמנה, מבואר בגמרא (ברכות ד, ב): אריב"ל אף על פי שקרא ק"ש בבהכ"נ מצוה לקרותה על מטתו. עוד אר"א (שם ה, א): כל הקורא ק"ש על מטתו כאלו אוהז חרב פיפיות בידו

דברי שלום - הלכות והליכות

היוב "קריאת שמע" שעל המטה * חיוב הוידוי גם קודם השינה * סדר "קריאת שמע" וברכת "המפיל". סדר קריאת שמע שעל המטה

שרוצה לילך לישן, כן כתב ב"י.

האר"י ז"ל כתב וז"ל: טוב לו שיאמר מעומד כל הסדר דק"ש שעל המטה וכו'. עכ"ל. וראוי לכל ירא וחדר להתנהג כן לקרותה מעומד, ועכ"פ בישיבה, אך לא בשכיבה על מטתו, כי אז קרוב הדבר שיחטפנו השינה באמצע הק"ש והי' מעוות לא יוכל לתקן, ובלא"ה הוידוי צריך דוקא מעומד ככל הוידוים. וז"ל האר"י ז"ל ומפני שהשינה אחת מששים במיתה וכו', וצריך לעשות עצמו כאילו מת, וע"י הוידוי יפריד החיצונים וכו', ואם לא קרא ק"ש מעומד יקום עתה מעומד ויתודה על כל העונות, כמ"ש בנוסח הוידוי

הנה חיוב ק"ש שעל המטה, אף שכבר קרא ק"ש של ערבית בזמנה, מבואר בגמרא (ברמת ד, ב): אריב"ל אע"פ שקרא ק"ש בבהכ"נ מצוה לקרותה על מיטתו. עוד אר"א (שם ה, א): כל הקורא ק"ש על מיטתו כאלו אוהז חרב פיפיות בידו שנאמר וכו'. עוד אמר ר' יצחק (שם): כל הקורא ק"ש על מיטתו מזיקין בדילין הימנו שנאמר וכו'. עוד אמרו בגמרא (שם ה, ב): על מי שלא קרא ק"ש על מיטתו נקרא מיטתו מיטת ארמית ר"ל. ע"כ יזהר כל אדם מאוד בק"ש שעל המטה לקרותה בכוונה עצומה כל המזמורים וכל הפסוקים. ועל המטה לאו דוקא, אלא פירושו סמוך למיטתו, בשעה

(א)

בְּדַבּוּר בֵּין בְּמַעֲשֵׂה בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוּל אַחַר לְכָל בֵּין
 אָדָם, וְלֹא יַעֲנֵשׁ שׁוֹם אָדָם בְּסִפְתָּי: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה
 אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שְׁלֹא אֶחְטָא עוֹד וְלֹא אֶחְזֹר בָּהֶם,
 וְלֹא אֲשׁוּב עוֹד לְהִכְעִיֶסְךָ וְלֹא אֶעֱשֶׂה הָרַע בְּעֵינֶיךָ, וּמֵה
 שְׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מְחֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, אֲבָל לֹא עַל יְדֵי
 יְסוּרִים וְחֻלָּים רָעִים: יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיזוּן לְפִי לְפָנֶיךָ,
 יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהִי הַיְהִי וְהִי} ^{יֵאָדָר וְנִדְרֵי} צוּרֵי וְגֵאֲלֵי:

אור הישר - כתו נהורא

בין ברכת המפיל לשינה. תקרא כל הקריאת שמע מעומד סמוך למטתך, לא במטה. ואם אי אפשר מאיזה סיבה, יאמר על כל פנים היודי מעומד.

הלכות דרך החיים

ב. ברכת המפיל יאמר אחר ק"ש ואין אוכלים ולא שותים ולא מדברים אחר ברכת המפיל אלא יישן מיד ואם לא יוכל לישן מיד קורא וחוזר וקורא עד לקרות על מטתו רק פ' ראשונה לבד ורי"ו כתב ע"פ המדרש לומר כל שלשה פרשיות על מטתו משום שהוא רמ"ח תיבות לשמור רמ"ח אבריו (מ"א):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לאו דוקא, אלא פירושו סמוך למטתו, בשעה שרוצה לילך לישן, כן כתב ב"י. והארי"י ז"ל כתב וז"ל: טוב לו שיאמר מעומד כל הסדר דק"ש שעל המטה כו'. עכ"ל. וראוי לכל ירא וחרד להתנהג כן לקרותה מעומד, ועכ"פ בישיבה, אך לא בשכיבה על מטתו, כי אז קרוב הדבר שיחטפנו השינה באמצע הק"ש ויהי מעוות לא יוכל לתקן, ובלא"ה היודי צריך דוקא מעומד ככל היודים. וז"ל הארי"י ז"ל ומפני שהשינה אחת מששים במיתה כו', וצריך לעשות עצמו כאלו מת, וע"י היודי יפריד החיצונים כו', ואם לא קרא ק"ש מעומד יקום עתה מעומד ויתודה על כל העונות, כמ"ש בנוסח היודי כו', ויתודה בפרט על אותם שזוכר שעבר עליהם ביום שעבר כו', עכ"ל. וגודל החיוב להתודות בלילה קודם השינה, הובא בזה"ק בכמה מקומות, וז"ל פ' וישב ד' קצ"א ע"א: כד אזיל ב"ג בכל יומא בעי ל"י לאסתמרא מחובוי בכל יומא ויומא, כד אתי לילא בעי לאסתכלא

דברי שלום - הלכות והליכות

וכו', ויתודה בפרט על אותם שזוכר שעבר עליהם ביום שעבר וכו', עכ"ל. וגודל החיוב להתודות בלילה קודם

השינה, הובא בזה"ק בכמה מקומות,

וז"ל פ'י, וישב (ד' קצ"א ע"א): צריך להסתכל ולבדוק בכל

פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוּא וְיִתְהוָה יְאֹהֲרֵנוּ} **אֱלֹהֵינוּ** ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדוֹת וּבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּפִיל**
חֲבִלֵי שָׁנָה עַל עֵינַי וַתְּנוּמָה עַל עַפְעָפִי, וּמֵאִיר לְאִישׁוֹן
בַּת עֵינַי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוּא וְיִתְהוָה יְאֹהֲרֵנוּ} **אֱלֹהֵי** ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדוֹת וּבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} **וְאֱלֹהֵי**
אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁפִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְחַיִּים טוֹבִים
וּלְשָׁלוֹם, וְתֵן חֶלְקִי בְּתוֹרָתְךָ, וְתַרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר מִצְוָה, וְאֵל
תַּרְגִּילֵנִי לְדַבֵּר עֲבָרָה, וְאֵל תִּבְיָאֲנִי לַיְדֵי חֶטָּא וְלֹא לַיְדֵי נְסִיוֹן
וְלֹא לַיְדֵי בְּזִיוֹן, וְיִשְׁלַט בִּי יֵצֶר טוֹב וְאֵל יִשְׁלַט בִּי יֵצֶר הָרַע,
וְתַצִּילֵנִי מִשָּׂטָן וּמִפְּגַע רָע וּמִחֲלָיִם רָעִים. וְאֵל יִבְהַלּוּנִי רַעֲיוֹנַי
וְחִלּוּמוֹת רָעִים וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְתִהְיֶה מִסְּתֵי שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ,
וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישָׁן הַמּוֹת. פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוּא וְיִתְהוָה יְאֹהֲרֵנוּ} **, הַמְּאִיר**
לְעוֹלָם כָּלֹּ פְּכוּדוֹ.

הלכות דרך החיים

ג. מי שעומד קודם השחר ללמוד אם רוצה לישן אחר כך עוד יאמר קודם שישן ברכת המפיל בלא שם ומלכות (מ"א סי' ז' סק"ח):

שתחטפנו שינה. ואם צריך לשמש מטתו יקרא ק"ש אחר כך ולפחות יקרא פרשה ראשונה והמפיל אחר התשמיש (מ"א):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

עובדה דעבדת כל יומא וכתבין לה על פתקא, מ"ט בגין דנשמתא סלקא לעילא ואסהידי על עובדוי דב"ג ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומי, בגין דההיא מלה דאפיק ב"ג מפומי סלקא ובקע רקיעין וקיימא באתר דקיימא עד דאעל לילא ונשמתא סלקא ואחיד לההוא מלה ואעיל לה קמי

וביותר צריך האדם להתודות על דברים בטלים שדבר ביום, ויקבל על עצמו בלבו תשובה שלימה וגמורה שלא יחזור על זה עוד, כמבואר בזה"ק פ' נשא ד' קכ"א ע"ב, וז"ל: ת"ח בשעתא דבני נשא דמיכין וטעמין טעמא דמותא ונשמתא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא ואתבנת על

דברי שלום - הלכות והליכות

ויתודה בכמה מיני יודים, ויעלה אותם במחשבתו בעת קריאת שמע, להוציא אותם לקרבן לפני ה' דהיינו שיכון, שיוציא את רוחו הדופק בעורקי הלב. והנפש, יכוון בשריפתה, ובשחיתתה, ובנחירתה, כמו הכהנים שהיו נוחרים, ז"ש, "ומלק את ראשו כמול ערפו ולא יבדיל". והוא חנק. וג' מיתות וכו'. ויכוין לעשותה סקילה וכו'. וביותר צריך האדם להתודות על דברים בטלים שדבר ביום, ויקבל על עצמו בלבו תשובה שלימה וגמורה שלא יחזור על זה עוד, כמבואר בזה"ק פ' נשא (ד' קכ"א ע"ב) וז"ל: בוא וראה בשעה

מה שעשה כל אותו היום, כדי שישוב בתשובה עליהם. ויסתכל בהם תמיד, כדי שישוב לפני רבונו, כמו שאמר הכתוב (תהלים נא, ה), "וחטאתי נגדי תמיד", כדי שישוב עליהם. עכ"ד. ובפ' קרח ג"כ (ד' קע"ח ע"א) ז"ל: בכל לילה ולילה, מטרם שיטכב, ועוד אינו ישן, צריך האדם לעשות חשבון ממעשיו שעשה כל אותו היום, וישוב מהם ויבקש עליהם רחמים. מהו הטעם באותה שעה. ואלו נקראים בעלי חשבון. עכ"ד. ובפ' צו (ד' כ"ט ע"ב) ברע"מ ג"כ ז"ל: צריך האדם להקריב בכל לילה, קרבן של נפש רוח ונשמה הבהמיים לפני ה'.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אחי ורעי, פקח עיניך וראה גודל החיוב ומעלת הוידי בלילה קודם השינה. ויתחיל ויאמר: רבון כל העולמים, הרי מוחל לכל מי שהכעיס כו'. וע"י מחילה זו מתקן נפשו מאוד, וגודל מעלת מחילה זו קודם השינה מבואר בזה"ק פ' מקץ ד' ר"א ע"ב וע"ש ויעתק שיעור ממקומו מאמר הלז בשער הכולל בעז"ה.

מלכא, הה"ד (מיכה ז, ה): משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, וכדין אתרשים ההוא מלה וההוא חובא עלי דב"נ, ובג"כ (תהלים לב, ב): אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון, אימתי כשאין ברוחו רמיה. עכ"ל. וז"ל בזה"ק פ' נח ד' נ' ע"ב: עבר כל יומא צריך למבדק גופי מה דעבד בההוא יומא, ואי צריך יעשה מיד תשובה עלי קודם שישן, עכ"ל.

דברי שלום - הלכות והליכות

אנא בכח בקול ערב, ויתן ריוח בין כל שתי תיבות, כיצד יאמר אנא בכח, ויפסיק מעט ויאמר גדולת ימינך, ויפסיק מעט ויאמר תתיר צרורה, וכן עד כלותו, ואז יאמר בשכמלו בחשאי, ע"כ לשון האר"י ז"ל. וגודל מעלת אמירת השם של אנא בכח על סדר זה בק"ש על המטה,

מבואר בזה"ח (ד' ע"ב ע"ד), וז"ל שם: אב"ג ית"ק, ע"ז כתוב (ישעיה ו, ב): "שש כנפים שש כנפים לאחד" והשם הזה הוא סגולה לכסות את הנשמה, מתי שעולה למעלה בכל לילה להעיד על כל מעשים הטובים של האדם, ממלאכי חבלה ומכל המזיקים ורוחין ולילין ושדים, ובה פורחת למעלה, בשתי אותיות מכל שם תכסה צד ובשתי אותיות תכסה הגלים, ובשתי אותיות פורחת למעלה, וכך גם לרוח וכך גם לנפש. עכ"ד. בפסוק: בידך אפקיד רוחי, יכוין: אני מוסר בידך נפשי ורוחי ונשמתו לך הבורא ית"ש ויתעלה בפקדון, ותיכף יצייר במחשבתו מוסירת נפש בציור איה מיתה. ומוסירת נפש בפקדון קודם השינה בפסוק בידך אפקיד רוחי, מבואר בזה"ק בכמה מקומות.

וז"ל פר' במדבר (ד' קי"ט ע"א): כתוב "בידך אפקיד רוחי וכו'" בא ראה כיון שנכנס הלילה אילן המוות שולט בעולם וכו'. ואדם צייד להקדים עצמו ולהפקיד בידו הנפש שלו בפקדון. כפקדון של אדם הנותן פיקדון לאחר וכו'. כך הוא אילן הזה, שבני אדם מקדימים ונותנים לו נפשם בפקדון. ובה"ח (ד' ס"ט ע"ב) וז"ל: צריך אדם להפקיד נשמתו ליוצרו וקורא פסוק אחד של רחמים, כגון, "בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת", והיות והיא פקדון, אע"פ שהיא מחוייבת בכמה חיובים. הקב"ה משים בחזרה לחיקו של האדם, כמו כן צריך להתנהג במידות של הקב"ה וללכת בדרכיו.

ובהקדמת בראשית (ד"א ע"א) ז"ל: בוא וראה, עצה לאדם, כשהוא עולה בלילה על מטתו, צריך לקבל עליו מלכות שלמעלה, בלב שלם, ולהקדים למסור אליו פקדון נפשו, ומיד הוא ניצל מכל חליים רעים ומכל הרוחות הרעות ואינם שולטות עליו. עכ"ד.

שבני אדם ישנים וטועמים טעם המיתה, והנשמה עולה למעלה, היא עומדת במקום שעומדת ונבחת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם בספר. מהו הטעם, משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשיו של האדם, ועל כל מילה ומילה שהוציא מפיו. משום שהמילה היא שהאדם הוציא מפיו, שהיא מילה קדושה של תורה ותפלה, עולה ובוקעת רקיעים, ועומדת במקום שעומדת, עד שנוגיע הלילה, והנשמה עולה, ואוחזת למילה ההיא, ומכניסה אותה לפני המלך. ז"ש, "משוכבת חיקך שמור פתחי פיך", ואז נרשמת המלה ההיא ואותו העון על האדם. ומשום זה (תהלים לב, ב): "אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ומתי" כשאין ברוחו רמיה.

וז"ל בזה"ח פ, נח (ד' כ' ע"ב): עבר כל היום צריך לבדוק את עצמו מה שעשה באותו יום ואם צריך לעשות תשובה יעשה מיד תשובה קודם שישן.

אחי ורעי, פקח עיניך וראה גודל החיוב ומעלת הוידי בלילה קודם השינה. ויתחיל ויאמר: רבון כל העולמים, הריני מוחל לכל מי שהכעיס כו'. וע"י מחילה זו מתקן נפשו מאוד, וגודל מעלת מחילה זו קודם השינה מבואר בזה"ק פ' מקץ (ד' ר"א ע"ב) וע"ש ויעתק שיעור ממקומו מאמר הלז בשער הכולל בעז"ה.

אח"כ: אל מלך נאמן שמע ישראל, כל הג' פרשיות של ק"ש, עם כל הכוונות הנ"ל בתפלת שחרית. וביחוד עם המסירות נפש. ואחר ג' פרשיות של ק"ש יקרא כל הפסוקים והמזמורים על הסדר שנדפסו בשערי ציון או בסידור של משנת חסידים, כי שם נאמר הסדר ע"פ כתבי האר"ז"ל על סדר הדרגת תיקון עולמות העליונים ותקון נפשו. ואחר מזמור: יושב בסתר עליון, יאמר ג"כ מזמור: ה' מה רבו צרי וכו', אף שלא נדפס שם. שמזמור זה נזכר ג"כ בגמרא, גם יאמר השכיבנו וכו' בלא חתימה, האר"ז"ל. ובנוסח הוידי כשיאמר: הריני מקבל עלי סקילה, יצייר במחשבתו מיתת סקילה, כנ"ל בשער הא' וכן בכל הד' מיתות. ותפלת אנא בכח, יאמר במתון, וז"ל האר"י ז"ל: ואח"כ יזכיר השם דמ"ב בסדר

יחיד אומר אל מלך נאמן

שמע ישראל

יהוה יהוה אחד | ארון הכלה
היה היה ויהיה
יאודה יגור

בלחש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואתה בתי את יהוה יהוה
ארון הכלה
היה היה ויהיה
יאודה יגור
ובכל נפשך
ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בז"ח ד' ע"ב ע"ד, וז"ל שם: אב"ג ית"ץ, עלייהו
אתמר (ישעיה ו, ב): שש כנפים שש כנפים לאחד,
והאי שמא איהו סגולתא דילי לכסאה לנשמתא
כד סליקת לעילא בכל לילא לילא לאסדהא על
עובדין טבין דב"ג ממלאכי חבלה ומכל מזיקין
ורוחין ולילין ושידין, ובהון פרכת לעילא, בשתים
אתוון מכל שם תכסה אנפאה מנהון, ובשתים
אתוון תכסה רגלהא, ובשתי אתוון פרחא לעילא,
ואוף הכי לרוחא ואוף הכי לנפשא עכ"ל.

ובפסוק: בידך אפקיד רוחי, יכוין: אני מוסר נפשי
ורוחי ונשמתי לך הבורא ית"ש ויתעלה בפקדון,
ותיכף יצייר במחשבתו מסירת נפש בציור איזה
מיתה. ומסירת נפש בפקדון קודם השיגה בפסוק
בידך אפקיד רוחי, מבואר בזה"ק בכמה מקומות.
וז"ל פ' במדבר ד' קי"ט ע"א: כתיב בידך אפקיד
רוחי כו', ת"ח כיון דעאל לילא אילנא דמותא
שליט בעלמא כו' וב"ג בעי לאקדמא ולמפקד
בידי פקדונא דנפשי כפקדונא דבר נש דיהיב
פקדונא לאחרא כו', כך ההוא אילנא בני נשא
אקדימו ויהיבין ליי פקדונא דנפשיהו, עכ"ל.
ובז"ח ד' ס"ט ע"ב וז"ל: צריך אדם להפקיד

ואח"כ: אל מלך נאמן שמע ישראל, כל הג'
פרשיות של ק"ש, עם כל הכוונות הנ"ל בתפלת
שחרית. וביחוד עם המסירת נפש. ואחר ג'
פרשיות של ק"ש יקרא כל הפוסקים והמזמורים
על הסדר שנדפסו בשערי ציון או בסידור של
משנת חסידים, כי שם נאמר הסדר ע"פ כתבי
האריז"ל על סדר הדרגת תיקון עולמות העליונים
ותקון נפשו. ואחר מזמור: יושב בסתר עליון,
יאמר ג"כ מזמור: יי מה רבו צרי כו', אף שלא
נדפס שם. שמזמור זה נזכר ג"כ בגמרא, גם יאמר
השכיבנו כו' בלא חתימה, האריז"ל. ובנוסח
הוידוי, כשיאמר: הריני מקבל עלי סקילה, יצייר
במחשבתו מיתת סקילה, כנ"ל בשער הא', וכן
בכל הד' מיתות. ותפלת אנא בכח, יאמר במתון,
וז"ל האר"י ז"ל: ואח"כ יזכיר השם דמ"ב בסדר
אנא בכח בקול ערב, ויתן ריוח בין כל שתי
תיבות, כיצד יאמר אנא בכח, ויפסיק מעט ויאמר
גדולת ימינך, ויפסיק מעט ויאמר תתיר צרורה,
וכד עד כלותו, ואז יאמר בשכמ"לו בחשאי, ע"כ
לשון האר"י ז"ל. וגודל מעלת אמירת השם של
אנא בכח על סדר זה בק"ש על המטה, מבואר

דברי שלום - הלכות והליכות

ועוד כיון אם יענו אותן כל אומות העולם בכל עיניו קשים
ויקשטו עורו מן השרו להכחיש חס ושלום ביהודו, יסבול כל
היסורים ולא יודה להם חס ושלום, ויצויר בנפשו ומוחשבתו
כאלו עושין לו כנוכר לעיל, ובה"ה יצא ידו חיוב קריאת שמע
ותפלה כדון, (צעטיל קטן מרבינו הרב רבי אלימלך מליזענסק
צוק"ל זיע"א אות א-ב)

בפסוק ראשון של קריאת שמע ובכ"ה ראשונה של שמונה
עשרה - יהיה מהרהר במוצות עשה זו של ונקדשתי בתוך
בני ישראל, ונדמה בנפשו ויצויר במחשבתו כאילו אש גדול
ונורה בוער לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדושת השם
יתברך שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש
השם יתברך, ומוחשבה טובה הקדוש ברוך מצרפה למעשה,

הַיּוֹם עַל־לְבַבְךָ: וְשִׁנְנֶתָם לְבָנֶיךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ
 וּבְלִכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת | עַל־יָדְךָ
 וְהָיוּ לְטַטְפַּת בֵּין | עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמַע תִּשְׁמָעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{יְהוָה הַיּוֹם וְיִהְיֶה} ^{יְאֻדָּר וְנִדְרֵי} אֱלֹהֵיכֶם ^{תְּחִיבָה בְעַל הַיְסוּדוֹת} ^{וּבְעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלָם} וְלַעֲבֹדוֹ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מבואר בגמרא. וז"ל פ' משפטים ד' קי"ט ע"ב:
 זכאין אנון ישראל דקרבין רוחין דלהון קרבנין
 קדם ה' בכל לילא ולילא, דרוחא דלהון היא
 העולה לגביי, אי סליק לה בתורה ובמצוה בתורה
 דאיהו עשר אמירן כו', זכאה מאן דסליק לה
 במצוה כו', בגיני' אתמר (תהלים לא, ו) בידך אפקיד
 רוחי וגו', רוח אתפקד כו' עכ"ל.

ויזהר האדם בעת השכיבה בלילה להכניס בלבו
 יראת הבורא ית"ש. וז"ל פ' בחקתי ד' קי"ג ע"ב:
 ר' יוסי פתח רגזו ואל תחטאו כו' (תהלים ד, ה), אבל
 בשעתא דרמש לילא ובר נש שכיב על ערסי' כמה
 גרדיני נימוסין מתערין בעלמא ואוליך ושאטין
 ובני נשא בעאן לארגזא מקמי קביה ולדחלא מני,
 בגין דלא ישתכח נפשיה בגווייהו וישתזיב
 מינייהו, עכ"ל.

גם יזהר האדם שלא יישן יחידי בבית, כמבואר
 בגמרא דשבת (קנא, ב), ובזה"ק פ' בראשית ד' י"ט
 ע"ב וז"ל: אדם מאה ותלתין שנין כו', עד דאתת
 נעמה ומגו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה
 עז"א ועזא"ל ואולדית מנייהו, ומינה אתפשטו
 רוחין בישין ושדין בעלמא דאיהו אזלא משוטט'
 בלילות ואזלא בעלמא וחיכין בבני נשא ועבדי
 לון דאושדן קרי ובכל אתר דאשכחן בני נשא
 גיימין יחידאין בביתא שרן עלייהו ואחיד' לון
 ומתדבקן בהו ונטלי מינייהו תאובתא ואוליד
 מינייהו, ותו פגעין ביי במרעין ולא ידע כו', עכ"ל.
 ויפק רצון מה' שוכן מעונה, חן יתן לידידי שינה.
 סלד ורון. לאל ראשון ואחרון. מקימי מעפר וחול.
 לברך על המוגמר חלק ראשון. היא עולת החול
 ובעזר האחד ואין שני. נתחיל חלק שני. גודר פרץ
 משובב נתיבות לשבת. היא עולת שבת:

נשמתו ליוצרו וקורא פסוק חד דרחמי, כגון בידך
 אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת, והואיל והיא
 בפקדון, אף על פי שהיא מחוייבת בכמה חובין,
 הקדוש ברוך הוא משיב אותו לחיקו של אדם,
 כענין זה צריך להתנהג במדותיו של הקדוש ברוך
 הוא וללכת בדרכיו. עכ"ל. ובהקדמת בראשית
 ד"א ע"א ז"ל: ת"ח עיטא לב"ג, כד איהו סליק
 בלילא על ערסי' בעי לקבלא עלי' מלכותא
 דלעילא בלבא שלים ולאקדמא לממסר קמי'
 פקדונא דנפשי', ומיד אשתזיב מכל מרעין בישין
 ומכל רוחין בישין ולא שלטין עלי' עכ"ל.

ברכת המפיל: בא"י כו', המפיל חבלי שינה. ז"ל
 אבודרה"ם: פ"י חבלי שינה, חלקים מחלקי השינה,
 וי"מ חבלי שינה כמו חבלי יולדה, שכשאדם עומד
 זמן רב ואינו ישן חבלי שינה וצירים אוחזים אותו,
 ואנו מברכים על השינה מפני שהיא מצרכי בני
 אדם, שמתוך שאדם ישן קמעא עומד ויגע בתורה.
 ותנומה על עפעפי. ומאיר לאישון בת עין, ע"ש
 (דברים לב, י) יצרנהו כאישון עינו, ורצה לומר
 שכשהאדם חפץ מאוד לישן מחשיך אישון בת
 עינו, וכשישן ומקיץ מאיר אישון בת עינו, וזהו
 ומאיר לאישון בת עין, פ"י כשיקום משנתו, עכ"ל
 האבודרה"ם. ויזהר האדם מאוד לומר הנוסח:
 ומאיר לאישון בת עין, כי כן הנוסח בגמרא (ברכות
 ס, ב) והובא בטור ג"כ. גם בכתבי האריז"ל כתוב
 בתיבות אלו ג"כ כוונה עצומה. והאר עיני פן
 אישן המות, ז"ל אבודרה"ם: כלומר שתחזור בי
 נשמתי ולא תהא שינתי שינת עולם. בא"י המאיר
 לעולם כלו בכבודו, פ"י שמעמידם ממתם לאור
 היום לילך כל אחד לעסקיו, עכ"ל האבודרה"ם.
 יזהר האדם ללמוד קודם שינתו. וגודל מעלתה

בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וּנְתַתִּי מִטֶּר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה
 וּמִלְקוֹשׁ וְאִסְפַּת דְּגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וַיִּצְהַרְךָ: וּנְתַתִּי עֵשֶׂב בְּשֹׂדֶךָ
 לְבַהֲמֹתֶךָ וְאִכְלָתָּ וּשְׂבַעְתָּ: הַשְּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתָּה לְבַבְכֶם
 וְסִרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אֶ
 אַף־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרוֹן הַכֹּל} בָּכֶם וְעֶצֶר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מִטֶּר
 וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְכוּלָּהּ וְאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ
 הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל} נָתַן לָכֶם: וְשָׂמַתֶּם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי
 עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶתְּם לְאוֹת עַל־יְדֵיכֶם
 וְהָיוּ לְטוֹשֶׁטֶת בֵּין עֵינֵיכֶם: וּלְמַדְתֶּם אֶתְּם אֶת־פְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
 בָּם בְּשַׁבְּתְךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלַכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְנְךָ וּבְקוֹמְךָ:
 וּכְתַבְתֶּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי
 בְּנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ^{צָרִיךְ לְהַטְעִים יָפָה הָעֵי"ן שֶׁל נִשְׁבַּע} נִשְׁבַּע יְהוָה
 לְאֲבֹתֵיכֶם לְתַת לָהֶם פְּנֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ: ^{אֵרוֹן הַכֹּל}

וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל} אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־פְּנֵי בְגָדֵיהֶם
 לְדֹרֹתָם וְנִתְּנוּ עַל־צִיצִית הַפָּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם
 לְצִיצִית: וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל}
 וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
 אֲשֶׁר־אַתֶּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־
 מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹהֵיכֶם ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְכוּלָּתָּ}: אֲנִי יְהוָה ^{הָיָה הָיָה וְיִהְיֶה}
 אֱלֹהֵיכֶם ^{וּבַעַל הַמְּבוֹחֹת כּוֹלֵם} אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהָיוֹת
 לָכֶם לְאֱלֹהִים ^{תְּקוּף בַּעַל הַיְכוּלָּתָּ} אֲנִי יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵיכֶם ^{וּבַעַל הַמְּבוֹחֹת כּוֹלֵם}: אָמֵן

בָּרוּךְ יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בַּיּוֹם, בָּרוּךְ יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּלֵילָהּ, בָּרוּךְ
 יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּשֹׁכְבֵנוּ, בָּרוּךְ יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּקוֹמֵנוּ, כִּי
 בִּידֶךָ נִפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים, אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְרוּחַ כָּל
 בְּשָׂר אִישׁ. בִּידֶךָ אֶפְקִיד רוּחִי, פְּדִיתָה אוֹתִי יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֵל
 אֲמֹת. אֱלֹהֵינוּ שְׁבִשְׁמַיִם, יַחַד שָׁמַךְ, וְקִיָּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד, וּמְלֹךְ
 עֲלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

יִרְאוּ עֵינֵינוּ, וַיִּשְׂמַח לִבֵּנוּ, וְתִגַּל נִפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בְּאֲמֹת,
 בְּאֹמַר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ. יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ, יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 מֶלֶךְ, יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֶךָ
 הִיא, וּלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד, כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אַתָּה:

הַמַּלְאָךְ הַגָּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בָהֶם
 שְׁמִי, וְשֵׁם אֲבֹתֵי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וַיְדַגּוּ לְרֹב בְּקִרְבַּ
 הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר, אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֶיךָ, וְהִישָׁר
 בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה, וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו, וְשִׁמְרַתָּ כָּל חֻקָּיו,
 כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּמִצְרַיִם, לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ, כִּי אֲנִי
 יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} רַפְּאֵךְ: וַיֹּאמֶר יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֵל הַשָּׁטָן, וַיַּעַר
 יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּךָ הַשָּׁטָן, וַיַּעַר יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הוֹת וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּךָ, הַבַּחַר
 בִּירוּשָׁלַיִם, הֲלוֹא זֶה אוֹד מְצָל מֵאִשׁ: הִנֵּה מִטָּתוֹ שְׁלִשְׁלֹמָה,
 שְׂשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֵרֵי יִשְׂרָאֵל: כָּלֵם אַחֲזִי חָרַב מְלַמְדֵי
 מְלַחְמָה אִישׁ חָרְבוּ עַל יָרְכוּ, מִפְּחַד בְּלִילוֹת:

שלוש פעמים: ^{אֲדוֹן הַכֹּל} יְבָרְכֶךָ יְהוָה ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} וְיִשְׁמְרֶכָּךְ: יָאֵר יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} פָּנָיו ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} פָּנָיו ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם:

שלוש פעמים: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:

שלוש פעמים: לִישׁוּעַתְּךָ קְוִיתִי יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} : קְוִיתִי יְהוָה ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} לִישׁוּעַתְּךָ: יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} לִישׁוּעַתְּךָ: יְהוָה ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה}

שלוש פעמים: בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מִיְמֵי מִיכָאֵל, ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} וּמִשְׁמָאֵלִי גַבְרִיאֵל, וּמִלְפָנָי אֹרִיאֵל, וּמֵאַחֲרַי רַפָּאֵל, וְעַל רֵאשֵׁי שְׂכִינַת אֵל:

קכח שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, אֲשֶׁרֵי כָּל יֵרֵא יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} הַהֶלֶךְ בְּדַרְכָּיו: ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} יִגִּיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכַל, אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לְךָ: אֲשַׁתְּךָ כְּגֹפֶן פְּרִיָה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתְךָ, בְּנֶיךָ כַּשְׂתְּלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ: הִנֵּה כִּי כֵן יִבְרַךְ גַּבְרֵי יֵרֵא יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} : יְבָרְכֶךָ יְהוָה ^{הַהוֹדוּת וְהַתְּהִלָּה} מְצִיּוֹן, וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְרֵאָה בָנִים לְבְנֶיךָ, שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

שלוש פעמים: רַגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ אִמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁפַּכְּכֶם וְדַמּוּ סֵלָה:

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֶכֶךְ. בְּטָרֵם כָּל יַצִּיר גַּבְרָא: לַעֲת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל. אַזִּי מְלֶכֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כָּלֹת הַכֹּל. לְבִדּוֹ יְמֶלֶךְ נֹרָא: וְהוּא הִיָּה וְהוּא הוֹה. וְהוּא יְהִיָּה בְּתַפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנַי. לְהַמְשִׁיל לּוֹ לְהַחֲבִירָה: בְּלֵי רֵאשִׁית בְּלֵי תְכָלִית. וְלוֹ הָעוֹז וְהַמְשָׁרָה: וְהוּא אֵלִי וְחֵי גְאֻלִּי. וְצוֹר חֲבָלֵי בְּעַת צָרָה: וְהוּא נְסִי

וּמְנוּס לִי. מִנֵּת כּוֹסֵי בַיּוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישׁוֹן
וְאֶעִירָה: וְעַם רוּחִי גְוִיָּתִי. יְהוָה אֱדַע ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} לִי וְלֹא אִירָא:

טוב לומר ארבעה פרקי תהלים אלו לפני השינה:

א אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְךַּ חַטָּאִים
לֹא עָמַד, וּבְמֹוֹשֵׁב לִצְיִים לֹא יָשָׁב: כִּי אִם בְּתוֹרַת יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} יִהְיֶה
חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה: וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פְּלָגֵי
מַיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֵלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
יִצְלִיחַ: לֹא כֵן הַרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֵּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ: עַל כֵּן
לֹא יִקְמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בְּעֵדַת צְדִיקִים: כִּי יוֹדַע
יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} דַּרְךְ צְדִיקִים, וְדַרְךְ רְשָׁעִים תֵּאבֵד:

ב לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלְאֻמִּים יִהְיֶה רִיק: יִתְיַצְבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים
נוֹסְדוּ יַחַד, עַל יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} וְעַל מְשִׁיחוֹ: נִנְתְּקָה אֶת
מוֹסְרוֹתֵימוֹ, וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ: יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק אֲדֹנָי
יִלְעַג לָמוֹ: אִזּוֹ יִדְבַר אֱלִימוֹ בְּאָפוֹ וּבִבְחֻרוֹנוֹ יִבְהַלְמוֹ: וְאֲנִי נִסְכְּתִי
מַלְכֵי עַל צִיּוֹן הַר קְדוֹשֵׁי: אֲסַפְּרָה אֶל חֵק יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֲמַר
אֵלֵי בְּנֵי אֶתְהָ אֲנִי הַיּוֹם יִלְדֹתֶיךָ: שְׂאֵל מִמֶּנִּי וְאֶתְנֶה גוֹיִם
נַחֲלָתְךָ וְאַחֲזֶתְךָ אֶפְסֵי אֶרֶץ: תִּרְעַם בְּשֹׁבֵט בְּרוּל כְּכֹלִי יוֹצֵר
תִּנְפְּצֵם: וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׁכִּילוּ הוֹסְרוֹ שֹׁפְטֵי אֶרֶץ: עֲבְדוּ אֶת
יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בְּיִרְאָה וְגִילוֹ בְּרַעְדָה: נִשְׁקוּ בַר פֶּן יֵאָנֶף וְתֵאבְדוּ
דַּרְךְ כִּי יִבְעַר כַּמַּעַט אִפּוֹ אֲשֶׁרִי כָּל חוֹסֵי בוֹ:

ג מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ: יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הָיָה וְיִחִידָה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מָה רַבּוּ
צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי: רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אִין יִשׁוּעָתָה לוֹ

בְּאֱלֹהִים סָלָה: וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> מִגֵּן בְּעַדִּי, כְּבוֹדִי וּמְרִים
רֵאשִׁי: קוֹלִי אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> אֶקְרָא, וַיַּעֲנֵנִי מֵהָר קִדְשׁוֹ סָלָה:
אֲנִי שָׁכַבְתִּי וְאִישָׁנָה הִקִּיצוֹתִי כִּי יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> יִסְמְכֵנִי: לֹא
אִירָא מִרְבָּבוֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלַי: קוֹמָה יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִּי הִפִּיתָ אֶת כָּל אִיְבֵי לְחִי, שְׁנֵי רִשְׁעִים שִׁבְרָתָ:
לִיהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> לִישׁוּעָה עַל עֲמֹךְ בְּרַכְתָּךְ סָלָה:

ד לַמִּנְצָח בְּנִגְיֹנוֹת מְזֻמּוֹר לְדוֹד: בְּקִרְאֵי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צְדָקִי בְּצַר
הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנֻנִי וַשְּׁמַע תְּפִלָּתִי: בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדִי
לְכַלְמָה תֵּאָהֱבוּן רִיק תִּבְקָשׁוּ כֹזֵב סָלָה: וְדַעוּ כִּי הִפְלָה יְהוָה
תַּחֲטְאוּ אֱמָרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁפַּכְּכֶם וְדַמּוּ סָלָה: זִכְחוּ זִכְחֵי
צְדָק וּבִטְחוּ אֶל יְהוָה: רַבִּים אֱמָרִים מִי יִרְאֵנוּ טוֹב נָסָה עָלֵינוּ
אוֹר פְּנִיךָ יְהוָה: נִתְתָּה שְׂמַחָה בְּלִבִּי מֵעַת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם
רַבּוּ: בְּשָׁלוֹם יַחֲדוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי אַתָּה יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה תוֹת וְיָמִיתָ
יִאֲהוּדֵינוּ</sup> לְבָרְד
לְבַטַח תּוֹשִׁיבֵנִי:

אור הישר - כתור נהורא

בלי כסוי יפה יפה. ושלא יהיה סמוך למראשותיו
מנעלים ומכנסים וכיוצא:
דיני זווג: ראוי לכל אדם להיות רגיל בש"ע אר"ח
סי' ר"מ ורמ"א. ובאה"ע סי' כ"ג וכ"ה. וקצת
דינים שאינם מבוארים שם היטב אבאר כאן: לא
ישמש מטתו קודם חצי הלילה, אפילו בשבת.
ביום שקודם ליל החיבור ירבה בתשובה. ונכון
לטבול את עצמו. ובלילה ילמוד עד חצות,
וישמש, ואחר יקרא קריאת שמע. וביום שאחריה
ישכים לבית הכנסת וירבה בתפלה ובכוונה. לא
יווג בליל צ', לעיבורה, כי הורג הוולד ח"ו. לא
ישמש בגלוי הגוף אלא יכסו אף ראשם. יקדש

ותאמר הפסוק תורה צנה לנו משה מורשה קהלת
יעקב עד שתישן מתוך פסוק זה:
כשהולך לישן, ילך אצל המוזהה, ויניח ידיו
ויאמר: ה' שומרי ה' צלי על יד מיני. ה' לשמור
צאתי ובואי לחיים טובים ולשלום מעתה ועד
עולם: שדי ישמרני מכל חללים רעים ומחלומות
רעים וממקרה לילה.. אח"כ יאמר: ככל דרכיך
דעהו והוא יישר ארחותך: ז' פעמים.
סגולה לקרי, ובפרט בליל יום כפור, להניח תחת
ראשו מלא ב' כוסות אבק ברזל צרור בכגד.
מספר עבודת הקודש. שמירה למקרה לילה ח"ו,
זוהר שלא יהיה סביב למטתו עביט של מי רגלים

שְׁלֹשָׁה הַדָּפִים אוֹת יו"ד שֶׁל שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וְעַל יְדֵי שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת מְלוֹי ה"א שֶׁל שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וְעַל יְדֵי הַלּוֹלֵב מְלוֹי וי"ו שֶׁל שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וְעַל יְדֵי הָאֶתְרוֹג, מְלוֹי ה"א אֶתְרוֹגָה שֶׁל שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּמִשָּׁם תִּשְׁפִיעַ

אור הישר - כתו נהורא

והלאה ג' פעמים ומביאו אצלו, ויכסכו בעלין בשעת הולכה והבאה, ובשעת הבאה יביא עיקרו של לולב נגד החזה, ואחר כך יטה ראש הלולב לדרום ומוליך ומביא גם כן ג' פעמים כמו במזרח. אבל אין צריך להפוך פניו לצד שמנענע, רק יטה ראש הלולב לצד שמנענע ומוליך ומביא ג' פעמים. וכן לצד מערב יטה ראש הלולב על כתפו, ומוליך ומביא ג' פעמים, ואחר כך לצפון, ואחר כך למעלה ולמטה. וכשמנענע למטה אין צריך להפוך ראש הלולב למטה. וסדר הרוחות: מזרח דרום מערב צפון מעלה מטה:

• לא ינענע בהשם. ובהודו וביאמר נא ינענע בכל תיבה לרוח אחד, ובאנא ינענע בכל תיבה לב' רוחות, ויחבר האתרוג להלולב וינענע בשניהם יחד:

• כל היום כשר לנטילת לולב, מכל מקום זריזין מקדימין למצות ונוטלין בבוקר. וזמנו לכתחלה משתנן החמה ואם נטלו משעלה עמוד השחר. יצא:

הלכות דרך החיים

כמו שנתבאר לעיל דינו ואתרוג בשמאלו ראשיהם למעלה ועיקרן למטה דרך גדילתן והאתרוג צריך להיות עוקצו למטה וזה הוי דרך גדילתו (שם): ה. ויטול תחילה האתרוג בשמאלו מהופך העוקץ למעלה ופטמו למטה ואח"כ יטול הלולב בימין ויברך ביום ראשון על נטילת לולב ושהחיינו וביום שני על נטילת לולב לבד ואח"כ יהפוך האתרוג פטמו למעלה וינענע וכשמסלקם מידו יסלק תחילה הלולב ואח"כ האתרוג דכ"ז שהלולב בידו צריך להיות האתרוג ג"כ בידו (מ"א שם) וכשנותן לחבירו לברך עליו יתן לאחר הלולב תחילה ואח"כ האתרוג ואותו האחר יתן למי שרוצה לברך עליו האתרוג תחילה ואי ליכא אחר יקח ממנו הלולב

• ויטול תחלה האתרוג בשמאלו, מהופך העוקץ למעלה ופטמו למטה, ואחר כך יטול הלולב בימין. ויברך מעומד ביום ראשון על נטילת לולב ושהחיינו. ומיום שני ואילך על נטילת לולב לבד. ואחר כך יהפוך האתרוג פטמו למעלה וינענע. וכשמסלקם מידו, יסלק תחלה הלולב ואחר כך האתרוג, דכל זמן שהלולב בידו צריך להיות האתרוג גם כן בידו:

• נכון לברך עליו בסוכה. ואם אין לו בסוכה יברך עליו קודם ההלל. וינענע בשעת ברכה, וכן ינענע בהלל:

• בהלל ינענע הש"ץ בהודו וביאמר נא. והציבור מנענעים בכל פעם שיענו הודו אחר הש"ץ, דהיינו ד' פעמים. וכן מנענעין הש"ץ והציבור באנא ה' הושיעה בב' פעמים שאומרים, וכן ב' פעמים בהודו לה' שכופלין לבסוף:

• סדר הנענועים: יחזיר פניו למזרח ושדרו של לולב לצד פניו, ויעשה ג' הולכות למזרח וג' הבאות. והיינו: שמוליך ידו עם הלולב מכנגדו

הכרך בתוך העגול הכרוך ועושין שלשה קשרים ללולב בענין זה היינו לבד הקשרים שקושרין הג' מינים ביחד יהיו ג' קשרים (א"ר סי' תרנ"א דלא כט"ז) ויש לקשור ההדס גבוה יותר מן הערבה וישפיל ההדס וערבה תוך אגד הלולב כדי שיאחז כל הג' מינים בידו בשעת הברכה (שם רמ"א) וצריך להיות טפח למעלה פתוח ולא מקושר כדי שיהיה יכול לכסכו העלין (א"ר שם):

ג. וצריך להסיר החוט מן ההדס דהוי חציצה ויש לאגוד ההדס בלולב והוי לנאותו ואינו חוצץ ויאגוד הלולב באמצע והדס בימין וערבה בשמאל היינו כשמחזיק הלולב ופני השדרה אליו (שם ועי' מ"א): ד. יטול הלולב והדס וערבה אגודים ביחד בימינו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

(ישעיה מג, ז) כמה עילאין עובדי מלכא קדישא, דהא באנון בריין דאיהו עבד קטר לון במלין

עם ג' מינים עולה למנין תרי"ג, עכ"ל. ובזה"ק פ' ויחי דף ר"כ ע"א וז"ל: תא חזי כל הנקרא בשמי

לְעִבְרָךְ (פב"פ) אֲמַתָּךְ חַיִּים טוֹבִים שְׁעוֹלָה פְּמַנֵּן הַד"ס וְכַמְנֵן לּוֹלֵב עִם שְׁתֵּי הַמְּלוֹת. וְתִתֵּן לִי זֶרַע פָּשֵׁר וְחֹכֵם וְצַדִּיק שְׁעוֹלָה פְּמַנֵּן עֲרֵבָה עִם הַכּוֹלֵל. וְתִתֵּן לִי לֵב טוֹב וְכַשֶּׁר לְהִבִּין תּוֹרָה שְׁעוֹלָה פְּמַנֵּן אֲתָרוּג עִם הַכּוֹלֵל. וְתִתֵּן לִי זְכוֹת שְׁאֵאֲגוּד אוֹתָם בְּבֵית מִקְדָּשְׁךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

הלכות דרך החיים

דיני הנענועים שצריך לעשות [סימן קב]
 א. צריך לנענע לכל הרוחות בשעת הברכה ואפילו אינו נוטלו בשעת הלל וגם בהלל צריך לנענע לכל הרוחות ונכון שיברך תחילה בסוכה על הלולב וינענע בו ואם אין לו לולב בביתו לברך עליו בסוכה יברך עליו קודם הלל וינענע בשעת ברכה ואח"כ ינענע בהלל (סי' תרנ"א ועי' מ"א שם וסי' תרנ"ב):
 ב. סדר הנענועים בהלל הש"ץ ינענע בהודו כו' וכן ביאמר נא כו' והציבור מנענעים בכל פעם שיאמרו הודו דהיינו ד' פעמים שעונין אחר הש"ץ הודו וכן מנענע הש"ץ באנא ה' הושיעה נא בב' פעמים שאומר והציבור ג"כ מנענעים ב' פעמים אבל באנא ה' הצליחה נא אין מנענעים לא הש"ץ ולא הציבור וכן בהודו לה' שבסוף שכופלין את הפסוק מנענעים בו ב' פעמים הש"ץ והציבור (שם):
 ג. סדר הנענועים לרוחות יחזיר פניו למזרח ושדרו של לולב לצד פניו (כוונות) ויעשה שלש הולכות למזרח ושלש הבאות והיינו שמוליך ידו עם הלולב מכנגדו והלאה ג"פ ומביאו אצלו ויכסס בעלין בשעת הולכה והבאה ובשעת הבאה יביא עיקרו של לולב נגד החזה ואח"כ יטה ראש הלולב לדרום ויעשה ג"כ ג"פ הולכה והבאה כמו במזרח אבל אין צריך להפוך פניו להצד שמנענע רק יטה ראש הלולב לצד שמנענע ויעשה ג"פ הולכה והבאה וכן לצד מערב יטה ראש הלולב על כתפו ומוליך ומביא (מהרי"ל ועי' מ"א) ואח"כ לצד צפון ואח"כ

בשמאלו ואח"כ יקח האתרוג בשמאלו ואחר כך יתן הלולב לימינו ויוצא כל הדעות (מ"א בשם של"ה):
 ו. אם שכח לברך עד שנטל כולם דרך גדילתם מ"מ מברך עליהם כ"ז שהם בידו שעדיין הוא עסוק במצותן (ועי' א"ר שם) ומברך מעומד וכן הלקיחה צריך שתהיה מעומד (מ"א בשם של"ה) ואינו מברך רק פעם אחת ביום אף על פי שנוטלו כמה פעמים ביום (שם):
 ז. איטר נוטל לולב בימין שלו והאתרוג בשמאלו ואם היפך יצא וכן כל אדם אם נטל בהיפוך האתרוג בימין והלולב בשמאל ג"כ יצא רק אם אפשר לו יטול פעם שנית בלא ברכה (ועי' מ"א שם) ושולט בשתי ידיו נוטל האתרוג בשמאל ולולב בימין כל אדם (שם):
 ח. אם כרך סודר על ידיו או שנוטלו דרך בתי יד שקורין (האנדרוה) לא יצא וצריך לחלוץ התפילין קודם נטילת לולב ולכל הפחות (היינו שצריך ליטול קודם חליצת התפילין) צריך להסיר הרצועות מידו ואם לא הסיר הרצועות מידו ונטלו צריך לחזור וליטלו בלא ברכה (עי' א"ר שם):
 ט. גידם שאין לו יד כלל יקח לולב בזרוע ימין ואתרוג בזרוע שמאל וכן אם יש לו יד אחת נוטל אחד בידו אחת והשני בזרוע ולא יטול שניהם בידו אחת אפילו בזה אחר זה ואם אין לו אלא יד אחת ובשניה אין לו אפילו זרוע יקחם בזה אחר זה ולא יקחם בב"א ואם אין לו לא יד ולא זרוע לא יקחם בפיו כי זה לא הוא לקיחה כלל (פ"מ שם):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הדר, ולכבודי בראתיו היינו כפות תמרים, יצרתיו היינו וענף עץ עבות, אף עשיתיו היינו וערבי נחל כו', עכ"ל. ובודאי אם יש סיפק ביד האדם לקנות אתרוג ולולב גם לבניו הקטנים, אזי יזהר בזה ג"כ, כי היא משנה מפורשת והובא ג"כ בש"ע סימן תרנ"ז. ודי בזה.

עלאין דלעילא, וכד נטלין לון לתתא ועבדי בהו עובדא אתער ההוא עובדא דלעילא דקטיר בה, כגון אזובא עץ ארוז, והא אוקימנא מליי, ואית מנייהו דאחידן בשמא קדישא כגון לולב ואתרוג הדס וערבה, דכלהו אחידן בשמא קדישא לעילא כו', ד"א כל הנקרא בשמי היינו דכתיב פרי עץ

הַתְּלוּמִים בָּהֶּ, כִּי כִּוְנַתִּי לְיַחְדָּא שְׂמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ
בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ לְיַחַד שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוָדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
אָמֵן: בְּרוּךְ יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יְאֹהֲרֵנוּ</sup> לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יְאֹהֲרֵנוּ</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹבוֹת
וּבְעַל הַמְּבוֹחֹת כּוֹלֵם</sup> מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוְּנוּ עַל נְטִילַת לּוֹלֵב:

בפעם הראשונה שמברך על הלולב מברך גם שהחיינו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה <sup>אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יְאֹהֲרֵנוּ</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹבוֹת
וּבְעַל הַמְּבוֹחֹת כּוֹלֵם</sup> מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיֵנוּ
וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

אור הישר - כתר נהורא

אין מברכין שהחיינו רק ביום א'. ואם חל יום ראשון בשבת מברכין ביום ב': סדר הנענועין עפ"י האר"י הק' דרום - צפון - מזרח - מעלה - מטה - מערב

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובכל נענוע ונענוע צריך הולכה תחלה ואח"כ הובאה. ויזהר מאוד שלא יגע ראש הלולב לכותל בעת הנענוע של הולכה. גם בנענוע החמישי שהוא למטה, יזהר שלא יהפך ראש הלולב למטה, אלא לעולם יוליך ויביא בראש הלולב למעלה, ובנענוע זה החמישי תהיה ההולכה לצד מטה וההובאה לצד מעלה עד כנגד החזה, הפך הנענוע הרביעי של צד מעלה. ובכל הובאה יגיעו האתרוג והלולב בחזה. כל זה מהאר"ז"ל.

ויעיין אדם בכתבי האר"ז"ל מהתקונים הנפלאים והנוראים הנעשים בעולמות העליונים הקדושים ע"י הנענועים, וידע מה העבודה הזאת לנו עם קדוש, ואז בודאי יגיל וישמח שמחה עצומה עד מאוד בעת הנענועים, מהתקונים הנפלאים והנוראים שנעשו על ידו בעת ההיא בעולמות העליונים הקדושים, ועושה בזה נחת רוח גדול ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה זכרו לעד.

וגודל מעלת הנענועים הלא המה באו כמה פעמים בזה"ק, ולמען אהבת הקיצור קצרתי במקום הראוי להאריך. והנני שם לפניך מאמר א' מזה"ק פ' פנחס דף רנ"ה ע"ב וז"ל: לולב דא צדיק דדמי לחוט השדרה דביי חיי חולייך, לקבל חיי נענועין

הודו דרום. כי צפון. טוב מזרח. כי מעלה. לעולם מטה (ולא יהפוך הלולב). חסדו מערב אנא דרום - צפון. הושיעה מזרח - מ עלה. נא מטה (ולא יהפוך הלולב) מערב

דלולב, ואינון לקבל ח"י ברכאן דצלותא, לקבל ח"י אזכרות דהבו לה' בני אלים, לקבל ח"י אזכרות דק"ש, ונענוע לשית סטרין בחושבן ו' ותלת נענועין בכל סטרא אנון ח"י כו', עכ"ל. והאר"ז"ל כתב כוונות עצומות ונוראות בנענועים אלו, ובודאי לאו כל מוחא סובל דא לכויין כוונותיו, ואתה אנוש כערכי יכוין כוונה פשוטה ההכרחי ומינה לא תזוע. והוא, שבכל הולכה והבאה שבכל ניענוע וניענוע, יכוין במחשבתו בזה"ל: לשם יחוד קב"ה ושכינתיה לעשות נחת רוח ליוצרי. ובודאי ברור הוא לכל משכיל, שאם יכוין כוונה זו בשמחה עצומה מאוד, יחשב לפני המקום ב"ה כאלו כיון בכל הכוונות שכוונו בהם אנשי כה"ג, כי מה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א וגו' (דברים י, יב) כמאמר הכתוב (משלי כג, כו): תנה בני לבך לי, שיהא לבו שלם עם ה' אלהיו ושמח במצותיו הקדושים מאוד, וכל מגמתו לעשות תקונים בעולמות העליונים הקדושים ויבא מזה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו לכויין את אשר לא תשיג יד שכלו. ובודאי אף מי שחננו ה' דיעה ובינה לכויין כל כוונות פרטיות

סדר הלל

אלו ימים שגומרים בהם את ההלל (בגולה), ב' ימים ראשונים של פסח, ב' ימים של שבועות, ט' ימים של חג הסוכות עם שמיני עצרת. ח' ימים דחנוכה, והסימן הוא בבט"ח:

~ הלכות דרך החיים ~

סדר התפלה וקריאת הלל בראש חודש [סימן ק]
א. ראש חודש ערבית מתפלל ש"ע ואומר יעלה ויבוא בעבודה ואם שכח עיין לעיל אצל דיני

~ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ~

של הארז"ל, צריך ג"כ לצרף עמם הכוונה הזו. ויזהר האדם מאוד שלא יתנהג במצות בוראנו ב"ה וב"ש כמצות אנשים מלומדה רח"ל. ודי בהערה זו. ואלו מקומות שאמרו לנענע בהם לפ"ד הב"י: בהודו לה' תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעה נא ב"פ, וכן הוא דעת האר"י ז"ל ע"פ זה"ק והתקונים ע"ד הסוד, אך בזה לא השוו מדותיהם, שלדעת הב"י בש"ע מנענעים ב"פ בהודו שבסוף הלל, לפי שכופלין הפסוק ב"פ, ולדעת האר"י ז"ל אין מנענעין אלא פעם א' באמירת פעם ראשון ולא כשכופל אותו. אך דעת הרמ"א, שהש"ץ מנענע גם ביאמר נא ישראל והקהל מנענעים בכל פעם שאומרים הודו. ויזהר האדם מאוד לכוין במנענעים דהלל ג"כ כוונה הנ"ל.

הנה ע"פ רוב מפסיקין לקריאת הלל ושוהין בין תפלת העמידה לקריאת הלל עד שיבואו כל האתרוגים לבהכ"נ, ולעולם יהא אדם ירא שמים לבל יעבור זמן ההוא בחג הקדוש הזה לבטלה, אך יעסוק בתורה באותו שעה.

ויזהר מאוד לשמוע הפרשה מפי הקורא בכוונה המבוארת למעלה בעש"ק בקריאת שמו"ת. וכשיגיע לפסוק; ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו' ישמח בלבו שמחה עצומה עד מאוד, על שזכה אל קיום מ"ע זו היום, ויתן הודאה עצומה במחשבתו שהחיי אותו עד עת מצוא לקיים מצות עשה זו לעשות נחת רוח לפניו ית"ש בזה. ודי בהערה זו.

ומי שאין ידו משגת ליקח לעצמו לולב, ראוי לו להשתדל שיהיה בידו לולב של חבירו או של הקהל לעשות בו כל התקונים הנ"ל, דהיינו בענין שיוכל לברך עליו בסוכה דוקא ולעשות הנענועים גם בקריאת הלל ולהקיף הבימה. ובודאי מי שחלק לו השם בינה לכוין בהקפה כוונת האר"י ז"ל, עליו לעשות, ואינו רשאי להפקיע א"ע מזה. אך אנוש כערכי יזהר לכוין בהקפה ג"כ כוונה הנ"ל

סמיכת גאולה לתפלה ותפלת ש"ע סי' ע"ט ושם נתבאר דינו:
ב. שחרית מתפללין ש"ע ואומרים יעלה ויבוא

בנענועים, ועוד זאת יתירה בהקפה שצריך לפרט הכוונה הנ"ל בפה מלא מתחלת ההקפה עד סופה, כי תקון ההקפה הוא דווקא בדבור, כאשר יבא לפנינו בעז"ה בהקפות הוושענא רבה. ויתחיל בזה"ל: אני מקיף ס"ת זו בד' מינים אלו שבידי, לשם יחוד קב"ה ושכינתו לעשות בזה נחת רוח ליוצרי. ואם טרם יכלה לגמור ההקפה גמר אומר שבלבו וכוונתו הנ"ל, אזי יחזור פעם שנית לפרט הכוונה הנ"ל, וחוזר חלילה עד שייגמור ההקפה, אך בשמחה עצומה מאוד, ויחשב לו כאלו כיון בכל הכוונות הראויות לה. וקודם שיתחיל להקיף יאמר פסוק יהי נועם בכוונה עצומה במתן. ויאמר אני והו הושיעה נא ב"פ כנהוג, פ"א אחר ההקפה מיד ועוד פ"א קודם פסוק הושיעה את עמך, בכוונה עצומה. והיא ע"פ תיקונים תקון ו' דף כ"ג ע"ש. החסידים ואנשי מעשה עושים לזכר שמחת בית השואבה, להיות נעורים כמעט כל לילות של חה"מ בזמירות ושבחים ומרבים נרות בסוכה בלילות אלו. גם בהרבה בתי מדרשות נהגו להרבות בנרות בתפלת ערבית דחה"מ בחג הזה, זכר לשמחת בית השואבה. וכל מי שעושה זכר למקדש אשרי חלקו, כדאיתא בגמרא (סוכה מא, א) ע"פ ציון היא דורש אין לה (ירמיה ל, יז), מכלל דבעי דרישה. לכן יזדרז האדם בלילות אלו בשבחים ובזמירות אף ביחידי והיא חלקי עמו, דהיינו יזמר השבחים של פיוטים דר"ה ויוה"כ: אתה הוא ה' אלהינו בשמים ובארץ, מלך עליון וכיוצא, גם מזמורי תהלים שהם שבחים נפלאים, היינו מזמורי של קבלת שבת ושבת ברכות וכיוצא, גם ה' בבות דאין כאלהינו, ואחר כל השבחים ראוי לומר הפסוק מי ימלא גבורות ה' וגו', ויגיל וישמח שמחה עצומה מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה.

הלל [שער ט (הצאן) פרק ב] זאת עולת חודש

אור הישר - כתו נהורא

ובספר נהגו לאמרו בליל ראש חודש קודם ערבית. ויש טעם לזה על דרך הסוד.
 • נכון להרבות בנרות בראש חודש כמו בשבת.
 • מי שיש סיפק בידו, ירבה בסעודת ראש חודש כמו בשבת. וילבוש בגדים נאים. ולדעת הרמב"ם הוא מדאורייתא.
 • בליל ראש חודש מותר בזווג כמו בשבת ויום טוב.
 • נשים אסורות בעשיית מלאכה בראש חודש. ואסור בתספורת וקציצת צפרנים:
 • יזהר לומר הלל בציבור. ואפילו עדיין לא התפלל. ואם עומד בפסוקי דזמרה בראש חודש יאמרנו עם הציבור בלא ברכה תחלה וסוף. ואם

דיני ערב ראש חדש וראש חודש ודיני הלל
 • יזהר להתענות בכל ערב ראש חודש (וירבה בתפלה ובתחנונים ויידויים ונתינת צדקה) להשתתף עם צער גלות השכינה. ואם המולד ביום ערב ראש חודש, יתענה רק עד המולד. ואם המולד ערב ראש חודש שחרית, יקדים התענית. ובסידור ר' שבתי מביא בשם הרמ"ק שלא יקדים להתענות. ואפשר שתיבת "לא" מיותר. וכן משמע בבאר היטב, ואם בעל נפש הוא ובטוח בעצמו שלא יתדבקו בו החיצונים, ילך בערב ראש חודש ובט"ו בו להשתטח על קברי הצדיקים שיתפללו בעדו. ועל ידי כן יזכור יום המיתה ויכנע לכבו.
 • נהגו לומר בראש חודש מזמור ברכי נפשי.

הלכות דרך החיים

אחר קריאת הלל יקרא תחלה הלל עם הציבור ואח"כ יתפלל ואם לא יהיה לו שהות אח"כ לומר פסוקי דזמרה ידלג כמו שמבואר לעיל אצל דיני אם איחר לבוא לבהכ"נ כו' ואם היחיד אומר פסוקי דזמרה והציבור מתחילין לקרות הלל בר"ח או בחוה"מ פסח יקרא היחיד עמהם בלא ברכה תחילה וסוף ויסמוך עצמו על הברכות של פסוקי דזמרה כיון דהרבה פוסקים ס"ל דיחיד אין מברך באותן ימים שאין גומרין את הלל אבל בימים

בעבודה ואח"כ קורין הלל בדילוג בין יחיד בין ציבור ומברכין עליו בתחילה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא את ההלל ולבסוף יהללך ובדיעבד אם בירך לגמור את ההלל יצא (ט"ז סי' תכ"ב) ומ"מ יזהר כל אדם לקרות בציבור כדי לברך עליו עם הציבור להוציא א"ע מחשש פלוגתא דהוי ברכה לבטלה כי יש פוסקים דס"ל דאין ליחיד לברך על קריאת ההלל [בר"ח] ולכן אם בא לביהכ"נ סמוך להלל ויש עוד שהות לקרות ק"ש ולהתפלל אף

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שכחה מלהזכיר בהם יעלה ויבא, אך אומר השכחה מפאת חסרון הכוונה הוא. ויזהר לומר תפלת יעלה ויבא בכוונה עצומה. ודי בהערה זו. אחר תפלת שחרית יכין עצמו לקרות הלל בצבור, כי רבו הדיעות בפוסקים בברכת הלל ביחיד, ולבד זה עיקר הודאת ההלל מצותה דוקא עם הצבור, לכן יזהר האדם ביחוד בר"ח להקדים לבוא לבהכ"נ, בכדי שיוכל להתפלל עם הצבור ולקרוא עמהם הלל. וקודם קריאתה יאמר לשם יחוד כו' ולקיים בקריאתה מ"ע ול"ת הנ"ל. ויברך הברכה בכוונה ובשמחה עצומה, על שזכה למצוה זו להודות ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה. ונוסח האריז"ל: לקרוא את ההלל. הנה אחיי ורעי אהובי נפשי, בודאי תקנת חכמינו ז"ל שתקנו לנו אמירת ההלל בכל ימים הקדושים, עיקר כוונתם אל ההודאה והשבח שיתן האדם באמירת מזמורים אלו להשם יתעלה, ולכן נקרא בגמרא הקדושה

בחדשו וחדשו השינוי לשנות בגדיו בר"ח, שילבש האדם איזה מלבוש חשוב. וסימנם: חמ"ש חליפות שמלות (בראשית מה, כב), חמ"ש ר"ת ח'ודש מ'ועד ש'בת יחלף שמלותיו, כן כתוב בספרים. וממה שנמצא בתקונים שאף בר"ח מקבל אדם נשמה יתירה, בודאי ראוי וישר להלביש בגד חשוב כנ"ל. וז"ל התקונים תקון כ"א דף מ"ו ע"א: נשמתא יתירא בשבת וביומין טבין ובכל מוספין איהי אמא עלאה תוספות רוח הקודש, עכ"ל בקצור. הרי כתב בלשונו הקדוש: ובכל מוספין, היינו בכל יום שיש בו מוסף. ודי בזה.

הנה כי כן יברך גבר בהמ"ז ויתפלל תפלתו בכל הימים, מהראוי להיות בכוונה עצומה, וביותר צריך לזרז ולהזהר בתפילות ובהמ"ז של יום ר"ח, בכדי שלא יבא לידי שכחה מלהזכיר בהם יעלה ויבא, כי זה ברור אם האדם מתפלל תפלת י"ח או מברך בהמ"ז בכוונה עצומה, בודאי לא יבא לידי

אור הישר - כתר נהורא

טעם על הימים שמדלגין את המזמורים קט"ו קט"ז של הלל. למה מדלגין דוקא שני המזמורים האלו (קט"ו קט"ז). וגם למה מדלגין דוקא ראשי הפרקים ולא סופם. ונלפע"ד כי איתא במסכת שבת דק"ח: הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף. וכבר אז"ל טעמים על זה מה חירוף וגידוף בזה אם אמרו בכל יום. והנה בספר מדרש תלפיות מובאים גם כן טעמים על זה, ע"ש. ואחד מהטעמים שם הובא בשם הירושלמי, משום דכתיב עצביהם כסף וזהב וגו' וכשאומר את זה בכל יום נראה כמחרף כלפי מעלה, ולומר שאין יכול לטלם מן העולם. ועוד טעם עצמו נאמר שם, משום דכתיב כי ישמע את קול תחנוני וגו'. משמע, כלומר בתנאי, היינו: אני אוהב את השם

עומד אחר ישתבח, קודם יוצר, יברך תחלה וסוף. אבל בברכת יוצר או בפסוקי דזמרה בימים שגומרין ההלל, לא יפסיק.

• אין אומרים אותו בבית האבל. ובחנוכה יאמר אותו כל אחד בביתו.

• וצריך לקרות ההלל מעומד, כמו שמונה עשרה: בימים שאין גומרים ההלל, דין ההספקה אפילו באמצע הפרק כמו בין הפרקים דבפסוקי זמרה. ובימים שגומרין אותו דינו כמו בקריאת שמע.

• אבל אין לו להיות ש"ץ בימים שאומרים ההלל. • בראש חודש חולץ התפילין אחר חצי קדיש שאחר ובא לציון.

יהרהר בתשובה ויתקן מעשיו כי ראש חדש הוא זמן כפרה:

הלכות דרך החיים

משם ולהלן כסדר (שם):

ה. מצות קריאת הלל מעומד חוץ מליל פסח (ועי' בט"ז הטעם) ואסור לסמוך עצמו לעמוד או לכותל דסמיכה אינה כעמידה (מ"א ועי' א"ר שם):

ו. א"א הלל בבית האבל ובר"ח כשמתפלל בבית האבל אפילו בביתו אין צריך לומר ובחנוכה שגומרים את הלל צריך לומר אחר כך בביתו אבל בשבת שחל בו ראש חודש או אם קבר את מתו ברגל אפילו אם מתפלל בבית האבל אומרים הלל כיון שאין בו אבילות (מ"א בסימן קל"א ס"ק י' ופ"מ):

דיני ראש חודש [סימן צט]

א. ר"ח מותר בעשיית מלאכה והנשים נהגו שלא לעשות והוא מנהג טוב ויש בזה הרבה טעמים ואם המנהג שעושין קצת מלאכות וקצת אין עושין אזלינן בתר המנהג דמעיקרא כך קבילו עלייהו אבל בסתם אין להקל להם כלל (עיין מ"א שם):

סדר התפלה וקריאת הלל בראש חודש [סימן קן]
א. ראש חודש ערבית מתפלל ש"ע ואומר יעלה ויבוא בעבודה ואם שכח עיין לעיל אצל דיני סמיכת גאולה לתפלה ותפלת ש"ע סי' ע"ט ושם נתבאר דינו:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

להשם יתעלה, וישמח שמחה עצומה עד מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, ולא יוציא התיבות בפיו ובשפתיו לבד. ודי בהערה זו.

שגומרים את הלל אם היחיד עומד באמצע פסוקי דזמרה לא יקרא עמהם דלכ"ע צריך לברך עליו ובתוך פסוקי דזמרה אסור להפסיק בברכות (אמנם בין ישתבח ליוצר אפילו בימים שגומרים את הלל יאמר הלל עם הציבור בברכה תחילה וסוף דהא מפסיקין לכל דבר מצוה אפילו לקבל על חובותיו כנ"ל) (עיין סי' נ"ד) ואם יחיד קורא את ההלל יש להדר אחר שנים שיאמרו עמו ראשי פרקים ונוהגין כן בהודו אבל לא באנא כו' (סי' תכ"ב):

ג. אם הפסיק באמצע הלל אפילו בדיבור ושהה אפילו כדי לגמור את כולה א"צ לחזור לראש וחוזר למקום שפסק ואם הפסיק באמצע ענין צריך לחזור לראש אותו פסוק שהפסיק בו ואם הפסיק מחמת אונס כגון שלא היה המקום נקי ושהה כדי לגמור את כולה בימים שאין גומרין את הלל א"צ לחזור לראש אבל בימים שגומרין את הלל והפסיק מחמת אונס ושהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש בלא ברכה בתחילה (עיין מ"א שם):

ד. הקורא את הלל למפרע לא יצא ואם טעה ודילג פסוק אחד או כמה פסוקים ואחר כך כשאמר כמה פסוקים אחרים נזכר שטעה א"א אותם במקום שנזכר רק חוזר לתחלת הפסוקים שדילג ויקרא

אמירת מזמורים אלו בימים ההם הלל, שפירושו שבח והודאה, לכן יזהר האדם שיתן לבו ומחשבתו אל השבחים וההודאות הנזכרים במזמורים אלו

אור הישר - כתר נהורא

פסוקים הם המשך בענין אחד, ומשם ולהלן מדבר בענין אחר, כמו שיראה הרואה בהמפרשים. והאמת הוא כי בש"ס לא הוזכר מה היו מדלגין. רק ברש"י תענית הנ"ל הביא על המאמר שם רב איקלע לבבל וכו' מדלגי דלוגי וכו', כגון אנן דמדלגין לא לנו ונתחיל מן ד' זכרנו, עכ"ל, ע"ש. שמענו מזה כי לא היה ברור הדבר מה היו מדלגין. רק אחר כך תקנו לדלג הנ"ל. כמו שמשמע משמעות התיבות כגון אנן. אך צ"ע למה נקט רש"י דווקא הפ' לא לנו ולא אהבתי, וביותר יש לתמוה על מ"ש במסכת סופרים (פ"ב ה"ט) וגומרין את ההלל וכו' בג' פרקים הראשונים אין משיבין וכו', אלו הן ג"פ הראשונים הללו עבדי, בצאת, אהבתי וכו', ע"ש. ולא חשיב לא לנו לפרק בפני עצמו. הגר"א גרס שם נוסחא אחרת: ואלו הן, שנים הראשונים הללו, בצאת, וב' אמצעים לא לנו, אהבתי, וכו' ע"ש, וא"ש. (ע' כעין זה בא"ר שם בס' שפת אמת להרמ"ע מפאנו ז"ל ע' הלל). אבל זאת צ"ע, בימים שגומרין את ההלל על הנסים שאירעו אז, כנ"ל – למה הציבור מסיימים באמצע הפרק ולא בגמר הפרק. והאמת שמן הסודר ר"ע גאון משמע קצת שבימים שגומרין היו מסיימים הציבור בסוף הפרק. ומנהג שלנו צ"ע. (המג"י - מ.ד.ה.)

יתברך כששומע לקול תחנוני ויעשה בקשתי, ואם איני רואה שיש יכולת בידו יתברך אינני אוהב אותו – היש חירוף וגידוף גדול מזה. אבל בהימים שנקבע לאמרו על הנסים, שהיה אז משמעות הפסוק כך הוא, היינו: אהבתי אותו על הנסים שעשה עמי, בעבור ששמע לקול תחנוני. אמנם בכל יום שאין בו נסים על מה אומר את זה אם לא כוונתו כל תנאי כנ"ל, שהוא כמסופק שאין יכולת בידו לעשות ח"ו. והוא קרוב להטעם הירושלמי הנ"ל ע"ש.

ומעתה ניחא, כי מה שאומרים הלל בר"ח אינו אלא מנהג (ע"י תענית כ"ח) ולא על הנסים הוקבעו לאמר אז. ומשום הכי מדלגין נמי, כדי לעשות היכר בין הימים שהם מדאורייתא לומר על הנסים (ע"י רמב"ם ותניא רבנא ורהגהות מנהגים). ומפני חשש מאמר הנ"ל במסכת שבת קבעו לדלג בראש חדש. (ומה שאמר בגמרא הקורא הלל בכל יום, אין כוונתם דפעים אחת בחדש מותר. רק ר"ל הקורא בלא עתה, היינו: לא על הנסים, כמו שפירש"י ז"ל שם. וע"י מג"א סי' תכ"ב סק"ה וזה שייך גם בר"ח). ודווקא כ' ראשי פרקים הנ"ל, משום עצביהם וגו' – כטעם הירושלמי, ומשום אהבתי וגו' – כטעם המדרש תלפיות הנ"ל. ומה שמדלגין דוקא י"א פסוקים, והלא מטעם הנ"ל היה די לדלג רק פסוקים הנ"ל, זהו מפני שהי"א

הלכות דרך החיים

בחוה"מ פסח יקרא היחיד עמהם בלא ברכה תחילה וסוף ויסמוך עצמו על הברכות של פסוקי דזמרה כיון דהרבה פוסקים ס"ל דיחיד אין מברך באותן ימים שאין גומרין את הלל אבל בימים שגומרין את הלל אם היחיד עומד באמצע פסוקי דזמרה לא יקרא עמהם דלכ"ע צריך לברך עליו ובתוך פסוקי דזמרה אסור להפסיק בברכות (אמנם בין ישתבח ליוצר אפילו בימים שגומרין את הלל יאמר הלל עם הציבור בברכה תחילה וסוף דהא מפסיקין לכל דבר מצוה אפילו לקבול על חובותיו כנ"ל) (ע"י סי' נ"ד) ואם יחיד קורא את ההלל יש להדר אחר שנים שיאמרו עמו ראשי פרקים ונוהגין כן בהודו אבל לא באנא כו' (סי' תכ"ב): ג. אם הפסיק באמצע הלל בדיבור ושהה אפילו כדי לגמור את כולה א"צ לחזור לראש וחוזר למקום שפסק ואם הפסיק באמצע ענין צריך

ב. שחרית מתפללין ש"ע ואומרים יעלה ויבוא בעבודה ואח"כ קורין הלל בדילוג בין יחיד בין ציבור ומברכין עליו בתחילה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא את ההלל ולבסוף יהללון ובדיעבד אם בירך לגמור את ההלל יצא (ט"ז סי' תכ"ב) ומ"מ יזהר כל אדם לקרות בציבור כדי לברך עליו עם הציבור להוציא א"ע מחשש פלוגתא דהוי ברכה לבטלה כי יש פוסקים דס"ל דאין ליחיד לברך על קריאת ההלל [בר"ח] ולכן אם בא לביהכ"נ סמוך להלל ויש עוד שהות לקרות ק"ש ולהתפלל אף אחר קריאת הלל יקרא תחלה הלל עם הציבור ואח"כ יתפלל ואם לא יהיה לו שהות אח"כ לומר פסוקי דזמרה ידלג כמו שמבואר לעיל אצל דיני אם איחר לבוא לביהכ"נ כו' ואם היחיד אומר פסוקי דזמרה והציבור מתחילין לקרות הלל בר"ח או

פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי, אֱלֹהֵינוּ, מְלֶכֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְקַרְא אֶת הַהֵלֵל:

הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ עִבְדֵי יְהוָהנִי, הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָהנִי, יְהוָהנִי:

עוֹלָם: מִמְזֶרַח שֶׁשֶׁשׁ עַד מְבוֹאוֹ, מְהֵלֵל שֵׁם יְהוָהנִי: רַם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָהנִי, עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי פִיהוֹנִי:

אֱלֹהֵינוּ, הַמְגַבִּיהִי לְשִׁבְתָּ: הַמְשִׁפִּילִי לְרֵאוֹת, בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ: מְקִימִי מַעְפָּר דָּל, מְאַשְׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבִי עֵקֶרֶת הַבַּיִת, אִם הַבָּנִים

שְׂמִיחָה הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוֹת דָּוָךְ הַחַיִּים

משם ולהלן כסדר (שם):
 ה. מצות קריאת הלל מעומד חוץ מליל פסח (ועי' בט"ז הטעם) ואסור לסמוך עצמו לעמוד או לכותל דסמיכה אינה כעמידה (מ"א ועי' א"ר שם):
 ו. א"א הלל בבית האבל ובר"ח כשמתפלל בבית האבל אפילו בביתו אין צריך לומר ובחנוכה שגומרים את הלל צריך לומר אחר כך בביתו אבל בשבת שחל בו ראש חודש או אם קבר את מתו ברגל אפילו אם מתפללין בבית האבל אומרים הלל כיון שאין בו אבילות (מ"א בסימן קל"א ס"ק י' ופ"מ):

לחזור לראש אותו פסוק שהפסיק בו ואם הפסיק מחמת אונס כגון שלא היה המקום נקי ושהה כדי לגמור את כולה בימים שאין גומרין את הלל א"צ לחזור לראש אבל בימים שגומרין את הלל והפסיק מחמת אונס ושהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש בלא ברכה בתחילה (עיין מ"א שם):
 ד. הקורא את הלל למפרע לא יצא ואם טעה ודילג פסוק אחד או כמה פסוקים ואחר כך כשאמר כמה פסוקים אחרים נזכר שטעה א"א אותם במקום שנזכר רק חוזר לתחלת הפסוקים שדילג ויקרא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

המגביהי לשבת, דאסתלק מעל כרסי יקרי' ולא אתגלי לתתא בשעתא דלא אשתכחו זכאין בעלמא הא איהו אסתלק מנייהו ולא אתגלי להו, המשפילי לראות בשעתא דזכאין אנון דאשתכחו בעלמא קב"ה נחית בדרגא לקבליהון דתתאי לאשגחא על עלמא לאוטבא להו, דהא כד זכאין לא אשתכחו בעלמא איהו אסתלק ואסתיר אנפין מינייהו ולא אשגחא עלייהו, בגין דצדיקאי אנון יסודא וקיומא דעלמא, דכתיב (משלי י, כה) וצדיק יסוד עולם, עכ"ל ודי בזה.

הללויה הללו עבדי ה', ראוי שישמח האדם שמחה עצומה עד מאוד, על שזכה ג"כ להיות נקרא עבד ה' לשבחו ולהודות לו ית"ש. ואמירת שבחים של הבורא יתברך שמו ויתעלה שבמזמור זה, יהי בשמחה עצומה מאד, עד שמרוב השמחה כמעט יבטל ממציאיותו הגשמי בשבחים אלו, על גדלותו ורוממותו ית"ש ויתעלה.
 מי כה' אלהינו המגביהי לשבת וגוי, זולת פי' הפשוט ראוי לאדם ג"כ לכיין פי' הזה"ק פי' מקץ דף קצ"ה ע"א, וליקח מפירושו מוסר גדול בלבו להטיב מעשיו. וז"ל: מי כה' אלהינו

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בַּיּוֹם הַהוּא יָצְאָה יְהוּדָה לְקִדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מִמִּשְׁלוֹתָיו: הַיּוֹם רָאָה וַיֵּנֶם, הַיִּרְדֵּן יִסֹּב לְאַחֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת פְּבַי צֶאֱנָן: מַה לָּךְ הַיּוֹם כִּי תִגְדֹּם, הַיִּרְדֵּן תִּסֹּב לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבְעוֹת פְּבַי צֶאֱנָן: מִלְפְּנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: הַהֶפְכִי הַצּוּר אַגָּם מַיִם, חֲלָמִישׁ לְמַעַיְנֵי מַיִם:

בר"ה, בחוה"מ פסח ובשני ימים האחרונים של פסח מדליגין זה:

לֹא לָנו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} לֹא לָנו, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל חֲסִדְךָ עַל אֲמַתְךָ: לְמַה יֹּאמְרוּ הַגּוֹיִם, אֵיךְ נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֱלֹהֵינוּ ^{תִקּוּן בַּעַל הַמִּכְלָת וּבַעַל הַפְּחוֹת מִלֵּם} בְּשִׁמְיֵם, כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִיבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב, מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אֲזִינִים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אִף לָהֶם וְלֹא יִרְחִיזוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּגִרְוֹנָם: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כָּל אֲשֶׁר בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בַּיהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} וְעֹזְרֵם וּמְגַנְּם הוּא: ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} בֵּית אֶהְרֹן בָּטְחוּ בַּיהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} וְעֹזְרֵם וּמְגַנְּם הוּא: ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} יִרְאֵי יְהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} בָּטְחוּ בַּיהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} וְעֹזְרֵם וּמְגַנְּם הוּא: ע"כ

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} זְכַרְנוּ יְבָרְךָ, יְבָרְךָ אֶת בַּיִת יִשְׂרָאֵל, יְבָרְךָ אֶת בַּיִת אֶהְרֹן: יְבָרְךָ יִרְאֵי יְהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יִסֹּף יְהוָה ^{אֵינוֹת הַכֹּל הַיְהוָה הַיְהוָה} עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל פְּנֵיכֶם:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ראוי לומר בשברון לב מאוד ובתפלה עצומה, שיקרב לנו ישועה במהרה בעבור שמו הגדול שיתקדש בין כל הגוים, שמחולל עתה בגלות בשביל עונינו. וראוי שפלגי מים תרד עינינו על זה. עצביהם כסף וזהב כו', יכוין בזה במחשבתו לבזות הקליפות. ואנחנו נברך יה וגוי, יקבל על עצמו במחשבתו שיברך ויודה את יוצרו ובוראו ית"ש כל ימי חייו, הוא זורעו עד סוף כל הדורות.

בצאת ישראל ממצרים, מזמור זה יאמר אדם במתון גדול. ואמירת גבורותיו ונפלאותיו של הבורא ית"ש ויתעלה שבמזמור זה, יהיה בשמחה עצומה מאוד, ויחשוב במחשבתו גבורות ה' בכלם. מלפני אלוהי יעקב, יכניס שמחה עצומה בלבו עד מאוד על זה שאינו מכנה אלהותו ית"ש ויתעלה רק עלינו עם קדוש ונקרא אלהי יעקב. לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד, פסוק זה

בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם,
 שָׁמַיִם לַיהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}, וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים
 יִהְלְלוּ יְהוָה, וְלֹא כָּל יְרֵדֵי דוּמָה: וְאֲנַחְנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, מֵעַתָּה וְעַד
 עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ:

בר"ח, בחוה"מ פסח ובשני ימים האחרונים של פסח מדלגין זה:

אֶהְבֵּתִי, כִּי יִשְׁמַע יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי
 אֶקְרָא: אֶפְפוּנֵי חֲבֵלֵי מוֹת וּמְצָרֵי שְׂאוּל מְצֹאוּנֵי, צָרָה וַיִּגּוֹן
 אֶמְצָא: וּבָשָׂם יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} אֶקְרָא, אָנָּה יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} מִלְטָה נַפְשִׁי: חֲנוּן
 יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} וְצַדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: שֹׁמֵר פִּתְאִים יְהוָהנִי, דְּלוֹתֵי וְלִי
 יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיְכִי, כִּי יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} גָּמַל עָלַיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ
 נַפְשִׁי מִמּוֹת, אֶת עֵינַי מִן דַּמְעָה, אֶת רַגְלֵי מִדְּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}
 כַּאֲרֻצוֹת הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}
 בְּחַפְזִי, כָּל הָאָדָם כֹּזֵב: ע"כ

מָה אָשִׁיב לַיהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}, כָּל תַּגְמוּלוֹהֵי עָלַי: כּוֹס יִשׁוּעוֹת
 אֲשֵׁא, וּבָשָׂם יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}
 אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינַי יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}, הַמּוֹתָה
 לְחַסִּידָיו: אָנָּה יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן
 אֲמַתְךָ, פִּתְחַת לְמוֹסְרֵי: לָךְ אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה, וּבָשָׂם יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי}
 אֶקְרָא: נִדְרֵי לַיהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ:
 בְּחֻצוֹת בַּיִת יְהוָהנִי ^{אֵרֹן הַכֹּל} ^{הֵת הַתּוֹת וְיִתִּיה} ^{יֵאֱחָדְוֵנְהִי} בְּתוֹכֵי יְרוּשָׁלַיִם, הַלְלוּיָהּ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

העולמים, כל תגמולות שאתה עושה עמי, בודאי אינם לפי מעשי ואינם אלא תגמולות בשביל חסדיך הגדולים ורחמיך הרבים, לכן אני מקבל עלי כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא כל ימי בשבחים והודאות, ע"כ.

אהבתי וכו', יחשוב פירש"י. אפפוני חבלי מות, יחשוב על כלל ישראל עתה בגלות הארוך המר הזה. גם כל הפסוקים להלן המה על כללות ישראל עם קדוש ויתפלל במחשבתו להושיענו מהגלות המר הזה. מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, יחשוב: רבון כל

הִלְלוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַמְּשַׁבְּחֵנוּ} כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֲסִדוֹ, וְאַמַּת יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַמְּשַׁבְּחֵנוּ} לְעוֹלָם, הִלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לַיהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַמְּשַׁבְּחֵנוּ} כִּי טוֹב,

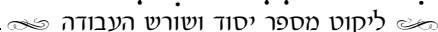
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל,

יֹאמְרוּ נָא בֵּית אַהֲרֹן,

יֹאמְרוּ נָא יְרֵאֵי יְהוָה,

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בַמֶּרְחֵב יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַמְּשַׁבְּחֵנוּ} לִי לֹא

אִירָא, מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַקָּדוֹשׁ הַמְּשַׁבְּחֵנוּ} לִי בַּעֲזָרִי, וְאֲנִי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ראוי לכּוֹיֵן ג"כ פ"י הַזֶּה"ק, בזהר חדש דף י"ט ע"ג, וז"ל א"ר יהודה עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה כו', ועל כל פתח ופתח כתות של מלאכי השרת והם הפתחים הנקראים שערי צדק, ואלו הם הפתחים המכוונים להכנס שם נפשות הצדיקים, ודוד המע"ה נכסף להם שנאמר פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה יה זה השער לה' צדיקים יבאו בו, עכ"ל. ויכוין אדם פ"י הַזֶּה"ק בתשוקה עצומה מאוד ודי בזה. זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו, ראוי לכּוֹיֵן פ"י הַזֶּה"ק פ' בחקתי דף קי"ד ע"ב, שקאי על יום זה ממש של ר"ח ושאר ימים הקדושים שבתות ומועדים, ולא על העתיד לבד, ולכן יכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה. וז"ל: פתח ר' יצחק ואמר, דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו' (שה"ש ב, ט), זכאין אנון ישראל דזכו דמשכונא דא (פ"י השכינה הקדושה) למהוי גבייהו מן מלכא עלאה, דאע"ג דאנון בגלותא, קב"ה אתא בכל ריש ירחא ושבתי זומני לאשגחא עלייהו כו', הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים, לדלגא מכתלי לאגרא ומאגרא לכותלא, הנה זה עומד אחר כתלינו, בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, משגיח מן החלונות, דודאי בי כנישתא בעי' חלונות, מציץ מן החרכים, לאסתכלא ולאשגחא עלייהו דישראל, ובג"כ בעו חדוה ולמחדי בהווא יומא דאנון ידעין דא, וישראל אמרי זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו, עכ"ל. ודי בזה.

הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו, בזה יכוין פירש"י בשמחה עצומה.

הודו כו' יאמר נא ישראל, יכוין פירש"י: פ"י לכם כל ישראל האמירה כי טוב להודות לה' תמיד, ולמה כי לעולם חסדו. ויכוין כאלו ממש אומר לנוכח בית ישראל ולבית אהרן ולבית לוי, שעליכם מוטל תמיד להודות לה' כי טוב וישר להודות לו, בעבור כי לעולם חסדו הגדול עלינו. ויכוין כל זה בשמחה עצומה עד מאוד ודי בזה. המנהג הנכון הוא לענות אחר הש"ץ בפסוק יאמר נא כו' ובפסוקי יאמרו נא כו' פסוק הודו כו', ואחריו יגמור כל הפסוק יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו, וכן בב' פסוקים יאמרו נא, ולא כמו שנוהגין לומר בענייתם אחר הש"ץ רק חצי הפסוק, יאמר נא ישראל יאמרו נא בית אהרן יאמרו נא יראי ה'. וכן משמע במ"א סי' תכ"ב ס"ק ח' ועיי"ש.

מן המצר קראתי יהוה, המעיין באדרא נשא דף קל"ט ע"ב, יראה גודל מעלת מזמור זה איך מרומז בו עולמות עליונים קדושים ונעלמים מאוד, ובאמירתו בכוונה עצומה בודאי יעורר כל העולמות ההם, כידוע כי באתערותא דלתתא כו' ודי בזה. לא אמות כי אחיה, יתפלל במחשבתו בתשוקה עצומה וגדולה, שיזכה גם הוא לעתיד לראות כי יקום ה' את עמו ודם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו, בגבורות ונפלאות שיעשה אז ית"ש לעיני כל העמים, ואספר אז ג"כ מעשה יהוה. פתחו לי שערי צדק כו' זה השער לה' כו', לבד פירש"י

אֲרָאָה בְּשִׁנְאֵי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה, מִפְּטַח פְּאָדָם: טוֹב
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 לַחֲסוֹת בַּיהוָה, מִפְּטַח בְּגָדִיכִים: כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 יְהוָה: סִבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם יְהוָה: פִּי
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 אֲמִילִם: סִבּוּנִי כְּדַבּוּרִים דַּעְכוּ פֶּאֶשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם יְהוָה
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 כִּי אֲמִילִם: דָּחָה דְחִיתֵנִי לְנֶפֶל, וַיהוָה עֲזָרְנִי: עֲזִי וְזִמְרַת
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 יְהוָה, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רְנָה וִישׁוּעָה בְּאֶהְלִי צַדִּיקִים, יְמִין
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 יְהוָה עֲשָׂה חֵיל: יְמִין יְהוָה רֹמְמָה, יְמִין יְהוָה
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 עֲשָׂה חֵיל: לֹא אָמוֹת כִּי אַחִיָּה, וְאַסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֹּר יִסְרֵנִי
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 יְהוָה, וְלַמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק, אָבֹא בָם אוֹדָה
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 יְהוָה: זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדֶךָ כִּי
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 עֲנִיתֵנִי, וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אוֹדֶךָ אֲבָן מֵאִסוּ הַבּוֹנִים, הִיְתָה לְרֹאשׁ
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 פְּנֵה: אֲבָן מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת, הִיא נִפְלְאֹת פְּעִינֵינוּ:
אֲרוֹן הַכֹּל
הָיָה הוּא וְיָחִיד
יְאֹהֲרֵנוּ
 מֵאֵת יְהוָה עֲשָׂה יְהוָה, נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בוֹ: זֶה:

אָנָּה יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָּה יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בלבו באלהותו ית"ש ויתעלה, אזי בלתי אפשרי שיבא שמחה בלבו מעצמו, כי לבו ישן בקרבו ואין מי מעיר אותו אל השמחה, אך צריך האדם להכין עצמו לכך, אז נתוסף שמחה בלבו עצומה יותר ויותר, עד שכמעט יבטל ממציאותו הגשמי מגודל השמחה באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה. ויקבל על עצמו במחשבתו בתיבות אלו, להודות לו ית"ש כל ימי חייו. אלהי ארוממך, מפאת גודל התשוקה הבורע בלבו באלהותו ית"ש, יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה, ובזה יתרומם שמו יתעלה בכל העולמות, כי במה יוכל לרומם שמו יתעלה באותו רגע שאמר אלהי ארוממך, רק במסירת נפש. גם פסוק הודו לה' כי טוב, יאמר בשמחה עצומה מאוד.

אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא, זכרונו לטובה כבר בא למעלה בתפלת והוא רחום דיום ב' וה' ועיי"ש, ויכוין כוונה הנ"ל ככוונה עצומה. אלי אתה ואודך, אחיי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, בודאי מן הנמנע לצייר גודל השמחה שראוי להיות בלב כל איש הישראלי מעם קדוש באמירת פסוק זה: אלי אתה ואודך, אף על זה לבד שוכה לומר בפיו ובשפתיו אלי אתה, דיו, אף שימות באותו רגע, ולא יצער עצמו כלל וכלל על עולם הזה הבזוי שהניח לאחוריו. אך את זה יודע כמובא למעלה כבר כמה פעמים בחבור זה, שאם אדם אומר התיבות של איזה הודאה להשם יתברך שמו ויתעלה, בלא לב ולב בלתי התלהבות והכן עצמו מקודם להכניס שמחה עצומה

אָנָא יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי
הַצְלִיחַה נָא:

אָנָא יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי
הַצְלִיחַה נָא:

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא: ^{אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא}

בְּרוּךְ אֵל יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא: ^{אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא}

קַרְנֹת הַמְזֻבַּח: אֵל אֱלֹהֵי אֲתָה וְאוֹדֶךָ, אֱלֹהֵי אַרְוֹמְךָ: אֵלֵי הוֹדוּ

לְיְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא: ^{אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא} כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: הוֹדוּ

יְהַלְלוּךָ יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא: ^{אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא} אֱלֹהֵינוּ תְּקַוֶּה בְּעַלְמֵי הַחַיִּים

עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ, וְכָל עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כָּלֶם בְּרַנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ,

וַיִּשְׂבְּחוּ וַיִּפְאָרוּ, וַיִּשְׁוֹרְרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ, וַיִּקְדִּישׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ

מִלְּפָנֶיךָ תָּמִיד. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת, וְלִשְׁמֶךָ נָאֵה לְזַמַּר, כִּי מְעוֹלָם וְעַד

עוֹלָם אֲתָה אֵל: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא, מְלֶכֶךָ מְהַלֵּל בְּתִשְׁבָּחוֹת:

יש נוהגין לומר בראש חודש אחר הלל פסוק זה וטוב לאריכת ימים:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְהוָהנִי אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא: ^{אֲרִיז הַבִּלְתִּי הַצְלִיחַה נָא} בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם כָּלֶל:

וַיֹּאמֶר: זְבֻדִי"ה יִשְׁמְרֵנוּ וַיַּחֲיֵינוּ, בֵּן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵים חַיִּים וּמְלֶכֶךָ

עוֹלָם, אֲשֶׁר בְּיַדְךָ נֶפֶשׁ כָּל חַי, אָמֵן: כֹּל זֶה יֹאמֶר ג' פַּעַמִּים:

בסוכות אומרים כאן הושענות. ויש אומרים ההושענות לאחר מוסף.

בראש חודש וביום טוב ובחול המועד פסח (או בחול המועד סוכות, לנוהגים לומר הושענות אחרי מוסף) אומר החזן קדיש שלם עם תתקבל ובחנוכה חצי קדיש, וקורין בר"ח ד' גברי ואחר קריאת התורה חצי קדיש, אשרי ובא לציון ואין אומרים למנצח, חצי קדיש וחולצין התפילין ומתפללין מוסף ובחזרת הש"ץ אומרים קדושת כתר.

קדיש תתקבל

חזן יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתֵיהּ

וַיִּמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ, וַיַּצְמַח פּוּרְקָנֵיהּ וַיִּקְרַב (נ"א קין) מְשִׁיחָהּ. קהל

אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְכִזְמוֹן קָרִיב

וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וברכת היללוד, יאמר במתון גדול. ובדאי ממילא שמו ויתעלה זכרו לעד. סליק כוונת קריאת הלל ביבוא בלבבו שמחה עצומה בגודל אלהותו יתברך בעז"ה.

קהל וחזן: יהא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא:

חזן: יְתַבְרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל
שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן לְעֵלְא מִן כָּל
(בעש"ת: וְלְעֵלְא מִכָּל) בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא, דְּאִמְרִין
בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן: תְּתַקַּבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קָדָם אַבוּהוֹן דִּי
בְּשַׁמְיָא וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ
אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן: עֵשְׂה שְׁלוֹם (בעש"ת: הַשְּׁלוֹם) בְּמֵרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

❦ מוסף לראש חודש ❦

הש"ץ אומר חצי קדיש

כִּי שֵׁם יְהוָהנִּי אֲקַרָּא הָבוּ גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ:

אֲדַנִּי, שְׁפַתִּי תִפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי, אֱלֹהֵינוּ, וְאֱלֹהֵי תְּקוּפָה, בַּעַל הַיְּסוּדוֹת, וְכַעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם

אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי תְּקוּפָה, בַּעַל הַיְּסוּדוֹת, וְכַעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם, יִצְחָק,

וְאֱלֹהֵי תְּקוּפָה, בַּעַל הַיְּסוּדוֹת, וְכַעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם, יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיוֹן,

גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חֲסָדֵי אָבוֹת, וּמִבְּיֵא

גּוֹאֵל לְבָנֵי בְּנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מְלַךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי אֲבֹרָה מִגֵּן אֲבֹרָה:

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדַנִּי, מַחִיָּה מִתִּים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ.

❦ אור הישר - כתו נהורא ❦

בראש חודש חולץ התפילין אחר חצי קדיש ירהר בתשובה ויתקן מעשיו, כי ראש חודש הוא
שאחר "ובא לציון". זמן כפרה.

בקיץ מוֹרִיד הַטָּל: בחורף מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:
 מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל
 עֲפָר, מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ, מְלַךְ מַמְיֹת וּמְחַיֶּה
 וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה:

וּנְאֻמָּן אַתָּה לְהַחְיֹת מֵתִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְחַיֶּה
 הַמֵּתִים:

בחזרת הש"ץ אומרים כאן קדושה

בְּתָר יִתְּנוּ לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֹאכִים הַמוֹנִי מַעְלָה עִם עַמּוֹךְ
 יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מָטָה, קו"ח יחד בְּכֶלם קְדֻשָּׁה לָךְ יִשְׁלְשׁוּ, בְּדָבָר הָאֲמוּר
 עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קו"ח קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה
 צְבָאוֹת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ בְּבוֹדוֹ. חזן לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים.
 קו"ח בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְקוֹמוֹ. חזן וּבְדַבְרֵי קְדֻשָּׁה פְּתוּב לְאֹמֵר:
 קו"ח יְמַלֵּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן, לְדָר וָדָר תִּלְלוּנָה:
 חזן לְדוֹר וָדוֹר נִגִּיד גְּדֻלָּתְךָ, וּלְנִצַּח נִצְחִים קְדֻשַׁתְךָ נְקֻדֵּי־שָׁמַיִם, וְשִׁבְחֶךָ אֱלֹהֵינוּ
 מִפִּינֵנו לֹא יִמוּשׁ, לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, הָאֵל הַקְּדוֹשׁ: ראשי חדשים וכו'
 אַתָּה קְדוֹשׁ וְשִׁמּוֹךְ קְדוֹשׁ, וּקְדוּשֵׁים בְּכָל יוֹם יְהִלְלוּךָ סֶלְתָּ.
 (כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 הָאֵל הַקְּדוֹשׁ:

רֵאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמּוֹךְ נְתַתָּ, זְמַן כְּפָרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתֶם, בְּהִיוֹתֶם מְקַרְיָבִים

אור הישר - כתו נהורא

ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה. רמוז יראת ה'. פירוש: כי ענין מיעוט הירח וקידוש החודש כשרואה הלבנה בחידושה, יש לומר שרצה הקדוש ברוך הוא בזה שיהיה רמז לצדיקים, על

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

[שער ט (הצאן) פרק ג] ראשי חדשים כו' מזבח חדש בציון תכין ועולת ר"ח נעלה עליו, יאמר תפלה זו בשברון לב מאוד ומקירות לבו הומה, כאלו מבקש מאת הבורא ית"ש ויתעלה איזה

לְפָנֶיךָ זָבְחֵי רְצוֹן וְשִׁיעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בְּעֵדָם, זָכְרוֹן לְכֻלָּם יְהוּי, וְתִשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׁוֹנֵא. מְזִבַּח חֹדֶשׁ בְּצִיּוֹן תִּכְוֶן, וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִעְלָה עָלָיו, וְשִׁיעִירֵי עֲזִים נִעְשָׂה בְּרִצּוֹן, וּבַעֲבוּדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׁמַח בְּלָנוּ, וּבְשִׁירֵי דָוִד עֲבֹדָה הַנְּשָׁמְעִים בְּעִירָךְ, הָאֲמֹרִים לְפָנַי מְזַבְּחֶךָ, אֲהַבַת עוֹלָם תָּבִיא

אור הישר - כתור נהורא

אחד. וכוכבים להפיס דעתה. אשר כוננתה. על כן מה אנוש כי תזכרנו, להענישו על חטאיו, שהרי הוא בן אדם, נולד מבשר ודם. וזהו שאמר דוד: לך לבדך, כשהייתי אדם הראשון יציר כפיך חטאתי - כל שכן וקל וחומר עתה הן בעון כו'. על כן כששב בתשובה ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרנהו. וז"ש "תקעו בחודש שופר בכסה", שהלכנה מתכסית, וגם "ביום חגנו", בראש השנה על ידי שנתמעטה על ידי קטרוגה על החמה, אף על פי שהיא מעשה אצבעותיו של הקדוש ברוך הוא - על כן אז "חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב", לזכות את ישראל, אפילו על חטא קנאה ושנאת חנם - מקל וחומר מן הירח. וכן יעשה השם יתברך על ידי זה נקמה באויבי ישראל. וז"ש: "לך יום אף לך לילה", והרי בתחלה "אתה הכינותה מאור ושמש", שהיו שוין. אלא על שקטרוגה הירח על השמש נתמעטה - על כן קל וחומר "זכר זאת או יב חרף ה'", שיהיה עונש והתמעטות לאויבי ישראל. וז"ש ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל תולדותם כו' זכרון לכולם יהיו. עתה, אותך הקרבנות הנקרבות אז ותשועת נפשם מיד שונא. קל וחומר מה הירח שלא חטאה נגד החמה נתמעטה - קל וחומר שונאי ישראל שחוטאים נגד ישראל ונגד הקדוש ברוך הוא. וכל זה הוא עיקר הקרבן והתשובה צריך להיות על ידי יראת ה': ומגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים מזבח חדש בציון תכין כו': יהי רצון מ' לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו

דרך שנאמר: שאו מרום עיניכם כו'. ושיתבוננו כמו שגלגל השמש הוא רם מגלגל הירח, כן יש שמש ומגן ה' צבאות רם מכל העולם. וכמו שהירח מקבל אורו מן אור השמש, כן הצדיקים וכל העולם מקבלים חיות מאור שמש ומגן ה' צבאות. וכן הצדיק כשהוא משעבד לבו לאיבו שבשמים ומתקרב לה' צבאות אז מאיר. מה שאין כן כשמתרחק. וז"ש הקדוש ברוך הוא להירח: צדיקים יקראו על שמך. וכמו שמצינו במשה רבינו עליו השלום על ידי דביקותו והתקרבותו להשי"ת ע"י זה קרן אור פניו כפני חמה. וכן אדם הראשון קודם החטא. וכל זה היה על ידי דביקות בהשם יתברך. וגם יש בזה רמז לבעל תשובה, דאף אם לא נשאר לו שום אור מחמת חטאיו, אפילו הכי יכול להתקרב ולהתחדש ולהאיר על ידי שיעשה תשובה. וזהו הכוונה מ"ש רז"ל שאמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח. פירושו: שיהיה הולך ומתחסר ומתמעט ואחר כך מתחדש ומתגדל, כדי להורות תשובה ועבודת ה' לישראל. וז"ש מפי עוללים ויונקים יסדת עוז - זו התורה. ונתת התורה לישראל ולא למלאכים. ואף על פי שבני אדם מעותדים לחטוא, לא חששת. ומאי טעמא הוא: כי אראה שמך מעשה אצבעותיך הם, וכן צבא השמים, והיה להם שלא לחטוא בחטא קנאה ושנאת חנם, אלא להיותם קדוש וטהור ונקי מכל חטא. ואף על פי כן ירח שקטרוגה ואמרה אי אפשר לב' מלכים, היא והחמה, להשתמש בכתור

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

במרירות לב ומקירות לבו מאוד, שיחזור לנו העטרה ליושנה בבנין בהמ"ק ובהקרבת הקרבנות, וכוונתנו יהי בשביל נחת רוח של הבורא ית"ש ויתעלה, שיגיע לו ית"ש אז מאתנו בהקרבת הקרבנות, ושיתקדש אז שמו הגדול בין כל הגוים,

בקשה גדולה הנוגעת בנפשו, ובודאי אם אדם מתפלל על בנו יחידו שהוא נוטה למות רחמנא לצלן, הוא מתפלל במרירות לב מאד להבורא ית"ש שיעזור אותו מצרה זו וישלח רפואה שלימה לחולי בנו, כן הדבר ממש ראוי לאדם להתפלל

לָהֶם, וּבְרִית אָבוֹת לְבָנִים תִּזְכֹּר. (וְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֵיךָ יְהוָה וְאֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
תקוף בעל היכולת ובעל המוחות כולם וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ, וְתַטְעֵנוּ
אֵינוֹ יָדוּעַ הַיְהוּדִים וְאֵינֵינוּ יְדוּעִים בְּגִבּוֹלֵנוּ). וְהֵבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרָנָה, וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת
 עוֹלָם, וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קְרָבֹנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ, תְּמִידִים כְּסֻדְרָם,
 וּמוֹסָפִים כֶּהֱלַכְתֶּם. וְאֵת מוֹסֵף יוֹם רֵאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב
 לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה, כְּמִצְוַת רְצוֹנְךָ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עֲלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ, עַל יַדֵּי
 מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְבוֹדְךָ, כְּאָמֹר,

וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה וְאֵלֵינוּ אֵינוֹ יָדוּעַ הַיְהוּדִים וְאֵינֵינוּ יְדוּעִים פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם,
 וְאֵיל אֶחָד, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שֶׁבְעָה, תְּמִימִם:
 וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כְּמִדְבָר, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר, וְשְׁנַיִם עֶשְׂרִים לְאֵיל,
 וְעֶשְׂרוֹן לֶכֶבֶשׂ, וַיִּזֵּן כְּנֹסֶפוֹ, וְשָׁעִיר לְכַפֵּר, וְשְׁנַיִם תְּמִידִים
 כֶּהֱלַכְתֶּם:

אֱלֹהֵינוּ תקוף בעל היכולת ובעל המוחות כולם וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, חֲדָשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה,
 לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה, לְשִׂשׁוֹן וְלִשְׂמֹחָה, לִישׁוּעָה וְלִנְחָמָה, לְפָרְנֶסָה
 וְלִכְלָפְלָה, לְחַיִּים טוֹבִים וְלִשְׁלוֹם, לְמַחִילַת חַטָּא וְלִסְלִיחַת עֲוֹן. (בשנת
 העבור עד ר"ח ניסן וְלִכְפָּרַת פֶּשַׁע.) (וְהִי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, סוּף וְקֶץ לְכָל צְרוּתֵינוּ,
 תַּחֲלָה וְרֵאשׁ לְפִדְיוֹן נַפְשֵׁנוּ), כִּי בְעַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּחָרַת מְכַל הָאֲמוֹת,

אור הישר - כתו נהורא

שתעלינו כו'. רמוז עבודת ה' זו תפלה, שיקרב הקדוש ברוך הוא ישועתינו ונזכה להקריב כל קרבן בזמנו ובמועדו: ואת מוסף יום ראש חודש. הוא קבלת עול מלכות ה':
 אלהינו ואלהי אבותנו חדש. רמוז יראת ה'. שיש לערוך מחשבות קדושות ביראת ה' בכל חודש ושבת, באיזה חכמה ושכל מחודש נזכה להוסיף

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ודי בהערה זו. ובתיבות: כי בעמך ישראל בחרת מכל האומות, ובחתימת הברכה: בא"י מקדש ישראל וראשי חדשים, יתן במחשבתו הודאה עצומה על שקדש אותנו ועל שקדש ראשי חדשים ונתן לנו מתנה זו

מִגֵּן יִשְׁעֵנו, אֶתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נֹדֶה לָךְ וְנִסְפֵּר תְּהִלָּתְךָ, עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נְסִיךְ שְׂבָבְךָ יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל גְּפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׂבָבְךָ עֵת, עָרֵב וּבִקֵּר וְצַהֲרִים, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם, כִּי לֹא תִמוּ חֲסָדֶיךָ, (כִּי) מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מוֹדִים דְּרַבֵּן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} יְהוָה ^{הָיָה חַח וְחֵתֶיךָ} אֱלֹהֵינוּ ^{יֵאָדָר וְיִתְרֵי} וְאֱלֹהֵי ^{תַקִּין, בִּעַל הַיְסוּלֹת} וְאֱלֹהֵי ^{וּבִעַל הַמִּצְוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי ^{תַקִּין, בִּעַל הַיְסוּלֹת} כָּל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עַל שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִנְיַמָּנוּ. בֵּן תְּחִינּוּ וְתַקִּימָנוּ. וְתַאֲסֵף גְּלִיּוֹתֵינוּ לְחֻצְרוֹת קְדֻשָּׁךְ. לְשִׁמּוֹר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנָךְ. וְלַעֲבֹדְךָ בְּלֵבב שָׁלֵם. עַל שְׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת:

בַּחֲנוּכָה וּבַפּוּרִים אֹמְרִים וְעַל הַנִּסִּים:

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּפִלְאוֹת וְעַל הַנְּחֻמוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת שְׁעִשִׁית לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְן הַזֶּה:

בַּחֲנוּכָה:

בַּיָּמִי מִתְתַּיְהוּ בֵּן יוֹחָנָן כִּהֵן גְּדוֹל, חֲשֵׁמוֹנָאִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁפִּיחַם תּוֹרְתְךָ וְלַהֲעִבִירם מַחְקֵי רְצוֹנָךְ, וְאֶתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעַת צָרָתָם, רַבְתָּ אֶת רִיבָם, דָּגַת אֶת דִּינָם, נִקְמַת אֶת נִקְמָתָם, מְסַרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִּים, וְטַמְאִים בְּיַד טְהוֹרִים, וְרַשָּׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרְתְךָ, וְלָךְ עֲשִׂיתָ שֵׁם גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפְרָקָן בְּהִיוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְנֵיךָ לְדַבֵּר בִּיתְךָ, וּפְנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ, וְטָהְרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת בְּחֻצְרוֹת קְדֻשָּׁךְ, וְקָבְעוּ שְׂמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלָיו, לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

אור הישר - כתב נהורא

מוֹדִים. יִשְׁהָה מֵעַט וְקוֹדֵם הַשֵּׁם יִזְקוּף מֵעַט וּבְאוֹמְרוֹ עַל שְׂאֵנוּ מוֹדִים יִשְׁחָה:

בפורים: בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה, כשעמד עליהם הזמן הרשע, בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, בשלשה עשר לחדש שנים עשר, הוא חדש אדר, ושללם לבז. ואתה ברחמיך הרבים הפרת את עצתו, וקלקלת את מחשבתו, והשבות לו גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ:

ועל כלם יתברך ויתרומם (ויתנשא) שמך מלפני תמיד לעולם ועד. וכל החיים יזרוך סלה, ויהללו (ויברכו) את שמך (הגדול) באמת (לעולם כי טוב), האל ישועתנו ועזרתנו סלה. (האל הטוב): ברוך אתה יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת וחתה} ^{יאהרונתי} ^{יהוה} ^{אדני}, הטוב שמך ולך נאה להודות:

כשאין כהנים הש"ץ אומר:

אלהינו ואלהי אבותינו, ברכנו בברכה המשלשת בתורה הכתובה על ידי משה עבדך, האמורה מפי אהרן ובניו כהנים עם קדושה, פאמור:

יברך יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת וחתה} ^{יאהרונתי} יהיה פניו נגד ההיכל. וישמרך נגד ימינו:
 יאר יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת וחתה} ^{יאהרונתי} | פניו נגד ההיכל. נגד שמאלו:
 ישא יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת וחתה} ^{יאהרונתי} | פניו נגד ההיכל. נגד ימינו.
 וישם לך נגד שמאלו שלום: נגד ימינו. ויכוין שתגבר ימינו הוא מידת הרחמים על מידת הדין:

אם אין כהנים מדלג אדיר וכו' וממשיך שים שלום

אדיר במרום, שוכן בגבורה, אתה שלום ושמך שלום. יהי רצון שתשים עלינו ועל כל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום: שים שלום טובה וברכה, (חיים) חן וחסד ורחמים, עלינו ועל (כל) ישראל עמך. ברכנו אבינו כלנו כאחד (יחד) באור פניך, כי באור פניך נתת לנו יהוה ^{אדון הכל} ^{היה חת וחתה} ^{יאהרונתי} ^{יהוה} ^{אדני} אלהינו תורת חיים ואהבת חסד, וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום, וטוב

יְהִי בְעֵינֶיךָ (לְבָרְכֵנוּ וּ) לְבָרְךָ אֶת (כָּל) עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
 בְּכֹל יַעַת וּבְכֹל שְׁעָה בְּשָׁלוֹמְךָ, (בְּרַב עֵז וְשָׁלוֹם): בְּרוּךְ אַתָּה
 יְהוָהנִי יֵאוּרֵנוּ, אֲדוֹנוּ הַכֹּל הַיּוֹם הַזֶּה וְיָמֵינוּ יְהוָהנִי יֵאוּרֵנוּ
 יְהִיו לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָהנִי יֵאוּרֵנוּ צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

לאחר חזרת התפילה אומר כאן הש"ץ קדיש שלם

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי
 תְּדוֹם, וְנַפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכֹל תְּהִיָּה, פֶּתַח לְבִי בְּתוֹרַתְךָ,
 (וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ) וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשֵׁי. [וְתַצִּילֵנִי מִפְּנֵעַ רַע
 וּמִיֵּצֵר הָרַע (וּמֵאִשָּׁה רָעָה), וּמִכָּל רָעוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת לָבוֹא
 בְּעוֹלָם], וְכֹל (הַקָּמִים וְ) הַחֹשְׁבִים עָלַי (לְ)רָעָה, מְהֵרָה הַפֵּר
 עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחְשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָהנִי יֵאוּרֵנוּ אֱלֹהֵי תְּמִידָה בְּעַל הַיְּסוּדִים וְעַל הַפְּסוּחִים כֹּלֵם וְאֱלֹהֵי תְּמִידָה בְּעַל הַיְּסוּדִים וְעַל הַפְּסוּחִים כֹּלֵם אֲבוֹתַי, שְׁלֵא תַעֲלֶה [שְׁנֵאת
 אָדָם עָלַי וְלֹא שְׁנֵאתִי עַל אַחֲרִים, וְלֹא תַעֲלֶה] קִנְיַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְיַתִּי עַל אַחֲרִים.
 וְשְׁלֵא אֲכַעֵם הַיּוֹם וְשְׁלֵא אֲכַעִסְךָ. (וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֵר הָרַע). וְתֵן בְּלִבִּי הַכְּנֻעָה וְעֲנוּהָ.
 מִלְּפָנֶיךָ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי כָּל בְּשָׂר, יַחַד שְׂמֵךְ בְּעוֹלָמְךָ, בְּגַה עִירְךָ, יִסֹּד בֵּיתְךָ, שְׁכֵלֵל הַיְּכֻלָּה,
 קָרֵב קִין בֵּיאַת מְשִׁיחְךָ, (וְקַבֵּץ קְבוּץ גְּלוּיֹת), פְּדֵה (צֹאנְךָ), שְׂמַח עֲדֻתְךָ:
 עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֵךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ, עֲשֵׂה
 לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ. לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי:

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות
 אחרון משמו.

יְהִיו לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָהנִי יֵאוּרֵנוּ צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:
 עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיִרְאָה פִּימִי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמֹּנִיּוֹת. וְעֲרָבָה לַיהוָה
מִנַּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם פִּימִי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדֻמֹּנִיּוֹת:

קדיש תתקבל

חזן יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. קהל אָמֵן: חזן בְּעֶלְמָא דִּי בְרָא כְרַעוּתָהּ
וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ, וְיַצְמַח פּוּרְקָנָהּ וְיִקְרַב (נ"א קץ) מְשִׁיחָהּ. קהל
אָמֵן: חזן בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב
וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

קהל וחזן: יְהִיא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

חזן יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלָּה
וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. קהל בְּרִיךְ הוּא חזן
לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמַתָּא, דְּאִמְרִין בְּעֶלְמָא
וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קְדָם אֲבוּהוֹן דִּי
בְּשַׁמְיָא וְאָמְרוּ אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן יְהִיא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ
אָמֵן: קהל אָמֵן:

חזן עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ
אָמֵן: קהל אָמֵן:

סדר הושענות

אם חל יום ראשון של סוכות ביום ב' אז אומרים זה הסדר של הושענות: למען אמתך. אבן שתיה.
אערוך שועי. אום אני חומה. אל למושעות. אום נצורה: ואם חל יום ראשון ביום ג' אז יש זה הסדר:
למען אמתך. אבן שתיה. אערוך שועי. אל למושעות. אום נצורה. אדון המושיע: ואם חל יום א'
ביום ה' אז יש זה הסדר: למען אמתך. אבן שתיה. אום נצורה. אערוך שועי. אל למושעות. אדון

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הושענות: בכל יום מקיפין את הבימה שעליו התקון של הקפה בעצמו עם שאר תקונים של הנענועים של ברכת נטילת לולב ושל הלל, ויהיו גדול בעולמות העליונים הקדושים. וע"כ מי שיש לו לולב שלו בעצמו, חיוב גדול עליו לעשות ומי שאין ידו משגת ליקח לעצמו לולב, ראוי לו

המושיע: ואם חל יום ראשון בשבת אז יש זה הסדר: אום נצורה. למען אמתך. אערוך שועי. אבן שתיה. אל למושעות. אדון המושיע: (יסו"ה)

בכל יום אחר הושענות אומרים כהושעת אלים בלוד עמך וכו' הושיעה את עמך וכו' ובשבת אחר הושענא אום נצורה אומרים כהושעת אדם יציר כפיך וכו':

הוֹשֵׁעַ נָא

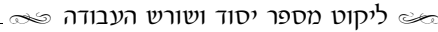
לְמַעַן אֱלֹהֵינוּ הוֹשֵׁעַ נָא:

לְמַעַן בּוֹרְאֵנוּ הוֹשֵׁעַ נָא:

לְמַעַן גּוֹאֲלֵנוּ הוֹשֵׁעַ נָא:

לְמַעַן דּוֹרְשֵׁנוּ הוֹשֵׁעַ נָא:

לְמַעַן אֲמַתְךָ. לְמַעַן בְּרִיתְךָ. לְמַעַן גְּדֻלַּתְךָ וְתַפְאֶרְתְּךָ. לְמַעַן דְּתָךְ. לְמַעַן הוֹדְךָ. לְמַעַן וְעוֹדְךָ. לְמַעַן זְכָרְךָ. לְמַעַן חֲסֵדְךָ. לְמַעַן טוֹבְךָ. לְמַעַן יְחוּדְךָ. לְמַעַן כְּבוֹדְךָ. לְמַעַן לְמוֹדְךָ. לְמַעַן מַלְכוּתְךָ. לְמַעַן נִצְחָךְ. לְמַעַן סוֹדְךָ. לְמַעַן עֲזָךְ. לְמַעַן פְּאֶרְךָ. לְמַעַן צְדָקְתְךָ. לְמַעַן קְדֻשַׁתְךָ. לְמַעַן רַחֲמֵיךָ הַרְבִּים. לְמַעַן שְׂכִינְתְךָ. הוֹשֵׁעַ נָא: לְמַעַן תִּהְלֹתְךָ. הוֹשֵׁעַ נָא:

ועוד פ"א קודם פסוק הושיעה את עמך, בכוונה עצומה. והיא ע"פ תיקונים תקון ו' דף כ"ג ע"ש. החסידים ואנשי מעשה עושים לזכר שמחת בית השואבה, להיות נעורים כמעט כל לילות של חה"מ בזמירות ושבחים ומרבים גרות בסוכה בלילות אלו. גם בהרבה בתי מדרשות נהגו להרבות בגרות בתפלת ערבית דחה"מ בחג הזה, זכר לשמחת בית השואבה. וכל מי שעושה זכר למקדש אשרי חלקו, כדאיתא בגמרא (סוכה מא, א) ע"פ ציון היא דורש אין לה (ירמיה ל, יז), מכלל דבעי דרישה. לכן יזדרז האדם בלילות אלו בשבחים ובזמירות אף ביחידי והא חלקי עמו, דהיינו יזמר השבחים של פיוטים דר"ה ויוה"כ: אתה הוא ה' אלהינו בשמים ובארץ, מלך עליון וכיוצא, גם מזמורי תהלים שהם שבחים נפלאים, היינו מזמורי של קבלת שבת ושבת ברכות וכיוצא, גם ה' בבות דאין כאלהינו, ואחר כל השבחים ראוי לומר הפסוק מי ימלא גבורות ה' וגו', ויגיל וישמח שמחה עצומה מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה.

להשתדל שיהיה בידו לולב של חבירו או של הקהל לעשות בו כל התקונים הנ"ל, דהיינו בענין שיוכל לברך עליו בסוכה דוקא ולעשות הנענועים גם בקריאת הלל ולהקיף הבימה. ובודאי מי שחלק לו השם בינה לכיין בהקפה כוונת האר"י ז"ל, עליו לעשות, ואינו רשאי להפקיע א"ע מזה. אך אנוש כערכי יזהר לכיין בהקפה ג"כ כוונה הנ"ל בנענועים, ועוד זאת יתירה בהקפה שצריך לפרט הכוונה הנ"ל בפה מלא מתחלת ההקפה עד סופה, כי תקון ההקפה הוא דווקא בדבור, כאשר יבא לפנינו בעז"ה בהקפות דהושענא רבה. ויתחיל בזה"ל: אני מקיף ס"ת זו בד' מינים אלו שבידי, לשם יחוד קב"ה ושכינתו לעשות בזה נחת רוח ליוצרי. ואם טרם יכלה לגמור ההקפה גמר אומר שבלבו וכוונתו הנ"ל, אזי יחזור פעם שנית לפרט הכוונה הנ"ל, וחוזר חלילה עד שייגמור ההקפה, אך בשמחה עצומה מאוד, ויחשב לו כאלו כיון בכל הכוונות הראויות לה. וקודם שיתחיל להקיף יאמר פסוק ויהי נועם בכוונה עצומה במתן. ויאמר אני והו הושיעה נא ב"פ כנהוג, פ"א אחר ההקפה מיד

להושענא רבה **כי אמרתי עולם חסד יפנה:**

אָבֵן שְׁתִּיה. בֵּית הַבְּחִירָה. גֵּרֵן אֲרֻנָּן. דְּבִיר הַמְּצַנֵּעַ. הַר הַמּוֹרִיָּה. וְהַר
יִרְאֵה. זְבוּל תַּפְּאֲרֵתְךָ. חָנָה דָּוֵד. טוֹב הַלְּבָנוֹן. יִפֵּה נוֹף מְשׁוּשׁ כָּל
הָאָרֶץ. כְּלִילַת יָפִי. לֵינַת הַצֶּדֶק. מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ. נוֹה שְׁאֲנָן. סִפְתָּ שְׁלָם.
עֲלִית שְׁבָטִים. פָּנַת יִקְרַת. צִיּוֹן הַמְּצִינֵת. קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים. רְצוּף אֶהְבֵּה.
שְׁכִינַת כְּבוֹדְךָ. הוֹשֵׁעַ נָא: תֵּל תִּלְפִיּוֹת. הוֹשֵׁעַ נָא:

להושענא רבה **לך זרוע עם גבורה, תעז ירך תרום ימינך:**

אִם אָנִי חוֹמָה. בָּרָה כַּחֲמָה. גּוֹלָה וְסוּרָה. דְּמַתָּה לְתַמָּר. הַהֲרוּגָה עֲלֶיךָ.
וְנַחֲשֶׁבֶת כְּצֵאֵן טַבְּחָה. זְרוּיָה בֵּין מַכְעִיסֶיהָ. חֲבוּקָה וְדְבוּקָה בְּךָ. טוֹעֲנַת
עֲלֶיךָ. יַחֲדָה לִיחָדְךָ. כְּבוּשָׁה בַּגּוֹלָה. לוֹמְדַת יִרְאֵתְךָ. מְרוּשַׁת לְחִי. נְתוּנָה
לְמַכִּים. סוּבְלַת סַבְלֶךָ. עֲנִיָּה סוֹעֶרָה. פְּדוּיַת טוֹבִיָּה. צֵאֵן קִדְשִׁים. קַהְלוֹת
יַעֲקֹב. רְשׁוּמִים בְּשִׁמְךָ. שׁוֹאֲגִים הוֹשֵׁעַ נָא. תְּמוּכִים עֲלֶיךָ. הוֹשֵׁעַ נָא:

להושענא רבה **תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם:**

אֲדוֹן הַמּוֹשִׁיעַ. בְּלַתְךָ אֵין לְהוֹשִׁיעַ. גְּבוּר וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. דִּלְתִּי וְלִי
יְהוֹשִׁיעַ. הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ. וּמְצִיל וּמּוֹשִׁיעַ. זוֹעֲקֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. חוֹכֵיךָ
הוֹשִׁיעַ. טְלָאִיךָ תִּשְׁבִּיעַ. יָבוּל לְהַשְׁפִּיעַ. כָּל שִׁיחַ תִּדְשָׂא וְתוֹשִׁיעַ. לְגִיָּא
כָּל תִּרְשִׁיעַ. מְגֻדִים תִּמְתִּיק וְתוֹשִׁיעַ. נְשִׂאִים לְהַפִּיעַ. שְׁעִירִים לְהַנִּיעַ.
עֲנָנִים מְלַהֲמִנִיעַ. פּוֹתַח יָד וּמִשְׁבִּיעַ. צִמְאִיךָ תִּשְׁבִּיעַ. קוֹרְאִיךָ תּוֹשִׁיעַ.
רְחוּמֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. שׁוֹחֲרֶיךָ הוֹשִׁיעַ. הוֹשֵׁעַ נָא: תְּמִימֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. הוֹשֵׁעַ נָא:

להושענא רבה **נעמות בימינך נצח:**

אֲדָם וּבְהֵמָה. בְּשָׂר וְרוּחַ וּנְשָׁמָה. גֵּיד וְעֵצִים וְקַרְמָה. דְּמוּת וְצֶלֶם וְרַקְמָה.
הוֹד לְהַבֵּל דָּמָה. וְנִמְשָׁל בְּבֵהֵמוֹת נְדָמָה. זִיו וְתֹאֵר וְקוֹמָה. חֲדוּשׁ
פְּנֵי אֲדָמָה. טִיעַת עֲצֵי נִשְׁמָה. יָקְבִים וְקָמָה. פְּרָמִים וְשִׁקְמָה. לְתַבֵּל
הַמְּסִימָה. מְטָרוֹת עֵז לְסַמְמָה. נְשִׂיָּה לְקִימָה. שִׁיחִים לְקוֹמָמָה. עֲדָנִים
לְעֲצָמָה. פְּרָחִים לְהַעֲצִימָה. צְמָחִים לְגִשְׁמָה. קָרִים לְזֹרְמָה. רְבִיכִים
לְשִׁלְמָה. שְׁתִּיָּה לְרוֹמְמָה. הוֹשֵׁעַ נָא: תְּלוּיָה עַל בְּלִימָה. הוֹשֵׁעַ נָא:

להושענא רבה יהוה אלהינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים:

אדמה מארר. בהמה ממשכלת. גרן מגזם. דגן מדלקת. הון ממארה. ואכל ממהומה. זית מנשול. חטה מחגב. טרף מגובי. יקב מילק. פרם מתולעת. לקש מארבה. מגד מצלצל. נפש מבהלה. שבע מסלעם. עדרים מדלות. פרות משדפון. צאן מצמיתות. קציר מקללה. רב מרוזן. שבלת מצנמון. הושע נא: תבואה מחסיל. הושע נא:

להושענא רבה צדיק יהוה אלהינו בכל דרכיו, וחסיד בכל מעשיו: למען איתן הנזרק בלהב אש. למען בן הנעקד על עצים ואש. למען גבור הנאיב עם שר אש. למען דגלים נחית באור וענן אש. למען העלה למרום ונתעלה כמלאכי אש. למען והוא לך כסגן באראלי אש. למען זכר דברות הנתונות מאש. למען חפוי יריעות וענן אש. למען טכס הר ירדת עליו באש. למען ידידות בית אשר אהבת משמי אש. למען כמה עד שקעה האש. למען לקח מחתת אש והסיר חרון אש. למען מקנא קנאה גדולה באש. למען נף ידו וירדו אבני אש. למען שם טלה חלב כליל אש. למען עמד בגרן ונתרצה באש. למען פלל בעזרה וירדה האש. למען ציר עלה ונתעלה ברכב וסוסי אש. למען קדושים משלכים באש. למען רבוא רבבן חזו ונהרי אש. למען שממות עירך השרופה באש. הושע נא: למען תולדות אלופי יהודה תשים ככור אש. הושע נא:

להושענא רבה בהקפה שביעית אומרים:

לך יהוה אלהינו הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד פי כל בשמים ובארץ, לך יהוה אלהינו הממלכה והמתנשא לכל לראש: והיה יהוה אלהינו למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אלהינו אחד ושמו אחד: ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל יהוה אלהינו אלהינו יהוה אחד: פרוץ שם כבוד מלכותו לעולם ועד: אני והו,

אערוך שועי ואל למושעות אין אומרים בהושענא רבה.

אַעְרֹךְ שׁוּעִי. בְּבֵית שׁוּעִי. גְּלִיתִי בְּצוּם פְּשָׁעִי. דְּרַשְׁתִּיךָ בּוֹ לְהוֹשִׁיעִי.
הַקְּשִׁיבָה לְקוֹל שׁוּעִי. וְקוּמָה וְהוֹשִׁיעִי. זְכֹר וְרַחֵם מוֹשִׁיעִי. חַי בֶּן
תְּשַׁעֲשָׁעִי. טוֹב בְּאַנֶּק שְׁעִי. יוֹחֵשׁ מוֹשִׁיעִי. פְּלֵה מְרִשִׁיעִי. לְכָל עוֹד
תְּרִשִׁיעִי. מֵהַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. נִצַּח לְהוֹשִׁיעִי. שָׂא נָא עֵז וְרִשְׁעִי. עֲבַר עַל
פְּשָׁעִי. פְּנֵה נָא לְהוֹשִׁיעִי. צוּר צִדִּיק מוֹשִׁיעִי. קַבֵּל נָא שׁוּעִי. רוּמֵם קָרָן
יִשְׂרָאֵל. שְׂדֵי מוֹשִׁיעִי. הוֹשֵׁעַ נָא: תּוֹפִיעַ וְתוֹשִׁיעִי. הוֹשֵׁעַ נָא:

אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. בְּאַרְבַּע שָׁבוּעוֹת. גְּשִׁים בְּשׁוּעוֹת. דּוֹפְקֵי עֶרְךָ שׁוּעוֹת
(ב"א שְׁעוֹת). הוֹגֵי שַׁעֲשׁוֹת. וְחִידוֹתֵם מִשְׁתַּעֲשָׁעוֹת. זוֹעְקִים לְהִשְׁעוֹת.
חוֹכֵי יִשׁוּעוֹת. טְפוּלִים בְּךָ שְׁעוֹת. יוֹדְעֵי בֵּין שְׁעוֹת. פּוֹרְעֵיךָ בְּשׁוּעוֹת. לְהַבִּין
שְׁמוּעוֹת. מִפִּיךָ נִשְׁמָעוֹת. נוֹתֵן תְּשׁוּעוֹת. סְפוּרוֹת מִשְׁמָעוֹת (ב"א מִשְׁמָעוֹת).
עוֹדוֹת מִשְׁמִיעוֹת. פּוֹעֵל יִשׁוּעוֹת. צִדִּיק נוֹשָׁעוֹת. קַרְיַת (ב"א קָרַב) תְּשׁוּעוֹת.
רָגַשׁ תְּשׁוּאוֹת. שָׁלַשׁ שְׁעוֹת. הוֹשֵׁעַ נָא: תְּחִישׁ לְתִשׁוּעוֹת. הוֹשֵׁעַ נָא:

אֲנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא:

בְּהוֹשַׁעְתָּ אֱלִים בְּלוֹד עַמּוֹךְ, בְּצִאתְךָ לַיִשׁוּעַ עַמּוֹךְ. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא:
בְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וְאֱלֹהִים, דְּרוֹשִׁים לַיִשׁוּעַ אֱלֹהִים. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא:
בְּהוֹשַׁעְתָּ הַמּוֹן צְבָאוֹת, וְעַמּוֹס מִלְּאֲכֵי צְבָאוֹת. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ
זַפִּים מִבֵּית עֲבָדִים, חֲנוּן בְּיָדָם מִעֲבָדִים. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ
טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים, יְקַרְךָ עַמּוֹס מִעֲבָרִים. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ כְּנֵה
מִשׁוֹרֶרֶת וַיִּוֹשַׁע, לְגוֹחָה מְצִינַת וַיִּוֹשַׁע. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ מֵאֲמַר
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם, נְקוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ סוֹכְבֵי
מִזְבֵּחַ, עוֹמְסֵי עֲרֵבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ פְּלֵאֵי אֲרוֹן
בְּהַפְּשַׁע, צַעַר פְּלִשְׁתַּת בְּחֶרוֹן אַף וְגוֹשַׁע. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ קַהְלוֹת
בְּבִלְהַ שְׁלַחְתָּ, רַחוּם לְמַעַנָם שְׁלַחְתָּ. בֶּן הוֹשֵׁעַ נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוֹת
שְׁבִטֵי יַעֲקֹב, תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוֹת אֶהְלִי יַעֲקֹב, וְהוֹשִׁיעָה נָא: בְּהוֹשַׁעְתָּ
שׁוֹמְרֵי מִצּוֹת וְחוֹכֵי יִשׁוּעוֹת אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא:

בהושענא רבה ממשיכים כאן תתנו לשם ולתהלה עמ':

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמְּךָ, וּבִרְךָ אֶת נַחְלֶתְךָ, וְרַעַם וַנְּשֹׂאִים עַד הָעוֹלָם: וַיְהִי
 דְּבַר־י אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלָה, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עֲבָדָיו וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 יאהרונחי
 דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ, כִּי יְהוָה יאהרונחי הוּא
 הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: קדיש שלם עמ'

לשבת

אִם נִצְוָה כְּבַבְתָּ. בּוֹנֵנֶת בְּדַת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת. גּוֹמְרַת הַלְכוֹת שַׁבָּת.
 דּוֹרְשַׁת מִשְׁאֵת שַׁבָּת. הַקּוֹבְעַת אֶלְפִים תַּחֲוֹם שַׁבָּת. וּמְשִׁיבַת רֶגֶל
 מִשַּׁבָּת. זְכוֹר וְשֹׁמֵר מְקִימַת בְּשַׁבָּת. חָשָׂה לְמַהֵר בִּיאַת שַׁבָּת. טוֹרַחַת
 כָּל מְשֻׁשָׁה לְשַׁבָּת. יוֹשֶׁבֶת וּמְמַתְנֶת עַד כְּלוֹת שַׁבָּת. כְּבוֹד וְעֲנֵג קוֹרְאָה
 לְשַׁבָּת. לְבוּשׁ וּכְסוּת מְחַלְפֶת בְּשַׁבָּת. מֵאֲכָל וּמְשֻׁתָּה מְכִינָה לְשַׁבָּת. נַעַם
 מְגֻדִים מְנַעֲמַת לְשַׁבָּת. סְעוּדוֹת שְׁלֹשׁ מְקִימַת בְּשַׁבָּת. עַל שְׁתֵּי כְּפָרוֹת
 בּוֹצֵעַת בְּשַׁבָּת. פּוֹרְטַת אַרְבַּע רְשׁוּיוֹת בְּשַׁבָּת. צוּוּי הַדְּלָקַת גֵּר מִדְּלָקַת
 בְּשַׁבָּת. קוֹדֵשׁ הַיּוֹם מְקוֹדֶשֶׁת בְּשַׁבָּת. רֶגֶן שֶׁבַע מְפַלְלַת בְּשַׁבָּת. שְׁבַעַה
 בְּדַת קוֹרְאָה בְּשַׁבָּת. תְּנַחֲלֶנָּה לַיּוֹם שְׁפָלוֹ שַׁבָּת. הוֹשַׁע נָא:

אָנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ אָדָם יִצִּיר כְּפִיד לְגוֹנְנָה, בְּשַׁבַּת קוֹדֵשׁ הַמִּצְוָתוֹ כְּפָר וְחֲנִינָה.
 בֶּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי מְצִיץ מְקוּיִם חֶפְשׁ, דַּעַה כְּוֹנֵנֵי
 לְכוֹר שְׁבִיעֵי לְנֶפֶשׁ. בֶּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ הָעָם נְהַגְתָּ כְּצֹאן לְהַנְחוֹת,
 וְחָק שְׁמֹת בְּמָרָה עַל מִי מְנוּחוֹת. בֶּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ זְבוּדִיךָ בְּמַדְבָּר
 סִין בְּמַחְנֶה, חֲכָמוֹ וְלִקְטוֹ בְּשִׁשִּׁי לֶחֶם מִשְׁנֶה. בֶּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ
 טְפוּלִיךָ הוֹרוֹ הִכְנָה בְּמַדְעָם, יִשָּׂר כְּחֵם וְהוֹדָה לָמוֹ רוּעָם. בֶּן הוֹשַׁע נָא:
 כְּהוֹשַׁעְתָּ כְּלָפְלוֹ בְּעֲנֵג מִן הַמְּשֻׁמֵּר, לֹא הֶפְךָ עֵינָיו וְרִיחוֹ לֹא נָמַר. בֶּן
 הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ מִשְׁפָּטֵי מִשְׁאֵוֹת שַׁבָּת גְּמָרוֹ, נָחוּ וְשַׁבְתוּ רְשִׁיוֹת

ותחומים שָׁמְרוּ. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ סִינֵי הַשָּׁמַעוּ בְּדַבּוֹר רְבִיעוּ,
 עֲנֵן זְכוֹר וְשִׁמּוֹר לְקִדְשׁ שְׁבִיעֵי. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ פְּקֻדוֹ יִרְיָחוֹ
 שָׁבַע לְהַקְרָא, צְרוּ עַד רִדְתָּהּ בַּשָּׁבַת לְתַקְרָא. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ
 קַהֲלָת וְעַמּוֹ בְּבֵית עוֹלָמִים, רִצּוֹךְ בְּחַגְגָּם שְׁבַעַה וְשִׁבְעָה יָמִים. בֵּן הוֹשֵׁעַ
 נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ שָׁבִים עוֹלֵי גוֹלָה לְפִדְיוֹם, תּוֹרַתְךָ בְּקִרְאָם בְּחַג יוֹם יוֹם.
 בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ מִשְׁמַחִיד בְּכַנְנֵן שְׁנֵי הַמַּחְדָּשׁ, נוֹטְלֵן לוֹלֵב כָּל
 שְׁבַעַה בְּמַקְדָּשׁ. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ חֲבוּט עֲרֵבָה שְׁבַת מִדְּחִים,
 מִרְבִּיּוֹת מוֹצָא לְיִסוּד מִזְבַּח מְנִיחִים. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ בְּרַכּוֹת
 וְאַרְכּוֹת וּגְבוּהוֹת מְעַלְסִים, בְּפִטְיֻרְתָּן יְפִי לָךְ מִזְבַּח מְקַלְסִים. בֵּן הוֹשֵׁעַ
 נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ מוֹדִים וּמְיַחֲלִים וְלֹא מְשַׁנִּים, כְּלָנוּ אָנוּ לִיָּה וְעֵינֵינוּ לִיָּה
 שׁוֹנִים. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ יַקֵּב מַחְצְבִיד סוֹכְבִים בְּרַעֲנָנָה, רוֹנְנִים
 אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ חֵיל זְרִיזִים מְשָׁרְתִים
 בְּמִנוּחָה, קָרְבֵן שְׁבַת כְּפוֹל עוֹלָה וּמְנַחָה. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ לְוִיִּךְ
 עַל דּוֹכְנָם לְהַרְבֵּת, אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבַת. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא:
 כְּהוֹשַׁעַתְּ נְחוּמִיךְ בְּמִצּוֹתֶיךָ תְּמִיד יִשְׁתַּעֲשְׁעוּן, וְרַצָּם וְהַחֲלִיצִם בְּשׁוֹכָה
 וְנַחַת יוֹשְׁעוּן. בֵּן הוֹשֵׁעַ נָא: כְּהוֹשַׁעַתְּ שְׁבוֹת שְׁבִטֵי יַעֲקֹב, תָּשׁוּב וְתָשִׁיב
 שְׁבוֹת אֶהְלִי יַעֲקֹב וְהוֹשִׁיעָה נָא:

כְּהוֹשַׁעַתְּ שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת, וְחוֹכֵי יִשׁוּעוֹת, אֵל לְמוֹשְׁעוֹת. וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא:

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמְךָ וְכו' עֲמוּד

ב"ק"ק אוֹמְרִים בְּהוֹשַׁעַתְּ רַבָּה הוֹשַׁעוֹת אֵלֹהֵי עַל הַסֵּדֶר שְׁנֵרֶשׁם כֵּאֵן: לְמַעַן אֲמַתְךָ. אֲבָן שְׁתִּיה. אוֹם
 אֲנִי חוּמָה. אֲדוֹן הַמוֹשִׁיעַ. אָדָם וּבִהֵמָה. אֲדָמָה מֵאַרְרֵ. לְמַעַן אֵיתָן. כְּהוֹשַׁעַתְּ אֵלִים. וְאַחַר כֵּךְ אוֹמְרִים
 תַּתְּנֵנוּ וְכָל הַהוֹשַׁעוֹת כְּמוֹ שְׁנֵדְפֶס כֵּאֵן וּבְקִרְאָקָא א"א תַּתְּנֵנוּ:

תַּתְּנֵנוּ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה. תָּשִׁיבֵנוּ אֶל הַחֶבֶל וְאֶל הַנֶּחֱלָה. תְּרוֹמְמֵנוּ
 לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. תְּקַבְּצֵנוּ לְבֵית הַתְּפִלָּה. תַּצִּיבֵנוּ כְּעֵץ עַל פְּלִגֵי
 מַיִם שְׁתוּלָה. תְּפַדְּנוּ מִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה. תַּעֲטִרְנוּ בְּאַהֲבָה כָּלֹלָה.

תִּשְׁמַחְנוּ בְּבֵית הַתְּפִלָּה. תִּנְהַלְנוּ עַל מֵי מְנוּחֹת סֵלָה. תִּמְלֵאֲנוּ חֲכָמָה וְשִׁבְלָה. תִּלְבִּישֵׁנוּ עֵז וְגִדְלָה. תִּכְתִּירֵנוּ בְּכֶתֶר פְּלוּלָה. תִּיִשְׁרֵנוּ בְּאַרְח סְלוּלָה. תִּטְעֵנוּ בְּיִשָּׁר מְסֵלָה. תִּחַנְנוּ בְּרַחֲמִים וּבְחַמְלָה. תִּזְכִּירֵנוּ בְּמִי זֹאת עֹלָה. תוֹשִׁיעֵנוּ לְקִץ הַגָּאֹלָה. תִּהְדָּרְנוּ בְּזִיו הַמוּלָה. תִּדְבִיקֵנוּ כְּאֶזֶר חַתוּלָה. תִּגְדִּלְנוּ בְּיַד הַגְּדוּלָה. תִּבְיֵאֲנוּ לְבֵיתְךָ בְּרִנָּה וְצַהֲלָה. תִּאֲדָרְנוּ בְּיִשַׁע וְגִילָה. תִּאֲמִצְנוּ בְּרוּחַ וְהִצְלָה. תִּלְכְּבֵנוּ בְּכַנְיָן עֵירֶךְ כְּבִתְחֻלָּה. תַּעֲזָרְנוּ לְצִיּוֹן בְּשִׁכְלוֹלָה. תִּזְכְּנוּ בְּנִבְנֹתָהּ הָעִיר עַל תְּלָהּ. תִּרְבִּיצְנוּ בְּשִׁשׁוֹן וְגִילָה. הוֹשִׁעַ נָא: תִּחַזְקֵנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה. הוֹשִׁעַ נָא:

אָנָּה הוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָּה אֵזֶן חַיִּים תִּאֲבִי יִשְׁעֶךָ. בְּעַרְבֵי גַחַל לְשַׁעֲשַׁעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה גֹּאֵל כַּנַּת נִטְעֶךָ. דוּמָה בְּטַאמְאָךְ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה הַבֵּט לְבָרִית טְבַעֶךָ. וּמַחֲשָׁבֵי אֶרֶץ בְּהַטְבִּיעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה זָכַר לָנוּ אָב יִדְעֶךָ. חֲסִדֶךָ לָמוּ בְּהוֹדִיעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה מְהוֹרֵי לֵב בְּהַפְּלִיאֶךָ. יוֹדַע כִּי הוּא פְּלֹאֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה כְּפִיר כַּח תֵּן לָנוּ יִשְׁעֶךָ. לְאִבּוֹתֵינוּ כְּהַשְׁבַּעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה מְלֵא מִשְׁאֵלוֹת עִם מְשׁוּעֶךָ. נִעְקֵד בְּהַר מֹר כְּמוֹ שׁוֹעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה סֹגֵב אֲשֵׁלִי נִטְעֶךָ. עֲרִיצִים בְּהַנִּיעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה פֶּתַח לָנוּ אוֹצְרוֹת רַבֶּעֶךָ. צִיָּה מֵהֶם בְּהַרְבִּיעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה קוֹרְאֶיךָ אֶרֶץ בְּרוּעֶעֶךָ. רַעַם בְּטוֹב מְרַעֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא: אָנָּה שְׁעָרֶיךָ תַּעֲלֵ מִמְּשׁוֹאֶךָ. תֵּל תִּלְפִּיּוֹת בְּהַשִּׁיאֶךָ. וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָּה אֵל נָא הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אֵל נָא תְעִינֵנוּ כְּשֶׁה אוֹבֵד. שְׁמֵנוּ מִסַּפְרֶךָ אֵל תִּאֲבֵד. הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא רְעָה אֶת צֵאן הַהֲרָגָה. קְצוּפָה וְעֲלִיךָ הַרוּגָה. הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא צֹאנְךָ וְצֵאן מְרַעִיתְךָ. פְּעֻלְתְּךָ וְרַעִיתְךָ. הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא עֲנֵי הַצֵּאן. שִׁיחַם עֲנָה בְּעֵת רְצוֹן. הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא נוֹשְׂאֵי לֶךְ עֵינֵי. מִתְקוּמְמִיךָ יְהִי כְּאֵין. הוֹשִׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא לְמִנְסְכֵי לֶךְ מִיּוֹם. כְּמִמְעֵנֵי הַיְשׁוּעָה יִשְׁאָבוּן מִיּוֹם.

הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא יַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים. טְפוּלִים בְּךָ וּבְשִׁמְךָ
 נוֹשְׁעִים. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא חֲמוּץ בְּגָדִים. זַעַם לְנַעַר כָּל
 בּוֹגְדִים. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא וּזְכוּר תִּזְכֹּר. הַנְּכוּרֵי בְּלִתְךָ וְכוּר.
 הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא דוֹרְשִׁיךָ בְּעַנְפֵי עֲרָבוֹת. גַּעֲיִם שְׁעָה
 מֵעֲרָבוֹת. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא: אֵל נָא פֶּרֶךְ בְּעַטּוֹר שְׁנָה. אֲמָרֵי רִצְהָ
 בְּפִלּוּלֵי בְּיוֹם הוֹשַׁעְנָא. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא:

אָנָּה אֵל נָא, הוֹשֵׁעַ נָא, וְהוֹשִׁיעָה נָא, אָבִינוּ אֲתָהּ:

לְמַעַן תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו. הַנְּמַלְט בְּרַב צְדָקוֹתָיו. מְצַל מִשְׁטָף בָּבֵא מִבּוּל
 מַיִם. לֹאִם אָנִי חוֹמָה. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן
 שְׁלָם בְּכָל מַעֲשִׂים. הַמְּנַסֶּה בַּעֲשָׂרָה נְסִים. כְּשֶׁר מִלְּאֲכִים נָם יִקַּח נָא
 מְעַט מַיִם. לְבָרָה כַּחֲמָה. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן רַךְ
 וַיַּחֲדֵד נַחֲנֹט פְּרִי לְמֵאָה. זַעַק אֵיחָה הִשָּׂה לְעֵלָה. בְּשִׁרוֹהוּ עֲבָדָיו מְצֹאֲנוּ
 מַיִם. לְגוֹלָה וְסוּרָה. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן קַדְּם
 שְׂאֵת בְּרַכָּה. הַנְּשַׁטֵּם וּלְשִׁמְךָ חֶפֶה. מִיַּחַם בְּמַקְלוֹת בְּשַׁקְתוֹת הַמַּיִם.
 לְדַמְתָּה לְתַמָּר. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן צְדַק הִיּוֹת
 לְךָ לְכַהֵן. כְּחַתָּן פֶּאֶר יִכְהֵן. מְנַסֶּה בְּמַסָּה בְּמֵי מְרִיבַת מַיִם. לְהַהֲרֵר הַטּוֹב.
 הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן פֶּאֶר הִיּוֹת גְּבִיר לְאַחִיו. יְהוּדָה
 אֲשֶׁר גָּבַר בְּאַחִיו. מִסְפֵּר רַבַּע מִדְּלִיּוֹ יוֹל מַיִם. לֹא לָנוּ כִּי אִם לְמַעַנְךָ.
 הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן עָנּוּ מִכָּל וְנִאֲמָן. אֲשֶׁר בְּצַדְקוֹ
 כָּלְכָל הַמֶּן. מְשׁוּךְ לְגוֹאֵל וּמְשׁוּי מַמִּים. לְמִי זֹאת הַנְּשַׁקְפָה. הוֹשֵׁעַ נָא
 וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן שְׁמַתוֹ כְּמִלְאֲכֵי מְרוֹמִים. הַלּוֹבֵשׁ אוּרִים
 וְתַמִּים. מְצוּהָ לָבֵא בְּמַקְדֵּשׁ בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלִים וְרַחֲיוּצַת מַיִם. לְחוֹלֵת
 אֶהְבָּה. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן גְּבִיָּאָה מְחוֹלֵת מְחַנְּנִים.
 לְכַמְהֵי יָלַב הוֹשַׁמָּה עֵינַיִם. לְרַגְלָהּ רִצְהָ עֲלוֹת וְרִדַת פֶּאֶר מַיִם. לְטַבּוֹ
 אֶהְלִיּוֹ. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אָבִינוּ אֲתָהּ: לְמַעַן מְשַׁרְתָּ לֹא מִשׁ מֵאֶהֱל.

וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו אֵהֶל. בְּעֵבְרוֹ בִּירְדֵן נִכְרְתוּ הַמַּיִם. לְיַפֵּה וּבָרָה. הוֹשֵׁעַ
נָא וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן לְמַד רְאוּת לְטוֹבָה אוֹת. זַעַק אֵיִה
נִפְלְאוֹת. מִצָּה טַל מְגֵזָה מְלֵא הַסֶּפֶל מַיִם. לְכַלֵּת לְבָנוֹן. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן כְּלוּלֵי עֲשׂוֹת מְלַחֲמֶתְךָ. אֲשֶׁר בְּיָדֶם
תִּתֶּנָּה יְשׁוּעָתְךָ. צְרוּפֵי מְגוּי בְּלִקְקָם בְּיָדֶם מַיִם. לֵלֵא בְּגָדוֹ כֶּךָ. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן יַחֲיד צוֹרְרִים דָּשׁ. אֲשֶׁר מֵרַחֵם לְגִזִּיר
הַקֹּדֶשׁ. מִמְּכַתֵּשׁ לַחֵי הַבְּקַעַת לֹא מַיִם. לְמַעַן שֵׁם קֹדֶשְׁךָ. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן טוֹב הוֹלֵךְ וְגִדֵּל. אֲשֶׁר מַעֲשֵׂק עֵדָה
חֲדָל. בְּשׁוֹב עִם מַחְטָא צוֹ שָׂאֵב מַיִם. לְנֵאוּה פִירוּשָׁלַיִם. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן חֲדָךְ מְכַרְכֵּר בְּשִׁיר. הַמְלַמֵּד תּוֹרָה בְּכָל
כְּלֵי שִׁיר. מְנַסֵּךְ לְפָנָיו כְּתָאֵב שְׁתוֹת מַיִם. לְשִׁמוֹ כֶּךָ סִבְרָם. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן זֶךְ עֲלֶה בְּסַעֲרָה. הַמְקַנָּא וּמְשִׁיב עֲבָרָה.
לְפָלוֹלֹ יִרְדֶּה אִישׁ וְלַחֲכָה עֶפֶר וּמַיִם. לְעִינֶיהָ בְּרִכּוֹת. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן וְשִׁרְת בְּאַמֶּת לְרַבּוֹ. פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ
נִיאֲצֵל בּוֹ. בְּקַחְתוֹ מְנַגֵּן נִתְמַלְאוּ גִבִּים מַיִם. לְפָצוּ מִי כְמוֹךָ. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן הִרְהַר עֲשׂוֹת רִצּוֹנְךָ. הַמְכַרְיֵי תְשׁוּבָה
לְצִאֲנֶךָ. אִזּוּ בְּכַא מְחַרֵּף סֶתֶם עֵינֹת מַיִם. לְצִיּוֹן מְכַלֵּל יוֹפֵי. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן דְּרָשׁוּךְ בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. וְסוֹדְךָ לְמוֹ נִגְלָה.
כְּלֵי לְהַתְנַאֵל דְּרָשׁוּ זֵרְעוֹנִים וּמַיִם. לְקוֹרְאִיךָ בְּצָר. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה
נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן גָּמַר חֲכָמָה וּבִינָה. סוֹפֵר מְהִיר מְפַלֵּשׁ אֲמִנָּה.
מְחַכְּמֵנוּ אֲמָרִים הַמְשׁוּלִים בְּרַחֲבֵי מַיִם. לְרַבְּתֵי עָם. הוֹשֵׁעַ נָא וְהוֹשִׁיעָה
נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן בָּאֵי לְךָ הַיּוֹם בְּכָל לַיָּב. שׁוֹפְכִים לְךָ שִׁיחַ בְּלֵא
לַב וְלַב. שׁוֹאֲלִים מִמֶּךָ עֵז מִטְרוֹת מַיִם. לְשׁוֹרְרוֹךְ בָּיָם. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ: לְמַעַן אוֹמְרֵי יִגְדֵּל שְׁמֶךָ. וְהֵם נִחְלָתְךָ וְעַמֶּךָ.
צְמַאִים לְיִשְׁעֶךָ. כְּפֶאֶרֶץ עֵיפָה לְמַיִם. לְתַרְתָּ לְמוֹ מְנוּחָה. הוֹשֵׁעַ נָא
וְהוֹשִׁיעָה נָא אֲבִינוּ אֶתְּהָ:

חזן וקהל הוֹשֵׁעַ נָא אֵל נָא. אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָא:
הוֹשֵׁעַ נָא סֶלַח נָא. וְהַצְלִיחָה נָא. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ:

מניח הלולב מידו ולוקח ההושענא ותופסה עד החבטה:

תַּעֲנֶה אַמוּנִים שׁוֹפְכִים לְךָ לֵב כַּמִּים. וְהוֹשִׁיעָה נָא. לְמַעַן כָּא כָּאשׁ
וּבַמִּים. גָּזַר וְנָם יִקַּח נָא מְעַט מַיִם. וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל
מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה דְגָלִים גָּזוּ גִזְרֵי מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן הַנֶּעֱקֵד בְּשַׁעַר
הַשָּׁמַיִם. וְשָׁב וְחָפַר בְּאֵרוֹת מַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה
זָכִים חוֹנִים עָלֵי מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן חֲלַק מִפְּצַל מְקַלּוֹת בְּשַׁקְתוֹת הַמַּיִם.
טַעַן וְגַל אָבֵן מִבְּאֵר מַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה יְדִידִים
נּוֹחֲלֵי דַת מְשׁוֹלַת מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן כָּרוּ בְּמִשְׁעֲנוֹתָם מַיִם. לְהַכִּין לְמוֹ
וּלְצִאֲצִאימוֹ מַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה מִתְחַנְנִים כְּבִישִׁימוֹן
עָלֵי מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן נֶאֱמַן בֵּית מִסְפִּיק לְעַם מַיִם. סֶלַע הָךְ וַיִּזְוְכוּ מַיִם
וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה עוֹנִים עָלֵי כְּבֵר מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא:
לְמַעַן פֶּקֶד בְּמֵי מְרִיבַת מַיִם. צִמְאִים לְהַשְׁקוֹתָם מַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ
אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה קְדוּשִׁים מְנַסְכִּים לְךָ מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן רֹאשׁ
מְשׁוֹרְרִים כְּתָאב שְׁתוֹת מַיִם. חֲלִילָה פֶּן וְנִסְךְ לְךָ מַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ
אֵל מְעֻזָּנוּ: תַּעֲנֶה שׁוֹאֲלִים בְּרַבּוּעַ אֲשֶׁלִי מַיִם וְהוֹשִׁיעָה נָא: לְמַעַן תֵּל תִּלְפִיּוֹת
מוֹצֵא מַיִם. תִּפְתַּח אֶרֶץ וְתִרְעֵף שָׁמַיִם וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מְעֻזָּנוּ:
רַחֵם נָא קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל. סֶלַח וּמַחֵל עֲוֹנֵם. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
אִז כְּעִינֵי עֲבָדִים אֵל יַד אֲדוֹנִים. כְּאֵנוּ לְפָנֶיךָ נְדוּנִים. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל: גְּאֵה אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. נִתְגַּרְרוּ כְּנוּ מְדַנִּים. דְּשׁוֹנוּ וּבְעֵלְנוּ זוּלְתָךְ
אֲדוֹנִים. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: הֵן גִּשְׁנוּ הַיּוֹם בְּתַחֲנוּן. עֲדִיךָ רַחוּם וְחַנוּן.
וּסְפָרְנוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ בְּשִׁנוֹן. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. נָא
אֵל תִּיכֶשׁ. חֲשֵׁרַת מַיִם כְּאִבָּה תַּחֲבֹשׁ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: טַעַנוּ
בְּשִׁמְנָה. בְּיַד שְׁבָעָה וּשְׁמוֹנָה. יִשָּׂר צְדִיק אֵל אַמוּנָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי

יִשְׁעֵנוּ: כָּרַת בְּרִית לְאָרֶץ. עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ. לְבַלְתִּי פָרֵץ בָּהּ פָּרֵץ.
וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: מִתַּחֲנָנִים עָלֵינוּ מִיּוֹם. כְּעַרְבִים עַל יְבֵלֵי מַיִם. נָא
זָכַר לָמוֹ נְסוּדַת הַמַּיִם. וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: שֵׁיחִים בְּדֶרֶךְ מִטְעָתָם.
עוֹמְסִים בְּשׁוֹעָתָם. עִנָּם בְּקוֹל פְּגִיעָתָם. וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: פּוֹעֵל
יְשׁוּעוֹת. פְּנֵה לְפָלֹאֲם שְׁעוֹת. צַדִּיקִים אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ: קוֹל רִגְשָׁם תִּשְׁעוּ. תִּפְתַּח אָרֶץ וַיִּפְרוּ יִשְׁעוּ. רַב לְהוֹשִׁיעַ וְלֹא חֲפָץ
רָשָׁע. וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

שְׁעָרֵי שָׁמַיִם פָּתַח. וְאוֹצְרֶךָ הַטּוֹב לָנוּ תִּפְתַּח. תוֹשִׁיעֵנו וְרִיב אֵל
תִּמְתַּח. וְהוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

חזן וקהל: קול מְבַשֵּׁר מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:

אֲמִץ יִשְׁעֶךָ בָּא. קוֹל דּוֹדֵי הַנָּה זֶה בָּא. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל בָּא בְּרַבְבוֹת
כְּתוּבִים. לְעַמֵּד עַל הַר הַזֵּיתִים. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל גִּשְׁתּוֹ בְּשׁוֹפָר
לְתַקְעוֹ. תַּחֲתֵיו הַר יִבְקַע. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל דָּפֶק וְהִצִּיץ וְזָרַח. וּמִשׁ חֲצִי
הַהָר מִמְּזוֹרַח. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל הַקִּים מְלִיל נְאֻמוֹ. וּבָא הוּא וְכָל
קְדוֹשָׁיו עִמּוֹ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל וּלְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם. בַּת קוֹל יִשְׁמַע
בְּעוֹלָם. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל זֶרַע עֲמוּסֵי רַחֲמוֹ. נוֹלְדוּ בְּיַלְד מִמְּעֵי אִמּוֹ.
מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל חֲלָה וַיִּלְדָּה מִי זֹאת. מִי שָׁמַע כְּזֹאת. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר:
קוֹל מְהוֹר פֶּעַל כָּל אֱלֹהֵי. וּמִי רָאָה כְּאֵלֶּה. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל יִשַׁע וְזִמְן
הַחוּד. הַיּוֹחַל אָרֶץ בְּיוֹם אֶחָד. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל כְּבִיר רוּם וְתַחַת. אִם
יִלְד גּוֹי פֶּעַם אֶחָת. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל לַעַת יִגְאֵל עִמּוֹ נְאוֹר. וְהָיָה
לַעַת עָרַב יִהְיֶה אוֹר. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְהַר צִיּוֹן. כִּי
חֲלָה גַם יִלְדָּה צִיּוֹן. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל גִּשְׁמַע בְּכָל גְּבוּלָה. הַרְחִיבִי
מְקוֹם אֶהְלֶךְ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל שִׁימִי עַד דְּמִשְׁק מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. קַבְּלִי
בְּנִיךָ וּבְנֹתֶיךָ. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל עֲלֹזִי חֲבַצְלַת הַשָּׁרוֹן. כִּי קָמוּ יִשְׁנֵי
חֲבֵרוֹן. מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל פָּנוּ אֵלַי וְהוֹשִׁיעוּ. הַיּוֹם אִם בְּקוֹלֵי תִשְׁמְעוּ.

מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל צְמַח אִישׁ צְמַח שְׁמוֹ. הוּא דָּוִד בְּעֶצְמוֹ. מְבִשֵּׁר
 וְאוֹמֵר: קוֹל קוֹמוֹ כְּפוּשֵׁי עֶפְרַיִם. הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם. מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר:
 קוֹל רַבְתִּי עִם בְּהַמְלִיכוֹ. מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מְלָכָו. מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל שֵׁם
 רְשָׁעִים לְהַאֲבִיד. עֲשֵׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד. מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר: קוֹל תְּנֵה
 יְשׁוּעוֹת לְעַם עוֹלָם. לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם. מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר:

החזן אומר שלש פעמים: קוֹל מְבִשֵּׁר מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר:

והקהל חוזר אחריו שלש פעמים: קוֹל מְבִשֵּׁר מְבִשֵּׁר וְאוֹמֵר:

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמּוֹךְ וּבְרַךְ אֶת נַחְלָתְךָ וְרַעַם וְנִשְׂאֵם עַד הָעוֹלָם: וַיְהִי
 דְּבַר־יְהוָה אֵלֶיךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{יאהרונתי} יְהוָה אֵלֶיךָ
 יְהוָה ^{יאהרונתי} אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלֵה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עִבְדֶּיךָ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה ^{יאהרונתי}
 הוּא הָאֱלֹהִים אִין עוֹד:

יש נוהגים לחבט בערבה ואחר כך אומרים קדיש שלם עמ' 657. יש אומרים כאן קדיש שלם
 ואחר כך חובטים, יש החובטים באמצע הקדיש לפני תקבל.

יחבט הערבה על הקרקע כמבואר בזוהר הקדוש ויהיו בערבה ה' בדים לא פחות ולא יותר
 ויחבט רק ה' חבטות ולא יותר.

אחרי חבטת הערבה אומרים תחנה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה <sup>אדון הכל
 יתן חסד ורחמים
 יאהרונתי</sup> אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר
 בְּנֹבְיָאִים טוֹבִים וּבְמִנְהַגֵּיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁתְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן
 אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקְּפוּתֵנוּ וְזָכַר לָנוּ זְכוֹת שְׁבַעַת תְּמִימֶיךָ וְתָסִיר
 מִחֲצַת הַבְּרִזָּל הַמִּפְסֶקֶת בֵּינֵנוּ וּבֵינֶיךָ. וְתִאֲזֵן שׁוֹעֲתֵנוּ וְתִיטִיב לָנוּ
 הַחֲתִימָה. תֵּלֵךְ אֶרֶץ עַל בְּלִימָה. וְחַתְּמֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים.
 וְהַיּוֹם הַזֶּה תִּתֵּן בְּשָׂכִינַת עֲנֹךְ חֲמֵשׁ גְּבוּרוֹת מִמִּתְקוֹת עַל יְדֵי
 חֲבִיטַת עֲרֶבָה מְנַהֵג נְבִיאֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְתִתְעוֹרֵר הָאֱהָבָה בֵּינֵיהֶם
 וְתִנְשָׁקֵנוּ מִנְּשִׁיקוֹת פִּיךָ מִמִּתְקַת כָּל הַגְּבוּרוֹת וְכָל הַדִּינִין וְתִאֵר
 לְשָׂכִינַת עֲנֹךְ בְּשֵׁם יו"ד ה"א וא"ו שְׁהוּא טַל אֹזֶרֶת טַלְטַל

וּמָשָׁם תִּשְׁפִיעַ שְׁפַע לְעַבְדְּךָ (פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִית) הַמִּתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ
 (מְחִילָה) שֶׁתֶּאֱרִיךְ יָמָיו וְתִמְחַל לוֹ חַטָּאֵיו וְעוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו,
 וְתִפְשֹׁט יָמֶיךָ וַיְדַךְ לְקַבְּלָנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ. וְאוֹצְרֶךָ
 הַטּוֹב תִּפְתַּח לְהַשְׁבִּיעַ מִים נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב יִפְתַּח
 יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} יְהוָה לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לְתֵת מִטֵּר אֲרֻצְךָ
 בְּעֵתוֹ וּלְבַרְךָ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ. אָמֵן:

קדיש שלם עמ'

סדר הקפות לשמיני עצרת ולשמחת תורה

אֲתָה הָרֵאתָ לְדַעַת פִּי יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מְלַבְדּוֹ:
 לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדּוֹ פִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: אֵין כְּמוֹךָ בְּאֱלֹהִים
 אֲדָנִי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: יְהִי כְבוֹד יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}
 בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} מְבָרַךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: יְהִי יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}
 אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבֹתֵינוּ אֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִפְשָׁנוּ: וְאִמְרוּ
 הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנו וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדוֹת לְשֵׁם קִדְשְׁךָ
 לְהַשְׁתַּבַּח בְּתֵהֱלֹתְךָ: יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} מְלֶךְ, יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה} מְלֶךְ, יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה וְהָיָה}

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לו אמו כו', והכי צריכין ישראל לאתעטרא בכלא בעטרה על רשייהו ביומא דשמחת תורה, עכ"ל. וכן הוא בכתבי האר"י ז"ל. ומי שיש לאל ידו לעשות מנהג ותקון זה בבהכ"כ שלו, אך בלי מריבות וקטטות ח"ו, ראוי וישר לו לתקן לעשות ב' ימים שמחה וחדוה לתורתנו הקדושה והתמימה יום שמיני ותשיעי. ודי בזה.

אחר תפלת העמידה דערבית זו, המנהג בכל תפוצות ישראל עם קדוש לעטר הס"ת בכתרים ולהקיף עמהם ז' הקפות, והוא מנהג ותיקין, והובא גם בזה"ק ובתקונים, וכבר עלו זכרונם למעלה בפרק זה. וכבר הובא בספרים גודל מעלת האדם המרבה בכל מיני שמחות לפני הס"ת, שבזה מעורר ג"כ למעלה בעולמות העליונים הקדושים שמחה וחדוה עצומה. וכל הזהיר בשמחה של תורה ביום הזה, בטוח שלא יפסוק תורה מזרעו.

[שער יא (האיתון) פרק טז] המנהג בארץ ישראל לעשות שמחת תורה ביום שמיני עצרת, ונוהגין בשמחתה בהקפות עם ספרי תורות ובשירות ותשבחות ורקודים לפני הס"ת, כמו שאנחנו נוהגים ביום המחרת. משמחת תורה ביום שמיני עצרת, מבואר בזה"ק פ' פינחס דף רנ"ו ע"ב וז"ל: וביום השמיני עצרת פר אחד איל אחד (במדבר כט, לה). הא אוקמוה מארי מתניתין למלכא דזמין אושפיזין כו', ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה ואתקריאת שמחת תורה, ומעטרין לס"ת בכתר דל"י רמז ספר תורה לתפארת שכינתא עטרת תפארת, עכ"ל. וז"ל בתיקונים תקון ג"א דף ג"ו ע"ב: ושכינתא תתאה איהי סוכה כ"ו ה"ס כו' ואיהי חופה דיליה אתקריאת שמיני חג עצרת, בההוא זמנא בשמחת תורה שוויין עטרה בריש כל צדיקא לעילא כמד"א (שה"ש ג, יא) בעטרה שעטרה

יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
בְּשָׁלוֹם: וַיְהִי נָא אֲמַרְנֵנוּ לְרָצוֹן לְפָנֵי אֲדוֹן כָּל: פּוֹתְחִים הָאָרוֹן וַיְהִי בְּנִסְעַ
הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה יְהוָה אֱדַבְרֵי וַיַּפְצוּ אִיכָבֵד וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאִיךְ מִפְּנֵיךְ:
קוֹמָה יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} לְמַנוּחַתְךָ אַתָּה וְאָרוֹן עֲנִיךָ: כִּהְנִיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק
וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ: בְּעָבוֹר דָּוִד עִבְדְּךָ אֶל תֵּשֵׁב פָּנָי מִשִּׁיחָךְ: וַאֲמַר בְּיוֹם
הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה. קוִינֵנוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} קוִינֵנוּ לוֹ נְגִילָה
וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל הַדּוֹר
וָדוֹר: פִּי מְצִיֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדַבֵּר יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} מִירוּשָׁלַיִם:
אָב הַרְחָמִים, הִיטִיבָה בְּרָצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן, תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם: פִּי בָרֵךְ
לְבָד בְּטַחְנוּ, מְלֹךְ אֵל רַם וְנִשְׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:

אח"כ מוציאין כל הס"ת שבהיכל ומסבבין הבימה ז"פ ואומרים זה:

הַקְפָּה א' אָנָּה יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּה יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} הַצְּלִיחָה נָא. אָנָּה
יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} עֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ: אֱלֹהֵי הַרוּחֹת הוֹשִׁיעָה נָא. בּוֹחֵן לְכַבּוֹת
הַצְּלִיחָה נָא. גּוֹאֵל חֶזֶק עֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

תוֹרַת יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ: מְזִמּוֹר לְדָוִד הָבֵנוּ לִיהוָה
בְּנֵי אֱלִים, הָבֵנוּ לִיהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} כְּבוֹד וְעֵז: הָבֵנוּ לִיהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ}
כְּבוֹד שְׁמוֹ, הַשְׁתַּחֲוּוּ לִיהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} בְּהַדְרַת קִדְשׁ: קוֹל יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} עַל
הַמַּיִם, אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} עַל מַיִם רַבִּים: לְמַנְצַח בְּנִגִּינַת
מְזִמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר פָּנָיו אֶתָּנוּ סֵלָה: אָנָּה בְּכַח
גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: פִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִפְּנֶה:
הַקְפָּה ב' דוֹבֵר צְדָקוֹת הוֹשִׁיעָה נָא. הַדּוֹר בְּלִבּוֹשׁוֹ הַצְּלִיחָה נָא. וְתִיק וְחָסִיד
עֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

עֲדוֹת יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} נְאֻמָּנָה, מַחְכִּימַת פִּתֵּי: קוֹל יְהוָה אֱדַבְרֵי ^{אֵיךְ הָיָה עִתְּךָ וְהָיָה עִתְּךָ} בְּכַח: לְדַעַת
בְּאָרֶץ דְּרָכְךָ, בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ: קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ, שִׁנְבְּנוּ טַהֲרֵנוּ
נִרְאָ: לֵךְ זְרוּעַ עִם גְּבוּרָה, תִּעֵז יָדְךָ תְּרוּם יְמִינְךָ:

הקפה ג' נד וַיֵּשֶׁר הוֹשִׁיעָה נָא. חוֹמַל דְּלִים הַצְּלִיחָה נָא. טוֹב וַיִּמְטִיב עֲנָנוּ
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:

פְּקוּדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} יִשְׂרָאֵל, מְשַׁמְחֵי לֵב: קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} בְּהַרְר: יוֹדוּךָ
עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: נָא גְבוּר דוֹרְשֵׁי יְחוּדְךָ, כְּכַבַּת
שָׁמְרָם: תַּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב, חֶסֶד לְאַבְרָהָם:

הקפה ד' יודע מחשבות הושיעה נא. כפיר ונאור הצליחה נא. לובש
צדקות עננו ביום קראנו:

מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} בְּרָה, מְאִירַת עֵינַיִם: קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} שֹׁבֵר אַרְזִים,
וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל, לְכַנּוֹן
וְשִׁרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רֵאמִים: יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֲמִים, כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל,
וּלְאֲמִים בְּאֶרֶץ תִּנְחָם סֵלָה: בְּרַכְּם טַהֲרֵם רַחֲמֵם, צְדָקְתְּךָ תָּמִיד גְּמֹלֵם:
נְעֻמֹת בְּיַמִּינְךָ נִצַּח:

הקפה ה' מלך עולמים הושיעה נא. נאור ואדיר הצליחה נא. סומך נופלים
עננו ביום קראנו:

יִרְאֵת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} טְהוֹרָה, עוֹמְדַת לְעַד: קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} חֹצֵב לְהַבּוֹת
אֵשׁ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים, יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: חֶסֶן קְדוֹשׁ בְּרוּב
טוֹבְךָ נִהַל עֲדַתְךָ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} אֲדַגִּינוּ מֶה אֲדִיר שְׁמֹךְ בְּכָל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר
תִּגְּהַ הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם:

הקפה ו' עוזר דלים הושיעה נא. פודה ומציל הצליחה נא. צור עולמים
עננו ביום קראנו:

מְשַׁפְּטֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} אֲמַת, צְדָקוֹ יַחֲדוּ: קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} יַחֲלֵ מְדַבֵּר,
יַחֲלֵ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ} מְדַבֵּר קְדוֹשׁ: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָה, יִבְרַכְנוּ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יַחֲדֵ גֵּאָה לְעַמְּךָ פְּנֵה. זוֹכְרֵי קְדְשְׁתְּךָ: צְדִיק יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַחַיִּים} ^{יִתְּנוּ} ^{וְיִתְּנוּ}
בְּכָל דְּרָכָיו, וְחֶסֶד בְּכָל מַעֲשָׂיו:

הקפה ז' קדוש ונורא הושיעה נא. רחום וחנון הצליחה נא. שומר הבטית

עֲנֵנוּ בַיּוֹם קִרְאֵנוּ: תוֹמֵךְ תְּמִימִים הוֹשִׁיעָה נָא: תִּקְוֶה לְעַד הַצְּלִיחָה נָא.
תָּמִים בְּמַעֲשָׂיו עֲנֵנוּ בַיּוֹם קִרְאֵנוּ:

הַנִּנְחָמָדִים מִזֶּהָב וּמִפֶּזֶז רַב, וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: קוֹל יְהוָה
יְחַלֵּל אֵילוֹת וַיִּחַשֵּׁף יַעֲרוֹת, וּבְהִיכָלוֹ פָּלוֹ אוֹמֵר כְּבוֹד:

יְהוָה לְמַבּוּל יֵשֵׁב, וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְהוָה

עוֹ לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יְבַרֵּךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: יְבַרְכֵנוּ אֱלֹהִים, וַיִּירָאוּ

אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ: שׁוֹעֲתֵנוּ קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקֹתֵנוּ, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת: לֵךְ

יְהוָה הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצְחָה וְהַהוֹד, פִּי כָל בְּשָׂמִים

וּבְאַרְצָן, לֵךְ יְהוָה הַמְּמַלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ: וְהָיָה יְהוָה

לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וַיִּשְׁמוּ

אֶחָד: וּבַתּוֹרָתְךָ כְּתוּב לְאֹמֵר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה

אֶחָד: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

שמע ישראל, גדלו, ומנגנים על הכל, ומכניסים כל הספרי תורה להיכל רק ישארו ג' ספרי תורה.
באחת קורין "וזאת הברכה", ובשניה "בראשית", ובשלישית מפטיר, ואחרי ההפטרה (בשבת אומרים
יקום פורקן וכו') מזכירים נשמות בא"י, ואחר כך מתחיל החזן "שישו ושמחו":

שִׂישׂוּ וּשְׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. וְתִגְדּוּ כְּבוֹד לַתּוֹרָה. פִּי טוֹב סַחֲרָה מִכָּל
סַחֲרָה. מִפֶּזֶז וּמִפְּנִינִים יִקְרָה: נִגִּיל וְנִשְׂשֵׂא בְּזֹאת הַתּוֹרָה. פִּי הִיא

לָנוּ עוֹ וְאוֹרָה. אֶהְלֵלָה אֱלֹהֵי וְאֶשְׂמַחָה בּוֹ. וְאֶשְׂמַחָה תְּקוּמִי בּוֹ. אֶהוֹדְנוּ

בְּסוֹד עִם קְרוֹבוֹ. אֱלֹהֵי צוּרֵי אַחֲסָה בּוֹ: נִגִּיל בְּכָל יָב אֶרֶץ צְדָקוֹתֶיךָ.

וְאֶסְפְּרָה תְּהִלָּתְךָ. בְּשִׁשׁוֹן הַשִּׁיבְנוּ לְבֵיתְךָ. עַל חֶסֶדְךָ וְעַל אֱמֻנָתְךָ: נִגִּיל

הַתְּקַבְּצוּ מִלְּאֲכִים זֶה אֵל זֶה. זֶה לְקַבֵּל זֶה. וְאָמַר זֶה לְזֶה. מִי הוּא זֶה

וְאֵי זֶה הוּא. מֵאֲחֻז פְּנֵי כֶּסֶף. פֶּרֶשׂוּ עֲלָיו עֲנָנוּ. מִי עָלָה

לְמָרוֹם. מִי עָלָה לְמָרוֹם. מִי עָלָה לְמָרוֹם. וְהוֹרִיד עוֹ מִבְּטָחָה: הַתְּקַבְּצוּ

מִשָּׁה עָלָה לְמָרוֹם. מִשָּׁה עָלָה לְמָרוֹם. מִשָּׁה עָלָה לְמָרוֹם. וְהוּא הוֹרִיד

עוֹ מִבְּטָחָה: הַתְּקַבְּצוּ

אֲנִיל וְאֶשְׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. כֹּה יָבֵא צִמְחָה בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. תּוֹרָה הִיא

עץ חיים. לְכֹלֶם חַיִּים. כִּי עֲמַד מְקוֹר חַיִּים: אֲבָרָהֶם שָׁמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. יִצְחָק שָׁמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. יַעֲקֹב שָׁמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. מֵאִשָּׁה אֶהְרֵן שָׁמַחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. אֱלִיהוּ שְׂמוּאֵל דָּוִד שְׁלֹמֹה שָׁמַחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכֹלֶם חַיִּים. כִּי עֲמַד מְקוֹר חַיִּים: אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר בָּחַר בְּכֶם אֵל וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה מִמֶּדְבָר (ב"א מְסִינֵי) מִתְּנָה:

חזן יְהִלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} אֲדוֹן הַכֹּל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ, כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ.

והקהל עונה הוֹדוּ עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם: וַיֵּרָם קֶרֶן | לְעַמּוֹ תְהַלֵּה לְכֹל חֲסִידוֹ, לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קֶרְבוֹ, הַלְלוּיָהּ:

לדוד מזמור, (ובשבת מזמור לדוד) ובנחה 'אמר עמ', והש"ץ אומר ח"ק ומתפללין תפלת טל ומוסף עמ', יש מקומות שהכהנים אינם עולים לדוכן, וגומר התפילה, ק"ת, אין כאלהינו, עלינו, ק"י, אנעים זמירות.

תפלה לשלש רגלים לערבית לשחרית ולמנחה

למנחה כִּי שֵׁם יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} אֲקָרָא, הָבוּ גִדְל לְאֱלֹהֵינוּ: אֲדָנִי, שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

כָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} אֱלֹהֵינוּ, וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} אֲבָרָהֶם, אֱלֹהֵי ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} יַעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֲלִיּוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים, וְקוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת, וַיִּמְבִּיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מְלַךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמַגֵּן: כָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ} מַגֵּן אֲבָרָהֶם:

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם אֲדָנִי, מְחִיָּה מֵתִים אַתָּה, רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בקיץ מוֹרִיד הַפֶּלַל: בחורף מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:
 מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל
 עֹפֵר, מִי כְמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֵה לָךְ, מֶלֶךְ
 מַמְיֵת וּמְחַיֶּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת מֵתִים:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְחַיֶּה הַמֵּתִים:

קדושה לש"ץ בחזרת התפלה:

לשחרית

נְקַדֵּי־שָׁד וְנַעֲרִיצֵךְ פְּנַעַם שֵׁיחַ סוֹד שְׂרָפֵי קִדְשׁ, הַמְשַׁלְּשִׁים לָךְ קִדְשָׁה,
 בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קו"ח: קְדוֹשׁ,
 קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ, יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְכָל} צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חזן: אָז
 בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אֲדִיר וְחֹזֵק, מְשַׁמְעִים קוֹל, מִתְנַשְּׂאִים לְעַמַּת שְׂרָפִים,
 לְעַמַּתְם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְכָל} מִמְּקוֹמוֹ.
 חזן: מִמְּקוֹמְךָ מִלְּפָנֶיךָ תוֹפִיעַ וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ, כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מִתִּי
 תִּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן, בְּקִרְבֵּי בְּיַמֵּינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכֵּן. תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ
 יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ, לְדוֹר וָדוֹר וּלְנִצְחַת נִצְחִים. וְעֵינֵינוּ תִּרְאִינָה מַלְכוּתְךָ,
 בְּדָבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֹזֶךָ, עַל יְדֵי דוֹד מְשִׁיחַ צְדָקָה: קו"ח: יְמִלֶךְ יְהוָה
 לְעוֹלָם, ^{אֵלֵינוּ וְכָל} אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר, הַלְלוּיָהּ:

למנחה

נְקַדֵּי־שָׁד וְנַעֲרִיצֵךְ פְּנַעַם שֵׁיחַ סוֹד שְׂרָפֵי קִדְשׁ הַמְשַׁלְּשִׁים לָךְ קִדְשָׁה
 בְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קו"ח: קְדוֹשׁ, קְדוֹשׁ,
 קְדוֹשׁ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְכָל} צְבָאוֹת, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חזן: לְעַמַּתְם
 מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: קו"ח: בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְכָל} מִמְּקוֹמוֹ. חזן: וּבְדַבְּרֵי
 קִדְשֶׁךָ כְּתוּב לְאֹמַר: קו"ח: יְמִלֶךְ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְכָל} לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר
 וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ, וְקְדוּשֵׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה,
(כִּי אֵל מְלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
הַיֵּל הַקָּדוֹשׁ:

אורו הכל
 היה הנה ויהיה
 יאורו יגורו

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ,
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְשׁוֹנוֹת, וְקִדְשִׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְקִרְבַּתָּנוּ
מִלִּבְנוֹ לְעִבּוֹדְתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קְרָאתָ:

אור הישר - כתור נמורא

מכנה אלהותו על אומות העולם הוא מפני שמתחפיים שם שמים ודבר אחר. ויש שעובדים עבודה זרה. אבל למה אינו מכנה אלהותו על מלאכי עליון, להיות נקרא אלהי מיכאל אלהי גבריאל. ואין לומר מפני ששם אל משותף בשמות שלהם, הרי גם ישראל שם אל משותף בשמנו, ואפילו הכי אינו נקרא כי אם אלהי ישראל. הטעם מפני "תחת רגליו". פירוש, כל הברואים שהם תחת רגליו ומרכבה לו יתברך, הם "כמעשה לבנת", פירוש, כמעשה לבינה בעלמא, דאמרינן בגמרא הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחד והציב להם דלתות בתרא קני קמא לא קני קמא, ליבני בעלמא הוא דאפיך. וז"ש "כמעשה ליבנת" וליבנה בעלמא הם. "הספיר" - הספיריים, הם העליונים, אף על פי שהם ספיריים והם משוללי גופניות - אף על פי כן הם כמעשה לבינה שצריכה עדיין בנין ותיקון על ידי מעשים טובים ומצות ותפלות של ישראל, כמבואר בכתבי האריז"ל הבנין הנפלא שנעשה בכל יום על ידי התפלות של ישראל מקטנות לגדלות. אך "וכעצם השמים", שנקראים השמים כסא ה', הם בני אדם התחתונים. - "לטהור", הצריכין לטהר

אתה בחרתנו. רמוז יראת ה'. פירוש, מגודל יראת רוממות של השם יתברך, אנחנו אומרים אתה בחרתנו מכל העמים. פירוש: לא נאמר שאנחנו, מחמת מעשים טובים שהיו בנו יותר ממעשים טובים שהיו בעמים, על כן בחרתנו - אלא אתה ה' בחרתנו אף על פי שלא היו בנו מעשים טובים, כמרז"ל דאמר שר של מצרים בקריעת ים סוף הללו עובדי ע"ז והללו עו"ז, מה נשתנו אלו מאלו: ומגודל אהבת ה' לישראל אפילו קודם שנברא העולם, היה הקדוש ברוך הוא משתעשע בתורה הקדושה, ששים רבוא אותיות התורה הם ששים רבוא נשמות של ישראל, על כן אהבת אותנו ורצינו בנו: ורוממתנו מכל הלשונות. הוא תהלות ה' שיש בידו יתברך לרומם: וקדשתנו במצותיך וקרבנתנו מלכנו לעבודתך. אף על פי שאנחנו לא היינו מתקרבים לך, אפילו הכי וקרבנתנו על ידי קבלת עול מלכות ה' שקבלו ישראל באמרם נעשה ונשמע: ושםך הגדול והקדוש עלינו קראת. כמ"ש ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. פירוש, ויראו את אלהי ישראל, פירוש, הקדוש ברוך הוא מכנה אלהותו על ישראל לבד. והנה מה שאינו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יאמר האדם אתה בחרתנו ויעלה ויבוא, בשברון לב מאוד ובכוונה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש, שירחם עלינו ויזכור אותנו בחג הקדוש הזה, כי הימים האלה נזכרים ונעשים התעוררות גדול בעולמות העליונים על כל הנאמר פה. ועיין לעיל במוסף של שבת ר"ח, כי בא בארוכה שם יותר בזה, ותכוין כוונה הנ"ל ג"כ כאן.

אתה בחרתנו כו'. [שער ט (הצאן) פרק ה] הנה בתפלת הרגלים, נוסח ההודאה של אתה בחרתנו נמשך להלן אל יעלה ויבא שאחר זה והמשך ענינו הוא כך: לפי שאתה בחרת בנו מכל האומות ורוממתנו מכל הלשונות, והן עתה בעוה"ר אנו שפלים ונבזים יותר מכל האומות בגלות המר הזה, לכן אנו מתפללים לפניך: **יעלה ויבוא כו'.** וע"כ

כשחל יו"ט במוצאי שבת אומרים ותודיענו:

וּתְוַדִּיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה יִאָּדָר וְיִנָּדָר} אֶת מִשְׁפְּטֵי צְדָקָה, וְתִלְמַדְנוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם חֻקֵי רְצוֹנְךָ. וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה יִאָּדָר וְיִנָּדָר} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדָה וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹסֵם} מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת, חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים, וְתִנְחִילָנוּ זְמַנֵי שָׁשׁוֹן וּמוֹעַד דֵּי קֹדֶשׁ וְחֻגי נְדָבָה, וְתוֹרִישֵׁנוּ קִדְשַׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וְחֻגֵי הַרְגָל, וְתִבְדֵּל יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה יִאָּדָר וְיִנָּדָר} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדָה וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹסֵם} בֵּין קֹדֶשׁ לְחַל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּין קִדְשַׁת שַׁבָּת לְקִדְשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָהּ, וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדְשַׁת, הַבְּדִלָּתָהּ וְקִדְשַׁת אֶת עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשַׁתְךָ: וְתִתֵּן לָנוּ וּכְוִי וְתִתֵּן לָנוּ יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה יִאָּדָר וְיִנָּדָר} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּן בַּעַל הַיְסוּדָה וּבַעַל הַמַּחֲוֹת כּוֹסֵם} בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חֲגִים וְזְמַנִּים לְשָׁשׁוֹן, אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֵת יוֹם)

לפסח	לשבועות	לסוכות	לשמ"ע ולש"ת
חג המצות הזה	חג השבועות	חג הסוכות הזה	שמיני עצרת
זמן חרותנו,	הזה זמן מתן תורתנו,	זמן שמחתנו,	החג הזה,
		זמן שמחתנו,	

(לשבת בְּאַהֲבָה) מְקַרָּא קֹדֶשׁ זִכָּר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיִבּוֹא וְיִגַּיעַ, וְיִרְאֶה וְיִרְצֶה וְיִשְׁמַע, וְיִזְכָּר וְיִפְקֹד וְיִזְכָּר זְכוֹרֵנוּ וּפְקוּדוֹתֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קִדְשְׁךָ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמּוֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפִלִיטָה, לְטוֹבָה, לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

אור הישר - כתו נהורא

שנבראו בשר ודם עשויים מחומר צורה, על כן חשובים "כעצם השמים לטוהר" - שמים שאצל הטהירו, שנאמר והמשכילים זיהירו כזוהר הרקיע:

עצמן בכל עת, כל שכן ברגל, שאמרו רז"ל: חייב אדם לטהר עצמו ברגל. מפני שהעליונים נבראו כך ספיריים על ידי הקדוש ברוך הוא, אבל התחתונים

לפסח	לשבועות	לסוכות	לשמ"ע ולש"ת
חג המצות	חג השבועות	חג הסוכות	שמיני עצרת
היה,	היה,	היה,	החג היה,

וְזָכְרָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהוּיָה} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} ^{תְקוּף בְּעַל הַיְסוּדָת} ^{וּבְעַל הַפְּחוּזוֹת כּוֹלֵם} בּוֹ לְמוֹצָה, וּפָקְדָנוּ בּוֹ לְבָרָכָה, וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּם וְחֲנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה.

וְהַשִּׂיאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהוּיָה} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} ^{תְקוּף בְּעַל הַיְסוּדָת} ^{וּבְעַל הַפְּחוּזוֹת כּוֹלֵם} אֶת בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, לְשִׂמְחָה וּלְשִׂשׁוֹן, כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכָנוּ. (לשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה נָא בְּמִנוּחָתָנוּ) קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבֶיךָ, וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאֵמֶת, וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהוּיָה} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בְּעַל הַיְסוּדָת} ^{וּבְעַל הַפְּחוּזוֹת כּוֹלֵם} (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן (לשבת שְׁבַת מוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ יִשְׂרָאֵל מִקִּדְשֵׁי שְׁמֶךָ: כְּרוּף אַתָּה יְהוָה ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהוּיָה} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} מִקִּדְשֶׁךָ (לשבת הַשְּׁבַת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהִזְמִינִים:

רָצָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הָיָה הוּא וְיָהוּיָה} ^{יֵאָהֲרֹנוּ} ^{תְקוּף בְּעַל הַיְסוּדָת} ^{וּבְעַל הַפְּחוּזוֹת כּוֹלֵם} בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל (וּבְתַפְלָתָם) וּלְתַפְלָתָם שְׁעָה. וְהַשֵּׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבִּיר בֵּיתְךָ, וְאַשִּׁי

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

במתנה לגדול אהבתו אותנו. גם בעניית אמן על ברכת הש"ץ בברכה זו, הכוללת כמה הודאות וכיוצא, יזהר ג"כ ליתן הודאה במחשבתו בפרטות על כל הנזכר בחתימת הברכה כנ"ל. וזכרו נא זאת והתאוששו, אתם אחיי ורעי אהובי נפשי, כוונה זו בעניית אמן, שהיא על כמה הודאות לתת שבח והודיה בפרטות על כל הדברים הכלולים כנ"ל. ודי בהערה זו. רצה ומודים, כבר מלתו אמורה.

והשיאנו. אבודרה"ם פ"י שהוא מלשון וישא משאות מאת פניו אליהם (בראשית מג, לד) שענינו דורון, כלומר שלח לנו דורון ברכת מועדיך, וגם יתכן לפרש שהוא מלשון משא בני קהת (במדבר ד, טו) כלומר הטעינו את ברכת מועדיך כו', עכ"ל.
מקדש השבת וישראל והזמנים, יזהר לכוין וליתן הודאה פרטית להבורא ית"ש ויתעלה, על השבת ועל גורלנו הקדוש בחלקו ועל הזמנים שנתן לנו

יִשְׂרָאֵל וּתְפַלְתֶּם (מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל) תִּקְבַּל בְּרָצוֹן,
 וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: וּתְחַזְּינָה עֵינֵינוּ
 בְּשׂוֹבֵךְ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} יְהוָה ^{הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה} יְהוָה ^{יֵאֱהָרֵנוּ}, הַמַּחְזִיר
 שְׂכִינְתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} יְהוָה ^{הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה} יְהוָה ^{יֵאֱהָרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם
 וְאֱלֹהֵי ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, (צוֹרֵנוּ) צוֹר חַיֵּינוּ,
 מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ, אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר גּוֹדֵה לָךְ וְנִסְפָּר תְּהַלְתָּךְ, עַל
 חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיַדְךָ, וְעַל גְּשָׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל גְּפוּךְ
 שְׂבָכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל גְּפְלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׂבָכָל עֵת, עֶרֶב
 וּבֹקֵר וְצַהֲרָיִם, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהַמְּרַחֵם, כִּי לֹא תָמוּ
 חֲסָדֶיךָ, (כִּי) מֵעוֹלָם קוִינֵנוּ לָךְ:

מוֹדִים דְּרַבֵּן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} יְהוָה ^{הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה} יְהוָה ^{יֵאֱהָרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם
 אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי ^{תְקוּף בַּעַל הַיְסוּדֹת} וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם כָּל בְּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת
 וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עַל שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּינוּ
 וְתַקְּיָמָנוּ. וְתַאֲסֹף גְּלוּיֹתֵינוּ לְחֻצְרוֹת קְדֻשָּׁךְ. לְשֹׁמֵר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
 וְלַעֲבֹדְךָ בְּלִבְבִּי שָׁלֵם. עַל שְׂאֵנוּ מוֹדִים לָךְ. בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמֶךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם
 וָעֶד.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה, וַיְהִלְלוּ וַיְבָרְכוּ אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת
 לְעוֹלָם כִּי טוֹב, הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ וְעֲזָרָתָנוּ סְלָה. הָאֵל הַטּוֹב:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} יְהוָה ^{הִיא הַתּוֹת וְיִתִּיה} יְהוָה ^{יֵאֱהָרֵנוּ}, הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאֵה לְהוֹדוֹת:

בשחרית כשאין כהנים הש"ץ אומר:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְנוּ בְּבִרְכַּהּ הַמְשַׁלֶּשֶׁת בְּתוֹרַהּ הַכְּתוּבָה עַל
יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ, הָאֲמוּרָה מִפִּי אֲהָרֹן וּבְנָיו כְּהֹנִים עִם קְדוֹשְׁךָ,
כְּאֲמֹר:

וַיִּשְׁמְרֶךָ נגד ימינו:	יְבָרְכֶךָ יְהוָה	אֲדֹנָי הַכֹּל הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן יִאֲדָרְנוּנְךָ	יִהְיֶה פָנָיו נגד ההיכל.
אֱלֹהֶיךָ וַיַּחַנְךָ נגד שמאלו:	יֵאָר יְהוָה	אֲדֹנָי הַכֹּל הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן יִאֲדָרְנוּנְךָ	פָּנָיו נגד ההיכל.
אֱלֹהֶיךָ נגד ימינו.	יִשָּׂא יְהוָה	אֲדֹנָי הַכֹּל הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן יִאֲדָרְנוּנְךָ	פָּנָיו נגד ההיכל.
שְׁלוֹם: נגד ימינו.	וַיִּשֶׂם לְךָ		נגד שמאלו

ויכוין שתגבר ימינו הוא מידת הרחמים על מידת הדין:

והקהל אומרים אדיר במרום וכו'

שֵׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָה חַיִּים חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. בְּרַכְנוּ אֲבִינוּ כְּלָנוּ כְּאֶחָד (יַחַד)
בְּאוֹר פְּנֶיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנֶיךָ נִתְּתָ לָנוּ יְהוָה <sup>אֲדֹנָי הַכֹּל
הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן
יִאֲדָרְנוּנְךָ</sup> אֱלֹהֵינוּ
תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבִרְכָה וְרַחֲמִים
וְחַיִּים וְשְׁלוֹם (וְכָל טוֹב). וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרְךָ
אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יְעַת וּבְכָל שְׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ בְּרַב
עֵז וְשְׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה <sup>אֲדֹנָי הַכֹּל
הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן
יִאֲדָרְנוּנְךָ</sup> הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם:

בערבית יש אומרים שלום רב

שְׁלוֹם רַב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תְּשִׁים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מְלֶכֶךְ אֲדוֹן לְכָל
הַשְׁלוֹם. וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרְךָ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּכָל יְעַת וּבְכָל שְׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֲמָרֵי כִּי וְהִגִּיזוֹן לְכִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה <sup>אֲדֹנָי הַכֹּל
הֵיטֵב הוֹתֵה וְיִתֵּן
יִאֲדָרְנוּנְךָ</sup> צוּרֵי וְגֵאֲלֵי:

הש"ץ אומר במנחה ובערבית קדיש שלם, ובשחרית הלל (והושענות בסוכות - לפי המנהג), וקדיש שלם.

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מִרְעַ וּשְׁפָתֵי מִדְבַּר מְרָמָה, וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי
 תּוֹדֵם, וְנַפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכָל תְּהִיָּה, פְּתַח לְבִי בְּתוֹרַתְךָ,
 וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמוִים וְהַחוֹשְׁבִים עָלַי
 לְרָעָה, מִהֲרָה הֲפֹר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֹּל} ^{יְהוָה הַחַי הַחַיִּים} ^{יְהוָה הַחַיִּים} אֱלֹהֵי ^{תְמוּהָ בְעַל הַיְסוּלָתָם} וְאֱלֹהֵי ^{תְמוּהָ בְעַל הַיְסוּלָתָם} אֲבוֹתַי, שְׁלֹא
 תַעֲלֶה קִנְיַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְיַתִּי עַל אַחֲרִים. וְשְׁלֹא אֲכַעֵם הַיּוֹם
 וְשְׁלֹא אֲכַעִיסֶךָ. וְתִצְלִילֵנִי מִיַּצַּר הָרָע. וְתֵן בְּלִבִּי הַכְנָעָה וְעֲנוּהָ. מִלְּפָנֶיךָ
 וְאֱלֹהֵינוּ, יַחַד שְׂמֵךְ בְּעוֹלָמְךָ, בְּנֵה עִירְךָ יִסֹּד בֵּיתְךָ וְשִׁכְלֵל הַיְכָלְךָ וְקַבֵּץ
 קְבוּצַת גְּלוּיֹת וּפְדֵה צֹאנְךָ וְשִׂמַח עֲדֶתְךָ:

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֵךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיֶנְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ,
 עֲשֵׂה לְמַעַן קִדְשֶׁתְךָ. לְמַעַן יַחֲלִצוּן יְדִידֶיךָ הַוְשִׁיעָה
 יְמִינְךָ וְעַנְיִי:

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות
 אחרון משמו.

יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֹּל} ^{יְהוָה הַחַי הַחַיִּים} ^{יְהוָה הַחַיִּים} צוּרֵי
 וְגֹאֲלֵי:

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֹּל} ^{יְהוָה הַחַי הַחַיִּים} ^{יְהוָה הַחַיִּים} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיַבְנֶה בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ. וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיִרְאָה
 בְּיָמֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת. וְעֲרֹכָה לִיהוָה ^{אֵלֶינוּ הַכֹּל} ^{יְהוָה הַחַי הַחַיִּים} ^{יְהוָה הַחַיִּים} מְנַחַת יְהוּדָה
 וִירוּשָׁלַיִם בְּיָמֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת:

למנחה ולערבית: קדיש שלם, עלינו, קדיש יתום. לשחרית: הלל (הושענות) קדיש שלם, שיר של יום, קריאת התורה, (יקום פורקן) אשרי, הכנסת ספר תורה, חצי קדיש, ומתפללים מוסף לשלוש רגלים.

קידוש לליל שלש רגלים

כשחל יו"ט בשבת מתחילין כאן:

בלחש וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יּוֹם הַשְּׁשַׁי: וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ, כִּי בּו שְׁבֹת מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר
 בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

כשחל יו"ט בחול מתחילין כאן:

על היין: סְבָרֵי מָרְנָן וּרְבָנָן וּרְבֹתֵי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא
 פְּרֵי הַגֶּפֶן:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בלילה הזה להיות לו לעם סגולה מכל העמים כיום הזה שהוציאנו ממצרים, וכוונתו ית"ש ויתעלה בהוצאה זו, לקרב אותנו לעבודתו בתורתו ובמצותיו הקדושים. ועיקר עבודת האדם להשם יתעלה, היא שמחת הלב באלהותו ית"ש וזכרו לעד ובעבודתו. ועבודה תמה זו יכול האדם לקיים בכל עת ובכל רגע, ואינו מכיר בזה רק יוצרו ובוראו, והיא עיקר העבודה להשם יתעלה, ועל העבודה זו אמר הנביא (מיכה ו, ח) והצנע לכת עם אלהיך. גם באיזה הליכה שהולך, יכול לקבל על עצמו ולצייר במחשבתו כמה מסירות נפש על קדושת שמו הגדול, והי רואה ללבב ואין שום אדם מכיר בעבודה העצומה הזו שעובד בשעה קלה זו במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה. ודי בהערה זו הקצרה וישמע חכם ויוסיף לקח, תן לחכם ויחכם עוד.

סדר הקידוש ליו"ט אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו כו'. יתן הודאה עצומה במחשבתו

איתא בכתבי האריז"ל לקרוא הלל בשני לילות ראשונים של פסח בבהכ"נ דוקא, תיכף אחר תפלת ערבית, והוא תיקון גדול בפ"ע בעולמות העליונים הקדושים, לבד אמירת ההלל על סדר ההגדה. וז"ל הטור סי' תע"ג: ויש מקומות שנוהגים לקרות ההלל בבהכ"נ בצבור כדי שלא יצטרכו לברך עליו בשעת ההגדה, ומה טוב ומה נעים ההוא מנהגא, ויש לו סמך במס' סופרים, דא"י התם תניא ר"ש בן יהוצדק אומר י"ח ימים ולילה אחת גומרים בהם ההלל ובגולה כ"א יום ובי לילות ומצוה מן המובחר לקרוא הלל בבי לילות של גליות ולברך עליו (ר"ל בבהכ"נ) ולאומרה בנעימה ולקיים מה שנאמר (תהלים לד, ד) ונרוממה שמו יחדיו, וכשהוא קורא בביתו א"צ לברך שכבר בירך עליו בבהכ"נ, עכ"ל הטור. וכן כתב הב"י בש"ע סימן תפ"ז לאומרה בבהכ"נ בלילה.

אח"כ ילך לביתו לשלום בשמחת הלב מאוד ומאוד באהבת הבורא ית"ש ויתעלה, שבחר בנו

על הפת: בְּרִשׁוֹת מְרַנֵּן וּרְבִנֵּן וּרְבוּתֵי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוֹדוֹ וְהִתְהַלָּל יֵאוֹרֵי וְנֹרֵי} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלָּת וּבַעַל הַמְּחִיזוֹת כּוֹלֵם} לָחֶם מִן הָאָרֶץ:

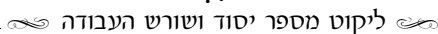
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוֹדוֹ וְהִתְהַלָּל יֵאוֹרֵי וְנֹרֵי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלָּת וּבַעַל הַמְּחִיזוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְתַתֵּן לָנוּ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוֹדוֹ וְהִתְהַלָּל יֵאוֹרֵי וְנֹרֵי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלָּת וּבַעַל הַמְּחִיזוֹת כּוֹלֵם} בְּאַהֲבָה (לשבת שְׁפֹתוֹת לְמִנְחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חֲגִים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן אֶת יוֹם (לשבת הַשְּׁבֵת הַזֶּה וְאֶת יוֹם)

לפסח	לשבועות	לסוכות	לשמ"ע ולש"ת
חג המצות	חג השבועות	חג הסוכות	שמיני עצרת
הזה, זמן	הזה זמן מתן	הזה, זמן	החג הזה, זמן
חרותנו,	תורתנו,	שמחתנו,	שמחתנו,

(לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זָכַר לְיִצְיַאת מִצְרַיִם, כִּי בָנוּ בְּחֵרֶת וְאוֹתָנוּ קֹדֶשֶׁת מִכָּל הָעַמִּים, (לשבת וְשֵׁבֶת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרִצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הַנְּחֻלָּתָנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשְּׁבֵת ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִינִים:

ביום האחרון של פסח אין מברכים ברכת הזמן. בלילה ראשון של סוכות מברכים כאן ברכת הסוכה ואחריה ברכת הזמן. במוצאי שבת מברכים כאן ברכת הנר וההבדלה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוֹדוֹ וְהִתְהַלָּל יֵאוֹרֵי וְנֹרֵי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלָּת וּבַעַל הַמְּחִיזוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הָיָה הוֹדוֹ וְהִתְהַלָּל יֵאוֹרֵי וְנֹרֵי} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּלָּת וּבַעַל הַמְּחִיזוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל, בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשֶׁת שְׁבֵת לְקֹדֶשֶׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּתָ, וְאֶת יוֹם

בשמחה עצומה מאד ומאד, על זה שבחר בנו עם קדוש מכל עם ולשון לחלקו ולגורלו לעבדו. בא"י מקדש השבת וישראל והזמנים, יתן הודאה עצומה במחשבתו בפרטיות, על השבת בפ"ע וישראל בפ"ע ועל הזמנים בפ"ע, כנ"ל בתפלה.

הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה קִדְשָׁתָּ, הַבְּדִלְתָּ וְקִדְשָׁתָּ אֶת עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל
 בְּקִדְשָׁתְךָ: כָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} הַמְּבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:
 כָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַיְהוָה וְיִהְיֶה יְאֵהוּרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֲיֵינוּ
 וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַיּוֹם:

בסוכה

כָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַיְהוָה וְיִהְיֶה יְאֵהוּרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֹּכָה:

סדר הזכרת נשמות

מזכירים נשמות אחרי ברכות הפטרה. בשביעי של פסח (בחור"ל אחרון של פסח). בשבועות (בחור"ל
 ביו"ט שני), ובשמיני עצרת:

מי שאין לו אב יאמר זה:

יִזְכֹּר אֱלֹהִים נְשִׁמַת אָבִי מוֹרִי (פכ"פ) שֶׁהִלְךְ לְעוֹלָמוֹ, בְּעִבּוֹר שְׁאֲנִי נוֹדֵב
 (בְּלִי גֵדֵר) צְדָקָה בְּעַדּוֹ, בְּשֹׁכֵר זֶה תִּהְיֶה נִפְשׁוֹ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים,
 עִם נְשִׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה רַבְּקָה רָחֵל וְלֵאָה, וְעִם שְׂאֵר
 צְדִיקִים וְצְדִקְנִיּוֹת שְׂבָגָן עֲדָן, וְנֹאמֵר אָמֵן:

מי שאין לו אם יאמר זה:

יִזְכֹּר אֱלֹהִים נְשִׁמַת אִמִּי מוֹרְתִי (פכ"פ) שֶׁהִלְכָה לְעוֹלָמָהּ, בְּעִבּוֹר שְׁאֲנִי
 נוֹדֵב (בְּלִי גֵדֵר) צְדָקָה בְּעַדָּהּ, בְּשֹׁכֵר זֶה תִּהְיֶה נִפְשָׁהּ צְרוּרָה בְּצִרוּר
 הַחַיִּים עִם נְשִׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה רַבְּקָה רָחֵל וְלֵאָה, וְעִם
 שְׂאֵר צְדִיקִים וְצְדִקְנִיּוֹת שְׂבָגָן עֲדָן, וְנֹאמֵר אָמֵן:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אני בשבילם הודאה עצומה. וכשחל יום טוב
 במוצאי שבת, ראוי להתנהג שיאמר לאחר שיקרב
 שתי גרות ביחד, כדי שיברך ברכת מאורי האש
 על האבוקה כדינו.
 ובחג הסוכות יברך לישב בסוכה, בשמחה עצומה
 מאוד.

וברכת שהחיינו יברך ג"כ בשמחה והודאה עצומה
 במחשבתו להשם יתעלה, שהאריך ימי חיינו עד
 זמן זה לקיים מצותינו הקדושים השייכים ברגל זה,
 וגם על שהאריך ימי חיי בניו עד זמן זה, ויאמר
 בלבו: בניי הקטנים אף שיברכו ברכה זו בעצמם,
 לא יתנו הודאה במחשבתם כראוי לו ית"ש, אתן

בעבור אב ואם והזקנים ויתר הקרובים:

יְזַכֵּר אֱלֹהִים נְשָׁמוֹת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנֵי וְזִקְנֹתַי דְּוָדַי וְדוֹדוֹתַי אַחֵי וְאַחֵיוֹתַי,
 בֵּין מֵצַד אָבִי וּבֵין מֵצַד אִמִּי שֶׁהֲלָכוּ לְעוֹלָמָם, בְּעִבּוֹר שְׂאֵנֵי נוֹרָב
 (בְּלֵי גֵדֵר) צְדָקָה בְּעֵדָם, בְּשֹׁכֵר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵם צְרוּרוֹת בְּצָרוֹר
 הַחַיִּים, עִם נְשָׁמוֹת אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שְׂרָה רַבֶּקָה רָחֵל וְלֵאָה, וְעִם
 שְׂאֵר צְדִיקִים וְצְדִיקָנוֹת שְׂבָגָן עֵדָן, וְנֹאמֵר אָמֵן:

יְזַכֵּר אֱלֹהִים נְשָׁמַת (פכ"ב) וְנְשָׁמוֹת כָּל קְרוֹבֵי וְקְרוֹבוֹתַי, הֵן מֵצַד אָבִי
 וְהֵן מֵצַד אִמִּי. הֵן שֶׁהוֹמְתוּ הֵן שֶׁנִּהְרְגוּ הֵן שֶׁנִּשְׁחַטּוּ וְשֶׁנִּשְׂרָפוּ
 וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנִּחְנְקוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, בְּעִבּוֹר שְׂאֵנֵי נוֹרָב (בְּלֵי גֵדֵר) צְדָקָה
 בְּעַד הַזְּכָרָת נְשָׁמוֹתֵיהֶם, וּבְשֹׁכֵר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בְּצָרוֹר
 הַחַיִּים, עִם נְשָׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שְׂרָה רַבֶּקָה רָחֵל
 וְלֵאָה, וְעִם שְׂאֵר צְדִיקִים וְצְדִיקָנוֹת שְׂבָגָן עֵדָן, וְנֹאמֵר אָמֵן:

אֵל מְלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים, הַמְצִיא מְנוּחָה גְבוּרָה (תחת) עַל כְּנָפֵי
 הַשְּׂבִינָה בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וּמְהוֹרִים כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ מְזֻהָרִים אֶת
 נְשָׁמַת (פכ"ב)

לזכר

שֶׁהֲלָךְ לְעוֹלָמוֹ, בְּעִבּוֹר (שפלוני) גֵרָב (בְּלֵי גֵדֵר) לְצְדָקָה בְּעַד הַזְּכָרָת
 נְשָׁמַתוֹ, לְכֵן בְּעַל הַרְחָמִים יִסְתִּירֵהוּ בְּסֶתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים, וְיִצְרֹר
 בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֶת נְשָׁמַתוֹ, יְהוָהּ ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יִתְחַנֵּן} הוּא נִחְלָתוֹ, וְיִנּוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל
 מִשְׁכְּבוֹ, וְנֹאמֵר אָמֵן:

לנקבה

שֶׁהֲלָכָה לְעוֹלָמָהּ, בְּעִבּוֹר (שפלוני) גֵרָב (בְּלֵי גֵדֵר) לְצְדָקָה בְּעַד הַזְּכָרָת
 נְשָׁמַתָּהּ, לְכֵן בְּעַל הַרְחָמִים יִסְתִּירֶהָ בְּסֶתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים, וְיִצְרֹר
 בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֶת נְשָׁמַתָּהּ, יְהוָהּ ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יִתְחַנֵּן} הוּא נִחְלָתָהּ, וְתִנּוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל
 מִשְׁכְּבָהּ, וְנֹאמֵר אָמֵן:

מי שברך לגדול הציבור

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את ר' (פכ"פ) בעבור שנדב צדקה בעד הנשמות שהזכיר היום ולכבוד המקום לכבוד התורה ולכבוד הרגל, בשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו מפל צרה וצוקה ומפל נגע ומחלה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ויזכהו לעלות לרגל, עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן:

תפלת טל ליום ראשון של פסח

פותחין הארון

ברוך אתה וכו' עד ומושיע ומגן

ברעתו, אביעה חידות. בעם זו בזו במל להחדות. טל גיא ודשאיה לחדות. דצים בצלו להחדות. אות ילדות טל להגן לתולדות:

ברוך אתה יהוה ^{אלהינו} ^{אלהינו}, מגן אברהם:

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע:

תהומות, הדם לרסיסו כסופים. וכל נאות דשא לו נכספים. טל זכרו גבורות מוסיפים. חקוק בגישת מוסיפים. טל להחיות בו

נקוקי סעיפים:

אלהינו ואלהי אבותינו:

טל תן לרצות ארצה. שיתנו ברכה בדיצה. רב דגן ותירוש בהפריצה, קומם עיר בה חפצה. במל:

טל צוה שנה טובה ומעטרת. פרי הארץ לגאון ולתפארת. עיר כספה נותרת. שימה בידך עטרת. במל:

טל נפת עלי ארץ ברוכה. ממגד שמים שבענו ברכה. להאיר מתוך חשכה. כנה אחריו משוכה. במל:

טל יעסים צוף הרים. טעם במאריך מבחרים. חנוניך חליץ ממסגרים. זמרה ננעים וקול נרים. במל:

מַל וְשָׁבַע מֵלֹא אֲסַמִּינוּ. הִכָּעַת תַּחֲדַשׁ יָמֵינוּ. דוֹד כְּעַרְכָּךְ הַעֲמֵד שְׁמֵנוּ.
גַּן רוּחַ שִׁימְנוּ. בְּטַל:

מַל בּוֹ תִבְרַךְ מְזוֹן. בְּמִשְׁמַנֵּינוּ אֵל יְהִי רְזוֹן. אֵימָה אֲשֶׁר הִסְעַתָּ כְּצֹאן.
אָנָּה תִפַּק לָהּ רְצוֹן. בְּטַל:

חזן שְׁאֵתָה הוּא יְהוָהנִי <sup>אֵינוֹ חֶבֶל
וְהָיָה כִּי יִשָּׂא
אֶת־יְדֵי־יְהוָה</sup> אֱלֹהֵינוּ

מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַטַּל:

לְבָרְכָהּ וְלֹא לְקַלְלָהּ: אֱמֵן

לְחַיִּים וְלֹא לְמֹת: אֱמֵן

לְשֶׁבַע וְלֹא לְרְזוֹן: אֱמֵן

סוגרין הארון

מכלכל חיים וכו'

תפלת גשם לשמיני עצרת

פּוֹתַחֵין הָאֲרוֹן

בְּרוּךְ אַתָּה וְכוּ' עַד וּמוֹשִׁיעַ וּמוֹנֵן

אַתָּה בְּרִי אֵתָת שֵׁם שׁוֹר מְטָר. לְהַעֲבִיב וּלְהַעֲנִין לְהַרְיֵק וּלְהַמְטֵר. מִיָּם
אֲבִים בָּם גֵּיא לַעֲטָר. לְבַל יוֹעֲצָרוּ בְּנִשְׁוִין שְׁטָר. אֲמוֹנִים גְּנוֹן בָּם
שׁוֹאֵלֵי מְטָר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי <sup>אֵינוֹ חֶבֶל
וְהָיָה כִּי יִשָּׂא
אֶת־יְדֵי־יְהוָה</sup> מִגַּן אֲבָרָהֶם:

אַתָּה גְּבוּר לְעוֹלָם אֲדַנִּי מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

יִטְרִיחַ לְפִלָּג מִפְּלָג גְּשָׁם. לְמוֹנֵג פְּנֵי גִשְׁי בְּצַחוֹת לְשָׁם. מִיָּם לְאֲדָרְךָ
כְּנִית בְּרָשָׁם. לְהַרְגִיעַ בְּרַעְפָּם לְנַפּוּחֵי גִשָׁם. לְהַחֲיוֹת מִזְכִּירִים

גְּבוּרוֹת הַגְּשָׁם:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

זְכוֹר אָב נִמְשָׁךְ אַחֲרֶיךָ כְּפִיָּם. בְּרַכְתּוֹ כְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מִיָּם. גְּנַנְתּוֹ

הִצַּלְתוּ מֵאֵשׁ וּמִמָּוִם. דְּרִשְׁתוּ בְּזַרְעוֹ עַל כָּל מַיִם: בְּעִבּוּרוֹ אֵל תִּמְנַע
מַיִם:

זָכַר הַנּוֹלֵד בְּבִשׁוּרֵי יָקָח נָא מְעַט מַיִם. וְשַׁחַתְּ לְהוֹרוֹ לְשַׁחֲטוֹ לְשִׁפְךָ
דָּמוֹ כְּמַיִם. זֶה־רַגְמָם הוּא לְשִׁפְךָ לֵב כְּמַיִם. חָפַר וּמָצָא בְּאֵרוֹת מַיִם:
בְּצַדְקוֹ חֵן חֲשֵׁרֵת מַיִם:

זָכַר טָעַן מִקְלוֹ וְעָבַר יַרְדֵּן מַיִם. יַחַד לֵב וְגַל אָבֵן מִפִּי בְּאֵר מַיִם. בְּנִיאָבֵק
לוֹ שַׁר בְּלוֹל מֵאֵשׁ וּמִמָּוִם. לָכֵן הִבְטַחְתוּ הַיּוֹת עִמּוֹ פֶּאֶשׁ וּבְכַמִּים:
בְּעִבּוּרוֹ אֵל תִּמְנַע מַיִם:

זָכַר מְשׁוּי בְּתִבְתַּת גִּמְא מִן הַמַּיִם. נִמּוּ דְלָה דְלָה וְהִשְׁקָה צֶאֱן מַיִם.
סְגוּלֵיךָ עֵת צָמְאוּ לְמַיִם. עַל הַפֶּלַע הָךְ וַיֵּצְאוּ מַיִם: בְּצַדְקוֹ חֵן
חֲשֵׁרֵת מַיִם:

זָכַר פִּקִּיד שְׁתוֹת טוֹבֵל חֵמֶשׁ טְבִילוֹת בְּמַיִם. צוּעָה וּמְרַחֵץ בְּפִיו בְּקִדּוּשׁ
מַיִם. קוֹרָא וּמְזִיָּה טְהָרֵת מַיִם. רַחֵק מֵעַם פָּחוּז בְּמַיִם: בְּעִבּוּרוֹ אֵל
תִּמְנַע מַיִם:

זָכַר שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבַטִים שֶׁהֶעֱבַרְתָּ בְּגִזְרֵת מַיִם. שֶׁהִמְתַּקְתָּ לָמוֹ מְרִירוֹת
מַיִם. תוֹלְדוֹתֵם נִשְׁפָּךְ דָּמָם עָלֶיךָ כְּמַיִם. תִּפְּן כִּי נִפְשָׁנוּ אֶפְפוּ מַיִם:
בְּצַדְקָם חֵן חֲשֵׁרֵת מַיִם:

חֲזֵן שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְשִׁיב הַרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

לְבָרְכָהּ וְלֹא לְקַלְלָהּ: אֱמֵן

לְחַיִּים וְלֹא לְמוֹת: אֱמֵן

לְשֶׁבַע וְלֹא לְרִזּוֹן: אֱמֵן

סוגרין

מכלכל חיים וכו'

קו"ח בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יֵאָדָר וְנִיבָר} מִמְקוֹמוֹ. חזן וּבְדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר:
קו"ח יִמְלֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יֵאָדָר וְנִיבָר} לְעוֹלָם אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן, לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

יש אומרים "לדור ודור" במקום "אתה קדוש".

לחול המועד

כְּתוּב יִתְנוּ לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלְּאֲכִים הַמּוֹנִי מַעְלָה עִם עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל קְבוּצֵי מִטָּה. יַחַד כָּלָם קִדְּשָׁה לָךְ יִשְׁלֹשׁ, כְּדָבָר הָאָמֹר
עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר: קו"ח קְדוּשָׁה, קְדוּשָׁה, קְדוּשָׁה יְהוָה
צְבָאוֹת, מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חזן לְעַמְתָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:
קו"ח בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יֵאָדָר וְנִיבָר} מִמְקוֹמוֹ. חזן וּבְדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר:
קו"ח יִמְלֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יֵאָדָר וְנִיבָר} לְעוֹלָם אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן, לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

אתה קדוש וכו'

חזן לְדֹר וָדֹר נִגִּיד גְּדֻלָּךְ, וּלְנִצַּח נְצַחִים קִדְּשָׁתְךָ נְקֻדֵּי־שָׁמַיִם, וְשִׁבְחֶךָ אֱלֹהֵינוּ
מִפִּינוּ לֹא יִמוּשׁ, לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוּשׁ אַתָּה:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָאֵל הַקְּדוּשׁ: אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ

אַתָּה קְדוּשׁ וְשִׁמְךָ קְדוּשׁ, וְקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סְלָה.
(כִּי אֵל מְלֹךְ גָּדוֹל וְקְדוּשׁ אַתָּה): בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
הָאֵל הַקְּדוּשׁ: ^{אֵין חֵבֶל וְאֵין מִדָּה יֵאָדָר וְנִיבָר}

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אֲהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ,
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, וְקִדְּשָׁתָנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ,
וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּפְנֵי לְעַבְדֹתֶיךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וּתְתִיבָן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שְׁבֻתוֹת לְמַנוּחָה
(1) מוֹעֲדִים לְשִׁמְחָה חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׁשׁוֹן, אֵת יוֹם (לשבת

הַשְּׁבֻת הַזֶּה וְאֵת יוֹם)

לפסח

לשבועות

לסוכות

לשמ"ע ולש"ת

חג המצות

חג השבועות

חג הסוכות

שמיני עצרת

הזה, זמן

הזה, זמן מתן

הזה, זמן

החג הזה, זמן

חרותנו,

תורתנו,

שמחתנו,

שמחתנו,

(לשבת באהבה) מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים:

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאֲרֻצְנוּ, וְנִתְרַחֲקֵנוּ מֵעַל אֲדָמָתֵנוּ, וְאִין
 אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְעֹלוֹת וְלִרְאוֹת וְלִהְשִׁתְּחוֹת לְפָנֶיךָ,
 וְלַעֲשׂוֹת חֻבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירְתֶּךָ, בְּבֵית הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
 שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו, מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ: יְהִי רָצוֹן
 מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהַיָּד} וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מֶלֶךְ רַחֲמָן,
 שֶׁתֵּשׁוּב וְתִרְחַם עָלֵינוּ, וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, וְתִבְגְּהוּ
 מִהֵרָה וְתִגְדַּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מִלְכֵנוּ, גִּלְיָה כְבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ
 מִהֵרָה, וְהוֹפֵעַ וְהַנְּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל חַי, וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין

אור הישר - כתו נהורא

אלקינו ואלקי אבותינו. פירוש: מגודל אהבת ה' אנחנו מתפללים: מלך רחמן שתשוב ותרחם כו': אבינו מלכנו גלה. רמוז תהלות ה', ועבודה זו תפלה. פירוש: כי אף על פי שגם בגלות, השכינה, שהיא מדת מלכות של השם יתברך, היא עמנו, כמאמר רז"ל: בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמם - מכל מקום היא באתכסייא. ואנחנו מתפללים: אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו באתגליא לעיני כל חי.

ומפני חטאינו גלינו מארצנו. רמוז יראת ה'. פירוש: אין אנחנו אומרים אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו, והגליות היא חטאות של האבות ואנחנו נקיים - אלא אנחנו מודים כי מפני חטאינו של עצמינו גלינו מארצנו - היא מן ארץ ישראל, ונתרחקנו מעל אדמתנו, שהיה לנו מקום לעבודת ה', על כל פנים בחוץ לארץ. וכל זה צריך להיות ביראת ה'. ואין אנו יכולים לעלות וליראות בפני צלם אלהים על פנינו: בבית בחירתך. ביצירה האנושית הזאת, שהאדם הוא בעל בחירה, וכן בבית הגדול כו': יהי רצון מלפניך ה'

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

עצמינו לפני בוראנו ומלכנו ית"ש ויתעלה, וזוה היה שמו הגדול נתגדל ונתקדש בכל האומות, וביחוד פרסום של הבנין הגדול והנכבד והמפואר של בהמ"ק, והנסים שנעשו בו ע"י השראת השכינה הקדושה שם, נשמע בכל העולם. גם הגדולה המפורסמת שהי' אז לישראל עם קדוש בין האומות, מהם אפרכין מהם דוכסים, וע"י כל

[שער ט (הצאן) פרק ז] ומפני חטאינו כו', הנה כבר מלתו אמורה במוסף דר"ח, כלל הכוונה דכל תפלת המוספין, עיין שם. אך מוסף עליהם דרגלים, שתקנו אנשי כנה"ג לומר: או"א מלך רחמן כו' ושם נעלה ונראה ונשתחוה כו'. כי בזמן שבית המקדש היה קיים, היו כל עם קדוש הישראלי עולים בכל רגל לבית מקדשינו להראות

הַגּוֹיִם, וְנִפְּוֹצוֹתֵינוּ כַּנֶּסֶם מִיִּרְכַּתִּי אֶרֶץ: וְהֵבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ
 בְּרָנָה, וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה
 לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ, תְּמִידִים כְּסֻדְרָם, וּמוֹסָפִים
 כְּהַלְכָתָם. וְאֵת מוֹסֵף (לשבת וְאֵת מוֹסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ) יוֹם

לפסח	לשבועות	לסוכות	לשמ"ע ולש"ת
חג המצות	חג השבועות	חג הסוכות	שמיני עצרת
הזֶה,	הזֶה,	הזֶה,	החג הַזֶּה,

נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה, כְּמִצְוֹת רְצוֹנָךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ
 עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ, עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ, מִפִּי כְּבוֹדְךָ כְּאָמֹר:

לשבת וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים, וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת
 מִנְחָה בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְפּוּ: עֲלֵת שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶתוֹ עַל עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְפָּה:
 (זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כְּאָמֹר):

אור הישר - כתר נהורא

והביאנו לציזון עירך ברנה כו' ושם נעשה לפניך את קרבנות - על ידי קבלת עול מלכות ה':

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

פיהו ולבכות יומם ולילה על חלול שמו הגדול והנורא בין העמים עצי. לכן תקנו אנשי כנה"ג לנו להתפלל על זה בשלש רגלים. גם בימים הנוראים ר"ה וי"כ, ימי הכתיבה והחתימה לטובה, הנוסח: מלך רחמן שתשוב ותרם עלינו ועל מקדשך כו' גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי כו'. לכן ראוי לכל איש הישראלי מעם קדוש לומר ומפני חטאינו כו', במרירות נפש מאוד על שמו הגדול ית"ש ויתעלה שנתחלל עתה בגלות בין העמים עובדי אלילים. ומי שעלול לירידת דמעות, ראוי שפלגי מים תרד עיניו ולהוריד כנחל דמעה על זה. גם בתפלה: אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו כו', ראוי לומר במר נפש מאוד, אולי ירחם עלינו ויוציאנו מאפלת הגלות המר הזה למען שמו שיתקדש ויתגדל לעיני גוים רבים. ודי בהערה זה.

זה נתגדל ונתקדש שמו הגדול ית"ש ויתעלה בכל האומות ובכל העולם והיתה ניכרת מלכותו וממשלתו של הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד, וכל האומות ידעו בבירור שכל הגדולה וההתרוממות גודל קרנם של ישראל עם קדוש הוא רק מאתו ית"ש ויתעלה. והן עתה בגלות המר הזה נתהפך קערה על פיה שנתחלל שמו הגדול של מלכנו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בשביל עווננו הרבים, שאנו בניו הקדושים שפלים ונבזים עד לעפר וכל האומות עובדי אלילים פסל ומסכה לבול עץ יסגוד לאפס ותוהו נחשבו, רמה קרנם לשמים שיאו, מהם מלכים מהם דוכסים מהם אפרכים והם מחרפים ומגדפים אותנו תמיד באמרם איה אלהיהם יקום ויעזרם יהי עליכם סתרה. אחינו בני ישראל עם קדוש, האם אין ראוי ונכון לכל איש הישראלי מעם קדוש ליתן בעפר

ליום א' דפסח (ובחול"ל גם יום ב')

וּבַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ, פָּסַח לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ} וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חֹג, שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת יֵאָכֵל:
 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ, כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם
 אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ}, פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד, וְשִׁבְעָה
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
 ומנחתם

לשאר ימי הפסח.

וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ}, פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל
 אֶחָד וְשִׁבְעָה כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:
 וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּדְבָּר, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר, וְשְׁנַיִ עֶשְׂרִים לְאֵיל
 וְעֵשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ, וַיִּזֵּן כְּנֶסֶכּוֹ, וְשַׁעִיר לְכַפֵּר (נ"א: וְשְׁנַיִ שְׁעִירִים לְכַפֵּר)
 תְּמִידִים כֹּהֲלִכֶתֶם:

בחול ממשיכים אלהינו ואלהי אבותינו וכו', ובשבת אומרים קודם אלקינו ואלקי אבותינו ישמחו וכו':

לשבועות

וּבַיּוֹם הַפְּכוּרִים, כֹּהֲלִכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ} בְּשִׁבְעַתִּיכֶם,
 מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם
 עֹלָה לְרִיחַ גִּיחַח לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ}, פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, אֵיל אֶחָד, שִׁבְעָה
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:
 וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּדְבָּר, שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר, וְשְׁנַיִ עֶשְׂרִים לְאֵיל
 וְעֵשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ, וַיִּזֵּן כְּנֶסֶכּוֹ, וְשַׁעִיר לְכַפֵּר (נ"א: וְשְׁנַיִ שְׁעִירִים לְכַפֵּר)
 וְשְׁנַיִ תְּמִידִים כֹּהֲלִכֶתֶם:

ליום א' דסוכות (ובחול"ל גם יום ב')

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, כָּל מְלֹאכֶת
 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ, וְחַגְתֶּם חֹג לַיהוָה ^{אִיזוֹ הַכֵּל הָיָה הַזֶּה וְהָיָה יְאִהוּדֵינוּ}, שִׁבְעַת יָמִים:

אור הישר - כתר נמורא

ביום א' דחול המועד סוכות (=בחול"ל) יאמר וביום השני ומנחתם, וביום הרביעי השני ומנחתם, וביום השלישי ומנחתם: ביום ב' ומנחתם: וכן משם ואילך על זה הסדר

והקרבתם עלה אשה ריח ניחח ליהוה ^{א"ח וז"ל} ^{א"ח וז"ל} ^{א"ח וז"ל} פרים בני בקר שלשה עשר, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם יהיו: ומנחתם ונספיהם כמדבר, שלשה עשרנים לפר, ושני עשרנים לאיל ועשרון לכבש, ויין פנסכו, ושעיר לכפר ושני תמידים כהלכתם:

בחול ממשיכים אלהינו ואלהי אבותינו וכו', ובשבת אומרים קודם או"א ישמחו וכו':

ביום ראשון דחזה"מ סוכות: (ובחול"ל אומרים וביום השני וביום השלישי)

וביום השני, פרים בני בקר שנים עשר, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

ביום שני דחזה"מ סוכות: (ובחול"ל אומרים וביום השלישי וביום הרביעי)

וביום השלישי, פרים עשתי עשר, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

ביום שלישי דחזה"מ סוכות: (ובחול"ל אומרים וביום הרביעי וביום החמישי)

וביום הרביעי, פרים עשרה, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

ביום רביעי דחזה"מ סוכות: (ובחול"ל אומרים וביום החמישי וביום הששי)

וביום החמישי, פרים תשעה, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

ביום חמישי דחזה"מ סוכות: (ובחול"ל הושענא רבה, ואומרים וביום הששי וביום השביעי)

וביום הששי, פרים שמנה, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

להושענא רבה בא"י:

וביום השביעי, פרים שבעה, אילם שנים, כבשים בני שנה ארבעה עשר, תמימם: ומנחתם

לשמיני עצרת ולשמחת תורה:

ביום השמיני, עצרת תהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו:

והקרבתם עלה אשה ריח ניחח ליהוה ^{אירון הכל} ^{היה זה ויהיה} ^{יאחזי ונחזי} , פר אחד, איל אחד, כבשים פני שנה שבעה, תמימם:

ומנחתם ונספיהם כמדבר, שלשה עשרנים לפר, ושני עשרנים לאיל ועשרון לכבש, ויין כנסכו, ושעיר לכפר ושני תמידים כהלכתם:

לשבת ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג, עם מקדשי שביעי, כלם ישבעו ויתענגו משובך, ובשביעי רצית בו וקדשתו, חמדת ימים אותו קראת, וזכר למעשה בראשית:

אלהינו ^{תמוז בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} **ואלהי** ^{תמוז בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} **אבותינו**, (לשבת רצה במנוחתנו)

מלך רחמן, רחם עלינו, טוב ומטיב הדרש לנו,

שובה אלינו בהמון רחמך, בגלל אבות שעשו רצונך. בנה

ביתך כבתחלה, וכונן מקדשך על מכונו, והראנו בבנינו,

ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם, ולוים לשירם

ולזמרים, והשב ישראל לנויהם, ושם נעלה ונראה ונשתחוה

לפניך בשלש פעמי רגלינו, כפתוב בתורתך, שלש פעמים

בשנה, יראה כל זכורך את פני יהוה ^{אירון הכל} ^{היה זה ויהיה} ^{יאחזי ונחזי} **אלהיך**, ^{אירון הכל} ^{היה זה ויהיה} ^{יאחזי ונחזי} ,

במקום אשר יבחר. בחר המצות, ובחר השבעות, ובחר

הספות. ולא יראה את פני יהוה ^{אירון הכל} ^{היה זה ויהיה} ^{יאחזי ונחזי} **אלהיך**, ריקם, איש פמתנת

ידו, כברכת יהוה ^{אירון הכל} ^{היה זה ויהיה} ^{יאחזי ונחזי} **אלהיך** ^{תמוז בעל היכולת} ^{ובעל הפוחות כולם} , אשר נתן לך:

אור הישר - כתו נהורא

כדאים וזכאים, שאתה ה' תתן פרנסה לבהמה בזכות אדם - על כן טוב ומטיב הדרש לנו. טוב לאדם ואגב זה יהיה מטיב גם לבהמה: שובה עלינו בהמון רחמך. פירוש, על פרנסה היה בקשתינו ברחמך הפשוטים. אך על בקשת בנין בית המקדש, בקשתינו: שובה עלינו בהמון רחמך. לא בזכותינו לבד כי בגלל אבות כו'. ושם נעלה. על ידי קבלת עול מלכות ה'.

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו. רמוז יראת ה'. פירוש: מגודל יראת ה' אנחנו אומרים ברגלים, שהם ימי דין, כדתנן בד' פרקים העולם נידון בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן ובחג נידונין על המים - תפלתנו היא: מלך רחמן, אפילו על שאר בעלי חיים שאינם מדברים אתה ה' רחמן - כן רחם אלינו. וכל זה אם אנחנו כדאים וזכאים. אך אם אנחנו

וְהַשְׂיֵאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֶת בְּרַכַּת מוֹעֲדֶיךָ, ^{תְּקוּן בְּעַל הַיְסוּדוֹת} וְהַשְׂיֵאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי וְהַיְהוָה הַיְהוּדִי}

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, לְשִׂמְחָה וּלְשִׂשׂוֹן, כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ

וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: (לשבת אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רָצָה נָא בְּמִנוּחַתְנוּ)

קִדְשֵׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבְךָ, וְשִׂמְחֵנוּ

בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבָנֵנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאֵמֶת, וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי וְהַיְהוּדִי}

(לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׂוֹן (לשבת שְׁבַת

וּמוֹעֲדֵי קִדְשֶׁךָ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מִקִּדְשֵׁי שְׁמֶךָ: בְּרוּךְ אַתָּה

יְהוָה, מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשְּׁבַת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמִינִים:

רָצָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} בְּעִמְךָ יִשְׂרָאֵל וּלְתַפְלָתָם ^{תְּקוּן בְּעַל הַיְסוּדוֹת}

שְׁעָה, וְהַשֵּׁב אֶת הָעֲבוּדָה לְדַבֵּיר בֵּיתְךָ, וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל,

וּתַפְלָתָם, מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תִּקְבַּל בְּרָצוֹן, וְתֵהִי לְרָצוֹן תָּמִיד

עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ: וּתְחַזִּינָה

כַּשֶּׁהַחַנּוּמִּים עוֹלִים לְדוֹכֵן אוֹמְרִים כֵּן וְתַעֲרֹב:

וְתַעֲרֹב לְפָנֶיךָ עֲתִירְתָנוּ בְּעוֹלָה וּבְקָרְבָן. אֲנֵנוּ רַחוּם, בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, הַשֵּׁב

שְׂכִינְתְךָ לְצִיּוֹן עִירְךָ וְסֹדֵר הָעֲבוּדָה לִירוּשָׁלַיִם. וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ

בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים, וְשֵׁם גַּעֲבֹדְךָ בִּירְאָה פִּימִי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת:

וְהַחֲזוֹן מִסִּיִּים בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי וְהַיְהוּדִי}, שְׂאוֹתְךָ לְבָדֶךָ בִּירְאָה גַּעֲבֹד: מוֹדִים וְכוּ'

וְתַחֲזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה

הַמַּחֲזִיר שְׂכִינְתָנוּ לְצִיּוֹן: ^{אֲדוֹן הַכֹּל}

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, שְׂאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} אֱלֹהֵינוּ ^{הַיְהוָה הַחַי וְהַקַּי וְהַיְהוּדִי}

וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ, ^{תְּקוּן בְּעַל הַיְסוּדוֹת}

אוֹר הַיִּשָּׁר - כְּתוּב נְהוּרָא

וְהַשְׂיֵאֵנוּ. לְשׁוֹן וְיֵשָׁא מִשְׁאוֹת מֵאֵת פְּנֵי. קִדְשֵׁנוּ כו'. עֵינֵינוּ בְּתַפְלַת שְׁבַת. מוֹדִים. בְּפ"ק דְּב"ק אִמְרוּ שְׁדֵרוּ שֶׁל אָדָם לְאַחַר שְׁבַע שָׁנִים נַעֲשֶׂה נַחֵשׁ, וְהוּא דֵּלָא כְרַע בְּמוֹדִים. וְעִי"ש בְּתוֹס'. וְצִרִיךְ לְשַׁחֹת עַד שִׁתְּפַקְקוּ כָּל חוֹלִיוֹתֵינוּ שְׁבַשְׁדְּרָה וִינְצַל מִן גְּזֵר דִּין:

מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ, אֶתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נֹדֶה לְךָ וְנִסְפֵּר תְּהִלָּתְךָ, עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדְךָ, וְעַל נְשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לְךָ, וְעַל נְפִישׁךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל גְּפְלֹאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת, עָרֵב וּבָקֵר וְצֹהָרִים, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם, כִּי לֹא תִמּוּ חֲסָדֶיךָ, כִּי מַעֲוֹלָם קִוִּינוּ לְךָ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְךָ שְׁאֵתָה הוּא יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל הָיָה וְחַוָּה יֵאָדָר וְעוֹרֵי} וְהוֹדֵנוּ ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} אֱלֹהֵינוּ ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} וְאֱלֹהֵי ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} הַהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ עַל שֶׁחַיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. בֵּין תְּחִינָנוּ וְתִקְוֵימָנוּ. וְתִאֶסֶף גְּלִיּוֹתֵינוּ לְחֻצְרוֹת קִדְשֶׁךָ. לְשִׁמּוֹר חֲקִיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וְלַעֲבֹדְךָ בְּלִבֵּב שָׁלֵם. עַל שְׁאֵנוּ מוֹדִים לְךָ. בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת: וְעַל כָּלֵם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה, וְיִהְלָלוּ וְיִבְרְכוּ אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל בְּאַמֶּת לְעוֹלָם כִּי טוֹב, הָאֵל יִשׁוּעָתָנוּ וְעֲזָרָתָנוּ סְלָה. הָאֵל הַטּוֹב: בְּרוּךְ אֶתָּה יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל הָיָה וְחַוָּה יֵאָדָר וְעוֹרֵי} הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלְךָ נֶאֱמָה לְהוֹדוֹת:

סדר ברכת כהנים

לפני נשיאת כפים אומרים הכהנים והצבור בלחש:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵין חֵבֶל הָיָה וְחַוָּה יֵאָדָר וְעוֹרֵי} וְאֱלֹהֵינוּ ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} וְאֱלֹהֵי ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעֲלֵה הַמַּחֲזוֹת כּוֹלֵם} אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתֵּהא הַבְּרָכָה הַזֹּאת (לכהנים שְׁצוּיֵתָנוּ) (לקהל שְׁצוּיֵת) לְבָרַךְ אֶת

אור הישר - כתו נהורא

כהן אלא הוא, נושא כפיו - אם לא שהוא אונן. פנוי לא ישא כפיו בפני עצמו, ויצא מבית הכנסת, כנ"ל. הכהן צריך ליזהר לשמור ידיו מליגע בדבר שצריך נטילת ידים על נגיעתו, משעת ברכתו על נטילת ידים שחרית עד נטילת ידים שקודם נשיאות כפים, שאם נגע יש ספק אם צריך לברך

מודים דרבנן: ישהה מעט, וקודם השם יזקוף מעט ובאומר על שאנו מודים ישחה:

סדר ברכת כהנים: נכון שכל כהן יהיה רגיל בדיני ג"כ בסי' קכ"ח. כי רבים הם וא"א לפורטם ואפס קצהו העתקתי פה: אבל כל י"ב חודש לא ישא כפיו, ויצא מבית הכנסת קודם רצה. ואם אין שם

עֲמֹד יִשְׂרָאֵל, בְּרָכָה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מְכַשׁוּל וְעוֹן, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(החזן בלחש) אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּרַכְנוּ בַּבְּרָכָה הַמְּשַׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ, הָאֲמוּרָה מִפִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו:

(החזן אומר בקול רם) כֹּהֲנִים: (והקהל עונים) עִם קְדוֹשְׁךָ, כָּאֲמֹר:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹנָי יְהוִה יְיָ} מְלֶכֶד הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקִדְשָׁתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאֵהֱבָה:

הקהל עונים אמן

יְבָרְכֶךָ יְהוָה ^{אֲדוֹנָי יְהוִה יְיָ} הַיְהִי פָנָיו נֶגֶד הַהִיכָל. וְיִשְׁמְרֶךָ נֶגֶד יְמִינוֹ: יָאֵר יְהוָה ^{אֲדוֹנָי יְהוִה יְיָ} אֶלְיָי נֶגֶד הַהִיכָל. וְיַחַנְךָ ^{אֲדוֹנָי יְהוִה יְיָ} אֶלְיָי נֶגֶד שְׁמָאלוֹ: יֵשֵׁא יְהוָה ^{אֲדוֹנָי יְהוִה יְיָ} אֶלְיָי נֶגֶד הַהִיכָל. וְיֵשֵׁם לְךָ נֶגֶד שְׁמָאלוֹ שְׁלוֹם: נֶגֶד יְמִינוֹ.

כשהש"ץ אומר:

יְבָרְכֶךָ - יאמרו הקהל זה: אֵל נָא קָרֵב תְּשׁוּעַת מִצְפִּיךָ: אַנְקַת"ם:

יָאֵר - יאמרו הקהל זה: פְּחֻדְךָ סָר תּוֹצִיאֵם מִמַּאֲסָר: פַּסַּת"ם:

יֵשֵׁא - יאמרו הקהל זה: פִּדְהָ סוֹעִים פֶּתַח סוֹמִים יִשְׁעֶךָ מִצַּפִּים: פַּסְפַּסִּים:

שְׁלוֹם - יאמרו הקהל זה: דְּלָהּ יוֹקָשִׁים וְקִבֵּץ נְפוֹצִים סְמוּךְ יְהוָה יֵאֱהַרְוֵהוּ מִפְּלִתָנוּ: דְיוֹנְסִים:

אור הישר - כתר נהורא

מי שראה חלום רע בלילה יאמר בשחרית בשעה שהש"ץ אומר ברכת כהנים הרבוננו של עולם שאומר בנשיאת כפים. ויראה לסיים בהדי ש"ץ כדי שיענו הציבור אמן. ואם סיים קודם הש"ץ יאמר אדיר במרום. ויוכל לומר הרבוננו של עולם גם בשבת, אם חלם:

אומר הש"ץ או"א בלחש, עד תיבת כהנים, ואומר כהנים בקול רם (ואי ליכא אלא כהן אחד, אין הש"ץ קורא כהנים). ואומר הש"ץ עם קדושיך כאמור, בלחש. ומברכים הכהנים:

את עמו ישראל באהבה: כדאיתא בזוהר: כל כהן דלא רחים לעמא או עמא לא רחמין ליה, לא ישא כפיו. מג"א.

שנית על נטילת ידיים לנשיאות כפים. אסור לשהות כדי הילוך כ"ב אמה בין נטילת ידיים לנשיאות כפים, על כן יטלו ידיהם סמוך לרצה והש"ץ לא יאריך ברצה:

• הלוי יטול ידיו ואחר כך יצוק על ידי הכהנים. צריך לכוין מאוד בברכת כהנים כי ח"ו מכלל הן כו':

• כשהכהנים (= ביו"ט) עולים לדוכן אזי כשמגיע הש"ץ לותחזינה אומרים הש"ץ והקהל ותערב. ואם אין שם כהן לא יאמר ותערב:

יהי רצון: קודם הדוכן אומרים הכהנים (והקהל) בלחש זה: ומאריכים עד שסיים הש"ץ "לך נאה להודות", כדי שיענו הקהל אמן על שתיהן:

כשהש"ץ מסיים שלום (=כשאין כהנים) אומרים הקהל כן יהי רצון. אבל אין לענות אמן:

אחר נשיאת כפים אומר הקהל:

אֲדִיר בְּמָרוֹם, שׁוֹכֵן בְּגְבוּרָה, אֶתָּה שְׁלוֹם וְשִׁמְךָ שְׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שְׁתִּישִׁים
עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם:

והכהנים אומרים:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עָשִׂינוּ מָה שְׁגַזַּרְתָּ עָלֵינוּ, אַף אֶתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּמָה
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ. הַשְּׁקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וּבָרַךְ אֶת עַמְּךָ
אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֵת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ, כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתֵּינוּ
אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חַיִּים חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. בְּרַכְנוּ אָבִינוּ כְּלָנוּ כְּאַחַד (יְחַד) בְּאוֹר
פְּנִיךָ כִּי בְּאוֹר פְּנִיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} יְהוָה ^{יְהִי חֵן וְחֶסֶד} אֱלֹהֵינוּ ^{וְיִשְׁבַּע הַפְּחוּת כּוֹלֵם} תּוֹרַת
חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וְצַדִּיקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם (וְכָל
טוֹב). וְטוֹב יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרַךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּשְׁלוֹמְךָ בְּרַב עֵז וְשְׁלוֹם: בְּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} הַמְּבָרַךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹם: ^{יְהִי חֵן וְחֶסֶד}

יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} וְגֵאֲלִי: ^{יְהִי חֵן וְחֶסֶד}

אחר חזרת הש"ץ קדיש שלם עמ'

אֱלֹהֵי, נִצַּר לְשׁוֹנֵי מָרַע וּשְׁפָתֵי מַדְבַּר מְרֻמָּה, וְלִמְקַלְלֵי
נַפְשֵׁי תוֹדֵם, וְנַפְשֵׁי כְּעָפָר לְכָל תְּהִיָּה, פָּתַח לְבִי
בְּתוֹרָתְךָ, וְאַחֲרֵי מְצוֹתֶיךָ תִּרְדֹּף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים וְהַחוֹשְׁבִים
עָלַי לְרָעָה, מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתָּם.

יש אומרים כאן תפילה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} וְאַלְהֵי ^{יְהִי חֵן וְחֶסֶד} וְאַלְהֵי ^{וְיִשְׁבַּע הַפְּחוּת כּוֹלֵם} אַבּוֹתַי, שְׁלֹא

תעלה קנאת אדם עלי ולא קנאתי על אחרים. ושללא אכעם היום ושללא אכעיסך. ותצילני מיצר הרע. ותן בלבי הכנעה וענוה. מלפני ואלהינו, יחד שמך בעולמך, בנה עירך יסד ביתך ושכלל היכלך וקבץ קבוץ גלויות ופדה צאנך ושמה עדתך:

עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך. למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני:

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין יאמר קודם יהיו לרצון פסוק המתחיל באות משמו ומסיים באות אחרון משמו.

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יהוה אלהי אבותינו וגאלי: עשה שלום במרומו, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל, ואמרו אמן.

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהי אלהינו ואלהי אבותינו, שייבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך. ושם נעבדך ביראה בימי עולם וכשנים קדמניות. וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלים בימי עולם וכשנים קדמניות:

אחר חזרת הש"ץ (בסוכות יש אומרים כאן הושענות) קדיש שלם עמ', אין כאלקינו, עלינו, ק"י, אנעים זמירות:

סדר קידושא רבא לשלש רגלים

אתקינו סעודתא דמלכא שלימתא חדותא דמלכא קדישא דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא ושכינתיה:

(לשבת ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם: ביני וביני בני ישראל אות היא לעולם, פי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש: על פן ברוך יהוה את יום השבת ויקדשהו):

אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם: וידבר משה את מעדי יי אל בני ישראל:

על היין סְבְרֵי מְרַנְּנֵי וְרַבְּנֵי וְרַבּוֹתֵי

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי
יֵאָהֳרֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא
פְּרֵי הַגֶּפֶן:

כשמקדשין בסוכה מברכין כאן לישוב בסוכה. ויש מברכין אחר ברכת המוציא:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי
יֵאָהֳרֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֹּכָה:

סדר עירובי תבשילין

יום טוב שחל להיות בערב שבת אסור לאפות או לבשל במיוחד לשבת אלא על ידי ערוב תבשילין שעושה בערב יום טוב, היינו שלוקח פת ועוד תבשיל או צלי ויתנם ביד אחר (גדול) כדי לזכות לכל בני העיר, והזוכה מגביהו טפח, ויקחנו המזכה ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי
יֵאָהֳרֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֲרוּב:

בְּהֵרִין עֲרוּבָא יְהֵא שְׂרָא לָנָא. לְמִיפָא וּלְבִשְׂלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא
שְׂרָגָא וּלְמַעְבַּד כָּל צְרָכְנָא מִיּוֹמָא טַבָּא לְשִׁבְתָּא לָנוּ וּלְכָל
יִשְׂרָאֵל הַדְרִים בְּעִיר הַזֹּאת.

דיני עירובי חצירות מהגאון יעב"ץ זצ"ל

נוהגין לגבות בע"פ קמח מן כל בני העיר בשעה שמצוי לכל אדם, ועושין ממנו חלת מצה לעירובין חצירות ומבואות, ומברכין עליו בבהכ"נ ע"פ סמוך לחשיכה קודם תפלת ערבית, שאין מערבין משתחשך. וז"ל במוס' השבת, ציוה האר"י לערב כל ערב שבת ע"ח ושתופי מבואות, וזכורני שגם אמ"ה ז"ל היה מערב כל ערב שבת עירובי חצירות בלבד, והיה מזכה לבני עירו על ידי אחר. ומצאתי בספר מהרי"ל ז"ל שהיה נוהג כך אע"פ שעירבו בני עירו. ובודאי שהרווחנו בזה לצאת מידי כמה חששות שיש בעירוב הקהל יתר על מה שזכר בט"ז כמ"ש בחבורי בס"ד יע"ש. והיה קרוב בעיני לברך עליו. אע"פ שפקפקתי ג"כ והסכמתי להתנות עכ"פ. וכן הייתי נוהג. מ"מ לא מלאני לבי לברך עליו, דברכות אינן מעכבות. ושוב עזבתי מנהגי בזה. מטעם הכתוב על ספרי בס"ד. המערב כיצד עושה, גובה מכל אחד מבני הקהל מעט קמח ועושין ממנו חלה. ואם הם יותר מח"י בני אדם, צריכין לערב בשיעור כששה ביצים, או כח'. ואפילו הם רבים מאד, מספיק. ואם

זוהר התפילה - עירובי חצרות ותחומין

תרג

פחותין הן, די להם כגרוגרת (שליש ביצה) לכל אחד. ואין מערבין להם בפרוסה: כשאחד מבני החצר רוצה ליתן פת בשביל כולם, יכול לערב אפילו בפרוסה, בלבד שיהא בה כשיעור. וצריך לזכות להם ע"י אחר (לא על ידי בנו ובתו הקטנים אפילו אינם סמוכים על שולחנו. ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים. אבל מזכה על ידי בנו ובתו הגדולים אפילו סמוכים על שולחנו. ולא ע"י אשתו. ובדיעבד אפילו על ידי בנו קטן וע"י בתו שבגרה שאינן סמוכים על שולחנו וע"י אשתו אע"פ שמעלה לה מזונות ואין לה בית בחצר) וכשזוכה בו צריך להגביהו מן הקרקע טפח. וצריך לזכות לכל בני החצר או בני המבוי ולכל מי שיתוסף מיום זה ואילך (ואם נתוספו דיורין לאחר שנתמעט העירוב, צריך להוסיף מחמתן) ויאמר המזכה לזוכה (באיזה לשון שמבין כלשון הזה:

זָכָה בְּעֵרֹב זֶה לְאַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים פֶּה עִמָּנוּ, וְשִׁיבֹאוּ לְדוֹר
בְּעֵיר הַזֹּאת (בְּחֶצֶר הַזֹּאת, בְּמַבּוּי זֶה) שְׂיִסְמְכוּ עָלָיו לְטַלְטֵל עַל
יְדוּ מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת בְּשֶׁפֶת וַיּוֹם טוֹב הַבָּאִים:

וחוזר המזכה ונטולו מיד הזוכה, ומברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵין חֵבֶל
הַדְּרִים וְחֵבֶל
יִאֲרִיחוֹ</sup> מְלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֵרֹב:

בְּהַדְרִין עֵרֹבָא יְהֵא שָׂרָא לָנָא. לְאַפּוּקֵי וְלַעֲיּוּלֵי מַבֵּית לְבֵית וּמְחֶצֶר
לְחֶצֶר, מִנְּג לְנֶג, מַבְּתִים לְחֶצֶר, מְחֶצֶר לְבָתִּים, כָּל מְאֵי דְצָרִיךְ
לָן בְּכָל שְׁבֻתוֹת הַשָּׁנָה וַיָּמִים טוֹבִים, לָנוּ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים
בְּעֵיר הַזֹּאת:

עירובי חצרות ותחומין

אסור לילך בשבת מחוץ לעיר אלא אלפים אמה. ואם יצטרך לצאת יותר מאלפים אמה יניח עירוב בע"ש או בעיו"ט קודם בין השמשות, ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵין חֵבֶל
הַדְּרִים וְחֵבֶל
יִאֲרִיחוֹ</sup> מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֵרֹב:

וַיֹּאמֶר בְּזֶה הָעֵרֹב יְהֵא מְתָר לִי (או לפלוני ופלוני ולבני מקום פלוני) לִילְךָ מִמְּקוֹם
זֶה אֶלְפִים אָמָה לְכָל רוּחַ בְּשֶׁפֶת זֶה. (או) בְּיוֹם טוֹב:

סדר התרת נדרים

שָׁמְעוּ נָא רַבּוֹתַי דִּינִים מְמַחִים, כָּל נֶדֶר אֲו שְׁבוּעָה אֲו אָפֶר אֲו קוֹנֵם
 אֲו חָרֵם, שְׁנִדְרָתִי אֲו נִשְׁפָּעְתִי בְּהִקְיָן אֲו בְּחִלּוּם, אֲו נִשְׁפָּעְתִי
 בְּשִׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁאִינָם נִמְחָקִים, וּבְשֵׁם הוּי"ה בְּרוּךְ הוּא, וְכָל מִינֵי
 נְזִירוֹת שֶׁקִּבַּלְתִּי עָלַי וְאֶפְלוּ נְזִירוֹת שֶׁמְשׁוֹן, וְכָל שׁוּם אֶסוּר, וְאֶפְלוּ אֶסוּר

אור הישר - כתר נהורא

לגבייהו ואדמיין לכלבים דאתמר בהון ויתערבו וכו' וילמדו מעשיהם כו' דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין כו', ולא אית מאן דשאל מזונא דאיהו תורה שארה דשכינתא כו', כסותה דא כסויא דציצית ועטיפי דתפילין כו', ועונתה דא קריאת שמע בעונתה כו', לית לון כסופא מן שכינתא חציף איהו. עכ"ל התיקונים. ומובאים במפרשים שגם תיבות פרנסה וכלכלה רומזים לפעמים לסודות עליונים. ועי' בסידור שער השמים. וע"ל בא"מ, (כתר תורה).

התרת נדרים: בשם אלקים ועל פי התורה אנחנו מתירים נדרים ושבועות שהאדם אוסר בהם איזה איסר על נפשו, ובכלל מתירים אנחנו נדרים ושבועות שהאדם נודר ונשבע מפי עצמו רק על דברים שבינו לבין עצמו. אבל חס וחלילה לכל איש לחשוב שאנחנו מתירים אלות ושבועות שנשבענו להממשלה, ובמקומי המשפט, או אלות ושבועות שנוודים ונשבעים בענינים שבין אדם לחבירו, ובמה שנוגע לטובות ותועלת זולתנו, ולכל איש מאיזה דת וגזע שיהיה. והנדרים והאלות והשבועות שנאמר עליהן בתורה כי לא ינקה האל את עובריהן מחוייבות להיות שרירין וקיימין בתוקפן ובלי שינוי. וכל העובר עליהן ישיגהו חרון אף השם ויהיה לחרפות ולדראון עולם, (כתר תורה).

הלכות דרך החיים

וצריך להתירם צריך לפרט הנדר ואם לאו אינו מתירין לו ודי כשמפרט הנדר לפני אחד מהמתירין [שבולי לקט] ובתנאי מודעא שאנו מתירין אינו מועיל אלא בנדר שבינו לבין עצמו אבל בנדר שבינו אדם לחבירו אינו מועיל:

התרת נדרים [סימן קלח]

א. מה שנוהגין בהתרת נדרים לומר אף שמצד הדין המבקש התרה צריך לפרט הנדר אך דעו נא רבותי כי א"א לפרטם כי רבים הם כו' זה אינו מועיל אלא לנדרים ששכח אבל לנדרים שלא שכח וזוכר אותם

הנאה, שאסרתי עלי או על אחרים, בכל לשון של אסור בין בלשון אסור או חרם או קונם וכל שום קבלה אפלו של מצוה שקבלתי עלו, בין בלשון נדר בין בלשון נדבה בין בלשון שבועה בין בלשון נזירות בין בכל לשון, וגם הנעשה בתקיעת קף. בין כל נדר ובין כל נדבה ובין שום מנהג של מצוה שנהגתי את עצמי וכל מוצא שפתי שיצא מפי, או שנדרתי וגמרתי בלבי לעשות שום מצוה מהמצוות, או איזו הנהגה טובה או איזה דבר טוב שנהגתי שלש פעמים ולא התניתי שיהא בלי נדר, הן דבר שעשיתי על עצמי הן על אחרים, הן אותן הידועים לי, הן אותן שכבר שכחתי, בכלהון, אתחרטנא כהון מעקרא, ושואל ומבקש אני ממעלתכם התרה עליהם, כי יראתי פן אכשל ונלפדתי חס ושלום בעון נדרים, ושבועות ונזירות, וחרמות ואפורין, וקונמות והסכמות. ואין אני תוהא חס ושלום על קיום המעשים הטובים ההם שעשיתי, רק אני מתחרט על קבלת הענינים בלשון נדר או שבועה, או נזירות או אסור, או חרם, או קונם, או הסכמה, או קבלה בלב. ומתחרט אני על זה שלא אמרתי הנני עושה דבר זה בלי נדר ושבועה, ונזירות וחרם ואסור, וקונם וקבלה בלב. לכן אני שואל התרה בכלהון. ואני מתחרט על כל הנזכר, בין אם היו המעשים מדברים הנזוגעים במזון, בין מהדברים הנזוגעים בגוף, בין מהדברים הנזוגעים אל הנשמה, בכלהון אני מתחרט, על לשון נדר ושבועה ונזירות ואסור וחרם וקונם וקבלה בלב. והנה מצד הדין, המתחרט והמבקש התרה, צריך לפרט הנדר, אך ידעו נא רבותי, כי אי אפשר לפרטם, כי רבים הם. ואין אני מבקש התרה על אותם הנדרים שאין להתיר אותם, על כן יהיו נא בעיניכם כאלו הייתי פורטם:

והמתירין משיבין לו ג"פ בלשון זה:

הכל יהיו מתרים לך, הכל מחולים לך, הכל שרויים לך. אין פאן לא נדר, ולא שבועה, ולא נזירות, ולא חרם, ולא אסור ולא קונם

וְלֹא נְדוּי, וְלֹא שְׁמֵתָא, וְלֹא אָרוּר. אָבֵל יֵשׁ כָּאֵן, מְחִילָה סְלִיחָה
 וְכַפָּרָה. וְכִשְׁם שְׁמֵתִירִים בְּבֵית דִּין שֶׁל מִטָּה, כִּדְ יִהְיוּ מִתְּרִים בְּבֵית
 דִּין שֶׁל מַעְלָה:

ואח"כ יהא מוסר מודעה לפניהם (ויועיל זה כשלא יזכור לתנאי בשעת השבועה כמבואר ב"ד). ויאמר בלשון הזה:

הֲרִי אֲנִי מוֹסֵר מוֹדְעָה לְפָנֶיכֶם וְאֲנִי מְבַטֵּל מִכָּאֵן וְלִהְיָא כָּל הַנְּדָרִים
 וְכָל שְׁבוּעוֹת וְנִזְיוֹת וְאִסּוּרֵי וְקוֹנָמוֹת וְחֶרְמוֹת וְהַסְּכָמוֹת וְקַבְלָה
 בְּלֵב שְׂאֵקְבֵל עָלַי בְּעֶצְמוֹ. הֵן בְּהַקְיֵן הֵן בְּחֵלוֹם חוּץ מִנְדְרֵי תַעֲנִית
 בְּשַׁעַת מְנַחָה, וּבְאֵם שְׂאֵשְׁכַח לְתַנְאֵי מוֹדְעָה הַזֹּאת וְאֵדָר מֵהַיּוֹם עוֹד,
 מַעֲתָה אֲנִי מִתְּחַרֵּט עֲלֵיהֶם וּמִתְנַהֵג עֲלֵיהֶם, שְׂיִהְיוּ כְּלֵן בְּטָלִין וּמְבַטְלִין
 לֹא שְׂרִירִין וְלֹא קִימוֹן וְלֹא יְהוֹן חֵלוֹן כְּלָל וּכְלָל, בְּכֵלֵן אֶתְחַרְטֵנָא בְּהוֹן
 מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

כשרצה לקבל נזיפה, יאמר זה אחר התרת נדרים:

אִם עֲבַרְתִּי עַל שׁוּם דְּכָר שְׁנַתְחַיְבִתִּי נְזִיפָה אוֹ אָרוּר אוֹ נְדוּי אוֹ חָרָם אוֹ
 שְׁמֵתָא אוֹ קְלָלָה בֵּין מְפִי הַשְּׂכִינָה בֵּין מְפִי בֵּית דִּין שֶׁל צָבָא מַעְלָה,
 בֵּין מְפִי עֶצְמוֹ בֵּין מְפִי אַחֲרִים, בֵּין בְּעוֹלָם הַזֶּה בֵּין בְּעוֹלָם הַבָּא, הֲרִינִי
 שָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְאַשְׁבֵּי יַחַף עַל הָאָרֶץ כְּמִנּוּדָה, וְאַתְּפִלֵּשׁ
 בְּעַפְרֵי בּוֹכָה וּמְבַכָּה וּמִתְחַרֵּט וּמִתְנַדָּה עַל כָּל מָה שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעוֹתִי
 וּפְשָׁעוֹתִי וּמְרִיתִי וּמְרִדְתִּי מִיּוֹם הַיּוֹתִי עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְאַשְׁפוּךְ
 אֶת נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל מְחִילָה וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הַבְּרִיּוֹת, וְאַשְׁאֵל
 מִמַּעַלְתְּכֶם שְׁתִּירוּנִי מִן כָּל הַנְּזִיפוֹת וְהָאָרוּרִים וְהַנְּדוּיִם וְהַחֲרָמִים
 וְהַשְּׁמָתוֹת וְהַקְּלָלוֹת שְׁנַתְחַיְבִתִּי וְשִׁנְכֵּשְׁלִתִי בָּהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

ואז מתרחק מהעדה הקדושה ד' אמות בחליצת מנעלים, ומתפלש בעפר כאבל, ומקבל נזיפה:

אַתָּה הַבְּדִלְתָּ אֲנוּשׁ מֵרֵאשׁ, וְתִבְנִינְהוּ לְעִמּוּד לְפָנֶיךָ, וְנָתַתָּ לוֹ מִרְפָּא לְמִזּוּרָו שְׂיִשׁוּב אֵלֶיךָ
 בְּעַת שְׂיַחְטָא, כִּי יִדְעֵתָ אֶת יִצְרֵל לֵב הָאָדָם רַע מְנַעוּרָיו. וְלִכְּן תִּקְנֵתָ לוֹ תִּשׁוּבָה לְכַפֵּר
 אֶת אֲשֶׁר חָטָא. וְהִנֵּה אֲנִי הַחוּטָא חָטָאתִי לְפָנֶיךָ וּפְגַמְתִּי בְּאַרְבַּע מְאוֹת עוֹלָמוֹת שְׁקָל כְּסָף

אור הישר - כתו נהורא

ויועיל גם כשלא יזכור התנאי בשעת השבועה, כמבואר ביורה דעה.

וְגַרְמָתִי לְהַלְבִּישׁ שְׁמוֹם שֶׁקֶ, וְנָתַתִּי כַח לַעֲשׂוֹ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עָמוּ לְהַתְיַצֵּב עַל הָאֱלֹהִים. וְעַתָּה הִגַּנִּי לֹבֵשׁ שֶׁקֶ זֶה לְהַתִּישׁ כַּחֵם לְשֹׁבֵר מִתְלַעְוֹתָם, וְיֵאִירוּ דְרָךְ נִקְבֵי הַשֶּׁקֶ אַרְבַּע מְאוֹת עַלְמִין דְּכִסְפִּין. וְיִקְוִים בְּנוֹ מַה שְּׂאֵמֵר הַפְּתוּב אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשֵׁנִים כְּשֵׁלֵג יִלְבִּינוּ אִם יֵאָדִימוּ כִּתּוּלָע כְּצֶמֶר יִהְיוּ:

וְהִנֵּה אֱלֹהֵי יַדְעָתִי נִאֲמְנָה שְׂפָנֵמְתִי בַּחֲמֹשָׁה גְבוּרוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, לָזֶה אֲנִי מֵשִׂים אֶפֶר בְּמִצְחִי לְכוֹנֵן אֶת צִיּוֹן וְלַעֲוֹרֵר אֶת הָאֲהָבָה בֵּין רַעִין עַלְאִין וּמִשָּׁם יִתְמַשֵּׁךְ אַחֵר כְּדֵ הַשְּׁפַע עַל עַבְדְּךָ (פְּלוּנִי בִּן אִמְתְּךָ פְּלוּנִית) לְהַלְבִּין אֶת חֲטָאֵי וּלְכַפְרָם. תִּכְבַּסְנִי וּמִשְׁלַג אֲלִבִּין וְנִזְכָּה לְהִיּוֹת מִהַשְּׂבִים בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֶיךָ. וְשִׂים לְנוּ פָּאֵר תַּחַת אֶפֶר. וְנִזְכָּה לְרֵאוֹת הַשְּׂכִינָה בְּלִתִּי בּוֹשָׁה וְכַלְמָה מַעֲוֹנוֹתֵי שְׂתִיּוֹקְנוּ וְלֹא אָבֵא עוֹד לְיַדִּי שׁוֹם חֲטָא וְעוֹן בְּעֲזַרְתְּךָ אוֹתִי, כִּי עַל הַתְּשׁוּבָה מְרֵאֵשׁ הַבְּטַחְתָּנוּ, וְעַל הַתְּשׁוּבָה עֵינֵינוּ מִנְּחִלוֹת לָךְ, הַחֲזִירֵנִי בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֶיךָ:

כשיושב ומקבל הנזיפה, יאמר זה:

הַרְיֵנִי יוֹשֵׁב לְקַבֵּל הַנְּזִיפָה וְהַנְּדוּי אֲשֶׁר נִתְחַיְבֵתִי מִפִּי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַל כְּמַה חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים שֶׁחֲטָאתִי וְשָׁעוּתִי וְשִׁפְשָׁעֵתִי אֲנִכִּי עָצַב נְפוּץ וְנִבְזָה. הִרְבֵּתִי אֲשָׁמָה בְּתוֹרְתְךָ. בְּגִדְתִּי בִּיחֻודְךָ. פָּגַמְתִּי בְּסִפְרוֹתְךָ. הִשְׁלַכְתִּי פָּגַם בְּקִדְשֶׁיךָ. וְהַמִּים הַיּוֹצְאִים מִבַּיִת יְהוָה הַמְּלַכִּים הַמְּלָכוֹת לְמָקוֹם הַמְּנוּפֹת. אוֹיְבֵיךָ. הִרְסֵתִי מִזְּבַחֹתֶיךָ. חִלְלֵתִי בְּרִיתְךָ וְכַסִּיתִי הָעֵרְלָה עַל בְּרִית הַקּוֹדֵשׁ. וּפָגַמְתִּי כָּכֵל כ"ז אוֹתוֹת הַקְּדוּשׁוֹת. וְהִגְבַּרְתִּי הַחֲיוּצוֹנִים. וְהִנֵּה נִתְחַיְבֵתִי גְדוּי מִפִּי בֵּית דִּין הַצֶּדֶק אוֹ מִפִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹ מִפִּי הַשְּׂכִינָה. לָכֵן מִתְנַדֵּה אֲנִי וּמִתְחַנֵּן וּמִתְחַרֵּט וּבוֹכָה וּמִתְאֹנֵן עַל עוֹנוֹתֵי. וְאוֹמֵר חֲטָאתִי עוּיָתִי פְּשָׁעֵתִי, לֹא אוֹסִיף עוֹד לָשׁוּב בְּדְרָךְ הַזֶּה. הַתֵּר הַתֵּר הַתֵּר יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. סְלַח. סְלַח. סְלַח. אֲבִיר וְעֵקֶב. כִּי יְהוָה ^{יְהוָה} מְלַךְ טוֹב וְסָלַח אֶתְּהָ. וְסִיעֵנִי לְהִיּוֹת מִהַשְּׂבִים אֲלֶיךָ בְּלֵב שְׁלֵם אֲשֶׁר חֲטָאתָם לֹא תִזְכּוּר עוֹד אֲמֵן סְלַח:

לאחר שישב מעט על הארץ כמנוחה ואבל, אז קורין אתו העדה הקדושה ואומרים לו:

אֲחִינוּ אֶתְּהָ. אֲחִינוּ אֶתְּהָ. אֲחִינוּ אֶתְּהָ. מֵאַחַר שֶׁקַּבַּלְתָּ עָלֶיךָ אֶת הַדִּין עֲמוּד מִן הָאָרֶץ וְכֹא אֲצַלְנוּ:

ואז יעמוד מהארץ ויתפלל בדמעות שלישי ליחוד קוב"ה ושכינתיה, ויאמר:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי, שְׁכַל הַקְּלָלוֹת וְהָאֲרוּרִים וְהַנְּדוּיִם וְהַנְּזוּפִים וְהַחֲרָמוֹת וְהַשְּׂמָתוֹת שֶׁקַּלְלֵתִי אוֹ שְׂאָרְרֵתִי אוֹ שְׂנֵדִיתִי אוֹ שֶׁהַחֲרַמְתִּי אוֹ שֶׁשְּׂמַתִּי אֶת עֲצְמִי אוֹ אֶת אֲשֵׁתִי אוֹ אֶת בְּנֵי בֵּיתִי אוֹ אֶת אַחֲרִים, אוֹ אַחֲרִים שֶׁקַּלְלוּ אוֹ שְׂנֵדוּ אוֹ

שֶׁהֶחֱרִימוּ או שֶׁשָׁמְתוּ אוֹתִי או אֶת אִשְׁתִּי או אֶת זַרְעִי או אֶת בְּנֵי
 בֵּיתִי, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵינוּ
 שְׁבִשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שְׂאֵל יִשְׁלַטוּ בָנוּ וְאֵל יַעֲשׂוּ רָשָׁם, וְכֹל הַקְּלָלוֹת
 יִתְּהַפְּכוּ עָלֵינוּ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה כְּדַכְתִּיב וַיְהִפֵּךְ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵיךָ לְךָ
 אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה כִּי אָהַבְךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵיךָ:

ויעמוד לפני הבית דין ויאמר זה:

מִזְרֵי וּרְבוֹתֵי. הִנְנִי יֹשְׁבְתִי יַחַף עַל הָאָרֶץ כְּמַגֹּדָה וְרַחֲקֵתִי אַרְבַּע אַמּוֹת וְהִתְפַּלְשְׁתִּי בְּעַפְרֵי
 וְהִתְחַרְטַמְתִּי וְהִתְדוּדִיתִי עַל כָּל עֲוֹנֹתַי שֶׁחָטָאתִי וְשִׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשַׁעְתִּי וְשִׁמְרִיתִי וְשִׁמְרֵדְתִּי
 מִיּוֹם הַיּוֹתֵי עַל הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְשִׁפְכְתִי אֶת נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל מִחִילָה סְלִיחָה וּכְפָרָה
 מִהָאֵל מִלֶּךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח לְעוֹנוֹתֵינוּ וְלְעוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן גַּם מִמַּעַלְתְּכֶם אֲשֹׁאֵל
 שֶׁתִּצְטַרְפוּ עִמָּכֶם הַשְּׂכִינָה וְתִתְרוּנִי בְּצָרוּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָהּ מִכָּל הָאֲרוּרִים
 וְהַנְדוּיִם וְחַרְמוֹת וְשִׁמְתוֹת וְהַקְּלָלוֹת שֶׁקָּלַלְתִּי וְשֶׁחָרַמְתִּי וְשֶׁשָׁמְתִי אֶת עַצְמִי או אֶת אִשְׁתִּי
 וּבְנֵי בֵּיתִי. וְכֹל הַקְּלָלוֹת יִתְּהַפְּכוּ עָלֵינוּ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. כְּדַכְתִּיב וַיְהִפֵּךְ ³⁶יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לְךָ
 אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה כִּי אָהַבְךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵיךָ:

ואחר כך גם העדה הקדושה יחזרו ויאמרו לו ג' פעמים בלשון זה:

בְּלֶם מְתָרִים לְךָ, בְּלֶם שְׂרוּיִם לְךָ, בְּלֶם מְחוּלִים לְךָ, בְּשֵׁם שְׂאֲנַחְנוּ
 מִתִּירוֹן בְּבֵית דִּין שֶׁל מָטָה, כֶּף יְהִי מְתָרִים בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה
 וְלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם רָשָׁם כָּלֵל, וְכֹל הַקְּלָלוֹת יִתְּהַפְּכוּ עָלֵינוּ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה
 כְּדַכְתִּיב וַיְהִפֵּךְ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה, כִּי אָהַבְךָ
 יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵיךָ:

התרת קללות

יעמוד אחד מתוך העדה, ויאמר: ואם הם שנים ויותר, יאמרו בלשון רבים.

תְּרִינִי מִבְּקַשׁ מִמַּעַלְתְּכֶם לְהַתִּיר לִי קְלָלוֹת וְנִזְיֹפוֹת וְדִבְרֵי אַסוּרִים, וְלִבְטֹל עֵין הָרַע, הֵן
 כִּי־יֵצֵא בְּהֵן.

אור הישר - כתו נהורא

השנה אחר התרת נדרים הרגילה בישראל, לא רצו לקבל נזיפה ח"ו לפני ר"ח ולא לפני חודש אלול, מטעם שאין אנו יודעים בדור יתום הזה אם אותם עשרה המתירין הנזיפה יהיו כדאים להתיר, דלא

זה לשון ספר עבודת הקודש: מנהג חסידים בעיה"ק ירושלים ת"ו, שראיתי למעלת הרב המקובל המופלא קדוש יאמר לו כמהור"ר שלום שרעבי זצלה"ה, ויחידי סגולה, שלפני ראש

ואז יאמרו העדה הקדושה נוכח פני המבקש התרה בלשון הזה:

מְתָרִים יְהוּ כָּל קְלָלוֹת אֱלוֹת וְשִׁמְתוֹת וְחֲרָמִים נְדוּיִים וְאֲרוּרִים וְנִיפּוֹת וּבִטּוּיִים וּכְשָׁפִים וְכָל דְּבָרִים רָעִים וְכָל חֲלוּמוֹת רָעִים וּפְתָרוֹנוֹת רָעוֹת וּמְסִירַת דִּין וּפְתִיחוֹן פֶּה לְרָעָה, וְכָל מִינֵי דְבָרִים אֲסוּרִים, וְכָל מִינֵי גְזֵרוֹת קְשׁוֹת וְרָעוֹת, וְכָל מִינֵי עֵין הָרַע שֶׁהוֹשְׁמוּ עֲלֶיךָ אוֹ עַל שׁוֹם אֶחָד מִבְּנֵי בֵיתְךָ. וְכָל קְלָלוֹת שֶׁקָּלְלוּ אֶתְכֶם אַחֲרַיִם אוֹ שֶׁקָּלְלָתֶם עֲצֻמְכֶם בְּכָל אִפְן שִׁיְהִיָּה, אוֹ שִׁנְתַּחֲיַבְתֶּם שׁוֹם קְלָלָה אוֹ אֲרוּר אוֹ חֲרָם אוֹ נְדוּי אוֹ נִיפָה אוֹ שׁוֹם גְּזֵרָה רָעָה בְּאִיזָה צַד וְאִפְן שִׁיְהִיָּה. עַל הַכֹּל מַעֲכָשׁוּ אָנוּ מִתְרִין וּמְבַטְלִים הַכֹּל. וְכַךְ אָנוּ אוֹמְרִים:

בְּצִרְוֶף וּבְרִשׁוֹת קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא וְשִׁכְיִנְתִּיה, בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה וּבְרִשׁוֹת בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה, וּבְרִשׁוֹת תּוֹרַתֵינוּ הַקְּדוּשָׁה, וּבְרִשׁוֹת סְנֵהֲדְרֵי גְדוּלָּה, וּבְרִשׁוֹת סְנֵהֲדְרֵי קְטָנָה, מְתָרִים לְכֶם, מְתָרִים לְכֶם, מְתָרִים לְכֶם, שְׂרוּיִים לְכֶם, שְׂרוּיִים לְכֶם, שְׂרוּיִים לְכֶם, מְחֻלָּים לְכֶם מְחֻלָּים לְכֶם מְחֻלָּים לְכֶם. אֵין פֶּאן קְלָלוֹת, אֵין פֶּאן אֱלוֹת. אֵין פֶּאן שִׁמְתוֹת, אֵין פֶּאן אֲרוּרִים, אֵין פֶּאן חֲרָמִים, אֵין פֶּאן נְדוּיִים, אֵין פֶּאן נִיפּוֹת, אֵין פֶּאן בִּטּוּיִים, אֵין פֶּאן כְּשָׁפִים, אֵין פֶּאן חֲלוּמוֹת רָעִים וּפְתָרוֹנוֹת רָעִים, אֵין פֶּאן מְסִירַת דִּין, אֵין פֶּאן פְּתִיחוֹן פֶּה לְרָעָה, אֵין פֶּאן מַחְשַׁבַת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, אֵין פֶּאן גְּזֵרוֹת קְשׁוֹת וְרָעוֹת, אֵין פֶּאן עֵין הָרַע דְּאֲנָשִׁים, אֵין פֶּאן עֵין הָרַע דְּבָשִׁים, וְאֵין פֶּאן עֵין הָרַע דְּשׁוֹנָאִים וְאוֹהֲבִים. כֹּלֵם יְהוּ בְּטָלִים וּמְבַטְלִים וְחֲשׁוּבִים כְּכֹלֵי חֲרָם הַנֶּשֶׁבֶר, וְכַדְבָּר שְׂאֵין בּוֹ מַמָּשׁ. וְכָל מִינֵי עֵין הָרַע יוֹסְרוּ מֵעַלְיֶכֶם וּמִבְּתִיכֶם, וְיִשְׁלְכוּ לְמִצְוֹלוֹת, כְּפִתּוּב: וְלֹא יִדְבַק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֲרָם לְמַעַן יֵשׁוּב יְהוָה ^{לְךָ} מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמֵךָ וְהִרְבֶּךָ בְּאִשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךְ.

אֲנֵי יְהוָה ^{תְּתַמְלֵא} רַחֲמִים, וְיִכְבְּשׁוּ רַחֲמֵיךָ אֶת כַּעֲסְךָ מֵעַלְיֵנוּ וְיַגְלוּ רַחֲמֵיךָ עַל מַדּוּתֵיךָ, וְיִתְמַתְקוּ הַדֵּינָיִם. וְזָכוּר לָנוּ עֲקִידַתוֹ שֶׁל יִצְחָק אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם כְּאֵלוֹ אֲפָרוֹ צָבוּר וּמְנַח עַל הַמְּזוּבָה. וְהִבַּט בְּאֲפָרוֹ לְהַצִּילֵנוּ, לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּל רָעָה. וּכְשֶׁם שְׂמִסְפִּימִים וּמִתְרִים לְכֶם בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה, כֵּךְ יִסְפִּימוּ וְיִתְרִו לְכֶם בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה. וְכָל הַקְּלָלוֹת וְחֲלוּמוֹת רָעִים וּפְתָרוֹנוֹת רָעִים וּפְתִיחוֹן פֶּה לְרָעָה, וְכָל גְּזֵרוֹת רָעוֹת, כֹּלֵם יִתְהַפְּכוּ לְכֶם לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה, כְּפִתּוּב: וְלֹא אָכָה יְהוָה ^{לְךָ} אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע אֵל בְּלִעָם וְיִתְהַפֵּךְ יְהוָה ^{לְךָ} אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה כִּי אֶהְבֶּךָ יְהוָה ^{לְךָ} אֱלֹהֶיךָ. וְכַתִּיב: וְאַתֶּם

אור הישר - כתר נמורא

אפשר לבקש גדולי הדור שיבואו להתיר וכיוצא, ולפעמים בערבי שבתות. אך קודם ראש השנה לא נמצא שהנויפה ודאי וההתרה ספק. ועוד מטעם שהנזוף ארבעים יום אין תפלתו עולה לשמים, כמ"ש בזוהר. ולכן בחרו להתיר התרת קללות בלי קבלת נויפה. והתרה זו היו עושים אותה אף בשאר ימות השנה,

ועבור מלעשות בעשרה. וזו נוסחה כאשר נהגו בתוספת קצת נופך בס"ד:

יתקבצו יותר מעשרה, ובכללם יהיו איזה תלמידי חכמים ויראי שמים. ואם באולי לא ימצא שם עשרה, סגי בשלושה.

הַדְּבָקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרַתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשַׁתְךָ. יְהוָה עִזָּז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

נוסח מסירת מודעה שנהגתי לומר לפני ראש השנה:

הַרְיֵנִי מוֹסֵר מוֹדְעָה לְפָנֶיכֶם: שָׁפַל מַחְשְׁבָה רָעָה וְהִרְהוּר רָע וּרְעוּתָא דְלִבָּא, אִם יַעֲלֶה בְּלִבִּי וּמַחֲוֵי, וּבְכַרְט בְּעַת הַתְּפִלָּה וְתִלְמוּד תּוֹרָה, בְּאִיזָה צַד וְאִפֵּן שְׂאִינוּ לְכַבּוֹד וּרְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, מַעֲכָשׁוֹ אֲנִי מִבְּטַל אוֹתָן מַחְשְׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּרְעוּתָא דְלִבָּא אֲשֶׁר הֵם נֶגְדַּ רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּטוֹל גְּמוּר כְּחָרִם הַנְּשַׁבֵּר. וּמְכַל שִׁכּוֹן, אִם אֲדַבֵּר אִיזָה דְבוּר רָע וְאִסוּר, מַעֲכָשׁוֹ יִהְיוּ הַכֹּל בְּטָלִים וּמִבְּטָלִים.

וְעַתָּה אֲנִי מְבַרֵּר וּמְפָרֵשׁ בְּאֵר הַיֵּטֵב וְאֲנִי מוֹגֵלָה דַּעְתִּי וּרְצוֹנִי בְּכָל לִבִּי, כִּי רְצוֹנִי וּמֵאוּנִי וּכְוִנַּתִּי לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּ אֱלֹהֵי יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבוּדָה שְׁלָמָה עֲבוּדָה תְּמוּהָ בְּמַחְשְׁבָה וְדְבוּר וּמַעֲשֵׂה בִירְאָה וְאֶהְבֶּה וְשִׂמְחָה פְּדַת מַה לַּעֲשׂוֹת, וְכָל מַחְשְׁבָה דְבוּר וּמַעֲשֵׂה שֶׁהֵם נֶגְדַּ רְצוֹנִי יִתְבָּרַךְ מַעֲכָשׁוֹ בְּטָלִים וּמִבְּטָלִים כִּי הֵם מִצַּד וְצַר הָרַע, וְהַכֹּל הַכֹּל בְּאִפֵּן שָׁפַל עֲבוּדָתֵנוּ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ בְּמַחְשְׁבָה וְדְבוּר וּמַעֲשֵׂה הַכֹּל הוּא לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנָיו דְּיִקָּא בְּלִי שׁוּם פְּגִיָּה כָּלָל וְעַקֵּר, וְהַכֹּל הוּא לְשֵׁם יְחִוּד קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ לְיַחְדָּא שְׁם י"ק בּו"ק בִּיחֻדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, לְדַעַת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנִי, וְלְדַעַת רַבִּי יִצְחָק לּוֹרְיָא אֲשֶׁכְּנִי (וְלְדַעַת הַרְבֵּי יִשְׂרָאֵל בֶּן אֶלְעָזָר בַּעַל שֵׁם טוֹב, וְתִלְמוּדֵיו). הַמְּקוֹם בְּרַחֲמֵי יַעֲזֹרְנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. יִהְיוּ לְרְצוֹן אִמְרֵי כִּי וְחִגְיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי:

סדר תשליך

ביום ראשון של ר"ה אחר מנחה קודם שקיעת החמה הולכין אל מעין או באר מים חיים ואומרים זה. ואם חל בשבת הולכין ביום ב' של ר"ה: ואסור לומר אני הולך להשליך העבירות:

לא יאמר הי"ג מדות, רק יכוין בהם

- א. מי (יהוה) אל (יהוה) כְּמוֹדָּ (אל): ב. נִשְׂא עֶזְרֵן (רחום): ג. וְעִבֵּר עַל פִּשְׁעֵי (וחגון): ד. לְשִׂאֲרֵית נַחֲלָתוֹ (ארך): ה. לֹא הִחֲזִיק לְעַד אִפּוֹ (אפים): ו. כִּי חִפִּיץ (ורב) חֶסֶד הוּא (חסד): ז. יֵשׁוּב יִרְחַמְנוּ (ואמת): ח. יִכְבֹּשׁ (נוצר) עֲוֹנוֹתֵינוּ (חסד): ט. וְתִשְׁלִיךְ בְּמִצּוֹלוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם (לאפים): י. תִּתֵּן אִמֶּת (נושא) לְיַעֲקֹב (עון): יא. חֶסֶד לְאֲבֹרָהּ (ופשע): יב. אֲשֶׁר נִשְׁפַּעַתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ (וחטאה):

יג. מִיָּמִי קָדָם (ונקה): ג' פעמים:

א. מִן הַמִּצַּר (יהוה) קָרָאתִי יְהוָה (ארך): ב. עָנְנִי בַּמֶּרְחֵב יְהוָה (אפים): ג. ה' (ורב חסד ואמת) לִי לֹא אֵירָא (נשא עון): ד. מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם (ופשע): ה. ה' לִי בְּעֶזְרִי (ונקה): ו. וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי (לא ינקה): ז. טוֹב לַחֲסוֹת בַּה' (פוקד עון אבות על בנים) ח. מִבְּמַטְחַ בְּאָדָם: ט. טוֹב לַחֲסוֹת בַּה' מִבְּמַטְחַ בְּנִדְיָבִים (על שלשים ועל רבעים):

אחר כך יאמר ה' ארך אפים כו' כנרשם

רָנְנוּ צְדִיקִים בַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ לַיְשָׁרִים נֶאֱוָה תְהַלֵּה: הוֹדוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ
 בְּכַנּוֹר בְּנִבְלָ עֲשׂוֹר זַמְרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ הַיְטִיבוּ נֶגֶן
 בְּתְרוּעָה: כִּי יֵשֶׁר דְּבַר יְהוָה וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֱמוּנָה: אֱהַב
 צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מְלֵאָה הָאָרֶץ: בְּדַבַּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאִם: כִּי הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יִגְדָּוּ כָּל יְשִׁבֵי תִבְלָ:
 תְהוֹמֹת: יִירָאוּ מִיהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יִגְדָּוּ כָּל יְשִׁבֵי תִבְלָ:
 כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צְוָה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הַפִּיר עֲצַת גּוֹיִם
 הִנִּיא מַחֲשָׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחֲשָׁבוֹת
 לְבוֹ לְדָר וָדָר: אֲשֶׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵיו הָעַם בָּחַר
 לְנַחֲלָה לוֹ: מִשְׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם:
 מִמִּכּוֹן שִׁבְתּוֹ הַשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יְשִׁבֵי הָאָרֶץ: הֵיטֵר יַחַד לָבָם הַמִּבְּוִן
 אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אִינן הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרַב חֵיל גְּבוּרָה לֹא יִנָּצַל בְּרַב
 כַּח: שֶׁקֶר הַסּוֹס לְתִשׁוּעָה וּבְרוּב חֵילוֹ לֹא יִמְלֹט: הִנֵּה עֵינֵי יְהוָה
 אֶל יְרֵאָיו לְמִיחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמּוֹת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם
 בְּרַעֲב: נַפְשֵׁנוּ חֲבַתָּה לַיהוָה עֲזָרְנוּ וּמִגִּנְנוּ הוּא: כִּי בּוֹ יִשְׁמַח
 לְבָנוּ כִּי בִשְׁם קִדְשׁוֹ בְּטַחְנוּ: יְהִי חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר
 יַחֲלֵנוּ לְךָ:

יאמר פסוק זה בכוונה. ומי שאומר התפלה מספר עבודת הקודש, לא יאמר כאן פסוק זה, רק אחר התפלה:

לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את יהוה במים לים מכסים:

ואח"כ מנערין שולי כנפות של ציצית כמו בקידוש לבנה. ואין צריך להשליך הפרורין מבגדיו. ובפרט בנהר שיש בו דגים, כמבואר בהלכות יו"ט סי' תצ"ד.

תפלה מספר עבודת הקדוש

הועתק מספר עבודת הקודש. וז"ל: נוסח תפלה זו נהגתי לומר יום ר"ה לעת ערב אחר מי אל כמוך וכו' בסדר תשליך:

רבונו של עולם, בהעלותנו על לבבנו רב קצורנו בעבודתך ובעסק תורתך הקדושה וקיום מצותיך, כל עצמותינו יאחזמו רעד, ונמם לבנו והיה למים. מה נענה ומה נאמר, כי היצר הצורר בחכרת החמר העכור היו בעברנו, גם אסור גלוה עמם אסורים ולמושים בגלויות קשים, גלות הנפש והגוף. האמנם גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ולשקד על דלתותיך, כי טוב יום בחצריך מאלף בחרנו, ויראים וחרדים אנתנו מאימת דינך הקדוש. על פן באנו אליך בכפיפת ראש ונמיכת קומה וחלישת חיל להזכיר ולעורר רחמיך:

ויהי רצון מלפניך יהוה יהוה אלהי ואלהי אבותי, אל עליון מכתר בתליסר מכילין דרחמי, שתהא שעה זו עת רצון לפניך, ויהיה עולה לפניך קריאת שלש עשרה מדות של רחמים שבפסוקים מי אל כמוך, המכונים אל שלש עשרה מדות אל רחום וחנון וגו', אשר קרינו לפניך פאלו השגנו כל הסודות וצורפי שמות הקדושים היוצאים מהם וזווגי מדותיהם אשר אחד באחד יגשו להמתיק הדינים תקיפים. ובכן תרחמנו ותשליך במצלות ים כל חטאתינו. ואתה בטובך תעורר רחמיך ונהיה נקיים מפל טמאה וחלאה וזמא, ויעלו כל ניצוצי הקדשה אשר נתפזרו, (ויתבררו) ויתלבנו במדת טובך, אתה אל ישועתנו נצר חסד לאלפים. וברב רחמיך תתן לנו חיים ארפים, חיים של שלום, חיים של טובה, חיים של ברכה, חיים של פרנסה טובה, חיים של חלוצ עצמות, חיים שיש בהם יראת חמא, חיים שאין בהם בוששה וכלמה, חיים של עשר וכבוד לעבודתך, חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים, חיים שתמלא כל משאלות לבנו לטובה, וזכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, פתבנו בספר החיים למענך אלהים חיים, וקרע רע גזר דיננו, ויקראו לפניך זכיותינו.

אל מלא רחמים, יהמו נא רחמיך לקבל ברצון הכנעתנו והרהורי תשובה המתנוצצים בנו, בשגם לבנו אטום סתום וחתום, ולא אתנו יודע זו היא ביאה זו היא שכיבה, מה אנו ומה באנו לתקן. רב להושיע האר עינינו כאשר בגדל רחמיך הבטחתנו פתחו לי פתח פחדו של מחט ואני אפתח לכם פתח פפתחו של אולם, וראה פי אזלת יד ואפס עצור ועווב ואין חונן ואין מרחם זולתך, פי חנוניך הם חנונים ומרחמיך הם מרחמים, פדכתיב וחסתי את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם, ובכן לב טהור ברא לנו אלהינו ורוח נכון חדש בקרבנו, ורשפי התעוררות לבנו באהבתך ובתורתך ותמידו ויתרבו בלי הפסק, עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך, תחל שנה וברכותיה, ותזכנו שיהא לבנו נכון ומסור בדינו, ולא נכעם ולא נכעיסך, ותספיק בדינו להתרחק מפל המדות הרעות והאסורות,

ובפרט זכנו להתרחק מהגאווה והפּעם וההקפדה וכל גבה לב, ונהיה מושבים בְּרַעְתָּנוּ, ונפיר מעוט עֲרַכְנוּ ונִפְשָׁנוּ כַּעֲפָר לְכָל תְּהִיָּה, וְלֹא נִתְפַּעֵם וְלֹא נִקְפִיד, וְנִהְיֶה אוֹהֲבֵי שְׁלוֹם וּמְרִבִים שְׁלוֹם וּבְצַל כְּנִפְיָךְ נַחֵסָה, וְתוֹכְנוּ לְהִתְרַחֵק מִלְצָנוֹת וְשִׁקָר וְחֲנוּפָה וְלִשׁוֹן הָרַע וְדְבוּר חַל בְּשֶׁבֶת וְכָל דְבוּר אֲסוּר, וְיִהְיֶה רַב דְּבוּרֵינוּ בַּתּוֹרָה וּבְסֵדֶר וְאִפֵּן עֲבוּדְתְךָ עֲבוּדַת הַקִּדְשׁ, וְתִאָזְרֵנוּ חֵיל לְשֹׁמֵר לְפִינוּ מִחֲסוּם מִחֲטוֹא בְּלִשׁוֹנֵנוּ:

אב הַרְחֵמֵנוּ, מִן בְּנוּ בַח וּבְרִיאוֹת וְזַכְנוּ לְהִתְרַחֵק מִתַּאֲוֹת תַּעֲנוּגֵי וְהַכְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה וְנֹאכַל לְשַׁבַּע נַפְשָׁנוּ, וְכֵן בְּכָל צְרִכֵינוּ יִהְיוּ כָל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְתוֹכְנוּ לְהִיּוֹת שְׂמִיחִים בַּעֲסַק תּוֹרְתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ וְלְהִיּוֹת בְּטַחָנֵנוּ בְּךָ תְּדִיר וְיִהְיֶה לָנוּ לֵב שְׂמִיחַ לְעֲבוּדְתְךָ:

אנא מִלֶּךְ רַחוּם וְחַנוּן, הַנְּשָׁמָה לָךְ וְהַגּוֹף פֶּעֶלְךָ חוֹסֶה עַל עַמְלֶךָ, וּבְכֵן יִהְיוּ רַחֲמֶיךָ עֲלֵינוּ וְתוֹכְנוּ לְהַשְׁלִים תַּקּוּן נַפְשׁ רֹחַ וּנְשָׁמָה בְּגִלְגּוּל זֶה וְלֹא נֹאכַד חַס וְשְׁלוֹם, וְתִשְׁפִיעַ שְׁפַע קִדְשׁ עַל נַפְשׁ רֹחַ וּנְשָׁמָה לְהַתְּמִיד בְּעֲבוּדְתְךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֵנוּ כְּרְצוֹנְךָ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, אֲנַחְנוּ וְזַרְעֵנוּ וְזֶרַע זַרְעֵנוּ, וְתוֹכְנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרְתְךָ הַקְּדוּשָׁה לְשִׁמְחָה וּלְכּוֹן לְאַמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה, וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל טְעוֹת בַּהֲלָכָה וּבַחֲזָרָה, וְאֵל תַּצֵּל מִפִּינוּ דְבַר אֱמֶת לְעוֹלָם, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵנוּ וְצִאֲצֵאֵי צִאֲצֵאֵנוּ כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תּוֹרְתְךָ לְשִׁמְחָה וּמְקִימֵי מִצְוֹתֶיךָ, וְלֹא יִמָּצֵא בָנוּ וְלֹא בְזַרְעֵנוּ וְלֹא בְזֶרַע זַרְעֵנוּ שׁוֹם פְּגָם וְשׁוֹם פְּסוּל, וְלֹא יִתְחַלַּל שְׁמֶךָ עַל יְדֵינוּ חַס וְשְׁלוֹם:

וראה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה, זָרַע אֲהוּבֶיךָ אֲבֵרָהֶם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ בְּנֵיךָ בְּנוֹיֶיךָ, וּבְגִלּוֹתֶם וְדִלּוֹתֶם וְשִׁפְלוּתֶם לְחֻצִים וְדַחְקִים זֶה בְּמַה מְאוֹת שָׁנִים קוֹרְאִים בְּשִׁמְךָ, וּמֵאֲמִינִים בְּךָ וּבַתּוֹרְתְךָ, וּכְמַה אֲלֵפִים וּרְכֻבוֹת מְסֻרוֹ עֲצָמָן לְהַרְיָגָה וְלִשְׁרָפָה עַל קִדְשַׁת שְׁמֶךָ, נָא גְבוּר דּוֹרְשֵׁי יְחוּדְךָ כְּבַבַת שְׁמֵרָם:

ותתמלא רַחֲמִים עַל כָּל אַחֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנְּפוּצִים בְּאַרְבַּע כְּנַפּוֹת הָאָרֶץ, וּבְכַרְטָּע עַל יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַל יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת וְעַל כָּל הַקְּהָל הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְתִרְחַם עֲלֵינוּ וְעַלֵּיהֶם וְתַצִּילֵנוּ וְתַצִּילֵם מִרְעָה וּמִרְעַב וּמִמָּצוֹר וּמִשָּׁבִי וּבְזָה וּמִכָּל חַטָּא, וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל חוֹלֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, אֵל נָא רַפָּא נָא לְהֵם וּתְקִים בְּכָל אֶחָד מֵהֶם מִקְרָא שְׂכֵתוֹב: יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דְּוֵי כָּל מִשְׁכְּבוֹ הַפְּכֵת בְּחַלּוֹ, וְהַבְּרִיאוּם מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל תַּתְּמִיד בְּרִיאוּתָם שְׁלֵא יִחְלוּ חַס וְשְׁלוֹם, וְתַצִּילֵנוּ וְתַצִּיל לְכָל יִשְׂרָאֵל מִכָּל נֶזֶק וּמִכָּל צָר וּמִשְׁטִיץ וּמִקְטָרֵג וּמִרוּחַ רָעָה וּמִדְּקִדּוּקֵי עֲנִיּוֹת וּמִכָּל מִינֵי פְרַעְנִיּוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת בְּעוֹלָם, וְתִפְקֹד בְּזֶרַע שֶׁל קִיּוּמָא זָרַע קִדְשׁ לְכָל חֲשׂוּכֵי בָנִים, וְהִיוּשְׁבוֹת עַל הַמְּשֻׁבָּר תּוֹצִיא אוֹתָן מֵאֶפְלָה לְאוֹרָה, וְיִצֵּא הַיּוֹלֵד בְּשַׁעַה טוֹבָה, וְלֹא יֵאָרַע שׁוֹם צָעֵר וְשׁוֹם נֶזֶק לֹא לְיֹלְדוֹת וְלֹא לְיֹלְדֵיהֶן, וְאֵל יִשְׁאֵל אֲסַבְּרָה וְשִׁדְיָן וְרוּחִין וְלִילִין לְכָל יְלָדֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתִגְדְּלֵם לְתוֹרְתְךָ וּלְמִצְוֹתֶיךָ בְּחַיֵי אֲבִיהֶם וְאִמָּם:

זוהר התפילה - סדר כפרות לאשמורות ערב יום הכפורים

תרטו

שיבוא הזכאי ויכפר על החייב ולא החייב על החייב, וכה"א בכה"ג "וכפר בעדו" ואחר כך "בעד ביתו". ואומר ג' פעמים בני אדם וכו'. ומי שאין לו עוף יסבב במטבע, ונותנין הכפרות או שויין לעניים. ומרבים לעשות צדקה וחסד בערב יום כפור וזה העיקר:

מספר עבודת הקודש - קודם בני אדם יאמר זה:

לְשֵׁם יְחִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ לְיַחְדָּא שְׁם י"ק בּו"ק בְּיַחְדָּא
שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הֵנָּה אָנֹכִי בָּא לַעֲשׂוֹת כְּפָרָה זֹו לְתַקַּן אֶת
שְׂרָשָׁה בְּמָקוֹם עֲלִיזוֹן, וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַכֹּל} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי,
שְׁתֵּהא שְׁעָה זֹו אֲשֶׁר חוּט חֲסִדְךָ גֹּבֵר בְּעוֹלָם עֵת רְצוֹן וְרַחֲמִים, וּבְכַח
סִגְלַת שְׁחִיטַת גָּבֵר זֶה יִמְתְּקוּ חַמֵּשׁ גְּבוּרוֹת יְסוּד גָּבֵר בְּעֵלְמָא נִקְבָּא
קְדִישָׁא דְזַעִיר אַנְפִּין, בְּחִינוּתֵינוּ אֲשֶׁר בּוּ דְרִיךְ מַעְבֵּר נְשְׁמוֹתֵינוּ, וְאִתְּה
תְּקוּם תְּרַחַם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחַנּוּנָהּ כִּי בָּא מוֹעֵד, וְתִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ מִשְׁפֵּט שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְשְׁעִירֵי עֲזִים
נַעֲשֶׂה בְּרְצוֹן, (לְהַמְתִּיק תּוֹקְפָא וּגְבוּרָתָא שֶׁל הַמְּלַכָּה). יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לִבְנוּ.
יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי כִּי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹנָי הַכֹּל} צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי:

קודם כפרות יאמר נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ ואח"כ יאמר שלש פעמים:

בְּנֵי אָדָם יִשְׁבִי חֶשֶׁךְ וְצַלְמוֹת אֲסִירֵי עֵנִי וּבְרֹזֶל: יוֹצִיאֵם מִחֶשֶׁךְ וְצַלְמוֹת
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתַּק: אֲוֹלִים מְדַרְדֵּךְ פִּשְׁעָם וּמַעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל

אור הישר - כתר נהורא

יקח תרנגול לבן לזכר, ותרנגולת לנקבה. ולמעוברת יקח ב' תרנגולות ותרנגול. ויכוין שיתקן בשחיטתו כל מה שתקן השעיר המשתלח.

הלכות דרך החיים

ליקח תרנגול זכר לזכר ולנקבה לוקחין תרנגולת ולאשה מעוברת לוקחין תרנגול ותרנגולת משום שמא תלד זכר ואם נקבה תלד די לה ולבתה בתרנגולת ששנים רשאים ליקח כפרה אחת (מ"א שם):
ב. ובוחרים בתרנגולים לבנים אבל אין לחזר אחר לבנים דוקא משום דרכי האמורי רק אם נזדמן לו לבן יקח. ומכל המיני בע"ח יכול ליקח לכפרה אפילו דגים אבל אסור ליקח בע"ח הראויין להקרבה כמו תורים או בני יונה שנראה כמקדיש קדשים בחוץ (מ"א שם):
ג. ושוחטין אותם באשמורת כי אז רחמים גוברים [של"ה בשם האר"י ז"ל] וטוב לפדותן בממון ונותנים המעות לעניים ויש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו. וזורקין בני המעיים על הגגות או בחצר במקום שהעופות יכולין לקחת משם (שם):

אֶכֶל תִּתְעַב נַפְשָׁם וַיִּגְעוּ עַד שְׁעַר מוֹת: וַיִּזְעְקוּ אֶל יְהוָה ^{אֵינוֹ חַבֵּל} בְּצַר ^{הַיָּהוּת וְהַיָּהוּת} לָהֶם מִמִּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפְּאֵם וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם: יוֹדוּ לַיהוָה ^{אֵינוֹ חַבֵּל} חֶסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם: אִם יֵשׁ עָלָיו מִלֶּאדָּה מְלִיץ ^{הַיָּהוּת וְהַיָּהוּת} אֶחָד מִנֵּי אֱלֹהִים. לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל: וַיְחַנְּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצְּאֹתַי כֹּפֵר:

מי שמסבב לעצמו, יסבב כפרתו סביב ראשו ואומר בלשון הזה ג"פ:

זֶה חֲלִיפְתִּי. זֶה תְּמוֹרְתִּי. זֶה כְּפָרְתִּי (ר"ת חת"ך). זֶה הַתְּרַנְּגוֹל יִלְךְ לְמוֹתָהּ. וְאֲנִי אֶכְנֵס וְאֶלֶךְ לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

אחר הסיבוב יניח ידו על ראש התרנגול ויצוה לשחטו מיד, כדי שיהא סמוך סמיכה לשחיטה:

מי שמסבב לעצמו ולאחר עמו יאמר בזה הלשון ג' פעמים:

זֶה חֲלִיפְתִּנּוּ. זֶה תְּמוֹרְתִּנּוּ. זֶה כְּפָרְתִּנּוּ. זֶה הַתְּרַנְּגוֹל יִלְךְ לְמוֹתָהּ, וְאֲנַחְנוּ נִכְנֵס וְנִלְךְ לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

מי שמסבב לזכר אחד יאמר בלשון הזה ג"פ:

זֶה חֲלִיפְתְּךָ. זֶה תְּמוֹרְתְּךָ. זֶה כְּפָרְתְּךָ. זֶה הַתְּרַנְּגוֹל יִלְךְ לְמוֹתָהּ, וְאַתָּה תִּכְנֵס וְתִלְךְ לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

אשה שמסבבת לעצמה תאמר זה ג"פ:

זֹאת חֲלִיפְתִּי. זֹאת תְּמוֹרְתִּי. זֹאת כְּפָרְתִּי. זֹאת הַתְּרַנְּגֶלֶת תִּלְךְ לְמוֹתָהּ, וְאֲנִי אֶכְנֵס וְאֶלֶךְ לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

מי שמסבב לנקבה אחת יאמר בזה הלשון ג"פ:

זֹאת חֲלִיפְתְּךָ. זֹאת תְּמוֹרְתְּךָ. זֹאת כְּפָרְתְּךָ. זֹאת הַתְּרַנְּגֶלֶת תִּלְךְ לְמוֹתָהּ, וְאַתָּה תִּכְנֵסִי וְתִלְכִי לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

אשה מעוברת המסבבת לעצמה תאמר זה ג' פעמים:

אֵלּוֹ חֲלִיפוֹתֵינוּ. אֵלּוֹ תְּמוֹרוֹתֵינוּ. אֵלּוֹ כְּפָרוֹתֵינוּ. אֵלּוֹ הַתְּרַנְּגוֹלִים יִלְכוּ לְמוֹתָהּ, וְאֲנַחְנוּ נִכְנֵס וְנִלְךְ לְחַיִּים טוֹבִים אַרוּכִים וּלְשָׁלוֹם:

אור הישר - כתר נהורא

ויתכף אחר הסיבוב יניחנו בזריקה ממש. ויקבל על עצמו ד' מיתות. זורקן - סקילה; תופסו שריפה. וזה כפרתו. ויאמר פסוק: נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:

נוהגין לפדות הכפרות בממון ונותנין אותן לעניים, וזה טוב יותר מלתת להם הכפרות. והבני מעיים ושלכו לחוץ במקום שהעופות יכולות לקחתן משם:

סדר הדלקת נר חנוכה

מנהג פשוט במדינתנו כמהדרים מן המהדרים שמדליקים כל אחד ואחד מבני הבית בלילה הראשון נר אחד, ובשני שני נרות, וכן מוסיפים עד שבליל שמיני מדליק שמונה. וצריכים להיזהר, שיתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד, כדי שיהיה היכר כמה נרות מדליקים, ולא ידליקו במקום שמדליקים נרות כל השנה, כדי שיהיה היכר, שהם נרות חנוכה:

אור הישר - כתר נהורא

יהדר אחר שמן זית. ונהגו המקובלים לשער מספר מ"ד דרה"ס. ויתן בכל לילה דרה"ס אחד, שהוא שיעור חצי שעה. והפתילות יניח עד ליל

הלכות דרך החיים

והולך אחד בכל לילה עד שבליל ח' יהיו שמונה ומי שאין לו שמן הרבה כגון שדר בכפר ואין מצוי אצלו שמן הרבה להדליק ואין לו נרות אחרים יתן בכל לילה על נר אחד כשיעור והמותר יחלק לכולם כדי שידלוק עכ"פ בכל לילה נר אחד כשיעור וכן אם יש לו שמן מצומצם ולחבירו אין לו כלל מוטב שידליק בכל לילה רק אחד ויתן לחבירו (מ"א סי' תרכ"א):

ב. צריך להעמיד הנרות בשורה בשוה ולא בעיגול דהוי כמדורה ולא ידליקו ב' אנשים במנורה אחת אף שיש לה פיות הרבה משום דאין היכר כמה נרות מדליקין (מ"א שם):

ג. צריך להניחו למעלה מג' טפחים ויניחו בטפח הסמוך לפתח בשמאל כדי שתהא המזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל ואם הם רבים ב"ב ידליקו האחרים במקומות אחרים ולא ידליקו כולם אצל הפתח משום דלא יהיה היכר כמה נרות מדליקין (שם) וגם יזהרו שלא ידליקו במקום שמדליקים שם כל השנה שג"כ לא יהיה היכר שהוא בשביל המצוה (שם):

ד. בבהכ"נ מדליקין נ"ח בין מנחה למעריב ומניחין בכותל דרום או על השולחן שעומד אצל כותל דרום ומסדרין ממזרח למערב ומברכין עליהם ואין

דיני חנוכה [סימן קעח]

א. בכ"ה בכסליו מתחילין שמונת ימי חנוכה ויום שלפניהם ויום שלאחריהם אסור לגזור בו ת"צ וכן יחיד אין לקבוע לכתחלה תענית ביום שלפניהם ושלאחריהם אבל אם נהג כבר להתענות בהם אין לשנות מנהגו (סי' תרפ"ו מ"א):

ב. שמונת ימי חנוכה אסורים בהספד ותענית ואין מתענין בהם אפילו יא"צ אבל מותרים בעשיית מלאכה ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות בביתו משום שהנס נעשה על ידיהן והוא חצי שעה (א"ר סי' תע"ר) ואין להקל להן (שם):

ג. תענית חלום אין מתענין בהם רק אותן תעניתים שמתענין בהם בשבת ואם עבר והתענה ת"ח או יא"צ צריך למיתב תענית לתעניתו אחר חנוכה ואם התענה בכ"ז בכסליו יכול למיתב תענית לתעניתו בכ"ח משום דהוא תענית צדיקים וכ"כ אם התענה בכ"ח ת"ח או יא"צ אין צריך למיתב תענית לתעניתו משום האי טעמא (שם ועיי' פ"מ):

ד. חכם בפניו מותר להספידו ולענין צדוק הדין יתבאר במקומו:

סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו [סימן קעט]

א. בלילה הראשון מדליק אחד ומכאן ואילך מוסיף

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הנה חכמי הגמרא הקדושה הפליגו מאוד בזהירות מצות נר חנוכה ומתן שכרה בצדה. אמרו (שבת כג, ב): הרגיל בנר חנוכה הוויין לו בנים ת"ח. וז"ל הרמב"ם ספ"ד מהלכות מגילה וחנוכה: מצות נר

מצות נר חנוכה: [שער יב (המפקד) פרק א] על כן קראו שמו חנוכה, שחנו בכ"ה לחדש כסליו, כמובא בטור וז"ל: וקראום חנוכה חנו בכ"ה עכ"ל.

מצות נר חנוכה להדליק בפתח הסמוך לרשות הרבים, משום הנס וכו'. אם יש לו חלון לרשות הרבים ידליקם שם, ואם לא, מדליקם אצל הפתח. ומצוה שיניחם בטפח הסמוך לפתח משמאל, שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות (סיו"ה).

הלכות דרך החיים

ומ"מ בלילות האחרים ידליק כמו שאר בני אדם היינו אם שכח בלילה הראשונה מדליק בלילה השניה שנים כמו שאר בני אדם ובברכה ויברך שהחיינו (שם):

ד. צריך ליתן בה שמן כ"כ שתדלוק עכ"פ חצי שעה ואם נתן בה יותר ודולקת יותר מחצי שעה יכול לכבותה שאינו מקצה השמן רק מה שצריך לשיעור חצי שעה ואז מותר לכבותה וליהנות ממנו (שם) אבל בשעה שדולק אפילו אחר חצי שעה והתנה מעיקרא לא מהני מפני שהרואה יאמר שמותר להשתמש בנר חנוכה וכן אסור לטלטל הנרות בעוד שדולקים אפילו אחר חצי שעה מפני הרואה שלא יאמר להשתמש נטלו (א"ר שם):

ה. אסור להשתמש לאורה ואפילו תשימש של קדושה אסור להשתמש לאורה ונוהגים להדליק נר נוסף כדי שאם יבוא להשתמש לאורה יהיה לאור הנוסף וצריך להניח נר הנוסף למעלה קצת מהנרות של חנוכה וטוב להדליק נר על השולחן חוץ מנר הנוסף (ס"י תער"ב):

ו. הדלקה עושה מצוה ובשעת הדלקה צריך ליתן בה כשיעור ואם לא נתן בה כשיעור אין מברך עליה וכן אם אח"כ רוצה ליתן בה כשיעור צריך לכבותה ולהדליקה מחדש ויברך (פ"ח ופ"מ הביאו בסי' תרע"ג ותרע"ה):

אדם יוצא בנרות ביהכ"נ רק צריך לחזור ולהדליק בביתו ואם הש"ץ אבל אין לו להדליק בלילה הראשון בביהכ"נ משום דצריך לומר שהחיינו ואבל אין לו לומר שהחיינו בציבור רק אחר ידליק בלילה הראשון אבל בשאר לילות יכול האבל להדליק בביהכ"נ (ט"ז שם):

ה. אם רוצים למהר ולהתפלל יכול הש"ץ לברך ולהדליק נר אחד ואחר ידליק הנותרים והש"ץ יתפלל (שם):

ו. אונן בחנוכה ידליק אחר ויברך והוא יענה אמן ואם אין אחר ידליק הוא בעצמו בלא ברכה (א"ר ופ"מ):

זמן הדלקת הנרות [סימן קפ]

א. חצי שעה קודם זמן הדלקת נר חנוכה אסור לאכול יותר מכביצה פת או לשתות משקה המשכר יותר מכביצה וכן אפילו ללמוד אסור משיגיע זמנה ואם התחיל פוסק משיגיע זמנה (מ"א ס"י תער"ב):

ב. זמן הדלקת נר חנוכה לכתחלה משעת צ"ה עד שתכלה רגל מן השוק וידליק כשבני בית מקובצים יחד ואם עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק והולך כ"ז שבני בית נעורים אפילו עד עה"ש אבל אם בני הבית ישנים אין לברך עליהם וידליק בלא ברכה (מ"א ס"י תער"ב):

ג. ואם עבר ולא הדליק בלילה אין לו תשלומין

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

למטה מ"ט, אף שבדיעבד יצאו, עכ"פ לכתחילה עוברים אדינא דגמרא, לכן יזהר האדם בזה מאוד. בסדר ההדלקה, כדעת הב"י בסי' תרע"ו ס"ה כן הוא דעת האר"י ז"ל בעש"ק ידליק תחלה נר חנוכה ואח"כ נר שבת, כדעת הב"י, וכן הוא דעת האר"י ז"ל ע"פ סוד. ויזהר האדם מאוד ומאוד להדליק מבעוד יום, היינו להקדים תפלת המנחה בכדי שיוכל להדליק נרות של חנוכה ושל שבת מבע"י בלי ספק כלל, ורבים אינם נוהרים בזה ומדליקין כמעט בין השמשות בשביל איחור תפלת המנחה ומסכנין עצמם באסור סקילה של חילול שבת ר"ל ודי בהערה זו. ובמוצאי שבת יבדיל תחלה על הכוס ואח"כ ידליק נר חנוכה.

חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו, עכ"ל הרמב"ם. וראוי לכל מהדר במצות בוראנו ית"ש, שידליק דוקא שמן זית במנורה ולא נרות של שעה.

ויזהר האדם מאוד לקבוע המנורה למטה מ"ט מהקרקע ולמעלה מג"ט, ולא יסמוך בזה על אומדן דעתו בשיעור הזה, רק על קנה המדה בידו למדוד שיהא למטה מ"ט, כי הוא דינא דגמרא, והאר"י ז"ל כתב כוונה נוראה ע"פ סוד, וצריך להזהר בזה מאוד. וראיתי אם רבים הם בני הבית ומוכרחים להדליק בשאר מקומות שבבית אצל החלון או בשאר מקומות, אז אינם נוהרים כלל בדיון זה שיהי

הלכות דרך החיים

בימים ההם בזמן הזה ואם אמר שעשה נסים לאבותינו יצא (שם בא"ר בשם אגרת הרמב"ם):
 ד. מי שלא הדליק כגון שהוא בספינה וכיוצא בו ואין עתיד להדליק באותו לילה וגם אין מדליקין עליו בביתו כשרואה נ"ח של אחר מברך שעשה נסים כו' ואם הוא בליל ראשון מברך שהחיינו ואח"כ כשבא לביתו ביום ב' ומדליק בלילה א"צ לברך עוד שהחיינו כיון שבירך בשעת ראייה אבל אם מדליקין עליו בביתו אף שהוא בעצמו לא הדליק ואין עתיד להדליק אין מברך כשרואה וכן כשמדליק בעצמו ביום ב' אין מברך שהחיינו (שם) אחר שהדליק הנר הראשון בעוד שמדליק שאר הנרות אומר הנרות הללו אנו כו' (שם):

ה. אשה שאינה יכולה להדליק יכול אדם אחר אף שכבר יצא להדליק בשבילה ולברך ובלבד שתהא עומדת אצלו בשעת הברכה ובשעת הדלקה וכן אם יכולה להדליק בעצמה רק שא"י לברך יכול אחר לברך בשבילה והיא בעצמה תדליק (תרע"ה):

סדר הדלקת הנרות [סימן קפד]

א. הנרות של חנוכה צריך ליתן בטפח הסמוך לפתח משמאל הכניסה והיותר טוב לסדרם בטפח הסמוך באורך כגון אם הפתח במזרח יסדרם ממזרח למערב ואם א"א לסדרם כן יסדרם בשוה עם הכותל שהפתח בה בטפח הסמוך לפתח ויתן בלילה הראשון הנר אצל הפתח ובליל ב' יתן הנר הנוסף לצד חלל הבית דהיינו שהנר הנוסף יהיה לימינו והנר הראשון יהיה לשמאלו ויתחיל להדליק מן הנר הנוסף וידליק מימין לשמאל (ט"ז סי' תרע"ו עי' ש"ע וט"ז שם) וכ"כ

דין אכסנאי בחנוכה [סימן קפה]

א. אכסנאי אף שמדליקין עליו בביתו ואין לו אצל הבעה"ב שמתאכסן שם חדר מיוחד צריך להדליק נר חנוכה (א"ר סי' תרע"ז דלא כמ"א) ובחורים הסמוכין אצל בעה"ב הן בכלל ב"ב וא"צ להדליק בפ"ע אח"כ רוצין להיות מהמהדרין מן המהדרין שעושין נר לכל אחד אבל אם אינם סמוכין על שולחן בעה"ב צריכין להדליק בפ"ע וכ"ש שני ב"ב הדרים ביחד שצריכין להדליק כ"א בפ"ע ומי שאוכל בקביעות בבית אחד כגון בן אצל אביו אף שהולך לחדר אחר לישן מדליק במקום שאוכל אבל מי שאוכל אצל חברו באקראי צריך לילך לביתו ולהדליק (שם):

ז. אם כתבה אף שהעמידה במקום הרוח וכיבתה הרוח אפילו בע"ש שהוא עדיין מבע"י קודם בין השמשות צריך להדליק אבל לא יברך והטעם דדמי לשמנים שאין נמשכים אחר הפתילה (ט"ז סי' תרע"ג):

דין הדלקה מנר לנר [סימן קפא]

א. המנהג להחמיר שלא להדליק אפילו מנר חנוכה לנר חנוכה וכ"ש שאסור להדליק נר חול מנר חנוכה וכן אם נכבה השמש אסור להדליקו מהנר חנוכה אפילו אחר שדלק השיעור דהיינו חצי שעה אין להדליק ממנו (א"ר סי' תרע"ד) אבל נר ביהכ"נ או של שבת או של ת"ת או של חולה הצריך לנר יכול להדליק מנר חנוכה וכן נר חנוכה יכול להדליק מהם (שם):

דיני הדלקה עושה מצוה ולא הנחה [סימן קפב]
 דרך החיים סימן קפב

א. הדלקה עושה מצוה ולא הנחה שאם היתה מונחת במקומה שלא לשם מצות חנוכה מדליקה שם וא"צ להסירה ולהניחה לשם מצות חנוכה ואם היתה דולקת ועומדת מכבה אותה ומדליקה לשם מצוה וצריך להדליקה במקום הנחתה ומניחה שם חצי שעה ואם אוחזה בידו במקומו כ"ז מצותה לא יצא שהרואה אומר לצרכו הוא דנקט לה (סי' תרע"ה וט"ז שם):

ב. אשה חייבת בנ"ח ויכולה להדליק בעד כל ב"ב ותינוק שהגיע לחינוך חייב בנ"ח (שם):
 ג. סומא אם יכול להשתתף בפרוטה מוטב ואם יש לו אשה אשתו מדלקת עליו ואם אין לו אשה ויש לו בית מיוחד שאין יכול להשתתף בפרוטה מדליק ע"י סיוע אחר דסומא חייב בכל המצות ולא דמי לנר הבדלה דפטור דהתם בעינן שיאותו לאורו משא"כ הכא דאיכא פרסומי ניסא לאחרים (מ"א שם):

דיני ברכות הדלקת נרות חנוכה [סימן קפג]

א. המדליק בליל ראשון מברך ג' ברכות. להדליק ושעשה נסים ושהחיינו. ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או שיזכור (סי' תרע"ו):
 ב. מליל ראשון ואילך מברך שתים. להדליק. ושעשה נסים. ויברך קודם שיתחיל להדליק כדי שתהא עובר לעשייתן ואם שכח והדליק נר אחד פחות מהראוי להדליק באותו לילה ידליק עוד ואין מברך עליו (מ"א שם):

ג. גר יאמר בנוסח הברכה שעשה נסים לישראל

קודם הדלקת נרות חנוכה בכל לילה יטול ידיו ויאמר זה קודם הברכה

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהָ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ, לְיַחַד שְׁם יי"ה בּו"ה בְּיַחְוּדא שְׁלֵים, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הַרְיֵנִי בָּא לְקַיֵּם מִצְוַת הַדְּלָקַת נֵר הַנֶּחֱפָה, לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשֵׁהּ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן. וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, (יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ) רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, שְׁתַּהַיְהֶה עִתָּה עֵת רְצוֹן לְפָנֶיךָ, לְהֵיוֹת עוֹלָה מִצְוַת הַדְּלָקַת נֵר הַנֶּחֱפָה, כְּאִילוֹ הַשְּׁגַתִּי כָּל הַסּוּדוֹת הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר הֵם חַתּוּמִים בָּהֶן, וְתַעֲלֶה לְפָנֶיךָ עִם פְּנֵת מַעֲשֵׂה מִצְוֵה זֹאת הַנַּעֲשִׂים עַל יְדֵי בְּנֵיךָ וְיִדְיֶיךָ הַמְּכַבְּנִים כָּל שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים הָרְאוּיִים לְבּוֹא בְּהַדְּלָקָה זֹאת, הַמַּעֲלִים יַחְוּד וְזוּג מִדּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְלְהָאִיר בְּשִׁכְנַת עֲנֹךְ הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וּמִשָּׁם יִשְׁפַע שְׁפַע לִי אֲנִי עַבְדְּךָ [פְּלוּנִי בֵן פְּלוּנִית] לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים. כִּי אַתָּה תְּאִיר נְרֵי, יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יְגִיחַ חֲשָׁפִי. שְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ הַמָּה יִנְחֹנֵנִי, לְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ, וּלְלַמֵּד וּלְלַמֵּד אֶת תּוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה וּלְכַבּוֹד שְׁמֶךָ

הלכות דרך החיים

בשבילו נ"ח וכן אשה שמדלקת בעצמה נ"ח אף שהדליקה בסתם נר שבת קודם ולא קיבלה עליה שבת בשעת הדלקה הוי כקיבלה בפירוש ותאמר ג"כ לאחר להדליק נר חנוכה בשבילה (מ"א שם):
ג. בע"ש מתפללין מנחה תחלה ואח"כ מדליקין בין בביתו בין בביהכ"נ ואם רואין שבעוד שיתפללו מנחה יחשיך ידליקו תחלה ואח"כ יתפללו מנחה:
ד. בע"ש יתן בה שמן יותר כדי שתהא דולקת עד חצי שעה אחר צ"ה (שם פ"מ):

ה. בע"ש צריך ליתן שום דבר לחוץ בין הנרות לפתח בשביל הרוח שלא יכבה הנרות כשפותח הדלת (סי' תר"ט):

דיני הדלקת נר חנוכה במוצאי שבת [סימן קפח]
א. במ"ש מדליקין בביהכ"נ קודם ויתן לך וקודם הבדלה על הכוס ואם שכח לומר אתה חוננתנו בתפלה יאמר המבדיל בין קודש לחול בלא כוס וידליק ואח"כ מבדילין ובביתו מבדיל תחלה ואח"כ ידליק [משום דאפוקי יומא במעשה מאחרין] ויחיד שמתפלל בביתו יבדיל תיכף אחר סדר קדושה וידליק ואח"כ יאמר ויתן לך (סי' תרפ"ב פ"מ כמ"ש הט"ז והפ"ח הסכים לזה דלא כא"ר):

ב. אין מבדילין בנ"ח משום דאין נאותין לאורו דהא אסור להשתמש לאורו (שם):

ג. אומרים על הנסים בבהמ"ז בחנוכה אצל ועל הכל ואם שכח יאמר אצל הרחמן. הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם כו' בימי מתתיהו (סי' תרפ"ב):

ב. מי שנתאכסן אצל בעה"ב ואין לו בעצמו נרות להדליק ואין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף עם הבעה"ב בפרוטה דהיינו שיתן לו סך מה שיהיה לו חלק ג"כ בנרות ויוצא בזה והבעה"ב צריך להוסיף מעט שמן בשביל האורח חוץ השיעור שצריך ליתן לצורך חצי שעה (שם) וכן יכול הבעה"ב להקנות להאורח קצת שמן במתנה והוי כמשתתף בפרוטה (מ"א שם):

נר שבת קודם לנר חנוכה [סימן קפז]

א. מי שאין ידו משגת לקנות נר חנוכה ונר שבת. נר שבת עדיף מפני שלום בית ואם יש לו על נר שבת ואין מספיק לו על נר חנוכה וקידוש היום נ"ח עדיף מקידוש היום והיינו נר אחד אבל אם יש לו נר אחד בכל לילה לחנוכה יין קידוש קודם (משום דמדינא א"צ להדליק רק נר אחד רק המהדרין מוסיפין בכל לילה נר א') וכן נר א' של חנוכה קודם להבדלה (סי' תרע"ח):

דין הדלקת נר חנוכה בערב שבת [סימן קפז]

א. בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחלה ואחר כך נר שבת ומברך עליהם כמו בחול אף שמדליקין מבע"י והיינו מפלג המנחה ולמעלה (היינו שעה ורביע קודם הלילה) אבל קודם פלג המנחה לא יצא [ואם הדליק קודם פלג המנחה צריך לכבותה ולהדליקה קודם ביה"ש ולברך עליהם] (סי' תרע"ט):

ב. ואם הדליק נר של שבת קודם אם לא קיבל עליו שבת בשעת הדלקה יכול להדליק נר של חנוכה אבל אם קיבל עליו שבת בשעת הדלקה אסור הוא בעצמו להדליק רק יצוה לאחד מב"ב להדליק

ויתברך ויתעלה. ובכח סגלת נר חנוכה תחכמונו באור תורתך, אנחנו וזרענו וזרע זרענו, ויקים בי מקרא שפתוב, לא ימוש מפיו ומפי זרע זרעך ומפי וגו' מעתה ועד עולם, ויהיו זרעי וזרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים, אהובים למעלה ונחמדים למטה, ויתחזק את לבכם לתורה ולעבודה, הכל כרצונך הטוב באמת. [ומי שעדיין לא זכה לבנים יאמר: ונפנו להוליד בנים זכרים, ואזפה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.] גל עינינו ונביטה נפלאות מתורתך הקדושה, לבון לאמתה של תורה וסודותיה. ובזכות מתתיהו פהן גדול ובניו הראנו נפלאות, ובאורך נראה אור, וטהר את לבבנו לעבודתך, והרחיקנו ממדות רעות ומחשבות זרות, ותחזינה עינינו בשוכך לציין ברחמים, בהעלותך את הגרות, ושם נעבדך בראה פימי עולם וכשנים קדמניות: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יהוהה יהוה צורי וגאלי: ואני תפלתי לך יהוהה יהוה עת רצון, אלקים ברב חסדך, ענני באמת ישעך: ויהי נעם יהוהה יהוה אלקינו עלינו, ומעשה ידינו פוננה עלינו, ומעשה ידינו פוננהו.

(ספר משפט צדק להרה"ק רבי משה מזאלשין ז"ע תלמיד הרבי מלובלין ז"ע והמגיד מקוזניץ ז"ע)

תפלה מהגה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זצוק"ל

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחד שם י"ה בו"ה ביהודא שלים בשם כל ישראל. הנני מכון בהדלקת נר חנוכה לקים מצות בוראי כאשר צונו חכמינו ז"ל לתקן את שרשה במקום עליון: ובכן יהי רצון מלפניך יהוהה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיהא חשוב ומקבל ומרצה לפניך מצות הדלקת נר חנוכה פאלו פונתי כל הפונות שפוננו הפהנים משרתי השם בעת אשר הערו נפשם בשביל פבוד שמך הגדול הגבור והנורא. ואתה ברחמיך הרבים עוררת נצחך עליהם לנצח את אויביהם ולנצח על מלאכת בית יהוהה יהוה והנני עושה על דעתם ועל פונתם ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור ששפעת להם נסיד וזכו לאור באור החיים ועל דעת כל הצדיקים והחסידים שבדורותינו ופי כפיהם ועשיתי פעשיתם ובזכות המצוה הזאת תופנו לנצח את אויבינו ולנצח על מלאכת בית יהוהה יהוה ונלה פבוד מלכותך עלינו מהרה ולא ימוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע

ליקוט מספר יסוד ושוש העבודה

וקודם שיתחיל לברך הברכות, יאמר בפה מלא: לשם יחוד כו' בשמחה עצומה, ויהי נועם כו'. עד כוננה עלינו.

הנה זה בלי ספק, האמת יורה דרכו דרך ישר לפני איש אשר נתן לו ה' חכמה וחננו בינה ודעה להשיג עמקי סוד כוונת האר"י ז"ל, כי נטל עליו לכיין הכוונות שכתב בברכות נר חנוכה. אך אני לא על הכלל כלו יצאתי בזה

החבור, רק להורות לאנוש כערכי הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה, לבלתי עשות את מצות ה' אלהינו ית"ש כמצות אנשים מלומדה ח"ו. לכן גם במצוה זו החביבה בשעתה, באתי להזהיר את האדם שלא יעשה אותה בלא לב ולב כמצות אנשים מלומדה ח"ו, אך יעשה אותה בשמחה עצומה ובכוונה פשטיות הראויה לה לכל ברכה וברכה.

זָרַעְנוּ מַעֲתָהּ וְעַד עוֹלָם וְנוֹפֵה לְבָנִים תִּלְמִידֵי חֲכָמִים אָמֵן בְּן יְהוֹי רִצּוֹן: קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתַן חֲלֻקְנוּ בְּתוֹרֶתְךָ שֶׁבָּעֵנֵינוּ מִטּוֹבְךָ וְשִׁמְחָה נִפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ וְטַהַר לִבְנוּ לְעִבְדְּךָ בְּאַמֶּת. מִלֶּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּכַבֹּדְךָ וְהַנְּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקְרָךְ וְהוֹפֵעַ בְּהַרְרָה גָּאוֹן עֲנֶךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אֲרַצְךָ וְיִדַע כָּל פְּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתָּ וְיִבִין כָּל יִצְוֹר כִּי אַתָּה יִצְרָתוֹ וַיֹּאמֶר כָּל אִשָּׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ (בג"י חנוכה"ה) יְהוֹ"ה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִלֶּךְ וּמַלְכוּת"וּ בְּכ"ל מְשֻׁלָּה (בג"י כ"ו פעמים חנ"ה אותיות חנוכה"ה ובג"י מתתיה"ו ב"ן יוחנן" כה"ן גדר"ל חשמנא"י ובני"ו).

אָמֵן נִצַּח סֶלָה וְעַד:

לפני ההדלקה מברכים "להדליק נר" ו"שעשה ניסים" ובערב הראשון מוסיפים ברכת "שהחיינו":

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹהֵה וְהוֹרֵה וְיִצְרָה יִאֱהָרֵנוּ} מִלֶּךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹהֵה וְהוֹרֵה וְיִצְרָה יִאֱהָרֵנוּ} מִלֶּךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמַּן הַזֶּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִלֶּךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיְינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעֵנוּ לְזִמַּן הַזֶּה:

אור הישר - כתו נהורא

מנהג הרב להדליק הנרות כנוסח מהר"ר יוסף קארו ז"ל. המדליק בליל ראשון מברך להדליק נר חנוכה ושעשה ניסים ושהחיינו. ובשאר לילות אינו מברך

שהחיינו. ואין להדליק עד שיגמור כל הברכות, כמו שעושים בקריאת מגילה ונטילת לולב - דבכולהו בעינן עובר לעשייתן: בליל ראשון מברכים גם ברכת שהחיינו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ע"פ כתב האריז"ל, הנוסח: להדליק נר חנוכה ולא של חנוכה. ובברכת שעשה ניסים לאבותינו כו', יתן הודאה עצומה במחשבתו ושבח גדול ליצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה, על כלליות כל הנסים והישועות הגדולות שעשה עם אבותינו בימים האלו, ויציר במחשבתו בהודאה זו כאלו עשה ית"ש ויתעלה עמו ממש הישועות והנסים בימים ההם. וברכת שהחיינו, הלא מלתו כבר אמורה למעלה כוונתה בשערים הקודמים, ולא יברך אותה כמצות אנשים מלומדה ח"ו. ודי בזה.

והנה כוונת אומרו בברכה הראשונה: אשר קדשנו במצוותיו וצונו, הלא נודע בשערים הקודמים בפרט הצריך לכלל כל ברכת המצות, אך בחתימת ברכה זו באמרו: להדליק נר חנוכה יכניס בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה וזכרו לעד, על עוצם הנס שנעשה בימים האלו בבהמ"ק בפך של שמן, כדאיתא בגמרא הקדושה (שבת כא, ב) שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים כו' ולא היה בו אלא כדי להדליק יום אחד ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים.

מן הערב השני ואילך מתחילין להדליק מהנר הנוסף משמאל לימין:

אחר ההדלקה יאמר "הנרות הללו" ויזמר "מעוז צור ישועתי":

הַנְּרוֹת הַלָּלוּ אָנוּ מְדַלְּקִים עַל הַנְּסִים וְעַל הַנְּפִלְאוֹת וְעַל
הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת, שְׁעֵשִׂית לְאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים
הֵהָם בְּזִמְנֵי הַזֶּה, עַל יְדֵי כַּהֲנֵיךְ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׁמוֹנֵת יָמֵי
חֲנֻכַּת הַנְּרוֹת הַלָּלוּ קִדְּשׁ הֵם, וְאִין לָנוּ רִשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם,
אֵלָּא לְרֹאוֹתָם בְּלִבְךָ, כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל
נְסִיךָ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ:

סגולה מהרמב"ן לומר "ויהי נועם" כו' כל תיבה ז' פעמים:

ובשם בריב"ש לומר מל המזמור ז' פעמים. והיה גוהג לאומרו גם כן בימים נוראים ובכל צרה שלא תבוא:

וַיְהִי נֶעֱם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַיְהוָה וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ ^{תְּקוּם בְּעַל הַיְמִינֹת} ^{וּבְעַל הַיְמִינֹת כָּלֵם} כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ.

יֵשֵׁב בְּסֵתֶר עֲלֵיוֹן, בְּצֵל שְׂדֵי יִתְלוֹנָן: אִמֵּר לַיהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַיְהוָה וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} מְחִסֵּי
וּמִצּוֹדֹתַי, אֱלֹהֵי אֲבֹתַי בּוֹ: כִּי הוּא יִצְיָלְךָ מִפַּח יְקוֹשׁ,
מְדַבֵּר הַיּוֹת: בְּאֲבָרְתוֹ יִסֹּךְ לְךָ וְתַחַת כְּנָפָיו תִּחְסֶה, צְנָה
וּסְחָרָה אֲמָתוֹ: לֹא תִירָא מִפֶּחַד לִילָה, מִחֵץ יְעוֹף יוֹמָם: מְדַבֵּר
בְּאֵפֶל יַהֲלֶךְ, מְקַטֵּב יִשׁוּד צְהָרִים: יִפֹּל מִצְדָּךְ אֶלְךָ וּרְבָבָה

אור הישר - כתר נחורא

ומיד אחר גמר הדלקת נר הראשון, שהוא העיקר, יאמר הנרות הללו וכו', ויגמור הדלקתן בעוד שאומר הנרות וכו':
ל"ו תיבות [אל תשנה מנוסח הזה (של הנרות הללו), בהרא"ש ובאבודרהם. ועפ"מ, (כתר תורה).
שיש בו ל"ו תיבות, מלבד ב' תיבות הנרות הללו. כלומר: הנרות הללו הן ל"ו. (מ"א בשם רש"ל)] כמנין נרות חנוכה חוץ ב' תיבות הנרות הללו. וכ"ה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ותיכף אחר הדלקת נר ראשון, אף בשאר ימים, יתחיל לומר נוסח ההודאה של הנרות הללו אנו מדליקין כו', והובא נוסח הודאה זו בטור ובש"ע ע"פ מס' סופרים. ויאמר הודאה זו בשמחה עצומה ובהודאה עצומה במחשבתו.

מימינך, אליך לא יגש: רק בעיניך תביט, ושלמת רשעים
 תראה: כי אתה יהוה ^{ארוך הכול} ^{יהוה חות ודעה} ^{יאור ונתי} ואתה מחסי, עליון שמת מעונך: לא
 תאנה אליך רעה, ונגע לא יקרב באהלך: כי מלאכיו יצוה לך
 לשמרך בכל דרכיך: על כפים ישאוונך, פן תגף באבן רגלך:
 על שחל ופתן תדרוך, תרמם כפיר ותנין: כי בי חשק
 ואפלטתו, אשגבהו כי ידע שמי: יקראני ואענהו, עמו אנכי
 בצרה, אחלצהו ואכבדהו: אך ימים אשביעהו ואראהו
 בישועתי: אך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי:
 אך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי:

חתום שם המחבר: מרדכי

מעוז צור ישועתי לך נאה לשבח, תפון בית תפלתי ושם תודה נזבח,
 לעת תכין מטבח מצר המנבח, אז אגמר בשיר מזמור חנפת המנבח:
 רעות שבעה נפשי בוגון כחי כלה, חיי מררו בקשי בשעבוד מלכות
 עגלה, ובירדו הגדולה הוציא את הסגלה, חיל פרעה וכל זרעו ירדו
 באבן במצולה:

ד ביר קדשו הביאני וגם שם לא שקטתי, ובא נוגש והגלני, כי זרים עבדתי,
 ויין רעל מסכתי כמעט שעברתי, קץ כבל, זרבבל, לקץ שבעים נושעתי:
 פרות קומת ברוש פקש אנגי פן המדתא, ונהיתה לו לפח ולמוקש
 וגאותו נשבתה, ראש ימיני נשאת, ואויב שמו מחית, רוב פניו וקניניו
 על העץ תלית:

יונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים, ופרצו חומות מגדלי וטמאו כל
 השמנים, ומנותר קנקנים נעשה גם לשושנים, בני בינה ימי שמונה
 קבעו שיר ורננים:

אור הישר - כתר נמורא

מעוז צור: מאחר כך מזמרין זה הזמר. ושם המחבר: מרדכי חזק:

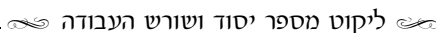
חַ שֶׁף זְרוּעַ קְדֻשָּׁךְ וְקָרַב קֶזֶן הַיְשׁוּעָה, נִקְּם נִקְמַת עֲבָדֶיךָ מֵאִמָּה
הַרְשָׁעָה, כִּי אָרְכָה לָנוּ הַשָּׁעָה, וְאִין קֶזֶן לִימֵי הַרְעָה, דְּחַה אֲדַמּוֹן בְּצֶל
צִלְמוֹן הַקָּם לָנוּ רוּעִים שְׂבָעָה:

מְזֻמּוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אַרְוִמְמָךְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} כִּי דְלִיתָנִי. וְלֹא
שְׂמַחְתָּ אִיבֵי לִי: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} אֱלֹהֵי. שְׁוַעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי:
יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} הָעֲלִיתָ מִן שְׂאוֹל נִפְשִׁי. חֵייתָנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: זְמַרוּ לַיהוָה
חֲסִידָיו. וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךְ קְדֻשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ. בְּעֶרְבַּ יְלוֹן
בְּכִי וּלְבַקֵּר רָנָה: וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בְשִׁלּוֹי. בַּל אָמוּט לְעוֹלָם: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים}
בְּרָצוֹנְךָ הָעֲמַדְתָּה לְהַרְרֵי עֵז. הַסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה
אֶקְרָא וְאֵל אֲדָנִי אֶתְחַנֵּן: מַה בָּצַע בְּדַמִּי בְּרַדְתִּי אֵל שַׁחַת. הַיּוֹדֵךְ
עָפַר הַיְגִיד אֲמַתְךָ: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} וַחֲנִנֵי יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} הִיָּה עֶזֶר לִי:
הַפְּכַת מִסְפְּדֵי לְמַחֹל לִי פִתַּחְתָּ שְׁקִי וַתֵּאֲזַרְנִי שְׂמַחָה: לְמַעַן יִזְמְרְךָ
כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם. יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים} אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲוֹדְךָ:

לְמַנְצַח בְּנִגְיֵנוֹת מְזֻמּוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סְלָה:
לְדַעַת בְּאָרְץ דְּרָכְךָ. בְּכָל גּוֹיִם יִשְׁוַעְתְּךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים.
יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם: יִשְׂמְחוּ וַיִּרְנְנוּ לְאֵמִים. כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל. וְלֹאֲמִים
בְּאָרְץ תִּנְחַם סְלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כְּלָם: אָרְץ נִתְנָה
יְבוּלָה. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אִפְסֵי אָרֶץ:

המנהג לשיר כל לילה, מלבד ערב שבת ומוצאי שבת, ד' אותיות ממזמור תמניא אפי' (תהלים קיט) ובשני לילות האחרונים ג' אותיות. כשיום השמיני חל בש"ק או במוצאי ש"ק מזמרים באור ליום ששי (נר ז' או נר ו') ו' אותיות.

אֲשֶׁרִי תְמִימֵי דְרָךְ הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן} ^{הַיְהוּדִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים}: אֲשֶׁרִי נִצְרֵי עֲדָתוֹ בְּכָל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ואחר גוסס הודאה זו ראוי לומר תיכף מזמור ל' שבתהלים (מזמור שיר חנוכה הבית לדוד), במתון גדול, ויכוין בהודאה של מזמור זה על התשועה שעשה עמנו ית"ש בימים האלו. גם מזמור למנצח בנגינות כו' אלהים יחננו כו', מצאתי. וראוי להאריך בשירים ופיוטים עד משך חצי שעה עכ"פ. ואחר זה ראוי לספר לבניו ולבני ביתו הנסים והנפלאות מפי סופרים וספרים שעשה לנו עם קדוש יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בימים ההם בזמן הזה, בכדי שיתנו שבח והודאה לית"ש על זה.

לֵב יִדְרְשׁוּהוּ: אִף לֹא פָעְלוּ עוֹלָה בְּדַרְכּוֹ הַלְכוּ: אַתָּה צוֹיִתָּה פְקֻדֶיךָ
 לְשׁוֹמֵר מְאֹד: אַחֲלִי יִפְנוּ דַרְכֵי לְשׁוֹמֵר חֻקֶיךָ: אִזּוֹ לֹא אִבּוֹשׁ בְּהֵיטִי אֶל
 כָּל מִצְוֹתֶיךָ: אוֹדֶךָ בִּישָׁר לֵבב בְּלִמְדֵי מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה: אֵת חֻקֶיךָ אֲשׁוֹמֵר
 אֵל תַּעֲזֹבֵנִי עַד מְאֹד:

בְּמָה יִזְכֶּה נַעַר אֵת אֲרָחוֹ לְשׁוֹמֵר כְּדַבְּרֶךָ: בְּכָל לְבִי דִרְשָׁתִיךָ אֵל תִּשְׁגָּנִי
 מִמִּצְוֹתֶיךָ: בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרֹתֶיךָ לְמַעַן לֹא אֶחְטָא לָךְ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 לְמִדְנֵי חֻקֶיךָ: בְּשִׁפְתֵי סִפְרֹתֵי כָל מִשְׁפָּטֵי פִיךָ: בְּדַרְךָ עֲדוֹתֶיךָ
 שִׁשְׁתִּי כָּעַל כָּל הוֹן: בְּפְקֻדֶיךָ אֲשִׁיחָה וְאִבִּיטָה אֲרַחֲתֶיךָ: בְּחֻקֶיךָ
 אֲשַׁתְּעֶשֶׂע לֹא אֲשַׁכַּח דְּבָרֶךָ:

גָּמַל עַל עֲבֻדְךָ אַחִיָּה וְאֲשַׁמְרָה דְּבָרֶךָ: גַּל עֵינַי וְאִבִּיטָה נִפְלְאוֹת
 מִתּוֹרָתֶךָ: גֵּר אֲנֹכִי בְּאֶרֶץ אֵל תִּסְתַּר מִמֶּנִּי מִצְוֹתֶיךָ: גִּרְסָה נִפְשִׁי לְתַאֲבָה
 אֶל מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל עֵת: גְּעַרְתָּ זָדִים אֲרוּרִים הַשְּׂגִים מִמִּצְוֹתֶיךָ: גַּל מַעְלֵי
 חֶרֶף וּבּוֹז כִּי עֲדַתְךָ נִצַּרְתִּי: גַּם יֵשְׁבוּ שָׂרִים כִּי נִדְּבְרוּ עֲבֻדְךָ יִשִׁיחַ
 בְּחֻקֶיךָ: גַּם עֲדַתְךָ שִׁעֲשֵׂעֵי אֲנִשִּׁי עֲצָתִי:

דְּבַקָה לְעֵפֶר נִפְשִׁי חִינֵי כְּדַבְּרֶךָ: דַּרְכֵי סִפְרֹתֵי וְתַעֲנֵנִי לְמִדְנֵי חֻקֶיךָ: דַּרְךָ
 פְּקֻדֶיךָ הִבִּינֵנִי וְאֲשִׁיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ: דִּלְפָּה נִפְשִׁי מִתּוֹגָה קִיַּמְנֵי כְּדַבְּרֶךָ:
 דַּרְךָ שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתֶךָ חֲנֵנִי: דַּרְךָ אֲמוּנָה בְּחֻרְתֵי מִשְׁפָּטֶיךָ
 שׁוֹיִתִּי: דְּבַקְתִּי בְּעֲדוֹתֶיךָ יְהוָה <sup>אֵין חֶסֶד
 וְיִשְׁרָאוֹל</sup> אֵל תְּבִישְׁנִי: דַּרְךָ מִצְוֹתֶיךָ אֲרוּן
 כִּי תִרְחִיב לְבִי:

הוֹרְנֵי יְהוָה <sup>אֵין חֶסֶד
 וְיִשְׁרָאוֹל</sup> דַּרְךָ חֻקֶיךָ וְאֲצַרְנָה עֵקֶב: הִבִּינֵנִי וְאֲצַרְנָה תּוֹרָתֶךָ
 וְאֲשַׁמְרָנָה בְּכָל לֵב: הִדְרִיכֵנִי בְּנִתּוֹב מִצְוֹתֶיךָ כִּי בּוֹ חֲפָצְתִּי: הֵט לְבִי אֶל
 עֲדוֹתֶיךָ וְאֵל אֶל בָּצַע: הַעֲבֵר עֵינַי מִרְאוֹת שְׂוֹא בְּדַרְכֶךָ חִינֵי: הָקֵם
 לְעֲבֻדְךָ אִמְרֹתֶיךָ אֲשֶׁר לִירְאָתֶךָ: הַעֲבֵר חֶרְפְּתִי אֲשֶׁר יִגְרַתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ
 טוֹבִים: הִנֵּה תֵּאֱבָתִי לְפְקֻדֶיךָ בְּצַדְקָתֶךָ חִינֵי:

וּיְבֹאֵנִי חֶסֶדְךָ יְהוָה <sup>אֵין חֶסֶד
 וְיִשְׁרָאוֹל</sup> תִּשְׁוַעְתֶּךָ כְּאִמְרֹתֶיךָ: וְאֲעִנָּה חֶרְפִּי דָבָר כִּי

בטחתי בדברך: ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטך יחלתי:
 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד: ואתהלכה ברחבה כי פקדיך
 דרשתי: ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש: ואשתעשע במצותיך
 אשר אהבתי: ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך:
 וזכר דבר לעבדך על אשר יחלתי: זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני:
 ודים הליצני עד מאד מתורתך לא נטיתי: וזכרתי משפטך מעולם
 יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> ואתנחם: ולעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך: זמרות היו
 לי חקיך בבית מגורי: וזכרתי בלילה שמוך יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> ואשמרה תורתך:
 זאת היתה לי כי פקדיך נצרתני:

חלקי יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> אמרתי לשמר דברך: חליתי פניך בכל לב חנני
 כאמרתך: חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך: חשתי ולא
 התמהמהתי לשמר מצותיך: חבלי רשעים עונדני תורתך לא שכחתי:
 חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך: חבר אני לכל אשר
 יראוך ולשמרי פקודיך: חסדך יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> מלאה הארץ חקיך למדני:
 טוב עשית עם עבדך יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> בדברך: טוב טעם ודעת למדני כי
 במצותיך האמנתי: טרם אענה אני שגג ועתה אמרתך שמרתי: טוב
 אתה ומטיב למדני חקיך: טפלו עלי שקר ודים אני בכל לב אצר
 פקודיך: טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי: טוב לי כי ענית למען
 אלמד חקיך: טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף:

ידיך עשונני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך: יראיך יראוני וישמחו כי
 לדברך יחלתי: ידעתי יהוה <sup>ארוז וכל
היה חת וחת
יאורו עניו</sup> כי צדק משפטך ואמונה עניתני:
 יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך: יכאונני רחמיך ואחיה כי
 תורתך שעשעי: יבשו ודים כי שקר עותונני אני אשיח בפקודיך: ישובו
 לי יראיך וידעו וידעי עדתיך: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש:
 פלטה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי: פלו עיני לאמרתך לאמר מתי

תִּנְחַמְנִי: כִּי הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֲקִיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: כַּמָּה יָמֵי עֲבָדְךָ
 מְתִי תַעֲשֶׂה בְרַדְפִי מִשְׁפָּט: כְּרוּ לִי זָדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוּרְתְךָ: כֹּל
 מִצּוֹתֶיךָ אֲמוּנָה שְׁקֵר רַדְפוּנִי עֲזַרְנִי: כַּמְעַט כְּלוּנִי בְּאֶרֶץ וְאֲנִי לֹא עֲזַבְתִּי
 פְּקוּדֶיךָ: כַּחֲסִדְךָ חִינֵי וְאַשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ:

לְעוֹלָם יְהוָהּ ^{אֵלֵינוּ וְלִפְנֵי} דְּבָרְךָ נִצַּב בְּשָׁמַיִם: לְדֹר וְדֹר אֲמוּנָתְךָ כּוֹנֵנָת אֶרֶץ
 וְתַעֲמֹד: לְמִשְׁפָּטֶיךָ עֲמָדוֹ הַיּוֹם כִּי הִכַּל עֲבָדֶיךָ: לוּלֵי תוֹרַתְךָ שֶׁעָשִׂי
 אֲזִ אֲבָדְתִי בְּעֵנְיִי: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם חִיֵּיתִנִּי: לָךְ אָנִי
 הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פְקוּדֶיךָ דָּרְשָׁתִי: לִי קוּוּ רַשְׁעִים לְאַבְדָּנִי עֲדוֹתֶיךָ אֶתְבוֹנֵן:
 לְכֹל תִּכְלָה רְאִיתִי קֶץ רַחֲבָה מִצּוֹתְךָ מְאֹד:

מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כֹּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי: מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתְךָ כִּי
 לְעוֹלָם הִיא לִי: מִכָּל מְלַמְדֵי הַשֶּׁבִלְתִּי כִּי עֲדוֹתֶיךָ שִׁיחָה לִי: מִזְקֵנִים
 אֶתְבוֹנֵן כִּי פְקוּדֶיךָ נִצְרָתִי: מִכָּל אֶרֶח רַע כְּלֹאֲתִי רִגְלִי לְמַעַן אֲשַׁמֵּר
 דְּבָרְךָ: מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא סָרְתִי כִּי אֶתָּה הוֹרְתִנִּי: מָה נִמְלָצוּ לְחַכֵּי אִמְרַתְךָ
 מִדְּבַשׁ לִפְנֵי: מִפְּקוּדֶיךָ אֶתְבוֹנֵן עַל כֵּן שָׁנֵאתִי כֹל אֶרֶח שְׁקֵר:

נֵר לְרִגְלֵי דְבָרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִי: נִשְׁבַּעְתִּי וְאַקְיָמָה לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ:
 נִעֲנִיתִי עַד מְאֹד יְהוָהּ ^{אֵלֵינוּ וְלִפְנֵי} חִינֵי כְּדְבָרְךָ: נִדְּבֹת פִּי רִצָּה נָא יְהוָהּ
 וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמִדְּנִי: נִפְשִׁי בְּכַפִּי תָמִיד וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: נִתְנוּ
 רַשְׁעִים פֶּח לִי וּמִפְּקוּדֶיךָ לֹא תַעֲיִיתִי: נִחַלְתִּי עֲדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שִׁשׁוֹן
 לְבִי הִמָּה: נִמְיִיתִי לְבִי לַעֲשׂוֹת חֲקִיךָ לְעוֹלָם עֲקֹב:

סַעֲפִים שָׁנֵאתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי: סִתְרִי וּמַגְנִי אֶתָּה לְדְבָרְךָ יַחֲלֵתִי: סוּרוּ
 מִמֶּנִּי מִרְעִים וְאַצְרָה מִצּוֹת אֱלֹהֵי: סִמְכְנִי כְּאִמְרַתְךָ וְאַחִיָּה וְאֵל תְּבִישְׁנִי
 מִשִּׁבְרֵי: סַעֲדֵנִי וְאוֹשַׁעָה וְאוֹשַׁעָה בְּחֲקוּךָ תָמִיד: סָלִית כֹּל שׁוֹגִים מִחֲקוּךָ
 כִּי שְׁקֵר תִּרְמִיתָם: סִגִּים הַשֶּׁבֶת כֹּל רַשְׁעֵי אֶרֶץ לְכֹן אֶהְבֵּתִי עֲדוֹתֶיךָ:
 סָמַר מִפְּחָדְךָ בְּשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יִרְאֵתִי:

עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט וְצָדֵק בַּל תִּנְיַחֲנִי לַעֲשֹׁקִי: עֲרַב עֲבָדְךָ לְטוֹב אֵל יַעֲשֶׁקֵנִי

זדים: עיני כָּלוּ לִישׁוּעָתְךָ וּלְאִמְרַת צְדָקָךָ: עֲשֵׂה עִם עַבְדְּךָ כְּחִסְדְּךָ
 וְחִקְיֶךָ לְמַדְנִי: עַבְדְּךָ אֲנִי הִבִּינִי וְאִדְעָה עֲדוּתֶיךָ: עַת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה
 הִפְרוּ תוֹרָתְךָ: ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה} עַל פֶּן אֶהְבְּתִי מִצְוֹתֶיךָ מִזֶּהָב וּמִפֶּזֶז: עַל פֶּן כָּל פְּקוּדֵי
 כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶרֶח שֶׁקָּר שִׁנְאֵתִי:

פְּלֹאוֹת עֲדוּתֶיךָ עַל פֶּן נִצְרַתֶם נַפְשֵׁי: פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יֵאִיר מִבֵּין פְּתָיִים:
 פִּי פִּעֲרֵתִי וְאֶשְׁאַפֶּה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יֵאָבְתִי: פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי כִּמְשַׁפֵּט לְאֶהְבֵי
 שְׁמֶךָ: פִּעְמִי הֵכֵן בְּאִמְרָתְךָ וְאֵל תִּשְׁלַט בִּי כָּל אֹזֶן: פִּדְנִי מֵעֵשֶׂק אָדָם
 וְאֶשְׁמְרָה פְּקוּדֶיךָ: פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדְּךָ וּלְמַדְנִי אֶת חֻקֶיךָ: פִּלְגֵי מַיִם יִרְדּוּ
 עֵינַי עַל לֹא שְׁמָרוֹ תוֹרָתְךָ:

צְדִיק אַתָּה יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה} וַיֵּשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ: צְוִית צְדָק עֲדוּתֶיךָ וְאִמוּנָה
 מְאֹד: צִמְתַּתְנִי קִנְיָתִי כִּי שָׁכַחוּ דְּבָרֶיךָ צָרִי: צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד
 וְעַבְדְּךָ אֶהְבֶּה: צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזָה פְּקֻדֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: צְדָקָתְךָ צְדָק
 לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: צַר וּמְצוּק מְצִאוֹנִי מִצְוֹתֶיךָ שֶׁעֲשִׂעִי: צְדָק עֲדוּתֶיךָ
 לְעוֹלָם הִבִּינִי וְאֶחִיָּה:

קָרָאתִי בְּכָל לֵב עֲנֵנִי יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה} חֻקֶיךָ אֶצְרֶה: קָרָאתֶיךָ הוֹשִׁיעֵנִי
 וְאֶשְׁמְרָה עֲדוּתֶיךָ: קִדְּמַתִּי בְּנֶשֶׁף וְאֶשְׁוֹעָה לְדַבְרֶיךָ יִחַלְתִּי: קִדְּמוּ
 עֵינַי אֲשֵׁמְרוֹת לְשִׁיחַ בְּאִמְרָתְךָ: קוֹלִי שִׁמְעָה כְּחִסְדְּךָ יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה}
 כִּמְשַׁפֵּט חַיִּנִי: קָרְבוּ רַדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רַחֲקוּ: קָרוֹב אַתָּה יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה}
 וְכָל מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת: קָדָם יָדַעְתִּי מֵעֲדוּתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יִסְדָּתֶם:

רְאֵה עֲנֵנִי וְחַלְצֵנִי כִּי תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: רִיבָה רִיבִי וְגִאֲלֵנִי לְאִמְרָתְךָ
 חַיִּנִי: רַחוּק מִרְשָׁעִים יִשׁוּעָה כִּי חֻקֶיךָ לֹא דָרְשׁוּ: רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה}
 כִּמְשַׁפֵּט חַיִּנִי: רַבִּים רַדְפֵי וְצָרִי מֵעֲדוּתֶיךָ לֹא נָטִיתִי: רְאִיתִי
 בְּגָדִים וְאַתְקוּטְמָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שְׁמָרוּ: רְאֵה כִּי פְּקוּדֶיךָ אֶהְבְּתִי
 יְהוָה ^{אֵינוֹ חֶבֶל} ^{הַחַיִּים וְהַיְהוּדִים} ^{יְאִדְרִי וְיִטְוֶה} כְּחִסְדְּךָ חַיִּנִי: רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מְשַׁפֵּט צְדָקָךָ:
 שָׂרִים רַדְפוּנִי חָנָם וּמְדַבְרֶיךָ וּמְדַבְרֶיךָ פָּחַד לִבִּי: שֶׁשׁ אָנֹכִי עַל אִמְרָתְךָ

כְּמוֹצֵא שָׁלַל רַב: שֶׁקָר שָׁנֵאתִי וְאֶתְעַבָּה תּוֹרַתְךָ אֲהַבְתִּי: שֶׁבַע בְּיוֹם
הִלְלִיתִיךָ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ: שְׁלוֹם רַב לְאֹהֲבֵי תּוֹרַתְךָ וְאִין לָמוּ מְכַשׁוּל:
שִׁבְרַתִּי לִישׁוּעַתְךָ יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} וּמִצּוֹתֶיךָ עֲשִׂיתִי: שְׁמֵרָה נַפְשִׁי עֵדְתֶיךָ
וְאֶהֱבֶם מְאֹד: שְׁמֵרַתִּי פְקוּדֶיךָ וְעֵדְתֶיךָ כִּי כָל דְרָכֵי נְגִידָךָ:

תִּקְרַב רַנְתִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} כְּדַבְרְךָ הַבִּינֵנִי: תְּבוֹא תְחַנְּתִי לְפָנֶיךָ
כְּאִמְרַתְךָ הַצִּילֵנִי: תִּפְעֵנָה שְׁפָתֵי תְהִלָּה כִּי תִלְמַדְנִי חֻקֶיךָ: תַעֲן לְשׁוֹנֵי
אִמְרַתְךָ כִּי כָל מִצּוֹתֶיךָ צְדָק: תְּהִי יָדְךָ לְעֹזְרֵנִי כִּי פְקוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי:
תֵּאָבְתִי לִישׁוּעַתְךָ יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} וְתוֹרַתְךָ שֶׁעֲשִׂיתִי: תְּחִי נַפְשִׁי וְתִהְלֶלְךָ
וּמִשְׁפָּטְךָ יַעֲזָרֵנִי: תַעֲיִתִי כְּשֶׁה אֵבֶד בְּקֶשׁ עֲבָדְךָ כִּי מִצּוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי:
לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: הַשָּׁמַיִם מְסֻפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מְגִיד
הַרְקִיעַ: יוֹם לְיוֹם יִבִיעַ אִמֵר וְלֵילָה לְלֵילָה יַחֲוֶה דַעַת: אִין

אִמֵר וְאִין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם: בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תֵּבֵל
מְלִיָּהם לְשִׁמְשׁ שָׁם אֶהֱלֶה בָּהֶם: וְהוּא כְּחַתָּן יֵצֵא מִחַפְתּוֹ יִשִּׁישׁ כְּגִבּוֹר
לְרוּץ אֶרֶח: מְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וְתִקּוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאִין נִסְתָר

מִחַפְתּוֹ: תּוֹרַת יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} תְּמִימָה מְשֻׁבֶת נַפְשׁ עֵדוּת יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ}

נְאֻמָּנָה מִחֻפִּימַת פִּתִּי: פְּקוּדֵי יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחֵי לֵב מִצּוֹת

יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} כְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם: יִרְאֵת יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד

מִשְׁפָּטֵי יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} אִמֵת צְדָקוֹ יַחֲדוּ: הַנְּחַמְדִים מְזֻהָב וּמְפֹז רַב

וּמְתוֹקִים מְדִבֵּשׁ וְנֹפֶת צוּפִים: גַּם עֲבָדְךָ נֹזֵהר בְּהֶם בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב:

שְׁגִיאוֹת מִי יִבִין מִנְּסֻתְרוֹת נִקְנֵי: גַּם מְזֻדִים חֲשַׁךְ עֲבָדְךָ אֵל יִמְשְׁלוּ בִי

אִז אִיתָם וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רַב: יְהִיו לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ

יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} צוּרִי וְגֹאֲלִי:

בליל ה' דחנוכה מוספים: 'מזמור לתודה' (תהלים ק') 'רננו צדיקים' (שם לג) כשיום השמיני חל בש"ק
מוספים את שני המזמורים בליל ז' דחנוכה.

מְזֻמּוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לְיְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} כָּל הָאָרֶץ: עֲבָדוּ אֵת יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ}

בְּשִׁמְחָה בְּאוֹ לְפָנָיו בְּרִנָּה: דַּעוּ כִּי יְהוָה ^{אִין וְכֵל} ^{הַתְּתוּמָה וְהַיְהוּדָה} ^{יִאֲדוּרְנוּ} הוּא אֱלֹהִים

הוא עֲשָׂנוּ וְלֹא וְלוֹ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ וְצֹאן מְרַעִיתוֹ: בָּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה
 חִצְרֹתָיו בְּתַהֲלָה הוֹדוּ לוֹ בְּרָכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חֶסְדּוֹ
 וְעַד דֹּר וָדֹר אֲמוֹנָתוֹ:

רָנְנוּ צְדִיקִים בְּיהוָה לְיִשְׂרָאֵל נְאוּה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיהוָה
 בְּכַנּוֹר בְּנִבֵּל עֲשׂוֹר וְזָמְרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ הַיְטִיבוּ נֶגֶן
 בְּתְרוּעָה: כִּי יִשָּׂר דְּבַר יְהוָה וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֲמוֹנָה: אֱהִב צְדָקָה
 וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מְלֵאָה הָאָרֶץ: בְּדַבַּר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ
 וּכְרוּחַ פִּי כָל צְבָאָם: כִּנֹּס כִּינֹר מִי הַיָּם נָתַן בְּאֶצְרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירָאוּ
 מִיהוָה כָּל הָאָרֶץ מִפְּנֵי יְגוּרוֹ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֶל: כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי
 הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֵד: יְהוָה הִפִּיר עֲצַת גּוֹיִם הִנְיָא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים:
 עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֵד מַחְשְׁבוֹת לְבוֹ לְדֹר וָדֹר: אֲשֶׁרֵי הַגּוֹי
 אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהָיו הָעַם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשְׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה
 רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שְׁבַתוֹ הַשְּׁגִיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:
 הַיֵּצֵר יַחַד לִבָּם הַמְכִּינֵן אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אִינן הַמְּלֹךְ נוֹשָׁע בְּרַב חֵיל
 גְּבוּר לֹא יִנְצַל בְּרַב כַּחַ: שֶׁקֶר הַסּוֹס לְתַשׁוּעָה וּכְרַב חֵילוֹ לֹא יִמְלֹט:
 הִנֵּה עֵינֵי יְהוָה אֶל יִרְאוּי לְמִינְחָלִים לְחֶסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמּוֹת נַפְשָׁם
 וּלְחַיּוֹתָם בְּרָעַב: נַפְשֵׁנוּ חֲכָתָה לַיהוָה עֲזָרְנוּ וּמִגִּנְנוּ הוּא: כִּי בּוֹ
 יִשְׁמַח לִבְנוֹ כִּי בִשֵׁם קֹדֶשׁוֹ כָּטַחְנוּ: יְהִי חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר
 יַחֲלֵנוּ לְךָ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ונפלאות שעשה בימים אלו ביוונים, ועל התשועה הגדולה הזאת בישראל שהרים קרן ישראל על כל שונאינו. וראוי לאדם מאוד לכוין כוונות אלו לתת נחת רוח בזה ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בהערה זו.
 כתוב בספרים, שבנוסח על הנסים יאמר: ועל הנסים, בוי"ו, כי הוא נמשך למעלה, הן בתפלה הן בבהמ"ז. לכן כשיתחיל ועל הנסים יכוין

ויזהר האדם מאוד לחנך בניו הקטנים בהדלקת נר חנוכה במנורה בפ"ע, כמבואר בש"ע סי' תרע"ז ס"ב. והואיל ודשו ביה רבים להקל מלהזהר בזה, לכן באתי לזרז אותם.
 ובערבית של שמונת ימי חנוכה, בברכת אמת ואמונה, כשיאמר: מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים כו', עד העושה לנו נסים ונקמה בפרעה, יתן במחשבתו הודאה פרטית לית"ש על הגדולות

לפורים

לְשֵׁם יְחֻד קִדְשָׁא פְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, לְיַחַד שְׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים, בְּשֵׁם פְּלִ יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקִים מְצוֹת עֲשֵׂה מְדַבְרֵי קְבֻלָּה לְקִרוֹת אֶת הַמַּגְלָה,

הלכות דרך החיים

משום ברכת שהחיינו שאין האבל מברך להוציא רבים בברכת שהחיינו והאבל יקרא את המגילה. גר יאמר שעשה נסים לישראל ואם שמע מהש"ץ יצא. וכן אם אמר בעצמו לאבותינו. כל דינים אלו נתבארו לעיל בהל' חנוכה. ולאחריה מברך הרב את ריבנו כו' אשר הניא כו' שושנת יעקב וביום א"א אשר הניא רק שושנת יעקב ואין מברך לאחריה רק בציבור אבל ביחיד אין מברך לאחריה ויכול לברך

דיני ברכות המגילה [סימן קפט]

א. הקורא את המגילה מברך לפניו שלש ברכות. על מקרא מגילה. ושעשה נסים. ושהחיינו. וכן ביום מברך שלש ברכות הללו (סי' תרצ"ב):
ב. יכוין ביום בברכת שהחיינו על המגילה שיצא בברכה זו על מצות משלוח מנות וסעודת פורים (ש"ס) וכן הש"ץ צריך לכוין להוציאם בשביל זה (ש"ס). אם אבל קורא את המגילה יברך אחר הברכות

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אלא אלה הם מועדי ה', ומאי אינון מועדי ה' אלין אינון חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות הרי תלת, תלת אחרנין ראש השנה חנוכה ופורים, תלתא מנהון אקרון מועדי ה' ואנון מקראי קודש, תלתא אחרנין אקרון אלה הם מועדי, עכ"ל. וז"ל בתקונים תקון י"ג דף כ"ט ע"א: תמניא יומי דחנוכה לארבעה ועשרין יומין (ר"ל בחדש כסליו) דאנון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ר"ל שבהם כ"ד אותיות) כו' שרייא כ"ה (ר"ל שכינתא הקדושה) על ישראל בכ"ה בכסליו, ואלין אנון כ"ה אתון דיחודא דאנון שמע ישראל וגו' ודא איהו חנוכה חניו כ"ה כו', עכ"ל ודי בזה.

וכל איש הירא וחרד לדבר ה' ירחיק בניו מנעוריהם שלא יכירו כלל צורתם של הקליפות האלו, והם הקארטיין, וחנוך לנער ע"פ דרכו כו' וירחיקם מן הכיעור ומן הדומה, דהיינו לשחוק בדומעין ובצעכצאביים ושאר מיני שחוק, כי לשחוק אמרתי מהולל ומעורבב כוונת התפלה ובביטול תורה ר"ל. ודי בהערה זו.

מגילת אסתר [ער יב (המפקד) פרק ד] **חיוב הכוונה בקריאת המגילה:** הלא אוון מילין תבחן, אם אנשי כה"ג תקנו קריאת המגילה וקדמונים אחזו שער כמשפטו אשר הראה למשה בהר, כמבואר בזה"ק פ' תשא דף קצ"א ע"ב וז"ל: תנינן דבהיא שעתה דנחית משה וקביל אורייתא בלחודי כללא דכל ישראל ואיהו קביל אורייתא בעלמא, ואפילו מגלת אסתר, דכתיב (אסתר ט, כג) וקבל היהודים, וקבלו היהודים מבע"ל, מאי וקבל,

במחשבתו בזה"ל: גם על הנסים כו' אנחנו נותנים לך ית"ש ויתרומם הודאה. ובתיבות: ועל הגבורות, יחשוב במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בשמחה עצומה מאוד, כפי שידוע לנו מספרים תהלות ה' ונפלאותיו אשר עשה בימים ההם, הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו, שחמשה בני חשמונאי הרגו לאלפים ולרבבות מבני היונים, ובודאי אין זה מגדר הטבע, אך אל עמים ירים נסו ית"ש ויתעלה, והראה אז שמץ מגבורותיו ברחמיו הגדולים עלינו עם קדוש, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול. ובתיבות: ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, יכניס בלבו שמחה עצומה על זה שנתקדש אז שמו הגדול בכל האומות ובכל העולם. ובתיבות: ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה כו', יתן במחשבתו הודאה עצומה לית"ש ויתעלה על זה.

גודל מעלת נתינת הצדקה בשמונת ימי חנוכה אלו, יותר מבכל השנה

הובא בספרים, כי ימים אלו מסוגלים מאוד לתקון פגמי נפשו בנתינת הצדקה, וביחוד ללומדי תורה להחזיקם. ובודאי מי שיעיין בזה"ק ובתקונים ובכתבי האר"י ז"ל, ויתבונן שורש הדברים בימים אלו במדות וספירות העליונים הקדושים, גם גודל קדושתן שנקראים מועדים ונכללים בפסוק (ויקרא כג, ב): אלה הם מועדי, ואז יתבונן ג"כ גודל מעלת של התקון נתינת הצדקה בימים אלו, וגודל המעשה יותר מן העושה. וז"ל בתקונים של הז"ח דף ע"ב ע"ג: מי ברא אלה (ישעיה מ, כו), מאי אלה,

❧ הלכות דרך החיים ❧

ג. אשה לכתחלה תשמע המגילה מאנשים ואם א"א יכולה לקרותה בעצמה אם יודעת או לשמוע מאשה אחרת היודעת לקרות ואשה אינה מוציאה את האיש בקריאת המגילה (משום דפסולה לקרות המגילה בציבור מפני כבוד ציבור ולכן אף ביחיד אינה מוציאה

משום דלא פלוג) (שם):

ד. מקום שאין מנין כגון בכפר אם אחד יודע והאחרים אינן יודעין אחד קורא והאחרים שומעים ויוצאים ואם כולם יודעים כל אחד קורא לעצמו (א"ר שם דלא כמ"א):

ה. ראוי ונכון שיהא לכ"א מגילה כשירה כדי שיאמר בעצמו מלה במלה בלחש כי א"א לשמוע כל תיבה מהש"ץ מחמת הרעש ובלבול שמבלבלים שמכים בעצים ואם חיסר תיבה אחת לא יצא וכן כל אשה חכמת לב שעומדת בעזרת נשים אם אפשר ראוי ונכון להיות לה מגילה כשירה לקרות בתוכה כי שם א"א לשמוע מן הש"ץ בשום אופן והן חייבות לשמוע כמו אנשים (פ"מ שם):

דיני תפלת פורים [סימן קצב]

א. בערבית אומר אחר תפלת ש"ע ק"ש עם תתקבל וקורין את המגילה ואחר שיברך ברכה אחרונה על מגילה אומרים ואתה קדוש כו' ואם חל במ"ש אומרים ויהי נועם ואתה קדוש ואחר קריאת המגילה ק"ש בלא תתקבל ואומרים ויתן לך אם חל

ג. קריאת המגילה ביום זמנה כל היום מהנץ החמה עד סוף היום ואם קראה משעלה עמוד השחר יצא בדיעבד (סי' תרפ"ז) ולכן מי שאנוס קצת יכול לשמוע של יום משעלה ע"ה דהוי כדיעבד (מ"ש שם בס"י תרצ"ב):

ד. המפרש בים והיוצא בשיירא ואינו מוצא מגילה להוליך עמו יקראנו ב"ג או ב"ב או ב"א בלא ברכה תחלה וסוף וצריך לקרותה בעשרה [דשלא בזמנה בעי י'] ואם א"א להמתין עד הימים הללו יכול לקרותה מר"ח אדר ואילך רק בעשרה ובלא ברכה ואם נזדמן לו אח"כ מגילה ב"ד צריך לחזור ולקרותה בברכה אפילו קראה ב"ג (סי' תרפ"ח ושם בט"ז):

ה. בן עיר שהיה בדרך או בספינה ביום י"ד ולא היה בידו מגילה ואח"כ נזדמנה לו מגילה בט"ו קורא אותה בט"ו בלא ברכה (מ"א שם):

דיני קריאת המגילה [סימן קצא]

א. הכל חייבים בקריאת המגילה אנשים ונשים [ונכון לקרות המגילה בביתו לפני הב"ב] וגרים ומחנכים את הקטנים (סי' תרפ"ט):

ב. אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא י"ח והוא שישמע ממי שחייב בקריאה אבל השומע מן הקטן הקורא לא יצא ואפילו אשה השומעת מן הקטן לא יצאה (שם ובסי' קפ"ו במ"א ס"ג ג):

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

שום הודאה ושבח ליוצרנו ובוראנו פטרון שלנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, שע"י הגם הנפלא הזה וע"י הנסים שמסדר הפסוק עד ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וגו', הנה אחיי ורעי אהובי נפשי, נס הנפלא הזה הוא אחד מגבורותיו ונפלאותיו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, כי ברגע קטן חידש הבורא ית"ש ויתעלה הגם הנפלא הזה היוצא חוץ לגדר הטבע, כי הרשע בגובה אפו לפני אותו הרגע אמר בלבו: בל אמצוט מלדבר בנתינת היקר וגדולה, כי למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני, כי יחילו דרכיו בכל עת מרום עלה שיאו, ובשצף קצף כרגע באפו נפל משמים לתחתיות ארץ שלא בהדרגה, כשאמר לו המלך: מהר קח את הלבוש וגו' ועשה כן למרדכי היהודי וגו'. והנה כשאדם שומע או קורא פסוק זה בלא כוונה, ואין בעל הגם מכיר בניסו לחשוב במחשבתו גבורות ה' בזה, גם אינו נותן במחשבתו

לכן אחיי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, כל איש אשר נתן לו ה' לב לדעת פ"י המלות של המגילה, בכל נס ונס שהוא שומע או קורא במגילה, יחשוב

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכות המגילה

קוראים את המגילה בערב אחר תפילת ערבית, וביום אחר קריאת התורה. הקורא מברך שלש ברכות:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲדוֹן הַכֹּל
וְיֵהוּ וְיֵהוּ וְיֵהוּ
יְאֱהוּ וְנֵהוּ **מְלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר**
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

הלכות דרך החיים

קריאת המגילה (משום דכתיב וששון זו מילה) (שם ובמ"א):
דיני משלוח מנות ומתנות לאביונים [סימן קצג]
א. אפילו עני המתפרנס מן הצדקה צריך ליתן שתי מתנות לשני עניים אחרים וכן צריך לקיים משלוח מנות איש לרעהו כו' וצריך שתי מנות לאיש אחד (סי' תרצ"ד) אבל מי שהיכולת בידו ומרבה מתנות לאביונים ומשלוח מנות איש לרעהו הרי זה משובח והעיקר לשמח לב אלמנות ויתומים בפורים ולשלוח מתנות (ש) והמתנות לאביונים שצריך לקיים לא יתן ממעות מעשר (מ"א שם):

במ"ש והבדלה על הכוס בביהכ"נ אומרים אחר קריאת המגילה (היינו כמו בשאר ימות השנה אחר סדר קדושה) (סי' תרצ"ג ובמ"א):
ב. בשחרית אחר ש"ע אומרים ח"ק ומוציאין ס"ת וקורין בה בפרשת ויבא עמלק ואח"כ מכניסין הס"ת להיכל וקורין המגילה ואומרים אשרי ובא לציון ואומרים קדיש שלם עם תתקבל ואין לחלוץ התפילין עד אחר קריאת המגילה [משום דדרשינן ויקר אלו תפילין] ואם יש מילה בפורים מלין קודם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שסמוך לבו לא יירא מפינת מחשבה זרה, יותר טוב לאדם וראוי לברך בפ"ע, בהיות כי מגודל חדוה ושמחת עוצם הנס הפרטי נהרא פשטא בכל תפוצות ישראל עם קדוש שהש"ץ משורר ומנגן ברכת המגלה ונמשכין בשיר כל תיבה מחברתה ומתוך כך יתבלבל כוונת השומע לצאת, וע"כ ראוי שכ"א יברך בפ"ע והוא אומר על המוגמר כל ברכה בכוונתה הראויה, בעוד שהש"ץ מאריך בנגון כל ברכה וברכה, ויכול ג"כ לענות אמן בכוונה עצומה אחר סיום ברכת הש"ץ, ודי בהערה זו.

וקודם שיתחיל לברך ברכת המגילה יאמר: **לשם יחוד** כו' הריני מוכן לקיים מ"ע ול"ת יהי רצון מלפניך רבון כל העולמים שיהא חשוב לפניך קריאת מגילה שאקרא או שאשמע כאלו כוונתי בכל צירופי שמות הקדושים היוצאים מר"ת ומס"ת וכאלו כוונתי בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כנה"ג ויהי נועם כו'. והמע"ן בכתבי האר"י ז"ל יראה נפלאות משמות הקדושים הנרמזים במגילה בר"ת ובס"ת שיכוין בהם בשעת קריאתה.

ואח"כ יברך הברכות ויכוין בהם ע"ד הכוונה המבוארת למעלה בברכת נר חנוכה עיין שם, ובשמחה עצומה במחשבתו יותר ויותר.

במחשבתו גבורות ה' בזה ויתן הודאה בשמחה עצומה במחשבתו על זה להבורא ית"ש, אשר הציל אותנו מכף כל אויבנו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו המדריכנו על במות אויבינו וירם קרבנו על כל שונאינו כנ"ל. ודי הערה בזה. והנה בענין שומע כעוונה, כי לא תדע איזה מהן יכשר, אם השתיקה יפה לשמוע מתוך המגילה מפי הקורא, או כי יקרא אחריו מלה במלה בלחש מתוך המגילה כשרה שלפניו, תדע נאמנה כי הוא דבר שאינו שוה בכל, כי אם נכון לבו בטוח בעצמו שכל יפנה מחשבתו לבטלה באם הוא שומע ושותק, אזי יותר טוב לאדם השתיקה ולשמוע מפי הקורא, כי השמיעה והכוונה הם באים כאחד ובעת שמעו יוכל ג"כ לכוין בשמחה עצומה כוונות פשטיות אשר יבואו לפנינו בעז"ה בפרק שאח"ז, אבל הקריאה והכוונה אינם באים כאחד ובעוד שיכוין במחשבתו איזה כוונה בשמחה עצומה יקרא הקורא כמה תיבות להלן, אבל אם אינו בטוח בעצמו מבלי פנות מחשבתו לבטלה באם שומע ושותק, אזי יותר טוב לאדם שיקרא בלחש עם הש"ץ מלה במלה מתוך המגילה, ועכ"ז יזהר מאוד לכוין הכוונות בכל היותר אפשרי, כי עיקר קריאתו זו הלולו בלבו ומחשבתו כנ"ל. אבל בברכת המגילה, אף גם זאת

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם
 אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹדֵה הַחַי הַחַיִּים וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם
 מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נְסִים לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם
 אֲדוֹן הַכֹּל הַיּוֹדֵה הַחַי הַחַיִּים וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם וְהַיּוֹדֵה אֶתְּמוֹתָיִם
 מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֵינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

אור הישר - כתו נהורא

בשחרית יכוין הש"ץ וגם הקהל בכרכת שהחיינו על מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים וסעודת פורים:

הלכות דרך החיים

לבני עיירות שעושין רק י"ד בלבד אבל ת"ח מותר להתענות בפורים ומתענה עד סמוך ללילה ויאכל הסעודה מבע"י אבל ביום ט"ו לבני עיירות מתענה ת"ח ומשלים וצריך למיתב תענית לתעניתו תיכף אחר ימי הפורים וכן אם עבר והתענה תענית אחר בב' הימים צריך אח"כ למיתב תענית לתעניתו (שם סי' תרצ"ה). דיני הספד יתבארו אצל צדוק הדין ע"ש:

דיני אבילות ואנינות בפורים [סימן קצו]

א. אונן בפורים בליל י"ד ישמע קריאת המגילה מאחר ואסור בבשר ויין וביום אסור בהנחת תפילין אפילו אחר הקבורה כיון דהמ"א בעצמו כתב דיש לזוהר בכל מיני אבילות חוץ משיבת קרקע ונעילת סנדל מפני הבריות א"כ הוא יום מר ופשיטא דאסור בתפילין ואחר יציאת ביהכ"נ יקברו את המת ואחר הקבורה יקרא ק"ש ויתפלל ויקרא את המגילה או ישמע מאחר (א"ר סי' תרצ"ו דלא כמ"א) אבל בבשר ויין מותר אונן ביום י"ד וט"ו (פ"מ שם):

ב. אבילות אינו נוהג בשני הימים שהם י"ד וט"ו רק דברים שבצינעא נוהג בהם ועולין למנין שבעת ימי אבילות כמו בשבת ואינו חולץ מנעליו ואינו יושב על הקרקע אבל ממעט קצת לראות כל מיני שמחה שעושין ובליל י"ד לא ילך לביהכ"נ רק יתפלל מעריב בביתו ואח"כ ילך לביהכ"נ לשמוע קריאת המגילה ואם חל פורים במ"ש ילך האבל אחר סעודה ג' בעוד היום גדול לביהכ"נ וימתין שם עד הלילה ויתפלל מעריב וישמע קריאת המגילה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

כמה פסוקים ומהם האדם ידין מעצמו אל השאר. בפסוק: להביא את ושתי המלכה לפני המלך וגו', יתן הודאה במחשבתו להבורא ית"ש על שני דברים הבאים כא: האי, שזה היה אתחלתא

ב. משלוח מנות צריך לשלוח שני דברים ממיני אוכלים אבל מתנות לאביונים יכול לקיים אפילו שולח לעני איזה בגד (פ"מ שם):

ג. אשה חייבת במשלוח מנות ומתנות לאביונים ומשלוח מנות תשלח אשה לאשה ואיש לאיש אבל מתנות לאביונים יכולה אשה לשלוח לאיש וכן להיפך (סי' תרצ"ה):

ד. צריך לקיים משלוח מנות ביום וכן מתנות לאביונים צריך לקיים ביום (שם):

דרך החיים הקדמה ותוכן עניינים

דיני סעודת פורים [סימן קצד]

א. מצוה להרבות בסעודת פורים ועיקר מצוה לעשותה בשחרית [רק גם בלילה צריך לשמוח קצת] רק משום דטרידי במשלוח מנות עושין אותה מקצתה בלילה ומתפללין מנחה בעוד היום גדול ועושין אותה אחר מנחה וצריך לעשות עכ"פ רוב הסעודה ביום וכשחל פורים בע"ש עושין אותה בשחרית משום כבוד שבת וטוב לעסוק קצת בתורה קודם שיתחיל הסעודה [וסמך לדבר ליהודים היתה אורה ודרשינן אורה זו תורה] וי"א שיש לאכול מיני זרעונין בפורים זכר לזרעונין שאכל דניאל וחבריו בבבל (סי' תרצ"ה):

דיני תענית בפורים [סימן קצה]

א. אסור להתענות בפורים שום תענית בשני הימים י"ד וט"ו בין לבני כרכים שעושין רק ט"ו בלבד בין

[שער יב (המפקד) פרק ה] ובכדי שיהא לנגד עיניו של אנוש כערכי, באיזהו מקומן של שבחים והודאה חיובית ליתן במחשבתו להבורא ית"ש בעת קריאת המגילה, אציגה נא כוונה פשטיות על

הלכות דרך החיים

לו מיני שמחה) אבל תוך שלשים אין לשלוח מנות לאבל אא"כ אין שם אלא אחד והאבל כגון שדר בכפר ישלחו זה לזה כדי לקיים מצות משלוח מנות אבל מתנות לאביונים יכול לשלוח אפילו לאבל תוך ז' דלא גרע מצדקה (שם בט"ז ובמ"א):
ד. אין לעשות מלאכה בפורים ומי שעושה בו מלאכה אין רואה באותה מלאכה סימן ברכה

ובשחרית ילך לביהכ"נ אפילו להתפלל ולקרות המגילה (ס) אבל לשאר דברים לא יצא מביתו ואפילו להתפלל מעריב וכן ביום ט"ו לא ילך לביהכ"נ להתפלל אפילו שחרית (פ"מ שם):
ג. האבל חייב לקיים משלוח מנות (אבל לא ישלח מיני שמחה) וכ"ש שצריך לקיים לשלוח מתנות לאביונים ולשלוח מנות לאבל תוך יב"ח שרי (אבל לא ישלחו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומפסוק: **בלילה ההוא נדדה שנת המלך**, ולהלן, יתן האדם הודאה עצומה מאוד במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה, על הנס הנפלא ההוא, כמפשר"י: נס היה, וביחוד על הדרש שדרז"ל בגמרא הקדושה (מגילה טו, ב) שנדר כביכול שנת מלכו של עולם, יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו. למלכו של עולם, על שלא עזב חסדו ורחמנותו מעמו חלקו ונחלתו לא יעזוב מלעמוד בצרתם, וביחוד בפסוקים המדברים מענין גודל מפלת המן הצר הצורר, כגון בפסוק: ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש וגו', וכל הפסוקים להלן, וכגון והמן נופל על המטה אשר אסתר עליה דרז"ל (שם טז, א) שהמלאך דחפו, וביחוד בפסוק: ויאמר המלך תלהו עליו ויתלו את המן על העץ וגו', יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו ויחשוב גבורות ה' בשמחה עצומה מאוד, על גודל הנסים האלו שיצאו חוץ מגדר הטבע, כמבואר למעלה בפרק הקודם.
ומפסוק: **ויסר המלך את טבעתו וגו' ויתנה למרדכי**, עד פסוק: **ושאר היהודים וגו' ובכזה לא שלחו את ידם**, יתן האדם הודאה עצומה לבוראנו ית"ש ויתעלה, הנוקם את נקמתינו והרב את ריבנו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו השם נפשינו בחיים ב"ה ובי"ש לעד ולעולמי עד. ודי בזה.
ויש להזהר מאוד לקרות שמות של **עשרת בני המן** ככתבן, כי שמעתי רבים בשביל שקוראין אותם בנשימה אחת כדינו, אינם נזהרים לקרות התיבות ככתבן, ויש להזהר בזה מאוד. ואף מי שבכל המגילה שומע מש"ץ, מ"מ עשרת בני המן יקרא בעצמו, כי מן הנמנע הוא להיות שומע מפי הקורא, לגודל מהירות הקורא לקראן בנשימה אחת, לכן יקרא בעצמו עד סיום הפסוק: ובביזה לא שלחו את ידם.
ובפסוק: **לקיים עליהם להיות עושים וגו' ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים**, יקבל עליו

דגאולה והצלה מגזירת המן שהיה אח"כ, שע"י הריגת הרשעה הזאת נכנסה אסתר למלכה תחתיה להצלת עם קדוש, וזה היה בגזירת הבורא ב"ה וב"ש. והב', על מפלת רשעה זו שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות כו' כמו שפירש"י ז"ל עיין שם. וראוי לאדם ליתן הודאה להבורא ית"ש ויתעלה, נוקם של נקמת עמו הקדוש.
ומפסוק: **בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך**, עד: **ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך**, יתן האדם הודאה במחשבתו בשמחה עצומה מאוד להבורא ית"ש, שהקדים וברא רפואה למכה שאחריו, כנודע שעיקר ההצלה בא ממעשה זה.
ומפסוק: **אחר הדברים האלה גדל המלך וגו'**, ראוי לאדם להכניס שמחה עצומה בלבו על התגדלות זה של המן, שהיה בגזירתו ובהשגחתו הפרטית של הבורא ית"ש, בכדי שיהיה הנס העתיד יותר גדול ומפורסם בכל העולם, שע"י גדלותו ורוממותו מקודם של הצר הצורר ימח שמו וזכרו, נתפרסם אח"כ הנס הגדול והנפלא של יוצרנו ובוראנו מלך ישראל וגואלו ית"ש ויתעלה בכל העולם, ועי"ז נתגדל ונתקדש שמו הגדול ב"ה בכל הגוים ובכל הארצות.
ומפסוק זה, עד פסוק: **ויהי ביום השלישי ותלכש אסתר מלכות**, ראוי לאדם להכניס צער ואנינות גדול בלבו על הצער והאנינות והפחד אשר קראם בימים ההם לעם קדוש הישראלי בכל המדינות, והיה אז חייהם תלויים מנגד, ופחדו ורהו יומם ולילה. וראוי לאדם להצטער על זה מאוד על עם קדוש בניו של מקום ב"ה וב"ש, שהיו שרויים אז בצער ובפחד גדול כזה, וגם על הצער השכינה הקדושה. כדאיתא בגמרא הקדושה (סנהדרין מו, א): בזמן שהאדם שרוי בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי כו'. והובא למעלה בשערים הקודמים.

אחר קריאת המגילה מברכים זה:

**בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָרַב אֶת רִיבֵנוּ,
וְהָדִין אֶת דֵּינֵנוּ, וְהַנּוֹקֵם אֶת נַקְמָתֵנוּ, וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּלָה
לְכָל אֵיבֵי נַפְשֵׁנוּ, וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה,
הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם, הָאֵל הַמוֹשִׁיעַ:**

בשחרית מדלגים על "אשר הניא" ואומרים כאן "שושנת יעקב":

**אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם, וַיִּפֹּר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים: בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע,
נִצֵּר זֶדוֹן מִזֶּרַע עַמְּלֶק: גָּאָה בְּעֵשְׂרוֹ וְכָרְהָ לּוֹ בּוֹר, וַיִּגְדַּלְתּוּ יַקְשָׁה
לוֹ לְכֹד: דָּמָה בְּנַפְשׁוֹ לְלֶכֶד וְנִלְכַד, בִּקְשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מִהָרָה: הָמָן
הוֹדִיעַ אֵיבַת אָבוֹתָיו, וְעוֹרֵר שִׁנְאָת אַחִים לְבָנִים: וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שְׂאוּל,
כִּי בַחֲמַלְתּוֹ עַל אֲנָג נוֹלַד אוֹיֵב: זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צְדִיק, וְנִלְכַד טָמֵא
בְיַדֵי טָהוֹר: חֶסֶד גָּבַר עַל שְׂגִיַת אֵב, וְרָשָׁע הוֹסִיף חַטָּא עַל חַטָּאוֹ:**

אור הישר - כתר נהורא

אשר הניא: בשחרית לאחר שסיים האל המושיע אומר שושנת יעקב, אם לא במקום שאין אומרים פיוטים בשחרית, אז אומר גם אשר הניא, הכל כמו בלילה. ומיוסד עפ"י א"ב.

הלכות דרך החיים

לעולם (ועל ידי ע"ג מותר) אבל בנין של שמחה מותר וכן מותר לעסוק בפרקמטיא וכן אגרת של שאלת שלום מותר לכתוב וכן כל מלאכה של מצוה כגון לכתוב פסקי הלכות וכן לעשות אפילו מלאכות גמורות לצורך פורים ג"כ מותר (ס):
ה. בכרכים שקורין המגילה בט"ו מותר לישא אשה ב"ד ובעיירות שקורין ב"ד מותר לישא בט"ו (פ"מ ס):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

במחשבתו מ"ע זו של קבלה לקיימם למחר, ובקריאה של מחר יקבל עליו לקיימם ביום הזה אחר קריאת המגילה.
ובפסוקים: וקבל היהודים את אשר החלו לעשות וגוי וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם וגוי, ראוי לאדם לקבל במחשבתו ג"כ כל המצות השייכים ביום הזה עם קריאת המגילה עליו ועל זרעו. ובודאי מי שיעיין בכתבי האר"י ז"ל סוד קריאת המגילה ושרשה בעולמות העליונים הקדושים, יאחוז אותו יראה ופחד גדול לקרותה בכוונה עצומה. ודי בהערה זו.
ואחר הקריאה יברך ברכת הרב את ריבנו. והמעייין בכתבי האר"י ז"ל כוונת ברכה זו וסודה בעולמות העליונים, בודאי יעורר לבבו לברך ברכה זו בכוונה ובהודאה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה. אח"ז יאמר קדושה דסדרא בכונה עצומה, וביחוד השבח הגדול של עלינו לשבח מהראוי לומר בשמחה עצומה ביתר שאת ויתר עוז מבשאר הימים. ודי למשכיל להבין.

טָמֵן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת עָרוּמָיו, וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה: יָדוּ שָׁלַח בְּקִדּוּשֵׁי אֵל, כִּסְפוֹ נָתַן לְהַכְרִית זְכָרָם: כִּרְאוֹת מְרִדְכֵי כִּי יֵצֵא קֶצֶף, וְדַתִּי הֶמָּן נִתְּנוּ בְּשׂוֹשָׁן: לִבְשׁ שֶׁק וְקֶשֶׁר מִסְפָּד, וּגְזַר צוּם וַיֵּשֶׁב עַל הָאֶפֶר: מִי זֶה יַעֲמֵד לְכַפֵּר שְׁגָגָה, וְלִמְחַל חַטָּאת עֹזֵן אֲבוֹתֵינוּ: גֵּץ פָּרַח מְלוּלָב, הֵן הִדְסָה עֲמֻדָה לְעוֹרֵר יִשְׁנִים: סְרִיסִיָּה הִבְהִילוּ לְהֶמָּן, לְהַשְׁקוֹתוֹ יַיִן חֲמַת תַּנְיָנִים: עֲמֵד בַּעֲשָׂרוֹ וְנִפְל בְּרִשְׁעוֹ, עֲשֵׂה לוֹ עֵץ וְנִתְּלָה עָלָיו: פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל, כִּי פוֹר הֶמָּן נִהְפָּד לְפוֹרְנוֹ: צַדִּיק נִחְלָץ מִיַּד רָשָׁע, אוֹיֵב נִתָּן תַּחַת נַפְשׁוֹ: קִיְמוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים, וְלִשְׁמַח בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: רְאִיתָ אֶת תְּפִלַּת מְרִדְכֵי וְאַסְתֵּר, הֶמָּן וּבְנָיו עַל הָעֵץ תְּלִית:

שׂוֹשְׁנֵת יַעֲקֹב צָהֳלָה וְשִׁמְחָה, בְּרְאוֹתָם יַחַד תִּכְלַת מְרִדְכֵי, תִּשְׁוַעְתֶּם הֵייתָ לְנִצָּחַ, וְתִקְוֹתָם בְּכָל יוֹר וְדוֹר. לְהוֹדִיעַ שְׁכָל קְנוּד לֹא יִבְשׁוּ, וְלֹא יִכְלְמוּ לְנִצָּח כָּל הַחוֹסִים בְּךָ. אֲרוֹר הֶמָּן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְדּוֹ, בְּרוּךְ מְרִדְכֵי הַיְהוּדִי. אֲרוֹרָה זֶרַשׁ אִשֶׁת מִפְּחִידֵי, בְּרוּכָה אִסְתֵּר בַּעֲדֵי. אֲרוֹרִים כָּל הַרְשָׁעִים, בְּרוּכִים כָּל הַצַּדִּיקִים, וְגַם חֲרֻבוֹנָה זְכוּר לְטוֹב:

אור הישר - כתור נהורא

ואומרים: ואתה קדוש: קדיש בלא תתקבל: שחרית. מתפללים כשאר הימים, אלא שמוסיפים (ובמוצאי שבת אומר ויהי נועם ואתה קדוש. קדיש. ויתן לך. ומבדילין) עלינו. קדיש יתום:

דברי שלום - הלכות והליכות

זוהר לפורים

כתוב בפשיח (זכריה ט) עני ורוכב על חמור. עני הוא שם בסימן: ערובין, נדה, יבמות. ושאר משניות בכלל. ולא נקרא שם מלך, עד שרוכב בסוסה שלו, כנסת ישראל.

בא ראיה, [כמו שנאמר] (שם סח) ברוך אדני יום יום יעקם לנו. ברוך אדני, באלף דל"ת נ"ו יו"ד, והפסוק הזה הוא סוד החכמה. יום יום - אלו שנתים ימים, כמו שנאמר ויהי מקץ שנתים ימים. ופרעה חלם והנה עמד על היאר - סוד הוא, כמו שלמדנו, זה יוסף, שנהר [שכל הנהר] הזה הוא יוסף הצדיק. והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרגינה באחו. והנה מן היאר, שהרי מהנהר הזה מתברכות כל אותן הדרךגות שלמטה, משום שאותו נהר ששופע ויוצא הוא משקה וזן את הכל, ויוסף הוא נהר שתתברך כל ארץ מצרים בשבילו.

רבי יוסי ורבי יהודה היו יושבים ועוסקים בתורה לפני רבי שמעון. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב ונקם מלך חדש על מצרים, ושנינו שהוא קם מעצמו, מה שהיה שפל - קם, ולא ראוי היה למלך, ובעשר הוא קם. אמר רבי שמעון, הכל כך הוא, כמו אחשורוש שלא היה ראוי למלך, וקם מעצמו, וקם בעשר, ורצה להאבד את ישראל מן העולם, אף כאן זה לא ראוי למלוכה, ועמד מעצמו, ורצה להאבד את ישראל מן העולם, שכתוב ויאמר אל עמו וגו', הבה נתחכמה לו וגו'. וכשהיה עומד מלך למעלה - עומד מלך למטה.

אין דרך של מלך ומלכה לרפב על חמור, אלא על סוסים, זהו שכתוב (חבקוק ג) כי תרפב על סוסים מרפבתך וישועה. שאין מזלזלים במלכות להרפב המלכה על חמור. כל שכן מלך, אין זה מקום הדיוט עבד, שדרכו לרפב על חמור. ולכן

דברי שלום - הלכות והליכות

אלקינו מלך העולם שלא עשני אשה.

שנינו, במה זכו דניאל, חנניה, מישאל ועזריה, שנצלו מאותם נסיונות? אלא משום שלא נטמאו במאכליהם. אמר רבי יהודה, כתוב (דניאל א) וַיִּשֶׁם דְּנִיאֵל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶת בַּג הַמֶּלֶךְ וְגו'. ושנינו בסתר המושנה, מאכל אותו הרשע, בשר בחלב היה, וגבינה עם בשר, פרט למאכלים אחרים, וזה עלה לו על שלחנו בכל יום.

ודניאל שנשמר מזה, כשזרקוהו לגב האריות, השתלם בצלם רבונו, ולא שנה (בראשית קצ"א ע"א) צלמו לצלם אחר, ולכן פחדו ממונו האריות ולא חבלו בו. ואותו רשע, בשעה שהעברה ממונו מלכותו (דניאל ד) ומדורו היה עם חיות השדה, העבר ממונו צלם פניו, ומאותו יום לא נראה צלמו צלם של אדם, וכל בהמה שבאה, נראה לה בצלם של מינה ונקבתה, וכלם היו באים עליו, ובכמה פעמים היו אוכלות אותו חיות השדה וזלת נגזר עליו הענש הזה, משום שכתוב (חבקוק א) והוא במלכים יתקלס, משום כך כלם התקלסו בו כל אותו זמן.

בא וראה מה כתוב, ומקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב (וגו') מן כל הילדים האכלים את פת בג המלך. נראה מראיהם טוב - שצלם רבונם לא זו מהם, ומאחרים זו. מי גרם את זה? משום שלא נגעלו בגעולי מאכליהם. אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם, ונאנשי קדש תהיון לי.

וקמוץ לו, לראשית בפורי אדמתו וכו', לא תבשל גדי בחלב אפלו. מה זה אל זה? קם רבי שמעון על רגליו, פתח בקול גדול ואמר: אליהו אליהו, בד לכאן ברשות רבונך והאר את עיני הזקנים הללו בדבר הזה, שלא יבאו לאכל בשר בחלב. בינתיים בא אליהו, ירד ולא התעכב, אמר: מנורה הקדושה, והרי סוד זה ודאי הוא הסוד של לא תחרש בשר ובחמור יחדו, כשפכור שהוא ישראל, העמוד האמצעי, לא מביאים אותו לבית יהו"ה, מתערב חלב עם בשר וגורמים לערב שור בחמור, וזהו כלאים, מין בשאינו מינו.

אמר רבי שמעון: אליהו אליהו, והרי השור הוא מצד הטהרה, והחמור מצד הטמאה, זהו כלאים טוב ורע, אבל חלב הוא מצד הטהרה, ובשר מצד הטהרה? אמר לו: ודאי כך זה, אבל הסוד הזה נודע בפסוק הזה, תוצא הארץ נפש חיה למינה, שאף על גב שהם מצד הטהרה, כלם זכר ונקבה, והם זוגות, ומי שנוטל ממי שאינו מינו, אותו בן שפך רב משניהם, עליו נאמר לא תבשל גדי בחלב אפלו.

אמר המנורה הקדושה: בודאי פעת הדבר הוא במקומו, וזהו ברור הדבר, וזהו מלאכתו ודמיון לא תאחר, כמו שנגאמר שקא קדמונו אחר ברחמים, חטא זה שערב אדם טפה בכורה בזוג נדה שפחה גויה זונה, זה גורם שנוטל אחר את בת זוגו, והוא מדה כנגד מדה, ומשום כך ראשית בפורי אדמתך תביא בית יהו"ה אלהיך, ולא תבשל גדי בחלב

ובא ראה, אותו הנהר, שבע דרגות נשקות ומתברכות ממונו, ואלו הם: פות מראה ובריות בשר. ותריעה באחו, בחבור ואהוה, שאין נמצא בהם פרוד וכלם לשבח עומדים. שהנה כל שבע הדרגות הללו שאמרנו הוא סוד, כמו שנגאמר (אסתר ב) ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך וגו'. ועל כן שבע פרות פות מראה, ונגד זה כתוב שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך וגו'.

ועוד, שכינה היא מצות העמדת מלך, זהו שכתוב (דברים יז טו) שום תשים עליך מלך, ובבבול, כל זמן שאין שכינה במקומה אין מלך, ומשום ששכינה היא מלכות על אדם, נאמר בו שום תשים עליך מלך, להיות ישראל בה כלם בני מלכים. (דף ס ע"ב) שאין מלך בלי מלכות, שבגלות שפחה תירש גברתה, ובזמן שיבא המשיח נאמר (אסתר א יט) ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה מונה, היא מלכותו, היא כסאו, היא עטרותו. נושל למלך שיש לו כלי יקר והוא חביב אליו, לפעמים שם אותו עטרה על ראשו, זה תפלין של ראש, לפעמים קושר אותו באצבע, וזה תפלין של יד, לפעמים שם אותו תחתיו ונקרא כסאו, לפעמים עושה ממונו לבוש.

וכעת שהיא מרחקת מן המלך, נאמר במלך (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות, והשכינה אומרת אל תראני שאני שחרחרת (שיר א ו), ובני אדם שהם שוטים מסתכלים בלבוש, ואחרים כך מסתכלים בגוף, ובגלות כלם שוטים, אבל הפסח החכם מסתכל פנימה, ובשבתא גאלה, מתפשט מלבושי הקדרות וזורק אותם על אמות העולם, זהו שכתוב (שמות י כב) ויהי חשך אפלה וגומר, ולכל בני ישראל היה אור במושבתם.

ס"א כתוב גם את השני גם את השלישי וגו', שלש פעמים גם, רקמז (ג"ם ראשי תבות, גואל משה, גואל מרדכי, גואל משיח) לשלש גאולות על ידי שלשה צדיקים, משה מרדכי משיח, שעתידי לגאלנו בקרוב:

וכך הן מתהפכות דרגות מדיו לרחמים ומרחמים לדיו, כמו צד הטהרה כך מתהפכות מצד הטמאה, אם מתחזק גובר, והוא יהיה פרא אדם ידו בכל, ואם מתחזקת הנקבה, יד כל בו, יש שלטון לרע ויש שלטון לטוב, יש שלטון ששולט זה על זה, ויש שלטון של נאופים, כאשר שולטת זונה עליו, כל הבהמות באות עליו כמו שפאנו בניבוכנאצר שנגאמר בו ומבני אינשא טריד ועשבא כתורין לה יטעמונו עד דשבעה עדנין יחלפון עלוהי (פירוש מבני אדם רחוק ועשב פשורים יאכל עד ששבע שנים יעברו עליו), שהם שבעה כוכבים שלו, יתחלפו עליו מוזכרים לנקבות, ומפני זה כאשר גלגול הנקבה היא רוכבת עליו, מעשיו הוא כאשה, כאשר מדבר מדבר בפתיחת הידים, וקולו ודבורו וכל מעשיו כאשה, תועבה הוא, ומפני זה מברכים ישראל העם הקדוש, ברוך אתה ה'

דברי שלום - הלכות והליכות

אמו, שאותו בן הוא ערובובאי שיצא כלאים, מאשה שאינו מינו, שהיא כנגדו, ומשום זה זכה? עור, בת זוגו שהיא עור לו בתורה במצוה ביראה ובאהבה, עור לו בעולם הזה ובעולם הבא, ואם לא, אחר שאינו מינו היא כנגדו לאבדו משני העולמות, וכל זה גרם לו משום שלא שמר טפה ראשונה לבת זוגו.

ועם כל זה, אם חזר בתשובה, עליו נאמר (ישעיהו ו י) ושב ורפא לו, ונתן לו בת זוגו, שנאמר בה (משלי ג ח) רפאות תהי לשרף, והיא זמות של התורה, שהיא רפואה והיא חיים. זהו שכתוב (שם יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, ואשתו היא בדמותה. זה שכתוב (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת. התורה היא טוב. זהו שכתוב (משלי ד כב) כי לקח טוב נתתי לכם, ואשתו היא בדמותה. זה שכתוב (שם יח ב) מצא אשה מצא טוב. סוף סוף עשרה דברים נאמרו בזה ועשרה בזה, והרי פרשיה חכמים.

בא וראה שיש לחזור, זקן, לדרך ראשונים, שפך היו עושים ישראל עד שהשתתפו בדרגות התחתונות. הדרך שאמרנו, הרבה התקופות את ישראל באותה הדרך. מרדכי היה מראה לאותו המן הרשע את אותה רב שלו, ולכן היה רוגז, דבר שנראה לו, והוא הרגיו אותו עמו. ראו החברים מה פתוב - (בראשית כו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמד וגו'. בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל ברכותיו ומהבכורה.

ומשום כך, העלה שמצאו הפורקבות שלו לחכמים הוא החכום שלהם עם בגדי רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם. ואלו שני הדברים היו של הצד האחר, וכל זה משום שגזלו ממונו אותם, ואין להם עלה אלא לחכמים. ומשום כך הבגדים הללו של החכמים הם מתבלים מהחכום שלהם, והבדלים הפושלות הללו זה מהם ודאי, ומשלהם היו, ומהם נוטלים תואנה, וממה שהיו מהם. ורוצים לחכמים, שהם כלל של אותו שיושב אהלים, ולכן אין עלה בלי עלה, ולכן אין דבר בלי דין, וכל דבר שוב למקומו.

עוד ויבן - הסתכל בצדו והתקין וכונן את כל רוחותיה לזרע ולהשקות ולהוליד, ולעשות לה כל צרכיה כמו שצריך. ואחר כך וביאה, במה? בצדיק הזה, שכתוב (אסתר ב) ובזה הנערה באה אל המלך. שהו המשיך את הכל לעלות ולהתעטר בשלמות.

ההיכל השביעי העליון הזה, שהוא מקור החיים, זוהי הברכה הראשונה, וזהו ההיכל הראשון, ראשית הכל ממעלה למטה, ולטל השביעי מלמטה לחבר זה בזה, שביעי בשביעי. שהרי מזה שלמטה נקנס מי שנקנס להיכל העליון.

וזהו סוד ברוך - רבוי של כל התחתונים, כלול בחיות ושדפים ואופנים, וכל ההיכלות רבוי של סוד קדש הקדשים ששורה בתוכו בגניזה, ואז נקרא ברוך בכל הרבויים הללו והברכות והסודות ששאלו בו.

אתה - העטור של סתר האותיות, הכלל של כל כ"ב האותיות. וזהו א"ת-ה' שכולל אותם מלמעלה בה' הזאת, וכונס אותם לתוכו, וזוהי א"ת-ה'. וכשהיא בשלמות באותו נהר שאוחז בה, היא עולה להתעטר למעלה, וזהו סוד הקתוב (אסתר ב) ובזה הנערה באה אל המלך, ואז - את כל אשר תאמר ינתן לה. וזהו סוד ברוך אתה, וצריך להתכונן בסוד הזה ולקשר את הרוחן בסוד הזה. יי אלהינו - זהו קשר ויחוד של המלך העליון למעלה. בזה, כשהנערה באה אל המלך, את כל אשר תאמר ינתן לה.

פורים נקראת על שם יום הפורים, שעתידים להתענג בו, ולשנות אותו מענני לענג, ומה שהיא שכינה אסור בו נעילת הסנדל, באותו זמן נאמר בה מה יפיו פעמיו בנעלים בת נדיב, וענג ושקחה, וכמה טובות מקוננות אליה, וזה יהיה בזמן הגאולה במהרה.

ומי גרם ענוי לשכינה בגלות? אלא סוד הדבר, ובכן אבא אל המלך אשר לא כדת, משום שנכנסת בלי בעלה, שנאמר בו מימינו אש דת למו, שבטלו בה תורה, וזה גרם אבדן של בית ראשון ושני, זהו שכתוב וכאשר אבדתי אבדתי. ועם כל זה, אף על גב שנכנסה בלי בעלה, שהוא דברי תורה, עם כל זה נכנסה עם האבות, שהם שלשת ימים לילה ויום שהתענתה בהם, והם עדים שהעלמה נכנסה עמו למלך. זהו שכתוב (שם ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך, נערה ודאי באה אל המלך, שאיש לא ידעה אלא בעלה, וכמו שבערב היא באה נערה בתולה ודאי, כך גם בבקר היא שבה נערה בתולה ודאי, ובה ערב ובקר פעמים קודין לישראל בעלה, ומעידים עליה שלא החליפה אותו היא ובניה באחר, ומשום זה ישראל אומרים בכל יום שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד, שמ"ע אה"ה, ש"ם א"ה ע"ד, א"ח שומר אותה, משום שאח לצרה יולד (משלי יז יז), ועליו נאמר (תהלים לב ז) אתה סתר לי, ברוך אתה בבאך (דברים כח ו), והודת אתה יודוך אחיך (בראשית מט כח), משום שבו יהוה ובו ד', בו היא שמונה.

(דף נח ע"א): ועליו נאמר ויהי אמן את הדסה, הוא אומן שלה והיא אמונה שלו, וזהו שנאמר (שם כ) כאשר היתה באמנה אתו, ולא נגע בה הנכרי שהוא אחשוורוש, משום שאח עמה ודאי, והוא הסתיר אותה ממונו. במה הסתיר אותה ממונו? בנקדה שהיא הקוץ של האות ד' מן אחד, א"ח שומר ד' שלא יקרב אחר אליה. זהו שכתוב (ישעיה מב ח) אני יהוה הוא שמי וכבודי לאחרי לא אתו, והנקדה הזו היא אות ברית, שבה נשתלם א"ח לעשר, ובה נעשה י, ומי שמשקר בברית מילה, גורם (דף נח ע"א) שסתלק ממונו שכינה, שהיא היחוד של הקדוש ברוך הוא, ושולט עליו ש"ד שהוא אחד.

ודאי י' של שדי, היא קוץ מן ד' של אחד, ואם משקר, העביר קוץ מן ד' מן אחד ונשאך אחר, ומשום זה אמר

דברי שלום - הלכות והליכות

לְלַכֵּת, וּמוֹדִיעִים לְבַעֲלָהּ בְּהַתְחַלָּה, וּמְפִיס אֹתוֹ שֶׁהוּא יִצְוֶה אוֹתָהּ וַיִּתֵּן לָהּ רְשׁוֹת לְלַכֵּת לְאוֹתוֹ מְקוֹם. כִּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פִּיס אֶת מֹשֶׁה, וְעַד שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוֹת וְאָמַר לוֹ: אָמַר אֲתָהּ, הֲנִי נָתַן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם, לְשֵׁרוֹת בְּתוֹכוֹ. וְעַד שֶׁנָּתַן לָהּ רְשׁוֹת לְלַכֵּת לְשָׁם, לֹא הִלְכָהּ.

מִנֵּיין לָנוּ? מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנָּתַן לָהּ רְשׁוֹת לְשֵׁרוֹת בְּתוֹךְ צְדִיקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וַיִּשְׁבַּח עִמָּם כְּמוֹ כֻּלָּה בְּתוֹךְ הַקְּשׁוּטִים שָׁלָה. וְצְדִיק הָעוֹלָם רֹאֵה וְשִׂמַּח בָּזֶה. אֲבָל בֵּין זְרוּעוֹת בַּעֲלָה שׁוֹכְבָת, וְחוֹזֶרֶת לְהִיּוֹת אִתָּם, וְשָׁבָה לְבַעֲלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (אִסְתֵּר ב) בְּעֶרְבַּי הָיָה וּבִבְקָרִי הָיָה שָׁבָה. בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה לְבַעֲלָהּ, וּבִבְקָרִי הָיָה שָׁבָה לְצְדִיקֵי הָעוֹלָם, וְהַכֵּל בְּרִשׁוֹת בַּעֲלָהּ.

וּמֹשֶׁה כִּךְ אָמַר, הֲנִי נָתַן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. כְּמוֹ שֶׁצְדִיק שֶׁלְמַעֲלָה נֹתֵן, גַּם אֲנִי הֲנִי נֹתֵן, מִתְּנָה לְהַחְזִיר מִתְּנָהּ הִיא, וּבִשְׁבִיל בְּרִית זוֹ הַרְוִיחַ כְּהֵנָּה עֲלֵיוֹנָה. וְאִם לֹא תִהְיֶה אִתּוֹ, לֹא יִתְקַשֵּׁר פִּנְחָס בְּדָגָת כְּהֵנָּה עֲלֵיוֹנָה, שֶׁהִרִיב בְּרִית דְּבָקָה תְּמִיד בְּיָמָיו עֲלֵיוֹן. וְיָמָיו עֲלֵיוֹן זֶה עֲתִיד לְבָנוֹת בֵּית מִקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּרִית.

כְּאֲשֶׁר מֻגֵּיעַ זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה, (אִסְתֵּר ב) בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית ח) וַתְּבֹא אֵלָיו הַיְוִנָה לְעֵת עֶרְב. מִשׁוּם שֶׁמִּנְחָה שְׁלוֹחָה הִיא לְאֲדוֹנֶי, (אֲדוֹנֵי צְרִיךְ לְהִיּוֹת) בְּגִלּוֹת שֶׁל עֶשׂוֹ, (שֵׁם לב) וְהֵנָּה גַּם הוּא אֲחֵרִינוּ. וְעוֹד לְאֲדוֹנֵי (אֲדוֹנֵי לְאֲדוֹנֵי), זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזֶה צְדִיק, מִשָּׁם יוֹסֵף הַצְדִיק, (דְּבָרִים לג) כְּכֹד שׁוֹרֵף הַדָּר לוֹ, שֶׁעֲתִיד לְצַאֵת מִכְּנֹעַת מִשִּׁיחַ בֵּן אֲפָרַיִם. וּבְגִלּוֹ נֶאֱמָר (בְּרַאשִׁית לו) וְהֵנָּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם נִצְבָה וְהֵנָּה חֲסִיבָה אֶלְמָתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינּוּ לְאֶלְמָתִי. וּבְצְדִיק נֶאֱמָר, כָּל הַפּוֹרֵעַ - פּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ.

בְּרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. שְׂאוֹ מְרוֹם עֵינַיְכֶם וְרֹאוּ מִי בְּרָא אֱלֹהִים, מִי אֱלֹהִים - הוּא אֱלֹהִים, מִי בְּרָא לְאֱלֹהִים. שְׂאוֹ מְרוֹם עֵינַיְכֶם - זוֹ קְרִיאַת שְׁמֵךְ, רְאֵשִׁי תְּבוֹת שְׁמֵךְ שְׁמִינִידִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּעִמִּים, וְתִמְצָאוּ שָׁם מִי שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל חֲמוּשִׁים אוֹתִיּוֹת. וּבְמָה צְרִיךְ לִיְחַדֵּשׁ בְּשַׁחֲרִית? בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמָר בּוֹ רוּם יְדִיהוּ נִשְׂא, שֶׁהוּא מְרוֹם, מִשׁוּם שֶׁהוּא מְרוּמִים וְשָׁכֵן, וְרֹאֵי שְׁשָׁם אוֹר, וְזֶה אוֹר הַפּוֹכְבִים, שֶׁבֵּהֶם הַשְׂכִּינָה יוֹצֵאת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב הַמוֹצֵא מִבְּסוֹפֵר צָבָאָם, וּמִשׁוּם זֶה קְרִיאַת שְׁמֵךְ בְּלִילָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהוּ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה בִּיצִיאַת הַפּוֹכְבִים, עֶרְב וּבֶקֶר צְרִיכִים לִיְחַדֵּשׁ אוֹתָהּ עִם הַמְּלָךְ, מִשׁוּם שֶׁבְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה עִמּוֹ וּבִבְקָרִי הָיָה שָׁבָה אֵלָיו, וְזֶה הַעֶרְבַּי שֶׁל צִחֶק וּבְקָרִי שֶׁל אֲבָרָהֶם, שְׁשָׁם בַּעֲלָה בֵּין יִשְׂרָאֵל.

מַה זֶה הַבָּאָה אֵלָי? זֶהוּ סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (אִסְתֵּר ב) בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה וּבִבְקָרִי הָיָה שָׁבָה. וְזֶהוּ הַבָּאָה אֵלַי, תְּמִיד. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בְּשָׂר בֹּא לִפְנֵי, וְהִרִי נִתְבָּאָר. עֶשׂוֹ כֵּלָה, הִרִי נִתְבָּאָר. אָמַר לוֹ הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, מִי גֵרָם שְׂלֵא יַעֲשֶׂה אֶת צְוִיוֹ, הוֹאִיל וּבְנֵי הוּא? אָמַר הַרוּעָה הַנֶּאֱמָר, וְדָאֵי תַעֲרַבְתָּ שֶׁל רַע, וְסוּד זֶה גֵרָם לְיִשְׂרָאֵל לְחַטָּא לְאַבְרָהָם שֶׁבְּשָׂמִים. וְסוּד זֶה -

הַכְּתוּב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמַר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשׁוֹלֵט עַל אֲדָם שָׂדֵה שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, הוּא מִשְׁתַּעֲבָד בּוֹ בְּכָל מִינֵי עֲנוּיִים, וְחֻטָּא זֶה גֵרָם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁתַּעֲבְדוּ בֵּהֶם אֲמוֹת הָעוֹלָם.

וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, בֵּין בְּבְרִית מִילָה בֵּין בְּשִׁבְתָּ וְיָמִים טוֹבִים, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּגִלְגָּלָה בְּכָל מְקוֹם, וּמִכֹּסֶה עֲלָיו מִשׁוֹנְאָיו, כְּמוֹ שֶׁמֹּשֶׁה נֶאֱמָר בּוֹ בְּצַל שְׂדֵי יִתְלוֹן, וּכְמוֹ שֶׁאִסְתֵּר שֶׁהִסְתִּיר אוֹתָהּ מֵאֲחִישֵׁרוּשׁ שֶׁהוּא עֶרֶל וְטָמֵא, וְשָׁם בְּמִקְוָה שְׁנִית (שְׂדִית) בְּדְמוּת שָׁלָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמַר, בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה וּבִבְקָרִי הָיָה שָׁבָה אֵל בֵּית הַנְּשִׁים שְׁנִי, וְהוּא שֶׁמֵר אוֹתָהּ מִהֶמְן הַרְשָׁע. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מִצֵּר תִּצְרְנִי, שֶׁהוּא צָר וְאוֹיֵב.

וּמִשׁוּם הַקְּנָאָה הַזֶּה שֶׁכֹּסֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹת שְׁלוֹ עַל אִסְתֵּר, שֶׁהִיא הַקְּדוּשָׁה שְׁלוֹ, שְׂאִין הַקְּדוּשָׁה פְּחוֹת מֵעֲשֶׂרָה, הַתְּלַבְּשׁוּ עֲשֶׂרָה כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים בְּעֲשֶׂרָה בְּנִים שֶׁל הַקֵּן, שְׁשָׁם אֵל אַחֵר, שֶׁהֶמְן אָמַר וְעֲשֶׂרָת אֲלָפִים כֶּסֶף אֲשָׁקֵל וְגוֹמַר, וְהַכֵּל לִטֵּל נִקְמָה מֵאִסְתֵּר וְאִמְתָּהּ, שֶׁנֶּאֱמָר בָּהּ וְתִלְבַּשׁ אִסְתֵּר מַלְכוּת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִסֵּר אוֹתָם בְּיָדוֹ וּבְיַד אִמְתָּהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֵת בְּנָיו עַל הָעֵץ, וְהוּא עֲשֶׂה עֵץ גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִטֵּל מִכְּנֹעַת נִקְמָה וּמִבְּנֵי בְּשִׁכְנֵיהָ הַעֲלִינָה שֶׁהַפְּתָה אֶת הַמְּצָרִים חֲמוּשִׁים מִכּוֹת.

וְסוּד הוּא, שֶׁהִרִיב אוֹתָהּ הַהִתְבַּוְּנָת שֶׁהוּא מִתְּבוּנָה בְּאוֹתָהּ הַבְּקוּשָׁה, גּוֹרְמֵת לוֹ לְמַחֲלַת לֵב. מַה זֶה מַחֲלַת לֵב? זֶהוּ מִי שֶׁעוֹמֵד תְּמִיד עַל הָאֲדָם לְהַסְטִין לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

וְעַן חַיִּים תַּאֲנֶה בָּאָה. שְׁנִינוּ, מִי שֶׁרוּצֶה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְבַּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, וְאֵז תַּאֲנֶה בָּאָה. מִי הַתַּאֲנֶה? זוֹ הַדְּרָגָה שֶׁכָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם בְּיָדֶיהָ, וּמִכְּנִיסָה אוֹתָם לִפְנֵי הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן. כְּתוּב כָּאֵן בָּאָה, וְכְתוּב שָׁם (אִסְתֵּר ב) בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה. וְזוֹ הִיא תַּאֲנֶה בָּאָה, בָּאָה לִפְנֵי הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְאֲשֶׁר חִלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁהִתְקַדַּשׁ בְּגוֹן זֶה בְּתַפְלָה כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְקוֹשֵׁר קֶשְׁרִים, וּמִיְחַד יְחוּדִים, וּמִתְכַּוֵּן בְּכָל כְּרָאוֹ, וְלֹא יִסְטָה יְמִינָה וְשִׁמְאֵלָה. תְּפִלָּתוֹ אֵינָה חוֹזֶרֶת רִיקָם. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר - הוּא מְבַטֵּל. עַל זֶה כְּתוּב, (מִשְׁלֵי כג) יִשְׁמַח אֲבִיר וְאִמְרָה וְתִגַּל יוֹלֶדְתָּךְ. יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

(אִסְתֵּר ב) בְּעֶרְבַּי הָיָה בָּאָה, הִינּוּ שֶׁכְּתוּב, (מִשְׁלֵי לא) וְתִקַּם בְּעוֹד לִילָה וְתִתֵּן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְגו', מֵאוֹתוֹ רַבּוּי שֶׁל בְּרִכּוֹת וּקְדוּשָׁה וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה שְׁנוּטֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (בְּרַאשִׁית מט) וְלַעֲרַב יַחֲלַק שְׁלָל, שֶׁמִּחֲלָקֶת חֵלֶק לְקֶלֶם, וְאִפְלוּ לְצַד הָאֲחֵר חֵלֶק לְבָדוּ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא לְרַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָהּ מְרַגְלִית קְדוּשָׁה שֶׁהִיְתָה תַּחַת יָדֶךָ, מִתּוֹךְ סִיעַ שֶׁל הַחֲסִיד הַקְּדוּשׁ שֶׁהוּא אֲצִלְנוּ, כְּמוֹהָ יָפָה הוּא, וְחֻזְרוֹנוּ בּוֹ. שֶׁהִרִיב וְדָאֵי לֹא צְרִיךְ לְהוֹצִיא אִשָּׁה לְהַשְׁרֵת בְּמִקּוֹם אַחֵר, עַד שֶׁבַּעֲלָה יִצְוֶה וַיִּתֵּן לָהּ רְשׁוֹת

דברי שלום - הלכות והליכות

ובהו, ומי שמוסר נפשו וגופו וקמונו בשעת השקד באהבת רבונו, זהו שנקרא אהוב רבונו ודאי, ובאותו עולם אין למעלה ממנו, ומשום זה הכתוב סמך לו והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב).

ואהבת ה' היא המלכות שקלולה מכל הספירות, והיא מצות הקדוש ברוך הוא בכל תרי"ג מצוות, ובגללה נאמר מדוע אהבה עובר את מצות המלך, והיא בנגן עולם. השפחה הרעה היא חרבן עולם, ומשום זה נאמר בה (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו, והיא רצועה ביד הקדוש ברוך הוא להלקות בה הרשעים.

ומשום זה, מי שאוהב את הקדוש ברוך הוא מתוה נפשו או גופו או קמונו, שישמר אותו הקדוש ברוך הוא, הרי אהבתו תלויה באהבה שנתן לו, ואינה עקר אהבתו, שזו לא אהבה, שאם נטל קמונו או גופו כופר בו. אינו עקר האהבה, עד שמוסר נפשו באהבת רבונו. ואם כל השלש שקולים לגביו, ימסר את כלם על קדשת שמו באהבה, וזהו עקר האהבה, שהיא אהבת יהו"ה מלכות, שהיא אהבת חסד, שיראה היא מצד הגבורה, ומחסד היא מלכות, אהבת יהו"ה, כמו שנקרא מגבורה היא יראת ה'.

והתורה שהיא תרי"א - משניהם נתנה לישראל, וזה עמוד האמצעי, מצדו נקראת המלכות תורת יהו"ה (תמימה), והיא מצוה שלו בכל תרי"ג מצוות שתלויים משמו, שהם שמ"י עם י"ה - ש"ה. זכרי עם י"ה - רמ"ח, היא בצלמו כדמותו. רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו כוכב אחד שהיה מכה שלש פעמים בכוכב אחר ומסתיר אורו. בינתיים שמעו שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול אחד למטה, והקול ההוא מוכריז ואומר: הנסו והתפנסו למקומכם, עכשו השתמרות של נקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לט"ל בגן להשתעשע עם הצדיקים שבעו. עבר אותו הקול וישכח.

תזרו רבי אחא ורבי חייא. אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של נקבת ישראל (זמן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) קשפעת לה נקבת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוה שירה ומתוה השבח שלה אליו.

עד שבא הבקר, ומושיט לה המלך חוט של חסד, וסוד הדבר כמו שאמרנו, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה, ולכל אותם שמתחברים עמה. בא ונתחבר יחד. ישבו.

רבי יצחק פתח, (אסתר ה) ויהי ביום השלישי (דף קפ"ג ע"ב) ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגולת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ומשום זה כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, שנקלש כח הגוף, והרי קיים ברוח בלא גוף, אז - ותלבש

(תהלים קו) ויתערבו בגוים. וזה גרם הרג לישראל, והקריב את בית המקדש. ומשום זה אין מקבילים גרים לימות המשיח, אלא - (דברים לב) ה' בך יתנו ואין עמו אל נכר. שישאל הם מעין החיים, עבד טוב ועבד רע. מצד של מטטרו"ן עבד טוב, עבד נאמן לרבו. עבד רע - סמא"ל. מי שהוא מעין החיים, הוא בן העולם הבא, בן מצד של בן י"ה, בינה. וירש את המלכות שהיא ה'. ואף יורש אותה? אם עושה את הצווי של אבא ואמא, משום שהיא מלכות מצות המלך, ועליו נאמר (אסתר ג) מודע אתה עובר את מצות המלך. היא מצוה, וצויו של המלך על עשה ולא תעשה. רבי יצחק אמר, שבע פריכות שהיא שכינה שביעית הכל בודאי. שהרי היא מתברכת משה אחרים על ידי הצדיק. ואם שלשה עשר, שלשה עשר הם, כמו שבארוה בשלש עשרה מדות, וזהו פתח הכל.

והיא חוט אחד, ורשומה בגוניה, וצבעה יוצא מדג אחד שהולך בים פנרת. ופנרת נקראת על שמה. ועל זה כנור היה תלוי מעל מטת דוד, שהרי (של דוד) ודאי הוא כנור דוד כנגן מאליו למלך הקדוש העליון, ולכן גנני עולים עד הרקיע, ומקריע עד הכסא.

וכאן כתוב מצוה, כמו שנקרא (מלכים ביה) מצות המלך היא. (אסתר ג) מודע אתה עובר את מצות המלך. כי מצות המלך. ולמדנו, יסוד ושךש במלך מתעטרים כאחד, וזהו זכרון ופתח לכל שאר הכתרים, שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק. וכתוב זה השער לה'. ועל זה כתוב וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה', להקליל בזה כל שאר הכתרים. ולכן הם מעידים עדות ולא עומדים במקומם, משום שהיא מצות.

ועוד תקנו ו', והמשפלים יזרו, אלו הם שיודעים סוד במצוה השניה במלת בראשית, שהיא אהב"ה, שהיא (דף י"ב) לחשבון קטן בראשית במשקל אחד עולים, וזו אהבת חסד, שהיא ע"ב בחשבון, כנגד השם המפורש ויסע ויבא ויט, שבו וא"ו בחשבון אח"ד, שהינו מאמר אחד שהוא בראשית, שבארוה עליו, והלא במאמר אחד יכול להבראת, וזהו אהוב רבונו. מי שמוסר נפשו באחד, באהבת רבונו, ומשום זה ואהבת את ה' אלהיך (דברים ו ה), אפלו נוטל את נפשו. שאם חביבה עליו נפשו מגופו, לכך נאמר ובכל נפשך. ואם חביב עליו מנוון מגופו, לכך נאמר בכל מאדך. במה שחביב עליו, מסר אותה באהבת רבונו בעת צרה.

וזהו הנסיון שעתידים ישראל להתנסות בשבעים השנים של הגלות האחרונה, שעניי חשוב כמות, וכאלו נוטלים נפשו, גוף ונפש וקמונו - כלם שקולים. במה שחביב עליו, מסר אותו באהבת רבונו, ובאותו זמן נקשר במלת אהב"ה שהיא בראשית, וכאלו בו ברא עולם, ומי שלא מוסר נפשו או קמונו באהבת רבונו בשעת השקד, כאלו החזיר עולם לתהו

דברי שלום - הלכות והליכות

אסתר מלכות. איזו מלכות? (קפ"ט ע"ב) אם תאמר בלבוש כבוד וארמון, הרי לא כף נקרא. אלא ותלבש אסתר מלכות, שהתלבשה במלכות עליונה קדושה, ודאי לבשה רוח הקדש.

מה הטעם זכתה למקום זה? משום ששמרה פיה שלא להראות דבר. זהו שכתוב (אסתר ב) אין אסתר מגדת מולדתה. ולמדנו, כל מי ששומר פיו ולשונו, זוכה להתלבש ברוח הקדש. וכל מי שסוטה פיו לדבר רע, הרי ודאי אתו דבר רע עליו. (ואם לא), הרי נגעים או צרעת ששורפים פנחש עליו, והרי פרושהו.

אמר רבי שמעון, והרי קוצאנו חצרים שנאמר בו (אסתר ה) ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל מקום המלך סתם, זה הקדוש ברוך הוא. ותעמד, אין עמידה אלא תפלה. נכח בית המלך, נכח בית המקדש, שקל וישראל צריכים להתפלל תפלתם לשם ולהיות נכח בית המקדש.

כי זו כאן חצר הפנימית? ודאי שנים הם חצרות בית ה'. אמר לו המנונה הקדושה, שני חצרים, הם החיצוניים של הלב, והם שני אונים של הלב. ושני בתים פנימיים, שני בתי הלב. ושנים הם הבתים הפנימיים, ושנים הם הבתים חיצוניים. ובזמן שיהיה פרקו, תהיה גאלה לכלם, לאותם הקרובים ללב, שהיא השכינה, ולא להרחוקים שהתקרבו. זהו שכתוב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב, ופרשוהו, לרחוק מעברה, ולקרוב ממצוה.

אמר המנונה הקדושה, עליה נאמר (שם ד) וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה הזהרת את ישראל בשעת מיתתך, בה ברכת את ישראל בכל שבט ושבט. זהו שכתוב (שם לג) וזאת הברכה אשר ברח משה וגו'. ומשום כך פרשוהו החברים בעלי המשנה, שכתוב (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה, מה זה כי ימות? אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא עני, שעני חשוב כמות.

שהוא קרבן עולה ויורד. מצד של עשיר עולה ודאי, שמתעלה עליו. שקל העשירים, כל טוב שהם עושים, כלם (רבה) לזכותם לעולם הבא, ושם היא פתח על ראשם. הבינוני שעובד כדי לזכות בשני עולמות, הוא מחצית השקל עמו בעולם הבא, כמו המצה שחציתו, חציה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה, וחציה למצוה קדם סעודה. ומצד זה נאמר באסתר, (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

אבל מי שהוא עני, שממית את עצמו בשבילה, כמו שאתה הרועה הנאמן, היא קרבן עולה ויורד תחתי, ולמה? כי מי שמשפיל את עצמו בשביל שכינתו, הקדוש ברוך הוא יורד עליו. וזהו שאמר דוד, (תהלים קלח) כי רם ה' ושפל יראה. והנביא אמר, (ישעיה נג) כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו וגו', ואת דכא ושפל רוח. שאף על גב שאני

מרום וקדוש אשכון, בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בעבור שכינתי להעלותה משפלותה עטרה לראשו, אני ארד לדור עמו. ואחר שבכל השכינה יורד על האדם, היא יורדת מעל ראשו, ונותנת המקום של הראש לבעלה ויורדת לרגלי המלך. וסוד הדבר - (ישעיה טו) השמים כסאי והארץ הדם רגלי.

שמיום שיורש אדם נשמה שכלולה מהקדוש ברוך הוא ושכינתו, מאותה שעה (צ"א ע"א) נקרא בן. אמר תנא אהד, וכי מאותו יום שיורש אדם נשמה כלולה מהקדוש ברוך הוא ושכינתו נקרא בן? מנין לנו? מהפסוק הנה שאמר דוד בספר תהלים, (תהלים ב) אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ולדתיך.

אמר לו המנונה הקדושה, רועה הנאמן, מה זה היום ולדתיך? אלא בשבילך אמר דוד ברוח הקדש אני היום ולדתיך. הן עוד היום גדול, באותו שנאמר בו (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אתה קיימת בשכינה ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך - שהינו הגוף, ובכל נפשך - שהינו הנשמה, שחמשה שמות יש לה: נשמה, רוח, נפש, חיה, יחידה. ובכל מאדך - בכל ממונך.

הקדוש ברוך הוא ושכינתו לא יזו ממך בכל אלו. אתה חשבת שאפלו היו כל העולמות תחת רשותך, היית נותן להקים שכינה עם הקדוש ברוך הוא ולהמליכו עם שכינתו על כל המקנים של אמות העולם, ואחר כך להעלותו ושכינתו - בדיוקנה כלולה מכל המדות הטובות, בכל העולמות, ובמחנות העליונים והתחתונים, ועל כל ישראל. והסוד הנה, כך גם הקרבן - שצריך להודות על אותו הקרבן כל עונותיו וחסאי, לתת חלק למי שצריך. כל הקרבן לזה הצד חלק הקדשה ורצון הקדשה. ולצד הנה אותו חלק של אותם עונות וחסאים שנתנו בהודאה על אותו בשר הקרבן, ככתוב (משלי כה) אם רעב שנאך האכילו לךם וגו', כי גחלים אתה חתה וגו'. וסימנה - (אסתר ה) יבא המלך והקמן אל המשטה. אשרי הוא מי שיודע דרכו ללכת בדרכי אמת. וכל מי שלא יודע לסדר את שבח רבונו, טוב לו שלא נברא, משום שצריך תפלה שהיא שלמה למעלה, (משום שצריך תפלה) מתוך מחשבה ורצון הלב וקול ודברי השפתיים, לעשות שלמות וקשר ויחוד למעלה, כמו שהוא למעלה. כמו שיוצאת שלמות ממעלה למטה, כך דרך ממשטה למעלה לקשר קשר בראוי.

אמר רבי שמעון, לפיכך כתוב ויאמר, כלומר הכניס בלבם דבר זה, כמו שנאמר (שמואל ב טז) כי ה' אמר לו קלל את דוד. מחשבת הלב בלבד. וכן (אסתר ו) ויאמר הקן בלבו, וכן (בראשית יז) ויאמר בלבו הלכן מאה שנה. אף כאן גם, הכניס מחשבה בלבם שאמרו רב ועצום ממונו. מה זה ממונו? צדקה לומר ממונה שלהם. הם אמרו בלבם שחיל ותקף שלהם גדול ותקף ממונו, מהשלטון שלהם.

דברי שלום - הלכות והליכות

אל המושפתה אשר עשיתה כי אם אותי. וכתוב, ויצא הקו
ביום ההוא שמח וטוב לב. בחלק ההוא שנוטל, והולך לו.
ובסוף, פאשר בא המלך העליון לבית המלכה, המלכה
מבקשת עליה ועל בניה ועל עמה מן המלך.

ואפלו בזמן שישאל בגלות ומתפללים תפלות בכל יום,
היא עולה ביום זה לפני המלך העליון ומבקשת על בניה,
ואז נגזרות כל אותן נקמות שעתידי הקדוש ברוך הוא
לעשות עם אדם, ונגזר איך עתידי המוקטרג הזה לעבר מן
העולם, כמו שנאמר (ישעיה כה) בלע הפנות לנצח.

וסימנה - בזמן הגלות (אסתר ז) כי נמפרנו אני וגו'. כי
אין הצר שנה בגזק המלך. מה זה בגזק המלך? כמו
שנאמר (יהושע ז) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה
תעשה לשמך הגדול. שהרי השם העליון לא מתקיים
בקימיו, וזהו בגזק המלך.

ואז, והקמו נבעת מלפני המלך והמלכה. אז אור הפנים וכל
שמחה נמצאת, וישאל יוצאים לחרות ביום ההוא. ואז,
מהיום ההוא והלאה, חרות ושמחה בגלוי לשלט עליהם,
ואז צריך לשמח עמהם. מפאן והלאה, כמו שנתנו לו חלק
להתרחק מהם, כך גם נותנים לשאר העמים להתרחק
מהם למטה.

מי שפועס, שיש לו בפעם סם הפנות, שעליו בארו בעלי
המושנה, כל הפועס פאלו עובד עבודה זרה. משום שצד
האחר בוער באדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן, נכרד ממנו
החרם, וסקא"ל אל אחר חרם, ונקבתו קלה, כלולה מכל
קללות שבמושנה תורה. והקדוש ברוך הוא ברך בכל התורה
קלה, וכל הברכות מימיו, שבה אחוז הכהן. ומשום זה כל
חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה פאש ומשמיד
אותה מהעולם, ושוכנת האש משמאל בימיו, שהוא מים,
ובו (אסתר ג) וחמת המלך שככה.

אמר הרועה הנאמן, הפונרה הקדושה, כל מה שאמרת -
נכון, אבל המוח הוא מים, והלב הוא אש, וישניהם הם
רחמים ודין. זה פסא רחמים, וזה פסא דין. והקדוש ברוך
הוא מלך, עומד מפסא דין, שהוא הלב, ויושב על פסא
רחמים, שהוא המוח.

וכאשר החובות מתרבים על האברים ועל העורקים של
הלב, שהוא פסא של דין, נאמר בלב, (אסתר ז) והמלך
קם בתמותו מושפתה הין, שהוא יניה של תורה. ובזמן
שפנפי ראה נושבות על הלב, נאמר (אסתר ז) וחמת המלך
שככה. שעל שתי פנפי ראה נאמר, (שמות כה) והיו
הפריים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת,
זו הפפרת של הלב.

ובמה חמת המלך שככה? בגלל (שואשמעו? את קול כנפיהם)
(במדבר ז) וישמע את הקול - זה קול התורה, קול של
קריאת שמע. וידבר אליו - בתפלות הפה, שעליו נאמר
(תהלים נא) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

וכשחבר בית המקדש, פרושה שעבדים חפו ראשם ונדלדלו
אנשי מעשה. ודאי אנשי מעשה נקראו על שם המלכה,
שנאמר עליה (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עליית על
כלנה. אבל אם יש צדיק שזכיותו ומעשיו להאיר בהם את
המלכה, ולפשת מפנה לבושי קדרות הפשוטים ולקשט
אותה בלבבושים של גונים מאירים של סודות התורה, מה
כתוב בו? וראיתה לזכר ברית עולם. וראיתה, בסודות
מאירים של התורה, שאו"ר נקרא ר"ז. זהו שכתוב (משלי ו)
כי גר מצנה ותורה אור. ובסודות הללו נאמר וראיתה.

ובאותו זמן עולה ממונו רמז בנו, (אסתר ז) וחמת המלך
שככה, ויאמר לה המלך בתפלת העמידה לפניו, (שם ה) מה
שאלתך ונתנו לך ומה בקשתך. באותו זמן שואלת על
גאלתה ובניה עמה, זהו שכתוב (שם ז) תנתן לי נפשי
בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת שנראית בעולם בגלות,
שעבד הוא, לפעמים יוצא בשלמות, כשבניו מכשירים
מעשיהם, ולפעמים לא נמצא בשלמות, כשבניו לא
מכשירים מעשיהם.

ולקדוש ברוך הוא אין מנוחה עד שנכנס לגן עדן
להשתעשע עם נשמות הצדיקים. והסימן - כי נמפרנו אני
ועמי וגו'. (אסתר ז) ויאמר המלך מי הוא זה וגו', והמלך קם
בחמתו מושפתה הין אל גנת הבייתו וגו'.

בשעה שנכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן, אז כל אותם
עצי הגן וכל אותן נשמות הצדיקים פותחים ואומרים,
(תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד
וגו'. שאו שערים ראשיכם וגו'. ובשעה שנסמות הצדיקים
שבראך חוזרות לגופן, אז מחזיקים בהם כל אותם
מלאכים, ואומרים (שם קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי
ה'. ולמדנו שזה המחנה השלישי שאומר את זה בארבע
השעות האחרונות.

ואומרים שירה עד שעולה אור הבקר, ואז משבחים את
אדונם כל אותם פוכבים ומזלות, וכל אותם המלאכים
העליונים ששלטונם ביום, פלם משבחים את אדונם
ואומרים שירה. זהו שכתוב (איוב לח) ברוך יחד פכבי בקר
ויריעו כל בני אלהים.

שהרי פאשר העולם הבא נכנס להיכל של העולם התחתון
ומוצא ששמח העולם התחתון עם בניו בסעודה העליונה
ההיא, אז הוא מברך השלחן, והעולמות פלם מתברכים, וכל
שמחה וכל הארת הפנים נמצאות שם. זהו שכתוב (ויקרא
טז) לפני ה' תטהרו.

כתוב (ויקרא טז) ונתן אהרן על שני השערים גרלות גורל
אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. זוהי השמחה ההיא של
המוקטרג ההוא, כדי שהקדוש ברוך הוא יפיל עמו גורל,
ומזמין אותו, ולא ידע פאש דולק שם על ראשו ועל העם
שלו, כמו שנאמר (משלי כה) כי גחלים אתה חתה על ראשו.
וסימנה - (אסתר ה) אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך

דברי שלום - הלכות והליכות

ואותה רוח שנושבת בכנפי הראה, היא מוציאה קול בקנה, שהוא קנה חכמה קנה בינה. ונאמר בה, (יחזקאל לו) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. שהן ארבע אותיות יהו"ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם (יחזקאל א) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

אמר המנורה הקדושה, ודאי רועה נאמן, מדרגה שלך היא, שבה נאמר וחמת המלך שכה. (תהלים קמד) אשרי העם שכה"ה, בגימטריא משה. אמר לו, ברוך אתה המאור הקדוש, גר שדולק לפני המלך והמלכה. גר ה' - היא נשמה שלך.

שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נתן לך וגו' (דברים טז) במצוה זו למנות שופטים ושטרים. ועוד, (תהלים עה) כי אלהים שפט. כי י' (מי, מוננו), יו"ד שחשבוננו כ', אחר כאן, כי אלהים שפט, זה ישפיל, ה"א ה"א, וזה ירים, זה ו' ו'.

מצוה אחר זו - לדון בסיף, לדון בהקנא, לדון סקילה, לדון בדין שרפה. לדון בסיף למי? לקסא"ל. זהו שכתוב (ישעיה לד) כי רותה בשמים חרבי הגה על אדום תרד.

חרב של הקדוש ברוך הוא - "ראש החרב, ו' גוף החרב, ה"א שתי פיפיות שלה. צדק צדק תרדף, חותכים שני דינים, דין מפי בית דין של מעלה ודין מפי בית דין של מטה. ומכאן נודע, אין אדם נוקף אצבעו מלקטתה עד שנתנת לו רשות מלמעלה.

גרתיק של החרב - אדנ"י, שם נמצא דין. בקריאת שמע - יהו"ה. חרב של הקדוש ברוך הוא, עליה נאמר (תהלים קמד) רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם. בצדיק חי העולמים, פולל ח"י ברכות, שבו אדנ"י שפתי תפתח ופי, בו ננצת החרב בגרתיקה, (אסתר ז) וחמת המלך שכה, ומתחברים שני שמות - יאהדונהי.

ועוד אמר אותו זקן: רבי רבי, והמכתב מכתב אלה"ם הוא, שתי דים כותבות מימין ומשמאל, אבל הרות על הלחת, העמוד האמצעי, (בו י"ה הוא ודאי). כמה מלאכים סופרים יש למעלה שפותבים את זכיות ישראל, וכמה מלאכים שחותם המלך בידיהם שחותמים את זכיות ישראל, וכמה מלאכים ששוקלים קלות וחמורות של התורה, זהו שכתוב איה סופר איה שוקל, וכשהוא חותם בטבעת המלך שהוא ו' (י), אין להשיב. חותם הוא ו', חותם אמת, יד פותב ויד חותם. ה' תחתונה פותבת, ה' עליונה חותמת, שהם ה' אצבעות של יד ימין וה' אצבעות של יד שמאל. ה' תחתונה פותבת באות ו', שהוא קולמוס, קנה של זרוע, ה' העליונה חותמת באות י', שהוא כף היד.

אמר רבי שמעון, מה הנאה זו לכות, ומה תועלת יש לו בזה? מי שירצה לשאל יום מה שהצטרף לפקח עיניו, בשביל להראות שעדין הוא מזדמן להשיב למראה העולם הזה כמקדם.

אמר לו, אי חסיד קדוש, ודאי אם לא נסתם ממנו כל מראה העולם הזה ולא נאבד ממנו הכל, לא יהיה לו מראה וחלק של העולם ההוא. עולם זה הוא בהפוך מאותו עולם שאנו בו, שבזמן תחית המתים אפלו חסיד השערה לא יהיה ממשעשה העולם הזה, שהכל נאבד בהתחלה (הטל יבטל אותו וישים אותו) באותו הטל (בהתחלה), ויעבר ממנו כל זקמה, ואחר כך יעשה כחמין זה, וממנו יעשה הגוף בדיה תדשה, כך כאן.

אמר לו רבי שמעון, ודאי ידעתי שאתם מלבשים שם בלבוש נכבד של גוף זך קדוש. האם היה כמו זה בעולם הזה, אדם שנראה באותו גוף כמו שאתם עומדים באותו עולם?

אמר לו, דבר זה שאלו לפני ראש הישיבה, שני עלמים שהתלבשו בינינו אחר שסבלו צער על חטא שלא נתן לגלות, ושאלו זה לפני ראש הישיבה, והוא אמר שזה היה כך בעולם הזה. מנין לנו? שכתוב (אסתר ה) ויהי ביזם השלישי ותלבש אסתר מלכות, התלבשה באותה דמות של העולם ההוא. מלכות - זו רוח הקדש, שהרי מלכות השמים נושבת רוח מאותה רוח האויר של אותו עולם, ובה התלבשה אסתר.

וכשנכנסה לפני המלך אחשורוש וראה אותו לבוש של אור, דמותה נדמתה למלאך אלהים, ופרחה ממנו נשמותו לפי שעה. מרדכי גם כך, שכתוב (שם ה) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות. לבוש מלכות ודאי, דמות של אותו עולם. ועל זה כתוב (שם ט) כי נפל פחד מרדכי עליהם. פחד מרדכי, ולא פחד אחשורוש. אמר רבי שמעון, כמה מתוקים דברים אלו. אשרי חלקי. והרי ידעתי שצדיקים (בוה) באותו עולם מתלבשים בלבוש שנקרא לבוש מלכות, וכך הוא ודאי.

אמר לו, אויר גן עדן, נשיבת רוח הקדש הם, ובו מתלבשים הצדיקים כמו שהיו בעולם הזה. ואחר כך רוח הקדש שורה על ראש כל אחד ואחד, ומתעטר ונעשית לו עטרה. וכך היה למרדכי, שכתוב (שם ח) בלבוש מלכות, דמות אותו העולם. אחר כך ועטרת זהב גדולה - זו עטרת ששורה על ראשי הצדיקים באותו עולם. כשקבלו ישראל תורה, כמו זה היה להם עד שחטאו, שכתוב בהם (שמות לג) וינתצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. התפשטו מאותו לבוש.

ומשום כך נקרא תא הרצים, מקום שאותם הרצים רצים וממהרים להלחם ולנקם נקמות כנגד רצים אחרים שרצים להרע ולהחליש מזלות כדי לשלט עליהם. וסוד זה - (אסתר ג) הרצים יצאו דחופים. רצים מצד זה ורצים מצד זה, ובגללם (שם ח) והעיר שושן צהלה ושמחה, או (שם ג) נבוכה. אם מקדימים אלה שפאן - העיר שושן שמחה. ואם מקדימים אלה של הצד האחר - העיר שושן נבוכה.

דברי שלום - הלכות והליכות

לראש פנה. ולקמה מאסו בה, והלא נאמר (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתיו? מה זה משמרתו? אמרה מדת חסד: שכל ימי היות אברהם בעולם לא הצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם עמד שם במקומו. וישמר משמרתו - במדה זו היתה מלאכתי, שאני מזכה את העולם כלו, ואפלו נתחייבו אני מזכה אותם. ועוד משיבם ומביא בלבבם לעשות רצון אביהם. כל זה עשה אברהם, וכתוב (שם כא) ויטע אשל בבאר שבע. סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם, והיה מזכה ומדבר על לבם: למי אתם עובדים? עבדו את ה' אלהי השמים והארץ! והיה דורש להם, עד שהיו באים ושיבים.

ומנין לנו שאף החיבים היה מזכה? שנאמר (שם יח) המכסה אני מאברהם, ואברהם היו' והיה וגומר. אלא אנוכיה שייבאש עליהם רחמים ויזכה. וכי אפשר לומר שלא ידע הקדוש ברוך הוא שלא יכלו להנצל? אלא זכותו הוא אמר. מכאן אמרו, בא לטהר - מיטיעו אותו. בא לטמא - פותחים לו. מה זה פותחים לו? אותם הפתוחים תמיד. מצותי חקותי ותורתו - אמר, הואיל ולא חפצתי בה, אשמור מצותי. מה זה תורתו? אלא אפלו הנוראות ופולגים שמורים למעלה הוא ידעם ופולל וקיים.

ועל זה שמח המשיח ושמוח ראש הטיבה, שהתבשר בזה. ואמר ראש הטיבה, שהרי דיק למשיח ואמר, מנין היה לדניאל שאמר, (דניאל ה) שבר מלכותך לשנים ונתנה למדי ופרס? מאותן אותיות של ופרסין נשמע לו. וכאן מהו: אמר לו, כף זה ודאי, פרס פריסת מלכותך (שבר מלכותך) הרשעה על ידי משיח אחר, ואחר כך יישלט מלך פרס וישלט רבות, וישלט על ארץ הקדש שנים עשר חדשים, וישלט ויהרג רבים ואותו משיח, ואחר כך יפל ויקבלו את המלכות קדושים עליונים. ועל זה ופרסין, מלך פרס נשמע כאן.

כ"ה כ"ד של שחרית הם ארבעים ותשעה פנים, ויש ארבעים ותשעה פנים למטה מצד של ישראל הקטן, שהוא מטטרו"ן, והוא ארבעים ותשעה פנים. ובהם זיהירו בעלי המשנה, שהיא שניה להלכה, השפחה שלו, משום כי קרדכי היהודי משנה למלך, כמו זה משנה - משנה למלך, ובו זיהירו בעלי המשנה. פוהר הרקיע, זו הלכה, שהיא קבלה למשה מסיני, וכמה עלמות יש לה, שהן הלכות פסוקות, שנאמר בהן ועלמות אין מספר, והיא עולה על כלם. זהו שכתוב ואת עלית על כלנה, והיא עם כלם, כמו שבארוהו הלכה רבבים.

ומצדיקי הרבים בה יהיו ככוכבים לעולם ועד. ככוכבים ודאי שאין להם חשבון. שכל כוכב וכוכב נקרא עולם יחיד, וזהו ועלמות אין מספר. ואלו העלמות אל תקרי עלמות אלא עולמות. ומשום שהצדיקים הם ככוכבים ולכל אחד יש כוכב, בגלל זה פרשוהו הראשונים, כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, וכל מי שזכה להלכה אחת - יורש עולם אחד, כל שכן מי שאזכה למסכת אחת או שתיים או לששים

גם רבי שמעון ואמר: אלעזר בני, יש מי שיצא מהקדוש ברוך הוא כדי שיהיו את בניו ויגדל עשרו בעולם הזה, ואם חסר מזה, אינו ירא ממונו, זה לא שם לו את יראת יהוה לעקר, אבל מי שיצא את הקדוש ברוך הוא בין בטוב בין בצרה, זהו מי ששם את יראת יהוה בו לעקר, ששילש דרגות הן של יראה, יש יראה בין בטוב בין בצרה, ויש יראה שיצא את הקדוש ברוך הוא בטוב ולא בצרה, ויש יראה שלא שם אותה עליו לעקר, בין לטוב בין לצרה. צדיק גמור שם אותה עליו לעקר בין לטוב בין לדון, הבינוני שם אותה עליו לטוב ולא לדון, הרשע הגמור לא שם אותה עקר, לא בטוב ולא בדון.

ולמה השכינה נקראת יראה? שהרי היא נטלה מצד העמוד האמצעי. אלא כמו שהעמוד האמצעי נוטל מרחמים ודון, שהם ימין ושמאל, כך היא נוטלת משיניהם, מצד השמאל זו נקראת יראה, פחד יצחק, שמצד הימין נקרא אהבה, וזו המצוה השניה שנאמר בה ואהבת עולם אהבתיו על כן משכתיו חסד.

ומצד שני הצדדים הללו נקרא העמוד האמצעי אור ונר, והשכינה אורה, אבוקה. אורה - ליהודים היתה אורה, אבוקה - כף פרשוהו בעלי המשנה, שצדיקים עומדים לפני השכינה כנר לפני האבוקה, מצד הימין יהוה, ומצד השמאל אדני, ששם הדון, ומשום זה ביום הראשון ויאמר אלהים יהי אור, משום שחמשה אור הם ביום הראשון, והם ה' העליונה, ומשם מאירים, ' בשמאל, וזה נר, וזה ה" מן אלהים, ה' לימין ' לשמאל, 'וי מלא' משניהם העמוד האמצעי, בן י"ה, וזה סוד אלהים מלא"ה, זו כתובה ראשונה. וסוד הדבר - ה"א, אלהים זה מלא"ה בהפוך אותיות, וזו ה' זעירה, שהיא מלאה משלש אותיות, ונעשית יהוה, למעלה הוא הו"ה, ובה מתחילים אותיות התורה ה"ו ואחר כך ט"ו, ואנה נמצאת ה' אחרונה? אלא ד' היתה להיות ה', אלא מי גרם שפרח ממנה ו' שהוא הירך שלה, ' אלא נתנני שוממה כל היום דוה, זהו הוד שהוא הירך שלה, שהוא חזר דוה באלף החמישי, משום שפרח ממנה ירך, שעליו נאמר ותקע כף ירך יעקב, נודע שמימין מתחילה למנות האות ד' עד נצח, והוד הוא הירך, השלמות שלה, וזהו שנתן למשה, זהו שנאמר ונתן הוד למשה).

בא יעקב ורצה בה ולא נתנהו לו. אמר לו, הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אהיה תהיה באמצע ותכלל שלשתם, שכתוב תתן אמת ליעקב. ומהו האמצע? הינו שלום, והרי כתוב תתן אמת ליעקב? אמת ושלום הם אחד, כמו שנאמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת, (ישעיה לט) כי יהיה שלום ואמת בימי, והינו שכתוב (שם נח) והאכלתיו נחלת יעקב אבי. דהינו נחלה גמורה שיש לו החסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קיח) אגן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

אגן מאסו - אברהם ויצחק, שבעו את העולם, היתה עתה

דברי שלום - הלכות והליכות

השפחה, כמו שנקמור אני שר צבא יהוה עתה באתי. והרי בארנו שמטטרו"ן הוא מעשה מרובה, ועליו נאמר אין דורשין במרובה ביהודי. מה זה ביהודי? ביחודו של עולם, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. חכם בחקמה ומבין בבניה ויודע בדעת, שנקמור בהם ונאמלא אותו רוח אלהים בחקמה בתבונה ובדעת, משום שהוא משכן שהתמלא בשלשת הדרגות הללו. ובכל מלאכה - זה מעשה בראשית, שכינה תחתונה, שאין דורשים לה במעשה בראשית בשנים, אלא ביהודי של העולם, המרובה"ה שלה הוא מטטרו"ן, גוף השכינה.

שנקמור בהם ששים המה חלכות, שכל מסכת היא גבירה בעצמה. אשרי הוא מי שירש אותה בעולם הזה, שהלכה היא עלמת הגבירה, שהיא קבלה. אשריהם אותם שמשותדלים בשכינה, שהיא על כלם בהלכה, להוציאה מהגלות, שנקמור בה ובפשעיהם שלחה אמנם, ולהוליכה אל בעלה שתהיה לה קבלה בדרועותיו, ולקיים בה שמואלו תחת לראשי וכו'. שבגלות משנה"ה, שהיא מטטרו"ן, שולט, והוא משנה למלך, במקום שהגבירה יושבת משנה, וזהו ושפחה כי תירש גבירתה. ובימי משה לא שלטה השפחה אלא הגבירה. אחר שפשה מת וירש יהושע, שהוא נער, במקום המלכות שלטה

שער הפניות - דרושי פורים

המן ואחשורוש רצו שלא יבנה בית המקדש השני ה"ן

וזה סוד ענין ופוח המן עם אחשורוש אם יעלה בידם עצה זו והשיב לו המן ישנו עם כו', ודרשו רבותינו זכרונם לברכה ישן הוא האלוה שלקה והבן זה. ולהיות כי הדורמיטא היא היא לטובתן של ישראל כדי שתנסה הנקבה מאחורוי ויחורו פנים בפנים וינאלו ישראל ויבנה בית המקדש, לכן התניעצו שניהם כי בזמן ההוא שהאלוה שלקה הוא ישן יקדימו הם לאבד ולהשמיד שונאיהם של ישראל כדי שלא ישארו אפילו מתי מעט שיהיו ראויים לנאלה ועל ידי כן לא יבנה בית המקדש. ונדעת עצת המן מן שמשי ספרא בנו וכתביהם אל אחשורוש הנקרא ארתחששתא בספר עזרא, עד שבטלו בננו בית המקדש בראותם כי הגיע זמנו להבנות ודי בזה.

אף בזמן השינה פביכול יש השגחה מבחינת נוקבא

והנה אף בזמן הדורמיטא אין הנקבה ישנה כי אז מסתלקין המוחין מן זעיר אנפין ונגסין בנקבה כדי להבנות ולתקן פרצופה, כדי שתוכל לחזור אפין באפין, כנודע בענין דרוש השופר של ראש השנה, ובהכרח יש הארה והשגחה זו על ישראל מצדה. וענין אותה הארה היתה ענין מרדכי הצדיק, כמו שנבאר בעזרת השם. וכראות המן את מרדכי שעל ידו היתה הארה והשגחה על ישראל בזמן ההוא, נתיעץ עם זרש אשתו ושס"ה יועציו כו', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כי זרש אשתו היתה מכשפה גדולה ועצתה שקולה מכל שס"ה יועציו ועלתה עצתם להרוג את מרדכי ולתלותו על העץ, הוא זנבה של נחש הקושך רגל הקוף כמבאר אצלנו, וכנזכר בספר הזהר שיר השירים ודי בזה. ואם חס ושלום ככה יעלה יוכל אחר כך לאבד את שונאיהם של ישראל. ואז השם יתברך ברחמיו האיר הארת נוקבא העליונה והיא גדולת מרדכי ואסתה, ועל ידם נושעו ישראל מן הצרה הגדולה ההיא כמו שנבאר וזה ענין מרדכי והארתו:

בענין ברכה אחרונה של המגלה

בענין הפורים: הנה נסח ברכה אחרונה של המגלה היא חמשה מטבעות ואלו הם: הרב את ריבנו והדן את דיבנו כו', והם פנגד חמש גבורות הנוצרות, אשר על ידיהם יריב את ריבנו וידין את דיבנו, כי בהם תלוי הדין והנקמה. עוד על ענין על הנסים כו'.

כאשר רוצים לחזור פנים בפנים

ועתה נבוא אל באור ענין ימי פורים והמגלה והמרדכי ומעות מגבת פורים והמשתה והשקמה. הנה נתבאר אצלנו בדרושי נוקבא דזעיר אנפין ובענין מעוט הירח כי בכל זמן של הגלות עומדים זעיר ונוקבא אחור באחור כל מי החול, לולי בשעות התפלה ובשבתות וכיוצא בזה כמו שנתבאר שם. והנה כאשר רוצים לחזור פנים בפנים צריך שתקדים בחינת הפלת הדורמיטא על זעיר אנפין כדי שתעשה הנסירה ותוכל לחזור עמו אפין באפין כנזכר בדרושי ראש השנה:

לקראת סוף השבעים שנה של גלות בבל היה דורמיטא

ולהיות כי ענין מרדכי ואסתה היה בסוף השבעים שנה של גלות בבל כנודע לכן אז כבר בימיהם התחיל ענין תקון זעיר ונוקבא כדי לחזור אפין באפין וינאלו ישראל. וענין התחלה זו היא ענין הדורמיטא שנעשה אז בימיהם וזה סוד הצרה העצומה שהיתה אז לישראל אשר עליו נאמר והנה אימה חשכה גדולה כו', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה חשכה זו גלות מדי שהחשיף עיניהם של ישראל. וענינו הוא לפי שאז היה זעיר אנפין בסוד הדורמיטא. ונדע כי המן הרשע היה אוסטורלוגוס גדול, כנודע בענין ויפל פור הוא הוגרל מיום ליום כו', ובפרט במה שכתוב בספר הזהר כי הוא ועשרת בניו פוללים כל עשרה קליפין החיצונים וידע בחקמתו ענין מעוט השגחתו יתברך על ישראל בימים ההם להיותו בבחינת השינה, ולכן חשב ועלה בלבו כי הזמן מוכן לאבד שונאיהם של ישראל:

דברי שלום - הלכות והליכות

יסוד דאבא יוצא לחוץ מיסוד דרחל

הנס, והוא ענין הארת עטרת מלכות דאבא המתגלית ויוצאה לחוץ, ולכן נקרא מגלה לשון גלוי וצריך לגלותה ולפרסמה.

מגלה היא סוד שלשה מוחין המתגלים

גם מגלה בלא יוד היא עולה בגימטריא ע"ח, כמנין שלש הויות כ"ו כ"ו כ"ו, שהם ענין שלשה מוחין דהכמה בינה דעת דנצח הוד יסוד דאבא המתגלים שם בפלכות ההוא. והו ענין היות המגלה נקרא אגרת ונקרא ספר ויש לה דינין פתורה שבכתב, כי ספר התורה הוא יסוד דאבא הנקרא תורה שבכתב צורת ספר פעין ו' ארוכה, והמגלה היא ההארה היוצאה מוחין ליסוד פנזר, וגם הוא ארוכה בצורת ו' ובצורת מגלה ארוכה ודי בהערות אלו אל המשפילים:

גדל האור של פורים בכל שנה ושנה

ואמנם היות ימי הפורים האלו נעשים בכל שנה ושנה ולא הספיק לעשות בזמן ההוא לבדו, הטעם הוא כי השם יתברך ברחמי רצה שאותה ההארה המתחדשת בהיות המוחין דאבא ואיקא תוף הנקבה בזמן דורמיטת זעיר אנפין לא תתבטל לעולם בכל שנה ושנה בימים ההם עצמם, כי הנה אחר דורמיטא חוזרים פנים פנים והמוחין הם בזעיר אנפין ואין בחינת ההארה זו יוצאת אז כלל פנזר לעיל, והארת מרדכי מתבטלת לגמרי ונעלקת בפנים, ורצה השם יתברך שבכל שנה בימי הפורים פיוצא בהם אף אם יהיו זעיר ונוקבא פנים בפנים תתגלה ההארה הנזכרת בימים ההם ולא תתבטל. והענין הוא כי בכל שנה בימים ההם פאשר ינסו המוחין ברחל בסוד דורמיטא דזעיר אנפין אף על פי שאחר כך יתורו פנים בפנים לא תתבטל ההארה הנזכרת ותשא שם קיימות ונרשמת אף גם אחר הסתלקות המוחין האלו ממנה ויתורו בזעיר אנפין:

זכרם לא יסוף מזרעם

וזה סוד מה שאמר הכתוב וזכרם לא יסוף מזרעם (אסתר פרק ט כח), כי אותה ההארה היא עטרת היסוד הזכר דאבא הנקרא זכר פנזרע וזכרם זה לא יסוף מזרעם בימי הפורים שבכל שנה ושנה פנזר. לכן לעתיד לבא כל הספרים יתבטלו חוץ ממוגלת אסתר והטעם הוא כי לעולם לא יהיה נס גדול כזה לא בשבתות ולא ביום טוב להתקיים ההארה זו אף אחר הסתלקות המוחין כון הנקבה אלא בימי הפורים בלבד, ובבחינה זו יש יתרון גדול אל פורים על כל שאר הימים אפילו בשבתות ויום טוב:

כדי לקיים ההארה הנזכרת צריך לקיים שלש מצות

מגלה לגלות את יסוד דאבא

והנה בכל שנה בימי הפורים כדי לקיים ההארה הנזכרת

דע כי הנה בזמן הדורמיטא דזעיר אנפין לא בלבד יוצאין המוחין דזעיר אנפין מצד נצח הוד יסוד דאימא ונכנסין בנוקבא רחל בהיותה אחר באחור אלא (אף) גם המוחין דבנצח הוד יסוד דאבא בסוד (בראשית ב' כב) ויבן ה' אלקים את הצלע דא אבא ואיקא, ונמצא כי כמו בהיות המוחין ההם תוף זעיר אנפין היו יוצאים מהם שתי הארות לחוץ, ומבחינת הארת המוחין דאבא יוצא יעקב מצד פנים דזעיר אנפין, ומבחינת הארת מוחין דאימא יוצאת רחל מצד אחוריו, גם עתה יוצאות מרחל ונוקבא דזעיר אנפין שתי הארות אלו גם כן בלי ספק, ולא עוד אלא שבהיות מוחין הנזכרים תוף הנקבה נתוספה בחינת הארה שלישית מה שאין כן בהיותם תוף זעיר אנפין, והוא כי הנה בהיותם תוף זעיר אנפין היה היסוד דאימא נשלם בחזה דזעיר אנפין, והיסוד דאבא שהוא יותר ארוך פנזרע היה נשלם בסיום היסוד דזעיר אנפין ממש, ולא היה יוצא מוחין ליסוד כלל, אבל עתה בהיותם המוחין תוף הנקבה, אשר היסוד שלה נוקבי קצר, מוכרח הוא שהיסוד דאבא יתפשט ויצא מוחין ליסוד ונוקבא ולחוץ ותתגלה הארתו בגילוי גמור לגמרי. ונודע כי מה שהיה מתלבש ביסוד דזעיר אנפין הוא בחינת העטרה של היסוד דאבא שהוא בחינת המלכות דאבא, ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא היא הארה גדולה עד מאד:

שרש נשמת מרדכי

והנה שרש נשמת מרדכי היתה מן ההארה ההיא, ולכן על יד היתה תשועת ישראל בזמן ההוא, וזה נרמז בשם מרדכי ממש, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהוא לשון מירא דכיא, מ"ר דכ"י, והוא תרגום מר דרור (שמות פרק ל' כ"ג) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנזון בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאת), גם נקרא מר עובר, והענין הוא כי ההארה הגדולה ההיא היא מר דרור וך ונקי בתכלית העוברת מפי יסוד דנוקבא ולחוץ. וזה סוד פסוק (שיר השירים פרק ה' ה') וידי נטכנו מר כו עובר:

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה וכו'

ובזה תבין מעלת מרדכי שעלה לבחינת מלכות ומשנה למלך וזה סוד הפסוק (אסתר פרק ח טו) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה. והמשפיל בין כל פרטי הפסוק זה ענין יציאה זו מלפני המלך היא רחל, ועטרת זהב גדולה מצד עטרה יסוד דאבא, ולכן נקרא גדולה פי החסד והחכמה נקרא גדולה בסוד הגדול הגבור והנודא. גם הפעמיק ישפיל היותו מושבט בגמיון ודי בזה, וזה סוד קריאת המגלה וגם התפשטותה בעת קריאתה לטעם פרסום

דברי שלום - הלכות והליכות

מנות ומתנות

מנות ומתנות, אמרו רבותינו זכרונם לברכה שתי מנות לאיש אחד ושתי מתנות לשני אביונים, והנה יש לראות למה ברעהו אמר מנות באות תיו אחת, ובאביונים שתי אותיות תיו. האמנם כבר ידעת כי היסוד נקרא איש, ועיקר הארת יום זה הוא גלוי יסוד אבא והוא זכר, ובהיותו מלבש בתוך יסוד דאימא, לכן אמר מנות בתיו אחד כי אות תיו מצד הנוקבא, באפן כי שתי מנות הם אחד מצד אבא שהוא מ"נ דמנות כאשר ידעת, ואחד מצד היסוד דאימא כנוצר לעיל, והם איש שהוא יסוד דאבא לרעהו שהוא היסוד דזעיר אנפין, כי אם היות אבא גדול הנה בהיותו יורד למקום יסוד זעיר אנפין נקרא רעהו על דרך הזעיר אנפין כשירד ביצירה שצאמר עליו שלף איש נעלו ונתן לרעהו (רות פרק ד' ז):

מתנות לאביונים

ומתנות לאביונים הם מצד אימא ולכן הם שני תיו"ן, כי הם מצד הנוקבא, והם שתי מתנות לשני אביונים שהם נצח הוד שהם אביונים, כאשר ידעת בסוד העברה לא ריח ולא טעם ונקראו אביונים כי אימא עד הוד אתפשטת:

כל הפושט יד נותנים לו

וגם מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כי בימי הפורים נותנים לכל מי שפושט ידו, הענין הוא כי הגבאי של צדקה הוא היסוד ובימי החול אשר הוא יסוד דזעיר אנפין צריך לראות למי נותן הצדקה, אבל עתה שהוא יסוד דאבא הארה גדולה אין להקפיד אלא כל מי שפושט ידו נותנים:

חיב אינש לבסומי בפוריא

ומה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה חיב אינש לבסומי בפוריא עד שלא ידע בין ארור הקמן לברוך מרדכי כו', הכונה הוא כי לעולם תוף הקליפה יש ניצוץ של קדושה המאיר בתוכה ומחיה אותה, ולכן צריך לומר ברור הקמן להמשיך אל הניצוץ ההוא אור, ולכן צריך לומר בלא פונה אחר שהוא שכור ויצא מדעתו, שאם יהיה חס ושלום בכונה יאיר גם אל הקליפה חס ושלום. ונלע"ד כי כשאנו מומשיכין אור מוח הבינה ברחל על ידי שתית יין ברבוי גדול יש הארה גדולה שיש בה פח להאיר גם אל הניצוץ ההוא אשר בתוף הקליפה:

שתיה מרבה מאכילה

וצריך לכוון באכילה בשני אותיות י"ה דיודין, ולכוון שהם של ע"ב, ובשתיה לשני י"ה של ס"ג, שעולים כמנון יון, כזה יו"ד ה"י יו"ד ה"י, ולכוון להמשיך אליה מוחין דחקמה על ידי אכילה, ומוחין דבינה על ידי שתיה, ולהיות כי הנוקבא

אנו צריכין לעשות שלש מצות, והם קריאת המגלה, כדי להמשיך ולגלות ההארה הנזכרת היוצאת לחוץ בגילוי:

מתנות לאביונים שנותן אבא לרחל

והנה צריכות שתי בחינות אחרות, והם אלו הראשון בחינת ההארת היסוד ההוא דאבא ברחל לצד תקונו בגין פרצופה, כי לכן נכנסים המוחין הנזכרים בה כדי להגדילה ולעשותה פרצוף כנוצר, וזה נעשה בסוד מתנות לאביונים, כי רחל נקראת עני ואביון, והיסוד דאבא הנקרא צדיקה נותן לה צדקה ומתנות, והארות הנה כותמים על ידי שאנו נותנים למטה מתנות לאביונים ועל ידי מצוה זו נעשה דגמיתה למעלה. ובחינה השנית היא, כי אחר שנתקן פרצוף רחל עצמו על ידי הצדקה ומתנות לאביונים, עוד צריך הארה שיתקיים בה בסוד המוחין עצמן שלו המתלבשין תוף פרצוף עשר ספירות שלה בעת הדורמיטא כנודע. וצריך שיתקיים הארה הנזכרת במוחין שלה כל הימים ההם הנקרא פורים, וישאר קנימת שם אף גם אם יסתלקו המוחין דאבא ואימא אחר הדורמיטא ותחזר פנים בפנים, ועם כל זה תשאר הארה המוחין ההם קמים במוחין שלה ולא יסתלקו לגמרי כבשאר הזמנים כנוצר לעיל:

סעודת פורים משתה ושמחה - המוחין דרחל

וענין זה תלוי בקיום מצוה אחרת והיא לעשות סעודת פורים משתה ושמחה, וזו ענין אכילה ושתיה כמבואר אצלנו שהמוחין של הנקבה נקרא י"ה י"ה, ונעשים מבחינת י"ה, והם נמשכין בה על ידי אכילה ושתיה. וזהו פירוש אכילה, אכ"ל י"ה. שתיה, ש"ת י"ה. כי על ידי המאכל והמשתה נמשכין לה מוחין הנקרא י"ה. גם נקמה היא עצמה במלת אכילה שהיא בגימטריא אדני עם הכולל, לרמוז כי אלו המוחין של י"ה הנמשכין על ידי האכילה הם בנקבה הנקראת אדני":

אסתר

גם אסת"ר היא בגימטריא תרס"א והנה שם אדני"י במלואו הוא תרע"א והנה שם אסתר חסרה י' ובתוכה מסתתרת הנקדה הפנימית עצמה הנקראת י' של אדני"י הנקראת אסתר על שם שמסתתרת:

עד כאן הגיעו דרושי הרב זלה"ה בשער הפניות

עד כאן הגיעו דרושי הרב זלה"ה. וענין משלוח מנות איש לרעהו לא נתבארו מפי הרב זכרוננו לברכה, ושקמא רמז לענין הארת יסוד דכוכבא הניתן ליסוד דנוקבא והם נקראים איש לרעהו יסוד ליסוד פנלע"ד. אמר שמואל עד כאן הגיעו כל ספר הדרושים של הרב זלה"ה ולא הפלתי דבר אחד מדבריו ארצה, תהלה להשם יתברך:

דברי שלום - הלכות והליכות

דוד עליו השלום (תהילים פג ז), מלא פניהם קלון, זו אמן, כי מאחר שהם לא האירו באמן שני אל, אחד של אריף ואחד של זעיר אנפין, מלא פניהם קלון, שלא רצו לקבל מאל העולה קפ"ה, יהיו לו קלון שעולה גם כן קפ"ה עם המולל.

ויבקשו שמך ה'

ויבקשו שמך ה' (תהילים פרק פג ז), פירוש כי שמך הוא המלכות, שנקרא שם, והוא אדני והנ"ה שעולים אמן. והנה אסתר המלכה פאשר לבשה בגדי מלכות ובאה לדבר אל המלך ופשוטנסה לבית עבודה זרה מקום הקליפות, הוסר הארת אריף, ולא נשאר בה רק הארת זעיר אנפין, שאם לא היתה לה הארה אפילו מזעיר אנפין היתה שחורה ולא ירקקת, ולכן היא אמרה אלי אלי למה עזבתני (תהילים פרק כב ב), שאחד מאלו האלי שהוא של אריף למה עזבתני, ולא האירו לה שניהם יחד:

גוברת מוח בינה גובר, ולכן צריך השתיה מרבה מן האכילה. וזהו אכילה, אכ"ל י"ה. שתייה, ש"ת י"ה. רצה לומר, שימשכו אליה המוחין אשר כולם בסוד י"ה, כמבואר אצלנו במקום אחר שהם בסוד חכמה ובינה הנקרא י"ה י"ה, כי הדעת שלשה היא ק"ל ולית בה אלא נהירו דתגין מוחין גליפין בה כמבואר אצלנו במקום אחר:

אסתר בגימטריא שושנה

אסתר בגימטריא שושנה, גם אסתר בגימטריא תרע"א, כמנן אדני במלואו, הפנה הוא כי לפישדאל עונים קדיש ואומרים אמן מקבלים אז הארה משני [שמות] א"ל. אחד של זעיר אנפין שהוא אל רחום וחנון (שמות פרק לו ו). ואחד מאריף אנפין שהוא מי אל כמוך (מיכה פרק ז יח), ופרושו: אל של אריף מאיר באל של זעיר אנפין, ואז זעיר אנפין מאיר בנקבא פנים בפנים, לפי כי אל הוא בפנים, והארה הוא בפנים, ואלו השני אל במילואם עולים ש"ע נהורין. והארה הנקרת הוא בעניית אמן, ולכך אמר

פרי עץ חיים שער ראש החדש הנפה ופורים - פרק ה':

מתחיל התקון

ונתמתקו דיניו, אם כן נבטל בבטול עצתו של יתברך, ולא יבנה בית המקדש בגימיו חס ושלום, דהינו מלכות הנקראת מקדש, בסוד מקדש אדני (שמות פרק טו ז):

יסוד אבא המתגלה

והנה בהיותו הנצח הוד יסוד אמא נכנסין תוך רחל, בהיותה באחור הזעיר אנפין, היה גם הנצח הוד יסוד דאבא נכנסין בה גם כן, נמצא כי כמו שבזמן היות המוחין תוך זעיר אנפין, היו יוצאין שתי האורות, אחת של רחל מאחוריו של זעיר אנפין, ואחד מלפניו לשל יעקב, גם עתה יוצאין מן רחל שתי הארת אלו. אמנם יש עתה בחינה אחרת חדשה לגמרי, אשר לא נמצאת בהיותו המוחין תוך זעיר אנפין, כי כבר נתבאר, כי בהיותו המוחין תוך זעיר אנפין, היה מסתים יסוד אבא תוך זעיר אנפין ממש, בסיים יסוד זעיר אנפין, ומתלבש בתוכו. אמנם עתה אשר המוחין הם ברחל, הנה היסוד שלשה הוא קצר, ואינו ארוך ומתפשט כמו היסוד של הזכר, נמצא כי כשנכנסין נצח הוד יסוד דאבא בתוכה, הנה היסוד דאבא יוצא ומתפשט חוץ מן היסוד שלשה, ואינו מתלבש תוך היסוד שלשה, והנה מתגלה למטה לגמרי:

מתגלה הארת אבא אשר הוא טמיר ונגזי מופלהו

אמנם בחינת הארה זו לא נמצא בזעיר אנפין כלל בשום זמן, לטעם הנזכר לעיל שיסודו ארוך, אמנם זאת בבחינה של יסוד דאבא, שמתגלה לחוץ מן היסוד דרחל, ודאי שהיא הארה גדולה מאד, שמתגלת הארת אבא אשר הוא טמיר

סוד הפורים. סוד הפורים הנה נודע, כי כל זמני הגלות, עומדת הנוקבא רחל עם זעיר אנפין, אחור באחור. אמנם אז היה בסוף אותן השבעים שנים של גלות בבל כנודע, ואז היה מתחיל למעלה לעשות תקון, כדי להחזירם פנים בפנים, אז הוא צריך הפלת דרומיטא בזעיר אנפין. שהוא הסתלקות המוחין מן הזעיר אנפין, ונקנסים תוך רחל, ונתקנת פרוצופיה, ועל ידי זה יכולה לחזור אחר כך פנים בפנים:

סוד היין מהחברים

(מהחברים: ענן פורים בהוד ענף גבורה, סוד יין הרומז בגבורה. לכן הנ"ס בדם, שהרגו בשונאייהם, וגם השמחה הוא ב"ן):

בימי מרדכי הדורמיטא

והנה אז בימי מרדכי, היה סוף זמן הדורמיטא של זעיר אנפין, וסוד שאמר הקון ישנו עם אחד מפאך ומפחד (אסתר פרק ג' ח'). אמרו רבותינו זכרונם לברכה על ישנו, שאמר הקון, אלהיהם ישן הוא, פירוש ישן הוא המלך שלשה שהוא זעיר אנפין כנזכר לעיל. וזהו הדורמיטא, וכיון שהוא ישן, ורצה לחזור פנים בפנים לחזור ולבנות בית המקדש פעם שנית (וזהו אסתר פרק ו' א') נדה שנת המלך, מלכו של עולם, כי תזרו המוחין בו, ונתעוררו. וזה סוד ונהפוך הוא (אסתר פרק ט' א'), דהינו שנהפך הוא על ידי אמא, הנקראת הוא, ונתלבנו

דברי שלום - הלכות והליכות

וְגַיַּי כּוּלּוּהוּ. וְהִנֵּה בְחִינַת מְרַדְכֵי, הוּא סוּד הָאֵרֶת יְסוּד אַבָּא הַמְתַּגְלָה בְּהִיוּתוֹ בְּרַחֵל, כִּי מְרַדְכֵי בָּא מֵאוּתוֹ הַבְּחִינָה, וּמִשָּׁם יוֹנֵק שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְזֶה סוּד מְרַדְכֵי, מְרָא דְכִנְיָא, מִרְ שְׁהוּר, שְׁהוּא זָךְ וְנָקִי וְבִ"ר, (ספרים אחרים: שְׁלָא נִשְׁבְּרוּ מְעוּלִים בְּעוּלִים הַתְּהוּ, וְנִשְׁאָר זָךְ וְנָקִי) מִצַּד אֲשֶׁר הוּא הִיסוּד דְאַבָּא. וְזֶה סוּד יְאֻצְבְּעֵתִי מוֹר עוֹבֵר (שיר השירים פרק ה' ה'), וְהַמְבִּינִין בֵּינָן בְּסוּד אֲצְבְּעוֹת שְׁהוּא מִרְ עוֹבֵר, (שְׁהֵם חֲקָמָה בִּינָה דַעַת דְאַבָּא וְאַמָּא, אַחַר כִּף מִתְלַבְּשִׁים בְּנִצּוּחַ הוּד יְסוּד שְׁלָהֵם בְּנוֹקְבָא) כִּי הֵם עוֹבְרִים וְיוֹצְאִים לַחוּץ, עַל כְּפוֹת הַמְּנַעֵל, וְהִבְנִין זֶה. (ספרים אחרים: וּבְרָאשֵׁי הוּא הִיסוּד אִמָּא. ספרים אחרים: וּבְרָאשֵׁי אֲצְבְּעוֹת, כִּי שָׁם פְּרָקִין עֲלוּיָנִים דְאַרְיָו אִנְפִּין, אֲשֶׁר שָׁם חֲקָמָה בִּינָה דַעַת דְאַבָּא וְאַמָּא, וְשָׁם הִיסוּד דַעַתִּיקָא, וְגַם נִתְגַּלָּה בְּמוֹצָח):

מְגַלָּה מְלִשׁוֹן גְּלוּיָ

גַּם מְגַלָּה, פִּירוּשׁ לִשׁוֹן גְּלוּיָ, וּפְרוּשׁ מִצִּיאַת יְסוּד דְאַבָּא הַמְגַלָּה. גַּם מְגַלָּה חֲסֵר יו"ד, גִּמְטְרִיאָא ג"פ הַנּוֹ"ה, שָׁם סוּד שְׁלֹשׁ מוֹחוּיָן דְהַנּוֹ"ה שֶׁל חֲקָמָה בִּינָה דַעַת דְנִצּוּחַ הוּד יְסוּד דְאַבָּא הַמְתַּגְלָּיָן בְּה. (א):

הַגְּהָה (א) (הַגְּ"ה). אֲפֶשֶׁר, כִּי לְפִי שִׁיטוֹת הַמְּכַרְיַע הוּא, וְכוּלָּל נִצּוּחַ הוּד, לְכַן בְּהַתְגַּלּוֹת יְסוּד דְאַבָּא, מוֹתְגַלְיָן גַּם הַנִּצּוּחַ הוּד שְׁהֵם חֲקָמָה וּבִינָה דְרַחֵל עֵתָה):

מִתְּנֻת לְאַבְיוּנִים, לְתַקּוּן וּלְבִנּוּת אֶת פְּרָצוּף הַנוֹקְבָא
אִמְנָם כִּדִּי לְקַיֵּם אוֹתָהּ הָאֵרֶה שֶׁל מְרַדְכֵי בְּרַחֵל בְּיוֹם פּוּרִים, לְכַן אֲנִי נוֹתֵינִן צְדָקָה לְעִיּוּם, כִּדִּי שְׂבִכַח הַצְּדָקָה הַהִיא, תִּתְּנֵן גַּם אוֹתוֹ הַצְּדָקָה מִן הִיסוּד דְאַבָּא הַנִּקְרָא צְדִיקָא, לְרַחֵל הַנִּקְרָא צְדִיקָא, וְזֶהוּ לְעִנְיָן תְּקוּן פְּרָצוּף שֶׁל רַחֵל עֲצָמָה, עַל יְדֵי צְדָקָה, דְּהָא בְּהַתְּבַרּוּת צְדָק וְצְדִיקָא, נִקְרָא צְדָקָה:

אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, לְהַמְשִׁיךְ מוֹחוּיָן לְנוֹקְבָא

אִמְנָם יֵשׁ בְּחִינָה אַחֲרֵת, וְהוּא הָאֵרֶת מוֹחוּיָן שְׁהִיָּה לָהּ בַעַת הַדּוּרְמִיטָא, וְכּוּנְתוֹ הֵם, שְׁאוֹתוֹן הָאֵרֶת יִשְׁאָרוּ, גַּם בְּמוֹחוּיָן שְׂבָה, וְלֹא בְּסוּד תְּקוּן הַפְּרָצוּף עֲצָמוֹ, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַצְּדָקָה פְּנֹזֵר לְעִיל, רַק תּוֹסְפוֹת הָאֵרֶה יִתְרָה בְּסוּד הַמּוֹחוּיָן, וְהִנֵּה זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲכִילָה וְשִׁתְיָה בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, כִּי אֲכִילָה גִּמְטְרִיאָא אֲדִנִּי עִם הַכּוּלָּל, שְׁהִיא רַחֵל. וְזֶהוּ אֲכִילָה - אֲכַל י"ה, כִּי יִמְשְׁכוּ אֵלֶיהָ הַמּוֹחוּיָן, אֲשֶׁר הֵם פּוֹלֵם בְּסוּד י"ה, כְּמִבְּאֵר אֲצִילִינוּ בְּמִקּוּם אַחֵר. וְגַם שִׁתְיָה, פִּירוּשׁ - שֵׁת י"ה, וְהוּא סוּד הַחֲקָמָה וּבִינָה, הַנִּקְרָא י"ה י"ה, כִּי הַדַּעַת שְׁלָהּ הוּא ק"ל מִצַּד הַגְּבוּרוֹת, וְלִית בְּהָ אֵלָּא נְהִירִין דְתַרִּי מוֹחוּיָן גְּלִיפִין בְּהָ:

הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רּוֹצֵה לְהַטִּיב עִמּוֹנוּ, וְלְהַאִיר לָנוּ בְּכָל זְמַן וְזְמַן, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, שְׂאֵז נַעֲשֶׂה הַנֵּס, וְתִמְיֵד בִּימֵים הָאֵלֶּה יִתְגַּלָּה אוֹתוֹ הָאֵרֶה שֶׁל מְרַדְכֵי

הִנֵּה הַמֶּן הַרְשָׁע, רָצָה לְאַבֵּד הָאֵרֶת אֱלוֹ, וְלְהַרְגֵּ מְרַדְכֵי הַרְמוּז בְּהָאֵרֶה זו, כִּדִּי שֶׁתְּתַבְּטֵל בִּנְיָן פְּרָצוּף נוֹקְבָא הַנִּקְרָא רַחֵל, וְלֹא בִּנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חֵס וְשְׁלוֹם. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרַחֲמֵי רָצָה לְהַטִּיב עִמּוֹהֶם יוֹתֵר מִכֵּף אֲשֶׁר הָיָה בְּתַחֲלָה, שְׂכַמוּהָ לֹא נְהִיָּתָה מִיּוֹמֵי קָדֶם, וְהוּא, כִּי הִלָּא הָאֵרֶה זו שֶׁל מְרַדְכֵי, אִינָה יוֹצֵאת רַק בְּהִיוֹת סוּד זְמַן דְרוּמִיטָא, אִמְנָם אַחַר כִּף כְּשֵׁהֶם חוֹזְרִים פְּנִים בְּפְנִים, וּמִסְתַּלְקִין הַנִּצּוּחַ הוּד יְסוּד דְאַבָּא וְאַמָּא, עִם הַמּוֹחוּיָן מִן הַנוֹקְבָא רַחֵל, וְחוֹזְרִין וְנִקְנְסִים תּוֹךְ הַזְעִיר אִנְפִּין כּוּזָדַע, הִנֵּה אֲזוּ שְׁמִיתְבְּטֵל הָאֵרֶה זו שֶׁל מְרַדְכֵי, בְּלִי סַפְקָא. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רּוֹצֵה לְהַטִּיב עִמּוֹנוּ, וְלְהַאִיר לָנוּ בְּכָל זְמַן וְזְמַן, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, שְׂאֵז נַעֲשֶׂה הַנֵּס, וְשִׁתְמִיד בִּימֵים הָאֵלֶּה יִתְגַּלָּה אוֹתוֹ הָאֵרֶה שֶׁל מְרַדְכֵי, אֲפִילוֹ אַחַר הַיּוֹתֵן פְּנִים בְּפְנִים, וְתִשְׁאָר מְזִימָת תְּמִיד. וְהִנֵּה הָאֵרֶה הַזֶּאת לֹא הָיְתָה, לֹא בְּשִׁבְתָּ וְלֹא בִּימֵים טוֹבִים, אֵלָּא בְּפּוּרִים לְבַד, זֶה שְׂאִמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה כֹּל הַמּוֹעֲדִים עֲתִידִים לְבַטֵּל, חוּץ מִן הַפּוּרִים, שְׁנֵאמַר וַיְמִי הַפּוּרִים לֹא יַעֲבְרוּ וְכו' (אסתר פרק ט' כח), וְהִבְנִין מַה שְׁנֵאמַר לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ, כִּי תִמְיֵד נִשְׁאָר הָאֵרֶה זו בְּזַמְנָה הַזֶּה שֶׁל יְמֵי הַפּוּרִים, וְלֹא תְתַבְּטֵל אִף גַּם בְּחֻזְרֵת תּוֹךְ זְעִיר אִנְפִּין פְּנִים בְּפְנִים, כִּי הִיא הָאֵרֶה אֲשֶׁר מְעוּלִים לֹא נְהִיָּתָה כְּמוֹהוּ:

וּזְכָרָם לֹא יְסוּף מִזְרַעָם

זֶה סוּד וּזְכָרָם לֹא יְסוּף מִזְרַעָם (אסתר פרק ט' כח), פִּירוּשׁ - כִּי אוֹתוֹ הִיסוּד שֶׁל אַבָּא, הַנִּקְרָא זְכָרָם, לֹא יְסוּף וְלֹא יִפְסַק מִזְרַעָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תְּמִיד, כִּי בְּכָל יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, יְהִיָּה אוֹתוֹ הַזְּכָר קַיָּם, וְנִתְגַּלָּה אוֹתוֹ הָאֵרֶה:

הַמְגַלָּה הִיא סוּד יְסוּד דְאַבָּא

וְזֶה סוּד עַל מְקַרָא קוֹגְלָה, כְּמָא דַעַת אַמְרַת לְמִקְרָא וּלְמַסַּע

דברי שלום - הלכות והליכות

מיסוד רחל

וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בענין המגלה, נקרא ספר, ונקרא אגרת, כי מגלה לשון גלוי, והוא יסוד אבא, שהוא מגלה חוץ מיסוד רחל, כשהוא במקומו בזעיר אנפין נקרא ספר, וכשהוא בנוקבא נקרא אגרת. (אגרת בגימטריא שכי"ה ומנצפ"ד, בלקוטי תורה ספר יחזקאל, ותבין שאז היה קבוצת כל הדינים, פרים חסר וי"ו לשון רבים, שני פעמים פ"ר, גימטריא שני פעמים מנצפ"ד, עולה קס"ח, המנצפ"ד עליון היא גבורות גדולות דבינה, והם מכילין אל גבורות אחרים, (ספרים אחרים: והשני חסדים) ולזה גבריא אל אשר קסת הסופר במתניו והאזור במתניו, כי הם נצח הוד יסוד, הם סוד כל הגבורות שלוקח מנצפ"ד מבינה, ומנצפ"ד ממלכות, הם גימטריא קס"ח):

המן הרשע היה מכשף גדול, ואשתו זרש מכשפה גדולה, ועשרה בניו עשר ספירות דקליפות

והנה המן הרשע היה מכשף גדול, ואשתו זרש מכשפה גדולה, ועשרה בניו עשר ספירות דקליפות. וראה אותו הארה הגדולה, והבין שרוצה לחזור המלכות פנים בפנים, ושיחזרו מוחין נצח הוד יסוד דאבא ואמא לזעיר אנפין, ולא ישאר בסוד דורמייטא, ונזהר יהיה גאולה לישראל, ולכן רצה לבטל את הארה. והנה המן גימטריא צ"ו, ואין צו אלא עבודה זרה, שהוא ראה זה הענין מתוך הקליפה, שהיא עבודה זרה, שהיא בעשיה, שעולה אל אדני". והקדוש ברוך הוא ברחמיו, עשה עמנו נסים ונפלאות בזמן ההוא, ובטל מחשבתי. ולא עוד, אלא שאותו הארה הבטיחנו שתהיה תמיד בזמן הזה, ואף על פי שיחזרו המוחין למקומו בזעיר אנפין, שישאר אותו הארה ההיא במלכות, כאשר היה באותו זמן:

האור הגדול של יסוד אבא

וזהו וימי הפורים האלה וכו', נזכרים וכו' (אסתר פרק ט' כח), דהיינו יסוד הנקרא זכר, יסוד"ף, יוסף שהוא יסוד, מוזרעם שנכנס ברחל. ומה שאמרנו שאותו הארה של יסוד אבא, לא היה אלא בסוף שבועים שנה, אף על פי שבכל לילה נכנסים במלכות נצח הוד יסוד דאבא מלובשים תוך נצח הוד יסוד דאמא, אם כן היה ראוי שבכל לילה יתגלה יסוד אבא, מכל מקום אין אותו הארה יוצאת ונפרת אלא לזמן ארוך, ולזה לא יצא אלא בסוף זמן גלות:

שער ראש חדש הנפה ופורים - פרק ו:

(אסתר פרק ט' כב), ומתנות לאביזנים, הם חקמה ובינה שלה, שנעשה לה מנצח הוד יסוד של אבא, וכל זה הוא להגדילה ולעשותה פרצוף אבא גם כן, וכל זה הוא נעשה לה מבחינת אותו הארה שאמרנו, דהיינו ממה שמגלה מיסוד אבא, דהיינו

את המתנות (במדבר פרק י' ב'), לקרותה ולהוציאה לחוץ ותתגלה שם:

עוד דרוש בענין הנסירה והחזרה פנים בפנים

ענין הפורים בזמן הגלות, כי בבבל אז היתה המלכות בסוד נקודה, ונרדה למוטה בבריאה, וצריכה בנין מחדש על ידי המוחין שיכנסו בה בבריאה. והחסידים שבאותו הדור, והחזק והמוסר (מלכים ב' פרק כד טז), היו מתקנים אותה בכל שבועים שנה של גלות בבל, כל השבע ספירות שלה, עד שהעלו אותה למקומה, בין תרין דרועין, וכיון שנכנסו בה המוחין, נפל שינה על זעיר אנפין, כל אותן שבועים שנה, כנודע בדרושים, שפשהיא צריכה בנין מחדש, אז היה הזעיר אנפין בסוד דורמייטא, שנסתלקו ממנו נצח הוד יסוד דאבא ואמא. (כתב הרב בנימין, דאין לסמוך על זה, והעקר הדרוש דלעיל, כי אין דורמייטא אלא אחר היות פרצוף שלם אחר באחור, ועין בכוננת נסירה) ונכנסו למלכות לבנותה, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע (בראשית פרק ב' כב), כאשר היה בתחלת בריאת עולם:

בסוף השבועים שנה, יצא מרדכי שהוא מבחינת הארת יסוד אבא

ובסוף השבועים שנה, יצא מרדכי שהוא מבחינת הארת יסוד אבא, היצאין חוץ מיסוד המלכות, כי כשהיו נצח הוד יסוד של אמא תוך הזעיר אנפין, היו מלובשים בהם הנצח הוד יסוד דאבא, והיה יסוד דאמא נכנס בתוך הזעיר אנפין עד החזה, ויסוד אבא עובר ויוצא עד סוף היסוד של זעיר אנפין, אף שנסתלקו נצח הוד יסוד דאבא ואמא, ונכנסו במלכות כדי לבנותה, נמצא שישוד דאבא, הוא עובר ויוצא לחוץ ליסוד המלכות, וזהו ועבר מרדכי (אסתר פרק ד' יז), כי היה מאותו בחינה היצאת לחוץ:

סוד הפסוק לקחה מרדכי לו לבת

וזה סוד גם כן לקחה מרדכי לו לבת (אסתר פרק ב' ז'), ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אל תקרא לו לבת, אלא לביית, כי יסוד אבא נכנס ברחל, והיא לו לביית:

מגלה לשון גלוי, והוא יסוד אבא, שהוא מגלה חוץ

מצות פורים

ענין משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביזנים. המנות, הם חסדים וגבורות שביסוד אבא, וניתנין למלכות, והם משתלחין מתפארת שבה ליסוד שבה, וזהו איש לרעהו

דברי שלום - הלכות והליכות

מגלה. ואחר כך אנו קוראין המגלה, והפוננה להמשיך אותו הארה ולחונן, ולזה אמרו שפושטה וקוראה כאגרת. ואחר כך אכילה ושתייה, והפוננה - שלאחר שעשינו אותה פרצוף אבא, בסוד מנות ומתנות לאביונים, אנו ממשיכין לה הארת המוחין בהיותה פנים בפנים מבחינה הנזכרת לעיל, שהיא אותה הארה היוצאת לחונן:

צריך לכונן באכילה, לשני י"ה במילוי יודי"ן

צריך לכונן באכילה, לשני י"ה במילוי יודי"ן, י"ד ה"י יו"ד ה"י. ותכנון שהוא משם ע"ב, שהוא פנגד מוח דחכמה. ובשתייה כנון לשני פעמים י"ה במילוי יודי"ן, י"ד ה"י יו"ד ה"י. ותכנון, שהוא משם ס"ג שהיא בבינה, עולה גימטריא י"ן, שהוא נגד מוח בינה. וזהו אכילה - אכל י"ה. שתייה - ש"ת י"ה. ולכנון להמשיך לה מוחין אלו, מוח החכמה על ידי אכילה, ב' פעמים י"ה י"ה, יוד ה"י יו"ד ה"י דע"ב. ומח בינה על ידי שתייה, שני פעמים יו"ד ה"י יו"ד ה"י דס"ג, גימטריא י"ן. כי אין לה אלא תרין מוחין, וצריך להיות השתייה קרבה מאכילה, לרמוז למלכות שהיא בחינת גבורה, ומח בינה גובר בנוקבא, לכן צריך להיות השתייה קרבה. (א):

הגהה

(א) הגהה: לכן אחשורוש ושריו שהיתה כוננתו להרס בנין פרצוף נוקבא, היתה שתייה כדת (אסתר פרק א' ח'), אכילה קרבה משתייה, אין אונס, שהוא רמז לנצח הוד אותיות נ"ס, וקמש גבורות והשני כוללים גימטריא אונס, וכל זה היה כדי להרס פרצופה:

צריך אינש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי

והנה מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שצריך אינש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי, הכונה היא - כי ידוע שיש ניצוץ של קדושה בכל קליפה המחיה אותה, ואם יסתלקו ממנו לא ישאר לו חיות ויתבטל לגמרי מי"ד. (ב):

הגהה

(ב) הגהה צמח: ואף על פי דאכלו רעים אינון אבא ואימא, ושתי דודים אינון זעיר ונוקבא עם כל זה, אף על פי שפחדא שריון, הנה אמא נותן הגבורה דנוקבא, שהם סוד הי"ן. ואבא נשאר בסוד האכילה למעלה, לכן השתייה שנגלה למטה, הוא יותר על האכילה שהיא למעלה, עד כאן הגהה"ה:

ביום הגדול הזה, שיש אותו הארה גדולה

והנה ביום הגדול הזה, שיש אותו הארה גדולה, אנו רוצין שגם לזאת הנצוץ יגיע לו חיות לעצמו, מזה ההארה, אבל

לא שיעגל כל כך להאיר לקלפה (ולזה צריך שישתפר האדם ביום הזה, עד שלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי, אולי ישנה ויתן ברכה לאותו ניצוץ שבקליפה ויתברך גם הוא, אבל לא תהיה ברכה פונה שלמה, שאם יהיה פו יגיע לו הרבה, ויתברך גם הקליפה) (נוסח אחר: ולכן צריך לומר ברוך המן, להמשיך אור גם לניצוץ ההוא, לכן צריך לאומרו שלא בכוננה אחר שהוא שפור וכבר יצא מדעתו, ואם היה בכוננה חס ושלום יאיר גם אל הקליפה) ולע"ד"נ, כי כשאנו ממשיכין אותו מוח בינה ברחל, על ידי שתיית הי"ן ברבוי גדול, יש הארה גדולה שיהיה זה כח להאיר גם לניצוץ ההוא שבתוך הקליפה:

משלוח מנות

ענין משלוח מנות - אמרו רבותינו זכרונם לברכה שתי מנות לאיש אחד, ושתי מתנות לשני האביונים. גם יש לדעת, למה ברעוהו אמר מנות בת"ו אחד, ומתנות לאביונים בשני תו"ו. אמנם כבר ידעת, כי היסוד נקרא איש, ועיקר הארה יום זה, הוא גלוי יסוד אבא, והוא זכר בהיותו קולבש תוף היסוד דאמא, לכן אמר מנות בת"ו אחד לבד, כי ת"ו הוא מצד הנוקבא, באופן שהם שתי מנות - אחד מצד אבא, דהינו אותיות מ"ן ואחד מצד נוקבא ו"ת. ואמר איש לרעהו, איש שהוא יסוד אבא, לרעהו שהוא יסוד זעיר אנפין, כי אם היות אבא גדול בהיותו יורד לקומם היסוד זעיר אנפין נקרא רעהו, על דרך זעיר אנפין כשיורד לזעירה, שנגאמר עליו שלף איש נעלו ונתן לרעהו (רות פרק ד' ז') וזאת לפנים):

ומתנות לאביונים

ומתנות לאביונים שהם מצד אמא, ולכן הם בשתי תו"ו, כי הם מצד הנוקבא, והם שתי מתנות לשני אביונים, שהם נצח הוד, שהם אביונים, כאשר ידעת ענין הערבה, שאין בה לא טעם ולא ריח, והם נקראים אביונים, עד הוד היא התפשטותם:

בימי הפורים האלה נותנין צדקה לכל הפושט יוד

גם מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי בימי הפורים האלה נותנין צדקה לכל הפושט יוד, הענין - כי הגבאי של צדקה, הוא היסוד, ובימי החול שהוא יסוד זעיר אנפין, צריך לראות למי נותן הצדקה, כי יש בו אחיזת דין. אבל עתה שהוא יסוד אבא הארה גדולה, ואין צריך להקפיד, אלא כל הפושט יוד נותנין לו. (צמח, מקאן לאבל בפורים, שאינו נוהג דברים שבפרסהס'א, ולא דברים שבצנעה, כי גם בפורים יש יסוד אבא):

ברכה אחרונה של המגלה

והנה בברכה אחרונה של המגלה, הם קמש מטבעות, קמש

דברי שלום - הלכות והליכות

בין אותיות פ"ר, גימטריא מנצפ"ך, קדי לסבבו בגבורתו. והוא לא ידע, כי שני פעמים קמ"ג יש באמא מימינא ומשמאלא, עולין גם כן פור, על כן קראו לזימין אלה פורים (אסתר פרק ט' כו), כי אותיות מ"י שבבינה נשתתפה לזעיר אנפין, להפך הקללה לברכה על ידי אסתר, שהיא יסוד דאמא, לכו צריך לכוון בברכה ראשונה על מקרא מגלה, בהנ"ה נקוד פתח שורק שורק צירי, כי מאבא שהוא י', ונקודה פתח, ירדן חמשה חסדים סוד ה' ראשונה, מיסוד דידיה הרמוז בנקוד שורק, ומתפשטות לזעיר אנפין שהוא ו', ליסוד שלו, שהוא גם כן שורק. והכל על ידי אמא, מומלכות דיסוד שלה, שהיא אחרונה, ונקודה צירי מאמא:

נקוד ברכה שניה

ונקוד ברכה שניה, ההנ"ה זכרים בחירק, ונקבות בקבוץ, לכלל בנס זה נצח הוד. ואף על פי ששקרו בנצח, וחקפה בהוד, מכל קקום הרי אבא ואמא שניהן נתיחדו בנס זה, והנה אבא סוף התפשטותו בנצח, ואמא בהוד:

ובהנ"ה של שהיינו

ובהנ"ה של שהיינו, צריך לכוון בב' היות, ראשונה לשלמותו. חד, כולו חול"ם שהוא אור ונקוד זעיר אנפין, וא' כולו חירק שהוא נקוד נצח, שהוא ה"ה עקר הנס. ידע, כי בכל שהיינו, צריך לכוון בב' היות, ראשונה לעולם חולם, והשניה לפי הזמן:

בברכה אחרונה

ובברכה אחרונה, בפתחתה, צריך לכוון כל האותיות ההנה ש"ב"א, שהוא נקוד גבורה, לרמוז שהגבורה נהפכה לעזרתנו. ולכן בברכה זו יש חמש כפולות, נגד חמש גבורות מנצפ"ך. כי הרב ריבנו, רומז לגבורת אבא. והדן דינו, לגבורת אמא. והנוקם נקמתנו, לגבורת זעיר אנפין. והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול, לגבורות לאה ורחל. ובחתימתה, לכוון לרחל, בהנ"ה בנקוד אלהים, בסוד כוס ושעות אשא (תהלים פרק קטז ג), וחמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה:

שמות הקדש הרמוזים במגלה בראשי תבות וסופי תבות

וצריך לכוון בשמות היוצאין מהמגלה, ואלו הן: "היא וכל הנשים יתנו, ראשי תבות הוה"י (אסתר פרק א' כ). לבדו ענתה המלכה ושתי, סופי תבות והה"י (אסתר פרק א' טז). ושתי המלכה לפניו ולא באה, סופי תבות יהוה"ה (אסתר פרק א' יז). "ומלכותה יתן" המלך לרעותה ה"טובה, ראשי תבות ויה"ה (אסתר פרק א' טז). "יום ויבמלאות ה'קמים" האלה, ראשי תבות ויה"ה (אסתר פרק א' ה). יהודי ה'ה בשושן הבירה ושמו, סופי תבות יהוה"ו (אסתר פרק ב' ה). כי בלטה אליו הרעה, סופי תבות יהוה"ה (אסתר פרק ז' ז). ראה כי

פעמים נ"ו, הרב את ריבנו והדן את דינו וכו', כנגד חמש גבורות מנצפ"ך בעלי הדין והמריבה:

סוד הברכה של המגלה

סוד הברכה של המגלה הוא, כשאר ברכת המצות המבארים במקום אחר, ברוד - בינה. אתה ה' אלהינו - חסד תפארת גבורה. אשר - בינה. קדשנו - בסוד התפארת. במצותיו - נצח הוד. וצנונו - על ידי היסוד. על מקרא מגלה - סוד המלכות. מגלה נקרא הארה היוצאת חוץ מן היסוד דאבא, והוא סוד (אסתר פרק ח' טז), ומדככי יצא מלפני המלך וכו', ועטרת זהב גדולה מסטרא דאבא, גדול על כולם, אדם קדמאה, ודי בזה למבין. וזה סוד מלפני המלך, שנתגלה חוץ מן המלכות, וזה שעשה נסים, כמו שצאמר ועל עמים ארים נסי (שעיה פרק מט כב), הוא הנס הגדול המתגלה בזמן הזה, אשר כמוהו לא נהיתה. גם שהיינו ביסוד, וקיינו, בנצח הוד. וכמא דאת אמרת ואת כל היקים אשר ברגליהם (דברים פרק יא ו'), והגיענו לזמן הזה, זה המלכות, שהגיענו אל שלש הנזקרים לעיל, שהם נצח הוד יסוד הנה לצאת ולהלך לחוץ, ודי בזה עד יערה עלינו רוח מקורם:

ברכת המגלה מהחברים

מהחברים: ברכת המגלה, דע, כי שרש המן היה מן הקליפות, שפנגד זעיר אנפין דבריאה. ואות ה' מורה פח חמש גבורות דמנצפ"ך, ואותיות מ"ו מורה על שני הראשונים היותר קשות:

זרש

וזרש אשתו היתה משורשת מן הגבורה השלישית, שהוא צ' דמנצפ"ך. וסימנך ז' פצירא, והיא עצמה בת שבע של הטמאה, בסוד ז' תחלה שמה שהוא נגד דין של שבעים שנה בפרוטרוט בסוד מוסיף גורע, הם ז' דזרש, והם מתרבות שבע פעמים ע', למספר חמש מאות, הרי אלו ר"ש דזרש, סוד הדינין של אחורים דאלהים ברבוע, ושל מלנים ביד"ן:

חקמיו

וחקמיו שרשם באותיות פ"ך דמנצפ"ך, שהיו תחלה אוהביו עוזרים ומחזקים לרשעו, וכשהתחילו להמתיק בסוד ימין י"י רוממה (תהלים פרק קיח טז), נקראו חקמיו. והוא חשב להשחית את מדרכי, שהנה מיסוד אבא ומתפשט בזעיר אנפין, על ידי ע"ץ גבוה, ולזה הנה גבוה חמשים אמה, רמוז לה"ה דאמא, אשר יסוד אבא עובר דרך שם כלול בהם:

לכו צריך לכוון בברכה ראשונה על מקרא מגלה

הפיל פור (אסתר פרק ט' כד), פירוש - שניעץ ו'. הרמוז לו'

דברי שלום - הלכות והליכות

מִרְדְּכֵי וְאַסְתֵּר

ימין, ויש בו סוד וי"ד דאבא שרש החסדים, לזה המ' נעשה, נ' דהינו חמשים. ולהיות שישראל חטאו ביסוד שלהם, ולקחו נשים נכריות, וחוקם המלך העבירו לסטרא אתרא, הם שבעים אמות התלוין בסמא"ל, לזה נתגלגל עליהם עון הברית בין, בזמן סעודות אחשורוש, והיין גימטריא שבעים. וכבר נודע מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הבא על הגויה פאלו השתתנה לעבודה זרה, כי כשכונר לעברה, פאלו כונר לעבודה זרה, לזה הצרכו לקבל התורה שנית, כמה שקתוב קימו וקבלו היהודים (אסתר ט' כז), קימו מה שקבלו כבר, הינו סוד הנס, סוד שתי לוחות, כמו בימי משה, כן בימי מרדכי ואסתר נתנו סוד שתי לוחות:

על ידי שיצא האור הזה והאיר ברבוי, ירד ההארה עד העשיה, ואלמלא זה לא היה יכול להנצל מפליה חס ושלום, מפני פגם היסוד שלהם

והנה כבר ידעת ענין הדורמיטא, ובקיעות יסוד אבא לחוץ מיסוד רחל, ועל ידי כן שיצא האור הזה והאירו ברבוי בלי פבוי, ירד ההארה עד העשיה, ואלמלא זה לא היה יכול להנצל מפליה חס ושלום, מפני פגם היסוד שלהם:

הנה כבר ידעת, כי נצח הוד דזעיר אנפין, מאירין בה

והנה כבר ידעת, כי נצח הוד דזעיר אנפין, מאירין בה הנצח בכל קו הימין שלה, בשלש פרקין. וכן ההוד אפילו שהוא באחור, הני שש פרקין, ונקוצא שיש בה שש אורות, וה"ו וה"ו שהם הנצח הוד דזעיר אנפין, כי הנצח הוד דזעיר אנפין, הם בסוד ווין, הנחלקים לב', בסוד א' א דצבאות, כזה - א', המתפשטין בצווין שלה, ויש בהן שני ווין, נגד נצח הוד. ואות ו' ביסוד זעיר אנפין הכוללם בקו האמצעי שלה, ואות ה' שביין ווין, הוא סוד העטרה הנשפעת מכלם. גם יש בה' אורות של שמות, שקל א' יש בהן ג' ההין, הה"ה, שהם בסוד תפארת נצח הוד יסוד מלכות דזעיר אנפין, שהיא העטרה שבכולם, ולזה באה בסוד שלש ההי"ן כל שם, כי השפעתן על ידי הנצח הוד יסוד, ולזה אלו השמות רמוזים במגלה פנזכר לעיל:

ואחר כך כשנכנסין מוחין דאבא ואמא

ואחר כך כשנכנסין מוחין דאבא ואמא, נשלמים ונעשין שתיים גשרה היו"ת, שלש היו"ת הנצח אמא, שלש בהוד אמא, שלש ביסוד אמא, וביסוד אבא הוא עודף מיסוד אמא, ויש לו שלש היו"ת ביסודו, יותר מיסוד אמא, גימטריא מגלה. ולפי שאין אור זה מתפשט ביסודה, אלא יוצא לחוץ, לפיכך לא נגלה בפרוש היו"ת אלו במגלה, גם יש בה הארה בדתה, מדעת שביסוד אבא, שלש שמות אהו"ה. ומדעת שביסוד אמא, ד' שמות אהו"ה, וכל אלו מתצאם במגלה יוצאין, פנזכר לעיל באר היטיב:

ולהיות שמרדכי ואסתר היו מבחינת אלו שלשה עשר תקוני דיקנא, ואלו שלשה עשר תקוני דיקנא הם שלש עשרה היו"ת דשמות ע"ב כמנין תתקל"ו, שכן הוא מנין מרדכי ואסתר עם הכולל, ומרדכי מצד חמשה חסדים, ואסתר מצד חמש גבורות, ולזה הם כולל ביחד עשר היו"ת, וחמש היו"ת שהם חמשה חסדים, כולם בנקוד קמין, והם עשרים קמצין, וקמין הוא י"ו, ס"ה הקמצין של העשרים אותיות, גימטריא ש"ד, וחמש היו"ת עצמן גימטריא ק"ל, הרי הכל ת"ן, וזה סוד י"י יתן הטוב (תהילים פה ג), רצה לומר, שגם זה הו"ה שהוא בזעיר אנפין, כשהוא מלא מן המוחין, שהם בסוד יוד"ו, בסוד שלשה טפין, אזי הוא מקבל ה"ס, שהם חמש היו"ת הנזכרים לעיל, עולים ת"ן, והם בחינת טוב, שהוא היסוד, והינו שאמר ה' יתן הטוב, וטוב גימטריא י"ז, הינו היסוד:

החסדים הממתקין הגבורות

וחמש גבורות הם חמש היו"ת בנקוד אלהים, גימטריא ש"ו, ועם חמש היו"ת עצמן העולין ק"ל, עולה תלמוד, שהוא מצד הגבורות, אסור וקטר, קלים וחסודים. ושיניהם יחד הם חמשה חסדים וחמש גבורות, שהם ת"ן ות"פ, ושךש החסדים שממתקין החמש גבורות, הכל עולה תתק"ל, כמנין מרדכי ואסתר:

יסוד אבא מגלה מחציו ולמטה

וכבר ידעת, שיסוד אבא מגלה מחציו ולמטה, לכן תבת מגלה חסר י', שיסוד אבא מגלה מחציו ולמטה, ויסוד אבא אות י' שבשם הו"ה, מתפשט עד יסוד זעיר אנפין, וזה הטעם שצריך להתפשט המגלה כאגרת לפרסומי ניסא, דהינו נצח הוד דיסוד אבא. ולהיות שמתפשטות, רצה לומר גלוי האור הזה דיסוד אבא בזעיר אנפין. וכבר ידעת, שזעיר אנפין דיוקן ספר תורה עליונה, לכן צריך לכתב המגלה בשירטוט ובתגין כספר תורה. וכבר ידעת שטעמים ונקודות סוד ע"ב ס"ג, ואינם מתגלין בזעיר אנפין מפני רבוי אורם שלא יגרמו חס ושלום איזה שבריה, ולזה מתגלה שם רק מ"ה וב"ו, סוד תגין ואותיות. ולהיות שקלם כלולים ביסוד אבא לבד, כי יסוד אמא קצר, ולזה אין צריך רק עמוד אחד במגלה, דהינו חמשה חסדים ממתקין את חמש גבורות ונעשו אחד:

נצח הוד דיסוד אבא, הם שתי לוחות

וכבר ידעת כי נס שאמרנו, הם נצח הוד דיסוד אבא, הם שתי לוחות, מ"ס שבלוחות בנס היו עומדין, כלומר מ פתוחה בלתי קו סתומה, צורתה נ', וס' הוא ס' של נס, ונצח ענף חסד, שיש בו ע"ב ארבעה יודין, חמש דברות בלוח

דברי שלום - הלכות והליכות

תתקל"ה

והנה כשיצא מיסוד אבא, מתפשט בין ירכותיה, ולכן אין היות עצמן נכתבין במגלה בפרוש, רק בראשי תבות וסופי תבות. וצריך אני לפרש, שקודם שאלו האורות דאבא, נכנסין ברחל, היו נכנסין תחלה בלאה, וכשנכנסין בה עשו שלש הארת בשלשה פרקין, שהם שלשה אהי"ה. וגם יש בה שלש אורות מהמוחין כשהיו נכנסין תוך הזעיר אנפין, דהינו, אחד של הארה דיסוד אבא לאחורי לאה, ושנים מהפנים דיסוד אבא, שהם בכני הזעיר אנפין, שהם בחצי התפארת עליון אחד הכולל שניהן לזה ולזה, נמצא שיש בלאה שמונה הארת, ארבע הנויות דע"ב, משלבים עם ארבע ס"א, ושני כוללים של הנויה אהי"ה, ואחד הכולל את כולם, ס"ה גימטריא תתקל"ה, כמון מרדכי ואסתר:

שלשה שלובים במלואם

ואותיות שלשה אהי"ה פשוטים גימטריא ס"ג, ושתיים עשרה אותיות של שלש הנויות הם ע"ה, ואחד כולל של הנויה, ואחד כולל של אהי"ה, הרי ע"ו. ובאלף בית של א"ל ב"ם, הם ה"ץ, גימטריא המון. והשלשה שלובים במלואם, של שלש הנויות ואהי"ה, גימטריא תרצ"ט, ושלשה פעמים של הנויה ואהי"ה, גימטריא קמ"א, (רצה לומר פשוטים) והמון גימטריא צ"ה, ס"ה תרצ"ט וקמ"א וצ"ה, גימטריא מרדכי ואסתר, שהם תתקל"ה:

מרדכי שהוא מרא דכיא

והנה לפניך, איך בלאה נתהוו בה המוחין, אבל הם דרך העברה, ולזה מרדכי שהוא מרא דכיא, עובר מלאה לרחל:

המשך האורות בלאה

וצא"ל, שהארת שאמרנו דרך כלל, הריני מפרש דרך פרט, שהארה היוצא מיסוד אבא, בא ליסוד פנים דזעיר אנפין, ובהארה היוצאת מצד האחור נגד פני לאה, הם בסוד שני אהי"ה פשוטים, והאור שבנתיים דהינו מהכלי עצמו, רצה לומר מיסוד אבא שהוא בסוד הנויה, ופשמסתלקת הארה זו, נשאר זעיר אנפין בסוד דומיטא, גימטריא מרדכי כנזכר לעיל, כי מרדכי הנכנס בלאה, ועושה אלו השתי הארות בלאה פעם שנית, ויש בה ארבע הארת ארבעה אהי"ה, וכן יש בה במגלה ארבעה אהי"ה רמוזין, והנויה דכלי יסוד אבא נסתלק בלאה שלש פעמים בשלשה קווין, וכל קו יש בו שלשה פרקין, הם תשע הנויות, ושלש הנויות דרישא חיוורתא, דהינו רישא דלא אתידע, נמצא שהם שתיים עשרה הנויות, הרמוזין במגלה הזאת, שהם במלוי ע"ב, גימטריא תתס"ד, וארבע אהי"ה פשוטים גימטריא פ"ד, ס"ה גימטריא תתקמ"ח, (ועם עשר אותיות גימטריא תתקנ"ח) הם גימטריא מרדכי אסתר, והשלשה עשר יתרים שקמרדכי

ואסתר לא היו אלא תתקמ"ה, (צ"ל תתקל"ה) תסיר מהם נגד ט' אותיותיהם ושתי תבות מרדכי אסתר ושתי כוללים, לפי שאין להם עמידה בלאה, וכך יודת ברחל, ולכן חסרו מהם השלשה עשר כנזכר לעיל, וכך ידעת תכף כשנכנסין המוחין בלאה בדעת שלה, ולהיות שרש כל הדעת כנודע, נעשה בו שלשה שמות אהי"ה במלואן יה"א, ס"ה גימטריא תמ"ב, (ספרים אחרים, אהו"ה, דהינו קס"ג קמ"ג קל"ו גימטריא תמ"ב, עד כאן לשון הרב):

אלה המצוות

מהחברים: כתיב אלה המצוות (ויקרא פרק כו לד), שאין נביא רשאי לחדש, מהיכן סמכו למגלת אסתר, מדכתיב כתוב זאת וזרון בספר (שמות ז' יא), ב"ית סמ"ך פ"א ר"ש. ועוד בספר, במספר קטן ח"י, וארבעה אותיותיו גימטריא אל"ף קמ"ה, והינו גימטריא מגלת אסתר עם כולל. עוד מרדכי היהודי גימטריא שד"י, ברון מרדכי היהודי, גימטריא ישאל עם הכולל:

כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו

כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו (אסתר פרק א' ד'), גימטריא אלה בגדי כהן גדול, מכנסים כתיבת מצנפת ואנבנט חשן ואפוד ומעיל, והוא מסכם עם המדרש:

שאלו

שאלו, גימטריא אג"ג מלך עמלק, זה לעמת זה. מרדכי בתוספת י' וכולל, גימטריא ג' פעמים המון, וכשבקש לבלועו ולהשחיתו, לקח הנויה המוכה, ובסופי תבות זה איננו שנה לי (אסתר פרק ה' ג). ואסתר שבקשה גאולה, לוקחה לעצמה הנויה יש"ה, ראשי תבות יבא המלך והמון היום (אסתר ה' ד). ומלפא שלם כד הוא דאין לטב את בניו, דאין לביש את עושקיהם, לפיכך ארבע תבות אלו, שהם ראשי תבות הנויה ישר, גימטריא ר"ע, על שם יגמר נא רע רשעים (תהילים פרק ז' י):

המן העץ

ואותו הנויה ישרה, נתפשטה בסופי תבות בשעת מעשה, ונתאמצו בשם י"ה עטרה לראשה, על שם פי ב"ה ה' צור עולמים. וזה סוד, כי ראה כי קלתה אליו הרעה (אסתר פרק ז' ז), סופי תבות י"ה יהו"ה. ועוד נתאמצה במלואה הנויה, באומרו מאת המלך, ראשי תבות מ"ה במלוי השם הראשון, דאינון האתון מתלבשין בקליפות לאכנעה לון. עוד המון העץ (בראשית ג' יא), גימטריא עשר הנויות ס"ד, אכן ס"ר המנות, שכלם מספמיון במפלת המון ובניו, והינו המון מן התורה מנין וכו', אכן ס"ר מר המנות, שכלם נתלו בבניו, לכן מיתתו היתה בס"י:

דברי שלום - הלכות והליכות

חסדים לעולם יצירה וזהו כי תפארת מקונו ביצירה במוט"ט:

אסתר גימטריא שושנה

אסתר גימטריא שושנה, גם אסתר גימטריא תרע"א פחות ' , והוא סוד נקודה עצמה פנימית המסתתרת, וזה סוד ' של אדנ"י, כי אדנ"י במלואו גימטריא תרע"א. אמרו רבותינו זכרונם לברכה אסתר ירקרקת היתה, פנה - שישאל קודש, ועניו אמו, מקבלין הארה משני [שמות] א"ל, א' מועיר אנפיו, וא' מאריך אנפיו, שהוא מי אל כמוך וכו', כי אל דאריך אנפיו, מאיר לועיר אנפיו, ואז הועיר אנפיו מאיר לנוקבא פנים בפנים, לפי שא"ל הוא בפנים, והארה הוא בפנים, ושני א"ל במלואו גימטריא ש"ע, והארה הנזכרת לעיל היא תלויה בענית אמו, לכן אמר דוד מלא פניהם קלון (תהלים פג יז), סופי תבות אמו, דמאחר שלא האירו באמו בשני אל דאבא ואפא ודועיר אנפיו, מלא פניהם קלון, שלא רצו לקבל מא"ל אותיות מלא פניהם העולה קפ"ה, יהיה להם קלון, גם כן גימטריא קפ"ה עם הפולל. ויבקשו שקוד, רצה לומר שהוא הו"ה אדנ"י, שעולין אמו.

אסתר המלכה כשלבשה בגדי מלכות

והנה אסתר המלכה כשלבשה בגדי מלכות, ובאה לדבר לפני המלך, שנכנסה לבתי עבודה זרה מקום הקליפות, הוסר הארת האריך אנפיו, ולא נשאר בה רק הארת זעיר אנפיו, לכן היתה ירקרקת, שלא היה לה רק הארת זעיר אנפיו, שאם לא היתה לה אפילו הארת זעיר אנפיו, היתה שחורה לא ירקרקת, לכן אמרה אלי אלי למה עזבתני (תהלים כב ב), שא"ל אחד דאריך אנפיו הוא מסתלק, למה עזבתני הוא א"ל דאריך אנפיו, כי א"ל דאריך אנפיו צריך להשפיע אל א"ל דזעיר אנפיו, ומשם לנוקבא. ואף על פי שזעיר אנפיו משפיע בה, כיון שאינו נמשך לה אור אלא מעצמו ולא מא"ל דאריך אנפיו, הוי כאלו היא נעזבת משניהם, לפיכך עזבתני לשון יחיד, אף על פי שנכפלה מלת אלי אלי, והיא אומרת לזעיר אנפיו שעזב אותה מהארת אל עליו, והבו ירקרקת היתה.

סוד מרדכי ואסתר להרב רבי חיים ויטאל זכרונם לברכה

סוד מרדכי ואסתר להרב רבי חיים ויטאל זכרונם לברכה: כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום (בראשית לו ד). ככל מקום שנאמר ואלה, מוסיף על הראשונים. אמנם בעולם הנקודות, כתר חכמה בינה לא נשברו, וגם המוחין דזעיר אנפיו לא נשברו, אלא נשארו במעי דבינה. אם כן יפרש אלה - א' בחכמה, ל' בינה, ה' דעת, שהיא במקום כתר בעצמו, שהוא חמשה חסדים פולל חמש גבורות. וזהו פירוש ואלה, שהם שלש נקודות כתר חכמה בינה, וגם כתר

שבע ועשרים ומאה מדינות - מאה מדינות ביבשה, ועשרים ושבע בים

עוד, שבע ועשרים ומאה מדינות היה לאחשורוש (אסתר פרק א' א'), היה מ"ס על הארץ (אסתר פרק י' א'), פירוש מאה מדינות ביבשה, והשאר נא"י הם גימטריא כ"ז הם. מזה אמרה את זכר עמלק (שמות פרק יז ד), מ"ם בשניקונו נוסדקונו מיתה. ח"ה גימטריא שלשה עשר, אח"ה גימטריא ארבעה עשר. מכאן סמכה אסתר לשאול מאת המלך, שיום י"ד יהיה גם כן יום ההקלה בשושן. עד פאן מהחברים):

יחזקאל

תלתא אינון, עבד שפחה אמה, כי אמה בכורסייא בבריאה. וזעיר אנפיו ועבד במוט"ט ביצירה, ומלכות ושפחה בעשיה. פירוש, כי כל זה בנוקבא דזעיר אנפיו, פירוש, כי אחר המיעוט, נסתרה בכורסייא, ולא נסתרה רק במלכות שבה, והמלכות שבה עדיין ראשה מגלה, דהיינו כתר שבמלכות שבה, והוא באצילות שבה לבריאה, והוא עתיק בבריאה, ואמא מקננא בה. ואבא דלא פסיק, כלול בה. ונשאר כתר שבה מגלה, כדפרשתי. דמות כמראה אדם, והינו בריאה, וזהו שצפה יחזקאל בבריאה שביצירה, דהינו דמות פסא ולא פסא, וכן דמות מראה, ולא מראה הינו מלכות שבה, שהיא דמות ואדם הינו תפארת, וזה סוד אסתר שנסתרה בכסא:

שבע הנערות הראויות לתת לה

ושבע נערות הראויות לתת לה (ספר אסתר פרק ב)

(ט) (ותיב), הם שבע עולמות, דהינו שבע חנינות המלכות שבמלכות שבה, שהם הנסתרות למגרי, דהינו רק שלש ראשונות שבהם קצת מגלה, והקליפה נגד הבריאה, שלא תתערב באצילות, דלא יכיל לאתערבא. ובחנית אחשורוש הוא דוכא שבקליפה, שהיה לו אחיזה כנגדו, ועל כל זה לא היה משמש בה ממש, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה שדה נודמן לו כדמות אסתר, דהינו מלכות נוקבא דקליפת נגה:

פוס של ברכה הוא בריאה

ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (דברים לא יח), הינו בינה, ולכן אין נסתר אלא בבינה. וביום ההוא, שייך נמי בבינה, שהיא נעלמת נגד בינה, וביום ההוא הסתר אסתיר פני ומצאווה וכו', הינו הקליפות אשר כנגדה היא בבריאה. וכוס של ברכה הוא בריאה. דכוס גימטריא הפסא, ויין גימטריא דין חמש גבורות שבה, מתלבשות בבריאה. וגם חמשה חסדים הנשפעים מזעיר אנפיו, שהם היו שם נפרדים ונבדדים, ובינה שבבריאה משפיע חמש גבורות לעולם העשיה, ותפארת מיצירה שבבריאה משפיע חמשה

דברי שלום - הלכות והליכות

היך, נקודה בהיכליה לאברהם, שהוא ממתק הגבורות כולם, ומפני זה היה אברהם מגיב אנשים ושרה נשים. וכשנתעברה הגר בראשונה, פונה שרה להקל מעצמה הדין, ונתנה עיניה בעובדה, כדכתיב ותקל גבירתה בעיניה (בראשית טז ד), שהקל בעיניה, שעל ידה הזמינה תקלה לאותו עובר והפילה, ועל דרך ונשא השעיר עליו (ויקרא טז ט), והקל על ידי זה הדין משרה. ועל אברהם אמרו רבותינו זכרונם לברכה כתפוח בעצי היער וכו' (שיר השירים ב' ב'), כי הוא ממתק העולם בתקדים, הנקראים בנים ובני בנים, והוא מתווך בניהם וכוללם. ועל שרה נאמר (שיר השירים ב' ב') כשושנה בין החוחים שהם הקליפות, כן רעיתי בין הבנות, הם חמש גבורות הקדושות כוללתן שרה, פירוש, אלהים בדין גימטריא ש', וברבוע ר', וה' אותיות אלהים הוא ה', והם חמש גבורות:

אסתר המלכה קבלה משרה אמנו כל כחה

והנה שרה חיתה קכ"ז שנה, נגד ק"ך צרופי אלהים ושש קצוות דועיר אנפין שהם באמא, ולכן אמרו במדרש מה ראתה אסתר למלך על קכ"ז מדינות, פירוש, מה הארה גדולה חיתה לה כ"כ, למשול עליהם. עוד מלת ראתה היא הארת, ויהי מה הארת אסתר, כי הוקשה לו שהרי שם אלהים אינה בונה רק ק"ך בתים בלבד, אם כן איך מושלת על ז' יתרים. והשיב מפני שמקבלת מן שרה אמה, וקבלה כל כחה:

מלכות היא אסתר

ולזה מלכות היא אסתר, גם כן יש לה אדני' ברבוע ככ"ו, (ספרים אחרים: ואמא שרה) יורד עמה שלא ינקו ממנה החיצונים, וכשירדת למטה מתפשטת בנקדה עשירית שבה לאחשורוש, שהוא בראש הקליפות, לעשות דועיר אנפין כדלקמן, וידוע בשעה שישאל סבא בא להתפשט בתבונה, קודם התלבשותה, נותן בינה שבו בנצח תבונה, וחקמה תבונה בהוד ישראל סבא, אם כן יסוד שהוא לעולם המכריע, כשהוא עתה דבר חדש בהוד ישראל סבא מכריע בנתיים, ומציאות הכרעה ההוא, בחינת רוח משה, מאחור דאבא ומפנים אמא, שהוא כפ"ד קס"א. וגם כן יסוד אמא מכריע כה, ויצא משם רוח אהרן, שמדונגת אבא ואמא למעלה, מהארת עטרת אבא, תוך יסוד אמא:

קיו והבל

ומכאן תלמד, מהיכן רצה מן לתאומתו של הבל, ולמה לא הייתה הוגנת לו, כי הוא כעין נשים המסוללות. אמנם כשנכנס ישראל סבא תוך תבונה, ויסוד שלו תוך יסוד תבונה, יצאת אסתר. לכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה אסתר מן התורה כנון, שהוא יסוד אבא, מפסוק הסתר

חקמה בינה דועיר אנפין נוסף על הראשונים, מלכו ולא נשברו. אבל היוצאין מאשר שהוא בינה, שייך לומר בהו ויקלד ויקת, מפני שהוא בארץ אדום, אתר דכל דינין מתערין תמן:

אלה בני

וכתיב אלה בני שעיר החורי (בראשית לו כ'), אלה פסל את הראשונים פירוש שעיר - שנותן מה"ד למדת שיעור, שלא יתפשטו ביותר, וזהו פוסל, מלשון ויפסל לוחות (עיי' הכתב והקבלה שמות כ' ד):

החורי

החורי - בחינת אלהים, הנוני דינין, (הג"ה, נראה לי, כי חורי גימטריא אלהים ברבוע, ר'. ועם ח"י אותיות פשוט ומלא, הרי חר"י):

אברהם אבינו מדת החסד מאבא

ונודע כי אברהם אבינו מדת החסד מאבא, ומתחלת ימיו היה העולם נמשך על פי הדין, וכשראתה שרה שהיא מבחינת אבא, ובתחלה שהיה באברהם דינין, רצה למתקם על ידי הגר, שהיא תכללם בעצמה להרחיקם מגבול אברהם, קדם לידת יצחק. וכן הג"ר גימטריא יצחק:

הגר

והפונה - כי הג"ר שהוא האב"ר מאברהם, ממתק מ', שהיא הם' סתומה, קדם שנגעשה כלי, בסוד ס' של אברהם. כי כשהיה נקבל בה, היא מבחינת אבר, והוא מבחינת ס' וכשלוקחת הג"ר נקבל בו, הנה הוא בחינת ג"ר, והיא מבחינת ה', ואחר שנתמתק האבר שהוא ג"ר, עם ה' של אברהם שעשתה כלי, עלתה ה' ונמתק, להורות שהוא עתה ה' על מ', פירוש ה' ממותקת במ' וזהו בה' חסדים:

בראשית

וכן בבראשית צרופו אב"ר ש"ת, שהאבר הוא י' קטנה, והיא בחינת האצילות כלה המקפת, והנה האצילות זמנין נכלל בשית, וזמנין נכלל בארבע. וכתיב ותקשר על ידו שני (בראשית לח כח), א"ת ידו אלא יד"י, לאמר זה יצא ראשונה, ז"ה גימטריא י"ב, כי א' ראשונה לאותיות צורת יד"י, וי' יש לה שלש עוקצין, ועם י' הם ג', וקמו גודו אילנא וקצצו ענפיה, וכשנתגלה א' מקצץ החיצונים. וכן זה גימטריא י"ב, והכולל שהיא א' זעירא, זה במלוי ז"ן ה", ועם חמש אותיות שלהם, גימטריא אלהים עם הכולל. והנה אלהים ברבוע ובמלוא, גימטריא אל"ף, הרי אלף שנגעשית מן זה יד"י, ותקשר על ידו השני, וקשירת החוט הוא צורת י' בחסד, (ספרים אחרים: צורת מ') בחינת האצילות שמקפת

דברי שלום - הלכות והליכות

אסתיר (דברים לא יח), ש'סוד אבא קסתר תוף יסוד אמא, שהיא עצמה בסתר המדרגה, וכשיוצא אור נחלק ל'אן ול'קאן, כ'פ'ל ואמר הסתר אסתיר:

ולמה נקראת הדסה, מפני שיושבת בין הדסים חסד גבורה תפארת דזעיר אנפין

ולמה נקראת הדסה מפני שיושבת בין הדסים חסד גבורה תפארת דזעיר אנפין, בין חדו, ששם יסוד ישאל סבא ויסוד תבונה, ושם האור בתוכם, והאור שתום, והוא שתי ה'יו"ת ושליש עולה ששים, ומפני זה אנו אומרים ששליש ה'יו"ה זו שמונה, כי מדה טובה מרבה, ולכן השני שלשים המגלים מרבים מסתומים, והם שמונה עשרה. וכתב דורי נסע ונגלה (ישעיה לח יב), פרוש דורי, מלשון האיר, מלשון ודר וסחרת (אסתר א ו'), מאי ניהו, פרוש מקבץ מן בחינת נ' וס' ועל, כי נ' הוא יסוד, הכולל חמשה חסדים בכללותו. ושני חסדים ושליש מ'ס'ה, ח"ג ושליש תפארת, והם סתומים ומקסים, ועלוין ס', וכן ס' סתומה, ואין לה פתיחה כלל. ואחר כך יש בה שני חסדים של צח הוד, ושני שלשי תפארת, הם ב"ן וי"ח, גימטריא שבעים, וזה ונסע ונגלה, שאור נגלה בלי פסוי. וסימנך כי עין בעין (ישעיה נב ח'). וזה סוד ויקרע מרדכי את בגדיו (אסתר ד א'), להורות על התפשטות חמשה חסדים היוצאין מיסוד אבא, מדתו של מרדכי, הנו יסוד ישאל סבא. ולכן צריך לפשט המגלה בשעת הקריאה, להורות על התפשטות החסדים. ופרש פאהל רעי (ישעיה לח יב), כי ב'דת צח הוד יסוד דתבונה בזעיר אנפין, תחלה נכנסין לחמשה בינה דעת שלו, אחר כך ירדו לזרועות וגוף, ואחר כך לצח הוד יסוד שפמותרם, והעליונים מניחין שרשם למעלה, ותאונתם להתפשט למטה, לכן נעשה שני חסדים ושליש מקסים, פאהל וספה שלא ירד האור הרבה. אמןם בעלתו, הוא עולה למקום שרשו, ובוקע, לכן צריך דפנות הספה המגיע לסכך מומטה למעלה, באין מניעה, אבל הסכך רמוז לספה שלם, לאמא שממסה לזעיר אנפין עד שליש תפארת, ומזנעות האור שלא יתגלה ביותר, רק בענין צלתו מרבה מחמתה, ויכובים נראים מתוכה שיראה מלמעלה אשר קצתו לא יהיה סתום לגמרי חס ושלום:

ונחזור לענין מלת הדסה

ונחזור לענין מלת הדסה, כי ה' תבונה, ד' מלכות ס' שני חסדים ושליש מזעיר אנפין המקסים בו פנוקר לעיל, ה' רחל, שלייתה היוצאת מבין רגליה. ומרדכי היה מיסוד ישאל סבא, לקח אסתר בת דודו, רצה לומר בת אבא, אחיו של ישאל סבא, שאסתר בת עטרת אבא תוף התבונה פנוקר לעיל. ואחשורוש היה בקלפה, לעמת זעיר

אנפין, וזהו ח"ש ר"ש, ר' אלהים ברבוע, ובמלוי בידיון גימטריא ש', הרי ר"ש ח"ש, רצה לומר שהיה ח"ש וכואב בראשו, כדאמרין שהגבורות שהם ר"ש פאמור, והוא היה מתפאר בהם בחוץ בשבעה תקונים נגד זעיר אנפין, חור, כרפס, ותכלת, בויז, וארמון, כסף, ושש. ושבע דנוקבא שהם מטות, ואלו הן - זָהָב, וְכֶסֶף, וְרִצְפָת, בְּהַט, וְשֵׁשׁ, וְדָר, וְסִיחָת. כי יש רצפה שהיא נקודה עצמה, דלית לה מגרמה כלום, והוא תקונים הנכללין בה. וזין מלכות רב (אסתק א' ז'), להפך כל התקונים לגבורה:

והשתיה כדת אין אנס

והשתיה כדת אין אנס (אסתר א' ח'), והשתיה כדת דגמה לקדשה, כקוף בפני אדם, וזהו כדת, ד"ת הוא ב' פעמים ע"ב ק"ל, שהם ח"ג, ה' ה'יו"ת לכל א', הרי שני פעמים ק"ל. ויש בה ע"ב בחסד פנודע, וזין בגבורה, שגם הוא ע"ב, ונרמז בגבורה שגם הוא ע"ב, בסוד ביון שגו, שנהנו מסעודתו, כעין דור המדבר שאכלו ושתו לפני העגל. אין אנס, גימטריא א"ק, דהינו אל"ף, שממנו מתקו הגבורות:

ושתיה בקלפה לעמת רחל, וזרש לעמת לאה

גם ושתיה בקלפה לעמת רחל, וזרש לעמת לאה, לכן המן אתרברב בכבוד עשרו ורב בניו, שהיה עשירי לאגג, לכן רצה ליתן עשרת אלפים כפר כסף, להמשיך אליו כל עשרה, ושיהיו גבורות. כפר כסף, גימטריא ארבע מאות, בסוד ארבע מאות איש של עשו, וכנגדו בצקלג נקולטו ארבע מאות. והקדוש ברוך הוא השיב, הפסוק נתון לך, שעשרת אלפים ועשרת בניו אלופי עשו, יהיו על עץ גבוה חמשים, כמנון ל"ך. ותפסו עשרה, כולם בסוד אלפין לישאל, להמתיק הגבורות כולם:

מצוה לשנות זין בפורים, כי רבוי החסדים דאבא, ממתיק היין

והנה המן מושף כחו ממ"ן דמנצפ"ר, שהם ב' גבורות עליונים דיסוד אבא מצד אחורים, כי מהפנים היה משה מושף המן לישאל. ומרדכי היה מושד משה, ולשלח יד במרדכי לבדו לא היה יכול, לכן בקש לדון אחר הרב, וכתוב ביה כי נפל תפול לפניו (אסתר ו' ג), כנגד הכלל והפרט, ובא הנס על ידי אסתר, שהיא מיסוד תבונה, ולכן מצוה לשנות זין בפורים, כי רבוי החסדים דאבא, ממתיק היין. ומה שיכונן בשתתו, להמשיך היין משבעה יוד"ן דע"ב ס"ג, ישאל סבא ותבונה, לא ישתכר אלא יתבסם עד דלא ידע, כי במקום זין המשמר בענביו, לא ידעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי (ישעיה יא ט'), ולכן כי שחטיה רבה לר' זינא, בעי רחמי ואתסי, נמי חריו שקניא, לבטל דינא של גיהנם:

דברי שלום - הלכות והליכות

אל גנת אגוז ירדתי

דרוש למזוננו הרב רבי חיים ויטאל זכרונו לברכה, וגם הוא מדבר בענין פגמות הלבנה. דע, כי שם הוי"ה, ב' אותיות ראשונות, הם אבא ואימא. ו', זעיר אנפין. ה', נוקבא. והד' אותיות עצמן, הם נגד ד' עולמות - אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. וכנגדו יש ד' קליפות, כי גם זה לעמת זה וכו'. ועל זה נאמר, אל גנת אגוז ירדתי (שיר השירים ו' יא), כי באגוז יש תחלה קליפה עבה ומרה כלענה, ואחריה קליפה שנית קשה מאד, ואחר כך בפנים יש קליפה אחרת, שפמפסיק הפמפכל. רצה לומר - שהרי אגוז מתחלק לארבעה חלקים, נגד ארבע אותיות השם, וקלפה זו השלישית, מפסקת בין אלו הארבעה חלקים של אגוז, ולא שפמפסקת אותה מפל וכל, אלא שנכנסת ביניהן, וקלפה זו נגד עמלק, ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה, אין השם שלם עד שיפרת זרעו של עמלק. ומלבד אלו השלישית, יש על האכל עצמה קליפה דקה, וכשאוכל האגוז מתביש, גם קליפה זו נאכלת, מה שאין פן בתחלה, שאז עם היותה דקה, היא מרה. ועל זה נאמר (יחזקאל א' ד') ומתוכם כעין חשמ"ל וכו', וחשמל גימטריא מלבן"ש, ועוד אמרו רבותינו זכרונם לברכה פעמים חשות פעמים ממללות, שלפעמים קליפה זו נאכלת, ופעמים אינה נאכלת. וכן האדם, אם ירצה בקל יתקן וממתק הקליפה מה שאין פן באחרות:

וכנגד אלו הארבעה, הם ארבעה אבות זיקין, וכו'

וכנגד אלו הארבעה, הם ארבעה אבות זיקין, וארבע ידיעות הסמאיה, וארבע מראות נגעים, שנים שהן ארבע, כנגד אדם וישמעאל, ע"ז אפה פפי אל פפי פידוע, וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה תרי מלכי תרי פלכי, שהם ארבעה מלכים, שהם שני מלכי השרשית, אדם וישמעאל, כל אחד כלול משניהן כנזר. ולטעם הנזר לעיל, צוה השם יתברך על עמלק זכור וכו' (דברים כה יז). והנה לשאול המקלף, צוה השם יתברך להקרית זרעו של עמלק, והוא הביא עמו קלף אגג חי. וכשבא שמואל, אמר לאגג כאשר שפלה נשים חרקה, פי אמרו רבותינו זכרונם לברכה פי בליהה הוא הביאו לו שפחה אחת בבית האסורים ונתעברה הימנו, ויצא ממנו המן, ולכן עם היותו הורג אגג, אמר כאשר שפלה וכו', פן תשכל לשון עתיד, על זרעו הנשאר ממנו, ואמר מנשים, על ז' נשים, שעל ז' אסתר נעשה הנס:

ארוממך ה' כי דליתיני

ותדע, פי תחלה אחיות האויבים, הוא בשער המדרגה תחתונה, שער העשירי, פי משם נכנסין למלך. והנה הפלכות, היא מדרגה אחרונה מעשרה, והיא ה' שבשש, ונקרא דל"ת לקמה טעמים פנודע. ועל זה אמר דוד, ארוממך ה' כי דליתיני (תהלים ל' ב), ונודע שהוא מן

הנוקבא, הוא דלת ושער. גם שם אדני בנוקבא, כמלוי גימטריא תרע"א, שהיא דלת, לכן אמר דוד, שעם היותו מהדלת, אשר שם מנבקים אויביו לבוא לאחז, עם כל זה לא שמחת אויבי לי. לכן מדה כנגד מדה, גם אני ארוממך, וזהו ארוממך פי דליתיני, רצה לומר פי עם היות שאני מדלת, לא שמחת וכו'. פי שתי אותיות י"ה לא מתפרשין, אבל ו"ה כפי מעשה בני אדם, ולפעמים מתפרשין. והנה כשגורם העון, מתפרש ה' מן ו', על זה נאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל (עמוס ה' ב'), רצה לומר לקום מאלה, אבל תקום על ז' אחר, על ז' ו', רצה לומר על ז' שיוירד למטה, ומעלה אותה:

שבע יפול צדיק וקם

עליו נאמר, שבע יפול צדיק וקם (משלי כד טז), פירוש - פי הצדיק שהוא ה'סוד, הוא ו', הוא מלכות השבע, אם פן פירוש שבע יפול צדיק וקם, רצה לומר צדיק שהוא יסוד, נופל במלכות שהוא שבע, אין צריך אחר להקומו, אף הוא קם מעצמו:

ואמר על אסתר ותלבש אסתר מלכות, רצה לומר שנתלבש אסתר במלכות בית דוד

והמן הרשע, בעון שלא הרג שאול את האגג, היה קם חס ושלום ללכות שזנאניהו של ישראל, בימי מרדכי ואסתר שהוא מזרעו, לכן היה מרדכי משתדל בענין, ואמר על אסתר ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה' א'), רצה לומר שנתלבש אסתר במלכות בית דוד. ובה נצולו ישראל, שקדם דוד והתפלל על זה, וזהו למען יזמרך כבוד ביום, ולא ידם בליהה, על דרך אלהי אקרא יומם, ולכן ה' אלהי לעולם אודך:

סוד ארוממך

ונלע"ד, שהיו ארוממך, רצה לומר לרומם ולהעלות ה' לוי, ואז לא יוכלו האויבים לאחז, פי יורד יסוד דכורא ומעלה אותה, באפן שבהתחברות ה' עם ו', אין הקליפות יכולין להתאחז בהם כלל:

המגלה נקראת ביום ובליהה

לכן המגלה נקרא ספר ומגלה, ספר נגד ו', ומגלה נגד ה'. חסד ודיו, יומם וליהה, לכן נקראת ביום ובליהה. ובה תעלה המלכות הנזכרת לעיל, לנצח חוד יסוד פנודע, שאז אין החיצונים יכולין להתאחז:

יהודית ואסתר, חנכה ופורים, נצח חוד

ידע, פי אותיות א"ב, הם אותיות הנזכר, ואחר כך כל"ם, אותיות קלף, וזה מה שמו ומה שם בנו, פירוש - פי שני

דברי שלום - הלכות והליכות

הלבנה נקראת סהר, ונקראת ירח, ונקראת לבנה

ידע, כי הלבנה נקראת סהר, ונקראת ירח, ונקראת לבנה, וגם השמש יש לה שלש שמות כנגדם, שהוא - חרס, חמה, שמש. והלבנה בתחלת חדושה, נקראת סהר, כי אין לה אור בפנים, אלא מעט מזעיר, כי הלבנה נוקבא מכ' עליונה, וידוע כי עם היות ה' נוקבא, אינה דין גמור כנזכר, והוא שם אלהים, רצה לומר הפנים שלו. ובהיות השמש כלול משם י"ה חכמה ובינה, נאמר כי שמש ומגן ה' אלהים (תהלים פד יב) רצה לומר - נקרא בשם הוי"ה מאבא, ואלהים מאמא, וה' אחרונה הוא שם אדנ"י. ובתחלת חדושה יונקת מאחורים דאלהים, גימטריא ר', וס"ה אדנ"י, גימטריא סהר. וכשאין בפניה אור כלל, היא סהר, כי לזה יוסף הצדיק שהיה ראוי להוליד י"ב שבטים מבחינת מלכות, ובעבור שהוציא י' טפין מ' צפרני דיו, שנאמר ויפא ורועי דיו (בראשית מט כד), נאסר בבית הסהר י' שנים, ולא הוליד אלא ב', כנשה ואפרים. ואפילו אלו, לפי שאמר לשר המשקים כי אם זכרתני (בראשית מ' ד), נתעכב עוד ב' שנים בבית הסהר. וזהו מנשה, לשון שכחה:

ובכל לילה ולילה הולך ומתרבה האור שבפניה, עד ט"ו יום

באופן כשהיא חשוכה מכל וכל היא סהר, וכשהיא מתחלת להאיר נקראת סהר כנזכר לעיל, ובכל לילה ולילה הולך ומתרבה האור שבפניה, עד ט"ו יום, שהוא מלאה, והם באחורים דאלהים ט"ו אותיות, נגד ט"ו יום. גם אותיות אלהים מלא י"ה, שהיא מלאה מן י"ה, שהוא גימטריא ט"ו. ומט"ו ואילף, היא חוזרת לחשוף. וזה סוד שנאמר על יצחק ותכהן עיניו מראות (בראשית כז א):

שלשה קוים

כי אברהם חסד עלאה, כי יש חסד עליון, וחסד עולם, וחסדי דוד. חסד עליון, בחכמה. וחסד עולם, בחסד, כי הנוקבא נקרא עולם כנודע. וחסדי דוד, בנצח הוד, והם תרי פלגי גופא, נקרא חסדי לשון רבים. וכנגדן - כהן גדול, בחכמה. סגן, בחסד. כהן הדיין, בנצח. ואברהם לקח הכהונה ממלכי צדק, שהיה כהן לאל עליון, והוא שם בן נח. כי ג' בני נח, הם ג' קוין, שהם חסד גבורה תפארת, חסד שם, גבורה חם, תפארת יפת. וכן בצד שמאל, ליום המשוורים בבניה, שהוא אומר שירה בפה, שהם ג"ר, ומנגן ביד גבורה, וכנור בהוד. (ספרים אחרים: ושוער ברגלים בהוד):

קריעת ים סוף

והנה מאברהם יצא ישמעאל, ומיצחק יצא עשו, שהם בקליפות דין ורחמים, כי זה לעמת זה וכו', והם לבנה וחסה שבקליפות, מלשון אף וחסה. ובקריעת ים סוף כתיב, והמים

פועמים כו"ה, גימטריא מלך. ואותיות נ"ס הם נוקבא, נגד יהודית ואסתר, חנכה ופורים, נצח הוד. וכנגדן שתי רצועות דתפילין, אחת ארוכה השקאלית שנגד הוד, היא נופלת, לכן נאמר סומך ה' לכל הנופלים (תהלים קמה יד), שהם נצח הוד, שהם נ"ס, הם סומכין את הנופלים. וידוע כי שלשה אחרונות שבשמידי תפלה, הם נצח הוד יסוד, לכן בחנוכה ופורים, אנו אומרים על הנסים בהודאה, שהוא כנגד ההוד, לכן אמרו בלשון נס, לכן המן הרשע עשה עין גבוה נ' אמה, בעצת זרש אשתו, כי זה לעמת זה וכו'. ונהרגה ושתי תחלה, כד' שתים המלכות לאסתר:

וזה בחמישה עשר בו

והנה מאברהם עד שלמה, היו ט"ו מלכים, והנה הלבנה במלואה, ומלך שלמה בכפה, ודוד המלך היה ה"ד, ודוד גימטריא י"ד, ושפך דמים בידו, ועל זה נאמר ב"ד הרגו בשונאיהו, ובט"ו נחו כולם, שהוא שלמה:

והשמש יצא למזרח דכורא, והלבנה ממערב

והשמש יצא למזרח דכורא, והלבנה ממערב, והשמש אינה משנה הלוכה, והלבנה משנה, כי היא מתחדשת, הינו חדש, ובתחלה נראית במערב, ואחר כך מתקרבת למזרח מעט מעט עד ט"ו ימים. ועל זה נאמר, יש דרך ישר לפני איש ואחריה דרכי מות (משלי יב), דהינו השמש שהוא האיש, הולך תמיד בדרך ישר, כי לעולם יוצא ממזרח, ולעולם הוא מאיר באופן אחד. ואחריה שהיא הלבנה ההולכת לאחור שהיא משנה הלוכה, והם דרכי מלשון רבים, והם דרכי מות, שאחר כך נשארת בלי אור, וזהו וילך לאחור ולא לפנים, וזהו אחור וקדם צרתני (תהלים קלט ה):

הלבנה מקבלת אורה מהשמש שמאיר בה

והנה כבר דעתך, כי הלבנה מקבלת אורה מהשמש שמאיר בה, וכפי מה שתתקרב למערב, מתחשוף אורה. וכשהיא מקוש בתחילת הלילה במערב, מקום ביאת השמש, מתחשוף לגמרי, כי השמש בגלגל הרביעי, והיא בגלגל הראשון. ובהיותה מקוש נגד השמש, כל האור באחורים, ואין בה שום אור בפנים כלל, כי מאחורים היא מאירה לנו, לכן אז יונקים החצונים, וזהו נזרו אחור (שעיה א' ד), ויונקים החיצונים מהאחורים, כי מהפנים אין יכולין כנודע:

מתחלת האור להאיר בפניה

והנה כשמתחלת הלבנה להפרד מעט ממערב, אז מתחלת האור להאיר בפניה, עד בט"ו ימים, יוצאת ממזרח אז השמש אל עבר פניה מכל וכל, ואין לה אור באחורים כלל:

דברי שלום - הלכות והליכות

כי אות ה' יש לה שלש מחיצות לבד, ומקומה הפרוץ כנגד צפון, בהיותה הה' באורה, גם שם יש לה הארה, מאלו השלש מחיצות, ואם לאו על זה נאמר מצפון תפתח הרעה (ירמיה א' יד). אָמְנָם מחיצה ג' פתוח, ויש בה חלון לצד מזרח, ומשם מאיר השמש, זהו ופוחת חלוני רקיע:

להם חוקה (שמות יד כב), ואמרו רבותינו זכרונם לברכה מה אלו עובדי עבודה זרה וכו'. ובחמה היה רוצה קליפות מצרים לשלוט על ישראל, כי מצרים בני חם מצד הגבורה, ולכן הבן האחד בני פושי שחור, והשני מצרים הם מעט יותר לבנים, והוא מצד דין שבקליפות חמה. והשם יתברך עושה מהמים חוקה במקום חמה, והמל על ישראל:

סוד אות ה' אות ב'

ועל זה נאמר הכתוב, בראשית ברא אלהים (בראשית א' א'), כי בב' נברא העולם, כי גם הב' יש לה שלש מחיצות, אלא שאין בה חלון, כמו אותה שיש ברגל שלישית של ה'. ולכן אמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך (בראשית א' ב'), כי לא היה מקום לצאת בה האור, ולכן פתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (בראשית ב' ד'), בה' בראם, ואז היה האור בעולם שבאותה מחיצה של צד מזרח שהיא פתוחה כנזכר לעיל, משם יוצא האור המאיר לעולם:

אין מברכין על הלבנה עד שתתמלא בגימטה

ונחזור לענינו, כי ביצחק פתיב ותקנה ענינו מראות (בראשית כו א'), כי אחר הוקנה, כדרך שהלבנה אחר ט"ו ימים אחרונים, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אין מברכין על הלבנה עד שתתמלא בגימטה. והענין, כי בבריאת העולם נבראים השני מאורות שוין, ומטרה הלבנה וכו', ולפיכך אמר הצדיקים יקראו על שמה. והענין, שיש שלש ראשונות ויש קצות ונוקבא מתחת היסוד, ובבריאת העולם היו שניהם שוין, דהינו בשש קצות, כבנים שהם בין דרועי אמא, ומטרה שהיתה רוצה לעלות בשלש ראשונות, ונתמטטה מדה כנגד מדה ויודעה למטה, דהינו לבי ומעטי את עצמו, כי כל הרוצה להתלבש בגאון נופל, ואם יתקן עצמו כראוי, יעלה. וכן אמר השם יתברך ללבנה שהצדיקים יקראו על שמה וכו', רצה לומר שתעלה לשלש ראשונות, לאותו מקום שהיה רצונה בתחלה, ואז יקראו על שם של עכשו, שהיא נקראת מאור הקטן. וזה סוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, שהיא מתעלה יותר מהשמש, וזהו שנקרא והיה אור הלבנה כאור החמה וכו' (ישעיה ל' כו), רצה לומר שאור הלבנה שהיה שבעתים ממה שהוא עתה, ואור הלבנה היה כאור החמה, והיו שוין בחדושה, וזה לימות הקשיח, ואז שניהם שוין כמקדם קטרוגה. אף מה שכתבנו, הוא לעתיד לבא, הוא צדיקים יושבים, ותהיה היא עטרה על ראשם:

לעתיד לבא נזכה לצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן

ולכו השמש נקרא חרס, אותיות חסר, כשהיה במדרגה התחתונה, שנהפך ה' של סהר לח' של חרס אותיות חסר, אין לה מקום לצאת בו האור, ועל זה נאמר האומר לחרס לא ירח (רש"י איוב מא כב), כי כשנקרא חרס לא ירח כלל, והלבנה נקראת סהר, וכשהיא מתרחקת ממערב, אז תפול אור בפניה, וכל מה שהולכת למזרח מאירה יותר, עד שבט"ו יום בהיותה במזרח היא מלאה מכל וכל כנזכר לעיל. ובחזרה חוזרת ומחשכת כנזכר לעיל, ועל זה נאמר אני מלאה הלקתי וריקם השיבני (רות א' כא), רצה לומר כשיצאת ממערב, היתה הולכת ומתמלאת מאור, וריקם השיבני רצה לומר בחזרה, ומצאת אחר כך ריקם מכל וכל, אם כן למה תקראנה לי נעמי, וה' הכור לי (רות א' כ'), ותזרתי להיות חשכה מכל וכל. ולעתיד לבא שתעלה במדרגה עליונה, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן, אז יהיה אור לעולם, ולא יחסר, וזהו אי אפשר כי אם לעתיד לבוא א"ה אמר:

בתחלת חדושה נקרא סהר

ונחזור לענינו, כי בתחלת חדושה נקרא סהר, והיא אות ה'. ידע, כי העולם מצד צפון פרוץ בלי מחיצה, ואין שם ישוב,

שער הפסוקים מגילת אסתר: פָּרַק ב'

הצילה מחרב נפשי, ראשי תבות המן

'הצילה' מתחרב 'נפשי' (תהילים כב כא): (מזולתו) ראשי תבות המן. וכבר ידעת, כי מזמור זה נאמר על ידי אסתר בענין צרת המן האנגי, ואמרה הצילני מהמן, שהוא מזרע עשו הרשע, שנתברך בחרב. כמו שאמר הכתוב, ועל הרבה תחיה (בראשית כו ז). (ע"כ מזולתו).

סוד הנקדה עצמה הפנימית

והי אומן את הדסה היא אסתר בת דודו (אסתר ב' ז): דע, כי אסתר בגימטריא תרע"א פחות עשרה, והוא סוד הנקדה עצמה הפנימית המסתתרת, והיא "של אדני". כי אדני" במלואו עולה תרע"א, והוא מלוי אדני", וכן תו"ג גם כן הוא מלוי אדני", וזהו סוד, (אסתר ב' טו) ובהגיע תור אסתר בת אביחל וכו':

דברי שלום - הלכות והליכות

שער מאמרי רז"ל מסכת מגילה

הברכות שקבל יעקב אבינו

ושליש תפארת, ואחר כך משם ואילך מתגלים אורות החסדים, ואז יעקב העומד בפני זעיר אנפין מן החזה ולמטה נעשים לו המוחין שלו, ומקבל הברכות האלו. אבל להיות שעדן המוחין דמצד אבא הגנוזים תוף נצח הוד יסוד דאבא אשר הם נמשכים אל יעקב כנודע עדיין הם נעלמים תוף היסוד דאבא, ונגד כסוי הזה הוצרך יעקב לשבת עוד נטמן בבית עבר י"ד שנה שקבל הברכות כנזכר:

מאמר בגמרא מסכת מגילה פרק א' (דף י"ז עמוד א') וזה לשונו: תנא היה יעקב אבינו בשעה שנתברך מאביו בן ס"ג שנה. כבר נתבאר בענין ששה בני לאה הנזכרים ובת אחת זקבה, איך אורות המוחין דזעיר אנפין בחינת שתומה עד מקום החזה שלו, והם שש ספירות ושליש, כל אחת כלולה מעשר, הרי ס"ג. והם פתר חכמה בינה דעת חסד גבורה

ספר לקוטי השי"ס מסכת מגילה

חלדה הנביאה ודבורה הנביאה

מסטרקא דינין מתערין וגו', כי הגבורות בה חזקות, ואם לא חטא ראובן במעשה בלחה היה זוכה לכל הגדולות, כמו שפירגום אונקלוס, וזה שאמר הכתוב הלא אם תיטיב שאת וגו' ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ (בראשית ד' ז'), רמז ביאתו של קון ברחל או בלאה אם יטיב במעשיו יבא ברחל שהיא רבוצה, והסימן "לפתח חטאת" רובץ שראשי תבות רחל, ואם לא, תבא בלאה, וכן כתיב הל"א שהוא למפרע לאה, ורצה לומר הלא כמו אם לא תיטיב בהפך מה שנתראה מן הכתוב.

אמר רב נחמן לא יאהו יהרא לנשי תרתי נשי נביאותיה ויהי יהירין והם זיבורא ונכפשתא. פירוש הדברים, כי באצילות יש עשר ספירות, שמונה הם דכורים, ושתי נקבות בינה ומלכות, ונגד הם אלו שתי נביאות חלדה נגד האמא מלשון העלם והיא אשת שלום שהוא יסוד העליון, ולכן שלם בנקוד קבוץ ולא בנקוד וא", כי הוא ביסוד העליון נעלם ביותר, נתיב לא ידעו עיט ולכן היא נעלמת והפסידה נביאותה על שאמרה אמרו לאיש הזה בלשון באי. ודבורה היא נגד הנוקבא מלכות, ולכן אמרה שירה, כי הנוקבא משוררת תמיד, כמו שכתוב בזהר בפסוק אלהים אל דמי לך (תהילים פג ב'), ולכן דוד המלך עליו השלום הבא מצדה היה משורר תמיד:

בחמשה חסדים הקליפות אינה אוחזים בהם, וכל מה שמתפשט הוא טוב

ידע כי בחמשה חסדים הקליפה אינה אוחזים בהם וכל מה דאתפשט הוא טוב, אבל הגבורות פאשר יוצאים מרחל תכף אוחזים בהם החיצונים, אבל למעלה אין להחיצונים אחיזה בהם, ולזה אמרו רבותינו זכרונם לברכה אם תיטיב תסתלק למעלה, וכן מציינו שעד שלא חטאו ישאל בעגל היתה עבודה בבכורות, וכן היה ראוי ראובן, אלא שפגם ונתן בכורתו ליוסף, אבל לא נטלה ממנו לגמרי, כי לעולם הוא נקרא בכור לישאל.

צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם

והענין הוא כי שרשי הנשמות הם נתלקים לשנים זכרים ונקבות שהם חסדים וגבורות, ולעתידי יהיה הגבורות עקר הנהגה, ועליהם נאמר צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם וגו', וכן היה בתחלת הבריאה שלא היה פגם כלל, כי קון היה שרש הגבורות והכל שרש החסדים, וזה שנאמר קניתי איש את ה' (בראשית ד' א') שהיה משתף מזהמת הנחש ולזה ותקרא שמו קון (בראשית ד' א'), אבל הכל היה טוב, לזה נאמר ותוסף ללדת וגו' (בראשית ד' א'), וקון הוצרך תפלה. והכל לא הוצרך תפלה כי היה מתקון, וקון יצא ראשונה והוא הבכור רק שיצא מערב, ואחר כך חזר ונתקן בראובן:

חזר קין ונתקן באלו שתי בחינות של יוסף ויתרו

וחזר קון ונתקן באלו שתי בחינות של יוסף ויתרו, והם בחינת גבורות, פי מיתרו באתה רחב הזונה, ממנה חבר הקניני, וגם מן הגבורות באתה יעל אשת חבר הקניני, דהינו רחב ויעל בא בעלי, וחנה בחבר, לזה אמרה: רחב פי על אויבי (שמואל א' פרק ב' א'), כי היתה מרחב ונתהפכה ביעל. וחסר בחנה, וזה שאמר הכתוב ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטציאל (שמות ו' כה):

קין - ראובן

וזה שנאמר ראו בן (בראשית כט לב), וכי לא היו יודעים שהוא בן, אלא פרושו שהוא בן ראשון שנולד בעולם, והוא היה קון, וכוננת יעקב היה להולידו מרחל פי שם הגבורות ממותקנות, ובה בלאה שהם גבורות חזקות, וזהו מה שקתוב בזהר בינה אף על גב דלאו איהי דינא אבל מסטרקא מתערין דינין, והיא לאה בחינת בינה, וזהו

מגלת אסתר

גם זה מהרר רבי חיים ויטאל זכרונם לברכה: דע כי סמכו למגלת אסתר מודקתיב כתוב בספר (אסתר ט לב), פרושו הנה בספר מלואו כזה ב"ת סמ"ך פ"א ר"ש עולה אלק

קרובץ לפורים

החזן מתחיל שמונה עשרה עד ומושיע ומגן:

**וַיֵּאָהֵב אֱמֹן יְתוּמַת הַגֶּן, אֲמִנָּה שְׁבָעִים וְחֲמִשׁ בַּעֲדָה לְהַגֵּן, אֲזִי מֵאֵז פָּחוּ
יִדְעֵנָּה נְגֹן, אַרְיָה בֶּן זֶאֵב לְיִשַׁע הוֹגֵן, אֵץ לְהַזְכִּיר אוֹתוֹ מִנְגֵן,
וּמַרְדֵּכִי אֲמִץ בְּאַלְף הַמִּגֵּן:**

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מִגֵּן אַבְרָהָם:

אור הישר - כתו נהורא

שלמה שבנה את בית המקדש, שנאמר בו כמגדל דוד וגומר אלף המגן. ועוד יש לומר על פי מדרש מגילת אסתר: אמר דוד, זכרני ה' ברצון עמך, בשעה שתעשה ישועה לישראל על ידי מרדכי ואסתר, בשעה שישקול המן וכו', ופירש בעל יפ"ע שהתפלל דוד שהשם יתברך יזכור את זכותו הוא משקל הכסף ששקל דוד המלך והכין לבנין בית המקדש ולדחות בזה שקלי המן: וזהו כחו יודע נגן. כשראה דוד המלך עליו השלום שמרדכי הוא הגון לעשות על ידו תשועה לבני ישראל: אץ להזכיר אותו מנגן. פירוש, דוד המנגן מיהר וחשק שהקדוש ברוך הוא יזכור אותו בעת ישועת מרדכי, כמאמר המדרש הנ"ל זכרני וכו'. ומפרש הפייט איזה זכות יזכר לדוד המלך ע"ה. ומסיים: ומרדכי אומץ באלף המגן. בזה הזכות נתאמץ מרדכי באלף המגן, היינו זכות השקלים שהכין דוד לבנין בית המקדש, כפירוש בעל יפ"ע הנ"ל. ואלף המגן קאי על בית המקדש, כמבואר בש"ש, (כתו תורה).

מיוסד על פי א"ב. ובחרוז השני אחר התיבות ומרדכי יצא וכו', חתום שם המחבר אלעזר ביריבי קליר חז"ק.

ויאהב אומן יתומת הגן. מרדכי אשר גידל את אסתר היה אוהבה כי היתה יתומה הוגנת במעשים טובים והגונה למלכות: בזכות אמנה. זה אברהם ראש המאמינים שהיה בן ע"ה שנים בלכתו מבית אביו, והאמין בה', וזכותו הגין בעד אסתר שהיתה באמנה עם מרדכי: אז. פירוש, דוד המלך ע"ה שהיה יודע נגן, כשראה ברוה"ק שעתיד לצאת משמעי בן גרא: אריה בן זאב. זה מרדכי שאביו מבנימין שנמשל לזאב, ואמו מיהודה שנמשל לארי: לישע הוגן. והוא הגון לתשועה לישראל: אץ. מיהר דוד להזכיר זכותו של מרדכי להציל שמעי זקינו בזכותו, כמ"ש בשמואל א' ט"ו היום יומת איש וגו'. שמעי לא נאמר אלא איש, זה מרדכי שנקרא איש ימיני ועתיד לצאת משמעי: ומרדכי. פירוש, בזכות שהציל דוד את שמעי בשביל מרדכי כנ"ל: אומץ באלף המגן. לפיכך נתאמץ זכה דוד שיצא ממנו

דברי שלום - הלכות והליכות

וכנגדם למעלה בינה ותבונה. ובינה היא כנגד לאה, ותבונה כנגד רחל. והנה תבונה יורדת למטה, ואתלבשת בזעיר, ולכן נקרא אם על הבנים, וזו נקרא ס' סתומה דרביעא על בנהא. אך הסמ"ך היא הבינה יותר סתומה ונגלמת. ועין מה שכתוב בספר עין החיים בשער הכללים פרק י"א מהו שבגס היו עומדים. גם זה מהרב זל"ה:

כמ"ה כמנן כגלת אסתר עם הפולל. [נראה לי דצ"ר לומר עם ה"א אותיות עולה כגל"ת אסתר חסר יו"ד]:

מ"ם וסמ"ך שבלוחות בגס היו עומדים

מהרב זל"ה: מ"ם וסמ"ך שבלוחות בגס היו עומדים. כבר ידעת פי שתיקה בסוד הבינה פנודע, פי יש לאה ורחל,

אתה גבור עד להחיות מתים:

הַמֶּלֶךְ בְּכֶם יֵה חַק לְזֹרַע כֹּה יִהְיֶה, בְּקָמִים כָּל נֶשְׁמָה לֹא תַחֲיֶה, בֶּן
בְּכוֹרֹת חַל דְּבַר אֱהִיָּה, בְּקוֹץ אֲשֶׁר נִכְמַר וַיַּחֲיֶה, בְּכֵן צַפְעוּ צָץ
לְצַדִּים שְׂיִהְיֶה, יֵצֵא לְמַרְרוֹ מִזֶּרַח בְּגִשְׁמִים מַחֲיָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} יְהוָה, מַחֲיֵה הַמֵּתִים:

נקדישך וכו' אתה קדוש עד וקדוש אתה:

אֶת אֶסְתֵּר, גַּל מִמַּסְתִּיר לְגִוָּאֵל, גִּוִּי בְּנוֹאֵשׁ מְלַחֵגָאֵל, גִּוִּיר אִם אִין לְאִישׁ
גִּוָּאֵל, גַּלְפָּה מֵיִשְׁפָּה תַבְנִית הַגִּוָּאֵל, גֶּשׁ כְּפֶאֱח לְצַחֲצַח הַגִּוָּאֵל,
מְלַפְנֵי עִיר וְקַדִּישׁ לְהַקְדִּישׁ אֵאל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} יְהוָה, הָאֵל הַקְדוֹשׁ:

אתה חונן עד בינה ודעת:

מִכָּל דֹּרוֹ בֶּן לְהַתְּבוֹנֵן, דַּעַת מֵאִיזָה חֲטָא צַג צַר שׁוֹנֵן, דְּבִרְת אָב כְּזֹכֵר
אוֹנָן, דְּלִתֵּי צוֹר כְּנִסָּה דְּפֶק וְחֲזָן, דְּגָלִים לְשִׁלֵּשׁ תַעֲזַן וְלַחֲזָן, הַמֶּלֶךְ

אור הישר - כתור נהורא

הקדוש ברוך הוא שגזר בתורה: אם אין לאיש גואל. ומצא לו תקנה והכי נמי מצא תקנה לישראל: גלף מישפה. חקק משבט בנימין, שאבנו בחושן היה אבן ישפה: תבנית הגואל. זה מרדכי שיצא מבנימין: גש. נגש מרדכי: לצחצח הגואל. לטהר גיעול של ישראל מהשתחוויה לע"ז, ובכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה עתה מוצא קדושה. ולכן: מלפני עיר וקדיש. קודם לכל המלאכים שנקראו עירין וקדישין: אאל. אתחיל להקדיש להקב"ה, (כתר תורה). מכל. יותר מכל דורו נתן מרדכי לבו לדעת ולהתבונן מאיזה חטא עמד המן הצר להיות שונן לשונו על ישראל, ונודע לו החטא, כדפרישות לעיל. לכן: דברת אב. מנהגו של משה: כזכר אוֹנָן. זה מרדכי שיצא מבנימין שנקרא בן אוֹנָן, כשזכר המנהג של משה שהיה מתפלל על בני ישראל בעת צרותם. לכן גם הוא: דלתי צור כנסה. דלתי ביהכנ"ס שמתפללים שם לצור ישראל וגואלו: דפק. היה מקדש וחונן שם, וגם: דגלים. אלו ישראל, גזר עליהם להתענות ג' ימים ולהתפלל: המלך. הקב"ה, שחונן הדעת, הבין

המלך. הקדוש ברוך הוא נשבע בכס יח. שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק: חק לזרע כה יהיה. וצוה חוק לזרע אברהם, שנאמר לו כה יהיה זרעך: בקמים. זהו הצווי שלא יהיה כל נשמה בשונאיהם, זה עמלק. וכן צוה לשאול והמתה מאיש ועד אשה וגו': בן בכורת. זה שאול בן קיש בן אביאל בן בכורת: חל דבר אהיה. חילל וביטל דבר הקדוש ברוך הוא: בקוץ. במה שנכמרו רחמי שאול על הקוץ, זה אגג והחיה אותו: בכך צפּעו צץ. בעון זה חנט הנחש מאגג זה המן שהיה לצנינים בצדי ישראל: אך בחדסי השם יתברך יצא למררו מור. זה מרדכי, יצא למררו להמן בעזר של הקדוש ברוך הוא המחיה מתים בגשמים, (כתר תורה).

את אסתר גל. גלה אותה הקדוש ברוך הוא: ממסתיר לגואל. מיד מרדכי שהיה מסתירה מפני סריסי המלך, והקדוש ברוך הוא גילה אותה שתעמוד לגואל לבני ישראל: גוי. ישראל שהם גוי קדוש: כנואש. כאשר נתיאשו מגאולת בכל סוף ע' שנה, כמאמרם ז"ל, אף דניאל מנה וטעה אז: גוזר.

וְעָקַם בֶּן יַדְעָה חֲנֻן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} ^{הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} ^{וְיָמֵינוּ וְיָמֵינוּ} חֲנֻן הַדַּעַת:

השיבנו אבינו עד שלמה לפניך:

הַנְּשִׂיִם הַהַגּוֹנוֹת לְכֶם יְשִׁיבָה, הַיּוֹכְעֵרוּ וְסַעְרָה כֶּם נִשְׁבָּה, הַדַּסָּה זֹאת
פָּגַע לָהּ תוֹר וּמַחֲשָׁבָה, הַלְּלָה לְכָל רוֹאֵיהָ וְעִזּוֹר לוֹ שְׁוֵה, הַיָּד
יְמִינִי לְשׁוֹבֵב שׁוֹבְבָה, בְּלִבּוֹשׁ רִצּוֹת רוֹצֵה בַת־שׁוֹבָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} ^{הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} ^{וְיָמֵינוּ וְיָמֵינוּ} הַרוֹצֵה בַת־שׁוֹבָה:

סלח לנו עד וסלח אתה:

וַתִּשָּׂא, וַתִּבֹּא בְּאֵלֹהֶיךָ, וְלֹא יָדְעָה כִּי זֹאת עָשִׂיתָ יָד אֱלֹהֶיךָ, וַיִּבְעַר חֲנַף
בְּכָל גְּבוּל לְשָׁלוֹחַ, וּבַהֲגִיעַ תוֹר בְּנֵי לְצִלוֹחַ, וּבַת אַבִּיחִיל
לְבִשָּׂה צִלוֹחַ, מַלְכוֹת בָּהּ רַבָּה מֵרַבָּה לְסִלּוֹחַ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} ^{הַיּוֹמָה וְהַיּוֹמָה} ^{וְיָמֵינוּ וְיָמֵינוּ} חֲנֻן הַמֵּרַבָּה לְסִלּוֹחַ:

אור הישר - כתר נהורא

ותשא. אסתר עיניה להקדוש ברוך הוא: ותבוא. לבית המלך בגזירת אלוה: ולא ידעה. טעם של גזירת השם כי זאת עשתה יד אלוה בשביל הצלת ישראל ושממנה יצא דרוש שיבנה בית המקדש, ועם כל זה האמינה בה' שלא לחנם נזדמנה לאחשוורוש: ויבער. לשון איש בער. שאחשוורוש עשה שלא בדעת שצוה לקבץ כל נערות, והכל יודעין שלא ישא אלא אחת, לכן היה כל אחד מטמין את בתו: חנף. על שחנף לאוהבו והרג את אשתו, ואחר כך חנף לאשתו והרג אוהבו. ובהגיע. פירוש, כל הסיבות הנ"ל היה בעבור שהגיע זמן הצלחת בנין בית המקדש: לכן בת אביחיל. זו אסתר: לבשה צלוח. לשון מלכות, כמו ותצלחי למלוכה: מלכות בה רבה. הקדוש ברוך הוא המרבה לסלוח, הרבה באסתר המלוכה שיצא ממנה דרוש שבנה בית המקדש, שיהיה מרבה לסלוח על ידי הקרבנות שיקריבו שמה.

ועקתם, וקיבל תפילתם אחרי ששבו והתפללו מקירות לבם, (כתר תורה). הנשים ההגונות. לישוב על כסא המלוכה: הוכערו. לשון כיעור. פירוש, שנגד אקיננון של ושתי היו מכוערים, וזה היה על פי נס: וסערה. פירוש, שלא היה אחשוורוש עמהם רק לילה אחת ואחר כך שלחם ברוח סערה. אבל הדסה. כאשר הגיע תור אסתר ומחשבת אחשוורוש להביאה אצלו אזי: הוללה. נשאה חן בעיני כל רואיה: ועזר. שלקחה אחשוורוש לאשה. ואחר כל הכבוד וגדולה שהיה לאסתר והיה בידה להציל את מרדכי מגזירת המן, עם כל זה לא חש מרדכי להצלת נפשו לבד, רק: הודר ימיני. זה מרדכי היה מהודר: לשובב שובכה. להשיב את ישראל שהיו שובבים לילך בדרך לבם ולהכניעם בתשובה: בלבוש. שק שהלביש ובתענית כדי לרצותם ולהקב"ה הרוצה בתשובה ולהפר מחשבת המן מעל כל בני ישראל, (כתר תורה).

ראה נא בענינו עד גואל חזק אתה:

חַן, זְבֻדָּה מֵהַרְרֵי אֵל, זְכוּתָהּ עִמָּעַם בְּיַד בֶּן אֲבִיאל, זֹאת בְּבוֹאָהּ הַלּוֹם
נִשְׁאַה עֵינַי לְאֵל, זְכָרָה נָא לִי צְדָקַת הַרְרֵי אֵל, זֶה הַכִּינָה לְאוֹת
לְתַקּוֹן אֲרִיאֵל, תְּכַלֵּת יָדָה עֲשׂוֹת לְגֵאוּלֵי אֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רפאנו עד ורחמן אתה:

וְחֶסֶד, חֶסֶדָה חֲסִיד הַמְּחֻלְלֵי, חוֹר וְכֶרֶפֶס וְכַתָּם וְחַלֵּי, חִילָה רוּיָן רֵאשׁ
פְּתָן מִגְּחֵלֵי, חָרוֹן בּוֹ לְשִׁלַּח עוֹד מְלֹאכְלֵי, חֶלֶת פָּנֵי אֱלֹהִים
יְהוָה חֵילֵי, וְחוֹר רַב חֶתְלֵי רוּפֵא חוּלֵי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} רוּפֵא חוּלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

ברך עלינו עד ומברך השנים:

לְפָנֵינוּ, טְבֵעַ הוֹד אֲבִירָךְ, טְבוּעַ הִיָּה וּמוֹכֵן לְהֶאֱרֹךְ, טְמָנָה וְסִתְרָה
מִפְרוּעַ יָרֵךְ, טָמֵא בְּהַגְרָל גִּפְנָה לְהֶבְרֵךְ, טוֹב פֶּיִן לָהּ קוּמֵי אוּרֵי

אור הישר - כתור נהורא

חסד וחן, לפי שאסתר ירקרוקת היתה, ועל ידי נס
נשאה חן בעיני רואיה. גם הלבישה: חור וכרפס
וכתם וחלי. מיני אבנים טובות. ועל ידי זה: חילה.
נתחזקה אסתר לרוצץ ולשכר ראש הנחש, זה המן:
מגחלי. שרצה לשרוף אותו בגחלתו: חרון. של
אחשוורוש לשלוח בהן: מלאכלי. שלא יוכל עוד
לשרוף אותי: חלת. התפללה לפני השם יתברך,
שהוא כחנו ומעוזנו: וחור. שהוציאנו ממצרים
מעבדות לחירות, והוא: רב חתלי. כי בעת יציאת
מצרים היינו דומים לתינוק הנוול שצריך לחתלו
במחתלות ולשומרו מכל נזק, (כתור תורה).

לפני טבע. לפני מרדכי היה טבוע ומוכן הודו של
יוסף שנקרא אברך. פירוש: מימות יוסף היה
מרדכי ראוי לישועה, שהרי יוסף נתן לבנימין
חמש חליפות בגדים. ומרדכי שיצא מבנימין יצא
מלפני המלך בה' בגדים. וזהו: טבוע ומוכן
להארך. מכבר היה מוכן לרפאות: טומנה. ואסתר
הטמינה את עצמה: טמא. כאשר עלה הגורל
להבריק גפנה בשביל טובת ישראל: טוב. זה
הקדוש ברוך הוא, דיבר לאסתר: קומי אורי.

חן זוכדה. נחלק לאסתר חן: מהררי אל. זכות
האבות שנקראו הרים חזקים: זכותה עמעם. לשון
חיבור, כמו עם. פירוש נתחברה זכותה עם זכות
בעלה מרדכי שיצא מקיש בן אביאל. גם י"ל על
פי מדרש: מפני שכר צניעות שהיה בשאול,
שנאמר ועל דבר המלוכה לא הגיד לו (שמואל א' י'),
לכך זכה שיצאה ממנו אסתר שהיתה צנועה,
כמ"ש לא הגידה אסתר וגו'. וזהו: זכותה עמעם:
לשון, ארזים לא עממוהו, שהוא לשון כיסוי
וצניעות. פירוש, בשכר זכות צניעות שהיה
באסתר לכך זכתה למלוכת שאול בן קיש בן
אביאל: זאת. אסתר: בבואה הלום. לפני המלך:
נשאה. עיניה להקדוש ברוך הוא והתפללה
שיזכור לה זכות אבות: זה. הקב"ה הכין את
אסתר לאות ולסימן טוב לישראל שתנשא
למלכות כדי שיבנה בנה דריוש בית המקדש
שנקרא אריאל: תכלת. ושתקבץ בידיה תכלת
הרבה לפרוכת ויהיה מוכן לגאולי אל.

וחסד וכו'. פירוש, הקדוש ברוך הוא שנקרא חסיד
המחולל ובורא הכל, הוא משך על אסתר חוט של

פִּי בָּא אוֹרְךָ, וְעֵטְרַת בְּשֵׁנֵת טוֹבְתְךָ בְּגִשְׁם אֲבֵרְךָ:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְעַד} מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תקע בשופר עד מארבע כנפות הארץ לארצנו:

מִכָּל, יוֹדְעֵי דַת שְׁפֹתַי מְרַבֵּץ, יִקַּר יְמִינֵי בְּדַת יְמִין רוֹבֵץ, יוֹפֵי עֲדֵי עֲדֵי
 מִשְׁבֵּץ, יֵצֵא מְלַבֵּשׁ עַל יַד קוֹבֵץ, יִרְשׁ מִתֵּן שְׁאֵלוֹת יַעֲבֵץ, זֶהֱב
 יִמֵּן לְאַסּוֹף גְּדָחִים מְקַבֵּץ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְעַד} מְקַבֵּץ גְּדָחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

השיבה שופטינו עד בצדק במשפט:

הַפְּתוּלוֹת, בְּהַקְבֵּץ שְׁנֵית בְּמֵאָהֶב, כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ הַשְּׁלִיכָה יְהִי, פִּי
 צְדִיק יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְעַד} צְדָקוֹת אָהֶב, כְּמַס דּוֹב רִשְׁפֵי לֵהֵב מְלָהִיב
 לְלֵהֵב, כְּרָה שׁוֹחָה לְעַד לְחוּמוֹ לְהַבְהִיב גְּדוּלָה קַפֵּץ בְּדִין מִשְׁפָּט אָהֶב:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְעַד} מְלָךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

אור הישר - כתו נהורא

ויזכה בו. הבתולות בהקבץ. כשלא רצתה אסתר להגיד מולדתה, יעץ מרדכי לאחשורוש להקבץ בתולות שנית ואין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה, ודעתו היה שימצא אחשורוש אחרת אשר תיטב בעיניו וישלח לאסתר לביתה. ואף על פי כן: כבודת בת מלך. זו אסתר, השליכה בטחונה בהקדוש ברוך הוא, ולא רצתה לגלות מולדתה, כי אמרה כי צדיק וכו': במס דוב. אחשורוש שנקרא דוב הטמין בלבו הכעס שהוא כשלהבת אש על אסתר, על שלא הגידה עמה ומולדתה, עד בא: מלהיב ללהב. זה המן המסטיין. ומגודל השנאה: כרה שוחה. חפר בור להפיל ח"ו לישראל. ואותו בור חפר בשבילו: לחומו. בשרו: להבהב. לשרפו בגיהנם שנקרא הבהב: גדולה. מדת הרחמים שהיא גדולה ומרובה: קפץ בדין. לשון מקפץ על ההרים. פירוש שהקדים מדת הרחמים למדת הדין.

פירוש, שאין לך עון בזה, כי על ידי זה יבוא אורה לישראל: ועטרת. תנחל, שייבנה בית המקדש על ידי בנך: בשנת טובתך. פירוש, בשנה ראשונה שיתחילו ביסוד הבנין, יהיה שנה מבורכת בגשמי נדבה ורצון, כמפורש בנבואת זכריה: ביום יוסד בית ה' צבאות וכו' הגפן תתן פריה. מכל וכו' שפתי מרבץ. מכל בני יששכר הרובצים בין המשפתים כלשכת הגזית ולומדים שם תורה: יקר ימיני. נתייקר מרדכי יותר מהם ללמוד: בדת ימין רובץ. בתורה שהיתה רבוצה ומנוחת בימין של הקדוש ברוך הוא. ולכך זכה: יופי עדי. להיות מלבוש בגד ארגמן ועטרת זהב משובצים: על יד קובץ. על ידי המן שקבץ ממון רב וניתן למרדכי. ועוד זכה מרדכי: ירש מתן שאלות יעבץ. זה עתניאל בן קנז ששאל מהקדוש ברוך הוא לברך אותו בתורה ובתלמידים. כל זה ירש מרדכי: זהב ימן. הקדוש ברוך הוא, שהוא מקבץ גדחים הזמין להמן לאסוף זהב וכסף, כדי שיבוא מרדכי

סדרה א' (ע"ס א"ב):

אָזְרַח בְּט חוּץ, בְּכֶסֶל גְּהוּץ. בְּנִתִּיב נְחוּץ, סֶכֶת צֵאת חוּץ. בְּמָה אֲדַע, פְּתוּל יָדַע וּפְלוּלוֹ נוֹדַע, בִּידוּעַ תִּדְעַ, גְּמוּלוֹ חֶבֶל, בְּעַל הַמְּסָבֵל. וְעֵנוּ בְּסָבֵל, קוּדֵי נִסְבֵּל. דְּלִיּוֹ בְּלוּד דְּאוֹת, אֲרַבַּע מֵאוֹת. בְּלַבְנַת יוֹן לְאוֹת, עַד יוֹחַשׁ אוֹת. הָרִים צַח דְּלָג. וּגְבַעוֹת בְּלָג. וְעֵנָם מְלָג, בְּצַלְמוֹן מִשְׁלָג. וְתַנִּין כְּזֵמָם, בּוֹ בַּיָּם זָמָם. בְּנִיחוֹ עֲמָם, בְּאַצְבָּע הַמָּם, זָרוּ לֹעֲזִים, מִצַּח מְעֲזִים. וְקָפְאוּ כְּעֲזִים, כְּנָבֵל רְעוּזִים. חֵיל צָבָא פְּרַעָה, בְּסַאֲסָאָה פְּרַעוּ. וּבִט בְּנָם וּקְרַעוּ, מוּל אָב וְזַרְעוּ. מְבוּעִים אֲזוּ כְּשָׂרוּ. תּוֹפְפוֹת בְּכֵן שָׂרוּ. וּפּוֹ בְּסוּף אֲשָׂרוּ, וְאֵל שׁוּר נוֹשָׂרוּ, יִקְשׁוּ אֲמָרִים, שׁוּב לְגֵיא חֲמוּרִים. וּמִי חֲשׁוּבִים מוּרִים, נִתְמָרוּ לְמָרִים. כְּשֵׁר צִיר תַּחֲנוּ, לוּט בְּאוּשֵׁי צַחוּ. לְהַמְתִּיק מֵר

אור הישר - כתר נהורא

לטבוע אותו ועמו במים: בגיחו. במלחמתו: עמם. הוחשך אורו: באצבע. אלקים: המם. לשון ויהם ה' את מחנה מצרים: זורו לועזים. נתנכרו מצרים עם לעוז ולא זכרו טובת יוסף שהצילם ממיסת רעב והעזו מצחם נגד בני ישראל. ואחר כך: קפאו. במים עזים: כנבל רעוזים. כנד שבור: בסאסאה. נפרעו סאה בסאה: ובט כנס וקרעו. הביט הקדוש ברוך הוא בים וקרע אותו: כנס. זה היום. על שם הכתוב הים ראה וינוס: מול אב. נגד יעקב סבא שהיה שם. כמ"ש וירא ישראל - לשון יחיד, זה ישראל סבא: שהרי אחר כך כתיב וייראו העם, לשון רבים: וזרעו. נגד כל בני ישראל: טבועים אז כשרו. לשון אשורנו. פירוש, כשראו ישראל את מצרים טבועים: תופפות. אז אמרו שירה בתופים: ופז בסוף אושרו. נתחזקו בזהב וכסף בביות ים סוף ומים סוף: אל שור נשרו: הלכו במישור למדבר שור. ואחר כך: יקשו אמרים. שהקשו לומר: שוב לגיא חמורים. לשוב למצרים שנקראו ביחזקאל בשר חמורים. ובעון זה: ומי חשובים מורים: המים שהיו חשובים כמור ואהלות: נתמרו. נתחלפו למרים: כשר ציר תחן. הכשיר משה בתפלה: לוט באושי צחן. לכסות סרחון חטא שלהם: להמתיק. מים המרים:

אזרח. זה אברהם: בט חוץ. שהביט חוץ למערכות המזלות. כמ"ש חז"ל על פסוק ויוצא אותו החוצה, שהוציאו למעלה מכיפת השמים והביט: בכסל גהוץ. במזל הצח: בנתיב נחוץ. במסילות הכוכבים שהולכים בנחוץ וראה אברהם שנולד במזל שלא ילד בנים: סכת צאת חוץ. הקשיב אברהם מהקדוש ברוך הוא לצאת חוץ מאצטגנינותו לפי שאין מזל לישראל, ועל שאמר: במה אדע. כי אירשנה. פתול ידע. הודיע בזה דבר עקשות נגד הקדוש ברוך הוא: ופלולו. ודינו נודע בגזירת: ידוע תדע. כי גר וגו': גמוליו. בניו גמולי חלב: חובל: נשחתו בעול מצרים: קודי. קדקוד שלי: נסבל. כעבודת מצרים: דליו. בניו של אברהם: בלוד דאות. פרחו ללוד הוא מצרים. על שם הכתוב ומצרים ילד את לודים: ד' מאות. שנה היו יגיעים בטיט ובלבנים: עד יוחש. עד שמיהר את הגאולה בזכות: הרים. אלו האבות: צח. הקדוש ברוך הוא: דלג. את הקץ ובזכות האמהות שנקראו גבעות: בלג. חיזק ומיהר לגאלם: וענם מצרים, שילד ענמים: מלג. לשון מליגה. פירוש, דנם ברותחין: בצלמון. באש של גיהנם: ומשלג. לשון שלג: ותנין. זה פרעה: כזמם. כמו שחשב לדון לבני ישראל במים: זומם, נידון כעד זומם

לְמַחֵן, לְבַל לְקוּט בְּבַחֵן. לְוֹ לְאֵילִם, וְאֵף לְהַט הָאֵלִים. וְנִקְבוּ אֵלִים,
 בְּצֶדֶק בְּנֵי אֵלִים, מִהָרוּ לְאֵלוּשׁ, וְכָל בְּצֶק מְלוּשׁ. וְרָגְנוּ בְּפִלוּשׁ, עַדִּי
 דֶּק חֵלוּשׁ. נְסוּ פְעָמִים, בְּתִקּוֹן יוֹמִים. בְּדִגְנֵן שְׁמִים, וּבְצִית מַיִם. סְעוּ
 לְרַפִּידִים, בְּרַפְיוֹן לְפִידִים וְעוֹדִם שָׁם רַפּוּדִים, חָלוּ בְּצַר קְפוּדִים. עַד הֵנִם
 בְּחָם, אֵץ לְהֵאֲלִיחָם. וּבְסוּף הֵאֲחָם, וּפֵה בְּחֶשֶׁף נִלְחָם, פָּסַע פְּרִסְאוֹת,
 אֲרַבַּע מְאוֹת. לְזַנֵּב צְבָאוֹת, נִצִּי צְבָאוֹת, צָג בְּמִלְחָמוֹת, רֵאשִׁית עֲלָמוֹת.
 וּפָן בְּמִהְלָמוֹת, וְהוֹשֵׁת לְכָלְמוֹת. קִצִּין אֲשָׁלִים, בְּחִיק נַחְשָׁלִים. וְקִלְס
 מוֹשָׁלִים, בְּחֵטָא נְשׁוּלִים. רְדָף שְׁלֵשָׁה, וּבְשֵׁתוֹ שְׁלֵשָׁה. וְעַדְתּוֹ חֲלָשָׁה,
 בִּיד אֲזֵן חֵלוּשָׁה.

חזן. שְׁרֵי חֵק בְּכֶם, קָרְבוּ לְרַכָּם זָכְרוּ לְכַרְכָּם, מִהֲדוּם וּמְכָם. תְּחֹר עִם
 אֵיבָה, בְּמָשׁוּל הֵבָה. וְשִׁמְרָה לֹא אֵיבָה, בְּבוּז וּבְגָאוּהָ.

אור הישר - כתור נהורא

פרעה: ובסוף. כשיצאו ממצרים: האחם: הראה להם
 אחזה ונדווג להם כדי להורגם: ופה. ברפידים:
 בחטף. בגלוי נלחם: פסע ארבע מאות. שעמלק ישב
 בארץ הנגב של ארץ ישראל והולך דרך אורך כל ארץ
 ישראל שארכו ארבע מאות פרסה: גיצי צבאות. בניו
 של הקדוש ברוך הוא: צג. עמד להלחם בהם ראשון
 לכל האומות שנקראו עלמות: ופן. שנפנה עמלק
 מהם: במהלומות. לשון שבירה שהחלישו יהושע:
 קיצץ אשלים. כרת ענפים: בחיק נחשלים. על שם
 הכתוב ויזנב בך כל הנחשלים: וקלס מושלים. היה
 מבזה לישראל המושלים ביצרם: בחטא נשולים.
 מחמת חטא של הנשליכים ונפליטים חוץ לענן מפני
 פסל מיכה: רדף שלשה. פעמים להילחם: ובשתי
 שולשה. בתורה בנביאים במגילה: ועדתו. של עמלק
 חולשה: ביד אוזן חלושה. על ידי יהושע שאיזן
 והתאזן לו משה אין קול ענות חלושה:
 חק בכס. נשבע הקדוש ברוך הוא בכסאו: קרבו
 לרכס. מלחמת עמלק לחבר: לכסכס. לשפשף
 ולמחות אותו: מהדום ומכס. שרו של מעלה
 וזרעו מלמטה: תחור. לשון רוגז: במשול הבה.
 כשתתן לו ממשלת על עמלק נעשה בו נקמה
 באיבה השמורה: בבוז ובגאוה. בשביל בוז יצרה
 שעשה בגאותו לישראל.

למחן. למחנה ישראל: לבל לקוט בבוחן. והתפלל
 משה שלא להכריחם בהבחנת המשפט. לקוט. לשון
 כריתה כמו ונקטתם בפניהם (יחזקאל כ'): לוו לאלים.
 נתלוו ממרה לאלים: ואף. של להט החרב: האלים.
 שנשתתק השטן מלקטרג עליהם: ונקבו אלים.
 שנקראו גבורים. כדאיתא בילקוט: ושם נסהו, ר"י
 אומר לשון גדולה והרמה: בצדק. בזכות האבות
 שישראל הם בניהם. וזה בני אלים: לאלוש. שם
 מקום במדבר: וכל. כמו וכלה: בצק מלוש: שכל
 הבצק הנילוש שהוציאו ממצרים: ורגנו. לשון
 תלונה: בפילוש. בפרהסיא: עד דוק חלוש. עד שנפל
 להם בגורל המן שהוא דק ככפור: נסו פעמים.
 הקדוש ברוך הוא ניסה אותם ב' פעמים ולא עמדו
 בנסיון: בתקון יומים בדגן שמים. זה המן, ניסה אותם
 וציום לתקן ולהכין בששי לחם יומים, והם יצאו
 בשבת. ועוד אל יותר, והותירו: ובצית מרים. יבשת
 המים שאמרו מה נשתה סעו. נסעו לרפידים, ולכך
 נקראו רפידים: ברפיון לפידים. ע"ש שרפו ידים מן
 התורה שניתנה בלפיד אש. רפידים לשון הצעה.
 פירוש, בעוד שחננו שם: חלו בצר קפודים. נעשו
 חולים מצרות עמלק שקיפדם והכריתם: עד הנם
 בחם. בעוד שהם במצרים בן חם, כמ"ש בכני חם
 מצרים: אץ להאליחם. מיהר עמלק לבזותם בעיני

תְּמִימִים כָּרְשׁוּ אֶרֶץ, וְהִקְצִינוּ שָׂר בְּעָרָיָה. פָּקֵד לְרוּץ בְּמָרָץ, לְכַלּוֹתוֹ
 בְּחָרָץ. שְׂדֵי שׁוֹכֵן עַד, צוֹ לְלוֹעֵט עַד. אַחֲרָיו לְצַעַד, לְטֹאטְאוֹ
 עַדִּי עַד. רַחַן עֲמָעָם, וְאַכְזֹר רַעַם. וּמֵאֵז זַעַם, מִמְּלוּךְ עָלֵי עָם. קָצִין
 מִכְמָר, נִין צוֹף פְּמָר. וַיִּשְׁפָּר וַיִּשְׁמַר, וְלֹאֲרַבְעָה זָמַר, צַפַּע מָנוּ חָשׁ,
 מִשְׁרָשׁ נָחָשׁ. בְּגִיחוֹ כְּחָשׁ, לְחוּץ עִם נָחָשׁ. פִּיו שָׁלַח בְּרַע, כְּלִילַת יָפִי
 לְגָרַע. בְּכַבַּת עֵין הָרַע, גְּמוּל אָב לְפָרַע. עֵץ בְּתַרְמִית תַּעַר, לְהַשְׁגִּיא
 אִישׁ בְּעַר. וְרַפָּא יְדֵי נַעַר, מִמְּלֹאכֶת יַעַר. שְׁטַנְהָ חֶרֶת, לְעֶרְעַר יִקְרַת
 וַיַּעַר עֶרֶת, מְגֹזַע בְּכוֹרֶת. נִשְׂא פְּדָב וּזְאָב, וְנִסָּה בְּבֵן זְאָב. וּבוֹ נַעֲפָר
 פְּאֵב, כְּעוֹרֵב וּכְזָאָב. מִסְכָּה נַעֲשָׂה, לְעַבְדוֹ כָּל עֶסָה. וְכֹאפֵר עֲשָׂה, בְּיַד

אור הישר - כתו נהורא

שטנה לבעל בנין בית המקדש. וזהו: כלילת יופי. זהו בית המקדש: לגרע. לבטל אותו: כבבת עין. לישראל שהם שמורים כבבת עין: הרע. המן להם: גמול אב. שרצה המן לנקום ממרדכי נקמת אגג אבי זקיננו: עץ בתרמית תער. יעץ המן בלשונו שהיא חדה כתער: להשגיא איש בער. להתעות לאחשוורוש השוטה: ורפה ידי נער. לרפות ידי ישראל שנאמר בהם כי נער ישראל: ממלאכת יער. מבנין בית המקדש שנקרא יער הלבנון: שטנה חרת. כת שטנה וקיסרוג על יהודה וירושלים: לערער יקרת. להחריב לציון שנקרא פינת יקרת: ויער ערת. הקדוש ברוך הוא העיר עליו שנאה: מגזע בכורת. ממרדכי ואסתר שהם מגזע שאול נכד בכורת?: נושא כדוב וזאב. התנשא המן כאחשוורוש שנקרא דוב וזאב: ונוסה. לשון קצף וזעם בלשון תרגום. פירוש, המן נזעם ונתקצף על ידי מרדכי שנקרא בן זאב, כמבואר לעיל: ובו נעכר כאב. על ידי מרדכי נעכר הכאב להמן: כעורב וכזאב. שמות ב' מלכים שנפלו ביד גדעון: מסכה. שעשה המן את עצמו ע"ז: לעבדו כל עיסה. לשון דריכה, שהדריך והכריח לכולם שיעבדוהו: וכאפר עוסה. שנידוש ונדרך כעפר: ביד. על ידי אסתר שנאמר בה ואת מאמר מרדכי אסתר עושה:

תמימים. ישראל שהם תמימים במעשיהם כאשר ירשו ארץ ישראל: והקצינו שר. המליכו את שאול עליהם: בערץ. בכח. פירוש, נגד רצון הקדוש ברוך הוא, כמ"ש בשמואל א' ח': פקד. אז נפרד שאול לרוץ במרוצה ולכלות לעמלק: בחרץ. לשון כריתה: צו לוועט עד. צוה הקדוש ברוך הוא לשאול שבא מבנימין שנאמר בו בבקר יאכל עד: ואחריו לסעד. שיפסע וירדף אחר עמלק: לטאטאו. להשמידו: רהן. בלשון ישמעאל משכין, זה שמואל שהיה ממושכן בבית המקדש: עמעם. החשיך. פירוש, שהחשיך וביטל שאול את דברי שמואל שאמר לו ולא תחמול, והוא חמל על אגג: אכזר. הוא אגג: רעם. לשון ריעות. פירוש, שרחם עליו: ואמזו זעם. הקדוש ברוך הוא על שאול וטרדו: ממלוך עלי עם. ישראל: קצין. זה שאול: מוכמר. שנכמרו רחמיו על אגג: נין צוף. שמואל בן תחו בן צוף: כמר. אחז לאגג במכמר ורשת: וישסף. הבקיע אותו: וישמר. נקבו בקוצים, לשון שמיר ושית: לארבעה זמר. נכרת לדי' חלקים: צפע. זה המן: מנו נחש. מיהר לבא מאגג וזהו משרש נחש מאגג: בגיתו כחש. שכחש בהקדוש ברוך הוא. בגיחו. לשון הכתוב כי אתה גוחי: לחוץ. כמו ללחץ עם ישראל ניחש בכיסוף ובגורל: פיו שלח ברע, שצוה לשמשי בנו לכתוב

מֵאָמַר עֲשֵׂה. לַעֲנֵה וְרוּשׁ, נוֹעֵץ לְפָרוּשׁ. לְסִמּוּךְ לְבְרוּשׁ, בְּשֵׁם
 אַחְשׁוּרוּשׁ, כַּחַשׁ סְלוּפִים, וְהִתְעָה אֱלוּפִים. לְהַכְחִיד עֲלוּפִים, בְּפֶלֶס
 אֱלָפִים. יִקְרָאוּ סוּפְרִים, וְכָתְבוּ סִפְרִים. וְשִׁלְחוּ צִירִים, בְּדַבַּר הַמַּלְאָךְ
 מִהִירִים. טָשִׁים בְּהִלִּיכָה, לַעֲיִן כָּל מַמְלָכָה וְהִדַּת נְמֻלְכָה, וְהָעִיר שׁוֹשָׁן
 נְבוּכָה. חֲלוֹם יְהוּדֵי חָלֵם, וְהִבִּין כְּסֵלֵם. מִדְּיו קָרַע לְהַכְשִׁילֵם, וְנִפְרַע
 לְמוֹ גְמוּלָם. זָעַק בְּמַר נֶפֶשׁ, בְּאַפְרָ לְהִתְכַפֵּשׁ. בְּצוּם וּבְטִיט וּרְפֵשׁ, יֵשֵׁב
 בְּעֵצַת טַפֵּשׁ. וּמִתְלִיל שְׁפָלוֹת, כָּחַז עֲבוּדוֹת כְּפּוֹלוֹת. הִקְשִׁיב תְּפִלוֹת,
 וְהִגִּיה אֲפִלוֹת. הִסְפִּית שׁוֹעָה, מֵאֲמוּלַת שְׁבַעָה. וְאִז אֵל שָׁעָה, וְאֵיל
 יְשׁוּעָה. דָּפִי בֶן קִישׁ, הִכִּין גֵּין קִישׁ. וְתַחַן הַלְקִישׁ, עַד לְדַק הַקִּישׁ. גַּל
 לְאֵילַת אֶהֱב, לָבוֹא אֶל רַהֲב. לְהַדְעִיךְ יְקוֹד לְהַב, מְגַזִּי רַהֲב. בְּבִינָה
 עֲשִׂתָּהּ, בְּנוּחָה חֲסָתָה. שְׁלוּשׁ צוּם פְּצָתָהּ, וְצַר פְּלֶץ כְּפָתָהּ. אֲרַחָה
 שׁוֹנָא, כְּדַת. עוֹנָה בְּלִי מִצּוֹא מַעֲנָה, מַה יַעֲנֶה:

(ראשי החרוזים אלעור בירבי קליר).

אוֹתוֹ מְבַהֵלַת, חֲתוֹת לוֹ גַּחְלַת. בְּמִנּוֹת תּוֹחַלַת, מְנוֹ מִתְחַלַּת. לְאוּגְדִיו

אור הישר - כתור נחורא

שהם חסרים ז' רועים: שעה. פנה לתפלתם: ואיל.
 וחזק: דופי בן קיש. עון של שאול בן קיש שהתיר
 את אגג הבין מרדכי נכד קיש: ותחן הלקיש.
 התעטף להתפלל ולחנן: עד לדוק. עד דלתי שמים
 דפק: גל. גלה לאסתר שהיא אילת אהבים וצוה
 עליה: לבוא אל רחב. לאחשורוש שרהבו עמל
 ואון: להדעיך. לפזר ולפוצץ כעסו של אחשורוש:
 מגזי רהב. מישראל שעברו וגזו הים שנקרא רהב:
 בכינה עשתה. כמה שהזמינה את המן לסעודתה:
 בגוחה חסתה: בטחה בהקב"ה: פצתה. שאמר
 וצומו עלי: בפלס כסתה. משקל הכסף של המן
 הצר: ארחה שונא: זימנה להמן לסעודתה: כדת.
 כמ"ש אם רעב שונאך וגו': בלי מצוא מענה.
 שפתאום הזמינה להמן וקבלה עליו לפני המלך
 בכדי שלא ימצא מה להשיב.

אותו מבהלת. להמן, כדי להבעיתו ולחתות גחלים
 על ראשו: במנות תוחלת. במתנות שהכינה להמן
 היתה תוחלת ותקוה לישראל: מנו. מהמן:
 מתחלת. ליתן לו קודם לאחשורוש, כדי שיתקנא
 בו המלך: לאוגדיו: לאוהביו האוגדים עמו, ביאר

לענה ורוש. המריר המן לישראל כמה שהיה:
 נועץ. שאל עצה מאוהביו: לפרוש. לו איך להמית
 למרדכי. ויעצהו: לסמוך לברוש. לתלות את
 מרדכי שנקרא ברוש: בשם אחשורוש. בהסכמתו:
 כיחש סלופים. דיבר המן לפני אחשורוש דברי
 כחש ועיוות על בני ישראל: והתעה אלופים.
 שהטעה המלך ושריו כדי: להכחיד עלופים. אלו
 בני ישראל העלופים ויגיעים: בפלס אלפים.
 במשקל י' אלפים ככר כסף: צירים. שלוחים:
 טסים: מיהרו לעוף: כל ממלכה. בכל מדינות
 המלך: והדת נמלכה. והגזירה נתייעצה: חלום
 יהודי. שבא אליהו בחלום למרדכי וגילה לו עצת
 המן: והבין כסללם. מחשבת המן ויעציו: ומדיו.
 מלבושיו קרע מרדכי והתפלל: להכשילם. להמן
 ויועציו: להתכפש. לשון הכפישני באפר: בעצת.
 לבטל עצת המן הטיפש: ומתליל. לשון תל וגובה.
 פירוש הקדוש ברוך הוא שהוא מגביה שפלים:
 כחו עבודות כפולות. כשראה התענית ותפילה:
 והגיה. האיר אפילתן של בני ישראל: הסכית
 שועה. קבל תפלתם: מאמולת שבעה. מישראל

הַבְּאִיר, אֵת אֲשֶׁר הִתְאִיר. וְלַעֲב בֶן יֵאִיר, מִחוּגוֹ הַבְּאִיר. עֲבָרָה נִמְלָא, וְצָרָה הִמְלָא. וְכוּרְכִיו כְּשִׁמְלָה, זְמוּהוּ מְלָה. זֶם וְהִכִּין עֵץ, תְּקוּעַ הָג דַּת עֵץ תְּרַעְלוֹת כְּהוֹעֵץ, וְתִשׁוּעָה בְּרַב יוֹעֵץ. רַק כְּנַחֲשׁ בְּמֶר, וְהוֹשֵׁב לוֹ בְּיַמֵּר וְאֵל מְנִיף עֹמֵר, שָׁב וְחִנֵּן אִמֹר. בֶּן שְׁמַעִי בְּשׂוֹר, וְרָכַב לוֹ אֶסֶר פִּי הַכְּרִיעַ אֶסֶר, מֵהוֹן מְעֵשֶׂר. יַחַד בְּהַל שְׁנִית, לְסַעַד תְּכַנִּית וְעֲלָתָה תַעֲנִית, וְתִקְצֵץ חֲנִית. רַעַל מֵר הַמְרִירוֹ, וְחֲרָבוֹן הָאֲרִירוֹ וְהַדָּם הָעֲרִירוֹ, וְלִשְׁחַת גָּרְרוֹ. בְּרוּשׁ נֵעַר, נִעְצוּץ נִנְעַר וְכֹל מִתְּיו עֲרַעַר, וּפֶן לְשׁוּעַ עֲרַעַר. יְחוּמִים מֵאָה, אֲשֶׁר יַחְמָה טְמֵאָה סְעָרוּ לְקַמְעָה, סְפוֹת רְוָה וְצִמְאָה. קוּעוּ וְנִשְׁחַתוּ, וְעַם יוֹלְדָיו נֶאֱחָתוּ וּבִאֵע חַד נוֹחַתוּ, וְכֹל מִצְרִים חֲתוּ. לָרֶם נִגְנוּ זוּ, בְּאֲשֶׁר חָזוּ וְעֲלָצוּ וְעֲלָזוּ, וּבְזוּ לֹא בְזוּ. יַעַן בְּמִיר סְפָרִים, דְּצוּ עֲפָרִים בְּפִלְכֵי כְּפָרִים, בְּמִשׁוֹשׁ פּוּרִים:

אור הישר - כתו נהורא

לסעד תכנית. להכנת הסעודה: ועלתה תענית. של ישראל לפני המקום: ותקצץ חנית. לשונו של המן שהיה חד כחנית: רעל מור. זה מרדכי המריב להמן בכוס התרעלה: וחרבון. חרבונה הארירו וקללו: והדס. זה אסתר: הערירו. לשון ערירים יהיו שעל ידם נתלה המן ובניו: ברוש נוער. מרדכי נתעורר לגדולה: נעצוץ. קוץ, זה המן: נוער. נטרד מן העולם: וכל מתיו. כל אנשי עצתו השחית הקדוש ברוך הוא. אשר: פן לשוע ערער. לתפלה המדוכה בצרה: יחומים מאה. מאה בנים אשר ילדה לו אשתו הטמאה: סוערו לקמעה. נפוצו בזמן מועט: ספות רוה וצמאה. לפקוד עליהם להוסיף השגנות על הזדונות, עי' רש"י דברים כ"ט: קועו. נתלו: ועם יולדם נאחתו. עם אביהם נאכדו: ובאע אחד נוחתו. בעץ אחד נשברו: וכל מצירים חתו. כל רשעי ארץ אחזם רעדה: לרם נגנוזו. ישראל שנקראו עם זו ואמרו שירה להקדוש ברוך הוא כשראו מפלת אמן: ובזו. בבוה לא שלחו את ידם: יען במיר ספרים. כשהחליפו הספרים בשם המלך להכחיש ספרי המן הראשונים: דצו עפירים. שמחו ישראל עפר יעקב: בפלכי כפרים. בכל פלך ואפרכוס.

ופירש: אשר התאיר. איך שתואר פניו יקר בעיני המלך: ולעב בן יאיר. מרדכי בן יאיר הלעיג עליו: מחוגו הכאיר. השחיר המן מתאררו מחמת צער בזיונו: וכוורכיו כשמלה. שרים הנגרים אחריו כשמלה: זמוהו מלה. יעצוהו אותו דבר זה שיתלה למרדכי. זה חשב המן והכין עץ: תקוע. לתלות, כמו והוקע אותם: חג דת עץ. לתלות למרדכי שהיה עוסק בתורה שנקראה עץ חיים: הרעות כהועץ. כאשר יעץ מרורות על בני ישראל: ותשועה. בא: ברוב יועץ. הוא הקדוש ברוך הוא: רק. איש רק זה המן: כנחשב כומר. שחשב לתפוס את בני ישראל ברשת: והוחשב לו כימר. לשון תמורה. פירוש, שנתחלפה עצתו ומחשבתו, ע"ש: ואל מניף עומר. פירוש, המן הלך ומצא למרדכי שהיה עוסק בהלכות עומר בט"ז בניסן, וכשראה את אמן? מרדכי אמר שלהרגו הוא בא, ואז התעטף מרדכי ועמד בתפלה. וזהו: שב וחנן אומר. מרדכי עשה תשובה ותפלה לפני הקדוש ברוך הוא ואחר כך בישר המן למרדכי הבשורה ואסר את רכבו ואמר ווי לה הוא גברא: כי הכריע. עומר ששונה איסר: מהון מעשר. מי' אלפים ככר כסף: יחד בהל. שנבהל במשתה השני לבוא עם המלך יחד:

חזון: רָנַן וַיִּגְאֹלָהּ, רוּחַ וְהִצִּילָהּ רִנְנָה סִגְלָהּ, בְּקִרְיַת מִגְלָהּ.

סדרה ב': (ע"ס א"ב)

אִסְפְּרָה אֶל חֶק, פְּלָאוֹת לְחֹק. אִשָּׁא דְעֵי לְמַרְחֹק, בְּבוֹא צָר לְדַחֹק. בְּקוּם עָלַי צַפַּע, מִשְׁרַשׁ אַפַּע. הוּן פְּלִם בְּשַׁפַּע, וְהוֹקַע בְּעֵץ מִשְׁפַּע. גָּשׁ וְהַפִּיל פּוּר, מִיּוֹם לְיוֹם סְפוּר. וַיֵּצֵא חֲפוּר, בְּהַבִּיעוּ סְפוּר. דְּרַשׁ יְמֵי שָׁבוּעַ, לְשׁוּט יוֹם קָבוּעַ. בְּאִיזָה חֲדָשׁ טְבוּעַ, קוּב סֶפֶר רְבוּעַ, הֵן יוֹם רֵאשׁוֹן, הַנִּיב לְחֲשׁוֹן. וּמִי זֶה בָּא לְלִשׁוֹן, נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן, וְגִיָּא וְדִק בִּי נִבְרָאוּ, וְעַל שְׁמֵם נִקְרָאוּ. וְאִם יִמְדוּ וַיִּחְקְרוּ, אִזּוּ אֵלֶּה יַעֲקֹרוּ. זַע יוֹם שִׁנִּי, לְהַצְדִּיק שְׁפַת שִׁנִּי. וְאֵלֶם מְלִשְׁנִי, מְלֵה לְשִׁנִּי. חִי בִי הַרְקִיעַ, וְהַבְדִּיל רְקִיעַ. וּמִי זֶה בָּא לְהַשְׁקִיעַ, זֶהר הַרְקִיעַ. טָשׁ יוֹם שְׁלִישִׁי, וְהַטִּיל חֲלָשִׁי בְּמַעוֹז פְּלִישִׁי, וְחִילִי וְשִׁלְשִׁי. יִשָּׂר עֵץ וְדָגָן, בִּי נְטַעוּ בְּגָן. וְאִם כְּדַבְּרֵי נִרְגָן, לָמָּה נִבְרָאתָ, גָּן. בְּהַפִּיל מְרַעִי, פּוּר עָלַי רְבִיעִי. מוּל פְּנֵי רוּעִי, אֲמַצָּה זְרוּעִי. לְמִזְלוֹת דְּמָם, בְּכוּר שׁוּר בְּשִׁמָּם. וְצָר מָה זָמָם, לְאַבְדָּם וְלַהֲמָם. מֵהַר חֲמִישִׁי, בְּפוּרוֹ לְהַמְשִׁי. וְהַגִּיָּה אֲמִישִׁי, כְּהַעֲרִיב שְׁמִישִׁי.

אור הישר - כתור נחורא

יום שני: להצדיק. לישראל: שפת שני. על שם הכתוב כחוט השני שפחותיך: ואלם. נשתתק הקטיגור: חי. הקדוש ברוך הוא: בי הרקיע. ביום ב' אמר יהי רקיע להבדיל בין מים למים: ומי זה. אשר יבוא להשקיע לישראל המשכילים ומזהירים כזוהר הרקיע: טס. פרח המן ליום ג' להטיל גורל: במעוז פלשי. בכח מגולה ומפולש: וחילי. ויום ג' אימץ אותי: ושלישי. והגביר אותי, לשון שלישי. וכך היה מליצת יום שלישי: יושר וכו' ואם כדברי נרגן. המן המלשין לאבד ישראל: למה נבראת גן. מי יתעדן שם: כהפיל מרעי. המן שרצה להרע לי כשהפיל פור על יום ד': מול פני. הקדוש ברוך הוא שנקרא ה' רועי נתאמץ כוחי, וכך אמר יום ד' שבו נתלו המאורות. הלא: למזלות דמם. נדמו השבטים בכור שור כאריה שכב ואיך חשב המן הצר לאבדם: מיהר. המן ליום ה': בפורו. בגורלו להמיש ולסלק אותי: והגיית. הקדוש ברוך הוא האיר לי מהחושך בעת ערב שמשי על ידי המן. וכך אמר יום ה':

אספרה אל חוק. חוק הוא עלי לספר הנס של פורים ונפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא אתנו: אשא. עוררתי דעתי לספר הצרות שעברו בזמן רחוק כשבא המן הצר לדחוק אותי: צפַע. נחש זה המן: משרש אפע. שרף זה עמלק: והון. ממון רב שקל בשפַע: והוקַע. ונתלה בעץ שתחוב בקרקע בשיפוע: מיום. שספר הימים באיזה יום יוכל לאבד ח"ו לישראל: ויצא חפור. בבושה: בהביעו ספור: כשהגיד לו הגורל זכות של ישראל בכל יום: לשוט. לשון מלשינות. פירוש, באיזה יום יוכל להלשין עליהם: לקַעַקַע. לעקר ח"ו לישראל שנשאו בד' דגלים: הניב לחשון. דיבר בלחש לבעל הגורל: ומי זה. ואיזהו אשר יבוא להלשין על ישראל שהם נצורים כאישון: וגיָא ודוק. שמים וארץ נבראו ביום א': ועל שמם. פירוש, שנבראו בלשון בראשית, וישראל גם כן נקראו ראשית: ואם ימדו ויחקרו. פירוש, כאשר אי אפשר למדוד השמים ולעקור הארץ כן אי אפשר לעקור ח"ו לישראל: זע. נזדעזע

נוצֶה זֵו וְנֶשֶׁר, בִּי עֶפְפוּ בְיִשְׂרָאֵל מִי יוֹבִיל תִּשְׁרָה, אִם עָפוּ נְשׂוּאֵי נֶשֶׁר.
 סִבֵּר לְרוֹשְׁשֵׁי, צָר בְּפוּר שֵׁשִׁי. וְעָלָה וְאִשְׁשֵׁי, בְּהִצְהִיר עֲשָׂשִׁי. עֲרָךְ
 בְּהִמּוֹת, מוֹכֵן לְנַחְמוֹת. שָׁאג בְּעֵדֵי הוֹמּוֹת, וְשִׁבְדַּי חִמּוֹת. פֶּאֶר שִׁיר
 שִׁבְתָּ, חַל פְּנֵי מְשִׁיבַת. וְאִם זֹו תִּשְׁבַּת, מִי בִּי יִשְׁבַּת. צָפָה עָלַי חֲדָשִׁים,
 וְהִטִּיל חֲלָשִׁים. וּמְזֻלוֹת הַרְשִׁים, לְהַכְחִיד קְדוֹשִׁים. קִדְּם וְעָלָה, רֹאשׁ
 חֲדָשִׁים לְמַעְלָה. טֵלָה חֲלָב הָעֵלָה, פֶּסוּחַ בְּמִי זֹאת עֵלָה. רֵץ שְׁנֵי כְּאֶמֶן,
 וּבִידּוֹ זְכוּת מִן וְרֵץ אֶל שׁוֹר מְזֻמֵּן, וַיִּתְּלוּ אֶת הַמֶּן. שְׁלִישִׁי שָׁמֵר, מִתֵּן
 דָּת בְּמִשְׁמֵר. וּכְתָאוּמֵי תִמָּר, הִדְּם וּמֵר תִּמָּר. תִּמּוּז חֵן לְשָׁמַיִם, בְּלִי קוּם
 צָרָה פְּעַמִּים. וְסִרְטָן גָּדֵל בְּמִים, הַעִיד צֶדֶק מְשׂוּי מְפִים.
(ראשי התרוזים אלעוד בירכי קליר)
 אֶמֶל וְרִבְבָּךְ, חֲמִישִׁי בְּהַנְבֵּךְ. דֵּי בִּי סוּבְךָ, אַרְיָה מְסַבְךָ. לְעִשׂוֹר בְּהַמָּה,
 שֵׁשִׁי הָמָה. וּמִבְּתוּלָה הוֹמָה, שִׁבְדַּי חִמָּה. עֲלָצוּ עֲלוֹת בְּסַגְל, רַע
 וּכְפוּר וְרַגְל. וְנוֹסֵף מְנוּחַ רַגְל, לְמַרְבְּעֵי דָגֵל. זְכוּת סָר מֵרַע, בְּמֵאוּזֵי צֶדֶק

אור הישר - כתור נחורא

ובזכותם ויתלו את המן: מתן דת. שבו ניתנה התורה: ובתאומו תמר. זה משה ואהרן ובזכותם: הדס ומור. מרדכי ואסתר: תומר. עלה זכותם כעשן הקטורת: תמוז חן. חודש תמוז התפלל לשמים שלא תקום בו הצרה פעמים מאחר שכבר אירע בו צרות שהובקע בו העיר ונשתברו הלוחות: וסרטן. מזלו של תמוז ודרך הסרטן לגדל במים: העיר. הפיר זכות של משה ויונה שהומשו ממים.
 אמל. אומלל: ורבך. לשון מרובכת. כלומר, נכרת ונמג הגורל: חמישי. לחודש אב: כהונבך. כשבאו בעמקי הצרות, אז אמר אב: די בי סובך. די לפני הצרה שעלה בי אריה מסובכו זה נבוכדנצאר שהחריב הבית: לעשור בהמה. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה: ששי. והוא חודש אלול: ומבתולה. שהיא מזל אלול: עלתה הומיה. על צרות בני ישראל, לשכך החימה: עלצו עלות בסגל. בחודש תשרי שמחו לעלות בסגולה זכות: ריע. הוא ראש השנה יום תרועה, ויו"כ וסוכות: ונוסף מנוח. זה שמיני עצרת שניתן למנוחה: סר מרע. שחוזרים בתשובה בתשרי והוכרע זכותם

נוצה יונה. כנפי יונה ונשר: כי עופפו. שנבראו ביום ה': ומי יוביל תשר. מי יביא קרבן מנחה תורים ובני יונה: אם יעופו. אם יוחש אור ישראל: נשואי נשר. כמ"ש ואשא אתכם על גוג': סבר לרוששי. חשב המן להעני ולשבר אותי בגורל יום ו': ועלה יום ו' ואששי. חיזק ואימץ אותי: והצהיר עששי. האיר חשכי וכך אמר: ערך בהמות. בהררי אלף: מוכן לנחמות. צדיקים לעתיד: שאג בעדי חומות. בשבילי ישאג הרבה הומות ויאמר אם אין ישראל למה זה אנכי, עד ששיכך חמת המלך הקדוש ברוך הוא מעלי: חל פני משיבת. התפלל פני תורת ה' תמימה משיבת נפש: ואם עם זו יושבת ויובטל חס ושלוש מי ינוחו בשבת: צפה. המן להפיל גורלות על החדשים: הרשים. חקק המזלות לפניו: להכחיד. לישראל עם קדוש: קדם ועלה. להטיל גורל בניסן שהוא ראש לחדשים וניסן המליך: טלה חלב. שבו מקריבין טלה לפסח: רץ שני. לחודש אייר והיה החודש כאומן המליך בעדי: ובידו. של אייר זכות המן: ורץ אל שור. אייר מזלו שור. וזכות של שור אל הבקר רץ אברהם שניהם היו מזומנים,

הַכָּרַע. וְהִזְכֵּר לְהַפְרַע, מֵהֶמֶן הָרַע. רָאָה בְּיָרַח בּוֹל, כִּי בּוֹ רָד מִבּוֹל. וְלֹא יָדַע כִּי קִץ זְבוּל, בָּאָבוֹ סָבוּל. בּוֹ תֵר לְקָרֵב, לְעוֹרֵר בְּיוֹם קָרֵב. וַיּוֹשֵׁב עַל עַקְרֵב, עֲקָצוֹ בְּעַקְרֵב. יִסּוּד הַיִּכָּל קִדְשׁ, חֲנוּךְ מְנוֹרַת קִדְשׁ. תְּשִׁיעֵי הַחֹדֶשׁ. הִזְכֵּר לְאַנְשֵׁי קִדְשׁ. רַע פָּרַשׁ רִשְׁתּוֹ, וְנִהְיִתָּה לְבִשְׁתּוֹ. כִּי בְּאִתְּנָן קִשְׁתּוֹ, נִשְׁבְּרָה קִשְׁיוֹתּוֹ. בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר בַּל סָמְךָ, תֵר הָיִוֹת מִסְמְךָ. וּבִשְׁבֹט הַרְשָׁע תִּמְךָ, וּבַעֲזֵן חֲמָשִׁים נִסְמְךָ. יִשָּׂר עוֹרוֹת גְּדִים, וְזִילַת מִי דְלִים. יָדְעוּ פְּלָאִים, בְּיָרַח דְּוֹדָאִים קוּץ וְדִרְדֵר, יוֹם לְפִוּר אֲדָר. בְּגִבּוּלוֹ הוּא דָר, כִּי לֹא נִמְצָא בּוֹ הָדָר. לְאַחֲזוֹ לְנִדְגִים, קָרָא לְדִיגִים. וּבִסִיר דּוּגִים, נִבְלַע פְּדִגִים. חֲזוּן: יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֲמָר, דְּרוּשׁ קַל וְחֹמֵר. וּבְקִצִירַת הָעֵמֶר, חָלוּ לְיוֹצֵר הַמָּר.

חזוּן: רֵאשִׁי קָמוֹתָיו לְקָצוֹר, וְאַשְׁכְּלוֹתָיו לְבָצוֹר. יוֹמוֹ לְעֵד לְעֵצוֹר, מִיּוֹם לְיוֹם לְנָצוֹר:

ולמלשינים עד במהרה בימינו:

וַיִּשְׁעוּ, לִילָה וְתַנּוּמָה הַמְּנִיעַ, לִיל אֲשֶׁר תַּנִּין וַיִּרְבַּ הַנִּיעַ, לְדוֹרוֹת אוֹתוֹ

אור הישר - כתו נהורא

דודאים. בחדש שבט שהוא ראש השנה לאילנות וריחם נודף כדודאים: קוץ. זה המן: יום. חשב להפיל גורל באדר: בגבולו. בגבול חודש אדר היה המן דר, שלא מצא בו שום זכות של בני ישראל, וחשב: לאחוז לנדאגים. לישראל הדואגים מצרותם: קרא לדיגים. לבעלי מצודות לאחוז ישראל ואחרית המן היה: ובסיר דוגים. כספינה שמניחים בה הדגים נבלע המן: יום ליום. כל היום היה מלמד זכות על בני ישראל: דרוש קל וחומר. לדרוש מצות קלות וחמורות שעושים בני ישראל, ובזכות קצירת העומר התפלל ליוצר חומר: ראשי קמותיו. להכרית גבהות ראש המן: ואשכולותיו. בניו: לבצור. לקטוף אותם: יומו. ימי הפורים לא יעברו לעולם ויהיו להם כעצרת: מיום ליום. משנה לשנה.

וישם וכו' המניע. שנדרה שנת המלך: ליל. כמו לילה: תנין. זה פרעה: וירב. סנחריב נקרא יריב: הניע. ראשם. פירוש, שפרעה וסנחריב נהרגו באותו לילה: לדורות. שנאמר ליל שמורים הוא:

לטוב, ולהמן הוזכר להיפרע מאתו: בול. הוא חשוון. וסבר המן שבו ינצח לישראל, מחמת שבו ירד המבול: ולא ידע. כי בו נשלם בנין בית המקדש: באבו סבול. בפריו טעון ונגמר המקדש: בו תר לקרב. בחשוון ראה לקרב למלחמה: ויושב על עקרב. הקדוש ברוך הוא היושב גבוה ממזל חשוון, שהוא עקרב, עקצו להמן כעקרב: יסוד. הוזכר לישראל זכות, שבכסליו התחילו ליסד בנין בית המקדש: חנוך מנורות. בנס חנוכה: רע. המן פירש רשת לבני ישראל: לבשתו. שנלכד בה הוא עצמו: באיתן קשתו. במזל כסליו שהוא קשת נשברה קשיות ערפו: אשר בל סמוך. נבוכדנצאר אשר כרע לבל סמך להצר על ירושלים בטבת: תר. ראה המן להיות מוסמך על התקלה שאירע בו: ובשבט הרשע. סמך של נבוכדנצאר שהצליח בחודש זה: ובעץ. וסופו שנתלה על העץ גבוה נ' אמה: יושר עורות. זכות יעקב שנאמר בו עורות גדיי עזים: וזילת. וזכות שבטים שיצאו ממנו: ידעו פלאים. הודיעו נסים ונפלאים. בירח

הַצְּנִיעַ, לְהִיּוֹת לְפָלְאוֹ צְנוּעַ, לְכַד זֶד יְהִיר וּבְאֲשֻׁמּוֹרוֹ הַכְּנִיעַ, וְתַכְרִיךְ יְחֻמְיוֹ שֶׁחַ וְיָדִים מְכֻנְעִיעַ:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה שֶׁכֵּר אוֹיְבִים וּמְכַנְעֵעַ יָדִים:

על הצדיקים עד ובתמים נשעננו:

בְּתָר, מְלוּכָה מֵאֵז הָיָה מוּבְטָח, מֵאֵלָיו הָיָה לְהִנָּתֵן לְבַת הוּבְטָח, מְלָכוֹת פְּשׁוּוֹת מְרָאם הוּטָח, מְטוֹבֵת זֵיו הוֹד מְבֻטָּח, מְרָאשׁ

עַד עֵקֶב לְבָהּ בְּטָח, בּוּץ לְהֶאֱמִירָה, בְּמַעֲזוֹ וּמְבֻטָּח:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְשַׁעֵן וּמְבֻטָּח לְצַדִּיקִים:

ולירושלים עד לתוכה תכין:

מְלָכוֹת, נְחַפְּזָה כְּחֻזוֹ רְבִיד, נָבֵל נָתוּן עַל יָדֵיד מִיד מְעַבִּיד, נִשְׂאֹו מֵעַל כֹּל וְטָרְחוֹ הַכְּבִיד, נִינְיוֹ פְּתָרוֹ לְהֶאֱבִיד, נִשְׂוֹאֵי רַחֵם זָבֵד טוֹב

הַזְּבִיד, וְאַרְגָּמָן יִמָּנֵם לְכוֹנֵן עִיר דּוֹד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם:

את צמח, אב הרחמן עד עמך ישראל ברחמים:

אור הישר - כתו נהורא

רביד. כאשר ראו רביד הזהב נתון להמן: נבל נתון על ידידי. המן הנבל נתון והומשל על מרדכי: מיד מעביד. בפקודת המלך אחשוורוש שהיה מעביד ומושל: נשאו. להמן על כולם: וטרחו. שצוה להשתחוות לו, ומיד אחר כך: ניניו. בניו של המן: כתרזו. שהגביהם אחשוורוש כאילון תרזה שהוא גבוה: להאביד. מיד נתלו: נשואי רחם. אלו ישראל: זכו. חלק טוב נתן להם: וארגמן ימנם. הזמין להם הקב"ה ארגמן: לכוונן עיר דוד. היא ירושלים.

את צמח. טעם על מה שלא יסד הפייטן בקרובות של פורים על ברכת צמח דוד - אף שנאמרו על זה טעמים (ע' בספר זרע קודש. ובספר אגרא דפירקא) אבל הטועמים שם לא יספיקו רק על פורים, כמו שיראה הרואה שם, ומה נאמר בשאר קרובות שייסד הפייטן על שמ"ע להו"ר ולי"ז תמוז ולי" טבת ולט"ב. ובכולם לא יסד על ברכה הנ"ל. אף שלא נמצאו בינינו הקרובות הנ"ל, אבל פוק חזי

לפלאו צנוע. לנפלאותיו שיעשה לעתיד באותו לילה. גם באותו לילה: לכד זד. נלכד המן: יהיר. בעל גאווה: ובאשמורו. של לילה: הכניע. להמן: ותכריך יחומיו שח. תכריך זה מרדכי השפיל לבניו של המן.

כתר מלוכה. לאסתר: מאז. בעת שהבטיח הקדוש ברוך הוא ליעקב ומלכים מחלצין יצאו, וכבר נולדו כל השבטים חוץ מבנימין, וקיים הבטחה זו בשאול ואסתר. וזהו: מאליו וכו'. פירוש, ממילא היה ראוי להנתן: לבת הובטח. לאסתר שהובטחה על זה: מלכות כשרוה. כשראוה מלכות ושרות לאסתר היו מכווערות בעיני עצמם כאילו הוטח פניהם בטיט: מטובת זיו. מגודל זיו של אסתר המובטח לה מהקדוש ברוך הוא, יען אשר: מראש. מתחלה ועד סוף בטח לבה בהקדוש ברוך הוא: בוץ להאמירה. לשבחה בכגדי בוץ: במעוז ומבטח. בזכות בטחונה בהקדוש ברוך הוא. מלכות נחפזה. מלכות ישראל נחפז ונבהל: כחזו

בְּרֵאשֵׁה, סִים זֶר אֲשֶׁר הוֹפֵלָא, סְגַת שׁוֹשֵׁן עֲלוֹת מְשַׁפְּלָה, שִׁיחַת
 רְדוּמִים עֲלוֹת מִמְכַּפְּלָה, שְׁעִיר וְאֵת שְׂרִידוֹ לְשִׁיחַת הַפִּילָה,
 סְגוּרֵי כָּלָא הֶפֶן מֵאֲפֵלָה, וְהָעִיר רוֹן כְּפֵלָה לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֵּל} שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רצה עד בשוכך לציון ברחמים:

וַיִּמְלִיכָהּ, עֶזֶר לְאוֹם מוֹרָאָה, עֲצוּרָה הֵיחָה לָכֵן מֵעַת נְבִרָאָה, עֲמִיתָה

אור הישר - כתור נהורא

דוד בפני עצמה, וברכת ירושלים בפני עצמה, ראה מזה [מגילה], פרק היה קורא למפרע] שמונה והולך כל הי"ט ברכות, ומונה ברכת ירושלים בפני עצמה וברכת דוד בפני עצמה, ע"ש. ממוצא הדברים אנו למדין, כי שיטת הירושלמי היתה לכלול אלו ב' ברכות בברכה אחת, ולא כהתלמוד בבלי. [ע' תוס' רי"ד תענית ד"ג]. ולפי מה שהבאתי לעיל המקורים נאמנים כי הרבה פיוטי הקליר נוסדו על פי שיטת הירושלמי - גם כאן נטה אחר שיטת הירושלמי - לכלול ב' ברכות הנ"ל בברכה אחת. על כן לא ייסד פייט על ברכת דוד בפני עצמה. ע' בספרי אור החמה, ושם ביארתי כי דברינו אלה מבוארים מעצמם בפיוטי הקליר כאן, ובקרובות לט"ב הנמצאים בינינו, אשר עד כה היה הדבר סתום. ואכמ"ל וזה ברור ונכון בעזיה"ת. (המגיה מ.ד.ה.).

בראשה סוים. בראש אסתר היה הכתר מסוים ומכוון לראשה, וזה סימן מופלא שהיא הגונה למלכות: סוגת שושן. ישראל שהם סוגה בשושנים: עלות. עלו משפלת בבל: שיחת רדומים. על ידי תפלת האבות הישנים במערת המכפלה: שרידיו. המן ובניו שרידי עמלק נפלו לשחת: סגורי כלא. ולישראל שהיו סגורים בגלות: הפן. הופנו והוצאו מאפילה לאורה: והעיר. שושן: רון כפלה. ע"ש שעושין שם פורים ב' ימים. וימליכה. לאסתר: עזור לאום מוראה. לשון מוראתה בנוצתה. פירוש, שתעמוד אסתר לעזר לישראל שהיו מאוסים כמוראה בין העמים: עצורה. לשון מלכות. כמו זה יעצור בעמי (שמואל א' ט). פירוש, מעת אסתר נבראה היתה ראויה למלכות: עמיתה. חבר שלה זה מרדכי:

מאן גברא רבא קמסהיד עליה, אחד מהגאונים הקדמונים, בעל תוס' רי"ד [בחי' לתענית] שהוא בעצמו ראה קרובות הנ"ל שלא יסד על ברכה הנ"ל.

על כן לדוד בשנותו את טעמו, מצאתי לזה מקור נאמן אשר כל אחד יאמר כי הוא זה, יספיק בעזה"ת על כל הקרובות הנ"ל: כי הנה מודעת זאת בישראל כי הפייטן הזה הוא ראש הפייטנים רבי אלעזר קליר אשר לא נמצא עוד חכם בעמנו אשר רבו הספיקות על זמן היותו על פני האדמה, ומי זה הוא ואי זה הוא - כמו על הפייטן הזה. וכולם לא החליטו דבריהם בהחלטה גמורה. אבל בזאת כולם בשפה אחת ודברים אחדים כתבו שבכמה מקומות היה מניח שיטה הש"ס בבלי ונטה אחר שיטת הש"ס ירושלמי. ראה מזה [תוס' חגיגה ד"ג ותוס' חולין דק"ט]. ובהתשובה ממהרא"ז מרגליות ז"ל הנדפס בראש המחזורים קרבן אהרן, החליט גם כן הדבר שהרבה פיוטים ייסד על פי שיטת הירושלמי. והנה בהקרובות הנ"ל גם כן פייט על פי שיטת הירושלמי. וכמה ראיות על זה על פי מקורים נאמנים. הנה בתוספתא ברכות [שלהי פ"ג] תניא ח"י ברכות שאמרו חכמים כנגד ח"י הזכרות וכו' וכולל בייתוסים, ושל פושעים במכניע זדים, ושל דוד בבונה ירושלים, ומייתת לה בהירושלמי [פרק היה קורא ובפ' תפלת השחר]. ע"ש. אתה הראית לדעת ששיטת הירושלמי היתה לכלול ברכת דוד בברכת ירושלים, והיו מסיימים הברכה אלוקי דוד ובונה ירושלים. ראה מזה בירושלמי [פ' בתרא דר"ה] ובירושלמי [ברכות פ' תפלת השחר]. אבל בתלמוד בבלי מוכיח לברך ברכת

הַפְּגִיעַ בְּעֵדָה קְרִיאָה, עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אֲשֶׁר רָאָה, עֲנוּתָם לַחֲזוּזִים שְׂדֵי
הַרְאָה, שׁוֹשֵׁן חוּחִים לְעַבְדוֹ בִּירְאָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה הַמְּחַיֶּה הַמֵּתִים} הַמְּחַיֶּה שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מודים, על הנסים, ועל כלם עד האל הטוב:

תַּחַת, פְּלִפּוּל יִגִּיעַ לְקַח טוֹב, פְּעֻלַת צְדִיק פְּעֵלָם לְטוֹב, פָּאָר אִמְרָא אֲשֶׁר
הוּא טוֹב, פּוֹר הַפֶּךָ לְמִשְׁתָּה וְיוֹם טוֹב, פְּדוּת בֵּן תַּחֲשִׁישׁ לְהַהֲרֹ
הַטוֹב, צְהֵלָה וְזִמְרָה לְהוֹדוֹת לְאֵל טוֹב:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה הַמְּחַיֶּה הַמֵּתִים} הַטוֹב שְׂמֵךְ וּלְךָ נֶאֱדָה לְהוֹדוֹת:

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה עד ברוב עוז ושלום:

וְשִׁתִּי, צוּאָנָה לְמַעְרְכוֹת, קְצִינּוֹת פְּהַכְתָּרָה מִמְּלָכוֹת, רַגְלֵי
אֵילַת בָּמוֹת דּוֹרְכוֹת, שְׁבַעִים יְמֵי צָר עֲלוֹת לָהּ
אֲרוּכוֹת, תְּקַפָּה עִם דּוֹד לְעֵינֶיהָ בְּרִכוֹת, וְשִׁמְחָה קוֹל נִשְׁמַע
מִחֲרָפוֹת, וְדוֹבֵר שָׁלוֹם מִמְּעוֹן הַבְּרָכוֹת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{יְהוָה הַמְּחַיֶּה הַמֵּתִים} הַמְּבַרֵּךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם:

אור הישר - כתו נהורא

הפגיע. התפלל בעדה בקראו להקדוש ברוך הוא: עד. שתבוא העת שיתקיים החלום אשר ראה כדאיתא במדרש: ענותם. עינוי נפשם של מרדכי ואסתר: לחוזים. הראה הקב"ה לנביאים זה משה שאמר לו הקב"ה ואנכי הסתר אסתיר, ורמז על הסתרת פנים בימי אסתר: שושן חוחים. פי' ואע"פ שהיו ישראל בין העמים כשושנה בין החוחים, מכל מקום עבדו להקב"ה ביראה.

תחת פלפול. בזכות שהיה מרדכי מפלפל: יגיע. ויגע בלקח טוב זה התורה: פעולת צדיק. לזאת היתה פעולת מרדכי הצדיק עם תלמידיו פעלם לטוב לישראל: פאר אומר. של תפלת מרדכי, על ידי זה נהפך הפור למשתה: פדות. וכן בחיש ומהר תקום פדות: לההר. זה ביהמ"ק ואז צהלה וכו'.

ושתי צואנה. כשיצאה ושתי למערכת המשפט להריגה: קצינות כהוכתרה. והוסר מאתה קצינות

חצי קדיש, קריאת התורה, וקורין בסוף בשלח ויבא עמלק, ח"ק יהללו ומכניסין ס"ת להיכל, וקורין המגילה, אשרי ובא לציון וכו':

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בצדקה ומתנות לאביונים אף יותר מהשגת ידו. וכל הפושט יד לטול, אף שיודעין בו שאינו צריך לטול צדקה, נותנים, כי במדה זו של ותרנות ביום זה עושה תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים. והמעייין בכתבי האריז"ל, יראה יראה פעולות בוטחות בה' ועושים חסד וצדקה ביום הזה, בודאי יעורר נדבת לבו הטהור לזה.

ובשמיעת הפ' של מלחמת עמלק ביום זה, יזהר בכוונת מסירת נפש כמבואר למעלה בקריאת פ' זכור.

הנה דרז"ל בגמרא הקדושה מגילה דף ט"ז ע"ב, ע"פ ליהודים היתה אורה וגוי': אורה זו תורה. ופרש"י: אורה זו תורה, שגזר עליהם המן שלא יעסקו בתורה, עכ"ל. מזה יראה חיוב גדול ביום הזה על כל יודע ספר, שילמוד תורתנו הקדושה ולשמוח בלמודה, ולתת הודאה עצומה בפיו ובמחשבתו ליוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש, אשר הניא עצת גוים ויפר מחשבות ערומים המן הצר הצורך שגזר עלינו עם קדוש מלעסוק בתורתנו הקדושה והתמימה. וכן נזכר בש"ע ס"י תרצ"ה בהג"ה. אך עצתי אמונה ונכונה לאדם שלא יזוז מבה"מ אחר תפלת שחרית עד שילמוד, כי בביתו יכול לבוא לידי ביטול מפאת גודל טרדות היום.

ואח"כ ילך לשלום לביתו לאכול סעודת מצוה של קבלה. ואף שעיקר הסעודה עושין לעת ערב כנהוג, עכ"ז יכוין ג"כ בסעודה זו של שחרית לצאת בה ידי חובתו. ויאמר לשם יחוד כו' ואח"כ ישב לאכול בשמחה עצומה לש"ש בכוונה הנ"ל. ויזהר בלמוד על השלחן ויקרא בתוך הסעודה ט' פרקים של בשלח: ויבא עמלק וגו', וג' פסוקים של כי תצא: זכור את אשר עשה לך עמלק וגו', ואח"כ ילמוד באיזה לימוד שירצה.

אח"כ ירזז א"ע לקיים ג"כ מ"ע של קבלה: ומשלוח מנות איש לרעהו. וקודם השילוח מנות יאמר ג"כ לשם יחוד כו' לקיים מ"ע ול"ת כנ"ל. ויזהר שלא ירבה בשתיה בתוך הסעודה, כדי שיוכל לברך ברכת המזון שהיא מ"ע דאורייתא בכוונה עצומה. ודי בהערה זאת.

[שער יב (המפקד) פרק ז] איכות חיוב הבסימא בפורים אחרי ככלות סעודתו וברך בהמ"ז, יקיים

ואחר ביאתו לביתו, ראוי להרבות בנרות כמו שאר יום טוב ממש, להורות על גודל שמחת לבנינו בישועתו ית"ש ויתעלה. ובוה"ק ובתקונים שהובא מאמרם למעלה בפרק א' משער הזה, מבאר שבי' ימים דפורים הם בחשבון ימים של חגים ומועדים ונכללים בפסוק אלה הם מועדי, לכן ראוי להרבות בנרות כנ"ל.

ויזהר האדם במ"ש המ"א, לקרות המגילה לפני הנשים שבביתו, וכ"ה באבודרה"ם בשם הירושלמי. והובא בספרים, שראוי לכל איש הישראלי להרבות בספור הנסים ונפלאות לאנשי ביתו ובניו ולהגדיל הנס באזניהם, וע"י ספור הנס בשמחה גורם בעולמות העליונים שמחה וחדוה עצומה לאין תכלית וחקר, והבורא ברוך הוא וברוך שמו נתגדל ונתקדש בכל העולמות יותר ויותר ומתפאר באדם זה בכל פמליא שלו, כמבואר בזה"ק שהובא מאמרו למעלה בהגדה של פסח עיין שם.

ובלילה הזה לא יבטל ח"ו קימת האשמורת בכל התקון והלימוד.

[שער יב (המפקד) פרק ו] הבקר אור והאנשים ישלחו את ידם להדר בקיום המצוה של מתנות לאביונים קודם התפלה, בכדי שיוכל האביון להכין צרכי הסעודה. וקודם שישלח המתנות לאביונים יאמר בשמחה עצומה: לשם יחוד כו' הריני מוכן לקיים מ"ע שכתוב בתורתנו הקדושה שצוני יוצרי ובוראי ב"ה וב"ש של נתון תתן ושל פתוח תפתח וגם מ"ע של קבלה ומשלוח מנות לאביונים, ע"כ. ויזהר האדם מאוד ומאוד שלא יבא לאביון ח"ו שום ביוש ובזיון, דהיינו שלא יתן לו השליח בפני רבים ויתבייש, ומוטל על האדם להזהיר השליח בזה. וגם יראה האדם שגם אשתו ובניו הקטנים יקיימו מתנות לאביונים, שמ"ע זו היא חיוב על כל איש ואשה ולחנך בניו הקטנים כמו בשאר כל המצות.

ומה נכבד היום הזה והוא העולה על כל שאר ימות השנה, במצות הצדקה, כי ביום הזה עושה אדם במצות הצדקה תקונים נפלאים גדולים ונוראים במדות ובעולמות העליונים הקדושים לאין תכלית, יותר מבשאר הימים, לכן ירבה אדם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מה שלא היה בהרגלו וטבעו מקודם, וברוב דברים לא יחדל פשע הטעות, כי בדרך הטבע יכול אז לטעות בדבריו וממילא יוצאים מפיו דברים הפכיים ויכול ג"כ לטעות בין ארור המן לברוך מרדכי, אבל לא כן יתהלך במשרים כי יתן בכוס עינו לשתות יותר מכדי שיעורו הרבה, כי אז היין בגוד יבגוד ומערבב שכלו ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו להבחין מה יום מיומים היום הזה אם הוא תשעה באב או פורים, כי לא ידע האדם את עתו אם עת לשחוק או עת לבכות, וכדגים הנאחזים בפח כהם יוקשים בני אדם נופל מלא קומתו ארצה שוכב כאבן דומם, ולא ידע אם הוא בין החיים או בין המתים בקבר, הן אלה קצות דרכי גבר אשר עברו יינו, גם משכרות גדול כזו הכה ופצוע פצע וחבורה ומכה טריה באיזה אבר, גם כי יבא האדם לכמה קלקולים ומכשולים הוי על הוי יקרא מעות לא יוכל לתקון מה שעובר, כי בשכרות כזה בודאי יום פנה ולא יתפלל לעת מצוא תפלת המנחה עד הערב, ואפשר גם תפלת מעריב לא יעלה על לבו להתפלל, ובבקר תאמר מי יתן ראשי קלני מראשי משכרות יום אתמול ואין עומד להתפלל מתוך כובד הראש גם תפלת שחרית בכוונה. ועתה בנים קדושים ידידי השם ושאהבה נפשי, הגידו לי איך יעלה על לב שום בר שכל שחז"ל יצונו ויכריחנו באזהרתם על שכרות גדול כזה, שע"ז הולכי נתיבות יושר ילכו ארחות עקלקלות לבטולי מלהתפלל לפניו ית"ש התפלות שתקנו אנשי כנה"ג ובהם כמה נביאים, בחיוב גמור על האדם להתפלל בכל יום ג' תפלות, והן דברים שעומדים ברומו של עולם, כמשדרז"ל (ברכות ו, ב) מפסוק כרום זולות לבני אדם (תהלים יב, ט). הנה בודאי אין השכל מסכים על זה. אך האמת יורה דרכו דרכיה דרכי נועם אזהרתם וכל נתיבותיה שלום ע"ד היושר והשתיה כדת מעט יותר מכדי שיעורו והרגלו. ודי בהערה זו.

הרי לפניך אחי ורעי ראה ברורה מפוסקים קדמונים שהביא הב"י כנ"ל, וכן כתוב מפורש בכתבי האר"י ז"ל כנ"ל, ואת כל ונוכחת ע"פ שכל פשוט, שאין כוונת הגמרא הקדושה כלל על השתיה שלא כדת. לכן זוהר האדם מאוד ומאוד בשתית משקין המשכרין יותר מדאי אפילו בשמחת פורים, לבל הרימה פעמין למשואות

ג"כ החיוב מדינא דגמרא הקדושה שאמרו (מגילה ז, ב): חייב אינש לבסומי בפוריא. והנה דקדקו חכמי הגמרא בלשונם הצח והקדוש ואמרו: לבסומי, ולא אמרו חייב אינש להשתכר בפורים. אך הוא כמ"ש הב"י בטור סי' תרצ"ה בשם רבינו אפרים וא"ח, וז"ל בקיצור: חייב אינש לבסומי בפורים, לא שישתכר שהשכרות איסור גמור הוא ואין לך עבירה גדולה מזו כו', אך שישתה יותר מלמודו מעט עכ"ל. וגם האר"י ז"ל בכוונת השתיה ביום זה ע"ד הסוד, כתב באר היטיב בלשונו הקדוש: ולא ישתכר אלא יתבסס כו'. גם את זאת יש להוכיח ע"פ שכל פשוט, שאין כוונת הגמרא הקדושה שישתכר חלילה, כי הנה כל בעל שכל יודה ויכיר האמת במ"ש במגילה: לעשות אותם ימי משתה ושמחה, שחייב אדם להיות שובע שמחות בפורים, אין הכוונה על שמחת הוללות של רשות, כי אין טוב לאדם לפני האלהים כ"א לשמוח בשמחה של מצוה, אך הרצון בזה הוא על שמחה של מצוה, לשמוח ביוצרנו ובוראנו ית"ש, נגילה ונשמחה בו, נזכירה דודיו מיין שיש לנו אלוה ופטרונו כזה שעומד בתמידות למלט נפשנו מיד כל העריצים המבקשים את נפשינו, ומגודל שמחת לבו באלוהותו ית"ש ויתעלה יתן במחשבתו הודאה עצומה לבוראנו ית"ש על הנסים הגדולים והנפלאות שעשה עמנו בימים ההם בזמן הזה, אך יש מבני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון, אשר ירבו עצבותם ולבם דוה עליהם כל היום מחמת איזה דאגה וצער ואינם יכולים לדחות הצער מלבותם, לשמוח שמחה של מצוה, והנה היין ישמח לבב אנוש וכן כל משקה המשכר, על כן חייבוננו חז"ל להיטיב לבו ביין ובכל משקה המשכר, ועל ידי זה דאגה בלב איש ישחנה מדעתו, כדי שיוכל להכניס בלבו שמחה של מצוה הנ"ל. והנה אם האדם שותה משקים המשכרים מעט יותר משיעור למודו, הוא שמח וטוב לב וכל דאגותיו נשכחו ממנו ושורה בלבו רק חדות ושמחה כידוע, ובה מקיים ימי משתה ושמחה, וגם משיעור שתיה הראויה הנ"ל יכול ג"כ לקיים אזהרת הגמרא הקדושה שיתבסס כ"כ עד דלא ידע בין ארור המן כו', כי החוש תעיד על זה כששותה מעט יותר מכדי הרגלו ונכנס משקה המשכר בראשו, נכנס יין יצא סוד ומרבה דברים

סדר ברכת האילנות

ז"ל עבודת הקודש: ישתדל לברך ברכת אילנות בימי ניסן דווקא. ויהיו שתי אילנות. ויצא לשדה ויברך.

מאד יתעצם בכוונתו בברכה זו, שהיא תיקון לנשמות שהם מגולגלים בעצי השדה והעשבים בזמן הזה. ויבקש עליהם רחמים. עכ"ל. וז"ל השו"ע סי' רכ"ו: היוצא בימי ניסן (וה"ה בחודש אדר. ב"ה) וראה אילנות (דווקא אילני מאכל. ב"ה) שמוציאין פרח, אומר:

מספר לשון חכמים [ח"א]

לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ, בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמוֹ, וְרַחֲמוֹ
וְדַחִילוֹ, לְיַחְדָּא שְׁם יו"ד ה"י בְּאוֹתֵיזוֹת וְא"ו ה"י בְּיַחְדָּא שְׁלִים
(יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבְשֵׁם כָּל הַנִּפְשׁוֹת, רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת, הַמְתִּיחִים
אֶל שְׂרָשֵׁי נַפְשֵׁנוּ, רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, וּמַלְבוּשֵׁיהֶם וְהַקְּרוֹבִים לָהֶם,

הלכות דרך החיים

בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהן בני אדם ואינו מברך אלא פעם אחת בכל שנה ושנה ואם איחר לברך עד שגדלו הפירות לא יברך עוד (סי' רכ"ו):

ברכת האילנות [סימן רכא] א. היוצא בימי ניסן [וה"ה באדר ואייר] ורואה אילנות שמוציאין פרח אומר בא"י אלהינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שעיקר סעודת פורים קוראין לאותה סעודה שאחר תפלת המנחה, כי כן הוא דעת קצת פוסקים ראשונים ואחרונים. וישב עם אנשי ביתו בשולחן ערוך ובנרות דולקים כמו בשבת קדש, ויספר לאנשי ביתו מעניני נסים ונפלאות שעשה עמנו יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בזמן הזה. וכל המרבה לספר הר"י זה משובת. וימשיך עצמו בסעודה זו של מצוה עד עת תפלת ערבית, ואחר צאת הכוכבים שהוא זמן תפלת ערבית ילך באמצע סעודתו לבהכ"נ עם בניו דוקא כדי לחנכם ג"כ, ויתפלל תפלת ערבית עם הצבור אשר יחדיו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש להתפלל תפלת ערבית כנ"ל. ואחר התפלה ילך לביתו לשלום וישב עוד עם אנשי ביתו על השולחן לשמוח שמחה של מצוה, ואחר גמר הסעודה עם אנשי ביתו ומשפחתו כנהוג ולמודו על השולחן, יברך ברכת המזון בכוונה עצומה. ודין הזכרת על הנסים בברכת המזון של סעודה זו, מבואר בפוסקים. אחיי רועי זה הוא הדרך הישרה שיבור לו האדם לילך בדרכי ית"ש ויתעלה זכרו לעד כל הימים. ודי בזה.

בהשאת היצר שהוא מצוה ע"פ דינא דגמרא. וכל ירא וחרד ישקול במאזני שכלו בעת שתייתו בפורים, אם יוכל ע"י שתיה זו להתפלל תפלת מנחה ומעריב עם הצבור בבהכ"נ בכוונה, ייטיב לבו ביין או בשאר משקה, וכל מעשיך יהיו לש"ש לקיים מ"ע של קבלה: לעשות אותם ימי משתה ושמחה, ויערב לו ומקבל שכר גדול ג"כ על זה על כוונה הנ"ל. וכמו שער בנפשו שע"י שתיה מרובה זו יבטל מאיזה תפלה ר"ל, אזי יפסיק תיכף משתיה זו ויאסור איסור על נפשו ממש כאיסור של יין נסך, ומקבל שכר על הפרישה לש"ש ודי בהערה זו. ואף גם זאת, אחר השתיה כדת מעט יותר מהרגלו, אם הוא בכדי שיעשה ראוי לו מעט שנות מעט תנומות אחר שתייתו, והתועלת מזה שיוכל להתפלל תפלת מנחה ומעריב בכוונה, אך יזהר למסור שנתו לשומר מאנשי ביתו להקיצו בעת תפלת המנחה שלא יעבור ח"ו זמן תפלת מנחה, גם לא יתפלל בצבור בבהכ"נ. ודי בזה.

ואחר תפלת המנחה כנ"ל בעודו בבהכ"נ, יתוועד עם אנשים שיבואו לבהכ"נ להתפלל מעריב בזמנה. ואח"כ ילך לביתו ויכין עצמו לסעודת פורים בשביל אנשי ביתו, כמנהג כל העולם

שְׁמֹכְלָלוֹת אֲצִילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה עֲשִׂיָּה. הָרִי אֲנַחְנוּ מוֹכְנִים וּמְזַמְנִים
 לְקַיִם מִצְוֹת הַבְּרָכָה, שֶׁתִּקְנֶנּוּ חֲכָמִים זְכוּרָנָם לְבָרְכָה עַל רְאִית אֵילָנִי
 דְּמִלְבְּלָבִי. וַיַּעֲלֶה לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּאֵלוֹ כְּוֹנוֹ
 בְּכָל הַכּוֹנֹת הָרְאוּיוֹת לְכוֹן בְּבָרְכָה הַזֹּאת וְסוּדוֹתֶיהָ. וְתִהְיֶה חֲשׂוּבָה
 וּמְקַבֶּלֶת וּרְצוּיָה לְפָנֶיךָ בְּרָכָה זוֹ, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת עַל יָדָהּ כָּל נִיצוּצֵי
 הַקְּדוּשָׁה הַמְעֻרְבִים בְּצוּמָחַ, וְכָל נִפְשׁוֹת, רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, הַמְגֻלְגָּלִים
 בּוֹ. וְאַתָּה הָאֵל בְּמַדַּת טוֹבָךָ וּבְחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל, תִּאִיר לָהֶם כְּאוֹר
 פְּנִיָּךְ, וְתִשְׁלֹם כִּירוּרָם וְתִקְוָנָם. בְּרַכְם טְהָרָם רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד
 גְּמֹלָם. (ר"ת בט"ר צת"ג):

וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂבוּכוֹת הַבְּרָכָה
 הַזֹּאת אֲשֶׁר נִבְרַךְ, יְקַיִם בָּנוּ מֵאֲמָר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה
 אֲשֶׁר בִּרְכוּ יְהוָה, וְנִקְבַּל שְׁפַע עֵשֶׂר הַבְּרָכוֹת, כְּפֶתוּב וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים
 מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, וְרַב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. יַעֲבֹדוּךָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ
 לָךְ לְאֲמִים הַגּוֹה גִבּוֹר לְאַחִיךָ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אֲמֹךָ, אֲרָרֶיךָ אָרוּר
 וּמְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ:

וַיְהִי לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: וַיְהִי נַעַם
 אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
 כּוֹנֵנָהוּ:

ואחר כך יברך, בשמחה ובכונת הלב:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא ^{יְהִי הַחַסֵּד וְהַחַסְדִּים}
 חֶסֶד בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם, וּבָרָא בּוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת
 טוֹבוֹת, לִיהֲנוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם.

אור הישר - כתב נחורא

ברוך אתה וכו': ואינו מברך אלא פעם אחת בשנה, ואם איחר לבא עד אחר שגדלו הפירות, לא יברך עוד.

סדר בדיקת חמץ שריפתו וביטולו

בלילה שלפני ערב פסח בודקים את החמץ. וחייבים לבדוק מיד בתחילת הלילה, ואסור להתחיל לאכול או לעשות שום מלאכה חצי שעה קודם הלילה:

יש נוהגים שקודם הבדיקה מניחים פתיתי לחם במקומות שימצאם הבדוק, כי חוששים שמא לא ימצא כלום ותהא ברכה לבטלה, ונוהגים להניח עשרה פתיתים. וברור שמי שאינו בודק כראוי אלא שהוא מקבץ אלו הפתיתים לא קיים מצות בדיקה וברך ברכה לבטלה:

אור הישר - כתו נהורא

דוד צבי אב"ד דפה, כמדומה לי בשם החסיד המאה"ג מוהר"ר ברוך קאסיוור זצ"ל"ה, שלא לכתוב בהשטר מכירה ממשקאות עד למדידה. כי מזה נראה שרוצה בקיומו: מזה תדין על השאר שלא לסמוך על מיעוט ידיעה בספרים ובשו"ע בדינים הנ"ל: ודי בהערה זו: אור לארבעה בודקין את החמץ שברשותו בכל המקומות שרגילין להשתמש שם אפילו בחורין ובסדקין, בנר של שעה, ולא לאור האבוקה ולא לאור הלבנה. ואם חל ערב פסח בשבת יבדוק כליל י"ג (ויניח י" פתיתי חמץ).

דיני הגעלה ומכירת חמץ: דיני הגעלה ואפיית המצות ומכירת חמץ, הם כהררים התלויים בשערה, ואי אפשר לעמוד עליהם בעיון קצת. על כן לא יסמוך שום אדם על עצמו ועל ידיעתו לחפש בספרים, רק ילך אצל חכם הדור היושב על מדין, ואשר לא מש כל ימיו מאהלה של תורה. בא וראה מה שהחמיר האר"י ז"ל בענין כלי מתכות (שדי להם בהגעלה) ורוצה לחפץ בדיל, שיגעילם תחילה, כי לאחר החיפוי לא יועיל ההגעלה, והחיפוי בעצמו אינו מועיל. ומה ששמעתי מפה קדוש הרב הצדיק מוהר"ר

הלכות דרך החיים

בלא ברכה יברך כ"ז שלא סיים בדיקתו ואם סיים בדיקתו לא יברך אז רק בשעה חמישית בשעת שריפת החמץ יברך בלא שם ומלכות (ח"י וא"ר סי' תל"ב דלא כמ"א וט"ז שם):
ב. יזהר שלא להפסיק בין ברכה לתחלת הבדיקה אפילו בדיבור ואם הפסיק [בדברים] שאינן מענין הבדיקה צריך לחזור ולברך (שם) אבל אם הפסיק בדברים שהן מענין הבדיקה כגון לפתוח החדר שצריך לכנוס שם לבדוק או להדליק את הנר אם כבה מותר להפסיק (א"ר שם) וטוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה כדי שישם אל לבו לבדוק בכל המקומות שמכניסין בהם חמץ ובוזא אין צריך לחזור ולברך (שם במ"א) אפילו הפסיק בדברים אחרים:
ג. בברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים ואם בעה"ב רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפזרו איש למקומו לבדוק על סמך ברכה שברך בעה"ב ועכ"פ גם הוא יבדוק כי מצוה בו יותר מבשלוחו ואם הבעה"ב בעצמו אינו בודק רק מצוה לאחר לבדוק אותו אחר מברך (שם) ואם בירך בעה"ב הברכה אינו רשאי לשלוח לאחר שלא היה

זמן בדיקת חמץ וביטולו [סימן קטו]

א. בתחילת ליל י"ד בודקין את החמץ היינו תיכף בשעת צאת הכוכבים וחצי שעה קודם אסור לאכול יותר מכביצה פת אבל פחות מזה או פירות מותר וכן אסור לעשות מלאכה חצי שעה קודם אבל ללמוד מותר קודם ביה"ש אבל מביה"ש אסור ללמוד עד שיבדוק ואפילו אם התחיל בהיתר מבעו"י בין ללמוד בין לעשות מלאכה פוסק כשהגיע זמן הבדיקה ובביהמ"ד מותר ללמוד ביה"ש לימוד בלא פלפול דהא צריך לילך לביתו וכן מי שאמר לחבירו להזכיר לו הבדיקה משתחשך מותר ללמוד ביה"ש (א"ר שם) אבל בפלפול אסור ללמוד אפילו בביהמ"ד משום דאתי לאמשוכי (סי' תל"א):
ב. מי שרגיל להתפלל ערבית בזמנה מתפלל ערבית קודם ואח"כ בודק בין אם רגיל להתפלל בעשרה או ביחיד (ח"י א"ר ומ"א):
ג. מי ששכח לבדוק בלילה אסור ביום בכל הדברים האמורים לעיל עד שיבדוק (מ"א שם ס"ק ג):
דין ברכת בדיקת חמץ ופרטי דיני הבדיקה [סימן קטז]
א. קודם שיתחיל לבדוק יברך אקב"ו על ביעור חמץ וקודם הברכה יטול ידי ואת התחיל לבדוק

קודם בדיקת חמץ אומרים זה:

תְּרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל בְּדִיקַת חֻמֶּץ לְשֵׁם
יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיד הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם

בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: ויהי נועם וכו'

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{וְיָהּ הוּא וְיָהּ} ^{יְאֱדוֹר וְנִתְרִי} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר

קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצוּנּוּ עַל בְּעוֹר חֻמֶּץ:

ומיד אחר הבדיקה יבטלנו ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיתִיהָ בְּרִשׁוּתֵי, דְלֹא חֲמִיתִיהָ, וְדָלָא
בְּעִרְתִּיהָ, (וְדָלָא יִדְעָנָא לִיהָ), לְבַטֵּל וְלִהְיוּ (הַפְּקָר)

בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

ואם אינו מבין בלשון תרגום, יאמר הביטול בלשון שמבין, בלשון הקודש או בלע"ז. ואחר הבדיקה יזהר בחמץ שמשירר להצניעו:

ואחר כל חמירא יאמר זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹפְנוּ לְפִשְׁפֹּשׁ בְּנִגְעֵי
בְּתֵי הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר נוֹאֲלָנוּ בְּעֵצַת הַיָּצָר הָרָע. וְתוֹפְנוּ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ תְּסִיעֵנוּ וְתַעְזָרְנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילָנוּ
מֵאִסּוּר חֻמֶּץ, אֲפִילוּ מִכָּל שֶׁהוּא, בְּשָׁנָה זוֹ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כֵּן יְהִי רְצוֹן.

ביום י"ד בניסן בשעה חמישית יעשה מדורה בפני עצמו, וישרוף החמץ ובשעת שריפתו יאמר זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּשֵׁם שְׁאֲנִי מְבַעַר חֻמֶּץ
מִבֵּיתִי וּמִרְשׁוּתִי, כִּי תִבְעַר אֶת הַחִיצוֹנִים וְאֶת רוּחַ הַטּוֹמְאָה תִבְעַר
מִן הָאָרֶץ, וְאֶת יִצְרָנוּ הָרָע תִּבְעַר מֵאַתְּנוּ, וְתִתֵּן לָנוּ לֵב בְּשֵׁר, וְכָל

אור הישר - כתו נהורא

י"ג תיבות נגד י"ג שנים שאינו בר עונשין. והקב"ה מעלים העבירות באם לא ישוב עוד לכסלה (סידור רבי קאפיל).

הלכות דרך החיים

- ה. הבדיקה צריך שתהיה לאור הנר ולא לאור הלבנה וכן אם לא בדק בליל י"ד כשבודק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר (סי' תל"ג):
- ו. אין בודקין אלא בנר של שעוה והוא יחידי אבל ב' נרות ביחד לא (שם) ובשעת הדחק שאין לו נר של שעוה יבדוק בנר של חלב או של שומן (ח"י וא"ר שם):
- בשעת הברכה לבדוק אף ששלוחו של אדם כמותו מ"מ השליח לא יצא בברכה שבירך בעה"ב והשליח בעצמו לא יברך כיון שכבר בירך בעל הבית ואין לברך על מצוה אחת שני פעמים (ח"י שם):
- ד. ונוהגים להניח חמץ קשה במקום משומר כדי שימצאם הבודק (שם ועי' בח"י הטעם):

הַסֵּטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלָפוֹת וְכָל הָרִשְׁעָה כְּעֵשֶׂן תִּכְלָה וְתַעֲבִיר מִמְּשַׁלֵּת
זְדוּן מִן הָאָרֶץ, וְכָל הַמְּעִיקִים לְשִׁכְנֵיהָ תִּבְעֶרֶם בְּרוּחַ פָּעַר וּבְרוּחַ מִשְׁפָּט
בְּשֵׁם שְׁבַעְרַת אֶת מִצְרִים וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בְּיָמִים הָהֵם וּבְזִמְן הַזֶּה אָמֵן:

ביום י"ד בסוף שעה חמישית חוזר ומבטלו פעם שנית וטוב לבטלו לאחר ששרף החמץ כדי שיקיים מצות שריפה בחמץ שלו ויעשה מדורה לעצמו וישרפנו ויאמר:

הַרְיֵנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרַפְתָּ חֻמֵץ לְשֵׁם
יְחֹד קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם
בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: ויהי נועם וכו'

הלכות דרך החיים

ג. שלוחו יכול לבטל היינו כשצוה לשליח לבטל חמץ יבטל השליח אבל אם צוה לו לבדוק לא יכול לבטלו (שם) צריך לומר כל חמירא וחמייעא דאיכא ברשותיה דפלוני דייע ביה ודלא ידע ביה ובלילה יאמר דלא ידע ביה לחוד יהא בטל (שם):

ד. וכן אם לא צוה לשליח לבטל והוא בדרך יכול לבטל שם בעצמו במקום שהוא ואם אינו רגיל לעשות כן טוב שתבטל אשתו אף שלא צוה לה לבטל דמסתמא כמו שנתן לה רשות דמי (שם) וכשאשתו מבטלת תאמר כך כל חמירא וחמייעא דאיכא ברשות בעלי דייע ביה כו' כמו בשאר שליח ואם אשתו אינה יודעת לבטל יכולה היא לעשות שליח לבטל וכן האלמנות אם אינן יודעות בעצמן לבטל יכולין לעשות שליח שיבטל בעדן (שם):

ה. בית העצים צריך בדיקה כמו שנתבאר לעיל ואם הניח עצים הרבה שם תוך שלשים יום לפסח ואז היה חל עליו חובת בדיקה ומן הדין צריך לפנות העצים כדי לבדוק לכן יראה למכור את בית העצים לעו"ג ביום י"ג כדי שלא יצטרך לבדוק אותו בלילה י"ד ולא יצטרך לפנות אותו (סי' תל"ו):

ו. חנויות צריכים בדיקה כדין בית לפי שמכניסין שם חמץ ואוכלים (שם):

ז. ישראל שיצא מבית העו"ג בתוך ל' יום לפסח ונכנס

ז. בודק כל המקומות שיש לחוש שהכניסו שם חמץ ולכן כל חדרי הבית ומרתפות ובית העצים ותחת הספסלים במקום שאוכלין צריכין לבדוק (שם):

ח. בתי כנסיות ובתי מדרשים צריכים בדיקה מפני שהתינוקות מכניסין בהם חמץ וצריכין בדיקה בלילה י"ד (שם):

ט. המכבד חדריו ב"ג בניסן ומכוין לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס עוד שם חמץ אעפ"כ צריך לבדוק בלילה י"ד (שם):

י. כל אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה והכיסים או בתי ידים של בגדים צריכין בדיקה שלפעמים נותנין בהם חמץ (שם):

דינים הנוהגים אחר הבדיקה [סימן קיז]

א. אחר הבדיקה בלילה יהא נזהר בחמץ שמשייר להצניעו והעולם אינן נזהרין בזה ולא שפיר עבדי (מ"א) אחר הבדיקה מיד בלילה יאמר הביטול בלשון שמבין אם אינו מבין מה שאומר בלשון הקודש ובלשון תרגום וסובר שהוא איזה תחנה יאמר בלשון לעז וצריך להזכיר בהביטול חמץ ושאר (סי' תל"ד):

ב. וחוזר ומבטלו פעם שנית ביום י"ד סוף שעה חמישית וטוב לבטלו לאחר ששרף החמץ כדי שיקיים מצות שריפה בחמץ שלו. בביטול היום יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דבערתיה ודלא בערתיה (שם):

הערות דברי שלמה

הבעש"ט: "מה אתה אומר כעת?" ספר התלמיד שראה בחלמו והנה הוא במתיבתא דרקיע ושמוע שמכריזים שהבעש"ט הקדוש ידרוש היום, נתאספו הרבה נשמות וגם האר"י הקדוש בתוכם, בתוך דרשתו פלפל הבעש"ט הקדוש עם האר"י הקדוש בכוננת נטילת ידים, והאר"י הקדוש הודה לבעש"ט הקדוש שכעת יש לכוון כמו שהוא כיוון.

נחמן הארדענקער ז"ע, שעל פי כוונת האר"י הקדוש יש לכוון בנטילת ידים כוונה זו וזו, כוונה אחרת ממה שהבעש"ט הקדוש כוון באותה נטילה. הלילה כבר ירד ומפני שהנרות כבר הם ישבו בחושך. הבעש"ט הקדוש לבש צורה ופשט צורה, ותלמידיו הכירו בו, שכעת נשמתו עולה למעלה, כך ישב הבעש"ט הקדוש זמן מה, והר"ר נחמן הארדענקער ז"ע נרדם. כשהקיץ משנתו שאלו

בערב פסח לאחר שריפת חמץ יבטלנו, ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיתִיהּ בְּרִשׁוּתֵי (דְּחֻזְתִּיהּ וּדְלָא חֻזְתִּיהּ) דְּחֻמְתִּיהּ
וּדְלָא חֻמְתִּיהּ, דְּבַעַרְתִּיהּ וּדְלָא בַעַרְתִּיהּ לְבַטַּל וְלֵהוּי (הַפְּקָר)

כְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

ואחר כל חמירא יאמר:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּרְחֵם עָלֵינוּ.
וְתַצִּילֵנוּ מֵאִסּוּר חֲמִץ אֲפִילוּ מִכָּל שֶׁהוּא לָנוּ וּלְכָל בְּנֵי פְתִינוּ וּלְכָל
יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁנָה זוֹ וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ. וּכְשֶׁם שֶׁבַעְרָנוּ הַחֲמִץ
מִפְתִּינוּ וְשֶׁרְפָנוּהוּ, כֵּן תִּזְכְּנוּ לְבַעַר אֶת הַיֵּצֵר הָרַע מִקְרַבְנוּ כָּל יְמֵי
חַיֵּינוּ. וְתִזְכְּנוּ לִידְבֹק לַיֵּצֵר הַטּוֹב וּבְתוֹרַתְךָ וְיִרְאַתְךָ וְאֶהְבְּתְךָ תָּמִיד.
אֲנַחְנוּ וְזָרְעֵנוּ וְזָרַע זָרְעֵינוּ כֵּן יְהִי רְצוֹן:

תפלה כשנכנסין לסוכה

חֲרִיבֵי מוֹכֵן וּמְזוּמֵן לְקַיִם מִצְוֹת סְפָה פֶּאֶשֶׁר צוּנֵי הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ
בְּפֶסֶת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּפֶסֶת:

אור הישר - כתו נהורא

ט"ו תיבות שכבר נתגלו עליו אות מ"צ מן מצוה, שהם נגד י"ה ועם הב' אותיות גימטריא טוב, הוא היצר טוב, שכבר נעשה לו עוזר נגד היצה"ר.

הלכות דרך החיים

לבית אחר אפילו אין עו"ג נכנס לשם א"צ לבדוק בית העו"ג (ח"י) וכ"ש היוצא מבית ישראל וישראל אחר נכנס לדור שם דא"צ לבער בתוך שלשים אבל אם אין ישראל אחר נכנס לדור שם חייב לבער תוך שלשים יום (שם):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

[שער יא (האיתון) פרק יג] הגה נא הערה הזאת קרובה להניס את האדם אל קיום המצוה של ישיבת סוכה בשמחה עצומה. ויהי בראותו את גודל מעלת מצוה זו וגודל שכרה, ולהיפך גודל עונשה ר"ל, וענין ז' אושפיון עלאין, ועי"ז נכספה וגם כלתה גפשו אל קיומה בשמחה עצומה. כי מה מאוד גדלה מעלת מצות סוכה, הלא המה מבוארים בכמה מקומות בגמרא הקדושה ובמדרשים וכן הוא מפליג מאוד בזה"ק

בזה. וז"ל בזה"ק פי אמור דף ק"ג ע"א: כל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו לי ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמי מצלא דמהימנותא אחסין גלותא לי ולבנוי דכתיב כו', עכ"ל. ושם ע"ב ז"ל: ת"ח בשעתא דב"י יתיב במדורא דא (ר"ל בסוכה) צלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גדפהא עליי מלעילא ואברהם וחמשא צדיקייא ודוד מלכא שוין מדוריהון עמי"הה"ד כו', ובעי ב"ג למחדי בכל

לְמַעַן יִדְעוּ דַרְתֵיכֶם פִּי בַסְּפֹת הַיּוֹשְׁבֵתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאֵי אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

תִּיבּוּ תִיבּוּ אוֹשְׁפִיזִין עֵילָאִין תִּיבּוּ תִיבּוּ אוֹשְׁפִיזִין קְדִישִׁין תִּיבּוּ תִיבּוּ
אוֹשְׁפִיזִין דְּמַהִימְנוֹתָא זְכָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּכָתִיב פִּי חֶלֶק יְהוָה
עֲמוּ יַעֲקֹב חֶלֶק נַחֲלָתוֹ:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שְׁתַּשְׁרֵה שְׁכִינְתְּךָ
בִּינֵינוּ, וְתַפְרֵם עֲלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמְךָ, בְּזִכּוֹת מִצְוֹת סֶפֶה שְׁאַנְחָנוּ מִקְיָמִין,
לִיְחָדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ לִיְחָדָא שְׁם י"ה

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשרין
עמי' כו', רב המנונא סבא כד הוי עייל לסוכה הוה
חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגאו ואמר נזמן
לאושפיזין, מסדר פתורא וקאים על רגלי ומברך
ואומר בסוכות תשבו תיבו אושפיזין עלאין תיבו,
תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו, אסחי ידוי וחדי
ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקהון דישראל דכתב
(דברים לב, ט) כי חלק ה' עמו וגו' והוה יתיב כו',
ועכ"ד בעי למחדי למסכנא, מ"ט בגין דחולקא
דאנון אושפיזין דזמין דמסכני הוה, והוהא דיתב
בצלא דא דמהימנותא וזמין אושפיזין אלין עלאין
אושפיזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקהון (ר"ל
בהזמנת עניים ואביונים על שלחנו), כלהו קיימי מיני
ואמרי אל תלחם את לחם רע עין וגו' (משלי כג, ו),
אשתכח דהוהא פתורא דתקין דילי' הוא ולא
דקב"ה, עלי' כתיב (מלאכי ב, ג) וזריתי פרש על
פניכם וגו' פרש חגיכם, ולא חגי, וי ל' להוהא ב"ג
בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתורי',
וא"ר אבא אברהם כל יומי הוה קאים בפרשת
אורחין לזמנא אושפיזין ולתקנא לון פתורי, השתא
דזמנין ליה ולכלהו צדיקייא ולדוד מלכא ולא
יהבין לון חולקהון, אברהם קאים מפתורא וקרי
סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה (במדבר
טו, כו) וכלהו סלקין אבתרי', יצחק אמר ובטן
רשעים תחסר (משלי יג, כה), יעקב אמר פתך אכלת
תקיאנה (שם כג, ח), ושאר כל צדיקייא אמרי כי כל
שלחנות מלא קיא צואה בלי מקום (ישעיה כה, ח),
דוד מלכא אמר כו', ולא לימא איניש איכול ואשבוע
וארווי בקדמיתא ומה דישתאר אתן למסכני, אלא

רישא דכלא דאושפיזין הוה, ואי חדי לאושפיזין
ורוי לון קב"ה חדי עמיה ואברהם קרי עלי' אז
תתענג על ה' כו' (שם נח יד) יצחק קאמר גבור בארץ
יהי זרעו וגו' הון ועושר בביתו וגו' (תהלים קיב, ג),
יעקב אמר אז יבקע כשחר אורך וגו' (ישעיה נח, ח),
שאר צדיקיא אמרי ונחך ה' תמיד והשביע
בצחצחות נפשך כו' (שם, יא). עכ"ל בקיצור נמרץ.
אחיי ורעי קדושי השם ידידי עליון ואהובי נפשי,
הביטו אל שיעור חשיבתם של מקיימי מצוה זו
אלו הן הנוחלין ומנחילין הגאולה והחרות לו
ולבניו אחריו לדורות עולם, וכבוד ה' חופף עליו
כל היום, והוא יושב בצל סוכה וקדושי משכני
עליון האבות הקדושים באים להתלונן עמו בצל
סוכה, והם שמחים עמו כשנותן אז מלחמו לדלים
אביונים הגונים בעלי תורה, ועניים מרודים יביא
ויאסף אותם הביתה והם יקחו חלקם של הני
אושפיזין עלאין קדישין, ומברכתם יבורך גבר
ירא ה' שבעה ברכות, ולהיפך ח"ו סר ענן השכינה
מעל אהל הסוכה, וח"ו גורם גלות לעצמו ולדור
ודור עד עולם ותבא עליו קללה ולא ברכה ר"ל,
כנ"ל בזה"ק הנ"ל, ואיך לא יתלהב ויחם לבבו אל
הזהירות והשמירה מעולה בזה מאוד מאוד. ודי
בהערת הזה"ק הנ"ל.

וראוי לומר בכל פעם שיכנס לסעוד בסוכה
תפלה קצרה: רבון כל העולמים יה"ר מלפניך
שיהא חשוב לפניך מצות ישיבת סוכה זו כאלו
קיימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותרי"ג מצות
התלויים בה, וכאלו כוונתי בכל הכוונות שכוונו
בה אנשי כה"ג, ע"כ.

בו"ה בַּיְחֻדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלַהֲקִיף אוֹתָם מִזִּיּו כְּבוֹדְךָ הַקָּדוֹשׁ וְהַתְּהוֹר, נְטוּי עַל רַאשֵׁיהֶם מְלַמְעֵלָה כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ, וּמִשָּׁם יִשְׁפַע שְׁפַע הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ (פלוני בן פלונית אַמְתָּךְ), וּבִזְכוּת צֵאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדַרְךְ מְצוֹתֶיךָ אֲרוּצָה, יִחָשֵׁב לִי זֹאת כְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי נֶדֶד, וְהֶרֶב כְּפִסְנֵי מַעֲוֵנִי וּמַחֲטָאתִי טַהֲרֵנִי. וּמֵאוֹשְׁפִיזִין עֵילְאִין אוֹשְׁפִיזִין דְּמַהֲיִמְנוּתָא תַּהֲיִינָה אֲזִינְךָ קְשֻׁבוֹת רַב בְּרָכוֹת, וְלַרְעֵבִים גַּם צִמְאִים תֵּן לַחֲמֵם וּמִימָם הַנְּאֻמְנִים, וְתִתֵּן לִי זְכוּת לְשִׁבְתָּ וְלַחֲסוֹת בְּסִתְרָ צֶל כְּנַפֶּיךָ בְּעַת פְּטִירְתִּי מִן הָעוֹלָם, וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמַּטֶּר, כִּי תִמְטִיר עַל רְשָׁעִים פְּחִים, וְתִהְיֶה חֲשׁוּבָה מְצוֹת סִפְהָ זֹה שְׂאֵנֵי מְקִימִים, כְּאִלּוּ קִימַתִּיהָ בְּכָל פְּרֻטְיָהּ וְדַקְדּוּקִיָּהּ וְתִנְאִיָּהּ וְכָל מְצוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. וְתִיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה, וְתִזְכְּנוּ לֵיִשֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאֲדָמָה אֲדַמַּת קִדְשׁ בְּעַבְדוֹתְךָ וּבִירְאָתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָה הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

סדר אושפיזין

בליל ראשון כשנכנס לסוכה וקודם שמיסב לאכול ובכל יום ויום קודם סעודתו יאמר זה:

אֲזַמִּין לְסַעוּדַתִּי אוֹשְׁפִיזִין עֵלְאִין, אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

ביום ראשון יאמר:

בְּמַטֵּי מִנְּךָ אַבְרָהָם אוֹשְׁפִיזִי עֵלְאִי דִּיתְבִּי עִמִּי וְעַמְךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאִי יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן יוֹסֵף וְדוֹד:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בליל הראשון של החג הקדוש, תיכף בבוא מבהכ"נ יעמוד בפתח הסוכה מלאגאו ויאמר נוסח דרב המנונא סבא הנ"ל בזה"ק: עולו אושפיזין עלאין קדישין, עולו אבהן עלאין קדישין למיתב בצלא דמהימנותא עלאה בצלא דקב"ה, ליעול אברהם ועמי יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף ודוד. ותיכף ישב ויאמר: בסוכות תשבו שבעת ימים, תיבו אושפיזין עילאין קדישין, תיבו אבהן עלאין בצלא דמהימנותא בצלא דקב"ה, זכאה חולקנא וזכאה חולקהון דישראל, דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ע"כ. אח"כ יאמר

ונשמע קולו בבואו אל הסוכה מן הפתח ולפנים, להזמין אושפיזין עלאין קדישין, לכלם בשם יקרא בפה מלא. כי מבואר בספרים מלשון המאמר הזה"ק הנ"ל, שאם האדם לא יזמין הני אושפיזין קדישין בפיו, אף אם הוא צדיק גמור, אינם באים בסוכתו כלל, שצריך להזמין אותם דוקא ולקרוא אותם כל אחד בשמו. והנה בספרים האריכו בסדר זמון האושפיזין, ואנכי תכנתי לאנשים כערכי נוסח סדר זמון האושפיזין בדרך קצרה, שיזמין אותם בכל עת שיכנס לסוכה לסעודת לילה או יום, כנזכר בזה"ק הנ"ל, וזה הוא:

ביום שני יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ יִצְחָק אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יַעֲקֹב מִשֶּׁה אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדוֹד:

ביום שלישי יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ יַעֲקֹב אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יִצְחָק מִשֶּׁה אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדוֹד:

ביום רביעי יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ מִשֶּׁה אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדוֹד:

ביום חמישי יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ אֶהְרֵן אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב מִשֶּׁה יוֹסֵף וְדוֹד:

ביום ששי יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ יוֹסֵף אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב מִשֶּׁה אֶהְרֵן וְדוֹד:

ביום שביעי יאמר:

בְּמַטֵּי מִנֶּדֶךָ דָּוִד אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי דִיתְבֵּי עִמִּי וְעַמֶּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזֵי עֵלְאֵי
אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב מִשֶּׁה אֶהְרֵן וְיוֹסֵף:

תפילה כשיוצאין מן הסוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּשֵׁם שְׁקִימָתִי
וְיִשְׁבְּתִי בְּסִכַּה זוֹ בֵּן אֲזֻכָּה לְשָׁנָה הַבָּאָה לֵיִשֵּׁב בְּסִכַּת עוֹרוֹ שֶׁל לוֹיְתָן:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אושפיזא השייך לאותו הלילה, כסדר שמסודרים
לפניך למעלה, ואח"כ יכלול שאר הששה עמו.
הנה זה בא למעלה בשערים הקודמים חיוב
הלמוד על השלחן בכל ימות השנה, ומה גם בחג
הקדוש הזה לכבוד ה' אושפיזין קדישין, כי עיקר
כבודן הוא הלמוד על השלחן וזמירות ושבחים
ולהנאות עניים ואביונים משלחנו כנ"ל. ודי
בהערה זו.

התפלה הנדפס בספרים. וכן בסעודה של יום
ראשון.

בליל שני יאמר: עולו אושפיזין כו', ליעול יצחק
ועמיה אברהם יעקב משה ואהרן יוסף ודוד.
ותיכף ישב ויאמר: בסוכות תשבו כו' עד חבל
נחלתו כנ"ל. וכן יעשה בכל סעודות לילה
וסעודות היום, רק מדי יום ביומו הן בסעודת
הלילה הן בסעודת היום יזמין בתחילה אותו

ובספר יסוד יוסף כתב להתפלל אז תפלה זו:

רבוֹנָא דְעֻלְמָא יְהֵא רַעְוָא מִן קַדְמָךְ שְׁאוּתָן מְלֻאכִים הַקְדוּשִׁים הַשְׂיִכִים
 לְמִצְוֹת סִפְהַ וְלְמִצְוֹת ד' מִיָּנִים לְוֹלֵב וְאֶתְרוּג הַדָּם וְעַרְבָה הַנּוֹהֲגִים
 בְּחַג הַסִּפּוֹת, הֵם יִתְלוּ עִמָּנוּ בְּצִאֲתָנוּ מִן הַסִּפְהַ, וַיִּכְנְסוּ עִמָּנוּ לְבַתִּינוּ לְחַיִּים
 וְלִשְׁלוֹם, וְלַהֲיוֹת תָּמִיד עִלְיָנוּ שְׁמִירָה עֲלִיוֹנָה מִמַּעוֹן קְדֻשָּׁךְ וְלַהֲצִילָנוּ מִכָּל
 חַטָּא וְעוֹן וּמִכָּל פְּגָעִים רָעִים וּמִכָּל שְׁעוֹת רָעוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת לְבֵא לְעוֹלָם,
 וְהַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מְפָרוֹם וְחִדֵּשׁ כְּלִוְתֵינוּ לְעִבְדְּךָ בְּאַמְתּוֹ בְּאַהֲבָה וּבִירָאָה,
 וְנִתְמַיֵּד מְאֹד בְּתַלְמוּד תּוֹרַתְךָ הַקְדוּשָׁה לְלִמּוֹד וּלְלַמֵּד, וְזִכּוֹת אַרְבַּעָה מִיָּנִים
 וּמִצְוֹת סִפְהַ יַעֲמֵד לָנוּ שְׁתַּאֲרִיךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 לְפָנֶיךָ וּנְתַקֵּן כָּל אֲשֶׁר פָּגַמְנוּ, וְנִזְכֶּה לְשִׁתִּי שְׁלֵחָנוֹת בְּלִי צַעַר וַיְגוֹן אֲנִי וּבְנֵי
 בֵיתִי וַיּוֹצֵאֵי חֲלָצִי, וְנִהְיֶה כְּלָנוּ שְׂקִטִים וְשְׁלוּיִים דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים וְעוֹבְדֵי
 הַשֵּׁם בְּאַמְתּוֹ לְאַמְתּוֹ כְּרַצוֹנְךָ הַטּוֹב בְּכֻלּוֹ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יְהִיו לְרַצוֹן אֲמָרֵי
 פִּי וְהִגְיוֹן לְפִי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱדוּן וְחַי} יִתְעַדֵּךְ צוּרֵי וְגֵאֲלֵי:

סדר סליחות

לשני וחמישי ושני ותעניות

סליחות לשני

בכל יום שאומרים סליחות, אומרים מקודם הוידוי ואל ארך אפים ונפילת אפים - תמצא אחר שמונה עשרה. ואחר כך אומרים זה:

סְלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי בָרַב אֲוִלְתָּנוּ שָׁגִינוּ, מִחַל לָנוּ מְלִפְנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מלפניו על סליחות עונותיו בלתי תשובה בלבו, מה כחו כי יאריך נפשו בתפלתו על סליחות עונותיו זולת תשובה. הנה בני אדם זה לזה שואלים אם אמרת הסליחות, ואומר הן כבר אמרתי הסליחות, ואינו שם על לב מה בצע אמרתו הסליחות, הלואי שיאמר הבורא ית"ש הסליחות, וזה א"א זולת התשובה. לכן יזהר האדם בעת אמירת הסליחות לקבל בלבו תשובה גמורה,

סליחות [שער י (המים) פרק ה] כוונת הסליחות הנה אחי ורעיי, צריכין אנחנו למודעי ידיעה בתחלה בקוראי שמו סליחות, שהוא על שם שבהם קבועים רחמים ותחנונים לפני המקום ב"ה וב"ש, על סליחות עונות, שימחול לנו הבורא ית"ש עונותינו ופשעינו שעשינו עד הנה. גם נכללים בהם שארי תפלות. והנה בודאי כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך של עולם לבקש

ביום שאין אומרים תחנון אומרים (-מתחילין) כאן: אל ארך אפים

אל ארך אפים אתה. ובעל הרחמים נקראת. ודרך תשובה
 הורית. גדלת רחמיה וחסדיה. תזכר היום ובכל יום לזרע
 ידידיה. תפן אלינו ברחמים. פי אתה הוא בעל הרחמים.
 בתחנון ובתפלה פניך נקדם. בהודעת לעניו מקדם: מחרון
 אפך שוב. כמו בתורתך כתוב. ובצל כנפיה נחסה ונתלונן.
 כיום וירד יהוה <sup>ארוך הכל
 היה הנה ויהיה
 יאמר ויגיד</sup> בענין. תעבר על פשע ותמחה אשם.
 כיום ויתיצב עמו שם. תאזין שועתנו ותקשיב מנו מאמר.
 כיום ויקרא בשם יהוה <sup>ארוך הכל
 היה הנה ויהיה
 יאמר ויגיד</sup>. ושם נאמר:

ויעבר יהוה <sup>ארוך הכל
 היה הנה ויהיה
 יאמר ויגיד</sup> על פניו ויקרא

יהוה <sup>ארוך הכל
 היה הנה ויהיה
 יאמר ויגיד</sup> יהוה <sup>ארוך הכל
 היה הנה ויהיה
 יאמר ויגיד</sup>, אל רחום וחנון, ארך אפים, ורב חסד
 ואמת, נוצר חסד לאלפים, נושא עון ופשע וחטאה, ונקה:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בצלותהון קמי מאריהון, וכל תרעין ופתחין נעלו
 עד דעיילו ברשותא, בר תרעין אלין דאקרון
 שערי דמעה, וכד האי צלותא דדמעה סלקי לעילא
 באנון תרעין אזדמן ההוא אופן דקיימא על שית
 מאה חיון רברבן ורחמיא"ל שמה, ונטיל היא
 צלותא באינון דמעין צלותא אעלת ואתקשרת
 לעילא, ואנון דמעין רשימין בהאי פתחא, עכ"ל.
 ועוד יבוא מאמרים נוספים מענין זה בשער
 הכולל פרק ט' בעז"ה, ושם נאמר שראוי לאדם
 לרחוץ פניו בדמעותיו ועיי"ש. וביחוד בסליחה
 שנזכר שפיכות דמם של צדיקים, כגון בסליחה
 דער"ה המתחלת: אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה
 כו' וכיוצא, יעורר לבו מאוד אל הבכי ויכוין
 הכוונה המבוארת בקינה של ארוי הלבנון בת"ב
 ועיי"ש. ובכיה זו יהי כפרה על עוונותיו, כדאיאת
 בגמרא הקדושה (שבת קה, ב): כל המוריד דמעות
 על אדם כשר הקדוש ברוך הוא סופרן וגונון
 ומוחל לו על כל עוונותיו. ובעז"ה בשער הכולל
 פרק הנ"ל, עיניך תחזינה משרים מאמרי זה"ק
 מענין זה עיין שם.

דהיינו החרטה על העבר וקבלה אלהבא כנ"ל.
 ומה טוב אם יכול להוריד דמעות בעת אמירת
 סליחות, כי שערי דמעה לא נעלו, וחביבין הן
 דמעות של אדם לפני הבורא ית"ש יותר מכל
 התפלות, כנזכר בגמרא הקדושה גם בזה"ק
 ובתקונים בהרבה מקומות. וז"ל פ' שמות דף י"ב
 ע"ב: א"ר יהודה כל מלין דעלמא תליין בתשובה
 ובצלותא דצלי בר נש להקב"ה, וכ"ש מאן דאושיד
 דמעין בצלותי, דלית לך תרעא דלא אעלין אנון
 דמעין, מה כתיב (שמות ב, ו) ותפתח ותראה את
 הילד, ותפתח דא שכינתא כו', ותראה את הילד,
 ילד שעשועים דאנון ישראל דמתחטאן קמי
 מלכהון בכלא ומיד הדרין בתשובה ובכאן קמי
 כבא דבכי קמי אבוי, מה כתיב והנה נער בוכה,
 כיון דבכי מתברי כל גזרין בישן דעלמא, מה כתיב
 ותחמול עליו, אתער עלוי ברחמי ומרחם עלי כו',
 עכ"ל. וז"ל פ' פקודי דף רמ"ה ע"ב: לעילא מהאי
 פתחא אית פתחא אחרא דקב"ה חתיר לה
 ואתפתח תלת זמנא ביומא ולא אנעיל, וקיימא
 לאנון מאריהון דתיובתא די אושדין דמעה

וּסְלַחַת לְעֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ.

סְלַח לָנוּ אֲבוֹנֵנוּ, כִּי חָטָאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלְּפָנֶינוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֹלַח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֵיךָ:

הוֹשִׁיעָה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} כִּי נִמְר חֶסֶד כִּי פֶסוּ אֲמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: לֹלֵי יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} שְׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם: אֲזִי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בְּחֵרוֹת אָפָם בָּנוּ:

בְּרַחֵם אֵב עַל בְּנִים בֶּן תִּרְחַם יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} עֲלֵינוּ: לִיהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} הוֹשִׁיעָה עַל עַמְּךָ בְּרַבְרָךְ סֵלָה: יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} צָבָאוֹת עֲמָנוּ מִשֹּׁבַב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} צָבָאוֹת אֲשֶׁר־י אָדָם בְּטַח בְּךָ: יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ כִּיּוֹם קָרָאנוּ:

סְלַח נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה בְּגִדְל חֶסֶדְךָ וְכֹאשֶׁר נִשְׁאַתָּה לְעָם הַזֶּה מִמְצָרִים וְעַד הַנְּהָ. וְשֵׁם נְאֻמְר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} סְלַחְתִּי בְּרַבְרָךְ:

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲוֹנְךָ וְשָׁמַע פֶּקַח עֵינֶיךָ וַרְאָה שְׁמִמְתִּינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צְדָקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפְּלִיִּם תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלַחְהָ אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל תֵּאֲחֹר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עֵרֶךְ וְעַל עַמְּךָ:

שם המחבר יצחק הקטן ברבי מאיר חזק ואמץ:

סליחה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תַּחֲנֶנָּה עוֹרְכִים. שְׁהֵם מְצָרִים וְלִהְיוּשַׁע צְרִיכִים. צְרִיחֵם עָלֵיהֶם עַל מַאֲרִיכִים. כֹּל זֹאת הַגִּיעַתֶּם וְשִׁמְךָ מְבָרְכִים: חֲלֵי וּמְכָאוֹב לְהַפְתֵּב לֹא נִמְסַר. עֲלוֹבִים מְנַעַר וּמֵהֶם לֹא הוֹסַר. קְדוּשׁ בְּיָדְךָ לְפִתַּח מוֹסַר. כְּאֲמֹנוֹתְךָ הַנִּקְיָה וְלֹא כְּאֲמֹנוֹת בְּשָׂר: הַלּוֹבֵשׁ צְדָקָה וְלוֹ

אור הישר - כתור נהורא

מצירים. נתונים בצרה: חולי כו'. בחולי ומכאובי צרות המרובים כל כך אשר אי אפשר לפורטן ולכותבן, הם נחרפים מנעוּתם עד עתה ועוד לא הוסר מהם: ואתה קדוש. הלא בידך לפתח. ולהתיר את מוסר. אשר הם אסורים: כאומנותך הנקיה. שאתה אוהב את ישראל אף שהם שפלים ונבזים בעיני אחרים: ולא כאומנות בשר. בשר ודם שמואס באומה בזויה ושפלה: הלובש כו'. וכל כך צדקותיך מרובים כאילו אתה מלובש בצדקה כאדם המלובש ומעוטף במעיל:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ותפלה אל מלך יושב, נזכר בתקונים בהרבה מקומות, וביחוד ויעבור עם הי"ג מדות יזוהר האדם לומר אותם בכונה עצומה. ודי בזה.

כַּמְעִיל עֲטוּיָהּ. וּמִמָּכָה עֲצָמָה מִתְקַן רִטְיָהּ. קוּמִים עֲדַתְךָ מִנְפִילְתָּהּ הַמְטוּיָהּ.
 בְּכַחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְזוּרְעֶךָ הַנְּטוּיָהּ: בְּאַהֲבַתְךָ וּבְחַמְלַתְךָ מִנְשֵׂא וּמְנַטֵּל. עֲצַת
 צוּרְרִיךָ תִּסְכַּל וּמַחְשְׁבוֹתֶם תִּבְטַל. רַבָּה מְהוּמָה בֵּינֵיהֶם הַפֶּל. וּמִלֶּאךְ אַכְזוּרֵי
 דוּחָה וּמִמְלִטָּל: בְּעָבוֹר כְּבוֹד עֲצָמְךָ וְשֵׁם קְדוֹשְׁךָ הַמְהַלֵּל. גּוֹרְאוֹת הַפְּלֵא
 לְבַל בְּעַמִּים יִתְחַלֵּל. יוֹעֲצֵיהֶם וְאִיתְנֵיהֶם תּוֹלִיךְ שׁוֹלֵל. וּבָהֶם תִּעוּלֵל כְּאֲשֶׁר
 בִּי הַתְּעוּלֵל: מְקִים מַעֲפָר דָּל וְאַבְיוֹן מְאֻשְׁפָה. כִּנְסַתְךָ אֵל תִּתֵּן לְכֹלָה
 וּלְחַרְפָּה. אִם בְּפִקּוּדֶיךָ מִתְעַצֵּלֶת וּמִרְפָּה. עַל כָּל פְּשָׁעֶיהָ אַהֲבַתְךָ תִּהְיֶה
 מִחֲפָה: יִתְרָה חֲבַתֶּם לְפָנֶיךָ אֲדוּנֵי הָאֲדוּנִים. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ קְרוּאִים לְךָ
 בָּנִים. רַחֲמֶיךָ יִקְדְּמוּנוּ אֱלֹהֵי עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. טָרִם יִשְׁטַפּוּנוּ הַפִּיִם
 הַזֵּידוּנִים: חֲפְצֵי קִרְבָּתְךָ עַל כָּל הַבָּאוֹת. הַחִישָׁה לָמוּ יִשׁוּעוֹת הַנְּבֹאוֹת.
 קְדוּשׁ עֲשֵׂה עִפְס לְטוֹבָה אוֹת. חֲזַק וְאַמִּיץ גּוֹאֲלִם יְהוָה ^{אֲדוּנֵי הַכֹּל} ^{הַתְּתוּבִים וְהַיְהוּדִים} צְבָאוֹת:

אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ.
 מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֶּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים.
 עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כָרַעְתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר
 שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כָּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנּוֹ
 מְקַדֵּם. כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה ^{אֲדוּנֵי הַכֹּל} ^{הַתְּתוּבִים וְהַיְהוּדִים} יְהוָה ^{אֲדוּנֵי הַכֹּל} ^{הַתְּתוּבִים וְהַיְהוּדִים} בְּעֵנָן וַיִּתְיַצַּב עַמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא
 בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֲדוּנֵי הַכֹּל} ^{הַתְּתוּבִים וְהַיְהוּדִים}:

אור הישר - כתו נהורא

כן תחשוב לנו מה שפשענו - ללא פשע, ואהבתם
 אותנו תכסה פשעינו: בין כך כו'. בין שעושים
 רצונך בין שאין עושים רצונך: רחמיך כו'. תקדים
 לשפט אותנו ברחמיך קודם שתשפוט כל נפש כי
 אז עדיין לא נפיש כעסך: טרם כו'. קודם שיגדל
 כעסך על אותן אשר הכעיסוך כי פן נספה אנחנו
 עבורם: חפצי קרבתיך. ישראל הרוצים להיות
 קרובים לך: על כל הבאות. אע"פ שבאות עליהם
 כמה יסורים: החישה כו'. מהר להם הישועות
 אשר נבאו נביאיך להם: קדוש עשה כו'. עמם
 סימן שידעו הכל שאתה רוצה להטיב להם. כי
 אתה: חזק ואמיץ. ובכחך לעשות להם טובה
 ואתה גואלם כו':

וממכה עצמה. אתה מתקן רטיה. ורפואה
 לישראל המוכים באיזו צרה. לכן בקשתנו
 מלפניך: קומם כו'. הקם את ישראל שנפלו
 מטה מטה והושיעם בכוחך כו': באהבתך כו'.
 שאתה אוהב את ישראל והבטחת לרומם את
 קרנם: עצתם כו'. היועצים עליהם רעה תבטל
 את מחשבותיהם על ידי שתטיל ביניהם
 מהומה. לא יהיה להם פנאי לחשוב רעה על
 ישראל: ומלאך אכזרי. יהיה דוחה אותם
 ומטלטלם בנע ונד:
 תוליד שולל. תסכל עצתם: אם כו'. אף שכנ"י
 מתעצלת מלעשות מצותך: על כל כו'. כאשר
 יחשוב אוהב כל דבר אף שהוא פשע, ללא פשע.

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי הַיָּמִים וְהַלָּיְלָה אֵל בְּאֶפְדָּךְ תּוֹכִיחֵנוּ: חִלְחָלוֹת רַבּוֹת בְּלוּ בְשָׁרְנוּ. נָא אֵל בְּחַמְתְּךָ תִּסְרְנוּ: טַרַח הַצְרוֹת אֵין לְהַסְפֵּר. אֵיךְ שׁוֹקֵל וְאֵיךְ סוֹפֵר: יִדְעֵנוּ רְשָׁעֵנוּ כִּי פָשַׁעֵנוּ. כִּי אָמַת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעֵנוּ: כַּעַם וְחֶרוֹן מָנוּ יַחְדָּל. כִּי קָטַן יַעֲקֹב וְדָל: לַחֵץ יוֹסֵר וְעַל מָנוּ יַחְבֵּל. כִּי כָשַׁל כַּח הַסֶּפֶל: מְנַת מִדְתָּנוּ לֹא תִגָּבֵה. כִּי נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מִהֶרְבֵּה: נַחַם עַל הָרָעָה לְאַמְתְּךָ. מִטָּה כָּל־פִּי חֶסֶד אֲמַנּוֹתֶיךָ: סִלְחָה אִם עֲוִינֵנוּ עָנוּ כְּנוּ. עֲזָרְנוּ כִּי עָלִיךְ נִשְׁעֵנוּ: עָרְפָנוּ כַּף לְךָ לְהִשְׁתַּעֲבֵד. בְּאַהֲבָה וּבִירְאָה אוֹתְךָ לַעֲבֹד וּלְכַבֵּד: פּוֹקֵדֶיךָ קִדְּשׁוּ צוּמוֹת לְקַבֵּעַ. וְדַעְתֶּם קִצְרָה צָרְכֶם לְתַבְעַ: צָקוֹן לְחַשֵּׁם אֱלִידָ תָבֵא. חֲתֵל לְאִישׁ אִישׁ נִגְעוּ וּמְכֹאוּבוּ: קוֹל יַעֲקֹב נוֹהֵם מִתְהוֹמוֹתֶיךָ. תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שְׁבִתְךָ: רוּדָה רוּדָה בְּאֶף תִּכְלָה. שְׁנַת שְׁלוֹמִים לְרִיב צִיּוֹן תִּגְלָה: שְׂרָתָ וְרִדְתָּ מִנְעַר קְנוֹתֵנוּ. וְאֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לְעַת זְקִנְתָנוּ: תְּעִינֵנוּ לְשִׁמְאֵל וְיִמְיִנְךָ תִקְרְבֵנוּ. בְּכָלוֹת כַּחֲנוּ אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ: תִּבְיֵט וְתַצִּיץ וְתִשְׁגִּיחַ לְרַחֲמוּמֶיךָ. תַּחֲאֹרַר בְּחַיְנוּתֶיךָ תִתְלַבֵּשׁ בְּצַדְקוֹתֶיךָ. תִתְכַּפֵּס בְּרַחֲמוּיךָ וְתִתְעַטֵּף בְּחַסִּידוֹתֶיךָ. וְתָבֵא לְפָנֶיךָ מִדַּת טוֹבָךָ וְעֲנוּתְנוֹתֶיךָ: אֵל מֶלֶךְ וְכוּ' וַיַּעֲבוֹר וְגו'

פזמון

חותם שם המחבר שמואל כהן יחי:

מְלֶאכִי רַחֲמִים מְשַׁרְתִּי עַלְיוֹן. חֲלוּ נָא פָּנֵי אֵל בְּמִיטַב הַגְּיוֹן. אוֹלֵי יַחַם עִם עָנִי וְאַבְיוֹן. אוֹלֵי יַרְחָם:

אור הישר - כתרו נהורא

האיך ומה לשאול ממך את צרכיהם כי מרובים הם: רודה. המושל הרודף את ישראל לעשות להם רעה תכלה אותו באפך: שנת. פי' תקרב השנה שתשלם גמול למחריבי בה"מ בעבור ריב ציון הצועקת לעשות לה דין: שרת. ראית בעוני ישראל ומשלת במצרים כדי לקנות ישראל לכן בקשתנו שלא תשליך אותנו מלפניך לעת הזאת אשר זקננו להיות עמך: תעינו לשמאל. כלומר נטינו מדרך הטוב: לרחומיך. לישראל שהם אהובים אצלך. חלו. בקשו נא מהשם יתברך בדיבור נאה וטוב: אולי. תפעל תפלתם שיחוס על ישראל שהם עניים ודלים:

בילו. נעשה כבשר הבלוי מרוב הפחד: איה כו'. פי' רד"ק כל היום הייתי בפחד לאמר עתה יבוא עלינו כותב המס ושוקל הכסף מידינו: כי קטן כו'. כי אנחנו שפלים ודלים: יחובל. יושחת מעלינו עול הצרות: כי כשל כו'. כי כשל כוחנו עוד תסכול אותם: מנת כו'. לא תגבה מאתנו חובנו כחלק מדתנו אשר מרדנו בחטאינו: כי נשארנו כו'. ואם תכלה את המעט לא ישאר מכל וכל: מטה כו'. אומנתך ודרכך להטות את הכף ששוקלים בו את מעשינו שיכריע החסד וזכות: ענו. העידו עלינו לקטרג: פוקדיך. ישראל הזוכרים אותך בכל עת הזמינו את עצמם לקבוע צומות: דעתם. פירוש הם בעצמם אינם יודעים

אוֹלֵי יְרַחֵם שְׂאֵרֵי יוֹסֵף. שְׁפָלִים וְנִבְזִים פְּשׁוּחֵי שָׁסֶף. שְׁבוּיֵי חָנָם מְכוּרֵי
 בְּלֹא כֶסֶף. שׁוֹאֲגִים בְּתַפְלָה וּמִבְקָשִׁים רְשׁוּיֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם מְעַנֵּי כָּבֵל. מְלַמְדֵי מַפּוֹת בְּעַנְוֵי סָבֵל. מְנוּד רֹאשׁ נְתוּנִים
 בְּיוֹשְׁבֵי תֵבֵל. מְשָׁל בְּעַמִּים בְּקֶצֶף וּבְזִיּוֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם וַיֵּרָא בְּעֵנֵי עַמּוֹ. וַיִּקְשַׁב וַיִּשְׁמַע הַצְּגִים לְעַמּוֹ. וְעוֹדִים בְּלַחֵשׁ
 מוֹסֵר לָמוֹ. וְעֵינֵיהֶם תּוֹלִים לְמִצּוֹא רְצִיּוֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם אוֹמְרֵי סֵלַח נָא. אוֹמְצֵי שְׁבָחוּ בְּכָל עֵת וְעוֹנָה. אֲגוּדִים בְּצָרָה
 לְשִׁפְךְ תְּחִנָּה. אֶת פְּנֵי אֱלֹהֵיהֶם שׁוֹפְכִים לֵב דְּוִיּוֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם לְקַתָּה בְּכַפְלִים. לְעוֹטָה אֲרִיּוֹת כְּמוֹ בְּפִי שְׁחֵלִים. לֹקָה
 וּמִשְׁתַּלְמֵת בְּעוֹן שׁוֹלִים. לֹא שְׁכַחָה בְּכָל זֹאת מִכְּתַב עֹז חֲבִיּוֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם כְּבוֹשֵׁי פְּנִים. הַשׁוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְלֹא מְשִׁיבִים וְעוֹנִים. נִצְחוּ
 מְקוּיִם וְלִישְׁעוֹ נִשְׁעָנִים. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו בְּכַלְיוֹן. אולֵי:
 אוֹלֵי יְרַחֵם יַחֲלֵץ עֲנִי בְּעֵנָיו. חֲבוּשׁוֹ יִתִּיר מֵאֶרֶץ שְׁבוּיֹ. יִגְהֶה מְזוֹרוֹ

אור הישר - כתר נחורא

פורש מחבירו: לב דויון. לבם הדוה והנכאב מרוב הצרות: לקתה בכפלים. נלקתה בצרות כפלים מחטאתיה: לעוטה. נאכלת בפי אויביהם שאינם חזקים כ"כ כמו שהיתה נאכלת בפי אויביה בעלי זרוע וכח. וכינה החלשים לאריות והחזקים לשחליים כי השחל הוא גבור יותר מארי: בעון שולים. עבור שהרבתה לחטוא עד שנטנפו שולי בגדיה: לא שכחה כו'. ואע"פ שהיא מוכה בצרות לא שכחה את התורה שהיתה חבויה טמונה ביד הקדוש ברוך הוא טרם נתנה לישראל: כבושי פנים. שמסתירים את פניהם מרוב בושה על חטאתיהם: נצחו. חזקתו שיתחזק להנקם מאויביו: כי לא כלו כו' בכליון. פי' אף על פי שכלו קצת אבל לא כלו מכל וכל: יחלץ כו'. יציל את ישראל שהם עניים ודלים מעניים ומצרותיהם: חבושו. מה שהוא קשור וחבוש ביד שונאו יתיר ויפתח הקשרים: יגהה כו'. ירפא מכתו ויעשה תחבושת ואספלינית לחליו.

שפלים ונבזים. בעיני העכו"ם: פשוחי שספ. חתוכים לנתחים. והוא כינוי לגודל הצרות: שבווי חנם. שוביהם שבו אותם חנם ולא בעבור איזו סיבה שעשו להם: מכורי. שהקדוש ברוך הוא מכר אותם למחריכי ביהמ"ק ולא לקח מאתם שום מחיר עבור בני ישראל: ומבקשים רשיון. שינתן רשות מלפני ה' להושיעם מצרותיהם: מעוני. מעונים בכבל ובשלשלאות של ברזל: מלומדי מכות. רגילים להיות מוכים בפורעניות: מנוד ראש כו'. כל יושבי תבל ינידו עליהם בראשם דרך לעג ובזיון: משל כו'. כשהיו רוצים לעשות משל לנמשל בזוי היה אומרים דבר זה - כמו יהודי: הצגים. העומדים נגדו להתפלל: ועודים כו'. נאספים להתפלל על צרותיהם בעת שאתה מיסרם: ועיניהם כו'. פי' שמצפים שע"י תפלתם תתפייס ותתרצה להם: אומצי. מחזקים שבחו בכל זמן: אגודים. נאספים יחד לשפוך לפניו תפלתם על הצרה הבאה עליהם ואין אחד

זָכַר לְעַבְדֶּיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אֵל תַּפְּנֵן אֶל קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ וְאֵל חַטָּאתוֹ:

זָכַר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹת כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אֲבֹתֵינוּ:

זָכַר לָנוּ בְּרִית רֵאשׁוֹנִים כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ. וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְּם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהִיּוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי

יְהוָה אֲדוֹנָי הַכֹּל
הַיְהוָה הַיְהוָה
יְאֱמִינֵנוּ

עֹשֶׂה עִמָּנוּ כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ. וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְךָ בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלְתֶּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי יְהוָה

אֱלֹהֵיהֶם: אֲדוֹנָי הַכֹּל
הַיְהוָה הַיְהוָה
יְאֱמִינֵנוּ

הַשָּׁב שְׁבוּתֵנוּ וּרְחַמְנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת שְׁבוּתֵךָ וּרְחַמְךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצַדְךָ יְהוָה

אֱלֹהֵיךָ שָׁמָּה: אֲדוֹנָי הַכֹּל
הַיְהוָה הַיְהוָה
יְאֱמִינֵנוּ

כַּכֵּן גְּדַחֲנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. אִם יִהְיֶה גְדַחְךָ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבַּצְךָ יְהוָה וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ:

יְהוָה אֲדוֹנָי הַכֹּל
הַיְהוָה הַיְהוָה
יְאֱמִינֵנוּ

מִחָה פִּשְׁעֵינוּ כָּעֵב וּכְעָנָן כְּמָה שֶׁכָּתוּב. מִחִיתִי כָּעֵב פִּשְׁעֵיךָ וּכְעָנָן חַטָּאתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתֶּיךָ: מִחָה פִּשְׁעֵינוּ לְמַעַנְךָ כַּאֲשֶׁר

אָמַרְתָּ. אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מִחָה פִּשְׁעֵיךָ לְמַעַנִּי וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֲזַכֵּר:

הַלֵּבֵן חַטָּאֵינוּ כַּשָּׁלֵג וּכְצֶמֶר כְּמָה שֶׁכָּתוּב. לָכוּ נָא וְנִכְחָה יֹאמֵר יְהוָה אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁלֵג יִלְבִּינוּ אִם יֹאדִימוּ כְּצֶמֶר יִהְיוּ:

זְרוּק עָלֵינוּ מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם:

רַחֵם עָלֵינוּ וְאֵל תִּשְׁחִיתֵנוּ כְּמָה שֶׁכָּתוּב. כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר

נִשְׁבַּע לָהֶם:

אֲדוֹנָי הַכֹּל
הַיְהוָה הַיְהוָה
יְאֱמִינֵנוּ

מִזֶּל אֶת לִבְנֵנו לְאַהֲבָה אֶת שְׂמוֹךְ כְּמָה שְׂכָתוֹב. וּמִלְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֶיךָ אֶת לִבְכָּךְ וְאֶת לִבְּ זִרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֶיךָ
בְּכֹל לִבְכָּךְ וּבְכֹל גַּפְשֶׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:

הַמְצֵא לָנוּ בְּבִקְשָׁתֵנוּ כְּמָה שְׂכָתוֹב. וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֶיךָ וּמְצֵאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכֹל לִבְכָּךְ וּבְכֹל גַּפְשֶׁךָ:

תְּבִיאֵנו אֶל הַר קֹדֶשׁךָ וְשִׂמְחָנוּ בְּבֵית תְּפִלָּתְךָ כְּמָה שְׂכָתוֹב. וְהִבִּיאֹתֵם אֶל הַר קֹדְשִׁי וְשִׂמְחֹתֵם בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלְתֵיהֶם וְזִכְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכֹל הָעַמִּים:

שְׁמַע קוֹלֵנו יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

הַשְׁיִבֵנו יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֶיךָ וְנִשְׁוֹבָה חֲדָשׁ יְמֵינוּ בְּקָדֶם:

אֲמַרְיֵנוּ תְּאִוִּינָה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} בִּינָה הִגִּינּוּ:

יְהִיו לְרָצוֹן אֲמַרֵי פִינוּ וְהִגִּיזוֹן לִבְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ:

אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קֹדְשֶׁךָ אֵל תִּקַּח מִפָּנֵינוּ:

אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ לְעֵת זְקָנָה כְּכֹלֹת בְּחֵנוּ אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ: אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} אֱלֹהֵינוּ. אֵל תִּרְחַק מִפָּנֵינוּ:

עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְמוֹזָבָה וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבְשׂוּ כִּי אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} עֲזַרְתָּנוּ וְנַחֲמָתֵנוּ:

כִּי לָךְ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{הָיָה הוּא וְיִהְיֶה} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} הוֹחֵלְנוּ אַתָּה תַעֲנֵה אֶדְנִי אֱלֹהֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ: (נ"א אָנָּא) תָּבֵא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאֵל תִּתְּעַלֵּם
 מִתַּחֲנַנְתָּנוּ. שְׂאִין אָנוּ עֲזֵי פָנִים וְקִשֵׁי עַרְף לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטְאנוּ אֲכַל אֲנַחְנוּ
 וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ. בְּגִדְנוּ. גְּזַלְנוּ. דִּבְרַנוּ דְּפִי: הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ.
 זָדְנוּ. חָמְסְנוּ. מָפְלָנוּ שָׁקֵר: יַעֲצֵנוּ רָע. בִּזְבְּנוּ. לִצְנוּ.
 מְרַדְנוּ. נֹאצְנוּ. סָרְרְנוּ. עֲוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרְרְנוּ. קִשִּׁינוּ
 עַרְף: רָשַׁעְנוּ. שָׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תִּעַתְעַנוּ:

סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל
 כָּל הַבָּא עֲלֵינוּ. כִּי אֵמֶת עֲשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:
 הִרְשַׁעְנוּ וּפְשַׁעְנוּ לָכֵן לֹא נִשְׁעַנּוּ וְתַן בְּלִבְנוּ לְעֹזב דְּרֶךְ רָשַׁע וְחַיֵּשׁ לָנוּ יֵשַׁע פְּכָתוֹב עַל יַד
 נְבִיאֶךָ, יַעֲזֹב רָשַׁע דְּרַכּוּ וְאִישׁ אֶזְרָא מִחֲשַׁבְתּוֹ וְיֵשֵׁב אֵל יְהוָה וְיִרְחַמְהוּ וְאֵל
 אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסִלּוּחַ:

מִזְשִׁיחַ צְדָקָה אָמַר לְפָנֶיךָ שְׂגִיאוֹת מִי וְכִין מִגִּסְתָּרוֹת נִקְנִי: נִקְנֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִכָּל
 פְּשָׁעֵינוּ וּמִתְהַרְגוּ מִכָּל טְמֵאוֹתֵינוּ וְזָרַק עֲלֵינוּ מִיַּם טְהוֹרִים וּמִתְהַרְגוּ פְּכָתוֹב עַל יַד נְבִיאֶךָ
 וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּמִתְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: עֲמֹד
 וּנְחַלְתֶּךָ רַעֲבֵי טוֹבָה צְמֵאֵי חֶסֶד תֵּאֱבִי יִשְׁעָךָ וְיִפְרֹו וְיִדְעוּ כִּי לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ הִרְחַמְנוּ
 וְהִסְלִיחוּ:

אֵל רַחוּם שְׁמֶךָ. אֵל חַנוּן שְׁמֶךָ. בְּנוּ נִקְרָא שְׁמֶךָ. יְהוָה עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ: עֲשֵׂה לְמַעַן
 אֲמִתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן בְּרִיתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן גְּדֻלָּה וְתִפְאֶרֶתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן דְּתָךְ. עֲשֵׂה לְמַעַן
 הוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן וְעוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן זְכָרְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן חֶסֶדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן טוֹבְךָ. עֲשֵׂה
 לְמַעַן יְחוּדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן כְּבוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן לְמוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן מַלְכוּתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן נִצְחָךָ.
 עֲשֵׂה לְמַעַן סוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן עֲזָרְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן פְּאֶרְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן צְדָקָתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן
 קְדוּשַׁתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂכִינְתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תְּהִלַּתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן
 אוֹהֲבֶיךָ שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם. עֲשֵׂה לְמַעַן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. עֲשֵׂה לְמַעַן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. עֲשֵׂה לְמַעַן
 דָּוִד וְשְׁלֹמֹה. עֲשֵׂה לְמַעַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדוֹשְׁךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן
 שְׁמֹת הַיְכָלְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן הַרְיוֹסוֹת מִזְבְּחֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן הַרְוִיגִים עַל שֵׁם קְדוֹשְׁךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן
 טְבוּחִים עַל יְחוּדְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבְמִים עַל קְדוּשַׁתְךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יוֹגְדֵי שָׂדִים

שְׁלֵא חֲטָאוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן גְּמוּלֵי חֶלֶב שְׁלֵא פְשְׁעוּ. עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינּוֹקוֹת שֶׁל בַּיִת רַבֵּן. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעַנְנוּ. עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

עֲנֵנוּ יְהוָהּ ^{יְהוָה} עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֱלֹהֵינוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֲבֵינוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ דוֹרְשֵׁנוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ הָאֵל הַנְּאֻמָּן עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ וְתִיק וְחִסִּיד עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ זֶךְ וְיִשְׁר עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ חַי וְקַיִם עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ טוֹב וּמְטִיב עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ יוֹדֵעַ יֵצֵר עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ כּוֹבֵשׁ כְּעֵסִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ לּוֹבֵשׁ צְדָקוֹת עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ מְלֶכֶה מְלָכֵי הַמְּלָכִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ נוֹרָא וְנִשְׁגָב עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ סוֹלֵחַ וּמוֹחֵל עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ עוֹנֶה כְּעַת צָרָה עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ פוֹדֶה וּמְצִיל עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ צַדִּיק וְיִשְׁר עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ קְרוֹב לְקוֹרְאָיו עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ רַחוּם וְחַנוּן עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ תוֹמֵךְ תְּמִימִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ קָשֶׁה לְכַעַס עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ רַךְ לְרִצּוֹת עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי אֲבֹרְהָם עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ פַחַד יִצְחָק עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֲבִיר יַעֲקֹב עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ עֲזֵרַת הַשְּׂכֵטִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ מְשֻׁבָּב אִמְהוֹת עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ עוֹנֶה כְּעַת רְצוֹן עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ אֲבֵי יְתוּמִים עֲנֵנוּ. עֲנֵנוּ דִין אֱלֹמְנוֹת עֲנֵנוּ:

מִי שְׁעָנָה לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְיִצְחָק בְּנוֹ כְּשֶׁנֶּעֱקֵד עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְאַבְרָהָם עַל יַם סוּף הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְמֹשֶׁה בְּחֹרֵב הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְאַהֲרֹן בְּמַחֲתָה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְפִינְחָס בְּקוֹמוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְיִהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָל הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְשִׁמְשׁוֹאֵל בְּמִצְפָּה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְדָוִד וְשִׁלְמֹה בְּנוֹ בִירוּשָׁלַיִם הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְאַלְיָהוּ בְּהַר הַכְּרִמָּל הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְאַלְיָשֶׁעַ בִּירוּחוֹ הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְיוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּגָה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחִלּוֹ הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְחַנְיָה מִישָׂאֵל וְעֲזַרְיָה בְּתוֹךְ כְּבֹשֶׁן הָאֵשׁ הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְדָנְיָאֵל בְּנֵב הָאֲרִיֹּת הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְמַרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְעֹזְרָא בְּגוֹלָה הוּא יַעֲנֵנוּ: מִי שְׁעָנָה לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַתְּמִימִים וְהַיִּשְׁרִים הוּא יַעֲנֵנוּ:

רַחֲמָנָא דְעָנִי לְעָנִי עֲנִינֵן. רַחֲמָנָא דְעָנִי לְתַבִּירִי לְכָא עֲנִינֵן. רַחֲמָנָא דְעָנִי לְמַפְיְכִי רוּחָא עֲנִינֵן. רַחֲמָנָא עֲנִינֵן. רַחֲמָנָא חוּס. רַחֲמָנָא פְרוֹק. רַחֲמָנָא שְׂזִיב. רַחֲמָנָא רַחֵם עָלָן. הַשְׁתָּא בְּעֵגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב:

וקורין ויחל שחרית ומנחה, בשחרית אומר חצי קדיש קודם הוצאת ספר תורה. ואחר הקריאה גם כן חצי קדיש. יהללו. אשרי: במנחה אומר חצי קדיש קודם קריאת התורה, ומפטירין דרשו. ומברכין עד מגן דוד:

סליחות לחמישי. החזן מתחיל סלח לנו אבינו עד לכל קוראיך ואחר כך מתחילין כאן, וכן בכל ת"צ:

הַאֲזִינָה יְהוָהּ ^{אֱלֹהֵינוּ} תְּפַלְתָּנוּ הַקְּשִׁיבָה לְקוֹל תַּחֲנוּנוֹתֵינוּ: הַקְּשִׁיבָה

לְקוֹל שְׁוַעַתְנוּ מִלִּבְנוּ וְאַלְהִינוּ כִּי אֵלֶיךָ נִתְפַלֵּל: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} וְחַנּוּנוּ יְהוָה ^{הַיְהוָה וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} הִיָּה עֹזֵר לָנוּ:

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים בֶּן תְּרַחֵם יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} עֲלֵינוּ: לִיהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} הִישׁוּעָה עַל עַמּוֹךְ בְּרַכְתָּךְ סֶלָה: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשֹּׁנֵב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

חזן סֶלַח נָא לַעֲזוֹן הָעַם הַזֶּה בְּגִדְלֵי חֲסִדֶיךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעַם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנְּהַ וְשֵׁם נֹאמַר:

קהל וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַיְהוָה יִשְׁמָע} סֶלַחְתִּי כְּדַבְּרֶךָ:

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וְשָׁמַע פִּקְחַ עֵינֶיךָ וּרְאָה שְׂמִמְתֵּינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמֶךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צְדָקְתֵּנוּ אֲנַחְנוּ מִפְּלִיִּם תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדַנִּי שְׁמַעָה אֲדַנִּי סֶלַחְהָ אֲדַנִּי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל תֵּאֱחָר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ:

מיוסד ע"פ תשר"ק ובסוף שם המחבר מאיר.

סליחה

אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ

תַּעֲנִית צְבוּר קִבְעוּ תִּבְעַ עֲרֻכִים. שׁוּב עֲדִיךָ חֲפֵשׂ וְלַחְקֹר דְּרָכִים. רַךְ לְרִצּוֹת בְּשָׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה עֲרֻכִים. קֶשֶׁה לִכְעֵם תֵּת לְאִפִּים אֲרָכִים: צַדִּיךָ מְקַשְׁטִים עֲדָיִם בְּלֵי תַפְשִׁיט. פֶּאֶר הַרְחַמִּים וְהַסְּלִיחוֹת הוֹד תַּכְשִׁיט. עֲרַךְ שְׁוַעַתְנוּ לָךְ לְבַד נוֹשִׁיט. סֶדֶר חַיִּים וּפְרִנְסָה לִיצוּרִים תוֹשִׁיט: נִסְתַּמָּה הַפִּירָה וְנִתְרוֹקֵן מֵהַר הַשְּׁלַחָן. מִזִּין וּמִזִּיחַ סֶתֶר מַעֲבוֹדַת

אור הישר - כתר נהורא

שהוא הוד ותכשיט לך, לא תפשוט אותם מעליך ותרחם עלינו ותסלח לנו: ערך. סדר תפילתנו אך לך לבדך אנחנו משיטים: סדר. שתתן לנו חיים ופרנסה: נסתמה. פירוש, שחרב המזבח שהיו מבשלים ואופים עליו הקרבנות: ונתרוקן. אמצעו של שלחן שהיה מונח עליו לחם הפנים נתרוקן: מזין ומזיח. המזבח שהיה זן את העולם ומזיח ומסיר עונותיהם של ישראל על ידי הקרבנות

תענית. הצבור קבעו תענית היום כדי לתבוע את צרכיהם: שוב. לשוב אליך ולחפש ולחקור הדרך הנכון שילכו בה: רך. כי אתה רך לרצות כאשר מזכירים לפניך שלש עשרה מדותיך של רחמים: קשה. לא במהרה אתה מתכעס ודרכך להאריך אפך: צדדיך. אתה ה' שאתה מקושט מכל צד, בקשתנו שלא תפשיט הקישוטים מצדדיך: פאר. ומפרש מהו הקישוטים הוא הרחמים והסליחות,

פְּלַחְן. לְשִׁפִּיכַת הַנֶּפֶשׁ חָשַׁב כְּבִשִׁית זֶלְחָן. כְּמַעְטָר וּמִשְׁבִּיעַ גּוֹאֵל וְרוֹפֵא
 וְסִלְחָן: יֵאוֹת לָךְ יַעַן מִמְּנַתְךָ נִשְׁנַסְתָּ. טוֹב רִוַּחְךָ הַיּוֹת נְזוּנָת וּמִתְפַּרְנְסָתָּ.
 חֲלָף שׁוֹאֵלֶת קוֹבֵלֶת וּמִתְנוֹסְסָתָּ. זָכַר דְּאִגּוּתֶיהָ לְפָנֶיךָ מְשִׁיחָה וּמִכְנָסָתָּ:
 וְאַלֶּיךָ הִיא נְשׁוּיָה וּבְךָ חֲסִיָּה. הַיּוֹתֶיהָ הָעֵבֶר מִי כְמוֹךָ חֲסִין יְיָ. דֶּרֶךְ
 אֲמִנוּתְךָ בְּחֻלְקֶךָ לְלִגְיוֹנֶיךָ אֶפְסִנְיָא. גָּמַל חֶסֶד לְעֶלְוָה הִלְזוּ אַכְסִנְיָא:
 בְּקִיָּאִים וּמִיֵּשָׁבִים לְרִצּוֹתֶיךָ בְּדַבְרִים עֲרָבִים. אֶפְסוּ פְּסוּ בְּכַחַם קַטְגוֹר
 מְעַרְבָּבִים. מֵאֵהֲבֵי לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמוֹם זְרִיזִים וּמְעַרְבָּבִים. יִרְאוּ נְדַבְרִים
 דָּתוֹ שְׁחָרִים וְעַרְבִים: הַקֶּדְשָׁנוּ צוֹם עוֹלָלִים וְזִקְנֵי אֲסָפוֹת. יִשְׂרָנוּ רְנָה
 וּתְפִלָּה וְשִׁקְדָנוּ סְפוֹת. חֶשֶׁד לְמַטָּה מַעֲזוֹן וּשְׁלוֹמֵנוּ תִשְׁפֹּת. זָקַף דָּל מַעְפָּר
 וְאַבְיוֹן מֵאֲשָׁפוֹת: בְּתוֹר הַמַּעֲלָה וּבְמִדּוֹת הַגְּנוּת תְּרוּמוֹת. עַרְבַתְנוּ שִׁים
 לְטוֹב יוֹשֵׁב מְרוּמוֹת. וּבְמִקְוֵה טָהַר תְּדִיחַ קִלּוֹת וְרָמוֹת. מִצָּא תְּפִלְתָנוּ
 חֶסֶד לְאַדְרָךְ רוּמָמוֹת:

אַל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כְּפֵא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדֵיךָ. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ.

אור הישר - כתו נחורא

להתפלל לפניך בדברי תפלה המתוקים: אפסו. תמו ואינם עתה שיתפללו עלינו: פסו כו'. תמו הצדיקים אשר בכח תפלתם היו מבלבלים את הקטגור מלקטרג על ישראל: מאהבי כו'. הכל קאי על תיבת פסו, כלומר תמו הצדיקים אוהבי ה': זריזים. למצות: ומעורבבים. ומאוחרים לכל אדם ומאריכים בעשיות המצוות: יראיו. שהיו יראים מה': נדברים כו'. שהיו מדברים בתורה בשחרית ובערבית: הקדשנו. ומאחר שהצדיקים תמו לכן הזמננו תענית כולנו אנחנו נערים וזקנים בעלי אסופות ת"ח: ישרנו: ושררנו לפניך ברנה ותפלה והתמדנו על מזונות ביהכ"נ בתפלה: חשוך. מנע מעונותינו עד למטה. פירוש, שיפחתו עונינו עבור היסורים שאנחנו סובלים: ושלומינו כו'. ותעריך לנו שלום: בתור. בשורה של רוממות: ערבתינו. הכשר שלנו תעשה לטוב כלומר שנהיה מוכשרים לעשות מעשים טובים: יושב. אתה ה' היושב במרום: ובמקוה. של טהרה תרחוץ עונותינו הקלות והחמורות: מצוא. למען כאשר תמחה עונותינו אז תמצא תפלתנו חסד

שהקריבו עליו עתה הוא נסתר ונהרס מלעבור עליו עבודה: לשפיכת. לזאת בקשתנו שתחשוב שפיכת נפשנו אליך בתפלתנו לשפיכת הדם שהיה זולה וזב בהשיתין שהיו בביהמ"ק: כמעטר. ותתנהג עם הנפש כמעטר אותה חסד ורחמים: ומשביע. תכשיטה בטוב: וגואל. את חייה משחת: ורופא. לכל תחלואיה: וסלחן. לכל עונותיה: יאות לך. לקבל שפיכת הלב בתפלתנו: יען. שהתפלה היא נחגרת מישראל שהם חלקך טוב. שתהיה נזונת ברוחך הטובה שתשפיע עליה: חלף. עבור ששואלת וצועקת ומרימה את קולה: זכור דאגותיה. שמגדת ומכניסה לפניך: ואליך. היא נושאת את נפשה על קידוש שמך והיא חוסה תחת צלך: לכן הוותיה. שבריה מה שהיא נשברת מרוב צרותיה העבר ממנה כי: מי כמוך. חזק שיהיה לאל ידו להושיעה: דרך. בעת שאתה מחלק מזונות ופרנסה לחיילות האדמה כדרכך: גמול. תעשה חסד גם עם ישראל שהם עלובים ונמשלים כאורח שהרחיק נדוד ממקומו: בקיאים. הצדיקים שהיו בקיאים ומיושבים בדעת

מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מַחִילָה לַחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים. עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כָרַעְתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. וּזְכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרַד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶרְצוֹנוֹ וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עֵז וּפִשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְּחָה: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חָטָאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלְכָנוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֱדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֲיֶךָ:

הוֹשִׁיעָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי גָמַר חֶסֶד כִּי פָסוּ אַמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם: כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא: הוֹשַׁע יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת עַמּוֹךְ אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

בְּרַחֵם אָב עַל פָּנִים בֵּן תְּרַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ: לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ הִישׁוּעָה עַל עַמּוֹךְ בְּרַכְתָּךְ סֵלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאוֹת עֲפָנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵינוּ יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵינוּ אָדָם בִּטַּח כָּךְ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעָה הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרָאנוּ:

מיוסד ע"פ א"ב

סליחה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲנִישֵׁי אֲמָנָה אֲבָדוּ. בָּאִים בְּכַח מַעֲשִׂיהֶם. גְּבוּרִים לַעֲמֹד בַּפְּרִיץ. דוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת. הָיוּ לָנוּ לְחוֹמָה. וּלְמַחֲסֵה בַיּוֹם זַעַם. זוֹעֲכִים אֶף

אור הישר - כתו נהורא

בעיניך לשבח אותך בתהלה ורוממות. אנשי האנשים שבטחו והאמינו בה': באים. שהיו באים לפני ה' בתפלה בכח מעשיהם הטובים: גבורים כו'. שהיו מתגברים בתפלתם כלומר במקום פרצת הגדר לבלי תת לבוא, כן לא נתנו את המקטריגים לבוא: היו לנו לחומה כו'. שהגינו עלינו כחומה ביום זעמו של הקב"ה שלא יבוא עלינו זעמו: זועכים. היו כורתים את האף של

בְּלַחֲשָׁם. חֲמָה עוֹצְרִים בְּשׁוּעָם. טָרָם קָרְאוּךְ עֲנִיתָם. יוֹדְעִים לְעַתָּר
וּלְרַצֵּךְ. כָּאֵב רַחֲמֹת לְמַעַנָם. לֹא הִשְׁיִבוֹת פְּנֵיהֶם רִיקָם. מְרֹב עוֹנֵינוּ
אֲבָדָנוּם. נֶאֱסָפוּ מִנוּ בַּחֲטָאֵינוּ. סָעוּ הֵמָּה לְמִנּוּחֹת. עֲזָבוּ אוֹתָנוּ לְאַנְחוֹת.
פָּסוּ גוֹדְרֵי פָּרֶץ. צָמְתוּ מְשִׁיבֵי חֲמָה. קָמִי בַּפָּרֶץ אֵין. רְאוּיִים לְרַצוֹתֶךְ
בְּעַתָּר. שְׁטַטְנוּ בְּאַרְבַּע פְּנוֹת. תְּרוּפָה לֹא מְצָאנוּ. שָׁבְנוּ אֵלֶיךָ בְּבִשְׂת
פְּנִים. לְשַׁחֲרֶךְ אֵל בְּעַת צְרוֹתֵינוּ:

אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוֹת. מוֹחֵל עוֹנוֹת עַמּוֹ.
מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מַחֲלָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים.
עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וָרוּחַ. לֹא כָרַעְתָּם תְּגַמֵּל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעֵינֵינוּ
מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרַד יְהוָה אֵלֵינוּ ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא}
בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא}:

וַיַּעֲבֵר יְהוָה ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא} עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא

יְהוָה ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא} יְהוָה ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא}, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת.
נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עֵז וּפִשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְהָ: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
וּלְחַטָּאתֵנוּ וְנַחֲלַתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חַטָּאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ, כִּי
פָשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ:

שם המחבר שפטיה

פזמון

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בִּיהוָה ^{אֵינִי חַיִּים} ^{וְהָיִיתִי חַיִּים} ^{וְיִתְּנֵהוּ} ^{לְעֵינֵינוּ} ^{וְיִקְרָא} תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים. גַּם הַיּוֹם יוֹשְׁעוּ מִפִּיךָ
שׁוֹכְנֵי מְרוֹמִים. כִּי אַתָּה רַב סִלִּיחוֹת וּבַעַל הַרַחֲמִים: שְׁעָרֶיךָ

אור הישר - כתר נהורא

ולא מצאנו שום רפואה למחלתנו: שבנו. ולכן
הננו שבים עתה אליך בבושת פנים: לשחרך. בעת
צרותינו כי אין מושיע בלתיך.
ישראל. היו מעולם נושעים על ידי השם יתברך:
גם. לכן בקשנו שגם כעת יהיו נושעים על ידי
פיך שתאמר די לצרותיהם את ה' השוכן במרום:

הקב"ה על ידי תפלתם: חמה. עכבו את חמתו
מלבוא: כאב כו'. בשבילם רחמת על ישראל
כאב: גודרי פרץ. משלימים פרצות העולם: צמתו
כו'. נכרתו הצדיקים שהיו משיבים חמת ה' מעל
בני ישראל: בעתה. בתפלה: שוטטנו. נתפזרנו
בארבע כנפות הארץ לבקש לנו איזה עזר: תרופה.

הם דוֹפְקִים פְּעָנִים וְדָלִים. צָקוּן לַחֲשֵׁם קָשֶׁב יֵה שׁוֹכֵן מְעָלִים. כִּי אַתָּה:
 פְּחוּדִים הֵם מִכָּל צְרוֹת מִמְחַרְפֵּיהֶם וּמְלוֹחֲצֵיהֶם. נָא אֵל תַּעֲזֹבֵם יְהוָה
 אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם. כִּי אַתָּה: טוֹבוֹתֶיךָ יִקְדְּמוּ לָהֶם בְּיוֹם תּוֹכַחָהּ. וּמִתּוֹךְ
 צָרָה הַמְצִיאֵם פְּדוּת וּרְוַחָהּ. כִּי אַתָּה: יוֹשְׁעוּ לְעֵין כָּל וְאֵל יִמְשְׁלוּ בָם
 רְשָׁעִים. פְּלֵה שַׁעִיר וְחוֹתְנֹו וַיַּעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים. כִּי אַתָּה: הַקְּשִׁיבָה אָדוֹן
 לְקוֹל שׁוֹעֲתָם. וְלִמְכוֹן שַׁבְּתָךְ הַשָּׁמַיִם תַּעֲלֶה תַּפְלָתָם. כִּי אַתָּה רַב
 סְלִיחוֹת וּבַעַל הַרְחָמִים: אֵל מֶלֶךְ וְכוּ', וַיַּעֲבוֹר וְכוּ'

ממשיכים זכור רחמיך וכו', עמוד ??

סליחות לשני תנינא

מתחילים סלח לנו, עמוד ?? , ואח"כ ממשיכים כאן:

אֵל תִּקְצַף יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַד מָאֵד וְאֵל לְעַד תִּזְכֹּר עֵזוֹ. הֵן הִבֵּט נָא עִמּוֹךְ
 כְּלָנוּ: הֵעַל אֱלֹהֵי תַתְּאֲפֵק יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תַּחֲשֶׁה וּתַעֲנֵנוּ עַד מָאֵד:
 שׁוֹבָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַד מָתַי וְהִנַּחֵם עַל עַבְדֶּיךָ:
 בְּרַחֵם אָב עַל פָּנִים בֶּן תְּרַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֵינוּ: לִיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִישׁוּעָה
 עַל עַמּוֹךְ בְּרַכְתָּךְ סְלָה: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סְלָה: יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בִּטַּח בְּךָ: יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל הוֹשִׁיעָה הַמְּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

חזן סלח נא לעון העם הזה בגדל חסדיך וכאשר נשאתה לעם הזה
 ממצרים ועד הנה. ושם נאמר:

קהל ויאמר יהוה אלהי ישראל סלחתי כדברך:

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וַיִּשְׁמַע פֶּקֶח עֵינֶיךָ וַרְאֵה שְׁמִמְתֵּינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא
 שְׁמֶךָ עָלֶיךָ כִּי לֹא עַל צַדְקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחְנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי
 עַל רַחֲמוֹךְ הַרְבִּים: אֲדָנִי שְׁמָעָה אֲדָנִי סְלַחָה אֲדָנִי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל

אור הישר - כתו נהורא

כִּי צָקוּן. שְׁפִיכַת תַּפְלַתְּם הַאֲזֵן אַתָּה ה' הַשׁוֹכֵן בְּשָׁמַיִם מְעָלָה: טוֹבוֹתֶיךָ. שְׁתַּקְדִּים לָהֶם רַפּוּאָה לְמַכָּה: וּמִתּוֹךְ צָרָה. עַל יַדֵּי הַצָּרָה שֶׁהִיא הַסִּיבָה לַהֲתַעֲנוּת וּלְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה: הַמְצִיאֵם. תַּמְצִיא לָהֶם פְּדִיוֹן וְהַרְוַחָה מִצְרוּתֵיהֶם שְׁתַּכְפֹּר עִוְנֵם עַל יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה, וּמִמִּילָא מְבוֹטֵל הַצָּרָה שֶׁהַבָּאָה עֲלֵיהֶם.

תֵּאָחַר לְמַעַן אֱלֹהֵי כִּי שָׁמַךְ נִקְרָא עַל עֵרֶךְ וְעַל עַמְךָ:

סליחה

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף שם המחבר אמת.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲפַפּוֹנוּ מִיָּם עַד נֶפֶשׁ. בָּאֵנוּ בְּעַמְקֵי מְצוּלָה. גְּלִי יָם עָבְרוּ עָלֵינוּ. דְּכִיּוֹת תְּהוֹם כְּסָתָנוּ. הוֹדְנוּ נֶהַפֵּךְ לְמִשְׁחִית. וְעוֹד לֹא עָצְרָנוּ כַּח. זִלְעָפְנוּ עַל חַטָּאתֵינוּ. חִלְחַלְנוּ עַל רַב פְּשָׁעֵינוּ. טַפְסָנוּ עֵצָה מֵה לַעֲשׂוֹת. יוֹעֵץ בְּקִרְבָּנוּ אֵין. כִּוְנוּ בְּלֵב מַחְשָׁבוֹת. לְמַרְחֹק שְׂאֵת דְּעָה. מִסְּפֶרֶת בְּיַדֵּינוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ. נֶאֱקָה תְּשׁוּבָה וְצַדִּיקָה. סוֹתְרוֹת רַע גְּזוֹרוֹת. עוֹד מַעֲנוֹת עִם. פְּצָנוּ בְּהַסְכְּמָה אַחַת. צוּם שְׁנֵי וְחַמִּישֵׁי וְשְׁנֵי. קְדוּשׁ אֲוֹלֵי יִשְׂרָאֵל. רַחֲמֵינוּ לְקַדֵּם לְרַגְנוּ. שְׁדֵי עֲשִׂינוּ אֶת שְׁלָנוּ. תִּקְוָה עֲשֵׂה אֶת שְׁלָךְ. אֵל תִּשָּׁב עִמָּנוּ בְּדִין. מוֹדֵבֶר וּמַחְרֵב וּמִרְעֵב מְלִטָּנוּ. תִּיקֵר נֶפְשָׁנוּ בְּעֵינֶיךָ. יְהִי סֶלַח לָנוּ. מַחֵל לָנוּ. כְּפָר לָנוּ. כִּיּוֹם רִדְתָּךְ בְּעֵנֶן:

אל מלך וכו' ויעבור וכו'

הַאֲזִינָה יְהוָה ^{אֲרִיזוֹ וְכֹל הַיָּמִים וְהַיְּהוּדִים} תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקְּשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתֵינוּ: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרִיזוֹ וְכֹל הַיָּמִים וְהַיְּהוּדִים} קוֹלֵנוּ נִקְרָא וְחַנּוּנוּ וְעֲנֵנוּ: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרִיזוֹ וְכֹל הַיָּמִים וְהַיְּהוּדִים} צַדִּיק הַקְּשִׁיבָה רְנָתֵנוּ הַאֲזִינָה תְּפִלָּתֵנוּ: שְׁמַע יְהוָה ^{אֲרִיזוֹ וְכֹל הַיָּמִים וְהַיְּהוּדִים} וְחַנּוּנוּ יְהוָה ^{אֲרִיזוֹ וְכֹל הַיָּמִים וְהַיְּהוּדִים} הִיָּה עוֹזֵר לָנוּ: כִּרְחֵם אֵב וכו'

אור הישר - כתו נהורא

קבלה: נאקה. תפלה בצעקה: עוד. הוספנו לעשות עבור שאנחנו מעונים בעוני וצרות: פצנו. ודברנו בהסכמה יחד להתענות צום שני וחמישי ושני: למען קדוש. השם יתברך שהוא קדוש אולי יביט על שאנחנו מתענים ומתפללים לפניו: רחמיו. ויקדים לרחם עלינו טרם יתמלא רוז עלינו: עשינו את שלנו. שגורנו תענית והתפללנו לפניך: עשה את שלך. מה ששייך לך לעשות. והיינו אל תשב עמנו בדין כו': כיום רדתך בענן. וסלחת אז עונות ישראל, כדכתיב וירד ה' בענן וגו'.

אפפנו. סבבנו הצרות מכל צד עד שכמעט יוצאת נפשנו: באנו. כפל הדבר במלות שונות: גלי ים. שהצרות הולכות בחזקה כמו גלי הים שהולכים בכעס ורעש: דכיות. שטיפת גלי התהום כסו אותנו וכל זה תואר לרובי הצרות: הודנו. תואר מראית פנינו נהפך להיות נשחת: ועוד. אשר עד עתה עוד לא נוכל להשיב את כחנו אלינו כבראשונה: זולעפנו. אחזה אותנו רעדה בהעלותנו על לבבנו רוב חטאתינו: חולחלנו. כפל הדבר הדבר כמ"ש: למרחוק. לישא ולהרים את קולנו להשמיע את דעתנו למרחוק: מסורת.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲזוּן תַּחֲנוּן וְהִסְכַּת עֲתִירָה. אֵף הָפַר וְשָׁכַךְ עֲבָרָה. בָּאֵי לְחַלּוֹתְךָ בְּנַפְשׁ מָרָה. בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִמְצְאוּ עֲזָרָה: גַּעֲיֵת נְאֻנְחִים עֲנוֹתָם חֲזָה. גְּחִינַת קוֹמָתָם (נ"א: נָא אֵל) תִּבְּזֶה. דְּרֵשׁ עֲלֵבוֹנָם מִצַּר וּבִזּוּהַ (נ"א: וּבִזּוּהַ). דְּרֹךְ פִּוְרָה וְנִצְחָם יָזָה: הֲלֹא אַתָּה הַיֵּיתָ וְהַנָּךְ. הָיוּ תִהְיֶה בְּהַדָּר גְּאוּנָךְ. וְנִמְתָּ יִכּוֹן זֶרַע אֲמוּנֶיךָ. וְהָנֶם כָּלִים מִתְּגֵרַת חֲרוּנָךְ: זַעֲמוּ בְּעוּוִים וּמִמְאֻוִים נִסְחוּ. זָרוּ בְּאִפְסִים וְלֹא נָחוּ. חֲבֵלָה רוּחָם וְלַעֲפָר שָׁחוּ. חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הַמְתִּיחוּ: טָבְעוּ בְּבִץ וְאִין פּוֹצָה. טוֹרְפִיָּהם שָׁלוּ מִקְצָה אֶל קְצָה. יוֹם יוֹם לֹחֲמָם מְנַצָּה. יָד פּוֹרְשִׁים מִלְּחֵץ לִיצָא: כָּלוּ חַיִּיהֶם בְּיָגוֹן וְאֲנַחָה. כְּשֶׁל רֶבֶה וְעֶרְבָה שְׂמַחָה. לִישַׁע חוֹכִים וְהִנֵּה צוֹחָה. לְבָטוּם קָמִים וְכָרוּ שׁוֹחָה: מַעֲרִימִים סוֹד מִמְּךָ לְהַדִּיחָם. מְכַבִּידִים עַל לְהַכְשִׁיל כָּחֶם. נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּהַתְּעַטֵּף רוּחָם. נַחַת לְמִצָּא מִכְּבֹד טָרְחָם: שִׁיחַ צָגִים (נ"א: צָקִים אוּ צוּעָקִים) בְּמַעֲמַד צָפוּף. סְלִיחָה מִבְּקָשִׁים בְּקִדְקֹד כְּפוּף. עוֹשְׂקִיָּהם

אור הישר - כתר נהורא

והארכיכו מענית המחרישה, רוצה לומר הכבידו על ישראל עול כבוד זמן מרובה: טבעו. נצללו בטיט, רוצה לומר הצרות, ואין מציל אותם: טורפיהם. האומות שטורפים אותם שללו אותם מכל צדדים: יום. האומות העולם הלוחמים עמם מריבים עמהם יום יום: יד. ישראל פורשים את ידיהם להוציאם מלחצם כאדם הטובע בנהר שמושיט את ידיו להצילו: כושל. נתרבה בהם מכשולות וצרות, ועל כן נתערבבה שמחתם ולא יוכלו לשמוח: לבטום. עותו אותם שונאיהם וחפרו בור להפילם: מערימים. מתחכמים בתחבולות על ישראל להדיח אותם מאחרי ה': מכבידים. על ישראל עול כדי להכשיל כחם: נואקים. ועל שהגיעום הצרות האלה הם צועקים אליך כאשר נתעטף רוחם בקרבם, רוצה לומר, שמעונוים וכפופים וכאילו מעוטף רוחם קצתו בקצתו: שיח. מעמידים דבורי תפלה במצב דוחק וצר: בקדקוד כפוף. ר"ל בהשתחויה: עושקיהם.

אזון. האזן תחינתנו והקשב תפלתנו: אף. השבת אפך והשקט עברתך מעלינו: באי. הבאים לבקש אותך בלב מר: בשמך. בשביל כבוד שמך: געית כו'. צעקת ישראל הנאנחים מרוב צרותיהם ועינויים ראה: גחינת כו'. מה שכופפים קומתם ומתפללים לפניך בהכנעה לא יהיה בזוי בעיניך: דרוש כו'. נקום את הצר הבוזה אותם בחרפה: דרוך כו'. תדרוך את הצר כמו שדורכים ענבים בגת עד שיהיה מזה ממנו דמו: בהדר גאונך. בתפארת גדולתך: ונמת כו'. ודברת אשר ישראל שהם בני אברהם יצחק ויעקב שהאמינו כך יתקיימו לעולם. והנם כו'. והנה עתה הם כלים על ידי שאתה מתגרה במ באף וחרון: זועמו כו'. יצא עליהם זעמך על ידי שהעונו את דרכם ועל כן נעתקו מלשבת בארצם אשר היא היתה אוות לבם: זורי כו'. התפזרו בכל קצוי ארץ ואין להם מנוחה: חובלה כו'. נשמתם נשחתה והושפלו עד לעפר: חרשו כו'. החורשים את האדמה חרשו

יִקְנִיאוּם וְנִתְנוּם לְשֹׁפֵף (נ"א: בְּנֶצֶר נֶאֱפֹף). עוֹעִים יִמְסְכוּ וַיְהִיו לְסַפּוֹף: פְּדָה
 דְּבִקְיָד מִחֶרֶץ וְכִלּוּי. פְּלִטָם מִצּוֹרֵר וְתַנּוּם לְעִלּוּי. צִוָּה יִשׁוּעוֹת מִשְׁחַרְיָד
 בְּחִלּוּי. צוֹר עוֹלָמִים הוֹשִׁיעֵנו בְּגִלּוּי: קְנֹא וְנוֹקֵם קְנֹא לְשִׁמְךָ. קֶצֶץ עֵלָם
 (נ"א: סְמִלּוּיָם) מִצּוֹאֵר עֶמֶךָ. רֵאָה עֲמִלְנוּ וְשׁוּב מִזְעֶמְךָ. רִיבָה רִיבְנוּ מֵעַם
 חֶרְמֶךָ: שְׁבַעֲתִים הָשֵׁב לְחִיק מֵאֲנִינֵי: שִׁפְר חֲצִיךָ מִדָּם מְעֵנִי. תִּפְּחָה אֲזַנְךָ
 לְקוֹל תַּחְנוּנֵי. תִּרְצֵנִי בְּקִרְאֵי יְהוָהנִי יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי}

אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל כְּפֵא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עִמּוֹ.
 מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבָּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפִשְׁעִים.
 עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בְּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כְרַעַתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֵאמֹר
 שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ
 מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי} בְּעַנְיָנוּ וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא
 בְּשֵׁם יְהוָהנִי: ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי}

וַיַּעֲבֹר יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי} עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא

יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי} יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי}, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת.
 נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְּחָה: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
 וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חַטָּאנוּ, מִחַל לָנוּ מִלִּכְנוּ, כִּי
 פָּשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:

שם המחבר בראשי החרוזים אמת.

פזמון

יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי} יְהוָהנִי ^{אֲרוֹן זְכוּל} ^{יְהִי תַת וְתִתֵּנִי} ^{יֵאֱדוּרְעִנִי}, אֵל רַחוּם. וְחַנוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם. וְרַב חֶסֶד. וְאַמֶּת.
 נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים. נִשְׂא עוֹן. וּפְשַׁע. וְחַטָּאָה. וְנִקְּחָה. וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
 וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

אור הישר - כתו נמורא

דיננו מעם שאתה עתיד להלחם אתם: שבעתים.
 השב גמול רע שבע פעמים יותר מכפי אשר הרעו
 לנו: לחיק מאניני. לאנשים אשר היו מעצבים
 אותנו באנינות לב: שכו כו'. החצים שתשליך על
 המענים אותנו יהיו שכורים מדם, רוצה לומר
 שישפכו מהם דם רב: תרצני. תקבלני ברצון.

אומות העולם העושקים אותם הם מתגרים
 בישראל ומציקים להם בסבת ענף של ניאוף:
 עושים. לכן בקשתנו שתערב בהם רוח תעתועים
 ויהיו לכליון: פדה. את ישראל הדבקים בכך
 מכריתה וכליה: קצץ. חתוך רצועות עול הגלות
 מצואר ישראל והוציאם לחירות. ריבה. תתבע את

אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְמִיָּה. בְּרֵאוֹתַי כָּל עִיר עַל תְּלָהּ בְּנוּיָה. וְעִיר הָאֱלֹהִים
 מִשְׁפֶּלֶת עַד שְׂאוֹל תַּחֲתֶיהָ. וּבְכָל זֹאת אָנוּ לְיָהּ וְעֵינֵינוּ לְיָהּ. " :
 מִדַּת הַרְחָמִים עָלֵינוּ הַתְּגַלְגָּלִי. וְלִפְנֵי קוֹנֵן תַּחֲנֻנָּתֵנוּ הַפִּילִי. וּבְעֵד עִמּוֹד
 רַחֲמִים שְׂאֵלִי. כִּי כָל לֵבָב דְּוִי וְכָל רֹאשׁ לַחֲלִי. " : תְּמַכְתִּי יִתְדוֹתַי בְּשֵׁלֶשׁ
 עֲשָׂרָה תִבּוֹת. וּבְשִׁעְרֵי דְמָעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת. לָכֵן שְׁפַכְתִּי שִׁיחַ פְּנֵי
 בּוֹחַן לִבּוֹת. בְּטוֹחַ אָנִי בְּאֵלָהּ וּבִזְכוּת שְׁלֹשֶׁת אֲבוֹת. " : יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
 שׁוֹמֵעַ קוֹל בְּכוֹת. שְׁתַּשִּׁים דְּמָעוֹתֵינוּ בְּנֹאדֶךָ לְהִיּוֹת. וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת
 אֲכֻזְרִיּוֹת. כִּי לָךְ לְבַד עֵינֵינוּ תִּלְוִיּוֹת. " : אל מלך וכו' ויעבור וכו'

ממשיכים זכור רחמיך וכו', עמוד ??

סליחות לעשרה בטבת

מתחילים סלח לנו עמוד , ואח"כ ממשיכים כאן:

כִּי עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} עִמּוֹ פְדוּת: פִּדְהָ אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל
 מִכָּל צָרוֹתָיו: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו: פִּדְהָ יְהוָה
 נַפְשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כָּל הַחַסִּים בּוֹ: ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה}
 בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים בֵּן תִּרְחַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} עָלֵינוּ: לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} הִישׁוּעָה
 עַל עִמּוֹד בְּרַכְתְּךָ סֶלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בְּטַח כָּךְ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 הוֹשִׁיעָה הַמְּלִיךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ: ^{אִיזוֹ חֶבְלֵי} ^{הַחַסְדִּים וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה} ^{וְהַרְפָּה}

חזן סלח נא לעון העם הזה בגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה
 ממצרים ועד הנה ושם נאמר: קהל ויאמר יהוה אלהינו סלחתי בדברך:
 הטה אלהי אונק ושמע פקח עיניך וראה שממתינו והעיר אשר נקרא
 שמך עליה כי לא על צדקתינו אנוחנו מפילים תחנונינו לפניך כי

אור הישר - כתר נהורא

ונקשרות: באלה. בייג מדות ובשערי דמעות:
 בנאדך להיות. שמורים אצלך.

אזכרה. אתה אלקים לבי הומה בקרבי כאשר אני
 מעלה על זכרוני: בראותי וכו' על תלה. על מכונה
 ומקומה: לחלי. לחולי ומדווה: נשלכות. נסגרות

עַל רַחֲמוֹךָ הַרְבִּים: אֲדֹנָי שְׁמֹעָה אֲדֹנָי סִלְחָה אֲדֹנָי הַקְּשִׁיכָה וַעֲשֵׂה אֵל
תְּאַחֵר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֹךְ נִקְרָא עַל עֵירֶךָ וְעַל עַמֶּךָ:

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף שם המחבר יוסף.

סליחה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲזַכְּרָה מְצוּק אֲשֶׁר קָרָאֵנִי. בְּשָׁלֹשׁ מִכּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הַפְּנִי. גְּדַעְנִי
הַנִּיאַנִי הַכְּאֵנִי. אַךְ עֲתָה הִלְאֵנִי: דַּעֲכֵנִי בְּשִׁמוֹנָה בּו שְׁמֵאלִית
וּיְמִינִית. הֲלֹא שְׁלֹשְׁתָּן קִבְּעֵתִי תַעֲנִית. וּמִלֶּךְ יוֹן אֲנֹסְנִי לְכַתּוּב דַּת
יְוֹנִית. עַל גְּבִי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ מַעֲנִית: זַעַמְתִּי בַתְּשָׁעָה בּו
בְּכַלְמָה וְחֶפֶר. חֲשֵׁךְ מַעְלֵי מַעְלֵי הוֹד וְצַפֵּר. טָרַף טָרַף בּו הַנּוֹתָן
אֲמַרִי שְׁפָר. הוּא עֲזָרָא הַסּוֹפֵר: יוֹם עֲשִׂירֵי צְוָה בֵּן בּוּזֵי הַחֹזֶה. פְּתַב
לְךָ בְּסִפֵּר הַמַּחֲזֶה. לְזַכְרוֹן לְעַם נֶמֶס וְנִבְזָה. אֶת עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:
מִנֵּין סֵדֶר חֲדָשִׁים בַּעֲשָׂרָה בּו הָעִיר. נְהִי וְיִלֵּל בְּמוֹ כִּי אִפְעִיר. סֵדֶר
פְּרַעֲנוֹת בְּתוֹךְ לְבָבִי יִבְעִיר. כְּבֹא אֵלַי הַפְּלִיט לְאֹמֵר הַפְּתָה הָעִיר:
עַל אֱלֹהֵי עַל פְּנֵי אָבִיךָ זֵרִיתִי. פְּצֵתִי עַל אֲרַבְּעָתָן לּו חֵץ בְּלָבִי יֵרִיתִי.

אור הישר - כתר נמורא

עומד בו להודיע אשר מלך בבל סמך על ירושלים. ותכלית הכוונה בזאת הכתיבה היה, כי הנביא היה בבבל וכתב מה שנעשה בירושלים, וכשישמעו מפי המגידים כי כן היה, יאמינו בו ולא יפנו עוד לנביאי שקר: מנין סדר חדשים בעשרה. רוצה לומר, בחודש טבת שהוא עשירי לפי מנין סדר החדשים שמתחילין מניסן: בו. בחודש הזה: העיר. הקדוש ברוך הוא ליסרני בצרות אשר בסיבתם: נהי. אבל ויללה אפתח בפני: סדר. הפורעניות אשר התחיל מחודש זה בוער בתוך לבבי: כבוא. וזה התחיל מעת אשר בא הפליט מירושלים ואמר שנבקעה העיר: על אלה. על הצרות האלה פזרתי אפר ואבק על פני מגודל הצער: פצתי. אמרתי על ארבע הצרות האלה (על כתיבת התורה בלשון יון, ועל מיתת עזרא הסופר, ועל סמיכת מלך בבל על ירושלים, ועל בשורת הפליט) אילו הייתי זורק חץ בלבי היה טוב לי יותר מעתה אשר אני חי בצרות

אזכרה. אני זוכרת הצרות אשר אירע לי: בשלש מכות. כדמפרש ואזיל. א', שנכתבה התורה בלשון יון. ב', שמת עזרא הסופר. ג', שסמך מלך בבל על ירושלים: גדעני. כרת אותי: הניאני. השבית אותי. הכאני, העציבני והאדיבני: הלאני. עשה אותי עייף מרוב הצרות. (הא') דעכני כו'. כבה את אורי מצד שמאל ומימין, כלומר מכל עברים, כדאיתא במגילת תענית שכאשר נכתבה התורה בלשון יונית בימי תלמי היה חושך בעולם ג' ימים: שלשתן. ג' ימים האלו נקבעו לתענית, ע' במג"ת: על גבי כו'. החורשים את האדמה חרשו על גבי עוד מענית המחרישה, רוצה לומר ששמו עלי עול כבוד משך רב. (הב') זועמתי כו'. יצא עלי זעם ה' בכבושה וחרפה: חשך. חדל מעלי הלבוש הנאה שהיה לי ועטרת ראשי: הנותן וכו' הוא עזרא הסופר. שתיקן הרבה תקנות לישראל. (הג') יום כו'. בעשרה בטבת נצטוה יחזקאל הנביא כתב כו'. רוצה לומר שיכתוב היום שהוא

צרות על אלה קבר לי כריתי. צדיק הוא יהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני כי פיהו מריתי: קראתי שמך מתנחם על רעתי. ראה עניי ושמע קול פגיעתי. שמע תחנתי חיש נא ישועתי. אל תעלם אזנך לרוחתי לשועתי: ירח טבת מאד לקיתי בו. ונשתנו עלי סדרי נתיבו. סררתי פשעתי יגלה לי טובו. האומר לים עד פה תבא: אל מלך וכו', ויעבור וכו'.

אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים: אלהים זדים קמו עלינו ועדת עריצים בקשו נפשנו ולא שמוך לנגדם:

ברחם אב על פנים בן תרחם יהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני עלינו: ליהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני הישועה על עמך ברכתך סלה: יהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני צבאות אשרי אדם בטח בך: יהוה ^{איון חבל} ^{היה חסד וחסד} ^{יאמר ויגלה} אדני הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:

שם המחבר אברהם בר מנחם חזק.

סליחה

אלהינו ואלהי אבותינו

אבן הראשה. לעיים ולחרישה. ונוחלי מורשה. מנוד ראש בלאמים: בקרפי לב נכאב. גדרה ונדאב. נשארנו פאין אב. והיינו פיתומים: רפה וענגה. בשושנים סוגה. ועתה היא נוגה. מסורה ביד קמים: היתה

אור הישר - כתו נהורא

האלה: צרות. על הצרות האלה היה יותר נוח לי לחפור לי קבר להקבר בו ולא אראם: קראתי. הנני קורא בשמך אתה ה' המתנחם מלעשות לי רעה: לכן ראה עניי. שאני מתענה היום: פגיעתי. תפלתי: לרוחתי. להמציא לי רווחה על הצרה שאני צועק עליה: נתיבו. תהלוכות שלו: סררתי. אני חטאתי ופשעתי לפני השם יתברך, ובקשתי אשר יגלה לי טובו השם יתברך: האומר לים כו' תבוא. ולא תעבור את החול אשר סביבותיה. אבן הראשה. היא בית מקדשנו: היה לעיים ולחרישה. לגלים ותלים ונחרש כשדה: ונוחלי

מורשה. וישראל שנחלו את התורה: מנוד ראש בלאומים. שהאומות מנידים עליה ראשם כמו על דבר נמאס ונבזה: בקרבי כו'. על זה יכאב לבי בקרבי במדוה ומכאוב אשר נשארנו כבן בלא אב: והיינו כיתומים. בלא אם: רכה וכו'. ישראל אשר הם מפונקים ומעונגים: בשושנים כו'. והם גדורים במצוות כבשושנים: ועתה כו' הם ביגון ואנחה: מסורה. ומסורים ביד שונאים: היתה כו'. ירושלים שנקראת קריה נאמנה היתה כאשה אלמנה חיה, רוצה לומר שבעלה הרחיק נדוד ממנה:

בְּאַלְמָנָה. קָרְיָה נְאֻמָּנָה. וְזָרַע מִי מָנָה. נִמְכְּרוּ בְּלֹא דָמַיִם: מְעַנְנָה וְרָכָה.
צְלַחָה לְמַלּוּכָה. וּמְעַנִּיתָה אֲרָכָה. זֶה כַּפָּה שָׁנַיִם וַיָּמַיִם: בֵּית יַעֲקֹב לְבִזְיָה.
לְלַעַג וּלְעֵזָה. וְהָעִיר הָעֲלִיזָה. לְמַטְעֵי כְרָמַיִם: רוּוִיָה תִרְעַלָה. בְּיַד בְּנֵי
עוֹלָה. הֲרָצוּיָה כְּעוֹלָה. וְכַקְמֹרֶת הַסְּפָמַיִם: מְאָסָה לְזִנָּה. תּוֹרַת אָבִי זָנוּחַ.
וְלֹא מְצָאָה מְנוּחַ. לֵילוֹת וְגַם יָמַיִם: נוֹרָא אֵל עֲלִיּוֹן. מִמָּךְ יְהִי צְבִיוֹן.
לְהָשִׁיב לְרִיב צִיּוֹן. שְׁנַת שְׁלוֹמַיִם: חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם. מְעַנָּה אֱלֹהֵי קֶדֶם.
וְלִבָּן כְּצֶמֶר אָדָם. וְכִשְׁלֹג כְּתַמְיָם: חֲזִקְנוּ בִּירֵאָתְךָ. וּבְקִוּיִם תּוֹרַתְךָ.
וּפְקָדְנוּ בִּישׁוּעָתְךָ. אֵל מְלֵא רַחֲמַיִם:

אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל כִּפֵּא רַחֲמַיִם. מִתְנַהֵג בְּחַסִּידוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ.
מְעַבִּיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים.
עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בֶּשֶׂר וְרוּחַ. לֹא כְרַעַתְם תְּגַמַּל. אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ לֹאמֹר
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וּזְכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ
מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרַד יְהוָה וַיֵּרַד יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵן} בְּעֵנָּן וַיִּתְיַצֵּב עַמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא

בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵן} וַיִּתְיַצֵּב עַמּוֹ שָׁם.

וַיַּעֲבֹר יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵן} עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא

יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵן} יְהוָה ^{אֵיךְ וְכֵן}, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֵמֶת.
נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עֵוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְיָה: וְסַלַּחַת לְעוֹנֵינוּ

אור הישר - כתר נהורא

לפני הקדוש ברוך הוא כעולה וכקטורת הסמים.
ומפני מה היה זה יען כי מאסה כו' זנוח. שעזבה
ומאסה תורת משה. ועל כן לא מצאה מנוח.
מצרותיה: לילות וגם ימים. לא ביום ולא בלילה:
ואחרי אשר הגיענו כל זאת בקשתנו ממך נורא קל
עליון: ממך כו'. שיהיה רצון מלפניך: להשיב כו'
שלומים. שתגיע השנה שתשלם לשונאי ציון
עבור ריבה שהיא מתרעמת וצועקת על חמס
שלה: מעונה אלקי קדם. אתה אלקים הקודש לכל
יצורים ושבתך בשמי מעונים: אודם. אדמימות
העונות אם האדימו כתולע: וכשלג כתמים. ואם
כתמי העונות הם כשנים יולבנו כשלג, רוצה לומר
שתמחה אותם מכל וכל.

זרע מי מנה. זרעו של יעקב שנאמר בו מי מנה
עפר יעקב: נמכרו בלא דמים. רוצה לומר,
שנמסרו ליד שונאיהם בלי שום קבלת מחיר
נגדם: מעוננה ורכה. זו מלכות בבל בעלת תענוג:
צלחה למלוכה: ומעניתה. קו המחרישה, רוצה
לומר ימי ממשתלה. ארכה זה כמה. שנים וימים:
ללעג ולעזיזה. שכולם מצחקים בהם ומדברים
עליהם דברי היתול ושחוק: והעיר העליזה. זו
ירושלים שהיו ישראל שמחים בה, היא עתה
למטעי כרמים. רוצה לומר שחרבו בתינו ונוטעים
במקומם כרמים: רוויה כו' עולה. תשבע כוס
האוטם את הלב. מיד אנשים עושי עול שממריים
את חייה: הרצויה. עם ישראל אשר היתה רצויה

וּלְחַטָּאתָנוּ וּנְחַלְתָּנוּ. סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חָטָאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלְכָּנוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֶלַח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֲיֶךָ:

שם המחבר בראשי החרוזות אברהם יצחק אפרים.

פזמון

אֲבוֹתַי כִּי בָטְחוּ בְשֵׁם אֱלֹהֵי צוּרֵי. גָּדְלוּ וְהִצְלִיחוּ וְגַם עָשׂוּ פְרִי. וּמַעַת הִדְּחוּ וְהִלְכוּ עִמּוֹ קָרִי. הָיוּ הַלּוֹךְ וְחָסוּר עַד הַחֲדָשׁ הָעֲשִׂירִי: בְּעֲשִׂירֵי לַחֲדָשׁ סִמְךָ מִלֶּךְ בְּבָל. וְצָר עַל עִיר הַקֹּדֶשׁ. וּנְקַרְב רַב הַחוּבֵל. נִתְתִּי הַדָּשׁ וְעִנִּיתִי בְּכַבֵּל. וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ לְאַבֵּל בְּנוֹרֵי. אֲבוֹתַי:

רֵאשִׁית בְּפוּרָה לְרֵאשִׁית הַחֶרֶם. שֵׁם אַחֲרֵים הַזְּפִירָה וְהַעֲזוֹן גֹּרֶם. אֵל לֹא הִפִּירָה וְשִׁטְפָה בִזְרֶם. צָרָה כְּמִכְפִּירָה כָּעַת בְּמָרוֹם תִּמְרִיא. אֲבוֹתַי: הָאֱלֹהִים הִבִּיא יוֹם רָעָה וּמָצוֹר. צֹוָה צָרִי סְבִיבֵי עוֹלָלֵי לְבָצֵר. יוֹם הַרֶךְ לְבָבִי. וְאִין פֶּחַ לְעֶצֶר. וְדָבָר אֵל נְבִיא. מִשָּׁל אֵל בֵּית הַפְּרִי. אֲבוֹתַי: מִיּוֹשְׁבֵי שַׁעַר הָעֵבִיר אֲדָרְתָּ. חָמְתוּ כְּאֵשׁ בְּעַר וְהָרִים עֲטָרְתָּ. וּמִלְכָּנוּן יַעַר הַשְּׁלִיךְ תִּפְאָרְתָּ. וְרוּחַ סוּעָה וְסַעַר תִּסְמַר שַׁעַרְתָּ בְּשָׂרֵי. אֲבוֹתַי:

אור הישר - כתר נמורא

כמבכירה. והם בצרות כיוולדת ראשונה שחבליה מרובים: כעת במרום תמריא. פירוש, כיוולדת הזאת אשר בעת יאחזוה חבליה איננה מוצאה לה מקום להכיל צערה, והיא חושבת לעוף למרום בחשבה פן תנצל מחבליה, כי כן דרך האיש אשר צרתו מרובה שקצר לו מקומו ושבתו. כנ"ל לפרש כאן ןול"ע פשוט שאמר כי כאשר היתה עדת ישראל במרום ר"ל במשכן טוב ונעלה בהצלחה היתה ממרה בהקב"ה ע"ד וישמן ישורון וגו' לזאת בא עליה העונש שוטפה בזרם כו'. הגהת מ.ד.ה.]: צוה צרי סביבי עוללתי לבצור. להכרית את יתר הפליטה הנשארים מעט כעוללות בכרם: יום כו'. אשר נתן מורך ופחד בלבי ולא יכולתי לעצור כחי בקרבי ודבר אל נביא. יחזקאל: משול אל בית המרי. שיאמר משל אל בית ישראל הממרים בו, עי' יחזקאל כ"ד.

מיושבי שער. הם הסנהדרין והחכמים: העביר אדרת. לבוש חכמתם: והרים. הסיר: ומלכנון יער. זה הבית המקדש: השליך. את תפארת שלו, רוצה לומר, שהחריב אותו: אשר על כן ורוח

אבותי כי בטחו. כאשר בטחו: עשו פרי. רוצה לומר שהיה להם טובה מרובה יום יום: אבל מעת אשר הודחו. מאחרי הקדוש ברוך הוא: והלכו עמו בקרי. רוצה לומר, בקשיות עורף: היו הלוך וחסור מטוב עד החודש העשירי. זה חודש טבת: בעשור לחודש. טבת: סמך. קרב: נתתי חדש. נמסרתי להיות נדוש ונדרס כעפר: ועניתי בכבל: ששמו כבלים ושלשלאות על רגלי. ובעבור זה והיה מדי חודש. כלומר, בכל שנה כשמגיע חודש הזה: לאבל כנורי. נהפך הדבר שמה שהורגלתי לשמוע קול כנור, רוצה לומר שהייתי שמח נהפך עתה לעסוק באבל וקול בוכים.

ראשית. החרוז הזה הוא כמו תשובה על מה הגיע הדבר לישראל. ואמר, ישראל שנקראו לה' ראשית תבואתה לראשית החרם. הם עתה ראשונים להיות נחרמים ונהרגים: יען כי שם אלקים אחרים הזכירה. והעון הזה גורם להם אשר אל לא הכירה. עושה את עצמו כאילו אין מכירים שהם עמו: וכיון שהקב"ה סר מהם: ושוטפה בזרם. נשטפו מרובי הצרות הבאים עליהם: צרה

יְפִיפִית נְמִשְׁלֶתָּ. וְעַתָּה קְדוֹרְנִית. בְּעוֹן כִּי כָשַׁלְתָּ. וְלִבְךָ אַחֲרֹנִית. זְנִבּוּךְ
וְנַחֲשֶׁלְתָּ. רֵאשׁוֹנָה וְשֵׁנִית. וְהַחֲתִיל לֹא חֲתַלְתָּ. מְעַט צָרִי. אַבּוּתִי:

צְדִיק הַצּוֹר תָּם. נִשְׂא עוֹן נִלְאָה. מְכָרֹב לְמַפְתָּן לְפָנַת נֶגַד דָּאָה. מְעוֹן
הַנִּכְתָּם. וְצַעֲקָתָם בָּאָה. רַבָּה רַעְתָּם כְּעֵץ עֹשֶׂה פְרִי. אַבּוּתִי:

חֲזֵק כָּל קָמִי תוֹכֵן הָעֲלִילוֹת כִּי מְלֹאוּ יָמַי בְּרַע מַפְעָלוֹת.
וּמִבְּשֶׁת עֲלוּמֵי שְׁכַחְתִּי גְמוּלוֹת. נוֹתֵן לַחֲמֵי וַיְמִימֵי פִשְׁתִּי
וְצִמְרִי. אַבּוּתִי:

קָמִי פִיהֶם פָּעְרוּ וְנִחַלְתִּי בְלַעוּ. מָאֵד עָלִי גָבְרוּ וְדָמִי שָׁתוּ וְלָעוּ.
נִכְרִים עָלִי צָרוּ. וְאֵת אַחֵי הִרְעוּ. הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ בְנֵי שְׁעִיר
הַחֲרִי. אַבּוּתִי:

אָמְרוּ לָכוּ נִכְלָם וְנִשְׁבִּיתָה זְכָרָם. אֵל קִנּוֹא וְנוֹקֵם גְּמֹלָם יִשְׂאוּ אֵת
שְׁבָרָם. כְּמַעֲשֵׂיהֶם שְׁלָם וַיִּבְשׂוּ מִשְׁבָּרָם. כְּאִישׁ חֵלֹם חוֹלֵם
שֶׁלֶשָׁה סְלֵי חֲרִי. אַבּוּתִי:

אור הישר - כתור נחורא

על רעהו: באה. עלתה לפני הקדוש ברוך הוא:
רבה רעתם. בכל עת ועת: כעץ עושה פרי. אשר
יגדל ויתרבה יום יום.

חזק כו' העלילות. הקדוש ברוך הוא שהוא מונה
את כל מעשה האדם, חזק ואמץ את אויבי הקמים
עלי: ברוע מפעלות. במעשים רעים: ומבושת
עלומי. מחטאת נעורי: שכחתי גמולות. הקב"ה
שהוא נותן לחמי כו'. רוצה לומר שהוא זן
ומפרנס אותי.

קמי פיהם פערו. אויבי הקמים עלי פתחו את
פיהם לבלעני: ונחלתי בלעו. והשחיתו את בית
המקדש: ולעו. והשחיתו: הרעו. עשו להם רעה:
ערו ערו. השחיתו והחריבו ומי הם: בני שעיר
החורל.

גמלם. שלם להם כגמולם. שברם. שבר שלהם
אשר תשברם: משברם. מתקותם שהם מקוים
להרע לנו: כאיש חלום כו'. כשר האופים של
פרעה שהיה סופו למיתה.

סועה וסערתסמר. תעשה כמסמרות את שער בשרי.
כי כן דרך אדם המפחד ומצער ששערותיו נזקפות.)
יפיפית. החרוז הזה הוא גם כן כמו תשובה על
המאמר הקדום לומר על מה הגיע לישראל ככה,
ואומר מקודם היית יפה ומהודרת במעשים טובים
ועתה נעשתה שחורה ומאופלת. ומפרש במה:
בעון כי כשלת ולבך סר מאחרי הקב"ה אחרונית.
על כן: זנבוך. עשו בכ כלה וקץ: ונחשלת.
ונחלשת מרוב הצרות: ראשונה ושנית. בחורבן
בית ראשון ושני: ועד העת הזאת והחלת לא
חותלת. לא עטפו וקשרו על מכותיך: מעט צרי.
לרפא אותך.

צדיק כו' נלאה. הקדוש ברוך הוא שהוא צדיק
וצור תמים נלאה כביכול לישא עוד עונות ישראל.
ועל כן: מכרוב כו' דאה. נסעה השכינה עשר
מסעות והסירה שכינתה מבין ישראל: מעון
הנכתם. מרוב העונות אשר נרשמו ככתם שלא
יוכל לעבור מהבגד: וצעקתם. צעקת חמס מאיש

סְלָה: יְהוָהנִי וְיִתְּרוֹנִי ^{אֵינוֹ חֶבֶל וְאֵינִי מִדְּבַר} צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בְּיַמֵּךְ בָּךְ: יְהוָהנִי ^{אֵינוֹ חֶבֶל וְאֵינִי מִדְּבַר} הוֹשִׁיעָה
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאנוּ:

חֲזִן סְלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כַּגְּדֹל חַסְדְּךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם
וְעַד הַנְּהַ וְשֵׁם נִאֶמַר: קהל וַיֹּאמֶר יְהוָהנִי ^{אֵינוֹ חֶבֶל וְאֵינִי מִדְּבַר} סְלַחְתִּי כְּדַבְרְךָ:

הִפְתָּ אֱלֹהֵי אֲזִנְךָ וּשְׁמַע פִּקּוּחַ עֵינַיִךְ וּרְאֵה שְׂמֻמֹּתֵינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא
שְׁמֶךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צְדָקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפְּלִיִּים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי
עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים: אֲדֹנָי שְׁמַעְהָ אֲדֹנָי סְלַחְהָ אֲדֹנָי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל
תֵּאֲחֹר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עֵירֶךָ וְעַל עַמְּךָ:

סליחה מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר מנחם ברבי מכיר יחיה אמן ואמן:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אָדָם בְּקוֹם עָלֵינוּ חֵיל אַחֲזַתְנוּ לְרַעַד. בְּהִסְתַּפְּחוּ לְמַלְכוּת חֲנָף. כְּמַעַט
כְּשִׁלְנוּ לְמַעַד. גָּמְרוּ לְמַכְרֵנוּ בְּתֵל וְחֲרִיץ בְּלִי מַסְעוֹד. אָמְרוּ לְכוּ
וּנִכְחָדִים מִגּוֹי וְלֹא יִזְכֹּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד: דָּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם קְרָאתֶיךָ
אוֹיְבֵי לֶקֶב. הַכֶּרֶת שֵׁם וּשְׂאָר וּמַחֵה שֵׁם לְרִקְב. וְצַר צוֹרְרֵי בְּנִבְלֵיהֶם
אֲשֶׁר נִבְלוּ לְעַקֵּב. וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יְהוָה וְלֹא יִבִּין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: זְרוּיִם עָנָה
וַיִּגַּה וְלֹא מַלְכ לְכַלּוֹתָם. חָבוּ לְפָנִים וּרְדָם בְּהִסְתַּרְת טַבַּעַת לְהַחֲלוֹתָם.

אור הישר - כתר נמורא

כו'. הגבתי עיני למרום וקראתי אותך לקלה את אויבי. הכרת כו'. תכרית את שמם ותכלה שאריתם ושמשם תמחה וירקב. וצר כו'. ותצר לצוררי כמחשבתם הרעה אשר חשבו לעשות לי רעה ותרמית. ויאמרו כו'. ואמרו שאתה אינך רואה מה שמצירים אותנו. זרויים כו'. הקב"ה ענה את ישראל המפוזרים. ויגה. והביא עליהן יגון. ולא מלב. ר"ל אבל לא היתה הגזירה בלב שלם. לכלותם. קאי על ענה ויגה. הבו כו'. יען כי גם הם לא חטאו במה שהשתחוו לצלם של נבוכדנצר אלא לפנים מיראה ולא בלב שלם. ורדם כו'. והביא עליהם אבל ויגון, על ידי שהסיר אחשוורוש את טבעתו ונתנה להמן. להחלותם. רק להדאיב את לבם (כמבואר במגילה יב, ע"ש).

אדם. זה המן. בקום. כאשר קם. חיל כו'. אחז אותנו רעה וחלחלה. בסתפחו כו'. כאשר נתחבר לאחשוורוש כמעט שנתמוטטו רגלנו. גמרו כו'. נגמר ביניהם למכור אותנו. כתל וחריץ. שני אנשים, אחד יש לו תל בתוך שדהו, ולאחר חריץ בתוך שדהו. בעל חריץ אמר מי יתן לי תל זה בדמים. בעל התל אמר מי יתן לי חריץ זה בדמים. לימים נזדווגו זה אצל זה. אמר לו בעל החריץ לבעל התל, מכור לי תילך. אמר לו טול אותו בחנם. כן כאשר רצה המן לקנות היהודים לאבדם, אמר לו אחשוורוש, הכסף נתון לך והאם לעשות בו כטוב בעיניך. בלי מסעוד. שלא יהיה לנו שום סמיכה ותקומה. אמרו כו'. אמרו זה לזה נכריתם מהיות עוד גוי. דלו

טוב דברו הקים לעיני הגוים להעלותם. בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם: ידע רמז הקורות לעם מעפר ומהדס. כתב הסתר אסתיר ומר דרור מפרדס. לשבת המן ממחרת. המן העץ קנדם. תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס: מקשיב דבר שקר כתב שטנה ועצב. נתעטף בכגדי שרד פטעה במנן קצב. סדר להשתמש בשונים כלי המחצב. ויבא גם השטן בתוכם להתיצב: עם הנמצאים בשושן באכלם מזבח עכרם. פער פיו להשטינם ולהסגירם ביד נותן מכרם. צור הספים לכתב אגרת לאבד שכרם. אמרתי אפאייהם אשביתה מאנוש זכרם: קדושים מלאכי השרת מר יכפיון בצעקה. רחום הבט לברית ואל תפר להרחיקה. שמעה מורשה ותלבש בגדי אלמנות ומועקה. ותשם ידה על ראשה ותלך הלוד וועקה: תשפי שם אזור שק במתניו תחבשת. מהר והודיע ישני מכפל אבות שלשת. נחץ לרועה מה לך נרדם להתעשת. קום קרא אל אלהיך אולי יתעשת:

אור הישר - כתר נהורא

השנים אשר ניתן קצבה שיהיו ישראל בגלות ע' שנה, ולפי חשבוננו כלו הע' שנה, וכשראה שעדיין לא נגאלו חשב שלא יגאלו עוד, והתחיל להשתמש בכלי ביהמ"ק, כמבואר (במגילה דף י"א ע"ב). סרר כו'. נעשה סורר להשתמש בכלים מכלים שונים. ויבוא כו'. רוצה לומר, לקטרג על ישראל שנהנו מסעודתו של אחשורוש כדמפרש ואזיל. מזבח עכרם. מתיעוב מאכליהם. פער כו'. פתח השטן את פיו לקטרג עליהם ולמסרם ביד המן שנתן לאחשורוש כסף תמורתם. צור כו'. הקב"ה הסכים לחתום את גז"ד להאביד תקות ישועתם, ויקוים בהם הכתוב. אמרתי אפאייהם. אשימם פאה רוצה לומר, שישארו מעוטים. להרחיקה. להרחיק את הברית. מורשה. היא התורה. תשבי. זה אליהו שקשר שק במתניו. ישני מכפל. הם האבות שבמכפלה. נחץ כו'. הלך במהירות למשה רבינו ע"ה ואמר לו מה לך שאתה שוכב וישן מלחשוב איזו עצה מה לעשות. קום קרא אל אלהיך אולי יתעשת. אולי יחשוב אלהים שלא להאביד את ישראל. חותם כו'.

טוב כו'. אבל לא עשה בהם כליה כי אם הקים את דברו שהבטיח שלא יכלו ישראל בגלותם. ידע כו'. הקב"ה הודיע ברמז מה שיקרה באחרית הימים לישראל, שהם נדושים ונדרזים כעפר על ידי. כתב כו'. שכתב בתורה הסתר אסתיר, שהוא רמז לאסתר, כמבואר בגמרא חולין קל"ט ע"ב. ומר דרור. ועל ידי שכתוב בתורה (שמות ל כג) מר דרור, שהוא רמז למרדכי, כמבואר שם. מפורדס. הגדל בפרדס. לשבות המן. והודיע גם כן שהמן היה נשכח ונתלה על העץ. ממחרת. ביום המחרת של פסח, כמ"ש ביהושע וישבת המן ממחרת שהוא למחרת של פסח, והוא רמז להמן. וגם על ידי שכתוב בתורה. המן העץ. שרומז להמן, כמבואר בחולין. תחת. הנעצות. זה המן. יעלה. לגדולה. ברוש. זה מרדכי. ותחת הסרפד. זו ושתי. יעלה. לגדולה. הדס. זו אסתר (כמו שדרשו רז"ל פסוק זה במגילה דף י"א ע"ב). מקשיב כו'. אחשורוש שהאזין דבר שקר ומלשינות של המן, כתב דברי ריב שעצבו את ליבם של ישראל. נתעטף כו'. ר"ל, שהשתמש בכלי בית המקדש כאשר טעה במנן

חֹתֶם טִיט אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה לְבַלְשָׁן סִפְר. מְנִינָה לְמָדוּ לְאַחַר גְּזֵרָה כַּעַם
 לְהַפְר. בֶּן קִישׁ הַקִּישׁ דְּלִתּוֹת בֵּית הַסֵּפֶר. וַיְכַס שֶׁק וַיֵּשֶׁב עַל הָאֶפֶר:
 רַבִּץ תִּינוּקוֹת לְפָנָיו יָמִים שְׁלֹשָׁה צָמִים וּמְכַפְּנִים. בְּקוֹל יַעֲקֹב לְחַלֵּשׁ יָדָי
 עֵז פָּנִים. יָדָיו אֲמוּנָה לְאֵל הַצִּילָנִי מֵעֲלֻבוֹנִים. פֶּן יָבֹא וְהַפְנִי אִם עַל
 פָּנִים: מִזָּה אֵלֶּה וּמִזָּה אֵלֶּה בְּנֵי אִיתְנֵי וְרַבְנֵי. כָּלֶם צָעֲקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָּם
 אֶל יְהוָה. יָהּ לְקוֹל רִנּוֹן כְּבֹא שְׂאֵל לְפָנָי. וְמָה קוֹל הַצֶּאֱזָן הַזֶּה בְּאֲזָנָי:
 רוּעָה הֵשִׁיבוּ הֵם קִטְנֵי קֹדֶשׁ זָרַע. יָהּ הַצִּל לְקוֹחֵי לְמֹת מְאוּיָב הָרַע.
 חֲנוּן נִכְמְרוּ רַחֲמָיו וַיִּבְקֹשׁ לְכַפּוֹת הַמְּאָרַע. וַיְהִי כְּקֹרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת
 הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע: יְהוּדֵי הוֹקִיעַ יְלָדָיו לְמַטָּה וְאֲבִיהֶם לְמַעְלָה. אִישׁ אִישׁ
 בְּשֵׁלֶשׁ אַמּוֹת וְהִרְבִּיעִית אוֹיֵר מְגֻלָּה. מִשְׁנָה נֶקֶם חֲזָה וְשִׁמְח וְשָׂח
 תְּהִלָּה. אֲתִי הֵשִׁיב עַל פָּנָי וְאֲתוֹ תְּלָה: וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר תִּקְרָה לְקֹרָא
 לְכַתְּבָה לְמַעְלָה קִימוּ מָה שֶׁקָּבְלוּ לְמַטָּה דוֹדִים. גַּם יְנוּסִם
 לְפָרְסִם כְּאִזּוֹ פְּלָאוֹ מִסֵּהִידִים. בָּעֵת הַזֹּאת רוּחַ וְהַצֵּלָה יַעֲמוֹד לְיְהוּדִים:

אור הישר - כתור נהורא

ויחי כקרוא מלך ישראל. זה הקב"ה. את הספר.
 של הגזר דין הנחתם על ישראל. ויקרע אותו.
 (כל הסיפור הזה תמצא בארוכה במדרש מגלת אסתר, ע"ש).
 יהודי כו'. מרדכי תלה את בניו של המן למטה
 ואת המן למעלה. איש בשלש אמות. דסתם
 קומה של איש ג' אמות. משנה נקם חזה. נקמה
 כפולה ראה בו, כי לא די שנתלה אויבו, אלא
 שניתן לו בית המן. ושח תהלה. ודבר דברי
 שבח להקב"ה ואמר. אותי השיב על כני. על
 מקומי. ואותו. את המן תלה. ותכתוב כו'. אסתר
 כתבה תקפו של נס במגלת ספר אשר יהיו
 קורין בה ויהיה נחשב כאילו אומרים הלל על
 הנס, כמארז"ל קריאתה זו הלולא (מגילה דף י"ד
 ע"א). מלמעלה כו'. רוצה לומר, שהקב"ה הסכים
 גם כן מה שקבלו עליהם ולעשות יום טוב.
 נס ינוסס כו'. עתה מבקשים אנחנו מהקב"ה
 שיתרומם עתה לעשות לנו נסים כמו שמספרים
 ומעידים על נפלאותיו שעשה אז. כמו כן בעת
 הזאת וכו'.

אליהו סיפר למרדכי שהגזירה נחתמה בחותם
 של טיט שקל להשבר. מנינה כו'. מגזירת
 נינה למדו שבתשובה יכולים לבטל הגזירה אף
 אחר שנגזרה. בן קיש. מה עשה מרדכי, הלך
 לבית המדרש. ויכס כו'. וכסה את עצמו בשק
 וישב על האפר. ריבץ. ואסף לו תינוקות של
 בית רבן. צמים. משתיה. ומוכפנים. ומורעבים
 רוצה לומר, שהרים את ידיו והתפלל. הצילני
 נא מעלבוני. מחרפתו של המן. פן יבוא. המן.
 והכני. ויכה את ישראל. אם על בנים. רוצה
 לומר, שיהרוג את כולם. כבוא רינון. אשר באה
 הצעקה לפניו. שאל לפני. שאל את המלאכים
 העומדים לפניו. ומה קול כו'. רוצה לומר,
 שומע אני קול צעקה כגדיים וטלאים. רוצה
 כו'. אז השיב לו משה, אין זה קול גדיים,
 כי אם קול קטני עמך ישראל אשר נקראו זרע
 קדוש. לקוחי למות. הנמכרים למות, תציל. מאויב
 הרע. זה המן. חנון כו'. אז נכמרו רחמיו של
 הקב"ה. ויבקש כו'. וחפש מקרה הבכיה הזאת.

אֵל מִלֶּךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדֵי דָוָד. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ. מַעֲבִיר
 ראשון ראשון. מְרַבֵּה מַחִלָּה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים. עֹשֶׂה צְדָקוֹת
 עִם כָּל בֶּשֶׂר וְרוּחַ. לֹא כִרְעַתְם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.
 וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעֵינָיו מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 וַיֵּרֶד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} בְּעֵנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בִשְׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} :

וַיַּעֲבֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. נִצֵּר
 חֶסֶד לְאֵלִפִּים, נִשְׂא עֵוֹן וּפְשָׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְהָה: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵינוּ
 וּנְחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חָטָאנוּ, מַחֵל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי
 אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ:

כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר: בְּקִרְאָנוּ עֵינֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ בְּצַר
 הִרְחַבְתָּ לָנוּ חַנּוּן וּשְׂמֵעַ תִּפְלַתְנוּ: וְעַתָּה יִגְדַל נָא כַּח אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ לְאָמֹר:

בְּרַחֵם אֲב עַל בָּנִים בֶּן תִּרְחַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} עֲלֵינוּ: לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} הַיְשׁוּעָה
 עַל עִמָּךְ בְּרַכְתָּךְ סֵלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁנֵיב לָנוּ
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בִּטַּח כָּךְ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ}
 הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַּיּוֹם קִרְאָנוּ:

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום ש"ה שמעון בר יצחק.

סליחה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אַתָּה הָאֵל עוֹשֶׂה פְּלָאוֹת. בְּעַמִּים הוֹדַעְתָּ עֵז נוֹרָאוֹת. גְּאֻלַּת בְּזוּרְעַ עִמָּךְ
 מִתְּלָאוֹת. דְּבִית צְרִיחָם בְּמוֹתֵי תַחֲלוּאוֹת: הָאוֹיֵב בְּקוֹמוֹ לְעוֹרֵר
 מְדַנִּים. וְדַמָּה לְהַכְרִית פְּרָחֵי עֲדָנִים. זָמַם לְשִׁקֵּל לִגְנוֹי אֲדוֹנָים. חֲלִיפֵי

אור הישר - כתר נהורא

לאבד את ישראל שהם נמשלים לפירות של גן
 עדן. זמם כו'. חשב ליתן לאוצרות של אחשוורוש.
 חליפי כו'. תמורת אותן השקלים שנתנו ישראל
 לצורך האדנים של משכן שהיה מאה כיכר.

גאלת כו'. גאלת את ישראל עמך מתלאות וצרות
 בזרוע רמה וחוזק יד. דכית. ואת צריהם דכית
 בתחלואות של מיתה. האויב כו'. כאשר קם המן
 לעורר מחלוקת על ישראל. ודמה כו'. וחשב

מֵאֵת כְּפָרֵי אֲדָנִים: טְלָאִיךְ הַזְהַרְתָּ שְׁקִלְיָהֶם לְהַקְדִים. יַדְעָתָּ הָעֵתִידוֹת וְדַרְשָׁתָּ נִשְׁקָדִים. כְּבוֹי לְהַמְצִיא לְלֵהֵב יוֹקְדִים. לְקוֹחִים לְמֹות לְתַחֵי נִפְקָדִים: מִסְכָּה צָרָה בְּעֶבְרָם לְפָנִים. נִמְסְרוּ לְהַתּוֹ קְנוֹקְנוֹת וּגְפָנִים. סְבָבוֹם מוֹקְשִׁים בְּכָל דְּפָנִים. עֵינֵיהֶם לֶךְ תּוֹלִים וּבִסְתָרְךָ נִצְפָנִים: פּוֹר נֶהֱפֵךְ בְּאוֹיְבִים לְשֵׁלֵט. צְלִיבָה הוֹכֵן אֲגָנִי לְקְלוֹט. קָלַע וּבִלְעַ פָּנֵי הַלּוֹט הַלּוֹט. רִיבֵי עִם בְּאֲשַׁמְנִים לְעֵלֵט: שְׁלוֹם וְאַמֶּת נִכְתַּב מִכָּל צַד. תִּקְרָף יֵשַׁע סָלַע וּמְצַד. שׁוֹרֵד הַשְׁדָּד וּבְרִשְׁתּוֹ נוֹצַד. מְלָשְׁנֵי נִסְחָף נִצְמַת וְנִרְצַד: עָשׂוּ שְׁמָחוֹת וְלִדּוֹרוֹת קְבָעוֹם. וּמְקַרְאוֹת שְׁלִשׁוֹם וְלֹא רַבְעוֹם. נִסְכְּמוּ מִמַּעַל וּלְמַטָּה טַבְעוֹם. בְּסִפְרָךְ נַחֲקֵךְ עַל מַה קְבָעוֹם: רָמָה יִדְךָ לְסֵלַח לְפֹשְׁעִים. יְהוּדֵי וְהִדְפָּה הַקְמַת מוֹשִׁיעִים. צְדָקְתָם עוֹמְדַת לְעַד לְשַׁעֲשׁוּעִים. חֲקֵר כְּבוֹדֶם לְהַזְכִּיר לְנוֹשְׁעִים: קְנֵא לְשִׁמְךָ נוֹרָא וְנִקְדָּשׁ.

אור הישר - כתר נחורא

ישראל הובו בעצמו. וברשתו. אשר הכין למרדכי. נוצד. הוא בעצמו. מלשני. המן שהלשין על ישראל. נסחף. נשטף ונחלקו רגליו. נצמת. נכרת. ונרצד. ונאבד על ידי אסתר שטמנה פחים ללכדו. ומקראות כו'. אף שלפי המקראות של כתוב ואת זכרון בספר לא נאמר להזכיר מלחמת עמלק אלא בג' מקומות, וכבר כתוב פעם אחת בספר ואלה שמות, פעם ב' במשנה תורה, פעם ג' בספר שמואל. ואם כן אי אפשר עוד להזכיר פעם רביעי במגילה. אבל נסכמו ממעל ולמטה קבעום. על ידי. בספר נחקק. שכתוב בתורה זכרון בספר, ודרשינן מינה (עי' היטב מגילה ד.) על המגילה. ומה שנוכר בתורה ב' פעמים, לא נחשב אלא כפעם אחת. על מה טבעום. על דבר זה שיסדו לקרות את המגילה, ולעשות משתה ויום טוב. לפושעים. לישראל שחטאו אז בצלם של נבוכדנצר. יהודי כו'. הקמת את מרדכי ואסתר שעל ידם תמצא הישועה לישראל. לשעשועים. לשמחה ותענוג. חקר כו'. רוצה לומר, שיגן זכותם על ישראל שיהיו נושעים מצרותם. לשמך. לכבוד שמך. חזה כו'. ראה את בית מקדשך שנהרס ונדרס כעפר. זרויינו כו'. אסוף את פזורינו

טלאיך כו'. אבל אתה הזהרת את ישראל להקדים ליתן השקלים הנ"ל למשכן. כי ידעת העתידות. שעתיד המן לתת מחירן של ישראל. ודרשת נשקדים. והעלית לפניך דברים הראויים לזכור אותם תמיד. ועל ידי השקלים. כבוי כו'. יכבה חרון אפך אשר בערה על ישראל. לקוחים כו'. והנמכרים למות יוזכרו לתחיה. מסכה כו'. ר"ל, כאשר השתחוו ישראל לצלם של נבוכדנצר. נמסרו כו'. נגזר עליהם להכרית מהם יחד רשעים וצדיקים. סבבו כו'. סבבו אותם פח ומוקש מכל צידיהם. עיניהם כו'. ר"ל ששבו בתשובה, ותלו עינים לה' שיושיעם, וטמנו את עצמו בצלו של הקב"ה. פור כו'. נהפך הגורל שישלוט היהודים המה בשונאיהם. צליבה כו'. והוכן התליה שיתלו עליה את המן. קלע כו'. להטריד ולהשחית את המן שהיה מחסה ומכסה להעמים. ריבי כו'. העמים אשר רבו עם ישראל נהפך הגורל שיהיו הם מאופלים בחושך בקברים שוממים. שלום כו'. כדכתיב ותכתוב אסתר וגו' דברי שלום ואמת וגו'. מכל צד. לכל מקום. תוקף כו'. הודיעו תקפו וישעו של הקב"ה שהיה לישראל למחסה כבנין הסלעים וכמצודה. שודד כו'. המן שצר לבוז את

חֲזֵה כְרַמְךָ נְהַרְם וְנִדְשׁ. זְרוּיֵינוּ קִבֵּץ וְשִׁיר לְךָ יְחַדְשׁ. קַיִמָּם וְהַחִים בְּבִנְיָן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: וְכַעֲשׂוֹתְךָ נֹרְאוֹת בְּאוֹתָן הַיָּמִים. אֲתָנוּ הַפְּלֵא תְּשׁוּעַת
עוֹלָמִים. מִצֵּא לְפָנֶיךָ כִּפּוּר וְתִנְחוּמִים. אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים:

אל מלך וכו', ויעבור וכו'

מיוסד ע"פ תשר"ק ובסוף חתום שם המחבר משלם.

פזמון

בְּמַתִּי מִסֶּפֶר חֲלִינוּ פָּנֶיךָ. לְשׁוּעַת נִכְאִים אֵל תַּעֲלֵם אָזְנֶךָ. הַקֶּשֶׁב
תְּחַנְּתֵם מִשְׁמֵי מְעוֹנֶךָ. בְּבִימֵי מֵר וְהֵדֵם הוֹשַׁעְתָּ בְּנִיךָ: תְּהַלּוֹת
יִשְׂרָאֵל אֲתָה יוֹשֵׁב. שׁוּעַתָּם מֵאֲזִין וְרַנְּתָם קוֹשֵׁב. רַפְּאוֹת לְמַחֵץ מְקַדִּים
וּמְחַשֵּׁב. קְנוּיֶיךָ לְהִיטִיב וְנוֹיָהֶם לְיֹשֵׁב. בְּמַתִּי:

צָר וְאוֹיֵב הִלְטִישׁ עֵינָיו. פִּיהוּ פָּעַר לְשֹׂאף עֵנָיו. עֲשֵׂת בְּשִׁלּוֹ לְהַשְׁמִיד
קֹהֵל הַמוֹנִיּוֹ. סָגַל לְאַבְדַּ חֶרֶת בְּגִשְׁתּוֹנָיו. בְּמַתִּי:

נֹקֵם לְצָרִים וְנוֹטֵר לְאוֹיְבִים. מְדַדְתָּ מְדַדְתָּם פְּזָדוֹ לְאַהוּבִים. לוֹחֵם וְנִינּוֹ
הִתְלוֹ מְצַלְכִּים. כְּבַחֲרוֹת דָּגִים חֲרוֹזוֹ תְּחַוְבִים. בְּמַתִּי:

אור הישר - כתו נהורא

עשת כו'. חשב שמחמת מרדכי ישמיד את כל
קהל המון ישראל, כי היה לבוז בעיניו לשלוח יד
במרדכי לבדו. סגל כו'. כתב בכתביו לאבד את
ישראל שנקראו עם סגולה.

נוקם כו'. אתה ה' שאתה עושה נקמה להמצירים
את ישראל ושומר להם שנאה להשיב להם
גמולם. מדדת כו'. רוצה לומר, שלמת להם מדה
כנגד מדה. ובהקדירה שבשלו לישראל שהם
אהוביך, בה נתבשלו. רוצה לומר, שנהפך עליהם
הגזירה להרגם ולאבדם כמו שחשבו הם להרוג
ולאבד את כל היהודים. לוחם כו'. המן הנלחם
עם ישראל וגם בניו נתלו על התלייה. כבחרוזה
כו'. ונתחבו על העץ כמו שחורזים וקושרים את
הדגים יחד במשיחה.

יום כו'. ביום שקיוו צוררי ישראל. טבחה
כו'. לעשות הריגה בישראל שהם שמורים
מהקב"ה. חולפה כו'. נהפכה הגזירה שם
נהרגו בעצמם ופגריהם נפלד לפי חרב.

ונשיר לך שיר חדש. קיימם. חזק אותם. והחיים.
ותחיה את רוחם. באותן הימים. בימי מרדכי ואסתר.
אתנו הפלא. לעשות לנו תשועת עולמים. שלא
נוסיף עוד להיות גולים מארצינו. מצוא. למצוא.
לפניך כופר. על חטאתנו. ותנחומים. על צרותינו.
אל כו'. אתה האל המלך היושב על כסא רחמים.
חלינו. בקשנו. לשוועת נכאים. צעקת ישראל
שהם דווים מצרותיהם. כבימי כו'. כמו שהושעת
לבניך בימי מרדכי ואסתר. תהלות ישראל אתה
יושב. ומצפה לשמוע שועתם, שהם צועקים בצר
להם אתה מאזין. ורנתם. ורננות שלהם שהם
משבחים אותך אתה קושב. רפאות למחץ. רפואה
למכה אתה מקדיש ומחשב, לזאת בקשתינו.
קנויך להטיב. שתיטיב לישראל אשר קנית אותם
לעם. ונויהם לישב. ובית המקדש שלהם החרב
תישבהו על כנו.

צר כו'. המן איש צר ואויב לישראל חדד את
עיניו. פיהו כו'. ופתח את פיו לבלוע את מרדכי.

יום אשר שברו צוּרִים. טְבַחָה לְשִׁית בְּעַם נְצוּרִים. חֲלָפָה הִדַּת וְנִפְלוּ
פְּגָרִים. זָלַעְפוּ זַעְמוּ מוֹבְסִים מְגָרִים. בַּמַּתִּי:

וּבְכֵן יִתְעַלָּה שְׁמִי וְיִתְנַשֵּׂא. הוֹדֵךְ שְׁמִי שָׁמַיִם כְּפָה. דְּבִים בְּרוֹמְמִךְ
נְתוּנִים לְמִשְׁפָּה. גֵּיא וְאַפְסִיָּה תִהְלֶתְךָ מְכַסֶּה. בַּמַּתִּי:

בִּינָה הִגִּינוּ עֲתָה וְרָאָה בְּצָר. הִשִּׁיבֵנו לְמִנוּחְתְּךָ כִּי יָדָךְ לֹא תִקְצָר.
אֲדוֹן קְרָאנוּךְ מִן הַמִּצָּר. אָנָּה הוֹצִיאֵנוּ לְמִרְחָב וְחִלְצֵנוּ מִצָּר. בַּמַּתִּי:

מְאֹד תִּרְבֶּה לָנוּ מְחִילָה. שְׁמַע תְּפִלָּה וְהַעֲבֵר תְּפִלָּה. לֹחֲצֵינוּ יִשְׁלִימוּ
אֶתָּנוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ תִשְׁלֹךְ בְּמִצּוֹלָה. מְפִנּוּ רַחֲמֶיךָ לֹא תִכְלָא. בַּמַּתִּי:

אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת. מוֹחֵל עוֹנוֹת עַמּוֹ.
מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֶּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים.

עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כִרְעַתְּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר
שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנּוֹ

מְקָדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ וְכֵן יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} בְּעַנְן וַיִּתְיַצֵּב עַמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא
בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ וְכֵן יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ}:

וַיַּעֲבֵר יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ וְכֵן יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא

יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ וְכֵן יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ} יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ וְכֵן יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ}, אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת.
נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עֵז וְפִשַׁע וְחַטָּאָה, וְנִקְּהָ: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ

וְלִחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חַטָּאתֵנוּ, מְחַל לָנוּ מִלִּבְנוּ, כִּי
פָשַׁעֵנוּ. כִּי אֶתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ:

ממשיכים זכור רחמך וכו', עמוד ?? :

אור הישר - כתור נהורא

זולעפּו. נבעתו. זועמו. נשפך עליהם זעם להיות. הארץ בכל קצוותיה מתהילות. מובסים. נדרכים כעפר. מוגרים. נדרכים ומשופלים עד עפר. ובכך. ובזה. דכים כו'. כאשר אתה מרומם את ישראל שהם מדוכים ונתונים למרמס. אז גיא כו'. כל כך מלא תהלתך שמהללים אותך כאילו מלאה

הארץ בכל קצוותיה מתהילות. בינה כו'. הבן את הגיון לבבנו שאנו מתפללים עתה. בצר. בצרות שלנו. השיבנו כו'. השב אותנו לארץ ישראל כי יש לאל ידך לעשות זאת. והעבר תפלה. רוצה לומר שתעביר ותסלח לחטאתינו.

סליחות לכי סיון

סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי בְרוּב אֲוִלְתָּנוּ שָׁגִינוּ מִחַל לָנוּ מִלְּפָנוּ כִּי רַבּוּ עֲוֹנֵינוּ:
 אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאתָ. וְדַרְךְ תְּשׁוּבָה הוֹרִיתָ.
 גִּדְלַת רַחֲמֶיךָ וְחֶסֶדְךָ תִּזְכּוֹר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֵרַע יִדְיֶיךָ. תִּפְּן
 אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים. כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַרְחָמִים. בְּתַחֲנוּן וּבַתְּפִלָּה פְּנִיךָ
 נִקְדָּם. כְּהוֹדַעְתָּ לָעָנּוּ מִקֶּדָם. מִחֲרוֹן אַפָּךָ שׁוּב. כִּמוֹ בְּתוֹרְתְךָ כְּתוּב.
 וּבְצֶל כְּנֶפֶיךָ נְחִסָּה וְנִתְלוֹנָן. כִּיּוֹם וַיֵּרֶד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} בְּעָנָן. תִּעֲבֹר עַל
 פִּשְׁעֵנוּ וְתִמְחָה אֶשְׁמֵנוּ. כִּיּוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שֵׁם. תִּאֲזִין שׁוֹעֲתֵנוּ וְתִקְשִׁיב מִנוּ
 מֵאָמַר. כִּיּוֹם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} וְשֵׁם נֹאמַר:

וַיִּעֲבֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא:

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים}. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים}. אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת:
 נִצַּר חֶסֶד לְאֵלִפַּיִם. נִשְׂא עוֹן וּפִשְׁעֵנוּ וְחַטָּאתָהּ. וְנִקְּחָה:

וּסְלַחְתָּ לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חֲטָאנוּ. מִחַל לָנוּ מִלְּפָנוּ כִּי פִשְׁעָנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי
 טוֹב וְסֶלַח וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ:

לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} תַּעֲמֹד בְּרַחוּק תַּעֲלִים לְעֵתוֹת בְּצָרָה: לָמָּה פְּנִיךָ
 תִּסְתִּיר תִּשְׁפַּח עֲנֵינוּ וּלְחַצְנוּ: וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנִיךָ מֵעַבְדֶּיךָ, כִּי צָר לָנוּ מִהָרָה
 עֲנֵנוּ: עֲנֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ כָּרִב רַחֲמֶיךָ פִּנְהָ אֵלֵינוּ: אֵל יֵשֵׁב
 דָּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֲבִיוֹן יִהְלָלוּ שְׁמֶךָ:

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים בֶּן תִּרְחַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} עֲלֵינוּ. לֵיּוֹם הַיְשׁוּעָה עַל עַמֶּךָ
 בְּרַכְתָּךְ סֵלָה. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵינוּ יַעֲקֹב סֵלָה.
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵינוּ אָדָם בּוֹטַח בְּךָ. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} הוֹשִׁיעָה. הַמְּלֹךְ
 יַעֲנֵנוּ כִּיּוֹם קְרָאנוּ: סֶלַח נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדְךָ. וְכַאֲשֶׁר
 נִשְׂאָתָה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֵּה וְשֵׁם נֹאמַר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ וְכָל} ^{הַיָּמִים וְהַלַּיְלָה} ^{וְהַיּוֹמִים} סְלַחְתִּי כְּדַבְּרְךָ:

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמָע פֶּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שִׁמְמֹתֵינוּ וְהַעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא
שְׁמֶךָ עָלֵיהָ. כִּי לֹא עַל צְדָקֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל
רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אֲדַנִּי שְׁמָעָה אֲדַנִּי סִלַּחָה אֲדַנִּי הִקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל
תְּאַחֵר. לְמַעַן אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

אֲנִי יוֹם אִירָא אֶלְיָךְ אֶקְרָא. בַּל יַעֲשִׁקוּנִי זָדִים עוֹזְבֵי יִקְרָה. גְּמוּל לְהָשִׁיב
לָהֶם שֵׁב לְבַקְרָה. דִּין רָשָׁע וְעוֹל מְלוֹאִם יִקְרָא:

הַחֹשֶׁבִים לְהִשְׁפִּיחַ שֵׁם קָדֶשׁ הַנִּכְבָּד. וּלְהַרְגִיל שֵׁם טְמֵאָה נִקְלָה וְנִעְפָּד.
זֶה דִּרְכָם טוֹבֵי עִם אֶבֶד. חֲשׂוֹךְ הַשָּׂאֵר מִכְּתָשׁ בְּבֵית הַכֹּדֶ:
מִטְרַף טְרַף לְמִדּוֹ אָדָם בְּמִדְבָּר. יְדוּ גּוֹרֵל כְּעַל הַפֶּקֶר בְּמִדְבָּר. כְּמַעַט כָּלוּ
וְלֹא יַעֲדְרוּ דָבָר. לוֹלֵי רַחֲמֶיךָ אֲדוֹן בְּחֶסֶד דְּבָר:

מִי יְהַרְהֵר אַחֵר מִדּוֹתֶיךָ לְדִינָה. נִכְחִיו (ב"א נִכְחֶךָ) לְהָשִׁיב מִחֲלָצִיו לְזִינָה.
סִרְנוּ וְסוּעַרְנוּ וְנִשְׁמַטָּה חָרַב הַיּוֹנָה. עַמְּךָ הַדִּין וַיִּדְךָ עַל הָעֲלִיוֹנָה:
פֶּן יֹאמֵר יְכַלְתִּי בְּעַל הַמוֹט. צָרִי יְהוּדָה יִגְלוּ כִּי אֲמוֹט. קָרָא לְמַכּוּרֵי

אור הישר - כתור נהורא

ונמעט מהם הדבר שהיה ברצונם לכלותנו. לולי כו'. אם לא רחמיך שאתה מרחם עלינו אתה אדונינו המנהיג אותנו בחסד וברחמים היו עושים בנו כלה. מי כו'. מי יחשוב איזה דבר נגד הנהגותיך להתווכח ולדין עמך. נכחך כו'. מי יאזור את חלציו לסדר טענות נגדך הלא האמת והמשפט שלך הוא. סרנו. עבור סרנו מדרכיך הטובים לכן. וסוערנו. נתפורנו בכל כנפות הארץ כמוץ הנפזר על ידי רוח סערה. ונשמטה החרב היונה. ופשטה אחרינו חרב הנשכרת מדם חללים כשכור מיינן. עמך הדין. שודאי אנו חייבין ביסורין הללו. וידך על העליונה. לעשות עמנו כרצונך. אבל פן כו'. מחמת שיאמר הנותן את מוטות העול על צוארינו אני יכולתי וידי רמה ולא ה' פעל כל זאת. צרי כו'. ושונאי ישראל ישמחו כאשר יתמוטטו רגלי. לזאת בקשתנו. קרא כו'. שתקרא שנת שמיטה לישראל שמכרת אותם בלי

אני כו'. יום שאני ירא אני קורא אליך. כל כו'. שלא יבוזו אותה האנשים העוזבים את התורה. גמול כו'. תשב על כסא דין לחקור ולדרוש להשיב להם גמול. דין כו'. תעשה אסיפה על דינו של רשע ועושה עול להתאסף לעשות בהם דין. החושבים כו'. שחשבו להשכיח את ישראל את שמו של הקדוש ברוך הוא. ולהרגיל כו'. רוצה לומר שרצו שגם ישראל יעבדו פסל עץ ואבן הניתך על ידי אש ונעשה על ידי אדם. זה כו'. כך דרכם היה לאבד את הטובים שבישראל. חשוך כו'. בקשתנו מלפניך מנע והצל שארית עמך מלכתוש אותם כמו שדורכים ענבים בבית הכבד. טרוף כו'. למדו והרגילו את עצמם להרוג בני אדם, כמו שנאמר וילמוד לטרוף טרוף אדם אכל. ידו כו'. היו משליכים גורל עלינו כמו על דבר הפקר שכל אחד רוצה לזכות בו. כמעט כו'. כמעט שהיו מכלים אותנו מכל וכל ולא נחסר

חָנַם שְׁנַת שְׁמוֹט. רָשַׁע הַפּוֹשֵׁט יִסּוֹג אַחֲרָיִךְ וַיִּקְמָט:
 שְׁמָרְךָ קוֹדֵם וְלוֹ נוֹשִׁים מְבַקְשִׁים. שְׁעִבֹדְךָ לְהַרְחִיק רַבּוֹ אֲדוֹנִים קָשִׁים.
 תַּחֲוִמֵי סִימְנֵי מְצַרְיֶךָ לְעַקֵּר מְבַקְשִׁים. תְּבוּאָה קִדְשָׁתְךָ בְּלוּעָה
 מְלִילוֹת וְקָשִׁים:

שָׁפַט רָעָה תָּבֵא עֲלֵיהֶם וְהַאֲשִׁימֵם. לָמוּ עוֹלָל וְהִתְעוֹלָל בְּכַבֵּד יִשְׁמֵם. מִנַּת
 כּוֹסֵם פָּחִי מִפַּח הַגְּשִׁימִים. הַשִּׁיבֵם שְׁבֻעֹתַיִם נָקָם בְּרִית וְהַשְׁמֵם:
 הָעִיר קָרִית טִירַת נֶדֶךְ נֶהְלָנוּ. יָם גְּאוּלִּים דְּרָךְ לְעֵבֵר קִהְלָנוּ. בְּךָ
 תּוֹחֲלָתָנוּ וְאַתָּה רַב מְחוֹלְלָנוּ. נַחֲמָנוּ נָא יְהִי חֶסֶדְךָ עֲלֵינוּ:
 אֵל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כְּפֵא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחַסִּידוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ.
 מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מַחֲלָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים.
 עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כְרַעַתְם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֵאמֹר
 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וּזְכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ
 מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרֶד יְהוָה ^{אֵלֶינוּ וְהִתְחַנֵּן} ^{אֵלֵינוּ וְיִתְיַצֵּב} עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא
 בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהִתְחַנֵּן} ^{אֵלֵינוּ וְיִתְיַצֵּב}:

וַיַּעֲבֵר יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהִתְחַנֵּן} ^{אֵלֵינוּ וְיִתְיַצֵּב} עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא:

יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהִתְחַנֵּן} ^{אֵלֵינוּ וְיִתְיַצֵּב}. יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהִתְחַנֵּן} ^{אֵלֵינוּ וְיִתְיַצֵּב}. אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֵמֶת:
 נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים. נִשָּׂא עֵז וּפָשַׁע וְחַטָּאָה. וְנָקָה. וְסִלַּחַת לְעוֹנֵינוּ

אור הישר - כתר נהורא

השכולת והקש. שפט כו'. תשפוט אותם בגיהנם
 לרע ותרשיעם במשפטם. למו עולל כו'. עשה
 לכם כגמולם ויהיו לצחוק והמשפט שלך ינהגם
 בכבדות וכביד עולו עליהם. מנת כו'. תמטיר
 עליהם חלק פורענותם רשת עצבות ויגון (והוא כינוי
 אל רבוי ענשם בגיהנם). השיבם. תשיב להם גמול
 ונקמה על שחללו בריתך שבע פעמים יותר מכפי
 אשר עשו, ותעשה מהם שממון. העיר כו'.
 תולייכנו להעיר אשר בה הארמון של מדור שלך
 ר"ל לירושלים ששם הביהמ"ק. ים כו'. עושה ביס
 דרך להעביר את קהל ישראל. בך כו'. תקותינו בך
 ואתה יוצרנו.

קבלת מחיר. רשע הפושט. שפשט ידו להרע
 לישראל. יסוג אחור. יהיה שב לאחור וירפה
 מלעשות רעה. ויקמוט. ויהיה נכרת. שטרך כו'.
 השטר שיש לך עלינו שאנו חייבים לעבוד אותך,
 הוא קודם לכל שטרי השיעבוד שיש עלינו
 מהאומות. ולו כו'. והם תובעים את השטר הזה
 שנהיה משועבדים להם. שעבודך כו'. כל אחד
 מהם רצו להיות אדונים עלינו ולהרחיק את
 שעבודך שלא נעבוד אותך. תבואה קדשת. ישראל
 אשר קדשת אותם והם ראשית תבואתך היו
 רוצים. לבלוע כו'. להרוג ולהשמיד נער וזקן טף
 ונשים כמו שקוצרים את התבואה שכורתים

וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ. סֶלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מָחַל לָנוּ מִלִּפְנֵי כִּי
 פָּשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֶלַח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:
 הִבַּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה מִזֶּבֶל קְדָשְׁךָ וְתִפְאַרְתְּךָ. אֵיךְ קִנְאַתְךָ וּגְבוּרַתְךָ
 הַמּוֹן מַעֲיָד וְרַחֲמֶיךָ אֵלֵינוּ הַתְּאֵפְקוּ: אַתָּה פּוֹרְרֵת בְּעֶזְרְךָ יָם. שְׁבַרְתְּ
 רְאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם: אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֹךְ:
 בְּרַחֵם אָב עַל פְּנִים בֶּן תִּרְחַם יְיָ עָלֵינוּ. לֵי יְהִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתְּךָ
 סֶלַח. יְיָ צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלַח. יְיָ צְבָאוֹת
 אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטַח בְּךָ. יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמְלִיךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרֹאֵנוּ:

סליחה מיוסד ע"פ א"ב כפול. וחתום שם המחבר גרשם בר יהודה והוא רבינו גרשום מאור הגולה

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

אֵיךְ כָּל נַפְלְאוֹתֶיךָ הַגְּדוֹלוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת. אֲשֶׁר סִפְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ, יְיָ
 צְבָאוֹת. בְּרַדְתָּ יִשְׂרָאֵל מִצְרִימָה בְּשַׁעֲפוֹד וּתְלָאוֹת. בְּחַבְלֵי אָדָם
 מִשַּׁכְתָּם וְלֹא בְּשַׁלְשָׁלוֹת:

גַּם מִעֲבִידֵיהֶם בְּקִשָּׁה עֲבוּדָה. גָּזְרוּ בַּיּוֹר זְכוּרֵיהֶם לְאַבְדָּה. דִּנְתָּ סָאָה
 בְּסָאָה מִדָּה בְּמִדָּה. דִּגְלִים הוֹצֵאתָ בְּרִכּוּשׁ כָּל חֲמֻדָּה:
 הַיָּם וּגְלִיו בְּעֶזְרְךָ פּוֹרְרוּ. הִירְדָן הוֹבִשְׁתָּ וּבְרַגְלֵ עֲבָרוּ. וּבַמְדַּבֵּר פִּלְפִּלְתָּם
 וְדָבַר לֹא חָסְרוּ. וּמִמְלָכוֹת וְעַמְמִים בְּיָדָם נִמְסְרוּ:
 זָנְחוּ הַטּוֹב וּרְדָפוּם מִכְּנִיעִים. זַעֲקוּךָ וְשִׁמְעָתָ וְהַעֲמַדְתָּ לָהּ מוֹשִׁיעִים.
 חָנוּ בְּאַרְצָם כָּל טוֹב שְׂבִיעִים. חָטְאוּ וּגְלוּ וּפְקַדְתָּם לְשִׁבְעִים:

אור הישר - כתור נמורא

דגלים כו'. ישראל שהיו ד' דגלים יצאו ברכוש גדול. בעזר פוררו. נשתברו ונתפרדו ע"י כוחך הגדול. הירדן כו'. כשהוצרכו לעבור את הירדן עשית אותו יבש עד שעברוהו ברגליהם. וממלכות. זה סיחון ועוג. ועממים. אלו שבעה עממין. זנחו כו'. כאשר עזבו את התורה ורדפו אותם שונאיהם להכניע אותם תחת ידם. זעקוך. היו צועקים אליך. מושיעים. השופטים ומלכי ישראל. ופקדתם לשבעים. אחר שבעים שנה לגלות בכל נפקדו בישועה.

איה כו' צבאות. ה' צבאות היכן הם נפלאותיך אשר ספר לנו אבותינו. ברדת כו'. כאשר ירדו ישראל לצרים להיות משועבדים בגלות. בחבלי כו'. כמו שארז"ל (שבת פט.) ראוי היה יעקב לירד מצרימה בשלשלאות של ברזל (שגזירת ועבדום וענו אותם משמע בביון) אלא שזכותו גרם לו שנמשך לשם בכבוד ובגדולה. גם כו'. ואף המצרים שעבדו בהם בגבורה קשה. גזרו כו'. וגזרו שכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. דנת כו'. דנת אותם מדה כנגד מדה והטבעת אותם בים סוף. אבל

טַפְלוֹ שֶׁקָר וְנִתְּנוּ לְמַרְמָם. טְרָדוּם לְמִדְחָפוֹת אֲנָשֵׁי חָמָס. יֵצְאוּ מֵאַרְצָם
 וְקִץ חֲזָרְתָם נִכְמָס. יֵשְׁבוּ בְּגָלוֹת וְהָיוּ לְמָס:
 בַּח אַמִּין פְּלִיטָה הַנְּשֹׂאֲרֵת. כְּשָׁלָה (פַּח) מִכְּבֹד רָעָה מִמְּאֲרֵת. לַעֲת
 רֵאשׁוּנָה פְּקֻדָּה מְשֻׁמֶרֶת. לְבֹא שְׁנִיָּה אֶצֶה וּמִמְהֵרֶת:
 מֵעַת לַעֲת צָרְתִי מְרַבָּה. מִיּוֹם שֶׁעָבַר קָשָׁה הִבָּא. נִלְאִיתִי נִשְׂאָה עַל
 מִדְּהֶבֶת. נוֹאֲמֶת מִדָּד וְהִבָּא הִבָּאָה רַבָּה:
 סִגְלֶתְךָ קוֹרְאִים בְּצַר. סִבְרָם לֹאֵל בּוֹרֵא וְיֹוצֵר. (נ"א. סִגְלֶתְךָ דוֹחֵק צוֹרֵר הַצָּר.
 סִבְרָה לְהַמִּיר כְּבוֹדְךָ בְּאַמְנַת נּוֹצֵר). עַד אָנָּה יי אֶקְרָא מִמְּצַר. עֲנֵנִי
 בְּמִרְחֵב יְהִי יָדְךָ לֹא תִקְצֹר:
 פְּשָׁעִים אִם עֲצָמוּ בִּינֵינוּ וּבִינֶךָ לְהַבְדִּילָהּ. פְּרָגוֹד אִם נִנְעַל בְּפָנָי
 הַתְּפִלָּה. צוֹר בְּכֶסֶף כְּבוֹדְךָ חֲתַר מְחָלָה. צַעֲקֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ תִּבְא,
 פָּנָי כְּבוֹדְךָ לְהַתְּקַבֵּלָהּ:
 קָרָא שְׁנֵת רְצוֹן מֵעוֹצֵב לְהַנְפִּישִׁי. קִבֵּץ נְפוּצוֹתַי וְעָבַר בְּרֵאשֵׁי. רִיבָה יי
 רִיבֵי נַפְשִׁי. רִצָּה לְהַחֲלִיצֵנִי אֱלֹהֵי קְדוּשָׁי:
 שְׁנֵי רְשָׁעִים בְּחֻצַּי תִּגְרָם. שְׂכוֹל וְאַלְמוֹן אוֹתָם תִּהְרָם. תִּשְׁפֹּךְ דָּמָם
 אֶרְצָה לָרֶם. תִּמּוֹתָהּ הוֹתֵר וּבְאַמוֹנָה לְאֵרוֹם:

אור הישר - כתו נהורא

ולוחצים את ישראל שנקראו עם סגולה. סברם. תקותם. פרגוד כו'. אם נסגרו שערי התפלה. חתור מחילה. חפור חפירה להכניס דרך שם את תפילותינו. מעוצב להנפיש. שאמצא מנוח וישע מעצבוני. ועבור בראשי. ולכה לפנינו בראשונה. להחליצני. להוציאני מצרותי. שיני כו'. תשבר ותכתת את שיני רשעי אדום באבנים והוא מושאל על משפטם בגיהנם. שכול כו'. תהרוס אותם על ידי שכול ובדידות להיות ישובים בגיהנם במקום חושך וצלמות אשר לא ישב בהם איש. ארצה לרוס. שיהיה נשפך ונזלף על הארץ. תמותה כו'. וישראל המומתים עליך תשאיר ויהיו מאורסים לך באמונה, כמ"ש וארשתיך לי באמונה.

טפלו כו'. חברו בשקר, רוצה לומר שחטאו בימי בית שני על כן נתנו למדרס תחת יון ופרס. טרדום כו'. טרדו ודחפו אותם מארצם. וקץ כו'. רוצה לומר שלא נודע מתי יהיה הקץ. כח כו'. תחזק את כח יתר הפליטה שנשאר מישראל. כי כשלו כו'. נכשל כוחם של ישראל מהרעות המכאיבות את לבם. לעת כו' לבוא כו' וממהרת. פירוש, הגזירה השנייה ממהרת לבוא קודם לעת שהגזירה ראשונה כלתה משמרתה ועבודתה. פקודה מלשון ולא נפקד ממנו איש (עי' רש"י בסנהדרין). נלאיתי כו'. נעשיתי עיף ואיני יכול לישא עוד עול של מלכות בכל. נואמת כו'. שאומרת למדוד ולהביא להם מס מרובה. סגולתך כו'. בני אדום דוחקים

גִּדְרַת פְּרִצַת סֶכֶה נּוֹפֶלֶת (נ"א סֶכֶת דְּדוֹר הַנּוֹפֶלֶת). רוֹמֵם קִרְיָה עַד עֶפְרַיִם
מִשְׁפָּלָת. שְׁבוּיָה נַחֵם נַחְמָה מְכַפֶּלֶת. מְאֹרָה הָאָר וְתֹאִיר מְאֹפֶלֶת:
בְּנֵה עִירְךָ בְיָמֵי עוֹלָם. רְפֵא מִזְבַּחְךָ הַיְכָל וְאוֹלָם. יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל שָׁם
יַעֲבֹדוּךָ כָּלֵם. יִגְדַל שְׁמֶךָ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ. מַעֲבִיר
רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלְיָה לְפוֹשְׁעִים. עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בֶּשֶׂר וְרוּחַ. לֹא כִרְעַתְם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.
וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיִּרְדַּי יְהוָה לְעַנְיֵנוּ וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה לְעַנְיֵנוּ:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא:

יְהוָה לְעַנְיֵנוּ וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה לְעַנְיֵנוּ:
נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹהִים. נִשְׂא עֵינָיו וַפִּשַׁע וַחֲטָאָה. וְנִקְהָה. וְסִלְחָתָה לְעַנְיֵנוּ
וְלִחֲטָאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חֲטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ כִּי
פָשַׁעְנוּ. כִּי אֵתָה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:

אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תְּחַרֵּשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל: כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יַהֲמִינּוּ
וּמִשְׁנֵאִיךָ נִשְׂאוּ רֹאשׁ: הַנִּשְׂא שׁוֹפֵט הָאָרֶץ הַשֵּׁב גְּמוּלָה עַל גְּאִים:

בְּרַחֵם אָב עַל בְּנֵים כִּן תְּרַחֵם יְהוָה לְעַנְיֵנוּ. לִיהוָה לְעַנְיֵנוּ הִישׁוּעָה
עַל עַמְּךָ בְּרַכְתָּךְ סֵלָה. צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה:
צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בְּמַחַ בְּךָ: הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קְרֹאֵנוּ:

מיוסד ע"פ א"ב כפול ובסוף חתום שם המחבר שלמה הקטן חזק:

אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לְדָמִי. אֵל תְּחַרֵּשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט לְמַתְקוֹמִי. בְּקִשְׁהוּ
דְרִשְׁהוּ מִיַּד מַחְרִימֵי. בַּל תִּכְסְּהוּ אֶרֶץ בְּכָל מְקוֹמֵי:

אור הישר - כתור נהורא

והאולם מחורבנה. יהודה כו' כולם. ועל ידי זה
יגדל כבוד שמך מעולם ועד עולם.
אל כו'. לא תשתוק על דמי הנשפך. למתקוממי.
לאויב הקם עלי. בקשהו כו'. תתבע את דמי מיד

סוכה. זה ירושלים. רומם כו'. הרים את ירושלים
שהיא עתה מושפלת עד עפר. נחמה מכופלת.
כמ"ש נחמו נחמו עמי. כימי עולם. כימים
קדמונים. רפא כו'. תתקן את המזבח וההיכל

גוֹל יִגְלָה לְפָנֶיךָ יִשְׁפֹךְ וַיִּזְלַף. גַּם בְּפוֹרְפֹרֶךְ מָלֵא גּוֹיֹת יִגְלַף. דּוֹן יְדוֹן
 שׁוֹפֵךְ חֶלֶף בְּחֶלֶף. דְּמִי עֲנִיִּיךְ הַנְּשַׁפְּכִים בְּשַׁגְרֵי אֶלְפָּה:
 הַתִּינְעֲצוּ יַחַד סוּךְ מִסֶּךְ רַעַל. הַלּוֹט הַלּוֹט פָּנֵי כָל הָאָרֶץ לְהַעֲלֹ. וְלֹא
 יִזְכֹּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל הַמוֹעֵל. וְלָכֵת אַחַר הַתְּהוּ מִשְׁקָץ וּמִגְעֵל:
 זָרַע קֹדֶשׁ בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ. זֶה אֵלֵי וְאַנּוּהוּ זַעֲקוּ וְשׁוֹרְרוּ. חֶבֶל נַחֲלָתְנוּ
 הוּא וְבוֹ נִתְאַמְרוּ. חַיֵּית יַחֲדָתָם בְּצָרוֹר הַחַיִּים צָרְרוּ:
 טַף וְנָשִׁים הִשְׁלִימוּ יַחַד לְעֵקֶד. טְלָאִים הַמְּבַקְרִים בְּלִשְׁפַת בֵּית הַמוֹקֵד.
 יַחֲדִיד וְנִשְׂאָ עָלָיו גֵּהֲרֵג וְנִשְׁקֵד. יַחֲדוּ נִיחַד לוֹ לְבַד רֹאשׁ לְקוֹדֵד:
 כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים. כְּבָשׂוּ כְּזֹבְחֵי אַמּוּרֵי שְׁלָמוֹם. לְאַמּוֹתָם
 אוֹמְרִים לֹא תִכְמְרוּ רַחֲמִים. לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לִיהוָה אִתּוֹ חֶבֶל
 יִתְּנוּ וְיִזְכְּרוּ
 נִתְבַקְּשָׁנוּ מִמְרוֹמִים:
 מִפְּרָפְרִים הַיְלָדִים וְזֶה עַל זֶה מִפְּרָכְסִים. מְמַהְרִים שְׁחוֹט אַחֲרֵים
 וּבְדַמְיָהֶם מִתְּבוֹסָסִים. נָתוֹן עַל רוֹבֵד הַיִּכְלָף וְאַף לְמַמְרָסִים.
 נִגְדַּ עֵינֶיךָ לְעַד יְהוּ תוֹסָסִים:

אור הישר - כתו נהורא

וצררו את נשמתם בצרוור החיים. טף ונשים. שרצו האויבים לכופם לדבר תיעוב זה עם זה. לעקד. להיות קשורים לטבח. טלאים כו'. רוצה לומר, שחקרו ודרשו מהם בחדר שהביאו אותם לשריפה אם יתמצו לעשות את המשוקץ בעיני הקדוש ברוך הוא. והם ענו ואמרו. יחיד כו'. ניהרג ונדקר בשביל הקדוש ברוך הוא שהוא יחיד ונשא. כבשים כו'. רוצה לומר, קטני ישראל בני שנה. כבשו כו'. לכדו אותם האויבים להריגה כמו שהיו שוחטים הקרבנות בביהמ"ק. לאמותם כו'. והם הקטנים אומרים לאמותיהם אל תבכו ואל יתחממו רחמיכם עלינו. כי לקרבן כו'. רוצה לומר, שנהיה נחשבים לפני הקדוש ברוך הוא כקרבנות. נתון כו'. בקשתנו שיהיה דם ההרוגים נתון על שורות הבנין שבהיכל שלך. וגם תתן אותו למי שיגיסו ויערכו בו בידיים כדי שלא יקרוש. נגד כו'. שיהיה תוסס ועולה נגד עיניך להעלות נקם על האויבים.

המחרים אותי. כל כו'. שלא תכסה הארץ את הדם בכל מקום שנשפך כדי שיראה לפניך לנקום את נקמת. גול כו'. יהיה הדם גלוי לפניך ויהיה נשפך וזב לעיניך. גם כו'. אף בלבושך יהיה נחקק דמות כל הגופים שנהרגו על קידוש שמך. דון כו'. הקדוש ברוך הוא ידון וישפוט את אלו אשר שפכו בכל עת. דמי כו'. את דם ישראל כמו דם בהמות. סוך מסך רעל. להשקות ולמסוך אותנו כוס מר. חלוט כו'. רוצה לומר, העכו"ם המכסים את כל הארץ להיות במעלה עלינו. ולא כו'. ושם ישראל הנעלה והרם לא יזכר. ולכת אחרי התהוה. רוצה לומר, לעשות מעשים רעים. משוקץ ומגועל. שהוא שקוץ ותיעוב בעיני הקדוש ברוך הוא. זרע קודש. הם ישראל. בנים אשר לא ישקרו. בהקדוש ברוך הוא. חבל נחלתנו הוא. הקדוש ברוך הוא חלק גורלנו הוא, ולא נעשה דבר המתועב בעיניו. ובו נתאמרו. בהקב"ה נשתבחו. חית כו'. רוצה לומר, שנהרגו על קידוש השם

סְדְרוּ לַפְּנֵיךָ סֵדֶר מְעֻרְכָה גְדוּלָה. סוֹבֵב וְגַם הַיְסוּד קָטוֹן מֵהַכִּילָה.
 עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים הַנּוֹפְחִים כָּלֵל לְעוֹלָה. עוֹלָתְךָ יִדְשָׁנָה יִזְכֹּר כָּל
 מְנַחֲתֶיךָ סֵלָה:

פְּנוֹת וְעִזְרוֹת מְלֵאוּ קֶרְבְּנֵי זְבָחִים. פְּדָרִים וְאַבְרִים הָרֹאשׁ וְהַרְגֵל
 וְהַנְּתָחִים. צְרִידֵי מְנַחֹת כְּמָה עֲשׂוּנֵי מוֹחִים. צְדָקְנִיּוֹת קִנְיָהֶם
 הֵמָּה עוֹלָלֵי טְפוּחִים:

קִיץ לְמוֹזַבַּח הֵם בְּנֵי בִי רַב. קֶרְבֵּן הָעֵם לְכַפֵּר תִּלְמִיד עִם צוֹרֵב. רַחֵשׁ
 מְרַבֵּךְ זֶה מֵאֵז לֹא נִתְקַרֵּב. רִיחַ נִיחוּחַ מְנַחַת יְהוּדָה תִּעָרֵב:
 שְׂרָתֵי כְהֵנָּה בְּשָׂרוֹ נָשִׁים כְּאֲנָשִׁים. שְׁחִיטָה זְרִיקָה וְקַבְלָה מְקַרְיָבִים
 וּמְגִישִׁים. תְּקַרְבַּת מְנַחָה טְהוּרָה נְפִשׁוֹת הַקְדוּשִׁים. תְּנוּפֶת חֲזָה
 וְשׂוֹק וְלֶחֶי הָרֹאשִׁים:

דְּמָעוֹת מְפָה וּמְפָה נּוֹבְעִים וּמְקַלְחִים. שׁוֹחֲטִים וְנִשְׁחָטִים אֵלוֹ עַל אֵלוֹ
 גּוֹנְחִים. דְּמֵי אָבוֹת וּבְנִים נּוֹגְעִים וְסוֹפְחִים. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
 צוֹרְחִים:

יְרָאָה יְרָאָה פְּעֻלַּת פְּנוֹת בּוֹטְחוֹת. כָּחַם הַיּוֹם עֲרָמוֹת לְשִׁמְשׁ נִשְׁטָחוֹת.

אור הישר - כתור נחורא

הקריבו את בניהן שהיו מודדין אותם ונותנין את משקלם לצדקה. קיץ למזבח. כמו שהיו מקריבים קרבנות על המזבח משקלי ישראל, כן עתה הם. בני בי רב. בני ת"ח שנהרגו על קידוש השם. קרבן העם לכפר. כמו שנשחט הקרבן שהיה מכפר לעונות ישראל כן עתה. תלמיד עם צורב. שנהרגו על קידוש השם. רחש כו'. מנחה חלוטה ברותחין לא נתקרב מיום שחרב ביהמ"ק. ריח כו'. בקשתנו שתמתק לך המנחה הזאת שהקריבו ישראל את עצמם על קדושת שמך. שרתי כו'. הנשים נתכשרו לעבוד עבודת כהונה כאנשים. שחיטה זריקה קבלה. של דם בניהן מקריבים ומגישים. גונחים. צועקים מלבם באנחה רבה. וסופחים. מחברים. שמע כו'. וצועקים שמע ישראל ה"א ה' אחד. יראה. הקדוש ברוך הוא גם. יראה. לפניו לזכרון תמיד. פעולת כו'. מעשה

סדרו לפניך. ישראל. סדר מערכה גדולה. על ידי שנהרגו על קידוש שמך עד שגם. סובב וגם היסוד. של מזבח שלמעלה. קטן מהכילה. צר מלהחזיק את נפשות ההורגים. עולתך ידשנה. העולה הזאת תהיה שמינה בעיניך, רוצה לומר, שתתקבל לריח ניחוח. יזכור כו'. ותזכור את המנחות שהקריבו ישראל לפניך בקדושת השם. פנות ועזרות. של בתי כנסיות ובתי מדרשות. מלאו קרבני זבחים. רוצה לומר, שנהרגו שם מנער ועד זקן טף ונשים. פדרים כו'. רוצה לומר, שנחתכו לחתיכות רבות. צרידי כו'. תחת שהיו מקודם מקריבים מנחות יבשות עתה נהרגו ונמצא נשפך מהם כמה מדות של מוח. כדוגמא דאיתא באיכה רבתי על אבן אחת מצאו ארבעים קבין של מוחי תינוקות. צדקניות כו'. רוצה לומר, כמו שהיו הנשים מקודם מקריבות את קיניהן, עתה

מיוסד ע"פ א"ב כל חרוז נשלם על לשון המקרא ובסוף חתום שם המחבר הלילל בן יעקב חזק ואמץ
אמן ו' אמן:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲמוּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּזַרְתָּם כְּשֵׁהֶם. נְמַשְׁתָּם
זִנְחָתָם וְהָיִית פִּגְמוֹר נְדָהֶם. בְּתַתֶּךָ בְּיַד טְבִילַת (נ"א רָשָׁע)
הַמְּזָהֶם. נְדִיבֵי עַמִּים נְאַסְפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם:

בְּעֲשָׂרִים בְּסִיּוֹן גּוֹמֵר פִּרוֹת וּמִפְרִיחַ. בְּתַתֶּךָ לְ"א לְפָרֵט נִתְּנוּ בְּיָדוֹ
לְהַכְרִיחַ. נִתְרַצוּ לְהַעֲלוֹת לְאֲשִׁים לְהַרְיֵחַ. הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רֵיחַ:
נִמְר לְכָלוֹת נַפְשָׁם בְּלֵי פְדִיּוֹם. בַּעֲצַת כּוֹמֵר (נ"א הָרָשָׁע) הַמְּנוּל
לְהַרְחִיק הַתִּיּוֹם. נִתְמָם בְּמַגְדֵּל לְהַכְרִיחַם אִיּוֹם. אֵךְ בִּי יֵשֶׁב יַהֲפֹךְ
יָדוֹ כֹּל הַיּוֹם:

דָּבָר זֶה כְּשִׁמְעָם נִתְרַצוּ יַחַד. כְּכִסִּין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע לְהָשִׁיב פְּאָחַד. כְּלָנוּ
בְּנֵי אִישׁ אֶחָד. מִפֶּה הַמְּשַׁלֵּמַת מְלֵהֶכְחַד. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה יְהוָה
אֵיךְ וְהַכִּי
אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְהוָה אֶחָד:

הֵם כְּעָנוּ עָלָיו נִשְׁלִיךְ יְהֵב. וְלֹא נָשִׁים כְּסִלֵּינוּ בְּאֱלֹהֵי זָהָב. לַעֲרוֹךְ
מַעֲרָכָה צִוָּה קְדוֹשִׁים לְהַבְהִיב. וְיֵהִי כְּעֲלוֹת הַלֵּהָב:

וַיֹּאמְרוּ לְהוֹצִיא אוֹתָם לְבֵית הַשְּׂרָפָה. יַחֲדוּ שְׂמֵחוּ כְּהַכְנַסַת כְּלָה לְחַפְתָּה.
עָלֵינוּ לְשִׁבְחַ שְׂבָחוּ בְּנִפְשׁ כְּסוּפָה. הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הַנֶּךְ יָפָה:
זוּגוּ יַחַד פְּרָחֵי כְהֵנָה בַּעֲנִיבָתָם. יַחֲיֵאל וַיְקוּתֵיֵאל בְּכֵהֵנָה וּבְשֵׁרוֹתָם.
בְּאֵהָב נִמְתָּחוּ עַל הָעַמּוּד לְכַפּוֹתָם. הַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמֹתָם:

אור הישר - כתור נהורא

ולא נמצא פסול בזרעו, לכן לא נכרת גם
אנחנו מטתו השלימה על ידי שנתרצה לו
לכפור באלקי ישראל. חם כו'. כאשר ענו שעל
הקדוש ברוך הוא נשליך את משא חלקנו.
כסלנו. בטחוננו. לערוך כו'. אז ציוה לערוך
מדורה גדולה לשרוף את הקדושים. עלינו
כו'. ואמרו עלינו לשבח בחשק גדול ונתקיים
הכתוב הנך יפה כו'. זווגו. נתחברו. בעניבתם.
בקשר אמיץ שביניהם. באהב כו'. שקבלו עליהם
באהבה להיות נמשכים על העמוד לקשור אותם.

נדיבי עמים נאספו. נהרגו ישראל שהתנדבו
מכל העמים שיהיו עמו של הקב"ה עם אלקי
אברהם. בעשרים בסיון. שהוא. גומר פירות
ומפריח. האילנות. הדודאים כו'. אפילו הריקים
שבישראל נתנו אז ריח טוב להשרף על קידוש
השם. גמר כו' שנחלט בדעתו לכלות את ישראל
ולא יועיל להם שום פדיון לנפשם. דבר זה.
שרצונו שיעבדו ישראל פסלי עץ ואבן. ככסין.
כמו בהר סיני. כלנו כו'. אנחנו כולנו בניו
של יעקב אבינו ע"ה שהיתה מטתו שלימה

תְּתַמּוּ בְּחֹתֶם קֹדֶשׁ בְּחֹרִים וַיִּשְׁיִשִׁים. וְעָלוּ לְמַנּוֹן וְהֵם אֶחָד וְשְׁלִשִׁים.
יְהוּדָה וַיִּצְחַק מִשָּׂה חֲסִידִים מְאַשְׁשִׁים. וַיְהוּדָה עַד רָד עִם אֵל
וְעַם קְדוֹשִׁים:

מְבוֹעִים בְּחֹתְמָם אֲרַבְעָה בְּלִי כַחַד. בְּרוּךְ וְשִׁמוֹאֵל אָחִיו נִגְוְעוּ בְּאֶחָד.
מִנְחָם וַיְהוּדָה אַחִים בְּאִימָה וּפְחָד. הִנֵּה מָה פּוֹב וּמָה נְעִים
שָׁבַת אַחִים גַּם יַחַד:

יַחַד הַנְּשִׁים לְבֵית הַמּוֹקֵד בְּחִילְךָ. אִשָּׁה רְעוּתָהּ מְזוֹרֶזֶת לְמַהֵר
וְלִילְךָ. שְׁבַע עֶשְׂרֵה מֵהֶם נִמְנוּ בְּפִלְךָ. בְּשִׁמְחַת וְגִיל תְּבוֹאֵינָה
בְּהִיכַל מִלְּךָ:

בְּהִנִּיעַ הָאֵשׁ לְאַסִּירֵי יְדֵי הַכַּהֲנִים. נִתְקוּ הַמּוֹסְרוֹת מֵעַל יְדֵי הַכַּהֲנִים.
צָרְחוּ צָרְפְּתָנוּ הָאֵשׁ וַיִּצְאָנוּ כִנּוּם. יִתְיַצְבוּ מִלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים:
לֹא שָׁךְ חֶרוֹן הַצּוֹרֵר מֵעֲלֵיהֶם. צוּהָ עֲבָדָיו לְהַחְזִירָם לְבֵית מוֹקְדֵיהֶם.
הִבֵּה וּפְצוֹעַ הַכּוּם בְּאֵלוֹת וּבְמִקְלוֹתֵיהֶם. תִּשְׁיֵב לָהֶם גְּמוּל יְהוָה
כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם:

אֵיזוֹן הַכֵּל
וְהַיְהוּדָה וְהַיְהוּדָה
אֵיזוֹן הַכֵּל

מִלְּאֲכֵי מַעֲלָה יִבְכְּיוּן עַל דְּאֲבוֹנָי. כִּי רַבּוּ מִכְּאוֹבִי וְגָדְלוֹ יְגוֹנִי. שְׁלֹשֶׁת
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר נָפְלוּ לְפָנַי. וַיִּצְקֶם לְפָנַי יְהוָה

אֵיזוֹן הַכֵּל
וְהַיְהוּדָה וְהַיְהוּדָה
אֵיזוֹן הַכֵּל

אור הישר - כתו נהורא

בעצמם לא נשרפו. צרחו כו'. אז צעקו האש זיכך
אותנו וכנים אנחנו מלהשפט כי הלא זה סימן
שהאש אינה שולטת בנו. יתיצבו כו'. לראות איך
שהם מצירים אותנו חנם. ואף שראה כל זה. לא
שך כו'. לא שקטה חמתו מעליהם. תשיב כו'.
אמת ה' תשלם להם כאשר עשו לנו. ויציקום.
ושפכו את דמם. צופה כו'. הקדוש ברוך הוא
הרואה בחרפת, ר"ל בעונות ישראל שצריכים
לירא ממנו. לברר כו'. לכן הוא בוחר את הצדיקים
המשבחים אותו ועוסקים בבנינו של עולם, שיהיו
הם הקרבנות לכפר על עון הדור. הכין ה' טבח.
שיהיו הם הקרבנות.

מאוששים. מחוזקים. רד כו'. מושל ביראת
אלקים ונמנה בין הקדושים. טבועים כו'. ארבעה
הנחקקים בחותם של קודש ולא נכרתו
מקדושתם. מנחם ויהודה אחים. נהרגו. באימה
ופחד. ועליהם ראוי לומר. הנה מה טוב כו'. יחד
וכו' ולילך. כל הנשים היו מזוזות זו את זו לילך
לבית השריפה שהוכן להם בעיר חילך. נמנו
בפלך. ר"ל מספר הנשים שנהרגו במחוז ההוא
היו שבע עשרה. בשמחות כו'. ר"ל שהלכו
בשמחה להיות נהרגות ולהכנס בהיכלו של מלך
מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. נתקו המוסרות.
החבלים שעליהם נשרפו והותר הקשר שלהם והם

נִזְרָא וְאֲדִיר צוּפָה בְּעֶלְבוֹן יִרְאִיו. לְבָרַר לְקַרְבְּנוֹתָיו מִשְׁבַּחָיו בְּנִזְרָאוֹ.
בְּאֵלֶּה הַחֲסִידִים אֲשֶׁר נִקְרְאוּ מִקְרָאֵיו. הִכִּין יְהוָה לְאֵימֹתָיו טַבַּח

(ב"א זבח) הַקְּדִישׁ קְרָאֵיו:

סֶמֶךְ וְתִקְף־אוֹת וּפְלֵא לְגִדְלָה. שְׂרַפַת נִשְׁמָה וְגוֹף לֹא כָלָה. עֵין רִאֲתָה
וְאֹזֶן שְׁמָעָה וּמְלָלָה. גַּם לְהִתְנוּסָם מִפְּנֵי קִשְׁטֵי סֵלָה:

עָמְדוּ בְּנִסְיוֹנָם וּקְבְּלוּ דִין בְּעֲלִיזוֹת. וְלֹא נָסַג אַחֲזֹר לֵב וְעֵינַיִם נְלוּזוֹת.
רְאוּיִם לְקְבוּעַ תְּפִלוֹת עֲזִיזוֹת. וְנִצּוּמָה וּנְבִקְשָׁה עַל זֹאת:

פְּדוּת וּכְפָרָה יְחֻקְקוּ לְיִשְׂרוּן בִּסְפָר. יַעֲמוּד זְכוּתָם לְעַמָּם פְּעַם לְהַפְּרֵ.
עַל הַכְּהָנִים וְעַל כָּל עַם הַקְּהָל יִכְפֹּר:

צְדִיק יִצְרַח אִפְסוֹ חֲסִידֵי הַזֹּבַח. חֲנֻנְיָהּ וּחֲבִירָיו מְסֵרוּ נַפְשָׁם לְאַבְחָת. רַבִּי
עֲקִיבָא וּחֲבִירָיו בְּעֲלֵי הַטַּבַּח. כְּרַתִּי בְרִיתִי עֲלֵי זֹבַח:

קְדוּשׁ זָכַר יִזְכֹּר זֹאת הַעֲקֵדָה. עִם עֲקֵדַת יִצְחָק אוֹתָהּ לְהַעֲנִידָה. רְצוּיָהּ
וְעֲשׂוּיָהּ כְּדַת וּכְתֵעוּדָה. זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה:

רְאֵה תְרַאֶה בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל. וְקִנְאָ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּלְחֲרָבוֹת אֲרִיאֵל. וְלָדָם
חֲסִידֶיךָ הַשְּׂפוּף הַזֶּה. נִקָּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

שְׁפִיכַת דָּם חֲסִידֶיךָ לְעֵינַיִנוּ תוֹדִיעַ. וְעַד מָתִי תִהְיֶה כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל
לְהוֹשִׁיעַ. אוֹיְבֵי רִיב תָּרִיב וּדְמִיָּהם תִּשְׁפִּיעַ. אֵל נִקְמוֹת יְהוָה

אֵל נִקְמוֹת הוֹפִיעַ:

אֵלֶיךָ יְהוָה
יִתְחַנֵּן וְיִתְעַלֵּם

אור הישר - כתר נהורא

נתעוותו. ראויים כו'. הקדושים ההם ראויים לקבוע אותם לזכרון זכותם בתפלות חזקות. לעומם. נגד ישראל. צדיק כו'. הקדוש ברוך הוא צועק שכלו החסידים שנשחטו על קידוש שמו. חנניא כו'. זה חנניה מישאל ועזריה. לאבח. ללהט האש. כורתי כו'. שכרתו עמו ברית על ידי שנזבחו על קידוש השם. זאת העקידה. ר"ל אלו הקדושים שנשרפו. להענדה. לקשור ולחבר. הועלה על מוקדה. שעלו להשרף על קידוש השם. הוא. התרצה. תשפיע. תרבה.

הקדיש קרואיו. הזמין את הקרואים שלו להיות הם מכפרים על עון הדור. סמך ותוקף. עשה ה'. אות ופלא לגדלה. להגדיל הפליאה. שריפת כו'. שלא נשרף גופן של הקדושים רק נשמתן יצאה. עין כו'. כל עין שראתה וכל אוזן ששמעה הפליאה הזאת אמרה. נס כו'. כי הקדוש ברוך הוא מנסה את ישראל כדי לקשט את מדותיו בעולם, וכשיתן להם טובה יאמרו האומות יפה הטיב להם כי הם עמדו בכמה נסיונות. בעליזות. בשמחה. ולא כו'. לבם לא סר לאחור ועיניהם לא

תבא תפלתִי לפניך למעלה למעלה. אנקת אסיר ודמי חסידיך
 להתקבלה. בהביאך על האויב נחרצה וכלה. תבענה שפתי תהלה:
 הקל קול יעקב בצנחה ובנהימה. מדם ששפכו ידי עשו להנקמה.
 שרפת בית הבחירה ותורתך המרוממה. תורת יהוה
 תמימה:

יתאשרו על מחיצתן הרוגי בלויש. לא נסתפקו לומר יהוה
 בקרבינו היש. נתחזקו במעוזם כמו אריה וליש. להנחיל
 אהבי יש:

לנצח יריב ריבם למען שמו. יודע בגוים לעינינו תשועת נואמו. מראש
 פרעות אויב מהרה בהנקמו. הרנינו גוים עמו:
 לעמק הורידום בלא קבר להשפט. ראה והפיטה אלהי המשפט. קים
 נא באויבי החזון והמשפט. והורדתים אל עמק יהושפט:
 בינה הגיגי אלהי תהלתי ותוחלתי. שימה בנאדך ולפניך דמעת לחיתי.
 קים נא מהרה חזיון נבואתי. ונקיתי דמם לא נקיתי:

אור הישר - כתר נהורא

ועד עתה. אז. הרנינו כו'. ישבחו האומות את
 ישראל ראו מה שבחה של אומה זו, שדבקו
 בהקדוש ברוך הוא בכל התלאות שעברו עליהם
 ולא עזבוהו, יודעים היו בטובו ושבחיו. לעמק כו'.
 השליכו את המומתים לבור שלא יבואו לקבר.
 החזון. הנבואה שנביא יואל הנביא. והורדתים
 כו'. פירש רש"י ארד עמם בעומק הדין. בינה כו'.
 הבן הגיון לבי אתה ה' שאני מהלך בכל עת
 ותקותי עליך. שימה כו'. הדמעות הנופלות על
 לחיי תשימם לפניך בנאד המיוחד להן למען יהיו
 נזכרים לפניך. חזיון נבואתי. שניבא עלי יואל
 הנביא. ונקיתי כו'. פירש רש"י אף אם אנקה
 אותם משאר עבירות שבידם ומהרעות שעשו לי,
 דמם של בני יהודה לא אנקה. יען כו'. עבור
 שהעבירו את חוקו של הקדוש ברוך הוא והחליפו
 את התורה. מקדשי כו'. והחריבו את בית המקדש
 והעיר ציון היה לחרישה ונשאר ריקם מבנין

נחרצה וכלה. כריתה וכליון אז. תבענה. תדברנה
 שפתי תהלה. הקול כו'. קולו של יעקב צועק
 בצעקה גדולה. מדם כו'. להתנקם מהדם ששפכו
 ידיו של עשו. שרפת כו'. ועל ששרפו את בית
 המקדש והתורה המהוללה. יתאשרו כו'. הרוגי
 עיר בלויש ראויים להתהלל במחיצתן, ר"ל
 במקום שהם שם. כי לא כו'. ר"ל, שקבלו עליהם
 היסורין באהבה והצדיקו עליהם את הדין
 שבוודאי ה' עשה זאת עבור עוונותיהם, ולא היה
 דבר זה בעיניהם ספק כלל. נתחזקו כו'. חזקו את
 עצמם כמו אריה בהקדוש ברוך הוא שהוא מעוז
 להם. להנחיל כו'. ר"ל, בכדי שינחלו את הבשר
 המעותד לצדיקים. יריב ריבם. של אלו ההרוגים
 הצועקים התשועה על הורגיהם. למען שמו. כי
 בזה יתגדל כבוד שמו. תשועת נואמו. ר"ל
 התשועה שדיבר והבטיח לנו. מראש כו'. כאשר
 יתנקם מהאויב מהתחלת הפרצות שפרץ כישראל

יַעַן עָבְרוּ חֵק וְחָלְפוּ תְעוּדָה. מְקַדְּשֵׁי וְצִיּוֹן חָרְשׁוּ רִיקָם לְהַעֲמִידָה. נִקְמַת
הַדָּם וְנִקְמַת הַחֶמֶס תִּצְמִידָה. מִחֶמֶס בְּנֵי יְהוּדָה:

כָּבֵל נָא צְקוּנֵי אֵל עֲלִיּוֹן. חֵישׁ מִפְּלֹט וְהַצֵּל עִמּוֹד הָאֲבִיוֹן. תִּשְׁיֵב עֵירֶךָ
וְנִוֶּךְ כְּמִקְדָּם בְּצִבּוֹן. וַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵינוֹ הַכֵּל
יְהוָה הוּא הַיְהוָה
יְאִתְּרוֹנוֹ</sup> שָׁכֵן בְּצִיּוֹן:

חָזַק וְאַמִּיץ אָמֵן יְאֵמֵן בְּאַמוּנָה. דְּבָרוּ הַטּוֹב יַמְהַר וַיַּחֲשֵׁב לְהַקִּימָנָה.
הַמוֹן עֵיר לְמִלְאוֹת וְאַרְמוֹן לְכוֹנֵנָה. וּפְדוּיֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵינוֹ הַכֵּל
יְהוָה הוּא הַיְהוָה
יְאִתְּרוֹנוֹ</sup> יֵשְׁבוּן וּבָאוּ
צִיּוֹן בְּרִנָּה:

אֵל מְלֶכֶךְ יוֹשֵׁב עַל כְּסֵא רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחַסִּידוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ. מַעֲבִיר
רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מַחִילָה לְחַפְּאִים וְסִלִּיחָה לְפוֹשְׁעִים. עֹשֶׂה צְדָקוֹת
עִם כָּל בֶּשֶׂר וְרוּחַ. לֹא כִרְעַתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹאמֹר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.
וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעֵינָיו מִקְדָּם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
וַיֵּרֶד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ <sup>אֵינוֹ הַכֵּל
יְהוָה הוּא הַיְהוָה
יְאִתְּרוֹנוֹ</sup> בְּעֵנָן וַיִּתְּיָצֵב עַמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בִשְׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

אֲזוֹן תַּחַן וְהַסְּפַת עֵתִיכָה. אֶף הָפַר וְשִׁכַּף עֲבָרָה. בָּאֵי לְחַלּוֹתְךָ בְּנַפְשׁ
מְרָה. בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל יִמְצְאוּ עֲזָרָה:

נַעֲשֵׂת נְאֻנְחִים עֲנוּתָם חֲזוּה. גְּחִינַת קוֹמַתָם לֹא (ב"א נָא אֵל) תִּבְזֹה. דְּרוֹשׁ
עֲלֻבּוֹנָם מִצַּר בּוֹזֵה (ב"א וּבּוֹזֵה). דְּרוֹךְ פּוֹרָה וְנִצְחָם יִזֶּה:

הֲלֹא אַתָּה הָיִיתָ וְהִנֵּךְ. הִיּוֹ תִהְיֶה בְּהַדָּר גְּאוּנָךְ. וְנִמְתָּ יְכוֹן זָרַע אֲמוּנָךְ.
וְהִנֵּם כָּלִים מִתְגַּרֵּת חֲרוּנָךְ:

זוֹעֲמוּ בְּעוּוִים וּמִמְאֻוִים נִסְחוּ. זוּרוּ כְּאֶפְסִים וְלֹא נָחוּ. חֲבֵלָה רוּחָם
וְלַעֲפָר שָׁחוּ. חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים וּמַעֲנִית הַמְּתִיחוּ:

אור הישר - כתור נהורא

וה'. יהיה שוכן בציון. אמן יאמן. ר"ל שיאמנו
דבריו שהבטיח לנו. להקימנה. לקיים. המון כו'.
למלאות את ירושלים בהמון עם ישראל ולהשיב
את בית המקדש על מכונו. ופדויי ה' ישובון.
לירושלים.

ואנשים. נקמת הדם. של הרוגי ישראל. ונקמת
החמס. שגזלו את רכושם. תצמידה. תחברם יחד
להנקם. מחמס כו'. עבור אשר חמסו וגזלו את
ישראל. צקוני. שפרכת תפלתי. חיש מפלט. מהר
הישועה שנהיה נמלטים מהצרה. בצביון. ביופי.

מְבַעֵו כְּבוֹז וְאִין פּוֹצֵה. טוֹרְפֵיהֶם שָׁלוּ מִקְצָה אֶל קְצָה. יוֹם יוֹם לוֹחֲמִים
מִנְצָה. יָד פּוֹרְשִׁים מִלַּחַץ לִיצָא:

כָּלוּ חַיֵּיהֶם בְּיַגוֹן וְאַנְחָה. פּוֹשֵׁל רַבָּה וְעַרְבָה שְׂמֹחָה. לִישַׁע חוֹכִים וְהִנֵּה
צוֹחָה. לְבָטוּם קָמִים וְכָרוּ שׁוֹחָה:

מִעֲרִימִים סוֹד מִמֶּךָ לְהַדִּיחֶם. מִכְּבִידִים עוֹל לְהַכְשִׁיל כְּחָם. נוֹאֲקִים
אֵלֶיךָ בְּהַתְעַטֵּף רוּחָם. נַחַת לְמִצּוֹא מְכוּבָד טָרְחָם:

שִׁיחַ צָגִים (ב"א צָקִים אוֹ צוֹעֲקִים) בְּמַעֲמַד צָפוּף. סְלִיחָה מִבְּקָשִׁים
בְּקִדְקֵד כְּפוּף. עוֹשְׁקֵיהֶם יִקְנִיאוּם וְנִתְנוּם לְשִׁפוּף (ב"א בְּנִצֵּר
נֶאֱפוּף). עוֹעִים יִמְסִכוּ וְיִהְיוּ לְסִפוּף:

פְּרָה דְבִקִּיךָ מִחֶרֶץ וְכִלּוּי. פְּלִטָם מִצּוֹרֵר וְתַנָּם לְעִלּוּי. צוּה יִשׁוּעוֹת
מִשְׁחָרִיךְ בְּחִלּוּי. צוּר עוֹלָמִים הוֹשִׁיעֵנו בְּגִלּוּי:

קִנְיָ וְנוֹקֵם קִנְיָ לְשִׁמְךָ. קִצֵּץ עֵלָם (ב"א סְמִלּוֹנִים) מִצּוֹאֵר עִמְךָ. רֵאֵה
עֲמַלְנוּ וְשׁוּב מוֹעֲמֶךָ. רִיבָה רִיבְנוּ מֵעַם חֶרְמֶךָ:

שְׂבַעְתִּים הָשִׁב לְחִיק מֵאֲנִינִי. שִׁכַר חֲצִיךָ מִדָּם מְעַנִּי. תַּטָּה אֲזַנְךָ לְקוֹל
תַּחֲנוּנִי. תִּרְצֵנִי בְּקִרְאֵי יְהוָה וְהוֹאֲדֵנִי יְהוָה:

אִיִּן וְכֵל
הִתְחַוֵּה וְחֵה
אִתְּרִינְדִי יְהוָה וְהוֹאֲדֵנִי יְהוָה:

יְהוָה וְהוֹאֲדֵנִי יְהוָה וְהוֹאֲדֵנִי יְהוָה. אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אֶרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת:
נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים. נִשְׂא עוֹן וּפָשַׁע וְחַטָּאָה. וְנָקָה. וְסִלַּחַת לְעוֹנֵנוּ
וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנַחֲלַתֵנוּ:

אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה. בְּרֵאוֹתֵי כָּל עִיר עַל תִּלְהָה בְּנוּיָה. וְעִיר הָאֱלֹהִים
מִשְׁפַּלַּת עַד שְׂאוֹל תַּחֲתֵיָה. וּבְכָל זֹאת אָנוּ לְיָהּ וְעֵינֵינוּ לְיָהּ. יי:

מִדַּת הַרְחָמִים עָלֵינוּ הַתְּגַלְגְּלִי. וְלִפְנֵי קוֹנֵךְ תַּחֲנַתְנוּ הַפִּילִי. וּבְעַד עִמְךָ
רַחֲמִים שְׂאֵלִי. כִּי כָּל לֵבָב דְּוִי וְכָל רֵאשׁ לְחָלִי. יי:

תְּמַכְתִּי יִתְדוֹתֵי בְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה תְּבוֹת. וּבְשַׁעֲרֵי דְמַעוֹת כִּי לֹא נִשְׁלָבוֹת.
לְכֵן שְׁפַכְתִּי שִׁיחַ פְּנֵי בּוֹחֵן לְבוֹת. כְּטוּחַ אָנִי בְּאֵלָהּ וּבְכוֹת

שְׁלֶשֶׁת אָבוֹת. יי:

טוב כִּהְקָרִין וְהַאִיר הַשַּׁחַר. יַחַד בְּשָׁנֵי נַעֲרֵיו בְּעֲצֻלָּתוֹם לֹא אַחֵר. כִּהוֹלֵךְ
כַּחֲלִיל וְסוּפוֹ לַחֲזוֹר מִחֵר. לָקַח בָּנוּ בַּדְּבָרִים וְעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה כְּחֵר:
מֵאֲכָלֶת שְׁנוֹנָה מְרוּטָה לְמַטְבַּח. נִדְנָה נִתַּן מְלַהֲבֵעֵיתוֹ בְּאַבְחָה. סָב וּבְחוֹר
לְשִׁינֵיהֶם הַשֵּׁבַח. עָרְכוּ עֲצִים לְשֵׁם הַזִּבְחָה:

פְּרִי צְדִיק כִּהֲאִזִּין בְּמִלָּה. צוֹר יִרְאֶה לוֹ הַשָּׁה וְאִם לֹא בָּנִי לְעוֹלָה. קָרַץ
עֲצָמוֹ הַזְּמִין וְתָלָה עֵין לְמַעְלָה. רַחֵשׁ לְעַקְדוֹ הַיֵּטֵב מְלַהֲפֵסֵל
בְּמַעֲלָה:

שָׂאג זָקֵן וּבְשִׁנוֹנָה אָחִז. תִּקְפוּ אֲרָאִים וְצַעְקוּ מִמַּחֲזו. מְרוֹם כִּהֶסְפִּית
צִמְצַם שְׁכִינָתוֹ כְּחֹז. אֵיל הִרְאָהוּ אַחֵר בְּסִבְךָ נְאֻחֹז:
יַחֲדֵי הַנְּאָהֵב כְּשֶׁלַף הַתַּעַר. רַחֵף מִגְּנוֹ וְעַמֵּד בְּשַׁעַר. בְּנֵךְ יַחֲדִיד אָהוּב
מִנְעַר. רַב לָךְ אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֵל הַנְּעַר:

בִּי נִשְׁבַּעְתִּי בְּקִיּוֹם רְזָה. יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה. צָקוֹן לַחֵשׁ
בְּנֵיךְ בַּצַּר לָמוֹ אֲחִיזָה. חֲקוֹתֶם לְחַיִּים כִּי אֶסְלַח לְעוֹן הָעַם הַזֶּה:
אָנָּה הַיֵּשׁ הַנִּכְבֵּד וְהַנּוֹרָא. לַעַת צָרָה פִּקְדֵנוּךְ וְשַׁחַרְנוּךְ בְּמוֹרָא. זְנַחְתָּנוּ
רַחֲקָתָנוּ, קָרְבָנוּ וְהִכְנַ עֲתִירָה. לֹא נִסּוּג מִמֶּךָ, תַּחֲיִינוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא:

אור הישר - כתו נהורא

משפיל עיניו לראות את מעשה אברהם ויצחק. איל כו'. והראה לאברהם איל שנסתבכו קרניו בעץ. יחיד כו'. כאשר שלף והוציא אברהם את החרב מנרתיקה. רחף וכו'. הגין עליו הקב"ה שהיה מגן לו. ועמד בשער. לעכב הדבר כאדם שעומד בשער לעכב שלא יצא ויכנס שום אדם מנוער מנערותו. רזה. חזק. צקון כו'. שפרכת תפלת בניך שיתפללו אלי בצרותם אראה. חקותם כו'. לחקוק אותם לחיים כי אכפר על עונם. פקדנוך. זכרנו אותך. שחרנוך. דרשנו אותך. זנחתנו. עזבת אותנו. רחקתנו. הרחקת אותנו מלפניך. עתה בקשתנו ממך. קרבנו כו'. קרב אותנו והכן דבורים בלשונינו איך שנבקש ממך. לא נסוג ממך. לא נהיה סרים מלפניך. תחינו כו'. תאריך את חיינו ונוכל להתפלל אליך.

טוב כו'. אברהם שהיה טוב בעיני אלקים ואדם כאשר זהר והאיר השחר. אז יחד כו'. לא נתעצל מלהלוך ולקח עמו שני נערי. כהולך בחליל. והלך בשמחה כאדם שהולך בתופים ובמחולות. מאכלת כו'. חרב חדה שהושחזה לשחוט בה. נדנה כו'. נתן אל התיק כדי שלא להבעית את יצחק בלהט החרב. פרי כו'. כאשר שמע יצחק את דברו של אברהם שאמר לו. צור יראה לו השם ואם לאו בני לעולה קרץ כו'. אז הזמין את עצמו להשחט. רחש כו'. אמר לאברהם שיעקדנו היטב שלא יוכל לזוז את עצמו ולא יפסל במום. שאג כו'. התחיל אברהם לצעוק ואחז בחרב השנונה ומושחזת. תקפו כו'. נתחזקו המלאכים וצעקו מגבול שלהם. מרום כו'. כאשר הקשיב הקב"ה בקולם אז צמצם את שכינתו להיות נדמה כאילו

חִזְקֵנוּ וְאַמְצָנוּ לְמַעַן כָּפֹא כְבוֹדְךָ. קוֹמְמֵנוּ וְהַחְיֵנוּ בְּטַל אֲוֵרוֹת הַיּוֹדֶךָ.
 וְכִלְה דְבַר וְחֶרֶב וְרֶעֶב מִנְחַלַּת שְׁרִידְךָ. וְתֹאמַר לְמַלְאָךְ הַרְף יָדְךָ:
 קַדְמָנוּ פְּנִיךָ אֲדִיר וְנֹאֹר. בְּתַפְלָה וּבְקִשָּׁה וּבְהַכְנַעַת שְׁאוֹר. הַקִּימָנוּ בְּאוֹר
 פְּנִיךָ אִמְרַתְךָ לְבֹאוֹר. כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר:

אל מלך וכו' זכור רחמיך וכו' עד גמירא תמצא לעיל.

אל מלא רחמים של כ' סיון

להרב המאור הגדול מו"ה יחיאל מיכל דק"ק נעמרוב הגדולה שנהרג על קידוש השם בשנת ת"ח
 לפ"ק:

מיוסד ע"פ א"ב:

א) אל מלא רחמים. שוכן במרומים. אין פמוך באלמים שומע לשועת ענומים. המצא מנוחה
 נכונה על פנפי השכינה:

ב) במעלות קדושים וטהורים. בזהר הרקיע מזהירים. את נשמת הגבורים. דורשי קלים
 וחמורים. מנהיגי עדת ישירים. נשחטים כאילים וכפרים. באו זדים ארורים. פדוב אורב
 במסחרים. נחלתנו נהפכה לזרים. השביענו לענה ומרורים:

ג) גאוני עולם חסידי ארץ. גודרי גר ועומדים בפרץ געו על פליון וחרץ. נמוגו כל יושבי
 ארץ:

ד) דוה לבנו. על עטרת ראשנו. לשמע און דאבה נפשנו. כי הפלא ה' את מכותינו. והפה
 שבע על חטאתינו:

ה) הוגי תורת יהוה ^{יהוה} לילות וימים. דורשי רשומות בחורים וחכמים. הושלכו לארץ
 למטעי כרמים. נהפכו לדם נהרות ואגמים:

ו) ווי העמודים. ומעשה חדודים. הרביצו והעמידו תלמידים. ביד בוגדים ושוודים. הפה
 היו לשריפת אש יקודים:

ז) זהיר זריו במצות אל. האלוף הגאון הרב מוה"ר יחיאל. נשא ידו ולבו לאל. הוי אריאל
 אריאל:

ח) יהוה ^{יהוה} חרפתנו והביטה:

ט) מפסרי טוהר קדושי עליון. צעקו חוצה מר ובכיון. איכה היו לחרפה ולבזיון. שוד ושבר
 וכליון:

אור הישר - כתר נמורא

בטל אורות. משל אל ריבוי הטובה. למלאך. ידך מלעשות רעה. נאור. עוטה אור. לבאור.
 הנשלח ממך להפרע מאתנו. הרף ידך. עזב את לבאר.

(ז) יון וקדר הספימו יחד. לעקור ביצתן באימה ופחד. יהוה ^{יהוה} אחד ושמו אחד. תפול עליהם אימתה ופחד:

(ח) כל מחמדי עין. קדמו בכל פלי זין. שמו לנגדם פאין. ובלעים פהרף עין:

(ט) לא האמינו יושבי העיר. פי יבא עליהם אויב וצר. דלו עיניהם וצעקו מר. ותיטב ליו משור פר:

(י) מסרו נפשם ונגותם. מפפרים הילדים בחיק אמותם. פלו חיהם ורבו אגחותם. נקום יהוה ^{יהוה} נקמתך ונקמתם:

(יא) נקום יהוה ^{יהוה} נקמה. יהוה ^{יהוה} איש מלחמה. הטל ביניהם מהומה. והיו לבזיה ולשמה:

(יב) ספר תורה קרעו בחמתם. שרפוהו ודרסוהו בהליכתם. למה יאמרו הגוים איה יראתם. אין אלהים כל מזמותם:

(יג) עורה למה תישן. אומה בלא כתב ולשון. פשטו יד בכת אישון. תבהלם ותרדפם פנחל קישון:

(יד) פתאום נקנסה מיתה חמורה. על ארזי הקבנון אדירי התורה. גם לא היה להם קבורה. אריאל צעקו מרה:

(טו) צהלו ורזו הרוני הקהלות. פי נפשם צרורה פעילוי העילות. לריח ניחוח זכחים ועולות:

(טז) קומה יהוה ^{יהוה} ופוצו אויביך. פי הורגנו כל היום עליך. מלטה נפשי מרשע הרפך. נקום נקמת דם עבריך:

(יז) ראה יהוה ^{יהוה} ותביטה. פי ירדנו מטה מטה. על ידי אומה שפלה ותתא. והיו למשפה ולמחתה:

(יח) שמים הושלכו לארץ שאיה. הרפה והענוגה נכאה וצמאה. איכה ירדפון אחד מאה. כפר לעמד פשע וחטאה:

(יט) תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים. אשר נשפך דמם פמים הנגרים. קנא לתורתך אשר שרפוה זרים. העל אלה תתאפק יוצר הרים. לכן פעל הרחמים. יסתירם בסתר פנפיו לעולמים. ויצרור בצרור החיים את נשמתם. יהוה ^{יהוה} הוא נחלתם. וינוחו בשלום על משכבותם. ונאמר אמן:

סליחות לשבעה עשר בתמוז

מתחילים סלח לנו, עמוד ?? , ואח"כ ממשיכים כאן:

אל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ: כי
עמך מקור חיים באורך נראה אור: אלהינו בשנו במעשינו ונכלמנו
בעונינו:

כרחם אב על בנים פן תרחם יהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני} עלינו: ליהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני} הישועה
על עמך ברכתך סלה: יהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני} צבאות עמנו משגב לנו
אלהי יעקב סלה: יהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני} צבאות אשרי אדם בוטח בך: יהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני}
הישועה המלך יענונו כיום קראנו:

חזן סלח נא לעון העם הזה פגדל חסדך וכאשר נשאתה לעם הזה
ממצרים ועד הנה ושם נאמר:

קהל ויאמר יהוה ^{אדון הכל} ^{היה היה ויהיה} ^{יאהר ינוני} סלחתי כדברך:

היטה אלהי אונק ושמע פקה עיניך וראה שממתינו והעיר אשר נקרא
שמך עליה כי לא על צדקתינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי
על רחמיך הרבים: אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל
תאחר למענך אלהי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך:

סליחה מיוסד ע"פ א"ב:

אלהינו ואלהי אבותינו

אתאנו לך יוצר רוחות. ברוב עונינו כבדו אנחות. גזרות עצמו ורבו
צריחות. פי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות: גלינו מבית
הבחירה. דיננו נחתם ונגזרה גזרה. וחשך בעדנו אורה. פי בשבעה עשר
בתמוז נשרפה התורה: הרסו אויבינו ההיכל. וברחה שכינה מזוית
היכל. ונמסרנו בידי זדים להתאכל. פי בשבעה עשר בתמוז העמד צלם

אור הישר - כתו נהורא

כו'. רבו עלינו גזירות וצעקות. נשרפה התורה. על
ידי אפוסטמוס הרשע. מזויות היכל. מכותל
מערבי. להתאכל. להיות נשרפים. הועמד צלם

אתאנו כו'. באנו להתפלל לפניך אתה ה' שאתה
בורא רוחות בני אדם. ברוב כו'. כי בעבור
עונותינו הרבים כבדו עלינו אנחות רבות. גזרות

בְּהִיכַל: זְרוּנוּ מֵעִיר אֶל עִיר. וְנִלְכַד מִנּוּ רַב וְצָעִיר. חֲרָבָה מְשׁוּשָׁנוּ וְאֵשׁ
 בַּהֲבָעִיר. כִּי בְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הִבְקָעָה הָעִיר: טַפֵּשׁ מִקִּדְשָׁנוּ צָר
 הַמְשָׁמִיד. וְנִטַּל מִחֶתֶן וְכֻלָּה אֲצַעֲדָה וְצָמִיד. יַעַן כַּעֲסָנוּךָ נִתְּנוּ לְהַשְׁמִיד.
 כִּי בְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז בָּטַל הַתְּמִיד: כָּלָה מִנּוּ כָּל הַיּוֹד וְשָׁבַח. חֲרָבוּ
 שְׁלָף אוֹיֵב עָלֵינוּ לְאַבְחָה. לְהִיּוֹת עוֹלָלִים וְיוֹנָקִים מוֹכָנִים לְטָבַח. כִּי
 בְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז בָּטְלוּ עוֹלָה וְזֶבַח: מְרַדְּנוּ לְשׁוֹכֵן מְעוֹנוֹת. לְכֵן
 נִתְּפוּרְנוּ בְּכָל פְּנוֹת. נִהְפָּד מְחוּלְנוּ לְקִינּוֹת. כִּי בְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז בָּטְלוּ
 קִרְבָּנוֹת: סָרְרָנוּ לְפָנֶיךָ מְרִיב לְשׁוֹנוֹת. לְכֵן לְמַדָּה לְשׁוֹנֵנוּ לֹאמַר קִינּוֹת.
 עֲזַבְנוּ בְּלִי לְהַמְנוֹת. כִּי בְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז גָּרְמוּ לָנוּ עֲוֹנוֹת: פְּזַרְנוּ בְּלִי
 מִצֵּא רוּחָה. לְכֵן רִבְתָּה בָּנוּ אֲנַחָה. צוּר רֵאָה נִפְשָׁנוּ כִּי שָׁחָה. וְשִׁבְעָה
 עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הִפָּד לָנוּ לְשִׁשׁוֹן וְלְשִׁמְחָה: קִשִּׁינוּ עֲרַף וְרִבְתָּה בָּנוּ אֶסוֹן.
 לְכֵן נִתְּנוּ לְמִשְׁפָּה וְרַפְשׁוֹן. רֵאָה יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה חֶסֶד} וְחִלְצָנוּ מֵאֶסוֹן. וְשִׁבְעָה
 עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הִפָּד לָנוּ לְשִׁמְחָה וְלְשִׁשׁוֹן: שָׁעֲנוּ שׁוֹכֵן רוּמָה. וְקִבֵּץ
 נְפוּצוֹתֵינוּ מִקְצוֹת אֲדָמָה. תֹּאמַר לְצִיּוֹן קוּמָה. וְשִׁבְעָה עֶשְׂרֵי בְּתַמּוּז הִפָּד
 לָנוּ לְיוֹם יְשׁוּעָה וְנִחְמָה: אֵל מֶלֶךְ וְכוּ', וַיַּעֲבוֹר וְכוּ'

אֱלֹהִים אֵל דָּמִי לֵךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל: כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ
 יִהְיִי וּמִשְׁנֵאִיךָ נִשְׂאוּ רֵאשׁ: אֵל נִקְמוֹת יְהוָה ^{אֵיךְ הָיָה חֶסֶד} אֵל
 נִקְמוֹת הוֹפִיעַ:

כרחם אב וכו'

אור הישר - כתור נהורא

כו'. עזב אותנו הקדוש ברוך הוא שלא נהיה כדבר שבמנין אלא כל הרוצה לחסר מאתנו יבוא ויחסר. גרמו לנו עונות. את כל אלה. צור ראה כו'. תראה שנכפפה נפשנו עד עפר. קשינו עורף. נגד הקדוש ברוך הוא. ורבתה כו'. שנתרבה בינינו שפיכת דם כדאיתא ביומא פ"ק. למשיסה ורפשו. להיות נדרכים ונדרסים כעפר. ראה ה'. בצרותינו. וחלצנו מאסון. הוציא אותנו מלהיות נגפים. שענו כו'. סמוך אותנו אתה ה' השוכן במרום. קומה. מנפילותך.

בהיכל. על ידי אפוסטמוס. זרונו. פזרו אותנו. ונלכד כו'. שנתפשו מאתנו קטן ונער. חרבה. ירושלים שהיתה משושנו. טפש כו'. השמין את מקדשנו בדם חללים. ונטל כו'. שגזרו על עשרות חתנים וכלות, כדאיתא במסכת סוטה דף מ"ז ע"ב. יען כו'. עברו שהכעסנו אותך בחטאתינו לכן נמסרנו להשמיד להרוג ולאבד. לאבט. א' במקום ט' בחילוף א"ט ב"ח והוא כמו לטבח. רד"ק. מחולנו. השמחה והריקוד שלנו. סררנו כו'. חטאנו לפניך בשנאת חנם ולשון הרע. עוזבנו

סליחה

מיוסד על פי א"ב

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

אֲמַרְר בְּכִי מִפְּנֵי יַד שְׁלוּחָה בְּעֵי. בְּנֹאֲצֵי בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּבִגְדֵי וְקִבְעֵי. גָּח
 וּבִרְח וְנִסַּע עֶשֶׂר וְעָלָה לְשָׁבִיעֵי. דְּמִנֵּי הַצִּיקְנֵי הַסִּיקְנֵי בְּחֹדֶשׁ
 הַרְבִּיעֵי: הֵבִיא מוֹעֵד בְּמִלְאָתוֹ לְשֹׁפֵר בְּחוּרֵי גְמוּז. וְרָבָה בּוֹ פְעָמִים
 כְּמִסְמוּם וּמְזוּמוּ. זְבוּלוֹ כְּשֶׁר שְׁאֲנָנוֹת מְבִכּוֹת אֶת הַתְּמוּז. חֵיבְנֵי אֵיבְנֵי
 אֲזִי בִּירַח תְּמוּז: טָמְנוּ פָּחִים חֲמִשָּׁה בְּמִקְרָא תִּלְאוֹת מִשְׁלָחוֹת. יָכְלוּ לִי
 בְּשִׁבְעָה עֶשֶׂר בּוֹ בְּאֵלִיחוֹת. כִּי נֹקְשָׁתִי כְּכֹלָה עֲלוּבָה בְּחַפְתִּי שְׁלוּה
 וְהַצִּלְחוֹת. לְרוּעֵי לֹא הִמְתַּנְתִּי יֵשׁ וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַלְּחוֹת: מִיָּדוֹ עֲדִיתִי חָלִי
 וְכַתֵּם אֶצְעֵדָה וְצָמִיד. נִגְרוֹת בְּיוֹם אָפוֹ כְּשַׁחְתִּי דְרָכֵי לְהַשְׁמִיד. סֵדֵר
 עֲבוּדָתוֹ וְקִיץ מִזְבַּחוֹ קָצַתִּי לְהַעֲמִיד. עַל כֵּן מִלְשַׁבַּת הַפְּלָאִים בְּפֹל
 הַתְּמִיד: פֹּר הַתְּפוּרָרָה וְנִתְפָּזְרָה סֶעֱרָה עֲנִיָּה. צִיָּה נִמְשָׁלָה מִבְּלֵי חוּבֵל

אור הישר - כתר נהורא

שהיא שואלת קרבנות. חייבני. יצאתי חייב בדיני. איבני. נהפך לי לאויב. טמנו. משמים. פחים. דברים אשר נלכדתי בהם כבפח ורשת. חמשה. הם חמשה דברים שאירעו ב"ז בתמוז. במקרא כו'. שהכריזו וקראו להיות התלאות האלה נשלחות עלי. יכלו כו'. נתגבר עלי יכולתם וכוחם של אלו התלאות להבאיש את ריחי ביום י"ז בתמוז. ועתה מפרש ואזיל החמשה דברים. הא'. כי נוקשתי כו'. נכשלתי כמו כלה שהיא מזנה תחת חופתה כן תיכף למעמד הר סיני עשיתי את העגל. לרועי כו'. לא המתנתי למשה שעה השישית של היום אשר זה היה סיבה שנשתברו הלוחות. הב' מידו. של הקדוש ברוך הוא. עדיתי כו'. נתקשטתי בכל מיני תכשיט והן המה הכתרים שניתן לישראל במעמד הר סיני. נגרות כו'. היו ירודות מעלי ביום אשר חרה אף ה' עלי כאשר השחתי את מעשי. להשמיד. וכל זה היה כדי שיוכל המשחית להשחית ולהשמיד אותי. סדר כו'. כאשר קצתי מלהקריב הקרבנות. על כן כו'. הג' פור כו'. ירושלים שנמשלה כאניה שלבה סוער מרבוץ צרות נתפוררה ונשברה. ציה כו'.

אמר. את לב השומעים. בככי. בקול בכיה. מפני כו'. על המכה השלוחה בכעס. בנאצי כו'. כאשר הכעסתי בביהמ"ק בבגידה וגזילה. גח. יצא הקדוש ברוך הוא מביהמ"ק. וברח ונסע עשר. מסעות כדאיתא במסכת ר"ה דף ל"א ע"א. לשביעי. לרקיע השביעי. דמני. הכריח אותי. הציקוני. הביא עלי צרה וצוקה. הסיקני. שרף אותי. בחודש הרביעי. זה חודש תמוז. הביא כו'. רוצה לומר, שעשה בעת שהיו ישראל במדבר את החודש תמוז מלא. כדי לשבור כו'. רוצה לומר להרוג את בחורי ישראל והוא מיוסד על פי מארז"ל במסכת תענית דף כ"ט ע"א שבשנה ששלחו המרגלים לתור את הארץ היה חודש תמוז מלא, וזה סיבב ה' בכדי שיהיה יום חזרתם בט"ב שהוא יום תורבן ביהמ"ק. ורבה כו'. רוצה לומר בחודש הזה נהרגו ונתכו ישראל שני פעמים, בבית ראשון ובבית שני. זבולו כו'. כאשר ראה בבית המקדש שנשים יושבות ומסיקות את הצלם שנתנו שם, שהיו עיניו עשויות מעופרת והיו ניתוכין מקום ההיסק והיה נראה להרואים כאילו בוכה ומוריד דמעות, והיו אנשים אומרים

וְנִטְרָפָה כְּאֵנִיָּה. קַחְתָּהּ בְּחַטָּאתָהּ בְּרֵאשֵׁיהָ וּבְכַפְלָהּ תֵּאֲנִיָּה וְאֵנִיָּה. רִיבוּהָ צָרִיָּה כִּהְיוּם וְהִבְקָעָה הָעִיר בְּשָׁנֶיהָ: שְׁלוּחָהּ בְּצַבֵּי מִדָּח מֵאֵין דּוֹרֵשׁ לְהִסְתִּירָהּ. שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם וּנְתַנּוּהָ כְּשֶׁהָ צִמְרָה וְחִלְפָה לְהִתִּירָהּ. תִּצְעַק עַל כָּלִי חֲמֻדָּה שָׁבוּ נִכְתָּרָה. תִּחַמַּד עֵינֶיהָ נִצַּל בְּשָׂרָף אַפּוֹסְטָמוֹס הַתּוֹרָה: חָרַף עֲשׂוּקִים וּרְצוּצִים בְּעֵבֹר הָרַעִימָם סָכָל. יְרוּדִים בּוֹהֶיָה לֶאֱכֹל וּבִהְסִתֵּר פָּנִים מִלְּהִסְתַּפֵּל. יַד הַשְּׁלִיִּם מִכְּנָף שְׁקוּצִים נֶאֱכָל. עֵת צָרָה כִּהְתַּכְּנָם וְהָעֵמֶד צָלַם בְּהִיכָל: דּוּוּיִם סְגוּפִים בָּנִים הָהָיוּ מִקְדָּם רֵאשׁוֹנִים. סְמוּכוֹת צְרוּתֵיהֶם זֹו לְזֹו כִּפְּהָ שָׁנִים. לֹוּקִים כִּפְּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָהּ הַדְּבוּרִים וְהַעֲקֵרְבִים שׁוֹנִים. הוֹגִים אֲבָד שְׁבָרָם וּבְטָל סְבוּיִם בְּאִישׁוֹנִים: אֵל קָנָא בְּהִתְאַפֵּק בְּמִקְנִיָּיִךְ דְּשָׁנִים רְטָבִים. מְחַפִּים תְּקִים עוֹמְדִים לְעוֹלָמִים. כְּנִטְיָעִים מְחַטְבִּים בְּאֵהָבִים. הָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם בְּצוּמוֹת חֲטוּבִים. נִצַּח הָיִוְתָם לְשִׁמְחָה וּלְשִׁשׁוֹן וּלְמוֹעֲדִים טוֹבִים:

אַל מִלֶּךְ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רַחֲמִים. מִתְנַהֵג בְּחִסְדוֹת. מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ.

אור הישר - כתו נהורא

עליהם לטובה. יד כו'. טיטוס שנאכל מוחו על ידי עוף משוקץ, הוא היתוש, השלים וגמר את ידו וכוחו בישראל. עת כו'. בעת ההיא כאשר נכנס צרה והועמד צלם בהיכל. דווים כו'. ישראל שנקראו תמיד בנים למקום עתה הם נלקים בכאבים ועינויים. לוקים כו'. נלקו כאיש שנשכוהו וזכורא ועקרבא שאין לו רפואה כי מה שהוא רפואה לנשיכת הדבורים הוא רע לנשיכת העקרבים (עיין חגיגה ה.). הוגים כו'. אומרים שכבר אבדה תקותם ומבטם של ישראל כמו אישון לילה. אל קנא כו'. כאשר תתחזק לעשות נקמה ברשעים שמכעיסים אותך והם מלאים כל טוב. מחכים כו'. אז תקים ותרומם את ישראל המחכים אליך באהבה כמו אילנות אשר שורש מחצבתם משורש אחד שהם קיימים יחד לעולם. האמת. עתה ביום התענית ישראל שבים אליך ומהוללים שנמצא ביניהם אמת ושלום. לכן בקשתנו. נצח היותם כו'. שיהיו הצומות נהפכים לשמחה וכו'.

ונדמית כספינה שאין לה מנהיג וכאניה המטורפת בלב ים. קחתה כו'. קבלה את גמולתה עבור עונותיה קרן וכפל הספד וקִינּוּת. ריבוה כו'. הצוררים שלה רבו אתה ביום הזה והובקעה העיר בחורבן בית שני. שלוחה כו'. שלחו אותה האויבים כמו הצבי שנדח ממקומו. להסתירה. להצילה מאויביה. שננו כו'. חדרו את לשונם עליה כמו הזאב על שה להתיר ולהפקיר את החלב והצמר שלה, רוצה לומר שלקח ממנה כל הדרה. הד' תצעק כו'. ירושלים היא צועקת על כלי חמדתה אשר בכלי זה היתה מעוטרת, רוצה לומר על התורה הקדושה שנשרפה. תחמוד כו'. נתרוקן ממנה הדבר שהיתה נחמדת בעיניה אז כאשר שרף אפוסטמוס את התורה. הה' חרף כו'. הסכל הזה נ"נ חרף וגדף את ישראל שהם נבזים ומדוכדכים כדי לצערם ולהקניטם. ירודים כו'. מושלים עליהם ונתקיים בהם הכתוב ואנכי הסתר אסתיר וגו' והיה לאכול וגו' (דברים ל"א) מלהסתכל. שלא יתן הקדוש ברוך הוא את עינו

מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן. מְרַבֵּה מְחִילָה לַחֲטָאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים. עֲשֵׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ. לֹא כָרַעְתָּם תִּגְמַל. אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. וּזְכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ מִקֶּדֶם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּרַד יְהוָה אֵלֵינוּ בְּעֵנָן וַיִּתְיַצַּב עִמּוֹ שָׁם. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה אֵלֵינוּ:

וַיַּעֲבֵר יְהוָה אֵלֵינוּ עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא

יְהוָה אֵלֵינוּ יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנוּן, אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים, נִשְׂא עֵז וּפִשַׁע וְחֲטָאָה, וְנִקְּהָ: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ. סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ, כִּי חֲטָאנוּ, מְחַל לָנוּ מִלְכָּנוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ. כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח, וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:

ש"ה שלמה (ומיוסד במשקל יתד ושני תנועות ויתד ושני תנועות):

פזמון

שְׁעָה נֶאֱסַר אֲשֶׁר נִמְסַר. בְּיַד בָּבֶל וְגַם שְׁעִיר. לֶךְ יְהִמָּה. זֶה כְּפָה. וַיִּתְחַנַּן כֶּבֶן צְעִיר. יוֹם גָּבַר הָאוֹיֵב וַתִּפְקַע הָעִיר: לְזוֹת אַכְפָּה. וְאַסְפֵּק כְּפָה. בְּיוֹם חֲמֵשׁ פְּזוּרֹנִי. וְעַל רֶגֶל. הָעֵגֹל. הַלּוּחוֹת יִצְאוּנִי. וְגַם הַשְּׂמִיד. הַתְּמִיד. וּמַעֲצָתוֹ כְּלֹאֲנִי. וְלִכְדֹּר צָר. עִיר מִבְּצָר. וּבִסּוּגֵי הַבֵּיאֲנִי. וְהוֹשֵׁם אֵלֶיךָ. בְּהִיכַל כְּלִיל. וּמַעֲצָתוֹ כְּלֹאֲנִי. וְהַמְנַחָה הַוּנַחָה. וְדַתְךָ צָר כְּאֵשׁ הַבְּעִיר. יוֹם: מְאֹד אֶתְחַל. וְאֶתְחַלְחַל. בְּיוֹם שְׂדֵי דַחְפָּנִי. וְהַשְּׂפִיפּוֹן. מִצְּפוֹן. כְּשֶׁבַלְתָּ שְׂטָפְנִי. מְאֹר חֲשֵׁךְ. וְגַם שֵׁשֶׁךְ. כְּמוֹ כְּדוֹר צָנְפָנִי. וְגַם צִיד. שָׁלַח

אור הישר - כתר נהורא

ירושלים. עשה ממני כלה. הג' ובסוגר הביאני. שנבקעה העיר ירושלים החזקה והביא אותי בכבלי ברזל. הדי' והושם כו' כליל. שהועמד צלם בהיכל המעוטר והמוכתר. הה' ודתך כו'. ושרף אפוסטמוס את התורה. מאוד כו' דחפני. מאוד כואב לבי והנני חרד ונבעת ביום שדחה אותי שדי מלפניו. מאוד כו' צנפני. נחשך מאורי על ידי שעם בבל הקיף אותי מכל צד כמצנפת המקפת את הראש. והשפיפון כו' שטפני. ונבוכדנצר שנמשל לשפיפון שעלה מבבל שהיא מצפונה של ארץ ישראל, שטף אותי כגלי מים רבים. וגם כו'

שעה כו'. פנה לישראל אשר הם אסורים ונמסרו בידי בבל ושעיר. לך כו'. זה כמה שנים אשר לב ישראל הומה אליך בתפלתם ומבקשים אותך כבן קטן המבקש מאביו שימלא לו חפצו. יום כו'. ר"ל ביום הזה שהוא יום שנבקעה העיר. לזאת כו' פזרוני. על זה כפפה קומתי והנני מכה כף אל כף מחמת רוב הצער ביום הזה שאירעו לי חמשה פורעניות. א' על כו' יצאוני. שבסיבת העגל יצאו ממני הלוחות ונשתברו. הב' וגם כו' כלאני. שבטל התמיד ועל ידי עצתו שיעץ הקדוש ברוך הוא בעצמו לנבוכדנצר שלא לחזור. ולהחריב את

יָד. וְהִצְפִּיר וְהִשְׁעִיר. יום: הוֹד לְבִי וּמִשְׁגָּבִי. הֶלְעַד אַפְּךָ יַעֲשֶׂן. הֲלֹא תִרְאֶה. עִם גְּלֹאָה. אֲשֶׁר הִשְׁחַר כְּמוֹ כִּבְשָׁן. גֹּדֵר פְּרָצִי. בְּכֵן פְּרָצִי. וּמִחֲדָק לְקַט שׁוֹשָׁן. בְּנֵה בַּיִת זָכוּל. לְהַשִּׁיב גְּבוּל. הַפְּרָמֶל וְהַבְּשָׁן. וְעֵינַי פָּקַח. וְנַקֵּם קַח. מֵאֶצֶר וּמִדֵּיֶשֶׁן. שְׁפַט אֱלֹהִים. וְאִזּוּ יִשְׁלַם. הַמְבַעֵה וְהַמְבַּעֵיר. יוֹם גָּבֵר הָאוֹיֵב וְתִבְקַע הָעִיר: אַל מֶלֶךְ וְכוּ' וַיַּעֲבֹר וְכוּ'

סליחות לתחלואי ילדים ר"ל

בקצת קהלות אומרים כאן בכל יום שאומרים בו סליחות, הסליחות לתחלואי ילדים אל נא רפא נא. ויש אומרים אותו רק כשיש תחלואי ילדים ר"ל:

אֵל נָא תִשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר חָטֵאנוּ:
חַטָּאנוּ צוֹרְנוּ סֵלַח לָנוּ יוֹצֵרְנוּ:

אֵל נָא רַפָּא נָא תַחֲלוּאֵי גַפְּנֵי פּוֹרְיָה. בּוֹשָׁה וְחַפּוּרָה וְאִמְלַל פְּרִיָה. גְּאֻלָּנָה מִשְׁחַת וּמִמְכָּה טְרִיָה. עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָה. חטאנו: דִּגְלִי עִם פְּדוּיֵי בְּזוּעַ חֲשׂוּף. הֵצֵל מִגִּנְף וְאֵל יִהְיוּ לְשִׁסּוּף. וְתַעֲנֵה קְרִיאָתֵנוּ וּלְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִּכְסֹּף. עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לְאַבּוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף. חטאנו: זְכוֹת צוֹר חֲצַב הַיּוֹם לָנוּ תִגַּל. חֲשִׁכְנוּ מֵאֲנָף וּנְחַנוּ בִּישָׁר מַעֲגָל. טַהֵר טְמֵאָתֵנוּ וְלִמְאוּר תּוֹרְתֶךָ עֵינֵינוּ גַל. עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לִיהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָל. חטאנו: יְהִי רֵאָה דְּשָׁן עֶקֶד וְהַצְמַח לָנוּ תְרוּפָה. פִּלֵּה שׂוֹד וְשֹׁבֵר סַעַר וְסוּפָה. לְמַדְנוּ וְחִכְמָנוּ אִמְרֶתְךָ הַצְּרוּפָה. עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לְשִׁמוּאֵל בְּמִצְפָּה. חטאנו: מִתְמָם מִרְחַם שָׁרְשָׁיו אֵל תִּקְמַל. נִקְנוּ מִכֶּתֶם וְשִׁמְךָ וְלֹא נִאֲמַל. סַעֲדָנוּ וּנְוִשְׁעָה וְאַרְחוֹת חֶסֶדְךָ נִגְמַל. עֲנֵנוּ כְּשַׁעֲנִית לְאַלְיָהוּ בְּהַר

אור הישר - כתור נהורא

ישראל, ופתח את עיניך ונקום את נקמתך מבני עשו, ותשפוט את נבוכדנצר החזק שישלם עבור ההשחתה והשריפה אשר עשה בישראל. וקורין ויחל שחרית ומנחה. בשחרית אומר חצי קדיש קודם הוצאת ספר תורה. ואחר הקריאה גם כן חצי קדיש. יהללו. אשרי. במנחה אומר חצי קדיש קודם קריאת התורה, ומפטירין דרשו. ומברכין עד מגן דוד.

יד. וגם בני עשו איש ציד שלחו את ידם בי. והצפיר השעיר. זה מלכות יון. הוד כו'. אתה ה' שאתה תפארת לבבי וחזקי, האם תכעס עלינו לעולם, הלא נכון לך לראות את ישראל הנלאים ועייפים מרוב צרותיהם עד שהושחרו פניהם כמו הכבשן הנשחר מהעשן. גדור. את פרצת ישראל, על ידי משיח בן פרץ ולקוט את ישראל הנמשלים לשושנה מבין החוחים. בנה. את בית זבולך והשב את גבול ארץ

הַכַּרְמֶל. חטאנו: עוֹדְדָנוּ בְּצַדֵּק מְשׁוּי מַמִּים וְכַפֵּר זָדוֹן וּמְשׁוּגָה. פָּדָנוּ מִמְהוּמַת מָוֶת וְאַחֹר פֶּל נְסוּגָה. צִוָּה יְשׁוּעָתָנוּ וּבְעֹזוֹתֵינוּ אֵל נְתַמּוּגָה. עֲנָנוּ בְּשִׁעְנִית לְיוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּגָה. חטאנו: קִדְשֵׁת אִישׁ חֲסִידְךָ זָכֹר לִיפֹת פְּעַמִּים. רַחֲמֶיךָ תְּעוֹרֵר כִּי לְקִינוּ בְּכַפְלִים. שׁוּבָנוּ תִקַּף לְיִרְאַתְךָ וְלֹא נִחְשַׁף שׁוּלָיִם. עֲנָנוּ בְּשִׁעְנִית לְדָוִד וּלְשִׁלְמָה בְּנוּ בִירוּשָׁלָיִם. חטאנו: תַּעֲנֶה לְקוֹרְאֶיךָ וְהַסַּפֵּת מִמְּעוֹנִים. תִּשְׁמַע שׁוֹעֵת צוֹעֲקֶיךָ שׁוֹמֵעַ אֵל אֲבִיוֹנִים. תִּרְחַם עַל בְּנֶיךָ כִּרְחַם אָב עַל בָּנָיו. עֲנָנוּ כְּמוֹ שִׁעְנִית לְמַרְדְּכַי וְאַסְתֵּר וְתָלוּ עַל הָעֵץ חַמְשִׁים הָאָב עִם בָּנָיו. חטאנו:

❦ דיני בין המצרים ❦

בין המצרים יקונן בכ"י אחר חצי היום על החורבן ועל גלות השכינה (ויאמר תיקון רחל) ולא יביא עצמו לידי חיוב שהחיינו אפילו בשבת. ואם מפצירין אותו יאכל בלא שהחיינו (כתר נהורא).

ט"ו באב ירבה בשמחה קצת כי יש עליו לשכינה. ויזהר מאד להוסיף בתורה בלילות. - עבודת הקודש (כתר נהורא).

❦ דיני ערב ראש חדש ❦

יזהר להתענות בכל ערב ר"ח (וירבה בתפלה ובתחנונים ווידוים ובנתינת צדקה) להשתתף עם צער גלות השכינה. ואם המולד בחצי יום ערב ראש חודש יתענה רק עד המולד. ואם המולד ערב ראש חודש שחרית יקדים התענית. ובסידור ר"ש מביא בשם הרמ"ע שלא יקדים להתענות. (ואפשר שתיבת לא מיותרת. וכ"מ בבאר היטב). ואם בעל נפש הוא ובטוח בעצמו שלא יתדבקו בו החיצונים, ילך בער"ח ובט"ו בו להשתטח על קברי הצדיקים שיתפללו בעדו. ועל ידי כן יזכור יום המיתה ויכנע לבבו.

❦ תפלת יום כיפור קטן ❦

תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה איהוה ישפוך שיחו: יהוה איהוה יאמר ויעני

שִׁמְעָה תִפְלָתִי וְשׁוֹעֵתִי אֵלֶיךָ תְּבוֹא: אֵל תִּסְתַּר פְּנֶיךָ מִפְּנֵי בְיֹם צָר לִי הִטָּה אֵלַי אָזְנְךָ בְיֹם אֶקְרָא מֵהָר עֲנֵנִי: כִּי כָלוּ בְעֵשֶׂן יָמַי וְעֲצָמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחְרוּ: הוֹפֵה כְּעֵשֶׂב וַיִּבֶשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכָל לֶחֶמֶי: מְקוּל אֲנַחְתִּי דְבַקָּה עֲצָמֵי לְבָשָׁרִי: דְּמִיתִי לְקֶאֱת מִדְּבַר הַיִּיתִי כְּכֹס חֲרֻבוֹת: שִׁקְדָתִי וְאַהֲיָה כְּצַפּוֹר בּוֹדֵד עַל גַּג: כָּל הַיּוֹם חֲרַפּוֹנִי אוֹיְבֵי מְהוֹלְלֵי בִי נִשְׁבְּעוּ: כִּי אֶפֶר כְּלָחֵם אֶכְלָתִי וְשִׁקְוִי בְּכִי מִסִּכְתִּי: מִפְּנֵי זַעֲמֶךָ וְקִצְפְּךָ

כִּי נִשְׂאֲתָנִי וַתִּשְׁלַכְנִי: יָמִי כָּצַל נְטוּי וְאֲנִי כְּעֵשֶׂב אֵיכָשׁ: וְאַתָּה יְהוָה
אֵרוֹן הַכֹּהֵן לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזָכַרְךָ לְדֹר וָדֹר: אַתָּה תִּקּוּם תִּרְחַם צִיּוֹן כִּי עַת
יִתְחַדְּשׁוּ לְחַנּוּהָ כִּי כָּא מוֹעֵד: כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבִנֶיהָ וְאֶת עֶפְרָה יַחֲנִנוּ: וַיִּירָאוּ
 גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה אֵרוֹן הַכֹּהֵן וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדְךָ: כִּי בָנָה יְהוָה
יְהִי הַיָּמִים צִיּוֹן נִרְאָה בְּכְבוֹדוֹ: פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵעַר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם:
 תִּפְתָּח זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֵּל יְהוָה: כִּי הִשְׁקִיף מִמְרוֹם קִדְשׁוֹ
 יְהוָה אֵרוֹן הַכֹּהֵן מִשְׁמַיִם אֶל אָרֶץ הַבַּיִט: לִשְׁמַע אֲנִקַּת אֲסִיר לְפִתַּח בְּנֵי
יִתְחַדְּשׁוּ תְּמוֹתָהּ: לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וְתִהְלָתוּ בִירוּשָׁלַיִם: בְּהַקְבֵּץ
 עַמִּים יַחֲדוּ וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה אֵרוֹן הַכֹּהֵן: עֲנֵה בְּדַרְךָ כַּחַי קֶצֶר יָמִי:
 אֲמַר אֱלֹהֵי אֵל תִּעַלְנִי בַּחֲצֵי יָמֵי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ: לְפָנִים הָאָרֶץ יִסְדָּתָ
 וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמַיִם: הִמָּה יֵאבְדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֹלָם כַּפְגָּד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ
 תַחֲלִיפֵם וַיִּחַלְפוּ: וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמוּ: בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ
 וְזָרְעֵם לְפָנֶיךָ יִבּוֹן:

פיוט זה חיברו רבי יהודה אריה ממודינא ושמו רמוז בתחלת כל חרוז:

יוֹם זֶה יְהִי מִשְׁקַל כָּל חַטָּאתֵי, כְּטַל בְּמַעוֹטָו בְּדַמּוֹת יֶרֶחַ, הַיּוֹם לְבַד
 מִסֵּפֶר זְכוֹיֹתֵי, יִרְבֶּה וַיִּצִיץ צִיץ וַיְהִי פוֹרְחַ. יוֹם:
 וַדָּאֵי זְדוֹן לְבֵי אֶצְלוּ גְלוּי, חוּטֵי עוֹנוֹתֵי עִם דּוֹק רִשְׁעֵי, דִּינֵי אֲנִי אֲדַע
 כַּאֲשֶׁר קָלוּי, כִּי רַע וּבִישׁ אֲרַגְתִּי אֶל פִּשְׁעֵי, הוֹלֵךְ בַּיּוֹם וַיּוֹם אַחַר
 בַּצְעֵי, מִבֵּית מְקוֹם סֵפֶר תִּינוֹק פּוֹרְחַ. יוֹם:

אור הישר - כתור נהורא

יריעה שלימה כל אלה גלויים לפני. דיני כו'. יודע
 אני שדיני להיות נשרף באש של גיהנם. כי רע
 כו'. כי מעשים רעים ארגתי וחברתי לפשעי, רוצה
 לומר הוספתי חטא על פשע ולא שמתי כל זאת
 על לבי. כי אם הולך בכל יום כו', אחר חמדת
 הממון משוטט בשוקים וברחובות. מבית כו'.
 וכתינוק הבורח מבית הספר כן אני בורח ממקום
 תורה ותפלה ואף שאני ידוע וגלוי לפני כל זה
 מכל מקום אין בי כח להתחזק ולשוב.

יום. בדמות ירח. היום. כקוטן מדת הירח ביום
 הזה שהוא ערב ראש חודש לפני המולד. לבד כו'.
 רק מספר זכויות ירבו כצמחי האילן המרובים.
 ויהי פורח. ויחניט להוציא עוד פרי והוא מושאל
 אל הרבוי ותוספת הזכויות. (כתור נהורא).
 ודאי כו'. אתה השם יתברך שאתה ודאי ואמיתי
 גלוי אצלו כל הזדון אשר עשיתי במזיד. חוטי
 עונותי. העונות אשר דקים כחוטים. עם דוק כו'.
 וגם רשעי אשר נארגו אחת לאחת עד שנעשו

אָבֵן בְּחֵבְלֵי שְׂוֵא עֵוֹן מוֹשֵׁד, אַחֹר, לֶךְ אֵלַי בָּאתִי נֹצֵב, רַפְּאוֹת לְאָרֶם
 מִר נָחַשׁ נוֹשֵׁד, שׂוֹאֵל וּמִתְחַנֵּן נִכְאָב נֶעְצֵב, יוֹשֵׁב בְּעֵנֻי אָבֵן
 מִחֻצָּב, יָד פֶּה וְעֵינַי אֵינִי לִי טַעַם וְרִיחַ. יום:

הֵן רֹאשׁ חֲדָשִׁים אֶל עַמּוֹד נִתְּתָה, לְזִמֵּן כַּפָּרָה עַל כָּל תּוֹלְדוֹתֶם, מֵאֵת
 אֶהוּבִיךָ שׁוֹמֵן הַשְּׁבֵת, עַל כֵּן אֶקְדָּמְךָ בְּתַחֲנֻתֶם, מִיּוֹם לְפָנָיו בָּא כִּי
 אִזְ אֵיתֶם, אָשׁוּב לְאִישׁ תּוֹשֵׁב לֹא עוֹד אֹרֶחַ. יום:

וּבְרוּב חֲסִדֶיךָ אֶתָּה מְלִכִי, תִּקּוּם תִּרְחַם אֶת צִיּוֹן קְדֻשְׁנוּ, דִּירַת מְנוּחַתְךָ
 שִׁים כְּבוֹד, כִּי בָּהּ נֶעְלָה עוֹלוֹת רְאִשֵׁי חֲדָשְׁנוּ, נָא אֵל שְׁלַח
 נוֹשֵׂא נִזֵּר רֵאשֵׁנוּ, כִּי שָׁם לְבַבְנוּ שׂוֹאֵף זֹרֶחַ. יום:

לְמִנְצַחַת עַל הַגִּתִּית מְזֻמּוֹר לְדוֹד: יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהַיְהוּדִים} אֲדַנִּינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ
 בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנְה הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם: מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים
 יִסְדֶּתָּ עֵז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כִּי אֶרְאֶה שְׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי
 אֶצְבְּעֶיךָ יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנֶתָה: מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֵן אָדָם
 כִּי תִפְקְדֵנוּ: וּתְחַסְרֶהוּ מַעֲט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהִדָּר תַּעֲטֶרְהוּ: תִּמְשִׁילֶהוּ
 בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כָּל שֵׁתָה תַחַת רַגְלָיו: צִנְה וְאֱלָפִים כָּלָם וְגַם בְּהֵמוֹת
 שְׂדֵי: צְפוֹר שָׁמַיִם וְדַגֵּי הַיָּם עִבֵּר אֶרְחוֹת יָמִים: יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהַיְהוּדִים} אֲדַנִּינוּ מָה
 אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

ואומרים אשרי ח"ק, ויקראו בס"ת ויחל ג' בני אדם המתעניין ומפטרין דרשו ואחר כך יחזירו הס"ת להיכל ויעמדו להתפלל באימה וביראה ובכוונה שמו"ע בלחש וחוזר הש"ץ לתפלת שמו"ע ואומר עננו קודם רפאנו, וגומר התפלה, ואחר כך מתחילין לכו ונשובה:

לְכוּ וְנִשְׁוֹבְהָ אֶל יְהוָה ^{אֵלֵינוּ וְהַיְהוּדִים} כִּי הוּא טָרַף וּרְפָאנוּ יָךְ וַיַּחֲבֹשְׁנוּ: יַחֲיִינוּ מִיּוֹמִים בְּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 יִקְמָנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו: כִּי לֹא עַל צְדָקְתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ

אור הישר - כתור נמורא

מיום לפנינו בא. פירוש, ערב ראש חדש. איתם. אהיה תמים ומהיום והלאה אשוב כו'. להיות מתמיד בעבודתך כתושב הזה שמתמיד לשבת בארצו ולא כאורח הזה העובר ממקום למקום. שים כבוד. תרומם ותעלה אותה לכבוד ותפארת. שואף זורח. הוא משל אל התשוקה ר"ל לבבנו משתוקק לבוא לשם.

כי אכן כו'. על ידי החטאים והקטנים הנדמים כחבלים דקים אני נמשך אחור להוסיף עון על פשע. לכן לך אלי כו' רפאות כו' נעצב. לשאול ולהתחנן מלפניך בכאב לב ועצובת רוח שתרפא אותי מכעס המר של היהצ"ר הנושך אותי כנחש. כי יושב כו'. אני יושב מסור ומעונה ביד היהצ"ר הנמשל לאבן קשה הנחצב מן ההר. ואני דומה כאילו יד פה כו'.

הרבים: אֲדַנִּי שְׁמַעָה אֲדַנִּי סִלְחָה אֲדַנִּי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אֵל תֹּאחֵר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי, כִּי שָׁמַךְ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמְּךָ:

(חזן וקהל) - ג'פ"ה הַשִּׁיבֵנו יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקִדְמָה:

אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כְּפֵא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בְּחִסְדֵיכָהּ, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֵּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלְיָהּ לְפֹשְׁעִים, עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר וְרוּחַ, לֹא כָרַעְתָּם תִּגְמֹל, אֵל הוֹרִית לָנוּ לֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּהוֹדַעְתָּ לְעַנְיֵנוּ מִקִּדְמָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב וַיֵּרַד יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} בְּעַנְיֵנוּ וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו}:

וַיַּעֲבֹר יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא:

יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת: נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשְׂא עוֹן וּפְשָׁע וְחַטָּאָה וְנִקָּה: וְסִלְחָתָהּ לְעוֹנֵינוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטְאֵנוּ מִחַל לָנוּ מִלִּבְנוּ כִּי פָשַׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדַנִּי טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרִיאֶיךָ:

אֲנָּה יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, תִּכּוֹן תְּפִלָּתֵנוּ קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ וְתוֹצִיא כְּאוֹר צְדָקָנוּ וּמִשְׁפָּטֵנוּ כְּצַהָרִים: אֲמַרְנוּ הַאֲזִינָה יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} בִּינָה הַגִּיגָנוּ: בְּקִרְאָנוּ עֲנֵנוּ אֱלֹהֵי צְדָקָנוּ:

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, כִּן תִּרְחַם יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} עֲלֵינוּ: לִיהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרִכְתְּךָ סֵלָה: יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׁגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בּוֹטַח בְּךָ: יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרִיאָנוּ:

סִלַּח נָא לְעוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגוֹדֵל חֶסֶדְךָ, וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּ לְעָם הַזֶּה מִמְצָרִים וְעַד הַנְּהָ, וְשֵׁם נְאֻמָּר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה ^{אֲדַנִּי וְהִשְׁמַעֵנו} סִלְחָתִי כְּדָבָרְךָ:

הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וַיִּשְׁמַע פֶּקֶח עֵינֶיךָ וַיֵּרָא שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא
שְׁמֶךָ עָלֶיהָ, כִּי לֹא עַל צְדָקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדַנִּי שְׁמַעָה אֲדַנִּי סִלְחָה אֲדַנִּי הַקְּשִׁיבָה וַעֲשֵׂה
אֵל תֵּאֲחֵר לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵי כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל עֵירֶךָ וְעַל עַמֶּךָ:

סליחה. חיברה רבי מרדכי בר שבתי ארוך ושמו רמוז בראש כל חרוז:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

חזן מִשָּׂאת כְּפִי מִנְחַת עָרֵב רִצָּה נָא בְּכֶשֶׁר, תִּפְּוֹן תִּפְּלָתִי קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ
בְּתָם וּבְיִשָּׁר, בְּקֶרְאֵי עֲנֵנִי צוּרֵי הַיּוֹם יִפְּנֶה:

קהל - כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה:

חזן - רִיחַ נִיחֹחַ אֲמַרִּי כִּי לְפָנֶיךָ צוּר עוֹלָמִים, חֲלָפִי וְדָמִי הַנִּמְעַט בְּצוּמֵי
תְּמוֹר חֲלָבִים וְדָמִים, קָבַל הַגִּיּוֹן לְבִי אֲשֶׁר עָרַכְתִּי הַיּוֹם (ב"א ז' פמ"ה
ימים) בְּנִעְיָמִים:

קהל - כְּחִטָּאת כַּאֲשֶׁם וְכַמִּנְחָה:

חזן - דְּרוֹשׁ נָא בְּיוֹם זֶה דוֹרְשֶׁיךָ וְהַדְרֵשׁ לָהֶם בְּנִיב שְׁפָתַיִם, שְׁעָה
לְמַעַמְדָם וְטַהֲרֵם בְּכֶסֶף מְזַקֵּק שְׁבַעֲתַיִם, וְרִצָּה שִׁיחַתָּם כְּשֶׁה אַחַת מִן
הַצֵּאֵן מִן הַמֵּאֲתָיִם:

קהל - מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה:

אור הישר - כתור נהורא

כחטאת וכאשם וכמנחה. שהיו מקריבים לפניך
בביהמ"ק. בניב שפתים. בעבור דיבורי תפלתם.
שעה כו'. פנה לעמידתם שעומדים לפניך בתפלה
ומבקשים מחיתה על עונותיהם. וטהרם.
מעונותיהם. ככסף מזוקק. ומזוכך שבעה פעמים
עד שנשאר בלי פסולת. ורצה שיחתם. דבורי
תפלתם. כשה כו'. כשה המיוחד שבצאן. מן
המאתים. מי שיהיו לו מאתים צאן יביא שה אחד.
ממשקה ישראל. תרגם יונתן מפטימא דישראל
כלומר מבהמות הטובים והשמנים אשר יביאו בני
ישראל לחינוך בית המקדש למנחה.

הרמת כפי שאני נושא אליך בתפלת
מנחת ערב. רצה כו'. תקבל ברצון והכשר. תכון
כו'. יתקבל לפניך כקטורת תפלתי שאני מתפלל
בתמימות הלב וביושר רוח. בקראי ענני צורי. כי
היום, שהוא מוכשר להתפלל ולשוב לפניך. יפנה.
ויעריב שמשו בעת הזאת. כאשר יביאו בני
ישראל. לפניך את תפלת המנחה. ריח ניחוח. יהיו
אמרי פי נחשבים. לפניך. ה' שאתה צור עולמים.
בצומי. על ידי התענית יהי רצון שיהיו מקובלים
לפניך. תמור חלבים ודמים. של הקרבנות שהיו
מקריבים בביהמ"ק. הגיון לבי. מחשבות לבי.

חזן - כָּלִיל וְעוֹלָה תִּחַנְתִּי תִחַשֵׁב וּמִשְׁטִינֵי רִיב תִּרְיֵב, וְתוֹצִיא כְּאוֹר צְדָקָי
 טָרֵם יָבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וַיַּעֲרִיב, שְׁפוֹךְ כַּמַּיִם לְבוֹ בְּתַפְלָתוֹ כָּל אִישׁ. קהל -
 וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קִרְבָּנוֹ לַיהוָה <sup>אֵיךְ הַכֵּל
 יָהּ יָהּ וְהָאֵל
 יִאֲדוּרֵינוּ</sup> מִנְחָה:

חזן - יִשְׂרוּן עִמָּךְ יִשִּׁיר חֲסִדְךָ בְּטוֹב לֶקַח, הִטָּה אֱלֹוֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמַע וְעִינֶיךָ
 פָּקַח, וּרְאֵה כִּי טוֹב מִסְתּוֹפֵף בְּשַׁעֲרֵי רַחֲמֶיךָ:

קהל - וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה:

חזן - בְּרוּךְ רַחֲמֶיךָ אֲמֵרֵי הָאֲזִינָה יְהוָה <sup>אֵיךְ הַכֵּל
 יָהּ יָהּ וְהָאֵל
 יִאֲדוּרֵינוּ</sup> הַגִּיבֵי בֵינָה, אִם נָא מְצַאתִי
 חַן בְּעֵינֶיךָ אֱלֹוֵי קִדְּם מְעוֹנָה, וְלִקְחַת מִנְחָתִי מִיָּדֵי אֲשֶׁר הִבֵּאתִי לָךְ
 בְּתַחֲנָה:

קהל - וַיְהִי כַעֲלוֹת הַמִּנְחָה:

חזן - שְׂדֵי לֹא מְצַאנוֹךְ שִׁגִּיא כַח לַעֲדָה מִקִּדְּם קִנִּיתָ, אֶחָד הַמִּרְבֵּה וְאֶחָד
 הַמִּמְעִיט בְּשׁוּבוֹ נִפְשׁוֹ רְצִיתָ, אֵךְ יָכוֹן לְבוֹ לְפָנֶיךָ בְּמִנְחָתוֹ בְּעַת הַקְרִיב
 אוֹתָהּ:

קהל - וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה:

אור הישר - כתו נהורא

ומה שאין בכחי לאומרם רק לחשבם בלב. הגיגי בינה. תבין את מחשבותי והגיון לבי. אלהי קדם. הראשון וקודם לכל יצורים ושוכן בשמי מעונה. ולקחת מיד. תפלת מנחתי. ויהי כעלות המנחה. רוצה לומר, שיהיה נחשב תפלתי כתפלת אליהו שנאמר שם ויהי כעלות המנחה. שדי לא מצאנוך. שתהיה דן לפי גודל גבורתך שאתה שגיא כח. לעדה. את ישראל שהם עדתך אשר קנית אותם לעם בהוציאך אותם ממצרים. בשובו. כאשר הוא שב בתשובה. וזאת עיקר ויסוד תורת המנחה. בשעירים. סליחה זו יסדה המחבר לאומרה במנחה של יום כיפור וכונתו על השעירים שהטילו עליהם גורל אחד לה' ואחד לעזאזל וכשאומרים הסליחה בערב ר"ח ראוי לכוין על שעירי ראש חדש.

כליל. ככליל. ומסטיני כו'. ובמקטריגי תגעור ותריב עמהם שלא יקטרגו עלי. ותוציא כו'. יראה צדקי כאור שיבינו כולם שהצדקת אותי במשפט וכל זה יהיה עוד טרם כו'. ישקע השמש ובעוד אנחנו עומדים. שפוך כמים לבו בתפלתו כל איש. והקריב המקריב. וכל אחד מאתנו עומד ומקריב. קרבנו לה'. תפלת מנחה. ישורון. ישראל. ישיר. משורר ומשבח לפניך בכל עת על חסדך שאתה עושה עמהם. בטוב לקח. בדבורים טובים ורצויים הם משבחים אותך. לכן בזכות זה. הטה כו'. לקבל תפלתם. ועיניך פקח וראה כי טוב. בעיני עמך. הסתופף. לחסות בסף ומזוזות שערי רחמך. ויקח. דבורי תפלה ובקשה. מן הבא בידו. להתפלל לפניך תפלת מנחה. אמרי האזינה ה'. הדברים שיש בי כח לאומרם ולשאול מלפניך.

חזן - בְּהִיּוֹת מְזַבְּחִי וּמִקְדָּשִׁי עַל מְכוֹנֹו וּגְבוּלוֹ, הָיוּ מְכַפְּרִים עָלֵינוּ
 בְּשִׁעִירִים הָעוֹלִים לְגוֹרְלוֹ, וְעַתָּה בְּאִשְׁמֹתֵנוּ לֹו חֲפִץ יְהוָה
 אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 וְהָיָה הַיּוֹם יוֹמֵת
 יִאֲהוּרֵינוּ
 לְהַמִּיתֵנוּ לֹא:

קהל - לָקַח מִיָּדֵנוּ עוֹלָה וּמִנְחָה:

חזן - תַּחֲנוּנִים יִדְבֵר עִמָּךְ יִבְקֹשׁ סְלִיחָה בְּלֵב מָר, הֵנּוּ מְתִיבֵב עַל מְצוֹר
 וְעוֹמֵד עַל הַמְּשָׁמֵר, מַחֲלָה פָּנֶיךָ לְעַת מִנְחַת עָרֵב וּמִצֶּפֶה כּוֹפֵר:

קהל - כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה:

חזן - יְרוּשָׁלַיִם עֵינֶיךָ בְּנֵה וְעָרֶיךָ מְקַצֶּה, אֲסוּרִים רְעוּצִים פֶּתַח וְלַחֲפָשִׁי
 הוֹצֵא, וְעָרְבָה לִיהוָה
 אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 וְהָיָה הַיּוֹם יוֹמֵת
 יִאֲהוּרֵינוּ
 מִנְחָתָם כִּימֵי עוֹלָם וְתִשׁוּב וְתִרְצָה:

קהל - עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה:

חזן - וּנְפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּץ יָדְךָ שְׁנִית תּוֹסֵף, כְּרוּעָה עֲדָרוֹ תִרְעַם בְּנוֹה
 טוֹב תֵּאֱסֹף, וְיֹשֵׁב מְצָרָף וְטָהַר אֶת בְּנֵי לְוִי כְּפָסֶף:

קו"ח - וְהָיוּ לִיהוָה
 אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 וְהָיָה הַיּוֹם יוֹמֵת
 יִאֲהוּרֵינוּ
 מְגִישֵׁי מִנְחָה:

אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים מְתַנְהֵג בַּחֲסִידוֹת, מוֹחֵל עוֹנוֹת עֲמוֹ
 מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֶּה מַחֲלָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים,
 עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בֶּשֶׂר וְרוּחַ, לֹא כִרְעַתָּם תִּגְמוֹל, אֵל הוֹרִית לָנוּ
 לֹאמַר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, וּזְכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, כְּהוֹדַעְתָּ לְעַנְוֵי
 מְקַדָּם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב וַיִּרַד יְהוָה
 אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 וְהָיָה הַיּוֹם יוֹמֵת
 יִאֲהוּרֵינוּ
 בְּעֵנָן וַיִּתִּיב עֲמוֹ שָׁם, וַיִּקְרָא
 בְּשֵׁם יְהוָה
 אֲרוֹן הַכֹּהֵן
 וְהָיָה הַיּוֹם יוֹמֵת
 יִאֲהוּרֵינוּ

אור הישר - כתו נהורא

מצרותיו. כי אמר אכפרה. אקנה ואמחה. פניו.
 זעם של הקב"ה. במנחה. בתפלת המנחה.
 מקצה. אחד לקצה השני. כרועה. הרועה עדרו
 בנחת ושומר את צאנו. כן. תרעם. תרעה אותם.
 בנוה טוב. הוא ביהמ"ק. תאסף. אותם. וישב.
 מלאך שלוח מה'. ויהיה מצרף. מזכך ומטהר.
 את בני לוי. רוצה לומר, הכהנים. והיו לה'
 מגישי. קרבן מנחה כלומר שיקריבו קרבנות
 כמקדם.

לו חפץ ה' להמיתנו לא. הלואי שיהיה רצון ה'
 שלא להמיתנו עבור עונותינו כי אז. לקח
 מידינו. התפלה הזאת במקום קרבן עולה
 ומנחה. מתייבב על מצור. כאויב העומד לצור על
 עיר שונאו אשר לא יזוז משם עד שיכבשנה.
 ועומד על משמר. וכשומר העומד לשמור איזה
 דבר מפני ההיזק אשר נותן את נפשו להציל כן
 הם תפלת עמך לא יזוז ממך עד שתקבל
 תפלתם. ומצפה. שתתן לנפשו. כופר. פדין

וַיַּעֲבֹר יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

יְהוָהּ יְהוָהּ יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךְּ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת:

נִצַּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָ:

וּסְלַחַת לְעֹנְוֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ:

סֵלַח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מִלְּפָנֶינוּ כִּי פָשַׁעְנוּ:

כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסֵלַח וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:

וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ, תַּבּוֹן תִּפְלָתֵנוּ קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ מִשְׁאֵת פְּפִינוּ מִנְחַת

עֶרֶב:

יְהִיו לְרִצּוֹן אֲמָרֵי פִינוּ וְהִגִּיזוֹן לְפָנֶיךָ יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} צוּרֵנוּ וְגֹאֲלֵנוּ:

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנָיִם, בֵּן תִּרְחַם יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} עֲלֵינוּ:

לִיהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתְּךָ סֵלָה:

יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה:

יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בּוֹטַח בְּךָ:

יְהוָהּ ^{אֵלֶינוּ וְהָיָה} הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרֹאֵנוּ:

סְלִיחָה. חִיבֵרָה רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יִצְחָק הַלּוֹי וּשְׁמוֹ רִמּוֹז בְּרֹאשׁ הַחַרּוּזִים:

חֲזוֹן אֱלֹהֵי בֶשֶׁר עַמְּךָ מִפְּחָדְךָ סָמֵר, וְתַמִּיד עוֹמֵד עַל מִשְׁמֵר, וּמְצַפֶּה לַעֵת

מִנְחַת עֶרֶב:

קהל - כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה:

חזן - לְהַקְשִׁיב לְמִשְׁטֵינֵנוּ מָאֵן תִּמְאֵן, סְאוֹנוּ בְּרַעַשׁ אֵל נָא תְהִי סוֹאֵן,

וְאִם עֹנֹת תִּשְׁמֹר הֲלֹא רַבּוֹ:

קהל - מֵאִיִן עוֹד פְּנוֹת אֵל הַמִּנְחָה:

אור הישר - כתר נחורא

אלקי בשר. ר"ל שער בשרם. סמר. נעשו קשים ועמדו כמסמרים. עומד. בתפלה ומתמיד בעמידתו כאיש העומד על משמר. אכפרה. אקנח ואמחה. פניו. זעמו של הקדוש ברוך הוא. במנחה. רוצה לומר, בתפלת המנחה.

חזן - יִשְׂרָאֵל עֲמֹד אֲשֶׁר בְּךָ מֵאֲמִין, אִם בְּשִׂמְאֵל דְּחִיתוּ קָרְבָּהוּ בִּימִין,
בָּא לְשַׁחַר פְּנִיךָ:

קהל - וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה:

חזן - עוֹרְכֵי שְׁוֹעַ מְשַׁלְּמֵי פְּרִים שִׁפְתוֹתָם, רִצָּה וְהִשְׁלַךְ בְּמִצּוֹלוֹת יָם כָּל
חַטָּאתָם, יַעֲרֹב עֲלֶיךָ שְׂיַחְתָּם וְרִנְתָּם:

קהל - פַּחַטָּאת וְכַעוֹלָה וְכַמִּנְחָה:

חזן - זָכַר פֶּר פָּנִים וְשָׁעִיר פְּנִימִי וְחִיצוֹן, יִהְיוּ נָא אֲמַרְיָנוּ לְפָנֶיךָ לְרִצּוֹן,
וְתַעֲרֹב מִנְחַתְנוּ כְּשֶׁה אַחַת מִן הַצֹּאן, מִן הַמֵּאֲתָיִם:

קהל - מִמִּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לַמִּנְחָה:

חזן - רֵאָה כִּי אֲזַלְתָּ יְדֵינוּ וַיּוֹשְׁבֵי מְרוֹם שָׁחוּ, פָּסוּ אַמּוּנֵימָם וַבְּכֵן לָקַחוּ,
כְּבֹד פֶּה וְעַרְל שִׁפָּה:

קהל - וַיִּשְׁלַחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה:

חזן - בָּרַר גֵּיב שִׁפְתֵי כְּשַׁחַר פְּרוֹשׁ, עֲנִנֵי וּרְפָא מִזְבִּיחְךָ הַהָרוּם, חֲלַקְתָּ
לְשׁוֹנֵי תַעֲרֹב כְּשִׁמֵּן לְרוֹם:

קהל - אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה:

חזן - בֵּית תְּפִלָּתְךָ מְקוֹם צָקוֹן לַחֲשֵׁם, חֲשׂוֹב כְּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם
הַכֹּהֲנִים אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָאֲשָׁם:

קהל - וְאֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת הַמִּנְחָה:

אור הישר - כתר נהורא

אמונים. אנשי אמונה. כבוד פה כו'. קאי על הש"ץ. וישלחו בני ישראל בידו. תפלת מנחה. ועתה מבקש הש"ץ אחרי אשר שלחו אותי להתפלל עליהם מלפניך לכן אבקש ממך. ברה. זכך וטהר את דבורי שאוכל לדבר דברים מזוככים. כשחר פרוש. כאור הבוקר הפרוש על העולם שהוא צח ונקי. כשמן. אשר נתנוהו לרוס. לזלף על הסולת של המנחה אשר יובא עם העולה, כמבואר ביחזקאל. מקום צקון לחשם. המקום ששופכים שם את תפלתם. ואשר יאפו. ובמקום אשר יאפו.

ויקח. דבורי תפלה ובקשה. מן הבא בידו. להתפלל לפניך תפלת מנחה. עורכי כו'. ישראל העורכים ומסדרים לפניך שועה ותפלה ומשלמים בדבורי שפתותיהם מה שהיה להם להקריב פרים לקרבנות אילו היה בית המקדש קיים. רצה. יהי רצונך. זכר. שאנו מזכירין פר החטאת הנעשה בפנים ושעירים הנעשו פנימי וחיצון (וזה גם כן קאי על יום הכפורים, כמ"ש לעיל). יהיו כו' לרצון. כאילו הקרבנו. ותערב. תפלת מנחתנו. כשה כו'. פירשתי לעיל בסליחה משאת כפי, עיי"ש. ויושבי מרום. ישראל יששבו ברום המעלה.

חזן - יְצוּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל חֲסִדוֹ קוֹמְמִיּוֹת הַשִּׁיבֵנִי לְנוֹי, לְפָאֵר מְקוֹם מְקַדְשֵׁי
 לְחֵדֶשׁ הַדָּר זֵוִי, וַיֵּשֶׁב מִצָּרַף וְטָהַר אֶת בְּנֵי לְוִי. חו"ק - וְהָיוּ לַיהוָה
 מְגִישֵׁי מִנְחָה:

אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל כְּסֵא רַחֲמִים מְתַנַּהֵג בְּחִסְדֵיּוֹת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ
 מֵעֵבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֵּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וְסֹלִיחָה לְפוֹשְׁעִים,
 עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בֶּשָׂר וְרוּחַ, לֹא כְרַעַתְם תִּגְמוּל, אֵל הוֹרִית לָנוּ
 לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, וְזָכַר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ
 לְעַנְיֵנוּ מִקֶּדֶם. וְכֵן כְּתוּב בְּתוֹרַתְךָ: וַיֵּרַד יְהוָה בְּעַנְן וַיִּתְיַצֵּב עַמּוֹ
 שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

יְהוָה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת:
 נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשְׂא עוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְּהָ: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
 וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ: סִלַּח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטְאָנוּ מְחַל לָנוּ מִלִּפְנֵינוּ כִּי
 פָּשַׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאִיךָ:

טוֹב יְהוָה לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: טוֹב יְהוָה לְקוֹנוֹ
 לְנִפְשׁ תְּדַרְשָׁנוּ: טוֹב וַיַּחֲלֵל וְדוּמָם לְתַשׁוּעַת יְהוָה: טוֹב
 לְחַסוֹת בִּיהוָה מִכַּפְּטָח בְּאָדָם: טוֹב לְחַסוֹת בִּיהוָה מִכַּפְּטָח
 בְּגִדִיכִים: טוֹב וַיֵּשֶׁר יְהוָה עַל בֵּן יוֹרֵה חַטָּאִים בְּדֶרֶךְ: טוֹב יְהוָה
 לְמַעוֹז בְּיוֹם צָרָה וַיּוֹדַע חוֹסֵי כּוֹ: כִּי הוּא יִדַּע יִצְרָנוּ זְכוּר כִּי עָפַר
 אֲנַחְנוּ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְעַד דָּר וְדָר אֲמוֹנָתוֹ:

בְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, בֵּן תְּרַחֵם יְהוָה עָלֵינוּ: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה
 עַל עַמְּךָ בְּרַכְתָּךְ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עֲמָנוּ מִשְׁגֵּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
 סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם בּוֹטָח בְּךָ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה
 הַמְּלֹךְ יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

פזמון. שם מחברו בנימין רמוז בראש כל חרוז:

בַּת עַמִּי לֹא תַחֲשֶׂה וְלֹא תִשְׁקוּט בְּזַעֲקָה, וּבַמְּקוֹם עוֹלָה וְאִשָּׁה תִכּוֹן
תַּחַן חוֹקָה: לַיהוָה<sup>אֵלֶינוּ וְהָאֵלֹהִים
יְאֱדָרְנוּ</sup> מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּצַדָּקָה:

נְשִׂיא אֱלֹהִים הַנְּאֻמָּן, רֹאשׁ צוּרִים אֵיתָנִי, הַשְּׁפִים שָׁחַר וְזָמָן, עֲמוּד
וְעָרוֹךְ תַּחְנוּנִי, בַּמְּקוֹם תָּמִיד מְיוּמָן, לְשָׁחַר עַל קָרְבָּנִי, וְכִי הָאֱמִין
בִּיהוָה<sup>אֵלֶינוּ וְהָאֵלֹהִים
יְאֱדָרְנוּ</sup> וַיַּחֲשֶׁבָה לּוֹ צַדָּקָה. לֵי:

יַחֲדוּ לְמֵאָה נַחֲנָן, וְעָקוּד בְּמִזְבֵּחַ אֲבָנָיו, לְפָנוֹת עֶרֶב חָנָן, וְהָאֵל נָשָׂא
פָּנָיו, לְתָמִיד עֶרֶב מְכוּוֹן, לְהַתְרַצוֹת פָּנֵי אֲדוֹנָיו, כְּאִישׁ לָקַח מְלֵא חֲפָנָיו,
קְטוֹרֶת סַמִּים דָּקָה. לֵי:

מִפְּלֵל יוֹשֵׁב אֶהְלֵ, הֶלֶן בַּמְּקוֹם מְשֻׁבָּח, לְרַבּוּי פְּדָרִים יָהֵל, בְּהַתְקָרֵב
בְּבֵית זִבְחָ, וְאִם אֵין קָרְבָּן לִיחַל, תְּמוּרָם אֶעְרוֹךְ שְׁבַח, וְנִבְחַר לַיהוָה<sup>אֵלֶינוּ וְהָאֵלֹהִים
יְאֱדָרְנוּ</sup> מְזֻבַּח, עֲשֵׂה מְשֻׁפֵּט וְצַדָּקָה. לֵי:

נְאֻלְמָתִי דוּמִיָּה, מֵאֵין עֲבוּדַת פְּהֵנִים, וְאִיךְ אֲשִׁיר בַּשְּׁבִיָּה, וְאֶסְפוּ לְוַי

אור הישר - כתו נהורא

תמיד של בין הערבים המוכן להקריב בבית המקדש. להתרצות פני אדוניו כאיש לקח כו'. ר"ל, שיהיה נחשב בעיני ה' ככהן המקריב קרבנות לה' מגישי תפלת מנחה בצדקה.

מפלל כו'. יעקב אבינו שנאמר בו איש תם יושב אהלים ולן במקום המשוכח הוא בית אל אשר שם הר המוריה התפלל בעת שלן שם. לרבו פדדים כו'. שיפנה השי"ת לרוב הקרבנות שיקריבו ישראל במקום ההוא בבית המקדש. ואם אין קרבן ליחל. כלומר בעת שיהיה הביהמ"ק חרוב. תמורם אערוך שבח. יעריכו ישראל במקום הקרבנות דברי תפלה ושבח לה', כמארו"ל שיעקב תיקן תפלת ערבית. לזאת מבקשים אנחנו. ונבחר לה' מזבח. שיהיה נבחר בעיני ה' יותר מזבח. עשה כו'. מה שאנו עושים משפט וצדקה ואנחנו מגישים לה' תפלת מנחה.

נאלמתי כו'. נדמיתי כאלם השותק ואינו מדבר עבור שבטלה עבודת הכהנים בביהמ"ק ולא נשמע קולם שם.

בת. ולא תשקוט. מלצעוק לפני ה' בזעקה. ובמקום. רוצה לומר, תמור וחילוף. תחן חוקה. תחינה ותפלה הנחקקה בספר. לה' כו'. ותהיו מגישים לה' תפלת מנחה בצדקת הלב. נשיא. אברהם אבינו אשר היה נשיא אלקים ולבבו נאמן לפני ה'. ראש. אשר הוא ראש והתחלת חזקם של ישראל. השכים. עמד להתפלל תפלת שחרית. כמ"ש רז"ל שאברהם תקן תפלת שחרית. במקום. רוצה לומר, תקן תפלה זו תמור וחילוף תמיד של שחרית המוכן. לשחר. רוצה לומר, להיות קודם כל הקרבנות והוא מושאל מלשון שחרית. וכי האמין כו'. וכמו שחשב ה' צדקה לאברהם אשר האמין בו כן יהיה נחשב עתה לה' מגישי תפלת מנחה בצדקה.

יחידו כו'. זה יצחק בנו יחידו אשר חנן אותו אלקים להולידו בעת אשר היה בן מאה שנה. לפנות כו'. כמארו"ל שיצחק תיקן תפלת מנחה. והאל כו'. וה' נשא את פניו אשר תמור וחילוף

אֲמוּנִים, וְעַל כָּל זֹאת אֹדְהָ יְהוָה, כִּי הוּא נִעְלָה בְּדִינִים, לָנוּ בְּשֵׁת הַפָּנִים,
וּלְךָ הַצְדָּקָה. ליי:

חֲלַף קַרְבָּנוֹת פֶּדֶר, תִּפְלְתִי תִרְאֶה, בְּזִכְרִי עַל הַסֶּדֶר, עֲבוּדַת מְשָׁרְתִים
בְּאֵי הַיֶּכֶל חֹדֵר בְּחֹדֵר, וְשָׁמְעוּ מִבְּשֵׁר בְּמִרְאֶה, וּזְרַחַה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי
שְׁמֹשׁ צְדָקָה: ליי

אֵל מְלֹךְ יוֹשֵׁב עַל פְּסֵא רַחֲמִים מִתְנַהֵג בְּחִסְדֵיּוֹת, מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ
מִעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מְרַבֵּה מַחִילָה לְחַטָּאִים וּסְלִיחָה לְפוֹשְׁעִים,
עֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בְּשָׂר וְרוּחַ, לֹא כָרַעְתָּם תִּגְמּוֹל, אֵל הוֹרִיתָ לָנוּ
לֹאמֹר שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, וּזְכֹר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה. כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ
לְעַנְיֵנוּ מִקֶּדֶם. וְכֵן כְּתוּב בְּתוֹרַתְךָ: וַיִּרַד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} בְּעַנְיֵנוּ וַיִּתְיַצֵּב עַמּוֹ
שָׁם, וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה

וַיַּעֲבֹר יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא:

יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה ^{אֵיזוֹ חֶסֶד וְיִסְחוּר} יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת:
נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשְׂא עֹז וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְּהָ: וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵינוּ
וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתֵּנוּ: סִלַּח לָנוּ אֲבִינוּ כִּי חַטָּאנוּ מְחַל לָנוּ מִלִּפְנֵי כִּי
פָשַׁעְנוּ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קְרֹאֶיךָ:

ואח"כ יאמר עשרה רחמנא למספר עשרה מאמרות ועשרת הדברות:

חזן קהל:

רַחֲמָנָא אֲדַכֵּר לָן קְיָמִיָּה דְאַבְרָהָם רַחֲמָנָא: בְּדִיל וַיַּעֲבֹר:
רַחֲמָנָא אֲדַכֵּר לָן קְיָמִיָּה דְיִצְחָק עֲקִידָא: בְּדִיל וַיַּעֲבֹר:
רַחֲמָנָא אֲדַכֵּר לָן קְיָמִיָּה דְיַעֲקֹב שְׁלִימָא: בְּדִיל וַיַּעֲבֹר:
רַחֲמָנָא אֲדַכֵּר לָן זְכוּתֵיהּ דְיִוֹסֵף צְדִיקָא: בְּדִיל וַיַּעֲבֹר:

אור הישר - כתור נהורא

על כל זאת. ר"ל, אעפ"כ. כי כו'. כי הוא מהולל
בדין ומשפט ששפט אותי. כי לנו בושתי הפנים.
עבור חטאתינו. ולך הצדקה כו'. וראוי להיותינו
מגישים לפניך תפלת מנחה בצדקה.
עבודת כו'. הכהנים אשר בעת עבודתם הלכו
בבית המקדש מחדר לחדר. ושמעו כו'. ויזכו
לשמוע הנבואה שניבא מלאכי. וזרחה כו'.
ישראל המגישים לה' תפלת מנחה בצדקה.

בְּמִפְגֵּיעַ, וְתָשִׁיב שְׁבוּת אֱהִלִי תָם, פִּתְחִיו רְאֵה כִּי שָׁמְמוּ, זְכוּר נְאֻמָּתָ
 עֲדוּת לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זְרַעוּ, חוֹתֶם תְּעוּדָה תִּתִּיר, סוּדָךְ שִׁים בְּלִמּוּדְךָ,
 טַבּוּר אֲגֹן הַסֵּהר, נָא אֵל יַחְסֵר הַמְזֹג, יְהִי דַע אֶת אֲשֶׁר יִדְעוּךָ, מִגֵּר אֶת
 אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ, כִּי תָשִׁיב לְבַצְרוֹן, לְכוּדִים אֲסִירֵי הַתְּקֹנָה:

וידיי הגדול של רבינו נסים זכרונו לברכה

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, קוֹדֵם כָּל דָּבָר אֵין לִי פֶה לְהָשִׁיב וְלֹא מִצַּח לְהָרִים
 רִאשׁ, כִּי מִפְנֵי שְׁעוֹנוֹתַי רָבוּ מִלְּמִנּוֹת וְחַטָּאתַי עֲצָמוּ מִסֵּפֶר.
 וְכַמְשָׂא כְּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי. מִתּוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵרֵת וְכֵל} ^{הַיָּהוָה וְחֵן} ^{יִאחֲזִיקוּ} אֱלֹהֵי בְּכַפִּיפֶת
 רִאשׁ. בְּכַפִּיפֶת קוֹמָה. בְּכַנִּיעַת חֵיל. בְּחִלְשׁוֹת פֶּה. בְּשִׁבְרוֹת לֵב.
 בְּנִמְיֻכּוֹת רוּחַ. בְּקִידָה. בְּכַרִּיעָה. בְּהִשְׁתַּחֲוּיָה. בְּאִימָה. בְּבַעֲתָה. בְּרַתָּה.
 בְּזִיעַ. בְּחִלְחוּל. בְּיִרְאָה. בְּמוֹרָא. אוֹמֵר אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֵרֵת וְכֵל} ^{הַיָּהוָה וְחֵן} ^{יִאחֲזִיקוּ} אֱלֹהֵי מְקַצֵּת
 מִמַּעֲשֵׂי הָרָעִים. וּמִדְרָכֵי הַמְּכַעְרִים. וּמִמַּעֲלָלֵי הַמְּקוֹלְקָלִים. לְאִמְרָם אִי
 אֲפָשֶׁר. לְכַרְרָם אֵין כֹּחַ. לְגִלּוֹתָם לֹא אֶעְצֹר חֵיל. לְדַבְּרָם לֹא אֲדַעֵם.
 לְהַגִּידֵם אֵינִי כְדָאִי. לְתַבּוֹעַ עֲלֵיהֶם סְלִיחָה וּמְחִילָה וּכְפָרָה מָה אֲנִי מָה
 חַיִּי. אֲנִי הֶבֶל וְרִיק. אֲנִי רִמָּה וְתוֹלַעָה. אֲנִי עֶפֶר וְאֶפֶר. בּוֹשׁ אֲנִי מִחַטָּאִי
 וּמוֹכְלָם אֲנִי מִפְּשָׁעֵי. אֵין לִי פִתְחוֹן פֶּה לְהַתְּוֹדוֹת לְפָנֶיךָ. גְּדוֹל עוֹנֵי מִנְּשָׂא.
 עֲצָמוּ פְּשָׁעֵי מִסֵּפֶר, בּוֹשְׁתִי וְגַם נִכְלַמְתִּי. פִּגְנָב הַנִּמְצָא בַּמַּחְתָּרֶת:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם. אִם עֲמַדְתִּי לְפָרֵשׁ אֶת חַטָּאִי וּלְבַאֲרָם. יִכְלֶה הַזְּמַן
 וְהֵם לֹא יִכְלוּ. עַל אִיזָה מֵהֶם אֲתַבֵּעַ. וְעַל אִיזָה מֵהֶם אֲבַקֵּשׁ.
 וְעַל אִיזָה מֵהֶם אֲתוֹדֶה. עַל הַכָּלֵל אוֹ עַל הַפְּרָט. עַל הַנְּסֻתוֹת אוֹ עַל

אור הישר - כתור נהורא

ממנו הסנהדרי קטנה של כ"ג שהיה שלישי
 מסנהדרי גדולה, כמזיגת היין שהם ב' חלקים
 מים וחלק אחד יין. דע כו'. אהוב את ישראל
 שהם אוהבים אותך. כי תשוב כו'. בקשתנו
 שתשיב לירושלים עיר בצורה וחזקה. את
 ישראל שהם לכוּדים ואסורים אל תקות
 גאולתם.

חותם תעודה. התורה שהיא סתומה וחתומה
 ואין אנו יכולין לעסוק בה מרוב הצרות. תתיר.
 תפתח אותה על ידי הגאולה. סודך כו'. תשים
 לפני לומדי תורה סודות התורה כשלחן ערוך.
 טבור אגן הסהר. הביהמ"ק שהיה באמצע
 הוועלם ובאמצע ירושלים כטבור באמצע הגוף
 והיה עגול כמזרק. נא אל יחסר המזג. אל יחסרו

הנגלות. על הראשונות או על האחרונות. על החדשות או על הישנות. על הטמונות או על הנודעות. על הנזכרות או על הנשכחות ממני. יודע אני בעצמי שאין בי לא תורה ולא חכמה. לא דעת ולא תבונה. לא צדקה ולא ישרות ולא גמילות חסדים. אבל אני סכל ולא יודע. בער ולא מבין. גזלן ולא נאמן. חיב ולא זכאי. רשע ולא צדיק. רע ולא טוב. וכל מעשים רעים עשיתי. וגם עבירות רעות עשיתי. ואם אתה דן אותי כמעשי אוי לי. וי לי. אהה עלי. אויה על נפשי. ואם תבקש לנקותי כמטהר וכמצרף כסף. לא ישאר ממני מאומה. כי אני פקש לפני אש. וכעצים יבשים לפני האור. כסף סיגים מצפה על חרש. הבל הבלים אין בו ממש:

במה אקדם או מה רפואה אבקש. כבן סורר ומורה הייתי. כעבד מורד על אדוניו. כתלמיד חולק על רבו. את אשר טהרת טמאתי. ואשר טמאת טהרתי. את אשר התרת אסרתי. ואשר אסרת התרתי. את אשר אהבת שנאתי. ואשר שנאת אהבתי. את אשר הקלת החמרתי. ואשר החמרת הקלתי. את אשר קרבת רחקתי. ואשר רחקת קרבתני. אך לא להכעיסך נתכוננתי. ובעזות מצח פאתי לבקש סליחה מלפניך. שמתי פני כפלב. העזתי מצח בזונה, וגשתי לפניך בבושט פנים. וכן כתוב ומצח אשה זונה היה לך מאנת הפלים:

רבונו של עולם. לא על עצמי בלבד אני מתפלל ומתודה כי אם בעדי ובעד קהליך העומדים לפניך. ואף על פי שאיני ראוי ולא זכאי להתודות על עצמי וכל שפן על אחרים. אבל כי דרכך להאריך אפך, ומדתך להעביר קצף, ומנהגך לרחם על בריותיך, וביותר לשבים אליך ומודים לפניך ועוזבים ומתנחמים על פשעיהם ולא מכסים אותם. שפן כתוב מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוזב ירחם. ומציל את נפשו מדינה של גיהנם:

רבונו של עולם. מנהג בית דינך הצדק לא כמנהג בתי דינין של בני אדם. שמדת בני אדם פשהוא תובע את חבירו במזון אל בית דין או אל השופט, אם יכפור ינצל מן המזון, ואם יודה מתחייב לתן. ובית דינך הצדק לא כן הוא. אלא אם יכפור אדם אוי לו ואוי לנפשו. ואם מודה ועוזב אתה מרחמהו:

רבונו של עולם. לולי חטאינו ופשעינו לא היינו בושים ונכלמים, ועל מה היינו מתודים כי אי אפשר לו לאדם לבקש על חטא והוא לא חטא. ולא יודע עז רחמיך אלא בהעבירך חטאת יראיך. ולא על עצמי בלבד אני מתודה כי אם בעדי ובעד כל קהליך. יהי רצון מלפניך יהוה ואדני ^{איון חבל} ^{היה חבל ויהיה} ^{יאירי עיני} אלהינו ואלהי אבותינו שתסלח ותמחל לנו על כל עונותינו ופשעינו ותכפר לנו על כל חטאתינו:

אלהינו ואלהי אבותינו, אנא תבא לפניך תפלתנו, ואל תתעלם מתחנתנו, שאין אנו עני פנים וקשי ערף לומר לפניך יהוה ואדני ^{איון חבל} ^{היה חבל ויהיה} ^{יאירי עיני} אלהינו ואלהי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו, אבל אנחנו ואבותינו חטאנו:

אשמנו, בגדנו, גזלנו, דברנו דפי: העוינו, והרשענו, זדנו, חמסנו, טפלנו שקר: יעצנו רע, כזבנו, לצנו, מרדנו, נאצנו, סררנו, עוינו, פשענו, צררנו, קשינו ערף: רשענו, שחתנו, תעבנו, תעינו, תעתענו: סרנו ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא שוה לנו: ואתה צדיק על כל תבא עלינו, כי אמת עשית ואנחנו הרשענו:

אשמנו מפל עם, בושנו מפל דור, גלה ממנו משוש, דוה לבנו בחטאינו, הוחבל אוינינו, ונפרע פארנו, זבול בית מקדשנו חרב בעונינו, טירתינו היתה לשמה, יופי אדמתנו לזרים, כחנו לנכרים:

אור הישר - כתו נהורא

בחר ה' בציון אוה למושב לו. ונפרע. ונשבת הפאר שלנו היא ירושלים שנקרא תפארת (איכה ב'). יופי כו'. זה ארץ ישראל שנאמר בה יפה נוף משוש כל הארץ.

אשמנו. יותר מכל עם. בושנו. בושים אנחנו על חטאתינו שהרבינו יותר מכל דור. בחטאינו. בעבור חטאינו. הוחבל. נשחתה ציון עיר קדשנו שנאמר בה

וְעַדִּין לֹא שָׁבְנוּ מִטְעוֹתֵינוּ, וְהַאִיךְ נַעֲזִי פְּנֵינוּ וְנִקְשָׁה עַרְפְּנוּ, לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַיָּחִיד} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטְאנוּ, אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבְרַנוּ דָּפוּ: הֶעֱוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חָמְסְנוּ, טָפְלָנוּ שָׁקַר: יַעֲצֵנוּ רָע, בּוֹבְנוּ, לֹצְנוּ, מְרַדְנוּ, נֹאצְנוּ, סָרְרַנוּ, עֹיְנוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרְרַנוּ, קִשִּׁינוּ עֲרָף: רִשְׁעֵנוּ, שַׁחַתְנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲיִנוּ, תַּעֲתָעְנוּ: סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אָמַת עָשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

לְעֵינֵינוּ עִשְׂקוּ עִמָּלֵינוּ. מִמִּשְׁךְ וּמִמֹּרֵט מִמֶּנּוּ. נָתַנוּ עֲלֵנוּ סִבְלָנוּ עַל שִׁכְמוֹנוּ. עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ. פּוֹרֵק אֵין מִיָּדָם. צְרוּת רַבּוֹת סִבְבוּנוּ. קָרְאנוּךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַיָּחִיד} אֱלֹהֵינוּ. רַחֲמָתְךָ מִמֶּנּוּ בַּעֲוֵינוּ. שָׁבְנוּ מֵאַחֲרֶיךָ תַּעֲיִנוּ וְאַבְדָּנוּ:

וְעַדִּין לֹא שָׁבְנוּ מִטְעוֹתֵינוּ, וְהַאִיךְ נַעֲזִי פְּנֵינוּ וְנִקְשָׁה עַרְפְּנוּ, לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל} ^{הַיְהוָה הַיָּחִיד} אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צְדִיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטְאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאנוּ:

אֲשַׁמְנוּ, בָּגַדְנוּ, גָּזַלְנוּ, דִּבְרַנוּ דָּפוּ: הֶעֱוִינוּ, וְהִרְשַׁעְנוּ, זָדְנוּ, חָמְסְנוּ, טָפְלָנוּ שָׁקַר: יַעֲצֵנוּ רָע, בּוֹבְנוּ, לֹצְנוּ, מְרַדְנוּ, נֹאצְנוּ, סָרְרַנוּ, עֹיְנוּ, פָּשַׁעְנוּ, צָרְרַנוּ, קִשִּׁינוּ עֲרָף: רִשְׁעֵנוּ, שַׁחַתְנוּ, תַּעֲבָנוּ, תַּעֲיִנוּ, תַּעֲתָעְנוּ: סָרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צְדִיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ, כִּי אָמַת עָשִׂיתָ וְאֲנַחְנוּ הִרְשַׁעְנוּ:

אֵל אֲרָךְ אַפִּים אַתָּה. וּבַעַל הַרְחָמִים נִקְרָאתָ. וְדַרְךְ תִּשׁוּבָה הוֹרִיתָ. גְּדַלְתָּ רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, תִּזְכּוֹר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזִרַע יִדְיֶיךָ. תִּפֶּן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים, כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַרְחָמִים. בְּתַחֲנוּן וּבְתַפְלָה פָּנֶיךָ

אור הישר - כתו נהורא

וכאשר קראנוך ה' אלקינו. לא ענית אותנו. כי רחוק ממנו וכו'. ואחרי אשר שבנו מאחריך ריקם ולא נתקבלה תפלתנו. תעינו. מדרך הצלחתנו. ואבדנו..

לענינו. גזלו את כל העמל שטרחנו לאסוף קנינים ונכסים. ממושך. ולענינו משכו ומרטו מאתנו את עמלינו וכפל הדבר במ"ש. צרות רבות סבבונו.

מִקְדָּשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדְךָ: יִזְכֵּר כָּל מִנְחַתְךָ וְעוֹלֹתֶיךָ יְדִשְׁנָה סֵלָה: יִתֵּן לְךָ כָּל־כֶּבֶד וְכָל עֲצָתְךָ יִמְלֵא: גְּרַנְנָה בִּישׁוּעַתְךָ וּבִשְׁמֵי אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל יִמְלֵא יְהוָה כָּל מוֹשְׁאֵלוֹתֶיךָ: עֲתָה יְדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מִשִּׁיחוֹ יַעֲנֶהוּ מִשְׁמֵי קֹדְשׁוֹ בְּגִבּוֹרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ: אֱלֹהֵי בְּרִכְבֵּי וְאֱלֹהֵי בְּסוּסִים וְאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר: הִמָּה פָּרְעוּ וְנִכְלָו וְאֲנַחְנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמְּלֶכֶת יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם קְרָאֵנוּ:

דברי שלום - הלכות והליכות

דינים הנחוצים לקריאת השמות לעלות לס"ת

בו נקבצו ובאו כל שמות כנויי אנשים הנוהגים במדינות שונות ונזכר אצלם שמות הקדושים של כל הכנויים, למען דעת איך לקרות אותן האנשים לעלות לתורה. כי אסור לקרות לתורה בשם הכנוי רק בשם הקודש של כל איש ואיש

נלקח מס' קריאה הקדושה בעל מחבר ספרי זוהר תורה ועוד הרבה ספרים שחיבר ע"י הגאון הצדיק המקובל המפורסם מוהר"ר יהודה ראזנבערג זצ"ל אבדק"ק ווארשא יע"א
יצא לאור ע"י הוצאת אמונה בשנת תשמ"א,
וכעת יוצא לאור מחדש עם תיקונים נחוצים ועוד, ע"י
מפעל הזוהר העולמי לסידור זוהר למשיח, בשנת תשפ"א לפ"ק

דיני וסדר הוספות לקרה"ת - המשה כללים מעשיית הוספות

א) מה שנרשם בחומש. שני, שלישי, רביעי, וכו' אין זאת מורה על התחלת פרשה חדשה, וכן גם על התחלת פרק חדש בחומש, שמתחיל לרשום מחדש סכום הפסוקים א' ב' ג' וכו' אין זאת מורה על פרשה חדשה, רק דוקא אם יש בתורה מקום פנוי בין הפסוקים, הן באמצע שיטה והן בסוף שיטה. זאת מורה על התחלת פרשה חדשה. ונרשם עבור זה בתוך החומש לפעמים אות פ' ולפעמים אות ס'. אות פ' מורה שהפרשה החדשה היא פתוחה אות ס' מורה על פרשה סתומה.

כדי להקל על הסגן והבעל קורא בענין עשיית הוספות נרשם בזה בכל סדרא בעליות אחרונות באיזה מקומות שיש לעשות בהן הוספות. ואם נצרך ליותר הוספות ידעו ויבינו מזה הסגן והבעל קורא איך להקדים ולהתחיל עשיית הוספות עוד בעליות הראשונות בחמישי ברביעי בשלישי ועוד במוקדם יותר כפי הצורך של מספר העליות.

כדי להקל על הסגן והבעל קורא בענין עשיית הוספות נרשם בזה בכל סדר בעליות האחרונות באיזה מקומות שיש לעשות בהן הוספות. ואם נצרך ליותר הוספות ידעו ויבינו מזה הסגן והבעל קורא איך להקדים ולהתחיל עשיית הוספות עוד בעליות הראשונות בחמישי ברביעי בשלישי ועוד במוקדם יותר כפי הצורך של מספר העליות:

א) בכל שבת אם יש חתונה או ברית מילה או חיובים אחרים יכולים לעשות הוספות בקריאת התורה להוסיף על מנין ז' קרואים כמה שנצרך, מלבד ביום כפור שאין להוסיף בו על ו' קרואים וביום טוב יש מתיירין לעשות הוספות אם נחוץ לזה.

ב) אין הוספה פחות מג' פסוקים. ואסור לסיים ולעמוד בפחות מג' פסוקים סמוך לפרשה, הן פרשה סתומה והן פרשה פתוחה וכן לא יסיים לעמוד בפחות מג' פסוקים אחר הפרשה.

ד) אין לעשות הוספה במקום שמסיים או שמתחיל בענין רע או במי שעשה מעשה רע. רעת אומות הקדמונים עובדי אלילים שנזכרו בתורה, זה לא מקרי ענין רע.

ה) כשעושין הוספה יכולים לקרות כהן לאחרון, ויש מקומות נוהגים כשצריכים לעשות הרבה הוספות עושין איזו שורות של ז' קרואים. ובכל שורה קורא, כהן, לוי, ישראל, רביעי, חמישי, שישי, שביעי, אחר כך חוזר לקרות כהן, לוי, ישראל, עד שביעי. ולבסוף קורא אחרון, וכן בכל פעם שעושין הוספה קוראין להעולה באחרונה "יעמוד פב"פ אחרון". ולמפסיר יכולין לקרות אותן הפסוקין שקראו להאחרון.

סדר קריאת התורה לשני וחמישי, ולשבת במנחה

תפלה קודם קריאת התורה - מספר שערי ציון וזוהר שלא יוציא השמות הקדושים מפיו.

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, וּרְחִימוֹ וּדְחִילוֹ, לְיַחְדָּא שְׁמֵי י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם פֶּל יִשְׂרָאֵל, וְלֹאֲקָמָא שְׂכִינְתָּא מֵעַפְרָא הַרְיֵי קוּרָא בְּתוֹרָה שֶׁהוּא בְּנִגְדַת תְּפִאֲרַת דְּזַעִיר אֲנַפִּין שְׂבוּ ג' פְּלִים דְּג' בְּחִינּוֹת נַפְשׁ רִוַח נְשָׁמָה, יְהוּה פְּלִי הַחִיצוֹן דְּנַפְשׁ י' י"ק יק"ו יקו"ק פְּלִי אֲמַצְעֵי דְרוּחַ, יו"ד ה"א וא"ו ה"א פְּלִי פְּנִימֵי דְנְשָׁמָה וּבְחִינַת אֲזוּרֹת מְקַפִּים שְׁהֵם יְחִידָה חֲיָה יְהוּה בְּנִקְדַת הוֹלָם לְעֲשׂוֹת לָהּ מְרַבָּה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּזְכְּרֵנִי אֶת רוּחִי וְנַפְשִׁי שֶׁיְהִיוּ רְאוּיִים לְעוֹרֵר מִיּוֹן תְּתַאֲוֵן עַל יְדֵי קְרִיאַת תְּתוֹרָה הַזֹּאת וְאֵל יַעֲקֹב שׁוֹם חֲטָא וְעוֹן וְהַרְהוּר רַע אֶת קְרִיאַת תְּתוֹרָה הַזֹּאת. וְיְהִי נָעִם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

דברי שלום - הלכות והליכות

בראשית

בראשית	שש הוספות	לך	עשר הוספות
ברביעי	הוספה:	בשישי	הוספה
א'	לשמר את דרך עץ החיים	א'	עון האמורי עד הנה
ב'	מפרי האדמה מנחה לה'	ב'	ואת הגרגשי ואת היבوسی
ג'	ואתה תמשל בו	ג'	לאמרם אישה לו לאשה
ד'	ויישב בארץ נוד קדמת עדן	ד'	על העין בדרך שור
ה'	ואחות תובל קין נעמה	ה'	ולא יספר מרב
בשביעי	הוספה:	ו'	הגם הלם ראיתי אחרי ראי
ו'	המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם.	ז'	בלדת הגר את ישמעאל לאברם
נח	י"א הוספות	בשביעי	הוספה
בשישי	הוספה:	ח'	והיה לאות ברית ביני וביניכם
א'	איש ללשנו למשפחתם בגויהם.	ט'	לברית עולם לזרעו אחריו
ב'	ואכד וכלנה בארץ שנער	י'	ויעל אלהים מעל אברהם
ג'	פלשתים ואת כפתרים	וידא	שבע הוספות:
ד'	ללשנתם בארצתם בגויהם.	בשישי	הוספה
ה'	ושם אחיו יקטן.	א'	ויכרתו שניהם ברית
בשביעי	הוספה:	ב'	כי חפרתי את הבאר הזאת
ו'	אשר בנו בני האדם.	בשביעי	הוספה:
ז'	על פני כל הארץ	ג'	אשר אמר לו האלהים
ח'	ויחי ארפכשד וגו' ויולד בנים ובנות.	ד'	ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו
ט'	ויחי עבר וגו' ויולד בנים ובנות.	ה'	על המזבח ממעל לעצים
י'	ויחי רעו וגו' ויולד בנים ובנות.	ו'	בהר ה' יראה
י"א	ויחי נחור וגו' ויולד בנים ובנות.	ז'	וישב אברהם בבאר שבע.

דברי שלום - הלכות והליכות

חיי שרה	עשר הוספות:	וישלח	תשע התוספות:
ברביעי	הוספה:	בששי	הוספה:
א'	ורגלי האנשים אשר אתו	א'	וישם את פניו הר הגלעד
ב'	ולקחתי אשה לבני	ב'	אשר ילד בפדן ארם
ג'	אשר הוכיח ה' לבן אדני	ג'	אשר ילדו לו בארץ כנען
ד'	והצמידים על ידיה	ד'	עשו הוא אדום
בחמישי	הוספה:	ה'	צפו וגעתם וקנו
ה'	שלחוני ואלכה לאדוני	ו'	ואת יעלם ואת קרח
ו'	ואת עבד אברהם ואת אנשיו	בשביעי	הוספה:
ז'	והוא יושב בארץ הנגב	ז'	ברעתו את החמורים לצבעון אביו
בששי	הוספה:	ח'	לאלופיהם בארץ שעיר
ח'	כל אלה בני קטורה	ט'	בת מטרד בת מי זהב
ט'	ושבעים שנה וחמש שנים	וישב	שמנה הוספות:
בשביעי	הוספה:	בחמישי	הוספה:
י'	יטור נפיש וקדמה.	א'	ה' מצליח בידו
תולדות	י"ב הוספות	בשישי	הוספה:
בחמישי	הוספה:	ב'	ויעזב בגדו וינס ויצא החוצה
א'	באשר שבע עד היום הזה	ג'	ויעזב בגדו אצלו וינס ויצא החוצה
ב'	לצוד ציד להביא	ד'	ויהי בהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס החוצה
ג'	לאשר אני מצוה אותו	בשביעי	הוספה:
ד'	שמע בקלי ולך קח לי	ה'	ויהי ימים במשמר
ה'	בעבור תברכני נפשך	ו'	ספרו נא לי
ו'	כידי עשו אחיו שערות ויברכהו	ז'	ואתן את הכוס על כף פרעה
בששי	הוספה:	ח'	והוצאתני מן הבית הזה
ו'	ועשו אחיו בא מצידו	מקץ	שמנה הוספות:
ח'	גם ברוך יהיה	בששי	הוספה:
ט'	הלא אצלת לי ברכה	א'	וידבר אליו פתח הבית
י'	וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה	ב'	ויוצא אלהם את שמעון:
י"א	לא תקח אשה מבנות כנען	ג'	וישתחוו לו ארצה
יב	ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען	בשביעי	הוספה:
ויצא	תשע הוספות:	ד'	ויתמהו האנשים איש אל רעהו
בששי	הוספה:	ה'	ויעש כדבר יוסף אשר דבר
א'	וישם את פניו הר הגלעד	ו'	וידבר אלהם את הדברים האלה
ב'	ולבן תקע את אחיו בהר הגלעד	ז'	ואתם תהיו נקים
ג'	מדבר עם יעקב מטוב ועד רע	ח'	ויפלו לפניו ארצה.
ד'	ויבא באהל רחל	ויגש	שמנה הוספות:
ה'	ויוכיחו בין שנינו	בששי	הוספה:
בשביעי	הוספה:	א'	אשר בארץ כנען באו אלי
ו'	וירימה מצבה	ב'	כי תועבת מצרים כל רעה צאן
ז'	על כן קרא שמו גלעד	ג'	ישבו נא עבדיך בארץ גשן
ח'	אשר יריתי ביני ובינך	ד'	ויברך יעקב את פרעה
ט'	ויאכלו לחם וילינו בהר	בשביעי	הוספה:

זוהר התפילה - סדר קריאת התורה

תשעג

דברי שלום - הלכות והליכות

	בששי	את הכסף ביתה פרעה	ה'
הוספה:		בכל מקנהם בשנה ההוא	ו'
מאת בני חת	ב'	ותהי הארץ לפרעה	ז'
ויבנו את מצרים שבעים יום	ג'	ולאכל לטפכם	ח'
עזבו בארץ גשן	ד'	שש הוספות:	ויחי
על פני ממרא	ה'	הוספה:	בחמישי
ויבך יוסף בדברם אליו	ו'	הנותן אמרי שפר	א'

שמות

	בששי	שמונה הוספות	שמות
הוספה:		ולא שלח את העם	א'
לכם לאכלה	א'	חתן דמים למולת	ב'
איש לפי אכלו לקטו	ב'	והשבתם אתם מסבלתם	ג'
וחם השמש ונוס	ג'	נלכה נזבחה לאלהינו	ד'
ורמה לא היתה בו	ד'	אין נגרע מעבדתכם דבר	ה'
וישבתו העם ביום השביעי	ה'	גם תמול גם היום	ו'
למשמרת לדרתיכם	ו'	על כן אתם אמרים נלכה נזבחה לה'	ז'
הוספה:	בשביעי	נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה	ח'
עלו ראש הגבעה	ז'	תשע הוספות	וארא
ואת עמו לפי חרב	ח'	הוספה:	בששי
חמש הוספות:	יתרו	העתירו בעדי	א'
הוספה:	בחמישי	ולא שלח את העם	ב'
את דברי העם אל ה'	א'	ולא ימוות מכל לבני ישראל דבר	ג'
המה יעלו בהר	ב'	ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם	ד'
ויחרד כל העם אשר במחנה	ג'	כאשר דבר ה' אל משה	ה'
אל העם ויאמר אלהם	ד'	ואת מקנהו בשדה	ו'
הוספה:	בשביעי	אשר שם בני ישראל לא היה ברד	ז'
אשר שם האלהים	ה'	למען תדע כי לה' הארץ	ח'
תשע הוספות:	משפטים	כי אפילות הנה	ט'
הוספה:	בחמישי	תשע הוספות:	בא
גרים הייתם בארץ מצרים	א'	הוספה:	בששי
אשר דבר ה' נעשה	ב'	וברכתם גם אותי	א'
את מעשיך מן השדה	ג'	וינצלו את מצרים	ב'
וצרתי את צרריך	ד'	וגם צדה לא עשו להם	ג'
הוספה:	בששי	לכל בני ישראל לדרותם	ד'
ונחלת את הארץ	ה'	כל עדת ישראל יעשו אותו	ה'
אשר דבר ה' נעשה	ו'	הוספה:	בשביעי
נעשה ונשמע	ז'	אתם יצאים בחדש האביב	ו'
ויאכלו וישתו	ח'	ולא יראה לך שאר בכל גבלך	ז'
מי בעל דברים יגש אלהם	ט'	מימים ימימה	ח'
שמונה הוספות:	תרומה	בכור אדם בבניך תפדה	ט'
הוספה:	ברביעי	שמונה הוספות:	בשלה
לפאת נגבה תימנה	א'		

דברי שלום - הלכות והליכות

ב' תחת הקרש האחד	ג' אלהי מסכה לא תעשה לך
ג' לשני המקצעת יהיו	ד' ולא יראו פני ריקם
ד' על המשכן לירכתים ימה	ה' הארץ ה' אלהי ישראל
בחמישי הוספה:	בשביעי הוספה
ה' ארון העדת בקדש הקדשים	ו' עור פניו בדברו אתו
בששי הוספה:	ז' אתו בהר סיני
ו' עד חצי המזבח	ויקהל שבע הוספות:
בשביעי הוספה:	בששי הוספה:
ז' וכן לפאת צפון וגו' וחשקיהם כסף	א' משקדים כפתריה ופרחיה
ח' ואדניהם שלשה	ב' ואת כל כליה
תצוה תשע הוספות:	בשביעי הוספה:
בחמישי הוספה:	ג' כל כליו עשה נחשת
א' ובגדי בניו אתו	ד' נבוב לוחת עשה אתו
ב' תנופה לפני ה'	ה' ולפאת צפון מאה באמה וגו' וחשקיהם כסף
ג' מאשר לאהרן ומאשר לבניו	ו' קלעים חמש עשרה אמה גו' ואדניהם שלשה
ד' אל אהל מועד לשרת בקדש	ז' כל עמודי החצר
ה' לא יאכל כי קדש הוא	פקודי שבע הוספות:
בששי הוספה:	בחמישי הוספה:
ו' לכבש האחד	א' והעלית את נרתיה
ז' ונקדש בכבודי	ב' ונתת שם מים
בשביעי הוספה:	ג' והיה המזבח קדש קדשים
ח' זר זהב סביב	ד' וקדשת אתו וכהן לי
ט' אשר אועד לך שמה	בששי הוספה:
כי תשא שבע הוספות	ח' ויפרש את האהל וגו' כאשר צוה ה' את משה
בחמישי הוספה:	ו' ויערך עליו וגו' כאשר צוה ה' את משה
א' אל מול ההר ההוא	בשביעי הוספה:
בששי הוספה:	ז' בבאם אל אהל מועד וגו' כאשר צוה ה' את משה
ב' ואת אשריו תכרתון	

ויקרא

ויקרא שבע הוספות	א' והקהל העדה אל פתח אהל מועד
בששי הוספה:	ב' ויאפד לו בו
א' וכפר עליו הכהן ונסלח לו	ג' ויקדש אתם
ב' על חטאתו אשר חטא ונסלח לו	בחמישי הוספה:
ג' וכפר עלי הכהן מחטאתו	ד' מחוץ למחנה כאשר צוה ה' את משה
בשביעי הוספה:	בששי הוספה:
ד' והיתה לכהן כמנחה	ה' על המזבח סביב
ה' כאיל האשם ונסלח לו	שמיני שש הוספות:
ו' אשם אשם לה'	בששי הוספה:
ז' או את אהבה אשר מצא	א' אתה תאכלו
צו חמשה הוספות	ב' בימים ובנחלים אתם תאכלו
ברביעי הוספה:	ג' ואת הנץ למינהו

זוהר התפילה - סדר קריאת התורה

תשעה

דברי שלום - הלכות והליכות

לא תתנו בכם אני אני ה'	ג' ואת העטלף	ד' ה'
הוספה: בששי	ואת החג למיניהו	בשביעי
ולא תהיא זמה בתוכם	הוספה:	ו'
שש הוספות:	הרמש על הארץ	תזריע
הוספה: בחמישי	ארבע הוספות	בחמישי
והקרבתם אשה לה'	הוספה:	א'
לפני ה' אלהיכם	את נגע הנתג שבעת הימים	ב'
הוספה: בששי	וכבס בגדיו וטהר	בששי
ביום הראשון וגו' כל מלאכת עבדה לא תעשו	הוספה:	ג'
אשר תתנו לה'	כמראה צרעת עור בשר	ד'
בחדש השביעי תחגו אתו	והסגיר את הנגע שבעת ימים	מצורע
הוספה: בשביעי	חמש הוספות	ברביעי
את הנרות לפני ה' תמיד	הוספה:	א'
חמש הוספות:	יבא הכהן לראות את הבית	ב'
הוספה: בחמישי	יקח וטח את הבית	ג'
וביבל יצא	והאכל בבית יכבס את בגדיו	ד'
אחזת עולם הוא להם	אל כלי חרש על מים חיים	בחמישי
הוספה: בששי	הוספה:	ה'
ויראת מאלהיך	וכל כלי עץ ישטף במים	אחרי
הוספה: בשביעי	חמש הוספות:	בחמישי
או השיג ידו ונגאל	הוספה:	א'
ישיב את גאלתו	הוא בנפש יכפר	בששי
שש הוספות	הוספה:	ב'
הוספה: ברביעי	ערות אביך הוא	ג'
ולנקבה עשרת שקלים	שאר אביך הוא	ד'
יעריכנו הכהן	ערות אחיך הוא	בשביעי
כערכך הכהן כן יהיה	הוספה:	ה'
הוספה: בחמישי	והגר הגר בתוכם	קדושים
ונגרע מערכך	ארבע הוספות:	בשני
הוספה: בששי	הוספה:	א'
עשרים גרה יהיה השקל	ואהבת לרעך כמוך אני ה'	בשלישי
הוספה: בשביעי	הוספה:	ב'
חמישתו יסף עליו	אני ה' אלהיכם	

במדבר

ונתנו אתה וגו' ונתנו על המוט	ה' שבע הוספות:	במדבר
ופרשו עליו בגד ארגמן	ו'	בששי
בקדש ובכליו	ז'	א'
י"ב הוספות:	נשא	ב'
הוספה: בחמישי	הוספה:	בשביעי
לחנכת המזבח	א'	ג'
נחשון בן עמינדב	ב'	ד'

דברי שלום - הלכות והליכות

הוספה:.....	בשביעי	נתנאל בן צוער	ג'
לא ינחלו נחלה	ז'	אליאב בן חלן	ד'
לאהרן הכהן	ח'	אליצור בן שדיאור	ה'
שש הוספות	חקת	הוספה:	בששי
הוספה:	בששי	אליסף בן רעואל	ו'
בין מואב ובין האמורי	א'	אלישמע בן עמיהוד	ז'
ואתנה להם מים	ב'	גמליאל בן פדהצור	ח'
הוספה:	בשביעי	אבידן בן גדעוני	ט'
כי עז גבול בני עמון	ג'	הוספה:	בשביעי
תבנה ותכונן עיר סיחון	ד'	פגעיאל בן עכרן	י'
אשר עד מידבא	ה'	אחירע בן עינן	י"א
למלחמה אדרעי	ו'	עשרים וומאה	י"ב
עשר הוספות	בלק	שבע הוספות:	בהעלותך
הוספה:	בחמישי	הוספה:	בששי
שוב אל בלק וכה תדבר	א'	ועינו כעין הבדלח	א'
וברך ולא אשיבנה	ב'	ונתן ה' לכם בשר ואכלתם	ב'
מה פעל אל	ג'	ויתנבאו ולא יספו	ג'
הוספה:	בששי	הוספה:	בשביעי
ויעל פר ואיל במזבח	ד'	ויהיו בחצרות	ד'
נפל וגלוי עינים	ה'	אשר על פני האדמה	ה'
ותנשא מלכתו	ו'	בכל ביתי נאמן הוא	ו'
זה שלש פעמים	ז'	אל נא רפא נא לה	ז'
הוספה:	בשביעי	שש הוספות:	שלח
נפל וגלוי עינים	ח'	הוספה:	ברביעי
והאביר שריד מעיר	ט'	ויהושע בן נון	א'
עד מה אשור תשבך	י'	לתור את הארץ	ב'
עשר הוספות	פנחס	ברבעית ההין שמן	ג'
הוספה:	בששי	הוספה:	בחמישי
כל מלאכת עבודה לא תעשו	א'	ויין תקריב וגו' ריח ניחח לה'	ד'
תמימם יהיו לכם ונסכיהם	ב'	כל האזרח וגו' ריח ניחח לה'	ה'
לריח ניחח אשה לה'	ג'	הוספה:	בששי
הוספה:	בשביעי	תרומה לדרתים	ו'
מנחתה ונסכה	ד'	שמונה הוספות	קרח
ומנחתה ונסכיהם	ה'	הוספה:	בחמישי
ומנחתם ונסכה	ו'	לראש בית אבותם	א'
מנחתה ונסכה	ז'	ומטה אהרן בתוך מטותם	ב'
ומנחתה ונסכה	ח'	הוספה:	בששי
ונחתה ונסכיה	ט'	גם הם גם אתם	ג'
מנחתה ונסכיה	י'	קדש יהי' לך	ד'
שבע הוספות:	מיטות	כל טהור בביתך יאכלנו	ה'
הוספה:	בששי	עשרים גרה הוא	ו'

זוהר התפילה - סדר קריאת התורה

תשעז

דברי שלום - הלכות והליכות

<p>הוספה: ערי מקלט תהייה על משפטים האלה בכל מושבתים הוספה: מטה אבתינו יגרע נחלתן ידבק בני ישראל כן עשו בנות צלפחד</p>	<p>בששי א' ב' ג' בשביעי ד' ה' ו'</p>	<p>ולעבדך מקנה הוספה: והיצא מפיהם תעשו כאשר אדני דבר ונאחזו בתכם בארץ כנען ערי הארץ סביב ערי מבצר וגדרת צאן וירש את האמרי אשר בה שש הוספות</p>
--	---	--

דברים

<p>עד המקום הזה הוספה: ועד אחרית שנה ואכלת ושבעת לטוטפת בין עיניכם שבע הוספות הוספה: וכך לא ימשלו ולאבינך בארצך את הדבר הזה היום הוספה: תשפכנו כמים כל ימי חיך לא תעשו מלאכה את החקים האלה שש הוספות הוספה: אשר יהי בימים ההם עם אויביכם להושיע אתכם הוספה: אשר נתן ה' אלקיך לך עד רדתה אשר לא משכה בעל העגלה הערופה בנחל שש הוספות: הוספה: בצאתכם ממצרים הוספה: וזכרת כי וגו' את הדבר הזה וזכרת כי וגו' את הדבר הזה שור בדישו לא אבה יבמי</p>	<p>בששי א' ב' ג' בשביעי ד' ה' ו' שופטים בששי א' ב' בשביעי ג' ד' ה' בשביעי א' ב' בשביעי ג' ד' ה'</p>	<p>דברים בששי א' ב' ג' ד' הוספה: לא השארנו שריד אשר צוה ה' אלהינו בלתי השאיר לו שריד ושלל הערים בזונו לנו באמת איש הוספה: אשדת הפסגה מזרחה תשע הוספות: הוספה כמני ויהי ולבניהם לעלם בארץ אשר תירשון הוספה: ביתך ובשעריך מבית עבדים כאשר דבר ה' ובכל ביתו לעינינו הוספה: ופסיליהם תשרפון באש מיד פרעה מלך מצרים שבע הוספות הוספה: הארץ וכל אשר בה לחם ושמלה ככוכבי השמים לרב</p>
---	--	--

דברי שלום - הלכות והליכות

ו'..... בית חלוץ הנעל	ג'..... לאבתיך לתת לך
תבא..... ארבע הוספות:	הוספה:
ברביעי..... הוספה:	עד היום הזה
א'..... כאשר דבר ה' אלהי אבתיך לך	הוספה אחת
בחמישי..... הוספה:	אשר הפיצך ה' אלהיך שמה
ב'..... וברוך אתה בשדה	הוספה אחת
בששי..... הוספה:	שמה לרשתה:

סדר הקריאה למועדים

לראש השנה	
ביום א' דראש השנה קורין בפרשת וירא וה' פקד את שרה. אם חל בחול קורין ה' גברי.	רביעי..... עד וכפר בעדו ובעד העם
כהן..... עד כאשר צוה אתו אלהים	חמישי..... עד לפני ה' תטהרו
לוי..... עד כי ביצחק יקרא לך זרע	ששי..... עד כאשר צוה ה' את משה
שלישי..... עד מארץ מצרים	ואם חל בשבת קורין ז' גברי ומחלקים עלי' הראשונה על שתי עליות כזה:
רביעי..... עד ויכרתו שניהם ברית	כהן..... עד לחטאת ואיל לעלה
חמישי..... עד ימים רבים:	לוי..... עד וכפר בעדו ובעד ביתו
ואם חל בשבת מחלקים הקריאה על ז' קרואים כזה:	ולשאר הקרואים מסיימי כמו אם חל בחול.
כהן..... עד כאשר צוה אתו אלהים	למפטיר קורין בספר תורה שני בפרשת פנחס.ובעשור לחדש השביעי עד ועלת התמיד ומנחתה ונסכיהם
לוי..... עד הגמל את יצחק	ביום כפור למנחה קורין ג' גברי בפרשת אחרי מות פרשת העריות
שלישי..... עד כי ביצחק יקרא לך זרע	כהן..... עד אני ה'
רביעי..... עד באשר הוא שם	לוי..... עד אני ה' אלהיכם: והשלישי הוא מפטיר:
חמישי..... עד מארץ מצרים	לחג הסוכות
ששי..... עד ויכרתו שניהם ברית	בשני ימים הראשונים של חג הסוכות קורין בפרשת אמור שור או כשב אם חל בחול קורין ה' גברי
שביעי..... עד ימים רבים	כהן..... עד בכל מושבתיכם
למפטיר קורין בספר תורה שני' בפרשת פנחס ובחדש השביעי עד לריח ניחוח אשה לה'.	לוי..... עד לדדתיכם בכל מושבתיכם
ביום ב' דראש השנה קורין בפרשת וירא העקדה לכמה קרואים	שלישי..... עד אני ה' אלהיכם
כהן..... עד אשר אמר לו האלהים	רביעי..... עד תשבתו שבתכם
לוי..... עד לעלה בני וילכו שניהם יחדו	חמישי..... עד מעדי ה' אל בני ישראל
שלישי..... עד בהר ה' יראה	ואם חל בשבת קורין שבעה גברי.
רביעי..... עד בבאר שבע	כהן..... עד אני ה'
חמישי..... עד ואת מעכה:	לוי..... עד בכל מושבתיכם
למפטיר קורין כדאתמול	שלישי..... עד כל מלאכת עבודה לא תעשו
ליום כפור	רביעי..... עד לדדתיכם בכל מושבותיכם
ביום כפור לשחרית קורין בפרשת אחרי מות ששה גברי אם חל בחול	חמישי..... עד אני ה' אלהיכם
כהן..... עד וכפר בעדו ובעד ביתו	ששי..... עד תשבתו שבתכם
לוי..... עד ושחט את פר החטאת אשר לו	שביעי..... עד מעדי ה' אל בני ישראל
ישראל..... עד ובעד כל קהל ישראל	למפטיר קורין בשני ימים הראשונים בספר תורה שניה בפרשת פנחס ובחמשה עשר יום לחדש השביעי עד עלת התמיד מנחתה ונסכה

דברי שלום - הלכות והליכות

לחול המועד סכות

ביום א' דחול המועד קורין בפרשת פנחס ד' גברי
כהן..... וביום השני
לוי..... וביום השלישי
ישראל..... וביום הרביעי
רביעי..... וביום השני וביום השלישי

ביום ב' דחול המועד

כהן..... וביום השלישי
לוי..... וביום הרביעי
ישראל..... וביום החמישי
רביעי..... וביום השלישי וביום הרביעי:

ביום ג' דחול המועד

כהן..... וביום הרביעי
לוי..... וביום החמישי
ישראל..... וביום השישי
רביעי..... וביום הרביעי. וביום החמישי

ביום ד' דחול המועד

כהן..... וביום החמישי
לוי..... וביום הששי
ישראל..... וביום השביעי
רביעי..... וביום החמישי וביום הששי:

הושענא רבה

כהן..... וביום החמישי
לוי..... וביום הששי
ישראל..... וביום השביעי
רביעי..... וביום הששי. וביום השביעי
שבת חול המועד קורין בפרשת כי תצא.

ראה אתה אומר אלי'..... ד' גברי
כהן..... עד אשר על פני האדמה
לוי..... עד אשר ארחם
ישראל..... עד ופני לא יראו
רביעי..... עד אל מול ההר ההוא
חמישי..... עד אשר אני עשה עמך
שישי..... עד אלהי מסכה לא יעשה לך
שביעי..... עד בחלב אמו.

למפטיר: קורין בספר תורה שניה כפי סדר היום

לשמיני עצרת

קורין בפרשת ראה. עשר תעשר. ואין חילוק בין אם חל
בשבת או בחול מתחילין תמיד עשר תעשר. ואז חל בחול
קורין ה' גברי.

כהן..... עד על הארץ תשפכנו כמים
לוי..... עד כל ימי חיך

שלישי..... עד לא תעשה מלאכה
רביעי..... עד את החקים האלה
חמישי..... עד אשר נתן לך.
ואם חל בשבת קורין ז' גברי דהיינו שמוסיפין ב' עליות מן
עשר תעשר עד כל הבכור. וקורין לכהן עד בכל מעשה ידך
אשר תעשה. וללוי עד בכל אשר תעשה.

למפטיר: קורין בספר תורה שניה בפרשת פנחס ביום
השמיני עצרת תהי' לכם עד ככל אשר צוה ה' את משה
לשמחת תורה

בליל שמחת תורה לאחר ההקפות נוהגין לקרות ג' גברי
בפרשת וזאת הברכה.

כהן..... עד ועזר מצריו תהיה
לוי..... עד ומשנאיו מן יקומו
ישראל..... עד אלפי מנשה.

אחר הקריאה אומר חצי קדיש

ביום שמחת תורה לאחר ההקפות קורין ה' גברי בפרשת
וזאת הברכה. שלש עליות הראשונות כמו בלילה.

רביעי..... עד ומשפטיו עם ישראל
חמישי..... עד ובגאותו שחקים.

ונוהגין לחזור הקריאה כמה פעמים כדי לכבד עם עליות
לכל אחד ואחד מן הקהל. אחר כך קורין לחתן תורה מן
מענה עד לעיני כל ישראל. ולחתן בראשית קורין מן
בראשית ברא עד אשר ברא אלהים לעשות. אחר כך אומר
חצי קדיש וקורא למפטיר בספר תורה אחרת בפרשת
פנחס ביום השמיני. עצרת כדאתמול

לחנוכה

בכל יום קורין ג' גברי בפרשת נשא סדר הקרבת הנשיאים
לחנוכה המזבח

ביום הראשון מתחילין ויהי ביום כלות משה.

וביום האחרון מסיימין כן עשה את המנורה.

וזה סדר הקריאה לכל יום ויום דחנוכה:

יום א' - כהן..... עד לחנכת המזבח
לוי..... עד מלאת קטרת
ישראל..... עד בן עמינדב

יום ב' - כהן ביום השני..... עד מלאת קטרת
לוי..... עד בן צוער
ישראל..... ביום השלישי כלו

יום ג' - כהן..... ביום השלישי עד מלאה קטרת
לוי..... עד בן חלן
ביום הרביעי..... כלו

יום ד' - כהן ביום הרביעי..... עד מלאה קטרת
לוי..... עד בן שדיאור
ישראל..... ביום החמישי כלו

דברי שלום - הלכות והליכות

למפטיר בספר התורה שניה בסוף הסדרא כי תצא זכור את אשר עשה לך עמלק ומפטירין ההפטורה עד פרשת זכור

פרשת פרה

הוא השבת שלפני פרשת החודש מוציאין בו ב' ספרים וקורא למפטיר בספר תורה שניה בריש פרשת חקת עד תטמא עד הערב. ומפטירין ההפטרה של פרשת פרה

פרשת החודש

הוא השבת שלפני ראש חודש ניסן מוציאין בו ב' ספרים וקורא למפטיר בספר תורה שניה בפרשת בא מן החדש הזה לכם עד תאכלו מצות. ואם חל ראש חודש ניסן בשבת או פרשת החודש בזה השבת. ומוציאין ג' ספרים. וקורא בספר תורה הראשונה ו' גברי בהסדרא של השבוע. בשניה קורא לשביעי של ראש חודש בפרשת פנחס מן וביום השבת עד ונסכו. ואומר חצי קדיש וקורא אחר כך בשלישית למפטיר פרשת החודש. ומפטירין ההפטרה של פרשת החודש.

לחג המצות

ס' לקריאות חג המצות כשחל יום א' של פסח בשבת או באחד בשבת או בשלישי בשבת:

משך. תורא. קדש. בכספא. פסל. במדברא. שלח. בוכרא ואם חל יום א' של פסח בחמישי בשבת או הסימן של סדר הקריאות כזה.

משך. תורא פסל קדש. בכספא. במדברא. שלח. בוכרא. ביום ראשון של פסח אם חל בחול קורין ה' גברי בפרשת בא.

משכו

כהן..... עד ולבניך עד עולם
לוי..... עד כן עשו
שלישי..... עד וינצלו את מצרים
רביעי..... עד לדורותם
חמישי..... עד על צבאותם:
ואם חל יום א' דפסח בשבת קורין גם כן משכו ומחלקים הקריאה על ז' עליות כזה

כהן..... עד ולבניך עד עולם
לוי..... עד כן עשו
שלישי..... עד וברכתם גם אותי
רביעי..... עד וינצלו את מצרים
חמישי..... עד לדורותם
ששי..... עד יעשו אותו
שביעי..... עד על צבאותם:

למפטיר: קורין בספר תורה שניה בפרשת פנחס ובחדש הראשון עד וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו.

יום ה' - כהן..... עד מלאה קטרת

לוי..... עד בן צורי שדי
ישראל..... ביום הששי כלו

יום ו' לעולם ראש חדש טבת..... מוציאין ב' ספר תורה וקורין ג' גברי בפרשת פנחס כמו בכל ראש חודש... רק שמחלקים הקריאה על ג' עליות כזה

כהן..... עד רביעית ההין
לוי..... עד ונסכה

ישראל..... ובראשי חדשים כלו
רביעי קורא בספר תורה שניה בפרשת הנשיאים "ביום הששי" כלו

אם חל ראש חודש טבת בשבת מוציאין ג' ספרים וקורין בספר תורה ראשונה ו' גברי בהסדרא של השבוע... בספר תורה שניה קורין לשביעי של ראש חודש ומתחילין וביום השבת עד ונסכו. אחר כך אומר חצי קדיש וקורין בספר תורה שלישית למפטיר של חנוכה, הנשיא של אותה היום... ואומרים ההפטרה דחנוכה רני ושמחי

יום ז' - כהן..... ביום השביעי עד מלאה קטרת
לוי..... עד בן עמיהוד

ישראל ביום השמיני כלו: ואם גם יום ה' ראש חודש, קורין ג' גברי בשל ראש חודש כדאמול... ולרביעי קורא בספר תורה שניה בפרשת הנשיאים "ביום השביעי" כלו...

יום ח' - כהן ביום השמיני עד מלאכה קטרת

לוי..... עד בן פדהצור
ישראל..... עד את המנורה:

לפורים

בפורים קורין בפרשת בשלח "ויבא עמלק ג' גברי

כהן..... עד ראש הגבעה
לוי..... עד לפי חרב

ישראל..... עד מדר דר
אחר הקריאה אומר חצי קדיש..... גוללין הספר תורה ומעמידים אותה בארון הקודש. אחר כך קורין את המגילה

לארבע פרשיות**פרשת שקלים:**

הוא השנה שלפני ר"ח אדר הסמוך לניסן מוציאין בו ב' ספרים וקורין למפטיר בספר תורה שניה בריש פרשת כי תשא עד לכפר על נפשותיכם אשר בסוף הפרשה. ואם חל ראש חודש אדר בשבת אז פרשת שקלים בזה השבת. מוציאין ג' ספרים וקורין בספר תורה הראשונה ו' גברי בהסדרא של השבוע. בשניה קורא לשביעי של ראש חודש בפרשת פנחס מן וביום השבת עד ונסכו. ואומר חצי קדיש וקורא אחר כך בשלישית למפטיר פרשת שקלים. ומפטירין ההפטרה של פרשת שקלים.

פרשת זכור

הוא השבת שלפני פורים מוציאין בו ב' ספרים וקורא

דברי שלום - הלכות והליכות

כהן..... עד לפני העם
 לוי..... עד ביום רמה
 שלישי..... עד ואתם תחרשום
 רביעי..... עד נלחם להם במצרים
 חמישי..... עד כי אני ה' רפאך:
 ואם חל ז' של פסח בשבת מחלקים הקריאה על ז' גברי
 בזה.

כהן..... עד מזה אתכם
 לוי..... עד לפני העם
 שלישי..... עד ויעשו כן
 רביעי..... עד ביד רמה
 חמישי..... ואתם תחרשון
 ששי..... עד נלחם להם במצרים
 שביעי..... עד כי אני ה' רפאך:
 למפטיר קורא בספר תורה שניה והקרבתם.
 כמו בימי חול
 המועד:

לאחרון של פסח

באחרון של פסח אם חל בחול קורין ה' גברי בפרשת ראה.
 כל הבכור

כהן..... עד תשפכנו במים
 לוי..... עד כל ימי חיך
 שלישי..... עד לא תעשה מלאכה
 רביעי..... עד את החקים האלה
 חמישי..... עד אשר נתן לך
 ואם חל אחרון של פסח בשבת מוסיפין על הקריאה כדי
 שנוכל לקרות ז' גברי ומתחילין עשר תעשר

כהן..... עד אשר תעשה
 לוי..... עד בכל אשר תעשה
 שלישי..... עד תשפכנו במים
 רביעי..... עד כל ימי חיך
 חמישי..... עד לא תעשה מלאכה
 ששי..... עד את החקים האלה
 שביעי..... עד אשר נתן לך
 למפטיר: קורא בספר תורה שניה והקרבתם כדאמרו:

לחג השבועות

ביום א' דחג השבועות קורין ה' גברי בפרשת יתרו. בחודש
 השלישי.

כהן..... עד אשר תדבר אל בני ישראל
 לוי..... עד המה יעלו בהר
 שלישי..... עד יעננו בקול
 רביעי..... עד וכל אשר לרעך
 חמישי..... עד לא תגלה ערותך עליו:

ביום ב' של פסח קורין ה' גברי בפרשת אמור.
 שור או כשב

כהן..... עד בכל משבתכם
 לוי..... עד לדרתכם
 שלישי..... עד אני ה' אלהיכם
 רביעי..... עד תשבתו שבתם
 חמישי..... עד מעדי ה' אל בני ישראל
 למפטיר קורין כדאמרו:

לחול המועד דפסח הקריאה קדש היא בפרשת בא.
 קדש לי כל בכור

כהן..... עד בחדש האביב
 לוי..... עד מימים ימימה
 ישראל..... עד הוציאנו ה' ממצרים
 רביעי קורא בפרשת פנחס בספר תורה שניה מן והקרבתם
 עד כל מלאכת עבודה לא תעשו.
 הקריאה בכספא היא בפרשת משפטים.

אם כסף תלוה

כהן..... עד כי חנון אני
 לוי..... עד עזוב תעזוב עמו
 עד בחלב אמו רביעי והקרבתם. כדאמרו:

ואם הקריאה פסל באה בשבת חול המועד. כגון שחל יום א'
 דפסח בחמישי בשבת אז מוסיפין על קריאה זו כדי שנוכל
 לקרות ז' גברי. ומתחילין ויאמר ה' אל משה ראה אתה אומר
 אלי:

כהן..... עד אשר על פני האדמה
 לוי..... עד אשר ארחם
 שלישי..... עד ופני לא יראו
 רביעי..... עד אל מול ההר ההוא
 חמישי..... עד אשר אני עושה עמך
 ששי..... עד אלהי מסכה לא תעשה לך
 שביעי..... עד בחלב אמו
 למפטיר - בשבת חול המועד קורא בספר תורה שניה
 והקרבתם. כמו בשאר ימי חוה"מ: הקריאה במדברא הוא
 בפרשת בעללותך. וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה
 השנית

כהן..... עד כן עשו בני ישראל
 לוי..... עד מה יצוה ה' לכם
 ישראל..... עד ולגר ולאזרח הארץ
 רביעי..... והקרבתם. כדאמרו:

לשביעי של פסח:

בשביעי. של פסח אם חל בחול קורין ה' גברי בפרשת
 בשלח.

דברי שלום - הלכות והליכות

כהן עד אשר דבר לעשות לעמו. אחר כך גוללין מעט את הספר תורה להלאה ומתחילין לקרות

לוי ויאמר ה' אל משה פסל לך עד אל מול ההר ההוא ישראל עד אשר אני עושה עמך. ונוהגין הקהל לומר בקול רם הי"ג מדות וגם הפסוק וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו. במנחה אומר בעל השלישי הפטרה דרשו. והברכות עד מגן דוד.

לראש חודש

בראש חודש קורין ד' גברי בפרשת פנחס. ומתחילין לקרות פרשת התמיד מן וידבר ה' עד סוף ובראשי חדשיכם. ולפי שאין בפרשה א' עד וביום השבת רק ח' פסוקים. ואם יקרא כסדר ג' פסוקים לכל אחד, יצטרך לסיים בפסוק אשר לה' שהוא ב' פסוקים לפני פרשה. מה שאסור לעשות כן. לפיכך צריך לקרות כסדר הזה.

כהן..... עד עלה תמיד
לוי..... חוזר וקרא הפסוק ואמרתם עם עוד ב' פסוקים עד רביעית ההין

ישראל..... עד עלת התמיד ונסכה רביעי..... ובראשי חדשיכם עד יעשה ונסכו: [כל זה מספר יצחק לשוח]

למפטיר: קורא בספר תורה שניה בפרשת פנחס. וביום הבכורים עד ונסכיהם

ביום ב' דחג השבועות אם חל בחול קורין ה' גברי בפרשת ראה. כל הבכור. ואם חל בשבת קורין ז' גברי ומתחילין עשר תעשר. ציוני הקריאה כמו באחרון של פסח: למפטיר קורא וביום בכורים כדאיתמוול:

לתשעה באב

בתשעה באב שחרית. קודם שמברך העולה לתורה אומר בלחש ברוך דיין האמת.

וקורין ג' גברי בפרשת ואתחנן. כי תוליד בנים.

כהן..... עד ובכל נפשך
לוי..... עד מלבדו
ישראל..... עד כל הימים.

אומר חצי קדיש בעל השלישי אומר הפטרה אסף אסיפם. ברכות הפטרה כמו בתענית צבור

למנחה קורין - ויחל.

הכל כמו בתענית צבור:

לתענית צבור

בתענית צבור קורין כל יום בשחרית ובמנחה ג' גברי בפרשת כי תשא ויחל משה.

דינים הנחוצים לקריאת השמות לעלות לס"ת

בו נקבצו ובאו כל שמות כנויי אנשים הנוהגים במדינות שונות וזכר אצלם שמות הקדושים של כל הכנויים, למען דעת איך לקרות אותן האנשים לעלות לתורה. כי אסור לקרות לתורה בשם הכנוי רק בשם הקודש של כל איש ואיש

נלקח מס' קריאה הקדושה בעל מחבר ספרי זוהר תורה ועוד הרבה ספרים שחיבר ע"י הגאון הצדיק המקובל המפורסם

מורה"ר יהודה ראזנבערג זצ"ל אבדק"ק ווארשא יע"א

יצא לאור ע"י הוצאת אמונה בשנת תשמ"א,

וכעת יוצא לאור מחדש עם תיקונים נחוצים ועוד, ע"י

מפעל הזוהר העולמי לסידור זוהר למשיח, בשנת תשפ"א לפ"ק

יש קונה עולמו בשעה אחת

סימן קכ"ד סעיף י'

לא ישיה שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפלה ואם שה הוא חוטא וגדול עונו מנשוא אפילו יש ט' זולתו שכל המשיח בבהכ"נ בשעה שהצבור עסוקין בשבחו של מקום מראה בעצמו שאין לו חלק באלקי ישראל.

ואפילו העוסק בתורה שאינו חוטא כל כך לא יפה הוא עושה, וילמד אדם בניו הקטנים, ויחנכם לענות אמן, ומיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא.

סימן נ"ו סעיף א'

צריך לזהר מאד בעניית הקדיש ויש להשתדל לרוץ לשמוע קדיש שקדושת הקדיש גדולה מכל הקדושות, ויש יותר מצוה בעניית הקדיש מבעניית קדושה.

סעיף ב'

ויש לכון היטב באמן יהא שמייה רבא, שכל העונה אמן יש"ד בכל כח כוונתו קוראין לו גזר דינו של שבעים שנה ויש לענות אותו בקול רם שקול זה שובר כל המוקטרגים ומבטל כל גזירות קשות.

הקדמה

הנה שמעתי ותרגזו בטני קול הקורא במנינים והברות את

העולים לתורה בשמות כיונים שלהם. כמו טרייטל.

דברי שלום - הלכות והליכות

צריך להזכיר שם הראשון קודם שם השינוי. עד כאן לשונו. ובכן נתתי את לבי לחקור לדרוש ולחפש בספרי הפוסקים המפיקים נגה על כל השמות והכנויים שלהם ועל כל שמות הקודש. וסדרתי אותם בספר הזה על פי אלפ"א בית"א למען יהי נקל למצא השם או הכנוי אשר מסתפק בו. ועל פי רוב הצגתי רק אותן השמות הנוהגים והשכוחים במדינות המפורסמות ושנקראים בהם היהודים אשר הם ממוצאי האשכנזים. כי שמות יהודים אשר במוצאי הספרדים לא שכוחי כל כך במדינות האלה לכן השמטתי מזה. ומובטחני שאני מזכה את הרבים בחיבורי הזה. אם אך עמי ישמע לי להיות זוהר שלא ישלול בלשונם ולא יקשו בשינונים וישקדו על דלתי ספר הזה אשר בו ימצאו כל מבוקשם וירונו צמאונם לפתור כל הספקות מהשאלות השכוחות בעניני קריאת התורה. ובזכות זה יתקיים בנו הפסוק אל יבושו כי קוץ ה"א צבאות ואל יכלמו בי מבקשין אלהי ישראל. ונזכה לראות בבואו לציון גואל. אמן.

המחבר.

אות א: אברם, אברהם: מי שנקרא בפי כל אברם לא אברהם, צריך לחקור אותו אם הוא חותם עצמו אברם. וגם אם יודע בבירור שיש בבני משפחתו שנקראים אברם, אז צריך לקרות אותו לספר תורה אברם. אבל אם הוא חותם עצמו אברהם, או שאינו יודע בבירור שיש בבני משפחתו שנקראים אברם, אז צריך לקרותו לספר תורה בשם אברהם:

אברמקא.

אברמלא.

אברמטשא.

כל אלה שם הקודש שלהם אברם או אברהם.

אבא.

אבלי.

אבוש.

אי"ב.

אי"ב.

כל אלה שם הקודש שלהם אברהם:

אדאלף.

שם הקודש שלו אליהו או אפרים או אדם

ארון.

אהרן.

מי שנקרא בפי כל ארון לא אהרן, צריך לחקור אותו אם הוא חותם עצמו ארון וגם אם יודע בבירור שיש בבני משפחתו שנקראים ארון, אז צריך לקרות אותו לספר תורה ארון, אבל בדליכא זה הבירור צריך לקרותו לספר תורה אהרן:

ארטשא.

פייטיל. גימפל. גרונם. זלמן. ליפא. סעם. מאַקס. איזידאָר. ועוד הרבה בדומה לזה. ואינם מודקדים כלל לקרותם בשם הקודש שלהם. הנה מלבד שזאת היא בזיון לתורה. עוד יכול לצמצם מזה קלקולים גדולים ונוראים עד כדי להרבות ממזרים בישראל ח"ו על ידי היתר אשת איש לעלמא. מפני שיש נפקא מינא גדולה לדינא בהלכות גיטין, איך שנקרא המגרש לעלות לתורה. ובאם לא נקרא לתורה בשם הקודש שלו כראוי לו. ועל פי הקריאה הזאת יהי נכתב שם המגרש בהגט הרי זה הגט פסול, ונתיר על ידי זה אשת איש לעלמא והיהו בניה ממזרים. לכן הנני מזהיר מאד בזה להיות הסגן והחזן נזהרים לדקדק בשם הקרא לדעת שם הקודש שלו האמיתי וכך יקראו אותו לעלות לתורה. וכבר צוה על זה הגאון הגדול יעב"ץ זצוק"ל בסידור שלו הלכות קריאת התורה. וזה לשונו:

הקרא את העולים לתורה ראוי שלא יסמך על דמיונו, ויחקר לדעת שם הקודש שלו וגם שם הקודש של אביו שרגיל לחתום בו בני משפחתו לשם מובהק, וכך יקרא אותו לתורה. וצריך לדעת שיש הרבה שמות הקודש שצריך לדקדק בהם היטב. כגון אברם או אברהם. אליה או אליהו. וכן גדליה, חזקיה, חנניה, ישעיה, ירמיה, שיש גם אלה השמות מלאים עם וא"ו לסוף התיבה. גם יש מי שנקרא "גדל" ויכול להיות שם הקודש שלו גד או גדליה. יש גרשון ויש גרשם. יש מי שנקרא "בער" או "בעריל" ויכול להיות שם הקודש שלו דוב או ישכר או יששכר. מנהג מדינתנו הוא ישכר, וכן חותמין עצמם על פי רוב. וכאשר ידוע שזה רגיל לחתום עצמו יששכר צריך לקרותו לתורה בשם יששכר. ובאשכנז רגילין לקרות ל"בער" יששכר וכן חותם ועולה לתורה. מכל מקום אם הוא נקרא בפי כל ישכר יחתום ויעלה לתורה כן. אמנם אם הוא מקובל ששם בני משפחתו הוא יששכר וחותמין ועולין לתורה כן. אז אל ישגיח בזה שרגילין לקרותו ישכר, רק יחתום ויעלה בשם יששכר. יש מי שנקרא "ליב", ויכול להיות שם הקודש שלו יהודה או אריה. יש מי שנקרא "חנא", לפעמים הוא כינוי אלחנן ולפעמים לאלחנן ולפעמים ליוחנן. הנקרא "ליזר". מסתמא שם הקודש שלו הוא אליעזר. והנקרא "לאזער" הוא אלעזר. יש מי שנקרא נחום וכך הוא שם הקודש שלו. ויש שהוא כינוי למנחם. יש שנקרא נתן וכך הוא שם הקודש שלו. ויש שהוא כינוי ליהונתן או ליונתן. יש עוזר שהוא כינוי לעזרא. ויש שהוא כינוי לעזרי. יש מיכל שהוא כינוי ליחיאל. ויש שהוא כינוי למיכאל. וכן יש כמה כינויים שיש להם איזה שמות הקודש. כגון הירש. זעליג, זלמן, פייביש, סעם. וצריך הקורא את העולים לתורה לדקדק בזה הרבה, ומי שחלה ושינו שמו או הוסיפו על שמו. כשקורין אותו או את בנו לעלות לתורה צריך להזכיר שם השינוי קודם שמו הראשון. ואם מתחילו וקורין את בנו לתורה

דברי שלום - הלכות והליכות

אליעזר.	אריאל אורקא.
אלעזר.	אורי.
הם שני מיני שמות הקודש, לכן צריך לחקור אותו בזה:	כל אלה שם הקודש שלהם ארון או אהרן:
אלכסנדר.	אורי.
כך צריך לקרותו לספר תורה, כי אין לו שם קודש אחר:	כך הוא שם הקודש שלו:
אנשיל.	אייזיק: על פי רוב שם קודש שלו הוא יצחק. אבל יש
אנטשיל.	לפעמים שנקרא אייזיק ושם הקודש שלו הוא שאלתיאל,
שם הקודש שלהם הוא "אשר":	או אהרן, לכן צריך לשאל אותו איך הוא שם הקודש שלו,
אנאשטאש.	ואם אינו יודע דבר ברור צריך לקרותו בשם יצחק.
שם הקודש שלו הוא אליקים:	איז, איזא.
אסקאר.	איזל: שם הקודש שלהם הוא יצחק רק לפעמים יש לאיזל
אשקר.	שם הקודש "יקיר", לכן צריך לשאל אותו בזה:
שם הקודש שלהם אשר או יצחק או נפתלי או שבתאי. לכן	איזק.
צריך לחקור אותו בזה:	איסק.
אות ב': באטשא.	איציק.
יכול להיות ששם הקודש שלו הוא ברוך. אמנם צריך לחקור	איטשא.
אותו בזה:	איצל.
בינם.	איזידר.
בונם.	כל אלה שם הקודש להם יצחק:
בינש.	אידל.
בעני.	שם הקודש שלו יהודה:
בענא.	איכל.
כל אלה שם הקודש שלהם בנימין או שמחה או שמואל או	שם הקודש שלו יחיאל:
בן ציון. לכן צריך לחקור אותו בזה:	איסר.
בן ציון.	איסרל.
בעז.	איסייעל.
כך הוא שם הקודש שלהם:	איזרייעל.
בער.	שם הקודש שלהם הוא ישראל:
בעריל.	אלטר.
בעריש.	זה הוא רק שם של סגולה כדי שיחי' ויארך ימים. ומסתמא
בערציא.	יש לו שם קודש נסתר. לכן צריך לשאול אותו מה הוא שם
בערטשא.	הקודש שלו. ואם אינו יודע יכול לקרות לו לספר תורה
בערמאן.	בשם אלטר:
בערנאד.	אליה.
כל אלה שם הקודש שלהם דוב או ישכר או יששכר או	אליהו.
יצחק לכן צריך לחקור אותו בזה.	מי שנקרא אליה לא אליהו, צריך לשאול אותו אם הוא
בעט.	חותם עצמו אליה, ואם יש לו בקבלה שיש בבני משפחתו
שם הקודש שלו הוא "יום טוב":	שנקראים אליה, אז צריך לקרותו לספר תורה בשם אליה.
בירך.	בדליכא זה הביור, צריך לקרותו בשם אליהו:
ברך.	איליש.
ברכטשע.	אליאש.
ברכציא.	שם הקודש שלהם מסתמא הוא אליהו, ורק לפעמים אליה,
	לכן יחקור בזה:

דברי שלום - הלכות והליכות

ואם אין לו קבלה ברורה וגם אין חותם עצמו צריך לקרותו לתורה בשם גרשון כמו שנקרא בפי העולם:	כל אלה שם הקודש שלהם ברוך או ברכיה או ברכיהו. לכן צריך לחקור אותו בזה:
אות ד': דודקא.	אות ג': גאדיל.
דאוטשא.	געדיל.
דאווצי.	גידל.
דייוויד.	כל אלה שם הקודש שלהם גד או גדליה או גדליהו. לכן צריך לחקור אותו בזה:
שם הקודש שלהם הוא דוד:	גדליה.
דודיא.	גדליהו.
דידיא.	הם שני שמות הקודש. וצריך לחקור אותו איך הוא חותם עצמו ואיך שיש לו קבלה מבני משפחתו כך יקראוהו לתורה. ואם אין לו קבלה ברורה וגם אין חותם עצמו צריך לקרותו לתורה בשם גדליה כמו שנקרא בפי העולם:
שם הקודש שלהם הוא דוד או ידידיה. לכן צריך לחקור אותו בזה:	גאטליב.
דזשאהן.	גוטליב.
שם הקודש שלו הוא יוחנן:	שם הקודש שלהם הוא "ידידיה" או "אהוביה". לכן צריך לחקור אותו בזה:
דזשאוועף.	גוטמאן.
שם הקודש שלו הוא יוסף:	גוטקינד.
דזשייקאב.	שם הקודש שלהם הוא "טוביה":
שם הקודש שלו הוא יעקב:	גרונם.
דאלא.	שם הקודש שלו הוא שמואל:
דלא כך צריך לקרותו לתורה. כי אין לו שם קודש אחר:	גראסמאן.
דענעל.	גרויסמאן.
דענילא.	שם הקודש שלהם הוא גדליה או גדליהו. לכן צריך לחקור אותו בזה:
דענזעל.	געציל.
דענזשילא.	געץ.
דענקא.	געצילא.
דענטשא.	שם הקודש שלהם הוא אליקים:
כל אלה שם הקודש שלהם דן או דניאל. לכן צריך לחקור אותו בזה:	גימפל.
אות ה': הודל.	גימפלא.
הודקא.	גומפעל.
הוצקא.	שם הקודש שלהם הוא אפרים או מרדכי. לכן צריך לחקור אותו בזה:
שם הקודש שלהם הוא יהודה:	גליקסמאן.
העשיל.	גיליק.
העשיק.	שם הקודש שלהם הוא יעקב או יוסף לכן צריך לחקור אותו בזה:
העשקא.	גרשם.
העשא.	גרשון.
כל אלה שם הקודש שלהם יהושע. ולפעמים "הושע" אבל זה מיעוט שנקראים "הושע" לכן אם אומר ששם הקודש שלו "הושע" צריך לחקור אותו היטב בזה. ועוד יש לכנויים האלה שם הקודש "הושע" או צבי או נפתלי:	הם שני שמות הקודש. וצריך לחקור אותו ואיך הוא חותם עצמו ואיך שיש לו קבלה מבני משפחתו כך יקראוהו לתורה
הושע.	
אף אם נקרא כן בפי העולם צריך לחקור אותו היטב בזה אם כך חתימתו ואם יש לי כך בקבלה מבני משפחתו שכך הוא שם הקודש שלהם. ואז יקראו אותו לתורה בשם הושע:	

דברי שלום - הלכות והליכות

הענטשא.	וויבל.
הענטשיל.	וויבש.
שם הקודש שלהם הוא "חיים":	במקומות שמבטא אות וז"ו הוא במבטא אות פ"א רפויה. והם במבטא אצלנו פייבל, פייבש, שם הקודש שלהם הוא אורי, או שרגא, או אלעזר, או אליעזר. או אליקים או חזקיה, או חיים. או משולם או נחמיה, או שמואל, או שניאור, או יואל, לכן צריך לחקור אותו היטב בזה:
היימאן.	וישל.
שם קודש שלהם הוא נחמן או נחמיה:	וישלא.
הילמאן.	במקומות שמבטא שלהם כמו פישל, פישלא, שם הקודש שלהם הוא משה, או אפרים, או ירוחם או שמואל. וצריך לחקור אותו בזה:
שם הקודש שלהם הוא שמואל:	ורידמאן.
הירץ.	במקומות שמבטא שלו כמו פרידמאן, שם הקודש שלו הוא כל אלה שם הקודש שלהם הוא נפתלי:
העריץ.	הירש.
הערציל.	הירשל.
הערצקא.	הערש.
כל אלה שם הקודש שלהם הוא נפתלי:	הערשל.
הירש.	הערי.
הירשל.	כל אלה שם הקודש שלהם הוא "צבי" או נפתלי. לכן צריך לחקור אותו בזה:
הערש.	הענדל.
הערשל.	האנדל.
הערי.	שם הקודש שלהם הוא "מנוח". ולפעמים "שבת". לכן צריך לחקור אותו בזה:
כל אלה שם הקודש שלהם הוא "צבי" או נפתלי. לכן צריך לחקור אותו בזה:	הענוך.
הענדל.	היינע.
האנדל.	היינאך.
שם הקודש שלהם הוא "מנוח". ולפעמים "חנן" או "אלחנן":	שם הקודש שלהם על פי רוב הוא שלמה. ולפעמים בצלאל. לכן צריך לחקור אותו בזה.
אות ו': וואלק.	זיסל.
וואליק.	זומעל.
שם הקודש שלהם יהושע או יונתן או שלמה או אורי או שרגא. לכן צריך לחקור אותו בזה:	שם הקודש שלהם שמעון או שמואל. ולפעמים משולם. לכן צריך לחקור אותו בזה.
וואלף.	זינדל.
וואפשא.	זונדעל.
וואווי.	שם הקודש שלהם חנוך או יוסף או יהודא לכן צריך לחקור אותו בזה:
וואלי.	זישא.
וועלוויל.	זיסא.
וועפטשא.	זיסל.
וועווי.	זוסעל.
וועלי.	שם הקודש שלהם הוא אלעזר, או אלכסנדר, או יהושע, או
כל אלה שם הקודש שלהם הוא "זאב" או בנימין:	

זוהר התפילה - סדר קריאת התורה

תשפז

דברי שלום - הלכות והליכות

שם הקודש שלהם הוא יחזקאל, או חזקיה. לכן צריך לחקור אותו בזה:	יואל, או יקותיאל, או ירחמיאל, או ישראל, או משולם, או עזריה, או שניאור לכן צריך לחקור אותו היטב בזה.
חזקיה.	זלא.
חזקיהו.	זילכל.
שני שמות הם. לכן צריך לחקור אותו איך היא חתימתו ואיך הוא מקובל מבני משפחתו כך יקראו אותו לתורה. ובדליכא זה הבירור יקראו אותו לתורה בשם חזקיה כמו שנקרא בפי העולם:	שם הקודש שלהם הוא עזיאל:
חיל.	זלא.
חיליש.	זאלא.
חילטשא שם הקודש שלהם הוא יחיאל:	שם הקודש שלהם הוא שלמה:
חייקא.	זוסמאן.
חייקל.	זיסקינד.
חלפן.	שם הקודש שלהם הוא אליעזר. או אלכסנדר. או יואל או יקותיאל. או ירחמיאל. או משולם. או מרדכי. או עמנואל או עזריאל, או שניאור. לכן צריך לחקור אותו היטב בזה:
שם הקודש שלהם הוא חיים:	זירא.
חנינא.	זיירא.
חנניה.	שם הקודש שלהם הוא זרח:
חנניהו.	זלמן.
שלשה שמות הם. לכן צריך לחקור אותו בזה איך הוא חתימתו ואיך יש לו בקבלה מבני משפחתו:	שם הקודש שלו הוא אברהם. או אלעזר. או אליקום. או אפרים. או יקותיאל. או משולם. או שלמה. או שמריה. או שניאור. לכן צריך לחקור אותו בזה:
חנא.	זעליג.
חנה.	זעליק.
חנן.	שם הקודש שלהם הוא אחד מן השמות האלה: אביעזר. אבי-העזרי, אהרן, אשר, גרשון, חיים, יצחק יעקב, יהודה, יהושע יקיר, יקותיאל נתן, עזריאל פנחס, ראובן שמשון. וצריך לחקור אותו היטב בזה:
שם הקודש שלהם הוא אלחנן או יוחנן לכן צריך לחקור אותו בזה:	זעלקא זאלקא.
אות ט': טודרוס.	שם הקודש שלהם הוא יהודה:
הוא שם קודש וכו', צריך לקרות אותו לתורה. כי אין לו שם קודש אחר:	זאנגביל.
טעאדאר.	זנויל.
שם הקודש שלו הוא טודרוס. או טוביה. או יהונתן. או יונתן. לכן צריך לחקור אותו היטב בזה:	שם הקודש שלהם הוא שמואל או נתן. לכן צריך לחקור אותו בזה:
טרייטל.	זרח.
שך הקודש שלו הוא יהודה:	זרחיה.
טרייסטל.	הם שני שמות הקודש. וצריך לחקור אותו איך הוא חותם עצמו ואיך קורין לבני משפחתו כך יקראו אותו לתורה:
שם הקודש שלו הוא נחמיה או מנחם. לכן צריך לחקור אותו בזה:	אות ח': חאוויא.
טעבל.	חבית.
טעבלי.	שם הקודש שלהם הוא רחביה:
שם הקודש שלהם הוא דוד:	חאזקיל.
טאביאס.	חאצקיל.
שם הקודש שלו הוא טוביה:	
טשארלי.	
שם הקודש שלו הוא מנשה, או שלמה, או אשר:	

דברי שלום - הלכות והליכות

אם נקרא בפי כל ישעיה צריך לחקור אותו איך היא חתימתו אם חותם עצמו ישעיהו או בידוע ברור שבני משפחתו יש ששמותם ישעיהו, אז יקראו אותו לתורה בשם ישעיהו. ובדליכא זה הבירור יקראו אותו לתורה בשם ישעיהו כמו שנקרא בפי העולם:

ירמיה.

ירמיהו.

דינו כמו ישעיה ישעיהו:

יונתן.

יהונתן.

צריך לחקור אותו אם חותם עצמו יהונתן ואם יש בבני משפחתו שנקראים בבירור יהונתן ואז יקראו אותו לתורה בשם יהונתן. ובדליכא זה הבירור יקראו אותו לתורה בשם יונתן כמו שנקרא בפי העולם:

יאקער.

יקיר.

שם הקודש שלהם הוא יקיר, וכך יקראו אותו לתורה:

יאיר.

כך שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:

אות כ': כעסריל.

כעתריל.

שם הקודש שלהם הוא אכתריאל. מכל מקום המנהג לקרותם בשם כתריאל בלא אל"ף בתחילתו. וכתב הרש"ל טעם מנהג זה משום שהשם אכתריאל הוא שם של מלאך נשגב ונורא ברקיע הקושר כתרים לקונו מן תפלות ישראל, לכן אין זה דרך ארץ לקרות לבני אדם בשם זה:

כעמיא.

כעמקא.

שם הקודש שלהם הוא נחמיה:

כיעל.

כיליש.

שם הקודש שלהם היא יחיאל:

אות ל': ליב.

ליבוש.

ליבקא.

ליבל.

ליבלי.

ליאן.

ליווק.

לְעֵא.

כל אלה שם הקודש שלהם הוא יהודה או אריה. לכן צריך לחקור אותו בזה:

ליבער.

אות י': יאנטל.

שם הקודש שלו הוא "יום טוב":

יאקוב.

יאנקל.

שם הקודש שלהם הוא יעקב:

יוקל.

יעקיל.

יעקיוו.

יעקווקא.

שם הקודש שלהם על פי רוב הוא יעקב, אבל לפעמים שם הקודש שלהם הוא יואל או אליקים. לכן צריך לשאול אותו בזה:

יאצקא.

יאצקן.

שם הקודש שלהם הוא יעקב:

יודל.

יודא.

שם הקודש שלהם הוא יהודה:

יאשא.

יאסא.

שם הקודש שלהם הוא יוסף או יוסי. לכן צריך לחקור אותו בזה:

יוסל.

יוסילא.

יאסקא.

יוזל.

יוזף.

יוזפא.

כל אלה שם הקודש שלהם הוא יוסף:

יושע.

צריך לחקור אותו היטב אם הוא חותם עצמו כך ואם יש לו בקבלה שכך הוא שם בני משפחתו, אז יקראו אותו לתורה בשם יושע. ובדליכא זה הבירור יקראו אותו לתורה בשם יהושע:

יהושע.

ישועה.

במקומות ששכיח שם הקודש ישועה מלבד השם יהושע, יחקרו אותו אם כך היא חתימתו ואם יש בבני משפחתו השם ישועה, אז יקראו אותו לתורה בשם ישועה. אבל אם בסתמא נקטינן שהשם ישועה הוא כינוי להשם יהושע וצריך לקרות אותו לתורה בסתמא עם השם יהושע:

ישעיה.

ישעיהו.

דברי שלום - הלכות והליכות

מארדיש.	ליבר.
מיזיל.	שם הקודש שלהם הוא מאיר, או אליעזר, או זאב:
מייקא.	ליברמאן.
מרקיל.	ליבקונד.
כל אלה שם הקודש שלהם מרדכי:	ליבמאן.
מיכל.	ליפמאן.
מעכל.	ליפא.
שם הקודש שלהם הוא מיכאל או יחיאל, לכן צריך לחקור אותו בזה:	ליפיש.
מיילעך.	כל אלה שם הקודש שלהם הוא אחד מן השמות האלה.
מילעכל.	אורי, אלעזר, אליעזר, יהודה. יום טוב, ידידה. מתתיהו. לכן צריך לחקור אותו היטב בזה:
שם הקודש שלהם הוא אלימלך:	לעמל לעמלי.
מאטעס, מאטיס.	שם הקודש שלו הוא אשר או עזריאל. לכן צריך לשאול אותו בזה:
שם הקודש שלו הוא מתתיה או מתתיהו. וצריך לשאול אותו בזה:	לעזער.
מתתיה.	ליזר.
מתתיהו.	לזער.
שתי שמות הם. וצריך לחקור אותו איך חתימתו ואם יש בבני משפחתו שנקראים כך איך קבלתם בזה, וכך יקראו אותו לתורה:	לאזער.
אות נ': נחום.	לואי.
מסתמא כך הוא שם הקודש על שם הנביא נחום, אבל לפעמים הוא כנוי למנחם:	לואיז.
ניסל, שם הקודש שלו הוא ניסן או נסים לכן צריך לשאול אותו בזה.	שם הקודש שלהם אלעזר או אליעזר. ומסתבר כי לעזער ליזר שם הקודש שלהם הוא אליעזר, ולאזער לזער שם הקודש שלהם הוא אלעזר. וצריך לחקור אותו בזה:
נעכיל.	אות מ': מאריס.
שם הקודש שלו הוא נחמן:	מאריץ.
נטע, נעטיל, נתילא.	שם הקודש שלהם הוא מאיר:
שם הקודש שלהם על פי רוב הוא "נתן!". אמנם יש מקומות שנוהג שם קודש "נטע" בלתי השם "נתן". לכן צריך לחקור אותו בזה איך הוא חתימתו ואיך חתימת בני משפחתו שנקראים בו. וכן יקראו אותו לתורה. ועוד צריך לדעת שלפעמים קורין "נתן" או "נתילא" למי ששמו הוא יונתן, והרי זה קיצור השם. לכן צריך לחקור אותו גם בזה:	מאזעס.
ניימאן.	שם הקודש שלו הוא משה:
נאטאן.	מאקס.
שם הקודש שלהם הוא נתן. או נטע. או יונתן. לכן צריך לחקור אותו בזה:	שם הקודש שלו הוא מאיר:
אות ס': סאמסאן.	מאניס.
שם הקודש שלו הוא שמשון:	מאנילא.
סאליס.	מוניש.
סאלימאן.	מענדל.
סלאמאן.	מענדקא.
	כל אלה שם הקודש שלהם הוא מנחם:
	מאשיל.
	מעשיל.
	מושל.
	מאשקא.
	כל אלה שם הקודש שלהם הוא משה:
	מאטיל.

דברי שלום - הלכות והליכות

שני שמות הם, כמו עבדיה ועבדיהו, ודינם שזה כנוזר לעיל:	סולמאן.
ענדזיל.	שם הקודש שלהם הוא שלמה או שלום. ולכן צריך לחקור
ענזל.	אותו בזה:
שם הקודש שלו הוא אשר:	סאנא.
עקיבה.	סאנילא.
עקיבא.	סאנקא.
עקביא.	שם הקודש שלהם הוא נתנאל או נתניה או נתניהו לכן צריך
שלשה שמות הם. וצריך לחקור אותו בזה איך היא חתימתו	לחקור אותו בזה:
וחתימת בני משפחתו שנקראים כך, וכן יקראו אותו לתורה:	סיני.
אות פ': פאליק.	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:
שם הקודש שלו הוא אחד מן השמות האלה: יהושע, אורי,	סעדיה.
שרגא, יהונתן, יונתן, שלמה לכן צריך לחקור אותו בזה:	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:
פולי.	סיידא.
פולקא.	סעדי.
שם הקודש שלהם הוא רפאל:	שם הקודש שלהם הוא סעדיה:
פיניא.	סנדר.
פינטשא.	סענדרל.
שם הקודש שלהם הוא פינחס:	סענדרמאן.
פיבל.	שם הקודש שלהם הוא אלכסנדר. הגם שזה השם מוצא
פיבלא.	מבין האומות. אמנם עוד בזמן חכמי התלמוד נתגייר זה
פיביש.	השם משום מעשה שהיה בזמן המלך אלכסנדר מוקדון:
פייוול.	סעס.
פייוולא.	סעמקא.
פיויש.	זה הכינוי מצוי מאד בארצות אמעריקא ואנגליה. ועל פי
שם הקודש שלהם הוא אחד מן השמות האלה: אורי,	רוב שמות הקודש שלו הם שמואל. שמעון. שמעיה.
שרגא, אליעזר, אליקום, חיים, חזקיה, יחזקאל, משולם	שמריה. שמשון. שמאי. לכן צריך לחקור אותו היטב בזה:
נחמיה, יואל, שמואל. לכן צריך לחקור אותו בזה:	סיימאן.
פישל.	שם הקודש שלו הוא שמעון:
פישלא.	אות ע': עבדיה.
שם הקודש שלהם הוא אחד מן השמות האלה משה,	עבדיהו.
אפרים, ירוחם, שמואל. לכן צריך לחקור אותו בזה:	שני שמות הם וצריך לחקור אותו איך חתימתו ואיך
פייליט.	נקראים בני משפחתו בשם זה. וכך יקראו אותו לתורה
פעלטא.	ובדליכא זה הבירור יקראו אותו לתורה בשם עבדיה כמו
שם הקודש שלהם הוא פלטיאל או פלטי או אלימלך, לכן	שנקרא בפי העולם:
צריך לחקור אותו בזה:	עוזר.
פלטיאל.	אין זה שם הקדוש. רק הוא כינוי לאחד משמות קדושים
פלטי.	האלה: אליעזר, אביעזר. עזריאל. עזרא. עזריה. עזריהו. לכן
שני שמות הקודש הם וצריך לדקדק בזה:	צריך לחקור אותו היטב בזה איך הוא חתימתו ואיך
פרידמאן: שם הקודש שלו הוא "שלום":	שנקראים בני משפחתו בשם זה. ואם אין כאן בירור, יקראו
פיטל.	אותו לתורה בשם עוזר, כיון שיש לזה השם הוראה
על פי רוב שם הקודש שלו הוא יקיר. אלא לא כן בכל	ומשמעות בלשון הקודש:
לכן צריך לחקור אותו בזה:	עזריה.
	עזריהו.

דברי שלום - הלכות והליכות

רעכעל.	פעליקס.
שם הקודש שלהם הוא מרדכי:	פיליפ.
ריזער.	שם הקודש שלהם הוא פלטיאל. או פלטי, או נפתלי, או אפרים, או הילל.
שם הקודש שלו בעז או גדליה:	או צ': צדוק, צדיק.
רייכער.	צדק.
שם הקודש שלו יקיר או אפרים:	שלשה שמות הקודש הם וצריך לדקדק בזה:
אות ש': שאעל.	צלאל.
שאלקא.	צלקא.
שם הקודש שלהם הוא שאול:	צלא.
שבת.	כל אלה שם הקודש שלהם הוא בצלאל:
לפעמים הוא שם קודש, ולפעמים הוא כינוי לשם שלמה.	צמח.
לכן צריך לחקור אותו בזה:	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה
שולמאן.	אות ק': קאפיל.
שם הקודש שלו הוא שלהם שלום או שלמה, לכן צריך לחקור אותו בזה:	קאפעלמאן.
שיימאן.	שם הקודש שלו הוא יעקב:
על פי רוב הוא כינוי לשם שמעון. אבל צריך לחקור אותו בזה:	קויפמאן.
שיימא.	שם הקודש שלו הוא יקותיאל או משולם. לכן צריך לחקור אותו בזה:
על פי רוב הוא כינוי לשם שמאי. אבל צריך לחקור אותו בזה:	קעסיל.
שיינמאן.	שם הקודש שלו הוא קהת או יקותיאל או יחזקאל. לכן צריך לחקור אותו בזה:
שם הקודש שלו הוא אפרים:	קדיש.
שייקא.	על פי רוב שם הקודש שלו הוא "קיים". ובדליכא בירור על זה יכול לקרותו לתורה בשם "קדיש":
שיקא.	קלמן.
שם הקודש שלהם הוא יהושע או ישעיה. לכן צריך לחקור אותו בזה:	קלמנאקא.
שיעה.	קלמיש.
שיעלא.	שם הקודש שלו הוא קלונימוס:
שם הקודש שלהם הוא יהושע:	קונא.
שעיה.	קאנא.
שייעלא.	שם הקודש שלו הוא אלקנה:
שם הקודש שלהם הוא ישעיה או ישעיהו. לכן צריך לחקור אותו בזה:	קארפ.
שילם.	קארפל.
על פי רוב הוא קיצור השם מן משולם. אבל צריך לחקור אותו בזה:	שם הקודש שלהם הוא אפרים או נתן לכן צריך לחקור אותו בזה:
שכנא.	קמיאל.
על פי רוב הוא כינוי להשם "שלום". אבל לפעמים כך הוא שם הקודש. לכן צריך לחקור אותו בזה:	שם הקודש שלו הוא יקותיאל:
שלאמקא.	אות ר': ראכמיל.
	שם הקודש שלו הוא ירחמיאל:
	ריוועל.

דברי שלום - הלכות והליכות

שם הקודש שלו הוא שלמה:	שניאור.
שמעלקא.	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:
שמוליק.	שעפס.
שם הקודש שלהם הוא שמואל. ולפעמים שמעון. לכן צריך	שעפסל.
לשאול אותו בזה:	שם הקודש שלו הוא שבת:
שמערל.	שעפסל.
שמערקא.	שם קודש שלו הוא דוד או יעקב או שבת. לכן צריך לחקור
שם הקודש שלהם הוא שמריה או שמריהו. לכן צריך	אותו בזה:
לחקור אותו בזה:	שרגא.
שמריה.	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:
שמריהו.	אות ת': תאמער.
שני שמות הקודש הם. לכן צריך לחקור אותו בחתימתו	טאמער.
ואיך נקראים בני משפחתו שיש להם שמות האלה. כך	שם הקודש לו הוא איתמר:
יקראו אותו לתורה ובדליכא בירר יקראו אותו בשם שמריה	תאנא.
אם נקרא כן בפי כל:	סאנא.
שמעיה.	שם הקודש שלו הוא נתנאל:
שמעיהו.	תנחום.
דינם כנזכר לעיל בשמות שמריה שמריהו:	כך הוא שם הקודש שלו וכך יקראו אותו לתורה:
שאטשין.	התנהגות עלייה לתורה לבר מצוה-וחתן
שם הקודש שלו הוא שמשון:	

דין ברכת ברוך שפטרני

הוא לחוק לב החתן שיבטח בהשם יתברך ולא ידאג על אשר מתחיל להלך בעולם חדש שתולין רחיים על צוארו. ויקיים כמו שכתוב **גל על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה.** ולסימנא טבא נוהגין הנשים לזרוק אז על החתן אגוזים ומגדנות. **השם דעואל בזמר הזה פירושו שהחתן ידע ויבין שיש אל אחד בשמים ובארץ והשם ענונאל מורה שעמנו שורה שכינת אל יתברך שמו.**

אָחַד יְחִיד וּמְיֻחָד אֵל נִדְרָשׁ לְבַר לְבָב שׁוֹאֵל אֵף טוֹב אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל הוּא יְדָרֵשׁ גַּם לָךְ רְעוּאֵל חֲזַק וְהִתְחַזַּק כִּי עֲמֻנָאֵל תִּרְאֶה יְשׁוּרוֹן כִּי אִין פְּאָל נֶאֱמָן לָךְ לְמוֹשִׁיעַ וְגוֹאֵל הַלְלוּיָהּ: כִּשְׁמִגְבִּיהִין הַסִּתְּ לְהַרְאוֹת הַכְּתָב יֵאמֹר הַקָּהֵל זֶה: וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יי בְּיַד מֹשֶׁה. תּוֹרָה צְנוּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשֵׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב. עַץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֵיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: אַרְבֵּי יָמִים בְּיָמֶיהָ בְּשִׂמְחוֹתָהּ עֲשֶׂה וְכָבוֹד: יי חֶפְצֵן לְמַעַן צְדָקוֹ יִגְדֵל תּוֹרָה וְיִאֲדִיר.

מי שבנו הגיע לבר מצוה היינו שנעשה בן י"ג שנה מחויב **לברך ברכת שפטרני** לאחר שעולה לתורה. ודעת רוב הפוסקים לברך ברכה זו בשם ומלכות, ופירוש הפטור מעונש הזה הוא שהאב פטור מעתה מן העונש שבביל בנו שאינו מתנהג כשורה. כי עד עתה ה' מחויב האב לחנכו במצות. ואם מתרשל בחניכו הוא נענש על זה. כדאיתא במדרש על הפסוק ויגדלו הנערים. אמר רבי עקיבא צריך אדם לטפל בבנו עד י"ג שנה מכאן ואילך צריך שיאמר **ברוך שפטרני וכו'**: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שפטרני מעונש הלה: **(זמור לכבוד החתן בשבת קודם חתונתו כשקורין אותו לעלות לתורה)**

זה הזמר מקובל מקדמונים שנוהגים לומר לכבוד החתן בשבת קודם חתונתו לאחר שעלה לתורה וברך ברכה האחרונה. העתקתי זה הזמר בשלימות כמו שמצאתיו בסידורי ספרד הנבחרים ולא ידלגו ולא יקרעו עוד ממונו גורים. וגם לא יוסיפו עליו דברים זרים. ותוכן הזמר הזה

בראשית

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ
 וְכֹהוּ וַחֲשָׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי
 הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב
 וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשָׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר יוֹם וְאֶת־הַחֲשָׁךְ
 לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: לֵוַי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רִקיעַ
 בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל
 בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהי־כֵן:
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה
 וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַיַּבְשָׁה אָרֶץ וְלַמְּקוֹה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרִיעַ זֶרַע עֵץ
 פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינּוֹ אֲשֶׁר זֶרְעוּבוּ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
 דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּבוּ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

גח

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרְתּוֹ אֶת־הָאֱלֹהִים
 הַתְּהֵלְלֵנִי־נֹחַ: וַיּוֹלֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת:
 וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה גִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת־דְּרָכָו עַל־הָאָרֶץ:
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קַץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִי־מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם
 וְהִנְנִי מַשְׁחִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ: עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קַנִּים תַּעֲשֶׂה
 אֶת־הַתֵּבָה וּכְפַרְתָּ אֹתָהּ מַבִּית וּמְחוּץ בַּכֹּפֶר: וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ
 שְׁלֹשׁ מְאוֹת אַמָּה אַרְבֵּי הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רְחֹבָהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה
 קוֹמָתָה: צֹהַר אֶתֲעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תַּכְלִנָּה מִלְּמַעַל וּפֶתַח הַתֵּבָה

בַּצִּדָה תִּשְׂגֶה תַּחְתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה: לוי וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא
 אֶת־הַמִּבּוּל מִיַּם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת
 הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ יִגּוּעַ: וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבָאתִי
 אֶל־הַתְּבֹה אִתָּהּ וּבִנְיָדָה וְאִשְׁתָּדָה וּנְשִׂי־בְנֵיךָ אִתְּךָ: וּמִכָּל־הַחַי מִכָּל־בָּשָׂר
 שְׁנַיִם מִכָּל תָּבִיא אֶל־הַתְּבֹה לְהַחֲיֹת אִתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יְהוּי: יִשְׂרָאֵל
 מִהַעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן־הַבְּהֵמָה לְמִינֵהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם
 מִכָּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיֹת: וְאִתָּהּ קַח־לָךְ מִכָּל־מֵאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאִסְפַּת־
 אֵלֶיךָ וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֲכֹלָה: וַיַּעַשׂ נַח כָּכֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים
 בֶּן עֲשָׂה:

לך לך

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם לְךָ־לָךְ מֵאֲרֻצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ
 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ: וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלָה
 שְׁמֶךָ וְהָיָה בְּרַכָּה: וְאֶבְרַכְךָ מִבְּרַכְיֶךָ וּמִקְלָלֶךָ אֲאֹר וּנְבַרְכּוּ בְּךָ כָּל
 מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה: לוי וַיֵּלֶךְ אַבְרָם בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ
 לוֹט וְאַבְרָם בֶּן־חֲמִשׁ שָׁנַיִם וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחָרָן: וַיִּקַּח אַבְרָם
 אֶת־שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־דְּכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת־
 הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן:
 וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֵם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ:
 וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזָרְעֶךָ אֲתָן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְבַן שָׁם
 מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו: וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הָהָרָה מִקְדָּם לְבֵית־אֵל וַיֵּט
 אֶהְלֵה בֵּית־אֵל מִיַּם וְהָעִי מִקְדָּם וַיְבַן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא בְּשֵׁם
 יְהוָה: וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה: יִשְׂרָאֵל וַיְהִי רָעַב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד
 אַבְרָם מִצְרַיִמָה לְגֹר שָׁם כִּי־כָבֵד הָרָעַב בָּאָרֶץ: וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר הִקְרִיב
 לְבֹא מִצְרַיִמָה וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרִי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה
 יִפְתַּמְרָאָה אֵת: וְהָיָה כִּי־יֵרְאוּ אֶתְךָ הַמִּצְרַיִם וַאֲמָרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהִרְגוּ

אֶתִּי וְאַתָּךְ יְחִיּוּ: אִמְרֵי־נָא אֶחָדִי אֶתְּ לְמַעַן יִיטַב־לִי בְּעִבּוּדְךָ וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלְךָ:

וירא

וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֹלְנֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם: וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרֶץ לִקְרַאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם־נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲלֵנָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבֹדְךָ: יִקַּח־נָא מֵעֲטָמִים וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ: וְאִקְחָה פֶתֶלְחָם וְסַעְדוּ לַבָּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עֲבֹדְכֶם וַיֹּאמְרוּ בֵּן תַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: לֹדִי וַיִּמְהַר אֲבָרְהָם הָאֵהָלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַה־רִי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח סִלַּת לֹשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת: וְאֶל־הַבָּקָר רֵץ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר בָּדֵד וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנֶּזֶר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנֵיהֶם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ: יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֵהָל: וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חַיָּה וְהִנֵּה־בֵּן לְשָׂרָה אֲשַׁתְּךָ וּשְׂרָה שָׁמַעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: וְאֲבָרְהָם וּשְׂרָה זְקֵנִים כָּאִים בְּיָמִים חֲדָל לַחַיּוֹת לְשָׂרָה אֶרַח כְּנָשִׁים: וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלַתִּי הִיְתָה־לִּי עַדְנָה וְאֲדֹנָי זָקֵן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם לְמָה זֶה צִחְקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמַנָּם אֵלֶד וְאַנִּי זָקֵנְתִּי: הִיפְלֵא מִיְהוָה דְּבַר לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חַיָּה וּלְשָׂרָה בֵּן:

חיי שרה

וַיְחִיּוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה: וַתָּמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אֶרְבֶּע הוּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּבֵא אֲבָרְהָם לְסַפֵּד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ: וַיִּקַּם אֲבָרְהָם מֵעַל פָּנָיו מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי־חַת לֵאמֹר: גֵּר־וְתוֹשֵׁב אֲנִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אַחֲזוֹת־קָבֵר עִמָּכֶם וְאִקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנֶי: וַיַּעֲנוּ בְנֵי־חַת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ: שְׁמַעְנוּ | אֲדֹנָי נְשִׂיא

אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחָר קְבָרֵינוּ קִבֵּר אֶת־מִתְּךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת־קְבָרוֹ
 לֹא־יִכְלֶה מִמֶּךָ מִקְבֵּר מִתְּךָ: וַיִּקָּם אֲבָרְהָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְעַם־הָאָרֶץ
 לְבְנֵי־חַת: לוי וַיְדַבֵּר אֲתָם לֵאמֹר אִם־יֵישׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם לְקַבֵּר אֶת־מִתִּי
 מִלְּפָנַי שְׁמַעוּנִי וּפְנֹעוּ־לִי בְּעִפְרוֹן בֶּן־צַחֲר: וַיִּתֵּן־לִי אֶת־מַעְרַת הַמַּכְפֵּלָה
 אֲשֶׁר־לוֹ אֲשֶׁר בְּקִצֵּה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִּי בְּתוֹכְכֶם לְאַחֲזֹת־קְבֹר:
 וְעִפְרוֹן יָשָׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חַת וַיַּעַן עִפְרוֹן הַחַתִּי אֶת־אֲבָרְהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי־חַת
 לְכֹל בָּאֵי שַׁעֲרֵ־עִירוֹ לֵאמֹר: לֹא־אֲדַנִּי שְׁמַעְנִי הַשָּׂדֶה נְתַתִּי לָךְ וְהַמַּעְרָה
 אֲשֶׁר־בוֹ לָךְ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ קִבֵּר מִתְּךָ: וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 אֲבָרְהָם לְפָנָי עַם־הָאָרֶץ: ^{ישראל} וַיְדַבֵּר אֶל־עִפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר
 אַךְ אִם־אַתָּה לוֹ שְׁמַעְנִי נְתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאִקְבְּרָה אֶת־מִתִּי
 שָׁמָּה: וַיַּעַן עִפְרוֹן אֶת־אֲבָרְהָם לֵאמֹר לוֹ: אֲדַנִּי שְׁמַעְנִי אָרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת
 שֶׁקֶל־כֶּסֶף בִּינִי וּבִינְךָ מֵה־הוּא וְאֶת־מִתְּךָ קִבֵּר: וַיִּשְׁמַע אֲבָרְהָם
 אֶל־עִפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אֲבָרְהָם לְעִפְרוֹן אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חַת
 אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסַּחֲר:

תולדות

וְאַלְהָ תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק: וַיְהִי יִצְחָק
 בֶּן־אַרְבַּע־עִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־רַבְּקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדָן
 אָרָם אַחֲזֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לַיהוָה לְנַכַּח אִשְׁתּוֹ כִּי
 עָקְרָה הִיא וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהוָה וַתֵּהָר רַבְּקָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ
 וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶה אֲנִכִּי וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת־יְהוָה: לוי וַיֹּאמֶר יְהוָה
 לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעַיֶךְ יִפְרְדוּ וְלֵאמֹר מִלֵּאם יֵאֱמָר וְרַב
 יַעֲבֹד צָעִיר: וַיִּמְלְאוּ יְמִיהָ לְלֵדָת וְהָיָה תוֹמָם בְּבִטְנָהּ: וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
 אֲדָמוֹנִי כָּלוּ בְּאֲדָרַת שַׁעַר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: וְאַחֲרָיוֹ כָּן יֵצֵא אָחִיו וַיִּדּוּ
 אַחֲזֹת בְּעַקֵּב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֵדָת אֲתָם:
^{ישראל} וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם

יֵשֶׁב אֱהָלִים: וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת־עֲשׂוֹ כִּי־צִיד בָּפִיו וּרְבִקָּה אֶהְבֵּת אֶת־יַעֲקֹב: וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֵא עֲשׂוֹ מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עָרֵף: וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ אֶל־יַעֲקֹב הֲלֵעִימָנִי נָא מִן־הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עָרֵף אֲנִכִי עַל־פְּנֵי קָרְא־שְׁמוֹ אָדָוּם: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת־בְּכֹרְתְךָ לִי: וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ הִנֵּה אֲנִכִי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְלִמָּה־זֶה לִי בְכֹרָה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׁבִעָה לִי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב: וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֲשׂוֹ לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֵּאָכֵל וַיִּשְׁתֵּי וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ וַיָּבִיז עֲשׂוֹ אֶת־הַבְּכֹרָה: וַיְהִי רָעֵב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הַרְעֵב הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה בִימֵי אַבְרָהָם וַיֵּלֶךְ יִצְחָק אֶל־אֲבִימֶלֶךְ מִלְכֵי־פְלִשְׁתִּים גְּרָרָה: וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אֶל־תֵּרֵד מִצְרֵימָה שְׁכֵן בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ: גֹּר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת וְאֵהִיָּה עִמָּךְ וְאֲבָרְכְךָ כִּי־לֵךְ וְלִזְרַעְךָ אֶתֵּן אֶת־כָּל־הָאָרֶצַת הָאֵל וְהִקְמַתִי אֶת־הַשְּׁבִעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: וְהִרְבִּיתִי אֶת־זֶרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לִזְרַעְךָ אֶת כָּל־הָאָרֶצַת הָאֵל וְהִתְבָּרְכוּ בִזְרַעְךָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: לְעַבְדְּךָ אֲשֶׁר־שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקִלִּי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרָתִי מִצֻּוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרֹתַי:

ויצא

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיִּלֵּן שָׁם כִּי־בָא הַשָּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרִאשְׁתּוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֶלֶם מִצֵּב אֶרֶצָה וּרְאִשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: לֵוי וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶתֵּן לְעַבְדְּךָ לְךָ אֶתֵּנָה וְלִזְרַעְךָ: וְהִנֵּה זֶרְעֶךָ כְּעֶפֶר הָאָרֶץ וּפְרָצְתָ יָמָה וּקְדָמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל־מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה וּבִזְרַעְךָ: וְהִנֵּה אֲנִכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרֹתֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתֶיךָ אֶל־הָאָדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזֹבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם־עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לְךָ: וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנִכִי לֹא יָדַעְתִּי: וַיֵּרָא וַיֹּאמֶר מַה־נֹּרָא

הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: ^{ישראל}
 וַיִּשְׁבְּם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֵבֶן אֲשֶׁר-שָׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ
 מִצְבֵּה וַיִּצַק שֶׁמֶן עַל-רֹאשָׁהּ: וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל
 וְאוֹלָם לֹוּ שֵׁם-הָעִיר לְרֹאשְׁנָה: וַיְדַר יַעֲקֹב גְּדֵר לֵאמֹר אִם-יְהִי אֱלֹהִים
 עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד
 לְלִבָּשׁ: וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים: וְהָאֵבֶן
 הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצְבֵּה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תָּתֵן-לִי עֲשֹׂר
 אֲעֲשֶׂרְנֹו לָךְ:

וישלח

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל-עֵשָׂו אָחִיו אֶרְצָה שְׁעִיר שָׂדֵה אֲדוּם:
 וַיִּצֹו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאָדְנִי לַעֲשׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב
 עַם-לָבָן גִּרְתִּי וְאַחַר עַד-עָתָה: וַיְהִי-לִי שׂוֹר וְחִמּוֹר צָאן וְעֶבֶד וְשֹׁפְחָה
 וְאֲשִׁלַּחָה לְהַגִּיד לְאָדְנִי לְמִצְאָחֹן בְּעֵינֶיךָ: לֵי וַיִּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל-יַעֲקֹב
 לֵאמֹר כָּאֲנוּ אֶל-אֲחִיךָ אֶל-עֵשָׂו וְגַם הֵלֵךְ לְקַרְאֲתָךְ וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ
 עִמּוֹ: וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַר לוֹ וַיַּחֲזַק אֶת-הַעַם אֲשֶׁר-אִתּוֹ וְאֶת-הַצֹּאן
 וְאֶת-הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשֹׁנֵי מַחֲנֹות: וַיֹּאמֶר אִם-יָבֹוא עֵשָׂו אֶל-הַמַּחֲנֵה
 הָאֶחָת וְהִכּוּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֵה הַנֶּשְׂאָר לְפִלִיטָה: ^{ישראל} וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי
 אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֵמַר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלִמְוֹלַדְתְּךָ
 וְאִיטִיבָה עִמָּךְ: קָטַנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל-הָאֱמֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
 אֶת-עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעָתָה הֵייתִי לְשֹׁנֵי מַחֲנֹות:
 הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי-יִירָא אָנֹכִי אִתּוֹ פֶּן-יָבֹוא וְהַפְּנִי אִם
 עַל-בָּנָיִם: וְאַתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִיב עִמָּךְ וְשָׁמַתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ כְּחוֹל הַיָּם
 אֲשֶׁר לֹא-יִסְפָּר מֵרֹב:

וישב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: אֵלֶּה הַתְּלֻדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף

בן־שבע־עשרה שנה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצֶאֱן וְהוּא זָעַר אֶת־בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דַּבְּרָתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם: וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בְּנָיו כִּי־בְנֵי־זָקֵנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פָּסִים: לוי וַיֵּרְאוּ אָחִיו כִּי־אִתּוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־אָחִיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכֻלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֵם: וַיַּחְלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחִיו וַיֹּסְפוּ עוֹד שְׁנֵא אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי: וְהִנֵּה אֲנִי חֹנֵן מֵאֱלֹמִים אֱלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׁדָה וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם־נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבְּינָה אֶלְמָתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָן לְאֶלְמָתִי: ^{ישראל} וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־מְשׁוֹל תִּמְשָׁל בָּנוּ וַיֹּסְפוּ עוֹד שְׁנֵא אֹתוֹ עַל־חֲלַמְתּוֹ וְעַל־דַּבְּרָיו: וַיַּחְלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיֹּסֶפֶר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: וַיֹּסֶפֶר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגִּיעַ־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הֲבֹא גָבֹא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָיִךְ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה: וַיִּקְנְאוּ־בּוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר:

מקץ

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיָּאָר: וְהִנֵּה מִן־הַיָּאָר עֹלֹת שֶׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מְרֹאָה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר וְתַרְעִינָה בְּאָחוּ: וְהִנֵּה שֶׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן מִן־הַיָּאָר רָעוֹת מְרֹאָה וְדָקוֹת בָּשָׂר וְתַעֲמֻדָּה אֵצֶל הַפְּרוֹת עַל־שֵׁפֶת הַיָּאָר: וְתֵאבְלָנָה הַפְּרוֹת רָעוֹת הַמְרֹאָה וְדָקוֹת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע הַפְּרוֹת יְפֹת הַמְרֹאָה וְהַבְּרִיאוֹת וַיִּיקֶץ פְּרָעָה: לוי וַיִּישָׁן וַיַּחְלֵם שְׁנִית וְהִנֵּה א שֶׁבַע שַׁבְּלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה אַחַד בְּרִיאוֹת וְטָבוֹת: וְהִנֵּה שֶׁבַע שַׁבְּלִים דָּקוֹת וְשְׂדוּפֹת קָדִים צְמָחוֹת אַחֲרֵיהֶן: וְתִבְלַעְנָה הַשַּׁבְּלִים הַדָּקוֹת אֵת שֶׁבַע הַשַּׁבְּלִים הַבְּרִיאוֹת וְהַמְלֵאוֹת וַיִּיקֶץ פְּרָעָה וְהִנֵּה חֲלוֹם: ^{ישראל} וַיְהִי בְּבֹקֶר וְתַפְּעִים רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חַכְמֵיהֶם וַיֹּסֶפֶר פְּרָעָה לָהֶם

אֶת־חַלְמוֹ וְאִין־פּוֹתֵר אוֹתָם לְפָרְעָה: וַיְדַבֵּר שׁוֹר הַמִּשְׁקִים אֶת־פָּרְעָה
 לֵאמֹר אֶת־חַטָּאֵי אֲנִי מְזַכֵּיר הַיּוֹם: פָּרְעָה קִצְף עַל־עַבְדֶּיךָ וַיִּתֵּן אֹתִי
 בְּמִשְׁמֹר בֵּית שׁוֹר הַטְּבָחִים אֹתִי וְאֵת שׁוֹר הָאֲפִים: וַנְּחַלְמָה חֵלוֹם בְּלַיְלָה
 אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ בְּפִתְרוֹן חֵלְמוֹ חֵלְמוֹ: וְשֵׁם אֲתָנוּ נֶעַר עַבְדֵי עַבְד
 לְשׁוֹר הַטְּבָחִים וְנִסְפְּרוּ לוֹ וַיִּפְתְּרוּ־לָנוּ אֶת־חֵלְמֵינוּ אִישׁ כְּחֵלְמוֹ פָּתַר:
 וַיְהִי כִּאֲשֶׁר פָּתַרְלָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הַשִּׁיב עַל־כַּנִּי וְאֵתוֹ תְּלָה: וַיִּשְׁלַח
 פָּרְעָה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיעֵהוּ מִן־הַבּוֹר וַיַּגְלַח וַיַּחְלֶף שְׂמֹלֵתוֹ וַיָּבֵא
 אֶל־פָּרְעָה:

ויגש

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוֹדָה וַיֹּאמֶר כִּי אֲדֹנָי יִדְּבַר־נָא עַבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי
 וְאֶל־יָחִיד אֶפְתָּךְ בְּעַבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ בְּפָרְעָה: אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת־עַבְדֶּיךָ
 לֵאמֹר הִישַׁלְכֶם אָב אֹאֲחִי: וְנֹאמֶר אֶל־אֲדֹנָי יִשְׁלַח אָב זְקֵן וַיִּלְד זְקֵנִים
 קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיּוֹתֵר הוּא לְבָדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אָהָב: לֵוי וְהִתְאֵמֶר
 אֶל־עַבְדֶּיךָ הוֹרְדֵהוּ אֵלָי וְאֲשִׁימָה עֵינַי עָלָיו: וְנֹאמֶר אֶל־אֲדֹנָי לֹא־יוּכַל
 הַנֶּעַר לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו וְעֹזֵב אֶת־אָבִיו וּמֵת: וְהִתְאֵמֶר אֶל־עַבְדֶּיךָ אִם־לֹא
 יֵרֵד אָחִיכֶם הַקָּטָן אִתְּכֶם לֹא תִסְפּוּן לְרֹאוֹת פָּנָי: וַיְהִי כִּי עָלִינוּ
 אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וַנִּגְדַּלְנוּ אֵת דְּבָרֵי אֲדֹנָי: ^{ישראל} וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שָׁבוּ
 שְׁבֵרוּ־לָנוּ מַעַט־אֶכֶל: וְנֹאמֶר לֹא נוּכַל לְרַדֵּת אִם־יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטָן אֲתָנוּ
 וַיִּרְדְּנוּ כִּי־לֹא נוּכַל לְרֹאוֹת פָּנָי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטָן אֵינְנוּ אֲתָנוּ: וַיֹּאמֶר
 עַבְדְּךָ אָבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יֹדְעִים כִּי שְׁנַיִם יִלְדָה לִי אֲשֶׁתִּי: וַיֵּצֵא הָאֶחָד
 מֵאֵתִי וַאֲמַר אֶךְ טָרֵף טָרֵף וְלֹא רִאִיתִי עַד־הַנְּהָ: וּלְקַחְתֶּם גַּם־אֶת־זֶה
 מֵעַם פָּנִי וְקָרְהוּ אִסּוֹן וְהוֹרְדֵתֶם אֶת־שִׁיבְתִי בְּרָעָה שְׂאֵלָה: וְעֵתָה כְּבֹאִי
 אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנֶּעַר אֵינְנוּ אֲתָנוּ וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ:

ויחי

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנַיִם חֲמִישִׁי

שבע שנים וארבעים ומאת שנה: ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא |
 לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי
 ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים: ושכבתי עם אבתי
 ונשאתני במצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך: ויאמר
 השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה: לוי ויהי אחרי
 הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו
 את מנשה ואת אפרים: ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך
 ויתחזק ישראל וישב על המטה: ויאמר יעקב אלי יוסף אל שדי
 נראה אלי בלזו בארץ כנען ויברך אתי: ישראל ויאמר אלי הנני מברך
 והרביתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך
 אחזת עולם: ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך
 מצרימה ליהם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהוה לי: ומולדתך
 אשר הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם: ואני |
 בבאי מפזן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבא
 אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם: וירא ישראל את בני
 יוסף ויאמר מי אלה: ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים
 בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם:

שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו:
 ראובן שמעון לוי ויהודה: יששכר זבולן ובנימן: דן ונפתלי גר
 ואשר: ויהי כל נפש יצאי ירד יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים:
 וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו
 ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם: לוי ויקם מלך חדש על מצרים
 אשר לא ידע את יוסף: ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום
 ממנו: הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כיתקראנה מלחמה ונוסף

גַּם־הוּא עַל־שְׁנֵאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ: וַיִּשְׁמְעוּ עָלָיו שְׁרֵי מַפְּיִם לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתָם וַיִּכֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֶת־תְּרַעְמִסָּם: וּכְאֲשֶׁר יַעֲנוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹךְ: וַיִּמְרְדוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בְּשָׂדֵה אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרֹךְ: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילְדַת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שְׂפָרָה וְשֵׁם הַשְּׂנִית פּוּעָה: וַיֹּאמֶר בְּיַלְדֻכֶּן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל־הָאֲבָנִים אִם־בֶּן הוּא וְהַמֵּתֵן אֹתוֹ וְאִם־בַּת הִיא וְחַיָּה: וְתִירְאֵן הַמִּילְדַת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיךָ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְתַחֲיִין אֶת־הַיְלָדִים:

וַאֲרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה: וַאֲרָא אֶל־אֲבֹרָהֶם אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְשְׁמִי יְהוָה לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם: וְגַם הִקְמַתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם לְתַת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ מְגֵרֵיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ בָּהֶּ: וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־נְאֻקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבָדִים אִתָּם וְאֶזְכֶּר אֶת־בְּרִיתִי: לֹדִי לָכֵן אֶמַר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מִעֲבֹדָתָם וְגִאֲלַתִּי אֶתְכֶם בְּזֹרֶעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִייתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם: וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת־יְדֵי לְתַת אֹתָהּ לְאֲבֹרָהֶם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב וְנִתְּתִי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי יְהוָה: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקְצֹר רוּחַ וּמִעֲבֹדָה קָשָׁה: יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: בֹּא דַבֵּר אֶל־פָּרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנָיו יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ אֵלָי וְאִידֹךָ יִשְׁמַעֲנִי פָרְעָה וְאֲנִי עָרַל שִׁפְתַּיִם:

וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן ויצום אל-בני ישראל ואל-פרעה מלך מצרים להוציא את-בני-ישראל מארץ מצרים:

בא

ויאמר יהוה אל-משה בא אל-פרעה כי-אני הכבדתי את-לבך ואת-לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבך: ולמען תספר באזני בנך ובן-בנך את אשר התעללתי במצרים ואת-אתתי אשר-שמתי בם וידעתם כי-אני יהוה: ויבא משה ואהרן אל-פרעה ויאמרו אליו כה-אמר יהוה אלהי העברים עד-מתי מאנת לענת מפני שלח עמי ועבדני: לוי כי אם-מאן אתה לשלח את-עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך: וכסה את-עין הארץ ולא יוכל לראת את-הארץ ואכל את-יתר הפלטה הנשארת לכם מן-הבדד ואכל את-כל-העץ הצמח לכם מן-השדה: ומלאו בתיך ובתי כל-עבדיך ובתי כל-מצרים אשר לא-ראו אבתיך ואבות אבתיך מיום היותם על-האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה: ישראל ויאמרו עבדי פרעה אליו עד-מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את-האנשים ויעבדו את-יהוה אלהיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים: ויושב את-משה ואת-אהרן אל-פרעה ויאמר אלהם לכו עבדו את-יהוה אלהיכם מי ומי ההלכים: ויאמר משה בנערניו ובזקניו גלך בבנינו ובכנותנו בצאננו ובבקרנו גלך כי חג-יהוה לנו: ויאמר אלהם יהי כן יהוה עמכם כאשר אשלח אתכם ואת-טפכם ראו כי רעה נגד פניכם: לא כן לכונא הגברים ועבדו את-יהוה כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה:

בשלח

ויהי בשלח פרעה את-העם ולא-נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא פי | אמר אלהים פן-ינחם העם בראתם מלחמה ושבנו מצרימה: ויפב אלהים | את-העם דרך המדבר ים-סוף וחמשים עלו

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּע
הַשֶּׁבִיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד פֶּקֶד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלִיתֶם
אֶת־עֲצָמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם: וַיִּסְעוּ מִסֶּפֶת וַיַּחֲנוּ בְּאֶתְם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר:
וַיְהִי הַלַּיְלָה לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעָמוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעָמוּד אֵשׁ
לְהָאִיר לָהֶם לְלֶכֶת יוֹמָם וְלַיְלָה: לֹא־יָמִישׁ עָמוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעָמוּד הָאֵשׁ
לַיְלָה לְפָנֵי הָעָם: לֹא־וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיָּשׁוּבוּ וַיַּחֲנוּ לְפָנַי פִּי הַחִירָת בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם לְפָנַי בְּעַל צִפְּן נִכְחוּ
תַּחְנוּ עַל־הַיָּם: וְאָמַר פְּרַעֲהַ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִים הֵם בְּאֶרֶץ סָגֵר עֲלֵיהֶם
הַמִּדְבָּר: וְחִזַּקְתִּי אֶת־לִב־פְּרַעֲהַ וְרִדְף אַחֲרֵיהֶם וְאִפְכַדָּהּ בְּפִרְעָה
וּבְכָל־חִילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: יִשְׂרָאֵל וַיִּגְדַּל לְמַלְכֵּךְ מִצְרַיִם
כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְפֹּךְ לְבַב פְּרַעֲהַ וַעֲבָדוּ אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מִה־זֹּאת עָשִׂינוּ
כִּי־שַׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ: וַיֹּאסֵר אֶת־רַכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ:
וַיִּקַּח שֵׁש־מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשִׁלְשָׁם עַל־כָּלֹ: וַיַּחֲזֵק
יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֵּף אַחֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
יִצְאִים בַּיַּד רַמָּה:

יתרו

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֵהֵן מִדֵּין חֲתָן מֹשֶ׈ה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: וַיִּקַּח יִתְרוֹ
חֲתָן מֹשֶׁה אֶת־צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ מִשֵּׁה אַחַר שְׁלוּחִיָּה: וְאֵת שְׁנֵי בָנָיָה אֲשֶׁר
שָׂם הָאֶחָד גִּרְשָׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נְכַרִּיָּה: וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר
כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֻזִּי וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעֲהַ: לֹא־וַיָּבֵא יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה וּבָנָיו
וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֲנָה שֵׁם הָרַ הָאֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן אֱלִיָּזָר וְאִשְׁתְּךָ וְשְׁנֵי בָנֶיךָ עִמָּה: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
לְקַבֵּאת חֲתָנוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׁקְלוּ וַיִּשְׂאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֵאוּ
הָאֵהָלָה: וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֲתָנוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפִרְעָה

וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְאַתֶּם בְּדֹרֶךְ וַיִּצְלַם יְהוָה: יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲדִי יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם: וַיֹּאמְרוּ יִתְרוֹ בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרָעָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרַיִם: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֲתָן מִשָּׂה עִלָּה וּזְבָחִים לָאֱלֹהִים וַיָּבֵא אֹהֶרֶן וְכָל אֶלְכָנָה לְאֶכְל־לֶחֶם עִם־חֲתָן מִשָּׂה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

מִשְׁפָּטִים

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם: כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עַבְדִּי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יֵצֵא לְחֻפְשֵׁי חֲנָם: אִם־בְּגִפּוֹ יָבֵא בְּגִפּוֹ יֵצֵא אִם־בַּעַל אִשָּׁה הוּא וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: אִם־אֲדָנָיו יִתֵּן־לוֹ אִשָּׁה וַיִּלְדֶּה־לוֹ בָנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יֵצֵא בְּגִפּוֹ: וְאִם־אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת־אֲדֹנָי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בְּנֵי לֹא יֵצֵא חֻפְשִׁי: וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל־הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל־הַדָּלֶת אוֹ אֶל־הַמְּזוּזָה וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת־אֲזָנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וְעִבְדוֹ לְעַלְמִם: לֹדִי וְכִי־יִמְכַר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאִמָּה לֹא תֵצֵא כִּצְאֹת הָעֶבְדִּים: אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לוֹ יַעֲדָה וְהִפְדָּה לְעַם נְכָרִי לֹא־יִמְשַׁל לְמַכְרָהּ בְּבַגְדוֹ־בָהּ: וְאִם־לִבָּנוּ יִיעֲדָנָה כַּמִּשְׁפָּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ: אִם־אַחֶרֶת יִקַּח־לוֹ שְׂאֵרֶה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ לֹא יִגָּרַע: וְאִם־שְׁלֹש־אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ וַיֵּצֵאָה חֲנָם אִין כְּסָף: יִשְׂרָאֵל מִכָּה אִישׁ וּמֵת מוֹת יוּמָת: וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִי לְךָ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם שִׁמְהָ: וְכִי־יִזְדֹּא אִישׁ עַל־רַעְהוֹ לְהִרְגוֹ בְּעֶרְמָה מִעַם מִזְבְּחֵי תִקְחֻנּוּ לְמוֹת: וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: וְגִבּ אִישׁ וּמְכָרוֹ וּנְמַצָּא בִידּוֹ מוֹת יוּמָת: וּמְקַלָּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: וְכִי־יִרְיֵב אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רַעְהוֹ בְּאֶבֶן אוֹ בְּאֹגֶרֶף וְלֹא יָמוּת וּנְפַל לְמִשְׁכָּב: אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בְּחוּץ עַל־מִשְׁעַנּוֹתָיו וְנִקְהָה הַמַּכָּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וּרְפָא יִרְפָּא:

תְּרוּמָה

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ־לִי תְרוּמָה
מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי: וְזֹאת
הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֵׁת: וְתִכְלֹת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: וְעֵרַת אֵילָם מְאֻדָּמִים וְעֵרַת תְּחָשִׁים וְעִצֵּי שִׁטִּים: לִי
שֶׁמֶן לְמָאֹר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: אֲבִי־שֵׁהֶם וְאֲבֵנֵי
מִלֵּאִים לְאֹפֶד וְלַחֹשֶׁן: וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם: כְּכֹל אֲשֶׁר אָנִי
מֵרְאֶה אֹתְךָ אֵת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנֹת כָּל־כֵּלָיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ: יִשְׂרָאֵל
וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עִצֵּי שִׁטִּים אֲמֹתִים וְחֹצֵי אַרְכּוֹ וְאִמָּה וְחֹצֵי רַחְבּוֹ וְאִמָּה וְחֹצֵי
קָמָתוֹ: וְצִפִּיתֶם אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמְחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתֶם עָלָיו זָר זָהָב
סָבִיב: וַיִּצְקֹתֶם לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וְנִתְּתָהּ עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וְשִׁתִּי
טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הָאַחַת וְשִׁתִּי טַבַּעֲתֵי עַל־צִלְעוֹ הַשְּׁנִייתִ: וְעָשִׂיתֶם כִּדְבַר עִצֵּי
שִׁטִּים וְצִפִּיתֶם אֹתָם זָהָב: וְהִבֵּאתֶם אֶת־הַבָּדִים בְּטַבַּעֲתֵי עַל צִלְעֹת הָאָרוֹן
לְשֵׂאת אֶת־הָאָרוֹן בָּהֶם: בְּטַבַּעֲתֵי הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבָּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ: וְנִתְּתָה
אֶל־הָאָרוֹן אֵת הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֶתֶּן אֵלֶיךָ:

תְּצִוָּה

וְאִתָּה תְּצִוָּה | אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כִּתִּית לְמָאֹר
לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: בְּאֵהָל מוֹעֵד מְחוּץ לַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת
יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֲהַרֵן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאִתָּה הִקְרַב אֵלֶיךָ אֶת־אֲהַרֵן אַחִיךָ וְאֶת־בָּנָיו אֹתוֹ
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ־לִי אֲהַרֵן גֹּדֵב וְאִבִּיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי
אֲהַרֵן: וְעָשִׂיתֶם בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאֲהַרֵן אַחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאֵרֶת: וְאִתָּה תִּדְבֹר
אֶל־כָּל־חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֹתֶיךָ רִוַח חָכְמָה וַעֲשׂוּ אֶת־בְּגָדֵי אֲהַרֵן לְקֹדֶשׁוֹ
לְכַהֲנוֹ־לִי: וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאֹפֶד וּמַעֲלִיל וּכְתָנֶת תְּשַׁבֵּץ
מִצְנֶפֶת וְאֲבִנֵט וַעֲשׂוּ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאֲהַרֵן אַחִיךָ וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ־לִי: וְהֵם

יִקְחוּ אֶת־הַזֶּהָב וְאֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־
הַשֵּׁשׁ: לוי וְעָשׂוּ אֶת־הָאֹפֶד זֶהְב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֻׁר
מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: שְׁתֵּי כֶתֶף הַכֹּהֵן יִהְיֶה־לוֹ אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֹפֶר: וְחֹשֶׁב
אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כִּמְעַשְׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זֶהְב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מְשֻׁר: וְלִקְחֹת אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי־שֹהַם וּפְתַחֲתָ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל שָׂשָׂה מִשְׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשְּׂשֻׁה
הַנּוֹתָרִים עַל־הָאֶבֶן הַשְּׁנִיָּת כְּתוּלְדָתָם: מַעֲשֵׂה חֹרֵשׁ אֶבֶן פְּתוּחֵי חֹתָם
תִּפְתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאֶבֶנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסִּפַּת מִשְׁבְּצוֹת זֶהְב
תַּעֲשֶׂה אֹתָם: וְשִׁמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי הָאֶבֶנִים עַל כֶּתֶף הָאֹפֶד אֶבֶן זָכָרֹן
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשְׂא אֶהָרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כֶתְפוֹ לְזָכָרֹן:

כִּי תִשָּׂא

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם
וְנִתְּנוּ אִישׁ כַּפֹּר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בַּפְּקֹד אֹתָם וְלֹא־יְהִיָּה בָהֶם נֶגֶף
בַּפְּקֹד אֹתָם: זֶה ׀ יִתְּנוּ כָל־הָעֵבֶר עַל־הַפְּקֻדִים מַחְצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחְצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה: לוי כָּל הָעֵבֶר
עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמוֹעֵלָה יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה: הָעֶשִׂיר
לֹא־יִרְבֶּה וְהִדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמַּחְצִית הַשֶּׁקֶל לַתֵּל אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: וְלִקְחֹת אֶת־כֶּסֶף הַפְּקֻדִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ
אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזָכָרֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר
עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת
וְכִנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָהּ וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שְׂמָה
מַיִם: וְרַחְצוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאֵם אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד יְרַחְצוּ מַיִם וְלֹא יָמָתוּ אוֹ בְּגָשְׁתֶּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשֹׂרֵת לְהַקְטִיר
אִשָּׁה לַיהוָה: וְרַחְצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמָתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חֻק־עוֹלָם
לוֹ וּלְזֶרְעוֹ לְדוֹרֹתָם:

ויקהל

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים
 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי יְהִי לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבַּת לַיהוָה כָּל־הָעֲשֵׂה בוֹ מְלָאכָה
 וּיְמַת: לֹא־תַבְעֲרוּ אִשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת: לֹוי וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: קָחוּ
 מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל גֹּדֵיב לְבוֹ יְבִיֵאָה אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וְכֶסֶף
 וְנַחֲשֵׁת: וּתְכַלֶּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: וְעֹרֹת אֵילִם מְאֹדָּמִים
 וְעֹרֹת תַּחָּשִׁים וְעִצֵּי שִׁטִּים: וְשֶׁמֶן לְמָאֹר וּבִשְׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
 וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: וְאַבְנֵי־שֹהַם וְאַבְנֵי מַלְאִים לְאַפֹּד וְלַחֲשֹן: וְכָל־חֲכָם־
 לֵב בְּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁכָּן
 אֶת־אֹהֶלוֹ וְאֶת־מִכְסֵהוּ אֶת־קַרְסָיו וְאֶת־קַרְשָׁיו וְאֶת־בְּרִיחָו אֶת־עַמֻּדָיו
 וְאֶת־אֲדָנָיו: אֶת־הָאָרֶן וְאֶת־בַּדָּיו אֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֶת פְּרֻכַת הַמִּסְכָּה:
 אֶת־הַשְּׁלַחַן וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת לֶחֶם הַפָּנִים: וְאֶת־מִנְרַת
 הַמָּאֹר וְאֶת־כֵּלָהּ וְאֶת־נֹרְתֶיהָ וְאֶת שֶׁמֶן הַמָּאֹר: וְאֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
 וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת־מִסְכַּח הַפֶּתַח
 לַפֶּתַח הַמִּשְׁכָּן: אֵת ׀ מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ
 אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: אֵת קַלְעֵי הַחֲצֵר אֶת־עַמֻּדָיו
 וְאֶת־אֲדָנֶיהָ וְאֵת מִסְכַּח שַׁעַר הַחֲצֵר: אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־יִתְדֹת
 הַחֲצֵר וְאֶת־מִיתְרֵיהֶם: אֶת־בְּגָדֵי הַשָּׂרָד לְשָׂרְת בְּקֹדֶשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ
 לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו לְכַהֵן: וַיֵּצְאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי
 מֹשֶׁה:

פקודי

אֱלֹהִים פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכָּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל־פִּי מֹשֶׁה עַבְדְּת הַלְוִיִּם
 בַּיּוֹם אֵיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: וּבְצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמַטֵּה

יהודה עשה את כל אשר צוה יהוה את משה: ואתו אהליאב
 בן אחיסמךד למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת
 השני ובשש: לוי כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש ויהי |
 זהב התנופה תשע ועשרים כפר ושבע מאות ושלשים שקל בשקל
 הקדש: וכסף פקודי העדה מאת כפר ואלף ושבע מאות וחמשה
 ושבעים שקל בשקל הקדש: בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש
 לכל העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה לשש מאות אלף
 ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים: ויהי מאת כפר הכסף לצקת
 את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכפר כפר
 לאדן: ישראל ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים
 לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אתם: ונחשת התנופה שבעים כפר
 ואלפים וארבע מאות שקל: ויעש בה את אדני פתח אהל מועד ואת
 מזבח הנחשת ואת מכפר הנחשת אשר לו ואת כל כלי המזבח:
 ואת אדני החצר סביב ואת אדני שער החצר ואת כל יתדת המשכן
 ואת כל יתדת החצר סביב: ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו
 בגדי שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן כאשר
 צוה יהוה את משה:

ויקרא

ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר: דבר אל בני
 ישראל ואמרת אליהם אדם כייקריב מכם קרבן ליהוה
 מן הפהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: אם עלה קרבנו
 מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אתו לרצנו
 לפני יהוה: וסמוך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: לוי ושחט
 את בן הבקר לפני יהוה והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו
 את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד: והפשיט את העלה

וְנָתַח אֶתְּהָ לְנִתְחִיָּהּ: וְנִתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעִרְכוּ עֵצִים
עַל־הָאֵשׁ: וְעִרְכוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדָר
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְקִרְבוּ וְכִרְעוּ יִרְחֵץ בְּמִים
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבְּחָה עֲלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: ^{ישראל}
וְאִם־מִן־הַצֹּאן קִרְבָּנוּ מִן־הַפְּשָׁשִׁים אוֹ מִן־הָעֵוִים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים
יִקְרִיבֵנוּ: וְשִׁחַט אֹתוֹ עַל יַד הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנָי יְהוָה וּזְרְקוּ בְּנֵי אֶהְרֹן
הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ
וְאֶת־פָּדָרוֹ וְעֵרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־
הַמִּזְבֵּחַ: וְהִקְרַב וְהִכְרַעַם יִרְחֵץ בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר
הַמִּזְבְּחָה עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

צו

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוֹ אֶת־אֶהְרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת
הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַבֹּקֶר
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ: וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ כֹּד וּמִכְנָסִי־כֹד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשׂוֹ
וְהָרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל
הַמִּזְבֵּחַ: לֹדִי וּפִשְׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן
אֶל־מַחוּץ לַמִּחְנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד־בוֹ לֹא תִכָּפֶה
וּבֵעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבָקָר בְּבָקָר וְעֵרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּפֶה: ^{ישראל} וְזֹאת תּוֹרַת
הַמִּנְחָה הַקֹּלֵב אֹתָהּ בְּנֵי־אֶהְרֹן לְפָנָי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְהָרִים מִמֶּנּוּ
בְּקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׂמֹנֶה וְאֵת כָּל־הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה: וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֶהְרֹן וּבָנָיו
מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ בְּחִצְר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: לֹא תֹאפֶה חֶמֶץ
חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא כַּחֲטָאֵת וְכֹאשָׁם: כָּל־זָכָר בְּבָנֵי
אֶהְרֹן יֹאכְלֶנָה חֶק־עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כֹּל אֲשֶׁר־יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ:

שמיני

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר
 אֶל-אַהֲרֹן קַח-לָךְ עֵגֹל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאִיל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב
 לְפָנַי יְהוָה: וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׂעִיר-עֵזִים לְחַטָּאת וְעֵגֹל
 וּכְבֵּשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה: וְשׂוֹר וְאִיל לְשִׁלְמִים לְזִבְחַ לְפָנַי יְהוָה
 וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יֵהוּהָ נִרְאָה אֵלֵיכֶם: וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה
 מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לְפָנַי יְהוָה: וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה: לוי
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קְרַב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ
 וּכְפָר בְּעֵדֶךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֶרְבַּן הָעָם וּכְפָר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה: וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֵגֹל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ:
 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת-הַיָּדָיִם אֵלָיו וַיִּטְבַּל אֶצְפְּעוֹ בַדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנֹת
 הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכֹּלֵית
 וְאֶת-הַיִּתְרֹת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחַטָּאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת-מֹשֶׁה: יִשְׂרָאֵל וְאֶת-הַבֶּשֶׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בְּאֵשׁ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:
 וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב: וְאֶת-הָעֹלָה הַמְצִיאֻו אֵלָיו לְנִתְחִיָּה וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל-
 הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּרְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַהּ:
 וַיִּקְרַב אֶת קֶרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ
 וַיַּחַטְּאוּהוּ בְּרֹאשׁוֹן: וַיִּקְרַב אֶת-הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:

תזריע

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי
 תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע־תַּיִמִּים כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא:
 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ: וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמִּי
 טָהֳרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָה:

לוי ואם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטִמְאָה שְׁבַעִים כְּנֻדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים
 תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי טְהָרָה: וּבְמִלָּאת | יָמֵי טְהָרָה לְבָן אִו לְבַת תִּבְיָא כְּבֶשׂ
 בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֵלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹתֵר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:
 וְהִקְרִיבֻ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ וְטָהָרָה מִמָּקַר דְּמִיָּה זֹאת תּוֹרַת הַיִּלּוּד
 לְזָכָר אִו לְנִקְבָּה: וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שָׁהּ וְלִקְחָה שְׁתֵּי־תוֹרִים אִו
 שְׁנַי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהָרָה: ישראל
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: אִדָּם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת
 אוֹ־סִפְחַת אִו בְּהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל־אַהֲרֹן
 הַכֹּהֵן אִו אֶל־אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנְּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר
 וְשָׁעַר בַּנְּגַע הַפֶּדָּ | לְבָן וּמְרָאָה הַנְּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא
 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמְא אֹתוֹ: וְאִם־בְּהֶרֶת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמָּק
 אִין־מְרָאָה מִן־הָעוֹר וְשָׁעָרָה לֹא־הַפֶּדָּ לְבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנְּגַע
 שְׁבַעַת יָמִים: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה הַנְּגַע עָמַד בְּעֵינָיו
 לֹא־פָּשָׂה הַנְּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

מצודע

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: זֹאת תְּהִיָה תּוֹרַת הַמִּצְוֶה בַּיּוֹם טְהָרְתוֹ
 וְהוּבֵא אֶל־הַכֹּהֵן: וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן
 וְהָיָה נִרְפָּא נִגַע־הַצָּרַעַת מִן־הַצְּרוּעַ: וְצוּהַ הַכֹּהֵן וְלִקַּח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי־
 צִפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרוֹ וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאִזֹּב: וְצוּהַ הַכֹּהֵן וְשָׁחַט
 אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חַרָשׁ עַל־מִים חַיִּים: לוי אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח
 אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֲרוֹ וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאִזֹּב וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת |
 הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֹטָה עַל הַמִּים הַחַיִּים: וְהָיָה עַל הַמַּטְהָר
 מִן־הַצָּרַעַת שְׁבַע פְּעָמִים וְטָהָרוֹ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:
 וְכַבֵּם הַמַּטְהָר אֶת־כַּנְדָּוִי וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וְרַחַץ בַּמַּיִם וְטָהָר וְאַחַר
 יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֵׁב מַחוּץ לְאֹהֶלֹ שְׁבַעַת יָמִים: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

יגלה את־כל־שֵׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גְּבַת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שֵׁעָרוֹ יגלה וכבס את־בְּגָדָיו וְרַחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר: ^{ישראל} וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִם וְכִבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנֵתָה תְּמִימָה וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן: וְהֵעֵמִיד הַכֹּהֵן הַמְּטִיחַ אֶת הָאִישׁ הַמְּטִיחַ וְאַתֶּם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבֵּשׁ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֵׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

אחרי מות

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֱהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֱהֲרֹן אַחִיד וְאֶל־יָבָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת בִּי בְּעֶזְרִי אֲרֹאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: בְּזֹאת יָבֵא אֱהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶץ בֶּן־בְּקָר לְחַטָּאת וְאִיל לְעֹלָה: כִּתְּנֶת־כֹּדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסֵי־כֹדֶשׁ יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּכְאֲבִגַּט בַּד יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנַף בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרַחַץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ וּלְבָשֶׁם: וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאִיל אֶחָד לְעֹלָה: וְהִקְרִיב אֱהֲרֹן אֶת־פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בְּעָדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ: לוי וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהֵעֵמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְנָתַן אֱהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גִּרְלוֹת גֹּזֶל אֶחָד לַיהוָה וְגֹזֶל אֶחָד לְעֹזָאוֹל: וְהִקְרִיב אֱהֲרֹן אֶת־הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חַטָּאת: וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לְעֹזָאוֹל יַעֲמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֹזָאוֹל הַמַּדְבָּרָה: וְהִקְרִיב אֱהֲרֹן אֶת־פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בְּעָדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: ^{ישראל} וְלָקַח מִלֵּא־הַמִּחְתָּה גִּחְלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָזָיו קִמְרַת סָמִים דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: וְנָתַן אֶת־הַקְּמִרַת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּהּ | עֵנַן הַקְּמִרַת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֲדוּת

וְלֹא יָמוּת: וְלָקַח מִדָּם הַפֶּה וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכַּפֹּרֶת יִזֶּה שִׁבְעַ־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: וְשָׁחַט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהִבִּיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֶכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפֶּה וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכַּפֹּרֶת: וְכִפֵּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשָּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: וְכָל־אָדָם לֹא־יְהִיָּה | בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּכָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל־קֹהֶל יִשְׂרָאֵל:

קדושים

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶל־תִּפְּנּוּ אֶל־הָאֵלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לוֹי וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לִרְצֹנְכֶם תִּזְבַּחְתֶּם: בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמַּחֲרֵת וְהַנּוֹתֵר עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף: וְאִם הָאֵכָל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאֵכָלוּ עוֹנֵוּ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיָּה: וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שַׂדֶּךָ לְקָצֵר וּלְקַט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקַט: וּכְרֵמְךָ לֹא תַעֲוִלֵל וּפְרֹט בְּרֵמְךָ לֹא תִלְקַט לַעֲנִי וְלִגֵּר תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יִשְׂרָאֵל לֹא תִגְנְבוּ וְלֹא־תִכְחָשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: וְלֹא־תִשְׁבְּעוּ בְּשִׁמִּי לְשִׁקֵּר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלֵּין פְּעֻלַת שִׁבְיֹר אֶתְךָ עַד־בְּקָר: לֹא־תִקַּל חֵרֶשׁ וּלְפָנֵי עֹזֵר לֹא תִתֵּן מִכֶּשֶׁל וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:

אמור

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּי: כִּי אִם־לְשֹׂאָרוֹ הִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ

שַׁבְּתַת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם:
וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמֻשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל־יֹשְׁבֵיהָ
יֻבַל הוּא תִהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְּתֶם אִישׁ אֶל־אַחֲזֹתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ
תָּשׁוּבוּ: יֻבַל הוּא שְׁנַת הַחֲמֻשִּׁים שָׁנָה תִהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ
אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נֹורֶיהָ: כִּי יֻבַל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם
מִן־הַשָּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוֹאֹתֶיהָ: בַּשָּׁנָה הַיֻּבַל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ
אֶל־אַחֲזֹתוֹ:

בַּחֲקָתִי

אִם־בַּחֲקָתִי תִלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם
בְּעֵתָם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָו: וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ
אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשָּׂיג אֶת־זֶרַע וְאֶכְלֹתֶם לַחֲמֹכֶם לְשִׁבְעַת וְיִשְׁבַּתֶּם לְבַטַח
בְּאַרְצְכֶם: לֹי וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאַרְץ וְשָׁכַבְתֶּם וְאִין מַחְרִיד וְהִשְׁפַּתִּי חִיָּה
רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרַב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם: וְרִדַּפְתֶּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנִפְלוּ
לְפָנֵיכֶם לַחֲרָב: וְרִדְפוּ מִפֶּם חֲמֻשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִפֶּם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וְנִפְלוּ
אֹיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לַחֲרָב: וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְפִּיתִי אֶתְכֶם
וְהִקִּימְתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְכֶם: יִשְׂרָאֵל וְאֶכְלֹתֶם יִשָּׂן נוֹשָׂן וְיִשָּׂן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ
תּוֹצִיאוּ: וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְהִתְהַלַּכְתִּי
בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהֵיטֵר לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מַטְּת
עַלְכֶם וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם קוֹמֵמִוֹת:

בַּמִּדְבָּר

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ
כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר

לְגַלְגַּלְתֶּם: מִכֵּן עֲשִׂירִים שָׁנָה וּמַעַלָּה כָּל־יָצָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתְכֶם לְצַבְאֹתֶם אֹתָהּ וְאֶהְרֶן: וְאַתְכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמַּטֵּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: לוי וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְכֶם לְרֹאוֹנֵן אֱלִיצוֹר בֶּן־שָׁדִיאוֹר: לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישָׁדַי: לִיהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמְיֹנָדָב: לְיִשָּׁשְׁכָר נַתְנָאֵל בֶּן־צוּעָר: לְזְבוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן: לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישַׁמַּע בֶּן־עַמִּיהוּד לְמַנַּשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוֹר: לְלֵוִי אֲבִידֹן בֶּן־גְּדַעְנִי: לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישָׁדַי: לְאַשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עַכְרֹן: לְגָד אֱלִיסָפָה בֶּן־דְּעוּיָאֵל: לְנַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן: אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתֶם רֹאשֵׁי אֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: יִשְׂרָאֵל וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשֵׁמוֹת: וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּלָדוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִכֵּן עֲשִׂירִים שָׁנָה וּמַעַלָּה לְגַלְגַּלְתֶּם: כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֶם בְּמִדְבַר סִינַי:

נשא

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גַּם־הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: מִכֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעַלָּה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדוּ אוֹתָם כָּל־הַבָּא לְצָבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד: וְאֵת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגֵּרֶשֶׁנִּי לַעֲבֹד וּלְמִשָּׂא: לוי וְנִשְׂאוּ אֶת־יְרִיעַת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־אֶהֱל מוֹעֵד מִכֶּסֶהוּ וּמִכֶּסֶה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר־עָלְיוּ מִלְּמַעַלָּה וְאֶת־מִסְדָּ פֶתַח אֶהֱל מוֹעֵד: וְאֵת קַלְעֵי הַחֲצָר וְאֶת־מִסְדָּ | פֶתַח | שַׁעַר הַחֲצָר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדַתְכֶם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ: עַל־פִּי אֶהְרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרֶשֶׁנִּי לְכָל־מִשְׁאֵם וּלְכָל עֲבֹדַתְכֶם וּפְקוּדַתְכֶם עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל־מִשְׁאֵם: וְאֵת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגֵּרֶשֶׁנִּי בְּאֶהֱל מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתְכֶם בְּיַד אִיתְמָר בֶּן־אֶהְרֹן הַכֹּהֵן: יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מִרְרֵי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית־אֲבֹתָם

תִּפְקֹד אֶתְּם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמֵעֵלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹדֶם כָּל־הַבָּא לְצִבָּא לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד: וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאָם לְכָל־עֲבֹדְתֵם בְּאֱהֵל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָנָיו: וְעַמּוּדֵי הַחֲצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם וַיִּתְּדֵתֶם וַיִּמְתְּרֵיהֶם לְכָל־כְּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדְתֵם וּבְשִׁמַּת תִּפְקֹדוּ אֶת־כָּלִי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאָם: זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מִרְיָ לְכָל־עֲבֹדְתֵם בְּאֱהֵל מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן וּנְשֵׂאֵי הָעֵדוּהָ אֶת־בְּנֵי הַקְּהָלִי לְמִשְׁפַּחְתֵּם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמֵעֵלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה בְּאֱהֵל מוֹעֵד: וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם אֲלֵפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקְּהָלִי כָּל־הָעֹבֵד בְּאֱהֵל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

בהעלותך

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אֶהֱרֹן וְאִמְרַתְּ אֵלָיו בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֹּרֹת אֶל־מוֹל' פְּנֵי הַמְּנוּזָה יֵאִירוּ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת: וַיַּעַשׂ בֶּן אֶהֱרֹן אֶל־מוֹל' פְּנֵי הַמְּנוּזָה הָעֵלָה גִּרְתִּיָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוּזָה מְקֻשָּׁה זָהָב עַד־יִרְכָּה עַד־פְּרָחָה מְקֻשָּׁה הוּא כַּמְּרֹאֶה אֲשֶׁר הִרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֲשָׂה אֶת־הַמְּנוּזָה: לוי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם: וְכַהֲתַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהָרֵם הִזֵּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל־כָּל־בְּשָׂרָם וּכְבָסוּ בַגְּדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ: וְלָקְחוּ פָּר בֶּן־בֶּקָר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וּפְר־שְׁנֵי בֶן־בֶּקָר תִּקַּח לְחֲטָאת: וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֱהֵל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־כָּל־עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וּסְמְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם: וְהִנִּיף אֶהֱרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה: וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת־הָאָחֵד

חטאת ואתה אחד עלה ליהוה לכפר על־הלוים: והעמדת את־הלוים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנופה ליהוה: והבדלת את־הלוים מתוך בני ישראל והיו לי הלוים:

שלה

וידבר יהוה אל־משה לאמר: שלח־לך אנשים ויתרו את־ארץ כנען אשר־אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם: וישלח אתם משה ממדבר פארן על־פי יהוה כלם אנשים ראשי בני־ישראל המה: לוי ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן־זפור: למטה שמעון שפט בן־חורי: למטה יהודה כלב בן־יפנה: למטה יששכר יגאל בן־יוסף: למטה אפרים הושע בן־נון: למטה בנימין פלטי בן־רפוא: למטה זבולן גדיאל בן־סודי: למטה יוסף למטה מנשה גדי בן־סוסי: למטה דן עמיאל בן־גמלי: למטה אשר סתור בן־מיכאל: למטה נפתלי נחבי בן־נפסי: למטה גד גאואל בן־מכי: אלה שמות האנשים אשר־שלח משה לתור את־הארץ ויקרא משה להושע בן־נון יהושע: ישראל וישלח אתם משה לתור את־ארץ כנען ויאמר אלהם עלו זה בנגב ועליתם את־ההר: וראיתם את־הארץ מה־הוא ואת־העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אס־רב: ומה הארץ אשר־הוא יושב בה הטובה הוא אס־רעה ומה הערים אשר־הוא יושב בהנה הפמחנים אם במבצרים: ומה הארץ השמנה הוא אס־רזה היש־בה עץ אס־אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בפורי ענבים:

קרח

ויקח קרח בן־יצהר בן־קהת בן־לוי ודתן ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן־פלתי בני ראובן: ויקמו לפני משה ואנשים מבני־ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי־שם: ויקהלו על־משה

וְעַל־אֹהֲרֵן וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכֶם יְהוָה וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֹהֵל יְהוָה: לוי וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: וַיְדַבֵּר אֶל־קָרַח וְאֶל־כָּל־עֵדְתוֹ לֵאמֹר כִּפֹּר וַיִּדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחָרְבוּ יִקְרִיב אֵלָיו: זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מִחֹתוֹת קָרַח וְכָל־עֵדְתוֹ: וּתְנוּ־בָהֶן | אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן | קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה מִחֹר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחָר יְהוָה הוּא הַקְּדוֹשׁ רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי: יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קָרַח שְׁמַע־נָא בְּנֵי לֵוִי: הִמְעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עַבְדָּת מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשֹׁרְתָם: וַיִּקְרַב אֶתְךָ וְאֶת־כָּל־אֲחִיךָ בְּנֵי־לֵוִי אֶתְךָ וּבִקְשָׁתֶם גַּם־כָּהֲנָה: לָכֵן אֶתָּה וְכָל־עֵדְתְךָ הַנִּעַדִים עַל־יְהוָה וְאֹהֲרֵן מִה־הוּא כִּי תִלְוֵנו עֲלָיו: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וּלְאֶבִירָם בְּנֵי אֶלִיָּאב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלָה: הִמְעַט כִּי הֵעֲלִיתֵנוּ מֵאֶרֶץ זֹבָת חֶלֶב וּדְבַשׁ לְהַמִּיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי־תִשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ גַם־הַשְׁתַּרְרַר:

חֲקַת

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֹהֲרֵן לֵאמֹר: זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דַּבֵּר | אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עַל: וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־אֲלַעֲזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשַׁחַט אֹתָהּ לִפְנָיו: וְלָקַח אֲלַעֲזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְהָיָה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדָּמָה שֶׁבַע פְּעָמִים: וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֶרְוָה וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָׁה יִשְׂרָף: וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרָז וְאֲזוֹב וְשִׁנִּי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרַפַת הַפָּרָה: לוי וְכַכֶּם בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד־הָעֶרֶב: וְהִשְׂרַף אֹתָהּ יַכְכֶּם בְּגָדָיו בַּמַּיִם וּרְחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאָסַף | אִישׁ מִהוֹר אֶת אֶפְרַיִם הַפָּרָה וְהֵנִיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהֵיטָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

לְמַשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה חַטָּאת הוּא: יִשְׂרָאֵל וְכַכֶּם הָאֲסֹף אֶת־אִפְרַיִם הַפָּרָה
 אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיטָּה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לְחַקֵּת
 עוֹלָם: הַנֹּגֵעַ בְּמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ
 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא
 אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נָדָה
 לֹא־זָרֵק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ: זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת
 בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֹהֶל יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְכָל־
 כְּלֵי כְּתוּבָה אֲשֶׁר אֵין־צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל אֲשֶׁר־יִנָּע עַל־פְּנֵי
 הַשָּׂדֶה בַּחֲלָל־חֶרֶב אֹו בְּמַת אֹו־כְּעֶצֶם אָדָם אֹו בְּקִבְרֵי יִטָּמֵא שִׁבְעַת
 יָמִים: וְלִקְחוּ לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כְּלֵי:

בלק

וַיֵּרָא בָּלָק בֶּן־צְפּוֹר אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמְרֵי: וַיָּגֵר מוֹאָב מִפְּנֵי
 הָעָם מְאֹד כִּי רַב־הוּא וַיִּקֶן מוֹאָב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מוֹאָב
 אֶל־זִקְנֵי מְדִיָן עֲתָה יִלְחָכוּ הַקְּהָלִי אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כַּלְחָד הַשּׁוֹר אֶת
 יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן־צְפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעַת הַהוּא: לוי וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים
 אֶל־בְּלָעָם בֶּן־בְּעוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל־הַנֶּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹ לְקַרְאֵלֹו
 לֵאמֹר הִנֵּה עָם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כֶּסֶף אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב מִמְּלִי:
 וְעַתָּה לְכֵה־נָא אָרְה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה כִּי־עֲצוּם הוּא מִפְּנֵי אוֹלֵי אוֹכְלֵי
 נֶפֶשׁ־בּוֹ וְאֶנְרַשְׁנוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יִדְעֹתִי אֶת אֲשֶׁר־תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר תֹּאֵר
 יוֹאֵר: וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מְדִיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּלָעָם וַיְדַבְּרוּ
 אֵלָיו דְּבָרֵי בָּלָק: יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לֵינוּ פֹה הַלְּיָלָה וְהִשְׁכַּתִּי אֶתְכֶם
 דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלַי וַיִּשְׁבוּ שְׂרֵי־מוֹאָב עִם־בְּלָעָם: וַיָּבֹא אֱלֹהִים
 אֶל־בְּלָעָם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ: וַיֹּאמֶר בְּלָעָם אֶל־הָאֱלֹהִים
 בָּלָק בֶּן־צְפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי: הִנֵּה הָעָם הֵיצֵא מִמִּצְרַיִם וַיְכַסּוּ

אֶת־עֵין הָאָרֶץ עִתָּה לְכֹה קָבַח־לִי אֹתוֹ אוֹלֵי אוֹכְלֵי לֶחֶם בּוֹ וַיִּגְרְשׁוּנִי:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בְּלָעֶם לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם לֹא תֹאֵר אֶת־הָעָם כִּי בָרוּךְ
הוּא:

פִּינָחֶם

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּינָחֶם בֶּן־אֱלֶעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁבִי
אֶת־חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכֶם וְלֹא־
כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לָכֵן אֹמַר הַנְּנִי נָתַן לֹו אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם:
לִוִי וְהִיתָה לֹו וְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְאָ לְאֱלֹהֵיו
וַיִּכְפַּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּכָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמְּדִינִית
זְמָרִי בֶן־סֶלּוּא נְשִׂיא בֵית־אָב לְשִׁמְעוֹנִי: וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמִּכָּה הַמְּדִינִית
כּוֹזָבִי בַת־צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא: יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹרֹר אֶת־הַמְּדִינִים וְהַפִּיתֶם אוֹתָם: כִּי־צֹרְרִים הֵם לָכֶם
בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר־נִפְלוּ לָכֶם עַל־דְּבַר פְּעוֹר וְעַל־דְּבַר כּוֹזָבִי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן
אַחֲתָם הַמִּכָּה בְיוֹם־הַמִּגְפָּה עַל־דְּבַר פְּעוֹר: וַיְהִי אַחֲרָי הַמִּגְפָּה וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֵל אֱלֶעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ |
כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־יֵצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֹרֶכֶת מוֹאָב עַל־יְרֵדָן
יֵרְחוּ לֵאמֹר: מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל הֵיֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

מִטּוֹת

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רֹאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה: אִישׁ כִּי־יִדָּר גָּדֵר לַיהוָה אוֹזֶה־שֶׁבַע שֶׁבַע לְאִסָּר אִסָּר
עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל־הֵיֵצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה: וְאִשָּׁה כִּי־תִדָּר גָּדֵר
לַיהוָה וְאִסָּרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בְנֵעֲרִיהָ: וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־גְּדוּהָ וְאִסָּרָה
אֲשֶׁר אִסָּרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל־גְּדוּרֶיהָ וְכָל־אִסָּרָה

אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יְקוּם: וְאִם־הִנִּיא אָבִיהָ אֶתְּהָ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ
 כָּל־גְּדֻרֶיהָ וְאִסְרִיהָ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יְקוּם וַיהוּה יִסְלַח־לָהּ
 כִּי־הִנִּיא אָבִיהָ אֶתְּהָ: וְאִם־הִיוּ תְהִיָּה לְאִישׁ וְגִדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִכְּטָא
 שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ: וְשָׁמַע אִישָׁהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ וְהִחְרִישׁ לָהּ
 וְקָמוּ גְדֻרֶיהָ וְאִסְרָה אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יְקָמוּ: וְאִם בַּיּוֹם שָׁמַע אִישָׁהּ
 יִנִּיא אוֹתָהּ וְהִפֵּר אֶת־גְּדֻרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִכְּטָא שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה
 עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוּה יִסְלַח־לָהּ: לֹוי וְגִדְרֵי אֲלֻמְנָה וְגִרּוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר־אָסְרָה
 עַל־נַפְשָׁהּ יְקוּם עָלֶיהָ: וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ גִּדְרָה אוֹ־אָסְרָה אִפְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
 בְּשִׁבְעָה: וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהִחְרִישׁ לָהּ לֹא הִנִּיא אֶתְּהָ וְקָמוּ כָּל־גְּדֻרֶיהָ
 וְכָל־אִפְרָה אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יְקוּם: וְאִם־הִפֵּר יִפֵּר אֶתְּהָ | אִישָׁהּ
 בַּיּוֹם שָׁמְעוּ כָּל־מוֹצָא שִׁפְתֶיהָ לְגִדְרֶיהָ וְלֹאִפְרָה נַפְשָׁהּ לֹא יְקוּם אִישָׁהּ
 הַפָּרֹם וַיהוּה יִסְלַח־לָהּ: יִשְׂרָאֵל כָּל־גִּדְרֵי וְכָל־שִׁבְעָת אִפְרָה לְעֵנַת נַפְשׁ
 אִישָׁהּ יְקִימוּ וְאִישָׁהּ יִפְרְנוּ: וְאִם־הִחְרִישׁ יַחְרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יּוֹם
 וְהַקִּיִּם אֶת־כָּל־גְּדֻרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אִסְרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּיִּם אֶתְּהָ
 כִּי־הִחְרִישׁ לָהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ: וְאִם־הִפֵּר יִפֵּר אֶתְּהָ אֶתְּהָ שָׁמְעוּ וְנִשְׂאָ
 אֶת־עֹנָה: אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ
 בֵּין־אָב לְבֵתוֹ בְּנִעֲרִיהָ בֵּית אָבִיהָ:

מסעי

אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצַבְּאֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן: וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה
 מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם: וַיִּסְעוּ מֵרַעְמֶסֶם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר
 יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי
 כָּל־מִצְרַיִם: לֹוי וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֶתְּהָ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר
 וּבְאֵלֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים: וַיִּסְעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶם וַיַּחֲנוּ
 בְּסִכְתִּי: וַיִּסְעוּ מִסִּכְתִּי וַיַּחֲנוּ בְּאֵתְּהָ אֲשֶׁר בַּקֶּצֶה הַמִּדְבָּר: יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ

מאתם וישב על־פי החירות אשר על־פני בעל צפון ויחנו לפני מגדל:
 ויסעו מפני החירות ויעברו בתוך־הים המדברה וילכו דרך שלשת ימים
 במדבר אתם ויחנו במרה: ויסעו ממרה ויבאו אילמה ובאים שתיים
 עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו־שם: ויסעו מאילם ויחנו
 על־ים־סוף:

דברים

אלה הדברים אשר דבר משה אל־כל־ישראל בעבר הירדן במדבר
 בערבה מול סוף בין־פארן ובין־תפל ולבן וחצרת ודי זהב: אחד
 עשר יום מחרב דרך הר־שעיר עד קדש ברנע: ויהי בארבעים שנה
 בעשתי־עשר חודש באחד לחודש דבר משה אל־בני ישראל ככל אשר
 צוה יהוה אתו אלהם: לוי אחרי הכתו את סיחון מלך האמרי אשר
 יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר־יושב בעשתרת באדרעי:
 בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את־התורה הזאת לאמר:
 יהוה אלהינו דבר אלינו בחרב לאמר רב־לכם שבת בהר הזה: פנו ו
 וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל־כל־שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב
 ובחוף הים ארץ הפנעני והלבנון עד־הנהר הגדל נהר־פרת: ישראל ראה
 נתתי לפניכם את־הארץ באו ורשו את־הארץ אשר נשבע יהוה
 לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם: ואמר
 אלכם בעת ההוא לאמר לא־אוכל לבדי שאת אתכם: יהוה אלהיכם
 הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב: יהוה אלהי אבותכם
 יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם:

ואתחנן

ואתחנן אל־יהוה בעת ההוא לאמר: אדני יהוה אתה החלולת להראות
 את־עבדך את־גדלך ואת־דרך החזקה אשר מי־אל בשמים
 ובארץ אשר־יעשה כמעשיך וכגבורתך: אעברה־נא ואראה את־הארץ

הטובה אשר בעבר הירדן החר הטוב הזה והלבנן: לוי ויתעבר יהוה
 בל למענכם ולא שמע אלי ויאמר יהוה אלי רב־לך אל־תוסף דבר אלי
 עוד בדבר הזה: עליה | ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה
 ומזרחה וראה בעיניך כִּי־לא תעבר את־הירדן הזה: וצו את־יהושע
 וחזקוהו ואמצוהו כִּי־הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם
 את־הארץ אשר תראה: ונשב בגיא מול בית פעור: ועתה ישראל שמע
 אל־החקים ואל־המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו
 ובאתם וירשתם את־הארץ אשר יהוה אלהי אבותיכם נתן לכם: לא
 תספו על־הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור
 את־מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם: עיניכם הראות את
 אשר־עשה יהוה בכעל פעור כי כל־האיש אשר הלך אחרי בעל־פעור
 השמידו יהוה אלהיך מקרבך: ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים
 כלכם היום: ישראל ראה | למדתי אתכם חקים ומשפטים כִּאֲשֶׁר צוּנִי
 יהוה אלהי לעשות כִּן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה:
 ושמרתם ועשיתם כִּי הוא חכמתכם וכינתכם לעיני העמים אשר
 ישמעון את כל־החקים האלה ואמרו רק עם־חכם ונבון הגוי הגדול
 הזה: כי מי־גוי גדול אשר־לו אלהים קרבים אליו כִּיהוה אלהינו
 בכל־קראנו אליו: ומי גוי גדול אשר־לו חקים ומשפטים צדיקים ככל
 התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום:

עקב

והיה | עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם
 ושמר יהוה אלהיך לך את־הברית ואת־החסד אשר נשבע
 לאבותיך: ואהבך וברכך והרבך וברך פרי־בטנך ופרי־אדמתך דגנך
 ותירשך ויצהרך שגרא־לפך ועשתרת צאנך על האדמה אשר־נשבע
 לאבותיך לתת לך: ברוך תהיה מפל־העמים לא־יהיה כך עקר ועקרה

וּבְבַהֲמַתְךָ: וְהִסִּיר יְהוָה מִמֶּנּוּ כָּל־חֲלֵי וְכָל־מַדּוּי מִצְלוּם הַרְעִים אֲשֶׁר
 יִדְעַתְּ לֹא יִשְׁמַם בְּךָ וּנְתַנָּם בְּכָל־שְׁנָאִיךָ: וְאִכְלַתְּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר
 יְהוּה אֱלֹהֶיךָ גִּתְּנוּ לָךְ לֹא־תַחֹס עֵינֶיךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם
 כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ: כִּי תֹאמַר בְּלִבְּכָךְ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָּה
 אוֹכֵל לְהוֹרִישָׁם: לֹא תִירָא מֵהֶם זָכַר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לַפְרָעָה וּלְכָל־מִצְרַיִם: הַמַּסֶּת הַגְּדֹלַת אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וְהֵאֲתַת וְהַמַּפְתִּים
 וְהֵיךְ הַחֹזְקָה וְהַזְרַע הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר הוּצֵאתָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ כִּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־אַתָּה יִרָא מִפְּנֵיהֶם: וְגַם אֶת־הַצְרָעָה יִשְׁלַח
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד הַנְּשָׂאִים וְהַנְּסֻתִים מִפְּנֶיךָ: לֹא תַעֲרֹץ
 מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוּה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא: לֹא וְנִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפְּנֶיךָ מְעַט מְעַט לֹא תוּכַל כִּלְתָם מִהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה עֲלֶיךָ
 חַיַּת הַשָּׂדֶה: וּנְתַנָּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַפְּנֶיךָ וְהַמֶּם מְהוּמָה גְדֹלָה עַד
 הַשְּׂמָדָם: וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדְךָ וְהֵאֲבֹדְתָ אֶת־שְׂמֹם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
 לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפְנֶיךָ עַד הַשְּׂמָדָה אֲתָם: פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ
 לֹא־תַחֲמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלִקְחַתָּ לָךְ פֶּן תוֹקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת יְהוּה
 אֱלֹהֶיךָ הוּא: וְלֹא־תִבְיֵא תוֹעֲבָה אֶל־בֵּיתְךָ וְהָיִיתָ חָרֵם כְּמָהוּ שִׁקָּץ |
 תִּשְׂקָצְנוּ וְתַעֲב | תִּתַּעֲבֹנוּ כִּי־חָרֵם הוּא: כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶיךָ
 הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תַּחֲיוּן וּרְבִיתֶם וּבִאתֶם וּירְשֶׁתֶם אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּיכֶם: וּזְכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדְּרֹךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָר לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנַסְתְּךָ לְדַעַת אֶת־אֲשֶׁר
 בְּלִבְּךָ הַתִּשְׁמֹר מִצְוֹתַי אִם־לֹא: וַיַּעֲנֶךָ וַיִּרְעַבְךָ וַיֹּאכַלְךָ אֶת־הַפֶּן אֲשֶׁר
 לֹא־יִדְעַתְּ וְלֹא יִדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יְחִיָּה
 הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא כִּי־יְהוּה יְחִיָּה הָאָדָם: יִשְׂרָאֵל שְׂמַלְתְּךָ לֹא בָלְתָה
 מִעֲלֶיךָ וּרְגַלְךָ לֹא בִצָּקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה: וַיִּדְעַתְּ עַם־לִבְּכָךָ כִּי כֹאֲשֶׁר
 יִיפֹר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ: וְשִׁמְרַתְּ אֶת־מִצְוֹת יְהוּה אֱלֹהֶיךָ
 לְלַכַּת בְּדַרְכָּיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ: כִּי יְהוּה אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאֶךָ אֶל־אָרֶץ טוֹבָה

אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם עַיִנַת וּתְהַמֹּת יֵצְאִים בַּבִּקְעָה וּבְהָרִ: אֶרֶץ חֲטָה וּשְׁעָרָה
וּגְפֹן וּתְאֵנָה וְרַמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ: אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנֹּת
תֹּאכְלֶנָּה לֶחֶם לֹא־תַחֲסֹר כָּל בַּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבֹנֶיהָ בְּרוּל וּמֵהַרְרֵיהָ
תִּחְצַב נְחֹשֶׁת: וְאֹכְלֹת וּשְׁבַעַת וּבִרְכַת אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ:

דאה

רֵאֵה אֲנֹכִי נָתַן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ
אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם: וְהַקְּלָלָה
אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסִרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנֹכִי
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתֶּם: וְהָיָה
כִּי יִבְיֹאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בֹּא־שָׂמָה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה
אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרֹזִים וְאֶת־הַקְּלָלָה עַל־הַר עֵיבָל: הֲלֹא־הִמָּה בְּעֶבֶר
הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶרֶךְ מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַפְּנִיעָנִי הַיֹּשֵׁב בְּעַרְבָה מוּל הַגְּלִזְלָל
אֵצֶל אֲלוֹנֵי מֵרֶה: כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשֵׁת אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם וּיְרִשְׁתֶּם אֹתָהּ וּיִשְׁבַּתֶּם־בָּהּ: לֹא־וּשְׁמַרְתֶּם
לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי נָתַן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם:
אֱלֹהֵי הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה: אַבְד
תִּאֲבֹדוּן אֶת־כָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר עֲבַדְוּ־שָׁם הַגּוֹזִים אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים
אַתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הַהָרִים הַרְּמִים וְעַל־הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן:
וְנִתְּצֹתֶם אֶת־מִזְבְּחֹתֶם וּשְׁבָרְתֶם אֶת־מִצְבְּתֶם וְאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ
וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאַבְדֹתֶם אֶת־שִׁמְם מִן־הַמְּקוֹם הַהוּא: לֹא־
תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם־אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשַׁכְּנוֹ תִדְרָשׁוּ וּבֵאתָ שָׂמָה: יִשְׂרָאֵל
וְהִבֵּאתֶם שָׂמָה עֲלֵיכֶם וּזְבַחְכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יָדְכֶם

וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבַתֵיכֶם וּבְכָרֶת בְּקַרְכֶם וְצִאֲנֶכֶם: וְאִכְלֹתֶם־שֵׁם לִפְנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמֹחֹתֶם בְּכֹל מִשְׁלַח יַדְכֶם אִתְּם וּבִתְיֹכֶם אֲשֶׁר בְּרַכָּהּ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ: לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כְּלִי־אֲשֶׁר
 בְּעֵינָיו: כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עַתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: וְעַבְרַתֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּשְׁבַּתֶם בְּאַרְץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 מִנְּחִיל אֶתְכֶם וְהִנִּיחַ לָכֶם מִכָּל־אֵיבֵיכֶם מִסְבִּיב וַיִּשְׁבַּתֶם־בַּטַּח:

שׁוֹפְטִים

שׁוֹפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן־לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 לְשֹׁפְטִיךָ וְשֹׁפְטֹו אֶת־הָעָם מִשֹּׁפֵט־צָדֵק: לֹא־תִפֹּה מִשֹּׁפֵט לֹא
 תִּפִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֹר עֵינֵי חֲכָמִים וַיִּסְלַף דְּבַר־י
 צְדִיקִים: צָדֵק צָדֵק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּחְיֶה וַיִּרְשַׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: לֹא־תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל־עֵץ אֶצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ: וְלֹא־תָקִים לָךְ מִצְבֵּה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׂוֹר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם כֹּל דְּבַר רַע כִּי
 תֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: כִּי־יִמְצֵא בְּקַרְבְּךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אִישׁ אִו־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ
 לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ: וַיִּלֶּךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וּלְשִׁמְשֵׁם | אִו
 לַיָּרֵחַ אִו לְכָל־צִבָּא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי: וְהִגִּד־לָךְ וּשְׁמַעַת וּדְרַשְׁתָּ
 הַיִּטֵּב וְהִנֵּה אִמַּת נָכוֹן הַדָּבָר נַעֲשֶׂתָה הַתֹּעֲבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל: וְהוֹצֵאת
 אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אִו אֶת־הָאִשָּׁה הַהוּא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרַע הַזֶּה
 אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אִו אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתֶם בְּאֲבָנִים וּמָתוּ: עַל־פִּי |
 שְׁנַיִם עֵדִים אִו שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוֹמַת הַמֶּת לֹא יוֹמַת עַל־פִּי עַד אֶחָד: יַד
 הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ בְּרֵאשִׁינָה לְהַמִּיתוֹ וַיַּד כָּל־הָעָם בְּאַחֲרֹנָה וּבְעֶרְתָּ הָרַע
 מִקְרַבְךָ: כִּי יִפְלֵא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין־דָּם | לְדָם בֵּין־דִּין לְדִין וּבֵין
 נִגְעַל לְנִגְעַל דְּבַר־י רִיבַת בְּשְׁעָרֶיךָ וּקְמַת וְעֲלִית אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וּבֵאתָ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בְיָמֵים הָהֵם וְדַרְשֵׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט: וְעֲשִׂיתָ עִלְפֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֶד: ^{ישראל} עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרֵד וְעַל־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֵאמְרוּ לְךָ תַעֲשֶׂה לֹא תִסּוֹר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יִגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמָאל: וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כַזֶּה לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הַעֹמֵד לְשֵׁרֵת שֵׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבְעֵרְתָּ הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל: וְכֻלְהֵעַם יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ וְלֹא יִזְדוֹן עוֹד:

כִּי תֵצֵא

כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אִיבֶיךָ וּנְתַנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבוּיִם: וְרֵאִיתָ בְּשִׁבְיָה אִשָּׁת יַפְתָּתָאֵר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וְלִקַּחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה: וְהִבֵּאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וּגְלַחְתָּ אֶת־רֵאשֶׁהָ וְעֲשִׂיתָהּ אֶת־צַפְרָנֶיהָ: וְהִסִּירָהּ אֶת־שְׂמֹלֶת שִׁבְיָהּ מֵעַלֶיהָ וְיִשְׁבַּח בְּבֵיתְךָ וּבִכְתֶּהּ אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהִיתָ לָּךְ לְאִשָּׁה: וְהָיָה אִם־לֹא חָפְצָתָּ בָּהּ וְשַׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לְאֶת־מִכְרָנָהּ בַּכֶּסֶף לֹא־תִתַּעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עֲנִיתָהּ: ^{לוי} כִּי־תִהְיֶינָּה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הֵאָחַזתָּ אֶהוּבָהּ וְהֵאָחַזתָּ שְׁנוּאָה וְיִלְדוּ־לוֹ בָנִים הָאֶהוּבָה וְהַשְּׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשְׁנִיאָה: וְהָיָה בַיּוֹם הַנְּחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוֹכֵל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֶהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׁנוּאָה הַבְּכֹר: כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׁנוּאָה יִכִּיר לְתַת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֲנִי לוֹ מִשְׁפָּט הַבְּכֹרָה: ^{ישראל} כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹדֵה אֵינְנו שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: וְתַפְּשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מִקְדָּמוֹ: וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹדֵה אֵינְנו שֹׁמֵעַ בְּקוֹלְנוּ זוֹלָל וְסָבָא: וְרָגְמָהוּ כָּל־אֲנָשֵׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וּמֵת וּבְעֵרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ וְכֻלְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ:

כי תבוא

וְהָיָה כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וּירְשָׁתָהּ
 וַיִּשְׁבַּת בָּהּ: וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית | כָּל־פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא
 מֵאֲרֻצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמַתָּ בַּטָּנָא וְהִלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם: וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְהוָה
 בְּיָמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי
 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתָּנִינוּ לָתֵת לָנוּ: לֵךְ וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּנָא
 מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי | יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיַּגֵּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי־שָׁם
 לְגֹי גְדוֹל עֲצוּם וְרַב: וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲגוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה
 קָשָׁה: וַנִּצְלַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קִלְנוּ וַיֵּרָא
 אֶת־עֲנִינוּ וְאֶת־עַמְלָנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ: וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה
 וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבְכֹמָא גָדֹל וּבְכַאֲתוֹת וּבְכַמְפָּתִים: וַיִּבְאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
 וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: וְעַתָּה הִנֵּה הִבָּאתִי
 אֶת־רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנְחִיתוּ לִפְנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר
 נָתַן־לָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אִתָּהּ וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ישראל
 כִּי תִכְלֶה לְעֵשֶׂר אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂר תָּבוֹאֲתֶךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנָה
 הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לְלוֹי לֶגְר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה וְאָכְלוּ בַשְּׂעִרֶיךָ וְשָׂבְעוּ:
 וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּעֵרְתִי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת וְגַם נָתַתּוּ לְלוֹי
 וְלֶגְר לִיתוֹם וְלֹאֲלֻמָּנָה כְּכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִנִי לֹא־עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ
 וְלֹא שָׁכַחְתִּי: לֹא־אֲכַלְתִּי בְּאֲנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בְעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא
 וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמַת שָׂמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר
 צִוִּיתִנִי: הִשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבְרַךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל
 וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּנִינוּ אֶרֶץ זָבַת
 חֶלֶב וְדָבָשׁ:

נצבים

אַתֶּם נִצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׂבִטֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם
 וְשִׁמְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל: טַפְכֶם נְשִׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּ מַחְנֶיךָ
 מִחֹטֵב עֵצִיךָ עַד שֶׂאֵב מִימֶיךָ: לְעִבְרְךָ בְּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאֵלֶיךָ
 אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם: לֹדִי לְמַעַן הִקִּים־אֶתְךָ הַיּוֹם | לֹ
 לָעַם וְהוּא יְהִי־לְךָ לְאֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּךְ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב: וְלֹא אֶתְכֶם לְבַדְכֶם אֲנֹכִי כָּרַת אֶת־הַבְּרִית
 הַזֹּאת וְאֶת־הָאֱלֹהִים הַזֹּאת: כִּי אֶת־אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עִמָּנוּ עִמָּד הַיּוֹם לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עִמָּנוּ הַיּוֹם: יִשְׂרָאֵל כִּי־אַתֶּם יַדְעֶתֶם
 אֶת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּנוּ בָאָרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר־עִבְרָנוּ בְּקִרְבֵּי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
 עִבַרְתֶּם: וְתִרְאוּ אֶת־שְׁקִינֵיהֶם וְאֵת גְּלִילֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר
 עִמָּהֶם: פְּנִישׁ פָּכֶם אִישׁ אִו־אִשָּׁה אִו מִשְׁפָּחָה אִו־שִׁבְט אֲשֶׁר לְכָבוּ פִּנְה
 הַיּוֹם מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְלַכֵּת לְעַבְד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הֵהֶם פְּנִישׁ בְּכֶם
 שָׂרֵשׁ פִּרְה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: וְהִיָּה בְשִׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֹּאת וְהִתְבַּרְךָ
 בְּלִבְבוּ לֵאמֹר שָׁלוֹם יְהִי־לִי כִּי בִשְׂרָרוֹת לִפִּי אֶלְךָ לְמַעַן סְפוֹת הָרֹוה
 אֶת־הַצְּמֵאָה: לֹא־יֵאבֶה יְהוָה סֶלַח לֹדִי כִּי אֲנִי יַעֲשֵׂן אִפִּי־יְהוָה וּקְנֵאתוּ
 בְּאִישׁ הַהוּא וּרְבָצָה בּוֹ כָּל־הָאֱלֹהִים הַפְּתוּבָה בְּסִפְר הַזֶּה וּמַחֲהָ יְהוָה
 אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: וְהַבְּדִילוּ יְהוָה לְרַעָה מִכָּל שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּכֹל אֲלוֹת הַבְּרִית הַפְּתוּבָה בְּסִפְר הַתּוֹרָה הַזֶּה: וְאֵמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן
 בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יִקְוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהִנְכִּרֵי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאָרֶץ רְחוֹקָה וְרָאוּ
 אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ הַהוּא וְאֶת־תַּחֲלָאִיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ: גַּפְרִית
 וּמֶלַח שֹׂרֶפָה כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא־יַעֲלֶה בָּהּ כָּל־עֵשֶׂב
 כְּמַהֲפֹכֵת סֹדֶם וְעַמֹּרָה אֲדָמָה וְצִבּוֹיִם אֲשֶׁר הִפְךָ יְהוָה בְּאִפּוֹ וּבְחִמָּתוֹ:
 וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה כִּכָּה לְאָרֶץ הַזֹּאת מִה חֲרִי הָאָרֶץ
 הַגְּדוֹל הַזֶּה: וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עֲזָבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶם אֲשֶׁר
 כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹו אֶתֶם מֵאָרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּלְכוּ וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים

וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: וַיַּחַר־אֵף יְהוָה בְּאָרֶץ הַהוּא לְהֵבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה הַפְּתוּכָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה: וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל אַדְמַתָּם בְּאֵף וּבַחֲמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכְם אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה: הַנֹּסְתֹרֶת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגַלֶּת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

וילך

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בֵּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לָצֵאת וּלְבֹא וַיְהוֶה אָמַר אֵלָי לֹא תֵעָבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא | עָבַר לְפָנֶיךָ הוּא־יִשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּרְשַׁתֶּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עָבַר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: לֹי וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעֹוג מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם: וַנִּתְּנָם יְהוָה לְפָנֶיכֶם וְעִשִׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתְכֶם: חֲזִקוּ וְאַמְצוּ אֶל־תִּירְאוֹ וְאַל־תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ: יִשְׂרָאֵל וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל חֲזִק וְאַמֵץ כִּי אַתָּה תְּבֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחִילֵנָה אוֹתָם: וַיְהוֶה הוּא | הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יְהִי עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת: וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָה אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנְּשָׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ | שִׁבְעַת שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בַּחַג הַסְּפוֹת: בְּבֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאֹזְנֵיהֶם: הַקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשִׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וּבְנִיֵּיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעוּ

יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים
עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

הַאֲזִינוּ

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַר־כִּי: יַעֲרַף כַּמָּטָר לִקְחֵי
תֶּזֶל כַּפָּל אֲמַרְתִּי כִשְׁעִירִם עַל־יְדֵשָׁא וְכַרְבִּיכִים עַל־עֵשֶׂב: כִּי
שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הִבּוּ גִדְל לְאֱלֹהֵינוּ: לִוי הַצֹּרֵחַ תָּמִים פָּעֵלוּ כִּי כָל־דַּרְכֵי
מִשְׁפָּט אֵל אֲמוֹנָה וְאֵין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא: שַׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו מוֹמֵם
דוֹר עֶקֶשׁ וּפְתִלְתֵּל: הֲלִיְהוּהַ תִּגְמְלוּ־זֹאת עִם נָבֵל וְלֹא חָכֵם הֲלוֹא־הוּא
אָבִיךָ קִנְיָד הוּא עֵשֶׂךָ וַיִּכְנַנְךָ: יִשְׂרָאֵל זָכַר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דָּר וְדָר
שָׁאֵל אָבִיךָ וַיִּגְדְּךָ וַיִּקְנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ: בְּהַנְחֵל עֲלוֹיִן גּוֹזִים בְּהַפְרִידוּ בְּנֵי
אָדָם יֵצֵב גְּבֻלַת עַמִּים לְמַסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי חֶלֶק יְהוָה עִמּוֹ יַעֲקֹב
חֶבֶל נִחְלָתוֹ: יִמְצָאֵהוּ בְּאָרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יֵלֵל יִשְׁמָן יִסְכַּבְנָהוּ יִבּוֹנְנָהוּ
יִצְרָנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו: כְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל־גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ כַּנְּפָיו יִקְחָהוּ
יִשָּׂאֵהוּ עַל־אֲבָרְתוֹ: יְהוָה בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל גִּבּוֹר:

וְזֹאת הַבְּרָכָה

וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרְךָ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
מוֹתוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וּזְרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּאֲרָן
וְאַתָּה מִרְבַּבַת קֹדֶשׁ מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ: אַף חֲבֵב עַמִּים כָּל־קֹדְשָׁיו
בִּידֶךָ וְהֵם תָּכּוּ לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ: תּוֹרָה צְוֶה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה
קִהַלְתָּ יַעֲקֹב: וַיְהִי בִישְׂרוֹן מִלֶּךְ בְּהַתְּאַסַּף רְאִשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
יְחִי רְאוּבֵן וְאֶל־יִמָּת וַיְהִי מֵתוֹ מִסְפָּר: וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֶר שְׁמַע יְהוָה־לִּי
קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תִּבְיָאֵנוּ יָדְיוֹ רַב לוֹ וְעוֹד מִצְרֵינוּ תִּהְיֶה: לִוי וְלֵלֹוִי
אָמַר תִּפְיֶיךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוּ בְּמִסְפָּה תְּרִיבָהוּ עַל־מִי
מְרִיבָה: הָאֵמֶר לְאָבִיו וְלֹאֲמוֹ לֹא רְאִיתִיו וְאַתָּה־אֲחִיו לֹא הִפִּיר וְאַתָּה־בְּנֵן
לֹא יָדַע כִּי שָׁמְרוּ אֲמַרְתֶּךָ וּבְרִיתֶךָ יִנְצְרוּ: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לִיעֲקֹב וְתוֹרַתֶךָ

לְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמׁוּ קַטֹּרֶת בְּאַפְּךָ וְכִלְיֵי עַל־מִזְבְּחֶךָ: בְּרַךְ יְהוָה־הֵאָלֵם חִילוֹ וּפְעֻלַּת יָדָיו תִּרְצֶה מִחֵץ מִתְנַגֵּם קָמְיוֹ וּמִשְׁנֵאָיו מִן־יְקוּמוֹן: לְבַנְיָמִן אָמַר יָדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבִטַח עָלָיו חֶפֶץ עָלָיו כָּל־הַיּוֹם וּבֵין כַּתְּפָיו שָׁכֵן: יִשְׂרָאֵל וְלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרַכַת יְהוָה אֲרֻצּוֹ מִמְּגֹד שָׁמַיִם מִפֶּלַל וּמִתְהוֹם רִבְצַת תַּחַת: וּמִמְּגֹד תְּבוֹאֲתָ שֶׁמֶשׁ וּמִמְּגֹד גֶּרֶשׁ יִרְחִים: וּמִרְאֵשׁ הַרְרֵי־קָדֵם וּמִמְּגֹד גְּבְעוֹת עוֹלָם: וּמִמְּגֹד אֶרֶץ וּמִלְאָה וּרְצוֹן שְׁכֵנֵי סִנְהַ תְּבוֹאֲתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקַדְקֹד גְּזִיר אַחִיו: בְּכוֹר שׁוֹרׁוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רֹאשׁ קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יִנְגַח יַחֲדוֹ אֶפְסֵי־אֶרֶץ וְהֵם רִבְכוֹת אֶפְרָיִם וְהֵם אֶלְפֵי מְנַשֶּׁה:

קריאת התורה לתענית צבור

שמות לב, יא"ד; לד, א"ג.

וַיִּתֵּל מֹשֶׁה אֶת־פָּנָיו יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה יְהוָה־יִחַרָה אַפְּךָ בְּעַמּוֹךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה: לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לְהַרְגָם אֹתָם בַּהָרִים וּלְכַלְתָּם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוּב מִחֲרוֹן אַפְּךָ וְהִנַּחֲתָם עַל־הָרָעָה לְעַמּוֹךָ: זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עַבְדֶּיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וּתְדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרַבְּהָ אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכֹל־הָאֶרֶץ הִזְאתָ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזַרְעֲכֶם וְנָחְלוּ לְעַלְמֵם: וַיִּנַּחֲם יְהוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: לוי וַיֹּאמֶר יְהוָה־הֵאָלֵם אֶל־מֹשֶׁה פֶּסֶל־לָךְ שָׁנִי־לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁנִים וְכַתְּבֵתִי עַל־הַלָּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלָּחַת הַרְאשֵׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: וְהָיָה נֶכּוֹן לְבַקֵּר וְעֹלִיתָ בְּבִקְרֵי אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שֵׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־יֶרֶא בְּכֹל־הָהָר גַּם־הַצֹּאֵן וְהַבִּקְרֵי אֶל־יָרְעוּ אֶל־מֹוֹל הָהָר הַהוּא: יִשְׂרָאֵל וַיִּפְסַל שָׁנִי־לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁנִים וַיִּשְׁכַּם מֹשֶׁה בְּבִקְרֵי וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שָׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיִּרֹד יְהוָה־הֵאָלֵם בְּעֵנָן וַיִּתְּצֵב עַמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה ׀ עַל־פְּנֵיו וַיִּקְרָא יְהוָה ׀ יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֲרֻךְ אַפַּיִם

וּרְבִי-חֶסֶד וְאַמֶּת: נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשָּׂא עֵינָיו וּפָשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא
 וְנִקְהָ פִקְדָה | עֵינָיו אֲבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-בָּנֵי בָנִים עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רַבְעִים:
 וַיִּמְהַר מִשָּׁה וַיִּקְדַּ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמֶר אִם-נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי
 יִלְדֶנָּא אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנוּ כִּי עִם-קִשְׁה-עֶרְפָּה הוּא וְסִלְחַת לַעֲוֹנָנוּ וְלַחַטָּאתָנוּ
 וְנַחֲלָתָנוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹרֵת בְּרִית נְגִיד כָּל-עַמּוּךָ אֲעִשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר
 לֹא-נִבְרָאוּ כְכֹל-הָאָרֶץ וּבְכֹל-הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל-הָעָם אֲשֶׁר-אַתָּה בְּקִרְבּוֹ
 אֶת-מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי-נִזְרָא הוּא אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה עִמָּךְ:

הפטרה לתענית צבור במנחה

ברכה קודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל} יְהוָה ^{יְהוָה וְיִשְׁרָאֵל}, אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בְּנִבְיָאִים
 טוֹבִים, וְרָצָה בְּדַבְרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאַמֶּת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ הַכֹּל}
 הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה, וּבְמִשְׁה עֲבָדוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ, וּבְנִבְיָאֵי הָאַמֶּת
 וְצִדְקָה:

ישעיה נה, ו.

דְּרִשׁוּ יְהוָה בְּהַמְצָאוֹ קִרְאוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב: יַעֲזֹב רָשָׁע דְרָכָו וְאִישׁ אִוֶּן
 מִחֲשַׁבְתּוֹ וַיֵּשֶׁב אֶל-יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ וְאֶל-אֱלֹהֵינוּ כִּי-יִרְפָּה לְסִלּוּחַ:
 כִּי לֹא מִחֲשַׁבוֹתַי מִחֲשַׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דְרָכֵי נְאֻם יְהוָה: כִּי-גִבְהוּ
 שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גִּבְהוּ דְרָכֵי מִדְרָכֵיכֶם וּמִחֲשַׁבְתֵי מִמִּחֲשַׁבְתֵיכֶם: כִּי
 כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן-הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַח לֹא יֵשׁוּב כִּי אִם-הִרְוָה
 אֶת-הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לְזֵרַע וְלֶחֶם לְאֹכֵל: כֵּן יִהְיֶה
 דְבָרֵי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא-יֵשׁוּב אֵלַי רִיקָם כִּי אִם-עֲשֵׂה אֶת-אֲשֶׁר חָפְצָתִי
 וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּיו: כִּי-בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תִּזְכְּלוּן הַהָרִים
 וְהַגְּבְעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רִנָּה וְכָל-עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֲאוּ-כַף: תַּחַת הַנְּעֻצוּן
 יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסַּרְפָּד יַעֲלֶה הַדָּם וְהָיָה לִיהוָה לְשִׂים לְאוֹת עוֹלָם
 לֹא יִפְרֹת: כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי-קְרוּבָה יִשְׁוַעְתִּי

לְבוֹא וְצַדִּיקְתִּי לְהַגְלוֹת: אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה-זֹאת וּבֶן-אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ
 שֹׁמֵר שַׁבַּת מִחֻלָּו וְשֹׁמֵר יָדוֹ מִמַּעֲשוֹת כָּל-רָע: וְאֶל-יֹאמֵר בֶּן-הַנֶּזֶר
 הַגִּלְגָּה אֶל-יְהוָה לֵאמֹר הַבְּדֵל יַבְדִּילֵנִי יְהוָה מֵעַל עַמּוֹ וְאֶל-יֹאמֵר
 הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יְבֹשׁ: כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה לְסָרִיסִים אֲשֶׁר
 יִשְׁמְרוּ אֶת-שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חָפְצָתִי וּמְחֻזְּקִים בְּבְרִיתִי: וְנִתְּתִי
 לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֻמּוֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִכְּבוֹד שֵׁם עוֹלָם
 אֲתֵּן-לָוּ אֲשֶׁר לֹא יִפְרֹת: וּבְנֵי הַנֶּזֶר הַגִּלְגָּיִים עַל-יְהוָה לְשִׁרְתּוֹ
 וְלֹא-הִבֵּה אֶת-שֵׁם יְהוָה לְהִיּוֹת לוֹ לְעַבְדִּים כָּל-שֹׁמֵר שַׁבַּת מִחֻלָּו
 וּמְחֻזְּקִים בְּבְרִיתִי: וְהִבִּיאוּתִים אֶל-הָרַק קִדְשֵׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית
 תְּפִלָּתִי עוֹלְתֵיהֶם וּזְבַחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל-מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית-תְּפִלָּה
 יִקְרָא לְכָל-הָעַמִּים: נֹאם אֲדֹנָי יְהוִה מִקְבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד אֶקְבֹּץ
 עֲלֵיו לְנִקְבְּצָיו:

ברכות לאחר ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֱלֹהֵינוּ ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, צוּר כָּל
 הָעוֹלָמִים, צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת, הָאֵל הַנְּאֻמָּן, הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה,
 הַמְּדַבֵּר וּמְקַיֵּם, שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֵמֶת וְצַדִּיק. נְאֻמָּן אַתָּה הוּא יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם}
 אֱלֹהֵינוּ, וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ, וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אַחֲוֹר לֹא יִשׁוּב
 רִיקָם, כִּי אֵל מֶלֶךְ נְאֻמָּן וְרַחֲמָן אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם}, הָאֵל
 הַנְּאֻמָּן בְּכָל דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ, וְלַעֲלוּבַת נַפְשׁ תּוֹשִׁיעַ בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם}, מְשַׁמַּח צִיּוֹן בְּכַנְיָהּ:

שִׁמְחָנוּ יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם} אֱלֹהֵינוּ בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא עֲבָדְךָ, וּבְמַלְכוּת
 בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, בְּמַהֲרָה יָבֹא וַיְגַל לַבְּנֵינוּ, עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֵׁב
 זָר, וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אַחֲרָיִם אֶת כְּבוֹדוֹ, כִּי בְּשֵׁם קִדְשֶׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ, שְׁלֹא
 יִכְבֶּה גֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֵל} ^{תְּמִיךְ בְּעַל הַיְכֹלֶת} ^{וּבְעַל הַמְּחֻזְּקִים כּוֹלֵם}, מִגֵּן דָּוִד:

קריאת התורה לראש חודש

בראש חודש המנהג המקובל הוא לקרוא לכהן שלשה פסוקים עד "עולת תמיד", ולוי לחזור על הפסוק שלפניו "ואמרת להם", לקרוא עד "רביעית ההין". ולהמשיך כרגיל.

במדבר כח, א.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קִרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וְעִשִּׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן פְּתִית רְבִיעֵת הַהֵינֶן: יִשְׂרָאֵל עֹלֶת תָּמִיד הַעֲשִׂיָה בְּהָרְ סִינֵי לְרִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהֵינֶן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַפֶּדָּ גֶסֶךְ שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים כַּמִּנְחָה הַבֶּקֶר וְכַנְסֹכּוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח לַיהוָה: וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלֶת שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶתוֹ עַל־עֹלֶת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: רְבִיעֵי וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרְבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שֶׁבַע תְּמִימִם: וְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפָר הָאֶחָד וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד: וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְפִיהֶם חֲצִי הַהֵינֶן יִהְיֶה לֶפָר וְשְׁלִישֵׁת הַהֵינֶן לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵינֶן לְכֶבֶשׂ יִינֹן וְאֵת עֹלֶת חֳדָשׁ בְּחֳדָשׁוֹ לְחֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה: וְשֹׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלֶת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ:

קריאת התורה לחנוכה

יש נוהגים להתחיל מכאן ביום ראשון:

במדבר ו, כב.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם: יְבָרְכְךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרְךָ: יָאֵר יְהוָה | פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיַּחַנְדְּ: יֵשָׂא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיֵּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם: וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי
 עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:

ויש מתחילין כאן:

במדבר ז, א.

וַיְהִי בַיּוֹם בְּלוֹת מִשֶּׁה לְהִקָּים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
 וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:
 וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּת הֵם הָעֹמְדִים
 עַל־הַפְּקָדִים: וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צֹב וּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי
 בָּקָר עֶגְלֹה עַל־שְׁנַיִם הַנְּשָׂאִים וְשׂוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן:
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַח מֵאֹתָם וְהָיוּ לְעִבְדֵי אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל
 מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: וַיִּקַּח מֹשֶׁה
 אֶת־הָעֶגְלֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: אֵת | שְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֵת
 אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם: וְאֵת | אַרְבַּע הָעֶגְלֹת וְאֵת
 שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בִּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:
 וּלְבְנֵי קֹהַת לֹא נָתַן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּכֹתֵף יֵשָׂאוּ: וַיִּקְרִיבוּ
 הַנְּשָׂאִים אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשַּׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים
 אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא
 אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם לְחֻנּוּכַת הַמִּזְבֵּחַ: לֹא וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם
 הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן־עַמִּינָדָב לְמִשְׁחֵה יְהוּדָה: וְקָרְבָּנוֹ קֶעֱרֵת
 כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה
 זֶהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:

ישראל פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים
 אֶחָד לְחַטָּאת: וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה
 כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן נְחֹשֶׁן בֶּן־עַמִּינָדָב:

ביום ב' של חנוכה קורין לכהן ביום השני עד מלאה קטרת. ללוי עד בן צוער. לישראל ביום השלישי עד אליאב בן חלון. ביום ג' של חנוכה קורין ביום השלישי וביום הרביעי. וכן בסדר הזה בשאר ימי חנוכה. וביום ח' של חנוכה קורין לכהן ביום השמיני עד מלאה קטרת. ללוי עד בן פדהצור. לישראל ביום התשיעי עד עשה את המנורה. בארץ ישראל יש נוהגין לקרוא בכל יום רק את קרבן יומו, דהיינו כהן עד מלאה קטרת, לוי עד סוף אותו יום, וישראל חוזר וקורא את אותו היום.

בַּיּוֹם הַשְּׁנִי הַקָּרִיב נִתְנָאֵל בְּנִצְוֶעַר נְשִׂיא יִשְׁשֹׁכֶר: הַקָּרֵב אֶת־קִרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף
אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לֹוי פֶּר אֶחָד בְּנִצְבָּקֶר אֵיל אֶחָד
כֶּבֶשׂ־אֶחָד בְּנִשְׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים
בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
קִרְבֵּן נִתְנָאֵל בְּנִצְוֶעַר:

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי זְבוּלֹן אֱלִיאָב בְּנִחֲלֹן: קִרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף אַחַת עֲשָׂרָה
זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לֹוי פֶּר אֶחָד בְּנִצְבָּקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בְּנִשְׁנָתוֹ
לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם
חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קִרְבֵּן אֱלִיאָב בְּנִחֲלֹן:
בַּיּוֹם הָרִבִּיעִי נְשִׂיא לְבָנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוֹר בְּנ־שִׁדְיָאוֹר: קִרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף
אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף אַחַת עֲשָׂרָה
זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לֹוי פֶּר אֶחָד בְּנִצְבָּקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בְּנִשְׁנָתוֹ
לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם
חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קִרְבֵּן אֱלִיצוֹר
בְּנ־שִׁדְיָאוֹר:

בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בְּנִצְוֹרִישְׁדִי: קִרְבָּנוֹ
קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף

שְׁבָעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
 כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לוי פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד
 כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים
 בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
 קָרְבַּן שְׁלֵמִיאל בֶּן־צֹרִישָׁדִי:

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי נָדָב אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּיָאל: קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבָעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב
 מְלֵאָה קְטֹרֶת: לוי פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּיָאל:

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמֶע בֶּן־עַמִּיהוּד: קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
 כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבָעִים שֶׁקֶל
 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף אַחַת
 עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לוי פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
 בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִישָׁמֶע
 בֶּן־עַמִּיהוּד:

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצֹר: קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף
 אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבָעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כַּף אַחַת עֶשְׂרֵה
 זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: לוי פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
 חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן גַּמְלִיאֵל
 בֶּן־פְּדָהצֹר:

ישראל ביום התשיעי נשיא לבני בנימון אבידן בן־גדעני: קרבנו
 קערת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת
 עשרה זהב מלאה קמרת: פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
 בן־שנתו לעלה: שעיר־עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים
 אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן אבידן
 בן־גדעני:

ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי: קרבנו קערת־כסף
 אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל
 הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת עשרה
 זהב מלאה קמרת: פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו
 לעלה: שעיר־עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים אילם
 חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן אחיעזר
 בן־עמישדי:

ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן־עכרון: קרבנו
 קערת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת
 עשרה זהב מלאה קמרת: פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
 בן־שנתו לעלה: שעיר־עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים
 אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן פגעיאל
 בן־עכרון:

ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אהירע בן־עינו: קרבנו
 קערת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
 בשקל הקדש שניהם | מלאים סלת בלולה בשמן למנחה: כף אחת
 עשרה זהב מלאה קמרת: פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
 בן־שנתו לעלה: שעיר־עזים אחד לחטאת: ולזבח השלמים בקר שנים

אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרֶבֶן אַחִירֵע
בְּיַעֲקֹב:

זאת | חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ מֵאֵת נְשֵׂי־יִשְׂרָאֵל קִיעֵרֶת כֶּסֶף
שְׁתֵּים עָשָׂר מִזְרְקֵי־כֶסֶף שְׁנַיִם עָשָׂר כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עָשָׂר: שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה הַקִּיעָרָה הָאֶחָת כֶּסֶף וְשִׁבְעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד כֹּל כֶּסֶף הַכֵּלִים
אֲלֵפִים וָאַרְבַּע־מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים־עָשָׂר מֵלֵאֵת
קִמְרַת עָשָׂרָה עָשָׂרָה הַכֶּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כֹּל־זָהָב הַכִּפּוֹת עָשָׂרִים וּמֵאָה:
כֹּל־הַבָּקָר לָעֵלָה שְׁנַיִם עָשָׂר פָּרִים אֵילִם שְׁנַיִם־עָשָׂר כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
שְׁנַיִם עָשָׂר וּמִנְחָתָם וְשַׁעֲרֵי עֵזִים שְׁנַיִם עָשָׂר לְחֻטָּאת: וְכֹל בָּקָר | זָבַח
הַשְּׁלָמִים עָשָׂרִים וָאַרְבַּעַּה פָּרִים אֵילִם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כִּבְשִׁים
בְּנֵי־שָׁנָה שְׁשִׁים זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ: וּבָבֹא מִשֶּׁה
אֶל־אַהֲלֵ מוֹעֵד לְדַבֵּר אֹתוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוִי מֵעַל הַכַּפָּרֶת
אֲשֶׁר עַל־אַרְן־הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכַּרְבִּים וַיְדַבֵּר אֱלֹוִי: וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֹּחֹת
אֶל־מוֹלֵ פְּנֵי הַמִּנְוָה יֹאִירוּ שִׁבְעַת הַנֹּחֹת: וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוֹלֵ פְּנֵי
הַמִּנְוָה הָעֵלָה גִּרְתִּיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְוָה
מִקְשָׁה זָהָב עַד־יִרְכָה עַד־פְּרָחָה מִקְשָׁה הוּא כַּמְרָאָה אֲשֶׁר הִרְאָה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמִּנְוָה:

קריאת התורה לפורים

שמות יז, ח.

וַיָּבֹא עֲמֻלֵק וַיִּלְחַם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִים: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה
בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הַלָּחֶם בְּעֲמֻלֵק מִחָר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ
הַגְּבֻעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר אָמַרְלוּ מֹשֶׁה לְהַלָּחֶם
בְּעֲמֻלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבֻעָה: לוי וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה
יָדוֹ וַגִּבֹּר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וַגִּבֹּר עֲמֻלֵק: וַיְדִי מֹשֶׁה כִּבְדִים

וַיִּקְחוּ-אֶבֶן וַיִּשְׂמוּ תַחְתּוֹ וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹזֵר תִּמְכּוּ בְיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד
 וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד-כֹּא הַשָּׁמַשׁ: וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עַמְלֶק
 וְאֶת-עַמּוֹ לְפִי-חָרֹב: יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה כְּלַב זֹאת זַכְרוֹן בְּפִפְרֹךָ
 וְשִׂים בְּאָזְנִי יְהוֹשֻׁעַ כִּי-מָחָה אֶמְחֶה אֶת-זִכְרֹךָ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: וַיִּבֶן
 מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה | נָסִי: וַיֹּאמֶר כִּי-יָד עַל-כֶּסֶם יִהְיֶה מְלַחְמָה
 לַיהוָה בְּעַמְלֶק מִדֶּר דֶּר:

יש לומר בכל יום ויום מן ר"ח ניסן עד י"ב ניסן, דבר יום ביומו מ"ב נשיאים. ואחר שאמר בכל יום נשיא של אותו יום יאמר יהי רצון זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתֹּאִיר הַיּוֹם בְּחַסְדְּךָ
 הַגָּדוֹל עַל גְּשֻׁמְתֵינוּ קְדִישֵׁינוּ דְמִתְחַדְּשֵׁינוּ בְּצַפְרִים וּמְצַפְצְפֵינוּ וּמְשַׁבְּחֵינוּ
 וּמְצַלָּאֵינוּ עַל עַמָּא קְדִישָׁא יִשְׂרָאֵל. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תְּכַנֵּים וּתְעִיל הַנֶּךָ
 צִיפְרָא קְדִישָׁא לְאַתְר קְדִישָׁא דְאַתְמַר עָלֵינוּ עֵין לֹא רְאַתָה אֱלֹהִים
 זוֹלָתָךְ. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} ^{אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ} אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁבָּאֵם אָנִי
 עַבְדְּךָ מְשֻׁבָּט (פלוגי) שֶׁקְרָאתִי בְּתוֹרָתְךָ פְּרָשָׁה שֶׁל הַנְּשִׂיא הַיּוֹם, אָזִי
 יֹאִירוּ נָא עָלַי כָּל נִיצוּצֵינוּ קְדִישֵׁינוּ וְכָל הָאוֹרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַכְּלוּלוֹת
 בְּקִדְשַׁת זֶה הַשְּׁבֻט, לְהַכִּין וּלְהַשְׁכִּיל בְּתוֹרָתְךָ וּבִירְאָתְךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ
 כָּל יְמֵי חַיֵּי אָנִי וְזָרְעִי וְזָרַע זָרְעֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

(וביום י"ג ניסן קורין מבהעלותך עד כן עשה את המנורה. שהוא כנגד שבט לוי).

קריאת התורה לתשעה באב שחרית

דברים ד, כה.

כִּי-תוֹלִיד בָּנִים וּבָנִי בָנִים וְנִוְשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם בָּאָרֶץ וְעַשִׂיתֶם פְּסוּל
 תְּמוֹנַת כָּל וְעַשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי-יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לְהַכְעִיסוֹ: הָעִידְתִּי
 בְּכֶם הַיּוֹם אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי-אֲבֹד תֵּאבְדוּן מֵהָרַע מֵעַל הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא-תֹארוּכֶן יָמִים עָלֶיהָ כִּי
 הַשָּׁמַד תִּשְׁמְדוּן: וְהִפִּיץ יְהוָה אֶתְכֶם בְּעַמִּים וּנְשַׁאֲרְתֶם מִתִּי מִסְפָּר
 בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִנְהַג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה: וְעַבַּדְתֶּם-שָׂם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יָדֵי

אדם עין ואבן אשר לא-יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון:
 ובקשתם משם את-יהוה אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל-לבבך
 ובכל-נפשך: לוי בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים
 ושבת עד-יהוה אלהיך ושמעת בקלו: כי אל רחום יהוה אלהיך לא
 ירפק ולא ישחיתך ולא ישכח את-ברית אבתיך אשר נשבע להם: כי
 שאלנא לימים ראשנים אשר-היו לפניך למן-היום אשר ברא אלהים |
 אדם על-הארץ ולמקצה השמים ועד-קצה השמים הנהיה כדבר הגדול
 הזה או הנשמע כמהו: השמע עם קול אלהים מדבר מתוך-האש
 באשר-שמעת אתה ויחי: או | הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב
 גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וכיד חזקה ובזרוע נטויה
 ובמוראים גדלים ככל אשר-עשה לכם יהוה אלהיכם במצרים לעיניך:
 אתה הראת לדעת כי יהוה הוא האלהים אין עוד מלבדו: ישראל
 מן-השמים השמיעך את-קלו ליסרך ועל-הארץ הראך את-אשו
 הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש: ותחת כי אהב את-אבתיך ויבחר
 בזרעו אחריו ויצאך בפניו בכחו הגדל ממצרים: להוריש גוים גדלים
 ועצמים ממך מפניך להביאך לתת-לך את-ארצם נחלה ביום הזה:
 וידעת היום והשבת אל-לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים מפעל
 ועל-הארץ מתחת אין עוד: ושמרת את-חקיו ואת-מצותיו אשר אנכי
 מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריך ולמען תאריך ימים
 על-האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך פל-הימים:

הפטרה לתשעה באב שחרית

ברכות ההפטרה תמצא בעמוד ??

ירמיה ח, יג.

אסף אסיפם נאם-יהוה אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה והעלה
 גבל ואתן להם יעברום: על-מה אנחנו ישבים האספו ונבוא

אֶל־עֲרֵי הַמִּבְצָר וַנְדַמְהָ־שָׁם כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ הַדְּמָנוּ וַיִּשְׁקֵנוּ מִי־רֹאשׁ כִּי
 חָטְאנוּ לַיהוָה: קִנְיָה לְשָׁלוֹם וְאִין טוֹב לָעֵת מִרְפָּה וְהִנֵּה בְעֵתָהּ: מִדָּן
 נִשְׁמַע נִחְרַת סוּסִיו מִקּוֹל מִצְהָלוֹת אֲבִירָיו רַעְשָׁה כָּל־הָאָרֶץ וַיִּבְזֹאוּ
 וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהָ עִיר וַיִּשְׁבִּי בָּהּ: כִּי הִנְנִי מְשַׁלַּח בְּכֶם נְחָשִׁים
 צַפְעֹנִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם לֶחֶשׁ וְנִשְׁכּוּ אֶתְכֶם נֹאֲם־יְהוָה: מִבְּלִיגִיתִי עָלַי
 יִגּוֹן עָלַי לְפִי דְוִי: הִנֵּה־קוֹל שׁוֹעֵת בַּת־עַמִּי מֵאָרֶץ מְרַחֲקִים הִיְהוּה אֵין
 בְּצִיּוֹן אִם־מִלְכָּה אֵין בָּהּ מִדּוּעַ הִכְעֵסוּנִי בַּפִּסְלִיָּהּ בְּהַבְלִי נִכְר: עֶבֶר
 קָצִיר כָּלָה קִיץ וְאִנְחָנוּ לֹא נוֹשַׁעְנוּ: עַל־שֹׁכֵר בַּת־עַמִּי הַשְּׁבֵרְתִי קִדְרִיתִי
 שְׁמָה הַחֹזֶקְתִּנִּי: הַצְרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם־רַפָּא אֵין שֵׁם כִּי מִדּוּעַ לֹא עָלְתָה
 אֲרֻכַּת בַּת־עַמִּי: מִי־יִתֵּן רֹאשִׁי מוֹם וְעֵינַי מְקוֹר דְּמָעָה וְאִבְכָּה יוֹמָם
 וְלַיְלָה אֵת חֲלָלִי בַת־עַמִּי: מִי־יִתְּנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֲרָחִים וְאֶעֱזֹבָה
 אֶת־עַמִּי וְאִלְכָה מֵאֵתֶם כִּי כָלֵם מִנְּאֻפִים עֲצַרְתָּ בְּגֵדִים: וַיִּדְרֹכוּ
 אֶת־לְשׁוֹנָם קִשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לְאִמוּנָה גִבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מִרְעָה אֶל־רַעָה |
 יִצְאוּ וְאֵתִי לֹא־יִדְעוּ נֹאֲם־יְהוָה: אִישׁ מִרְעָהוּ הַשְּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־אִח
 אֶל־תִּבְטְחוּ כִּי כָל־אִחַ עֶקֶב וְעֶקֶב וְכָל־רַע רַכִּיל יִהְיֶה: וְאִישׁ בְּרַעְהוּ
 יִהְיֶה לֹא וְאִמֶּת לֹא יִדְבְּרוּ לְמִדּוּ לְשׁוֹנָם דְּבַר־שֶׁקֶר הַעוּה נִלְאוּ: שְׁבַתְדָּ
 בַּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מֵאֵנוּ דַעַת־אוֹתִי נֹאֲם־יְהוָה: לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת הִנְנִי צוֹרְפֶם וּבַחֲנֻתִים כִּי־אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַת־עַמִּי: חֵץ שְׁחוּט
 לְשׁוֹנָם מִרְמָה דְּבַר בְּפִיו שְׁלוֹם אֶת־רַעְהוּ יִדְבֵר וּבִקְרָבוּ יֵשִׁים אֲרָבוּ:
 הַעַל־אֱלֹה לֹא־אֶפְקֹדְכֶם נֹאֲם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כִּזָּה לֹא תִתְנַקֵּם
 נַפְשִׁי: עַל־הַהָרִים אֲשֶׁא בְכִי וְנָהִי וְעַל־נְאוֹת מְדַבֵּר קִינָה כִּי נִצַּתוּ
 מִבְּלִי־אִישׁ עֶבֶר וְלֹא שִׁמְעוּ קוֹל מִקְנֵה מַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נִדְּדוּ
 הֲלָכוּ: וְנִתְתִי אֶת־יְרוּשָׁלַם לְגִלְתִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת־עֲרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן
 שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב: מִי־הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֶת־זֹאת וְאֲשֶׁר דְּבַר פִּי־יְהוָה
 אֵלָיו וַיִּגְדֵה עַל־מָה אֲבַדָה הָאָרֶץ נִצַּתָה כַּמִּדְבָּר מִבְּלִי עֶבֶר: וַיֹּאמֶר יְהוָה

על־עֲזֹבְכֶם אֶת־תּוֹרַתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְלֹא־הִלְכוּ
 בָּהּ: וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׂרָרוֹת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לְמַדּוּם אֲבוֹתָם: לָכֵן
 כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֲנִי מֵאֲכִילֶם אֶת־הָעֵם הַזֶּה לְעֵנָה
 וְהִשְׁקִיתִים מִי־רֹאשׁ: וְהַפְּצוֹתִים בְּגוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וְאֲבוֹתָם
 וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד פְּלוֹתִי אוֹתָם: כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
 הַתְּבוֹנְנֵנוּ וְקִרְאוּ לְמִקּוֹנְנוֹת וְתִבּוֹאֵינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת שְׁלַחוּ וְתִבּוֹאֵנָה:
 וְתִמְהַרְנָה וְתִשְׁנָה עָלֵינוּ נְהִי וְתִרְדְּנָה עֵינֵינוּ דַמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יָיָלוּ־מַיִם:
 כִּי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שִׁדְדָנוּ בְּשָׁנוּ מְאֹד כִּי־עֲזַבְנוּ אֶרֶץ כִּי
 הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ: כִּי־שָׁמְעָה נָשִׁים דְּבַר־יְהוָה וְתִקַּח אֲזַנְכֶם דְּבַר־פִּי
 וְלִמְדָנָה בְּנִתִּיכֶם נְהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָה קִינָה: כִּי־עָלָה מוֹת בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא
 בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מַחּוּץ בְּחוּרִים מְרַחְבוֹת: דִּבֶּר כֹּה נְאֻם־יְהוָה
 וְנִפְלָה נִבְלַת הָאָדָם כַּדָּמָן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעֵמִיר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹצֵר וְאִין
 מֵאַסְף: כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל חֲכָם בְּחֲכָמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־תְהַלֵּל הַגְּבוּר
 בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעִשְׂרוֹ: כִּי אִם־בָּזְאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל
 הַשֹּׁכֵל וַיִּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאֶרֶץ
 כִּי־בָאֵלֶּה חִפְצָתִי נְאֻם־יְהוָה:

סדר הקריאות לשלש רגלים

קריאה ליום ראשון של פסח

סימן הפרשיות של שמונת ימי הפסח, משך, תורא, קדש, בכספא, פסל, במדברא, שלח, בוכרא.
 וזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה', שביום שלישי שהוא שבת קורא ראה אתה אומר
 אלי שהוא פסל, וביום א' ב' ג' קורין קדש, בכספא, במדברא.

מוציאין שני ס"ת, באחת קוראים בפרשת בא ומתחלק לחמשה גברי, ובשבת מתחלק לשבעה:

שמות יב, כא.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וַיִּקְחוּ לָכֶם צֹאן
 לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח: וְלִקְחֶתֶם אֲגַדַּת אֲזוּב וְטַבַּלְתֶּם
 בְּדָם אֲשֶׁר־בַּסֶּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר

בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: ועבר יהוה לנגף את מצרים וראה את הים על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף: ושמרתם את הדבר הזה לחקלך ולבניך עד עולם: שני והיה כִּי־תבאו אל הארץ אשר יתן יהוה לכם פֶּאֶשֶׁר דִּבֶּר ושמרתם את העבדה הזאת: והיה כִּי־יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: ואמרתם זבח פסח הוא ליהוה אשר פָּסַח על־בתי בני־ישראל במצרים בנגפו את־מצרים ואת־בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את־משה ואהרן כן עשו:

שלישי ויהי | בחצי הלילה ויהוה הכה כל־בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על־כסאו עד בכור השכי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: ויקם פרעה לילה הוא וכל־עבדיו וכל־מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כִּי־אין בֵּית אִשֶׁר אִין־שם מֵת: ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם־אתם גם־בני ישראל ולכו עבדו את־יהוה כִּדְבַרְכֶם: גם־צאנכם גם־בקרכם קחו פֶּאֶשֶׁר דִּבַּרְתֶּם ולכו וברכתם גם־אתי: (בשבת רביעי) ותחזק מצרים על־העם למהר לשלחם מן־הארץ כִּי אמרו פֶּלְנוּ מֵתִים: וישא העם את־בצקו טרם יחמץ משארתם צרות בשמלתם על־שכמם: ובני־ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים פֶּלִי־כֶסֶף וכלי זהב ושמלת: ויהוה נתן את־חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את־מצרים: רביעי (בשבת חמישי) ויסעו בני־ישראל מרעמסס ספתה בשש־מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף: וגם־ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד: ויאפו את־הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כִּי לא חמץ כִּי־גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם־צדה לא־עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה

וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָּל־צְבָאוֹת יְהוָה
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: לַיַּל שְׁמַרְיָם הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 הוּא־תְּלִילָה הַזֶּה לַיהוָה שְׁמַרְיָם לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם: חמישי
 (בשבת ששי) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח
 כָּל־בֶּן־נָכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וְכָל־עֶבֶד אִישׁ מִקְּנַת־כֶּסֶף וּמִלְתָּה אֹתוֹ
 אִזּוֹ יֹאכַל בּוֹ: תוֹשֵׁב וְשֹׂכֵר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: בְּבַיִת אֶחָד יֹאכַל
 לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבֶּשֶׂר הוֹצֵה וְעֵצִים לֹא תִשְׁבְּרוּ־בּוֹ: כָּל־עַדְת
 יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: (בשבת שביעי) וְכִי־יִגֹּר אֶתְךָ גֵר וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה
 הַמּוֹלֵל לָךְ כָּל־זָכָר וְאִזּוֹ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֹזֶרֶחַ הָאָרֶץ וְכָל־עַרְל
 לֹא־יֹאכַל בּוֹ: תוֹרָה אַחַת יְהִי לְאֹזֶרֶחַ וְלִגֵּר הֵגֵר בְּתוֹכְכֶם: וַיַּעֲשׂוּ
 כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן כִּן עָשׂוּ:
 וַיְהִי בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 עַל־צְבָאוֹתָם:

מניחים ס"ת שני אצל הראשון ואומרים ח"ק על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים
 ס"ת שני וקוראים בו למפטיר:

במדבר כח, טז.

וּבַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר
 יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת יֹאכַל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
 מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה
 פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאִיל אֶחָד וְשִׁבְעָה כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ
 לָכֶם: וּמִנַּחְתָּם סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינָם לֶפֶר וּשְׁנֵי עֶשְׂרִינָם
 לְאִיל תַּעֲשׂוּ: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לִכְבֶּשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים:
 וְשִׁעִיר חַטָּאת אֶחָד לִכְפֹּר עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת הַבָּקָר אֲשֶׁר לְעֹלֹת
 הַתְּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֹלָה: כֹּאֲלֵה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשָּׁה
 רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלֹת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

הפטרה ליום ראשון של פסח

ברכות ההפטרה תמצא בעמוד ??

ברוב הקהלות מתחילין כאן:

יהושע ג, ה.

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הַתְּקַדְּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם
נִפְלְאוֹת: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן
הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל גְּדֹלְךָ בְּעֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יֵדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ:

יש נוהגין להתחיל מכאן:

יהושע ה, ב, ו, כז.

בַּעַת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ חֲרֻבוֹת צָרִים וְשׁוּב מִלִּי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית: וַיַּעֲשׂוּ לּוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבוֹת צָרִים וַיִּמַּל אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּבְעַת הָעֵרְלוֹת: וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־מַל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵא
מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כָּל ׀ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה מֵתוּ בַמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם
מִמִּצְרַיִם: כִּי־מַלְיִם הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵאִים וְכָל־הָעָם הַיֵּלְדִים בַּמִּדְבָּר
בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ: כִּי ׀ אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלַכּוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר עַד־תֶּם כָּל־הַגּוֹי אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֵּצֵאִים מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם לְבַלְתִּי הֲרֹאוֹתְכֶם
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבוֹתְכֶם לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ:
וְאֶת־בְּנֵיהֶם הַקִּים תַּחְתָּם אַתֶּם מִלִּי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־עֵרְלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ
אוֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תָּמוּ כָל־הַגּוֹי לְהַמּוֹל וַיִּשְׁכּוּ תַחְתָּם בַּמַּחֲנֶה
עַד חַיּוֹתְכֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גְּלוֹתִי אֶת־חֲרַפַּת מִצְרַיִם
מֵעַל־יְכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא גְּלָגַל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיַּחֲנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּגְלָגַל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבֵי כַּעֲרֹב
יְרִיחוֹ: וַיֹּאכְלוּ מֵעֵבֹר הָאָרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח מִצּוֹת וְקֻלוֹי בְּעֵצִים הַיּוֹם

הַיְהִי: וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמַּחֲרַת בְּאֲכָלְכֶם מֵעֵבֹר הָאָרֶץ וְלֹא־יְהִי עוֹד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאֹת אֶרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא: וַיְהִי בַהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אִישׁ עֹמֵד לְנִגְדּוֹ וְחָרְבוּ שְׁלוֹפָה בִידּוֹ וַיִּלְךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנֹו אַתָּה אִם־לְצַרִּינוּ: וַיֹּאמֶר ׀ לֹא כִי אֲנִי שֶׁר־צָבָא־יְהוָה עִתָּה בָאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פְּנֵי אֶרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדַנִּי מִדְּבַר אֶל־עַבְדּוֹ: וַיֹּאמֶר שֶׁר־צָבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל־נֶעֱלָךְ מֵעַל רִגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן: וַיִּרְיָחוּ סִגְרַת וּמִסְגְּרַת מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא: וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוּ בְּכָל־הָאָרֶץ:

קריאה ליום שני של פסח (ט"ז ניסן)

בארץ ישראל ביום ט"ז ניסן, שהוא יום ראשון דחול המועד, מוציאים שני ספרי תורה, וקורין בס"ת ראשון בסדר אמור פרשת שור או כשב, ומתחלק לשלשה גברי. ובחול"ל שיום הנ"ל הוא יו"ט שני של גלויות, קורין פרשה הנ"ל ומתחלק לה' גברי:

קריאה לחוה"מ פסח

ויקרא כב, כו.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: שׁוּר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לַיהוָה: וְשׁוּר אוֹ־שָׂה אִתּוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בַיּוֹם אֶחָד: וְכִי־תִזְבְּחוּ זִבְח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: בַּיּוֹם הַהוּא יֹאכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִפְּנֵי עַד־בֶּקֶר אֲנִי יְהוָה: וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תַחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם קֹדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: הַמוֹצֵיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לְכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אִתְּם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ

אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין
הָעַרְבִים פֶּסַח לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: לֹא יוֹדִיבַר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קִצְרֵיהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר
רֵאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל־הַכֹּהֵן: וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם
מִמַּחֲרַת הַשִּׁפְתַּי יִנִּיפֻנוּ הַכֹּהֵן: וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ
תָמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה: וּמִנַּחְתּוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחַח וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעִת הַהֵיזֵן: וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא
תֹאכְלוּ עַד־עֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הִבֵּיאֲכֶם אֶת־קֶרְפֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מִשְׁבְּתֵיכֶם: שְׁלִישִׁי וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשִּׁפְתַּי מִיּוֹם
הִבֵּיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת תְּמִימַת תְּהִיְיִנָּה: עַד מִמַּחֲרַת
הַשִּׁבְעַת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנַּחַח חֹדֶשָׁה לַיהוָה:
מִמוֹשְׁבַּתֵיכֶם תָּבִיאוּ | לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנַיִם עֶשְׂרִים סֹלֶת תְּהִיְיִנָּה
חֶמֶץ תִּאֲפִינָה בַּפּוּרִים לַיהוָה: וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כֶּבָשִׁים
תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפֹר בֶּן־בֶּקָר אֶחָד וְאֵילָם שְׁנַיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה
וּמִנַּחְתָּם וְנִסְכֵיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחַח לַיהוָה: וַעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כֶבָשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים: וְהִנִּיף הַכֹּהֵן | אֹתָם עַל
לֶחֶם הַבֶּפְרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁנֵי כֶבָשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:
וּקְרֵאתֶם בְּעֵצָם | הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ חֶקֶת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבַּתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבְקִצְרֵיכֶם אֶת־קִצְרֵי
אַרְצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרוֹ וְלֶקֶט קִצְרוֹ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלִגְוֹר
תַעֲזֹב אֹתָם אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (רביעי בחו"ל) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם

שַׁבְּתוֹן זְכוּרֹן תְּרוּעָה מִקְרֵא־קֹדֶשׁ: כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ
וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לַיהוָה: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: אֲךָ בַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוּא מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם
אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לַיהוָה: וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם
הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כַּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי
כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲזֶה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרַתָּה מֵעַמּוּיָה: וְכָל־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה כָל־מְלֹאכָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֵאבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִקְרַב עִמָּה: כָּל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל
מִשְׁבַּתֵיכֶם: שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתַשְׁעָה
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב מֵעָרֵב עַד־עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: (חמישי בחו"ל) וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֹג הַסְּפֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה: בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן מִקְרֵא־קֹדֶשׁ
כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֵשֶׁה לַיהוָה בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לַיהוָה עֲצֹרַת הוּא
כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֵשֶׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסֻכִים דְּבַר־יוֹם
בַּיּוֹם: מִלֶּבֶד שַׁבְּתַת יְהוָה וּמִלֶּבֶד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלֶּבֶד כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלֶּבֶד
כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: אֲךָ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תִּחְגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם
הַרְּאִשׁוֹן שַׁבְּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבְּתוֹן: וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן פְּרִי
עֵץ הָדָר כִּפְתַת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת וְעֵרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: וְחַגְּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִחְגּוּ אֹתוֹ: בַּסֶּפֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים
כָּל־הָאֲזֹרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּפֶת: לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֶּפֶת
הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעְדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

בחו"ל מניחים ס"ת שני אצל הראשון ואומרים ח"ק על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופותחים ס"ת שני וקוראים בו למפטיר ובחודש הראשון כדאתמול. ובאר"י קורין לרביעי בס"ת שני והקרבתם:

והִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה פְּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד וְשִׁבְעָה
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: וּמִנְחָתְכֶם סֹלֶת בָּלוּלָה
 בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לֶפֶר וְשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל תַּעֲשׂוּ: עֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן
 תַּעֲשֶׂה לִכְבֵּשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: וְשַׁעִיר הַטָּאֵת אֶחָד לְכַפֵּר
 עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת הַבָּקָר אֲשֶׁר לְעֹלֹת הַתְּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה: כָּאֵלֶּה
 תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עֹלֹת הַתְּמִיד
 יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְאכְתְּכֶם עֲבֹדָה
 לֹא תַעֲשׂוּ:

הפטרה ליום שני של פסח בחו"ל

ברכות ההפטרה תמצא בעמוד 6??

מלכים"ב כג, א.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֵּאסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וַיְרוּשָׁלַם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ
 בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכָל־יִשְׂבֵי יְרוּשָׁלַם אֹתוֹ וְהַכֹּהֲנִים
 וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לְמַקְטָן וְעַד־גְּדוֹל וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דְּבָרֵי סֵפֶר
 הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה: וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיְכַרֵּת אֶת־
 הַבְּרִית | לִפְנֵי יְהוָה לְלַכֵּת אַחַר יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֲדוּתָיו
 וְאֶת־חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהִקִּים אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת
 הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֵד כָּל־הָעָם בְּבְרִית: וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־
 חֻלְקֵיהֶוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנָה וְאֶת־שְׂמֵרֵי הַסֵּף לְהוֹצִיא
 מֵהֵיכַל יְהוָה אֶת כָּל־הַכֹּהֲלִים הַעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלֹא־שָׂרָה וְלִכְלֵל צְבֹא הַשָּׁמַיִם
 וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ לְיְרוּשָׁלַם בְּשַׂדְּמוֹת קִדְרוֹן וְנִשְׂא אֶת־עַפְרָם בֵּית־אֵל:
 וְהַשְּׁבִית אֶת־הַכְּפָרִים אֲשֶׁר נָתַנוּ מִלְכֵי יְהוּדָה וַיִּקְטֹר בַּכְּפָרִים בְּעֵרֵי
 יְהוּדָה וּמִסְבֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַמִּקְטָרִים לַבַּעַל לְשַׁמֵּשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְמִזְלוֹת

וְלִכְל צְבֵא הַשָּׁמַיִם: וַיֵּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לַירוּשָׁלַם
 אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרַף אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיִּדַּק לְעֹפֶר וַיִּשְׁלַךְ אֶת־עֹפְרָהּ
 עַל־קִבְר בְּנֵי הָעָם: וַיִּתֵּן אֶת־בְּתוּי הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר
 הַנָּשִׁים אֲרָגוֹת שֵׁם בָּתַיִם לְאֲשֵׁרָה: וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעֲרֵי יְהוּדָה
 וַיִּטְמֵא אֶת־הַבָּמֹת אֲשֶׁר קִטְרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגִּבְעַ עַד־בָּאָר שֶׁבַע וַנְּתִן
 אֶת־בָּמֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־פָּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׁר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאֹל
 אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר: אֵךְ לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַבָּמֹת אֶל־מִזְבֵּחַ יְהוָה בִּירוּשָׁלַם
 כִּי אִם־אָכְלוּ מִצֹּת בְּתוֹךְ אַחִיהֶם: וַיִּצְוּ הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר עֲשׂוּ
 פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכְּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה: כִּי לֹא נַעֲשֶׂה כַּפֶּסַח
 הַזֶּה מִימֵי הַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר שִׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכָל יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
 וּמַלְכֵי יְהוּדָה: כִּי אִם־בְּשִׁמְנֵה עֲשִׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֵאָשִׁיחוּ נַעֲשֶׂה הַפֶּסַח
 הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלַם: וְגַם אֶת־הָאֲבוֹת וְאֶת־הַיְדֻעָנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים
 וְאֶת־הַגִּלְגָּלִים וְאֶת כָּל־הַשִּׁקְצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בָאָרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בְּעַר
 יֵאָשִׁיחוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבַר הַתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל־הַפֶּסַח אֲשֶׁר מָצָא
 חֶלְקִיהוּ הַכֹּהֵן הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה: וְכִמְהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב
 אֶל־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו
 לֹא־קָם כַּמְהוּ:

ליום שלישי של פסח (י"ז ניסן)

מוציאין ב' ס"ת, וקורין בס"ת ראשון בפרשה זו, ומתחלק לג' גברי. ואם הוא שבת קורין פרשת
 ראה אתה אומר אלי, תמצא לקמן:

שמות יג, א.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: קִדְשִׁי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זְכוֹר
 אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא
 יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:
 לוי וְהָיָה כִּי־יָבִיאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי

אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךְ לָתֵת לְךָ אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדָבַשׁ וְעַבְדַּת אֶת־הָעֲבָדָה
הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצַּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חֵג לַיהוָה:
מִצּוֹת יֵאָכַל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יִרְאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא־יִרְאֶה לְךָ שָׂאֵר
בְּכָל־גְּבֻלְךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעָבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי
בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עַיִנֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה
תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֻקָּה הוֹצֵאתְךָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: וְשִׁמַּרְתָּ
אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָה מִיָּמִים מִיָּמָה: יִשְׂרָאֵל וְהָיָה כִּי־יִבְאֶדְךָ יְהוָה
אֶל־אֶרֶץ הַפְּנִיעָנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלֹא־תִיָּדְךָ וּנְתַנָּה לְךָ: וְהָעֲבָרַת
כָּל־פֶּטֶר־רַחֵם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֹׁגֵר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזִּכְרִים
לַיהוָה: וְכָל־פֶּטֶר חֵמֶר תִּפְדֶּה בָשֵׁה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעַרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר
אָדָם בְּבִגְדֶיךָ תִּפְדֶּה: וְהָיָה כִּי־יִשְׁאַלְךָ בְנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה
פְּרַעֲהַ לְשַׁלְּחָנוּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם
וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹכֵר לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רַחֵם הַזִּכְרִים
וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם: וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדְכָה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עַיִנֶיךָ כִּי בְחֹזֶק
יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: לרביעי והקרבתם עמ' 586:

ליום רביעי של פסח (י"ח ניסן)

מוציאין ב' ס"ת, וקורין בס"ת ראשון בפרשה זו, ומתחלק לג' גברי. ואם הוא ביום א' קורין בפרשת

קדש לי מאתמול:

שמות כב, כד.

אִם־כֶּסֶף | תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעֲנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנֵשָׁה
לֹא־תִשְׁיָמוּן עָלָיו נֶשֶׁד: אִם־חֶבֶל תַּחְבֵּל שְׁלַמַּת רַעְךָ עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ
תִּשְׁיָבְנוּ לוֹ: כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שְׁמַלְתוֹ לְעָרוֹ כַּמָּה יִשְׁכַּב וְהָיָה
כִּי־יִצְעַק אֵלָי וְשִׁמַּעְתִּי כִּי־חָנוּן אֲנִי: לוי אֱלֹהִים לֹא תִקַּל וְנָשִׂיא בְּעַמָּךְ
לֹא תֹאֵר: מִלֵּאֲתָךְ וְדַמְעָךְ לֹא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּנֶיךָ תִתֵּן־לִי: כִּן־תַּעֲשֶׂה
לְשִׁרְךָ לְצִאֲנֶךָ שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתֵּנוּ־לִי:

וְאִנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וּבֶשֶׁר בְּשָׂדֵה טְרֵפֶה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכּוּן
 אֹתוֹ: לֹא תִשָּׂא שִׁמְעַ שְׂוֵא אֶל־תִּשֶׁת יָדְךָ עִם־רָשָׁע לְהִיֵּת עַד חָמָס:
 לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רַבִּים לָרַעַת וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רֹב לְנִמְתֵּי אַחֲרֵי רַבִּים
 לְהַטֹּת: וְדָל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבּוֹ: כִּי תִפְגַּע שׂוֹר אִיבֶךָ אוֹ חֲמָרוֹ תַעֲהֶה הַשֵּׁב
 תִּשְׁיבֶנּוּ לוֹ: כִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שֶׁנִּיאָךְ רִבֵּץ תַּחַת מִשָּׂאוֹ וְחִדְלַת מַעֲזֹב לֹ
 עֹזֵב תַעֲזֹב עִמּוֹ: יִשְׂרָאֵל לֹא תִפֶּה מִשִּׁפְטֵי אִבְיֶיךָ בְּרִיבּוֹ: מִדְּבַר־שֶׁקֶר תִּרְחַק
 וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְרֹג כִּי לֹא־אֲצַדִּיק רָשָׁע: וְשׁוֹחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשִּׁחַד
 יַעֲוֹר פְּקֻחִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צַדִּיקִים: וְגַר לֹא תִלַּחֵץ וְאַתֶּם יַדְעֶתֶם אֶת־נַפְשׁ
 הַגֵּר כִּי־גָרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אֲרָצְךָ וְאַסְפַּתָּ
 אֶת־תְּבוֹאֹתָהּ: וְהַשְּׂבִיעַת תִּשְׂמַמְנָה וְנִמְשָׁתָה וְאָכְלוּ אִבְיָי עִמָּךְ וַיִּתְּרֶם
 תֹּאכַל חֵיֵת הַשָּׂדֶה כִּן־תַּעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְזִיתְךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ
 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וַיִּנְפֹּשׁ בֶּן־אִמְתְּךָ וְהַגֵּר:
 וּבְכָל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֵלֶיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיכֶם לֹא תִזְכְּרוּ לֹא
 יִשְׁמַע עַל־פִּיךָ: שְׁלֹשׁ רְגָלִים תַּחַג לִי בַשָּׁנָה: אֶת־חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר
 שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָזִיב כִּי־בוֹ
 יֵצְאָת מִמִּצְרַיִם וְלֹא־יִרְאוּ פָנַי רִיקָם: וְחַג הַקִּצִּיר בְּפוּרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר
 תִּזְרַע בְּשָׂדֶה וְחַג הָאָסֶף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפָּךָ אֶת־מַעֲשֵׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה:
 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל־פָּנַי הָאֵדָן | יְהוָה: לֹא־תִזְבַּח
 עַל־חֶמֶץ דֶּם־זֹבְחִי וְלֹא־יִלִּין חֶלֶב־חֲגִי עַד־בִּקְרָ: רֵאשִׁית בְּפוּרֵי אֲדַמְתְּךָ
 תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלֵב אִמּוֹ: לרביעי והקרבתם עמ' 856:

ליום חמישי של פסח (י"ט ניסן)

מוציאין ב' ס"ת, וקורין בס"ת ראשון בפרשה זו, ומתחלק לג' גברי. ואם הוא ביום ב' בפרשת אם
 כסף תלוה מאתמול. ואם הוא שבת מתחילין מפרשת ראה אתה אומר אלי, תמצא לקמן:

שמות לר, א.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פֶּסֶל־לְךָ שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁינִים וְכַתְּבֵתִי
 עַל־הַלָּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלָּחַת הַרְאשֵׁינִים אֲשֶׁר

שְׁבַרְתָּ: וְהָיָה נֶכּוֹן לְבַקֵּר וְעֵלִית בְּבִקְרֵי אֱלֹהֵי הַיָּם וְנִצַּבְתָּ לִּי שֵׁם
 עַל־רֹאשׁ הַהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־יָרֵא בְּכָל־הָהָר
 גַּם־הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר אֶל־יָרְעוּ אֶל־מֹול הַהָר הַהוּא: לֹי וַיִּפְסַל שְׁנֵי־לַחַת
 אֲבָנִים כְּרֹאשֵׁי וַיִּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בְּבִקְרֵי וַיַּעַל אֶל־הָר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעָנָן וַיְתִיצֵב עִמּוֹ שֵׁם
 וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה | עַל־פְּנֵי וַיִּקְרָא יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם
 וְחַנּוּן אַרְבֵּי אַפָּיִם וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת: נִצַּר חֶסֶד לְאֵלִפִּים נִשְׂא עֵינָיו וּפָשַׁע
 וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא יִנְקֶה פֶקֶד | עֵינָיו אֲבוֹת עַל־בְּנֵי וְעַל־בְּנֵי בְנֵי
 עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רַבְעִים: וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקְדַּ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶ: וַיֹּאמֶר
 אִם־נָא מְצֵאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יִלְדֶנָּא אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנוּ כִּי עִם־קִשְׁה־עֲרֹף
 הוּא וְסִלַּחְתָּ לְעֹונָנוּ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלָתָנוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹרֶת בְּרִית
 נֶגֶד כָּל־עַמָּךְ אֲעִשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרָאוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם
 וְרָאָה כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתָּה בְּקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נֹרָא הוּא אֲשֶׁר
 אָנֹכִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: שְׁמֹר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם הַנִּנְי גֵּרֶשׁ מִפְּנֵיךָ
 אֶת־הָאִמְרֵי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן־תִּכְרַת
 בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה בָּא עָלֶיךָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבְּךָ: כִּי
 אֶת־מִזְבְּחֹתֶם תִּתְצֹוּן וְאֶת־מִצְבְּחֹתֶם תִּשְׁבְּרוּן וְאֶת־אֲשֶׁרֵי תִכְרַתוּן: כִּי לֹא
 תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי יְהוָה קִנָּא שְׁמוֹ אֵל קִנָּא הוּא: פֶּן־תִּכְרַת בְּרִית
 לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְזָנוּ | אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָכְחוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְקִרָא לְךָ וְאִכְלַת
 מִזְבְּחֹ: וְלִקְחַת מִבְּנֵיךָ לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְּנֵיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בְּנֵיךָ
 אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן: אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ: ישראל אֶת־חֹג הַמִּצְוֹת
 תִּשְׁמֹר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצְוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֲדָשׁ הָאָבִיב כִּי
 בְּחֲדָשׁ הָאָבִיב יִצְאָת מִמִּצְרַיִם: כָּל־פֶּטֶר רַחֵם לִי וְכָל־מִקְנֶךָ תִּזְכֹּר פֶּטֶר
 שׁוֹר וְשֶׂה: וּפֶטֶר חֲמוֹל תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעַרְפָּתוֹ כָּל בְּכוֹר
 בְּנֵיךָ תִפְדֶּה וְלֹא־יִרְאוּ פָנַי רִיקִם: שֵׁשַׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 תִּשְׁבַּת בְּחַרְיֵשׁ וּבְקִצִּיר תִּשְׁבַּת: וְחַג שְׁבַעַת תַּעֲשֶׂה לְךָ בְּכוֹרֵי קִצִּיר

חַטִּים וְחַג הָאֲסִיף תִּקְוֶיֶת הַשָּׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זְכוּרָךְ
 אֶת־פְּנֵי הָאָדָם | יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי־אֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי
 אֶת־גְּבֻלְךָ וְלֹא־יִחַמַּד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בְּעֶלְתְּךָ לִרְאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: לֹא־תִשְׁחַט עַל־חַמֶּץ דֶּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלֹּן
 לְבַקֵּר זֶבַח חַג הַפֶּסַח: רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא־תִבְשֹׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ: לרביעי והקרבתם עמי??:

ליום ששי של פסח (כ' ניסן)

מוציאין ב' ס"ת, וקורין בס"ת ראשון בפרשה זו, ומתחלק לג' גברי:

במדבר ט, א.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַר־סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:
 בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר־יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵפִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמַעְדוֹ
 בְּכָל־חֻקְתָּיו וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין
 הָעֲרֵפִים בְּמִדְבַר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל:

לוי ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח
 ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: ויאמרו האנשים
 ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגדע לבלתי הקריב
 את קרבן יהוה במעדו בתוך בני ישראל: ויאמר אליהם משה עמדו
 ואשמעה מה יצוה יהוה לכם:

ישראל וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר איש איש
 כִּי־יְהִי־טָמֵא | לְנֶפֶשׁ אִוְ בְּדָרֶךְ רַחֲקָה לָכֶם או לדרתיכם ועשה פסח
 ליהוה: בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵפִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ
 עַל־מִצּוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ: לֹא־יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בַּקֵּר וְעַצֵּם לֹא

יִשְׁבְּרוּבוֹ כְּכֹל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבְדָרְךְ לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמּוּיָהּ כִּי ׀ קָרְבַּן יִהְיֶה לֹא הַקָּרִיב בְּמַעֲדוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: וְכִי־יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח וּכְמִשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר וְלַאֲזֶרַח הָאָרֶץ: לרביעי והקרבתם עמ' 856:

לשבת חוה"מ פסח וסוכות

שמות לג, יב.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אֶתָּה אָמַר אֵלַי הֲעַל אֶת־הָעַם הַזֶּה וְאֶתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאֶתָּה אִמְרַתְּ יִדְעִיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצְאָתָּה חֵן בְּעֵינָי: וְעַתָּה אִם־נָא מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דְּרָכְךָ וְאֲדַעְךָ לְמַעַן אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמּוֹךְ הִגּוּי הַזֶּה: וַיֹּאמֶר פָּנֵי יַלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָךְ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פְּנִיךָ הַלְכִים אֶל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה: וּבְכַמָּה ׀ יוֹדַע אִפּוֹא כִּי־מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמּוֹךְ הַלּוֹא בְּלַכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמּוֹךְ מִכָּל־הָעַם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה:

שני וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֲעֲשֶׂה כִּי־מִצְאָתָּה חֵן בְּעֵינָי וְאֲדַעְךָ בְּשֵׁם: וַיֹּאמֶר הֲרָאֵנִי נָא אֶת־כְּבֹדְךָ: וַיֹּאמֶר אֲנִי אֲעֵבִיר כָּל־טוֹבִי עַל־פְּנֶיךָ וְקִרְאתִי בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחִנַּתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲחֹן וּרְחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

שלישי וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת־פָּנַי כִּי לֹא־יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי: וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בְּעֵבֶר כְּבֹדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשִׁכְתִּי כַּפֵּי עֲלֶיךָ עַד־עֲבָרִי: וְהִסְרְתִּי אֶת־כַּפֵּי וּרְאוֹת אֶת־אֲחֵרֵי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ:

רביעי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פֶּסֶל־לְךָ שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֹאשֵׁינִים וְכִתְבְּתִי עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלַּחַת הַרְּאשֵׁינִים אֲשֶׁר שִׁפְרַת: וְהָיָה נִכּוֹן לְבַקֵּר וְעֹלִית בְּבַקֵּר אֶל־הָר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִּי שֵׁם

על־ראש הָהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־יְרֵא בְּכָל־הָהָר
גַּם־הֵצֵאן וְהִבָּקֵר אֶל־יָרְעוּ אֶל־מֹול הָהָר הַהוּא:

חמישי וַיִּפְסַל שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁינִים וַיִּשְׁפֹּם מֹשֶׁה בַּבֶּקֶר וַיַּעַל אֶל־הָר
סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד יְהוָה
בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שֵׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֵר יְהוָה | עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא
יְהוָה | יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אַפַּיִם וְרַב־חַסֵּד וְאֱמֶת: נִצַּר חֶסֶד
לְאֲלֹפִים נִשְׂא עֵינָיו וְפָשַׁע וְחַטָּאת וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פִּקְדָן | עֵינָיו אֲבוֹת
עַל־בָּנִים וְעַל־בָּנֵי עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רַבְעִים: וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקְד
אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמֶר אִם־נָא מִצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יִלְךְ־נָא אֲדֹנָי
בְּקִרְבְּנוּ כִּי עַם־קָשֶׁה־עֲרָף הוּא וְסָלַחְתָּ לְעֹונֵינוּ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנַחֲלִתָנוּ:
וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנֹכִי כֹרֵת בְּרִית נְגִיד כָּל־עַמָּךְ אֲעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־נִבְרָאוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתָּה בְּקִרְבּוֹ
אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ:

ששי שְׁמֹר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם הַנִּנִּי גִרְשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי
וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִיטִּי וְהַיְבוּסִי: הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן־תִּכְרַת בְּרִית
לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה בָּא עָלֶיךָ פְּרִיָהּ לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבְּךָ: כִּי
אֶת־מִזְבְּחֹתֶם תִּתְצֹוּן וְאֶת־מִצְבְּחֹתֶם תִּשְׁבְּרוּן וְאֶת־אֲשֶׁרֵינוּ תִּכְרַתוּן: כִּי לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי יְהוָה קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא: פֶּן־תִּכְרַת בְּרִית
לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְזָנוּ | אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאִכְלַת
מִזְבְּחוֹ: וְלִקְחַת מִבְּנֵיךָ לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְּנֵיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בְּנֵיךָ
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן: אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ:

שביעי אֶת־חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ
לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יֵצֵאתָ מִמִּצְרַיִם: כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם
לִי וְכָל־מִקְנֶךָ תִּזְכֹּר פֶּטֶר שׁוֹר וְשֶׂה: וּפֶטֶר חֲמוֹל תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא
תִפְדֶּה וְעֲרַפְתּוּ כָּל בְּכוֹר בְּנֵיךָ תִפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנֶי רִיקָם: שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת בַּחֲרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבַּת: וְחַג שִׁבְעַת תַּעֲשֶׂה

לָךְ בַּכּוּרֵי קִצִּיר חֲטִיִּים וְחַג הָאֲסִיף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה
 יִרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָרֶן | יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי־אוֹרֵשׁ גּוֹיִם
 מִפְּנֵיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ וְלֹא־יִחְמַד אִישׁ אֶת־אֲרֻצְךָ בַּעֲלַתְךָ לִרְאוֹת
 אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: לֹא־תִשְׁחַט עַל־חֲמִץ דָּם־זִבְחִי
 וְלֹא־יִלִּין לִפְקֹר זִבַּח חֵג הַפֶּסַח: רֵאשִׁית בַּכּוּרֵי אֲדַמְתְּךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ: מַפְטִיר לַפֶּסַח וְהִקְרַבְתָּם עִמָּךְ 856:

מַפְטִיר וְהַפְטֵרָה לַשַּׁבָּת חוּל הַמוֹעֵד סוּכוֹת תַּמְצָא בַעֲמֵ' ??:

הַפְטֵרָה לַשַּׁבָּת חוּל הַמוֹעֵד פֶּסַח

בְּרֻכּוֹת הַהַפְטֵרָה תַּמְצָא בַעֲמוּד??

יחזקאל לו, א.

הִיִּתָּה עָלַי יְדִי־יְהוָה וַיּוֹצִיאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה וְהִיא
 מְלֵאָה עֲצָמוֹת: וְהֶעֱבִירֵנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב | סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד
 עַל־פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הִתְחַיֵּינָה
 הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה יָדַעְתָּ: וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא
 עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הָעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שְׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה:
 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה הִנֵּה אֲנִי מְבִיא בְכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם:
 וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גְּדִים וְהָעֲלַתִּי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקִרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר וְנָתַתִּי
 בְּכֶם רוּחַ וְחַיִּיתֶם וַיִּדְעֶתֶם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וְנִבְּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַיְהִי־קוֹל
 כְּהַנְּבֵאִי וְהִנֵּה־רֹעֵשׂ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצִים אֶל־עֲצָמוֹ: וְרָאִיתִי וְהִנֵּה־
 עֲלֵיהֶם גְּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרָם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם:
 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבֵא אֶל־הָרוּחַ הַנְּבֵא בֶן־אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה־אָמַר |
 אֲדֹנָי יְהוִה מְאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ וּפְתִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲיוּ:
 וְהַנְּבֵאתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַתִּבּוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיַּחֲיוּ וַיַּעֲמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חִיל
 גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד: וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
 הֵמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יִבְשׂוּ עֲצָמוֹתֵינוּ וְאִבְדָּה תִּקְוַתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ: לָכֵן הַנְּבֵא

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר אֲדַנְי יְהוָה הִנֵּה אֲנִי פֹתַח אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וְהֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מִקַּבְרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְעַתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה בִּפְתָחִי אֶת־קַבְרוֹתֵיכֶם וּבִהְעֵלוֹתִי אֶתְכֶם מִקַּבְרוֹתֵיכֶם עִמִּי: וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחַיִּיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אֲדַמַּתְכֶם וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה:

קריאה ליום שביעי של פסח

מוציאין שני ס"ת, באחת קוראים בפרשת בשלח ומתחלק לחמשה גברי, ובשבת מתחלק לשבעה:

שמות יג, יז.

וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרַעַה אֶת־הָעָם וְלֹא־נָחַם אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי | אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחֵם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיִם: וַיִּסַּב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וַחֲמֹשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁפַּע הַשְּׁבִיעַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלִיתֶם אֶת־עֲצָמוֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם: (בשבת שני) וַיִּסְעוּ מִסֹּפֶת וַיַּחֲנוּ בְּאֶתֶם בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: וַיְהוֶה הַלֶּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וּלְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהַאֲוִיר לָהֶם לְלַכַּת יוֹמָם וּלְלַיְלָה: לֹא־יִמְיֵשׁ עַמּוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעָם: שני (בשבת שלישי) וַיִּדְבַּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַּעַל צִפֹּן נִכְחוּ תַחֲנוּ עַל־הַיָּם: וְאָמַר פְּרַעַה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִים הֵם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר: וְחֻזְקָתִי אֶת־לֵב־פְּרַעַה וְרִדְף אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בְּפְרַעַה וּבְכָל־חִילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרָיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: (בשבת רביעי) וַיִּגַּד לְמִלְךְ מִצְרָיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיְהַפֵּךְ לִבָּב פְּרַעַה וְעַבְדּוֹ אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מִה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שַׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַבְדֵּנוּ: וַיֹּאסֶר אֶת־רַכְבּוֹ וְאֶת־עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ: וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכָל רַכְבּ מִצְרָיִם וְשַׁלְשָׁם עַל־כָּלָו: וַיַּחֲזֵק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעַה מִלֶּךְ מִצְרָיִם וַיִּרְדֵּף אַחֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רַמָּה:

שלישי (בשבת חמישי) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיגוּ אוֹתָם חַנּוּם עַל־הַיָּם
 כְּלִסּוּם רֶכֶב פְּרָעָה וּפְרָשָׁיו וְחִילוֹ עַל־פִּי הַחִירָת לִפְנֵי בַּעַל צִפּוֹן וּפְרָעָה
 הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם | נֹסַע אַחֲרֵיהֶם
 וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הַמְּבַלֵּי
 אֵינ־קָבְרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר מֵה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָּנוּ
 לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם: הֲלֹא־זֶה הִדְבָּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר
 חָדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עַבְדָּה אֶת־מִצְרַיִם מִמָּתְנֵנוּ
 בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ הַתִּיצְבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת
 יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ
 לְרֹאתֶם עוֹד עַד־עוֹלָם: יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן:

רביעי (בשבת ששי) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מֵה־תִּצְעַק אֵלַי דִּבַּר
 אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ: וְאַתָּה הָרַם אֶת־מַטְּךָ וְנִטְהַר אֶת־יַדְּךָ עַל־הַיָּם
 וּבִקְעָהוּ וַיָּבֹאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה: וְאֲנִי הִנְנִי מַחֲזִיק אֶת־לֵב
 מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִפְכַדָה בְּפְרָעָה וּבְכָל־חִילוֹ בְּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו:
 וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהַפְכְּדִי בְּפְרָעָה בְּרַכְבוֹ וּבַפְּרָשָׁיו: וַיִּסַּע
 מִלֶּאנָף הָאֱלֹהִים הַהַלְלֵךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד
 הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם: וַיָּבֹא בֵּין | מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה
 יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֲנָן וְהַחֲשָׁךְ וַיֹּאֶר אֶת־הַלֵּילָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה
 כָּל־הַלֵּילָה: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלָךְ יְהוָה | אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ
 קָדִים עֲזָה כָּל־הַלֵּילָה וַיִּשָּׁם אֶת־הַיָּם לַחֲרֵבָה וַיִּפְקְעוּ הַמַּיִם: וַיָּבֹאוּ
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבְשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם:
 וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוּם פְּרָעָה רַכְבוֹ וּפְרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ
 הַיָּם: וַיְהִי בְּאֲשַׁמֶּרֶת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקַף יְהוָה אֶל־מַחְנֵה מִצְרַיִם בַּעֲמוּד
 אֵשׁ וְעָנָן וַיִּהְיֶה אֶת מַחְנֵה מִצְרַיִם: וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרַכְבֹּתָיו וַיִּנְהַגְהוּ
 בְּכַבְדָּת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחַם לָהֶם
 בְּמִצְרַיִם:

חמישי (בשבת שביעי) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נִטֵּה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁבוּ
 הַיָּמִים עַל־מִצְרַיִם עַל־רֶכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב
 הַיָּם לַפְּנֹת בֶּקֶר לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיַּעַר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם
 בְּתוֹךְ הַיָּם: וַיָּשָׁבוּ הַיָּמִים וַיִּכְסּוּ אֶת־הַרְכָּב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעָה
 הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיּוֹם לֹא־נִשְׂאָר בָּהֶם עַד־אֶחָד: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ
 בַּיּוֹם בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַיָּם לָהֶם חֲמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם: וַיֹּשַׁע יְהוָה
 בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת
 עַל־שֵׁפֶת הַיָּם: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם
 וַיֵּירָאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֹּאמִינוּ בִּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ: אִזּוֹ יִשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאָה
 גָּאָה סוּס וָרֶכֶב רָמָה בַּיָּם: עָנִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי
 וְאַנְוָהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמֵנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ: מִרְכַּבַּת
 פְּרָעָה וְחֵילוֹ יֵרָה בַּיָּם וּמִבְּחַר שְׁלֵשׁוֹ טָבְעוּ בַיָּם־סוּף: תִּהְיֶה מֵת יְכַסִּימוּ
 יַרְדּוֹ בְּמִצּוֹלַת כְּמוֹ־אָבִן: יְמִינֶךָ יְהוָה נֶאֱדָרִי בַּכַּף יְמִינֶךָ יְהוָה תִּרְעַץ
 אוֹיֵב: וּבִרְבַּ גְּאוּנֶךָ תִּתְהַרֵם קַמִּיךָ תִּשְׁלַח חֲרֹנֶךָ יֹאכְלֵמוּ בַּקֶּשׁ: וּבְרוּחַ
 אַפֶּיךָ נִעְרַמוּ מַיִם נִצְבּוּ כְּמוֹ־נֶד נְזֻלִים קָפְאוּ תִהְיֶה בְּלִבֵּי־ם: אָמַר אוֹיֵב
 אֶרְדָּף אֲשִׁיג אַחַלְק שְׁלָל תִּמְלֹאֲמוּ נַפְשֵׁי אֲרִיק חֲרָבִי תִזְרִישְׁמוּ יָדַי:
 נִשְׁפַּת בְּרוּחְךָ כִּסְמוּ יָם צָלְלוּ כַּעֲזוּפֹרֶת בְּמַיִם אֲדִירִים: מִי־כַמְכָה בְּאֵלֶם
 יְהוָה מִי כַּמְכָה נֶאֱדָר בַּקֶּדֶשׁ גּוֹרָא תִהְלֵת עֲשֵׂה פְלֹא: נְטִיתָ יְמִינֶךָ
 תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ: נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ עִסְזוּ גְּאֵלְתָּ גִהְלַתָּ בְּעִזָּךָ אֶל־גּוֹה קֹדֶשְׁךָ:
 שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן חֵיל אַחְזוּ יִשְׁבִי פְלִשְׁתִּי: אִזּוֹ נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֱדוֹם אֵילֵי
 מוֹאָב יֹאחֲזֵמוּ רַעַד נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנַעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפָחַד
 בְּגִדְל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאֶבֶן עַד־יַעֲבֹר עִמָּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עִסְזוּ קְנִיתָ:
 תִּבְאֲמוּ וְתִשְׁלַעְמוּ בְּהַר נַחֲלַתְךָ מִכּוֹן לְשִׁבְתֶּךָ פִּעֲלַת יְהוָה מִקֶּדֶשׁ אֲדִנִי
 כּוֹנְנֵנוּ יָדִיךָ: יְהוָה | יִמְלֹךְ לְעֵלָם וָעַד: כִּי בָא סוּס פְּרָעָה בְּרֶכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו
 בַּיּוֹם וַיָּשָׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַּיּוֹם בַּיּוֹם בְּתוֹךְ

הַיָּמִים: וַתִּקַּח מְרִים הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת־הַתָּף בִּידָהּ וַתִּצְאֶן כָּל־הַנְּשִׂימַיִם אַחֲרֶיהָ בַּתְּפִים וּבַמַּחֲלֹת: וַתַּעַן לָהֶם מְרִים שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאָה גָאָה סוּם וּרְכַבּוּ רָמָה בַיָּם: וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיִּצְאוּ אֶל־מִדְבַר־שׁוּר וַיִּלְכּוּ שְׁלֹשַׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם: וַיִּבְאוּ מִדְּבַר־הַיָּם וְלֹא יָבִילוּ לְשֵׁתֵת מַיִם מִמֶּנּוּ כִּי מָרָה הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה: וַיִּלְנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה־נַּשְׁתָּהּ: וַיִּצַּעַק אֶל־יְהוָה וַיֹּרְהוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שֵׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע לְקוֹלִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזִנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בַּמִּצְרִיִּם לֹא־אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רַפְּאֵךְ:

מניחים ס"ת שני אצל הראשון ואומרים ח"ק על שניהם, ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בו, ופוחים ס"ת שני וקוראים בו למפטיר והקרבתם עמוד 851

הפטרה ליום שביעי של פסח

ברכות הפטרה תמצא בעמוד 517

שמואל"ב כב, א.

וַיִּדְבֹּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הַצִּיל יְהוָה אֶתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכַּף שָׂאוֹל: וַיֹּאמֶר יְהוָה סִלְעֵי וּמִצַּדְתִּי וּמִפְּלִטֵי־לִי: אֱלֹהֵי צוּרֵי אַחֲסֵה־בּוֹ מַגְנֵי וְקַרְןֵי יִשְׁעֵי מִשְׁגַּבֵּי וּמְנוֹסֵי מִשְׁעֵי מַחֲמָם תִּשְׁעֵנִי: מֵהַלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבֵי אוֹשַׁע: כִּי אֶפְגְּי מִשְׁפְּרֵי־מוֹת נַחֲלֵי בְלִיעַל יִבְעַתְּנִי: חֲבַלֵי שָׂאוֹל סָבְגוּ קַדְמֵנִי מִקְשֵׁי־מוֹת: בְּצַר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלֹ קוֹלִי וְשׁוּעַתִּי בְּאָזְנוֹ: וַיִּתְגַּעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגְּזוּ וַיִּתְגַּעְשׁוּ כִּי־חָרָה לֹ: עָלָה עֲשָׂן בְּאִפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹאכַל גַּחֲלִים בְּעָרוֹ מִפְּנוֹ: וַיִּטַּ שָׁמַיִם וַיִּרְדַּ וְעָרְפַל תַּחַת רַגְלָיו: וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיַּעַף וַיִּרְא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: וַיִּשֶׁת חֶשֶׁד סְבִיבֹתָיו סָפוֹת חֶשֶׁר־תְּמִים עָבִי שְׁחָקִים: מִנְּגַה נִגְדּוּ בְּעָרוֹ גַּחֲלֵי־אֵשׁ: יִרְעַם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֲלוּן יִתֵּן קוֹלוֹ: וַיִּשְׁלַח חֲצִיִּם וַיִּפְיִצֵם בְּרַק וַיהִם: וַיִּרְאוּ

אֶפְקֵי יָם יִגְלוּ מִסְדּוֹת תֵּבֵל בְּגַעַרְתָּ יְהוָה מִנְשַׁמַּת רוּחַ אַפּוֹ: יִשְׁלַח
מִמְרוֹם יִקְחֵנִי יְמִשְׁנֵי מַמִּים רַבִּים: יִצִּילֵנִי מֵאֵיבֵי עֵז מִשְׁנֵאֵי כִּי אֲמָצוּ
מִפְּנֵי: יִקְדַּמְנִי בְּיוֹם אֵידי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעַן לִי: וַיֵּצֵא לְמִרְחֵב אֶתִּי
יַחֲלִצֵנִי כִּי־חַפֵּץ בִּי: יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצַדִּיקְתִּי כִּבְרֵי יָדַי יֵשִׁיב לִי: כִּי
שָׁמַרְתִּי דְרָכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהֵי: כִּי כָל־מִשְׁפָּטוֹ לְנַגְדִּי
וְחֻקְתּוֹ לֹא־אֲסוּר מִפְּנֵה: וְאֵהִיָּה תָמִים לוֹ וְאֲשַׁתְּמְרָה מֵעוֹנֵי: וַיֵּשֶׁב
יְהוָה לִי כְּצַדִּיקְתִּי כִּבְרֵי לְנַגְדִּי עֵינָיו: עִם־חֲסִיד תִּתְחַסֵּד עִם־גִּבּוֹר
תָּמִים תִּתְמָם: עִם־נָבֵר תִּתְכַּבֵּר וְעִם־עֲקֹשׁ תִּתְפַּל: וְאֶת־עַם עֲנִי
תוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רַמִּים תִּשְׁפִּיל: כִּי־אֲתָה גִּירֵי יְהוָה וַיְהוּה יִגִּיה
חֲשָׁבִי: כִּי בָכָה אֲרוּץ גְּדוּד בְּאֱלֹהֵי אֲדֹלַג־שׁוּר: הֲאֵל תָּמִים דְּרָבּוֹ
אֲמַרְתָּ יְהוָה־לִּי צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחַסִּים בּוֹ: כִּי מִי־אֵל מִבְּלַעֲדֵי
יְהוָה וּמִי צוּר מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: הֲאֵל מְעוּזֵי חֵיל וַיִּתֵּר תָּמִים דְּרָכֵי:
מִשׁוּה רַגְלֵי כְּאֵילוֹת וְעַל־בַּמַּתִּי יַעֲמִידֵנִי: מִלֵּמֶד יָדַי לְמַלְחָמָה וּנְחַת
קִשְׁת־נְחוּשָׁה זְרַעְתִּי: וַתִּתֵּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וְעֲנַתְךָ תִּרְבֵּנִי: תִּרְחִיב צַעֲדֵי
תַּחְתָּנִי וְלֹא מַעַדוֹ קָרַסְלִי: אֲרַדְּפָה אֵיבֵי וְאֲשְׁמִידֵם וְלֹא אֲשׁוּב
עַד־כְּלוֹתָם: וְאִכְלֵם וְאִמְחָצֵם וְלֹא יִקּוּמוּן וַיִּפְּלוּ תַּחַת רַגְלֵי: וַתִּזְרַנֵּי
חֵיל לְמַלְחָמָה תִּכְרִיעַ קָמִי תַּחְתָּנִי: וְאֵיבֵי תַּתָּה לִי עֲרַף מִשְׁנֵאֵי
וְאִצְמִיתָם: יִשְׁעוּ וְאִין מִשְׁיַע אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם: וְאֲשַׁחֲקֵם כַּעֲפָר
אֲרֶץ כְּטִיט־חֻצוֹת אֲדַקֵּם אֲרַקֵּם: וַתִּפְלִטֵנִי מִרִּבֵּי עַמִּי תִשְׁמַרְנִי
לְרֹאשׁ גּוֹיִם עִם לֹא־יִדְעֵתִי יַעֲבֹדֵנִי: בְּנִי נָכַר יִתְכַּחֲשׂוּ־לִי לְשִׁמוּעַ
אִין יִשְׁמְעוּ לִי: בְּנִי נָכַר יִפְּלוּ וַיִּחַגְרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: חִי־יְהוּה וּבְרוּךְ
צוּרֵי וַיְרֵם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי: הֲאֵל הַנִּתָּן נִקְמַת לִי וּמְרִיד עַמִּים
תַּחְתָּנִי: וּמוֹצִיאֵי מֵאֵיבֵי וּמִקְמֵי תִרְוַמְנֵי מֵאִישׁ חַמְסִים תִּצִּילֵנִי:
עַל־כֵּן אֲוֹדֶךָ יְהוָה בְּגוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמְּרָה: מִגְּדוּל יִשׁוּעוֹת מִלְּבָב
וַעֲשֵׂה־חֶסֶד לְמִשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם:

קריאה ליום אחרון של פסח וליום ב' של שבועות ולשמ"ע בחו"ל

קורין בס"ת ראשון בפרשה זו. בפסח ובשבועות כשחל בחול מתחילין לקמן כל הבכור, ומתחלק לה' גברי. וכשחל בשבת מתחילין עשר תעשר, ומתחלק לז' גברי. ובשמיני עצרת מתחילין עשר תעשר גם כשחל בחול:

דברים יד, כב.

עֵשֶׂר תַעֲשֶׂר אֶת כָּל־תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: וְאָכַלְתָּ
 לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מֵעֵשֶׂר
 דִּגְגָנְךָ תִירֹשֶׁךָ וַיִּצְהָרְךָ וּבִכְרֹת בָּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאֵה אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים: וְכִי־רִבְּהָ מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתוֹ כִּי־יִרְחַק
 מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ: וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף כָּל אֲשֶׁר־תָּאוֹה נִפְשֶׁךָ בַּבָּקָר וּבְצֹאֵן
 וּבַיּוֹן וּבַשֶּׂכֶר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נִפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 וְשִׂמַּחְתָּ אִתָּהּ וּבֵיתְךָ: וְהָלוּ אֲשֶׁר־בְּשַׁעְרֶיךָ לֹא תַעֲזֹבֵנוּ כִּי אֵין לּוֹ חֵלֶק
 וְנִחְלָה עִמָּךְ: מִקְצֵה | שְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מֵעֵשֶׂר תְּבוּאֹתֶיךָ בַּשָּׁנָה
 הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ: וְכֹא הָלוּ כִּי אֵין־לּוֹ חֵלֶק וְנִחְלָה עִמָּךְ וְהִגִּיר
 וְהִיתוֹם וְהֵאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה: (בשבת שני) מִקֵּץ שִׁבְע־שָׁנִים תַעֲשֶׂה
 שְׁמִטָּה: וְזֶה דִּבְרֵי הַשְּׁמִטָּה שְׁמוֹט כָּל־בְּעַל מִשָּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יֵשֶׁה בְּרַעְהוּ
 לֹא־יִגַּשׁ אֶת־רַעְהוּ וְאֶת־אֲחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: אֶת־הַנֶּכְרִי תִגַּשׁ
 וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אֲחִיךָ תִשְׁמַט יָדְךָ: אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־כֶּךָ אֲבִיוֹן
 כִּי־בָרְךָ יִבְרַכְךָ יְהוָה בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן־לְךָ נִחְלָה לְרִשְׁתָּהּ:
 רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה
 הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם: כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּרַכְךָ בְּאֲשֶׁר דִּבַּר־לְךָ
 וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאִתָּהּ לֹא תַעֲבֹט וּמִשְׁלַתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא

וּמְשֻׁלוֹ: כִּי־יִהְיֶה בְךָ אֲבִיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצֶךָ
 אֲשֶׁר־יְהוּה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא תֹאמֵץ אֶת־לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ
 מֵאַחֶיךָ הָאֲבִיוֹן: כִּי־פָתַח תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֵנּוּ דֵי מַחֲסָרוֹ
 אֲשֶׁר יַחֲסֹר לוֹ: הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דְבַר עִם־לִבְּךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר קָרְבָה
 שְׁנַת־הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרַעְיָה עֵינֶךָ בְּאַחֶיךָ הָאֲבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא
 עֲלֶיךָ אֱלֹהִיָּה וְהָיָה בְּךָ חַטָּא: נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־יִרַע לִבְּךָ בְּתִתֶּךָ לוֹ
 כִּי בְגַלְלָה הַדְּבַר הַזֶּה יִבְרַכְךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח
 יָדְךָ: כִּי לֹא־יִחַדֵּל אֲבִיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מְצֹוֶךָ לֵאמֹר פָּתַח
 תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאַחֶיךָ לְעֵנֶיךָ וְלֹא־יִבִּינֶךָ בְּאַרְצֶךָ: כִּי־יִמְכַר לְךָ אַחֶיךָ
 הָעֵבְרִי אוֹ הָעֵבְרִיָּה וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת תִּשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי
 מֵעִמָּךְ: וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם: הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ
 מִצֹּאֲנֶךָ וּמִגְרַנְךָ וּמִקִּבְּךָ אֲשֶׁר בִּרְכָךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ תִּתֵּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי
 עֶבֶד הָיִיתָ בְּאָרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מְצֹוֶךָ
 אֶת־הַדְּבַר הַזֶּה הַיּוֹם: וְהָיָה כִּי־יֹאמֶר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֶהְבְּךָ
 וְאֶת־בֵּיתְךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלִקְחַתָּ אֶת־הַמְרָצֵעַ וְנִתְתָּה בְּאֲזֵנוֹ וּבִדְלַת
 וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאִם לֹא־מָתָךְ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶךָ בְּשַׁלַּחְךָ
 אֹתוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֵה שָׁכַר שָׁכִיר עֶבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִרְכָךָ יְהוּה
 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: (בשבת שלישי) כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָךָ
 וּבְצֹאֲנֶךָ הַזָּכָר תִּקְדִּישׁ לַיהוּה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בְּבָכֶר שׁוֹרְךָ וְלֹא תִגֹּז
 בְּכוֹר צֹאֲנֶךָ: לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֵנּוּ שְׁנֵה בְּשָׁנָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
 יְהוּה אֹתָהּ וּבֵיתְךָ: וְכִי־יִהְיֶה בּוֹ מוֹם פֶּסַח אוֹ עוֹר כֹּל מוֹם רָע לֹא
 תִזְבַּחְנוּ לַיהוּה אֱלֹהֶיךָ: בְּשַׁעֲרֶיךָ תֹאכְלֵנּוּ הַטָּמֵא וְהַטְּהוֹר יַחֲדוּ כְּצִבִּי
 וְכֹאֵיל: רַק אֶת־דָּמּוֹ לֹא תֹאכַל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֵנּוּ כַּמַּיִם: שְׁנֵי (בשבת רביעי)
 שְׁמֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאֲזִיב וְעֲשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוּה אֱלֹהֶיךָ כִּי בַחֹדֶשׁ הָאֲזִיב
 הוֹצִיאָךְ יְהוּה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה: וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוּה אֱלֹהֶיךָ צֹאֵן
 וּבָקָר בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוּה לְשַׁכַּן שְׁמוֹ שָׁם: לֹא־תֹאכַל עָלָיו חֲמֹץ

שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל-עֲלוֹי מִצֹּת לֶחֶם עֲנִי כִּי בַחֲפוּזִי יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: שלישי
(בשבת חמישי) וְלֹא-יֵרָאֶה לְךָ שָׂאֵר בְּכָל-גְּבֻלְךָ שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא-יִלּוֹן
 מִן-הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בְּעֶרְבַי בַּיּוֹם הַרְאִישׁוֹן לְבַקֵּר: לֹא תִזְכַּל לִזְבַּח
 אֶת-הַפֶּסֶח בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר-יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ: כִּי אִם-אֶל-
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת-הַפֶּסֶח
 בְּעֶרְבַי כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרַיִם: וּבִשְׁלַת וְאִכְלַת בַּמָּקוֹם
 אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפְנִיתָ בְּבָקֵר וְהִלַכְתָּ לְאֵהְלֶיךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים
 תֹּאכַל מִצֹּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:
 רביעי (בשבת שישי) שְׁבַעַת שְׁבַעַת תִּסְפְּרֶיךָ מֵהַחֵל חֶרְמֶשׁ בְּקָמָה תִּחַל
 לְסַפֵּר שְׁבַעַת שְׁבַעַת: וְעָשִׂיתָ חֹג שְׁבַעַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת גְּדֻבַת
 יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ אֶתְּהָ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר
 וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן
 שְׁמוֹ שָׁם: וּזְכַרְתָּ כִּי-עַבְדָּ הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשָׂמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת-הַחֻקִּים
 הָאֵלֶּה: חמישי (בשבת שביעי) חֹג הַסֶּפֶת תַּעֲשֶׂה לְךָ שְׁבַעַת יָמִים בְּאֶסְפְּךָ
 מִגֵּרְךָ וּמִיִּקְבְּךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְּחֻגְךָ אֶתְּהָ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי
 וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: שְׁבַעַת יָמִים תַּחֲגֹ לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-תְּבוּאֹתֶיךָ
 וּבְכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ וְהִייתָ אֶךְ שָׂמַח: שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים | בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה
 כָּל-זְכוּרְךָ אֶת-פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצֹּת וּבְחַג
 הַשְּׁבַעַת וּבְחַג הַסֶּפֶת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת-פְּנֵי יְהוָה רִיקָם: אִישׁ כְּמִתְנַת
 יָדוֹ כְּבִרְפַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נֹתֵן לְךָ:

הפטרה ליום אחרון של פסח

ברכות ההפטרה תמצא בעמוד 517

ישעיה י, לב.

עֹד הַיּוֹם בְּנֵב לַעֲמֹד יִנְפֹף יָדוֹ הַר בַּת־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלַם: הִנֵּה הָאָדוֹן
 יְהוָה צְבָאוֹת מְסַעֵף פְּאֶרְהָ בְּמַעֲרָצָה וְרַמֵּי הַקּוֹמָה גְּדֵלִים וְהַגְּבָהִים
 יִשְׁפְּלוּ: וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בְּכַרְזֵל וְהַלְבִּנוֹן בְּאֵדִיר יָפוֹל: וַיֵּצֵא חֶטֶר מִגִּזְע
 יָשִׁי וַנִּצֵּר מִשְׁרָשָׁיו יַפְרָה: וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ
 עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וַיִּרְאֵת יְהוָה: וְהִרְיָחוּ בִּירְאֵת יְהוָה וְלֹא לְמַרְאֵה
 עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יִוְכִיחַ: וְשִׁפְט בְּצַדֵּק דְּלִים וְהוֹכִיחַ
 בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי־אֶרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֶׁבֶט פְּיוֹ וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע:
 וְהִיָּה צַדֵּק אֲזוּר מִתְּנוּי וְהֵאֱמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו: וְגַר זֶאֱב עִם־כֶּבֶשׂ וְנֹמֵר
 עִם־גְּדֵי יִרְבֵּץ וְעַגְל וְכַפִּיר וּמְרִיא יַחֲדוּ וְנָעַר קַמָּן נִהַג בָּם: וּפְרָה וְדָב
 תִּרְעִינָה יַחֲדוּ יִרְבְּצוּ יִלְדִיֶּהֶן וְאַרְיֵה בִּבְקָר יֹאכַל־תְּבוֹן: וְשַׁעֲשַׁע יִזְנֵק
 עַל־חַר פָּתֵן וְעַל מְאוּרֵת צַפְעוֹנֵי גְמוּל יָדוֹ הִדָּה: לֹא־יִרְעוּ וְלֹא־יִשְׁחִיתוּ
 בְּכָל־הָר קִדְשֵׁי כִּי־מִלְּאָה הָאֶרֶץ דַּעַה אֶת־יְהוָה כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים: וְהָיָה
 בַּיּוֹם הַהוּא שָׂרֵשׁ יָשִׁי אֲשֶׁר עִמָּד לְגַם עַמִּים אֱלֹו גּוֹיִם יִדְרָשׁוּ וְהִיתָה
 מְנַחְתּוֹ כְּבוֹד: וְהָיָה ׀ בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי ׀ שְׁנִית יָדוֹ לַקְּנוֹת
 אֶת־שָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאָר מֵאֲשׁוּר וּמִמְצָרִים וּמִפְתָּרוֹם וּמִכּוּשׁ וּמִעִילָם
 וּמִשְׁנַעַר וּמִחֲמַת וּמֵאֵי הַיָּם: וְנִשְׂא נֶס לְגוֹיִם וְאֶסְף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת
 יְהוּדָה יִקְבֹּץ מֵאַרְבַּע פְּנּוֹת הָאֶרֶץ: וְסָרָה קִנְאֵת אֶפְרַיִם וְצַרְרֵי יְהוּדָה
 יִכְרְתוּ אֶפְרַיִם לֹא־יִקְנֹא אֶת־יְהוּדָה וַיְהוּדָה לֹא־יִצֵּר אֶת־אֶפְרַיִם: וְעָפוּ
 בְּכַתֵּף פְּלִשְׁתִּים יָמָה יַחֲדוּ יִבְזוּ אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם אֲדוֹם וּמוֹאֵב מִשְׁלוּחַ יָדָם
 וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם: וְהַחֲרִים יְהוָה אֶת לְשׁוֹן יַם־מְצָרִים וְהִנְיָף יָדוֹ
 עַל־הַנְּהַר בַּעִים רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בְּנַעֲלִים: וְהִיתָה
 מִסְלָה לְשָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר כַּאֲשֶׁר הִיתָה לְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם
 עָלְתוּ מֵאֶרֶץ מְצָרִים: וְאַמְרַת בַּיּוֹם הַהוּא אֲוֹדֶךָ יְהוָה כִּי אֲנַפְתָּ כִּי יֵשֶׁב

אֶפְדָּ וַתִּנְחַמְנִי: הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחַד כִּי־עֵינִי וְזָמַרְתָּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וּשְׂאֵבֶתְס־מָוִם בְּשָׁשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיִּשׁוּעָה: וְאָמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בַעֲמִים עֲלִילְתִּיּוֹ הוֹכִירוּ כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ: וּזְמְרוּ יְהוָה כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל־הָאָרֶץ: צַהֲלִי וְרַנֵּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

סדר הקריאה לחול המועד של סוכות

בא"י קורין ביום ראשון דחווה"מ וביום השני לכל אחד מהד' קרואים, וכן בכל יום את קרבן יומו. ובחור"ל קורין לכהן וביום השני, ללוי וביום השלישי, לשלישי וביום הרביעי, ולרביעי וביום השני וביום השלישי, וכן בכל יום קורין לרביעי ספיקא דיומא. ובהור"ר קורין לכהן וביום החמישי, ללוי וביום הששי, לשלישי וביום השביעי, ולרביעי וביום הששי וביום השביעי:

במדבר כ"ט, י"ז

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שְׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפֵיהֶם:

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֶשְׂתֵי־עֶשְׂרֵי אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שְׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ:

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֶשְׂרֵה אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שְׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ:

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תְּשַׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שְׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ:

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שְׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי

תְּמִימִם: וּמִנַּחְתֶּם וְנִסְפִיֵּהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתְּמִיד מִנַּחְתָּהּ וְנִסְכֶּיהָ:
 וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי פָרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנַיִם כַּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר
 תְּמִימִם: וּמִנַּחְתֶּם וְנִסְפִיֵּהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וּלְכַבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּטָם: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתְּמִיד מִנַּחְתָּהּ וְנִסְכָּהּ:

הפטרה לשבת חול המועד סוכות

ברכות ההפטרה תמצא בעמוד ??

בס"ת הראשון קורין ראה אתה אומר אלי (תמצא לעיל בשבת חוה"מ פסח), ובס"ת השני קורין למפטיר באר"י את קרבן יומו. ובחול"ל אם הוא א' דחוה"מ קורין וביום השני וביום השלישי. ואם הוא ג' דחוה"מ קורין וביום הרביעי וביום החמישי. ואם הוא ד' דחוה"מ קורין וביום החמישי וביום הששי.

הפטרה לשבת חול המועד סוכות

וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא בַּיּוֹם בּוֹא גּוֹג עַל־אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוִה
 תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאִפִּי: וּבִקְנֵאתִי בְּאִשׁ־עֵבְרָתִי דִּבְרַתִּי אִם־לֹא | בַּיּוֹם
 הַהוּא יִהְיֶה רַעַשׁ גָּדוֹל עַל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל: וְרַעֲשׂוּ מִפְּנֵי דַגֵּי הַיָּם וְעוֹף
 הַשָּׁמַיִם וְחַיֵּת הַשָּׂדֶה וְכָל־הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל־הָאָדָמָה וְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר
 עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה וְנִהְרְסוּ הַהָרִים וְנִפְּלוּ הַמְּדַרְגּוֹת וְכָל־חוֹמָה לְאַרְצָה תִּפּוֹל:
 וְקִרְאתִי עָלָיו לְכָל־הָרִי חֲרֹב נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוִה חֲרֹב אִישׁ בְּאָחִיו תִּהְיֶה:
 וְנִשְׁפָּטְתִּי אֹתוֹ בְּדָבָר וּבְכָדָם וּגְשָׁם שׁוֹטֵף וְאֶבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ אִשׁ וְנִפְרִית
 אֲמַטִּיר עָלָיו וְעַל־אֲנָפָיו וְעַל־עַמּוּם רַבִּים אֲשֶׁר אֹתוֹ: וְהַתְּגַדְּלֹתִי
 וְהַתְּקַדְּשֹׁתִי וְנִזְדַּעְתִּי לְעֵינֵי גּוֹיִם רַבִּים וַיִּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוִה: וְאַתָּה בֶן־אָדָם
 הַנִּבְא עַל־גּוֹג וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא רֹאשׁ
 מִשָּׁדָה וְתִבֵּל: וְשִׁכַּבְתִּיךָ וְשִׁשְׂאֲתִיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִירְכַתִּי צָפוֹן וְהִבֵּאתִיךָ
 עַל־הָרִי יִשְׂרָאֵל: וְהִכִּיתִי קִשְׁתְּךָ מִיַּד שִׁמְאוֹלֶךָ וְחִצֶּיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אֲפִיל:
 עַל־הָרִי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל אֹתָהּ וְכָל־אֲנָפֶיךָ וְעַמּוּם אֲשֶׁר אֹתָךְ לְעֵיט צִפּוֹר
 כָּל־כְּנָף וְחַיֵּת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ לְאֹכְלָהּ: עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל כִּי אֲנִי

דְּבַרְתִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וְשַׁלַּח־תִּירְאֵשׁ בְּמִגּוֹג וּבִישְׁבֵי הָאֲיִים לִבְטַח וַיִּדְעוּ
 כִּי־אֲנִי יְהוָה: וְאֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אֹדִיעַ בְּתוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־אֲחַל
 אֶת־שֵׁם־קָדְשִׁי עוֹד וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְיָ קְדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל: הִנֵּה בָאָה
 וְנִהְיְתָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי: וַיֵּצְאוּ יִשְׁבֵי אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל וּבִעְרוּ וְהִשְׁיִקוּ בְּנֶשֶׁק וּמִגֶּן וַצִּנָּה בְּקִשְׁת׃ וּבַחֲצִים וּבַמַּקֵּל יָד
 וּבַרְמַח וּבִעְרוּ בָהֶם אֵשׁ שֹׁבַע שָׁנִים: וְלֹא־יִשְׂאוּ עֵצִים מִן־הַשָּׂדֶה וְלֹא
 יַחֲטֹבוּ מִן־הַיַּעְרִים כִּי בְנֶשֶׁק יִבְעֲרוּ־אֵשׁ וְשָׁלְלוּ אֶת־שַׁלְיֵיהֶם וּבְזֹזוּ
 אֶת־בְּזוּיֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲתָן לְגוֹג אֶמְקוֹם־שֵׁם
 קָבֵר בְּיִשְׂרָאֵל גַּי הָעֵבְרִים קִדְמַת הַיָּם וְחִסְמַת הַיָּם אֶת־הָעֵבְרִים וּקְבְּרוּ
 שָׁם אֶת־גּוֹג וְאֶת־כָּל־הַמּוֹנֵה וּקְרָאוּ גַי הַמּוֹן גּוֹג: וּקְבְּרוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל
 לְמַעַן טָהַר אֶת־הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֳדָשִׁים: וּקְבְּרוּ כָּל־עַם הָאָרֶץ וְהָיָה לָהֶם
 לְשֵׁם יוֹם הַכְּבֹדִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: וְאֲנִשִּׁי תָמִיד יִבְדִּילוּ עֵבְרִים בְּאָרֶץ
 מִקְבָּרִים אֶת־הָעֵבְרִים אֶת־הַנּוֹתְרִים עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ לְטַהֲרָהּ מִקְצֵה
 שִׁבְעָה־חֳדָשִׁים יַחְקְרוּ: וְעִבְרוּ הָעֵבְרִים בְּאָרֶץ וְרָאָה עַצֵּם אָדָם וּבָנָה
 אֶצְלוֹ צִיּוֹן עַד קְבְּרוּ אֹתוֹ הַמְּקַבְּרִים אֶל־גַּי הַמּוֹן גּוֹג: וְגַם שְׁם־עִיר
 הַמּוֹנֵה וְטָהְרוּ הָאָרֶץ:

סדר ברכות אירוסין ונשואין

תפלה לפני החופה [עבודת הקודש, להרב החיד"א]

**לְשֵׁם יְחִוּד קְדוֹשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ, בְּרַחֲלֵהוּ וּרְחִימֵהוּ, לְיַחַד שְׁם י"ק בּו"ק בְּיַחְוּדָא שְׁלִים,
עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנִעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:**

הלכות דרך החיים

דמתענין כיון שיש בהם תענית צדיקים וכן כל חודש ניסן) אבל בל"ג בעומר ומר"ח סיון אחר שבועות וימים שבין יוה"כ לסוכות מתענין (א"ח סימן תקע"ג). בימים שאין מתענין צריך לזוהר שלא לרדוף אחר מותרות מאכל ומשתה. צריכין החתן והכלה להתקדש עצמן במאוד מאוד בהכנס לחופה ויעשו תשובה ביום ההוא ויפשפו במעשיהם מיום הולדם עד היום הזה ויתודו ויבקשו מחילה וסליחה וכפרה מהש"ת ויהיו מודים ועוזבים ויתחרטו חרטה גמורה בשברון לב ויעשו הסכמה חזקה מהיום ולהלאה לעבוד את ה' באמת ובתמים ולהיותם קדושים וטהורים. ואח"כ יכנסו לחופה ויתפללו שהקב"ה ישרה שכנינו ביניהם (של"ה דף ק"א ע"ב וע"ש עוד) ונוהגין שאומרים הוידי בתפלת מנחה כמו בערב יוה"כ:

הלכות אירוסין ונשואין [סימן רכג]
דיני תענית חתן וכלה ביום חופתם וחופה בע"ש וקדושי קטנה
א. נהגו שהחתן והכלה מתענין ביום חופתן והוא משני טעמים. א'. מפני שהוא יום סליחה וידהו ונמחלו עונותיהם (ולפי טעם זה ראוי להשלים התענית). ב'. שלא ישתכרו ולא יהיה דעתם מיושבת עליהם (ולפי טעם זה א"צ להשלים) ויש להחמיר כשני הטעמים. ואם האב הוא מקבל קדושין בשביל בתו הקטנה צריך הוא להתענות כדי להחמיר מפני טעם הב'. ובימים שאין מתענים כמו שיתבאר בסעיף שאח"כ צריכין לזוהר שלא ירבו במאכל ובמשתה מפני טעם הב' (אה"ע סי' ס"א ע"ש):
ב. אלו ימים שאין מתענים בהם תענית חתנים חנוכה ופורים ואסרו חג וט"ו באב וט"ו בשבט כיון שמוזכר בגמ' ובר"ח ג"כ אין להתענות (מלבד ר"ח ניסן

דברי שלום - הלכות והליכות

ספר כתובה כהלכתה

סימן א'

הלכות כתובה

השתא שאנו עסוקים בחיבור עולם הזה בעולם הבא, על ידי שם י"ה וו"ה, נביא כאן אזהרות איך להתנהג בכתובת כתובה וכו'.

סימן א'

מקורות דכתובה יש לדקדק בה וכחה גדול ועל כן יש להזהר בה אפילו בדברים שאין פוסלין

(א) כבר נודע מפי ספרים וסופרים שהקפידו בכתובה אפילו בדברים שאין פוסלין מדינא רק משום סימן טוב בלבד, וכ' בנחלת שבעה (סי' י"ב) דאין כותבין "ומונין" שהוא לשון אונאה וצער אלא "מניין", ויש שאין כותבין "ודין" (שהוא לשון דין) אלא "ודן" (כמנהגינו). וכן שלא לכתוב "כהלכת"

אלא "כהלכות" שלא יפרשו לשון הליכה. ע"כ שם.

(ב) והגה"ק מבוטשאטש (עור מקודש סי' ס"ו) העיד דיש קפידא שלא לקיים מחקים ותלויות וטעיות בכתובה אע"ג דבכל שטרות עושין כן. והכל משום דלא מסמני מילתא.

(ג) וע"ע בתשב"ץ קטן סי' תס"ד, שהכתובה שאיש נותן לאשתו בנישואיהם היא נגד התורה, שהקב"ה נתן לישראל בנישואין עמהם. והמע"י בהכתובה יראה כמה כפלו ושילשו כמה דברים שהיו יכולין לכתוב בקיצור גדול, וכמו בתורה שיש סוד בכל תיבה ואות אפילו נ' כפול, ע"י שבט בנימין סי' ער"ה. וע"ע תשב"ץ ח"ב סי' ע"ר.

(ד) בטעה"מ עמ' תי"ט בשם רב קדוש אחד, שאיש ואשה שזכו שכינה ביניהם, והיינו יו"ד של איש, וה"א של אשה בצירוף ו-ה של כתובה הם שם הוי"ה שתשרה עי"ז מדת הרחמים בין איש לאשתו, וזה מובא ג"כ בדברי מאיר מהצה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ז"ע, ומהגאון הקדוש הגר"א ז"ל בספרו על התורה עה"פ ולבני הפלגשים.

(ה) וע"י בלבוש קכו" ס"ג שלא לכתוב ירח בכתובה אלא חדש דלא ליפתח פה לשטן דבגירושין כתיב גרש ירחים.

(ו) בשו"ת תשב"ץ קטן תס"ד, לפי שהתורה מתחלת בבי"ת, לפיכך הכתובה מתחלת בבי"ת.

הלכות דרך החיים

קונה קנין בשבת משום שכבר קנה אותה מבע"י. אבל באלמנה אינה קונה חופה רק יחוד הראוי לביאה היינו שתהיה טהורה ויכניס אותה אחר הקידושין לחדר מיוחד שלא יהיו שם בני אדם וזה הוי יחוד הראוי לביאה וקונה באלמנה ג"כ קנין גמור למהוי כנשואה ואם כנס אותה בע"ש והיתה טהורה והכניסה לחדר מבע"י ונתייחד עמה ולא היו שם בני אדם קנה אותה קנין גמור ומותר אח"כ לבא אליה בשבת אבל אם לא היתה טהורה מבעו"י או שלא נתייחד עמה בחדר מיוחד מבעו"י אסור לבא אליה בשבת ולכן יש לזוהר מאוד כשעושין חופה בערב שבת שיעשו את החופה מבעו"י גדול (סי' נ"ה ס"א וס"ד):

ד. כשהאב משיא לבתו כשהיא קטנה היינו כשהיא פחותה מבת י"ב שנים ויום אחד היא אינה יכולה לקבל בעצמה קידושיה כי האב בעצמו צריך לקבל קידושיה ע"כ צריך לעמוד אצלה כשמקבלת קדושין והוי כמו שקיבל הוא בעצמו ואומר הבעל הרי את מקודשת לי וכששלח בתו הקטנה למקום אחר להתקדש שם ולהנשא ואינו יכול לילך בעצמו יאמר לה בפני עדים צאי וקבלי קידושין ואם לא

ג. נכון לזוהר לינהג כהרמב"ם שלא יעשו חופת נדה אבל לדינא קי"ל כהפוסקים דס"ל דחופת נדה הוי חופה וצריך להודיע להחתן שהיא נדה ועיקר החופה לא הוי מה שמכניסין אותם תחת סודר שפורסין על כלונסאות כמו שאנו עושין וקוראין אותה חופה כי עיקר החופה מה שמייחדין אותם אח"כ בחדר זה נקרא חופה ואפילו אינה ראויה לביאה כגון שהיתה נדה או שבני אדם נכנסין ויוצאין שם באותו חדר ולא הוי יחוד הראוי לביאה אעפ"כ הוי חופה גמורה וקונה בבתולה קנין גמור למהוי כנשואה בכל דבריה. וצריך ליחד להחתן אותו החדר והוי כהכניסה לביתו ואם כנס את הבתולה בע"ש והכניס אותה לחדר מבעו"י אף שהיא עדיין לא טבלה ובני אדם נכנסין ויוצאין באותו חדר ומ"מ אם היא טהורה יש למנוע שלא יכנס לשם שום אדם כדי שיהיה יחוד גמור אך אם היא נדה אז צריכין שיהיו בני אדם נכנסים ויוצאין שם דאל"כ אסורין ביחוד דבלא"ה אסורה להתייחד עמו קודם ביאה ראשונה קונה אותה בזה שהביאה לחדר מיוחד לו ואח"כ כשטובלת מותר לו לבוא אליה ביאה ראשונה בשבת וליכא איסור משום

דברי שלום - הלכות והליכות

הכתובה לכתחילה.

(יב) **ובשאלת יעב"ץ**, דכתובות שיש בהם חסירות ויתירות, מורה על קלות הדעת. ועיי' נדה סה: שאני כתובה דמגהי בה טפי, ופירש"י שמתאחר הזמן עד שמדקדקים בכל דבר וכותבים וחותרים. **ובס' תשובות ופסקים מחכמי אשכנז** סי' קכ"ח, דמנהג קדמונינו להראות הכתובה לזקני העיר וחכמיה לידע אם נכתבה על היושר. ואותן שקורין הכתובה אינן אלא חכמים ונבונים בתורה ואית להו אימתא דקוב"ה, עכ"ל.

(יג) **בפחד יצחק** (ערך כתובה), סימן טוב לחתן וכלה, אם כתובה שלהם כתיבה כהלכתה.

(יד) **בקו' לחם רב** (מובא במשפטי הכתובה ח"ב דף תר"ו), ששמע בשם איש צדיק, סגולה למועברת לקרות כתובתה בחודש השביעי ובחודש התשיעי להריונה, פע"א בכל שבוע, ואז פריה תתן בעתה ותלד בנקל בעזה". והיינו בעצמה תקרא, או שיקרא אחד לפני'.

(טו) **בטעה"מ**, סגולה בדוקה בשם כמה צדיקים, לאשה שלא נודע איה מקום בעלה, שתקרא האשה או אחד לפני' יקרא כתובתה, מילה במילה, ל' יום רצופים. ע"כ. ועובדא ידענא, שהגה"ק משינעווע זי"ע צוה כן והועיל בעזה".

(ז) **ובנ"ש** (סי' י"ב ט') לכתוב למנין (ביו"ד אחד) ולא למניין דלא לשתמע לשון שאלה מאין. וע"ע בלבוש סי' ס"ו שמדקדקין מאוד במלות הנכתבות בכתובה, וע"ע נ"ש סי' י"ב סקט"ז. ב"ש אה"ע קכ"ט, שמות נשים או' פ').

(ח) **בס' פחד יצחק** (או' כ - ערך כתובה, סוף ד"ה יו"ד קר"ת), שמקפידין בכתובה שלא יה' בה שום חסר או יתר **שדבר זה גורם רעה לבנים ח"ו**.

(ט) **בשו"ת אפרקטא דעניא** סי' פ"א, שהגה"צ מנאסאד ה' מדקדק מאוד בכתובות, ואף גם זאת, שאם בא לפניו זיווג שלא ה' ביניהם שלום בית, צוה להביא לו הכתובה לבדוק אותה, כי קבלה בידו שקלול בכתובה **גורם מניעת שלום בית**. וכ"כ בסגולות ישראל (מע' מ' או' כ"ה).

(י) **וביפ"ל** (ח"ט סי' ס"ו), הידור שלא לכתוב כתובה בקולמוס של ברזל, שלא יונף המקצר על המאריך.

(יא) **ובשכנה"ג** או"ח רפ"ב או' י"א, שצריכין הקהל לעמוד בשעה שקוראין הכתובה. ובשער הכנסת סי' רפ"ב שם, ביאר הטעם עפ"י תשב"ץ תס"ד, דכתובה נגד התורה, ובשיטת רבו מהר"ם שיש לעמוד בשעת קרה"ת, כדאי' ברמ"א סו"ס קמ"ד. **הרי דאפילו קריאתה ענין גדול**. ובס' רב סעד' גאון, שיהיו עשרה אנשים לקריאת

❧ הלכות דרך החיים ❧

דיני ברכת המזון בבית חתן בשבעת ימי המשתה
[סימן רכה]
 א. בבהמ"ז שבבית חתן כל שבעת ימי המשתה אומרים דוי הסר כו' ובהמ"ז על כוס אחד ואחר בהמ"ז אומרים על כוס שני ברכת חתנים היינו ששה ברכות ואחר שמברכין ברכות אלו מברכין ברכת היין על הכוס שאומרים עליו בהמ"ז (סי' ס"ב):
 ב. אומרים ברכות אלו אחר בהמ"ז ביום ראשון של הנשואין ובסעודה ראשונה שאכלו אחר החופה בין בבחור שנשא בתולה בין באלמן שנשא אלמנה או באלמן שנשא בתולה בכלן מברכין ברכות אלו ביום ראשון ובסעודה ראשונה וצריך עשרה והחתן מן המנין (שם):
 ג. מסעודה ראשונה ואילך יש חילוק בבחור שנשא בתולה או אפילו בבחור שנשא אלמנה או אלמן

אמר לה כן בפני עדים אעפ"כ הואיל והכינה להכניסה לחופה ולקדושין הוי כעומד אצלה בשעת קבלת הקדושין ומהני אבל טוב לעמוד אצלה בשעת קבלת הקדושין (סי' ל"ז):
דיני ברכת אירוסין ונשואין [סימן רכד]
 א. תחת החופה מברכין ברכת אירוסין ונשואין והוי עובר לעשייתן וצריך שני כוסות לברכת אירוסין כוס אחד ולברכת נשואין כוס אחד ומפסיקין בין ברכת אירוסין לברכת נשואין בקריאת הכתובה בנתיים ונותנין מן הכוסות של ברכת אירוסין ונשואין להחתן והכלה לשתות וצריכין לכיין לצאת בברכת היין בשעה שמברך המסדר על הכוס בברכת אירוסין ונשואין שמברכין תחת החופה מברכין ברכת היין קודם לשאר ברכות ואין מברכין ברכת נשואין בפחות מעשרה והחתן מן המנין (סי' ס"ב)

❧ דברי שלום - הלכות והליכות ❧

(כב) **בשבלי הלקט** ח"ב סי' ס"ו: **מצאתי בתשובת הגאונים** ז"ל: וששאלתם אם יש בכתובה מחק תיבה אחת חיישינן לה או לא, כך ראינו שאין לחוש מתיבה אחת וכו', אבל במקומנו נהגו סלסול להחליף כל שהו.
 (כג) **בשלמי אהרן** אה"ע סי' ל"ה או' ט"ו, דכתובה מרמז לענינים גבוהים ונסתרים, וכל תיבה לא לחנם כ'. הרמ"א אה"ע סי' ס"ו סעי' ג', דבזה"ו אפשר להקל בכתובת כתובה, אבל אין המנהג כן, ואין לשנות, ע"כ. והכל משום דכתובה ענין גדול להצלחת הבית בכל עניניה.
 (כד) **בס"ח** או' תתשל"ט, וז"ל: זה ספר תולדות אדם (בראשית ה' א'), מכאן רמז שמיד אחר ברכת חתנים יתן שטר כתובה וכו' ע"ש. וע' ערבי נחל בראשית עה"כ זה ספר תולדות אדם. ויוצא דתולדות כל אדם מרומז בתורה, ולהס"ח גם בהכתובה. ועי' לעיל או' ג' בשם התשב"ץ.
 (כה) **בשו"ת הרמ"א** סי' קכ"ה, דמנהג פשוט בישראל, שאין החתן כותב בעצמו הכתובה, משום שאין אנו בקיאים בכתובה. וכ' ע"ז בהין צדק אה"ע סי' ס"ו, דהטעם לא יספיק, וכי זר בקי יותר מהחתן, ואם לעשות מנהג שרק הבקי ומומחה יכתוב א"ש, אבל בעוה"ר עדיין לא עלתה בידי גדולי הדור להעלות ארוכה לשבר בת עמי, הכותבין מרובין והיודעין מועטין. **ועיקר הענין עפ"י סודות הטמונים בכל דבר שנוהגין בנישואין, וגם זה כאחד מהם.** וכבר מציינו לו עזר, שנוהגין דכלה לא תופרת בגד חתונה שלה, ורק ע"י אחרים. וע"כ אין לשנות. (ועי' להלן או' כ"ו, ותראה שכל מנהג אע"ג שנותנין לו טעם בנגלה, נסמך גם בנסתר).
 (כו) **קריאת הכתובה: יש ללמוד שכתובה לאו פשוט הוא,** ממה שקורין הכתובה בעת החופה, והגם שטעמו הפשוט

(טז) **בשבט בנימין** סי' ד"ש, מדקדקין שלא יהי' בכתובה שום מחק שמקלקל יופי מראיתה משום סימן טוב, עכ"ל.
 (יז) **באהל יעקב** (ר"י ששפור"ט סו"ס כ"ח), "ריש מילין אמרתי שלא לסמוך על כל יודע ספר להחזיקו לדיינא וליודע בטיב גיטין וקידושין וכתובות הצריכין לימוד", עכ"ל. בשלחה"ע (סי' ו' שמלה לצבי סק"ז), חוב על רב המסדר קידושין, שלא לסדר עד שיראה בעיניו את הכתובה.
 (יח) אחז"ל דכתובה נצרך **"שלא תהא קלה בעיניו להוציאה"**, רמזו בזה שסגולתה שלא יגרשה. כיון שזה כבר נודע מפי ספרים ועובדי דצדיקייא, שכתובה סגולה גדולה לשלום בית, מסוגלת גם לפרנסה, דלפעמים פרנסה הממוצע לגרום או לבטל שלום בית, כדחז"ל "כד משלם שערא מכדא רמי ואתי תיגרא", והרבה שע"י קלקול בכתובה נתקלקל פרנסתם ושלום ביתם, ועי' תיקון הראוי נתקנו שניהם, ברוך מפליא פלאות בכחות הנסתרות, עכ"ל ספר ארחות יושר סי' ל"ז או' ד'.
 (יט) ועי' בית יהודה ח"א מנהגי ארגיל (דף 74), שהחמיר באיזה דבר שלא לעשות בכתובה, משום דלא מסמני מילתא.
 (כ) **בשו"ת שארית יעקב** אה"ע סי' ח"י, דהשרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה, וכתובה מתחלת בבית (בשני, בשלישי, וכו') משום לשון ברכה.
 (כא) **בשו"ת מאמרו יוסף** אה"ע סי' ט', דאפילו ישנם נוסחאות שונות, לעדות שונות, ומקומות שונות, כ"א יחזיק כפי מנהג מקומו, ובקפידא, דכיון דהרבה דברים שבתוך הכתובה נכתבו במיוחד בשביל שמסמני מילתא, ובהו מאן דקפיד קפדין, לפיכך אין לדמות מקום למקום, ע"כ.

הלכות דרך החיים

ואשר ברא אומרים אף באלמן שנשא אלמנה כל שלשה ימים הראשונים אפילו ליכא פנים חדשות ואין שם עשרה רק שיש שם שלשה ויש בהם אנשים שאינן מב"ב רק שאוכלין שם מחמת שמחת מריעות (ב"ש שם ס"ק י"ז):

ה. פנים חדשות מיקרי אפילו אם בא לשם איש אחד שבעלי החופה שמחים בביאתו ורוצין להרבות בשבילו אף שאין אוכל עמהם אלא שבא מחמת שמחת מריעות (שם):

ו. שבת ויו"ט ראשון ושני הוי כפנים חדשות בסעודת הלילה ובסעודת שחרית. ובסעודה שלישית אם יש פנים חדשות או שאומר הדרשה הוי כפנים חדשות ומברכין ואם לאו אין מברכין שבע ברכות ודינו כמו שאר סעודת נשואין שאין שם פנים חדשות. ובאלמן שנשא אלמנה בע"ש אין מברכין שבע ברכות (עי' לעיל ס"ו ט"ו) אפילו בליל שבת משום דלא מהני פ"ח באלמן שנשא אלמנה אפילו בסעודה הראשונה אם לא נעשית ביום שנעשו הנשואין (שם):

ז. שהשמחה במעונו דינו כמו ברכת אשר ברא וא"א אותו רק שיהיה עכ"פ זימון של שלשה ויהיו בהם אנשים שאינן מן ב"ב רק שאוכלין שם מחמת שמחת מריעות (שם):

ח. שבעת ימי המשתה וכן ג' של אלמנה מתחילין

נשוא בתולה אם לא אכלו הסעודה ראשונה ביום נשואין ואוכלין הסעודה ראשונה ביום שאחר הנשואין הוי כפנים חדשות ומברכין שבע ברכות אבל כשאוכלין סעודה שניה באותו יום או כשאוכלין כל שבעת ימי המשתה אי איכא פנים חדשות בכל סעודה וסעודה כשאוכלין מברכין שבע ברכות ואם לאו כשאין פנים חדשות אין מברכין כל הז' ברכות רק מברכין ברכת אשר ברא ששון כו' לבד (וכשאין אומרים רק אשר ברא א"א דוי הסר ואומרים נודה לשמן כו') וצריך שני כוסות דהיינו על כוס אחד אומרים נודה לשמן כו' ובהמ"ז ואח"כ לוקחים כוס שני ואומרים עליו ברכת אשר ברא כו' ואח"כ אומר בפה"ג על כוס של בהמ"ז ואף שבברכת אשר ברא א"צ פנים חדשות מ"מ צריכין לסעוד שם אנשים שאינן מב"ב אבל אם אינו סועד רק עם ב"ב לבד גם ברכת אשר ברא א"א. וא"צ עשרה רק בג' אומרים ברכת אשר ברא כו' (ב"ש):

ד. ובאלמן שנשא אלמנה אחר שאכלו הסעודה ראשונה ביום א' של הנשואין ואוכלין סעודה שניה באותו יום או שלא אכלו כלל ביום א' ואוכלין הסעודה הראשונה בלילה שאחר יום הנשואין אין מברכין ז' ברכות אפילו איכא פנים חדשות לא מהני (ועי' בסי' זה ס"ק י"ד מ"ש שם מה נקרא יום א' של הנשואין באלמנה) אבל נודה לשמן ושהשמחה במעונו

דברי שלום - הלכות והליכות

לומר לכבוד שבת קודש, שתחול קדושה על המאכלים. וכמוהו הרבה.

ועכ"פ מכל הנ"ל יש לראות דיש ענינים רמים גזונים בענין הכתובה.

כז) בהקדמה לקו' קנין חדש להגאון מהר"ם פארהאנד ז"ל, דכתובה סגולה גדולה לכמה ענינים, כמה וכמה עקריות נפקדו עי"ז, וכמה אנשים נושעו בפרנסה כאשר ה' להן כתובה כראוי. ע"כ.

כח) ש"ב הגה"צ קכש"ת מוהר"ר משה ארי' פריינד שליט"א גאב"ד ירושלים תובב"א, ה' הרבה פעמים, שבשביל חתימת העדים לבד, שלא חתמו כהוגן, אע"ג שהי' כשר להלכה, ציוה לכתוב כמה פעמים הכתובה מחדש, עד שיצא אחד כהוגן.

סימן ב'

סדר הכתובה

ימנו אחד אחראי על כל סדר הכתובה שתיעשה כדבעי עד גמור חתימת העדים.

א) האחראי על הכתובה (או מסדר קידושין) יביא עמו כמה

כמ"ש ברמ"א אה"ע סי' ס"ב ס"ט, להפסיק בין ברכת אירוסין לנשואין, ומקורו ברשב"ם ותוס' פסחים. אולם מורגש כי זהו רק להטעים עפי" נגלה, אבל טובא גניז בגויה, ממה שמהדרין שרבנים וחשובין יקראו אותה. ואע"ג שהי' פשוט כ"ז בדינו מסברא, מצאתי לו ה' עמודים חזקים לסמוך עליהם: א) בס' תשובות ופסקים (לגאונים) סי' קכ"ט (קופער), ומובא בכתובה כהלכתה דף ל"ט) דמנהג קדמונינו להקרות הכתובה זקני העיר וחכמיה וכו', והרי שקורין את הכתובה אינן אלא חכמים ונבונים בתורה ואית להו אימתא דקודשא בריך הוא, עכ"ל. ב) בשכנה"ג או"ח רפ"ב או"י"א, שצריכין הקהל לעמוד בשעה שקוראין הכתובה. ג) בס"ח תתשל"ט, זה ספר תולדות אדם, מכאן רמז שמיד אחר ברכת חתנים יתן שטר כתובה. ד) בשו"ת מהר"ם מיניץ ק"ט, ואח"כ קורא המברך הכתובה ושני עדים החתומים בו קורים עמו בנחת (פי' בלחש).

ויש אומרים שענין הקריאה כדי לתת חיזוק ואומץ לתוכן הכתובה כמו שסופר קורא כל תיבה טרם כתבו כדי שתחול הבל הפה על האות. וכן מבוואר במ"א בשם המקובלים

הלכות דרך החיים

ביום הנשואין אומרים ג"כ אחר בהמ"ז שבע ברכות אבל אחר יום הנשואין א"א גם ברכת אשר ברא הואיל וא"א שהשמחה במעונו (אחרונים):

ג. באה"ע סס"א מביא הב"ש טעם על מה שמברכין בפה"ג אחר ז' ברכות ע"ש ולפענ"ד נראה הטעם דכיון דהרבה פוסקים סוברים דלא נתקנו הז' ברכות על הכוס וא"כ אם יברך הז' ברכות אחר ברכת בפה"ג יהיה הפסק בין ברכה לטעימה משא"כ בחופה שהמברך אינו טועם רק נותנין לאחר לטעום והטועמים אין מפסיקין יותר טוב לברך בפה"ג קודם כיון דלהרבה פוסקים נתקן על הכוס וראוי לברך בפה"ג תחלה:

יד. עוד שם ביום ראשון לבד כו' הלשון דחוק בסעיפים אלו וכוונת המחבר דקאי על ברכת אשר ברא שבסעיף ד' ולכך כתב הכל בלשון יחיד ומברכין אותה ברכה זו דהוא שיטת הרמב"ם דס"ל כשמברכין בשעת החופה שבע ברכות שוב אין מברכין על הסעודה שבע ברכות רק אשר ברא ולכך נקראת ברכה זו ברכה שמוסיפים בבית חתנים דכל ז' ימי המשתה בבתולה מברכין אשר ברא אפילו בלא פ"ח וע"ז כתב בסעיף ז' בד"א שהיו האוכלין אותן שעמדו בשעת ברכת נשואין אבל כשיש אוכלין אחרים שהם פ"ח מברכין כל ז'

תיכף אחר שבע ברכות שברכו בשעת החופה שמוטרין להתייחד ואף שלא נתייחדו עדיין בחדר אחד ואם היתה החופה בכפר ותיכף מן החופה נסעו לביתם ולא נתייחדו עדיין בחדר אחד כל הדרך אעפ"כ מתחילין ז' ימי משתה מעת שברכו הברכות בשעת החופה (דלא כט"ז):

ט. אם אדם מזמין את החתן ואת הכלה לאכול שם אם מייחדין להם שם חדר בפ"ע שיכולין להיות ביחד לבד ולשמוח שם הוי שם כמו חופה דידיהו ומברכין שם שבע ברכות אף אם דעתן לחזור אחר כך לחופתן אשר יש להם בביתם ואם לאו אין מברכין אפילו אשר ברא כו' ושהשמחה במעונו כו':

י. בני החופה שנתחלקו לחבורות הרבה אפילו אם אכלו בבתיים שאינן פתוחות למקום שהחתן שם כולם מברכין שבע ברכות כיון שהתחילו לאכול אותן שבשאר בתיים כשהתחילו אותן של בני החופה ואוכלין מסעודה שהתקינו לבני החופה חשובים כולם כאחד לברך ברכת חתנים וכ"ש כשהשמש מצרפן (שם):

יא. השמשים שאוכלין אחר סעודת נשואין בבית נשואין מברכין שבע ברכות (שם):

יב. מחזיר גרושתו א"א שהשמחה במעונו רק שבע ברכות אומרים תחת החופה ובסעודה הראשונה

דברי שלום - הלכות והליכות

הקנין ועכ"פ לא יהא מוקדם. וביותר צריכין לשים לב בכתובות של קאמפיוטער, שהזמן כבר נדפס בתוכו. וע"כ במקום שכבר נדפס הזמן, ויש חשש שהחופה לא יהא עד ביה"ש, וכ"ש לילה, יקבלו קנין מבעוד יום, ואז כשר. ולכתחילה ידפיסו בו זמן של לילה דשטר מאוחר כשרה (עי' רדב"ז ח"ד קע"ד, רמ"ע ס"ה, שאילת שלום מה"ת ס"י ע"א, מנח"פ אה"ע ס"ו).

ז) ראוי שאבי החתן והכלה יעיינו (אם לא עיינו קודם) אם השמות הם כהוגן.

ח) רב המסדר קידושין (או שאר בקי) יעיין בהכתובה אם הכל כשורה ובפרט שם, מקום, וזמן. (ולכתחילה יעשה זאת ימים לפני החתונה). ואם יש טעות צריך לכתוב כתובה אחרת.

ט) החתן והעדים עומדים בשעת קבלת הקנין משום כבוד המצוה.

י) לכתחילה יקחו חפץ של אחד מהעדים שגדלו לכה"פ ג' על ג' אצבעות (לא הגורה או עט). ונוהגין ליקח כובע או סודר שקורין שאל.

תופסים, שאם יצטרך לו יהא מוכן בידו. וכן נכון שהיא עמו הקיצור נחלת שבעה, שאם יוולד שאלה ידע על אתר.

א*) נכון מכמה טעמים שהחתן יתן לאביו דאלער אחד לקנות הטבעת והכתובה ויגביה אותן ג"ט לקנותן.

ב) החתן יעיין כל הכתובה לדעת מה מקנה. וידע ויבין כל התוכן. והעדים ישמעו מפה החתן שיודע ומבין כל התוכן (כמבואר אה"ע ס"ו סי"ג).

ג) העדים בעצמם צריכין לידע לקרות הכתובה ולהבין התוכן (עי' כאן בסופו, התוכן), וע"כ יקראו שניהם הכתובה, אחר שמבינין התוכן. עי' חו"מ מ"ה ס"ב, אה"ע ס"ו סי"ג.

ד) ישימו לב אם העדים או נשותיהן קרובים זה לזה או למשפחת החתן או הכלה. ואפילו קרוב שכשר להלכה, אין לוקחין לכתחילה.

ה) העדים יעינו בהכתובה טרם מקבלין קנין באופן שיבינו התוכן לדעת ע"מ מקבלין הקנין, ושידעו על מה הם חותמין, (וכבר הדפסתי תוכן הכתובה בלשון המובן ונכון לעי' שם החתן וכן העדים, שיבינו היטב כל התוכן).

ו) העדים ישימו לב אם זמן שבכתובה מתאים לזמן קבלת

הלכות דרך החיים

הוי חופה רק כשיש יחוד הראוי לביאה ואם כן הוי כאלו לא היה החופה רק בלילה והוי כאלו הלילה יום החופה והוי הלילה יומא קמא ולכן אלמן שנשא אלמנה ביום ולא טבלה עד הלילה ונתייחדו בחדר אחד אחר הטבילה והיה יחוד הראוי לביאה מברכין שבע ברכות בסעודה שאוכלין אחר היחוד: דין בעילת מצוה וברכתה (סימן רכז)
א. הבעל בעילת מצוה פורש מיד אפילו היא קטנה

ברכות כשיש בכל סעודה פ"ח:
טו. עוד שם בב"ש ס"ק ה' דמסיק דבאלמן שנשא אלמנה אין מברכין ז' ברכות רק כשהסעודה הוא ביום של החופה דוקא אבל כשהחופה היה ביום והסעודה בלילה אין מברכין ז' ברכות. אמנם לפענ"ד נראה דוקא כשהיה ביום יחוד הראוי לביאה דאז היה ביום יום החופה אבל אם לא היה יחוד רק בלילה לא מיקרי חופה דהא באלמנה לא

דברי שלום - הלכות והליכות

סתם כתובה אלא יתיעצו עם הבקי בידיני כתובה דאשתכח בה טעותא.
כ"ג) אם היא זמן גשמים בשעת החופה, אז צריכים לעיין אם נתקלקלו אותיות הכתובה, ואז צריכים לכתוב כתובה אחרת.
כ"ד) הכתובה יתנו מיד אחר קריאתה לאבי הכלה שיהא ברשותו עד שיגיע לרשות הזוג, והכלה תדע שהכתובה ברשות אביה.
כ"ה) הקו"ן שמושכין אחר מילוי מקום הפנוי 'הא מרוחק קצת מהאותיות שלפניו ושלאחריו, שלא ימשוך עד תחת האות (כמו באו' יו"ד).
כ"ו) אם נתקלקל הכתובה או נמצא בו טעות או נאבד, כותבין כתובה אחרת כנוסח כתובה הראשונה, באלו התנאים: א) העדים הראשונים יחתמו עליו. ב) צריכין לשאול העדים, אם זוכרין היטב קבלת הקנין, וגם שהי' בזמן הנכתב בכתובה. לדוגמא: צריך לזכור בעצמו דאז בעת קבלת הקנין הי' יום שלישי בשבת כ"ד מרחשון שנת תשנ"ו. ואם לאו, צריך לכתוב אירכסא או טעותא ע"י הבקי בהן. (אה"ע ס"ו ס"ד, וע"ש בשבילי דוד, ונח"ש סי' י"ג ס"ז, ובאר מרדכי סי' י').
כ"ז) לדעת כמה מורים, לא יעטפו הכתובה בפלעסטי"ק דבוק (לעמיניע"ט) ולא לקפלו או לסבבו, אלא יהא מונח בתוך וואַגליע ענוועלעא"פ, במקום שהאשה יודעת ותוכל להגיע לו.
כ"ח) יאמרו לאבי הכלה שבגמר קריאת הכתובה יקח הכתובה לכיסו, ויאמר לבתו שמונח אצלו. ובהזדמנות הקרובה תקחנו לביתה. ויהא מונח במקום שתוכל להגיע אליו בכל עת, ותדע איה מונח, כי הכתובה שלה הוא. (עי' שלחה"ע סי' ח' דף מ"ה מ"ו).
כ"ט) ממלא התורף יזהר שלא יהיו היודי"ן ארוכין, ודל"ת כצדי"ק, ור"ש כמו כ"ף, כללו של דבר, כל אות כתיבה יפה ושלימה, ואין אות דבוקה לחברתה.
ל) אחר שחתמו העדים שוב לא יסיפו שום דבר בהשטר, דאין החתימה חוזר וניעור על הניתוסף (עי' קצוה"ח סי' מ"ה

א) מסבירין להחתן שקונה החפץ ע"י שגיביו ג' טפחים וזוה מקנה כל השיעבודים שבכתובה להכלה. ויאמרו להחתן להגביה היטב, דג' טפחים י"ב אצבעות הן (12 אינטשע"ס).
י"ב) העדים יסתכלו היטב על החתן לראות היאך עושה הקנין ואם אחד לא הסתכל לפי רגע יעשה קנין עוד הפעם עד שיהא ברי ששניהם ראו היטב.
י"ג) מיד אחר קבלת הקנין ימלאו תיבת וקנינא עוד טרם חותמין, ויזהרו בזה היטב.
י"ד) אח"כ יחתמו העדים זה אחר זה לפי שנותיהם קודם הישיש ואח"כ הצעיר.
ט"ו) יחתמו כמו שקורין אותן לס"ת שמים ושם אביהם (ותואר כהן או לוי בגמר שם האב) ולכתוב תיבת "עד" אח"כ. ואין כותבין שום תואר כמו הק' או בן ר' אלא השמות לבד. גם אין כותבין שם משפחה. וכן לא נ"י או שליט"א על שם האב.
ט"ז) יזהרו מטעותים בחתימה כי מעוות לא יוכל לתקון (לפעמים) ויצטרכו כתובה חדשה, ועל"כ נכון שיחתמו שמים על נייר פשוט טרם חותמים על הכתובה ולשאול (האחראי) אם טוב היא, ומשם יעתיק אח"כ. ולא יכתבו השם בר"ת.
י"ז) לא יהין שום אחד לעשות מחיקות כלל (וגם ווייט-אָוט בכלל), או לכתוב בין השיטין, וחויץ לשיטה, לצד ימין או שמאל.
י"ח) בכל מקומות הפנויות ימשוך קו למלאותו.
י"ט) אחר חתימת העדים אין מוסיפין עוד שום דבר בהכתובה לפיכך יזהרו שיהא הכל נגמר בטוב ויפיו לפנ"ז.
כ) אם שכחו לכתוב תיבת "עד" ישלימו העד עצמו ולא אחר. ויכול להשלימו גם אחר כמה ימים אם זוכר היטב הכל, כפי שיתבאר הלאה או'.
כ"א) יזהרו מאד שלא יהי' על הכתובה תואר המנוח, ז"ל, וגם לא נ"י, שליט"א.
כ"ב) נולד שאלה בשעת קריאת הכתובה בחופה יגמרו קריאתה, ולאחר החופה מיד יכתבו אחרת ויחתמו עדים הראשונים. ואם אין כאן עדים הראשונים לא יכתבו

~ הלכות דרך החיים ~

נדה דבנדה אסור לו לישב ע"ג מטתה אף שאינה במטה אבל בזו מותר לו לישן על מטתה כשאינה במטה וגם מתחלת למנות ז' נקיים ביום חמישי לשימושה ובנדה גמורה אף שפסקה מלראות אינה מתחלת למנות ז' נקיים עד יום ששי לשימושה (ס"א):

ב. אחר שמצא דם בתולים מברך ברכה זו אשר צג אגוז בגן עדן ואומרים אותה בלא שם ומלכות (שם):

~ דברי שלום - הלכות והליכות ~

וקוין אלו אפשר למלאות גם אחר חתימת העדים בדיעבד. ל"ד) כשיש חשש פסלות בכתובה, וא"א לכתוב כעת אחרת, יתן להכלה משכונן שיעור עיקר כתובה (\$200). ע"י ח"מ אה"ע ס"ו סק"א שלחה"ע ח"א כג.:

ל"ה) לא יא בולט בתחלת או סוף השורה, או תלויות בין השורות.

ל"ו) בקאמפיוטער כתובות צריכין להזהר מאד, שהרבה מהם האותיות נקפצין בניקל מאד ע"י קיפול או לחות, ולפעמים במושמוש הידים לבד. ובהני לא ישתמשו כלל, וכן בצילום (קאפ"ע) רק אם האותיות נקראין היטב ובהירין.

שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה ואפילו בדקה עצמה אחר הבעילה ולא מצאה דם טמאה דחיישינן שמא ראתה טפת דם כחרדל וחיפהו שכבת זרע ולכן צריכין להכין מטה מיוחדת להחתן שיסכב עליה אחר שפורש ממנה מפני שתיכף אחר שפורש ממנה אסור אפילו ליגע בה וכ"ש לשכב עמה במטה אחת וצריך לנהוג עמה כבשאר נדה לענין הרחקה אלא בזה חלוקה משאר

סק"א) אלא יכתבו כתובה חדשה (ע"ע פחד יצחק או' כתובה, ובס' ויען אברהם אבה"ע ס' י"ג).

ל"א) לא ישתמשו בכתובה שיש בהחלל שממלאין, קוי שורות נדפסים.

ל"ב) לא ימחקו, הן לגרוד אותיות, והן להעביר הקולמוס והן ע"י חיפו ווי"ט אוי"ט, או לשנות אות הנכתב לאות אחרת. ואם עשו כן יחליפו הכתובה באחרת.

ל"ג) בכל מקום פנוי אחר שמילאו ונשאר חלל, ימשיכו קו למלאות החלל, ויזהר שהקו יהא באמצע, לא למועלה ולא למטה, וגם רחוק כשיעור אות מהתיבה שלפניו ושלאחריו.

שטר כתובה

בעזרת השם יתברך

בסימן טוב ובמזל טוב

ב בשבת לחדש שנת חמשת אלפים ושבע מאות לבריאת עולם למנין שאנו מנין כאן איך

ר' בן ר' אמר לה להדא

איתתא בת הוי לי לאנתו כדת משה וישראל ואנא אפלא ואוקיר ואיוון ואפרנס יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלאחין ומוקרין וזנין ומפרנסין לנשיהון בקושטא ויהיבנא ליכי כסף כתובתיך זוזי מאה ומזוניכי וכסותיכי וסיפוקיכי ומיעל לותיכי כאורח כל ארעא וצביאת מרת דא והות ליה לאנתו ודן נדוניא דהנעלת ליה בין בכסף בין בזהב בין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה ובשימושא דערסא הכל קבל עליו מו"ה חתן דגן בחמשים זקוקים כסף צרוף וצבי מו"ה חתן דגן והוסיף לה מן דיליה עוד חמשים זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל מאה זקוקים כסף צרוף וכך אמר מו"ה חתן דגן אחריות שטר כתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מכל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקני נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא מנאי ואפילו מן גלימא דעל כתפאי בחיים ובמות מן יומא דגן ולעלם ואחריות שטר כתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו מו"ה חתן דגן כחומר כל שטרי כתובות ותוספתות דנהגין בבנת ישראל העשוין כתקון חכמים ז"ל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן מו"ה בן ר' חתן דגן למרת בת איתתא דא ככל מה דכתוב ומפורש לעיל במנא דכשר למקניא ביה הכל שריר וקיים

נאם נאם

תריני מוכן לשא אשה בקדושין, לקים מצות בוראנו ותברך לקח אשה בכתבה וקדושין, וזו הכנה לקים מצות פרו ורבו, וכל מצות עשה ולא תעשה הנלוות ונמשכות מלקיחת אשה. והנה עשיתי הפא מידי. ואתה ברב רחמיה תטע אהבה ואחזה, שלום ורעות בינינו על דבר כבוד שמך, ותופנו לקים מצות פריה ורביה, וכל המצות הנמשכות, ותברכנו מברכותיך. ותקים בנו מקרא שפתוב: לא תאנה אליך רעה, ונגע לא יקרב באהליך.

ותריני מוכן לקדשה בטבעת זו פדת משה וישראל, ולהיותנו תחת חפה בזמן שבע ברכות, וקדם להן ברפת ארוסין. וידענו כי כל פרט ופרט רבו סודותיו ורמזיו, ובשר אנחנו ולא בינת אדם לנו. ויהי רצון מלפניך 36 אלהינו ואלהי אבותינו, שתקבל מעשי המצות והברכות האלו כאלו פגנו בכל הפונות הראויות לנו, ודרך כלל אנו מכונים בכל לתקן את שרש מצות אלו במקום עליון, לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה. וברב רחמיה תשמרנו מפל חטא, ויהיו כל מעשינו לשם שמים. ובפרט בשבעת ימי המשטה, ולא יארע לנו שום תקלה ושום מקרה רע, ותצילנו מיצר הרע, וחסד 36 מעולם יהי עלינו סתרה צנה וסחרה: ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו פוננה עלינו, ומעשה ידינו פוננהו:

כשמביאין את החתן לחופה, מזמרין:

מי אדיר על הכל. מי ברוך על הכל. מי גדול על הכל.

מי דגול על הכל. הוא יברך את החתן ואת הכלה:

כשמביאין את הכלה לחופה, מזמרין:

מי בן שיח שושן חוחים, אהבת פלה משוש דודים,

הוא יברך את החתן ואת הכלה:

נוהגים לעשות החופה תחת השמים לסימן ברכה. מוליכים את החתן תחת החופה ומעמידים אותו כשפניו למזרח, ומעמידים את הכלה לימין החתן, והרב המסדר את הקידושין מצדד את עצמו ופניו למזרח ומברך:

ברוך אתה יהוה אלהינו <sup>אדון הכל
היה חת ויהיה
יאחור ונתי</sup> מלך העולם, בורא פרי הגפן:

ברוך אתה יהוה אלהינו <sup>אדון הכל
היה חת ויהיה
יאחור ונתי</sup> מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו, וצונו על העריות, ואסר לנו את הארוסות. והתיר לנו את הנשואות לנו, על ידי חפה וקדושין. ברוך אתה יהוה אלהינו <sup>אדון הכל
היה חת ויהיה
יאחור ונתי</sup>, מקדש עמו ישראל על ידי חפה וקדושין:

והחתן והכלה שותין מהכוס, ואחר כך מקדש החתן את הכלה בטבעת לפני עדים כשרים, ואומר:

הָרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי בְּטַבְעַת זו כַּדְת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל:

וקורין הכתובה, ואחר כך מוסרין הכתובה לכלה, ומברכין על כוס שני ואומרין אלו שבע ברכות:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:** תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

(בשבע ברכות שאחר ברכת המזון מתחילין כאן)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֵכֵל
בְּרָא לְכְבוֹדוֹ:** תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר הָאָדָם:** תְּקוּף בַּעַל הַיְסוּלָת
וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹלֵם

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר**

יָצַר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְמֵ דְמוּת תְּבִנִיתוֹ, וְהִתְקִין

לוֹ מְמוֹנָה בְּנֵי עַדֵי עַד. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יוֹצֵר הָאָדָם: אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ

שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתַגֵּל הַעֲקָרָה, בְּקַבּוּץ בְּנֵיהַ לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, מְשַׂמַּח צִיּוֹן בְּבִנְיָה: אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ

שִׂמַּח תְּשַׂמַּח רַעִים הָאֱהוּבִים, כְּשִׂמַּחְךָ יִצִּירְךָ בְּגַן עֵדֶן מְקַדֵּם.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, מְשַׂמַּח חֲתָן וְכֻלָּה: אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר**

בְּרָא שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה, חֲתָן וְכֻלָּה, גִּילָה רִנָּה, דִּיּוּצָה

וְחִדּוּהַ, אֶהְבָּה וְאֶחָה, וְשָׁלוֹם וְרַעוּת, מִהֲרָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ

אֱלֹהֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם, קוֹל

שָׁשׂוֹן, וְקוֹל שִׂמְחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כֻּלָּה, קוֹל מְצַהֲלוֹת חֲתָנִים

**מְחַפְּתֵם, וְנִעְרִים מִמִּשְׁתֵּה נְגִינָתֵם. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֵרוֹן הַכֹּל
הָיָה הָיָה וְהָיָה
יְאֹהֲרֵנוּ**

מְשַׂמַּח חֲתָן עִם הַכֻּלָּה: (ובברכת המזון מברך עתה על הכוס)

סדר ברית מילה

אין מלין עד שתנץ החמה יום שמיני ללידתו, וכל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות ומלין בבוקר. ומדליקין הרבה נרות בבית הכנסת בשעת המילה. ואין חולצין התפילין עד אחרי המילה.

קודם שימול המוהל יאמר תפילה זו

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם הַנְּנִי מוֹדָה וּמְשַׁבַּח וּמְחַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁבְּרָאתָנוּ יְיָ מֵאֵין לֹא לְצַדִּיק חוֹבָה כִּי אִם נְדָבָה וְרִצּוֹן וְאַהֲבָה כְּמִדַּת טוֹבָךָ וְחֶסֶדְךָ כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ מִחַיִּים שְׁפָתַי

הלכות דרך החיים

ערלה כבושה (היינו שמא העור נדבק מאוד בבשרו) ובודק בידיים ובמראית עיניים ולא בברזל דלא לעייק ליה ורואים ונזהרים היאך מלין וממתנינים לו הרבה ואינו חושש ליום שמיני ללידתו שלא יביאהו לידי סכנה ואם נראה לו איזה ערלה כבושה מברכין על המילה ואין מחללין עליה את השבת אבל אם אין נראית לו ערלה כבושה אין מברכין על המילה ג"כ (סי' רס"ג):

דין איזה מילה דוחה שבת ויו"ט [סימן רל]

א. מילה בזמנה דוחה שבת ויו"ט אבל שלא בזמנה אינה דוחה ואפילו בזמנה אינה דוחה אלא המילה עצמה ופריעה ומציצה ואפילו אם פירש חוזר על ציצין המעכבין את המילה היינו אם נשאר מהעור עור החופה רוב גובהה או רוב היקפה כמו שנתבאר לעיל ועל ציצין שאין מעכבין אם לא פירש חוזר ואם פירש חוזר ומותר לטלטל האיזמל לאחר המילה להצניעו אף דא"צ לו עוד באותו שבת אבל מכשירי מילה אינן דוחין שבת כיון שהיה אפשר לעשותם מבע"י ואפילו דרך כרמלית שהוא רק מדרבנן אסור להביא סכין בשבת כדי למולו (סי' רס"ו):

דיני זמן המילה [סימן רכט]

א. אין מלין עד שתנץ החמה יום שמיני ללידתו ואם מל משעלה ע"ה יצא וכל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימין למצות ומלין בבוקר ואפילו מילה שלא בזמנה אינה אלא ביום. עבר ומל בלילה צריך להטיף ממנו דם ברית ביום ובשבת אסור (דלא ניתנה שבת לדחות אלא למילה ממש ולא על הטפת דם ברית) וכן אם מלו תוך ח' וביום נמי דינא הכי (י"ד סי' רס"ב וש"ך שם ובסי' רס"ד ס"ק ר'):
ב. חולה אין מלין אותו עד שיבריא וממתנינים מעת שנתרפא מחליו ז' ימים מעל"ע ואז מלין אותו בד"א בחולי של כל הגוף כגון שחלצתו חמה וכיוצא בזה אבל אם חלה באחד מאיבריו כגון שכאבו לו עיניו כאב מועט ממתנינים לו עד שיבריא ולאחר שיבריא מלין אותו מיד ואם כאבו לו עיניו כאב גדול היינו שהיו שותתין דמעות מחמת הכאב או דם או שהיה בו ריר מתחלת חליו הוי כחולי של כל הגוף (שם):

ג. נולד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית בעור העטרה במקום המילה ומיהו בנחת וצריכא מילתא למבדקיה טובא יפה יפה שמא יש שם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

[שער יב (המפקד) פרק ז] מצות מילה. כל איש מישאל מעם קדוש שנולד לו בן זכר, מיום הולדו יכניס שמחה עצומה בלבו, כי חסדו עליו גבר לזכותו בבן זכר להכניסו בברית עבדות הבורא ית"ש ויתעלה. ולברך הברכה שנתחייב לברך לה' יתעלה, ברכת הטוב והמטיב ע"פ דינא דגמ' (ברכות נט, ב) על שזיכה אותו בבן זכר, כמרז"ל (פסחים סה, א): אשרי מי שבניו זכרים, ואישורו ותהלותיו וזכותו של זה האדם שבניו זכרים, שזיכה בעבור צדקם חון חשרת רב טוב הצפון לעתיד עבור צער גדולו וחנוכו לתלמוד תורה הקדושה וחנוכו לנער במצות הקדושים ע"פ דרכו גם כי יזקין אל יסור ממנה, ולגודל מעלתה תקנו אנשי כה"ג להאב לברך הטוב והמטיב הודאה להשם יתעלה בעד הולדו. והנה בודאי אין כוונתם על אמירת הברכה בפיו לבד, רק בהצטרפות עם המחשבה, שצריך האדם להכניס שמחה עצומה וההודאה בלבו על זה להשם יתעלה. והנה זולת ההודאה הכללית הנ"ל שבעת הולדו, ראוי לאדם גם

יִשְׁבְּחוּנְךָ שְׁנַתָּה בִּי נְשִׁמָּה קְדוֹשָׁה וְיִהְיוּהָרָה וְרוּחֵינִית. וְעוֹד הַגְּדִלְתָּ חֶסְדְּךָ עָלַי שְׁלֵא עֲשִׂיתָנִי אִשָּׁה אוֹ עֶבֶד. וְעַל הַכֹּל יִתְגַּדֵּל וְיִתְרוֹמֵם שְׁמֶךָ לְעוֹלָם שְׁנַתָּה לִי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהֶאֱמִין בְּךָ כִּי אַתָּה אֵל אֱמֶת וְתוֹרַת מֹשֶׁה עִבְדְּךָ בְּכַתָּב וּבְעַל פִּה אֱמֶת. וְחַתְּמָתָ אוֹת בְּרִיתְךָ בְּבִשְׂרֵי לְאוֹת בֵּינִי וּבֵינֶיךָ לְהַמּוֹל כָּל זָכָר לְאוֹת כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ וְאֲנִי עִבְדְּךָ חַתוּם בְּחוֹתְמְךָ הַקְּדוֹשׁ

❧ הלכות דרך החיים ❧

דרך כרמלית כללו של דבר כ"ד שעשייתו בשבת אסורה עליו משום שבות מותר לעשותה בשבת ע"י עו"ג לצורך מילה ודבר שאסור לו בשבת משום מלאכה גמורה אסור לעשותה בשבת ע"י עו"ג (סם). ולכן מותר ליקח רקב עץ שקורין (מוהל מעל) מן הכותל בשבת ע"י עו"ג ואף שעושה גומא משום דחופר גומא וא"צ אלא לעפרה פטור אבל אסור וע"י עו"ג מותר אפילו לכתחלה לצורך מילה ודוקא שהוא תיחוח אבל אסור לכתשו אפילו על ידי עו"ג (כנ"ל):

דין אם נולד בין השמשות [סימן רלא]

ב. מלו את הקטן בשבת ואח"כ נתפזרו הסמנים שוחקין לו סמנים אחרים אפילו בשבת מפני שסכנה היא לו אבל אם נתפזרו הסמנים קודם המילה אין לחלל שבת ולשחוק סמנים אלא דוחין המילה עד לאחר השבת וכ"ש היכא שלא היו לו סמנים מע"ש שאין שוחקין בשבת אלא דוחין את המילה עד אחר השבת (סם):

ג. שכח ולא הביאו סכין מע"ש אומר לעו"ג להביא סכין בשבת ובלבד שלא יביא אותו דרך ר"ה רק

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

להאי ברית, קרי קב"ה לפמליא דיליה ואמר חמו מאי בריה עבדית בעלמא, ביה שעתא אודמן אליהו וטאס עלמא בד' טאסין ואודמן תמן כו', עכ"ל. ובדף צ"ה ע"א ז"ל: תאני כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא כאלו אקריב כל קורבנין דעלמא לקמיה דקב"ה וכאלו בני מדבחא שלימתא קמיה, בג"כ בעי לסדרא מדבחא במאני חד מליא ארעא למגזר עלי' האי קיימא קדישא ואתחשב קמיה קב"ה כאלו אדבח עלי' וקרבנין עאנא ותורי וניחא לי' יתיר מכלהו כו' עכ"ל. והעיקר לעשות מצוה רבא זו בשמחה עצומה מאוד. וכן הוא מבואר בזה"ק בעמוד הנ"ל וז"ל: בג"כ זכאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוא ברעותא קמי קב"ה ובעי למחדי בהאי חולקא כל ההוא יומא דכתיב כו'. עכ"ל. וכן בפ' תזריע בר"מ דף מ"ד ע"א ז"ל: כל בר נש אצטרך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקב"ה בחדוה ברעו דלבא למיעל לי' תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנא שלים לאתקבלא ברעוא כו' עכ"ל.

אחיי ורעיי איך לא יתלהב לב אדם על גודל מצוה זו מיום לידת בנו כנ"ל, ואיך לא יתלהב לבו בקרבנו ביחוד בשעה שלובש בגדי יום טוב ביום השמיני, שיו"ט שלו הוא, לילך לבהכ"נ למול, וביותר כי בא מועד הבאת התינוק לבהכ"נ.

לרבות כל השבעת ימים מיום הלידה עד יום המילה, להכניס הודאה עצומה בלבד בשמחה עצומה. ואשרי המחכה להגיע מיום אל יום, אימתי יבא לידו יום השמיני למול את בשר ערלתו של בנו להכניסו אז בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, ושעל ידי זה יכנס בחלק הקדוש של יוצרנו ובוראנו ית"ש, והיה לאות ברית חותם קודש שנותן בבשרו רא"י מספקת ואות מפורסם שמכניס בנו זה לעבדות יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה, וכל הימים אשר חי הוא שואל לה' להיות לו עבד עולם לשמור תורתו הקדושה ותמימה, והשם יתעלה ויתרום ויתנשא זכרו לעד יהי' לו אלוה ולאדון לעולם. ואיך לא יתלהב לבב אביו ברוב החדוה והשמחה שזכה להכניס בנו תחת כנפי יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה, הלא אלהי עולם ה' בעולמות שברא העה"ז והעולמות העליונים הקדושים לאין קץ ותכלית למספרם, ועדיו בחתימה זכין לו לאדם בבשרו לאות ברית קודש להיות לו לעבדים ומחזיקים בבריתו, לזכותם בשביל זה לכל טוב הצפון, ויחשב כצג באיתון להקריב ריח ניחוח לה' ב"ה וב"ש, כמבואר בזה"ק בארוכה. ובכדי להלהיב לבך הנגי שם לפניך על השיעור קטן בכל היכולת, וז"ל הזה"ק בפ' לך דף צ"ג ע"א: א"ר אבא בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה

כִּי אָמַרְתָּ לִי עֲבָדִי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. וְעוֹד נִתְּתָ לִי מִתְּנַת חֲנֹם שְׁזִפִּית אוֹתִי לְהִיּוֹת אֲמָצְעִי לְהַכְנִים בְּנֶיךָ תַּחַת כְּנָפֵי שְׂכִינְתְּךָ וְלִמּוֹל אֶת בְּשָׂר עַרְלָתְךָם וּלְהַכְנִים בְּאוֹת בְּרִית קִדְשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם וְעַמְּךָ בְּלֹם צְדִיקִים. לְכֵן הִנְנִי מִתְחַנֵּן אֵלֶיךָ אֵל שְׁדֵי, שְׁתַּסִּיעֵנִי וְתַצִּילֵנִי מִיָּצָר הָרַע, שְׁלֵא לְטַמֵּא אוֹת בְּרִית קִדְשׁ וְחוֹתְמְךָ שְׁשֻׁמָּת בְּבִשְׂרִי. וְכֵן כָּל הַנְּמוּלִים עַל יְדֵי יִשְׁמְרוּ אֶת בְּרִית קִדְשׁ מִכָּל טְמֵאָה, שְׁלֵא יִקְרְבוּ אֶל הָעֲרִיּוֹת וְלֹא אֶל שְׁנִיּוֹת מַדְבְּרֵי סוּפְרִים. אוֹ עִם נְדָה אוֹ זָכָר, אוֹ בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. אוֹ עִם פּוֹתִית אוֹ עִם פְּנוּיָה בְּלֹא קְדוּשָׁין.

הלכות דרך החיים

ג. קטן שנולד כשהוא מהול וא"צ רק להטפת דם ברית אין ממברכין עליו שום ברכה לא ברכת המילה ולא ברכת להכניסו ולא ברכת אשר קידש כו' (שם):
 ד. ממזר כישראל הוא ומברכין עליו ברכת המילה עד כורת הברית אבל א"א או"א קיים את הילד כו' וכן העומדים אצל המילה א"א כשם שנכנס כו' וכן מפרסמים בשעת המילה שהוא ממזר וכן מלין אותו בחצר ביהכ"נ אצל פתח ביהכ"נ (שם):
 ה. בד' צומות ואפילו בט' באב נותנין לתינוקות לשנות מן הכוס של ברכה וביה"כ אין ליתן לתינוקות רק נותנין לתינוק הנימול מן הכוס חוץ מה שנותנין בפי התינוק כשאומרים בדמיק חיי (שם):
 ו. אם יש שני תינוקות למול אפילו של אדם אחד המנהג שלא להביא שניהם לביהכ"נ למול בפ"א אלא בזה אחר זה ומברכין כל הברכות לכא"א בפני עצמו (שם):
 ז. היכא דאפשר עבדינן למילה בעשרה והיכא דלא אפשר עבדינן בפחות מ' (שם):
 ח. אין ממברכין שהחיינו בשעת המילה אפילו כשהאב בעצמו מל את בנו ואפילו בנו הבכור אין ממברכין שהחיינו בשעת המילה רק בשעת פדיון הבן (שם):
 ט. אבי הבן עומד אצל המוהל להודיע שהוא שלוחו (שם):
 י. נותנין את הערלה בחול ועפר וכן רוקקין דם המציצה בעפר ואם הוא שבת צריך להיות החול והעפר מוכנים (שם):
 יא. נוהגין לעשות כסא לאלהיו שנקרא מלאך הברית וכשמניחו יאמר בפירוש שהוא כסא של אליהו ואבי הבן והעומדים שם יאמרו קודם המילה הפסוק (אשרי תבחר ותקרב ישכון חצירך) (שם בט"ז):
 יב. אחר המילה אומרים עלינו ונוהגין שלא לחלוץ התפילין עד אחר המילה משום שהתפילין אות והמילה ג"כ אות (שם ס"ס בש"ך):

ד. אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת שמא יקלקל ונמצא מחלל שבת ואם כבר מל אפילו פעם אחת מותר למול בשבת (שם):
 דין מילה בשבת לתינוק הנוול לז' או לח' חדשים [סימן רלב]
 א. מי שנולד בחודש השביעי מלין אותו בשבת אפילו לא נגמרו שעריו וצפרניו אבל מי שנולד בחודש השמיני אין מלין אותו בשבת אא"כ נגמרו שעריו וצפרניו ואם הוא ספק בן שמונה או בן ז' אם נגמרו שעריו וצפרניו מלין אותו בשבת ומותר לחלל עליו שבת כמו בכל תינוק הנימול בשבת אבל אם לא נגמרו שעריו וצפרניו אין מלין אותו בשבת (ט"ז ס' רס"ו):
 ב. מילה שלא בזמנה מותר למול ביום ה' או ביום ו' ולא חיישינן מפני שגורם צער ביום השבת (שם):
 קצת דיני מילה וברכת מילה [סימן רלג]
 א. המל מברך אקבמ"ו על המילה ואבי הבן מברך בין חתיכת הערלה לפריעה אקבמ"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ואם בירך בדיעבד קודם המילה או אחר פריעה יצא וכן אם אבי הבן בעצמו הוא המוהל מברך שנים עובר לעשייתן ואם אין אבי הבן אצל המילה מברך הסנדק בין מילה לפריעה ברכה זו ואחרים שעומדים אצל המילה אומרים כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמע"ט. האב והמוהל כשמברכין צריכין לעמוד אבל התופס התינוק כשמברך נוהגים שיושב ומברך. כל העם שאצל המילה צריכים לעמוד מלבד הסנדק שהוא יושב ואח"כ ממברכין על הכוס ואומרים אשר קידש ידיד כו' (ס' רס"ה):
 ב. בנוסח הברכה אם אין לו אב אומרים קיים את הילד הזה לאמו ומדלגין לאביו ואם אין לו אם אומרים קיים את הילד הזה לאביו ומדלגין לאמו ואם מתו שניהם אומרים קיים את הילד הזה ויקרא שמו בישראל ומדלגין לאביו ולאמו (שם):

או עם פלה בבית חמיה. או עם גשותיהן שלא פדרפן. ולא שום דבר הגורם המושכת ערלה חס ושלום, ובני וכל הנמולים על ידי וכל בני ישראל עמך. לא ימירו את דתם ומונתם לא ברצון ולא באנס. אלא תמיד יהיו חזקים באמונתם פדת תורת משה עבדך עד יום מותם. ותתן פניהם חזקים נגד המקפרגים אותם על אמונתם. ומצחם פנחשה נגד מצחם. שלא יבושו בעולם הזה ולא יפלמו לעולם הבא, ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתשלח את אליהו הנביא עתה לראות את מצוה זו. ויהיה הילד הזה פריא ולא חולה פדי שאוכל לקים מצות מילה בזמנה. ותזכני למולו פהגן וכשורה ובפונה הראויה, ותהיה מקבל לפניך עבודתי במצוה זו פאלו הקרבתי לפניך קרבן על גפי המזבח, וכעקדת יצחק תרצני פרחמיך הרבים, ולא יספן הילד הזה מחמת מילה חס וחלילה. ותשלח רפואה שלמה וחיים להילד הזה ולאמו. פרפואת חזקתו מלך יהודה מחליו, וכמרים הנביאה מצרעתה, וכנעמן מצרעתו. וכמי מרה על ידי משה רבינו עליו השלום, וכמי יריחו על ידי אלישע. ובזכות מצוה זו תרחם עלינו שלא יגזרו עלינו האמות גורות רעות לבטל מצוה זו מישראל. ותזכני למדת אברהם אבינו עליו השלום שהכניס גרים תחת פנפי השכינה. ובנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. ובזכות מצוה זו החתומה בבשרנו נזכה לראות פני השכינה, פמו שאמר הפתוב ומבשרי אחזה אלוהי. ותצילני מן הגיהנם, פמו שאמר הפתוב גם את פדם פריהך שלחתי אסיריך. ושלח לנו הגואל במהרה בימינו אמן:

~ הלכות דרך החיים ~

אי לא אשתהי אין קוברין אותו ב"ט א' אפילו ע"י עו"ג ומשהינן ליה עד יום טוב ב' וקוברין אותו ע"י עו"ג ולא ע"י ישראל ואם אשתהי קוברין אותו ביום טוב א' ע"י עו"ג ואם מת ביום טוב ב' קוברין אותו בו ביום ע"י עו"ג ולא ע"י ישראל:

ה. תינוק שלא נימול שמת בתוך שלשים יום אפילו גמרו שערי וצפרניו ואפילו אשתהי אין קוברין אפילו ב"ט ב' אפילו ע"י עו"ג אלא משהינן ליה עד אחר י"ט ומסירין ערלתו וקוברין אותו (ולענין טלטול המת ממקום למקום עיין לקמן בהלכות אבילות כי שם נתבאר דינו על נכון):

דין אונן שיש לו בן למול [סימן רלה]

א. אונן שיש לו בן למול אם אפשר להקוברים שיתפללו תחלה בבוקר ולקבור את המת קודם שיוצאים מביהכ"נ יקברו את המת תחלה בכדי שאבי הבן יהא יכול לברך ברכה להכניסו כו' ואם א"א לקוברו קודם שיוצאים מביהכ"נ ימול הבן בביהכ"נ קודם עלינו והסנדק יברך להכניסו כו' והאונן מותר ליכנס לביהכ"נ רק לא יברך ברכת להכניסו (ט"ז סי' שמי"א ב"ד):

דין תינוק שמת קודם שנימול. ודין אם מת בשבת או ביום טוב דרך החיים הקדמה ותוכן עניינים [סימן רלד]

א. תינוק שמת קודם שנימול מלין אותו על קברו בצור או בקנה ואין מברכין על המילה אבל משימין לו שם לזכר שירחמוהו מן השמים ויחיה בתחיית המתים (סימן רס"ג):

ב. תינוק שנימול או תינוקת אחר שלשים ללידתה שמתו ב"ט אם העת קר ואין בזיון שלא אשתהי אין לקברו ביום טוב א' אפילו ע"י עו"ג אלא משהינן לו עד י"ט ב' ואז קוברין אותו כמו גדול (מ"א סי' תקכ"ו דלא כהב"ח):

ג. תינוק שלא נימול מחמת איזה סיבה ומת לאחר שלשים ב"ט אף דאשתהי אין קוברין אותו ביום טוב א' מחמת שצריכין למולו ואין למולו ב"ט א' ע"י עו"ג ומשהינן לו עד יום טוב ב' ומסירין ערלתו וקוברין אותו וליכא בזיון בזה שכל לכבודו מותר להלינו (א"ר שם):

ד. תינוק שנימול או נקבה תוך שלשים ללידתה שמתו ב"ט בין גמרו שערי וצפרניו בין לא גמרו

תפלה לסנדק קודם המילה מספר עבודת הקודש, להרחי"ד א

לְשֵׁם יחוד קדשא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיַנְתָּהּ בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוּ וְרַחֲמוּ לְיַחַד שֵׁם יו"ד ק"ה בוא"ו ק"ה
 בְּיַחְוֵדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנִי בָּא לְהִיּוֹת סַנְדָּק, וְאַהֲיָה כְּפֶסֶא וּמְזַבַּח
 לַעֲשׂוֹת עַל יְרֵכֵי הַמִּילָה. וְיֵהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִהְיֶה מְזַבַּח כְּפָרָה,
 שְׂתִכַּפֵּר עַל כָּל חַטָּאתֵי וְעֲוֹנוֹתֵי וּפְשָׁעֵי וּבִכְפָּרְט מִה שֶׁפָּגַמְתִּי בִירְכֵי וּבְאֹת בְּרִית קִדְשׁ.
 וְתַעֲלֶה עָלֵינוּ כְּאֵלֹו בּוֹנֵנוּ בְּכָל הַפְּגוּמֹת הָרְאוּיֹת לְכוּן. וְתִמְלֵא כָּל הַשְּׂמֹטֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בָהֶם.
 וְתִהְיֶה הַמִּילָה חֲשׂוּבָה כְּקַטְרֵת סַמִּים, כְּדַכְתִּיב: גִּבְעַת הָעֵרְלוֹת, וּכְתִיב גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה. וְתִקְיָם
 בְּנוּ מִקְרָא שְׂכָתוֹב, יְשִׁימוּ קַטֹּרֶה בְּאַפְךָ, וְכִלִּיל עַל מְזַבְחֶךָ. בְּרַךְ ה' חֵילֹו וּפְעַל יָדָיו תִּרְצֶה.
 וְיֵהִי נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

תפלה לאבי הבן קודם המילה

לְשֵׁם יחוד קדשא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיַנְתָּהּ בְּדַחֲלוֹ וְרַחֲמוּ וְרַחֲמוּ לְיַחַדָּא שֵׁם י"ק בו"ק
 בְּיַחְוֵדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנִי בָּא לְקִיָּם מְצוֹת עֲשֵׂה וּבִיּוֹם הַשְּׂמִינִי יִמֹל
 בְּשַׁר עֲרַלְתּוֹ לְתַקֵּן אֶת שְׂרָשָׁה בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן. וְהִרְיֵנִי מוֹסֵר בְּנִי לְמוֹחֵל, וְאַנִּי מְמַנֶּה אוֹתוֹ
 שְׁלִיחַ גְּמוּר שְׂיִמּוֹל אֶת בְּנִי כְּדַת מַה לַעֲשׂוֹת. וְיֵהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאַלֹהֵי אֲבוֹתַי,
 שְׂתַעֲלֶה עָלֵי כְּאֵלֹו קִימְתִי מְצוּהָ זֶה עִם כָּל הַפְּגוּמֹת הָרְאוּיֹת לְכוּן בְּמְצוֹת מִילָה וּפְרִיעָה
 וּמְצִיצָה, וְיִתְגַּלּוּ הַחֲסֵדִים בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים, וְתִהְיֶה מְצוּהָ זֶה לְפָנֶיךָ פְּרִיחַ נִיחוּחַ, וְתִשְׁפִיעַ
 נְשִׁמָּה קְדוֹשָׁה לְיֶלֶד. וְאַלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב יִבְרַךְ לְשִׁמְרַת בְּרִיתוֹ וְשִׁלָּא יַחְטֵא כָּלֵל. וְתִזְכְּנֵי
 לִי וּלְאִמּוֹ לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹת, וְיִהְיֶה חֶכֶם וְחָסִיד וּבַעַל מְדוּת מְטוֹבֹת וּבְרִיא מְזוּלָה, וְנִשְׁמַח
 בּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ וּנְגִיעָהוּ לְחֶפֶה. וְעַתָּה הִנֵּה הַבֵּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי לְקִיָּם
 מְצוֹתֶיךָ, וּבִירְאָה וְאַהֲבָה וּשְׂמִיחָה רַבָּה בְּאֵתִי הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַב רַחֲמֶיךָ תִּבְרַכְנֵנוּ
 מִבְּרַכּוֹתֶיךָ, וְתִשְׁמַחְנֵנוּ בְּעֲבוּדְתֶךָ, וְתִצְלִילֵנוּ מִכָּל חַטָּא, וְתִזְכְּנֵנוּ לְקִיָּם כָּל הַמְצוֹת שֶׁבְּתוֹרָה.
 חַנּוּן ה', כִּי אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל הַיּוֹם. עֲזָרְנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׂמֶךָ, וְהִצִּילֵנוּ וּכְפַר עַל
 חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׂמֶךָ. וְיֵהִי נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

כשמביאין התינוק לבית הכנסת למול, אומרים הקהל:

בְּרוּךְ הַבָּא: יכוון שאליהו בא עמו

והאב אומר: **אֲשֶׁרֵי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ:**

והעומדים שם אומרים: **נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ, קִדְשׁ הַיְכָלְךָ:**

מנהג ארץ ישראל תובב"א

אביו מקבל את התינוק מה"קווסטר" ואומר והקהל חוזר אחריו פסוק בפסוק

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

לשם יחוד וכו'. וכבר נדפס בסדורים לשם יחוד שיאמר האבי הבן בבהכ"נ קודם המילה.

זוהר התפילה - סדר ברית מילה

תתפט

ויקח את הנער ויניחחו על ברכי הסנדק, והאב עומד על יד המוהל להודיע שהוא שלוחו, והמוהל מברך הברכה בקול רם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֹת וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה:

ואחר כך יחתוך הערלה ואבי הבן מברך, ואם אין לו אב מברך הסנדק:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֹת וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בְּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ:

נוהגין בארץ ישראל שהאב מברך שהחיינו בשעת המילה אף שהבן אינו בכור:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֹת וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֵינּוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמְן הַזֶּה:

והקהל עונים:

כְּשֵׁם שְׁנַכְנַם לְבְרִית, כִּן יִכְנַם לְתוֹרָה וּלְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים:

ובעשותו החיתוך ימהר מאד הפריעה והמציצה, וישים הערלה בחול או בעפר ואחר כך יטול המוהל את ידיו ואחר כך מברכין על הכוס:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֹת וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי} ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְכֹלֹת וּבַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשׁ יָדֶיךָ מִבְּטָן, וְחָק בְּשָׂארוֹ שָׁם. וְצִאֲצִאיוֹ חָתָם בְּאוֹת בְּרִית קִדְּשׁ, עַל כֵּן בְּשֹׁכֵר זֹאת, אֵל חַי חֲלַקְנוּ צוּרְנוּ, צִוָּה (נ"א: צוּה) לְהַצִּיל יְדִידוֹת שְׂאֵרְנוּ מִשַּׁחַת, לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בְּבִשְׂרָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הוֹת וְהִיא יֵאָחֵז וְנִרְוֵי}, בּוֹרֵת הַבְּרִית:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

וביותר בשעה שישמע ברכת המילה מפי המוהל, בריך הברכה: להכניסו בבריתו של א"א, בשמחה עצומה בלבו מאוד ומאוד. גם כל יום הוא של ודי בהערה זו.

אֱלֹהֵינוּ ^{תקנה, בעל היכולת ובעל המוחות כולם} ואלהי ^{תקנה, בעל היכולת ובעל המוחות כולם} אבותינו, קים את הילד הזה
 לאביו ולאמו ויקרא שמו בישראל (פלוגי בר פלוני) ישמח
 האב ביוצא חלציו, (אם האב בעצמו מברך יאמר, יהי רצון שאשמח
 ביוצא חלציו,) (ליתום מהאב יאמר, ישמח האב בגן עדן ביוצא חלציו,)
 ותגל אמו בפרי בטנה, (ליתום מהאם יאמר, ותגל אמו בגן עדן בפרי
 בטנה,) כפתוב, ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. ונאמר,
 ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיוך, ואמר לך בדמיוך חיי
 (כשאומר "בדמיוך חיי" יתן מעט מהיין בפי התינוק), ואמר לך בדמיוך חיי. ונאמר,
 זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: אשר פרת את
 אברהם ושבעתו לישחק: ויעמידה ליעקב לחק, לישראל
 ברית עולם: ונאמר, וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת
 ימים, באשר צוה אתו אלהים: הודו ליהוה <sup>אדון הכל
 היה רחוק וצוה
 יאחזיקונו</sup> כי טוב,
 כי לעולם חסדו הודו. (פב"פ, יזכיר שם הילד) זה הקטן גדול יהיה, בשם
 שנכנס לברית, בן יפנס לתורה ולחפה ולמעשים טובים:

ישתה הסנדק מכוס של ברכה, גם יתן להתינוק הנימול מעט מכוס של ברכה, כמו שעשה כשאמר
 בדמיוך חיי, ואחר כך יעמוד המוהל ויתפלל תפלה זו, גם האב יתפלל תפלה זו תיכף אחר המילה:

רבוננו של עולם, יהי רצון מלפניך, שיהא חשוב ומרצה ומקבל
 לפניך, באלו הקרבתיהו לפני כסא כבודך, ואתה פרחמיוך
 הרבים, שלח על ידי מלאכך הקדושים נשמה קדושה וטהורה
 (לפב"פ) (האב אומר לבני) הנמול עתה לשמך הגדול, ושיהיה לבו פתוח
 כפתחו של אולם בתורתך הקדושה, ללמד וללמד לשמר ולעשות,
 ותן לו אריכות ימים ושנים, חיים של יראת חטא, חיים של עשר
 וכבוד, חיים שתמלא משאלות לבו לטובה, אמן וכן יהי רצון:

גאולה לברית מילה

יום לִיבְשָׁה נֶהֱפְכוּ מְצוּלִים, שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: הַמְּבַעֵת
 בְּתַרְמִית, רְגְלֵי בֵת עֲנַמִּית, וּפְעָמֵי שׁוּלְמִית, יָפוּ בְנַעְלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה
 שְׁבַחוּ גְאוּלִים: וְכָל רוֹאֵי יִשׁוּרוּן, בְּבֵית הוֹדֵי יִשְׁרוּן, אֵין פְּאֵל יִשׁוּרוּן,
 וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: דְּגְלֵי כֶּן תָּרִים, עַל הַנְּשֹׂאֲרִים,
 וְתִלְקֵט נַפְזָרִים, כְּמִלְקֵט שְׁבָלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: הַבָּאִים עִמָּךְ,
 בְּבְרִית חוֹתְמָךְ, וּמִבְטָן לְשִׁמְךָ, הִמָּה נְמוּלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: הִרְאָה
 אוֹתוֹתֶם, לְכָל רוֹאֵי אוֹתֶם, וְעַל פְּנֵי כְסוּתֶם, יַעֲשׂוּ גְדִילִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה
 שְׁבַחוּ גְאוּלִים: לְמִי זֹאת נִרְשָׁמַת, הִכָּר נָא דְבַר אֱמֶת, לְמִי הַחוֹתְמַת, וּלְמִי
 הַפְּתִילִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: וְשׁוֹב שְׁנִית לְקִדְשָׁה, וְאֵל תּוֹסִיף לְגִרְשָׁה,
 וְהַעֲלֵה אוֹר שְׁמֻשָּׁה, וְנָסוּ הַצְּלָלִים. שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ גְאוּלִים: יְדִידִים רוֹמְמוֹךְ,
 בְּשִׁירָה קִדְמוֹךְ, מִי כְּמִכָּה, יְהוֹדֵנָה ^{אֵין חֲבִיל} בְּאֵלִים, שִׁירָה חֲדָשָׁה שְׁבַחוּ
 גְאוּלִים: בְּגִלְל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים וְתִבְיֵא גְאֻלָּה לְבָנֵי בְנֵיהֶם:

סדר פדיון הבן

מביאים את הילד לפני הכהן, והאב אומר לו:

זֶה בְּנִי בְכוּרִי וְהוּא פֶטֶר רַחֵם לְאִמּוֹ הַיִּשְׂרָאֵלִית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 צָוָה לְפָדוֹתוֹ שְׁנַאמַר וּפְדוּיוֹ מִכֶּן חֲדָשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֻשָּׁת
 שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא. וְנֹאמַר, קִדַּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר
 כָּל רַחֵם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבְבַהֲמָה, לִי הוּא:

ליקוט מספר יסוד ושוש העבודה

עונת קיום מצוה זו ביום ל"א. ובהגיע יום ל"א,
 וביותר בהגיע תור עת זמן הסעודה של מצוה
 במנין עשרה, כמבואר בש"ע יו"ד סי' ש"ה, אז
 יכניס הודאה עצומה בלבו להשם יתעלה בשמחה
 עצומה יותר ויותר.

וביחוד בשעת הפדיון מהכהן, אז יכניס בלבו
 שמחה עצומה ביותר וביותר לאמר: הא לך חמש
 סלעים בעד פדיון בני בכורי כאשר צוני הבורא

פדיון הבן: ונוסף גם הוא על האב הודאה עצומה
 להשם יתעלה, בהולד לו בן בכור פטר רחם, על
 שזיכה אותו הבורא ית"ש על אחת טובה כפולה
 ומכופלת ג"כ במצוה העודפת אחרי שמנה ימי
 מילה, עוד קיום המצוה של פדיון הבן, ישמח ויגיל
 מאוד ויתן הודאה עצומה להשם יתעלה מיום
 הולדו בחסד אל כל היום וכל הלילה תמיד לא
 יחשה, מזכירים את ה' תמיד על תשוקת ותוחלת

הכהן שואל את אבי הילד:

**מאי בעית טָפִי, לַתֵּן לִי בְנֶךָ בְּכוֹרֶךָ, שֶׁהוּא פֶטֶר רַחֵם לְאִמּוֹ, אוּ בְעֵית
לְפָדוֹתוֹ בְּעֵד חֲמֵשׁ סְלָעִים כְּדַמְחִיבְתָּ מְדַאֲרִיתָא:**

האב משיב לכהן:

חֲפִץ אָנִי לְפָדוֹת אֶת בְּנִי וְהִילָךְ דְּמִי פְדִיּוֹנוֹ כְּדַמְחִיבְתִּי מְדַאֲרִיתָא:

האב אומר:

לְשֵׁם יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוֹ, לְיַחְדָּא שֵׁם י"ק
בו"ק בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֵנָּה אֲנֹכִי בָּא לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה מִן הַתּוֹרָה
שֶׁצִּוְנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָד הַתְּפִלָּה. וְהִרִינִי נוֹתֵן חֲמִשָּׁה סְלָעִים לְכַהֵן
סוּד הַחֶסֶד. וַיְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה וְיִלְחִינּוּ וְיִלְחִינּוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲלֶה עָלֵינוּ כְּפָאֵלּוּ פּוֹנְתֵי
בְּכָל פּוֹנְתוֹת הָרְאוּיוֹת לְמִצְוָה זוֹ, וְתַעֲלֶה עָלֵינוּ כְּפָאֵלּוּ קִמְתִּיתָ בְּכָל פְּרִטְיָה וְדִקְדוּקָיָה וְתִרְוִיג
מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּהֶן. וּבְרוּב רַחֲמֶיךָ, בְּכַח שְׁאֵנִי מְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ לְפָדוֹת פֶּטֶר רַחֵם יִתְמַתְקוּ
הַדִּינִים הָעוֹלָיִם בְּכָלְלוֹתָם פֶּטֶר. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ, יְהִיָּה לָהֶם מְנוּחַ
וְנַחַת רֵיחַ, וְתַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כְּפָאֵלּוּ קִימוֹ מִצְוָה זוֹ בְּפוֹעֵל, כִּי רַחוּם אַתָּה. וְאַתָּה בְּרַב רַחֲמֶיךָ
תִּשְׁמֹר וְתִנְצֹר לְבָנֵי הַבְּכוֹר שְׁאֵנִי פוֹדֶה אוֹתוֹ מִכָּל רָע, וַיְהִיָּה פְדוּי וּמְשֻׁחָרֵר מֵהַפֶּטֶרָא

ליקוט מספר יסוד ושוורש העבודה

את כסף ערכו או את המשכון, לא יעשה כן
בישראל רק מי שהשעה דחוקה לו ביותר, ועכ"ז
יסכים בלבו הסכמה גמורה וחלוטה שנותן לכהן
זה החפץ במתנה גמורה עבור הפדיון חלף בנו
הבכור, ואף אם לא יחזיר לו הכהן החפץ לא יהי
בלבו על הכהן שום תרעומות. אך מי שיש לו
איזה פרנסה, אף שהיא בדחוקות ובצמצום, ישליך
על ה' יהבו לקיים מ"ע זו מן התורה כתקונה, ליתן
לכהן את כסף הפדיון ה' סלעים בכסף או בשהו
כסף ספרים או שאר מטלטלין שיש לו, ונתן
הכסף וקם לו לכהן לחלוטין. ויחקור היטיב עם
לומדי תורה הדין של סך ה' סלעים בזמן הזה כי
שמעתי שחקרו ושקלו סכום וחשבון ה' סלעים
כסף מזוקק ע"פ דעת הפוסקים, עולה כסף מקנתו
סך חמשה ועשרים זהובים פוליש ורביעית זהב
פוי. והבוחר יבחר באי זה כהן הגון ואביון, ויקיים
בזה גם מצות צדקה שהיא ג"כ מ"ע מן התורה. ודי
בהערה זו. וכוונת הכהן בעת קבלתו החמשה
סלעים מאבי הבן, נתבאר לעיל בעלית הכהן
בקריאת התורה של שבת, ע"ש.

ית"ש ויתעלה, ויברך ברכת שהחיינו בשמחה
עצומה עד מאד, על זכיית קיום מ"ע זו. וגודל
התקון של מ"ע זו, הובא בזה"ק בהקדמת בראשית
ד' י"ד ע"א וז"ל: פקודא תליסר למעבד פורקניא
לברי' לקשרא לי' בחיין, דתרין ממנין גינהו חד
דחיין וחד דמותא וקיימין עלי' דבר נש וכד יפרוק
ב"ג לברי' מידא דההוא מותא פריק ליה ולא יכיל
לשלטאה עלי' ורזא דא כו' ועל דא בההוא פורקנא
אתקיים דא דחיים ואתחלש ההוא דמותא, בפורקנא
דא קני לי' (פ"י לבנו הבכור) חיים כמה דאתמר וההוא
סטרא בישא שבק ליה ולא אחיד ב"י עכ"ל.

אחי ורעי, ממאמר הקדוש הזה יכול אדם
להתבונן גודל התקון של הפדיון בבן בכור
בעצמו, לבר קיום מ"ע מן התורה. ואיך ראוי אף
מי שיש לו רק קצת ריוח פרנסתו, לבטוח בשם
אלהיו ית"ש ויתעלה, ליתן החמשה סלעים להכהן
לחלוטין, ויהי נכון לבו בטוח בה' ב"ה וב"ש
שימלא לו בכפלי כפלים. ולא כמו שנוהגין עתה,
הלא היא ברבת בני עמינו עם קדוש, שפודין
באיזה משכון ובטוח שאחר הפדיון יחזיר לו הכהן

אַחַרְא וּמְכַל רַע, וְתַגְדְּלֵהוּ לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹת, וְתַתֵּן בּוֹ פֶחַח לְהַדְרִיכּוֹ לְעַבְדֶּדְתְּךָ וּלְעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ.
כֵּן יְהִי רְצוֹן אָמֵן:

האב מחזיק את המטבעות בידו, ומושיט את ידו ליתנם לכהן, ובעוד שהמטבעות בידו, קודם שנותנם לכהן, מברך:

והאב מברך ברכה זו וברכת שהחיינו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן הַבֵּן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעֵנוּ לְיָמֵן הַזֶּה: ונותן מיד המטבעות לכהן.

והכהן מברך על כוס יין מיד אחר הפדיון:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן: הַכֹּהֵן מוֹלִיךְ אֶת הַמַּטְבְּעוֹת בִּידוֹ עַל רֹאשׁ הַבֵּן, וְאוֹמֵר:

זֶה תַּחַת זֶה. זֶה חִילּוֹף זֶה. זֶה מְחוּל עַל זֶה. וַיִּפְּנֵם זֶה הַבֵּן לְחַיִּים, לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם. יְהִי רְצוֹן, שֶׁשָּׂשִׂים שְׂנַכְנָם לְפְדִיּוֹן, כֵּן יִפְּנֵם לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְנֹאמַר אָמֵן:

הכהן נותן ידיו על ראש הילד ומברכו:

יִשְׁמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה: יְבַרְכֶךָ יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} וַיִּשְׁמְרֶךָ: יֵאָר יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם: כִּי אַרְךָ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לְךָ: יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּהֵן הָיָה הַיּוֹם וְהָיָה יְאִהֲרֹנוּ} יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רַע וַיִּשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ:

יש נוהגים שהכהן מברך ברכה זו המובאת בטור בלא הזכרת השם, וכן נוהגים בק"ק

בְּרוּךְ אַתָּה (ה' אלוקינו) מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשׁ עַבְדְּךָ בְּמַעֲוֵי אִמּוֹ, וְלֹאֲרַבְעִים יוֹם חָלַק אֲבָרָיו, מֵאֲתִים וְאֲרַבְעִים וּשְׁמוֹנֶה אֲבָרִים, וְאַחַר כֵּךְ נִפְחַח בּוֹ גִּשְׁמָה, כִּפְתוּב וַיִּפְחַח בְּאִפּוֹ גִּשְׁמַת חַיִּים. עוֹר וּבָשָׂר הִלְבִּישׁוּ וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים סָכְכוּ, כִּפְתוּב עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשְׁכְּכֵנִי. וְצִוָּה לּוֹ מֵאֲכָל וּמִשְׂתֵּה, דְּבַשׁ וְחֵלֶב לְהַתְעַנֵּג בּוֹ, וְזָמַן לוֹ שְׁנֵי מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת לְשִׁמְרוֹ בְּתוֹךְ מַעֲוֵי אִמּוֹ, כִּפְתוּב, חַיִּים וְחֶסֶד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקַדְתָּךְ שְׁמֵרָה רֹחִי. אִמּוֹ אוֹמֵרֶת, זֶה בְּנִי בְּכוֹרִי, שְׁבוּ פֶתַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּלְתִי בְּמִנִּי. אָבִיו אוֹמֵר זֶה בְּנִי בְּכוֹרִי הוּא, וְאֲנִי מוֹזְהֵר לְפָדוֹתוֹ, שְׁנֹאמַר, וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ,

(ה' אלקי), שְׁכַשְׁם שְׁזִפִּיתָ אֶת אֲבִיו לְפָדוֹתוֹ, כִּן תִּזְכְּהוּ לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשֵׂים טוֹבִים.
בְּרוּךְ אַתָּה (ה') מְקַדֵּשׁ בְּכוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְפָדְיוֹנָם.

מנהג ישראל לעשות סעודה, וחושבין אותה לסעודת מצוה. (מגדל עז להיעב"ץ)

סדר סעודה וברכותיה

קודם אכילה יאמר מזמור כ"ג ותפלת רב ייבא סבא, וזו היא:

מְזֻמָּר לְדוֹד, יְהוָה רַעִי לֹא אֶחָסֵר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מִי מִנְחוֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי
יִשׁוּב, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֶלֶף בְּגִיא צַלְמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי
אַתָּה עֹמְדִי, שְׁבִטָּךְ וּמְשַׁעֲנֶתְךָ הַמָּוָה יִנְחַמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגְד צָרְרִי, דִּשְׁנֶת בְּשִׁמּוֹן
רֵאשִׁי, כּוֹסֵי רִוְיָה: אֵךְ טוֹב וְחָסֵד יִרְדְּפוּנִי כֹּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה לְאֶרְךָ יָמִים:

אור הישר - כתר נהורא

- יטול ידיו ב' פעמים לכל יד בסירוגין ויתחיל מימין ויאמר יד הגדולה כו'. ויכניס קשרי זרועותיו ויגביה ידיו ויאמר: שאו ידיכם כנ"ל בנטילת ידים שחרית וישפשף ידיו ויברך על נטילת ידים וינגב ידיו וכל זה יהיה מעומד. ובפרט בשבת שצריך לזוהר בזה.
- יזהר בניגוב ידים יפה. כל מי שאינו מנגב יפה כאילו אוכל לחם טמא. כתב מהר"ש שאין לטול ידיו ממים ששאבו ע"א [גוי] וכן שפחה, וכל שכן אשתו נדה.
- כשיאמר השם בברכת המוציא יגביה הפת. ובה' דהארץ יאריך מעט לא ידבר עד שיבלע המוציא. יש לאכול עשבים שלא נזרעו בידי אדם לקיים ואכלת את עשב השדה ואם באו שלא מחמת הסעודה יברך עליהם ברכה הראויה. העץ או האדמה.

- דיני נטילת ידים
- צריך לזוהר מאוד בנטילת ידים. וכל המזלזל בהם נעקר מן העולם. מי שלא נטל ידו נתגלגל במים. וזהו "אזי עבר על נפשנו המים הזדונים ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם" ראשי תיבות: נט"ל. ועם תיבת שלא יהיה ראשי תיבות שלא נטל ידיו. גם פירוש ברוך ה' שעלינו לא עברו המים הזדונים. וזהו "שלא נתננו טרף לשיניהם" ראשי תיבות שנט"ל.
- צריך לזוהר מאוד בנטילת ידים לדבר שטיבלו במשקה אך אין צריך לברך. יזהר לערות עליהם מים הרבה ובגמרא: אנה משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא חפנאי טיבותא. ובזוהר אמרו דרשב"י בריך אותו תלמיד "מלא ידינו מברכותיך" ראשי תיבות מים - בזכות נטילה כראוי.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

והסכמתי במחשבותי הסכמה וקבלה אמתיות שאזהר להלן מאוד בזה. ולהציג לפניכם בניי אהובי כל פרטי עשייה ודבר ומחשבה, בודאי זה אי אפשר, [אלא] אציג מכל ענין דבר אחד, ומזה

[צוואה לבניי פרק ו] אם הרגשתי בעצמי שעשיתי איזה שגגה נגד רצון הבורא ית"ש, הן במעשה הן בדבור הן במחשבה, התוודיתי תיכף ומיד לפני יוצרי ובוראי בשברון לב מאוד,

דברי שלום - הלכות והליכות

מִסְכַּת צִיצִית

סְגֻלַת סִיּוּם מִסְכַּת צִיצִית לְסַעֲדַת יוֹם הַשְּׁנָה [יוֹם הַזְכָּרוֹן], לְעֵלוֹי נְשָׁמוֹת יְקִירֵיכֶם

בו יבאר עצה נפלאה איך להפך כל סעדה של ימות החל, של הנפטר, לסעדת סיום, שהיא פידוע סעדת מצוה - וזה על ידי עשיית סיום מסכת ציצית לפני שאוכלים או ובפרט סעדת יום השנה [יום הזכרון - יורצ'ט - יארצ'ט]

ויהא רעוא מן קדם סתימא דכל סתימין רעוא דכל רעוין סתימא דכלא דיתמשך מלא עלאה מניה מן תרין מזלין נוצר ונקח דרך חד ונרון לאפא ואימא ומאבא ואימא לזעיר אנפין ומזעיר אנפין לחקל תפוחין קדישין דמתמן אתיהיב מזונא עלאה מרתיא דמתנין תמן מנא לצדיקיא. לנא ולכל ישראל בנהירו דאנפין וברעותא ובחדותא דכלא.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בזה, היינו שהייתי נזהר להפסיק כמעט רגע בין ענין לענין, אף אם היה הענין רק ב' תיבות, ומכ"ש אחד ג' וד' תיבות אם היתה הפסקת ענין מה. ותזהרו גם אתם בניי אהוביי מאוד בתחבולה זו, והזכרתי תחבולה זו בחבורי ג"כ. ואם תרגישו באמצע התפלה או בברכת המזון ושאר הודאות, במקום שאין ראוי להפסיק, בידויי פה שיצא מפיהם איזה שם משמות הקדושים שאינם נמחקים בלא כוונת הלב ר"ל, אזי תבקשו תיכף בלבבכם כפרה מלפני אדון כל, ובברכת שומע תפלה תתוודו על זה בפה מלא, ומכ"ש בידויי שאחר תפלת י"ח תתוודו עוד בזה הלשון: יוצרי ובוראי חטאתי עויתי כו', שהוצאתי מפי שמותיך הקדושים בלא כוונת הלב ולא חשתי לכבודך הקדוש, אויה לי ואוי על נפשי כו'. וכן אחר ברכת המזון ושאר הודאות. במחשבה, היינו שהרגשתי שחשבתי בענין מה שאין בה מצוה ויראת שמים, חזרתי תיכף לאחור ממחשבה זו, והייתי מתוודה

תקשו אל כל הענינים: על מעשה, היינו אם הרגשתי בעצמי שאכלתי יותר מכדי צרכי, שאוכל לבוא בשביל זה לידי ביטול תורה ותפלה בכונה, או חשבתי אולי בשביל זה אהיה מוכרח לבלות זמן יותר בעת נקיות הגוף, הייתי מתודה תיכף על זה ליוצרי ית"ש, וקבלתי עלי קבלה אמיתית שאזהר בזה מכאן ולהבא. וכיוצא בכל ענייני עשיית האדם. על דבור היינו אם הרגשתי בעצמי שיצאו מפי דבורים שלא לצורך מצוה ויראת שמים, אף שלא היו בדבורים אלו שום נדנדוד לשון הרע ורכילות ח"ו, רק שלא היו דבורים הכרחיים, הייתי מתודה תיכף על זה וקבלתי על עצמי כנ"ל בעניני העשיה. גם אם יצא מפי בתפלה או בברכת המזון ושאר ברכות, איזה תיבה בלא כוונת הלב כראוי, בקשתי תיכף בלבי כפרה מלפני אדון כל בשברון לב מאוד, והייתי נזהר להלן מאוד בזה, ולאחר סיום התפלה או הברכה התוודיתי בפה מלא על זה. והזהירות היתה לי

דברי שלום - הלכות והליכות

כל סעדה של חל, ובפרט לסעדת אפורה (יודיט) ליום השנה של יקירכם. - ובכך סעדת הירצית מתקדשת למצוה ועושה עלוי גדול לנפטר, ובפרט יש מעלה בלמוד מסכת זו, העוסקת ב"קדשים תהיו" ורומזת לזכרון כל מצוות התורה והיא מסכת קצרה בת 22 פסקאות - שרומזת לכ"ב האותיות של התורה הקדושה שמהן נארג עולם הפלבוש העליון, שפלבוש הציצית כנגד עולם הפלבוש.

שותים, כמו שנהג הצה"ק בעל השל"ח ז"ע, שהיה לומד קדם שטעם פלום, (למד) מסכת פלה, כי קלה, והוא לא היה רוצה להנות מהעולם הזה בלא סעדת מצוה כמו סיום מסכתא, או ברית מילה, או סעדת ארוסין ונשואין ולא כל יומא אתרחש ונשואין, לכן למד כל יום מסכת פלה. וכן נהגו הרבה צדיקים כמו הצה"ק רבי ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע, ועוד.

הרוצה לעשות סעדתו סעדת מצוה כל ימי השנה, ולמד מסכת ציצית, או שאר מסכתות קטנות, כמו מסכת פלה ועוד, וזה שנה לכל נפש שיכול כל אדם ללמד מסכת זו בגלל במשך פמה דקות, ויהא לו בכל סעדה שאוכל - סעדת סיום מסכת, ויזכה בזה לבחינת קדשת האכילה שקבל האכילה מתקדשת. וכן כשנתן תקון לנשמה ביום השנה [האפורה] של הנפטר [ארציט], וכן יכול לעשות סיום מסכת כשעולה לציין ביום ההולא, כמו שאמרו חז"ל שצריך לכבדם בחייהם ובמותם (קדושין ל"א). ושמות י"ש ביום הזכרון אחר התפלה, לשמחת עלוי הנשמה.

ידוע מהספרים הקדושים שעל כל תענוג בעולם הזה, שלא בקדשה (הפנה לתענוג לשם הנאת עצמו ולא לשם שמים) צריך האדם לאחר פטירתו לעבר חבוט הקבר - כדי להסיר את הסטרא אחרא שדבקה בו, וזה כדי לאפשר לנשמה להשתחרר מהגוף ולעלות, ולכן כדי להתקדש ולמנוע עד כמה שנתן את חבוט הקבר בגין תענוג שלא לשם שמים, נהגו צדיקים לאכל מאכלים שהם רק במסגרת סעדות מצוה, כמו סעדת סיום מסכת, ברית מילה, פדיון הבן, ונשואין וכו', (פי בסעדת מצוה האדם מונח והסטרא אחרא לא יכולה לדבק בו), לכן החידוש הוא שסדרנו ללמד מסכת ציצית לפני

וּאִפְּלוּ שְׂאִין אֲנַחְנוּ רְאוּיִין מִפְּנֵי חַטָּאתֵינוּ, אֲךְ אַתָּה אֵל טוֹב וְסִלַּח וְרַב חֶסֶד בְּרוֹב רַחֲמֶיךָ
 וְחֶסְדֶיךָ הַגְּדוֹלִים אַתָּה זֶן וּמִפְּרָנס לְכָל בְּרִיּוֹתֶיךָ, כְּאִמּוֹר פּוֹתַח אֶת יָדֶיךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי
 רְצוֹן: [ויש לומר תפלה זו בשמונה עשרה בשומע תפלה].

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

גם איך ראוי לאדם להתנהג כמ"ש בזה"ק פ' מקץ דף קצ"ט ע"ב, אף שמזונותיו של אדם קצובים ומוכנים לו, ועבר כירה מוכן הוא לסעוד סעד להביא לפניו לאכול מן המוכן, עכ"ז יתפלל קודם אכילתו לפני השם יתעלה ויתרומם על מזונותיו. וז"ל שם בזה"ק: פתח ואמר קרא אבתרי' (משלי כח, ח) איש אמונות רב ברכות, דא הוא בר נש דמהימנותא דקב"ה ב"י, כגון ר' ייסא סבא, דאע"ג דהוה ל"י מיכלא דההוא יומא למיכל, לא הוה מתקן ל"י עד דשאל מזונא קמי מלכא קדישא, לבתר דצלי צלותיה ושאל מזוני קמי מלכא, כדין הוה מתקין, והוה אמר תדיר לא נתקין עד דינתנון מבי מלכא עכ"ל. ובוודאי כי הוא זה כל האדם יכול לקיים עבודה זו, לבוא אל המלך מלכו ש"ע, להתחנן לו ולבקש מלפניו על מזונותיו קודם הנטילה בתפלה קצרה בזה"ל: יהי רצון מלפניך רבון כל העולמים ואדוני האדונים, שתתן לי פרנסתי ומזונותי ומזונות כל ישראל ברחמיך הרבים והטריפני לחם חקי בהיתר ולא באיסור ויקוים בי מקרא שכתוב (תהלים קמח, טו) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, ע"כ. ודי בזה.

בפה מלא על זה בקבלה אמתית להבא כנ"ל. ותזהרו בזה בניי אהוביי מאוד מאוד, שיהיה הודוי מרגלא בפייכם ובלבבכם בתמידות, ושודאי תזהרו להלן בדבר שהתודיתם לפני הבורא ית"ש מקודם עליה, לבד זה שהודוי בעצמו עושה פעולה גדולה בעולם העליון, כנזכר בזוהר הקדוש במקומות רבים. ודי בהערה זו.

[שער ז (הבכורות) פרק ה] הנה מה מאוד צריך האדם להזהר בזה, לפנות את עצמו קודם האכילה אם צריך לזה, כמבואר בזה"ק פ' תרומה דף קנ"ד ע"ב, וז"ל: שלחן דבר נש אצטרך לאשתכחא בנקיותא דגופא, דלא יתקרב למיכל מזונא דיל"י אלא בנקיותא דגרמי, וע"ד אצטרך ב"נ לפנאה גרמי בקדמיתא עד לא ייכול מזונא דשולחנא דכ"א, דההוא מזונא דאתקין ל"י ב"י אתרעי קב"ה בגין דלא יתקרב על ההוא שלחן קיא צואה, דאיהו מרזא דסטרא אחרא, וסטרא אחרא לא יקבל מההוא מזונא דשלחן דא כלום כו', ובגין כך אצטרך בר נש דלא יהיב מזונא דע"ג פתוריה לההוא קיא צואה, וכ"ש במעוי וכ"ש דאיהו טב לבר נש ובריא ותקונא דגופא, וע"ד שלחן איהו למיכל ב"י בדכ"ו עכ"ל.

דברי שלום - הלכות והליכות

למִסְכַּת זו יש פַּח סְגָלִי עֲלִיּוֹן לְהַעֲלוֹת וּלְרוֹמֵם אֶת הָאָדָם לְזַכֵּר אֶת כָּל מִצְוֹת ה', וְלַהֲיֹת קְדוֹשׁ
 לְאַלְקֵיו וְלַהֲיֹת מְקַבֵּל פְּנֵי שְׂבִינָה

בז אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמוציא אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו, וקאים על קברו עם שאר העם, להושיב ושיבה שם, ואין לך ושיבה גדולה מזו שכל הבנים והנכדים גומרים כל יום של השנה הראשונה ועושים כל יום סיום מסכת (וכך ראוי לנהוג בכל שנה ביום הורצייט).

ואם ירגיל האדם עצמו בהנהגה זו למשך תקופה שכל סעודותיו תהיינה רק מסעדת מצוה, יראה בחוש אף שמתעלה ומתקדש בזה, היות שגופו דמו ובשרו נזונים וגדלים מאכילות קדושות בסעדת מצוה, הרי הוא מזכר בזה את הנפש הבהמית ונצל מאחזיות הקלפות הנאחזים באכילה שמהם כל יצר הרע, שכוה להקניט לאדם ע"י תפיסתו באכילת התר של קלפת נגה, ומקילא ישתנו

החסידים חוגגים את יום הזכרון של צדיקהם ועושים אותו ליום הלולא. ויש מהם שנוהגים כן גם ביום הזכרון של אבותיהם, באמרום פי ביום זכרון תעלה נשמת המתים למדרגה רכה בגן עדן (עי' נשמות חיים ח"ב כ"א, מקורי המנהגים סי' צ"ח). ושותרים יין שרף ביום הזכרון אחר התפלה, לשמחת עלוי הנשמה. ויש האומרים להפך: פי ביום זה רע מזלם, לפיכך שותרים יין ואומרים "לחיים", להיטיב המזל (מנהגי בית יעקב סי' קכ"ד). ומה טוב לנשמה שבכל השנה הראשונה עושים כל הילדים והנכדים סיום מסכת לפני הסעדה, לטובת נשמת האב-האם וקנו וכו'. ובזה יקינו וכבוד עשו לו במוותו (דה"ב ל"ב) - מלמד שהושיבו ושיבה על קברו (ביק ט"ז): ופירש"י לעסק שם בתורה ביום מותו. ובמסכת יבמות (כ"ב): מביא רש"י מושבות הגאונים: מצאתי... יום שמת

זוהר התפילה - סדר סעודה וברכותיה

תצו

יזהר מאוד שיהיה מלח על השלחן קודם שיבצע. ויטבול ג' פעמים במלח אפילו בשבת ויום טוב.
ניח מפרוסת המוצא לאכול אותה אחר כל אכילתו:

קודם סעודה יטול ידיו ויברך:

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת יְהוָה אֲדוֹנָי הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר הַנּוֹרָא וְאֵשָׂא כַפֵּי אֶל מִצּוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְאֲשִׁיחָה בְּחֻקֶּיךָ.

אור הישר - כתו נהורא

אומרים תחנה יאמר שיר המעלות בשוב או לבני קרח
מזמור שיר יסודתו כו' ובחול יאמר מזמור אלקים יחננו.

יזכור מעט עצבות ודאגה על החורבן וגלות השכינה
לכן יאמר קודם ברכת המזון על נהרות בבל. וימים שאין

הלכות דרך החיים

לקמן שא"צ לברך המוציא מ"מ צריך ליטול ידיו
(א"ר בשם של"ה):
ד. אם אוכל שום דבר אפילו פירות וירקות או
בשר שטיבולו באחד מז' משקין והם (יין. דבש דבורים.
שמן. חלב. טל. דם. מים) אם דרכן של אותן דברים
לאכול בלא כף ומזלג אפילו אין נוגע בידו
המשקין או אפילו שאוכל ע"י כף ומזלג צריך
ליטול ידיו בלא ברכה ואפילו אין מטבל במשקין
רק ראש הפרק אעפ"כ צריך נטילה בלא ברכה
אבל דבר שאין דרכו לאכול בשום פעם רק ע"י
כף כגון (לאקש"ן או טייגלי"ך) ואין דרך לאכול וליגע
בידו א"צ נטילה (ט"ז):

דיני נטילת ידים לסעודה [סימן קצז]
א. אם אוכל כביצה פת שמברכין עליו המוציא
צריך ליטול ידיו אפילו אינו יודע להם שום טומאה
ויברך ענט"י אבל לפת שאין מברכין עליו המוציא
(כגון לחמניות או פת הבאה בכיסנין שיתבאר לקמן בעז"ה) א"צ
ליטול ידיו אבל אם קובע סעודתו עליו שצריך
לברך עליו המוציא צריכין נט"י ומברך ענט"י (מ"א
סי' קנ"ח ס"ק ב):
ב. אם אוכל פת שמברכין עליו המוציא פחות
מכביצה או אפילו פחות מכזית צריך ליטול ידיו
ואין מברך ענט"י (שם א"ר ופ"מ):
ג. אם אוכל פת למתק השתיה באופן שיתבאר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ולחיפך גודל העונש רח"ל, מבואר בזה"ק פ' לך
לך דף פ"ז ע"ב, וז"ל: כל מאן דלא נטיל ידיו
כדקא יאות, אף על גב דאתעניש לעילא אתענש
לתתא, ומאי עונשי לתתא, דגרם ל"י לגרמי
מסכנותא, כמה דעונשי כך, הכי הוא זכי מאן
דנטל ידיו כדקא יאות, דגרים לגרמי ברכאין
דלעילא דשראן ברכאן על ידיו כדקא יאות

ואחר ששפך את שיחו זו התפלה על מזונותיו
כנ"ל, יטול ידיו לאכילה שני פעמים בסרוגין על
כל יד ויד, וכל פינות שאתה פונה דרך ימין
תחלה, יטול הכלי ביד ימין ויתן אותה לידו
השמאלית ויריק בידו השמאלית על ידו הימנית
תחלה ואח"כ על ידו השמאלית, וכן נטילה שניה,
זה"ק והאריז"ל. וגודל שכר של נט"י לסעודה,

דברי שלום - הלכות והליכות

ואם כן בודאי שיש בלמוד מסכת זו כח סגלי עליין להעלות
ולרומם את האדם לזכר את כל מצוות ה', ולהיות קדוש
לאלקיו ולהיות מקבל פני שכינה. (ים החכמה).
לקבלת ספר מסכת ציצית הארוך והקצר מפעל זוהר
העולמי סניף בת ים 1911-65-0527
א. סגולה לכל הישועות ולהגנה מהצרות. ב. זוכה לישועות
גדולות בעולם הזה ובעולם הבא. ג. זוכה לקבלת פני שכינה.
ד. זוכה לקדושת האכילה - כל סעודותיו בחול הם סעודות
מצווה. ה. זוכה לקדש גופו ומחשבותיו - ויכול להגיע

ותעלו כל מהות מדותיו וזמחו ודעו ונהשגותיו בקדש,
ויפתחו לבו ושכלו לעבודת השי"ת להשגת התורה הקדושה,
שהכל תלוי ועומד על דרגת קדושת האכילה שאוכל האדם,
וכמו שהאריז"ל כל ספרי היראה והחסידות, וכל זה מסגלת
כל מסכתא ובפרט מסכת ציצית העוסקת בענין שבתה
עליו התורה הקדושה שמוסגל להביא האדם להזהר בלאו של
"ולא תתורו אחרי לבבכם" ול"והייתם קדשים לאלהיכם".
וידוע מהספרים הקדושים שבחלק התורה הקדושה של כל
מצווה ושל כל יו"ט וכדומה מנחים כל סגלות אור המצווה,

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.

אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הַיְהוּדִים הַגְּדוֹל
וְהַקָּדוֹשׁ

תְּהִיָּה בְעַל הַיְסוּד
וּבְעֵצֵי הַבְּחִינֹת סִימָן

הלכות דרך החיים

מטוגן בדבש אם אוכל ע"י מזלג ואינו נוגע בידו א"צ נטילה אבל אם אוכל בידו שלא ע"י מזלג צריך נטילה (שם א"ר בשם שלי"ה ופי"מ שם) כל משקה קרוש שאין בו טופח ע"מ להטפיח אינו משקה לענין נטילה זולת יין או מים (שם):
ז. האוכל פירות מבושלים במים אם משקה טופח עליהם צריך ליטול ידיו וכן האוכל פירות כבושים כגון (אוגערקע"ס) צריך ליטול ידיו אבל אם הם

ה. האוכל דבר מטוגן בחמאה כשהיא לחה ע"ג או שמטבל בחמאה צריך ליטול ידיו דחמאה כשנמוח הוי משקה אבל האוכל דבר המטוגן כמו ביצים וכיוצא בזה דלא הוי מז' משקין וטובל בחמאה קרושה א"צ ליטול ידיו כיון דהחמאה קרושה לכ"ע הוי כאוכל (ט"ז ופי"מ שם):
ו. האוכל מרקחת מטוגן (בצוקער) א"צ ליטול ידיו דלא הוי טיבולו במשקה אבל האוכל מרקחת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

קמי מלכא, דכתיב (דברים יד, כג) ואכלת לפני ה' אלהיך. תנינא, נטי" קודם אכילה כו'. תליתאה, נטילת ידים דיטול ימינא בשמאלא כו', דהא ימינא דבר נש כגוונא עלאה הוא למהוי ל"י שבחא על שמאלא כו'. רביעאה, דצריך להגביה ידיו לאחר נטילה בשעה שמברך, ויזווג שני זרועותיו

ואתברך בעותרא עכ"ל.
ויזהר בהגבהת הידים בעת הברכה, כמו בנטילת שחרית, והוא מבואר בז"ח ד' ס"ז ע"ב וז"ל: בברכת המזון אית י' מילין ידיעין. חד, לתקונא פתורא כפום ההיא מזונא, ומאן דלא הוה ל"י כל כך ויסדר פתורא איהו משובה, בגין דיתב למיכל

דברי שלום - הלכות והליכות

ליראת שמים. יא. מוסיף קדושה. יב. זוכה לאשה ולבנים, ועוד. סיום מסכת ציצית הרינו לומד לטובת נשמות פלוני בן פלוני עליו/עליה השלום

להשגה של רוח הקודש. ו. זוכה לבחינת "קדושים תהיו" ולא תתורו אחרי לבבכם וגו'. ז. שקולה כנגד כל מצוות התורה. ח. מוגן מכל רע ומשחית - ומעירות. ט. ניצל מחיבוט הקבר. י. זוכה

מסכת ציצית

ארבע כנפים פטור מן הציצית.

י. מצות ציצית, בית שמאי אומרים: ארבע חוטין של ארבע אצבעות, ובית הלל אומרים: שלוש חוטין של שלוש אצבעות. אמר רבי יוסי בר יהודה: אף קשאמרו בית הלל שלוש של שלוש, קרובים להיות דברי אלו כדברי אלו.
יא. שניר את התכלת ולא שניר את הלבן, את הלבן ולא את התכלת, מעכב, שהתכלת והלבן מעכבין זה את זה, רבי אומר: אינן מעכבין.
יב. ארבע ציציות מעכבות זו את זו מפיני שפילן מצוה אחת הן, רבי ישמעאל אומר: ארבע מצות הן.
יג. הציצית נתנה בתוך ג' אצבעות של כנף, יתר מקאן פסולה.
יד. נתנה בתתיל, פסולה, בין טפח לתתיל כשרה, ורבי אליעזר בן יעקב פוסל.
טו. קצצה וחיברה, כשרה, ורבי מאיר פוסל. עשאה בפני עצמה, כשרה.

א. הכל חביבין בציצית, רבי שמעון פוטר בנשים מפני שהזמן גרמא.
ב. כל קטן שהוא יודע להתעטף בציצית, אביו עושה לו ציצית.
ג. טלית שהוא מכסה ראשו ורבו חבת בציצית.
ד. וסדין, בית שמאי פוטרין ובית הלל מחביבין.
ה. אפיקרסין [סמוך לגוף] פטורה, ורבי עקיבא אומר: חבת.
ו. טלית כפולה חבת בציצית ר' שמעון פוטר.
ז. טלית שכולה תכלת חבת בציצית.
ח. כר שעשאו סדין, וסדין שעשאו טלית, הרי אלו חביבין.
ט. כסות הלילה ופרסי המטה הרי אלו פטורין מן הציצית. והטריגון [בגד שיש לו ג' קרנות] והפילגס [מין בגד משין] ופוקלתרין וארביקוה ואנטנה [כל אלה מיני בגדים שאין להם ד' כנפות] הרי אלו פטורין. זה הכלל: כל שאין לו

הלכות דרך החיים

נידוי ובא לידי עניות ונעקר מן העולם ואף על פי ששיעורו ברביעית יוסיף ליטול ידיו בשפע דאמר ר"ח אנא משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא חפנאי טיבותא (שם):

יב. מברך אחר נטילה קודם שמנגבה ואם שכח לברך קודם הניגוב מברך אח"כ אבל אם בירך המוציא שוב לא יברך על הנטילה (מי"א בשם תניא וא"ר שם):

יג. ספק אם בירך ענט"י אינו מברך: יד. צריך לנגבם היטב קודם שיבצע כי האוכל בלי ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא. ולא ינגב ידיו בחלוקו כי קשה לשכחה (מ"א):

דין מי שאין מצוים לפניו מים לנטילה [סימן קצח] א. אם אין מצוים לפניו מים לנטילה אם הוא בביתו אפילו שומרי גנות ופרדסים צריכין לחזר אחר מים שיעור מיל אם ודאי לו שימצא בתוך מיל (וכן הוא משמעות הגמרא ופוסקים ומה שנקט הירושלמי שומרי גנות לרבותא נקט אפילו שומרי גנות) ואם הולך בדרך אם ודאי לו שימצא מים תוך ד' מילין בדרך שרוצה לילך

נגובים א"צ ליטול ידיו (א"ר שם ס"ק ה'):

ח. האוכל לעקי"ך למתק השתיה וטובל הלעקי"ך ביי"ש לא היה דבר שטיבולו במשקה משום דזיעה היא מהתבואה והוי מי פירות ומה שיש מים ושמרים הוי מועט נגד הזיעה ועוד שנשתנה טעמו לגמרי (פ"מ שם) ואף אם הי"ש מזוג הוא במים מ"מ מועט הוא ואין צריך נטילה:

ט. מלח העשוי ממים הוי משקה. ולכן אם אוכל צנון במלח הוי דבר שטיבולו במשקה וצריך ליטול ידיו (פ"מ שם):

י. נטל ידיו לדבר שטיבולו במשקה ואח"כ רוצה לאכול פת אותה נטילה שנטל לא עלתה לו וצריך ליטול פעם אחרת בלא ברכה ואצ"ל אם נטל ידיו שלא בשביל אכילה כלל אלא בשביל שהיו מלוכלכות ואחר כך נמלך לאכול שצריך ליטול ידיו בשביל אכילה ואין צריך לברך ואם נגע בנתיים במקומות המטונפים יחזור ויטול ידיו בברכה (שם ועיי"ן מ"א):

יא. צריך לזהר בנט"י שכל המזלזל בנט"י חייב

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכת המוציא כו' ובגיני כך אצטרך לדקדק בה"א דהמוציא כו'. תמנאה, דלא יהא גרגרן ובלען אלא כמאן דאכיל קמי מלכא כו'. תשיעאה, למהוי על פתורי דברי תורה דהא תנינן שלחן דלית ביי דברי תורה הרי הוא כמאן דאכל מזבחי מתים כו'. עשיראה, מים אחרונים דאנון חובא לאתעברא זוהמא בישא מיני' ולמיהב חולקא לסטרא בישא מההוא זוהמא דעל ידוי בגין דלא ישתכח מקטרגא לגבי' כו', עכ"ל בקצור היותר אפשרי.

כאחת בשעת הגבהת ידיו כו', דכתיב (תהלים קלד, ב) שאו ידיכם קודש וברכו את ה', מ"ט בגין דאצבען אינון דיוקנא עלאי כו'. (אך יזהר שיהיו כפיו פרושות זה מזה כמבואר למעלה בשערים הקדומים מזה"ק), חמישאה, דצריך לברכא ככוונה, (ר"ל ברכת על נטילת ידים), בגין לאתערא ברכאן לעילא בדיוקנא דאצבען. שתיתאה, למיהב מההוא מיכלא למסכנא כו', ומצוה מן המובחר למיהב מההוא מיכלא דאיהו אכיל מכל שפר דאיהו אכיל מכל שפר דאיהו תאיב כו'. שביעאה, לברכה

דברי שלום - הלכות והליכות

ט. הצובע טלית לעצמו, אם (לכסות) [לנסות] בה הרי זו פסולה.
 כ. צבעה ארבע וחמשה פעמים פסולה, שאין צובעין תכלת אלא בחלזון.
 כא. חלזון למה הוא דומה? בריאתו דומה לדג, וגופו דומה לקריע. ואינו עולה אלא (לשבת) [לשבעים] שנים, לפיכך דמיו ביקר.
 כב. המוציא תכלת אף על פי שהיא שזורה פסולה, שאין לזקחין תכלת אלא מן המטמחה.

טז. הלוקח טלית מן העובד כוכבים ומן הכותי ומוציא בה תכלת, הרי זו פסולה, ומשיל ישראל הרי זו בחזקתה.
 יז. טלית שנטלה אחת מוציאתיה אוחז בה ויוצא, נטלו שתיים מקצה קמין קריגון, ומשילש (נגיעים יב א) נטלו שלוש אסור לצאת בה.
 יח. אין מתירין ציצית על המת. אבא שאול בן בטנית אומר: מתה, אבא אבא לי, כשאמנות התיר לי ציציות שיש בה משום קדשה, וחקמים אומרים: אין בה משום קדשה, אלא עושה אותה תכריך למות ומרדעת לחמור.

~ הלכות דרך החיים ~

לשם צריך להמתין עד שיגיע לשם וכן אם יחזור לחזור לאחריו ואסור לו לאכול בלא נטילה (אפילו לאחריו עד מיל וימצא שם מים לנטילה צריך דבר שטיבולו במשקה אפילו ע"י מפה אבל אם

~ דברי שלום - הלכות והליכות ~

סיום מסכת ציצית

סגולת סיום מסכת ציצית לסעדת יום השנה [יום הזכרון], לעלוי נשמת יקיריכם

מרפבה לעליה בקדושה, בקדשת האכילה - לכל סעדות החל וליוריציט.

הדרו על מסכת ציצית והדר עלו. דעתו על מסכת ציצית ודעת עלו. לא נתגששי מנ מסכת ציצית ולא תתגששי מנ לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי:

יהי רצון מלפני ה' אלקינו ואלהי אבותינו שתהא תורת אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. הנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רביש בר פפא סורקב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא. הערב נא, ה' אלקינו, את דברי תורת בפנינו ובפיות עמ בית ישראל, ונחיה אנחנו וצאצאינו (וצאצאי צאצאינו) וצאצאי עמ בית ישראל, כלנו יודעי שמ ולומדי תורת לשמה. מאיבי תחכמני מצותי כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בקחי למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודי כי בם חיינני: ברו אתה ה' למדני חקי: אמן אמן סלה ועד.

מודים אנחנו לפני ה' אלקינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים: אנו משפיעים לדברי תורה, והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו רצים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים: אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר (תהלים נה, כד): ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך.

יהי רצון מלפני ה' אלקי, בשם שעורתי לסיים מסכת ציצית, כן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם, ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורת באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים ועמד לי ולורעי שלא ימוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם, ותתקיים בי (משלי ג, כב): "בהתהלך תנחה את בשכב תשמר עלי וחקיצות היא תשיח", (שם ט, יא): "פי בי רבו ימי ויוסיפו ל' שנות חיים", (שם ג, טז): "אך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד", (תהלים כט, יא): "ה' עז לעמו ותן ה' יבר את עמו בשלום".

קדיש של סיום מסכת

יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא די הוא עתיד לאתחדתא, ולאחיאה מתיא, ולאסקא יתהון לחיי עלמא, ולמבנא קרתא די ירושלם, ולשכללא היכלה בגויה, ולמעקר פולחנא נוכראח מן ארעא, ולאבתא פולחנא די שמאי לאתרה, וימלי קודשא ברי הוא במלכותה ויקרה בתיכון וביומיוכו ובתי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן יהא שמה רבא מבר לעלם ולעלמי עלמאי. יתבר וישתבח ויתפאר ויתרום ויתגדל ויתעלה ויתהלל שמה דקדושא. ברי הוא. לעלא מן כל ברקתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמרו בעלמא. ואמרו אמן. על ישראל ועל רבנו. ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא (קדישא) הדיו ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכוון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריגי ומיוני ריחי ופרקנא מן גדם אבהון די בשמאי וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמאי וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן:.

הלכות דרך החיים

לא נעשה לקבלה ופסול ליטול דרך אותו חצי עגולה רק דרך גוף הכלי ששוה אבל אם הוא שוה לפי הכלי מותר ליטול אפילו דרך אותו חצי עגולה

(כן משמע מא"ר שם):

ג. אם הכניס ידיו לתוך כלי של מים ושכשך ידיו בהם לא עלתה לו נטילה כלל וצריך לחזור וליטול ידיו בלא ברכה (שם):

ד. חבית שיש בה ברזא והסירה וקיבל המים על ידו חשיב שפיר כח גברא וצריך להחזירה ולהסירה בכל שפיכה ושפיכה (שם):

ה. הכל כשרים ליתן מים לידיים אפילו חש"ו חוץ מעו"ג או נדה וקטן פחות מבן שש יש לזוהר לכתחילה (שם):

ו. הנוטל צריך לכוין לנטילה המכשרת לאכילה ואם נטל ולא כיוון עיין לעיל:

ז. המטביל ידיו במי מעין אפילו אין בו ארבעים סאה רק כ"כ מים שמתכסים בהם ידיו בפעם אחת עלתה לו כמו נטילה אבל אם הטביל ידיו במי מקוה שאינן שאובים שאין בהם מ' סאה בדיעבד עלתה לו נטילה אבל לכתחילה יש להחמיר (שם):

ח. כשמטביל ידיו בנהר או במי מעין לא יטול בידו אחת וישפכם על חברתה שאין כאן לא נטילה ולא טבילה אלא יטבול שניהם במעין (שם):

ט. אותן בארות שעושיין עם פלומפין יכול לשאוב בידו אחת המים עם הפלומפין וידו השניה יניח תחת המים היוצאים מהפלומפין סמוך לארץ ואח"כ גם לידו השניה יעשה כך וממ"נ עלתה לו נטילה אם המים שבהפלומפין נשאבין ע"י כלי שלם הוי נטילה ואם לאו עלתה לו טבילה (כי לא ידעתי מלאכת הפלומפין) משום ניצוק חיבור והוי כמו מעין עצמו אבל אין להניח הידים גבוה מן הארץ דאז הוי כטובל בכיפין דלא הוי טבילה (עיין פ"מ בא"א):

י. השלג אם ארבעים סאה מחובר על הארץ במקום אחד מותר להטביל בו את הידים אפילו לא ריסק את השלג ומ"מ נ"ל שצריך לרסק קצת השלג במקום שתוחב שם הידים כדי שיהיו נקיות (ט"ז):

יא. כשמטביל ידיו אעפ"כ מברך ענט"י ולא על טבילת ידים (שם):

דין איזה מים כשרים לנטילה ואיזה פסולים [סימן רא

א. מים שנשתנו מראיהן בין מחמת דבר שנפל

ספק אם ימצא מים בתוך שיעורין הנ"ל יכול לאכול בלא נטילה רק יכרוך ידיו במפה ויאכל או ע"י כף ומזלג (סי' קס"א):

ב. המאכיל לאחרים א"צ נטילה והאוכל צריך נט"י אף שהאוכל לא נגע כלל במאכל ואסור להאכיל למי שלא נטל ידיו משום לפני עור (שם):

ג. אף שמדינא מהני ליטול ידיו שחרית ולהתנות עליהם כל היום כולו מ"מ נהגו האידנא שלא להתנות משום שצריך זריזות יתירה שלא יסיח דעתו ולא יטנף את ידיו וא"א ליזהר בזה (א"ר בשם כמה פוסקים):

ד. מי שעומד בסעודה ונזכר שנגע בירך ושוק או שאר מקומות המכוסים באדם או שחייך בראשו וכל כיוצא בזה במקומות המטונפים שיש בהם מלמולי זיעה וכן אם הסיח דעתו משמירתן בכל אלו צריך לחזור וליטול ידיו בלא ברכה משום שהוא מחלוקת הפוסקים אם צריך ליטול מחמת נקיות בלא טומאה ולכן צריך נטילה בלא ברכה וכן אפילו אם עשה צרכיו או הפליג הרבה והסיח דעתו בכל אלו נוטל ידיו בלא ברכה (פ"מ סי' ק"ע):

דין העושה צרכיו ורוצה לאכול [סימן קצט]

א. העושה צרכיו ורוצה לאכול יטול ידיו שני פעמים פעם ראשון שלא כדינו ומברך אשר יצר כו' ואח"כ נוטל ידיו כדינו ומברך ענט"י (סימן קס"ה):

דין כלי הראוי לנטילה ודבעינן כח גברא [סימן ר] א. אין נוטלין לידיים אלא בכלי שמחזיק רביעית שלא מסומן [לאפוקי כשהוא מסומן מחזיק רביעית ואם לאו אינו מחזיק פסול] וכל הכלים כשרים לנט"י אפילו כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה ואם יש בהכלי נקב ככונס משקה (פי' שהנקב גדול כ"כ שכשמושיבין אותו על המים יכנסו המים לתוכו דרך אותו נקב) אפילו מחזיק רביעית מהנקב ולמטה אפילו מיוחד לאוכלין אין נוטלין מהם לידיים ואפילו דרך הנקב וכ"ש דרך פיו ואם ניקב רק כמוציא משקה נוטלין בו ידים אפילו דרך פיו (מ"א בשם רי"ו סי' קנ"ט):

ב. קניק"ן שקורין שאני"ק שיש בו דד בולט ויוצא מאמצע דופני הכלי והדד שוה לדופני הכלי ואינו ארוך יותר מותר ליטול בו הן דרך גוף הכלי הן דרך הדד ואם גבוה יותר מדופני הכלי פסול ליטול בו דרך הדד וכן קניק"ן שקורין קרו"ג שיש לו אצל פיו כמו חצי עגולה אם הוא גבוה מפי הכלי כמו צינור

הלכות דרך החיים

דינו כמו מים פסולין שנתערבו במים כשרים בסעיף ח':

י. אין המלאכה פוסלת אלא במים שאובין בין שהם בכלי בין שהם בקרקע אבל לא במי מקוה ומעין בעודן מחוברין. אבל פסול בשינוי מראה מחמת דבר אחר אין חילוק בין שאובין למקוה (ט"ז שם):

יא. חמי האור שאין היד סולדת בו מותר ליטול בהם לידיים (שם):

יב. מים מלוחים או סרוחים או מרים שאין הכלב יכול לשתות מהן פסולין:

יג. מי דבש שקורין (מעד) או שכר נוטלין מהם לידיים בשעת הדחק משום דעיקרן מים (ומה שנשתנו מראיהן לא איכפת לן משום דאישתנו למעליותא) (שם במ"א):

יד. לכתחילה צריך ליהזר ליטול כל היד עד הקנה של זרוע ויתנה מתחילה שלא יהיה עליו כנדר משום שלפעמים לא יהיה לו כ"כ מים (מ"א בס"י קס"א):

טו. צריך ליהזר ליטול מים בשפע ועכ"פ לא יפחות מרביעית ויהזר שלא יגע יד שלא נטל אותה עדיין ביד שנטל אותה וכן כשמשפשיף היד בחברתה יזהר שלא יגע במקום שלא הלכו המים כדי שלא יטמאו זו את זו ואם נגע צריך ליטול שנית אבל א"צ לנגב אותם קודם נטילה שנית אבל אם נגע בו אחר שלא נטל ידיו צריך לנגבם וליטול פעם שנית (ע"י פ"מ):

דיני חציצה בנטילה [סימן רב]

א. צריך ליהזר מחציצה בנטילה כגון צואה בתחת הצפורן שלא כנגד הבשר כגון שהצפורן גדול ועולה עד למעלה מבשר האצבע וצואה שם דמאיש ובצק וטיט שתחת הצפורן אפילו כנגד הבשר אם מקפיד עליו חוצץ ואם אינו מקפיד עליו אינו חוצץ ודוקא בבצק וטיט שכנגד הבשר אבל שלא כנגד הבשר אף שהוא אינו מקפיד כיון דרוב בני אדם מקפידין חוצץ (מ"א בס"י קס"א) ובשבת ג"כ מותר לגרר הטיט שתחת הצפורן בצפורנו רק שלא יגרר את הצפורן (א"ר שם):

ב. כל דבר שאינו מקפיד עליו אינו חוצץ. היה דרכו של זה להקפיד וזה אין דרכו להקפיד למי שדרכו להקפיד חוצץ ולמי שאין דרכו להקפיד אינו חוצץ. כיצד היה צבע וידי צבועות אין הצבע חוצץ על ידיו אף על פי שיש לו ממשות הצבע על ידיו וכן אם הוא טבח ויש דם על ידיו אינו חוצץ וכן אם היה מוכר שומן ויש שומן על ידיו אינו חוצץ אבל

לתוכן בין מחמת מקומן פסולין ואם חזרו לברייתם כשרין (סימן ק"ס):

ב. עשה במים מלאכה פסולים לנטילת ידיים מחמת שנעשו כשופכין שעומדין לשפיכה (מ"א שם) ואלו מלאכות שפוסלין במים אם שרה בהן פתו אפילו אם נתכוין לשרות בכלי אחר ונפל לכלי זה (אבל אם לא נתכוין לשרותו כלל ונפל בכלי של מים לא חשיבי מלאכה) וכן אם צינן בהם יין פסולים ואם הדיח בהם כלים פסולים ואם היו הכלים מודחים או חדשים לא נפסלו וכן אם הדיח בהם ירקות פסולים ואם היו מודחים לא נפסלו ואם שרה בהן הירקות שלא יכמשו אף שהיו מודחים נפסלו המים וכן אם נתן בהם כלים שנתקבעו כדי שיכוצו מיקרי נעשה בהם מלאכה ופסולים אבל אם נתן בהם דגים חיים שלא ימותו לא מיקרי נעשה בהם מלאכה (שם במ"א):

ג. מים שהנחתום מטביל בהם גלוסקין או שהנחתום מדיח בהם ידיו מהבצק הדבוק בהם פסולים (ט"ז א"ר דלא כמ"א) אבל אם מטביל ידיו וטח פני הגלוסקא או שחפן בהם בחפניו המים שנשארו לא מיקרי נעשה בהם מלאכה וכשרים אם לא נשתנו מראיהן (שם):

ד. אם המים בכלי שיש בה שנתות ונותן לתוכה בשר ועולין המים עד השנתות ובזה יודע משקלו וכן מים שמדיח בהם המדות שלא ישאר הריח מדבר המדוד בהם פסולים דחשוב כנעשה בהן מלאכה (שם במ"א):

ה. אם נתן למים דבר המריח כדי שיריחו כשרים לנט"י דנתכוין להשביחן (שם במ"א):

ו. מים ששותו מהם בהמה או עוף או חיה כשרים לנטילה אבל אם שתה מהם חזיר או כלב נמאסין ונעשו כשופכין ופסולין (שם):

ז. מים שלפני הנפח אף שלא נשתנו מראיהן פסולין מפני שבודאי נעשה בהם מלאכה היינו שכיבה בהן הברזל (שם):

ח. מים הפסולים שנתערבו במים כשרין בטלין במיעוטן ומשלימין אפילו לרביעית אם לא נשתנו מראיהן (מ"א א"ר ופ"מ):

ט. בגד שנפל למים ואח"כ הוציאו משם המים כשרים לנט"י משום שלא נתכוין לעשות בהם מלאכה ואם מיצה המים מהבגד אותן המים שמיצה פסולים ואם מיצה אותן לתוך המים שבכלי

הלכות דרך החיים

ג. בפרוסה יכול לבצוע ממקום שנפרס וא"צ לבצוע במקום השלם רק שצריך לחתוך מצד העליון והתחתון (פ"מ שם):

ד. בשבת לא יחתוך הככר עד אחר הברכה כדי שיהיו הככרות שלימות בידו:

ה. בשעת ברכת המוציא יתפוס הלחם [שמברך עליו] בידו דבעינן שתהא הברכה סמוך לעשייה ויתן שתי ידי עליהם בשעת ברכה שיש בהן עשרה אצבעות כנגד עשרה מצות התלוין בפת. ואם היה לבוש בית יד על ידו צריך להסירה בשעה שאוחז הפת לברך עליו המוציא (שם):

ו. לא יבצע עד שיביאו לפניו מלח ואם המסובין רבים צריך להמתין עד שיביאו לפני כל אחד ואחד ואם אוכל פת נקיה או שהוא מתובל בתבלין כמו שאנו עושין א"צ להמתין ומ"מ אם רוצה להמתין הרשות בידו ומצוה להביא על כל שלחן מלח קודם שיבצע אף שהפת מלוח במלח מפני שהשלחן כמזבח והאכילה כקרבן ונאמר על כל קרבן תקריב מלח והוא מגין מן הפורעניות והמקובלים כתבו שחייב לטבל פרוסת המוציא במלח (שם):

ז. יאכל מיד אחר הברכה ולא ישח בין ברכה לאכילה ואם שח צריך לחזור ולברך א"כ היתה השיחה מעין דברים שהן צורך סעודה כגון שבירך וקודם שאכל אמר הביאו מלח אף לדין שאין חיוב גדול כ"כ במלח דהפת שלנו הוא עם מלח מ"מ כיון שמצוה הוא לא הוי הפסק וא"צ לברך שנית וכן אם אמר תנו מאכל לבהמה דאסור לטעום קודם שיתן לבהמתו והוי מצרכי הסעודה לא הוי הפסק וא"צ לברך שנית ומ"מ לכתחילה לא יפסיק כלל אבל אם אמר תנו לשתות לבהמה הוי הפסק משום דלשתות אדם קודם (שם במ"א):

ח. שכח ואכל ולא בירך המוציא אם נזכר בתוך הסעודה או אפילו אחר שגמר סעודתו רק שלא בירך עדיין בהמ"ז מברך המוציא ואוכל פת (שם במ"א):

ט. אם הוא מסופק אם בירך ברכת המוציא אם לא אינו חוזר ומברך (שם):

י. אם במקום ברכת המוציא בירך שהכל נהיה בדברו או שאמר בריך רחמנא מלכא מארי דהאי פיתא יצא (שם):

יא. מי שאינו אוכל יכול לברך לקטנים ברכת המוציא והקטנים יאכלו כדי לחנכם במצות (שם) וה"ה כל ברכות הנהנין (שם):

אחר שהיה ממשות דברים אלו על ידי חוצץ ואם היה טבח ומוכר שומן והיה דם ושומן על ידי איבעיא בגמרא סוף פ' י"א דזבחים ולא איפשטא ובנט"י אזלינן לקולא ואינו חוצץ. הדיו היבש חוצץ והלח אינו חוצץ. גלדי מכה על ידי אם אינו מקפיד עליו או שמצטער בנטילתו אינו חוצץ (שם במ"א):

ג. כל הדברים שאינן מקפידין עליהם אם היה רוב היד מכוסה מהם חוצץ ורוב היד היינו רוב שיעור מהיד שצריך נטילה (שם) ולכן אף מי שנוהג ליטול ידיו עד הקנה של זרוע מ"מ אם מכוסה עד רוב קישור אצבעותיו לכף בדברים שאין מקפידין ג"כ חוצץ דהלכה כדעה זו שא"צ רק עד מקום חיבור האצבעות לכף היד:

ד. אם יש לו מיחוש ביד ונותן עליו רטיה חוצץ וצריך להסירה אבל אם יש לו מכה על היד וא"א להסיר הרטיה אז א"צ ליטול כלל מקום הרטיה (שם):

ה. טבעת שעל ידו צריך להסיר בשעת נטילה ודוקא אשה שדרכה להקפיד להסיר הטבעת בשעת מלאכה אבל איש שאין דרכו להקפיד להסיר בשעת מלאכה א"צ להסיר אותו בשעת נטילה רק אם יש בו אבן שגם איש דרכו להקפיד ולכן אותן טבעות שקורין קרא"ם פינגערי"ל א"צ להסיר בשעת נטילה (שם):

דין הפסק בין בציעה לנטילה [סימן רג]

א. טוב ליזהר שלא להפסיק בין נטילה להמוציא אפילו בשתיקה יותר משיעור הילוך כ"ב אמה וכ"ש שטוב ליזהר שלא להפסיק בדיבור ולכן אותן האומרים מזמור לדוד ה' רועי וגו' קודם הסעודה יש לאמרו קודם הנטילה ואם שכח לומר קודם נטילה יכול לאמרו בין נטילה להמוציא אבל לעשות איזה דבר שצריך דקדוק גדול בעשייתו בין נטילה להמוציא אסור הוא משום היסח הדעת וחייב ליזהר בזה (סימן קס"ו):

ב. בוצע בפת במקום שנאפה היטב היינו בצד שכנגד צד המתבקע כי בזה הצד התחיל לאפות ונדחקה העיסה עד שנתבקע צד שכנגדו ומתחיל לבצוע מצד הפת כדי שיחתוך מעט מצד העליון ומצד התחתון בפעם אחת ויחתוך סביב הפת ויניח פרוסת המוציא מחוברת באמצע וצריכה להיות מחוברת כ"כ שאם יאחז בפרוסה יעלה שאר הככר עמה ויברך המוציא ואחר שסיים הברכה מפרידה כדי שתכלה הברכה בעוד הפת שלם (סי' קס"ז):

דברי שלום - הלכות והליכות

ספר ברכת משה על הלכות נטילת ידים, וברכת המזון

פרק א'

מוסר והלכות נטילת ידים

השכר הגדול לזוהר בנטילת ידים לסעודה כהלכתה, והעונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה כהלכה

א. מי שאינו נזהר ליטול ידיו כשצריך, ואיך שצריך, יורד מנכסיו וכאילו נכרת מזה העולם לתקופה זו.¹
 ב. מי שאינו נוטל ידיו כמו שצריך - סימן רע הוא לו, השי"ת לא ימחול לו על כך² ונקרא אפיקורס.³
 ג. בשמים מוציאים אותו מכלל ישראל ולא יזכה לחלק לעולם הבא לאחר מותו.⁴

ד. לאחר מותו יתגלגל במים⁵ יש אומרים שנהיה צפרדע⁶, אם היו יודעים איזה צער זה להתגלגל במים לא היו מפסיקים לבכות.⁷

ה. השי"ת לא יצילו מצרה רח"ל ואם יבואו עליו גזלנים לא תהיה עליו שמירה מן השמים והם יוכלו לשדוד ממנו את כל רכשו⁸. לכן בזמן שגניבות הן מעשה של יום יום ומצוי מאוד שאנשים אין להם פרנסה התפקיד של כל יהודי להתחזק בנטילת ידים ולעורר את אשתו וילדיו על כך⁹. העבירה שלהם על חשבונם וגם העונש מפני שיכל ללמדם.¹⁰

ו. מי שאינו נוטל ידיו כהלכה מביא עוני לעולם. הצרות והיסורים שהעניים סובלים הוא אשם בכך, ולכן לאחר מותו לא תהיה לו מנוחה, בדיק כמו רוצח ששופך דם מפני שבגללו כבר מתו הרבה אביונים.¹¹

ז. טומאה שורה על ידיו לכן נוטלים ידים לפני הסעודה כדי להסיר את הטומאה, ומי שאינו נזהר בזה - הלחם שאוכל טמא והוא מדבק בסטרא אחרא רח"ל ועל ידי כך נהיה עני ונכרת מזה העולם.¹²

ח. כל העונשים שזכרו לעיל נאמרו גם על אלו שאינם נוטלים ידיהם כראוי וכנדרש מופאת עצלות¹³.
 השכר הגדול בעולם הזה - לנוטלים ידיהם כראוי - סגולה לעשירות ולאריכות ימים

א. מי שנוטל ידיו עם הרבה מים זוכה לעשירות¹⁴. מי שאינו זוכה לעשירות זה מפני שעבירות אחרות מעכבות¹⁵. בכל זאת יהיה רגוע שהעושר שמור לו לעולם הבא ששם התענוג הוא אמיתי ולעשירות אין שעור וגבול¹⁶ ויזכה גם ליראת שמים¹⁷.

הלכות והכנות לנטילת ידיים:

א. בכל חלק ממצות נטילת ידיים מונחים סודות¹⁸ נעלים: הנטילה, הכלי, שפשוף הידיים, ניגוב הידיים, הברכה וכו', לכן יהיה נזהר בכל אחד מהם¹⁹.

ב. לפני הנטילה יבדוק את ידיו אם אין עליהם חציצה²⁰ כדי שלא תהי' לו חציצה - שאלה על הצפרניים יגזור אותם בכל ערב שבת קודש²¹, גם את העורות ליד הצפרניים²².

ג. ישתמש בספל שאין עליו שום חור או סדק אפילו יותר למעלה, וכן ספל שיוכל להכיל הרבה מים ופתחו רחב.

ד. יכין מגבת עוד לפני שנוטל ידיו שיוכל מיד לנגב בה ידיו וכן לחם ומלח על השולחן. (וסכין לחלה)

ה. יגב היטיב ידיו ויגביה שרווליו עד המקום ששם נוטלים כדי שיטול ידיו ברווח כפי השעור.

ו. כשהספל כבר מלא במים יגב את שתי הידיים של הספל²³.

ז. יטול ידיו הכי קרוב לשולחן שאוכל²⁴ ויזהר שיהיה לכל הפחות באותו בית.

ח. לפני הנטילה יבקש על פרנסה [באיזה לשון שירצה] (או יאמר את המזמור: "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" וגו'²⁵).

סדר הנטילה:

א. יקח הכלי עם מים ביד ימין ויעבירו ליד שמאל, יטול יד ימין שלש פעמים, לאחר מכן יקח את הכלי ליד ימין ויטול את יד שמאל שלש פעמים.

הערות דברי שלמה

23 (23) חיי אדם כלל מ', פתחי תשובה סימן קס"ב, שולחן שלמה שם.
 24 (24) סימן קס"ו ואחרונים.
 25 (25) מגן אברהם ומשנה ברורה סימן קס"ו.

19 (19) אור צדיקים ודרך סעודה.
 20 (20) משנה ברורה סימן קס"א, א'.
 21 (21) כף החיים סימן קס"א סעיף קטן י"ד.
 22 (22) אשל אברהם סעיף קטן קו"ף.

דברי שלום - הלכות והליכות

לעבור עבירות רח"ל, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה³⁸ אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, דהיינו שהיצר הרע שולט עליו להכשילו בעבירה ואינו מרגיש כלל שעובר עבירה, מפני שיש בו רוח שטות, ואחר כך יצטרך לסבול את עונשי ויסורי גיהנם רח"ל עד שיתמרקו עוונותיו, על כן צריכים ללמוד הלכות נטילת ידים בעיון גדול.

ג' מאות חומרות בנטילת ידים לאכילה

ידוע כי הרה"ק ר"ר שמועלקע מניקלשבורג זי"ע דקדק כל כך בנטילת ידיים לסעודה עד שהיו לו ג' מאות חומרות בנטילת ידים. ומובא בספר אורחות חיים³⁹ מהרה"ק ר' נחמן כהנא מספינקא ז"ל חתן הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע, שמעתי מכ"ק אדמו"ח זי"ע אשר שמע מפיו הקדוש של מרן אדמו"ר בעל דברי חיים מסאנץ אשר רבינו הקדוש רבי ר' שמועלקע מניקלשבורג היה לו שלוש מאות חומרות בנטילת ידים לאכילה, וחשב גם אחד מהם מים ששאבו עכו"ם.

ומעשה מזמן החזון איש זי"ע, שבשמחה שהיו ציבור גדול, הביט מהצד ואמר, שמכל אלו שנטלו ידיים אולי רק אחד נטל כהלכה, (ע"כ), וזאת מפני שרבו דקדוקיה, ועל כן כל איש הירא את ה' ילמד היטב את הלכות נטילת ידיים, ויתיעץ עם תלמיד חכם מורה הוראה, כדי שיזכה לקיים את המצוה כהלכתה בשלימות.

מעשה בתלמיד חכם שנתגלגל בצפרדע חמש מאות שנים והבעל שם טוב תיקן אותו

בכתבי הבעל שם טוב נדפס⁴⁰ מעשה מגלגול אחד וזה לשונו שם פעם אחת נכנס הרב הבעל שם טוב לעמקות גדול והלך בהתבוננות זה ג' ימים וג' לילות ולא ידע כלום מזה אח"ז הכיר שהוא מדבר גדול רחוק מאד ממקומו ויפלא מאד בעיניו על שנטה למדבר כזה ובודאי לא דבר ריק הוא ובתוך כך באה צפרדע גדולה עד מאד עד שכמעט לא הכיר איזה בריה היא, ושאל אותה מי אתה ויאמר כי הוא תלמיד חכם ונתגלגל בצפרדע זו.

ויאמר הבעל שם טוב תלמיד חכם אתה [ובזה הדבר העלה אותו הרבה]. ותספר לו כי זה ת"ק שנים שנתגלגל בה, והגם

ב. צריך לסקא אצבעותיו ולכופף מעט את קצה האצבעות למעלה ולשפוף המים מקצות האצבעות כשמזיז הספל באיטיות עד סוף ידיו²⁶, כדי שהמים יגיעו לכל המקומות: בקצה האצבעות, בין האצבעות, על כף היד ועל סוף היד, לכן יטול ידיו עם הרבה מים כדי שיגיע לכל המקומות.

ג. לאחר הנטילה ישפוף היטיב יד אחת בשניה ויברך "על נטילת ידיים" (על פי קבלה צריך להרים ידיו)

ד. לאחר מכן ינגב היטיב ידיו עד שמרגיש שיישב בכל המקומות, ביותר צריך להזהר בין האצבעות בקצה ובסוף היד.

ה. לא ינגב ידיו במגבת רטובה²⁷ ולא בבגדיו²⁸.

ו. יברך וינגב ידיו הכי קרוב למקום ששם מברך המוציא ואוכל²⁹.

ז. מתחילת הנטילה ועד שאוכל "המוציא" אסור לדבר³⁰, אבל "אמן" מותר לו לענות אם שומע ברכה כשכבר נטל שתי ידיו³¹.

ח. אסור לעשות ברכה "על נטילת ידים" רק אם רוצה לאכול לפחות 2 אונץ לחם (אחד ושליש מפרוסת לחם רגיל) עד ארבע דקות חצי מזה והחצי השני עד עוד ארבע דקות³².

עוד דינים חשובים:

א. אם אחד יוצא באמצע הסעודה לזמן ארוך יותר צריך שוב ליטול ידיו בלי ברכה כשחוזר³³.

ב. אם נוגע במקומות המכוסים בשעת הסעודה או מגרד ראשו יטול שוב ידיו בלי ברכה, עד אז אסור לו לבלוע הלחם³⁴.

ג. אם הולך לבית הכסא באמצע האוכל יטול עוד הפעם ידיו כשחוזר³⁵.

על כן יש להזהר מאוד בענין נטילת ידים, הן בנטילת ידים לסעודה והן בנטילת ידים להטהר מטומאה כגון: בקימה בבוקר, היוצא ממרחץ, הנוגע במקום מכוסה וכדומה, כי הוא יסוד גדול לטהרה, כמו שכתוב בשלחן ערוך אורח חיים³⁶ אם אינו נוטל ידיו אם תלמיד חכם הוא שוכח תלמודו, אם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו, וכתב האלי' רבה³⁷ דרצה לומר שנכנס בו רוח שטות ועל ידי זה בא

הערות דברי שלמה

- (26) קיצור שולחן ערוך סימן מ' סעיף ד' ואחרונים בסימן קס"א.
- (27) אחרונים סימן קס"ב סעיף ח'.
- (28) דקשה לשכחה - מגן אברהם ופרי מגדים סימן קנ"ח.
- (29) כף החיים סוף סימן קס"ו בשם הפוסקים.
- (30) שולחן ערוך הרב סימן קס"ה סעיף א'.
- (31) אחרונים סימן קס"ו.
- (32) שיעורי תורה להגאון הקדוש רבי אברהם חיים נאה זצ"ל - ושיעור כדי אכילת פרס על פי שיעור הגאון בעל חזון איש זצ"ל.
- (33) סימן קס"א סעיף א'.
- (34) חיי אדם סוף כלל מ'.
- (35) עיין פרטי הדינים בשולחן ערוך סימן קס"ד.
- (36) סימן ד' סעיף י"ח.
- (37) סימן ד' סעיף קטן י"ג.
- (38) סוטה דף ג' ע"א.
- (39) שלחן ערוך אורח חיים סימן ד' סעיף י'
- (40) מספר עמק המלך שער תיקוני תשובה, ובסופו של הספר יש שם שבחי האר"י זכרונם לברכה, עיין שם.

דברי שלום - הלכות והליכות

שכתב רב נטרונאי, להורות שיהרו לברך בעצמם המאה ברכות, ושלא יסמכו על עניינת אמון, משום סכנת מיתת מאה מישראל בכל יום כמו שהיה קודם שתיקן דוד המע"ה ג' ברכות אלו.

ג. בבאר היטב (סימן קפ"ה) כתב: דברכת המזון לא מצינו אות ה', לפי שכל המברך ברכת המזון בכונה, אין שולט בו, לא אף ולא קצף, וכו' 42 ומזונותיו מציין לו בריוח ובכבוד כל ימיו (ספר החינוך, עטרת זקנים). והמדקדק יזהר לברך דוקא תוך הספר ולא בעל פה (ב"ח).

ד. עוד בבאר היטב שם: מעשה באחד שמת ונתגלה בחלום לאחד מקרוביו ואמר לו, בכל יום דנין אותי, על שלא הייתי מדקדק לברך כל הברכות בכוננת הלב, (ספר חסידים עיי"ש, ובספר אליה רבה).

ה. בשולחן ערוך (סימן קפ"ה סעיף ג'), כתב, יש מי שאומר דבעל הבית עם בניו ואשתו, צריך לברך בקול רם, כדי שיצאו בברכתו, (ע"כ). ובמשנה ברורה (שם ס"ק ג') כתב, ויש שכתבו דטוב לעולם לברך בקול רם, כי הקול מעורר הכוונה, ובפרט אם הוא שבת או ראש חודש, לא ישכח על ידי זה להזכיר מעין המאורע.

ו. בבעל הטורים (דברים ו-ז), כתב: דכל הזהיר במאה ברכות ינצל מצ"ח קללות ועוד שנים הכתובים בפסוק גם כל חלי וכל מכה עיי"ש.

ז. בכד הקמח כתב: אף על פי שהוא יתברך מקור הברכות, מצינו שהוא חפץ בברכות נבראיו וכו' למען יהיה העולם הזה מתברך בשפע מזונות וריבוי הטובה, על כן באה מצות עשה בתורה לברך על המזון כדי שיתברכו מזונות העולם עיי"ש. [והוא מפרש בתורה דהגשם התעכב מלבוא עד שבא אדם הראשון להתפלל על הגשם, ויש להמליץ "מלא ידינו מברכותיך", שיזכנו השי"ת לברך הברכות כראוי, ועל ידי זה, נזכה ל"מעושר מתנות ידך" שפע ברוח ובגשם אכ"ר].

ח. בשולחן ערוך או"ח (סי' קפ"ג סעיף ח') כתב: שלענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינו כתפלת שמונה עשרה.

ט. ובמשנה ברורה (ס"ק ל') הכריע שאין שואלין ומשיבין כלל, שהחמירו בברכת המזון יותר מקריאת שמע עיי"ש. ובמ"ב (סימן קל"א סעיף ג'), מביא מהמג"א שאפילו תשמיש קל אסור לעשות, ואין צריך לומר שלא יעסוק בדבר שצריך לשים לבו אליו.

י. בשו"ע או"ח (סימן קל"א סעיף ג'), פסק המחבר שאסור לעשות מלאכה בעודו מברך.

שהרב האר"י זכרונו לברכה לחיי העולם הבא תיקן כל הנשמות, אך מגודל פשעיו הרחיקו אותו נדוד במקום שאין בני אדם מצויים בכדי שלא יתקנו אותו, ושאל לו הבעל שם טוב מה היה פשעו ויאמר כי הוא פעם אחת זלזל בנטילת ידיים שלא נטל ידיו כהוגן וקטרג עליו השטן, והשיבו לו כי אין להאשימו על עבירה אחת כי אם עבירה גוררת עבירה אם תוכל להכשילו בעבירה אחרת אזי גם זאת יחשבו לו, ונסהו בעבירה אחרת ונכשל בה ולא עמד בנסיון וכן שינה ושילש עד שכמעט עבר על כל התורה כולה והיה הפסק לדחות אותו שלא לקבל תשובתו, ועם כל זה אם היה דופק על שערי תשובה היו מקבלים אותו כידוע מאחר שיצא בת קול שובו בנים שובבים חוץ מאחר [חגיגה דף ט"ו].

וזה היה עונש על חטאתו לדחותו, אבל אם היה דופק על פתחי תשובה היו מקבלין אותו כי אין לך דבר שעומד בפני תשובה והשטן הסיתו ונעשה שכור גדול עד שלא היה לו פנאי להתבונן ולשוב ועבר על כל העבירות שבעולם, ומפני שגרים החטאים היה החטא הראשון זלזול בנטילת ידיים לכן כשמת נתגלגל בצפרדע שהיא תמיד במים ושיהיה במקום שאין בני אדם מצויים כי כאשר יעבור יהודי או שיברך איזה ברכה או יחשוב איזה מחשבה בזה יכול להוציא יקר מזולל והבעל שם טוב עשה תיקון לנשמתו והעלה אותו עד שנשארו הצפרדע מת. (שבחי בעל שם טוב)

פרק ב'

מוסר והלכות ברכת המזון

א. התורה הקדושה מצוה אותנו "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוהיך על ארץ הטובה אשר נתן לך" ... "יש חיוב מתורה אחרי כל פעם שאוכלים לחם לברך ברכת המזון!! וכתוב בספר החינוך שמי שמקפיד לברך הברכה הזאת כל ימי חייו בשמחה ובאהבה, מובטח לו!! שלא יחסר מזונו כל ימי חייו!!! בואו וראו איזה הבטחה גדולה! אשר חייבים בה כל איש ואשה מישראל. וברבינו בחיי (פרשת עקב), כתב: "ולא תמצא בכל התורה בשום מקום שצוה הקב"ה שנברך שלומו כי אם במקום הזה "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך", ומזה אמר דוד המלך ע"ה ואברכה שמך" עיי"ש. [זאת הברכה היחידה שחייבים מדאורייתא].

ב. כתב הטור (או"ח סימן מ"ו): שהשיב רב נטרונאי גאון ריש מתיבתא דמתא מחסיא, דוד המלך ע"ה תיקן מאה ברכות⁴¹. כי בכל יום היה מתים מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעים על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן להם לישראל מאה ברכות, וצריך כל אדם להזהר בהם. ובב"ח שם כתב: שהטור האריך בזה הענין, והביא מה

הערות דברי שלמה

41 יש לרמוז - כנגד י' ספירות שכל אחד כלול מעשר, סך הכל מאה, שהוא קומה שלימה.
42 מטעם זה יש שמקפידים גם בהרחמן שלא ימצא - ה' - ועל

כן אין אומרים הרחמן הוא ירפאנו... ורפואת הגוף, אלא "הרחמן הוא ירפאנו רפואה שלימה" בלבד, ויכוון בלבו על הכל. (הגה"צ רבי מאיר מזוז שליט"א ר"ר כסא רחמים).

דברי שלום - הלכות והליכות

יא. ובטורי זה כתוב, שיש לזהר שלא לעיין אפילו בדברי תורה בשעה שמבורך ברהמ"ז, כי זה מורה על היות הברהמ"ז אצלו רק על צד המקרה וההזדמן בעלמא עי"ש, ואסור להטות אוזן לשמוע בשעת ברהמ"ז מה שאנשים אחרים מדברים.

יב. **בבן איש חי** בהלכות ברכת המזון (פרשת עקב), כתב: שד' ברכותיה דינם כתפילת שמונה עשרה, ואסור לענות בהם אפילו קדיש וקדושה וברכו, [גם בין הפרקים] וצריך לישב בשעה שמברכים, ואין לעסוק בתשמיש קל אפילו כעין ניגוב ידיים, והכל משום שאין הפרש בינה לבין תפילת שמונה עשרה, כי אם שהתפילה בעמידה, וברהמ"ז נאמרת בישיבה. ויש שמזלזלים בברכת המזון לברך אותה במהירות מאוד, או שעוסק באיזה עסק בעת שמברך (מסדר כלים על השלחן וכדומה), וגם רומזו בעיניו ובידיו לחבירו שימתין לו וכו', והתמיהה היאך אותו חסיד המהדר בכל מיני הידורים בכל מצוה ומצוה לקיימם כהלכתם, מזלזל כל כך במצוה דאורייתא כל כך חשובה מידי יום ביומו, ומברך כמצות אנשים מלומדה מחמת הרגל, ולבו בל עמו. עכת"ד. והצה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע (בספר תולדות אהרן פרשת שופטים), כתב: לכוון ברהמ"ז אפילו יותר מתפלה, כי תפלה היא רק דרבנן, מה שאין כן ברהמ"ז הלא היא מדאורייתא.

יג. בשו"ע הרב (סי' קפ"ה סעיף ב'): כתב דלכתחילה צריך לזהר מאוד בכוננת הברכה, בפרט בברכת המזון, כיון שיש אומרים שאפילו בדיעבד לא יצא. ובבני יששכר בספר דרך פקודיך (הקדמה א' אות ג') כתב: "הא וודאי לדעתי אם לא כיוון בברכת המזון ואכל כדי שביעה דהוי מחויב דאורייתא, צריך לחזור ולברך, ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל, כיון דהברכה הזאת היא המצוה של תורה" עכת"ד.

יד. סיפור נורא - מה"אור זרוע" (ריש הלכות שבת) וזל"ק: ואני הכרתי יהודי אחד מוורמ"ש והיה קורין אותו רבי בונם, והיה זקן וקובר מתים, ושמעתי אל הנכון ואל האמת, שפעם אחת השכים לבית הכנסת, וראה שאדם אחד יושב לפני בית הכנסת, ובראשו כתר של עשבים, ופחד, וקרא ואמר לו [רבי בונם לנפטר], וכי אינך פלוני שמת עתה וקברתיך, אמר לו הן, ואמר ליה איך אתה באותו העולם ואמר היטב עד מאוד, ואמר ליה מה זכיות יש לך? והלא אתה היית אדם כל דהו, אמר ליה רק באותו זכות שהייתי אומר ברכות בקול נעים בבהכ"נ, בזכות זה הביאני בגן עדן ומכבדין אותי, וזה לך הסימן שאני הוא המדבר אליך, כי תראה בית יד חלוקי שקרוע שקרעת לי כשהלבשתני

התכריכין, ושאל לו מה זה בראשך וענהו הם עשבים שבגן עדן⁴³ שנתתי בראשי, כדי לבטל ריח רע מעלי של זה העולם, כתבתי אני המחבר אלו המעשים, כדי שיראו יראי ה', ושישים אל לבו ויאמר שבחותיו של הקב"ה בקול נעים ובכוונה, ויזכה לגן עדן עכ"ל. והמטה משה אחר שהביא עובדא הנ"ל, מוסיף: שעל אף שהיה איש פשוט, זכה למדריגה כה גדולה בעולם האמת, והכל בזכות אמירת הברכות במתינות ובקול נעים בבית הכנסת.

טו. הגאון ר' אלחנן ווסרמן זצ"ל, אמר: שכל המברך שלא בכונה הוא כעובר על לאו ד"ל תעמוד על דם רעך", כי על ידי הכוונה בברכות ובפרט בברכת המזון יכול אותו אדם לעצור במקצת המגיפות, וכל המתעלם מזה הרי הוא כעומד על דם רעהו. (ועי"ע בספר בשו"ת זבחו זבחי צדק בהקדמה שהעתיק מכתבי האר"י, שאם אינו מכוון בברכות, הורג הנשמות המוגולות, עי"ש). וידוע שהרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל, לא רצה לאכול אפילו בשר עופות בשום פעם רק כשראה ברוח קדשו שיש איזה גלגול בהעוף שצריך תיקון⁴⁴.

טז. וזה לשון המהר"ח (בספר שער הגלגולים הקדמה כ"ב דף כ"א ע"ב) וכבר כמה פעמים הייתי עם מורי ז"ל [הוא האר"י הח"ן הולך בשדה, והיה אומר לי: הנה איש אחד הנקרא בשם כך, והוא צדיק ותלמיד חכם, ולסיבת עוון אחד פלוני שעשה בחייו, הוא עתה מתגלגל תוך אבן זה, או צמח זה, וכיוצא בו, כמו שיתבאר לקמן, ומעולם לא הכיר בו מורי ז"ל, והיינו חוקרים אחר הנפטר ההוא, והיינו מוצאים את דבריו כנים ואמיתיים, ואין להאריך בדברים אלו כי לא יכילם ספר, ולפעמים היה מוסתכל מרחוק ת"ק אמה, בקבר אחד שבין עשרים אלף קברים אחרים, והיה רואה נפש המת הנקבר שם עומד על הקבר ההוא, והיה אומר לנו בקבר ההוא קבור איש פלוני ושמו פלוני, ומענישים אותו עונש פלוני, על עוון פלוני, והיינו חוקרים על האיש ההוא, ומצאנו את דבריו נכונים ואמיתיים, וכאלה רבות וגדולות לא יכילם רעיון.

יז. הרב הקדוש רבי יצחק מסקוירא סיפר, שכאשר היה אביו המגיד הקדוש רבי מרדכי בעיר באהסלוב, הביא לו אחד מאנשי שלומו, דג גדול לכבוד שבת קודש. הרבי בכבודו ובעצמו השגיח ברוב כוונה על הכנת הדג ובישולו, ובליל שבת קודש אכל ממנו חלק גדול. אחר כך פנה אל בניו שישבו לידו ואמר: "אכלו נא מן הדג הזה שרדף אחרי דרך שלושים ערים, האיש אשר היה מגולגל בדג זה" הוסיף ואמר "היה בקי בש"ס בבלי וירושלמי, ספרא ספרי ותוספתא". (סיפורים ומאמרים יקרים).

הערות דברי שלמה

הקראים אל המשתה והסעודה שעשה הגר"א זצ"ל, כשגמר פירשו על התיקוני זוהר, ונתן לו חלק מהעוף הפטום שהמציאו לו מן השמים לבא על שולחנו (עיין מעלות הסולם הערה י"ט, שם כתוב ספרא דצניעותא).

43) ועיין פתח אליהו המבואר, [בהוצאת מפעל הזוהר העולמי] (דף טו הערה י"ח),

44) עוף מוכן לסעודה - שירד מן השמים: שמעתי ממנו [מהגאון המקובל מוהר"ר דוד לוריא זיע"א] שאבי חותנו זכה להיות בין

על הלחם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמוֹצִיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

אֲרוֹן הַבַּיִת
הָיָה תוֹתָהּ וְהָיָה
אֲרוֹן הַבַּיִת
תְּהִי עִמָּךְ וְיִשְׁמְרֶנּוּ
תְּהִי עִמָּךְ וְיִשְׁמְרֶנּוּ

(שם):

דִּין אִם שָׂכַח וְהִכְנִיס אוֹכְלִין אוֹ מִשְׁקִין לְפִיּוֹ בְּלֹא בְרָכָה [סִימָן רה]

א. אִם שָׂכַח וְהִכְנִיס אוֹכְלִין לְפִיּוֹ בְּלֹא בְרָכָה אִם הוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִמְאָס אִם יִפְלִיטֵנוּ יִפְלִיט אוֹתוֹ וַיִּבְרַךְ עֲלָיו וְאִם הוּא דָּבָר שֶׁנִּמְאָס מִסְּלֻקוֹ לְצַד אֶחָד וּמְבָרֵךְ (ס"י קע"ב):

ב. שָׂכַח וְהִכְנִיס מִשְׁקִין לְתוֹךְ פִּיּוֹ בְּלֹא בְרָכָה אִם א"צ לְאוֹתָן מִשְׁקִין דּוֹקָא כְּגוֹן שִׁישׁ לוֹ עוֹד מְאוֹתָן מִשְׁקִים צָרִיךְ לְפַלֵּט אוֹתָן הַמִּשְׁקִים שֶׁבְּתוֹךְ פִּיּוֹ וַיִּשְׁתֶּה מִשְׁקִים אֲחֵרִים וַיִּבְרַךְ עֲלֵיהֶם וְאִם אֵין לוֹ עוֹד מְאוֹתָן מִשְׁקִים בּוֹלַע הַמִּשְׁקִים שֶׁבִּפִּיּוֹ וַאֲיִנוּ מְבָרֵךְ בְּרָכָה רֵאשׁוֹנָה רַק בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וּמ"מ כִּשְׁהַמִּשְׁקִים בִּפְיּוֹ עֲדִיין יִהְיֶה רַבְּרָה בְּבְרָכָה רֵאשׁוֹנָה דְּהַרְהוּר כְּדִיבּוּר דְּמִי בְּמִקּוֹם הַדַּחֵק (שם):

דִּין אִיזָה מִיּוֹן פֶּת מְצוּהָ לְהַקְדִּימוֹ לְבַצּוֹעַ עֲלָיו [סִימָן רז]

א. הִיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי לַחְמִים מִמִּין אֶחָד מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה וְאִם הָאֶחָד שָׁלֵם וְהַשֵּׁנִי פְרוּסָה אִף שֶׁהַפְרוּסָה יֵשׁ לָהּ מַעֲלוֹת יוֹתֵר דֵּהֵינּוּ שֶׁהִיא גְּדוֹלָה וְלִבְנָה וְהַשָּׁלֵם קָטָן וְקִיבֵר ג"כ מְבָרֵךְ עַל הַשָּׁלֵם וְאִם

קִצַּת דִּינִים הַנּוֹהֲגִים בְּסַעֲוֵדָה [סִימָן רד]
א. הִיוּ מְסוּבִין בְּסַעֲוֵדָה וַיֵּצֵא אֶחָד מֵהֶם לְהַטִּיל מִים נוֹטֵל יָדוֹ אֶחָת שֶׁשֶּׁפֶשֶׁף בָּהּ הַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּתְּנוּ עַל רִגְלָיו וְכִשְׁנוֹטֵל אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא בְּפָנָיו כּוֹלֵם שֶׁלֹּא יִחְשְׁדוּהוּ שֶׁלֹּא נָטַל וְדוֹקָא שֶׁאֵין רוּצָה לְאֶכּוֹל עוֹד רַק שֶׁמְסוּבִין עֲדִיין לְשִׁתּוֹת אֲבָל אִם רוּצָה לְאֶכּוֹל עֲדִיין נוֹטֵל בַּחוּץ דְּמִידַע יְדִיעַ דְּאֵנִינָא דַּעֲתוֹ וַאֲיִנוֹ אוֹכֵל בְּלֹא נְטִילָה וְאִם לֹא שֶׁשֶּׁפֶשֶׁף כֻּלָּל ג"כ יֵשׁ לִיטוֹל יָדָיו לְשִׁתּוֹת כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְשְׁדוּהוּ שֶׁשֶּׁפֶשֶׁף וַאֲיִנוֹ נוֹטֵל יָדָיו וְאִם יוֹשֵׁב לְבָדוֹ וְהֵלֶךְ לְהַטִּיל מִים בְּאִמְצַע הַסַּעֲוֵדָה וְלֹא שֶׁשֶּׁפֶשֶׁף א"צ לִיטוֹל כֻּלָּל אֲפִילוֹ לְאֶכִּילָה אֲבָל אִם עָשָׂה צָרְכּוֹ אִף אִם לֹא קִינַח וְדָא צָרִיךְ לִיטוֹל יָדָיו (ס"י ק"ע):

ב. אִם יֵצֵא לְדַבֵּר עִם חֲבִירוֹ וְהַפְלִיג וְרוּצָה לְשִׁתּוֹת נוֹטֵל יָדוֹ אֶחָת וְאִם רוּצָה לְאֶכּוֹל יִטוֹל שְׁתֵּי יָדָיו וְצָרִיךְ לִיטוֹל בְּפָנָיו הַמְסוּבִין אֲפִילוֹ לְאֶכִּילָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִחְשְׁדוּהוּ שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו דִּבְהַפְלִיג לִיכָא אֲנִינּוֹת דַּעֲת וְצָרִיךְ לִיטוֹל יָדָיו מִשׁוּם הִיִּסַח הַדַּעֲת וְלַעֲנִין בְּרַכַּת עֲנֻט"י אִם צָרִיךְ לְבָרֵךְ כִּשְׁנוֹטֵל יָדָיו עֵיין לְעִיל בְּהַלְכוֹת נֻט"י וְלַעֲנִין בְּרַכַּת הַמוֹצִיא אִם צָרִיךְ לְבָרֵךְ שְׁנִית כִּשְׁהַפְסִיק עֵיין לְקַמֵּן בְּדִין הַפֶּסֶק בְּסַעֲוֵדָה

שְׁוֹרֵשׁ הָעֲבוּדָה וְלִיקוּט מִסְפֵּר יִסוּד

שֶׁאִם אֶכֶל מִפֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין שִׁיעוֹר שֶׁאֲחֵרִים רִגְלִים לְקַבּוֹעַ עֲלָיו, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא שֶׁבַע מִמֶּנּוּ, מְבָרֵךְ עֲלָיו הַמוֹצִיא וְבְרַכַּת הַמְזוֹן לְאַחֲרָיו. וְהֵן עֲתָה בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים נְבוֹכּוֹ בְּזֵה רְבוֹת בְּנֵי עַמֵּינוּ שֶׁאֵינָם נִזְהָרִים בְּזֵה, וּבִיחּוּד עוֹבְרֵי דְרָכִים אוֹכְלִים בְּלִי נֻט"י וְבִלֹּא הַמוֹצִיא מִפֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנִין, דֵּהֵינּוּ שֶׁנִּלְוִשׁוּ בְּחַמָּא וְחֻלְב, אֶכִּילָה מְרוּבָה עַד שֶׁהֵם שֶׁבַעִים, וְגַם אֵין מְבָרְכִים אַחֲרָיו בְּרַכַּת הַמְזוֹן וְעוֹבְרִים עַל דֵּינָא דְּגַמְרָא. לָכֵן יֵרָא שְׁמִים יִזְהַר בְּזֵה מְאוֹד.

וַיִּזְהַר הָאָדָם אִף בְּשִׁבְתּוֹ וַיִּוִּיט, לְטַבֵּל פְּרוּסָתָהּ הַמוֹצִיא בְּמַלְחָה ג"פ, הָאֲרִיז"ל.

וַיִּזְהַר הָאָדָם שֶׁלֹּא לְזַלֵּזַל בְּפְרוּרֵי לֶחֶם, כְּמִבּוּאָר בְּזֵה"ק פ' פִּנְחָס דָּף רמ"ד ע"א וּז"ל: מֵאֵן דְּמִזְלוּל בְּנֵהמָא וְזָרִיק לִי בְּאַרְעָא עֲנִינָתָא רְדִיף אֲבַתְרִי, עַכ"ל בְּקִיצוּר.

ואַחֲרֵי זֶה יִבְרַךְ בְּרַכַּת הַמוֹצִיא בְּכוּוּנָה עֲצוּמָה, וְרָאוּי לְאָדָם כְּשִׁיִּיִם סוּף בְּרַכַּת הַמוֹצִיא לֶחֶם - מִן - הָאָרֶץ, שִׁיכוּיִן בְּמַחְשַׁבְתּוֹ בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה, גְּבוּרוֹת ה' גְּבוּרוֹת ה', כִּי בּוֹדָאֵי הוּא אֶחָד מִגְּבוּרוֹתָיו שֶׁל הַבּוֹרָא ית"ש וַיִּתְעַלֶּה וְחִכְמַתּוֹ הַנְּפִלְאָה בְּזֵה, שֶׁאֵין שׁוֹם שֶׁכֵּל אֲנוּשֵׁי יוֹכֵל לְהַשִּׁיג אִף אִפְסֵי קִצְהוּ, אֵיךְ הוּא הַזֹּרַע גְּדוֹלוֹ מִן הָאָרֶץ. וְכִבֵּר בְּאַרְנוֹ מִזֵּה לְמַעַלַּת בְּאַרְיִכוֹת בְּשַׁעַר הָא' וְדִי בְּזֵה, וַיִּזְהַר לְדַקְדֵּק בְּה"א דְּהַמוֹצִיא, כְּמִבּוּאָר לְמַעַלָּה בְּמֵאמֵר הַנ"ל, גַּם בְּתִיקוּנִים תִּיקוּן י"ז דָּף ל"א ע"ב. וַיִּזְהַר בְּכָל הַתְּקוּנִים שֶׁמְבּוּאָר בְּמֵאמֵר הַזֶּה"ק הַנ"ל. גַּם יִזְהַר הָאָדָם מֵאֵד בְּכָל הַדִּינִים הַמְּבּוּאָרִים בְּש"ע א"ח ס"י קס"ז, בְּעִנֵּין בְּצִיעַת הַפֶּת, וּבְכָל הַדִּינִים הַמְּבּוּאָרִים שֶׁם בְּס"י זֵה, גַּם יִזְהַר הָאָדָם מְאוֹד בְּדִין הַמְּבּוּאָר בְּס"י קס"ח ס"ו,

הלכות דרך החיים

הלך רק לעשות צרכיו לקטנים כשחוזר לאכול או לשתות בין במקום הראשון בין במקום אחר צריך לברך שנית ברכה ראשונה אם לא שהיה יושב עם כמה אנשים שאכלו עמו או שתו עמו והניח מקצת חברים שם ושינה מקומו ואח"כ חזר אצלם לא הוי היסח הדעת ואין צריך לברך אח"כ ברכה ראשונה על מה שרוצה לאכול ולשתות (שם במ"א וא"ר):

ה. אם היה בגן המוקף מחיצות ובירך על פירות אילן אחד אם היה בדעתו בשעת ברכה לאכול מכולן אם הלך אח"כ לאכול מאחרים אף שאין רואה מקומו הראשון א"צ לברך על האחרים כיון שהוא בגן אחד אבל מגן לגן לא מהני דעתו אף שסמוכין (שם):

ו. מחסר לחדר תחת גג אחד דינו כמאילן לאילן בגן אחד (פ"מ):

ז. מאילן לאילן העומדים ביער ולא בגן המוקף מחיצות לא מהני דעתו ואפילו רואה מקומו והוי כמגן לגן (ט"ז) ובאילן אחד שאוכל במזרח של אילן ואח"כ אוכל במערב של אילן אם רואה מקומו הראשון א"צ לברך שנית אף שלא היה בדעתו בשעת ברכה (פ"מ שם):

ח. שינת עראי באמצע סעודה אפילו בדברים שא"צ ברכה במקומן הוי היסח הדעת ואם רוצה לאכול אח"כ עוד פת יטול ידיו ולא יברך (פ"מ שם):
דין איזה דברים הוי היסח הדעת בסעודה [סימן רח]

א. גמר סעודתו ואמר הב לן ונברך ואח"כ רוצה לאכול עוד קודם ברכת המזון אסור לו לאכול עוד מחמת שיש מחלוקת הפוסקים אי הוי היסח הדעת וצריך לברך המוציא אם לאו ולכן אין להכניס עצמו בספק ברכה אבל אם רוצה לשתות עוד מותר לו לשתות בברכה דבזה כ"ע מודים דלענין שתייה הוי הב לן ונברך היסח הדעת ויברך ברכה ראשונה על מה שרוצה לשתות (סי' קע"ט):

ב. אם נטל ידיו במים אחרונים ואח"כ רוצה להפסיק בדיבור לכתחלה יחמיר על עצמו שלא להסיח שום דיבור אחר שנטל ידיו אבל אם צריך להפסיק בדבר נחוץ או בדיעבד אם הפסיק יטול ידיו שנית כדי להיות תיכף לנטילת מים אחרונים ברכה וכ"ש שאסור לאכול ולשתות לכתחילה כי תיכף לנט"י ברכה (שם בפ"מ):

ג. אם נטל הכוס לברך (אף שלא נטל ידיו וגם לא אמר

שניהם שלמים או שניהם פרוסים רק שהאחת נקיה והאחת פת קיבר מברך על הפת שהוא נקי ואם שתייה נקיות רק שהאחת לבנה ביותר מברך על הלבנה ביותר אף שהב' גדולה יותר (א"ר סי' קס"ח):

ב. פת חיטין ופת שעורין מברך על של חיטין ואם היה של חיטין פרוסה ושל שעורים שלימה מניח הפרוסה תחת השלימה ובוצע משתייהם יחד (שם):

ג. פת חיטין ופת דגן אפילו היה של חיטין פרוסה ושל דגן שלם מברך על של חיטין כיון דחיטין מפורש בקרא וכן אפילו פרוסה של שעורים ושל דגן שלימה מברך על של שעורים כיון דמפורש בקרא (שם בפ"מ):

ד. כל החילוקים הנ"ל היינו דוקא אם רוצה לאכול משניהם אבל אם אינו רוצה לאכול אלא אחד מברך על אותו שרוצה לאכול אף שהב' מין ז' וחשוב (שם):

איזה דברים נקרא הפסק בסעודה [סימן רז]

א. אם אכל פת והלך למקום אחר באמצע הסעודה כשחוזר למקומו ורוצה לאכול א"צ לברך המוציא כיון שפת צריך ברכה במקומו לא חשוב עקירתו הפסק והיסח הדעת וכשרוצה לאכול במקום אחר כזית פת ג"כ אין צריך לברך המוציא ויברך בהמ"ז במקום השני אבל אם לא אכל במקום הב' רק פחות מכזית פת אפילו אכל הרבה פירות צריך לחזור למקומו הראשון ולברך שם בהמ"ז אבל לכתחלה אסור לעקור ממקומו בלי שיברך תחלה בהמ"ז שמא ישכח אח"כ לאכול עוד אם לא לצורך מצוה עוברת כגון ללוות המת וכיוצא בזה אבל לילך להתפלל בבהכ"נ אסור ובדיעבד כשהלך וחזר א"צ לברך המוציא (ולענין נט"י עיין לעיל בהל' נט"י) ודוקא אם לא הסיח דעתו אבל אם הסיח דעתו יתבאר לקמן (קע"ח בט"ז):

ב. אם היה דעתו בשעת ברכת המוציא לילך באמצע סעודתו לבית חבירו לאכול שם מותר אח"כ אפילו לכתחילה לילך שם (שם):

ג. בשבעת המינים יש בהם פלוגתא אם צריכין ברכה אחריהן במקומן לכן לכתחלה יש להחמיר לברך במקומו ובדיעבד אם שינה מקומו ג"כ דינו שוה לפת (שם במ"א) וא"צ לברך שנית דספק ברכות להקל:

ד. אם אכל פירות או שתה משקין שא"צ ברכה במקומן ושינה מקומו הוי היסח הדעת אפילו לא

סדר ברכת המזון

בחול קודם ברכת המזון אומרים "על נהרות בבל" ובשבת ויום טוב וביום שאין בו תחנון אומרים "שיר המעלות בשוב ה".

עַל נְהָרוֹת בְּבֶל שֵׁם יִשְׁכְּנוּ גַם פְּכִינוּ, בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל עַרְבִים
בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֵרוֹתֵינוּ: כִּי שֵׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ
שְׂמֵחָה, שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, ^{אֵינוֹ הַכֵּל} עַל אֲדַמַּת ^{הַיַּתָּה וְיִיחֵה}
יִכָּר: אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינֵי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנֵי לְחִבֵּי אִם לֹא
אֲזַכְּרֶנִּי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ שְׂמֵחָתִי: זָכַר יְהוָה ^{אֵינוֹ הַכֵּל}
^{הַיַּתָּה וְיִיחֵה} יְהוָה

אור הישר - כתר נהורא

שלא תתחייב ברכה אחרונה ואז לא יפטור המים
שבתוך הסעודה (עי' בצמח ובת"ח סימן ק' ע"ב ודו"ק)
• מנהג הרב לומר קודם ברכת המזון פסוקים אלו
(תהלים סז "למנצח בנגינות" וגו', (תהלים לד, ב) אברכה את
ה' וגו', (קהלת יב, יג) סוף דבר הכל נשמע וגו')

אמירתו קודם ברכת המזון
קודם הנטילה תשב במקומך ותשתה מים ותכוין
לפטור המים שבתוך הסעודה וזהו כשאין יין
בתוך הסעודה או קודם הסעודה והזהר היטב
שלא תשתה רביעית שלם רק פחות מרביעית כדי

הלכות דרך החיים

ד. מי שסמוך על שלחן אחרים אפילו אמר הב לן
ונברך לא הוי היסח הדעת עד שיאמר בעה"ב דודאי
דעתו של אורח אם ירצה עוד בעה"ב לאכול ולשתות
שיאכל וישתה עמו ולכן אם בשעת אמירתו גמר
בלבו בפירוש אף שירצה בעה"ב לאכול ולשתות לא
יאכל וישתה עמו ונמלך אח"כ דינו כדלעיל בסעיף
א' ואם אמר בעה"ב הב לן ונברך והאורחים שתקו
הוי כאלו גם ג"כ אמרו הב לן ונברך אם לא שאמרו
בפירוש שהם רוצים לאכול ולשתות עוד (שם):

עדיין הב לן ונברך) אם רוצה אח"כ לאכול ולשתות
יכול לאכול ולשתות עוד רק שצריך לברך ברכה
ראשונה [ומה שכתב המ"א שם ס"ק ה' שדין זה
דומה לנטילת ידים כוונתו לענין ברכה שצריך
לברך ברכה ראשונה אם רוצה לאכול אבל לענין
אכילה ושתיה לא דמי לנט"י דשם אסור לאכול
ולשתות אף בברכה משום תיכף לנט"י ברכה אבל
כאן לא שייך האי טעמא ע"כ מותר לאכול ולשתות
בברכה כנ"ל]:

דברי שלום - הלכות והליכות

הליכות והלכות ברכת המזון

ברכות בשמחה

לְבָרֵךְ בְּרֶפֶת הַמְּזוֹן בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ כֵּן נִשְׁפָּע לוֹ שִׁפְעַ מִתּוֹךְ
עֵין טוֹבָה

בזוהר פרשת ויקהל (דף ר"ה ע"א): בלשון הקודש: מי
שִׂמְחָה אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ שִׁבְעָה, צָרִיךְ לִכְנֹן לְבוֹ
וְלִשְׂמֵחַ רְצוֹנוֹ בְּשִׂמְחָה, וְלֹא יִמְצָא עֲצוּב, אֲלֵא שִׂמְחָה
בְּשִׂמְחָה בְּסוּד זֶה וְלִשְׂמֵחַ רְצוֹנוֹ שְׁהָרִי הוּא נֹתֵן עֲקָשׁוֹ לְאַחַר
בְּשִׂמְחָה, בְּעֵין טוֹבָה. וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה וְבְעֵין טוֹבָה

לזמן על הכוס בשמחה ואז הקב"ה שורה בו

בזוהר פרשת תרומה (דף קס"ח ע"ב): בלשון הקודש: וְשִׂמְחָת
לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ - זוהי כוס של בְּרָכָה. בְּשִׂמְחָה אֲדָם כְּכֹס
שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ לְשַׂמְחָה וְלִהְרָאוֹת שִׂמְחָה וְלֹא עֲצוּב כָּלֵל. כִּי
שְׂנוּטֵל אֲדָם כֹּס שֶׁל בְּרָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גְּבוּ, ^{וְהוּא צָרִיךְ לְעֵטֶף רֹאשׁוֹ בְּשִׂמְחָה וְלְבָרֵךְ עַל הַכֹּס בְּמוֹשֵׁב}
שְׁלֵשָׁה. וְנִבְרָךְ שֶׁאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ.

לְבַנֵּי אָדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ, עַד הַיְסוּד בָּהּ: בַּת בְּכַל הַשְּׂרִידָה אֲשֶׁרִי שֵׁשֶׁלֶם לָךְ, אֵת גְּמוּלָךְ שֶׁגְּמַלְתָּ לָנוּ: אֲשֶׁרִי שְׂיֵאָחוּ וּנְפִין אֵת עַלְלוֹךְ אֶל הַסֵּלַע:

אור הישר - כתר נהורא

(תהילים קמה, כא) תהלת ה' ידבר פי וגו', (תהילים קטו, יח) ואנחנו נברך י"ה וגו', (יחזקאל מא, כב) וידבר אלי זה השלחן וגו'. (אור הישר עמוד העבודה סימן יב, סידור תפלה ישרה כתר נהורא ברדיטשוב)

דברי שלום - הלכות והליכות

חבירו צריך לברכו כדי שלא ישלוט בו עין הרע, ואמר ומאן דמברך לחבריה בעי קודשא בריך הוא דיברך ליה בעינא טבא בלבא טבא, מאן דמברך להקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה דבעי עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא, בגין כך ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, עד כאן לשונו.

בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו

בספר בן איש חי (הלכות שנה ראשונה פרשת חקת): [א] מפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל, **בשער טעמי המצות** דף ס"א, וזה לשונו - גם צריך שתדע דאף על פי שנתבאר לעיל, שבתוך הסעודה אם הוא בחול יתעצב אל לבו, ובפרט אם הוא ביחיד, על החרבן, **כנוכר בשם הזוהר**, אמנם **בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו**, והטעם כי ענין האכילה הוא במלכות העליונה הנהנית משפע התפארת, ועל ידי מה שאנחנו מכוונים באכילתנו אנחנו ממשיכים לה השפע ומזון, וממה שאנחנו מומשיכים לה היא מחלקת ונותנת מזון אלינו, ולכן צריך לברך ברכת המזון בעין טובה ובשמחה יתירה, להראות לפניו כנדיבים בעין טובה, ולא כצרי עין וכו', עד כאן לשונו, יעוין שם. על כן כל אדם יזהר לברך ברכת המזון בשמחה ובטוב לב ובכונה גדולה, ואם אין לו כוס בידו, יהיו ידיו אסורות זה על גב זה על החזה, ועוצם עיניו ומברך בכונה, וכמו שכתב רבינו ז"ל.

מצות עשה לברך ברכת המזון, ביראה ובאהבה ובכונה עצומה, ובשמחה רבה, ובטוב לבב

[ב] כתב רבינו הרש"ש ז"ל **בסידור שלו**, וזה לשונו - קודם ברכת המזון יכין להכין עצמו לקיים **מצות עשה לברך ברכת המזון, ביראה ובאהבה ובכונה עצומה, ובשמחה רבה, ובטוב לבב**, להמשיך שפע וברכה רבה ומוחין וחיות ומזון למלכותא קדישא דאצילות, וממנה לנו ולכל העולמות הקדושים, ויעצום עיניו ויאסור ידיו זה על גב זה ימנית על השמאלית, כיושב לפני המלך מלכו של עולם, מלכותא קדישא דאצילות, עוד כתוב שם, יכין שהוא מוכן לקיים מצות עשה דאורייתא לברך אחר המזון, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וכו', ועל ידי כונת הכנה זו, אז יהיה כוח בכונתו בברכה להעלות מ"ן ולהמשיך ארבע מוחין לבחינת י"ה וכו', יעוין שם. ובסה"ק מקבציאל כתבתי נוסח לומר

בְּשֵׁנוּ לֹא בְּשִׁמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה. וּמִשּׁוּם כִּךָ לֹא יִמְצָא עֵצוּב כָּלֵל, אֶלֶּא בְּשִׁמְחָה וּבְדַבְרֵי תוֹרָה, וְיָשִׁים לְבוֹ וְרָצוֹנוֹ לְתַת בְּרָכָה זוּ בְּסוּד שְׂצָרִיךְ.

צריך לברך ברכת המזון בעין טובה בשמחה יתירה

בשער המצוות פרשת עקב למהרח"ו ז"ל: ברכת המזון כבר נתבאר שברך ברכת המזון בכונה גמורה. וידי אסורות זו על גב זו על החזה ועוצם עיניו אם אין שם כוס, לפי שסטרא אחרא קאי תמן לקטרגא עליו ובפרט אם הוא ביחיד. גם צריך שתדע כי אעפ"י שנת"ל שבתוך הסעודה אם הוא בחול יתעצב אל לבו על החרבן כנ"ל בשם הזוהר אמנם בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו וכמ"ש **בוהר תרומה על בועז ויאכל וישת וייטב אל לבו דברך על מזוניה בשמחה ובטוב לבב**. והטעם הוא כי הנה ענין האכילה נתבאר לעיל שהוא בנוק' העליונה האוכלת משפע הזכר וע"י מה שאנו מכוונים באכילתנו אנו ממשיכים לה השפע ומזון וממה שאנו מומשיכים לה היא מחלקת אח"כ ונותנת מזון ואכילה אלינו ולכן **צריך לברך ברכת המזון בעין טובה בשמחה יתירה** להראות לפניו כנדיבים בעין טובה ולא כצרי עין ואז גם היא נותנת לנו מזונותינו בשמחה ובעין הטוב.

לברך ברכות בשמחה

בספר הקדוש ראשית חכמה (שער האהבה): בברכותיו יכוון לתת שבח והודאה לעילת הכל שברא הדבר ההוא ועל ידי השבח יתדבק באהבת הבורא ובגדולתו ורוממותו, כבר אמרנו שכל העליונים והנשמות למעלה כולם משבחות לבורא מפני הטובה שקבלו ממנו ולעולם עילת הכל שפעו ואורו אינו נמנע מלהשפיע, ועל זה אנו חייבים לברכו, ולסבה זו הוא ענין הברכות שתקנו אנשי כנסת הגדולה על כל דבר כדי שנוכח אהבת הקדוש ברוך הוא וגודלו ורוממותו והשגחתו התדירה עמנו בכל עת שברא הדבר ההוא על ידי שפעו בכח מדותיו העליונות כדי שיהנו התחתונים משפעו ועל ידו נהיה דבקים בו לעולם. ולכן צריך לתת השבח והברכה לבורא בלב טוב ועין טוב ובשמחה, וכן **פירשו בוהר** (זוהר ריש פרשת במדבר) אמר שם על פסוק ה' זכרנו יברך שכאשר האדם מזכיר שבו

דברי שלום - הלכות והליכות

קודם ברכת המזון, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו', הרי אנחנו באים לקיים מצות עשה דאורייתא לברך ברכת המזון, ככתוב בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך, על הארץ הטובה אשר נתן לך, לתקן שורש מצוה זו במקום עליון, ויהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, שתהא חשובה ומקובלת ורצויה לפניך ברכה ראשונה וברכה שנייה וברכה שלישית, אשר נברך עתה על המזון, ותתן לנו כח ויכולת ועזר וסיוע להעלות מ"ן, ולהמשיך ארבעה מוחין לישראל ורחל, וגם תהיה חשובה ומקובלת ורצויה לפניך ברכה רביעית אשר נברך עתה, ותתן לנו כח ויכולת ועזר וסיוע להעלות מ"ן, ולהמשיך ארבע אורות מוחין ליעקב ורחל, ויעלה לפניך כאלו כיווננו בכל הכוננות הראויות לכיון בארבע ברכות אלו של המזון, ויהי נועם וכו'. עכ"ל.

לברך עליה בשמחה והודיה שזכו לקיים המצוות כראוי, שיש לברך בשמחה על קיום המצוות

בספר יערות דבש חלק ב' דרוש ה' לחודש אלול. אבל זה בא הכל מענין קבלת המצוות ועול וטורח מבלי שמחה וגיל, אבל אילו היה בשמחה וחדוה וגיל כראוי, מדקדקים היינו בעשייתם בתכלית הדקדוק בכל פרטי דברים כראוי, ובכל פרטי הדקדוק וזכוך, היינו מוסיפים שמחה, כי היא מעוררת הנפש, וכמו בשמחה של שטות מעוררת הנפש בהמה, כמו שידוע בנגון מסודר על פי מוזיק"י בערכי נגונים, כפי חלקי תנועת הניגון תשמח נפש, ותהי נרפאת מחולי מרה שחורה, כאשר היה בשאול שהיה נרפא ממרה שחורה כאשר נגן דוד [מלכים ב, ג טו], כן בשמחה של מצוה, תעורר נפש השכלי חלק אלוה מומעל, ולעומת זה המתעצב במצוה, מעורר רוח טומאה וילית שהיא יללה ועצבון נפש. וזהו מה שנאמר בקרא [דברים כ"ט יח] והיה בשמעו דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך וכו' לא יאבה ה' סלוח לו ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, ודברים אלו אין צריך לדקדק בהם, כי הם מחוסרים הבנה, מהיכי תיתי יאמר כן בשומעו דברי אלה הזאת, ומה אמרו ורבעה בו כל האלה, הלא כבר נאמר בכל תוכחות שאם לא ישמעו, שיהיה בו כל אלות.

אבל יש להבין במ"ש [מגילה לא ע"ב] קללות שבתורת כהנים הקב"ה אמרו, ובמשנה תורה משה מפי גבורה, ומה טעם ומה הבדל יש בעצם ביניהם, אבל הם הדברים, כי עיקר קללות בתורת כהנים לא באו על ביטול מצוות ה' בפועל, רק על כוונת הלב, שימאסו בתורת ה' ולא ישמחו. ויקוצו בה ויהיה להם לעול ולמושא ועומוד, וכן אמרו [ב"מ פח ע"ב] שעל מה אבדה ארץ, על עזבם את תורת ה', ואר"י שלא ברכו בתורה, והיינו שאף שלא עברו, וקיימו, היה בעול ובטורת, ולא ישמחו בה לברך עליה בשמחה והודיה שזכו לקיים המצוות כראוי, שיש לברך בשמחה על קיום

המצוות, שקדשו ה' וזיכהו למצוה זו לעשות רצון קונו, והם שלא עשו כן, באו לגלות והגיעם רוב מהרעות.

ועל זה באה תוכחה שבתורת כהנים [ויקרא כ"ו כט] ואם בחקותי תמאסו, דייקא, ובמשפטי תגעל נפשכם, הרי שדייק הכל שיהיה בלב נמאס ויהיה מגיע אצלכם בלי שמחה רק בעול וטורח, וכן מסיים בתוכחה (שם כו מג), יען וביען במשפטי מאסו ואת חקותי געלה נפשכם, והכל שבלב עוברים במצוות ה', וזהו רוב המרי יותר מכל, כאשר כתבתי, כי הלב נכבד באברים, והחטא בו ג"כ רב מנשוא. אבל קללות במשנה תורה לא נאמרו רק על ביטול מצוות ה' בפועל, כדכתיב [דברים כ"ה א] לשמור ולעשות כל מצותיו, ובא הדבר בתוכו כמה פעמים לשמור מצותיו, וכן אם לא תשמור לעשות, כי הכל תלוי בשימור, ולא בא שם מענין מיאוס וגיעול, ולכן הקדוש ברוך הוא לבד בוחן לבבות אם לטוב אם לרע, לכך קללות שבתורת כהנים שבאו אל המחשבה, מה' נאמרו, ובמשנה תורה שבאו על מעשה גלוי לכל, מפי משה בנבואה נאמרו.

יש צורך גדול וחובת גברא למיעבד כל טצדקי כדי לברך ברהמ"ז בשמחה

בספר פלא יועץ ערך אכילה ושתיה: וצריך שיברך ברכת המזון בנחת ובקול רם ובשמחה הלב כי יתן אל לבו לדברים שהוא מוציא מפיו לכיון בהם בעומק אי אפשר שלא לשמוח ולפי הנראה מדברי זוהר הקדוש יש צורך גדול וחובת גברא למיעבד כל טצדקי כדי לברך ברהמ"ז בשמחה, והגרר הגדול כדי לכיון שיברך בעינים סגורות או עיניו למטה ולבו למעלה ויכוין בד' ברכות כנגד ד' אותיות של שם להשפיע שפע וברכה בד' עולמות אבי"ע אשרי ילוד אשה שבך זוכה וכתב החינוך שקבלה יש שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימי חייו צא ולמד מן השכר שעושה נחת רוח גדול ליוצרו וכל מעשיך יהיו לש"ש.

לברך ברכת המזון תכף ומיד כשישנו עדין השתוקקות של שבח והודאה ושמחה על השובע ומלוי הרעבון

בספה"ק קדושת לוי קדושה רביעית חנוכה:.. כי הדבר לפניו למלאות חסרונו אף על פי שלא מלא עדיין השתוקקות הלכו ממנו, כי האדם משתוקק כשאין הדבר לפניו למלאות חסרונו כמאמר חכמינו ז"ל (יומא יח ע"ב) אינו דומה מי שיש לו פת בסלו כו', ועדין חסר הרעבון והצמאון ובעצמו ואחר שאכל ושתה וצריך לברך להבורא ברוך הוא על השביעה בעצמו וזה הוא נפש רעבה מלא טוב. והנה כשאדם אין לו למלאות חסרונו כתועה במדבר על זה השתוקק שאין לו פת בסלו ואינו יודע האיק למלאות חסרונו, ואחר שהשם יתברך הזמין לפניו והוליו לדבר שימלא חסרונו אזי ברגע ראשונה שבא לפניו דבר למלאות חסרונו השמחה גדולה

דברי שלום - הלכות והליכות

הפסוק סוף דבר הכל נשמע וגו', ואחר כך תהילות ה' וגו' ואנחנו נברך וגו', ונוטל ב' ידי ויניחם בימין באופן שיהיה הכוס על חמישה אצבעותיו שלו על גבוהים ממש ויתן עיניו בכוס בכל ברכת המזון.

יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם

שו"ת עטרת פז חלק א כרך א - אורח חיים, (מילואים ריש סימן א): ואגב אורחיה דאירינין הכא במצוה יקרה זו דברכהמ"ז דהווי עשה דאורייתא, (עי' בשו"ע אור"ח סי' קפד, ס"ד. וסי' רט, ס"ג), עצור במילין לא אוכל במאי דחזינן למוריני גאון עויזינו רבינו חיד"א זיע"א בהגהותיו "נצוצי אורות" על גליון הזוהר הקדוש בפר' ויקהל (דף רית, ע"א הערה א) שכתב שם על דברי הזוה"ק דאמרינן התם, מאן דמברך לקודשא בריך הוא מוגו שבעא בעי לכוונא ליביה לשוואה רעותיה בחזרה ולא אשתכח עציב אלא דיברך בחדוה ברזא דא וכו' וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא הכי יבינן ליה בחדוה ובעינא טבא וכו', יעו"ש במתק לשון הזוה"ק בענין חיוב ברכת המזון בשמחה ובכוונת הלב. ורבינו החיד"א שם הוסיף בניצוצי אורות וז"ל. ולכוון רצונו בשמחה ולא יהיה עצב בשעת ברכת המזון וכו' ולכן יאכל וישתה דבר המשמחו כדי שיברך בשמחה וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם כמו"ש לקמיה גודל שכרו גם בעוה"ב וכו', ואפשר לרמוז ענין זה מהפסוק (משלי י') ברכת ה' היא תעשיר, ולא יוסיף עצב עמה. פי' ברכת ה' - היא ברכת המזון שהיא מדאורייתא דוקא דשאר הברכות הוי מדרבנן, - היא תעשיר למברך אותה - בתנאי - ולא יוסיף עצב עמה - שתהיה כתיקונה שיברך אותה בשמחה לטלף הסטרא אחרא. עכת"ד, יעו"ש.

מקובל אני מרבתי שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצוין לו בכבוד כל ימיו

וראה גם בספר החינוך (בסוף מצוה תל) שכתב וז"ל. כך מקובל אני מרבתי י"א שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצוין לו בכבוד כל ימיו. עכ"ל. ודברי הזוה"ק הנ"ל במאמרו דרשב"י הנ"ל המדבר בשבח המברך ברכת המזון בשמחה וכוונת הלב, אשר כנגד זה ישפיעו עליו טובה וברכה מן השמים, תנא דמסייע לדברי רבותינו ראשונים כמלאכים שהביא הרב בעל החינוך, והן אמת דרבנותינו הראשונים לא היה בידם ספר הזוהר הקדוש, וכדמוכח מדברי רבותינו בכמה דוכתי עי' בבית יוסף חאור"ח (סי' קעג) ד"ה ויש מחמירין וכו', ובדרכי משה ביו"ד (סי' פט, אות ב), ובשו"ת חוות יאיר (סי' קצז) ועוד טובא, וראה גם בשם הגדולים ח"ב (מערי' ז, אות ח), יעו"ש. מ"מ אולי יש לומר דהרי איכא דאמרי שהגאונים ראו את ספר הזוה"ק ואח"כ גזוהו, עי' להגר"י סופר בס' זרע חיים (סי' כח, עמוד קנז) מש"כ בזה, יעו"ש. וא"כ שמא מקובלים היו הראשונים מהגאונים שהם

עד מאוד. ובשעה השניה כיון שכבר ראה ודש בהשמחה נתמעט השמחה. ובשעה השלישית נתמעט השמחה יותר וכן בכל פעם השמחה נתמעט לכן יש לברך על בשורה טובה תיכף כששמעה, שאז יברך את ה' בשמחה ובטוב לבב. ועל הרעבון וצמאון בעצמו ברגע הראשונה שאכל מעט ועדיין רעב השמחה קטנה. וכיון שאכל מעט יותר השמחה יותר גדולה ואחר שאכל כדי שביעה אזי שמחתו שלימה וצריך לברך לקונו כמאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. אבל השמחה על השתוקקת שהשתוקק שלא היה לפניו ברגע הראשונה כשבא לפניו השמחה יותר ואחר כך נתמעט השמחה.

לְבָרֵךְ בְּמַלְבוּשׁ הַשְּׂמֵחָה בְּרֶפֶת הַמְּזוֹן וְסוּדָה
באגרא דכלה (דף ט"ז): ולדעתי הקלושה זה הוא שכתבו הפוסקים (עיין באר היטב אור"ח סי' קפ"ג ס"ק י"א) שצריך האדם להתעטף במלבוש העליון בשעת ברכת המזון, והבן סוד המלבוש העליון מקור הברכה והחיים. והמשכיל על דבר יתלהבו לבו בברכתו לברך את הש"י בשמחה ובטוב לבב אשר בחר בנו מכל העמים וגילה לנו מצפוניו ומסתוריו בטעמי מצותיו הנעימים מה טובם ומה יפים, לא עשה כן לכל גוי. והנה אנחנו בעניינו נאמר עוד דבר נחמד בענין זה, כו"ס י"ן מלא כזה כ"ף ו"ו סמ"ך ו"ד י"ד נ"ן, בגימטריא מלבו"ש, שמשם מקור הברכה. וזה שידס המשורר בפיוט צור משלו על כוס י"ן מלא ככר"ת י"י, והבן. וכן נהגו המדקדים לסיים אחר ברכת המזון בפסוק (תהלים כט יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך (בגימטריא רל"ב וכנ"ל) את עמו בשלום, (אותיות מלבו"ש). (עד כאן מועתק מספר דרך עדותיך).

ברכת התורה בשמחה רבה

בשולחן ערוך הרב אורח חיים (סימן מז סעיף א): ברכת התורה צריך לזוהר בה מאד שלא חרבה הארץ אלא מפני שלא ברכו בתורה תחלה לפי שלא היתה חשובה בעיניהם כל כך לברך עליה לכן היו מזוללים בברכתה לכן לא הגינה עליהם תורתם אף על פי שעסקו בה הרבה ולכן יראה כל אדם שתהיה כלי חמדתו של הקדוש ברוך הוא שהיה משתעשע בה בכל יום חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם, שזה מורה שעוסק בה לשמה ויזכה לשלשלת הנמשך לעוסק בה לשמה שהוא לא ימוש מפ"ך ומפי זרעך וגו' שתעשה שאלתו ובקשתו שמבקש בברכתה ונהיה אנחנו וצאצאינו ויש מדקדים להוסיף וצאצאי צאצאינו כי כל שהוא ובנו ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם ואין צריך לך כי בכלל צאצאינו הם ג"כ בני בנינו.

ברכת המזון צריך לומר בשמחה גדולה
באליהו רבה (אור"ח סי' קפ"ג): כתב בשולחן ערוך מהר"י לוריא ברכת המזון צריך לומר בשמחה גדולה, ויאמר למנצח בנגינות אלוקים יחנינו וגו' ואחר כך אברכה את ה'

דברי שלום - הלכות והליכות

אותו ולבנו בל עמנו. והקנאה היא מהג' שמוציאין האדם מן העולם (אבות פ"ד מכ"א), וכל זה נמשך מהתאוה.

ב. ורבינו בחי' (כד הקמח ברכה): יתבונן בכל הברכות כשיזכור את השי"ת, ויזכירנו באימה וביראה, ואם אינו עושה כן ואינו זהיר בהן עליו הכתוב אומר (ישעיה א' ג) 'ישראל לא ידע, עמי לא התבונן'."

ג. בספר חרדים (ט' ד'): מכלל היראה, שלא להוציא האדם שם שמים מפיו אלא במורא הלב, ולצורך גדול, ולא לבטלה, כדאמרו במסכת תמורה (ד') "אזהרה למוציא שם שמים לבטלה שנאמר (דברים ו' יג) את ד' אלהיך תירא.

ד. ובהקדמות ספר חרדים מסיים: "כל ירא אלהים ישמור נפשו מאד לבלתי יחטא בשכחת השם הנכבד והנורא בעת זכירתו, שיתן לב אל המאציל במחשבה.

ה. ובעל יסוד ושורש העבודה מביא בשם סידור האריז"ל, שבהזכרת השם יזדעזע כל איבריו. ואכן מובא בהלכה כי הטעם ברחיצת הפה שחרית, הוא כי צריך להזכיר את השם הגדול בקדושה ובטהרה.

ו. בערבי נחל (פרשת נשא): וחומר עונשו מבואר בזוהר הקדוש, כשמזכירים השם ב"ה בלי פחד ואימה ח"ו מקללים אותו בכל העולמות. ואחר כך אוכלים ושותים והולכים לשוק לצורכיהם. ואם כן ממה יהיה לכם עולם הבא ואיך תאמרו שבעבור עשיות (מעשים טובים) אלו ברא הקב"ה את האדם? ואין שום בר שכל שיאמר ככה.

ז. כל ברכה עולה למעלה ונעשית תתר להשי"ת (ראה חגיגה יג ויוקח). ברכה בלא כוונה אין לה כח לעלות מעלה (זוה"ק).

ח. במ"ב (ד', ל"ז) בשם בית יוסף. וכל שכן בידיים מלוכלכות שזה אסור אפילו בדברי תורה (שו"ע צ"ב, ז'), וכן הוזהרנו מן התורה בפסוק "והיה מחניף קדוש", לא להגיד שם שמים ודברי קדושה במקום צואה או כנגד ערוה, כמ"ש "ולא יראה בך ערות דבר (דברים כ"ג, ט"ו). כלומר: טהרת הגוף, טהרת הסביבה וטהרת המחשבה.

ראו את הדברים בזוהר הקדוש, והעבירו את הדברים לדורות הבאים אחריהם. וק"ל. ולפי מה שאמרנו לעיל דאם הרב המחבר את ס' החינוך הוא הרא"ה א"כ מה שכתב רבותי וכי אפשר דכוונתו להרמב"ן, יש להוסיף ולומר שהרי איכא רבים מרבותינו דסברי מרנן כי אף על גב שהראשונים לא ראו את ספר הזוה"ק מ"מ הרמב"ן ז"ל נגלה לו ספר הזוהר ועי' בזה בהגהות מנחם ציון על ספר שם הגדולים - מהדו' ירושלים תשל"ט - (ח"ב מער' ז, אות ט) שהביא שם דרבים החליטו דהרמב"ן ז"ל ראה ספר הזוהר, יעו"ש. וא"כ לפ"ז י"ל דהרמב"ן ראה דבר זה מהזוהר ממש, והרמב"ן היה לו יד ושם בחכמת הזוהר והקבלה כנודע עי' שה"ג ח"א (מער' מ, אות קסב), יעו"ש. והוא שקיבל ממנו הרא"ה ז"ל תלמידו. אולם האמת היא דכנגד זה רבים לוחמים כי לעולם אף הרמב"ן ז"ל לא ראה ספר הזוה"ק, עי' בהגהות מנחם ציון (הנ"ל) שהוא גופיה ס"ל הכי וכתב שיש להביא ראיות לזה דהרמב"ן לא ראה את ספר הזוה"ק. יעו"ש, ומה גם דכאמור גם ענין זה דאמרין דהרא"ה הוא הרב המחבר את ספר החינוך, דבר זה אינו מוסכם, וכאמור אכמ"ל בזה יותר. עכ"ל שו"ת עטרת פז.

לְבָרְךָ בְּרָכוֹת פְּדָבְעִי וְאִם לֹא הוּי לִיָּה חֶשֶׁשׁ גָּזַל

בחיד"א דברים אחדים (דרשות דרשה א'): ומדין הגזל, ליהרר מאד בברכות [ולקמן דרוש י"ב הוסיף לכתוב יותר דאפילו כוונת ברכה בבלי דעת הוי לא פליט מאיסור גזל].

א. שאמרו ז"ל (ברכות ל"ה ע"ב כל הנהנה בלא ברכה כאלו גזל להקב"ה וכנסת ישראל, וכשם שדין הגזל בכל שהוא כן אם אות או תיבה ידלג מהברכה, נכלל בגזל מהקב"ה. או לנו כי לא די שהרשנו ברחמינו יתברך, לשרתו ולברך בשמו, והוא גדולה שאין למעלה הימנה, אלא שזורק ברכה מפיו כמשליך אבנים פגומות ונמאסות, ואילו ידבר עם משרתו ודאי נתן לב יותר לדבר בנחת ובכל לבו, ובבואו לברך לבו ראש עולם אשר נשמתו בידו והוא רואה ומסתכל בו, לא ידע מאי קאמר, ולרוב המהירות בולע תיבות ואותיות בתפלה וברכות, או לנו שאנו מתפללים לה' ומברכים

הלכות ברכת המזון

[זאת הברכה היחידה שחייבים מדאורייתא].

כתב הטור (או"ח סימן מ"ו): שהשיב רב נטרואי גאון ריש מתיבתא דמתא מחסיא, דוד המלך ע"ה תיקן מאה ברכות] יש לרמוז - כנגד י' ספירות שכל אחד כלול מעשר, סך הכל מאה, שהוא קומה שלימה]

ב. כי בכל יום היה מתים מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעין על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן להם לישראל מאה ברכות, וצריך כל אדם להזהר בהם. ובב"ח שם כתב: שהטור האריך בזה הענין, והביא מה שכתב רב נטרונאי, להורות שיהרו לברך בעצמם המאה

א. התורה הקדושה מצוה אותנו "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוהיך על ארץ הטובה אשר נתן לך"..." "יש חיוב מתורה אחרי כל פעם שאוכלים לחם לברך ברכת המזון!! וכתוב בספר החינוך שמי שמקפיד לברך הברכה הזאת כל ימי חייו בשמחה ובאהבה, מובטח לו!! שלא יחסר מזונו כל ימי חייו!!! ובאו וראו איזה הבטחה גדולה! אשר חייבים בה כל איש ואשה מישראל. וברבינו בחי' (פרשת עקב), כתב: "ולא תמצא בכל התורה בשום מקום שצוה הקב"ה שנברך שלומו כי אם במקום הזה "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך", ומזה אמר דוד המלך ע"ה ואברכה שמך" עי"ש.

דברי שלום - הלכות והליכות

מאוד, או שעוסק באיזה עסק בעת שמברך (מסדר כלים על השלחן וכדומה), וגם רומז בענינו ובידו לחבירו שימתין לו וכו', והתמיהה האין אותו חסיד המהדר בכל מיני הידורים בכל מצוה ומצוה לקיימם כהלכתם, מוזלזל כל כך במצוה דאורייתא כל כך חשובה מידי יום ביומו, ומברך כמצות אנשים מלומדה מחמת הרגל, ולבו בל עמו. עכת"ד. והצה"ק המגיד ממעזריטש ז"ע (בספר תולדות אהרן פרשת שופטים), כתב: לכוון ברהמ"ז אפילו יותר מתפלה, כי תפלה היא רק דרבנן, מה שאין כן ברהמ"ז הלא היא מדאורייתא.

יא. בשו"ע הרב (סי' קפ"ה סעיף ב'): כתב דלכתחילה צריך לזיזר מאוד בכוננת הברכה, בפרט בברכת המזון, כיון שיש אומרים שאפילו בדיעבד לא יצא. ובבני יששכר בספר דרך פקודיך (הקדמה א' אות ג') כתב: "הא וודאי לדעתי אם לא כיוון בברכת המזון ואכל כדי שביעה דהוי מחויב דאורייתא, צריך לחזור ולברך, ולא אמרינן בזה ספק ברכות להקל, כיון דהברכה הזאת היא המצוה של תורה" עכת"ד.

יב. סיפור נורא - מה"אור זרוע" (ריש הלכות שבת) וזל"ק: ואני הכרתי יהודי אחד מוורמ"ש והיה קורין אותו רבי בונם, והיה זקן וקובר מתים, ושמעתי אל הנכון ואל האמת, שפעם אחת השכים לבית הכנסת, וראה שאדם אחד יושב לפני בית הכנסת, ובראשו כתר של עשבים, ופחד, וקרא ואמר לו [רבי בונם לנפטרי], וכי אינך פלוגי שמת עתה וקברתיך, אמר לו הן, ואמר ליה איך אתה באותו העולם ואמר היטב עד מאוד, ואמר ליה מה זכיות יש לך? והלא אתה היית אדם כל דהו, אמר ליה רק באותו זכות שהייתי אומר ברכות בקול נעים בבהכ"נ, בזכות זה הביאני בגן עדן ומכבדין אותי, וזה לך הסימן שאני הוא המדבר אליך, כי תראה בית יד חלוקי שקרוע שקרעת לי כשהלבשתי התכריכין, ושאל לו מה זה בראשך וענהו הם עשבים שבגן עדן [מטעם זה יש שמקפידים גם בהרחמן שלא ימצא - ה' - ועל כן אין אומרים הרחמן הוא ירפאנו... ורפואת הגוף, אלא "הרחמן הוא ירפאנו רפואה שלימה" בלבד, ויכוון בלבו על הכל. (הגה"צ רבי מאיר מזוז שליט"א ר"י כסא רחמים)]. שנתתי בראשי, כדי לבטל ריח רע מעלי של זה העולם, כתבתי אני המחבר אלו המעשים, כדי שיראו יראי ה', ושישים אל לבו ויאמר שבתותיו של הקב"ה בקול נעים ובכוונה, ויזכה לגן עדן עכ"ל. והמטה משה אחר שהביא עובדא הנ"ל, מוסיף: שעל אף שהיה איש פשוט, זכה למדריגה כה גדולה בעולם האמת, והכל בזכות אמירת הברכות במתינות ובקול נעים בבית הכנסת.

הגאון ר' אלחנן ווסרמן זצ"ל, אמר: שכל המברך שלא בכונה הוא כעובר על לאו ד"לא תעמוד על דם רעך", כי על ידי הכוונה בברכות ובפרט בברכת המזון יכול אותו אדם לעצור במקצת המגיפות, וכל המתעלם מזה הרי הוא עומד על דם רעהו. (ועיי"ע בספר בשו"ת זבחי צדק

ברכות, ושלא יסמכו על עניית אמן, משום סכנת מיתת מאה מישראל בכל יום כמו שהיה קודם שתיקן דוד המע"ה ג' ברכות אלו.

ג. בבאר היטב (סימן קפ"ה) כתב בשם התשב"ץ דבברכת המזון לא מצינו אות פ' סופית, כי בא לרמז שכל המברך ברכת המזון בכוונה, שוב אין שולט בו, לא אף ולא שצף ולא קצף מטעם זה יש שמקפידים גם בהרחמן שלא ימצא - ה' - ועל כן אין אומרים הרחמן הוא ירפאנו... ורפואת הגוף, אלא "הרחמן הוא ירפאנו רפואה שלימה" בלבד, ויכוון בלבו על הכל. (הגה"צ רבי מאיר מזוז שליט"א ר"י כסא רחמים)

ד. בבעל הטורים (דברים ו-ז), כתב: דכל הזהיר במאה ברכות ינצל מצו"ח קללות ועוד שנים הכתובים בפסוק גם כל חלי וכל מכה עיי"ש.

ה. בכד הקמח כתב: אף על פי שהוא יתברך מקור הברכות, מצינו שהוא הפץ בברכות נבראו וכו' למען יהיה העולם הזה מתברך בשפע מזונות וריבוי הטובה, על כן באה מצות עשה בתורה לברך על המזון כדי שיתברכו מזונות העולם עיי"ש. [והוא מפרש בתורה דהגשם התעכב מלבוא עד שבא אדם הראשון להתפלל על הגשם, ויש להמליץ "מלא ידינו מברכותיך", שיזכנו השי"ת לברך הברכות כראוי, ועל ידי זה, נזכה ל"מעושר מתנות ידיך" שפע ברוח ובגשם אכ"ר].

ו. בשולחן ערוך או"ח (סי' קפ"ג סעיף ה') כתב: שלענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינו כתפלת שמונה עשרה.

ז. ובמשנה ברורה (סי"ק ל') הכריע שאין שואלין ומשיבין כלל, שהחמירו בברכת המזון יותר מקריאת שמע עיי"ש. ובמ"ב (סימן קל"א סעיף ג'), מביא מהמג"א שאפילו תשמיש קל אסור לעשות, ואין צריך לומר שלא יעסוק בדבר שצריך לשים לבו אליו.

ח. בשו"ע או"ח (סימן קל"א סעיף ג'), פסק המחבר שאסור לעשות מלאכה בעודו מוברך.

ט. ובטורי זהב כתוב, שיש לזיזר שלא לעיין אפילו בדברי תורה בשעה שמברך ברהמ"ז, כי זה מורה על היות הברהמ"ז אצלו רק על צד המקרה וההזדמן בעלמא עיי"ש, ואסור להטות אוזן לשמוע בשעת ברהמ"ז מה שאנשים אחרים מדברים.

י. בנן איש חי בהלכות ברכת המזון (פרשת עקב), כתב: שד' ברכותיה דינם כתפילת שמונה עשרה, ואסור לענות בהם אפילו קדיש וקדושה וברכו, [גם בין הפרקים] וצריך לישב בשעה שמברכים, ואין לעסוק בתשמיש קל אפילו כעין ניגוב ידים, והכל משום שאין הפרש בינה לבין תפילת שמונה עשרה, כי אם שהתפילה בעמידה, וברהמ"ז נאמרת בישיבה. ויש שמזלזלים בברכת המזון לברך אותה במהירות

דברי שלום - הלכות והליכות

יתברך אמירת התהלים שאמירתה עולה בחשבון אלף שנים. אם בן אדם פשוט אומר שלש פעמים תהלים ברצף עם תענית דיבור ועושה כן שש פעמים [גם לא רצופים] עולה לו כאילו התענה 1101 שנה. וכמו שאומר "לָא יְעוּל גְבוּרְתְּךָ בְּחוֹשֶׁבַּנְיָא" - שאי אתה יכול להבין, אבל המעלה - עד כדי ששוה כמו "לו יִתְּךָ גְּבַר שְׁנֵי אֲלָפִין", ואל תתמה כיצד מוצאים רמזים בפיוט, - שכידוע נאמרו בקדושה עליונה, וידוע המעשה ששר שירות ותשבחות להשי"ת וכוחם היום הפשיט מעט שרויליו - ושלה לו רבינו האלשי"ך שישב ללבוש בגדים העליונים - כי המלאכים ירדו לשמוע שירתו וכאשר הרים השרולים פרחו להם.

ומיד תיקן הענין ושב לקדמותו. (ליקוטי זוהר)

זו מעשה ברבנו הקדוש המקובל רבי ישראל נאג'ארה והאר"י הקדוש ז"ע בסעודת שבת: מעשה היה בימי האור המופלא האר"י זלה"ה שהיה בזמנו החכם המקובל האלוקי רבי ישראל נאג'ארה עליו השלום והיה נעים זמירות ישראל, ופעם אחת בליל שבת קדש היה החכם הנזכר שורר על שלחנו כמנהגו הטוב וראה האר"י ל מלאכי צבאות ידודין וידודין לבא בביתו להשתעשע בשיריו, ותכף ומיד הסתכל האר"י זלה"ה כי בא מלאך אחד וסילק לכל מחנה המלאכים השרויים שם, על דבר שהיה בזרועותיו מגולים ואף גם שלא היה הכובע על ראשו על השלחן אשר לפני ה', וכשהרגיש האר"י זלה"ה בדבר, שלח למהר"י ולתלמידיו רבי יצחק הכהן לגלות את אונן לאמר כי מלאכי עליון היו משתעשעים עמו שם על שלחנו ונסתלקו על כי לא עמד בפחד ובאימה לפני ה'. ויהי כשמוע החכם המקובל רבי ישראל הנזכר דברי תלמידי הרב, אחזתו רעה ועמד מרעיד וישב בכבוד גדול מעוטף בגלימתו וכובע על ראשו וחזר לשירו בגילה וברעדה, ותכף ומיד היו מלאכי אלהים עולים ויורדים בו כאשר בתחלה ששים ושמחים כמזמוטי חתן וכלה, והאר"י ומהר"י ז"ל רואים ומפליא לעשות. ומי פתי יסור לבבו לבלתי השכיל כי ממכון שבתו השיג הוא יתברך, עפעפיו יבחנו בני אדם מכבדיו יכבד ובזויו יקלו, כי על כל אלה איש התמים יחוש על כבוד צור עשהו הניצב על שלחנו וישים נא כבוד לה' אלהי ישראל להתעטף בלבושו התחתון והעליון כאשר יבא לעמוד לשרת בשם ה' על שלחנו הטהור בשאר הימים, ובל יראה ובל ימצא שמה מעלה עשן אפילו כל שהוא ותהיה שלחנו מלא דשן בקדושה ויראת ה' כעומד לפני המלך, ויתר מכן בסעודות של שבת רב הקדש יתקדש במעוזו מאד לעמוד על שלחנו בגילה וברעדה מעוטף לבנים כמלאך ה' צבאות לכל הנצבים עליו מראש ועד סוף עד גומרו אותה. (סוד ה').

"ואכלת ושבעת וברכת" (דברים ח י). ז"ל ספר החינוך ספר החינוך, מיוחס לרב רבי אהרן הלוי זצוק"ל:

בהקדמה שהעתיק מכתבי האר"י ז"ל, שאם אינו מכוון בברכות, הורג הנשמות המגולגלות, עיי"ש). וידוע שהרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל, לא רצה לאכול אפילו בשר עופות בשום פעם רק כשראה ברוח קדשו שיש איזה גלגול בהעוף שצריך תיקון [עוף מוכן לסעודה - שירד מן השמים: שמעתי ממנו [מהגאון המקובל מוהר"ר דוד לוריא זיע"א] שאבי חותנו זכה להיות בין הקרואים אל המשתה והסעודה שעשה הגר"א זצ"ל, כשגמר פירושו על התיקוני זוהר, ונתן לו חלק מהעוף הפטום שהמציאו לו מן השמים לבא על שולחנו (עיי' מעלות הסולם הערה י"ט, שם כתוב ספרא דצניעותא)].

יג. יד. וזה לשון המהר"ח"ו (בספר שער הגלגולים הקדמה כ"ב דף כ"א ע"ב) וכבר כמה פעמים הייתי עם מורי ז"ל [הוא האר"י החי] הולך בשדה, והיה אומר לי: הנה איש אחד הנקרא בשם כך, והוא צדיק ותלמיד חכם, ולסיבת עוון אחד פלוני שעשה בחייו, הוא עתה מתגלגל תוך אבן זה, או צמח זה, וכיוצא בו, כמו שיתבאר לקמן, ומעולם לא הכיר בו מורי ז"ל, והיינו חוקרים אחר הנפטר ההוא, והיינו מוצאים את דבריו כנים ואמיתיים, ואין להאריך בדברים אלו כי לא יכילם ספר, ולפעמים היה מסתכל מרחוק ת"ק אמה, בקבר אחד שבין עשרים אלף קברים אחרים, והיה רואה נפש המת הנקבר שם עומד על הקבר ההוא, והיה אומר לנו בקבר ההוא קבור איש פלוני ושמו פלוני, ומענישים אותו עונש פלוני, על עוון פלוני, והיינו חוקרים על האיש ההוא, ומצאנו את דבריו נכונים ואמיתיים, וכאלה רבות וגדולות לא יכילם רעיון.

טו. הרב הקדוש רבי יצחק מסקוירא סיפר, שכאשר היה אביו המגיד הקדוש רבי מרדכי בעיר באהסלוב, הביא לו אחד מאנשי שלומו, דג גדול לכבוד שבת קודש. הרבי בכבודו ובעצמו השיגה ברוב כוונה על הכנת הדג ובישולו, ובליל שבת קודש אכל ממנו חלק גדול. אחר כך פנה אל בניו שישבו לידו ואמר: "אכלו נא מן הדג הזה שרדף אחרי דרך שלושים ערים, האיש אשר היה מגולגל בדג זה" הוסיף ואמר "היה בקי בש"ס בבלי וירושלמי, ספרא ספרי ותוספתא". (סיפורים ומאמרים יקרים).

טז. אשירה לה': ואמר המקובל האלוקי רבי יצחק אלפיהי ז"ע: מקובלנו שתענית הדיבור כפי שנוהגים בכל יישוב ויישוב עם קריאת התהלים 3 פעמים שוה ל-65,000 תעניות (!!!). ולפי דבריו 3 ימים יוצא 195,000 תעניות, זאת אומרת 550 שנה תעניות. ועל זה אפשר להמליץ את הפיוט של הצדיק הקדוש המקובל רבי ישראל נג'ארה ז"ע (צפת ה' ש"י - 1550) - עזה ה' שפ"ה 1625 (לערך). מזמירותיו הפיוט הקדוש "יה ריבון עלם ועלמא" בארמית, ששרים אותו בשבת, לו יִתְּךָ גְּבַר שְׁנֵי אֲלָפִין. לָא יְעוּל גְבוּרְתְּךָ בְּחוֹשֶׁבַּנְיָא, שאי אפשר לדעת עד כמה חשוב לפני השם

דברי שלום - הלכות והליכות

תל. לברך את השם אחר אכילת המזון.

לברך את השם יתברך אחר שיאכל האדם וישבע מלחם או משבעת המינים הנוכרים בכתוב (דברים ח ח), כשהוא זן מהם ולחם סתם נקרא פת העשויה מחטה ושעורה, ובכלל החטה הכסמת, ובכלל השעורה שבלת שועל ושיפון, ועל כלל שבעת המינים הזנין נאמר (שם י) ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך על הארץ הטובה וגו'. וזאת השביעה אינה שזה בכל אדם, אלא כל אדם יודע שביעתו, וידענו שעור שביעת הצדיק, שהוא באכלו לשבע נפשו, ארצה לומר, כדי מחיתו לבד, והראיה, שאין חיוב הברכה מן התורה רק אחר השביעה, מה שאמרו זכרונם לברכה בפרק מי שמתו בברכות (כ ב), דרש רב עירא וכו', עד אמר להם לא אשא פנים לישראל, שאני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת, והם דקדקו על עצמם עד כזית ועד כביצה. ועוד ארחיב המאמר בפרוש הכתוב הזה ובדיני היוצאין ממנו בדיני מצוה זו, בעזרת השם, ואודיע המחלקת שיש לרבותינו במשמעותו.

משרשי המצוה. הקדמה, הלא הגדתי לך בני במה שקדם, כי לשם ברוך הוא כל הכבוד וההודו וכל הטוב וכל החכמה וכל היכלת וכל הברכה, ודברי בן אדם וכל מעשהו אם טוב ואם רע לא יוסיף ולא יגרע, על כן צריך אתה להבחין כי באמרנו תמיד בברכות ברוך אתה השם או יתברך, אין המשמעות לפי הדומה, להוסיף ברכה במי שאינו צריך לשום תוספת חלילה, כי הוא האדון על הכל ועל הברכות, הוא מחדש אותן, וממציאן מאין, ומשפיע מהן שפע רב באשר יהיה שם רצונו הטוב. על כן צריכין אנו לחפש כונת הענין מהו, ולא נוציא זמננו במה שהעסק בו תמיד מבלי הבנה בו כלל. ואני המעורר, אין מחשבתי שישגי שכלי אפילו כטפה מן הים באמתת הענין, כי כבר הגד לי ושמעתי מפי חכמים, כי יש בדברים אלה, יסודות חזקים וסודות נפלאים, יודיעום חכמי התורה לתלמידיהם כשהם נבונים וכשרים ובכל מעשיהם נאים, אבל רב חפצי להשיג בזה קצת טעם ישיאני לדבר בו, ואולי היתה טובה השתיקה, אבל האהבה תקלקל השורה.

ידוע הדבר ומפרסם, כי השם ברוך הוא, פועל כל הנמצא וברא האדם והשליטו על הארץ ועל כל אשר בה, וממדותיו ברוך הוא, שהוא רב חסד והוא חפץ בטובת בריותיו, ורוצה להיותן ראויין וזכאין לקבל טובה מאתו, וזה באמת משלמותו ברוך הוא, כי לא יקרא שלם בטובה, רק מי שהוא מייטיב לאחרים וזולתו, אין ספק בזה לכל בן דעת. ואחר הסכמה זו שידענו בחיוב מרב שלמות טובו שחפצו להריק עלינו מברכתו, נאמר שענין הברכה שאנו אומרים לפנינו איננו, רק הזכרה לעורר נפשנו בדברי פינו כי הוא המבדך, ומברך יכלל כל הטובות, ומתוך ההתעוררות הטוב הזה בנפשינו ויחוד מחשבתנו להודות אליו שכל הטובות

כלולות בו והוא המלך עליהם לשלחם על כל אשר יחפץ, אנו זוכים במעשה הטוב הזה להמשיך עלינו מברכותיו, ואחר הזכרה הודאה זו לפנינו, אנו מבקשים ממנו מה שאנו צריכים דעת, או סליחה לעונותינו, או רפואה, או עשר וכל דבר. וכן אחר הבקשה ממנו, אנו חוזרין ומודים אליו בזה לומר, כי ממנו יבוא אלינו, וזהו פתיחה וחתומה של הברכות, פן נחשב כעבד שנטל פרס מרבו והולך לו בלא רשות כמתגנב. ונמצא לפי הנחת טעם זה, שיהיה ברוך תאר, כלומר, הודאה עליו כי הוא כולל כל הברכות, ובלשון יתברך שאנו מזכירין תמיד שהוא מהתפעל נאמר, שהכונה בו שאנחנו מתחננים אליו שיהיה רצון מלפניו לסבב לב בריותיו להיות נכון לפניו שיווד הכל אליו ובו יתהלל, וזהו פרוש יתברך כלומר, יהי רצון מלפניך שכל בני העולם יהיו מיחסים הברכה אליך, ומודים כי מומך תתפשט בכל, ועם הודאת הכל בזה תנוח ברכתו בעולם, וישלם חפצו, שהוא חפץ להטיב, כמו שאמרנו, ותשלום החפץ תכלית כל המבקש. והנה מצאנו קצת טעם אף בלשון יתברך המתמיה, ומן הפרוש (נ"א השרש) הזה, מה שאמרו זכרונם לברכה (חולין ס ב) שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים, לומר, שחפצו שיעשו פעלה שייזכו בה לפניו וימישכו עליהם מטובו, כי חפץ לעשות חסד הוא, ולתת עליהם מברכתו מטוב שלמותו כמו שכתוב, וזהו השרש הגדול לכל אשר יעשה האדם טוב בעולם הזה, שזה שכרו מאת השם שמשלים חפצו, באשר הוא רוצה בטובתן של בריות.

ומן השרש הזה שאמרתי שהזכרת ברוך הוא הודאה לפניו על הברכות שהן לו, ושצריך להודות אליו בזה בתחלת השאלה ובסופה, לבל יהי כעבד שנטל פרס מאת רבו והלך בלא רשות, יצאו לפי דעתי החלוקין שקבעו לנו רבותנו זכרונם לברכה (ברכות יא, א) בענין הברכות, שיש מהן פותחות בברוך וחותמות גם כן בברוך, ויש חותמות ולא פותחות, ויש פותחות ולא חותמות, כיצד? כל ברכה שבעולם שיש בה בקשת דבר מאת השם יתברך או הזכרת נס, ואינה סמוכה לברכה אחרת פותחת בברוך וחותמת בברוך. כגון יוצר אור דשחרית ומעריב ערבים דערבית, וכיוצא בהן כמה מן הטעם הנזכר. וכל ברכה הסמוכה לחברתה חותמת בברוך, אבל אינה פותחת, מן הטעם הזה, שהרי מכיון שהודה ונתן הממשלה לאל בסוף הברכה הסמוכה לזו, ולא הפסיק אחר הודאה זו בדבר קטן או גדול, אין ראוי לכפל הודאת קבלת האדנות פעמים בבת אחת בשביל חלוק השאלות שאנחנו שואלים לפנינו, אבל ראוי להיות חותמת בברוך, כי אחר שהפסיק בשאלת צרכי ראוי לו לחזור ולהזכיר ולתת אל לבו פעם אחרת קבלת מלכותו ואדנותו עליו. ועל הדרך הזה תמצא לפי דעתי טעם כלן, אם תחשב בהן. ואשר בהן סמוכות יוצאות מגדר זה, כגון ברכת חתנים וקדושה ואבדלתא ואחרות, כבר תרצום לנו

דברי שלום - הלכות והליכות

שנהגה וטעון ברכה אף כל שנהגה וטעון ברכה, נראה מכאן, שאין חלוק בשבעת המינים, בין אותן הזנים מהן לאחרים, שבכלן חיוב הברכה מן התורה, אבל מכל מקום, ראיתי הרמב"ם זכרונו לברכה (ברכות א, א פ"ב יב ועיי"ש בכסף משנה) ואחרים עמו, שנראה לי מדבריהם לומר, שאין עקב חיוב ברכה דאורייתא אלא על אכילת שביעת מזון ולא על שאר מינים אף על פי שהן משבעת מינים, כגון רמונים, וענבים, ותאנים לחים וזיתים, מכיון דלא זיני, כי התורה לא תחיב אלא על מזון, ומפני כן סמך לחם אל הברכה, כמו שכתוב תאכל בה לחם, והדר ואכלת ושבעת. ואל הגדולים שבודרנו נשמע במצוות התורה.

ואחר הכרעה זו, מי שנסתפק לו אם ברך מעין שלש אחר כל שבעה מינים חיב לברך מספק, וכן אם נסתפק לו בברכת המזון, ואפילו כשאכל פחות מכדי שביעה חיב לברך, ובלבד שאכל כביצה, אבל האוכל כזית או יותר עד כביצה, ונסתפק אם ברך או לא מן הדומה שאינו חיב לברך לדברי כלם, ששעור זה דרבנן הוא. ולפי הנראה לי מדברי הראשונים, כל זמן שלא שבע במזון לא יתחיב לחזור ולברך מספק. ואומר אני שאולי כי מה שנראה רבים מהמזון העם מקילים בברכת מעין שלש ואין אחד אפילו עם הארץ גמור מקל בברכת המזון, כי היא מיסוד הראשונים שדעתן לומר שעקר צווי התורה לא יבוא כי אם על שביעת מזון ומפשוטו של מקרא כך היה נראה. נמצא, ענין הברכות כן הוא, שחיוב מצוות התורה אינו רק לברך אחר המזון לא לפניו, ובדברי האחרונים אף על שבעת מינים הנוכרים בתורה.

וכל שאר הברכות כולן הן מדרבנן, חוץ מאחת שהיא מן התורה, וכן הוא מפרש בגמרא בברכות (כא א), והיא ברכת התורה לפנייה. גם הרמב"ם זכרונו לברכה (במצוות עשה טו שהוסיף למנין הרמב"ם) יחשב אותה מצוות עשה בפני עצמה. והענין הזה שחיבנו האל ברוך הוא ברכה בקריאת התורה לפנייה ובמזון לאחריו מן הדומה שהטעם לפי שהוא ברוך הוא, לא ישאל מן החמר לעובדו ולהודות בטובו, רק אחר שיקבל פרס ממנו, כי החלק הבהמי לא תכיר בטובה רק אחר ההרגש. אבל קריאת התורה שהוא חלק השכל, והשכל יודע ומכיר, וקדם קבלת התועלת יבין אותנו, על כן יחיבנו האל להודות לפניו קדם קריאת התורה, ומודה על האמת ימצא טעם בדברי.

ואחרי זאת, נגיד, דרך כלל חיוב הברכות דרבנן, והם, לברך קדם אכילה ושתייה בכל דבר שיש בו טעם כלל לחיך, ואחריו כמו כן, וכן חיובנו לברך על כל ריח טוב שנריח, קדם הריח, אבל לא אחריו, וכללו של דבר, על כל שהגוף נהנה בו קבעו ברכה, וכן חיובנו (פסחים ז, ב) לברך השם ולהודות לפניו על כל הטובה אשר גמלנו בעשותינו מצותיו היקרות, ואמרו שמברכין עליהם ועובר לעשייתן. והענין הוא לדעת

מורינו ישמרו אל, והטעם שלמדונו בקצתם, לפי שפעמים נאמרות אותן הברכות שלא בסמיכות, ורבותינו לא רצו לחלק ולומר, כשתבוא בסמיכות תאמר בענין כן, וכשלא בסמיכות כן, כי הם יברחו מן החלוקין לעולם בכל מה שמסור ביד ההמון, וכן הדעת.

וכל ברכה בעולם שאין בה בקשת דבר מהאל ולא הזכרת נס של ישראל, כגון, הברכות שלפני מאכל ומשתה וכל הנאות הגוף וכן ברכת נס של יחיד, שאין באלו הברכות לעולם נוסח ארך, ידוע הדבר לכל יודע ספר, שכלן פותחות בברוך ולא חותמות, מן הטעם הנזכר, דמכיון שהזכיר מלכות השם ואדנותו ומיד גמר דבריו אינו מן החיוב לחזור פעם שנית הזכרת ברוך, שידמה בכפל דבר במה שאין צורך, דבר ברור הוא.

וכל הברכות שהן קבועות לשבח השם לבד, כגון, הרואה ים הגדול ואילנות טובים וכן שומע קול רעמים, ויתר הענינים הנזכרים בפרק הרואה מהן פותחות בברוך ולא חותמות, ומהן חותמות ולא פותחות, והכל מן הטעם הנזכר, כי המזכיר שבחים, די לו לפי הנראה בהזכרת האדנות בתחלה או אפילו בסוף, אחר שאינו מבקש דבר לו ואינו מברך בשביל הנאה שירצה לקבל, שאלו המבקש דבר או רוצה להנות ראוי באמת להאיר פתח דבריו ולהתחיל בהזכרת אדנותו ברוך הוא, וזהו שאמרו שהברכות של נהנין פותחות בברוך וכן ברכות המצוות פותחות בברוך לרב התועלת שהועילנו האל ברוך הוא בהן.

מדיני המצווה. מה שאמרו זכרונם לברכה (שם לה א), שאף על פי שהתורה לא תחיב אותנו לברך כי אם אחר שנשבע במזון, חכמים זכרונם לברכה חיבנו לברך גם כן אחר כל דבר שיהנה אדם ממנו, בין שהוא מפרות שבעת המינים שנשתבחה בהן הארץ או מכל שאר דברים. ולמדו הדבר, בראותם שהתורה תחיב האדם לברך האל אחר שישבע האדם מן המזון המקיים גופו קיום חזק, והלכו הם אחר הטעם הזה, וחיבנו לברך גם כן על כל אשר יאכל הגוף ממנו, בין שיהיה מזון או שאינו דבר הזן, מכיון שיהנה האדם בו, וכמו כן חיבנו זכרונם לברכה לברך קדם אכילה, ולמדו לומר כן מן הסברא שראוי לו לאדם שלא ינהה מן העולם הזה בלא ברכה, עשו הברכה, על דרך משל, כנטילת רשות מבעל הבית לאכל מן הנמצא בביתו.

ויש מרבותינו שדעתן לומר, כי התורה תחיבנו ברכה אחר כל שבעת המינים כמו שנתחיבנו באמת לברך אחר אותן מהן שזינין, כגון תמרים ויין ודבלת תאנים (עי' ברכות יב א), ואמרו שעל כלן נאמר ואכלת ושבעת וברכת. ואמרו גם כן ששביעה דאורייתא היא בכביצה לבד, דבהכי מיתבא דעתה דאיניש ורואה אני בזה ראייה קצת לדבריהם ממה שאמרו בריש פרק כיצד באותה שקלא וטריא שהיא בגמרא למצא חיוב ברכה דאורייתא, אמרו שם, מה שבעת המינים דבר

דברי שלום - הלכות והליכות

בתוך המזון מברך לפנייהם ולא לאחריהם, דברכת המזון פוטרתו, ובכלל תענוג זה הוא מי שאוכל בתוך הסעדה זית מליח וכיוצא בו לפתח תאות המאכל, ולפיכך מברך לפניו ולא לאחריו. תמרים אף על פי שהן פדות דין מזון יש להם ופטורין בברכת הפת לפנייהם ולאחריהן.

הביאו לפניו מיני פרות הרבה, אם ברכותיהן שוות כגון שכלן של עץ, מברך על האחד החביב לו ואחר כך אוכל כל השאר בלא ברכה. ואם אין אחד מהן חביב לו יותר מן השאר, אם יש ביניהם משבעה פרות המנויין בתורה לשבח ארץ ישראל מברך תחלה על הקודם בפסוק, וכלן פטורין מברכה. ואם אין ברכותיהן שוות, כגון פרי עץ ופרי אדמה מברך על כל אחד ואחד, ומקדים החביב לו, כלומר, אותו שרצונו לאכל בתחלה, ואם אין שם חביב לו יותר מחבירו מקדים החשוב בברכה, דהינו פרי עץ, שהברכה מיחדת לו יותר מפרי האדמה שכולל כל מה שבאדמה. יין (ברכות מא ב) אינו בכלל פת כלל, ואין ברכת הפת פוטרתו, וענין שתייה הוא ומברכין עליו אפילו בא בתוך המזון. ועוד קבעו חכמים זכרונם לברכה (שם נט ב), ברכה אחרת על היין, היכא שהביאו יין שני בתוך הסעדה או אחר סעדה, מלבד אותו שהביאו תחלה, והיא הטוב והמטיב, והוא שיהיו האוכלים שנים או יותר. ויין שלפני המזון (שם מב א) פוטר מברכה ראשונה כל היין הבא אחריו, בין בתוך הסעדה בין אחריה, אבל יין שבתוך המזון אינו פוטר את של אחר המזון מברכה ראשונה, אבל מברכה אחרונה ברכת המזון פוטרת הכל, דין בכלל מזון הוא, דאיתו נמי זיין ומשמח.

מים אחרונים (חולין קה, א) חובה, וצריכים להיות מים קרים, ושיפלו לכלי או לכל דבר שחוצץ ביניהן ולקרקע, כגון קסמין וכיוצא בהן, ומי שלא אכל דבר מזהם, ולא טלטל מלח בסעדו אינו צריך להן.

בשבת ויום טוב צריך אדם להזכיר קדשת היום בברכה שלישית כמו שאמרנו, ואם לא הזכיר (רמב"ם שם פ"ב הי"ב) ופתח בהטוב והמטיב חוזר לראש, לא פתח בו אלא שחתם ברכה שלישית, אם בשבת אומרים נוסח זה, ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן שבת (בברכות מט ב והג"י שבתות) מנוחה לעמו ישראל לאות ולברית ברוך אתה ה' מקדש השבת. ואם ביום טוב אומרים, ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים. וכן ראש חדש וחלו של מועד וחנכה ופורים יש להם הזכרה בברכת המזון בברכה שלישית, אבל שכח וחתם הברכה אין מחזירין אותו, ואין מזכירין כלל. כך מקבל אני מרובתי, ישמרם אל, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו. ויתר פרטי המצוה מבארים במסכת ברכות (א"ח ס"י קפ"ח). ונוהגת מצוה זו מן התורה בכל מקום ובכל זמן בזכרים, ובנקבות (ברכות כ ב) הוא ספק לרבותינו אם חיבות בה

כטעם הנזכר סמוך בקריאת התורה, וכמו כן חיבונו לברך ברכות בשבח העורא על עצם גבורותיו, כגון, הרואה הים לפרקים, וכיוצא באלו הענינים, כמו שמזכר בפרק הרואה (שם נד, א).

ונוסח הברכות כלן (רמב"ם שם א ה) עזרא ובית דינו תקנום, ואף על פי שאמרו זכרונם לברכה (ברכות מח, ב) משה תקן ברכת הזן, יהושע ברכת הארץ, על עקר הענין אמרו כן, אבל כל נוסח הברכות עזרא ובית דינו תקנום, ואין ראוי להוסיף או לגרע בנוסח שלהם, וכל המשנה בהן אינו אלא טועה, ומכל מקום בדיעבד מי ששנה או ששכח קצת מנוסח הברכה, כל זמן שהזכיר עקר משמעותה ואמר חתימתה כתקנה אין מחזירין אותו. ואמרו זכרונם לברכה (סוטה לב, א), שהברכות נאמרות בכל לשון, ובלבד בהזכרת השם ומלכות שמים.

וחיבונו זכרונם לברכה (שבת כד א) להזכיר בברכת המזון, קדשת היום, כלומר, ענין שבת או ימים טובים, כמו שידוע, והשוכח ולא זכר אותן בברכה מחזירין אותן באותן הימים שחייב אדם לאכל על כל פנים, והן שתי סעדות מחיבות, דהינו ליל ראשון של פסח וליל ראשון של חג הסוכות, ודעת קצת המפרשים, בכל שבת, ובכל יום טוב מחזירין אותו גם כן.

ואכתב לך, בני, עוד מעט בדיני ברכות הסעדה. ואף על פי שהרבה הרחבנו הדבור בזאת המצוה מחפצי בברכה, ולא כן דרכי במקום אחר בזאת המלאכה, כל ישראל צריך לטל ידיו קדם אכילת פת במים הראויין, כלומר, שלא נפסלו מלשנות ללכלב ולא נעשתה בהן מלאכה, ושעורן רביעית לג, שהוא ביצה ומחצה לנטילה אחת, ולכל הפחות צריך לטל לאכילת פת עד הפרק שבסוף האצבעות, ומברך ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים. ומברך על אכילת הפת בתחלה ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ. ולבסוף אם אכל ממנו כזית מברך ארבע ברכות הידועות, הזן, וברכת הארץ, ובונה ירושלים, והטוב והמטיב שתקנו ביבנה.

וכל דבר שבא בסעודה משהתחיל לברך על הפת, בין דברים הזנים, כגון, תבשילין הרבה שעושין בני אדם מחמשת מיני דגן, בין כל שאר מיני פרות בעולם, כל שאוכל אותו אדם להשביע רעבונו למלא בטנו, בין שיאכל אותו דברים באמצע סעדו, בין אחר שגמר מלאכל פתו, הכל ברכת הפת פוטרת לפניו ולאחריו. וכן הדין אם אינו באים דברים אלו להשביע אלא ללפת הפת שברכת הפת פוטרתו לפנייהם ולאחריהם, ואם אין באין לא להשביע ולא ללפת אלא לתענוג בעלמא בתוך הסעדה, אי מידי דזיין הוא, כגון, תבשיל מחמשת המינין פטור בברכת הפת בין לפניו בין לאחריו, ואי מידי דלא עבדי אנשי למזון ובא לתענוג בתוך המזון, כגון, פרות שאוכלין בני אדם לתענוג

בשבת וביום טוב וביום שאין בו תחנון

קכו **שיר המעלות. בשוב יהוה אלהינו את שיבת ציון. היינו כחלמים:**
או יפלא שחוק פינו ולשוננו רנה או יאמרו בגוים, הגדיל
יהוה אלהינו לעשות עם אלה: הגדיל יהוה אלהינו לעשות עמנו, היינו
שמחים: שובה יהוה אלהינו את שבתנו, כאפיקים בגב: הזרעים

דברי שלום - הלכות והליכות

הדבר ללאו דלא תשא את שם "אלהיך לשוא. ובא וראה כמה היו זהירין בזה בדורות הראשונים, שהרי שמשון נזיר אלקים נשא אשה מפלשתים אשר אהב בנחל שורק, והיה זהיר כל כך בהזכרת השם שלא להזכירו כלל, בין לצורך או שלא לצורך, שדלילה הכירה כי הגיד לה את כל לבו, בהזכירו אלקים בתוך דבריו באמרו אליה כי נזיר אלהים אני (שופטים טז יז). וכמו שכתוב אחריו ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו. ואמרו זכרונם לברכה (סוטה ט, ב), מנא ידעה? ומהם שאמרו נכרין דברי אמת, ומהם שאמרו על שהזכיר שמשון אלקים בתוך דבריו, ואף על פי שלא אמר דרך שבועה אלא דרך ספור. עכ"ל ספר החינוך (מצוה תל).

התורה אם לאו. ואיש העובר על זה ואכל מזון ולא ברך אחריו ביטל עשה זה, ואשה שעברה ולא ברכה בטלה מצוה דרבנן, ואולי מצוה דאורייתא. וכן כל שקרא בתורה בשחרית קודם שיברך הברכות המתקנות בתורה או ברכת אהבת עולם ביטל מצוה דאורייתא, ולפיכך מי ששכח אם ברך ברכת התורה בשחרית אם לא ברך חוזר ומברך, ומי שעבר ולא בירך כל שאר הברכות שבעולם, לבד אלו שזכרנו ביטל מצות חכמים לבד, ופורץ גדר ישכנו נחש (קהלת י ח). והזהיר בהן יתברך, מדה כנגד מדה. וצריך האדם להזהר מאד מהזכיר ברכה לבטלה, שיש בדבר ענש חמור שמוזכיר שם שמים המקדש שלא לצורך, וחכמים (ברכות לג, א) סמכו

אכילה בקדושה (מתוך קונטרס ימין לארמוני)

תהילים פרק כג - לומר לפני הסעודה

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתא וכו'
 הריני זוכר את ירושלים אשר חרבה
 בעוונותינו והריני מצפה לבניינה שיבנה
 אותה הקב"ה במהרה בימינו אמן, ויהי רצון
 מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתשכון
 בתוך ירושלים עירך כאשר דברת וכסא
 דוד עבדך מהרה בתוכה תכין ובנה אותה
 בנין עולם במהרה בימינו, וקיים בה מקרא
 שכתוב ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש
 סביב ולכבוד אהיה בתוכה

תהילים פרק קלז - יום חול

על נהרות ככל שם ישכנו גם ככינו, כזכרנו
 את ציון: על ערבים בתוכה, תלינו
 פנרותינו: כי שם שאלונו שובינו דברי שיר
 ותוללינו שמחה, שירו לנו משיר ציון: אידך

מזמור לדוד, יהוה רעי לא אחסר: בנאות
 דשא ירביצני, על מי מנחות ינהלני:
 נפשי ישוב, ינחני במעגלי צדק למען שמו:
 גם פי אלה בגיא צלמות לא אירא רע פי
 אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני:
 תערך לפני שלחן נגד צררי, דשנת בשמן
 ראשי, בוסר רויה: אף טוב וחסד ירדפוני כל
 ימי חיי, ושבתתי בבית יהוה לאלף ימים:

יש לכוון להמשיך שפע מזון מחיצוניות או"א לזו"ן-
 ולהמשיך שפע ומזון מיצירה לעשיה, ולברר הטוב
 שבמאכל, ולברר ניצוצי הקודשה המעורבים בו ע"י חטא
 אדה"ר, וגם לתקן איזה נשמת חוטא שנתגלגל בו
 בעונו, לתקנם ולברר ע"י מחשבה דאבא

רבינו האר"י ז"ל בשער המצוות, צריך האדם לזכור בתוך
 אכילתו חורבן הבית כמו שכתוב בזוהר תרומה, וידאג בלבו
 על זאת שבזמן שבת המקדש קיים היתה השכינה
 מקבלת שפע מעולה ומשובח ממה שהוא אחר חורבן, על
 כן ירגיל לומר:

בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלּוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה נִשָּׂא מִשְׁךְ הַזֶּרַע, בְּאֵיבָא בְּרִנָּה, נִשָּׂא אֱלֻמָּתָיו:

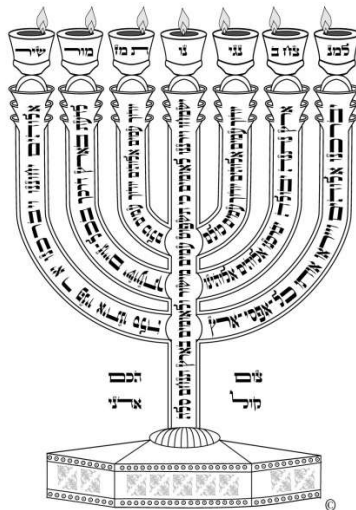
דברי שלום - הלכות והליכות

יש להגיד לפני ברכת המזון: הוֹשִׁיעֵנו יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם הַהַדּוּת לְשֵׁם קְדוֹשׁךָ לְהַשְׁתַּפֵּחַ בְּתַהֲלֻתְךָ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעַם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שְׂכֵן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וָיָמָלָא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

תהילים פרק סז לְמִנְצֵחַ בְּנִינֵת מִזְמוֹר שִׁיר אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וְיִבְרַכְנוּ יָאֵר פָּנָיו אֲתֵנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאָרְץ דְּרַכְךָ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: יִשְׁמְחוּ וְיִרְנְנוּ לְאֵמִים פִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׂוֹר וּלְאֵמִים | בְּאָרְץ תִּנְחַם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם: אָרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יִבְרַכְנוּ אֱלֹהִים וְיִירָאוּ אֶת־כָּל אֶפְסֵי אָרֶץ:

נְשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדַמַת גֶּכָר: אִם אֲשַׁבַּחְךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁבַּח יְמִינִי: תִּדְבַק לְשׁוֹנֵי לַחֲכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם לֹא אֲעַלֶּה אֶת יְרוּשָׁלַם, עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי: זָכֹר יְהוָה לְבָנֵי אָדָם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ, עַד הַיּוֹסֹד בָּהּ: בַּת כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלָם לָךְ, אֶת גְּמוּלָךְ שִׁגְמַלְתָּ לָנוּ: אֲשֶׁרִי שִׁיאַחֲזוּ וְנִפֵּץ אֶת עַלְלוֹךְ אֶל הַסַּלַּע:

תהילים פרק קכו - שבת שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן. הֵייוֹנוּ כְּחַלְמִים: אִזּוּ יִמְלֹא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵינוּ רִנָּה אִזּוּ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם, הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי: הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הֵייוֹנוּ שְׂמֹחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׂבִיתֵנוּ, כְּאֶפְיָקִים בְּנֹגֵב: הַזֶּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלּוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכָה נִשָּׂא מִשְׁךְ הַזֶּרַע, בְּאֵיבָא בְּרִנָּה, נִשָּׂא אֱלֻמָּתָיו:

יש מוסיפים (הובא בתפילה ישרה כתר נהורא):

פז. לְבַנֵי קִרְחַ מְזֻמֹּר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ: אַתְּבַּ יְהוָה שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִשְׁכַּנּוֹת יַעֲקֹב:
נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בְּךָ עֵיר הָאֱלֹהִים סֶלָה: אֲזַכֵּר | רַחֵב וּבְכַל לִידְעֵי הַנְּהַ פְלִשְׁתִּי וְצוֹר עִם פֹּיֶשׁ
זֶה יֵלֵךְ שָׁם: וְלִצִּיּוֹן | יֹאמֵר אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵךְ בָּהּ וְהוּא יְכַוֵּנָה עֲלִיּוֹן: יְהוָה יִסְפֵּר בְּכַתּוּב עַמּוּם זֶה
יֵלֵךְ שָׁם סֶלָה: וְשָׂרִים בְּחַלְלִים כָּל מַעֲיָנֵי בְּךָ:

דברי שלום - הלכות והליכות

כוונות האכילה

יכוין בכללותה להמשיך שפע ומזון מוחיצוניות או"א לזו"ן. ולהמשיך שפע ומזון מיצירה לעשיה, ולברר הטוב שבמאכל, ולברר ניצוצי הקדושה המעורבים בו על ידי חטא אדה"ר, וגם לתקן איזה נשמת חוטא שנתגלגל בו בעוונו, לתקנם ולבררם ע"י מחשבה דאבא.

אחוריים דחכמה

יוד, יוד הי, יוד הי ויו, יוד הי ויו הי

אחוריים דבינה

יוד, יוד הי, יוד הי ואו, יוד הי ואו הי

גימטריא ש"ן אא גימטריא ל"ב שיניים והם

ל"ב נתיבות חכמה שעל ידם הבריר.

כוונה א' מ"ו

חכמה א גימטריא כ"ו לחי עליון

בינה א גימטריא כ' לחי תחתון

ושניהם גימטריא מ"ו מילוי דע"ב כזה:

יוד הי ויו הי

והם חכמה ובינה דאבא כי במחשבה אתבריר כולא

כוונה ב' נ"ח

אא גימטריא ל"ב

אא גימטריא כ"ו

גימטריא אל 36 ע"ה

וגימטריא נ"ח וגימטריא אוכל הנרמז בלחיים

אא

גימטריא כ"ו, חצאים תחתונים איהיהוה הבן

בחכמה, יכוין לכלול חצי תחתון דאל"ף ראשונה

בחצי תחתון דאל"ף שניה

אא

גימטריא ל"ב, חצאים עליונים יאההויה חכם

בבינה, יכוין לכלול חצי עליון דאל"ף ראשונה בחצי

העליון דאל"ף שניה

סז. לַמְנַצַּח בְּנִינֹת מְזֻמּוֹר שִׁיר אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אֶתְנוּ סֵלָה: לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעֶתְךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: יִשְׁמְחוּ וַיְרַנְּנוּ לְאֵמִים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשׂוֹר וּלְאֵמִים | בְּאֶרֶץ תִּנְחֵם סֵלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ:

וטוב לומר קודם ברכת המזון אלו הפסוקים:

לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדְרִיר וּלְצַחַח עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשִׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ: בְּעֶצְמֶךָ תִּנְחַנְי וְאַחַר כְּבוֹד תִּקְחֵנִי: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אִפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ: אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר תִּנְסַרְנוּ יְהִי וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ: וְאַנִּי בְּחֶסֶדְךָ כְּמַחְתִּי וְגַל לְבִי בִישׁוּעֶתְךָ אֲשִׁירָה לִיהוָה כִּי גָמַל עָלַי: שׂוֹשׂ אֲשִׁישׂ בִּיהוָה תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֱלֹהֵי כִּי הִלְבִּישֵׁנִי בְּגָדֵי יִשַׁע מַעִיל צְדָקָה יַעֲמֵנִי כַּחֲתָן יִכְהֵן פֶּאֶר וּכְפֹלֶה תַעֲדָה כְּלִיָּה: וַיִּבְטְחוּ כָךְ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עֹזְבֵת דְרָשִׁיךָ יְהוָה: שְׂמְחוּ בִיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל: גַּר לְרַגְלֵי דְרָכְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִי: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וְתַהֲוִי לִי לִישׁוּעָה:

ואחר כך יאמר שיר של יום

יזוהר להניח פתיתי פת על השולחן. ויסיר פת שלם מהשולחן. גם יסיר הסכין, ולא מהני כסווי. יזוהר מאד במים אחרונים אפי' לא אכל רק פת חריבה. וצריך כוונה גדולה במים אחרונים וברכת המזון. ובפרט אם אין לו זימון. ירחוץ ידיו במעט מים מכלי שלם לכלי שבור, ולא על גבי קרקע וישפיל ידיו ויאמר:

זֶה חֶלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל:

ולא יפסיק אפילו בדברי תורה, רק אמירת אלו הפסוקים אין בזה הפסק. ויאמר:

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה ^{אֵלֵינוּ חֵבֶל יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָדָם לְיִשְׂרָאֵל} בְּכָל עֵת תָּמִיד תִּהְלָתוּ בְּפִי: סוּף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע. אֶת הָאֱלֹהִים יִרְאֵ וְאֶת מְצוֹתָיו שְׂמֹר. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תִּהְלַת יְהוָה ^{אֵינוֹ חֵבֶל יְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָדָם לְיִשְׂרָאֵל} יִדְבַר כִּי וַיְבָרַךְ כָּל בְּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאַנְחֵנוּ | נְבָרַךְ יְהִי. מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הִלְלוּיָהּ:

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ופסוק: ואנחנו נברך יה כו', ואח"כ יאמר פסוק: וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', ואח"כ יאמר ברכת המזון בלי דאגה כלל אלא בשמחה רבה. עכ"ל האריז"ל. אך משמעות לשונו שם, שפסוק וידבר אלי זה השלחן, לא יאמר רק כשיברך בזימון.

וקודם הברכה יאמר: למנצח בנינות מזמור שיר אלהים יחננו כולו, ואח"כ פסוק: אברכה את ה' בכל עת כו', ובזה הוא מגרש הס"א העומדת על השולחן, ואח"כ יאמר פסוק: סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, גם יאמר פסוק: תהלת ה' ידבר פי כו',

מים אחרונים חובה קודם ברכת המזון. ואין להפסיק בין נטילה לברכת המזון אף בדברי תורה. וישים מגבעתו על ראשו כשמברך ברכת המזון משום היכון לקראת אלהיך ישראל:

כשנוטל כוס לברך ברכת המזון יאמר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא". וקודם שיברך יאמר:

הלכות דרך החיים

כעורכים לגד שלחן (סי' ק"פ):

ב. פוררים שאין בהם כזית יכול להטיל אותם למים אבל צריך לזוהר שלא יפזרם על הארץ וידרטו עליהם משום שקשה לעניות אבל פרוסה שיש בה כזית אסור לאבדה במים (סו):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

טנופא וכל לכלוכא סליקן ליה לסטרא אחרא דהא סטרא אחרא מהאי טנופא ולכלוכא אתו וע"ד מים אחרונים חובה וחובה אנון, עכ"ל בקיצור. ודי בהערה זו.

ואחר הנטילה ישפיל ראשי אצבעותיו למטה ויאמר: זה חלק אדם רשע כו' (איוב כז, ג). והאריז"ל כתב בזה כוונה עצומה. וכתב עוד: ובוה מגרש הס"א, ומבלעדי זה עומדת על שולחנו כאורח. עכ"ל. אך את זה לא תוכל כל מוחא למסבל כוונת האריז"ל, לכן מהראוי שיכוין האדם קודם נטילת מים אחרונים כוונה כוללת בשמחה עצומה בזה"ל: הריני מוכן ומזומן לטול ידי אחר האכילה כמו שתקנו חז"ל לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה לשם יחוד קב"ה כו'. ויזהר האדם מאד שלא להפסיק בין נטילה לברכת המזון בשום דבר ואפי' בד"ת, כידוע דעיקר מה שארז"ל (ברכות מב, א): תיכף לנטילה ברכה, קאי על נטילת מים האחרונים וברכת המזון. וז"ל האריז"ל: וכשנטל מים אחרונים, לא יפסיק אף בלמוד תורה, אלא יניח הכובע בראשו לברך ברכת המזון תיכף, שהם אותיות כת"ף שהוא נכאב אם אינו זריז בזה,

ואחר אמירת פסוקים אלו יברך תיכף ברכת המזון בלי הפסק כלל. ואם הם שלשה יברך ברכת הזמון על הכוס דוקא. והוא מבואר ג"כ בזה"ק פ' פנחס דף רמ"ו ע"א, וז"ל: לשלשה צריך כוס, אמאי כו' פחות משלשה לא צריך כוס, עכ"ל בקצור. ויזהר האדם בכל הדינים המבוארים בש"ע בכוס של ברכה בסי' קפ"ג, וא' מהם הוא הדחה ושטיפה. ויזהר האדם מאוד בזה, כמבואר בזה"ק פ' עקב ד' רע"ג ע"ב ברעיא מהימנא וז"ל: תמינאה מים אחרונים כו', אמאי אקרי חובה אלא בארח רזא סם המות שריא על ידוי מזוהמין

קצת מנהגי סעודה ודין מים אחרונים [סימן רט] א. אין להסיר המפה והלחם עד אחר בהמ"ז. כל מי שאינו משייר חתיכת פת על השלחן אינו רואה סימן ברכה לעולם אבל פת שלימה אסור להניח על השלחן בשעת ברכת המזון משום דמיחזי

[שער ז (הבכורות) פרק ז] אתה הראית לדעת למעלה בפרק ה' בז"ח בתקוני השולחן: תקונא עשיראה מים אחרונים, דאנון חובה לאתעברא זוהמא בישא מיני' ולמיהב חולקא לסטרא בישא מההוא זוהמא דעל ידוי, בגין דלא ישתכח מקטרגא לגבי' כו', עכ"ל. ובוה"ק פ' תרומה ד' קנ"ד ע"ב ג"כ, ז"ל: לבתר דאכיל בר נש ואתענג, אצטרך למיהב חולקא דתמצית לההוא סטרא, ומאן איהו מים אחרונים, ההוא זוהמא דידין כו', וע"ד ודאי אנון חובא, חובא אנון ובאתר דחובה שריין ואיהו חיובא על בר נש למיהב לי' חולקא דא, עכ"ל בקצור. ואזהרת הגמרא גלוי וידוע ומסורה לכל הוא ואין צורך להעתיקה. לכן יזהר האדם בזה מאוד, אפילו לא אכל אלא פת חריבה, כן כתב האריז"ל. וכתב עוד, שאם לא נטל מים אחרונים, יתהפך שלחן לנח"ש, ומאריך באזהרה זו מאוד ע"פ הסוד. כל איש שורר בביתו טוב להזהר בזה, לטול מים אחרונים בכלי דוקא, כמבואר בב"י בש"ע סי' קפ"א סעיף ב' ע"ש. גם יזהר האדם מאוד שאם ידיו מלוכלכות משמנונית המאכל, להעביר הזוהמא היטיב מעל ידיו בנטילת מים אחרונים, בכדי שיהיו ידיו נקיים היטיב בעת ברכת המזון, ולא כמו שראיתי רובא דרובא, אף שנוטלין מים אחרונים אחר אכילתם, אין נותנים על ידיהם רק כמה טיפין מים וידיהם נשארים מטונפות מזוהמת המאכל כבראשונה. וז"ל זה"ק פ' בלק דף קפ"ו ע"א: בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו' (שמות ל, כ) ילפינן מהאי קרא, דמאן דלא חייש להאי ויתחזי קמי מלכא בידין מזוהמין חייב מיתה, מ"ט בגין דידי דבר נש יתבין ברומו של עולם כו', אי כל דא אית בהו לית דינא למהוי בנקיו כד מברכין בהו לקב"ה בגין דבהו ובדוגמא דלהון מתברך שמא קדישא כו', כל

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, וּרְחִימוֹ
 וּדְחִילוֹ, לְיַחְדָּא שְׁמֵי י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר
 וְנֶעְלָם, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: הִנְנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִם מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁל בְּרַבַּת
 הַמְּזוֹן, כְּמוֹ שְׂפָתַיבּ וְאֶכְלֶתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֶת יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵינוּ, עַל
 הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

יברך באימה ולא יגלה זרועותיו ויתעטף ויתכסה בכובע ההולך לבית הכנסת

סדר ברכת המזון

המזמן אומר: רבּוּתִי, נְבָרְךָ.

המסובים עונים: יְהִי שֵׁם יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} מְבָרְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

הלכות דרך החיים

אוכל ביחיד ומברך על הכוס אין לאחוז הכוס בידו בשעת בהמ"ז רק מניחו לפניו על השלחן ונכון מנהג זה ע"ד הקבלה (סי' קפ"ב):
 ב. כוס של ברהמ"ז צריך לברך על היין אם יש לו ואם לאו מברך על השכר כיון שרוב שתיית ההמון הוא שכר הוי חמור מדינה ואם רוב שתייתו הוא מי דבש יותר טוב לברך על מי דבש אבל אם אין שותין מי דבש רק לפרקים שכר עדיף (סו):
 ג. צריך שלא יהא פגום שאם שתה ממנו פגמו ואפילו שתה מן הכד או מן החבית פגמו ואפילו

ג. נוהגין לכסות הסכין בשעת ברהמ"ז (סו):
 ד. האינדא דליכא חשש מלח סדומית מ"מ יש ליזהר שיטול מים אחרונים וכל המים וכל המשקין כשרים לנטילת מים אחרונים אף אותן הפסולים למים ראשונים. ואין נוטלין על גבי קרקע במקום הילוך ב"א ולכן יש ליטול [בכלי או] תחת השלחן ויש לנגב הידים (סי' קפ"א):
 דיני כוס בהמ"ז ושלא יהא פגום [סימן רי']
 א. מצוה מן המובחר לברך בהמ"ז על הכוס ואפילו שהוא אוכל ביחיד יש לברך על הכוס וכשהוא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

האדם בהם מאוד, וימצא הכל סדורה והולכת לפניו בש"ע סי' הנ"ל.
 ויזהר האדם במ"ש בש"ע סי' ק"פ ס"ב וז"ל: כל מי שאינו משייר פת על שלחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם. והוא מגמרא דסנהדרין (צב, א), ומבואר ג"כ בזה"ק בכמה מקומות. ובפ' יתרו דף פ"ז ע"ב ז"ל: תנינן אסיר ל"י לבר נש לברכא על פתורא ריקניא, מ"ט משום דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא, ובג"כ בעי בר נש כו'. עכ"ל.
 ויזהר האדם שלא יאחז הכוס בין אצבעותיו אלא על אצבעותיו כן הוא מבואר בזה"ק ובתקונים בכמה מקומות.
 כוונת ברכת המזון [שער ז (הבכורות) פרק ט] מצות עשה מן התורה לברך ברכת המזון. ובוודאי

דעבדי בהו ברכה, ועל כוס דמברכין עליו בלא טהרה אקרי טמא ומה כוס דשותין בו טמא לברכה עד דהוו מטהרי ליה בהדחה מלגו ומלבר, כ"ש ידוי כו' עכ"ל. הרי מבואר ברי"מ הקדוש, שאם הכוס אינו מדוחה ומשוטף היטיב נקרא טמא, לכן יזהר האדם מאוד קודם נטילת מים אחרונים להכין הכוס של ברכה שיהיה נקי ומשוטף היטב, וגם ראוי לחזור אחר כוס יפה, דהיינו מזכוכית לבנה ויכוין בכל זה להדור מצות בוראנו ית"ש ויתעלה. ויזהר גם בכל הדינים המבוארים שם בש"ע בכוס של ברכה, כי כל מה שמבואר שם הם דינא דגמרא. ובכמה מקומות בזה"ק מבאר כל הדברים הנאמרים בכוס של ברכה ע"ד הסוד ותקונים גדולים בעולמות העליונים, לכן יזהר

ומוסיף עוד: **בְּרִשׁוֹת (אורח: בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה), מֶרְנֵן וְרִבְנֵן וְרִבּוֹתַי, נְבָרְךָ** (בעשרה או יותר: אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלֹו.

הלכות דרך החיים

דעתו ואין לוקחין כוס שפיו צר לברך עליו. ומשגרו לאשתו שתשתה ממנו ואפילו לא אכלה עמהם (שם):

ח. איטר אוחד הכוס בימינו שהוא שמאל כל אדם (שם):

ט. אסור להפסיק בשום הפסק בבהמ"ז (שם):
י. יקדים לסיים קצת קודם המברך כדי שיענה אמן אחר המברך (שם):

יא. צריך לישב בשעה שהוא מברך ואפילו אם היה הולך כשאכל צריך לישב לברך כדי לכוין דעתו וגם לא יהא מיסב ושוכב על צדו כשהוא מברך שהוא דרך גאוה אלא ישב באימה ובריאה אבל בדיעבד אפילו בירך כשהוא מהלך יצא ואסור לברך כשהוא עסוק במלאכתו (שם):

דיני ברכת המזון בג' או בי' ואם טעה בבהמ"ז [סימן ריב]

א. ג' שאכלו כאחד חייבין בזימון שיאמר אחד נברך שאכלנו כו' (סי' רצ"ב):

מים פגומים אסור למזוג בהם כוס של ברכה (שם) ויכולין לתקן כוס פגום ע"י שיוסיפו מעט יין או מים (שם):

ד. אם החזיר כוס פגום של יין לתוך הקנקן היין שבקנקן כשר ובלבד שיהא היין שבקנקן יותר מהיין פגום (מ"א שם):

ה. כוס של ברכה טעון הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ ואם הוא נקי שאין בו שירי פת א"צ וה"ה אם מקנחו במפה דיו וצריך למלאות אותו שיהיה מלא על כל גדותיו אף שישפוך ממנו קצת אין בכך כלום (סי' קפ"ג):

ו. כוס של ברכה צריך להיות שלם שלא יהא נסדק וכן אם יש בו חסרון כדי חגירת צפורן פסול וכן אם נשבר בסיס התחתון פסול (בא"ר שם):

ז. מקבל הכוס בשתי ידיו וכשמתחיל לברך נוטלו בימינו ולא יסייע בשמאל אבל אם נותן השמאל תחת הימין לסייעה ואין נוגע בכוס מותר ומגביהו מעל השלחן טפח ונותן בו עיניו כדי שלא יסח

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

מגודל התקון בעולמות העליונים הקדושים שעושה בזה בכוונתו וביחוד בשמחת לבו, איש איש אשר כברכתו, גם גודל שכרו על זה, כמבואר הכל שם. ועתה מה לי פה עוד להעיר אוזן אנשים, ואני עני מדעת נבזה וחדל אישים, מה עוד לזעוק את פני אדם, הלא די לבא מן הדין מאמר הזה"ק שהזכרנו, הערה עצומה ונפלאה. וז"ל הז"ח דף ס"ח ע"ב: מאן דמברך בהמ"ז חדי לעילא וחדי לתתא ואצטרך לברך בחדוא וברעותא דלבא בגין למחדי כו', עכ"ל בקיצור. ודי הערה בזה.

[צוואה לבניי פרק י] עוד אני מדבר בענין ברכת המזון, אכתוב לכם בניי אהוביי ענין אחד בעבודת בוראנו ית"ש ויתעלה, הבאה מגודל אהבתו ויראתו וזו היא: קודם ברכת המזון, אחר אכילתי ביחידות בביתי הקטן מסוגר כפי שידעתם, הנה מרוב פחדתי פן יבוא איזה אדם וינקש על הדלת באמצע ברכת המזון שאפתח לו, ויבטל אותי מכוונתי, לכן קודם שהתחלתי ברכת המזון התפללתי להשם יתעלה בזה הלשון: יוצרי

החיוב על האדם אפי' ביחיד לברך בכוונה עצומה ובשמחה עצומה. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף ר"ח ע"א: כתיב (משלי כב, ט) טוב עין הוא יבורך כו' כמה דאוקימנא הוא יברך, ודאי בעינא טבא בחדוה ולא ויהו למגנא לברכא בחדוה, דהא מההיא ברכתא ומההוא חידו נתן מלחמו לדל, אתר דאצטרין לאתזנא מכל סטרין (רמו תקון להשכינה הקדושה שהיא עתה בגלות בעוה"ר) כו', מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין למנדע ארחא דאורייתא כו', מהכי אוליפנא כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות בחדוה ברעותא דלבא, כד סליק מהאי עלמא אתר אתתקנא לי' גו רזין עלאין בהיכלין קדישין, זכאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריי וידע שבחא דלהון, עכ"ל בקיצור נמרץ. וראוי לאדם לעיין בפנים בזה"ק במאמר זה. אחיי ורעי אהובי נפשי, הביטו נא וראו ראו ולו תדעו, כמה פעמים מזהיר את האדם במאמר הזה"ק הנ"ל שיברך בהמ"ז בכוונה ובשמחת הלב ודוקא, ושמעו שמוע מלתו על לשונו אמורה,

ועונים המסובים: **בְּרוּךְ** (בעשרה או יותר: אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלֹו וּבְטוּבו חַיֵּינוּ.
 והמזמן חוזר: **בְּרוּךְ** (בעשרה או יותר: אֱלֹהֵינוּ) שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלֹו וּבְטוּבו חַיֵּינוּ.
 מי שלא אכל אומר: **בְּרוּךְ** (בעשרה או יותר: אֱלֹהֵינוּ) וּמְבָרֵךְ שְׁמוּ תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד.
 יחיד אינו אומר: **בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוּ:**

הלכות דרך החיים

ב. אין המסובין עונים אמן אחר ברכת הזימון אבל אדם אחר שבא לשם שלא נצטרף עמהן יתבאר דינו בס"י שאחר זה (א"ר שם):
 ד. בעשרה אפילו עד רבוא מזמנין בשם ואומר המברך נברך אלהינו וכו' והם עונים ברוך אלהינו כו'. אם טעה המברך בעשרה והעונים לא הזכירו השם ואפילו אם המזמן אמר השם והעונים לא

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הנזכר בגמרא הקדושה (ברכות לה, א) ובזה"ק בברכת הנהנין, על זה שנהנה בלא ברכה מעה"ז וגזל אביו ואמו וכנסת ישראל, ואף שבירך אך לא כיון לבו בהם כראוי, כלא נחשב בעיני המקום ב"ה וב"ש, וגם אין הדעת סובלו, דהיינו אדם גם רעב ואין כח ולא שתה מים ויעף ואכל מאכלים אשר לא עמל בו ולא גדלו והתענג בדשן נפשו מהם תענוג גדול, ואף לא נתן הודאה ושבח כראוי להבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד על שיצר וברא כל אלה והכין לפניו מטבת, היסבלהו השכל האנושי זאת. גם אם האדם צמא מאד ושתה אף רק מים שלא עמל בה ולא גדלה, ולא נתן בברכת שהכל ובברכה אחרונה הודאה ושבח גדול במחשבתו להבורא ית"ש שיצר וברא אלו המים, ואף שאמר בפיו ובשפתיו נוסח תיבות בהמ"ז או הברכה, אך היה כמצות אנשים מלומדה רח"ל, בודאי אין הדעת אדם שהוא בר שכל קצת סובל זאת. ויעלה האדם על לבו: הברכה אחת היא לך שנעשה כמצות אנשים מלומדה והלא למאות ואלפים ברכת המזון בירך כל ימי חיותו. גם ברכת ההודאות, כברכת אשר יצר, כמה פעמים בכל יום בירך שלא בכונה כראוי וכיוצא. ולבו ישים לדרך פעמיו, שאם לא הי' נזהר בכל הנ"ל בכונתם, כמה אלפים ורבבות שמות הקדושים הוציא מפיו בלא כוונה, ר"ל מעונשו הגדול, כמבואר לעיל בשערים הקודמים שער ב', ועיי"ש. גם יעלה על דעתו אם יודע בעצמו שלא הי' נזהר כ"כ בעניית אמן, שעונשו מבואר במאמרי הזה"ק

ובוראי, הצילני שלא יבא שום אדם אצלי בעת ברכת מזוני, שלא יבוטל כונתי הטובה ע"כ. ואחר ברכת מזוני, אם לא היה לי ביטול משום אדם, נתתי הודאה גדולה להשם יתעלה בשמחה עצומה על זה בזה הלשון: מודה אני לפניך יוצרי ובוראי, שהצלתני מביטול הכוונה בברכת המזון זו ע"כ. גם בעת שמנעתי ממותרות האכילה, אמרתי בזה הלשון: יוצרי ובוראי, אתה ידעת מחשבתי שמנעתי ממותרות האכילה בכדי שלא אכעיסך ח"ו בביטול תורה וכוונת התפלה מחמת רבוי האכילה ע"כ.

[שער י (המים) פרק א] והנה לעוררם אל הפועל אינו צריך, כי לא נחשדו ישראל עם קדוש לעבור על עשה ול"ת בפועל, דהיינו שלא יניח תפילין או לבטל מצות ציצית וכיוצא, אך פן ואולי עון עקיביו יסובנו ליום הדין ח"ו, והם מ"ע ול"ת הכתובים ומפורשים בתורתינו הקדושה ואדם דש בעקביו, ויש מהן שבין אדם למקום ומהן שבין אדם לחבירו. ונבאר תחלה אותן שבין אדם למקום, שייבין לאשורו כמה מאות ואלפים מ"ע מן התורה של ברכת המזון בירך שלא בכוונה, וכמה מ"ע של ק"ש קרא שלא בכוונה וכמה מאות ואלפים תפילות התפלל שלא בכוונה שדרשו רז"ל מפסוק ולעבדו בכל לבבכם (שם יא, יג) איזהו עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה, וכמה ברכת הנהנין וברכת המצות בירך שלא בכוונה ועבר על עשה של ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך ול"ת דלא תסור כו' (שם יז, י - יא), זולת העונש החמור

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַזֶּן אֶת
הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ, בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, הוּא נִתֵּן לָחֶם
לְכֹל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדּוֹ. וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל, תָּמִיד לֹא חָסַר

הלכות דרך החיים

ממקומו במזיד וכן אם א"א לחזור למקומו כגון שהולך עם שיירא ואין בני השיירא רוצין להמתין עליו עד שיחזור או שהרחיק ממקומו כ"כ שאם יחזור יתעכל המזון שבמעיו בכל אלו יברך במקום שנזכר (סי' קפ"ד):

ב. אכל ואינו יודע אם בירך בהמ"ז אם לאו אם אכל כדי שביעה שחייב מדאורייתא בבהמ"ז הוי ספק דאורייתא וחייב לברך שנית ואפילו ברכה רביעית שהיא מדרבנן צריך לברך כדי דלא לזלולי בה ואם אינו שבע אף שאכל כביצה פת א"צ לברך מספק (מ"א שם):

ג. עד אימת יכול לברך עד כדי שיתעכל המזון והשיעור כ"ז שאינו רעב מאכילה ראשונה לא נתעכל עדיין ומשעה שהתחיל להיות רעב הוי נתעכל ושוב אסור לברך ובסעודות גדולות שיושבין לפעמים ד' או ה' שעות קודם שמברכין בהמ"ז אין מנהג נכון כ"כ ויש לנהוג לברך בהמ"ז

הזכירו את השם אין יכולין לחזור ולהזכיר השם דהוי כזימון למפרע ואפילו המברך שחזור ועונה אחר העונים ברוך אלהינו כו' הפסיד ואינו מזכיר השם ואינו אומר רק ברוך שאכלנו משלו כו' (שירי ברכה בשם תשובת הרשב"א כת"י). ואם טעה המזמן ולא הזכיר השם אם לא ענו העונין אחריו עדיין חוזר המזמן ומברך בשם ואם כבר ענו אחריו בשם כשחוזר המזמן לומר אחר העונים צ"ל ברוך אלהינו בשם כיון דהעונים ענו בשם (באר היטב):

לקבוע ברכה במקום סעודה ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך [סימן ריא]

א. מי שאכל במקום אחד צריך לברך קודם שיעקר ממקומו ואם יצא ממקומו אפילו בשוגג ולא בירך בהמ"ז ונזכר במקום שהוא שם שלא בירך אם יש לו פת אפילו פחות מכזית יאכל במקום הב' ויברך בהמ"ז ואם לאו יחזור למקומו שאכל ויברך שם ובדיעבד אם בירך במקום שנזכר יצא אפילו עקר

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

פ' שלח לך דף קס"ב ע"א: מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלין, יתפסקון חייהי מהאי עלמא ודיניי קיימא בההוא עלמא כו', עכ"ל. גם אם לא הי' נזהר לחתך המלות היטיב בלימוד, רח"ל מהעונש הגדול הנזכר בזה"ק על זה, כמבואר בשער ג' פ"ב, ועיי"ש היטיב. גם יעלה על דעתו אם יודע בעצמו שלא הי' נזהר בימי חייו מזבובים ומילבי"ן המצוין באוכלין בימות החמה, כמה ל"ת מן התורה עבר בזה, וכבר מבואר למעלה בשער ז' פ"ד במאמרי הזה"ק, שאין לו חלק לעה"ב על עון המר הזה. וכי אין ראוי לאדם לבכות יומם ולילה מאין הפוגות אל תתני דמי לו כמו שער בנפשו שלא הי' נזהר בכל הנ"ל בעודו בחיים חיותו, וקצב בחרט אנוש חרטה המסלקת לשעבר ומשמרת למשמרת אלהבא וליום הכסא יבא כעמר נקי בן יומו.

ברכה א': לשון אבודרה"ם וז"ל: תמיד

שהבאנו למעלה בשער ה' פ"ד, שעל עון זה מורדין אותו לגיהנם התחתון הנקרא אבדון ואין מעלים אותו משם לעולם ונידון לדורי דורות. גם יפקח עיניו על זה אשר תאבד ממנו קימת חצות אף לילה א' בכל השנה, שהזה"ק מזהיר על זה מאוד, כנ"ל בשער הב', וימצא כתוב בספרים מי שלא קם בחצות הוא בנדוי ר"ל. גם אם לא הי' נזהר בהתמדת הלמוד כראוי, שענשו ר"ל מפורש בקרא (משלי כד י) התרפית ביום צרה צר כחכה, ודרז"ל (ברכות סג, א): מי שמרפא עצמו מד"ת צר כחו ביום הדין. וכמה אזהרות בגמרא הקדושה על בטול תורה, גם בזה"ק יודע כמובא למעלה בשער הלמוד ע"ש. גם אם לא הי' נזהר מלהפסיק באמצע הלמוד בשיחת חולין, והעונש על זה נזכר בגמ' הקדושה (חגיגה יב, ב), מפסוק (איוב ל, ד) הקוטפים מלוח עלי שיח כו', שמאכילין את האדם על זה בגיהנם גחלי רתמים לוחשות. וז"ל הזה"ק

לָנוּ, וְאֵל יַחְסֵר לָנוּ מְזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד, בְּעֵבוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי
 הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵם לְכָל וּמַטִּיב לְכָל, וּמַכִּין מְזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו
 אֲשֶׁר בָּרָא: פָּאֵמֹר, פּוֹתַח אֶת יָדָךְ, וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ}, הַזֵּן אֶת הַכֹּל:

נִוְדָה לָךְ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ} אֱלֹהֵינוּ ^{עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לָּאֲבוֹתֵינוּ,}
 אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֻבָּה, וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְהוָה ^{אֱלֹהֵינוּ}

הלכות דרך החיים

בהמ"ז (מ"א שם) וא"צ לברך המוציא על מה שרוצה לאכול דאף אם נתעכל המזון במעיו א"צ לברך המוציא קודם שבירך אם לא הסיח דעתו (אה"ע דלא כמ"א):
 ה. מי שאכל פירות ושהה קודם שבירך ברכה אחרונה ג"כ השיעור אם אינו תאב לאכילת שום פירות יכול לברך ברכה אחרונה (שם):

מיד ומ"מ אם יושבין ושותין ואוכלים פרפראות ואין תאבים לאכול מחמת הפרפראות שאכלו יכולין לברך בהמ"ז (מ"א שם):
 ד. מי שאכל מעט ולא שבע ממנו דמחוייב לברך בהמ"ז מדרבנן ושהה קודם שבירך בהמ"ז ואח"כ אינו יודע לשער אם נתעכל המזון במעיו שמקודם ג"כ היה רעב קצת יאכל כזית פת קודם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

תורתך שלמדתנו, ולא בא לחלוק אלא להוסיף, ר' אבא אומר צריך שיזכיר בה הודאה תחילה וסוף (פירש"י: בתחלה נודה לך ה"א ובסוף ועל כולם ה"א אנתנו מודים לך). וז"ל הטור: וכל מי שמשנה המטבע או שלא הזכיר מה שחייבו חכמים להזכיר, לא יצא ידי חובתו. והוא ג"כ שם בגמרא. וכתב עוד הטור וז"ל: כתב אחי ר' יחיאל ז"ל, מסופקני בהא דאמר לא יצא י"ת, אי לעיכובא קאמר אי למצוה, וז"ל כיון דבהמ"ז דאורייתא לעכובא קאמר, וצריך לחזור, ואם סיים הברכה חוזר לראש, עכ"ל הטור. עתה עם סגולה קדושי עליון, אחי ורעי אדברה נא שלום בך, לחזור על כל פרטי ההודאות שחייבו אותנו חז"ל בקבלתם מפה אל פה עד מרע"ה מסיני, להזכיר בברכה זו של ברכת הארץ בחיוב גמור ולעכובא כנ"ל בטור.
 ההודאה שבתחלת הברכה, שחייבו להזכיר בנוסח שאנו אומרים: נודה לך ה' אלהינו, הנה אהובי נפשי אחיי ורעי, אם יאמר האדם תיבות אלו בשפתיו לבד, נודה לך ה"א, ולבו בל עמו לשים בלבו ההודאה של פי המלות האלו, איך אדם יוצא י"ח בפתח פתחי פיו ולבו לא נכון עמו במה שחייבו אותו בגמרא הנ"ל, שיזכיר בה הודאה

לא חסר לנו, על שם וארבעים שנה בלכתם במדבר לא חסר (עי' נחמיה ט, כא), ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד, בקשה היא על שם לא יחסר לחמו (ישעיה נא, יד), עכ"ל. וזוהר האדם מאד שלא לדלג תיבת שם אל בנוסח כי הוא אל זן ומפרנס, כי בקצת סדורים הנוסח: כי הוא זן ומפרנס. אך ע"פ כהאריז"ל הנוסח העיקרי: כי הוא אל זן כו', וכתב ג"כ בה כוונה עצומה. ברוך - אתה ה' - הזן - את - הכל, לא יחטוף אחרי' תיכף להתחיל ברכה שני' עד שיפרש ההודאה במחשבתו מה שהוציא מפיו ובשפתיו, ויתן הודאה עצומה בשמחה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש, על שהוא זן ומפרנס כל העולם בחסדיו וברחמיו. גם עניית אמן של המסובין, יהיה בהודאה ובשמחה עצומה בכוונה זו.
 ברכה שנייה היא ברכת הארץ. וז"ל הגמרא במס' ברכות (מח, ב) והובא גם כן בטור בס"י קפ"ו: תניא ר"א כל מי שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ לא יצא ידי חובתו, נחום המדי אומר צריך שיזכור בה ברית (והוא מה שאנו אומרים הנוסח ועל בריתך שחתמת בבשרנו). ר' יוסי אומר צריך שיזכיר בה תורה (והוא מה שאנו אומרים הנוסח ועל

אַלְהֵינוּ תַּקְוָה בְּעַל הַיְּבוּלֹת וּבְעַל הַכְּחוּמֹת בּוֹלֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים, וְעַל בְּרִיתְךָ שְׁחַתְמָתָּ בְּבִשְׂרָנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׁלֵמֵדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ופטרונו, איך ישא פניו, אם אמר כל ימיו התיבות רק בפיו ובשפתיו בלבד ולא שם אל לבו כלל ההודאה על כל הנ"ל, אוי לאותו בושה. וז"ל הוזה"ק: זכאין אנון ישראל דקב"ה אתרעזי בהון מכל שאר עמין ויהיב לון אות קיימא דא, דכל מאן דאית ביה האי אות לא נחית לגיהנם עכ"ל. ועוד כמה מאמרים אך לקצר אני צריך. גם בגמרא הקדושה מבואר גודל מעלת חותם ברית זה, ואיך לא יתלהב לב האדם בהודאה זו להשם יתעלה ויתרומם ודי בהערה זו.

ונחזור על החיוב הרביעי שנזכר בגמרא: ר' יוסי אומר צריך שיזכיר בה תורה, וזה שאנו אומרים: ועל תורתך שלמדתנו, שנתן לנו תורתו הקדושה והתמימה שקדמה לעולם אלפים שנה, בכדי שבה נזכה לחיי העה"ב ולכל טוב הצפון. וגם באמירתנו: ועל חוקיך שהודעתנו, שהם המצוות הקדושים שצוה אותנו עם קדוש, שבהם נזכה ג"כ לכל טוב הצפון, וגם באמירתנו: ועל חיים חן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו כו', איך יוצא האדם ידי חובת ההודאה, אם אומר כל הנ"ל התיבות מן השפה ולחוץ ולבו בל עמו בהודאה זו. אוי לאותו בושה אוי לאותו כלימה.

ונחזור ג"כ על חיוב ההודאה שבסוף הברכה שנזכר בגמרא: ר' אבא אמר צריך שיזכיר בה הודאה תחלה וסוף, והוא שאנו אומרים: ועל הכל ה"א אנחנו מודים לך כו', ובודאי כך מקובל איש מפי איש עד משרע"ה, שצריך ליתן דוקא הודאה שנית בסוף הברכה ג"כ דרך כלל על כל הטוב שפרט מקודם, ולא די לו בהודאה שבתחילת הברכה נודה לך ה"א. ובודאי צריך שיתן בהודאה זו השנ"י הודאה עצומה במחשבתו ובלבו יותר ויותר הודאה כלליות על כל הטובות שזכר עד הנה.

אחיי ורעי אהובי נפשי, שימו לבבכם לכל הדברים אשר רעה בעיני אדוניה, אשר לא שם לבו למוצא שפתיו, וע"כ יהגה לבו תבונות בכל ההודאות הנזכר בברכה זו, לצאת בזה ידי חובת

תחלה וסוף, כי בודאי היתה קבלה בידם איש מפי איש עד מרע"ה, שתיכף בתחלת הברכה צריך האדם ליתן הודאה, זולת ההודאה שבסוף הברכה: ועל כלם אנחנו מודים לך, ואיך נקראת הודאה כיון שלבו רחוק ממנו, ועיקר ההודאה היא שמחה שבלב כנ"ל ע"פ שכל פשוט, ודי בזה.

ונחזור על החיוב השני שחייבו להזכיר בברכה זו, והוא שאר"א: כל מי שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ לא יצא י"ח, בודאי כוונת ר"א ג"כ שחיוב גמור עלינו עם קדוש ליתן הודאה עצומה בברכה זו להשם יתעלה, על שהנחיל אותנו ארץ חמדה טובה ורחבה כזו לנחלה וירושה עולמית, באהבת ה' את אבותינו ואותנו, ואם יאמר האדם תיבות האלו רק בפיו ובשפתיו ולבו בל עמו, איך יוצא ידי חובתו. גם הזכרת יציאת מצרים: ועל שהוצאתנו ה"א מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים הנה אף שלא נזכר בגמרא חיוב הזכרה זו, אך בודאי כשתיקן יהושע מטבע ונוסח ברכה זו של ברכת הארץ, כנזכר בגמרא, בודאי תיקן הזכרת יציאת מצרים ג"כ, ובודאי חיוב על האדם ליתן הודאה עצומה על זה בלבו ובשפתיו, ועיקר ההודאה היא בלב.

ונחזור על החיוב השלישי שנזכר בגמרא: נחום המדי אומר צריך שיזכיר בה ברית, וזה שאנו אומרים: ועל בריתך שחתמת בבשרינו, והוא ברית המילה אות ברית קודש מבטח בטוחי חותם קדש לה', שהיא לנו לאות שהבורא ית"ש כרת עמנו עם קדוש ברית להיות לנו לאלהים ואנחנו נהיה לו לעם קדוש, וע"י כריתות ברית המילה נתן לאברהם אבינו ע"ה ארץ הקדושה להיות לו לנחלה אחוזת עולם לו ולזרעו אחריו ולעולמי עד. עתה אתם ברוכי ה', זרע בנים לא ישקרו, פלס מעגל דרכיך, פלס במאזני משפט לה', כי גדול יום ה' כקרב למשפט אחר פטירתו מעה"ז, אם ישאלו את האדם: נתת הודאה עצומה כל ימי חייך בבהמ"ז להשם יתעלה, על שבחר אותך לחלקו וגורלו הקדוש וחתם בבשרך ברית שאתה עבדו סגולו וחיביבו והוא ית' ויתעלה אלוה ואדון ומלך

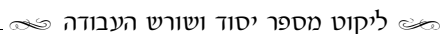
שְׁהוֹדַעְתָּנוּ, וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שְׁחֻנְנַתָּנוּ, וְעַל אֲכִילַת מְזֻזָּן שְׁאַתָּה זָן וּמְפָרְנִים אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.

וְעַל הַנְּסִים וְעַל הַפְּרָקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנְּפִלְאוֹת וְעַל הַנְּחֻמּוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת שְׁעָשִׂיתָ לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בחנוכה: **בַּיָּמִי מִתְתַּיְהוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גְּדוֹל, חֲשֻמוֹנָאִי וּבְנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יוֹן הַרְשָׁעָה עַל עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁפִּיחַם תּוֹרְתְךָ וּלְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵי רִצּוֹנְךָ, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעַת צָרָתָם, רִבַּת אֶת רִיבָם, דִּגַּת אֶת דִּינָם, נִקְמַתְתָּ אֶת נִקְמַתָם, מִסַּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעֻטִים, וּמַמְאִים בְּיַד מְהוּרִים, וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וְזוּדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרְתְךָ, וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גְּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ, וְלַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן כִּהְיוּם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְנֵיךָ לְדַבֵּר בִּיתְךָ, וּפָנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ, וּמְהֵרוּ אֶת מַקְדְּשְׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחִצְרוֹת קֹדְשְׁךָ, וְקָבְעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה יְאֵלֹהִי, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל:**

בפורים: **בַּיָּמִי מְרַדְּכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה, כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הַמֶּן הַרְשָׁעִי, בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבְדוֹ אֶת כָּל הַיְהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טָף וְנָשִׁים בַּיּוֹם אֶחָד, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר, הוּא חֹדֶשׁ אָדָר, וּשְׁלָלָם לְבוּז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַתְּ אֶת עֲצָתוֹ, וְקַלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְהַשְׁכַּחְתָּ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרִאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאַתָּה בְּנָיו עַל הָעֵץ:**

וְעַל הַכֹּל יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ אֲדוֹן הַכֹּל הוּא הוֹרֵה וְהוֹרֵה יִאֲדָרְיוֹנְגִי אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ,

ופרט של הטוב שהוא כמבואר למעלה ע"פ שכל פשוט.

ואחר כל פרטי הטובות כשיאמר הודאה שנייה שהיא: ועל הכל היא אנחנו מודים לך כו', יכניס בלבו שמחה עצומה יותר ויותר בהודאה זו דרך כלל על כל פרטי הטובות שזכר עד הנה. ודעת

גברא שחייבוהו חז"ל בגמרא הקדושה, כהוגן וכראוי. היינו, כשיאמר האדם ההודאה שבהתחלת הברכה: גודה לך ה"א, יכניס בלבו שמחה עצומה בהודאה זו באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, ואח"כ מונה והולך הוא הטובות שהיטיב עמנו: על שהנחלת לאבותינו ארץ כו', ויכוין בכל פרט

וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ, יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד,
 בְּפִתּוֹב, וְאֶכְלֶתָּ וְשִׁבַּעְתָּ, וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה וְהוּא יוֹדִיעַ
יְאֻרְהוּ-וְנִדְרֵי</sup> אֱלֹהֶיךָ
 עַל הָאָרֶץ הַטְּבֵה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָהנִי <sup>תִקְוָה בְעַל הַיְכֹלֹת
וּבְעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם</sup>
 עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוֹן. <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה וְהוּא יוֹדִיעַ
יְאֻרְהוּ-וְנִדְרֵי</sup>

רַחֵם נָא יְהוָהנִי <sup>אֲרוֹן הַכֹּהֵן
הָיָה וְהוּא יוֹדִיעַ
יְאֻרְהוּ-וְנִדְרֵי</sup> אֱלֹהֵינוּ <sup>תִקְוָה בְעַל הַיְכֹלֹת
וּבְעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם</sup>, עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, וְעַל

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בתיבות אלו יכניס צער גדול בלבו על חלול שמו הגדול עתה בגלות, המחולל בין האומות שאומרים: איה אלהימו צור חסיו בו יקומו ויעזרכם יהי עליכם סתרה, ואנו מתפללים על ביאת משיח ב"ב, ואז יכירו וידעו כל הגוים שאתה הוא ה' א' יחיד ומיוחד אפס זולתו. וזהו יתברך שמך בפי כל חי, היינו בין כל האומות ולא יחולל שמך הגדול עוד. ככתוב ואכלת וכו'.

וחתימת הברכה: ברוך - אתה ה' על - הארץ ועל - המזון, יאמר ג"כ בהודאה עצומה בלבו מאוד, על ארץ הקדושה שנתן לנו וגם על המזון, אף שבגמרא מפרש שפירושו ארץ דעבדא מזון, עכ"ז ראוי לאדם לכון ג"כ על המזון שנתן לו בזה השעה. ודי בזה.

ברכה ג': בונה ירושלים. ז"ל הטור בסי' פ"ח: שלישיית בונה ירושלים, ודוד ושלמה תקנום, דוד תיקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ושלמה תיקן על הבית הגדול, ולא למימרא שלא ברכו אותה עד שבא דוד ושלמה, דהא דריש להו כולהו מקרא, אלא הם תקנו המטבע לפי מה שנתוסף טובה לישראל כו', וצריך להזכיר בה מלכות דוד, וזהו שאמר ועל מלכות בית דוד משיחך, עכ"ל הטור בקיצור. הנה אחיי ורעי, אם ברכה זו ג"כ מדאורייתא ודוד ושלמה בנו תקנו לנו המטבע והנוסח, בודאי לא יצא אדם י"ח אם יאמר ויבקש בקשה זו בפיו ובשפתיו בלבד בלא לב ולב ידבר ר"ל. לכן בין כל בקשה ובקשה יתן הפסקה וריוח קצת, ויכניס צער גדול בלבו. היינו בתיבות: **רחם נא ה' על ישראל עמך**, יכניס צער גדול בלבו על עם קדוש שהם עתה בגלות המר הזה דווים סחופים ודחופים, ועי"ז מחולל שמו הגדול ית' בין האומות ואומרים איה אלהיהם. ובתיבות: ועל

לנפשך ינעם, במה שתקנו חז"ל בנוסח ברכה זו והודאה תחלה וסוף, היא ממש כדרך הנהגת העולם איש את רעהו. כי הלא עינינו רואות ראוי חושית ושכלית, באדם שנותן תשואות חן חן לחבירו על איזה טובה שעשה עמו, ומה גם על טובות הרבה, נותן לו הודאה דרך כלל בתחילה קודם שמפרט טובותיו שעשה עמו, והרי אומר לו בלב שלם ובנפש חפיצה ובשמחה רבה בזה הלשון: אני נותן לך אחי ורעי שבח והודאה על הטוב שעשית עמדי, ופורט פרטי הטובות בזו ובזו. הנה בודאי בעת שמפרש ופורט אותם הטובות, מפרש אותם בשמחה עצומה ובלבו בוער ההודאה והשבח לחבירו על כל טובה וטובה בפני עצמה שעשה עמו. ואחר שפרט כל הטובות ורוצה לפרוש מאתו ולילך לדרכו, אז נותן לו הודאה דרך כלל בשמחה עצומה ולב שלם יותר ויותר ואומר לו בזה"ל: אחי ורעי אדברה נא שלום בך, על כל הטובות שעשית עמי אני נותן לך שבת והודאה, ומברך אותו אחי"ז בלב שלם ושמח עד מאוד ברכה הגונה וכוללה במלות קצרות, ופורש מאתו והולך לדרכו, זאת חקרנוה כן היא. ועל הנהגה זו ממש תקנו לנו חז"ל נוסח ברכה זו הודאה תחלה וסוף ופריטות הטובות באמצע,

ואחר הודאה שניה נותן ברכה להשם יתעלה, היינו בתיבות: **יתברך שמך בפי כל חי.** לכן יזהר האדם לומר ברכה זו במתון, ליתן ריוח והפסק בין כל טובה וטובה, כדי ליתן הבחנה בין ענין לענין הטובה ההיא, להכניס ג"כ בלבו הודאה בשמחה עצומה על הטובה שהוציא בשפתיו, ולא יתחיל לפרט בפיו טובה שני" עד שהוא נותן הודאה לשעבר בלבו.

יתברך שמך בפי כל חי תמיד לעולם ועד,

יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ, וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכָּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד
 מְשִׁיחֶךָ, וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ,
 אָבֵינוּ, רַעְנוּ, זִוְנֵנוּ, פְּרַנְסֵנוּ, וְכַלְפָּלֵנוּ, וְהַרְוִיחֵנוּ, וְהַרְוֵנוּ לָנוּ
 יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אִיּוֹן הַכֵּל} ^{הָיָה הָיָה וְהָיָה} ^{יֵאָדָר וְנִדְבָר} ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵפֶת} ^{וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם} מִהָרָה מִכָּל צְרוּתֵינוּ. וְנָא, אֵל
 תִּצְרִיכֵנוּ יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אִיּוֹן הַכֵּל} ^{הָיָה הָיָה וְהָיָה} ^{יֵאָדָר וְנִדְבָר} ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵפֶת} ^{וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם}, לֹא לַיָּדַי מִתַּנַּת בְּשָׂר
 וְדָם וְלֹא לַיָּדַי הַלְּוֹאֲתָם. כִּי אִם לַיָּדָךְ הַמְּלֵאָה, הַפְּתוּחָה,
 הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחָבָה, שְׁלֹא יִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם לְעוֹלָם וָעֶד.

בשבת אומרים:

רְצֵה וְהַחְלִיצֵנוּ יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אִיּוֹן הַכֵּל} ^{הָיָה הָיָה וְהָיָה} ^{יֵאָדָר וְנִדְבָר} ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵפֶת} ^{וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם} בְּמִצּוֹתֶיךָ וּבְמִצּוֹת יוֹם
 הַשְּׁבִיעִי, הַשֶּׁבֶת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא
 לְפָנֶיךָ, לְשֶׁבֶת בּוֹ וְלַגּוֹחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצּוֹת רְצוֹנְךָ, וּבְרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ
 יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אִיּוֹן הַכֵּל} ^{הָיָה הָיָה וְהָיָה} ^{יֵאָדָר וְנִדְבָר} ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵפֶת} ^{וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם}, שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה וַיִּגְזֹן וְאַנְחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ.
 וְהֵרָאֵנוּ יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ ^{אִיּוֹן הַכֵּל} ^{הָיָה הָיָה וְהָיָה} ^{יֵאָדָר וְנִדְבָר} ^{תְּקוּף בְּעַל הַיּוֹסֵפֶת} ^{וּבְעַל הַמַּחְוֹת כּוֹלֵם} בְּנַחֲמַת צִיּוֹן עִירָךְ, וּבְכַנְיֵן יְרוּשָׁלַיִם
 עִיר קְדוֹשָׁךְ, כִּי אַתָּה הוּא פֹעֵל הַיְשׁוּעוֹת וּבֹעֵל הַנַּחֲמוֹת.

הלכות דרך החיים

בבהמ"ז ולא של שבת ואם לא אכל בלילה כזית
 פת מזכיר של שבת ולא של ר"ח (מ"א סי' קפ"ח):
 ב. במ"ש לחנוכה או לפורים אף שאוכל גם בלילה
 כזית פת מזכיר של שבת לבד ולא של חנוכה
 ופורים (שם סימן קפ"ח):
 ג. היה אוכל ב"ט או בר"ח וחשכה אם לא התפלל

דין מי שאכל בשבת ויו"ט בחנוכה ובפורים
 ונמשכה סעודתו עד הלילה היאך יזכיר בברכת
 המזון [סימן רטז]

א. היה אוכל סעודה שלישית בשבת ויצא שבת
 אעפ"כ מזכיר של שבת בבהמ"ז ואם היה ביום א'
 ר"ח אם אכל גם בלילה כזית פת מזכיר של ר"ח

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובוראנו ב"ה וב"ש. ואשרי מי שיוכל להוריד דמעות
 ומים יורדה עיניו על שבר ושבר יחדיו יודבקו,
 הנזכרים בזה בכל בקשה ובקשה, יודע כמובא
 למעלה בפ' הקודם, מאמר מזה"ק פ' תרומה, גודל
 החיוב לדאג ולצער עצמו על השלחן, צער חרבן
 בית מקדשינו, וביחוד בברכה שנתקנה ביחוד על
 זה. וסיומא דמלתא במאמר הנ"ל: ובגין ההוא עציבו
 דאיהו קא מתעצב כו', קב"ה חשיב עליה כאלו בנה
 ביתיה ובנה כל אינון חרבי דבי מקדשא, זכאה
 חולקיה, עכ"ל. וביחוד בחתימת הברכה כשיאמר:

ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך, יכניס ג"כ
 צער גדול בלבו על זה, שהם חרבים עתה מתי תבנו
 עוד. ובתיבות: ועל מלכות בית דוד משיחך, יכניס
 ג"כ צער גדול בלבו על זה, עד מתי תושבת מלכות
 בית דוד מאתנו עם קדוש ועד מתי תמשך מלכות
 הרשעה עובדי אלילים. ובתיבות: ועל הבית הגדול
 והקדוש שנקרא שמך עליו, יכניס ג"כ צער גדול
 בלבו, עד מתי בית מקדשינו ותפארתינו יהי'
 לחרבה ומתי יבנה שנוכל להקריב בו את קרבנות
 חובותינו, בכדי שיבא מזה נחת רוח ליוצרנו

בראש חודש ובחגים אומרים כאן יעלה ויבוא:

אֱלֹהֵינוּ תקנו, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם **וְאֱלֹהֵי** תקנו, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם **אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וַיָּבֹא וַיִּגַּע, וַיִּרְאֶה וַיִּרְצֶה וַיִּשְׁמַע, וַיִּפְקֹד וַיִּזְכֹּר זְכוֹרֵינוּ וּפְקוּדֵינוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבֹדְךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קְדֻשָׁךְ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמּוּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, לְפָנֶיךָ, לְפָלִיטָה, לְטוֹבָה, לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם**

בראש חודש ראש החדש הזה. בפסח חג המצות הזה.

בשבועות חג השבועות הזה. בסוכות חג הסוכות הזה.

בשמיני עצרת/שמחת תורה שמיני עצרת החג הזה. בראש השנה הזכרון הזה.

ילדים וחולים האוכלים ביום"כ יאמרו **הַכְּפוּרִים הַזֶּה.**

זְכוֹרֵנוּ יְהוָה אירון חבל היה חבל ויהיה יאחור ונזר **אֱלֹהֵינוּ** אירון חבל היה חבל ויהיה יאחור ונזר **בו לְטוֹבָה. וּפְקֻדָּנוּ בו לְבִרְכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בו לְחַיִּים טוֹבִים. וּבְדַבָּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, חוּם וְחֶנּוּן וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵל מְלֹךְ חֲנוּן וְרַחוּם אַתָּה.**

ברכות למי ששכח רצה או יעלה ויבא

שכח לומר בשבת רצה או יעלה ויבא בראש חודש ויום טוב וחול המועד, ונזכר קודם שאמר ה' מברכת בונה ירושלים אומרו שם. אבל אם אמר ה', אם נזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב, אומר את הברכה דלמטה. ואם נזכר רק אחרי שכבר אמר ה' בברכת האל הטוב והמטיב, אזי בשבת ויום טוב בסעודה הראשונה והשניה חוזר לראש, אבל בראש השנה, ראש חודש, וחול המועד אינו צריך לחזור:

בשבת **פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה** אירון חבל היה חבל ויהיה יאחור ונזר **אֱלֹהֵינוּ** תקנו, בעל היכולת ובעל הפוחות כולם **מְלֹךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שְׁפָתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית: פְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה** אירון חבל היה חבל ויהיה יאחור ונזר **מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:**

הלכות דרך החיים

שיוכל לברך עליו הברכה אחרונה משום שספק אם לברך ברכה אחרונה די בכזית ששתה או אם צריך רביעית שלם לכן כוס אחר שאינו של ברכה יכול לשתות פחות מכזית אם ירצה ולא יתחייב בברכה אחרונה אבל כוס של ברכה שצריך לשתות מלא לוגמיו דהוא יותר מכזית יש ספק אם נתחייב בברכה ע"כ לצאת מידי ספק צריך לשתות רביעית שלם (סי' ק"ז) ובכל המשקים הדין כן שאין לברך ברכה אחרונה על פחות מרביעית (א"ר שם):

ערבית אף שהתפללו הציבור ערבית כיון שהוא לא התפלל עדיין הוא מזכיר של י"ט או של ר"ח בבהמ"ז אבל אם התפלל ערבית אפילו מבעו"י שוב אינו מזכיר ואם התחיל לאכול אחר שהתפללו הקהל ערבית מבעו"י אם לא התפלל מנחה עדיין מזכיר של י"ט או של ר"ח בבהמ"ז אבל אם התפלל מנחה והתחיל לאכול אחר שהתפללו הקהל ערבית מבעו"י שוב אינו מזכיר (א"ר שם):

ד. אחר שבירך בבהמ"ז מברך על הכוס שמברך עליו בהמ"ז וצריך לשתות רביעית שלם כדי

ביום טוב בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג (פְּלוּנִי) הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים:

ביום טוב שחל בשבת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית וַיָּמִים טוֹבִים לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה אֶת יוֹם חַג (פְּלוּנִי) הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְמַנִּים:

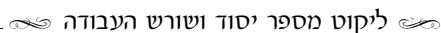
בראש השנה בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה: וְאֵינוּ חוֹתֵם

בראש השנה שחל בשבת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית וַיָּמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל אֶת יוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזִּכְרוֹן:

לראש חודש בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזַכְרוֹן: וְאֵינוּ חוֹתֵם

בראש חודש שחל בשבת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְזַכְרוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

וּבִנְיַה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲרוֹן הַכֹּל הַיְהוָה הוֹדוּ וְיִתְּנוּ יָאֵהֲרֹנוּ} בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלַיִם. אָמֵן.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ובנה ירושלים עיר - הקדש במהרה בימינו בא"י כו', יאמר בכוונה עצומה ובשברון לב עד מאוד, ויענה ג"כ אמן אחר ברכת עצמו בכוונה עצומה, ויכוין באמן זה שני כוונות הא' תפלה הב' הודאה: אמן, הלואי שיבנה ירושלים מהרה, וראוי להודות

לך ית"ש שבדאי אתה הוא הבונה ירושלים לעתיד. [צוואה לבניי פרק ט] גם בברכה שלישית, חשבתי בדעתי מקודם, שחייב עלי להתפלל בברכה זו על חמשה דברים: על ישראל ועל

פָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל
 אֲבִינוּ, מֶלְכֵנוּ, אֲדִירֵנוּ, בּוֹרְאֵנוּ, גּוֹאֲלֵנוּ, יוֹצְרֵנוּ, קְדוֹשֵׁנוּ

הלכות דרך החיים

כמה יינות יסירם עכ"פ מהשלחן בשעת ברכה ראשונה ואח"כ כששונה אפילו כמה יינות מברך על כ"א ברכת הטוב (א"ר שם):
 ב. בד"א כשהיה לו עוד מן היין הראשון רק שאינו רוצה לשתות ממנו והביאו לו אחר אז צריך לברך משא"כ כשאין לו כלל מהראשון אין מברך ברכת הטוב (מ"א בשם הרדב"ז ע"ש):
 ג. בלילות הראשונים של פסח מהנכון שלא לשתות מב' מינים אבל אם רוצה לשתות ממין אחר צריך לברך ברה"ט (מ"א בשם מהרי"ל):
 ד. אם הראשון אדום והשני לבן אף שהוא גרוע

דיני ברכת הטוב והמטיב על היין [סימן ריז]
 א. שנים שהיו יושבין ושותין יין בין בתוך הסעודה בין שלא בתוך הסעודה או בעל הבית שיושב עם אשתו ובניו ושותין יין והביאו לפנייהם יין אחר שלא מן היין הראשון שאינו יודע אם טוב מן הראשון רק בסתם צריך לברך עליו הטוב והמטיב ואם הובא לו יין לאחר בהמ"ז א"צ לברך ברכת הטוב והמטיב כיון שכבר אמר הטוב והמטיב בבהמ"ז (מ"א בסי' קע"ה) וזה דווקא אם לא היו לפניו הב' יינות בשעת ברכת בפה"ג אבל אם היו לפניו אז ביחד מברך רק על הטוב ופוסט את הרע (שם) ואם רוצה לברך על

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

הקדושה שהנחיל אותנו עם קדוש, הגם שאנחנו עתה בגלות וגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתינו, נתתי לו ית"ש ויתעלה הודאה בשמחה עצומה בתיבות: על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה, ממש כאלו נתן לי עתה במתנה ארץ הקדושה זו. גם בחתימת הברכה: על הארץ ועל המזון, ומכ"ש בשאר הודאות הנזכרים בברכה זו השניה, נתתי לו ית"ש הודאה על כולם, ממש כפי שבארתי כוונתם בחבורי בעז"ה. בניי אהובי נפשי, חקקו על לבכם כל הכוונות הפשטיות של ברכת המזון כפי שבארתי היטיב בחבורי, ותזהרו לכיין בהם, בבקשה מכם בניי אהוביי על זה, ודי בהערה זו. ונחזור לענינינו במספר השמות הקדושים של ברכת המזון: מבמרום ילמדו עד יראו את ה' כו' ג', ומיראו עד והיה ה' מבטחו ה' שמות. ומגודל ההרגל חשבתי כל הנ"ל ברגע כמימרא קודם כל ברכה: בברכה זו כך וכך הודאות, כך וכך תפלות, כך וכך שמות הקדושים, וכיוצא בכל התפלות ובכל ההודאות. לכן בניי אהוביי, תזהרו בזה גם אתם, ואני ערוב בדבר שכל התפלות וההודאות שיצאו מפיכם יהיו בכוונה שלימה בלי מחשבה זרה, ותהיו רצוים לפני אדון כל, ותזכו לכל טוב הצפון שעין לא ראתה. ודי בהערה זו.

ברכה ד' הטוב והמטיב. ז"ל הגמרא במס' ברכות (מט, א) והובא גם כן בטור סי' קפ"ט וז"ל: ארבב"ח

ירושלים ועל ציון ועל מלכות בית דוד ועל הבית הגדול. גם חשבתי בדעתי מספר השמות הקדושים קודם התחלת כל ברכה, היינו בברכה ראשונה שהיא ברכת הזן ארבעה שמות, ובברכה שניה תשעה, ובברכה שלישית שמונה, (ובשבת ברצה ששה, ובר"ח ויו"ט ביעלה ויבא חמשה) ובברכה רביעית שהיא ברכת הטוב והמטיב, שלשה שמות ושני מלכיות, לבד מלך העולם של התחלת הברכה, ושלשה הטבות ושלשה גמולות, כל זה הובא בגמרא הקדושה (שם) מפורש. בניי אהוביי, עוד אני מדבר בענין ברכת הטוב והמטיב, אכתוב לכם כל כוונת לבי בברכה זו, בכדי שגם אתם תתנו לבכם הטהור לכיין זה, ותדעו בניי אהוביי, אל תדמו בנפשכם שאם תכוונו כוונתו יהיה זה בכם מדת חסידות, רק חיוב מדינא דגמרא הקדושה על כל איש מעם קדוש הישראלי. היינו בתיבות: הוא היטיב ובתיבות: הוא גמלנו, שנתקנה הודאה זו על הרוגי ביתר שלא הסריחו ושתנה לקבורה, יעיד עלי היודע תעלומות שנתתי לו ית"ש ויתעלה במחשבתי הודאה בשמחה עצומה, על זה שלא הסריחו ושתנו לקבורה והסיר אז מעלינו עם קדוש החרפה הגדולה והבזיון הגדול מאומות הטמאים, ממש כאלו עשה לי ית"ש ויתעלה איזה טובה שאין למעלה הימנה. ופשיטא בכל הודאות של ברכה שניה שהיא ברכת הארץ, אף בהודאה של ארץ

קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רוֹעֵנו רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמְּלֶכֶךְ הַטּוֹב, וְהַמְּטִיב לְכֹל, שֶׁבְכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא הַטֵּיב, הוּא מְטִיב, הוּא יִטֵּיב לָנוּ. הוּא

הַלְכוֹת דֶּרֶךְ הַחַיִּים

משני היינות וגם דוקא בחבורה ביחד ולא זה בחדר זה וזה בחדר זה ואדם עם אשתו וב"ב הוי כשותפות ואם הבעה"ב העמיד הקנקן על השלחן הוי כשותפות ויכול אף האורח לברך משא"כ בנותן רק כוס אחד לכל אחד אין מברכין ברכת הטוב (שם):

קצת צריך לברך שהלכן בריא לגוף ולהיפך א"צ לברך אם לא שהוא טוב ביותר (שם):
ה. ברכת הטוב צריך לברך אף שכבר שתה ונזכר כשהוא עדיין בפיו (א"ר) שבולעו ומברך אח"כ:
ו. אין לברך ברכת הטוב רק כשיש עוד אחר עמו וגם יש לו שותפות עמו בהיין גם שישתו שניהם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

שמים שלימה, לקבל אותו ית"ש ויתעלה על עצמו מלכותו ואדנותו בשמחה עצומה. אך אם האדם מזכיר אותם בלא לב ולב ידברו ואינו מכוון ממש לנוכח השם יתעלה ויתרומם: מלכנו אתה או המלך הטוב אתה, בודאי מה לי אם אמר מלכנו או תיבה אחרת של חול, מאחר שלא הי' כונתו לכך בתיבת מלכנו, כוונתה העיקרית כנ"ל, אין חילוק כלל בין תיבה זו לתיבה אחרת. לכן יתן האדם אל לבו שנתחייב להזכירם כאן בחיוב גמור, להשלמת שני מלכיות של שני ברכות אחרונות של ברכת המזון כנ"ל. וכן בג' הטבות וג' גמולות שחייבו אותנו חז"ל הודאה זו בברכה זו דוקא, בודאי אין אדם יוצא ידי חובתו בהם אם לא כיון בלבו ובמחשבתו הודאה עצומה בכל ג' הטבות וג' גמולות. ודי בהערה זו.

וז"ל האבודרה"ם: ואמרינן בפרק שלשה שאכלו, **שברכת הטוב והמטיב** ביבנה תקנוה (פי"ב ב"ד של רבן גמליאל הזקן שביבנה תקנוה) על הרוגי ביתר, שהיתה עיר גדולה לאלהים והיו בה אלפים ורבבות מישראל ואח"כ גברה מלכות רומי עליהם ולכדום ונהרגו כלם ואז נגדעה לגמרי קרן ישראל ונשארו נבלתם מאכל לעוף השמים זמן רב והיתה חרפה גדולה לישראל בדבר זה, עד שישבו רי"ג ובית דינו כמה ימים בתענית ובזבו אוצרותיו עד שנתנה להם רשות לקברם, ואז תקן ברכת הטוב והמטיב על רוב הטובה הזאת, הטוב שלא הסריחו כל אותו זמן שנשאר על פני האדמה, והמטיב שנתנו לקבורה, דהיינו טובה על טובה, ותקנוה בסעודה לפי שהוא מקום השמחה ולכן תקנוה ג"כ על שני היין ועל שמועות טובות ועל הגשמים ואמרינן בירושלמי כשנחרבה ביתר נגדעה קרן

א"ר יוחנן הטוב והמטיב צריכה מלכות, ואסיקנא: צריכה ב' מלכיות בר מדידה, חדא בשביל בונה ירושלים, דכיון שתקנו לומר מלכות בית דוד בבונה ירושלים ראוי היה להזכיר בו ג"כ מלכות של עולם, אלא שלא רצו להזכיר מלכות של עולם אצל מלכות בית דוד, ולשון ב"י יותר מפורש וז"ל: שאין להם להשוות ביחד מלכותא דארעא ומלכות דשמיא עכ"ל ב"י, עוד ז"ל הטור: הלכך תקנו להזכיר בהטוב והמטיב מלכות כנגדה, ואגב שתקנו להזכיר מלכות כנגדה תקנו נמי להזכיר כנגד ברכת הארץ, לכך צריך להזכיר בה ג' מלכיות וג' גמולות וג' הטבות וזה נוסחא: **בא"י אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו כו', המלך הטוב**, הרי ג' מלכיות. וג' הטבות: המלך הטוב והמטיב לכל הוא ייטיב לנו. וא"א הרא"ש ז"ל הי' אומר בזה הסדר: **הוא הטוב לנו הוא מטיב לנו הוא ייטיב לנו**, בדרך שהוא אומר הגמולות: הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו. עכ"ל הטור מגמ' דברכות הנ"ל. אחיי ורעי, ראו עתה כי ברכה זו אף שאינה מדאורייתא רק מדרבנן, הלא עינינו רואות שתקנו חז"ל ברוח קדשם במפקד ובמנין מספר ג' מלכיות וג' הטבות וג' גמולות דוקא, לא פחות ולא יותר. וב' מלכיות אחרונות, תקנו להשלמת שני ברכות אחרונות של ברכת המזון, שהם מדאורייתא, והם ברכת הארץ ובונה ירושלים שלא נזכר בהם מלכות. והנה בודאי השלמה בעי כוונה, ואינו אדם יוצא ידי חובתו במשא דבר ה' על שפתיו ולבו בל עמו, בהשלמת שני המלכיות של תשלומין, עד שיאמר אותם בכוונה עצומה ממש כמו מלכות דפתיחת שאר איזה ברכה הצריכה שם ומלכות, בקבלת מלכות

גְּמַלְנוּ, הוּא גּוֹמְלֵנוּ, הוּא יְגַמְלֵנוּ לְעֵד לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרוּחַ,
הַצֵּלָה וְהַצִּלָּחָה, בְּרָכָה וַיְשׁוּעָה, נַחֲמָה, פְּרִנְסָה וְכַלְפָּלָה, וּרְחֲמִים,
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם, וְכָל טוֹב, וּמְפָל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יַחְסְרֵנוּ. אמן.

הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יְמַלּוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יִתְפַּרֵּךְ
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים,
וַיִּתְפָּאֵר בְּנוֹ לְעֵד וּלְנֵצַח נְצָחִים, וַיִּתְהַדָּר בְּנוֹ לְעֵד וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים. הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יְפַרְנִסֵנוּ בְּכָבוֹד. הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁבֵּר
עָלֵנוּ מֵעַל צְוָאֵרֵנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאָרְצֵנוּ. הַרְחֲמֵנוּ,
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרַבָּה בְּבֵית הַזֶּה, וְעַל שְׁלַחַן זֶה שְׂאֵכְלֵנוּ
עָלָיו. הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב,
וַיִּבְשֵׁר לָנוּ בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת.

יאמרו הי"ר ואפילו הסמוכים על שלחן אביהם. וגם האב הנסמך על שלחן בניו. גם אשתו תאמר
כן. וגם הבנים יאמרו כן על אמם. וגם הבעל על אשתו. [ברכות מ"ו ע"א ואו"ח סימן ר"א סעיף א']:

ברכת האורח:

לבעל הבית

יְהִי רְצוֹן שְׁלֵא יְבוֹשׁ בְּעַל הַבַּיִת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִפְלֵם לְעוֹלָם הַבָּא.
וַיִּצְלַח מְאֹד בְּכָל נִכְסָיו, וַיְהִי נִכְסָיו, וַיִּנְכְּסֵנוּ מִצְּלָחִים וּקְרוֹבִים

הלכות דרך החיים

ז. אם שתו בחבורה יחד בסעודה כל אחד מברך לעצמו ואם נתחברו רק לשתות יחד ולא בסעודה אחד
מברך לכולן. ואם אחד מהם לא שתה מיין זה תוך ל' יום מוטב שהוא יברך ברכת הטוב (א"ר):
ח. אם שני היינות הם ממין אחד רק שהם משתי חביות אם חלקוהו תוך מ' יום לבצירה חשובין כשני
יינות וצריך לברך ברכת הטוב ואם לאחר מ' יום חלקוהו אין לברך ברה"ט (שם):
ט. הא דאמרינן לעיל אם יש לו שני יינות אחד טוב ואחד גרוע דמברך על הטוב ופוסט את הגרוע מ"מ
אם עבר ובירך בפה"ג ושתה את הגרוע תחילה מברך אחר כך ברה"ט על הטוב (שם בט"ז):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ישראל ואינה עתידה לחזור עד שיבא בן דוד, ולכן סמכוהו אצל בונה ירושלים, עכ"ל האבודרה"ם. לכן, כיון שעיקר תקנת ברכה זו על הרוגי ביתר, ראוי לכיין בגי' הטבות, כשאומר הוא הטיב, כיון במחשבתו בזה"ל: הוא הטיב להרוגי ביתר שלא הסריחו ושנתנו לקבורה ואני נותן לך ית"ש הודאה עצומה על זה הטובה. הוא מטיב, עתה בכל טובות לעם קדוש ויתן ג"כ הודאה עצומה במחשבתו על זה. הוא ייטיב לנו, תפלה אלהבא. וכן בגי' גמולות יכיון ג"כ כוונה זו ממש ודי בזה.

הרחמן הוא כו'. אף שלא נזכרו כל נוסחות הרחמן

לְעִיר, וְאֵל יִשְׁלַט שְׁטָן לֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ, וְאֵל יִזְדַּקק
לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר הַרְהוֹר חֲטָא וְעִבְרָה וְעוֹן מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם:

לבעלת הבית

יְהִי רְצוֹן שְׁלֹא תִבּוֹשׂ בְּעֵלְת הַבַּיִת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִכָּלֵם לְעוֹלָם
הַבָּא. וְתִצְלַח מְאֹד בְּכָל נִכְסֶיהָ וְיִהְיוּ נִכְסֶיהָ וְנִכְסֵינוּ מְצֻלָּחִים
וְקָרוֹבִים לְעִיר, וְאֵל יִשְׁלַט שְׁטָן לֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיהָ וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי יָדֵינוּ, וְאֵל
יִזְדַּקק לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר הַרְהוֹר חֲטָא וְעִבְרָה וְעוֹן מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם:

מי שאוכל בבית הוריו אומר:

הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יְבָרַךְ אֶת אָבִי מוֹרֵי בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת אִמִּי מוֹרְתִי
בְּעֵלְת הַבַּיִת הַזֶּה.

מי שיש לו הורים אבל אוכל בבית אחר אומר:

הַרְחֲמֵנוּ, הוּא יְבָרַךְ אֶת אָבִי מוֹרֵי וְאֶת בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת אִמִּי מוֹרְתִי
וְאֶת בְּעֵלְת הַבַּיִת הַזֶּה.

ואם הוא נשוי מוסיף:

אֲתֶם וְאֵת בֵּיתֶם וְאֵת זֶרְעֶם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתִי וְאֵת אִשְׁתִּי וְאֵת
זֶרְעִי וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לִי.

אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַכְנוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב,
בְּכָל, מְכָל, כָּל, כֵּן יְבָרַךְ אוֹתָנוּ כְּלָנוּ יַחַד, בְּבִרְכַּה שְׁלָמָה, וְנֹאמַר אָמֵן:
בְּמִרְוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוֹת, שֶׁתְּהֵא לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם,
וְנִשְׂא בְּרַכָּה מֵאֵת יְהוָה, וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
וְנִמְצָא חַן וְשִׁכָּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

בשבת הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׁפָלוֹ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:
בראש חודש הַרְחֵמֵן הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה:
ביום טוב הַרְחֵמֵן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׁפָלוֹ טוֹב:

בר"ה הַרְחֵמֵן הוּא יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה:
בסוכות הַרְחֵמֵן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת סֵפֶת דְּוִיד הַנְּפֹלֵת:

בחנוכה ובפורים אם לא אמר ועל הניסים יאמר זה:

הַרְחֵמֵן הוּא יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ נְסִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לְאַבְוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי
הַזֶּה: וַיִּמְשֵׁךְ לַחֲנוּכָה בַּיָּמִים מֵתַתִּיהוּ וְכוּ', וּלְפִרְוִים בַּיָּמִים מֵרַדְכִי וְאֶסְתֵּר וְכוּ'.

הַרְחֵמֵן הוּא יִזְכְּנוּ לַיָּמֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

בחול: מַגְדִּיל בַּיּוֹם שְׁמֵתִפְלִילִים מוֹסֵף וּבִסְעוּדַת מְלוּוֹת מַלְכָּה: מַגְדִּיל

יְשׁוּעוֹת מִלְּפָנָיו, וַעֲשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ, לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם:
עֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל
יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן.

יִרְאוּ אֶת יְהוָה יִהְיֶה קִדְשׁוֹ, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים
רָשׁוּ וְרַעְבּוּ, וְדַרְשֵׁי יְהוָה יִהְיֶה לָא יַחְסְרוּ כָּל טוֹב:
הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: פּוֹתַח אֶת יָדָהּ,

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

למנהגינו שנתקנה לומר פסוק זה בסוף ברכת המזון, חיוב גדול על האדם לומר אותה בכונה עצומה, כי פסוק זה מעיקר נוסחת ברכת הזן כנ"ל.

ויזהר לשגר הכוס לאשתו ולאנשי ביתו, כי הוא דינא דגמרא (ברכות נא, א) מעשרה דברים שנאמרה בכוס של ברכה, ונזכר גם בזה"ק בהרבה מקומות. גם כל המסובים יזהרו לשתות מכוס של ברכה, כמבואר בזה"ק פ' וירא ד' ק"ד ע"א וז"ל: בעי לי' לב"נ למשתי מההוא כסא דברכה, בגין דיזכי להאיא ברכה דלעילא, עכ"ל בקיצור.

ופסוק: פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, בנוסח ספרד נתקן פסוק זה בברכת הזן קודם החתימה וזה נוסחתה: ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא כאמור פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון בא"י הזן את הכל. והאריז"ל כתב על זה כוונה עצומה מאד. ומזה אנו למדין, שעיקר נוסחת ברכת הזן נתקנה כן להזכיר פסוק פותח את ידיך קודם החתימה. ואנו, אף שמנהגינו שלא להזכיר פסוק זה קודם חתימת ברכת הזן, מטעם הכלבו שמביא הב"י בס"י קפ"ז, ואף שלא נראה סברתו להב"י ועיי"ש, עכ"פ

וּמְשַׁבֵּיעַ לְכֹל חַי רְצוּן: בְּרוּךְ הַגֵּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ, ^{אִינן הַבֵּל הֵיחָד הַחַי וְהַיָּהוּב יֵאָדָר וְנִתְּנֵי}
 וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִינן הַבֵּל הֵיחָד הַחַי וְהַיָּהוּב יֵאָדָר וְנִתְּנֵי} מְבִטְחוֹ: נֶעַר הָיִיתִי, גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי
 צָדִיק נִעְזֵב, וְזָרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִינן הַבֵּל הֵיחָד הַחַי וְהַיָּהוּב יֵאָדָר וְנִתְּנֵי} עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן,
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אִינן הַבֵּל הֵיחָד הַחַי וְהַיָּהוּב יֵאָדָר וְנִתְּנֵי} יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

ברכות הנהנין

ברכה ראשונה אין לה שיעור ואפילו על כל שהוא חייב לברך והנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו מעל בקדשי ד' דכתיב לד' הארץ ומלוואה וגו' ואחרי הברכה כתיב והארץ נתן לבני אדם:

הלכות דרך החיים

שחורים הנקראים אפעני"ס ברכתן בפה"ע (מג"א סי' ר"ג ס"ק א'):

ב. פירות הגדילין מאליהן בלא זריעה ונטיעה ואינן ראויין לאכלן חייין רק ע"י בישול וטיגון הן בכלל עשבי דדברא וברכתן אחר בישול וטיגון שהכל (מג"א סי' ר"ג ס"ק ב' וט"ז סי' ר"ד ס"ק א') לכן שוועמליך או גריפקעס מבושלים ופטי"ר זעלי"י מטוגן

דיני ברכת הנהנין [סימן ריח]

על פירות האילן בורא פרי העץ. ועל פירות האדמה בורא פרי האדמה. ויש בזה הרבה כללים ואלו הן:

א. אם בחורף מתקלקל העץ שעל גבי קרקע ולא נשאר רק השורש שתחת הקרקע לא מיקרי אילן וברכת הפירות שגדל על כגון זה בפה"א ויאגדע"ס

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין ואתברכאן כלהו כחדא, וע"ד אצטרך בר נש לשואה רעותיה ברזא דברכאן בגין דיתברכון כו' כלא כחדא, ומאן דמברך לקב"ה אתברך ונטיל חולקיה מאנון ברכאן בקדמיתא, דכל עלמא לתתא כיון דשמא דקב"ה מתברך מתמן נחית ושרא על רישיה חולקא קדמאא כו', כיון דההיא ברכה אתי ושרייתא על רישיה, מתמן אתפשט בכל עלמא בשעתא דאנון ברכאן נחתין מתעטרין גו חקל תפוחין קדישין (רמז לשכינה הקדושה) ופגעין בהו כמה דרגין דממנן בעלמא ונחתא בהו ואמרי ומכרזי דא הוא דרונא דשדר פלוני לקב"ה כו', עכ"ל בקצור. וסיום המאמר כבר העתקתי בשער השני פרק ז' ועיי"ש.

והנה עיניכם ראות, אחי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, את כל תוקף גדלו ומעלתו של ברכת הנהנין, שבזה גורם שפע בכל העולמות, כנז' בזה"ק הנ"ל: ואנון ברכאן אריק בי"ג באנון מלין מההוא מקורא עלאה ואתברכין כל אנון דרגין ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין. והנה

כוונת ברכת הנהנין [שער ז (הבכורות) פרק י'] הנה זה בא כבר כמה פעמים למעלה בשערים הקודמים, מגודל מעלת מחשבות קדושות של האדם, שכל מחשבה קדושה הן של איזה תפלה הן של איזה הודאה, עולה למעלה בעולמות העליונים, והבורא ית"ש מתפאר בה בכל העולמות. אך עכ"ז בכל ההודאות ובכל התפלות צריך שניהם, הדבור והמחשבה, כמבואר למעלה מזה"ק, לכן ירגיל האדם א"ע בתמידות במחשבות קדושות בהודאות ובתפלות, וביחוד בעת ובשעה שמסדר שבחיו של יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה בפיו ובשפתיו, כגון ברכות הנהנין וכיוצא, ראוי לו להוסיף הודאה במחשבתו יותר ויותר. וגודל מעלת ברכת הנהנין וצורך הכוונה בהם, מבואר בזה"ק פ' עקב ד' ר"ע ע"ב וז"ל: פקודא י"ח, דא לברכא לי' לקב"ה על כל מה דאכיל ושתני ואתהני בהאי עלמא, ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קב"ה, דכתיב (משלי כח, כד): גוזל אביו ואמו, והא אוקמוה חבריא כו', ואנון ברכאן אריק בר נש באנון מלין מההוא מקורא עלאה, ואתברכין כל אנון דרגין

❧ הלכות דרך החיים ❧

גדילים כפול בפה"א ושאר של הפירות כשהן ראויין לאכול חיינ ע"י הדחק בפה"ע ואם אינן ראויין לאכלן חיינ אפילו ע"י הדחק רק ע"י טיגון שהכל (סי' ר"ב סעיף ב')

ז. אם ריסק פירות עד שאינו ניכר ממשן כלל מפסיד ברכתו ומברך שהכל אבל אותן שדרכן תמיד לרסק כמו בשמים מברך ברכה הראויה להן (עקו"א):

ח. פירות שטובין חיינ יותר ממבושלין במים. כשהן חיים מברך ברכה הראויה להן. בישלן במים שהכל. בישלן עם דבר אחר ונשבחו אם אותן הדברים הן רק טפל בבישול זה כעין שומין ובצלין שטובין לאכול חיינ יותר ממבושל במים לבד ובישלן עם בשר ונשבחו כיון שהן טפל בבישול זה שהכל (עקו"א). אבל נשבחו כשבישלן עם בשר או עם דבר אחר והן עיקר בבישול זה כגון מערי"ן וריב"ן שמבשלין עם בשר ומשביחין או אגוזים ושאר פירות שטיגן בדבש אף שאם היה מבשלן במים לבד היו נשתנו לגריעותא מ"מ כיון שמשביחין

וקוואסניצע"ס של יער כבושים שאינן ראויים לאכלן חיים כל אלו ברכתן שהכל:

ג. אבל פירות הגדילים מאליהן וטובים לאכלן חיינ כגון יאגדע"ס ומאלינע"ס ותפוחי יער וכן פירות שאינן טובים לאכול חיינ וגדלין ע"י זריעה ונטיעה מברך על של עץ בפה"ע ועל של אדמה בפה"א (מ"א וט"ז שם):

ד. דברים שלא היה עיקר נטיעת האילן בשבילם וטובים לאכול חיינ כגון גרעינין מתוקים וקליפות שטובין לאכול חיינ ועיקר נטיעת האילן לא היה רק בשביל גוף הפרי ולא בשבילם מברך עליהם בפה"א (באר היטב סי' ר"ב ס"ק י') ואם בירך בפה"ע יצא כיון דלרוב פוסקים עיקר הברכה כך:

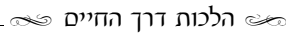
ה. ואם אותן הדברים אינן ראויין לאכול חיינ רק ע"י טיגון או מיתוק ע"י האור כגון גרעינין מרים וקליפות מראנצ"ן וכיצא שאינן ראויין לאכול חיינ רק ע"י טיגון שהכל ואם בירך בפה"א או בפה"ע יצא (ועי' קונטרס אחרון):

ו. ענבים קודם שנגמרו שקורין (אום צייטי"ג) ואינן

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

אחי ורעי, אתה תחזה אורח חיים למעלה למשכיל בפ"ב משער הזה, שירגיל האדם את עצמו לחשב מחשבת בעת ישיבתו לאכול המאכל, או בעת שיקח בידו את כוס השתיה, מחשבה המועלת שיש במאכל ההוא או במשקה ההיא נצוצות הקדושים רוחנים, ומהם יטעום התענוג וההנאה באכילתו או בשתייתו, ואז בודאי כשיחשוב בזה קודם אכילתו ושתייתו, לא יגשם התענוג ההוא שהם הנצוצות הקדושים בעת האכילה והשתיה כדת, וכל אדם יעשה עצמו בזה ת"ח ולו יאכל ולו ישתה מאומד על הכוונה הנ"ל להוציא מהן נצוצות הקדושים ולהעלותם אל מקורם ושרשם, ואח"כ יברך ברכה הראויה לה לפרי העץ או לפרי האדמה או למיני מזוני, ויחשוב במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' גבורות ה' בזה הבריאה וחכמתו הנפלאה בזה, איך נתהווה פרי זו או תבואה זו במאמרו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. וכזה יכוין בכל ברכות הנהנין אף בשתיית המים אחר ברכת שהכל. גם בשעת אכילת הפרי, הן פרי אילנות או אדמה או פת הבאה בכסנין ונהנה מאוד ממיתוקה ומטעמה, יחשוב בלבו כנ"ל בפ"ב: הלא זה יערב לחכי כנופת צופים, אין זה

בודאי אחר כוונת הלב הן הן הדברים, כי הן אומר והן דברים בלי נשמע קולם והבין של אמירת הברכה בלבו ובמחשבתו בכוונה, בודאי אינו גורם השפע בכל העולמות, כמבואר באר היטב בלשון הזה"ק הנ"ל: וע"ד אצטרך בר נש לשואה רעותיה ברזא דברכאן בגין דיתברכון כו', הרי לפניך מפורש יוצא מפי הזה"ק שצריך דוקא כוונת הלב בברכה. ואף שהזה"ק הפריז על מדותיו במדה גסה: לשואה רעותיה ברזא דברכאן, שצריך האדם לכוין בסוד הברכה בסתר המדריגה וספירות העולמות העליונים, כפי שמפרש שם להלן, אך לאו כל אדם זוכה לחזות בנועם דבר סתר, ולא כל מוחא סביל דא לכוין כוונות עמוקות ונפלאות, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניי עם בריותיו ואת אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, ובמה שהורשת התבונן כפי אשר תשיג יד שכלך, והאלהים חשבה לטובה כאלו התכוין בכל הכוונות שכווננו אנשי כה"ג. והנה כוונות פשטיות שיבואר לפנינו בזה בעז"ה, יכול כל אדם לכוין בהם, ולכן כל אדם חייבים עליו לכוין בהם, כדי שלא ימנע טוב מבצלו היינו כל העולמות שיגרום להם שפע טוב בברכתו, כנ"ל בזה"ק.

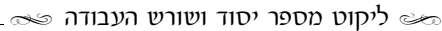

יותר ממבושלין. לכן קריי"ן (עקו"א) וצנון ומעריי"ן שטיגנן וכן אפילו ירקות הגדלין מאליהן וטובים לאכול ג"כ חיין וטיגנן בפה"א: ב'. (אום צייטיגנע) פירות שטיגנן כגון (גרינע פלוימע"ן) וכיוצא אם היו נאכלין חיין ע"י הדחק בפה"ע. ואם לא היו נאכלין חיין אפילו ע"י הדחק וטיגנן שהכל: ג'. פירות וירקות שגדלים מאליהן בלא זריעה ונטיעה כגון פטי"ר זעל"י וקלמסין שהכל (וקלמסין או שאר מרקחת שאינן נאכלין חיין שלוקחים מעו"ג אסורים משום בישולי עו"ג) קליפות וגרעינין מתוקין שנאכלין חיין בפה"א ואם בירך בפה"ע יצא. קליפות וגרעינין שאינן נאכלין חיין כגון מראנציי"ן שאלאכ"ץ וכיוצא בהן שהכל ואם בירך בפה"ע או בפה"א יצא: ד'. פלפלין זונגבי"ל או וורדין מטונגין בפה"א:
 יג. בשמים שחוקין עם צוקע"ר מברך כברכת הבשמים שהן עיקר:

יד. מי סחיתת פירות וכן פרי שאין עומד רק למוצצו כגון קאלינע"ס וכן צוקע"ר או המוצץ קנים מתוקין שהכל (עקו"א):
 טו. מי בישולי פירות שלא בישלן רק למימיהן שהכל אבל אם בישל ג"כ לצורך הפירות ועיקר נטיעת הפירות היה אדעתא לצורך בישול הפירות והמשקה עשוי לטבל בו. ברכת המשקה כברכת הפרי. וכשנחסר דבר אחד מאלו התנאים מחלוקת

בבישול שהן עיקר בבישול זה בישלן מברך על של עץ בפה"ע ועל של אדמה בפה"א (ועקו"א):
 ט. דברים שאינן נאכלין חיין לרוב ב"א רק ע"י בישול ובישול במים לבד יותר טובין או אפילו שמשביחין ע"י בישול עם דבר אחר והן עיקר בבישול זה כמו מעריי"ן וריביי"ן קרוי"ט בוריקע"ס וקטניות יבשים חיין שהכל. בישלן בפה"א (עקו"א). אבל קטניות רטובין או של גינות שנזרעין ע"ד לאכול חיין מברך בפה"א אפילו על השרביטין אבל של שדות שדרכן להניחן עד שיתייבשו ולאכלן מבושלים מברך כשהן חיין שהכל. בישלן בפה"א (ט"ז סי' ר"ד ס"ק ד'). שומין ובצלים שהזקינן ואינן ראויין לאכול חיין רק ע"י פת שהכל (ט"ז סי' ר"ה):
 י. אוכל שמזיק כגון ששותה שמן זית בלא תערובות או שאוכל פלפלין זונגבי"ל בלא תערובות אינו מברך כלל:

יא. אוכל שנתקלקל עד שאינו ראוי לאכול רק על ידי הדחק מברך שהכל אבל אם אינו ראוי לאכילה כלל אינו מברך כלל. ויין שריחו וטעמו חומץ מברך שהכל אבל אם טעמו יין רק שריחו חומץ מברך בפה"ג וכן יין מבושל אפילו שמו בו דבש ופלפלים כיון שלא נשתנה לגריעותא מברך בפה"ג:
 יב. [דיני דברים המטונגין]. א'. אם מטונגין פרי העץ בפה"ע. ופה"א בפה"א. ואפילו אותן שטובין חיין

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה
 הקודמים, מגודל מעלת מחשבות קדושות של האדם, שכל מחשבה קדושה הן של איזה תפלה הן של איזה הודאה עולה למעלה בעולמות העליונים, והבורא ית"ש מתפאר בה בכל העולמות. אך עכ"ז בכל ההודאות ובכל התפלות צריך שניהם, הדבור והמחשבה, כמבואר למעלה מזה"ק, לכן ירגיל האדם א"ע בתמידות במחשבות קדושות בהודאות ובתפלות, וביחוד בעת ובשעה שמסדר שבחיו של יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה בפיו ובשפתיו, כגון ברכות הנהנין וכיוצא, ראוי לו להוסיף הודאה במחשבתו יותר ויותר. וגודל מעלת ברכת הנהנין וצורך הכוונה בהם, מבואר בזה"ק פי' עקב ד' ר"ע ע"ב וז"ל: פקודא י"ח, דא לברכא ליי לקב"ה על כל מה דאכיל ושתני ואתהני בהאי עלמא, ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קב"ה, דכתיב (משלי כה, כד): גוזל אביו ואמו, והא אוקמוה חבריא כו', ואנון ברכאן אריק בר נש באנון מלין

כי אם הם הנצוצות הקדושים מעולמות העליונים, ואם מניצוץ קטן שבמאכל או במשקה היא מורגש כ"כ תענוג, איך התענוג הוא גדול בעולמות העליונים הקדושים בעצמם, שמהם לוקח הניצוץ קטן הקדוש הזה, ומי יתן והי' לבבי שלם עם ה' לחזות בנועם התענוג ההוא. ויעלה על מחשבתו גבורות ה' וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה, בבריאה זו הפרי אילן או אדמה בטעמה המתוקה. וביחוד בשעה שאדם רעב מאוד או צמא מאוד כאיל תערוג על אפיקי מים, שאז בודאי נהנה מאוד מהמאכל או מהמשקה אף במשען לחם לבד ובמשען מים, אזי יחשוב במחשבתו כוונה הנ"ל בשמחה עצומה, ויכוין לתת בזה הכוונה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה. ודי בזה.

כוונת ברכת הנהנין: [שער ז (הבכורות) פרק י' הנה זה בא כבר כמה פעמים למעלה בשערים

❧ הלכות דרך החיים ❧

שנקרא (רי"ז) או מה שנקרא (היר"ז):
 יח. אם אוכל שני מאכלין שהן מעורבין בקערה אחת אם עיקר כוונתו על אחד מברך עליו ופוסט השני אפילו הוא המועט ובסתם מה שהוא הרוב העיקר ופוסט הב' שהעיקר פוסט הטפל. אבל אם יש בתערובת אפילו מעט מה' מינין שעירב בתוכו כדי לאכלו מברך במ"מ ופוסט השני. וכן כשורה דובשנין ביי"ש אף שעיקר כוונתו על היי"ש רק שאוכל עמו הדובשנין כדי שיהיה מוטעם נפטר היי"ש הבלוע בברכת הדובשנין אבל כשלא נתן הקמח של ה' מינין רק לדבק בטל בהתבשיל (סי' ר"ד סעיף י"ב ור"ז סעיף ז' ורי"ב סעיף א')

יט. אם אוכל שני מאכלים זה אחר זה ואין כוונתו בהשני רק למתק חריפות הראשון והיה דעתו עליו כשבירך על הראשון נפטר השני כעין טפל. ואם לא היה דעתו עליו מברך שהכל. דהטפל מפסיד ברכתו העיקרית ומברך שהכל (מ"א סי' רי"ט סק"ב).
 ויש למנוע מלאכול פת למיתוק השתיה ואם אכלו למיתוק א"צ נטילה ולא ברכה. ודוקא שהיה דעתו מתחלה לאכול פת למיתוק. פלאדין במדינתנו שהדובשנין טובים מברך במ"מ ופוסט המילוי. אבל אם אוכל אחר כך המילוי לבד בלא הדובשנין הן גם כן עיקר ומברך עליהן ברכה הראויה להן (נלמד מהא שכתב הט"ז סי' רי"ב סק"ח ברקיעין דקין שהן טפלים למרקחת ומ"מ אכל הרקיעין לבד הן ג"כ עיקר וכו' וה"ל דכוותיה וגם הא"ר הביא פוסקים דס"ל שהמרקחת עיקר אפילו בדובשנין

הפוסקים ע"כ יש לברך שהכל. לפיכך אם בישל ה' מיני דגן או פירות מז' מינין דאז יש ספק בברכה אחרונה ע"כ יאכל גם הפירות וישתה מים לצאת כל הדיעות (מג"א סי' ר"ה סק"ו וסי' ר"ב סק"ב ועי' בקו"א):
 טז. פת ממיני קמחים שאינן מה' מינים כגון רעטשניק"ס שהכל. ותבשיל שעושה מהן כגון (רעטשנע גרויפין) אם נתמעכו ע"י כלי מנוקב או תבשיל מקמח שלהן שהכל. אבל כשממשן בעין אפילו מיעכן בכף בפה"א (מג"א סי' ר"ה סק"ג וכ"כ אבן העזר שם) וכן הדין באורז ודוחן אף שיש דין אחר באורז מ"מ כיון שאנו מסופקין מה נקרא אורז לכן דין אורז ודוחן שוה:

יז. עירב קמח של ה' מינים עם שאר קמחים ואפה פת אם יש מהקמח של ה' מינים כזית בכדי אכילת פרס ואכל כל הפרס מברך המוציא וברכת המזון. ואם לאו מברך המוציא ועל המחיה אפילו לא אכל רק כזית. ואם עשה תבשיל אם יש כזית בכא"פ במ"מ ועל המחיה. ואם לאו במ"מ ובורא נפשות (סי' ר"ח סעיף ט') ואם לא עירבו עם קמחים רק שעירב קמח של ה' מינים עם שאר מינים שאינן מיני קמחים מברך במ"מ ועל המחיה ואפילו אין בו כזית בכא"פ אם לא שלא נתן הקמח רק לדבק בעלמא (מג"א שם סק"ט ז') וקמח אורז יש לו דין קמח קטניות (אף שהמ"א הביא בסי' ר"ח שיש חולקין דאורז אפילו בפחות מכזית בכא"פ מברך בהמ"מ מי"מ בסי' תנ"ג הכריע לחומרא דבעינן כזית בכא"פ אפילו באורז ואנו מסופקים אם אורז הוא מה

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

והנה עיניכם ראות, אחי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, את כל תוקף גדלו ומעלתו של ברכת הנהנין, שבזה גורם שפע בכל העולמות, כנז' בזה"ק הנ"ל: ואנון ברכאן אריק ב"ג באנון מלין מההוא מקורא עלאה ואתברכן כל אנון דרגין ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין. והנה בודאי אחר כוונת הלב הן הן הדברים, כי הן אומר והן דברים בלי נשמע קולם והבין של אמירת הברכה בלבו ובמחשבתו בכוונה, בודאי אינו גורם השפע בכל העולמות, כמבואר באר היטב בלשון הזה"ק הנ"ל: וע"ד אצטרך בר נש לשואה רעותיה ברזא דברכאן בגין דיתברכו כו', הרי לפניך מפורש יוצא מפי הזה"ק שצריך דוקא כוונת הלב בברכה. ואף שהזה"ק הפריז על מדותיו במדה גסה: לשואה רעותיה ברזא דברכאן, שצריך האדם

מההוא מקורא עלאה, ואתברכן כל אנון דרגין ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין ואתברכאן כלהו כחדא, וע"ד אצטרך בר נש לשואה רעותיה ברזא דברכאן בגין דיתברכו כו' כלא כחדא, ומאן דמברך לקב"ה אתברך ונטיל חולקיה מאנון ברכאן בקדמיתא, דכל עלמא לתתא כיון דשמא דקב"ה מתברך מתמן נחית ושרא על רישיה חולקא קדמא כו', כיון דההיא ברכה אתי' ושרייא על רישי', מתמן אתפשט בכל עלמא בשעתא דאנון ברכאן נחתין מתעטרן גו חקל תפוחין קדישין (רמו לשכינה הקדושה) ופגעו בהו כמה דרגין דממנן בעלמא ונחתא בהו ואמרי ומכרזי דא הוא דרונא דשדר פלוני לקב"ה כו', עכ"ל בקצור. וסיום המאמר כבר העתקתי בשער השני פרק ז' ועיי"ש.

הלכות דרך החיים

ברכה א"צ לברך. ואם לאו צריך לברך (סי' ר"ו):
 כד. אם נקט כוס שכר וסבר שהוא יין ופתח לברך
 בא"י אדעתא דדיין וסיים שהכל ואפילו סיים בפה"ג
 ובתוך כדי דיבור נזכר ואמר שהכל יצא. ואם לא
 נזכר תוך כדי דיבור ויש עוד יין לפניו והיה דעתו
 בשעת ברכה לשנות ממנו יכול לשנות על סמך
 ברכה זו ואפילו טעם כבר מהשכר דטעימה לא הוי
 הפסק וא"צ לברך מספק (שהמג"א בסי' ר"ט ס"ק ה' סיים
 בצ"ע):

כה. מסתפק בברכה אם בירך א"צ לחזור ולברך רק
 בבהמ"ז וברכת התורה צריך לחזור ולברך (סי' ר"ט):
 כו. ברכה אחרונה אין מחויב אלא בכזית. ועל
 משקין אינו מחויב ברכה אחרונה רק ברביעית
 ואפילו על יין שרף וביין יש מסתפקין שחייב לברך
 על כזית לכן לא ישתה פחות מרביעית ואכילה
 מצטרף ג"כ אם אכל כזית ולא שהה יותר מכדי
 אכילת פרס שהוא שיעור ג' ביצים מלחם חטין
 ואוכל בליפתן מהר אפילו שינה מקומו בנתיים
 וצירוף שתיה ג"כ כשיעור אכילת פרס ואף שיש
 חולקין מ"מ ספק ברכות להקל. וכל האוכלין
 מצטרפין לכזית אפילו פת לפירות לברכת בנ"ר.
 ואם אכל חצי זית פת וחצי זית מז' מינים מברך
 אחריהן מעין ג' כי הצירוף הוא להקל שבשניהם.
 וכל המשקין מצטרפין לרביעית. ואוכל ומשקה אין
 מצטרף. אם לא משקה שעל האוכל שמכשירו
 מצטרף להאוכל (סי' ר"י) וברכה ראשונה א"צ שיעור
 ואפילו בכל שהוא אסור ליהנות בלא ברכה:
 כז. אם רוצה לאכול הרבה דברים את שברכתו

ע"ש) אבל דבר שאוכל לטפילה קודם אכילת העיקר
 יש מחלוקת בברכתו לכן לא יאכל הטפילה קודם
 העיקר. ואין הטפל נפטר בברכת העיקר שאכל
 קודם רק כשהיה דעתו עליו בשעת אכילת העיקר.
 וגם כשלא שינה מקומו מחדר לחדר בין העיקר
 לטפל אם לא שהעיקר הוא מדבר שטעון ברכה
 במקומו:

כ. יין פוטר כל מיני משקין שהיו לפניו בשעת
 ברכה שכל המשקין טפלין לו (סי' קע"ד):
 כא. אם בירך על פירות האילן בפה"א יצא ועל
 כולם אפילו על פת ויין אם אמר שהכל יצא לפיכך
 כשהוא ספק לו אם הוא פה"א או פה"ע מברך
 בפה"א וכן כשהוא ספק לו מצד הדין ואם הוא
 מסופק אם ברכתו שהכל יברך שהכל אבל אם הוא
 ספק לו מחמת שלא למד לא יאכל עד שילמוד.
 ואם היה לפניו פה"א ופה"ע וברך על של האדמה
 ונתכוין לפטור של העץ יצא (סימן ר"ו):

כב. אם בירך על פירות שהיו לפניו ואח"כ הביאו
 לו עוד פירות שהם מעין הברכה שבירך אם היה
 דעתו בשעת ברכה שיביאו לו פירות א"צ לחזור
 ולברך. ואם היה נמלך ושלח עוד אחר פירות צריך
 לברך. ובסתם אם כשהביאו היה לו עוד
 מהראשונות א"צ לברך מספק אבל אם לא היה לו
 צריך לברך ואם שתה שכר והביאו לו אוכל
 שברכתו שהכל או להיפך כיון שהוא מין אחר
 לגמרי צריך לברך (סי' ר"ו מ"א):

כג. בירך על אוכל ונאבד או על משקה ונשפך והיה
 לפניו עוד בשעת ברכה והיה דעתו עליו בשעת

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

אחי ורעי, אתה תחזה אורח חיים למעלה למשכיל
 בפ"ב משער הזה, שירגיל האדם את עצמו לחשב
 מחשבת בעת ישיבתו לאכול המאכל, או בעת
 שיקח בידו את כוס השתיה, מחשבה המועלת
 שיש במאכל ההוא או במשקה ההיא נצוצות
 הקדושים רוחנים, ומהם יטעום התענוג וההנאה
 באכילתו או בשתייתו, ואז בודאי כשיחשוב בזה
 קודם אכילתו ושתייתו, לא יגשם התענוג ההוא
 שהם הנצוצות הקדושים בעת האכילה והשתיה
 כדת, וכל אדם יעשה עצמו בזה ת"ח ולו יאכל ולו
 ישתה מאומד על הכוונה הנ"ל להוציא מהן
 נצוצות הקדושים ולהעלותם אל מקורם ושרשם,
 ואח"כ יברך ברכה הראויה לה לפרי העץ או לפרי

לכוין בסוד הברכה בסתר המדריגה וספירות
 העולמות העליונים, כפי שמפרש שם להלן, אך
 לאו כל אדם זוכה לחזות בנועם דבר סתר, ולא
 כל מוחא סביל דא לכוין כוונות עמוקות
 ונפלאות, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרונ"י עם
 בריותיו ואת אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה,
 ובמה שהורשת התבונן כפי אשר תשיג יד שכלך,
 והאלהים חשבה לטובה כאלו התכוין בכל הכוונות
 שכוונו אנשי כה"ג. והנה כוונות פשטיות שיבואר
 לפנינו בזה בעז"ה, יכול כל אדם לכוין בהם, ולכן
 כל אדם חייבים עליו לכוין בהם, כדי שלא ימנע
 טוב מבעליו היינו כל העולמות שיגרום להם שפע
 טוב בברכתו, כנ"ל בזה"ק.

~ הלכות דרך החיים ~

ז' והאחד מוקדם בקרא צריך להקדימו אפילו השני הוא חביב (פי"א במ"א ס"ק י') וזה סדרן. זיתים. תמרים. ענבים. תאנים. רמונים. (והטעם שזיתים ותמרים סמוכין לארץ בתרא יותר). וברכת במ"מ אפילו מתבשיל של שעורים קודם לכל ברכת הפירות ואפילו לברכת היין ואפילו לזיתים (א"ר ואבן העזר שם). ואם איחר מה שראוי להקדים אינו נפטר השני אפילו כשברכותיהן שוות אם לא שנתכוין לפטרו (מ"א שם ס"ק י"א) ולא שייך קדימה כי אם כשמונחין שניהם לפניו ורוצה לאכול משניהם:

כת. טועם ופולט לועס ופולט אין צריך ברכה (סימן ר"י):

כט. בין ברכה לאכילה אם הפסיק בדיבור כדי שאילת שלום צריך לחזור ולברך. ושתיקה לא הוי הפסק. ואם בירך קודם שהביאו לפניו צריך לברך פעם אחרת (סי' ר"ז):

חשובה יקדמנו. וזה סדרן המוציא קודם לבמ"מ על חטין אפילו שהן לחמניות שאין הפת פוטרן. בפה"ג קודם לבפה"ע. בפה"ע ובהפ"א קודם לשהכל. ובכל אלו אין משגיחין על חביב כלל. בפה"ע ובפה"א יקדים המין הרגיל להיות חביב אצלו אפילו השני הוא חביב לו עתה. ואם שניהן רגילין להיות חביבין בשוה יקדים מה שחביב לו עתה ואפילו אם אחד הוא מין ז' מקדים החביב. ואם שניהן חביבין בשוה מקדים מין ז' ואם שניהן אינן מין ז' וחביבין בשוה בפה"ע קודם לבפה"א ואין פה"ע נפטר בברכת פה"א. אמנם אם האחד שלם מקדים השלם ואפילו השני חביב ומין ז' (ואף שהמ"א בסי' ר"א ס"ק א' כתב דמקדים המין ז' ואפילו הוא חצי והב' שלם זהו לדעת הרא"ש דפוסק כר"י דמין ז' עדיף אפילו משלם אבל למאי דקיי"ל כרבנן דחביב עדיף ממין ז' ממילא שלם עדיף מחביב כמ"ש המ"א שם) ודוקא כשהשני אינו מין ז' כלל אבל אם שניהם מין

~ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ~

ויזהר האדם מאוד שלא יברך שום ברכה עד שיהיו ידיו נקיים לגמרי, שלא יהא בהם שום לכלוך ח"ו וכבר מובא למעלה בענין מים אחרונים, מאמר מזה"ק פ' בלק. וז"ל ג"כ פ' עקב ד' רע"ג ע"א: ידיו מזהומות פסולות לברכה ואנון מים לדכאה יד דשריה תמן יד ה' כו', דעמי הארץ אינון שרץ מאן מועיל לון טבילה והשרץ שפחה בישא בידיהון, בגזל דבידיהון, בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי לברכא ולא ידעי מאי איהו ברכה ומאי איהו וזהמא, עכ"ל בקיצור ודי בזה. ובוה נשלם הפרק וקיצור כוונת ברכת הנהנין.

[צוואה לבניי פרק יד] הייתי נזהר מאד בכל ברכה, ובפרט בברכת הנהנין, שתצא מפי כל תיבה ותיבה בכוונה עצומה מאד, גם לנוכח השם יתעלה ממש, כי מלא כל הארץ כבודו, גם כל תיבה בשלימות, היינו בפירוד בין הדבקים, ובעז"ה בכל התפלה, גם בפרק איהו מקומן הייתי נזהר בפירוד בין הדבקים. ותזהרו מאד שלא תצא התפלה ובפרט הברכה מפיכם כמצות אנשים מלומדה ר"ל, וביותר בברכת המזון שיש בה ד' ברכות ארוכות תכופים זה אח"ז, צריך האדם זהירות גדול לכוין בהם היטיב. ודי בהערה זו הקטנה.

האדמה או למיני מזוני, ויחשוב במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' גבורות ה' בזה הבריאה וחכמתו הנפלאה בזה, איך נתהווה פרי זו או תבואה זו במאמרו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. וכזה יכוין בכל ברכות הנהנין אף בשתיית המים אחר ברכת שהכל. גם בשעת אכילת הפרי, הן פרי אילנות או אדמה או פת הבאה בכסנין ונהנה מאוד ממיתוקה ומטעמה, יחשוב בלבבו כנ"ל בפ"ב: הלא זה יערב לחכי כנופת צופים, אין זה כי אם הם הנצוצות הקדושים מעולמות העליונים, ואם מניצוץ קטן שבמאכל או במשקה ההיא מורגש כ"כ תענוג, איך התענוג ההוא גדול בעולמות העליונים הקדושים בעצמם, שמהם לוקח הניצוץ קטן הקדוש הזה, ומי יתן והי' לבבי שלם עם ה' לחזות בנועם התענוג ההוא. ויעלה על מחשבתו גבורות ה' וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה, בבריאה זו הפרי אילן או אדמה בטעמה המתוקה. וביחוד בשעה שאדם רעב מאוד או צמא מאוד כאיל תערוג על אפיקי מים, שאז בודאי נהנה מאוד מהמאכל או מהמשקה אף במשען לחם לבד ובמשען מים, אזי יחשוב במחשבתו כוונה הנ"ל בשמחה עצומה, ויכוין לתת בזה הכוונה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה. ודי בזה.

על היין מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

תקוף בעל חיובות ובעל המוחות כולם

אֲרוֹן הַכֵּל הִיא הַתּוֹת וְהִיא יֵאָהָר וְנִרְוֵי

על תבשיל מחמשת מיני דגן ועל מאפה ממינים אלה (חוץ מן הלחם) מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִיְנֵי מְזוֹנוֹת.

תקוף בעל חיובות ובעל המוחות כולם

אֲרוֹן הַכֵּל הִיא הַתּוֹת וְהִיא יֵאָהָר וְנִרְוֵי

הלכות דרך החיים

ג. פת שאין דרך העולם לקבוע עליו סעודה ולא לאכול ממנו שיעור שביעה נקרא פת הבאה בכסנין כמו לעקי"ך שנילוש ברוב דבש ומיעוט מים. או עיסה שנילושה במי פירות או בביצים. או פת שנילוש במים וממולא בפירות כמו שעושים בפורים או (קיכלי"ך) יבשים אף שנילושו במים מברך במ"מ. ודוקא שאינו אוכל שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים. אבל אם אוכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע סעודה דהיינו ג' או ד' ביצים ואפילו אם בזה לבדו ליכא שיעור רק שאכל עם פת זה דברים המלפתין כגון בשר וכיוצא בו ועם כולן היה שיעור שביעה מברך המוציא ובהמ"ז. אבל דבר שהוא אוכל בפ"ע ולא ללפת לא מצטרף. ואם אכל פת כסנין והיה דעתו לאכול מעט ובירך במ"מ ונמלך לאכול שיעור שביעה מברך ברהמ"ז ואי איכא

דיני ברכת מזונות סימן ריט

א. כל שהוא מחמשת המינים היינו חטה. שעורה. כוסמין. שבולת שועל. שיפון. ולא עשאו פת רק תבשיל ממיני קמחים כגון דייסא וכן אם בישל דגן וחטין שלימות שהוסרו קליפתן כגון הריפות של שעורין ואפילו לא הוסרו קליפתן ונתבשל עד שנתמעך ונדבקו הגרעינין זה לזה מברך במ"מ ואחריו מעין ג' אבל אם לא הוסרו קליפתן וגם לא נתמעכו מברך בפה"א. ולאחריו יש מחלוקת אי מברך בנ"ר או מעין ג' ע"כ לא יאכל כשיעור רק תוך הסעודה ואם אירע שאכל שלא בתוך הסעודה מברך בנ"ר (מ"א סי' ר"ח סק"ב):
ב. קמח ששלקו עד שנעשה רך וראוי לשתיה מברכין שהכל ובנ"ר אבל אם הוא עב אף שאינו ראוי ללעסו מברך במ"מ ומעין ג':

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

ברכה ראשונה ואחרונה על כל איזה אכילה ושתיה. גם תזהירו למלמד שישגיח מאוד שיברכו הברכה כראוי, היינו בפירוט בין הדבקים וחנוך לנער ע"פ דרכו כו', כי ההרגל נעשה טבע. יסוד ושורש העבודה שער ב (האשמורת) פרק ב החכם מכל האדם במדע, מהימן ודרדע, בלשון של זהורית הודע, (קהלת ה, א): **אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים וגו'.** בכך אהובי נפשי, אחיי ורעיי, שימו זאת על לבבכם, לפני מי ולמי תוציא דבריך. ונקיט האי כללא בידך, באיזה ברכה שיהי, כשיאמר **ברוך אתה יציר במחשבתו כאלו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא ית' ויתעלה לנוכה, כי לשון ברוך אתה מורה על זה. וזה חיוב גדול על כל אדם, בכל התפלות ובכל השבחים והודאות. ולא יהא שום**

[צוואה לבניי פרק מג] ומעיד אני על עצמי בניי אהוביי, **שנזהרתי מאד מאד לחנך בברכות הנהנין ושאר ברכות,** אף שלא היו יכולין עדיין לדבר על נכון, וברכתי עמהם בעצמי על איזה אכילה ושתיה גם ברכת המזון, ומחינוך זה היה לי תענוג יותר מכל תענוגים שבעולם, שגרמתי בזה נחת ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. לכן בניי אהוביי תזהרו בזה גם אתם מאד ומאד. גם מזהיר אני אתכם בניי אהוביי לברך עם בניכם ש"י ברכה מעין ג' אחר אכילתם פת הבאה בכיסנין, ותהיה גם ברכה זו מרגלא בפיהם וכ"ש ברכה אחרונה של בורא נפשות ושאר ברכות. ותזהרו ג"כ להזהיר למלמד של בניכם שיחיי שישגיח על זה בהשגחה פרטיות על בניכם בעת שיהיו בחדר שלו שיברך עמהם ברכת הנהנין

❧ הלכות דרך החיים ❧

פת יש מחלוקת בין הפוסקים ע"כ יאכל מעט בלא פת ויברך עליהם. אבל כשעיקר קביעות סעודה היה על פירות שלא היו לו דברים אחרים בסעודה יאכל מעט עם פת תחלה ושוב א"צ ברכה. ומשקין ששותה בתוך הסעודה א"צ ברכה. ויין צריך ברכה אפילו בתוך הסעודה אם לא ששתה יין לפני הסעודה וכן הדין בפת כסנין ולחמניות אותן שדרכן לאכול בתוך הסעודה למזון ולשובע ודעתו לכך כמו (פירג"ש וקרעפליך) פטור. אבל דברים שדרכן לאכול בלא סעודה כמו (לעקי"ך וקיכל"ך) ודעתו הוא לקינוח חייב בברכה לפניו ולא לאחריו אם לא שדעתו לאכול מהן שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים ברכת המוציא פוטרן:

ט. על פירות מז' מינין שנשתבחה בהן א"י מברך ברכה אחרונה על העץ. ועל היין מברך ברכה אחרונה על הגפן. ומזכירין בה מעין המאורע בשבת ויו"ט ור"ח ואם לא הזכיר יצא (מ"א ס"י ר"ח ס"ק י"ח). ואם אכל מיני מזונות וגם פירות מז' מינים יכללם בברכה אחת ויקדים המחיה ואח"כ הגפן ואח"כ פרי העץ ומסיים ונודה לך על המחיה ועל פרי הגפן ועל הפירות בא"י על הארץ על המחיה ועל פרי הגפן ועל הפירות:

י. אכל פירות מז' המינים ואכל תפוחים וכיוצא בהם א"צ לברך בנ"ר על התפוחים לפי שהם בכלל ברכת על העץ ועל פרי העץ אבל אם אכל תפוחים ושתה יין צריך לברך בנ"ר על התפוחים ואפילו חתם על הארץ ועל הפירות. אבל אם אכל ענבים או צמוקים ושתה יין ובירך על הגפן ועל פרי הגפן נפטרו מברכת העץ של ענבים או הצמוקים לפי שגם הם פרי הגפן והוא שנתכוין לפוטרם אבל

בהמות שיעור שביעה מברך ג"כ המוציא (ועי' קו"א):

ד. פירג"ש ופשטיד"א אפויין הממולאין בבשר וגבינה וכיוצא בו מה שדרך העולם לקבוע עליו סעודה ולאכול ממנו שיעור שביעה לא נקרא פת כסנין ומברך המוציא וברהמ"ז בכזית (ועי' קו"א):

ה. עיסה שאין מגבלין אותה רק שופכין אותה על עלי ירקות ואופין בתנור שקורין (באליסני"ק) מברך בורא מיני מזונות ואם אוכל שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים מברך המוציא ובהמ"ז ואתן שאין אופין בתנור רק בין שני ברזילים שקורין (וואפלטק"י) לא יאכל שיעור ג' או ד' ביצים רק בתוך הסעודה (קס"ח):

ו. עיסה שנילושה במים ובישלה מברך במ"מ אפילו בשיעור שביעה. ועיסה שטיגנה נהגו לברך במ"מ. וירא שמים לא יאכל רק תוך הסעודה. ודוקא כעין (קיכל"ך) המטוגנין שיש בהן תואר לחם. אבל לאקשי"ן המטוגנים או עיסה שבלילתה רכה שטיגנה מברך במ"מ לכ"ע:

ז. אם פירר פת ובישלו אם היה בכל פירור כזית מברך המוציא ואם לאו מברך במ"מ. לכן בפסח שעושיין חרעמזלי"ך יש להן דין עיסה שבלילתה רכה שטיגנה. וכן לעקי"ך שעושיין בפסח יש לו דין כסנין כיון שבשעת העירוב נתקלקל התואר לחם (ועי' קו"א):

ח. דברים הבאים בתוך הסעודה אם הן דברים שדרכן לאכול תמיד בתוך הסעודה למזון ולשובע א"צ ברכה אפילו נשלחו ממקום אחר. אבל פירות שדרכן לאכול חייב בלא סעודה ואכלן חייב בתוך הסעודה צריך ברכה ואם בישלן עם בשר ואכלן עם

❧ ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה ❧

בקדשים וגם נקרא גזלן, כמבואר בגמרא ברכות ד' ל"ה: א"ר יהודא אמר שמואל כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה מעל כאלו נהנה מקדשי הקדשים שנאמר כו', א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר כו'. וכשעושה ברכה כתיקונה קונה אותו המאכל או המשקה מהבורא ית' בהודאה זו. ולא זאת אלא אף זאת, שיש לו עונש שהוציא ש"ש לבטלה ר"ל, כי בברכה זו שברך בלא כונת הלב, אמר שם הקדוש והנורא בפיו ולבו בל עמו.

דבור יוצא מפיו בעבודת הבורא ית' ויתעלה כמצות אנשים מלומדה ר"ל, רק לנוכח הבורא ית', כי מלא כל הארץ כבודו. ומי שאינו מכוין ומצייר במחשבתו כמשמעות הברכה, שאומר נגדו ית' ממש לנוכח, ברור לכל בר שכל שברכה כזו כאלו לא ברך כלל וענשו גדול, שבטל ברכה שתקנו אנשי כנה"ג וגורם העדר הנחת מהבורא ית' כי אף ברכות המצות וברכות הודאות הם תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים. ובברכת הנהנין עוד מוסיף סרה, שאכל ושתה בלא ברכה, כי ברכה כזו כלא נחשב, ונקרא מועל

סדר ברכה אחרונה

מי שאכל כזית ממיני דגן (חוץ מלחם), או שתה רביעית יין, או אכל כזית מפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל (ענבים, תאנים, רימונים, זיתים ותמרים) מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲדוֹן הַכֹּל
הַיּוֹהֵה הַחַי וְהַיָּחִיד
יְאֱרֹחֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל**

על מזונות	על היין	על מזונות ויין ביחד	על פרות מז' המינים
הַמְחִיָּה וְעַל	הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי	הַמְחִיָּה וְעַל	הָעֵץ וְעַל פְּרֵי הָעֵץ
הַכִּלְפָּלָה	הַגֶּפֶן	הַכִּלְפָּלָה וְעַל הַגֶּפֶן	
		וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן	

הלכות דרך החיים

ואפילו כבר אכל פת ורוצה לברך בהמ"ז צריך לברך תחלה מעין ג' על התמרים שאכל קודם אכילת הפת:

יב. ברכת בנ"ר אינה פוטרת מעין ג' לפיכך כל דבר שנשתפק בברכתו אם ברכתו מעין ג' או בנ"ר ורוצה לאכלו שלא בתוך הסעודה יאכל עמו דבר שברכתו בנ"ר ודבר שברכתו מעין ג' מאותו המין שמסתפק כגון אם מסתפק בתבשיל אם ראוי לברך אחריו על המחיה או בנ"ר יאכל מיני מזונות ודבר אחר שברכתו בנ"ר בודאי ויברך על המחיה ובנ"ר ופוסט תבשיל זה ממ"נ ואם מסתפק בפרי אם הוא מז' מינים יאכל פרי אחר מז' המינים בודאי ויברך על העץ ועל פרי העץ ויוצא גם על פרי זה ממ"נ וא"צ דבר אחר לברך עליו בנ"ר. אבל אם אין לו פרי אחר אין לו תקנה ע"י שישתה יין ויברך על הגפן או לאכול תבשיל מחמשת המינים ויברך על המחיה ולכלול על העץ ועל פרי העץ בעל הגפן או בעל המחיה על הספק. ואם כבר אכל יברך על העץ ועל פרי העץ שהוא יוצא בה ממ"נ אבל לא בנ"ר שהוא ספק ברכה לבטלה. ואם הוא תבשיל

בסתם אינו פוטרם הואיל וברכתם המיוחדת להם אינה פרי הגפן אלא פרי העץ לפיכך לכתחלה לא יתכוין לפוטרם בברכת הגפן אלא יכלול אותם בפירוש כמש"ל. וכן בברכה ראשונה לא יתכוין בברכת היין לפטור עם הענבים או הצמוקים אלא יברך עליהם ברכה המיוחדת להם. ואם נתכוין לפטורם או שטעה ובירך על הענבים או צמוקים בפה"ג יצא:

יא. ברכת שלשה אינה פוטרת מעין ג' שאם אכל פירות מז' המינים וטעה ובירך בהמ"ז לא יצא חוץ מתמרים ויין הואיל והם סועדים את הלב ואפילו לא אמר עליהם אלא ברכת הזן לבדה בין על התמרים בין על היין יצא אף על פי שלא אמר מעין ברכת הארץ וירושלים וא"צ לחזור ולברך מעין ג' מ"מ אם נזכר עד שלא חתם בברכת הזן לא יחתום אלא יתחיל מיד ועל שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה וכו' ויסיים בברכת מעין ג' וברכת הזן הוא במקום על הגפן או על העץ של תמרים וכ"ז בדיעבד אבל לכתחלה צריך לברך על כל דבר ברכה המיוחדת לו ולא יפטור תמרים ויין בבהמ"ז.

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בתלמודא דידן אינו מזכיר בה חתימה, אבל בירושלמי חותם בה ברוך - אתה ה' חי העולמים, וכן חותם בה בסדר רבינו סעדיה וכן היה נוהג הרא"ש, עכ"ל. וכן שמעתי מגדולי ארץ שחותמין ג"כ ברכה זו בשם.

הנה שמוע שמעתי ותרגז בסני לקול הקריאה תצילנה אזני, על קצת בנ"א שאינם נוהרין לברך

גם יזהר האדם בכוונות כל ברכה אחרונה של ברכת הנהנין, וביחוד בברכה מעין שלש, שהיא מדאורייתא כמו ברכת המזון. וכשיסיים בברכת בורא נפשות רבות: ברוך - חי העולמים, יכוין במחשבתו בשמחה עצומה: שאתה מחיה כל העולמות ובהעדר שפע קדשך אפי' רגע אחד יתבטלו והיו כלא היו. ואבודרה"ם כתב וז"ל:

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֹדָה טוֹבָה וּרְחֻבָּהּ, שְׂרָצִית
וְהַנְּחֻלָּתָ לְאֲבוֹתֵינוּ, לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבַּע מִטּוֹבָהּ. רַחֵם (נָא)
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַבַּיִת} ^{יְהִי רוּחַ וְיִתֵּן} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם
עִירָךְ, וְעַל צִיּוֹן מְשֻׁכֵּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מְזֻבְחֶךָ וְעַל הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה
יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ, וְשִׁמְחֵנוּ
בְּבִנְיָנָהּ, וְנֹאכַל מִפְּרִיָּהּ, וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ, וְנִבְרַכְךָ עָלֶיהָ
בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָהּ.

הלכות דרך החיים

יג. כל מה שאוכל ושותה לרפואה ואין החיך נהנה ממנו א"צ ברכה. אבל שתה משקה טוב לרפואה שהחיך נהנה מברך ברכה הראויה לו:

שברכתו ספק אם היא על המחיה או בני"ר לא יברך אחריו כלל לא מעין ג' ולא בני"ר אא"כ יש לו דבר אחר לברך אחריו בני"ר (מ"א סימן ר"ח ס"ק כ"ו):

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

בההוא עלמא כההוא דאוליף ליה לבריה דחילו דמאריה בארחוי דאורייתא, עכ"ל בקיצור. ודי בהערה זו.

וראוי להעלות גי"כ על הכתב, ללמד לאנוש כערכי בענין ההודאה מחשבת האדם בברכת הנהנין, שאם אכל אדם כמה מאכלים ואח"כ שתה משקין ועל כולם הברכה אחת היא לך הבא באחרונה, ברכת בורא נפשות רבות, וכוונתו הי' לפטור כל האכילות והשתיות באחרונה בברכה כאחת, אז ראוי לכיין בתיבות: על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, על כל מיני אכילה שאכל ועל כל מיני שתיה ששתה, היינו שיפרט במחשבתו ההודאה בשמחה עצומה בזה הלשון: אני נותן לך ית"ש הודאה על אכילה זו וזו וזו שאכלתי ונהניתי ועל שתיה זו וזו ששתיתי, שאתה הבורא ית"ש ברא אותם להחיות בהם נפש כל חי, וגם אני החייתי את נפשי בהם לעבודתך הקדושה. ואחר כן יסיים: ברוך חי העולמים, בשמחה עצומה בכוונה. ובודאי ראוי לכל איש הישראלי מעם קדוש ליתן הודאה ליצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, על כל הנאה והנאה בפ"ע שנהנה מהיצירה והבריאה שיצר וברא הבורא ית"ש בעולם, ולא יפטור עצמו בברכה כללית במחשבתו על כמה הנאות שנהנה ודי בהערה זו.

ברכה אחרונה אחר שתיית מים, אוי לאותה בושח, כי הוא דינא דגמ' לפי פרש"י במס' ברכות דמ"ה ועי"ש, והובא חיובו בטור ובש"ע סי' ר"ד בלי שום חולק. וראוי לאדם לחנך בזה בניו הקטנים משיתחילו לדבר, וחנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה כי בעו"ה ראיתי שערווריה אין איש שם על לב, כמה וכמה בני בעלי תורה ולא ידעו כלל אף הנוסח של ברכת בורא נפשות, ואצ"ל ברכה מעין שלש, והנה דרדקי דבי רב רבים ישתו מים ושאר משקים כמה פעמים ביום ואין יודעים לברך, וגורם העדר נחת רוח מיוצרו ובוראו ית"ש, שהיה מן המוכן לבוא לית"ש בברכותיו של בנו, הבל נקי שאין בו חטא, ובודאי עתיד האב ליתן את הדין על זה, כי כפי גודלו של שכר מביאיהן בחנוך עבודת בוראנו ית"ש, כן גודל ענשו רחמנא לצלן למי שאינו משגיח על זה. וז"ל הוזה"ק פ' וישב דף קפ"ח ע"ב: כחיצים ביד גבור כן בני הנעורים (תהלים קצ"ו, ד) בגין דיכיל למילף להו ארחוי דקב"ה ויהא ל"י אגרא טבא לעלמא דאתי, דכתיב (שם ה) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, לא יבושו בההוא עלמא בזמנא דמאריהון דדינא ייתון לקטרגא עלוי, דלית לך אגרא טבא

ביום טוב	בראש השנה	בראש חדש	בשבת
ושמחנו ביום חג (המצות/השבועות/ הספות/שמיני עצרת) הנה:	וזכרנו למוכה ביום הזפרון הזה:	וזכרנו למוכה ביום ראש החדש הנה:	ורצה והחליצנו ביום השפת הזה:

כי אתה יהוה טוב ומטיב לכל, ונודה לך על הארץ <sup>אדון הכל
היה תה ויהיה
יאהרונתי</sup> יהוה

על פרות ועל הפרות. ברוך אתה יהוה על הארץ ועל הפרות*:	על מזונות ויין ביחד ועל המחיה ועל פרי הגפן. ברוך אתה יהוה על הארץ ועל המחיה ועל הפלפלה ועל פרי הגפן*:	על היין ועל פרי הגפן. ברוך אתה יהוה על הארץ ועל פרי הגפן*:	על מזונות ועל המחיה. ברוך אתה יהוה על הארץ ועל המחיה ועל הפלפלה:
--	---	--	---

* אם הפירות או היין מארץ ישראל יאמר "ועל פרי גפנה", או "ועל פרותיה".

על פירות האילן חוץ מז' המינים, ופירות האדמה ודבר שאין גידולו מן הארץ מברך אחר אכילתו.

ברוך אתה יהוה <sup>אדון הכל
היה תה ויהיה
יאהרונתי</sup> אלהינו <sup>תקוף בעל חיובות
ובעל המוחות כולם</sup> מלך העולם, בורא
נפשות רבות וחסרונן, על כל מה שבראת להחיות
בהם נפש כל חי, ברוך חי העולמים.

סדר ברכות הנהנין

על פירות העץ מברך:

ברוך אתה יהוה <sup>אדון הכל
היה תה ויהיה
יאהרונתי</sup> אלהינו <sup>תקוף בעל חיובות
ובעל המוחות כולם</sup> מלך העולם, בורא
פרי העץ.

על פירות האדמה מברך:

ברוך אתה יהוה <sup>אדון הכל
היה תה ויהיה
יאהרונתי</sup> אלהינו <sup>תקוף בעל חיובות
ובעל המוחות כולם</sup> מלך העולם, בורא
פרי האדמה.

על דבר שאין גידולו מן הארץ כגון: בשר, דגים, ביצים, גבינה, פטריות וכדו' ועל כל המשקים (חוץ מן היין) מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יְאֹחֲזֵנוּ וְנִחֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל**
נִהְיָ בְּדַבְּרוֹ. תְּמוּנָה בְּעַל הַיְכֹלֹת
וּבְעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם

הלבוש מלבוש חדש וכן האוכל פרי חדש הגדל בזמן קבוע בשנה והמתחדש משנה לשנה מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
יְהִי הוּא וְיִהְיֶה
יְאֹחֲזֵנוּ וְנִחֵנוּ **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחֵינּוּ**
וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעֵנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה. תְּמוּנָה בְּעַל הַיְכֹלֹת
וּבְעַל הַמְּחֹת כּוֹלֵם

הלכות דרך החיים

די"א לברך על ספרים שהחיינו יטול פרי חדשה ויברך שהחיינו ויכוין גם על הספרים או שיברך בלא שם ומלכות (סימן רכ"ג פ"מ):

ז. אם קנה בגד שראוי ללבושו תיכף מברך שהחיינו ואחר כך כשלובושו מברך מלביש ערומים אבל אם קנה שום דבר שאינו ראוי ללבושו או להשתמש בו כמו שהוא רק שצריך ליתן לאומן לתקן מברך שהחיינו בשעה שמתמש בו או בשעה שלבושו ואז מברך מלביש ערומים קודם ואחר כך שהחיינו וכשלובושו שחרית יכול לצאת בברכת מלביש ערומים שמברך בברכת השחר (א"ר ופ"מ):

ח. קנה כלים חשובים שמתמש בהם הוא וב"ב מברך בא"י אמ"ה הטוב והמטיב ואינו מברך שהחיינו (א"ר) ואם קנה כלים לו וכלים לב"ב על שלו מברך שהחיינו ועל של ב"ב הטוב והמטיב (מ"א א"ר) אבל הקונה לעבדו או לשפחתו אינו מברך כלום (מ"א):

ט. על דברים שאין חשובין כ"כ כגון חלוק ומנעלים אפילו הוא עני ושמח בהן אינו מברך עליהם וכן עשיר גדול שקנה כלים חשובים ואין נחשבים אצלו שאינו שמח בהם אין מברך שהחיינו (שם):

י. עני המקבל מלבוש מעשיר במתנה מברך הטוב והמטיב שיש ג"כ שמחה לנותן שנותן צדקה אבל אם מקבל מעות וקונה בהם מלבושים אינו מברך לפי שמתבייש בהן וכן עשיר המקבל מלבוש מחבירו במתנה מברך הטוב והמטיב (א"ר שם):

דיני ברכת שהחיינו [סימן רכב]

א. הרואה פרי חדש מתחדש משנה לשנה מברך שהחיינו בשעת אכילה ומברך תחלה ברכת הפרי ואח"כ שהחיינו ואם בירך שהחיינו בשעת ראית הפרי א"צ לברך אח"כ בשעת אכילה ואם לא בירך הפעם ראשון בשעת אכילה שוב אין לברך כשאוכל פעם שנית רק אם רוצה יקח פרי חדשה שלא אכל אותה עם פרי זה ויברך שהחיינו על שתיהן (סי" רכ"ה):

ב. על שני מיני גודגדניות כגון (וויינקסע"ל וקירשע"ץ) וכל כיוצא בזה צריך לברך שהחיינו על כל אחד ואחד וכן על תאנים לבנים ותאנים שחורים דשני מינים הם (מ"א ולבוש) וכן ב' מיני אגסים או אגוזים או תפוחים כגון אותן שקורין (עפעל ובירנע"ן):

ג. אם בירך שהחיינו על ענבים כשישתה אח"כ יין חדש אינו מברך שהחיינו ואם שותה תירוש יש ליקח פרי חדשה שלא בירך עליה עדיין ויברך ויכוין לפטור התירוש (פ"מ שם):

ד. פרי שמתחדש אפילו ב' פעמים בשנה מברך שהחיינו בכל פעם שנתחדש:

ה. על צנון ומיני ליפתן כגון (מערי"ן וריב"ן) (א"ר בשם הפרישה ופ"מ) וכן (אוגערקע"ס) נראה דמברכין עליהם שהחיינו:

ו. בנה בית חדש או קנה כלים אפילו ישנים רק שהם חדשים אצלו שלא היו שלו מעולם והם חשובים אצלו אפילו היה לו כיוצא באלו תחלה מברך שהחיינו אבל על ספרים חדשים אין לברך שהחיינו כיון דמצות לאו ליהנות נתנו ומ"מ כיון

זוהר התפילה - סדר ברכות הנהנין

תתקנג

על ריח בשמים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי יֵאוֹרֵינוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְסוּדֹת וְבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} מִיְּנֵי בְשָׁמִים.

על ריח טוב שבעשבים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי יֵאוֹרֵינוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְסוּדֹת וְבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} עֲשֵׂבֵי בְשָׁמִים.

על ריח טוב שבעצים ושיחים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי יֵאוֹרֵינוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְסוּדֹת וְבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} עֵצֵי בְשָׁמִים.

על ריח טוב שבפירות:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי יֵאוֹרֵינוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְסוּדֹת וְבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} רִיחַ טוֹב בְּפִירוֹת.

על שמן אפרסמון:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל הִיא הַתּוֹרָה וְיִתְהִי יֵאוֹרֵינוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא ^{תְקוּף, בַּעַל הַיְסוּדֹת וְבַעַל הַמְּחֻזּוֹת כּוֹלֵם} שֶׁמֶן עָרֵב.

הַלְכוֹת דֶּרֶךְ הַחַיִּים

מברך בורא עשבי בשמים (ט"ז) ואם הוא לא מין עץ ולא מין עשב כגון המוסק שקורין פיז"ם מברך בורא מיני בשמים (שם):
ד. על פרי המריח שראוי לאכילה אפילו רק ע"י תערובות בין אם הוא מין עץ או פרי אדמה נוטלו להריח בו מברך הנותן ריח טוב בפירות ואם נטלו לאכלו ולהריח בו לא יתכוין ליהנות מן הריח עד שיאכל ויברך תחלה על האכילה ויאכל מיד ואח"כ יברך על הריח הנותן ריח טוב בפירות ומריח בו ואם נטלו רק לאכלו ולא נתכוין להריח בו אף שמעלה ריח טוב אינו מברך על הריח (שם ובפ"מ שם):
ה. על צימרינד ונעגעלי"ך יש מחלוקת מהו לברך עליהם לכן יש לברך עליהם בורא מיני בשמים (שם בט"ז):

דיני ברכת הריח [סימן רכ]
א. אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך עליו קודם שיריח. דבר דעבידא לריחא יכול לברך עליו אפילו כשהניח ע"ג שולחן ומריח בו ונהנה ואף שלא נתכוין להריח בו ואם לא עבידא לריחא א"צ לברך עליהם אפילו נתכוין להריח בהם ואם נטלם בידו להריח בהם הוי כעבידי לריחא וצריך לברך עליהם (פ"מ במ"ז סי' רי"ז):
ב. צריך לברך על כל מיני בשמים ברכה הראויה לו כמו שיתבאר לקמן ובדיעבד אם בירך על כל מיני בשמים בורא מיני בשמים [שהיא ברכה כוללת כמו שברכת שהכל כוללת כל מיני מאכל] יצא (סי' רט"ז):
ג. על מין עץ שאינו מין מאכל שמריח מברך בורא עצי בשמים ואם הוא מין עשב שאינו ראוי לאכילה

על הברקים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיָּהוּ הוֹר וְיִחִידָא יֵאוֹרֵינוּ
 מְלַךְ הָעוֹלָם, עוֹשֵׂה
 מַעֲשֵׂה בִּירָאשִׁית.

על הרעמים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיָּהוּ הוֹר וְיִחִידָא יֵאוֹרֵינוּ
 מְלַךְ הָעוֹלָם, שְׂפָחוּ
 וּגְבוּרָתוֹ מֵלֵא עוֹלָם.

הרואה קשת מברך

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיָּהוּ הוֹר וְיִחִידָא יֵאוֹרֵינוּ
 מְלַךְ הָעוֹלָם, זוֹכֵר
 הַבְּרִית וְנֵאֱמָן בְּבְרִיתוֹ וְקָיָם בְּמֵאֲמָרוֹ.

הרואה את הים הגדול:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹן הַכֹּל
 הַיָּהוּ הוֹר וְיִחִידָא יֵאוֹרֵינוּ
 מְלַךְ הָעוֹלָם, עוֹשֵׂה
 אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל.

הלכות דרך החיים

אפילו כל היום כולו או כשיוצא היה דעתו לחזור שם לאלתר כשחוזר אין צריך לברך שנית (שם):
 י. אגודות בשמים שמונחים על השולחן להריח בהם אם נוטלו פעם אחד להריח בו ומברך עליו וחוזר ומניחו על השולחן אם היה דעתו לחזור ולהריח בו אצ"ל עליהן כשחוזר ומריח בהם ואפילו יצא מביתו ודעתו לחזור מיד א"צ לברך עליהם כיון שהיה דעתו מתחלה להריח בה בכל שעה ואם הלך לעסקיו או להתפלל בבהכ"נ אז הוא הפסק וצריך לברך שנית (פ"מ שם במ"ז):
 דיני ברכות פרטיות [סימן רכא]
 ב. על הברקים מברך עושה מעשה בראשית ועל הרעמים מברך שכחו וגבורתו כו' ואם ראה ברק ושמע רעם בפעם אחד אינו מברך אלא עושה מעשה בראשית (פ"מ סי' רכ"ז) כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת על כל ברקים שרואה ורעמים ששומע נתפזרו העבים עד שנעשו כל השמים זכים בעיניו ואח"כ נתקשרו העבים פעם ב' אפילו באותו יום צריך לברך שנית (שם):
 ג. היה יושב בביה"כ או במקום שיש שם טינופות

ו. היו לפניו עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים מברך על כ"א ברכה הראויה לו וצריך להקדים עצי בשמים לעשבי בשמים (שם). ואם נתערבו כמה מינים יחד או שהם באגודה אחת וא"א להריח מכל מין בפ"ע מברך עליהם במ"ב (א"ר שם):
 ז. אין להריח בפת חם משום דיש פלוגתא אם מברך עליו לכן אין להריח בו שלא יכניס א"ע בספק ברכה (שם):
 ח. הנכנס לחנותו של בושם והריח שם ריח בשמים אף שהנכנס לא נתכוין להריח רק שנכנס שם לצרכו לקנות לו שם איזה דבר מ"מ כיון שעשו להריח שהבושם מתכוין שיריחו בו ומריח בו ונהנה צריך לברך במ"ב אבל אם מונח בשמים בחדר שלא אצל הבושם בחנות דהתם לא עבידא לריחא אף שנתכוין הנכנס שם להריח בהם א"צ לברך אם לא שנטלו בידו להריח בו אותה נטילה משוי ליה עבידא לריחא וצריך לברך (סי' ר"ז ופ"מ שם):
 ט. אם בירך בחנות של בושם אחד ואח"כ הלך לחנות של בושם אחר צריך לברך בחנות האחר פעם אחרת (שם) ואם יצא ונכנס בחנות האחד

זוהר התפילה - סדר ברכות הנהנין

תקנה

הרואה חכם גדול מישראל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַבַּיִת
הַזֶּה הוּא וְזוּתוֹ
יֵאָהָר וְנִרְאֶה **אֱלֹהֵינוּ** תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבַעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלֵם **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁחַלֵּק**
מִחַכְמַתוֹ לִירְאִיו.

הרואה חכם גדול מאומות העולם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַבַּיִת
הַזֶּה הוּא וְזוּתוֹ
יֵאָהָר וְנִרְאֶה **אֱלֹהֵינוּ** תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבַעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלֵם **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁנַתֵּן**
מִחַכְמַתוֹ לְבֶשֶׁר וְדָם.

הרואה מלך ישראל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַבַּיִת
הַזֶּה הוּא וְזוּתוֹ
יֵאָהָר וְנִרְאֶה **אֱלֹהֵינוּ** תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבַעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלֵם **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁחַלֵּק**
מִמְּבוֹדוֹ לִירְאִיו.

הרואה מלך מאומות העולם:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַבַּיִת
הַזֶּה הוּא וְזוּתוֹ
יֵאָהָר וְנִרְאֶה **אֱלֹהֵינוּ** תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבַעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלֵם **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁנַתֵּן**
מִמְּבוֹדוֹ לְבֶשֶׁר וְדָם.

הרואה בתי כנסיות בחורבנן מברך דיין האמת, וביישובן מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֲרוֹן הַבַּיִת
הַזֶּה הוּא וְזוּתוֹ
יֵאָהָר וְנִרְאֶה **אֱלֹהֵינוּ** תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדוֹת
וּבַעַל הַפְּחוּתוֹת כּוֹלֵם **מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מִצִּיב**
גְּבוּל אֱלֻמְנָה.

הלכות דרך החיים

מ"מ ברכת קשת עדיף דהיא ברכה עוברת (שם א"ר בשם ס"ח):

1. הרואה חמה בתקופתה (מחזור גדול מכ"ח שנים לכ"ח שנים) והתקופה בתחילת ליל ד' כשרואה אותה ביום ד' בבוקר מברך עושה מעשה בראשית ואם השמים זכים בעיניו יכולין להמתין עד שיצאו בשחרית מבהכ"נ ומתאספים כולם ומברכין בקהל אבל אם רואה עננים ברקיע אין להמתין עד אחר שיצאו מבהכ"נ דשמא יתקשרו בעננים ולא יהא נראה אחר כך ויש להכריז בערבית ליל רביעי שלמחר יברכו על החמה ואין מברכין ברכה זו רק עד ג' שעות זמניות על היום ואח"כ עד חצות מברכין בלא שם ומלכות (פ"מ שם):

כגון בחנות שמקצבין שם בשר (א"ר) או שהיו ידיו מטונפות אם יכול לצאת ממקום המטונף או ליטול ידיו ולברך תכ"ד יברך ואם לאו לא יברך אחר כ"ד (הר"ן ספ"ק דפסחים). עשה צרכיו ונטל ידיו ושמע רעם או ראה ברק יברך בתחלה על הרעם או על הברק ואח"כ יברך אשר יצר (שם):

ד. על כוכב הנראה לעתים שנמשך אורו כשרביט באורך השמים מברך עושה מעשה בראשית:

ה. הרואה קשת מברך זוכר הברית וכו' ואסור להסתכל בו ביותר (פ"מ ס"ו רכ"ט) אם בשעה שחוזר הש"ץ התפלה אומרים לו שנראה קשת יכול לצאת מבהכ"נ לברך על הקשת אחר עניית אמן של האל הקדוש אף שצריך לענות אמן אחר שאר הברכות

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, כגון מעברות הירדן וחומות יריחו:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעָשָׂה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} נְפִים לְאַבוֹתֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

הרואה מקום שנעשה בו נס לו, או לרבו, או לאבותיו, או לאבותינו בכלל, מברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁעָשָׂה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} לִי (לְרַבִּי, לְאַבוֹתִי, לְאַבוֹתֵינוּ) גַּם בַּמָּקוֹם הַזֶּה.

כשרואין בריה משונה, כגון גמד וכדומה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְשַׁנֵּה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} הַבְּרִיּוֹת:

הרואה חבירו החביב לו אחר ל' יום מברך שהחינו, ואחר י"ב חדשים מברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְחִיָּה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} הַמֵּתִים:

הרואה אילנות טובים ובריות נאות, מברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁפָכָה ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} לּוֹ בְּעוֹלָמוֹ:

מי שלא ראה קברי ישראל שלשים יום יברך בראיתם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר ^{תְּקוּף, בַּעַל הַיְסוּדִים וּבַעַל הַפְּחוּת כּוֹסִים} יֵצַר אֶתְכֶם בְּדִין, וְזָן וּכְלָפַל אֶתְכֶם בְּדִין, וְהֵמִית אֶתְכֶם בְּדִין, וְיוֹדַע מִסְפַּר כָּלְכֶם בְּדִין, וְעֵתִיד לְהַחְזִיר וּלְהַחְיוֹתְכֶם בְּדִין. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ}, מְחִיָּה הַמֵּתִים.

ואחר כך יאמר לחבירו: שלום עליכם. וישיב לו: עליכם שלום:

אם היו בצער מחמת עצירת גשמים וירדו גשמים, מי שאין לו שדה, אומר:

מוֹדִים אֲנִיחֵנוּ לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲדוֹן הַכֹּל הָיָה הוּא וְיָחִיד יְאֹהֲרֵנוּ} עַל כָּל טַפָּה וְטַפָּה שֶׁהוֹרְדָתָ לָנוּ. וְאֵלּוּ פִּינוּ מֵלֵא שִׁירָה בַּיָּם, וְלִשְׁוֹנֵנוּ רָנָה בַּהַמּוֹן גְּלוֹי,

וּשְׁפָתוֹתֵינוּ שִׁבַּח כְּמַרְחֵבֵי רְקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִיָּרַח, וְיָדֵינוּ
 פְּרוֹשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קָלוֹת כְּאַיְלוֹת, אֵינן אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִים
 לְהוֹדוֹת לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וּלְבָרֶךְ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּפָנֶינוּ עַל
 אַחַת מֵאַלְפֵי אֵלֶּפֶי אֱלֹפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת נְסִים
 וְנִפְלְאוֹת שְׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִלְּפָנִים מִמְּצָרִים גְּאַלְתָּנוּ יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ, וּמִבֵּית עֶבְדִים פְּדִיתָנוּ. בְּרַעַב זִנְתָּנוּ, וּבְשֹׂבַע כִּלְכַלְתָּנוּ, מִחֶרֶב
 הִצַּלְתָּנוּ, וּמִדְּבַר מִלְּטָתָנוּ, וּמִחֲחֹלִים רָעִים וְרַבִּים וְנֶאֱמָנִים דְּלִיתָנוּ. עַד הִנֵּה
 עֲזַרְנוּ רַחֲמֶיךָ, וְלֹא עֲזַבְנוּ חֶסְדֶיךָ, וְאֵל תִּטְּשֵׁנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְנִצָּחַ, אֱלֹהֵינוּ לְנִצָּחַ,
 עַל כֵּן אֲבָרִים שֶׁפִּלְגַת בָּנוּ, וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחַת בְּאַפֵּינוּ, וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁמַּתָּ
 בְּפִינוּ הֵן הֵם יוֹדוּ וְיִבְרְכוּ וְיִשְׁבְּחוּ וְיִפְאָרוּ וְיִשׁוּרְרוּ וְיִרְוּמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיִקְדִישׁוּ
 וְיִמְלִיכוּ אֶת שְׁמֶךָ מִלְּפָנֶינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵל רַב הַהוֹדָאוֹת:

ובאר"י כשהשנים כתיקונן, מברכים בלא שם ומלכות כשיררדים גשמים בפעם הראשונה. ואם יש
 לו שדה בשותפות עם חברו, מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַטּוֹב
אֲרוֹן הַכֹּל
 הִיא הַתּוֹת וְהִיא
 יְאִהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּקוּף, בַּעַל הַיְכָלוֹת
 וְכַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַטּוֹב
 וְהַמְּטִיב:

ואם אין לו שותף בשדה מברך "שהחיינו"
 העושה מעקה לגגו, מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
אֲרוֹן הַכֹּל
 הִיא הַתּוֹת וְהִיא
 יְאִהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּקוּף, בַּעַל הַיְכָלוֹת
 וְכַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוְּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה:

הקובע מזוזה מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
אֲרוֹן הַכֹּל
 הִיא הַתּוֹת וְהִיא
 יְאִהֲרֵנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּקוּף, בַּעַל הַיְכָלוֹת
 וְכַעַל הַפְּחוֹת כּוֹלֵם מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוְּנוּ לְקַבֵּעַ מְזוּזָה:

הַלְכוֹת דְּרַךְ הַחַיִּים

הפתח כדי שיהיה כל הבית שמור כיון שהוא בפנים

דיני קביעת מזוזה [סימן רלז]

למזוזה (שם):

א. מצות עשה לכתוב פרשיות שמע והיה עם שמוע

דיני מקומות החייבין במזוזה [סימן רלח]

ולקבעם על מזוזת הפתח וצריך ליהזר בה מאד וכל

א. אלו המקומות חייבין במזוזה אחד שערי בתים

הזהיר בה יאריך ימינו ושונתיו (יו"ד ס" רפ"ה):

ואחד שערי חצירות ורפת בקר ולולין ואוצרות יין

ב. מצות נתינתה בטפח החיצון של רוחב מזוזת

~ הלכות דרך החיים ~

שעה ואפ"ה חייב במזוזה כיון שתשמישן שוה ביום ובלילה] אבל חנות שהיא בביתו פתוחה לרה"ר צריך מזוזה לפתחיה (שם בט"ז):

ט. בית שאין בו ד"א על ד"א פטור ואם יש בו כדי לרבע ד' על ד' בשוה אף על פי שארכו יתר על רחבו או שהוא עגול או בעל ה' זוויות חייב במזוזה ולא יברך אבל יקבע מזוזה אחרת ויברך ויהיה דעתו גם על זו (ש"ך ס):

י. בית שדרך תשמישו להיות מקורה אין לו תקרה פטור היה מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה אם היה הקירווי נגד הפתח חייב במזוזה והוא שיהיה במקורה ד' על ד' אבל כל שתשמישו אפילו בלא תקרה חייב אפילו אינה מקורה [הרא"ש בהלכות קטנות]:

יא. בית שאין בו דלתות יש בזה מחלוקת הפוסקים אם חייב במזוזה לכן יראה כשרוצה לקבוע מזוזה שיעמיד הדלת בתחלה ואח"כ יקבע המזוזה משום דלדעת הפוסקים שאם אין לה דלת פטורה אם יקבע המזוזה ואח"כ יעמיד הדלת הוי תולמ"ה ואם א"א לתלות הדלת מידי יקבענו בלא ברכה ואח"כ כשיתלה הדלת יטול המזוזה ויקבענו פעם ב' ג"כ בלא ברכה ונ"ל אף לדעת הפוסקים שסוברים שאם אין דלת פטור ממזוזה אם קבעה כשהיה דלת ואח"כ כשנוטל הדלת וחוזר ותולה אותה שאין בזה חשש משום תולמ"ה כמו גבי סכך אם סיכך כשהיו הדלתות מהרעפים פתוחים ואח"כ סוגרן ואח"כ כשפותחן אין בזה משום תולמ"ה (שם):

יב. הרבה חדרים זה לפניו מזה כולן חייבין במזוזה (שם): יג. אם יש בבית הרבה פתחים לחצר או לרה"ר ונעשו כולם לכניסה וליציאה לבני הבית כולם חייבין במזוזה ואפילו נתמעטו הדירורין שאין רגילין לצאת ולבוא אלא באחת מהם (שם):

יד. מרתף שיש לה פתח גדולה מן הרחוב שמכניסין שם יינות בחביות גדולות ואח"כ עומדת סגורה ואין משתמשין דרך אותו הפתח ויש לה פתח קטן מן הבית שנכנסין ויוצאין בה תמיד אם הפתח קטן ראוי למזוזה היא חייבת והגדולה פטורה משום שאין תשמישה בה לכניסה ויציאה אלא לפעמים כשמכניסין בה חביות גדולות ואין זה תשמיש קבוע ובטלה היא לגבי פתח קטן אבל אם אין הפתח קטן ראוי למזוזה דהיינו שאין גבוה

ושמן ובין השותפין כולן חייבין ודוקא בבית שותפים ישראלים אבל בשותף ישראל ועו"ג פטור ממזוזה משום סכנה ודוקא שדר עם עו"ג בבית אחד אבל אם דר כל אחד בבית אחר תחת גג אחד הבית של ישראל חייב במזוזה ופתח הבית המשותף לישראל ולעו"ג פטור וכן אם שכרו בית בשותפות עם עו"ג ככותל המפסיק בינו ובין העו"ג לא יעשה מזוזה מפני חשש סכנה אבל בשאר חדרים יעשה מזוזה רק שיניח המזוזה באופן שיהא שמור מן העו"ג שלא יטלוה וינהגו בה מנהג בזיון וכן השוכר בית מעו"ג חייב לעשות מזוזה מ"מ אותן אנשים הדרים בכפרים ששוכרים (השיינק) מן המושל שמוכרין שם יי"ש או שאר משקין והעו"ג שם כל היום ורגילין העו"ג לגנוב המזוזה ולנהוג בה מנהג בזיון יש לעשות באופן שיהא שמור מן העו"ג (יו"ד סי' רפ"ו):

ב. בית התבן ובית העצים ובית הבקר חייבין במזוזה ואם הנשים רוחצות שם כיון שעומדות שם ערומות אין כבוד שמים להיות שם מזוזה וכן אם טינופת של בני אדם מצוי שם אין לעשות שם מזוזה (שם):

ג. חדר שאיש ואשתו ישנים שם חייב במזוזה וצריך לעשות מזוזה בחלל הפתח ויהיה הדלת מפסיק בין המזוזה והחדר ואם א"א לעשות הדלת שיהא סוגרו מבפנים או שאין שם דלת כלל צריך לכסות המזוזה בכלי תוך כלי (שם):

ד. במקום שיש טינופת כגון שתינוקות מצויין שם טוב לכסות המזוזה ובמקום טהרה טוב שתהא נראית (שם):

ה. בית הכסא ובית המרחץ ובית הבורסקי ובית הטבילה פטורין ממזוזה (שם):

ו. ביהכ"נ פטורה ממזוזה ואם יש בית דירה בעזרה שלפני ביהכ"נ העזרה חייבת וביהכ"נ פטורה (שם):

ז. בית המדרש חייב במזוזה אבל לא יברך עליה ולכן כשרוצה לקבוע מזוזה בביהמ"ד אז טוב שיקבע מקודם מזוזה בביתו ויברך עליה ויהא דעתו גם על מזוזה שבביהמ"ד על סמך ברכה שבירך בבית והברכה חוזרת על שתיהן (שם):

ח. סוכת החג שאין עשויה רק לחג פטורה ממזוזה אבל אם משתמשין בה כל השנה חייבת במזוזה. הבית שבספינה פטור ממזוזה. החנות שבשוקים שאין יושבים בה רק ביום פטורה ממזוזה [ולא דמי לבית האוצר ובית התבן שאין משתמשין בהם בכל

הלכות דרך החיים

דכל שיש בו רוחב ד' אפילו הוא עגול חשוב כמזוזה ונראה דיקבענה בלא ברכה ואם מתחיל להתעגל בגובה עשרה מן הארץ ובעיגול שהוא למעלה עשרה מן הארץ יש רוחב ארבעה כתב הט"ז צריך עיון היאך לעשות המזוזה שצריך לקבעה בתחלת שליש העליון כי להרמב"ם ממקום שמתחיל להתעגל חשוב כמשקוף וכשיתן המזוזה במקום העיגול הוי כנתנה במשקוף ואם יקבענה בשליש העליון של המקום השווה קודם שמתחיל להתעגל לא יצא לדעת רש"י דס"ל שהמקום עיגול שרחב ד' חשוב כמזוזה והעלה שאעפ"כ יקבענה בתחלת שליש העליון של כל הפתח היינו עם העיגול ובזה יוצא אף לדעת הרמב"ם כיון שיש למטה עשרה בלא העיגול מצטרף הכל לקרות מזוזות (ט"ז ס) רק שלא יהיה למעלה מכתפיו (ס):

דין מקום קביעת המזוזה בפתח [סימן רמ]

א. כשקובע המזוזה יברך אקב"ו לקבוע מזוזה וכשקובע הרבה מזוזות בפעם אחת מברך ברכה אחת לכולם [אבל שהחיינו אינו מברך משום דאינו בא מזמן לזמן] (סי' רפ"ט):

ב. איזה מקום קביעתה בתוך חלל הפתח בטפח הסמוך לחוץ (כדי שיפגע במזוזה תחלה א"נ כדי שתשמור כל הבית מן המזיקין) ואם שינה אינו מעכב בדיעבד ובלבד שיניחנה בתוך חלל הפתח ואותם שדרים ברחוב של עובדי גלולים וחלל השער הוא נגד הרחוב והדלת נפתחת לתוך חלל הבית וירא להניחה בתוך חלל הפתח שלא יגנבו אותה העובדי גלולים יכול להניחה במזוזה נגד חלל הבית ובלבד שיהא בטפח הסמוך לפתח וצריך להניחה בתחלת שליש העליון של גובה השער ואם הניחה למעלה מזה כשירה בדיעבד והוא שיהיה רחוק מן המשקוף טפח אבל אם הניחה למטה משליש העליון אפילו בדיעבד פסולה ואם הפתח גבוה הרבה כשיניחנה בתחלת שליש העליון תהא למעלה מכתפיו צריך להניחה למטה משליש העליון נגד כתפיו (ס):

ג. צריך לקבוע מימין הנכנס [ואין חלוק בין אם הוא איטר יד אם לאו לעולם צריך לקבעה מימין הנכנס] ואם קבעה בשמאל פסולה (ס):

ד. בית שיש בו חדרים הרבה שהם פתוחים זה לזה ואין פתוח רק פתח אחד לרה"ר חושבין דרך ימין מימין הכניסה של אותו חדר הפתוח לרה"ר (כן משמע ס):

עשרה ורוחב ד' אף על פי שמשתמשין בקטן אינה אלא כחור בעלמא והגדולה היא עיקר הפתח והיא חייבת והקטנה פטורה שבטלה לגבי הפתח הגדולה (ס):

טו. בית שיש לו שני פתחים בקרן זווית הבית פתח אחד נפתח לצד צפון ופתח אחד נפתח לצד מערב ובקרן זווית יש פצים אחד המבדיל בין ב' הפתחים אם יש באותו פצים טפח צריך שני מזוזות היינו מזוזה אחת בימין הכניסה לצד מערב ומזוזה אחת צריך לעשות בפצים המבדיל לחלל הפתח הצפוני ואם אין בפצים המבדיל טפח א"צ רק מזוזה אחת בפתח המערבי לימין הכניסה ובפתח הצפוני א"צ משום דהפצים הוי כמאן דליתא והוי כפתח אחד באלכסון והוי גם לפתח הצפוני מימין הכניסה (ט"ז ס):

טז. השוכר בית בחוץ לארץ על ל' יום פטור ממזוזה וכן הדר בפונדק בא"י אבל השוכר בית בא"י חייב תיכף לעשות מזוזה וה"ה השואל בית דינו כשוכר (ס):

יז. השוכר בית מן העובד גלולים חייב במזוזה כמו בשוכר בית מישראל אבל במקום דאיכא למיחש לסכנה שיעליל עליו העובדי גלולים שעושה לו כישוף פטור ממזוזה (ס):

דין איזה פתח חייב במזוזה [סימן רלט]

א. אין הפתח חייב במזוזה אא"כ יש לו ב' מזוזות ומשקוף וה"ה אם גוף הכתלים שברוח רביעית והמשקוף ג"כ מגוף הכתלים אף שאין בהם מזוזות אחרות חשובין צידי הכתלים למזוזה ואם יש פתח בסוף הכותל ויש לה מזוזה אחת ומשקוף והצד השני הוא קצת כותל כזה חייב במזוזה אבל אם הכותל עוברת להלאה מן הפתח אז אם המזוזה בצד ימין והכותל בצד שמאל כזה לרש"י פטור ולהרא"ש והטור ורבינו ירוחם חייב לכן יקבענה בלא ברכה אבל אם המזוזה בצד שמאל והכותל בצד ימין כזה לכ"ע פטור ממזוזה (שם ב"ש):

ב. בית שיש לו מזוזות מכאן ומכאן וכיפה כמין קשת על המזוזות אם יש בגובה המזוזות י' טפחים קודם שמתחיל להתעגל אם יש רוחב ארבעה טפחים עד שמגיע לעשרה גבוה מן הארץ וכן אפילו שמתחיל תיכף להתעגל מהארץ ויש בה רוחב ד' בגובה עשרה להרמב"ם פטור ולרש"י חייב

קודם שמפרישים חלה מברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{יְהוָה הוּא וְיִתְהוּ} ^{יֵאָהֲרֶינּוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֵלֶה:

קודם שמכסה דם חיה או עוף מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{יְהוָה הוּא וְיִתְהוּ} ^{יֵאָהֲרֶינּוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל פְּסוּי דָם בְּעֶפְר:

כשטובל כלי חדש הנקנה מן הנכרי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ^{אֲרוֹן הַכֹּל} ^{יְהוָה הוּא וְיִתְהוּ} ^{יֵאָהֲרֶינּוּ} מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל טְבִילַת כְּלִי [כשהם שני כלים או יותר:
עַל טְבִילַת כְּלִים]:

❧ הלכות דרך החיים ❧

לרה"ר אעפ"כ לא אזלינן בתר היכר ציר וקובעין המזוזה בפתח שנכנסין מן הבית לבית החורף מימין הנכנס מן הבית לבית החורף משום דעיקר התשמיש בבית החורף ולא בבית (ש"ך דלא כמשמע מה"ט"ז):

ו. לא יעמוק לחפור טפח במזוזת הבית בעומק ויושיב שם המזוזה שאם עשה כן פסולה (שם):
ז. קבעה במזוזת הפתח בעודה תלושה ואח"כ חיברה לפתח פסולה משום תולמ"ה. ויקבע על מזוזת הפתח באלכסון ויכוין שיהא ראש המזוזה לצד פנים וסופה לצד חוץ וכורכה מסופה לראשה היינו מאחד כלפי שמע (שם):

ח. אותם החנותים שבביתו שעושין מזוזה אחת מן הקרקע עד המשקוף ומזוזה אחת שאינו מגיע עם המשקוף רק שכונסין את הכותל לערך אמה או יותר אם המזוזה שמגיע עד המשקוף היא מימין הכניסה עושין המזוזה באותה המזוזה ואם המזוזה הקטנה היא מימין הנכנס אם היא גבוהה י' טפחים עושין המזוזה בה ואם אינה גבוהה י' טפחים עושה במקום הרחב כן נראה לי:

ה. מי שחולק ביתו לשנים ובכל חלק פתח פתוח לרה"ר או לחצר ובמחיצה החולקת יש פתח מזה לזה בזה יש ספק איזה מהן ימין ליציאה או לביאה אזלינן בזה בתר היכר ציר היינו במקום שקבוע הציר שהדלת סובב בו הוא הבית ובדרך שנכנסין שם מימין קובעים אותה אבל בשני הפתחים הפתוחים לרשות הרבים לא אזלינן בתר היכר ציר אלא יעשה אותה מימין הנכנס מרה"ר וכן הדין בבית שיש בו כמה חדרים ובשני הבתים החיצונים יש בכל אחד פתח פתוח לרה"ר או לחצר עושין הפתחים של הבתים הפתוחים לרה"ר מימין הנכנס מרה"ר או מחצר ובשאר הפתחים אזלינן בתר היכר ציר ואם אין היכר ציר אז אזלינן בתר עיקר התשמיש היינו החדרים האמצעים שמשתמשין לכל בית ובית עושין המזוזה מימין הנכנס מאותו בית שהחדר משתמש לו ואם יש חדר אחד שמשתמש לשניהם עושין המזוזה בפתח אחד מימין הנכנס מבית אחד ובפתח השני מימין הנכנס מן הבית הב' ובפתח שנכנסין בו מן הבית שלנו לבית החורף אף שיש מן הבית החורף פתח

סדר תפלת הדרך

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי תְּמוּנָה בְּעַל הַיְסוּדֹת וְכַעַל הַבְּחֻזֹת כּוֹלֵם וְאֱבֹתֵינוּ, שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם. [וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם]. וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם. וְתַגְיַעֵנוּ לְמַחֲזוֹ חֲפָצֵנוּ לְחַיִּים

אור הישר - כתר נהורא

דיני וסדר תפלת הדרך

פעם אחת בכל יום ויום שהוא הולך בדרך. ואם היה דעתו ללון בעיר ונמלך לצאת או לחזור לביתו, חייב לברך שנית: וראוי לאומרה מעומד אם אפשר. ורוכב יעמיד הבהמה, ואין צריך לירד. נכון שיביא עצמו לידי חיוב ברכה אחרת קודם לה, כגון בורא נפשות או אשר יצר כדי שתהא סמוכה לחברתה. ואם לן בדרך בעיר, יכול למימרה אפילו קודם צאתו מן העיר. ויכול לסמוך אותה לברכת גומל חסדים טובים בברכת השחר.

• המתפלל (עי' זוהר ח"א דקע"ח ע"א) ויוצא לדרך הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר: צדק לפניו יהלך, ראשי תיבות: צלי. ויתן צדקה מקודם שילך.
• נכון ליקח לדרך חוטי ציצית וכלי עם מים.
• היוצא לדרך, שהוא יותר מפרסה (שהוא ח' אלפים אמה), ובמקום סכנה אפילו בפחות, אחר שהחזיק בדרך היינו כשהוא רחוק מסוף העיר יותר מע' אמה מחויב לברך ברכה זו: וחייב לברך אותה

הלכות דרך החיים

ואילך יאמר אותה בלא חתימה ואם אמרה בעיר יצא ואין צריך לאומרה רק פעם אחת בכל יום שהוא בדרך אפילו אם ינוח באמצע היום בעיר והולך משם אח"כ א"צ לברך שנית אבל אם דעתו ללון בהעיר ואח"כ נמלך ויצא משם לעבור חוצה לה או לשוב לביתו צריך לחזור ולהתפלל פעם אחרת (שם):
ג. יש להסמיך תפלת הדרך לברכה אחרת כדי שתהא ברכה הסמוכה לחברתה לכן כשיוצא לדרך בשחרית קודם התפלה כגון שהוא נחוץ י"ל ברכת השחר על הדרך ולהסמיך תפלת הדרך לברכת

דיני וסדר תפלת הדרך [סימן רלז]

א. היוצא לדרך אפילו רק עד פרסה צריך להתפלל תפלת הדרך אבל אם הוא אינו צריך לילך רק פחות מפרסה מתפלל בלא חתימה אבל אם הוא מקום סכנה אפילו בפחות מפרסה צריך להתפלל בחתימה (סי' קי"ט):
ב. תיכף כשיוצא מעיבורה של עיר צריך להתפלל תפלה זו ואם שכח להתפלל תיכף מברך אותה כ"ז שהוא בדרך ובלבד שלא הגיע עדיין בדרך תוך פרסה הסמוכה לעירו או לעיר שרוצה ללון בה דמשם

ליקוט מספר יסוד ושורש העבודה

סייעתי בארחי, בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביי במארי עד לא יפוק בארחה לא בעא סייעתא דמארי, עכ"ל. ובפ' יחי דף ר"ל ע"א ז"ל: יודהר בר נש דלא יפוק יחידי בארחה, מאי יחידי דיודהר ב"נ למיטר פקודי דאוריתא בגין דלא תעדי מני' שכינתא ויצטרך למיזל יחידי בלא זווגא דשכינתא, תא חזי דכד נפיק ב"נ לארחה יסדר צלותא קמי מרי' בגין לאמשכא עלי' שכינתא ולבתר יפוק לארחה וישכח זווגא דשכינתא למפרק לי' בארחה ולשזבא לי' בכל מה דאצטרך כו', עכ"ל. ושם דף ר"מ ע"ב ז"ל: מאן דנפיק בארחה יתקן

תפלת הדרך [שער יב (המפקד) פרק ז] הגם שמבואר בטור וש"ע שאין לאומרה רק אחר שהחזיק בדרך, והוא מגמרא דברכות פרק תפלת השחר דף ל', אך בזה"ק מבואר בכמה מקומות, שעיקר תפלת הדרך קודם שיצא לדרך. דז"ל פ' בראשית דף נ"ח ע"ב: כד בר נש בעי לאתקנא ארחי קמי קב"ה, עד לא יפוק לארחה בעי לאמלכא ביי ולצלי קמי על ארחי כו', ומאן דאיהו לא מהימנא במרי' מה כתיב ביי (קהלת י, ג) וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר, מאן לבו דא קב"ה דלא יהך עמי בארחה וגרע מן

וּלְשִׁמְחָה וּלְשָׁלוֹם. (ואם דעתו לחזור מיד אומר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ
 מִכָּפַר כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בְּדַרְךְ וּמִכָּל מִינֵי
 פְּרַעֲנִיּוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לְעוֹלָם וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּכָל
 מַעֲשֵׂה יְדֵינִי, וְתַתְּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל
 רוֹאֵינוּ וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן
 אַתָּה: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה ^{אֱרוֹן הַכֹּל} ^{הֵיחָד הַחַי וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

וְאָמַר ג"פ וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר
 רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵם.

יכוין בתיבת רא"ם ר"ת רפאל אוריאל מיכאל. וגבריאל נכלל בשם אלהים מדת הגבורה:

אח"כ יאמר ל' פעמים לישועתך. ו' פעמים ויהי נועם. י' פעמים יברכך. ה' פעמים המלאך הגואל.
 סימן לוי"ה:

וְאָמַר ג' פעמים וַיִּפְגְּעוּ, וַיְהִי חַתַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא
 רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב:

ואומר ג' פעמים פסוק המלאך הגואל:

ג' פעמים לִישׁוּעַתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה: ג' פעמים הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ
 לְשִׁמְרְךָ בְּדַרְךְ וּלְהַבְיִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

ויאמר ג' פעמים ברכת כהנים. וז' פעמים ויהי נועם. ויכוין בפסוק כ"י מלאכיו יצווה ל"ך ס"ת
 "ויהי" והוא שם מסוגל לשמירה:

וְאָמַר אַתָּה סֵתֶר לִי מִצָּר תִּצְרַנִּי רְנִי פִלַּט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה: בְּטַחוּ בֵיהוָה ^{אֱרוֹן הַכֹּל} ^{הֵיחָד הַחַי וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}
 עֲרֵי עַד כִּי בִיָּה יְהוָה ^{אֱרוֹן הַכֹּל} ^{הֵיחָד הַחַי וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ} צוֹר עוֹלָמִים: יְהוָה ^{אֱרוֹן הַכֹּל} ^{הֵיחָד הַחַי וְהַחַיִּים} ^{יְאֹהֲרֵנוּ}

הלכות דרך החיים

ביקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' או"א שתוציאני מכרך הזה לשלום. יצא משם אומר מודה אני לפניך שהוצאתני מכרך זה לשלום וכולל עמה תפלת הדרך יהי רצון כו' ואם לא אמר עדיין באותו יום תפלת הדרך חותם בברוך ואם כבר אמר באותו יום תפלת הדרך אינו חותם בברוך (סי' ר"ל):

גומל חסדים טובים לעמו בישראל וביום יאכל איזה פרי ולהסמיך ת"ה לברכה אחרונה או כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת אשר יצר (שם):

ד. כשרוצה ליכנס לכרך שיש שם מושלים אפילו דרים שם יהודים יאמר יהי רצון מלפניך ה' או"א שתכניסני לכרך הזה לשלום. נכנס לשם אומר מודה אני לפניך שהכנסתני לכרך הזה לשלום.

עו לְעֲמוּ יִתֵּן, יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ, מִשָּׁנָב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סָלָה: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת אֲדָם בְּטַח בְּךָ: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת הוֹשִׁיעָה, הַמְּלִיךְ יַעֲנֵנו כִּיּוֹם קָרָאנוּ: (ויכוין בר"ת יב"ק)

קכא שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, אִשָּׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים, מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם יְהוָה־נִי עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אֵל יִתֵּן לַמּוֹט רִגְלֶךָ, אֵל יָנוּם שִׁמְרֶךָ:

הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן, שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ, יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכְפֹּה, וְיָרַח בְּלֵילָה: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ וּבֹאֲדָךְ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

ואומר מְגִדֵּל עוֹ שֵׁם יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ, בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב: בְּשֵׁם יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת שִׁמְרֶךָ, מִיּוֹמֵי מִיכָאֵל, וּמִיּוֹמֵי גְבְרִיאֵל, וּמִלְפָּנַי אֲוִרִיאֵל, וּמֵאֲחֹרַי רְפָאֵל, וְעַל רֵאשֵׁי שְׂכִינַת אֵל: וילך לדרכו לשלום

הנכנס לכרך יאמר זה קודם שנכנס:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּכַנְּסֵנִי לְכָרֶךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

נכנס בשלום יאמר:

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁהַכְּנִסְתָּנִי לְכָרֶךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

בקש לצאת מהכרך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתּוֹצִיאֵנִי מִכָּרֶךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

יצא משם בשלום יאמר:

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה־נִי אֲרֹכֶל יִבְרַךְ אֶת אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁהוֹצֵאתָנִי מִכָּרֶךְ זֶה לְשָׁלוֹם. וּכְשֵׁם שֶׁהוֹצֵאתָנִי לְשָׁלוֹם, כֵּן תוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם, וְתִסְמְכֵנִי לְשָׁלוֹם, וְתִצְעִידֵנִי לְשָׁלוֹם, וְתִצְלִלֵנִי מִכָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בְּדָרֶךְ וּמִכָּל מִינֵי פְרַעַנְיוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לְעוֹלָם, וְתִשְׁלַח

בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, וְתַתְּנֵנוּ לְחַן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ וְתַגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים וְתִשְׁמַע קוֹל תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

אם לא אמר עדיין באותו היום תפלת הדרך חותם בברוך. ואם כבר אמר באותו יום תפלת הדרך, אינו חותם בברוך: לא ילך בערב שבת יותר מג' פרסאות:

תפלה לעוברי ימים ונהרות

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֲבָרְהֵם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, הַמְּכַתֵּר בְּכַתֵּר הָאֱמוּנָה, שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן קְדוּשַׁת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים, וְלְמַעַן קְדוּשַׁת שְׁעָרֵי הָרַחֲמִים, וְלְמַעַן זְכוּת יִשְׁנֵי חֲבֵרוֹן אֲבָרְהֵם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב אֱהוֹיָכִיד וְתַמִּימִיד, וְלְמַעַן זְכוּת עַקְדָתוֹ שֶׁל יִצְחָק יְחִידֶךָ שֶׁנַּעֲקַד עַל גֵּב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה עוֹלָה תַמִּימָה קְדוּשָׁה וְטַהוֹרָה. וְלְמַעַן זְכוּתֶם וּקְדוּשַׁתְּם וּנְבוֹאָתְּם שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְשֶׁל אֱלִיהוּ הַנָּבִיא וְשֶׁל אֱלִישֶׁע הַנָּבִיא נְבִיאֶיךָ נְבִיאֵי אֱמֶת, וְלְמַעַן זְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ בְּכָל דּוֹר מְגֻנִים עַל יִשְׂרָאֵל, תַּעֲמִיד הַיָּם (הַנְּהָר) מִזְעָפוֹ, וַיַּחֲשׂוּ גְלוֹ, וְתַעֲשֶׂה רְצוֹן לִבְנוֹ וְתוֹלִיכְנוּ מֵהָרָה אֶל מַחֲזוֹ חֲפְצֵנוּ לְטוֹבָה, כַּאֲשֶׁר בִּידְךָ לַעֲשׂוֹת, וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְתַאֲזִין תְּחַנְּתֵנוּ וְעֲנֵנוּ בְּשַׁעַה הַזֹּאת שְׁאֵנוּ מִתְּפִלָּלִים וּמִתְּחַנְּנִים לְפָנֶיךָ, וְתוֹלִיכְנוּ בְּנַחַת רוּחַ טוֹב כְּפִי הַצָּרָה, וְתִשְׁמְרֵנוּ מִהַמּוֹן גְּלוֹם וּמִשְׂאוֹן מִשְׁבְּרֵי יָם, מִרוּחַ סַעָה מִסַּעַר וּמִצַּעַר וּמִבְּלָבוּל עֵתִים וּמִחֲלוּף זְמַנִּים וּמִהֲבֵרִיּוֹת הָרָעוֹת הַגְּדֹלוֹת בַּיָּם וּבִיבִשָׁה, וּמִכָּל צָרָה וּמִכָּל חֲפָסֶד. וְאֵל יַעֲפִבְנוּ לֹא מִשְׁטִין לֹא מִצַּר לֹא מִזִּיק לֹא מִבְּלָבָל לֹא מִמְּחִיד לֹא מֵאִים. וְתוֹצִיא רוּחַ טוֹב מֵאוֹצְרוֹתֶיךָ לְהַנְהִיג הַסְּפִינָה, וְחִזֵּק כָּל תּוֹפְשֵׁי מְשׁוֹט וּמִנְהַיָּגָהּ וּמִלְּחִיָּה וְחוֹבְלִיָּה וְאִמְנִיָּה שֶׁיִּנְהַגוּ אוֹתָהּ כְּרֵאוּי, בְּלֹא עֲצָלוּת וּבְלֹא רִשׁוּל וּבְלֹא תִשׁוּת כַּח, וְהַגִּיעֵנוּ אֶל מַחֲזוֹ חֲפְצֵנוּ בְּלֵי שׁוּם הַזֶּק וּבְלֵי שׁוּם צַעַר וּבְלֵי שׁוּם פַּחַד, כִּי אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוֹי אַתָּה תִּשְׁבַּחֲהֶם. הִקֵּם סַעָרָה לְדַמְמָה וַיַּחֲשׂוּ גְלוֹי. שְׁמְרָה נַפְשֵׁי וְהַצִּילֵנוּ, אֵל אֲבוֹשׁ כִּי חֲסִיתִי בְּךָ. וְאַנְחֵנוּ בְּרַךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, הַלְלוּיָהּ: יְהוָה וכו':

באורון מוסיפים תפלה זו

ויהי רצון מלפניך שתשמרנו מרוח סועה מסער ומצער, ותוציא רוח
טוב מאוצרותיך להנהיג את ספינת האויר, וחזק כל מנהיגיה
שׁיִנְהֶגוּ אוֹתָהּ כְּרֹאֵי, וְהַגִּיעֵנוּ אֶל מְחוֹז חֲפִצְנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּלִי שׁוֹם
פְּחָד. שְׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי, אֵל אֲבוֹשׁ כִּי חִסִּיתִי בְּךָ. וְאַנְחֵנוּ בְּכֶרֶךְ יְהוָה,
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

